37
32 6
2

1 - ARA 2092
2 - ARA 2093

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CONSTANTINI
PORPHYROGENNETI IMPERATORIS
CONSTANTINOPOLITANI
LIBRI DVO
DE
CERIMONIIS
AVLAE BYZANTINAE.

PRODEVNT NVNC PRIMVM GRAECE
CVM LATINA INTERPRETATIONE
ET COMMENTARIIS.

CVRARVNT
IO. HENRICVS LEICHIVS
ET
IO. IACOBVS REISKIVS.

TOMVS PRIMVS CONTINENS LIBRVM PRIMVM.

LIPSIAE.
EX OFFICINA LIBRARIA IOANNIS FRIDERICI GLEDITSCHII.
PROSTAT PARISIIS APVD BRIASSON, LE BRETON, DVRAND ET DAVID L'AINE'.
ANNO MDCCLI.

Digitized by Google

Digitized by Google

SERENISSIMO

PRINCIPI AC DOMINO

DOMINO

FRIDERICO CHRISTIANO

REGIO POLONIAE ET MAGNI DVCATVS

LITHVANIAE

PRINCIPI

DVCI SAXONIAE IVLIAE CLIVIAE MONTIVM

ANGRIAE ET WESTPHALIAE

ELECTORATVS SAXONICI

PRINCIPI HEREDI

LANDGRAVIO THVRINGIAE MARCHIONI

MISNIAE ET SVPERIORIS INFERIORISQVE

LVSATIAE

COMITI PRINCIPALI HENNEBERGICO

COMITI MARCAE RAVENSBERGAE

BARBYAE ET HANOVIAE

DYNASTAE IN RAVENSTEIN CET

DOMINO SVO CLEMENTISSIMO.

Digitized by Google

Digitized by Google

SERENISSIME PRINCEPS REGIE
DOMINE CLEMENTISSIME

Quod REGIAE CELSITVDINI TVAE, demiſſiſſimo animi cultu, offerre ſuſtineo eximium Conſtantini, Caeſaris litteratiſſimi, Opus, iam fratris defuncti pietas conſecrare TVAE, in meliores ſcientias, benigniſſimae indoli conſtituerat. Neque profecto poteſt tam inſigne Auguſtalis doctrinae monimentum, digniore in loco, collocari, quam apud TE, SERENISSIME PRINCEPS REGIE, Cuius Aulam iam dudum Virtus omnis, ac chorus Muſarum, velut ſanctiſſimum ſuum

ſacra-

ſacrarium, coluere. Gaudent in primis Lipſienſes Camenae exoptatiſſima felicitate, ut, quum tanta eas clementia foveas, earumque adeo coetibus intereſſe haud dedigneris, TE, una cum SERENISSIMA CONIVGE, tamquam tutelares Genios, venerentur. Et me quoque iuvat ſolvere fraterna vota, ſimulque meam, erga TE, ſummam animi religionem, documento hoc publico, profiteri. Deus Opt. Max. regnum AVGVSTISSIMI PARENTIS porro eſſe auſpicatisſimum iubeat, ſervetque REGIAE CELSITVDINI TVAE illam egregiam mentem, in litterarum, ac publicae ſalutis, uberrima commoda, ac diutisſime ſoſpitem TE, florentemque, praeſtet! Haec, adſiduis precibus, optat

REGIAE CELSITVDINI TVAE

devotiſſimus et obſequentiſſimus
Chriſtianus Andreas Leich.

Digitized by Google

PRAEFATIO.

ERVDITO LECTORI
ſ. d.
IOHANNES IACOBVS REISKE.

Quum ea, de quibus admoneri futurum huius libri lectorem fas eſt, tot ſint numero et enarratu tam ampla, ut una, modica certe futura, diſſertatione comprehendi nequeant, aliaeque praeterea vetent rationes omnia, quae in promtu ſunt, ſimul effundere: viſum eſt operam partiri, et hoc quidem loco tantum de fatis huius, quod nunc prodit, operis Conſtantiniani, item de illius argumento, titulo et auctore diſſerere; alteri autem volumini mox ſecuturo reliqua reſervare, de quibus expoſitionem praefatio lectori debet.

I. De fatis huius operis.

Opus tam ſcitum et utile, atque hoc eſt, potuiſſe per tot ſaecula ſcriptorum Graecorum Latinorumque, quotquot ab eius natalibus inde claruerunt, omnium notitiam effugere, profecto mirum eſt, praeſertim in acri illa, qua ſuperius ſaeculum fervebat, indagatione chartarum ad Byzantinam hiſtoriam pertinentium. Primus autem ZACHARIAS CONRADVS VFFENBACHIVS, Reipublicae Francofurtanae ad Moenum quondam Scabinus et Conſularis, librum hunc in famam miſit, eius notitiam edendo, quae ex Celeber. FABRICII *Bibliothec. Graec. Tomo VI.* inferius a noſtris operis repetetur. Ex Vffenbachii poſſeſſione pervenit in Bibliothecam Ampl. Senatus urbis noſtrae, quae optimis libris inſtructa eruditis noſtratibus magno uſui eſt. Ita factum, ut Ampliſſimus MASCOVIVS, eius praefectus, IO. HENR. LEICHIVM, nuper in Academia noſtra elegantiorum literarum Profeſſorem clariſſimum, qui eam a prima adoleſcentia frequentare conſueverat, ad edendum opus hactenus ineditum excitaret. Iam antea id idem molitus fuerat IO. HENRIC. MAIVS, in Academia Gieſſana quondam Graecae et Orientalium linguarum Profeſſor. Teſtatur in *Catalogo*, quem confecit, *codicum manuſcriptorum bibliothecae Vffenbachianae*, ſe libri huius latinam interpretationem confeciſſe, certamque editionis ſpem facit. At ea quidem cum ipſius obitu decollavit, neque, quo devenerit eius interpretatio, conſtat. Specimen eius, unde aeſtimari queat, habetur in modo laudato catalogo, et apud FABRICIVM. Omine igitur aliquanto auſpicatiore editionem operis deſideratiſſimi ſuſcepit clar. LEICHIVS, vir Graece Latineque doctiſſimus, et in omni vetere novaque hiſtoria verſatiſſimus, et primam quidem eius ſpem faciebat anno 1743 in libello *de Diptychis veterum pag.* 10 *ſqq.* ubi totum caput quadrageſimum ſecundi libri utroque ſermone vulgavit; ipſam vero editionem ordiebatur biennio poſt. Ab eo inde tempore proceſſit impreſſio variis intercepta impedimentis, donec tandem ſuperioris anni ineunte aeſtate doctiſſimum editorem, vita longiore digniſſimum, et egregia promittentem, acuti morbi vis in aetatis flore tolleret. Pervenerant tum temporis typographi uſque

ad paginam huius editionis 216. Devoluta deinceps ex magnorum virorum de meis profectibus benigno iudicio editionis abſolvendae cura ad me fuit. Quae igitur ea, qua dixi, pagina poſteriora ſunt, excuſa fuerunt ſub meis oculis, et excudentur porro, favente Deo, quae ſuperſunt.

§ *II. De argumento libri.*

Si quis hoc ſaeculo, et paene dixerim unquam, in lucem editus fuit cognoſcendae Auguſtae Romanae Byzantinaeque hiſtoriae utilis liber, eſt ſane hic. Neque immerito in eius deſiderium exarſerunt eruditi, ex quo argumentum et pretium intellexere. Et ſane, ſi quis ſecum reputet, hunc librum de cerimoniis aulae Byzantinae exponere, recolatque animo, quot et quam diverſa in aulis ſummorum principum uſu veniant, et id quoque tandem intelligat, aulam Byzantinam, qualis certe Porphyrogennetorum tempore erat, umbram veteris Auguſtae Romanae fuiſſe: facile ille affirmanti credat, neque ſacrum eſſe, neque profanum, hiſtoriae veteris argumentum, quod hic liber non attingat, non illuſtret. Si quem rituum eccleſiaſticorum ſtudium capit, cognoſcat hinc, qualis fuerit eccleſiae Graecae facies decimo poſt N. C. ſaeculo, quae legendorum Patriarcharum ratio, qualis eorum cum ſuis Imperatoribus conſuetudo, quae Graecarum eccleſiarum partes et ſtructura, quae inſtituta celebrandi divini cultus, qui eius miniſtri, quis ordo feſtorum dierum, quae ſacrae proceſſiones, quas, quibus diebus, ad aedes monaſteriave celebriora. Rerum autem civilium contemplatio ſi quem magis delectat, vaſtus illi ſe campus hic pandit ſpectatu dignus pariter atque iucundus. Creantur Auguſti, celebrant nuptias, ſuſceptosque recens liberos curant ſacro lavacro in eccleſia expiari; conferunt dignitates, ad ſuburbana palatia ruſticatum, vindemiatum, item ad horrea publica, annonam conditam ſpectatum, procedunt; excipiunt, aliter quotidianas procerum ſalutationes, aliter ſtatas ſolenniores; perorant in ſilentiis, ſpectant Circenſem inſaniam, audiunt factionum acclamationes et flagitationes, praemia dant aurigis victoribus, miſſilia ſpargunt, pyrrhichas et ludos Gothicos ſpectant, vota, brumalia, natales ortus imperiique et connubii ſui celebrant, divinas epulas exhibent, eunt in bellum, agunt in caſtris, redeunt in urbem triumphantes, victasque calcant regum cervices; ſtipendia militibus erogant, inſtruunt et expediunt claſſes, admittunt legatos exterorum principum, ſuos ipſi ablegant, pompam et luxum omnem ſuum explicant, egeſtate paſſim transmicante, tandem abeunt ad plures, et in monumenta ſua inferuntur. Perambules hoc ipſo libro duce illa eorum ſepulcralia monumenta, et luſtres cuiuscunque urnam cum inſcriptis nominibus, in quibus aliqua ſunt, quae fruſtra in DVCANGII Familiis Byzantinis quaeras. Penetres quoque hoc eodem duce in ipſa pretioſorum et inſignium orientalis imperii conditoria, arcasque veſtiarias et aliam ſupellectilem excutias. Melius hic, quam uſquam alibi, procerum tam palatinorum, quam militarium, item magiſtratuum urbanorum aliorumque minorum ordines videas, longisque in porticibus excubantes

cubantes numeroſos varioſque greges ſacri corporis cuſtodiae deputatos. Mitto caetera, quum e ſuperius dictis abunde conſtet, eam eſſe rerum hoc in opere expoſitarum varietatem, leporem atque dignitatem, ut hominum doctorum ſtudia in ſe converſuraea et exercitura ſint. Vni placebit, ni fallor, veſtiariam rem, alii numariam, alii domus auguſtae officia hinc illuſtrare. Quamvis enim ea, quae Leonis et Conſtantini noſtri tempore in uſu erant, a ſuperioribus Theodoſii et Iuſtiniani temporibus tantum abludant, quantum ſecuta Comnenorum et Palaeologorum extremaque Byzantini regni aetas ab aetate noſtrorum Porphyrogennetorum abludit, quod conſtat Codinum cum hoc opere conferenti; poſſunt tamen illa vetuſta florentis Romani imperii tempora et Byzantina primordia ex hoc opere multo magis, quam hoc opus ex Codino, illuſtrari. Erunt porro, qui ex indiculis rogarum, ſeu annuorum ſtipendiorum officiis palatinis ceteriſque debitorum, item ex indiculis impenſorum in expeditiones aliquot maritimas contra Saracenos Cretenſes ſuſceptas, aeſtimabunt cum militares imperii Byzantini, quale tunc erat, terreſtres maritimaſque copias, tum pecuniarias quoque, inſtitutaque comparatione Graecorum centenariorum et librarum auri cum noſtrate pecunia, invenient qua Byzantinorum regum et noſtratium opulentia differat. Erunt alii, qui ſingularia quaedam diſputationum capita hinc decerpent; e. c. qualis fuerit ludorum Circenſium apud Byzantinos conſtitutio, res admodum obſcura; et, quae non minus eſt, qualis fuerit pars, vel comitatus, Auguſtarum Byzantii; unctine fuerint illi imperatores ad Latinorum exemplum; quouſque ſermo Latinus in aula CPtana obtinuerit, et illae orationes a recens nuncupatis Imperatoribus e tribunali circove ad milites dictae, quae noſtrae editionis a pag. 239 inde leguntur, fuerintne Graecis iiſdem verbis recitatae, an potius Latine primitus dictatae, deinde vero a Petro Magiſtro in Graecum ſermonem converſae; quod mihi quidem probabile fit. Eſt ea, quam dixi, pars inſignis, eamque edendo videor mihi particulam operis deſideratiſſimi, ſed dudum pro deperdito habiti, edidiſſe. Conſtantinum noſtrum colligendis et in certos titulos digerendis ſcitis atque memorabilibus veterum locis diligentem operam impendiſſe, nemo neſcit. Erant olim illi tituli numero quinquaginta tres. Ad nos autem non pervenere, niſi titulus vigeſimus ſeptimus de legationibus integer, opera FVLVII VRSINI et DAVIDIS HOESCHELII; et tituli quinquageſimi, cuius inſcriptio eſt de indolis probitate atque pravitate, ſeu de virtutibus et vitiis, particula, beneficio PEIRESCII et HENRICI VALESII. Reliqui tot numero tituli grandis, ſed et utiliſſimi, operis creduntur iactura irreparabili periiſſe. Quid ſi vero contendam me cum hoc, quod nunc edo, volumine primum laudati operis titulum, ſi non integrum, at ſaltim magnam eius partem in manus doctorum hominum tradere? Egit ille olim *περὶ βασιλέων ἀναγορεύσεως*, *de imperatorum regumque renunciatione*, ut e FABRICII *Bibl. Graec. Tom. VI. pag.* 492 conſtat. Atqui voluminis huius capita XCI et ſequentia, a pag. 238 uſque ad pag. 251 non tantum in univerſum ceremonias diſtincte tradunt, quibus prima CPleos aetate

aetate Imperatores ibi ſolebant nuncupari, ſed et in ſpecie Leonis magni, Leonis minoris, Anaſtaſii Dicori, Iuſtini ſenioris et Iuſtiniani magni renunciationes tam luculenter exſequuntur, ut nihil deſiderari queat, lucemque praeclaram illi hiſtoriarum parti accendant. Ego quidem non credo, uſquam antiquorum monumentorum locum exſtare, qui ritus nuncupandorum Auguſtorum, veteres nempe illos mereque Romanos, aeque ſplendide exponat, atque particula noſtri operis, de qua mihi ſermo nunc eſt. Antiquitatem eius ſpirant omnia, orationes ad fortiſſimos exercitus, Auguſtatica promiſſa, militum atque populorum acclamationes. Quae qui cum ſcriptoribus hiſtoriae auguſtae vulgo ſic dictis comparet, non poterit is abſque voluptate imaginem veteris Romae in nova contemplari. Quidquid tandem fuerit de coniectura mea, ſive particula ea, de qua loquor, olim ad titulum primum ingentis illius et celebratae Bibliothecae, ut ita dicam, Conſtantinianae, aut, ſi malis, Pentecontateuchi, pertinuerit, ſive minus; ego quidem non dubito, eam decerptam fuiſſe ex alio quodam vetuſto inſigni libro, cuius iacturam ſtudioſi antiquarum rerum aegerrime ferunt; ſcilicet ex Petri Magiſtri, viri illuſtriſſimi, ſacrorum officiorum apud Iuſtinianum Magnum magiſtri, et ad Gothorum in Italia reges, et ad Coſroem Perſarum quoque deinceps legati, libris, quos Suidas laudat *περὶ πολιτικῆς καταςάσεως, de conſtitutione civilis gubernationis.* Saepius viri meminit PROCOPIVS, meminit quoque CASSIODORVS. Neque ignotum eius nomen eſt in hiſtoria Byzantina, ex titulo Excerptorum Conſtantinianorum de legationibus, cuius ſuperius mentionem iniiciebam. Exſtant in eo titulo quaedam eius fragmenta, nullum tamen Iuliani aetate poſterius. At in noſtro codice cap. LXXXVII Lib. I pag. 229 non tantum Theudae, Gothici in Hiſpania regis, ad Iuſtinianum legatio velut in tranſitu memoratur, ſed ibidem quoque ex profeſſo memorabilis Anthemii ad Leonem magnum legatio exponitur, qua Imperator occidentis laureatas ſuas imagines atque literas orientali mittebat. In univerſum ea omnia, quae a pag. 225 cap. LXXXIV uſque ad pag. 251 cap. XCVI leguntur, item caput libri I ultimum, et forte quoque alia plura, puto Petri Magiſtri eſſe, ex eo, quem dixi, deperdito libro *περὶ καταςάσεως* decerpta. Promittit vox *κατάςασις conſtitutio* non tantum praecepta ſapienter adminiſtrandae reipublicae, ſed etiam rituum, quibus civilia negotia peraguntur, expoſitionem: adeoque pertinet ad veteres libros Tacticos, ſeu ceremoniales, de quibus in commentariis agemus. Promittit idem quoque dignitas, quam Petrus geſſit, magiſtri ſacrorum officiorum, ad cuius officium atque diſpoſitionem etiam ceremoniarius pertinebat. Enitet itaque in hoc primo huius operis volumine grande hoc Petri Magiſtri fragmentum, velut gemmula. At in ſecundo, quod favente Deo quantocyus expediam, inter alia praeclara enitebit prolixus et inſignis liber alicuius Philothei, Protoſpatharii et Artoclinae regii, quo non tantum divinarum epularum ordinem plene diſtincteque, ut nil ſupra, perſequitur, ſed etiam, quod argumento illi cohaeret, dignitatum tam palatinarum, quam militarium, et urbanarum

rum quoque, a ſummis ad imas, nomina et praeſidendi iura, item quae ſint axiomata, ſeu dignitates, quae officia, quibus cum brabeis, vel inſignibus, conferantur, nec non quo quaeque ordine et quibus diebus ad ſacram menſam advocetur, aſſideat, et illinc rurſus emittatur, recenſet. Habet praeterea utrumque volumen alia monumenta, e quibus DVCANGII Familiae Byzantinae augeri, Conſtantinopolis Chriſtiana corrigi, Byzantinorum quorundam hiſtoricorum hiatus expleri, et chronologica quaedam momenta recte conſtitui poſſunt. Quo pertinent narrationes de Theophili et Baſilii Macedonis triumphis, in appendice libri primi; item de expeditione Himerii adverſus Cretenſes Sarracenos ſub Leone Sapiente dicto; porro de legatione Romani Lecapeni ad Hugonem Italiae regem, muneribusque illi cum Protoſpathario Paſchalio in eum finem miſſis, ut rebelles Longobardos Landulſum, Athenulphum, fratres, et aliud fratrum par, Gaimarium et Gaiferium, illos Capuae et Beneventi, hos Salerni regulos, in ordinem cogeret. Nitet quoque in primo hoc volumine cap. XCVI pag. 253 edita ſollicita illa et velut diaria narratio ſeditionis, per quam A. C. 963 poſt obitum Romani iunioris in urbe regia obortam, Nicephorus Phocas imperio potitus eſt. Quam rem, utut CEDRENVS quoque haud perfunctorie narraverit, ad hominis tamen, a quo caput illud nonageſimum ſextum profectum eſt, diligentiam, peritiam atque fidem non accedit. Patet, ſcriptorem rebus, quum gererentur, interfuiſſe. Qui orientalem hiſtoriam amant, reperient in ſecundo volumine memoratum aliquem Dilemicum, Emirum Amidae, hominem et oratorem Abu Chamdani ad Conſtantinum noſtrum miſſum. Qui Abu Chamdan (ſic enim pro more illorum temporum, quamvis non ſatis recte, pro Ibn Chamdan appellatur) fueritne Naſeroddaulah, an eius frater Saifoddaulah, ambo potentes per Syriam atque Meſopotamiam principes, et in hiſtoria orientali celebres, in commentariis inquiram. Ne leviora illa commemorem, in ſecundo libro, alias inter inſcriptiones literarum a Byzantinis ad alios reges terrarumque dominos miſſarum, haberi quoque inſcriptiones literarum, vel aurearum bullarum, ut appellabant, ad Protoſymbulum Agarenorum, qui eſt Bagdadicus Chalifah, item ad Indiae dominum; (quae inſcriptio mihi quidem perquam mira accidit: non enim video, quid rei Byzantinis imperatoribus, noſtro certe Conſtantino, cum Indiae rege, id eſt Arabiae felicis, ut ego equidem exiſtimo, commune fuerit:) comparent ibidem loci literarum inſcriptiones ad regulos obſcuros Iberiae, Albaniae, et Abaſgiae; unde ad geographicam notitiam tractus verſus Scythiam Aſiaticam vergentis, acceſſio fiat. Memorantur quoque principes aliquot Bulgarici, quos in omni hiſtoria hactenus fruſtra requiſivi. Quaero pariter adhuc dum, quinam fuerint, et a quo ad noſtrum Conſtantinum legati illi Hiſpani, quorum altero libro mentio fit. Ea quoque particula ſcita eſt, quae quo comitatu celebris illa Ruſſorum Archontiſſa ſeu Duciſſa, Elga, vel Olga, ut alii appellant, CPlin venerit, enarrat; et quibus honoribus donisque eam et comitatum Auguſti

noſtri affecerint, quo in conclavi Conſtantinus et Romanus filius, quo rurſus Helena Auguſta et eius nurus eam exceperint, et ad colloquium, aut et ad epulas, et quibus diebus, admiſerint, quando coram Auguſtis ſtare, quando conſidere iuſſerint. Quid denique afferam urbis Conſtantinopolitanae ſitum et faciem, vel ut appellant, topographiam, qualis ea aetate erat, in multis rectius ex hoc libro percipi, quam e DVCANGII CPli Chriſtiana, praeclaro alias et utiliſſimo libro viri doctiſſimi et in hiſtoria medii aevi, Byzantina praecipue, exercitatiſſimi; at illi tamen libro nonnulla, quae abeſſe malis, adhaeſerunt, quorum de caetero veniam aequus quisque viro de his literis meritiſſimo facile faciat. Eo pertinet, ut id obiter attingam, quod palatium Magnaurae, in quo legati excipi et audiri ſolebant, in extrema urbis parte occidentale poſuerit, quum magni palatii ad Stenum ſiti, in quo ordinarie Imperatores habitabant, pars eſſet. In eo quoque ratio BANDVRIVM fugit, quod celebrem illam Auream ſic dictam portam in mediis moenibus urbi ex parte terreſtri vel occidentali praetentis collocat. Ea vero ad ſinum Propontidis ſic erat poſita, ut navibus ad eam appelli poſſet. Alia praeterea, quae gratiam et favorem huic operi conciliare queant, quum ſatis et abunde mihi de hoc argumento dixiſſe videar, et quae praeterea huic operi inſunt ſcitu digna, nequeant, ubi integrum prodierit, eruditorum oculos fallere.

§. III. *De inſcriptione huius libri.*

Titulum, *de cerimoniis aulae Byzantinae*, praefixit huic operi clar. LEICHIVS, ad exemplum MAII et FABRICII. Alius conſpicitur, involucro coriaceo membranarum noſtrarum impreſſus; nempe *de regalibus inſtitutionibus.* Auctor eius ille eſt, quisquis is fuerit, qui membranas ea veſte amiciri iuſſit, in qua adhuc cubant. Coniicitur is fuiſſe MATTHIAS CORVINVS, illuſtriſſimus Rex Hungariae, qui membranas noſtras olim in celebre illa ſua Budenſe bibliotheca ideo fertur habuiſſe, quod in utraque involucri tabula inſignia regni Hungarici et Bohemici conſpiciuntur. Adhuc alius denique titulus ordine temporum primus, eſt hic Graecus, ab ipſo Conſtantino, aut, ſi quis malit, a librario profectus, *Σύνταγμά τι καὶ βασιλείω σπυδῆς ὄντως ἄξιον ποίημα*, *compilatum* aut *congeſtum opus*, *vere dignum regiis curis.* Vtrumque quidem vere atque recte. Comportatum enim eſt e variis auctoribus, et digeſtum eo modo, quo lapides in acervo. Fuit quoque Byzantinorum regum non minima cura, pompam et cerimonias aulae ſuae ad formam hoc libro traditam conformare; quod ex LVITPRANDI hiſtoria patet. Is enim, praeſul Latinus, non exiguorum ſpirituum, quum videret, clericos apud Graecos laicis non praeferri, ſibique locum in epulis imperialibus non tantum infra Graeculos, ut appellat, patricios, ſed etiam infra ipſos Bulgaros aſſignari; (id autem ex huius libri edicto, neque aliter, fieri debebat) tantam exardebat in iram atque indignationem, ut non ſolum de ſacra menſa ſurgens abiret, ſed etiam in libello, quo ad herum, Ottonem I, Imperatorem Saxonicum, ſuae legationis ſucceſſus perſcripſit, Nicephorum Phocam totamque

Graeciam

Graeciam coloribus invidiam cientibus denigraret. Recte igitur eatenus quidem congruit Graecus ille titulus huic operi. At eo merito diſpliceat, quod argumentum libri ſui, quale ſit, non edat. Non tamen abludit ab ingenio iſtorum temporum, et maxime noſtri Conſtantini, qui morem videtur amaſſe, libris ſuis ignorabilia et incongrua nomina imponendi. Praeſtariti illi, quam ſupra laudavi, collectioni, aut Bibliothecae, vel Pentecontateucho, quodnam quaeſo poterat inſcribi nomen ineptius, quam quod ab auctore inſcriptum fuit, *κεφαλαιώδεις ὑποθέσεις.* Quod ſive *brevia argumenta*, ſive *argumenta in certos titulos digeſta*, interpreteris non magis ex eo intelligas, niſi aliunde noris, quale fuerit collectionis argumentum et finis, quam alius libri, cui auctor titulum Adverſariorum aut Collectaneorum praefigere voluerit. Similis eſt alter ille titulus, quem Conſtantinus operi ſuo, quod a nobis *de adminiſtrando imperio* citari ſolet, ad Romanum filium ſcripto, praepoſuit, *φιλοπόνημα exercitatio.* Vid. BANDVR. initio notarum ad iſtum librum, *Tom. II Antiqu. Imp. Orient.*

§ *IV. De auctore libri.*

Fuit hoc opus hactenus, ex fide membranarum noſtrarum, illi Conſtantino Porphyrogenneto, Leonis Sapientis filio, Baſilii Macedonis nepoti, tributum, cuius inter doctos purpuratos magna laus et celebre nomen eſt, et cui alia quoque ingenii induſtriaeve monumenta, ut, praeter modo laudatum geminum opus, liber de thematibus, alius de vita Baſilii, item de imagine Edeſſena libellus, imputantur. Ego vero, quum in hoc noſtro, ut inſcribitur, Syntagmate invenirem haud pauca, eius, quem dixi, Conſtantini exceſſu poſteriora, non margini aſſuta, ſed ab eadem manu, quae caetera omnia exaravit, uno continuo filo intexta: coepi de auctore fideque inſcriptionis, et vulgaris famae ambigere. Sunt autem illae characteriſticae temporum notae hae praecipuae. In illo capite, quod monumenta ſepulcralia Imperatorum CPtanorum percenſet, (eſt id libri ſecundi quadrageſimum ſecundum) occurrit illius ipſius Conſtantini, quem liceat doctrinae gratia Sapientem ad patris Leonis exemplum appellare, urna cum hoc elogio: *Λάρναξ ἐν ᾧ ἀπόκειται Λέων -- σὺν τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ, ὕστερον τελευτήσαντι, τῷ Πορφυρογεννήτῳ, Vrna, in qua iacet Leo -- cum filio Conſtantino, Porphyrogenneto, qui deinceps mortuus* (id eſt longo tempore poſt poſitum patri monumentum vita defunctus et in paternum tumulum illatus) *fuit.* Aliquot interiectis verſibus memoratur Baſilii, vulgo Bulgaroctoni dicti, monumentum, qui filius Romani iunioris, nepos ſupra dicti Conſtantini Sapientis, anno poſt avi obitum ſexageſimo quinto vivis exceſſit. Tandem quoque capite ſexto et nonageſimo primi libri, ſeu quinto et centeſimo, ſecundum membranarum computum, narratur, quid A. C. 963 a menſe Martio uſque ad Auguſtum in illo interregno contigerit, quod Romani iunioris exceſſum, et Nicephori Phocae tyrannidem intercedit, et qua hic eam ratione invaſerit. Haec anno poſt Sapientis Conſtantini exceſſum quarto contigerunt. Palam igitur eſt, haec ab

ab illo ſcribi et in Syntagma ſuum inferri non potuiſſe. Quid ergo ſtatuendum? Vnum ſupereſt aut alterum ſtatuere: ſive iuniorem Conſtantinum Porphyrogennetum, Romani filium, Sapientis Conſtantini nepotem, operis noſtri auctorem eſſe, cui ademtum librarius per errorem avo tribuerit: aut eſſe quidem eius Conſtantini, cuius in titulo perhibetur; at expertum interpolatorem; ſive nepos eius Conſtantinus ille fuerit, ſive alius quiſcunque. Specie neutra caret ſententia; mihi tamen rectius videor facere, ſi poſteriori calculum meum addam, quam ſi priori.

Iſti quidem ſententiae, quae iuniorem Conſtantinum, Baſilii Bulgaroctoni fratrem, operi huic inſcribit, et ſecundum quam deberet illo exaratum fuiſſe triennio, quo ſolus ille Conſtantinus poſt fratris fata regnavit, id eſt ab A.C. 1025 uſque ad 1028, favet hoc maxime, quod iunior Conſtantinus cum avo non de ſolius huius operis, ſed aliorum quoque poſſeſſione contendat. Non deſunt eorundem librorum exempla, quos alii librarii avo, alii nepoti tribuunt, etiamſi nepos ab ignavia et diſſoluta vita in hiſtoria Byzantina male audiat. Ita libellus de imagine Edeſſena, quem COMBEFISIVS in *Manipulo antiquitatum CPtanarum pag. 75 ſqq.* ſub nomine Senioris, aut Sapientis, Conſtantini edidit, non tantum Lipomanni coniectura iuniori tribuit, ſed etiam codex aliquis bibliothecae Regiae Taurinenſis, ut e nuper edito *Catalogo codicum mſctorum* eiuſdem bibliothecae *pag. 305 a* didici. Similiter Tacticorum, a MEVRSIO in *Collectione opuſculorum Conſtantinianorum*, ſub avi nomine proditorum, vindicias diſceptant avus et nepos. Codex Vindobonenſis, et ex eo deſcriptus Palatinus, quem typis excuſum reddidit Meurſius, tribuunt avo. Veronenſis autem et Auguſtanus nepoti. Neutri recte. Neque enim huius, neque illius eſt, ſed eius eſt Conſtantini Porphyrogenneti, qui fuit filius Baſilii Macedonis, frater Leonis Sapientis natu maior, adeoque patruus eius Conſtantini, cui Tactica illa poſt Meurſium vulgo imputantur. Clare id liquet, ſi quis locum, qui pag. 27 edit. Meurſ. lin. 20 proſtat, cum pagina noſtri huius operis 287 comparet. Leguntur eo, quo dixi, loco haec verba *τῦτο γὰρ καὶ ἡμέτερος πατὴρ καὶ βασιλεὺς ἐποίησεν, ὅτε κατὰ Γερμανικίας - ἐταξειδεύσαμεν. Nam et id quoque fecit pater noſter idemque Imperator, quum adverſus Germaniciam moveremus.* Neque Leo, neque Conſtantinus, eius filius, neque Romanus, neque Conſtantinus eius filius, expeditionem adverſus Germaniciam inierunt, ſed Baſilius Macedo fecit A. C. 879. Hunc *patrem ſuum* appellat, qui ea ſcripſit. Fuit is ergo Conſtantinus Porphyrogennetus, qui ante patrem obiit. Idem appellat eundem *imperatorem ſuum;* quo ſignificat Baſilium, quo tempore iſta verba exarabantur, adhuc in vivis et in ſumma rerum poteſtate fuiſſe. Significat quoque ſe ipſum illi expeditioni interfuiſſe. Perhibent idem de Conſtantino, Baſilii filio, non tantum CEDRENVS et SYMEON MAGISTER, ſed etiam Appendix noſtri huius operis, loco quem paullo ante indicabam. Quum itaque Conſtantinus ille altero poſt iſtam expeditionem anno fato ſuo conceſſerit, neceſſe eſt,

Tactica

Tactica illa fuiſſe intra annos Chr. 878 et 879 ſcripta, quo tempore auctoris frater, Leo ſapiens, Conſtantini ſapientis pater, nondum uxorem duxiſſet, viginti ſex ferme annis ante, quam ille Conſtantinus in lucem ederetur, cui vulgo tribuuntur.

At quid ais de loco? (repugnet aliquis), qui in fine illorum ipſorummet Tacticorum, non eo qui olim fuit, ſed qui hodie in mutila editione Meurſiana eſt, pag. 52 in quo memoratur aliquis *Nicephorus*, quem, qui ea ſcripſit, appellat *ducem ſuum*, et *a ſe miſſum in Syriam ingentibus* ait *cladibus Saracenos affeciſſe.* In neminem id cadere poteſt quam in illum ipſum, cuius in ſuperioribus meminimus, Nicephorum Phocam, qui olim dux, ſeu domeſticus ſcholarum, Conſtantini ſapientis, et filii, Romani, deinde poſt huius exceſſum orientale rapuit imperium. Atqui Nicephorus ille nondum in vivis tum erat, quum Conſtantinus, Baſilii Macedonis filius, vivis excederet.

Arduum agnoſco, ſed aequum eſſe, quod opponitur. Quaeram tamen ex illo ipſo argumento ſpeciem et robur illi ſententiae poſteriori, ad quam ſupra dixi me magis animo propendere, et quae ſtatuit, Conſtantinum quidem Sapientem, Leonis filium, Romani patrem, huius, quod nunc edo, Ceremonialis libri auctorem eſſe, veniſſe autem proceſſu temporis aliquem qui operi illi de ſuo quaedam addiderit; qui fueritne Conſtantinus nepos, an alius, in medio poſitum relinquo. Non improbabilis tamen, mihi quidem, videtur, ſi quis exiſtimet, id idem licentiae nepotem ſibi in avi opus arrogaſſe, quod avus in patrui opus ſibi arrogaverat. Eorum ille mos erat temporum, non laudabilis quidem, minus tamen malevolentiae, quam ſimplicitatis et inſcitiae index. Nondum callebant eam artem, commentatorum animadverſiones ab auctorum verbis ſecernendi, quam ſolertiae recentiorum debemus. Adſcribebant librorum veterum iuniores poſſeſſores in marginibus, quae vellent; ea librarii aetate poſteriores in ipſos codices abſque ulla diſtinctione infarciebant, et exſpectabant lectores aut tam ſecuros et ignaros rerum omnium, ut ſcopulos chronologicos abſque offenſione praeterirent; aut ſi quos naſciſcerentur acutioris ſenſus, perſuadebant ſibi, eos facile, vel non admonitos, aſſumenta aliena eſſe agnituros. Veniam poterat ea ſimplicitas invenire, ſi intra eam ſubſtitiſſent, qui tum erant, librorum conſarcinatores et librarii. At illi multo peiora. Transſcribebant aliena ſcripta verbotenus, addebant in fine parum aliquid de ſuo, denique praefigebant nomen aut ſuum, aut quod vellent, et agebant in literas latrocinia impune, tantaque ſecuritate et impudentia, aut, ſi mavis, ſtupore, ut furti veteriſque domini indicia non tollerent. Quod luculenter teſtatur, ne alia proferam, indiculus Imperatorum CPtanorum a Lambecio ad Codinum ſub huius nomine editus.

§ V. *De exhibitis in hoc volumine, et in ſecuturo exhibendis.*

Praefationi ſubieci cl. Deceſſoris mei diſſertationem de Conſtantino Porphyrogenneto, quam is Anno 1746 edidit. Vitam enarrat Imperatoris ab amore et ſtudiis literarum celebratiſſimi pura et eleganti dictione, grataque et

concinna brevitate, bonaeque frugis obſervationibus nitet. Quam cl. opuſculi Auctor in fine promittit diſſertationem, velut alteram praeſentis partem, de Conſtantini ſcriptis et in literas meritis, eam in eius ſchedis reperire non potui elaboratam: Quapropter ſarciendi defectus gratia decreveram particulam quae idem argumentum exſequitur e Cl. FABRICII Bibliotheca Graeca, repetere. Sed quum liber in omnium manu ſit, ſatis eſt illuc cupidos ablegare. Repetii tamen inde notitiam huius Codicis ab Vffenbachio conditam. Sequitur illa praemiſſa ipſe primus Conſtantiniani Codicis Ceremonialis liber, cum interpretatione primum quidem Leichiana, quae uſque ad pag. 221 procedit; deinde vero mea uſque ad finem. Addidi primo libro velut appendicem illa praecepta militaria, quae in codice noſtro manuſcripto initium facientia per primas viginti membranas decurrebant. Potueram eam particulam ſecundo libro ſubiungere; ſed cavendum mihi erat, ne poſterius volumen mole ultra prius excederet. Cl. LEICHIVS id ideo prorſus omiſerat, quia ab hoc opere decreverat arcere, et in collectione Tacticorum Graecorum, quam meditabatur, exhibere. Habeo in manibus exemplar opuſculorum Conſtantini, a Meurſio Lugd. Batav. A. 1611. editorum, in quibus Tactica Vir Cl. paſſim emendaverat ſua manu atque ſuppleverat, e codice, ut coniicio, Auguſtano. Inveni in eius Adverſariis alia ſupplementa eorundem Tacticorum, ut et Leonis, e codice Auguſtano, quae a celeberrimo BRVCKERO acceperat. Ego vero, quum a tali conſilio alienus ſim, et per mearum rerum conditionem nequeam non eſſe, debui omnino locum in hac editione opuſculo dare, interpretatu quidem difficili, lectu tamen iucundo, plenoque rerum ſcitu digniſſimarum. Parum referebat, ubi ubi collocaretur; modo locum haberet non nullum.

Secundum volumen dabit ſecundum Graeci huius ceremonialis librum, cum adiuncta Latina mea interpretatione. Proxime apponam notas criticas, quae codicem Graecum typis expreſſum ex ipſarum membranarum denuo a me diligenter inſpectarum fide et coniecturis meis emendabunt. Excipient eas animadverſiones hiſtoricae in totum opus cum Leichianis meae; finem faciet index Graecitatis. Latina quidem interpretatio in mundo eſt, ut facile poſſit una cum Graecis intra breve tempus praelo abſolvi. Reliqua quamvis expeditu ardua et aerumnoſa penſa ſint, ſpero tamen fore, ſi propitium numen coeptis meis adſpiret, ut exeunte biennio alterum quoque volumen, aliquanto ſpiſſius, quam hoc eſt, futurum, in doctorum hominum manus veniat.

§ VI. *Admonitio de tabulis aeneis primae parti huius operis inſertis.*

In primo folio Graeci operis curaverat cl. LEICHIVS tum temporis, quum id typis excuderetur, tria vacua ſpatia pro totidem tabulis aeneis relinqui, per otium aliquando, et quando luberet a chalcographo ſupplenda. Ante vero, quam ſerio hac de re cogitaret, fatum eum avocabat. Quum itaque integrum mihi eſſet pro lubitu et iudicio meo imagines operi addere in ipſo frontiſpicio collocavi egregiam Nicephori Botoniatae imaginem, ex Montfauconii Bibliotheca Coisliniana depromtam, propterea maxime, quod rem veſtiariam Byzantinorum aevi medii, profecto perobſcuram et a nemine traditam, in qua tamen

tamen magna pars operis noſtri verſatur, praeclare illuſtraret; et quod inde intelligatur quid ϛέμμα, quid camelaucium, quid ſcaramangium, quid chlanis, quid λευκολέοντες, quid tablia fuerint, nomina per omnes paginas libri noſtri ſparſa; eadem quoque doceat quanta mutatio circa dignitates palatinas in aulam Byzantinam brevi illo tempore, quod ab ultimo Conſtantino Porphyrogenneto ad Nicephorum Botoniatem effluxit (quadraginta fere anni ſunt) invaſerit. Sufficiat nunc ſtrictim haec attigiſſe, paullo poſt curatius enarranda atque demonſtranda. Icunculae porro quae Leichianam interpretationem auſpicatur, inſculpi curavi numum e Ducangii Familiis Byzantinis depromtum, qui Conſtantinum noſtrum iam ſeniorem, eiusque filium Romanum, ſpectandos exhibet. Literae, quae Graeci textus initium faceret, inſculpi iuſſi imaginem illius a ſanctimonia Graecis celebratae Theophanonis Auguſtae, quae Leoni, Conſtantini noſtri patri, prima uxor cohabitavit. Dignum erat, ut Auguſtae Byzantinae quoque ſpecies auguſto habitu ornatae poſſet conſpici. Deſumſi autem hanc e T. II. p. 34. Menologii Baſiliani, quod Eminentiſſimus Cardinalis Albanus, Graece, cum Latina interpretatione patrui ſui, IO. FRANCISCI ALBANI, ſub nomine Clementis XI. Pontificis Maximi, tribus in folio voluminibus Vrbini edidit. Profectum eſt et nomen habet a Baſilio iuniore, Bulgaroctono alias dicto, noſtri Conſtantini nepote. Dolendum eſt, quod Codex Romanus huius Menologii picturis illuminatus non niſi ſex primos anni Graeci menſes, nempe a Septembre uſque ad Martium continuerit, neque editoribus Romanis ad manus fuerit ſaltim τρίτον τρίμηνον, Martium, Aprilem et Maium, continens, quod in arcis Tubingenſis bibliotheca ſervari, e CRVSII Turcograecia pag. 190. et 275. et FABRICII Bibl. Gr. T. VI. pag. 678. intelligitur. Adieci quoque ſpecimen ſcripturae membranarum noſtrarum aeri inciſum. Sed diſſertationem de orthographia, ut appellant, vel potius idiographia Graeca membranarum earundem et iſtorum ſaeculorum ſecundo volumini reſervo.

His praemiſſis eo memor fidem paullo ante datam liberatum. Promittebam nempe brevem, qualis hoc quidem in loco ſufficere poſſit, expoſitionem de veſtibus, quae in Nicephori Botoniatae, et quatuor procerum ipſi adſtantium imaginibus conſpiciuntur. Quod itaque Imperator in capite gerit, eſt ϛέμμα *corona*, vel, ut plerumque verti, *infula*. Ad eam formam comparata erat corona caeterorum omnium Byzantii Imperatorum. Quae ab auribus utrinque dependent fila margaritarum, qualia in numis Byzantinis apud Du Cangium et Bandurium frequentia comparent, ſunt καταϛειτα, quemadmodum in libro noſtro appellantur. Veſtis, quae ſiniſtrum brachium totum involvit, dextrum humerum leviter tegit eſt chlamys. De dextra eius lacinia nihil amplius patet, quam ea pars qua per fibulam ſuper humero dextro ſiniſtrae commiſſa eſt. Reliquum omne in tergum reiectum latet. Sed tanto luculentius patet lacinia ſiniſtra; in qua notanda primum ἡ ὄρνα, ſeu *ora*, margaritis obſita, ſecundum latitudinem pectoris deſcendens primum ad imum ventrem, dein ad imos pedes, denique revoluta ambit ſiniſtrum carpum,

pum, et deſcendit porro ad poſticam. Secunda pars notabilis eſt inaequabilis illa paene parallelogrammos figura per pectus deducta, in ſummo curvata, in imo acuta, per oras margaritis cincta, in medio helicibus picta, acu aurea. Haec eſt illa pars quae Noſtro ſaepiſſime memoratur *ταβλίον* vel *ταυλίον*, ſeu *tabella*, apta appellatione. Nam ſi altera ipſi reſpondens pars in dextra chlamydis parte ipſi apponatur, apparet tanquam tabula pectori impoſita, quod luculenter conſpicitur in tribus illis Imperatori adſtantibus proceribus. Veſtis inferior, chlamydi ſuppoſita, quae ad pedes usque deſcendit, et quatenus dextrum brachium ambit, anguſtisque manicis carpum dextrum claudit, luculenter conſpicitur, ea eſt *χλανὶς* vel *χλανίδιον*. Figurae et chlamydi et chlanidi, vel *tunicae*, intextae appellantur Noſtro *ἐξέμπλιον exemplum.* Quod in manu ſiniſtra tenet, Noſtro promiſcue *ἀκακία* et *ἀνεξικακία* appellatur, volumen membranaceum, aut ſacculus ſericeus, de quo in Commentariis plura dicentur.

In proceribus utrumque latus Imperatoris ſtipantibus, obſervamus veſtitum tribus *barbatis* communem, uni ſpadoni peculiarem. Primus ad dextram *Probedrus* vel *Praeſes et Canicleo*, vel *vaſculo ſacri encauſti, praefectus*, indutus eſt, et ſunt quoque caeteri, ſcaramagnio, ſeu ſtricto pallio, circa iugulum fibula ſingulari geminave clauſo, cum tabliis in pectore, cui ſubiacet chlanis, vel tunica. In capite gerunt inſulam, *camelaucium* dictam. Eunuchus proxime ab Imperatoris dextra ſtans, manibus ambabus pectori decuſſatim impoſitis, quem morem aula Turcica ut multos alios e Byzantina retinuit, ut Byzantina ex veterum Perſarum, eſt *Probedrus et Protoveſtiarius.* Indutus eſt veſtimento, quod Noſtro *λευκολέοντες candidi leones* appellatur. Fuiſſet abſque hac imagine, nunquam perſpicue intellexiſſem quale veſtis genus *candidi leones* fuerint. Scilicet in ea eius parte, quae a cingulo inde uſque ad pedes decurrit, intexti erant leones in aera rotunda alba. De appellatione honoris Prohedrus obſervo hic in tranſitu tempore Nicephori Botoniatae et poſterioribus eam omnibus maioris ordinis proceribus communem fuiſſe. Tempore Conſtantini noſtri non erat. Inſignis mutatio tantillo tempore.

Praeterea, quum et cl. LEICHII diſſertatio de vita et rebus geſtis Conſtantini ornamentum aliquod aere expreſſum flagitaret, praefixi illi effigies aliquot numorum e gazophylacio Ampliſſimi Senatus Lipſienſis depromtorum, ad Noſtri genus pertinentium. Primus aureus exhibet Baſilium, Noſtri avum, et eius filium Conſtantinum. Alterum aureum tribuebat Catalogus laudati gazophylacii a cl. Wachtero, Gloſſarii celeberrimo auctore, confectus, Leonis Baſilii filio. Reperio tamen eum apud Bandurium inter numos Ioannis Palaeologi. Tertius aeneus Leonem eundem exhibet. Quartus item aeneus Conſtantinum noſtrum, cum Zoë ipſius matre. Habet hunc numum DV CANGIVS quoque p. 136 familiarum Byzant. et refert ad Conſtantinum iuniorem, Romani filium, noſtri nepotem, eiusque filiam, Zoën. ſed ratio ab ipſo diſcedendi haec mihi fuit, quod vultus Zoës adultior potius matrem, quam filiam, et vultus Conſtantini admodum puerilis potius filium, quam patrem, videretur arguere. Quintus numus rurſus aureus eſt Nicephori Phocae, cuius apud Noſtrum L. I. c. 96. mentio fit Et hic quoque apud Bandurium exſtat.

Addam tandem aliquot loca in quibus Latine reddendis humani aliquid paſſus fui. Longior uſus, ut fit, rectiora me docuit. Vt p. 236. B. *fine. ῥήματα ἐνδιάθετα* non ſunt *verborum lenocinia et blandimenta*, ſed *verba quae animo ſuo ſecum volvit, et agitat.* p. 241. B. 4. *συνάγεται* eſt *communionem ſacram accipit.* p. 265. D. et deinceps bis vel ter omiſi verbum *λαβιδοῦνται* in Latinis, quia tum temporis, quum folium illud ſub praelo ſudaret, neſciebam quid ſibi vellet verbum nullibi in Lexicis et alias obvium *λαβιδοῦν*. Deinde didici e Polybio ſignificare *fibulare.* Debet ergo dicto loco in Latinis ſic reponi. *et equi omnes fibulantur atque caſtrantur,* et ad id exemplum caetera interpretationis loca manca integrari. Vale Erudite Lector, et conatibus Deceſſoris mei atque meis fave. Scrib. Lipſiae menſe Septembri 1751.

COMMEN-

Commentatio
IOHANNIS HENRICI LEICHII
de
vita et rebus geſtis
Conſtantini Porphyrogenneti
Imperatoris Byzantini.

Conſtantini Porphyrogeniti, cuius res pace belloque geſtas ſcribere aggreſſus ſum, in ea fere tempora aetas incidit, quibus Imperii, maximi quondam, et poſt deorum opes ampliſſimi, tantum umbra quaedam et imago ſupererat. Poſtquam ſcilicet eo perventum erat, ut largitionibus, aut armis, viam ſibi ad regnum plurimi pararent, ſcelere partum peſſime et crudeliſſime gererent, fluctuare reſpublica, et a ſuis rectoribus deſtituta in ultimam perniciem adduci coepit. Civiles enim diſcordiae et potentes procerum factiones, cum ſummam poteſtatem ad ſe rapere ſinguli vellent, omnia miſere turbarunt: at caedibus, aut rapinis, aut veneficiis, quae lectores quoque taedio afficiunt, obſcuratam, raro ad nepotes tranſtulerunt. Sic Leo olim Iſauricus, ſic Nicephorus, ſic Michael Balbus, ſic Baſilius Macedo, Conſtantini avus, ab ignobili origine ad ſupremum faſtigium provecti memorantur. Virtus porro et gloria Romanorum exercituum, numis et publicis monumentis quondam celebrata, deſidia et inertia tum plane evanuerat, praeſidia regionibus impoſita, haud invalida illa quidem, aut exigua, hoſti feroci et callido non ſufficiebant, nec ulla ſpes in auxiliis finitimarum gentium erat, licet in provincias deſcriptae urbes praefectis ſubiectae eſſent. Hinc opportunitatem contermini populi nacti, fines regni magis magisque imminuerunt, non ambitione, aut aemulatione gloriae, ſed quod anguſtis terminis immenſa multitudo contineri non poterat, ad arma commovenda excitati. Turbata iam dudum Apulia et Calabria erat, Sicilia nutabat, quae occidentem verſus unicae regni ampliſſimi reliquiae erant, partim a Longobardis occupatae, partim frequentibus Saracenorum ex Africa incurſionibus attritae. Nec oriens immotus erat, cum Scythicis et Arabicis gentibus inermes provinciae, et ſemper hoſtibus expoſitae, in pretium belli ceſſiſſent, quas fruſtra Graeci armis repetebant. Inter haec mirum eſt, quanto ſtudio Imperatores adnixi ſint, ut maieſtas ſua et potentia veneranda populis ac terribilis eſſet, nec fracta tot calamitatibus, aut imminuta, videretur. Hinc ille miniſtrorum regni numerus, hinc triumphalia ornamenta, et pompae, hinc circenſes ludi et ſpectacula civibus edita, hinc munerum ſolennes erogationes, et ſi quae alia aut principi decora, aut accepta vulgo, putabantur. Sic vero temporum ſucceſſu aerarium exhauſtum eſt, et mollicie ac otio Imperantes et ſubiecti contabuerunt. Non adeo tamen virtutum ſterilia haec ſecula fuere, ut non et bona exempla prodiderint, imo plures Byzantium habuit, quos Italiae, ſtudiis litterarum quondam florentiſſimae, tum illo lumine deſtitutae, opponeret. Cum enim, a Iuſtiniani aetate, artes antiqua religione pauci per Italiam excolerent, quod barbari, quibus tum parere cogebatur, iis animos effoeminari, ac bellicam virtutem opprimi, credebant, Graecia Procopium, Agathiam, Theophanem, praeſtanti eruditione viros, extulit. His non impar fuit Paulus Silentiarius, pulchris doctisque carminibus inclitus, cum magna illa ingenia dudum in Italia ceſſiſſent, et ſtrepitum poetarum Latinorum vix ea tempora, quibus prodibant, ferre poſſent. Sed, ut ad propiora veniamus, quis Photio, qui Baſilii Macedonis aetatem illuſtravit, quis omnium principum Leoni, cui doctrina et paternus in Muſis animus Sapientis cognomen addidit, iure poſſet aequiparari? In eius

quidem

quidem edictis declamatorium potius dicendi genus, quam illa gravitas et maieſtas orationis, quae antiquis ineſt, deprehenditur: ſed haec fortaſſe temporum culpa, et quaſi genius quidam fuit. Conſtantino Porphyrogenito, Leonis filio, acceptum ferimus, quod vetuſta memoria non plane interierit, cum Diodori Siculi, Dionis Caſſii, aliorum, monumenta, litteris tradita, ex illa palatina Bibliotheca in lucem utcunque protulerit, princeps et ipſe egregie doctus et eruditorum cultor et antiſtes maximus. Sed de Conſtantini ſcriptis et in bonas litteras meritis uberiorem materiam aliis temporibus ſepoſui, cum eius de cerimoniis aulae Byzantinae opus, in duos libros digeſtum, e codice bibliothecae publicae id quod maxime nunc molior, evulgabo. Aetas eius, ſi quae alia, magnis exemplis dives fuit. Nam Ruſſi, Turcique, ſacris Chriſtianis tum primum aut initiati, aut altius imbuti ſunt; Bulgari, valida et ferociſſima gens, poſt bella plurima et cruenta, ſanguine et foederibus cum domo Auguſta coaluere: res contra Italiae magis declinaruit, et novum poſtea incrementum Germanorum gloriae fuerunt. Ipſe Conſtantinus ſecundis adverſisque iuxta famoſus fuit, et ademtam ſibi poteſtatem generoſo animo paſſus eſt, mox receptam ad nepotes transmiſit. His itaque inductus, quae ad illuſtrandas eius res maxime pertinere viſa ſunt, ex antiquis ſcriptoribus collegi, quorum nonnullos, aut libidine aſſentandi, aut odio adverſus principem, multa commentos eſſe, animadverti. Non defuerunt ſane Conſtantini rebus dicendis decora ingenia. nam et Leo Grammaticus, et Simeon Logothetes, et Gregorius Monachus, et quem hi praecipue ſecuti ſunt, Theophanis continuator, vitam eius poſteris tradiderunt. Praeterea Scylitzen, Zonaram, Cedrenum, oſcitantes ſaepe, nec ullo modo antiquis illis comparandos, deinde Latinos, Luitprandum, Rheginonem, ceteros, veris plurima, partim falſa, partim incerta admiſcentes, tum orientales, Eutychium et Elmacinum, quos tunc demum, cum eorum caſtigandi errores erant, adduxi. Vale, Lector, et ſtudiis noſtris favere perge.

CONSPECTVS.

I. Conſtantini tempora. Aetas ſub tutoribus acta.
II. Bulgaricum bellum. Quaedam et antiqua gentis hiſtoria.
III. Romanus Lecapenus imperium ad ſe rapit, aemulis ſublatis.
IV. Contentiones de quartis nuptiis Leonis componuntur.
V. Pax [illegible]. Melitene imperio adiecta.
VI. Bellum [illegible], Vngaricum, Ruſſicum.
VII. Imago Edeſſena Conſtantinopolin transfertur.
VIII. Conſtantinus, Romano et aliis pulſis, imperium occupat.
IX. Victoriae de Saracenis.
X. Vngarorum principes et Ruſſi Chriſtianis ſacris initiantur.
XI. Motus per Calabriam et Apuliam. Longobardica expeditio.
XII. Conſtantini obitus, opera publica, virtutes, vita.

Conſtantinus Porphyrogenitus, Leonis philoſophi ex Zoe Carbinopſina filius, A. DCCCCV. natus eſt, quo tempore exortus crinitae ſtellae, quam cometen vocant, foederum de imperio contentionum et civilis ſanguinis, ut vulgo credebatur, praeſagium, apparuit. Aqua luſtrali a Nicolao patriarcha, eo die, quo Servatoris in Iordane fluvio luſtrati memoria celebratur, (Graeci [illegible] vocant,) ablutus eſt [a]; pompa in expiationibus principum ſolennis, quod mater nondum Auguſta appellata eſſet [b], omiſſa. Iuventutem eius Theodorus, doctus, ut tum erant tempora, et in adminiſtrandis rebus magni vir momenti, praeceptis et exemplo formavit [c]. Coronam puero in ſpem ſucceſſionis imperii, Euthymius patriarcha impoſuit, nondum obſoleta Caeſaris dignitate, qua ornatus, *Nobiliſſimus*, antiqui moris inſtituto, vocabatur [d]. Eundem brevi intervallo Leo, morti proximus, Alexandro fratri, poteſtatis et conſiliorum omnium comitem ac ſocium, commendavit, ut eo magiſtro regnandi artes, ſibi ſuisque civibus ſalutares, addiſceret [e]. Tum vero, nunquam ſatis tutum eſſe regni conſortium, apparuit, nec Alexandrum, peſſimi exempli principem, qui multa crudeliter, multa intemperanter gerebat, a ſcelere abſtinere. Nam Baſilitzen, nec ſanguine, nec in rem publicam meritis, clarum, ſublato Conſtantino, admovere imperio cogitabat; quibus conſiliis mors eius interceſſit, poſtquam annum unum, et quod excurrit, regnaſſet [f]. Puero, nec aetate, nec rerum experientia, tantae molis capaci, Nicolaum, ſacrorum principem, Stephanum, et Iohannem Eladam, tutores teſtamento inſtituit, quorum licet aequalis dignitas eſſet, ſumma tamen apud Nicolaum ſtetit [g]. Interim res publica turbis et civili diſcordia foede agitari, Conſtantini aetas contemtui eſſe, Zoe mater, virilis animi foemina, praecipue Nicolai artibus, e regia expelli. Inclyta tum Conſtan-

§ I. a) Continuat. Theophan. in Leone Baſil. F. XXIII. p. [illegible] Leo Grammat. p. 492. Scylitzes p. 6[illegible] etc.

b) [illegible] unique [illegible] impoſita eſt. Zonaras [illegible] p. 178. [illegible] [Greek illegible] *Leo non ſtatim bonore Imperatorio eſt dignatus, ſed diu ſine diademate habuit, donec filium peperiſſet.* Simeon Logothet. in Annal. p. 466. [Greek illegible] *Benedictionem nuptialem conſecuti ſunt Leo et Zoe* [illegible] *Augustam* [illegible] adde [illegible]

c) [illegible] cum [illegible] ut Conſtantinum, ut [illegible] imperii adſumeret, perſuaſiſſet poſt urbe cum Theophylacto patricio, quod contra Romanum novas res moliri argueretur, pulſus, in Opſiciano, numoris Aſiae regione, aetatem egit. Contin. Theophan. [illegible] Leo Grammat. p. 492. [illegible] Vindob[illegible] Theodori orationes alegant, quibus Conſtantinum et Zoen matrem celebravit. Lambec. Commentarior. Libr. IV. p. [illegible]

d) Georg. Monach. in Novis Imp. p. 561. Zonaras p. 180. De *Nobiliſſimo* et *Nobiliſſimatu*, ut ſequiori aevo ea dignitas vocabatur, agit Cangius in Gloſſar. Graec.

e) Vix enim ſeptem annos Conſtantinus natus erat, cum pater Leo fungeretur. Hinc eum Gregor. in Vita Baſilii (ad d. 26. Mart.) p. 670. [Greek illegible], Luitprand. Hiſt. L. III. c. 7. *parvulum et* [illegible], *id eſt, mutum et infantem*, vocat. Succeſſit autem Alexander anno 911. Apud Simeonem Logothetam, annum 907. ponentem, numeri corrupti ſunt.

f) Contin. Theophan. p. 23[illegible] [Greek illegible] *annum unum, dies XXII.* Simeon Logotheta et Leo Grammaticus [illegible], praeter annum integrum, XXIX. numerant, quorum ſententiam proximam vero eſſe, Pagius in Crit. Baron. an. 912. p. 804. oſtendit.

g) Gregor. in Vita S. Baſilii iun. p. 670. n. 10. [Greek illegible] (hunc Theoph. Cont. p. [illegible] Simeon Logothetes p. 473. cet. [illegible] vocant [illegible] p. [illegible]o. Non [illegible] praefecti exercitus, ſeu, ut tum dicebatur, Domeſtici Scholarum, cui munere a Romano, Imperator [illegible] v. Leo Grammat. p. 418.) [Greek illegible] (horum nomina Leo memorat l. c. p. 48[illegible].

Google

ſtantini, ex Ducarum familia, virtus et fama habebatur, quam ſuſpicio aſſectati, Leonis temporibus, imperii una obſcurabat [h]. Is, ut labentibus rebus ſuccurreret, clam a Nicolao incitatus, cum delecto milite, Byzantium noctu ingreſſus, occupato circo, a plurimis, ut ambigua ſunt multitudinis ſtudia, Imperator eſt ſalutatus. Inde ad arma ventum, ubi, cum ſe pugnae Ducas temere commiſiſſet, equo forte collapſus, obtruncatus eſt, ab uxore et familia ſupplicium ſumtum: ſeditio ſtatim compreſſa, cum abſciſſum proditoris caput populo oſtenſum eſſet. Percuſſores eius Nicolaus praemiis aſſecit, nec, ludibriis corpus vexari, indignum putavit, amicitiae iura ſucceſſu, non fide, ponderans [i]. Apud autores rerum invenio, Ducam a patriarcha, ignaro, ſe inter principis tutores adlectum, in aulam accitum eſſe, quod ad alium, qui ſuo id beneficio teneret, imperium transferre malebat.

II. Bellum ea tempeſtate nullum, niſi adverſus Bulgaros erat. Eam gentem, traditur fama, olim inter Maeotidem paludem et Cuphim fluuium incoluiſſe, quae omnis aſpera duraque plaga cultorum ingenia terrae ſimilia habet. Hinc, regnante Anaſtaſio, in Thraciam et Illyricum transſiere, praegravante turba patriam exonerare cupientes [a]. Alia ſubinde manus, veſtigia priorum ſecuta, cum Moeſiam occupare vellet, ab Hunnorum rege, qui ſuae nationis copias cum Graecis iunxerat, ingenti clade attrita eſt. Sub Conſtantino vero, quem Pogonatum vocant An. 678. Iſtro traiecto, in Barnis ad oram Ponti conſederunt, quibus, re non ſatis feliciter geſta, Imperator tributum annuum pependit [b], cum in Italiam eodem fere tempore tolventes, agri Beneventani partem occupaſſent [c]. Poſtea a Leone Armeno ſuperati, legatos ad Theodoram Auguſtam, Michaelis matrem et in imperio ſociam, qui novas ſedes abundanti multitudini peterent, miſerunt: *latius Graecos habere agros, quam colere, quorum partem ſi impetrarent, in unum populum Graecos et Bulgaros coaliturus, pacem perpetuam, nullo armorum metu, fore.* Annuit petentibus Auguſta, et quicquid a ferrea porta Debeltum uſque interiacet, (deſerta tum ea loca erant, *Zagoram* poſtea vocarunt) conceſſit [d] An. 845. Non diuturna tamen pax cum Bulgaris fuit, licet ad Graecorum ſacra miraculo, ut fertur, pertracti eſſent. Cum enim ab eo tempore permutandarum mercium cauſa frequentes Byzantium adirent, ortis inter mercatores contentionibus, ad arma iterum concurſum [e], et Simeon, Bulgarorum rex, in Macedonia cum Graecis manus commiſit, quorum pars maxima caeſa, reliqui in fugam coniecti ſunt, duces, abſciſſis naribus, inhoneſta vulnera domum retulere. Hinc Leo, ſuo militi non ſatis confiſus, Turcos, (ſic tum Ungari vocabantur) in eos concitavit, qui, Iſtro ſuperato, Bulgariam crebris incurſionibus vexarunt [f]. Leone extincto, cum Simeon imperium a Conſtantini tutoribus negligentius geri, et externa ſine cura haberi, videret, rurſus Byzantio cum robore exercitus imminuit, caſtriſque ad urbem poſitis, late omnia terrore complevit. Praecipue regem illata ab Alexandro Imp. iniuria, ſpretaeque arroganter, quas obtulerat, pacis conditiones ad vindictam ſollicitabant [g]. A quo tamen conſilio moenium urbis altitudo, et propugnacula, ipſum abſterruerunt, ut, obſidione ſoluta, pacem Graecis, quam fere deſperaverant, ſponte concederet, aut potius venderet [h]. In itinere Thraciam, ſaepe armis perculſam, vaſtavit, et Adrianopolin cum exercitu movit, quam natura ſua, et opere, munitiorem, quam ut capi poſſet, proditione cepit, non diu tamen tenuit. Auguſta enim, a Conſtantino, qui matris deſiderium diutius ferre non poterat, imperio iterum admota, donis oblatis, urbem recipit,

c. p. 482.) τὴν βασίλειον ἀρχὴν τοῦ καιροῦ συνεχέστερον, μέχρι ὀρφανοτροφεῖον. Praeter hos multum in aula poterat Conſtantinus eunuchus, παρακοιμώμενος, ſeu cubicularius, cui palatii et rerum privatarum cura tradita erat. Luitprand. L. III. c. 7. Ceterum anno 913. Conſtantinus Imperator appellatus eſt. Lupus Protoſpatha ad h. a. *A. 913. Ind. I. coronatus eſt Conſtantinus Imp. Leonis filius.* adde Theodoſ. Kiovienſem in Chron.

h) Leo Grammat. p. 483. Contin. Theoph. p. 230.

i) Gregor. in Vita Baſilii p. 671. Τὴν δέ γε κεφαλὴν τοῦ Δοῦκα ἰδόντες οἱ ἀδελφοί, — καὶ καταπαιγνιζόμενοι ταύτης ἐκέλευσαν κοντῷ ἐμπαρέντας διὰ πάσης τῆς πόλεως θριαμβεύεσθαι — καὶ τέλος καὶ ταύτην τῷ βυθῷ τὰ πάντα ἐκδοῦναι σὺν τῷ λοιπῷ σώματι — καὶ ὁ τοιοῦτος τῶν ἄλλων τὸ ἔγκλημα, τῶν τὰ βασίλεια φυλαττόντων, ὅτι ἐπὶ τῷ κοιτῶνι τῶν λογικῶν προβάτων, τῷ Πετάλῳ μᾶλλον, ἢ Νικολάῳ. *Viſo Ducae capite, execrabiles illi eidem illuſerunt, infixumque haſtae conto per totam urbem circumferri ſpectandum — ac denique in mare devolvi cum reliquo corpore. — — Ceterum non tam iis hoc crimen imputandum fuit, qui cuſtodiebant palatium, quam omnes rationalium paſtori, Petalao potius dixerim, quam Nicolao.*

k) Zonaras p. 185.

§ II. a) Zonaras T. II. p. 55. ubi Bulgaros ἔθνος πάλαι πρὶν γνωρισθέν, *gentem antea ignotam* vocat. Cedrenus p. 355. alii. Cum quibus non convenit Theophani. Chronogr. p. 296. D. Verba, quibus primam Bulgarorum in fines Romanos irruptionem deſcribit, mutila in codicibus habentur, hoc modo: Ἐπὶ τῶν χρόνων Κωνσταντίνου τοῦ εἰς τὴν δύσιν (ſupplet Goarus not. poſter. βασιλεύοντος) Βουλγάρων ἔθνος ἐπῆλθεν τῇ Θρᾴκῃ. *Temporibus Conſtantini, qui in occidente regnavit, Bulgarorum gens in Thraciam irrupit.* loquitur de Conſtante Heraclii nepote, qui etiam Conſtantinus appellatur, ut Goarus obſervat. Conf. de Bulgaris Conſtant. de Adminiſtr. Imper. c. 32. p. 100. Cangius in famil. Dalmatic. p. 305.

b) Theophanes p. 362. 377. Cedrenus 440. 487. Quod relictum Graecis in Thracia fuit, ſucceſſu temporis Thema factum, et στρατηγῷ imperio ſubiectum eſt. Conſtantin. de Themat. p. 20. Τὸ τοίνυν θέμα τῆς Θρᾴκης ἄρτι τὸν Ἴστρον καὶ τὴν ἐπέκεινα ἔλαχε διαπεράσαν, ἀφ' οὗ τὸ τῶν Βουλγάρων γένος τὸν Ἴστρον περάσαν διέφθειρεν.

c) Paulus Diaconus Hiſtor. Longobard. Lib. V. cap. 29. (ap. Murat. T. I. p. 484.) *Per haec tempora Bulgarorum Dux, Alzeco nomine, incertum, quam ob cauſam, a ſua gente digreſſus, Italiam pacifice introiens, cum omni ſui ducatus exercitu ad regem Grimoaldum venit, ei ſe ſerviturum, atque in eius patria habitaturum promittens. etc.*

d) Zonaras Lib. XVI. 11. p. 154. Contin. Conſtant. Lib. IV. c. XV. p. 102. ἡ δὲ ἐπέκεινα χώρα ἔρημος ἦν τὸ τηνικαῦτα, τῶν περὶ τὰς Σαγούδας, πάντες δὲ τότε ὅρια συγχωρήσαντες Ῥωμαῖοί τε καὶ αὐτοῖς, ἄχρι τοῦ Δεβελτοῦ, ἥτις νῦν καλεῖται Ζάγορα παρ' αὐτοῖς. Rex Bulgarorum, conſors ſacrorum Chriſtianorum factus, ὁ πνευματικὸς ἔγγονος τοῦ βασιλέως ἄρχων Βουλγαρίας dictus eſt. Conſtantin. in Cerimon. Aulae CSP. MS. p. 228. a.

e) Contin. Theoph. in Leone p. 221. Leo Grammat. p. 477. Annales Fuldenſ. ad an. 895. (apud Andr. Quercetan. T. II. Scr. Franc. p. 582.) *Pacem ergo Graeci eodem anno cum Avaris (qui dicuntur Ugri) fecerunt, quod eorum conciues Bulgari in pravum vertentes, hoſtili expeditione contra eos inſurgunt, et totam regionem illorum, uſque ad portam Conſtantinopolitanam depopulando inſequuntur.* Et paucis interiectis: *Quis geſtiliuro Avarorum ſtrages tantis congreſſionibus enumerando poſſit exponere? quoniam Bulgarorum, ad quos victoria convenit, numero XX. millia equitum caeſa inveniuntur.*

f) Contin. Theoph. p. 274. Leo Grammat. p. 483. Simeon Logoth. p. 471.

g) Citati. Luitprand. L. III. c. 7. Theodoſ. Kiow. in Chron. p. 19. ad an. 914. Elmacinus Hiſt. Sarac. p. 195. *Obiit Alexander, cui ſucceſſit Conſtantinus, Leonis filius, 13. annorum puer. Miſit Bulgarorum Rex ad Conſtantinum Imperatorem, ut ſororem ſuam deſponderet eius filio: quod cum recuſaſſet, praelia multa commiſſa ſunt a Romanis et Bulgaris. videns hoc Nicolaus, auctor fuit, ut Romanus Imperator fieret, qui Bulgarorum regi filiarum alteram dedit uxorem.* Quae de cauſa belli tradit, a vero aliena ſunt: errat praeterea, dum haec anno Heg. 309. aerae vulgaris 932. accidiſſe, ſcribit.

h) Contin. Theoph. p. 475. Theodoſ. Kiow. ad an. 915.

pir, mox icto cum Saracenis foedere, qui et maritimas Italiae oras et orientem hactenus turbaverant, omni exercitu contracto, fortunam belli in Bulgaros experiri, gentemque ferocem et ambiguam armis exſcindere, ſtatuit. Ea provincia Leoni Phocae, terreſtrium copiarum duci, evenit, qui hoſtes ad Acheloum, Thraciae caſtellum [i], aggreſſus, clade incredibili proſtravit, ſed cum ſubitus terror forte copiis obiectus eſſet, inclinata acie, fuga ordines turbarunt. Quibus diſperſis Simeon cum reliquo exercitu ſupervenit, tantamque ſtragem edidit, ut vix nuncius eius Byzantium rediret. Tantae calamitatis culpam plurimi in Romanum Lecapenum, claſſi et orae maritimae praefectum, referebant, quod littora cum triremibus legere iuſſus, Patzinacitarum [k] auxilia non traiecerat, aut fugientem militem exceperat. Vulgatior fama eſt, Leonem, ubi Romanum, Byzantium profectum, cum Nicolao patriarcha conſilia de regno agitare cognoverat, omiſſa belli alea, ipſum praevertere voluiſſe [l]. Bulgaros, regnum non multo poſt iterum adortos [m], Graecorum copias ad Catalyrtas profligaſſe, fama eadem tulit.

III. Elati tot victoriis barbari ad urbem quoque terrorem pertulerant, ubi cuncta diſcordiis civilibus feſſa, populum ſeditio inceſſerat. Romanus, quod non miſerit triremes, quarum ſubſidio auxilia traiicerentur, in ius vocatus eſt: damnatum ſententia iudicum, favor Auguſtae ſervavit [a]. At Leo, is, qui nuper ſummo cum imperio fuerat, Conſtantini eunuchi, multum opibus et gratia valentis, opera, ad hoc tentatis militum animis, Imperatorem ſolio deturbare auſus, Romani inſidiis circumventus, oculis orbatur, pridem ſuſpectus, quaſi plus quam civilia agitaret [b]. Romanus enim, a Theodoro, Conſtantini magiſtro, in aulam evocatus, ut pacem, et libertatem, et domum Auguſtam ſuſtentaret, nolle ſe quicquam novarum rerum moliri, contacta ſacra cruce, iuris iurandi religione ſe obſtrinxit [c]. Fidei datae et acceptae pignus Helena fuit, Romani filia, matrimonio Imperatori adiuncta, quo tempore ipſe cuſtos ac vindex regni et principis (Graeci βασιλεοπάτορα vocant) eſt conſtitutus. Ampliſſimi muneris, cui tum primum is admotus traditur [d], multis abhinc annis veſtigia comperio. Nam et Magnus Theodoſius Arſenium [e], et Leo, Conſtantini genitor, Zautzen Stylianum, cuius filiam, Zoen, duxerat [f], patrem imperii ac tutorem appellavit: patriciis eadem honoris ornamenta nonnunquam ſunt tributa [g]. Huius moris ignoratio Sigebertum in errorem duxit, ut, Romanum Zoen Auguſtam ſibi nuptiis iunxiſſe, nullo certo autore, tradiderit [h], quam ſuis rebus parum faventem, cum praeterea veneni in ſuſpicionem veniſſet, e palatio eiecit, Nicolaum patriarcham, Theodorum et Stephanum, magiſtros, in exilium miſit. Nec multo poſt Caeſar et Auguſtus ſalutatus eſt, Theodora coniux et Chriſtophorus filius, permiſſu Imperatoris, qui imminutam ſibi poteſtatem, graviter, ſed fruſtra, querebatur, corona donati [i]. Indoluere principes Senatus, Arſenius, Theodoretus, cubicularius, Demetrius, ſcriba aerarii, ex magnitudine ſummae fortunae, nihil, praeter nomen, Conſtantino ſupereſſe, ſe periurii ac perfidiae ultores fore, ſpondentes: at hi brevi in ordinem redacti ſunt. Ceterum

i) Cedrenus p. 613. Simeon Logotheta p. 476. et Leo Grammat. p. 492. flumen vocant. Verba eius haec ſunt: *Ὁ πόλεμος μετὰ τῶν Βουλγάρων καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελῴῳ συγκεκρότηται ποταμῷ, καὶ . . τρέπονται Ῥωμαῖοι κατὰ κράτος.* Romanos ex illo praelio victores diſceſſiſſe, Cedrenus tradit, propterea a Goaro, notis ad Leonem, caſtigatus. Sed is Zonaram ſequitur, qui pag. 185. non inſtrenue rem geſſiſſe Graecos, nec incruentam Bulgaris victoriam fuiſſe, memorat.

k) Patzinacitae principio eas regiones, quas Vzi poſtea et Chazari occuparunt, tenuere, inde pulſi Turcorum agros armis ſubegerunt. Erat autem Conſtantini aetate Patzinacia omnis in octo partes diviſa, quarum ſingulae praefectos, quorum poteſtas non ad filios, ſed patrueles, tranſibat, habebant. Frequentia eis praelia cum Turcis, Moraviam colentibus, fuere. *Conſtant. de Admin. Imper. c. 37. 38.* Ruſſos, conterminam gentem anno 915. primum aggreſſi, pace compoſita, ſedes, ad Danubium poſuere. *Theodoſ. Kiov. ad h. a.* Tenuiſſe eos planitiem, a Boryſthene fluvio ad Pannoniam uſque porrectam, ubi Moldavia hodie et Podolia ſita eſt, domos habuiſſe nullas, in plauſtris vitam degiſſe, autor eſt Cedrenus p. 775.

l) Luitprandus L. III. c. 8. *Cum Bulgaris praeterea pugnanti Phocae Domeſtico, qui et ipſe Pater Baſileos ardenter fieri cupiebat, in ipſo bello iam de hoſtibus triumphum tenenti, quid a Romano actum ſit, nuntiatur: qui mox animo conſternatus, nimio dolore compulſus, victoriae ſignum, quo hoſtes inſequebatur, proiecit, terga vertit, fugam ſuis initium fecit.* cet. Sic etiam Cedrenus p. 613.

m) Contin. Theoph. p. 241. Georg. Monach. p. 570. Simeon Logothet. p. 477. Ceteri diverſa tradunt, ut Zonaras, et Cedrenus, qui Bulgaros ingenti clade proſtratos dicunt.

§ III. a) Simeon Logoth. p. 476. Leo Grammat. p. 492. Zonar. p. 186. Theoph. Cont. p. 242. ſq.

b) Praeter citatos, Luitprand. III. 5. *Omni cum feſtinatione Phocas Domeſticus Conſtantinopolin redit, palatium ingredi cupit, et arte fieri pater Baſileos ſatagit. - - ſed a Romano Domeſtico ipſe capitur, atque utroque lumine privatur.* Aliter Leo Grammat. et Theoph. Contin. p. 245. inſcio et invito Romano poenam a Phoca ſumtam, prodentes.

c) Contin. Theoph. p. 242. cet. Id anno 919. contigiſſe Pagius ex Simeone Logotheta, qui Romanum eo anno, quo feſtum B. Mariae in feriam quintam incidebat, in aulam vocatum, teſtatur, colligit.

d) Ea Michaelis Glycae ſententia eſt, p. 300. *Τὸν Ῥωμανὸν*, inquit, *διὰ χρυσοβούλλου φύλακα ἑαυτοῦ ποιεῖ, καὶ ἀντὶ πατρὸς ἐκεῖνον ἑαυτῷ καθίστησι, μήπω τινὸς ἑτέρου ταύτης τετιμημένου τῆς ἀξίας.* *Per auream bullam Romanum cuſtodem ſuum fecit, patrisque loco ſibi conſtituit: ea dignitate nemdum antea quisquam ornatus fuerat.* Quale autem munus ἡ βασιλεοπατορία fuerit, omnium optime ex Conſtantini ad Romanum litteris apparere arbitror: *Ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς δεσποτείας καὶ βασιλείας ἐγρηγορώτατον, καὶ εὔνουν, καὶ πιστότατον, ἐκ τῶν ὑπὸ χεῖρα, σὲ Ῥωμανὸν, εὗρον, τούτῳ σὲ ἐμῆς φυλακῆς μετὰ Θεὸν ἐνεπίστευσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχω, σπλάγχνα πατρικὰ καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον.* *Cum dominationis mee ac maieſtatis vigilantiſſimum, maximeque benevolum ac fideliſſimum cuſtodem inter omnes, qui meae ditionis ſunt, ac imperio ſubſunt, Romano invenerim: huic ſecundum Deum mei cuſtodiam commiſi, ipſumque loco Patris habeo, qui paterna erga me viſcera ac genitoris propenſionem animum oſtenderit.* Cont. Theoph. p. 244. ſ. Leo Grammat. p. 495.

e) Cedrenus p. 327. A. *τοῦτο Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἔδωκε καθέζεσθαι ἐπ' αὐτὰ τὰ ἱερὰ γράμματα, ὃν καὶ βασιλεοπάτορα κέκληκε.* Sed ea dignitas, aetate Theodoſii, non adeo ſplendida et magnifica fuiſſe, nec ulla imperii cura ad Arſenium pertinuiſſe videtur.

f) Contin. Theoph. in Leone p. 220. *Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς βασιλεοπάτορα τὸν Ζαούτζην τιμᾷ, αὐτὸς ἐπινοήσας τὸ ὄνομα.* *Leo autem Imperator Zautzam Imperatoris Patrem, novo abs ſe dignitatis titulo excogitato, appellat.* Conſtant. in Opere de Cerimon. Aulae Byzant. MS. f. 237. a. *ἡ τοῦ βασιλεοπάτορος παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως ἐφευρεθεῖσα ἀξία.* quae verba noſtram de Cedreni loco ſententiam confirmant.

g) Suidas v. Πατρίκιος. Sic Praefectus urbi *Ἔπαρχος καὶ πατὴρ πόλεως* appellatus. Cont. Theoph. p. 287.

h) in Chronic. p. 114. *Apud Graecos Romanus Pater Baſileos factus, ut ſecurius ageret, matrem Conſtantini Imperatoris uxorem duxit, ſuam vero filiam ipſi Conſtantino deſpondet.* Niſi forte is rumor inde ortus eſt, quod amoribus Zoes Auguſtae Romanus implicitus vulgo crederetur. v. Luitprand. L. III. c. 7.

i) Contin. Theoph. p. 247. Simeon Logothet. p. 480. cet.

terum Romanus, ſolutus iuramenti metu, primas in re publica tenuit, maieſtatis inſignia ſolus uſurpavit, adeo, ut in ſolenni pompa, et decretis publicis, inferiorem Conſtantino, ſibi ac filiis principem locum adſignaret [k], et Theodora coniuge mortua, Chriſtophori filii uxorem Auguſtam appellaret [l]. Hoc facinore dominationem captavit.

IV. Nec laetior his temporibus facies civitatis erat: tam diverſas in partes populus et ſacerdotes trahebantur. Cuius negotii initium, ordinem, ac finem curatius diſſeram, ut, quanti ſaepe motus, ſi ab antiqua conſuetudine diſceſſio fiat, oriantur, plane appareat. Leo philoſophus, cum e tribus uxoribus, in ſpem ſucceſſionis, maſculam prolem nullam ſuſcepiſſet, longe proſpiciens futuros caſus, et procerum de regno contentiones, Zoen Carbinopſinam, non admodum illuſtri loco natam [a], in matrimonium duxit. Quae cum inceſtae nuptiae apud Graecos haberentur, metusque eſſet, ne principis exemplum plurimi ſequerentur: Nicolaus patriarcha Thomam ſacerdotem, qui eos ritu antiquo ad aram deduxerat, loco movit, Imperatorem ſacris prohibuit, Zoen nimis aſpere, tanquam pellicem, tractavit [b]. Id Leo graviſſime ferens, cum nec minis, nec blanditiis, ut interdictum diſſolveretur, impetraret, Nicolaum munere in perpetuum privavit [c], ſuffecto Euthymio, qui, ut lenis et facilis indole erat, Imperatorem ad ſacra admiſit quidem, ſed legi, quam de quartis nuptiis laturus erat, interceſſit [d]. Inter haec a pontifice Romano, Sergio, legati venere: qui legitimum ratumque coniugium cenſuerunt; Nicolaum, ut Photio faventem, acriter inſectati, a qua ſuſpicione epiſtola, quae hodie ſupereſt, ſe purgavit [e]. Nec ita tamen animi in priſtinam concordiam reducti: quin potius alii ex ſacro ordine Euthymio, alii Nicolao addicti, magna odia cum crudeliſſimo diſſidio concepere [f]. Exſtincto paulo poſt Leone, Alexander, pulſo Euthymio, et ignominiis omnibus appetito, Nicolaum priſtinae dignitati, unde deiectus erat, reſtituit [g]: Euthymius mox fato in exilio functus eſt. Is tum pugnaciſſime ſuam ſententiam defendere, Leonem verborum contumelia, etiam mortuum, inſequi, nihil denique, quod praefracti ac pertinacis hominis eſt, omittere [h]. Itaque Conſtantinus A. DCCCCXX. conventum ſacerdotibus Conſtantinopolin indixit, ut conſulerent paternae exiſtimationi, quartasque nuptias lege abolerent: ſeu rei indignitate, ſeu, quo magis inclinat animus, patriarchae artibus commotus [i]. Exſtat edictum, communiter compoſitum, in hanc fere ſententiam: *Chriſtum generis humani ſervatorem, concordiam et quietem publicam praeceptis et exemplo commendaſſe, eam vitio mortalium turbatam, nataſque vel de matrimonio caſte et legitime ineundo acres graveſque contentiones. Quas ut componerent, pacemque ſacro coetui redderent, ſtatuere ſe, quartas nuptias omnino prohibendas, tertias certis conditionibus celebrandas eſſe. Ad annum ſcilicet aetatis quadrageſimum provectis nondum ſuſcepta ſobole permitti, ceteris, qui iam parentes facti eſſent, non licere. Triginta annos natis, uxore altera ſine liberis extincta, quadriennium a ſacra*

k) Sim. Logoth. p. 481. Byzantini ceteri, Luitprand. L. III. c. 9. Quod idem comprobat nummus a Cangio p. 136. editus, in quo ROMANVS, CHRISTOPHORVS, ET CONSTANTINVS, ſcriptum eſt. Haec etiam cauſa eſt, cur edicta, quae vulgo Novellae Conſtitutiones appellantur, Conſtantino imperante, vulgata, in codicibus paſſim Romano tribuantur. v. Leunclav. Iuris Graeco-Romani T. II. p. 142. In litteris Monaſterio Vulturnenſi datis anno 939. Romanus et filii, Conſtantinus, Chriſtophorus, Stephanus, ultimo loco Conſtantinus Porphyrogenitus, memorantur. Chronicon Vulturnenſe ap. Murat. T. I. P. II. p. 427.

l) Leo Grammat. p. 498. Erat Chriſtophori coniux, Sophia, qua poſt mariti obitum e palatio expulſa, Helena, coniux Porphyrogenitae, Auguſta ſalutata eſt. Hoc unice illuſtrat locus Gregorii in Vita Baſilii iunioris p. 673: [illegible]

§ IV. a) S. Epiphanii Magni Agri abbatis ſororem Cangius ex Conſtant. de admin. Imperio, vocat in Famil. Byzant. p. 141. Sed errat. Conſtantinus enim l. c. cap. 22. Theophanem, cuius hiſtoria temporum ordine digeſta exſtat, [illegible] ſuum appellat. Cum vero is, Leone Armeno imperante, diem ſuum obierit, vox [illegible] [illegible], ſive matris avunculus reddenda eſt. v. Banduri Animadv. ad Conſt. p. 58. Cedrenus eam [illegible], Conſtant. [illegible] dicit. Sed audiamus Eutychium, lepidam nobis fabulam de quartis nuptiis Leonis narrantem: *Porro, cum Leoni, Imp. Romano, mortua eſſet uxor, nulla relicta prole, aliam ille uxorem ducere voluit: at prohibuit ipſum Nicolaus patriarcha Conſtantinopolitanus, dicens, non eſt tibi licitum, uxorem ducere, ſiquidem Auguſtus es, et precibus ſacerdotum conſecratus, quod ſi uxorem duxeris, non licet tibi ad altare accedere.* Annales Alexandr. T. II. p. 424. Eadem fere habet Elmacinus Hiſt. Sarac. p. 190.

b) Contin. Theoph. in Leone p. 231. D. Simeon Logoth. 466. D. Leo Gramm. p. 487.

c) Autor argumenti Tomo Unionis praefixi apud Leunclav. Iur. Graeco-Rom. T. I. p. 104: [illegible] Pagius, coniectura ductus, Nicolaum tum a Leone, morti proximo, non ab Alexandro fratre, quod Byzantini uno ore tradunt, priſtinae dignitati eſſe reſtitutum, arbitratur, ad annum 911. IV. Idem diſerte Elmacinus in hiſt. Sarac. p. 196. teſtatur.

d) Leo Grammat. p. 474. cet. Nugas Cedrenus agit, dum Imperatorem lege ſancire voluiſſe, narrat, ut viro tres quatuorve uxores una in matrimonio habere liceret, p. 602. Niſi forte corrupta apud eum verba ſunt, et pro [illegible], *ſimul*, legendum: [illegible], *ſua aetate.*

e) Baronius ad an. 912. epiſtolam Nicolai ad Pontificem Romanum edidit, e cuius initio apparet, legatos a Sergio an. 906. quo Zoe Auguſta appellata, eaque contentio maxime ferveret, veniſſe. Cuius rei veſtigia etiam apud Eutych. in Annalibus p. 484. occurrunt.

f) Tangit haec diſſidia Autor Praef. T. Vnion. [illegible]

g) Cont. Theoph. p. 233. alii. Ceterum Leo Allatius Euthymium, annuente pontifice, patriarcham dictum, idque Graecos Romanae ſedis dignitati tribuiſſe, ſcribit. De Eccleſ. Or. et Occid. perpet. conſ. p. 604. Sed id nullo certo autore proditur; quin potius Nicolaus epiſtola citata, a legatis Romanis ſuam poteſtatem imminutam eſſe queritur.

h) Praefat. Tomi Union.

i) Indict. VIII. Menſe Iulio. Sic enim Theophan. Contin. p. 746. [illegible] Scripſerat Nicolaus ad Iohannem Pontificem, mitteret legatos, qui nuptias quartas illegitimas, nec Leonis exemplo confirmatas eſſe, edicerent. Quorum licet nulla nec apud autores Byzantinarum rerum, nec in Tomo Unionis mentio fiat, certum tamen eſt, Theophylactum et Carum pontificis nomine Conſtantinopolin veniſſe, inde in Bulgariam ad Simeonem diſceſſuros. v. Nicolai epiſtola apud Baron. ad an. 919. IV.

a ſacra coena abſtinendum, ut effuſam in tantam intemperantiam libidinem expiarent: ſi quis ſacerdotum admiſerit, munere privandum. Ceterum, qui ad matrimonium cogitationes converterent, ne quid flagitioſe et impure committerentur, curare debere. Haec latae tum legis ſententia fuit, quam, ut rata firmaque eſſet, in concione populi quotannis recitatam [k], cumque morem a Baſilio et Conſtantino, Caeſaribus, Conſtantini nepotibus, ſervatum eſſe [l], accepi. Sic publica tranquillitas tandem reſtituta, niſi quod Euthymii nomen, a Polyeucto patriarcha, non multo poſt, ſacris diptychis adſcriptum eſſe, plurimi indignarentur [m].

V. Poſt annos admodum quindecim, quam primum imperium adorti erant, Bulgari rurſus pacem exuere, ſeu adſuetudine gentis, quae ſecunda adverſus circumiectas nationes bella hactenus exercuerat, ſeu quod clauſtra maris ac terrae levi praeſidio adverſus validiſſimos exercitus ſepta eſſent. An. 929. Tum praetorianae cohortes arma ſubito ceperunt, infauſto eventu, cum acrius, quam conſtantius, praelium inirent. Claſſe etiam vindicare maria viſum, quae, ducum imperitia, aut diſperſa eſt, aut in fugam coniecta. Auxerunt terrorem agreſtes, cum, portis urbis incidentes, Pegarum et Theodorae palatia, Stenumque, hoſtili igne accenſa, procul fumare nuntiarent. Pericula ultima audere et experiri tandem iuſſus eſt Sacticius, quem, palantes copias non inſtrenue aggreſſum, uno vulnere barbari in mortem afficere. Cuius geſta multi cum attigerint, in eo conſentiunt, magna in ipſo virtutis, magna belli decora fuiſſe, quibus rempublicam in paucis ſuſtinuiſſet. Inter haec Rex Bulgarorum, et ducis et gregarii militis officia obiens, Adrianopolin cum exercitu movit, corona circumdatam, poſtquam annona defecerat, cepit, captivo duci, quicquid tormentorum reperiri potuit, adhiberi iuſſit. Inde victoria haud ſegniter uſus, Thracia et Macedonia ferro igneque vaſtata, ſedem imperii et caput, Byzantium petiit; at caſtris poſitis, verſa ad pacem cogitatione, ut ſibi cum Romano colloqui liceret, oravit [a]. Admiratio ſubiit utriusque exercitus militem, cum hinc ferociam Bulgari, inde non infractam Imperatoris mentem cerneret, ut qui tantae dignitatem maieſtatis, raro ea tempeſtate, et ex vetere memoria exemplo, ore totoque habitu proderet; iam tum praeſagiens animo, fore, ut pax affinitatibus connubiorum firmaretur. Aliquot annis poſt, Simeon Bulgarus, morbo extinctus, Petro filio regnum teſtamento reliquit [b], qui, licet iam exercitum in Graecos armaſſet, cum Turci, Servii, Chrobati, validae nationes, ſibi imminerent, ſummaque praeterea caritas annonae incideret, legatos de pace inſtauranda, ad Romanum miſit, utque Maria, Chriſtophori Caeſaris filia, in manus ſibi conveniret, rogavit. A. 942. Tum ſpes obiecta eſt Chriſtophoro ſecundi a patre loci, Porphyrogenito quicquid ex avita maieſtate ſupererat ademtum [c]. Haec domi fere ea aetate geſta ſunt. Paulo antea Melitene, vetus ac nobilis ad Euphratem urbs, Armeniae ſecundae a Iuſtiniano adſignata, recepta eſt [d]. Diu ſubiectam Saracenis Conſtantinus Copronymus olim occupaverat, in obſequio tenere non potuerat [e]. Iohannes Curcuas, praefectus militum, qui per Syriam ſtativa habebant, obſidione longa et difficili cinctam, in ditionem redegit, et poſtea civium auxilio finitimis gentibus attritis, praedam inſignem, captivos, bellique confecti famam domum reportavit. Vrbem et quicquid finitimi agri eſt, in provinciam, quam *Curatoriam* vocarunt, Imperator deſcripſit [f].

VI. Sub idem fere tempus bella plurima fines imperii terruerunt. Nam et Scythae, Strymone ſuperato, Nicopolin, validam urbem, Auguſti victoria nobilem, occuparunt, et Turci, qui et Vgri [a], a ſeptentrione Thraciam, Byzantium usque, incurſarunt: hos Theophanes patricius proſperis praeliis ſubegit, et captivos, quorum ingens numerus erat, recepit. Pace cum his compoſita, Ruſſi, quae tum natio, terror Graeci nominis mari praepollebat, direpta minori Aſia, cum decem navium milibus mare obſederunt [b]. Nunquam in accolas gravius ſaevitum, praecipue ſacerdotes graviſſimis

k) Matthaeus Monachus in Quaeſt. Matrimon. Iuris Graeco-Rom. T. I. L. VIII. p. 497. [illegible] *It totum menſe Iulio quotannis in foro ſic legitur.* Eo tempore pompa ſolennis et proceſſio in aedem Irenes et S. Sophiae inſtituebatur. Conſtant. in Cerim. Aul. Byz. MS. f. 47. a.

l) Scholion Tomo Vnionis additum apud Leunclav. p. 108. [illegible] E quibus verbis et [illegible] inter Euthymi[illegible] et Nicolaitas [illegible] compoſitas, [illegible] potius de quartis nuptiis ortas eſſe. Quod praeterea Cedrenus teſtatur, magnamque Nicolai Chryſoperta[illegible] in ſtabilienda concordia curam fuiſſe, prodit p. [illegible] B. Ceterum in matrimoniis ineundis nulla gens Graeca religioſior fuit, ut ex Matthaei Monachi Quaeſt. matrimon. apparet, et illuſtri exemplo probat Cedrenus p. 649.

m) Vita S. Polyeucti e Graecis Scriptoribus collecta Act. SS. Febr. T. I. p. 707.

§ V. a) Leo Grammat. p. 498. Contin. Theophan. p. 248. Simeon Logoth. p. 483. ceteri. Meminit etiam Theodoſ. Kinvienſ. ad an. 929. Sigebert. ad an. 926.

b) Quem ex altera uxore ſuſceperat, Michaele, primo loco nato, ritu monachorum tonſo. Simeon Logoth. p. 46.

c) Bulgari ſcilicet id Rege genteque ſua indignum iudicantes, quod in ſolennibus populi acclamationibus, Conſtantino primum, deinde Chriſtophoro honos haberetur, facile a Romano, ut mutatio priſci moris fieret, impetrarunt.

d) [illegible] vocat Theoph. Contin. p. 257. Conf. Pagius ad an. 927. VIII. Notus eſt Acacius Melitenſis epiſcopus, Neſtorianis contentionibus quinto ſeculo implicitus.

e) Zonar. Annal. T. II. p. 108. Cedrenus p. 465.

f) Leo Grammat. p. 504. Contin. Theoph. p. 258. Dicta eſt *Curatoria a Curatore*, qui tributa, per eam provinciam collecta, aerario principis, quod et ipſum [illegible] vocatur, inferebat. Hoc ex Simeone Logotheta p. 487. colligo: [illegible] Cangius in Gloſſar. h. v. Annae Comnenae locum Alexiad. L. VII. p. 206. corrigit, et pro [illegible] reſcribit, in quo ipſum textus legit. Refert Auguſta, Tzacham, claſſi praefectum, occupatis Clazomenis, in Phocenſem agrum ſolviſſe, cumque diu in obſidione Methymnae haeſiſſet, Mitylenen [illegible] in ditionem redegiſſe. Vnde, qui locorum ſitum et circumſcriptionem norunt, facile intelligent, eam de Mitylene, vetere ac nobili urbe, loqui, cuius nomen univerſae inſulae poſtea tributum videtur.

§ VI. a) Indict. VII. m. Aprili ſive A. C. 934. Turcos fere vocant ſcriptores, qui hodie Hungari ſunt. Zonar. p. 176. D. [illegible] Idem p. 255. de Turcis, [illegible] bus, [illegible], eos ſeptentrionalem plagam ad Caucaſum montem incoluiſſe. Multa de iis Conſtantinus libro de adminiſtrand. Imp. variis locis obſervat.

b) Anno 941. ſeu, ut Byzantini computant, Indict. XIV. Leo Grammat. 506. Anon. Combefiſ. p. 262. Simeon Logoth. p. 490. ubi Ruſſos *Dromitas* vocat, [illegible]. Tum enim Germania univerſa Francia dicebatur, ut in notis ad Conſtant. de Cerimon. Aulae Byzant.

viliſſimis ſuppliciis affecti ſunt, nec a ſacris aedibus hoſtes ignem abſtinuerunt. Diſtractae ſcilicet erant imperii vires, quod naves aut contra Saracenos miſſae erant, aut inſulas tuebantur. Praeerat Ruſſorum claſſi Igor, ſeu Ingor * (quod admoneo, ne quis virorum immutationem putet, quae nominum eſt) princeps gentis, nulli virtute ſecundus, et victoriis plurimis ſuperbus. Non diu tamen hoſtes, cum ventum ad manus eſſet, Theophanis impetum ſuſtinuere: certe ex navibus paucae ſervatae, pars maxima aut merſa aequore, aut Graeco igne combuſta eſt. Fugientibus Johannes Curcuas cum orientis copiis ſupervenit, et horribili clade affectos delevit. Re feliciter geſta, Theophanes princeps cubiculi dictus, Johannes Curcuas, qui duobus et viginti annis rem publicam conſilio et armis ſuſtentarat, et, ut erat magnis auſis promtus, mille ceperat oppida, prolatis ad Euphratem et Tigrim imperii finibus, invidia oppreſſus eſt [d]. Ruſſi a caede et ferro animum ſumſere, et ignominiae impatientes, collecto e Varegis [e], Slavis, Polonis, milite et inſtructa claſſe, rurſus Graeciam tentarunt, Anno 944 miſſis quoque in Patzinacas concitoribus belli [f]. Quo nuncio perterritus Imperator, tributum hoſti pendere cogitur [g]. at anno proximo foedus cum Igore, cuius ſententia in hunc modum fuit, paciſcitur: commercia terra marique libera utrique populo eſſe debere; Cherſoneſum Tauricam nolle ſe armis invadere, nec Bulgaros contra incolas excitare, in re trepida, Imperatori auxilia ſe miſſuros eſſe, Ruſſi ſpoponderunt; de capitis etiam damnatis, deque transfugis et latronibus ſtatutum. Turci, cum iterum res Graecas laceraſſent, a Theophane perſuaſi, datis obſidibus, inducias in quinque annos pacti ſunt: longinquam enim militiam Graeci aſpernabantur [h].

VII. Meſopotamiae componendae Theophilus, Iohannis Zimiſcae, qui poſtea Imperator ſalutatus eſt, avus, deligitur, ut Saracenos, late ea loca habitantes, in obſequio contineret [a]. Caput regionis, Edeſſa, nobiliſſima urbs, et munimentis obiecti amnis, murisque firmata, diu obſidionem toleravit, qua tandem ſoluta eſt, ſervatoris imagine, linteo impreſſa. Hanc Abgarum Regem, morbo difficili ac diuturno decumbentem, cum ſe praeſenti Servatoris auxilio, per litteras, commendaſſet, accepiſſe, ferunt, et deſperata iam ſalute, ſubito convaluiſſe, mox attonitum rei miraculo, ad Chriſtianam profeſſionem eſſe adductum [b]. Alii, ut difficile eſt, tam antiquam rem ſubtiliter exequi, Servatorem, in oliveto triſtitia immenſa confectum, Thaddaeo ſudarium, quo faciem abſterſerat, ad Abgarum principem perferendum tradidiſſe memorant, edito oraculo, urbem, quae ſacrum pignus rite ſervaret, perpetuo invictam fore [c]. Haec, mira quanquam, fidem ex eo traxerunt, quod Coſroes Perſa, cum in obſidione urbis haereret, eius contactu (dedicatum enim erat in veteris ſtatuae fundamento) graviſſimo morbo liberatus ſit, et luſtrali aqua ſe et familiam omnem ablui iuſſerit [d]. Hinc imaginem Romanus Imperator, cui indignum videbatur, haec ſacra tam impuris manibus contrectari, ſaepe expetitam, non obtinuit, licet ducentis Saracenis, quos captivos tenebat, et XII. millibus aeris ſignati, oblatis. Tandem eam praefectus urbis, ut a ſuis finibus Graecos arceret, conceſſit, pactus, ut Edeſſam, et conterminos agros, nunquam bello in poſterum vexarent [e] Sic Byzantium deportata, in Blachernis primum, poſt in aede Phari, repoſita eſt, procedentibus longo ordine Stephano et Conſtantino, Romani filiis, Porphyrogenito, et Senatu, cum cereis, et evangeliorum volumine, ut tum conſuetudo erat in publicis ſupplicationibus. Inceſſit deinde religio, quonam in templo ſacra effigies collocanda foret? poſtremo in S. Sophiae illata, rituque ſolenni culta fuit [f]. Exſtat Conſtantini Porphyrogeniti de Edeſſeno ſudario, elegans oratio, anno proximo, ut videtur, in populi concione habita, quam iunioris Conſtantini eſſe, Aloyſius Lippomannus et Caeſar Baronius, eſſe arbitrantur; eo praecipue argumento moti, quod aliud dicendi genus in libris de adminiſtrando Imperio, vita Baſilii, ceteris, appareat [g]. Damus hoc Caeſari Baronio, ſermonem Imperatoris humilem in illis et plerumque vulgarem eſſe; ſed ſublimiori ſtylo formanda erat oratio, quae tam ſacras reliquias digne celebraret.

VIII. Sextus iam et vigeſimus agebatur annus, ex quo Romanus imperium pro arbitrio tenebat, adeo imminuta Porphyrogeniti poteſtate, ut experti publicae curae et conſilii, praeter Auguſti nomen, nihil omnino relictum eſſet. Qui ad ultimum pertaeſus longioris otii, quod ſtudia doctrinae, quibus animum imbuerat, hactenus unice leniverant,

Byzant. oſtendam. Huc etiam Luitprandus pertinet, V. 6. *Gens quaedam eſt ſub Aquilonis parte conſtituta, quam a qualitate corporis Graeci vocant Ruſſos, nos a poſitione loci vocamus Nordmannos.* Nicetas, a Cangio ad Zonaram p. 90. adductus, eos τοῦ Σκυθῶν ἔθνος vocat. Claſſem ad millia quindecim paraverant. Zonar. p. 191. meminit etiam Sigebert. ad an. 916.

e) V. Theoph. Sigefr. Bayeri Diſſert. de Varegis in Comment. Petropolit. T. IV. p. 293.

d) Vitam Ioh. Curcuae et res bello egregie geſtas octo libris Manuel Protoſpatharius expoſuit, quod opus dudum periit. Theoph. Contin. p. 265. Conf. Cangius Fam. I. Byzant. p. 153.

e) Bayerus l. c. Gerhardus Frid. Mullerus, cui multum debet antiqua Ruſſorum hiſtoria, nomen gentis a vocabulo Varech, marinus, ducit, idque omnibus, qui piraticam exercebant, commune fuiſſe coniicit, in Collect. ad Hiſtor. Ruſſor. p. 4. Theoduſ. Kioviens. ad an. 860. eos, mari traiecto, Slavis, Meraalis, Crivitzis, qui communi nomine Ruſſi appellantur, tributa imperaſſe refert.

f) Theoduſ. Kioviens. an. 944. ſilent enim hanc novam irruptionem Byzantini ſcriptores.

g) Idem an. 945.

h) Contin. Theoph. p. 267. ceteri. Theodoſ. Kiov. an. 945.

§ VII. a) Contin. Theoph. p. 265. 278. Leo Grammat. p. 198.

b) Nigra ſcilicet lepra graviter laborabat Abgarus, inde Uchomo, niger, cognominatus, ut Bayerus in Hiſt. Edeſſena p. 104. arbitratur. de genere enim morbi non convenit inter ſcriptores. Multi de mutuis Abgari et Chriſti epiſtolis ſcripſere, praecipue Grabius Spicil. PP. T. I. init.

c) Conſtantin. de Chriſti imagine Edeſſena p. 83. quae exſtat in Manipulo Rer. Conſtant. adde Combefiſio notata p. 105.

d) Evagrius Lib. IV. c. 27. ubi Coſroem propterea exercitum urbi admoviſſe ſcribit, ut, quae de imagine vulgo tradebantur, mendacii argueret. Paulo aliter Conſtantin. p. 91. narrat.

e) Charram ſcilicet, Saroten, et Samoſatam, Edeſſeno praefecto, quem Emirum vocant, ſubiectas. Conſtantin. p. 94. adde Contin. Theoph. l. c. cet. Hoc pactum aurea bulla Imperator confirmavit.

f) Hanc pompam Conſtantin. p. 98. ſqq. ordine deſcribit: adde Contin. Theoph. p. 263. Quae fuerit ſacrae imagini reverentia exhibita, apparet e Gregor. Monach. p. 505. ubi hoc praecipue telo in everſores ſimulacrorum, Leonis Armeni aetate turbas commoventes, utitur.

g) V. Combefiſio notata p. 100. Manipuli Originum CSP. et expende verba, quae in hac oratione occurrunt: [illegible] Adde Lambec. Comment. de Bibl. Vindob. L. VIII. p. 196. et Pagium ad an. 944. n. V.

niverant [a], de recuperando regno conſilia volvit. Quod cum variis artibus tentaſſet, tutisſimum viſum eſt, Stephanum et Conſtantinum, Romani filios, cupiditate regnandi accendere. Dudum illi paterno odio ardebant, quod Romanus, teſtamento ſcripto, principem locum Porphyrogenito tribuerat: Stephanus praecipue, quem ſatis iam proclivem facile Baſilius, particeps conſilii, permovit. Is olim honeſtum ordinem duxerat, vir callidus, et in animo Stephani validus, quem, opportunitate data, admonuit: imperium aegre a decrepito ſene ſuſtineri, viribus animisque opus eſſe, ne Vgri, ne Bulgari, ne Saraceni aliquid novarum rerum molirentur, ſolum Stephanum tantae moli parem eſſe: videret, ne tam praeclara indoles, tot ornamenta virtutum, inertia obſcurarentur. Adiutorem Porphyrogenitum fore, cui nihil antiquius ſit, quam eum regnare, qui ad hanc ſpem genitus eſſet [b]. Itaque Romanus comprehenſus, in Proten inſulam relegatur, et monachorum ritu tondetur: ſumma imperii ad filios et Porphyrogenitum delata, ſtatim apparuit, arduum, eodem loco potentiam et concordiam eſſe, cum id ageret Stephanus, ut ſolus ea dignitate potiretur. Interea Conſtantinum Helena Auguſta, ut tam nefarios auſus comprimeret, excitat, qui eos, ſpecie amicitiae, epulis adhibitos, poſt quadraginta dierum imperium, in exilium pellit. Id Stephanus XIX annos magno animo in Lesbo inſula tulit, Conſtantinus, duobus annis poſt, ad maiora, et magis praecipitia converſus, cum Byzantium repeteret, a cuſtodibus eſt interemtus [c]. Sic tandem ſolus rerum potitus eſt Porphyrogenitus, cui inſidiae a plurimis paratae ſunt. Nam et Theophanes, princeps Cubiculariorum, Romanum, et Gregorius Macedo, allectis in ſocietatem claris et illuſtribus viris, Stephanum imperio iterum admovere auſi ſunt: in utrumque, detecta perfidia, graviter eſt animadverſum. Poſt haec Conſtantinus Romanum filium, corona impoſita, in partem curarum vocavit, ut eum temperius et ſibi et poſteritati conſonnaret [d].

IX. Vna tum Imperatori cura erat, ut regnum a maioribus relictum, avitis patrisque virtutibus regeret, nec extrema a barbaris dehoneſtarentur. Cappadociam enim et nobiliſſima minoris Aſiae oppida Saraceni, Tarſum incolentes, vaſtarant, praeda immenſa et captivis plurimis abducti, quos pactis induciis Imperator recepit [a]. Interiecto tempore, cum, nova claſſe inſtructa, Graeca litora obſiderent, Baſilius ſecundo praelio eos proſtravit, de ducibus captivis Conſtantinus triumphum priſco more egit [b]. Nec minora belli decora Leonis et Nicephori, Phocae Bardae, ſupremi ducis exercitus, filiorum, fuere. Qui, cum pater, annis morbisque gravis, hoſti tam feroci, tam callido, impar eſſet, belli diſcrimen ſubiere, et domito Chalebi praefecto, urbem triumphantes intrarunt [c]. Victoriae fructus urbs Samoſata fuit, a Baſilio in ditionem redacta. Eodem tempore, re feliciter in Africa geſta, ex Aegypto et Perſia legati, renovare dextras, aut nova foedera componere cupientes, venere, quod ſibi magnificum, ut erat, Imperator duxit [d]. Poſtea turbare fortuna coepit. E Creta enim inſula, magna Saracenorum turba erumpens, navigia, quae Graeci validiſſima in mare deduxerant, aut merſit, aut cremavit: cauſſa calamitatis ducum negligentia et imperitia fuit. Nec amiſſa Conſtantinus Gongylas reparavit, quin potius in ſummum diſcrimen rem Graecorum traxit [e]. Poſtremo Nicephorus Phocas novam claſſem molitus, in Cretam ſolvit, fuſis hoſtibus, arces munitiſſimas, in his Chandacem, tutiſſimum gentis praeſidium, excidit, urbes, praefectis ſub iugum miſſis, recepit, ut metuendum eſſet, ne tanto ſucceſſu rerum elatus, regnum affectaret [f]: quod tamen, ſic volentibus fatis, brevi conſecutus eſt. Haec, quanquam plures per annos geſta, coniunxi, ne diviſa taedio forte lectorem afficerent.

X. At in Thracia diſpari eventu pugnatum eſt, Turcis, qui et Vngari, proximos per campos effuſis, eo violentius, quod, diſtractis tum copiis, ducem ſtrenuum ſibi obviam iturum, non rebantur. Miſſus in hos Pothus Argyrus, Patricius, onuſtos praeda, eoque impeditiore agmine euntes, ſubito invaſit, captivos et praedae partem recepit [a]. Paulo ante duo ex primoribus gentis, qui cum turba convenarum, aut in Graecia, aut in Bulgaris, forte conſederant, pace in perpetuum cum Imperatore firmata, ſacra Chriſtiana, utque luſtrali aqua expiarentur, poſtularunt. Gylas, Hierothei, quem patriarcha ſacrorum per Turciam antiſtitem dixerat, praeceptis inſtitutus, in fide permanſit, pietate et ceteris virtutum ornamentis inſignis: alter mox ad avitam ſuperſtitionem relapſus, cum expeditionem in Graecos et Germanos ſuſcepiſſet, ab Ottone Imp. captus, poenam capite perſolvit [b]. Ceterum eadem religio Ruſſos inceſſerat, quibus olim a Baſilio Macedone, avo Conſtantini, icto foedere, aditus ad ſacros

§ VIII. a) *Conſtantinus itaque Porphyrogenitus tum orationi, tum lectioni [illegible], tantam ſe Divinae commendabat, opere manuum cibum [illegible] ſuo [illegible], id eſt, picturam, perpulchre exercebat.* Luitprand. L. III. c. 9. Haec ad [illegible] in ſuo Chronico repetit Sigebert. [illegible] Idem ex Graecis Theophanis Continuat. p. 230. et Zonaras p. 195. teſtantur.

b) Cedrenus p. 633. Vetuſtiores tamen, ne res vi imperio Conſtantino eſſet, filiorum hoc ſcelus fuiſſe, perhibent, et inſcio ipſo Romanum regno pulſum. V. Simeon Logotheta p. 492. ceteri, cum quibus Luitprandus L. V. c. 9. conſentit, [illegible] in filios ſeveritatem contra ſuiſſe Romano, [illegible].

c) In monaſterium Romani filii detruſi ſunt, quod timendum Conſtantino erat, ne ſe aliquando ſumma dignitate privarent: Sic Theoph. Contin. p. 271. Zonaras p. 195. ubi. Luitprandus contra auctor eſt, Conſtantinum, cum [illegible], ſibi ab ipſis inſidias parari, [illegible] philoſophiam [illegible] teneonte, inſliſſe. Philoſophiae enim nomine ſacra monachorum ſtudia paſſim ab eius aetatis, et veruſtioribus ſcriptoribus memorantur. v. Cotelerii monumenta T. I. p. 171. 187.

d) [illegible] omnia turbat et confundit Elmacinus in Hiſtor. Saracen. p. 208.

§ IX. a) Contin. Theophan. p. 275. C.

b) Idem p. 282. [illegible] triumphi ſplendorem Imperator in opere de Cerimoniis Byzant. [illegible] fol. 226. b. ſq.

c) Avantiam Bardae Phocae, ſupremi exercitus ducis, in ultimam perniciem rem Graecorum traxiſſe, Cedrenus ad. p. 635. [illegible] Contin. Theophanis, Logothetes, ceteri. [illegible] Conſtantino [illegible]. Cedrenus ipſum Imperatorem de Chabdano et captivis Saracenis triumphum egiſſe, refert, quod verum, et in opere de Cerimon. f. 207. proditum eſt memoriae. Conf. Theoph. Contin. p. 283.

d) Contin. Theoph. p. 284. etiam Gallos ad Conſtantinum legatos et obſides miſiſſe, idem prodit p. 283. Ab Italiae rege, Berengario, Luitprandus [illegible], orator, Conſtantinopolin profectus eſt. v. Lib. VI. c. 1.

e) Zonaras p. 195. Cedrenus p. 640. Contin. Theoph. p. 297.

f) Contin. Theophan. in Romano Iuniore. pag. 296. Lupus Protoſpatha in Chron. an. 961.

§. X. a) Simeon Logotheta p. 496. ceteri.

b) Zonar. p. 194. Bologuden vocat. Cedren. pag. 636. ubi pro Ioanne Francorum rege legendum: Ottone. adde Inchoferi Hiſtor. Eccleſ. Hungar. an. 5[illegible]

ſacros fontes, praeſul ab Ignatio patriarcha, datus fuerat [c]. Elga, quam Graeci nonnulli Helenam vocant, Ingoris, hoſtis quondam Imperatoris, poſt amici et ſocii, vidua, ſtipata principibus gentis, Byzantium, ut in conſortium ſacrorum reciperetur, acceſſit. Splendide a Conſtantino excepta, et muneribus aucta eſt [d]; addit Theodoſius Kiovienſis, Imperatorem foeminae forma excellenti matrimonio iungi voluiſſe, ſed tuliſſe reſponſum: non poſſe ſe uxorem eius eſſe, qui ſe inter luſtralia ſacra in filium adoptaſſet [e]. Is rumor eorum temporum fuit, cui fidem adimit, quod in vivis eſſet Helena Auguſta, et abhorrerent a peregrinis connubiis Imperatores, ut ipſe Conſtantinus, inter cetera de ſervanda maieſtate praecepta, filium, ne illa unquam expeteret, admonuerit [f]. Miſſi cum Elga ſacerdotes, qui deformia ſimulacra, cultumque, penitus abolerent. An diu gens promiſſis ſteterit, incertum. Traditur fama, veniſſe interiecto tempore ad Ottonem Imp. a Rugis, ſeu Ruſſis, oratores, qui doctrinae Chriſtianae interpretes populo expeterent: facile annuiſſe Ottonem, et Adelbertum, aliosque, ablegaſſe, ſed omnes a perfida gente aut caeſos, aut omni contumelia affectos eſſe, ſolum Adelbertum evaſiſſe. Quae, licet a Rheginone, autore non indiligenti, memorata [g], aliena a vero, aut confuſas eſſe nationes disſitas ac diverſas arbitror. Cur enim non a Graecis potius, quam a Latinis, Ruſſi ſacerdotes poſtulaſſent? aut quis veterum auctorum illos Regos appellavit? Hos loca inter Viadrum et Viſtulam fluvios, ad ſinum Codanum porrecta, coluiſſe accepimus: ad hos Adalbertus, is qui poſtea Magdeburgicus praeſul fuit, ut ſuperſtitionem foedam et infamem extingueret, acceſſit. Neque me ſcriptorum, qui ſecuti Rheginonem ſunt [h], nec Iohannis Mabillonii, magni viri imprimis, Ruſſos tanti ſceleris coarguentis, autoritas movet [i]. Silent enim Graeci omnes, res multo leviores poſteritati tradere adſueti; ſilet Theodoſius, et Suentoslaum, Elgae filium, et Iaropolcum, nepotem, a Chriſtiano cultu abhorrentes, ad ſacra maiorum tranſiiſſe, memorat [k]. Vlodimirus ipſe, quo nullum inter Ruſſos illuſtrius nomen eſt, cum a pontifice legati, religionis cauſa, veniſſent, Graecorum ceremonias recipere maluit, iunctus Annae, Romani iunioris filiae, Ottoni Imperatori antea deſponſatae, connubio.

XI. Inter haec Langobardorum, qui ſoli hactenus in occidente fidem et obſequium ſervarant, tributa Imperatori quotannis ſolverant [a], defectio nunciabatur. Dudum exarſerant inteſtinis odiis, et, diviſa inter plures potentia, res in ſummum diſcrimen ambitione principum erat perducta. Praecipue Saraceni, ab eo tempore, quo primum ſuis ſedibus exciti, claſſe in Italiam venerant, crebris incurſionibus maritimam oram vexabant. Horum ut ferociam compeſceret, (habebant enim in Gariliano monte arces, quas magna vis armata et incondita tuebatur), Atenulfus, Capuae et Beneventi princeps, Landulfum filium, ut valida a Leone Imper. auxilia peteret, Byzantium miſit [b]. De exercitu in Italiam ducendo facile Imperator aſſenſit, et Landulphum, Gregorium Neapolitanum, et Iohannem, Caietae ducem, patricia dignitate ornavit. Sed dum in re trepida ſegnius copias, claſſemque, inſtruit, Atenulfus moritur, principatus Landulpho et Atenulpho, filiis, defertur. Mox ad ferendam opem Graeci advenere, cum quibus Iohannes pontifex, Gaimarius, Salernitanus princeps, Apuli et Calabri, ſuum militem, ad exſcindenda caſtellorum ardua, eduxerunt [c]. Saraceni, cum fame, commeatu intercepto, premerentur, ignem arci ſubiecere, ac nihil tutum rati, in ſylvis et montium editis, praeſidium quaeſiverunt. Res eorum plane afflictas novus ex Africa exercitus reſtituit, qui poſtquam Romae diu imminuerat, arcem in Gargano, Apuliae monte, munire coepit, unde vicino agro vaſtato, Beneventum, obſidione longa fatigatam, incendio delevit. Interea Apulia omnis et Calabria, in ſeditionem verſa, Graecorum iugum deiecerat, quod proferendo dominatui opportunum ratus Landulphus, in Graecos duxit: ſed auxilia, a Saracenis accerſita, rebelles ad obſequium redire coegerunt [d]. Anno proximo in agris Aſculanis memorabile praelium inter Landulphum et Vrſileum, Graeci exercitus ducem, commiſſum eſt, dubio primum eventu, poſt victi Graeci, Apulia et Calabria recepta eſt, quam, icto cum Gaimario foedere, Landulphus ſeptem annis tenuit [e]. Inde continua cum Graecis certamina, quos omnem Campaniae partem, quae Vulturno adiacet, ſub imperium redegiſſe, Baronius prodit: at ea Beneventanis perpetuo ſubiecta fuit, nec tum annis tentata videtur [f]. Conſtantinus, cum Neapolitani rurſus fidem exuiſſent, Marianum patricium,

c) Conſtantin. Porphyrogen. in vita Baſilii Maced. p. 211. Zonar. pag. 173. Fragmentum de Ruſſorum converſione, a Bandurio in Animadv. ad Conſtantin. de Admin. Imp. p. 112. editum. Etiam Michaele imperante, ſacris Chriſtianorum initiati ſunt nonnulli. Contin. Conſtant. Lib. IV. p. 120. quo Photius reſpicit in epiſtola encyclica p. 16.

d) Quod ipſe memoriae prodidit L. II. de Cerimon. Aulae Byzant. fol. 201. 2. ſq.

e) An. 955. p. 96. Obiter notandus eſt Orbinus Raguſaeus, qui in Regno Slavor. p. 92. ſq. Elgam, quam et Olgam, Rhegino Helenam, vocat, Iohanne Zimiſce regnante Byzantii ad ſacra Chriſtiana acceſſiſſe ſcribit.

f) De adminiſtr. Imper. cap. XIII. p. 65. edit. Band.

g) Ad an. 959. p. 54. edit. Schard.

h) Compilator Chron. Magdeb.

i) V. Acta SS. Die 10 Ian. p. 32. et Pagius an. 959.

k) Ad an. 955. et 987.

§ XI. a) Conſtantin. de Admin. Imper. c. 27. p. 82. ed. Band. [illegible] Κωνσταντινουπόλει [illegible] καὶ τὰ λοιπὰ αὐτῶν. Καὶ ἐτέλουν πάκτα τῷ βασιλεῖ τὰ [illegible] τῷ δημοσίῳ. Occupata Langobardorum armis utraque provincia, eadem facies imperii, tributa eadem manſere. Hinc Nicephorus Imp. Capuanos et Beneventanos *ſervos ſuos*, agros eorum *ſua themata*, quae ſibi nullo iure arrogaſſent ipſi, appellat. V. Luitprand. Legat. p. 144. 147.

b) Idem Hiſt. Lib. II. c. 22. Theoph. Contin. p. 219. expeditionem Leonis in Langobardos memorat, eorumque ducem Egionem (f. Hagonem) vocat.

c) Lupus Protoſp. in Chronico ad an. 916. *Exierunt Agareni de Gariliano et explevit 40. anni, ex quo Agareni intraverant in Italiam.* Conf. Giannone Storia del Regno di Napoli T. I. L. VII. c. 4.

d) Luitprandus: *Rex Africanus, legatione Imperatoris accitus, innumerabiles navibus copias in Calabriam Apuliamque direxit, binasque has regiones Imperatoris dominatui potentiſſime ſubdidit.*

e) Lupus Protoſpatha an. 921. *Interiit Urſileo ſtratigo in praelio de Aſculo, menſe Aprilis, et apprehendit Landulphum Apulea* (leg. *Landulphus Apuliam*). Meminit expeditionis Romani in Langobardos Conſtantin. L. de Cerimon. Aul. Byz. MS. fol. 222. ſq.

f) Conf. Peregrinus Caſtigat. ad Caraccioli Chronologos p. 47. edit. Caruſ. ubi varia edicta, in quibus anni imperii Romani

cium, ut, conducto per Thraciam et Macedoniam milite, perfidiam ulciſceretur, iuſſit: is caput gentis aggreſſus, cives, ut pacem ab Imperatore peterent, coegit. Horum exemplum Langobardi, Calabri, Apuli, Saraceni, qui tum inferiorem Italiae oram tenebant, ſecuti feruntur [g]. Ab eo tempore Conſtantinus et Nicephorus, has maximi imperii reliquias tueri, fruſtra annisi ſunt, quippe quas Normannis virtus ſua et fortuna belli reſervarat.

XII. His editis operibus, Imperatori venenum a Romano filio paratur [a], cuius atrox ingenium, ſuper cupiditatem potentiae, Helena mater incendebat. evaſit tamen, forte quod veneno temperamentum inerat, ne ſtatim ſaeviret. Mox ad monachos profectus eſt, qui in Olympo monte procul negotiis vitam agebant, tanta omnes pietatis et religionis fama, ut Romanus Lecapenus annua ipſis ſtipendia perſolverit [b]. Percrebuerat rumor, Imperatorem cum Theodoro Cyziceno, quo praetextu Polyeuctus patriarcha, dudum ob ingenium et mores inviſus, tollendus eſſet, deliberaſſe [c]. Inde Byzantium reverſus, mortalitatem explevit, ſeu corporis infirmitate, ſeu, quod plurimi ſuſpicabantur, veneno iterum petitus. Vixit annos LIV, ex quibus XXVI cum ſocero Romano, XV ſolus, regnavit [d]. Senatus in funere ornando, et in memoria honoranda, magnum ſtudium fuit: illatus autem eſt maiorum ſepulcro in templo SS. Apoſtolis dicato [e]. Fuerunt in eo praeclara virtutis et pietatis ornamenta, Dei et ſacrorum reverentia ſumma [f]. Multa publice opera ſtruxit, in quibus Apoſtolorum aedes a fundamentis inchoata, et S. Sophiae auguſtiſſimum templum magnifice inſtauratum, memorantur. Balneum in Marinae aedibus, ingens opus, nec inferius Romanis, renovavit: ſenectute morbisque confectis, domos ampliſſimas, ubi publico ſumtu alerentur, conceſſit: palatium amplificavit [g]: obeliſcum veterem, ex Aegypto advectum, in Circo poſuit, manentque eius rei monumenta, ſculpta ſaxis, et aere priſco [h]. Muros Nicaenos, a Saracenis everſos, collata ex aerario pecunia, refecit [i]. Praecipua eius cura fuit, ne provinciae novis oneribus turbarentur, tanta iuſtitia, ut delatores, publico exitio repertos, urbe pelleret, tanta lenitas, ut noviſſima exempla meritis parceret [k]. Ceteros praeeminentes peritia legum ſplendidiſſimis muneribus admovit, artes militares, rem navalem, ac triremium fabricam, per otium ignotam, revocavit, ſcriptaque eius egregiam horum memoriam tradunt, quibus expoſuit, quantum militum in armis, quantae ſociorum vires, quibus artibus clauſtra imperii tuenda eſſent [l]. Doctorum hominum ingens aetate illa proventus fuit, e quibus Simeon Metaphraſtes, iuſſu Conſtantini, ſanctorum vitas deſcripſit [m], Leontius Byzantinus [n], et Geneſius [o], et Theodorus Daphnopates [p] ſuorum temporum hiſtoriam, ſcriptis libris, qui partim aetatem tulere, partim amiſſi ſunt, compoſuerunt. Ceterum graves quidam et docti ſcriptores Conſtantinum ſaevitiae, ebrietatis et circa res publicas ſocordiae arguunt [q]: quae ſi iuſta reprehenſio eſt, videntur ea vitia aut raro prorupiſſe, aut maioribus virtutibus eſſe compenſata.

Romani Lecapeni et Conſtantini, una cum Landulfi annis comparantur, et tabulariis eccleſiae Capuanae profert. Praeterea in diplomate Conſtantini et Romani, Indict. XV. Chriſti, 942. edito, agri Capuanae eccleſiae ſubiecti *ab omni datione, angaria publica et tributis*, quae Patriciis et Strategis Graecorum ſolvenda erant, liberantur. Idem ex plurimis litteris, in Chronico Vulturnenſi p. 417. 418. 425. 431. 449. adductis, apparet.

g) Lupus Protoſpatha ad an. 941. *Deſecerunt Marianus Patricius in Apulia* [illegible]. Cont. Theoph. p. 281.

§ XII. a) Zonaras p. 195. D. Cedrenus p. 641. Glycas p. 303. quod Simeon Logotheta et Georgius Monachus ſilentio praetereunt, Theophanis continuatorem, cui haec, etiamſi vera eſſent, tradere periculoſum erat, ſecuti.

b) Contin. Theoph. in Romano p. 279.

c) Zonaras p. 196. Cedrenus 642. Glycas p. 303.

d) Sic Theoph. Contin. p. 292. obiit menſis Novembris die XV. Indict. III. anno a m. c. 6467. Simeon Logotheta annos eius eodem modo numerat, ſed Indict. VI. a. 6466. deceſſiſſe ſcribit; die IX. Novembris, Indict. III. a. 6467. Cedrenus. Lupus Protoſpatha: *anno 960. Indict. III obiit Conſtantinus Imper. qui regnavit an. 47. et ſurrexit Romanus, filius eius.* Sic etiam Anonymus [illegible], ad quem haec [illegible] Camillus Peregrinus. [illegible] Cedrenum ſequitur, qui [illegible] [illegible] Quae [illegible] [illegible] contendit. Si enim natus ipſe eſt anno 905. quinquageſimus quartus aetatis certe in annum 959. aut potius 960. ineuntem, ſecundum Graecorum computum, incidit, cum Novembri menſe deceſſerit. Ceterum ſcriptores, Conſtantinum tredecim annos cum Leone regnaſſe, contendentes, tempora non confudiſſe, ſed ab eo anno, quo ab Euthymio patriarcha coronatus fuit, numeraſſe videntur.

e) Continuat. Theoph. p. 292. Banduri Imperium orientis. T. I. p. 122.

f) Eius enim aetate S. Gregorii reliquiae Nazianzeni Conſtantinopolin traductae ſunt. V. Graecus ſcriptor ex codice docta Sabaudiae in Act. SS. ad d. 9. Maji editus p. 448. ſeq. S. etiam Iohannis manus in palatium [illegible] illata eſt. Acta SS. ad d. 29. Aug. [illegible]

g) Theoph. Contin. p. [illegible]

h) Graecum carmen obeliſco inſcriptum Bandurius Antiquitatum CSP. L. p. 130. edidit, ubi verſum ſecundum et ſequentem ita addidit: [illegible]
Ita Bandurius. At Gyllius, qui de eodem in Topographia Urbis L. II. c. 12. multis agit, ita exhibet: [illegible] et dubium ſit, annon obeliſcum a Conſtantino potius, Romani iunioris filio, [illegible]

i) Quod Cangius ex inſcriptione muris Nicaenis refectis [illegible] colligit, Notis ad Zonar. 97. everſionem tamen [illegible] Leonis [illegible]

k) Theophanis Continuat. p. 278. C.

l) [illegible] Tactica, [illegible] de [illegible] adminiſtrando, edita [illegible]

m) V. Allatii Diatribe de Simeonibus p. [illegible] ſeq. Pagius in Crit. Baron. an. 913. Caveus in Hiſt. Litterar. cet.

n) [illegible] Chronographiam [illegible] IV. [illegible] inter Scriptores poſt Theophanem, [illegible]

o) Nondum, quantum conſtat, [illegible] exemplum bibliotheca academiae Lipſienſis, [illegible] libris referta, ſervat. Non ſatis accurate olim deſcriptum eſt a Io. Alb. Fabr., [illegible] cauſam, ut in obſervationibus ad Conſtantinum aliquando oſtendam.

p) V. Cave p. 511. ſcripſit praeter cetera vitam Theodori Studitae, quam inter Anecdota Graeca edere promiſit Magnus Crulius, in Diſſertat. [illegible] pag. 18.

q) Zonar. p. 195. Cedrenus p. 641.

Excer-

Excerptum e Fabricii Bibliotheca Graeca T. VI. p. 621 ſqq. de Codice MSto Conſtantiniani Ceremonialis, auctore Conr. Zachar. Vffenbachio, cum notis Fabricii.

Codex forma eſt maiori, quam in Folio vocare ſolent, in membranas pergamenas easque firmiores, leviores atque nitidiores, quam quibus poſtremis, ante Typographiae inventionem, temporibus utebantur, exaratus. Quanquam de ejus aetate certo definire non auſim, illum tamen longe ante Urbis expugnationem in ipſa Graecia ſcriptum eſſe, exiſtimo. Summa enim cura atque dexteritate confectus, ut ſphalmata, quibus recentiores ex ſcribarum ignorantia atque oſcitantia ſcatent, vel nulla vel exigua rariſſime occurrant. Et licet elegantia ſcripturae tanta appareat, ac ſi integrum volumen non ſolum eadem manu, ſed eodem calamo eademque die deſcriptum eſſet; Litterarum tamen character antiquior eſt et a noſtro multum differt, atque ideo lectionem initio difficiliorem reddit, quae difficultas augetur per ſiglas vel litterarum compendia, et quod voces minus diſtinctae nullo plerumque interſtitio ſibi cohaereant. Quod equidem notam non contemnendam antiquitatis CL. Salmaſius [a] aſſerit. Accentus adiecti illam nec tollunt nec minuunt, cum ab Ariſtophane ſamdum inventi [b] et in vetuſtiſſimis atque praeſtantiſſimis codicibus ſaepe reperiantur. Externa libri facies, involucrum nimirum ex corio bubulo Turcico conſtans auroque obductum atque Regum Hungariae inſignia, quae in utraque parte apparent, ſatis demonſtrant, non ultimum inter celeberrimae atque inſtructiſſimae Budenſis, heu quondam! bibliothecae χειμήλια locum obtinuiſſe. De quo infra pluribus. Sed ut ad interiora accedam, primus tractatus omnem apparatum bellicum omniaque ad illum neceſſaria exactiſſime deſcribit. Reliqui, ritus eccleſiaſticos, cerimonias in unoquoque feſto die obſervari ſolitas prolixius enumerant. Hinc non ſolum quae ad ſtatum aulicum et eccleſiaſticum pertinent, ſed multa etiam quae ad topographiam Urbis, officiorum atque dignitatum notitiam utramque, eccleſiaſticam imprimis horum temporum hiſtoriam, faciunt, reperiuntur, quae alibi fruſtra quaeſiveris. Quod luculento eſt indicio hoc opus nunquam prodiiſſe. Multa enim tam palatii quam eccleſiae officia a Codino atque Meurſio omiſſa ex illo produci, multa etiam illuſtrari poſſunt. Innumerae quoque, voces occurrunt, quas neque Gloſſaria a Labbaeo, Meurſio, du Cangio compoſita, neque Heſychius neque Suidas habent. Quare ad linguae etiam peritiam haud parum conducit. Stylus caeterum ſatis comptus atque pro iſtius ſeculi barbarae ſat elegans. Nunquam vero editum, imo vix cognitum hactenus optimum fuiſſe codicem prorſus miror. Neque enim inter opera Conſtantini a Vulcanio vel ab aliis publici iuris facta apparet, neque ab Hanckio, nec alio, quod ſciam, ulla eius ſit mentio. Verum du Freſnei Domini du Cange induſtriam effugiſſe plane demiror, quippe qui ad illuſtrandam Orientalis Imperii Hiſtoriam, et Gloſſarium ſuum adornandum incomparabili prorſus ſtudio omnia rimatus eſt. Solus Geſnerus [c], in hiſtoria litteraria peritiſſimus, eius hiſce meminit, dum inter alia Conſtantini Opera recenſet: Volumen Graecum magnum ex Bibliotheca Hungarica de Ceremoniis aulicis ſacris et prophanis, Videndum, pergit Geſnerus, an forte ſit idem Liber qui Harmenopulo tribuitur in Catalogo Bibliothecae Regis Gallorum, Ordo Regii Palatii, Nullum vero mihi dubium eſt, aut falſo Conſtantino Harmenopulo inſcribi aut plane diverſum eſſe debere. Dum expreſſiſſimis verbis Imperator in omnium tractatuum titulis et praeloquiis illos ſibi ipſi vindicet, et, quem Conſtantino Harmenopulo tribuit, Codex de Aulicis, meus vero de Eccleſiaſticis potiſſimum agat. Du Cangius, qui omnia Regiae Bibl. MS. ſedulo excuſſit, Harmenopulum non vidit, alias neglexiſſet minime, quare illum adeſſe vix credo. Si Labbei Bibliotheca MSS. [d] ad manus eſſet, lubens conſuluiſſem. Is enim Regiae Bibliothecae MSS. inter caetera enumerat, qualis autem ſit Catalogus de quo Geſnerus, ignoro. MStum fuiſſe oportet. Singularem enim Regiorum MStorum Indicem unquam typis vulgatum eſſe, me latet. Illum vero ipſum eſſe Codicem, qui Budenſis librariae ſupellectilis uberrimae atque praeſtantiſſimae quondam fuit, Vnga-

a) Epiſtol. ad Cl. Sarravium, quae CLXXXIII. eſt in edit. Burmanni p. 186. ſq.

b) Idem Salmaſius l. c.

c) Sive Iacobus Friſius potius in Epitome Bibl. Geſnerianae et continuatione ap. Froſchov. 1583. fol. p. 173.

d) In hac pag. 370. memorantur ex MSS. Bibl. Regiae, poſt Harmenopoli promtuarium libris VIII. diſtinctum et pleraque alia ad utrumque ius Graecorum ſpectantia opuſcula. *Officia Palatii et Eccleſiae* ac ſedes patriarchae CPol. ſubiectae ſub Leone Philoſopho et Andronico Palaeologo, et *τάξις τῶν χειροτονιῶν* per Demetrium Gemiſtum Protonotarium magnae Eccleſiae Diaconum, Inſcriptiones Patriarchae CPol. ad Papam et caeteros Patriarchas, Archiepiſc. Sed nihil haec ad praeſens opus.

Vngariae Regum arma, ut ſupra dixi, gentilitia, quibus ex utroque latere ſplendent, comprobant. In ultima urbis Budae expugnatione aliqua Bibliothecae rudera recuperata, quae Iulius a Pilugk [a] deſcripſit, ſed meus Codex non memoratur, quare longe ante evaſiſſe oportet. Quibus autem fatis in meas tandem manus devenerit, equidem ignoro. Exiguo aere a me redemtus fuit, in magno autem pretio mihi habetur, dignus etiam qui lucem publicam videat. Quod an mea unquam opera fiet neſcio, exiguam enim in Graecis notitiam meam ingenue agnoſco, neque, qui hodie graſſatur ſcribendi pruritus, me tenet, ut ſcriptoris vel editoris nomen, nullo reipubl. litterariae commodo temere mihi arrogare velim. Interim gratus mihi labor eſt, quem cum Dn. Schneidero dicto Schmidt, viro Graecarum, imo omnium, litterarum peritiſſimo, Codici impendo. Huius induſtria (nam mea, quam confero, ſymbola exigua vel nulla), prioris atque dimidiae etiam partis ſecundi Tractatus verſio iam delineata. Rudis ea quidem, ſed ſecundis curis, et ſi plura, quam ſupra a me nominata Gloſſaria, nacti erimus, expolietur [b].

Non dubium eſt quin egregio prorſus munere rem literariam beaturi, et hiſtoriae Byzantinae novam atque inſignem lucem allaturi ſint viri praeſtantiſſimi, ſi locuples hoc atque imperatoriis auſpiciis elucubratum opus ſtudio ac labore ſuo recenſitum atque explicatum quamprimum publicaverint.

a) in Epiſtola ad Seckendorfium quae extat T. II. Collectionis Maderu-Schmidianae de Bibliothecis p. 310 ſq.

b) Hactenus *Uffenbach.* Sequens iudicium eſt *Fabricii.*

De ſcriptis Conſtantini Porphyrogeniti. Ex Adverſariis Leichianis.

Collegiſſe multos libros et ipſe excerpta fieri curaſſe dicitur praefat. ad Excerpta Legat. ed. Hoeſchel. Conf. praef. ad Contin. Theoph. p. 2. Script. poſt Theophan.

Conſtantino Porphyr. dedicavit hiſtoriam ſuam Geneſius de vita Baſilii aliorumque Imperatorum.

Delectus legum compendiarius ex Inſtit. Digeſtis etc. compoſitus ab Imp. Leone philoſopho et Conſtant. Porphyr. Lambec. L. V. c. 8.

In cod. LXIV. Bibl. Venetae compendium exſtat legum Leonis et Conſtantini, ſcriptum an. 1175.

Theophanis Synopſis compendiaria artis medicae ſuaſu Imp. Conſtantini Porphyr. ex Oribaſii potiſſimum ſcriptis collecta et in ſeptem libros diviſa. Lambec. 24. manuſ. iurid. conſ. 25. et Wegelini ἔκδοσις et Fabric. ad Allat. de Pſellis.

Pſelli ſynopſis artis medicae ad Conſtantinum in Eſcurialenſi. Montfauc. in Bibl. Manuſcr. p. 623.

Muratorius T. II. Ant. Ital. diſſ. 26. recenſet auctores Tacticos Bibliothecae Ambroſianae ineditos, inter quos occurrunt Ναυμαχικὰ Λέοντος, inedita. Ναυμαχικὰ παρὰ Βασιλείῳ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ. In alio codice *I Tattici di Conſtantino Porphyrogeneta.* Eiusdem περὶ ναυμαχίας, στρατηγημάτων καὶ πολεμικῶν etc.

Tactica ſine nomine, quae in codice Laurentino occurrunt (Montfauc. T. I. p. 344) ſunt Conſtantini Imp.

Vt Conſtantinus nonnulla de re militari ſcripſit, ita Imp. Maximiliani libri plerique ad venationem et rem militarem pertinent. Lambec. p. 183.

Anonymi additamentum ad Conſtantin. de imagine Edeſſena eſt in cod. 14. L. VIII. Lambec.

Romani et Conſtantini Conſtitutiones eccleſiaſticae in Bibl. Ambroſiana. v. Montfauc. Bibl. Manuſcr. p. 623.

Ex iisdem Adverſariis de vita Conſtantini et hoc codice Ceremoniali Collectanea quaedam.

Conſtantini Porphyrog. neptes ex Romano filio et earum genealog. v. apud Eccard. de ſtemmate principum Saxoniae ſuperioris.

Non convenit cum caeteris auctoribus locus Chronici Vulturn. in rebus Conſtantini p. 333.

In codice N. T. membranaceo Baſileenſe occurrit Conſtantini Porphyr. et Leonis effigies cum aliquot Graecis verſibus. Wetſten Proleg. ad N. T. p. 55. Conf. Theodor. Studit. p. 170. ed. Sirmondi.

Subſcriptio in libro Olympiodori Bibl. Venet. p. 2. ἐπὶ τῆς θεοστεφοῦς βασιλείας Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν ὀρθοδόξων καὶ φιλοχρίστων βασιλέων Ῥωμαίων. Ergo Leo et Alexander A. 905. coniunctim habuerunt imperium.

De ceremoniis in genere v. Muſ. Italic. T. II. p. 584.

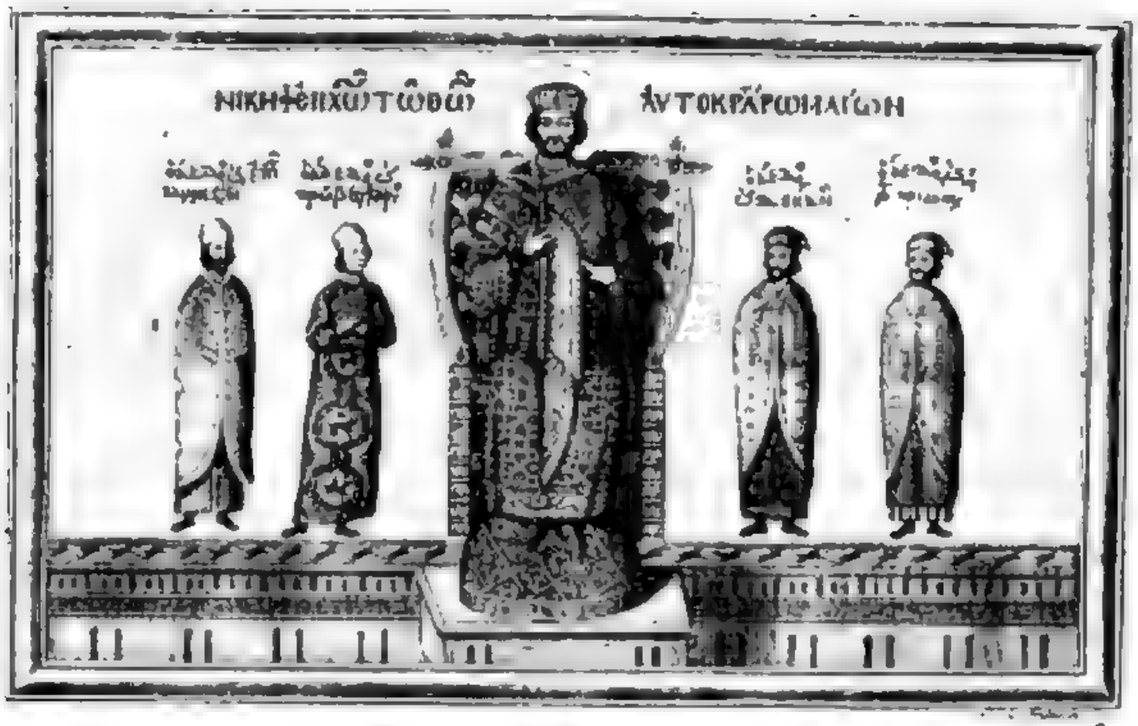
Maius in Obſervat. ad N. T. quaedam habet ex Conſtant. Imp. Ceremoniali. vid. Bibl. Uffenbach. p. 538. et de eius editione Hiſtoire Critique de la republique des lettres T. XI. p. 333. T. XIII. p. 345.

Codex Conſtantini Porph. Lipſienſis ſimilis eſt ſpecimini ſaeculi X, quod in Catal. MStor. Graec. Bibl. Venetae p. 3. conſpicitur.

Conſtantinopolitanorum Imperatorum mores et inſtitutio ſunt in bibl. Ambroſ. p. 485. Montfauc. Bibl. Manuſcr. p. 623.

Codices de officiis aulae Imperat. Catal. Bibl. Venet. S. Marci p. 105.

ΚΟΝΣΤΑΝ-

MS. fol. 21 b.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΤΟΥ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΕΝ ΑΥΤΩΙ
ΤΩΙ ΧΡΙΣΤΩΙ ΤΩΙ ΑΙΩΝΙΩΙ ΒΑΣΙΛΕΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΠΟΥΔΗΣ ΟΝΤΩΣ ΑΞΙΟΝ ΠΟΙΗΜΑ.

CONSTANTINI
CHRISTVM AMANTIS ET IN EODEM
CHRISTO AETERNO REGE IMPERATORIS FILII LEONIS SAPIENTISSIMI ET PERPETVA MEMORIA CELEBRANDI IMPERATORIS

SYNTAGMA
ET IMPERATORIA INDVSTRIA VERE DIGNVM OPVS.

Ἄλλοις μὲν τισὶν ἴσως ἔδοξεν ἂν τουτὶ τὸ ἐγχείρημα περιττὸν, οἷς οὐ τοσαύτη τῶν ἀναγκαίων φροντὶς, ἡμῖν δὲ καὶ λίαν φίλον, καὶ περισπούδαστον, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων οἰκειό-

Aliis forte nonnullis, qui non tantam rerum neceſſariarum curam agunt, hoc opus ſuperfluum viſum fuit: nobis autem cariſſimum, diu expetitum, et magis familiare

A

omnibus aliis, quippe per laudabilem ordinem dignitas Imperatoria ſplendidior oſtenditur, ad maius ornamentum ac decus extollitur, et propterea tum exteris, tum noſtris civibus, admirationi eſt. Multa enim, obſervata aliquando, longo tempore abolita, defeciſſe, vidi, cumque his magnum et venerandum opus, Imperatoriarum cerimoniarum deſcriptionem et regulam: qua neglecta, atque, ut ita dicam, morte extincta, Imperium deforme omnino et indecorum apparuit. Vt enim corpore non eleganter formato, ſed membris turpiter ac diſtorte in eo collocatis, id iure aliquis confuſionem dixerit: ita quoque Imperatoria aula, inordinate adminiſtrata et gubernata, inhoneſta illa et parum liberali inſtitutione in nihilum redigetur. Ne hoc igitur contingat, et nos, ordinem negligentes, Imperatoriam dedecorare maieſtatem videamur, neceſſarium putavimus, tum apud antiquiores reperta, tum ab iis, qui haec viderunt, relata, tum a nobis ipſis conſpecta, inque aula noſtra exercita, e multis aſſidua cura congerere, et omnium oculis praeſenti opere exponere, patrias conſuetudines, nunc neglectas, tradere et commendare poſteritati, et, quaſi flores nonnullos e pratis decerpentes, ad incomparabile decus, Imperatorio ſplendori committere; illud denique opus, tanquam lucidum ac recens politum ſpeculum, in medio atrio collocare, ut in-

A τερον, ἅτε διὰ τῆς ἐπαινετῆς τάξεως τῆς βασιλείου ἀρχῆς δεικνυμένης κοσμιωτέρας, καὶ πρὸς τὸ εὐσχημονέστερον ἀναδραμούσης, καὶ διὰ τοῦτο θαυμαστῆς οὔσης ἔθνεσί τε καὶ ἡμετέροις. Πολλὰ γὰρ οἶδα τῷ μακρῷ χρόνῳ συναπολήγειν, ὡς ἐν αὐτῷ πραχθέντα, καὶ ὑπ' αὐτοῦ δαπανώμενα, μεθ' ὧν καὶ τὸ μέγα χρῆμα καὶ τίμιον, ἡ τῆς βασιλείου τάξεως ἔκθεσίς τε καὶ ὑποτύπωσις, B ἧς παροραθείσης, καὶ, οἷον εἰπεῖν, ἀπονεκρωθείσης, ἀκαλλώπιστον τῷ ὄντι καὶ δυσειδῆ τὴν βασιλείαν ἦν καθορᾷν. Ὥσπερ γὰρ σώματος μὴ εὐσχημόνως διαπεπλασμένου, ἀλλὰ φύρδην καὶ οὐκ εὐαρμόστως τῶν μελῶν αὐτῷ συγκειμένων, ἀταξίαν ἄν τις τὸ τοιοῦτον προσείποι, οὕτω καὶ τοῦ βασιλικοῦ πολιτεύ- C ματος μὴ τάξει ἀγομένου, καὶ κυβερνωμένου, κατ' οὐδὲν διοίσει τῆς ἰδιωτικῆς καὶ ἀνελευθέρου διαγωγῆς. Ἵν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται, καὶ δόξωμεν, ἀτάκτως φερόμενοι, τὴν βασιλικὴν καθυβρίζειν μεγαλειότητα, δεῖν ᾠήθημεν, ὅσα τε παρὰ τῶν παλαιοτέρων ἐφευρέθη, καὶ παρὰ τῶν ἑωρακότων διηγγέλθη, καὶ παρ' ἡμῶν αὐτῶν ἐθεάθη, καὶ ἐν ἡμῖν ἐνηργήθη, ταῦτα φιλοπόνῳ μελέ- D τῃ ἐκ πολλῶν ἐρανίσασθαι, καὶ πρὸς εὐσύνοπτον κατάληψιν τῷ παρόντι ἐκθέσθαι φιλοτεχνήματι, καὶ πατρίων ἐθῶν παρεωραμένων παράδοσιν τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἐνσημήνασθαι, καὶ ὥσπερ τινὰ ἄνθη ἐκ λειμώνων MS. fol. 12. a. δρεψαμένους εἰς ἀσύγκριτον εὐπρέπειαν τῇ βασιλικῇ παραθέσθαι λαμπρότητι, καὶ οἷόν τι κάτοπτρον διαυγὲς καὶ νεόσμηκτον ἐν μέσοις τοῖς ἀνακτόροις ἱδρύσασθαι, ἐν ᾧ

A καὶ τὰ τῇ βασιλείῳ ἀρχῇ πρέποντα, καὶ τὰ τῷ συγκλητικῷ συςήματι ἄξια κατοπτευόμενα, ἐν τάξει καὶ κόσμῳ αἱ τοῦ κράτους ἡνίαι διεξάγοιντο. Ὡς ἂν δὲ σαφῆ καὶ εὐδιάγνωςα εἶεν τὰ γεγραμμένα, καὶ καθωμιλημένῃ καὶ ἁπλουςέρᾳ φράσει κεχρήμεθα, καὶ λέξεσι ταῖς αὐταῖς, καὶ ὀνόμασι τοῖς ἐφ' ἑκάςῳ πράγματι πάλαι προσαρμοσθεῖσι καὶ λεγομένοις, B ὑφ' ὧν τοῦ βασιλείου κράτους ῥυθμῷ καὶ τάξει φερομένου, εἰκονίζοιμεν τοῦ δημιουργοῦ τὴν περὶ τό, τε τὸ πᾶν ἁρμονίαν καὶ κίνησιν. Καθορῶτο δὲ καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα σεμνοπρεπέςερον, καὶ διὰ τοῦτο ἡδύτερόν τε καὶ θαυμαςότερον, λεκτέον περὶ ἑκάςης τάξεως, ὅπως τε καὶ καθ' ὃν ὀφείλει τρόπον ἐκτελεῖσθαι καὶ συμπεραίνεσθαι.

A eo tam Imperatoris convenientia dignitati, quam miniſtrorum ſyſtemati congrua, omnium oculis exponantur, et ſic in ordine ac pulchritudine frena poteſtatis regantur. Vt vero, quae hic perſcripta ſunt, clara et intellectu facilia evaderent, uſi ſumus vulgari et ſimpliciori genere dicendi, nominibusque et vocabulis, cuivis rei B quondam apte impoſitis et de ea uſurpatis, quibus dum Imperatoria poteſtas concinnitate et ordine continetur, creatoris circa hoc univerſum harmoniam et motum adumbremus. Viſum quoque iis, quae ſub manibus habemus, convenientius, et propterea iucundius ac mirabilius eſt, de ſingulis officiis, quomodo et qua ratione perfici et adminiſtrari debeant, commentari.

CAPVT I.

A

Obſervanda, quando proceſſio in magnam eccleſiam inſtituitur, ſive ordo ac ſeries ſolennium et illuſtrium proceſſionum, Imperatoribus ad magnam eccleſiam euntibus.

Pridie eius diei, in quem eiuſmodi ſplendidiſſimum feſtum incidit, Praepoſiti aureum triclinium intrant, diurna ſcilicet proceſſione inſtante, et Dominos de feſto admonent, qui iubent B ipſos, ut in craſtinum pompam, ſeu proceſſionem, parent et inſtituant. Egredientes illi hoc omnibus Cubiculariis, Capitaneo item et Domeſtico Imperatoriorum, duobus praeterea Demarchis, edicunt: mittunt etiam mandata tum Domeſtico Numerorum, tum Comiti Murorum, et, ut breviter dicam, officiis ac ſecretis omnibus huiuſmodi proceſſionem indicant, ut ſingula officia et ſecreta, ſecundum ordinem ſuum et propriam ſecreto formam, quae ipſis C conveniunt, procurent. Praefecto etiam Vrbis id notum faciunt, ut viam Imperatoriam, qua Domini proceſſuri ſunt, et publicas omnes, ad eam, qua ipſi tranſituri ſunt, ducentes, praeparet, purget, et priſinate buxeo, hederaque, lauro, myrrha, thure, et aliis, quos tunc tempus fert, odoris ac variegatis floribus exornet.

II. Poſtero, ſeu ipſo feſto die, primo mane Praepoſiti cum omnibus, qui ad Cubiculi ordinem pertinent, Caballarium intrant, et ibi conſident. Magno autem et domeſtico Papa pala- D tium aperiente, intrant ſedentque in Velo Panthei: deinde Veſtitores intrantes, virgam Moſaicam ex oratorio S. Theodori, quod in aureo triclinio eſt, deſumunt: Mutatoriis Cubiculi praefecti, cum Diaetariis, qui ad eorum ordinem pertinent, tabulam, in qua veſtis Imperatoria iacet, et arcas, ubi Imperatoriae coronae aſſervantur; Spatharii Imperatorii arma, ſcuta, haſtasque Imperatoris; officium denique Mutatorii ſtolam eius ſumit, et in octan-

ΚΕΦ. Α.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν προκένσου γινομένου ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἤτοι τάξις καὶ ἀκολουθία τῶν ἐνσήμων καὶ περιφανῶν προελεύσεων, ἐν αἷς οἱ Βασιλεῖς ἀπιᾶσιν ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

Περὶ μιᾶς ἡμέρας τῆς οἵας δὴ ἐνισταμένης περιφανεστάτης ἑορτῆς, εἰσέρχονται οἱ Πραιπόσιτοι ἐν τῷ χρυσῷ τρικλίνῳ, τῆς καθημερινῆς δηλονότι ἱσταμένης προελεύσεως, καὶ ὑπομιμνήσκουσι τοὺς B δεσπότας περὶ τῆς ἑορτῆς, εἶτα κελεύουσι τούτοις οἱ δεσπόται, ἄγεσθαι ἐπὶ τὴν αὔριον πρόκενσον, ἤτοι προέλευσιν. Οἱ δὲ ἐξερχόμενοι ὁρίζουσι πᾶσι τοῖς τοῦ κουβουκλείου, ὁμοίως καὶ τῷ κατεπάνω καὶ τῷ δομεστίκῳ τῶν βασιλικῶν, εἶτα τούτοις δὲ καὶ τοῖς δυσὶ δημάρχοις· ἀποστέλλουσι δὲ καὶ μανδάτα, τῷ τε δομεστίκῳ τῶν νουμέρων, καὶ τῷ κόμητι τῶν τειχέων, καὶ, ἁπλῶς εἰπεῖν, πάσαις ταῖς τάξεσι καὶ πᾶσι τοῖς σεκρέτοις καταμηνύουσι περὶ τῆς τοιαύτης προελεύσεως, ἵνα ἑκάστη τάξις, καὶ ἕκαστον σέκρετον, κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν, καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τοῦ σεκρέτου C τύπον, τὰ αὐτοῖς ἁρμόζοντα προευτρεπίσωσι. Καὶ MS. fol. 22 b. μὴν καὶ τῷ ὑπάρχῳ τῆς πόλεως γνωρίζουσι, τοῦ εὐτρεπίσαι καὶ ἀνακαθᾶραι τὴν βασιλικὴν ἔξοδον, ἐν ᾗ μέλλουσιν οἱ δεσπόται προελθεῖν, καὶ πάσας τὰς ἐκεῖσε εἰσφερούσας λεωφόρους ὁδοὺς, ἐν αἷς μέλλουσι διέρχεσθαι οἱ δεσπόται, διὰ τοῦ πυξίου πρίσματος, καὶ ἐκ κισσοῦ καὶ δάφνης μυρσίνης καὶ δενδρολιβάνου ταύτην καλλικοσμεῖν, καὶ ἄλλοις, ὅσοις* ὁ τότε φέρει καιρὸς, εὐώδεσί τε καὶ ποικίλοις ἄνθεσι.

* γρ. ὅσα.

β. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἤγουν τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εὐθὺς πρωΐας εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι, μετὰ πάσης τῆς τάξεως τοῦ κουβουκλείου, εἰς τὸν καβαλλάριν, καὶ καθέζονται ἐκεῖσε. Τοῦ D δὲ μεγάλου καὶ οἰκειακοῦ παππίου ἀνοίγοντος, εἰσέρχονται, καὶ καθέζονται ἐν τῷ βήλῳ τοῦ Πανθέου, καὶ εὐθ᾽ οὕτως εἰσέρχονται οἱ βεστήτορες, καὶ αἴρουσι τὴν μωσαϊκὴν ῥάβδον ἀπὸ τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, τοῦ ὄντος ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ οἱ τῶν ἀλλαξίμων τοῦ κουβουκλείου, μετὰ καὶ τῶν τῇ τάξει αὐτῶν διαιταρίων, αἴρουσι τὸ ταβλίον ἐν ᾧ ἀπόκειται ἡ βασίλειος ἐσθὴς, καὶ τὰ κορνίκλια, ἅπερ τὰ βασίλεια ἔνδοθεν περιφέρουσι στέμματα, καὶ οἱ βασιλικοὶ σπαθάριοι τὰ βασιλικὰ αἴρουσιν ἅρματά τε, καὶ σκουτάρια, καὶ τὰ δόρατα, καὶ ἡ μὲν τῶν ἀλλαξίμων τάξις φέρει τὴν βασίλειον στολὴν, καὶ ἀποτίθησιν ἐν τῷ ὀκτα-

γώνῳ

γώνῳ κουβουκλείῳ, τῷ ὄντι ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Δάφνης, ἤγουν πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου. Οἱ δὲ τὰ ἅρματα φέροντες σπαθάριοι ἵστανται μετ' αὐτῶν ἐν τῷ Οἰνοποδίῳ, καὶ ἐνδυθέντων τῶν δεσποτῶν ἀπὸ σκαραμαγγίων ἐξίασιν τοῦ ἱεροῦ κοιτῶνος, καὶ τὴν συνήθη εὐχὴν ἐν τῇ κόγχῃ τοῦ χρυσοτρικλίνου, ἐν ᾗ ἱστόρηται ἡ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ θεοείκελος ἁγία εἰκὼν ἐπὶ θρόνου καθεζομένη, τῷ Θεῷ ἀποδιδόντων, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι ἀπὸ τοῦ βήλου τοῦ Πανθέου, καὶ προσκυνοῦσι τοὺς δεσπότας, καὶ εὐθ' οὕτως βάλλουσιν οἱ δεσπόται τὰ ἑαυτῶν χρυσοπερίκλειστα σαγία, (MS. fol. 23. a.) καὶ ἐξίασι διὰ τοῦ φύλακος. Ἐν δὲ τῷ Σίγματι ἐκδέχεται αὐτοὺς τό τε μαγλάβιον, καὶ ἡ ἑταιρεία, καὶ ὁ λογοθέτης, μετὰ τοῦ κανικλείου, καὶ τοῦ πρωτοασηκρῆτις, καὶ τοῦ πρωτονοταρίου, καὶ ἐπευξάμενοι τοῖς δεσπόταις, τούτοις συμπορεύονται.

γ'. Καὶ ἀπερχόμενοι δεσπόται ἐν τῷ πρωτοκτίστῳ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, λαμβάνουσι κηροὺς παρὰ τῶν πραιποσίτων, δηλονότι ὑπὸ κουβικουλαρίου διδομένους* τοῖς πραιποσίτοις, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ. Καὶ εὐθ' οὕτως ἐν τῷ καλεκίῳ, ἤτοι μεσαιτέρῳ, εὐκτηρίῳ τῆς ἁγίας Τριάδος, κἀκεῖσε διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ εὐθ' οὕτως εἰσέρχονται ἐν τοῖς ἐκεῖσε ἀποκειμένοις ἐν τῷ στενακίῳ λειψάνοις, κἀκεῖσε διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ. Εἶτα ἐξέρχονται εἰς τὸν βαπτιστῆρα, ἐν ᾧ ἵστανται οἱ τρεῖς εὐμεγέθεις καὶ περικαλλεῖς σταυροί a), καὶ διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου ἀποτιθέασιν ἐκεῖσε οἱ κουβικουλάριοι οὓς κατέχουσι κηρούς. Οἱ δεσπόται ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται διὰ τοῦ τρικλίνου τοῦ Αὐγουστέως, ἐν ᾧ ἐκδέχονται οἵ τε τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ οἱ βασιλικοὶ ἄνθρωποι, κἀκεῖσε γὰρ ἐπεύχονται σὺν τοῖς μαγλαβίταις καὶ τοῖς ἑταιρειώταις τοὺς δεσπότας. Οἱ δὲ δεσπόται μετὰ τῶν κουβικουλαρίων μόνων καὶ τῶν κοιτωνιτῶν εἰσέρχονται, ἕως τοῦ ὀκταγώνου κουβουκλείου τοῦ ὄντος πρὸ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἐν ᾧ καὶ βασίλειος ἀπόκειται στολή, καὶ ἐκεῖσε ἵστανται οἱ τοῦ κουβουκλείου ἐπευχόμενοι τοὺς δεσπότας. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται

* γρ. διδομένους τοῖς πραιποσίτοις.

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ἑορτῆς ἐπικειμένης ὁ μέγας σταυρὸς ἀπὸ βαπτιστηρίου οὐκ ἐξέρχεται· ὁ δὲ ἕτερος ἵσταται ἐν τῷ ὀκτακιόνῳ θόλῳ, ἤγουν εἰς τὴν α' σχολήν, ἥντινα παλαιὰν καλοῦσι χαμηγόν, καὶ ὁ ἕτερος εἰς τοὺς Λύχνους. Ἐκεῖσε γὰρ ἄντικρυ τῶν λύχνων ἵσταται ἡ καλουμένη ἑπταλάμπαδος, καὶ κάτωθεν τοῦ ἐκεῖσε ἱσταμένου σταυροῦ κρέμαται ἡ περσικὴ γραμμή.

A gulo cubiculo, quod in Palatio Daphnes, ſeu ante templum ſancti Protomartyris Stephani eſt, reponit. Spatharii, arma portantes, cum ipſis in Onopodio ſtant, et poſtquam Domini, Scaramangiis induti, e ſacro cubiculo proceſſerunt, ſolitasque preces in concha aurei triclinii, ubi Domini ac Dei noſtri divina et ſacra imago in throno collocata eſt, peregerunt, Praepoſiti, a Velo Panthei intrantes, Dominos adorant: qui ſtatim veſtes ſuas, auro praetextas, induunt, et per B excubias egrediuntur. In Sigmate Cuſtodia corporis, quae Manclavium et Hetaeria vocatur, et Logothetes, cum Praefecto Canicleí, Protoſecretario, ac Protonotario, eos excipiunt, et, facta ſalutatione, cum ipſis procedunt.

III. Domini autem ad veterem ſanctiſſimae Deiparae aedem abeuntes, cereos a Praepoſitis (ſcilicet a Cubiculario Praepoſitis traditos) accipiunt, et triplici adoratione, cum cereis, Deum venerantur. C Poſtea in ſecundo, ſeu proximo, ſacello ter genibus flexis, cum cereis Deum precantur: deinde ad repoſitas ibi in angiportu reliquias accedunt, et hic quoque ter genu flexo, cum cereis, Deum adorant. Porro ad Baptiſterium, in quo tres magnae ac perpulchrae cruces ſtant, exeunt, ibique ſigno a Praepoſito dato, Cubicularii, quos tenent, cereos reponunt. Inde Domini per triclinium Auguſtalis transeunt, in quo aurei triclinii miniſtri et famuli Imperatorii eos expectant: nam ibi quoque cum Manclavitis et cuſtodibus Palatii, ſeu Hetaeria, Dominos D ſalutant. Ipſi vero cum Cubiculariis et Coetonitis ad octangulum Cubiculum, ante ſancti Stephani aedem, in quo ſtola Imperatoria iacet, procedunt: ubi et Cubicularii, Dominos ſalutantes, adſunt. Inde cum Praepoſitis ad

a) Schol. Sciendum, feſto inſtante magnam crucem a baptiſterio non prodire. Alia autem ſtat in tholo octo columnarum, ſeu in prima ſchola, quam *Veterem monetam* vocant, alia in Lychnis, ibi enim e regione Lychnorum candelabrum ſeptem brachiis, quod ἑπταλάμπαδος vocatur, collocatum, et ſub cruce ibi repoſita Perſicum aulaeum ſuſpenſum eſt.

B

Protomartyris, Stephani, templum abeuntes, ter genu flexo, cum cereis Deum venerantur, et ante magnam illam, pulcherrimam, et ſumme venerandam ſancti Conſtantini crucem ſe proſternunt.

IIII. His peractis, Cubiculum Daphnes ingrediuntur, et tempus, ſeu Referendarium, a Patriarcha mandatum de eccleſiaſticis ceremoniis ferentem, expectant, quorum notitiam intrantes Praepoſiti Dominis ſuppeditant. Hi cum octangulum Cubiculum intrarunt, Praepoſitus alta voce exclamans, dicit: VESTITORES. Tunc Veſtitores accedunt, Dominis ſplendidas ſuas tunicas circumimponunt, ſtatimque abeunt: Praepoſiti vero Imperatorem coronant, adſtante ibi, dum haec peraguntur, univerſo Cubiculi miniſterio, et coronati Domini per triclinium Auguſtalis eunt, ubi Logotheta curſus publici, Canicleo praefectus, Capitaneus Imperatoriorum, Manclavium, et Hetaeria, ſeu corporis cuſtodes, adſunt. Intra portam Auguſtalis maiorem lavatores, aurea et lapidibus pretioſis ornata malluvia portantes, Domini ad auream manum, ſeu in porticu Auguſtalis, extra magnam portam, ſtant; ubi et Chryſotricliniarii adſunt. Tunc ad nutum Domini Praepoſitus, inclinato verſus Dominos capite, propria veſte Oſtiario, auream virgam tenenti, ſignum dat: quatuor enim Oſtiarii aureas et gemmis pretioſis inſtructas virgas portant. Deinde egreditur, et Magiſtros, Proconſules, Patricios, Strategos, Officiales, et Clauſurarum praefectos adducit: quibus pro more ſalutantibus Dominos, et ſecundum ſuos ordines conſtitutis, ad nutum Imperatoris Praepoſitus clare et harmonice dicit: IVBETE. Et poſtquam cum Dominis ad Onopodium exierunt, ubi Drungarii Vigiliae et rei navalis, cum Spathariis Imperatoriis, arma Imperatoris ferentibus, ſtant, procumbunt ibi Magiſtri ac reliqui, et Dominos ſalutant, ſcilicet Magiſtro Ceremoniarum in medio conſtituto: ad Imperatoris vero nutum pro more Praepoſitus veſte ſua ſignum dat, dicens: IVBETE.

A οἱ δεσπόται σὺν τοῖς πραιποσίτοις ἐν τῷ ναῷ τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ εἶθ' οὕτως προσκυνοῦσι τὸν μέγαν καὶ περικαλλῆ καὶ πολυτίμητον τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου σταυρόν.

δ'. Καὶ μετὰ τὸ τελέσαι ταῦτα, εἰσέρχονται ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς Δάφνης, ἐκδεχόμενοι τὸν καιρὸν, ἤγουν τὸν ῥεφερενδάριον, φέροντα τὸ μανδάτον ἀπὸ τοῦ πατριάρχου περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, καὶ δὴ εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι, καὶ τὴν MS. fol. 23 b. εἴδησιν τούτου διδόασι τοῖς δεσπόταις. Ἐξελθόντες δὲ
B οἱ δεσπόται ἐν τῷ ὀκταγώνῳ κουβουκλείῳ, κράζει φωνῇ μεγάλῃ ὁ πραιπόσιτος, λέγων· ΒΕΣΤΗΤΟΡΕΣ· καὶ δὴ εἰσέρχονται οἱ βεστήτορες καὶ περιτιθέασι τοῖς δεσπόταις τὰς τούτων λαμπρὰς χλανίδας, καὶ εὐθέως ἐξέρχονται· οἱ δὲ πραιπόσιτοι στέφουσι τοὺς δεσπότας, δηλονότι τοῦ κουβουκλείου παντὸς παρισταμένου ἐκεῖσε, ὅτε ταῦτα τελοῦνται, καὶ, μετὰ τὸ στεφθῆναι τοὺς δεσπότας, ἐξέρχονται διὰ τοῦ τρικλίνου τοῦ Αὐγουστέως· ἐκεῖσε γὰρ ἵσταται ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, καὶ ὁ τοῦ κανικλείου, καὶ ὁ κατεπάνω τῶν βασιλικῶν, καὶ τὸ μαγλάβιον,
C καὶ ἡ ἑταιρεία. Ἔνδοθεν γὰρ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ Αὐγουστέως ἵστανται οἱ νιπτηράριοι, βαστάζοντες τὰ χρυσᾶ καὶ ἐκ λίθων τιμίων κατεσκευασμένα χερνιβόξεστα, καὶ ἵστανται οἱ δεσπόται εἰς τὴν χρυσῆν χεῖρα, ἤγουν εἰς τὸν πόρτικα τοῦ Αὐγουστέως, ἔξωθεν τῆς μεγάλης πύλης, κἀκεῖσε γὰρ καὶ οἱ τοῦ χρυσοτρικλίνου παρίστανται. Καὶ δὴ διὰ νεύματος τοῦ δεσπότου ὁ πραιπόσιτος τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνας τοῖς δεσπόταις, διὰ τῆς οἰκείας χλανίδος νεύει τῷ ὀστιαρίῳ, τῷ τὴν χρυσῆν βέργαν κατέχοντι, τέσσαρες γὰρ ὀστιάριοι τὰς χρυσᾶς ἐκ λίθων τιμίων ἠμφιεσμένας βαστάζουσι βέργας. Καὶ ἐξέρχεται, καὶ εἰσάγει τούς τε μαγίστρους, ἀνθυπάτους τε, καὶ πατρικίους, στρατηγούς τε, καὶ ὀφφικιαλίους, καὶ κλεισουράρχας, καὶ τούτων κα-
D τὰ τὸ εἰωθὸς προσκυνούντων τοὺς δεσπότας, καὶ κατὰ τὰς οἰκείας ἱσταμένων τάξεις, διὰ νεύματος τοῦ βασιλέως λέγει ὁ πραιπόσιτος εὐήχως πῶς, καὶ ἐναρμονίως· ΚΕΛΕΥΣΑΤΕ. Καὶ δὴ τούτων ἐξιόντων, δηλονότι μετὰ καὶ τῶν δεσποτῶν, πάλιν ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, ἔνθα ὁ τῆς βίγλης δρουγγάριος καὶ τοῦ πλοΐμου ἵστανται, μετὰ καὶ τῶν βασιλικῶν σπαθαρίων, τῶν βασταζόντων τὰ βασιλικὰ ἅρματα, πίπτουσι κἀκεῖσε οἱ δὲ μάγιστροι καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ ἀπευχαριστοῦσι τοὺς δεσπότας, δηλονότι τοῦ τῆς καταστάσεως ἐν τῷ μέσῳ ἑστῶτος, καὶ διὰ MS. fol. 24. a νεύματος τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ εἰωθὸς νεύει ὁ πραιπόσιτος διὰ τῆς αὐτοῦ χλανίδος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· ΚΕΛΕΥΣΑΤΕ.

ε΄. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε συνεξίασι τοῖς δεσπόταις οἵ τε μάγιστροι καὶ οἱ λοιποὶ, ἕως τοῦ μεγάλου κονσιστωρίου, ἐν ᾧ ἵσταται ὅ τε τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου σταυρὸς, καὶ ἡ τοῦ Μωσέως ῥάβδος· καὶ μὴν ὅ τε πρωτοασηκρῆτις καὶ ὁ πρωτονοτάριος μετ' αὐτῶν ἀσηκρῆται καί τε χαρτουλαρίων, καὶ δὴ πάντων ἐκεῖσε ἀθροιζομένων, καὶ τῶν δεσποτῶν ἱσταμένων ἄνωθεν τοῦ πουλπίτου ἔμπροσθεν τοῦ καμελαυκίου, πάλιν διὰ νεύματος τοῦ βασιλέως, κατὰ τὸ εἰωθὸς, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ, (ἐκεῖσε γὰρ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κονσιστωρίου ἵστανται οἱ σιλεντιάριοι,) καὶ λέγει μεγάλως· ΚΕΛΕΥΣΑΤΕ. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται οἱ δεσπόται ἕως τοῦ τρικλίνου τῶν κανδιδάτων, ἐκεῖσε γὰρ ὁ τοῦ Κυρίου ἵσταται κλῆρος, καὶ ἀσπάζονται οἱ δεσπόται τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου, δηλονότι ὑπὸ τοῦ σκευοφύλακος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας προσφερομένου* τοῖς δεσπόταις. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται οἱ δεσπόται, ἀπερχόμενοι ἐν τῷ ὀκταγώνῳ θόλῳ, ἤγουν εἰς τὴν πρώτην σχολὴν, ὅπερ τὴν παλαιὰν καλοῦσι χαράγην, ἐν ᾧ ἵδρυται ἐξ ἀργύρου κατεσκευασμένος περικαλλὴς σταυρὸς, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ· καὶ πάλιν ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται διὰ τοῦ τρικλίνου τῶν ἐξκουβίτων, ἐκεῖσε γὰρ ἵστανται στιχηδὸν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, κατὰ τὰς οἰκείας τάξεις, τοὺς δεσπότας ἐκδεχόμενα τά τε ῥωμαϊκὰ σκῆπτρα, τὰ λεγόμενα βῆλα, ὁμοίως καὶ τὰ εὐτύχια, καὶ τὰ ἕτερα σκῆπτρα, πρὸς τούτοις τὰ σκεύη τῶν προτικτόρων καὶ σινατόρων, καὶ τὰ σκεύη τῶν δρακοναρίων, λάβουρά τε καὶ καμπιδουκτόρια, μετὰ καὶ τῶν βάνδων, τοῦ συμπορεύεσθαι τοὺς δεσπότας.

* γρ. προσφερόμενον.

MS fol. 24. b. ς΄. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ τῶν ἐξκουβίτων, ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει, ἵστανται ἐπὶ μακροῦ σκάμνου πρώτη τάξις, οἱ τοῦ κοιαίστωρος καλλάριοι,* μετὰ καὶ τοῦ αὐτῶν δομεστίκου ῥωμαΐζοντες τὰ τῇ ἑορτῇ ἁρμόζοντα· δευτέρα τάξις, ἵστανται καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μακροσκάμνου, οἱ λεγόμενοι διπανῖται, καὶ αὐτοὶ τὰ εἰωθότα εὐφημοῦντες, καὶ τρίτη τάξις, ἵστανται ἐπὶ μακροσκάμνου οἱ νομικοὶ, καὶ αὐτοὶ τὰ εἰωθότα ἐπευχόμενοι τοὺς δεσπότας. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχονται εἰς τοὺς λύχνους, ἐν ᾧ ἵδρυται ὁ ἐξ ἀργύρου ἕτερος κατεσκευασμένος σταυρὸς, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ γίνεται ἐκεῖσε ἐν τῷ τριβουναλίῳ πρώτη δοχὴ, ἤγουν εἰς τοὺς λύχνους [a], δηλονότι εἰς τὴν καμάραν, ἱσταμένων τῶν βασιλέων, δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ

* γρ. καγκελλάριοι.

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τῶν δεσποτῶν διερχομένων εἰς τοὺς λύχνους, ἀνάπτουσι τοὺς λύχνους κατὰ τὸν τύπον.

A V. Inde cum Dominis Magiſtri et reliqui uſque ad magnum Conſiſtorium, in quo crux S. Conſtantini et virga Moſis ſtant, una egrediuntur, et ibi primus a Secretis et Protoſecretarius, cum ipſis Secretis, Chartulariis, et omnibus in eum locum congregatis, adeſt: ſtantibusque Dominis ſupra pulpitum ante Camelaucium, Praepoſitus iterum ad nutum Imperatoris, ſignum, uti mos eſt, Silentiario dat, (in medio enim Conſiſtorio Silentiarii praeſto ſunt,) alta voce exclamans: IVBETE. Inde Domini ad triclinium Candidatorum procedunt, ubi ſacer Domino clerus adeſt, (B)
et crucem, a theſaurario eius eccleſiae ipſis allatam, oſculantur. Porro ad octangulum tholum, ſeu primam ſcholam, quem locum *veterem monetam* vocant, ubi ex argento affabre elaborata et pulcherrima crux poſita eſt, transeunt, et ter genu flexo cum cereis, Deum venerantur; inde rurſus per triclinium Excubitorum pergunt, ubi ad dextrum et ſiniſtrum latus, ſecundum ordines ſuos, turmae (C) Romanae, *Vela* dictae, Praetoriani, et reliquae cohortes militares, porro ſigna Protectorum, Senatorum, et Draconariorum, labara, et Campiductoria, cum bandis, ſtant, Dominosque, ut eos comitentur, excipiunt.

VI. In eiusdem Excubitorum triclinii ſiniſtra parte, in ſcamno longo, *primus ordo* ſtat, cancellarii Quaeſtoris, cum ſuo Domeſtico, Romano ſermone convenientes feſto acclamationes dicentes. *Secundus ordo:* ſtant etiam in ſcamno longo, qui Dipanitae dicuntur, et (D) pro more acclamant. *Tertius ordo:* ſtant itidem in longo ſcamno Nomici, felicia Dominis, ut mos eſt, apprecantes. Hi autem inde ad Lychnos abeunt, ubi crux alia, ex argento facta, collocata eſt, et triplici adoratione, cereos manu tenentes, Deum venerantur; ibique in Tribunali *prima* exceptio fit. Stantes ſcilicet ad Lychnos, ſeu in Camera, Imperatores excipit ibi Princeps Venero-

a) Schol. Sciendum, Dominos, poſtquam ad Lychnos digreſſi ſunt, pro more cereos accendere.

rum, ſeu Domeſticus ſcholarum, cum A tranſitoria ſua Veneta turba, et Domino libellum offert, nimirum per Cerimoniarium ad Imperatorem adductus, qui eum Praepoſito tradit, et Factiones, ſeu populus, Dominis, ut conſuetudo eſt, acclamant, dum interim Domeſticus, pro more, ſecundum fauſtas populi precationes, ipſos cruce ſignat. Tribunal ipſum veſtiarii et fabri argentarii, blatteis, aliisque precioſis aulaeis et peplis ornant, aureisque et omnis generis argenteis vaſis ſplendidum reddunt. In eodem enim Tribunali, ad dextram et ſiniſtram, prope Lychnos, B factiones, et poſt illas, qui hoc tempore in urbe verſantur, peregrini, collegia item urbis, officiales Praefecti, cum aſſeſſore, et Logotheta Praetorii, adſunt.

VII. Inde Domini uſque ad tricliniun ſcholarum procedunt, et in atrio S. S. Apoſtolorum, ter genu flexo, cum cereis Deum venerantur: atque ibi *ſecunda* exceptio eſt, et Tribunus Praſinorum, ſeu Excubitor, cum factione ſua tranſitoria Praſina eos excipit, ceteraque, ut ſupra de prima factione di- C ctum, peragit. Ita et *tertia* intra Chalcen, ſeu in porta ſcholarum, quae ad tholum Chalces ducit, ſtat, et excipit ibi Tribunus Venetorum ſeu Domeſticus ſcholarum, cum tranſitoria turba Veneta, ceteraque, ut ſupra obſervatum eſt, perficit. Intra aeneam portam, in magno tholo, Medicorum Officium, Dominis fauſta apprecans, adeſt, ad ſiniſtram autem, qui ex palaeſtra ſunt, ipſique Dominis acclamant: *in multa bonaque tempora Deus inducat etc.*

VIII. Exeuntibus Dominis in Chal- D cen, ſeu aeneam portam, ad dextram

A τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δημοκράτης, ἤγουν ὁ δομέστικος, τὸ λιβελλάριον [a] τὸν δεσπότην, ἀρχόμενος δηλονότι ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως πρὸς τὸν βασιλέα, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιδίδωσι τοῦτο τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἀκτολογοῦσιν ἐκεῖ οἱ τοῦ μέρους, ἤγουν ὁ δῆμος, κατὰ τὸ εἰωθὸς, τοὺς δεσπότας, ἐν δὲ τῷ ἀκτολογεῖν τὸν δῆμον, ὁ δομέστικος [a] κατασφραγίζει τοὺς δεσπότας, κατὰ τὴν εὐφημίαν τοῦ δήμου· αὐτὸ γὰρ τὸ τριβουνάλιον κοσμούμενον οἱ βεστιοπράται καὶ ἀργυροπράται διά τε βλαττίων, καὶ λοιπῶν ἐντίμων ἀπλωμάτων τε καὶ πέπλων, καὶ μὴν διά τε χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν παντοίων σκευῶν τοῦτο καταγλαΐζουσιν· ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ τριβουναλίῳ δεξιᾷ B καὶ ἀριστερᾷ ἵστανται πλησίον τῶν λύχνων ἀπὸ τῶν δήμων, καὶ ἐπέκεινα, οἱ κατὰ τὸν τότε καιρὸν τυγχάνοντες ἐνταῦθα ἐθνικοὶ, καὶ μὴν καὶ τὰ συστήματα τῆς πόλεως, καὶ οἱ περὶ τὸν ὕπαρχον ὀφφικιάλιοι, μετὰ καὶ τοῦ συμπόνου, καὶ τοῦ λογοθέτου τοῦ πραιτωρίου.

[a] γρ. τῷ δεσπότῃ.

ζ'. Καὶ εἶθ' οὕτως ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται οἱ δεσπόται ἕως τοῦ τρικλίνου τῶν σχολῶν, καὶ ἐν τῷ περιπυλαίῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ· καὶ γίνεται ἐκεῖσε δευτέρα δοχὴ, MS. fol 15 a καὶ δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν πρασίνων, ἤγουν ἐκσκουβίτωρ μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου τῶν C πρασίνων, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελεῖται, καθὼς προείρηται ἐν τῇ πρώτῃ δοχῇ. Καὶ εἶθ' οὕτως γίνεται τρίτη δοχὴ ἔνδοθεν τῆς χαλκῆς, ἤγουν εἰς τὴν πύλην τῶν σχολῶν τὴν εἰσφέρουσαν εἰς τὸν θόλον τῆς χαλκῆς, καὶ δέχεται κἀκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελεῖται, καθὼς προείρηται, καὶ ἔνδοθεν τῆς χαλκῆς πύλης, εἰς τὸν μέγαν θόλον, ἵσταται τὸ ἰατρεῖον ἐπευχόμενον τοῖς δεσπόταις, ἀριστερᾷ δὲ οἱ τῆς παλαίστρας, καὶ αὐτοὶ εὐφημοῦντες τοὺς δεσπότας εἰς πολλοὺς χρόνους, καὶ ἀγαθοὺς ὁ Θεὸς ἀγάγοι, καὶ τὰ ἑξῆς.

D η'. Καὶ ἐξιόντων τῶν δεσποτῶν εἰς τὴν χαλκῆν πύλην, ἐκεῖσε γὰρ ἵστανται δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ

a) Schol. Sciendum eſt, poſtquam populus ſecundum acclamationis ordinem, fauſta precatus eſt, ſeu poſtquam populus cantoribus reſpondit, Domeſticum ſcholarum fimbria chlamydis ſuae Imperatorem ter ſignare, et cantoribus dicentibus eam colligatam manibus tenere Rurſus idem populo dicente, ſignat, uſque dum omnis acclamatio completa eſt. Ritus vero et ordo idem et in ceteris Venetorum ac Praſinorum exceptionibus peragitur.

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τοῦ δήμου ἀκτολογοῦντος κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἀκτολογίας, ἤγουν τοῦ λαοῦ ἀποκρινομένου τοῖς κράκταις, κατασφραγίζει ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν κατ' ἄκρον τῆς αὐτοῦ χλαμύδος πρὸς τὸν βασιλέα τρίτον· καὶ τῶν κρακτῶν λεγόντων ἔχει δεδεμένην ταῖς χερσί· πάλιν τοῦ λαοῦ λέγοντος κατασφραγίζει, μέχρις ἂν πληρωθῇ πᾶσα ἡ ἀκτολογία. ἡ δὲ ἡ τάξις καὶ ἡ ἀκτολογία καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς τελεῖται τῶν Βενέτων καὶ Πρασίνων.

οἱ

οἱ ὀργανάριοι, εὐφημοῦντες κατὰ τύπον τοὺς δεσπότας. Καὶ εἶθ' οὕτως γίνεται δοχὴ τετάρτη ἔξω τοῦ καγκέλλου τῆς χαλκῆς, καὶ δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, δηλονότι ὄπισθεν τοῦ δημάρχου ἱσταμένου, καὶ τοῦ δευτερεύοντος αὐτοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελοῦνται, καθὼς προείρηται. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε γίνεται πέμπτη δοχὴ πρὸ τῆς μεγάλης πύλης τῆς εἰσφερούσης εἰς τὸν αὐγουστεῶνα, καὶ δέχεται κἀκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ καὶ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου, δηλονότι ὄπισθεν τοῦ δημάρχου ἱσταμένου, καὶ τοῦ δευτερεύοντος αὐτοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελοῦνται, καθὼς εἴρηται. Καὶ μετὰ ταύτην γίνεται ἕκτη δοχὴ εἰς τὸ ὡρολόγιον τῆς ἁγίας Σοφίας, καὶ δέχεται κἀκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελοῦνται, καθὼς προείρηται.

θ'. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται οἱ δεσπόται διὰ τῆς ὡραίας πύλης, καὶ ἀποστέφονται ὑπὸ τῶν πραιποσίτων, ἔνδον τοῦ βήλου τοῦ κρεμαμένου εἰς τὴν καμάραν, ἤγουν εἰς τὸ προπύλαιον τοῦ νάρθηκος· ὁ δὲ Πατριάρχης ἐκδέχεται εἰς τὴν πύλην τοῦ νάρθηκος, μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ ὑπηρεσίας καὶ τάξεως, καὶ μετὰ τὸ ἀποστεφθῆναι τοὺς δεσπότας, εἰσέρχονται πρὸς τὸν Πατριάρχην, καὶ ἐν πρώτοις μὲν προσκυνοῦσι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, βασταζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀρχιδιακόνου, καὶ εἶθ' οὕτως χαιρετίζουσι τὸν Πατριάρχην, καὶ ἀσπάζονται αὐτὸν, καὶ ἀπέρχονται ἕως τῶν βασιλικῶν πυλῶν, κἀκεῖσε διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ τῆς εὐχῆς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τελουμένης, γίνεται ἡ εἴσοδος. Τὰ δὲ σκῆπτρα, καὶ πάντα τὰ προγεγραμμένα σκεύη εἰσέρχονται, καὶ ἵστανται εἰς τὴν ἐκκλησίαν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, εἰς τοὺς ἰδίους τόπους· τὰ δὲ ῥωμαϊκὰ βῆλα καὶ τὰ πτυχία * ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖθεν τῆς σωλέας, ὁ δὲ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου σταυρὸς, εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ βήματος. ˙Οἱ δὲ μάγιστροι, καὶ ἀνθύπατοι, καὶ οἱ λοιποὶ συγκλητικοὶ, μετὰ καὶ τῶν βασιλικῶν ἀνθρώπων, ἵστανται καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἐκκλησίας, εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, ἔνθα καὶ οἱ δεσπόται διέρχονται.

MS. fol. 25. b.

* ἴσ. σίγνια.

ι'. Καὶ ὅτε φθάσουσιν οἱ δεσπόται εἰς τὰ ἅγια θύρια, εἰς τὸ πορφυροῦν ὀμφάλιον, εἰσέρχεται μόνος ὁ Πατριάρχης ἔνδοθεν τῶν κιγκλίδων, κρατῶν τὸ εὐώνυμον ἅγιον θυρίον. Καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστήσαντες τῷ Θεῷ οἱ δεσπόται, εἰσέρχονται προσκυνοῦντες τὴν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου κρατουμένην ἁγίαν θύραν, καὶ ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης γενό-

A laevamque organarii ſtant, Dominis, ut mos eſt, fauſta acclamantes. Sic *quarta receptio* extra cancellos Chalces fit, et Venetorum Tribunus, cum factione alba, ſtante ſcilicet a tergo Tribuni, cumque eo, qui ſecundum ab ipſo locum tenet, Dominos excipit, ceteraque, ut ſupra expoſitum eſt, peragit. Inde *quinta receptio* fit ante portam magnam Auguſtalis, ubi Princeps Praſinorum, cum factione ruſſa, ſcilicet pone ipſum adſtante, cumque eo, qui ſecundas tenet, B excipit, ceteraque, ut dictum eſt, peraguntur. Poſt ipſam *ſexta receptio* in Horologio ſanctae Sophiae fit, et Princeps Venetorum cum factione alba praeſto eſt, ceteraque, ut ſupra expoſuimus, perficiuntur.

IX. Hinc per portam ſpecioſam Domini tranſeunt, quibus a Praepoſitis intra velum, in camera, ſeu in atrio narthecis, ſuſpenſum, corona adimitur. Patriarcha vero in porta Narthecis, cum conſueto ſuo miniſterio et ordine, C eos excipit, ad quem, corona depoſita, Domini intrant, primumque flexo genu ſanctum evangelium, ab archidiacono portatum, venerantur, deinde Patriarcham ſalutant et oſculantur, ac progreſſi ad Imperatorias portas, ibi quoque ter genu flexo, et accenſis cereis, Deum adorant, peractaque a Patriarcha ſupplicatione, introitus fit. Turmae vero militum, et cohortes omnes ſupra memoratae, ingrediuntur, et in eccleſia, ad dextrum ſiniſtrumque latus, in locis propriis adſunt. Romana autem Vela et cohortes utrinque in Solea ſancta, Conſtantini crux in D dextra bematis parte ſtat. Magiſtri, Proconſules, ceterique Senatores, et Imperatorii Miniſtri, in dextro Eccleſiae latere, in locis ſuis, adſtant, qua etiam Domini tranſeunt.

X. Quibus ad ſanctas ianuas, et purpureum umbilicum, progreſſis, Patriarcha ſolus intra Cancellos ingreditur, ſiniſtram ſanctam ianuam occupans. Poſtquam vero Domini ter cum cereis Deum adorarunt, occupatam a Patriarcha ianuam venerantes intrant, ſacraeque adſtantes menſae, ſanctum alta-

ris inſtratum, a Patriarcha ſcilicet ſublatum, et ipſis, ut oſculentur, admotum, oſculantur, deinde duos, ut mos eſt, albos Aëres ſacrae menſae imponunt, et porrecta a Patriarcha duos ſacros calices, duoſque ſacros diſcos, et faſcias, flexo genu venerantur. Deinde cum Patriarcha, per dextram partem ſancti bematis, concham altaris, ubi inaurata ſancta crucifixio exiſtat, intrant, atque hic iterum, ter genu flexo cum cereis, ut mos eſt, Deum venerantur, poſt magno Imperatori Patriarcha thuribulum tradit, qui ſanctam cruci fixi imaginem incenſat: deinde Patriarcham oſculantes, vale ipſi dicunt, et, quod ante Metatorium eſt, oratorium ingreſſi, per triplicem genuflexionem cum cereis, Deum venerantur, ac reverendam crucem, qua omnia paſſionis Dei ac Domini noſtri ſymbola continentur, oſculati, Metatorium intrant.

A μενον, ἀσπάζονται τὸ ταβλίον τῆς ἁγίας ἐνδυτῆς, δηλονότι ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τούτου σηκωμένον, καὶ τοῖς δεσπόταις πρὸς ἀσπασμὸν προσαγόμενον, καὶ εἶθ' οὕτως ἁπλοῦσιν ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης τοὺς δύο κατὰ τὸ εἰωθὸς λευκοὺς ἀέρας, καὶ προσκυνοῦσι διὰ χειρὸς τοῦ Πατριάρχου τὰ ἐπιδιδόμενα αὐτοῖς δύο ἅγια ποτήρια, καὶ τοὺς δύο ἁγίους δίσκους, καὶ τὰ ἅγια σπάργανα. Καὶ εἶθ' οὕτως διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ ἁγίου βήματος εἰσέρχονται οἱ δεσπόται μετὰ τοῦ Πατριάρχου εἰς τὸ κικλὶν, ἐν ᾧ ἵδρυται ἡ διάχρυσος ἁγία σταύρωσις, MS. fol. 26. a. καὶ πάλιν ἐκεῖσε, κατὰ τὸ εἰωθὸς, διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ Πατριάρχης τῷ μεγάλῳ B βασιλεῖ τὸ θυμιατὸν, καὶ θυμιᾷ τὴν αὐτὴν ἁγίαν σταύρωσιν, καὶ ἀσπαζόμενοι τὸν Πατριάρχην ἀποχαιρετίζουσιν αὐτὸν, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ πρὸ τοῦ μητατωρίου ὄντι εὐκτηρίῳ, κἀκεῖσε διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ἀσπαζόμενοι τὸν τίμιον σταυρὸν, ἐν ᾧ πάντα τὰ σύμβολα τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἐμφέρονται, εἰσέρχονται ἐν τῷ μητατωρίῳ.

XI. At ſacra dona cum ſancto altari imponenda ſunt, intrantes Praepoſiti Dominos admonent, qui ſuis chlamydibus ab ipſis induti, egrediuntur, perque dextrum eccleſiae latus, cum cubiculariis et ſenatu, a turmis ac reliquis miniſtris ſtipati, transeunt, et retro ambonem, ubi ſacra vaſa praeſto ſunt, lucernaeque Dominorum accenſae, abeunt. Quo poſtquam pervenere, Praepoſiti lucernas ſumunt, easque Dominis in manus tradunt, qui cum ipſis ſacra, Senatu et Cubiculariis comitantibus, ſequuntur. Sceptra et reliquae turmae ſuo ordine adſtant, Domini vero per Soleam abeuntes, et extra ſacras portas, primus quidem ad dextram, ſecundus ad ſiniſtram, conſtituti, lucernas ſuas in pectoralibus ſacrarum ianuarum reponunt. Sacra in Soleam dum ingrediuntur, ſubſiſtunt, et venit archidiaconus, dominos, Patriarcham, poſtremo ſacram tabulam, thure incenſans. Hoc modo poſtea ſacra omnia intrant, quo facto, Domini, vale Patriarchae dicto, per dextram bematis partem diſcedunt, Metatorium petunt, rurſuſque eodem modo ac ritu ad Agapen, ſeu oſculum pacis, prodeunt: in dextro bematis

ια'. Ὅτι δὲ μέλλουσι τὰ ἅγια δῶρα τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ προσαχθῆναι, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι καὶ ὑπομιμνήσκουσι τοὺς δεσπότας, καὶ περιτιθέασιν αὐτοὺς τὰς ἑαυτῶν χλαμμύδας, καὶ ἐξέρχονται οἱ δεσπόται μετὰ τῶν χλαμμύδων αὐτῶν ἀποσκέπαστοι, C καὶ διέρχονται διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, μετὰ τοῦ κουβουκλείου καὶ τῆς συγκλήτου, δορυφορούμενοι ὑπὸ τῶν σκήπτρων καὶ τῶν λοιπῶν σκευῶν, καὶ ἀπέρχονται ὄπισθεν τοῦ ἄμβωνος, ἐκεῖσε γὰρ τὰ ἅγια σκεύη ἵστανται ἐκδεχόμενα, καὶ αἱ τῶν δεσποτῶν λαμπάδες ἐκεῖσε οὕτως ἵστανται ἅπτουσαι. Καὶ δὴ παραγενομένων ἐκεῖ τῶν δεσποτῶν, αἴρουσιν οἱ πραιπόσιτοι τὰς λαμπάδας, καὶ ἐπιδιδοῦσιν ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δεσποτῶν, καὶ ὀψικεύουσιν οἱ δεσπόται μετὰ τῶν λαμπάδων τὰ ἅγια, μετὰ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ κουβουκλείου. Καὶ τὰ σκῆπτρα καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη ἵστανται ἐν ταῖς οἰκείαις τάξεσι, καὶ οἱ δεσπόται D ἀπερχόμενοι διὰ τῆς σωλέας, ἵστανται ἔξω τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ μὲν πρῶτος δεσπότης δεξιᾷ, ὁ δὲ δεύτερος ἀριστερᾷ, τιθέντες τὰς τούτων λαμπάδας ἐν τοῖς στήθεσι τῶν ἁγίων θυρῶν. Τὰ δὲ ἅγια εἰσερχόμενα εἰς τὴν σωλέαν, ἵστανται, καὶ ἔρχεται ὁ ἀρχιδιάκονος, καὶ θυμιᾷ τοὺς δεσπότας, καὶ εἶθ' οὕτως τὸν Πατριάρχην, καὶ μετὰ τοῦτον τὴν ἁγίαν τράπεζαν· καὶ εἶθ' οὕτως εἰσέρχονται πάντα τὰ ἅγια, MS. fol. 26. b. καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν πάντα, ἀποχαιρετίζουσιν οἱ δεσπόται τὸν Πατριάρχην, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ βήματος ἔξωθεν, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ μετὰ τοῦτο ἐξέρχονται πάλιν

οἱ δεσπόται ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ βήματος πρὸς τὸ μητατώριον ἵσταται ὁ Πατριάρχης ἔσω τῶν κιγκλίδων, καὶ ἐν πρώτοις οἱ δεσπόται ἀσπάζονται τὸν Πατριάρχην, ἱστάμενοι ἔξω τῶν κιγκλίδων, καὶ μετ' ἐκεῖνον τόν τε σύγκελλον, καὶ τοὺς μητροπολίτας, καὶ ἀρχιεπισκόπους, καὶ τὸν πρωτοπαπᾶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ Πατριάρχου· εἰσάγονται δὲ οὕτω πάντες οἱ τοὺς δεσπότας ἀσπαζόμενοι, διὰ χειρὸς τοῦ ῥεφερενδαρίου, καὶ εἶθ' οὕτως ἀσπάζονται πάλιν τὸν Πατριάρχην, καὶ ἵστανται ὑποκάτω ὀλίγον τῶν κιγκλίδων, καὶ ἀσπάζονται τοὺς τῆς συγκλήτου πάντας· πάντες γὰρ οὗτοι διὰ χειρὸς τοῦ τῆς καταστάσεως εἰσάγονται· καὶ ἀποχαιρετίζοντες οἱ δεσπόται τὸν Πατριάρχην, εἰσέρχονται ἐν τῷ μητατωρίῳ.

ιβ'. Ὅτε δὲ φθάσει ἡ κοινωνία, πάλιν ἐξέρχονται οἱ δεσπόται ἐν τῷ προειρημένῳ σχήματι, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ βήματος, καὶ δέχονται κἀκεῖσε τὴν ἁγίαν κοινωνίαν, καὶ ἀσπαζόμενοι κατὰ τὸ εἰωθὸς τὸν Πατριάρχην, εἰσέρχονται ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ χρηματίζουσιν ἐκεῖσε μετὰ τῶν μεγιστάνων καὶ οἰκειοτέρων ἀνθρώπων τῆς συγκλήτου· καὶ μετὰ τὸ χρηματίσαι τοὺς δεσπότας, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι μετὰ καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἀλλαξίμων, καὶ ἐπιτιθέασι τοῖς δεσπόταις τὰς ἑαυτῶν χλανίδας, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσάγουσιν οἱ αὐτοὶ πραιπόσιτοι τὸν Πατριάρχην, καὶ ἀσπάζεται τοὺς δεσπότας, καὶ συνέξεισιν αὐτοῖς, ἕως τῆς μικρᾶς θύρας τῆς εἰσφερούσης πρὸς τὸ ἅγιον φρέαρ. Ἐν γὰρ τῇ φλιᾷ τῆς αὐτῆς θύρας ἵστανται οἵ τε δεσπόται καὶ ὁ Πατριάρχης, ὁ δὲ πραιπόσιτος καὶ ὁ ἄργυρος ἵστανται ἔξω τῆς αὐτῆς θύρας· καὶ δὴ διὰ χειρὸς τοῦ ἀργύρου λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὰ χρυσᾶ βαλάντια καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς δίδωσι τοῖς μέλλουσι ταῦτα λαμβάνειν, κράζοντος δηλονότι τοῦ ἀργύρου, τῷ ὁ δεῖνα δεσπόται ἀγαθοί· εἰσὶ δὲ οἱ λαμβάνοντες ταύτην τὴν εὐεργεσίαν διὰ χειρὸς τοῦ δεσπότου ὅ τε ἀρχιδιάκονος, καὶ οἱ ὀστιάριοι, καὶ οἱ ψάλται, καὶ οἱ πένητες, καὶ οἱ προσμονάριοι. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξέρχονται οἱ δεσπόται μετὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ βήλῳ τῷ κρεμαμένῳ εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ, καὶ στέφει αὐτοὺς ὁ Πατριάρχης. Καὶ μετὰ τὸ στεφθῆναι αὐτούς, λαμβάνουσιν ἐκ χειρὸς τοῦ Πατριάρχου τὰς εὐλογίας, ἤτοι προσφοράς, καὶ ἀντιδιδοῦσι ταύτας τοῖς πραιποσίτοις, καὶ μετὰ ταῦτα δίδωσι τοῖς δεσπόταις ὁ Πατριάρχης τὰ ἀλειπτά, καὶ ἀντιλαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν τὰ ἀποκόμβια [a].

MS. fol. 27. a.

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὀφείλει ἔχειν χρυσοῦ τὸ ἀποκόμβιον λιτ. ι'. καὶ εἰ μὲν εἷς ἐστιν ὁ Βασιλεύς, δίδωσι τὰς ι' λιτ. εἰ δὲ δύο εἰσίν, εἴτε καὶ γ' εἰσίν, δίδονται αἱ δέκα

latere ad Metatorium Patriarcha intra cancellos ſtat, quem Domini, extra cancellos progreſſum, ante omnes, deinde Syncellum, Metropolitas, Archiepiſcopos, Protopapam magnae Eccleſiae, et officiales Patriarchae, oſculantur. Hi omnes ad Dominos oſculandos manu Referendarii adducuntur, et poſtea rurſus Patriarcham oſculantur, pauloque infra cancellos conſtituti, eundem honorem Senatoribus omnibus, qui per Cerimoniarium adducuntur, exhibent: Domini, vale Patriarchae dicto, Metatorium ingrediuntur.

XII. Poſtquam communio advenit, Domini eo ritu, quem ſupra explicavimus, in dextrum bematis latus ſe conferunt, ſacram ibi communionem excipientes, et Patriarcham, pro more, oſculati, Metatorium ingrediuntur, ibique cum optimatibus, et, quibus familiariter utuntur, Senatoribus, confabulantur; quo facto, Praepoſiti cum iis, qui mutatoriis praeſunt, intrant, ſuisque tunicis Dominos induunt, deinde iidem Patriarcham adducunt, qui eos oſculatus, ad parvam ianuam uſque, ſacrum ad puteum ducentem, cum ipſis egreditur. Intra huius enim ianuae limen Dominus et Patriarcha, Praepoſitus vero et argento praefectus extra illud, ſubſiſtunt. Tunc Praepoſitus ex Argyri, ſeu argento praefecti, manu marſupia auro plena ſumit, traditque Imperatori, hic iis, qui ea accipere debent, clamante Argyro: *N. N. Domini boni!* Hoc autem beneficio Archidiaconus, Oſtiarii, Pſaltae, pauperes et eccleſiae cuſtodes, a Domino afficiuntur. Deinde Domini cum Patriarcha exeunt, et velum, in ſacro puteo ſuſpenſum intrant, eosque Patriarcha coronat. Quo facto, ſacras e Patriarchae manu oblatas, ſeu panem benedictum, accipiunt, easque Praepoſitis reddunt; deinde Patriarcha unguenta ipſis offert, et apocombia [a] ab

a) Schol. Sciendum, apocombion auri libras decem continere, et ſi unus Imperator eſt, diſtribuit decem libras, ſi duo

eis recipit, eumque oſculati Domini e ſacro puteo recedunt.

XIII. Ibi quoque Venetorum factio cum Tribuno ſuo eos excipit, et, ut mos eſt, Dominis acclamat: libelli enim in reditu Dominorum, uti dum exeunt, non dantur: cetera autem, quae ad hunc ritum pertinent, ut ſupra relatum fuit, peraguntur. Rurſus *ſecunda* receptio fit extra fornicem chalces in camera, ad ferream portam, et excipit ibi Dominos Tribunus Praſinorum, cum tranſitoria ſua factione ruſſa: cetera vero, quae in receptionibus obſervare convenit, ut ſupra notatum eſt, perficiuntur. Sic *tertia* intra chalcen, ad portam, quae in ſcholas ducit, receptio fit, et excipit ibi Tribunus Venetorum, ſeu Domeſticus ſcholarum, cum factione ſua tranſitoria alba, et reliqua, ut ſupra diximus, exequitur. Deinde *quarta* receptio fit in atrio S. S. Apoſtolorum, ſive in ſcholis, et ibi quoque Tribunus Praſinorum, ſeu Excubitor, cum factione ſua tranſitoria ruſſa adeſt: cetera vero, ut ſupra expoſitum fuit, a factione perficiuntur. *Ultima* fit in Tribunali, ſeu ante Lychnos, ubi Venetorum Princeps ſeu Domeſticus, cum tranſitoria ſua factione alba expectat: ceteraque, ut ſupra oſtendimus, obſervantur.

XIV. Poſt hanc receptionem Domini per Lychnos et triclinium Excubitorum digrediuntur, ubi rurſus tam Nomici, quam Dipanitae, et Quaeſtoris Cancellarii, ſolennes apprecationes, ut ſupra dictum eſt, in locis ſuis conſtituti, recitant. Per Candidatorum vero triclinium tranſeuntibus Dominis, in porta ipſius triclinii, quae in atrium novendecim accubitorum ducit, vocales muſici duo ſtant, Dominis, quae feſto hoc die mos eſt, apprecantes. Inde Conſiſtorium adeunt, ubi quoque excepturi Dominos, fauſtaque ipſis precaturi, adſunt Protoſecretarius, et Protonota-

καὶ ἀσπάζονται οἱ δεσπόται τοῦτον, καὶ ἐξίασι τοῦ ἁγίου φρέατος.

ιγ΄. Καὶ δέχεται κἀκεῖσε τὸ μέρος τῶν Βενέτων μετὰ καὶ τοῦ ἑαυτῶν δημάρχου, καὶ ἀκτολογοῦσι τοὺς δεσπότας κατὰ τὸ εἰωθός, λιβελλάρια γὰρ οὐ δίδονται ἐν τῇ ὑποστροφῇ τῶν δεσποτῶν, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἀφίξει αὐτῶν, τὰ δὲ λοιπὰ τῆς δοχῆς ἐπιτελοῦνται καθὼς προείρηται. Καὶ πάλιν γίνεται δευτέρα δοχὴ εἰς τὴν ἔξω τοῦ χώτου τῆς χαλκῆς τοῦ ἐκεῖσε φορνικοῦ καμάραν, εἰς τὴν σιδηρᾶν πύλην, καὶ δέχεται κἀκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν πρασίνων μετὰ καὶ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου· τὰ δὲ λοιπὰ τῆς δοχῆς ἐπιτελοῦνται καθὼς προείρηται. Καὶ εἶθ' οὕτως γίνεται τρίτη δοχὴ ἔνδοθεν τῆς χαλκῆς, πρὸς τὴν πύλην τὴν εἰσφέρουσαν εἰς τὰς σχολάς, καὶ δέχεται κἀκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ· τὰ δὲ λοιπὰ τῆς δοχῆς ἐπιτελοῦνται καθὼς προείρηται. Καὶ μετὰ ταύτην γίνεται τετάρτη δοχὴ εἰς τὸ προπύλαιον τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἤγουν εἰς τὰς σχολάς, καὶ δέχεται κἀκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐκσκούβιτος, μετὰ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου· τὰ δὲ λοιπὰ τῆς δοχῆς ἐπιτελοῦνται, καθὼς προείρηται. Καὶ τελευταία δοχὴ γίνεται εἰς τὸ τριβουνάλιον, ἤγουν πρὸ τῶν λύχνων, καὶ δέχεται κἀκεῖ ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ· τὰ δὲ λοιπὰ τῆς δοχῆς ἐπιτελοῦνται, καθὼς προείρηται. MS. fol. 27. b.

ιδ΄. Καὶ δὲ μετὰ ταύτην τὴν δοχὴν διέρχονται οἱ δεσπόται διά τε τῶν λύχνων, καὶ τοῦ τρικλίνου τῶν ἐξκουβίτων, ἐν δὲ τοῖς αὐτοῖς ἐξκουβίτοις πάλιν εὐφημοῦσι τὰς εὐφημίας οἵ τε νημικοὶ καὶ οἱ διπανῖται, καὶ οἱ τοῦ κοιαίστορος καγκελλάριοι, καθὼς καὶ προείρηται, δηλονότι ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ἱστάμενοι. Τῶν δὲ δεσποτῶν διερχομένων διὰ τοῦ τρικλίνου τῶν κανδιδάτων, ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου, τῇ ἐξαγούσῃ ἐπὶ τὸ ἐξάερον τῶν δεκαεννέα ἀκκουβίτων, ἵστανται δύο βοκάλιοι, τὰ συνήθη τῆς ἑορτῆς λέγοντες τοῖς δεσπόταις· καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, κἀκεῖσε δηλονότι ἐναπομεινάντων, καὶ ἐπευχομένων τοῖς δεσπόταις, ὅ τε πρωτοασηκρῆτις καὶ ὁ πρωτονοτάριος, μετὰ τῶν ἀσηκρητῶν καὶ λοιπῶν ὀφ-

φικίων

treſve ſint, decem librae diſtribuuntur, et ſi tres praeter Imperatorem ſint, ſumma apocombii eadem eſſe debet.

λίτραι, εἰ καὶ γ' πλὴν τοῦ βασιλέως. ὀφείλει εἶναι τοῦτο τὸ ποσὸν τοῦ ἀποκομβίου.

φικίων, τούς τε νοταρίους, καὶ χαρτουλαρίους, καὶ λοιπούς· ἐν δὲ τῷ ὀνοποδίῳ πάλιν ἵστανται οἱ βασιλικοὶ ἄνθρωποι, μετὰ καὶ τοῦ κατεπάνω αὐτῶν, καὶ τοῦ δομεστίκου αὐτῶν, οἱ δὲ μάγιστροι, καὶ ἀνθύπατοι, καὶ πατρίκιοι, καὶ ὀφφικιάλιοι, ἅμα τοῦ τῆς καταστάσεως, εἰσέρχονται ἐν τῷ στενακίῳ τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ ἵστανται δεξιᾷ μὲν οὗτοι, ἀριστερᾷ δὲ οἱ τοῦ χρυσοτρικλίνου.

ιε'. Καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν διερχομένων, μετά τε τῶν μαγλαβίων, καὶ τῆς μεγάλης ἑταιρείας, ἐπεύχονται πάντες, οἱ κἀκεῖσε ἱστάμενοι, καὶ οἱ τοῖς δεσπόταις συνιόντες. Τῶν δὲ δεσποτῶν μόνων εἰσερχομένων ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ αὐγουστέως, κἀκεῖσε γὰρ οἱ τοῦ κουβουκλείου προπορευόμενοι, μετὰ τῶν πραιποσίτων, καὶ αὐτοὶ κἀκεῖσε στιχηδὸν ἐπὶ ἀκουβίτων ἵστανται, καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν μετὰ τῶν κοιτωνιτῶν καὶ μόνων εἰσιόντων, κλείονται μὲν αἱ
MS. fol. 18. a. τοῦ αὐγουστέως θύραι διὰ τῶν κουβικουλαρίων, ὁ δὲ πραιπόσιτος λέγει ταύτην ῥωμαϊκὴν λέξιν· Βῆτ. Καὶ δέχεται ὁ τοῦ κουβουκλείου φωνοβόλος. καὶ λέγει εὐήχως πως καὶ ἐναρμονίως· Καλῶς. καὶ ἀποκρίνονται οἱ τοῦ κουβουκλείου πάντες καὶ λέγουσι· Καλῶς ἤλθετε οἱ μουλτουσάνοι· ἐν δὲ τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ, ἤγουν τοῦ ἁγίου πάσχα, καὶ μόνον προστιθέασι καὶ ταύτην τὴν ῥωμαϊκὴν λέξιν· Ανουφιλλικίσιμε.

ιϛ'. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέρχονται οἱ δεσπόται μετὰ τοῦ κουβουκλείου ἐν τῷ ὀκταγώνῳ κουβουκλείῳ, τῷ πρὸ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἐκεῖσε ἀποστέφονται, ἐκβάλλοντες καὶ τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς Δάφνης, ἀπὸ διβητησίων, κἀκεῖσε σκεπαζόμενοι, καὶ τὰ χρυσοπερίκλειστα ἀμφιεννύμενοι σαγία, εἰσέρχονται εἰς τὸ ἱερὸν παλάτιον, δηλονότι προπορευομένων τῶν πραιποσίτων μετὰ τοῦ κουβουκλείου. Καὶ δὴ ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ εἰσιόντος τοῦ κουβουκλείου, μετὰ τῶν πραιποσίτων, ἵστανται στιχηδὸν ἐπ' ὄψει τοῦ αὐτοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ τῶν δεσποτῶν διερχομένων, ἐπεύχεται τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους ὁ Θεὸς ἀγάγοι τὴν βασιλείαν ὑμῶν. Τῶν δὲ τοῦ κουβουκλείου μετὰ τῶν πραιποσίτων ἐξιόντων, ὑποστρέφουσιν οἱ δεσπόται, καὶ τῷ Θεῷ ἀπευχαριστοῦσιν, εὐχὴν ἀποδιδόντες ἐν τῇ κόγχῃ τοῦ αὐτοῦ χρυσοτρικλίνου, ἐν ᾧ ἱστόρηται ἡ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ θεανδρείκελος ἁγία εἰκὼν ἐπὶ θρόνου καθεζομένη, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσέρχονται ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῶν κοιτῶνι. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι κατὰ τὴν τάξιν ταύτην καὶ τὸν τύπον ἐπιτελεῖται ὅτε ἁγία καὶ μεγάλη κυριακὴ

A rius, cum ſecretis, ceteriſque officiis, Notariis, Chartulariis, et reliquis. In Onopodio ſtant Imperatoris famuli, cum Capitaneo et Domeſtico ſuo: Magiſtri, Proconſules, Patricii, et Officiales, cum Cerimoniario, angiportum aureae manus intrant, et ipſi quidem ad dextram, ad ſiniſtram vero Miniſtri aurei triclinii, adſtant.

XV. Digredientibus vero Dominis cum clava armatis, et magnis excubiis, acclamant omnes, tum ibi conſtituti, tum qui Dominos comitantur. B Ipſi vero ſoli triclinium Auguſtalis intrant, nam eo quoque Cubicularii cum Praepoſitis praecedunt, et ordine in accubitis adſtant, Dominiſque cum ſolis Cubiculariis ingreſſis, ianuae Auguſtalis a Cubiculariis clauduntur: Praepoſitus Romanam vocem: *Fit*, pronunciat. Praecentor Cubiculi eos excipit, dicitque ſonore et harmonice: *Feliciter.* Cubicularii omnes reſpondent: *Feliciter veniſtis: multos annos!* In ſancta vero et magna Dominica, ſeu C ſancti Paſchatis, has tantum Romanas voces addunt: *Annos feliciſſimos!*

XVI. Poſtea Domini cum Cubiculariis octangulum cubiculum, quod eſt ante S. Stephani aedem, ingrediuntur, et ibi tunicas et coronas deponunt. Cubiculum Daphnes ingreſſi, Debeteſium induunt, et auro praetextis ſagis ornati, ſacrum palatium intrant, Praepoſitis ſcilicet cum Cubiculo praeeuntibus. Quod, poſtquam una cum Praepoſitis aureum triclinium intravit, ordine, ad orientalem eius plagam, conſtitutum, Dominis transeuntibus accla- D mat: *in multa bonaque tempora Deus maieſtatem veſtram inducat!*. Egreſſis autem Cubiculariis cum Praepoſitis, Domini reverſi, ad Deum precantur, in concha aurei triclinii, ubi Domini ac Dei noſtri divina ſanctaque imago, humana ſpecie, in throno collocata, cernitur, oratione facta: poſt haec ad ſacrum ſuum cubiculum diſcedunt. Sciendum vero eſt, ſecundum hunc ordinem et ritum, ſanctam magnamque dominicam Paſchatis, ſanctam Pente-

coſten, divino ſplendore coruſcantem transſigurationem, ſanctum ac natale Domini Deique noſtri feſtum, et ſacram ſplendidamque diem luminum, celebrari.

XVII. Porro notandum eſt, quod, cum in ſancta magnaque Dominica, ritu ac more ſupra expoſito, procedunt, ſuaque Dibeteſia in Cubiculo Daphnes mutant, poſtquam Senatores omnes in porticu magni triclinii XIX accubituum, et Onopodio, convenerunt, praepoſiti Dominos monituri intrent. Hi ſua Tzitzacia[a] induunt, perque magnum accubitum XIX accubitorum, inter obſequia Cubiculi, Manclavitarum et corporis cuſtodum, qui ad dextrum et ſiniſtrum triclinii latus ſtant, exeunt, et in dextra triclinii parte, in deauratis gemmatisque ſeliis conſident. Tunc Rector, Praepoſiti, Cubicularii, intrant, et Dominos oſculantur: poſtea vero ad nutum Domini Praepoſitus ſua veſte Oſtiario, virgamque auream geſtanti, ſignum dat, qui egreditur, ut a dextro latere Capitaneum Imperatoriorum, cum Domeſtico et aurei triclinii praefecto, Cerimoniario, Silentiariis, et Admiſſionali ordine adducat. Intra velum autem poſtquam Oſtiarius venit, ſubſiſtit, nutumque Praepoſitus a Domino accipit, et ſua veſte Oſtiario ſignum dat, qui ad pedes Dominorum decenter procumbens, dextra manu retro velum pulſat, per quod, a Silentiariis reductum, ſupra memorati adducuntur, qui et ipſi Dominos oſculantur, rurſusque unus poſt alterum, qua venerant, via, egrediuntur.

XVIII. Poſtea ſurgunt Domini, ſellasque ſublatas Cubicularii in porticu, ex hedera, myrrha, ligno thuris, ea forma, quam littera T. habet, conſtructa in medio eius triclinii, collocant. Rurſus nutum a Domino Praepoſitus accipit, mediamque porticum, decenter ſe proſternens, intrat, poſt adducendorum Velorum cauſa egreditur. Una cum ipſo duo oſtiarii exeunt, intraque

a) Schol. Sciendum eſt, Tzitzacia a Chazarae temporibus geſtari, ut quae a Chazaria Auguſta in hac regia et a Deo cuſtodita urbe primum oſtenſa ſunt.

τοῦ πάσχα, καὶ ἡ ἁγία πεντηκοστή, καὶ ἡ θεολαμπὴς μεταμόρφωσις, ἤτε ἁγία καὶ γενέθλιος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Θεοῦ ἑορτή, καὶ ἁγία ὑπέρλαμπρος τῶν φώτων ἡμέρα.

ιζ′. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ ἐξιόντων τῶν δεσποτῶν κατὰ τὸν προειρημένον τύπον, καὶ ἀλλασσόντων τὰ ἑαυτῶν διβητήσια ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης, ὅτε ἀποσωρευθῶσι πάντες οἱ τῆς συγκλήτου ἐν τῷ πόρτικι τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῶν ιθ′ ἀκκουβίτων, καὶ ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι, καὶ ὑπομιμνήσκουσι τοὺς δεσπότας, καὶ βάλλουσιν οἱ δεσπόται τὰ ἑαυτῶν τζιτζάκια[a], καὶ ἐξέρχονται διὰ τοῦ μεγάλου ἀκκουβίτου τῶν ιθ′ ἀκκουβίτων, ἐφ᾽ ὁμιλοῦσι ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καὶ τῶν μαγλαβιτῶν, καὶ τῆς ἑταιρείας, ἱσταμένων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τοῦ τοιούτου τρικλίνου, ἐν δὲ τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου καθέζονται ἐν τοῖς χρυσοῖς καὶ διαλίθοις σελλίοις. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως εἰσέρχεται ὅ, τε ῥαίκτωρ, καὶ οἱ πραιπόσιτοι, καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἀσπάζονται τοὺς δεσπότας, καὶ μετὰ τοῦτο διὰ νεύματος τοῦ δεσπότου νεύει διὰ τῆς ἑαυτοῦ χλανίδος τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ τὴν χρυσῆν ῥάβδον κατέχοντι, καὶ ἐξέρχεται, τοῦ εἰσάξαι ἀπὸ δεξιοῦ μέρους στιχηδὸν τόν τε κατ᾽ ἐπάνω* τῶν βασιλικῶν, μετὰ καὶ τοῦ δομεστικοῦ, καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, τόν τε τῆς καταστάσεως καὶ τῶν σιλεντιαρίων, καὶ τοῦ ἀδμησιναλίου. Καὶ εἰσερχόμενος ὁ ὀστιάριος ἔνδοθεν τοῦ βήλου, ἵσταται, καὶ λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ δεσπότου, καὶ διὰ τῆς οἰκείας χλανίδος νεύει τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ δὴ ὁ ὀστιάριος σχηματοειδῶς πεσὼν προσκυνῶν τοὺς δεσπότας, μετὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὀπισθίως κρούει τὸ βῆλον, καὶ διὰ τοῦ βήλου ὑπὸ τῶν σιλεντιαρίων συρομένου εἰσάγονται οἱ προειρημένοι, καὶ ἀσπάζονται καὶ αὐτοί, καὶ πάλιν ἐξίασιν εἷς καθ᾽ εἷς, δι᾽ ἧς ἦλθον ὁδοῦ.

ιη′. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀνίστανται οἱ δεσπόται, καὶ αἴρουσιν οἱ κουβικουλάριοι τὰ σελλία, καὶ ἱστῶσιν αὐτὰ εἰς τὴν ἐκ κισσοῦ, καὶ μυρσίνης, καὶ δενδρολιβάνου κατεσκευασμένην ἐν εἴδει τοῦ ταῦ στοιχείου φύας, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως λαμβάνει πάλιν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ δεσπότου, καὶ εἰσέρχεται μέσον τῆς αὐτῆς ζώας, καὶ προσκυνεῖ σχηματοειδῶς πεσών, καὶ ἐξέρχεται, τοῦ εἰσαγαγεῖν τὰ βῆλα. Καὶ συνεξίασιν αὐτῷ καὶ οἱ δύο ὀστιάριοι, καὶ ἵστανται ἐν-

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τὰ τζιτζάκια ἐκ τῆς Χαζάρους φορεῖσθαι, ἅτινα ἀπὸ τῆς Χαζάρους τῆς Αὐγούστης ἐπεδείχθησαν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι θεοφυλάκτῳ πόλει.

ὄπισθεν τοῦ βήλου, καὶ ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν, ἤγουν ὁ δεξιὸς,
MS. fol. 29. a. προσκυνεῖ καὶ αὐτὸς σχηματοειδῶς πρὸς τοὺς δεσπότας, καὶ οὕτως μετὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὀπισθίως κρούει τὰ δύο βῆλα. Οἱ δὲ σιλεντιάριοι σύρουσι διχῶς τὰ βῆλα, εἴτουν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, καὶ εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος, προπορευόμενος τῇ τάξει τῶν δὲ μαγίστρων καὶ ἀνθυπάτων, ἤγουν τῶν φορούντων τοὺς δώδεκα χρυσοϋφάντους λώρους. Καὶ ὁ μὲν πραιπόσιτος ἵσταται εἰς τὸν ἴδιον τόπον, ὁμοίως καὶ οἱ ὀστιάριοι ἵστανται εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, οἱ δὲ μάγιστροι καὶ οἱ λοιποὶ ἀσπάζονται κατὰ τύπον τοὺς δεσπότας· πρῶτον μὲν τοῖς αὐτῶν γόνασι, ἔπειτα καὶ ταῖς χερσὶν, καὶ εἶθ' οὕτως τῷ στόματι, καὶ ἵστανται δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, κατὰ τὰς οἰκείας τάξεις.

ιθ'. Καὶ πάλιν ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι μετὰ τῶν αὐτῶν ὀστιαρίων, καὶ εἰσέρχονται πάλιν οἱ δύο ὀστιάριοι, καθὼς προείρηται, καὶ ἐνεργεῖ ὁ ἀριστερᾷ ἱστάμενος ὀστιάριος καθὼς καὶ ὁ εἰς τὰ δεξιὰ, ἤγουν ὡς προγέγραπται. Καὶ εἰσάγονται κατὰ τὸ πρῶτον σχῆμα, δεύτερον βῆλον, οἵ τε ἀνθύπατοι καὶ πατρίκιοι μετὰ τῶν ἑαυτῶν καμισίων, καὶ τῶν λευκῶν χρυσοταβλίων χλανίδων, καὶ ἀσπάζονται καὶ αὐτοὶ τοὺς δεσπότας, καὶ ἵστανται δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ὑποκάτω τῶν φορούντων τοὺς χρυσοῦς λώρους. Καὶ πάλιν ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι, καθὼς καὶ προείρηται, καὶ εἰσάγει γ' βῆλον, τοὺς πρωτοσπαθαρίους καὶ ὀφφικιαλίους, καὶ ἀσπάζονται καὶ αὐτοὶ τοὺς δεσπότας, καὶ ἵστανται καὶ αὐτοὶ δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ὑποκάτω τοῦ δευτέρου βήλου, καὶ πάλιν μετὰ τοῦτο ἐξέρχεται ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι ὁ πραιπόσιτος καθὼς καὶ προγέγραπται, καὶ εἰσάγει δ' βῆλον τοὺς ἀσηκρῆτις νοταρίους τῶν σεκρέτων, καὶ ἀσπάζονται καὶ αὐτοὶ τοὺς δεσπότας, καὶ ἵστανται καὶ αὐτοὶ δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ὑποκάτω τῆς τάξεως τοῦ τρίτου βήλου.

κ'. Καὶ πάντων στάντων εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, λέγει δὲ διὰ νεύματος τοῦ δεσπότου ὁ πραιπόσιτος
MS. fol. 29. b. εὐήχως πῶς καὶ ἐναρμονίως· Κελεύσατε. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐπεύχονται πάντες, εἰς πολλοὺς χρόνους καὶ ἀγαθοὺς ὁ Θεὸς ἀγάγει τὴν δικαίαν ὑμῶν βασιλείαν· καὶ μετὰ τὸ ἐκβῆναι πάντας, ἀνίστανται οἱ δεσπόται, καὶ ἀνέρχονται ἐν τῷ μεγάλῳ ἀκκουβίτῳ μετὰ τῶν πραιποσίτων, καὶ τῶν κοιτωνιτῶν καὶ μόνων, ἐν τοῖς γὰρ ἀργυροῖς κίοσι τοῦ αὐτοῦ ἀκκουβίτου κρέμανται βῆλα, πρὸς τὸ μὴ ὁρᾶσθαι τοὺς δεσπότας, ὅτι ἐνδιδύσκονται τοὺς λώρους, ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ ἀκκουβίτῳ ἐνδύουσι τοὺς δεσπότας τοὺς λώρους οἵ τε τῶν ἀλλαξίμων τοῦ κουβουκλείου, καὶ οἱ βεστῆτορες, μετὰ τῶν πραιποσίτων, καὶ τοῦ

A velum ſubſiſtunt, quorum unus ad dextram conſtitutus, decenter coram Dominis procumbit, duoque vela dextra manu retro pulſat. Silentiarii autem utrinque, dextrorſum ſcilicet et ſiniſtrorſum, vela reducunt, et intrat Praepoſitus, pro muneris ſui dignitate, Magiſtros et Proconſules, ſeu duodecim lora auro intexta geſtantes, praecedens. Et is quidem, aeque ac oſtiarii, loco ſuo ſtat, Magiſtri vero ac reliqui Dominos, ut mos eſt, oſculantur: primum quidem genua eorum, deinde manus, poſtea os, dextraque et ſiniſtra
B ſecundum ordinem ſuum, adſtant.

XIX. Eodem modo Praepoſitus cum oſtiariis ipſis iterum egreditur, ac denuo duo oſtiarii, ut ſupra dictum eſt, intrant, et oſtiarius ad laevam conſtitutus, omnia, quae de altero obſervavimus, peragit. Eodem, quo primum, ritu, ſecundum Velum inducitur, Proconſules ſcilicet et Patricii, in ſuis camiſiis, albiſque tunicis, clavis aureis ornatis, qui et ipſi Dominos oſculantur, et ad dextram et ſiniſtram, ſub iis, qui
C aurea lora ferunt, adſtant. Rurſus eodem, quo ſupra oſtendimus, ritu Praepoſitus exit, tertium velum, Protoſpatharios et Officiales adducturus, qui et ipſi Dominos oſculantur, inque dextro et ſiniſtro latere ſub ſecundo Velo adſtant. Poſthac eodem ritu, ac diximus, iterum Praepoſitus exit, et quartum Velum, a ſecretis, et Notarios Secretorum adducit, qui etiam Dominos, ad dextram et ſiniſtram ſub veli tertii ordine ſtantes, oſculantur.

XX. Sic omnibus in locis ſuis con-
D ſtitutis, Praepoſitus canore et harmonice dicit: *Iubete.* Omnes deinde acclamant: *In longa et felicia tempora Deus iuſtam maieſtatem veſtram inducat!* cunctiſque egreſſis, ſurgunt Domini, et magnum accubitum cum praepoſitis et cubiculariis ſolis intrant. In argenteis eius triclinii columnis vela ſuſpenduntur, ne, dum lora induunt Domini conſpiciantur: ibi enim mutatores Cubiculi, et Veſtitores, cum Praepoſitis, Secundicerio et Cubiculariis

Dominis lora induunt. Quo facto, coronati a Praepoſitis Domini, dextra Acaciam, ſiniſtra cruces aureas, gemmis et margaritis ornatas, ſumunt, cumque per gradus accubituum deſcenderunt, Manclavitae et Hetaeria, ſeu cohors praetoria, ipſis acclamat. Exeunt autem per medium triclinium, a Cubiculo ſtipati, ad porticum, inde ad Onopodium, ubi eos excepturi, Magiſtri et Proconſules, lora geſtantes, ceterique cum ſuis mutatoriis, adſunt, poſtea ad Conſiſtorium tranſeunt: cetera, ut ſupra dictum eſt, et in reliquis pompis peraguntur.

δευτέρων, καὶ τῶν κοιτωνιτῶν. Καὶ μετὰ τὸ ἐνδύσασθαι τοὺς λώρους τοὺς δεσπότας, καὶ ὑπὸ τῶν πραιποσίτων στεφθῆναι, λαμβάνουσιν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν ἀκακίαν, ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ τοὺς ἐκ λίθων καὶ μαργάρων ἠμφιεσμένους χρυσοῦς σταυρούς, καὶ ὅτε κατέλθωσι τὰ βάθρα τοῦ αὐτοῦ ἀκκουβίτου, ἐπεύχονται αὐτοῖς οἵ τε τοῦ μαγλαβίου καὶ οἱ τῆς ἑταιρείας. Οἱ δὲ δεσπόται ἐξέρχονται τὴν μέσην τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου, ὀψικευόμενοι ὑποκάτω κουβουκλείου, εἰς τὸν πόρτικα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχονται ἐν τῷ ὠνοποδίῳ, καὶ γίνεται ἡ δοχὴ ἐκεῖ, οἵ τε μάγιστροι, καὶ ἀνθύπατοι οἱ φοροῦντες τοὺς λώρους, καὶ οἱ λοιποὶ, μετὰ τῶν ἰδίων ἀλλαξίμων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε κατέρχονται ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελεῖται, καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἴρηται, καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι.

XXI. Porro ſciendum eſt, in ſancta et magna dominica, ad ſacra, et oſculum, ſanctamque communionem, Dominos tunicis, ut in ceteris proceſſionibus, indutos, exire, non autem cum loris, quae, poſtquam cum amicis confabulati ſunt, induunt: cetera, uti in reliquis proceſſionibus, peraguntur. Sciendum quoque eſt, Dominos feſto nativitatis ſanctiſſimae Deiparae non, ut in reliquis pompis, coronam geſtare, ſed peractis, ut ſupra expoſitum eſt, omnibus, dibeteſio amicti, a cubiculo Daphnes procedunt, et in octangulo cubiculo tunicas ſuas induunt, more praedictarum proceſſionum ſervato, et ceteris, ita, ut in aliis pompis, peractis. Factiones tamen a populo non inſtituuntur, ſed iis locis, ubi adeſſe ſolent, duarum partium notarii et magiſtri Dominis Romanis verbis, quae feſto apta ſunt, acclamant, et quidem ab ea, quae ad Lychnos ſtare ſolet, Notarius Venetae adeſt, quem proxime a tergo ad Dominos accedere, et ſecundum morem Iambos ad portas uſque, quae ad ſcholas ducunt, dicere oportet. A magnis enim portis, eo ferentibus, ſeu a ſanctorum Apoſtolorum atrio uſ-

κα'. Καὶ τοῦτο χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἡ ἁγία καὶ μεγάλη κυριακή, εἰς τὰ ἅγια, καὶ εἰς τὸν ἀσπασμὸν, καὶ εἰς τὴν ἁγίαν κοινωνίαν μετὰ τῶν χλανιδίων ἐξέρχονται οἱ δεσπόται, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι, καὶ οὐ μετὰ τῶν λώρων, ἀπὸ δὲ τοῦ κράματος ἀμφιέννυνται τοὺς λώρους, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελεῖται καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι τῇ ἑορτῇ [a] τοῦ γενεσίου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, οὐ στέφονται οἱ δεσπόται, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσιν, ἀλλὰ πάντων τελουμένων, καθὼς προείρηται, ἐξέρχονται οἱ δεσπόται ἀπὸ MS. fol. 30. a. διβητησίου ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος τῆς Δάφνης, καὶ ἐν τῷ ὀκταγώνῳ κουβουκλείῳ βάλλουσι τὰς ἑαυτῶν χλανίδας, κατὰ τὸν τύπον τῶν προλεχθεισῶν προελεύσεων, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελεῖται καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι· πλὴν δοχαὶ παρὰ τῶν δήμων οὐ γίνονται [b], ἀλλ᾽ ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς αἱ δοχαὶ γίνονται, οἱ τῶν δύο μερῶν νοτάριοι καὶ μαΐστορες ῥωμαΐζουσι τοὺς δεσπότας τὰ τῇ ἑορτῇ ἁρμόζοντα, ἀπὸ μὲν τῆς δοχῆς τῶν λύχνων ὁ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων νοτάριος, καὶ δεῖ* αὐτὸν περιπατεῖν ὄπισθεν τῶν δεσποτῶν πλησίον, καὶ λέγειν τοὺς κατὰ τύπον ἰάμβους, ἕως τῶν πυλῶν τῶν ἀγόντων εἰς τὰς σχολάς. Ἀπὸ γὰρ τῶν ἐκεῖσε εἰσφερόντων μεγάλων πυλῶν, ἤγουν ἀπὸ τοῦ προπυλαίου τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἀρχο-

* γρ. δεῖ.

a) Schol. Sciendum, hoc feſto ex octangulo cubiculo Dominos non in ſancti Stephani aedem, ſed ſtatim in cubiculum ingredi.

b) Schol. Sciendum, in hac proceſſione nullam receptionem in porticu Auguſtalis, aut in Aurea Manu, ſed in Onopodio, aut Conſiſtorio fieri, ceteraque, ut ſupra obſervatum eſt, peragi.

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ταύτῃ τῇ ἑορτῇ ἀπὸ τοῦ ὀκταγώνου κουβουκλείου οὐκ εἰσέρχονται οἱ δεσπόται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἀλλ᾽ εὐθέως ἐν τῷ κοιτῶνι.

b) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ταύτῃ τῇ προελεύσει οὐ γίνονται δοχαὶ ἐν τῷ πόρτικι τοῦ αὐγουστέως, ἢ ἐν χρυσῇ χειρί, ἀλλ᾽ ἐν ὠνοποδίῳ καὶ ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, τὰ λοιπά, καθὼς προείρηται.

ται ἰαμβίζειν ὁ τοῦ μέρους τῶν Πρασίνων μαΐστωρ, ἕως τῆς μεγάλης πύλης τῶν σχολῶν, τῆς ἐξαγούσης ἐπὶ τὸν τῆς Χαλκῆς θόλον. Ἔνδοθεν γὰρ τῆς αὐτῆς πύλης ἵσταται ὁ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων μαΐστωρ, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἄρχεται καὶ αὐτὸς ἰαμβίζειν, ἕως τοῦ στενακίου τοῦ ἐξάγοντος πρὸς τὴν ἔμβολον τοῦ ἁγίου φρέατος· ἔξω γὰρ τῆς σιδηρᾶς πύλης τοῦ αὐτοῦ στενακίου, ἐν ᾧ τὸ εἴλημά ἐστιν, ἵσταται ὁ τοῦ μέρους τῶν Πρασίνων νοτάριος, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἄρχεται καὶ αὐτὸς ἰαμβίζειν ἕως τοῦ ἁγίου φρέατος.

κβʹ. Καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν εἰσερχομένων ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, διὰ τῆς τριττῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως, ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ προσκυνήσαντες τὸ ἅγιον φρέαρ, εἰσέρχονται διὰ τῆς εἰσαγούσης πύλης, ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐκεῖσε γὰρ ἵσταται ὁ Πατριάρχης, μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ὑπηρεσίας, καὶ τάξεως. Καὶ δὴ τοῦ Πατριάρχου θυμιῶντος κατὰ τὸν τύπον τοὺς δεσπότας, ἀσπάζονται αὐτὸν οἱ δεσπόται, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσέρχονται διὰ τῆς ἐκεῖσε εἰσφερούσης πύλης πρὸς τὸ
MS. fol. 30 b. δεξιὸν μέρος τοῦ βήματος, ἐκεῖσε γὰρ οἱ τῆς συγκλήτου πάντες ἵστανται, ἐπευχόμενοι τοὺς δεσπότας. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται εἰς τὰ ἅγια θύρια, καὶ διὰ τῆς τριττῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ τὰ ἑξῆς κατὰ τύπον τελοῦσι. Καὶ εἶθ' οὕτως λαμβάνει ἀπὸ χειρὸς τοῦ καστρησίου ὁ Πατριάρχης τὸν θυμιατὸν, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ θυμιᾷ ὁ βασιλεὺς πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ μετὰ τὸ θυμιᾶσαι, ἵσταται καὶ ὁ Πατριάρχης καὶ ὁ βασιλεὺς ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ τῆς ἐκφωνήσεως παρὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου γενομένης, τῆς τε εὐχῆς παρὰ τοῦ Πατριάρχου τελουμένης, καὶ τὰ ἑξῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως γενομένης πάσης, ἐξέρχονται οἱ δεσπόται ἅμα τῷ Πατριάρχῃ, προπορευομένων αὐτῶν τοῦ τε σταυροῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου.

κγʹ. Καὶ διερχομένων αὐτῶν ὄπισθεν τοῦ ἄμβωνος, ἤγουν πρὸ τῶν μεγάλων πυλῶν, ἵστανται ἐκεῖσε οἵ τε δεσπόται, καὶ ὁ Πατριάρχης, μετά τε τοῦ σταυροῦ, καὶ τοῦ εὐαγγελίου, καὶ δὴ ἐρχομένων αὐτῶν, γίνεται κἀκεῖσε εὐχὴ, κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν, καὶ εἶθ' οὕτως συνεξέρχεται ὁ Πατριάρχης τοῖς δεσπόταις τὰς βασιλικὰς πύλας, καὶ ἀσπάζεται αὐτοὺς κἀκεῖσε, καὶ οἱ μὲν δεσπόται εἰσέρχονται ἐν τῷ βήλῳ τῷ κρεμαμένῳ ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ἐκεῖσε σκεπαζόμενοι, πάλιν ἐξέρχονται, καὶ ἀσπάζονται τὸν Πατριάρχην, καὶ ἀποκρίνουσι μετὰ τῆς οἰκείας λιτῆς, καὶ ἀπέρχονται ἕως τοῦ πορφυροῦ μεγάλου κίονος

A que ad magnam ſcholarûm portam, ad tholum Chalces ferentem, magiſter Praſinorum Iambos dicere incipit. Intra ſcholarum portam Magiſter Venetae factionis conſtitutus, inde uſque ad angiportum, ad porticum ſancti putei ducentem, Iambos recitare incipit: extra ferream enim eius angiportus, in quo concameratio eſt, ianuam, Notarius Praſinae ſtat, qui et ipſe inde uſque ad ſanctum puteum, iambicos verſus canere incipit.

XXII. Domini ſanctum puteum B ingreſſi, poſt ternam cum cereis genuflexionem, preces ad Deum fundunt, ſanctoque puteo adorato, per ianuam, inde ad eccleſiam ferentem, ingrediuntur: ibi enim Patriarcha cum conſueto miniſterio et officio ſuo adeſt. Qui, dum Dominos, ut mos eſt, incenſat, ipſi eum oſculantur, et per portam ad dextrum bematis latus ducentem, ubi Senatores omnes, fauſta Dominis apprecaturi, convenere, procedunt. Inde ad ſacras ianuas pergunt, ac triplici cum cereis adoratione facta, ad Deum precantur, ceteraque pro mo- C re peragunt. Poſtea acceptum a Caſtrenſi thuribulum Patriarcha Imperatori tradit, qui ſacrum altare circum incenſat, quo facto, Patriarcha et Imperator coram ſacro altari ſtant, et intonatione ab Archidiacono, precatione a Patriarcha, facta, omnibusque eccleſiaſticis cerimôniis finitis, Domini cum Patriarcha, cruce et ſacro evangelio eis praelato, egrediuntur.

XXIII. Pone ambonem vero, ſeu D ante magnas portas, tranſeuntes Domini et Patriarcha, cum cruce et evangelio, ſubſiſtunt, ipſisque advenientibus, precatio ibi ſecundum eccleſiaſticum ritum inſtituitur: deinde Patriarcha cum Dominis per imperatorias portas egreditur, eosque ibi oſculatur; poſt velum, in Narthece ſuſpenſum, intrant, ibique capite operto rurſus egrediuntur, et Patriarcham oſculantur, cumque ſua proceſſione et comitatu reſpondent, et ad porphyre-

E

ticam magnam columnam in foro procedunt, ubi ipſi in gradibus magnae eius columnae, Magiſtri autem, Proconſules, Patricii, ceterique Senatores in dextro latere, ante Dominorum ſtationes, ſeu intra locum, ubi columna in foro erecta eſt, ſubſiſtunt: cubicularii in dextris eius columnae gradibus, duarum autem factionum factionarii in parva ſcala, coram Dominis, ſcilicet extra columnam, in dextro latere, ubi Senatores ſtant, praeſto ſunt.

XXIV. Patriarcha cum ſuo comitatu veniente, defenſores, ſuos baculos geſtantes, intra columnam, ante primum ſcalae imperatoriae gradum procedunt, et Metropolitae Archiepiſcopi, intrantes, ſolennem adorationem, ſcilicet a Cerimoniario et Referendario, ad Dominos adorandos, adducti, faciunt, et in ſiniſtro latere graduum columnae adſtant. Deinde primi eccleſiaſticae pompae, canentes, poſtea Patriarcha cum cruce et evangelio, a praedictis eccleſiae et ſuis miniſtris ſtipatus, ingreditur. At poſtquam ad primum imperatoriae ſcalae gradum pervenit, Praepoſiti cereos Dominis pro more tradunt, qui venerandam vivificae crucis imaginem adorant, tam ſanctum evangelium, quam ipſam crucem, poſtremo Patriarcham, oſculantes. Domini, quo primum ſteterant, loco ſubſiſtunt, crux in baſi gradibus impoſita collocatur: Patriarcha vero cum evangelio ſuisque Diaconis et Pſaltis oratorium columnae, ſeu S. Conſtantini, intrat, et ad Praepoſiti nutum duae factiones hymnum feſti canere incipiunt. Quo ter cantato, ſolennis a Diacono, per portas ſiniſtrae partis oratorii ſe inclinante, intonatio, ſeu Extenſa, fit. Qua finita [a], poſt orationem Patriarchae, Domini ipſum eo loco, ubi ſubſiſtunt, in ſanctae ſcilicet Deiparae Chalcopratéorum, ſalutant, ſedentque in Narthece eius eccleſiae, Miniſtris imperatoriis, ſcilicet

A τοῦ φόρου, καὶ οἱ μὲν δεσπόται ἵστανται ἐν ταῖς τοῦ πορφυροῦ μεγάλου κίονος ἀναβάθραις, οἱ δὲ μάγιστροι καὶ ἀνθύπατοι καὶ πατρίκιοι καὶ λοιποὶ συγκλητικοὶ ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι, πρὸ τῆς τῶν δεσποτῶν στάσεως, ἵστανται, ἤγουν ἔνδοθεν τῆς κιονοστασίας τοῦ φόρου, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἐν ταῖς δεξιαῖς ἀναβάθραις τοῦ αὐτοῦ κίονος, οἱ δὲ δῆμοι τῶν δύο μερῶν ἵστανται ἐν ταῖς ἐκεῖσε μικραῖς ἀναβάθραις ἄντικρυ τῶν δεσποτῶν, δηλονότι ἔξω τῆς κιονοστασίας τοῦ δεξιοῦ μέρους, ἐν ᾧ οἱ τῆς συγκλήτου ἵστανται.

κδ'. Καὶ δὴ τοῦ Πατριάρχου ἀνερχομένου μετὰ τῆς οἰκείας λιτῆς, προπορεύονταί μου ἔνδοθεν τῆς κιονοστασίας οἱ ἔκδικοι μετὰ τὰς ἑαυτῶν βακτηρίας, πρὸ τῆς πρώτης ἀναβάσεως τῆς δεσποτικῆς ἀνόδου τοῦ κίονος, καὶ εἰσέρχονται οἱ μητροπολῖται ἀρχιεπίσκοποι, καὶ τὴν κατὰ τύπον ἀποτελοῦσι προσκύνησιν, δηλονότι διὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ τοῦ ῥεφερενδαρίου προσαγομένους, καὶ τοὺς δεσπότας προσκυνοῦντας *, καὶ ἵστανται μὲν οὗτοι ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει τῶν ἀναβάθρων τοῦ κίονος. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέρχονται οἱ προπορευόμενοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς, καὶ ψάλλονται, καὶ οὕτως εἰσέρχεται ὁ Πατριάρχης, μετά τε τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, παρακρατούμενος ὑπὸ τῶν πρώτων καὶ οἰκείων αὐτοῦ· καὶ ὅτε τῆς πρώτης βαθμίδος τῆς δεσποτικῆς ἀναβάσεως ἔλθοι, ἐπιδιδοῦσι τοῖς δεσπόταις οἱ Πραιπόσιτοι τοὺς συνήθεις κηρούς, κατὰ τὸ εἰωθός, καὶ προσκυνοῦσι τὸν σεβάσμιον τύπον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ, ἀσπαζόμενοι τό, τε ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ αὐτὸν τὸν τίμιον σταυρόν, ἔπειτα τὸν Πατριάρχην. Καὶ οἱ μὲν δεσπόται ἵστανται, ἐν ᾧ τόπῳ καὶ προέσταντο, ὁ δὲ σταυρὸς ἵσταται ἐν τῇ ἐφιδρυμένῃ βάσει ταῖς αὐταῖς ἀναβάθραις, ὁ δὲ Πατριάρχης, μετὰ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῶν οἰκείων διακόνων, καὶ ψαλτῶν, ἀπέρχεται ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ αὐτοῦ κίονος, ἤγουν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, καὶ διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου ἄρχονται ψάλλειν τὰ δύο μέρη τὴν τῆς ἑορτῆς καταβασίαν. Καὶ ταύτης τρισσῶς ᾀδομένης, γίνεται ἡ συνήθης ἐκτενὴ παρὰ τοῦ διακόνου, δηλονότι προκύψαντος διὰ τῶν θυρίδων τοῦ εὐωνύμου μέρους τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου. Καὶ δὴ τῆς ἐκτενοῦς [a] τελειωθείσης, μετὰ τὴν τοῦ Πατριάρχου ἐκφώνησιν, ἀποχαιρετίζουσι τοῦτον οἱ δεσπόται, ἐν οἷς ἵστανται τόποις· ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Χαλκοπρατείων, καὶ καθέζονται ἐν τῷ νάρθηκι, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, τῆς βασιλικῆς τά-

MS. fol. 31 a.

* γρ. προσαγόμενοι καὶ τοὺς δεσπότας προσκυνοῦντες

a) SCHOL. Sciendum eſt, Dominos, dum dicitur extenſa, a praepoſitis cereos accipere, et uſque ad finem eius geſtare, poſtea vero, ter flexo genu, Deum venerantes, eos praepoſitis, ut mos eſt, reddere.

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τῆς ἐκτενοῦς λεγομένης, ὑπὸ πραιποσίτων λαμβάνουσι τοὺς κηροὺς οἱ δεσπόται, καὶ μέχρι συμπληρώσεως αὐτῆς βαστάζουσι, καὶ εἶθ' οὕτως διὰ τῆς τρισσῆς προσκυνήσεως πρὸς Θεὸν ἀποχαιρετήσαντες ἐπιδιδοῦσι τοὺς κηρούς, κατὰ τὸ εἰωθός, τοῖς πραιποσίτοις.

A ξιως ἐκεῖσε παρεστημένης, ἤγουν τοῦ κουβουκλείου, καὶ τῶν ἀσηκρητῶν, χρυσοτρικλινιτῶν τε, καὶ βασιλικῶν ἀνθρώπων. MS. fol. 31. b. Καὶ δὴ τῶν μητροπολιτῶν διερχομένων, ποιοῦσι πάλιν προσκύνησιν κατὰ τὸν εἰρημένον ἄνωθεν τύπον τῆς προσκυνήσεως, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσέρχονται καὶ οἱ τῆς λιτῆς τοῦ Πατριάρχου προπορευόμενοι, καὶ ψάλται, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται ὁ Πατριάρχης, μετὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου.

κε'. Καὶ ἀνίστανται οἱ δεσπόται, καὶ ὑπαντῶσιν αὐτῷ, καὶ ἀσπάζονται, καὶ ἵστανται ἀμφότεροι ἐπὶ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ τῆς συνήθους εὐχῆς τελουμένης ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, γίνεται ἡ εἴσοδος, καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν εἰσερχομένων ἐν τῷ βήματι, καὶ τὸ ἀποκόμβιον ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης ἀποτιθεμένων, B ἐξέρχονται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ θυσιαστηρίου, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ γυναικίτου τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Ἐν δὲ τῷ γυναικίτῃ ἐναπομένει πᾶσα ἡ σύγκλητος, ἐπευχομένη τοῖς δεσπόταις, καὶ εἰσέρχονται οἱ δεσπόται μετὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ τοῦ κουβουκλείου, διὰ τῆς τροπικῆς, εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν τῆς ἁγίας σοροῦ, καὶ πάλιν διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, ἀποτιθέασιν ἕτερον ἀποκόμβιον ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ, καὶ εἶθ' οὕτως ἐν τῷ εὐωνύμῳ εὐκτηρίῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας μετὰ τῶν κηρῶν εὐχόμενοι, ἀποτιθέασιν ἕτερον ἀποκόμβιον ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ. C Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται ἐν τῇ τροπικῇ τῆς ἁγίας σοροῦ, καὶ ἀσπαζόμενοι ἀπευχαριστίζουσι τὸν Πατριάρχην, καὶ ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ χρυσοκέντητα τούτων πορφυρᾶ σκαραμάγγια, καὶ μετὰ τὴν τοῦ εὐαγγελίου ἀπόλυσιν, καὶ τῆς ἐκτενοῦς, πάλιν εἰσέρχεται ὁ Πατριάρχης ἐν τῇ αὐτῇ τροπικῇ, καὶ στέφει τοὺς δεσπότας, καὶ τὰς συνήθεις δίδωσιν εὐλογίας, ἤτοι τὰς προσφορὰς καὶ τὰ ἀλειπτά, καὶ ἀντιλαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν τὰ ἀποκόμβια, ταῦτα δὲ πάντα ἐπιτελεῖται κατὰ τὸν προειρημένον τύπον. Καὶ μετὰ MS. fol. 32. a. ταῦτα ἀσπαζόμενοι τοῦτον ἀπευχαριστίζουσι, καὶ προέξεισι τῶν δεσποτῶν ὁ Πατριάρχης.

D κς'. Καὶ εἶθ' οὕτως ἐξέρχονται οἱ δεσπόται, καὶ γίνεται δοχὴ ἐν αὐτῷ τῷ γυναικίτῃ τῆς ἐκκλησίας, παρά τε τῶν μαγίστρων, ἀνθυπάτων τε καὶ πατρικίων καὶ λοιπῶν ὀφφικιαλίων, καὶ διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου λέγει ὁ τῆς καταστάσεως τὸ ΚΕΛΕΥΣΑΤΕ. Καὶ δὴ τῶν συγκλητικῶν ἐξιόντων, συνεξέρχονται καὶ οἱ δεσπόται, καὶ καβαλλικεύουσιν ἐν τῷ ἐμβόλῳ, καὶ γίνεται πρώτη δοχὴ εἰς τὸ μίλιον καὶ εἰς τὴν καμάραν, καὶ δέχεται κἀκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, δηλονότι τῆς συνήθους τάξεως τελουμένης κατὰ τὸν τύπον τῆς δοχῆς. Καὶ πάλιν μετὰ μι-

A Cubiculariis, a ſecretis, Chryſotriclinii praefectis, et famulis ſuis, ipſis adſtantibus. Metropolitae, dum digrediuntur, adorationem ritu ſupra memorato repetunt, deinde praecipui, qui ad eccleſiaſticam Patriarchae pompam pertinent, et pſaltae intrant, ipſe cum cruce et evangelio ſequitur.

XXV. Surgunt Domini, ei obviam ituri, ipſum oſculantur, utrique ad portas imperatorias ſubſiſtunt, ſolennibus autem precibus a Patriarcha, ut ſupra dictum eſt, peractis, fit introitus, B Domini bema ingrediuntur, et poſito in ſacro altari munere, per ſiniſtram ſacrarii partem egreſſi, per gynaeceum eius eccleſiae tranſeunt. In hoc Senatus omnis, fauſta Dominis apprecaturus, expectat, et intrant ipſi cum Patriarcha, et Cubiculariis, per Tropicen, ad aram ſancti ſepulcri, ubi rurſus cum cereis adorantes, preces ad Deum fundunt, et aliud munus in ſacro ſarcophago reponunt: poſt in ſiniſtro eius eccleſiae oratorio cum cereis precati, novum apocombium in ſancto C ſarcophago offerunt. Inde Tropicen ſancti ſepulcri ingrediuntur, oſculoque dato, Patriarcham ſalutant, ſuaque purpurea et auro intexta ſcaramangia mutant, ac finita evangelii lectione et Extenſa, eandem Tropicen Patriarcha rurſus intrat, ibique Dominos coronat, et ſolita munera, hoſtias ſcilicet et unguenta, diſtribuit, pro quibus apocombia ab ipſis recipit: haec omnia autem ritu ſupra expoſito peraguntur. Poſtremo Domini, oſculo dato, valere Patriarcham iubent, qui eos egredientes praecedit.

D XXVI. Cum vero Domini abeunt, in dicto eccleſiae gynaeceo, receptio a Magiſtris, Proconſulibus, Patriciis et reliquis miniſtris fit, et ad nutum Praepoſiti Cerimoniarius dicit: IVBETE. Senatoribus diſcedentibus, una egrediuntur Domini, et equos in porticu conſcendunt, fitque in Milio et Camera prima receptio, ubi Venetorum Tribunus cum factione ſua alba, peracturus omnia, quae factionarii ſolent, adſtat. Haud magno ſpatio

interiecto, Tribunus Praſinorum cum factione ruſſà expectat, et reliqua pro more peragit. Iterum non procul inde Praſinorum Tribunus, ſeu Excubitor, cum tranſitoria factione Praſina praeſto eſt, ceteraque, ut conſuetudo eſt, perficit. Tandem exiguo ſpatio interiecto, in cancellis, ad Chalcen ducentibus, Venetorum Tribunus, ſeu Domeſticus Scholarum, cum tranſitoria factione Veneta adeſt: cetera more ſolito peraguntur. Poſtea Domini, ad magnam triclinii Candidatorum portam, equis deſcendunt, inde ad Narthecem Eccleſiae abituri, ubi, portis a Cubiculariis occupatis, Praepoſitis coronas reddunt, templum Domini intrant, terque cum cereis Deum invocantes, ſe proſternunt. Inde ad ſacrum palatium cum Cubiculo procedunt, quod ad aureum Triclinium ipſis, ut ſupra diximus, acclamat.

XXVII. Sciendum vero eſt, prorſus ad huius proceſſionis formam, et eam, quae die annunciationis beatae Virginis inſtituitur, celebrari. Haec enim ſi in ſabbatum, ſeu Dominicam diem, incidat, factiones populi conveniunt, et organa in quatuor illis receptionibus pulſantur; ſin in alium diem, factiones, ſeu populus, in dictis ordinis ſui locis adſunt, ac dominis, cum pompa ſolenni transeuntibus, fauſta quidem, in ſuis ſtationibus, precantur, et cruce eos ſignant, ſed acclamationes omittunt. Porro ſciendum eſt, ſecundum huius proceſſionis ritum, et ſancti magnique Sabbati proceſſionem inſtitui. Domini enim veſtes, quas paganas dicunt, in Cubiculo Daphnes mutant, et in octangulum Cubiculum, ubi paganas chlamydes exuunt, ſe recipiunt, perque Auguſtale egrediuntur. Intra magnam portam eius cubicularius, centenarium humeris portans, adeſt, et a tergo proxime ad Dominos accedit. Solennibus autem receptionibus plane ut in feſto annuntiationis peractis, Notarii factionum et Magiſtri locis ſuis, ut ſupra diximus, iambos recitant,

A χρὸν δέχεται ὁ δήμαρχος τῶν πρασίνων, μετὰ καὶ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελοῦνται κατὰ τὸν τύπον τῆς δοχῆς. Πάλιν μετὰ μικρὸν δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐσκούβιτος, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν πρασίνων, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελοῦνται κατὰ τὸν τύπον τῆς δοχῆς. Καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν, ἤγουν εἰς τὸ κάγκελον, τὸ εἰσάγον εἰς τὴν χαλκῆν, δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν βενέτων, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελοῦνται κατὰ τὸν τύπον τῆς δοχῆς. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται οἱ δεσπόται, καὶ ἀποκαταβαίνουσι πρὸ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ τρικλίνου τῶν κανδιδάτων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται ἐν τῷ B νάρθηκι τῆς τοῦ κυρίου ἐκκλησίας, καὶ ἐκεῖσε, ἀσφαλιζομένων ὑπὸ τῶν κουβικουλαρίων τῶν πυλῶν, ἀποστέφονται παρὰ τῶν πραιποσίτων οἱ δεσπόται, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται εἰς τὸ ἱερὸν παλάτιον, συνιόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου εὐφημοῦνται, καθὸ προείρηται.

κζ΄. Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι κατὰ τὸν τύπον ταύτης τῆς προελεύσεως, ἐπιτελεῖται καὶ ἡ τοῦ εὐ- MS. fol. μ b.
αγγελισμοῦ προέλευσις κατὰ πάντα ὁμοίως. Εἰ γὰρ φθάσῃ εἴτε ἐν σαββάτῳ εἴτε ἐν κυριακῇ, C καὶ αἱ δοχαὶ παρὰ τῶν δήμων γίνονται, καὶ τὰ ὄργανα ἐν ταῖς τέσσαρσιν αὐλοῦσι δοχαῖς· εἴτε τύχῃ ἄλλη ἡμέρα, ἵστανται μὲν τὰ μέρη, ἤτοι οἱ δῆμοι, ἐν τοῖς προειρημένοις αὐτῶν τῆς τάξεως τόποις, καὶ δὴ διερχομένων τῶν δεσποτῶν μετὰ τῆς συνήθους τάξεως τῆς προελεύσεως, ἐπεύχονται μὲν ἐν οἷς ἵστανται τόποις, κατασφραγίζοντες αὐτοὺς, μηδὲν ἀκτολογοῦντες. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι κατὰ τὸν τύπον ταύτης τῆς προελεύσεως τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐπιτελεῖται καὶ ἡ προέλευσις τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου σαββάτου· ἀλλασσόντων γὰρ τῶν δεσποτῶν τὰ λεγόμενα παγανὰ ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης, καὶ ἐξερχομένων ἐν τῷ ὀκταγώνῳ κουβουκλείῳ, καὶ βαλόντων τὰς παγανὰς χλαμύδας, D ἐξέρχονται διὰ τοῦ αὐγουστίωνος. Ἔσωθεν γὰρ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ αὐτοῦ αὐγουστίωνος ἵσταται κουβικουλάριος ἐπώμιον φόρεμα τὸ κεντηνάριον φέρων, καὶ περιπατῶν ὄπισθεν πλησίον τῶν δεσποτῶν. Καὶ δὴ τῆς συνήθους τάξεως τελουμένης ἐν ταῖς δοχαῖς, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς προελεύσεως τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ἰαμβίζουσι καὶ οἱ τῶν μερῶν νοτάριοι, καὶ οἱ μαΐστορες ἐν τοῖς οἰκείοις αὐτῶν, καθὼς προείρηται ἐν τῷ εὐαγγελισμῷ, τόποις, καὶ δὴ διὰ τοῦ ἁγίου φρέατος τῶν

δε

δὲ δεσποτῶν διερχομένων, καθὼς προείρηται, καὶ ἐπὶ τοῦ βήματος εἰσερχομένων, καθὼς εἴπομεν, καὶ τῆς ἐνδυτῆς κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν ὑπαλλαττομένης, λαμβάνει ὁ Πραιπόσιτος ἐκ χειρὸς τοῦ κουβικουλαρίου τὸ κεντηνάριον, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἀποτίθησι τοῦτο ἐν τῷ πιζουλίῳ τοῦ θαλασσιδίου τῆς αὐτῆς ἁγίας τραπέζης. Καὶ εἶθ' οὕτως θυμιῶντος τοῦ δεσπότου κατὰ τὸν προειρημένον τύπον τοῦ εὐαγγελισμοῦ, διέρχονται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ βήματος, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, κἀκεῖσε θυμιῶντος τοῦ δεσπότου τὰ ἱερὰ σκεύη, καθέζονται ἐν τοῖς χρυσοῖς τούτων σελλίοις, ὁ δὲ Πατριάρχης ἐπὶ τοῦ ἐκεῖσε ἱσταμένου θρόνου.

MS. fol. 33 a. κη'. Καὶ δὴ τοῦ Πατριάρχου ἐπιδιδόντος τοῖς δεσπόταις τό, τε νάρδον καὶ τὰ τριψίδια, καὶ μετὰ ταῦτα προσκυνεῖ ὁ τοῦ σκευοφυλακίου χαρτουλάριος, καὶ λαμβάνει εὐχὴν παρὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἐξερχόμενος ποιεῖ τὴν διανομὴν τοῦ νάρδου εἰς τοὺς τῆς συγκλήτου, καὶ μετὰ τὸ τελειωθῆναι τὴν τοιαύτην διανομήν, ἐξέρχονται οἱ δεσπόται μετὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ βήματος, καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου, διερχόμενοι, ἐξέρχονται πρὸς τὴν μεγάλην πύλην, τὴν ἐξάγουσαν εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ. Ἔνδοθεν γὰρ ταύτης τῆς πύλης ἱσταμένου τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν δεσποτῶν, ἐπιδίδωσιν ὁ Πατριάρχης τὰς εὐλογίας, ἤτοι τὰς προσφορὰς, τοῖς δεσπόταις, κἀκεῖσε δὲ τούτου ἀσπαζόμενοι οἱ δεσπόται ἀποχαιρετίζουσι, καὶ διὰ τοῦ ἁγίου φρέατος διέρχονται. Ἐξιόντων δὲ τῶν δεσποτῶν τὴν ἔξω πύλην τοῦ ἁγίου φρέατος, ἵσταται κἀκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων, μετὰ καὶ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, κατασφραγίζοντες· διερχομένων τῶν δεσποτῶν, καθὼς προείρηται, ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη, καὶ ἀκτολογοῦντες, τὰ τῇ ἑορτῇ προσήκοντα. Οὐ γὰρ ἵστανται οἱ δεσπόται κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐν τῷ ἀκτολογεῖν τὰ μέρη, ἀλλὰ διερχομένων τῶν δεσποτῶν, καθὼς προείρηται, ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη. Ὁ δὲ τῶν Πρασίνων δήμαρχος ἵσταται μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου εἰς τὴν σιδηρᾶν πύλην, καὶ τῶν δεσποτῶν διερχομένων, καὶ αὐτοὶ ἀκτολογοῦσι τὰ τῇ ἑορτῇ προσήκοντα. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται οἱ δεσπόται, διά τε τῆς Χαλκῆς, καὶ τῶν Σχολῶν, καὶ τῶν Ἐξκουβίτων, καὶ εἰσέρχονται διὰ τοῦ Κυρίου ἐν τῷ ἱερῷ παλατίῳ.

A ximus, iambos recitant, et Dominis per ſanctum puteum et bema, ut diximus, intrantibus, ac ſacro inſtrato, ſecundum eccleſiae ritum, mutato, Praepoſitus a Cubiculario centenarium ſumit, et Imperatori tradit, qui id in atrio maris ſanctae menſae reponit. Poſtea Domini, ſecundum morem, qui feſto annunciationis beatae Virginis obtinet, incenſant, et transeuntes per ſiniſtram bematis partem, locum, ubi ſacra vaſa cuſtodiuntur, intrant, quibus incenſatis, ipſi in aureis ſellis ſuis, Patriarcha in throno ibi collocato, conſident.

B XXVIII. Tunc nardum et cinnamomum Dominis Patriarcha offert, poſtea Chartularius ſacrorum vaſorum eos adorat, et benedictione a Patriarcha accepta, egrediens nardum Senatoribus diſtribuit. Quo facto, Domini cum Patriarcha egrediuntur, et per ſiniſtram bematis partem ſanctique Nicolai aedem transeuntes, ad magnam portam, in ſacrum puteum ducentem, exeunt. Intra hanc enim Patriarcha ſtat, et hoſtias, ſeu oblatas, Dominis tradit, qui, oſculo dato, ipſi vale dicunt, perque ſanctum puteum tranſeunt. C Exteriori vero ſacri putei porta pedem efferentibus Tribunus Venetorum, cum factione alba, cruce Dominos ſignante, praeſto eſt, dum factiones interea & cantores quae feſto illi conveniunt, acclamant. Non enim intra factionum acclamationes Domini, ut mos eſt, ſubſiſtunt, ſed, dum procedunt, ipſae acclamant. Praſinorum vero Tribunus cum factione ruſſa, in ferrea porta ſtat, et, Dominis tranſeuntibus, quae feſto congrua ſunt, acclamat. Inde Domini, per D Chalcen et Scholas, et Excubitus tranſeuntes, ſacrum palatium cum Deo intrant.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

CAP. II.

Acclamationes in Feſto Nativitatis Domini.

Dominis e Palatio ad proceſſionem egreſſis, omnique conſueto miniſterio ſequente, fit prima in tribunali, ſeu in Lychnis, receptio, ſtatque ibi Venetae Tribunus, ſeu Domeſticus ſcholarum, cum tranſitoria factione Veneta, et nondum Dominis ibi comparentibus, Cantores voce toni III dicunt: *Stella annuntiat ſolem Chriſtum, Bethlehemi e virgine ortum.* At venientibus Dominis, et in ſolitae ſtationis loco, seu in Camera, conſtitutis, Cantores dicunt: *Multos, multos, multos!* populus: *multos annos in multos!* Iterum Cantores: *Longa vobis tempora divina maieſtas!* Vox et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Longa vobis tempora, Servi Domini!* Vox et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Longa vobis tempora N. N. Imperatores Romanorum!* Vox et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Longa vobis tempora N. N. Auguſtae Romanorum!* Vox et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Longa vobis tempora cum Coniugibus et Porphyrogenitis.* Vox et populus ſemel: *Diuturnam Deus ſanctam maieſtatem tuam in multos annos faciat!*

II. Secunda receptio ante portas S. S. Apoſtolorum, ſeu in Scholis. Stat ibi Tribunus Praſinorum, ſeu Excubitor, cum factione Praſina, et nondum eo progreſſis Dominis, cantores voce toni III dicunt: *Qui ſine matre in coelo eſt, ſine patre in terra naſcitur.* Aliud: *Sator et amicus hominum homo naſci amat.* Dominis autem venientibus, et in ſolita ſtatione ſua, ſeu Camera, ſubſiſtentibus, Cantores dicunt: *Multos, multos, multos!* Populus: *multos annos in multos!* Cantores: *Longa vobis tempora, a trinitate electi.* Vox et populus ter: *Sancte.* Cantores: *Longa vobis tempora N. N. Imperator Romanorum.* Vox et populus ter: *Sancte.* Cantores: *Longa vobis tempora, famuli Domini!* Vox et populus ter: *Sancte.* Cantores: *Longa vobis tempora, N. N. Auguſtae Romano-*

ΚΕΦ. Β.

Ακτα τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

Ἐξιόντων τῶν δεσποτῶν ἀπὸ τοῦ παλατίου εἰς τὴν προέλευσιν, καὶ τῆς εἰωθυίας πάσης τάξεως ἐπακολουθούσης, γίνεται πρώτη δοχὴ εἰς τὸ τριβουνάλιον, ἤγουν εἰς τοὺς λύχνους, καὶ δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ μήπω τῶν δεσποτῶν φθασάντων ἐκεῖσε, λέγουσιν οἱ κράκται τὴν φωνὴν ἦχ. γ'. Ἀστὴρ τὸν ἥλιον προμηνύει ἐν Βηθλεὲμ Χριστὸν ἀνατέλλοντα ἐκ παρθένου. Καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν ἐρχομένων καὶ ἱσταμένων εἰς τὸν εἰωθότα τόπον τῆς αὐτῶν καταστάσεως, ἤγουν εἰς τὴν καμάραν, λέγουσιν οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά· ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. Καὶ πάλιν οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ἡ ἔνθεος βασιλεία. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες Ῥωμαίων. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐγοῦσται τῶν Ῥωμαίων. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἅπαξ· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σου εἰς πολλὰ ἔτη.

MS. fol. 33 b.

β'. Δοχὴ β' πρὸ τῶν πυλῶν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἤγουν εἰς τὰς σχολάς. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐσκούβιτωρ, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν πρασίνων, καὶ μήπω τῶν δεσποτῶν φθασάντων ἐκεῖσε, λέγουσιν οἱ κράκται τὴν φωνὴν ἦχ. γ'. ὁ ἀμήτωρ ἐν οὐρανοῖς, ἀπάτωρ τίκτεται ἐπὶ τῆς γῆς. ἄλλο· ὁ φυτουργὸς τῶν ἀνθρώπων φιλάνθρωπος καταδέχεται ἄνθρωπος γεννηθῆναι. Καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν ἐρχομένων καὶ ἱσταμένων εἰς τὸν εἰωθότα τόπον τῆς αὐτῶν καταστάσεως, ἤγουν εἰς τὴν καμάραν, λέγουσιν οἱ κράκται, πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός, πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ἡ ἐκλογὴ τῆς τριάδος· φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ', ἅγιε· οἱ κράκται, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου, ἅγιε. οἱ κράκται, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. Φθογγὴ, καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ', ἅγιε. οἱ κράκται, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐγοῦσται τῶν Ῥωμαίων. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ',

ἄγια. Οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, δεσπόται, σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. Φθογγὸς καὶ ὁ λαὸς, πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη.

MS fol. 34. a. γʹ. Δοχὴ γʹ ἔσωθεν τῆς χαλκῆς. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν βενέτων, καὶ μήπω τῶν δεσποτῶν φθασάντων ἐκεῖσε, λέγουσιν οἱ κράκται τὴν φωνὴν ἦχ. γʹ· σειρὰς ῥηγνύων τὰς ἁμαρτίας σπαργανοῦται Θεὸς ἐν φάτνῃ. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Δοχὴ δʹ ἔξωθεν τῆς χαλκῆς. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται τὴν φωνὴν ἦχ. γʹ· ἀστὴρ προτρέχει καὶ λάμπει ἐν σπηλαίῳ, τὸν δεσπότην τοῦ ἡλίου τοῖς μάγοις καταμηνῦσαι· βρέφος γὰρ ὤφθη, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς παρθένου τὴν παλαιὰν παρακοὴν τοῦ Ἀδὰμ ἐξηφάνιζεν. Αὐτὸς ὁ κράτος ὑμῶν δεσπόται εἰς μήκος χρόνων φυλάξει εἰς ἀνέγερσιν Ῥωμαίων. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν τῇ αʹ δοχῇ εἴρηται.

δʹ. Δοχὴ εʹ εἰς τὸν λεγόμενον Ἀχιλλέα, πλησίον τῆς μεγάλης πύλης τῆς Μελετίου. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου αὐτοῦ ῥουσίου, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται τὴν φωνὴν ἦχ. αʹ· ὁ ἀμήτωρ ἐν οὐρανοῖς, ἀπάτωρ τίκτεται ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Δοχὴ ϛʹ εἰς τὸ ὡρολόγιον τῆς ἁγίας σοφίας, δέχονται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται τὴν φωνὴν ἦχ. γʹ, τὸν ἐν Ἐδὲμ παράδεισον ἀνοίγει ἐν Βηθλεὲμ ἡ παρθένος, ἐξ ἧς ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν εὐδόκησε τεχθῆναι, σαρκωθεὶς γὰρ ἐξ αὐτῆς φιλανθρώπως τῆς πικρᾶς ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς γεύσεως τῆς ἁμαρτίας· τὸν γλυκασμὸν τῆς ἀφάτου αὐτοῦ μεγάλης ἐξουσίας, καὶ τὴν ἐν κρυφίῳ τρυφὴν ἐξ αὐτῆς σωτηρίας ἡμῶν εὑρηκότες, σύμφοιτοι γεγόναμεν τῆς θείας αὐτοῦ κληρονομίας. Καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν ἐρχομένων καὶ ἱσταμένων εἰς τὸν εἰωθότα τόπον τῆς αὐτῶν στάσεως, ἤγουν εἰς
MS fol. 34. b. τὸ ὡρολόγιον, λέγουσιν οἱ κράκται· πολλὰ, πολλὰ, πολλά· ὁ λαὸς, πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. Οἱ κράκται, ὁ τῶν πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης. Φθογγὸς καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ τεχθεὶς ἐκ παρθένου ἁγίας.

A *rum!* Vox & populus ter: *Sancte.* Cantores. *Longa vobis tempora, Domini, cum Auguſtabus et Porphyrogenitis!* Vox et populus: *Diuturnam Deus ſanctam &c.*

III. Receptio tertia intra Chalcen. Stat ibi Tribunus Venetorum, ſeu Domeſticus ſcholarum cum factione Veneta, et nondum eo progreſſis Dominis, cantores voce toni III dicunt: *Peccati catenas qui fregit, Deus, faſciis in praeſepi involvitur:* laetae autem acclamationes a cantoribus, et populo, ut in ceteris receptionibus, recitantur. Receptio quarta, extra Chalcen. B Stat ibi Tribunus Venetorum cum factione alba, dicuntque cantores voce toni tertii: *Stella praecurrit et lucet in ſpelunca, ut Magis Dominum ſolis oſtendat. Puer enim apparuit, et caro e virgine priſtinam Adami inobedientiam extinxit. Ipſe maieſtatem veſtram, Domini, per longam temporum ſeriem ad ſalutem Romanorum ſervabit.* Fauſtae autem acclamationes a cantoribus et populo, ut in prima receptione dictum fuit, recitantur.

IV. Receptio quinta ad Achillem, quem vocant, prope magnam portam C Meletii. Ibi Tribunus Praſinorum cum factione ruſſa ſtat, dicuntque cantores voce toni tertii: *Is, qui ſine matre in coelo, ſine patre in terra naſcitur.* Laetae vero acclamationes a cantoribus et populo, ut in reliquis receptionibus cantantur. Receptio ſexta ad Horologium ſanctae Sophiae. Stat ibi Tribunus Venetorum cum populo albo, dicuntque cantores voce toni tertii: *Paradiſum in Eden virgo, e qua Chriſtus et Deus noſter naſci voluit, Bethlehemi aperuit. Amator enim hominum ex ea incarna-* D *tus, ab amaro peccati guſtu nos liberavit; infandae magnaeque potentiae eius dulcedinem, et in occulto voluptatem, ex noſtra ſalute capientes, divinae eius hereditatis compotes evaſimus.* Venientibus vero Dominis, inque ſolita ſua ſtatione, ſeu in Horologio, ſubſiſtentibus, cantores dicunt: *multos, multos, multos!* populus: *multos annos in multos.* Cantores: *Creator omnium et Dominus:* populus et cantores ter: *Longa vobis tempora! natus ex ſancta virgine.* Vox

et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Tempora veſtra cum Coniugibus et Porphyrogenitis multiplicet!* Populus: *Longaevam in annos multos ſacram maieſtatem veſtram Deus faciat!*

REDITVS DOMINORVM A TEMPLO S. SOPHIAE AD PALATIVM.

V. Dominis a Patriarcha in loco conſueto ſancti putei intra Velum coronatis, voce toni tertii Cantores dicunt: *Stella ſolem annunciat* etc. Exeuntibus vero et ſubſiſtentibus ipſis, cantores dicunt: *Feliciter veniunt promoti a Trinitate.* Vox et populus ter: *Feliciter veniunt:* Acclamationes autem a cantoribus et populo, ut ſupra de reliquis receptionibus dictum, cantantur: ultima a cantoribus recitatur: *Adorantes Chriſti nati gloriam:* populus reſpondet: *Longaevam Deus eſſe iubeat ſanctam* etc. RECEPTIO SECVNDA extra tholum ferreae portae. Factionis Praſinae Tribunus, cum albo populo praeſto eſt, et dicunt cantores voce toni tertii: *Coelum ſidus praemittit, iter Magis in nativitate monſtrans; terra ſpeluncam ad ſuſcipiendum rerum creatorem parat: Ipſe, qui noſtram ex virgine carnem ſuſcepit, veſtram a Deo coronatam maieſtatem in purpura cuſtodiat!* Acclamationes a cantoribus et populo, ut ſupra de prima receptione Reditus obſervatum, recitantur. RECEPTIO TERTIA intra Chalcen. Excipit ibi Imperatorem Tribunus Venetorum, ſeu Domeſticus Scholarum, cum factione Veneta, dicuntque cantores apelaticum tono tertio: *Paradiſum in Eden Virgo Bethlehemi aperuit* etc. Acclamationes vero a cantoribus et populo, ut in prima receptione dictum, recitantur.

VI. RECEPTIO QVARTA ad ſanctos Apoſtolos, ſeu ad Scholas. Stat ibi Tribunus Praſinorum, ſeu Excubitor, cum factione Praſina, et cantores eius voce toni III dicunt: *Qui creaturam omnem implet, eiusque dominus eſt, non inani exinanitione propter nos exinanitur, ut mundum ſuperiorem ex genere noſtro inferiori impleat. Ipſe vitae largitor cornu veſtrum, Domini, in orbe univerſo exaltabit, gentesque omnes in ſervitu-*

φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Οἱ κράκται· τοὺς χρόνους ὑμῶν πληθύνει σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαὸς, πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σου εἰς πολλὰ ἔτη.

Ὑποστροφὴ τῶν δεσποτῶν ἀπὸ τῆς ἁγίας Σοφίας πρὸς τὸ παλάτιον.

ε΄. Τῶν δεσποτῶν στεφομένων ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, ἐν τῷ εἰωθότι τόπῳ τοῦ ἁγίου φρέατος, ἔνδον τοῦ βήλου, λέγουσιν οἱ κράκται τὴν φωνὴν ἦχ. γ΄· ἀστὴρ τὸν ἥλιον προμηνύει, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν ἐξιόντων, καὶ ἱσταμένων, λέγουσιν οἱ κράκται· καλῶς ἦλθε τὸ πρόβλημα τῆς Τριάδος· φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄· καλῶς ἦλθε. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς προείρηται· τὸ δὲ τελευταῖον ἄκτον λέγουσιν οἱ κράκται· προσκυνήσαντες τοῦ τεχθέντος Χριστοῦ τὴν δόξαν. Καὶ ὁ λαός· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν. Δοχὴ δευτέρα, ἔξω τοῦ θόλου τῆς σιδηρᾶς πύλης δέχεται ὁ τοῦ μέρους τῶν πρασίνων δήμαρχος, μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται τὴν φωνὴν ἦχ. γ΄· ὁ οὐρανὸς τὸν ἀστέρα πέμπει, καθοδηγῶν τοὺς μάγους ἐν τῇ γεννήσει, ἡ γῆ τὸ σπήλαιον εὐτρεπίζει, ὑποδέξασθαι τὸν τῶν ὅλων ποιητὴν, ἀλλ᾽ αὐτὸς, ὁ τὴν ἡμετέραν προσλαβόμενος σάρκα ἐκ τῆς παρθένου, τὴν ὑμῶν θεόστεπτον βασιλείαν φυλάξει ἐν τῇ πορφύρᾳ. Τά τε τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρὰ τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ δοχῇ τῆς ὑποστροφῆς εἴρηται. Δοχὴ τρίτη ἔνδοθεν τῆς χαλκῆς· δέχεται κἀκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν βενέτων, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται τὸν ἀπελατικὸν ἦχ. γ΄· τὸν ἐν Ἐδὲμ παράδεισον ἤνοιξεν ἐν Βηθλεὲμ ἡ παρθένος, καὶ τὰ ἑξῆς. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ δοχῇ τῆς ὑποστροφῆς εἴρηται.

ς΄. Δοχὴ τετάρτη εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, ἤγουν εἰς τὰς σχολάς. Δέχεται κἀκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐσκούβιτωρ μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Πρασίνων. Καὶ λέγουσιν οἱ κράκται τοῦ περατικοῦ τὴν φωνὴν ἦχ. γ΄· ὁ πάσης κτίσεως πληρωτὴς καὶ δεσπότης ἀκενώτῳ κενώσει τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐκκενοῦται, ἵνα τὸν ἄνω πληρώσῃ κόσμον ἐκ τοῦ ἡμῶν κατωτάτου γένους ὁ ζωοδότης, αὐτὸς τὸ κέρας ὑμῶν δεσπόται ἀνυψώσει ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, τὰ ἔθνη πάντα δουλώσει, MS. fol. 35. a.

τοῦ

τοῦ προστρέχειν, ὡς οἱ μάγοι, τὰ δῶρα τῇ ὑμῶν βασιλείᾳ· τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ εἴρηται ἐν τῇ δευτέρᾳ δοχῇ. Δοχὴ πέμπτη, εἰς τὸ τριβουνάλιον, ἤγουν εἰς τοὺς λύχνους· δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται τὸ ἀπελάτικον ἦχ. γ΄, ἀστὴρ προτρέχει καὶ λάμπει ἐν σπηλαίῳ, καὶ τὰ ἑξῆς. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ δοχῇ εἴρηται. Εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι κατὰ τὸν τύπον καὶ τὴν τάξιν ταύτης τῆς ἑορτῆς γίνονται αἱ δοχαὶ καὶ εὐφημίαι, τῆς δὲ ἑορτῆς τῶν φώτων, καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου πάσχα, καὶ τῆς ἑορτῆς τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς, καὶ τῆς ἑορτῆς τῆς μεταμορφώσεως, καὶ ἀπιόντων ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ τῶν δεσποτῶν, καὶ πάλιν ἀπ' αὐτῆς ὑποστρεφόντων ἐν τῷ παλατίῳ.

ΚΕΦ. Γ.

Εορτὴ τῶν Φώτων. Ακτα τῶν δύο μερῶν.

Δοχὴ πρώτη τῶν Βενέτων. Φωνὴ ἦχ. πλαγ. δ΄. σήμερον ὁ συντρίψας ἐν ὕδασι τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων, τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνει τῷ προδρόμῳ φιλανθρώπως. Δοχὴ β΄. τῶν Πρασίνων. Φωνὴ πλαγ. δ΄· Χριστὸς ἁγιάζει λουτρῷ ἁγίῳ τὴν ἐξ ἐθνῶν αὐτοῦ ἐκκλησίαν. Δοχὴ γ΄. τῶν Βενέτων· Φωνὴ ἦχ. πλαγ. α΄· Πυρὶ θεότητος ἐν Ἰορδάνῃ φλόγα σβεννύει τῆς ἁμαρτίας. Δοχὴ δ΄. τῶν Βενέτων· Φωνὴ πλαγ. δ΄· ὁ συνάναρχος τῷ Πατρὶ Θεὸς, λόγος, ἐν Ἰορδάνῃ σήμερον προῆλθε βαπτισθῆναι, καὶ τὴν κάραν ὑποκλίνει δουλικῶς τῷ προδρόμῳ, ὃν οὐρανῶν αἱ δυνάμεις MS. fol. 37. b. τρέμουσι καθορῶσαι· ἀλλ' ὁ τὸν κόσμον φωτίσας τῇ αὐτοῦ ἐπιφανείᾳ, ὑψώσει καὶ μεγαλύνει τὸ κράτος τῆς ὑμῶν βασιλείας εἰς εὐτυχίαν καὶ δόξαν Ῥωμαίων. Δοχὴ ε΄. τῶν Πρασίνων ἦχ. πλαγ. δ΄· Χριστὸς ἐνδύεται ῥεῖθρα φιλανθρώπως τοῦ Ἰορδάνου. Δοχὴ ϛ΄. τῶν Βενέτων. Φωνὴ ἦχ. πλαγ. α΄· πυρὶ τῆς θεότητος Ἰορδάνου, καὶ τὰ ἑξῆς. Ακτολογία τῆς ϛ΄. δοχῆς. Λέγουσιν οἱ κράκται· ὁ βαπτισθεὶς ἐν ὕδασιν Ἰορδάνου. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Οἱ κράκται, καὶ τὴν κάραν ὑποκλίνας δουλικῶς τῷ προδρόμῳ. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Οἱ κράκται, τοὺς χρόνους ὑμῶν

tem rediget, ut maieſtati veſtrae munera, ſicut Magi, offerant. Acclamationes a cantoribus et populo, ut in ſecunda receptione dictum, inſtituuntur. QVINTA in Tribunali, ſeu ad Lychnos. Stat ibi Tribunus Venetorum, ſeu Domeſticus Scholarum, cum transitoria factione Veneta, dicuntque cantores apelaticum toni III: *Stella praecurrit, lucetque in ſpelunca* etc. Acclamationes a populo et cantoribus, ut in prima receptione dictum, recitantur. Sciendum eſt, ad normam ritumque feſti huius, receptiones et acclamationes in feſto Luminum, ſancto Paſchate, ſancta Pentecoſte, et feſto Transmutationis, tum Dominis ad S. Sophiae abeuntibus, tum inde ad palatium revertentibus, inſtitui.

CAP. III.

Feſtum Epiphaniae. Duarum factionum Acclamationes.

RECEPTIO PRIMA Venetorum: vox toni obliqui quarti: *Hodie is, qui draconum capita in aquis contudit, praecurſori caput amice inclinat.* RECEPTIO SECVNDA Praſinorum: vox toni obliqui IV: *Chriſtus ſancto lavacro collectam ſibi e gentibus eccleſiam expiat.* RECEPTIO TERTIA Venetorum: vox toni obliqui primi: *Igne divinitatis in Iordane flammam peccati extinguit.* RECEPTIO QVARTA Venetorum: vox obliqui quarti: *Coaeternus Patri Deus, Verbum, hodie in Iordanem, ut baptizetur, deſcendit, et caput more ſervi praecurſori inclinat, quem coeleſtes poteſtates intuentes contremiſcunt. Sed qui apparitione ſua mundum illuminavit, robur maieſtatis veſtrae ad felicitatem et gloriam Romanorum augeat, et exaltet!* RECEPTIO QVINTA Praſinorum: vox toni obliqui IV: *Chriſtus amore hominum Iordanis fluenta ſubit.* RECEPTIO SEXTA Venetorum: vox toni obliqui IV: *Igne divinitatis in Iordane* etc. Acclamatio in ſexta receptione. Dicunt Cantores: *baptizatus in aquis Iordanis.* Vox et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *et caput ſervi*

more praecurſori inclinans. Vox et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Tempora veſtra, cum Auguſtabus et Porphyrogenitis, augeat!* Populus: *Longaevam Deus, per multos* etc.

REDITVS DOMINORVM EODEM FESTO.

RECEPTIO PRIMA Venetorum: apelaticum toni obliqui I: *Coaeternus Patri Deus, Verbum* etc. SECVNDA Praſinorum, apelaticum toni obliqui III: *Illuminans in Spiritu ſancto, baptizatus eſt aqua terreſtri, lumenque baptiſmi hominibus donavit. Sed qui haec, amore in homines incitatus, fecit, Chriſtus, Imperatoriam maieſtatem veſtram per non interruptam ſeriem annorum felices reddere Romanos, et imperare, iubeat!* RECEPTIO TERTIA Venetorum tono obliquo I: *Qui capita draconum, o benigni principes, in Iordanis fluentis contrivit, ante pedes veſtros barbarorum capita conterat! a Deo coronati beneſactores, ter ſancta trinitas veſtras victorias augeat: qui baptizatus eſt pro nobis ſecundum carnem, & aquarum naturam ſanctificavit.* QVARTA Praſinorum apelaticum toni IV: *Baptizatus hodie praecurſoris manu, ſua tremenda manu vos Imperatores, a Deo coronati beneſactores, praedicat, unctosque orbi univerſo oſtendit. Lavacro enim ſanctificans, integritatis oleo maieſtatem baptizat, ſalutem Romanis, et maximum auxilium, et gloriam imperii, donat.* RECEPTIO QVINTA Venetorum, apelaticum toni obliqui IV: *Lumen materialiter in corpore apparuit, ut nos lumen facti cum Dei luce commiſceremur: praeſto eſt aqua implens et perficiens ſpiritu: una ad ipſum accedamus, ut una cum eo exaltemur. Signati ſumus arcano modo, qui virtutem myſterii cognovimus, ſuſcepimus omnes ſecundum, non primum, Adamum, ut renati.* Acclamationis verba cantantur a praecentoribus et populo, ut in caeteris factionibus. Poſtremo cantores quoque acclamant: *Adorantes Chriſti manifeſtati gloriam.* Populus: *Diutiſſime maieſtatem veſtram Deus cuſtodiat!*

A πληθύνει σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. Ὁ λαός· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη.

Ὑποστροφὴ τῶν δεσποτῶν τῇ αὐτῇ ἑορτῇ.

Δοχὴ α΄. τῶν Βενέτων, ἀπελάτιον ἦχ. πλαγ. α΄· Ὁ συνάναρχος τῷ Πατρὶ Θεός, λόγος, καὶ τὰ ἑξῆς. Δοχὴ β΄. τῶν πρασίνων, ἀπελάτιον ἦχ. γ΄· Ὁ φωτίζων ἐν πνεύματι τῷ ἁγίῳ, ἐβαπτίσθη ὕδατι ἐπιγείῳ, καὶ τὸ φῶς τοῦ βαπτίσματος B ἐδωρήσατο ἀνθρώποις· ἀλλ' ὁ ταῦτα τελέσας Χριστὸς φιλανθρωπίᾳ τὸ ὑμέτερον βασίλειον κράτος κατὰ σειρὰν ἀδιάδοχον κελεύει εὐτυχεῖν Ῥωμαίους, καὶ βασιλεύειν. Δοχὴ γ΄. τῶν Βενέτων, ἀπελάτιον ἦχ. πλαγ. α΄· Ὁ κεφαλὰς τῶν δρακόντων, εὐεργέται, ἐν Ἰορδάνου τοῖς ῥεύμασι συντρίψας, πρὸ ποδῶν ὑμῶν συντρίψει τὰς κεφαλὰς τῶν βαρβάρων· θεόστεπτοι εὐεργέται, ἡ Τριὰς ἡ τρισάγιος τὰς νίκας ὑμῶν πληθύνει· ὁ βαπτισθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ σάρκα, καὶ ἁγιάσας τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων. Δοχὴ δ΄. τῶν πρασίνων, ἀπελάτιον ἦχ. δ΄· ὁ τῇ παλάμῃ βαπτισθεὶς C σήμερον τοῦ προδρόμου, τῇ φρικτῇ αὐτοῦ παλάμῃ βασιλεῖς ὑμᾶς κηρύττει, θεόστεπτοι εὐεργέται, καὶ χριστοὺς ὑμᾶς δεικνύει πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ. Τῷ λουτρῷ γὰρ ἁγιάσας, τῆς ἀφθαρσίας τῷ ἐλαίῳ βαπτίζει τὴν βασιλείαν, σωτηρίαν δωρούμενος τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ ἀντίληψιν μεγίστην, καὶ δόξαν τῆς βασιλείας. Δοχὴ ε΄. τῶν Βενέτων, ἀπελάτιον ἦχ. πλαγ. δ΄· τὸ φῶς ἐπέφανεν ὑλικῶς MS. fol. 35. a. ἐν σώματι, ἵνα φῶς γενόμενοι Θεοῦ φωτὶ μιγῶμεν. Πάρεστιν ὕδατι πλῦνον, καὶ τελειοῦν τῷ πνεύματι, συγκατέλθωμεν τούτῳ, ἵνα συνανυψωθῶμεν. Σημειωθῶμεν μυστικῶς τοῦ μυστηρίου D τὴν ἰσχὺν ἐγνωκότες, ἀναλάβωμεν οἱ πάντες τὸν δεύτερον μὴ τὸν πρῶτον Ἀδάμ, ὡς ἀναγεννηθέντες. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Τὸ δὲ τελευταῖον ἄκτον λέγουσιν οἱ κράκται· προσκυνήσαντες τοῦ ἐπιφανέντος Χριστοῦ τὴν δόξαν, ὁ λαός, πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν.

ΚΕΦ. Δ.

Ακτα τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πάσχα.

Δοχὴ πρώτη τῶν Βενέτων. Φωνὴ ἤχ. ά· Θεϊκῆς ἐγέρσεως δυναστείᾳ ὁ τοῦ θανάτου πόλεμος διελύθη. Δοχὴ β'. τῶν Πρασίνων, φωνὴ ἤχ. ά· φωτὸς ἀπροσίτου λαμπηδόνες νεκροῖς ἐπέλαμψαν τοῖς ἐν σκότει. Χριστὸς γὰρ ὤφθη νεκρὸς ἐν τάφῳ, θανάτῳ θάνατον θανατώσας, συνανέστησε τοὺς δεσμίους τῇ τριημέρῳ αὐτοῦ ἐγέρσει· αὐτὸς τὴν δόξαν ὑμῶν, δεσπόται, εἰς μῆκος χρόνων φυλάξει ἐν τῇ πορφύρᾳ. Δοχὴ γ'. τῶν Βενέτων B φωνὴ ἤχ. γ'· Πάσχα Κυρίου σήμερον καθορῶντες μελῳδικῶς κραυγάζομεν καὶ ὁμοφρόνως. Δοχὴ δ'. τῶν Βενέτων, φωνὴ ἤχ. ά· Θεϊκῆς ἐγέρσεως δυναστείᾳ, καὶ τὰ ἑξῆς. Δοχὴ έ. τῶν Πρασίνων, φωνὴ ἤχ. ά· ὁ ἀχρόνως τῷ πατρὶ συμβασιλεύων ἐπ' ἐσχάτων τοῖς ἀνθρώποις χρονικῶς συνανετράφη, καὶ ἐν τῷ σταυρῷ τὸν ᾅδην καὶ θάνατον αἰχμαλωτίσας, τριημέρῳ αὐτοῦ ἐγέρσει τοῖς νεκροῖς τὴν ἀνάστασιν ἐγκαινίζει· αὐτὸς τὸ κέρας ὑμῶν, δεσπόται, ἀνυψώσει ταῖς νίκαις κατὰ βαρβάρων. Δοχὴ ς'. τῶν Βενέτων φωνὴ ἤχ. γ'· φωτὸς ἀπροσίτου λαμπηδόνες, καὶ τὰ C ἑξῆς. Ἀκολουθία τῆς ς'. δοχῆς, λέγουσιν οἱ κράκται· ὁ τῶν πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· ὁ ἀναστὰς παραδόξως ἐκ τάφου. (MS. fol. 36. b.) Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· καὶ τὸ χαῖρε δεδωκὼς μυροφόροις. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· τοὺς χρόνους ὑμῶν πληθύνοι σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαός· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη.

Ὑποστροφὴ τῶν δεσποτῶν τῇ αὐτῇ ἑορτῇ.

D Δοχὴ ά. τῶν Βενέτων, φωνὴ ἤχ. ά· Τὸ μέγα καὶ σεβάσμιον τῆς ἀναστάσεως μυστήριον λαμπρυνομένη σήμερον ἡ κτίσις ἑορτάζει· ὁ γὰρ τῆς δόξης κύριος τὸ σκυθρωπὸν ἀφανίσας τοῦ θανάτου, καὶ τὰ τοῦ ᾅδου σκυλεύσας βασίλεια συναναστήσας τοὺς πάλαι τεθνεῶτας, χαρὰ ἀνεκλάλητος καὶ θεῖον πάσχα τελεῖται παραδόξως, μεγαλύνεται τὸ κράτος ὑμῶν, δεσπόται, εἰς δόξαν, εἰς καύχημα, εἰς ἀνέγερσιν τῶν Ῥωμαίων.

A CAP. IV.

Acclamationes in ſancti Paſchatis feſto.

RECEPTIO PRIMA Venetorum: vox toni I: *Divinae reſurrectionis potentia mortis bellum ſolutum eſt.* SECVNDA Praſinorum, vox toni I: *Lucis inacceſſae faces mortuis, qui in tenebris erant, illuxere. Chriſtus enim mortuus apparuit, morte mortem extinguens, captivos poſt tres dies reſurgens exſuſcitavit. Ipſe gloriam veſtram, Domini, diu in purpura cuſtodiet!* B RECEPTIO TERTIA Venetorum, vox toni III: *Paſcha Domini hodie videntes, melodice et unanimiter clamamus.* QVARTA Venetorum, vox toni I: *Divinae reſurrectionis potentia mortis* etc. QVINTA Praſinorum, vox toni I: *Aeternum cum patre imperans ultimis diebus temporaliter cum hominibus nutritus eſt, et in cruce tartarum mortemque captivam ducens, poſt tres dies ſua reſurrectione mortuis reſuſcitationem renovat. Ipſe cornu veſtrum, Domini, victoriis contra barbaros exaltabit!* C RECEPTIO SEXTA Venetorum, vox toni III: *Lucis inacceſſae faces* etc. Acclamatio in ſexta receptione: Dicunt cantores: *Creator omnium et Dominus.* Vox et populus ter: *Multos annos vobis.* Cantores: *mirabiliter e ſepulcro reſurgens.* Vox et populus ter: *Longa vobis tempora.* Cantores: *et qui ſalutem unguenta afferentibus dixit.* Vox et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Tempora vobis, Auguſtabus, et Porphyrogenitis augeat:* Populus: *Longaevam Deus ſacram* etc.

D REDITVS DOMINORVM EODEM FESTO.

RECEPTIO PRIMA Venetorum. Vox toni I: *Magnum et venerandum reſurrectionis myſterium ſplendens hodie creatura celebrat. Dominus enim gloriae terrorem mortis removit, inferorum regnum ſpoliavit, quondam mortuos una excitavit, ineffabile gaudium ac divinum paſcha mirabiliter celebratur: augetur robur veſtrum, Domini, ad gloriam, famam et ſalutem Romanorum.*

Acclamationis autem verba a praecentoribus et populo, ut in caeteris receptionibus, cantantur. Vltimum cantores dicunt: *Pulchre venerunt Domini cum Auguſtabus et Porphyrogenitis:* Populus: *Pulchre veniſtis.* Cantores: *Adorantes reſurgentis Chriſti gloriam:* Populus: *Longaevam Deus* etc. RECEPTIO SECVNDA Praſinorum, apelaticum toni I: *Hodie impenetrabile angelis reſurrectionis myſterium celebratur. Omne enim vivum gratia replens, in carne ut homo occiditur, et inſatiabilem orci tyrannidem captivam ducit, occiſore occiſo: nunc aeternum evanuit opprobrium, nunc exſurgit gaudium terminorum. Rex omnium, Deus, vitaeque dator, ſerva Dominos in purpura!* TERTIA Venetorum: vox toni I: *Crucem mortemque perpeſſus Chriſtus, ſponte in ſepulcrum deſcendit, contritiſque divina potentia ſua orci portis, omnibus in ſeculo mortuis reſurrectionem renovat. Creatura hodie duplex paſcha ſalutis celebrat, videns ſceptrum veſtrum, Domini, cum Chriſti reſurrectione una exoriens.* Acclamationis acta a cantoribus et populo ut in caeteris factionibus cantantur. Poſtremo praecentores dicunt: *Adorantes Chriſti reſuſcitati gloriam* etc. Populus: *Longaevam Deus faciat* etc. RECEPTIO QVARTA Praſinorum: vox toni III: *Paſcha Domini hodie intuentes* etc. QVINTA Venetorum: vox toni I: *Renovatur hodie humana natura, admirandum in modum ex corruptione in integritatem transmutata: induit prioris gloriae veſtimentum, non amplius a morte ſuperanda. Tenens enim robur mortis coaeternum patris et aeque inacceſſum verbum, orci regnum ſpoliavit, ſolvit captivorum vincula, libertatem omnibus donavit: hic cuſtodiet robur maieſtatis, ad laudem, gloriam et ſalutem Romanorum.* Acclamationis acta a cantoribus et populo, ut in caeteris factionibus, cantantur. Vltimum vero Cantores dicunt: *Adorantes reſurgentis Chriſti gloriam.* Populus: *Longaevam Deus* etc.

A Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρὰ τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Τὸ δὲ τελευταῖον ἄλλο λέγουσιν οἱ κράκται· καλῶς ἤλθον οἱ δεσπόται σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις· ὁ λαὸς· καλῶς ἤλθετε. οἱ κράκται, προσκυνήσαντες τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ τὴν δόξαν· ὁ λαὸς· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεός. Δοχὴ β'. τῶν πρασίνων ἀπελατικὸν ἦχ. α'· σήμερον τὸ τοῖς ἀγγέλοις ἀπόῤῥητον ἐπιτελεῖται τῆς ἀναστάσεως μυστήριον. Ὁ γὰρ ἐμπιπλῶν πᾶν ζῶον εὐδοκίας σαρκὶ θανατοῦται ὡς ἄνθρωπος, καὶ τὴν ἄπληστον τοῦ ᾅδου τυραννίδα B αἰχμαλωτεύει, νεκρώσας τὸν νεκρωτήν· νῦν ἠφανίσθη τὸ πρὸ αἰώνων αἶσχος, νῦν ἐξηνθήσεν ἡ χαρὰ τῶν περάτων. Ὁ παντάναξ δὲ Θεὸς καὶ ζωοδότης τοὺς δεσπότας φύλαττε ἐν τῇ πορφύρᾳ. Δοχὴ γ'. τῶν Βενέτων, φωνὴ ἦχ. α'· σταυρὸν καὶ θάνατον ὑπομείνας Χριστὸς κατῆλθεν ἑκὼν ἐν τάφῳ, καὶ τὰς τοῦ ᾅδου συντρίψας πύλας τῇ θεϊκῇ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ, πᾶσιν ἀνάστασιν ἐγκαινίζει τοῖς ἀπ' αἰῶνος νενεκρωμένοις. Ἡ κτίσις σήμερον ἑορτάζει διπλοῦν τὸ πάσχα τῆς σωτηρίας, ὁρῶσα τὸ σκῆπτρον ὑμῶν, δεσπόται, τῇ ἀναστάσει Χριστοῦ συνανατέλλον. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς C καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Τὸ δὲ τελευταῖον λέγουσιν οἱ κράκται, προσκυνήσαντες τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ τὴν δόξαν. (MS. fol. 37. a.) Ὁ λαὸς· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν κ. τ. λ. Δοχὴ δὲ τετάρτη τῶν πρασίνων, φωνὴ ἦχ. γ'· Πάσχα Κυρίου σήμερον καθορῶντες, καὶ τὰ ἑξῆς. Δοχὴ ε'. τῶν Βενέτων φωνὴ ἦχ. α'· Ἐγκαινίζεται σήμερον τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις, παραδόξως ἐκ φθορᾶς μεταπλαττομένη πρὸς ἀφθαρσίαν, στολίζεται τὴν στολὴν τῆς προτέρας δόξης, μηκέτι τῷ θανάτῳ κατεχομένη. Ὁ γὰρ ἔχων τὸ κράτος τοῦ θανάτου, ὁ τοῦ Πατρὸς συνάναρχος καὶ συναΐδιος λόγος, σκυλεύσας D τὰ βασίλεια τοῦ ᾅδου, ἔλυσε τὸν δεσμὸν τῶν αἰχμαλώτων, πᾶσι δωρησάμενος ἐλευθερίαν, ὃς καὶ φυλάξει τὸ κράτος τῆς βασιλείας, εἰς δόξαν, εἰς καύχημα, εἰς ἀνέγερσιν Ῥωμαίων. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Τὸ δὲ τελευταῖον ἄλλο λέγουσιν οἱ κράκται, προσκυνήσαντες τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ τὴν δόξαν. Ὁ λαὸς· πολυχρόνιον.

ΚΕΦ. Ε.

ΚΕΦ. Ε.

Ακτα τῇ ἑορτῇ τῇ δευτέρᾳ τῆς διακινησίμου.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας, ὅτε ἀκουμβίσωσιν οἱ δεσπόται ἐπὶ τῆς τραπέζης, αὐλεῖ τὸ ὄργανον τῶν βενέτων, καὶ λέγει ὁ λαὸς ἁγιαχας. καὶ ὅτε παύσῃ τὸ ὄργανον, λέγουσιν οἱ κράκται· τρισάγιε, συμβασίλευσον* τοὺς δεσπότας. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου τρισάγιε. Οἱ κράκται· καὶ σὺ αὐτοὺς θεράπευσον ἐπὶ πᾶσι. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' τρισάγιε. Οἱ κράκται· πλεονάζων τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνους. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' τρισάγιε. Οἱ κράκται· εἰς τελείαν χαρμονὴν τῶν Ῥωμαίων. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' τρισάγιε. Οἱ κράκται· σὺν αὐγούσταις εὐσεβέσι φυλάξεις. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' τρισάγιε. Οἱ κράκται· καὶ τοῖς τιμίοις πορφυρογεννήτοις ἐν τῇ πορφύρᾳ. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου τρισάγιε. Οἱ κράκται· καὶ βενέτων τῶν γνησίων ὑμῶν δούλων. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' τρισάγιε. Οἱ κράκται· εἷς ὁ ἀναστὰς Θεὸς ἡμῶν τοὺς δεσπότας φύλαξον. Καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου· εἷς ὁ ἀναστὰς Θεὸς ἡμῶν τοὺς δεσπότας φύλαξον. Οἱ κράκται· πνεῦμα τὸ παναγιον τὰς αὐγούστας σκέπασον. Καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'· οἱ κράκται· μῆτερ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, φύλαττε τὰ πορφυρογέννητα. Καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'· οἱ κράκται· Κύριε, ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν.

* γρ. τοῖς αὐγούσταις.

MS. fol. 37. b. β'. Φωνὴ ἦχ. α'· ἐξανοιγέσθωσαν τάφοι, καὶ νεκροὶ ἐξανιστάτωσαν, ὁ γὰρ Κύριος ἐξ τάφου σήμερον ἐξανέστη. Εὐφραινέσθωσαν οἱ ζῶντες καὶ ζωῆς ἐντρυφάτωσαν· τοῦ γὰρ θανάτου τὸ κέντρον σήμερον ἠφανίσθη. Λευχειμονείτω ἡ κτίσις τὸν κτίστην ἀνυμνοῦσα· ἡ τυραννὶς γὰρ τῆς ἁμαρτίας σήμερον καθῃρέθη. Ἀγαλλιάσθω μεγάλως ἡ πόλις ὑμῶν δεσπόται, θεότητι τῇ ἐν τριάδι σήμερον προσκυνοῦσα, εἰς κατάπτωσιν βαρβάρων καὶ ἀνέγερσιν Ῥωμαίων. Καὶ ἀπὸ φωνῆς λέγουσιν ἀπελατικὸν ἦχ. α'· τὸ μέγα καὶ σεβάσμιον μυστήριον τῆς ἀναστάσεως, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ μετὰ τὸ τελειῶσαι τὸν δῆμον τῶν βενέτων, ἀκτολογεῖ ὁμοίως καὶ ὁ δῆμος τῶν πρασίνων, καὶ λέγει ἀπελατικὸν ἦχ. α'· σήμερον ὁ τοῖς ἀγγέλοις ἀπόῤῥητον καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ μετὰ τὸ τελειῶσαι τὸν δῆμον τῶν πρασίνων, λέγουσιν οἱ κράκται τῶν βενέτων· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας Ῥωμαίων. Φθογγὴ καὶ ὁ λα-

A

CAP. V.

Acta in feria ſecunda ſeptimanae Renovationis.

Peracto eccleſiaſtico officio, quando Domini menſae adſident, Venetorum organum ſonat, et dicit populus: *Sancta.* Organo ſilente, praecentores: *Ter ſancte, cum Dominis ſimul impera.* Vox et populus ter: *Ter ſancte.* Cantores: *et tu eorum curam in omnibus ſuſcipe.* Vox et populus ter: *Ter ſancte.* Cantores: *Augens vitae tempora.* Vox et populus ter: *Ter ſancte.* B Cantores: *Ad perfectam laetitiam Romanorum.* Vox et populus ter: *Ter ſancte.* Cantores: *Cum piis Deique amantibus coniugibus.* Vox et populus ter: *Ter ſancte.* Cantores: *Et venerandis porphyrogenitis in purpura.* Vox et populus ter: *Ter ſancte.* Cantores: *Et Venetorum, fidelium ſervorum veſtrorum.* Vox et populus ter: *Ter ſancte.* Cantores: *Reſurgens Deus noſter, Dominos cuſtodi.* Vox et populus ſimiliter ter: *Reſurgens Deus noſter, Dominos cuſtodi.* Cantores: C *Spiritus ſancte, Auguſtas ſerva!* Populus eadem ter. Cantores: *Mater Dei noſtri, cuſtodi porphyrogenitos:* eadem populus ter. Cantores: *Domine, vitam eorum per noſtram.*

II. Hymnus toni I: *Aperiantur ſepulcra et mortui reſurgant! Dominus enim hodie e ſepulcro ſurrexit. Gaudeant viventes, et ob vitam exultent: mortis enim ſtimulus hodie evanuit. Candidam veſtem creatura, laudans creatorem, induat: peccati enim tyrannis hodie ſublata eſt. Valde exultet urbs veſtra, Domini, divinitatem in trinitate hodie adorans, in* D *perniciem barbarorum, et Romanorum ſalutem.* Poſt hanc cantionem dicunt apelaticum toni I: *Magnum ac venerandum reſurrectionis myſterium* etc. Poſtquam Venetorum factio acclamare deſiit, populus Praſinus ſimiliter acclamat, et apelaticum toni I dicit: *Hodie ineffabile angelis myſterium* etc. Quo finito, Venetorum praecentores: *Domine, ſerva Romanorum Dominos.* Vox et populus ter: *Domi-*

ne, ſerva. Cantores: *Domine, a te coronatos ſerva.* Vox et populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Serva, Domine, Imperatores cum Auguſtabus et Porphyrogenitis.* Vox et populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Qui reſurrexiſti, Deus noſter, Dominos ſerva.* Cantores: *Spiritus ſancte, Auguſtas protege.* Vox et populus eadem ter. Cantores: *Mater Dei noſtri, Porphyrogenitos cuſtodi.* Vox et populus eadem, ter: Cantores: *Domine, vitam eorum per vitam noſtram.* Vox et populus eadem ter: & ſtatim Triclinarius e feneſtra duabus factionibus miſſilia diſtribuit, quae, fauſta Dominis apprecatae, diſcedunt.

A δὲ ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. Οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. Οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· ὁ ἀναστὰς Θεὸς ἡμῶν τοὺς δεσπότας φύλαττε. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· οἱ εἰς ὁ ἀναστὰς Θεὸς ἡμῶν τοὺς δεσπότας φύλαττε. Οἱ κράκται· Πνεῦμα τὸ πανάγιον τὰς αὐγούστας σκέπασον. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ΄. οἱ κράκται· μήτηρ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, φύλαττε τὰ πορφυρογέννητα. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ΄. οἱ κράκται· Κύριε ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. καὶ εὐθέως ῥίπτει ἄνωθεν ἀπὸ B τῆς θυρίδος ὁ ἀρτικλίνης τὰ δύο μέρη τὰ ἀποκόμβια, καὶ ἐπεύχονται τοῖς δεσπόταις, καὶ ἀναχωροῦσι.

REDITVS DOMINORVM VESPERTINVS A TEMPLO S. S. APOSTOLORVM AD PALATIVM.

Ὑποστροφὴ τῶν δεσποτῶν δείλης ἀπὸ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους * πρὸς τὸ παλάτιον.

* Γρ. ἀπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

RECEPTIO PRIMA ad Leones. Stat ibi princeps Venetorum, ſeu Domeſticus Scholarum, cum populo ſuo Veneto, et dicunt praecentores: *Feliciter venit divina maieſtas.* Vox et populus ter: *Feliciter veniſtis.* Acclamationis autem acta a praecentoribus et populo, ut in C reliquis receptionibus cantantur. Abeuntibus Dominis, populus curſoria dicit: *Salve, potentiſſime Imperator, gaudium orbis, famule Dei, Romanorum felicitas, laetitia Venetorum, voluptas et decus, te divinum numen centum annos populo ſuo praeeſſe ſinat!* Aliud: *Gaudium hodie, tranquillitas et quies ingens: Domini enim gaudium induti, ut phoſphori, in maieſtate ſplendent, et orbi felicitas contingit. Ipſum enim gaudium noſtrum orbis etiam laetitia eſt.* Aliud: *Dextra Dei noſtri, Domini, potentiam fecit, pax in proprio imperio viget, idque in ipſo, ad clementiam, in fide exaltavit. Gaudeant coeleſtes ſpirituum exercitus, gaudeant copiae Romanorum, Chriſtiani omnes, feſtum Deo celebraturi, ſimul gaudeant!* Sciendum eſt, haec curſoria in caeteris quoque proceſſionibus recitari.

Δοχὴ α΄. εἰς τοὺς Λέοντας. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· καλῶς ἦλθεν ἡ ἔνθεος βασιλεία. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· καλῶς ἤλθετε. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς, καὶ μετὰ τὸ ἀποκινῆσαι τοὺς δεσπότας, λέγει ὁ δῆμος τὰ δρομικά· Χαίροις κραταιότατε αὐτοκράτορ, χαρὰ τῆς οἰκουμένης, τοῦ Θεοῦ ὁ θεράπων, Ῥωμαίων εὐτυχία, ἀγαλλίασις Βενέτων, εὐφροσύνη καὶ κοσμιότης, σὲ ἡ θεότης ἐπὶ χρόνους ἑκατὸν ἀξιώσῃ, τὴν ἑαυτοῦ διέπειν πολιτείαν. Ἄλλο· Χαρὰ ὧδε σήμερον γαλήνη καὶ πραότης μεγάλη· οἱ γὰρ δεσπόται χαρὰν ἠμφιεσμένοι ὡς ἑωσφόροι ἐκλάμπουσιν ἐν τῷ κράτει, καὶ δέχεται τῷ κόσμῳ εὐτυχία, αὐτὴ γὰρ χαρὰ ἡμῶν καὶ ἀγαλλίασις κόσμου. Ἄλλο· Ἐποίησε δύναμιν ἡ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, δεσπόται, ἀντελάβετο εἰρήνη τῆς ἰδίας πολιτείας, καὶ ἐν αὐτῷ ἐν τῇ πίστει ὕψωσε πρὸς εὐμένειαν. Ἀγάλλεσθε οὐράνιαι στρατιαὶ τῶν ἀσωμάτων, συναγάλλου στρατόπεδον τῶν Ῥωμαίων, καὶ συναγάλλεσθε πάντες χριστιανοὶ ἑορτάζειν Κυρίῳ. Ἰστέον, ὅτι ταῦτα τὰ δρομικὰ λέγονται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι.

MS. fol. 38. a.

II. RECEPTIO SECVNDA IN AEDE S. POLYEVCTI. Stat ibi Tribunus Venetorum cum factione alba, et dicunt cantores: *Feliciter venit divina maieſtas.*

β΄. Δοχὴ β΄. εἰς τὸν ἅγιον Πολύευκτον. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· Καλῶς ἦλθεν ἡ ἔνθεος βασιλεία. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας

ἄξια ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, A καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Δοχὴ γ'. εἰς τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν τοῦ Ὀλυβρίου. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐξκουβίτωρ μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν πρασίνων, καὶ λέγει δρομικὰ ἦχ. α' ὁ ἀχρόνως τῷ πατρὶ, καὶ τὰ ἑξῆς. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄξια ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Δοχὴ δ'. εἰς τὸ Φιλαδέλφιον. Δέχεται κἀκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν βενέτων, ἤγουν δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν βενέτων. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄξια ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. B Δοχὴ ε'. εἰς τὸν Ταῦρον. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄξια ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ

MS. fol. 31. b ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Δοχὴ ς'. ἐν τῷ φουρνικῷ τῶν ἀρτοπωλῶν ὑποστρεψάμενος ὁ αὐτὸς δήμαρχος, μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου, ποιοῦσιν ἐκεῖ δοχήν. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄξια ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Δοχὴ ζ'. ἐν τῷ φόρῳ. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐξκουβίτωρ, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν πρασίνων. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄξια ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς C καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Δοχὴ η'. ἐν τῷ πραιτωρίῳ. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν βενέτων, μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄξια ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ ἄξιον λέγουσιν οἱ κράκται· καλῶς ἦλθεν ἡ ἀναίρεσις τῶν τῆς Ἀγαρ. Ὁ λαός· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σου εἰς πολλὰ ἔτη. Δοχὴ θ'. ἐν τῷ φουρνικῷ τοῦ Μιλίου. ὑποστρεψάμενος ὁ αὐτὸς δήμαρχος τῶν βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, ποιεῖ ἐκεῖσε δοχήν. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄξια ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν, καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Καὶ D πάλιν μετὰ μικρὸν τῆς τοιαύτης δοχῆς δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν πρασίνων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν ἐξκουβίτων. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄξια ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. Καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν τῆς τοιαύτης δοχῆς, δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν εἰς τὸ κάγκελον τῆς Χαλκῆς. Τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄξια ᾄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς.

Acclamationis vero acta a cantoribus et populo, ut in caeteris quoque receptionibus, cantantur. RECEPTIO TERTIA ad ſanctam Euphemiam Olybrii. Stat ibi Tribunus Praſinorum, ſeu Excubitor, cum tranſitorio Praſinorum populo, et curſoria toni I dicit: *qui aeternum patri* etc. Acta vero acclamationis a cantoribus et populo, ut in caeteris receptionibus mos eſt, cantantur. RECEPTIO QVARTA ad Philadelphium. Stat ibi princeps Venetorum, ſeu Domeſticus ſcholarum, cum Venetorum populo. Acclamationis autem acta a cantoribus et populo, ut in caeteris receptionibus obtinet, cantantur. QVINTA ad Taurum. Stat ibi tribunus Praſinorum cum factione ruſſa, acta vero acclamationis a cantoribus et populo, ut in caeteris receptionibus, recitantur. SEXTA ad fornicem piſtorum. Reverſus idem Tribunus cum ruſſis, Dominos ibi excipit. Acclamationis autem acta a praecentoribus et populo, ut in caeteris receptionibus, cantantur. SEPTIMA in foro. Stat ibi princeps Praſinorum ſeu excubitor, cum populo Praſino. Acclamationis vero acta a cantoribus et populo, ut in caeteris receptionibus, cantantur. OCTAVA in Praetorio. Stat ibi Tribunus Venetorum cum populo albo. Acclamationis vero acta a cantoribus et populo, ut in caeteris receptionibus, cantantur. Poſtremo cantores dicunt: *Pulchre venit exitium Agarenorum.* Populus: *Longaevam Deus ſacram maieſtatem veſtram in multos annos faciat!* NONA in fornice Milii. Reverſus idem Venetorum Tribunus cum populo albo, Imperatores ibi excipit. Acclamationis vero acta a praecentoribus et populo, ut in caeteris receptionibus, cantantur. Non procul inde princeps Praſinorum ſeu Domeſticus excubitorum iterum adeſt. Acclamationis vero acta a praecentoribus et populo, ut in caeteris receptionibus, cantantur. Non longe inde Venetorum princeps ſeu Domeſticus ſcholarum iterum, in cancellis Chalces, adeſt: acclamationis vero acta a cantoribus et populo, ut in caeteris receptionibus, cantantur.

CAP. VI.

A

Acta feriae ſecundae Dominicae poſt Paſcha.

Sciendum eſt, dominica ſecunda poſt Paſcha, quando menſae Domini adſident, eundem ritum idemque officium, ac ſecunda feria Renovationis, obſervari. Scilicet et duarum factionum acclamationes, et omnia, quae ſupra declarata fuerunt: niſi quod Veneti apelaticum toni obliqui quarti dicant: *Renova te, creatura, Chriſtus reſurrexit: celebra Domino feſta tua. E ſepulcro enim, ſigillo munito, vitae ſol exortus eſt, et Apoſtolis, clauſis ianuis, apparuit. Spiritus Sanctus per ipſum renovat, et pacem orbi univerſo largitur, maieſtatem Imperatorum ſyderis nunquam occidentis ortus renovat, et magnificat, procedens hodie, ut ſplendidus ſol, ad honorem, gloriam et ſalutem Romanorum.* Praſini vero dicunt: *Signa triſtis moeſtitiae Apoſtoli depoſuerunt, in Galilaeam cum gaudio proceſſere, et, quem deſideraverant, reſuſcitatum e mortuis viderunt. Doctrina ineffabili ab eo imbuti, orbem ſicut radii penetrantes, ſplendidam reſurrectionis diem nunciarunt: quorum patrocinium, per gratiam divinam vos, Domini, ad Romanorum felicitatem, cuſtodiat!* Sciendum eſt, Dominis ab aede S. S. Apoſtolorum ad palatium hoc feſto revertentibus, eundem ritum et ordinem, ac in ſecundo Renovationis, obſervari: ſcilicet et excipiuntur in dictis locis, ac acclamationes, ſupra commemoratae, recitantur, praeterquam quod Veneti tono obliquo canunt: *Triſtis moeſtitiae ſigna Apoſtoli depoſuerunt* etc. item tono primo: *Is, qui aeternum Patri* etc.

ΚΕΦ. ϛʹ.

Ακτα τῇ ἑορτῇ τῇ Κυριακῇ τοῦ Αντίπασχα.

Ἰστέον, ὅτι τῇ κυριακῇ τοῦ Ἀντίπασχα, ὅτε ἀκουμβίζουσιν οἱ δεσπόται ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἡ αὐτὴ τάξις, καὶ ἡ ἀκολουθία γίνεται τῆς δευτέρας τῆς διακαινησίμου, δηλονότι καὶ αἱ ἀκτολογίαι τῶν δύο μερῶν, καὶ πάντα καθὼς προείρηται, πλὴν οἱ μὲν Βένετοι λέγουσιν ἀπελατικὸν ἦχ. πλαγ. δʹ· Ἀνακαινίζου ἡ κτίσις, Χριστὸς ἀνέστη, ἑόρταζε τῷ Κυρίῳ τὰς ἑορτάς σου. Ἐσφραγισμένου γὰρ τοῦ τάφου, ὁ τῆς ζωῆς ἥλιος ἀνατείλας, καὶ ὀφθεὶς ἀποστόλοις τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον δι' αὐτοῦ ἐγκαινίζει, καὶ εἰρήνην χαρίζεται πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, καὶ τὸ βασιλείων κράτος ἀστέρος ἀνατολὴ τοῦ ἀδύτου νεουργεῖ καὶ μεγαλύνει, ὡς λαμπρὸς ἥλιος, προερχόμενος σήμερον εἰς δόξαν, εἰς καύχημα, εἰς ἀνέγερσιν Ῥωμαίων. Οἱ δὲ πράσινοι τόδε· Ἀποβαλόντες σύμβολα λυπηρᾶς κατηφείας, οἱ ἀπόστολοι, χαίροντες προῆλθον εἰς Γαλιλαίαν, καὶ εἶδον, ὃν ἐπόθουν ἐκ νεκρῶν ἐγηγερμένον. Ἀπορρήτου δεξάμενοι παρ' αὐτοῦ μυσταγωγίαν, καὶ ὡς ἀκτῖνες διαδραμόντες τὸν κόσμον, φαιδροφόρον ἐκήρυξαν τῆς ἀναστάσεως τὴν ἡμέραν, αὐτῶν ἡ προστασία τῇ θείᾳ παντευχίᾳ ὑμᾶς διαφυλάξει, δεσπόται, εἰς εὐτυχίαν Ῥωμαίων. MS. fol. 39. a

B

Ἰστέον, ὅτι ὑποστρεφόντων τῶν δεσποτῶν δῆλον ἀπὸ τοὺς ἁγίους ἀποστόλους* εἰς τὸ παλάτιον ταύτῃ τῇ ἑορτῇ ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ἀκολουθία γίνεται τῆς δευτέρας τῆς διακαινησίμου, δηλονότι καὶ αἱ δοχαὶ ἐν τοῖς προειρημένοις τόποις, καὶ αἱ ἀκτολογίαι καθὼς προείρηται. Πλὴν λέγουσιν οἱ Βένετοι ἀπελάτικον ἦχ. πλαγ. δʹ· Ἀνακαινίζου ἡ κτίσις καὶ τὰ ἑξῆς. Οἱ δὲ πράσινοι ἦχ. πλαγ. δʹ· Ἀποβαλόντες τὰ σύμβολα λυπηρᾶς κατηφείας, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἄλλο ἦχ. αʹ· Ὁ ἀχρόνως τῷ Πατρὶ, καὶ τὰ ἑξῆς.

C

* γρ. ἀπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

D

CAP. VII.

In feria IV. ſeptimanae IV. poſt Paſcha.

Sciendum, in hac mediae Pentecoſtes proceſſione, procedentibus iterumque revertentibus Dominis, ſimiles receptiones et acclamationes, ut in ſecunda feria Renovationis, inſtitui: niſi quod Veneti apelaticum toni I dicant: *Magne et venerande Spiritus! qui in coelo cum*

ΚΕΦ. Ζ.

Τῇ ἑορτῇ τῆς μεσοπεντηκοστῆς.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι καὶ τῇ προελεύσει ταύτῃ τῆς μεσοπεντηκοστῆς, καὶ ἀπιόντων τῶν δεσποτῶν, καὶ πάλιν ὑποστρεφόντων, καὶ αἱ δοχαὶ καὶ αἱ ἀκτολογίαι ὅμοιαι γίνονται τῆς δευτέρας τῆς διακαινησίμου. Πλὴν οἱ Βένετοι λέγουσιν ἀπὸ φωνῆς ἀπελατικὸν ἦχ. αʹ· Πνεῦμα μέγα καὶ σεβάσμιον. Ὁ ἄνω

Ὁ ἀποδεξάμενος σὺν τῷ Πατρὶ, ὡς πάντων Κύριος, ἐν ἱερῷ συνόμιλος ὢν Ἑβραίοις, διδάσκει σοφίας ῥεῖν νάματα, ὑπερφυῶς ἡ σοφία τοῦ ὑψίστου ἀναφωνεῖ· Οἱ διψῶντες προσέρχεσθε, καὶ δροσίζεσθε
MS. fol. 39. b. τοῦ πνεύματος τὴν πόσιν, ἐκεῖνο τὸ ἀείζωον πόμα. Τὰ πλήθη ἀγάλλονται πίνοντα, καὶ γεραίρουσι τὸ κράτος ὑμῶν, δεσπόται, εἰς δόξαν, εἰς καύχημα, εἰς ἀνύψωσιν Ῥωμαίων. Οἱ δὲ πράσινοι λέγουσι τόδε ἦχ. α'· Ὁ μεσίτης ὢν πλάσματος, καὶ Πατρὸς τοῦ ἰδίου Θεοῦ λόγος, τῷ καὶ ἑορτῆς ἐν μέσῳ παῤῥησιάζῃ· ὁ μέλλων ἐκ τῆς πλευρᾶς τῆς ἀχράντου ῥεῖθρα προχέειν *ἀφθαρσίας ὅλῳ τῷ κόσμῳ, νῦν διψῶντας ποτίζεις ἐκ χειλέων διδασκαλίας νάματα, καὶ ὁ ἄπιστος δῆμος θαυμάζει μὲν, καὶ συνέχεται σῇ κυβερνήσει. σὺ οὖν ὁ στέψας τῷ στέφει, Θεὲ, δεσπότας, παλάμῃ σου φύλαττε εἰς ἀνέγερσιν Ῥωμαίων. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ταύτῃ τῇ ἑορτῇ τῆς μεσοπεντηκοστῆς, ἐπὶ τῆς τραπέζης τῶν δεσποτῶν καθεζομένων, ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ἀκολουθία γίνεται, καθὼς καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου.

* γρ. ἀθανασίας

A Patre, ut Dominus omnium, celebratur, in templo cum Hebraeis converſans, flumina ſapientiae ſcaturire docet, et altiſſimi ſapientia admirandum in modum exclamat: *Accedite ſitientes, et ſpiritus, qui potus perennis eſt, hauſtu irrigamini. Populi bibentes exultant, et potentiam veſtram, Domini, ad gloriam, honorem, et incrementum Romanorum, venerantur.* Praſini vero voce toni I: *Mediator creaturae ſuique patris divinum verbum, in medio templo, hoc feſto libere loquitur: qui e latere puriſſimo in totum orbem* B *flumina immortalitatis effuſurus es, nunc ſitientibus, e labiis, doctrinae flumina profundis, at imperitum vulgus miratur, tuaque gubernatione continetur. Tu igitur Deus, qui manu tua Dominos coronaſti, ad laetitiam Romanorum eos cuſtodi.* Sciendum eſt, hoc mediae Pentecoſtes feſto, Dominis menſae accumbentibus, eundem ritum et morem, ac in ſecunda Renovationis feria, obſervari.

ΚΕΦ. Η.

Τῇ ἑορτῇ τῆς Ἀναλήψεως.

Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς ἀναλήψεως, ὅτε ἀκουμβίσωσιν οἱ δεσπόται ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ἀκολουθία γίνεται τῆς δευτέρας τῆς διακαινησίμου, δηλονότι καὶ αἱ ἀκτολογίαι τῶν δύο μερῶν, καὶ πάντα καθὼς προείρηται. Πλὴν οἱ μὲν βένετοι λέγουσι τὴν φωνὴν ἦχ. πλαγ. α'· Ὡς ἀείζωον ῥεῖθρον πηγὴν ἁγίαν Χριστιανοὶ εὑρηκότες μόνην σὲ, τὴν παναγίαν τοῦ Θεοῦ μητέρα, δυσωποῦμεν ὡς Θεοτόκον, καὶ ἐξαιτοῦμεν στόματι ἀσιγήτῳ, πτέρυξι τῆς σῆς πρεσβείας ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα περιφύλαττε μέχρι τέλους. Ὁ ἀπελατικὸς ἦχ. δ'· Σὲ τὴν παστάδα τοῦ Χριστοῦ, δι' ἧς ἔλαμψε Χριστὸς κατὰ σάρκα τοῖς βροτοῖς, αἰνοῦμεν λαοὶ ἐπαξίως· Θεοτόκε, τοὺς δεσπότας ὡς φωστῆρας περίσωζε εἰς ἀνέγερσιν τοῦ κόσμου, καὶ βενέτων ἀεὶ σε κεκτημένων κραταίωμα βοηθείας. Οἱ δὲ πράσινοι λέγουσι τὴν φωνὴν πλαγ. δ'· Ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς Ῥωμαίων, Παρθένε, μήτηρ Θεοῦ τοῦ λόγου, συστρατήγησον μόνη τοῖς δεσπόταις ἐν τῇ πορφύρᾳ, τοῖς λαβοῦσιν ἐκ σοῦ τὸ στέφος, ὅτι αὐτοί σε κέκτηνται κατὰ πάντα θυρεὸν ἀπροσ-
MS. fol. 40. a. μάχητον ἐν τῇ πορφύρᾳ. Ἄλλο ἦχ. δ'· Καταφυγῆς ἐλπίδα καὶ σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως

CAP. VIII.

In Feſto Aſcenſionis.

C Sciendum eſt, feſto Aſcenſionis, dum menſae Domini accumbunt, eoſdem ritus, ac ſecundo Renovationis die, ſcilicet tum acclamationes duarum factionum, tum alia omnia, quae ſupra commemoravimus, obſervari: niſi quod Veneti tono obl. I dicant: *Vt perenne flumen, te fontem ſacrum, ſolam ſanctiſſimam Dei matrem, Chriſtiani invenimus. Veneramur te, tanquam Deiparam, et obteſtamur ore nunquam ſilente: alis tuae gloriae N. N. perpetuo tuere.* Apelaticus toni quarti: *Te, thalamum* D *Chriſti, per quam ſecundum carnem Chriſtus hominibus apparuit, merito populi laudamus. Deipara, Dominos, ut lumina, ad ſalutem orbis, et Venetorum tibi ſemper addictorum robur et praeſidium, conſerva.* Praſini dicunt tono obliquo IV: *Fons vitae Romanorum, virgo, mater Dei verbi, ſola cum Dominis in purpura milita, quod ipſi te in omnibus, tanquam invictum clypeum, in purpura receperunt.* Alius tono IV: *Chriſtiani, qui te ſanctiſſimam, refugii*

ſpem et auxilii ſalutisque gloriam, nacti ſumus, tanquam praeſidium, oramus, tutelaribus alis eos circumambias! tua enim virtute ab hoſtibus victoriam reportant.

II. Sciendum eſt, hoc feſto Principes ita excipi ſolere. Prima receptio fit extra Cameram in porticu, ubi et Columna ſtat. Hic princeps Venetorum, ſeu Domeſticus ſcholarum, cum Venetis adeſt. Receptio ſecunda ad aquaeductum, per quem aqua effluit. Stat ibi princeps Praſinorum, ſeu Excubitor. Tertia in S. Mocii, ubi Venetorum Tribunus cum populo albo adeſt. Quarta in Exacionio, ubi Tribunus Praſinorum cum factione ruſſi. Quinta in Xerolopho e regione ſacelli S. Callinici: ſtat ibi Tribunus Praſinorum cum populo albo. Sexta in foro Bovis: ibi princeps Praſinorum, ſeu Domeſticus Excubitorum. Septima in foro Amaſtriano: ſtat ibi Venetorum princeps, ſeu Domeſticus ſcholarum. Octava in Philadelphio: revertens Venetorum tribunus cum populo albo ibi Principes excipit. Nona in Tauro: ubi Tribunus Praſinorum cum populo ruſſo adeſt. Decima in fornice piſtorum: revertens Tribunus Praſinorum, cum populo ruſſo Principes excipit. Vndecima in foro: revertens Praſinorum Tribunus, cum populo ruſſo praeſto eſt. Duodecima in Praetorio: ſtat ibi Tribunus Venetorum cum populo albo. Decima tertia in fornice Milii: revertens Tribunus Venetorum cum populo albo principes excipit. Non procul inde princeps Praſinorum, ſeu Excubitor, cum tranſitoria factione Praſina, nec magno ſpatio interiecto, revertens Praſinorum Tribunus cum populo ruſſo, ante Achilleas thermas, ad portam Meletes, adeſt. Venetorum autem princeps, ſeu Domeſticus ſcholarum, cum tranſitorio Venetorum populo, in cancellis Chalceos excipit.

III. Sciendum eſt, acclamationes factionum eaſdem, ac ſecunda Renovationis die, eſſe. Hymni Venetorum, quos curſorie dicunt: *Salve, potentiſſime Imperator* etc. *Patrocinium immaculatum*

A κλέος σε τὸν πάναγνον* Χριστιανοὶ κεκτημένοι, ἐξαιτοῦμεν ὡς ἀκλόνητον, πρεσβευτικαῖς πτέρυξι περίσκεπε· οἱ γὰρ κλίνονται ἰσχὺν κατ' ἐχθρῶν τροπαιοφόρον. * τὸ πανάγιον ut ſupra.

β'. Ἰστέον, ὅτι ταύτῃ τῇ ἑορτῇ γίνονται αἱ δοχαὶ οὕτως. Δοχὴ α'. ἔξωθεν τῆς καμάρας τοῦ ἐμβόλου, ἐν ᾧ καὶ ὁ κίων ἵσταται. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων. Δοχὴ β'. εἰς τὸν ἀγωγόν, ἐν ᾧ τὸ ὕδωρ ἐκρεῖ. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐκσκούβιτος. Δοχὴ γ'. εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ B δήμου τοῦ λευκοῦ. Δοχὴ δ'. ἐν τῷ Ἐξακιονίῳ. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου. Δοχὴ ε'. εἰς τὸν Ξηρόλοφον ἀντικρὺ τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου Καλλινίκου. Δέχεται κἀκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων, μετὰ καὶ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ. Δοχὴ ς'. εἰς τὸν Βοῦν. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν ἐκσκουβίτων. Δοχὴ ζ'. εἰς τὸν Ἀμαστριανόν. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν. Δοχὴ η'. εἰς τὸ Φιλαδέλφιν. Ὑποστρεψάμενος ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, ποιεῖ ἐκεῖσε δοχήν. Δοχὴ θ'. εἰς τὸν Ταῦρον. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ C ῥουσίου. Δοχὴ ι'. ἐν τῷ φορνικῷ τῶν ἀρτοπωλῶν. Ὑποστρεψάμενος ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου, ποιεῖ ἐκεῖσε δοχήν. Δοχὴ ια'. ἐν τῷ φόρῳ. Ὑποστρεψάμενος ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου ποιεῖ ἐκεῖσε δοχήν. Δοχὴ ιβ'. ἐν τῷ πραιτωρίῳ. Δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ. Δοχὴ ιγ'. ἐν τῷ φορνικῷ τοῦ Μιλίου· ὑποστρεψάμενος ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, ποιεῖ ἐκεῖσε δοχήν. Καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν τῆς τοιαύτης δοχῆς, δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐκσκούβιτος, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Πρασίνων. Καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν ὑπο- MS. fol. 40. b. D στρεψάμενος ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων, μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου, ποιεῖ ἐκεῖσε δοχὴν ἀντικρὺ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὴν πύλην τῆς Μελέτης, καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν τῆς τοιαύτης δοχῆς, δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων εἰς τὸ κάγκελλον τῆς Χαλκῆς.

γ'. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι αἱ ἀκτολογίαι τῶν δήμων γίνονται, καθὼς καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου. Αἱ φωναὶ τῶν Βενέτων, ἃς λέγουσι δρομικῶς· Χαίροις κρατιαίτατε αὐτοκράτωρ, καὶ τὰ ἑξῆς. Οἱ ἀπελατικοί· Προστασίαν ἀκαθαίρε-

τον, καὶ σκέπην τὴν ἀνύμφευτον λαβόντες, θεόστεπτοι εὐεργέται, καὶ ταῖς αὐτῆς ἐγκαυχώμενοι παναχράντοις πρεσβείαις, ἀκαταμάχητοι ὄντες ἔθνεσιν ὑπεναντίοις. Αὕτη γὰρ ἐπισκιάζει ἐν ἡμέρᾳ πολέμου ταῖς κορυφαῖς ὑμῶν, καὶ ταῖς νίκαις ὑμᾶς ἀνικήτως στεφανοῖ, εἰς εὐτυχίαν καὶ δόξαν τῶν Ῥωμαίων. Ἄλλο ἦχ. γ'· Εὐλογεῖται τὸ ὄρος ἐλαιῶν, ἐν αὐτῷ γὰρ εὐλογεῖται ἡ χορεία τῶν ἀποστόλων, καὶ εἶδον δόξαν ὑψίστου, ἐκεῖθεν πρὸς οὐρανὸν σαρκὶ ἀναφερόμενον Θεὸν, καὶ πύλας αἰωνίους ἀνοιγομένας, καὶ τὸν δεσπότην προσδεχομένας. Στρατιαὶ δὲ τῶν ἀγγέλων ὁμολογοῦσι καὶ τὸν πατέρα πρὸς τὸν υἱὸν εἰπόντα· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν σοι κλίνω πᾶν ποιημάτων γόνυ. Ἄλλο ἦχ. πλαγ. δ'· Ἐπέστη Χριστὸς τοῖς ἀποστόλοις καὶ ὤφθη αὐτοῖς εἰρήνην λέγων, καὶ τὰς ῥήσεις τῶν προφητῶν αὐτοῖς ἑρμηνεύων, πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν πάντας ἐξάγαγεν ἀθρόον, καὶ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος ἄρας, εὐλογήσας αὐτοὺς, εἰς οὐρανοὺς ἀνελήφθη, ἐπαγγειλάμενος αὐτοῖς, καὶ τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος παρουσίαν, χαρᾶς αὐτοὺς ἐμπλήσας. Διὸ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εὐεργέται, εὐλογήσει ὑμᾶς ἐν πᾶσι, καὶ χαρᾶς ἐμπλήσει τὴν ὑμῶν βασιλείαν. Αἱ φωναὶ τῶν πρασίνων, ἃς λέγουσιν ἦχ. δ'· Καταφυγῆς ἐλπίδα καὶ σωτηρίας, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἄλλο ἦχ. γ'· προσκυνήσαντες οἱ ἀπόστολοι ὁμοῦ Χριστὸν εἰς οὐρανοὺς ἀνα-
MS. fol. 41. a ληφθέντα, κατέλαβον τὴν Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς, ὅτι εὕρησαν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὃν ἔγραψε Μωσῆς, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν προφητῶν, καὶ ἐθεάσαντο τὴν δόξαν αὐτοῦ, μετὰ σταυροῦ ἐκ δεξιῶν καθημένου τοῦ πατρός· αὐτὸς ὑμᾶς φυλάξει, εὐεργέται, εἰς εὐτυχίαν Ῥωμαίων. Ἄλλο ἦχ. γ'· Βαρβάροις ξένον θαῦμα· ὡς γὰρ ὑετὸς ἐπὶ πόκον, λόγος τοῦ Πατρός· Καὶ νῦν ὁρᾶτε εἰς οὐρανοὺς ἀνιόντα σαρκοφόρον, ὅτι ἐπλήρωσε τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς, συγκαλέσας τὰ ἔθνη πάντα τῇ ἀληθείᾳ λατρεύειν, ὅθεν καὶ πληρώσας τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκονομίαν, ἐκ δεξιῶν ἐκάθισε τῆς δυνάμεως Κυρίου. Αὐτὸς ὑμᾶς φυλάξει, εὐεργέται, εἰς εὐτυχίαν Ῥωμαίων.

A *et virgineam tutelam, a Deo coronati Evergetae, accepiſtis, eiusque puriſſimis muneribus ſuperbientes, inimicis gentibus apparetis. Ipſa enim belli tempore vertices veſtros obumbrat, eosque ob partas victorias coronat, ad felicitatem et gloriam Romanorum.* Alius toni tertii: *Mons Oliveti laudetur, in eo enim chorus Apoſtolorum celebratur, qui gloriam altiſſimi, ad coelum in carne elatum Deum, aeternasque portas apertas, et Dominum excipientes, viderunt. Angelorum vero exercitus patrem quoque cantu celebrant, ad filium dicen-* B *tem: Sede ad dextram meam, uſque dum creaturae omnes genua tibi inclinent.* Alius tono obliquo tertio: *Chriſtus Apoſtolis adſtitit, ipſisque, pacem nuncians, apparuit, et verbis prophetarum expoſitis, omnes ad unum in montem Olivetum duxit, manusque ad coelum attollens, eisque benedicens, in coelum adſumtus eſt, annunciata ipſis Sancti Spiritus praeſentia, ipſisque gaudio impletis. Propterea et Deus noſter, benefici Imperatores, vobis in omnibus benedicet, veſtramque maieſtatem gaudio implebit.* C Praſinorum cantiones, quas tono quarto dicunt: *Refugii ſpem et ſalutis* etc. Alia tono tertio: *Apoſtoli Chriſtum coelo receptum ſimul adorantes, Hieroſolyma cum gaudio petiere, quod Chriſtum Ieſum, Dei filium, de quo Moſes et ceteri prophetae ſcripſerant, invenerunt, gloriamque eius, cum cruce ad dextram patris ſedentis, viderunt. Ille vos, benefici Imperatores, in felicitatem Romanorum, ſervabit.* Alia tono III: *Inauditum barbaris miraculum! ut enim pluvia ſuper vellus, ſic verbum Patris: et nunc videte, qui carnem portaverat, impleta Pa-* D *tris voluntate, in coelum abiit, gentes omnes, ut veritati ſerviant, convocat, quare, oeconomia ſalutis noſtrae peracta, ad dextram poteſtatis Domini ſedet. Ipſe vos, Evergetae, ad Romanorum ſalutem tuebitur!*

ΚΕΦ. Θ.
Τῇ ἑορτῇ τῆς Πεντηκοστῆς.

Τῶν Βενέτων φωνὴ ἦχ. πλαγ. δ'· Ἡ τοῦ θείου πνεύματος παρουσία· Τοῖς ἐν γῇ ἐπέλαμψε θεο-

CAP. IX.
In Feſto Pentecoſtes.

Venetorum hymnus tono obliquo quarto: *Spiritus divini praeſentia. Iis,*

qui in terra degunt, divina cognitio apparuit. Alius eiusdem toni: *Ipſe Paracletus hodie coelo delapſus, tanquam in igneis linguis Apoſtolis apparens, conſubſtantialem Trinitatis fidem praedicare docuit, gentes illuſtravit, errorem igne delevit, benefactores opportunis victoriis beat, eorumque brachio barbaros ſubiicit. Vniverſus orbis gaudeat, quod victoria et gaudium apud Romanos imperat.* Receptio II. Praſinorum, cantio toni IV: *Quadruplici Apoſtolorum trinitati flamma trinitatis apparuit.* Hymnus apelaticus toni IV: *Chriſtus in linguis igneis gentes ad cognitionem veritatis perduxit. Ipſe, a Deo coronati Imperatores, Spiritus Sancti praeſentia ſacratam coronam venerandis verticibus veſtris impoſuit: propterea eum ex animo indeſinenter et venerabundi intuemur: Domine, aeternum imperans, hos nobis in gaudium et ſalutem Romanorum ſerva.* Receptio III. Venetorum, vox toni IV: *Ignis ſpecie in Apoſtolos Spiritus Sanctus hodie e coelo deſcendit.* Alia eodem tono: *Deus, qui flammis, linguas mutantibus, gentium impietatem delevit, vobis, Domini fortiſſimi, vincere et extinguere gentium impietatem, edixit: qui diverſis nunc linguis utuntur, hos, una lingua in fide loquentes, trahet N. N. gaudium et ſalus Romanorum.*

A γνῶσις. Ἄλλο, ἦχος ὁ αὐτός· Ὁ παράκλητος σήμερον οὐρανόθεν, ὡς ἐν πυρίναις γλώσσαις, ἐπιφοιτήσας τοῖς ἀποστόλοις, ἐδίδαξεν κηρύττειν τὴν ὁμοούσιον πίστιν τῆς Τριάδος, τὰ ἔθνη ἐφώτισεν, τὴν πλάνην κατέφλεξε, τοὺς εὐεργέτας ταῖς νίκαις ὡραΐζει, καὶ τῷ βραχίονι αὐτῶν βαρβάρους καθυποτάσσει· ἀγαλλιάσθω πᾶσα ἡ οἰκουμένη, ὅτι νίκη βασιλεύει καὶ χαρὰ ἐν τοῖς Ῥωμαίοις. Δοχὴ β΄. τῶν πρασίνων, φωνὴ ἦχ. δ΄· Τῇ τετραπλῇ τριάδι Ἀποστόλων ἡ τῆς τριάδος ὤφθη πυρσοφάνεια. Ἄλλο, ἀπελατικὸς πλαγ. δ΄· Ὁ ἐν πυρίναις γλώσσαις Χριστὸς τὰ ἔθνη εἰς ἐπίγνωσιν ἀγαγὼν ἀληθείας, B αὐτὸς ὑμᾶς, θεόστεπτοι εὐσεβεῖς εὐεργέται, ἐν τῇ τοῦ πνεύματος ἐπιφοιτήσει ἡγιασμένον στέφανον ἐπέθηκεν οὐρανόθεν ταῖς τιμίαις κορυφαῖς ὑμῶν, διὸ αὐτὸν δυσωποῦμεν ἐκ καρδίας ἀπαύστως· Κύριε ὁ αἰώνιος βασιλεύων, τούτους ἡμῖν χάρισαι εἰς χαρὰν καὶ ἀνέγερσιν τῶν Ῥωμαίων. Δοχὴ γ΄. τῶν Βενέτων· φωνὴ ἦχ. δ΄· Πυρὸς ἐν εἴδει τὸ πνεῦμα τοῖς Ἀποστόλοις ἐπέστη σήμερον οὐρανόθεν. Ἄλλο, ἦχος ὁ αὐτός· Ὁ γλωττομόρφοις Θεὸς πυρσοφαίαις τὰς τῶν ἐθνῶν ἐκμειώσας ἀθεΐας, δι᾽ ὑμῶν, ἀνδρειότατοι δεσπόται, ἐκπολεμῆσαι, ἐπαγγέλλεται, καὶ ἐκμειῶσαι τὰς τῶν ἐθνῶν (MS. fol. 41. b.) C ἀθεΐας, καὶ ὁμογλώττους ἐν πίστει τοὺς ἀλλογλώσσους ἑλκύσει ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἡ χαρὰ καὶ ἀνέγερσις τῶν Ῥωμαίων.

II. Receptio quarta Venetorum, tono obliquo IV: *Divini Spiritus praeſentia*, etc. Alia vox tono IV: *Suprema trinitas N. N. a Deo coronati, corona veſtra perpetuo delectatur. Hoc enim die Pater tabulas Moſi tradit, Filius Spiritum Sanctum Apoſtolis donat, ipſe Spiritus in linguis igneis apparet. Triplicato autem feſto veſtro, Domini, celebratur hodie, quae vos coronavit, conſubſtantialis Trinitas.* Receptio quinta Praſinorum hymnus ton. III: *Portus divinae doctrinae, Sancti Spiritus gratia.* Apelaticus hymnus: *A Sancto Spiritu vos, Domini Romanorum, coronati eſtis, et in ipſo populum veſtrum, in omni veritate divinam maieſtatem adorare, docetis.* Receptio ſexta Venetorum: hymnus tono IV: *Specie ignis Spiritus* etc. Alius obliquo IV: *Deus Spiritus hodie Apo-*

β΄. Δοχὴ τετάρτη τῶν Βενέτων· φωνὴ πλαγ. δ΄· Ἡ τοῦ θείου πνεύματος παρουσία, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἄλλο ἦχ. δ΄· Ἡ ὑπεράρχιος τριὰς, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα θεόστεπτοι, ἀδιαιρέτως ἐν τῷ στέφει ὑμῶν διάκειται εὐδοκοῦσα· ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ πατὴρ τὰς πλάκας Μωσῇ παρέχει, υἱὸς τὸ πνεῦμα τοῖς μαθηταῖς δωρεῖται, αὐτὸ τὸ πνεῦμα πυρίναις γλώσσαις τυπούμενον φανεροῦται· τριπλα- D σιαζομένης δὲ τῆς ἑορτῆς ὑμῶν, θεολογεῖται σήμερον ἡ ὁμοούσιος τριὰς ἡ στέψασα ὑμᾶς. Δοχὴ ε΄. τῶν πρασίνων· φωνὴ ἦχ. γ΄· Λιμὴν τῶν θείων διδαγμάτων, ἡ τοῦ παναγίου πνεύματος χάρις. Ἀπελατικός· Τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἐστέφθητε οἱ δεσπόται τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐν αὐτῷ ὁδηγεῖτε τὸν λαὸν ὑμῶν, ἐν πάσῃ προσκυνεῖν ἀληθείᾳ τὸ τρισυπέρθεον κράτος. Δοχὴ ϛ΄. τῶν Βενέτων· φωνὴ ἦχ. δ΄· Πυρὸς ἐν εἴδει τὸ πνεῦμα, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἄλλο, πλαγ. δ΄· Θεὸς τὸ πνεῦμα σήμερον ἐγνω-

ρίσθη

ρίσθη τοῖς ἀποστόλοις ἐν γλώσσαις πυρμόρφοις, καὶ ὑμᾶς, δεσπόται, εὐεργέτας, τῇ ἁλουργίδι καὶ τῷ στέφει δοξάσας, ἐδραίωσε βουλήσει θεοκρίτῳ βασιλεύειν ἐπαξίως Ῥωμαίων. Δόξα Θεῷ τῷ στέψαντι ὑμᾶς εἰς ἀνέγερσιν Ῥωμαίων. Ἀκτολογία τῆς ἕκτης δοχῆς. Λέγουσιν οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά· ὁ λαός· εἰς πολλὰ ἔτη, εἰς πολλά. Οἱ κράκται· ὁ τῶν πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Οἱ κράκται· ὁ τὸ παράκλητον καὶ ἅγιον πνεῦμα. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Οἱ κράκται· καταπέμψας ἐν γλώσσαις τῶν ἀποστόλων. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Οἱ κράκται· τοὺς χρόνους ὑμῶν πληθύνει σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σου. Τριλέξια εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν πλαγ. δ'· Δέξαι δούλους, δέσποτα, τῷ ὑμνεῖν τὸ εὐσεβές σου· ὁ Θεὸς ὁ στέψας αὐτοχείρως τὴν κορυφὴν ὑμῶν ἀξιώσει.

A *ſtolis, in linguis figuram ignis habentibus, apparuit, et vos, a Deo coronati Imperatores, purpura coronaque ornavit, ac divino conſilio Romanis pro dignitate imperare, poteſtatem dedit. Gloria Deo, qui vos in ſalutem Romanorum coronavit.* In receptione ſexta ita acclamatur: Cantores dicunt: *multos, multos, multos!* Populus: *in multos annos, in multos.* Cantores: *Creator omnium et dominus.* Vox et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *paracletum ſanctumque Spiritum.* Vox et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *qui in linguis* B *apoſtolorum demiſit.* Vox et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *annos veſtros Auguſtarum et porphyrogenitorum augeat!* Vox et populus ter: *Longaevam Deus ſacram maieſtatem veſtram eſſe iubeat!* Trilexia in eundem feſtum diem: obl. IV: *Suſcipe ſervos, Domine, pietatem tuam cantu celebraturos. Deus, qui ſua manu veſtrum verticem honore coronavit!*

MS fol. 42. a. δ'. Ἔνθεν κἀκεῖθεν τὰ βῆλα οἱ σιλεντιάριοι, καὶ εἰσάγει ὁ πραιπόσιτος βῆλον α' μαγίστρους, καὶ ὁ μὲν πραιπόσιτος ἀνέρχεται καὶ ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ, οἱ δὲ μάγιστροι, καὶ οἱ μέλλοντες καθεξῆς εἰσέρχεσθαι, ἐν ἑκάστῳ βήλῳ. Εἰσερχόμενοι οὐ πίπτουσι, καὶ ἀπελθόντες ἵστανται ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κἀκεῖθεν, κατὰ τὰς αὐτῶν τάξεις καὶ στάσεις. Εἶθ' οὕτως λαβὼν πάλιν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, ἐξέρχεται μετὰ τῶν δύο ὀστιαρίων, καὶ εἰσάγει βῆλον δεύτερον, πατρικίους τοὺς καὶ ἀνθυπάτους. Βῆλον γ' πατρικίους καὶ στρατηγούς· βῆλον τέταρτον, τὸν ὕπαρχον τῶν πραιτωρίων, τὸν κοιαίστωρα, ἀνθυπάτους τῶν θεμάτων, καὶ ἐπάρχους. Βῆλον ε' τὸν λογοθέτην τοῦ στρατιωτικοῦ, τὸν δομέστικον τῶν Ἰκανάτων, τὸν δομέστικον τῶν νουμέρων, τὸν δομέστικον τῶν ὀπτιμάτων, τὸν δομέστικον τῶν τειχέων, τὸν σακελλάριον, τὸν τοῦ σακελλίου, τὸν τοῦ εἰδικοῦ, τοὺς δημάρχους τῶν δύο μερῶν, τὸν κουράτορα τὸν μέγαν, τὸν τοποτηρητὴν τῶν σχολῶν, καὶ δισυπάτους, σπαθαρίους, συγκλητικούς, καὶ ὑπάτους. Βῆλον ς' κόμητας τῶν σχολῶν. Βῆλον ζ' βασιλικοὺς κανδιδάτους. Βῆλον η' δομεστίκους τῶν σχολῶν. Βῆλον θ' τοὺς ἀπὸ ἐπάρχων. Ἂν τύχωσι δὲ καὶ πρέσβεις μεγάλου ἔθνους, εἰσέρχονται ἀπὸ κελεύσεως, καὶ προσκυνήσαντες τὸν βασιλέα καὶ ἀσπασάμενοι, ἐξέρχονται, μηδὲν ἕτερον πράττοντες.

III. His dictis, Silentiarii hinc et illinc cortinas reducunt, et Praepoſitus velum primum, Magiſtros, adducit. Praepoſitus venit, et in ordine ſuo ſubſiſtit, Magiſtri, C et qui poſt ipſos intrare debent, in ſingulis velis. Intrantes autem non procidunt in genua, et cum abiere, ſtant hic et illic poſt cubiculi praefectos, ſecundum ordines et ſtationes ſuas. Deinde iterum, ſigno dato, Praepoſitus cum duobus Oſtiariis exit, et velum ſecundum, Patricios et Proconſules, adducit. Eodem modo velum tertium, Patricios et Strategos, velum quartum, Praefectum Praetorio, Quaeſtorem, Thematum praefectos et praepoſitos; velum quintum Logothetam caſtrenſem, Domeſticum Icanatorum, Domeſticum Numerorum, D Domeſticum Optimatum, Domeſticum Murorum, Sacellarium, ſacello et rebus privatis praefectos, Tribunos factionum, Curatorem magnum, Vicarium Scholarum, Conſulares, Spatharios, Senatores, Conſules; velum ſextum, Comites ſcholarum; ſeptimum, Imperatorios Candidatos; octavum, Domeſticos ſcholarum; nonum, Expraefectos, adducit. Si vero etiam magnae cuiusdam gentis legati in urbe adſint, ex mandato intrant, et Imperatore ſalutato, oſculoque dato, nihil praeterea agentes, diſcedunt.

IV. Deinde ſigno ab Imperatore accepto, alta voce Praepoſitus dicit: IVBETE: omnes vero reſpondent: *In longa feliciaque tempora Deus maieſtatem veſtram perducat!* Poſt, qua ingreſſi erant, exeunt, velo, quod infra in columnis eſt, a dictis duobus Silentiariis portato. Omnibus egreſſis, ſurgit Imperator, et ad XIX accubitus abit, ut lorum per veſtitores mutet, quo facto, veſtitoribus diſcedentibus, cum Cubiculo ſolo manet, et a praepoſito coronatus, procedit, dextra manu acaciam, ſiniſtra ſcipionem humero impoſitum geſtans, perque medium magnum triclinium et duas columnas, ubi ſuſpenſum velum eſt, tranſit. Imperatore autem e velo egreſſo, ad ſiniſtrum Drungarius Vigilum, barbatique protoſpatharii, ſtant, et ipſe a cubiculi praefectis ſtipatus, per magni cubiculi porticum, ubi apparatus XIX accubituum inſtruitur, tranſit: et in medio duarum columnarum ſtat. In Onopodio Patricii et Strategi Imperatorem ſuſcipiunt, eoque adorato, non prono tamen in terram corpore, Praepoſitus Cerimoniario ſignum dat, qui dicit: IVBETE; hi vero: *in multa et felicia tempora.* In hac Imperatoris ſolenni receptione hic et illic Spatharocandidati et Spatharii ſtant, qui per ſcalas Conſiſtorii, illi quidem per ſiniſtram, hi per dextram portam, deſcendunt. Patricii et Strategi per mediam portam veniunt, et rurſus qui ad dextram adſtant, per gradus ſiniſtrae portae deſcendunt. Imperator a Cubiculariis ſtipatus, per pulpitum deſcendit, et ſub camelaucio in lapide rubro ſtat, eumque patricii, et ſtrategi, cum Senatu ibi excipiunt. Poſtquam Imperatorem, haud proni tamen in terram, adorarunt, Praepoſitus a mandato ſignum Silentiario dat, qui dicit: IVBETE.

A δ'. Καὶ εὐθὺς οὕτως λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, λέγει μεγάλως τὸ Κελεύσατε· ἅπαντες δὲ ἀνταποκρίνονται, εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους ὁ Θεὸς ἀγάγοι τὴν βασιλείαν ὑμῶν, καὶ ἐξέρχονται ὅθεν εἰσῆλθον, βασταζομένου τοῦ βήλου, τοῦ ὄντος κάτω ἐν τοῖς κίοσιν, ὑπὸ τῶν προειρημένων δύο σιλεντιαρίων. Καὶ πάντων ἐξελθόντων, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπέρχεται ὄπισθεν τῶν ιθ'. ἀκκουβίτων, πρὸς τὸ ὑπαλλάξαι τὸν λῶρον διὰ τῶν βεστητόρων, καὶ ἡνίκα ὑπαλλάξει, ἐξέρχονται οἱ βεστήτορες, καὶ μένει ὁ βασιλεὺς, μετὰ τοῦ κουβουκλείου μόνου, καὶ στέφεται ὑπὸ τοῦ Πραιποσίτου, καὶ ἐξέρχεται, κρατῶν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἀκακίαν, B ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ σκιπίωνα, ἐπικείμενον τῷ ὤμῳ αὐτοῦ, καὶ διέρχεται μέσον διὰ τοῦ μεγάλου τρικλίνου, καὶ τῶν δύο κιόνων, ἔνθα τὸ βῆλον κρέμαται. MS. fol. 42. b. Ἐξερχομένου δὲ τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ βήλου, ἵσταται ἐξ ἀριστερᾶς ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλας, καὶ πρωτοσπαθάριοι βαρβάτοι, καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τοῦ πόρτικος τοῦ μεγάλου τρικλίνου, ἔνθα ἡ ἔκθεσις τῶν ιθ'. ἀκκουβίτων τίθεται, καὶ ἀπελθὼν ἵσταται ἐν μέσῳ τῶν δύο κιόνων. Καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε εἰς τὸν ὀνώποδα πατρίκιοί τε καὶ στρατηγοὶ, καὶ προσκυνήσαντες τὸν βασιλέα, μὴ πεσόντες κάτω, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, C κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ τὸ εἰς πολλοὺς χρόνους καὶ ἀγαθούς. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ δοχῇ ἵστανται σπαθαροκανδιδάτοι καὶ οἱ σπαθάριοι ἔνθεν κἀκεῖσε, καὶ οἱ μὲν σπαθαροκανδιδάτοι, καὶ οἱ σπαθάριοι, κατέρχονται τὰ γραδήλια τοῦ κονσιστωρίου, οἱ μὲν ἐκ δεξιῶν, οἱ δὲ ἐξ εὐωνύμων τῶν πυλῶν. Οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ διέρχονται τὴν μέσην πύλην, καὶ εὐθέως οἱ μὲν ἀπὸ δεξιᾶς πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ κατέρχονται τὰ γραδήλια τῆς ἀριστερᾶς πύλης. Ὁ δὲ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, κατέρχεται τὸ πούλπιτον, καὶ ἵσταται ὑπὸ τὸ καμελαύκιον ἐν τῷ πορφυρῷ λίθῳ, καὶ δέχονται αὐ- D τὸν ἐκεῖσε πατρίκιοι, καὶ στρατηγοὶ, μετὰ τῆς συγκλήτου. Καὶ προσκυνησάντων τὸν βασιλέα μὴ πεσόντες κάτω, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ σιλεντιαρίῳ, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε.

V. Inde ab his omnibus ſtipatus Imperator, per excubias ſcholaſque tranſiens, perque magnam portam, medium Milii, et Auguſtale progreſſus, portam Horologii magni templi ingreditur. Notandum vero eſt, ritus omnes, eo modo, quem ſupra in univerſali proceſſione Natalis Domini expoſuimus, in

ε'. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπ' αὐτῶν πάντων, διέρχεται διὰ τῶν ἐκσκουβίτων, καὶ τῶν σχολῶν, καὶ ἐξέρχεται τὴν μεγάλην πύλην, καὶ διερχόμενος διὰ μέσου τοῦ μιλίου, καὶ τοῦ αὐγουστέως, εἰσέρχεται ἐν τῇ πύλῃ τοῦ ὡρολογίου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. Ἰστέον δὲ, ὅτι ἐν τῇ διόδῳ τοῦ βασιλέως τελοῦνται ἅπαντα τὰ αὐτὰ ἀκολούθως, ὃν τρόπον ἀνωτέρω ἐν τῇ

καθόλου προελεύσει τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐξεθέμεθα. A Καὶ εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ προειρημένῃ πύλῃ τοῦ ὡρολογίου, δέχονται αὐτὸν οἱ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων ἐκεῖσε, οὐκ ἐπιδίδωσι δὲ ἐκεῖσε MS. fol. 43. a. ὁ δήμαρχος λιβελλάριον, εἰ μὴ μόνον ἀκτολογεῖ, μὴ πράττων ἕτερόν τι. Καὶ εὐθ' οὕτως εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἔνδον τοῦ βήλου τοῦ κρεμαμένου ὄπισθεν τῆς πύλης τοῦ νάρθηκος ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ λαβὼν ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, εἰσέρχονται ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ἀπαντᾷ αὐτὸν ὁ πατριάρχης, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσπάζεται τό, τε εὐαγγέλιον καὶ τὸν σταυρόν. Καὶ εὐθ' οὕτως προσκυνήσαντες ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ ἀσπασάμενοι, ἀπέρχονται μέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν. B Καὶ ὁ μὲν πατριάρχης ἄρχεται τελεῖν τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου λαβὼν κηρία, εὔχεται. Καὶ ἀποδόντων ἀμφοτέρων τὰς εὐχὰς αὐτῶν τῷ Κυρίῳ, ἐπιδίδωσιν ὁ βασιλεὺς τοὺς κηροὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ αὐτὸς τῷ τῆς καταστάσεως. Ὁ δὲ βασιλεὺς προσκυνεῖ τὸν τίμιον σταυρόν, καὶ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, καὶ διέρχεται μετὰ τοῦ πατριάρχου μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος εἰσέρχεται ἐν τῇ σωλέᾳ, καὶ πλησιάσαντες ταῖς ἁγίαις θύραις, ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὁ δὲ βασιλεὺς ἅψας κηροὺς καὶ εὐξάμενος ἐπιδίδωσι τοὺς κηροὺς τῷ πραιποσίτῳ, C καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, μέλλοντες δὲ ἐξιέναι, ἵστανται μητροπολῖται κατέχοντες τὰ ἅγια θύρια, καὶ ἐπικλινάντων αὐτὰ πρὸς τὸν βασιλέα μικρόν, φιλεῖ ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐπ' αὐταῖς πεπηγμένους σταυρούς, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ εὐξάμενος ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης ἐφαπλοῖ ἐν αὐτῇ εἰλητὰ δύο, καὶ ἐπιτίθησι τὰ προσενεχθέντα, δίσκους δύο, καὶ ποτήρια δύο, εἶτα ἀσπάζεται τὰ ἅγια σπάργανα, καὶ εὐθ' οὕτως λαβὼν ἀποκόμβιον παρὰ τοῦ πραιποσίτου, τίθησι καὶ αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ.

ϛʹ. Καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους, ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς D ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ μητατώριον, καὶ ἅπτων ἐκεῖσε κηρούς, καὶ εὐξάμενος, ὑπαλλάσσει τὸν λῶρον, καὶ τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης, ἡνίκα μέλλουσι διέρχεσθαι τὰ ἅγια, περιβάλλεται ὁ βασιλεὺς χλανίδα, καὶ MS. fol. 43. b. δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἐξ ἔθους, ἀπέρχεται ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἵσταται τὸ κηρίον, ἤγουν ἡ λαμπάς, ἥντινα μέλλει βαστάσαι, καὶ στάντων πάντων τῶν πατρικίων ἔνθεν κἀκεῖθεν, διέρχεται ὁ βασιλεὺς μέσον αὐτῶν. Ὁ δὲ πραιπόσιτος λαβὼν τὸ κηρίον, ἐπιδίδωσιν αὐτὸ τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται ὀψικεύων τὰ ἅγια, καὶ εἰσελθὼν ἔνδον τῆς

hac proceſſione Imperatoris obſervari. Ingreſſum per dictam Horologii portam factio Veneta excipit; tribunus autem eius libellum non tradit, ſed tantum acclamat, nec quicquam practerea facit. Deinde Imperator velum pone Narthecis portam in Metatorio ſuſpenſum, ingreditur, et poſtquam praepoſitus a capite eius coronam demſit, narthecem intrant, ipſique Patriarcha occurrit, Imperator vero evangelium crucemque oſculatur. Poſtquam Imperator et Patriarcha ſe invicem venerati oſculatique ſunt, ad portas Imperatorias abeunt, ubi Patriarcha preces introitus divini officii agit, Imperator vero, cereos, quos a Patriarcha accepit, tenens, precatur. Quo facto, cereos Praepoſito, hic ceremoniario, tradit, Imperator autem venerandam crucem, ſacrumque evangelium adorat, mediumque templum cum Patriarcha tranſit, perque obliquitatem Ambonis Soleam intrat. Sacris ianuis appropinquantes, Patriarcha ſacrarium ingreditur, Imperator cum cereis accenſis precatus, eos Praepoſito tradit, et ipſe ſacrarium intrat. Dum vero egreſſuri ſunt, metropolitani ſacras ianuas occupant, easque verſus iuniorem Imperatorem inclinantes, is cruces eis affixas oſculatur, mox ſacrarium intrat, et ad ſanctum altare precatus, duo corporalia ei inſternit, allatosque diſcos duos, totidemque calices imponit, ſacras faſcias oſculatur, ſumtumque a Praepoſito apocombium ſacrae tabulae imponit.

VI. Imperator et Patriarcha, flexo genu ſe invicem ſalutant, et egreſſus e ſacrario Imperator, ad metatorium abit, ubi cereos accendit, precatusque lorum mutat, et finito divino officio, dum ſacra proceſſura ſunt, tunicam induit, et a conſueto miniſterio ſtipatus, eo, ubi cereus ſeu lampas, quam portaturus eſt, ſtat, procedit, perque medios Patricios, ab utroque latere adſtantes, tranſit. Poſtquam vero cereum a Praepoſito accepit, ſacra comitaturus, procedit, ſoleam intrat, et pro-

A pe ſacras ianuas conſtitutus, cereum praepoſito reddit, qui ipſum ſupra ſoleam, prope ſacras ianuas, in dextro latere imponit, Imperator autem ad cereum, uſque dum ſacra proceſſerunt, ſubſiſtit. Quo facto, ipſe et Patriarcha ſe invicem flexo genu venerantur, mox Imperator cum ſolenni comitatu extra ſacrarium ad Metatorium abit. Sacra autem communione appropinquante, id Cerimoniarius Praepoſito, Praepoſitus Imperatori, indicat, qui a dictis miniſtris, ſcilicet a praefectis cubiculi, patriciis, ſtrategis et ſenatoribus, ſtipatus, egreditur, et, in dextra parte B ſacrarii, cancellis in Antimenſio lateris obliqui accumbit, ſacramque agapen Patriarchae, Metropolitis, Epiſcopis, Praefectis Eccleſiae, ceteriſque, pro more diſtribuit. Deinde poſtquam ipſe et Patriarcha ſe invicem flexo genu ſalutarunt, Imperator ad locum, ubi Agapen in omnibus proceſſionibus diſtribuere ſolet, abit. Tunc in uno velo Magiſtri, Patricii, Strategi, cum Domeſticis, iiſque, qui ſupremis officiis admoti ſunt, Demarchi et Cerimoniarius, intrant. Omnes autem ad oſculandum Imperatorem ingreſſi, non in C terram procumbunt, ob Reſurrectionis memoriam, ſed ſinguli abeuntes Imperatori oſculum pacis dant. Poſthac omnes in locis ſuis adſtant, Imperator et Patriarcha mutua ſibi oſcula dant, mox ille in Metatorium abit. Appropinquante ſacra communione, Cerimoniarius Praepoſito id nuntiaturus, intrat, is Imperatorem monet, qui a praedictis ſtipatus abit, et ante ſacrarium in Antimenſio Imperatorio ſubſiſtit, precatuſque adſcendit, et e Patriarchae manu ſacram communio- D nem, ut ſupra in feſto nativitatis Chriſti commemoravimus, accipit. Qua ipſi impertita, Patriarcham, Patriarcha Imperatorem, flexo genu veneratur, et Imperator ad metatorium abit, et in triclinio cum amicis, quos vocari iuſſit, convivium celebrat.

VII. Sciendum eſt, in introitu divini officii, Cubicularios ad Catechumena abire, Auguſtam vero ad Metatorium, quod in Catechumenis eſt, egreſſam,

A σωλέας, καὶ πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν γινόμενος, ἐπιδίδωσι τὸ κηρίον τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος ἐπιτίθησιν αὐτὸ ἐπάνω τῆς σωλέας πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, ὁ δὲ βασιλεὺς ἵσταται πλησίον τοῦ αὐτοῦ κηρίου, ἕως ἂν διέλθωσι τὰ ἅγια. Καὶ ἡνίκα διέλθωσι τὰ ἅγια, προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν κατὰ συνήθειαν διὰ τῶν ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ μητατωρίῳ. Καὶ τοῦ καιροῦ τῆς θείας ἀγάπης ἐγγίσαντος, δηλοῖ ὁ τῆς καταστάσεως τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξέρχεται, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, τουτέστι τῶν ἀρχόντων, τοῦ κουβουκλείου πατρικίων τε καὶ B στρατηγῶν, μετὰ καὶ τῆς συγκλήτου ἀπέρχεται, καὶ ἵσταται ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ θυσιαστηρίου, ἐπακουμβίζων τῷ καγκέλλῳ ἐν τῷ ἀντιμινσίῳ τῆς πλαγίας, καὶ ἐκεῖσε δίδωσιν ὁ βασιλεὺς ἀγάπην τῷ τε πατριάρχῃ, μητροπολίταις τε καὶ ἐπισκόποις, ἄρχουσί τε τῆς ἐκκλησίας, καὶ πᾶσι τοῖς ἐξ ἔθους, καὶ εἶθ᾽ οὕτως προσκυνήσαντες ἀλλήλους, ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, κατέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἵσταται ἔνθα εἴθισται αὐτὸν διδόναι τὴν ἀγάπην καθ᾽ ἑκάστην προέλευσιν. Καὶ εἰσέρχονται ἐν ἑνὶ βήλῳ μάγιστροί τε καὶ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, μετὰ καὶ δομεστίκων, καὶ οἱ τὰ πρῶτα ὀφφίκια * κατέχοντα, δήμαρχοί τε καὶ ὁ τῆς καταστά- * γρ. κατέχοντες. C σεως, ἅπαντες δὲ οἱ προειρημένοι εἰσερχόμενοι πρὸς τὸ ἀσπάσασθαι τὸν βασιλέα προσκυνοῦσι, μὴ πίπτοντες διὰ τὴν ἀνάστασιν, ἀλλ᾽ ἀπερχόμενος ἕκα- MS. fol. 44. a. στος κατὰ τάξιν, δίδωσι τὴν ἀγάπην τῷ βασιλεῖ. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως ἅπαντες ἵστανται ἐν ταῖς τάξεσιν αὐτῶν, καὶ προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μητατωρίῳ. Καὶ τῆς θείας κοινωνίας ἐγγιζούσης, εἰσέρχεται ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξέρχεται καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων πάντων, ἀπέρχεται καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ βασιλικῷ ἀντιμινσίῳ, καὶ εὐξάμενος, ἐκεῖσε ἀνέρχεται, καὶ κοινωνεῖ ἐκ τῶν τοῦ D πατριάρχου χειρῶν, ὃν τρόπον ἐν τῇ προλαβούσῃ ἑορτῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως εἴρηται, καὶ μετὰ τὸ κοινωνῆσαι τὸν βασιλέα, προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι ἀλλήλους, ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ τρικλίνῳ, χρηματίζει μετὰ φίλων, ὧν ἂν κελεύῃ.

ζʹ. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅθ᾽ ἡνίκα ἄρξηται ἡ θεία λειτουργία, εὐθέως ἀπέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου ἐν τοῖς κατηχουμενίοις, καὶ ἐξέρχεται ἡ αὐγοῦστα ἐν τῷ μητατωρίῳ, τῷ ὄντι * ἐν τοῖς κατηχουμενίοις, * γρ. τῷ ὄντι

καὶ

καὶ καθίζεται ἐπὶ σελλίῳ, καὶ ἵστανται οἱ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες ἔνθεν κἀκεῖσε, οἱ δὲ εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι ἵστανται ὄπισθεν τῆς αὐγούστης, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τῆς αὐγούστης, ἐξέρχεται μετὰ δύο ὀστιαρίων βασταζόντων βεργία, καὶ εἰσάγει βῆλον α΄. πατρικίας ζωστάς, βῆλον β΄. μαγιστρίσας, βῆλον γ΄. πατρικίας καὶ ἀνθυπάτους, βῆλον δ΄. πατρικίας καὶ στρατηγίσας, βῆλον ε΄. ἐπαρχίσας καὶ κουαιστωρίσας, βῆλον ϛ΄. ἐπαρχίσας θεματικὰς ἀνθυπατίσσας, τὴν δρουγγαρέαν τῆς βίγλης, ἀσπαθαρίας σπαθαροκανδιδατίσας· τουρμαρχίσας τοποτηρητίσας, σπαθαρίας ὑπατίσας, καὶ στρατορίσας. Βῆλον ζ΄. κομητίσας τῶν σχολῶν, κανδιδατίσας, σκριβωνίσας, δομεστικίσας τῶν ταγμάτων, βεστιταρίσας, σιλεντιαρίσας, κομητίσας τοῦ ἀριθμοῦ, κομητίσας τῶν Ἰκανάτων. Καὶ μετὰ τὸ δοῦναι πάσαις τὴν ἀγάπην τὴν αὐγοῦσταν, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε. Αὗται δὲ τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ ἐξέρχονται. Ἀναστᾶσα δὲ ἡ αὔγουστα, εἰσέρχεται ἐν τῷ μητατωρίῳ μετὰ τῶν οἰκειακῶν αὐτῆς κουβικουλαρίων, οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ κουβουκλείου κατέρχονται εἰς τὸν βασιλέα.

MS. fol. 44 b.

A ſellae inſidere, cubiculariis omnibus ab utroque latere, Eunuchis vero Protoſpathariis a tergo Auguſtae adſtantibus. Signo ab Auguſta dato, Praepoſitus cum duobus oſtiariis, virgas geſtantibus, exit, et velum primum Patricias zoſtas, ſecundum Magiſtriſſas, tertium patricias, et proconſulares, quartum Patricias, et Strategorum foeminas, quintum Praefectorum et Quaeſtorum, ſextum Praefectorum thematum ac Proconſulum uxores, Drungariam vigiliae, aſpatharias, Spatharocandidatas, Spatharias, Turmarcharum B uxores, conſulares, et Stratoriſſas, adducit. Velum ſeptimum, in quo Comitiſſae ſcholarum, Candidatae, Scriboniſſae, Domeſticae ordinum, Veſtitoriſſae, Silentiariae, Comitiſſae Numerorum et Excubitorum, ſequitur. Hae omnes poſtquam ab Auguſta oſculum pacis acceperunt, ea ſignum Praepoſito dat, qui dicit: IVBETE. Ipſae: *In longa ac felicia tempora Deus* etc. mox abeunt. Dein Auguſta ſurgit, et metatorium cum ſuis cubiculariis ingreditur, ceteri vero cubiculi miniſtri ad Imperatorem accedunt.

η΄. Καὶ ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ κράματος, περιβάλλεται τὸν λῶρον διὰ τῶν βεστιτόρων, καὶ κελεύσας τῷ πραιποσίτῳ, προσκαλεῖ τὸν πατριάρχην, καὶ τοῦ πατριάρχου ἐλθόντος, προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι ἀλλήλους ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ ἐκραμάτισε, καὶ μελλόντων ἐξέρχεσθαι ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, ἵσταται ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ πύλῃ μετὰ τοῦ πατριάρχου, ὁ δὲ πραιπόσιτος καὶ ὁ ἀργυρὸς ἵστανται ἔξω τῆς αὐτῆς θύρας, καὶ δὴ διὰ χειρὸς τοῦ ἀργυροῦ λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὰ χρυσᾶ βαλαντία, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς δίδωσι τοῖς μέλλουσι ταῦτα λαμβάνειν, κράζοντος δηλονότι τοῦ ἀργυροῦ τὸ ὁ δεῖνα δεσπόται ἀγαθοί. Εἰσὶν δὲ οἱ λαμβάνοντες ταύτην τὴν εὐεργεσίαν, ὅ τε ἀρχιδιάκονος, καὶ οἱ ὀστιάριοι, καὶ οἱ ψάλται, καὶ οἱ προσμονάριοι, καὶ ἔθ' οὕτως εἰσέρχονται ἔνδον τῆς κορτίνης τῆς κρεμαμένης ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι. Ὁ δὲ πραιπόσιτος λαβὼν τὸ στέμμα, ἐπιδίδωσι τῷ πατριάρχῃ, καὶ στέφει ὁ πατριάρχης τὸν βασιλέα, καὶ ἐπιδόντος τοῦ πατριάρχου τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ εὐλογίας, ὁμοίως καὶ τῷ μικρῷ, λαβὼν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀποκόμβιον, ἀντιδίδωσι τῷ πατριάρχῃ, ὁ δὲ πατριάρχης τῷ βασιλεῖ ἀλειπτά, ὁμοίως καὶ ὁ ἕτερος βασιλεὺς τὸ αὐτὸ ποιεῖ.

VIII. Qui poſtquam e conviC vio diſceſſit, loro a Veſtitoribus induitur, et Praepoſitum, Patriarcham advocare, iubet, qui poſtquam advenit, ſe invicem ſalutant, et per triclinium, in quo convivium actum fuerat, ad ſacrum puteum egrediuntur, in cuius porta Imperator et Patriarcha, extra portam Praepoſitus et Argentarius, ſtant. Tunc Praepoſitus crumenas, auro plenas, ex argentarii manu ſumit, et Imperatori, hic iis, quibus munera diſtribui ſolent, tradit, clamante interea Argentario: N. DOMINI BONI. Hoc auD tem munus Archidiaconus, Oſtiarii, Pſaltae, et Cuſtodes Eccleſiae accipiunt. Poſtea cortinam, in ſacro puteo ſuſpenſam, intrant, ubi Praepoſitus coronam ſumit, eamque Patriarchae tradit, hic Imperatori imponit, et panem benedictum magno aeque ac minori Imperatori tradit. Imperator pro iis apocombium, a Praepoſito allatum, Patriarchae, hic Imperatori unguenta, offert, quod etiam alter Imperator facit.

IX. Poſtquam vero Imperatores et Patriarcha ſe invicem adorarunt, oſculatique ſunt, Imperator abit, perque medium templum digreſſus, magnam aeneam portam intrat, inde per ſcholas et excubias, dum factiones tranſitoriae, ac politici, omnia pro more et conſuetudine ſua peragunt, procedit. Senatus autem in conſiſtorio congregatus, Imperatorem, fauſtis acclamationibus excipiendum, expectat. Qui ut per ſcalas deſcendit, ibi ſubſiſtit, cerimoniarius autem, cum ſilentiariis et veſtitoribus ipſi acclamat: ***in multa bonaque tempora*** etc. Inde a praefectis cubiculi patriciiſque ſtipatus, ad Stenum uſque abit, ubi patricii fauſtis precationibus eum excepturi adſunt. Dum vero triclinium Auguſtale intrat, ianuas cubicularii occupant: Imperator autem Praepoſito ſignum dat, ac Latine dicit: ***Fit;*** unus autem cubiculariorum reſpondet: ***bene;*** ceteri autem cubicularii Imperatorem eo modo, qui literam Π exprimit, circumſtantes, Latine dicunt: *Vivas multos annos feliciſſime.* Imperatori, octangulum triclinium ingreſſo, coronam Praepoſitus demit, Veſtitores Lorum exuunt, et egrediuntur. Ille, aureo ſagio indutus, a cubiculo, protoſpathariis, ceteriſque famulis ſtipatus, per Auguſtale et Apſidem, a Deo cuſtoditum palatium petit.

A θ'. Προσκυνήσαντες δὲ ἀμφότεροι ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι οἵ, τε βασιλεῖς, καὶ ὁ Πατριάρχης, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, καὶ διέρχεται διὰ τῆς μέσης, καὶ εἰσέρχεται τὴν μεγάλην πύλην τὴν χαλκῆν, ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε διά τε τῶν σχολῶν, καὶ τῶν ἐξσκουβίτων, ἐκτελούντων τῶν περατικῶν μερῶν ἀκολούθως, καὶ τῶν πολιτικῶν, ἅπαντα κατὰ συνήθειαν. Καταλαβούσης δὲ τῆς συγκλήτου ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, μένει ἐκεῖσε ὑπερευχομένη τὸν βασιλέα· κατελθὼν δὲ τὰ γραδήλια ὁ βασιλεὺς, μένει ἐκεῖ, καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, μετὰ σιλεντιαρίων καὶ βεστητόρων, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. MS. fol. 45. a. Ὁ δὲ βασιλεὺς δορυφορούμενος B ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν πατρικίων, διέρχεται μέχρι τοῦ στενοῦ, καὶ μένουσιν οἱ πατρίκιοι, καὶ αὐτοὶ ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ αὐγουστέως, παραυτίκα ἀσφαλίζουσι τὰς θύρας κουβικουλάριοι· ὁ δὲ βασιλεὺς νεύει τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λέγει ῥωμαϊστί· Βιθ. καὶ ἀποκριθεὶς εἷς τῶν κουβικουλαρίων λέγει· καλῶς. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες τοῦ κουβουκλείου, στάντες δίκην τοῦ Π στοιχείου, λέγουσι καὶ αὐτοὶ ῥωμαϊστί· Ηλθεν η μέλτος ἄννος φιλικίσιμε. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ὀκταγώνῳ, λαβόντος τοῦ πραιποσίτου τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, εἰσέρχονται οἱ βεστήτορες καὶ ἀπαλλάσσουσι τὸν λῶρον, καὶ ἐξέρχονται· C ὁ δὲ βασιλεὺς περιβαλλόμενος σαγίον χρυσοῦν, ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, δορυφορούμενος ὑπό τε τοῦ κουβουκλείου, πρωτοσπαθαρίων τε, καὶ λοιπῶν οἰκειακῶν, διέρχεται διὰ τοῦ αὐγουστέως, καὶ τῆς ἀψίδος, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ παλατίῳ.

X. Hora autem inſtante, menſae, quae exciſa eſt, adſidet, cubicularii intrant, et ab utroque coenaculi latere, ut mos eſt, adſtant: intrant quoque amici Imperatoris, et patricii quidem tunicas ſuas geſtant, quas, cum cibi afferuntur, rurſus induunt. Sciendum eſt, praefectos cubiculo, tota ſeptimana renovationis, in eadem menſa, ſcilicet aurea, duplicem conſeſſum facere. Porro ſi legati magnarum gentium adſint, eoſque advocari Imperator iuſſerit, aurea menſa parva eo loco, ubi pentapyrgium eſt, ſtat, eique Imperator, legati vero maiori menſae aureae adſident. In ſiniſtro autem pentapyrgii latere ſcamnum gradibus inſtructum apponitur, per quod menſae praefectus, Imperatori miniſtraturus, adſcendit, infra autem Engiſtarii omnes ad

ι'. Καταλαβούσης δὲ τῆς ὥρας, καθέζεται ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἡ δὲ τράπεζά ἐστιν ἀποκοπτὴ, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου, καὶ παρίστανται, καθὼς καὶ ἡ τάξις ἔχει, ἔνθεν κἀκεῖσε τοῦ κλητωρίου, εἰσέρχονται δὲ καὶ οἱ φίλοι ἐν τῷ κλητωρίῳ, φέροντες οἱ μὲν πατρίκιοι τὰ χλανίδια αὐτῶν, καὶ πάλιν, ἡνίκα εἰσέλθῃ τὸ δούλκιον, περιβάλλονται αὐτά. Ἰστέον δὲ, ὅτι οἱ ἄρχοντες τοῦ κου- D βουκλείου δι' ὅλης τῆς διακαινησίμου ἐν τῇ αὐτῇ τραπέζῃ, ἤγουν τῇ χρυσῇ, τελοῦσι διπλοῦν παραστάσιμον. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι εἰ μὲν τύχωσι πρέσβεις μεγάλων ἐθνῶν, καὶ κελεύσει ὁ βασιλεὺς τούτους καλέσαι, ἵσταται ἡ χρυσῆ μικρὰ τράπεζα ἄνω ἔνθα τὸ πενταπύργιον ἵσταται, καὶ καθέζεται ἐκεῖ ὁ βασιλεὺς, οἱ δὲ πρέσβεις καθέζονται ἐν τῇ μεγάλῃ χρυσῇ τραπέζῃ. Ἀριστερᾷ δὲ τοῦ πενταπυργίου ἵσταται σκάμνον, ἔχον βάθρα, καὶ ἀνέρχεται δι' αὐτοῦ ὁ τῆς τραπέζης, καὶ ἵσταται ἄνω καθυπουργῶν τῷ βασιλεῖ, οἱ δὲ ἐγγιστάριοι ἵστανται πάντες κάτω, MS. fol. 45. b.

ἵστανται δὲ ὁμοίως καὶ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ αὐτοῦ πενταπυργίου, ἔχοντος καὶ αὐτοῦ βάθρα, καὶ ἀνέρχεται δι' αὐτοῦ ὁ * ἐπιγκέρνης. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἵστανται ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ χρυσοτρικλίνου, τῇ ἐξαγούσῃ πρὸς τὸν τριπέτωνα, παρατραπέζια δύο, εἰ δὲ κελεύσῃ ὁ βασιλεὺς γενέσθαι κατὰ προσθήκην ἕτερα δύο παρατραπέζια, ἵσταται τὸ ἓν ἐν τῇ ἀριστερᾷ καμάρᾳ, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῇ δεξιᾷ. Γνωστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι εἰ μὲν τύχῃ ἡ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα, τελεῖται οὕτως. Ἐξέρχεται, μετὰ λιτῆς ἐκ τοῦ θεοφυλάκτου αὐτοῦ παλατίου, ἀπὸ τῆς παναγίας Θεοτόκου τοῦ φάρου, καὶ διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ', καὶ τῆς ἀψίδος, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ ναῷ τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐν τῇ Δάφνῃ, ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, τελέσας τὰ συνήθη. Οἱ μὲν ἱερεῖς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε λιτανεύοντες ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ παλατίῳ, ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσέρχεται ἐν τῷ ἐκεῖσε ὄντι κοιτῶνι τοῦ αὐγουστέως, ἐκδεχόμενος τὸν καιρὸν, καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ, τελεῖ ἅπαντα ἀκολούθως τὰ τοῦ πάσχα, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται.

* γρ. ἐπικέρνης.

ΚΕΦ. Ι.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τῆς διακαινησίμου.

Περιέρχονται τάχιον ἅπαντες οἱ ἄρχοντες ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων ἐν τῇ ἀψίδι, ἀλλάσσουσι δὲ οἱ μὲν πατρίκιοι χλανίδια χρυσόταβλα, οἱ δὲ λοιποὶ ἕκαστος κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν τε καὶ ἀξίαν, τοῦ δὲ κουβουκλείου, οἱ μὲν πραιπόσιτοι, καὶ ὀστιαριοπριμικήριοι περιβάλλονται χλανίδια χρυσόταβλα, οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι τὰ σπαθία αὐτῶν. Ἀνοίξαντος δὲ τοῦ παλατίου, οἱ μὲν τοῦ (MS. fol. 46. a.) κουβουκλείου ἅπαντες εἰσέρχονται διὰ τῶν ἁγίων μ', ἐκδεχόμενοι ἐκεῖσε τὸν βασιλέα, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, ἅμα τῶν δομεστίκων, ἵστανται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τοῦ τρικόγχου, ὡς εἴθισται αὐτοῖς. Ὁ δὲ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν τοῦ κουβουκλείου, φορῶν σαγίον χρυσοῦν, ἐξέρχεται διὰ τῆς γαμμωτῆς πύλης τοῦ τρικόγχου, καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἅμα δομεστίκοις, καὶ δορυφορούμενος ἀπό τε τῶν τοῦ κουβουκλείου σπαθαρίων βαρβάτων, μαγλαβιτῶν, καὶ λοιπῶν οἰκειακῶν, διέρχεται διὰ τῆς δάφνης, ἅπτων, ὡς ἐξ ἔθους, ἐν τοῖς εὐκτηρίοις κηρία, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ αὐγουστέως, ἐκδεχόμενος τὸν καιρόν. Καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ, περιβάλλεται χλανίδα διὰ τῶν βεστητόρων λευκὴν χρυσοφεγγῆ, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τοῦ αὐγουστέως, ἵστανται δὲ ἔξω τῆς πύλης, ἔνθα τὸ βῆλον κρέμαται, σπαθάριοι βαρβάτοι, ἠλλαγμένοι, βαστάζοντες σπα-

laevam pentapyrgii ſtant, quod etiam gradus habet, per quos pincerna adſcendit. Praeterea obſervandum eſt, in camera aurei triclinii, ad Tripetonem ducente, duas tabulas apponi, quodſi vero et alias duas parari Imperator iuſſerit, una in ſiniſtra, altera in dextra camera inſtruitur. Si porro feſtum annunciationis in diem paſchatis inciderit, ita celebratur. Venit Imperator cum proceſſione ex palatio ſuo, a Deo cuſtodito, a ſancta Deipara Phari, perque porticus quadraginta Sanctorum, Apſidemque, progreſſus, templum ſanctae Deiparae in Daphne, inde ſancti Stephani petit, ritibus ſolennibus ſervatis. Inde ſacerdotes in proceſſione ad palatium revertuntur, Imperator vero cubiculum Auguſtale ingreſſus, tempus expectat, quo veniente, cerimonias, in Paſchatis feſto, quasque ſupra expoſuimus, obſervandas, peragit.

CAP. X.

Obſervanda die ſecunda ſeptimanae Renovationis.

Praefecti omnes, albis tunicis induti, celeriter in Apſidem procedunt, Patricii tunicas aureis clavis, ceteri veſtes pro ſuo ordine ac dignitate, Praepoſiti cubiculo et primicerii oſtiariorum tunicas aureis clavis, Spatharocubicularii ſpathas ſuas geſtant. Aperto palatio, cubicularii omnes per quadraginta Sanctorum aedem intrant, Imperatorem excepturi; patricii vero et ſtrategi cum domeſticis in hemicyclio Triconchii, ut ipſis mos eſt, adſtant. Stipatus autem a Cubiculariis Imperator, ſago aureo ornatus, per cancellos Triconchii egreditur, cumque Patricii, Strategi, et Domeſtici, ibi excipiunt. Poſt a Spathariis barbatis cubiculi, manclaviris, ceterisque domeſticis ſtipatus, per Daphnem tranſit, accenſis pro more in oratoriis cereis, inque cubiculo Auguſtali tempus ſtatutum expectat. Quo veniente, tunica alba, auro ſplendente, a veſtitoribus induitur, aque cubiculo praefectis ſtipatus, per Auguſtale tranſit, ſtantibus extra portam, ubi cortina ſuſpenſa eſt, Spathariis barbatis, qui mutatorias, ſuosque

ſpathobaculos geſtant. Digreſſus Imperator per Stenum aureae manus, ad aeneam portam Onopodii procedit, ubi Patricii et Strategi eum excipiunt, quibus Imperatorem adorantibus, Praepoſitus cerimoniario a mandato ſignum dat, isque dicit: *Iubete;* at illi: *in multa bonaque tempora* etc. Spatharocandidati vero et Spatharii cum dextralibus ſuis ab utroque latere adſtant.

A ϑαβάλλια. Καὶ διελθὼν ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ στενοῦ τῆς χρυσῆς χειρὸς, ἀνέρχεται ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ ὀνοποδίου, καὶ δέχονται αὐτὸν πατρίκιοι καὶ στρατηγοί· προσκυνησάντων δὲ τῷ βασιλεῖ, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως ἀπὸ κελεύσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Οἱ δὲ σπαθαροκανδιδάτοι καὶ σπαθάριοι ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖθεν βαστάζοντες τὰ διτρέλια αὐτῶν.

II. Imperatore ab his ſtipato, ſpatharocandidati et ſpatharii per ſcalam conſiſtorii deſcendunt, et illi quidem per dextram, hi per ſiniſtram, patricii per mediam portam, exeunt, ita ut ad dextram ſtantes, per ſcalas dextrae portae, ad ſiniſtram, per gradus ſiniſtrae portae, deſcendant. Imperator autem cum cubiculo ad pulpitum deſcendit, ſubque camelaucio in lapide porphyretico ſtat, cumque rurſus in conſiſtorio patricii et ſtrategi cum Senatu excipiunt, dumque adorant, Praepoſitus Silentiario a mandato ſignum dat, qui dicit: *Iubete;* ipſi vero: *in longa bonaque tempora!* Inde a ſupra dictis ſtipatus Imperator, dicente cerimoniario, dum per gradus deſcendit: *Captate Domini*, per excubias ſcholasque et Chalcen tranſit, et ad ſanctum puteum abit, factiones autem in ſolennibus ſtationibus ſignantes, nec quicquam praeterea agentes, eum excipiunt, Notarii vero et Magiſtri jambos praeſcriptos, iis in locis, ubi mos eſt, recitant. Imperator, cum cereis accenſis precatus, eos Praepoſito tradit, Patriarcha vero egreſſus, ipſi in ſancto puteo occurrit, et poſtquam ſe mutuo adorarunt, oſculatique ſunt, in eccleſiam ingrediuntur, ubi ad ſanctas ianuas progreſſi, Patriarcha ſacrarium petit. Imperator ad ſanctas ianuas, cereos manu tenens, precatur, precatus eos Praepoſito reddit, et ſacrarium ingreſſus, precatusque, ſacram menſam adorat, perque ſoleam digreditur, unde dum exire vult, cereum proceſſionalem a Praepoſito accipit, pſaltae interea in ambone canunt: *Chriſtus reſurrexit.*

β'. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε δορυφορουμένου τοῦ βασιλέως, οἱ μὲν σπαθαροκανδιδάτοι καὶ σπαθάριοι κατέρχονται τὰ γραδήλια τοῦ κονσιστωρίου, B οἱ μὲν τὴν δεξιὰν πύλην, οἱ δὲ τὴν ἀριστερὰν, οἱ δὲ πατρίκιοι ἐξέρχονται τὴν μέσην πύλην, καὶ οἱ μὲν ἐκ δεξιῶν κατέρχονται τὰ γραδήλια τῆς δεξιᾶς πύλης, καὶ οἱ ἐξ ἀριστερῶν κατέρχονται τὰ γραδήλια τῆς ἀριστερᾶς πύλης. Ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ κουβουκλείου κατέρχεται τὸ πούλπιτον, καὶ ἵσταται ὑπὸ τὸ καμελαύκιον ἐν τῷ πορφυρῷ λίθῳ, καὶ δέχονται αὐτὸν πάλιν ἐν τῷ κονσιστωρίῳ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἅμα τῇ συγκλήτῳ, καὶ προσκυνήσαντες, νεύοντος τοῦ πραιποσίτου (MS. fol. 46. b.) τῷ σιλεντιαρίῳ ἀπὸ κελεύσεως, λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν προειρημένων, λέγοντος τοῦ τῆς κα- C ταστάσεως κατὰ βάθρον· Καππάτε Δόμινι, διέρχεται διὰ τῶν ἐξκουβίτων, καὶ τῶν σχολῶν, καὶ τῆς χαλκῆς, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, τὰ δὲ μέρη δέχονται τὸν βασιλέα εἰς τὰς συνήθεις στάσεις σφραγίζοντες, μηδὲν ἕτερον ποιοῦντες, λέγουσι δὲ οἱ νοτάριοι καὶ οἱ μαΐστορες τοὺς κατὰ τύπον ἰάμβους, ἐν οἷς τόποις εἴθισται αὐτοῖς. Ἅψας δὲ κηροὺς ὁ βασιλεὺς, καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πατριάρχης ἐξελθὼν ἀπαντᾷ τὸν βασιλέα ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, προσκυνήσαντες δὲ καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, εἰσέρχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀπελθόντων δὲ αὐτῶν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ μὲν D πατριάρχης εἰσέρχεται ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἔμπροσθεν ἑστὼς τῶν ἁγίων θυρῶν, εὔχεται κρατῶν κηροὺς, καὶ εὐξάμενος ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ εὐξάμενος προσκυνεῖ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ διέρχεται διὰ τῆς σωλέας, μέλλων δὲ ἐξέρχεσθαι τὴν σωλέαν, λαμβάνει παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρολιτανίαν, καὶ εὐθέως ἄρχονται οἱ ψάλται ἐν τῷ ἄμβωνι τὸ Χριστὸς ἀνέστη.

III. Imperator ab omnibus pro more ſtipatus, per medium templum,

γ'. Καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ πάντων τῶν κατὰ συνήθειαν, διέρχεται μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ

διέρχεται

διέρχεται διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ διελθὼν τὸν νάρθηκα, καὶ τὸν λουτῆρα, κατέρχεται τὰ γραδήλια τοῦ ἀθύρου, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ μιλίου, καὶ τὴν μέσην, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν φόρον, καὶ μέχρι τοῦ κίονος ἀπελθών, ἔνθα καθίδρυται ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἀνέρχεται ὁ βασιλεὺς τὰ ἔμπροσθεν γραδήλια τοῦ ναοῦ, καὶ ἵσταται ἐκεῖσε, ἐπακουμβίζων τῷ καγκέλλῳ ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, καὶ ἡνίκα μέλλει ἀνέρχεσθαι τὰ αὐτὰ γραδήλια ὁ βασι- MS. fol. 47. a. λεύς, δίδωσι τὸ κηρίον αὐτοῦ τῷ πραιποσίτῳ. Οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες ἵστανται κάτω, ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν τε καὶ στάσιν, ὡς προείρηται, καὶ καταλαβόντος τοῦ πατριάρχου μετὰ τῆς λιτῆς, διέρχεται μέσον αὐτῶν, B καὶ μέλλοντος τοῦ σταυροῦ ἀνέρχεσθαι τὰ γραδήλια, ἔνθα ὁ βασιλεὺς ἵσταται, ἅπτει κηροὺς ὁ βασιλεύς, καὶ προσκυνεῖ τὸν τίμιον σταυρόν, καὶ προσκυνήσας ἐπιδίδωσι τοὺς κηροὺς τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ πήγνυσιν αὐτὰ * ὁ τῆς καταστάσεως ἐν τοῖς τῆς λιτῆς μανουαλίοις· ὁ δὲ σταυρὸς ἀνέρχεται καὶ ἵσταται ἐν τῇ βάσει ὄπισθεν τοῦ βασιλέως, ἔμπροσθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. Ὁ δὲ πατριάρχης ἀνέρχεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, μετὰ τῶν κατὰ συνήθειαν ἀνερχομένων μετ' αὐτοῦ καθ' ἑκάστην· καὶ ὁ κλῆρος ἵσταται κάτω μετὰ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἐξ ἀριστερᾶς τοῦ βασιλέως, καὶ τῆς ἐκτενοῦς τελουμένης, λαμβάνει ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρία, καὶ προσεύχεται, καὶ πάλιν δίδωσιν C αὐτὰ τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, αὐτὸς δὲ πήγνυσιν αὐτὰ ἐν τοῖς τῆς λιτῆς μανουαλίοις. Καὶ παραυτίκα ὁ τῆς καταστάσεως διατιθεῖ τούς τε πατρικίους καὶ λοιποὺς ἄρχοντας, τοὺς μέλλοντας δορυφορεῖν τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσαντες τοὺς ἀλλήλους, ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἄρχονται ψάλλειν τὸ τροπάριον οἱ ψάλται· Χριστὸς ἀνέστη.

* ſſ. αὐτός.

δ'. Κἀκεῖθεν δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, διέρχεται τὴν μέσην λιτανεύων, τὸ δὲ τροπάριον ἐν τῇ τῆς λιτῆς περιόδῳ ἄρχεται ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ ἀνθ' ὧν τὴν μέσην διέρχεται. Διά τε τῶν ἀρτοπολείων καὶ τοῦ ταύρου, καταλαβὼν D τὸν ναὸν τῆς παναγίας Θεοτόκου τῶν διακονίσσης, ἐπιδίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὸ λιτανίκιον, καὶ μέχρι τοῦ Φιλαδελφίου διελθών, ἐκκλίνει τὸ δεξιὸν μέρος, καὶ διέρχεται διά τε τῶν Ὀλυβρίου καὶ τῶν Κωνσταντιανῶν, μέχρι τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου. ὑπαλλάξας δὲ κἀκεῖσε κηρίον, καὶ λαβὼν ἕτερον κηρίον παρὰ τοῦ πραιποσίτου, διέρχεται τὴν μέσην μέχρι τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν νάρθηκα, καθέζεται ἐπὶ σελλίου προσμένων MS. fol. 47. b. τὸν πατριάρχην. Καὶ τοῦ πατριάρχου καταλαβόντος μετὰ τῆς λιτῆς, οἱ μὲν κοινοὶ κληρικοὶ

A portas regias, Narthecem et baptiſterium tranſit, per ſcalas Athyris deſcendit, perque Milium, Mediamque, forum petit, et uſque ad columnam, ubi templum S. Conſtantini eſt, abit, per ſcalas templi adſcendit, ibique ſubſiſtit, cancellis dextri lateris accumbens, quod priuſquam facit, cereum ſuum Praepoſito tradit. Patricii vero et Praefecti omnes, in inferiori loco, ſinguli pro ſuo ordine et dignitate, ut ſupra monuimus, ſtant, per quos medios Patriarcha, cum proceſſione adveniens, tranſit, dumque crux per ſca- B las, ubi Imperator ſtat, aſcenſura eſt, ipſe cereos accendit, et venerandam crucem adorat, quo facto cereos Praepoſito, Praepoſitus cerimoniario tradit, qui eos in manualibus proceſſionis figit: Crux vero affertur, et pone Imperatorem in baſi ante portam templi conſtituitur. Tunc Patriarcha eccleſiam cum iis, qui pro more ſingulis feſtis cum ipſo procedunt, petit: clerus autem cum populo communi ad ſiniſtram Imperatoris ſtat, finitaque extenſa, Imperator a Praepoſito cereos C ſumit, precatur, eosque Praepoſito, Praepoſitus cerimoniario reddit, qui ipſos in manualibus proceſſionis refigit. Tunc cerimoniarius patricios ceterosque proceres, Imperatorem ſtipaturos, ordinat, Imperator vero et Patriarcha poſtquam ſe invicem ſalutarunt, Pſaltae troparium: *Chriſtus reſurrexit*, incipiunt.

IV. Inde a praedictis ſtipatus per Mediam procedit, troparium vero in proceſſione cerimoniarius incipit, et propterea per Mediam tranſit. Per tabernas vero piſtorum, forumque Tauri digreſſus, D ſanctae Deiparae Diaconiſſae aedem petit Imperator, ubi cereum proceſſionalem reddit, et ad Philadelphium uſque progreſſus, a dextra deflectens, per Olybrii et Conſtantianas thermas, uſque ad ſancti Polyeucti vadit, ubi etiam cereum mutat, alioque a praepoſito accepto, per Mediam ad S. S. Apoſtolos abit, et narthecem ingreſſus, in ſella adſidens, Patriarcham expectat. Qui poſtquam cum proceſſione advenit, clerici com-

munes et politici per dextram portam, Imperatoriis proximam, orphani per mediam, templum ingrediuntur: ſic et iam metropolitae et epiſcopi per portas Imperatorias ingreſſi, Imperatorem, non prono tamen in terram corpore, adorant. Appropinquante Patriarcha, Imperator ſurgit, poſtque mutuam adorationem et ſalutationem, ad portas Imperatorias abeunt, ubi Patriarcha preces introitus divini officii inſtituere incipit. Imperator autem cum accenſis cereis precatus, eos Praepoſito, hic cerimoniario tradit, et precatione finita, Imperator ſacroſanctum evangelium, ac venerandam crucem adorat, perque medium templum et ambonis latus digreſſus, ſoleam, Patriarcha ſacrarium, intrat. Imperator autem ad ſacras ianuas, ut ipſi ſolenne eſt, precatus, moxque in ſacrarium ingreſſus, ſacram menſam veneratur, et acceptum a praepoſito apocombium in ea reponit.

V. Imperator deinde, preces in monumento patris noſtri, Chryſoſtomi, et Theologi, ſancti Gregorii, fundit, cereiſque accenſis uterque, Imperator et Patriarcha, per ſiniſtrum ſacrarii latus egrediuntur, ſanctique Conſtantini ſepulcrum petunt, ubi pariter cum cereis accenſis precati, diſcedunt, ad ſanctiſſimorum Patriarcharum, Nicephori et Methodii, ſepulcra abituri: ubi Imperator poſtquam cum cereis ardentibus precatus eſt, monumenta Imperatorum intrat, et, ibi quoque cereis accenſis, abeunt. Inde uterque, Imperator et Patriarcha, per ſiniſtrum latus templi, ſeu Gynaeceum, ſacrario obverſum, tranſeunt, et poſtquam ſe mutua adoratione ſalutarunt, Patriarcha ad divinum officium celebrandum redit; Imperator autem per gynaeceum narthecem intrat, dumque ad ſiniſtrum baptiſterii latus declinat, Patricii extra portam cochleae, fauſta Imperatori apprecantes, adſtant. Qui a praefectis cubiculi ſpatharocandidatis, et domeſticis, cum manuclavatis, ceteriſque, ſtipatus, per eandem ſiniſtram cochleam, ad ſepta catechumena abit, dum interim ſilentiarii in catechumenis vela ſuſpendunt, et poſtquam eo venit, in dextris partibus, ubi in ſingulis proceſſionibus ſtare ſolet, ſubſiſtit, ſacramque liturgiam celebrat,

A καὶ οἱ πολιτικοὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν διὰ τῆς πλησίον οὔσης τῶν βασιλικῶν πυλῶν δεξιᾶς πύλης, τὰ δὲ ὀρφανὰ εἰσέρχονται διὰ τῆς μέσης πύλης· ὡσαύτως καὶ οἱ μητροπολῖται, καὶ οἱ ἐπίσκοποι εἰσερχόμενοι διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, προσκυνοῦσι τῷ βασιλεῖ, μὴ πίπτοντες κάτω. Πλησιάζοντος δὲ τοῦ πατριάρχου, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι, ἀπέρχονται μέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ ὁ μὲν πατριάρχης ἄρχεται τελεῖν τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἅψας κηροὺς, εὐξάμενος ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ αὐτὸς τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ τοῦ πατριάρχου τελέσαντος τὴν εὐχὴν, προσκυνεῖ ὁ βασιλεὺς τὸ B ἄχραντον εὐαγγέλιον καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ διέρχεται μέσον τοῦ ναοῦ διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος, ἔρχεται εἰς τὴν σωλέαν, καὶ ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐξάμενος, ὡς εἴθισται αὐτῷ, ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνήσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ πραιποσίτου ἀποκόμβιον, τίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ.

έ. Εὐξάμενος δὲ εἰς τὸν τάφον τοῦ τε πατρὸς ἡμῶν Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Θεολόγου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, καὶ ἅψαντες κηροὺς, ἐξέρχονται ἀμφότεροι ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης διὰ τῆς ἀριστερᾶς πλαγίας τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἀπέρχονται C ἐν τῇ σορῷ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, κἀκεῖσε εὐξάμενοι, καὶ ἅψαντες κηροὺς, ἐξέρχονται, καὶ ἀπέρχονται ἐν τοῖς τάφοις τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν Νικηφόρου καὶ Μεθοδίου· ἅψας δὲ κἀκεῖσε κηροὺς ὁ βασιλεὺς καὶ εὐξάμενος, εἰσέρχεται ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων, καὶ ἅψας κἀκεῖσε κηροὺς, ἐξέρχεται. Καὶ διέρχονται ἀμφότεροι ὅ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ ναοῦ, ἤγουν τοῦ γυναικίτου, ἄντικρυ τοῦ θυσιαστηρίου, MS. fol. 48 a.
καὶ προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους, ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ὑποστρέφει πρὸς τὸ ἐκτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν, ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τοῦ γυναικίτου καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ ἐκκλίνας πρὸς τὸ ἐξ ἀριστε- D ρᾶς μέρος τοῦ λουτῆρος, οἱ μὲν πατρίκιοι ἵστανται ἔξωθεν τῆς πύλης τοῦ κοχλίου, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, σπαθαροκανδιδάτων, καὶ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν, καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ μαγλαβίου, καὶ λοιπῶν, ἀνέρχεται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀριστεροῦ κοχλίου ἐν τοῖς σεπτοῖς κατηχουμενίοις, τὰ δὲ βῆλα κατακρεμαμένα ἐν τοῖς κατηχουμενίοις σιλεντιάριοι ποιοῦσι, καὶ ἀπελθὼν ἵσταται ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσιν, ἔνθα εἴθισται αὐτῷ καθ' ἑκάστην πρόλευσιν ἵστασθαι, καὶ τελεῖ τὴν θείαν λειτουργίαν, οἱ δὲ πα-

τρίκιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔρχονται ὄπισθεν τοῦ βασιλέως διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλίου, καὶ ἵστανται ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, ἔνθα καὶ τὸ βασιλικὸν ἀντιμίσιον πρόκειται, ἐν ᾧ καὶ κοινωνεῖ ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς τοιαύταις προελεύσεσι.

ϛʹ. Καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ τῆς θείας κοινωνίας, ἀπέρχονται σιλεντιάριοι δύο ἀπὸ κελεύσεως, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην, καὶ ὁ πατριάρχης, παρακρατούμενος ὑπ᾽ αὐτῶν, ἀνέρχεται, καὶ ἀπαντῶσιν αὐτὸν ἐν τῷ τοῦ κοχλίου πληρώματι, ἡνίκα μέλλει εἰσέρχεσθαι ἐν τοῖς σεπτοῖς κατηχουμενείοις, οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες. Καὶ εἰσελθὼν ἐν τοῖς κατηχουμενείοις ὁ πατριάρχης, προστίθησι τὰ δῶρα ἐν τῷ βασιλικῷ ἀντιμισίῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος ἀπελθὼν μετὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, προσκαλεῖται τὸν βασιλέα, καὶ ὑπ᾽ αὐτῶν δηριγευόμενος ὁ βασιλεύς, ἀπέρχεται, καὶ κοινωνεῖ ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου χειρῶν, εἶτα εἰσέρχεται ἔνδον τοῦ δεξιοῦ βήλου, καὶ καθέζεται ἐκεῖσε ἐπὶ σελλίου, μέχρις ἂν κοινωνήσωσιν ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου χειρῶν πατρίκιοί τε καὶ στρατηγοὶ μετὰ τῶν λοιπῶν τῶν ἐξ ἔθους. Εἶθ᾽ οὕτως ἐξέρχεται ὁ βασιλεύς, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπέρχεται ἐν ᾧ τόπῳ ἐκτελεῖ τὴν θείαν λειτουργίαν, ὡς προέφημεν, ὁ δὲ πατριάρχης κατέρχεται πληρῶσαι τὴν θείαν λειτουργίαν, καὶ διασώζουσιν αὐτὸν οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες, μέχρι τοῦ τόπου, ἐν ᾧ καὶ ἀπήντησαν αὐτόν, ἐν τῷ ἀνέρχεσθαι αὐτόν, κἀκεῖθεν διασώζουσιν αὐτὸν σιλεντιάριοι δύο μέχρι τοῦ ναοῦ. Καὶ τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης, διέρχεται ὁ βασιλεὺς διὰ τῶν καὶ ἔμπροσθεν κατηχουμενείων, καὶ διὰ τῶν ἔνδον ἀπέρχεται ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ παλατίῳ, ἤγουν τῷ ὄντι ἐκεῖσε, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. Καὶ κατέρχονται δύο σιλεντιάριοι ἀπὸ κελεύσεως, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην, καὶ τούτου ἀνελθόντος, καὶ πλησιάσαντος, δέχονται αὐτὸν ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἐλθὼν καθέζεται μικρόν, καὶ εἰσελθὼν ὁ πραιπόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς κελεύει τῷ πραιποσίτῳ, προσκαλέσασθαι τὸν πατριάρχην, καὶ ἑνωθέντες ἀμφότεροι ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἵσταται ἡ τράπεζα, προσκαλοῦνται τοὺς ἱερεῖς, καὶ ποιοῦσι τὸν στίχον, καὶ εὐλογήσας τὴν τράπεζαν ὁ πατριάρχης, ὑπαλλάσσει τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, καὶ λαβόντες αὐτὸ οἱ ἱερεῖς, ἐξέρχονται, καὶ εἶθ᾽ οὕτως καθέζονται ἀμφότεροι ἐν τῇ τραπέζῃ ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης· οἱ δὲ κουβουκλεῖοι παρίστανται ἐν

MS. fol. 48. b.

A Patricii vero et Strategi poſt Imperatorem per eandem cochleam veniunt, et e regione ſacrarii, ubi etiam Antimenſium Imperatorium, in quo in eiusmodi proceſſionibus Imperator communicare ſolet, repoſitum eſt, ſubſiſtunt.

VI. Tempore autem ſacrae communionis inſtante, duo ſilentiarii a mandato abeunt, et Patriarcham advocant, qui, ab ipſis ſtipatus, adſcendit, eique praefecti cubiculi in plenitudine cochleae, dum ſepta catechumenorum ingredi vult, obviam procedunt. Quo B cum Patriarcha pervenit, Imperatorio Antimenſio ſacra dona imponit: Praepoſitus vero cum praefectis cubiculi abit, et Imperatorem vocat, qui ab ipſis ſtipatus, venit, et ex Patriarchae manibus communicat, poſtea dextrum velum ingreſſus, ibi in ſella adſidet, uſque dum patricii et ſtrategi, cum ceteris, quibus mos eſt, ſacram communionem e Patriarchae manibus accepere. Ita mox Imperator egreditur, et, poſtquam ipſe et Patriarcha ſe mutuo ſalutarunt, ad eum locum, ubi divinam liturgiam, uti diximus, celebrat, abit, Patriarcha au- C tem ad complendum ſacrum officium deſcendit, comitantibus ipſum cubiculi praefectis, ad eum locum uſque, ubi, cum adſcenderat, obviam ipſi proceſſerant, inde duo ſilentiarii eum ad templum comitantur. Peracto divino officio, Imperator per loca, quae ante catechumena ſunt, et per interiora ad palatium a Deo ſervatum, quod ſcilicet ibi ſitum eſt, abit, cubiculumque ſuum ingreditur. Tunc duo ſilentiarii a mandato abeunt, et Patriarcham arceſſunt, quem, dum appropinquat, cubiculo prae- D fecti excipiunt, et poſtquam advenit, paulisper adſidet, dum adventum eius Imperatori praepoſitus nunciat. Tunc quidem Imperator, Patriarcham advocare, Praepoſitum iubet, dumque ambo, Imperator ſcilicet et Patriarcha, una in triclinio, ubi menſa ſtat, adſunt, hic ſacerdotes vocat, qui ſtichum faciunt, Patriarcha autem, poſtquam menſae benedixit, omophorium ſuum deponit, quod, poſtquam ſacerdotes ſumſerunt, exeunt, Imperator autem cum Patriarcha menſae accumbit: cubicularii ab

utroque menſae latere, ut diximus, adſtant. Poſtquam Imperator et Patriarcha ſemel omnino biberunt, Praepoſitus a mandato ſignum dat, omneſque miniſtri intrant, e quibus menſae praefectus, ingreſſus, ad inferiorem portam ante velum ſtat, idque ſigno a praepoſito dato, manu pulſat, engiſtiarii vero attollunt, quo facto amici ingrediuntur, omniſque menſae ordo peragitur. Hi fauſta Imperatori precati ſurgunt, et abeunt, Imperator cum Patriarcha et adſtante cubiculo, ſolus manet, et poſtquam adhuc ſemel potum ſumſere, ſurgunt, arceſſiti autem ſacerdotes a mandato, intrant, et poſtquam omophorium Patriarcha induit, ſtichum faciunt, deinde pane benedicto Imperatori a Patriarcha dato, diſcedunt.

VII. Poſtquam Imperator et Patriarcha ſe mutua adoratione venerati oſculatique ſunt, abit hic, a cubiculariis ad catechumena uſque ſtipatus; Imperator autem ibi pauliſper ſubſiſtit, et hora inſtante, colobium tribliatteum, aureis taeniis ornatum, lapidibuſque et unionibus diſtinctum, quod et Botrys vocatur, induit, gladioque aureo, et pariter gemmis ac margaritis ornato, ſe accingit: tunc Patriarcha togam, ſeu tiaram, venerando Imperatoris capiti imponit. Is poſtea a cubiculo praefectis ſaga purpurea geſtantibus ſtipatus, per catechumena narthecis tranſit, cubiculariis vela, quae ibi ſunt, portantibus, perque ſiniſtram cochleam, per quam venerat, redit, eumque magiſtri, et patricii extra cochleam eandem in baptiſterio, ubi et mane advenientem Imperatorem expectaverant, fauſtis precationibus excipiunt. Is in porta, ubi id in ſingulis proceſſionibus facere ſolet, equum, ephippio aureo, gemmiſque ac margaritis diſtincto, inſtratum, in cauda vero et quatuor pedibus taeniis ornatum, conſcendit, quod ſtatim et cubiculo praefecti, magiſtri, patricii, ſenatores omnes, faciunt, quorum equi cataphractas, ipſi ſaga ſua purpurea, geſtant. Similiter et ſpatharocandidati, cum ſpathariis, equis, ut diximus, inſtructis, vehuntur, gladiis cincti, ſcutaria et dextralia geſtantes:

A τῇ τραπέζῃ ἔνθεν κἀκεῖσε, ὡς εἴρηται. Καὶ πιόντων προσάπαξ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου, νεύει πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως, καὶ εἰσέρχονται οἱ τῆς ὑπουργίας, ὁ δὲ τῆς τραπέζης εἰσελθὼν ἵσταται ἐν τῇ κάτω πύλῃ ἔμπροσθεν τοῦ βήλου, καὶ νεύει αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως, καὶ κρούει τὸ βῆλον μετὰ τῆς χειρὸς, καὶ αἴρουσιν αὐτὸ ὄπισθεν ἐγγυστιάριοι, καὶ εἰσέρχονται οἱ φίλοι, καὶ τελεῖται ἅπασα ἡ τῆς τραπέζης ἀκολουθία. Καὶ ἀνίστανται ὑπερευξάμενοι τὸν βασιλέα, καὶ ἐξέρχονται, καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς μένει MS. fol. 49. a.
μετὰ μόνου τοῦ πατριάρχου, καὶ τοῦ κουβουκλείου παρισταμένου, καὶ πιόντες προσάπαξ ἀνίστανται, καὶ προσκληθέντες οἱ ἱερεῖς ἀπὸ κελεύσεως, εἰσέρχονται, B καὶ περιβαλλόμενος ὁ πατριάρχης τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, ποιοῦσι τὸν στίχον, καὶ ἐπιδοὺς ὁ πατριάρχης τῷ βασιλεῖ εὐλογίας, ἐξέρχονται οἱ ἱερεῖς.

ζʹ. Καὶ εἶθ' οὕτως προσκυνήσαντες ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἀπέρχεται μὲν ὁ πατριάρχης καὶ δασάζουσιν αὐτὸν οἱ τοῦ κουβουκλείου μέχρι τῶν κατηχουμένων, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναπαύεται μικρὸν ἐκεῖσε, καὶ καταλαβούσης τῆς ὥρας περιβάλλεται ὁ βασιλεὺς κολόβιον τριβλάτιον χρυσοσωληνοκέντητον, διὰ λίθων καὶ μαργάρων ἠμφιεσμένον, ὃ καὶ βότρυς καλεῖται, C καὶ σπαθίον ὁμοίως χρυσοῦν διὰ λίθων καὶ μαργάρων ἠμφιεσμένον, καὶ εἶθ' οὕτως ἐπιτίθησιν ὁ πραιπόσιτος τὴν τόγαν, ἤγουν τὴν τιάραν, ἐπὶ τῆς τοῦ βασιλέως τιμίας κεφαλῆς. Καὶ ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, φορούντων αὐτῶν σαγία ἀληθινὰ, καὶ διέρχεται διὰ τῶν κατηχουμενίων τοῦ νάρθηκος, τὰ δὲ βῆλα τὰ ὄντα ἐκεῖσε κουβικουλάριοι βαστάζουσι, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ κοχλίου, δι' οὗ καὶ ἀνῆλθεν, καὶ δέχονται αὐτὸν οἵ, τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι ἔξωθεν τοῦ αὐτοῦ κοχλίου εἰς τὸν λουτῆρα, ἔνθα καὶ τὸ πρωῒ ἀνερχομένου τοῦ βασιλέως ἔμειναν, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. Καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἱππεύει ἐν τῇ πύλῃ, ἐν ᾗ εἴθισται αὐτῷ D καθ' ἑκάστην προέλευσιν τοῦτο ποιεῖν, ὁ δὲ ἵππος ἔστρωται σελλοχαλίνῳ χρυσῷ διαλίθῳ, ἠμφιεσμένῳ ἀπὸ μαργάρων, ἐν δὲ τῇ οὐρᾷ τοῦ αὐτοῦ ἵππου καὶ τοῖς τέσσαρσι ποσὶν ἀποκρέμανται πέταλα πράνδια, ἱππεύουσι δὲ εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε οἵ τε ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου μάγιστροι, πατρίκιοι καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος ἐφ' ἵπποις ἐστολισμένοις ὑπὸ καταφρακτῶν, ἅπαντες δὲ αὐτοὶ ἀπὸ σαγίων ἀληθινῶν. Ἱππεύουσι δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ σπαθαροκανδιδάτοι ἅμα τοῖς σπαθαρίοις, ἱππεύουσι δὲ ἐφ' ἵπποις ἐστολισμένοις ὡς προείρηται, περιβεβλημένοι σπαθία κρατοῦντες σκουτάριά τε καὶ δεξτρά- MS. fol. 49. b

λια

λια, ἄλλοι μὲν σπαθαροκανδιδάτοι φοροῦσι καὶ μανιάκια, διέρχονται δὲ ἀμφότεροι αὐτῶν ἐν τοῖς πλαγίοις τῶν πατρικίων ἔνθεν κἀκεῖσε. Οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι ἀπὸ καμισίων φοροῦντες τὰ (MS. fol. 49. b.) σπαθία, κατέχοντα ἐν ταῖς χερσὶ δεξτράλια, καὶ διέρχονται καὶ αὐτοὶ ἔφιπποι, πλησίον τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κἀκεῖσε. Ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ἀπὸ σαγίου ἀληθινοῦ διέρχεται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως πεζὸς μετὰ καὶ σιλεντιαρίων πεζῶν, ὁμοίως καὶ αὐτοὶ ἀπὸ σαγίων ἀληθινῶν, βαστάζοντες καὶ βεργία χρυσᾶ διάλιθα, ὁ δὲ πρωτοστράτωρ καὶ ὁ κόμης τοῦ στάβλου ἔνθεν κἀκεῖσε τοῦ βασιλέως, οἱ δὲ στράτορες πέριξ, ἀμφότεροι δὲ αὐτῶν πεζοί. Κανδιδάτοι δὲ καὶ σκρίβωνες καὶ μανδάτορες βασιλικοὶ διεργυόμενοι ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἠλλαγμένοι πεζοί, κατὰ τὴν αὐτῶν τάξιν, οἱ δὲ κούρσορες καὶ δεκανοὶ διεργυόμενοι ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως πεζοὶ κατὰ τάξιν. Διεργυόμενοι καὶ στράτορες πεζοὶ μετὰ σκουταρίων, κατέχοντες ἐν ταῖς χερσὶ κλάδους δαφνῶν, καὶ οὗτοι μὲν διεργυόμενοι ἔμπροσθεν, ὄπισθεν δὲ διέρχονται ἔφιπποι ἀσπαθάριοι εὐνοῦχοι περιβεβλημένοι σπίκια ἀληθινὰ χρυσόκλαβα, καὶ σπαθία, κατέχουσι δὲ καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν, ἐπικείμενα τοῖς αὐτῶν ὤμοις· οἱ δὲ ἵπποι αὐτῶν ἐστολισμένοι ἀπὸ καταφράκτων. Πλησίον δὲ τῶν αὐτῶν ἀσπαθαρίων τυγχάνει ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, περιβεβλημένος σαγίον ἀληθινόν, ἐφ' ἵππου ἐστολισμένου, ἀπὸ δὲ αὐτοῦ ἀσπαθάριοι βαρβάτοι περιβεβλημένοι σπίκια, κατέχοντες σπαθοβάκλια, ἐπικείμενα τοῖς ὤμοις αὐτῶν, ὁμοίως καὶ αὐτοὶ ἐφ' ἵππων ἐστολισμένων· εἶθ' οὕτως κουβικουλάριοι ἔφιπποι, ὁ δὲ δρουγγάριος τῆς βίγλης, καὶ οἱ μαγγλαβῖται μετὰ τῶν λοιπῶν οἰκειακῶν τῶν μὴ πεζευόντων, τοποτηρητῶν τῶν ταγμάτων, καὶ κομήτων, διέρχονται ἀπὸ διαστήματος, κρατοῦντες τῶν ὄπισθεν προέλευσιν, κατὰ τὴν αὐτῶν τάξιν, ὄπισθεν δὲ αὐτοῦ ὁ τοποτηρητὴς τοῦ ἀριθμοῦ, κρατῶν τὰ πλήθη τῶν λαῶν, πρὸς τὸ μὴ συγχυθῆναι αὐτοὺς ἐν τῇ προελεύσει.

η΄. Διεργυόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων πάντων (MS. fol. 50. a.) ὁ βασιλεὺς, διέρχεται μέχρι τῶν μαρμαρίνων λεόντων, καὶ δέχεται αὐτὸν ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, αὐτὸς δὲ ὁ δημοκράτης κρατούμενος ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως ἀπέρχεται, καὶ προσκυνήσας τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, ἀσπάζεται αὐτούς, ὁ δὲ βασιλεὺς δεξάμενος αὐτὸν ἐπιδίδωσιν αὐτὸν τῷ κόμητι τοῦ στάβλου, ὁ δὲ δημοκράτης στὰς πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ στάσει, τοῦ μέρους ἀκτολογοῦντος, κατασφραγίζει τὸν βασιλέα. Τελέσαντος δὲ τὰ ἐξ ἔθους τοῦ μέρους, ἀποκινεῖ μὲν ὁ βασιλεύς, αὐτοὶ δὲ οἱ τοῦ μέρους προπορεύονται

A alii ſpatharocandidati torques portant, utrique vero a latere patriciorum hinc et illinc tranſeunt. Spatharocubicularii in camiſiis, ſpathas ferentes, manibus dextralia geſtant, atque ipſi in equis prope praefectos cubiculi, hinc et illinc vehuntur. Cerimoniarius purpureo ſago ante Imperatorem pedibus, una cum ſilentiariis, qui et ipſi ſaga purpurea, aureasque virgas gemmatas geſtant, abit: Protoſtrator et Comes ſtabuli ab utroque Imperatoris latere, ſtratores circa ipſum, utrique pedibus, prodeunt. Candidati, Scribae et Man- B datores Imperatorii, in mutatoriis ſuis, curſores porro et decani ante Imperatorem, pedibus, ſecundum ordinem ſuum, procedunt. Sequuntur ſtratores cum ſcutariis, ramos palmarum manibus gerentes, et ipſi Imperatorem praecedentes, a tergo vero Aſpatharii eunuchi, equis vecti, ſpeciis purpureis clavisque aureis accincti, ſpathasque ſuas et ſpathobaculos humeris impoſitos portantes: eorum porro equi cataphractis inſtructi ſunt. Hos proxime ſequitur Logotheta Dromi, ſago purpureo indutus, C in equo ornato, aſpatharii barbati, ſpeciis accincti, ſpathobaculos humeris portantes, et ipſi in equis ornatis; poſt cubicularii in equis, Drungarius vigiliae, et manclavitae, cum ceteris domeſticis, qui non pedibus ire ſolent, legatis turmarum, et comitibus, ex intervallo, proceſſum eorum, qui Imperatorem ſequuntur, ſecundum ordinem ſuum, conducentes: pone ipſum vero vicarius Numeri, multitudinem populi, ne proceſſioni immiſceatur, continens, ſequitur.

VIII. Imperator ab his omnibus ſti- D patus, ad marmoreos leones venit, ubi ipſum princeps Venetorum, ſeu Domeſticus ſcholarum cum tranſitoria Venetorum factione excipit, et a cerimoniario adductus abit, humique proſtratus, pedes Imperatoris oſculatur, quem is ſuſcipiens Comiti ſtabuli tradit: is vero iterum in ſua ſtatione conſtitutus, Imperatorem, dum factio acclamat, ſignat. Poſtquam factiones ea, quae mos eſt, peregere, Imperator diſcedit, quem ſa-

N

ctiones praecedunt, Dromica dicentes, A et, ſi Imperator iuſſerit, etiam Apelatica, ipſumque ad S. Chriſtophori conducunt. Sciendum eſt, principes duarum ſactionum tranſitoriarum, et tribunos politicae, ſingulos pro ſuis factionibus, in prima tantum receptione, non autem in ceteris, libellum tradere; hoc enim tantum ſemel fieri ſolet. Politici Venetae factionis Imperatorem in S. Chriſtophori excipiunt, ubi tribunus Imperatori libellum dat: Actisque finitis, Imperator abit, quem factio conducens, dromica, ſi iuſſerit, et apelatica, recitat. Hoc ſingulae B factiones, Imperatorem comitantes, in eius receptione obſervant. Populus tranſitoriae factionis Praſinae Imperatorem ad S. Olybrii excipit, princeps eius libellum tradit, ipſumque ad Philadelphium, ubi tranſitoria Venetorum factio adeſt, conducit. Haec eum in Philadelphio excipit, et uſque ad Praſinos Politicae in Modium ducit, a quibus in Modio excipitur, ubi tribunus Imperatori libellum tradit, et omnibus, ut ſupra dictum eſt, peractis, ad Taurum, ubi politica Ve- C netorum factio, eum perducit. Haec Imperatorem in Tauro excipit, et ad tabernas piſtorum, ubi politica factio Praſinorum adeſt, deducit, quae eum in foro tranſitoriae factionis Praſinae, in ſubſtructione Milii Politicae factionis Praſinae excipit. In Zeuxippo eum tranſitoria Venetorum factio, deinde in chalce, excipit. Mox omnes pedibus incedunt, ſolus Imperator equo vehitur, et inde ab omnibus ſtipatus, ut dictum eſt, per cortinas uſque ad interiorem magnam portam excubitorum, ubi ſcribarum promotio inſtituitur, tranſit, equo D deſcendit, perque excubias ante tres Conſiſtorii portas diſpoſitas, abit, ubi Senatores fauſta Imperatori precantes ſubſiſtunt: is vero mediam portam ad templum Domini ducentem, ingreditur, ubi patricii et ſtrategi, qui et ipſi fauſta Imperatori apprecantur, adſunt. Quo aeneam portam templi Domini ingreſſo, cubicularii ianuas ſtatim claudunt, et Imperatori acclamant, qui, poſtquam praepoſitus togam, ſeu tiaram,

ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, λέγοντες δρομικὰ, εἰ δὲ κελεύει ὁ βασιλεὺς καὶ ἀπελατικὰ, ἀποσώζοντες τὸν βασιλέα μέχρι τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι οἱ δημάρχαι τῶν δύο μερῶν τῶν περατικῶν, καὶ οἱ δήμαρχοι τῆς πολιτικῆς, ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὸ μέρος αὐτῶν, ἐν τῇ ά δοχῇ, ἐπιδιδόασι λιβελλάριον, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς λιβελλάρια οὐκ ἐπιδιδόασι· πρὸς ἅπαξ γὰρ τοῦτο καὶ μόνον. Ἡ δὲ πολιτικὴ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων μετὰ καὶ τοῦ δημάρχου, δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ ἁγίῳ Χριστοφόρῳ, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δήμαρχος τῷ βασιλεῖ λιβελλάριον, τελέσαντες δὲ τὰ ἄξια, ἀποκινεῖ ὁ βασιλεὺς, τὸ δὲ μέρος διασώζει τὸν βασιλέα, λέγοντες ἔμπροσθεν δρομικὰ, εἰ κελεύει, B καὶ ἀπελατικά· τοῦτο δὲ τελεῖ ἓν ἕκαστον μέρος ἐν τῇ αὐτοῦ δοχῇ, διασώζοντες τὸν βασιλέα. Δέχονται ἐκεῖσε τῶν περατικῶν μερῶν πρασίνων ὁ λαὸς τὸν βασιλέα ἐν τοῖς τοῦ Ὀλυβρίου, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δημοκράτης τῷ βασιλεῖ λιβελλάριον, καὶ διασώζουσι τὸν βασιλέα μέχρι τοῦ Φιλαδελφίου τῶν περατικῶν μερῶν τῶν Βενέτων. Καὶ δέχεται ὁ περατικὸς δῆμος τῶν Βενέτων τὸν βασιλέα ἐν τῷ Φιλαδελφίῳ, διασώζουσι δὲ ἕως τῶν πρασίνων τῆς πολιτικῆς τοῦ μεδίν, καὶ δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ μεδίῳ, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δήμαρχος λιβελλάριον τῷ βασιλεῖ, καὶ τελέσαντες ἅπαντα ὡς προείρηται, διασώζουσι τὸν βασιλέα μέχρι τοῦ MS. fol. 50. b. C Ταύρου τῆς πολιτικῆς τοῦ μέρους τῶν Βενέτων. Καὶ δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ Ταύρῳ, καὶ διασώζουσιν ἕως τῶν ἀρτοπωλείων τῆς πολιτικῆς τοῦ μέρους τῶν πρασίνων, καὶ δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ φόρῳ τῶν περατικῶν πρασίνων, ἐν τῷ πλάκῳ τῷ τοῦ μιλίου τῆς πολιτικῆς μέρους τῶν πρασίνων, δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ Ζευξίππῳ τῶν περατικῶν μερῶν Βενέτων, δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῇ χαλκῇ. Καὶ εὐθέως πεζεύουσιν ἅπαντες, καὶ μόνος ἔφιππος μένει ὁ βασιλεύς. κἀκεῖθεν δορυφορούμενος ὑπὸ πάντων, ὡς προείρηται, διέρχεται διὰ τῶν κορτίνων, μέχρι τῆς ἔνδον μεγάλης πύλης τῶν ἐξσκουβίτων, ἐν ᾗ γίνεται ἡ τῶν σκριβώνων προβολὴ, καὶ πεζεύει ἐκεῖσε, καὶ D διέρχεται διὰ τῶν ἐξσκουβίτων ἔμπροσθεν τῶν τριῶν πυλῶν τοῦ κονσιστωρίου, μένουσι δὲ ἐκεῖ οἱ τῆς συγκλήτου ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα, καὶ εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς τὴν μέσην πύλην εἰσάγουσαν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου, μένουσι δὲ ἐκεῖσε οἱ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ τὸν βασιλέα. Καὶ εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως εἰς τὴν χαλκῆν πύλην τοῦ Κυρίου, κλείουσιν εὐθέως τὰς θύρας οἱ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα, καὶ λαβόντος τοῦ πραιποσίτου τὴν τούφαν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν.

καὶ ἄψας κηροὺς, εὔχεται ἐκεῖσε, καὶ εὐξάμενος A διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ Κυρίου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τοῦ τρικόγχου, καὶ διελθὼν διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ πάντες οἱ τοῦ κουβουκλείου ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ ἐξέρχονται.

θʹ. Ἰστέον δὲ, ὅτι εἰ μὲν τύχῃ τῇ αὐτῇ προελεύσει, ἤγουν τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου, ἡ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ, τελεῖται οὕτως. Ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἠλλαγμένος τὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ στολὴν, καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ φόρῳ, τῇ τάξει καὶ προελεύσει τῆς τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἑορτῆς, καὶ ἀνελ- B θὼν ἐν τῷ φόρῳ καὶ τελέσας ἅπαντα κατὰ συνή- MS. fol. 51. a. θειαν, ἃ εἴωθεν ἐν τῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἑορτῇ τελεῖν, διέρχεται τὴν μέσην λιτανεύων, ἀρξαμένου τοῦ τῆς καταστάσεως τὸ τῆς ἑορτῆς τροπάριον. Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τῆς παναγίας Θεοτόκου τῶν Διακονίσσης. Καταλαβὼν δὲ ἐκεῖσε, εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ καὶ τελεῖ τὸ προκείμενον, τὸν ἀπόστολον, καὶ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, καὶ μετὰ τὴν ἐκτενῆ ἀπαλλάσσει ὁ βασιλεὺς τὴν στολὴν, ἣν φορεῖ τοῦ εὐαγγελισμοῦ, καὶ περιβάλλεται τὴν τῆς αὐτῆς ἡμέρας στολὴν, ἤγουν δευτέρας τῆς διακαινησίμου, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Καὶ C ἀρξαμένων ἐν τῷ ἄμβωνι τῶν ψαλτῶν· Χριστὸς ἀνέστη, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖσε, καὶ ἀπέρχεται λιτανεύων ἀρχομένου τοῦ τῆς καταστάσεως τὸ τροπάριον, ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων· καὶ ἐκτελοῦνται τὰ τῆς προελεύσεως δευτέρας τῆς διακαινησίμου, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐπὶ Λέοντος, τοῦ τῆς θείας λήξεως, ἐγένετο ἡ τάξις αὕτη. Ἱππεύει ὁ βασιλεὺς ἀπὸ σκαραμαγγίου χρυσοϋφάντου ἐστεμμένος, καὶ οὕτως ἀπέρχεται εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, καὶ πάλιν ὑποστρέφων ἔφιππος περιβάλλεται κολοβίῳ τῷ λεγομένῳ βότρυς, καὶ στέφεται τὸ ἄσπρον στέμμα, καὶ οὕτως ὑποστρέφει, καὶ τελεῖται οὕτως ἕως τῆς σήμερον D ἡμέρας.

a capite eius demſit, intrat, ad ſanctas ianuas ſubſiſtit, et precatur. Quo facto, per porticum templi Dei Hemicyclum triconchii, perque porticum quadraginta ſanctorum aureum triclinium intrat, ubi cubicularii omnes, *in multa bonaque tempora*, Imperatori acclamant, mox egrediuntur.

IX. Sciendum eſt, hanc proceſſionem, ſcilicet ſecundae diei ſeptimanae renovationis, ſi feſtum annuntiationis incidit, hoc ritu celebrari. Imperator, veſte, quam feſto annuntiationis geſtare ſolet, indutus, ad forum in ordine et proceſſione feſti annuntiationis procedit, quo facto, peractisque pro more omnibus, quae eo die peragi ſolent, per Mediam ſolenni ritu procedit, cerimoniario troparium feſti: *Hodie principium ſalutis noſtrae*, inchoante. Deinde ad S. Deiparam Diaconiſſae abit, ubi templum ingreditur. Quo poſtquam acceſſit, templum intrat, repoſitum ibi apoſtolicum librum et ſanctum evangelium recitat, et poſt extenſam, veſte annuntiationis, quam geſtat, exuta, habitum diei eius, ſeu ſecundae ſeptimanae renovationis, ſumit, ut ſupra dictum eſt. Pſaltis in Ambone hymnum *Chriſtus reſurrexit*, exorſis, egreditur, et cum ſolenni pompa abit, cerimoniario troparium in ſanctorum Apoſtolorum aede inchoante: ceteri ritus proceſſionis ſecundae renovationis, ut ſupra expoſuimus, obſervantur. Sciendum eſt, ſub Leone, glorioſae memoriae, hunc ordinem inſtitutum eſſe. Imperator cum ſcaramangio auro intexto, equo ad ſanctos Apoſtolos vehitur, et revertens, colobio, quod Botrys dicitur, induitur, capiti alba corona impoſita, et ita revertitur, id quod ad hunc diem obſervari ſolet.

ΚΕΦ. ΙΑ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ γʹ. διακαινησίμου εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον.

Προέρχονται ἅπαντες οἱ ἄρχοντες ἠλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, ἕκαστος κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν, καὶ τὴν αὐτοῦ στολὴν, καὶ εἰσέρχεται ἡ προέλευσις ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ. Περὶ δὲ ὥραν

CAP. XI.

Obſervanda die tertio ſeptimanae Renovationis in ſancti Sergii.

Proceres omnes tunicis candidis, unusquisque ſuo ordine, veſteque, procedunt, et intrat pompa Iuſtiniani triclinium. Circa horam tertiam meta-

ſtaſimum, ſeu proceſſio, inſtituitur, ubi Imperator Dibeteſio albo, et Tzitzacio indutus, praefectis cubiculi cum comitantibus, per aureum triclinium ac Tripetonem tranſit, inque porta eius, ad Lauſiacum ducente, ſubſiſtit, patricii vero et ſtrategi ab utroque latere portae ad eam uſque, quae ad Iuſtiniani triclinium ducit, adſunt. Qui poſtquam omnes Imperatorem adorarunt, Praepoſitus a mandato cerimoniario ſignum dat, et dicit: *Iubete:* at illi: *In longa et felicia tempora* etc. acclamant. Ab his omnibus ſtipatus, e triclinio Iuſtiniani egreditur, dum in primo eius umbilico, patricii et ſtrategi, ibi congregati, cum reliquo Senatu, adſtantes, eum adorant, praepoſito a mandato ſignum ſilentiario [a] dante, eoque dicente: *Iubete.* Ipſi vero Imperatori acclamant: *in multa bonaque tempora.* Spatharocandidati et ſpatharii a tergo patriciis, cubiculo praefecti ab utroque latere, ut ipſis in ſingulis proceſſionibus ſolenne eſt, adſtant. Ab his ſtipatus Imperator ad ſcyla tranſit: in Circo vero candidati, ſcribae et Imperatorii mandatores, Imperatorem in circum procedentem, comitaturi, adſunt. Qui ut Circum intravit, ab his omnibus et ante dictis ſtipatus, per eum tranſit, dum multitudo interea, fauſta ei apprecatura, in Circum convenit. His comitantibus, per antiquum Secretum ad S. Sergii abit. Dum catechumena ingreſſurus eſt, patricii et ſtrategi foris ſubſiſtunt, Hegumenus vero, ſeu monaſterio praefectus, thus et unguenta ferens, et ante Imperatorem incenſans, eum excipit. Qui catechumena ingreſſus, cereis ante ſacrarium ſuper Imperatoriis portis accenſis, precatur: precatus autem in oratorio ſanctiſſimae Deiparae in catechumenis, cereos accendit, et ibi quoque precatur, poſtea egreſſus, in eminentiori parte ſacrarii, ubi in ſingulis proceſſionibus ſtare, divinumque officium celebrare ſolet, ſubſiſtit, et ibi quoque cereos accendit.

A τρίτη γίνεται ἀπὸ κελεύσεως μιτατάσιμον, καὶ περιβαλλόμενος ὁ βασιλεὺς διβητίσιον λευκὸν καὶ τζιτζάκιον, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ τοῦ τριπέτωνος, καὶ ἵσταται ἐν τῇ ἐξαγούσῃ πύλῃ τοῦ τριπέτωνος πρὸς τὸν λαυσιακόν, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἵστανται εἰς τὴν αὐτὴν πύλην, μέχρι τῆς ἐξαγούσης πύλης εἰς τὸν Ἰουστινιανὸν ἔνθεν κἀκεῖσε. Προσκυνησάντων δὲ πάντων τῷ βα- MS. fol. 51. b. σιλεῖ νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς καταστάσεως καὶ λέγει· κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τῷ βασιλεῖ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ πάντων αὐτῶν, ἐξέρχεται ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἵσταB ται ἐν τῷ πρώτῳ ὀμφαλίῳ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου ἱσταθέντες δὲ οἱ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἐκεῖσε, καὶ ἡ λοιπὴ σύγκλητος, καὶ πεσόντες, νεύοντος τοῦ πραιποσίτου ἀπὸ κελεύσεως σιλεντιαρίῳ [a] τῷ ἱστάντι ἐν μέσῳ τῆς ἀρχῆς, κἀκεῖνος λέγει· κελεύσατε. Αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τῷ βασιλεῖ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Οἱ δὲ σπαθαροκανδιδάτοι καὶ οἱ σπαθάριοι ἵστανται ὄπισθεν τῶν πατρικίων, καὶ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κἀκεῖθεν, ὡς εἴθισται αὐτοῖς ἐν ἑκάστῃ προελεύσει τοῦτο τελεῖν. Δορυφορούμενος δὲ ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεύς, διέρχεται ἐπὶ τὰ σκῦλα, ἐν δὲ τῷ ἱπποδρομίῳ ἵστανται κανδιδάτοι, σκρίβωνες καὶ βασιλικοὶ μανδάτορες, ὡς μέλλοντες δορυφορεῖν τὸν βασιλέα, ἡνίκα ἐξέλC θῃ τῷ ἱπποδρόμῳ. Καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, δορυφορούμενος ὑπ' αὐτῶν πάντων, καὶ τῶν προειρημένων, διέρχεται διὰ τοῦ ἱπποδρόμου, τὰ δὲ πλήθη τοῦ ὄχλου ἵστανται ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. Καὶ διελθὼν ὁ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ πάντων, διὰ τοῦ παλαιοῦ ἀσηκρητείου ἀπέρχεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Σεργίου. Μέλλοντος δὲ τοῦ βασιλέως εἰσέρχεσθαι ἐν τοῖς κατηχουμενείοις, μένουσιν ἔξω τῆς πύλης πατρίκιοι καὶ στρατηγοί, ὁ δὲ ἡγούμενος τοῦ αὐτοῦ ναοῦ δέχεται ἐκεῖσε τὸν βασιλέα ἀπὸ τῆς πύλης, βαστάζων θυμιατὸν, καὶ θυμιῶν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσελθὼν ἐν τοῖς D κατηχουμενείοις, ἅπτει κηρούς, ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου ἐπάνω τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ εὔχεται ἐκεῖσε· εὐξάμενος δέ, ἐν τῷ ὄντι τῶν κατηχουμενείων εὐκτηρίῳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἅψας δὲ κἀκεῖσε κηρούς, καὶ εὐξάμενος, ἐξέρχεται, καὶ ἵσταται ἐν τῷ παρακυπτικῷ τοῦ θυσιαστηρίου, ἐν ᾧ εἴθισται αὐτῷ καθ' ἑκάστην προέλευσιν ἵστασθαι, MS. fol. 52. a. καὶ τελεῖν τὴν θείαν λειτουργίαν, ἅπτει δὲ κἀκεῖσε κηρούς.

β. Τῷ

a) Sciendum eſt, Primicerium cubiculi, ſi praepoſitus non adſit, ſilentiario ſignum dare.

a) Ἰστέον, ὅτι πραιποσίτου μὴ ὄντος νεύει τῷ σιλεντιαρίῳ ὁ πριμικήριος τοῦ κουβουκλείου.

β'. Τῷ δὲ καιρῷ τῆς θείας κοινωνίας ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ καὶ λοιπῶν ἱερέων, προσφέρων τὸ τίμιον δῶρον, καὶ εἰσελθόντος τοῦ ἱερέως μετὰ τοῦ τιμίου δώρου, κοινωνεῖ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, καὶ ἐξελθὼν, εἰσέρχεται ἐν τῷ μητατωρίῳ. Κοινωνήσαντες δὲ καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες, ἀπέρχονται οἱ ἱερεῖς, καὶ περιτιθέασι τὸ τίμιον δῶρον ἐν τῷ ἀντιμισίῳ, τῷ ὄντι ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, ὑπεράνωθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ προσκληθέντες οἱ πατρίκιοι, στρατηγοί τε καὶ ἡ σύγκλητος, παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, κοινωνοῦσι, καὶ εἶθ' οὕτως κατέρχονται οἱ ἱερεῖς, πρὸς τὸ ἐκτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν. Καὶ τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης, διέρχεται ὁ βασιλεὺς διὰ τῶν κατηχουμενείων, καὶ κατελθὼν ἐν τῷ τρικλίνῳ, καθέζεται ἐπὶ τῆς αὐτοῦ τιμίας τραπέζης, μετὰ καὶ φίλων, ὧν ἂν κελεύσῃ καλέσαι. Κραματίσας δὲ καὶ ἀναστὰς, περιβάλλεται τὸ τζιτζάκιον, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, μαγλαβιτῶν τε καὶ λοιπῶν οἰκειακῶν, διέρχεται διὰ τῶν κατηχουμενείων· ὁ δὲ ἡγούμενος θυμιᾷ ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως μέχρι τῆς ἀγούσης πύλης τῶν κατηχουμενείων. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως τὴν αὐτὴν πύλην, δέχονται αὐτὸν πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἐν τῇ αὐτῇ πύλῃ, ἐν ᾗ καὶ ἔμειναν ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ βασιλέως, καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν προειρημένων, κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, διέρχεται διὰ τῶν παλαιῶν ἀσηκρητείων καὶ τοῦ ἱπποδρόμου, οἱ δὲ πατρίκιοι μένουσιν εἰς τὰ σκύλα, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ τοῦ τῆς καταστάσεως, μετὰ τῶν σιλεντιαρίων, ἐν τῇ πύλῃ τοῦ λαυσιακοῦ, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ τὸν βασιλέα, κἀκεῖθεν δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, εἰσέρχεται διὰ τοῦ τριπέτωνος ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ ἀπαλλάξας τὸ τζιτζάκιον, καθέζεται ἐπὶ τῆς αὐτοῦ τιμίας καὶ χρυσῆς τραπέζης, μετὰ καὶ φίλων, οὓς ἐκέλευσε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καλέσαι. Χρὴ δὲ εἰδέναι καὶ τοῦτο, ὅτι ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπέρχεται ὁ πατριάρχης ἐν Βλαχέρναις μετὰ λιτῆς, καὶ ἐν τούτῳ οὐχ εὑρίσκεται εἰς τὴν προέλευσιν ταύτην.

MS fol. 52 b.

ΚΕΦ. ΙΒ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ δ'. τῆς διακαινησίμου, καὶ ὅσα ἐν αὐτῇ τελεῖται.

Προέρχονται πάντες ἠλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, ὡς ἀνωτέρω προείρηται, καὶ εἰσέρχεται ἡ προέλευσις ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίνῳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς περιβάλλεται διβητήσιον καὶ τζιτζάκιον, καὶ ἵσταται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, ἐν τῇ ἐξαγώνῳ

A II. Tempore autem ſacrae communionis ſacerdos cum reliquis clericis accedit, divinum munus afferens, quo allato, Imperator communionem in oratorio accipit, et egreſſus, metatorium intrat. Poſtquam vero omnibus cubiculariis ſacra communio impertita eſt, ſacerdotes abeunt, venerandum donum in Antimenſio, quod ante ſacrarium ſupra Imperatorias ianuas eſt, reponunt, et arceſſiti a cerimoniario patricii, ſtrategi et Senatus, communicant, ſacerdotes ad peragendam divinam liturgiam abeunt. Quo facto, Imperator per catechumena digreditur, et poſtquam ſe

B ad triclinium contulit, cum amicis, quos vocari iuſſerit, venerandae menſae ſuae adſidet. Vt a convivio ſurrexit, Tzitzacium induit, et a cubiculo praefectis, manclavitis ac reliquis miniſtris ſtipatus, per catechumena tranſit, Hegumeno, ante Imperatorem, ad portam uſque catechumenorum incenſante. Egreſſum inde Imperatorem patricii et ſtrategi in ea porta, in qua in introitu Imperatoris remanſerant, excipiunt: qui a praedictis eodem ordi-

C ne ſtipatus, per antiquum ſecretum, et circum, diſcedit, patriciis interim ad ſcyla ſubſiſtentibus, fauſtaque ei apprecantibus. Inde eum cubiculo praefecti, cerimoniarius et ſilentiarii, in porta Lauſiaci ſtantes, et fauſta apprecantes, comitantur; poſtea a praefectis cubiculi ſtipatus, per Tripetonem aureum triclinium ingreditur, et, exuto Tzitzacio, venerandae et aureae menſae ſuae, cum amicis, quos eo die invitari iuſſit, adſidet. Ex hoc obſervandum eſt, Patriarcham eo die cum proceſſione ad Blachernas abire, et pro-

D pterea huic pompae adeſſe non poſſe.

CAP. XII.

Obſervanda quarto die Renovationis, et de ritibus, tunc peragendis.

Omnes, ut ſupra dictum eſt, albis tunicis prodeunt, et pompa Iuſtinianeum triclinium intrat. Imperator autem dibereſio et Tzitzacio indutus, in aurei triclinii camera, quae Tripetoni proxi-

ma eſt, ſubſiſtit: argentearum portarum velum a ſilentiario tollitur, et egreſſus oſtiarius a mandato, orphanotrophum mutata veſte, adducit, cum quo ſex candelabra, totidemque ex orphanis, ea portantes, intrant, quorum frontem presbyter et orphanotrophus abſtergunt, Imperator autem candelabra eiuſmodi in fronte oſculatur. Quod poſtquam et in reliquis factum, et ſingula Imperator oſculatus eſt, ſtatim orphani, ut mos eſt, canunt, et ſolennibus apocombiis ab Imperatore acceptis, diſcedunt, paratoque convivio, cibi afferuntur, Imperator aureae ac venerandae menſae cum proceribus, quos vocari eo die iuſſit, accumbit.

A καμάρᾳ ἐν τῷ τρικλίνῳ· τὸ δὲ τῶν ἀργυρῶν πυλῶν βῆλον αἴρεται ὑπὸ σιλεντιαρίου, καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ κελεύσεως ὀστιάριος, εἰσάγει τὸν ὀρφανοτρόφον ἠλλαγμένον, καὶ σὺν αὐτῷ εἰσέρχονται φωτίσματα ἕξ, καὶ ἐκ τῶν ὀρφανῶν ὀρφανὰ ἕξ, παρακρατοῦντα φώτισμα*, καὶ ἐκμάσσουσι τὰ τούτων μέτωπα ὅ τε πρεσβύτερος καὶ ὀρφανοτρόφος, καὶ ἀσπάζεται ὁ βασιλεὺς τὸ αὐτὸ φώτισμα ἐν τῷ μετώπῳ. Τελεσθέντος δὲ τούτου καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς πέντε φωτίσμασι, καὶ ἀσπασαμένου αὐτὰ τοῦ βασιλέως, εὐθέως φωνοβαλοῦσι τὰ ὀρφανὰ, ὡς εἴθισται αὐτοῖς, καὶ εὐλογητὰ ἀποκόμβια παρὰ τοῦ βασιλέως ἐξέρχονται, καὶ στοιχηθέντος τοῦ κλητωρίου, γίνονται μίνσαι, καὶ καθέζεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ τι-
B μίᾳ χρυσῇ τραπέζῃ, μετὰ καὶ ἀρχόντων, οὓς ἂν κελεύσῃ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

* γρ. παρακρατοῦντα φωτίσματα.

CAP. XIII.

De Patriarchae invitatione.

Praepoſitus die quartae feriae hora prima Imperatorem adire, et quaerere debet, an Patriarcham invitari iubeat, ut poſtero die cum omnibus ſacerdotibus, quos ſecum adducere ſolet, ad Agapen Imperatori dandam, adque epulas, cum eo in ſplendida aurea menſa celebrandas, antiquo ritu et ſupra accurate expoſito, praeſto ſit. Hoc vero ſingulis diebus, quibus Imperator ad coenam invitari Patriarcham iuſſerit, obſervatur: pridie enim invitatio a mandato fit, et praepoſitus cubicularium ac ſilentiarium mittit, qui Patriarcham cum ſuis comitibus ad epulas advocant.

ΚΕΦ. ΙΓ.

Περὶ τῆς τοῦ Πατριάρχου προσκλήσεως.

Χρὴ τὸν πραιπόσιτον τῇ ἡμέρᾳ τῆς τετράδος, ὥρᾳ πρώτῃ, εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ὑπομνῆσαι, εἰ ἄρα κελεύει προσκληθῆναι τὸν πατριάρχην, ὅπως ἐλθὼν τῇ ἐπαύριον ὁ πατριάρχης μετὰ πάντων τῶν εἰωθότων αὐτῷ ἱερέων, πρὸς τὸ δοῦναι ἀγάπην τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀριστῆσαι ἐν τῇ τιμίᾳ χρυσῇ τραπέζῃ μετὰ τοῦ βασι-
C λέως, κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄνωθεν παραδεδομένην ἀκρίβειαν. Τοῦτο δὲ τελεῖται ἐν οἵᾳ δ' ἂν ἡμέρᾳ κελεύσῃ ὁ βασιλεὺς ἀριστῆσαι μετ' αὐ- MS. fol. 53. a.
τοῦ τὸν πατριάρχην· πρὸ γὰρ μιᾶς ἡμέρας γίνεται ἡ πρόσκλησις ἀπὸ κελεύσεως, καὶ ἀποστέλλει ὁ πραιπόσιτος κουβικουλάριον, καὶ σιλεντιάριον, καὶ προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ προερχομένων.

CAP. XIV.

Obſervanda die quinta ſeptimanae Renovationis, dum ſalutatio in aureo triclinio inſtituitur.

Procedunt omnes albis tunicis induti, ſinguli ordine ſuo, ut ſupra dictum eſt, et ingreditur Iuſtiniani triclinium proceſſio. Mittitur vero a mandato per praepoſitum cubicularius, ac ſilentiarius, ut patriarcham advocent, qui cum advenit, per apſidem intrat, perque porticum Triconchii, et ianuam aerarii ad gradus pergit, cumque per ſcalas Lauſiaci deſcenſurum, cubicularii omnes excipiunt, perque

ΚΕΦ. ΙΔ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ε. τῆς διακαινησίμου, τοῦ ἀσπασμοῦ τελουμένου ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου.

D Προέρχονται πάντες ἠλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, ἕκαστος μετὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, καὶ εἰσέρχεται ἡ προέλευσις ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ. Ἀποστέλλεται δὲ ἀπὸ κελεύσεως διὰ τοῦ πραιποσίτου κουβικουλάριος καὶ σιλεντιάριος, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην· καταλαβόντος δὲ τοῦ πατριάρχου, εἰσέρχεται διὰ τῆς ἀψίδος, καὶ διελθὼν διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικόγχου, εἰσέρχεται διὰ τοῦ μονοθύρου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ κατέρχεται τὰ βαθμίδια, καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κατέρχεσθαι τὰ σκαλία τοῦ Λαυσιακοῦ,

δέχονται αὐτὸν οἱ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες, καὶ διελθόντες μέσον διὰ τοῦ Λαυσιακοῦ, εἰσάγουσιν αὐτὸν οἱ τοῦ κουβουκλείου ἐν τῷ Τριπέτῳ, καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ ὡρολογίου. Ἵσταται δὲ σκάμνον ἐκεῖ, καὶ ἥπλωται ἐπ᾽ αὐτὸ σκαμνικάλιον, καὶ εἰσελθὼν καθέζεται ἐπ᾽ αὐτοῦ. Ὁ δὲ πραιπόσιτος εἰσελθὼν, δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ εὐθέως ὁ βασιλεὺς φορεῖ τὸ διβητήσιον αὐτοῦ, περιβάλλεται τζιτζάκιον, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐξέρχεται, καὶ προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην, ὁ δὲ πατριάρχης ἐπακουμβίζων τῇ τοῦ πραιποσίτου χειρὶ, εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ δέχεται αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι, ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καθέζονται ὁμοῦ ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ. Καταλαβούσης δὲ τῆς ὥρας πρὸς τὸ δοῦναι τὴν ἀγάπην, εἰσέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου ἀπὸ κελεύσεως. Καὶ οἱ μὲν ἄρχοντες τοῦ
MS. fol. 57 b. κουβουκλείου ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖθεν τῆς χρυσῆς τραπέζης, πλησίον τῶν χρυσῶν σκευῶν, οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ κουβικουλάριοι ἵστανται ὄπισθεν τῶν ἱσταμένων ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ σκευῶν, ἔνθεν κἀκεῖθεν, διὰ τὸ χωρηθῆναι τοὺς μέλλοντας εἰσιέναι ἐν τῇ ἀγάπῃ ἱερεῖς. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ σελλίου χρυσοῦ ἔμπροσθεν τοῦ πενταπυργίου, ὁ δὲ πατριάρχης ὁμοίως καὶ αὐτὸς καθέζεται ἐπὶ σελλίου ἐξ ἀριστερῶν τοῦ βασιλέως οὐ μέντοι ἐπίσης· οἱ δὲ εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι ἵστανται ὄπισθεν τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ ὀστιαρίῳ, κἀκεῖνος ἐξέρχεται κατέχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βεργίον χρυσοῦν διάλιθον, καὶ ἑτοιμάσας βῆλον ά, μητροπολίτας, εἰσέρχεται καὶ ἵσταται ἐν τῇ ὁδῷ τῶν ἀργυρῶν πυλῶν τοῦ χρυσοτρικλίνου.

β'. Καὶ λαβὼν αὖθις νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ ὀστιαρίῳ, κἀκεῖνος κρούει τὸ βῆλον μετὰ τῆς χειρὸς, καὶ αἴρουσιν αὐτὸ ὕπερθεν σιλεντιάριοι. Καὶ εἰσέρχεται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ χρυσοτρικλίνου βῆλον ά. μητροπολῖται καὶ ἐπίσκοποι, καὶ στάντος τοῦ ὀστιαρίου ὑπὸ τὸ εἰρημένον βῆλον, πίπτουσιν οἱ αὐτοὶ, καὶ ἀναστάντες διέρχονται μέχρι τῆς μέσης τοῦ τρικλίνου. Ὁ δὲ ὀστιάριος προπορεύεται αὐτῶν, καὶ ἐγγὺς ἀπέναντι τοῦ πολυελαίου, τοῦ κρεμαμένου ἐν τῷ μέσῳ τῆς χρυσῆς τραπέζης, πιπτόντων τὸ δεύτερον ἐκεῖσε, καὶ ἀναστάντων, ἀπέρχονται καὶ ἵστανται ἐπὶ τῆς χρυσῆς τραπέζης, καὶ στάντος τοῦ πρώτου αὐτῶν ἔμπροσθεν τῆς χρυσῆς τραπέζης, πίπτουσι πάντες, λαβόντες δὲ ὅ, τε τῆς καταστάσεως καὶ ὁ ῥεφερενδάριος τὸν πρῶτον αὐτῶν, ἀποφέρουσιν

A medium Lauſiaci euntes, in Tripetonem ducunt, ubi coram horologio ſtat. Ibi ſcamnum, cui aulaeum inſtratum, repoſitum eſt; ei, poſtquam ingreſſus eſt, inſidet. Praepoſitus vero venit, et Imperatori adventum patriarchae nunciat, qui ſtatim, ſumto dibeteſio ſuo, Tzitzacium induit: ille, accepto ab Imperatore ſigno, egreditur, et Patriarcham vocat, qui manui praepoſiti innixus, aureum triclinium intrat, in cuius medio Imperator eum excipit, et poſtquam ſe invicem adorarunt, ac ſalutarunt, ſimul in eodem B triclinio conſident. Hora autem, qua Agape diſtribuitur, adveniente, cubicularii a mandato intrant, et cubiculo quidem praefecti ab utroque aureae menſae latere, prope aurea vaſa, ſpatharocubicularii, et cubicularii, poſt repoſita in aureo triclinio vaſa, hic illic adſtant, ut ingreſſuris ad Agapen ſacerdotibus via pateat. Imperator in ſella aurea ante pentapyrgium, pariter et ipſe Patriarcha in ſella, ad ſiniſtram Imperatoris, non eiusdem tamen altitudinis, adſidet: eunuchi C autem aſpatharii pone Imperatorem ſecundum ordinem ſuum adſtant. Edito ab hoc ſigno, praepoſitus oſtiario ſignum dat, qui virgam auream, gemmiſque ornatam, manu tenens abit, velumque primum, Metropolitas ordinat, deinde reverſus, in via argentearum portarum aurei triclinii ſtat.

II. Rurſus Praepoſitus, ſigno ab Imperatore accepto, oſtiarium admonet, qui velum manu pulſat, quod ſilentiarii ſurſum attollunt. Et intrat per ſiniD ſtrum aurei triclinii latus velum primum, Metropolitae et Epiſcopi, qui, ſtante ſub dicto velo oſtiario, in terram procumbunt, et, poſtquam ſurrexere, ad medium triclinii procedunt. Ante ipſos oſtiarius progreditur, et ante lucernam, in medio aureae menſae ſubſiſtit, hi, poſtquam ibi iterum in terram prociderunt, et ſurrexere, abeunt, et aureae menſae adſtant, eorumque principe ad auream menſam conſtituto, omnes in terram procumbunt. Cerimoniarius autem et Referendarius prin-

cipem eorum ad Imperatorem adducunt, quem, genua eius manusque amplexus, ſalutat, et ad dextrum latus digreſſus, poſt cubiculo praefectos adſtat. Quod poſtquam deinde omnes, eodem ritu ingreſſi, fecere, poſt eum in dextra parte, ut ſupra dictum eſt, ordine ſtant. Rurſus egreſſus oſtiarius a mandato, per dextram triclinii partem velum ſecundum, clericos magnae eccleſiae, adducit, qui, cum ipſi pariter eodem ritu Imperatorem adorarunt et ſalutarunt, abeunt, et in ſiniſtro eius triclinii latere, poſt cubiculi praefectos, adſtant. Sic oſtiarius a mandato, ſigno a praepoſito dato, iterum egreſſus, per ſiniſtrum triclinii latus velum tertium, Hegumenos, ſeu monaſteriis praefectos, adducit. Qui et ipſi ingreſſi, et ter Imperatorem venerati, cum ſalutant, more ceterorum, qui ante ipſos advenerant, ſervato, et ad dextrum latus digreſſi, poſt metropolitas et epiſcopos ſtant.

III. Sic pariter Cerimoniarius referendarium ad pedes Imperatoris proſternit, is genua pedeſque oſculatur: quo facto, ſurgit, et Imperatorem oſculatur, mox ut abiit, in ſiniſtro latere in eodem cum clero gradu ſtat, et ſtatim cerimoniarius exit, Imperator autem praepoſito ſignum dat, qui dicit: *Iubete.* Et poſtquam omnes, in tribus velis ingreſſi, abiere, in inferiori latere aureae menſae una adſtant. Imperator vero et Patriarcha ſurgunt, et in ſuperiori parte aureae menſae ad orientem verſi ſtant, iubente Patriarcha, ut preces inſtituantur, quibus finitis, praepoſitus dicit: *Iubete.* Et egrediuntur ſacerdotes et Hegumeni omnes, Imperatori felicia precaturi. Deinde Imperator et Patriarcha ad templum S. Deiparae in Pharo, divinam liturgiam celebraturi, procedunt, et inſtructo convivio, fercula apponuntur, vocatique ſacerdotes et Hegumeni, in palatio manent: ceteri vero, poſtquam munera accepere, et ipſi fauſta Imperatori precati, abeunt. Peracto divino officio, Imperator una cum Patriarcha ex eccleſia redit, aureumque triclinium cum ſacerdotibus, qui ſtichum faciunt, intrat: Patriarcha poſtquam menſae benedixit, abit, et intra velum in camera,

A αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσας τὰ γόνατα καὶ τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως ἀσπάζεται αὐτὸν, καὶ διελθὼν διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους ἵσταται ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου. Ἀσπασάμενοι δὲ καὶ οἱ εἰσελθόντες μετὰ ταῦτα ἅπαντες, τῇ τάξει ταύτῃ, ἀπέρχονται, καὶ ἵστανται ἀπ' αὐ- MS. fol. 54. a. τοῦ ἐπ' εὐθείας ἅπαντες ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, ὡς προείρηται. Καὶ αὖθις ἐξελθὼν ὁ ὀστιάριος ἀπὸ κελεύσεως, εἰσάγει διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους βῆλον β'. τὸν κλῆρον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας· προσκυνήσαντες δὲ καὶ αὐτοὶ ὁμοίως τῇ προειρημένῃ τάξει, καὶ ἀσπασάμενοι τὸν βασιλέα, ἀπέρχονται, καὶ ἵστανται ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου, καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου. Καὶ B ἐξελθὼν πάλιν ὁ ὀστιάριος ἀπὸ κελεύσεως, διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου, εἰσάγει διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους βῆλον γ'. ἡγουμένους. Εἰσελθόντες δὲ καὶ αὐτοὶ καὶ προσκυνήσαντες ἐκ γ'. ἀσπάζονται τὸν βασιλέα, ὃν τρόπον καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν, καὶ διελθόντες διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους, ἵστανται ἀπὸ τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων.

γ'. Καὶ εἶθ' οὕτως λαβὼν ὁ τῆς καταστάσεως τὸν ῥεφερενδάριον ῥίπτει αὐτὸν πρὸς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, ἀσπασάμενος δὲ τούς τε πόδας καὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, ἀναστὰς ἀσπάζεται τὸν βασιλέα, καὶ ἀπελθὼν, ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει ἵσταται, με- C τὰ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας, ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ, καὶ εὐθέως ὁ τῆς καταστάσεως ἐξέρχεται, νεύει δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, λέγει· Κελεύσατε. Καὶ ἀπελθόντες πάντες οἱ εἰσελθόντες διὰ τῶν τριῶν βήλων, ἵστανται ὁμαδὸν ἐν τῷ κατωτέρῳ μέρει τῆς χρυσῆς τραπέζης. Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἀναστάντες, ἵστανται ἐν τῷ ἀνωτέρῳ μέρει τῆς αὐτῆς χρυσῆς τραπέζης, βλέποντες πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ποιεῖ ὁ πατριάρχης εὐχὴν συναπτὴν, καὶ τελεσθείσης τῆς εὐχῆς, λέγει ὁ πραιπόσιτος· Κελεύσατε. Καὶ ἐξέρχονται ἅπαντες οἱ ἱερεῖς τε καὶ ἡγούμενοι, καὶ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ πατριάρχου εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας D Θεοτόκου τοῦ Φάρου, κἀκεῖσε τελοῦσι τὴν θείαν λειτουργίαν, καὶ στιχηθέντος τοῦ κλητορίου, γίνονται μῖσαι, καὶ οἱ μὲν κληθέντες ἱερεῖς τε καὶ ἡγούμενοι μένουσιν ἐν τῷ παλατίῳ, οἱ δὲ λοιποὶ εἰληφότες χρήματα, ἀναχωροῦσι καὶ αὐτοὶ ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. Τελεσθείσης δὲ τῆς θείας MS. fol. 54. b. λειτουργίας, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, εἰσέρχονται δὲ καὶ οἱ κατὰ συνήθειαν ἱερεῖς ἀπὸ κελεύσεως, καὶ ποιοῦσι τὸν στίχον, καὶ εὐλογήσας ὁ πατριάρχης τὴν τράπεζαν, ἀπέρχεται καὶ ἵσταται ἔνδον τοῦ βήλου ἐν τῇ

καμάρᾳ

A καμάρᾳ τῇ οὔσῃ ἐκ δεξιῶν τῶν ἀργυρῶν πυλῶν τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ ἐκβάλλει τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, καὶ λαβόντες οἱ ἱερεῖς, ἤγουν οἱ κουβουκλείσιοι, ἐξέρχονται.

δ'. Ἐκβαλόντος δὲ τοῦ βασιλέως τὸ σαγίον ὅπερ φορεῖ, καθέζονται ἀμφότεροι ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης ἐν τῇ ἀποκοπτῇ τραπέζῃ, εἰσενεγκάντων δὲ τῶν κουβικουλαρίων τὰ κουκουμάρια, πίνουσι πρὸς ἅπαξ. Τῇ γὰρ τάξει ταύτῃ εἰσέρχονται τὰ κουκουμάρια διὰ τῶν κουβικουλαρίων, ἡνίκα ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ πατριάρχου ἀριστᾷ. Καὶ εἶθ' οὕτως, ὡς προείρηται, εἰσέρχεται ὁ τῆς τραπέζης, καὶ ἵσταται ἐν τῇ ὁδῷ τῶν ἀργυρῶν πυλῶν. Εἶτα νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, B κἀκεῖνος τῷ τῆς τραπέζης. Τοῦ δὲ τῆς τραπέζης νύξαντος τὸ βῆλον μετὰ τῆς χειρὸς, αἴρουσιν αὐτὸ σιλεντιάριοι ὄπισθεν, καὶ εἰσέρχονται οἱ φίλοι, διὰ γὰρ τῆς ἑβδομάδος, ἐν ἑκάστῃ εἰσόδῳ καὶ ἐξόδῳ τοῦ αὐτοῦ βήλου, ὑπὸ δύο σιλεντιαρίων βαστάζεται. Εἰσελθόντες δὲ οἱ φίλοι καθέζονται ἐν τῇ τιμίᾳ χρυσῇ τραπέζῃ τοῦ βασιλέως, ὡσαύτως καὶ ἐν τοῖς παρατραπεζίοις, ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς τῶν κλητορίων εἰσοδιαζούσαις μίνσον τε καὶ λοιπῶν χρειῶν, ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἑνὸς ἑκάστου μίνσου ἐν τῇ τραπέζῃ ἀξιοῖ ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην πρὸς τὸ εὐλογῆσαι. Ὁ δὲ πατριάρχης προτρέπεται κατὰ μίνσον ἑνὶ ἑκάστῳ μητροπολίτῃ, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προκαθεδρίαν, καὶ εὐλογεῖ, C καὶ πάσης τῆς τοῦ τραπεζίου ἀκολουθίας τελεσθείσης, ἀνίστανται, καὶ ὑπερευξάμενοι τὸν βασιλέα ἐξέρχονται, καὶ μένει ὁ βασιλεὺς, μετὰ μόνου τοῦ πατριάρχου, ἐν τῇ τραπέζῃ. Πιόντες δὲ πάλιν πρὸς ἅπαξ ἀνίστανται, καὶ εὐθέως ὁ βασιλεὺς (MS. fol. 57. a) περιβάλλεται τὸ σαγίον αὐτοῦ, προσκληθέντες δὲ καὶ οἱ ἱερεῖς εἰσέρχονται, καὶ περιβαλλόμενος ὁ πατριάρχης τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ ἐν τῇ προλεχθείσῃ καμάρᾳ διὰ τῶν ἱερέων, ἐξέρχεται. Καὶ ποιοῦσι τὸν στίχον, καὶ μετὰ τὸν στίχον ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης τῷ βασιλεῖ εὐλογίας, καὶ ἐξέρχονται οἱ ἱερεῖς, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ ἀσπασάμενοι, ὁ μὲν βασιλεὺς εἰσέρχεται ἐν D τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, τὸν δὲ πατριάρχην λαβόντες οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, καὶ οἱ κουβικουλάριοι, διασώζουσιν αὐτὸν μέχρι τῆς πύλης τοῦ σπαθαρικίου.

A ad dextrum latus argentearum portarum aurei triclinii ſita, omophorium deponit, quod poſtquam ſacerdotes, ſeu cubicularii, accepere, egrediuntur.

IV. Imperator autem poſtquam ſagum, quod geſtat, exuit, utrique, Imperator et Patriarcha, menſae magnae accumbunt, et ſemel, allatis a Cubiculariis iis vaſis, quae cucumaria vocantur, potum ſumunt. Mos enim eſt, ut dum Imperator cum Patriarcha convivium celebrat, cubicularii cucumaria afferant. Sic, uti dictum eſt, menſae praefectus B intrat, et in via portarum argentearum ſubſiſtit. Mox Imperator praepoſito, hic menſae praefecto, ſignum dat, qui poſtquam velum manu pulſavit, ſilentiarii illud ſurſum tollunt, et amici ingrediuntur; per hanc ſeptimanam enim, in unoquoque introitu et exitu eiusdem veli, a ſilentiariis portatur. Ingreſſi autem amici venerandae aureae menſae Imperatoris, aeque ac appoſitis tabulis, dumque miſſus et reliquus apparatus in coenaculum afferuntur, adſident: dumque ſinguli miſſus tabulae imponuntur, Imperator Patriarcham ad C eorum benedictionem invitat. Is igitur unicuique metropolitarum pro ſua praecellentia et dignitate id iniungit, ac benedicit, omnique menſae ritu peracto, ſurgunt, et Imperatori fauſta precati abeunt: ſolus Imperator cum Patriarcha ad menſam remanet. Poſtquam vero adhuc ſemel potum ſumſere, Imperator ſagum ſuum induit, vocati ſacerdotes intrant, et Patriarcha omophorio ſuo in dicta camera per ſacerdotes indutus, abit. Hi ſtichum faciunt, deinde Patriarcha panem benedictum Imperatori tradit, ſacerdotes D egrediuntur, et poſtquam Imperator et Patriarcha ſe adorarunt, et ſalutarunt, ille ad ſuum cubiculum abit, Patriarcham vero praefecti cubiculo et cubicularii excipiunt, ipſumque uſque ad Spatharicii portam comitantur.

ΚΕΦ. ΙΕ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ παρασκευῇ τῆς διακαινησίμου.

Περιέρχονται ἅπαντες ἐν τῷ παλατίῳ ἠλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, ὡς προείρηται· Ἀνέξαν-

CAP. XV.

Obſervanda in Vigilia ſeptimanae Renovationis.

Omnes tunicis albis induti, ut dictum eſt, in palatium conveniunt, quo aper-

to, proceſſio novum triclinium, quod Iuſtiniani vocatur, intrat. Hora autem adveniente, coenaculum paratur, ferculaque apponuntur. Vocati ad convivium amici manent, ceteri omnes domum petunt. Imperator egreſſus, aureae menſae in aureo triclinio cum amicis, quos vocari iuſſit, adſidet, hi toto convivii ordine peracto, ſurgunt, et omnes domum abeunt. Sciendum eſt, eundem morem et ſequenti die, ſeu ſabbato eius ſeptimanae, obtinere.

A τος δὲ τῦ παλατίυ εἰσέρχεται ἡ πρέλευσις ἐν τῷ νέῳ τρικλίνῳ, τῷ καλυμένῳ Ἰυστινιανῷ. Καταλαβύσης δὲ τῆς ὥρας στίχεται τὸ κλιντάριον, εἶθ' ὕτως γίνονται μίνσαι. Καὶ οἱ μὲν κληθέντες φίλοι μένυσι, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες ἀπέρχονται ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐξελθὼν καθίζεται, ἐπὶ τῆς χρυσῆς τραπέζης ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, μετὰ τῶν φίλων, ὧν ἐκέλευσε κληθῆναι. καὶ πάσης τῆς τῦ τραπεζίυ ἀκολυθίας τελεσθείσης, ἀνίστανται καὶ ἀπέρχονται ἕκαστος ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Ἰστέον δὲ καὶ τῦτο, ὅτι ἡ αὐτὴ τάξις παρακολυθεῖ καὶ ἐπὶ τῇ αὔριον, ἤγυν τὸ σάββατον τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος.

CAP. XVI.

Obſervanda dominica ſecunda poſt paſcha, Imperatore ad S. Sophiae abeunte.

Proceſſio in mutatoriis triclinium Iuſtiniani ingreditur, circa horam tertiam fercula afferuntur, et metaſtaſimum in conſiſtorio fit: Domini ad Auguſteum abeuntes, dibeteſia chlamydesque mutant, et prodeunt. Prima receptio a patriciis in onopodio inſtituitur, ubi cerimoniarius dicit: *Iubete*, et precantur: *in multa bonaque tempora* etc. Inde ad magnum Conſiſtorium, ubi comites conſiſtoriani, ceterique Senatores, adſunt, procedunt, dominisque in ciborio ſuper porphyreticis gradibus ſtantibus, Senatores omnes una cum patriciis ſe proſternunt, et poſtquam ſurrexere, ſilentiarius ſignum a praepoſito accipit, et dicit: *Iubete*. Ipſi vero *in multa bonaque tempora* acclamant, perque ſcholas abeunt. Factiones quoque adſunt, tantum Imperatorem ſignantes, notarii vero et magiſtri iambos dicunt. Domini per concamerationem ad catechumena ſoli cum cubiculariis et ſilentiariis abeunt [a], peractoque ibi divino officio, cum Patriarcha convivantur, revertentes dibeteſia et Tzitzacia geſtant, a Patriciis et ſilentiariis ſtipati, qui ſaga purpurea geſtant, perque eccleſiam Domini ingrediuntur.

B

ΚΕΦ. Ιϛʹ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ κυριακῇ τῦ Ἀντίπασχα ἀπιόντος τῦ βασιλέως ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ.

Εἰσέρχεται ἡ πρέλευσις ἀπὸ ἀλλαξίμων εἰς τὸ Ἰυστινιανὸν, καὶ περὶ ὥραν τρίτην δίδονται μίνσαι, καὶ γίνεται μεταστάσιμον ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ ἀπέρχονται οἱ δεσπόται εἰς τὸν αὐγυστέα, καὶ ἀλλάσσυσι τὰ διβητήσια καὶ τὰς χλαμύδας, καὶ ἐξέρχονται. Καὶ γίνεται ἡ πρώτη δοχὴ τῶν πατρικίων ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, καὶ λέγει ὁ τῆς καταστάσεως· Κελεύσατε, καὶ ἐπεύχονται· εἰς πολλὺς χρόνυς. Καὶ ἐξέρχονται ἕως τῦ μεγάλυ κονσιστωρίυ, ἔνθα ἵστανται ὕπατοι κονσιστωρίυ καὶ οἱ
C λοιποὶ συγκλητικοὶ, καὶ στάντων τῶν δεσποτῶν εἰς τὸ κιβώριον, ἐπάνω τῶν πορφυρῶν γραδηλίων, πίπτυσιν οἱ συγκλητικοὶ πάντες ἅμα τοῖς πατρικίοις, καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, λαμβάνει ὁ σιλεντιάριος νεῦμα διὰ τῦ πραιποσίτυ, καὶ λέγει· Κελεύσατε. οἱ δὲ· εἰς πολλὺς χρόνυς, καὶ ἀπέρχονται διὰ τῶν σχολῶν. Τὰ δὲ μέρη ἵστανται κατασφραγίζοντα καὶ μόνον, οἱ δὲ νοτάριοι καὶ οἱ μαΐστορες λέγυσι τὺς ἰάμβυς. Καὶ διὰ τῦ χυτῦ ἀπέρχονται εἰς τὰ κατηχύμενα οἱ δεσπόται καὶ μόνοι [a], ἅμα τῦ κυβυκλείυ καὶ τῶν σιλεντιαρίων, καὶ λειτυργῦσιν ἐκεῖσε, καὶ
D ἀριστῶσι μετὰ τῦ πατριάρχυ, καὶ ὑποστρέφοντες φορῦσι τὰ διβητήσια οἱ δεσπόται καὶ τζιτζάκια, καὶ ὑποστρέφυσιν ὀφικευόμενοι ὑπὸ τῶν πατρικίων καὶ σιλεντιαρίων, φορύντων σαγία ἀληθινὰ, καὶ εἰσέρχονται διὰ τῦ κυρίυ τῆς ἐκκλησίας.

MS. fol. 57. b.

a) Sciendum eſt, ſecunda Dominica poſt paſcha, Imperatorem ſolenni pompa equo ad ſancti Apoſtoli templum abire, quod non ita pridem inſtitutum eſt.

a) Ἰστέον, ὅτι τῇ κυριακῇ ταύτῃ τῦ ἀντίπασχα ἀπέρχεται ὁ Βασιλεὺς ἔφιππος ἔμπρεπτος εἰς τῦ ἁγίυ ἀποστόλυ· νεωστὶ γὰρ τῦτο ἐξέδοτο

ΚΕΦ. ΙΖ.

A

Οσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ τετράδι τῆς μεσοπεντεκοστῆς, καὶ τῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου προελεύσεως.

Προέρχονται ἅπαντες οἱ ἄρχοντες ἐπόχιοι ἠλλαγμένοι ἐν τῷ παλατίῳ, ἤγουν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου, φοροῦντες σαγία ἀληθινά, πατρίκιοί τε καὶ στρατηγοὶ, πραιπόσιτοί τε καὶ ὀστιάριοι, καὶ πριμικήριοι, οἱ δὲ εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι σπίκια ἀληθινὰ, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ βαρβᾶτοι ἀσπαθάριοι, οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι, καὶ οἱ κουβικουλάριοι ἀπὸ καμισίων, βαστάζοντες οἱ σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ τὰ διστράλια αὐτῶν, οἱ δὲ κανδιδᾶτοι, καὶ μανδάτορες, ὡσαύτως καὶ οἱ σκρίβωνες, τὰς ἑαυτῶν στολὰς, ὡς εἴθισται αὐτοῖς. Ἀνοίξαντος δὲ τοῦ παλατίου ἐπὶ τοῦ Κυρίου, φορῶν ὁ βασιλεὺς σκαραμάγγιον ἄσπρον χρυσόκλαβον, καὶ στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, ἐξέρχεται ἔξω τῆς πύλης τοῦ Κυρίου, καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε πατρίκιοι καὶ στρατηγοί. Καὶ δορυφορούμενος ὑπ' αὐτῶν πάντων, ἐξέρχεται μέχρι τῆς μεγάλης πύλης τῶν ἐξκουβίτων, ἐν ᾗ καὶ οἱ σκρίβωνες προβάλλονται· ἱππεύει δὲ ἐκεῖσε ὁ βασιλεὺς ἐφ' ἵππου ἐστρωμένου ἀπὸ σελοχαλίνου χρυσοῦ διαλίθου χυμευτοῦ, ἠμφιεσμένου ἀπὸ μαργάρων· ἐν δὲ τοῖς τέσσαρσι ποσὶ τοῦ αὐτοῦ ἵππου, καὶ τῇ οὐρᾷ, πράνδια πέτασοι ἀποκρέμανται, καὶ διέρχεται διὰ τῶν κορτίνων, καὶ τῆς Χαλκῆς. Οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, καὶ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, φοροῦντες σαγία ἀληθινὰ, ἱππεύουσιν ἔξω τῶν κορτίνων, καὶ οὗτοι μὲν ἐφ' ἵππων δορυφοροῦντες τὸν βασιλέα, μετὰ σιλεντιαρίων καὶ ἀπὸ ἐπάρχων, καὶ τοῦ τῆς καταστάσεως, διερχομένου ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἱστῶντος τὴν πρόελευσιν, οἱ δὲ πεζοὶ, οἱ δορυφοροῦντες τὸν βασιλέα, εἰσὶν οὗτοι· σπαθάριοι βαστάζοντες διστράλια, φοροῦντες καὶ τὰ σκουτάρια αὐτῶν, κανδιδᾶτοι βαστάζοντες ὁμοίως, σκρίβωνες καὶ μανδάτορες βαστάζοντες τὰ βεργία αὐτῶν, πάντες δὲ οὗτοι ἔνθεν κἀκεῖθεν δορυφοροῦσι τὸν βασιλέα, ἐν δὲ τῷ μέσῳ αὐτῶν σιλεντιάριοι τέσσαρες, βαστάζοντες χρυσᾶ διάλιθα βεργία, φοροῦντες σαγία ἀληθινά.

MS fol. 96. b.

β'. Δορυφορούμενος δὲ ὑπ' αὐτῶν πάντων ὁ βασιλεὺς ὑπό τε πεζῶν καὶ ἐφίππων, διέρχεται διά τε τοῦ φόρου, καὶ τοῦ Ταύρου, τοῦ φιλαδελφίου, τοῦ Βοὸς, τοῦ ξηρολόφου, καὶ τοῦ ἐξακιονίου. Καταλαβὼν δὲ ἐν τῷ τριόδῳ, ἔνθα ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ὀνησίμου, ἐκνεύει δεξιᾷ, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Πέρσου, ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχεται ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μω-

CAP. XVII.

Obſervanda feria quarta ſeptimanae quartae poſt paſcha, et in proceſſione ad templum S. Mocii.

Proceres omnes in mutatoriis noctu ad palatium, ſeu ad templum Domini, procedunt, quos inter patricii, ſtrategi, praepoſiti, oſtiarii et primicerii ſaga purpurea, eunuchi aſpatharii aeque ac barbati aſpatharii, ſpatharocubicularii, et cubicularii a camiſiis, ſpecia purpurea, B ſpatharocubicularii etiam dextralia ſua, candidati vero, mandatores, et ſcribones, ſtolas ſuas, pro more, geſtant. Aperto palatio, quod templo Dei proximum eſt, Imperator ſcaramangio albo, aureis clavis ornato, et a praepoſito coronatus, e porta eius egreditur, ubi cum patricii et ſtrategi excipiunt. A quibus omnibus ſtipatus, ad magnam portam excubitorum, ubi ſcribones promoventur, procedit, et equo ephippio aureo, lapidibus et unionibus ornato, in cuius quatuor C pedibus et cauda taeniae ſeu brandea pendent, vectus, per cortinam et Chalcen tranſit. Patricii, ſtrategi, et cubiculo praefecti, cum univerſo ſenatu, ſaga purpurea geſtantes, extra cortinas equis conſcenſis, cum ſilentiariis, expraefectis, et cerimoniario, in medio ipſorum procedente, et pompam ordinante, Imperatorem comitantur: reliqui pedibus euntes, hi ſunt: ſpatharii dextralia ſcutariaque ſua geſtantes, candidati ſimili habitu, ſcribones et mandatores cum virgis ſuis, omnes Imperatorem utrinque ambientes: in D medio eorum ſilentiarii quatuor, virgas aureas, gemmis ornatas, geſtantes, procedunt.

II. Ab his omnibus partim equis, partim pedibus, euntibus, ſtipatus Imperator, per forum, Taurum, Philadelphium, forum Bovis, Xerolophum, et Hexacionium tranſit. Poſtquam vero in trivium, ubi templum S. Apoſtoli Oneſimi ſitum eſt, pervenit, dextrorſum deflectens, per S. Iacobi Perſae tranſit, inde templum S. Martyris

Mocii petit. Baptiſterium autem ingreſſus, ubi ad ſcalas narthecis pervenit, ibique manus lavit, per narthecem tranſit, patricii autem et ſtrategi, cum Senatu, prope portam, in cochleam ducentem, adſtantes, fauſta Imperatori, eo, quo diximus, modo, apprecantur. Deinde a praefectis cubiculo, et Imperatoriis miniſtris, cerimoniario, et ſilentiariis cinctus, per cochleam adſcendit, et paulo ad ſiniſtram declinans, per catechumena narthecis, ad ſuum cubiculum tranſit, quod ingreſſus, dibeteſium album mutat, eunuchi aſpatharii dibeteſia alba et ſabana mutant, ſuoſque ſpathobaculos et ſpathas geſtantes, a tergo Imperatoris, ut ipſis mos eſt, procedunt. Cerimoniarius ingreſſus praepoſitum monet, tempus proceſſionis cum patriarcha inſtare, quod is Imperatori indicat. Quo e cubiculo ſuo in catechumena, ſuper Imperatoriis portis, ingreſſo, veſtitores intrant, tunicamque Imperatoriam mutant, vela autem in catechumenis cubicularii ſuſpendunt, egreſſumque e velis Imperatorem, et a praefectis cubiculo ſtipatum, patricii et ſtrategi extra velum excipiunt, et prono in terram vultu adorant: praepoſitus a mandato cerimoniario ſignum dat, et dicit: *Iubete:* illi: *in multa bonaque tempora,* acclamant. Sic ab omnibus, tunicas aureis ſegmentis geſtantibus, ſtipatus, per cochleam deſcendit, ubi ipſum rurſus in plenitudine eius patricii et ſtrategi, cum univerſo ſenatu, excipiunt, et poſtquam omnes in terram procidérunt, praepoſitus a mandato ſilentiario ſignum dat, hic dicit: *Iubete:* ipſi pariter: *in multa bonaque tempora,* ei acclamant.

III. His comitantibus Imperator per narthecem tranſit, et e porta magni templi, Imperatoriis obverſa, prodiens, per gradus deſcendit, et ad ſiniſtram declinans, per portam, per quam egredi in omnibus proceſſionibus ſolet, exit, in Media proceſſioni occurrit, et cum cereis ardentibus precatus, venerandam et vivificam crucem ſanctumque evangelium, adorat. Poſtquam vero Imperator et Patriarcha ſe invicem adorarunt, ille cum

A κίου. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ λουτῆρι, καὶ διελθὼν μέχρι τῶν γραδηλίων, τῶν ἀνερχομένων ἐν τῷ νάρθηκι, χεῖρας νιψάμενος, διέρχεται διὰ τοῦ νάρθηκος, στάντες δὲ οἱ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ μετὰ τῆς συγκλήτου, πλησίον τῆς εἰσαγούσης πύλης εἰς τὸν κοχλίαν, ἐπεύχονται τὸν βασιλέα, ἕκαστος αὐτῶν, ὡς προείρηται. Ὁ δὲ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ βασιλικῶν οἰκειακῶν, τοῦ τῆς καταστάσεώς τε MS fol. 56 b. καὶ σιλεντιαρίων, ἀνέρχεται διὰ τοῦ κοχλίου, καὶ μικρὸν ἐκκλίνας ἀριστερὸν, διέρχεται διὰ τῶν κατηχουμένων τοῦ νάρθηκος, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ, καὶ εἰσελθὼν ἀπαλλάσσει διβητήσιον ἄσπρον, οἱ δὲ εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι ὑπαλ- B λάσσουσι διβητήσια ἄσπρα, καὶ σαβάνια, βαστάζοντες καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν, φοροῦντες καὶ τὰ σπαθία αὐτῶν, διέρχονται ὄπισθεν τοῦ βασιλέως, ὡς εἴθισται αὐτοῖς. Ὁ δὲ τῆς καταστάσεως εἰσελθὼν δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῆς λιτῆς μετὰ τοῦ πατριάρχου, ὁ δὲ πραιπόσιτος εἰσελθὼν δηλοῖ τῷ βασιλεῖ. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ ἐν τοῖς κατηχουμένοις, ὑπεράνω τῶν βασιλικῶν πυλῶν, εἰσέρχονται οἱ βεστήτορες, καὶ ὑπαλλάσσουσι τὴν χλανίδα τὸν βασιλέα, τὰ δὲ ἐκεῖσε κρεμάμενα βῆλα ἐν τοῖς κατηχουμένοις κουβικουλάριοι ποιοῦσιν. Ἐξελθόντα δὲ τὸν βασιλέα ἐκ τῶν βήλων, καὶ δορυφορούμενον ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, C δέχονται ἐκεῖσε ἔξω τοῦ βήλου πατρίκιοί τε καὶ στρατηγοὶ, καὶ πεσόντες προσκυνοῦσι, καὶ νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τὸν τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ πάντων φορούντων τὰ χρυσοτάβλια αὐτῶν χλανίδια, κατέρχεται τὸν κοχλίαν, καὶ δέχονται αὐτὸν πάλιν ἐκεῖσε, ἤγουν ἐν τῷ πληρώματι τοῦ κοχλίου, πατρίκιοί τε καὶ στρατηγοὶ σὺν πάσῃ τῇ συγκλήτῳ, καὶ πάντων πεσόντων, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ σιλεντιαρίῳ, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται ὁμοίως εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.

D

γ΄. Δορυφορούμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, διέρχεται διὰ τοῦ νάρθηκος, καὶ ἐξελθὼν τὴν οὖσαν ἄντικρυ τῶν βασιλικῶν πυλῶν τοῦ μεγάλου ναοῦ πύλην, κατέρχεται τὰ γραδήλια, καὶ ἐκκλίνας ἐξ ἀριστερᾶς, ἐξέρχεται τὴν πύλην, δι' ἧς εἴθισται αὐτῷ καθ' ἑκάστην προέλευσιν διέρχεσθαι, καὶ ἀπαντᾷ τὴν λιτὴν ἐν τῇ μέσῃ, καὶ ἅψας κηροὺς, καὶ εὐξάμενος, προσκυνεῖ τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν καὶ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, εἶτα MS. fol. 57. a. προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, διέρχεται ἔμπροσθεν τῆς λιτῆς, δο-

ριγευόμενος ὑπὸ τῶν κατὰ συνήθειαν, διὰ τοῦ λουτῆρος, καὶ ἀνελθὼν τὰ εἰσάγοντα γραδήλια ἐν τῷ νάρθηκι, εἰσέρχεται εἰς τὸν αὐτὸν νάρθηκα, καὶ καθέζεται ἐπὶ σελλίου χρυσοῦ, ἐξ ἀριστερᾶς τῆς εἰσαγούσης ἀπὸ τῶν βάθρων μέσης πύλης, ἐκδεχόμενος μέχρις ἂν καταλάβῃ ὁ πατριάρχης μετὰ λιτῆς. Καὶ τούτου γινομένου, καὶ μέλλοντος τοῦ τιμίου σταυροῦ εἰσέρχεσθαι τὴν εὐώνυμον τῶν γραδηλίων πύλην, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπελθόντος τοῦ πατριάρχου, ἵστανται ἀμφότεροι ἐν τῷ ἐδάφει τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἅψας κηροὺς εὔχεται, ὁ δὲ πατριάρχης τελεῖ τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας, καὶ εὐξάμενος ὁ βασιλεὺς ἐπιδίδωσι τὰ κηρία τῷ πραιποσίτῳ, τελεσθείσης δὲ τῆς εὐχῆς, προσκυνεῖ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, καὶ τὸν τίμιον σταυρόν. Καὶ ἐπιλαβομένου τοῦ βασιλέως τῆς χειρὸς τοῦ πατριάρχου, διέρχονται μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος εἰσέρχονται ἐν τῇ σωλέᾳ, καὶ ἀπελθόντων μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὁ δὲ βασιλεὺς εὐξάμενος, καὶ ἐπιδοὺς τῷ πραιποσίτῳ τοὺς κηροὺς, εἰσέρχεται. Ἡνίκα δὲ μέλλει εἰσέρχεσθαι εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἐπιῤῥίπτουσιν οἱ μητροπολῖται κατὰ τὸ ἔθος τὰ ἅγια θύρια πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσας ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐπ' αὐταῖς πεπαρμένους σταυροὺς, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ εὐξάμενος ὑπαλλάξας τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ὡς εἴθισται αὐτῷ, τίθησιν ἐπ' αὐτῇ ἀποκόμβιον, καὶ διέρχεται μετὰ τοῦ πατριάρχου διὰ τῆς πλαγίας τοῦ θυσιαστηρίου ἐκ δεξιῶν, μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν τοῦ βήματος. Καὶ ὁ μὲν πατριάρχης μένει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, πρὸς τὸ ἐκτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξελθὼν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου διέρχεται διὰ τῆς πλαγίας τοῦ γυναικίτου, οἱ δὲ πατρίκιοι ἵστανται ἔξωθεν τῆς πύλης τῆς εἰσ-
MS. fol. 57. b. αγούσης εἰς τὸν κοχλίαν, μετὰ στρατηγῶν, τῆς καταστάσεώς τε, καὶ σιλεντιαρίων, μετὰ τῆς συγκλήτου ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα.

δ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς, δηριγευόμενος ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν βασιλικῶν οἰκειακῶν ἀνέρχεται, διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλίου, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ παρακυπτικὸν, ἔνθα καὶ τὴν θείαν λειτουργίαν τελεῖ· καὶ εἰ μὲν κελεύει ὁ βασιλεὺς, ἐκδέχεται ἐκεῖσε τὸν πατριάρχην, μέχρις ἂν καταλάβῃ τοῦ ἀκουμβίσαι αὐτὸν ἐν τῇ τραπέζῃ, εἰ δὲ μήγε, διέρχεται διὰ τῶν κατηχουμενείων, δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. Ἡνίκα δὲ καταλάβῃ ὁ τοῦ κλητορίου καιρὸς, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ, δηριγευόμενος ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἀπέρχεται ἐν τοῖς κατηχουμενείοις, ἐν οἷς καὶ ἡ τιμία

A ſolenni comitatu per baptiſterium ante proceſſionem tranſit, et poſtquam per ſcalam narthecis adſcendit, ipſum narthecem intrat, ibique ad ſiniſtram mediae portae, quae a ſcalis ducit, in ſella aurea ſedet, uſque dum Patriarcha cum proceſſione advenerit, expectans. Quo facto, dum veneranda crux per ſiniſtram portam ſcalae ingreſſura eſt, ſurgit Imperator, et adveniente Patriarcha, ambo in via Imperatoriarum portarum ſubſiſtunt, ubi Imperator quidem cum accenſis cereis precatur, Patriarcha autem preces introitus divini officii recitat, et precatus Imperator, B cereos praepoſito tradit: finita precatione, ſanctum evangelium ac venerandam crucem adorat. Mox Patriarcham manu prehendit, unaque cum eo per medium templum, et dextrum ambonis latus, ſoleam intrat, et ad ſacras ianuas progreſſi, Patriarcha ſacrarium, aeque ac Imperator, poſtquam precatus eſt, et cereos praepoſito dedit, ingreditur. Sacrarium ingreſſuro, metropolitae ſanctas ianuas pro more inclinant, et poſtquam cruces eis affixas adoravit, ſacrarium intrat, precatusque inſtratum ſacri C altaris, ut ſolet, mutat, eique apocombium imponit, et cum Patriarcha, per dextrum ſacrarii latus, ad ſanctas ianuas bematis diſcedit. Interea Patriarcha, ad celebrandum divinum officium, in ſacrario manet, Imperator autem inde egreſſus, per latus gynaecei tranſit, dum interim patricii extra portam cochleae, cum ſtrategis, cerimoniario, ſilentiariis et ſenatu, fauſta Imperatori apprecantibus, adſtant.

IV. Hic a praefectis cubiculi et D Imperatoriis miniſtris ſtipatus, per ſecretam cochleam adſcendit, et capellam, ubi et divinam liturgiam celebrat, ingreditur, ibique, ſi ipſi placet, Patriarcham, uſque dum tempus, quo menſae accumbit, appropinquavit, expectat: ſin minus, per catechumena, a dictis ſtipatus, tranſit, ſuumque cubiculum petit. Appropinquante convivii tempore, iisdem comitantibus, e cubiculo ad catechumena, ubi et veneranda menſa ſua ſtat, procedit.

Invitatum ad convivium Patriarcham praefecti cubiculo, cum cubiculario a mandato, in cochlea, per quam primum Imperator, antequam proceſſionis tempus venerat, adſcenderat, excipiunt, eumque per catechumena adducunt: ingreſſus, cum Imperatore verſatur. Intrant etiam ſacerdotes, et ſtichum faciunt, acceptoque Patriarchae Omophorio, exeunt, Imperator et Patriarcha menſae adſident. Qui poſtquam ſemel, ut ipſis mos eſt, potum ſumſere, intrant amici, omnibusque menſae ritibus ſervatis, ſurgunt et egrediuntur, mox Imperator quoque et Patriarcha, qui remanſerant, a convivio, poſtquam adhuc ſemel biberunt, ſurgunt. Sic poſteaquam ſe invicem adorarunt, Patriarcha egreditur, quem ad dictam cochleam praefecti cubiculo conducunt. Imperator a cubiculo praefectis et Imperatoriis miniſtris ſtipatus, ad ſuum cubiculum abit, tempus proceſſionis expectans. Quo appropinquante, e cubiculo ſuo ad catechumena ſuper Imperatorias portas abit, ibique veſtem, quam hoc induere feſto ſolet, ſumit: Praepoſitus Tiaram capiti eius imponit, ipſe a cubiculo ſtipatus, dictam occidentalem cochleam ſubit, omnes vero in ſagis purpureis, in narthece, extra cochleae portam, una cum praefectis cubiculo, eum excipiunt. Praepoſitus ſigno ab Imperatore dato, cerimoniario annuit, is dicit: *Iubete.*

τράπεζα ἵσταται αὐτοῦ. Καὶ δὴ καταλαβόντος τοῦ πατριάρχου ἀπὸ προσκλήσεως, δέχονται αὐτὸν ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου μετὰ κουβουκλαρίου ἀπὸ κελεύσεως ἐν τῷ κοχλίᾳ, δι' οὗ ἀνῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐν πρώτοις, πρὸ τοῦ καταλαβεῖν τὴν λιτὴν, καὶ ἀναφέρουσιν αὐτὸν διὰ τῶν κατηχουμένων, καὶ εἰσελθὼν ἑνοῦται τῷ βασιλεῖ. Εἰσέρχονται δὲ καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ ποιοῦσι τὸν στίχον, καὶ λαβόντες οἱ αὐτοὶ ἱερεῖς τοῦ πατριάρχου τὸ ὠμοφόριον, ἐξέρχονται, καὶ καθίζονται ἀμφότεροι, ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης ἐν τῇ τραπέζῃ. Πιόντων δὲ, ὡς εἴθισται αὐτοῖς, πρὸς ἅπαξ, εἰσέρχονται οἱ φίλοι, καὶ πάσης τῆς τοῦ τραπεζίου ἀκολουθίας τελεσθείσης, ἀνίστανται, καὶ ἐξέρχονται, καὶ μένει ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ κλητωρίῳ, πιόντες δὲ πάλιν ἀμφότεροι πρὸς ἅπαξ, ἀνίστανται. Εἶτα προσκυνήσαντες ἀλλήλους ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ὁ μὲν πατριάρχης ἐξέρχεται, διασώζουσι δὲ αὐτὸν ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, μέχρι τοῦ προειρημένου κοχλίου. Ὁ δὲ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ βασιλικῶν οἰκειακῶν, ἀπέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, ἐκδεχόμενος τὸν καιρόν. Καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ τῆς προελεύσεως, ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ ἐν τοῖς κατηχουμένοις ὕπερθεν τῆς τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ ὑπαλλάσσει τὴν στολὴν, ἣν εἴθισται αὐτῷ ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ περιβεβλῆσθαι. Καὶ λαβὼν ὁ πραιπόσιτος τὴν τιάραν, ἐπιτίθησιν αὐτὴν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως, καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, κατέρχεται ὑπὸ τοῦ προειρημένου δυτικοῦ κοχλίου, ἅπαντες δὲ αὐτῶν ἀπὸ σαγίων ἀληθινῶν, καὶ δέχονται αὐτὸν ἐν τῷ νάρθηκι, ἔξωθεν τῆς πύλης τοῦ αὐτοῦ κοχλίου, ὡσαύτως καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες. Καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε. MS. fol. 58. a.

V. Stipatus ab ipſis Imperator, per mediam narthecis portam, ſcalis proximam, exit, et ibi equum album, aureo, gemmis et margaritis ornato, alboque ephippio inſtructum, conſcendit: reliqui praefecti extra portam equis vehuntur. Interea proceſſionis ordo, tum ab iis, qui equis, tum ab iis, qui pedibus procedunt, aeque ac a factionibus, obſervatur, ut ſupra de ſecunda die ſeptimanae Renovationis ſanctorum Apoſtolorum breviter expoſuimus. Imperatorem ſcilicet ad portam, per quam in ſingulis proceſſionibus prodire ſolet, ſeu ſeptentrionalem, egreſſum, inprimis ſcholarum domeſticus, tunicam* Venetam auro intextam geſtans, cum

ε. Καὶ δορυφορούμενος ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἐξέρχεται τὴν οὖσαν πρὸς τὰ γραδήλια μέσην πύλην τοῦ νάρθηκος, καὶ ἱππεύει ἐκεῖσε ἐφ' ἵππου λευκοῦ ἐστρωμένου ὑπὸ σελλοχαλίνου χρυσοῦ διαλίθου χειμευτοῦ, ἠμφιεσμένου ἀπὸ μαργάρων, οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες ἱππεύουσιν ἔξω τῆς πύλης. Ἐν δὲ τῇ περιόδῳ τοῦ βασιλέως τελεῖται ἡ τῆς προελεύσεως τάξις ὑπό τε τῶν ἐφίππων καὶ πεζῶν, ὡσαύτως καὶ τῶν μερῶν, ὃν τρόπον ἀνωτέρω τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐπὶ λεπτοῦ ἐξεθέμεθα. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πύλῃ, ἐν ᾗ διέρχεται ἐν ἑκάστῃ προελεύσει, ἤγουν τῇ οὔσῃ πρὸς ἄρκτον, δέχεται αὐτὸν ἐκεῖσε ἐν πρώτοις ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν βενέτων, ἐπιδίδωσι δὲ λιβελλάριον τῷ βασιλεῖ, φορῶν χλανίδα βένετον χρυσοΰφαντον, καὶ διασώζει τὸν βασιλέα τὸ

αὐτὸ μέρος μέχρι τοῦ ἑξακιονίου. Ὁ δὲ δομέστικος τῶν ἐξσκουβίτων μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν πρασίνων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ ἑξακιονίῳ, καὶ ἐπιδιδόντος τοῦ δημοκράτου λιβελλάριον, διασώζουσιν αὐτὸν μέχρι τῆς μονήτας· φορεῖ δὲ καὶ
MS. fol. 58. b. ὁ δημοκράτης χλανίδα πράσινον χρυσοΰφαντον, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ μέρους αὐτοῦ. Καὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ μέρους τῶν πρασίνων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῇ μονήτῃ, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δήμαρχος τῷ βασιλεῖ λιβελλάριον, καὶ διασώζει τὸν βασιλέα τὸ αὐτὸ μέρος μέχρι τῆς πρώτης καμάρας τοῦ ξηρολόφου, φοροῦντος τοῦ δημάρχου χλανίδα πράσινον. Καὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ μέρους τῶν βενέτων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῇ καμάρᾳ αὐτοῦ ξηρολόφου, φοροῦντος τοῦ δημάρχου χλανίδα βένετον, ἐπιδιδόασι δὲ τῷ βασιλεῖ λιβελλάριον, καὶ διασώζουσιν οἱ τοῦ μέρους τὸν βασιλέα μέχρι τῆς μέσης τοῦ ξηρολόφου· τῆς πολιτικῆς τοῦ μέρους τῶν πρασίνων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῇ μέσῃ τοῦ ξηρολόφου, καὶ διασώζουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ βοός. τῆς πολιτικῆς τοῦ μέρους τῶν βενέτων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ βοΐ, καὶ διασώζουσι μέχρι τοῦ Ἀμαστριανοῦ, καὶ δέχεται ἐκεῖσε ὁ ἐξσκούβιτος, μετὰ τοῦ περατικοῦ μέρους τῶν πρασίνων, καὶ διασώζουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ φιλαδελφίου· τῶν περατικῶν μερῶν βενέτων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ φιλαδελφίῳ, καὶ διασώζουσι μέχρι τοῦ μοδίου· τῆς πολιτικῆς τὸ μέρος τῶν πρασίνων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ μοδίῳ, καὶ διασώζουσι μέχρι τοῦ Ταύρου, κἀκεῖθεν τὸ μέρος τῆς πολιτικῆς τῶν βενέτων διασώζει μέχρι τῶν ἀρτοπολίων. Εἶθ' οὕτως τὸ μέρος τῶν πρασίνων διασώζει μέχρι τοῦ φόρου· εἶθ' οὕτως τὸ μέρος τῶν βενέτων τῆς πολιτικῆς μέχρι τοῦ πραιτωρίου, καὶ πάλιν μέχρι τοῦ μιλίου· μέρος βενέτων τῆς πολιτικῆς μέχρι τῆς καμάρας τοῦ μιλίου· τῆς πολιτικῆς τὸ μέρος τῶν βενέτων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ μιλίῳ, ἤγουν ἐν τῇ καμάρᾳ, καὶ διασώζουσι μέχρι τοῦ μαρμαρωτοῦ· τῶν περατικῶν μερῶν πρασίνων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ μαρμαρωτῷ, καὶ διασώζουσι μέχρι τοῦ Ζευξίππου· τῆς πολιτικῆς τὸ μέρος τῶν πρασίνων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ Ζευξίππῳ, καὶ διασώζουσι μέχρι
MS. fol. 59. a. τῆς χαλκῆς, τῶν περατικῶν μερῶν βενέτων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῇ χαλκῇ, καὶ εἶθ' οὕτως πεζεύουσιν ἅπαντες, καὶ μένει ἔφιππος μόνος ὁ βασιλεύς.

ϛʹ. Ἰστέον δὲ, ὅτι ἐν ἕκαστον μέρος ἐν ἑκάστῃ αὐτῶν δοχῇ λέγει τὰ κατὰ συνήθειαν ἄκτα, ἐν δὲ τῇ προπομπῇ λέγει ἔμπροσθεν δρομικὰ, εἰ τύχῃ ἀπὸ κελεύσεως, λέγει καὶ ἀπελατικούς. Κἀκεῖθεν δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ πάντων, ὡς προεί-

A tranſitoria Venetorum turba excipit, ei libellum tradit, et factio eadem ad Hexacionium Imperatorem comitatur. Domeſticus excubitorum cum tranſitoria praſinorum turba Imperatorem in Hexacionio excipit, et poſtquam ei tribunus libellum tradidit, ipſum ad monetam uſque comitatur. Tribunus ipſe tunicam praſinam auro intextam, reſpectu ad ſuam factionem habito, geſtat. Politici factionis praſinae Imperatorem in Moneta excipiunt, ubi Demarchus libellum Imperatori offert, eumque factio eadem ad primam cameram Xerolophi perducit, tribuno tunicam praſinam geſtante. B Politici Venetae factionis, cuius princeps habitu Veneto inſignis eſt, Imperatorem in camera Xerolophi excipit, ei libellum tradit, factionarii autem ad medium Xerolophi comitantur. Politici praſinae, in media Xerolophi exceptum, ad forum bovis deducunt. Ibi eum politici Venetorum excipiunt, et ad Amaſtrianum uſque ducunt, ubi eum excubitor cum tranſitoria praſinorum turba excipit, et ad Philadelphium uſque proſequitur. C Tranſitoria Veneta Imperatorem in Philadelphio excipit, et ad Modium ducit, ubi eum politici praſinae excipiunt, et ad Taurum ducunt, unde politica Venetorum factio ad tabernas piſtorum comitatur. Sic eum porro praſina factio ad forum, politica Veneta ad Praetorium, et rurſus ad Milium, Veneta politica ad cameram Milii, proſequitur. Politici Veneti Imperatorem in Milio, ſeu in Camera, excipiunt, et uſque ad locum, marmore incruſtatum, ducunt: ubi eum tranſitoria praſinorum factio excipit, et ad Zeuxippum comitatur. D Politici praſini, in Zeuxippo exceptum, ad Chalcen ducunt, ubi eum tranſitoria Venetorum excipit, et ſic poſtea omnes pedibus procedunt, ſolus Imperator equo vehitur.

VI. Sciendum eſt, unamquamque factionem in quavis receptione acta ſolennia recitare, in proceſſu vero hymnos dromicos, et, ſi Imperator iuſſerit, etiam apelaticos, canere. Inde Imperator, ab omnibus, ut ſupra expoſitum

eſt, ſtipatus, per cortinas, ad interiorem (A) excubitorum portam, ubi ſcribonum promotio inſtituitur, digreditur, atque in eadem pedibus, uſque ad tres conſiſtorii portas, ubi eum Senatores fauſtis acclamationibus excipiunt, procedit. Imperator mediam portam, ad templum Domini ducentem, ingreditur, ubi patricii et ſtrategi, fauſtis precationibus eum excepturi, adſunt. Imperatore aeneam portam templi Domini ingreſſo, cubicularii ianuas claudunt, et fauſta ei apprecantur, qui, poſtquam tiaram a capite eius praepoſitus demſit, intrat, ſacriſque ianuis adſtat, cum cereis (B) vero accenſis precatus, per Domini porticus tranſit, et Hemicyclum Triconchii ingreditur. Per Sanctorum autem quadraginta porticus tranſgreſſus, aureum triclinium intrat, ubi cubicularii omnes adſtantes Imperatori acclamant: *in multa bonaque tempora maieſtatem veſtram Deus inducat*, et egrediuntur.

ρεται, διέρχεται διὰ τῶν κορτίνων, μέχρι τῆς ἔνδον πύλης τῶν ἐξσκουβίτων, ἐν ᾗ γίνεται ἡ τῶν σκριβώνων προβολὴ, ἐν δὲ τῇ αὐτῇ πύλῃ πεζεύει ὁ βασιλεὺς, διελθὼν μέχρι τῶν τριῶν πυλῶν τοῦ κονσιστωρίου· μένουσι δὲ ἐκεῖσε οἱ τῆς συγκλήτου, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. Ο δὲ βασιλεὺς εἰσέρχεται τὴν μέσην πύλην πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου, καὶ μένουσιν ἐκεῖ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ ὁμοίως. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰσελθόντος τὴν χαλκῆν πύλην τοῦ Κυρίου, εὐθέως κλείουσι τὰς θύρας οἱ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα, καὶ λαβόντος τοῦ πραιποσίτου τὴν τιάραν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἅψας δὲ κηροὺς καὶ εὐξάμενος, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ Κυρίου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τοῦ τρικόγχου. Διελθὼν δὲ διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ', εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ πάντες οἱ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα· εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους ὁ Θεὸς ἀγάγοι τὴν βασιλείαν ὑμῶν, καὶ ἐξέρχονται.

VII. Porro notandum eſt, quot receptiones in hac proceſſione a factionibus inſtituantur. Princeps Venetorum, ſeu Domeſticus ſcholarum, cum tranſitoria factione Veneta, tres rece- (C) ptiones facit. Princeps praſinorum, ſeu excubitor, cum tranſitoria ſua factione, duas. Tribunus Venetorum, cum populo albo receptiones ſeptem inſtituit. Tribunus praſinorum cum populo ruſſo receptiones quinque. Numerus omnium receptionum XVII.

ζ'. Δεῖ εἰδέναι καὶ τοῦτο, ἀνὰ πόσων δοχῶν δέχονται τὰ μέρη, ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει. Ο δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου τῶν Βενέτων, δέχεται δοχὰς τρεῖς. Ο δημοκράτης τῶν πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐξσκουβίτος, μετὰ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου, δέχεται δοχὰς δύο. Ο δήμαρχος τῶν Βενέτων, μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, δέχεται δοχὰς ἑπτά. Ο δήμαρχος τῶν πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου δέχεται δοχὰς ε'. ὁμοῦ δοχῶν ιζ'.

CAP. XVIII.

Obſervanda in feſto et proceſſione ſanctae Chriſti, Dei noſtri, Adſcenſionis. (D)

Prodeunt omnes miniſtri nocturno tempore in palatium ſcaramangiis induti, et, ſi iubet Imperator, navibus, pro more, abire, ſtatim cum iis, quos iubet, chelandium intrat, et uſque ad brachiale aureae portae abit, ubi e chelandio deſcendit, tunc per praepoſitum a mandato miniſtris ibi conſtitutis, datur ſilentium, et parum egreſſi principes cubiculi, ferentes ſaga purpurea, in circulo adſtant.

ΚΕΦ. ΙΗ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναλήψεως.

Προέρχονται ἅπαντες οἱ ἄρχοντες ἐνύχιοι ἐν τῷ παλατίῳ ἀπὸ σκαραμαγγίων, καὶ εἰ κελεύει ὁ βασιλεὺς ἀπελθεῖν διὰ τοῦ πλοΐς, κατὰ συνήθειαν, εἰσέρχεται τάχιον εἰς τὸ χελάνδιον, μεθ' ὧν ἂν κελεύει, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τοῦ βραχιαλίου τῆς χρυσῆς πόρτης, κἀκεῖσε ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ χελανδίου αὐτοῦ, δίδοται σιλέντιον διὰ τοῦ πραιποσίτου ἀπὸ κελεύσεως τοῖς ἐκεῖσε ἄρχουσι, καὶ ὑπεξελθόντες μικρὸν ἵστανται οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, φοροῦντες σαγία ἀληθινὰ, κυκλικῷ τῷ σχήματι· MS. fol. 59. b.

Καὶ

Καὶ εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς μέσον αὐτῶν, καὶ στέφεται ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, διὰ τὸ ὅλως, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἔμπροσθεν βαρβάρων μὴ στέφεσθαι· ἕνεκα γὰρ ταύτης τῆς αἰτίας τὴν κυκλικὴν στάσιν ἐκτελοῦσιν οἱ προῤῥηθέντες ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου. Καὶ εἶθ' οὕτως ἱππεύει ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, ἀπὸ σκαραμαγγίου χρυσοκλάβου, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ ἐκεῖσε ὄντος λειμῶνος, καὶ τοῦ παρατειχίου, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τῆς ἐξαγούσης πόρτης ἀπέναντι τῆς πηγῆς, καὶ δέχεται αὐτὸν ἐκεῖσε ἔξω τῆς αὐτῆς πόρτης ὁ δομέστικος τῶν νουμέρων, φορῶν σαγίον ἀληθινὸν, βαστάζων καὶ θυμιατόν. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχεται μέχρι τῆς παναγίας Θεοτόκου τῆς πηγῆς, καὶ πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν τὸν βασιλέα τὴν ἔξω πύλην, πεζεύουσιν οἵ τε πατρίκιοι, καὶ ἡ σύγκλητος ἅπασα, καὶ δηριγευόμενος ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ἔφιππος αὐτὸς μόνος, εἰσέρχεται μέχρι τοῦ λουτῆρος, καὶ κατελθὼν ἐκεῖσε τοῦ ἵππου, εἰσέρχεται διὰ τῆς εἰσαγούσης πύλης δεξιᾶς τοῦ λουτῆρος, καὶ μένουσιν ἐκεῖσε πατρίκιοι ἔξω τῆς πύλης τοῦ κοχλίου. Ὁ δὲ βασιλεὺς δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἀνέρχεται διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλίου, καὶ διελθὼν διὰ τοῦ στενοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἄριστον τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τελεῖται, καὶ διὰ τοῦ μητατωρικίου, εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι.

β'. Ἀπαλλάξας δὲ τὸ στέμμα διὰ τοῦ πραιποσίτου, μένει ἐκεῖσε τὸν καιρὸν προσμένων, ἀλλάσσει δὲ λευκὸν διβητήσιον. Καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ, καὶ δηλωθεὶς ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, αὐτὸς εἰσελθὼν δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ δοθέντος σελεντίου ἀπὸ κελεύσεως, διὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, ἀνέρχονται οἱ πατρίκιοι διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλίου, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ προειρημένῳ στενῷ τρικλίνῳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς περιβαλλόμενος χλανίδα, ὡς εἴθισται αὐτῷ, ἐξέρχεται ἐκ τοῦ κοιτῶνος, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, ἀπέρχεται μέχρι τῆς πύλης τοῦ προλεχθέντος στενοῦ τρικλίνου, καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε οἵ, τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἀπὸ χρυσοτάβλων χλανιδίων, καὶ πεσόντες, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ δηριγευόμενος ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ τῆς συγκλήτου, κατέρχεται δι' οὗ καὶ ἀνῆλθε κοχλίου, καὶ δέχονται πάλιν ἐν τῷ πληρώματι τοῦ κοχλίου οἵ τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἅμα τῇ συγκλήτῳ, καὶ πάλιν λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ σιλεντιαρίῳ, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.

MS. fol. 60. a.

A Imperator per hos medios ingreſſus, a Praepoſito coronatur, propterea quod, ut ſupra relatum eſt, nunquam omnino coram barbaris coronatur: hanc enim ob cauſam dicti praefecti cubiculo in circulo adſtant. Sic poſtea inde, ſcaramangio clavis aureis indutus, equo procedit, perque pratum ibi ſitum et pomoerium, ad portam, quae fonti obverſa eſt, abit, extraque hanc domeſticus numerorum eum excipit, ſago purpureo indutus, et thuribulum geſtans. Inde ad ſanctiſſimae Deiparae ad Fontem abit, ubi, antequam portam exteriorem intrat, B Patricii et Senatores omnes pedibus procedunt, Imperator ab iis ſtipatus, ſolus equo ad baptiſterium prodit, et poſtquam ibi equo deſcendit, per dextram portam baptiſterii intrat, patriciis ibi extra portam cochleae manentibus. Imperator, cubiculi praefectis comitantibus, per cochleam adſcendit, perque anguſtum triclinium, ubi eo die etiam convivium celebratur, perque metatorium digreſſus, cubiculum intrat.

C II. Hic, poſtquam praepoſitus coronam a capite demſit, remanet, tempus expectans, albumque dibeteſium induit. Tempore inſtante, monitus a cerimoniario praepoſitus, ipſe ingreſſus, id Imperatori indicat, datoque ſilentio a cerimoniarum magiſtro, per eandem cochleam adſcendunt Patricii, et dictum anguſtum triclinium ingrediuntur. Imperator tunica, ut ipſi ſolenne eſt, indutus, e cubiculo egreditur, ſtipatusque ab eius praefectis, ad portam dicti anguſti triclinii abit, ubi patricii eum et ſtrategi, tunicas aureis clavis geſtantes, D excipiunt, flexoque genu dum Imperatorem venerantur, Praepoſitus a mandato ſignum cerimoniario dat, et dicit: *Iubete*, illi: *in multa bonaque tempora.* Inde, cubiculi praefectis et ſenatu comitantibus, per cochleam, per quam adſcenderat, rurſus deſcendit, inque eius inferiori parte patricii et ſtrategi una cum ſenatu eum excipiunt, et rurſus ſigno ab Imperatore praepoſito dato, is ſilentiario annuit, qui dicit:. *Iubete*, at illi: *In multa bonaque tempora*, Im-

peratori acclamant. Qui, ipſis comitantibus, e porta baptiſterii egreditur, dum cerimoniarius pro more ipſi acclamat: *Caplate Domini*, ſtatimque eum tribunus Venetorum, ſeu Domeſticus ſcholarum, cum ſuis excipit, eique, a cerimoniario adductus, cruces, e roſis contextas, tradit: paulo poſt princeps Venetorum, et ipſe a cerimoniario adductus, cruces ei, et faſciculos florum, ut dictum eſt, offert, quo facto notarius factionis eius Iambos feſti orditur. In exteriori porta tribunus Praſinorum, ſeu Domeſticus Excubitorum adeſt, qui a cerimoniario adductus, Imperatori cruces e roſis contextas, et flores odoros, offert. Poſtremo tribunus Praſinorum Imperatorem excipit, eademque, quae ceteri, munuſcula ipſi tradit.

III. Is paululum a Praſinorum factione digreſſus, a ſupra memoratis ſtipatus, proceſſionem excipit, cumque cereis accenſis coram veneranda cruce precatur, et ſanctum evangelium ac ipſam venerandam crucem adorat. Et ſic, poſtquam ſe invicem adorarunt, oſculatique ſunt, Imperator revertitur, et a praefectis cubiculo, patriciis, ſtrategis et ſenatu, ſtipatus, proceſſionem praecedit, perque mediam baptiſterii portam digreſſus, narthecem intrat, et in ſella ſedet, uſque dum proceſſio cum patriarcha veniat, expectans. Qua veniente, Imperator ſurgit, et poſtquam ſe invicem adorarunt, oſculatique ſunt, abeunt, et in via Imperatoriarum portarum ſubſiſtunt, ubi Imperator, poſtquam cereos a praepoſito accepit, precatur, patriarcha preces introitus divinae Liturgiae fundit. Imperator, poſtquam precatus eſt, cereos praepoſito, hic cerimoniarum magiſtro, tradit, et poſtquam patriarcha preces finivit, Imperator ſacroſanctum evangelium ac venerandam crucem adorat: manuque patriarchae prehenſa, et ab omnibus ante dictis ſtipati, per medium templum et dextrum ambonis latus digreſſi, utrique, Imperator et Patriarcha, ſoleam intrant: Cubiculo autem praefecti ac reliqui extra ſoleam utrinque adſtantes, manent. Poſtquam vero ad ſacras ianuas perve-

A Καὶ δηρηγευόμενος ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ἐξέρχεται τὴν πύλην τοῦ λουτῆρος, φωνοῦντος κατὰ τὸ σύνηθες τοῦ τῆς καταστάσεως, τὸ Καπλάτε Δόμινι, καὶ δέχεται εὐθέως ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, κρατούμενος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ τῆς καταστάσεως, σταυροὺς ῥοδοπλόκους, καὶ μετ' ὀλίγον δέχεται ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων, κρατούμενος δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ σταυροὺς καὶ ὀσφράδια, ὡς προείρηται, καὶ εὐθέως ἄρχεται ὁ νοτάριος τοῦ αὐτοῦ μέρους λέγειν τοὺς ἰάμβους τῆς ἑορτῆς. Εν δὲ τῇ ἔξω πύλῃ, δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν πρασίνων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν ἐξσκουβίτων, ἐπιδίδωσι δὲ B καὶ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ, κρατούμενος ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως, σταυροὺς ῥοδοπλόκους καὶ ὀσφράδια. Εἶτα δέχεται ὁ δήμαρχος τῶν πρασίνων, ἐπιδίδωσι δὲ καὶ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ, ὡς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ. MS. fol. 62. b.

γ'. Καὶ μικρὸν ὑπεξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῆς δοχῆς τῶν πρασίνων, δηρηγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων, δέχεται τὴν λιτὴν, καὶ ἅψας κηροὺς, εὔχεται ἐν τῷ τιμίῳ σταυρῷ, καὶ προσκυνεῖ τό, τε ἄχραντον εὐαγγέλιον, καὶ αὐτὸν τὸν τίμιον σταυρόν. Καὶ εἴθ' οὕτως προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι, ὑποστρέφει ὁ βασιλεὺς, καὶ δηρηγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρ- C χόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, καὶ τῆς συγκλήτου, διέρχεται ἔμπροσθεν τῆς λιτῆς, καὶ εἰσελθὼν διὰ τῆς μέσης πύλης τοῦ λουτῆρος, εἰσέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ καθέζεται ἐπὶ σελλίου προσμένων, μέχρις ἂν καταλάβῃ ἡ λιτὴ μετὰ τοῦ πατριάρχου. Καὶ καταλαβούσης τῆς λιτῆς, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφότεροι καὶ ἀσπασάμενοι ἀπέρχονται, καὶ ἵστανται ἐν τῇ ὁδῷ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ λαβὼν κηροὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου ὁ βασιλεὺς, εὔχεται ἐκεῖσε, ὁ δὲ πατριάρχης ἐκτελεῖ τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας. Εὐξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐπιδίδωσι τοὺς D κηροὺς τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ τελέσαντος τοῦ πατριάρχου τὴν εὐχὴν, προσκυνεῖ ὁ βασιλεὺς τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ πατριάρχου, καὶ δηρηγευόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων πάντων, διέρχονται ἀμφότεροι μέσον διὰ τοῦ ναοῦ, καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος, εἰσέρχονται ἀμφότεροι ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης ἐν τῇ σωλέᾳ, καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, οἱ δὲ λοιποὶ, μένουσιν ἔξω τῆς σωλέας ἱστῶντες ἔνθεν κἀκεῖσε. Ἐλθόντες δὲ μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρ-

χεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὅ τε βασιλεὺς ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἅψας κηροὺς εὔχεται, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσκυνήσας τὰς ἁγίας θύρας, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνεῖ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ ἐπιτίθησιν ἐπ᾽ αὐτῇ ἀποκόμβιον, MS. fol. 61. a. καὶ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἐξ ἔθους, διέρχεται διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ ναοῦ, καὶ ἀνέρχεται διὰ τοῦ προειρημένου κοχλίου ἐν τοῖς κατηχουμενίοις, καὶ ἀπελθὼν τελεῖ ἐν τῷ εἰθισμένῳ τόπῳ τὴν θείαν λειτουργίαν.

A nere, Patriarcha ſacrarium intrat, Imperator ad ſanctas ianuas ſubſiſtit, ubi cum accenſis cereis precatur, eisque praepoſito redditis, ſacras ianuas adorat, poſtea ſacrarium intrat, flexoque genu ſanctam tabulam veneratus, ei apocombium imponit, et e ſacrario egreſſus, cum ſolenni comitatu, per dextrum templi latus digreditur, perque dictam cochleam ad catechumena abit, et ſolito loco ſanctam liturgiam celebrat.

δ᾽. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς θείας κοινωνίας, ἀποστέλλει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως σιλεντιαρίους, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην, καὶ ἀνέρχεται διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλίου, καὶ διελθὼν διὰ τῶν κατηχουμενίων, ἀπέρχεται ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, ἔνθα καὶ τὸ ἀντιμίσιον, καὶ κοινωνεῖ ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου χειρῶν, καὶ εἶθ᾽ οὕτως ἀπέρχεται ὁ πατριάρχης, καὶ ἵστανται ἐν τῷ ἀντιμισίῳ τῷ ὄντι ἀπέναντι τῆς πύλης, ἐν ᾧ ἀριστᾷ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ βασιλεὺς, καὶ κοινωνοῦσιν ἐκεῖσε οἱ συνήθεις ἄρχοντες, καὶ εἶθ᾽ οὕτως κατέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. Τελεσθείσης δὲ τῆς θείας λειτουργίας, ἀποστέλλονται σιλεντιάριοι παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀπὸ κελεύσεως, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην. Ὁ δὲ πατριάρχης ἀνέρχεται, κρατούμενος ὑπὸ τῶν σιλεντιαρίων, διὰ τοῦ προειρημένου κοχλίου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τοῖς κατηχουμενίοις, κἀκεῖσε μικρὸν προσμείναντος, εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ λαβὼν νεῦμα παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐξέρχεται μετὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην, καὶ εἰσάγεται τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ καὶ τὸ κλητώριον ἡτοίμασται, καὶ εἰπόντων τὸν στίχον, ὑπεξέρχεται μικρὸν ὁ πατριάρχης, καὶ ἐκβάλλει τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκβάλλει τὸ σαγίον αὐτοῦ. Καὶ καθέζονται ἀμφότεροι ἐν τῷ κλητωρίῳ, καὶ πιόντων πρὸς ἅπαξ, εἰσέρχονται οἱ φίλοι, καὶ εἶθ᾽ οὕτως εἰσέρχονται καὶ οἱ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν δημῶται κάτω ἐν τῷ λουτῆρι, καὶ ἀριστῶντος τοῦ βασιλέως, αὐτοὶ ἐκτελοῦσι τὰς συνήθεις ἀκτολογίας, καὶ ἡνίκα εἰσέλθῃ τὸ δέλκιον, ἀποστέλλει ὁ βασιλεὺς ἀποκόμβια, καὶ λαβόντες αὐτὰ, ὑπερεύχονται, καὶ ἀνίστανται, καὶ μένει ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης. Καὶ πιόντων πρὸς ἅπαξ ἀνίστανται, καὶ περιβάλλεται ὁ βασι- MS. fol. 61. b. λεὺς τὸ σαγίον αὐτοῦ, ὁ δὲ πατριάρχης τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, εἶτα λέγουσι τὸν στίχον, καὶ προσκυνοῦσιν ἀλλήλους, καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπέρχε-

IV. Tempore ſacrae communionis B Praepoſitus a mandato ſilentiarios mittit, qui Patriarcham advocant; is per eandem cochleam adſcendit, perque catechumena digreſſus, ad locum conſuetum, ubi Antimenſium repoſitum eſt, procedit, ubi e Patriarchae manibus Imperator communicat, mox Patriarcha abit, et utrique in Antimenſio ante portam, ubi hoc die Imperator convivium agit, ſubſiſtunt, et pro more praefecti cubiculi communicant, quo facto, Imperator ſuum cubiculum petit. Divina liturgia finita, ſilentiarios praepoſitus a mandato mittit, qui Pa- C triarcham arceſſant. Is a ſilentiariis ductus, per dictam cochleam adſcendit, et catechumena intrat, ubi poſtquam paululum expectavit, praepoſitus, Imperatori id nuntiaturus, ingreditur, ſignoque ab Imperatore dato, cum cubiculi praefectis egreditur, ut Patriarcham advocent, qui ad Imperatorem in eo triclinio, ubi etiam convivium paratum eſt, accedit, ubi ſticho dicto, Patriarcha paululum diſcedit, ſuumque omophorium, ſeu humerale, aeque ac Imperator ſagum ſuum, deponit. Tunc ambo menſae accumbunt, et poſt- D quam ſemel biberunt, amici intrant, et ſic quoque factio utraque in baptiſterium deſcendit, et, Imperatore convivium celebrante, ipſi conſuetas acclamationes ordiuntur, cibisque allatis; Imperator apocombia mittit, quibus acceptis, fauſta ei apprecantur, et ſurgunt: Imperator et Patriarcha ſoli remanent. Qui, poſtquam iterum potum ſumſere, ſurgunt, et Imperator ſagum ſuum, Patriarcha omophorium induit, ſtichoque dicto, ſe invicem adorant, et

Imperator ad ſuum cubiculum, Patriarcha quocunque placet, diſcedunt.

CAP. XIX.
Obſervanda in vigilia S. Eliae eiusque feſto.[a]

Veſperi circa horam ſeptimam ſenatus in ſcaramangiis ad hippodromum procedit, et poſtquam Papas palatium aperuit, ſenatus per ſcyla, Iuſtinianeum, et Lauſiacum, in aureum triclinium convenit, unde ad templum S. Deiparae in Pharo procedit. Papas ad orientales portas et porphyrium marmor, cum diaetariis, Baſilica geſtantibus, adſtat, et Senatu eo digreſſo, unicuique Baſilicum diſtribuit. Senatu templum ſacroſanctae Deiparae ingreſſo, officium Lychnici incipit, quo finito, circa ipſam miſſam, oratio: *Una tecum ſepulti* etc. quam Leo, optimus et ſapientiſſimus Imperator, compoſuit, recitatur. Qua a cubiculo et Imperatorio clero alternatim cantata, et finita, ſingulis magiſtris, praepoſitis, proconſulibus, patriciis et officialibus, ab Imperatore crux parva argentea diſtribuitur: Patriarcha vero admonetur, ut die ſequente veniat, ſacram liturgiam celebraturus. Mane igitur Senatus omnis albas tunicas, Domini purpurea dibeteſia, induunt, et circa horam ſecundam Domini praepoſitos intrare iubent: quo facto, ſurgunt, et ad cameram ſancti Theodori, ut tunicas ſuas induant, diſcedunt. Egreſſuri autem, magnus Imperator in throno, minores utrinque in ſellis aureis conſident; cubiculum eo ritu, qui in palmarum feſto ſervari ſolet, ingreditur, ſuoque ordine, id eſt ad dextram et ſiniſtram, adſtat, ſacellarii, hoſpitalarii, et ſeniorum curatores, Imperatori cruces, auro ornatas, offerunt. Et ſic ordine omnia miniſteria magiſtrorum, proconſulum, patriciorum, officialium, aliorumque, quos Imperator iuſſerit, adducuntur; ſingulis Imperator crucem diſtribuit.

a) Schol. Sciendum eſt, hoc feſtum ſub Imperatore, Chriſtum amante, Baſilio eſſe inſtitutum.

A ται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, ὁ δὲ πατριάρχης, ὅπου βούλεται.

ΚΕΦ. ΙΘ.
Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ παραμονῇ τοῦ ἁγίου Ἠλιοῦ, καὶ τῇ αὐτῇ ἑορτῇ.[a]

Δείλης περὶ ὥραν ἑβδόμην περιέρχεται ἡ σύγκλητος ἀπὸ σκαραμαγγίων εἰς τὸν ἱππόδρομον, καὶ ἀνοίγοντος τοῦ Παπία, εἰσέρχεται ἡ σύγκλητος διὰ τῶν σκύλων, καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ τοῦ Λαυσιακοῦ, εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον, κἀκεῖθεν διέρχεται, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου. B Ὁ δὲ Παπίας ἵσταται εἰς τὰς ἀνατολικὰς, εἰς τὸ πορφυροῦν μάρμαρον, μετὰ διαιταρίων, βασταζόντων τὰ βασιλικὰ, καὶ τῆς συγκλήτου διερχομένης ἐκεῖσε, δίδωσιν ὁ Παπίας ἑνὶ ἑκάστῳ ἀνὰ βασιλικοῦ. Καὶ δὴ τῆς συγκλήτου εἰσερχομένης ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀπάρχεται ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ, καὶ ταύτης τελουμένης, περὶ τὴν ἀπόλυσιν, λέγεται ἀπολυτίκιον, πρὸς τὸ Συνταφέντες σοι, ὅπερ ἐποίησε Λέων ὁ σοφώτατος καὶ ἀγαθὸς βασιλεύς. Ἀντιφώνως δὲ τούτου ψαλλομένου ὑπό τε τοῦ κουβουκλείου, καὶ τοῦ βασιλικοῦ κλήρου, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς τοιαύτης ψαλμῳδίας, ἐπιδίδοται τοῖς τε μαγίστροις, πραιποσίτοις, ἀνθυπάτοις, πατρικίοις τε καὶ ὀφφικιαλίοις παρὰ τοῦ βασιλέως ἀνὰ ἑνὸς ἀργυροῦ C μικροῦ σταυροῦ· μηνύεται δὲ ὁ πατριάρχης, ἵνα ἐλθὼν ἐπὶ τὴν αὔριον ἐπιτελέσῃ τὴν θείαν λειτουργίαν. Τῇ δὲ ἑωθινῇ ἀλλάσσει πᾶσα ἡ σύγκλητος ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων· οἱ δὲ δεσπόται ἀλλάσσουσι τὰ πορφυρᾶ διβητήσια, καὶ περὶ ὥραν δευτέραν κελεύουσιν οἱ δεσπόται εἰσελθεῖν τοὺς πραιποσίτους, καὶ εἰσελθόντων, ἀνίστανται οἱ δεσπόται, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, κἀκεῖσε περιβάλλονται τὰς ἑαυτῶν χλανίδας. Καὶ ἐξερχόμενοι καθέζονται, ὁ μὲν μέγας βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ θρόνου, οἱ δὲ μικροὶ ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἐν χρυσοῖς σελλίοις, τοῦ δὲ κουβουκλείου εἰσελθόντος, MS. fol. 61. a. κατὰ τὸν τύπον τῆς Βαϊοφόρου, καὶ εἰς τὴν D οἰκείαν τάξιν στάντος, ἤγουν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ὅ, τε τοῦ σακελλίου, καὶ οἱ ξενοδόχοι, καὶ γηροκόμοι, προσάγουσι τῷ βασιλεῖ τοὺς κατὰ τύπον χρυσοπλουμίστους σταυρούς. Καὶ εἶθ' οὕτως εἰσάγεται στοιχηδὸν πᾶσα ἡ τάξις τῶν δὲ μαγίστρων, ἀνθυπάτων, πατρικίων, καὶ ὀφφικιαλίων, καὶ ἄλλων, ὧν ἂν κελεύσωσιν οἱ δεσπόται, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ βασιλεὺς ἑνὶ ἑκάστῳ τούτων ἀνὰ ἑνὸς σταυροῦ.

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι αὐτὴ ἡ ἑορτὴ ἐκανονίσθη ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Φιλοχρίστου.

A β'. Καὶ γίνεται μεταστάσιμον, καὶ κατέρχονται πάντες ἐν τῷ νάρθηκι τῆς μεγάλης νέας ἐκκλησίας, οἱ δὲ δεσπόται ἀνιστάμενοι ἐκδέχονται τὸν πατριάρχην. Οἱ δὲ πραιπόσιτοι μετὰ ὀλίγων τοῦ κουβουκλείου ἅμα τοῦ Παπίου καὶ τοῦ ἑταιρειάρχου ἀπέρχονται, καὶ εἰσάγουσι τὸν πατριάρχην, μετὰ καὶ τῶν μητροπολιτῶν, καὶ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ τάξεως. Καὶ τοῦ πατριάρχου εἰσερχομένου διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικόγχου, ἔρχεται, καὶ κάθηται ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ χρυσοτρικλίνου [a], τῇ οὔσῃ πρὸς τὸ πάνθεον, οἱ δὲ πραιπόσιτοι εἰσερχόμενοι, ἀναγγέλλουσιν τοῖς δεσπόταις τὴν τοῦ πατριάρχου ἄφιξιν, καὶ κελεύουσιν οἱ δεσπόται εἰσαχθῆναι τὸν πατριάρχην. Οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἐξερχόμενοι εἰσάγουσιν αὐτὸν, καὶ δὴ τοῦτον οἱ δεσπόται κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀσπαζόμενοι, B εἰσέρχονται μετ' αὐτοῦ μυστικῶς, διὰ τοῦ μάκρωνος τοῦ κοιτῶνος, εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου, κἀκεῖθεν ἀπέρχονται ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἠλιοῦ, καὶ οἱ μὲν δεσπόται ἵστανται ἐν τῷ νάρθηκι, ὁ δὲ πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ τῆς εἰωθυίας εὐχῆς τελουμένης, ἀπάρχονται οἱ ψάλται τὸ τροπάριον. Ὁ δὲ πατριάρχης ἐξερχόμενος ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, βαστάζων τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἔρχεται εἰς τὰς βασιλικὰς πύλας τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου, δηλονότι καὶ τοῦ ὑποδιακόνου βαστάζοντος τὸν λιτανικὸν σταυρόν. Οἱ δὲ δεσπόται λαμβάνουσι παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηροὺς, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ἀσπάζονται τὸ εὐαγγέ- C λιον, καὶ τὸν σταυρὸν, θυμιώμενοι ὑπὸ τοῦ διακόνου. (MS. fol. 62. b.)

II. Tunc receptio fit, et omnes narthecem magnae novae eccleſiae intrant, domini autem ſurgunt, patriarcham expectantes, dum interim praepoſiti, cum paucis cubiculariis, Papa, et Hetaeriarcha abeunt, eumque una cum metropolitis, et reliquo eius miniſterio, adducunt. Patriarcha per triconchii porticum ingreſſus, in camera aurei triclinii, quae Pantheo proxima eſt, conſidet, dum praepoſiti intrantes, adventum eius dominis nunciant [a], qui ipſum adduci iubent. Praepoſiti egreſſi eum adducunt, at Domini poſtquam eum oſculati ſunt, cum eo ſolo, per oblongam cubiculi porticum ad templum ſacroſanctae Deiparae Phari abeunt, atque ibi ad ſancti Eliae oratorium diſcedunt, ubi ipſi quidem in narthece ſubſiſtunt, Patriarcha vero ſacrarium intrat, ubi ſolennibus precibus peractis, pſaltae Troparium ordiuntur. Patriarcha e ſacrario egreſſus, ſanctum evangelium portans, ad Imperatorias eiusdem oratorii ianuas procedit, ſubdiacono crucem proceſſionalem geſtante. Interea Domini cereos a praepoſito accipiunt, ternaque cum cereis adoratione facta, ad Deum precantur, et Evangelium, a Diacono incenſati, oſculantur.

γ'. Καὶ παρακρατούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ διερχομένου αὐτοῦ μέσον τοῦ ναοῦ τοῦ Φάρου, καὶ ἐξιόντες τὴν πύλην ἐξάγουσαν ἐπὶ τὸ Ἡλιακὸν, λαμβάνουσιν οἱ δεσπόται παρὰ τῶν πραιποσίτων κηρία λιτανικὰ, καὶ διέρχονται λιτανεύοντες διὰ μέσου τοῦ Ἡλιακοῦ, καὶ τοῦ στενωποῦ τοῦ μονοθύρου, κατέρχονται τὸ καταβάσιον τοῦ Βουκολέοντος, καὶ ἐκκλίνοντες δεξιᾶ, κατέρχονται πρὸς τὸν νάρθηκα τῆς νέας μεγάλης ἐκκλησίας, ἐκεῖσε γὰρ ἵστανται ἅπαντες οἱ τῆς συγκλήτου, καὶ γίνεται ἡ εἰω- D θυῖα ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία τῆς εἰσόδου. Τῶν δὲ δεσποτῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰσιόντων, μετὰ τοῦ πατριάρχου, εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου Ἠλιοῦ τῆς αὐτῆς νέας ἐκκλησίας, ὁ μὲν πατριάρχης προεισέρχεται, οἱ δὲ δεσπόται, ἱστάμενοι ἔξωθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λαμβάνουσι κη-

III. Deinde ſuſtentatus a Patriarcha Imperator ex eccleſia redit, perque medium templum Phari digreſſus, per portam ad Solarium ducentem exit, ubi Domini a praepoſitis cereos proceſſionales accipiunt, et per medium Solarium anguſtamque ianuam procedentes, per deſcenſum Bucoleontis deſcendunt, et ad dextram inclinantes, ad narthecem novae magnae eccleſiae diſcedunt, ubi Senatores omnes adſtant, et conſueti ritus eccleſiaſtici introitus celebrantur. Dominis autem cum Patriarcha ſacrarium oratorii S. Eliae, quod in eadem nova eccleſia eſt, pro more, ingreſſis, Patriarcha primus intrat, Domini vero extra ſacras ianuas conſtituti,

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τοῦ πατριάρχου μέλλοντος εἰσελθεῖν εἰς παλάτιον ὁ Ῥεφερενδάριος δηλοῖ τῷ Παπίᾳ, κἀκεῖνος ὑπομιμνήσκει τῷ Βασιλεῖ, καὶ οὕτως κελεύῃ ὁ Βασιλεὺς εἰσελθεῖν τοὺς πραιποσίτους, καὶ ἀπελθόντας εἰσαγαγεῖν τὸν πατριάρχην.

a) Schol. Sciendum eſt, referendarium, dum Patriarcha in palatium ingreſſurus eſt, Papiae, hunc Imperatori, id nunciare, et tunc quidem Imperatorem praepoſitos ingredi, et ad Patriarcham adducendum abire, iubere.

cereos a praepoſito accipiunt, terque genu flexo ad Deum precantur. Mox oratorium ingreſſi ante omnia ſacras ianuas, poſtea ſanctum altaris inſtratum, et repoſitam ibi S. Prophetae veſtem, oſculantur, et apocombio ſacrae menſae impoſito, per bemata tranſeunt, et cereis in ſingulis bematibus accenſis, inſtrata, pro more, oſculantur. Per gynaeceum ipſum tranſeuntes, cereos ad effigiem Baſilii, Imperatoris Chriſtum amantis, accendunt, et vale Patriarchae dicto, ad locum elevatiorem, ubi orantes conſiſtunt, abeunt, inde ad narthecem, qui prope mare, ſeu cavum receſſum ſacrae menſae, eſt, ubi ſellae poſitae, velumque ſuſpenſum, diſcedunt, veſtes ſuas mutant, et ſancti evangelii lectionem expectantes, adſtant, acceptisque a praepoſitis cereis, ſanctum Evangelium audiunt. Finita Extenſa, conſident, et menſae praefectus, cum Tricliniariis ad convivium ducit, quod ipſe magnus Imperator ordinat. Sic poſtea Domini ſecreto per eundem narthecem et Myſticum aſcenſum, qui ibi eſt, perque ſuperius ſolarium eiusdem nartheecis, ad Palatium diſcedunt. Sciendum eſt, Imperatores hoc feſto in mutatoriis menſae adſidere.

ροὺς ἀπὸ τῶν πραιποσίτων, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ. Εἶτα εἰσερχόμενοι ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ἐν πρώτοις μὲν ἀσπάζονται τὰ ἅγια θύρια, εἶτα τὴν τῆς ἁγίας τραπέζης ἐνδυτὴν, καὶ τὴν ἐκεῖσε ἀποκειμένην τοῦ ἁγίου προφήτου μηλωτὴν, καὶ τιθέντες ἀποκόμβιον ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, διέρχονται διὰ τῶν βημάτων, ἅπτοντες κηροὺς καθ᾽ ἓν ἕκαστον βῆμα, ἀσπαζόμενοι κατὰ τὸ εἰωθὸς τὰς ἐνδυτάς. Καὶ διερχόμενοι διὰ τοῦ αὐτοῦ γυναικίτου, ἅπτουσι κηροὺς εἰς τὴν εἰκόνα Βασιλείου, τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, καὶ εὐθέως ἀποχαιρετίζοντες τὸν πατριάρχην, εἰσέρχονται ἐν τῷ ἐκεῖσε προσευχαδίῳ, κἀκεῖθεν ἐκβαίνοντες εἰς τὸν πρὸς τὴν θάλασσαν νάρθηκα, ἐν ᾧ καὶ τὰ σελλία ἵστανται, καὶ τὸ βῆλον κρέμαται, ἀπαλλάσσουσι τὰς ἑαυτῶν χλανίδας, καὶ ἵστανται ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν, εἶθ᾽ οὕτως λαμβάνοντες κηροὺς παρὰ τῶν πραιποσίτων, ἀκούουσι τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκτενοῦς καθέζονται, καὶ εἰσάγει ὁ τῆς τραπέζης, μετὰ καὶ τῶν ἀρτοκλινῶν, τὸ κλητώριον, καὶ στοιχεῖ [MS. fol. 63. a.] αὐτὸ ὁ μέγας βασιλεύς, καὶ εἶθ᾽ οὕτως οἱ δεσπόται διέρχονται μυστικῶς διὰ τοῦ αὐτοῦ νάρθηκος, καὶ τοῦ ἐκεῖσε μυστικοῦ ἀναβασίου, καὶ διὰ τοῦ ἀνωτάτου Ἡλιακοῦ τοῦ αὐτοῦ νάρθηκος, εἰσέρχονται οἱ δεσπόται εἰς τὸ παλάτιον. Ἰστέον, ὅτι ταύτῃ τῇ ἑορτῇ μετὰ τῶν ἀλλαξίμων καθέζονται οἱ δεσπόται ἐπὶ τῆς τραπέζης.

CAP. XX.

Menſis Maii primo Encaenia nova eccleſiae: et de ritibus in feſto Encaeniorum magnae eccleſiae obſervandis [a].

Pridie unius diei Domini praepoſitis indicant, ſenatum omnem, mutatis veſtibus ſequenti die proceſſurum eſſe: Quae poſtquam illuxit, circa horam ſecundam matutinam praepoſitos intrare iubent, quo facto, cum paucis cubiculariis, una cum Papa et Hetaeriarcha abeunt, et Patriarcham, cum metropolitis et reliquo eius officio, adducunt [b]. Qui per porticus Triconchii ingreſſus, in camera S. Theodori ſedet, tunicas ſuas comites eius ibi induunt, et extra

ΚΕΦ. Κ.

Μηνὶ Μαΐῳ α΄. τὰ ἐγκαίνια τῆς νέας, ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ τῶν ἐγκαινίων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας [a].

Πρὸ μιᾶς ἡμέρας κελεύουσιν οἱ δεσπόται τοῖς πραιποσίτοις, προελθεῖν ἐπὶ τὴν αὔριον μετὰ ἀλλαξίμων πᾶσαν τὴν σύγκλητον, καὶ τῇ ἕωθεν, περὶ ὥραν δευτέραν, κελεύουσιν οἱ δεσπόται εἰσελθεῖν τοὺς πραιποσίτους, καὶ δὴ τούτων εἰσελθόντων, μετὰ καὶ ὀλίγων τοῦ κουβουκλείου, ἀπέρχονται ἅμα τοῦ Παπία καὶ τοῦ ἑταιρειάρχου, καὶ εἰσάγουσι τὸν πατριάρχην [b], μετὰ καὶ τῶν μητροπολιτῶν, καὶ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ τάξεως. Καὶ τοῦ πατριάρχου εἰσερχομένου διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικόγχου, ἔρχεται καὶ κάθηται ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, κἀκεῖσε περιβάλλονται τὰς ἑαυ-

a) Schol. Sciendum eſt, hoc quoque feſtum ſub Baſilio Imperatore inſtitutum eſſe.

b) Schol. Sciendum eſt, Referendarium Papae adventum Patriarchae indicare.

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι καὶ αὕτη ἡ ἑορτὴ ἐκαινουργήθη ἐπὶ Βασιλείου δεσπότου.

b) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ὁ ῥεφερενδάριος δηλοῖ τῷ Παπίᾳ τὴν τοῦ πατριάρχου ἄφιξιν.

τὸν χλανίδας, καὶ ἐξερχόμενοι ἔξωθεν τοῦ βήλου τῆς αὐτῆς καμάρας ἵστανται. Οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἐξερχόμενοι εἰσάγουσι τὸν πατριάρχην, οἱ δὲ δεσπόται τοῦτον κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀσπαζόμενοι, καθέζονται μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ μικρόν τι, καὶ εὐθέως γίνεται μεταστάσιμον, καὶ οἱ μὲν μάγιστροι, καὶ ἀνθύπατοι, καὶ πατρίκιοι, καὶ λοιποὶ συγκλητικοὶ, κατέρχονται ἐν τῷ νάρθηκι τῆς νέας μεγάλης ἐκκλησίας, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες διέρχονται διὰ τοῦ ὡρολογίου καὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ τῆς καμάρας τοῦ πανθέου, καὶ τοῦ φύλακος, καὶ ἐκβαίνοντες τὸ μονόθυρον, ἀπίασιν ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου, καὶ οἱ μὲν δεσπόται ἀνιστάμενοι εἰσέρχονται, μετὰ τοῦ πατριάρχου, μυστικῶς διὰ τοῦ μάκρωνος τοῦ κοιτῶνος εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου, καὶ οἱ δεσπόται ἵστανται ἐν τῷ νάρθηκι, ὁ δὲ πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ τῆς εἰωθυίας εὐχῆς τελουμένης, ἀπάρχονται οἱ ψάλται MS. fol. 63. b. τὸ τροπάριον· ὁ δὲ πατριάρχης ἐξερχόμενος ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, βαστάζων τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἔρχεται εἰς τὰς βασιλικὰς πύλας, δηλονότι τοῦ ὑποδιακόνου βαστάζοντος τὸν λιτανικὸν σταυρὸν, οἱ δὲ δεσπόται λαμβάνουσι παρὰ τῶν πραιποσίτων κηροὺς, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ἀσπάζονται τό, τε εὐαγγέλιον καὶ τὸν σταυρὸν, θυμιώμενοι ὑπὸ τοῦ διακόνου.

β. Καὶ παρακρατούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐξιόντων τὴν πύλην, τὴν ἐξάγουσαν εἰς τὸ Ἡλιακὸν, λαμβάνουσιν οἱ δεσπόται παρὰ τῶν πραιποσίτων κηρία λιτανικὰ, καὶ διέρχονται λιτανεύοντες διὰ μέσου τοῦ Ἡλιακοῦ καὶ τοῦ στενωποῦ τοῦ μονοθύρου, καὶ κατέρχονται τὸ καταβάσιον τοῦ Βουκολέοντος, καὶ ἐκνεύοντες δεξιᾷ, κατέρχονται πρὸς τὸν νάρθηκα τῆς νέας ἐκκλησίας, ἐκεῖσε γὰρ ἵστανται οἱ τῆς συγκλήτου, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς εἰσόδου τῶν ἐγκαινίων. Τῶν δὲ δεσποτῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰσιόντων μετὰ τοῦ πατριάρχου εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὁ μὲν πατριάρχης προεισέρχεται, οἱ δὲ δεσπόται, ἱστάμενοι ἔξωθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λαμβάνουσι τοὺς κηροὺς παρὰ τῶν πραιποσίτων, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ· εἶτα εἰσερχόμενοι ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ἐν πρώτοις μὲν ἀσπάζονται τὰ ἅγια θύρα, εἶτα τὴν τῆς ἁγίας τραπέζης ἐνδυτὴν, καὶ τιθέντες ἀποκόμβιον ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, διέρχονται διὰ τῶν βημάτων, ἅπτοντες κηροὺς καθ᾽ ἓν ἕκαστον βῆμα, ἀσπαζόμενοι κατὰ τὸ εἰωθὸς τὰς ἐνδυτὰς, καὶ διερχόμενοι διὰ τοῦ γυναικίτου, ἅπτουσι κηροὺς εἰς τὴν εἰκόνα Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, καὶ

velum eius camerae progreſſi, ſubſiſtunt. Praepoſiti autem egreſſi, Patriarcham adducunt, quem Domini pro more oſculati, cum eo paululum in aureo triclinio conſident, et ſtatim receptio inſtituitur, et magiſtri quidem, proconſules, Patricii et ceteri Senatores, in narthecem novae magnae eccleſiae deſcendunt; cubicularii vero omnes per Horologium aureumque triclinium, cameram Panthei et cuſtodiam, tranſeunt, eque monothyro egreſſi, ad templum S. Deiparae Phari abeunt. Domini ſurgentes ſine pompa una cum Patriarcha per longam porticum cubiculi ad templum ſanctiſſimae Deiparae Phari abeunt, et ipſi quidem in narthece ſubſiſtunt, Patriarcha vero in oratorium intrat, ſolennique precatione peracta, pſaltae Troparium incipiunt. Deinde Patriarcha ex oratorio egreſſus, ſanctum evangelium geſtans, portas Imperatorias ingreditur, ſubdiacono crucem proceſſionalem ferente, Domini autem cereis a Patriarcha acceptis, ter cum ipſis Deum adorant, et evangelium crucemque, a ſubdiacono incenſati, oſculantur.

II. Imperator a Patriarcha ſuſtentatus, e templo egreditur, et poſtquam per portam, ad Solarium ducentem, exierunt, Domini cereos proceſſionales a praepoſitis accipiunt, et in proceſſione per medium Solarium, anguſtiasque monothyri abeunt: poſtea per deſcenſum Bucoleontis progreſſi, et ad dextram ſe inclinantes, ad narthecem novae eccleſiae ſe conferunt, ubi Senatores adſunt, et officium introitus Encaeniorum celebratur. Dominis autem cum Patriarcha ſacrarium pro more ingreſſis, Patriarcha praecedit, domini autem extra ſacras ianuas conſtituti, cereos a praepoſitis accipiunt, terque genu flexo, Deum adorant, mox ſacrarium ingreſſi, primo quidem ſacras ianuas, deinde ſacrum altaris inſtratum, oſculantur, et apocombio inibi repoſito, per bemata, cereis in unoquoque bemate accenſis, diſcedunt, ſacra inſtrata pro more oſculantur, perque gynaeceum digreſſi, cereos ad effigiem Baſilii, Imperatoris,

Chriſtum amantis, accendunt, ſtatimque vale Patriarchae dicto, locum excelſum, ubi orantes ſtare ſolent, petunt, inde ad narthecem prope mare altaris aſcendunt, ubi et ſellae ſtant, et velum ſuſpenſum eſt, ſuasque tunicas mutant, et ſacri evangelii lectionem expectantes, adſtant, quam, cereos a praepoſitis traditos manu tenentes, auſcultant. Finita Extenſa conſident, praefectus menſae cum tricliniariis convivium parat, quod ipſe magnus Imperator ordinat. Sic Domini per eundem narthecem et ſecretam ſcalam, perque ſolarium ſuperius ſoli digreſſi, palatium intrant. Sciendum eſt, ſecundum huius diei ritum et ſancti Michaelis feſtum octavo menſis Novembris inſtitui ſolere, ubi obſervandum, hoc archangeli feſtum, in oratorio templi, S. ſcilicet Michaelis, die dicto celebrari.

CAP. XXI.

Obſervanda in feſto et proceſſione S. Demetrii.

Pridie unius diei Domini praepoſitis indicant, die ſequente cum allaximis ſenatum univerſum prodire, mane autem circa horam ſecundam praepoſitos ingredi iubent, quo facto, cum paucis cubiculariis, Papa et Hetaeriarcha, abeunt, et Patriarcham cum metropolitis et reliquo eius officio adducunt. Qui per porticum Triconchii ingreſſus, in camera aurei triclinii, quae proxima Pantheo eſt, conſidet. Praepoſiti autem ingreſſi, Imperatoribus eius adventum nunciant, qui ſurgunt, et cameram S. Theodori ingreſſi, tunicas ſuas induunt, et extra velum eius camerae egreſſi, adſtant. Interea Praepoſiti Patriarcham adducunt, quem Domini pro more oſculantur, et paululum in aureo triclinio cum eo conſident, rebusque omnibus bene ordinatis, praepoſiti intrant, Dominis id nunciaturi, qui confeſtim cum Patriarcha ſurgunt, et ritu ipſis ſolenni egreſſi, per Tripetonem, Lauſiacum, Iuſtinianeum, Scyla et exteriores Marciani porticus transeuntes, oratorium S. Petri, quod ibi ſitum eſt, petunt.

A εὐθέως ἀποχαιρετίζοντες τὸν πατριάρχην, εἰσέρχονται ἐν τῷ ἐκεῖσε προσευχαδίῳ, κἀκεῖθεν ἐκβαίνοντες εἰς τὸν πρὸς τὴν θάλασσαν νάρθηκα, ἐν ᾧ καὶ τὰ σελλία ἵστανται, καὶ τὸ βῆλον κρέμαται, καὶ ἀπαλλάσσουσι τὰς ἑαυτῶν χλανίδας, καὶ ἵστανται ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν· εἶθ᾽ οὕτως, λαμβάνοντες κηροὺς παρὰ τῶν πραιποσίτων, ἀκούουσι τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου. MS fol 64. a. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκτενοῦς εὐχῆς καθέζονται, καὶ εἰσάγει ὁ τῆς τραπέζης μετὰ καὶ τῶν ἀρτοκλινῶν τὸ κλητώριον, καὶ στοιχεῖ αὐτὸ ὁ μέγας βασιλεύς. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως οἱ δεσπόται διέρχονται μυστικῶς διὰ τοῦ αὐτοῦ νάρθηκος, καὶ τοῦ μυστικοῦ ἀναβασίου, καὶ διὰ τοῦ ἀνωτάτου Ἡλιακοῦ B τοῦ αὐτοῦ νάρθηκος, εἰσέρχονται εἰς τὸ παλάτιον. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι κατὰ τὴν τάξιν ταύτης τῆς ἑορτῆς καὶ τὸν τύπον ἐπιτελεῖται καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ ἀρχιστρατήγου μηνὶ Νοεμβρίῳ η. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι ταύτῃ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ναοῦ, ἤγουν τοῦ ἀρχιστρατήγου, ἐπιτελεῖται ἡ τοιαύτη ἑορτή.

ΚΕΦ. ΚΑ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

Πρὸ μιᾶς ἡμέρας κελεύουσιν οἱ δεσπόται τοῖς πραιποσίταις, τοῦ προελθεῖν ἐπὶ τὴν αὔριον, μετὰ C ἀλλαξίμων, τὴν σύγκλητον πᾶσαν, καὶ τῇ ἕωθεν περὶ ὥραν δευτέραν κελεύουσιν οἱ δεσπόται εἰσελθεῖν τοὺς πραιποσίτους, καὶ δὴ τούτων εἰσελθόντων, μετὰ ὀλίγων τοῦ κουβουκλείου ἀπέρχονται, ἅμα τοῦ Παπία, καὶ τοῦ ἑταιρειάρχου, καὶ εἰσάγουσι τὸν πατριάρχην μετὰ καὶ τῶν μητροπολιτῶν, καὶ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ τάξεως. Καὶ τοῦ πατριάρχου εἰσερχομένου, διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικόγχου εἰσέρχεται, καὶ κάθηται ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ χρυσοτρικλίνου, τῇ οὔσῃ πρὸς τὸ πάνθεον. Οἱ δὲ πραιπόσιτοι εἰσερχόμενοι ἀναγγέλλουσι τοῖς δεσπόταις τὴν τοῦ πατριάρχου ἄφιξιν, καὶ εὐθέως ἀνίστανται οἱ δεσπόται, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, κἀκεῖσε περιβάλλονται τὰς ἑαυτῶν χλανίδας, καὶ ἐξερχόμενοι ἔξωθεν τοῦ βήλου τῆς D αὐτῆς καμάρας ἵστανται. Οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἐξερχόμενοι εἰσάγουσι τὸν πατριάρχην· οἱ δὲ δεσπόται τοῦτον κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀσπαζόμενοι, καθέζονται μετ᾽ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου μικρόν τι, καὶ ὅτε πάντα καλῶς εὐτρεπισθῶσιν, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι δηλοῦντες τοῖς δεσπόταις, καὶ εὐθέως ἀνίστανται οἱ δεσπόται μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐξερχόμενοι κατὰ τὸν εἰωθότα τούτοις τύπον, διέρχονται (MS. fol. 64. b.) διὰ τοῦ τριπέτωνος, καὶ τοῦ λαυσιακοῦ, καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ τῶν σκύλων, καὶ τῶν ἔξω διαβατικῶν τοῦ Μαρκιανοῦ, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ ἐκεῖσε εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου.

β'. Ἰστέον, ὅτι τῶν δεσποτῶν ἐξερχομένων ἀπὸ τοῦ A χρυσοτρικλίνου, μετὰ καὶ τοῦ πατριάρχου, ἵστανται ἀντικρὺ τῶν ἀργυρῶν πυλῶν τοῦ χρυσοτρικλίνου, οἱ εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι, ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, μετὰ καὶ τοῦ πρωτοασηκρήτης, καὶ τοῦ α' νοταρίου, ἐπὶ δὲ τὸ μέρος τοῦ ὡρολογίου οἱ τοῦ χρυσοτρικλίνου. Ἰστέον, ὅτι ἐξιόντων τῶν δεσποτῶν τὰς χαλκᾶς πύλας πρὸς τὸ Λαυσιακὸν, δέχονται οἱ μαγλαβῖται, καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες, κἀκεῖθεν δορυφοροῦσι τοὺς δεσπότας. Ἰστέον, ὅτι ἔνδον τῶν Σκύλων, ἤγουν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἵστανται οἵ τε μάγιστροι, καὶ ἀνθύπατοι, καὶ οἱ ὀφφικιάλιοι, καὶ τῶν δεσποτῶν διερχομένων, πίπτουσιν ἐπ' ἐδάφους, τούτους προσκυνοῦντες. Οἱ δὲ δεσπόται, καθὼς προείρηται, διέρχονται μέχρι τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέ- B τρου, ὁ δὲ πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ τῆς εἰωθυίας εὐχῆς τελουμένης, ἀπάρχονται οἱ ψάλται τὸ τροπάριον. Ὁ δὲ πατριάρχης ἐξερχόμενος ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, βαστάζων τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἔρχεται εἰς τὰς βασιλικὰς πύλας τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου, δηλονότι καὶ τοῦ ὑποδιακόνου βαστάζοντος τὸν λιτανικὸν σταυρόν. Οἱ δὲ δεσπόται λαμβάνουσι παρὰ τῶν πραιποσίτων κηροὺς, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ἀσπάζονται τό, τε εὐαγγέλιον καὶ τὸν σταυρὸν, θυμιώμενοι ὑπὸ τοῦ διακόνου, καὶ παρακρατούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. C Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ μὲν τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐξερχομένης τῆς λιτῆς, λέγουσιν οἱ ψάλται τὸ τροπάριον τοῦ μάρτυρος πρὸς τὸ Λαθὼν ἐτέχθης, ὅπερ ἐποίησε Λέων ὁ σοφώτατος καὶ ἀγαθὸς βασιλεὺς, εἰσερχομένης δὲ τῆς λιτῆς εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον, ἀπάρχονται τὸ τροπάριον τῶν ἐγκαινίων, ἤγουν τό· MS. fol. 65. a. Δόξα σοι Χριστὲ ὁ Θεὸς, ἀποστόλων καύχημα. Καὶ διερχόμενος, ὅθεν κἀκεῖσε ἀπῄει,· διέρχεται διὰ μέσου τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ ἐξέρχεται μετὰ τῆς λιτῆς τὰς ἀνατολικὰς πύλας, καὶ οἱ μὲν μάγιστροι, καὶ ἀνθύπατοι, καὶ πατρίκιοι, καὶ ὀφφικιάλιοι ἵστανται ἀντικρὺ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἤγουν τοῦ ἀριστεροῦ μέρους, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου κατὰ ἀνατολικὰς τοῦ Ἡλιακοῦ, οἱ δὲ δεσπόται με- D τὰ τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ προπυλαίῳ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς εἰωθυίας ἀκολουθίας τελεσθείσης, ἤγουν τῶν ἐγκαινίων, γίνεται ἡ εἴσοδος. Καὶ ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, οἱ δὲ δεσπόται, διερχόμενοι μέσον τῆς ἐκκλησίας, ἐξέρχονται καὶ ἵστανται ἐν τῷ ἐκεῖσε τετρασέρῳ, ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν ἐξερχόμενοι τὰς ἀργυρᾶς τοῦ Μάκρωνος πύλας, ἀπαλλάσσουσι τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ εἰσερχόμενοι καθέζονται ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, καθὼς εἴθισται αὐτοῖς,

II. Sciendum eſt, Dominis cum Patriarcha ex aureo triclinio procedentibus, ante portas eius argenteas Eunuchos Aſpatharios, et Logothetam curſus publici, cum protoſcriniario, et primo notariorum, miniſtros autem triclinii aurei, prope horologium adſtare. Porro Dominos, ex aeneis portis ad Lauſiacum egreſſos, manclavitae et cubicularii omnes excipiunt, et comitantur. Intra Scyla, ſeu in extrema Iuſtinianei triclinii parte, Magiſtri, Proconſules et Officiales adſunt, et tranſeuntes Dominos, procidentes in terram, adorant. Illi autem, ut ſupra obſervatum eſt, ad ſancti Petri abeunt, ubi Patriarcha, ſacrarium ingreditur, et poſt preces ſolennes peractas, Pſaltae troparium incipiunt. Patriarcha deinde ex ſacrario, ſanctum evangelium manu tenens, ad portas Imperatorias eiuſdem oratorii procedit, ſubdiacono crucem proceſſionalem praeferente. Domini cereos a Praepoſitis accipiunt, terque genu flexo, ad Deum precantur, tunc evangelium et crucem oſculantur, et Diacono incenſante, Imperator, Patriarchae innixus, e templo egreditur. Obſervandum quoque eſt, pompa a S. Petri procedente, cantores troparium martyris, quod Leo, ſapientiſſimus et optimus Imperator compoſuit, uſque ad verba: *Latens natus es;* ingrediente autem proceſſione triclinium aureum, troparium encaeniorum, ſcilicet *Gratia tibi, Chriſte Deus, Apoſtolorum gloria*, recitare. Imperator inde, quo abierat, digreſſus, per medium Chryſotriclinium pergit, et ex orientalibus portis cum proceſſione egreditur, dum interea magiſtri, Proconſules, Patricii et officiales, e regione templi S. Demetrii, ſeu ad ſiniſtram partem, cubicularii vero ad orientales Solarii, Domini cum Patriarcha in atrio templi, ſtant, ac ſolennibus encaeniorum ritibus peractis, introitus fit. Patriarcha ſacrarium intrat, Domini per mediam eccleſiam tranſeuntes, egrediuntur, et in Tetraſero, quod ibi eſt, lectionem evangelii audituri, adſtant. Poſtea per argenteas Macronis, ſeu porticus oblongae, ianuas progreſſi, tunicas ſuas induunt, aureumque triclinium ingreſſi, pro more, conſident, et bre-

vi poſt miſſa datur. Convivio autem hoc die Patriarcham, metropolitas, et quoscunque volunt, Senatores, adhibent.

CAP. XXII.

Obſervanda in feſto et proceſſione exaltationis venerandae Crucis.

Cubicularii, Patricii et Domeſtici, ceterique proceres omnes, in ſcaramangiis ad Spatharicium hora nona, ſeu decima, noctis abeunt, cuius porta, dum Imperator proceſſurus eſt, aperitur, et praefecti cubiculo, ſua ſaga geſtantes, intrant, Imperatorem adoraturi, qui ipſis comitantibus progreditur. Tunc Patricii cum domeſticis extra ſpatharicii portam eum excipiunt, miniſtri adoratione facta ipſum praecedunt, et ſic a cubiculariis et miniſtris ſuis ſtipatus, per Magnauram et ſuperiores eius porticus tranſit, perque ſcalam ligneam ad magnae eccleſiae catechumena deſcendit, ubi cereis accenſis, et precatus, in dextro latere adſidet. Deinde cubiculo praefecti et ceteri cubicularii tantum camiſia ſua, patricii tunicas proceſſionales, mutant, Patriarcha a praepoſito, mandato ab Imperatore dato, arceſſitur, et poſtquam paulum cum Imperatore conſedit, ad parvum ſecretum, ubi venerandum lignum repoſitum eſt, Imperatorem excepturus, diſcedit. Poſtquam autem concio populi: *Gloria in excelſis Deo*, incepit, Imperator a cubiculo ſtipatus, ad venerandorum lignorum adorationem abit, qua peracta, Patriarcha cereum proceſſionalem, ſine phiala, ipſi tradit. In eodem ſecreto Patricii cum ſenatu, cereos ſine phialis geſtantes, Imperatorem, non prona tamen in terra facie, excipiunt. Is deinde cum praefectis cubiculi, patriciis, et univerſo ſenatu, veneranda ligna ſequens, per magnam cochleam deſcendit, et ad ſiniſtram inclinans, per didaſcalium, ubi cycli paſchales ſcribuntur, digreditur, et poſtquam per ſcalam deſcendit, magnam narthecis portam ingreditur, cum vero ad Imperatorias portas pervenit, ſubſiſtit, cereum, quem tenue-

A καὶ μετὰ μικρὸν δίδονται μίνσαι. Τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ συνεστιῶνται τῷ πατριάρχῃ καὶ τοῖς μητροπολίταις, καὶ τῇ συγκλήτῳ, οἷς ἂν κελεύσωσι.

ΚΕΦ. ΚΒ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῆς ὑψώσεως τῶν τιμίων ξύλων.

Περιέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου, πατρίκιοί τε καὶ δομέστικοι, καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες ἄρχοντες ἀπὸ σκαραμαγγίων, ἐν τῷ σπαθαρικίῳ ὥραν ἐννάτην, B ἢ καὶ δεκάτην νυκτός· καὶ μέλλοντος τοῦ βασιλέως ἐξέρχεσθαι, ἀνοίγεται ἡ πύλη τοῦ σπαθαρικίου, καὶ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου εἰσελθόντων, καὶ τὰ σαγία αὐτῶν φερόντων, προσκυνοῦσι τὸν βασιλέα, ὁ δὲ βασιλεὺς, δορυφορούμενος ὑπ' αὐτῶν, ἐξέρχεται. Οἱ δὲ πατρίκιοι ἅμα τῶν δομεστικῶν ἐκδέχονται τὸν βασιλέα ἔξω τῆς πύλης τοῦ σπαθαρικίου, ὡσαύτως καὶ οἱ βασιλικοὶ προσκυνήσαντες διέρχονται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, ὁ δὲ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπό τε τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν βασιλικῶν, διέρχεται διὰ τῆς μαναύρας, καὶ τῶν ἀνωτέρων αὐτῆς διαβατικῶν, καὶ διὰ τῆς ξυλίνης σκάλας ἀνελθὼν, εἰσέρχεται ἐν τοῖς κατηχουμενίοις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, εἶθ' οὕτως ἅψας κηροὺς, καὶ εὐξάμενος, C παρακύπτει ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι. Ἔπειτα ἀλλάσσουσιν οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες, οἱ δὲ κουβικουλάριοι, τὰ καμίσια αὐτῶν καὶ μόνον, οἱ δὲ πατρίκιοι χλανίδια λιτὰ, εἶτα κελεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσκαλεῖται ὁ πατριάρχης, καὶ ὀλίγον μετὰ τοῦ βασιλέως καθεσθεὶς ἐξέρχεται, καὶ ἄπεισιν ἐν τῷ μικρῷ σεκρέτῳ, ἔνθα πρόκειται τὰ τίμια ξύλα, ἐκδεχόμενος τὸν βασιλέα. Ἀρχομένης δὲ τῆς ἐκκλησίας τό· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς, δορυφορούμενος ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου εἰς προσκύνησιν τῶν τιμίων ξύλων, καὶ προσκυνήσας τὰ τίμια ξύλα, ἐξέρχεται ἐν τῷ μεγάλῳ σεκρέτῳ, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ πατριάρχης κηρίον λιτανίκιον ἄνευ D φιαλίου. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ σεκρέτῳ δέχονται τὸν βασιλέα οἱ πατρίκιοι ἅμα τῇ συγκλήτῳ, βαστάζοντες κηρία ἄνευ φιαλίων, οὐ πίπτουσι δέ· Εἶτα ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ πατρικίων, καὶ πάσης τῆς συγκλήτου, ὀψικεύων τὰ τίμια ξύλα, κατέρχεται διὰ τοῦ μεγάλου κοχλίου, καὶ ἐκκλίνας τὸ εὐώνυμον μέρος, διέρχεται διὰ τοῦ διδασκαλείου, ἔνθα ἐπιγέγραπται τὰ πασχάλια, καὶ τὰ βάθρα κατελθὼν, εἰσέρχεται διὰ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ νάρθηκος, καὶ τὰς βασιλικὰς πύλας καταλαβὼν, ἵσταται, ἐπιδοὺς τῷ πραιποσίτῳ κηρίον, ὅπερ κατέχει, καὶ ἕτερα παρ' αὐτοῦ

MS. fol. 65. b.

λαβὼν, καὶ εὐξάμενος ἐπιδίδωσιν αὐτὰ τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως. Ἔπειτα λαμβάνει τὸ λιτανίκιον αὐτοῦ πάλιν παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ προσκυνήσας τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, διέρχεται μετὰ τοῦ πατριάρχου μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τοῦ ἄμβωνος εἰσέρχεται διὰ τῆς σωλέας, τῶν πατρικίων ἑστώτων εἰς τὴν σωλέαν, καὶ βασταζόντων τὰ αὐτῶν κηρία.

β'. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν ἑστὼς, ἐπιδίδωσι τῷ πραιποσίτῳ τὸ ἴδιον κηρίον,
MS. fol. 66. a. καὶ ἕτερα παρ' αὐτοῦ λαβὼν, καὶ εὐξάμενος ἐπιδίδωσιν αὐτὰ αὐτῷ, καὶ εἰς τὸ θυσιαστήριον εἰσελθὼν, καὶ τὰ τίμια ξύλα προσκυνήσας, ἐξέρχεται, εἶθ' οὕτως ὑποστρέψας διὰ τῆς σωλέας, ἀνέρχεται τρίτον βάθρον τοῦ ἄμβωνος, ἢ καὶ τέταρτον, καὶ ἵσταται ἐκεῖσε, κρατῶν τὸ κηρίον· οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες ἵστανται ἐν τῇ σωλέᾳ, ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, οἱ δὲ εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι ἐξ εὐωνύμου τοῦ ἄμβωνος εἰς τὸ σκάμνον, οἱ δὲ τοῦ μαγλαβίου ὀπίσω τῶν εὐνούχων ἀσπαθαρίων, ἔσω τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ ἄμβωνος, διὰ τὸ μὴ διοδεύειν τινὰ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Τοῦ δὲ πατριάρχου ἀνελθόντος μετὰ τῶν τιμίων ξύλων εἰς τὸν ἄμβωνα, ἐπιδίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὸ λιτανίκιον αὐτοῦ κηρίον τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λαβὼν ἕτερα τῆς προσευχῆς, ἵσταται μετ' αὐτῶν, ἕως ἂν ὑψώσῃ ἐν τοῖς τέσσαρσι μέρεσι τοῦ ἄμβωνος. Εἶτα ἐπιδοὺς ὁ βασιλεὺς τοὺς κηροὺς τῷ πραιποσίτῳ, κατέρχονται ἀμφότεροι διὰ τῆς σωλέας, ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ θυσιαστήριον, προτιθεμένων τῶν τιμίων ξύλων, καὶ τοῦ βασιλέως εὐξαμένου, καὶ προσκυνήσαντος τὰ τίμια ξύλα, ἐξέρχεται διὰ τοῦ πλαγίου τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ διασώζει αὐτὸν ὁ πατριάρχης, μέχρι τοῦ ἁγίου φρέατος. Κἀκεῖσε ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, ὁ μὲν βασιλεὺς, μετὰ τῆς προελεύσεως, εἰσέρχεται διὰ τῆς μικρᾶς πύλης τῆς χαλκῆς, ἐν ᾗ ἵσταται μέρος τῶν πρασίνων, καὶ κατασφραγίζει τὸν βασιλέα, ἕως ἂν διέλθῃ, καὶ οὐδὲν ἕτερον ποιεῖ. Τοῦ βασιλέως εἰσελθόντος εἰς τὴν χαλκῆν, δέχεται αὐτὸν μέρος τῶν βενέτων ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ τρικλίνου, καὶ κατασφραγίζει τὸν βασιλέα, ὃν τρόπον καὶ οἱ πράσινοι· Τὰς δὲ σχολὰς καὶ τὰ ἐξκούβιτα διελθὼν, ἀπέρχεται διὰ τοῦ κονσιστωρίου, καὶ μένει ἡ σύγκλητος ἐκεῖσε, ὑπερευχομένη τὸν βασιλέα εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, διελθόντα δὲ τὸν ὀνόποδα, δέχεται αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ τῶν σιλεντιαρίων, καὶ αὐτοὶ ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα, οἱ δὲ πατρίκιοι εἰς τὸ στενὸν, καὶ αὐτοὶ ὁμοίως ποιοῦσι. Καὶ διελθὼν διὰ τοῦ αὐγουστέως εἰσέρχεται εἰς τὸ παλάτιον, καὶ εὐ-
MS. fol. 66. b. θέως ἀπαλλάσσουσιν οἱ ἄρχοντες, καὶ μένουσιν ἀπὸ

A rat, praepoſito reddens, aliosque ab eo accipit, et precatus, eos praepoſito, hic cerimoniario, rurſus tradit. Deinde iterum proceſſionalem ſuum a praepoſito ſumit, et ſacro evangelio adorato, cum Patriarcha per medium templum abit, dextramque ambonis partem per ſoleam ingreditur, patriciis interim in ſolea ſtantibus, ſuosque cereos geſtantibus.

II. Imperator autem ad ſacras ianuas conſtitutus, cereum ſuum praepoſito tradit, aliosque ab eo ſumit, et poſt preces ipſi reddit; ſacrarium ingreſſus,
B veneranda ligna adorat, deinde per ſoleam reverſus, gradum tertium aut quartum quoque ambonis adſcendit, et ibi, cereum tenens, ſubſiſtit: cubiculo praefecti in ſolea coram Imperatore, eunuchi aſpatharii in ſiniſtro ambonis latere in ſcamno, manclavitae pone eos, in ſiniſtra parte ambonis, ſubſiſtunt, quoniam nemo coram Imperatore prodire poteſt. Patriarcha cum venerandis lignis ambonem ingreſſo, Imperator cereum ſuum proceſſionalem praepoſito tradit, et aliis ſupplicationis acceptis, cum ipſis ſubſiſtit, donec
C exaltatio crucis in quatuor ambonis lateribus facta eſt. Poſtea cereis praepoſito redditis, ambo, Imperator et Patriarcha per ſoleam digreſſi, ſacrarium intrant, venerandis lignis ibi expoſitis, et poſtquam precatus Imperator eſt, lignumque venerandum adoravit, per ſacrarii obliquitatem egreditur, eumque Patriarcha uſque ad ſacrum fontem ducit. Vbi poſtquam ſe invicem oſculati ſunt, Imperator cum proceſſione per parvam portam Chalces, ubi factio praſina, Imperatorem uſque dum tranſiit ſignans, nec quicquam
D praeterea faciens, adeſt, ingreditur. Ingreſſum in Chalcen Venetorum factio in dextro triclinii latere excipit, eodemque, quo Praſini, modo ſignat. Per ſcholas deinde et excubias digreſſus, per conſiſtorium abit, ubi ſenatus adſtat, Imperatori *in multa bonaque tempora*, acclamans: per onopodem tranſeuntem cerimoniarius cum ſilentiariis, fauſta precaturis, excipit, quod idem patricii in Steno faciunt. Poſtremo per Auguſteum palatium ingreditur, ubi proceres mutatorias deponunt, et

in ſcaramangiis manent. Proceſſio autem nulla eo die ad palatium inſtituitur.

CAP. XXIII.

Obſervanda in feſto die et proceſſione ſacrae Chriſti, Dei noſtri, nativitatis ſecundum carnem.

Procedunt omnes in mutatoriis ad Hemicyclum Apſidis, patricii, cubicularii, et ſupremis muneribus praefecti, tunicas, Tyrias illi quidem et laneas, cubicularii Tyrias, hi pavonibus conchisque pictas, alii marzaulia geſtantes: miniſtrant vero ſuis in tunicis, ad eum diem, qui vigiliam feſti luminum praecedit. Palatio aperto, patricii, ſtrategi et cubicularii, cum ceteris, qui ingredi ſolent, Hemicyclum Apſidis ingrediuntur, quo facto, patricii cum ſtrategis et domeſticis Imperatorem in Hemicyclo Apſidis, ſeu triconcho, excipiunt. Cubicularii omnes per porticus quadraginta Sanctorum intrant, unde ab iis ſtipatus Imperator per Daphnem ad S. Trinitatis abit, ubi cum cereis ardentibus per obliquitatem bematis exit, et locum, ubi Sanctorum reliquiae repoſitae ſunt, petit, et ibi aeque ac in exteriori parte baptiſterii, in crucibus, cereos accendit. Digreſſus deinde per Auguſteum, ad S. Stephani abit, ubi cum cereis accenſis precatus, cubiculum ſuum, tempus expectaturus, intrat. Magiſter cerimoniarum venit, et horam imminere, Praepoſito, is Imperatori, indicat, qui e ſuo cubiculo egreditur, tunica ſua a veſtitoribus indutus, iisque egreſſis, a praepoſito coronatur, perque Auguſteum ad Stenum abit, aſpathariis barbatis extra portam in latere ſiniſtro, intra velum, ſtantibus, ubi Imperator cum praefectis cubiculo conſtitutus, praepoſito, praepoſitus oſtiario ſignum, in velo inferiori, dat, tunc patricii Stenum cum ſtrategis intrant, et Imperatorem adorant: praepoſitus, accepto ab eo ſigno, dicit: *Iubete.*

II. Sic Imperator a cubiculo, patriciis, et ſtrategis ſtipatur, veſtitores crucem

A σκαραμαγγίων. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ πρόελευσις οὐκ εἰσέρχεται.

ΚΕΦ. ΚΓ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῆς ἁγίας Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, κατὰ σάρκα γεννήσεως.

Προέρχονται ἅπαντες ἠλλαγμένοι ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς ἀψίδος, φοροῦντες οἱ πατρίκιοι, καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου, καὶ οἱ τὰ πρῶτα ὀφφίκια κατέχοντες, χλανίδια, οἱ μὲν τύρια καὶ μηλινοκάθρυπτα ὁμοίως καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου τύρια, οἱ δὲ ταῶνας B κογχευτούς, ἕτεροι δὲ μαρζαύλια· καθυπουργοῦσι δὲ οἱ αὐτοὶ μετὰ τῶν αὐτῶν χλανιδίων, μέχρι τῆς πρὸ μιᾶς ἡμερῶν παραμονῆς τῶν φώτων. Τοῦ δὲ παλατίου ἀνοίξαντος, οἵ, τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοί, καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου, εἰσέρχονται εἰς τὸ ἡμικύκλιον τῆς ἀψίδος, ὡσαύτως καὶ οἱ ἐξ ἔθους εἰσερχόμενοι, καὶ πάντων ἐν τῷ παλατίῳ εἰσελθόντων, οἱ μὲν πατρίκιοι ἅμα τῶν στρατηγῶν τε καὶ δομεστικῶν δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς ἀψίδος, ἤγουν τοῦ τρικόγχου· οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες εἰσερχόμενοι διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ'. Κἀκεῖθεν δορυφορούμενος ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τῆς δάφνης εἰς τὴν ἁγίαν C τριάδα, κἀκεῖσε κηροὺς ἅψας, ἐξέρχεται διὰ τῆς πλαγίας τοῦ βήματος, καὶ εἰσέρχεται, ἔνθα τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀπόκεινται, ἅπτει ἐκεῖσε κηρούς, ὡσαύτως ἅπτει κηροὺς καὶ εἰς τὸν βαπτιστῆρα ἔξω εἰς τοὺς σταυρούς. Διοδεύων δὲ διὰ τοῦ Αὐγουστέως, εἰσέρχεται εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, ἅψας δὲ κἀκεῖσε κηρούς, καὶ εὐξάμενος, ἐξέρχεται, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, ἐκδεχόμενος τὸν καιρόν. Τοῦ δὲ τῆς καταστάσεως εἰσελθόντος, καὶ ἐνέγκαντος ἀπόκρισιν τῷ πραιποσίτῳ, ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα, εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ λέγει τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ κοιτῶνος αὐτοῦ, καὶ τὴν χλανίδα αὐτοῦ περιβαλλόμενος διὰ τῶν βεστητόρων, καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν, στέφεται ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ Αὐγουστέως εἰς τὸ D στενόν, ἱσταμένων ἀσπαθαρίων βαρβάτων ἔξω τῆς πύλης ἐξ εὐωνύμων, εἰς τὸ βῆλον, καὶ τοῦ βασιλέως MS. fol. 67. a. ἐκεῖσε μετὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου στάντος, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος δίδωσι νεῦμα τῷ ὀστιαρίῳ εἰς τὸ βῆλον κάτω, καὶ εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι εἰς τὸ στενὸν μετὰ τῶν στρατηγῶν, καὶ προσκυνοῦσι τὸν βασιλέα, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, λέγει· κελεύσατε.

β'. Εἶθ' οὕτως δορυφορεῖται ὁ βασιλεὺς ὑπό τε τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, ὡσαύ-

τως

τες καὶ οἱ βεστήτορες, βαστάζοντες τὸν σταυρὸν, διέρχονται ἐνώπιον τῶν πατρικίων καὶ τῆς συγκλήτου, δι' ὅλης τῆς προελεύσεως· τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος τὴν τοῦ πουλπίτου πύλην, ἤγουν εἰς τὸν ὀνόποδα, καὶ στάντος αὐτοῦ ἐκεῖσε, αὖθις πεσόντες οἱ πατρίκιοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἱσταμένου τοῦ τῆς καταστάσεως ἔμπροσθεν, λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ κατέρχονται πάντες εἰς τὸ κονσιστώριον, καὶ στάντος τοῦ βασιλέως ὑποκάτω τοῦ καμελαυκίου, εἰς τὸν πορφυροῦν λίθον, προσκυνοῦσι πάντες οἱ προειρημένοι μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, ἑστῶτος καὶ σιλεντιαρίου ἔμπροσθεν τῆς πύλης. Εἶτα νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε. Τὸ δὲ βασιλικὸν ἅρμα βαστάζοντες σπαθάριοι βασιλικοὶ διεξίασιν ὄπισθεν τῶν βαρβάτων ἀσπαθαρίων ἐν ἑκάστῃ προελεύσει οὕτως, καὶ διέρχονται ἅπαντες διὰ τῶν ἐκσκουβίτων. Ἔμπροσθεν δὲ τῶν τριῶν πυλῶν τοῦ κονσιστωρίου ἀντικρὺ ἵσταται ὁ κλῆρος τοῦ κυρίου, βαστάζων σταυρὸν καὶ θυμιατὸν, καὶ προσκυνήσας τὸν σταυρὸν ὁ βασιλεὺς, ὡς εἴθισται αὐτῷ κατὰ πρόλευσιν ποιεῖν, διέρχεται διὰ τῶν ἐκσκουβίτων, ὀψικευόμενος ὑπό τε τῆς συγκλήτου καὶ τῶν σκευῶν κατὰ τάξιν, ἔμπροσθεν τοῦ μεγάλου σταυροῦ, ἔνθεν κἀκεῖσε. Τοῦ δὲ βασιλέως μέλλοντος τὴν μεγάλην πύλην τῶν ἐκσκουβίτων διελθεῖν, εἰ μέν εἰσι σκρίβωνες μέλλοντες προβληθῆναι, τῇ τάξει ταύτῃ στάντος τοῦ βασιλέως μέσον τῆς πύλης, εἰσάγει ὁ δομέστικος τῶν ἐκσκουβίτων καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, κρατοῦντες τὸν σκρίβωνα. Καὶ λαβὼν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραι- MS. fol. 67. b. ποσίτου τὸ βεργίον ἐπιδίδωσι τῷ σκρίβωνι· εἶτα λαβὼν τὸ βεργίον, ἀπέρχεται καὶ ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ. Καὶ κατελθὼν τὸ μέγα πούλπιτον ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰς τὰς σχολὰς εἰσελθὼν ἔνδον τῆς πύλης εἰς τὸ στρογγύλον, ἔνθα ὁ σταυρὸς ἵσταται, καὶ οἱ τοῦ λογοθεσίου, ἅπτει κἀκεῖσε κηροὺς, καὶ στὰς ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ στρογγύλου, εἰ μέν εἰσι κόμητες οἱ μέλλοντες προβληθῆναι, προβάλλονται οὕτως.

γʹ. Κρατοῦσιν ὅ, τε δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ ὁ τῆς καταστάσεως τὸν μέλλοντα προβληθῆναι κόμητα, καὶ ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα· ὁ δὲ βασιλεὺς λαβὼν παρὰ τοῦ πραιποσίτου ὡρατίωνα, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ, ἀπέρχεται καὶ ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ· ὁμοίως δὲ ἐὰν εἰσι καὶ δομέστικοι, ἢ καὶ προτίκτορες, μέλλοντες προβληθῆναι, κρατούμενοι ὑπό τε τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν, καὶ τοῦ τῆς καταστάσεως, ἄγονται πρὸς τὸν βασιλέα, ὁ δὲ βασιλεὺς λαβὼν παρὰ τοῦ κα-

A praeferentes, coram patriciis et ſenatu in tota proceſſione tranſeunt. Imperatorem per Pulpiti portam, ſeu ad onopodium, progreſſum, et ibi ſtantem, rurſus patricii, ceterique, prono in terram vultu adorant, adeſt quoque cerimoniarius, cui praepoſitus, accepto ab Imperatore ſigno, annuit, dicens: *Iubete*, et omnes ad conſiſtorium abeunt, et Imperatorem, ſub Camelaucio in porphyretico lapide conſtitutum, una cum ſenatu univerſo adorant, ſilentiario quoque ante portam ſtante. Deinde rurſus Imperator praepoſito, praepoſitus ſilen- B tiario ſignum dat, qui dicit: *Iubete.* Imperatoria vero arma geſtantes ſpatharii poſt barbatos aſpatharios ſic in unaquaque proceſſione prodeunt, perque excubias omnes procedunt. Ante tres conſiſtorii portas clerus Domini cum cruce et ſuſſimentis ſtat, Imperator, ut in ſolennibus pompis ipſi mos eſt, cruce adorata, a ſenatu et miniſtris ſecundum ordinem ac receptum morem utrinque ſtipatus, ante magnam crucem tranſit. Dum vero ad magnam excubitorum portam digreſſurus eſt, ſi quis ſcribo C promovendus eſt, eum, Imperatore in medio portae conſtituto, domeſticus excubitorum et cerimoniarum magiſter, ſcribonem comitantes, adducunt. Cui Imperator acceptam a praepoſito virgam tradit, is eam tenens abit, et in ordine ſuo ſtat. Deinde Imperator e magno pulpito deſcendens, ſcholas ingreditur, in porta et ſtrongylo, ubi crux et Logothetae ſtant; ibi quoque cereos accendit, ſtansque in ſtrongyli camera, ſi qui comites adſunt, qui promoveri volunt, eis his cerimoniis novam dignitatem imperti- D re ſolet.

III. Domeſticus ſcholarum et cerimoniarius comitem promovendum ſuſcipiunt, et ad Imperatorem ducunt: qui acceptam a praepoſito orationem ei tradit, tunc abit, et locum ſuum occupat. Similiter ſi domeſtici, aut protectores, promovendi ſunt, a domeſtico ſcholarum et cerimoniario ſtipati, ad Imperatorem ducuntur, qui allatas a cancelei praefecto chartas, iis, quas conſu-

les accipiunt, ſimiles, candidatis tradit, ipſi abeuntes, in ſuo ordine conſiſtunt. Imperator per ſcholas digreſſus, poſtquam quintam intravit, cereos ibi in cruce accendit, ſtantemque in porta ſcholae quintae tranſitoria ſcholarum factio excipit, earumque domeſticus libellum Imperatori, is praepoſito, praepoſitus cubiculario tradit, et domeſtico ac cerimoniario in loco ſuo conſtituto, et factione Imperatori acclamante, domeſticus ſcholarum tunica ſua variegata, quam gerit, crucis ſignum facit. Poſtquam factio ſolennes acclamationes peregit, per ſcholas tranſit, digreſſus per ſcholas, e magna porta chalces procedit, perque mediam tranſiens, Auguſteum intrat. At reliquae partes tranſitorii Praſinorum ac Venetorum populi et ipſae acclamant, libellisque traditis, dum ſignum crucis faciunt, princeps Praſinorum cum factionum tribunis, omnia eo ordine, quem domeſticus ſcholarum ſervavit, peragit.

IV. Imperatore ante narthecem intra velum ingreſſo, praepoſitus coronam a capite Imperatoris demit, qui narthecem intrat, et a Patriarcha excipitur, ubi, poſtquam ſe invicem adorarunt, oſculatique ſunt, manibus junctis, ad Imperatorias portas diſcedunt, ubi Imperator ſtans, cereos accendit, et precibus introitus divinae liturgiae peractis, eos praepoſito, is cerimoniario, tradit. At poſtquam Imperator ſanctum evangelium oſculatus eſt, per medium templum et obliquitatem ambonis, ſoleamque, digreſſus, cereos a praepoſito ſumit, eosque precatus iterum praepoſito reddit, deinde ſacrarium intrat, ibique duo inſtrata ſacro altari imponit, duosque ſacros calices, totidemque diſcos et faſcias Domini oſculatus, acceptum a praepoſito apocombium in ſacra menſa reponit, perque latus bematis metatorium petit, ubi etiam cereos accendit. Finito ſancto officio, dum ſacra tranſitura ſunt, egreditur, a patriciis ceterisque praefectis ſtipatus, perque latus templi eo, ubi cereus, quem geſtaturus eſt, ſtat, abit, et cum ad eum

A κλεῖα χαρτία, οἷα τῶν ὑπάτων, ἐπιδίδωσι τοῖς προβαλλομένοις, καὶ ἀπελθόντες ἵστανται ἐν τῇ τάξει ἑαυτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τῶν σχολῶν, καὶ ἐν τῇ πέμπτῃ σχολῇ ἐλθὼν, ἅπτει ἐκεῖσε εἰς τὸν σταυρὸν κηρούς, καὶ στάντος αὐτοῦ ἐν τῇ τῆς πέμπτης σχολῆς πύλῃ, δέχεται αὐτὸν ὁ περατικὸς δῆμος τῶν σχολῶν, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν λιβελλάριον, ὁ δὲ βασιλεὺς δίδωσι τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος κουβικουλαρίῳ, καὶ τοῦ δομεστίκου καὶ τοῦ τῆς καταστάσεως στάντων ἐν τῷ τόπῳ αὐτῶν, εὐφημοῦντος καὶ τοῦ δήμου τὸν βασιλέα, ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν κατασφραγίζει μετὰ τῆς χε[illegible]κῆς αὐτοῦ, ἧς φορεῖ, χλανίδος. Καὶ τοῦ δήμου ἐκ-
B τελέσαντος τὰς ἐξ ἔθους εὐφημίας, διέρχεται διὰ τῶν σχολῶν, καὶ ἐξέρχεται τὴν μεγάλην πύλην τῆς Χαλκῆς, εἶτα διοδεύων διὰ τῆς μέσης, εἰσέρχεται διὰ τοῦ αὐγουστέως. Αἱ δὲ λοιπαὶ ἀρχαὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν πρασίνων, καὶ δήμου τῶν βενέτων, καὶ αὐτοὶ εὐφημοῦσι, καὶ ἐπιδιδόντες τὰ λιβελλάρια, ποιοῦντες καὶ σταυρία, ὁ δημοκράτης τῶν πρασίνων, καὶ οἱ δύο δήμαρχοι τῶν μερῶν, ἐκτελοῦσιν ἅπαντα ἀκολούθως, ὃν τρόπον καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ἐξετέλεσεν.

δʹ. Καὶ εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως πρὸ τοῦ νάρθη- MS. fol. 68. a.
κος ἔνδον τοῦ βήλου, λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται ὁ
C βασιλεὺς ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ δέχεται αὐτὸν ὁ πατριάρχης, εἶτα προσκυνήσαντες ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι, κρατήσαντες ἀλλήλων τὰς χεῖρας, διέρχονται μέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν, κἀκεῖσε στὰς ὁ βασιλεὺς ἅπτει κηρούς, καὶ τοῦ πατριάρχου ἐκτελέσαντος τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας, ἐπιδίδωσι ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ τοὺς κηρούς, καὶ ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως. Καὶ ἀσπασάμενος ὁ βασιλεὺς τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, εἰσέρχεται μέσον διὰ τοῦ ναοῦ, καὶ διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος, καὶ τῆς σωλαίας διελθὼν, ἵσταται ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ λαβὼν κηρία ἀπὸ τοῦ πραιποσίτου, καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτὰ πά-
D λιν τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχεται ἔνδον εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ὑφαπλοῖ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ δύο εἰλητὰ, ἀσπαζόμενος δύο ἱερὰ ποτήρια, καὶ δύο ἱεροὺς δίσκους, καὶ τὰ σπάργανα τοῦ Κυρίου, εἶτα λαβὼν ἀπὸ τοῦ πραιποσίτου ἀποκόμβιον ὁ βασιλεὺς, τίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς πλαγίας τοῦ βήματος, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ μιτατώριον, ἅπτων κἀκεῖσε κηρούς. Τελουμένης δὲ τῆς θείας λειτουργίας, ἡνίκα μέλλουσι τὰ ἅγια διέρχεσθαι, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, δορυφορούμενος ὑπό τε τῶν πατρικίων καὶ λοιπῶν ἀρχόντων, καὶ κατέρχεται διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ναοῦ, καὶ ἀπέρχεται, ἔνθα ἵσταται τὸ κηρίον, ὅπερ μέλλει βαστάσαι, καὶ

πλησιάσαντος τοῦ βασιλέως εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ A ἵσταται τὸ κηρίον αὐτοῦ, ἵσταται ἡ σύγκλητος ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ διέρχεται μέσον αὐτῶν. Καὶ πλησιάσαντος τῇ λαμπάδι αὐτοῦ, ἤγουν τῷ κηρίῳ, λαμβάνει αὐτὸ ὁ πραιπόσιτος, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ λαβὼν αὐτὸ, αὖθις ὑποστρέφει, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων, καὶ διέρχεται ὄπισθεν αὐτῶν, ὀψικεύων τὰ ἅγια, καὶ διέρχεται διὰ τῆς σωλαίας, καὶ τῶν ἁγίων θυρῶν πλησίον γενόμενος, ἐπιδίδωσι τὸ κηρίον τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τίθησιν αὐτὸ ἐπάνω τῆς σωλαίας, πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ πλησίον αὐτοῦ MS. fol. 68. b. ἑστὼς ὁ βασιλεὺς, ἐκδέχεται ἐκεῖσε, ἕως ἂν διέλθωσι τὰ ἅγια, καὶ προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης. B

ε΄. Ἀπέρχεται πάλιν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μητατώριον, ἡνίκα δὲ ἐγγίσει ὁ ἀσπασμὸς, ἐξέρχεται πάλιν, καὶ ἀπελθὼν ἀσπάζεται τὸν πατριάρχην, μητροπολίτας τε καὶ ἐπισκόπους, ἄρχοντάς τε τῆς ἐκκλησίας καὶ κληρικοὺς, τοὺς ἐξ ἔθους ἀσπαζομένους τὸν βασιλέα, ὁμοίως καὶ τρία φωτίσματα, καὶ στάντος τοῦ βασιλέως ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ εἴθισται αὐτὸν πάντοτε διδόναι τὴν ἀγάπην τοῖς ἄρχουσιν, εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι, στρατηγοί τε καὶ δομέστικοι, καὶ οἱ τὰ πρῶτα ὀφφίκια κατέχοντες, οἱ δήμαρχοι, καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, ἅπαντες δὲ οὗτοι κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν τάξεις προσκυνήσαντες, ἀσπάζονται, καὶ ἵστανται εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν τάξεις τε καὶ στάσεις ἔνθεν κἀκεῖσε, καὶ μετὰ τὸ ἀσπάσασθαι τὸν βασιλέα πάντας C τοὺς προρρηθέντας, προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης. Πάλιν ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μητατώριον, καὶ τῆς θείας κοινωνίας καταλαβούσης, ὁ τῆς καταστάσεως δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ὁ πραιπόσιτος τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐξέρχεται δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, καὶ πλησίον τοῦ πατριάρχου γινόμενος, πρὸς τὸ κοινωνῆσαι τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κρατοῦσι δύο ὀστιάριοι δομινικάλιον ἡπλωμένον, καὶ δεξάμενος τὸ τίμιον δῶρον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ σφραγίσας ἐκ τρίτου, κοινωνεῖ τὸ ἅγιον δῶρον. Εἶθ᾽ D οὕτως ἀνέρχεται τὸ αὐτὸ πύλπιτον, καὶ ὑφαπλοῦσιν οἱ ὀστιάριοι τὸ δομινικάλιον ὑποκάτω, καὶ * γρ. τὸ αἷμα. λαβὼν τὸ ἅμα * παρὰ τοῦ πατριάρχου, κατέρχεται, καὶ εὐξάμενος προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι ἀλλήλους, εἶτα ὑποστρέψας εἰσέρχεται εἰς τὸ μητατώριον, καὶ χραματίζει μετὰ τῶν πατρικίων, καὶ λοιπῶν ἀρχόντων, οὓς ἂν κελεύσῃ. Εἶτα περιβάλλεται διὰ τῶν βεστητόρων τὴν χλανίδα MS. fol. 69. a. αὐτοῦ, καὶ κελεύει τῷ πραιποσίτῳ προσκαλέσασθαι τὸν πατριάρχην, καὶ διέρχεται μετὰ τοῦ βασιλέως ἕως τοῦ ἁγίου φρέατος, κἀκεῖσε στάντος τοῦ βασιλέως, κράζει ὁ ἄργυρος τοὺς εἰωθότας

locum pervenit, ſenatores utrinque ſubſiſtunt, per quos medios tranſit. Appropinquanti Imperatori, lampadem, ſeu cereum ſuum praepoſitus tradit, quo accepto, iterum revertitur, a praefectis ſtipatus, poſt quos, ſacra comitans, procedit, perque ſoleam digreſſus, et prope ſacras ianuas conſtitutus, praepoſito cereum tradit, qui eum ſupra ſoleam prope ſacras ianuas reponit, Imperator vero, prope eum conſtitutus, expectat, dum ſacra procedent, ſeque invicem Imperator et Patriarcha adorant.

V. Ille rurſus ad metatorium abit, et cum ſolennia oſcula impertienda ſunt, rurſus abit, et Patriarcham, Metropolitas, Epiſcopos, praefectos eccleſiae et clericos, qui pro more oſculum ab Imperatore accipiunt, aeque ac tria baptiſteria, oſculatur, et eo loco, ubi agapen proceribus diſtribuere ſolet, conſtitutus, patricii, ſtrategi, et domeſtici, primisque officiis admoti, tribuni factionum, et cerimoniarius, omnes, ordine ſuo, adorant, eum oſculantur, ſuoque in loco et ſtatione ab utroque latere adſtant, et poſtquam dicti omnes Imperatorem oſculati ſunt, ipſe et Patriarcha ſe invicem adorant, et oſculantur. Deinde Imperator rurſus ad metatorium abit, et divina communione appropinquante, cerimoniarius praepoſitum, praepoſitus Imperatorem admonet, qui a dictis ſtipatus, et prope Patriarcham conſtitutus, ut ſacri corporis et ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti particeps fiat, duo oſtiarii dominicale evolutum tenent, ipſe manibus ſuis venerandum donum accipiens, idque ter cruce ſignans, communicat. Sic ad idem pulpitum adſcendit, oſtiarii dominicale revolvunt, et ſacro vino a Patriarcha accepto, abit, et poſtquam precatus eſt, ſe invicem adorant. Deinde reverſus, metatorium intrat, et ibi cum patriciis et reliquis miniſtris, quos iuſſit, convivium celebrat. Poſtea tunica ſua a veſtitoribus indutus, praepoſitum, ut Patriarcham advocet, iubet, isque cum Patriarcha ad ſanctum puteum abit, ubi Imperatore conſtituto, argentarius eos, qui

auro plenas crumenas accipere ſolent, A indicat. Quas ex argentarii manu acceptas, praepoſitus Imperatori, is, quos argentarius recitat, tradit, et cum intra velum, cum praefectis cubiculo, ingreſſus eſt, praepoſitus coronam Patriarchae tradit, qui eam Imperatori imponit, poſtea ipſi panem benedictum offert, pro quo apocombium, a praepoſito ſumtum, Patriarchae donat, hic ipſi ſulſimenta dat.

VI. Poſt mutua oſcula Imperator egreſſus, extra portam ſacri putei, quae ad porticum ducit, ſubſiſtit, et ibi eum factio Veneta, cuius tribunus chlamydem B Venetam geſtat, excipit, et pro more acta celebrat, et acclamat, quod etiam tranſitoriae factionis principes, et Praſinorum tribunus, ſecundum ordinem ſuum faciunt. Imperatore rurſus per ſcholas et excubias digrediente, ſenatus ibi in conſiſtorio adeſt, dicens: *in multa bonaque tempora*, et ibi manet, cerimoniarius vero et ſilentiarii in onopodio ſubſiſtunt, et Imperatori acclamant: Patricii vero et ſtrategi in ſteno ſtantes, aeque ac ſenatus, acclamant, et ibi remanent. Cubiculariis vero C Auguſteum ingreſſis, et ad formam literae Π ſtantibus, Imperatore veniente, ſtatim magnae portae Auguſtei clauduntur, et ſigno accepto, praepoſitus lingua Romana dicit: *Fit*, unus autem e cubiculariis: *Bene*, ceteri lingua Romana reſpondent: *Venias in multos annos feliciſſime.* Sic poſtquam Imperator octagonum intravit, praepoſitus coronam e capite eius demit, et veſtitores ingreſſi tunicam eius mutant, mox cubiculum ſuum petit, unde egreſſus, accumbit, et ſurgens ſago ſuo induitur, et manclavitis et cubiculariis D comitantibus palatium intrat. Cubicularii in aureo triclinio ſtantes, dicunt: *in multa bonaque tempora*, et omnes domum abeunt.

A λαμβάνειν τὰ χρυσᾶ βαλαντίδια. Ὁ δὲ πραιπόσιτος, λαμβάνων ἐκ τοῦ ἀργυροῦ τὰ βαλαντίδια, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς δίδωσιν, οὓς κράζει ὁ ἄργυρος, καὶ εἰσελθὼν ἔσω τοῦ βήλου, μετὰ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀρχόντων, ἐπιδίδωσι ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα τῷ πατριάρχῃ, κἀκεῖνος στέφει τὸν βασιλέα, καὶ εἶθ᾽ οὕτως ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης εὐλογίας τῷ βασιλεῖ, εἶτα λαβὼν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀποκόμβιον ἀντιδίδωσι τῷ πατριάρχῃ, ὁ δὲ πατριάρχης ἀντιδίδωσι τῷ βασιλεῖ ἀλυπία.

ϛʹ. Καὶ ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἵσταται ἔξω τῆς πύλης τοῦ ἁγίου φρέατος, τῆς ἐξαγούσης εἰς τὸν ἔμβολον, κἀκεῖσε B δέχεται αὐτὸν τὸ μέρος τῶν βενέτων, φοροῦντος τοῦ δημάρχου χλανίδα βένετον, καὶ ἀκτολογοῦσιν, ὡς εἴθισται αὐτοῖς, εὐφημοῦντες τὸν βασιλέα, ὁμοίως καὶ οἱ τοῦ περατικοῦ δήμου δημοκράται, καὶ ὁ δήμαρχος τῶν πρασίνων τοῦτο ἐκτελοῦσι κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Καὶ αὖθις διέρχεται διὰ τῶν σχολῶν, καὶ τῶν ἐξκουβίτων, κἀκεῖσε ἵσταται ἡ σύγκλητος ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, λέγουσα· εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ μένουσιν ἐκεῖσε, εἰς δὲ τὸν ὀνόποδα μένει ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίων, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ τὸν βασιλέα. Οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἵστανται εἰς τὸ στενὸν, ὁμοίως ὑπερευχόμενοι, ὥσπερ ἡ σύγκλητος, καὶ C μένουσιν ἐκεῖσε. Τῶν δὲ τοῦ κουβουκλείου εἰσελθόντων εἰς τὸν αὐγουστέα, καὶ στάντων δίκην τοῦ Π στοιχείου, καὶ τοῦ βασιλέως εἰσελθόντος, εὐθέως αἱ μεγάλαι πύλαι τοῦ αὐγουστείου ἀσφαλίζονται, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, λέγει ῥωμαϊκῇ διαλέκτῳ· Βίτ. ἀποκριθεὶς δὲ ταῖς τοῦ κουβουκλείου εἷς λέγει· Καλῶς, καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου ἀποκριθέντες λέγουσι ῥωμαϊστί· Ηλθιση μέλτους ἄνος φιλληκήσιμε. Εἶθ᾽ οὕτως εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ὀκτάγωνον, καὶ λαβόντος τοῦ πραιποσίτου τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, εἰσέρχονται οἱ βεστήτορες, καὶ ἀπαλλάσσουσι τὴν χλανίδα αὐτοῦ. Εἶθ᾽ οὕτως εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ· εἶτα ἐξελθὼν ἀκουμβίζει, καὶ ἀναστὰς πε- MS. fol. 69. b.
D ριβάλλεται τὸ σαγίον αὐτοῦ, καὶ δορυφορούμενος ὑπό τε τοῦ μαγλαβίου, καὶ τῶν τοῦ κουβουκλείου, εἰσέρχεται εἰς τὸ παλάτιον· οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου, στάντες ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, λέγουσι τό· εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ ἀναχωρεῖ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

CAP. XXIV.

Obſervanda primo menſis Ianuarii, in S. Baſilii.

Solenni ac diurna proceſſione ad ſa-

ΚΕΦ. ΚΔ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ αʹ. Ἰανουαρίου μηνὸς, τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Τῆς συνήθους καὶ καθημερινῆς προελεύσεως γινο-

μένης

A μένοις ἐν τῷ ἱερῷ παλατίῳ, καὶ πάντων μετὰ ἀλλαξίμων προερχομένων, διὰ τὰς τῆς δωδεκαημέρου ἑορτασίμους ἡμέρας, περὶ ὥραν δευτέραν ζητοῦσιν οἱ δεσπόται τὸν πραιπόσιτον, καὶ εἰσερχόμενος μετὰ καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἀλλαξίμων, ἐνδύει τοὺς δεσπότας τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας, καὶ εἰσέρχονται οἰκειακῶς οἱ δεσπόται διὰ τοῦ μακρῶνος τοῦ κοιτῶνος εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου. Οἱ δὲ μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ λοιποὶ συγκλητικοὶ μετὰ καὶ τοῦ κουβουκλίου, εἰ μὲν ἔστιν εὐδία, ἵστανται ἐν τῷ τοῦ χρυσοτρικλίνου Ἡλιακῷ, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν εὐδία, ἵστανται ἔνδον τοῦ χρυσοτρικλίνου. Καὶ εἶθ' οὕτως ἐπαίρουσιν οἱ δεσπόται τὴν λιτὴν ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ ἀπέρχονται λιτανεύοντες εἰς τὸν B ναὸν τοῦ ἁγίου Βασιλείου, κἀκεῖσε ἀποδιδόντες τὴν λιτὴν, ἵστανται μέχρι τῆς ἀπολύσεως τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκτενοῦς εἰσέρχονται πάλιν οἰκειακῶς ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ. Συνέβη δὲ καὶ τοῦτο γενέσθαι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἰνδικτιῶνι γ΄. τῆς λιτῆς τελεσθείσης, καθὼς προείρηται, μετὰ τὴν τῆς λειτουργίας ἀπόλυσιν ἐγένετο μεταστάσιμον, καὶ ἀπῆλθον πάντες οἱ ἄρχοντες ἐν τῇ Μαναύρᾳ. Οἱ δὲ φιλόχριστοι βασιλεῖς ἀπῆλθασαν, ἀπὸ διβητησίων περιβεβλημένοι, καὶ τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, καθίσαντες ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς Μαναύρας, καὶ δὴ πάσης τῆς καταστάσεως τῆς δοχῆς τελεσθείσης, περι- C βάλλονται τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας καὶ τὰ τούτων στέμματα, καὶ ἀνελθόντες ἐκάθισαν ἐν τῷ νεοκατασκευάστῳ σένζῳ, τῷ ἱσταμένῳ ἐν τῷ τοιούτῳ τῆς Μαναύρας τρικλίνῳ· ὁ δὲ τῆς καταστά- MS. fol. 70. a σεως ἔξωθεν διΐστησι τὰ βῆλα, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει, μαγίστρους, πατρικίους, καὶ λοιποὺς συγκλητικοὺς, καὶ ὅτε πάντα καλῶς εὐτρεπισθῶσιν, ὑπομιμνήσκεται ὁ βασιλεὺς, καὶ περιβάλλονται τὰς χλαμύδας, καὶ τὰ στέμματα, καὶ ἀνιόντες καθέζονται ἐπὶ τῶν ἑαυτῶν θρόνων.

β΄. Καὶ εὐθέως διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου εἰσέρχεται τὸ κουβούκλειον, καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τὸ κουβούκλειον, καὶ σταθῆναι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, D καθὼς ἡ συνήθεια τῶν δοχῶν ἔχει, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ ὀστιαρίῳ, τῷ τὴν χρυσῆν ῥάβδον κατέχοντι, καὶ ἐξερχόμενος ὁ ὀστιάριος, εἰσάγει βῆλον α΄. τοὺς μαγίστρους· βῆλον β΄. τοὺς πατρικίους, βῆλον γ΄. τοὺς συγκλητικοὺς, καὶ ἁπλῶς ὅσα ἂν βῆλα ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ ἡ τάξις, τῶν δοχῶν. Καὶ μετὰ τὸ σταθῆναι πάντας, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ ὀστιαρίῳ, τῷ τὴν χρυσῆν βέργαν κατέχοντι, καὶ εἰσελθὼν εἰσάγει βῆλον α΄. τὸν μάγιστρον καὶ ἄρχοντα τοῦ Ταρῶ. Καὶ δὴ τούτου εἰσελθόντος, ὑπὸ τοῦ κατεπάνω τῶν βασιλικῶν κρατουμένου, καὶ τοῦ

crum palatium inſtituta, et omnibus in mutatoriis, ob feſtos dies dodecaemeri, progreſſis, hora ſecundi Domini praepoſitum arceſſunt, qui cum praefectis mutatoriarum ingreſſus, Dominos ſuis tunicis induit, ipſique ſine pompa per porticum oblongam cubiculi ad narthecem ſacroſanctae Deiparae Phari abeunt. Magiſtri autem, patricii, ac ceteri proceres, una cum cubiculo, ſi tempus ſerenum eſt, in ſolario chryſotriclinii; ſin minus, intra chryſotriclinium, conſiſtunt. Sic poſtea Domini a templo ſanctiſſimae Deiparae proceſſionem incipiunt, et cum pompa ad templum S. Baſilii abeunt, ubi, proceſſione finita, uſque ad lectionem ſancti evangelii adſtant, finitaque extenſa, rurſus ſine pompa ad aureum triclinium redeunt. Accidit autem hoc die, indictione tertia, finita proceſſione, ſicut relatum eſt, ut, poſt cerimonias ſacras peractas, Metaſtaſimum fieret, et omnes proceres ad Magnauram abirent. Domini autem Chriſtum amantes dibeteſiis ſagisque auro praetextis induti abiere, inque cubiculo Magnaurae conſederunt, omnique receptionis ritu peracto, tunicas ſuas, et quae ad eas pertinent, coronas ſumſere, et adſcendentes recens paratum thronum, in medio triclinio Magnaurae collocatum, ibi conſederunt. Interea cerimoniarius extra Vela magiſtros, patricios, ac ceteros ſenatores pro more ordinat, et omnibus rite peractis, admonentur Imperatores, qui tunicas et coronas ſuas ſumunt, et thronum ſuum adſcendunt, ibique conſident.

II. Cubicularii, ſigno a praepoſito dato, intrant, et ingreſſi ad dextram et ſiniſtram, ut mos eſt in Imperatoris receptione, adſtant, quo facto, praepoſitus oſtiario, auream virgam tenenti, ſignum dat: is egreſſus, velum primum magiſtros, ſecundum patricios, tertium ſenatores, et uno verbo, omnia vela, pro more et ordine receptionum, adducit. His omnibus ibi conſtitutis, praepoſitus oſtiario, auream virgam tenenti, ſignum dat, qui ingreſſus velum primum, magiſtrum et praefectum Taronis, introducit. Qui a capitaneo Imperato-

riorum et Logotheta curſus publici ſuſtentatus, ingreditur, procidit, et Imperatores adorat, deinde exiguo intervallo a throno Imperatoris, ab iis adducitur. Interrogatur autem a Logotheta, uti conſuetudo eſt, et protonotarius curſus publici ſportulam eius affert, qua accepta, rurſus in terram procidit, et Imperatore adorato, diſcedit. Rurſus ſigno a praepoſito accepto, oſtiarius, virgam auream tenens, deſcendit, et velum ſecundum, amicos Bulgaros, qui pro more, feſtum cum Imperatoribus Chriſtum amantibus celebraturi, advenere, adducit, ac cerimoniis ſupra memoratis rurſus ſervatis, et ipſi egrediuntur. Iterum ſigno a praepoſito dato, alius oſtiarius, virgam auream tenens, deſcendit, velumque tertium, lectos comites magiſtri et praefecti Taronis adducit, ac dictis cerimoniis tum quoque obſervatis, et ipſi abeunt. His omnibus ſic rite peractis, poſtquam praepoſitus: *Iubete*, dixit, et omnes: *in multa bonaque tempora* precati ſunt, magiſtri, patricii, ſenatores ac ceteri omnes abeunt, et rurſus a praepoſito dicto: *Iubete*, Cubicularii, ut commemoravimus, fauſtis ominibus Imperatorem proſecuti, abeunt. Et ſtatim a thronis ſuis domini deſcendunt, ſuiſque coronis et tunicis depoſitis, ſagis auro praetextis induti, palatium ſuum a Deo cuſtoditum petunt. Magiſter autem Taronis et amici Bulgari, qui eo die Imperatoriae menſae non admoventur, ad ſua diverſoria abeunt.

A λογοθέτυ τῦ δρόμυ, καὶ πεσόντος καὶ προσκυνήσαντος τὺς δεσπότας, φέρυσιν αὐτὸν ὡς ἀπὸ ὀλίγυ διαστήματος τῦ βασιλικῦ θρόνυ. Καὶ ὑπὸ τῦ λογοθέτυ ἐρωτώμενος τὰς συνήθεις ἐρωτήσεις, εἰσάγει ὁ πρωτονοτάριος τῦ δρόμυ τὸ τύτυ κανίσκιον, καὶ δὴ, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῦ κανισκίυ, πάλιν ἐπὶ τῆς γῆς πεσὼν, προσκυνήσας ἐξέρχεται. Καὶ πάλιν διὰ νεύματος τῦ πραιποσίτυ, κατέρχεται ὁ ὀστιάριος, ὁ τὴν χρυσῆν βέργαν κατέχων, καὶ εἰσάγει βῆλον β. τὺς φίλυς Βυλγάρυς, τὺς κατὰ τύπον ἐρχομένυς, συνεορτάσοντας τοῖς φιλοχρίστοις δεσπόταις, καὶ ἐπὶ τύτων τῆς προῤῥηθείσης τάξεως ἐπακολυθησάσης, ἐξέρχονται καὶ αὐτοί. Καὶ πάλιν διὰ νεύ- B ματος τῦ πραιποσίτυ κατέρχεται ὁ ἕτερος ὀστιάριος, ὁ τὴν χρυσῆν βέργαν κατέχων, καὶ εἰσάγει βῆλον γ. τὺς προκρίτυς ἀνθρώπυς τῦ μαγίστρυ καὶ ἄρχοντος τῦ Ταρῶ, καὶ ἐπ' αὐτῶν τῆς προῤῥηθείσης τάξεως ἐπακολυθησάσης, ἐξέρχονται καὶ αὐτοί. Καὶ τύτων ὕτως τελεσθέν- MS. fol. 70. b. των, καὶ τῦ πραιποσίτυ εἰπόντος Κελεύσατε, πάντων ἐπευξαμένων τό· εἰς πολλὺς καὶ ἀγαθὺς χρόνυς, ἐξέρχονται οἵ τε μάγιστροι, καὶ πατρίκιοι, καὶ συγκλητικοὶ, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, καὶ εἶθ' ὕτως πάλιν τῦ πραιποσίτυ εἰπόντος τὸ Κελεύσατε, ἐπεύχονται οἱ τῦ κυβυκλείυ καθὼς προείρηται, καὶ ἐξέρχονται καὶ αὐτοί. Καὶ C εὐθέως κατίασιν οἱ δεσπόται ἀπὸ τῶν θρόνων, καὶ τὰ τύτων ἐκβάλλοντες στέμματα καὶ χλανίδια, καὶ περιβαλλόμενοι τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, εἰσέρχονται ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ αὐτῶν παλατίῳ. Ο δὲ μάγιστρος ὁ Ταρωνίτης, καὶ οἱ φίλοι Βύλγαροι, ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπέρχονται ἀπληκτοις, αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μὴ συνεστιώμενοι τοῖς βασιλεῦσι.

CAP. XXV.

Obſervanda in vigilia Sanctorum Luminum.

Praepoſitus hora ſecunda aut tertia eius diei, vigiliae Luminum ſcilicet, Imperatorem adit, cum de Patriarcha moniturus, quod veſperi ad conſecrationem venturus ſit, et qua hora ipſum advenire iubeat, utrum primum in eccleſia magna, poſteaque in templo S. Stephani, an primum in S. Stephani, deinde ad magnam eccleſiam reverſus, ibi conſecrare debeat, et ſimulac Imperator praepoſitum iuſſerit, mittit cubicularium et ſilentiarium, ut Patriarcham ea hora, qua id Imperatori vi-

ΚΕΦ. ΚΕ.

Οσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ παραμονῇ τῶν ἁγίων Φώτων.

D Εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος ὥραν δευτέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἢ καὶ τρίτην, ἤγυν τῆς παραμονῆς τῶν φώτων, εἰς τὸν βασιλέα, ὑπομιμνήσκων αὐτὸν περὶ τῦ πατριάρχυ, ὅπως ἑσπέρας εἰς τὸν ἁγιασμὸν ἔλθῃ, καὶ ὁποίαν ὥραν κελεύει παραγενέσθαι αὐτὸν, ἢ πρῶτον ἁγιάσας εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν μεγάλην, εἶθ' ὕτως εἰσέλθῃ, ἁγιάσων εἰς τὸν ναὸν τῦ ἁγίυ Στεφάνυ, ἢ πρῶτον ἁγιάσει εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ εἶθ' ὕτως ὑποστρέψας ἁγιάσει εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ καθὼς κελεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, ἀποστέλλει κυβικυλάριον, καὶ σιλεντιάριον, προσκαλέσασθαι τὸν πατριάρχην εἰς τὸν ἁγια-

σμὸν, ἐν ᾗ ὥρᾳ κελεύει ὁ βασιλεύς. Ιςέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι διὰ τῶν αὐτῶν καὶ τῇ ἑξῆς προσκαλεῖται εἰς τὸ κλητώριον ὁ πατριάρχης· τὸ δὲ πρωῒ τῇ παραμονῇ ἀλλάξιμα οὐ γίνεται, ἕως ὥρας θ'. ἀλλάσσουσι τὸ κουβούκλειον μόνον, καὶ ὅτι λέγει ἡ μεγάλη ἐκκλησία ἀνάγνωσμα τέταρτον ἢ πέμπτον, ἐλθὼν σιλεντιάριος μηνύει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ βασιλεῖ. Ο δὲ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ παλατίου, καὶ διὰ τῆς δάφνης, καὶ τοῦ αὐγουστέως, εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς δάφνης, πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου

MS. fol. 71. a. Στεφάνου, κἀκεῖσε λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, λέγει τοῖς ἱερεῦσιν, ὅπως ἄρξωνται τῆς θείας λειτουργίας εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἐν ᾧ ὁ ἁγιασμὸς τελεῖται. Εἰς δὲ τὸν αὐγουστέα καὶ εἰς τὸ κονσιστώριον ἀλλάσσουσιν οἱ πατρίκιοι καὶ μόνον, τῇ γὰρ ἑσπέρᾳ ἐκείνῃ ἄλλο ὀφφίκιον οὐκ ἀλλάσσει, εἰ μὴ οἱ πατρίκιοι καὶ τὸ κουβούκλειον.

β'. Ο δὲ βασιλεὺς φορῶν τὸ διβητήσιον αὐτοῦ καὶ τὸ τζιτζάκιον, ἵσταται εἰς τὸ ὀκτάγωνον, ἐκτελῶν τὴν θείαν λειτουργίαν, τελεσθείσης δὲ τῆς θείας λειτουργίας, εἰσέρχεται ὁ πατριάρχης εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἀρξαμένου αὐτοῦ ἐκτελεῖν τὴν μεγάλην εὐχὴν τοῦ ἁγιασμοῦ, ἐπιδίδωσιν εὐθέως ὁ πραιπόσιτος τῷ βασιλεῖ κηρία, καὶ ἵσταται ὁ βασιλεὺς ὄπισθεν τῆς κολυμβήθρας, ἕως ἂν ἐκτελέσῃ ὁ πατριάρχης ἅπασαν τὴν εὐχὴν, οἱ δὲ ἀσπαθάριοι οἱ εὐνοῦχοι ὄπισθεν τοῦ βασιλέως ἵστανται ἠλλαγμένοι, ὡσαύτως καὶ οἱ πατρίκιοι ἵστανται, κρατοῦντες κηροὺς βασιλικούς. Τελεσθείσης δὲ τῆς εὐχῆς, ἐπιδίδωσιν ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ ἅπερ κατέχει κηρία, ὁ δὲ πραιπόσιτος τοῖς ἱερεῦσι, καὶ λαβὼν ὁ πατριάρχης ἁγίασμα, ἐπιχέει ἐν ταῖς χερσὶν τοῦ βασιλέως, ὁ δὲ βασιλεὺς νιψάμενος τὰς χεῖρας, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλείψας, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ εἰ θέλει πιὼν ἐξ αὐτοῦ, προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς, καὶ ὁ πατριάρχης, ἀπέρχεται μὲν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ, κἀκεῖσε ἔνδον τοῦ βήλου ἑστὼς ἐκδέχεται τὸν πατριάρχην, ἕως ἂν τὴν διακονίαν, ἤγουν τοῦ ἐπιχέειν τὸ ἁγίασμα ἐκπληρώσῃ εἴς τε τοὺς πατρικίους, καὶ τοῦ κουβουκλείου, στρατηγούς τε καὶ δομεστίκους. Εἶθ' οὕτως μηνύει ὁ πραιπόσιτος τῷ βασιλεῖ, καὶ δίδωσι νεῦμα τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος ἐξελθὼν προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἵστανται ἀμφότεροι ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης ἐν τῷ ὀκταγώνῳ, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης τῷ βασιλεῖ εὐλογίας, ὁ δὲ βασιλεὺς λαβὼν παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀποκόμβιον, ἐπιδίδωσι τῷ πατριάρχῃ.

A ſum fuit, ad conſecrationem arceſſat. Sciendum eſt, ab his etiam ſequenti die Patriarcham ad convivium vocari. Mane in vigilia mutationes non fiunt, uſque ad horam nonam, ſoli cubicularii mutant, et poſtquam magna eccleſia lectionem quartam aut quintam recitavit, ſilentiarius venit, et cerimoniarium, hic praepoſitum, praepoſitus Imperatorem admonet; qui per palatii porticum perque Daphnem et Auguſteum digreſſus, cubiculum Daphnes prope templum S. Stephani intrat, ubi, ſigno accepto, praepoſitus ſacerdotibus, B divinam liturgiam in templo S. Stephani, ubi conſecratio peragitur, inchoare, imperat. In Auguſteo vero et conſiſtorio tantum patricii mutatorias ſumunt, nullum enim officium praeter patricios et cubicularios ea veſpera mutatorias induit.

II. Imperator Dibeteſio et Tritzacio ſuo indutus, in octangulo ſtans, ſacram liturgiam celebrat, qua finita, Patriarcha templum S. Stephani petit, et poſtquam magnas preces conſecrationis exorſus eſt, praepoſitus Imperatori cereos tradit, qui poſt labrum baptiſterii, C uſque dum Patriarcha preces univerſas finivit, ſubſiſtit, aſpatharii autem eunuchi pone Imperatorem in mutatoriis, aeque ac patricii, cereos Imperatorios tenentes, adſtant. Precatione finita, Imperator quos tenuerat cereos, praepoſito, hic ſacerdotibus, reddit. Patriarcha aquam benedictam ſumit, inque manus Imperatoris infundit, qui manus lavat, caput faciemque inungit, et inde, ſi placet, bibit. Poſtquam vero ſe mutuo Imperator et Patriarcha adorarunt, ille cubiculum ſuum petit, et ibi D intra velum conſtitutus expectat, dum Patriarcha officium aquae benedictae, patriciis, cubiculariis, ſtrategis et domeſticis impertiendae, celebravit. Sic, praepoſitus Imperatorem admonet, ſignumque praepoſito dat, qui egreſſus Patriarcham ad eccleſiam vocat, et uterque, Imperator et Patriarcha, in octangulum conveniunt, ubi hic illi panem benedictum offert, Imperator autem ſumtum a praepoſito apocombium Patriarchae tradit.

III. Sic iunctis invicem manibus, Imperator et Patriarcha ad Auguſteum uſque abeunt, ubi, poſtquam ſe adorarunt, oſculatique ſunt, Patriarcha ad magnam eccleſiam abit, eumque duo praefecti cubiculi, cerimoniarius, duoque ſilentiarii, uſque ad onopodem, ſeu conſiſtorium, comitantur. Imperator autem ad palatium ſuum, a Deo cuſtoditum diſcedit, exutoque Tzitzacio et Dibeteſio, ſcaramangium album, aureo clavo ornatum, induit, et ſic poſtea preciosae menſae ſuae adſidet. Sic etiam patricii mutant, ſuaque ſcaramangia induti, vocati ad convivium veniunt: ab eccleſia enim mutationes nullae fiunt, nec cubicularii omnes eo die ad Imperatoris thronum praeſto ſunt. Obſervandum vero eſt, ea veſpera ſeu vigilia luminum mutationem albis tunicis fieri, patricios autem non tunicas, aureis tabulis, ſed purpureis, geſtare: ob feſtum enim luminum Imperator et ſenatus veſtes albas induunt, oſtiarii paragaudia ſua, virgasque, protoſpatharii eunuchi dibeteſia, ſpathasque geſtantes, ante Imperatorem, quando e palatio progreditur, procedunt: quo ad palatium revertente, ſi mutata veſte redit, et ipſi in mutatoriis revertuntur.

A γ'. Εἶτα κρατήσαντες ἀλλήλων τὰς χεῖρας ὅ, τε βασιλεὺς, καὶ ὁ πατριάρχης, ἐξέρχονται μέχρι τοῦ αὐγουστέως, καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι, ὁ μὲν πατριάρχης ἀπέρχεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, διασώζουσι δὲ αὐτὸν δύο ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ σιλεντιάριοι δύο, μέχρι τοῦ Ὀνόποδος, ἢ καὶ τοῦ κωνσιστωρίου. MS. fol. 71. b Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέρχεται ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ αὐτοῦ παλατίῳ, καὶ ἐκβαλὼν τό τε τζιτζάκιον, καὶ τὸ διβητήσιον, περιβάλλεται σκαραμάγγιον δίασπρον χρυσόκλαβον, καὶ εἶθ' οὕτως καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης. Ὡσαύτως ἀπαλλάσσουσι καὶ οἱ πατρίκιοι, καὶ ἐνδυσάμενοι τὰ σκαραμάγγια αὐτῶν, εἰσέρχονται B οἱ κληθέντες εἰς τὸ κλητώριον· ἀπὸ γὰρ τῆς ἐκκλησίας ἀλλάξιμα οὐκ εἰσιν, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες παραστάσιμον οὐ ποιοῦσιν. Ἰστέον δὲ, ὅτι τῇ ἑσπέρᾳ ἐκείνῃ, ἤγουν τῇ παραμονῇ τῶν φώτων, τὰ ἀλλάξιμα διὰ λευκῶν χλανιδίων τελεῖται, οἱ δὲ πατρίκιοι τῇ ἑσπέρᾳ ἐκείνῃ οὐ φέρουσι χλανίδια χρυσόταβλα, ἀλλὰ χλανίδια ἔχοντα ταβλία ἀπὸ ὀξέος· διὰ γὰρ τὴν ἑορτὴν τῶν φώτων ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ἡ σύγκλητος λευκὰ ἀλλάσσουσιν· οἱ δὲ ὀστιάριοι φέρουσι τὰ παραγαύδια αὐτῶν, βαστάζοντες καὶ τὰ βεργία αὐτῶν. οἱ δὲ πρωτοσπαθάριοι εὐνοῦχοι φέροντες τὰ διβητήσια, καὶ τὰ σπαθία, ὀφείλουσιν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, ἡνίκα ἐξέρχεται ἐκ τοῦ παλατίου· C ὑποστρέφοντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ, ἐπειδὴ ἠλλαγμένος ὑποστρέφει, καὶ αὐτοὶ ἠλλαγμένοι ὑποστρέφουσιν.

CAP. XXVI.

Obſervanda in feſto et proceſſione Luminum.

Omnes, qui cum ſolenni pompa procedere ſolent, pro more, nocte ad hemicyclium Apſidis, in mutatoriis albis, abeunt, et, aperto palatio, intrant, et Imperatorem, ordine ſuo, ut ipſis mos eſt, excipiunt. Qui a ſolenni miniſterio ſtipatus, per Daphnem digreditur, cereos in oratoriis, ut ipſi mos eſt, accendit, et ad Auguſteum uſque progreſſus, tempus expectat. Quod poſtquam appropinquavit, cerimoniarius praepoſito, praepoſitus Imperatori id indicat, qui e ſuo cubiculo ad octangulum ſe recipit, ibique tunicam induit, et coronatus per Auguſteum Stenum et Onopodem tranſit, receptio autem et adoratio ab iis, quibus mos eſt,

ΚΕΦ. ΚϚ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῶν Φώτων.

Προέρχονται ἅπαντες ὑπόχρεοι οἱ ἐξ ἔθους προερχόμενοι ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς ἄψιδος, ἠλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν, καὶ ἀνοίξαντες τοῦ παλατίου εἰσέρχονται, καὶ δέχονται τὸν βασιλέα εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ὡς εἴθισται αὐτοῖς. Καὶ δορυφορούμενος D ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐξ ἔθους, διέρχεται διὰ τῆς Δάφνης, καὶ ἅπτει κηροὺς εἰς τὰ εὐκτήρια, ὡς εἴθισται αὐτῷ, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τοῦ αὐγουστέως, ἐκδεχόμενος τὸν καιρόν. Καὶ τοῦ καιροῦ ἐγγίσαντος, δηλοῖ ὁ τῆς καταστάσεως τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος βασιλεῖ, καὶ ἐξελθὼν MS. fol. 72. a ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ εἰς τὸ ὀκτάγωνον, περιβάλλεται τὴν χλανίδα αὐτοῦ, καὶ στεφθεὶς διέρχεται διὰ τοῦ αὐγουστέως, καὶ τοῦ στενοῦ, καὶ τοῦ Ὀνόποδος, τὴν δὲ δοχὴν καὶ προσκύνησιν ἐκτελοῦσιν οἱ ἐξ ἔθους, ὃν τρόπον ἐδηλώσαμεν ἐν τῇ προελεύ-

σει

σει τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ἐν τῇ κάτω πύλῃ, τῇ A οὔσῃ ἔμπροσθεν τοῦ κονσιστωρίου. Καὶ εἰ μὲν κελεύει ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι μαγίστρους, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἀπελθὼν πρὸς αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος, λέγει αὐτῷ τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος προβληθῆναι, ὁ δὲ πραιπόσιτος λέγει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λαμβάνει αὐτὸν ἀπὸ τῆς στάσεως αὐτοῦ μετὰ σιλεντιαρίου, καὶ ἵστησιν αὐτὸν κάτωθεν τοῦ πουλπίτου, ἔμπροσθεν τῶν πατρικίων, καὶ εὐθέως ἐπιδίδωσιν ὁ πραιπόσιτος τῷ βασιλεῖ στιχάριον, καὶ βαλτίδιον, ὁ δὲ τῆς καταστάσεως, κρατήσας τὸν μέλλοντα προβληθῆναι, ἄγει αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσας τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἀνίσταται. Εἶτα λαβὼν τὸ στιχάριον μετὰ τοῦ βαλτιδίου ἐκ τῶν B χειρῶν τοῦ βασιλέως, φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, λαβὼν δὲ αὐτὸν πάλιν ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίου, εἰσφέρει αὐτὸν εἰς τὸ ἔνδον κονσιστώριον, καὶ ἐνδύσας αὐτὸν τὸ στιχάριον, περιζώσας αὐτὸν καὶ τὸ βαλτίδιον, ἐξάγει αὐτὸν, καὶ ἵστησιν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως κάτωθεν τοῦ πουλπίτου· καὶ πάντες εἰσελθόντες προσκυνοῦσιν, ὃν τρόπον καὶ ἐν τῇ προβολῇ τῶν πατρικίων, καὶ ἄγει αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσας, καὶ ἀσπασάμενος τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἀνίσταται, ὑπερευξάμενος τὸν βασιλέα, κρατήσας δὲ αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως, εἰσάγει αὐτὸν ὀπισθοφανῶς, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐν τῇ ἁρμοζούσῃ αὐτῷ τάξει τε καὶ στάσει. C

β'. Εἶθ' οὕτως λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ σιλεντιαρίῳ τῷ ἑστῶτι ἐν τῇ πύλῃ, καὶ λέγει· Κελεύσατε. Εἶθ' οὕτως διέρχεται διὰ τῶν ἐξκουβίτων, καὶ τῶν σχολῶν, μέχρι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ δοχῇ καὶ τάξει, καθ' ὃν τρόπον ἐδηλώθη ἡμῖν ἐν τῇ προελεύσει MS. fol. 72 b. τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, καὶ εἰς τὸν νάρθηκα εἰσελθὼν, εἰσέρχεται ἔνδον τοῦ βήλου. Καὶ λαβὼν ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται διὰ τοῦ νάρθηκος, καὶ δέχεται αὐτὸν ἐκεῖσε ὁ πατριάρχης, καὶ ἀσπασάμενοι ἀλ- D λήλους, εἰσέρχονται, καὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν μεγάλων πυλῶν. Καὶ ἅψας ἐκεῖσε κηροὺς, δίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ προσκυνήσας τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ διελθὼν διὰ τῆς σωλαίας, ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρία, καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσι αὐτὰ τῷ πραιποσίτῳ. Καὶ εἶθ' οὕτως εἰσελθὼν εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὑφαπλοῖ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ εἰλητὰ δύο, ἀσπαζόμενος δύο ἱερὰ ποτήρια, καὶ δύο ἱεροὺς

ſicut in proceſſione nativitatis Chriſti commemoravimus, in ianua inferiori, quae prope conſiſtorium eſt, peragitur. Et ſi Imperatori, magiſtri dignitate aliquem ornare, placet, ſignum praepoſito dat, eique, cum ad ſe acceſſit, nomen candidati indicat, quod praepoſitus cerimoniario dicit, isque una cum ſilentiario a ſua ſtatione evocatum, in parte inferiori pulpiti ante patricios conſtituit, ſtatimque praepoſitus ſticharium, ſeu ſtrictiorem veſtem, et baltheum, Imperatori tradit, cerimoniarius vero candidatum, manu prehenſum, ad Imperatorem ducit, ad cuius pedes poſtquam procidit, eosque oſculatus eſt, ſurgit. Deinde ſtichario et baltheo e manibus Imperatoris acceptis, pedes eius oſculatur, quo facto, cerimoniarius cum ſilentiario eum ad interius conſiſtorium ducit, ſtichariοque indutum, et baltheo cinctum, abducit, et ante Imperatorem infra pulpitum collocat. Omnes ingreſſi adorant, ut in promotione patriciorum notavimus, et ducit cerimoniarius candidatum ad Imperatorem, cuius pedes ut oſculatus eſt, eumque adoravit, ſurgit, et fauſta ipſi apprecatur: apprehendit autem eum cerimoniarius, et ſic retrorſus adductum, in ſuo ordine et ſtatione collocat.

II. Poſtea praepoſitus, ſigno ab Imperatore accepto, ſilentiario ad portam ſtanti annuit, et dicit: *Iubete*, et ſic Imperator per excubias ſcholasque ad magnam eccleſiam, eo ordine eaque pompa, quam in proceſſione natalis Chriſti expoſuimus, procedit, et narthecem ingreſſus, velum intrat. Tum praepoſitus coronam a capite Imperatoris demit, qui per narthecem accedens a Patriarcha excipitur, cum quo poſt mutuam ſalutationem ingreditur, et ad magnas portas ſubſiſtit. Accenſos ibi cereos praepoſito, praepoſitus cerimoniario, tradit, et adorato ſancto evangelio, eccleſiam intrat, perque ſoleam digreſſus, ad ſacras ianuas ſubſiſtit, cereosque a praepoſito accipit, quos ipſi, poſtquam precatus eſt, reddit. Sic ſacrarium ingreſſus, duo inſtrata ſacrae menſae imponit, duoque ſacra pocula, duosque ſanctos diſcos, et faſcias Do-

mini oſculatus, acceptum a praepoſito apocombium in ſacra menſa reponit, perque obliquitatem ſacrarii ad metatorium et ſacra progreditur, et agapen ac communionem, ut conſuetudo eſt, celebrat. Poſt breve colloquium e ſacro puteo egreſſus, intra velum cum Patriarcha abit, a quo coronatur, et panem benedictum accipit, pro quo ei adlatum a praepoſito apocombium Imperator tradit, et ſuſſumenta varia a Patriarcha recipit.

III. Poſt mutua oſcula Imperator per forum digreſſus, magnam portam Chalces intrat: excipitur autem a tranſitoriis urbanisque factionibus eo ritu locoque, quem in proceſſione natalis Domini ſupra declaravimus. Per ſcholas, et excubias conſiſtorii ſtenique digreſſus, Auguſtale intrat, cubicularii ritibus ſuis ſervatis, ad octangulum ſe recipiunt, et praepoſitus coronam a capite Imperatoris demit, veſtitores eius tunicam mutant. Poſthaec in S. Stephani Patriarcha ingreditur, et cum Imperator in novendecim accubitis convivium acturus eſt, praepoſito ſignum dat, ut Patriarcham advocet, quo facto, ſe invicem adorant, et ſacerdotes ingreſſi ſtichum faciunt, tunc Patriarcha rurſus S. Stephani intrat, ſuumque omophorium deponit. Imperator pariter ſagum ſuum exuit, et ſic rurſus converſantur, atque a cubiculo ſtipati, egrediuntur, et una in accubito menſae adſidentes, ſemel bibunt. Sic poſtea praepoſitus, ſigno ab Imperatore accepto, miniſtris ſignum dat, et intrant, idemque et apud reliquos amicos obſervatur.

IV. Cum vero ſurgere Imperator vult, et amici egreſſi ſunt, remanent ii, qui in ſuperioribus accubitis locum tenent, metropolitae, et, qui in primis accubitis ad dextram et ſiniſtram adſident, epiſcopi. Bibunt vero iterum ſemel Imperator et Patriarcha, et qui remanſerunt amici, et ſic, a praepoſito ſigno accepto, ipſi egrediuntur, poſtquam vero ſignum aſpatharius accepit, miniſterium rurſus diſcedit. Quo facto, Imperator cum ſolo Patriarcha et cubi-

A δίσκους, καὶ τὰ σπάργανα τοῦ Κυρίου, καὶ λαβὼν ἀποκόμβιον παρὰ τοῦ πραιποσίτου, τίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἐξελθὼν διὰ τῆς πλαγίας τοῦ θυσιαστηρίου, εἰσέρχεται εἰς τὸ μητατώριον, εἰς δὲ τὰ ἅγια, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν κοινωνίαν ἐκτελεῖ, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει. Καὶ μετὰ τὸ χρηματίσαι, καὶ ἐξελθεῖν τοῦ ἁγίου φρέατος, εἰσέρχεται ἔσωθεν τοῦ βήλου μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ στέφεται παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ εἶθ᾽ οὕτως ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης εὐλογίας τῷ βασιλεῖ· εἶτα λαβὼν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀποκόμβιον, ἀντιδίδωσι τῷ πατριάρχῃ, ὁ δὲ πατριάρχης ἀντιδίδωσι τῷ βασιλεῖ ἐλιπτά.

γ΄. Καὶ ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, ὁ μὲν βασιλεὺς, B διελθὼν τὴν μέσην, εἰσέρχεται διὰ τῆς μεγάλης πύλης τῆς Χαλκῆς· αἱ δὲ δοχαὶ τῶν περατικῶν μερῶν καὶ τῶν πολιτικῶν τελοῦνται ἐν τῇ τάξει, καὶ στάσει, ὃν τρόπον ἐτελέσθησαν ἐν τῇ προελεύσει τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. Καὶ τὰς σχολὰς καὶ τὰ ἐσκούβιτα διελθὼν, καὶ τοῦ κονσιστωρίου, καὶ τοῦ στενοῦ, εἰσέρχεται εἰς τὸν αὐγουστέα, καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου, τελέσαντες τὴν συνήθειαν, εἰσέρχονται εἰς τὸ ὀκτάγωνον, καὶ λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, καὶ εἰσελθόντες οἱ βεστήτορες ἀπαλλάσσουσι τὴν χλανίδα αὐτοῦ. Εἶτα εἰσελθὼν ὁ πατριάρχης εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ τοῦ βασι- C λέως μέλλοντος ἀκουμβίσαι εἰς τὰ ιθ΄. ἀκκούβιτα, MS. fol. 73. a. νεύει τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην, καὶ τούτου γενομένου, προσκυνοῦσιν ἀλλήλους, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἱερεῖς, καὶ τὸν στίχον ποιήσαντες, εἰσέρχεται πάλιν ὁ πατριάρχης εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ ἐκβάλλει τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ. Ὁμοίως καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκβάλλει τὸ σαγίον αὐτοῦ, καὶ ἑνοῦνται πάλιν, καὶ εἶθ᾽ οὕτως ἐξέρχονται, ὀψικευόμενοι ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἀκουμβίζουσιν οἱ δύο ἐξ ἴσου ἐν τῷ ἀκκουβίτῳ, καὶ πίνουσι πρὸς ἅπαξ. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τὴν ὑπουργίαν, καὶ εἰσέρχεται, τοῦτο δὲ ποιεῖ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν φίλων.

D δ΄. Μέλλοντος δὲ ἀνίστασθαι τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν φίλων ἐξελθόντων, μένουσιν οἱ τοῦ ἄνω ἀκκουβίτου φίλοι, οἱ μητροπολῖται, καὶ ὅσοι εἰσὶν εἰς τοὺς πρώτους ἀκκουβίτους, ἤγουν εἰς τὸν δεξιὸν καὶ εὐώνυμον, ἐπίσκοποι· πίνουσι δὲ πάλιν πρὸς ἅπαξ ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ οἱ ἐναπομείναντες φίλοι, καὶ εἶθ᾽ οὕτως λαβόντες νεῦμα παρὰ τοῦ πραιποσίτου, ἐξέρχονται καὶ αὐτοὶ, καὶ εἶθ᾽ οὕτως λαβὼν νεῦμα ὁ ἀσπαθάριος, ἐξέρχεται καὶ αὖθις ἡ ὑπουργία. Καὶ πάντων ἐξελθόντων, μένει ὁ βασιλεὺς μετὰ μόνου τοῦ πατριάρχου, καὶ τοῦ κουβουκλείου. Καὶ πιόντες πά-

λα ἀμφότεροι πρὸς ἅπαξ, ἀνίστανται, καὶ ἀπέρχεται ὁ πατριάρχης εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ βάλλει τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ σαγίον αὐτοῦ, καὶ ἑνοῦνται πάλιν εἰς τὸ ὀκτάγωνον, καὶ ποιοῦσι τὸν στίχον. Καὶ λαβὼν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πατριάρχου εὐλογίας, ἐξέρχεται μέχρι τοῦ αὐγουστείου, καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι, τὸν μὲν πατριάρχην λαμβάνουσι δύο κουβικουλάριοι, καὶ διασώζουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ στενοῦ, ἢ καὶ τοῦ ὀνόποδος. Ὁ δὲ βασιλεὺς, δορυφορούμενος ὑπό τε τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν μαγλαβιτῶν, εἰσέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ· ἱστώτων δὲ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἁπάντων ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Γίνεται δὲ ἡ εὐχὴ αὕτη, ἐπειδὴ πληροῦται τὸ δωδεκαήμερον.

A culo manet, et poſtquam ambo iterum ſemel biberunt, ſurgunt, et abit Patriarcha ad S. Stephani, ſuumque humerale, Imperator ſagum, induit, ac rurſus in octangulo conveniunt, et ſtichum faciunt. Imperator, pane benedicto a Patriarcha accepto, uſque ad Auguſtale procedit, et poſtquam ſe adorarunt, oſculatique ſunt, Patriarcham duo cubicularii ſuſcipiunt, et ad ſtenum, ſeu onopodium, uſque perducunt. Imperator vero a cubiculo et manclavitis ſtipatus, palatium intrat, omnesque cubicularii, in aureo triclinio conſtituti, B Imperatori *in multa bonaque tempora* acclamant. Haec autem acclamatio, finito demum dodecaemero, inſtituitur.

MS. fol. 73. b.

ΚΕΦ. ΚΖ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῆς ὑπαπαντήσεως.

Εἰ κελεύει ἀπελθεῖν ὁ βασιλεὺς, καὶ παννυχεῦσαι ἐν Βλαχέρναις, ἀπέρχεται τῇ πρὸ μιᾶς τῆς ἑορτῆς ἡμέρᾳ, καὶ ἐκτελεῖ τὴν πάννυχον. Τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς ἀλλάσσουσιν ἅπαντες ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων· οἱ δὲ κουβικουλάριοι ἀλλάσσουσι καμίσια καὶ μόνον, ὡσαύτως καὶ οἱ σπαθαροκουβικουλάριοι. Οἱ δὲ εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι φοροῦσι τὰ ἀλλάξιμα αὐτῶν πλέους, βαστάζοντες καὶ σπαθοβάκλια, οἱ δὲ βαρβᾶτοι ἀσπαθάριοι φοροῦσι τὰ σπέκια αὐτῶν καὶ σπαθία, οὐ βαστάζουσι δὲ σπαθοβάκλια. Οἱ δὲ σπαθαροκανδιδᾶτοι, καὶ σπαθάριοι, καὶ οἱ τοῦ μαγλαβίου, καὶ οἱ λοιποὶ οἰκειακοὶ σπαθάριοι, περιπατοῦσιν ἔνθεν κἀκεῖθεν, ὄπισθεν τῆς προελεύσεως, εἶτα πλάγια τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ τῶν πατρικίων, τοῦτο τελοῦντες καθ' ἑκάστην προέλευσιν, ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις προελεύσεσι φοροῦσι τὰ μανιάκια αὐτῶν, βαστάζοντες καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν. Οἱ δὲ σπαθαροκανδιδᾶτοι τὰ μανιάκια αὐτῶν, καὶ σκουτάρια, καὶ δεξτράλια μονοπέλεκα· οἱ δὲ σπαθάριοι σκουτάρια καὶ δεξτράλια, ἀπὸ σκαραμαγγίων δὲ ἀμφότεροι.

β'. Τοῦ δὲ τῆς καταστάσεως ἐλθόντος, καὶ μηνύσαντος τῷ πραιποσίτῳ, ὡς, ὅτι ὁ καιρὸς ἤγγικεν, εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ μηνύει τὸν βασιλέα, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξελθὼν ἐν τῷ τρικλίνῳ τῷ καλουμένῳ Ἀναστασιακῷ, φορῶν τὸ διβητήσιον αὐτοῦ, ἵσταται ἐκεῖσε, καὶ ἵστανται οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν καὶ ἔνθεν, οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι, καὶ οἱ κουβικουλάριοι ὄπισθεν αὐτῶν, οἱ δὲ ἀσπαθάριοι οἱ εὐνοῦχοι ἵστανται ὄπισθεν τοῦ βασιλέ-

CAP. XXVII.

Obſervanda in feſto et proceſſione Purificationis B. Mariae Virginis.

Si Imperator abire, et vigilias nocturnas in Blachernis agere, cupit, pridie feſti diei abit, et nocturnas vigilias inſtituit. C Sequenti die feſti omnes tunicas albas, cubicularii aeque ac ſpatharocubicularii camiſia, induunt. Eunuchi aſpatharii plerique mutatorias ferunt et ſpathobaculos, barbati aſpatharii ſpecia ſua et ſpathas, nullos autem ſpathobaculos, geſtant. Spatharocandidati, ſpatharii, manclavitae, et ceteri domeſtici ſpatharii, utrinque poſt ſolennem pompam, deinde ad latus praefectorum cubiculi et patriciorum, procedunt, et hoc in omnibus proceſſionibus obſervant; in magnis autem torques et ſpathobaculos ſuos geſtant. Spatharocandidati D torques, ſcutaria, et dextralia cum ſecuribus, ſpatharii ſcuta et dextralia, utrique etiam ſcaramangia, gerunt.

II. Cerimoniario autem veniente, et tempus appropinquare, praepoſitum monente, intrat is, idque Imperatori indicat, qui e triclinio, quod Anaſtaſii vocatur, egreſſus, dibeteſio ſuo indutus, ibi ſubſiſtit, ab utroque latere cubiculo praefecti, ſpatharocubicularii, et cubicularii; poſt ipſos, aſpatharii autem eunuchi a tergo Imperatoris.

A Deinde praepoſitus veſtitores vocat, quorum opera tunicam ſuam Imperator mutat, oſtiarius deſcendens in velo ſtat, Imperator praepoſito, praepoſitus cubiculario, velum tollenti, ſignum dat, et adducuntur patricii et ſtrategi: ingreſſi procumbunt. Qui poſtquam ſurrexere, praepoſitus, accepto ab Imperatore ſigno, dicit: *Iubete.* Imperator, a praefectis cubiculi, patriciis et ſtrategis, ſtipatus, ad triclinium, quod Danubius dicitur, abit, barbati aſpatharii et drungarius vigiliae utrinque prope ianuam ſtant. Patricii vero et ſtrategi B cum ſenatu procidunt, et poſtquam praepoſitus ſignum ab Imperatore accepit, cerimoniario annuit, isque dicit: *Iubete.* Ipſi: *in multa bonaque tempora* acclamant.

ως. Προσκαλεῖται δὲ ὁ πραιπόσιτος τοὺς βεστήτορας, καὶ ὑπαλλάξας ὁ βασιλεὺς τὴν χλανίδα αὐτοῦ δι' αὐτῶν, εἶτα κατελθὼν ὀστιάριος, ἵσταται ἐν τῷ βήλῳ, καὶ νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, πραιπόσιτος τῷ κουβικουλαρίῳ, τῷ αἴροντι τὸ βῆλον, καὶ εἰσάγονται πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, καὶ εἰσελθόντες πίπτουσι. Καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, λέγει· Κελεύσατε. Ὁ δὲ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, ἐξέρχεται ἐν τῷ τρικλίνῳ, τῷ καλουμένῳ Δανουβίῳ· ἵστανται δὲ οἵ τε βαρβάτοι ἀσπαθάριοι, καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης, ἔνθεν καὶ ἔνθεν πλησίον τῆς θύρας. Οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ μετὰ τῆς συγκλήτου πίπτουσι, καὶ λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ νεύει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε· καὶ αὐτοὶ ὑπερεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. MS. fol. 74. a.

III. Ab his ſtipatus digreditur, cerimoniarius vero in medio, et in ſcala converſus ad Imperatorem, veſtem ſuam interiorem manibus convolvens, ad eum dicit: *Caplate Domini*, quod propterea facit, ut in tranſitu Imperator ſcalam non contingat. C Ex porta, quae ad porticum ducit, ad dextrum huius latus diſcedit, patricii autem extra candem cereos ſuos ſumunt, dum interea duarum factionum cantores iambos recitant, ſinguli a ſtatione ſua digreſſi, et poſtquam cantum unus finivit, alter incipit. Imperator autem, cum prope columnam, in plenitudine porticus oblique poſitam, tranſivit, Patriarcham cum proceſſione ibi excipit, ſumtisque a praepoſito cereis, et precatus, eos rurſus praepoſito tradit, et ſancto evangelio ac veneranda cruce adorata, ſe iterum flexo genu Imperator et Patriarcha venerantur, D et oſculantur, quo facto, a praepoſito cereum proceſſionalem accipit, et reverſus, per eandem porticum digreditur. Tunc vero cerimoniarius incipit: *Salve, gratiae plena Virgo Deipara:* quod troparium omnes, qui ſolennem pompam inſtituunt, canunt, deinde narthecem magni templi intrant, ubi Imperator in throno, in narthece, conſidet, et uſque dum Patriarcha cum ſolenni proceſſione advenit, expectat, patricii ve-

γʹ. Καὶ ὑπ' αὐτῶν δορυφορούμενος, διέρχεται, ὁ δὲ τῆς καταστάσεως τῷ μέσῳ, καὶ κατὰ βάθρον ἐπιστρεφόμενος πρὸς τὸν βασιλέα, ἐφαπλῶν δὲ καὶ τὰς χεῖρας τοῦ ἔνδοθεν τοῦ χλανιδίου αὐτοῦ, λέγει πρὸς τὸν βασιλέα· Καπλάτε Δόμινι· τοῦτο ἐκτελῶν, ὅπως ἐν τῇ διόδῳ τοῦ βασιλέως μὴ τύχῃ βάθρου. Καὶ ἔξω τῆς πύλης ἐξελθὼν, τῆς ἐξαγούσης πρὸς τὸν ἔμβολον, διέρχεται ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ ἐμβόλου, οἱ δὲ πατρίκιοι τῆς αὐτῆς πύλης ἔξω λαμβάνουσι τὰ κηρία αὐτῶν, λεγόντων τῶν δύο μερῶν ἰάμβια, ἑκάστου αὐτῶν διερχομένου ἀπὸ τῆς στάσεως αὐτοῦ, πληροῦντος τοῦ ἑνὸς, ἄρχεται ὁ ἕτερος· διελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς πλησίον τοῦ κίονος, τοῦ κειμένου ἐγκαρσίως ἐν τῷ πληρώματι τοῦ ἐμβόλου, δέχεται ἐκεῖσε τὸν πατριάρχην μετὰ τῆς λιτῆς, λαβὼν δὲ κηρία παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτὰ πάλιν τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσκυνήσας τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ πάλιν προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ ἀσπασάμενοι, λαμβάνει ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρίον λιτανίκιον, καὶ ὑποστρέψας, διέρχεται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐμβόλου. Ἄρχεται δὲ ὁ τῆς καταστάσεως· Χαῖρε κεχαριτωμένη Θεοτόκε Παρθένε· ψάλλοντες δὲ τὸ αὐτὸ τροπάριον οἱ τῆς προελεύσεως ἅπαντες, εἰσέρχονται ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ μεγάλου ναοῦ, καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ σελλίου ἐν τῷ νάρθηκι, προσμένων μέχρις ἂν καταλάβῃ ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς λι-

τῆς

τῆς, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ ἡ σύγκλητος, εἰσέρχονται, καὶ ἵστανται ἐν τῷ ναῷ, ὡς δὲ εἴθισται αὐτοῖς, περιμένοντες τὸν βασιλέα.

δ΄. Καταλαβόντος δὲ τοῦ πατριάρχου μετὰ τῆς λιτῆς, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἀπέρχονται ἀμφότεροι, καὶ ἵστανται ἐν τῇ πύλῃ τοῦ μεγάλου ναοῦ. Καὶ ἀρξάμενος ὁ πατριάρχης τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας, λαβὼν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρία τῆς προσευχῆς, καὶ εὐξάμενος, δίδωσιν αὐτὰ πάλιν τῷ πραιποσίτῳ, καὶ αὐτὸς τῷ τῆς καταστάσεως. Καὶ προσκυνήσας ὁ βασιλεὺς τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, διέρχεται μέσον διὰ τοῦ ναοῦ, μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος εἰσέρχεται ἐν τῇ σωλαίᾳ, καὶ στὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἅψας κηροὺς, καὶ εὐξάμενος, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον. Ασπασάμενος δὲ τὴν ἁγίαν ἐνδυτὴν, λαβὼν ἀποκόμβιον παρὰ τοῦ πραιποσίτου, τίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἐξέρχεται, καὶ διδοῦσιν αὐτῷ εὐλογίας οἱ ἱερεῖς διὰ μέσης τοῦ ναοῦ. Μέλλοντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐξέρχεσθαι ἐν τῷ νάρθηκι, ἵστανται ὀρφανὰ ἐπάνω τῶν σκάμνων ἀπ᾽ ἀριστερᾶς τῆς μεγάλης πύλης, καὶ φωνοβολοῦντες, ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει. Ελθόντες δὲ ἐξ ἴσου ἐν τῷ στυρακίῳ, ὅ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, προσκυνήσαντες καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ὁ μὲν πατριάρχης ἀπέρχεται ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ, τοῦ ἐκτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν, ὁ δὲ βασιλεὺς, διὰ τοῦ στυρακίου ἀνελθὼν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, ἅπτει ἐκεῖσε κηροὺς, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τοῖς κατηχουμενείοις, εἰς τὸν σταυρὸν, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, ἵσταται ἐκεῖσε, ἐκτελῶν τὴν θείαν λειτουργίαν, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες ἅπαντες ἵστανται ἔξω ἐν τοῖς κατηχουμενείοις.

έ. Τῆς δὲ θείας κοινωνίας ἐγγιζούσης, προστάσσει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ ἀποστέλλει σιλεντιαρίους δύο, πρὸς τὸ προσκαλέσασθαι τὸν πατριάρχην, καὶ ἀνάγουσιν αὐτὸν διὰ τοῦ στυρακίου ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, ἐν ᾧ ἵσταται ὁ βασιλεύς. Κοινωνήσαντος δὲ τοῦ βασι-
MS. fol. 75. a. λέως παρὰ τοῦ πατριάρχου τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι, καὶ εἶθ᾽ οὕτως εἰσελθόντες πατρίκιοί τε καὶ στρατηγοὶ, καὶ δομέστικοι, καὶ οἱ τὰ πρῶτα ὀφφίκια κατέχοντες, κοινωνοῦσι καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πατριάρχου· καὶ πάντων ἐξελθόντων, καὶ τοῦ πατριάρχου μέλλοντος κατέρχεσθαι, ἱστῶντος τοῦ βασιλέως ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ,

A ro et Senatores intrant, et in templo, ut ipſis mos eſt, Imperatorem expectantes, ſubſiſtunt.

IV. Patriarcha autem cum proceſſione appropinquante, Imperator ſurgit, et, poſt mutuam adorationem, ambo diſcedunt, inque porta magni templi ſtant. Tunc, Patriarcha preces introitus divinae liturgiae exorſo, Imperator, cereis precationis ſolennis a praepoſito traditis, precatur, poſt eos praepoſito, hic cerimoniarum magiſtro, reddit. Ipſe, ſacro et intemerato B evangelio adorato, cum Patriarcha, per medium templum, perque obliquitatem ambonis, ſoleam intrat, et ad ſacras ianuas conſtitutus, cumque cereis accenſis precatus, ſacrarium ingreditur. Sanctum vero inſtratum oſculatus, adlatum a praepoſito apocombium in ſacra menſa reponit, et, accepta a ſacerdotibus benedictione, per medium templum, abit. Dum autem ad narthecem progreditur, in ſiniſtro magnae portae latere orphani in ſcamnis ſtant, et modulantes, ut ipſis ſolenne eſt, fauſta Imperatori apprecan- C tur. Is una cum Patriarcha ad Styracium pergit, unde Patriarcha, poſt mutuam ſalutationem et adorationem, ad magnum templum, ſacram liturgiam celebraturus, abit, Imperator autem per Styracium in oratorium adſcendens, cereos ibi, aeque ac in catechumenis, in cruce, accendit, in oratorio vero divinam liturgiam celebrat, dum patricii interea ac ceteri proceres foris in catechumenis ſubſiſtunt.

V. Divinae autem communionis tempore imminente, praepoſitus a man- D dato cerimoniarum magiſtrum iubet, ut duos ſilentiarios, Patriarcham vocaturos, mittat, quem per Styracium in oratorium, ubi Imperator eſt, adducunt. Poſtquam Imperator e Patriarchae manu corpus et ſanguinem Domini accepit, cubiculum intrat, in quo patricii, ſtrategi, domeſtici, et ſupremis officiis admoti, ſacra communione a Patriarcha impertiuntur: quibus omnibus egreſſis, dum Patriarcha, Imperatore ad portam cubiculi ſui con-

ſtituto, deſcendere vult, ſe invicem adorant; Patriarcha ad ſacram liturgiam celebrandam abit. Qua ad finem perducta, Imperator mutata veſte per triclinium ſancti ſepulcri tranſit, cubiculariis vela et cortinas, quae ibi ſunt, portantibus, et per lateritiam ſubſtructionem, cochleamque, triclinium Danubium intrat, ubi veneranda menſa eius repoſita, et protoſpatharii barbati, ſpatharocandidati, manclavitae, ceterique miniſtri omnes, congregati ſunt: ex his, quos coenae adhiberi Imperator iuſſerit, ibi, ceteri proceres, ſinguli in ſuo cubiculo, manent.

VI. Imperator in triclinium Anaſtaſii adſcendit, et, veſtibus exutis, in ſuo dibeteſio manet: ſilentiarii vero advocatum Patriarcham ad cochleam ducunt, ubi, dum prope portam, in triclinium, ubi menſa poſita eſt, ducentem, reſidet, praepoſitus id Imperatori indicat, qui praepoſitum iubet, ut Patriarcham arceſſat; ipſe ſago ſuo indutus, ad menſam Patriarcham excipit, qui veniens, ſacerdotes ad ſtichum, ſeu orationem dicendam, vocat. Imperator deinde ſagum ſuum, Patriarcha vero omophorium deponit, quod ſacerdotes poſtquam accepere, abeunt. Interea dum menſae Imperator et Patriarcha adſident, duo cubicularii cucumaria afferunt, ac ſemel bibunt, deinde, amicis ingreſſis, omnis menſae ordo peragitur: poſtquam vero ſurrexere amici, et egreſſi ſunt, Imperator et Patriarcha remanent, cubicularii rurſus cucumaria afferunt, et, poſtquam adhuc ſemel potum ſumſere, ſurgunt, et Patriarcha paulo ante egreſſus, omophorium, Imperator ſagum ſuum, induit, dictaque oratione, Patriarcha Imperatori benedictionem dat, ſacerdotes abeunt. Poſtquam vero adhuc paulisper Imperator et Patriarcha converſati ſunt, poſt adorationem et ſalutationem mutuam egrediuntur, et Patriarcham quidem praefectus cubiculi ad cochleam, inde ſilentiarii ad inferiora, conducunt, Imperator vero, quamdiu cupit et lubet, ibi permanet.

VII. Sciendum eſt, ſi Imperator proceſſionem e ſuperiori palatio, ſeu triclinio Anaſtaſiano, inſtitui non

A προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι ἀλλήλους, καὶ ἀπελθὼν ὁ πατριάρχης ἐκτελεῖ τὴν θείαν λειτουργίαν ἅπασαν. Τελεσθείσης δὲ τῆς θείας λειτουργίας, διέρχεται ὁ βασιλεὺς, ἠλλαγμένος, διὰ τοῦ τρικλίνου τῆς ἁγίας σοροῦ, βασταζόντων τῶν κουβικουλαρίων τὰ ἐκεῖσε ὄντα βῆλα τε καὶ κορτίνας, καὶ ἀνέρχεται ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ βισαλωτοῦ καὶ τοῦ κοχλίου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ δανουβίῳ τρικλίνῳ, καὶ ἵσταται ἡ τιμία αὐτοῦ τράπεζα ἐκεῖσε, καὶ μένουσιν ἐκεῖσε ἀσπαθάριοι βαρβάτοι, σπαθαροκανδιδάτοι, καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ μαγλαβίου, καὶ λοιποὶ ἅπαντες οἰκειακοί, καὶ τότε οἱ μὲν κληθέντες ἐξ αὐτῶν ἐκδέχονται ἐκεῖσε, οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες ἕκαστος ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ.

B ϛʹ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνελθὼν ἐν τῷ ἀναστασιακῷ τρικλίνῳ, καὶ ἀπαλλάξας μένει μετὰ τὸ διβητήσιον αὐτοῦ, οἱ δὲ σιλεντιάριοι, προσκαλεσάμενοι τὸν πατριάρχην, ἀναφέρουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ κοχλίου, καὶ καθίσας ἐκεῖσε πλησίον τῆς εἰσαγούσης πύλης ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἡ τράπεζα ἵσταται, μηνύει τῷ βασιλεῖ ὁ πραιπόσιτος, ὁ δὲ βασιλεὺς κελεύει τῷ πραιποσίτῳ, προσκαλέσασθαι τὸν πατριάρχην, καὶ ἵσταται ὁ βασιλεὺς, φορῶν τὸ σαγίον αὐτοῦ, ἐν τῇ τραπέζῃ, ἐκδεχόμενος τὸν πατριάρχην, καὶ καταλαβόντος τοῦ πατριάρχου, προσκαλοῦνται παρὰ τοῦ πατριάρχου οἱ ἱερεῖς, καὶ ποιοῦσι τὸν στίχον. Καὶ εἶθ' οὕτως ὁ μὲν βασιλεὺς C ἐκβάλλει τὸ σαγίον αὐτοῦ, ὁ δὲ πατριάρχης τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, καὶ λαβόντες αὐτὸ οἱ ἱερεῖς, ἐξέρχονται. Καὶ καθίσαντες ἐν τῇ τραπέζῃ ὅ, τε βασιλεὺς, καὶ ὁ πατριάρχης, εἰσφέρουσι τὰ κουκουμάρια κουβικουλάριοι δύο, καὶ πίνουσι πρὸς ἅπαξ, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσέρχονται οἱ φίλοι, καὶ ἐπιτελεῖται ἡ συνήθεια πᾶσα τοῦ τραπεζίου· καὶ ἀναστάντων τῶν φίλων καὶ ἐξελθόντων, μένει ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ εἰσφέρουσι πάλιν οἱ κουβικουλάριοι τὰ κουκουμάρια, καὶ πιόντες πάλιν πρὸς ἅπαξ ἀνίστανται, καὶ ὁ μὲν πατριάρχης μικρὸν ὑπεξελθὼν, βάλλει τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ σαγίον αὐτοῦ, καὶ εἰπόντες τὸν στίχον, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ ὁ πατριάρχης εὐλογίας, καὶ D ἐξέρχονται οἱ ἱερεῖς. Καθέζεται δὲ ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης μικρὸν, ὁμιλοῦντες πρὸς ἀλλήλους, εἶτα προσκυνήσαντες ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι ἐξέρχονται, καὶ ὁ μὲν πατριάρχης προπέμπεται ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος τοῦ κουβουκλείου μέχρι τοῦ κοχλίου, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὑπὸ σιλεντιαρίων ἕως κάτω. Ὁ δὲ βασιλεὺς διαγίνεται μετὰ ταῦτα, ὡς δ' ἂν κελεύῃ, καὶ βούληται.

MS. fol. 75. b.

ζʹ. Ἰστέον, ὅτι εἰ μὲν οὐ κελεύει ὁ βασιλεὺς, ποιῆσαι τὴν προέλευσιν ἀπὸ τοῦ ἄνω παλατίου, ἤγουν ἀπὸ τῶν ἀναστασιακῶν τρικλίνων, τελεῖται

ὄντος. Ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος τῆς ἁγίας σοροῦ ἠλλαγμένος, ἵσταται ἐν τῷ τῆς ἁγίας σοροῦ τρικλίνῳ, ἔνθα τὰ βῆλα κρέμανται, ἑστώτων καὶ ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ ἵστανται σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ κουβικουλάριοι, καὶ δέχεται ἐκεῖσε τούς τε πατρικίους καὶ στρατηγούς, καὶ προσκυνήσαντες τὸν βασιλέα, ἀνίστανται, λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, λέγει· Κελεύσατε. Αὐτοὶ δὲ τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθούς. Ὁ δὲ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπ' αὐτῶν, διέρχεται διὰ τῶν βαθμίδων τῶν κατερχομένων ἀπὸ τὸ Βανάριον *, καὶ ἐλθὼν εἰς τὰ βάθρα τῆς κάτω προελεύσεως, ἔνθα, προκένσου γινομένου ἐν τοῖς ἐκεῖσε, ἵσταται ἡ προέλευσις, ἵσταται ὁ βασιλεύς, οἱ δὲ πατρίκιοι ἑνωθέντες τῇ συγκλήτῳ ἁπάσῃ, πάρεισι πάλιν μετ' αὐτῶν, ὁ δὲ πραιπόσιτος δίδωσι νεῦμα τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε· ἀποκριθέντες δὲ ἅπαντες λέγουσιν· εἰς πολλοὺς χρόνους· ὁ δὲ τῆς καταστάσεως κατὰ βάθρον λέγει· Καπλάτε Δόμινι· ἐκτελοῦσι δὲ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε τὴν ἅπασαν τάξιν τῆς προελεύσεως, ὡς ἀνωτέρω προειρήκαμεν.

* ſc. τοῦ Φαναρίου.

A iubeat, hos ritus obſervari. Imperator a cubiculo S. Sepulcri in mutatoriis egreſſus, in triclinio, quod ibi eſt, ſubſiſtit, ubi vela ſuſpenſa ſunt, et praefecti cubiculo, et, pone Imperatorem, ſpatharocubicularii et cubicularii ſtant: ibi patricios et ſtrategos excipit, qui, Imperatore adorato, ſurgunt, praepoſitus vero, ſigno ab Imperatore accepto, ait: *Iubete:* ceteri: *in multa bonaque tempora.* Ab his ſtipatus Imperator, per gradus, a Phanario ducentes, deſcendit, et, poſtquam ad gradus inferioris proceſſionis acceſſit, ubi, qui B proceſſuri ſunt, conveniunt, ſubſiſtit, patricii cum ſenatu coniuncti adſunt, praepoſitus vero, ſigno cerimoniarum magiſtro dato, *Iubete* ait: cui reliqui omnes: *in longa bonaque tempora,* reſpondent. Poſtremo cerimoniarius ad gradus conſtitutus, ait: *Caplate Domini*, et ſic ab eo loco ſolennem proceſſionem, ut diximus, inſtituunt.

MS. fol. 76. a.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν εἰ τύχῃ ἡ ἑορτὴ τῆς ὑπαντήσεως τῇ β'. τῆς α'. ἑβδομάδος.

Δίδοται μετατάσιμον ὥρᾳ α'. τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐν τῷ Λαυσιακῷ τρικλίνῳ, καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ σαγίου, ἀνέρχεται ἐν τῇ Μαναύρᾳ, καὶ στὰς ἄνωθεν τῶν γραδηλίων ἐν τῷ πρασίνῳ λίθῳ, διαλαλεῖ ἐκεῖσε τὸν λαόν, τὸ ἐν ἁγνείᾳ καὶ φόβῳ Θεοῦ ἐκτελέσαι τὴν πανσέβαστον καὶ ἁγίαν ἑορτήν. Καὶ εἶθ' οὕτως ἐπιτρέπει ἀσηκρήτῃ, καὶ ἐπαναγινώσκει τὸ ἐπαναγνωστικόν, τελεσθείσης δὲ τῆς ἀναγνώσεως, εὐφημεῖ πᾶς ὁ λαὸς τὸν βασιλέα· μετὰ δὲ τὴν εὐφημίαν τοῦ λαοῦ, ἀποκρίνει ὁ βασιλεύς, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ εὐωνύμου μέρους τῆς Μαναύρας, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἀσπαθαρίων, διέρχεται διὰ τῶν ἐξκουβίτων καὶ τῶν σχολῶν, διὰ τῆς μικρᾶς πύλης τῆς Χαλκῆς, εἰσέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, καὶ ἅπτει κηρούς· ὁ δὲ πατριάρχης δέχεται αὐτὸν ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, ἐν τῇ πύλῃ τῇ εἰσαγούσῃ ἔνδον τοῦ ναοῦ, καὶ εἰσέρχονται ἀμφότεροι μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν.

Obſervanda, quando feſtum Purificationis S. Mariae in feriam ſecundam primae ſeptimanae incidit.

C

Hora prima eius diei in Lauſiaco triclinio ritu ſolenni Imperator excipitur, qui ſago indutus, egreditur, et ad Magnauram abit, ubi in praſino lapide ſupra gradus conſtitutus, populum, ad celebrandam cum reverentia et metu ſacram et venerandam diem, hortatur. Quo facto, ſecretarius iuſſu eius lectionem recitat, eaque finita, populus fauſta quaevis Imperatori apprecatur: qui poſt ſolennem acclamationem populo reſpondet, perque ſiniſtram Ma- D gnaurae partem, ſtipatus a praepoſito, ceteriſque cubiculariis et protoſpathariis, per excubias ſcholaſque tranſit, perque parvam portam aeneam ad ſacrum puteum accedit, cereoſque accendit. Ibi Patriarcha ipſum, ini anua ad templum ducente, excipit, unde ambo ad ſacras portas pergunt.

β'. Ἅψας δὲ κηροὺς ὁ βασιλεὺς καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ. Καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἀπέρχεται ἐν τῷ μητατωρίῳ τῷ

II. Cum cereis autem accenſis precatus Imperator, eos praepoſito tradit, et poſtquam ſe invicem Imperator et Patriarcha venerati ſunt, ille ad metato-

rium abit, hoc enim die ſacrarium non intrat: finito officio tertiae et ſextae, e metatorio egreditur. Poſt Patriarchae ſalutationem per dextram templi, narthecis et horologii, partem, ad occidentalem magnam portam, quae in Athyrem ducit, progreditur. Inde equo vectus Imperator, per Milium, forum, longamque porticum Mauriani et Petrii, ad S. Deiparae in Blachernis abit. Quo poſtquam venit, equo deſcendit, et ad catechumena abit, precatus vero cereos in throno ſancti ſepulcri, in oratorio, et cruce exteriori catechumenorum accendit, indeque egreſſus, ad triclinium Anaſtaſii abit, et ibi quoque omnia peragit, ſcilicet veſtes mutantur, et ſolennis exceptio fit. Proceſſionis vero occurſus, divinae liturgiae introitus, et ſupplicatio, ut ſupra de prima eiusdem feſti cerimonia animadverſum fuit, peragitur.

A γὰρ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὁ βασιλεὺς οὐκ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ τελέσας τὴν τριτοέκτην, ἐξέρχεται ἐκ τοῦ μητατωρίου. Καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι, διέρχεται μὲν ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ ναοῦ, τοῦ νάρθηκος, καὶ τοῦ ὡρολογίου, καὶ ἐξέρχεται ἐν τῇ πρὸς δύσιν οὔσῃ μεγάλῃ πύλῃ, τῇ ἐξαγούσῃ ἐπὶ τὸν ἀθύραν. Ἱππεύσας δὲ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, διέρχεται διὰ τοῦ μιλίου, φόρου τε καὶ τοῦ μακροῦ ἐμβόλου τοῦ Μαυριανοῦ, καὶ τοῦ Πετρίου, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις. Κἀκεῖσε καταλαβὼν, κατέρχεται ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ ἀνέρχεται ἐν τοῖς κατηχουμενίοις, εὐξάμενος δὲ ἅπτει κηροὺς, ἔν τε τῷ παρακυπτικῷ B τῆς ἁγίας σοροῦ, ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, καὶ ἐν τῷ ἔξω σταυρῷ τῶν κατηχουμενίων, ἐξελθὼν ἀπὸ τῶν MS. fol. 76. b. ἐκεῖσε, ἀπέρχεται ἐν τῷ ἀναστασιακῷ τρικλίνῳ, καὶ εἶθ' οὕτως ἐκτελεῖ ἅπαντα, οἷον τά τε ἀλλάξιμα καὶ αἱ δοχαί. Ἡ τε τῆς λιτῆς ὑπάντησις, καὶ ἡ τῆς θείας λειτουργίας εἴσοδός τε καὶ προσευχὴ, ὃν τρόπον ἀνωτέρω ἐν τῇ πρώτῃ καταστάσει τῆς αὐτῆς ἑορτῆς ἐξεθέμεθα.

CAP. XXVIII.

Obſervanda in Dominica Orthodoxiae.

Patriarcha veſperi die ſabbati ad templum ſanctiſſimae Deiparae in Blachernis, unaque metropolitae, archiepiſcopi, epiſcopi, qui forte eo die in urbe verſantur, clerici quoque magnae eccleſiae et templorum ſuburbanorum, et quicunque vitam ſolitariam in omnibus monaſteriis per hanc a Deo cuſtoditam urbem agunt, abeunt, et hymnum nocturnum in templo venerando recitant. Poſtera die, quae dominica eſt, Patriarcha cum dictis omnibus, e templo cum ſolenni pompa per porticum publicam progreditur; Imperator vero e palatio egreſſus, ſagum ferens, per portam ſpatharicii tranſit, ſtipatusque a cubiculariis, ſagis ſuis veſtitis, per Magnauram et tranſitus eius ſuperiores, perque ligneam ſcalam magnae eccleſiae catechumena intrat, et ibi cum cereis accenſis precatus, tum ipſe, tum ceteri omnes ſecundum ordinem ſuum mutatoria alba induunt. Proceſſione appropinquante, ſilentium datur, Imperator ex metatorio catechumenorum proce-

ΚΕΦ. ΚΗ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ τῆς Ὀρθοδοξίας.

C Ἀπέρχεται ὁ πατριάρχης ὀψὲ τοῦ σαββάτου ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις, συναπέρχονται δὲ αὐτῷ μητροπολῖται, ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι, ὅσοι δ' ἂν τύχωσιν ὄντες τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν τῇ πόλει, ὁμοίως καὶ οἱ κληρικοὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ οἱ τῶν ἔξω ἐκκλησιῶν, καὶ ὅσοι δ' ἂν ἐν πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὸν μονήρη βίον ἀσκοῦσιν, ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει, καὶ ἐκτελοῦσιν ἅπαντες παννύχιον ὕμνον ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ. Τῇ δὲ ἑξῆς, ἥτις ἐστὶ κυρία τῶν ἡμερῶν, ἐξέρχεται ὁ πατριάρχης, μετὰ τῶν προῤῥηθέντων ἁπάντων, ἐκ τοῦ ναοῦ μετὰ τῆς λιτῆς, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ δημοσίου ἐμβόλου. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ παλατίου, φορῶν σα- D γίον, διὰ τῆς πύλης τοῦ σπαθαρικίου, καὶ δορυφορούμενος ὑπό τε τῶν τοῦ κουβουκλείου, φορούντων τὰ σαγία αὐτῶν, διέρχεται διὰ τῆς Μαναύρας καὶ τῶν διαβατικῶν αὐτῆς τῶν ἀνωτέρων, καὶ διὰ τῆς ξυλίνης σκάλας εἰσέρχεται ἐν τοῖς κατηχουμενίοις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς κατηχουμενίοις καὶ εὐξάμενος ἅπτων κηροὺς ὑπαλλάσσει, ὡσαύτως καὶ πάντες κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν, τὰ ἀλλαξίματα αὐτῶν τὰ ἄσπρα. Τῆς δὲ λιτῆς ἐγγιζούσης, δίδοται σιλέντιον, καὶ ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ μητατωρίου

τῶν

τῶν κατηχουμενίων, καὶ δέχονται αὐτὸν οἱ πατρίκιοι ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τοῦ σεκρέτου μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, καὶ πίπτουσιν. Εἶτα λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, δίδωσι τῷ τῆς καταστάσεως καὶ λέγει· Κελεύσατε. καὶ αὐτοὶ ὑπερεύχονται· εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.

β'. Κἀκεῖθεν δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ MS. fol. 77. a. πάντων, βασταζόντων κηρία ὑποφίαλα, κατέρχεται διὰ τοῦ μεγάλου κοχλίου, καὶ διὰ τοῦ διδασκαλείου, ἔνθα τὰ πασχάλια, καὶ κατελθὼν τὰ γραδήλια, οὐκ εἰσέρχεται ἐν τῷ μεγάλῳ νάρθηκι, ἀλλ' ἐκνεύσας ἀριστερὸν ἐπὶ τὸ μητάτον ἀπὸ τοῦ τριγώνου, λέγοντος ὁ τῆς καταστάσεως κατὰ βάθρον· Καπλᾶτε Δόμινοι· καὶ κατέρχεται τὰ γραδήλια τοῦ Ἀθύρου, καὶ δέχεται ἐκεῖσε τὴν λιτήν. Ἅψας δὲ κηροὺς, καὶ εὐξάμενος, προσκυνεῖ τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, ὡσαύτως καὶ ἀσπάζεται τὸν πατριάρχην, καὶ διέρχεται ἔμπροσθεν τῆς λιτῆς. Ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ἄρχεται τὸ τροπάριον, τὴν τῶν ἀληθινῶν δογμάτων, τὸ αὐτὸ ψαλλόντων καὶ πάντων τῆς προελεύσεως. Ὁ δὲ βασιλεὺς, εἰσελθὼν ἐν τῷ νάρθηκι, καθέζεται, μέχρις ἂν καταλάβῃ ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς λιτῆς. Καὶ τοῦ πατριάρχου καταλαβόντος, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἵστανται ἀμφότεροι ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἅψας κηροὺς εὔχεται, ὁ δὲ πατριάρχης τελεῖ τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου, καὶ εὐξάμενος ὁ βασιλεὺς ἐπιδίδωσι τὰ κηρία τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ τῆς καταστάσεως. Τοῦ δὲ πατριάρχου τὴν εὐχὴν τελέσαντος, καὶ προσκυνήσαντος τοῦ βασιλέως τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, κρατήσαντες δὲ ἀλλήλων τὰς χεῖρας, διέρχονται μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος ἐκνεύσαντες, εἰσέρχονται ἐν τῇ σωλαίᾳ, καὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, κἀκεῖσε λαβὼν κηροὺς ὁ βασιλεὺς εὔχεται, εἶτα δίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ. Καὶ ἀλλήλους προσκυνήσαντες ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον πρὸς τὸ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐκτελέσαι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπέρχεται εἰς τὸ μητατώριον, ἐκτελῶν ἐκεῖσε τὴν θείαν λειτουργίαν· ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸ θυσιαστήριον ὁ βασιλεὺς οὐκ εἰσέρχεται.

γ'. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἐν μὲν τῇ προόδῳ τῶν ἁγίων, καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ, τῶν θυρῶν οὐκ ἐξέρχεται, ἐν δὲ τῇ κοινωνίᾳ ἐξέρχεται, καὶ κοινωνεῖ, καὶ τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ μητατωρίου, καὶ ἐπι-

dit, quem patricii una cum univerſo ſenatu in magno triclinio Secreti excipiunt, et procidunt. Deinde praepoſitus, ſigno ab Imperatore dato, magiſtro cerimoniarum annuit, qui dicit: *Iubete*: ipſi *in multa bonaque tempora*, acclamant.

II. Sic ab omnibus, cereos cum phialis geſtantibus, ſtipatus, et per magnam cochleam et didaſcalium, ubi cycli paſchales conſtituuntur, perque ſcalam digreſſus, magnum narthecem non intrat, ſed ad laevam ſupra metatum a trigono divertitur: cerimoniarius vero ad ſcalas conſtitutus, ait: *Caplate Domini*, perque ſcalam Athyris deſcendit, atque ibi proceſſionem excipit. Accenſis autem cereis, precatur, et venerandam crucem et ſacrum evangelium adorat, Patriarcham ſalutat, et ante ſolennem pompam procedit. Cerimoniarius troparium: *veri cultus imaginum*, orditur, quod omnes procedentes canunt. Imperator interea narthecem ingreſſus, ſedet, et tantiſper, dum Patriarcha cum proceſſione venit, expectat. Poſtquam vero is cum proceſſione advenit, ſurgit, et uterque ad regias portas ſubſiſtunt, ubi Imperator quidem cum cereis ardentibus precatur, Patriarcha autem preces introitus inſtituit, Imperator, finitis precibus, cereos praepoſito, ſiic cerimoniarum magiſtro, tradit. Patriarcha poſtquam ritum introitus celebravit, et Imperator ſacrum evangelium adoravit, prehenſis invicem manibus, per medium templi tranſeunt, perque obliquitatem ambonis ſoleam intrant, ſacrisque ianuis adſtant: ubi cum cereis Imperator precatur, deinde eos praepoſito reddit. Et poſtquam ipſe et Patriarcha ſe invicem adorarunt, hic ſacrarium, ſanctae liturgiae celebrandae cauſa, Imperator, divinos ritus peracturus, metatorium petit: hoc enim die ſacrarium intrare non ſolet.

III. Porro ſciendum, in proceſſu ſanctorum et agape Imperatorem ex portis illis non progredi, in communione autem prodire et communicare ſolere, finitaque divina liturgia, ex metatorio pro-

dire, ſeque Patriarchae adiungere, deinde utrumque ad ſacrum puteum procedere, et, poſt mutuam adorationem, et ſalutationem, Imperatorem, per locum editum parvae ianuae aeneae, intrare, deinde per ſcholas et excubias tranſire, dicente cerimoniario; *Caplate Domini.* In conſiſtorio ſenatus omnis, fauſta Imperatori venienti apprecans, magiſter vero cerimoniarum, et ſilentiarii in onopode, bonis ominibus eum proſequentes, conſiſtunt. Imperator, per Auguſtale, palatium intrat, ubi convivio inſtructo, miſſus afferuntur, ſtatimque omnes veſtes mutant. Imperator in ſcaramangio, aeque ac convivae, quos vocari iuſſit, pretioſae menſae adſident, Cubicularii autem hoc die ei non adſtare ſolent [a].

A ται τῷ πατριάρχῃ, καὶ διέρχεται ἀμφότεροι μέχρι τοῦ ἁγίου φρέατος, προσκυνήσαντες δὲ ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, καὶ διὰ τοῦ χύτου τῆς μικρᾶς πύλης τῆς χαλκῆς εἰσελθὼν, διά τε τῶν σχολῶν καὶ τῶν ἐξσκουβίτων διερχόμενος, λέγοντος τοῦ τῆς καταστάσεως· Καπλάτε Δόμινι. Καὶ καταλαβόντος ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, μένει μὲν ἐκεῖσε ἡ σύγκλητος, ὑπερευχομένη τὸν βασιλέα, ὁ δὲ τῆς καταστάσεως καὶ οἱ σιλεντιάριοι μένουσιν εἰς τὸν ὀνόποδα, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ ὁμοίως. Ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τοῦ αὐγουστέως, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ, τοῦ δὲ κλητωρίου στοιχηθέντος, γίνονται μίνσαι, καὶ εὐθέως ἀπαλλάττουσιν ἅπαντες. B Ὁ δὲ βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης ἀπὸ σκαραμαγγίου, καὶ οὓς ἐκέλευσε καλέσαι, καὶ αὐτοὶ ἀπὸ σκαραμαγγίων· οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παραστάσιμον οὐ ποιοῦσιν [a]. MS. fol. 77. b.

IV. Sciendum quoque eſt, hos ritus olim quidem obſervatos, nunc vero ad introitum uſque, ut dictum eſt, omnia aliter ab Imperatore inſtitui ſolere. In introitu vero bema ingreditur, ubi et ſacram menſam et inſtratum adorat, perque latera ſacelli, et cochleae, quae pone concham eſt, in catechumena adſcendit, metatorium intrat, tunicam ſuam tantum mutat, ac divinum evangelium, et Extenſam audit: deinde praefectus menſae una cum tricliniariis epulas parat. Egreſſi autem domini, ad metatorium Patriarchae abeunt, ſtatimque miſſus afferuntur, tunc dibeteſia ſua exuunt, et uſque dum divina liturgia celebrata eſt, et Patriarcha adſcendit, expectant. Praepoſiti in aditu, per quem advenit Patriarcha, conſident, cuius advenientis manus oſculantur, deinde abeunt, eumque ad dominos adducunt. Is, exutis veſtibus ſuis, egreditur, et cum dominis menſae accumbit, vocati ad convivium intrant, et una cum his epulantur, quibus ſurgentibus, Domini rurſus per porticus ad palatium abeunt. Sciendum eſt, magiſtros, praepoſitos et patricios ex oeconomico cereos, ſub Domino Theophylacto autem, etiam unguenta odora, accipere. Dominus Theophylactus Patriarcha in parte oratorii ſancti Theophylacti etiam convi-

δ'. Ἰστέον, ὅτι τὸ παλαιὸν ὁ τοιοῦτος τύπος ἦν· νῦν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ ἄλλα πάντα ἐκτελεῖ, μέχρι τῆς εἰσόδου, καθὼς εἴρηται. Εἰς δὲ τὴν εἴσοδον εἰσέρχεται εἰς τὸ βῆμα ἔνδον, καὶ προσκυνοῦσι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ τὴν ἐνδυτὴν, καὶ διὰ πλαγίας τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τοῦ κοχλίου, τοῦ ὄπισθεν τῆς κόγχης, ἀνελθὼν εἰς τὰ κατηχού- C μενα, εἰσέρχονται εἰς τὸ μητατώριον, καὶ ἀπαλλάσσουσι τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας καὶ μόνον, καὶ ἀκούουσι τοῦ θείου εὐαγγελίου, καὶ τῆς ἐκτενοῦς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται ὁ τῆς τραπέζης, μετὰ τῶν ἀρτοκλινῶν, καὶ στοιχεῖ τὸ κλητώριον. Καὶ ἐξέρχονται οἱ δεσπόται, καὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ μητατώριον τοῦ πατριάρχου, καὶ εὐθὺς δίδονται μίνσαι, ἐκδυόμενοι τὰ διβητήσια αὐτῶν, καὶ ἐκδέχονται τοῦ τελειωθῆναι τὴν θείαν λειτουργίαν, καὶ ἀνελθεῖν τὸν πατριάρχην. Οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἀπέρχονται, καὶ καθέζονται εἰς τὴν ἄνοδον, δι' ἧς ὁ πατριάρχης ἀνέρχεται, καὶ τὸ ἀνελθεῖν αὐτὸν, κρατοῦσι τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἀσπαζόμενοι αὐτὰς, καὶ ἀπελθόντες εἰσάγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς δεσπό- D τας. Καὶ ἐκβαλὼν ὁ πατριάρχης τὰ ἀλλαξίματα αὐτοῦ, λαβὼν τοὺς δεσπότας, ἐξελθὼν, ἀκουμ- MS. fol. 78. a. βίζει μετ' αὐτῶν τῆς τραπέζης, καὶ εἰσέρχονται οἱ κληθέντες, καὶ ἀριστοῦσι μετ' αὐτῶν, καὶ τὸ ἀναστῆναι αὐτοὺς, ἀπέρχονται πάλιν οἱ δεσπόται διὰ τῶν διαβατικῶν εἰς τὸ παλάτιον. Ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ κηρία ἐκ τοῦ οἰκονομείου λαμβάνουσιν οἵ τε μάγιστροι, καὶ πραιπόσιτοι, καὶ πατρίκιοι, ἐπὶ δὲ τοῦ κυρίου Θεοφυλάκτου καὶ θυμιάματα εὔοσμα, ἀλλ' ἦν καὶ δόλκιον ἐποίει ὁ κύριος Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης, ἐπὶ τὸ μέρος τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου

a) Hoc non ita pridem conſtitutum eſt.

a) Τοῦτο ἐσχατὸν ἐτυπώθη.

Θεοφυλάκτου, καὶ οἱ δεσπόται ἀπήλαυον τοῦ δουλκίου μετὰ τῶν μαγίστρων, καὶ τῶν πραιποσίτων, καὶ λοιπῶν, ὧν ἐκέλευσαν.

vium inſtruxit, cui Domini cum magiſtris, praepoſitis, ceteriſque, quos iuſſerant, interfuere.

ΚΕΦ. ΚΘ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ κυριακῇ τῆς μέσης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν, ἡνίκα τὸ τίμιον καὶ ζωοποιὸν ξύλον τοῦ σταυροῦ προσκυνεῖται.

Προσέρχονται ἐνόχως ἐν τῷ παλατίῳ, οἵ τε πατρίκιοι, ἀσπαθάριοί τε καὶ δομέστικοι, καὶ οἱ τοποτηρηταὶ καὶ οἱ οἰκειακοὶ ἅπαντες, καὶ ἀνοίγει τὸ παλάτιον τάχιον, καὶ εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι φοροῦντες τὰ σαγία αὐτῶν ἀπὸ σκαραμαγγίων, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ σκαραμαγγίων, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ μεγάλου τρικλίνου, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ ναῷ τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ προσκυνήσαντες τὰ τίμια ξύλα, ἐξέρχονται πάλιν, καὶ καθέζονται ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ. Καὶ τῆς ὥρας ἐγγιζούσης πρὸς τὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ, εἰσέρχονται, ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν κοινῶν ἡμερῶν, ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῆς προελεύσεως, καὶ ἡνίκα ἐγγίσῃ ἡ ὥρα καὶ στοιχηθῇ τὸ κλητώριον, γίνονται μίνσαι, καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἀκκουμβίζει ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ τῆς προελεύσεως. Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις, τῇ ἑορτῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ἤλλασσον οἱ ἀξιωματικοὶ εἰς τὸ κονσιστώριον χλανίδια λευκά, καὶ ἡνίκα κατέλαβεν ὁ καιρὸς, ἐξήρχοντο οἱ δεσπόται, καὶ ἐδέχοντο αὐτοὺς οἱ πατρίκιοι εἰς τὸν ὀνόποδα, οὐχὶ δὲ ἔσω τοῦ πορτικοῦ, εἰς τὸν αὐγουστία, καὶ εἰ μὲν οὐκ ἦν κυριακὴ, ἔπιπτον κάτω, προσκυνοῦντες τοὺς δεσπότας, MS. fol. 78. b. καὶ οὕτως κατήρχοντο εἰς τὸ κονσιστώριον. Εἰ δὲ ἦν κυριακὴ, οὐκ ἔπιπτον κάτω προσκυνοῦντες, ἀλλὰ μέχρι τῶν γονάτων ἐποίουν τὸ σέβας τῆς προσκυνήσεως.

CAP. XXIX.

Obſervanda in Dominica mediae hebdomadis Ieiuniorum, quando venerandum et vivificum crucis lignum adoratur.

Patricii, protoſpatharii, domeſtici, et vicarii miniſtrique omnes, noctu ad palatium procedunt, quo ſtatim aperto, patricii ſua ſaga et ſcaramangia, ceteri ſcaramangia, geſtantes, intrant, perque magnum triclinium digreſſi, S. Deiparae Phari templum petunt, adoratoque ibi venerando crucis ligno, rurſus diſcedunt, et in Hippodromo conſident. Hora, qua palatium intrare debent, appropinquante, magnum triclinium proceſſionis, ut reliquis communibus diebus, ingrediuntur, ubi, ſuo tempore, convivio inſtructo, miſſus afferuntur, et egreſſus Imperator, venerandae menſae ſuae in eodem proceſſionis triclinio accumbit. Sciendum eſt, priſcis temporibus, in feſto annuntiationis proceres veſtes ſuas albas in conſiſtorio mutaſſe, et tempore inſtante, Dominos diſceſſiſſe, et in onopodio, non tamen intra porticum, in Auguſtali, a patriciis exceptos eſſe: quod ſi non in dominicam incidebat, in terram proni Imperatores adorarunt, et ſic in conſiſtorium abiere: ſin erat dominica, adorantes non in terram procubuere, ſed flexo tantum genu honorem adorationis Imperatori exhibuerunt.

ΚΕΦ. Λ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, εἰ τύχῃ ἡ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῇ κυριακῇ τῆς μέσης ἑβδομάδος.

Ἰστέον δὴ καὶ τοῦτο, ὅτι εἰ μὲν τύχῃ ἡ αὐτὴ ἡμέρα τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῇ κυριακῇ τῆς μέσης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν, τελεῖται οὕτως. Προέρχονται ἅπαντες ἐνόχως ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἀλλάσσουσιν οἱ μὲν πατρίκιοι χλανίδια λευκὰ, ἔχοντα ταβλία ἀπὸ ὀξέων, (ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ ἑορτῇ οὐ φοροῦσι τὰ ὑποχρυσοκλάβαια ταβλίων χλανίδια,) ὡσαύτως καὶ ἡ σύγκλητος ἅπασα ἀπὸ

CAP. XXX.

Obſervanda, ubi inciderit feſtus dies annuntiationis S. Deiparae in dominicam mediae hebdomadis.

Sciendum eſt, ubi feſtus annuntiationis dies in dominicam mediae hebdomadis ieiuniorum inciderit, ſic eum celebrari. Omnes nocturnam proceſſionem ad palatium inſtituunt, patricii quidem tunicis albis cum orbiculis violaceis induti, (hoc enim die tunicas aureis clavis praetextas non gerunt) Senatus quo-

que omnis albis veſtibus, praepoſiti et cubicularii, ut ſemper ſolent. Aperto autem palatio, ſubito omnes a mandato intrant, perque aureum triclinium, templum S. Deiparae Phari petunt, ubi venerando crucis ligno adorato, ſtatim proceſſus ex mandato datur. Hora ſecunda media Imperator procedit, et per Daphnem, accenſis in eius oratorio cereis, ut ſolet, venit, et cubiculum Auguſtalis ingreſſus, mutato dibeteſio ſuo, tempus praeſtolatur. Quo veniente, monitus a cerimoniarum magiſtro praepoſitus, ad Imperatorem ingreditur, eique tempus adeſſe, indicat. Is tunica ſua, ut mos eſt, indutus, progreditur, et per Auguſtale tranſit, unde a cubiculi praefectis ſtipatus, per Stenum aureae manus, ad onopodium adſcendit: in porta aenea ſtantem, patricii et ſtrategi, inter quos medios cerimoniarius adſtat, excipiunt, et poſtquam omnes Imperatorem adorarunt, praepoſitus a mandato ſignum cerimoniario dat, qui dicit *Iubete:* poſthac univerſo ſenatui iuncti ad conſiſtorium abeunt. Imperator ſub camelaucio in lapide porphyretico ſtat, dumque patricii cum ſenatu procidunt, praepoſitus ſilentiario a mandato, in loco inferiori conſtituto, ſignum dat, is dicit: *Iubete.*

II. Ab his ſtipatus Imperator, per excubias, ſcholas, magnamque portam chalces, progreditur, factiones in ſuis ſtationibus, Imperatorem cruce ſignantes, et nihil praeterea agentes, adſunt, notarii etiam Iambos dicunt. Imperator portam ſancti putei ingreſſus, cereos accendit, et precatur, Patriarcha vero eum in porta, a ſacro puteo ad templum ducente, excipit, unde, poſt mutuam adorationem et ſalutationem, templum ingrediuntur. Imperator ad ſanctas ianuas cum cereis accenſis precatus, ſacrarium intrat, ſanctaque menſa adorata, precatur, et e bemate abit, perque ſoleam tranſit. Vnde egreſſuro praepoſitus cereum proceſſionalem tradit, ſtatimque troparium proceſſionis: *Hodie ſalutis noſtrae caput*, omnes cereos tenentes, ordiuntur. Impe-

A λευκῶν χλανιδίων, οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἀλλάσσουσι μετὰ τῶν κουβουκλείου, ὡς εἴθισται αὐτοῖς. Ανοίξαντες δὲ τοῦ παλατίου, τάχιον ἀπὸ κελεύσεως εἰσέρχονται ἅπαντες, καὶ διελθόντες διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου, εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου, καὶ προσκυνήσαντες τὰ τίμια ξύλα, ἐξέρχονται, καὶ εὐθέως ἀπὸ κελεύσεως δίδοται μετατάσιμον. Μεσούσης δὲ τῆς δευτέρας ὥρας ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ διέρχεται διὰ τῆς δάφνης, ἅπτων ἐν τοῖς εὐκτηρίοις κηροὺς, ὡς εἴθισται αὐτῷ, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ αὐγουστέως, καὶ ὑπαλλάξας τὸ διβητήσιον αὐτοῦ, ἐκδέχεται τὸν καιρόν. Καὶ τοῦ καιροῦ καταλαβόντος B δηλωθεὶς ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, εἰσελθὼν δηλοῖ τῷ βασιλεῖ. Καὶ περιβαλλόμενος ὁ βασιλεὺς τὴν χλανίδα αὐτοῦ, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει, ἐξέρχεται καὶ διέρχεται διὰ τοῦ αὐγουστέως, εἶθ' οὕτως δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸν ὀνόποδα, καὶ στάντος αὐτοῦ ἐν τῇ πύλῃ τῇ χαλκῇ, δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, καὶ ἵσταται μέσον αὐτῶν ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ πάντων προσκυνησάντων, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ εἶθ' οὕτως κατέρχονται οἱ αὐτοὶ ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, ἑνούμενοι τῇ συγκλήτῳ ἅπασῃ. MS. fol. 79 a. C Ὁ δὲ βασιλεὺς ἵσταται ὑποκάτω τοῦ καμελαυκίου, ἐν τῷ πορφυρῷ λίθῳ, καὶ πιπτόντων τῶν πατρικίων μετὰ τῆς συγκλήτου, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ ἀπὸ κελεύσεως, τῷ ἑστῶτι κάτω, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε.

β'. Καὶ δορυφορούμενος ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τῶν ἐξκουβίτων, καὶ τῶν σχολῶν, καὶ ἐξέρχεται τὴν μεγάλην πύλην τῆς χαλκῆς, τὰ δὲ μέρη ἵστανται ἐν ταῖς στάσεσιν αὐτῶν, σφραγίζοντα τὸν βασιλέα καὶ μόνον, λέγουσι δὲ καὶ οἱ νοτάριοι τοὺς ἰάμβους. Καὶ εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ πύλῃ τοῦ ἁγίου φρέατος, ἅπτει κηροὺς, καὶ εὔχεται, ὁ δὲ πατριάρχης δέχεται τὸν βασιλέα εἰς τὴν πύλην, τὴν εἰσάγουσαν ἀπὸ τοῦ ἁγίου D φρέατος εἰς τὸν ναὸν, καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι, εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἅπτων κηροὺς, εὔχεται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ εὐξάμενος, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνήσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ εὐξάμενος, ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ βήματος, καὶ διέρχεται διὰ τῆς σωλαίας. Μέλλοντι δὲ ἐξέρχεσθαι τὴν σωλαίαν, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ πραιπόσιτος κηρίον λιτανικὸν, καὶ εὐθέως ἄρχονται τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, κρατοῦσι δὲ κηρία ἅπαντες.

Καὶ

A Καὶ δηρυγευόμενος ὑπὸ πάντων ὁ βασιλεὺς διέρχεται μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐξέρχεται διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, διερχόμενος διά τε τοῦ νάρθηκος τοῦ λουτῆρος, καὶ τοῦ ἀθύρα, ἐξέρχεται ἐν τῷ μιλίῳ, κἀκεῖθεν διέρχεται τὴν μέσην, καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ φόρῳ, καὶ ἀπελθὼν μέχρι τοῦ κίονος, ἔνθα καθίδρυται ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἀνέρχεται τὰ ἔμπροσθεν γραδήλια τοῦ ναοῦ, καὶ ἵσταται ἐκεῖσε, ἐπακουμβίζων τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ καγκέλλου. Ηνίκα δὲ μέλλει ἀνέρχεσθαι τὰ αὐτὰ βάθρα, δίδωσι τῷ πραιποσίτῳ τὸ λιτανίκιον κηρίον. Οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ ἡ σύγκλητος ἵστανται κάτω πλησίον τῶν κιόνων, ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ
MS. fol. 79. b. τῶν ταγμάτων ἵστανται ἐν τῇ μέσῃ τοῦ φόρου, ἔνθεν κἀκεῖσε. Οἱ δὲ ἀσπαθάριοι καὶ οἱ λοιποὶ B βασιλικοὶ ἵστανται ἐκ δεξιῶν τοῦ βασιλέως, ἐν τῇ μέσῃ τοῦ φόρου, ὡσαύτως καὶ ἐξ ἀριστερῶν.

γ'. Καταλαβὼν δὲ ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς λιτῆς διέρχεται μέσον αὐτῶν, τὸ δὲ πολίτευμα ἵσταται ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τῆς προελεύσεως πρὸς τὸ σενάτον, τὰ δὲ ὀρφανὰ ἵστανται ἐν τῇ μέσῃ τῶν ἀξιωματικῶν. Καὶ τοῦ σταυροῦ μέλλοντος ἀνέρχεσθαι τὰ γραδήλια, ἔνθα ὁ βασιλεὺς ἵσταται, ἅπτει κηροὺς ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνεῖ τὸν σταυρὸν, καὶ αὖθις ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ αὐτὸς τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ πήγνυσιν αὐτὰ ἐν τοῖς μανουαλίοις τῆς λιτῆς. Ο δὲ σταυρὸς ἵσταται ἐν τῇ μέσῃ ὄπισθεν τοῦ βασιλέως, πλησίον τῆς C πύλης τοῦ ναοῦ, ὁ δὲ πατριάρχης ἀνέρχεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, μετὰ τῶν κατὰ συνήθειαν συνερχομένων αὐτῷ· οἱ δὲ λοιποὶ κληρικοὶ ἵστανται κάτω εἰς τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ, ἐξ ἀριστερῶν τοῦ βασιλέως. Καὶ τελουμένης τῆς ἐκτενοῦς, ἅπτει ὁ βασιλεὺς κηροὺς, καὶ προσεύχεται, καὶ πάλιν ἐπιδίδωσιν αὐτὰ τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ πήγνυσιν αὐτὰ ἐν τοῖς τῆς λιτῆς μανουαλίοις. Ο δὲ βασιλεὺς κατέρχεται διὰ τῶν βάθρων, καὶ λαμβάνει παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρίον λιτανίκιον, καὶ διέρχεται, δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων ἁπάντων, διὰ τοῦ ἀντιφόρου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ἐμβόλῳ πλησίον D τοῦ Λαύσου, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχεται εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Χαλκοπρατείων, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ νάρθηκι, καθέζεται, προσμένων τὸν πατριάρχην. Καταλαβόντος δὲ τοῦ πατριάρχου, μετὰ τῆς λιτῆς, τὸ μὲν πολίτευμα καὶ τὸ κοινὸν τοῦ κλήρου εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς πύλης τῶν βασιλικῶν πυλῶν, τὰ δὲ ὀρφανὰ, καὶ οἱ μητροπολῖται, καὶ οἱ ἐπίσκοποι, διέρχονται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, προσκυνοῦντες αὐτὸν, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ διὰ τῶν
MS. fol. 80. a. βασιλικῶν πυλῶν. Καταλαβόντος δὲ τοῦ πατριάρ-

rator, omnibus comitantibus, per medium templum tranſit, et per regias portas egreditur, perque narthecem baptiſterii, et Athyrem ad Milium, inde per Mediam, tranſiens, ad forum, et columnam, templo ſancti Conſtantini proximam, pergit; ubi gradus, qui ante templum ſunt, aſcendit, et ibi conſtitutus, dextro cancellorum lateri incumbit. In hanc ſcalam aſcenſurus, proceſſionalem cereum praepoſito reddit. Patricii et Senatus prope columnam, reliqua officia hinc inde in Media fori, protoſpatharii et reliqui Imperatoris miniſtri, ad dextram et ſiniſtram eius, in medio foro, adſtant.

III. Patriarcha cum ſolenni comitatu per eos medios procedit, patres conſcripti in ſiniſtro proceſſionis latere prope Senatum, (aedificii nomen eſt,) orphani in Media procerum, ſtant. Dumque crux per gradus, ubi Imperator ſtat, aſcenſura eſt, cereos accendit, et cruce adorata, eos ſtatim praepoſito, hic cerimoniarum magiſtro tradit, qui eos in candelabris proceſſionis reponit. Crux in Media pone Imperatorem prope templi portam collocatur, Patriarcha vero cum iis, qui una cum ipſo, pro more, advenerunt, in Eccleſiam aſcendit; ceteri autem clerici infra, cum populi turba, ad ſiniſtram Imperatoris adſtant. Finita extenſa, cereos Imperator accendit, et precatur, deinde eos rurſus praepoſito, hic cerimoniarum magiſtro tradit, qui eos in manualibus proceſſionis reponit. Imperator per ſcalam deſcendens, cereum proceſſionalem a praepoſito accipit, et a praedictis omnibus ſtipatus, per Antiſorum digreſſus, porticum prope Lauſi palatium ingreditur, unde ad templum ſanctiſſimae Deiparae Chalcopratiorum procedit, et in narthece aſſidet, Patriarcham expectans. Quo cum proceſſione veniente, ſenatus urbis et clerici communes, per dextram portam regiarum, intrant, orphani, metropolitae, et epiſcopi, in conſpectu Imperatoris tranſeunt, eoque adorato, per regias ianuas templum ingrediuntur. Adveniente Patriarcha, Imperator

ſurgit, et poſt mutuam adorationem, et ſalutationem, abeunt, et ante regias portas conſiſtunt: ubi Patriarcha preces introitus recitat, Imperator, cereis a praepoſito traditis, precatur, poſt eos rurſus praepoſito, hic cerimoniario, reddit.

IV. Precibus a Patriarcha finitis, venerandam crucem et immaculatum evangelium adorat, et prehenſa Patriarchae manu, ambo per medium templum in ſoleam intrant, et ad ſacras ianuas diſcedunt. Vbi poſtquam cum cereis ardentibus Imperator precatus eſt, eos praepoſito reddit, et ſacrarium petit, ubi ad aram procumbens, adlatum a praepoſito apocombium, inibi reponit, perque ſiniſtrae partis obliquitatem, ad ſanctum ſepulcrum abit, et ad ſacras ianuas conſtitutus, et cum cereis accenſis precatus, Sacrarium intrat, ſanctaque menſa adorata, apocombium in ea reponit, et poſtquam eam circulatim incenſavit, diſcedit. Eodem ritu, in oratorio ad ſiniſtram precatus, apocombio in ſacra menſa repoſito, abit, perque ligneam ſcalam ad catechumena, ſacram liturgiam hic quoque celebraturus, abit. Tempore divinae communionis duo ſilentiarii ad Patriarcham vocandum abeunt, qui aſcendit, et Imperatori ſanctum corpus et pretioſum ſanguinem impertit. Poſt communionem Imperator metatorium intrat, et cerimoniarius, ſigno a praepoſito accepto, omnes Senatores vocat, qui e manibus Patriarchae communionem accipiunt. Sic e metatorio Imperator egreditur, et poſtquam ipſe et Patriarcha ſe invicem ſalutarunt, hic ad divinam liturgiam celebrandam deſcendit, Imperator ſcaramangium aureis clavis, induit, enſemque, gemmis et margaritis ornatum, ſumit; patricii vero et cubiculo praefecti ſaga purpurea geſtant. Finita divina liturgia, Patriarcha aſcendit, et poſt mutuam ſalutationem et adorationem, Imperatori benedictum panem, hic ipſi apocombium, Patriarcha Imperatori unguenta tradit.

V. Imperator, a Patriarcha coronatus, per ligneam ſcalam gynaecei ſiniſtrae partis, perque gradus conchae, ad

χου, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι, ἀπέρχονται, καὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν. Καὶ ὁ μὲν πατριάρχης ἐκτελεῖ τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου, ὁ δὲ βασιλεὺς, λαβὼν παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηροὺς, εὔχεται, καὶ πάλιν ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, κᾀκεῖνος τῷ τῆς καταστάσεως.

δ'. Τοῦ δὲ πατριάρχου τὴν εὐχὴν τελέσαντος, προσκυνεῖ ὁ βασιλεὺς τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, καὶ κρατήσαντες ἀλλήλων τὰς χεῖρας, διέρχονται μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῇ σωλαίᾳ, καὶ ἀπέρχονται μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν. Ἅψαν δὲ κᾀκεῖσε κηροὺς, καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνήσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ λαβὼν ἀποκόμβιον παρὰ τοῦ πραιποσίτου, τίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἀριστεροῦ μέρους ἐξελθὼν, εἰσέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν σορὸν, καὶ στὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἅπτει κηροὺς, καὶ εὐξάμενος, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνήσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν, τίθησιν ἐπ' αὐτῇ ἀποκόμβιον, καὶ θυμιάσας αὐτὴν κυκλόθεν, ἐξέρχεται. Ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ ἐξ ἀριστερᾶς ὄντι εὐκτηρίῳ εὐξάμενος, τίθησιν ἀποκόμβιον ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἐξέρχεται, καὶ ἀνέρχεται διὰ τῆς ξυλίνης σκάλας ἐν τοῖς κατηχουμενοις, κᾀκεῖσε τελεῖ τὴν θείαν λειτουργίαν. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς θείας κοινωνίας κατέρχονται δύο σιλεντιάριοι, καὶ προσκαλοῦντες τὸν πατριάρχην, καὶ ἀνελθὼν δίδωσι τῷ βασιλεῖ τοῦ ἁγίου σώματος, καὶ τοῦ τιμίου αἵματος. Καὶ κοινωνήσας ὁ βασιλεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ μητατώριον, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ τῆς καταστάσεως παρὰ τοῦ πραιποσίτου, προσκαλεῖται πάντας τοὺς τῆς συγκλήτου, καὶ κοινωνοῦσιν ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου χειρῶν. Καὶ εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ μητατωρίου, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους, ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ὁ μὲν πατριάρχης κατέρχεται, ἐκτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν, ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπαλλάσσει σκαραμάγγιον χρυσόκλαβον, καὶ σπαθίον διάλιθον, ἠμφιεσμένον ἀπὸ μαργάρων, οἱ δὲ πατρίκιοι, καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου σαγία ἀληθινά. Καὶ τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης, ἀνέρχεται ὁ πατριάρχης, καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους, ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ εὐλογίας, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ἀποκόμβιον, ὁ δὲ πατριάρχης τῷ βασιλεῖ ἀλειπτά. MS. fol. 80. b.

ε'. Καὶ στεφθεὶς ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, κατέρχεται διὰ τῆς ξυλίνης σκάλας τοῦ γυναικίτου τοῦ ἀριστεροῦ μέρους, καὶ κατελθὼν τὰ γραδή-

A λια τῆς κόγχης, ἐν τῷ διδασκαλείῳ, καὶ πρὸς τὴν ἐξάγουσαν ἐπὶ τὸν ἔμβολον πύλην ἐξελθὼν, ἐπιβαίνει ἐκεῖσε, ὡσαύτως καὶ οἱ πραιπόσιτοι, καὶ οἱ ὀστιάριοι, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες. Ὁ δὲ τῆς καταστάσεως, φορῶν σαγίον ἀληθινὸν, διηγείται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως πεζὸς, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ σιλεντιάριοι δύο, φοροῦντες σαγία ἀληθινὰ, βαστάζοντες βεργία χρυσᾶ διάλιθα. Καὶ καταλαβόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῷ μιλίῳ, δέχονται αὐτὸν οἱ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων, λέγοντες τὰ κατὰ συνήθειαν αὐτοῖς ἄκτα, ὁ δὲ δήμαρχος, κρατούμενος ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως, ἀπέρχεται πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀσπασάμενος τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ λιβελλάριον. Καὶ τελέσαντος τοῦ μέρους τὰ κατὰ συνήθειαν, B διέρχεται ὁ βασιλεὺς μικρὸν, καὶ δέχονται αὐτὸν οἱ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν πρασίνων, καὶ αὐτοὶ τὰ ὅμοια τελέσαντες, ἐπιδιδόντος καὶ τοῦ δημοκράτου λιβελλάριον τῷ βασιλεῖ, διέρχεται, καὶ δέχονται αὐτὸν εἰς τὸν αὐγουστέα οἱ τοῦ μέρους τῶν πρασίνων, καὶ αὐτῶν τὰ ὅμοια ποιησάντων, διέρχεται ἀπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ δέχεται αὐτὸν ἐν τῇ Χαλκῇ ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου. Τελέσαντες δὲ καὶ αὐτοὶ πάντα, αὐλοῦντος καὶ τοῦ ὀργάνου, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τριῶν δοχῶν, διέρχεται διὰ τῶν κορτίνων.

C

ϛʹ. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι, ἡνίκα μέλλει δέξασθαι
MS. fol. 81. a ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν τὸν βασιλέα, πεζεύουσιν ἅπαντες, καὶ μένει ἔφιππος μόνον ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπὸ τῆς Χαλκῆς, δορυφορούμενος ὑπὸ πάντων αὐτῶν, ἀπέρχεται μέχρι τοῦ Κυρίου, καὶ μένει ἐκεῖσε ἡ σύγκλητος ἔμπροσθεν τῶν τριῶν πυλῶν τοῦ κονσιστωρίου, ὑπερευχομένη τὸν βασιλέα εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ μένουσιν ἔξω τῆς πύλης τοῦ Κυρίου, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ τὸν βασιλέα. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰσελθόντος ἔνδον τῆς πύλης, ἀσφαλίζουσιν οἱ κουβικουλάριοι τὴν πύλην, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ λαβὼν ὁ D πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου, καὶ λαβὼν κηροὺς, καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ Κυρίου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ τρικόγχῳ. εἶθ' οὕτως διέρχεται τὰ διαβατικὰ τῶν ἁγίων μ'. καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ λοιποὶ εἰσέρχονται διὰ τοῦ ὄντος εἰς τὸ ἰδικὸν μονοθύρου ἐν τῷ Λαυσιακῷ. Καὶ τοῦ καιροῦ ἐγγίσαντος, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης, μετὰ τῶν ἀρχόντων, οὓς ἐκέλευσε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καλέσαι. Ἰστέον

didaſcalium deſcendit, et ad portam, in embolum ſeu porticum ducentem, egreſſus, cum praepoſitis, oſtiariis ac reliquis omnibus, equum conſcendit. Cerimoniarius, ſago rubro indutus, ante Imperatorem, ante cerimoniarium vero duo ſilentiarii, ſaga rubra, virgasque aureas, gemmis ornatas, geſtantes, procedunt. Imperatorem, in Milium venientem, factio Veneta, acta ſua pro more recitans, excipit, tribunus eius, a cerimoniario ſuſtentatus, ad Imperatorem abit, cui, pedes eius oſculatus, libellarium offert. Et poſtquam factionarii omnia pro more peregere, Imperator paululum digreditur, quem tranſitoria praſinorum factio excipit, eadem, quae Veneti, peragit, tribunus eius libellum Imperatori tradit, quem digreſſum poſtea, in Auguſtali Praſina factio excipit, et poſtquam eosdem ritus ſervavit, Imperator ab ipſis abit, quem in Chalce princeps Venetorum, ſeu domeſticus ſcholarum, cum tranſitoria ſua factione ſuſcipit: quae poſtquam et ipſa omnia perfecit, et organum, uti in reliquis tribus receptionibus, pulſatum fuit, per cortinas diſcedit.

VI. Sciendum eſt, ſi domeſticus ſcholarum Imperatorem excipere debeat, omnes pedibus procedere, ſolum Imperatorem equo vehi, et ab his omnibus ſtipatum, a Chalce ad templum Domini procedere, ubi ſenatus ante tres conſiſtorii portas, Imperatori *in multa bonaque tempora* acclamans, patricii vero et ſtrategi, fauſta quaevis apprecaturi, extra portam templi Domini, expectant. Imperatore portam ingreſſo, eam cubicularii cuſtodiunt, et fauſtum ac diuturnum imperium ei apprecantur. Praepoſitus ab Imperatoris capite coronam demit, qui templum Domini ingreſſus, cumque cereis accenſis precatus, eos praepoſito tradit, perque porticus Domini triconchum intrat, deinde per porticus quadraginta ſanctorum ad aureum triclinium abit, patricii vero et ceteri per ianuam aerarii Lauſiacum ingrediuntur. Tempore appropinquante, Imperator procedit, cumque proceribus, quos eo die invitari iuſſerit, pretioſae menſae ſuae aſſidet. Obſervan-

dum vero eſt, patricios et convivas omnes in mutatoriis, ſinę tunicis, ad epulas venire, cubiculo vero praefectos, ſagis rubris indutos, duplicem paraſtaſimum eo die facere, ſeu bis ſolenni ritu Imperatori adſtare. Praeterea, ſi aer eo die turbidus eſt, per porticum ad Senatum (hoc aedificii nomen eſt) in foro, abeunt, et Antimenſium in Senatu ponunt, cetera omnia, quae hactenus ordine expoſuimus, obſervantur, et Imperator rurſus per eandem porticum perque Lauſum deſcendit, et ſiniſtrorſum inclinans, ad Chalcopratia abit. Sciendum, haec omnia obſervari, praeterquam quod Imperator nunc ad catechumena non abeat, ſed in Tropice S. Sepulcri ſtans, divinam liturgiam celebret, et in palatium ingreſſus ſine mutatoriis, veſte ſua indutus, menſae adſideat: neque vero tunc cubiculum ſolenni ritu latus Imperatoris cingit.

A δὲ, ὅτι οἱ μὲν πατρίκιοι, καὶ οἱ κληθέντες ἅπαντες ἠλλαγμένοι εἰσέρχονται εἰς τὸ κλητώριον ἄνευ χλανιδίων, οἱ δὲ τȣ̃ κȣβȣκλείȣ ἄρχοντες, φοροῦντες ἀληθινὰ σαγία, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τελȣ̃σι διπλȣ̃ν παραστάσιμον. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι εἰ μὲν τύχῃ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀὴρ, διοδεύȣσι διὰ τȣ̃ ἐμβόλȣ, καὶ ἀνέρχονται ἐν τῷ τȣ̃ φόρȣ σινάτῳ, καὶ ἵστανται ἀντιμίσιον ἀνὰ μεταξὺ τȣ̃ σινάτȣ, καὶ τελεῖ τὰ ἅπαντα ἐκεῖσε, ἃν ἀκολούθως εἰρήκαμεν, καὶ πάλιν διὰ τȣ̃ αὐτȣ̃ ἐμβόλȣ κατέρχεται καὶ τȣ̃ Λαύσȣ, καὶ ἀριστερὸν ἐκκλίνας, ἀπέρχεται εἰς τὰ χαλκοπρατεῖα. Ἰστέον,
B ὅτι ταῦτα πάντα τελεῖται, πλὴν ὁ βασιλεὺς ȣ̓κ ἀπέρχεται νῦν ἐν τοῖς κατηχȣμενίοις, ἀλλ' εἰς τὴν τροπικὴν ἑστὼς τȣ̃ ἁγίȣ σορȣ̃, ἐκεῖσε τελεῖ τὴν θείαν λειτȣργίαν, καὶ πάλιν εἰς τὸ MS. fol. 81. b. παλάτιον εἰσελθὼν, χωρὶς τῶν ἀλλαξίμων ἀπὸ ἱματίȣ καθέζεται καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης· ἀλλ' ȣ̓́τε δὲ τὸ κȣβȣκλεῖον παραστάσιμον ποιεῖ.

CAP. XXXI.

Obſervanda in Vigilia Palmarum.

In ſabbato Lazari palatio veſperi aperto, omnis Senatus, Magiſtri, proconſules, patricii et cubicularii, tantum in ſcaramangiis intrant, Imperator in templo S. Demetrii coram fuſa imagine Deiparae ad portam, in ſolarium ducentem, ſubſiſtit. Senatu per portas argenteas orientales egreſſo, eccleſia ſignum dat, et intrant ſenatores ordine, unus poſt alterum, in templum S. Demetrii, et ſinguli ab Imperatore ramum unum, cum palmae foliis, ſampſucho, aliisque odoris floribus, quos tunc tempus fert, accipiunt. Magiſtri praeterea et praepoſiti ſinguli magnam argenteam crucem, officiales et ceteri omnes parvam argenteam, proconſules et patricii ſinguli magnam argenteam crucem, accipiunt: ſi vero cruciculae argenteae abundant, etiam protoſpathariis eunuchis diſtribuuntur. Per alteram portam ſancti Demetrii in templum ſanctiſſimae Deiparae Phari omnibus ingreſſis, ſtatim lucernarium inchoatur, quo finito, hymnum: *ſub terra tecum*

ΚΕΦ. ΛΑ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ παραμονῇ τῆς Βαϊοφόρȣ.

C Τῷ σαββάτῳ τȣ̃ Λαζάρȣ δείλης ἀνοιγομένȣ τȣ̃ παλατίȣ, εἰσέρχεται πᾶσα ἡ σύγκλητος, μάγιστροι, ἀνθύπατοι, πατρίκιοι, καὶ οἱ τȣ̃ κȣβȣκλείȣ ἀπὸ σκαραμαγγίων, καὶ μόνοι, ὁ δὲ βασιλεὺς ἵσταται ἐν τῷ ναῷ τȣ̃ ἁγίȣ Δημητρίȣ πρὸ τῆς χειμευτῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκȣ, πρὸς τὴν ἐξάγȣσαν θύραν εἰς τὸ ἡλιακόν. Καὶ τῶν συγκλητικῶν ἐξιόντων τὰς ἀργυρᾶς ἀνατολικὰς πύλας, σημαίνει ἡ ἐκκλησία, καὶ εἰσέρχονται οἱ τῆς συγκλήτȣ στιχηδὸν, εἷς καθ' εἷς, εἰς τὸν ναὸν τȣ̃ ἁγίȣ Δημητρίȣ, καὶ λαμβάνȣσιν ἐκ χειρὸς τȣ̃ βασιλέως ἀνὰ βαΐȣ ἑνὸς, ἔχοντος φοινικόφυλλα,
D καὶ σάμψυχα, καὶ ἕτερα εὐώδη ἄνθη, οἷα ὁ τότε παρέχει καιρός. Καὶ οἱ μὲν μάγιστροι, καὶ πραιπόσιτοι ἀνὰ ἑνὸς ἀργυρȣ̃ σταυρȣ̃ μεγάλȣ, οἱ δὲ ὀφφικιάλιοι, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἀνὰ ἑνὸς ἀργυρȣ̃ σταυρȣ̃ μικρȣ̃, οἱ δὲ ἀνθύπατοι, καὶ πατρίκιοι, ἀνὰ ἑνὸς ἀργυρȣ̃ σταυρȣ̃ μεγάλȣ· εἰ δὲ εἰσὶ κατὰ περίσσειαν σταυρία ἀργυρᾶ μικρὰ, δίδοται καὶ τοῖς ἀσπαθαρίοις εὐνȣ́χοις. Καὶ διὰ τῆς ἑτέρας πύλης τȣ̃ ἁγίȣ Δημητρίȣ εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκȣ τȣ̃ Φάρȣ, καὶ εὐθέως ἄρχεται τὸ λυχνικὸν, καὶ εἰς τὴν ἀπόλυσιν τȣ̃ λυχνικȣ̃ ψάλλȣσιν ὑπὸ ἔρον συνταφέντες σοὶ,

μιᾶ:

μίαν τὸ κουβούκλειον, καὶ μίαν οἱ βασιλικοὶ κληρικοί. Οἱ δὲ πραιπόσιτοι λαμβάνουσι φοίνικας μεγάλας, καὶ ἐξ ἰδίων χειρῶν διανέμουσι τὸ κουβουκλείῳ, καὶ τῆς ἐκκλησίας τὸ λυχνικὸν τελεσάσης, ἐξέρχονται ἅπαντες διὰ τῆς ἐλεφαντίνης.

A *ſepulti*, unam partem cubiculum, alteram clerici Imperatoris, canunt. Praepoſiti vero palmae ramos maiores ſumunt, ſuiſque manibus cubiculo diſtribuunt, et Lucernario ab eccleſia finito, omnes per eburneam portam egrediuntur.

ΚΕΦ. ΛΒ.

Οσα δεῖ παραφυλάττειν, τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῶν Βαΐων.

Προέρχονται πάντες ἐν τῷ παλατίῳ διὰ τοῦ ἱπποδρόμου, καὶ ἀνοίξαντος τοῦ Παπίου, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι, ἠλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, ὁμοίως καὶ οἱ πατρίκιοι καὶ τὸ κουβούκλειον. (MS. fol. 82. a.) Καὶ εἰσελθόντων αὐτῶν γίνεται ἡ προέλευσις ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καὶ εἰσελθὼν ὁ ὀρφανοτρόφος ἐν τῇ προελεύσει, ἐπιδίδωσι τὰ σύμβολα τοῖς ἐξ ἔθους λαμβάνουσι, καὶ ἐξέρχεται. Εἶθ᾽ οὕτως εἰσέρχονται οἱ δήμαρχοι, καὶ ἐπιδιδοῦσι τοὺς προῤῥηθέντας πάντας, μαγίστρους, πραιποσίτους καὶ πατρικίους, καὶ λοιποὺς, τοὺς τιμίους σταυροὺς, ὁποίους ἡ τῆς ἑορτῆς τάξις ἀπαιτεῖ. Καταλαβούσης δὲ τῆς ὥρας, ὑπαλλάσσει ὁ βασιλεὺς διβητησίῳ καὶ χλανίδα, καὶ καθίζεται ἐπὶ τοῦ σένζου, εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖσε, ὡς εἴθισται αὐτοῖς. Καὶ λαβὼν νεῦμα ὀστιάριος ἀπὸ κελεύσεως παρὰ τοῦ πραιποσίτου, ἐξέρχεται, κρατῶν βεργίον χρυσοῦν διάλιθον, καὶ εἰσάγει βῆλον α΄. τὸν ὀρφανοτρόφον, κομίζοντα τῷ βασιλεῖ τὸ τῆς πίστεως σύμβολον, καὶ εἰσελθὼν προσκυνεῖ τὸν βασιλέα, μὴ τελέως πίπτων κάτω, ἀνθ᾽ ὧν βαστάζει τὰ σύμβολα. Τοῦ δὲ συρτοῦ βήλου συρομένου, καὶ τοῦ ὀρφανοτρόφου ἐμφανιζομένου τῷ βασιλεῖ, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ θρόνου, ἐκδεχόμενος δέξασθαι τὸ τῆς πίστεως σύμβολον, καὶ τοῦτο δεξάμενος, καὶ ἀσπασάμενος, ἐπιδίδωσι τῷ πραιποσίτῳ, καὶ τελέσας τὰς ἐξ ἔθους τρεῖς προσκυνήσεις, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ τὰ σύμβολα, ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἀπελθὼν ὀπισθοφανῶς, ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ, καὶ προσκυνήσας τὸν βασιλέα, πίπτει κάτω, καὶ ὑπερευξάμενος αὐτὸν, ἐξέρχεται.

β΄. Εἶθ᾽ οὕτως λαμβάνει νεῦμα ὁ ὀστιάριος, καὶ εἰσάγει βῆλον β΄. τὸν σακελλάριον τῆς ἁγίας Σοφίας, προσφέροντα τῷ βασιλεῖ σταυροὺς, ἐπικειμένους τῷ ἀριστερῷ αὐτοῦ ὤμῳ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ χειρὶ κρατοῦντα σταυρὸν ἕνα, καὶ εἰσελθὼν προσκυ-

CAP. XXXII.

Obſervanda in Feſto et Proceſſione Palmarum.

Omnes per Hippodromum ad palatium eunt, quo a Papia aperto, praepoſiti, patricii, et cubicularii, tunicis albis B induti, intrant. Inde ad Iuſtinianeum triclinium proceſſio fit, quo orphanotrophus quoque cum ſolenni pompa venit, et ſymbolis omnibus iis, quibus haec diſtribui ſolent, diviſis, rurſus diſcedit. Poſt eum tribuni factionum, ſeu demarchi, intrant, et dictis omnibus, magiſtris, praepoſitis, ceteris, tot venerandas cruces, quot ordo feſti requirit, diſtribuunt. Tempore autem veniente, Imperator dibeteſio et tunica ſua indutus, in throno Chryſotriclinii ſedet, a cubiculariis, ut mos eſt, circumdatus. C Tunc oſtiarius a mandato, ſigno a praepoſito dato, egreditur, et, virgam auream lapidibus pretioſis ornatam tenens, Velum primum, orphanotrophum, ſymbolum fidei Imperatori offerentem, adducit: is Imperatorem, non prono tamen in terram corpore, quia ſymbola geſtat, adorat. Reducto autem, quod ſuſpenſum eſt, velo, dum orphanotrophus comparet, Imperator a throno ſurgit, intemeratae ſanctaeque fidei ſymbolum excepturus, quod poſtquam accepit, et oſculatus eſt, id praeD poſito tradit: ille poſt ternam adorationem ſymbola Imperatori reddit, manum eius oſculatur, et, verſa ſemper ad eum facie, diſcedens, in medio ſubſiſtit, Imperatorem prono in terram vultu adorat, fauſtaque omnia ipſi apprecatus, diſcedit.

II. Rurſus ſigno accepto, oſtiarius Velum ſecundum, ſacellarium S. Sophiae, Imperatori cruces, ſiniſtro humero impoſitas, oblaturum, dextra autem crucem aliam, geſtantem, addu-

cit, qui ingreſſus cum, uti conſuetudine receptum eſt, ter adorat, et cruce, quam dextra manu portat, primum Imperatori tradita, eius manum oſculatur. Imperator crucem oſculatur, eamque praepoſito dat, ille tunc et reliquas cruces Imperatori offert, qui eas oſculatus, praepoſito tradit. Sacellarius diſcedens in medio ſubſiſtit, et procumbens, Imperatorem adorat, eique felicia apprecatus, abit: hoc idem reliqui, cum cruce in unoquoque Velo ingreſſi, faciunt. Oſtiarius a mandato, rurſus egreſſus, Velum tertium, cuſtodem vaſorum ſacroſanctae Deiparae in Blachernis cum chartulario S. Sepulcri, quartum, Hoſpitalarem Theophili, quintum, principes factionum, ſextum, Hoſpitalarem Sampſonis, ſeptimum, Hoſpitalarem Eubuli, octavum, Hoſpitalarem Irenes, nonum, Hoſpitalarium Narſetis, decimum, Hoſpitalarem S. Irenes, undecimum Velum, Senatores urbis, adducit. Hi omnes, cum crucibus ingreſſi, ea, quae ſupra obſervavimus, peragunt.

III. Quo facto Imperator praepoſitum, hic cerimoniarium iubet, ut pro more accedentes, crucesque ex Imperatoris manibus ſumturos, ſuo ordine collocet, ut ſinguli ſecundum ordinem ac dignitatem ſuam ingrediantur. Sic, ſi adſunt, patricii, ſtrategi, cubiculo praefecti, domeſtici, primis officiis admoti, et vicarii, ſinguli pro more, in unoquoque velo ad Imperatorem intrant. Poſtquam vero in terram procumbentes, eum adorarunt, ſingulis crucem donat, hi felicia Imperatori apprecati, abeunt. Sic quoque proceſſus in Lauſiaco a mandato inſtituitur, omnesque per monothyram, quae ad aerarium privatum in phiala ſecreta triconchi ducit, cereos proceſſionales geſtantes, procedunt, Imperator chryſotriclinium petit, ſacerdotes, crucem eccleſiae praeferentes, e templo Phari prodeunt, et interea troparium proceſſionis: *Communem reſurrectionem*, exordiuntur. Imperator, cubiculariis comitantibus, proceſſionem ſequitur, et Hemicyclum Phialae triconchi petit, ubi patricii, ſenatus, omniſque pompa eum excipit: unde ad Daphnem pergens, templum S. Deipa-

νῦ καὶ αὐτὸς τρίτον, ὡς ἡ τάξις ἔχει, καὶ ἐπιδίδωσιν ἐν πρώτοις τῷ βασιλεῖ τὸν σταυρὸν, ὃν κατέχει ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ, ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς δεξάμενος τὸν σταυρὸν, ἀσπάζεται αὐτὸν, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτὸν τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἶθ' οὕτως ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς σταυροὺς, καὶ δεξάμενος αὐτοὺς ἀσπά- MS. fol. 82. b.
ζεται, καὶ ἐπιδίδωσι καὶ αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ. Καὶ ἀπελθὼν ὁ αὐτὸς σακελλάριος ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ, καὶ πεσὼν κάτω προσκυνεῖ τὸν βασιλέα, καὶ ὑπερευξάμενος αὐτὸν, ἐξέρχεται· τοῦτο δὲ ποιοῦσι καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες, εἰσερχόμενοι μετὰ σταυροῦ, κατ' ἕνα ἕκαστον βῆλον. Καὶ ἐξελθὼν πάλιν ὁ ὀστιάριος εἰσάγει ἀπὸ κελεύσεως βῆλον γ'. τὸν σκευοφύλακα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν, μετὰ τοῦ χαρτουλαρίου τῆς ἁγίας σοροῦ· βῆλον δ'. τὸν ξενοδόχον τῶν Θεοφίλου· βῆλον ε'. τοὺς δημοκράτας τῶν περατικῶν δήμων· βῆλον ϛ'. τὸν ξενοδόχον τῶν Σαμψῶν· βῆλον ζ'. τὸν ξενοδόχον τῶν Εὐβούλου· βῆλον η'. τὸν ξενοδόχον τῶν Εἰρήνης· βῆλον θ'. τὸν ξενοδόχον τῶν Ναρσοῦ· βῆλον ι'. τὸν ξενοδόχον τῶν τῆς ἁγίας Εἰρήνης· βῆλον ια'. τοὺς δημάρχους τῆς πολιτικῆς. Ἅπαντες δὲ οὗτοι εἰσερχόμενοι, βαστάζοντες σταυροὺς, τελοῦσιν ἅπαντα, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται.

γ'. Εἶθ' οὕτως κελεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ τῆς καταστάσεως, ὅπως τοὺς ἐξ ἔθους εἰσερχομένους, καὶ λαμβάνοντας σταυροὺς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ βασιλέως, διευθετίσῃ, ὅπως ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν καὶ τιμὴν εἰσέλθωσι. Καὶ εἰσέρχονται πατρίκιοι, εἰ τύχωσι, καὶ στρατηγοὶ, καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, δομέστικοί τε, καὶ οἱ τὰ πρῶτα ὀφφίκια κατέχοντες, καὶ τοποτηρηταὶ, οἱ συνήθως εἰσερχόμενοι πάντες ἐν ἑνὶ βήλῳ στιχηδόν. Πεσόντων δὲ καὶ προσκυνησάντων τὸν βασιλέα, ἐπιδίδωσιν ἑνὶ ἑκάστῳ ὁ βασιλεὺς ἀνὰ σταυρὸν ἕνα, καὶ ὑπερευξάμενοι τὸν βασιλέα, ἐξέρχονται, καὶ εἶθ' οὕτως δίδοται ἀπὸ κελεύσεως μεταστάσιμον ἐν τῷ Λαυσιακῷ. Καὶ ἀπέρχονται ἅπαντες διὰ τοῦ μονοθύρου τοῦ ὄντος ἐπὶ τὸ εἰδικὸν, ἐν τῇ μυστικῇ φιάλῃ τοῦ τρικόγχου, βαστάζοντες ἅπαντες αὐτῶν κηρία τῆς λιτῆς, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, ἐξέρχονται δὲ καὶ οἱ ἱερεῖς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Φάρου, βαστάζοντες τὸν σταυρὸν τῆς ἐκκλησίας, καὶ MS. fol. 83. a.
παρ' αὐτῶν ἄρχεται τὸ τροπάριον τῆς λιτῆς, τὴν κοινὴν ἀνάστασιν. Καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἁπάντων, διέρχεται ὄπισθεν τῆς λιτῆς, καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ φιάλης τοῦ τρικόγχου, καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε πατρίκιοι καὶ σύγκλητος, καὶ πᾶσα ἡ προέλευσις, κἀκεῖθεν ἀπέρχεται λιτανεύων ἐν τῇ Δάφνῃ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου,

καὶ ἅψας κηροὺς, καὶ εὐξάμενος, τελεῖ ἐκεῖσε τὴν ἐκτενῆ, καὶ ἀπέρχεται εἰς τοὺς σταυροὺς, καὶ εὐξάμενος διέρχεται διὰ τοῦ τρικλίνου τοῦ αὐγουστέως, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, κἀκεῖ εὐξάμενος τελεῖ ἐκεῖσε τὴν ἐκτενῆ, καὶ δορυφορούμενος δι' αὐτῶν, διέρχεται διὰ τοῦ αὐγουστέως, καὶ τῆς ἀψῖδος τοῦ τρικόγχου, καὶ μένουσιν οἱ βασιλικοὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἀψῖδι τοῦ τρικόγχου, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα.

A rae ingreditur, cumque cereis accenſis precatus, extenſam ibi canit, ad cruces accedit, precatusque per triclinium Auguſtalis, templum S. primi martyris Stephani intrat, et precatus, extenſam ibi canit, mox ab iisdem ſtipatus, per Auguſtale, et triconchi apſidem, tranſit, in cuius apſide triconchi, Imperatoris miniſtri, fauſta domino apprecaturi, adſunt.

δ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ πρωτοσπαθαρίων καὶ τῆς συγκλήτου, σπαθαροκανδιδάτων τε καὶ ἐπὶ τοῦ μαγλαβίου, καὶ λοιπῶν οἰκειακῶν, διέρχεται διὰ τοῦ μονοθύρου τοῦ ἐπὶ τὸ εἰδικὸν, καὶ κατέρχεται τὰ βαθμίδια τοῦ Λαυσιακοῦ. Οἱ δὲ τῆς συγκλήτου, σπαθαροκανδιδάτοι, καὶ οἱ τοῦ μαγλαβίου, καὶ λοιποὶ οἰκειακοὶ, μένουσιν ἐν τῷ Λαυσιακῷ ἔνθεν κἀκεῖσε, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα· καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχεται ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ μένουσιν ἐκεῖσε οἱ ἀσπαθάριοι ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσέρχεται μετὰ τοῦ κουβουκλείου, καὶ πατρικίων, ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ ἀπελθὼν ὁ βασιλεὺς ἵσταται ἐν τῷ δεξιῷ, μέρει τοῦ χρυσοτρικλίνου, πλησίον ὡς πρὸς τὴν καμάραν, τὴν εἰσάγουσαν πρὸς τὸν κοιτῶνα, οἱ δὲ πατρίκιοι ἵστανται, ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τοῦ σένζου, βαστάζοντες τάτε λιτανίκια αὐτῶν κηρία, καὶ τοὺς σταυροὺς, οἱ δὲ ἱερεῖς ἀνέρχονται μέσον διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου, MS. fol. 83 b. καὶ ἵστανται πλησίον τοῦ σένζου. Ὁ δὲ διάκονος τίθησι τὸ εὐαγγέλιον ἐν τῷ βασιλικῷ θρόνῳ, καὶ γίνεται ἡ συνήθης ἐκτενὴ, καὶ ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν ἱερέων εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῷ φάρῳ, οἱ δὲ πατρίκιοι ὑπερευξάμενοι τὸν βασιλέα ἐξέρχονται. Καὶ εἴθ' οὕτως, εἰ κελεύει ὁ βασιλεὺς, προσκαλοῦνται τοὺς πατρικίους, καὶ συλλειτουργοῦσι τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἢ καὶ οὐχὶ, λειτουργοῦσιν ἔξω εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον τοῦ ἱπποδρόμου.. Στοιχηθέντος δὲ τοῦ κλητωρίου, γίνονται μίνσαι, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίνῳ, ἀπὸ σκαραμαγγίου, ὡσαύτως καὶ οἱ κληθέντες· ἀπὸ γὰρ τῆς λιτῆς πάντες ἀλλάσσουσι.

IV. Is porro a praefectis cubiculi, patriciis, protoſpathariis et ſenatu, ſpatharocandidatis, manclavitis, et ceteris B domeſticis cinctus, per ianuam, ad fiſcum privatum ducentem, tranſit, perque ſcalas Lauſiaci deſcendit. At ſenatus, ſpatharocandidati, manclavitae, ceterique domeſtici, utrinque in Lauſiaco ſubſiſtunt, Imperatori acclamantes, qui a praeſentibus ſtipatus, Tripetonem, ubi protoſpatharii, fauſta ei apprecantes, adſunt, ingreditur. Deinde cum cubiculariis et patriciis chryſotriclinium petit, et abiens, in dextro latere eius, prope, et quaſi ad cameram, in cubiculum ducentem, ſubſiſtit, patricii autem in ſiniſtro latere eius-C dem triclinii, throno adſtant, proceſſionales cereos et cruces geſtantes, ſacerdotes per medium eorum ad triclinium aſcendunt, et prope thronum conſiſtunt. Diaconus Evangelium in throno Imperatoris reponit, qui, ſolenni Extenſa cantata, cum cubiculo et ſacerdotibus, ad templum S. Deiparae Phari abit, patricii vero, fauſta ei precati, diſcedunt. Sic poſtea, ſi iuſſerit Imperator, arceſſuntur patricii, unaque cum eo in templo S. Deiparae ſacris interſunt; ſin minus, extra D templum, in S. Stephani, in Hippodromo, ſacros ritus celebrant. Parato vero convivio, miſſus afferuntur, et peracta divina liturgia, Imperator diſcedit, ac venerandae menſae ſuae in Iuſtiniani triclinio, in ſcaramangio, quo etiam convivae induti ſunt, aſſidet: ante proceſſionem enim omnes mutatorias ſumunt.

έ. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι εἰ μὲν τύχῃ ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τελεῖται οὕτως. Λιτανεύει ὁ βασιλεὺς,

V. Sciendum eſt, ſi in eum diem Annunciatio ſanctiſſimae Virginis inciderit, eam ita celebrari. Imperator,

ſicut ſupra demonſtratum eſt, procedit, omnia ordine in oratoriis Daphnes peragens, obſervatis iis ritibus, quos ſolet in die palmarum obſervare. Sacerdotes tantum, ſacris in S. Stephani celebratis, in proceſſione ad palatium abeunt; Imperator autem ad ſuum cubiculum, tempus expectaturus, ſe confert. Quo appropinquante, cerimoniarius praepoſitum, hic Imperatorem admonet, qui octagonum ingreſſus, tunica ſua per veſtitores, ut mos eſt, induitur, et praefectis cubiculo ipſum comitantibus, per Auguſtale tranſit, perque Stenum, ſeu auream manum, digreſſus, ad onopodem aſcendit, in cuius aenea porta conſtitutum, patricii et ſtrategi excipiunt. Dum autem procidunt, et adorant, praepoſitus cerimoniario a mandato ſignum dat, is dicit: *Iubete.* Inde omnibus rite peractis, quae ſupra in proceſſione annuntiationis breviter explicuimus, diſcedit. Sciendum, feſto Palmarum die, Auguſtam quoque vela, aeque ac Imperatorem, admittere, et, dum ad ipſam, eo ritu, quo ad Imperatorem ingrediuntur, ab ipſis cruces accipere ſolere.

ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐκτελῶν ἅπαντα ἀκολούθως ἐν τοῖς εὐκτηρίοις τῆς Δάφνης, τελέσας δὲ ἅπαντα, ὡς εἴθισται αὐτῷ τῇ τῶν βαΐων ἡμέρᾳ τελεῖν. Οἱ μὲν ἱερεῖς, μετὰ τὸ ἐκτελέσαι πάντα ἀκολούθως ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ, ἀπέρχονται αὐτοὶ μόνοι ἐν τῷ παλατίῳ λιτανεύοντες, ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, ἐκδεχόμενος τὸν καιρόν. Καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ, μηνύει ὁ τῆς καταστάσεως τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ὀκταγώνῳ, περιβάλλεται τὴν χλανίδα αὐτοῦ διὰ τῶν βεστητόρων, καθὼς εἴθισται, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀρχόντων, ἐξέρχεται διὰ τοῦ αὐγουστέως, καὶ διελθὼν τὸ στενόν, ἤγουν τὴν χρυσῆν χεῖρα, ἀνέρχεται εἰς τὸν ὀνόποδα, καὶ στὰς ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ ὀνόποδος, δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε πατρίκιοι καὶ στρατηγοί· πεσόντων δὲ καὶ προσκυνησάντων, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως ἀπὸ κελεύσεως, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖ διέρχεται, τελῶν ἅπαντα ἀκολούθως, ὃν τρόπον ἀνωτέρω ἐν τῇ προελεύσει τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐπὶ λεπτῷ ἐξεθέμεθα. Ἰστέον, MS. fol 84. a.
ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῶν βαΐων, καὶ ἡ αὐγοῦστα δέχεται τὰ βῆλα ὁμοίως τῷ βασιλεῖ, καὶ τοὺς σταυροὺς λαμβάνει ἐκ τῶν κατὰ τόπον εἰσερχομένων ἐπὶ τοῦ βασιλέως, οὕτως καὶ ἐπ' αὐτῆς.

CAP. XXXIII.

Obſervanda in ſancta et magna feria quinta, et de Imperatoris circuitu in Gerocomiis.

Imperator a palatio, hora prima, aut ſecunda, ad Hippodromum procedit. Equo autem ibi conſcenſo, comitantibus eum, qui ſolent, ad Gerocomia abit, ut verba a Propheta, aut potius a Domino, prolata impleat: *Sparſit munera, dedit pauperibus, iuſtitia eius in ſecula ſeculorum manet: ditans omnes et ſublevans ex inexhauſtis theſauris, quos ipſi Deus donavit.* Omnibus, quae ſolent in ſingulis Gerocomiis peragi, obſervatis, ad palatium revertitur, inſtructoque convivio, miſſus afferuntur, et invitati quidem amici remanent, ceteri vero ad ſua domicilia abeunt. Hora autem divinae liturgiae inſtante, templum ſanctiſſimae Deiparae Phari Imperator, ſacrorum rituum celebrandorum cauſa, ingreditur, et ſi iubet, patricii

ΚΕΦ. ΛΓ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ ε. καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ Βασιλέως περιόδου ἐν τοῖς γηροκομείοις.

Ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου ὥρᾳ α. ἢ καὶ δευτέρᾳ, ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ. Ἱππεύσας δὲ ἐκεῖθεν, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν κατὰ συνήθειαν, ἀπέρχεται ἐν τοῖς γηροκομείοις, ἐκπληρῶν τὴν παρὰ τοῦ προφήτου, μᾶλλον δὲ τοῦ Κυρίου, εἰρημένην φωνήν· Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· πλουτοποιῶν ἅπαντας καὶ παραμυθούμενος ἐκ τῶν παρὰ Θεοῦ δεδωρημένων αὐτῷ ἀνεξαντλήτων θησαυρῶν. Ἐκτελέσας δὲ ἅπαντα τὰ κατὰ συνήθειαν ἐν ἑκάστῳ γηροκομείῳ, ὑποστρέφει ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ στοιχηθέντος τοῦ κλητωρίου, γίνονται μίνσαι, καὶ οἱ μὲν κληθέντες φίλοι μένουσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπέρχονται ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν τόποις. Καταλαβούσης δὲ τῆς ὥρας τῆς θείας λειτουργίας, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου, πρὸς τὸ ἐκτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν, καὶ εἰ κελεύει ὁ βασιλεύς, προσκαλοῦνται οἱ πατρίκιοι καὶ συλλει-

τας-

τουργοῦνται αὐτῷ, εἰ δὲ μήγε, ἐξέρχονται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἐκεῖσε τελοῦνται τὴν θείαν λειτουργίαν, καὶ εἰ κελεύει ὁ βασιλεύς, προσκαλοῦνται οἱ πατρίκιοι. Τῆς δὲ θείας λειτουργίας τελεσθείσης, καθέζεται ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἐν τῷ σκάμνῳ, καὶ εἰσελθόντες οἵ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι, πραιπόσιτοι, καὶ λοιποί, λαμβάνουσι διὰ χειρὸς τοῦ βασιλέως ἀνὰ μήλων δύο, καὶ εἶδος κινναμώμου. Η δὲ οὐ κελεύει ὁ βασιλεὺς καθεσθῆναι ἐν τοῖς ἐκεῖσε, ἀπέρχεται ἐν τῇ βασιλικῇ καμάρᾳ τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ καθέζεται ἐν τῷ ἐκεῖσε ὄντι σκάμνῳ, ἐπιτε- MS. fol. 84. b. λῶν πᾶσαν τὴν προῤῥηθεῖσαν διανομήν. Αὐτοὶ δὲ ἀσπαζόμενοι τὰς τοῦ βασιλέως χεῖρας, ἐξέρχονται, ὑπερευχόμενοι αὐτόν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξέρχεται ὁ βασιλεύς, καὶ καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης μετὰ φίλων, οὓς ἂν ἐκέλευσε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καλέσαι. Ιστέον δέ, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀλλάξιμα οὐκ εἰσίν.

A vocantur, et una cum ipſo ſacra celebrant; ſin minus, ad templum S. primi martyris Stephani progreſſi, ſacras ibi cerimonias peragunt, et, ſi ita Imperatori viſum fuerit, patricii advocantur. Divina autem liturgia finita, is in narthece eius templi in ſcamno ſedet, et magiſtri, patricii, praepoſiti et reliqui, ingreſſi, e manu ejus ſinguli duo poma et cinnamomum accipiunt. Si vero ibi conſidere, Imperatori non libuerit, abit ad Imperatoriam cameram chryſotriclinii, ibique in ſcamno conſidet, omnes praedictas cerimonias obſervans. B Illi vero, oſculati Imperatoris manus, poſt fauſtas acclamationes, diſcedunt, et poſthac ipſe Imperator abit, ſuaeque pretioſae menſae cum amicis, quos eo die invitari iuſſit, aſſidet. Sciendum autem eſt, mutatorias hoc die non indui ſolere.

ΚΕΦ. ΛΔ.

Οσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, καὶ ὅσα ἐν αὐτῇ τελεῖται.

Περὶ ὥραν δευτέραν ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, ἱππεύει ἐκεῖσε, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἅψας κηρούς, καὶ εὐξάμενος, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ λαβὼν θυμιατόν, θυμιᾷ κυκλόθεν, καὶ ὑπαλλάξας τὴν ἁγίαν τράπεζαν, τίθησιν ἐν αὐτῇ ἀποκόμβιον, καὶ ἐξελθὼν διὰ τῆς πλαγίας, εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας σοροῦ, καὶ ἅψας κηροὺς εἰς τὸν αὐτὸν ναόν, ἐν τῇ προσευχῇ αὐτοῦ, ὡς εἴθισται αὐτῷ, ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ θυσιαστήριον, λαβὼν θυμιατόν, θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν κυκλόθεν, καὶ λαβὼν ἀποκόμβιον, τίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ εἶθ' οὕτως ὑποστρέψας εἰσέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ, εἴτε ἔφιππος, εἴτε τοῦ πλοός. Καὶ περὶ ὥραν τρίτην, ἢ καὶ τετάρτην, τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἀπέρχονται οἱ πατρίκιοι ἀπὸ κελεύσεως ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Εἰρήνης, ὅπως τελοῦντος τοῦ πατριάρχου τὰς θείας κατηχήσεις, ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ, τύχωσιν ἐκεῖσε. Ιστέον δέ, ὅτι εἰ μὲν πρὸ τῆς τριτοέκτης ὑποστρέψει ὁ βασιλεὺς ἀπὸ βλαχέρνας, εἰσέρχεται πρῶτον ἐν τῷ βεστιαρίῳ, καὶ ἐκβάλλει τήν τε χρυσῆν τράπεζαν μετὰ τῶν λοιπῶν χρυσῶν σκευῶν, τῶν μελλόντων καθυπουργῆσαι τῇ διακαινισίμῳ ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ εἶθ' οὕτως τελοῦσι τὴν τριτοέκτην, καὶ προσκυνεῖ τὴν τιμίαν λόγχην. Ομοίως εἰσέρχονται καὶ οἱ πα-

CAP. XXXIV.

Obſervanda in magna vigilia, et quomodo celebrari ſoleat.

Circa horam ſecundam Imperator circum ingreſſus, equum conſcendit, C et ad ſacras ianuas pergit, ubi, cum cereis ardentibus precatus, oratorium ingreditur, et ſumto thuribulo, illud circulatim incenſat, et poſtquam novo inſtrato ſacram menſam veſtivit, apocombium inibi reponit, perque obliquitatem egreſſus, templum ſacri ſepulcri petit, et cereis ibi in precatione, ut ipſi mos eſt, ante ſacras ianuas accenſis, inque ſacrarium ingreſſus, ſumto thuribulo, ſacrum altare circulatim incenſat, et apocombium in eo reponit, et ſic ad palatium aut equo aut nave rurſus revertitur. Circa horam D tertiam aut quartam eius diei patricii a mandato ad ſanctae Irenes templum procedunt, ut Patriarchae divinam catecheſin in hoc templo peragenti adſint. Sciendum vero eſt, Imperatorem, ſi ante tertiam et ſextam e Blachernis non revertatur, primum in Veſtiarium ingredi, aureaque menſa et reliquis vaſis, quae in aureo triclinio in Renovatione adhiberi debent, inde amotis, tertiam et ſextam ibi celebrare, aureamque lanceam adorare. Eodem ri-

tu patricii a mandato, cum cubiculariis, protoſpathariis et praefectis domeſticorum, ſacram lanceam adoraturi, ingrediuntur, quo facto, fauſta Imperatori apprecati, diſcedunt. Si vero poſt tertiam et ſextam Imperator a Blachernis, ea ſcilicet ibi iam celebrata, redeat, venerandam lanceam cum dictis in Pharo adorat, deinde Veſtiarium ingreſſus, vaſa, ut ſupra monuimus, inde removet. Porro ſciendum eſt, Imperatorem etiam nave ad Blachernas abire, et ſacrum bema ſancti ſepulcri ornare, deinde reverſum in veſte, quam ſemper geſtat, ad Gerocomia Cyphes abire, ac rogis, ſeu donis, ſenibus et infirmis diſtributis, ad palatium reverti.

CAP. XXXV.
Obſervanda in ſancto magnoque Sabbato.

Circa horam tertiam cubiculum mutatorias ſumit, et a mandato metaſtaſimum, ſive ſolennis proceſſio, per cerimoniarium, in Lauſiaco indicitur, praefecti barbati per ianuam aerarii privati in ſemicirculum ſecretae phialae triconchi abeunt. Imperator autem, a cubiculo ſtipatus, ab aureo triclinio per porticus quadraginta ſanctorum, ſago indutus, ad ſemicirculum ſecretae Phialae triconchi abit, deinde, omnibus comitantibus, per Apſidem et Daphnem digreſſus, cereos in oratoriis, quae ibi ſunt, accendit, et cubiculum Auguſtalis intrat. Tunc patricii, domeſtici et omnis ſenatus, tunicas Atrabaticas, praefecti cubiculo veſtes Tyrias, praepoſiti leontaria aureis fimbriis, induunt. Tempore veniente, Imperator dibeteſium paganum et tunicam hibernam geſtat, et a praepoſitis ceteriſque cubiculi praefectis ſtipatus, per Auguſtale et Stenum, ſeu auream manum, ad onopodem abit, in cuius aenea porta conſtitutum patricii et ſtrategi excipiunt, et poſtquam in terram procubuere, praepoſitus cerimoniario a mandato ſignum dat, is dicit: *Iubete*, ipſi Imperatori apprecantur, *in multa bonaque tempora* etc.

II. Deinde ab his omnibus ſtipatus, ad conſiſtorium abit, et dum ſub camelau-

A τρίκοι ἀπὸ κελεύσεως, μετὰ τῶν κουβικουλαρίων, ἀσπαθάριοί τε καὶ οἱ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν, προσκυνήσαντες καὶ αὐτοὶ τὴν τιμίαν λόγχην, καὶ ὑπερευξάμενοι τὸν βασιλέα, ἐξέρχονται. Εἰ δὲ μετὰ τῆς τριτοέκτης ὑποστρέψῃ ἀπὸ Βλαχέρνας, ὡς τελέσας ἐκεῖσε πρῶτον τὴν τριτο[illegible], προσκυνεῖ τὴν τιμίαν λόγχην, μετὰ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσέρχεται ἐν τῷ βεστιαρίῳ, καὶ ἐκβάλλει τὰ σκεύη, ὡς προείρηται. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι καὶ πλοῒ ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν Βλαχέρναις, ἀλλ' οὖν καὶ φιλοκαλεῖ τὸ ἅγιον βῆμα τῆς ἁγίας σοροῦ, καὶ ὑποστρέψας ἀπὸ ἱματίω, εἰσέρχεται εἰς τὰ γηρο- B κομεῖα τῶν Κύφης, καὶ ῥογεύει τοὺς γέροντας καὶ λωβοὺς, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸ παλάτιον. MS. fol. 85. a.

ΚΕΦ. ΛΕ.
Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ.

Περὶ ὥραν τρίτην ἀλλάσσει τὸ κουβούκλειον, καὶ δίδοται ἀπὸ κελεύσεως μεταστάσιμον διὰ τοῦ τῆς καταστάσεως ἐν τῷ Λαυσιακῷ, καὶ οἱ μὲν βαρβάτοι ἄρχοντες διέρχονται διὰ τοῦ μονοθύρου τοῦ ὄντος ἐπὶ τὸ εἰδικὸν, καὶ ἐξέρχονται ἐν τῷ ἡμικύκλῳ τῆς μυστικῆς φιάλης τοῦ τρικόγχου. Ὁ δὲ C βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν τοῦ κουβουκλείου, ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ', φορῶν σαγίον, καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς μυστικῆς φιάλης τοῦ τρικόγχου, εἶθ' οὕτως διέρχεται, δορυφορούμενος ὑπὸ πάντων, διά τε τῆς ἀψίδος, καὶ τῆς Δάφνης, ἅπτων ἐν τοῖς ἐκεῖσε οὖσιν εὐκτηρίοις κηρία, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ Αὐγουστέως. Καὶ ἀλλάσσουσιν οἵ τε πατρίκιοι, δομέστικοί τε καὶ ἡ σύγκλητος ἅπασα, ἀτραβατικὰ χλανίδια, ὁμοίως καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες περιβάλλονται χλανίδια τύρια, οἱ δὲ πραιπόσιτοι λεοντάρια χρυσόταβλα. Καὶ καταλαβόντος τοῦ καιροῦ, περιβαλλόμενος ὁ βασιλεὺς διβητήσιον τὸ παγανὸν, D καὶ χλανίδα τὸν ὀψίμαρον, καὶ δορυφορούμενος ὑπό τε τῶν πραιποσίτων, καὶ λοιπῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διά τε τοῦ Αὐγουστέως, καὶ τοῦ στενοῦ, ἤγουν τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν ὀνόποδα, καὶ στάντος αὐτοῦ ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ ὀνόποδος, δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε MS. fol. 85. b. πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, καὶ πεσόντων νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως ἀπὸ κελεύσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε. Καὶ αὐτοὶ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα· εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.

β'. Καὶ δορυφορούμενος ὑπ' αὐτῶν πάντων, ἐξέρχεται ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ στάντος ἐν τῷ κα-

μιλαυκίῳ ἐπὶ τοῦ πορφυροῦ λίθου, πίπτουσιν αὖθις οἱ πατρίκιοι, καὶ ἡ σύγκλητος, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ σιλεντιαρίῳ, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε. Αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα· εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Κἀκεῖθεν δορυφορούμενος ὑπὸ πάντων αὐτῶν, διέρχεται διὰ τῶν ἐξκουβίτων, καὶ τῶν σχολῶν, καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς μικρᾶς πύλης καὶ χαλκῆς τοῦ Χυτοῦ, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τοῦ ἁγίου φρέατος. Τὰ δὲ μέρη δέχονται τὸν βασιλέα ἐν ταῖς στάσεσιν αὐτῶν, σφραγίζοντα τὸν βασιλέα καὶ μόνον, λέγουσι δὲ καὶ οἱ νοτάριοι καὶ οἱ μαΐστορες, ὡς εἴθισται αὐτοῖς, τοὺς ἰάμβους. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσελθὼν ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, καὶ ἅψας κηροὺς, δέχεται παρὰ τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι, εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν, καὶ ἀπελθόντες μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον. Ὁ δὲ βασιλεὺς, στὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἅψας κηροὺς, καὶ εὐξάμενος, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ μετὰ τὸ ὑπαλλάξαι τὴν ἁγίαν τράπεζαν τὰς αὐτῆς ἐνδυτὰς, λαμβάνει παρὰ τοῦ πραιποσίτου χρυσίου λίτρας ρ. καὶ τίθησιν αὐτὰς εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἐν τῷ βαθμιδίῳ, ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς ἵσταται, καὶ ἡνίκα ὑπαλλάξῃ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, λαβὼν ἀποκόμβιον ἕτερον, ἔχον καὶ αὐτὸ χρήματα πάμπολλα, παρὰ τοῦ πραιποσίτου, τίθησιν αὐτὸ εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, εἶτα λαβὼν παρὰ τοῦ πατριάρχου θυμιατὸν, θυμιᾷ ἐκ τρίτου τὸ θυσιαστήριον κυκλόθεν, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τῆς πλαγίας, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ σκευο- MS. fol. 86. a φυλάκιον. Εἰσελθὼν δὲ καὶ ἅψας κηροὺς εὔχεται, καὶ εὐξάμενος θυμιᾷ τὰ σκεύη ἅπαντα, καὶ καθέζεται μικρὸν μετὰ τοῦ πατριάρχου. Εἶθ' οὕτως εἰσέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες, οἱ κατὰ συνήθειαν εἰσιόντες, λαμβάνουσι παρὰ τοῦ σκευοφύλακος νάρδον, καὶ εἶθ' οὕτως ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ σκευοφυλακίου, διέρχεται διὰ τοῦ γυναικίτου νάρθηκος, ἐν ᾧ καὶ τὴν συνήθη στάσιν κέκτηνται αἱ τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐκκλησίας διακόνισσαι, καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς πύλης τοῦ βήματος, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ πατριάρχης εὐλογίας.

γ'. Καὶ διελθόντες ἀμφότεροι διὰ τοῦ ὄπισθεν τοῦ βήματος στενοῦ διαβατικοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἀπέρχονται μέχρι τοῦ ἁγίου φρέατος, καὶ αὖθις ἐπιδοὺς ὁ πατριάρχης τῷ βασιλεῖ εὐλογίας, καὶ ἀμφότεροι ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, ἐξέρχεται μὲν ὁ βασιλεὺς, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων πάντων, καὶ εἰσέρχεται διὰ τῆς μικρᾶς πύλης τῆς χαλκῆς, καὶ μέχρι τοῦ κονσιστωρίου ἐλθὼν,

cio in porphyretico lapide ſtat, rurſus patricii et ſenatores procidunt, et poſtquam praepoſitus ſignum ab Imperatore accepit, ſilentiario annuit, qui dicit *Iubete*, ceteri fauſtum ac diuturnum imperium principi apprecantur. Inde, his omnibus comitantibus, per excubias ſcholasque tranſit, perque parvam aeneam portam Chyti ad ſanctum puteum venit. Factiones Imperatorem in ſuis ſtationibus accipiunt, et tantum cruce ſignant, Notarii vero et magiſtri, ut ipſis mos eſt, Iambos recitant. Imperator ſacrum puteum ingreſſus, cereos accendit, et a Patriarcha in ſancto puteo excipitur, ubi, poſtquam ſe invicem adorarunt, ac ſalutarunt, templum intrant, et ad ſanctas ianuas progreſſi, Patriarcha ſacrarium intrat. Imperator ad ſacras ianuas conſtitutus, cereos accendit, et precatus, ſacrarium intrat, mutatoque ſacri altaris inſtrato, a praepoſito centum libras auri ſumit, qui eas in gradu ponit, in quo Imperator ſtat, novoque inſtrato impoſito, aliud apocombium, quod et ipſum admodum pretioſum eſt, a praepoſito ſumit, inque ſacra menſa offert, deinde ſuffimentis a Patriarcha acceptis, ſacrarium in circulo ter incenſat, perque ſiniſtram obliquitatis partem, ad locum, ubi vaſa aſſervantur, abit. Ingreſſus vero cum cereis ardentibus, precatur, deinde vaſa omnia incenſat, et paululum cum Patriarcha conſidet. Poſthac cubicularii et reliqui praefecti, qui pro more intrare ſolent, ingreſſi, a theſaurario nardum accipiunt, Imperator vero ſurgit, et a ſcevophylacio egreſſus, per Gynaeceum narthecis, ubi ſolitam ſtationem ſuam Diaconiſſae magnae eccleſiae habent, tranſit, perque ſiniſtram bematis portam, accepta a Patriarcha benedictione, egreditur.

III. Poſtquam ambo per anguſtam porticum S. Nicolai, quae pone bema eſt, tranſiere, ad ſanctum puteum abeunt, ubi Patriarcha Imperatori rurſus benedictionem dat: poſt mutuam vero ſalutationem, omnibus cōmitantibus, Imperator egreditur, perque parvam portam aeneam ad conſiſtorium uſque pro-

cedit, ubi ſenatores, fauſta ipſi precantes, adſunt. Cum vero ad Stenum venit, patricii ibi congregati felicia apprecantur, unde in palatium ingreditur, ubi, convivio parato, miſſus afferuntur, omnesque mutatorias deponunt, amici vocati manent, ceteri vero, ad ſuas quisque aedes, diſcedunt. Cubiculum circa horam nonam veſtes mutat, et tempore divini officii appropinquante, Imperator ad ſacram miſſam celebrandam, in Pharum abit, et, ſi iuſſerit, patricii intrant, unaque cum ipſo ſacra celebrant; ſin minus, ad Circum abeunt, et ibi in templo S. protomartyris Stephani, ſacram liturgiam celebrant. Cum vero Pſaltes *Deus reſurge*, inchoaturus eſt, cubicularii extra aureas cortinas ſuſpenſa vela tenentes, adſtant, et dum hymnum *Deus reſurge*, orditur, aequaliter extendentes, vela exteriora tollunt, manentque tantum aurea. Divino officio peracto, poſtquam ibi congregati exclamarunt: *Conſervet Deus Imperatorem noſtrum!* ſtatim organum in Tripetone collocatum, pulſatur, Imperator egreſſus, venerandae menſae ſuae, ſcaramangio albo, clavis aureis, indutus, aſſidet, cum quo amici invitati partim albis, partim variegatis, ſcaramangiis induti aſſident: praefecti cubiculi, depoſitis mutatoriis, diſcedunt, ſpatharocubicularii vero et cubicularii, mutatoriis exutis, in ſcaramangiis Imperatori adſtant.

IV. Sciendum eſt, ſi feſtum annuntiationis in eandem diem ſancti ſabbati incidat, Imperatorem ad S. Sophiae abire, et ibi ritus omnes magni ſabbati, ſupra recenſitos, tum in ſanctae menſae inſtrato mutando, tum in ſacrarii incenſatione, aurique oblatione, ſervare, et inde egreſſum, ut ei mos eſt, ad cuſtodiam vaſorum abire. Ibi enim poſtquam omnia, quae ſupra tradidimus, peregit, per ſupra commemoratam portam egreditur, et benedictione ibi a Patriarcha accepta, per anguſtam S. Nicolai porticum ad ſacrum puteum abit, acceptaque rurſus benedictione, ad Mediam, ob feſtum annunciationis in palatium abiturus, non procedit, ſed reverſus, parvam portam in ſancto pu-

A μένουσιν ἐκεῖσε οἱ τῆς συγκλήτου, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. Καὶ καταλαβόντος αὐτοῦ τὸ στενὸν, μένουσιν ἐκεῖσε οἱ πατρίκιοι, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ παλάτιον, καὶ στοιχηθέντος τοῦ κλητωρίου, γίνονται μίνσαι, καὶ ἀπαλλάσσουσιν ἅπαντες, καὶ οἱ μὲν κληθέντες φίλοι μένουσιν, οἱ δὲ ἀπέρχονται ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Καὶ περὶ ὥραν θ'. ἀλλάσσει τὸ κουβούκλειον, καὶ καταλαβούσης τῆς ὥρας τῆς θείας λειτουργίας, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ ἐκτελέσαι τὴν θείαν μυσταγωγίαν ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ εἰ μὲν κελεύσει, εἰσέρχονται καὶ πατρίκιοι, καὶ συλλειτουργοῦνται αὐτῷ, εἰ δὲ μήγε, εἰσέρχονται εἰς τὸν B ἱππόδρομον, καὶ λειτουργοῦσιν ἐκεῖσε ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου. Καὶ μέλλοντος τοῦ ψάλτου ἄρξασθαι τὸ Ἀνάστα ὁ Θεὸς, ἵστανται κουβικουλάριοι, κρατοῦντες τὰ ἔξωθεν τῶν χρυσῶν βήλων κρεμάμενα βῆλα, καὶ ἡνίκα ἄρξηται τὸ Ἀνάστα ὁ Θεὸς παρευθὺ ταννύσαντες, (MS. fol. 96. b.) ἐξ ἴσου, αἴρουσι τὰ ἔξωθεν βῆλα, καὶ μένουσι τὰ χρυσᾶ βῆλα καὶ μόνα. Καὶ τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης, καὶ ἀνακράξαντες οἱ ἐν τοῖς ἐκεῖσε στερεώσει ὁ Θεὸς τὸν βασιλέα ἡμῶν, εὐθὺς αὐλεῖ τὸ ὄργανον, ὃ ἵσταται ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς καθίζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης, φορῶν σκαραμάγγιον δι- C άσπρον χρυσόκλαβον, καθίζονται καὶ οἱ κληθέντες φίλοι, οἱ μὲν ἀπὸ σκαραμαγγίων λευκῶν, οἱ δὲ χροακῶν· εὐθέως δὲ οἱ μὲν ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἀπαλλάξαντες ἀναχωροῦσιν· οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ κουβικουλάριοι ἀπαλλάξαντες, παρίστανται ἀπὸ σκαραμαγγίων.

δ'. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι εἰ μὲν τύχῃ ἡ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου σαββάτου, ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ ἐκτελεῖ ἅπαντα τὰ τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται· καὶ ἐν τῇ ὑπαλλαγῇ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ἐν τῇ θυμιάσει D τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἐν τῇ εἰσκομιδῇ τοῦ χρυσίου, καὶ ἐξελθὼν, ὡς εἴθισται αὐτῷ, ἀπέρχεται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ. Καὶ τελέσας ἐκεῖσε ἅπαντα, ὡς προείρηται, ἐξέρχεται διὰ τῆς ἀνωτέρω εἰρημένης πύλης· καὶ λαβὼν ἐκεῖσε παρὰ τοῦ πατριάρχου εὐλογίας, διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου διαβατικοῦ, ἀπέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ πατριάρχου εὐλογίας, οὐκ ἐξέρχεται ἐν τῇ μέσῃ, πρὸς τὸ ἀπελθεῖν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ἀλλ' ὑποστρέψας εἰσέρχεται ἐν τῇ μικρᾷ πύλῃ, τῇ οὔσῃ ἐν τῷ φρέατι,

ἐν

ἐν ᾧ ἵσταται ἐν μεγάλαις προελεύσεσιν, ἐπιδοὺς A τοῖς ψάλταις καὶ λοιποῖς τὰς πλουσίας αὐτοῦ δωρεάς, ὁ βασιλεύς, ἐν τῷ κράζειν τὸν ἀργυρᾶν. Καὶ ἐκεῖθεν εἰσέρχεται διὰ τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ κραματίζει ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς μεγάλαις προελεύσεσι, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ ἀπαλλάξας τὴν στολήν, ἣν φορεῖ τοῦ ἁγίου Σαββάτου, ὑπ-
MS. fol. 87 a αλλάσσει τὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ στολήν. Ἐξελθὼν δὲ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἠλλαγμένος, ἀπέρχεται ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ εὐξάμενος, κρατῶν καὶ κηρούς, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνήσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἐξέρχεται, καὶ διέρχεται διὰ τῆς σωλαίας, καὶ μέλλοντος αὐτοῦ διέρχεσθαι διὰ τῆς σωλαίας, λαμβάνει ἀπὸ τοῦ πραιποσίτου κηρίον λιτανίκιον, καὶ παρ' αὐτὰ B ἄρχονται τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς· τὸ σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον. Καὶ δορυφορούμενος ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, καὶ τῆς συγκλήτου, διέρχεται διὰ τοῦ ναοῦ, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ νάρθηκος καὶ τοῦ λουτῆρος. Κατελθὼν δὲ τὰ γραδήλια τοῦ Ἀθύρα, ἐξέρχεται ἐπὶ τὸ μίλιον, καὶ διοδεύων τὴν μέσην ἀνέρχεται ἐν τῷ φόρῳ, καὶ τελεῖ ἐκεῖσε ἅπαντα ἀκολούθως, ὃν τρόπον ἀνωτέρω ἐδηλώθη. Καὶ κατελθὼν εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις, τελεῖ ἐκεῖσε τὴν θείαν λειτουργίαν μέχρι τοῦ εὐαγγελίου. Καὶ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου κατέρχεται διὰ τῆς ξυλίνης σκάλας, καὶ ἐξέρχεται τελεσθείσης τῆς ἐκτενοῦς, ἐν ταύτῃ γὰρ C τῇ ἡμέρᾳ ἡ θεία λειτουργία οὐ τελεῖται ἅπασα, ἀλλ' ἕως τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς ἐκτενοῦς. Καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἐμβόλῳ, ὡς εἴρηται, ἱππεύει ἐκεῖσε μετὰ τῶν κατὰ συνήθειαν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε δορυφορούμενος ἀπέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ, ἐκτελῶν ἅπαντα ἐν τῇ διόδῳ, στάσεις τε καὶ δοχάς, ὃν τρόπον ἀνωτέρω ἐν τῇ καθόλου προελεύσει τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐπὶ λεπτῷ ἐξεθέμεθα. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ παλάτιον τελεῖ τὰ τοῦ ἁγίου Σαββάτου ἅπαντα.

teo, ubi in magnis proceſſionibus, Pſaltis ceteriſque copioſa munera ſua, inter ſolennes argentarii acclamationes, erogat, ingreditur. Inde per triclinium, ubi in maioribus proceſſionibus convivium celebrat, tranſit, et metatorium petit, mutataque ſtola, quam ſancto ſabbato geſtat, eam, qua in Annuntiatione utitur, induit. Vnde, mutata veſte, ad ianuas ſacrarii abit, ubi cum ardentibus cereis precatus, ſacrarium intrat, et ſancto altari adorato, diſcedit, perque ſoleam digreditur, digreſſurus, cereum proceſſionalem a praepoſito accipit, quo facto, ſtatim Troparium feſti exordiuntur: *Hodie caput ſalutis noſtrae.* Deinde a praefectis cubiculo, patriciis, ſtrategis, et ſenatu ſtipatus, per templum tranſit, perque narthecem et baptiſterium abit. Per gradus autem Athyrae deſcendens, ad Milium, et per Mediam in forum, abit, omnia ibi, ut ſupra oſtendimus, ordine peracturus. Deinde ad templum ſanctiſſimae Deiparae Chalcoprateorum venit, et divinam liturgiam ibi, ad evangelium uſque, celebrat. Quo recitato, per ligneam ſcalam deſcendit, et finita extenſa, diſcedit: hoc enim die ſacra liturgia non tota, ſed ad evangelium uſque et extenſam, celebratur. Imperator in porticum, ut diximus, egreſſus, equum cum iis, quibus mos eſt, conſcendit, et ab his ſtipatus, ad palatium abit, omniaque in tranſitu, ſtatione et receptione, quae ſupra in ſolenni proceſſione annuntiationis breviter expoſuimus, obſervat. Ingreſſus palatium, ritus ſancti Sabbati omnes celebrat.

ΚΕΦ. Λϛʹ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προε- D *λεύσει ἑνώσεως ἐκκλησίας.*

Ἰστέον, ὅτι καὶ ἡ προέλευσις τῆς ἑνώσεως τῆς ἐκκλησίας, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ προελεύσεις, ἐπιτελεῖται· καὶ γὰρ ἐμπράκτως ὁ βασιλεὺς ἄπεισι, καὶ αἱ δοχαὶ κατὰ τύπον γίνονται, δηλονότι καὶ τῶν δήμων κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀκταλογούντων ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπερχόμενος ἕως
MS. fol. 87 b τοῦ ἁγίου φρέατος, ἀποστέφεται ἐκεῖσε, εἶτα δεξα-

CAP. XXXVI.

Obſervanda in proceſſione Vnionis Eccleſiae: ſeu quando Tomus Vnionis Eccleſiae praelegitur.

Obſervandum eſt, proceſſionem quoque Vnionis eccleſiae, eo ritu, quo ceterae proceſſiones, inſtitui. Imperator enim ad templum cum officiis abit, et receptiones pro more inſtituuntur, factiones ſcilicet in ſuis ſtationibus ei acclamant. Deinde ad ſacrum puteum procedens, coronam

deponit, ibique a Patriarcha exceptus, cum ipſo una ad ſanctae Irenes pergit. Peracto ibi divino officio, ab ipſo S. Irenes templo pompam ordiuntur, et ſic in proceſſione ad templum S. Sophiae reverſi, per gynaeceum et narthecem eius aedis intrant, datoque ibi proceſſionis ordine, introitus fit, Imperatore et Patriarcha cum ſacerdotibus omnibus ingrediente. Redeunt autem eo, qui in reliquis proceſſionibus ſervatur, ordine.

A μένει αὐτὸν τοῦ πατριάρχου, ἀπέρχονται ἀμφότεροι εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Εἰρήνης. Καὶ δὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πάσης τάξεως τελεσθείσης, ἐπαίρουσιν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εἰρήνης τὴν λιτὴν, καὶ ὑποστρέφουσιν εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας λιτανεύοντες, καὶ εἰσέρχονται διὰ τοῦ γυναικίου μέρους τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, καὶ τοῦ νάρθηκος, καὶ ἀποδόντες ἐκεῖσε τὴν τῆς λιτῆς ἀκολουθίαν, γίνεται ἡ εἴσοδος, καὶ εἰσοδεύει ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, μετὰ καὶ πάντων τῶν ἱερέων. Τὰ δὲ τῆς ὑποστροφῆς ἐπιτελεῖται, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι.

CAP. XXXVII.

Obſervatio de veſtibus, quomodo ab Imperatoribus in feſtis diebus ac proceſſionibus mutentur.

In ſancta et magna dominica Paſchatis, Domini violaceis ſcaramangiis et ſagis, auro praetextis, e palatio progrediuntur, in cubiculo Daphnes loricas et Tzitzacia mutant, fitque ibi ſolennis in magno triclinio XIX accubituum ſalutatio, qua peracta, Tzitzaciis depoſitis, lora et coronas, albas illas quidem, aut rubras, ſumunt, manu ſiniſtra ſcipiones aureos, gemmis et margaritis ornatos, dextra vero Acaciam, ferunt: ſic proceſſio, ut ſupra obſervavimus, inſtituitur. Sciendum eſt, Dominos, templum ac metatorium pro more ingreſſos, lora deponere, et cum ad loca ſacra, communionem, ſanctamque coenam prodire volunt, non lora, ſed chlamydes, induere. Reverſi autem ad palatium, lora et coronas ſumunt, ſi albam mane, in reditu rubram, ſi rubram egreſſi, albam, redeuntes, capiti imponunt. Porro Domini die ſecunda Renovationis e palatio egreſſi, alba auroque intexta ſcaramangia, et gemmis ornatos gladios, geſtant. In templo autem Domini coronas virides capiti addunt, et ad S. S. Apoſtolorum aedem abeunt, eamque dibeteſiis albis ac tunicis ſuis induti, intrant, reduces veſperi, colobia et gemmis ornatos gladios, et albas coronas, ſumunt; ſin vero tiaram, ſeu tupham, capiti imponere malunt, hoc quoque a conſuetudine non alienum habetur. Hac ſeptimana re-

B

ΚΕΦ. ΛΖ.

Χρὴ εἰδέναι, πῶς ἀλλάσσουσιν οἱ Δεσπόται ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ προελεύσεσι.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ πάσχα ἐξέρχονται οἱ δεσπόται ἀπὸ τοῦ παλατίου, μετὰ ἰξίων σκαραμαγγίων καὶ χρυσοπερικλείστων σαγίων, καὶ ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀλλάσσουσι τὰ θωράκια, περιβάλλονται δὲ καὶ τὰ τζιτζάκια, καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμὸς ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῶν ιθ. ἀκκουβίτων, καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ἐκβάλλουσι τὰ τζιτζάκια, καὶ περιβάλλονται
C τοὺς λώρους καὶ στέμματα, εἰ κελεύσουσι, λευκὰ εἴτε ῥούσια, καὶ ἐν μὲν τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ κρατοῦσι σκηπτίωνας χρυσοῦς ἐκ λίθων καὶ μαργάρων ἠμφιεσμένους, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν ἀνεξικακίαν· τὰ δὲ τῆς προελεύσεως ἐπιτελεῖται, καθὼς εἰρήκαμεν. Ἰστέον, ὅτι τῶν δεσποτῶν εἰσοδευσάντων, κατὰ τὸ εἰωθὸς, καὶ εἰσελθόντων ἐν τῷ μητατωρίῳ, ἐκβάλλουσι τοὺς λώρους, καὶ δὴ ἐκβαίνοντες εἰς τὰ ἅγια, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, οὐ περιβάλλονται τοὺς λώρους, ἀλλὰ χλαμύδας· ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ, περιβάλλονται τοὺς λώρους καὶ στέμματα, εἰ μὲν ἐν τῷ πρωῒ λευκὰ, ἐν τῇ ὑποστροφῇ ῥούσια, εἰ δὲ τῷ πρωῒ ῥούσια, ἐν τῇ ὑποστροφῇ λευκά.
D Ἰστέον, ὅτι τῶν δεσποτῶν τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου ἀπὸ τοῦ παλατίου ἐξερχομένων, περιβάλλονται τὰ λευκὰ χρυσᾶ σκαραμάγγια, καὶ τὰ διάλιθα σπαθία. MS. fol. 88. a. Ἐν δὲ τῇ τοῦ Κυρίου ἐκκλησίᾳ περιβάλλονται στέμματα πράσινα, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ περιβάλλονται τὰ ἑαυτῶν λευκὰ διβητήσια καὶ τὰ χλανίδια, καὶ εἰσοδεύουσι, δείλης δὲ ἐν τῇ ὑποστροφῇ περιβάλλονται τὰ κολόβια, ἤγουν τοὺς κριὺς, καὶ τὰ διάλιθα ζωστίκια σπαθία, καὶ στέμματα λευκὰ, εἰ δὲ βουληθῶσι βάλλειν τὰς τιάρας, ἤγουν τὰς τούφας, περιβάλλονται αὐτάς.

Ἰστέον, ὅτι τῇ τρίτῃ τῆς ἑβδομάδι τῆς διακαινησίμου φορέσουσιν οἱ δεσπόται τὰ ἄσπρα διβητήσια, εἰ δὲ βεληθῶσι ποιῆσαι ἢ πρόκενσον ἐν ἐκκλησίᾳ, εἴτε λιτὴν, εἴτε δοχὴν ἐν τῷ παλατίῳ, περιβάλλονται τὰ τζιτζάκια. Ἰστέον, ὅτι τῇ καινῇ κυριακῇ, ἤγουν τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὁμοίως ἐπιτελεῖται· πολλάκις δὲ, εἰ κελεύουσιν οἱ δεσπόται, ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἀντὶ τῶν λευκῶν χρυσῶν σκαραμαγγίων, περιβάλλονται τὰ πορφυρᾶ χρυσᾶ σκαραμάγγια. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς μεσοπεντηκοστῆς ὁμοίως ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς ἀναλήψεως ἀπὸ μὲν τοῦ παλατίου ἐξέρχονται οἱ δεσπόται μετὰ τριβλατίων σκαραμαγγίων, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν δρόμωνα, καὶ ἀπέρχονται μέχρι τῆς χρυσῆς πόρτης, ἐκεῖσε δὲ βάλλοντες τὰ αὐτῶν χρυσᾶ διάλιθα B σπαθία, καὶ καβαλικεύοντες τὰ [illegible], ἀπέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς πηγῆς, κἀκεῖσε ἀλλάσσουσι τὰ ἑαυτῶν λευκὰ διβητήσια, καὶ οὕτως εἰσίασιν· ἡ δὲ ὑποστροφὴ τελεῖται, καθὼς καὶ τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς νέας μεγάλης ἐκκλησίας ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται διβητήσια πορφυρᾶ, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς πεντηκοστῆς ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης λευκὰ διβητήσια, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ
MS. fol. 11.b. στέμματα ῥούσια, ἐν δὲ τῇ ὑποστροφῇ στέμματα λευκά.

A novationis dibeteſia alba induunt, ſi vero proceſſionem ad templum, aut pompam, aut receptionem inſtitui iubent in palatio, Tzitzacia induunt. Dominica nova, ſeu clauſarum portarum, eodem modo celebratur. Saepe etiam, ſi Dominis libet, hoc feſto, pro albis auroque intextis ſcaramangiis, purpurea, auro ornata, induunt. In feſto mediae pentecoſtes ſimilibus mutatoriis utuntur. In feſto Aſcenſionis Domini ſcaramangiis triblatteis e palatio progreſſi, celocem conſcendunt, et ad portam auream abeunt, ubi aureis B gemmatiſque gladiis cincti, equo, ornamentis circa collum inſtructo, vehuntur, et ad venerandam ſacroſanctae Deiparae Fontium aedem abeunt, albiſque dibeteſiis ſuis induti, eam ingrediuntur: atque ita, ut in ſecunda Renovationis animadvertimus, redeunt. In feſto novae magnae eccleſiae dibeteſia purpurea ſuaſque tunicas induunt: in feſto pentecoſtes vero, in cubiculo Daphnes, candida cum tunicis, quae ad ea pertinent, coronas quoque rubras, in reditu vero albas, capiti imponunt.

β'. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων πάντων περιβάλλονται οἱ δεσπόται χρυσᾶ σκαραμάγγια, οἷα κελεύουσι, καὶ στέμματα ὁμοίως. Ἰστέον, ὅτι καὶ ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ὁμοίως τελεῖται. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Ἠλίου ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ διβητήσια πορφυρᾶ, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς μεταμορφώσεως ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται λευκὰ, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ στέμματα πράσινα, ἐν δὲ τῇ ὑποστροφῇ στέμματα λευκά. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται ἀπὸ τοῦ παλατίου τὰ ὀξέα τούτων σκαραμάγγια, καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὸν δρόμωνα, ἀπέρχονται ἐν τῷ D ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν βλαχέρναις, ἐν δὲ τῷ ἐκεῖσε κοιτῶνι ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ πορφυρᾶ διβητήσια, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ γενεσίου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται διβητήσια πορφυρᾶ, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ ἀπέρχονται μετὰ τῆς λιτῆς ἕως τοῦ φόρου, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε κατέρχονται μετὰ τῆς λιτῆς ἕως τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν χαλκοπρατείων, κἀκεῖσε ἀλλάσσουσι τὰ πορφυρᾶ χρυσᾶ σκαραμάγγια, περιβαλλόμενοι καὶ τὰ τούτων σπαθία, καὶ στέμματα, οἷα κελεύουσι, καὶ ἀπὸ

C II. In Feſto omnium Sanctorum Domini aurea ſcaramangia, quae volunt, et pariter coronas geſtant: quod in ſanctorum quoque Apoſtolorum feſto obtinet. In die S. Eliae ſacro dibeteſia purpurea et tunicas eiuſdem coloris geſtant. Feſto transfigurationis in cubiculo Daphnes alba, et chlamydes albas, coronas vero praſinas, et in reditu albas, ſumunt. In memoria obitus S. Deiparae, in palatio violacea ſcaramangia ſua induunt, et conſcenſa nave, D ad aedem S. Deiparae in Blachernis vehuntur, inque cubiculo, quod ibi conditum eſt, purpurea dibeteſia, et ſimiles chlamydes; in nativitate S. Virginis Deiparae vero, in cubiculo Daphnes, dibeteſia purpurea, ac ſimiles chlamydes, induunt: et in proceſſione ad forum, extenſa finita, uſque ad S. Deiparae Chalcoprateorum abeunt, ubi purpurea aureaque ſcaramangia induunt, gladioſque et coronas, quas volunt, ſu-

munt, et evangelio recitato, equis, ſuis ornamentis circa collum inſtructis, vecti redeunt. In Feſto Exaltationis ſanctae et venerandae crucis purpurea dibeteſia et eiuſdem coloris tunicas induunt, quem morem et in ſancti Demetrii et ſancti Archangeli obſervant. In Natali Servatoris purpurea dibeteſia ac ſimiles chlamydes in cubiculo Daphnes, coronas quoque praſinas, in reditu albas, ſumunt. Die S. Baſilii in circo pagana veſtimenta, proceres Atrabaticas tunicas, geſtant. In certaminibus equeſtribus omnibus purpurea dibeteſia, et chlamydes purpureas, et quas volunt, coronas, in feſto ſanctorum Luminum in cubiculo Daphnes, praeter dibeteſia et tunicas purpureas, Venetas coronas, in reditu albas, ſumunt. In feſto occurſus, ſeu Purificationis B. Mariae, violacea ſua ſcaramangia mutant, et celoce ad templum terſanctae Deiparae in Blachernis vehuntur, inque eius cubiculo purpurea dibeteſia et ſimiles chlamydes induunt. Dominica, ſanctis imaginibus reſtitutis ſacra, e palatio violaceis ſcaramangiis ſuis et ſagis, auro intextis, veniunt, et ad Catechumena S. Sophiae progreſſi, purpurea dibeteſia, et quae ad ea pertinent, chlamydes induunt, et cum ſolenni pompa ingrediuntur; deinde ſacro evangelio in catechumenis audito, ad aedes Patriarchales diſcedunt. In feſto annunciationis ſanctiſſimae virginis Deiparae, in cubiculo Daphnes, dibeteſia purpurea ac ſimiles tunicas induti, cum proceſſione ad forum, inde poſt extenſam ad templum S. Deiparae Chalcopratorum progrediuntur, ubi purpureis aureiſque ſcaramangiis induti, ſuiſque gladiis, et quibus volunt, coronis cincti, adſunt, praelecto vero evangelio, equis, circa collum pulchre ornatis, domum vehuntur.

A τοῦ εὐαγγελίου ὑποστρέφουσιν ἔφιπποι μετὰ τῶν χιαμάτων. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς ὑψώσεως ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ πορφυρᾶ διβητήσια, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ πορφυρᾶ διβητήσια, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ πορφυρᾶ διβητήσια, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῶν χριστουγέννων ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ πορφυρᾶ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ στέμματα πράσινα, ἐν δὲ τῇ ὑποστροφῇ στέμματα λευκά. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Βασιλείου MS. fol. 89. a.
ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ πα-
B γανά, καὶ οἱ ἄρχοντες τὰ ἀτραβατικὰ χλανίδια. Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς ἱππικοῖς πᾶσιν ἱπποδρομίοις ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ πορφυρᾶ διβητήσια, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ στέμματα, οἷα κελεύουσιν. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων φώτων, ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ πορφυρᾶ διβητήσια, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ στέμματα βένετα, ἐν δὲ τῇ ὑποστροφῇ στέμματα λευκά. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς ὑπαπαντῆς ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται ἀπὸ τοῦ παλατίου τὰ ὀξέα αὐτῶν σκαραμάγγια, καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὸν δρόμωνα, ἀπέρχονται ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις, ἐν δὲ τῷ ἐκεῖσε κοιτῶνι ἀλ-
C λάσσουσι τὰ πορφυρᾶ διβητήσια, καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται ἀπὸ τοῦ παλατίου τὰ ὀξέα τούτων σκαραμάγγια, καὶ τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, καὶ ἀνέρχονται ἐν τοῖς κατηχουμενίοις τῆς ἁγίας Σοφίας, κἀκεῖσε ἀλλάσσουσι τὰ πορφυρᾶ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ λιτανεύοντες εἰσοδεύουσιν. Εἶθ' οὕτως ἀνερχόμενοι ἐν τοῖς κατηχουμενείοις, ἀκούουσι τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ πατριαρχείῳ. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται διβητήσια πορφυρᾶ καὶ τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ ἀνέρχονται μετὰ τῆς λιτῆς ἕως τοῦ φό-
D ρου, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκτενοῦς κατέρχονται μετὰ τῆς λιτῆς ἕως τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν χαλκοπρατείων, κἀκεῖσε ἀλλάσσουσι τὰ πορφυρᾶ χρυσᾶ σκαραμάγγια, περιβαλλόμενοι καὶ τὰ τούτων σπαθία, καὶ στέμματα, οἷα κελεύουσι, καὶ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου ὑποστρέφουσιν ἔφιπποι μετὰ τῶν χιωμάτων.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΛΖ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ Στεψίμῳ Βασιλέως.

Προέρχονται πάντες μετὰ ἀλλαξίμων, καὶ ἀλλάσσει πᾶσα ἡ σύγκλητος, καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν σχολῶν καὶ τῶν λοιπῶν ταγμάτων, καὶ προλαμβάνουσι τὰ σκεύη, πρὸς τὸ ὀψικεῦσαι τοὺς δε-
MS. fol. 89. b. σπότας. Καὶ ὅτε πάντα ἑτοιμασθῶσιν, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ αὐγουστέως, φορῶν τὸ σκαραμάγγιον αὐτοῦ, καὶ σαγίον πορφυροῦν, ὀψικευόμενος ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἐξέρχεται μέχρι τοῦ ὠνοπόδου, καὶ γίνεται ἡ πρώτη δοχὴ τῶν πατρικίων ἐν τῷ ὠνοποδίῳ, καὶ λέγει ὁ τῆς καταστάσεως· Κελεύσατε. καὶ ἐπεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ κατέρχονται μέχρι τοῦ μεγάλου κονσιστωρίου, ἔνθα ἵστανται οἱ ὕπατοι κονσιστώριοι, καὶ οἱ λοιποὶ συγκλητικοί, καὶ ἵστανται οἱ δεσπόται εἰς τὸ κιβώριον, καὶ πίπτουσιν οἱ συγκλητικοὶ πάντες ἅμα τοῖς πατρικίοις. Καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λέγει ὁ σιλεντιάριος· Κελεύσατε· καὶ ἐπεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ ἀποκινοῦσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ τῶν σχολῶν, τὰ δὲ μέρη ἵστανται ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν ἠλλαγμένα, σφραγίζοντα καὶ μόνον.

β'. Καὶ ὅτε εἰσέλθῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ὡρολόγιον, σηκοῦται τὸ βῆλον, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ ἀλλάσσει τὸ διβητήσιον, καὶ τὸ τζιτζάκιον, καὶ βάλλει ἐπάνω τὸ σαγίον, καὶ εἰσοδεύει μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἅπτει κηροὺς εἰς τὰς ἀργυρᾶς πύλας, καὶ εἰσοδεύει ἐν τῷ ναῷ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν σωλαίαν, καὶ εὔχεται εἰς τὰ ἅγια θυρία, ἅψας κηρούς, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸν ἄμβωνα ἅμα τοῦ πατριάρχου. Καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῆς χλαμύδος, καὶ ὅταν πληρώσῃ τὴν εὐχήν, ἐπαίρουσιν αὐτὴν οἱ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἐνδύουσι τῷ δεσπότῃ. Καὶ πάλιν ποιεῖ εὐχὴν ἐπὶ τοῦ στέμματος αὐτοῦ, καὶ πληρώσας λαμβάνει αὐτὸς ὁ πατριάρχης τὸ στέμμα, καὶ τίθησιν αὐτὸ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ δεσπότου, καὶ εὐθέως ἀνακράζει ὁ λαός· ἅγιος, ἅγιος, δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, τρίτον· εἶτα ὁ δεῖνα μεγάλου βασιλέως, καὶ αὐτοκράτορος πολλὰ τὰ ἔτη, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ φορῶν τὸ στέμμα,
MS. fol. 90. a. κατέρχεται, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ καθέζεται εἰς τὸ σελλίον, καὶ εἰσέρχονται τὰ ἀξιώματα πίπτοντες, καὶ φιλοῦντες τὰ δύο γόνατα αὐτοῦ. Βῆλον α'· οἱ μάγιστροι· βῆλον β'. οἱ πατρίκιοι καὶ στρατηγοί· τρίτον βῆλον, ἀσπαθά-

A

CAP. XXXVII.

Obſervanda in Coronatione Imperatoris.

Omnes in mutatoriis procedunt, veſteſque Senatus omnis, proceres ſcholarum, ac ceterorum officiorum, mutant, et vaſa, ſeu arma, Dominos comitaturi, depromunt. Paratis omnibus, Imperator ſcaramangio ſuo et ſago purpureo indutus, ex Auguſtali procedit, et cubiculariis cum comitantibus, ad onopodium progreditur, ubi prima receptio ſolennis a patriciis fit, cerimo- B niario dicente: *Iubete*, reliquis acclamantibus: *in multa bonaque tempora.* Inde ad magnum conſiſtorium pergunt, ubi conſules, et ceteri Senatores congregati ſunt: ibi Domini in ciborio conſiſtunt, Senatores cum patriciis in terram procidunt. Qui poſtquam ſurrexere, Domini praepoſito ſignum dant, quo facto, ſilentiarius dicit: *Iubete*, ceteri acclamant: *in multa bonaque tempora.* Domini per ſcholas ad templum procedunt, factiones vero mutata veſte in ſuis ſtationibus praeſto ſunt, cruce C tantum illos ſignantes.

II. Ingreſſus autem horologium Imperator, Velum ſuſpenditur, tunc metatorium, dibeteſium et Tzitzacium induturus, ac ſagum his ſuperimpoſiturus, cum Patriarcha ingreditur, cereis in portis argenteis accenſis, templum petit, inde ad ſoleam abit, cumque cereis ardentibus ad ſacras ianuas precatus, cum Patriarcha in ambonem aſcendit. Ibi Patriarcha preces ſuper chlamyde dicit, quibus finitis, cubicularii eam tollunt, dominumque induunt. Rurſus Patriarcha preces ſuper D corona fundit, quibus peractis, eam ſumit, et capiti Imperatoris imponit, populo ſtatim ter acclamante: *ſanctus, ſanctus! Gloria in excelſis Deo, pax in terra!* Poſtea: *N. magno Imperatori et Auguſto multos annos*, etc. Imperator coronam geſtans, deſcendit, et in mutatorium abit, inque throno ſedet, quem proceres ingreſſi adorant, eiusque genua oſculantur. Sunt autem: Velum primum magiſtri, ſecundum patricii et ſtrategi, tertium protoſpatharii, quartum

ſcribae caſtrenſes, excubiis, et numeris icanatis praefectus, ſpatharii, ſenatores et conſules. Quintum velum ſpatharii, ſextum ſtratores, ſeptimum comites ſcholarum, octavum candidati equeſtres, nonum ſcribones et domeſtici, decimum a ſecretis, veſtitores, ſilentiarii, undecimum mandatores imperatorii, et candidati pedeſtres, duodecimum comites numerorum icanatorum, tribuni, comites claſſis, conſtituunt. Tunc praepoſitus dicit *Iubete:* ipſi longum fauſtumque imperium Dominis precati, ad agapen et communionem, ut conſuetudo feſtorum eſt, abeunt: reliqua omnia etiam pro more peraguntur.

γιος· τέταρτον ὁ τοῦ στρατιωτικοῦ, ὁ τῶν ἐξκουβίτων τῶν ἱκανάτων, καὶ τῶν νουμέρων, σπαθάριοι, συγκλητικοὶ καὶ ὕπατοι· πέμπτον σπαθάριοι· ἕκτον στράτορες· ἕβδομον κόμητες τῶν σχολῶν· ή. κανδιδάτοι καβαλλαρικοί· θ'. σκρίβωνες καὶ δομέστικοι· ί. ἀσηκρῆται, βεστήτορες, καὶ σιλεντιάριοι· ιά. μανδάτορες βασιλικοὶ καὶ κανδιδάτοι πεζοί· ιβ'. κόμητες τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἱκανάτων, τριβοῦνοι, κόμητες τοῦ πλοΐμου. Καὶ λέγει ὁ πραιπόσιτος· Κελεύσατε· καὶ ἐπεύχονται τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ ἐξέρχονται εἰς δὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν κοινωνίαν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια τῶν ἑορτῶν, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα πληροῦνται, καθὼς ἐστὶν ἡ συνήθεια.

CAP. XXXVIII.

Acclamatio Factionum in Coronatione Imperatoris.

Feſto pro more celebrato, Dominis cum pompa ad ſanctam eccleſiam progreſſis, et omnibus, quae in ſolenni proceſſu obſervari debent, obſervatis, Domini una cum Patriarcha ad ambonem veniunt, ubi menſa, ſeu ara, in qua tunica et corona iacent, poſita eſt, preces ſuper veſte Patriarcha facit, quibus finitis, tunicam magno Imperatori tradit. Is, cum praepoſitis recens creatum Caeſarem ea induit, tunc precibus ſuper coronis recitatis, Patriarcha ſuis manibus primum magno Imperatori coronam imponit, is deinde recens appellatum Imperatorem coronat, quo facto, elata voce duae factiones acclamant: *Dignus.* Et adorant ſceptra et reliqua vaſa cum bandis, hinc illinc ad dextram et ſiniſtram conſtituta, dum interea ſenatores omnes et factiones orientem verſus in dextra ambonis parte ſubſiſtunt.

ΚΕΦ. ΛΗ.

Ακτολογία τῶν Δήμων ἐπὶ Στεψίμῳ Βασιλέως.

Συνήθως ἑορτῆς τελουμένης, καὶ τῶν δεσποτῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ προέλευσιν ποιουμένων, καὶ πάντα τὰ συνήθη ταῖς προελεύσεσιν ἐπιτελουμένων, τῶν δεσποτῶν δὲ ἀνιόντων μετὰ τοῦ πατριάρχου εἰς τὸν ἄμβωνα, ἐκεῖσε γὰρ ἵσταται ἀντιμίσιον, ἐν ᾧ ἀπόκειται ἥτε χλαμὺς καὶ τὰ στέμματα, εἶτε ποιεῖ εὐχὴν ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῆς χλαμύδος, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ὁ πατριάρχης ἐπιδίδωσι τὴν χλαμύδα τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ. Καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν πραιποσίτων ἐνδύει τὴν χλανίδα τὸν νεοχειροτόνητον βασιλέα, καὶ πάλιν ποιεῖ εὐχὴν ἐπὶ τῶν στεμμάτων, καὶ πρῶτον μὲν ἰδίαις χερσὶ στέφει ὁ πατριάρχης τὸν μέγαν βασιλέα, εἶτα ἐπιδίδωσι τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ τὸ στέμμα, καὶ στέφει ὁ βασιλεὺς τὸν νεοχειροτόνητον βασιλέα, καὶ εὐθέως ἀνακράζουσι τὰ δύο μέρη, καὶ λέγουσιν· ἄξιος. Καὶ προσκυνοῦσι τὰ σκῆπτρα, καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη μετὰ τῶν βάνδων, ἑστῶτα δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἔνθεν κἀκεῖθεν, οἱ δὲ τῆς συγκλήτου πάντες, καὶ τὰ μέρη, ἵστανται ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν δεξιῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ ἄμβωνος.

II. Et dicunt cantores: *Gloria in excelſis Deo et pax in terra:* populus eadem ter. Cantores: *apud homines Chriſtianos beneplacitum:* populus eadem ter. Cantores: *quod miſertus eſt Deus populi ſui:* Eadem populus ter. Cantores: *haec magna Domini dies:* populus eadem ter. Cantores: *Haec dies vitae Romanorum:* populus eadem ter. Cantores: *hoc gaudium et gloria orbis eſt:*

β'. Καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· δόξα ἐν ὑψίστοις [MS. fol. 90. b.] Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· ἐν ἀνθρώποις Χριστιανῶν εὐδοκία· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· ὅτι ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· αὕτη ἡ ἡμέρα Κυρίου ἡ μεγάλη· ὁ λαὸς ὁμοίως· ἐκ γ'. οἱ κράκται· αὕτη ἡ ἡμέρα τῆς ζωῆς τῶν Ῥωμαίων· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· αὕτη ἡ χαρὰ καὶ ἡ δόξα τοῦ κόσμου· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· ἐν ᾗ

τὸ στέφος τῆς βασιλείας· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· τῆς κορυφῆς σου ἀξίως περιέθετο· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ΄. οἱ κράκται· δόξα τῷ Θεῷ δεσπότῃ πάντων· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· δόξα τῷ Θεῷ τῷ στέψαντι τὴν κορυφήν σου· ὁ λαὸς ὁμοίως. Οἱ κράκται· δόξα τῷ Θεῷ τῷ ἀναδείξαντί σε βασιλέα· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· δόξα τῷ Θεῷ τῷ δοξάσαντί σε οὕτως· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· δόξα Θεῷ τῷ εὐδοκήσαντι οὕτως· ὁ λαὸς ὁμοίως. Οἱ κράκται· ἀλλ᾽ ὁ στέψας σε ὁ δεῖνα βασιλεὺς αὐτοχείρως· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· φυλάξει σε εἰς πλῆθος χρόνων ἐν τῇ πορφύρᾳ· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· εἰς δόξαν καὶ ἀνέγερσιν τῶν ῥωμαίων· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· εἰσακούσῃ ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν· ὁ λαὸς ὁμοίως.

γ΄. Οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά· ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες ῥωμαίων· ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου· ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐγοῦσται τῶν ῥωμαίων· ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, τῶν σκήπτρων ἡ εὐτυχία· ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοί σου χρόνοι, ὁ δεῖνα βασιλεῦ τῶν ῥωμαίων· ὁ λαός· πολλοί σου χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοί σου χρόνοι, θεόστεπτε ὁ δεῖνα· ὁ λαός· πολλοί σου χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, δεσπόται, σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις· ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· ἀλλ᾽ ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· ὁ στέψας ὑμᾶς τῇ αὐτοῦ παλάμῃ· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· τοὺς χρόνους ὑμῶν πληθύνει σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· εἰς τελείαν σύστασιν τῶν ῥωμαίων. Καὶ ἀπὸ τούτων εὐφημοῦσι τὰ β΄. μέρη, καὶ λέγουσι· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων, καὶ τὰ ἑξῆς τῆς εὐφημίας, καὶ ἐπεύχονται, καὶ ἐξίασιν.

A populus eadem ter. Cantores: *in qua corona regni:* populus ſimiliter. Cantores: *vertici tuo ex merito impoſita eſt:* populus eadem ter. Cantores: *Gloria Deo omnium Domino:* populus eadem. Cantores: *Gloria Deo, qui caput tuum coronavit:* populus ſimiliter. Cantores: *Gloria Deo, qui te Imperatorem oſtendit:* populus eadem. Cantores: *Gloria Deo, qui te ſic ornavit:* populus eadem. Cantores: *Gloria Deo, qui te ſic honoravit:* populus eadem. Cantores: *Sed qui te N. ſua manu coronavit:* populus eadem. Cantores: *cuſtodiet te multa* B *tempora in purpura:* populus eadem. Cantores: *cum auguſtis coniugibus et Porphyrogenitis:* populus eadem. Cantores: *in gloriam et reſurrectionem Romanorum:* populus eadem. Cantores: *Exaudiet Deus populum veſtrum:* ſimiliter populus.

III. Cantores: *multos, multos, multos:* populus: *multos annos in multos.* Cantores: *longa vobis tempora N. N. Imperatores Romanorum.* Populus: *longa vobis tempora.* Cantores: *longa vobis tempora, famuli Domini:* popu- C lus: *longa vobis tempora.* Cantores: *longa vobis tempora N. N. Auguſtae Romanorum:* populus: *longa vobis tempora.* Cantores: *longa vobis tempora, felicitas ſceptrorum:* populus: *longa vobis tempora.* Cantores: *longa vobis tempora, N. Imperator Romanorum:* populus: *longa vobis tempora.* Cantores: *longa vobis tempora, N. a Deo coronate:* populus: *longa vobis tempora.* Cantores: *longa vobis tempora, Domini, cum Auguſtabus et Porphyrogenitis:* populus: *longa vobis tempora.* Canto- D res: *Sed omnium creator et Dominus,* ſimiliter populus. Cantores: *qui ſua vos manu coronavit:* populus pariter. Cantores: *tempora veſtra augebit cum Auguſtabus et Porphyrogenitis:* populus ſimiliter. Cantores: *in perfectam Romanorum ſalutem.* His dictis duae factiones fauſta precantur, dicentes: *multos annos Imperatoribus,* et reliquas preces, et felicia omina dicunt, et abeunt.

CAP. XXXIX.

Obſervanda in Coronatione Nuptiali Imperatoris.

Conſueto ritu eccleſiaſtico in S. Stephani primi martyris aede, quae in palatio Daphnes eſt, peracto, coronatisque ſponſis, hi per Octagonum et Auguſtale aureamque manum egrediuntur, et magiſtri et patricii Imperatorem in onopodio excipiunt, et ſtantibus ibi ſponſis, officium ſolenne celebratur. Inde in obſequio magiſtrorum, patriciorum, ac reliquorum miniſtrorum ad ſecretum uſque conſulum veniunt, ubi omnes ſenatores cum magiſtris et patriciis ipſos excipiunt: ritusque omnes, commorantibus ibi ſponſis, pro more celebrantur. Factiones in triclinio candidatorum, ab utraque parte prope ſcalas Magnaurae ſtant, et ſponſis per conſiſtorii portas euntibus, organa duarum factionum, quae in ſiniſtra parte loci, ubi aſcenditur per ſcalas, conſtitutae ſunt, pulſantur.

II. Extemplo cantores duarum factionum exclamant: *multos, multos, multos!* populus: *multos annos in multos.* Praecentores: *Salvator noſter ſerva dominos! Sacroſancte Spiritus, ſerva Auguſtas! Domine vitam eorum ex noſtra auge! Imperator ac ſponſe, Deus te ſervet! Auguſte optime, Trinitas te tueatur, Deusque coeleſtis nuptiis tuis laetitiam addat, ut omnium benigniſſimus, qui Cananaeis olim nuptiis adfuit, inque ipſis aquae, ut amans hominum, benedixit, et vinum auxit hominibus ad recreationem, hic tibi adſit et coniugi tuae, detque tibi Deus porphyrogenitos! Haec eſt dies laetitiae Romanorum, qua nuptias N. Imperator, cum N. feliciſſima Auguſta, celebravit.*

III. Abeuntibus ſponſis, factiones coenaculum ingrediuntur, ſtantibusque ibi ſponſis coronatis, cantores duarum factionum ſimul exclamant: *multos, multos, multos!* populus: *multos annos in multos!* Cantores: *Pulchre veniſti, Domine Romanorum!* populus: *pulchre veniſti!* cantores: *Pulchre veniſti, Domine, cum Auguſta!* populus: *Pulchre ve-*

ΚΕΦ. ΛΘ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ στεφανώματι Βασιλέως.

MS. fol. 91. a.

Τῆς συνήθους ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τελουμένης ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, τοῦ ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Δάφνης, καὶ τῶν νεονύμφων ἐστεφανωμένων, ἐξέρχονται διὰ τοῦ ὀκταγώνου καὶ τοῦ αὐγουστέως, καὶ τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ δέχονται αὐτὸν οἵ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι ἐν τῷ ὠνοποδίῳ, καὶ τὸ στῆναι τοὺς νεονύμφους, γίνεται ἡ συνήθης ἀκολουθία. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὀψικευομένων τῶν νεονύμφων ὑπό τε μαγίστρων καὶ πατρικίων, καὶ τῆς λοιπῆς πάσης τάξεως, ἔρχονται μέχρι τοῦ σεκρέτου τῶν ὑπάτων, καὶ δέχονται ἐκεῖσε πάντες οἱ συγκλητικοὶ, ἅμα μαγίστρων καὶ πατρικίων, καὶ τὸ στῆναι τοὺς νεονύμφους, γίνεται ἡ συνήθης ἀκολουθία. Τὰ δὲ μέρη ἵστανται ἐν τῷ τρικλίνῳ τῶν κανδιδάτων ἔνθεν κἀκεῖθεν πλησίον τῶν γραδηλίων τῆς μαναύρας, καὶ δὴ τῶν νεονύμφων ἐξιόντων τὰς πύλας τοῦ κονσιστωρίου, αὐλοῦσι τῶν δύο μερῶν τὰ ὄργανα, δηλονότι ἱσταμένων ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τῆς ἀναβάσεως τῶν αὐτῶν γραδηλίων.

β'. Καὶ εὐθέως λέγουσιν οἱ κράκται τῶν δύο μερῶν ἑνούμενοι ἄμφω· πολλὰ, πολλὰ, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· ὁ σωτὴρ ἡμῶν τοὺς δεσπότας φύλαξον· πνεῦμα τὸ πανάγιον τὰς αὐγούστας σκέπασον· Κύριε ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν· βασιλεῦ νεόνυμφε, Θεὸς διαφυλάξει σε. ἔντιμε, εὐάρεστε, Τριὰς κατακοσμήσει σε, καὶ χαρὰν παρέξει σοι Θεὸς ὁ ἐπουράνιος, εὐλογῶν τὸν γάμον σου, ὡς μόνος ὑπεράγαθος· ὃς ἐν Κανᾷ τὸ πρότερον τῷ γάμῳ παρεγένετο, καὶ ἐν αὐτῷ εὐλόγησε τὸ ὕδωρ ὡς φιλάνθρωπος, καὶ οἶνον ἀπετέλεσεν ἀνθρώποις εἰς ἀπόλαυσιν, οὗτος εὐλογήσει σε μετὰ τῆς συζύγου σου, καὶ τέκνα σοι δωρήσεται Θεὸς πορφυρογέννητα. Αὕτη ἡ ἡμέρα τῆς χαρᾶς τῶν Ῥωμαίων, ἐν ᾗ ἐνυμφεύθης ὁ δεῖνα ἄναξ, ὁ δεῖνα τῇ εὐτυχεστάτῃ αὐγούστῃ.

γ'. Καὶ ἀποκινούντων τῶν νεονύμφων, εἰσέρχονται τὰ μέρη εἰς τὸν παστὸν, καὶ ἱσταμένων τῶν νεονύμφων ἐν τῷ παστῷ ἐστεφανωμένων, ἀκτολογοῦσι τῶν δύο μερῶν οἱ κράκται, ἑνούμενοι ἄμφω· πολλὰ, πολλὰ, πολλά· ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες, ὁ δεσπότης τῶν Ῥωμαίων· ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες ὁ δεσπότης σὺν τῇ αὐγούστῃ· ὁ λαός· καλῶς

ἦλθεν

MS. fol. 91. b. ἦλθες· οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες, θεοεπίλεκτε A αὐγοῦστα. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες, θεοσκέπαστε αὐγοῦστα· ὁ λαός· καλῶς ἦλθες· οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες ὁ δεῖνα χαρὰ Ῥωμαίων· ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες, ἡ εὐγενεστάτη τῆς πορφύρας. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες, ἡ ποθεμένη παρὰ πάντας. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· Σὺ ἐκ θείας ψήφου προεχειρίσθης εἰς σύστασιν καὶ ἀνέγερσιν τοῦ κόσμου, σὺ ἐνυμφεύθης ἐκ Θεοῦ τῇ πορφύρᾳ, σὲ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, στεφανώσας σε τῇ αὐτοῦ παλάμῃ· ἀλλ' ὁ εἰς ταύτην καλέσας σε τὴν ἀξίαν, καὶ συζεύξας σε ὁ δεῖνα B τῷ δεσπότῃ, τοὺς χρόνους σου πληθύνει ἐν τῇ πορφύρᾳ· εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν.

δ'. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι μετὰ τὴν ἀκτολογίαν τοῦ δήμου, τῶν δεσποτῶν ἀνιόντων πρὸς τὴν κόγχην τοῦ παστοῦ, πρὸς τὸ ἀποθέσθαι τὰ στέμματα, καὶ τοὺς στεφάνους, λέγουσιν οἱ κράκται τῶν δύο μερῶν, ἑνούμενοι ἄμφω· ἰσ πνεῦμα τὸ πανάγιον τὸν γάμον ἐπευλόγησον· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου τὸ αὐτό· οἱ κράκται· ὁ ἐν Κανᾷ Χριστὸς εὐλογήσας τὸν γάμον· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράκται· C εὐλογήσει τὸ στεφάνωμά σου ὁ δεῖνα αὐτοκράτωρ· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· ἰσ πνεῦμα τὸ πανάγιον τὸν γάμον ἐπευλόγησον. οἱ κράκται· μετὰ συζύγου σου τῆς ὁ δεῖνα· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· ἰσ πνεῦμα τὸ πανάγιον. οἱ κράκται· εἰς ἡμέρας, καὶ καιρούς, καὶ χρόνους· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· ἰσ πνεῦμα τὸ πανάγιον. οἱ κράκται· ἕως ἄκρου γήρως ὑμῶν ἐν βίῳ· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· ἰσ πνεῦμα τὸ πανάγιον. οἱ κράκται· εἰς δόξαν αὐτοῦ, καὶ εἰς σύστασιν τῶν Ῥωμαίων. ὁ λαός· ἰσ πνεῦμα τὸ πανάγιον. οἱ κράκται· εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν. ὁ λαός· ἰσ πνεῦμα τὸ πανάγιον· οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· ἰσ Κύριε D ὁ τούτους συζεύξας, σὺ αὐτοὺς περίσωζε· ὁ λαός· ἰσ MS. fol. 92. a. πνεῦμα τὸ πανάγιον. οἱ κράκται ἰσ· ὁ Θεὸς ἅγιος δὸς αὐτοῖς ὁμόνοιαν· ὁ λαὸς ἰσ· πνεῦμα τὸ πανάγιον. οἱ κράκται ἰσ· τοῦτο τὸ βασίλειον Κύριε στέρωσον· ὁ λαὸς ἰσ· πνεῦμα τὸ πανάγιον· οἱ κράκται· ἰσ πνεῦμα τὸ πανάγιον τὸν γάμον ἐπευλόγησον. ὁ λαός· πολυχρόνιον, καὶ ἐξέρχονται. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέρχονται οἱ νύμφοι ἐστεφανωμένοι εἰς τὴν κόγχην τοῦ παστοῦ, ἔνθα ἵσταται

A *niſti!* cantores: *pulchre veniſti, a Deo electa Auguſta!* populus: *pulchre veniſti!* cantores: *pulchre veniſti, Dei cura, Auguſta!* populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *pulchre veniſti, N. gaudium Romanorum!* populus: *pulchre veniſti:* Cantores: *pulchre veniſti, nobiliſſimum purpurae ornamentum:* populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *Pulchre veniſti omnium votis expetita!* populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *Tu divina ſorte ad conſervationem ſalutemque orbis electa fuiſti, tu divinitus purpurae coniuncta es! benedixit tibi Deus* B *omnipotens, qui manu ſua te coronavit: at is, qui ad hanc te dignitatem vocavit, iunxitque cum N. Domino, augeat tempora tua in purpura! Exaudiat Deus populum veſtrum!*

IV. Sciendum eſt, poſt acclamationes populi, abeuntibus dominis ad concham thalami, ut ſerta et coronas ibi deponant, duarum factionum cantores una voce dicere: *Spiritus ſanctiſſimus nuptiis annuat!* populus eadem ter repetit. Cantores: *Chriſtus, qui nuptiis Cananaeis benedixit;* populus eadem ter. Cantores: *Benedicat connubio tuo* C *Imperator N.!* populus ter: *Spiritus ſanctiſſime nuptias proſpera!* Cantores: *cum coniuge tua N.* populus ter: *Spiritus ſanctiſſime!* Cantores: *in dies, tempora, ſecula!* populus ter: *Spiritus ſanctiſſime!* Cantores: *uſque ad extremam ſenectutem veſtram in hac vita!* populus ter: *Spiritus ſanctiſſime.* Cantores: *ad gloriam tuam et ſalutem Romanorum!* populus ter: *Spiritus ſanctiſſime.* Cantores: *Exaudiet Deus populum veſtrum:* populus: *Spiritus ſanctiſſime.* Cantores: *multos, multos, multos!* populus: *multos annos in multos!* D Cantores: *Domine, qui hos iunxiſti, tu ipſos ſerva!* populus: *Spiritus ſanctiſſime.* Cantores: *Deus ſancte, da ipſis concordiam!* populus: *Spiritus ſanctiſſime!* Cantores: *Regnum hoc cuſtodi, Domine!* populus: *Spiritus ſanctiſſime.* Cantores: *Spiritus ſanctiſſime, his nuptiis benedicas!* populus: *in longum tempus* etc. et egrediuntur. Deinde ſponſi ad concham thalami coronati abeunt, ubi imperatorius aureus

grabatus ſtat, in quo coronas reponunt: corollas vero officiales cubiculi in pentapyrgio, ubi imperatorius grabatus poſitus eſt, ſuſpendunt, et ſtatim domini per porticum ad XIX accubitus, quaſi ad amores, tranſeunt, & menſae ibi accumbunt.

A ὁ βασιλικὸς χρυσοῦς κράβαττος, καὶ ἀποτιθεῖσι τὰ μὲν στέμματα ἐν τῷ αὐτῷ κραβάττῳ, τὰ δὲ στεφάνια κρεμῶσιν οἱ τῆς τάξεως τοῦ κουβουκλείου ἐν τῷ πενταπυργίῳ, ἐν ᾧ ἵσταται ὁ βασιλικὸς κράβαττος· καὶ εὐθέως ἀπέρχονται οἱ δεσπόται διὰ τῶν διαβατικῶν ὡς ἐπὶ τὸν ἔρωτα, εἰς τὰ ιθ´. ἀκούβιτα, καὶ ἀκουμβίζουσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Acclamationes ad Auguſtam.

V. *Bene precemur, ut decet, gaudio noſtro Auguſtae!* Cantores: *longa tibi tempora, a Deo promota Auguſta!* populus ter: *longa tibi tempora!* Cantores: *longa tibi tempora, feliciſſima Auguſta:* populus ter: *longa tibi tempora.* Cantores: *longa tibi tempora, Coniux domini!* populus ter: *longa tibi tempora.* Cantores: *Tu divino ſuffragio electa es:* populus eadem ter. Cantores: *Benedixit Deus omnipotens:* populus eadem ter. Cantores: *Tu Dei gratia cum purpura coniuncta es:* populus eadem ter. Cantores: *qui te manu ſua coronavit:* populus eadem ter. Cantores: *At qui te ad hanc dignitatem vocavit:* populus haec ter repetit. Cantores: *teque cum Domino N. coniunxit:* populus eadem ter. Cantores: *tempora tua, Dominique, augeat:* populus eadem ter. Cantores: *Exaudiat Deus populum veſtrum:* eadem populus ter. Cantores: *N. pientiſſimae Auguſtae, multos annos.* populus: *in multos annos* etc.

Ἀκτολογία εἰς τὴν Αὐγοῦσταν.

ε´. Εὐφημήσωμεν κατὰ χρέος τὴν χαρὰν ἡμῶν τὴν Αὐγοῦσταν. Οἱ κράκται· πολλοί σου χρόνοι, θεοπρόβλητε Αὐγοῦστα. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοί σου χρόνοι. Οἱ κράκται· πολλοί σου χρόνοι, εὐτυχεστάτη Αὐγοῦστα· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοί σου χρόνοι. B Οἱ κράκται· πολλοί σου χρόνοι, ἡ σύζυγος τοῦ δεσπότου. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοί σου χρόνοι· οἱ κράκται· σὺ ἐκ θείας ψήφου προεχειρίσθης· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. Οἱ κράκται· εὐλόγησεν ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. ὁ λαὸς ἐκ γ´. ὁμοίως. Οἱ κράκται· σὺ συμφυεῖθης ἐκ Θεοῦ τῇ πορφύρᾳ. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράκται· στεφανώσας σε τῇ ἰδίᾳ παλάμῃ· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράκται· ἀλλ᾽ ὁ εἰς ταύτην καλέσας σε τὴν ἀξίαν. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράκται· καὶ συζεύξας σε ὁ δεῖνα τῷ δεσπότῃ· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ´. Οἱ κράκται· τοὺς χρόνους σου πληθύνοι σὺν τῷ δεσπότῃ· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράκται· εἰσακούσοι ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ C κράκται· ὁ δεῖνα τῆς εὐσεβεστάτης Αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη· ὁ λαός· πολυχρόνιον.

VI. Obſervandum vero eſt, (et hoc quidem olim contingit,) poſtquam factiones dictam Actorum formulam, ante ſcalam, qua ad Magnauram aſcenditur, finierunt, duas factiones praecedere, et Venetos quidem ad ſcamna, in loco Magnaurae arboribus conſito, hinc inde poſita, abire, nec reſponſum ad cantum ſuum accipere, cantores vero has deinde acclamationes recitare: *multos annos Imperatori:* quibus populus, quae reſponderi ſolent, reſpondet. Poſtquam ſponſi conſtitere, prima receptio fit, et cantores populusque dictas acclamationes recitant. Poſt hanc receptionem ſecunda a praſinis, parvo intervallo, in eodem arboreto, inſtituitur, ſponſisque conſiſtentibus, cantores populusque, uti diximus, acclamant, quo facto, ritus, de quibus ſupra, celebrantur. Ceterum recentiori aetate inſti-

ς´. Εἰδέναι δὲ δεῖ, (καὶ τοῦτο γέγονέ ποτε,) ὅτι, μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ μέρη τὴν προῤῥηθεῖσαν ἀκτολογίαν πρὸ τῶν γραδηλίων τῆς ἀναβάσεως τῆς μαναύρας, προανέρχονται τὰ δύο μέρη, καὶ οἱ μὲν βένετοι ἀπέρχονται εἰς τὰ σκάμνα, τὰ ἱστάμενα ἐν τῷ τῆς μαναύρας ἀναδενδραδίῳ ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ ἀπόκρισιν μὴ δεχόμενοι, λέγουσιν οἱ κράκται καταλέγματα· πολλὰ D τὰ ἔτη τῷ βασιλεῖ. καὶ ὁ λαὸς ἀποκρίνεται τὰ ὀφειλόμενα τοῦ καταλέγματος. Καὶ μετὰ τὸ στῆναι τοὺς νεονύμφους, γίνεται δοχὴ α´. καὶ λέγουσιν οἱ κράκται, καὶ ὁ λαὸς, τὰς προῤῥηθείσας ἀκτολογίας. Καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν τῆς τοιαύτης δοχῆς, γίνεται δοχὴ β´. καὶ δέχονται οἱ πράσινοι ἀπὸ μικροῦ διαστήματος ἐν τῷ αὐτῷ ἀναδενδραδίῳ, καὶ τῶν νεονύμφων ἱσταμένων, λέγουσιν οἱ κράκται καὶ ὁ λαὸς τὰς προῤῥηθείσας ἀκτολογίας, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπακολουθεῖ ἡ τάξις, καθὼς προείρηται. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν ἐσχά- MS. fol. 91 b

τοις καιροῖς ἐκαινουργήθη τὸ γίνεσθαι τὸ στέφανωμα τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ναῷ τοῦ παλατίου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου· καὶ δὴ τῶν νυμφίων ἐξιόντων διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου, δηλονότι ὀφικευομένων ὑπό τε τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν μαγίστρων, καὶ πατρικίων, μελλόντων αὐτῶν ἐξιέναι τὰς ἀργυρᾶς τοῦ χρυσοτρικλίνου πύλας, αὐλεῖ τὸ χρυσοῦν ὄργανον, καὶ τὰ μέρη ἀκτολογοῦσι, καθὼς προείρηται.

A tutum eſt, ut nuptialis Imperatoris coronatio in templo palatii ſacroſanctae virginis Deiparae Phari perageretur: et ſponſi per aureum triclinium, cum obſequio cubiculi, magiſtrorum, et patriciorum egreſſi, dum e portis aurei triclinii argenteis procedere volunt, organum aureum pulſatur, et factiones, quas diximus, acclamationes recitant.

ΚΕΦ. Μ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ Στεψίμῳ τῆς Αὐγούστης.

Ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν αὐγουστέα, φορῶν τὴν χλαμύδα ἐστεμμένος, καὶ ποιεῖ προσαγορὰς, καὶ περὶ ὥραν τρίτην καθίζεται μέσον τοῦ τρικλίνου. Ὁ δὲ τῆς καταστάσεως εὐτρεπίζει τὰ βῆλα, ὡς ἔχει συνήθεια, καὶ νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ ὀστιαρίων καὶ βεργίων, καὶ προσκαλεῖται βῆλον α΄. τοὺς μαγίστρους, β΄. πατρικίους, τρίτον τοὺς συγκλητικοὺς, ὑπάτους, κόμητας, κανδιδάτους, ἀπὸ ἐπάρχων, καὶ στρατηλάτων βῆλα βῆλα. Ὁ δὲ πατριάρχης ἔρχεται διὰ τῆς Δάφνης, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ ἐκδέχεται τοὺς δεσπότας, καὶ ὅτε εἰσέλθωσι τὰ βῆλα πάντα, καὶ πληρωθῶσι, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἀπέρχεται, καὶ προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν αὐγουστέα. Καὶ ἐξέρχεται ἡ βουλομένη στεφθῆναι, ὀφικευομένη ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἐγείρονται οἱ δεσπόται καὶ ἀπέρχονται
MS. fol. 93. a. ται ἔνθα ἵσταται τὸ ἀντιμίσιον ἅμα τοῦ πατριάρχου, καὶ τῆς Αὐγούστης φορούσης μαφόριον, ποιεῖ ὁ πατριάρχης τὰς συνήθεις εὐχάς. Καὶ ὅτε πληρώσῃ τὴν εὐχὴν, ἐκδύουσι τὴν Αὔγουσταν τὸ μαφόριον, καὶ ἐνδύουσιν αὐτὴν οἱ δεσπόται τὴν χλαμύδα, καὶ αὖθις ποιεῖ εὐχὴν ὁ πατριάρχης ἐπὶ τοῦ στέμματος, καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς εὐχῆς, λαμβάνει ὁ πατριάρχης τὸ στέμμα, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, κἀκεῖνος τίθησιν αὐτὸ εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Αὐγούστης, καὶ συντάσσεται ὁ πατριάρχης τοῖς δεσπόταις, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ ὀκταγώνου κοιτῶνος, καὶ καθέζονται οἱ δεσπόται καὶ ἡ Αὔγουστα ἐπὶ σελλίων εἰς τὸ δεξιὸν μέρος, ἡ δὲ Αὔγουστα ἐπὶ τὸ εὐώνυμον μέρος τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

β΄. Καὶ εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, κρατούμενοι ὑπὸ σιλεντιαρίων, πίπτοντες καὶ φιλοῦντες τὰ δύο γόνατα αὐτῶν, καὶ ἀπευχαριστοῦντες, καὶ ὅτε ἐπληρώθη ἡ εὐχαριστία, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε· καὶ ἐπεύχονται πάντες· εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ ἐξέρχονται. Καὶ εὐθέως εἰσέρχεται τὸ σέκρετον τῶν γυναικῶν. βῆλον α΄. αἱ

CAP. XL.

Obſervanda in Coronatione Auguſtae.

B Egreditur Imperator ad Auguſteum, corona et chlamyde ornatus, et ſalutatione populo exhibita, circa horam tertiam in medio triclinio reſidet. Ceremoniarius vela, uti mos eſt, ordinat, praepoſitus vero, ſigno a Dominis dato, cum oſtiariis virgiſque prodit, ac velum primum Magiſtros, ſecundum Patricios, tertium Senatores, deinde Conſules, Comites, Candidatos, Expraefectos, ac belli duces, ſingulos in velis ſuis, arceſſit. Patriarcha per Daphnem ad S. Stephani, Dominos excepturus, venit, ac velis omnibus in-
C greſſis, nulloque deficiente, Domini praepoſito ſignum dant, qui abit, Patriarcham vocat, et Auguſteum ingreditur. Tunc domina corona ornanda, a cubiculariis ſtipata, procedit; Domini ſurgunt, et ad locum, ubi ara repoſita eſt, cum Patriarcha abeunt, et Auguſta maforium geſtante, preces ſolennes Patriarcha recitat. His finitis Auguſtae maforium exuunt, eamque chlamyde Domini veſtiunt, ſtatimque Patriarcha ſuper corona precatur: quo facto, coronam Imperatori tradit, qui
D eam Auguſtae imponit: ille Dominis ſe adiungit, et ſic per cubiculum octangulum Domini et Auguſta digreſſi, in thronis, illi in dextro, haec in ſiniſtro latere S. Stephani, conſident.

II. Tunc patricii ac ceteri omnes, a ſilentiariis ſuſtentati, procidunt, eorumque genua oſculantur, et gratulantur, finitaque gratulatione, Domini praepoſito ſignum dant, is dicit: *Iubete:* precantur omnes: *in longa bonaque tempora*, et ſic egrediuntur. Et ſtatim ſecretum foeminarum intrat. Velum

primum, Zoſtae: Velum ſecundum, patriciae: tertium, protoſpathariae ac ſpathariae: quartum, conſulares: quintum, ſtratoriſſae: ſextum, comitiſſae: ſeptimum, veſtitoriſſae: octavum, ſilentiariſſae: nonum, mandatoriſſae Imperatoriae, comitiſſae numeri Icanatorum: Velum decimum, tribuniſſae, comitiſſae rei navalis: undecimum, protectoriſſae, centurionum uxores. Hae omnes ordine ingreſſae, Dominorum aeque ac Auguſtae genua venerantur, et conſiſtorio adſtante, ſignum praepoſito Domini dant, qui dicit: *Iubete*, deinde egrediuntur. Reliqui ex urbis incolis, ordinibus, et numeris, aeque ac vaſa omnia, in tribunali XIX accubituum ordinantur: patricii in onopodio, ſenatores in porticu XIX accubituum, ſtant. Auguſta a cubiculo ſtipata egreditur, unaque cum ipſa Domini ad auream manum procedunt, ac revertuntur. Ipſa vero onopodium ingreſſa, patricii cum ceteris Senatoribus procumbunt, et poſtquam ſurrexere, ſignum cerimoniario dant, qui dicit: *Iubete*, reliqui fauſtum ac diuturnum Imperium apprecati, ipſam ad Solarium Tribunalis comitantur. Tunc Conſules ac reliqui Senatores deſcendunt, patricii vero hinc illinc in ſcala ſtant, dumque ipſa cum obſequio apparet, factiones acclamant: *Sanctus! Sanctus! Sanctus! Gloria in excelſis Deo et pax in terra!* Deinde factiones ea, quae coronationi conveniunt, acta recitant, Auguſta cereos ad venerandam crucem accendit, populus vero et Dominis et Auguſtae fauſta apprecatur, quo facto, in utroque latere Auguſta adorat, perque Auguſteum una cum obſequio revertitur. Conſules in porticu, patricii ad auream uſque manum ſtant, et miſſa datur.

A ζωσταί. βῆλον β'. αἱ πατρίκιαι, βῆλον γ'. αἱ πρωτοσπαθάριαι καὶ σπαθάριαι, βῆλον δ'. ὑπάτισσαι, βῆλον ε'. στρατόρισσαι, βῆλον ϛ'. κομήτισσαι, βῆλον ζ'. βεστητόρισσαι, η'. σιλεντιάρισσαι, βῆλον θ'. μανδατόρισσαι βασιλικαὶ, κομήτισσαι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἱκανάτων, βῆλον ι'. τριβούνισσαι, κομήτισσαι πλοΐμων, βῆλον ια'. προτικτόρισσαι, κεντάρχισσαι. Εἰσέρχονται κατὰ τάξιν, προσκυνοῦσαι τὰ δύο γόνατα τῶν δεσποτῶν ὁμοίως καὶ τῆς αὐγούστης, καὶ ἵσταται κονσιστώριον, καὶ νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λέγει· Κελεύσατε· καὶ ἐξέρχονται. Τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως, καὶ τῶν ταγμάτων, καὶ τῶν νουμέρων, καὶ τὰ σκεύη πάντα ἑτοιμάζονται εἰς τὸ τριβουνάλιον τῶν ιθ'. ἀκουβίτων. B Καὶ ἵστανται οἱ πατρίκιοι ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, οἱ δὲ συγκλητικοὶ εἰς τὸν πόρτικα τῶν ιθ'. ἀκουβίτων. Καὶ ἐξέρχεται ἡ Αὐγούστα, ὀψικευομένη ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καὶ συνεξέρχονται δὲ αὐτῇ καὶ οἱ δεσπόται μέχρι τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ ὑποστρέφουσι. Καὶ ἐξελθούσης (MS. fol. 93. b.) αὐτῆς εἰς τὸ ὀνοπόδιον, πίπτουσιν οἱ πατρίκιοι μετὰ τῶν λοιπῶν συγκλητικῶν, καὶ ἀναστάντων αὐτῶν νεύουσι τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἐπεύχονται· εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ ὀψικεύουσιν αὐτὴν μέχρι τοῦ Ἡλιακοῦ τοῦ τριβουναλίου. Καὶ κατέρχονται οἱ ὕπατοι, καὶ οἱ λοιποὶ συγκλητικοὶ, οἱ δὲ πατρίκιοι ἵστανται εἰς τὰ βάθρα ἔνθεν κἀκεῖθεν, C καὶ διακινούσης αὐτὴν ὀψικευομένην, ἀνακράζουσι τὰ μέρη· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη. Καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη τὰ τῷ στεψίμῳ ἁρμόζοντα, καὶ λαμβάνει ἡ Αὐγούστα κηροὺς, καὶ ἅπτει πρὸς τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ εὐφημεῖ ὁ λαὸς τοὺς δεσπότας, εὐφημεῖ καὶ τὴν Αὐγούσταν, καὶ ὅτε πληρωθῇ εὐφημία, προσκυνεῖ ἡ Αὐγούστα ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ ὑποστρέφει διὰ τοῦ Αὐγουστέως ὀψικευομένη· οἱ δὲ ὕπατοι ἵστανται εἰς τὸν πόρτικα, οἱ δὲ πατρίκιοι μέχρι τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ δίδονται μίνσαι.

D

Acclamatio Factionum in Coronatione Auguſtae.

Univerſo coronationis ordine in triclinio Auguſtei pro more peracto, dum Auguſta ab univerſo ſenatu, ut ſolet, ſtipata, inde procedit, Senatus quidem per magnam portam Tribunalis procedit, tagmatum autem ſeu numerorum praefecti in eodem tribunali, ubi crux,

Ἀκτολογία τῶν Δήμων ἐπὶ Στεψίμῳ Αὐγούστης.

Τῆς συνήθους πάσης τάξεως τελουμένης τῷ Στεψίμου ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ αὐγουστέως, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον ὀψικευομένης τῆς Αὐγούστης ὑπὸ πάσης τῆς συγκλήτου, οἱ μὲν τῆς συγκλήτου ἐξέρχονται διὰ τοῦ μεγάλου πυλῶνος τοῦ τριβουναλίου, οἱ δὲ τῶν ταγμάτων ἄρχοντες ἵστανται ἐν τῷ αὐτῷ τριβουναλίῳ, ἔνθα ἵσταται ὁ σταυρὸς,

σταυρὸς, τά τε σκῆπτρα καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη, μετὰ καὶ τῶν λαβώρων, τὰ δὲ δύο μέρη ἅμα ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν σκήπτρων, καὶ σκευῶν, καὶ βάνδων. Καὶ δὴ τῆς Αὐγούστης ὀψικευομένης ὑπό τε τοῦ πραιποσίτου καὶ τῆς λοιπῆς τάξεως τοῦ κουβουκλείου, καὶ τὸ ἐξελθεῖν αὐτὴν καὶ στῆναι ἐπὶ τοῦ Ἡλιακοῦ, κράζουσι τὰ δύο μέρη· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος· καὶ εὐθέως προσκυνοῦσι τά τε σκῆπτρα καὶ σκεύη, μετὰ τῶν βάνδων. Καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράκται· ἐν ἀνθρώποις χριστιανῶν εὐδοκία. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράκται· ὅτι MS. fol. 94. a. ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· αὕτη ἡ ἡμέρα Κυρίου ἡ μεγάλη· ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως. οἱ κράκται· αὕτη ἡ ἡμέρα τῆς ζωῆς τῶν ῥωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράκται· αὕτη ἡ χαρὰ, καὶ ἡ δόξα τοῦ κόσμου. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως. οἱ κράκται· ἐν ᾗ τὸ στέφος τῆς βασιλείας τῇ κορυφῇ σου ἀξίως περιετέθη. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράκται· δόξα Θεῷ τῷ δεσπότῃ πάντων. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράκται· δόξα Θεῷ τῷ ἀναδείξαντί σε βασίλισσαν. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράκται· δόξα Θεῷ τῷ στέψαντι τὴν κορυφήν σου. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράκται· δόξα Θεῷ τῷ εὐδοκήσαντι οὕτως. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράκται· ἀλλ' ὁ στέψας σε ὁ δεῖνα αὐτοχείρως. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράκται· φυλάξει σε εἰς πλήθη χρόνων ἐν τῇ πορφύρᾳ. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράκται· εἰς δόξαν καὶ ἀνέγερσιν τῶν ῥωμαίων. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου.

Ἀκτολογία εἰς τὴν Βασίλισσαν.

Οἱ κράκται· πολλὰ, πολλὰ, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες ῥωμαίων. ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι τῶν σκήπτρων ἡ εὐτυχία. ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοί σου χρόνοι ὁ δεῖνα βασιλεὺς τῶν ῥωμαίων. ὁ λαός· πολλοί σου χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι δεσπόται σὺν ταῖς Αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· ἀλλ' ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου. οἱ κράκται· ὁ στέψας ὑμᾶς τῇ αὐτοῦ παλάμῃ. ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· τοὺς χρόνους ὑμῶν πληθύνει σὺν ταῖς Αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται·

A ſceptra ac reliqua vaſa cum labaris ſtant, et ante ſceptra, vaſa, ac banda duae factiones. Porro Auguſta, a praepoſitis, et reliquis cubiculo adſcriptis, cincta, dum procedit, et in ſolario ſubſiſtit, factiones acclamant: *Sanctus, ſanctus, ſanctus!* ſtatimque ſceptra et vaſa cum bandis procidunt. Cantores dicunt: *Gloria in excelſis Deo et pax in terra!* eadem populus ter. Cantores: *in hominibus Chriſtianis beneplacitum!* eadem populus ter. Cantores: *quoniam Deus populi ſui miſertus eſt:* populus ſimiliter. Cantores: *Haec eſt magna dies* B *Domini:* populus eadem ter. Cantores: *haec eſt dies vitae Romanorum:* populus eadem ter. Cantores: *Haec eſt gaudium et decus orbis*, populus eadem ter. Cantores: *in qua corona regni tuo vertici ex merito impoſita eſt*, populus eadem ter. Cantores: *Gloria Deo, omnium Domino!* Sic populus ter. Cantores: *Gloria Deo, qui te Imperatricem oſtendit:* populus eadem ter. Cantores: *Gloria Deo, qui verticem tuum coronavit:* populus eadem ter. Cantores: *Gloria Deo, cui hoc ita viſum fuit:* populus eadem ter. Cantores: *Sed qui ſua manu te N. coronavit:* C populus eadem ter. Cantores: *ſervet te longum tempus in purpura:* populus eadem ter. Cantores: *in gloriam et ſalutem Romanorum:* populus eadem ter. Cantores: *Exaudiet Deus populum veſtrum:* populus eadem ter.

Acclamatio ad Imperatricem.

Cantores: *multos, multos, multos!* populus: *multos annos in multos.* Cantores: *longa vobis tempora! N. N. Imperatores Romanorum!* populus: *longa vobis tempora.* Cantores: *longa vobis tempora, ſervi Domini!* populus: *lon-* D *ga vobis tempora!* Cantores: *longa vobis tempora, felicitas ſceptrorum!* populus: *longa vobis tempora!* Cantores: *longa tibi tempora, N. Imperator Romanorum!* populus: *longa tibi tempora!* Cantores: *longa vobis tempora, Domini, cum Auguſtabus et porphyrogenitis!* populus: *longa vobis tempora!* Cantores: *ſed omnium creator et dominus*, populus eadem ter. Cantores: *qui ſua vos manu coronavit*, populus eadem. Cantores: *tempora veſtra cum Auguſta-*

bus et porphyrogenitis augeat! populus ſimiliter. Cantores: *in perfectam ſalutem Romanorum.* Poſtea duae factiones accinunt: *multos annos Imperatoribus!* et reliqua acclamationis. Quibus peractis, fauſta apprecati abeunt.

CAP. XLI.

Obſervanda in Auguſtae coronatione et nuptiis.

Pridie unius diei mandatum de mutatoriis datur, ſequenti omnes ſenatores ſtatim procedunt, veſteſque in conſiſtorio mutant, patricii quoque et ceteri ſecretarii, ſi ita Dominis videtur, ad auream manum aſcendunt, thronoſque in Auguſteo reponunt, in quibus Domini coronati conſident, et ſecreti vela pro more excipiunt. Vniverſo ſecreto adſtante, cerimoniarius et quinque alii ſilentiarii, poſt ſecretum, ab utroque latere, intrant, ſignoque ab Imperatore praepoſito dato, S. Stephani templum ingrediuntur: tunc Patriarcha acceſſitur, ut ad Auguſteum veniat: quo facto, Domini ſurgunt, eumque ſuſcipiunt. Poſt thronos Imperatorios antimenſium ſtat, in quo chlamys Imperatoria iacet, ad quod cum Patriarcha acceſſit, Imperator praepoſito ſignum dat, et intrant epiſcopi et clerus ſecreti patriarchalis, et a tergo Imperatorii ſecreti, ad apſidis partem, conſiſtunt. Tunc, mandato Imperatoris praepoſitus Auguſtam, praeter maſorium, veſtem adſtrictam, quam ſticharium Imperatorium vocant, geſtantem, per S. Stephani porticum ad Auguſteum, cum antea in cubiculo interiori octanguli fuiſſet, ad dominos ducit, et ſtatim Patriarcha preces in chlamydem recitat.

II. Interea, dum Patriarcha precatur, Auguſta cereos ſumit, et precibus finitis, eos primicerio, ſeu oſtiario, tradit: Domini maſorium Auguſtae exuunt, quod cubicularii ſumunt, et circa ipſam complicant. Patriarcha vero chlamydem dominis tradit, qua ſtatim Auguſtam induunt, ipſique fibulis eam connectunt; hic rurſus ſuper corona vittiſque precatur, finitiſque precibus,

A εἰς τελείαν σύστασιν τῶν ῥωμαίων. Καὶ ἀπὸ τούτων εὐφημοῦσι τὰ δύο μέρη, καὶ λέγουσι· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων, καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ καταλέγματος. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπεύχονται καὶ ἐξίασιν.

ΚΕΦ. ΜΑ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ Στεψίμῳ Αὐγούστης καὶ Στεφανώματος.

Πρὸ μιᾶς δίδοται ἀπόκρισις ἀλλαξίμων, καὶ τῇ ἑξῆς τάχιον προέρχονται πάντες οἱ συγκλητικοὶ, καὶ ἀλλάσσουσιν ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ, ὅτε κελεύουσιν οἱ δεσπόται, ἀνέρχονται οἱ πατρίκιοι, καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ σεκρέτου, εἰς τὴν χρυσῆν χεῖρα, καὶ τιθέασι σελλία εἰς τὸν αὐγουστέα, καὶ καθέζονται οἱ δεσπόται ἐστεμμένοι, καὶ δέχονται τὸ σέκρετον βῆλα, καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια. Καὶ μετὰ τὸ στῆναι τὸ σέκρετον ὅλον, συνεισέρχεται ὁ τῆς καταστάσεως, μετὰ καὶ ἄλλων πέντε σιλεντιαρίων, ὄπισθεν τοῦ σεκρέτου ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην, καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸν αὐγουστέα, καὶ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸν πατριάρχην, ἐγείρονται οἱ δεσπόται, καὶ δέχονται αὐτόν. Καὶ ὄπισθεν τῶν βασιλικῶν σελλίων ἵσταται ἀντιμίσιον, ἔνθα κεῖται ἡ βασιλικὴ χλαμὺς, καὶ στάντος τοῦ πατριάρχου εἰς τὸ ἀντιμίσιον, νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἐπίσκοποι καὶ ὁ κλῆρος τοῦ σεκρέτου τοῦ πατριάρχου, καὶ ἵστανται ὄπισθεν τοῦ βασιλικοῦ σεκρέτου ἐπὶ τὸ τῆς ἀψῖδος μέρος. Καὶ εὐθέως νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσάγει τὴν Αὐγούσταν ἀπὸ μαφορίου, φοροῦσαν καὶ στιχάριον βασιλικὸν, διὰ τοῦ διαβατικοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου εἰς τὸν αὐγουστέα, οὔσης αὐτῆς εἰς τὸν κοιτῶνα ἔνδον τοῦ ὀκταγώνου, πρὸς τοὺς δεσπότας, καὶ εὐθέως ἄρχεται ὁ πατριάρχης τὴν εὐχὴν εἰς τὴν χλαμύδα.

D β′. Καὶ ὅτε ἡ εὐχὴ παρὰ τοῦ πατριάρχου τελεῖται, λαμβάνει ἡ Αὐγούστα κηροὺς, καὶ πληρωθείσης τῆς εὐχῆς, ἐπιδίδωσι τοὺς κηροὺς τῷ πριμικηρίῳ εἴτε τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ ἀποσκεπάζουσιν οἱ δεσπόται τὸ μαφόριον τῆς Αὐγούστης, καὶ λαμβάνουσιν αὐτὸ οἱ κουβικουλάριοι ἁπλοῦντες αὐτὸ γύρωθεν αὐτῆς. Καὶ λαμβάνει ὁ πατριάρχης τὴν χλαμύδα καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς δεσπόταις, καὶ εὐθέως περιτιθέασιν οἱ δεσπόται τὴν χλαμύδα τῇ Αὐγούστῃ, καὶ φιβλώνουσιν αὐτὴν οἱ αὐτοὶ, καὶ πάλιν ποιεῖ εὐχὴν ἐπὶ τοῦ στέμματος, καὶ τῶν πρεπενδουλίων,

MS. fol. 94. b.

καὶ ὅτε πληρώσῃ τὴν εὐχὴν ὁ πατριάρχης, ἐπιδίδωσι τὸ στέμμα τοῖς δεσπόταις, καὶ οἱ δεσπόται ἐπιτιθέασιν αὐτὸ εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Αὐγούστης. Ὁμοίως ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης καὶ τὰ πρεπενδούλια τοῖς δεσπόταις, καὶ κρεμῶσιν αὐτὰ οἱ δεσπόται ἐν MS. fol. 95. a. τῷ στέμματι τῆς Αὐγούστης, καὶ εὐθέως εἰσέρχεται ὁ πατριάρχης εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ τὸ σέκρετον τοῦ πατριάρχου, καὶ τίθεται σελλίον ἄλλο λόγῳ τῆς Αὐγούστης, καὶ εὐθέως καθέζονται οἱ δεσπόται καὶ ἡ Αὐγούστα. Καὶ μετὰ τοῦτο εἰσάγονται παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως πάντες, προσκυνοῦντες τὰ γόνατα τῶν δεσποτῶν καὶ τῆς Αὐγούστης, καὶ μετὰ τὸ προσκυνῆσαι πάντας τοῦ σεκρέτου, ἵστανται καὶ οἱ σιλεντιάριοι, καὶ εἰσάγει αὐτοὺς ὁ τοποτηρητὴς τῷ κόμητι τῶν ἀδμησιόνων, καὶ προσκυνοῦσι, καὶ ἵστανται ὄπισθεν, καὶ προσκυνεῖ καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ εὐθέως λαμβάνει νεῦμα παρὰ τῶν δεσποτῶν ὁ πραιπόσιτος, καὶ λέγει· Κελεύσατε. Καὶ ἐξέρχονται ἐπευχόμενοι, καὶ ἀπέρχονται οἱ πατρίκιοι εἰς τὸ ὀνοπόδιον, καὶ οἱ ὕπατοι εἰς τὸν πόρτικα τῶν ιθʹ. ἀκκουβίτων, καὶ ἵστανται κονσιστώριον εἰς τὸ σχιστὸν βῆλον, οἱ δὲ κόμητες, καὶ οἱ κανδιδάτοι, καὶ οἱ δομέστικοι, καὶ οἱ λοιποί, ἀπέρχονται ἐν τῷ τριβουναλίῳ, καὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν σκευῶν. Καὶ ἐξελθόντος τοῦ σεκρέτου ἀπὸ τοῦ πόρτικος τοῦ Αὐγουστείου, εὐθέως εἰσάγει ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ καὶ τοῦ σιλεντιαρίου, κρατοῦντες τὴν πρώτην τῶν συγκλητικῶν, καὶ ὄπισθεν αἱ λοιπαὶ ἀκολουθοῦσι, ἔμπροσθεν δὲ ὁ ὀστιάριος μετὰ βεργίου, καὶ ἔνθα νεύσει, προσκυνοῦσι τρίτον. Καὶ εἰσάγονται αἱ προῤῥηθεῖσαι ὑπὸ σιλεντιαρίων κρατούμεναι, καὶ προσκυνοῦσι τὰ γόνατα τῶν δεσποτῶν, ὁμοίως καὶ τῆς Αὐγούστης, καὶ ὅτε πληρώσουσιν αἱ συγκλητικαὶ τὴν προσκύνησιν, ἐξέρχονται αὗται εἰς τὴν χρυσῆν χεῖρα, καὶ ἵστανται ἔνδοθεν τῆς κορτίνας. Καὶ τῆς Αὐγούστης ἐξελθούσης εἰς τὴν χρυσῆν χεῖρα, εἰσέρχονται ὄπισθεν αὐτῆς αἱ πατρικίαι, καὶ αἱ λοιπαὶ συγκλητικαί, καὶ ἐξέρχεται ἡ Αὐγούστα ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, ὀψικευομένη ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἵστανται οἱ πατρίκιοι κονσιστώριον εἰς τὸ αὐτὸ ὀνοπόδιον, καὶ στάσης αὐτῆς πίπτουσιν οἱ πατρίκιοι. Καὶ ἀνιστάντων αὐτῶν, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἐπεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.

γʹ. Καὶ ἀποκινοῦσιν ὀψικεύοντες, καὶ αἴρεται MS. fol. 95. b. ἡ κορτίνα ὑπὸ δύο σιλεντιαρίων, καὶ ἵσταται πάλιν ἡ Αὐγούστα εἰς τὸ δικιόνιον, καὶ πίπτουσιν οἱ συγκλητικοί, ἅμα τοῖς πατρικίοις, καὶ ἀνιστάντων αὐτῶν, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἐπεύχονται. Καὶ ἀποκινεῖ ἡ συγκλητική, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ

A coronam Dominis tradit, qui ipſam capiti Auguſtae imponunt. Eodem modo Patriarcha ipſis vittas dat, quas coronae Auguſtae appendunt, mox Patriarcha S. Stephani aedem una cum epiſcopis et ſecreto ſuo intrat, alius thronus Auguſtae ponitur, ſtatimque Domini cum Auguſta conſident. Deinde omnes, Imperatores et Auguſtam adoraturi, a cerimoniario adducuntur, et poſtquam ſecretum adoravit, ſilentiarii adſunt, et per Vicarium ad Comitem Admiſſionum adducti, adorant, deinde a tergo adſtant, B magiſter cerimoniarum adorat, praepoſitus vero, ſigno a Domino accepto, dicit: *Iubete.* Et ſic fauſta precantes egrediuntur, abeuntque patricii ad onopodium, conſules ad triclinium XIX accubituum, et ante ſiſſum velum, comites vero, candidati, domeſtici ac reliqui in tribunali, et ante vaſa, conſiſtunt. Egreſſo autem ſecreto e porticu Auguſtei, cerimoniarius et ſilentiarius ſtatim vela adducunt, primam ſenatoriam manu ducentes, quam reliquae ſequuntur, coram quibus oſtiarius C cum virgis procedit, et poſtquam his ſignum dedit, ter procidunt. Omnes vero a ſilentiariis ſtipatae accedunt, et Imperatorum aeque ac Auguſtae genua venerantur, peracta vero adoratione, ſenatorum foeminae ad auream manum abeunt, et intra cortinam ſubſiſtunt. Auguſta ad eundem locum digreſſa, patriciorum ac reliquorum ſenatorum uxores poſt ipſam intrant: inde cubiculo comitante, ad onopodium pergit, ubi patricii conſiſtorium conſtituunt, et adſtantem Auguſtam adorant. Ipſis ſurgentibus, praepoſitus cerimo- D niario ſignum dat, et dicit: *Iubete*, ceteri fauſtum ac diuturnum imperium apprecantur.

III. Dum hi ex onopodio in obſequio abeunt, cortina a duobus ſilentiariis tollitur, Auguſta rurſus in Dicioni ſubſiſtit, ſenatores vero una cum patriciis adorant, ipſisque ſurgentibus, praepoſitus ſilentiario ſignum dat, et dicito *Iubete*, ceteri pro more acclamant. Inde ſenatus diſcedit, et per mediam

tribunalis portam progreſſus, in ſuperiori ſcalae parte ab utroque latere, ut in obſequio, adſtat, ceterorum vero officiorum principes ad idem tribunal, ubi crux, ſceptra, labara cum ceteris vaſis, duabus factionibus, ac omni reliqua turba, adſunt, deſcendunt, praefecti turmarum ſuas ſtationes ante vaſa occupant. Dumque ſenatus et patricii egreſſi adſtant, Auguſta a praepoſito et primicerio adducta, comparet, eique, in medio ſolario adſtanti, factiones et omnis populus acclamant: *Sanctus, ſanctus, ſanctus! Gloria in excelſis Deo, pax in terra!* recitant deinde factiones laudes, coronationi aptas. Poſtquam Auguſta ad medium ſolarium venit, ad medios cancellos ſubſiſtit, ubi oſtiarius duos ipſi cereos tradit, quos manu tenens, ad crucem adorat, quo facto, proceres; vaſa omnia, ſceptra, labara, et reliqua, in genua procumbunt, et ipſam venerantur. Poſtremo, actis inaugurationis completis, factiones precantur: *Regnum hoc, Deus, firma et cuſtodi!*

IV. Tunc triclinium XIX accubituum ſenatores petunt, et conſiſtorium vſque ad Dicionium et onopodium conſtituunt, dumque ſenatus interiorem portam ingreſſus eſt, foeminae ſenatorum una adſtant, et ad portas eburneas Caſtrenſium abeunt, ibi, dum Auguſta ingrediatur Auguſteum, expectaturae. Senatus, uſque dum duae factiones acclamarunt: *multos annos* etc. ibi manet, peracta vero acclamatione, Auguſta hinc illinc ad duas factiones adorat, mox introgreditur, factionibus dicentibus: *Deus Auguſtam ſervet!* Interea patriciae intra portam tribunalis ſtant, et Auguſtam, a ſolario huc venientem, ad auream manum patricii comitantur: ſecretum vero conſulum uſque ad dicionium ſtat, quo poſtquam Auguſta acceſſit, acclamant: *in multa bonaque tempora!* Sic etiam patricii in aurea manu adſunt, dumque Auguſta tranſit, Auguſteum, ubi totum cubiculum congregatum eſt, ingreſſura, dicunt lingua Romana: *veni, veni, veni, Auguſta! pulchre veniſti, Auguſta!* Poſtea in octagonum, extra S. Stephani

A μέσου πυλῶνος τοῦ τριβουναλίου ἔνθεν κἀκεῖθεν, εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν βάθρων, καθὼς ὀφικεύουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες τῶν ταγμάτων κατέρχονται ἐν τῷ αὐτῷ τριβουναλίῳ, ἔνθα ἵσταται ὁ σταυρὸς καὶ τὰ σκῆπτρα, λάβαρά τε, ἅμα καὶ τῶν λοιπῶν σκευῶν, τὰ δὲ δύο μέρη ἐν τῷ ἅμα, καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν ταγμάτων ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν σκευῶν εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. Καὶ ὅτε ἐξέλθῃ ἡ σύγκλητος ἅμα τοῖς πατρικίοις, καὶ στῶσιν, ἀναφαίνει ἡ Αὐγούστα, ὁδηγουμένη ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, καὶ πριμικηρίου, καὶ στάσης αὐτῆς εἰς τὴν μέσην τοῦ Ἡλιακοῦ, ἀνακράζουσι τὰ μέρη καὶ ἅπαν τοῦ λαοῦ· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς B εἰρήνη, καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη τὰ τῷ στεφίμῳ ἁρμόζοντα. Καὶ ἀποκινεῖ ἡ Αὐγούστα ἐπὶ τὴν μέσην τοῦ Ἡλιακοῦ, καὶ ὅτε ἀπέλθῃ εἰς τὸ μέσον κάγκελον, ἵσταται, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ ὀστιάριος ζυγὴν κηρούς, καὶ λαβοῦσα τοὺς κηροὺς ποιεῖ προσκύνησιν ἐπὶ τὸν σταυρόν, καὶ εὐθέως πίπτουσιν οἱ ἄρχοντες, καὶ προσκυνοῦσιν αὐτήν, καὶ τὰ σκεύη πάντα, σκῆπτρα, λάβαρα, καὶ τὰ λοιπά. Καὶ ὅτε πληρώσουσι τὰ μέρη τὰ ἄκτα τῆς ἀναγορεύσεως, εἴπωσι· τοῦτο τὸ βασίλειον Κύριε στερέωσον.

δ΄. Εὐθέως εἰσέρχεται ἡ σύγκλητος εἰς τὸν τρίκλινον τῶν ιθ΄. ἀκκουβίτων, καὶ ἵστανται κονσιστώριον C μέχρι τοῦ δικιονίου καὶ οἰνοπωλίου, αἱ δὲ συγκλητικαὶ γυναῖκες ἀκολουθοῦσαι, ὅτε ἀποκινήσει ἡ σύγκλητος τὴν ἔσω, μεθίστανται αἱ γυναῖκες, καὶ ἀπέρχονται ἐπὶ τοὺς ἐλεφαντίνους πυλῶνας τοῦ καστρησιακοῦ, καὶ ἐκδέχονται ἐκεῖσε, μέχρις ἂν εἰσέλθῃ ἡ Αὐγούστα εἰς τὸν Αὐγουστέα. Ἡ δὲ σύγκλητος ἵσταται, μέχρις ἂν πληρώσωσι τὰ μέρη πολλὰ ἔτη, καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ ὅτε πληρώσωσι τὴν εὐφημίαν τὰ μέρη, προσκυνεῖ ἡ Αὐγούστα ἔνθεν κἀκεῖσε πρὸς τὰ δύο μέρη, καὶ ἀποκινεῖ τὴν ἔσω, καὶ λέγουσι τὰ δύο μέρη· περισώσει ὁ Θεὸς τὴν Αὐγούσταν· Αἱ δὲ πατρικίαι ἵστανται ἔνδον τῆς πύλης τοῦ τριβουναλίου, MS. fol. 96. a. D καὶ ὅτε εἰσέλθῃ ἡ Αὐγούστα ἀπὸ τοῦ Ἡλιακοῦ, ἀποκινοῦσιν οἱ πατρίκιοι μέχρι τῆς χρυσῆς χειρὸς ὀφικεύοντες· τὸ δὲ σέκρετον τῶν ὑπάτων ἵσταται μέχρι τοῦ δικιονίου, καὶ ὅτε περάσῃ ἡ Αὐγούστα εἰς τὴν μέσην τῶν ὑπάτων, ἐπεύχονται τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Ὁμοίως καὶ οἱ πατρίκιοι εἰς τὴν χρυσῆν χεῖρα, καὶ διέρχεται ἡ Αὐγούστα, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν Αὐγουστέα, καὶ ἵσταται τὸ πᾶν τοῦ κουβουκλείου εἰς τὸν αὐγουστέα, καὶ ῥωμαΐζουσι, βένε, βένε, ἡ Αὐγούστα· καλῶς ἦλθες ἡ Αὐγούστα. Καὶ εἰσέρχεται ἡ Αὐγούστα εἰς τὸ ὀκτάγωνον

γωνίῳ, τὸ ἔξω τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ εἰσέρχεται ὁ A βασιλεὺς καὶ ἡ Αὐγοῦστα εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ γίνεται τὸ μύστρον, καὶ ἐξέρχονται τῆς ἐκκλησίας. Καὶ λειτουργεῖ ὁ πατριάρχης, καὶ ὅτε ἀπολύσει ἡ λειτουργία, εἰσέρχονται οἱ δεσπόται καὶ ἡ Αὐγοῦστα, καὶ γίνεται τὸ στεφάνωμα.

aedem, venit, quod dum Imperator cum Auguſta ingreditur, officium celebratur, et ſic e templo diſcedunt. Liturgiam vero ſacram Patriarcha celebrat, qua finita, Domini cum Auguſta intrant, et coronatio nuptialis peragitur.

έ. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐστεμμένος στεφανοῦται, καὶ ἐξέρχονται ἐστεφανωμένοι ἐπὶ τὴν χρυσῆν χεῖρα, καὶ δέχονται οἱ πατρίκιοι ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, καὶ στάντων δεσποτῶν πίπτουσιν οἱ αὐτοί. Καὶ ἀναστάντων αὐτῶν νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἐπεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ ἀποκινοῦσιν, ὀψικεύοντες μέχρι τοῦ σεκρέτου τῶν ὑπάτων B καὶ στάντων τῶν δεσποτῶν, πίπτουσιν οἱ συγκλητικοὶ πάντες ἅμα τοῖς πατρικίοις, καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἀποκινοῦσιν ὀψικεύοντες μέχρι τοῦ παστοῦ. Τὰ δὲ μέρη δέχονται εἰς τὸ τρίκλινον τῶν κανδιδάτων ἔνθεν κἀκεῖθεν πλησίον τῶν γραδηλίων τῆς μαναύρας, οἱ δὲ κράκται τῶν δύο μερῶν ἡνωμένοι λέγουσιν οἱ ἀμφότεροι ὁμοῦ τὰς ἀναφωνήσεις, τὰ δὲ ὄργανα αὐλοῦσιν ἐπὶ τὸ μέρος τῶν πρασίνων. Καὶ ὅτε διέλθῃ τὸ στεφάνωμα, εἰσέρχονται τὰ μέρη εἰς τὸν παστόν, καὶ C

MS. fol. 96. b. ἵστανται οἱ βασιλεῖς ἐστεμμένοι εἰς τὸν παστόν, καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη τὰ κατὰ συνήθειαν. Καὶ ἀπέρχονται οἱ δεσπόται ἐστεφανωμένοι εἰς τὴν κόγχην τοῦ παστοῦ, ἔνθα ἵσταται ὁ βασιλικὸς κράβαττος, καὶ τιθέασι τὰ στέμματα ἐπὶ τὸν κράβαττον, καὶ εὐθέως ἀπέρχονται οἱ δεσπόται διὰ τῶν διαβατικῶν, ὡς ἐπὶ τὸν ἔρωτα, εἰς τὰ ιθ. ἀκούβιτα, καὶ ἀκουμβίζουσι, καὶ ὅτε ἀναστῶσιν, ὁρίζει, οὓς κελεύει, φίλους, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν παστόν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια.

V. Neque praetermitti hoc loco debet, Imperatorem ſerto redimitum coronari, et ad auream manum egreſſum, a patriciis in onopodio excipi, qui, dum ſubſiſtunt domini, in terram procidunt. Poſtquam vero ſurrexere, praepoſitus ſignum cerimoniario dat, qui dicit: *Iubete*, reliqui fauſtum ac diuturnum imperium apprecantur, et in obſequio ad ſecretum Conſulum abeunt, et Dominis ibi conſtitutis, ſenatores omnes cum patriciis procumbunt, qui poſtquam ſurrexere, praepoſitus ſignum ſilentiario dat, qui dicit: *Iubete*, et ſic in obſequio ad thalamum pergunt. Factiones n triclinio candidatorum ab utroque latere, prope gradus Magnaurae conſiſtunt, ambarum vero factionum cantores, invicem iuncti, cantiones ſimul recitant, dum organa in parte praſinorum pulſantur. Coronatione peracta, factiones ad thalamum, ubi coronis ornati Imperatores ſtant, abeunt, et ſolennes acclamationes perſgunt. Illi vero coronati, ad concham thalami, ubi grabatus Imperatorius repoſitus eſt, diſcedunt, ac depoſitis ibi coronis, per porticus, quaſi ad amores, ad XIX accubitus abeunt, ac ibi menſae accumbunt, et poſtquam ſurrexere, amicos, quos invitari vult, Imperator nominat, qui, ut mos eſt, thalamum intrant.

ϛ΄. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι οὐ καθέζονται οἱ δεσπόται μετὰ χλανίδια εἰς τὸν παστὸν μετὰ τῶν D φίλων, ἀλλ᾽ ὁ μέγας βασιλεὺς, φορῶν σαγίον χρυσοῦν, ὁ δὲ μικρὸς βασιλεὺς φορῶν τζιτζάκιον, οἱ δὲ φίλοι, καθὼς ἀκουμβίζουσι. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐὰν ἐξέλθῃ ἡ Αὐγοῦστα ἐστεμμένη ἐν τῷ τρικλίνῳ, οἱ σπαθάριοι μετὰ δεξτράλια ὀψικεύουσιν, τὸ δὲ ἄρμα οὐκ ἀκολουθεῖ· εἰ δὲ ἐπὶ τῶν ιθ. ἀκουβίτων, οὐκ ὀψικεύουσιν οἱ σπαθάριοι τὸ σύνολον. Αἱ δὲ συγκλητικαί, ἀφ᾽ οὗ εἰσέλθῃ ἡ Αὐγοῦστα ἀπὸ τοῦ τριβουναλίου εἰς τὸν αὐγουστέα, εἰσέρχονται καὶ αἱ γυναῖκες διὰ τοῦ τρικλίνου τῶν ιθ.

VI. Porro animadverſione dignum eſt, quod domini non in chlamydibus cum amicis in thalamo conſideant: ſed magnus Imperator aureum ſagum, minor Tzitzacium, amici veſtes, in quibus accumbunt, geſtent. Sciendum quoque eſt, Auguſtam in triclinium cum corona egreſſam, ſpatharios dextralia manibus ferentes comitari, arma vero non ſequi ſolere: ſi vero ad XIX accubitus abeat, ſpatharios eam plane non comitari. Quae poſtquam a tribunali in Auguſteum ingreſſa eſt, ſenatorum uxores per

per triclinium XIX accubituum, per introitum imperatorii accubitus, intrant, et ad porticum Auguſtei, ubi cortina ſuſpenſa eſt, abeunt. Cum coronatio in aurea manu acta eſt, patriciae ac ceterae poſt ipſam uſque ad pontem; ad convivium vocatae, uſque ad cochleam S. Chriſtinae abeunt, reliquae diſcedunt. Notandum quoque eſt, patricias in coronatione Auguſtae propoloma, (quod capitis tegumentum eſt,) non geſtare. Porro Imperator ordinarias patricias, quas vult, deligit, ut, in Auguſteum per octangulum ingreſſae, Auguſtae coronationem videant. Sic etiam ad nuptias ordinat, ut paranymphus, et patricii, quoſcunque vult, accedant, qui peractis nuptiis, rurſus egrediuntur, et cum reliquis in ſuis ſtationibus conſiſtunt.

VII. Die tertia lavacri, quando cerimonia peragi debet, factio Veneta in dextra porticu Magnaurae, quae porta Auguſtei eſt, in modum pilae maioris, Praſini in oppoſito latere, prope ſtabulum adſtant. Organum in arboreto, aliudque in ſtabuli aditu, intervallo quodam; aliud organum in pulpito, unde ad balneum deſcenditur, poſitum eſt. Quando vero Sabana, Myrotheca, Scrinia, et Siclotrulla procedunt, Conſules ea uſque ad deſcenſum balnei, una cum themelicis omnibus, pro more comitantur, et poſtquam Sabana deduxerunt, redeunt, et in ſubſtructione pontis, Patricii vero ad menſam eiuſdem pontis, conſiſtorium conſtituunt. Et quando Auguſta e thalamo egreſſura eſt, patricii, eam comitantes, ad deſcenſum pontis partemque ovati, Conſules ad deſcenſum S. Chriſtinae divertunt. Hanc, dum comparet, prima Venetorum factio excipit, et, ut mos eſt, acclamat, organa quoque ſonant: in medio arboreto conſtitutae Praſini ſimiliter acclamant. Intrat vero Auguſta balneum, ex quo dum redit, officium obſequii ſenatores celebrant, intrant cum obſequio ad thalamum, et uſque dum Auguſta dextrum conchae latus ingreſſura eſt, conſiſtorium conſtituunt. Factiones vero et ipſae a tergo, acta celebrantes, uſque ad thalamum, mulieres vero vocatae, pone ovatum veniunt. Ceterum obſervandum eſt, tria Punica mala gemmis

A ἀκκυβίτων, διὰ τῆς εἰσόδου τοῦ βασιλικοῦ ἀκκυβίτου, καὶ ἀπέρχονται εἰς τὸν πόρτικα τοῦ αὐγουστείως, ἔνθα κρέμαται ἡ κορτίνα. Καὶ ὅτε διέλθῃ τὸ στεφάνωμα εἰς τὴν χρυσῆν χεῖρα, εἰσέρχονται αἱ πατρικίαι καὶ αἱ λοιπαὶ ὄπισθεν τῆς Αὐγούστης μέχρι τῆς γεφύρας, καὶ αἱ κλητορευθεῖσαι ἀπέρχονται ἐπὶ τὸν κοχλίαν τῆς ἁγίας Χριστίνης, καὶ αἱ λοιπαὶ ἀναχωροῦσιν. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι οὐ φοροῦσιν αἱ πατρικίαι εἰς τὸ στεφάνωμα τῆς Αὐγούστης προπόλωμα. Χρὴ δὲ γινώσκειν, εἰς τὸ φορῶσιν αἱ πατρικίαι, ὁρίζει ὁ βασιλεὺς ἐκ τὰς πατρικίας οἵας θέλει, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὸν αὐγουστέα διὰ τοῦ ὀκταγώνου, καὶ ἴδωσι τὸ στέψιμον τῆς Αὐγούστης. Ὁμοίως καὶ εἰς τὸ στεφάνωμα ὁρίζει ὁ βασι-
B λεύς, ἵνα εἰσέλθῃ ὁ παράνυμφος, καὶ πατρικίους, οὓς κελεύει, καὶ ὅτε πληρωθῇ τὸ στεφάνωμα, ἐξέρχονται οἱ αὐτοὶ πατρίκιοι, καὶ ἵστανται εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν μετὰ καὶ τοὺς λοιποὺς πατρικίους.

ζ'. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι τῇ τρίτῃ τοῦ λουτροῦ, ὅπως ὤφειλε γίνεσθαι ἡ ἀκολουθία, ἵσταται τὸ μέρος τῶν Βενέτων εἰς τὸν δεξιὸν ἔμβολον τῆς μα- MS. fol. 97. a.
ναύρας, ὅς ἐστιν ἡ πύλη τοῦ Αὐγουστείως, τὰ ἴσα τοῦ πίνου, ὁμοίως καὶ οἱ πράσινοι εἰς τὸ ἀντικρὺ μέρος, πλησίον τοῦ στάβλου. Τὸ δὲ ὄργανον εἰς τὸ ἀναδενδράδιον, καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ στάβλου ὀλίγον, ἀπὸ διαστήματος, καὶ ἄλλο ὄργανον ἐκεῖθεν τοῦ πουλπίτου τοῦ καταβασίου τοῦ λου-
C τροῦ. Καὶ ὅτε ἐξέλθωσιν τὰ σάβανα, ἡ μυροθήκη, τὰ σκρινία, καὶ τὰ σικλότρουλλα, ὀψικεύουσιν αὐτὰ ὕπατοι μέχρι τοῦ καταβασίου τοῦ λουτροῦ, τὰ θυμελικὰ πάντα ὀψικεύουσιν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ ἀπὸ σαθέντων τῶν σαβάνων ἔρχονται οἱ ὕπατοι, καὶ ἵστανται εἰς τὴν πόδωσιν τῆς γεφύρας κονσιστώριον· οἱ δὲ πατρίκιοι ἵστανται εἰς τὴν τράπεζαν τῆς γεφύρας. Καὶ ὅτε ἐξέλθῃ ἡ Αὐγοῦστα ἀπὸ τοῦ παστοῦ, ἀποκινοῦσιν οἱ πατρίκιοι ὀψικεύοντες ἐπὶ τὸ καταβάσιον τῆς γεφύρας τὸ μέρος τοῦ ὠάτου, καὶ ἀποκινοῦσιν οἱ ὕπατοι ὀψικεύοντες μέχρι τοῦ καταβασίου τῆς ἁγίας Χριστίνης. Καὶ δέχεται πρῶτον τὸ μέρος τῶν Βενέτων ὅτε ἀνα-
D φανῇ ἡ Αὐγοῦστα, καὶ ἀκτολογοῦσιν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, αὐλοῦσι καὶ τὰ ὄργανα, καὶ ὅτε μεσάσῃ ἡ Αὐγοῦστα εἰς ἀναδενδράδιον, ἄρχονται ἀκτολογεῖν καὶ οἱ πράσινοι ὁμοίως. Καὶ εἰσέρχεται ἡ Αὐγοῦστα εἰς τὸ λουτρὸν, καὶ ὅτε ἐξέλθῃ, ὁμοίως γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὀψικίου τῆς συγκλήτου, καὶ εἰσέρχονται ὀψικεύοντες μέχρι τοῦ παστοῦ, καὶ ἵστανται κονσιστώριον, ἕως οὗ εἰσέλθῃ ἡ Αὐγοῦστα εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς κόγχης. Τὰ δὲ μέρη ἔρχονται καὶ αὐτὰ ὄπισθεν ἀκτολογοῦντα ἕως τοῦ παστοῦ, αἱ δὲ κληθεῖσαι γυναῖκες ἀπέρχονται ὄπισθεν τοῦ ὠάτου. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι περιπατοῦσι τρεῖς

ῥοδίωνις διάλιθοι πορφυροῖ, τὸ μὲν ἓν βαστάζει ὁ παρακαθίστριαι ὄπισθεν τῆς Αὐγούστης, καὶ ἄλλοι δύο ἔσωθεν καλύθεν.

pretioſis ornata, purpureaque, in proceſſione circumferri, quorum unum praeſes honoraria tenens, Auguſtam ſequitur, reliqua ad latus eius geſtantur.

ΚΕΦ. ΜΒ.

Ἀκολογία τῶν Δήμων, ὅταν τεχθῇ παιδίον πορφυρογέννητον.

Ἀνιόντων τῶν δύο μερῶν ἐν τῇ φιάλῃ τοῦ σίγματος, λέγουσιν οἱ κράκται· τοῖς δεσπόταις· ὁ λαός· νίκαις καλὴ ἡμέρα. οἱ κράκται· καὶ τί πρὸς αὐτούς. ὁ λαός· καὶ ἐνίσχυσον αὐτούς, καὶ Κύριε, σὺ αὐτοὺς σῶσον, καὶ Κύριε, νίκαις καλὴ ἡμέρα. Οἱ κράκται· ταῖς Αὐγούσταις. Ὁ λαός· νίκαις καλὴ ἡμέρα. Οἱ κράκται· καὶ τί πρὸς αὐτάς; ὁ λαός· καὶ ἐνίσχυσον αὐτάς, καὶ Κύριε, σὺ αὐτὰς σῶσον, καὶ Κύριε, νίκαις καλὴ ἡμέρα. Οἱ κράκται· τῇ συγκλήτῳ· ὁ λαός· νίκαις καλὴ ἡμέρα. Οἱ κράκται· καὶ τί πρὸς αὐτήν; ὁ λαός· καὶ ἐνίσχυσον αὐτήν καὶ Κύριε, σὺ αὐτὴν σῶσον, καὶ Κύριε νίκαις καλὴ ἡμέρα. Οἱ κράκται· τῶν στρατοπέδων· ὁ λαός· νίκαις καλὴ ἡμέρα. Οἱ κράκται· καὶ τί πρὸς αὐτούς; ὁ λαός· καὶ ἐνίσχυσον αὐτούς, καὶ Κύριε σὺ αὐτοὺς σῶσον, καὶ Κύριε νίκαις καλὴ ἡμέρα.

MS. fol. 97. b.

β'. Οἱ κράκται δὲ λέγουσιν ἀπὸ τούτου ἕτερα ἄκτα· καλὰς ἡμέρας καὶ ἀγαθὰς ὁ Θεὸς παράσχῃ τοῖς ὀρθοδόξοις δεσπόταις· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Οἱ κράκται· ὁ Θεὸς καλαῖς ἡμέραις πληρώσει τὴν βασιλείαν· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Οἱ κράκται· ὁ Θεὸς καλὰς ἡμέρας καταπέμψει τοῖς δεσπόταις· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Οἱ κράκται· ὁ Θεὸς καλὰς ἡμέρας καταπέμψει ταῖς Αὐγούσταις σὺν τοῖς πορφυρογεννήτοις· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Οἱ κράκται· τελείας νίκας ὁ Θεὸς χορηγήσει ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Οἱ κράκται· ὁ Θεὸς καλὰς ἡμέρας, καὶ καλὰ γενέθλια παράσχῃ τῷ τεχθέντι ὑμῖν ὁ δεῖνα τῷ πορφυρογεννήτῳ· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Οἱ κράκται· πνεῦμα τὸ πανάγιον τὰς Αὐγούστας σκέπασον· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Οἱ κράκται· μῆτερ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, φύλαττε τὰ πορφυρογέννητα· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Οἱ κράκται· ὁ Θεὸς ἅγιος, τοὺς δεσπότας φύλαττε· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Οἱ κράκται· Κύριε ζωὴν αὐτῶν διὰ ζωὴν ἡμῶν· ὁ λα-

CAP. XXII.

Acta factionum, quando puer porphyrogenitus natus eſt.

Duae factiones poſteaquam ad phialam Sigmatis adſcenderunt, cantores dicunt: *Dominis*, populus: *dies victoriis inſignis.* Cantores: *et quid contingat Dominis?* populus: *corrobora eos, imo, Domine, tu ipſos ſerva! imo, Domine, dies haec victoriis inſignis eſt.* Cantores: *Auguſtabus*, populus: *victoriis inſignis dies eſt.* Cantores: *Et quid contingat ipſis?* populus: *Tu ipſos corrobora! Imo, Domine, tu ipſas conſerva! imo, Domine, inſignis victoriis eſt haec dies.* Cantores: *Senatui*, populus: *dies haec victoriis inſignis eſt.* Cantores: *quid huic contingat?* populus: *Tu ipſum corrobora, imo, Domine, pulchra victoriis eſt haec dies.* Cantores: *Exercitibus*, populus: *victoriis inſignis eſt haec dies.* Cantores: *et quid ipſis contingat?* populus: *Tu ipſos corrobora, imo, Domine, tu eos ſerva, imo, Domine, inſignis victoriis eſt haec dies.*

II. His finitis, cantores alia deinde acta recitant. *Pulchras ac felices dies, dominis, veram religionem ſervantibus, Deus tribuat!* populus eadem ter. Cantores: *felicibus diebus Deus regnum impleat!* populus eodem modo ter. Cantores: *Deus felices dies Dominis concedat!* populus ſimiliter tribus vicibus. Cantores: *Deus felices dies Auguſtae et Porphyrogenitis concedat:* populus eadem ter. Cantores: *perfectas victorias Deus N. et N. tribuat:* ſic populus ter. Cantores: *Deus felices dies ac natales porphyrogenito, quem ſuſcepiſtis, concedat!* populus eodem modo ter. Cantores: *Spiritus ſanctiſſime, Auguſtas tuere:* populus eodem modo. Cantores: *Mater Dei noſtri, ſerva porphyrogenitos:* populus ſimiliter. Cantores: *Deus ſancte, Dominos ſerva!* populus eodem modo. Cantores: *Domine, vitam eorum ex noſtra vita:* populus eo-

dem modo. Poſtremo omnes: *Deus imperium veſtrum diuturnum eſſe iubeat!* A

CAP. XLIII.

Obſervanda in Caeſaris electione.

Senatus et omnis exercitus de promovendo Caeſare ſententia poſtulatur, quo facto, et, ſi Domini iubent, quando electio in ſancta dominica ſanctae reſurrectionis celebratur, ita inſtituitur. Procedunt dicto die ſtatim omnes proceres, et copiae militares ad tribunal Araeae, quod extra XIX accubitus eſt, et B Imperatoribus acclamant. Eodem modo ob Caeſarem precantur, et brevi reſponſum accipiunt, dum aut Imperator ipſe progreditur, aut id per alium edit, et ſilent. Domini in magno triclinio novendecim accubituum conſident, Patriarcha vero celeriter ingreſſus, in S. Stephani expectat, et poſtquam conſederunt Domini, ſecreti velum primum magiſtros, deinde reliqua vela pro more excipiunt, quibus omnibus, nullo deficiente, ingreſſis, iubent Domini, dibeteſia, chlamydes et coronas ſuas geſtantes, ut de Caeſare ſermo inſtituatur, C et quando omnes in electionem Caeſaris convenerunt, Domini praepoſito ſignum dant, qui dicit: *Iubete.* Tunc poſt fauſtas acclamationes ſecretum diſcedit, patricii conſiſtorium in porticu XIX accubituum conſtituunt, reliqui ſenatores abeunt, et in gradibus Araeae ab utroque ſolarii latere: ſceptra vero et labara, et vaſa omnia cum cruce, et populo univerſo, in tribunali conſiſtunt, ubi etiam antimenſium collocatur, cui chlamydes, cum fibulis et capitis ornamentis, quae et Caeſaricia dicuntur, D impoſita ſunt.

II. Dominos, cum Patriarcha progreſſos, patricii in porticu excipiunt, eosque ſtipantes, ad tribunal procedunt, in cuius gradibus ab utroque latere ſubſiſtunt; Domini vero cum Patriarcha ad ſolarium aſcendunt, ubi Dominus, ſi lubet, cum populo converſatur, qui ſi quid habet, id ad Imperatorem defert. Praepoſitus et magiſter, Imperatoris iuſſu, abeunt, et ad Caeſaris

ὡς ὁμοίως ἐκ γ΄. καὶ λέγουσι πάντες, πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεός.

ΚΕΦ. ΜΓ.

Οσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ χειροτονίᾳ Καίσαρος.

Αἴτησις γίνεται τῆς συγκλήτου καὶ πάντων τῶν στρατευμάτων, καὶ ὅτε κελεύουσιν οἱ δεσπόται τῆς ὑποσχέσεως γινομένης τῇ ἁγίᾳ κυριακῇ τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, γίνεται οὕτως. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προέρχονται τάχιον πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ στρατεύματα εἰς τὸ τριβουνάλιον τῆς ἀραίας ἔξωθεν τῶν ιθ΄. ἀκκουβίτων, καὶ εὐφημοῦσι τοὺς βασιλεῖς. Κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον, καὶ αἰτοῦνται διὰ τὸν Καίσαρα, καὶ συντόμως λαμβάνουσιν ἀπόκρισιν, εἴτε αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐξερχομένου, εἴτε δηλοποιοῦντος αὐτοῖς, καὶ σιωπῶσιν. Καθέζονται δὲ οἱ δεσπόται ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῶν ιθ΄. ἀκκουβίτων, καὶ εἰσέρχεται ὁ πατριάρχης τάχιον, MS. fol. 98. a.
καὶ ἐκδέχεται εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ καθεσθέντων τῶν δεσποτῶν, δέχονται τὸ σίκρετον βῆλον α΄. τοὺς μαγίστρους, καὶ τὰ λοιπὰ βῆλα κατὰ τάξιν, ὡς ἔχει συνήθεια, καὶ ὅτε εἰσέλθωσι τὰ βῆλα καὶ πληρωθῶσι, κελεύουσιν οἱ δεσπόται λαλῆσαι αὐτοῖς τὰ περὶ τοῦ Καίσαρος, φοροῦντες καὶ τὰ διβητήσια, καὶ τὰς χλαμύδας, καὶ τὰ στέμματα αὐτῶν, καὶ πάντων συναιρούντων ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Καίσαρος, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἐπεύχονται. Καὶ ἐξέρχεται τὸ σίκρετον, καὶ ἵστανται οἱ πατρίκιοι κονσιστώριον εἰς τὸν πόρτηκα τῶν ιθ΄. ἀκκουβίτων, οἱ δὲ λοιποὶ συγκλητικοὶ ἐξέρχονται καὶ ἵστανται εἰς τὰ γραδήλια τῆς ἀραίας ἔνθεν κἀκεῖθεν τοῦ Ηλιακοῦ, τὰ δὲ σκῆπτρα καὶ τὰ λάβουρα καὶ πάντα τὰ σκεύη καὶ ὁ σταυρὸς ἵστανται ἐν τῷ τριβουναλίῳ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς, καὶ τιθέασιν ἀντιμίσιον ἐν τῷ τριβουναλίῳ, ἐν ᾧ κεῖνται αἱ χλαμύδες μετὰ τῶν φιβλῶν, καὶ τῶν περικεφαλαίων, ἤτοι τὰ λεγόμενα καισαρίκια.

β΄. Καὶ ἐξέρχονται οἱ δεσπόται ἅμα τῷ πατριάρχῃ, καὶ δέχονται οἱ πατρίκιοι ἐν τῷ πόρτηκι, καὶ δορυφοροῦντες τοὺς δεσπότας ἐξέρχονται ἐν τῷ τριβουναλίῳ, καὶ ἵστανται οἱ πατρίκιοι εἰς τὰ γραδήλια ἔνθεν κἀκεῖθεν, οἱ δὲ δεσπόται ἀνέρχονται ἐν τῷ Ηλιακῷ μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ εὐθέως ὁ βασιλεὺς προσομιλεῖ τῷ λαῷ εἴ τι βούλεται, καὶ εἴ τι ἔχουσιν ἀποκριθῆναι ὁ λαὸς, ἀποκρίνονται. Καὶ ἐπιτρέπει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ καὶ τῷ μαγίστρῳ, καὶ ἀπέρχονται, καὶ φέρουσι τοὺς ὀφείλοντας

λοντας χειροτονηθῆναι ἀπὸ διβητησίων καὶ καμποτούβων. Τὰ γὰρ χλανίδια, καὶ τὰ φιβλία ἐπάνω τῶν χλανιδίων, καὶ τὰ καισαρίκια εἰς πλάγια τῶν χλανιδίων, ἐπίκεινται εἰς τὸ ἀντιμίσιον, καὶ ὁ μὲν πατριάρχης ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ ἀντιμισίου, οἱ δὲ δεσπόται ἔνθεν κἀκεῖθεν αὐτοῦ, καὶ ὄπισθεν τοῦ πατριάρχου ὁ διάκονος, καὶ οἱ ὀφείλοντες χειροτονηθῆναι καίσαρες ἵστανται ὄπισθεν τοῦ διακόνου. Καὶ λαμβάνουσιν οἱ δεσπόται καὶ οἱ καίσαρες κηροὺς, καὶ ἅπτουσι, καὶ λέγει ὁ διάκονος· ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν· στρέφεται δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ ἀνατολὰς, καὶ ἀποκρίνεται· Κύριε ἐλέησον. Καὶ μετὰ τὸ MS. fol. 98. b. πληρῶσαι τὸν διάκονον τὴν λιτανείαν, καὶ ἀποκριθῆναι τὸν λαὸν σὺ Κύριε, ἀπάρχεται ὁ πατριάρχης τῆς εὐχῆς, τὸ δέσποτα Κύριε· καὶ ὅτε πληρώσῃ τὴν εὐχὴν μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἀποκριθῆναι τὸν λαὸν Ἀμὴν, ἐπαίρει ὁ πατριάρχης τὸ χλανίδιον ἐπικείμενον εἰς αὐτὸ τὸ φιβλίον, καὶ ἐπιδίδωσι τοὺς βεστήτορας, εὐθέως ἀπλοῦσιν αὐτὸ οἱ βεστήτορες, κρατοῦντες αὐτὸ ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν.

γʹ. Καὶ φέρει ὁ πραιπόσιτος καὶ ὁ μάγιστρος τοὺς προβληθέντας, καὶ παριστῶσιν αὐτοὺς τοῖς δεσπόταις, καὶ ἐφαπλοῦσιν οἱ δεσπόται τὰς χεῖρας, καὶ φιλοῦσιν αὐτοὺς, καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαὸς, ἤτοι οἱ κράκται, λέγοντες· εὐτυχῶς, εὐτυχῶς· καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου τὸ αὐτό. Καὶ εὐθέως ὁ πατριάρχης κατασφραγίζει πρὸς τὸν λαὸν τρίτον τὰ κατὰ συνήθειαν τρία σταυρία, καὶ λέγει· εἰρήνη πᾶσιν· καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός· καὶ τῷ πνεύματί σου· καὶ λέγει ὁ διάκονος· τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν, καὶ ὁ λαός· σὺ Κύριε. καὶ κύπτοντος τοῦ λαοῦ μικρὸν μέρος, καὶ ὁ πατριάρχης κύψας, καὶ οἱ βασιλεῖς, καὶ οἱ καίσαρες, λέγει ὁ πατριάρχης τὴν δευτέραν εὐχήν. Καὶ ὅτε πληρώσῃ τὴν εὐχὴν, καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαὸς τὸ ἀμήν· ἐπαίρει ὁ πατριάρχης τὰ καισαρίκια, φιλῶν αὐτὰ, καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς δεσπόταις, καὶ λαμβάνοντες οἱ δεσπόται, φιλοῦσιν αὐτὰ, καὶ ποιοῦσι φιλῆσαι καὶ τοὺς καίσαρας. Καὶ εὐθέως κατασφραγίζουσιν οἱ δεσπόται μετ' αὐτῶν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, καὶ ὀνομάζοντες τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας τριάδος, βάλλουσιν αὐτὰ εἰς κεφαλὴν τοῦ χειροτονημένου καίσαρος, καὶ εὐθέως ἀνακράζουσι τὰ μέρη καὶ πᾶς ὁ λαὸς, οἱ κράκται· φιλλικήσιμε, φιλλικήσιμε, φιλλικήσιμε, καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· φιλλικήσιμε· οἱ κράκται· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη, θεοπροβλήτῳ βασιλεῖ, καὶ τὰ ἑξῆς.

A dignitatem provehendos, in dibeteſiis et campotubis adducunt. Tunicae enim et fibulae ſuper tunicis, et caeſaricia, in latere tunicarum, in antimenſio, iacent, ad quod Patriarcha, Domini ad utrumque latus eius, et a tergo Patriarchae Diaconus, poſt hunc ii, qui Caeſaris dignitate ornandi ſunt, ſubſiſtunt. Tunc Domini et Caeſares cereos ſumunt, eosque accendunt: Diaconus dicit: *In pace Domini precemur.* Huic Imperator, facie ad orientem converſi, reſpondet: *Domine, miſerere.* Litania a diacono completa, poſtquam B populus reſpondit: *Tu, Domine*, Patriarcha preces: *Deus ac Domine noſter*, orditur, iisque ad verba: *nunc et ſemper et in ſecula ſeculorum*, recitatis, poſtquam populus reſpondit: *Amen*, Patriarcha tunicam, fibulae impoſitam, tollit, et veſtitoribus tradit, quam, ſtatim evolutam coram Dominis tenent.

III. Quo facto, praepoſitus et magiſter promotos in conſpectum Dominorum adducit, qui manus pandunt, eosque oſculantur: factionarii, ſeu cantores, dicunt: *feliciter, feliciter*, idemque C populus ter repetit. Tunc Patriarcha ter cruce populum, ut ipſi mos eſt, ſignans, dicit: *Pax omnibus:* populus reſpondet: *et ſpiritui tuo.* Diaconus: *Capita noſtra Domino inclinemus*, populus: *Tu Domine.* Tunc populus caput pauliſper inclinat, quod et Patriarcha, et Imperatores, et Caeſares, faciunt; preces vero ſecundas Patriarcha inſtituit. Quibus finitis, populus *Amen* dicit, ipſe vero Caeſaricia ſublata oſculatur, et Dominis tradit, qui ea quoque oſculantur, ac Caeſaribus oſculanda D tradunt. Cum his deinde ſupra caput ſublatis, ſignum crucis faciunt, invocato S. Trinitatis nomine, poſt electi Caeſaris capiti imponunt, dum factiones interea et populus omnis acclamant: cantores quidem: *feliciſſime, feliciſſime, feliciſſime*, populus ter: *feliciſſime.* Cantores: *multos annos Imperatoribus! N. N. magnis Imperatoribus, multos annos! a Deo promoto Imperatori*, et quae ſequuntur.

IV. Hac acclamatione et Caeſarum inauguratione peracta, Domini cum Patriarcha et Caeſaribus, triclinium XIX accubituum ingreſſi, in thronis, et ad utrumque latus eorum Caeſares, conſident. Tunc ſtatim vaſa, factiones, et omnis populus abeunt, in locis ſuis ſubſiſtunt, et conſidentibus Dominis, a latere agapen diſtribuentes intrant, genua magni et minoris Imperatoris oſculantur, ita ut unum genu Caeſaris ad dextram, unum ad ſiniſtram aſſidentis, venerentur, ad haec etiam agapen diſtribuunt. Quibus omnibus peractis, ſecretum totum intrat, velum primum magiſtri, et cetera ſuo ordine, ut more receptum eſt; Senatus, adoratione facta, agapen dat, qua diſtributa, praepoſitus a mandato dicit: *Iubete.* Tunc egreſſi domini lora et coronas, Caeſares lora et caeſaricia, mutant, et abeunt, et omne officium feſti, ut in Typico praeſcriptum eſt, celebratur. Ad agapen et communionem primum Domini, cumque ipſis Caeſares abeunt, ſimulque metatorium intrant, omniaque ſecundum ordinem feſti, ut in Typico, ſeu *Ordinario*, eſt, aguntur.

A δ'. Καὶ ὅτε πληρωθῇ ἡ εὐφημία καὶ ἀναγόρευσις τῶν καισάρων, εἰσέρχονται οἱ δεσπόται μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ τῶν Καισάρων, εἰς τὸ τρίκλινον τῶν ιθ'. ἀκουβίτων, καὶ καθέζονται ἐν σελλίοις, καὶ οἱ καίσαρες ἔνθεν κἀκεῖθεν. (MS. fol. 99. a.) Καὶ εὐθέως τὰ σκεύη, καὶ τὰ μέρη, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπέρχονται, καὶ ἵστανται εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν, καὶ καθεσθέντων τῶν δεσποτῶν, εἰσέρχονται οἱ διδόντες τὴν ἀγάπην ἀπὸ πλαγίου, καὶ προσκυνοῦσι τὰ δύο γόνατα τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ προσκυνοῦσιν ἐν γόνυ τοῦ Καίσαρος τοῦ ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐν τοῦ ἐξ εὐωνύμων, καὶ προσκυνοῦντες διδόασι καὶ τὴν ἀγάπην. Καὶ ὅτε πληρώσωσι τὰ ἀπὸ πλαγίου, εἰσέρχεται τὸ σέκρετον ὅλον· βῆλον α'. οἱ μάγιστροι, καὶ τὰ λοιπὰ βῆλα κατὰ τάξιν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, B καὶ προσκυνοῦσα ἡ σύγκλητος δίδωσι τὴν ἀγάπην, καὶ πληρωσάσης, λέγει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τὸ κελεύσατε. Καὶ ἐξέρχονται καὶ ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τοὺς λώρους, καὶ τὰ στέμματα, ὁμοίως καὶ οἱ καίσαρες τοὺς λώρους καὶ τὰ καισαρίκια, καὶ ἐξέρχονται, καὶ πληροῦται πᾶσα ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς, ὡς ἐν τυπικῷ. Εἰς δὲ τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν κοινωνίαν, πρῶτον οἱ δεσπόται, καὶ μετ' αὐτῶν οἱ καίσαρες, εἰσέρχονται ὁμοῦ ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ πληροῦνται πάντα κατὰ τάξιν τῆς ἑορτῆς, ὡς ἐν τυπικῷ.

C

Acclamatio factionum in promotione Caeſaris.

Ακτολογία τῶν Δήμων ἐπὶ χειροτονίᾳ Καίσαρος.

Domini cum Patriarcha per magnum triclinium XIX accubituum procedunt, ac nondum ipſis ſolarium Tribunalis, in quo ara cum chlamyde et corona ſeu Caeſariciis ante repoſita fuit, ingreſſis, cantores[a] accinunt: *Appareat divina maieſtas!* populus ter: *appareat.* Cantores: *appareant N. N. Imperatores Romanorum:* populus ter: *appareant!* Cantores: *Appareant famuli Domini:* populus ter: *appareant.* Cantores: *Appareant N. et N. Auguſtae Romanorum!* populus ter: *appareant.* Cantores: *appareant Domini cum Auguſtabus:* populus ter: *appareant.* Egreſſi autem Domini, et in ſolario Tribunalis conſtitu-

Τῶν δεσποτῶν διερχομένων μετὰ καὶ τοῦ πατριάρχου διὰ τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῶν ιθ'. ἀκουβίτων, μήπω φθασάντων ἐν τῷ Ηλιακῷ τοῦ τριβουναλίου, ἐν ᾧ προαποτίθεται ἀντιμίσιον, εἰς ὃ πρόκειται ἥ τε χλαμὺς καὶ ὁ στέφανος, ἤγουν τὰ καισαρίκια, καὶ οἱ κράκται[a] ἀνάτειλον ἡ θεῖα βασιλεία· ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον· οἱ κράκται· ἀνάτειλον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, αὐτοκράτορες ῥωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον. D Οἱ κράκται· ἀνάτειλον οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου· ὁ λαὸς ἐκ γ'· ἀνάτειλον. οἱ κράκται· ἀνάτειλον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα Αὐγοῦσται τῶν ῥωμαίων· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου, ἀνάτειλον. οἱ κράκται· ἀνάτειλον οἱ δεσπόται σὺν ταῖς Αὐγούσταις. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον. Καὶ δὴ ἐξερχομένων τῶν δεσποτῶν, καὶ ἱσταμένων ἐπὶ τοῦ Ηλιακοῦ τοῦ αὐτοῦ τριβουναλίου, τοῦ πατριάρ-

a) Quibus locis ſenatores, proceres, duae factiones, omnes factionarii, crux, ſceptra, et populus univerſus in coronatione Auguſtae adfuerunt, in his quoque in promotione Caeſaris ſtare ſolent.

a) Ἰστέον, ὅτι ἐν οἷς τόποις ἵστανται οἱ τῆς συγκλήτου, καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ τὰ β'. μέρη καὶ πᾶς ὁ λαὸς, ὅτε σταυρὸς καὶ τὰ σκῆπτρα, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐν τῷ στεψίμῳ τῆς Αὐγούστης, ἵστανται καὶ ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Καίσαρος.

χυ ἱςαμένυ ἐν τῷ ἀντιμισίῳ, καὶ τῦ διακόνυ A ὄπισθεν αὐτῦ, κατασφραγίζυσιν οἱ δεσπόται
MS. fol. 99. b. τὸν λαὸν ἐκ τρίτυ, καὶ εὐθ' ὕτως λέγυσι τὰ δύο μέρη· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, καὶ αἰτῦνται ἀπὸ φθογγῆς, λέγοντες· δεσπόται τῆς οἰκυμένης, δέξασθε τὺς δύλυς ὑμῶν παρακαλῦντας, ὡς δῦλοι τολμῶμεν παρακαλέσαι μετὰ φόβυ, δυσωπῦμεν τὺς δεσπότας, καὶ ἀνεξικάκως παρακλήθητε, ὦ εὐεργέται, εἰς τὴν δέησιν τῦ λαῦ ὑμῶν δεσπόται, χαροποιήσατε τὺς δύλυς ὑμῶν δεσπόται, ὑπὲρ εὐφροσύνης τῆς πόλεως ὑμῶν δυσωπῦμεν· ἐπιφανέσθω τοῖς δύλοις ὑμῶν ὁ Καῖσαρ, παρακαλῦμεν οἱ δῦλοι ὑμῶν, δεσπόται, εἰς δόξαν μεγίστην τῆς συγκλήτυ, εἰς εὐτυχίαν μεγίστην τῶν στρατοπέδων, εἰς χαρμοσύνην τῶν ὑμῶν, εὐεργέται. B

β'. Καὶ ὅτε γένηται τὸ νεῦμα παρὰ τῦ πραιποσίτυ τῦ σιγῆσαι τὰ μέρη, εἰς τὸ λαλῆσαι τὸν βασιλέα πρὸς τὸν λαὸν, καὶ εἰς τὸ τέλος δῦσαι εὐχὴν, ἀνακράζυσιν οἱ κράκται, καὶ λέγυσι· τῆς δεήσεως ἡμῶν εἰσήκυσαν οἱ στεφοδόται, εὐφράναντες τὸν λαὸν αὐτῶν μεγάλως, χαροποιήσαντες τὴν πολιτείαν οἱ δεσπόται, εἰς πλάτος καὶ αὔξησιν τῶν ῥωμαίων, εὐδοκίᾳ τῦ στέψαντος ὑμᾶς εὐεργέται. Ἀλλ' ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης τὺς χρόνυς ὑμῶν πληθύνει σὺν ταῖς Αὐγύσταις, καὶ σὺν τῷ καίσαρι, τὸ κράτος ὑμῶν φυ- C λάξει εἰς πλήθη χρόνων ἐν τῇ πορφύρᾳ, εἰσακύσει ὁ Θεὸς τῦ λαῦ ὑμῶν, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα φιλόχριστοι ἐν Θεῷ, νικᾶτε. Καὶ δὴ τῦ μέλλοντος γενέσθαι Καίσαρος ἱςαμένυ ὄπισθεν τῦ διακόνυ, λαμβάνυσι τὺς κηρὺς παρὰ τῦ πραιποσίτυ οἵ τε δεσπόται, καὶ αὐτὸς ὁ μέλλων γενέσθαι Καῖσαρ, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς προσκυνήσεως ἀπευχαριστῦσι τῷ Θεῷ, καὶ στρέφεται ἅπας ὁ λαὸς κατὰ ἀνατολάς. Εἰσαγομένυ τῦ μέλλοντος γενέσθαι καίσαρος παρά τε τῦ πραιποσίτυ, καὶ τῦ πρώτυ μαγίστρυ, λέγει ὁ διάκονος· ἐν εἰρήνῃ τῦ Κυρίυ δεηθῶμεν· καὶ ὁ λαός· Κύριε ἐλέησον· καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν διάκο- D νον, ἀπάρχεται ὁ πατριάρχης τὴν εὐχὴν, καὶ δὴ τῦ πατριάρχυ τὴν εἰωθυῖαν πληρῦντος εὐχὴν, καὶ τῦ λαῦ ἀποκρινομένυ τὸ ἀμὴν, αἴρει ὁ πατριάρχης τὴν χλαμύδα, καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς βεστήτορσι,
MS. fol. 100. a. οἱ δὲ βεστήτορες ἁπλῦσιν αὐτὴν ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν, καὶ φέρει ὁ πραιπόσιτος, καὶ ὁ πρῶτος μάγιστρος τὸν χειροτονύμενον Καίσαρα, καὶ εὐθέως ἁπλῦσιν οἱ δεσπόται τὰς χεῖρας, καὶ κρατῦσι τὴν χλαμύδα, καὶ περιτιθέασι τῷ καίσαρι, καὶ φιλῦσιν αὐτὸν, καὶ λέγυ-

A ci, dum Patriarcha in antimenſio, poſt hunc diaconus ſtat, populum ter ſignant, duae factiones dicunt: *ſanctus, ſanctus, ſanctus* etc. et precantur voce modulata hunc in modum: *Domini orbis terrarum, excipite ſervos veſtros obteſtantes: ut ſervi audemus cum timore precari: veneramur dominos: benevole, o domini munifici, ad preces populi veſtri attendite: gaudio ſervos veſtros, o domini, perfundite: ob ſalutem urbis veſtrae vultu ad terram demiſſo precamur. Appareat ſervis veſtris Caeſar, rogamus nos ſervi veſtri, o domini, ad* B *gloriam maximam ſenatus, felicitatem perfectam caſtrorum, ac laetitiam veſtram, domini benigni.*

II. Poſtquam vero a praepoſito ſignum factionibus, ut ſileant, datum eſt, et Imperator ad populum verba fecit, ac tandem preces recitavit, cantores voce elata dicunt: *Preces noſtras coronarum datores, qui populum veſtrum ſummae laetitiae participem fecerunt, audivere: audiverunt domini, qui rempublicam ad florem et incrementum Romanorum exhilararunt, beneplacito eius,* C *qui vos, benefactores, corona ornavit. At creator rerum omnium ac dominus tempora vobis, Auguſtabus, et Caeſari, diuturna concedat, ac robur veſtrum diutiſſime in purpura cuſtodiat! exaudiat Deus populum veſtrum, N. et N. Chriſti amantes, in Deo vincite.* Dum vero futurus Caeſar pone diaconum ſtat, cereos a praepoſito domini, et candidatus caeſareae dignitatis, ſumunt, ac ter repetita adoratione gratias Deo agunt, omnis vero populus ad orientem faciem convertit. Interea dum futurus D Caeſar a praepoſito et primo magiſtro adducitur: diaconus dicit: *In pace Domini precemur:* populus: *Domine, miſerere!* quo facto, preces ſolennes Patriarcha orditur, quibus finitis, poſtquam populus: *Amen*, reſpondit, Patriarcha chlamydem tollit, eamque veſtitoribus tradit, veſtitores coram Dominis explicant, praepoſitus et primus magiſter deſignatum Caeſarem adducunt, ſtatimque domini manus expandunt, chlamydem tenent, eaque Caeſarem veſtiunt, veſtitum oſculantur, et

cantores dicunt: *feliciter, feliciter, feliciter!* populus idem ter repetit.

σιν οἱ κϱάκλαι· εὐτυχῶς, εὐτυχῶς, εὐτυχῶς· καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. τὸ αὐτό.

III. Tunc Patriarcha ter populum cruce ſignat, et dicit: *Pax vobis*, populus: *et Spiritui tuo:* Porro diaconus: *capita noſtra Domino inclinemus.* Peracto autem ſolenni ritu inclinationis capitis, ſcilicet poſtquam Imperatores aeque ac Caeſar caput inclinarunt, precesque finitae ſunt, Patriarcha coronam ſeu Caeſaricium ſumit, idque oſculatus Imperatori tradit, qui id etiam oſculatur, oſculandumque Caeſari tradit, ſtatimque ſuper capite eius ſignum facit, ac dicit: *In nomine Patris et Filii et Spiritus ſancti.* Sic quoque coronam capiti deſignati Caeſaris imponit, cantores dicunt: *feliciſſime*, deinde acclamant: *multos annos* et rel. poſtremo: *multos annos feliciſſimo Caeſari*: deinde: *nos ſervi Imperatorum, nos ſervi Caeſaris, fili Dei, da ipſis vitam, fili Dei, da ipſis victoriam!* Peracta vero acclamatione, domini cum Patriarcha et Caeſare triclinium novendecim accubituum intrant, conſident, et adoratio peragitur.

γ'. Καὶ εὐθέως ὁ πατριάρχης κατασφραγίζει πρὸς τὸν λαὸν τρίτον, καὶ λέγει, εἰρήνη πᾶσιν· ὁ λαός· καὶ τῷ πνεύματί σου· εἶτα λέγει ὁ διάκονος, τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν. Καὶ τῆς συνήθους τάξεως τῆς κεφαλοκλισίας τελουμένης, δηλονότι κεφαλοκλινόντων καὶ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ καίσαρος, καὶ μετὰ τὴν τελείωσιν τῆς εὐχῆς, αἴρει ὁ πατριάρχης τὸν στέφανον, ἤτοι τὸ καισαρίκιον, φιλῶν αὐτὸ, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτὸ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσπάζεται αὐτὸ, καὶ ποιεῖ φιλῆσαι αὐτὸ καὶ τὸν καίσαρα, καὶ εὐθέως κατασφραγίζει ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ λέγων· εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Πνεύματος ἁγίου. Καὶ εἶθ' οὕτως περιτίθησι τὸν στέφανον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ χειροτονουμένου Καίσαρος, καὶ λέγουσιν οἱ κϱάκλαι· φιλλικίσιμε, καὶ εἶθ' οὕτως γίνεται ἡ εὐφημία· πολλὰ ἔτη, καὶ τὰ ἑξῆς, ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ εὐτυχεστάτου Καίσαρος· εἶτα ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων, ἡμεῖς δοῦλοι τοῦ Καίσαρος, υἱὲ Θεοῦ ζωὴν αὐτοῖς, υἱὲ Θεοῦ νίκην αὐτοῖς. Καὶ ὅτε πληρωθῇ ἡ εὐφημία, εἰσέρχονται οἱ δεσπόται μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ τοῦ Καίσαρος εἰς τὸ τρικλίνιον τῶν ιθ'. ἀκουβίτων, καὶ καθέζονται, καὶ ἐπιτελεῖται ἡ προσκύνησις.

CAP. XLIV.

Obſervanda in Promotione Nobiliſſimi.

Pridie unius diei demarchis et referendario mandatum de feſto datur, omnique ſenatui indicatur, ut ſequenti mane cum mutatoriis veniant, quare eo die omnis ſenatus aeque ac praefecti ſcholarum ac reliquorum ordinum veſtes mutant, vaſaque ad deducendos in obſequio dominos adducunt. Paratis omnibus, Patriarcha venit, perque Daphnem ad S. Stephani pergit, dominos excipit, vaſa omnia una cum cruce ad tribunal XIX accubituum procedunt, factiones, cives, exercitus, ſequuntur. Cerimoniarius vela in porticu XIX accubituum pro more ordinat, ſedentque domini in eodem triclinio in ſellis, dibeteſia et chlamydes et coronas ferentes: unus Caeſar ad dextram, alter ad ſiniſtram, ſedet, Domini praepoſito annuunt, qui dum oſtiariis egreſſus, velum primum, curopalatem, ſecundum, magi-

ΚΕΦ. ΜΔ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ χειροτονίᾳ Νωβελησίμου.

Πρὸ μιᾶς δίδοται ἀπόκρισις εἰς ἑορτὴν τοῖς δημάρχοις, καὶ τῷ ῥεφερενδαρίῳ, καὶ μηνύεται πᾶσα ἡ σύγκλητος, ἵνα πρωῒ ἔλθωσι μετὰ ἀλλαξίμων, καὶ τὸ πρωῒ ἀλλάσσει πᾶσα ἡ σύγκλητος, καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν σχολῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ταγμάτων, καὶ παραλαμβάνουσι τὰ σκεύη, πρὸς τὸ ὀψικεῦσαι τοὺς δεσπότας. Καὶ πάντων MS. fol. 100. b. εὐτρεπισθέντων, ἔρχεται ὁ πατριάρχης, καὶ εἰσέρχεται διὰ τῆς Δάφνης εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ ἐκδέχεται τοὺς δεσπότας, καὶ ἐξέρχονται τὰ σκεύη πάντα, καὶ ὁ σταυρὸς ἐν τῷ τριβουναλίῳ τῶν ιθ'. ἀκουβίτων, ὁμοίως καὶ τὰ μέρη, καὶ οἱ τῆς πόλεως, καὶ τὰ στρατεύματα· ὁ δὲ τῆς καταστάσεως εὐτρεπίζει τὰ βῆλα εἰς τὸν πόρτηκα τῶν ιθ'. ἀκουβίτων, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ καθέζονται οἱ δεσπόται εἰς τὸν αὐτὸν τρίκλινον ἐν σελλίοις, φοροῦντες τὰ διβητήσια, καὶ τὰς χλαμύδας, καὶ τὰ στέμματα, καὶ εἷς καῖσαρ καθέζεται ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων, καὶ νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ ὀστιαρίων, καὶ προσκαλεῖται βῆλον α'. τὸν κουροπα-

ρσπαλάτιον, δεύτερον μαγίστρους, γ'. τοὺς πατρικίους, καὶ τὰ λοιπὰ βῆλα κατὰ τάξιν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια. Καὶ ὅτε πληρωθῇ πάντα τὰ βῆλα, καὶ σταθῇ τὸ σίκρετον ὅλον, κελεύουσιν οἱ δεσπόται λαλῆσαι αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Νωβελησίμου, καὶ εἴ τι βούλονται, ἀνταποκρίνονται.

A ſtros, tertium patricios, ac reliqua vela ordine, ut mos eſt, arceſſit. Completis autem velis omnibus, ac ſecreto univerſo adſtante, iubent eos Domini, ut, quae Nobiliſſimo accini ſolent, recitent, ſique volunt, reſpondent.

β'. Καὶ νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λέγει· κελεύσατε· καὶ ἐπευχόμενοι ἐξέρχονται, καὶ ἐξέρχεται ἡ σύγκλητος, καὶ ἵσταται εἰς τὰ γραδήλια τοῦ τριβουναλίου ἔνθεν κἀκεῖθεν τοῦ Ηλιακοῦ. Οἱ δὲ πατρίκιοι ἵστανται εἰς τὸν πόρτηκα τῶν ιθ'. ἀκουβίτων κονσιστώριον, καὶ εὐθέως ἐξέρχονται οἱ δεσπόται ἅμα τῶν καισάρων καὶ τοῦ πατριάρχου, καὶ δέχονται αὐτὸν οἱ πατρίκιοι ἐν τῷ B ποςτήκῳ, καὶ εὐθέως πίπτουσι, καὶ λέγει ὁ τῆς καταστάσεως· Κελεύσατε. Καὶ ἐξέρχονται καὶ ἵστανται εἰς τὰ γραδήλια τοῦ τριβουναλίου ἔνθεν κἀκεῖθεν· οἱ δὲ δεσπόται ἐξέρχονται διὰ τῶν μέσων πυλῶν ἐν τῷ Ηλιακῷ, καὶ εὐθέως κελεύουσι λαλῆσαι τοῖς λαοῖς τὰ περὶ τοῦ Νωβελησίμου, καὶ εἴ τι ἂν θέλωσιν, ἀποκρίνονται, καὶ τίθεται ἀντιμίσιον, ἔνθα κεῖται ἥ τε χλαμὺς, καὶ ἡ φίβλα. Η μὲν χλαμύς ἐστιν πράσινος, ἔχουσα ῥόδα χρυσᾶ καὶ ταβλία χρυσᾶ. Καὶ νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ τῷ μαγίστρῳ, καὶ ἀπέρχονται, καὶ φέρουσι τὸν ὀφείλοντα προχειρίζεσθαι Νωβελήσι-

MS. fol. 101. a. μον, φοροῦντα διβητήσιον ῥούσιον, καὶ καμβότουβα, καὶ καμπάγια· καὶ ἵσταται ὁ πατριάρχης ἔμ- C προσθεν τοῦ ἀντιμισίου, οἱ δὲ δεσπόται εἰς τὸ πλάγιον τοῦ πατριάρχου ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ ὄπισθεν τῶν δεσποτῶν οἱ καίσαρες, καὶ οὕτως ὁ Νωβελήσιμος. Καὶ λαμβάνουσιν οἱ δεσπόται, καὶ οἱ καίσαρες, καὶ ὁ Νωβελήσιμος κηροὺς, καὶ ἅπτουσι, καὶ ὅτε λέγει ὁ διάκονος τὴν λιτανίαν, κύπτει ὁ πατριάρχης, καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν, καὶ ὅτε πληρώσῃ τὴν εὐχὴν, λαμβάνει τὴν χλαμύδα, καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς βεστήτορσι, καὶ οἱ βεστήτορες ἐφαπλοῦσιν αὐτὴν, καὶ εὐθέως προσφέρει ὁ πραιπόσιτος, καὶ ὁ μάγιστρος, τὸν ὀφείλοντα προχειρίζεσθαι Νωβελήσιμον ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν, καὶ λαμβάνουσιν οἱ δεσπόται τὴν χλαμύδα, καὶ περιβάλλουσιν D αὐτῷ, καὶ φιλοῦσιν αὐτὸν, καὶ εὐθέως ἀνακράζουσι τὰ μέρη καὶ πᾶς ὁ λαός· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων· ὁ δεῖνα καὶ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη, ὁ δεῖνα τῆς εὐσεβεστάτης αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη, ὁ δεῖνα εὐτυχεστάτου Καίσαρος πολλὰ τὰ ἔτη· ὁ δεῖνα ἐπιφανεστάτου Νωβελησίμου πολλὰ τὰ ἔτη.

II. Tunc ſignum domini praepoſito dant, isque dicit: *Iubete*, precati egrediuntur, unaque ſenatus, et in gradibus tribunalis in utroque latere ſolarii ſubſiſtunt. Patricii vero in porticu XIX accubituum conſiſtorium conſtituunt, unaque Domini cum Caeſaribus et Patriarcha egrediuntur, quem poſtquam in porticu patricii excepere, ſe proſternunt, cerimoniario dicente: *Iubete.* Egreſſi omnes in gradibus tribunalis ab utroque latere ſtant; domini vero per medias portas ad ſolarium abeunt, ſtatimque populum iubent, ut Nobiliſſimo acclamet, cui, ſi lubet, reſpondent, mox antimenſium, in quo chlamys et fibulae reponuntur, collocatur. Chlamys illa praſina eſt, roſis aureis ac fimbria aurea ornata. Mox Domini praepoſito ac magiſtro ſignum dant, abeuntque, eum, qui Nobiliſſimus creari debet, ruſſumque dibeteſium, campotuba et campagia geſtat, adducturi: Patriarcha coram antimenſio, ad utrumque eius latus domini, poſt hos Caeſares, deinde Nobiliſſimus, ſtant. Tunc Domini, Caeſares, et Nobiliſſimus cereos accendunt, et quando diaconus litaniam recitat, Patriarcha inclinato capite preces dicit, quo facto, tunicam ſumit, et veſtitoribus tradit, quam explicant, ſtatimque praepoſitus et magiſter Nobiliſſimi dignitate ornandum in conſpectum dominorum producunt, qui accepta tunica eum induunt, oſculantur, factionibus et omni populo exclamantibus: *multos annos Imperatoribus! N. N. magnis Imperatoribus ac Dominis multos annos! N. piae Auguſtae multos annos! N. feliciſſimo Caeſari multos annos! N. illuſtriſſimo Nobiliſſimo multos annos!*

γ'. Καὶ ἐν τῇ συμπληρώσει τῆς εὐφημίας εἰσέρχονται οἱ δεσπόται, καὶ οἱ καίσαρες, καὶ ὁ Νωβελήσιμος, καὶ καθίζονται ἐν τῷ τρικλίνῳ τῶν

III. Finita acclamatione, Domini, Caeſares et Nobiliſſimus ingreſſi, in triclinio novendecim accubituum conſi-

dent, ubi unus Caeſar in dextro, alter in ſiniſtro latere ſedent, Nobiliſſimus vero ad dextram ſtat, et intrant ſecreti vela ſingula, ut mos eſt. Sique ſancta et magna dominica incidit, ſenatus flexis genibus agapen dat, ſi aliud feſtum, tantum adorat: veneratur autem pedes et genua magni aeque ac minoris[f] domini, unumque genu eius, qui ad dextram ſedet, Caeſaris, et unum eius, qui ad ſiniſtram eſt, Nobiliſſimi autem adſtantis manum, oſculatur, et poſt adorationem conſiſtorium conſtituit. Gratiarum actione a ſenatu completa, domini praepoſito annuunt, is dicit: *Iubete*, et precantur, ſecretum abit, omneque officium feſti, ut inſtitutum praeſcriptumque eſt, peragitur. Ceterum obſervari meretur, in agape et communione Caeſares ac Nobiliſſimum cum Dominis communicare, unaque agapen accipere.

A ϑ. ἀκυβίτον, καὶ εἷς καῖσαρ καθέζεται ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, καὶ εἷς ἐξ ἀριστερᾶς, καὶ ἵσταται ὁ Νωβελήσιμος εἰς τὸ δεξιὸν μέρος, καὶ εἰσέρχεται τὸ σέκρετον βῆλα βῆλα, ὡς ἔστιν ἡ συνήθεια. Εἰ μὲν ἔστιν ἡ ἁγία καὶ μεγάλη κυριακὴ, προσκυνοῦσα ἡ σύγκλητος δίδωσι τὴν ἀγάπην, εἰ δὲ ἄλλη ἑορτὴ, τὴν προσκύνησιν καὶ μόνον, καὶ προσκυνοῦσι τοὺς πόδας καὶ τὰ δύο γόνατα τοῦ μεγάλου δεσπότου, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ προσκυνοῦσιν ἓν γόνατον τοῦ ἐκ δεξιοῦ καίσαρος, καὶ ἓν τοῦ ἐξ εὐωνύμου, τοῦ δὲ ἑστῶτος Νωβελησίμου φιλοῦσι τὴν χεῖρα, καὶ προσκυνοῦντες ἵστανται κονσιστώριον. Καὶ ὅτε πληρώσῃ ἡ σύγκλητος τὴν εὐχαριστίαν, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ καὶ λέγει· Κελεύσατε, B καὶ ἐπεύχονται, καὶ ἐξέρχεται τὸ σέκρετον, καὶ πληροῦται πᾶσα ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς, ὡς ἐν τυπικόν. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι εἰς τὴν ἀγάπην καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν οἱ καίσαρες, καὶ ὁ Νωβελήσιμος μετὰ τῶν δεσποτῶν κοινωνοῦσιν ὁμοίως, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην. MS. fol. 102. b.

Acclamatio factionum in promotione Nobiliſſimi.

Obſervandum eſt, ſi Imperator Nobiliſſimum creare voluerit, omnem ritum, ac officium idem, quod in Caeſaris promotione, obtinere, acclamationes quoque factionum ſimiles, tantum tunicam, qua induitur, non purpuream, ut Caeſaris, ſed coccineam eſſe. Corona vero ipſi non imponitur, neque, ſicut Caeſar, a proceribus adoratur.

Ακτολογία τῶν Δήμων ἐπὶ χειροτονίᾳ Νωβελησίμου.

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ἐὰν βασιλεὺς θελήσῃ ποιῆσαι Νωβελήσιμον, ἡ πᾶσα τάξις, καὶ ἀκολουθία C τελεῖται, ὡς ἐπὶ τοῦ καίσαρος, ὁμοίως καὶ αἱ ἀκτολογίαι τῶν δήμων, ἡ δὲ χλαμὺς, ἡ τούτῳ περιτιθεμένη, οὐκ ἔστι πορφυρᾶ, οἷα τοῦ καίσαρος, ἀλλὰ κόκκινος· στέμμα δὲ οὐ περιτίθεται, οὔτε μὴν προσκυνεῖται, ὡς ὁ καίσαρ, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων.

CAP. XLV. Obſervanda in promotione Curopalatae.

Domini dibeteſia, tunicas, coronasque ſuas mutant, inque throno conſident, Cerimoniarius foris vela ordinat, ut mos eſt, Domini praepoſito ſignum dant, isque cum oſtiariis et virgis progreſſus, vela advocat, primum magiſtros, ſecundum patricios, cum quibus is, qui Curopalates fieri cupit, ingreditur; velum tertium ſenatores, dein vela Conſulum, Comitum, Candidatorum, Expraefectorum et Ducum bellicorum. Silentiarii, una cum his ad vela complenda ingreſſi, adſtant, quo facto, et velis omnibus completis, Domini praepoſito

ΚΕΦ. ΜΕ. *Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Κουροπαλάτου.*

Ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ διβητήσια, καὶ τὰς D τούτων χλαμύδας, καὶ τὰ στέμματα αὐτῶν, καὶ καθέζονται εἰς τὸ σένζον· ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ἔξω ἑστὼς εὐτρεπίζει τὰ βῆλα, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ ὀστιαρίων, καὶ βεργίων, καὶ προσκαλοῦνται βῆλα ά. τῶν μαγίστρων, β'. τοὺς πατρικίους, συνέρχεται δὲ καὶ ὁ βουλόμενος γενέσθαι κουροπαλάτης, βῆλον γ'. τοὺς συγκλητικοὺς, ὑπάτους, κόμητας, κανδιδάτους, ἀπὸ ἐπάρχων, καὶ στρατηλάτας, βῆλα βῆλα. Συνεισέρχονται καὶ σιλεντιάριοι εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν βήλων, καὶ ἵστανται, καὶ ὅτε εἰσέλθωσι τὰ βῆλα πάντα, καὶ πληρωθῶσι, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ,

A καὶ ἐπαίρει τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι, καὶ ἱστῶσιν αὐτὸν μέσον τοῦ σεκρέτου, καὶ πίπτει, καὶ πάλιν προσφέρει αὐτὸν, καὶ πίπτει, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας, καὶ τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἀναστὰς ἁπλοῖ τὰς χεῖρας, καὶ λαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν διβητήσιον ἀληθινὸν, καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας αὐτῶν. Καὶ ἐπαίρει αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος, καὶ ἐξέρχεται εἰς ἐπισκοπὴν τῶν πατρικίων, καὶ ἐκβάλλει τὸ ἴδιον αὐτοῦ χλανίδιον, καὶ ἐνδύει αὐτὸν τὸ διβητήσιον, καὶ προσφέρει αὐτῷ πάλιν ὁ πραιπόσιτος, καὶ πίπτει ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν, καὶ λαμ- MS. fol. 102. 2. βάνουσιν οἱ πριμικήριοι καὶ οἱ ὀστιάριοι τὴν χλαμύδα, καὶ βάλλουσιν αὐτὴν αὐτῷ οἱ δεσπόται, καὶ ἵστανται αὐτοὶ ὀρθοὶ, καὶ φιλοῦσιν αὐτὴν ἰδίαις B χερσὶ, καὶ ὀπισθοποδεῖ αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος, καὶ ἵσταται εἰς τὸ μέσον, καὶ εἰσέρχονται πάντες, κρατούμενοι ὑπὸ σιλεντιαρίων, πίπτοντες καὶ ἀπευχαριστοῦντες.

A ſignum dant, qui promovendum adducit, in medio ſecreto conſtituit, et procumbit, deinde cum rurſus producit, ac pronus in terram, pedes et genua magni ac minoris Imperatoris oſculatur, et poſtquam ſurrexit, manus pandit, a dominis dibeteſium purpureum accipit, et manus eorum oſculatur. Tunc a praepoſito ſtipatus, ad cuſtodiam patriciorum egreditur, et propria tunica depoſita, cum dibeteſio induit, ac rurſus reducit, ubi poſtquam dominos flexo genu veneratus eſt, primicerii et oſtiarii tunicam ſumunt, quam domi- B ni ipſi imponunt, recti ſtantes, eamque ſuis manibus oſculantes: praepoſitus vero eum a tergo ſequitur, inque medio conſiſtit, et intrant omnes, a ſilentiariis ſtipati, procumbunt in genua, et gratias agunt.

β'. Καὶ ὅτε πληρώσῃ ἡ σύγκλητος τὴν εὐχαριστίαν, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσφέρει αὐτὸν καὶ λέγει· Κελεύσατε· καὶ ἐπεύχονται τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ ἐξέρχεται τὸ σέκρετον, συνεξέρχεται καὶ ὁ προβληθεὶς, καὶ ἵστανται πατρίκιοι, ὕπατοι, σιλεντιάριοι, κονσιστώριον, καὶ δύο σιλεντιάριοι βαστάζοντες βεργία. οἱ πατρίκιοι ὀψικεύουσιν αὐτὸν ὀλίγον C τόπον, οἱ δὲ ὕπατοι, καὶ σιλεντιάριοι συνεισέρχονται μετ' αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, καὶ ἅπτει κηροὺς, καὶ ἐξέρχεται ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν ὑπάτων, καὶ σιλεντιαρίων μέχρι τῆς ῥηγίας, καὶ ἀναχωροῦσιν οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ, καὶ κόμητες τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ τὰ σκουτάρια τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ κούρσωρες, καὶ οἱ διαιτάριοι τῶν ὅλων διαιτῶν, καὶ οἱ δεκανοὶ διὰ τῶν σχολῶν. Δέχονται τὰ μέρη εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν, λαμβάνει καὶ λιβελλάρια παρὰ τῶν δημάρχων, καὶ ἀκτολογοῦσιν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια καὶ ἐπὶ τῶν πατρικίων. Καὶ εἰσέρχεται διὰ τοῦ χυτοῦ τῆς χαλκῆς εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ, καὶ ἅπτει κηροὺς, καὶ ἐξέρχεται ὁ πατριάρχης, D καὶ ποιεῖ εὐχὴν, καὶ κοινωνεῖ, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν αὐτῶν, καὶ δύο σιλεντιάριοι βαστάζοντες τὰ βεργία αὐτῶν μεχρὶ τριῶν ἡμερῶν, φοροῦντες αὐτοῦ σαγίον ἀληθινόν· οὕτως προέρχεται ὀψικευόμενος ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ἀναχώρησιν.

II. Qua gratiarum actione a ſenatu peracta, domini praepoſito ſignum dant, qui eum adducens, dicit: *Iubete*, omnes: *in multa bonaque tempora*, acclamant. Et egreditur una cum ſecreto promotus; patricii, conſules, ſilentiarii, duo ſilentiarii virgas geſtantes, conſiſtorium C conſtituunt: patricii exiguo ſpatio ſequuntur, conſules vero et ſilentiarii una cum ipſo ad eccleſiam Domini pergunt, ubi cereos accendit, aque conſulibus et ſilentiariis ſtipatus ad regiam progreditur, proceres, deinde comites, ſcutarii numeri, curſores, diaetarii omnium diaetarum, et decani, per ſcholas abeunt. Factiones in locis ſuis praeſto ſunt, libellaria ipſe a demarchis accipit, hi acclamant, ut patriciis quoque ſolent. Deinde per Chytum chalces ad ſanctum puteum deſcen- D dit, et cereos accendit, Patriarcha procedit, ſacras preces recitat, et communionem impertit, ipſe domum abit, ab his ac duobus ſilentiariis, qui per tres dies virgas ipſi praeferunt, ſtipatus, ſagumque purpureum geſtans. His etiam comitibus, dum recedit, utitur.

Περὶ προαγωγῆς Κουροπαλάτου.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι γινομένου Κουροπαλάτου οὐ γίνεται σελέντιον, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς λαμβάνων ἐν τῷ ἰδίῳ τὸν μέλλοντα γενέσθαι Κουροπαλάτην, ἐπ-

De promotione Curopalatae.

Notandum eſt, in promotione Curopalatae ſilentium non fieri, ſed Imperator in privato cubiculo candidatum di-

gnitatis Curopalatae excipit, virgamque ab uno Imperatoriorum oſtiariorum ſumtam, ei tradit. Atque ita ipſius promotio peragitur.

A αἴρει βεργίον ἐξ ἑνὸς τῶν βασιλικῶν ὀστιαρίων, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ. Καὶ γίνεται ἡ προαγωγὴ αὐτοῦ.

CAP. XLVI.

Obſervanda in promotione Magiſtri, ſi Imperator iubet, ut in proceſſu magnae Eccleſiae inſtituatur.

Imperator coronatus, ac chlamyde indutus, ex Auguſteo procedit, et in aurea manu ad velum picturis avium ornatum, ſubſiſtit: praepoſitus oſtiario, velum marmorei pulpiti, quod in onopodium protenditur, tenenti, annuit. Hi ſigno dato, patricios, ut feſtis diebus conſuetudo eſt, adducunt, cum quibus is, qui Magiſtri dignitate ornandus eſt, una ingreditur, et in angiportu aureae manus, ubi domini ſtant, omnes procidunt. Poſtquam vero ſurrexere, domini praepoſito annuunt, is *Iubete* dicit, et ſic in obſequio dominorum ad onopodium, ubi cerimoniarius, et arma, et ſpatharii, ſua arma geſtantes, adſunt, procedunt, patricii pro more ſe proſternunt, praepoſitus vero cerimoniario annuens, dicit *Iubete*. Patricii dominos ad magnum uſque conſiſtorium, ubi conſules ac reliqui ſenatores adſunt, laetis ominibus proſequuntur, ac dominis, in ciborio ſuper porphyretica ſcala conſtitutis, ſenatores omnes procumbunt.

II. Tunc, accepto a dominis ſigno, praepoſitus magiſtri dignitate ornandum ad pedes eorum adducit; is in primo gradu ſe proſternit, deinde ad tertium adſcendens, adorat, ac pedes dominorum, qui ſtant, non ſedent, quoniam feſto die in proceſſione eccleſiae creatur, oſculatur. Oſculo pedibus infixo, promotus ſurgit, aliusque praepoſitus ſticharium et balteum dominis, hi magiſtro promoto dant, is manus dominorum oſculatus, ſticharium ac balteum ſumit, rurſus eadem idem praepoſitus accipit, ipſum, in hibernum conſiſtorium deductum, ſtichario induit, balteoque cingit, et geſtat propriam tunicam ſu-

ΚΕΦ. Μϛʹ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Μαγίστρου, εἰ κελεύει αὐτὸν ποιῆσαι ἐν προκένσῳ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὁ Βασιλεύς.

Ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ Αὐγουστέως ἐστεμμένος, φορῶν τὴν χλαμύδα, καὶ ἵσταται εἰς τὴν B χρυσῆν χεῖρα, ἀπέναντι τοῦ βήλου τοῦ ταωναρίου, καὶ νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ ὀστιαρίῳ, τῷ κρατοῦντι τὸ βῆλον τοῦ μαρμαρινοῦ πυλπίτου, τοῦ ἐξερχομένου εἰς τὸ ὀνοπόδιον. Καὶ ὅταν λάβῃ τὸ νεῦμα, εἰσάγουσι τοὺς πατρικίους, καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια τῶν ἑορτῶν· συνεισέρχεται δὲ καὶ ὁ βουλόμενος γενέσθαι Μάγιστρος, καὶ πίπτουσιν εἰς τὸ στενάκιον τῆς χρυσῆς χειρός, ἔνθα ἵστανται οἱ δεσπόται. Καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἐξέρχονται ὀψικεύοντες τοὺς δεσπότας μέχρι τοῦ ὀνοποδίου, ἔνθα ἵσταται ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ ἄρματα, καὶ οἱ σπαθάριοι βαστάζοντες τὰ ὅπλα αὐτῶν, καὶ πίπτουσιν οἱ αὐτοὶ πατρίκιοι κατὰ C συνήθειαν, καὶ νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε. Καὶ ἐπεύχονται οἱ πατρίκιοι, ὀψικεύοντες τοὺς δεσπότας μέχρι τοῦ μεγάλου κονσιστωρίου, ἔνθα ἵστανται οἱ ὕπατοι κονσιστώριοι, καὶ οἱ λοιποὶ συγκλητικοί, καὶ στάντων τῶν δεσποτῶν εἰς τὸ κιβώριον, ἐπάνω τῶν πορφυρῶν γραδηλίων, πίπτουσιν οἱ συγκλητικοὶ πάντες. MS. fol. 101. b.

βʹ. Καὶ εὐθ' οὕτως νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσάγει τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι μάγιστρον, εἰς τοὺς πόδας τῶν δεσποτῶν, καὶ πίπτει εἰς τὸ πρῶτον γραδήλιον προβαλλόμενος, καὶ D ἀναφέρει αὐτὸν εἰς τὸ τρίτον γραδήλιον, καὶ προσκυνῶν φιλεῖ τοὺς πόδας τῶν δεσποτῶν, ἑστώτων αὐτῶν, καὶ οὐ καθεζομένων, διότι εἰς ἑορτὴν προβάλλεται, ἐν προκένσῳ τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἀσπασάμενος τοὺς πόδας ὁ προβληθεὶς, ἀνίσταται, καὶ ὁ ἕτερος πραιπόσιτος παρέχει τοῖς δεσπόταις τὸ στιχάριον καὶ τὸ βαλτίδιον, καὶ οἱ δεσπόται ἐπιδιδοῦσι τῷ προβαλλομένῳ μαγίστρῳ, καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας τῶν δεσποτῶν ὁ προβληθεὶς, λαμβάνων τὸ στιχάριον, καὶ τὸ βαλτίδιον, καὶ λαμβάνει αὐτὰ ὁ αὐτὸς πραιπόσιτος, εἰσάγων αὐτὸν ἐν τῷ χειμερινῷ κονσιστωρίῳ, καὶ ἐνδύει αὐτὸν τὸ στιχάριον, καὶ

ζώννυσι

MS. fol. 103. a. ζώννυσιν αὐτὸν τὸ βαλτίδιν, καὶ φορεῖ τὸ χλανίδιν αὐτοῦ τὸ ἴδιον, ἐπάνω τοῦ στιχαρίου. Καὶ ἐπαίρει αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος, καὶ εἰσάγει αὐτὸν εἰς τὸ κιβώριον, ἔνθα ἵστανται οἱ δεσπόται, καὶ πίπτει εἰς τὸ πρῶτον γραδήλιον, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας τῶν δεσποτῶν, καὶ ἀναστὰς ἀπευχαριστεῖ, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος εἰς κεφαλὴν τοῦ σεκρέτου, ἐπάνω πάντων τῶν πατρικίων, καὶ εὐθέως οἱ σιλεντιάριοι ὄπισθεν τοῦ σεκρέτου ἔνθεν κἀκεῖθεν εἰσάγουσι κατὰ τιμὴν ἕκαστον, καὶ πίπτουσιν ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν ἀπευχαριστοῦντες, ὡς λαβόντες κεφαλὴν σεκρέτου, ὁμοίως καὶ ὑπάτους μέχρι τοῦ ἐσχάτου τῶν συγκλητικῶν. Εἶθ᾽ οὕτως νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος νεύει διὰ τῆς χλανίδος αὐτοῦ τὸν σιλεντιάριον, τὸν ἑστῶτα μέσον τοῦ σεκρέτου, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἐπεύχεται πᾶσα ἡ σύγκλητος εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ ἀπαίρει ἐν τῷ προκένσῳ τῆς ἐκκλησίας ἅμα τοῖς δεσπόταις.

A per ſtichario. Tunc praepoſitus eum ad ciborium, ubi domini ſtant, adducit, ibi in primo gradu procumbens, pedes eorum oſculatur, et poſtquam ſurrexit, gratias agit: dein praepoſitus ad caput ſecreti ſuper omnes patricios eum conſtituit, ac ſtatim ſilentiarii, poſt ſecretum, ſingulos pro ſua dignitate adducunt, qui proni in terram, quaſi in capite ſecreti conſtituti, dominis gratias agunt: ſic et conſules, ceterosque, uſque ad poſtremum ſenatorem, adducunt. Vltimo domini praepoſito, is tunica ſua ſilentiario, in medio ſecreto B conſtituto, ſignum dat, et dicit: *Iubete*, Senatus vero multa bonaque tempora dominis apprecatus, in proceſſu eccleſiae una cum dominis diſcedit.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Μαγίστρου, εἰ κελεύει αὐτὸν ποιῆσαι εἰς κυριακὴν παγανήν.

Πρὸ μιᾶς τῇ αὐτῇ ἑσπέρᾳ ἀσφαλίζονται αἱ τρεῖς πυλῶνες αἱ ἐλεφάντιναι τοῦ κονσιστωρίου, καὶ αἱ ἐξερχόμεναι εἰς τὸν μάκρωνα τῶν κανδιδάτων, καὶ κρεμῶσιν βῆλα εἰς τοὺς τρεῖς πυλῶνας, ἀσφαλίζεται καὶ τὸ τρίθυρον τοῦ ὀνοποδίου, ὁμοίως καὶ αἱ θύραι τοῦ δέλφακος, καὶ ἵσταται τὸ σένζον εἰς τὸ κιβώριον τοῦ κονσιστωρίου, καὶ τῇ ἑσπέρᾳ φυλάττεται ὑπὸ σιλεντιαρίων καὶ χοσβαΐτων, καὶ οὐδεὶς διέρχεται τῇ ἑσπέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, ἱσταμένου τοῦ σένζου. Καὶ μηνύεται ἀφ᾽ ἑσπέρας πᾶσα ἡ σύγκλητος, ἵνα προέλθωσιν ἐπὶ προελεύσει, καὶ τῷ πρωῒ ἀλλάσσει ἡ σύγκλητος ἐν τῷ μάκρωνι τῶν κανδιδάτων, καὶ οἱ πατρίκιοι ἀλλάσσουσιν εἰς τοὺς Ἰνδοὺς, μὴ ἔχοντες ἄδειαν, εἰσιέναι ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, ἱσταμένου τοῦ σένζου. Καὶ ὅτε κελεύσουσιν οἱ δεσπόται καθίσαι εἰς τὸ σένζον, ἐξέρχονται ἐκ τοῦ αὐγουστέως ἐστεμμένοι, φοροῦντες καὶ τὰς χλαμύδας, καὶ μυστικῶς ὀψικευόμενοι ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καθίζονται εἰς τὸ σένζον, ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ἔξωθεν τῶν ἐλεφαντίνων πυλῶν εἰς τὸν μάκρωνα τῶν κανδιδάτων, ἔνθα καὶ ἡ προέλευσις,
MS. fol. 103. b. εὐτρεπίζει τὰ βῆλα ἀπό τε μαγίστρων, πατρικίων, καὶ λοιπῶν συγκλητικῶν.

β´. Λαμβάνει νεῦμα παρὰ τῶν δεσποτῶν ὁ πραιπόσιτος, καὶ ἐξέρχεται ἔξω διὰ τοῦ μέσου πυλῶνος τοῦ κονσιστωρίου, ὀψικευόμενος ὑπὸ δύο ὀστιαρίων, καὶ εἰσάγει βῆλα, α´. μαγίστρους, καὶ β´.

Obſervanda in Promotione Magiſtri, ſi iubet Imperator, ut die feſto pagano celebretur.

Pridie eius diei veſperi tres eburneae portae conſiſtorii, tum quae ad macronem ſeu porticum candidatorum exeunt, clauduntur, vela in tribus portis C ſuſpenduntur, triplex ianua onopodii aeque ac portae Delphacis clauduntur, thronus in ciborio conſiſtorii collocatur, et veſpere a ſilentiariis et chosbaitis cuſtoditur, nec licet ulli hac veſpera, poſito throno, conſiſtorium ingredi. Porro veſperi ſenatus omnis, ut in proceſſione prodeat, monitus, mane in macrone candidatorum, patricii in eo loco, qui *ad Indos* vocatur, quoniam ipſis, throno conſtituto, conſiſtorium intrare, interdictum eſt, veſtes mutant. Si vero domini in throno conſidere volunt, coronas ac chlamydes geſtantes, ex Augu- D ſteo prodeunt, et cubiculo eos ſecreto comitante, in throno conſident, cerimoniarius vero extra portas eburneas in longa porticu candidatorum, unde proceſſio fit, vela magiſtrorum, patriciorum, ac reliquorum ſenatorum ordinat.

II. Praepoſitus ſigno a dominis accepto, foras per mediam conſiſtorii portam, a duobus oſtiariis ſtipatus, procedit, et vela adducit: primum Magiſtros,

ſecundum Patricios, tertium Conſules, quartum Comites ſacrarum largitionum, quintum expraefectos, et duces copiarum. Vela ſic completa poſtquam conſiſtorium ingreſſa ſunt, domini praepoſito ſignum dant, qui magiſtri dignitate ornandum ex patriciorum ordine adducit, et in medio graduum porphyreticorum, coram ciborio, deinde in tertio gradu, conſtituit: is ad ſcabellum throni procumbit, pedesque et ambo genua magni Imperatoris aeque ac minoris oſculatus, ſurgit, et expanſis manibus ſticharium et balteum a dominis accipit. Tunc eum praepoſitus, in hibernum conſiſtorium deductum, ſtichario induit, et balteo cingit, ſicque ad pedes dominorum conſtituitur, quos, ut primum, oſculatus, ipſis gratias agit. Tunc eum praepoſitus in capite ſecreti patriciorum conſtituit, et adducuntur patricii omnes, ſilentiariis ſtipati, et gratias agunt, caput ſecreti quaſi tenentes. Silentiarius autem, in medio ſecreto conſtitutus, nutum a praepoſito accipit, et dicit: *Iubete*, ſenatus multa ac felicia tempora apprecatur, et ſic in macronem candidatorum ſe conferunt, ſilentiarius miſſam dat. Promotus ad magiſtri dignitatem ad Indos diſcedit, ſagumque purpureum ſupra ſticharium ſuum induit, et domum abit: quae ſi proxima palatio eſt; proceres, domeſtici et ſcholarii pedites, ſcutarii numeri, diaetarii, et decani eum ſequuntur, ſin remotior, iidem, exceptis proceribus, comitantur. Obſervandum vero eſt, cum feſto quoque die, ſi promotus eſt, his comitantibus domum reverti.

A πατρικίους, βῆλον γ'. τοὺς ὑπάτους, βῆλον δ'. τοὺς κόμητας σακρῶν, βῆλον ε'. τοὺς ἀπὸ ἐπάρχων, καὶ στρατηλάτας. Καὶ ἀφ' οὗ πληρωθῇ τὰ βῆλα, καὶ εἰσέλθωσιν ἔνδον τοῦ κονσιστωρίου, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσάγει τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι μάγιστρον ἐκ τῆς τάξεως τῶν πατρικίων, καὶ φέρει αὐτὸν μέσον τῶν πορφυρῶν γραδηλίων ἔμπροσθεν τοῦ κιβωρίου, καὶ ἀναφέρει αὐτὸν εἰς τὸ τρίτον γραδήλιον, καὶ πίπτει ἔμπροσθεν τοῦ ὑποποδίου τοῦ σένζου, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ μεγάλου δεσπότου καὶ τὰ δύο γόνατα, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἀναστὰς ἁπλοῖ τὰς χεῖρας, καὶ λαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν τὸ στιχάριον καὶ τὸ βαλτίδιον. Καὶ εἰσάγει αὐτὸν B ὁ πραιπόσιτος ἐν τῷ χειμερινῷ κονσιστωρίῳ, καὶ ἐνδύει αὐτὸν τὸ στιχάριον, καὶ ζώννυσιν αὐτὸν τὸ βαλτίδιον, καὶ εἶθ' οὕτως προσφέρει αὐτὸν πρὸς τοὺς πόδας τῶν δεσποτῶν, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας, ὡς τὸ πρότερον, ἀπευχαριστῶν τοὺς δεσπότας. Καὶ λαβὼν αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος ἵστησιν αὐτὸν εἰς κεφαλὴν τοῦ σεκρέτου τῶν πατρικίων, καὶ εἰσάγονται ἀπό τε πατρικίων μέχρι τῶν ἐσχάτων, κρατούμενοι ὑπὸ σιλεντιαρίων, καὶ ἀπευχαριστοῦσιν, ὡς λαβόντες κεφαλὴν σεκρέτου. Ὁ δὲ σιλεντιάριος, ἑστὼς μέσον τοῦ σεκρέτου, λαμβάνει νεῦμα παρὰ τοῦ πραιποσίτου καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἐπεύχεται ἡ σύγκλητος εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ C ἐξέρχονται ἐν τῷ μάκρωνι τῶν κανδιδάτων, καὶ δίδονται μίνσαι παρὰ τοῦ σιλεντιαρίου. Ὁ δὲ προβληθεὶς μάγιστρος ἐξέρχεται εἰς τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ ἀλλάσσει σαγίον ἀληθινὸν, ἐπάνω τοῦ στιχαρίου αὐτοῦ, καὶ ἀναχωρεῖ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ εἰ μὲν ἐστι πλησιάζων τῷ παλατίῳ ὁ οἶκος αὐτοῦ, ὀψικεύεται ὑπὸ ἀξιωματικῶν, καὶ δομεστίκων πεδίτου, καὶ σχολαρίων πεδίτου, καὶ σκουταρίων τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ διαιταρίων, καὶ δεκανῶν· εἰ δέ ἐστι μακρόθεν, οἱ αὐτοὶ ἄνευ τῶν ἀξιωματικῶν. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι καὶ ἐν ἑορτῇ ἐὰν προβληθῇ, οὕτως ἀναχωρεῖ. MS. fol. 104. a.

CAP. XLVII.

Obſervanda in promotione Patricii ſenatoris et militum praefecti.

Pridie unius diei reſponſum datur, omnisque ſenatus monetur, ut in mutatoriis procedat: is mane mutatorias in Circo induit, et proceſſio omnisque populus, ut diei dominicae ſolennitas poſtulat, triclinium Iuſtiniani ingreditur. Et ſi dominis ſecretum excipere placet, id praepoſito dicunt, qui egreſſus, ceri-

ΚΕΦ. ΜΖ'.

D Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ πατρικίου συγκλητικοῦ καὶ στρατηγοῦντος.

Πρὸ μιᾶς δίδοται ἀπόκρισις, καὶ μηνύεται πᾶσα ἡ σύγκλητος, ἵνα προέλθῃ μετὰ ἀλλαξίμων, καὶ τὸ πρωὶ ἀλλάσσει ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, καὶ εἰσέρχεται ἡ προέλευσις εἰς τὸ τρίκλινον τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς, καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια τῆς κυριακῆς. Καὶ ὅτε κελεύσωσιν οἱ δεσπόται δέξασθαι τὸ σέκρετον, λέγουσι τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ λέγει τῷ τῆς κατα-

στάσεως, καὶ προσκαλεῖται ὁ τῆς καταστάσεως **A** τοὺς πατρικίους καὶ τὴν σύγκλητον. Καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν τριπέτωνα, καὶ ὡτρεπίζει τὰ βῆλα εἰς τὸν αὐτὸν τριπέτωνα, καὶ ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ διβητήσια, καὶ τὰς χλαμύδας, καὶ τὰ στέμματα αὐτῶν, καὶ καθέζονται ἐν τῷ σένζῳ. Καὶ εὐθέως εἰσέρχονται οἱ κουβικουλάριοι μυστικῶς ἀπὸ πλαγίου ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ ἵστανται κονσιστώριον, καὶ νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ ὀστιαρίων, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ προσκαλεῖται βῆλον ά. τῶν μαγίστρων, βῆλον β'. τοὺς πατρικίους, βῆλον γ'. τοὺς ὑπάτους, βῆλον δ'. τοὺς κόμητας τῶν σεκρέτων, βῆλον έ. τοὺς κανδιδάτους σακρῶν, βῆλον ϛ'. τοὺς δομεστίκους σακρῶν, βῆλον ζ'. ἀπὸ ἐπάρχων τοὺς στρατηλάτας. **B**

β'. Ὁ δὲ ῥεφερενδάριος εἰσέρχεται ἀπὸ πλαγίου, ὅτε εἰσῆλθεν τὸ βῆλον τῶν πατρικίων, καὶ ἵσταται ὄπισθεν αὐτῶν· οἱ δὲ ἀσηκρῆται, οἱ μὴ ὄντες ὕπατοι, εἰσέρχονται ἀμηνυτὶ, ὅτε εἰσέλθῃ τὸ βῆλον τῶν ὑπάτων, καὶ ἵστανται ὄπισθεν τῶν ὑπάτων· ὁμοίως εἰσέρχονται οἱ σιλεντιάριοι εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ζ'. βήλων, καὶ ἵστανται ὄπισθεν ἔνθεν κἀκεῖθεν. Τῷ δὲ τῆς καταστάσεως κελεύουσιν οἱ δεσπόται λαλῆσαι, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὰ βῆλα, τῷ ὀφείλοντι προβληθῆναι, καὶ ὅτε θέλει εἰσάξαι

MS. fol. 104. b. τὰ βῆλα, λέγει πρὸς τὰ μέρη τὸ ὄνομα μυστικῶς, καὶ ἀπέρχονται τὰ μέρη, καὶ ποιοῦσι τὰ ποιήματα τοῦ προβαλλομένου κατὰ τὸ ὄνομα. Καὶ **C** ἀφ' οὗ σταθῇ τὸ σέκρετον κονσιστώριον, καὶ σταθῶσιν οἱ σιλεντιάριοι ἔνθεν κἀκεῖθεν, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ ἐπαίρει ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ τοῦ σεκουνδικηρίου τὸν προβαλλόμενον πατρίκιον, καὶ ἵσταται μέσον τοῦ σεκρέτου, κρατούμενος ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ τοῦ ἑτέρου σιλεντιαρίου· κἂν τε εἷς ἐστιν, κἂν τε δύο, κἂν τε τρεῖς, καὶ αὐτοὶ συνεισέρχονται ὑπὸ σιλεντιαρίων κρατούμενοι, καὶ πίπτουσιν οἱ προβαλλόμενοι καὶ μόνον, καὶ εἰσάγουσι τὸν πρῶτον αὐτῶν, ἔμπροσθεν τοῦ ὑποποδίου τῶν δεσποτῶν, καὶ πίπτει, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ δύο γόνατα τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἐγερθεὶς ἁπλοῖ τὰς χεῖρας, καὶ λαμβάνει τὰ κωδικέλλια παρὰ τῶν δεσποτῶν, καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας αὐτῶν. **D**

γ'. Καὶ ἱστῶσιν αὐτὸν, ὅπου ἵστανται οἱ λοιποὶ, καὶ εἰσάγει τὸν δεύτερον, καὶ προσφέρει κἀκεῖνον ἐν τῷ ὑποποδίῳ, καὶ πίπτει, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας ὁμοίως, καὶ τὰ γόνατα τῶν δύο δεσποτῶν, καὶ λαβὼν τὰ κωδικέλλια, φιλεῖ τὰς χεῖρας καὶ ὀπισθοποδεῖ κἀκεῖνος, ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ, ὅσοι ἐὰν εἰσὶ, ποιοῦσιν οὕτως, κἂν τε τρεῖς, κἂν τε τέσσαρες. Καὶ ὅτε λάβωσιν οἱ ἀμφότεροι τὰ κωδι-

A moniarium admonet, ut patricios ſenatumque advocet. His tripetonem ingreſſis, ipſe vela ibi ordinat, domini dibeteſia, chlamydes, coronasque ſuas mutant, inque throno conſident. Tunc ſtatim cubicularii ſecreto ab utroque latere veniunt, et conſiſtorium conſtituunt, domini ſignum praepoſito dant, qui cum oſtiariis, pro more, egreſſus, advocat velum primum magiſtros, ſecundum patricios, tertium conſules, quartum comites ſecretorum, quintum candidatos ſacrarum largitionum, ſextum domeſticos ſacrarum, ſeptimum expraefectos **B** et militum ductores.

II. Referendarius ex obliquo poſt velum patriciorum ingreditur, ac pone illud ſubſiſtit, a ſecretis vero, qui conſules non ſunt, ingreſſo velo conſulum, non vocati intrant, ac a tergo conſulum conſiſtunt: eodem modo ſilentiarii ad ſeptem vela complenda intrant, ac poſt ea in utroque latere ſubſiſtunt. Domini cerimoniarium iubent, ut, antequam vela ingrediantur, cum candidato loquatur, is igitur, vela adducturus, factionibus nomen candidati clam dicit, hae abeunt, **C** et carmina, quae promoto accini ſolent, ſecundum nomen eius conficiunt. Ex quo vero ſecretum conſiſtorium conſtituit, ac ſilentiarii ab utroque latere adſunt, domini praepoſito, is cerimoniario, ſignum dant, cerimoniarius cum ſecundicerio promotum patricium in medium ſecretum perducit, a magiſtro cerimoniarum alioque ſilentiario ſtipatus: ſique unus eſt, aut duo tresve, omnes, ſilentiariis ſtipati, una intrant, candidati ſemel ſe proſternunt, et primus eorum ad ſcabellum dominorum per- **D** ducitur. is pedes et ambo genua magni ac minoris Imperatoris oſculatus, ſurgit, et expanſis manibus, codicillos a dominis accipit, eorumque manus oſculatur.

III. Tunc ipſum cerimoniarius eo in loco, ubi reliqui ſtant, conſtituit, et ſecundum adductum in ſcabello collocat, is procumbit, ac pedes et genua dominorum oſculatur, codicillis vero acceptis, manus oſculatur, et abit: ſic etiam reliqui, quotquot eorum ſunt, tres quatuorve, faciunt. Ambo vero poſt-

quam acceptis codicillis conſtiterunt, a magiſtro ſenatores omnes, a primo ad ultimum, in conſpectum dominorum, ſtipati ſilentiariis, ducuntur, et gratias agunt. Qua gratiarum actione a ſenatu peracta, cerimoniarius primum e promotis iterum adducit, is in ſcabello ſe proſternit, pedes ac genua magni aeque ac minoris Imperatoris oſculatur, ac dominis, nova dignitate ornatus, fauſta precatur. Tunc cerimoniarius ipſum in loco, quem eius dignitas poſtulat, ſive dux militum ordinarius, ſeu honorarius ſit, conſtituit, ſic et reliquis facit, qui ſe itidem proſternunt, pedesque ac genua oſculantur, deinde ſingulis pro ſuo munere locum adſignat, et poſtquam utrique promoti cerimonias ritusque omnes peregere, domini praepoſito ſignum dant, is dicit: *Iubete*, et multos annos apprecantur. Tunc ſenatus cum ſupra dictis diſcedit, ſilentiarii codicillos eorum ſumunt, ac ſinguli ſingulos candidatos comitantur, ipſorum codicillos portantes.

IV. Egrediuntur vero in proceſſione ad eccleſiam Hippodromi, cereos, proceribus circumdati, accendunt, ad conſiſtorium abeunt, et ibi aeque ac in templo domini cereos accendunt. Proceres, ſcutarii numeri, diaetarii omnium diaetarum, et decani, in longa porticu candidatorum ſtant, ipſi quoque patricii in obſequio ad aeneas cortinarum portas diſcedunt, admiſſionalis, quibus numerarius praeiverat, verba repetit, ac dicit: *ſta*. Tunc numerarius velum tenet, et admiſſionalis verba numerarii: *Leva te, Patricie ſtratege, loco*, repetit, et egreditur primus patricius: rurſus dicit ad ſecundum: *ſta*, et dicit, ſecundum numerarium, ſeu praefectus ſit, ſeu logotheta, ſeu quaeſtor: *Leva te, Patricie praefecte, loco*; ſi vero patricius tantum eſt: *Leva, patricie*. Ipſe ad portam dum procedit, iidem patricii per ſcholas abeunt, factionarii ſinguli in locis ſuis adſunt, et unicuique patricio pro ſua dignitate acclamant, demarchus primo libellum, ut primo, ſecundo, ut ſecundo, ſic etiam ceteris, tradit, ſimulque carmina in eos recitat. Dum vero nomen ac dignitatem ſingulorum dicit, demar-

A κέλλια, καὶ ςαθῶσιν, εἰσάγονται ἀπό τε τῦ μαγίςρυ μέχρι τῶν ἐσχάτων συγκλητικῶν, ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν, κρατύμενοι ὑπὸ σιλεντιαρίων, ἀπευχαριςῦντες. Καὶ ὅτε πληρώση ἡ σύγκλητος τὴν εὐχαριςίαν, προσφέρει πάλιν ὁ τῆς καταςάσεως τὸν προβληθέντα πρῶτον, καὶ πίπτει ἐν τῷ ὑποποδίῳ, καὶ φιλεῖ τὺς πόδας, καὶ τὰ γόνατα τῦ μεγάλυ δεσπότυ, ὁμοίως καὶ τῦ μικρῦ, καὶ εὔχεται τὺς δεσπότας, ὡς τιμηθείς. Καὶ ἵςησιν αὐτὸν ὁ τῆς καταςάσεως ἔνθα ἐςὶν ἡ τιμὴ αὐτῦ, κἂν ςρατηγὸς ἔμπρατος, κἄν τε ἄπρατος, ὁμοίως καὶ τοῖς λοιποῖς ποιεῖ ὕτως, πίπτυσι κἀκεῖνοι, καὶ φιλῦσι τὺς πόδας, καὶ τὰ γόνατα, καὶ ἵςησιν αὐτὺς, ἕκαςον κατὰ τὴν τι- MS. fol. 105 a.
B μὴν αὐτῦ, καὶ ὅτε συμπληρώσωσιν ἀμφότεροι οἱ προβληθέντες, νεύωσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ εὔχονται τὸ εἰς πολλὺς χρόνυς. Καὶ ἐξέρχεται ἡ σύγκλητος μετὰ τῶν προῤῥηθέντων, καὶ λαμβάνυσιν οἱ σιλεντιάριοι τὰ κωδικέλλια αὐτῶν, καὶ ἕκαςος σιλεντιάριος ὀψικεύει τὸν ἴδιον αὐτῦ, βαςάζοντες τὰ κωδικέλλια αὐτῶν.

δ'. Καὶ ἐξέρχονται διὰ τῆς προελεύσεως, καὶ ἀπέρχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῦ ἱπποδρόμυ, καὶ
C ἅπτυσι κηρὺς, ὀψικευόμενοι ὑπὸ ἀξιωματικῶν, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ κονσιςωρίῳ, καὶ ἅπτυσι κἀκεῖσε κηρὰς, ὁμοίως καὶ εἰς τῦ Κυρίυ. Καὶ ἵςανται οἱ ἀξιωματικοὶ, καὶ τὰ σκυτάρια τῦ ἀριθμῦ, καὶ οἱ διαιτάριοι τῶν ὅλων διαιτῶν, καὶ οἱ δεκανοὶ, εἰς τὸν μάκρωνα τῶν κανδιδάτων, καὶ ἀπέρχονται οἱ αὐτοὶ πατρίκιοι ὀψικευόμενοι μέχρι τῶν χαλκῶν πυλῶν τῶν κορτίνων, καὶ λέγει ὁ ἀδμινσιονάλιος, ἅπερ φανοβολεῖ ὁ νυμεράριος, καὶ λέγει ςῆτε· καὶ κρατεῖ ὁ νυμεράριος τὸ βῆλον, καὶ πάλιν λέγει ὁ ἀδμινσιονάλιος, ἅπερ φανοβολεῖ ὁ νυμεράριος· λεβὰ πατρίκιε ςρατηγὲ λὼκ, καὶ ἐξέρχεται ὁ πρῶτος πατρίκιος, καὶ πάλιν λέγει· ςῆτε, εἰς τὸν δεύτερον, καὶ λέγει, ἅπερ φανοβολεῖ ὁ νυμεράριος,
D εἰ μὲν ἐςὶν ἔπαρχος, εἴτε λογοθέτης, εἴτε κυαίςωρ, λέγει· λεβὰ πατρίκιε ἔπαρχε λὼκ· εἰ δέ ἐςι πατρίκιος, μόνον· λεβὰ πατρίκιε. Καὶ ἐξέρχεται κἀκεῖνος εἰς τὴν πύλην, καὶ ἀπέρχονται οἱ αὐτοὶ πατρίκιοι ὀψικευόμενοι διὰ τῶν σχολῶν, καὶ δέχονται τὰ μέρη ἕκαςος εἰς τὺς ἰδίυς τόπυς, καὶ ἀκτολογῦσιν ἕνα ἕνα πατρίκιον, ἕκαςον κατὰ τὴν τιμὴν αὐτῦ, καὶ ἐπιδίδωσι τὸ λιβελλάριον ὁ δήμαρχος τῷ πρώτῳ ὡς πρώτῳ, τῷ δευτέρῳ, ὡς δευτέρῳ, ὁμοίως καὶ τοῖς λοιποῖς, λέγων καὶ τὰ ποιήματα αὐτῶν. Οτε δὲ λέγει τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἀξίαν, προσκυνεῖ πρὸς τὸν δήμαρχον καὶ τὸν δῆμον, καὶ ὁ δήμαρ-

ὁ δήμαρχος πρὸς αὐτὸν ποιῶν τὸ σέβας, ὁμοίως ἀνακράζουσι καὶ τοὺς λοιποὺς, ὁμοίως καὶ ὁ δῆμος τῶν Βενέτων. Καὶ ἀπέρχονται οἱ προβληθέντες διὰ τοῦ χυτοῦ τῆς χαλκῆς εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ, καὶ ἅπτουσι κηροὺς, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ, καὶ ἵστανται εἰς τὸ σκάμνον τῶν πατρικίων, καὶ ὅτε ἔστιν ὁ καιρὸς γίνεσθαι τὴν εὐχὴν τῶν πατρικίων (MS. fol. 105 b.) παρὰ τοῦ πατριάρχου, ἔρχεται ὁ ῥεφερενδάριος, καὶ προσκαλεῖται αὐτοὺς, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν, εἰς τὴν σωλαίαν, ἔνθα ἵσταται τὸ ἀντιμίσιον. Καὶ ἐξέρχεται ὁ πατριάρχης ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λαμβάνει τὰ κωδικέλλια ἐξ αὐτῶν, καὶ τίθησιν αὐτὰ ἐν τῷ ἀντιμισίῳ, καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν, καὶ εἶθ᾽ οὕτως ἐπιδίδωσιν ἑνὶ ἑκάστῳ πατρικίῳ τὰ κωδικέλλια αὐτῶν, καὶ ἕκαστος πατρίκιος τίθησι τὸ ἀποκόμβιον αὐτοῦ ἐν τῷ ἀντιμισίῳ, ὁ στρατηγὸς νν οβ΄ ὁ ἔμπρατος νν ν΄. ὁ ἄπρατος νν λς΄. Καὶ ἀπέρχεται ὁ πατριάρχης ἐν τῷ ἀντιμισίῳ, ἔνθα μεταδίδωσι, καὶ εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι, καὶ κοινωνοῦσι, εἶθ᾽ οὕτως ἀπέρχονται εἰς τὸ σκάμνον τῶν πατρικίων, καὶ φοροῦσι σαγία ἀληθινὰ ἀμφότεροι, καὶ διαμερίζεται τὸ ὀψίκιον εἰς τοὺς προβληθέντας, καὶ ἀναχωροῦσιν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ὀψικευόμενοι. Καὶ οἱ σιλεντιάριοι φοροῦντες σαγία ῥούσια καβαλλάριοι, βαστάζοντες τὰ κωδικέλλια αὐτῶν, καὶ ἀπέρχονται μέχρι τῶν οἴκων αὐτῶν ὀψικεύοντες. Εἰ μὲν ἔχει γυναῖκα ὁ προβληθεὶς πατρίκιος, ἐπιδίδωσιν ὁ σιλεντιάριος τὰ κωδικέλλια τῇ πατρικίᾳ, καὶ λαμβάνει ἐξ αὐτῆς νν ιβ΄. εἰ δὲ οὐκ ἔχει γυναῖκα, τίθησιν αὐτὰ εἰς τὸν κράββατον αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει τὰ ιβ΄ νν ἐξ αὐτοῦ, καὶ ἀριστᾷ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀναχωρεῖ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

έ. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν ἑορτῇ προβολὴ πατρικίου οὐ γίνεται, τὴν δωδεκαήμερον τῶν ἑορτῶν γίνεται καὶ τὴν ἑξαήμερον τῆς διακαινησίμου, καὶ τὴν ἡμέραν τῶν βαΐων, καὶ ἐν παγανῇ κυριακῇ. Καὶ τὸ ἅγιον σάββατον μηνύεται ἡ σύγκλητος, ἵνα βαστάζωσι τὰ ἄσπρα χλανίδια μετὰ τῶν ἀτραβατικῶν, καὶ πρὸ τοῦ ἀπελθεῖν τοὺς δεσπότας εἰς τὴν ἐκκλησίαν, δέχεται σίκρετον μετὰ λευκῶν χλανιδίων εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον, καὶ γίνεται ἡ προβολὴ τῆς πατρικιότητος, καὶ δίδοται μετάστασιμον ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ ἀλλάσσει πᾶσα (MS. fol. 106. a.) ἡ σύγκλητος ἀτραβατικὰ χλανίδια, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἡμέρας τοῦ ἁγίου σαββάτου, ὁμοίως καὶ οἱ προβληθέντες πατρίκιοι τὰ ἀτραβατικὰ, εἰ μὲν ἐστὶ στρατηγὸς, φορεῖ σαγίον ἀληθινὸν, βαστάζει καὶ τὰ κωδικέλλια αὐτοῦ ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν. Καὶ ἀπέρχονται μέχρι τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὅτε ἀλλάξουσιν οἱ δεσπόται τὰς ἐνδυ-

A chum ac populum adorat, demarchus vero cultum ſolennem ipſi exhibet: eodem modo etiam reliquis, una cum populo Veneto, acclamant. Et abeunt promoti per chytum chalces, ad ſacrum puteum, cumque cereis accenſis templum ingreſſi, in ſcamno patriciorum conſiſtunt, et cum tempus precationis, a Patriarcha ſuper patriciis recitandae, appropinquat, venit referendarius, eosque advocat, et ſic templum et ſoleam, ubi antimenſium poſitum eſt, intrant. Patriarcha ab altari procedens, codicillos, ab ipſis ſumtos, in antimenſio reponit, B preces recitat, et his finitis, unicuique patricio ſuos codicillos tradit; quo facto, ſinguli patricii dona ſua, ſeu apocombia, in antimenſio offerunt, ſtrategus numos LXXII, ordinarius L, honorarius XXXVI. Patriarcha ad antimenſium, in quo dona repoſuerunt, progreſſo, Patricii intrant, et communione ipſis impertita, ad ſcamnum patriciorum diſcedunt, ambo ſaga purpurea geſtant, et obſequio promotis diſtributo, ad domos ſuas cum comitibus diſcedunt. Silentiarii ſagis ruſſis induti, conſcenſis equis, ipſorum codicillos portant, et C uſque ad domos ſuas eos ſequuntur. Si promotus patricius uxorem habet, ſilentiarius codicillos patriciae tradit, et ab ea numos XII accipit: ſi caelebs eſt, ſilentiarius codicillos in grabato eius reponit, ab ipſo numos XII accipit, et convivio inſuper exceptus, domum diſcedit.

V. Obſervandum eſt, quod die feſto promotio patricii non inſtituatur, inſtituatur vero in Dodecaëmero feſtorum, in Hexaëmero ſeptimanae renovationis, in die palmarum, et dominica pagana. Sancto ſabbato ſenatus admo- D netur, ut albis tunicis, et atrebaticis incedat, et priusquam domini in eccleſiam veniunt, ſecretum candidas tunicas geſtans in chryſotriclinio praeſto eſt, promotio ad patriciatus dignitatem celebratur, et in conſiſtorio ſolennis Imperatoris in throno conſeſſus fit, ſenatus omnis atrebaticas tunicas, ut die ſancti ſabbati mos eſt, patricii recens creati atrebatica, mutant, ſique in his ſtrategus eſt, ſagum purpureum, ſuosque codicillos coram dominis, geſtat. Et abeunt ad eccleſiam,

dumque domini inſtrata eccleſiae mutarunt, ad palatium revertuntur, promoti patricii albas tunicas induunt, ſilentiarii eorum codicillos geſtant. Strategi ſagis purpureis, ut diximus ſupra, ad eccleſiam per ſcholas et factionum ſtationes abeunt, Patriarcha ab ara progreſſus, ut mos eſt, precatur, ſicque domum unusquiſque, ut diximus, diſcedit. Porro ſi promotio eo die, quo in phiala thronus Imperatorius ponitur, inſtituitur, is quoque cum codicillis proſpicit, et poſtquam Veneti eo die ſolennes cerimonias phialae peregere, factiones ad loca ſua in ſcholas ſe conferunt: abeunt quoque promoti patricii cum obſequio in ſcholas, ubi a factionibus excipiuntur, deinde in eccleſiam, omniſque ritus ibi, pro more, quem nos ſupra expoſuimus, peragitur. Si promotus patricius non ſenatorii ordinis, ſed unus de ſpathariis eſt, non ingreditur chryſotriclinium, ſed cerimoniarius ipſum ſago ruſſo induit. Velis omnibus chryſotriclinium, pro more, ingreſſis, et in conſiſtorio conſtitutis, cerimoniarius candidatum in pulpito portarum argentearum cum alio ſilentiario tenet, tunc ſolus oſtiarius venit, cum in velo interiori conſtituit, et ſigno a praepoſito dato, velum pulſat, quod ſilentiarius tollit, et ſic promotus patricius in ſago ruſſo, a cerimoniario alioque ſilentiario ſuſtentatus, ingreditur, et una cum ſilentiariis primam adorationem exhibet, ſecundam in medio triclinio, tertiam quodam a throno intervallo. Mox ab his deductus, pedes ac genua magni et minoris Imperatoris oſculatur, et expanſis manibus, poſtquam codicillos a dominis accepit, dextras eorum oſculatur, cerimoniarius eum ad locum, ubi tertium procubuit, reducit, et patricii a magiſtris, ceteris patriciis ac ſilentiariis circumdati, intrant, e quibus tantum patricii gratias dominis agunt, reliqui vero ſenatores, quoniam non unus ſui ordinis promotus eſt, haud procidunt. Poſtremo in ſolenni obſequio ad conſiſtorium, inde ad eccleſiam abit, ubi reliqua omnia pro more etiam a ceteris patriciis peraguntur, ex eccleſia vero diſcedens, ſagum purpureum geſtans, domum abit.

A τὰς τῆς ἐκκλησίας, ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἀλλάσσουσιν οἱ προβληθέντες πατρίκιοι τὰ ἄσπρα χλανίδια, καὶ ἐπαίρουσιν οἱ σιλεντιάριοι τὰ κωδικέλλια αὐτῶν. Οἱ μὲν στρατηγοὶ μετὰ σαγίων ἀληθινῶν ἀπέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καθὼς τὰ προῤῥηθέντα, διὰ τῶν σχολῶν, καὶ τὰς δοχὰς τῶν μερῶν, καὶ ἐξέρχεται ὁ πατριάρχης ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ ἀναχωροῦσιν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται. Ἐν ἡμέρᾳ παρακυπτικοῦ φιάλης γίνεται, καὶ παρακύπτει μετὰ τῶν κωδικελλίων, καὶ ἐν τῇ συμπληρώσει τοῦ παρακυπτικοῦ τῆς φιάλης τῶν βενέτων, ἀπέρχονται τὰ μέρη εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν, εἰς τὰς σχολὰς, ὁμοίως καὶ B οἱ προβληθέντες πατρίκιοι ὀψικευόμενοι ἀπέρχονται εἰς τὰς σχολὰς, καὶ δέχονται αὐτοὺς τὰ μέρη, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ πληροῦται πᾶσα ἡ ἀκολουθία, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται. Εἰ δὲ οὐκ ἔστι συγκλητικὸς ὁ προβληθεὶς πατρίκιος, ἀλλ' ἐστὶν ἀπὸ σπαθίου, οὐκ εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, ἀλλ' ἐνδύει αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως σαγίον ῥοῦσ. Καὶ ὅτε εἰσέλθωσι τὰ βῆλα ὅλα κατὰ τὴν συνήθειαν ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ σταθῶσι κονσιστώριον, κρατεῖ ὁ τῆς καταστάσεως τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι εἰς τὸ πούλπιτον τῶν ἀργυρῶν πυλῶν μετὰ ἄλλου σιλεντιαρίου, καὶ ἔρχεται ὀστιάριος μόνος, C καὶ ἵσταται εἰς τὸ βῆλον ἔσωθεν, καὶ ὅτε λάβῃ τὸ νεῦμα παρὰ τοῦ πραιποσίτου, κρούει τὸ βῆλον, καὶ ἐπαίρει αὐτὸ ὁ σιλεντιάριος, καὶ εἰσέρχεται ὁ προβληθεὶς πατρίκιος ἀπὸ σαγίου ῥοῦσ, κρατούμενος ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως καὶ ἑτέρου σιλεντιαρίου, καὶ πίπτει μετὰ τῶν σιλεντιαρίων ὁ προβληθεὶς τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον πίπτει εἰς τὴν μέσην τοῦ τρικλίνου, τὸ τρίτον πίπτει ἀπὸ διαστήματος MS. fol. 106. b. τοῦ σένζου. Καὶ φέρουσιν αὐτὸν, καὶ πίπτει ἔμπροσθεν τοῦ ὑποποδίου, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ μεγάλου βασιλέως, καὶ τὰ δύο αὐτοῦ γόνατα, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἁπλοῖ τὰς χεῖρας, καὶ λαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν τὰ κωδικέλλια, καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας τῶν δεσποτῶν, καὶ ὀπισθοποδεῖ D αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως, ἔνθα τὸ τρίτον προσεκύνησε, καὶ εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι ἀπό τε μαγίστρων, καὶ τῶν λοιπῶν πατρικίων, κρατούμενοι ὑπὸ σιλεντιαρίων, ἀπευχαριστοῦντες τοῖς δεσπόταις πατρίκιοι καὶ μόνον· οἱ δὲ λοιποὶ συγκλητικοὶ οὐ πίπτουσιν, ὡς μὴ γινομένου συγκλητικοῦ. Καὶ ἀπέρχεται ὀψικευόμενος ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ οὕτως ἀπέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα πληροῦται, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν πατρικίων, καὶ ὅτε ἀναχωρεῖ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, φορεῖ καὶ αὐτὸς σαγίον ἀληθινὸν, καὶ οὕτως ἀναχωρεῖ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

ΚΕΦ. ΜΗ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προβολῇ πατρικίων.

Εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν καμάραν, τὴν οὖσαν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἔνδον τοῦ βήλου, προσκαλεῖται ὁ πραιπόσιτος τοὺς βεστήτορας, καὶ περιβάλλουσι τὴν χλανίδα τὸν βασιλέα, καὶ τούτων ἐξελθόντων, στέφεται ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου· ἔπειτα ἐξέρχεται ἐκ τῆς καμάρας, ἐν ᾗ ἐστέφθη, καὶ ἀπελθὼν καθέζεται ἐπὶ τοῦ σένζου αὐτοῦ, τοῦ ἱσταμένου εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον. Ἵστανται δὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κἀκεῖθεν, οἱ κουβικουλάριοι καὶ οἱ σπαθοκουβικουλάριοι ἵστανται ὀπίσω κύκλῳ τοῦ σένζου, καθὼς ἐστι τὸ ἡμικύκλιον, διὰ τὸ χωρηθῆναι τοὺς μέλλοντας εἰσελθεῖν διὰ τῶν ὀκτὼ βήλων· οἱ δὲ ἀσπαθάριοι εὐνοῦχοι ἵστανται πλησίον τοῦ σένζου. Εἶτα λαβὼν τὸν θυμιατὸν ὁ μινσουράτωρ, ἢ καὶ ὁ παπίας τοῦ παλατίου τοῦ μεγάλου, θυμιᾷ ἀπὸ τοῦ ἠρμένου βήλου τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ ἀνέρχεται θυμιῶν τὸν βασιλέα, καὶ τοῦτο ποιῶν ἐκ τρίτου ὑποχωρεῖ. Καὶ λαβὼν MS. fol. 107. a. νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀπέρχεται καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, μέσον τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἐφαπλώσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ μετὰ τοῦ χλανιδίου αὐτοῦ, προσκυνεῖ τὸν βασιλέα, μὴ κλίνας τὰ γόνατα, εἰ μὴ μόνον τὸ σχῆμα τῆς προσκυνήσεως, ὃν τρόπον ἡ τῆς ἡμέρας τάξις ἀπαιτεῖ. Καὶ εὐθ' οὕτως ἐξέρχεται μετὰ δύο ὀστιαρίων, ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασταζόντων καὶ τὰ βεργία αὐτῶν ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ εὑρίσκει τοὺς μαγίστρους, ἡτοιμασθέντας παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ προσκαλεῖται αὐτοὺς ὁ πραιπόσιτος· καὶ ἵστανται ἔξω τοῦ βήλου τῆς πύλης τοῦ χρυσοτρικλίνου δύο σιλεντιάριοι, καὶ ἡνίκα προσκληθῶσιν οἱ μάγιστροι παρὰ τοῦ πραιποσίτου, αἴρεται ὕπερθεν τὸ βῆλον ὑπὸ σιλεντιαρίων, καὶ εἰσέρχονται οἱ μάγιστροι μετὰ τοῦ πραιποσίτου τὸ πρῶτον βῆλον, καὶ στὰς ὁ πραιπόσιτος πλησίον τοῦ αὐτοῦ βήλου, οἱ δὲ μάγιστροι ὀπίσω αὐτοῦ, νεύει ὁ πραιπόσιτος τοὺς ὀστιαρίους, καὶ ἵστανται ἔνδον τοῦ βήλου. Λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ ἔνδον πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, δίδωσι νεῦμα τῷ μινσουράτωρι, ἢ τῷ κουβικουλαρίῳ τῷ αἴροντι τὸ βῆλον [a], καὶ εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ ἀνέρχεται ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ. οἱ δὲ μάγιστροι εἰσελθόντες ἔνδον τοῦ βήλου, πίπτουσι, καὶ ἀναστάντες, ἵστανται ἐν τῇ τάξει αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κἀκεῖθεν.

β'. Καὶ αὖθις λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον, καὶ

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι εἰ ἐστιν εὐνοῦχος ὁ μινσουράτωρ αἴρει τὸ βῆλον, εἰ δὲ μή, κουβικουλάριος.

A CAP. XLVIII.

Obſervanda in promotione Patriciorum.

Imperatore cameram prope templum S. Theodori intra velum ingreſſo, praepoſitus veſtitores vocat, qui ipſum tunica induunt, hisque egreſſis, a praepoſito coronatur, deinde e camera, ubi coronatus eſt, prodit, atque in throno ſuo, in chryſotriclinio conſtituto, ſedet. Interea praefecti cubiculo ab utroque latere, cubicularii et ſpathocubicularii a tergo throni in circulo adſtant, B ut eſt ſemicirculus, quo per octo vela ingreſſuri, venire debent: protoſpatharii vero eunuchi prope thronum conſiſtunt. Deinde menſurator, aut etiam Papas palatii magni, thuribulum ſumit, et a velo ſublato chryſotriclinii cum thure veniens, Imperatorem incenſat, quo ter facto, diſcedit. Tunc praepoſitus, ſigno a domino accepto, abit et coram Imperatore, in medio praefectorum cubiculi, ſtat, manibusque una cum tunica ſua expanſis, Imperatorem veneratur, non inclinatis tamen genibus; eſt enim tan- C tum ſpecies adorationis, qualem ordo diei requirit. Sic cum duobus oſtiariis, qui ante ipſum virgas ſuas in tripetone geſtant, progreditur, magiſtros a cerimoniario ordinatos reperit, eosque praepoſitus advocat: extra velum portae chryſotriclinii duo ſilentiarii ſtant, et arceſſitis a praepoſito magiſtris, velum a ſilentiariis ſurſum tollitur, et ingreditur primum velum magiſtrorum cum praepoſito, qui prope illud conſtitutus, dum poſt ſe magiſtros habet, oſtiariis ſignum dat, intra velum ſtantibus. Porro praepoſitus, in velo, ſigno ab Im- D peratore accepto, menſuratori, aut cubiculario velum tollenti [a], capite annuit, et ingreditur praepoſitus, ſuumque locum occupat. Magiſtri vero intra velum ingreſſi, ſe proſternunt, et poſtquam ſurrexere, in ordine ſuo, poſt praefectos cubiculo, ab utroque latere adſtant.

II. Rurſus praepoſitus, ſecundum Imperatoris nutum, in medium venit, et

a) SCHOL. Scilicet ſi eunuchus eſt menſurator, velum tollit, ſin minus, cubicularius.

A adoratione, de qua ſupra diximus, facta, cum duobus oſtiariis tripetonem petit, et poſtquam proconſules vocavit, eos in ſecundo velo adducit, ipſique poſt adorationem ad utrumque magiſtrorum latus ſe conferunt, praepoſitus vero ſuam ſtationem repetit, et ſic vela ſingula ordine introducit. Rurſus ſigno dato, ad tripetonem, ut ſupra diximus, progreſſus, patricios et ſtrategos vocat, et in velo tertio adducit: ipſi, ut priores, adorant, ſuasque ſtationes repetunt. Obſervandum eſt, praefectum, ſi patricius non ſit, tertium velum patriciorum in receptione intrare; ſi vero quaeſtor B aut logotheta, aut aerario praefectus, aut e proceribus, qui primis officiis admoti ſunt, patricii non ſint, nullum eorum cum patriciis, ſed cum ſenatu intrare. Rurſus ſigno ab Imperatore dato, praepoſitus, in medio conſtitutus, poſtquam adorationem ac reliqua omnia peregit, quae in primo velo acta ſunt, cum duobus oſtiariis tripetonem adit, ac ſenatorum quartum velum adducit, qui eosdem ritus obſervant: cum his, ab eorum latere, a dextra parte veſtitores, a ſiniſtra logotheta cum a ſecretis, et referendarius, album penulam geſtans, accedunt. C Ex his a ſecretis, veſtitores, logothetes et decanus dum intrant, ſe non proſternunt, ſed poſt ſecretum ab utroque latere ſubſiſtunt, ſenatus vero, ut diximus, accedit, eaque omnia, quae priores, peragit. Poſthac praepoſitus, rurſus ingreſſus, in ſuo ordine ſtat, et ſigno ab Imperatore dato, in medium pergit, factaque adoratione, cum oſtiariis et virgis tripetonem petit, ac comites ſcholarum ad quintum velum perducit, qui eosdem, ac priores, ritus obſervant. Praepoſitus vero accedens, in ſuo loco ſubſiſtit, ac rurſus ſigno dato, in D medium venit, adorat, et egreſſus, candidatos ad velum ſextum ducit, qui et ipſi, poſtquam ſolennia, ut diximus, celebrarunt, in ſuo ordine conſiſtunt. Iterum praepoſitus ingreſſus, poſt adorationem, domeſticos, velum ſeptimum, adducit, qui easdem cerimonias obſervant: deinde octavum, expraefectos.

προσκυνήσας, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐξέρχεται μετὰ δύο ὀστιαρίων ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἀνθυπάτους, εἰσάγει αὐτοὺς βῆλον β'. προσκυνήσαντες δὲ καὶ αὐτοὶ, ἵστανται ἀπὸ τῶν μαγίστρων ἔνθεν κἀκεῖθεν, ὁ δὲ πραιπόσιτος ἀνέρχεται ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ, τοῦτο δὲ ποιεῖ κατὰ εἴσοδον ἑκάστου βήλου. Καὶ αὖθις λαβὼν νεῦμα, ἐξέρχεται, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ προσκαλεῖται πατρικίους καὶ στρατηγοὺς, καὶ εἰσάγει αὐτοὺς βῆλον γ'. ἐκτελοῦνται καὶ αὐτῶν προσκύνησιν καὶ στάσιν, ὡς καὶ οἱ πρῶτοι. Ἰστέον δὲ, ὅτι εἰ μὲν οὐκ ἔστιν ὁ ὕπαρχος πατρίκιος, ἐν τῷ τρίτῳ βήλῳ τῶν πατρικίων εἰσέρχεται ἐν τῇ δοχῇ, ἐὰν δὲ κυαίστωρ, ἢ λογοθέτης, ἢ γενικὸς, ἢ ἐκ τῶν τὰ πρῶτα ὀφφίκια κατεχόντων, οὐκ εἰσὶ πατρίκιοι, MS fol. 107.b. οὐδεὶς εἰσέρχεται μετὰ τῶν πατρικίων, ἀλλ' εἰσέρχονται μετὰ τῆς συγκλήτου. Καὶ λαβὼν πάλιν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον, καὶ προσκυνήσας, καὶ ἐκτελέσας πάντα, ἃ ἐν τῷ πρώτῳ βήλῳ ἐξετέλεσεν, ἐξέρχεται μετὰ δύο ὀστιαρίων ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ εἰσάγει τὴν σύγκλητον δ'. βῆλον, ἐκτελοῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ ὁμοίως· συνεισέρχονται αὐτοῖς διὰ τῆς πλαγίας αὐτῶν ἐν μὲν τῷ δεξιῷ μέρει οἱ βεστήτορες, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ ὁ λογοθέτης μετὰ τῶν ἀσηκρητῶν, καὶ ὁ ῥεφερενδάριος μετ' αὐτῶν φορῶν φελώνην ἄσπρον. Ἰστέον δὲ, ὅτι οἱ μὲν ἀσηκρῆται καὶ οἱ βεστήτορες, καὶ ὁ λογοθέτης, καὶ ὁ δεκανὸς, εἰσιόντες οὐ πίπτουσιν, ἀλλ' ἵστανται ὄπισθεν τοῦ σεκρέτου ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἡ δὲ σύγκλητος, ὡς προείρηται, εἰσελθοῦσα ἐκτελεῖ ἅπαντα, ὡς καὶ οἱ πρότεροι. Εἶτα ἀνέλθῃ πάλιν ὁ πραιπόσιτος, ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ βασιλέως νεῦμα, εἰσέρχεται μέσον, καὶ προσκυνήσας ἐξέρχεται μετὰ ὀστιαρίων καὶ βεργίων ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ εἰσάγει τοὺς κόμητας τῶν σχολῶν εἰς τὸ ε'. βῆλον, ἐκτελοῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ ὁμοίως. Ὁ δὲ πραιπόσιτος ἀνέρχεται, καὶ ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ, καὶ αὖθις λαβὼν νεῦμα εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον, καὶ προσκυνεῖ, καὶ ἐξελθὼν εἰσάγει κανδιδάτους βῆλον ϛ'. καὶ αὐτοὶ, ὡς προείρηται, τὰ συνήθη ἐκτελέσαντες, ἵστανται ἐν τῇ τάξει αὐτῶν. Καὶ ὁ πραιπόσιτος εἰσελθὼν πάλιν, καὶ προσκυνήσας, εἰσάγει δομεστίκους βῆλον ζ'. καὶ αὐτοὶ ἐκτελοῦσιν ὁμοίως, εἶτα εἰσάγει τοὺς ἀπὸ ἐπάρχων βῆλον η'.

III. Octo autem velis ita completis, cum octavo cerimoniarius et ſilentia-

γ'. Καὶ τελεσθέντων τῶν η'. βήλων, συνεισέρχονται μετὰ τοῦ ὀγδόου βήλου ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ

καὶ οἱ σιλεντιάριοι ἔσωθεν κἀκεῖθεν ὄπισθεν τοῦ σεκρέτου, καὶ εἰ μὲν εἰσῆλθεν ὁ μέλλων γίνεσθαι πατρίκιος ἐν ἑνὶ τῶν βήλων, καὶ ἵσταται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σεκρέτου, προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς τὸν πραιπόσιτον, καὶ ὃν ἂν κελεύῃ προβάλλεσθαι πατρίκιον, λέγει τὸ ὄνομα αὐτοῦ τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος λέγει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λαβὼν μετ' αὐτοῦ σιλεντιάριον, καὶ τὸν μέλλοντα προβληθῆναι, ἐξαίφνης ἄγουσιν καὶ ἱστᾶσι μέσον MS. fol. 108. a. ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως. Εἰ δὲ ἔξω ἔμεινεν, ὡς μὴ ἀξίας οὔσης τῆς τάξεως αὐτοῦ εἰσελθεῖν μετὰ τῶν η. βήλων, μένει μετ' αὐτοῦ ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίου ἑνὸς, ὁ δὲ βασιλεὺς προσκαλεῖται τὸν πραιπόσιτον, καὶ γνωρίζει τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος προβληθῆναι, ὁ δὲ πραιπόσιτος ἵσταται μέσον τοῦ σεκρέτου, καὶ προσκυνήσας, ἐξελθὼν μετὰ δύο ὀστιαρίων, προσκαλεῖται αὐτὸν, καὶ εἰσάγει, φοροῦντα σαγίον ῥοῦσ. Κρατοῦσι δὲ αὐτὸν ὅ τε τῆς καταστάσεως καὶ σιλεντιάριος, καὶ ἱστῶσιν αὐτὸν μέσον τοῦ σεκρέτου, ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, ὁ δὲ πραιπόσιτος εἰσελθὼν ἐν τῇ καμάρᾳ, καὶ τὰς πλάκας παρὰ τοῦ δευτέρου λαβὼν, ἐπιδίδωσιν αὐτὰς τῷ βασιλεῖ. Ἄγουσι δὲ τὸν μέλλοντα προβληθῆναι ὁ τῆς καταστάσεως καὶ ὁ σιλεντιάριος, καὶ ῥίπτουσιν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, καὶ προσκυνήσας ἀσπάζεται αὐτοὺς, εἶτα γόνατα αὐτοῦ, εἶτα λαβὼν τὰς πλάκας ἀπὸ τοῦ βασιλέως, φιλεῖ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀποφέρουσιν ὀπισθοφανῶς, καὶ ἱστῶσιν αὐτὸν μέσον τοῦ σεκρέτου, ἀναμεταξὺ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀρχόντων, διαμερίζονται δὲ οἱ σιλεντιάριοι, οἱ μὲν ἐκ δεξιῶν, οἱ δὲ ἐξ εὐωνύμων, καὶ λαβὼν ὁ δεξιὸς τὸν πρῶτον μάγιστρον, ἄγει αὐτὸν, καὶ ἵστησιν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ προβληθέντος πατρικίου, κἀκεῖνος προσκυνήσας, ὑπερεύχεται τὸν βασιλέα, καὶ εἶθ' οὕτως ἀπέρχεται ἐν τῇ αὐτοῦ στάσει τε καὶ τάξει. Καὶ ἡνίκα τελέσῃ τὴν εὐχὴν καὶ εὐχαριστίαν ὁ πρῶτος μάγιστρος, εὐθέως καταλαμβάνει ὁ εὐώνυμος σιλεντιάριος, εἰσάγων μάγιστρον ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐξ εὐωνύμων τοῦ προβληθέντος πατρικίου, καὶ αὐτὸς ὑπερεύχεται τὸν βασιλέα, ἀπευχαριστῶν, ἡνίκα δὲ μέλλει ἐξελθεῖν, ὁ αὐτὸς μάγιστρος καταλαμβάνει, ὁ ἐκ δεξιῶν, τὰ αὐτὰ ποιῶν. Ἰστέον δὲ, ὅτι πάντες οἱ εἰσελθόντες διὰ τῶν ὀκτὼ βήλων, χωρὶς τῶν ἀσηκρητῶν, καὶ τῶν βεστητόρων, καὶ τοῦ ῥεφερενδαρίου, ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν εἰσέρχεται, κρατούμενος ὑπὸ σιλεντιαρίου, πλησίον τοῦ προβληθέντος πατρικίου, οἱ μὲν ἐκ δεξιῶν, οἱ δὲ ἐξ ἀριστερῶν, εἰσελθοῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ πάντα ἀκο-

A rius ab utroque latere, poſt ſecretum intrant, et ſi candidatus patriciae dignitatis in uno ex his velis ingreſſus eſt, inque loco Secreti ſtat, Imperator praepoſitum, et quem ad patricii dignitatem evehere vult, vocat, nomen eius praepoſito, is cerimoniario, indicat, qui ſecum ſumto ſilentiario et candidato, ſtatim eos in medium, in conſpectum Imperatoris, producit. Si vero foris manſit, cum ſcilicet eius dignitas ipſi cum octo velis intrare non permittit, cerimoniarius ac unus e ſilentiariis cum eo remanet, Imperator vero prae-
B poſitum vocat, ac nomen promovendi ipſi indicat, praepoſitus in medio ſecreto adorat, deinde cum duobus oſtiariis egreſſus, eum arceſſit, ſagumque rubrum geſtantem, adducit. Cerimoniarius et ſilentiarius cum comitantur, et in medio ſecreto, coram Imperatore, conſtituunt, praepoſitus cameram ingreſſus, tabulas a ſecundicerio ſumit, easque Imperatori tradit. Adducunt vero candidatum cerimoniarius ac ſilentiarius, eumque ante pedes Imperatoris proſternunt, quos, adoratione facta, aeque
C ac genua, deinde et manus, tabulis acceptis, oſculatur. Tunc ipſum retro abductum, in medio ſecreto, inter cubiculi praefectos conſtituunt, ipſi ſilentiarii partim ad dextram, partim ad ſiniſtram diſcedunt, quorum is, qui ad dextram ſtat, primum magiſtrum ducit, et ad dextram promoti patricii ſtatuit, qui adoratione facta, Imperatori proſpera apprecatur, deinde ad ſtationem ſuam ordinemque abit. Precibus autem et ſolenni gratiarum actione a primo magiſtro peractis, ſtatim ſilentiarius ad ſiniſtram conſtitutus magiſtrum ab alio late-
D re adducit, eumque ad ſiniſtram promoti patricii ſiſtit, ipſe ſolennes Imperatori gratias agit, fauſtaque precatur, egreſſurum vero idem magiſter ad dextram, eosdem ritus obſervans, excipit. Ceterum omnes ac ſinguli, praeter ſecretarios, veſtitores et referendarium, per octo vela, pro ſua dignitate ac ordine, a ſilentiariis ſtipati, prope patricium promotum, partim a dextra, partim a ſiniſtra, ingrediuntur, et omnia

ordine, quae magiſter ad dextram A ſiniſtramque peregerunt, peragunt. Poſtquam vero omnes adorationem et gratiarum actionem Imperatori exhibuere, cerimoniarius et ſilentiarius promotum patricium excipiunt, a quibus ad Imperatorem perductus, pronus in terram, pedes ac genua eius oſculatur, precatus vero, et gratiis Imperatori actis, ad ſuum ordinem abit: Praepoſitus ſigno ab Imperatore dato, dicit: *Iubete.*

IV. Sic omnes fauſta precati diſcedunt, Imperator vero a throno ſurgens, cameram S. Theodori ingreditur, praepoſitus, corona a capite eius dempta, ve- B ſtitores vocat, qui tunicam imperatoriam mutant. Promotus autem patricius per ſcyla ad hippodromum abit, coram quo ſilentiarius, tabellas geſtans, procedit, ipſe, templum S. Stephani ingreſſus, cereos accendit, precatusque egreditur, atque proceribus arma geſtantibus, militibus, ordinibus, decanis ac diaetariis ſtipatus, per circum balneumque in conſiſtorium abit, et cereis accenſis, iisdem comitantibus, per excubias ſcholasque diſcedit. Factionarii Veneti eum, ubi Imperator cereos accendit, in tertio ordine ex- C cipiunt, et dum per magnas portas procedit, ipſi, ut in promotionibus patriciorum ſolent, acclamant, dicentes: *N. N.* et *patricie*, demarchus vero ipſi libellum tradit. Ad portam prope chalcen aſcendentem factio praſina excipit, demarchus libellum ipſi tradit, in medio, ut ſemper in his receptionibus ſolet, conſtitutus. His a factionibus peractis, per chalcen egreditur, et ad ſanctum puteum digreſſus, cereos accendit, poſtea magnam eccleſiam ingreditur, ubi ad D ſacras ianuas ſubſiſtens, precatur: Patriarcha, poſtquam eum advocavit, inclinato capite precatur, a quo poſtea ſacrum corpus et ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti accipit, datoque oſculo, dimittitur. Patricius, ſolenni munere eccleſiae oblato, per medium templum ad narthecem abit, ubi mutata veſte, ſcaramangium ſuum, ſagumque purpureum induit, et conſcenſo equo, una cum ſilentiario, tabellas ante ipſum ferente, ſagumque

A λεῖθος, ὃν τρόπον ὁ ἐκ δεξιῶν μάγιστρος, καὶ ὁ MS. fol. 108. b. ἐξ ἀριστερῶν ἐξετέλεσαν. Καὶ πάντων προσκυνησάντων καὶ ἀπευχαριστησάντων τὸν βασιλέα, λαβόντες τὸν προβληθέντα πατρίκιον ὅ, τε τῆς καταστάσεως, καὶ ὁ σιλεντιάριος, ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς βασιλέα, καὶ πεσὼν φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, εἶτα τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ εὐξάμενος καὶ ἀπευχαριστήσας τὸν βασιλέα, ἀπελθὼν ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ, εἶτα λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως λέγει· Κελεύσατε.

δ'. Καὶ πάντες ὑπερευξάμενοι ἐξέρχονται, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, εἰσέρχεται ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, καὶ λαβὼν ὁ B πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, προσκαλεῖται τοὺς βεστήτορας, καὶ ἀπαλλάσσουσιν αὐτοὶ τὴν χλανίδα αὐτοῦ. Ὁ δὲ προβληθεὶς πατρίκιος ἐξέρχεται διὰ τῶν σκύλων ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, καὶ περιπατεῖ ἔμπροσθεν αὐτοῦ σιλεντιάριος βαστάζων τὰς πλάκας, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἅπτει κηρούς, καὶ εὐξάμενος ἐξέρχεται ἐκεῖθεν, καὶ δορυφορούμενος ὑπό τε ἀξιωματικῶν σκευοφόρων, στρατιωτῶν, ταγμάτων, δεκανῶν, καὶ διαιταρίων, διέρχεται διὰ τοῦ ἱπποδρόμου καὶ τῆς θερμάστρας, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ ἅψας κηροὺς ἐξέρχεται, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν δορυφορούμενος, ἐξέρχεται διά τε τῶν ἐξκουβίτων καὶ τῶν σχολῶν. Δέχονται αὐτὸν οἱ τοῦ C μέρους τῶν βενέτων, ἐν ᾧ ἅπτει κηροὺς ὁ βασιλεύς, ἐν τῇ τρίτῃ τάξει, ὅτε προέρχεται ἔξωθεν μεγάλων πυλῶν, ἀκτολογοῦσι αὐτόν, καθὼς τελοῦσιν ἐν ταῖς προβολαῖς τῶν πατρικίων, λέγοντες καὶ τὸ ὁ δεῖνα, καὶ εἶσε πατρίκιος, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ δήμαρχος λιβελλάριον. Καὶ ἀνελθὼν ἐν τῇ πύλῃ πλησίον τῆς χαλκῆς, δέχεται αὐτὸν τὸ μέρος τῶν πρασίνων, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δήμαρχος τὸ λιβελλάριον, καὶ ἵσταται μέσον, ὡς εἴθισται αὐτῷ πάντοτε ἐν ταῖς δοχαῖς γίνεσθαι. Εἶτα τελεσάντων τῶν δύο μερῶν, ἐξέρχεται διὰ τῆς χαλκῆς, καὶ διελθὼν μέχρι τοῦ ἁγίου φρέατος, ἅπτει ἐκεῖσε κηρούς, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσέρχεται εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ ἔμπροσθεν τῶν D ἁγίων θυρῶν ἱστὼς, εὔχεται, καὶ προσκαλεσάμε- MS. fol. 109. a. νος αὐτὸν ὁ πατριάρχης, κλίνει τὴν αὐτοῦ κεφαλήν, λέγων εὐχήν, καὶ εἶθ' οὕτως κοινωνεῖ τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν ὁ πατριάρχης, ἀποπέμπει αὐτόν. Ὁ δὲ πατρίκιος τὴν ἐξ ἔθους τῇ ἐκκλησίᾳ διδομένην συνήθειαν δεδωκώς, ἐξέρχεται διὰ μέσου τοῦ ναοῦ εἰς τὸν νάρθηκα, κἀκεῖσε ἀπαλλάξας βάλλει τὸ σκαραμάγγιον αὐτοῦ, καὶ σαγίον ἀληθινόν, καὶ εἶθ' οὕτως ἐξελθὼν ἀπέρχεται ἔφιππος αὐτός, καὶ ὁ σιλεντιάριος ἔμπροσθεν αὐτοῦ, βαστάζων τὰς

πλάκας, φορῶν σαγίον ἀληθινὸν, οἱ δὲ λοιποὶ, οὓς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν, δορυφοροῦσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ἰστέον δὲ, ὅτι οὓς ἀνωτέρω εἴπομεν, πεζοὶ δορυφοροῦσι, καταλαβὼν δὲ ὁ πατρίκιος τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὑποδέχεται πάντας, ἡ δὲ ἐν τῇ τραπέζῃ καθέδρα τοῦ σιλεντιαρίου πλησίον τοῦ πατρικίου εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἰσοτίμως καθίζεται, ἡ γὰρ τάξις οὕτως παρέχει· λαμβάνουσι δὲ καὶ αὐτοὶ παρὰ τοῦ πατρικίου, οἵ τε σιλεντιάριοι καὶ οἱ στρατιῶται, τὰς ἐξ ἔθους διδομένας αὐτοῖς συνηθείας, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, εὐχαριστοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ ὑπερευχόμενοι τὸν πλουτοποιὸν ἡμῶν βασιλέα.

purpureum geſtante, diſcedit; reliqui uſque ad aedes ſuas eum comitantur. Hic vero obſervandum eſt, eos, quos ſupra commemoravimus, pedibus comitari, quos quidem patricius domi omnes excipit, ubi ſella ſilentiario, ad menſam prope patricium, ad ſiniſtrum latus, aequo honore, quod eius dignitas poſtulat, ponitur: accipiunt vero et ipſi, ſilentiarii ac copiis praefecti, a patricio ſolennia munera, omnesque domos ſuas, gratias Deo agentes, et clementiſſimum Imperatorem noſtrum laudantes, repetunt.

Ἀκτολογία τῶν δήμων ἐπὶ προαγωγῇ πατρικίου.

Τῆς συνήθους τάξεως τελουμένης ἐν τῷ παλατίῳ ἐπὶ τῇ τοῦ πατρικίου προαγωγῇ, ἐξέρχεται διὰ τῆς προελεύσεως, ὀψικευόμενος ὑπὸ σιλεντιαρίου, δηλονότι τοῦ σιλεντιαρίου, βαστάζοντος τὸν τούτου κωδίκελλον, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἱπποδρόμου, εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ ἅπτει ἐκεῖσε κηρούς. Καὶ ὀψικευόμενος ὑπὸ ἀξιωματικῶν, ἀπέρχεται ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ ἅπτει ἐκεῖσε κηρούς, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἐκκλησίαν, καὶ ἵστανται οἵ τε ἀξιωματικοὶ, καὶ τὰ σκουτάρια τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ οἱ διαιτάριοι τῶν ὅλων διαιτῶν, καὶ οἱ δεκανοὶ εἰς τὸν μάκρωνα τῶν κανδιδάτων. Καὶ ἀπέρχεται ὁ αὐτὸς πατρίκιος, ὀψικευόμενος ὑπ᾽ αὐτῶν, ἕως τῶν χαλκῶν πυλῶν τῶν κορτινῶν, καὶ λέγει ὁ ἀδμινσουνάλιος· στῆτω, καὶ κρατεῖ ὁ νουμεράριος τὸ βῆλον καὶ λέγει· λεβᾶ πατρίκιε λόκω. Καὶ πάλιν λέγει ὁ ἀδμινσουνάλιος, ἅπερ φωναβολεῖ ὁ νουμεράριος, καὶ ἐξέρχεται ὁ πατρίκιος, καὶ διέρχεται διὰ τῶν σχολῶν, ὀψικευόμενος δηλονότι ὑπὸ τῶν προειρημένων. Τὸ δὲ μέρος τῶν πρασίνων ἵσταται εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους εἰς τὰς σχολὰς a), ἐκδεχόμενον τὸν πατρίκιον, καὶ μετὰ τὸ στῆναι τὸν πατρίκιον εἰς τὸν εἰωθότα τόπον, λέγει ὁ δῆμος· πρὸ πάντων εὐφημήσωμεν τοὺς δεσπότας τῆς οἰκουμένης· οἱ κράκται· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλῳ βασιλεῖ καὶ αὐτοκράτορι πολλὰ τὰ ἔτη, ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράκται· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα εὐσεβεστάτῳ Αὐγούστων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράκται· τῶν πορφυρογεννήτων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οὕτως οἱ κράκται καὶ εἶτα λέγουσιν ἄκτα ἀπὸ φθογγῆς· τίς οὐκ ἔχει ἐπὶ πλεῖον δοξάσαι τὸν μόνον ἀθάνατον βασιλέα ἐκ γ΄. καὶ προβραβεύοντα ἀξίαν

MS. fol. 109 b.

Acta et Acclamationes Factionum in Promotione Patricii.

Solito promotionis Patricii ritu in palatio peracto, in pompa egreditur, comitante ſilentiario, eo ſcilicet, qui codicillos patricii portat, et ad S. Stephani eccleſiam, in Hippodromo, abit, ac cereos ibi accendit. Deinde ab officiis aulae ſtipatus, ad conſiſtorium pergens, cereos ibi accendit: ita et in eccleſia Domini, ubi proceres et ſcutarii numeri, et diaetarii omnium diaetarum, et decani, in porticu candidatorum adſunt. A quibus ſtipatus patricius ad aeneas portas cortinarum abit, dicitque Admiſſionalis: *ſta*, Numerarius autem, velum tenens, inquit: *Levate Patricie loco.* Rurſus admiſſionalis, quae acclamaverat Numerarius, repetit, et egreſſus patricius per ſcholas tranſit, ſcilicet a dictis ſtipatus. Factio Praſinorum in S. S. Apoſtolorum aede in ſcholis excipiens patricium, praeſto eſt, quo loco ſolenni conſtituto, populus ait: *Ante omnia fauſta Dominis univerſi precemur.* Cantores: *N. N. magno Imperatori et Caeſari multos annos!* eadem populus ter. Cantores: *N. N. piiſſimo Auguſtorum multos annos:* eadem populus ter. Cantores: *Porphyrogenitis multos annos:* eadem populus ter; et ſic poſtea cantores acta recitant: *Quis non maxime laudaret ſolum immortalem Regem*, ter; *et dignitatem*

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι προελεύσεως οὔσης ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, ἐὰν συμβῇ γενέσθαι πατρίκιον, πρῶτος δέχεται αὐτὸν τὸ μέρος τῶν Βενέτων εἰς τοὺς λύχνους μετὰ τοῦ δημάρχου· τὸ δὲ μέρος τῶν πρασίνων εἰς τὰς σχολὰς μετὰ καὶ τοῦ δημάρχου.

a) SCHOL. Proceſſione ad S. Sophiae inſtituta, ſi contigit patricii inauguratio, primum Veneta factio ad Lychnos cum Demarcho eum excipit: Praſina vero, item cum Demarcho, in ſcholis

dignis tribuentem: ter; *et te glorioſe honorarunt N. N.* ter; *ſplendida Patricii dignitate:* ter; *ſed omnium creator et dominus tempora veſtra cum Auguſtabus et Porphyrogenitis augeat!* Poſtea Demarchus libellum Patricio tradit, et dicunt cantores : *Euge N. N. euge N. N.* ter; *euge Patricius, euge!* Cantores: *pulchre venit, a benefactoribus promotus!* populus: *pulchre venit.* Cantores: *pulchre veniſti, deſiderium Principum!* populus: *pulchre venit.* Cantores: *pulchre venit nobilis a maioribus!* populus: *pulchre venit!* Cantores: *pulchre veniſti N. N. patricie Romanorum.* populus: *pulchre veniſti.* Cantores: *pulchre veniſti ad amicos factionis:* populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *merito te amarunt domini, ut egregium dignumque virum!* populus: *pulchre venit:* Cantores: *Sed omnium creator et dominus:* populus: *pulchre venit!* Cantores: *te, o patricie, quam diutiſſime conſervet!*

A τοῖς ἀξίοις ἐκ γ'. καὶ σὲ ὁ δεῖνα ἐτίμησαν παραδόξως ἐκ γ'. τὴν τοῦ πατρικίου περίδοξον ἀξίαν ἐκ γ'. ἀλλ' ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης τοὺς χρόνους αὐτῶν πληθύνει σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιδίδωσι λιβελλάριον ὁ δήμαρχος τῷ πατρικίῳ, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· εὖ σε ὁ δεῖνα, εὖ σε ὁ δεῖνα, εὖ σε ὁ δεῖνα· καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. εὖ σε πατρίκιος, εὖ σε. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθε προβολὴ τῶν εὐεργετῶν, ὁ λαός· καλῶς ἦλθεν· οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες, ποθητὲ τῶν ἀνάκτων, ὁ λαός, καλῶς ἦλθεν. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθεν ὁ εὐγενὴς ἐκ προγόνων, ὁ λαός· καλῶς ἦλθεν. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες ὁ δεῖνα πατρίκιε τῶν ῥωμαίων. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κρά- B κται· καλῶς ἦλθες εἰς φιλοῦντας δήμους. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· ἀξίως σε ἠγάπησαν οἱ δεσπόται, ὡς ὄντα καθαρὸν καὶ ἐπάξιον. ὁ λαός· καλῶς ἦλθεν. οἱ κράκται· ἀλλ' ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης. ὁ λαός· καλῶς ἦλθεν. οἱ κράκται· φυλάξει σε, πατρίκιε, εἰς πλήθη χρόνων.

II. Inde gradum dimovente patricio, comitatur eum a fronte populus, et apelaticum dicit ex quarto tono: *A ſuprema providentia coronati, promotores, et ſapientiſſimi benefactores, te, ut cariſſimum ſervum, N. N. ſummis honoribus ornarunt, protoſpatharium illuſtrem et nobilem a maioribus, adque ſplendidam patricii dignitatem provexerunt.* Sic abducunt eum in obſequio ad Venetam factionem, eo uſque enim acclamatio completur, quo facto, cantores dicunt: *Deus ſancte, ſerva Patricium:* populus ter: *Deus ſancte.* Factio Venetorum in chalce patricium excipit, peragiturque officium et ordo factionis, ut ante a Praſina: praeterea dicit Apelaticum toni IV: *a Deo cuſtoditi,* (ut ſupra relatum eſt). Deinde per chytum chalces ſanctumque puteum, ubi cereos accendit, tranſit, ac Soleam, ubi Antimenſium ſtat, ingreditur. At Patriarcha exit a ſacrario, eiusque codicillos ſumit, quos in antimenſio reponit, deinde preces facit, et his finitis, patricio codicillos tradit, quibus acceptis, apocombium ibi reponit. Deinde

β'. Καὶ ἀπαναστάντος τοῦ πατρικίου, ὀψικεύει ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ δῆμος, λέγων ἀπελατικὸν ἦχ. δ'. MS fol. 110. a. Οἱ ἐκ τῆς ἄνω προνοίας ἐστεμμένοι ἀξιοδόται πάνσοφοι εὐεργέται σε, ὡς προσφιλέστατον δοῦλον ὁ C δεῖνα, ἐτίμησαν ἐν ὑπερτέραις ἀξίαις, πρωτοσπαθάριον ἔντιμον καὶ εὐγενῆ ἐκ προγόνων, καὶ εἰς ὑπέρτιμον δόξαν, τὴν πατρικίου ἀνύψωσαν ἀξίαν. Καὶ ἀπάγουσιν αὐτὸν ὀψικεύοντες ἕως τῆς δοχῆς τῶν βενέτων, μέχρι γὰρ ἐκεῖσε πληροῦται τὸ ποίημα, καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι, λέγουσιν οἱ κράκται· ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος σῶσον τὸν πατρίκιον, καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος· καὶ δέχεται αὐτὸν τὸ μέρος τῶν βενέτων εἰς τὴν χαλκῆν, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία καὶ ἡ τάξις τῆς δοχῆς, καθὼς καὶ πρώην ἐπὶ τῆς δοχῆς τῶν πρασίνων· πλὴν λέγει ἀπελατικὸν ἦχ. δ'. οἱ ἐκ Θεοῦ κρατυνόμενοι· προεγράφη. Καὶ διέρχεται διὰ τοῦ χύτου τῆς χαλκῆς, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ, καὶ ἅπτει κηρούς, D καὶ μετὰ τοῦτο εἰσέρχεται εἰς τὴν σωλέαν, ἔνθα ἵσταται τὸ ἀντιμίσιον. Ὁ δὲ πατριάρχης ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λαμβάνει τὸν κωδίκελλον αὐτοῦ, καὶ τίθησιν αὐτὸν ἐν τῷ ἀντιμισίῳ, εἶτα ποιεῖ τὴν εὐχήν, καὶ μετὰ εὐχὴν ἐπιδίδωσι τὸν κωδίκελλον τῷ πατρικίῳ, καὶ μετὰ τὸ λαμβάνειν τὸν κωδίκελλον, τιθεῖ ὁ πατρίκιος τὸ ἀποκόμβιον ἐν τῷ ἀντιμισίῳ. Ὁ δὲ πατριάρχης

a) SCHOL. Dum Demarchus dicit: *pulchre veniſti, N. N. patricie*, patricius demarchum populumque adorat, populus ipſi ſimiliter reverentiam exhibet.

a) Ἰστέον, ὅτι τοῦ δημάρχου λέγοντος· καλῶς ἦλθες ὁ δεῖνα πατρίκιε, προσκυνεῖ ὁ πατρίκιος πρὸς τὸν δήμαρχον καὶ τὸν δῆμον· καὶ ὁ δῆμος πρὸς αὐτὸν ὁμοίως ποιῶν τὸ σέβας.

χης εἰσέρχεται ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ ἀντιμισίῳ, ἔνθα καὶ τοῖς δεσπόταις ταῖς ἑορταῖς μεταδίδωσι, καὶ μεταδίδωσι τῷ πατρικίῳ. Μετὰ δὲ τὴν μετάληψιν ἀπέρχεται ὁ πατρίκιος εἰς τὸ σκάμνον τῶν πατρικίων, καὶ περιβάλλεται ἀληθινὸν σαγίον, καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, καὶ καβαλλικεύει, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, καὶ ὑπὸ τῶν δύο δήμων, καὶ λέγει ἕκαστος αὐτῶν τὸ ἴδιον ἀπελατικόν· ὁ δὲ σιλεντιάριος φορῶν σαγίον ῥοῦσ, καὶ αὐτὸς καβαλλάριος, ὀψικεύει τὸν πατρίκιον, βαστάζων τὸν τούτου κωδίκελλον. Καὶ μετὰ τὸ σταθῆναι τὸν πατρίκιον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὑποστρέφουσιν οἱ ὀψικεύοντες πάντες, καὶ οἱ τῶν δύο μερῶν δῆμοι, συνεστιῶνται δὲ τῷ πατρικίῳ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, οἱ πραιπόσιτοι, καὶ MS. fol. 110. b. ἕτεροι πατρίκιοι, καὶ ὀφφικιάλιοι, καὶ οἱ δύο δήμαρχοι, καὶ ὁ σιλεντιάριος, οἱ δὲ πραιπόσιτοι λαμβάνουσιν ἀνὰ ἱματίου ἐῤῥαμμένου ἀπὸ τριβλατίων ὀξυμμένων β'. καὶ οἱ δήμαρχοι ἀβδία.

A patriarcha ſacrarium intrat, et ad altare, ubi feſtis diebus etiam Imperatores communicant, abit, et ſacram coenam patricio impertit. Quo peracto, Patricius ad ſcamnum patriciorum diſcedit, ſagumque purpureum induit, et inde exiens, equo domum vehitur, a dictis omnibus et duabus factionibus ſtipatus, quarum unaquaeque ſuum apelaticum dicit: Silentiarius autem, ſagum ruſſum ferens, equo conſcenſo, patricium, cuius codicillos portat, comitatur. Cumque domum ſuam ſic deductus eſt, comites omnes cum duarum factionum B hominibus revertuntur, convivium vero cum patricio in aedibus eius praepoſiti, aliique patricii et officiales, duo demarchi, et ſilentiarius eo die celebrant: praepoſiti quoque ſinguli veſtes, limbo purpureo ornatas, tribuni, ſeu demarchi Abdia, accipiunt.

ΚΕΦ. ΜΗ.

Οσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προβολῇ Ανθυπάτων.

Καθίζεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ σένζου ἐστεμμένος, φορῶν τὴν χλανίδα αὐτοῦ, καὶ ἵστανται οἱ τοῦ κυβουκλείου ἄρχοντες ἐν τῇ τάξει αὐτῶν· οἱ δὲ σπαθαροκυβικουλάριοι καὶ οἱ κυβικουλάριοι ἵστανται ὄπισθεν τοῦ βασιλέως, κύκλωθεν τοῦ ἡμικυκλίου, οἱ δὲ ἀσπαθάριοι οἱ εὐνοῦχοι ἵστανται πλησίον τοῦ σένζου, φοροῦντες τὰ σαβάνια αὐτῶν, βαστάζοντες καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν. Καὶ λαβὼν θυμιατὸν ὁ παπίας, θυμιᾷ ὁμοίως, ὡς ἐπὶ προβολῇ πατρικίων, καὶ ὑποχωρεῖ. Εἶτα λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται, καὶ ἵσταται μέσον ἀναμεταξὺ τῶν ἀρχόντων τοῦ κυβουκλείου, καὶ προσκυνήσας, ἐξέρχεται ἐν τῷ τριπέτωνι, μετὰ δύο ὀστιαρίων, καὶ ἐκτελεῖ πάντα, ὃν τρόπον ἀνωτέρω εἰρήκαμεν ἐν τῇ προβολῇ τῶν πατρικίων. Καὶ εἰσάγει βῆλον α'. μαγίστρους, καὶ ἐκτελοῦσι πάντα, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει, ὁμοίως πάλιν ἐξελθὼν εἰσάγει βῆλον β'. πατρικίους καὶ στρατηγούς, καὶ ἁπλῶς τὰ λοιπὰ βῆλα, τούς τε δημάρχους, καὶ τὸν τοποτηρητὴν τῶν σχολῶν. Καὶ εἰ μὴ εἰσῆλθεν ἐν τῇ ἀρχῇ ὁ μέλλων γενέσθαι ἀνθύπατος, προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν πραιπόσιτον, λέγει τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος προβληθῆναι, κἀκεῖνος λέγει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λαβὼν αὐτὸν, ὡς ἐπὶ πατρικίου, ἵστησιν αὐτὸν ἔμπροσθεν τῶν ἀρχόντων τοῦ κυβουκλείου, καὶ λαβὼν ὁ πραιπόσιτος πορφυροῦν τετράδιον,

CAP. XLVIII.

Obſervanda in Promotione Proconſulum.

Imperator in throno, coronatus, ſuaque tunica indutus, ſedet, cubi- C culo praefecti ſecundum ordinem ſuum, ſpatharocubicularii et cubicularii a tergo Imperatoris, in ſemicirculo protoſpatharii eunuchi prope thronum, ſabania ſua et ſpathobaculos ferentes, adſtant. Papas, thuribulo ſumto, ſimiliter, ut in proceſſione Patriciorum, incenſat, et diſcedit. Deinde ſigno ab Imperatore accepto, intrat praepoſitus, et inter cubiculi praefectos medius ſtat, peracta adoratione, in Tripetonem cum duobus oſtiariis procedit, omnemque ritum, quem in promotione patriciorum D ſupra expoſuimus, obſervat. Deinde velum I. ſive magiſtros, qui omnia; ut mos eſt, perficiunt: iterum egreſſus, velum II. patricios et ſtrategos, ceteraque vela, demarchos quoque et ſcholarum vicarium, adducit. Si vero futurus proconſul in proceſſione non ingreſſus eſt, praepoſito accito Imperator nomen promovendi dicit, hic cerimoniario, qui ipſum excipiens, ut ſupra de praepoſito obſervatum eſt, coram praefectis cubiculi ſtatuit, et purpureum Quaternio-

nem Imperatori tradit: cerimoniarius A vero cum ſilentiario eum, in conſpectum Imperatoris ductum, adorare, pedesque et genua eius oſculari, iubent. Poſtea ab Imperatore purpureum quaternionem, ſeu proconſulares codicillos, manus eius oſculans, recipit, et ita retrorſum abductum, in medio collocant. Omnes vero in proceſſione ingreſſi ſolennem adorationem, ut ſupra de promotione patriciorum dictum eſt, exhibent.

ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίου, εἰσάγοντες αὐτὸν πλησίον τοῦ βασιλέως, ποιοῦσι προσκυνῆσαι, καὶ φιλῆσαι τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, εἶθ' οὕτως τὰ γόνατα αὐτοῦ. Εἶτα λαβὼν τὸ πορφυροῦν τετράδιον παρὰ τοῦ βασιλέως, ἤγουν τὸ ἀνθυπατικὸν, φιλεῖ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ εἶθ' οὕτως ἀπάγοντες αὐτὸν ὀπισθοφανῶς, ἱστῶσιν αὐτὸν μέσον· ἅπαντες δὲ οἱ ἐν τῇ δοχῇ εἰσελθόντες ἐκτελοῦσι τὴν προσκύνησιν, MS. fol. 111. a. ὃν τρόπον ἀνωτέρω εἴρηται ἐν τῇ προβολῇ τῶν πατρικίων.

II. Si vero promovendus in pompa ingreſſus non eſt, ſed foris remanſit, B quod in pompa intrare maius eſt, quam pro eius dignitate, aut ſi, quia poſterior ordine eſt, foris ſubſtitit, egreſſus Patricius eum adducit, et peraguntur omnia, uſque dum ab Imperatore proconſulares codicillos accepit, ut ſupra in cerimonia Patriciorum declaravimus. Omnes vero, qui eum excipiunt, poſtquam conſuetam adorationem et fauſtam apprecationem peregere, promotum proconſulem cerimoniarius cum ſilentiario ad Imperatorem ducit, quem poſtquam adoravit, revertitur, et in ſuo loco ſtat, acceptoque ſigno ab Imperatore, prae- C poſitus dicit: *Iubete.*

β'. Εἰ δὲ οὐκ εἰσῆλθεν ἐν τῇ δοχῇ ὁ μέλλων προβληθῆναι, ἀλλ' ἐναπέμεινεν ἔξω, ὡς μὴ ἐνδέχεσθαι τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, εἰσέρχεσθαι ἐν ταῖς δοχαῖς, ἢ κατὰ ὑστέρησιν ἐναπέμεινεν ἔξω, ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ εἰσάγει αὐτὸν, τελεῖται δὲ μέχρις ἂν καταλάβῃ τὸ ἀνθυπατίκιον παρὰ τοῦ βασιλέως, ὡς ἀνωτέρω ἐν τῇ καταστάσει τῶν πατρικίων ἐδηλώσαμεν. Τελέσαντες δὲ πάντες ἐν τῇ δοχῇ τὴν συνήθη προσκύνησιν, καὶ εὐχαριστήσαντες, λαμβάνει τὸν προβληθέντα ἀνθύπατον ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίου, καὶ ἀπάγουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσας τὸν βασιλέα ὑποστρέφει, καὶ ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, λέγει· Κελεύσατε.

CAP. XLIX.
Obſervanda in Promotione Patriciae Zoſtes.

Domini dibeteſiis et chlamydibus mutatis, ad portas Phari, medium atrium proſpicientes, tergo ad orientem converſo, ſubſiſtunt, coronas vero non geſtant. Signo ab ipſis dato, praepoſitus patricios et partem conſulum ac ſilentiariorum ad proceſſionem eccleſiaſticam ducit, qui in templo conſiſtorium D hinc et inde ingreſſi faciunt. Signo a dominis accepto, praepoſitus in paranarthecem egreditur, et promovendam a Cuſtodia, ubi cancellis inſtructa veſtibula ſunt, ad mediam portam adducit, ubi ſemel in genua procidit. Poſtquam vero ſurrexit, coram Dominis eam conſtituit, ad quorum pedes procumbit, et poſtquam ſurrexit, manus explicat, atque dominis dalmaticam, thoracem et maforium album accipit,

ΚΕΦ. ΜΘ.
Οσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Ζωστῆς πατρικίας.

Ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ διβητήσια, καὶ τὰς χλαμύδας, καὶ ἵστανται εἰς τὰς πύλας τοῦ Φάρου, βλέποντες ἐπὶ τὸν μέσον πυλῶνα, τὰ νῶτα ἔχοντες πρὸς ἀνατολὴν, στέμματα δὲ οὐ φοροῦσιν οἱ δεσπόται. Καὶ ὅτε λάβῃ ὁ πραιπόσιτος τὸ νεῦμα παρὰ τῶν δεσποτῶν, εἰσάγει τοὺς πατρικίους, καὶ μέρος τῶν ὑπάτων, καὶ μέρος τῶν σιλεντιαρίων, πρὸς τὴν χάρσιν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἵστανται κονσιστώριον εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ εἰσελθόντες ἔνθεν κἀκεῖθεν. Καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τῶν δεσποτῶν, ἐξέρχεται εἰς τὸν παρανάρθηκα, καὶ ἐπαίρει τὴν βαλλομένην* ἀπὸ τοῦ φύλακος, ἔνθα εἰσὶν οἱ γλυπτοὶ πυλῶνες οἱ ἀντίπεπλοι, καὶ εἰσάγει αὐτὴν ὁ πραιπόσιτος ἔνδον τῶν μέσων πυλῶν, καὶ πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτὴ καὶ μόνον, καὶ ἀναστάσης αὐτῆς, ἀποφέρει αὐτὴν πρὸς τοὺς δεσπότας, καὶ πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἀναστᾶσα ἁπλοῖ τὰς χεῖρας, καὶ λαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν τὸ δαλματίκιον, καὶ τὸ θωράκιον, καὶ μαφόριον ἄσπρον,

* deeſt προβάλλεσθαι aut aliquid ſimile.

καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας τῶν δεσποτῶν. Καὶ ἀποφέρει αὐτὴν εἰς τὸν φύλακα, ὅθεν ἐξῆλθε, καὶ ἐνδύει αὐτὴν τὸ διλματίκιον, καὶ φορεῖ τὸ μαφόριον τὸ ἄσπρον, καὶ πάλιν εἰσάγει αὐτὴν εἰς τὸν φάρον, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔνθα ἵστανται οἱ δεσπόται, MS. fol. 121.b. καὶ οἱ συγκλητικοί. Εἶθ' οὕτως φιλεῖ τοὺς πόδας τῶν δεσποτῶν, καὶ ἐξέρχεται ἀπευχαριστοῦσα, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ πάνθεον, καὶ μετὰ μικρὸν λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, καὶ λέγει· Κελεύσατε. Καὶ ἐξέρχεται ἡ σύγκλητος ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ ὁ τῆς καταστάσεως εὐτρεπίζει τὰ βῆλα, ἀπό τε τῶν πατρικίων καὶ τῶν λοιπῶν συγκλητικῶν, εἰς τὸν αὐτὸν τριπέτωνα, καὶ ὅτε ἀπέλθῃ ἡ Ζωστὴ πατρικία εἰς τὸ πάνθεον, ἐνδύεται τὸ θωράκιον ἐπάνω τοῦ διλματικίου, καὶ φορεῖ καὶ λῶρον καὶ τὸ προπόλωμα.

A et manus eorum oſculatur. Tunc eam praepoſitus ad Cuſtodiam, unde egreſſa eſt, reducit, ipſique dalmaticam induit, maforium album geſtanti, iterum eam in eccleſiam Phari, ubi domini et ſenatores ſtant, perducit. Deinde pedes dominorum oſculata, et gratiis actis, exit ad pantheum, brevique interiecto tempore, praepoſitus, accepto ſigno ab Imperatore, dicit: *Iubete.* Senatus ex eccleſia ad triperonem abit, et cerimoniarum magiſter vela e patriciis et ceteris ſenatoribus ad eundem triperonem ordinat. Ad Pantheum vero cum acceſſit B Zoſte patricia, thoracem ſuper dalmaticam induit, lorum quoque et propoloma geſtat.

β'. Καὶ εἶθ' οὕτως φοροῦσιν οἱ δεσπόται τὰ στέμματα, καὶ καθέζονται ἐν τῷ σίντζῳ, καὶ νεύουσι τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ ὀστιαρίων καὶ βεργίων, καὶ προσκαλεῖται βῆλον α'. μαγίστρους, βῆλον β'. πατρικίους, βῆλον γ'. συγκλητικούς, ὑπάτους, κόμητας, κανδιδάτους, δομεστίκους, ἀπὸ ἐπάρχων, καὶ στρατηλάτας, συνεισέρχονται δὲ καὶ οἱ σιλεντιάριοι ὄπισθεν τῆς συγκλήτου ἔνθεν κἀκεῖθεν. Καὶ ὅτε πληρωθῇ τὰ βῆλα, καὶ σταθῇ τὸ σέκρετον ὅλον, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς πληρώσεως τῆς τάξεως τῶν πατρικίων τὸ μέρος τοῦ Πανθέου, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ Πάνθεον, ἔνθα ἐστὶν ἡ προβληθεῖσα Ζωστὴ πατρικία, καὶ εἰσάγει αὐτὴν, κρατῶν αὐτὴν ἀπὸ τῶν ὤμων, καὶ διέρχεται εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς τάξεως τῶν πατρικίων, καὶ ἵστησιν αὐτὴν μέσον τοῦ σεκρέτου τῶν πατρικίων, φοροῦσαν τὸ λῶρον καὶ τὸ προπόλωμα. Καὶ προσκυνεῖ μικρὸν, ὡς μὴ δυναμένης αὐτῆς πεσεῖν διὰ τὸν λῶρον καὶ τὸ προπόλωμα, καὶ πάλιν ἀποφέρει αὐτὴν ὀλίγα βήματα, καὶ προσκυνεῖ ὁμοίως, καὶ εἰς τὸ τρίτον προσφέρει αὐτὴν εἰς τὰ γόνατα τῶν δεσποτῶν, καὶ φιλεῖ τὰ δύο γόνατα τοῦ μεγάλου δεσπότου, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, πόδας δὲ οὐ φιλεῖ, ὡς μὴ δυναμένης αὐτῆς πεσεῖν. Εἶθ' οὕτως ἁπλοῖ τὰς χεῖρας, καὶ λαμβάνει τὰς πλάκας μετὰ τῶν κωδικέλλων, καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας τῶν δεσποτῶν, καὶ ὑποχωρεῖ ὀλίγον κρατουμένη παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ εἰσάγονται ὑπὸ σιλεντιαρίων MS. fol. 122. a. κρατούμενοι ἀπό τε μαγίστρου μέχρι τῶν στρατηλατῶν ἀπευχαριστοῦντες, διὰ τὴν τιμηθεῖσαν. Καὶ ὅταν συμπληρώσῃ ἡ σύγκλητος τὴν εὐχαριστίαν, εἰσάγει αὐτὴν πάλιν ὁ πραιπόσιτος εἰς τὰ γόνατα τῶν δεσποτῶν, καὶ ἀπευχαριστεῖ τοῖς δεσπόταις. Καὶ νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, τῷ ἑστῶτι εἰς

II. Porro domini, coronis ornati, in throno ſedent, et ſignum praepoſito dant, qui cum oſtiariis, virgas geſtantibus, egreſſus, velum primum, magiſtros, velum II. patricios, III. ſyncleticos, conſules, comites, candidatos, domeſticos, expraefectos, ductores exercitus advocat, unaque ſilentiarii poſt ſenatum hinc et inde ingrediuntur. Quando C vela completa, totumque ſecretum conſtitutum eſt, domini praepoſito ſignum dant, perque coetum ordinis patriciorum factio ad Pantheum abit, ubi promota Zoſte patricia ſtat, quam humeris ſuſtinens adducit, digreſſamque per patriciorum coetum, lorum et propoloma ferentem, in medio* ſecreti patriciorum, ſiſtit. Haec paululum ſe inclinat, quod loro impedita procidere nequit, deinde iterum per paucos gradus adducta, ſimiliter ſe inclinat, tertio genibus dominorum admota, ambo maD gni aeque ac minoris domini genua, non autem pedes, cum procidere nequeat, oſculatur. Poſtea manibus expanſis tabulas cum codicillis ſumit, dominorum manus oſculans, paululumque a praepoſito ſuſtentata recedit: tunc omnes a ſilentiariis ſuſtentati, a magiſtro ad ducem exercitus, inducuntur, pro dignitate, ipſi collata, gratias acturi. Quibus a ſenatu peractis, ipſam praepoſitus ad genua dominorum iterum adducit, ipſaque gratias agit. Imperator vero, ut ſignum praepoſito ad latus throni con-

ſtituto dedit, etiamſi primicerius ſit, praeter eum, qui Zoſten ſuſtentat, dicit: *Iubete.*

III. Fauſta apprecatus, ſenatus unaque Zoſte egreditur, cuius tabulas ſilentiarius accipit, et ad Lauſiacum in obſequio ſilentiariorum et cubiculariorum, tunicas albas geſtantium, ad Tropicen Lauſiaci abit, nec eo, ubi proceſſio eſt, ſed ad Erotem pergens, ad latus Magnaurae, atque ad porticum candidatorum, ad excubias, perque ſcholas venit, ubi a factionibus, ut patricii, excipitur, libellum quoque a tribunis accipit, et, ut mos eſt, ipſi factiones acclamant. Abit poſtea per chytum chalces, ad ſanctum puteum, ingreditur templum, ſacraſque ianuas, ubi antimenſium poſitum eſt: patriarcha ab oratorio egreditur, ſumens eius tabulas, quas in antimenſio reponit, precesque, ut ſuper patriciis, recitat. Ad eccleſiam proceres et reliquae dignitates una ipſam comitantur, peractiſque a patriarcha precibus, cubicularii et ſilentiarii ad metatorium in triclinium, Thomaïtes dictum, deducunt, perque porticus transeuntes, intus ſtant. Proceres vero ac ceteri ab eccleſia diſcedunt, patriciae et ſtrategiſſae conſiſtorium in triclinio Magnaurae, Zoſten excipientes, conſtituunt. Quae cum eo pervenit, a capite inter patricias media conſtituitur, unaque et item altera procidentes in genua, ſportulam ab illa accipiunt, ſingulae ſcilicet numos VI. et ſic abeunt. Similiter ſtrategiſſae eam adorant, dominiſque et promotae felicia apprecantur. Deinde diſcedunt patriciae, at cubicularii cum ſilentiariis eam excipiunt, perque Erotem et porticum Sanctorum XL in palatium ducunt, unde per ſolarium chryſotriclinii tranſiens, Pharum intrat, et felicia dominis precata, in Antimenſio numos XII. reponit, et cereis accenſis, ad aedes ſuas redit. Ceterum obſervandum eſt, feſtis diebus, dominica pagana excepta, promotionem nullam inſtitui.

A τὸ πλαγίον τοῦ σέντζου, κἂν τε πριμικήριος τύχῃ, ἄνευ τοῦ κρατοῦντος τὴν ζωστὴν, καὶ λέγει· Κελεύσατε.

γ'. Καὶ ἐπεύχεται ἡ σύγκλητος, καὶ ἐξέρχεται, συνεξέρχεται δὲ καὶ ἡ ζωσθεῖσα, καὶ λαμβάνει τὰς πλάκας αὐτῆς σιλεντιάριος, καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸ λαυσιακὸν, ὀψικευομένη ὑπὸ σιλεντιαρίων καὶ κουβικουλαρίων, φορούντων χλανίδια λευκὰ, καὶ ἀπέρχεται ἐπὶ τὴν τροπικὴν τοῦ λαυσιακοῦ, καὶ οὐκ ἐξέρχεται, ἔνθα ἐστὶν ἡ προέλευσις, ἀλλ' ἐπὶ τὸν ἔρωτα, καὶ ἐκβαίνει ἐπὶ τὸ πλαγίον τῆς μαναύρας, καὶ ἐπὶ τὸν μάκρωνα τῶν κανδιδάτων, εἰς τὰ ἐξκούβιτα, καὶ διὰ τῶν σχολῶν, καὶ δέχονται B τὰ μέρη, ὡς ἐπὶ τῶν πατρικίων, λαμβάνει καὶ λιβελλάριον παρὰ τῶν δημάρχων, καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει. Καὶ ἀπέρχεται διὰ τοῦ χυτοῦ τῆς χαλκῆς, εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ εἰς τὰ ἅγια θύρια, ἔνθα πρόκειται τὸ ἀντιμίσιον, καὶ ἐκβαίνει ὁ πατριάρχης ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λαμβάνει τὰς πλάκας αὐτῆς, καὶ τίθησιν αὐτὰς εἰς τὸ ἀντιμίσιον, καὶ ποιεῖ εὐχὴν, ὡς ἐπὶ τῶν πατρικίων. Συνοψικεύουσι δὲ αὐτὴν μέχρι τῆς ἐκκλησίας, καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀξιωμάτων, καὶ ὅταν συμπληρώσῃ τὴν εὐχὴν ὁ πατριάρχης, ἐπαίρουσιν αὐτὴν οἱ κουβικουλάριοι, καὶ οἱ σιλεντιάριοι, καὶ C ἀναφέρουσιν αὐτὴν εἰς τὸ μητατώριον, ἐπὶ τὸ Θωμαΐτην, καὶ τὰ διαβατικὰ ἀναχωροῦντες ἔσωθεν ἱστᾶσι. Οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ, καὶ οἱ λοιποὶ ἀναχωροῦσιν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, αἱ δὲ πατρικίαι καὶ αἱ στρατήγισσαι ἵστανται κονσιστώριον εἰς τὸ τρίκλινον τῆς μαναύρας, ἐκδεχόμεναι τὴν ζωσθεῖσαν. Καὶ ὅτε φθάσῃ, ἵσταται κατὰ κεφαλῆς ἀνὰ μέσον τῶν πατρικίων, καὶ ἀπέρχεται μία μία προσκυνοῦσα καὶ λαμβάνουσα σπόρτουλον παρ' αὐτῆς, ἔχοντα ἀνὰ νο ς'. Ὁμοίως καὶ αἱ στρατήγισσαι προσκυνοῦσιν MS. fol. 111. b. αὐτὴν, καὶ ἐπεύχονται τοῖς δεσπόταις, καὶ τὴν προβληθεῖσαν. Καὶ ἀναχωροῦσιν αἱ πατρικίαι, καὶ ἐπαίρουσιν αὐτὴν οἱ κουβικουλάριοι, καὶ οἱ σιλεντιάριοι, καὶ εἰσφέρουσιν αὐτὴν ἐν τῷ παλατίῳ διὰ τοῦ D ἔρωτος, καὶ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ'. καὶ ἐπικάμπτει τὸ Ἡλιακὸν τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν φάρον, εὐχομένη τοῖς δεσπόταις, καὶ τιθεῖ σπόρτουλον νο ιβ' εἰς τὸ ἀντιμίσιον, καὶ ἅπτει κηροὺς, καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸ κελλίον αὐτῆς. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν ἑορτῇ οὐ γίνεται, εἰ μὴ ἐν κυριακῇ παγανῇ.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. Ν.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ πραιποσίτου.

Ἐν ἡμέρᾳ ἀλλαξίμων, ὅτε κελεύσωσιν οἱ δεσπόται δέξασθαι σίκρετον ἐπὶ προκένσου, ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπόται τὰ διβητήσια αὐτῶν, καὶ τὰς χλαμύδας, καὶ τὰ στέμματα, καὶ καθέζονται ἐν τῷ σένζῳ εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον, καὶ εἰσέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου ἀπὸ πλαγίου, ὡς ἔστιν ἡ συνήθεια, καὶ ἵστανται κονσιστώριον. Καὶ νεύουσιν οἱ δεσπόται, κἄν τε πραιπόσιτος ἕτερός ἐστι, κἂν πριμικήριος, καὶ ἐπαίρει τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι πραιπόσιτον, καὶ εἰσάγει αὐτὸν κατὰ παντὸς μέσον τοῦ σεκρέτου, τοῦ κονσιστωρίου, τοῦ κουβουκλείου. Καὶ πίπτει, καὶ εἰσάγει αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ ὑποποδίου τῶν δεσποτῶν, καὶ πίπτει, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ γόνατα τοῦ μεγάλου δεσπότου, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἵστανται ὥσπερ π. Καὶ ἀναστὰς ἐξαπλοῖ τὰς χεῖρας, καὶ λαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν πλάκας ἄνευ κωδικελλίων, καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ὀπισθοποδεῖ μικρὸν ἀπὸ τοῦ σένζου, καὶ εὐθέως ἀπευχαριστοῦσι πάντες οἱ τοῦ κουβουκλείου. Καὶ πάλιν προσφέρει αὐτὸν ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν, καὶ πίπτει καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τῶν δεσποτῶν, καὶ ἀπευχαριστεῖ, καὶ ἐπαίρουσιν αὐτὸν οἱ κουβικουλάριοι καὶ οἱ ὀστιάριοι, καὶ ἐξέρχονται ὀψικεύοντες αὐτὸν μέχρι τοῦ τριπέτωνος, ἔνθα ἵστανται οἱ πατρίκιοι καὶ οἱ λοιποὶ συγκλητικοί, καὶ προσκυνεῖ τοὺς πατρικίους, καὶ οὓς βούλεται, βαστάζων καὶ τὰς πλάκας αὐτοῦ, καὶ πάλιν εἰσέρχεται ὁ αὐτὸς MS. fol. 113. a πραιπόσιτος μετὰ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἵσταται εἰς τὴν καθέδραν τῶν δεσποτῶν, βαστάζων καὶ τὰς πλάκας.

β'. Ὁ δὲ τῆς καταστάσεως εὐτρεπίζει τὰ βῆλα εἰς τὸν τριπέτωνα, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ ὅτε κελεύσωσιν οἱ δεσπόται εἰσελθεῖν τὰ βῆλα τοῦ σεκρέτου, νεύουσι τῷ προβληθέντι πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ δύο ὀστιαρίων, καὶ βεργίων, βαστάζων καὶ τὰς πλάκας. Καὶ εἰσάγει βῆλον ά. τοὺς μαγίστρους, καὶ τὰ λοιπὰ βῆλα, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια. Καὶ ὅταν ἔλθωσιν ὅλα τὰ βῆλα, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ προβληθέντι πραιποσίτῳ, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἐπεύχονται εἰς πολλοὺς χρόνους καὶ ἀγαθούς, καὶ ἐξέρχονται, καὶ πληροῖ πάντα τὰ νούμερα ὁ προβληθεὶς πραιπόσιτος. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι καὶ πατρίκιον εἰ κελεύσωσιν αὐτὸν ποιῆσαι, ἄλλας πλάκας λαμβάνει μετὰ

CAP. L.

Obſervanda in Promotione Praepoſiti.

In die mutationis veſtium, quando domini ſecretum in proceſſione excipere iubent, mutant ipſi dibeteſia, chlamydes et coronas, ſedentque in throno, in chryſotriclinio, at cubicularii a latere, ut mos eſt, ad conſiſtorium conſtituendum intrant. Signo a dominis dato, ſeu alius praepoſitus, ſeu primicerius adſit, ſumit is promovendum praepoſitum, eumque per medium tum ſecreti, tum conſiſtorii, cubiculique inducit. Deinde poſtquam genu flexit, eum ad dominorum ſubſellia conſtituit, procidensque in terram, pedes et genua magni et minoris domini oſculatur: Cubicularii vero ea forma, quam litera Π habet, adſtant. Surgens, manibus expanſis, tabulas ſine codicillis a dominis accipit, eorumque manus oſculatus, paulum a throno retrocedit, ſtatimque omnes cubicularii bene precantur. Deinde iterum ad dominos adductus, procumbit, eorumque pedes ac genua oſculatus, fauſta inſuper apprecatur: quo peracto, eum cubicularii et oſtiarii ſumunt, et ad Tripetonem uſque, ubi patricii ac ceteri ſenatores ſtant, eum comitati, abeunt. Ipſe inclinato corpore patricios, et quoscunque vult, ſalutat, tabulas ſuas portans, iterumque praepoſitus idem cum cubiculo intrat, et ad thronum dominorum, tabulas geſtans, accedit.

II. Cerimoniarius vela in Tripetone, ut mos eſt, ordinat, ac dominis, ut ingrediantur vela ſecreti, iubentibus, ſignum promoto praepoſito dant, qui cum duobus oſtiariis, et virgas gerentibus, tabulasque portans, abit. Mox velum I. magiſtros, ac cetera vela, ut mos eſt, adducit. Quibus omnibus ingreſſis, domini praepoſito ſignum dant, qui dicit, *Iubete*, longaque et bona tempora precati, egrediuntur, omnesque numeros promotus praepoſitus congregat. Sciendum vero eſt, cum, poſtquam ipſum patricium eſſe iuſſerunt, alias ta-

bulas cum codicillis accipere, officium vero, ritusque omnes, ut in ceterorum patriciorum promotione, celebrari.

CAP. LI.

Obſervanda in promotione Praefecti.

Imperator praefectum, quem creare vult, aeque ac praepoſitum vocat, et dicit ad hunc: *abi, et ipſum urbi praefectum impone.* Quem ſumens praepoſitus, ſago rubro induit, ſtatimque ſilentiarium ad convocandum omnem civitatis magiſtratum in conſiſtorium, mittit, praepoſitus cum praefecto per Lauſiacum et ſcalas, perque ianuam, quae ad fiſcum privatum ducit, egreditur, indeque cum proceſſione per porticum et apſidem uſque ad Auguſteum tranſit, ubi uterque expectans, dum magiſtratus praeſto ſit, adſidet. Silentiarii vero advenientes et nunciantes, magiſtratum in conſiſtorio adeſſe, rurſus a praepoſito mandatum, de magiſtratu in onopodem deducendo, accipiunt. Tunc praepoſitus praefectum ſumit, et egreſſus ex Auguſteo, per ſtenum tranſit, praefectus intra portam ad onopodem ducentem manet, ac ſolus exit, ubi magiſtratus ſtat, cui ab Imperatore de aequitate ſervandisque legibus praecepta, tradit.

II. Poſt hoc colloquium praepoſitus cerimoniarium iubet, velum aperiat, praefectumque advocet: quem egreſſum praepoſitus civitati, praefectum patremque urbis, tradit. Poſtea praepoſitus ab onopodio ad palatium revertitur, cerimoniarius autem cum ſilentiariis praefectum adſumit, eumque in conſiſtorium ducit, ubi eum praefecti veſte, camiſio ſcilicet, pelonio, et loro, pedes vero caligis induit. Deinde cerimoniarius cum civitate, populoque duarum factionum, qui eum omnes paululum praecedunt, per excubias ſcholasque, inter acclamationes dicentium: *N. N. Praefectus eſt*, tranſeunt. Si Patricius eſt, acclamant ita: *N. N. praefectus eſt et patricius* etc. Atque ſic ad magnam eccleſiam per ſanctum puteum abit, cereisque accenſis, et precatus, domum revertitur.

A τῶν κωδικέλλων, καὶ πληροῦται τότε ἡ ἀκολουθία, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν πατρικίων.

ΚΕΦ. ΝΑ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Ὑπάρχου.

Προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς, ὃν ἂν βούλεται προσκαλέσασθαι ὕπαρχον, προσκαλεῖται καὶ τὸν πραιπόσιτον, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν, ἄπελθε, καὶ πάρελθε αὐτὸν ὕπαρχον πόλεως. Παραλαβὼν δὲ αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος, περιβάλλει αὐτὸν σαγίον ῥοῦν, καὶ εὐθέως ἀποστέλλει σιλεντιάριον, προσκαλέσασθαι τὴν πολιτικὴν κατάστασιν ἅπασαν ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος μετὰ τοῦ ὑπάρχου διὰ τοῦ Λαυσιακοῦ, καὶ τῶν σκαλίων, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ μονοθύρου, τοῦ ὄντος εἰς τὸ εἰδικὸν, καὶ ἐκεῖθεν δορυφορούμενος, διελθὼν διὰ τῶν διαβατικῶν, καὶ τῆς ἀψῖδος, εἰσέρχεται μέχρι τοῦ Αὐγουστέως, καὶ καθέζονται ἀμφότεροι ἐκεῖσε, ἐκδεχόμενοι μέχρις ἂν καταλάβῃ τὸ πολίτευμα. Τῶν δὲ σιλεντιαρίων ἐλθόντων, καὶ ἀπαγγειλάντων, ὡς ὅτι πάρεστι τὸ πολίτευμα ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, λαμβάνουσι πάλιν οἱ αὐτοὶ σιλεντιάριοι πρόσταξιν παρὰ τοῦ πραιποσίτου, πρὸς τὸ ἀπαγαγεῖν τὸ πολίτευμα εἰς τὸν ὀνόποδα. Τότε λαβὼν ὁ πραιπόσιτος τὸν ὕπαρχον, καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ Αὐγουστέως, διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ, καὶ μένει ὁ ὕπαρχος ἔνδον τῆς πύλης, τῆς ἐξαγούσης πρὸς τὸν ὀνόποδα, ἐξέρχεται μόνος, ἔνθα ἵσταται τὸ πολίτευμα, καὶ λέγει αὐτοῖς, ἃ ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ βασιλέως εὐθείας ἕνεκα, καὶ νομίμων διακράτησιν. MS. fol. 113. b.

β'. Μετὰ δὲ τὴν διαλαλίαν κελεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, ἀνοῖξαι τὸ βῆλον, καὶ προσκαλεῖται τὸν ὕπαρχον, κἀκείνου ἐξελθόντος, παραδίδωσιν αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος τῇ πολιτείᾳ ὕπαρχον καὶ πατέρα πόλεως, καὶ εἶθ᾽ οὕτως ἀπὸ τοῦ ὀνόποδος ὑποστρέφει ὁ πραιπόσιτος ἐν τῷ παλατίῳ, ὁ δὲ τῆς καταστάσεως μετὰ τῶν σιλεντιαρίων λαμβάνει τὸν ὕπαρχον, καὶ εἰσάγει αὐτὸν ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ ὑπαλλάσσει αὐτὸν τὴν τοῦ ὑπάρχου στολὴν, ἤγουν τὸ καμίσιον, καὶ τὸ πελώνιον, καὶ τὸ λῶρον, καὶ ὑποδύει αὐτὸν καὶ τὸ καλίγιον. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ τοῦ πολιτεύματος, καὶ τῶν δημοτῶν τῶν δύο μερῶν, ὀλίγον ὀψικεύοντες αὐτὸν, διέρχεται διά τε τῶν ἐξκουβίτων καὶ τῶν σχολῶν ἀκτολογούμενος ὑπ᾽ αὐτῶν, λεγόντων αὐτῶν, ὁ δεῖνα εἰσὶ ὕπαρχος, ἐὰν δέ ἐστι πατρίκιος, ἀκτολογοῦν οὕτως· ὁ δεῖνα εἰσὶ ὕπαρχος, εἰσὶ καὶ πατρίκιος, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως εἰσέρχεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ διὰ τοῦ ἁγίου φρέατος, καὶ ἅψας κηροὺς, καὶ εὐξάμενος, ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

ΚΕΦ. ΝΒ.

Ἀκτολογία τῶν δήμων ἐπὶ τῆς Ὑπάρχου προαγωγῆς.

Τῆς συνήθους τάξεως τελουμένης ἐν τῷ παλατίῳ ἐπὶ τῇ τοῦ ὑπάρχου προαγωγῇ, καὶ τοῦ πραιποσίτου τοῦτον ἐξάγοντος διὰ τοῦ τρικόγχου, καὶ τῆς ἀψῖδος, εἰς τὸν Αὐγουστέα, ἀπέρχονται ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, καὶ δὴ πάσης τῆς τάξεως τοῦ πραιποσίτου ἐν τῷ ὀνοποδίῳ ἀπερχομένης, παραδίδωσιν ὁ πραιπόσιτος πατέρα πόλεως τὸν προβληθέντα ὕπαρχον. Εἶτα ἐπαίρει αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ εἰσφέρει αὐτὸν ἐν τῷ κονσιστωρίῳ τῷ χειμερινῷ, καὶ ἐνδύει αὐτὸν τὸ καμήσιον, καὶ τὸ λῶρον, καὶ ὑποδύεται καλίγιον, καὶ ἔρχεται ἐπὶ τὸν MS. fol. 114. 2. μάκρωνα τῶν καδιδάτων, ὀψικευόμενος ὑπὸ πάσης τῆς τάξεως τοῦ πραιτωρίου, ἕως τῶν χαλκῶν πυλῶν τῶν κορτίνων. Καὶ λέγει ὁ ἀδμησσιονάλιος στῆτω· καὶ κρατεῖ ὁ νουμεράριος τὸ βῆλον, καὶ λέγει· Λεβὰ ὕπαρχε προφέκτως λῶκ, καὶ πάλιν λέγει ὁ ἀδμησσιονάλιος, ἅπερ φανοβολεῖ ὁ νουμεράριος. Καὶ ἐξέρχεται ὁ ὕπαρχος, καὶ διέρχεται διὰ τῶν σχολῶν, ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων.

β΄. Τὸ δὲ μέρος τῶν Βενέτων ἵσταται εἰς τοὺς λύχνους, ἐκδεχόμενον τὸν ὕπαρχον, καὶ πρὸ τοῦ φθάσαι αὐτὸν εἰς τὸν τοῦ Βενέτου δῆμον, λέγει ὁ δῆμος ποίημα δρομικὸν ἦχ. δ΄. Οἱ ἐκ Θεοῦ κραταιούμενοι ταῖς νίκαις, κοσμοπόθητοι δεσπόται τῶν ῥωμαίων, σὲ, ὡς γνησιοπόθητον καὶ πιστότατον δοῦλον, προσεβίβασαν ἀξίως ἐν ὑπερτέραις ἀξίαις, ἀσπαθάριον ἔντιμον, καὶ εὐγενῆ ἐκ προγόνων, καὶ εἰς ὑπέρτιμον δόξαν τῇ τοῦ ὑπάρχου ἀνύψωσαν ἀξίᾳ. Καὶ μετὰ τὸ στῆναι τὸν ὕπαρχον εἰς τὸν εἰωθότα τόπον τῆς αὐτοῦ στάσεως, λέγει ὁ δῆμος· πρὸ πάντων εὐφημήσωμεν τοὺς δεσπότας τῆς οἰκουμένης· οἱ κράκται· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ΄. οἱ κράκται· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα τῶν εὐσεβεστάτων Αὐγουστῶν πολλὰ τὰ ἔτη· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ΄. εἶθ᾽ οὕτως λέγει ἄκτα ἀπὸ φθογγῆς· τίς οὐκ ἔχει ἐπὶ πλεῖον δοξάσαι ἐκ γ΄. τὸν μόνον ἀθάνατον βασιλέα, ἐκ γ΄ τὸν τοιούτους διδωκότα ὑμῖν δεσπότας. ἐκ γ΄· προνοούμενος ἑκάστῳ τὴν σωτηρίαν. ἐκ γ΄. καὶ προβιβάζων ἀξίαν τοῖς ἀξίοις· ἐκ γ΄. καὶ σὲ ὁ δεῖνα ἐτίμησαν παραδόξως ἐκ γ΄. τῇ τοῦ ὑπάρχου περιδόξῳ ἀξίᾳ. ἐκ γ΄. ἀλλ᾽ ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης τοὺς χρόνους αὐτῶν πληθύνει σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις.

γ΄. Εἶτα λέγουσιν οἱ κράκται· εὐφημήσωμεν κατὰ χρέος τὸν ὕπαρχον ῥωμαίων· εἴσε ὁ δεῖνα, εἴσε ὁ δεῖνα, εἴσε ὕπαρχος, εἴσε, καὶ εἶθ᾽ οὕτως λέ-

CAP. LII.

Acta et Acclamationes Factionum in promotione Praefecti.

Conſueto promotionis praefecti ritu in palatio peracto, cum eum praepoſitus per Triconchum et Apſidem ad Auguſteum eduxit, in Onopodium abeunt, quo poſtquam omnis ordo praepoſiti pervenit, praepoſitus patrem urbis promotum praefectum conſtituit. Deinde cerimoniarius eum ſumit, inque conſiſtorium hibernum ducit, ubi camiſio, loro, caligisque indutus, ad porticum candidatorum venit, ab omni praetorii ordine ad aeneas uſque cortinarum portas ſtipatus, admiſſionali dicente: *Sta*, tenetque numerarius veſum, et *Leva te Hyparche Praefecte loco*, inquit, ſtatimque admiſſionalis dicta a numerario repetit. Praefectus abit, perque ſcholas, a dictis circumdatus, tranſit.

II. Factio Veneta ſtat ad Lychnos, praefectum excipiens, qui priusquam ad eam pervenit, dicit populus curſorium carmen toni IV: *Per Deum victoriis inſignes, deſiderium orbis, domini Romanorum, te, ut ab omnibus expetitum, fideliſſimum ſervum, merito in ſumma dignitate collocarunt, illuſtrem et nobilem genere maiorum Protoſpatharium, teque ad excelſum honorem officii praefecti provexerunt.* In ſolito autem loco ſtationis ſuae praefecto collocato, populus dicit: *Ante omnia concelebremus univerſi dominos:* Cantores: *N. N. magnis Imperatoribus et Auguſtabus piiſſimis multos annos*, populus eadem ter, poſtea magna voce acclamat: *Quis nollet vehementer collaudare*, ter; *ſolum immortalem Regem*, ter; *qui tales nobis dominos dedit*, ter; *Omnium proſpiciens ſaluti*, ter; *et dignitatem dignis tribuens*, ter; *et te N. ſplendide honorarunt*, ter; *excelſa praefecti dignitate*, ter; *At omnium creator et dominus tempora eorum cum Auguſtabus et Porphyrogenitis augeat.*

III. Poſtea cantores dicunt: *Laudemus ex debito praefectum Romanorum, euge N. euge N. euge N. Praefectus es:*

Deinde cantores: *Bene veniſti, famule a Deo coronatorum.* Populus: *Bene veniſti:* Cantores: *Bene veniſti, a beneficis dominis promote:* Populus: *Bene veniſti.* Cantores: *Bene veniſti, nobili genere illuſtris:* Populus: *Bene veniſti.* Cantores: *Bene veniſti N. Romanorum Praefecte*, populus: *Bene veniſti* [a]. Cantores: *At omnium autor et dominus te, Praefecte, multa tempora conſervet.* Poſtea tribunus praefecto libellum tradit, et cantores dicunt: *Bene veniſti, deſiderium principum.* Populus: *Bene veniſti.* Cantores: *Bene veniſti N. Romanorum Praefecte:* populus: *Bene veniſti.* Cantores: *Bene veniſti ad factionem tui amantem:* populus: *Bene veniſti.* Cantores: *Digne te amarunt Domini:* populus: *Bene veniſti:* Cantores: *ut praeclarum et dignum*, populus: *Bene veniſti.* Cantores: *Omnium autor et dominus te, Praefecte, diu conſervet!*

A γυσιν οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες θεοστέπτων ὁ δῦλος. ὁ λαός, καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες, πρόβολε εὐεργετῶν. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες ὁ εὐγενὴς ἐκ προγόνων· ὁ λαός, καλῶς ἦλθες οἱ κράκται καλῶς ἦλθες ὁ δεῖνα ὕπαρχε τῶν ῥωμαίων. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες· οἱ κράκται· ἀλλ᾽ ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης φυλάξει σε, ὕπαρχε, εἰς πλήθη χρόνων. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιδίδωσι λιβελλάριον ὁ δήμαρχος τῷ ὑπάρχῳ, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες, ποθεινὲ τῶν ἀνάκτων. ὁ λαός, καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες, ὁ δεῖνα ὕπαρχε τῶν ῥωμαίων· ὁ λαός, καλῶς ἦλθες [a]. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες εἰς φιλοῦντά σε δῆμον. ὁ λαός, καλῶς ἦλθες· οἱ κράκται· ἀξίως σε ἠγάπησαν οἱ δεσπόται. ὁ λαός, καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· ὡς ὄντα καθαρὸν καὶ ἐπάξιον· ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· ἀλλ᾽ ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης φυλάξει σε, ὕπαρχε, εἰς πλήθη χρόνων. MS. fol. 114. b. B

IV. Abeuntem praefectum praecedit populus, curſorium carmen toni IV canens: *Per Deum victoriis inſignes:* (ſupra id retulimus) et eum ad praſinam factionem abducunt, ibi enim carmen completur: quo facto, cantores: *Unus Deus ſanctus ſervet praefectum!* populus eadem ter, Praſinorum factio eum in ſcholis excipit, cuius factionis ritus et ordo idem ac Venetae eſt, tranſitque per chytum chalces, et ſanctum puteum intrans, cereos accendit. Sciendum vero, Patriarcham preces pro praefecto eodem, ac pro patriciis, modo dicere. Praefectus ſcamnum patriciorum intrat, ubi cerimoniarius lorum ipſi et pelonium induit; egreditur per latus templi ad partem metatorii, in horologium, ubi equus albus collari ornatus, calamarium et officiales cum ſuis peloniis adſunt: deinde equo conſcenſo, praefectus in praetorium abit, quo cum pervenit, inque ſella ſua conſedit, officiales aeque ac cives exclamant: *dignus, dignus, dignus, multi anni Imperatoribus!* et cetera acclamationis, cui adiiciunt in fine: *et*

δ'. Καὶ ἀποκινοῦντος τοῦ ὑπάρχου, ὀψικεύει ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ δῆμος, λέγων τὸ δρομικὸν ποίημα ἦχ. δ'. οἱ ἐκ Θεοῦ κραταιούμενοι ταῖς νίκαις. Προεγράφη· καὶ ἀπάγουσιν αὐτὸν ἕως τῆς ἀρχῆς τῶν πρασίνων, μέχρι γὰρ τῶν ἐκεῖσε πληροῦται τὸ ποίημα, καὶ πληρωθέντος λέγουσιν οἱ κράκται· ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος σώσει τὸν ὕπαρχον· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. καὶ δέχεται τοῦτον τὸ μέρος τῶν πρασίνων εἰς τὰς σχολάς, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία, καὶ ἡ τάξις τῆς ἀρχῆς, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν βενέτων, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ χυτοῦ τῆς χαλκῆς, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ, καὶ ἅπτει κηρούς. Ιστέον, ὅτι ὁ πατριάρχης εὐχὴν τοῦ ὑπάρχου ποιεῖ κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον τῶν πατρικίων. Καὶ μετὰ τοῦτο εἰσέρχεται εἰς τὸ σκάμνον τῶν πατρικίων, καὶ ἐκεῖ ἐνδύει αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως τό τε λῶρον καὶ τὸ πελώνιον, καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ναοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ τοῦ μητατωρίου μέρος, εἰς τὸ ὡρολόγιον, ἔνθα ἵσταται ὁ λευκὸς ἵππος μετὰ τοῦ χαλώματος, καὶ τὸ καλαμάριον, καὶ οἱ ταξεῶται μετὰ τῶν πελωνίων αὐτῶν· καὶ καβαλλικεύει ὁ ὕπαρχος, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ αὐτοῦ ἀνελθόντος, καὶ καθισθέντος ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ θρόνου, λέγουσιν οἱ τῆς τάξεως, καὶ τῆς πόλεως· ἄξιος, ἄξιος, ἄξιος, πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων, καὶ τὰ ἑξῆς τῆς εὐφημίας· ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ εὐφημίᾳ λέγουσι, καὶ τοῦ προβληθέντος, C D

a) Schol. Dum factio dicit: *Bene veniſti N. praefecte.* praefectus populum eiusque tribunum adorat, quo modo et populus ipſi reverentiam exhibet.

a) ΣΧΟΛ. Ιστέον, ὅτι τοῦ δήμου λέγοντος· Καλῶς ἦλθες ὁ δεῖνα ὕπαρχε, προσκυνεῖ ὁ ὕπαρχος πρὸς τὸν δῆμον καὶ τὸν δήμαρχον, ὁμοίως καὶ ὁ δῆμος πρὸς αὐτὸν ποιεῖ τὸ σέβας.

MS. fol. 115. a θέντος. Καὶ ἐνθ' οὕτως πάλιν καβαλικεύει τὸ χαί- A σαμα, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν προῤῥηθέντων.

promoto. Sic rurſus conſcenſo equo ſtipatus a dictis, domum abit.

ΚΕΦ. ΝΓ.

Οσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Κοιαίστωρος.

Κελεύουσιν οἱ δεσπόται ζητῆσαι τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι κοιαίστωρα, καὶ ἐὰν εὑρεθῇ, ζητοῦσι τὸν πραιπόσιτον μετὰ τοῦ προβαλλομένου, καὶ παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος παρὰ τῶν δεσποτῶν, ἵνα ἀπελθὼν προβάλληται αὐτὸν κοιαίστωρα. Καὶ ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος, ὀψικευόμενος ὑπὸ κουβικουλαρίων καὶ σιλεντιαρίων, ἢ ἐν τῷ B ἡμικυκλίῳ, ἢ ἐν τῇ θερμάστρᾳ, καὶ ζητεῖ τοὺς ἀντιγραφέας, καὶ καγκελλαρίους, καὶ παραδίδωσιν αὐτοῖς αὐτὸν κοιαίστωρα, καὶ ἐπεύχονται τοὺς δεσπότας, καὶ ἀναχωροῦσι. Καὶ εὐθέως ὁ προβληθεὶς ἀποστέλλει ἀντάρειον αὐτοῦ, μετά τε τοῦ χοσβαίτου τοῦ βεστιαρίου, καὶ ἐπαίρει τὴν στολὴν τοῦ κοιαίστωρος τοῦ διαδεχθέντος, καὶ ὅτε εἰσὶν ἀλλάξιμα ἐν τῇ προελεύσει, ἀλλάσσει κἀκεῖνος.

CAP. LIII.

Obſervanda in Promotione Quaeſtoris.

Mandato dominorum quaeſtor promovendus quaeritur, eoque invento, praepoſitum cum promoto quaerunt, quem praepoſitus a dominis, ut abiens quaeſtorem eum conſtituat, ſecum abducit. Ipſe a cubiculariis ac ſilentiariis ſtipatus, aut in hemicyclium, aut ad Caminum abiens, ſcriniorum magiſtros et cancellarios quaerit, qui, quaeſtore ſibi tradito, fauſta dominis precati, abeunt. Statim promotus primum notarium ſuum cum Chosbaita Veſtiarii mittit, et ſumit veſtem deſignati quaeſtoris, cumque mutationes in proceſſione fiunt, ipſe quoque veſtes mutat.

ΚΕΦ. ΝΔ.

Οσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Δημάρχου.

Πρὸ μιᾶς ἡμέρας λαμβάνει ἀπόκρισιν ὁ πραιπό- C σιτος παρὰ τῶν δεσποτῶν περὶ τοῦ βουλομένου προβληθῆναι δημάρχου, καὶ λέγει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος ἀποστέλλει ἀδμηνσουνάλιον, ἵνα μηνύσῃ τοῖς τοῦ μέρους, τουτέστι τῷ δευτερεύοντι, τῷ γειτονιάρχῃ, καὶ τοῖς λοιποῖς ἄρχουσι τοῦ μέρους, καὶ τὰ πρωτεῖα αὐτῶν, ὅπως τῇ ἑξῆς ἔλθωσιν ἐν τῷ κονσιστωρίῳ μετὰ σαγίων. Καὶ τὸ πρωΐ, ὅτε συμφθάσωσι, καὶ ἔλθωσιν οἱ τῶν μερῶν ἐν τῷ κονσιστωρίῳ μετὰ σαγίων αὐτῶν, μηνύεται ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ ἀνάγει τοῖς δεσπόταις, καὶ παραλαμβάνει ὁ πραιπόσιτος παρὰ τῶν δεσποτῶν, ὃν βούλεται προβάλλεσθαι δήμαρχον. Καὶ εὐθέως ἐξέρχεται ὀψικευόμενος ὑπὸ κουβικουλαρίου, καὶ αὐτὸς ὁ προβληθεὶς μετ' αὐτοῦ, D καὶ ἀνέρχεται διὰ τοῦ λαυσιακοῦ, καὶ τοῦ ἔρωτος, καὶ τῆς δάφνης εἰς τὸν αὐγουστέα, καὶ καθίζεται ἐκεῖσε. Καὶ ἀπέρχεται σιλεντιάριος, καὶ προσκαλεῖται τὸ μέρος, καὶ ἀπέρχονται πάντες ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, φοροῦντες τὰ σαγία, καὶ ἵστανται ἐκεῖσε. Καὶ ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίων τῶν ὄντων ἑβδομαρίων,

MS. fol. 115. b. φοροῦντες ἀμφότεροι σαγία ῥοῦσα, ὁμοίως καὶ κουβικουλάριος, ὀψικεύων τὸν πραιπόσιτον, ὁμοίως καὶ ὁ προβληθείς, φορῶν σαγίον ῥοῦσον, ἀκολουθεῖ

CAP. LIV.

Obſervanda in promotione Demarchi.

Pridie unius diei praepoſitus a dominis reſponſum de eo, qui tribunus fieri cupit, accipit, idque cerimoniario refert, qui per admiſſionalem factioni, hoc eſt ſecundicerio, gitoniarchae ac reliquis factionis praefectis indicat, ut principes ſequenti die in conſiſtorium cum ſagis veniant. Mane igitur, quando factionarii cum ſagis ſuis in conſiſtorium convenerunt, congregatique ſunt, praepoſitus a cerimoniarum magiſtro admonitus, dominos de eo certiores facit, qui praepoſito, quem tribunum creare velint, indicant. Is ſtatim a cubiculario ſtipatus, una cum promoto exit, per Lauſiacum, Erotem et Daphnem in Auguſteum adſcendit, ibique ſedet. At ſilentiarius, factionem advocaturus, abit, et omnes in onopodium ſaga ferentes, conveniunt, et ibi ſubſiſtunt. Praepoſitus et cerimoniarius cum ſilentiariis, qui per eam ſeptimanam officio funguntur, ſaga rubra geſtantes, progrediuntur: Cubicularius vero praepoſitum comitatus, unaque promotus, ſa-

go rubro indutus, praepoſitum a tergo A ſequitur, ſagum autem in Auguſteum uſque geſtat.

II. Deinde praepoſitus in onopodium aſcendit, et, ut mos eſt, tribunum promotum factioni tradit, dicens: *Iubent domini, hunc tribunum accipiatis:* factio dominis fauſta precatur, ſumentesque promotum tribunum, cum ad conſiſtorium uſque comitantur. Intrat ille, cereisque in cruce accenſis, eccleſiam Domini petit, ibique cereos accendit, ac in obſequio per cortinas abit, eique in loco ſuo a porta chalces ad milium omnes felicia apprecantur. B Promotus, ſago indutus, equo vehitur, praecedente cum factione, quae etiam ſaga rubra et ſcaramangia fert. Sic ad ſtabulum factionis procedit, eiusque equos conſpicatus, domum in ſolenni pompa equo vehitur, caballarii ſecundicerii, ſeu vicarii, gitoniarcha, et notarii, ſcaramangiis induti, ipſum ſequuntur. Ceterum obſervandum eſt, in aedibus promoti gitoniarcham, notarium ac reliquos expectare, et cum factione promoto gratulantes in atrio eius, ut mos eſt, adeſſe, ubi ſecundicerium, gitoniarcham, notarium, ac ceteros praefectos et principes ad convivium vocat. C Atque idem ritus ab altera etiam factione obſervatur.

ὀπίσω τῦ πραιποσίτυ, τὸ δὲ σαγίον φορεῖ εἰς τὸν αὐγυςέα.

β´. Καὶ ἀνέρχεται ὁ πραιπόσιτος ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, καὶ καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια, παραδίδωσι τὸν προβληθέντα δήμαρχον, λέγων τῷ μέρει· κελεύουσιν οἱ δεσπόται, παραλάβετε αὐτὸν δήμαρχον, καὶ ἐπεύχονται οἱ τῦ μέρους τὺς δεσπότας, καὶ λαμβάνουσι τὸν προβληθέντα δήμαρχον, ὀψικεύοντες αὐτὸν μέχρι τῦ κονσιςωρίυ. Καὶ εἰσέρχεται ὁ προβληθεὶς, καὶ ἅπτει κηρὺς ἐν τῷ ςαυρῷ, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὴν τῦ Κυρίυ ἐκκλησίαν, καὶ ἅπτει κἀκεῖσε κηρὺς, καὶ ἀπέρχεται ὀψικευόμενος διὰ τῶν κορτινῶν, καὶ εὐφημῦσιν αὐτὸν εἰς τὸν τόπον αὐτῦ, ἀπὸ τῆς χαλκῆς μέχρι τῦ μιλίυ. Καὶ καβαλικεύει ὁ προβληθεὶς ἀπὸ σαγίυ, καὶ ὀψικεύεται ὑπὸ τῦ μέρυς, φορῦντων κἀκείνων σαγία ῥοῦσ, καὶ σκαραμάγγια. Καὶ ἀπέρχεται οὕτως μέχρι τῦ ςάβλυ τῦ μέρυς, καὶ θεωρεῖ τὺς ἵππους αὐτῦ, καὶ καβαλικεύει, καὶ ἀπέρχεται ὀψικευόμενος μέχρι τῦ οἴκυ αὐτῦ, ἀκολυθύντων καβαλλαρίων τῦ δευτερεύοντος, καὶ τῦ γειτονιάρχυ, καὶ τῦ νοταρίυ, φορύντων σκαραμάγγια. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι προλαμβάνουσιν εἰς τὸν οἶκον τῦ προβληθέντος, ὁ αὐτῦ γειτονιάρχης καὶ ὁ νοτάριος, καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ ἵςανται μετὰ τῦ μέρυς, εὐφημῦντες τὸν προβληθέντα, εἰς τὸν πυλῶνα αὐτῦ, καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ καλεῖ τὸν δευτερεύοντα, καὶ τὸν γειτονιάρχην, καὶ τὸν νοτάριον, καὶ τὺς λοιπὺς ἄρχοντας, καὶ τὰ πρωτεῖα. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἡ αὐτὴ ἀκολυθία γίνεται καὶ ἐπὶ τῦ ἑτέρυ μέρους.

CAP. LV.

Obſervanda, ſi Imperatori duos Demarchos una conſtituere placuerit.

Duae factiones admonitae in onopodium aſcendunt, et praepoſitus primum tribunum factioni ſuae, pariter et alterum ſuae, tradit. Cetera omnia, ut ſupra dictum eſt, peraguntur. Tunicas vero accipiunt a renuntiatis Tribunis, Venetus Venetam et Tyriam, ita et Praſinus, quoniam hae Imperatoris ſunt.

ΚΕΦ. ΝΕ. MS. fol. 116. b.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, εἰ κελεύει ὁ Βασιλεὺς προβάλλεσθαι δύο δημάρχυς ἐν τῷ ἅμα.

Μηνύονται καὶ ἀνέρχονται τὰ δύο μέρη ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, καὶ παραδίδωσιν ὁ πραιπόσιτος τὸν πρῶτον δήμαρχον εἰς τὸ μέρος αὐτῦ, ὁμοίως καὶ τὸν D ἕτερον εἰς τὸ μέρος αὐτῦ· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα τελεῖται, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται. Τὰ μὲν χλανίδια ἐπαίρουσιν οἱ δήμαρχοι ἀπὸ τῶν διαδειγμένων δημάρχων, ὁ βένετος βένετον καὶ τύριον, καὶ ὁ πράσινος ὁμοίως, ἐπειδὴ βασιλικά εἰσι.

CAP. LVI.

Obſervanda in promotione Secundicerii.

Domini praepoſito de promotione Secundicerii mandatum dant, et mittit

ΚΕΦ. Νϛ´.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Δευτερεύοντος.

Κελεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ περὶ προβολῆς δευτερεύοντος, καὶ ἀποςέλλει ὁ πραι-

πόσιτος σιλεντιάριον, καὶ ζητεῖ τὸν δήμαρχον, καὶ ἐὰν εὑρεθῇ, δίδωσιν ἀπόκρισιν τοῖς δεσπόταις, καὶ οἱ δεσπόται παραδιδοῦσι τῷ πραιποσίτῳ ὃν βούλονται προβάλλεσθαι δευτερεύοντα. Καὶ ἐξέρχεται ὀψικευόμενος ὑπὸ κουβικουλαρίων καὶ σιλεντιαρίων τῶν ὄντων ἑβδομαρίων, καὶ παραδιδοῦσι τὸν δευτερεύοντα τῷ δημάρχῳ, καὶ ἐπεύχονται τοῖς δεσπόταις. Προβάλλεται δὲ ἢ ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ, ἢ ἐν τῇ θερμάστρᾳ, εἰ δὲ ἀσθενεῖ ὁ δήμαρχος, ἐπαίρει αὐτὸν ὁ ἑβδομάριος σιλεντιάριος παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ δημάρχου, καὶ παραδίδωσι τῷ δημάρχῳ τὸν δευτερεύοντα. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὅτε ὁ πραιπόσιτος παραδίδωσι τῷ σιλεντιαρίῳ τὸν δευτερεύοντα, εὑρίσκονται καὶ οἱ τοῦ μέρους ὁ γειτονιάρχης, ὁ νοτάριος, ἤτοι ὁ χαρτουλάριος, ὁ ποιητὴς, ὁ μελιστὴς, [MS. fol. 117. a.] καὶ ὁ μαΐστωρ, ἵνα καὶ αὐτοὶ παραλάβωσιν αὐτὸν παρὰ τοῦ πραιποσίτου. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι οἱ δύο δευτερεύοντες τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν ἔχουσι, τοῦ βενέτου καὶ πρασίνου.

praepoſitus ſilentiarium, ut tribunum quaerat: quo reperto, reſponſum ad dominos perfert, hi praepoſito, quem ſecundicerium conſtituere volunt, tradunt. Ipſe egreditur, a cubiculariis et ſilentiariis, qui ea ſeptimana illo munere funguntur, ſtipatus, hi ſecundicerium tribuno tradunt, dominisque fauſta apprecantur. Promovetur autem vel in hemicyclio, vel in camino, ſi autem tribunus morbo laborat, ſilentiarius, qui per illam ſeptimanam officio fungitur, eum a praepoſito ſuſcipit, et abiens ad tribuni aedes, ipſi ſecundicerium tradit. Obſervandum vero eſt, quod dum praepoſitus ſecundicerium ſilentiario traditurus eſt, factionis gitoniarcha, notarius, ſeu chartularius, poeta, muſicus et magiſter, ut ipſi quoque eum a praepoſito accipiant, adſint. Ceterum utriusque factionis, Venetae et Praſinae, ſecundicerius eodem ritu creatur.

ΚΕΦ. ΝΖ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Συμπόνων καὶ Λογοθετῶν.

Κελεύουσιν οἱ δεσπόται προβάλλεσθαι αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ὁ πραιπόσιτος οὐκ ἐξέρχεται, ἀλλ᾽ ἀποστέλλει σιλεντιάριον, τὸν ἔχοντα ἑβδομάδα, ἐν τῇ προελεύσει τοῦ ἱπποδρόμου, ἵνα ἴδῃ ἐὰν ἔστιν ὁ ὕπαρχος ἐκεῖσε. Καὶ εἰ μὲν ἔστι, εἰσέρχεται ὁ σιλεντιάριος, καὶ δίδωσιν ἀπόκρισιν τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ὁ πραιπόσιτος ἀνάγει τοῖς δεσπόταις, καὶ παραλαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι σύμπονον. Καὶ ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος ὀψικευόμενος ὑπὸ κουβικουλαρίων καὶ σιλεντιαρίων, καὶ ζητοῦσι τὸν ὕπαρχον ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῶν σκύλων, καὶ παραδιδοῦσιν αὐτῷ σύμπονον, καὶ ἐπεύχονται τοῖς δεσπόταις, καὶ ἐξέρχονται. Ἐὰν δὲ οὐκ εὑρεθῇ ὁ ὕπαρχος ἐν τῇ προελεύσει, ζητεῖται παρὰ τοῦ διατρέχοντος, καὶ εἰ μὲν ἔλθῃ πρὸ τοῦ ἀκκουβίσαι τοὺς δεσπότας, ἀναγγέλλει ὁ πραιπόσιτος τοῖς δεσπόταις, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, παραδιδοὺς αὐτὸν ἐν τῇ θερμάστρᾳ. Εἰ δὲ συμβῇ ἀσθενεῖν τὸν ὕπαρχον, παραδιδοῦσιν οἱ δεσπόται τὸν σύμπονον τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξελθὼν ὁ πραιπόσιτος ζητεῖ, ἐὰν ἔστι λογοθέτης, ἢ καὶ ἕτερος σύμπονος, καὶ παραδιδοῦσιν αὐτὸν ἐνώπιον αὐτῶν τῷ σιλεντιαρίῳ, τῷ ὄντι ἑβδομαρίῳ, ὅπως ἀπελθὼν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ὑπάρχου, παραδῷ

CAP. LVII.

Obſervanda in Promotione Aſſeſſorum iudicii et Logothetarum.

Domini praepoſito mandant, ut eos renunciet, at is non exit, ſed ſilentiarium, qui per eam ſeptimanam officio illo fungitur, ad proceſſionem Hippodromi mittit, ut, an praefectus ibi ſit, videat. Si adeſt, ſilentiarius intrat, et praepoſito reſponſum dat, is vero admonet dominos, et ab iis aſſeſſoris munere ornandum accipit. Dein praepoſitus in cubiculariorum et ſilentiariorum obſequio procedit, ut praefectum in hemicyclo ſcylorum quaerant, et ipſi aſſeſſorem tradant, fauſtaque dominis precati egrediuntur. Praefecto autem in proceſſione non reperto, a curſore publico quaeritur, et ſi, antequam menſae domini accubuerunt, venit, praepoſitus id dominis annunciat, ſervatoque ritu ſupra memorato, ipſum in camino tradit. Si vero accidit, ut aegrotus ſit praefectus, domini aſſeſſorem praepoſito tradunt, qui egreſſus, quaerit, utrum Logotheta ſit, an alius aſſeſſor? eumque, ipſis praeſentibus, ſilentiario eius ſeptimanae committunt, ut, abiens ad praefecti domum, aſſeſſorem ipſi

radat. Eodem modo et praetorii logotheta conſtituitur, quippe qui aequalem plane, nec maiorem minoremve dignitatem habet.

A αὐτῷ σύμπτωσιν· ὁμοίως καὶ ὁ λογοθέτης τοῦ πραιτωρίου οὕτως προβάλλεται, μὴ ἔχων ἀκολουθίαν ἢ τάξιν πλείω, ἢ ἐλάσσω.

CAP. LVIII.

In Creatione Magiſtri Scriniorum.

Ad mandatum dominorum egreſſus praepoſitus ſilentiarium quaerit, cumque mittit, ut videat, an proceſſerit quaeſtor, quo reperto, reſponſum accipit praepoſitus, id dominis nuntiat, ſumitque ab his ſcriniorum magiſtrum promovendum, et in obſequio egreſſus, ut dictum eſt, quaeſtorem in hemicyclio quaerit, cui ſcribam tradit, unus duove ſint, et felicia dominis apprecati, in proceſſione egrediuntur. Si vero accidit, ut quaeſtor in illa proceſſione non reperiatur, per curſorem a praepoſito miſſum quaeritur, et ſi adeſt, antequam menſae accubuerunt domini, hoc praepoſitus ipſis nuntiat, ſumitque promovendum, et quaeſtori in camino quaeſito, ſcriniorum magiſtrum tradit, fauſtaque apprecati dominis, diſcedunt. Sin contingat, ut quaeſtor aegrotet, ac domini ſcribam creare velint, id eodem modo, ac ſupra de aſſeſſoris promotione dictum eſt, peragitur.

ΚΕΦ. ΝΗ.

Ἐπὶ προαγωγῇ Ἀντιγραφέως.

Κελεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται, καὶ ζητεῖ σιλεντιάριον, καὶ ἀποστέλλει, ἵνα ἴδῃ, ἐὰν προῆλθεν ὁ κοιαίστωρ, καὶ ἐὰν εὑρεθῇ, λαμβάνει ἀπόκρισιν ὁ πραιπόσιτος, καὶ ἀναγγέλλει τοῖς δεσπόταις, καὶ παραλαμβάνει παρὰ B τῶν δεσποτῶν τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι ἀντιγραφέα, καὶ ἐξέρχεται ὀψικευόμενος, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, καὶ ζητεῖ τὸν κοιαίστωρα ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ, καὶ παραδίδωσι τὸν ἀντιγραφέα, κἂν τε εἷς ἐστὶ, κἂν τε δύο, καὶ ἐπεύχονται τοῖς δεσπόταις, καὶ ἐξέρχονται ἐν τῇ προελεύσει. Εἰ δὲ συμβῇ μὴ εὑρεθῆναι τὸν κοιαίστωρα ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει, ζητεῖται παρὰ τοῦ διατρέχοντος, πεμπομένου αὐτοῦ παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ εἰ μὲν ἔλθῃ πρὸ τοῦ ἀκουμβίσαι, ἀναγγέλλει ὁ πραιπόσιτος τοῖς δεσπόταις, καὶ λαμβάνει τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι, καὶ ζητεῖ τὸν κοιαίστωρα ἐν τῇ θερμάστρᾳ, καὶ παραδίδωσιν αὐτῷ τὸν ἀντι- C γραφέα, καὶ ἐπεύχονται τοῖς δεσπόταις, καὶ ἀναχωροῦσιν. Εἰ δὲ συμβῇ ἐν ἀσθενείᾳ εἶναι τὸν κοιαίστωρα, καὶ θελήσουσιν οἱ δεσπόται προβαλέσθαι ἀντιγραφέα, γίνεται πᾶσα ἡ ἀκολουθία, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται ἐπὶ συμπόνῳ. MS. fol. 117. b.

CAP. LIX.

Obſervanda, quando ſpatharocandidatus ad Protoſpatharii dignitatem provehendus eſt.

Mandato a dominis praepoſito dato, futurus protoſpatharius cum ſcaramangio et gladio intrat, ab oſtiario adductus, a protoſpathario eunucho ſuſtentatus. Procumbens humi, pedes et genua dominorum oſculatur, et, poſtquam torquem collo eius impoſuerunt, egreditur.

ΚΕΦ. ΝΘ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν Σπαθαροκανδιδάτου μέλλοντος γίνεσθαι Πρωτοσπαθαρίου.

Κελεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχεται ὁ μέλλων γίνεσθαι πρωτοσπαθάριος ἀπὸ σκαραμαγγίου καὶ σπαθίου, εἰσαγόμενος ὑπὸ ὀστιαρίου, D κρατούμενος ὑπὸ πρωτοσπαθαρίου εὐνούχου. Καὶ πίπτων φιλεῖ τοὺς πόδας, καὶ τὰ γόνατα τῶν δεσποτῶν, καὶ βάλλουσιν οἱ δεσπόται τὸ μανιάκιν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἐξέρχεται.

CAP. LX.

Deductio funeris Imperatoris.

Corpus exanime per caballarium effertur, repoſitaque in XIX. accubitibus, aurea menſa, dicta doloris, ibi col-

ΚΕΦ. Ξ.

Ἐπιτάφιος Βασιλέων.

Ἐξέρχεται τὸ λείψανον διὰ τοῦ καβαλλαρίου, καὶ τίθεται εἰς τὰ ιθʹ. ἀκούβιτα ἡ χρυσῆ τρικλίνη, ἡ ἐπονομαζομένη λύπης, καὶ πρόκειται ἐκεῖ-

ει τὸ

σε τὸ αὐτὸ λείψανον, ἐστεμμένον μετὰ διβητησίου, A καὶ χρυσῆς χλαμύδος, καὶ καμπαγίων, καὶ εἰσέρχονται οἱ τῆς ἁγίας σοφίας γέλωνες καὶ ὁ κλῆρος, ὡσαύτως καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος ἀπὸ σκαραμαγγίων, καὶ ψάλλουσι κατὰ ἀκολουθίαν. Εἶθ' οὕτως νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει ἐκεῖνος· Ἔξελθε Βασιλεῦ, καλεῖ σε Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων· τοῦτο λέγει τρίτον, καὶ παραυτίκα αἴρεται τὸ λείψανον παρὰ τῶν βασιλικῶν, καὶ πάλιν (MS. fol. 118. a.) εἰσφέρουσιν αὐτὸ ἔσω τῆς χαλκῆς, καὶ τιθέασιν αὐτὸ ἐκεῖσε, καὶ ποιοῦσι τὰ ἐξ ἔθους. Καὶ ὅτε ὀφείλει ἀρθῆναι τὸ λείψανον, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ ἄρχεται λέγειν B ἐκ τρίτου τὸ ἔξελθε βασιλεῦ, καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται τὸ λείψανον ἀπὸ τῆς χαλκῆς, βασταζόμενον ὑπὸ βασιλικῶν ἀσπαθαρίων, καὶ διέρχεται διὰ τῆς μέσης, καὶ τὸν τόπον καταλαβὸν, ἐν ᾧ μέλλει κηδευθῆναι, γίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς ψαλμῳδίας, καὶ τὰ συνήθη· Εἶτα νεύει πάλιν ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ ποιεῖται τὴν ἀναφώνησιν οὕτως· Εἴσελθε Βασιλεῦ, καλεῖ σε ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, ἐκ τρίτου. Εἶθ' οὕτως· ἀπόθου τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς σου· καὶ εὐθέως αἴρεται παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ τίθεται στεμμάτιον μετὰ πορφύρας λιτῆς, καὶ τίθεται ἐν τῷ μνημείῳ. Ἰστέον, ὅτι ὁ αὐτὸς τύπος, καὶ ἡ C αὐτὴ τάξις, καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ εἰς τὴν τῆς Αὐγούστης κηδείαν. Χρὴ δὲ τὸν τῆς καταστάσεως ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ τῆς Αὐγούστης λέγειν· Ἔξελθε βασίλισσα, καλεῖ σε ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων.

locatur, corona, dibeteſio, aurea tunica et campagiis ornatum, et ſanctae Sophiae gelones et clerus, aeque ac ſenatus omnis, in ſcaramangiis intrant, canuntque ea, quae canere mos eſt. Poſtea praepoſitus cerimoniarum magiſtro ſignum dat, qui dicit: *Egredere Imperator, Rex te regum et Dominus dominantium vocat:* quo ter repetito, ſtatim a miniſtris Imperatoris tollitur corpus, et in chalcen deportatum, ibi reponitur, omniaque more ſolenni peraguntur. Cum corpus efferri debet, cerimoniario praepoſitus ſignum dat, qui ter dicere incipit: *Egredere Imperator*, et quae ſequuntur, atque ita corpus ab imperatoriis protoſpathariis e chalce exportatum, per mediam tranſit, cumque ad locum, ubi componi debet, pervenit, officium cantus, et cetera, quae inſtitui ſolent, ibi peraguntur. Poſtea cerimoniarius, ſigno a praepoſito dato, ter exclamat: *Intra Imperator, vocat te Rex regum et Dominus dominantium;* deinde ſic: *depone coronam a capite tuo*, et ſtatim haec a praepoſito tollitur, et imponitur faſcia purpurea ſimplex; at illa in monumento reponitur. Sciendum eſt, eundem morem, eundem ritum, eandemque conſuetudinem etiam in Auguſtae funere obſervari. Debet autem cerimoniarius in funere Auguſtae dicere: *Egredere Imperatrix, vocat te Rex regnantium et Dominus dominantium.*

ΚΕΦ. ΞΑ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῆς αἰτήσεως τελουμένης γενεθλίων ἡμέρᾳ τοῦ Βασιλέως.

Προσέρχονται ἅπαντες οἱ ἄρχοντες ἠλλαγμένοι, καὶ ἵσταται ἡ προέλευσις ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ, καὶ τρίτης ὥρας καταλαβούσης, στοιχεῖται τὸ κλητώριον, ἡ δὲ τράπεζα ἵσταται ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ. Καὶ ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς περιβεβλημένος διβητήσιον πορφυροῦν, καὶ καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης, καὶ εἰσέρχονται οἱ κληθέντες ἀπό τε μαγίστρων, πατρικίων, καὶ λοιπῶν συγκλητικῶν. Ἅπαντες δὲ αὐτῶν εἰσέρχονται ἠλλαγμένοι, καθὼς εἴθισται, οἱ μὲν πατρίκιοι τὰ χρυσόταβλα αὐτῶν χλανίδια, οἱ δὲ στρατηγοὶ τὰ σα-

CAP. LXI.

Obſervanda poſt finitas preces et vota in Natali die Imperatoris.

D Praefecti omnes poſtquam veſtibus mutatis progreſſi ſunt, proceſſio in Iuſtiniani triclinio ſubſiſtit, horaque appropinquante, convivium paratur, menſa in Iuſtiniani triclinio repoſita. Deinde egreditur Imperator, dibeteſio purpureo amictus, venerandae menſae ſuae aſſidet, et ad convivium vocati magiſtri patricii ac reliqui ſenatores intrant. Omnes vero mutatoria, ut mos eſt, veſte incedunt, patricii tunicis auro praetex-

tis, ſtrategi ſagis ſuis: protoſpatharii ac ceteri miniſtri, pro ſua quisque dignitate, veſtes geſtant, et in convivio in mutatoriis conſident.

II. Omnibus autem dictis proceribus aſſidentibus, per menſae praefectum Imperator patriciis edicit, veſtes ſuas deponant, ſurgentesque patricii et ſtrategi fauſta Imperatori precantur, mutantque patricii tunicas, ſtrategi ſaga, quorum veſtes Imperatoris apparitores, in inferiori menſae adſtantes, ſumunt, et eorum famulis in ſcylis ſtantibus, tradunt. At cubiculo praefecti, mutata veſte, duplicem faciunt conſeſſum, ſi dominica die contingit: non enim eo die ſuſceptio ſolennis Imperatoris ſit, et propterea omnis ſenatus mutat.

A γία αὐτῶν, οἱ δὲ ἀσπαθάριοι, καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες, ἕκαστος κατὰ τὸ ἴδιον ἀξίωμα, φοροῦσι καὶ τὰς στολὰς, καὶ καθέζονται ἐν τῷ κλητωρίῳ ἠλλαγμένοι.

β'. Καὶ πάντων καθεσθέντων τῶν προειρημένων ἀρχόντων ἐν τῷ κλητωρίῳ, δηλοποιεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς πατρικίοις διὰ τοῦ τῆς τραπέζης, ὡς ὅτι ἐκβάλλετε τὰ χλανίδια ὑμῶν, καὶ ἀναστάντες οἱ πατρίκιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα, καὶ ἀπαλλάσσουσιν οἱ μὲν πατρίκιοι τὰ χλανίδια αὐτῶν, οἱ δὲ στρατηγοὶ τὰ σαγία αὐτῶν, ἀπολαμβάνουσι δὲ τὰς αὐτῶν στολὰς ἐγγιστιάριοι βασιλικοὶ, οἱ παριστάμενοι ἐν τῇ κάτω τραπέζῃ, καὶ ἐπιδιδοῦσι αὐτὰ τοῖς ὑπουργοῖς αὐτῶν εἰς τὰ B σκύλα. Οἱ δὲ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἠλλαγμένοι ὄντες ἐκβάλλουσι διπλοῦν παραστάσιμον, εἰ τύχῃ ἐν κυριακῇ· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ γενέσθαι δέξιμον, καὶ διὰ τοῦτο ἀλλάσσει πᾶσα ἡ σύγκλητος.

MS. fol. 123 b.

CAP. LXII.

Obſervanda pridie eius diei, quo Imperator in Vrbe excipiendus eſt.

Duae factiones Sigma intrant, et precantur: dicunt cantores: *multos, multos, multos:* populus: *multos annos, in multos.* Cantores: *multa vobis tempora, Trinitatis propugnaculum:* vox et populus ter: *multa vobis tempora.* Cantores: *multa vobis tempora N. N. Imperatores Romanorum.* Vox et populus ter: *multa vobis tempora:* Cantores: *multa vobis tempora famuli Domini:* vox et populus ter: *multa vobis tempora.* Cantores: *multa vobis tempora N. N. Auguſtae Romanorum:* vox et populus ter: *multa vobis tempora.* Cantores: *ut ſervi precari audemus:* vox et populus eadem ter. Cantores: *cum timore ſuſpicimus Dominos:* vox et populus ſimiliter. Cantores: *Non iniuria, ut benefici, invocamini:* vox et populus ſimiliter tribus vicibus. Cantores: *ad preces ſervorum veſtrorum Venetorum:* vox et populus ter: Cantores: *maieſtatem tuam feſtum hunc diem ut nobis celebrare permittat, precamur:* vox et populus ſimiliter. Cantores: *Dominos Romanorum ſerva, Domine:* vox et populus ter: *Domine ſerva:* Cantores: *Domine, ſerva dominos cum Auguſtis coniugibus et porphyrogenitis.*

II. Veſperi duae factiones, Sigma cum facibus intrantes Faculariam, (ita enim

ΚΕΦ. ΞΒ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν παραμονῇ Δεξίμου.

Εἰσέρχονται τὰ δύο μέρη εἰς τὸ σίγμα, καὶ αἰτοῦνται, λέγοντες οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά· ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά· οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, τὸ πρόβλημα τῆς Τριάδος. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες ῥωμαίων. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐγοῦσται τῶν ῥωμαίων. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· οἱ κράκται· ὡς δοῦλοι τολμῶμεν παρακαλέσαι· φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως. οἱ κράκται· μετὰ φόβου δυσωποῦμεν τοὺς δεσπότας. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως· οἱ κράκται· ἀπεξιάκως D παρακλήθητε ὡς εὐεργέται· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'· οἱ κράκται· εἰς τὴν δέησιν τῶν δούλων ὑμῶν βενέτων· ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως. οἱ κράκται· τὴν αὐτοκρατορίαν σου αἰτούμεθα ἑορτάσαι, φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας τῶν ῥωμαίων. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις.

β'. Καὶ δειλῆς εἰσέρχονται τὰ μέρη τὰ δύο εἰς τὸ σίγμα μετὰ φατλίων, καὶ γίνεται ἡ λεγομένη

φαλλαρία, καὶ λέγουσι τὸν ἀπελατικὸν χορεύοντες ἦχ. βαρύς· χαίρετε δεσπόται τῶν Ῥωμαίων· χαίρετε ὁ πόθος τῆς ὅλης οἰκουμένης, χαίρετε ἄνακτες ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, οὓς ἡ Τριὰς ἀνηγόρευσεν νικητὰς καὶ κόσμου εὐεργέτας. Καὶ μετὰ
MS. fol. 119. a. ταῦτα ἀνέρχονται εἰς τὰ βάθρα, καὶ λέγουσιν ἀπελατικὸν ἦχ. πλ. δ'. χαίρει ὁ κόσμος ὁρῶν σε αὐτοκράτορα δεσπότην, καὶ ἡ πόλις σου τέρπεται, θεόστεπτε ὁ δεῖνα· ἀγάλλεται ἡ τάξις σε βλέπουσα ταξιάρχην, καὶ εὐτυχοῦσι τὰ σκῆπτρα σκηπτοῦχόν σε κεκτημένα. Κατακοσμεῖς γὰρ τὸν θρόνον τῆς πατρῴας βασιλείας, σὺν τῇ αὐγούστῃ προπέμπων μαρμαρυγὰς εὐταξίας, ὅθεν εὐημερῆσα διά σου ἡ πολιτεία, τῆς σῆς αὐτοκρατορίας ἑορτάζει τὴν ἡμέραν, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται τὰ ἄκτα· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας Ῥωμαίων, καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον· οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις.

A dicitur) celebrant, et ſaltantes, Apelaticum, toni gravis, cantant: *Salvete Domini Romanorum, ſalvete deliciae univerſi orbis, ſalvete Reges N. N. quos Trinitas victores et beneſactores conſtituit.* Poſthac aſcendunt in gradus, et dicunt Apelaticum toni gravis IV: *Gaudet orbis, te Imperatorem Dominumque conſpiciens, tuaque urbs laetatur. A Deo coronate N. laetatur ordo, principem te ordinis conſpiciens, et beata ſunt ſceptra, te ſceptrigerum nacta. Ornas enim ſolium paternae maieſtatis, una cum Auguſta pulchri ordinis radios emittens, quare fortunata per te civitas imperii tui diem ut feſtum agit.* Cantores acclamant: *Domine, ſerva Dominos Romanorum:* populus ter: *Domine ſerva:* Cantores: *Domine, ſerva a te coronatos:* vox et populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Domine, ſerva Imperatores cum Auguſtis coniugibus et Porphyrogenitis!* B

ΚΕΦ. ΞΓ.

Ὅσα δεῖ φυλάττειν τῇ ἐπαύριον εἰς τὸ Δέξιμον.

C Περὶ τοῦ ἀνιέναι τοὺς δεσπότας ἐπὶ τοῦ σίντζου, λέγουσιν οἱ κράκται· ἀνάτειλον ἡ ἔνθεος βασιλεία. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον, καὶ τὰ ἑξῆς τῶν ἄκτων. Καὶ ὅτε ἀνέλθωσιν οἱ δεσπόται ἐπὶ τοῦ σίντζου, κατασφραγίζουσι πρῶτον, καὶ λέγει ὁ λαός· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος· οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά· ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. Καὶ εἶθ' οὕτως λέγουσι τὰ ἄκτα οἱ κράκται· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως· οἱ κράκται· ἐν ἀνθρώποις Χριστιανῶν εὐδοκία· φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως· οἱ κράκται· ὅτι ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· δόξα Θεῷ τῷ δεσπότῃ πάντων. φθογγὴ D καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως· οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. Τριλέξιον α'. ἦχ. δ'. ὁ Θεὸς ὁ δεσπόζων ἀοράτων καὶ ὁρωμένων, ἀξιώσει ὑμᾶς δεσπόται ἑκατὸν ἐν εἰρήνῃ χρόνους βασιλεύειν Ῥωμαίων, καὶ τὴν παροῦσαν ἡμέραν τῆς αὐτοκρατορίας ἑορτάζειν.

β'. Ἄκτον α'. λέγουσιν οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ἡ ἔνθεος βασιλεία. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, καὶ τὰ ἑξῆς τῶν ἄκτων. Τριλέξιον β'. ἀσύγκριτοι στρατιῶται, οἰκουμένης οἱ πρόμαχοι, στεφηφόροι ἐκ Θεοῦ, ὑψωθέντες ἐπὶ

CAP. LXIII.

Obſervanda mane eius diei, quo in urbe excipiendus eſt Imperator.

Antequam domini in thronum adſcenderunt, cantores dicunt: *oriatur divina maieſtas:* vox et populus ter: *oriatur,* et cetera acclamationis. Poſtquam conſederunt in ſolio, primum cruce ſignant, dicente populo: *ſanctus, ſanctus, ſanctus.* Porro cantores: *gloria in excelſis Deo, et in terra pax:* populus ſimiliter. Cantores: *inter homines Chriſtianos beneplacitum:* vox et populus eadem ter. Cantores: *quod populi ſui Deus miſertus eſt:* Similiter vox et populus ter. Cantores: *gloria Deo omnium domino:* populus eadem ter. Cantores: *multos, multos, multos:* populus: *multos annos in multos:* Trilexium I. toni IV: *Deus, Dominus inviſibilium et viſibilium, vos centum annos in pace Romanis imperare ſinat, praeſentemque diem veſtri Imperii ut feſtum celebrare!*

II. Acclamatio I. Dicunt cantores: *Longa vobis tempora maieſtas divina:* populus ter: *longa vobis tempora,* et cetera acclamationis. Trilexium II: *Incomparabiles milites, defenſores ac tuto-*

res univerſi, coronati a Deo, exaltati in A *throno maieſtatis, ſubigite gentes divinis armis pietatis. Sed Deus, qui vos coronavit, creator omnium, dies veſtros magis magisque augeat.* Acclamatio II. Dicunt cantores: *N. N. magnis Imperatoribus et Auguſtis multos annos, ut felicia omnia in terminis imperii nuntientur. Acclamemus Veneti, ex debito. Longa vobis, o pii, tempora! victores, longa vobis tempora! electi a Trinitate, longa vobis tempora!* Trilexium III. *A Deo, hominum amico, coronatae eſtis, Auguſtae, et ſapientiae oleo ad laetitiam populi veſtri coelitus perunctae, a* B *Deo promotae Auguſtae, et in exitium omnium inimicorum.* Acclamatio III. Cantores: *longa vobis tempora N. N. Auguſtae Romanorum:* vox et populus ter: *longa vobis tempora:* Cantores: *multos, multos, multos:* populus: *multos annos in multos:* et ſonante organo, dicunt: *ſancte,* quo finito, cantores tono obliquo IV. una cum populo cantant: *ſancta. Confirmatur urbs Romanorum a proprio alumno ſalutem nacta, et exaltatur ſceptrum potentiae: o ſanctiſſima! quod ipſam oriens ex alto inviſit per te N. Imperator, qui amaviſti iuſtitiam, et unctus es oleo ſancto a Domino! civitati pax* C *per eum, qui captivos ab inimicis liberavit, donata eſt.*

III. Apelaticum toni obl. IV: *Gaudet orbis, intuens te Imperatorem Dominumque, laetatur urbs tua a Deo coronate N. exultat ordo, te ordinis inſtitutorem videns, felicia ſceptra ſunt, te ſceptrigerum nacta. Ornas enim thronum paternae maieſtatis cum Auguſta, emittens ſplendorem boni ordinis, quare per te exhilarata reſpublica imperii tui diem celebrat.* Poſtea cantores D dicunt: *Domine, ſerva Dominos Romanorum:* populus ter: *Domine ſerva.* Cantores: *Domine, ſerva a te coronatos:* populus ter: *Domine ſerva.* Cantores: *Domine, ſerva Dominos cum Auguſtis coniugibus et Porphyrogenitis:* populus ter. Cantores: *Domine, ſerva.*

IV. Deinde Praſini excipiunt, qui poſtquam finierunt, cantores duarum factionum ſimul dicunt: *hoc imperium, Domine, confirma:* eadem populus ter.

A θρόνε τῆς βασιλείας, διασκορπίσατε ἔθνη ὅπλοις ἐνθέοις τῆς εὐσεβείας· ἀλλ' ὁ Θεὸς ὁ στέψας ὑμᾶς, καὶ πάντων κτίστης, ἐπὶ πλεῖον πληθύνοι ὑμῶν τὰς ἡμέρας. Ακτον β'. λέγουσιν οἱ κράκται· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλοι βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες πολλὰ τὰ ἔτη· ὡς τὰ αἴσια ἅπαντα εἰς τὰ πέρατα ἐκφωνεῖσθαι. Εὐφημήσωμεν Βένετοι, κα- MS. fol. 119. b. τὰ χρέος· εὐσεβεῖς, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, νικηταί, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· ἐκλογὴ τῆς τριάδος, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. Τριλέξιον γ'. παρὰ Θεοῦ φιλανθρώπου ὑμεῖς ἐστέφθητε Αὐγοῦσται, ἱερῷ δὲ ἐλαίῳ ἐπευλογήθητε οὐρανόθεν εἰς χαρμοσύνην τοῦ λαοῦ ὑμῶν, θεοπρόβλητοι Αὐγοῦσται, καὶ εἰς κατάπτωσιν πάντων ἐναντίων. Ακτον γ'. λέγουσιν οἱ B κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐγοῦσται τῶν ῥωμαίων. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά· ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά· καὶ αὐλεῖ τὸ ὄργανον. καὶ λέγουσιν ἁγιαχχάς. καὶ ὅτε πληρώσῃ, λέγουσιν οἱ κράκται· φωνὴ ἦχ. π. δ'. τὸ ἰχάδιν ἅγια, καὶ ὁ λαός· ἀνδρίζεται ἡ πόλις ἡ τῶν ῥωμαίων, δεξαμένη ἐκ τοῦ ἰδίου θρέμματος τὴν σωτηρίαν· καὶ δοξάζεται τὸ σκῆπτρον τῆς ἐξουσίας· ὦ παναγία· ὅτι ἐπισκέψατο αὐτῷ ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, διά σου ὁ δεῖνα ἄναξ, τοῦ ἀγαπήσαντος δικαιοσύνην, καὶ χρισθέντος ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ παρὰ Κυρίου, ἐβραβεύθη εἰρήνη τῇ πολιτείᾳ διὰ τοῦ ῥυσαμένου ἐξ ἐχθρῶν τοὺς αἰχμα- C λώτους.

γ'. Απελατικὸν ἀπὸ φωνῆς ἦχ. π. δ'. Χαίρει ὁ κόσμος ὁρῶν σε αὐτοκράτορα δεσπότην, καὶ ἡ πόλις σου τέρπεται θεόστεπτε ὁ δεῖνα· ἀγάλλεται ἡ τάξις, σὲ βλέπουσα ταξιάρχην, καὶ εὐτυχοῦσι τὰ σκῆπτρα, σκηπτοῦχόν σε κεκτημένα. Κατακοσμεῖς γὰρ τὸν θρόνον τῆς πατρῴας βασιλείας σὺν τῇ Αὐγούστῃ, προπέμπων μαρμαρυγὰς εὐταξίας, ὅθεν εὐημεροῦσα διά σου ἡ πολιτεία τῆς σῆς αὐτοκρατορίας ἑορτάζει τὴν ἡμέραν. Καὶ D ἀπὸ τούτου λέγουσιν οἱ κράκται· Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότας ῥωμαίων· ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε, σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους· ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότας σὺν ταῖς Αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον.

δ'. Καὶ ἀπὸ τούτων δέχονται οἱ πράσινοι, καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς πρασίνους, λέγουσιν οἱ κράκται τῶν δύο μερῶν ἴσ. τοῦτο τὸ βασίλειον Κύριε στερέωσον· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· πνεύ-

μα τὸ παράγειν τὰς Αὐγούστας σκέπασον· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ΄. οἱ κράκται· μήτηρ τοῦ Θεοῦ, ἡμῶν φύ- (MS. fol. 130. a.) λαττε τὰ πορφυρογέννητα· ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· Κύριε, ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ΄. Καὶ ἀνισταμένων τῶν βασιλέων ἀπὸ τοῦ σένζου, λέγει ὁ κράκτης φθογγῇ· παναγία. καὶ ἄρχονται λέγειν τὰ δύο μέρη· περισώσῃ ὁ Θεὸς τοὺς δεσπότας. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά, καὶ σιωπῶσι τὰ δύο μέρη, καὶ παρακύπτει διὰ τῶν χαλκῶν καγκέλλων ἔμπροσθεν τοῦ σένζου ὁ τοῦ κουβουκλείου φαναβόλος, κατέχων τὸν τόμον, καὶ λέγει τὰ ἐκεῖ ἐγγεγραμμένα, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα. Ὁ παντοδύναμος καὶ πολυέλεος ἡμῶν Θεός, ὁ στέψας τὴν ὑμετέραν γαλήνην, διαπρεσβείαις τῆς παναχράντου αὐτοῦ μητρός, ἀξιώσει ἡμᾶς ἅμα τοῖς φιλοχρίστοις ὑμῖν, ἐπὶ πολλοὺς χρόνους εἰρηνικῶς τὰς αἰσίας ταύτας ἡμέρας ἐπιτελεῖν.

ε. Καὶ εἶθ' οὕτως ἐκτείνει ὁ αὐτὸς φαναβόλος τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, τοῖς ἑαυτοῦ δακτύλοις ἀκτινοειδῶς διαστέλλων, καὶ πάλιν βοτρυδὸν ἐπισυστέλλων. καὶ λέγουσι τὰ δύο μέρη· ἐστ. οἱ κράκται· παναγία. καὶ ὁ λαός· εἰσακούσει ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς ἡμῶν· οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά· ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά· οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι τὸ πρόβλημα τῆς Τριάδος· καὶ ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, καὶ τὰ ἑξῆς τῶν ἄκτων. Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι κατὰ τὸν τύπον, καὶ τὴν τάξιν τῆς ἐπιτελουμένης ἀκολουθίας, τῇ παραμονῇ τοῦ δεξίμου, ὁμοίως καὶ δείλης ἐν τῇ φαλλαρίᾳ, καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ αὔριον, εἰς αὐτὸ τὸ δέξιμον, ἐπιτελοῦνται πάντα τὰ δέξιμα, πλὴν οἱ ἀπελατικοὶ καὶ τὰ τριλέξια, καὶ τὰ τετράλεκτα ὀφείλουσι λέγεσθαι, περὶ οἵας ὑποθέσεως ἐστὶ τὸ δέξιμον, ἐν μὲν τῇ αὐτοκρατορίᾳ, τὰ τῆς αὐτοκρατορίας, ἐν δὲ τῷ χρυσῷ ἱπποδρομίῳ τὰ τοῦ πάσχα, ἐν δὲ τῷ λαχανικῷ, τὰ τοῦ γενεθλίου, ἐν δὲ τῇ πεντηκοστῇ, τὰ τῆς πεντηκοστῆς, καὶ ἁπλῶς περὶ οἵας ὑποθέσεως ἐστὶ τὸ δέξιμον, ὀφείλουσι λέγεσθαι, οἵ τε ἀπελατικοί, καὶ τὰ τριλέξια, καὶ τὰ τετράλεξια.

A Cantores: *Spiritus ſanctiſſime, Auguſtas tuere:* populus ſimiliter. Cantores: *Mater Dei noſtri, ſerva Porphyrogenitos:* populus ſimiliter. Cantores: *Domine, vitam eorum per noſtram vitam:* eadem populus ter. Surgentibus dominis a ſolio, dicit cantor: *ſanctiſſima*, et incipiunt duae factiones: *Conſervet Deus dominos:* eadem populus ter. Cantores: *multos, multos, multos:* populus: *multos annos in multos*, ſilentque duae factiones, et proſpicit per aeneos cancellos ante thronum cubiculi praecentor, formulamque carminis tenens, B ibi inſcripta legit, in hunc modum: *Omnipotens et miſericors Deus, qui Serenitatem veſtram coronavit, legatus immaculatae matris ſuae, ſinat nos ſimul cum vobis, Chriſti amantibus, has dies tranquille et feliciter tranſigere.*

V. Poſtea praecentor ille dextram manum extendit, digitis inſtar radiorum porrectis, ac rurſus in uvae formam compoſitis, et dicunt una duae factiones: Cantores: *ſanctiſſima:* populus: *exaudiet Deus vocem noſtram:* Cantores: *multos, multos, multos:* populus: *multos annos in multos:* Cantores: *multa vobis tempora*, C *Trinitatis propugnaculum:* populus: *multa vobis tempora*, et reliqua acclamationis. Sciendum vero eſt, ſecundum formam et ordinem peracti in vigilia Suſceptionis officii, ut et veſperi in Facularia, ac denuo ſequenti die, in ipſa Suſceptione, omnia, quae ad illum ritum ſpectant, peragi, praeter quod Apelatici trilexia et tetralexia pro ratione et argumento eius dici debeant: ſcilicet in imperii ſuſcepti memoria, quae ad eam pertinent, eique conveniunt; in aureo Hippodromo, quae Paſchati; in Lachanico, quae Natali; in Pentecoſte, quae Pentecoſte: uno verbo, cuius rei cauſa ſuſceptio imperato- D ris inſtituitur, quae ipſi congruunt, Apelatici, trilexia, tetralexia, debent recitari.

ΚΕΦ. ΞΔ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν εἰς τὸ δέξιμον τοῦ χρυσοῦ ἱπποδρομίου, δευτέρᾳ ἡμέρᾳ μετὰ τὸ Ἀντίπασχα.

Δίδοται τὸ πέρατον ἀπὸ κελεύσεως διὰ τοῦ πραιποσίτου τῇ κυριακῇ ἑσπέρας, ἡνίκα ὑποστρέψει ὁ (MS. fol. 130. b.)

CAP. LXIV.

Obſervanda, ſi Imperator in aureo hippodromo, poſtridie Antipaſchae excipiendus eſt.

Paratum a mandato per praepoſitum, die dominica, veſperi, quando Impera-

tor a proceſſione S. Mocii revertitur, datur, eoque die duae factiones, unaquaeque in propria phiala, facularium ſuam, quam ſingulae agere ſolent, celebrant. Sequenti vero, ſeu ſecunda die, omnes albis tunicis induti, patricii quidem tunicis auro praetextis, ceteri vero pro ſua quisque dignitate, procedunt. Cerimoniarius autem venit, praepoſito, quod tribuni ſuos libellos attulerint, nunciaturus, omnesque in Iuſtiniani triclinio adſunt, praepoſiti etiam tripetonem, ut ſupra dictum eſt, cum omnibus cubiculariis ac oſtiariis, virgas ſuas portantibus, ingrediuntur. Ab his omnibus ſtipati ex tripetone procedunt, perque Lauſiacum transeuntes, Iuſtiniani triclinium intrant. In hoc cubicularii omnes, cerimoniarius et ſilentiarii, ab utraque parte ſecundum ſuam dignitatem, praepoſiti in capite, medii inter ipſos, ſtant.

A βασιλεὺς τῆς τοῦ ἁγίου Μωκίου προελεύσεως, καὶ ἐκτελοῦσι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὰ δύο μέρη, ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ φιάλῃ, τὴν αὐτοῦ φακλαρέαν, ὡς εἴθισται αὐτοῖς ἐν ἑκάστῃ τοῦτο τελεῖν. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἤγουν τῇ δευτέρᾳ, προέρχονται ἅπαντες ἠλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, οἱ μὲν πατρίκιοι διὰ χρυσοτάβλων χλανιδίων, οἱ δὲ λοιποὶ, ἕκαστος κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν. Ο δὲ τῆς καταστάσεως ἐλθὼν δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι οἱ δήμαρχοι ἤνεγκαν τὰ λιβελλάρια αὐτῶν· καὶ ἵστανται ἐν τῷ Ιουστινιανοῦ τρικλίνῳ ἅπαντες αὐτῶν, οἱ δὲ πραιπόσιτοι εἰσελθόντες ἐν τῷ τριπέτῳ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, μετὰ τῶν κουβουκλείου ἁπάντων, βαστάζοντων τῶν ὀστιαρίων τὰ αὐτῶν βεργία. Καὶ δορυφορούμενοι* B ὑπ' αὐτῶν πάντων ἐξέρχονται ἐκ τοῦ τριπέτου, καὶ διελθόντες διὰ τοῦ λαυσιακοῦ, εἰσέρχονται ἐν τῷ Ιουστινιανῷ τρικλίνῳ. Καὶ οἱ μὲν τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες, καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ σιλεντιάριοι ἵστανται ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ ἔνθεν κἀκεῖσε, κατὰ τὰς αὐτῶν τάξεις· οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἵστανται ἐν τῇ μέσῃ αὐτῶν πρὸς τὴν κεφαλήν.

* γρ. δορυφορούμενοι.

II. Tribuni ſilentiariis appropinquantes, inclinato capite praepoſitos ſalutant, poſtea medium cubiculum transeuntes, libellos ipſis tradunt, qui eos ſumunt, paratoque a mandato redeunt, poſtea inde reverſi praepoſiti, dictis comitantibus, per Lauſiacum Tripetonem intrant: ſic et tribuni abeuntes, in ſua quisque phiala omnia Deximo, ſeu Exceptioni Imperatoris neceſſaria, parant. Quando factiones ordinatae, vaſa progreſſa ſunt, et verbo omnes, quorum miniſterio in Deximo opus eſt, proceſſerunt, Apocriſiarii autem, ſi qui adſint, infra ſtant in phiala, tunc intrat cerimoniarius, praepoſito, parata eſſe omnia, nunciaturus.

β΄. Καὶ ἐλθόντες οἱ δήμαρχοι πλησίον τῶν σιλεντιαρίων, προσκυνοῦσι τοὺς πραιποσίτους, εἶτα διελθόντες μέσον τῶν τοῦ κουβουκλείου, ἐπιδιδοῦσι τὰ λιβελλάρια τοῖς πραιποσίτοις, αὐτοὶ δὲ δεξάμενοι αὐτὰ ἀντιδιδοῦσι ἀπὸ κελεύσεως τῷ περάτῳ, καὶ C εἶθ' οὕτως ὑποστρέψαντες ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε οἱ πραιπόσιτοι, δορυφορούμενοι ὑπὸ τῶν προειρημένων, εἰσέρχονται διὰ τοῦ λαυσιακοῦ ἐν τῷ τριπέτῳ· ὁμοίως καὶ οἱ δήμαρχοι κατέρχονται, ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ φιάλῃ, προευτρεπίζοντες τὰ τοῦ δεξίμου· ἡνίκα δὲ εὐτρεπισθῶσι τὰ μέρη, ἐξέλθωσι δὲ καὶ τὰ σκεύη, καὶ ἁπλῶς ἅπαντες οἱ καθυπουργοῦντες ἐν τῷ δεξίμῳ, εἰ τύχωσι δὲ καὶ ἀποκρισιάριοι, ἵστανται κάτω ἐν τῇ φιάλῃ, καὶ τότε εἰσέρχεται ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι ἅπαντα ἕτοιμά ἐστι.

III. Imperator autem S. Theodori cameram ingreſſus et corona redimitus, per chryſotriclinium, a praefectis cubiculo ſtipatus, poſt eum eunuchi protoſpatharii tunicas, ſabana et ſpathobaculos ferentes, prodeunt, egreſſique in tripetonem, prope portam a tripetone ad lauſiacum ducentem, patricii vero et provinciarum praefecti ab utroque latere in Lauſiaco, uſque ad portam, in triclinium Iuſtiniani ducentem, conſiſtunt. Ad portam hanc etiam cerimoniarius adeſt, et dictis patriciis et ſtrategis procidenti-

γ΄. Ο δὲ βασιλεὺς εἰσελθὼν ἐν τῇ τοῦ ἁγίου D Θεοδώρου καμάρᾳ, καὶ στεφθεὶς, διέρχεται διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, ὄπισθεν δὲ τοῦ βασιλέως εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι, φοροῦντες τά τε στιχάρια αὐτῶν, καὶ σαβάνια βαστάζοντες, καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν, καὶ ἐξελθόντες ἐν τῷ τριπέτῳ, ἵστανται ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐξαγούσης πύλης ἀπὸ τοῦ τριπέτου ἐν τῷ λαυσιακῷ, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖσε ἐν τῷ λαυσιακῷ μέχρι τῆς εἰσαγούσης πύλης ἐν τῷ Ιουστινιανῷ. Εμπροσθεν δὲ τῆς αὐτῆς πύλης τοῦ Ιουστινιανοῦ ἵσταται ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ πεσόντων τῶν προειρημένων πατρικίων

MS. fol. [illegible] a.

τε καὶ στρατηγῶν, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς κα- A ταστάσεως ἀπὸ κελεύσεως, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, ἐξέρχεται ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίνῳ ἡ προέλευσις. Καὶ στάντων ἁπάντων ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ ἔνθεν κἀκεῖσε τῶν προειρημένων πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, ἵσταται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ πρώτῳ ὀμφαλίῳ. Ἐλθόντες δὲ ἅπαντες οἱ προλελεγμένοι προσκυνοῦσι, καὶ ἀναστάντες, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ τῷ ἑστῶτι ἐν τῷ κατωτέρῳ μέρει τῆς αὐτῆς ὀρχῆς ἀπὸ κελεύσεως, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε. αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.

B

δ'. Καὶ δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπ' αὐτῶν πάντων ἅμα σπαθαροκανδιδάτων, φορούντων μανιάκια καὶ σπαθία, βασταζόντων καὶ σκουτάρια καὶ διστράλια, διέρχεται, καὶ μελλόντων αὐτῶν ἐξέρχεσθαι τὴν ἐξάγουσαν ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὸ Ἡλιακὸν πύλην, εὐθέως ἐφαπλοῖ τὸ παρακυπτικὸν ἔμπροσθεν τοῦ σένζου ἐπάνω τοῦ στηθίου τοῦ καγκέλλου κουβικουλάριος ὁ φανεβέλος· ὁ δὲ τῆς καταστάσεως λαβὼν τὸ ἄκρον τῆς τοῦ βασιλέως χλανίδος, ποιεῖ τὸ ῥασθέλιον, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνελθὼν ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ σένζου, καὶ σφραγίζει τὸν λαὸν ἐκ τρίτου, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀναφωνήσαντος ἅγιος, καθέζεται ἐπὶ τοῦ σένζου αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἄρχοντες τοῦ κουβου- C κλείου ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖσε, εἶθ' οὕτως ἵστανται πατρίκιοι ὁμοίως ἔνθεν κἀκεῖσε ἅμα τοῖς δομεστίκοις καὶ τῆς συγκλήτου πλησίον τῶν παρακυπτικῶν τοῦ καγκέλλου, μὴ ἐπερειδόμενοι ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλ' ἵστανται ὀρθοί, καὶ μετὰ τὸ ἀνακράξαι τὸν MS. fol. 111. b. δῆμον τὸ ἅγιος, αὐλοῦντος καὶ τοῦ ὀργάνου ἐν τῇ φιάλῃ, λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ νεύει διὰ τῆς χειρὸς ἐκ τρίτου, καὶ λήγει τὸ ὄργανον. Καὶ εἶθ' οὕτως ἄρχονται οἱ τοῦ μέρους ἐκτελεῖν τὰ συνήθη ἅπαντα, εὐφημήσαντος δὲ τοῦ δήμου, καὶ ἐκφωνήσαντος, αὐλεῖ τὸ ὄργανον, καὶ παύσαντος αὐτοῦ, ἄρχεται ὁ δῆμος τὸν ἀπελατικόν. Καὶ ἡνίκα ἄρξηται ὁ δῆμος τὸν ἀπελατικόν, D νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς καταστάσεως, ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ἀπελθὼν νεύει τοῖς μεγάλοις δομεστίκοις τῶν ταγμάτων κατὰ συνήθειαν, καὶ κατέρχονται κάτω ἐν τῇ φιάλῃ, καὶ ἵστανται ἐν τῇ αὐτῶν τάξει. Καὶ πληρουμένου τοῦ ἀπελατικοῦ, αὐλεῖ τὸ ὄργανον, καὶ παύσαντος αὐτοῦ, λέγουσιν οἱ τοῦ μέρους, ὡς εἴθισται αὐτοῖς, τὰ τετράλεκτα, καὶ ἀκτολογοῦσι· λέγουσι δὲ καὶ αὐγουστιακά, καὶ τελεσθέντων τούτων, ἄρχονται τὴν φωνήν. Ἡνίκα δὲ ἄρξονται τὴν φωνήν, λαμβάνει νεῦμα ὁ τῆς καταστάσεως παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀπὸ κελεύσεως, καὶ νεύει τοῖς ὑπατικοῖς, οἱ δὲ ἀπέρ-

bus, praepoſitus cerimoniario a mandato ſignum dat, inque comitatu praefectorum cubiculi, patriciorum et ducum, proceſſio in Iuſtiniani triclinium egreditur. In utroque huius triclinii latere dictis patriciis et praefectis omnibus, cum toto ſenatu, congregatis, Imperator ſtat in primo umbilico. Venientes autem dicti omnes adorant, et poſtquam ſurrexere, ſignum praepoſitus ſilentiario, in inferiore parte eorum ſtanti, a mandato, dat, isque dicit: *Iubete.* Ipſi Imperatori acclamant: *in multa bonaque tempora.*

IV. Hic omnibus comitantibus, una cum ſpatharocandidatis, torques et gladios, ſcutaria et dextralia geſtantibus, abit, et dum ipſi ex porta Iuſtinianei triclinii, quae ad ſolarium fert, egreſſuri ſunt, ſtatim velum ante ſolium, ſuper pectorali cancellorum, cubicularius praecentor tollit: Cerimoniarius autem, apprehenſa extrema Imperatoris tunica, Roſthelium facit, idque Imperatori tradit, qui adſcendens ante thronum ſtat, terque populum ſignat, quo acclamante: *ſanctus*, in throno ſuo reſidet. Cubiculo vero praefecti ab utroque latere, patricii ſimiliter cum domeſticis et ſenatu prope Cancellorum feneſtras ſtant, non autem ipſis innituntur, ſed recti ſtant, et poſtquam populus, organo in phiala ſonante, exclamavit: *ſanctus* etc. nutum praepoſitus ab Imperatore accipit, et ter manu ſignum dat, ſilente organo. Poſtea factio conſueta omnia peragere incipit, interque fauſtas precationes et acclamationes populi, organum ſonat, quo ſilente, Apelaticum populus orditur. Tunc praepoſitus a mandato ſignum cerimoniario, hic abiens, magnis domeſticis cohortium, pro more dat, qui deſcendentes in phialam, in ſuo ordine adſtant. Apelatico finito, organum ſonat, eoque ceſſante, factionarii, ut eorum mos eſt, tetralecta dicunt, et acclamant: praeterea Auguſtalia dicunt, hisque peractis, cantum incipiunt. Quo facto, ſignum cerimoniarius a praepoſito a mandato accipit, datque conſularibus; ipſi vero abeunt, et Iuſtiniani triclinium intrantes, hinc et illinc in ſuo

ordine ſtant, peractoque cantu, ſurgit Imperator, et ſtatim organum ſonat. Imperator prope thronum, eius miniſtri, qui mutare veſtes ſolent, praefecti cubiculo, patricii, et ſtrategi coram Imperatore, uſque ad portam, quae a latere in Iuſtiniani triclinium ducit, utrinque adſtant.

V. Admonitus ab Imperatore praepoſitus, cubiculario praecentori ſignum dat, is proſpiciens ter ſignum populo dat: organo, cumque ipſo duabus factionibus ſilentibus, ſtatim praecentor incipit: *Omnipotens et miſericors Deus*, et poſtquam deſiit, conſuetas petitiones dicere incipiunt, quibus ſingulis finitis, praepoſito ſignum praecentori dante, is ter poſt ſingulas preces manus componit, ut ſupra dictum eſt. Peractis omnibus, Imperator a praefectis cubiculo, patriciis et ducibus ſtipatus, per Iuſtinianeum triclinium diſcedit, ſenatus autem cum ſpatharocandidatis, ſpathariiſque hinc et illinc adſtant, currus quoque ad ſiniſtram portae, e Iuſtiniani triclinio in Lauſiacum ducentis ſtat, ubi ſcamnum Curopalatae eſt. Imperatori, per medium ſenatum, ut diximus, digredienti, omnes longa ac felicia tempora apprecantur, quo facto, a cubiculo praefectis ſtipatus, per tripetonem ad aureum triclinium tranſit, velumque in camera S. Theodori ingreditur, ubi praepoſitus coronam ab eius capite tollit, veſtitores quoque a mandato ingreſſi tunicam eius ſumunt, et abeunt. Imperator ſedet, uſque dum omnis apparatus Deximi eodem modo, quo in Phialam Praſinorum, in Phialam Venetorum translatus eſt, vaſa nempe, ſenatus, et legati gentium exterarum, ſi qui, ut diximus, adſint. Sic omnibus, quorum miniſterio in Deximo Phialae Venetorum opus eſt, ordinatis, cerimoniarius intrat, parataque omnia eſſe, praepoſito, praepoſitus Imperatori, ut a cerimoniario accepit, nunciat, et poſtquam huic praepoſitus a mandato ſignum dedit, ſolennem Imperatoris in Lauſiaco conſeſſum ordinat.

A χονται καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ, καὶ ἵστανται ἐν τῇ αὐτῶν τάξει ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ τῆς φωνῆς τελεσθείσης ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ εὐθέως πάλιν αὐλεῖ τὸ ὄργανον. Καὶ ἵσταται ὁ βασιλεὺς ὄπισθεν τοῦ σένζου καὶ ἠλλαγμένοι οἱ δὲ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου πατρίκιοί τε καὶ στρατηγοὶ ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖθεν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, μέχρι τῆς εἰσαγούσης πύλης ἀπὸ πλαγίας ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ.

ϛ. Καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει κουβικουλαρίῳ τῷ ψάλτῃ, κἀκεῖνος παρακύψας νεύει ἐκ τρίτου τῷ λαῷ, καὶ παύει τὸ ὄργανον, καὶ σὺν αὐτῷ οἱ τοῦ μέρους, καὶ B εὐθέως ἄρχεται ὁ ψάλτης λέγειν· ὁ παντοδύναμος καὶ πολυέλεος Θεὸς, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ τελέσαντος αὐτοῦ, ἄρχονται τὰς συνήθεις αἰτήσεις αἰτεῖσθαι, καὶ ἑκάστης αἰτήσεως τελεσθείσης, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ ψάλτῃ, κἀκεῖνος συντίθεται διὰ τῆς χειρὸς ἐκ γʹ. καθ' ἑκάστην, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Καὶ πάντων τελεσθέντων, διέρχεται ὁ βασιλεὺς, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, διὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου, ἡ δὲ σύγκλητος ἅμα σπαθαρο- MS fol. 122 a. κανδιδάτοις καὶ σπαθαρίοις, ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἅπαντας καὶ τὸ ἅρμα ἵσταται ἐξ ἀριστερᾶς τῆς ἐξαγούσης πύλης ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν τῷ Λαυσια- C κῷ, ἐν ᾧ καὶ τὸ σκάμνον ἵσταται τοῦ κουροπαλάτου. Διερχόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς προείρηται, μέσον τῆς συγκλήτου, οὗτοι ἅπαντες ὑπερεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τοῦ τριπέτωνος, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ εἰσελθὼν ἔνδον τοῦ βήλου ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσελθόντες οἱ βεστήτορες ἀπὸ κελεύσεως λαμβάνουσι τὴν χλανίδα διὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐξέρχονται. Ὁ δὲ βασιλεὺς καθέζεται, μέχρις ἂν ἡ παρασκευὴ ἅπασα τοῦ δεξίμου ὁμοιοτρόπως τῆς φιάλης τῶν πρασίνων, μετέλθῃ ἐν τῇ D φιάλῃ τῶν βενέτων, τουτέστι τά τε σκεύη, καὶ τὸ πολίτευμα, εἰ τύχωσιν, ὡς προείρηται, καὶ πρέσβεις ἐθνῶν. Καὶ εἶθ' οὕτως, μετὰ τὸ πάντας εὐτρεπισθῆναι τοὺς μέλλοντας καθυπουργεῖν ἐν τῷ δεξίμῳ φιάλης τῶν βενέτων, εἰσέρχεται ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι ἕτοιμα ἐστὶ πάντα, καὶ ὁ πραιπόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, ἃ παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως ἐδιδάχθη, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ τῆς καταστάσεως παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀπὸ κελεύσεως, δίδωσι μ καταστάσιον ἐν τῷ Λαυσιακῷ.

ζ. Καὶ

ϛʹ. Καὶ διέρχονται οἵ τε πατρίκιοι καὶ στρα- A τηγοί, μετὰ τῶν συγκλητικῶν καὶ ὑπατικῶν, τὰς θερμάστρας, καὶ ἀνελθόντες τὰ γραδήλια, εἰσέρχονται διὰ τῆς διαιταρικίου πύλης, ἐλθόντες δὲ διὰ τῆς καμάρας ἔμπροσθεν τοῦ Πανθέου, ἐξέρχονται διὰ τοῦ μονοθύρου ἐν τῷ Ἡλιακῷ, καὶ πάντες οἱ προειρημένοι ἐν τῷ Ἡλιακῷ ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖσε, ἀπὸ τῆς ἐξαγούσης πύλης τοῦ χρυσοτρικλίνου, ἐν τῷ προειρημένῳ Ἡλιακῷ, μέχρι τοῦ καμιλαυκίου, ἐν ᾧ καὶ τὸ σέντζον ἵσταται. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσελθὼν ἔμπροσθεν τοῦ εἰρημένου βήλου, περιβάλλεται τὴν χλανίδα αὐτοῦ διὰ τῶν βεστητόρων, καὶ τῶν βεστητόρων ἐξελθόντων, στέφει ὁ πραιπόσι-
MS. fol. 122. b. τος τὸν βασιλέα, καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς B ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, ἀπέρχεται μέχρι τῆς καμάρας, τῆς οὔσης πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χρυσοτρικλίνου, ἱσταμένων ἔνθεν κἀκεῖσε ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου· αἱ δὲ λοιπαὶ πύλαι τοῦ χρυσοτρικλίνου, αἱ ἐξάγουσαι πρὸς τὸ Ἡλιακόν, εἰσὶ κεκλεισμέναι. Καὶ ἵστανται δύο κουβικουλάριοι, εἷς ἐκ δεξιῶν, ὁ δὲ ἕτερος ἐξ ἀριστερῶν, κατέχοντες ἀνὰ μίαν πύ-* λην, λαβόντες δὲ νεῦμα οἱ αὐτοὶ κουβικουλάριοι ἐξανοίγουσιν αὐτὰς ἄφνω. Καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν προῤῥηθέντων ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, ἐξέρχεται ἐν τῷ Ἡλιακῷ, καὶ ἵσταται ἐν τῷ πορφυρῷ λίθῳ, καὶ παραυτίκα οἵ τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοί, καὶ ἡ σύγκλητος πᾶσα πίπτουσι, καὶ ὄπισθεν αὐτῶν ἵστανται ἀσπαθάριοι, C σπαθαροκανδιδάτοι, καὶ σπαθάριοι, οἱ μὲν πρωτοσπαθάριοι φοροῦντες τὰ μανιάκια αὐτῶν, βαστάζοντες καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν, οἱ δὲ σπαθαροκανδιδάτοι τὰ μανιάκια αὐτῶν, βαστάζουσι δὲ καὶ σκουτάρια, ὡσαύτως καὶ οἱ σπαθάριοι σκουτάρια καὶ δεξτράλια. Ἵσταται δὲ ὁ τῆς καταστάσεως εἰς τὴν μέσην τῆς δοχῆς, καὶ δή, ὡς προείρηται, προσκυνησάντων πάντων καὶ ἀναστάντων, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε.

ζʹ. Καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι, καὶ στρατηγοί, μετὰ τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ὑπατικῶν, ἀπέρχονται, καὶ ἵστανται, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν τῇ αὐτῶν D στάσει· ὁ δὲ τῆς καταστάσεως, ποιήσας τὸ ῥωσθέλιον, ὡς εἴθισται αὐτῷ, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ παραυτίκα ὁ φωνοβόλος κουβικουλάριος ἐφαπλοῖ τὸ παρακυπτικόν, ὕπερθεν τοῦ ὄντος ὑπὸ τοῦ καμιλαυκίου στηθίου, ἔμπροσθεν τοῦ σέντζου, καὶ κατασφραγίζει ὁ βασιλεὺς τὸν λαὸν ἐκ τρίτου, ὡς εἴθισται αὐτῷ, καὶ καθίζεται ἐπὶ τοῦ σέντζου, καὶ εὐθέως ὁ δήμαρχος, αὐλοῦντος καὶ τοῦ ὀργάνου, ἀνακράζει μεγάλως τὸ ἅγιος. Λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ παρακύψας, νεύει διὰ τῆς χειρὸς ἐκ τρίτου, καὶ

VI. Patricii et ſtrategi cum ſenatoribus et conſularibus per caminum digreſſi, per ſcalam adſcendunt, ac portam coenaculi, inde per cameram coram Pantheo, perque ianuam, ſolarium ingrediuntur, et in utroque eius latere a porta aurei triclinii, ad dictum ſolarium ducente, uſque ad camelaucium, ubi thronus poſitus eſt, adſtant. Imperator ad dictum velum ingreſſus, tunica ſua a veſtitoribus induitur, quibus egreſſis, praepoſitus ei coronam imponit. Deinde, praefectis cubiculo comitantibus, ad cameram, quae verſus orientem aurei triclinii eſt, abit, praefectis cubiculi utroque in latere conſtitutis: reliquae aurei triclinii portae, ad ſolarium ducentes, clauſae ſunt. E duobus cubiculariis unus ad dextram, alter ad ſiniſtram, ſtant, unamque portam ſinguli tenent, quas, ſigno dato, ſtatim aperiunt. Ab his cubiculariis ſtipatus Imperator, ſolarium petit,* et ibi in porphyretico lapide ſtat: ocyus patricii et ſtrategi, cum omni ſenatu, in terram procidunt: poſt ipſos protoſpatharii, ſpatharocandidati, et ſpatharii ſtant, quorum iſti torques et ſpathobaculos ſuos, hi torques et ſcutaria, ſpatharii pariter ſcutaria et dextralia, geſtant. Magiſter cerimoniarum in medio eorum, qui Imperatorem excipiunt, ſtat, et poſtquam omnes adorarunt, ac rurſus conſurrexere, praepoſitus a mandato cerimoniario ſignum dat, hic dicit: *Iubete.*

VII. Patricii et ſtrategi cum ſenatu et conſularibus abeunt, et, ut diximus, in ſua ſtatione conſiſtunt, cerimoniarius vero Roſthelium pro more facit, et Imperatori tradit, ſtatimque cubicularius praecentor, feneſtram, quae ſuper pectorali, prope thronum, ſub camelaucio eſt, aperit, unde Imperator populum ter, uti ſolet, ſignat, et in throno conſidet: Demarchus, dum pulſatur organum, magna voce exclamat: *ſanctus.* Praepoſitus, ſigno ab Imperatore accepto, proſpicit, terque manu annuit, quo facto, organum ſilet,

et principes factionis ſolennia quaeque peragunt. Poſt fauſta omina et laetas acclamationes, organum pulſatur, tacente eo, populus apelaticum orditur. Porro praepoſitus, ſigno ab Imperatore dato, cerimoniario, hic quatuor domeſticis numerorum, ut mos eſt, annuit, qui in Phialam deſcendunt, inque ſuo ordine conſiſtunt. Finitis apelaticis, organum ſonat, eoque ceſſante, factionarii tetralecta et Auguſtalia recitant, poſthaec iidem voce canunt. Quorum cum fieri initium debet, cerimoniarius a praepoſito ſignum accipit, et conſulares admonet, ipſi vero abeunt ad aureum triclinium, ubi ordine ſuo conſiſtunt. Poſt cantum Imperator ſurgit, organum pulſatur, Imperator pone thronum, a tergo eius eunuchi protoſpatharii in mutatoriis, ante ipſum praefecti cubiculo, ab utroque latere, cum patriciis et ſtrategis, ad portam uſque in aureum triclinium ducentem, ſtant. Praepoſitus, ſigno ab Imperatore accepto, cubicularium praecentorem monet, is proſpiciens ter manu populo annuit, organoque et factionariis ſilentibus, precari incipit: *Omnipotens et dives miſericordia Deus* etc. Quo finito, factionarii quatuor ſolennes petitiones inſtituunt, quarum ut data copia eſt, Imperator praepoſito, hic praecentori annuit, is manus ter componit, idque ad ſingulas precationes, ut ſupra diximus, repetit.

VIII. Sic Imperator per idem ſolarium digreſſus, praefectis cubiculi, patriciis, ſtrategis comitantibus, aureum triclinium ingreditur, et ante thronum ſubſiſtit, in utroque eius latere, quos diximus, proceres. Praepoſitus ut ab Imperatore ſignum accepit, dicit: *Iubete*, hi Imperatori tempora multa apprecari, diſcedunt. Imperatore ingreſſo, praepoſitus coronam ab eius capite demit, veſtitores tunicam ſumunt, et egrediuntur: Ille, ſi placet, promotiones procerum, a praefectis, uſque ad patricios, inſtituit, paratoque convivio, miſſae dantur. Ceterum ob-

παύει τὸ ὄργανον. Παύσαντος δὲ τοῦ ὀργάνου, ἄρχονται οἱ τοῦ μέρους ἐκβάλλειν τὰ συνήθη ἅπαντα. Εὐφημήσαντες δὲ τοῦ μέρους, καὶ ἐκφωνήσαντες, αὐλεῖ τὸ ὄργανον, καὶ παύσαντος αὐτοῦ, ἄρχεται ὁ δῆμος τὸν ἀπελατικόν. Καὶ εὐθέως λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ νεύει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος τοῖς τέσσαρσι δομεστίκοις τῶν ταγμάτων, ὡς κατὰ συνήθειαν, καὶ κατελθόντες ἵστανται κάτω ἐν τῇ φιάλῃ ἐν τῇ τάξει αὐτῶν. Τελεσθέντων δὲ τῶν ἀπελατικῶν, αὐλεῖ τὸ ὄργανον, καὶ παύσαντος αὐτοῦ, λέγουσιν οἱ τοῦ μέρους τὰ τετράλεκτα, ἀκολουθοῦντες λέγουσι δὲ καὶ αὐγουστιακά, καὶ τούτων τελεσθέντων, ἄρχονται οἱ αὐτοὶ τὴν φωνήν. Ἡνίκα δὲ ἄρξηται, λαμβάνει νεῦμα ὁ τῆς καταστάσεως παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ νεύει τοῖς ὑπατικοῖς, αὐτοὶ δὲ ἀπελθόντες εἰσέρχονται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ ἵστανται ἐκεῖσε ἐν ταῖς αὐτῶν τάξεσι· Τελεσθείσης δὲ τῆς φωνῆς, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ αὐλεῖ τὸ ὄργανον, καὶ ἵσταται ὁ βασιλεὺς ὄπισθεν τοῦ σίντζου, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἵστανται εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι ἠλλαγμένοι, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἵστανται ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κἀκεῖσε, μετὰ πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, μέχρι τῆς εἰσαγούσης πύλης ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ. Καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, δίδωσι νεῦμα κουβικουλαρίῳ τῷ φωνοβόλῳ, κἀκεῖνος παρακύψας, νεύει ἐκ τρίτου τῷ λαῷ διὰ τῆς χειρὸς, καὶ παύει τὸ ὄργανον, σὺν αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ μέρους, καὶ ὁ φωνοβόλος λέγει· Ὁ παντοδύναμος καὶ πολυέλεος Θεὸς, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ τελέσαντος αὐτοῦ, ἄρχονται οἱ τοῦ μέρους αἰτεῖσθαι τὰς συνήθεις τέσσαρας αἰτήσεις, καὶ τούτων πέρας εἰληφότων, νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ φωνοβόλῳ, κἀκεῖνος συντίθεται διὰ τῆς χειρὸς, ἐκ τρίτου τοῦτο τελῶν καθ' ἑκάστην αἴτησιν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. MS. fol. 123. a.

η. Εἶθ' οὕτως διέρχεται ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ αὐτοῦ Ἡλιακοῦ, δορυφορούμενος ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ σίντζου, οἱ δὲ προειρημένοι πάντες ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖσε. Καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, λέγει· Κελεύσατε. Οἱ δὲ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα εἰς πολλοὺς χρόνους, καὶ ἐξέρχονται. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰσελθόντος, λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εἰσελθόντες οἱ βεστῆτορες λαμβάνουσι καὶ αὐτοὶ τὴν χλαμύδα, καὶ ἐξέρχονται, ὁ δὲ βασιλεὺς εἰ κελεύει, προβάλλεται προβολὰς ἀξιωμάτων, ἀπό τε ἐπάρχων προαναβιβάζων μέχρι πατρικίων, καὶ εἶθ' οὕτως στοιχηθέντος τοῦ κλητωρίου, γίνονται μίνσαι. Ἰστέον, MS. fol. 123. b.

ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ σάξιμα ἐν τῷ κλητωρίῳ οὐκ εἰσέρχονται, ἀριστῶσι δὲ οἱ δήμαρχοι, κατὰ τὸ σύνηθες, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ φιάλῃ, μετὰ καὶ τοὺς τῶν μερῶν προέχοντας.

ΚΕΦ. ΞΕ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν εἰς Σάξιμον, ἤγουν εἰς Κλητώριον.

Μετὰ τὴν τοῦ δεξίμου ἀπόλυσιν δίδοται μίνσα, καὶ γίνεται κλητώριον ἀποκοπτὸν ἐν τῷ εὐπρεπεστάτῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ τῶν δεσποτῶν ἀκουμβιζόντων ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐπιτελεῖται ἡ συνήθης τάξις τοῦ κλητωρίου, καὶ ἀπὸ τοῦ ὀπτομίνσου ἐξέρχονται οἱ ἀρτοκλίναι, καὶ εἰσάγουσι τοὺς ὀφείλοντας χορεῦσαι ἐν τῷ σαξίμῳ, ἤγουν τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν, καὶ τὸν νουμέρου καὶ τὸν δήμαρχον τῶν Βενέτων, μετὰ καὶ τοῦ ἰδίου μέρους, τούς τε τριβούνους καὶ βικαρίους. Καὶ δὴ τούτων εἰσερχομένων ἔνδοθεν τοῦ βήλου, ἐπεύχονται τοὺς δεσπότας πολυχρόνιον, καὶ εὐθέως κρατεῖ τὸ λιβελλάριον τῇ δεξιᾷ χειρὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν. Εἶτα κατέρχεται ὁ τῆς τραπέζης, καὶ αἴρει αὐτὸ, καὶ ἀναφέρει, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ νιψιστιαρίῳ, καὶ λέγουσιν οἱ τοῦ μέρους ἀπελατικὸν ἦχ. α΄. ἐν ταῖς χερσί σου σήμερον παραθέμενος τὸ κράτος, Θεός σε ἐπικύρωσεν αὐτοκράτορα δεσπότην, καὶ προελθὼν οὐρανόθεν ἀρχιστράτηγος ὁ μέγας, πρὸ προσώπου σου ἤνοιξε τὰς πύλας τῆς βασιλείας· ὅθεν ὁ κόσμος προσπίπτει τῷ σκήπτρῳ τῆς δεξιᾶς σου, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ τῷ εὐδοκήσαντι οὕτως. Σὲ γὰρ ἔχειν ἐπεπόθει τὸν εὐσεβῆ βασιλέα, δεσπότην τε καὶ ποιμένα, ὁ δεῖνα αὐτοκράτορ. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως στρέφεται ὁ τῆς τραπέζης, καὶ ἐκτείνει τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ τοὺς δακτύλους ἀκτινοειδῶς διαστέλ- MS. fol. 124. a. λων, καὶ πάλιν βοτρυδὸν ἐπισυστέλλων, ἄρχεται χορεύειν ὅ τε δομέστικος τῶν σχολῶν μετὰ καὶ τοῦ νουμέρου, καὶ τοῦ δημάρχου καὶ τῶν τριβούνων, καὶ βικαρίων, καὶ τῶν δημοτῶν, περιερχόμενοι γυρόθεν τῆς τραπέζης τρίτον [a]. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι οἱ τριβοῦνοι, καὶ οἱ βικάριοι περιβέβληνται τὰ χρυσοσήμεντα διακοπτὰ κοντομάνικα βένετά τε καὶ λευκά. Καὶ ἐν τοῖς ποσὶ τὰ ποδόψελλα, βαστάζοντες ἐν ταῖς χερσὶ τὰ λεγόμενα φεγγία.

β΄. Καὶ μετὰ τὸ χορεῦσαι τρίτον κατέρχονται πάντες, καὶ ἵστανται κάτωθεν τῆς τραπέ-

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τῶν χορευόντων διερχομένων ἔμπροσθεν τῆς ἀποκοπτῆς τραπέζης, ἐφ᾽ ἧς οἱ δεσπόται καθέζονται, ἐπεύχονται τοὺς δεσπότας ταῖς χερσὶ μόνον.

ſervandum eſt, eo die Saxima ad convivium non accedere, ſed demarchos pro more, ſingulos in propria phiala, una cum principibus factionum, epulas ſolennes celebrare.

CAP. LXV.

Obſervanda in Saximo, ſeu in Convivio.

Finito Deximo, miſſa datur, menſaque magna in ſplendidiſſimo Iuſtiniani triclinio reponitur, cui poſtquam domini accubuere, ſolennis ritus convivii peragitur, tricliniarii ab optomenſo diſcedunt, eoſque, qui ſaltare in Saximo debent, domeſticum ſcilicet ſcholarum, et numerorum, demarchum Venetorum, cum ſua factione, tribunis et vicariis, adducunt. Hi intra velum ingreſſi, dominis vitam longaevam apprecantur, ſtatimque domeſticus ſcholarum libellum dextra manu tenet: id praefectus menſae accedens, tollit, ſublatumque miniſtro a lotionibus tradit, dum factiones interea apelaticum toni I. recitant: *Hodie, repoſita in manibus tuis poteſtate, Deus te Imperatorem dominumque conſtituit, magnus dux exercituum, coelo progreſſus, coram facie tua portas imperii aperuit. Hinc orbis ad ſceptrum dextrae tuae procumbens, gratias Domino, cui ſic viſum fuit, perſolvit. Te enim Imperatorem pium, dominumque et paſtorem deſideravit, N. Auguſte.* Sic deinde menſae praefectus revertitur, extenſaque dextra digitos inſtar radiorum demittit, rurſusque ut uvas componit, domeſticus ſcholarum ac numerorum, cum demarcho, tribunis, vicariis, factionariis, ſaltare, terque circa menſam diſcurrere incipit [a]. Hoc loco obſervandum eſt, tribunos et vicarios aurea ſegmenta, artificioſe exciſa, cum curtis manicis Venetis et albis, in pedibus ocreas, manibus Lunulas, quae *Phengia* vocantur, geſtare.

II. Poſtquam ter choreas duxere, deſcendunt omnes, inque parte menſae

a) Schol. Saltantes dum circa menſam magnam, cui domini accumbunt, diſcurrunt, ipſis manibus tantum fauſta apprecantur.

inferiori e regione dominorum conſiſtunt. Tunc cantores: *Hoc regnum, Domine, confirma!* populus ter: *Hoc regnum, Domine, confirma!* cantores: *vitam eorum per noſtram vitam!* ſic populus ter. Tunc menſae praefectus cum apocombio, quod tricliniarius geſtat, deſcendit, idque domeſtico tradit, hiſque procidentibus, cantores: *multos, multos, multos*, populus: *multos annos in multos:* Porro hymnum, ſaltationi aptum, canunt: *Splendent domini, laetatur orbis! Splendent Auguſtae, laetatur orbis: et porphyrogeniti: laetatur orbis. Exultat ſenatus totumque palatium: laetatur orbis. Exultat urbs et Romania univerſa: laetatur orbis. Auguſtae, divitiae et gaudium noſtrum! ita, Domine, multos ipſis annos concede.* Cantores: *Imperatoribus:* populus: *multos annos!* Cantores: *felices annos Imperatoribus!* populus: *imo, Domine, multos ipſis et felices annos!* Cantores: *Et Auguſtabus:* populus: *multos annos!* Cantores: *felices annos!* populus: *Imo, Domine, multos ipſis et felices annos tribue!* Cantores: *Porphyrogenitis:* populus: *multos annos!* Cantores: *felices ipſis annos!* populus: *Imo, Domine, multos ipſis adde et felices annos!* Poſtremo omnes vitam longaevam apprecantur. Saximum II. Factio Praſina, ritu ſupra expoſito, cum domeſtico excubitorum, praefecto murorum, demarcho item, tribunis, vicariis, et factionis eius populo, ingreditur. De reliquo notandum eſt, ſecundum cerimonias adductas hoc etiam ſaximum plane celebrari, praeterea quod tribuni et vicarii aurea ſegmenta, exciſa, curtis manicis, praſina ruſſaque induant. Idem ritus in Auguſtali etiam convivio ſervatur.

A ζης, ἀντικρὺ τῶν δεσποτῶν. Καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· Εἰς τοῦτο τὸ βασίλειον, Κύριε, στερέωσον· καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. οἱ κράκται· Εἰς τοῦτο τὸ βασίλειον, Κύριε, στερέωσον. οἱ κράκται· καὶ ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν· καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Καὶ εὐθ' οὕτως κατέρχεται ὁ τῆς τραπέζης μετὰ τοῦ ἀποκομβίου, δηλονότι ὑπὸ ἀτρικλίνου βασταζομένου, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ δομεστίκῳ, καὶ τούτων προσκυνούντων, λέγουσιν οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός, πολλὰ ἔτη εἰς πολλά· καὶ λέγουσι τὸν χορευτικόν· λάμπουσιν οἱ δεσπόται, χαίρεται ὁ κόσμος, λάμπουσιν αἱ Αὐγοῦσται, χαίρεται ὁ κόσμος, καὶ τὰ πορφυρογέννητα, χαίρεται ὁ κόσμος, ἀγάλλεται ἡ σύγκλητος, καὶ B ὅλον τὸ παλάτιον, χαίρεται ὁ κόσμος, ἀγάλλεται ἡ πόλις, καὶ ὅλη ἡ Ῥωμανία, χαίρεται ὁ κόσμος· Αὐγοῦσται, χαρὰ καὶ ὁ πλοῦτος ἡμῶν, ναὶ Κύριε, πολλὰ τῶν τὰ ἔτη· οἱ κράκται· τῶν βασιλέων· ὁ λαός· πολλὰ τὰ ἔτη. οἱ κράκται· καλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων· ὁ λαός· ναὶ Κύριε, πολλὰ καὶ καλὰ τῶν τὰ ἔτη. οἱ κράκται· καὶ τῶν Αὐγουστῶν. ὁ λαός· πολλὰ τὰ ἔτη. οἱ κράκται· καλὰ τῶν τὰ ἔτη. ὁ λαός· ναὶ, Κύριε, πολλὰ καὶ καλὰ τῶν τὰ ἔτη. οἱ κράκται· τῶν πορφυρογεννήτων. ὁ λαός· πολλὰ τὰ ἔτη· οἱ κράκται· καλὰ τῶν τὰ ἔτη. ὁ λαός· ναὶ Κύριε, πολλὰ καὶ καλὰ τῶν τὰ ἔτη. Καὶ εὐθ' οὕτως ἐπ- C εύχονται πάντες πολυχρόνιον. Σάξιμον β'. εἰσέρχεται τὸ μέρος τῶν πρασίνων κατὰ τὸν προρρηθέντα τύπον μετὰ καὶ τοῦ δομεστίκου τῶν ἐξσκουβίτων, καὶ τοῦ τειχεώτου, καὶ τοῦ δημάρχου, καὶ τῶν τριβούνων καὶ βικαρίων, καὶ τῶν δημοτῶν τοῦ μέρους. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι κατὰ τὸν προειρημένον τύπον ἐπιτελεῖται καὶ τοῦτο τὸ σάξιμον ἀπαραλλάκτως, πλὴν οἱ τριβοῦνοι καὶ οἱ βικάριοι περιβάλλονται τὰ χρυσοσήμαντα διάκοπτα κοντομάνικα πράσινά τε καὶ ῥούσια. Ἰστέον, MS. fol. 224. b.
ὅτι αὕτη ἡ τάξις ἅπασα ἐπιτελεῖται καὶ ἐπὶ τοῦ αὐγουστιακοῦ κλητωρίου.

D

CAP. LXVI.

Obſervanda, ſi Deximum in ſecreta Phiala Triconchii inſtitui debet, hiberno tempore et ventis acriter commotis, qui non permittunt, ut ſolitis in phialis celebretur.

Nocte eius diei patricii, ſtrategi, et ſenatus omnis, ſinguli veſtibus mu-

ΚΕΦ. Ξϛ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν δεξίμου γενομένου ἐν τῇ μυστικῇ Φιάλῃ τοῦ τρικόγχου, χειμῶνος ὄντος καὶ βιαίων ἀνέμων, καὶ μὴ συγχωρούντων γενέσθαι ἐν ταῖς ἐξ ἔθους Φιάλεσι.

Προέρχονται τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐνύχιοι πατρίκιοι, καὶ στρατηγοὶ καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος, καὶ ἑκα-

στος

ϛος αὐτῶν ἀλλάσσει τὴν ἰδίαν ϛολὴν, ὁ δὲ τῆς καταϛάσεως λέγει τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι τὰ μέρη ἕτοιμά εἰσιν, οἱ δήμαρχοι ἤνεγκαν τὰ λιβελλάρια αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ Ἰουϛινιανῷ τρικλίνῳ εἰς τὰ τῶν ὑπάτων σκάμνα ἐκδέχονται. Καὶ ὁ πραιπόσιτος εἰσελθὼν ἐν τῷ τριπέτῳ, μετὰ πάντων τῶν κουβουκλείων, προστάσσει τοὺς ὀϛιαρίους λαβεῖν τὰ βεργία αὐτῶν, καὶ δορυφορούμενος ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐξέρχεται εἰς τὸ λαυσιακὸν, κἀκεῖσε δέχεται αὐτὸν ὁ τῆς καταϛάσεως μετὰ τῶν σιλεντιαρίων, εἶτα ἐκεῖθεν δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν τοῦ κουβουκλείου, καὶ τοῦ τῆς καταϛάσεως, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν σιλεντιαρίων, καὶ τῶν ὀϛιαρίων βαϛαζόντων τὰ βεργία αὐτῶν, ἐξέρχεται ἐν τῷ Ἰουϛινιανῷ τρικλίνῳ. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι τοῦ πραιποσίτου δορυφορουμένου διὰ τοῦ λαυσιακοῦ, ἀνίϛανται πάντες, τῇ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως διέρχεται, καὶ διὰ τοῦτο φυλάττεται ἡ τάξις καὶ ἡ τιμὴ οὕτως. Οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες ἵϛανται ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ὁ πραιπόσιτος μέσον αὐτῶν. Εἶτα ἔρχονται οἱ δήμαρχοι βαϛάζοντες λιβελλάρια, καὶ διερχόμενοι μέσον τοῦ κουβουκλείου, πλησιάζουσι τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσκυνοῦσιν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς μικρόν τι προσκυνήσας αὐτοῖς, δέχεται τὰ λιβελλάρια αὐτῶν, κρατοῦσι δὲ οἱ δύο δήμαρχοι ἀνὰ δύο λιβελλαρίων, ἓν μὲν λόγῳ τοῦ βασιλέως, τὸ δὲ ἕτερον λόγῳ τοῦ πραιποσίτου. Καὶ ὑποϛρέψας ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὁ αὐτὸς πραιπόσιτος, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, εἰσέρχεται ἐν τῷ τριπέτῳ, κἀκεῖσε μικρὸν ϛὰς ἐξέρχεται, (MS. fol. 105. a.) καὶ καθίζονται εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν ἅπαντες. Τῶν δὲ μερῶν ἑτοιμασθέντων, καὶ τῶν σκευῶν ἐξελθόντων, καὶ ἁπλῶς πάντων τῶν καθυπουργεῖν βουλομένων ἐν τῷ δεξίμῳ, εἰ τύχωσι δὲ καὶ ἀποκρισιάριοι, ἵϛανται καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν φιάλην. Εἶτα εἰσέρχεται ὁ τῆς καταϛάσεως, καὶ λέγει τῷ πραιποσίτῳ, ὅτι πάντα ἡτοίμαϛαι, καὶ ὁ πραιπόσιτος εἰσελθὼν μηνύει τῷ βασιλεῖ, καὶ εὐθ᾽ οὕτως δίδοται μεταϛάσιμον. Οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ πάντες οἱ βαρβάτοι ἄρχοντες διέρχονται διὰ τοῦ λαυσιακοῦ, καὶ τῶν ἐκεῖσε βαθμίδων, καὶ διὰ τοῦ μονοθύρου τοῦ ὄντος εἰς τὸ εἰδικὸν, εἰσέρχονται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς μυϛικῆς φιάλης τοῦ τρικόγχου.

tatis procedunt, cerimoniarius praepoſito, factiones paratas eſſe, demarchos libellos attuliſſe, inque Iuſtiniani triclinio, in conſulum ſcamnis adeſſe, nunciat. Tunc praepoſitus Tripetonem cum omnibus cubiculariis ingreſſus, oſtiarios virgas ſuas ſumere iubet, et ab his ſtipatus, ad Lauſiacum, ubi eum cerimoniarius cum ſilentiariis expectat, inde cubiculariis, cerimoniario, ſilentiariis et oſtiariis cum virgis ſuis comitantibus, ad Iuſtiniani triclinium progreditur. Obſervandum eſt, praepoſito, per Lauſiacum cum comitibus procedenti, omnes adſurgere: hoc enim die perſonam Imperatoris ſuſtinet, quare et ritus idem, ac honos ipſi, ut principi, habetur. Cubiculo praefecti in utroque eiusdem triclinii latere ſtant, in medio ipſorum praepoſitus. Tunc demarchi cum libellis veniunt, perque medium cubiculum transeuntes ad praepoſitum accedunt, eumque adorant: ipſe, inclinato paulum corpore, libellos, quos ſingulos duo demarchi tenent, unum Imperatoris, alterum praepoſiti nomine, recipit. Inde vero reverſus, cum ſolenni comitatu dictorum Tripetonem petit, ubi parumper moratus, abit, omnesque ad ſuos ordines ſe conſerunt. Paratis factionibus, vaſis, et, ut verbo dicam, omnibus, qui in Deximo miniſtrare volunt, progreſſis, legati quoque, ſi qui adſint, in Phiala conſiſtunt. Tunc cerimoniarius intrat, parataque eſſe omnia, praepoſito nunciat: Is ingreſſus, Imperatorem de eo certiorem facit, et tunc ſolennis proceſſio inſtituitur. Patricii et proceres omnes barbati per Lauſiacum et ſcalas eius, perque ianuam aerarii privati in hemicyclum ſecretae Phialae Triconchi conveniunt.

β'. Κἀκεῖσε πάντων τῶν προειρημένων ϛάντων ἀπέναντι τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ ἐκδεχομένων τὸν βασιλέα, ὁ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ'. καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ γανωτοῦ μονοθύρου τοῦ ἡμικυκλίου, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ τρίκογχον. Εἶθ᾽ οὕτως προσκαλεῖται ὁ πραιπόσιτος τοὺς βεϛήτορας, καὶ περιβάλλουσιν αὐτὸν τὴν χλανίδα αὐ-

II. Dictis omnibus e regione templi S. Iohannis ſtantibus, ac Imperatorem expectantibus, venit ille, comitante cubiculo, ſeque per porticus quadraginta Sanctorum et ianuam cancellatam Hemicycli ad Triconchum confert. Deinde praepoſitus veſtitores vocat, qui poſtquam Imperatorem chlamyde

induerunt, omnes diſcedunt: coronam ipſi praepoſitus cubiculi, qui ibi adſtat, imponit. Hic notandum eſt, Imperatorem in conſpectu barbarorum nunquam coronari, quae conſuetudo ab initio ſervata eſt. Ab utraque parte cubiculo praefecti, poſt hos ſpatharocubicularii et cubicularii, illi in conchae ſuperiori parte in ſcala, hi ad ſiniſtram in eadem ſcala adſtant. Praepoſitus, ſigno ab Imperatore dato, oſtiario, in velo ſtanti, annuit, ſtatimque is patricios et ſtrategos adducit, quibus, triclinium ingreſſis et adſtantibus, Imperator a praefectis cubiculo adoratur, ſignumque praepoſito dat, ut magna voce exclamet: *Iubete*, reliqui apprecantur: *in multa bonaque tempora*, idque in ſingulis Imperatoris receptionibus fieri ſolet.

III. Poſthac e portis argenteis, ubi thronus repoſitus eſt, egreſſi, conſiſtunt, et Imperatorem portam argenteam ingreſſurum, dicti omnes adorant. Tunc praepoſitus ſignum ab eo accipit, datque cerimoniario, is dicit: *Iubete*, omnesque ad ſuam ſtationem et ordinem diſcedunt. Cerimoniarius, facto, ut mos eſt, Roſthelio, id Imperatori tradit, qui, throno conſcenſo, terque populo ſignato, in eo adſidet. Praepoſitus ab Imperatore monitus, proſpiciens, ter populo ſignum manu dat, et, ſilente organo, duae factiones ſolennes acclamationes et laudes recitant, quibus finitis, organum Venetae pulſatur, quo facto, et ſilente eo, Veneti apelaticum ordiuntur, eoque finito, voce canunt. Tum praepoſitus, ſigno ab Imperatore accepto, diſcedit, magnoſque domeſticos, ut mos eſt, aſſumit, qui deſcendunt, inque locis ſuis adſtant: idem Praſini faciunt, acta ſua recitant, et poſtquam organum ſonuit, apelaticum, dein cantiones incipiunt. Imperatore a throno ſurgente, organum pulſatur, eoque in throno ſtante, patricii et ſtrategi utrinque in Triconcho conſiſtunt. Porro praepoſitus, ſigno ab Imperatore accepto, praecentorem cubiculariorum monet, dicitque: *Deus omnipotens et multae miſericordiae* etc. Cubicula-

A τοῦ, καὶ παραυτίκα ἐξέρχονται πάντες· ὁ δὲ βασιλεὺς στέφεται παρὰ τοῦ πραιποσίτου τοῦ κουβουκλείου ἐκεῖσε παρισταμένου. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐνώπιον βαρβάρων ὁ βασιλεὺς οὐδέποτε στέφεται, ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ταύτης τῆς παραδόσεως φυλαττομένης. Ἑστώτων δὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κἀκεῖσε, οἱ σπαθαροκουβικουλάριοι, καὶ οἱ κουβικουλάριοι ἵστανται ὄπισθεν τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, οἱ μὲν ἐν τῇ κόγχῃ ἄνωθεν εἰς τὸ βαθμίδιον, οἱ δὲ ἐξ εὐωνύμων, καὶ αὐτοὶ ὁμοίως εἰς τὸ βαθμίδιον. Καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ ὀστιαρίῳ, τῷ ἑστῶτι εἰς τὸ βῆλον, καὶ εἰσάγει πατρικίους καὶ στρατηγούς, καὶ εἰσελθόντων αὐτῶν ἐν τῷ τρικλίνῳ, B καὶ στάντων, προσκυνεῖται ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος εἰπεῖν μεγάλως τὸ Κελεύσατε· οἱ δὲ ὑπερεύχονται τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, τοῦτο γίνεται καθ' ἑκάστην δοχὴν τοῦ βασιλέως.

γ'. Εἶτα ἐξέρχονται ἔξω τῶν ἀργυρῶν πυλῶν, ἔνθα ἵσταται τὸ σένζον, κἀκεῖσε ἵστανται, καὶ MS. fol. 115. b. ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἀργυρᾶν πύλην, καὶ προσκυνοῦσιν αὐτὸν πάντες οἱ προειρημένοι. Εἶτα λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ τά- C ξει τε καὶ στάσει. Ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ποιήσας τὸ ῥουσθέλιον, ὡς εἴθισται αὐτῷ, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνελθὼν ἐν τῷ σένζῳ, κατασφραγίζει τὸν λαὸν ἐκ τρίτου, καὶ καθέζεται. Καὶ ὁ πραιπόσιτος λαβὼν νεῦμα παρὰ τοῦ βασιλέως, παρακύψας, νεύει τῷ λαῷ ἐκ γ'. διὰ τῆς χειρός, καὶ ἡσυχάζουσι τὰ ὄργανα, τὰ δὲ δύο μέρη τὰς συνήθεις φωνὰς καὶ εὐφημίας ἐκτελοῦσι, καὶ τούτων παυσαμένων, αὐλεῖ τὸ ὄργανον μέρους Βενέτων, καὶ τούτου αὐλήσαντος, καὶ παυσαμένου, ἄρχεται ὁ δῆμος τῶν Βενέτων τὸν ἀπελατικόν, καὶ τούτου τελεσθέντος, ἄρχεται τὴν φωνήν. Εἶθ' οὕτως λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, κἀκεῖνος ἀπελθών, λαμβάνει τοὺς δομεστίκους τοὺς D μεγάλους, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει, καὶ κατελθόντες, ἵστανται εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν· τὸ αὐτὸ δὲ ποιοῦσι καὶ οἱ Πράσινοι, λέγοντες τὰ ἄκτα αὐτῶν, καὶ τοῦ ὀργάνου αὐλήσαντος, λέγουσι τὸν ἀπελατικόν, εἶθ' οὕτως τὴν φωνήν. Καὶ ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ σένζου αὐτοῦ, καὶ αὐλοῦσι τὰ ὄργανα, ὁ δὲ βασιλεὺς ἵσταται εἰς τὸ σένζον, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἵστανται εἰς τὸ τρίκογχον ἔνθεν κἀκεῖσε. Εἶτα λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ νεύει τῷ φανεβίλῳ κουβικουλαρίῳ, τῷ λέγοντι, ὁ παντοδύναμος καὶ πολυέλεος Θεός, καὶ τὰ ἑξῆς, ὁ δὲ κουβικουλάριος νεύει

ἀπὸ τοῦ παρακυπτικοῦ, καὶ παύουσι τὰ ὄργανα, καὶ ἄρχονται τὰ μέρη αἰτεῖσθαι τὰς τέσσαρας αἰτήσεις, καὶ ἑκάστης πέρας εἰληφυίας, λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, καὶ νεύει τῷ φανοῦλῳ, κἀκεῖνος συντίθεται τῷ λαῷ ἐκ τρίτου διὰ τῆς χειρὸς κατὰ τὰς αἰτήσεις αὐτῶν. Καὶ συνταξάμενος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, εἰσέρχεται εἰς τὸ τρίκογχον, εἶτα στὰς ἔμπροσθεν τοῦ βαθμίδος τῆς κόγχης τοῦ τρικλίνου ὁ βασιλεὺς, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος λέγει· Κελεύσατε. (MS. fol. 126. a.)

δʹ. Καὶ πάντων τῶν ἀρχόντων ἐξελθόντων, μένει ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ κουβουκλείου μόνου, ὁ δὲ πραιπόσιτος, λαβὼν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ στέμμα, προσκαλεῖται τοὺς βεστήτορας, καὶ ἀπαλλάσσουσι τὴν χλαμύδα τοῦ βασιλέως. Εἶθ᾽ οὕτως ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ τρικόγχου, καὶ διέρχεται πάλιν διὰ τῶν αὐτῶν διαβατικῶν, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον, καὶ ὁ πραιπόσιτος, λαβὼν ἀποκόμβιον τῶν δύο μερῶν, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ φιάλης τοῦ τρικόγχου, καὶ παρακύπτει κάτωθεν, οἱ δὲ τοῦ μέρους τῶν βενέτων, κρατοῦσιν ἡπλωμένην τὴν χλανίδα τοῦ δημάρχου αὐτῶν, εἰς ἣν δέχονται τὸ ἀποκόμβιον, τὸ διὰ τοῦ πραιποσίτου παρὰ τοῦ βασιλέως πεμφθὲν αὐτοῖς. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ πράσινοι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. Εἶτα ὑποστρέφει ὁ πραιπόσιτος μετὰ τοῦ κουβουκλείου, καὶ τοῦ βασιλέως καθεσθέντος ἐπὶ τοῦ σένζου, φοροῦντος καὶ τὸ σαγίον αὐτοῦ, καὶ τοῦ κουβουκλείου εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον ἑστῶτος, κελεύει εἰσαχθῆναι τὰς προβολὰς ἀξιωμάτων πολλῶν, ἀπό τε μανδατόρων προσαναβιβάζων καθ᾽ ἑκάστην τάξιν, ἕως ἀσπαθαρίων, εἰ κελεύει δὲ, προβάλλεται καὶ πατρικίους. Καὶ τούτων τελεσθέντων, καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης, εἰς τὸ Ἰουστινιανοῦ τρίκλινον, καὶ κελεύει εἰσελθεῖν σάξιμα· καὶ εἰσάγεται πρῶτον σάξιμον τὸ κουβούκλειον· καὶ τῇ δευτέρᾳ τάξει εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι ἅμα τῶν ἀσπαθαρίων, καὶ λοιπῶν βασιλικῶν· τῇ τρίτῃ δὲ καταστάσει εἰσέρχεται ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν βενέτων ª· τῇ δὲ τετάρτῃ καταστάσει εἰσέρχεται ὁ ἐξκουβίτωρ μετὰ τοῦ περατικοῦ τῶν πρασίνων δήμου· Τῇ δὲ πέμπτῃ καταστάσει εἰσέρχονται οἱ τοῦ μέρους τῶν βενέτων· τῇ δὲ ἕκτῃ καταστάσει οἱ τοῦ μέρους τῶν πρασίνων. Καὶ ἑκάστη αὐτῶν τάξις λαβοῦσα ἀποκόμβιον, ἔχον χρήματα ἱκανὰ, ἐξέρχεται, εὐχαριστοῦσα τὸν Θεὸν, καὶ εὐφημοῦσα, καὶ ὑπερευχομένη αὐτῷ.

A rius etiam e feneſtra proſpicit, ſilentque organa, factiones vero quatuor poſtulationes inſtituunt, ſingulisque ipſis conceſſis, praepoſitus, ſigno accepto, praecentorem monet, qui ter manum populo ſecundum preces eius componit. Imperator, omnibus ordinatis, Triconchum ingreditur, et e regione ſcalae conchae triclinii conſtitutus, praepoſito annuit, qui dicit: ***Iubete.***

III. Praefectis omnibus egreſſis, Imperator cum ſolo cubiculo remanet, praepoſitus vero, demta ab eius B capite corona, veſtitores vocat, ut ipſi tunicam exuant. Sic e triconcho, per easdem porticus digreſſus, ad aureum cubiculum abit, praepoſitus vero, duarum factionum apocombio ſumto, cubiculi praefectis comitantibus, per porticus ad hemicyclum Phialae Triconchi abit, et in loca inferiora proſpicit, Veneti autem tunicam Demarchi ſui expanſam tenentes, apocombium, ab Imperatore, per praepoſitum ipſis miſſum, recipiunt: idemque et Praſini faciunt. Sic praepoſi- C tus cum cubiculo redit, at Imperator ſagum ſuum geſtans, inque throno adſidens, promotiones multorum procerum inſtitui iubet, a mandatoribus per omnes ordines uſque ad protoſpatharios progreſſus; ſi placet, etiam patricios creat. His peractis, venerandae menſae ſuae in Iuſtiniani triclinio adſidet, et ſaxima intrare iubet. Horum primum cubiculum eſt: in ſecundo ordine patricii cum protoſpathariis ac ceteris Imperatoriis veniunt: in tertio domeſticus ſcholarum cum factionis Venetae tranſitorio populo ª, in quar- D to excubitor cum Praſinae factionis: in quinto Veneti, in ſexto Praſini factionarii. Singuli horum ordinum, accepto apocombio haud mediocris pretii, abeunt, Deoque gratias agunt, et laudant ipſum, et concelebrant.

a) ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ἐὰν ἀξίαν ἔχῃ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, εἴτε ὁ δομέστικος τῶν ἐξκουβίτων, ἀντιπροσωποῦσιν αὐτῷ πατρίκιοι.

a) Schol. Si domeſticus ſcholarum, aut domeſticus excubitorum tantum honorariam dignitatem habet, patricii ipſius perſonam referunt.

CAP. LXVII.

De loco et ordine, quo proceres omnes in ſingulis Deximis, in maioribus Phialis inſtitutis, adſtare ſolent.

A

Notandum eſt, poſt Imperatorem, eo ritu, quo expoſuimus, in ſolio aſſidentem, eunuchos protoſpatharios, adſtrictiori veſte indutos, ſuaque ſabania, torques item et in humeris ſpathobaculos ſuos geſtantes, prope thronum adſtare: poſt hos in medio ſolario protoſpatharios barbatos, in mutatoriis, cumque ſpeciis et torquibus. Arma, ſeu ſcutarium, ſpatharii duo, unus poſt alterum, geſtant, cumque his barbati protoſpatharii conſiſtunt: ſpatharocubicularii et cubicularii omnes ad horum ſiniſtram locum utrinque habent. Cerimoniarius paulo ante cubicularios ſtat, ut a mandato accipere ſigna a praepoſito poſſit. Poſt dictos protoſpatharios barbatos ſpatharocandidati, ſpatharocubicularii vero et cubicularii, ſcutaria ſua, torques, et gladios, ſpatharii idem gladios ſuos, et ſua dextralia, geſtantes ad utramque ſpatharocandidatorum manum, adſtant: ſic etiam ſpatharii, ſi qui in urbe adſunt. Silentiarii in velo ſuſpenſo portae ſolarii, in pulpito marmoreo: praefecti cubiculo, et patricii utrinque in cancellis, unde proſpicere ſolent, recti, ipſisque innixi, adſtant.

II. Quodſi in ſecreta phiala triconchi deximum inſtituitur, omnes hoc ordine adſtare ſolent. Imperator, ut ipſius mos eſt, in ſolio ſedet, ante ipſum praefecti cubiculo, patricii et ſtrategi utrinque a pulpito in ianuis: poſt eos ſenatores et conſulares pariter in ianuis conſiſtunt. Sic et eunuchi protoſpatharii pone Imperatorem prope thronum in mutatoriis: barbati protoſpatharii, et qui arma tenent, ut dictum eſt, coram portis triconchi, a tergo eunuchorum protoſpathariorum, quorum ſupra meminimus. Spatharocubicularii et cubicularii in tertia parte

ΚΕΦ. ΞΖ.

Περὶ τῆς τῶν ἁπάντων ἀρχόντων τάξεώς τε καὶ παραστάσεως ἐν ἑκάστῳ δεξίμῳ ἐπιτελουμένων ἐν μεγάλαις Φιάλεσι.

Ιστέον, ὅτι μετὰ τὸ καθισθῆναι τὸν βασιλέα ἐν τῷ σένζῳ, τῇ τάξει, ᾗ ἀνωτέρω εἰρήκαμεν, ἵστανται εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι ὄπισθεν τοῦ βασιλέως, πλησίον τοῦ σένζου, ἠλλαγμένοι, τάτε στιχάρια αὐτῶν, καὶ τὰ σαβάνια, φοροῦσι δὲ καὶ τὰ μανιάκια, καὶ ἐπὶ ὤμων βαστάζουσι τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν, ὄπισθεν δὲ τῶν αὐτῶν ἀσπαθαρίων ἵστανται μέσον τοῦ Ηλιακοῦ ἀσπαθάριοι βαρβάτοι ἠλλαγμένοι, τάτε σπίκια αὐτῶν, καὶ τὰ μανιάκια. Τὸ δὲ ἄρμα, ἤγουν τὸ σκουτάριον, βαστάζουσι σπαθάριοι δύο καθ᾽ ἕνα ἕκαστος αὐτῶν, καὶ ἵστανται μετὰ τῶν αὐτῶν βαρβάτων ἀσπαθαρίων· οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ οἱ κουβικουλάριοι ἵστανται ἐπ᾽ εὐθείας ἅπαντες ἔνθεν κἀκεῖσε τῶν αὐτῶν βαρβάτων ἀσπαθαρίων. Ο δὲ τῆς καταστάσεως ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν κουβικουλαρίων μικρὸν, πρὸς τὸ λαμβάνειν αὐτὸν ἀπὸ κελεύσεως ἐκ τοῦ πραιποσίτου τὰ νεύματα. Οἱ δὲ σπαθαροκανδιδάτοι ἵστανται ὄπισθεν τῶν προειρημένων βαρβάτων ἀσπαθαρίων, σπαθαροκουβικουλάριοί τε καὶ κουβικουλάριοι βαστάζοντες τὰ σκουτάρια αὐτῶν, φοροῦντες καὶ τὰ μανιάκια καὶ τὰ σπαθία αὐτῶν, ὡσαύτως καὶ οἱ σπαθάριοι φοροῦντες τά τε σπαθία αὐτῶν καὶ σκουτάρια, βαστάζοντες τὰ διστράλια αὐτῶν, ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖσε τῶν σπαθαροκανδιδάτων, ὁμοίως εἰ τύχωσι καὶ σπαθάριοι διὰ πόλεως. Οἱ δὲ σιλεντιάριοι ἵστανται ἐν τῷ κρεμαμένῳ βήλῳ πύλης τοῦ Ηλιακοῦ, ἐν τῷ μαρμαρίνῳ πουλπίτῳ· ἄρχοντες δὲ τοῦ κουβουκλείου καὶ πατρίκιοι ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖσε ἐν τοῖς παρακυπτικοῖς καγκέλλοις ὄρθιοι, ἐπερειδόμενοι ἐπ᾽ αὐτοῖς.

β΄. Ιστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι εἰ τύχοι γενέσθαι τὸ δέξιμον ἐν τῇ μυστικῇ φιάλῃ τοῦ τρικόγχου, τελεῖται ἡ τῆς παραστάσεως τάξις οὕτως. Καθέζεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ σένζου, ὡς εἴθισται αὐτῷ, καὶ ἵστανται ἐνώπιον αὐτοῦ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἵστανται ἅπαντες ἔνθεν κἀκεῖσε ἀπὸ τοῦ πουλπίτου ἐν ταῖς θυρίσιν· οἱ δὲ συγκλητικοὶ ὑπατικοὶ ἵστανται ἀπ᾽ αὐτῶν ὁμοίως, καὶ αὐτοὶ ἐν ταῖς θυρίσιν. Ωσαύτως καὶ οἱ εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι ἵστανται ὄπισθεν τοῦ βασιλέως, πλησίον τοῦ σένζου ἠλλαγμένοι· οἱ δὲ βαρβάτοι πρωτοσπαθάριοι, καὶ οἱ τὸ ἄρμα κατέχοντες, ὡς προείρηται, ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν πυλῶν τοῦ τρικόγχου ὄπισθεν τῶν προῤῥηθέντων εὐνούχων ἀσπαθαρίων. Οἱ σπαθαροκουβικουλάριοί τε καὶ κουβικουλάριοι ἵσταν-

ἵστανται ἐν τῇ τρίτῃ πύλῃ τοῦ τρικόγχου, οἱ δὲ σπαθαροκανδιδάτοι καὶ οἱ σπαθάριοι ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖσε τοῦ βασιλέως, ἐν τοῖς μαρμαρίνοις πυλπίτοις· ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν προειρημένων σπαθαροκανδιδάτων τε καὶ σπαθαρίων, ὄπισθεν δὲ τοῦ τῆς καταστάσεως ἵστανται σιλεντιάριοι.

triconchi, ſpatharocandidati et ſpatharii ad utrumque Imperatoris latus, in marmoreis pulpitis: Cerimoniarius ante dictos ſpatharocandidatos et ſpatharios, et a tergo eius ſilentiarii adſtant.

ΚΕΦ. ΞΗ.

Περὶ τοῦ Χρυσοῦ Ἱπποδρομίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων.

Προέρχονται ἅπαντες ἐννύχιοι, ἠλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, οἱ μὲν ἐν τῇ θερμάστρᾳ, οἱ δὲ ἐν τῇ ἀψῖδι· καὶ λαβὼν κομβίναν ὁ πραιπόσιτος παρὰ σιλεντιαρίου, εἰσέρχεται καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς κελεύει τῷ πραιποσίτῳ, δοθῆναι τὸ πέρατον, καὶ ἐξελθὼν μετὰ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἁπάντων, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα. Εἶτα ἐλθόντα ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τοῦ τρικόγχου, δέχεται αὐτὸν ἐκεῖσε ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίων ἁπάντων, καὶ διέρχεται μετ' αὐτῶν ὁ πραιπόσιτος διά τε τῆς ἀψῖδος καὶ τῆς δάφνης[a]. Ἀπελθὼν δὲ μέχρι τοῦ Αὐγουστέως, ἐξέρχεται εἰς τὸ στενὸν ἐν τῇ χρυσῇ χειρί, καὶ εὑρίσκει ἐκεῖσε ἑστῶτας τοὺς κούρσορας μετὰ τῶν δεκάνων ἔνθεν κἀκεῖσε. Διελθόντες δὲ μέσον αὐτῶν οἱ δὲ δήμαρχοι καὶ ὁ ἀκτουάριος, καὶ πλησιάσαντες τῷ πραιποσίτῳ, προσκυνοῦσιν αὐτῷ, καὶ εὐθέως δίδωσιν αὐτοῖς ὁ πραιπόσιτος τὸ πέρατον, εἶτα ὑποστρέψας ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, εἰσέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ.

β'. Ὁ δὲ βασιλεὺς περιβαλλόμενος τὸ χρυσοπερίκλειστον αὐτοῦ σαγίον, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικόγχου, ἀψῖδός τε καὶ τῆς δάφνης, ἅπτων κηροὺς ἐν τοῖς εὐκτηρίοις, ὡς εἴθισται αὐτῷ. Καὶ διελθὼν διὰ τοῦ Αὐγουστέως, εἰσέρχεται εἰς τὸν MS. fol. 127 b. ἅγιον Στέφανον, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀνέρχεται διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλίου ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ καθίσματος, καὶ ἐκεῖσε παρακύπτει, μέχρις ἂν ἅπαντα ἑτοιμασθῶσι. Τοῦ δὲ τῆς καταστάσεως ἐλθόντος, καὶ δηλώσαντος τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι πάντα ἕτοιμά ἐστι τὰ σκεύη, ἐξελθόντες οἱ ἡνίοχοι ἐποίησαν τὰ ἀποδιαλύσιμα αὐτῶν, καὶ ἵστανται ἐν τοῖς ἰδίοις τόποις μετὰ τῶν ἁρμάτων αὐτῶν, οἱ δὲ δημοκράται καὶ οἱ δήμαρχοι ἀπῆλθον ἐν ταῖς ἐξ ἔθους καθέδραις, ὄπισθεν τῶν δήμων, ἐκδεχόμενοι

a) Ἰστέον, ὅτι πάντα τὰ ἱπποδρόμια, τά τε πρωῒ καὶ δείλης γινόμενα, τοῦτον τὸν τύπον καὶ ταύτην ἔχουσι τὴν τάξιν.

CAP. LXVIII.

De aureo Hippodromo, et quae in illo peraguntur.

Omnes albis veſtibus induti nocte, partim ad Caminum, partim ad Apſidem procedunt: Praepoſitus, accepta a ſilentiario Combina, intrat, eamque Imperatori tradit, qui praepoſitum Paratum dare iubet, isque cum omnibus cubiculariis abiens, per porticus ſanctorum quadraginta progreditur. In hemicyclum triconchi venientem cerimoniarius cum omnibus ſilentiariis excipit, his comitantibus, per Apſidem et Daphnem tranſit[a]. Poſtquam vero ad Auguſteum pervenit, ad triclinium in aurea manu pergit, ibique curſores cum decanis ſuis utrinque conſtitutos invenit. Per medium horum tribuni et actuarius ingreſſi, ad praepoſitum accedunt, et prono in terram corpore eum ſalutant, quo facto, eis paratum dat, et ab his reverſus, in dictorum comitatu, palatium intrat.

II. Imperator ſagum ſuum auro praetextum geſtans, et a cubiculo praefectis ſtipatus, per porticum Triconchi, Apſidis et Daphnes tranſit, accenſis, pro more, in oratoriis cereis. Digreſſus vero per Auguſteum, ad S. Stephani procedit, inde per ſecretam cochleam ad cubiculum throni adſcendit, unde, uſque dum omnia parata ſunt, proſpicit. Cerimoniarius abit, et praepoſito nunciat, vaſa omnia prompta eſſe, aurigas egreſſos ad decurſionem ſe accinxiſſe, inque locis ſuis cum curribus conſiſtere: Principes vero et tribunos factionis ad ſolitas ſedes pone factiones aſcendiſſe, et mandata a dominis, ut ſinguli in ſua fa-

a) Schol. Omnes equeſtres decurſiones, ſeu matutinae, ſeu veſpertinae ſint, hoc ritu et ordine celebrantur.

ctione accedant, expectare, equos omnes curribus iungendos adductos eſſe, exercitum cum flammulis in ſuis ordinibus adſtare; communem populum adſcendiſſe, ſcalasque omnes compleviſſe. Tunc praepoſitus ad Imperatorem accedens, parata omnia eſſe nunciat: is, per ſcalam lapideam deſcendens, praepoſito edicit: *Da proceſſum*, is elata voce: *Proceſſus*. Imperator ſe ad cubiculum confert, ad quem veſtitores a praepoſito arceſſiti, intrant, et Imperatorem tunica induunt, praepoſito dicente: *Iubete:* Veſtitores e cubiculo abeunt, et ipſe Imperator, a praepoſito coronatus, praefectis cubiculi comitantibus, diſcedit, inque anguſta porticu conſtitutus, ſignum praepoſito, hic oſtiario, dat, qui patricios adducit, eius portae velum ſilentiario curante.

III. Patricii intro cum ſtrategis ingreſſi procidunt, quibus ſurgentibus, Imperator rurſus praepoſito ſignum dat, qui magna voce exclamat: *Iubete.* Ab his Imperator ſtipatus, in triclinium prodit, ubi eo die coronatur, ſimulque tres quatuorve ſilentiarii intrant, quorum tres ad dextram factionis partem a tergo tranſeunt, unus in medio conſiſtit. Signum ab Imperatore poſtquam praepoſitus accepit, ſilentiario annuit, qui ad velum digreſſus, magna voce clamat: *Leva*, et cerimoniarium adducit, inque medio factionis collocat, iterumque ſigno ab Imperatore dato, praepoſitus magiſtro annuit, aut, ſi is praeſens non eſt, quaeſtori. Quodſi vero praefectus praetorio et quaeſtor patricii non ſint, ante ſenatum proprium velum ingrediuntur: magiſter quoque, ſigno accepto, cerimoniario annuens, dicit: *Comites*, isque diſceſſurus, ait: *Leva.* Senatores ingreſſi, adorant, ſuoque ſinguli ordine adſtant. Rurſus Imperator praepoſito, is magiſtro, magiſter iterum cerimoniario ſignum dat, et dicit: *Praefecti.* At is in velum procedens, dicit: *Leva*, quo facto, expraefectus intrat, et, poſtquam adoravit, in ordine ſuo adſtat. Poſthac praepoſito Imperator, praepoſitus cerimoniario annuit, qui dicit *Iubete*, illi: *in multa bonaque tempora* etc. acclamant.

A τὴν ἀνατολὴν τοῦ δεσπότου, ὅπως ἀπέλθωσιν ἕκαστος ἐν τῷ αὐτοῦ δήμῳ, ἅπαντες οἱ ἵπποι τῶν ἁρμάτων ἀπῆλθον, ὁ στρατὸς μετὰ τῶν φλαμούλων ἵσταται ἐν ταῖς τάξεσιν αὐτῶν, ὁ κοινὸς λαὸς ἀνῆλθεν, καὶ ἐπληρώθησαν τὰ βάθρα. Τότε εἰσελθὼν ὁ πραιπόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, ὡς ὅτι ἅπαντα ἕτοιμά ἐστιν· ὁ δὲ βασιλεὺς κατέρχεται διὰ τῆς λιθίνης σκάλας, κατερχόμενος δὲ λέγει τῷ πραιποσίτῳ· δὸς μεταστάσιμον· κἀκεῖνος λέγει μεγάλως· μεταστάσιμον. Εἰσέρχεται δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, καὶ προσκαλεσάμενος ὁ πραιπόσιτος τοὺς βεστήτορας, εἰσέρχονται, καὶ περιβάλλουσι τὴν χλανίδα τῷ βασιλεῖ, εἰπόντος δὲ τοῦ πραιποσίτου· Κελεύσατε, ἐξέρχονται οἱ βεστήτορες B ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος, καὶ στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου ὁ βασιλεὺς ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, στὰς δὲ εἰς τὸ στενὸν, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ ὁ ὀστιάριος εἰσάγει τοὺς πατρικίους, τὸ δὲ βῆλον τῆς πύλης ἐκείνης σιλεντιάριος πιαεῖ.

γʹ. Εἰσελθόντες δὲ ἔσω οἱ πατρίκιοι, μετὰ καὶ τῶν στρατηγῶν, πίπτουσι, καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λέγει μεγάλως· Κελεύσατε. ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς, ἐλθὼν ἵσταται ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἀριστᾷ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ εἰσέλθωνται σιλεντιάριοι τρεῖς, ἢ καὶ τέσσαρες· οἱ μὲν τρεῖς διέρχονται C ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἀρχῆς ὄπισθεν, ὁ δὲ ἕτερος ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ. Λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, δίδωσι νεῦμα τῷ σιλεντιαρίῳ, ὁ δὲ σιλεντιάριος ἀπέρχεται ἐν τῷ βήλῳ, καὶ λέγει μεγάλως· λεβά· καὶ εἰσάγει τὸν τῆς καταστάσεως, καὶ ἵσταται μέσον τῆς ἀρχῆς, λαβὼν δὲ πάλιν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ μαγίστρῳ, μὴ ὄντος δὲ μαγίστρου, νεύει τῷ κοιαίστωρι. Ἰστέον δὲ, ὅτι εἰ μὲν ὁ ὕπαρχος τοῦ πραιτωρίου, καὶ ὁ κοιαίστωρ, οὐκ εἰσὶ πατρίκιοι, πρὸ τῆς συγκλήτου ἴδιον βῆλον εἰσέρχονται· λαβὼν γὰρ νεῦμα ὁ μάγιστρος, νεύει λέγων τῷ τῆς καταστάσεως· κόμητες, κἀκεῖνος ἀπελθὼν λέγει· λεβά. καὶ εἰσέρχονται οἱ τῆς συγκλήτου, προσκυνήσαντες D δὲ ἵστανται ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῇ τάξει αὐτῶν· εἶτα νεύει πάλιν ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ μαγίστρῳ, ὁ δὲ μάγιστρος νεύει τὸ δεύτερον τῷ τῆς καταστάσεως, λέγων· Πραιφέκτοι· κἀκεῖνος εἰς τὸ βῆλον ἀπελθὼν λέγει· λεβά· καὶ εἰσέρχεται ὁ ἀπὸ ἐπάρχων· προσκυνήσας δὲ καὶ αὐτὸς, ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ. Εἶτα νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ ἐπεύχονται· εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.

MS. fol. 118. a.

δ'. Καὶ εὐθέως κατασχὼν ὁ τῆς καταστάσεως A τὸ ἄκρον τῆς χλανίδος τοῦ βασιλέως, καὶ ποιήσας ῥοσθέλιον, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, ὅπως ἀνελθὼν ἐν τῷ σένζῳ, σφραγίσῃ μετ' αὐτοῦ τὸν λαὸν κατὰ συνήθειαν. Δορυφορούμενος δὲ, ὡς προείρηται, ὑπ' αὐτῶν πάντων ὁ βασιλεὺς, ἐξέρχεται, καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ καθίσματι, καὶ στὰς ἔμπροσθεν τοῦ σένζου, σφραγίζει τὸν λαὸν ἐκ γ'· πρῶτον μὲν μέσον, δεύτερον τὸν τοῦ Βενέτου δήμου, τρίτον τοῦ Πρασίνου, καὶ καθέζεται ἐπὶ τοῦ σένζου. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εὐφημίας τοῦ δήμου καὶ τῶν στρατευμάτων, νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ· ὁ δὲ πραιπόσιτος ἐξελθὼν ἔξω τοῦ καθίσματος, ἵσταται ἐπάνω τῶν βάθρων, καὶ προσκαλεῖται τούς τε πατρικίους, τοὺς κατὰ συνήθειαν ἐκπληροῦντας προσ- B κύνησιν, καὶ εἰσελθόντες κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν ἐν τῷ καθίσματι, προσκυνοῦσι τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐξέρχονται ὑπερευχόμενοι, καὶ ἵστανται ὑποκάτω τῶν βάθρων, ἔμπροσθεν τῆς μεγάλης πύλης. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν πάντων, λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐξελθὼν ἵσταται πάλιν
MS. fol. 118 b ἐπάνω τῶν βάθρων, καὶ νεύει τοῖς τὴν προσκύνησιν τελέσασιν, ὅπως ἀπέλθωσιν ἐν ταῖς αὐτῶν τάξεσιν, ἐν τοῖς σκαμνίοις. Τελεσθέντων δὲ τῶν δ'. βαΐων, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ σένζου, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἵστανται ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἀριστᾷ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ βασιλεὺς ἔνθεν κἀκεῖσε, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται, αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται εἰς C πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ, λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εἰσελθόντες οἱ βεστήτορες ἀπὸ κελεύσεως, λαμβάνουσι τὴν χλανίδα, καὶ ἐξέρχονται. Εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης μετὰ καὶ φίλων, ὧν κελεύει, καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ κλητωρίου ὁ βασιλεὺς, καὶ μικρὸν ἀναπαύσας, ἐκδέχεται, μέχρις ἂν τὰ πάντα ἑτοιμασθῶσιν ἐν τῷ ἱππικῷ.

IV. Statim cerimoniarius, comprehenſa Imperatoris tunica, Roſthelium facit, idque huic tradit, ut, throno conſcenſo, populum eo more ſolenni ſignet. Stipatus ergo ab his omnibus, ut ſupra dixi, Imperator abit, inque ſedem ſuam revertitur, et ante thronum conſtitutus, ter populum ſignat, primo quidem medium, ſecundo Venetam, tertio Praſinam factionem, rurſusque in throno reſidet. Peracta vero factionis et militum acclamatione, Imperator praepoſito ſignum dat: is a throno progreſſus, ſupra in gradibus ſtat, et patricios, pro more adorantes, advocat, qui ſuo ordine ad thronum ingreſſi, Imperatorem adorant, fauſtaque apprecati, diſcedunt, et ante magnam portam infra ad gradus adſtant. Peractis omnibus, praepoſitus ſignum ab Imperatore accipit, et iterum egreſſus, ſupra in gradibus ante magnam portam conſtitutus, eos, qui adorarunt, ut ad ordines ſuos in ſcamna diſcedant, admonet. Actis vero quatuor palmis, Imperator e throno ſurgit, patricii et ſtrategi, in triclinio, ubi Imperator eo die convivium inſtituit, utrinque adſtant: ipſe a cubiculi praefectis, longa ac felicia tempora apprecantibus, ſtipatus, procedit. Ingreſſo autem cubiculum ſuum, coronam praepoſitus a capite demit, ingreſſi a mandato veſtitores, tunicam ſumunt, et abeunt. Sic deinde Imperator egreditur, et una cum amicis, quos invitari juſſit, venerandae menſae ſuae adſidet, poſtquam a convivio ſurrexit, et paululum quievit, dum omnia ad equorum decurſionem parata ſint, expectat.

Περὶ τοῦ δειλινοῦ ἱπποδρομίου.

De veſpertina equeſtri Decurſione.

D

Εἶτα εἰσελθὼν ὁ τῆς καταστάσεως δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι ἅπαντα ἕτοιμά ἐστι, καὶ ὁ πραιπόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τῆς λιθίνης σκάλας, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, καὶ περιβάλλεται τὴν χλανίδα αὐτοῦ καὶ τὸ στέμμα, κατὰ τὸ εἰωθὸς, καὶ δορυφορούμενος ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ τρικλίνου. Καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἀριστᾷ, καὶ στὰς ἐκεῖσε ἅμα τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ εἰσάγει πατρι-

Poſt haec ingreſſus cerimoniarius praepoſito, omnia parata eſſe, nunciat, praepoſitus Imperatori: qui per lapideas ſcalas digreſſus, cubiculum ſuum intrat, tunica indutus, coronam pro more ſumit, aque praefectis cubiculo ſtipatus, per anguſtum triclinium tranſit. Inde ad magnum triclinium, ubi epulae inſtituuntur, una cum omnibus cubiculi praefectis ſe confert, et praepoſito, is oſtiario, ſignum dat, et patricios ac ſtra-

tegos adducit, qui poſtquam Imperatorem adorarunt, praepoſitus, ſigno ab eo dato, dicit: *Iubete*, ſtatimque patricii et ſtrategi, extra portam egreſſi, utrinque adſtant. In porta autem Imperatore adſtante, dicti omnes in terram procidunt, qui poſtquam ſurrexere, praepoſitus ſignum ab Imperatore accipit, ac cerimoniario annuit, qui dicit: *Iubete*, ipſi felicia quaevis Imperatori apprecantur.

II. Imperator a cubiculo praefectis, patriciis et ſtrategis ſtipatus, thronum cum cubiculariis, et duobus manclavitis ſpathariis, dextralia ſua ſpathasque geſtantibus, ut facere in omnibus decurſionibus ſolent, conſcendit. Quo facto, et populo ter ſignato, ſedet, et populi acclamatione finita, praepoſitus a mandato egreditur, patriciis et ſtrategis ſignum daturus, qui omnes, ad ordinem ac ſedem ſuam diſcedunt. Veſperi enim hoc ritu, et non ut mane, Imperator procedit. Peractis quatuor palmis, a throno ſurgit, patriciis et ſtrategis, in triclinii, ubi convivium celebrat, utroque latere adſtantibus, et in obſequio praefectorum cubiculo, per medios, multa et felicia tempora ipſi apprecantes, tranſit, perque anguſtum triclinium digreſſus, cubiculum ſuum petit, ubi tunica et corona depoſita, ſagum, pro more, induit, perque ſecretam cochleam, Auguſteum, Apſidem et Triconchum, procedit. Cubicularii omnes eum comitantur, protoſpatharii vero et manclavitae in hemicyclo Triconchi ante S. Iohannis aedem adſtant. A dictis ſtipatus Imperator, per hemicyclum tranſit, ipſis fauſta ei apprecantibus, perque cancellatam portam et porticus quadraginta Sanctorum aureum triclinium intrat, ubi cubicularii omnes alta voce ei acclamant: *In longa et felicia tempora!* et ſic abeunt, et ſinguli ad aedes ſuas diſcedunt.

A κίους καὶ στρατηγοὺς, καὶ προσκυνοῦσιν τὸν βασιλέα, λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ λέγει· Κελεύσατε, καὶ εὐθέως ἐξελθόντες ἔξω τῆς πύλης οἵ τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, μετὰ τῆς συγκλήτου, ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖσε. Καὶ τοῦ βασιλέως ἑστῶτος ἐν τῇ πύλῃ, πίπτουσιν οἱ προειρημένοι ἅπαντες, καὶ ἀναστάντων, λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ νεύει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα.

β'. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε δηρευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε B καὶ στρατηγῶν, ἀνέρχεται ἐν τῷ καθίσματι, μετὰ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀρχόντων, καὶ δύο μαγλαβιτῶν σπαθαρίων, βασταζόντων τὰ δισκάλια, φερόντων καὶ τὰ σπαθία αὐτῶν, ὡς ἐν ἑκάστῳ ἱπποδρομίῳ εἰώθασι ποιεῖν. Καὶ ἀνελθὼν ἐν τῷ σίντζῳ ὁ βασιλεὺς, καὶ σφραγίσας τὸν λαὸν ἐκ τρίτου, καθέζεται, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εὐφημίας τοῦ λαοῦ, ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως, καὶ νεύει τοὺς πατρικίους καὶ στρατηγοὺς, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος ἐν τῇ αὐτοῦ τάξει τε καὶ καθέδρᾳ· Δειλῆς γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ τάξει ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ οὐχὶ ὡς τὸ πρωΐ. Τελεσθέντων δὲ τῶν τεσσάρων βαΐων, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ σίν- C τζου, τῶν πατρικίων καὶ στρατηγῶν ἱσταμένων ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἀριστᾷ, ἔνθεν κἀκεῖσε, καὶ δηρευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται μέσον αὐτῶν· αὐτοὶ ὑπερεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, καὶ διελθὼν διὰ τοῦ στενοῦ τρικλίνου, εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, καὶ ἀπαλλάξας τήν τε χλαμύδα καὶ τὸ στέμμα κατὰ τὸ σύνηθες, περιβάλλεται σαγίον, καὶ κατέρχεται διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλίου, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ αὐγουστέως καὶ τῆς ἀψίδος, καὶ τοῦ τρικόγχου. Δηρεύεται δὲ ὑπὸ πάντων τοῦ κουβουκλείου, ἱσταμένων τῶν τε ἀσπαθαρίων, καὶ τῶν μαγλαβιτῶν ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τοῦ τρικόγχου, ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Καὶ διέρχεται ὁ βασιλεὺς, δηρευόμενος D ὑπὸ τῶν προειρημένων, διὰ τοῦ ἡμικυκλίου, αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα, καὶ διελθὼν διὰ τῆς γαλωτῆς πύλης τοῦ μονοθύρου, καὶ διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ'. εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ ὑπερευξάμενοι μεγάλως οἱ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, ἐξέρχονται, καὶ ἀπέρχονται ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ οἴκῳ.

MS. fol. 129. a.

ΚΕΦ.

Google

ΚΕΦ. ΞΘ.

A

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν Ἱππικοῦ ἀγομένου τοῦ Καταλόγου.

Προσκαλοῦνται οἱ δεσπόται τοὺς πραιποσίτους, MS. fol. 129. b κελεύοντες δοθῆναι τὸ βηλάριν, ἤτοι κρεμάσαι τὸ πάνιν. Ὁ δὲ πραιπόσιτος ἐξελθὼν, λέγει τῷ θεσσαρίῳ*· ἄπελθε, βάλε ἄνω. ὁ δὲ ἐξερχόμενος ἔρχεται εἰς τὸ στάμα, ἤγουν εἰς τὸ Π. καὶ κατασφραγίζων, ποιεῖ τρεῖς σταυροὺς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχεται εἰς τὸ δεύτερον κερτάριον, κἀκεῖσε ὁμοίως κατασφραγίζει τρίτον ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ λέγει τρίτον μεγάλῃ φωνῇ· ἄπελθε, βάλε ἄνω, καὶ εὐθέως ὁ κουστωδιάριος κρεμᾷ τὸ βῆλον ἄνω, καὶ ὁ μαγγανάριος ἱστᾷ τὰ κάγκελλα. Ὁ δὲ θεσσάριος ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε κατερχόμενος, ἀπέρχεται εἰς τὸ στάβλον, καὶ ἵσταται εἰς τὴν φλιὰν τοῦ μεγάλου πυλῶνος, καὶ λέγει μικρᾷ τῇ φωνῇ· δεῦτε ἔμπροσθεν παιδία, χαίρετε, ἄγετε· καὶ ἀνταποκρίνονται λέγοντες μεγάλῃ φωνῇ πάντες οἱ σταβλησιανοί· χαίρετε. εἶτα λέγει ὁ θεωρητής· θεοῦ τὴν νίκην ἔχει· εἶτα οἱ σταβλησιανοί· τὸ πρόσωπόν σου, οὐράνιε. οἱ πράσινοι· ὀλύμπιε. ὁμοίως εὐφημοῦσι τὸν τοῦ λευκοῦ, οἱ δὲ πράσινοι, τὸν τοῦ ῥουσίου. Καὶ πάλιν λέγει ὁ θεωρητὴς φωνῇ μεγάλῃ· ἅγιε, τρισάγιε. καὶ ἀποκρίνονται πάντες καὶ λέγουσι· νίκη εἰς τὸ βένετον. οἱ πράσινοι, εἰς τὸ πράσινον, ὁ θεωρητής· δέσποινα Θεοτόκε. ὁ λαός· νίκη εἰς τὸ βένετον. οἱ πράσινοι· εἰς τὸ πράσινον. ὁ θεωρητής· τοῦ σταυροῦ ἡ δύναμις· ὁ λαός· νίκη εἰς τὸ βένετον. οἱ πράσινοι, εἰς τὸ πράσινον. ὁ θεωρητής· θεοῦ τὴν νίκην ἔχει, τὸ πρόσωπόν σου, οὐράνιε· οἱ πράσινοι· ὀλύμπιε· ὁμοίως τῷ φακτιοναρίῳ εὐφημοῦσι καὶ τὸν μικροπανίτην.

* θεσσεραρίῳ.

β´ Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τὰς εὐφημίας, εἰσερχόμενος ὁ θεσσάριος λαμβάνει λόγῳ συνηθείας αὐτοῦ κριθάρι ταγάρια γ´. κουμουλάτα, καὶ χορταρίου δέματα γ´. καὶ εὐθέως ἀναχωρεῖ, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ τοῦ πρασίνου στάβλον, κἀκεῖσε τὰ ὅμοια ἐκτελῶν, εὐθέως δὲ λέγουσιν οἱ ἡνίοχοι· νικήσετε τὰς θύρας, τουτέστιν ἀσφαλίσατε. Καὶ τούτου γενομένου, ἵστανται οἱ δύο ἡνίοχοι, καὶ οἱ δύο μαΐστορες, καὶ οἱ δύο θεωρηταὶ, καὶ ἐπιτρέπουσι τοὺς σταβλησιανοὺς, καὶ ἐκβάλλουσιν ἕνα ἕκαστον ἵππον εἰς τὸ μέσον τοῦ στάβλου, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ἐσχάτου, καὶ θεωροῦσιν ἀμφότεροι τὸ σώσιππον. Δείλης δὲ παρέρ- MS. fol. 130. a χονται οἱ θεωρηταὶ, μετὰ τῶν βιγαρίων, εἰς τοὺς οἴκους τῶν κρατούντων ἡνιόχων, καὶ ἀμφότεροι, οἵ τε ἡνίοχοι καὶ οἱ βιγάριοι, καὶ οἱ θεωρηταὶ, ἔρχονται

CAP. LXIX.

Obſervanda, quando Equitatus fit deſignatio.

Domini praepoſitos vocant, utque velarium dent, ſeu pannum ſuſpendendum curent, praecipiunt. Praepoſitus vero diſcedit, et Teſſerario dicit: *Abi, ſurſum proiice*, atque ſic Teſſerarius ad ſtationem Circi, quae formam literae Π refert, accedit, et ter populum cruce ſignat, inde ad ſecundam ſtationem, ubi pariter ad ianuas crucem facit, terque magna voce exclamat: B *Abi, ſurſum proiice;* tunc cuſtodiarius velum ſtatim in ſuperiori loco ſuſpendit, et machinarius cancellos conſtituit. Teſſerarius ab eo loco deſcendit, ſtabulumque ingreſſus, et ad limen magnae portae ſubſiſtens, voce ſubmiſſa dicit: *Euge, huc, filii mei, ſalvete, agite.* Stabularii omnes elata voce reſpondent: *Salvete.* Poſtea inſpector: *Dei victoriam habet.* Stabularii: *Faciem tuam, coeleſtis.* Praſini: *Olympie*, eodemque modo albae, praſini ruſſae factionis principi acclamant. Rurſus C ille voce elata: *Sancte, ter ſancte.* Cui omnes reſpondent, et dicunt: *Victoria Venetis*, Praſini: *Praſinis.* Inſpector: *Domina Deipara*, populus: *Victoria Venetis*, Praſini: *Praſinis.* Inſpector: *Crucis potentia*, populus: *Victoria Venetis*, Praſini: *Praſinis.* Inſpector: *Dei victoriam facies tua, o coeleſtis, habet*, Praſini: *Olympie!* Vt vero factionario, ita et micropannitae acclamant.

II. Acclamatione finita, Teſſerarius accedit, et menſura conſueta, tria hordei cribra accumulata, totidemque foeni D faſciculos ſumit, et ſtatim ad Praſinorum ſtabulum abiens, idem facit: tunc aurigae dicunt: *Vincite ianuas*, id eſt: cuſtodite. Quo facto, duo aurigae, totidem magiſtri et Circenſes ſtant, et ſtabulariis praecipiunt, ut in medium ſtabulum ſingulos equos, a primo ad ultimum, deducant, quos num ſani ſint? utrique inſpiciunt. Veſperi autem Circenſes cum bigariis ad victorum aurigarum ſedes ſe conferunt, et utrique, tum aurigae, tum bigarii et

inſpectores ad Vrnatorium diſcedunt. Quo poſtquam aurigae acceſſerunt, demarchus cum factionariis nonnullis et ceteris ſodalibus aſcendit, et omnes ibi congregati cancellos et equos invicem conferunt et inſpiciunt. Officiales vero inſpectores hortantur, ut cancellos et equos examinent ac tentent, quo facto, machinarius cancellos omnes aperit, et, urgente tribuno, aurigae et bigarii cum inſpectoribus et praeſide deſcendunt, ac tribunal ingrediuntur.

De Vrna, et quomodo agitari debeat.

Vrna in medio tribunali conſtituta, factionarius duos globulos factionis ſuae in ſtabulo eius, loco proprio, ubi et ſedem ſuam habet, reponit, quod idem factionarius alterius partis facit: in medio ſilentiarius, perſonam praepoſiti ſuſtinens, ſecundus poſt hunc tribunus, tertius curſor, quaſi actuarii loco, quartus combinographus Imperatorius, et pone urnam duo combinographi, unus Venetae, alter Praſinae, adſident, a tergo horum combinographorum officiales adſtant. Aurigae in lateribus, duo in uno, totidem in altero, cumque ipſis praefecti, conſident. Tunc ambo Inſpectorem unum, cuius nempe factio praecipuam dignitatem habet, adducunt, ut urnam moveat: is in medio conſtitutus, ſententiam hos quatuor rogat, et dicit: *Quomodo iubetis, equos inſtructos probatosque uti vos habetis, et nos habemus.* Quae poſtquam inſpector ordinavit, ad aurigas dicit: *Quomodo iubetis*, et ſtatim globos a ſtabulo tollit, eosque in urnam proiicit, qua ter agitata, quicunque globulus remanſit, exit, et ſubito definiunt, ac vocant ambo ſiniſtros quatuor palmarum, et ordine diſcedunt, inque Vrnatorium ſe recipiunt, ubi inter ſe ſermonem conferentes, Striges amborum inſpectorum, abeuntium et venientium, notant, cumque imperatorio combinographo palmas omnes ordine diſponunt.

II. Mane demarchi ad magnum triclinium quaeſtoris veniunt, ubi Paratum datur, et ſi forte demarchi litem aliquam inter ſe habent, cauſa ibi coram praepoſitis dirimitur, unde duo demar-

A εἰς τὸ ὀρνατώριον. Μετὰ δὲ τὸ προελθεῖν τοὺς ἡνιόχους, ἀνέρχεται ὁ δήμαρχος μετὰ ὀλίγων δημοτῶν, καὶ τῶν λοιπῶν φιλητῶν, καὶ συναθροιζόμενοι πάντες ἀντιβάλλουσι πρὸς ἀλλήλους τὰ κάγκελλα, καὶ τοὺς ἵππους. Οἱ δὲ ὀφφικιάλιοι κράζουσι τοὺς θεωρητὰς, ἵνα πειράσωσι τὰ κάγκελλα καὶ τοὺς ἵππους, μετὰ δὲ τὸ πειράσαι τούτους τὰ κάγκελλα, ὁ μαγγανάριος ἀνοίγει πάντα, ἐπείγοντος δὲ τοῦ τριβούνου, κατέρχονται οἵ τε ἡνίοχοι καὶ οἱ βιγάριοι, καὶ οἱ θεωρηταὶ, καὶ ὁ ἐπιστάτης, καὶ εἰσέρχονται ἀμφότεροι εἰς τὸ τριβουνάλιον.

Περὶ τῆς Ορνας πῶς δεῖ κυλίειν.

B Ιστέον, ὅτι ἡ ὄρνα ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τριβουναλίου, καὶ ὁ φακτιονάριος τιθεῖ εἰς τὸ φατνίον τῆς ὄρνας τὰ δύο σφαιρία τοῦ μέρους αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν τόπον ἴδιον, ἔνθα καὶ κάθηται, ὁμοίως τοῦτο ποιεῖ καὶ ὁ τοῦ ἑτέρου μέρους φακτιονάριος· εἰς δὲ τὸ μέσον καθέζεται ἐκ προσώπου τοῦ πραιποσίτου σιλεντιάριος, δεύτερος μετ' ἐκεῖνον ὁ τριβοῦνος, τρίτος ὁ κούρσωρ, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ ἀκτουαρίου, τέταρτος ὁ βασιλικὸς κομβινογράφος, καὶ ὄπισθεν τῆς ὄρνας δύο κομβινογράφοι, εἷς βενέτου, καὶ εἷς πρασίνου, ὄπισθεν δὲ τῶν τοιούτων κομβινογράφων C παρίστανται οἱ ὀφφικιάλιοι. Οἱ δὲ ἡνίοχοι ἐκ πλαγίων καθέζονται, δύο ἔνθεν, καὶ δύο ἐκεῖθεν, καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἐπιστάται. Εἶτα φέρουσιν ἀμφότεροι θεωρητὴν ἕνα, οὗ μέρος ἔχει προτίμησιν, ἵνα κυλίσῃ, τοῦ δὲ ἱσταμένου ἐν τῷ μέσῳ, λαμβάνει γνώμην τῶν δ'. καὶ λέγει· πῶς κελεύετε, ἱππάρια τὰ προζευχθέντα καὶ γνωριζόμενα ὡς ὅτι ἔχετε, καὶ ἔχομεν. Καὶ συνταξάμενος ὁ θεωρητὴς, λέγει πρὸς τοὺς ἡνιόχους· πῶς κελεύετε, καὶ εὐθέως αἴρει τὰ σφαιρία ἀπὸ τοῦ φατνίου, καὶ βάλλει αὐτὰ εἰς τὴν ὄρναν, καὶ κυλίει τρίτον, καὶ εἶτ' ἂν χαλάσῃ σφαιρίον, ἐξέρχεται, καὶ εὐθέως D ὁρίζουσι, καὶ ὀνομάζουσιν ἀμφότεροι τοὺς ἀριστεροὺς τῶν δ'. βαΐων, καὶ στοιχοῦντες ἐκβαίνουσι, καὶ ἀνέρχονται εἰς τὸ ἁρματώριον, καὶ ἀντιβάλλοντες πρὸς ἀλλήλους, στοιχοῦσι τὰς στρίγας τῶν θεωρητῶν ἀμφοτέρων ἀπερχομένων καὶ ἐρχομένων, μετὰ τοῦ βασιλικοῦ κομβινογράφου ἀποστοιχοῦσι τὰ βαΐα ὅλα. MS. fol. 130. b.

β'. Καὶ τῇ ἕωθεν ἀνέρχονται οἱ δήμαρχοι ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τοῦ κοιαίστωρος, καὶ δίδοται ἐκεῖσε τὸ πάρατον, καὶ εἰ ἔχουσί τι πρὸς ἀλλήλους οἱ δήμαρχοι, λαμβάνουσιν ἐκεῖσε δίκην κατενώπιον τῶν πραιποσίτων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε κατέρχον-

τὰι οἱ δύο δήμαρχοι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν διαταγήν, καὶ σφραγίζει ἕκαστος τὸν ἴδιον δῆμον ἀνὰ τριῶν σταυρῶν. Καὶ λέγει ὁ λαὸς ἀπὸ τοῦ δήμου· ἐσ' ἅ οἱ [illegible] ὅλη ἡ σήμερον, καλή σου ἡμέρα γίνεται. καὶ εὐθέως λέγουσιν οἱ κράκται ἑκάστου δήμου ἀπὸ φθογγῆς· καλῶς ἦλθε θεοστέπτων ὁ δοῦλος· καλῶς ἦλθε προβολὴ εὐεργετῶν· καλῶς ἦλθεν ὁ ἀσπαθάριος τῶν δεσποτῶν ὑπήκοος. Τῶν δὲ δημάρχων ἀπερχομένων πρὸς τοὺς ἰδίους δήμους, ἀπάρχεται ὁ λαὸς ἑκάστου δήμου ἀπελατικὸν ἦχ. π. δ'. οἱ τὴν ἀξίαν θεόθεν ἀξιωθέντες λαβόντες, θεοστεφεῖς εὐεργέται, ὡς προσφιλέστατον καὶ οἰκειοπόθητον δοῦλόν σε ἐδόξασαν σήμερον ἐν ὑπερτέραις ἀξίαις ἀσπαθάριον ἔντιμον καὶ δήμαρχον ἐπαξίως, ὅπως σὺ εὐτυχήσῃς νικητικῶς, ὁ δεῖνα ἠγαπημένε, τὸν χρυσιοβένετον δῆμον, οἱ πράσινοι χρυσιοπράσινον. Καὶ ὅτε ἀπέλθῃ ἕκαστος τῶν δημάρχων εἰς τὸν ἴδιον δῆμον, λέγουσιν οἱ κράκται ἑκάστου δήμου· καλὴν ἡμέραν ποιήσωμεν οἱ Βένετοι μετὰ τοῦ δημάρχου· οἱ πράσινοι ὁμοίως· καὶ εὐθέως λέγουσιν τριαδικόν· τριάδα ὑμνήσωμεν οἱ Βένετοι, (οἱ πράσινοι) τὸν δεσπότην τοῦ παντὸς καὶ Θεὸν ἡμῶν, μίαν ἀδιαίρετον θεότητα, τὴν τρισυπόστατον ἐξουσίαν, καὶ δύναμιν πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ὑπάρχουσαν, καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας διαμένουσαν, φῶς ὑπάρχει τρισήλιον, δι' οὗ καὶ ὁ κόσμος φωτίζεται, Θεὸν ἐπουράνιον δοξάζομεν, τὸν ἐκ τῆς παρθένου ἡμῖν ἀνατείλαντα, φύσει γὰρ ὑπάρχων φιλάνθρωπος, ἄνθρωπος γενέσθαι κατηξίωσε, τὸν προπάτορα ῥυσάμενος τοῦ ἀρχαίου παραπτώματος, καὶ κόσμον ὅλον ἠλέησε. Δόξα τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι.

chi, unusquisque ad locum, ubi populum ſignare ſolet, diſcedunt, ſuamque factionem tribus crucibus ſignant. Quo peracto, populus factionis dicit: *Salve, tota dies hodierna! Pulchra tibi lux oritur.* Cantores ſingularum factionum modulata voce: *Feliciter advenit ſervus principum, a Deo coronatorum! Feliciter venit a beneficiis principibus promotus! Feliciter venit protoſpatharius Dominis obſequens.* Demarchis vero ad factiones ſuas accedentibus, populus uniuscuiusque factionis apelaticum toni obl. IV orditur: *Qui ex merito dignitatem divinitus acceperunt, a Deo coronati beneſactores, ut amiciſſimum et deſideratum ſervum, te hodie in excelſiori faſtigio, protoſpatharium illuſtrem et demarchum, pro merito conſtituerunt, ut victoriis tuis o dilecte N. felicem reddas populum Venetum,* Praſini: *Praſinum.* Et quando ſinguli demarchi ad ſuam factionem acceſſere, cantores factionum dicunt: *Fauſtam hodie laetamque diem Veneti cum tribuno tranſigamus:* Praſini ſimiliter. Ac ſtatim hymnum in honorem Trinitatis recitant: *Trinitatem nos Veneti (Praſini) canamus, Dominum univerſi Deumque noſtrum, unam indiviſam divinitatem, ter-ſubſtantialem maieſtatem, et poteſtatem, ante omnia ſecula exiſtentem, inque omnia ſecula permanſuram! Lumen hoc quaſi triplicis ſolis eſt, quo orbis illuminatur! Deum coeleſtem, ex virgine nobis natum, celebremus, qui, cum natura ſua hominum amantiſſimus ſit, homo fieri voluit primoque parente noſtro ab antiquo peccato liberato, totum mundum miſeratus eſt. Gloria ipſius bonitati!*

MS. fol. 131. a. γ'. Καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· Κύριε, σῶσον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα τοὺς βασιλεῖς τῶν ῥωμαίων· ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον· οἱ κράκται· τὰς Αὐγούστας βοήθησον, ὁ ἐν τριάδι ὑμνούμενος. ὁ λαὸς ἐκ γ'· Κύριε, σῶσον. οἱ κράκται· τοὺς πορφυρογεννήτους φύλαξον, ὁ ἐν οὐρανοῖς δοξαζόμενος. ὁ λαὸς ἐκ γ'· Κύριε, σῶσον. οἱ κράκται· αὔξει τὸ βασίλειον, αὔξει καὶ τὸ βένετον· ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον. Καὶ τρισαγιάζοντος τοῦ ὀργάνου, λέγουσιν οἱ κράκται· τρισάγιε, βοήθησον τοὺς δεσπότας· ὁ λαὸς ἐκ γ'. τρισάγιε. οἱ κράκται· καὶ σὺ αὐτοὺς θε-

III. Cantores dicunt: *Domine N. N. Romanorum Imperatores conſerva.* Populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *qui in Trinitate celebraris, Auguſtas adiuva!* Populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Porphyrogenitos cuſtodi, tu, qui in coelis laudaris!* Populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Auge imperii, auge Venetorum felicitatem!* Populus ter: *Domine, ſerva!* Tunc organo Triſagium modulante, cantores dicunt: *Ter ſancte, dominos adiuva!* Populus ter: *Ter ſancte.* Cantores: *Tu in*

omnibus curam eorum gere! Populus A eadem ter. *Adaugens tempora vitae ipſorum:* ſic populus ter. Cantores: *Cum Imperatricibus piis, Deique amantibus:* populus eadem ter. Cantores: *Cum Venetis humillimis ſervis veſtris:* Populus ſimiliter. Cantores: *Sancte, ter ſancte, Dominos tuere.* Eadem populus ter repetit. Cantores: *Spiritus ſanctiſſime, Auguſtas protege!* Populus: *Spiritus ſanctiſſime.* Cantores: *Mater Dei noſtri, Porphyrogenitos cuſtodi.* Populus: *Mater Dei noſtri.* Cantores: *Domine, vitam eorum per noſtram vitam auge!* Populus: *Imo, Domine, vitam* B *eorum per noſtram!*

ρέπωσιν ἐπὶ πᾶσι· καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. πλεονάζων τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνους· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράκται· σὺν αὐγούσταις θεοστέπτοις φιλοθέοις· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· καὶ βενέτων τῶν γνησίων ὑμῶν τῶν δούλων, καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· ἅγιε, ἅγιε, τρισάγιε, τοὺς δεσπότας φύλαξον. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'· οἱ κράκται· πνεῦμα τὸ πανάγιον τὰς Αὐγούστας σκέπασον. ὁ λαός· οἱ ἴσ. πνεῦμα τὸ πανάγιον, οἱ κράκται· Μῆτερ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοὺς πορφυρογεννήτους φύλαξον. ὁ λαός· οἱ ἴσ· μῆτερ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. οἱ κράκται· Κύριε, ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν· ὁ λαός· οἱ ἴσ. Κύριε, ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν.

IV. Sic domini ritus ſolennes celebrant, dumque thronum conſcenſuri ſunt, actuarius preces inſtituit, et ſi Veneti praecipuam dignitatem habent, cantores eorum dicunt: *Exorere, divina maieſtas!* Praſini: *Exorere Trinitatis electio!* Populus ter: *Exorere!* Cantores: *Exoriantur N. N. Auguſtae Romanorum!* Populus ter: *Exoriantur!* Cantores: *Exoriantur famuli Domini!* Populus ter: *Exoriantur!* Cantores: *Exoriantur a Deo coronati Domini, cum* C *Imperatricibus!* Populus ter: *Exoriantur!* Tunc apelaticum curſorium hymnum toni obl. IV: *A Deo firmatum robur utriusque veſtrum, N. Imperator, et N. gloria purpurae, illuſtrate radiis veſtris vobis ſervos addictos! exhilarate, Domini, populum veſtrum!* Cantores iterum: *Exorere, robur rectae fidei!* Populus ter: *Exorere!* Cantores: *Exorere, deſiderium Romanorum!* Populus ter: *Exorere!* Cantores: *Exorere gaudium et gloria noſtra!* Populus ter: *Exorere!* Cantores: *Exorere N. N. Imperator Romanorum!* Populus ter: *Exorere!* D

δ'. Τῶν δὲ δεσποτῶν τὰ εἰωθότα τῆς τάξεως πραττόντων, καὶ μελλόντων ἀνιέναι ἐπὶ τοῦ καθίσματος, ποιεῖ ὁ ἀκτουάριος τὸ αἴσιον, καὶ εἰ μὲν ἔχει ὁ βένετος πρωτίμησιν, λέγουσιν οἱ τούτων κράκται· ἀνάτειλον ἡ ἔνθεος βασιλεία· εἰ δὲ οἱ πράσινοι, λέγουσιν· ἀνάτειλον ἡ ἐκλογὴ τῆς τριάδος· ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον. οἱ κράκται· ἀνάτειλον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα Αὐγοῦσται τῶν ῥωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον. οἱ κράκται· ἀνάτειλον οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον. οἱ κράκται· ἀνάτειλον οἱ θεόστεπτοι δεσπόται σὺν ταῖς αὐγούσταις. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον· καὶ εἶθ' οὕτως λέγουσιν ἀπελατικὸν δρομικὸν ἦχ. π. α'. τὸ θεοπρόβλητον κράτος τῆς ὑμετέρας δυάδος, ὁ δεῖνα αὐτοκράτορ, καὶ ὁ δεῖνα ἡ δόξα τῆς πορφύρας, ἐκλάμψατε ἐπὶ δούλους γνησίους, εὐφραίνοντες δεσπόται τὸν λαὸν ὑμῶν. Καὶ πάλιν λέγουσιν οἱ κράκται· ἀνάτειλον τὸ ὀρθόδοξον κράτος· ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον· οἱ κράκται· ἀνάτειλον τῶν ῥωμαίων ὁ πόθος· ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον. οἱ κράκται· ἀνάτειλον ἡ χαρὰ ἡμῶν καὶ δόξα· ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον· οἱ κράκται· ἀνάτειλον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες ῥωμαίων. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἀνάτειλον.

V. Poſtquam vero domini in ſuggeſtum aſcenderunt, et ante thronum ſtant, extrema tunica ſua, primo populum medium, ſeu in medio conſtitutum, deinde Venetum, poſtremo Praſinum, ſignant, quod dum agunt, factiones acclamant: *Sanctus, ſanctus, ſanctus!* Cantores: *Multos, multos, multos:* Populus: *multos annos in multos!* Canto-

ε'. Τῶν δὲ δεσποτῶν ἀνιόντων ἐπὶ τοῦ καθίσματος, καὶ ἱσταμένων ἔμπροσθεν τοῦ σίντζου, κατασφραγίζουσι μετὰ τὸ ἄκρον τῶν χλανιδίων αὐτῶν, πρῶτον μὲν μέσον, ἤγουν τὸ μεσοδήμιον, ἔπειτα τὸν τοῦ βενέτου δήμου· εἶθ' οὕτως τὸν τοῦ πρασίνου, καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν σφραγιζόντων, λέγουσιν οἱ δῆμοι· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος. οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· MS. fol. 132. b

κράκται· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα φιλόχριστοι ἐν Θεῷ νικᾶτε, καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως, καὶ οἷον μέρος ἔχει προτίμησιν, λέγουσιν· οὐράνιε, καὶ ὁ ἄντις· στέψον νίκαις τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν. καὶ ὁ ἄν τις· τούτοις συμβασίλευσον· καὶ ὁ ἄν τις· ἡ ἐξουσία ἡ ἄνω. καὶ ὁ ἄντις· κοσμοπόθητοι. καὶ ὁ ἄν τις· μιμήσασθε Θεοῦ φιλανθρωπίαν. οἱ πράσινοι· τὴν ἄνωθεν ἐξουσίαν. καὶ ὁ ἄν τις· ἡμεῖς δὲ, ὦ στρατόπεδα, πῶς τροπώσωμεν πολεμίους· οἱ πράσινοι· τοῦ στέψαντος τοὺς δεσπότας ῥωμαίων Θεοῦ, φυλάττοντες τὴν πίστιν, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην δεσποτῶν. Καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· πολλὰ, πολλὰ, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, τὸ περίβλημα τῆς τριάδος. οἱ πράσινοι· ἡ ἐκλογὴ τῆς τριάδος. ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες ῥωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. καὶ πάλιν λέγουσιν οἱ κράκται· πόσην χαρὰν ἔχει ἡ πολιτεία, ὅτι βλέπει τοὺς ἰδίους δεσπότας. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλὴν ἔχει χαρὰν ἡ πολιτεία. οἱ κράκται· ὑμεῖς ὑπάρχετε ἡ χαρὰ τῶν ῥωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἅγιε. Καὶ οἷον μέρος ἔχει προτίμησιν, λέγουσιν οἱ τούτου κράκται· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα φιλόχριστοι, ἐν Θεῷ νικᾶτε, καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. τὸ αὐτὸ δὲ λέγει καὶ ὁ ἄν τις δῆμος· ὁμοίως καὶ ὁ τοῦ λευκοῦ καὶ ὁ τοῦ ῥουσίου, καὶ ἀποκρίνονται ἀμφότεροι οἱ δῆμοι, καὶ λέγουσιν· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὔγουστοι τούμβικας. καὶ εἰ μὲν ἔχει ὁ βένετος προτίμησιν, λέγουσιν οἱ τούτου κράκται· οἱ τῆς συγκλήτου ἐγείρεσθαι τοὺς δεσπότας εὐξώμεθα. καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. εἰ δὲ ἔχει ὁ πράσινος τὴν προτίμησιν, λέγουσιν οἱ τούτου κράκται· οἱ τῶν πιδατρῶν ἐγείρεσθαι τοὺς δεσπότας εὐξώμεθα. καὶ ὁ MS. fol. 132. a. λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· ὑπὸ τῶν φιλούντων ἡμᾶς πολλὰ τὰ ἔτη· καὶ πάλιν τῶν δὲ μισούντων ἡμᾶς κακὰ τὰ ἔτη. καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'.

A res: *N.N. Chriſti amantes, in Deo vincite!* Populus eadem ter: poſtea ea factio, quae reliquis anteſertur, dicit: *Coeleſtis!* reſpondet altera: *Victoriis Imperatores noſtros corona!* factio prior: *Cum his regnum gere!* altera: *poteſtas ſuprema:* reſpondet ſuperior: *orbis deſiderium!* altera: *divinam clementiam imitamini!* Praſina: *Supremam maieſtatem!* altera factio: *Nos vero, o exercitus, quomodo hoſtes ſuperabimus;* Praſini: *Dei, qui dominos Romanorum coronavit? fidem, et aequitatem dominorum ſervantes.* Porro cantores: B *Multos, multos, multos!* Populus: *multos annos in multos!* Cantores: *Multa vobis tempora, propugnaculum Trinitatis!* Praſini: *Electio Trinitatis!* Populus ter: *Multa vobis tempora!* Praſini: *Sancte!* Cantores: *Multa vobis tempora, N. N. Imperatores Romanorum!* Populus ter: *Multa vobis tempora!* Cantores: *Multa vobis tempora, famuli Domini!* Populus ter: *Multa vobis tempora.* Rurſus cantores: *Quanto non gaudio civitas exultat, dum dominos ſuos intuetur!* Vox et populus ter: *Inſigni laetitia civitas exultat.* Cantores: *Vos* C *gaudium Romanorum eſtis.* Populus ter: *Sancte:* et quaecunque factio reliquis antecellit, eius cantores dicunt: *N. N. Chriſti amantes, in Deo vincite,* hoc item populus, et oppoſita factio, alba quoque et ruſſa, repetunt, quibus uterque populus reſpondent et dicunt: *N. N. Auguſti, tu vincas!* et ſi Veneti praecipuam laudem habent, cantores eorum dicunt: *Senatores reſuſcitari dominos precemur:* ſic et populus ter. Si vero Praſini maiori dignitate ſunt, cantores eorum dicunt: *Pedaturae murorum reſuſcitari dominos precemur:* ſic etiam populus ter. Can- D tores: *Multos annos amicis noſtris!* et rurſus: *mala tempora inimicis noſtris!* ſic populus ter.

ς'. Ταῦτα δὲ λέγουσι καὶ οἱ λοιποὶ δῆμοι, καὶ ἀποκρίνονται πάντες, καὶ λέγουσιν· ἀπάγξεται ὡς ὁ Ἰούδας ὁ μὴ φιλῶν τοὺς ἰδίους δεσπότας. καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου, καὶ εὐθέως αὐλεῖ τὸ ὄργανον, καὶ οἷον μέρος ἔχει προτίμησιν, λέγουσι φωνῆς ἀπὸ κρακτῶν ἦχ. πλ. ά. εὐχαριστοῦμέν σοι, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῷ διασκεδάζοντι βουλὰς ἐθνῶν, καὶ συντρίβοντι πο-

VI. Haec etiam reliquae factiones dicunt, quibus omnes hunc in modum reſpondent: *Vt Iudas olim, ſuffocetur, qui dominos ſuos non amat:* hoc idem populus ter repetit, ac ſtatim organum pulſatur, et quaecunque factio praecipue diligitur et probatur, eius cantores voce toni obl. I. dicunt: *Gratias tibi, Chriſte Deus noſter, perſolvimus,*

quod conſilia gentium diſſipas, hoſtes conteris, et miracula tua, in populo tuo, o potentiſſime, amplificas. Inimicos enim noſtros tua potentia ſubiecisti, cornu fidelium Imperatorum noſtrorum, munere genitricis tuae, ut ſolus plenus miſericordia, exaltaſti. Poſtea cantores modulantur: *Nanaia.* Populus: *Laudamus te, Chriſte.* Cantores: *Nana.* Populus: *Imperator ſeculorum!* Cantores: *Nana.* Populus: *Vnigenitum Patris verbum!* Cantores: *Ananaia.* Populus: *Quod reſpexiſti et illuſtraſti.* Cantores: *Nana.* Populus: *Populum tuum.* Cantores: *Sancta!* Populus: *Et poteſtate tua nos liberaſti.* Cantores: *Nanaia.* Populus: *Et adduxiſti nos.* Cantores: *Nanaia.* Populus: *Deo et Patri.* Cantores: *Ananaia.* Populus: *Mediatrix.* Cantores: *Ananaia.* Populus: *Vt ſolus omnipotens.* Sic et omnis populus poſtea dicit: *Aeternam Deus ſacram maieſtatem eſſe iubeat!* Eadem quoque altera factio recitat, et quae ſuperior eſt, dicit: *fili*, altera: *Dei:* prior: *victoria* ter: Poſtea cantores: *Sancte, ter ſancte, vitam ipſis et gloriam tribue!* Rurſus, quae ſuperior habetur: *Tu, qui dominos adiuvas!* altera: *Vnus Deus!* prior: *Tu ipſos conſerva!* altera: *Imo Domine:* Sic et minores populi dicunt, quibus maiores reſpondent, et ter dicunt: *Tempora eorum adauge.* Poſtremo Trilexia et Tetralecta feſto diei, ob quem decurſio equeſtris inſtituta eſt, congrua, recitantur.

A λεμέες, ὅτι ἐμεγάλυνας τὰ θαυμάσιά σου ἐπὶ τὸν λαόν σου δυνατέ. Τοὺς γὰρ ἐχθροὺς ἡμῶν ὑποτάξας ἐν τῇ δυνάμει σου, ὕψωσας τὸ κέρας τῶν πιστῶν βασιλέων ἡμῶν πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε, ὡς μόνος πολυέλεος. Καὶ εἶθ' οὕτως λέγουσιν οἱ κράκται τὸ ἠχάδιον νανάια· ὁ λαός· δοξάζομέν σε Χριστέ. οἱ κράκται· νάνα. ὁ λαός· βασιλεῦ τῶν αἰώνων. οἱ κράκται· νάνα. ὁ λαός· μονογενὴ λόγε τοῦ πατρός. οἱ κράκται· ἀνανάια· ὁ λαός· ὅτι ἐπεσκέψω καὶ ἐφώτισας. οἱ κράκται· νάνα· ὁ λαός· τὸν λαόν σου. οἱ κράκται· ἅγια. ὁ λαός· καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου ἀπήλλαξας ἡμᾶς. οἱ κράκται· νανάια. ὁ λαός· καὶ προσήγαγες ἡμᾶς. οἱ κράκται· νανάια. ὁ λαός· τῷ Θεῷ καὶ πατρί· B οἱ κράκται· ἀνανάια. ὁ λαός· μεσιτεία. οἱ κράκται· ἀνανάια. ὁ λαός· ὡς μόνος παντοδύναμος. Καὶ εἶθ' οὕτως λέγει ὁ λαὸς ἅπας· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν. Ἰστέον, ὅτι τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ ἄν τις δῆμος. καὶ πάλιν ὁ ἔχων προτίμησιν, λέγει· υἱέ· καὶ ὁ ἄν τις· Θεοῦ. καὶ ὁ ἄν τις· νίκη γʹ. καὶ εἶθ' οὕτως λέγουσιν οἱ κράκται· ἅγιε, τρισάγιε, ζωὴν καὶ δόξαν δὸς αὐτοῖς. καὶ πάλιν ὁ ἔχων προτίμησιν λέγει· ὁ βοηθῶν τοὺς δεσπότας. καὶ ὁ ἄν τις· εἷς ὁ Θεός. καὶ ὁ ἄν τις· σὺ αὐτοὺς σῶσον. καὶ ἄλλος· ναὶ Κύριε. ὁμοίως καὶ οἱ μικροὶ δῆμοι τὰ αὐτὰ λέγουσι, καὶ ἀποκρίνονται οἱ τῶν μεγάλων δήμων, καὶ λέγουσιν ἐκ γʹ. C τοὺς χρόνους αὐτῶν πλήθυνον. Εἶθ' οὕτως λέγονται τὰ τριλέξια, καὶ τὰ τετράλεκτα, τὰ τῇ ἑορτῇ ἁρμόζοντα, δι' ἣν καὶ τὸ ἱπποδρόμιον ἐγεγόνει.

Acta in victoria Aurigarum.

Dicunt cantores: *Multos, multos, multos!* populus: *Multos annos in multos.* Cantores: *Feliciter veniſtis, ſervi a Deo coronatorum!* populus ter: *Feliciter veniſtis!* Cantores: *Feliciter veniſtis, a beneficis principibus promoti!* Populus ter: *feliciter veniſtis!* Cantores: *Feliciter veniſti, o coeleſtis, cum victoria!* Praſini: *Coeleſtis!* Populus ter: *Feliciter veniſti!* Cantores: *Feliciter veniſti, victor ſtrenue!* Praſini: *Exoriens.* Populus ter: *Feliciter veniſti.* Cantores: *Precamur, ut ſimilia veſtrae ex Deo victoriae nobis eveniant!* Praſini: *Hoc eſt per Deum vincere.* Populus ter: *Feliciter veniſti.* Cantores: *Multos,*

Ἄκτα ἐπὶ νίκῃ τῶν Ἡνιόχων.

Λέγουσιν οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· καλῶς ἤλθετε θεοστέπτων οἱ δοῦλοι, καὶ ὁ λαὸς γʹ. D καλῶς ἤλθετε. οἱ κράκται· καλῶς ἤλθετε προβολὴ εὐεργετῶν. καὶ ὁ λαὸς γʹ. καλῶς ἤλθετε. MS. fol. 171 b. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες οὐράνιε μετὰ νίκης· οἱ πράσινοι· ὀλύμπιε. καὶ ὁ λαὸς γʹ. καλῶς ἦλθες· οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες ἱκάσιε νικήσας. οἱ πράσινοι· ἀνατέλλων. ὁ λαὸς γʹ. καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· τὰ ἴσα αἰτούμεθα τῆς ἐκ Θεοῦ νίκης ὑμῶν. οἱ πράσινοι· τοῦτό ἐστιν ἐκ Θεοῦ νικῆσαι. ὁ λαὸς γʹ. καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. καὶ ὅτε λαμβάνουσιν οἱ ἡνίοχοι τὰ ἔπαθλα,

A λέγουσιν οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ἡ ἔνθεος βασιλεία. οἱ πράσινοι· ἡ ἐκλογὴ τῆς τριάδος. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἅγιε. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. ὁ λαὸς γ'. ἅγιε. οἱ πράσινοι. ἅγιε. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐγοῦσται τῶν ῥωμαίων. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· οἱ πράσινοι· ἅγιε· οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ δεσπόται, σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. τὰ τρία τῷ οὐρανῷ. οἱ πράσινοι· τῷ ὀλυμπίῳ. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας Ῥωμαίων. B ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· τὰ ἴσα, δεσπόται, τῆς νίκης ὑμῶν. ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους. ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τὸν πλοῦτον τῶν ὑπηκόων. ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· τὰ ἴσα δεσπόται τῇ τῆς συγκλήτου. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· τὰς νίκας ὑμῶν πληθύνει ὁ θεῖος λόγος. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως. οἱ κράκται· ἡ σύγκλητος φιλεῖ ὑμᾶς ἐν ὁμονοίᾳ. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἅγιε. οἱ κράκται· τὰ ἴσα δεσπόται τῆς νίκης ὑμῶν κατὰ βαρβάρων. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως· ἅγιε. οἱ πράσινοι· ἅγιε. C οἱ κράκται· οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν ἀπολοῦνται θεοκρίτως. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἅγιε. οἱ πράσινοι· ἅγιε, οἱ κράκται· τὰ ἴσα δεσπόται τῶν στρατοπέδων. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἅγιε. οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὑμᾶς συνεργήσει. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἅγιε. οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· τὰ ἴσα δεσπόται τῷ λαῷ ὑμῶν. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἅγιε. οἱ κράκται· ἀπέλθετε, καὶ εὔξασθε τοὺς ἰδίους δεσπότας. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἅγιε.

β'. Καὶ μετὰ τὸ ἀπευχαριστῆσαι τοὺς δεσπό- D τας, ἀναβαίνουσιν οἱ ἡνίοχοι εἰς τὸ ὄχημα, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται ἀπὸ φθογγῆς· πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ, ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. καὶ εἶθ' οὕτως λέγουσι τὸν χορευτικὸν ἦχ. δ'. Δόξα τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται μόνῳ (MS. fol. 133 a.) τῷ ποιητῇ τῶν ἁπάντων, καὶ χορηγῷ τοῦ ἐλέους, ἁγιάζομεν τὰ χείλη, ὑμᾶς ἀνευφημοῦντες, μέγιστοι εὐεργέται, αὐτοκράτορες ῥωμαίων. Ἀληθῶς γὰρ ἐν ὑμῖν οἱ πιστεύοντες τὰ ἀγαθὰ καθορῶσιν. Ἀλλ' τίς ἔσχεν εὐεργέτας, ἀγαθοποιοὺς

multos, multos! populus: *Multos annos in multos!* Dum vero aurigae praemia victoriae accipiunt, cantores dicunt: *Longa vobis tempora, divina maieſtas!* Praſini: *Electio Trinitatis.* Populus ter: *Sancte!* Cantores: *Longa vobis tempora, famuli Domini!* populus ter: *Sancte!* Praſini: *Sancte!* Cantores: *Longa vobis tempora N. N. Auguſtae Romanorum!* Cantores: *Longa vobis tempora!* Praſini: *Sancte!* Cantores: *Longa vobis tempora, Domini, cum Imperatricibus et Porphyrogenitis!* Populus ter: *Longa vobis tempora!* Praſini: *Sancte!* Cantores: *Longa vobis tempora! Trinitas coeleſtis!* Praſini: *Olympio!* populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Domine, ſerva Dominos Romanorum!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Aequalia, Domini, victoriae veſtrae!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Domine, ſerva a te coronatos!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Domine, ſerva divitias obſequentium!* Populus ter: *Domine ſerva!* Cantores: *Aequalia, Domini, ſenatui!* Populus ter eadem. Cantores: *Victorias veſtras verbum divinum augeat!* Populus ter eadem. Cantores: *Senatus vos unanimiter amat:* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Aequalia victoriae veſtrae contra barbaros, Domini!* populus ter eodem modo. Praſini: *Sancte.* Cantores: *Adverſarii veſtri divino iudicio pereunt:* populus ter: *Sancte.* Praſini: *Sancte!* Cantores: *Aequalia exercitibus, Domini, eveniant!* populus ter: Populus ter: *Sancte!* Praſini: *Sancte!* Cantores: *Similia, Domini, populo veſtro!* Populus ter: *Sancte!* Cantores: *Abite, et Dominis veſtris fauſta apprecamini!* Populus ter: *Sancte!*

II. Poſtquam vero felicia omnia dominis apprecati ſunt, currum aurigae conſcendunt, et cantores voce modulata dicunt: *multos, multos, multos*, populus: *multos annos in multos!* Poſthac ſaltatorium hymnum toni IV canunt: *Gloria Deo noſtro, quod ita placuit unico omnium creatori et miſericordiae chorago, ſanctificemus labra, vobis acclamantes, maximi, benefici, Imperatores Romanorum. Vere enim in vobis credentes bona omnia conſpiciunt.* Aliud: *Quis tam clementes et beneficos dominos un-*

quam habuit, qui omnibus hominibus iuſtitiam ſervarunt, Venetorumque felicitatem promoverunt. Te, N. dilecte, principem habemus, cui poſt te parem reſpublica non inveniet. Aliud: *Gaudium ſuper Venetos reſplendet, quando flos a Deo promotus exoritur, eoque Veneti, ut ſervi incaleſcunt. Hoc enim reſpublica ad felicitatem et gloriam imperii nacta eſt.* Aliud: *Quando hic populus ſuperior eſt, Imperator cum exercitu e bellis laetam victoriam reportat, inque urbe Romana ordo augetur, et creſcit. Quare Deum precamur, ut in ſecula Venetis victoriam gloriamque concedat.*

A τούτους, φυλάττοντας πᾶσι τὸ δίκαιον ἀνθρώποις, καὶ ἀνεγείραντας Βενέτων εὐτυχίαν· ὁ δεῖνα σὲ ἔχομεν ἠγαπημένε, ὃ οὐχ εὑρήσει τὸν ὅμοιόν σου μετὰ σὲ ἡ πολιτεία. Ἄλλο· ἡ χαρὰ εἰς τὸ Βένετον ἐπιλάμπει, ὅτε ἀνατέλλει τὸ θεοπρόβλητον ἄνθος, ὡς οἰκείους περιθάλπον τοὺς Βενέτους· τοῦτο γὰρ κέκτηται ἡ πολιτεία εἰς εὐτυχίαν καὶ δόξαν τῆς βασιλείας. Ἄλλο· ὅτε νικᾷ ὁ δῆμος οὗτος, ὁ βασιλεὺς ἐν πολέμοις σὺν τῷ στρατῷ εὐτυχεῖ ταῖς νίκαις, καὶ ἐν τῇ πόλει Ῥωμαίων ὑπεραύξει ἡ εὐθηνία. Διὸ αἰτοῦμεν τὸ Θεῖον, εἰς τοὺς αἰῶνας ἔχειν τοὺς Βενέτους νίκας καὶ δόξας.

B

III. Sciendum eſt, ſecundae palmae cantores dicere: *Vincit fides Imperatorum:* populus idem ter. Cantores: *Auguſtarum:* populus: *Vincit fides Auguſtarum.* Cantores: *Urbis,* populus: *Vincit fides urbis.* Cantores: *Venetorum.* Praſini: *Praſinorum.* Populus: *Vincit fides Venetorum.* Praſini: *Praſinorum.* Poſtea Apelaticum canitur: *Solennis memoria coronationis veſtrae hominibus libertatem coelitus commemorat,* etc. Aliud toni I: *Etiamſi mores tuos tacere velim, Chriſtianus coetus, id non permittitur: deſiderium enim, metu ſuperato, ad celebrandas laudes tuas me excitat: Tuorum enim miniſtrorum felicitas, ut fulmen, ad terminos orbis reſonuit.* Poſtea cantores modulantur: *Anana.* Populus: *Unicum deſiderium Romanorum.* Cantores: *Nana.* Populus: *Ad vos beneficos reſpicite.* Cantores: *Nana.* populus: *in primam iuſtitiam boni amantem, maieſtas veſtras, Domini.* Poſtea cantores dicunt: *Servi.* populus: *nos ſervi Imperatorum,* ter. Cantores: *Servi bonorum Imperatorum.* Sic populus ter. Cantores: *Servi ſumus, qui vos ex merito amant:* Eadem populus ter. Cantores: *Servi.* Populus ter: *nos Imperatorum ſervi.* Cantores: *Nos.* Populus: *Imperatorum.*

γ'. Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τοῦ δευτέρου βαΐου λέγουσιν οἱ κράκται· νικᾷ ἡ πίστις τῶν βασιλέων. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· τῶν αὐγουστῶν. ὁ λαός· νικᾷ ἡ πίστις τῶν αὐγουστῶν. οἱ κράκται· τῆς πόλεως. οἱ κράκται· τῶν Βενέτων. οἱ πράσινοι· τῶν πρασίνων. ὁ λαός· νικᾷ ἡ πίστις τῶν Βενέτων. οἱ πράσινοι· τῶν πρασίνων. Καὶ μετὰ ταῦτα λέγεται ἀπελατικὸν ἦχ. Η τοῦ στέφους ὑμῶν ἑορτὴ ἐλευθερίαν μηνύει ἀπὸ οὐρανοῦ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἄλλο ἦχ. α'. κἂν θέλω σιγῆσαι τὸν τρόπον σου, ἡ χριστότης, οὐκ ἐῶμαι, ὁ γὰρ πόθος τὸν C φόβον ἐνικήσας, βιάζεταί με εἰς τὴν σὴν εὐφημίαν, αἱ γὰρ κατευαντίον σου εὐτυχίαι ὡς βροντὴ ἐξηχοῦνται εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. καὶ μετὰ ταῦτα λέγουσι οἱ κράκται ἐχάδιον ἀνανα. ὁ λαός· ἕνας ὁ πόθος ὁ τῶν Ῥωμαίων. οἱ κράκται· Νανα. ὁ λαός· εἰς ὑμᾶς ὁρᾶτε τοὺς εὐεργέτας. οἱ κράκται· Νανα. ὁ λαός· εἰς δικαίωμα πρῶτον τὸ φιλάγαθον, κράτος ὑμῶν δεσπόται. Καὶ μετὰ ταῦτα λέγουσιν οἱ κράκται· δοῦλοι. ὁ λαός· ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων ἐκ γ'. οἱ κράκται· ἰδὲ δοῦλοι ἀγαθῶν βασιλέων. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· ἰδὲ δοῦλοι ἡμεῖς φιλοῦντες ἀξίως· ὁ λαὸς ὁμοί- D ως ἐκ γ'. οἱ κράκται· δοῦλοι. ὁ λαός· ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων ἐκ γ'. οἱ κράκται· ἡμεῖς ὁ λαὸς τῶν βασιλέων. MS. fol. 133. b.

IV. Sciendum eſt, crucigeros a quatuor factionibus deſcendere, et Venetae quidem albaeque per curvaturam Venetae ad ſtationem venire, Praſinae autem et ruſſae per curvaturam Praſinae declinantes, ad ſtationem ſe recipere. Die vero votorum crucigeri quatuor factio-

δ'. Ἰστέον, ὅτι οἱ σταυροφόροι ἀπὸ τῶν δ'. δήμων κατέρχονται, καὶ οἱ μὲν τοῦ Βενέτου, καὶ τοῦ λευκοῦ διὰ τοῦ καμπτοῦ τοῦ Βενέτου κάμπτοντες, εἰσέρχονται εἰς τὸ στάμα, οἱ δὲ τοῦ πρασίνου καὶ τοῦ ῥουσίου, διὰ τοῦ καμπτοῦ τοῦ πρασίνου κάμπτοντες, εἰσέρχονται εἰς τὸ στάμα. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι τῇ ἡμέρᾳ τῶν βοτῶν ἀπὸ τοῦ δευτέρου βαΐου κατέρ-

A κατέρχονται ἀπὸ τῶν δ΄. δήμων οἱ σταυροφόροι, βαστάζοντες τοὺς ἐξ ἀνθέων πεπλεγμένους σταυρούς, καὶ ἵστανται εἰς τὸ στάμα. Οἱ δὲ κύρσωρες αἴροντες τοὺς σταυρούς, ἀναφέρουσι πρὸς τοὺς δεσπότας, καὶ εὐθέως λέγουσι τὰ ἄκτα. Οἱ κράκται· ὁ ζωοποιὸς σταυρὸς βοήθησον τοὺς δεσπότας. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· ἐν τούτῳ ἐστέφθητε, εὐεργέται. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· ἐν τούτῳ βασιλεύετε καὶ νικᾶτε. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· ἐν τούτῳ βασιλεύσητε τὰ ἔθνη πάντα· ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. Τοῦ δὲ ὀργάνου τρισαγιάζοντος, λέγουσιν οἱ κράκται· τρισάγιε, βοήθησον τοὺς δεσπότας· καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ὁμοίως. Ἰστέον, ὅτι εἰ μὲν οὐκ ἔστι δείλης, δίδονται τὸ πρωΐ, εἰ δὲ ἐστι δείλης, δίδονται δείλης.

A num poſt ſecundam palmam a quatuor factionibus deſcendunt, e floribus contextas cruces geſtantes, inque ſtatione conſiſtunt. Curſores vero cruces ſublatas ad dominos ferunt, ſtatimque cantores dicunt: *Crux vivifica Dominis opem fer!* Vox et populus ter: *Sancte!* Cantores: *In hac, benefici, coronati eſtis.* Populus ter: *Sancte!* Cantores: *In hac imperatis et vincitis!* Populus ter: *Sancte!* Cantores: *In hac omnibus populis dominabimini!* Populus ter: *Sancte!* Organo vero triſagium modulante, cantores dicunt: *Ter ſancte, dominis auxilium* B *fer.* Sic etiam populus ter. Sciendum eſt, ſi nondum veſpera venit, ludos mane celebrari, ſi vero veſperaſcit, etiam veſperi inſtitui.

Οσα δεῖ τελεῖν εἰς τὸ δειλινὸν Ιπποδρόμιον.

Ἀνιόντων τῶν δεσποτῶν κατὰ τὸν τύπον, καὶ τὴν ἀκολουθίαν τὴν πρωϊνήν, ἐπὶ τοῦ καθίσματος, καὶ ἱσταμένων ἔμπροσθεν τοῦ σένζου, κατασφραγίζουσι μετὰ τὸ ἄκρον τῶν χλανιδίων αὐτῶν τρίτον, καθὼς ἐν τῷ πρωῒ προειρήκαμεν. Καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν σφραγιζόντων, λέγουσιν οἱ δῆμοι· C ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιος. οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά, καὶ τὰ λοιπά, καθὼς καὶ ἐν τῷ πρωῒ εἴρηται. Καὶ εἰ μὲν ἔχουσιν οἱ Βένετοι προτίμησιν, λέγουσιν οἱ κράκται φθογγῇ ἤχ. δ΄. ἰχάδιν ἀνάνα. ὁ λαός· δοξάζομέν σε, Χριστέ. οἱ κράκται· νάνα. ὁ λαός· βασιλεῦ τῶν αἰώνων. οἱ κράκται· νάνα. ὁ λαός· μονογενῆ λόγε τοῦ πατρός· οἱ κράκται· ἀνανάγια. ὁ λαός· ὅτι ἐπεσκέψω καὶ ἐφώτισας. οἱ κράκται· νάνα. ὁ λαός· τὸν λαόν σου. οἱ κράκται· ἅγια. καὶ ὁ λαός· καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου ἀπήλλαξας ἡμᾶς. οἱ κράκται· ἀνά- D
MS. fol. 134 a να. ὁ λαός· καὶ προσήγαγες ἡμᾶς. οἱ κράκται· ἀνανάια. ὁ λαός· τῷ Θεῷ καὶ πατρί· οἱ κράκται· ἀνανάια· ὁ λαός· μεσίτρια. οἱ κράκται· ἀνανάια. ὁ λαός· τῶν πιστῶν βασιλέων ἡμῶν. οἱ κράκται· ἀνανάια. ὁ λαός· ὡς μόνος παντοδύναμος. Καὶ πάλιν λέγουσιν οἱ κράκται ἰχάδιον ἦχ. π. δ΄. νάνα. ὁ λαός· ὅλος ὁ πόθος τῶν Ῥωμαίων. οἱ κράκται· ἅγια. ὁ λαός· εἰς ὑμᾶς ὁρᾶτε τοὺς εὐεργέτας. οἱ κράκται· νάνα. ὁ λαός· τοῦ κόσμου γὰρ εὐσέβεια δεσπόζεται ὅλως, εἰς φιλάγαθον κράτος

Obſervanda in veſpertina equorum decurſione.

Poſtquam domini eo ritu ac more, qui in matutina decurſione obſervatur, ad ſuggeſtum aſcenderunt, et ante thronum conſtitere, extrema tunica ſua, ut in matutina, ter populum ſignant. Quod dum faciunt, factiones dicunt: *ſanctus,* C *ſanctus, ſanctus.* Vox et populus ter: *ſanctus!* cantores: *multos, multos, multos!* populus: *multos annos in multos*, cet. ut de matutina decurſione ſupra diximus. Sique Veneti maiori loco habentur, cantores voce toni IV modulantur: *Anana.* populus: *laudamus te, Chriſte.* Cantores: *Nana.* populus: *Rex ſeculorum.* Cantores: *Nana.* populus: *Vnigenitum Patris verbum!* Cantores: *Ananaia.* populus: *Quod reſpexiſti et illuſtraſti:* Cantores: *Nana.* populus: *Populum tuum.* Cantores: *Sancta.* populus: *et in poteſtate tua nos liberaſti.* D Cantores: *Ananaia.* populus: *et nos adduxiſti.* Cantores: *Ananaia.* populus: *Deo et patri.* Cantores: *Ananaia.* populus: *mediatrix!* Cantores: *Ananaia.* populus: *fidelium Imperatorum noſtrorum.* Cantores: *Ananaia.* populus: *Vt ſolus omnipotens.* Rurſus cantores voce toni obliqui quarti modulantur: *Nana.* Populus: *Vnicum deſiderium Romanorum!* Cantores: *Sancta!* Populus: *In vos, o benefici, intuemini!* Cantores: *Nana.* Populus: *Pietas enim univerſo*

orbi dominatur, in robur veſtrum boni ſtudioſum, domini. Aliud toni IV: *Etiamſi virtutes tuas tacere vellem, coetus Chriſtianus, id non licet*, et reliqua. Si vero Praſini praecipuam laudem retulere, voce toni obliqui IV dicunt: *Gratias tibi, Chriſte Deus noſter, agimus, qui conſilia gentium diſſipaſti*, et cetera. Rurſus troparium eodem tono canunt: *Divinitati in omnibus conſpicuae veſtraeque pietati, domini, confirmo: anima noſtra haud aliam medelam habet, quam ſi vos, dominos univerſi, intuetur.* Aliud tono IV: *Poteſtas veſtra, Chriſti amantes aque Deo promoti et benefici principes, a Deo certe, non per homines, reſplendet, N. N. voluptas et gaudium Venetorum.* Poſtea cantores dicunt: *Nos ſervi Imperatorum:* populus eadem. Cantores: *Ecce ſervi piorum Imperatorum!* populus ſimiliter. Cantores: *ſervi*, populus: *Imperatorum.* Cantores: *ſervi:* populus: *Imperatorum.*

A ὑμῶν δεσπόται. Ἄλλο ἦχ. δ'. Κἂν θέλω σιγῆσαι τῶν τρόπων σου ἡ χριστότης, οὐκ ἐῶμαι, καὶ τὰ ἑξῆς. Εἰ δὲ ἔχει ὁ πράσινος προτίμησιν, λέγει φωνῇ ἦχ. π. δ'. εὐχαριστοῦμέν σοι, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῷ διασκεδάσαντι βουλὰς ἐθνῶν, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ πάλιν λέγουσι τροπάριον, ἦχ. ὁ αὐτός. πληροφορῶ τὸ θεῖον ἐν πᾶσιν ὄντως, καὶ τὸ εὐσεβὲς ὑμῶν, εὐεργέται· οὐκ ἔχει ἄλλην ἡ ψυχὴ ἡμῶν θεραπείαν, εἰ μὴ τὸ βλέπειν ὑμᾶς τοὺς δεσπότας τῆς οἰκουμένης. Ἄλλο ἦχ. δ'. τὸ ὑμέτερον κράτος, φιλόχριστοι, θεοπρόβλητοι εὐεργέται, ἐκ Θεοῦ καταλάμψαι ἀληθῶς καὶ οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἀγαλλίαμα τῶν Βενέτων. Εἶθ' οὕτως λέγουσιν οἱ κράκται· B ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων. ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· ἰδὲ δοῦλοι εὐσεβῶν βασιλέων. ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράκται· δοῦλοι. ὁ λαός· τῶν βασιλέων. οἱ κράκται· δοῦλοι. ὁ λαός· τῶν βασιλέων.

II. Poſt victoriam acta victoriae aurigarum matutinae recitantur. Poſt ſecundam vero palmam crucigeri a quatuor populis deſcendunt, cruces e floribus contextas portantes, in ſtatione vero curſores adſunt, haſque cruces ſumunt, iiſque ad dominos allatis, ſtatim acta recitant. Cantores: *Divina Trinitas, dominis auxiliare!* eadem populus ter. Cantores: *In hac, munifici principes, coronati eſtis!* Sic populus ter. Cantores: *In hac imperatis et vincitis:* Sic populus ter. Cantores: *In hac omnes populos peſſum dabitis:* ſic et populus ter. Organo vero triſagium modulante, cantores dicunt: *Ter ſancte, dominos adiuva.* Sic et populus ter. Ceterum omnia ſpectacula equeſtria, tum matutina, tum veſpertina, hoc ritu, hiſque cerimoniis celebrantur: eadem enim acta, eaedem acclamationes, et ceterae cerimoniae omnes, ſupra expoſitae, obſervantur.

β'. Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ νίκης λέγονται τὰ προῤῥηθέντα ἄκτα τῆς νίκης τῶν ἡνιόχων πρωΐ. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἀπὸ τοῦ δευτέρου βαΐου κατέρχονται ἀπὸ τῶν δ'. δήμων οἱ σταυροφόροι, βαστάζοντες C τοὺς ἐξ ἀνθέων πεπλεγμένους σταυρούς, καὶ ἵστανται εἰς τὸ στάμα οἱ κούρσορες, αἴροντες τοὺς ταύτους σταυρούς, ἀναφέρουσι πρὸς τοὺς δεσπότας, καὶ εὐθέως λέγουσι τὰ ἄκτα. Οἱ κράκται· ὁ θεῖος τύπος βοήθησον τοὺς δεσπότας. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως. οἱ κράκται· ἐν τούτῳ ἐστέφθητε οἱ εὐεργέται. ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· ἐν τούτῳ βασιλεύετε καὶ νικᾶτε. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως. οἱ κράκται· ἐν τούτῳ ὀλέσετε τὰ ἔθνη πάντα. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως· τοῦ δὲ ὀργάνου τρισαγιάζοντος, λέγουσιν οἱ κράκται· τρισάγιε, βοήθησον τοὺς δεσπότας. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ὁμοίως. Ἰστέον, ὅτι πάντα τὰ ἱπποδρόμια, τά τε πρωΐ, καὶ δείλης, τοῦτον τὸν τύπον, καὶ ταύτην ἔχουσι τὴν τάξιν. Τὰ D γὰρ αὐτὰ ἄκτα, καὶ αὐταὶ εὐφημίαι, καὶ αἱ ἄλλαι ἅπασαι ἀκολουθίαι αἱ προῤῥηθεῖσαι φυλάττονται.

Obſervanda, cum Micropanita factionarius inſtitui debet.

Actis Circenſibus, et auriga micropanite prima palma potito, Imperator populo edicit, ut N. factionarium expetant, quo facto, cantores: *domini orbis, exaudite Venetos precantes!* populus

Ὅσα δεῖ τελεῖσθαι μικροπανίτου μέλλοντος γίνεσθαι φακτιοναρίου.

MS. fol. 114. b

Ἱππικοῦ ἀγομένου, καὶ ἀνδραγαθοῦντος τὸ πρῶτον βαΐον μικροπανίτου ἡνιόχου, δηλοῖ ὁ βασιλεὺς τῷ δήμῳ, ὡς ὅτι αἰτήσασθαι τὸν ὁ δεῖνα εἰς φακτιονάριον, καὶ εὐθέως λέγουσι οἱ κράκται· δεσπόται τῆς οἰκουμένης, δέξασθε Βενέτας παρακαλοῦν-

τας. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· ἅγιε. οἱ κράκται· ὡς δοῦλοι τολμῶμεν παρακαλέσαι. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· μετὰ φόβου δυσωποῦμεν τοὺς δεσπότας. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· ἀνεξικάκως παρακλήθητε οἱ εὐεργέται. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· εἰς τὴν δέησιν τῶν δούλων ὑμῶν Βενέτων. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· τὸν δεύτερον αἰτούμεθα εἰς φακτιονάριον. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότας ῥωμαίων· ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως λέγουσιν οἱ κράκται· ἄλλην μίαν αἴτησιν ἔχομεν οἱ δοῦλοι ὑμῶν. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· φακτίονα δεσπόται τῷ ὁ δεῖνα. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον.

β΄. Τοῦ δὲ βασιλέως παρασχόντος τὴν χρυσῆν βοῦλλαν, ἤγουν τὸν φακτίονα, νεύει ὁ ἀκτουάριος μετὰ τῆς χειρὸς τῷ δήμῳ· οἱ δὲ νοοῦσιν, ὅτι παρέσχε τὸν φακτίονα ὁ βασιλεύς. Ο δὲ ἀκτουάριος ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν κουρσόρων, δηλονότι ἑνὸς κούρσορος ἔμπροσθεν τοῦ ἀκτουαρίου περιπατοῦντος, καὶ ἐπηρμένῃ χειρὶ τὴν βοῦλλαν βαστάζοντος. ὁ δὲ ἀκτουάριος ταύτην, αἴρων ἀπὸ τοῦ κούρσορος, ἐπιδίδωσι αὐτὴν τῷ μέλλοντι γίνεσθαι φακτιοναρίῳ. Ο δὲ ταύτην ἀσπαζόμενος, καὶ τοῖς ὄμμασιν ἐπιθεὶς, ἐπιδίδωσι πάλιν τῷ ἀκτουαρίῳ. Ο δὲ ἀκτουάριος ταύτην ἐπὶ τὴν ψόας αὐτοῦ ἐπιτίθησι, καὶ εὐθέως ἀπὸ τοῦ δήμου λέγουσιν οἱ κράκται· τὰ τρία δεσπόται τοῦ φακτίονος· ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον· οἱ κράκται· κύριε σῶσον τὴν ἀντίληψιν τῶν Βενέτων. καὶ
MS. fol. 135. a. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τὴν ἀνακαίνησιν τῶν αἰτησίων. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· καὶ ὅτε λάβῃ ὁ βουλλωθεὶς φακτιονάριος τὰ ἔπαθλα, λέγει ὁ δῆμος· ἀπέλθετε καὶ εὔξασθε τοὺς ἰδίους δεσπότας, καὶ εὐθέως ἀνέρχεται εἰς τὸ ἴδιον ἅρμα, καὶ σάσσει κατὰ τὸν τύπον, ἤτοι χορεύει, καθὼς *εἴθισται ἀπὸ νίκης.

Ακτα μέλλοντος γίνεσθαι δευτέρου ἡνιόχου.

Λέγουσιν οἱ κράκται· δεσπόται τῆς οἰκουμένης δέξασθε Βενέτους παρακαλοῦντας. Φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε, καὶ τὰ ἑξῆς, καθὼς καὶ ἐν τῷ φακτιοναρίῳ προείρηται· πλὴν ἀντὶ τοῦ· τὰ τρία δεσπόται τοῦ φακτίονος, λέγουσι· τὰ τρία δεσπόται τοῦ δευτέρου. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν μὴ ἐστιν ὁ ἡνίοχος βουλλώμενος εἰς σκεῦος οὐκ ἀνέρχεται, ἵνα σάξῃ ἀπὸ τοῦ βαΐου.

A ter: *Sancte.* Cantores: *Vt ſervi rogare audemus*, populus ter: *Sancte.* Cantores: *Cum timore dominos intuemur:* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Non iniuria, benefici principes, invocamini.* Vox et populus ter: *Sancte.* Cantores: *ad preces ſervorum veſtrorum Venetorum.* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Secundarium factionarium petimus.* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Domine, ſerva principes Romanorum!* populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Domine, ſerva Imperatores cum coniugibus et porphyrogenitis.* populus ter: *Domine, ſerva.* B Poſtea cantores: *Vnum adhuc ſervi veſtri precamur.* populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Factionem, domini, N.* populus ter: *Domine, ſerva.*

II. Imperatore autem auream bullam, ſeu factionem, tradente, actuarius manu populo ſignum dat, unde cognoſcit, factionem Imperatorem dediſſe. Actuarius vero, a curſoribus ſtipatus, uno ſcilicet ante ipſum procedente, elataque manu bullam portante, hanc a curſore ſumtam factionario futuro tradit, qui eam, poſtquam oſculatus eſt, C oculisque admovit, actuario reddit. Is eam lumbis ſuis imponit, ac ſtatim cantores factionis dicunt: *Tria, domini factionis!* populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Domine, ſerva auxilium Venetorum!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Domine, ſerva renovationem precum!* populus ter: *Domine, ſerva.* Dumque factionarius bulla inſtitutus, praemia victoriae accipit, populus dicit: *Abite, et fauſta dominis veſtris apprecamini.* Tunc ad currum ſuum abit, et tripudiat, ſeu ſaltat, ut poſt victo-D riam mos eſt.

Acta, quando ſecundarius auriga conſtituendus eſt.

Cantores dicunt: *Domini orbis, exaudite Venetos precantes!* Vox et populus ter: *Sancte!* et reliqua, uti ſupra de factionario notatum: praeterquam quod pro: *Tria, Domini factionis!* dicant: *Tria, Domini ſecundarii!* Quodſi vero auriga bulla inſtitutus non eſt, currum non aſcendit, ut poſt palmam ſaltet.

Obſervanda, cum bigarius zona donatur.

In decurſione equeſtri cum prima palma auriga, cuiuſcunque factionis ſit, particeps factus eſt, et praemia certaminis accepturus, intrat, per curſorem actuarium admonet, ac dicit: *Aurigam cingere volo.* Hoc actuarius ad Imperatorem refert, qui poſtquam bigarium cingi iuſſit, futurus bigarius intrat, et ſe in terram proſternens, primi aurigae pedes amplectitur: aurigae vero, acceptis praemiis, diſcedunt, et ante factionem, cruce dominos ſignantes, ſubſiſtunt. Populo autem, quae in praemiorum diſtributione recitari ſolent, acta recitante, domini aurigis, foris, ſcilicet ante factionem, ſtantibus, praemia mittunt. Tunc populus ad aurigas: *Diſcedite, et dominis laeta apprecamini*, quibus ad ſtationem rurſus abeuntibus, bigarius cum ipſis intrat, et procidentibus aurigis, ipſe quoque procumbit, ac ſiniſtra manu factionarii pedem tenens, dextra ſignat, praefecto ad dextram factionarii conſtituto. Aurigae, ab Imperatore dimiſſi, currus conſcendunt, ac ſaltantes, ſeu tripudiantes, deflectunt, ad ſuam factionem reverſi, eam ſignant, et ad cancellos in diſceſſu ſe recipiunt. Praefectus et bigarius in ſtatione, recti ſtantes, ac ſignum facientes, remanent.

II. Imperator aurigarium, quod et *δημόσιον*, ſeu publicum, appellatur, caſſidem argenteam pretioſam ac cingulum aſſerri, iubet: actuarius vero abit, ab omnibus curſoribus, tribus ſcilicet, quorum unus aurigarium, ſeu *δημόσιον*, ſecundus caſſidem, tertius cingulum geſtat, ſtipatus. Aurigarium bigario in manum tradit, caſſidem capite imponit, cingulo eum in medio accingit, factione inter haec acclamante: *multos, multos, multos*, populus: *multos annos in multos.* Cantores: *Multa vobis tempora a Trinitate electi!* Vox et populus ter: *Sancte!* Cantores: *multa vobis tempora, famuli domini!* populus ter: *Sancte!* Veneti: *Multa vobis tempora!* Cantores: *multa vobis tempora N. N. Imperatores Romani.*

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν Βηγαρίου ζωννυμένου.

Ἀγομένου τοῦ ἱππικοῦ, καὶ ἐπιτυγχάνοντος τοῦ ἡνιόχου, οἵου δήποτε μέρους, τῷ πρώτῳ βαΐῳ, ὡς εἰσέρχεται, λαβεῖν τὰ ἔπαθλα, μηνύει διὰ τοῦ κούρσορος τὸν ἀκτουάριον, λέγων· ἡνίοχον θέλω ζῶσαι. Ὁ δὲ ἀκτουάριος ἀναφέρει τῷ βασιλεῖ, καὶ κελεύοντος τοῦ δεσπότου ζωσθῆναι τὸν βηγάριον, εἰσέρχεται ὁ μέλλων γίνεσθαι βηγάριος, καὶ πίπτων ἐπὶ τῆς γῆς, κρατεῖ τοὺς πόδας τοῦ πρώτου ἡνιόχου· οἱ δὲ ἡνίοχοι λαμβάνοντες τὰ ἔπαθλα, ἐξέρχονται καὶ ἵστανται κατέναντι τοῦ δήμου, κατασφραγίζοντες τοὺς δεσπότας. Κράζοντος δὲ τοῦ δήμου πρὸς τὸν βασιλέα τὰ ἄκτα τῶν ἐπάθλων τῆς νίκης, ἀποστέλλουσιν οἱ δεσπόται τὰ ἔπαθλα τοῖς ἡνιόχοις, δηλονότι ἔξωθεν αὐτῶν ἱσταμένων ἀντικρὺ τῶν δήμων. Καὶ εὐθ' οὕτως λέγει ὁ δῆμος πρὸς τοὺς ἡνιόχους· ἀπέλθετε καὶ εὔξασθε τοὺς δεσπότας. Καὶ ἀπερχομένων αὐτῶν πάλιν εἰς τὸ στάμα, εἰσέρχεται μετ' αὐτῶν ὁ βηγάριος, καὶ πιπτόντων τῶν ἡνιόχων, πίπτει καὶ ὁ βηγάριος, καὶ κρατῶν τὸν πόδα τοῦ φακτιοναρίου μετὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, μετὰ τῆς δεξιᾶς σφραγίζει, ὁ δὲ ἐπιστάτης ἵσταται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ φακτιοναρίου. Ἀπολύει δὲ ὁ βασιλεὺς τοὺς ἡνιόχους, καὶ ἀναβαίνουσιν εἰς τὸ ἅρμα, καὶ σάσσοντες ἤτοι χορεύοντες κάμπτουσι, καὶ ἀπερχόμενοι πρὸς τὸν ἴδιον δῆμον, κατασφραγίζουσι καὶ ἀναχωροῦσιν, ἀπιόντες πρὸς τὰ κάγκελλα. Μένει δὲ ὁ ἐπιστάτης μετὰ τοῦ βηγαρίου εἰς τὸ στάμα, ἱστάμενοι ὀρθοὶ καὶ κατασφραγίζοντες.

β'. Ὁ δὲ βασιλεὺς κελεύει δοθῆναι αὐριγάριον τὸ λεγόμενον δημόσιον, καὶ κασσίδιν ἀργυροῦν σιμόν, καὶ τὸ ζωστίον. Κατερχομένου δὲ τοῦ ἀκτουαρίου, καὶ ὑφηκονημένου ὑπὸ πάντων τῶν κουρσόρων, δηλονότι τριῶν κουρσόρων, βασταζόντων, τοῦ μὲν τὸ αὐριγάριον, ὅπερ ἐστὶ τὸ δημόσιον, τοῦ δὲ τὸ κασσίδιον, τοῦ δὲ τὸ ζωστίον. Εἶτα ἐπιδίδωσιν ὁ ἀκτουάριος τὸ μὲν αὐριγάριον εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ· τὸ δὲ κασσίδιον ἐπιτίθησιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ ζωστίον ζωννύει εἰς τὰ μέσα αὐτοῦ, καὶ εὐθ' οὕτως λέγει ὁ δῆμος τὰ ἄκτα· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ἡ ἐκλογὴ τῆς Τριάδος. φθογγὴ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἅγιε. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἅγιε. οἱ Βένετοι· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες Ῥωμαίων.

μαίων. ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοὶ ὑμῶν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοί ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεσπόται, σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαὸς ἐκ γ'. πολλοί ὑμῶν χρόνοι. οἱ κράκται· ὁ δεῖνα σὺ εὐτυχεῖς εἰς τὸν δῆμον τοῦτον. ὁ λαὸς ἐκ γ'. ἄγιε. οἱ κράκται· στεφάνιον δεσπόται, τῷ βιγαρίῳ· καὶ εὐθὺς οὕτως ἀποστέλλουσιν αὐτῷ στεφάνιον καὶ ἱμάτιον, καὶ πάλιν λέγουσιν οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας Ῥωμαίων· ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαὸς ἐκ γ'. Κύριε σῶσον. Εἶτα λέγουσι πάντες ὁμοῦ πολυχρόνιον. Ὁ δὲ βιγάριος κατασφραγίζει τρίτον τοὺς δεσπότας, καὶ προσκυνῶν ἀπευχαριστεῖ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ τοῦ ἐπιστάτου ἕως τῆς δάφνης, εἶτα ὁ βιγάριος ἀπέρχεται ἐπὶ τὸν δῆμον, καὶ κατασφραγίζων τρίτον εἰς τὸν δῆμον, ἀνέρχεται εἰς τὰ κάγκελλα, καὶ προσκυνεῖ τὸν φακτιονάριον, καὶ ὅλους τοὺς ἡνιόχους τῶν δύο μερῶν, καὶ τὸν τριβοῦνον.

A *manorum!* populus ter: *Multa vobis tempora!* Cantores: *multa vobis tempora, domini, cum imperatricibus et porphyrogenitis!* populus ter: *Multa vobis tempora!* Cantores: *Tu feliciter in hoc populo rem agas.* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Corollam domini bigario!* et ſtatim corollam ac veſtem ipſi mittunt. Rurſus cantores: *Domine, ſerva dominos Romanorum!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Domine, ſerva principes, cum auguſtis coniugibus et porphyrogenitis!* populus ter: *Domine, ſerva!* Poſtremo omnes ſimul B dicunt: *In multos annos* etc. Bigarius vero ter dominos ſignat, flexoque genu ipſis gratias agit, deinde cum praefecto ad Daphnen, inde ad factionem abit, qua ter ſignata, ad cancellos aſcendit, factionarium omnesque duarum factionum aurigas et tribunum adorans.

MS. fol. 196. a. ## Ἄκτα ἐπινικίων θριαμβευομένων ἐπὶ τοῦ ἱπποδρομίου.

Acta, quandò victoriales triumphi in Hippodromo celebrantur.

Δόξα Θεῷ δεσπότῃ πάντων, δόξα τῷ κτίστῃ καὶ δημιουργῷ τῶν ὅλων. Δόξα Θεῷ τῷ θριαμβεύσαντι τοὺς τῆς Ἄγαρ. Δόξα Θεῷ τῷ παμβασιλεῖ τῶν αἰώνων. Δόξα Θεῷ τῷ ἐνισχύσαντι βασιλεῖς τοὺς ὀρθοδόξους. Δόξα Θεῷ τῷ ἐπιβλέψαντι ἐφ' ἡμῖν φιλανθρώπως. Δόξα Θεῷ τῷ πατάξαντι Ἰσμαηλίτας τοὺς χριστομάχους. Δόξα Θεῷ τῷ ῥυσαμένῳ [illegible] τοὺς αἰχμαλώτους. Δόξα Θεῷ τῷ πορθήσαντι τὰς πόλεις τῶν Ἀράβων. Δόξα Θεῷ τῷ καταβάλλοντι τοὺς ἀρνητὰς τῆς Τριάδος. Δόξα Θεῷ τῷ ἀπολέσαντι τοὺς ἀρνητὰς τῆς Θεοτόκου. Δόξα Θεῷ τῷ καταισχύναντι τὸ φρύαγμα ὁ δεῖνα τοῦ χριστομάχου. Δόξα Θεῷ τῷ εὐδοκήσαντι οὕτως. Κύριε, τίς οὐ δοξάσει τὴν βουλήν σου; Κύριε, τίς οὐχ ὑμνήσει τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου; Κύριε, εὐχαριστοῦμέν σοι περὶ πάντων, ὅτι ἠλέησας τὸν λαόν σου, μεγάλως ἐκ τούτου βασιλεύεσθαι κράτους. Καὶ ὅτε πίπτουσιν οἱ δέσμιοι πρηνεῖς ἐπὶ τῆς γῆς, νεύει ὁ ἀκτουάριος, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· ἔπεσον οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν θεοκρίτως· καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως γ'.

Gloria Deo, omnium domino, gloria creatori et conditori univerſi! Gloria C *Deo, triumphos de Agarenis agenti! Gloria Deo regi ſeculorum! Gloria Deo, qui Imperatores, recte credentes, corroboravit! Gloria Deo, qui ut amantiſſimus hominum, nos reſpexit! Gloria Deo, qui Iſmaelitas, Chriſtianorum inimicos, percuſſit! Gloria Deo, qui captivos ab hoſtibus liberavit! Gloria Deo, qui urbes Arabum deſtruxit! Gloria Deo, qui Trinitatem negantes proſtravit! Gloria Deo, qui Deiparam negantes perdidit! Gloria Deo, qui ferocientem N. Chriſto inimicum, opprobrio implevit! Gloria* D *Deo, cui ita viſum fuit! Domine, quis conſilium tuum non celebraret? Domine, quis non laudaret opera manuum tuarum? Domine, gratias tibi prae omnibus agimus, quod miſertus es populi tui, eique huic potenti imperio ſubeſſe permiſiſti!* Cum vero captivi proni in terram prociderunt, actuario ſignum dante, cantores dicunt: *Iuſto Dei iudicio inimici noſtri ceciderunt!* quod populus ter repetit.

Acta, ubi Emirus barbarorum princeps bello victus et interemtus fuit.

Gloria Deo, hoſtes conterenti! Gloria Deo, qui atheos ſuſtulit! Gloria Deo, victoriae auctori! Gloria Deo, qui te, terrarum domine, coronavit! Salve, Imperator, felicitas Romanorum! Salve, Imperator, robur exercitus tui! Salve, Imperator, per quem N. proſtratus eſt! Salve, Imp. N. victor! Deus te in purpura ſervet in gloriam et ſalutem Romanorum, cum veneranda Auguſta in purpura! Deus exaudiat preces noſtras.

A

Ἄκτα ἐπὶ μεγιστάνῳ ἀμειρᾷ ἐν πολέμῳ ἡττηθέντι καὶ ἀναιρεθέντι.

Δόξα Θεῷ τῷ συντρίβοντι πολεμίους· Δόξα Θεῷ τῷ καθελόντι τοὺς ἀθέους. Δόξα Θεῷ τῷ αἰτίῳ τῆς νίκης. Δόξα Θεῷ τῷ στέψαντί σε γεοῦχε· χαίροις ἄναξ, ῥωμαίων ἡ εὐτυχία· χαίροις ἄναξ, τοῦ στρατοῦ σου ἡ ἀνδρία· χαίροις ἄναξ, δι᾽ οὗ ὁ δεῖνα κατεστάθη· χαίροις ὁ ἄναξ ὁ δεῖνα καθαιρέτα. Ὁ Θεὸς σε φυλάξει ἐν τῇ πορφύρᾳ εἰς τιμὴν καὶ ἀνέγερσιν τῶν ῥωμαίων, σὺν ταῖς τιμίαις Αὐγούσταις ἐν τῇ πορφύρᾳ· εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν.

B

De equo, qui in prima palma infeliciter certavit, et quo pacto ipſi alii equi ſubſtituendi ſint.

Si contigerit, ut equus in prima palma noctu male certamen agat, mos, alium ei ſubſtituendi, hic eſt. Magiſter uterque factionis contrariae, cum duobus inſpectoribus et praefecto, quaeruntur, abeunt ad locum, ubi equus ſtat, eumque in medium deductum accurate contemplantur, et ſi certo non incolumis eſt, ſimilem equum ex tertia palma ſeligunt, qui in locum laeſi currat, quodcunque frenum ſortitus ſit. Is autem equus in propria palma, ſcilicet tertia, certamen inſtituere debet, et ſi ad ſecundam quartamve pertineat, idem obſervatur, ut diximus. In veſpertina quoque decurſione ritus omnes matutinae ſimiles ſunt, praeter globum ex urna prodeuntem, et caſum equi, male ſe habentis. Aurigae poſtquam omnia, combinas ſcilicet et cancellos diſpoſuerunt, in armatorio manent. Cum autem lignum ſanctae eccleſiae ſignum dedit, ſurgunt, ad eccleſiam abeunt, ac cereos incendunt, eosque tenentes, redeunt, inque circum ſe conferentes, abeunt, in oratorio ſanctae Deiparae, quod ad primam portam eſt, precaturi, quo facto, ad armatorium redeunt, ſeque certamini parant.

Περὶ ἵππου παραγωνιζομένου τοῦ α. βαΐου, καὶ πῶς δεῖ αὐτὸν ὑπαλλάσσεσθαι.

Ἰστέον, ὅτι ἐὰν συμβῇ, διὰ τῆς νυκτὸς ἐκ τοῦ πρώτου βαΐου ἵππον παραγωνίσασθαι, ἔστω ὁ τύπος τοῦτον ὑπαλλάσσεσθαι οὕτως· Εὑρίσκονται οἱ δύο μαΐστωρες τοῦ μέρους τοῦ ἀντίου, καὶ οἱ δύο θεωρηταὶ, καὶ ὁ ἐπιστάτης, καὶ ἀπέρχονται ὅπου ἵσταται ὁ ἵππος, καὶ ἐκβάλλουσιν αὐτὸν εἰς τὸ μέσον, καὶ τοῦτον θεωροῦσι μετὰ ἀκριβείας, καὶ εἰ ἔστιν ἐν ἀληθείᾳ οὐκ ἄβλαπτος, ἐπαίρουσιν ἐκ τοῦ τρίτου βαΐου ἀντίστοιχον ἵππον, καὶ τρέχει εἰς τὸν τόπον τοῦ κακωθέντος, εἰς οἷον ἂν χαλινάριον λάχῃ. Καὶ πάλιν τὸν αὐτὸν ἵππον δεῖ ἀγωνίζεσθαι εἰς τὸ ἴδιον βαΐον, ἤγουν εἰς τὸ τρίτον. εἰ δὲ λάχῃ καὶ εἰς δεύτερον, καὶ εἰς τέταρτον, ὁμοίως γίνεται, καθὼς προείρηται. Ὁμοίως καὶ δείλης ἡ ἀκολουθία πᾶσα ὁμοία τῆς πρωϊνῆς γίνεται, δίχα τοῦ σφαιρίου τοῦ παραβάτου, καὶ τῆς συμφορᾶς τοῦ ἵππου, τοῦ κακῶς ἔχοντος. Οἱ δὲ ἡνίοχοι στοιχήσαντες πάντα, τάς τε κομβίνας καὶ κάγκελλα, μένουσιν ἐν τῷ ἁρματορίῳ. Τοῦ δὲ ξύλου σημαίνοντος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, ἐγείρονται καὶ ἀπέρχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἅπτουσι τὰ κηρία αὐτῶν, καὶ μεταλαμβάνοντες ὑποστρέφουσι, καὶ ἐμβαίνοντες εἰς τὸ ἱππικὸν, ἀπέρχονται, καὶ εὔχονται εἰς τὸ εὐκτήριον τῆς ἁγίας Θεοτόκου, τὸ ὂν ἐν τῷ πρωτοθύρῳ, καὶ οὕτως ἀπέρχονται εἰς τὸ ἁρματόριον, καὶ βάλλουσι χειραφόριν.

MS. fol. 136. b.

C

D

De Vicario.

Quod ſi contigerit, factionarium, aut micropanitem aegrotare, et is ex pro-

Περὶ Τοποτηρητοῦ.

Ἰστέον εἰδέναι, ὅτι ἐὰν λάχῃ ἀσθενῆσαι φακτιονάριον, ἢ μικροπανίτην, ἐὰν ἔχει ὁ τοποτηρούμενος ἐκ

τοῦ ἰδίου μέρους ἡνίοχον εἰς τὸ τοποτηρῆσαι αὐτὸν, καὶ εἰ ἔστι τὸ ἱππικὸν παγανὸν, καὶ εἰ δι' ὅλου ἱππικοῦ τοποτηρήσει αὐτὸν, καθ' ἕκαστον στέφανον παρέχει αὐτῷ νόμισμα δωδέκατον· εἰ δὲ ἐν μέρει νικήσῃ, ἡ διάκρισις ἀνήκει τοῦ τοποτηρουμένου, εἰ δὲ καὶ ἀστοχήσει, μηδὲν κερδαίνων κοπιᾷ· καὶ ἐὰν μηδὲν ποιοῦντος τοῦ τοποτηρουμένου, ἕτερος εἰσέλθῃ καὶ ἐπιτύχῃ τῶν ἐκ τοῦ δείλης διδομένων ἐπάθλων, ὡς προείρηται, λαμβάνει· ἐὰν δὲ δείξῃ ὁ τοποτηρῶν ἆθλον τί ποτε, καὶ κελεύσῃ ὁ βασιλεὺς φιλοτιμήσασθαι αὐτὸν τῇ τύχῃ τοῦ τοποτηρεῦντος, οὐκ ἔχει ἄδειαν ὁ τοποτηρούμενος λαμβάνειν τί ποτε· εἰς ἀπολύσιμον δὲ ἱππικοῦ ἐὰν τοποτηρήσῃ, καὶ τὰ κατατρέχοντα τοῦ ἀπολυσίμου ἔπαθλα κατέλθωσι, καὶ ἐπιτύχῃ ὁ τοποτηρῶν, λαμβάνει τρία δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. Εἰ δὲ, ὡς προείρηται, ἆθλον δείξῃ, τὸ κατερχόμενον περισσὸν ἔπαθλον τοῦ τοποτηρεῦντος τυγχάνει.

MS. fol. 137. a. β´. Καὶ ἐπὶ χρόνον ἐὰν συμβῇ τοποτηρεῖσθαι ὁ ἔχων τὴν βοῦλλαν ἡνίοχος, οὕτως ἡ συνήθεια κρατεῖ, καὶ τὰ ἔπαθλα, καὶ τὰ πάκτα τῷ τοποτηρουμένῳ ἁρμόζουσιν. Εἰ δὲ ἴδιον σκεῦος ἔχει ὁ τοποτηρῶν, καὶ οὐ πατεῖ τὸ τοῦ τοποτηρουμένου, κομίζεται ὑπὲρ τοῦ σκεύους αὐτοῦ, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, νομίσματα ις´. ἐκ τῶν πάκτων, καὶ τὰ κατατρέχοντα αὐτῷ ἐκ τῶν συμβιγαρίων αὐτοῦ πρὸς συνήθειαν, ἐξ οὗ μέρους ἐστί. Τοῦ δὲ Θεοῦ παρέχοντος τὴν νίκην, ὁ τοποτηρῶν εἰς τὸ σκεῦος οὐκ ἀναβαίνει χορεῦσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὴν βοῦλλαν καὶ φακτιονάριός ἐστι καὶ μικροπανίτης· καὶ ἐὰν τοποτηρῇ φακτιονάριον, εἰς τόπον αὐτοῦ περιπατεῖ ἐκ δεξιῶν τοῦ μικροπανίτου, ὁμοίως καὶ ἐὰν τοποτηρῇ τὸν μικροπανίτην, εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ φακτιοναρίου. Εἰ δὲ συμβῇ ἀστοχῆσαι ἐκ τῶν ἐχόντων τὴν βοῦλλαν ἡνιόχων, ἢ ἀπολείψει παντελῶς διὰ οἵας δήποτε προφάσεως, ἐπαίρεται ὁ πέμπτος ἡνίοχος, ἢ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν βιγαρίων οἷος χρησιμώτερός ἐστιν· ἐὰν δὲ καὶ ἐξ ἑτέρου μέρους ἐστὶν ὁ ἐπιλεχθεὶς βιγάριος, καὶ θέλουσιν αὐτὸν οἱ ἴδιοι αὐτοῦ κρατῆσαι εἰς τὸ μέρος αὐτῶν, ἀποδώσουσι τὸν μικροπανίτην, καὶ προβιβάζουσι τὸν βιγάριον εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀναχωροῦντος. Ὁ δὲ τοποτηρῶν ἐάν ἐστιν ἐκ τοῦ ἐναντίου μέρους, ὡς φορεῖ, οὕτως ἐπαίρεται καὶ ἡνιοχεῖ, καὶ βάλλει πανίον σημεῖον, τὸ λεγόμενον ἀλλιπανίσιον, πρὸς ἓν ἱππικόν. Ἐὰν δὲ μετασταθῇ εἰς τὸ μέρος ἔνθα τοποτηρεῖ, φορεῖ καὶ γυμναστικὸν κατὰ τὸ μέρος.

A pria factione aurigam, qui locum eius tenere poteſt, habet, pagana decurſione inſtituta, ſi per omne illud tempus eius vicarius fuit, pro ſingulis coronis numum duodecimum ipſi ſolvit: ſi in factione vicerit, iudicium eius erit, cuius vices geſſit: ſi a ſcopo aberrat, abſque lucro laborat: et ſi, dum is nihil agit, alius ingreditur, ac praemiorum certaminis nocturni particeps fit, quam diximus, ſummam accipit. Si vero victoriam aliquam vicarius reportaverit, et Imperatori placuerit, eum fortuna vicarii honorare; is, cuius locum tenet, nullam li-
B bertatem aliquid ſumendi habet. Finito certamine equeſtri, in quo locum alterius geſſit, dum praemia ſolennia certaminis proferuntur, et vicarius adeſt, per totum diem tres numos accipit. Si vero victoriam, ut diximus, reportauit, quod ſupereſt, vicarii praemium ipſi datur.

II. Si per tempus vicarium munus exercere aurigae bullam habenti contingit, conſuetudo eſt, ut ei, cuius vices geſſit, praemia et munera tradantur. Si proprium currum vicarius habet, nec alterius currum conſcendit, pro curru
C ſuo ſingulis diebus numos XVI, ex muneribus, et ipſi debita a combigariis ſuis, ex quacunque factione ſit, pro more accipit. Deo autem victoriam concedente, vicarius currum ſaltationis cauſa non conſcendit, niſi bullam habens, ſeu factionarius, ſeu micropanites ſit: ſi factionarii partes gerit, loco eius ad dextram micropanitae ambulat, ad ſiniſtram factionarii autem, ſi micropanitae vicarium egit. Si forte aurigarum, bulla creatorum, aliquis aberraverit, aut ob qualemcunque praetextum certamen omnino deſeruerit, quintus auriga eligitur, aut ex reliquis bigariis, qui aptiſſimus eſt:
D etiam ſi ex alia factione electus bigarius ſit, eumque ceteri in ſuam factionem ſuſcipere volunt, micropanitem reddunt, inque locum ſecedentis bigarium promovent. Vicarius ſi ex contraria factione, ut ſolet nonnunquam, ſumtus eſt, ſic eligitur, et currum agitat, ſignumque panno, quod *allipaniſium* vocatur, ſingulis ſpectaculis equeſtribus dat. Si vero in factionem, in qua vicarium agit, tranſlatus eſt, etiam pro factionis ratione ludos celebrat.

De diverſarum factionum certamine. A

Poſtquam Imperator veſperi certamen equeſtre diverſarum factionum inſtitui iuſſit, actuarius deſcendit, et quatuor aurigas, duarum factionum praefectos et inſpectores ad primum ſignum ducit, iisque Diverſium inſtituere, et equos invicem mutare, imperat. Aurigae emiſſores, equos, et inſpectores adducunt, currus ſibi mutuo tradunt; combinam matutinae decurſionis primae palmae, et cancellos tamen non ſolvunt, ſed, ut diximus, equos et miniB ſtros ſibi concedunt, reliqua, ſibique convenientia cognituros. Vaſa vero non mutantur, ſed unusquisque proprio inſiſtit, fide inſuper ab omnibus data, nolle ſe currum ſine ordine producere, ſpecie doli, ferunt quoque pannos, ſeu ſigna, e quibus a Venetis geſtata Praſinam notant, a Praſinis Venetam, ab albis ruſſam, a ruſſis albam. Victores ad factionem, cuius equi ſunt, diſcedunt, et poſtquam praemia accepere, et ab Imperatore coronati ſunt, ad proprium populum ſe conferunt, et acta recitant. C Si vero aurigae, qui currus ſibi ſuppeditarunt, non conceſſerunt ſibi ianitores, neque inſpectores, ad officia praeſtanda, victores aurigae cum equis mutatis ad ſuam factionem abeunt, et, ab hac propriis acclamationibus inſtitutis, praemia accipiunt, quia inſpectores pro more decurſioni equeſtri adſunt, et tempore Diverſii officia ſua obſervant. Si vero equi reliqui cura et labore venientium aurigarum, vicerunt, ad ſuum populum, ſeu quorum equi ſunt, veniunt, et ibi praemia certaminis accipiunt.

Περὶ Διβερσίου.

Δείλης κελεύοντος τοῦ βασιλέως γενέσθαι τὸ διβέρσιον, κατέρχεται ὁ ἀκτουάριος, καὶ φέρει τοὺς δ΄. ἡνιόχους, καὶ τῶν δύο μερῶν τοὺς ἐπιστάτας, καὶ τοὺς θεωρητὰς, εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον, καὶ ἐπιτρέπει αὐτοῖς ποιῆσαι τὸ διβέρσιον, καὶ ἀνταλλάξαι τοὺς ἵππους. Καὶ φέρουσιν οἱ ἡνίοχοι τοὺς ἀφέτας, τὰ ἱππάρια, τοὺς θυρανοίκτας, καὶ τοὺς θεωρητὰς, καὶ παραδιδοῦσι ἀλλήλοις τὰ ἅρματα, μὴ ἀναλύοντες τὴν κομβίναν τῆς πρωΐνης τοῦ α΄. βαΐου, μηδὲ τὰ κάγκελλα, ἀλλ᾽ ὡς εἴρηται, ἀντιπαραδιδοῦσι τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ὑπουργοῦντας, ὡς γνωρίζοντας τά τε ἑξῆς, καὶ τὰ κατάθηκα αὐτῶν. Τὰ δὲ σκεύη οὐκ ἀντικαταλλάσσονται, ἀλλ᾽ ἕκαστος εἰς τὸ ἴδιον σκεῦος πατεῖ, καὶ πληροφοροῦσιν ἀλλήλους, μὴ προδοῦναι ἅρμα ἀτάκτως προφάσει δόλου, φοροῦσι δὲ πανία σημεῖα, μηνύοντα ὁ τοῦ βενέτου πράσινον, ὁ τοῦ πρασίνου βένετον, ὁ τοῦ λευκοῦ ῥούσιον, ὁ τοῦ ῥουσίου λευκόν. Καὶ οἱ νικῶντες ἀπέρχονται εἰς τὸν δῆμον, ὅθεν εἰσὶν οἱ ἵπποι, καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν τὰ ἔπαθλα, στεφθέντων αὐτῶν ἐκ τοῦ βασιλέως, ἀπέρχονται εἰς τὸν αὐτῶν δῆμον, καὶ λέγουσιν αὐτοὶ ἄκτα. Ἐὰν δὲ ἀλληλοπαραδιδόντες οἱ τέσσαρες ἡνίοχοι τὰ ἅρματα, μὴ ἀντιπαραδώσουσι τοὺς ἀφετοθυρανοίκτας, μηδὲ τοὺς θεωρητὰς εἰς τὰ κάθηκα, καὶ οἱ νικῶντες ἡνίοχοι εἰς τὸν ἴδιον δῆμον ἀπέρχονται μετὰ τῶν ἀντικαταλλαγέντων ἵππων, καὶ ἐκεῖ κραζόντος τοῦ δήμου τὰ ἴδια ἄκτα, λαμβάνουσι τὰ ἔπαθλα, ἐπειδὴ οἱ θεωρηταὶ πρὸς συνήθειαν κατὰ ἱπποδρομίαν παρίστανται, καὶ τὰ κάθηκα ἀλλήλων τηροῦσι διὰ καιροῦ διβερσίου. Ἐὰν δὲ νικῶσιν οἱ λοιπόμενοι ἵπποι δι᾽ ἐπιμελείας καὶ μόχθου τῶν μετελθόντων ἡνιόχων, εἰς τὸν δῆμον τὸν ἴδιον ἔρχονται, ἤγουν ὧν τὰ ἱππάρια ὑπάρχουσι, καὶ ἐκεῖ λαμβάνουσι τὰ ἔπαθλα. MS. fol. 137. b.

De praemiorum diſtributione. D

Duo demarchi, duo factionarii, totidemque micropanitae, praefecti, inſpectores, bigarii et principes factionis ad Hippodromum ſancti Sergii deſcendunt. Cum vero principes factionis ipſi verbum nullum proferre audent, unum e quatuor aurigis deligunt, qui iure iurando omnium nomine affirmat, nolle ſe inique praemia diſtribuere. Ex quacunque vero factione delectus auriga eſt, ex alia inſpector, ac duo praefecti

Περὶ μερίδων.

Κατέρχονται εἰς τὸν ἱππόδρομον τοῦ ἁγίου Σεργίου οἱ δύο δήμαρχοι, καὶ οἱ δύο φακτιονάριοι, καὶ οἱ δύο μικροπανῖται, καὶ οἱ ἐπιστάται, καὶ οἱ θεωρηταὶ, καὶ οἱ βιγάριοι, καὶ τὰ πρωτεῖα. Αὐτῶν δὲ τῶν πρωτείων μὴ τολμώντων λαλῆσαι ῥῆμα ἓν, ὁρίζουσιν ἕνα ἐκ τῶν δ΄. ἡνιόχων, καὶ ὀμνύει ἐπὶ πάντων, ὅτι οὐχ ἑτερομερήσει. Καὶ ἐξ οὗ μέρους ὁρισθῇ ὁ ἡνίοχος, ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους ὁ θεωρητὴς καὶ οἱ δύο ἐπιστάται ἐκβάλλουσι τοὺς ἵππους ἐκ τοῦ στάβλου, καὶ ὡς δοκεῖ τῷ ὀμόσαντι στοιβάζειν

ἀπὸ

ἀπὸ βενέτου ἵππον ἕνα, ἀπὸ πρασίνου ἵππον ἕνα, A
ἀπὸ λευκοῦ ἵππον ά. ἀπὸ ῥουσίου ἵππον ἕνα, ἀπο-
MS fol. 131 a. τελοῦσιν ἅρματα πρωτοβαΐτας δ'. δευτεροβαΐτας
δ'. τριτοβαΐτας δ'. εἰς τὸ δίδρομον δ'. Καὶ ὅτε
καταστάθωσι τὰ ιϛ'. ἅρματα, λαγχάνουσιν οἱ
τρεῖς οἱ μὴ ὀμόσαντες, καὶ κατὰ τὸν ὄρδινον τοῦ
λαχμοῦ ἐπαίρει ὁ πρῶτος οἷον θέλει, καὶ τὴν
περισσείαν ἐπαίρει ὁ μερίσας. Εἰ δὲ καὶ οὐ θέλου-
σι τὰ ιϛ'. ἅρματα μερίσαι, εἰ μὴ μόνον τὰ δ'. με-
ρίζει λόγῳ πρώτου βαΐου, καὶ μερίζονται, ὡς γέ-
γραπται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐκβαίνουσιν εἰς τοὺς ἰδίους
τόπους.

equos e ſtabulo producunt, et ſi ei, qui iuravit, placet, a Venetis equum unum, a Praſinis unum, ab albis ruſſiſque unum ſumere, curribus quatuor primae palmae, quatuor ſecundae, totidem tertiae, adque didromum totidem equos iungunt. Hi ſedecim currus poſtquam ſic diſpoſiti ſunt, tres, qui non iurarunt, ſortiuntur, et ordine ſortitionis, primus quantum vult, reliquum is, qui diſtribuit, ſumit. Si vero ſedecim currus dividere nolunt, ſed tantum quatuor ratione primae palmae, hi, ut a nobis ſcriptum eſt, dividuntur, reliqui ad loca ſua diſcedunt.

B

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἡνίοχον, ἀγομένου τοῦ βαΐου.

Ἡνίοχος φακτιονάριος, ἢ μικροπανίτης, τοῦ βαΐου
* γρ. τάβλας. ἀγομένου, ἐὰν ἐμπέσῃ εἰς τὰς στάβλας, οὐκ * ἔχει
ἐξουσίαν ἐκβάλλαι τὸ κασσίδιον αὐτοῦ, ἀλλὰ μετὰ
τοῦ κασσιδίου πεζεύει, καὶ κατέρχεται ἕως τῶν
θυρῶν. Ἐὰν δὲ λάχῃ ἐπὶ τὴν βασιλικὴν τάβλαν
πεσεῖν αὐτόν, οὐκ ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὸ Π. ὅπου οἱ
παλαιστρῖται παλαίουσιν, ἔμπροσθεν τοῦ καθίσμα-
τος ἐπικάμψαι, ἀλλὰ ἢ ἔσωθεν ἐπὶ τὸν τοῖχον,
ἢ ἔξωθεν ἐπὶ τὸν εὔριπον μετὰ τοῦ αὐτοῦ κασσι- C
δίου καταβαίνει εἰς τὰς θύρας, ἐὰν δὲ πέσῃ βι-
γάριος, καὶ λάχῃ αὐτὸν πεζεῦσαι, τὸ κασσίδιον
ἐκβάλλει, καὶ οὕτως ἀκασσίδωτος καταβαίνει ἕως
τῶν θυρῶν. Ἡνίοχος ἐὰν λάβῃ ῥάξιν εἰς τὸν καμ-
πτὸν τοῦ βενέτου, καὶ ἀπέλθῃ ἕως τοῦ σχοινίου,
ἤγουν τῆς δευτέρας λεύκης, καὶ πατήσῃ ὁ ἀριστε-
ρὸς αὐτοῦ τὴν αὐτὴν δευτέραν λεύκην, ἔπαυσε.
Ἡνίοχος, ἀγομένου τοῦ βαΐου, ἐὰν ζυγώσῃ μετὰ τοῦ
ἐναντίου αὐτοῦ, καὶ δυνηθῇ ἁπλῶσαι τὴν χεῖρα
αὐτοῦ, καὶ ἀποκασσιδῶσαι αὐτόν, κἂν ὀπισθότε-
ρός ἐστιν, ἐνίκησε, καὶ ὁ ἀποκασσιδωθεὶς ἐλείφθη.
Ἡνίοχος ἀγομένου τοῦ βαΐου ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ κασσί-
διον αὐτοῦ, ἐὰν ἔμπροσθέν ἐστι, καὶ τρέχουσιν οἱ
ἵπποι αὐτοῦ, πλείω τῶν ἁρμάτων ὅλων, ποιοῦσι D
περισσόν, καὶ παύουσι.

Quaenam aurigae obſervanda ſint, quando Praemiorum, ſeu palmarum dies celebratur.

Auriga factionarius, aut micropanites, ſi dum palma profertur, in tabulas inciderit, poteſtatem non habet caſſidem ſuam abiiciendi, ſed cum ea pedes procedit, et uſque ad ianuas abit. Si vero in imperatoria tabula forte ceciderit, haud licet ipſi ad Π, ubi luctatores exercentur, ante conſeſſum diverti, ſed aut intro ad murum, aut foras ad Euripum cum caſſide ſua ad portas deſcendit: ſi vero bigarius exciderit, et pedibus forte proceſſerit, caſſidem deponit, et ſic uſque ad portas ſine caſſide abit. Auriga ſi in curvatura Venetorum curru ſuo alliſerit, et ad funem uſque, ſeu lineam albam ſecundam pervenerit, et ad ſiniſtram conſtitutus auriga eandem contigerit, ceſſat. Auriga, prolata palma, ſi cum oppoſito ſibi una procurrit, iſque manum ſuam expandere, et caſſidem huic auferre poteſt, etiamſi ei a tergo ſit, vicit tamen, et is, cui caſſis detracta, ſuperatus eſt. Auriga, palma producta, ſi caſſis eius prociderit, ſi coram eſt, et equi eius procurrunt, magis quam currus toti, abundabit et ceſſabit.

Περὶ τοῦ κρεμάσαι καὶ ἀποκρεμάσαι.

Εἰδέναι δεῖ, ὅτι ἐὰν κρεμάσῃ, καὶ τὴν ἡμέραν
MS. fol. 133 b. τοῦ ἱππικοῦ συμβῇ γενέσθαι ἀέρα, καὶ οὐκ ἀχθῇ
τὸ ἱππικόν, κἂν τὰ ὄργανα κατέλθωσιν ἀπὸ τῆς
ἰδίας αὐτῶν στάσεως, τὸ δὲ βηλάριον κρέμαται,
ἢ κομβίνα τῶν ἱππαρίων, καὶ τὰ κάγκελλα αἴ-
ρονται κατὰ τὴν κυλίστραν, ὅτας δήποτε ἡμέρας

De Velis ſuſpendendis ac tollendis.

Si velis ſuſpenſis die Decurſionis aer turbidus oritur, et equeſtre certamen propterea non inſtituitur, etiamſi organa a ſua ſtatione prolata, velum aut combina equorum ſuſpenſa, et cancelli ad urnam ſublati ſint; velum per

dies aliquot ſuſpenſum manet: ſi vero A tollitur, etiam organis conſtitutis, combina et cancelli amoventur.

μένει τὸ βηλάριον κρεμάμενον, εἰ δὲ ἐπαρθῇ τὸ βηλάριον, κἂν τάχα τὰ ὄργανα ἵστανται, ἡ κομβίνα καὶ τὰ κάγκελλα ἀναλύονται.

De equo damnum paſſo.

Equus ſi damnum patitur, magiſtri duarum factionum abeunt, et ſi incolumis eſt, ad diippium in ſtabulum abit, cauda colligata. Si vero hi certo cognoverint, eum omnino malum eſſe paſſum, caudam eius diſſolvunt, et detractis de pedibus faſciis, pauliſper abducunt.

Περὶ ἵππου ἀπολύοντος.

Ἵππος ἐὰν ἀπολύσῃ, χρὴ ἀπελθεῖν τῶν δύο μερῶν τοὺς μαΐστορας, καὶ ἐὰν ἔχει σωτηρίαν, κατέρχεται ἐπὶ τὸ δίιππιον εἰς τὸ στάβλιν, δεδεμένης τῆς οὐρᾶς αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ πληροφορηθῶσιν, ὅτι τελείαν ἀπέλυσε, λύοντες τὴν οὐρὰν αὐτοῦ, καὶ τὰ καλάβρικα ἐκ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ἐκβάλλουσιν αὐτὸν τὴν μικράν.

De Proba.

Auriga factionarius, aut micropanites, ſi in primo artis equeſtris ſpecimine, ſeu Proba, caſſidem ſuam perdit, non poteſt aliam ſumere, ſi vero bigarius eſt, quando de curru deſcendit, caſſidem deponit, eaque, quae primis aurigis permittuntur, ſibi adiungit.

Περὶ Πρόβας.

B Ἡνίοχος φακτιονάριος, ἢ μικροπανίτης, εἰς τὴν πρόβαν αὐτοῦ ἐὰν ἐκβάλλει τὸ κασσίδιν αὐτοῦ, οὐκ ἔτι ἔχει ἐξουσίαν ἄλλο ζεῦξαι, ἐὰν δέ ἐστι βιγάριος, καθὼς κατέλθῃ ἐκ τοῦ σκεύους, τὸ κασσίδιον ἐκβάλλει, καὶ ὅσα ἐπιτρέπει παρὰ τοῖς πρώτοις ἡνιόχοις, ζευγνύει.

CAP. LXX.

Menſis Maii die XI. certamen equeſtre in die natali huius a Deo cuſtoditae et Imperatoriae urbis hunc in modum inſtituitur:

Pridie huius certaminis praepoſitus ad Imperatorem ingreditur, cui an certamen inſtitui iubeat, declarat: cerimoniarius teſſarium adducit, cumque in porta a Camino ad Lauſiacum ducente, conſtituit. Praepoſitus mandato de edendis ſpectaculis accepto, ad teſſarium abit, Paratum ipſi traditurus, quo facto, is extemplo diſcedit, et quae in ſingulis decurſionibus parare ſolet, parat. Veſperi utraque factio equos, inſtrata aureis ſegmentis, collaria, et capiſtra geſtantes, adducit, quos unaquaeque in ſua phiala factionariis aequaliter diſtribuit, et Imperatori fauſta precatur. Vtraque factio ad certamen equos in circo, per diippium primamque portam, inde uſque ad ſundam, recitatis verbis ſolennibus, producit, et poſtquam ad ſuam ſtationem venere, ibi Praſini primum, poſt etiam Veneti Imperatori felicia precantur. Praefectus in conſeſſu, ubi actuarius

ΚΕΦ. Ο.

Μηνὶ Μαΐῳ ιά. τελεῖται τὸ ἱππικὸν τοῦ γενεθλίου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως οὕτως C

Εἰσέρχεται τῇ πρὸ μιᾶς τοῦ αὐτοῦ ἱππικοῦ ὁ πραιπόσιτος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ δηλοῖ αὐτόν, εἰ κελεύει ἀχθῆναι τὸ ἱππικόν. Ὁ δὲ τῆς καταστάσεως εἰσάγει τὸν θεσσάριον, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἔνδον τῆς εἰσαγούσης πύλης ἀπὸ τῆς Θερμάστρας εἰς τὸ Λαυσιακόν. Ὁ δὲ πραιπόσιτος, λαβὼν τὴν συγκατάθεσιν παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἄγεσθαι τὸ ἱππικόν, ἐξέρχεται καὶ ἀπέρχεται πρὸς τὸν θεσσάριον, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τὸ πάρατον, καὶ παραυτίκα ἐξελθὼν ὁ θεσσάριος τελεῖ ἅπαντα, ὡς εἴθισται αὐτῷ ἐν ἑκάστῳ ἱππικῷ τελεῖν. D Δείλης δὲ ἀνοίγουσι τοὺς ἵππους οἱ τῶν δύο μερῶν, φοροῦντας χρυσοσήμεντα σαγίσματα, μανιάκιά τε καὶ καπιστράκια, ὁμοίως ἕκαστον μέρος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ φιάλῃ, καὶ δημεύουσιν αὐτούς, εὐφημήσαντες τὸν βασιλέα. Ἀποφέρουσι δὲ τοὺς ἵππους ἀμφότερα τὰ μέρη ἐν τῷ ἱππικῷ, καὶ εἰσάγουσιν αὐτοὺς διά τε τοῦ διιππίου, καὶ τοῦ πρωτοθύρου, καὶ δημεύουσιν αὐτούς, λέγοντες τὰς συνήθεις φωνάς, μέχρι τῆς σφενδόνης, καὶ ἐν τῇ στάσει αὐτῶν ἐλθόντες, εὐφημοῦσι τὸν βασιλέα ἐκεῖσε, πρῶτον μὲν οἱ τῶν πρασίνων, καὶ εἶθ' οὕτως οἱ τῶν βενέτων. Ὁ δὲ ὕπαρχος καθέζεται ἐπὶ σελλίου ἐν τῷ καθ- MS. fol. 132. a.

ἕσματι, ἔνθα ὁ ἀκτουάριος ἵσταται. Μετὰ δὲ τῆς εὐφημίας τῶν δύο μερῶν εὐφημοῦσιν οἱ τοῦ λογίου, καὶ ἀπαλαχαρῶσιν οἱ ἵπποι, εἶτα κατέρχεται ὁ ὕπαρχος, καὶ ἵσταται ἡ τέντα αὐτοῦ εἰς τὰ κριτάρια ἀπέναντι τοῦ τεταρτοθύρου, καὶ προσκαλεσάμενος ἐκεῖσε τὰ ἀμφότερα μέρη, εἰσφέρει ἀναμεταξὺ αὐτῶν τὴν ὄρναν, καὶ βλέπονται παρὰ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν τὰ ἐν αὐτῇ βόλια ἀκριβῶς, καὶ ἀσφαλισάμενος αὐτὰ ἐπὶ πάντων ὁ ὕπαρχος, παραδίδωσι σιλεντιαρίῳ τῷ μέλλοντι τῇ ἑξῆς κυλίσαι.

β΄. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἤγουν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ θεοφυλάκτου κοιτῶνος, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἐξ ἔθους, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικόγχου, ἀψῖδός τε καὶ τῆς δάφνης, καὶ ἀνέρχεται διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλίου ἄνω ἐν τοῖς παρακυπτικοῖς τοῦ καθίσματος. Ἡνίκα δὲ γένηται ἡ ἅπασα παρετοιμασία ἐν τῷ ἱππικῷ, δηλοῖ ὁ τῆς καταστάσεως τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς κατέρχεται διὰ τῆς λιθίνης σκάλας καὶ λέγει τῷ πραιποσίτῳ· δὸς μεταστάσιμον· κἀκεῖνος λέγει μεγάλως· μεταστάσιμον. Καὶ εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, προσκαλεῖται ὁ πραιπόσιτος τοὺς βεστήτορας, καὶ εἰσελθόντες περιβάλλουσι τὴν χλανίδα τὸν βασιλέα, εἶθ' οὕτως στέφεται ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ στὰς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στενοῦ, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ ὀστιαρίῳ, κἀκεῖνος εἰσάγει τοὺς πατρικίους· τὸ δὲ βῆλον τῆς πύλης, δι' ἧς εἰσέρχονται, σιλεντιάριος αἴρει. Εἰσελθόντες δὲ οἱ πατρίκιοι μετὰ τῶν στρατηγῶν πίπτουσι, καὶ ἀναστάντων, νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ MS. fol. 139 b. λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ ἐκεῖθεν δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, διέρχεται μέχρι τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ ἀριστᾷ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἵσταται ἐκεῖσε· εἰσελθόντες δὲ σιλεντιάριοι τρεῖς ἢ τέσσαρες, οἱ μὲν τρεῖς διέρχονται ὄπισθεν τῆς δοχῆς ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, ὁ δὲ ἕτερος ἵσταται μέσον, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ ἱστῶντι μέσον τῆς δοχῆς σιλεντιαρίῳ, κἀκεῖνος ἀπελθὼν ἐν τῷ βήλῳ λέγει μεγάλως λεβά· καὶ εἰσάγει τὸν τῆς καταστάσεως, καὶ ἵσταται μέσον τῆς δοχῆς. Καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ μαγίστρῳ, μὴ παρόντος δὲ μαγίστρου, νεύει τῷ κυαίστωρι, καὶ νεύει μάγιστρος τῷ τῆς καταστάσεως, λέγων· Κόμητες. Κἀκεῖνος λέγει εἰς τὸ βῆλον· λεβά· καὶ εἰσέρχονται οἱ τῆς συγκλήτου, καὶ προσκυνήσαντες, ἵστανται ἐν τῇ τάξει αὐτῶν. Εἶτα νεύει

A ſtat, ſellae inſidet. Poſt ambarum factionum acclamationes, rationales fauſta precantur, equi producuntur, praefectus deſcendit, eiusque tentorium in Critariis, ante quartam portam ponitur; quo poſtquam utramque factionem vocavit, in medio earum urnam reponit, cui immiſſos globos ambae factiones accurate contemplantur: hos praefectus quam diligentiſſime ſervat, ac ſilentiario ſequentę die urnam circumacturo tradit.

II. Die ſequenti, quo certamen equeſtre inſtitui debet, Imperator e cubicu- B lo, a Deo cuſtodito, procedit, et a ſolitis comitibus ſtipatus, per triconchi porticus, apſidem ac Daphnem tranſit, perque myſticam cochleam ad feneſtras throni aſcendit. Omnibus autem ad equeſtre certamen paratis, cerimoniarius id praepoſito, hic Imperatori indicat. Imperator per ſcalam lapideam deſcendit, ac praepoſito dicit: *Solennem conſeſſum inſtitue:* quod is elata voce repetit. Cubiculum vero ſuum ut ingreſſus eſt, praepoſitus veſtitores arceſſit, et ingreſſi tunica Imperatorem induunt, C poſt a praepoſito coronatur, per cubiculum, a praefectis eius ſtipatus, egreditur, inque medio anguſtae porticus conſtitutus, praepoſito, is oſtiario ſignum dat, qui patricios deinde adducit: Velum portae, qua ingrediuntur, ſilentiarius tollit. Dumque intrant patricii cum ſtrategis, procumbunt, et his ſurgentibus Imperator praepoſito ſignum dat, is dicit *Iubete:* ipſi bona ac diuturna tempora apprecantur. Inde praefectis cubiculo, patriciis et ſtrategis comitantibus, ad triclinium, in quo eo die convivium celebrat, tranſit, ac ibi ſubſiſtit; ſilentiarii tres aut quatuor intrant, e quibus tres, D pone excipientes Imperatorem, ad dextram digrediuntur, unus in medio, conſiſtunt, et poſtquam praepoſitus ſignum ab Imperatorę accepit, ſilentiario in medio comitatus imperatorii conſtituto, ſignum dat, qui velum ingreſſus, voce elata dicit: *Leva*, et cerimoniarium adducit, inque medio adſtantium collocat. Praepoſitus ſigno ab Imperatore dato, magiſtro ſignum dat, ſi is forte abſens eſt, quaeſtori, magiſter cerimoniario, dicens: *Comites*. Is ad velum dicit: *Leva*,

et ſenatores ingreſſi, adorant, ſuoque in loco conſiſtunt. Deinde Imperator iterum praepoſito, praepoſitus magiſtro ſignum dat, is cerimoniario, dicens: *Praefecte;* cerimoniarius vero velum ingreſſus, dicit: *Leva*, expraefectus accedit, et adoratione peracta in loco ſuo conſiſtit.

III. Quo facto, Imperator praepoſito, is cerimoniario ſignum dat, ac dicit: *Iubete*, ipſi longam ac felicem aetatem apprecantur. Tunc extremam Imperatoris tunicam cerimoniarius apprehendit, et facto roſthelio Imperatori tradit, qui thronum ſuum petit. Dictus ſilentiarius ad curvaturam praſinorum, urnam ſecum auferens, cumque ipſo factionarii aſcendunt, et poſtquam omnibus, qui pro more, una advenerunt, bullam praefecti oſtendit, urnam movet, et ſic poſtea omnes, qui cum eo adſcenderunt, cum ſilentiario deſcendunt, et in eadem curvatura ſeu meta olera, et ſuper his placentas reponunt: in altera vero meta, ac diverſis euripi locis pariter olera ac placentas, pridie decurſionis equeſtris accumulant: Praſinorum meta, ob urnam circumagendam, cuſtoditur. Bigae in Critariis ſtant, et poſtquam Imperator ad ſedem ſuam proceſſit, populoque ſignato, in throno conſedit, peracta patriciorum, et ſtrategorum, ſi qui adſunt, adoratione, principes factionum cum crucibus, e roſis textis, veniunt, et ad lineas ſubſiſtunt: Actuarius a mandato ſignum dat, et bigae ſolvuntur. Poſtquam vero ad Imperatoriam tabulam in throno venere, felicia Imperatori precantur: deinde actuarius a mandato ſignum dat, et organum Imperatorium pulſatur, ipſi vero e bigis ſuis ad factiones deſcendunt, et ſtationem ingreſſi, coronis acceptis, abeunt. Sic poſtea dicti factionarii egrediuntur, cruceſque tradunt, et fauſta Imperatori precati, diſcedunt.

IV. Mox prima palma celebratur, ubi aurigae duplicia praemia accipiunt, et ſecundum factionis preces, munera publica diſtribuuntur, quae Chosbaitae per medium circum ad armatorium victorum aurigarum perferunt. Quatuor

A πάλιν ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ μαγίστρῳ, κἀκεῖνος τῷ τῆς καταστάσεως λέγων· πραιφέκτος· ἀπελθὼν δὲ ὁ τῆς καταστάσεως εἰς τὸ βῆλον, λέγει· λεβά. καὶ εἰσέρχεται ὁ ἀπὸ ἐπάρχων, καὶ προσκυνήσας καὶ αὐτὸς, ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ.

γʹ. Εἶτα νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε· αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ εἶθ' οὕτως κατασχὼν τὸ ἄκρον τῆς χλανίδος τοῦ βασιλέως ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ ποιήσας ῥοσθέλιον, ἐπιδίδει τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνέρχεται ἐν τῷ καθίσματι· B ἀνέρχεται δὲ καὶ ὁ προῤῥηθεὶς σιλεντιάριος ἐν τῷ τοῦ πρασίνου καμπτῷ, συνεπιφέρων ἑαυτῷ καὶ τὴν ὕρναν, συνανέρχονται δὲ αὐτῷ καὶ οἱ κατὰ συνήθειαν ἀνερχόμενοι σὺν αὐτῷ τῶν μερῶν· ὑποδείξας δὲ τοῖς συνανελθοῦσιν αὐτῷ ἅπασιν τὴν τοῦ ὑπάρχου βοῦλλαν, κυλίει, καὶ εἶθ' οὕτως κατέρχονται ἅμα τῷ σιλεντιαρίῳ, MS. fol. 140. a. οἱ συνανελθόντες αὐτῷ πάντες, καὶ στοιβάζουσιν ἐν τῷ αὐτῷ καμπτῷ λάχανα, καὶ ὑπεράνω αὐτῶν πλακοῦντας. Ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ καμπτῷ καὶ ἐν διαφόροις τόποις τοῦ εὐρίπου προστοιβάζουσιν ὁμοίως λάχανά τε καὶ πλακοῦντας, ἤγουν τῇ πρὸ μιᾶς τοῦ ἱππικοῦ· οὗτος δὲ ὁ καμπτὸς τῶν πρασίνων, ἕνεκα τοῦ κυλίσαι, παραφυλάττεται. Ἵστανται δὲ καὶ C αἱ βῖγαι ἐν τοῖς κριταρίοις, μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν τὸν βασιλέα ἐν τῷ καθίσματι, καὶ σφραγίσαι τὸν λαὸν, καὶ καθίσαι αὐτὸν ἐν τῷ σένζῳ, τελεσθείσης τῆς προσκυνήσεως τῶν πατρικίων, εἰ τύχωσι καὶ στρατηγοὶ, ἔρχονται τὰ πρωτεῖα τῶν μερῶν, μετὰ καὶ σταυρῶν ῥοδοπλόκων, καὶ ἵστανται ἐν ταῖς διασφαγαῖς, καὶ εἶθ' οὕτως δίδωσι νεῦμα ὁ ἀκτουάριος ἀπὸ κελεύσεως, καὶ ἀπολύονται αἱ βῖγαι. Ἡνίκα δὲ καταλάβωσιν ἐν τῇ βασιλικῇ τάβλᾳ, ἐν τῷ καθίσματι, ἐπεύχονται τὸν βασιλέα· εἶθ' οὕτως νεύει ὁ ἀκτουάριος ἀπὸ κελεύσεως, καὶ αὐλεῖ τὸ βασιλικὸν ὄργανον, αὐτοὶ δὲ κατέρχονται τῶν βιγῶν αὐτῶν ἐπὶ τὰ μέρη, καὶ εἰσέρ- D χονται ἐν τῷ στάματι, καὶ λαβόντες τοὺς στεφάνους ἀμφότερα αὐτῶν, ἀναχωροῦσι. Καὶ εἶθ' οὕτως ἐξέρχονται οἱ προειρημένοι τῶν μερῶν, καὶ ἐπιδιδόασι τοὺς σταυροὺς, ἐπευξάμενοι δὲ τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτοὶ ἀναχωροῦσι.

δʹ. Εἶθ' οὕτως τελεῖται τὸ πρῶτον βαΐον, καὶ λαμβάνουσιν οἱ νικηταὶ ἡνίοχοι τὰ ἔπαθλα αὐτῶν διπλασίως, καὶ ἐξ αἰτήσεως τοῦ μέρους δίδοται τὰ δημόσια, καὶ λαβόντες αὐτὰ Χοσβαῖται, ἀνάγουσιν αὐτὰ μέσον τοῦ ἱππικοῦ ἐν τῷ ἁρματαρίῳ τῶν νικητῶν ἡνιόχων. Καὶ τελεσθέντων τῶν

δʹ. βαΐων,

-βαίων, πράττουσιν οἱ τοῦ λογίου τὰ κατὰ συνήθειαν ἅπαντα, ἀλλάξαντες δὲ οἱ ἡνίοχοι τῆς νίκης τὰ δημόσια, κατέρχονται ἐπ' ὀχήμασιν ἐκ τῶν θυρῶν, καὶ κατελθόντες οἱ τοῦ νικήσαντος μέρους δημόται αἴρουσι δάφνας ἐκ τοῦ λογίου, καὶ δέχονται τοὺς ἡνιόχους ἐπιδιφρίους ἔμπροσθεν τοῦ αὐ- MS. fol. 140. b. τοῦ δήμου, καὶ σάξαντες μέχρι τοῦ ἀντικάμπτου ἀνέρχονται ἐν τῷ στάματι. Ἀνερχομένων δὲ αὐτῶν, δίδοται νεῦμα τοῖς ἄρχουσι τῶν ταγμάτων, καὶ κατελθόντες ἵστανται ἐν τοῖς καμπτῆρσι, καὶ ἐν τοῖς προειρημένοις λοιποῖς τόποις τοῦ εὐρίπου, ἔνθα αἱ στοιβαὶ τῶν λαχάνων καὶ τῶν πλακούντων εἰσίν. Ἐλθόντες δὲ οἱ ἡνίοχοι μετὰ τῶν δημοτῶν τοῦ μέρους ἐν τῷ στάματι, ἵστανται ἐκεῖσε ἐπιδίφριοι, καὶ ἀκτολογοῦσι μετ' εὐφημίας οἱ τοῦ μέρους τῷ βασιλεῖ, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εὐφημίας, ἀποστέλλει αὐτοῖς τοῖς νικηταῖς ἡνιόχοις ὁ βασιλεὺς στεφάνους διὰ τοῦ ἀκτουαρίου καὶ τοῦ δευτέρου, καὶ κατελθόντες στέφουσι τοὺς ἡνιόχους, καὶ ἀνέρχονται πάλιν ἐν τῷ καθίσματι. Καὶ εὐθέως ἄρχεται τὸ μέρος αἰτεῖσθαι τοῦ ἐξελθεῖν, καὶ χορεῦσαι εἰς τὴν πλατεῖαν, καὶ λαβόντες τὴν αἴτησιν παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐξέρχονται ἐν τῇ μέσῃ. Καὶ εἶθ' οὕτως ἀνίσταται ὁ βασιλεύς, καὶ μετὰ τὸ ἀναστῆναι τὸν βασιλέα, κατέρχεται τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ αἴρουσιν ἐκ τῶν στοιβῶν τά τε λάχανα καὶ τοὺς πλακοῦντας, ἐν δὲ τῷ αὐτῷ εἰσφέρουσι χελάνδιον φερόμενον ἐπὶ ἁμάξης πλῆθος ἰχθύων, καὶ ῥίπτουσιν αὐτοὺς ἐπὶ ἐδάφους ἐν τῷ ἱππικῷ· αἴρουσι δὲ καὶ ταῦτα τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ.

γ'. Ὁ δὲ βασιλεύς, ὡς προείρηται, ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ σίγμου, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται μέσον τῶν τε πατρικίων καὶ στρατηγῶν, ἑστώτων αὐτῶν ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἀριστᾷ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τὸ εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι, λαβόντος δὲ τοῦ πραιποσίτου τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, εἰσέρχονται οἱ βεστήτορες, καὶ ἀπαλλάξαντες τὴν χλανίδα, ἐξέρχονται. Καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης μετὰ καὶ φίλων, ὧν ἂν κελεύει, καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ κλητωρίου, καὶ μικρὸν ἀναπαυσάμενος, ἐκδέχεται, μέχρις ἂν τὰ πάντα ἑτοιμασθῶσιν ἐν τῷ ἱππικῷ. Ἐλθόντος δὲ τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ γνωρίσαντος τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι ἑτοιμά ἐστι πάντα, ὁ πραι- MS. fol. 141. a. πόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ βασιλεὺς κατέρχεται διὰ τῆς λιθίνης σκάλας, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι, καὶ περιβάλλεται τὴν χλανίδα, καὶ τὸ στέμμα κατὰ συνήθειαν. Καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ τρικλίνου, καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ,

A palmis celebratis, rationales omnia pro more agunt, Aurigae, praemiis victoriae induti, e ianuis in currus deſcendunt, factionarii partis victricis laureas ex rationario depromunt, aurigas in curribus conſtitutos ante ipſam factionem excipiunt, et ſaltantes ad metam uſque, ſtationem petunt. Quo poſtquam pervenere, praefectis numerorum ſignum datur, hi deſcendunt et ad metas, inque ceteris locis Euripi ſupra commemoratis, ubi acervi olerum ac placentarum iacent, ſubſiſtunt. Aurigae poſtquam cum grege factionis ad ſtationem venere, ibi in curribus B ſubſiſtunt, factionarii fauſta Imperatori apprecantur, quo facto, aurigis victoribus Imperator coronas per actuarium et vicarium mittit: hi digreſſi eos coronant, et rurſus ad conſeſſum revertuntur. Tunc factio ſtatim veniam abeundi, inque platea ſaltandi petit, qua ab Imperatore accepta, in plateam, quae *media* appellatur, progreditur. Sic poſtea Imperator ſurgit, turba vero populi deſcendit, et ex acervis olera placentaſque ſumit, dum interea piſces plurimos in navicula, plauſtro C impoſita, advehunt, et in ſolum circi proiiciunt: quos itidem turba commixta populi diripit.

III. Imperator, ut diximus, a throno ſurgit, et praefectis cubiculo comitantibus, per medios patricios et ſtrategos in triclinio, in quo eo die convivium celebrat, conſtitutos, tranſit: ipſi longa ac felicia tempora ei apprecantur. Inde cubiculum petit, dumque praepoſitus a capite eius coronam demit, veſtitores intrant, et tunica ipſi exuta, diſcedunt. Imperator egreſſus, pretioſae menſae D ſuae cum amicis, quos ad convivium vocavit, aſſidet: poſtquam vero ſurrexit, et pauliſper quievit, donec omnia ad certamen parata ſint, expectat. Veniente cerimoniario, et praepoſito indicante, omnia iam parata eſſe, praepoſitus Imperatorem de eo certiorem facit, qui per lapideam ſcalam ad cubiculum abit, tunicaque et corona pro more induitur. Stipatus a cubiculi praefectis, per anguſtum triclinium ad magnum, in quo eo die epulae inſtituuntur, ſe confert, et ibi

cum praefectis cubiculi ſtans, praepoſito, is oſtiario, ſignum dat, patricii et ſtrategi adducuntur, et poſtquam Imperatorem adorarunt, praepoſitus dicit: *Iubete.* Patricii et ſtrategi cum ſenatu foras progreſſi ab utraque parte adſtant: Imperatore vero in porta conſtituto, dicti omnes ſe proſternunt, et poſtquam ſurrexere, praepoſitus a mandato cerimoniario ſignum dat, et dicit: *Iubete.* Ipſi multa bonaque tempora apprecantur.

A ἐν ᾧ ἀριστᾷ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, κἀκεῖσε ἱστῶς ἅμα τοῖς ἄρχουσι τοῦ κουβουκλείου, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ εἰσάγει πατρικίους καὶ στρατηγούς, καὶ προσκυνησάντων τῷ βασιλεῖ, λέγει ὁ πραιπόσιτος· Κελεύσατε. Καὶ ἐξελθόντες ἔξω τῆς πύλης οἵ τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἅμα τῇ συγκλήτῳ, ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖσε· στάντος δὲ καὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πύλῃ, πίπτουσιν οἱ προειρημένοι ἅπαντες, καὶ ἀναστάντων, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε. Αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.

IV. Mox cerimoniarius, collecta extrema tunica Imperatoris, Roſthelium facit, idque Imperatori tradit. Qui a praefectis cubiculo, patriciis ac ſtrategis ſtipatus, cum ſolis cubiculo praefectis, duobus manclavitis, et ſpathariis dextralia ſpathasque ſuas, ut in omnibus certaminibus equeſtribus ſolent, geſtantibus, ad conſeſſum ſuum adſcendit. Conſcenſo vero throno, terque populo ſignato, ſedet, et acclamatione finita, praepoſitus a mandato egreditur, patriciis et ſtrategis ſignum dat, ut ad ordinem locumque ſuum ſinguli ſe recipiant. Quatuor palmis celebratis, Imperator a throno ſurgit, et patriciis in triclinio, ubi convivium celebrat, conſtitutis, a praefectis cubiculo ſtipatus, per medium illorum tranſit, dum felicia ipſi ac diuturna tempora apprecantur. Inde per anguſtum triclinium ad cubiculum abit, ubi corona ſua et tunica depoſita, ſagum induit, perque ſecretum cochleam, cubiculariis omnibus comitantibus, per Auguſteum, Apſidem, Triconchum, perque Monothyrum et porticus ſanctorum XL. aureum triclinium ingreditur: Cubicularii vero adſtant, et, Imperatori multos ac felices annos apprecati, diſcedunt, domumque abeunt.

δ΄. Καὶ εἶθ' οὕτως κατασχὼν τὸ ἄκρον τῆς χλαμύδος τοῦ βασιλέως ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ ποιήσας B ῥοσθέλιν, ἐπιδίδει τῷ βασιλεῖ. Εἶτα ἐκεῖθεν δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, ἀνέρχεται ἐν τῷ καθίσματι μετὰ μόνων τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀρχόντων καὶ δύο μαγλαβιτῶν, καὶ σπαθαρίων, βασταζόντων δεξτράλια, φορούντων καὶ τὰ σπαθία αὐτῶν, ὡς ἐν ἑκάστῳ ἱππικῷ. Ἀνελθὼν δὲ ἐν τῷ θρόνῳ ὁ βασιλεύς, καὶ σφραγίσας τὸν λαὸν ἐκ τρίτου, καθέζεται, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εὐφημίας, ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως, καὶ νεύει τοῖς τε πατρικίοις καὶ στρατηγοῖς, ἀπελθεῖν ἕκαστον ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ καὶ καθέδρᾳ. Τελεσθέντων δὲ τῶν δ΄. βαΐων, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς C ἀπὸ τοῦ καθίσματος, καὶ ἱσταμένων τῶν πατρικίων ἐν ᾧ ἀριστᾷ ὁ βασιλεὺς τρικλίνῳ, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται μέσον αὐτῶν, αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους. Καὶ διελθὼν διὰ τοῦ στενοῦ τρικλίνου, εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι, καὶ ἀπαλλάξας τό, τε στέμμα καὶ τὴν χλαμύδα αὐτοῦ, περιβάλλεται σαγίον, καὶ κατέρχεται διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλίου, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κουβουκλείων διέρχεται MS fol. 141. b. διὰ τοῦ αὐγουστέως, ἀψίδος τε καὶ τοῦ τρικόγχου, διὰ τοῦ μονοθύρου καὶ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ΄. καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ· στάντες δὲ οἱ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ὑπερευξάμενοι τὸν βασιλέα εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους, ἐξέρχονται, καὶ D ἀπέρχονται οἴκαδε.

Obſervanda in vigilia Hippodromi Lachanici, ſeu die natali huius a Deo cuſtoditae et Imperatoriae urbis.

Ὅσα δεῖ τελεῖσθαι τῇ παραμονῇ τοῦ λαχανικοῦ ἱπποδρομίου, ἤγουν τοῦ γενεθλίου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως.

Duarum factionum principes, vicarii, reliqui factionum praefecti, et populus veſperi ad ſtabula ſua abeunt, ubi inſpector uniuscuiusque factionis tri-

Ἰστέον εἰδέναι, ὅτι οἱ τῶν δύο μερῶν δήμαρχοι μετά τε τῶν δευτερευόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων τῶν μερῶν καὶ τῶν δημοτῶν, ἀπίασι τὸ δειλινόν, ἕκαστος εἰς τὸ ἴδιον στάβλον, καὶ εὐθέως ὁ

θεωρητὴς ἑκάστου μέρους ταβρίζει τὸ τρίπλοκον, καὶ λέγει ὁ λαὸς ἐκ γ'. νικᾷ βένετε. ὁμοίως καὶ οἱ πράσινοι· πράσινε. Καὶ δέχεται ὁ φωναβόλος λέγων μεγάλῃ τῇ φωνῇ· ἔχετε τὸν ὁ βοηθοῦντα ὑμῖν Ἰησοῦν. ὁ λαός· ἀεὶ νικᾷ. οἱ κράκται· εἷς ὁ Θεὸς σὺ αὐτοὺς σῶσον. ὁ λαός· ναὶ Κύριε. Καὶ ὅτε ἐξέλθωσιν ἐπὶ τὸ ἐξάερον, κρούει ὁ θεωρητὴς τὴν ταβραίαν γ'. καὶ λέγει ὁ λαός· νικᾷ ἡ πίστις τῶν βασιλέων, νικᾷ ἡ πίστις τῶν αὐγουστῶν, νικᾷ ἡ πίστις τῆς πόλεως καὶ τῶν βενέτων. οἱ πράσινοι· πρασίνων. καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων, καὶ εἰπὲ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων. καὶ ὁ λαός· Κύριε βοήθει· οἱ κράκται· εἷς Θεὸς σὺ αὐτοὺς σῶσον. ὁ λαός· ναὶ Κύριε. Καὶ εἶθ' οὕτως λέγεται τὸ δρομικὸν ποίημα ἔμπροσθεν τοῦ ἱπποδρομίου. Οἱ τῶν ἀγώνων σὲ δυσωποῦμεν τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ σωτῆρα· νίκας τοῖς βενέτοις βράβευε. οἱ πράσινοι· πρασίνοις, καὶ χορήγησον τῷ Οὐρανίῳ· οἱ πράσινοι· τῷ Ὀλυμπίῳ. ἵνα καὶ πάλιν χορεύσωμεν μετὰ νίκης. Ἄλλο εἰς τὸ λευκόν· ὡς κραταιὰ σκέπη ἡ Θεοτόκος, καὶ ἀντίληψις βεβαία τῶν εἰς σὲ προστρεχόντων, ἐξαιτοῦμεν οἱ βένετοι. οἱ πράσινοι· πράσινοι· δοθῆναι ἡμῖν τοῦτο, τῷ Εἰκασίῳ, διαπρέπειν ταῖς νίκαις σὺν αὐτῷ εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ἡμᾶς εὐφρανθῆναι.

plicem ſcuticam ſumit, populo ter acclamante: *Vince Venete!* ſimiliter Praſini: *Praſine!* Praecentor voce elata canit: *Habetis auxilium veſtrum Ieſum.* Populus: *ſemper vince.* Cantores: *Vne Deus, tu ipſos ſerva.* Populus: *ita Domine!* Quando in atrium proceſſere, inſpector ſcutica ter inſonat, populo dicente: *Vincit Auguſtorum Auguſtarumque fides, vincit urbis ac Venetorum fides!* Praſini: *Praſinorum.* Cantores: *N et N. magnorum Imperatorum! dic omnino, magnorum Imperatorum,* populus: *Domine, adiuva.* Cantores: *Tu Deus, ipſos ſerva.* populus: *Ita Domine!* Sic poſtea dromicum carmen ante circum recitatur: *Nos factionarii te Deum ac ſervatorem noſtrum veneramur! Victorias Venetis concede!* Praſini: *Praſinis! Adſis benignus Vranio!* Praſini: *Olympio! ut iterum poſt victoriam tripudiemus.* Aliud carmen albae: *Deipara, quae firmum quaſi tegmen, tutumque auxilium eorum es, qui ad te accurrunt, rogamus Veneti* (Praſini: *Praſini*) *detur hoc nobis et Icaſio, ut victoriis in certamine excellamus, et nos exhilaremur.*

ΚΕΦ. ΟΑ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῆς φακλαρέας τελουμένης.

MS. Fol. 152. a Δειλῆς εἰσέρχονται τὰ δύο μέρη ἐν τῇ μυστικῇ φιάλῃ τοῦ τρικόγχου μετὰ φατλίων, καὶ γίνεται ἡ λεγομένη φακλαρέα, καὶ λέγουσι τὸν ἀπελατικὸν χορεύοντες ἦχ. π. δ'. Κραταιωθήτω ἡ χείρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου, ὁ δεῖνα αὐτοκράτωρ. Ἰδοὺ γὰρ ἡ πόλις σου φιλόπολιν βλέπει σε βασιλέα, καὶ ταῖς σαῖς ἐγκαινίζεται κατ' ἐχθρῶν ἀνδραγαθίαις, καὶ πολιτεύεται χάρις ἐν μέσῳ τῆς βασιλείας, ὅτι ὤφθη τὸ πολίτευμά σου πόλις τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὅθεν καθοπλίζονται τὰ ὅπλα σου δυναστείᾳ, καὶ περιβάλλονται ἐχθροὶ τὴν ἔχθραν τοῦ στέψαντός σε τῇ γενεθλίῳ δόξῃ τῆς πόλεώς σου. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέρχονται εἰς τὰ βάθρα, καὶ ἱσταμένου ἑκάστου εἰς τὸ ἴδιον μέρος, λέγουσιν οἱ κράκται τὴν ἀνωφρησίαν· ὁ βοηθῶν τοὺς δεσπότας. ὁ λαός· εἷς ὁ Θεός. οἱ κράκται· σὺ αὐτοὺς σῶσον. ὁ λαός· ναὶ Κύριε. οἱ κράκται· ὁ βοηθῶν ταῖς αὐγούσταις. ὁ λαός· εἷς ὁ Θεός. οἱ κρά-

CAP. LXXI.

Ritus in Facularia celebratione ſolennes.

Veſperi duae factiones cum facibus ſecretam phialam triconchi intrant, et facularia, ut vocant, inſtituitur, atque ſaltantibus Apelaticum toni obl. IV. canitur: *Corroboretur manus tua, exaltetur dextra tua N. Imperator! Ecce enim urbs tua te ipſius amantem intuetur, praeclaris facinoribus tuis contra hoſtes renovatur, inque medio imperio gratia regnat, quoniam adminiſtratio tua, urbs magni Imperatoris, conſpecta eſt, quando arma robore tuo armantur, hoſtesque odio eius, qui te natali honore urbis tuae coronavit, cinguntur.* Deinde ad ſubſellia ſe recipiunt, ac ſingulis in loco ſuo conſtitutis, cantores verba ſolennia recitant: *Auxilium Dominorum!* populus: *une Deus!* Cantores: *Tu ipſos ſerva.* populus: *Ita Domine!* Cantores: *Auxilium Auguſtarum!* po-

pulus: *Vne Deus.* Cantores: *Tu ipſos* A *ſerva!* populus: *Ita Domine!* Cantores: *Tu, qui Porphyrogenitos adiuvas.* populus: *Vne Deus.* Cantores: *Tu ipſos ſerva!* populus: *ita Domine!* Cantores: *Qui urbem iuvas.* populus: *Vne Deus!* Cantores: *Tu ipſam ſerva.* populus: *Ita Domine!* Cantores: *Qui praefectum iuvas!* populus: *Vne Deus!* Cantores: *Tu ipſum ſerva!* populus: *Ita Domine!* Cantores: *Qui Vranium adiuvas!* populus: *Vne Deus!* Cantores: *Tu ipſum ſerva!* populus: *Ita Domine!* Praſini: *Qui Olympium!* Cantores: *Qui Praſinum adiuvas!* Praſini: B *Qui Anatellontem!* populus: *Vne Deus!* Cantores: *Tu ipſum ſerva!* populus: *Ita Domine!*

κται· σὺ αὐτὰς σῶσον. ὁ λαός· καὶ Κύριε. οἱ κράκται· ὁ βοηθῶν τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαός· εἷς ὁ Θεός. οἱ κράκται· σὺ αὐτοὺς σῶσον. ὁ λαός· καὶ Κύριε. οἱ κράκται· ὁ βοηθῶν τῇ πόλει. ὁ λαός· εἷς ὁ Θεός. οἱ κράκται· σὺ αὐτὴν σῶσον. ὁ λαός· καὶ Κύριε. οἱ κράκται· ὁ βοηθῶν τῷ ἐπάρχῳ. ὁ λαός· εἷς ὁ Θεός. οἱ κράκται· σὺ αὐτὸν σῶσον. ὁ λαός· καὶ Κύριε. οἱ κράκται· ὁ βοηθῶν τῷ Οὐρανίῳ. ὁ λαός· εἷς ὁ Θεός. οἱ κράκται· σὺ αὐτὸν σῶσον. ὁ λαός· καὶ Κύριε. οἱ πράσινοι· τῷ Ὀλυμπίῳ. οἱ κράκται· ὁ βοηθῶν τῷ Εἰκασίῳ. οἱ πράσινοι· τῷ Ἀνατέλλοντι· ὁ λαός· εἷς ὁ Θεός. οἱ κράκται· σὺ αὐτὸν σῶσον. ὁ λαός· καὶ Κύριε.

II. Deinde alius cantor ingreſſus verba cum antecedentibus coniungenda recitat: *qui Dominos, Auguſtas, Porphyrogenitos, urbem, praefectum, Vranium,* (Praſini: *Olympium*) *Icaſium,* (Praſini: *Anatellontem*) *adiuvas:* populus: *Vne Deus!* Cantores: *Tu ipſos ſerva!* populus: *Ita Domine.* Cantores: *N. N. magnorum principum et Imperatorum!* populus: *Domine, eos adiuva!* Deinde alius cantor intrat, dicens: *Semper! ſemper.* C Cantores: *Superior ſis et victor!* populus: *perpetuo, o clariſſime!* Cantores: *Sancte, ter ſancte, victoria Venetae!* Praſini: *Praſinae!* Cantores: *Domina Deipara.* Populus: *Imo, domina Deipara, victoria Venetis!* Praſini: *Praſinis!* Cantores: *Crucis potentia.* populus: *Imo crucis potentia! victoriam Veneta factio habes.* Praſini: *Praſina habes.* Cantores: *Dei victoriam habet perſona tua, o Vranie!* Praſini: *Olympie!* Cantores: *Tota victoria hac veſpera tibi contingit!* populus: *Omnis tibi hodie ac pulchra victoria contingit.* Cantores: D *Multa vobis tempora, Domini!* populus: *Multa vobis tempora!* Praſini: *Sancte!* Alius deinde cantor intrat, et dicit: *N. et N. magnorum principum et Imperatorum!* populus: *Deipara, hos adiuva.* Cantores: *Vne Deus, tu ipſos ſerva!* populus: *Imo, Domine.* Poſtremo praecentor: *Ita dic et fac, Vranius agat!* Praſini: *Olympius, imo agat Icaſius!* Praſini: *Anatellon agat:* populus: *Egregium certamen!* Cantores: *Vne Deus,*

β'. Εἶτα εἰσέρχεται ἕτερος κράκτης καὶ λέγει τὴν συνάφειαν· ὁ βοηθῶν τοὺς δεσπότας, τὰς αὐγούστας, τοὺς πορφυρογεννήτους, τῇ πόλει, τῷ ἐπάρχῳ, τῷ Οὐρανίῳ. οἱ πράσινοι· τῷ Ὀλυμπίῳ. τῷ Εἰκασίῳ. οἱ πράσινοι· τῷ Ἀνατέλλοντι· ὁ λαός· εἷς ὁ Θεός. οἱ κράκται· σὺ αὐτοὺς σῶσον. ὁ λαός· καὶ Κύριε. οἱ κράκται· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων. ὁ λαός· Κύριε βοήθει. Εἶτα εἰσέρχεται ἕτερος κράκτης, καὶ λέγει· Ἰὼς ἀεί, ἀεί. οἱ κράκται· πρότεινε καὶ νικᾷς. ὁ λαός· εἰς ἀεὶ εὐδόκιμε. οἱ κράκται· ἅγιε τρισάγιε, νίκη εἰς τὸ βένετον. οἱ πράσινοι· εἰς τὸ πράσινον. οἱ κράκται· δέσποινα Θεοτόκε. ὁ λαός· καὶ δέσποινα Θεοτόκε, νίκη εἰς τὸ βένετον. οἱ πράσινοι· εἰς τὸ πράσινον. οἱ κράκται· τοῦ σταυροῦ ἡ δύναμις. ὁ λαός· MS. fol. 142 b.
καὶ τοῦ σταυροῦ ἡ δύναμις, νίκην ἔχεις τὸ βένετον. οἱ πράσινοι· ἔχεις τὸ πράσινον. οἱ κράκται· Θεοῦ τὴν νίκην ἔχει τὸ πρόσωπόν σου Οὐράνιε· οἱ πράσινοι· Ὀλύμπιε· οἱ κράκται· ὅλη δείλης σήμερον. ὁ λαός· ἐς ὅλη δείλης σήμερον καλή σου δείλης γίνεται· οἱ κράκται· κύριοι πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ πράσινοι· ἅγιε. Καὶ εἰσέρχεται ἕτερος κράκτης, καὶ λέγει· ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων. ὁ λαός· Θεοτόκε βοήθει. οἱ κράκται· εἷς ὁ Θεὸς σὺ αὐτοὺς σῶσον. ὁ λαός· καὶ Κύριε. Εἶτα λέγει ὁ κράκτης· καὶ εἰπὲ καὶ ποίει τὸ ἀγωγὴν τῷ Οὐρανίῳ. οἱ πράσινοι· τῷ Ὀλυμπίῳ. καὶ εἰπὲ καὶ ποίει τὸ ἀγωγὴν τῷ Εἰκασίῳ. οἱ πράσινοι· τῷ Ἀνατέλλοντι. ὁ λαός· καλὸν ἀγῶνα. οἱ κράκται· εἷς ὁ Θεός, σὺ αὐτοὺς σῶσον. ὁ λαός· καὶ Κύριε. Ἰστέον, ὅτι

τὰ

A τὰ αὐτὰ ἄκτα, καὶ ἡ αὐτὴ εὐφημία, λέγονται καὶ ἐπὶ τοῦ ἱπποδρομίου, εἰς τὸ στάμα, ἤγουν εἰς Π, δηλονότι τοῦ ὑπάρχου καθεζομένου εἰς τὸ κάθισμα, ἔνθα καὶ ὁ ἀκτουάριος ἵσταται.

tu ipſos ſerva! populus: *Imo Domine!* Sciendum eſt, eadem acta, eaſdemque acclamationes etiam in decurſione, in ſtatione, ſeu Π, recitari, praefecto in conſeſſu, ubi actuarius quoque ſtat, ſedente.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἱπποδρομίου πῶς δεῖ κυλίειν.

Πρὸ τοῦ ἱππικοῦ γίνεται ἡ πομπὴ τῶν ἵππων, καὶ τῷ πρωῒ τίθεται ἡ ὄρνα εἰς τὸν καμπτὸν τοῦ βενέτου, καὶ κατέρχονται οἱ τῶν δύο μερῶν ἡνίοχοι ἅμα τῶν κομβινογράφων, φορούντων αὐτῶν τῶν κομβινογράφων ἀρμελαύσια βένετον καὶ λευκόν, B καὶ τὰ μασσία, ὄντων αὐτῶν καὶ ἀνυποδήτων, βαστάζοντες καὶ χαρτοκαλαμάρια, καὶ κυλιούσης τῆς ὄρνας, οἷον ἐκβάλλει σφαιρίον, ὀνομάζει τὸν μεσαρίστερον. Καὶ ὅτε πληρώσωσι τὰ δ΄. βαΐα, ἀπέρχονται εἰς τὰ ὀρνατώρια, καὶ ποιοῦσι τὸ πέρας τῆς κομβίνας, καὶ ἀνερχομένου τοῦ βασιλέως ἀπολύουσι τὰ δίιππια, καὶ ἵσταται ὁ μαξιλλάριος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οἱ δύο θεωρηταί, εἷς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων, βαστάζοντες τὰ καλαμάρια, ἕως οὗ πετάσῃ. Καὶ τοῦ Θεοῦ παρασχόντος τὴν νίκην, μετὰ τὸ λαβεῖν τὰ ἔπαθλα, ἀπέρχονται εἰς τὰς θύρας, καὶ μετὰ τὴν συμπλή- C ρωσιν τῶν δ΄. βαΐων, ἐκβαίνουσι τὰ ἅρματα τῶν νικησάντων, φορούντων τῶν ἡνιόχων τὰ δημόσια, καὶ
MS. fol. 143. a. κάμπτουσι καμπτὸν πρασίνου καὶ βενέτου, καὶ ἔρχονται εἰς τὸν ἴδιον δῆμον, καὶ ἐπαίρουσι τοὺς δημότας, καὶ σάσσοντες κάμπτουσιν, ὡς προείρηται, καμπτὸν πρασίνου. Καὶ ἔρχονται εἰς τὸ στάμα, καὶ κατέρχεται ὁ ἀκτουάριος, καὶ ἀπολύει αὐτούς, καὶ ἀπέρχονται χορεύοντες εἰς τὸ δημόσιον.

De eadem Decurſione, quomodo ſortes miſceri debeant.

Ante Decurſionem proceſſio equorum inſtituitur, urnaque in meta Venetae factionis mane poſita, aurigae utriuſque gregis, cum combinographis, armelauſia, venetum albumque, et maſſia, geſtantibus, diſcalceatis praeterea, et chartocalamaria ferentibus, deſcendunt, et urna agitata quicunque globulus exierit, is *meſariſterum* (quaſi medium ſiniſtrum) conſtituit. Quatuor palmis completis, ad Vrnatoria abeunt, terminum combinae faciunt, et, Imperatore accedente, diippia ſolvunt: maxillarius in loco ſuo, e duobus inſpectoribus unus ad dextram, alter ad ſiniſtram ſtant, et calamaria, uſque dum velum extenderint, geſtant. Poſtquam vero Deus victoriam conceſſit, et aurigae praemia victoriae accepere, ad ianuas abeunt, completis vero quatuor palmis, currus victorum progrediuntur, aurigae praemia publica ferunt, ad metam Praſinae Venetaeque factionis deflectunt, deinde ad proprium gregem redeunt, factionarios ſumunt, ac ſaltantes ad metam Praſinae, ut ſupra diximus, divertunt. Poſtremo ad ſtationem ſe conferunt, deſcendit actuarius, eos dimittit, et ſic in publicum ſaltantes procedunt.

Περὶ τῶν Βηγῶν, πῶς δεῖ αὐτὰς τελεῖσθαι.

D Ἱππικοῦ ἀγομένου προσκυνησίμου, αἱ βῆγες ἵστανται εἰς τὸ πρῶτον κριτάριον, καὶ οἱ βηγάριοι ἐπάνω τῶν ἁρμάτων, καὶ ἀνερχομένου τοῦ βασιλέως, ἐμβαίνουσιν οἱ δ΄. ἡνίοχοι, καὶ λαμβάνουσι τὰ χρυσᾶ πισσία, καὶ στρέφονται, καὶ ἵστανται εἰς τὰς ἰδίας διασφαγάς. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως νεύει ὁ ἀκτουάριος, καὶ πάλιν εἰσέρχονται, καὶ λαμβάνουσιν ἀψελλίον χρυσοῦ, καὶ ὑποστρέφοντες ἐκφωτίζουσιν ἐπὶ τοὺς δήμους, καὶ ἐκβαίνουσιν αἱ βῆγες. Φοροῦσι δὲ οἱ βηγάριοι ἱμάτια, ὁ μὲν εἷς βένετον, ὁ δὲ ἕτερος πράσινον, ἔχοντα ὥσπερ πτερά, ἀπὸ κεντούκλων

De Bigis, et quomodo ordinari debeant.

Si certamen equeſtre, ubi Imperator adoratur, inſtituitur, bigae in primo critario, bigarii in curribus, ſtant, et Imperatore veniente, quatuor aurigae accedunt, aureas pilas occupant, et inde reverſi, ad ſuas lineas redeunt. Poſtea, ſigno ab actuario dato, rurſus intrant, armillam auream ſumunt, ac redeuntes cum facibus ad factiones accedunt, bigae vero abeunt. Bigarii veſtes, Venetam unus, alter Praſinam, alis quaſi inſtructas, e centunculis confectas, a ter-

go ad lumbos uſque, pro galeis vero A camelaucia e centunculis, geſtant.

Acta poſt victoriam in eodem certamine reportatam.

Poſt palmam ſecundam cantores: *Multos, multos, multos!* populus: *multos annos in multos!* Cantores: *Multa vobis tempora, divina maieſtas!* Praſini: *Propugnaculum Trinitatis!* populus ter: *multa vobis tempora!* Praſini: *ſancte!* Cantores: *multa vobis tempora, N. N. Romanorum Imperatores!* populus ter: *multa vobis tempora!* Praſini: *ſancte!* Cantores: *multa vobis tempora, famuli Domini!* populus ter: *multa vobis tempora!* Praſini: *ſancte!* Cantores: *multa vobis tempora N. N. Auguſtae Romanorum!* populus ter: *multa vobis tempora!* Praſini: *ſancte!* Cantores: *Domini orbis terrarum, ſuſcipite Venetos precantes!* Praſini: *Praſinos!* populus ter: *ſancte!* Cantores: *ut ſervi rogare audemus!* populus ter: *ſancte.* Praſini ſimiliter. Cantores: *Cum timore dominos intueri audemus;* populus ter: *ſancte!* Praſini ſimiliter. Cantores: *merito invocamini, benefici principes!* populus ter: *ſancte!* Praſini ſimiliter. Cantores: *ad preces ſervorum veſtrorum Venetorum.* Cantores: *Praemia ſervis veſtris, ſi iubetis.* populus ter: *ſancte!* Praſini ſimiliter. populus ter: *ſancte!* Praſini ſimiliter. Cantores: *Domine, ſerva dominos Romanorum!* populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Domine, ſerva a te coronatos!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Domine, ſerva principes orbis terrarum!* populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Et cum ipſis Deus in nobis operetur!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Domine, ſerva Imperatores, Auguſtas, et porphyrogenitos!* populus ter: *Domine, ſerva!*

II. Poſt quartam palmam magiſter cum populo deſcendit, et ante factionem ſubſiſtit: Demarchus in loco ſuperiori cum principibus in factione remanet. Deinde cantores infra conſtituti dicunt: *Si Deus vocavit*, reſpondent ſupra in factione conſtituti: *Venetum gregem venerandum!* Praſini: *Praſinum.* Cantores: *Unus Deus, qui Dominos adiuvat!* populus, cetera. Deinde auri-

ἐῤῥαμμένα, ὄπισθεν εἰς τὰς ψόας αὐτῶν, ἀντὶ δὲ κασσιδίων φοροῦσι καμιλαύκια κεντουκλωτά.

Ἄκτα ἀπὸ νίκης εἰς αὐτὸ ἱπποδρόμιον.

Ἀπὸ τοῦ δευτέρου βαΐου λέγουσιν οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ἡ ἔνθεος βασιλεία. οἱ πράσινοι· τὸ πρόβλημα τῆς τριάδος. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες ῥωμαίων. καὶ ὁ λαὸς ἐκ B γ΄. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· οἱ πράσινοι· ἅγιε· οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ἡ δεῖνα καὶ ἡ δεῖνα αὐγοῦσται τῶν ῥωμαίων. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· δεσπόται τῆς οἰκουμένης, δέξασθε βενέτους παρακαλοῦντας. οἱ πράσινοι· πρασίνους. καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· ὡς δοῦλοι τολμῶμεν παρακαλέσαι· ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε· οἱ πράσινοι ὁμοίως. οἱ κράκται· μετὰ φόβου δυσωποῦμεν τοὺς δεσπότας. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ πράσινοι ὁμοίως. οἱ κράκται· ἀπαξιώκας παρακλήθητε εὐεργέται. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. C οἱ πράσινοι ὁμοίως. οἱ κράκται εἰς τὴν δέησιν τῶν δούλων ὑμῶν βενέτων. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ πράσινοι ὁμοίως. οἱ κράκται· δωρεὰ τοῖς δούλοις ὑμῶν εἰ κελεύετε. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ πράσινοι ὁμοίως. οἱ MS. fol. 143. b. κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας τῶν ῥωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας τῆς οἰκουμένης. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἡμᾶς συνεργήσει· ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. D ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον.

β΄. Καὶ ἀπὸ τοῦ τετάρτου βαΐου κατέρχεται ὁ μαΐστωρ μετὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ δήμου· ὁ δὲ δήμαρχος ἀπομένει μετὰ τῶν πρωτείων ἄνω εἰς τὸν δῆμον. Εἶτα λέγουσιν οἱ κάτω ἱστάμενοι κράκται· εἴ τι ὁ Θεὸς ἐκάλεσε, καὶ ἀποκρίνονται ἄνω εἰς τὸν δῆμον· τίμιον τὸ βένετον. οἱ πράσινοι· τὸ πράσινον. οἱ κράκται. ὁ βοηθῶν τοὺς δεσπότας εἷς ὁ Θεός. ὁ λαὸς καὶ τὰ λοιπά. Εἶτα ἀπέρχονται οἱ ἡνίοχοι ἐν τοῖς ἅρμασι, φοροῦντες τὰ δη-

μίσια, καὶ σάσσουσι, καὶ ὁ δῆμος ἔμπροσθεν αὐ- A τῶν λεγόντων τὸ δρομικὸν ἀγάλλου βένετε, οἱ δεσπόται ἐνίκησαν. οἱ πράσινοι· πράσινε. καὶ ὅτε ἔλθωσιν εἰς τὸ Π, ἔμπροσθεν τῶν βασιλέων ἵστανται καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ἡ ἔνθεος βασιλεία. οἱ πράσινοι· ἡ ἐκλογὴ τῆς τριάδος. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες ῥωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. B οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐγοῦσται τῶν ῥωμαίων. ὁ λαὸς γ΄. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, δεσπόται, σὺν ταῖς αὐγούσταις, καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαὸς γ΄. πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ πράσινοι· ἅγιε. οἱ κράκται· πολλά, πολλά, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· δεσπόται τῆς οἰκουμένης, δέξασθε βενέτους παρακαλοῦντας. οἱ πράσινοι· πρασίνους. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· ὡς δοῦλοι τολμῶμεν παρακαλέσαι. ὁ λαὸς γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· μετὰ φόβου δυσωποῦμεν τοὺς δεσπότας· ὁ λαὸς γ΄. ἅγιε· οἱ κράκται· ἀν- C αξιμάχως παρακλήθητε εὐεργέται. ὁ λαὸς γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· εἰς τὴν δέησιν τῶν δούλων ὑμῶν βενέτων. MS. fol. 144. a. ὁ λαὸς γ΄. ἅγιε· οἱ κράκται· στεφανώσατε τοὺς δούλους ὑμῶν εἰ κελεύετε. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· ἅγιε. οἱ πράσινοι ὁμοίως.

γ΄. Οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας Ρωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον ἐκ σοῦ ἐστεμμένους. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· ἔτι μίαν αἴτησιν ἔχομεν οἱ δοῦλοι ὑμῶν. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. D οἱ πράσινοι ὁμοίως. οἱ κράκται· ἀπέλθωμεν χορεῦσαι, δεσπόται, εἰ κελεύετε. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἅγιε. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας Ρωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε σῶσον. Εἶτα κατέρχεται ὁ ἀκτουάριος, καὶ στέφει τοὺς ἡνιόχους, καὶ λέγει αὐτοῖς· εὐτάκτως χορεύσατε. οἱ κράκται· εὐτάκτως χορεύσομεν ἐν τῇ ζωῇ ὑμῶν δεσπόται. Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι μεταστάσιμον, καὶ ἀναστῆναι τοὺς δεσπότας ἀπὸ τοῦ

A gae, publica praemia ferentes, currus conſcendunt, factione ante ipſos dromicum carmen recitante: *Exulta, Venete, Domini vicerunt!* Praſini: *Praſine.* Et quando ad Π pervenere, coram Imperatoribus ſtant, cantores dicunt: *multos, multos, multos,* populus: *multos annos in multos.* Cantores: *multa vobis tempora, divina maieſtas.* Praſini: *Electio Trinitatis!* populus ter: *multa vobis tempora.* Praſini: *ſancte!* Cantores: *multa vobis tempora N. N. Imperatores Romanorum,* populus ter: *multa vobis tempora!* Praſini: *ſancte.* Cantores: B *multa vobis tempora, famuli Domini!* populus ter: *multa vobis tempora!* Cantores: *multa vobis tempora N. N. Auguſtae Romanorum.* populus ter: *multa vobis tempora!* Praſini: *ſancte!* Cantores: *multa vobis tempora, Domini, cum Auguſtis coniugibus et porphyrogenitis!* populus: *multa vobis tempora!* Praſini: *ſancte!* Cantores: *multos, multos, multos!* populus: *multos annos in multos!* Cantores: *Domini orbis terrae, ſuſcipite Venetos precantes!* Praſini: *Praſinos.* populus ter: *ſancte!* Cantores: *Vt ſervi precari audemus.* populus ter: *ſancte!* C Cantores: *Verecunde intuemur, et cum timore, Dominos.* populus ter: *ſancte.* Cantores: *Haud male, benefici principes, invocamini!* populus ter: *ſancte.* Cantores: *In preces ſervorum veſtrorum, Venetorum.* populus ter: *ſancte.* Cantores: *Coronate ſervos veſtros, ſi placet.* populus ter: *ſancte.* Praſini ſimiliter.

III. Cantores: *Domine, ſerva dominos Romanorum!* populus ter: *Domine ſerva.* Cantores: *Domine, ſerva a te coronatos!* populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Domine, ſerva Imperatores, Auguſtas, et Porphyrogenitos!* populus D ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Vnum adhuc ſervi veſtri a vobis petimus.* populus ter: *ſancte.* Praſini ſimiliter. Cantores: *Abeamus ſaltaturi, ſi vobis, Domini, placet.* populus ter: *ſancte.* Cantores: *Domine, ſerva Romanorum dominos!* populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Domine, ſerva a te coronatos!* populus ter: *Domine, ſerva!* Deinde actuarius deſcendit, aurigas coronat, et ad eos dicit: *ordine ac decenter ſaltate.* Cantores: *Decenter ſaltabimus in vita veſtra, domini.* Et ſolenni conſeſſu in-

ſtituto, poſtquam a throno domini ſurrexere, populus omnis aurigas ſequitur, carmen recitantes: *Exulta Venete, domini vicerunt.* Praſini: *Praſine.* Et quando cancellos intrarunt, cantores dicunt: *Creſcat imperium, creſcant Veneti.* Sic poſtea aurigas ad eccleſiam uſque comitantur, Veneti ad Tagiſteum, Praſini ad Diaconiſſae, carmen dromicum recitantes: *Exulta, Venete!* Praſini: *Praſine, domini vicerunt.*

A αὔξει, ὀψικεύει ἅπας ὁ δῆμος τοὺς ἡνιόχους, λεγόντων τὸ ποίημα· ἀγάλλου Βένετε, οἱ δεσπόται ἐνίκησαν. οἱ πράσινοι· πράσινε. Καὶ ὅτε ἔλθωσιν εἰς τὰ κάγκελλα, λέγουσιν οἱ κράκται· ὁ θεὸς αὔξει τὸ βασίλειον, αὔξει καὶ τὸ Βένετον. Καὶ οὕτως ὀψικεύουσι τοὺς ἡνιόχους ἕως τῆς ἐκκλησίας, ἤγουν οἱ μὲν Βένετοι εἰς τὸν Ταγιστεῖα, οἱ δὲ πράσινοι εἰς τὰ διακονίσσης, λέγοντες τὸ δρομικὸν ποίημα· ἀγάλλου Βένετε. οἱ πράσινοι· πράσινε. οἱ δεσπόται ἐνίκησαν.

Acclamatio, quando unius factionis curſores certatim decurrunt.

Praecentor dicit: *Habetis auxiliatorem veſtrum, Ieſum!* populus ter: *ſemper vincit!* praecentor: *Victorias oſtendat!* populus: *perpetuo.* praecentor: *Augeat victoriam,* populus: *palmarum!* praecentor: *ſervator orbis!* populus: *nobis auxilium affer!*

Ἀκτα, ὅτε τρέχουσιν οἱ δρομεῖς τοῦ ἑνὸς μέρους ἀπὸ δρόμου ἀπεκεῖ.

B Λέγει ὁ φαντάβλος· ἔχετε βοηθοῦντα ὑμῖν Ἰησοῦν. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. ἀεὶ νικᾷ· ὁ φαντάβλος· νίκας δείξει. ὁ λαός· ἐσαεὶ. ὁ φαντάβλος· αὔξει νίκην. ὁ λαός· τῶν βαΐων. ὁ φαντάβλος· σωτὴρ τοῦ κόσμου. ὁ λαός· βοήθησον ἡμᾶς.

Acclamatio, quando curſores cito procurrunt.

Citato greſſu curſores procurrunt, et ad proprium gregem veniunt: cantores dicunt: *Hos omnes, Domine, adiuva! principes, Deus trinune, adiuva! Tuo munere vincant, o Deipara! Vincant, laetitia regnum ac rempublicam implentes! Vincant, Venetos exhilarantes! Deus ſancte, victoriam ipſis concede!* Sub Michaele, imperatore Chriſti amante, Bambaludes, praſinorum curſor, cum currus iungerentur, ac *proba*, ſeu ſpecimen, ederetur, non aderat, quoniam a Petrona patricio tenebatur, die vero votorum, urna iam agitata, cum Veneti tranſiiſſent, advenit, et ſecundum praſinae factionis preces, mandato imperatoris in tertia palma cucurrit, et victoriam reportavit.

Ἀκτα εἰς τὸν ἀπολακτισμὸν τῶν δρομέων.

Ἀπολακτίζουσιν οἱ δρομεῖς, καὶ ἔρχονται ἔμπροσθεν τοῦ ἰδίου δήμου, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται·
C ὅλους τούτους Κύριε βοήθησον, τοὺς πρώτους βοήθησον ὁ ἐν Τριάδι, νικήσουσι πρεσβείαις σου, Θεοτόκε, νικήσουσι χαροποιοῦντες τὴν βασιλείαν, τὴν πολιτείαν, νικήσουσι χαροποιοῦντες τοὺς Βενέτους ὁ θεὸς. ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, νίκην αὐτοῖς παράσχου. Ἰστέον, ὅτι ἐπὶ Μιχαὴλ, τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, ὁ Βαμβαλούδης, ὁ τῶν πρασίνων δρομεὺς, εἰς τὰ ζυγασμὰ, καὶ εἰς τὰς πρόβας οὐκ ἦν, ἐκρατεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρικίου Πετρωνᾶ, τῇ δὲ τοῦ βοτοῦ ἡμέρα, τελεσθείσης τῆς κυλίστρας, καὶ παραβάντων Βενέτων, μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Βαμβαλούδης, καὶ ἐξ αἰτήσεως τοῦ δήμου τῶν πρασίνων ἔδραμεν, ἀπὸ κελεύσεως, εἰς τὸ τέταρτον βαΐον, καὶ ἐνίκησεν. MS. fol. 244. b.

D

Acclamationes, dum urna peditum circumagitur.

Ad has ianuas, Deus ac Domine omnium, abeamus: ubi erit, per Deum vincere. Hoc eſt per Deum vincere. Te veneramur, o Deipara, ut haec factio victoriam obtineat.

Ἀκτα εἰς τὴν κυλίστραν τῶν πεζῶν.

Εἰς ἐκείνας τὰς θύρας ἀπέλθωμεν Θεὲ καὶ Κύριε τῶν ἁπάντων, ὅπου ἐστὶν ἐκ Θεοῦ νικῆσαι. τοῦτό ἐστιν ἐκ Θεοῦ νικῆσαι, καὶ δυσωποῦμέν σε Θεοτόκε νίκας λάβῃ ὁ δῆμος οὗτος.

Ἄκτα κάμνοντος τοῦ Μαππαρίου εἰς τὸ πεζόν.

A

Νάνα. ἀ. ἀνανάια· ὁ λαός· ἐπέστη ἡ ἡμέρα. οἱ κράκται· νάνα. ὁ λαός· ἁγία Θεοτόκε. οἱ κράκται· νάνα. ὁ λαός. ἡ νίκη τῶν βενέτων. οἱ πράσινοι τῶν πρασίνων. οἱ κράκται· νάνα. ὁ λαός· χαρεῖ ἡ πολιτεία. οἱ κράκται· νάνα. ὁ λαός· ἁγία Θεοτόκε. Καὶ ὅταν ὑψώσῃ τὰς χεῖρας ὁ Μαππάριος, λέγουσιν· ἄρτι καὶ ἄρτι, Κύριε, βοήθησον.

Acta, dum Mapparius in pedeſtri pugna laborat.

Nana! Ananaia! populus: *dies advenit.* Cantores: *Nana.* populus: *ſancta Deipara!* Cantores: *Nana!* populus: *Victoria Venetorum.* Praſini: *Praſinorum.* Cantores: *Nana.* populus: *Gaudebit reſpublica.* Cantores: *Nana.* populus: *Sancta Deipara!* Et poſtquam Mapparius manus ſuſtulit, dicunt: *Nunc et nunc, Domine, adiuva.*

Ἄκτα μέλλοντος λαμβάνειν τὰ ἔπαθλα τοῦ Συμπερέστου καὶ τοῦ Δευτέρου.

B

Στεφάνιον δεσπόται τῷ Συμπερέστῃ· Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότας ῥωμαίων. Κύριε σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους. Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας σὺν τοῖς βενέτοις. οἱ πράσινοι· σὺν τοῖς πρασίνοις. Τὰ δύο, δεσπόται, τῷ Συμπερέστῃ· τὸ ἓν δεσπόται τῷ δευτέρῳ. Κύριε σῶσον τὸ ὀρθόδοξον κράτος. Κύριε σῶσον τοὺς δεσπότας σὺν ταῖς αὐγούσταις ῥωμαίων.

Acta, quando praemia Sympereſta, ſeu qui primus attigit metam, et qui ab eo ſecundus eſt, accipere debent.

Corollam, Domini, ſympereſtae! Domine, ſerva Romanorum dominos! Domine, ſerva a te coronatos! Domine, ſerva Imperatores cum Venetis: Praſini: *cum Praſinis. Duas corollas, domini, ſympereſtae, unam, domini, ſecundo. Domine, ſerva maieſtatem, rectae fidei obſervantem! Domine, ſerva Romanorum Imperatores et Auguſtas.*

ΚΕΦ. ΟΒ.

Περὶ τοῦ Βότου ὅπως δεῖ τελεῖσθαι.

C

Ἰστέον, ὅτι τὸ πέρατον οὐ δίδοται τὸ πρωΐ, ὥσπερ τὸ ἱππικὸν, ἀλλὰ λαμβάνει τῇ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ βότου ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπόκρισιν, καὶ δίδωσι διάταξιν τῷ τῆς καταστάσεως, ὥστε τῇ ἑξῆς ἄγεσθαι. Καὶ ἑσπέρας ὥραν θ΄. ἢ ι΄. τὰ μέρη βενέτων καὶ πρασίνων ἀνέρχονται εἰς τοὺς δήμους αὐτῶν· οἱ δὲ δήμαρχοι ἵστανται κάτω, λέγοντες σκωπτικὰ πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὅσα δεῖ ἐκτελεῖν τῇ ἑσπέρᾳ ἐκείνῃ, ἀπολακτίζουσι δὲ οἱ δρομεῖς, καὶ καθέζεται ὁ ὕπαρχος εἰς τὰ σημεῖα, ἐκτελῶν πάντα, ἃ δεῖ αὐτὸν ἐκτελεῖν. Τῇ δὲ ἑξῆς

MS. fol. 145 a

D

προέρχονται ἅπαντες ἐννύχως ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς ἀψίδος, φοροῦντες οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου χλανίδια τύρια, οἱ δὲ πατρίκιοι, καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ ἡ σύγκλητος φοροῦσι χλανίδια ἀτρεβατικὰ, καὶ ἀνοίξαντος τοῦ παλατίου, εἰσέρχονται, καὶ ἵστανται ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν τάξιν, ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἱππικοῦ, καθὼς προείρηται. Καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπ' αὐτῶν, διέρχεται διὰ τῆς ἀψίδος καὶ τοῦ αὐγουστέως, καὶ τοῦ μυστικοῦ κοχλίου, καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ καθίσματι εἰς τὸ κλούβιον, καὶ ὁ σιλεντιάριος κατέρχεται μετὰ τῆς

CAP. LXXII.

De Voto quomodo celebrari debeat.

Paratum mane, ut in decurſione equeſtri, non datur, ſed pridie diei Votorum praepoſitus reſponſum ab Imperatore accipit, et magiſtro cerimoniarium praecipit, ſequenti die Votum celebrari debere. Veſperi hora IX. aut X. Venetorum ac Praſinorum greges ad ſuas factiones diſcedunt: demarchi vero infra ſtant, ſe invicem cavillantes, deque ritibus ea veſpera obſervandis colloquentes: curſores procurrunt, et praefectus ad ſigna ſedet, omnia, quae partium ipſius ſunt, peracturus. Sequenti die omnes noctu ad hemicyclum Apſidis procedunt, praefecti cubiculo tunicis Tyriis, patricii, cerimoniarius, et ſenatus, Atrebaticis: apertoque palatio intrant, et in ſuo ordine, ut in die decurſionis equeſtris, quem ſupra deſcripſimus, ſinguli adſtant. Ab his ſtipatus Imperator per Apſidem, Auguſteum, et cochleam ſecretam digreſſus, ad thronum in clathris conſtitutum procedit, ſilentiarius cum urna ad

ſtationem abit, et in conſpectu duarum factionum ibi adſtantium, eam ter movet, et, quaecunque factio exierit, ſtatim ſinguli gregem ſuum ordinant, hi primam, illi decimam ianuam. Imperator patricios, ſtrategos, cubiculo praefectos et principes officialium ad clathra vocat, ipſisque teſſeras, pauperibus, qui poſtea, more antiquo, ad triclinium novendecim accubituum vocari debent, diſtribuendas, tradit.

A κυλίστρας εἰς τὸ στάμα, καὶ τῶν δύο μερῶν ἐκεῖσε ἱστάτων, κυλίει ὁ σιλεντιάριος ἐκ γ'. καὶ εἰεν ἂν μέρος παραβῇ. εἶθ' οὕτως ἕκαστος αὐτῶν τὸ ἴδιον μέρος εὐτρεπίζει, οἱ μὲν πρωτόθυρον, οἱ δὲ τὸ δέκατον. Ο δὲ βασιλεὺς προσκαλεῖται εἰς τὸ κλέβιον πατρικίους, καὶ στρατηγοὺς, καὶ τοὺς τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντας, καὶ τοὺς τὰ πρῶτα ὀφφίκια κατέχοντας, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς σφραγίδας διανέμαι τοῖς πτωχοῖς, ὅπως ἀνακληθῶσι μετὰ τοῦ εἰς τὰ ιθ'. ἀκούβιτα, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν.

II. Quo facto magiſter cerimoniarum praepoſito edicit, omnia parata eſſe, praepoſitus Imperatori. Is per lapideam ſcalam deſcendens, ad praepoſitum dicit: *ſolennem confeſſum ede:* is elata voce: *confeſſum:* tunc Imperator ad cubiculum diſcedit, ubi a veſtitoribus tunica ſua indutus, et a praepoſito coronatus, per anguſtum triclinium egreditur, et cubiculario velum ſumente, magnum triclinium, ubi ea die convivium celebrat, et praefecti cubiculo adſunt, petit. Oſtiarius infra ad velum ſtat, praepoſitus, ſigno ab Imperatore accepto, oſtiarium velum cuſtodientem, admonet, patriciosque, ut in equeſtri decurſione, adducit. Patricii in terram procidunt, ipſisque in locis ſuis conſtitutis, praepoſitus, ſigno accepto, dicit: *Iubete.* Poſtea in obſequio abeunt, et rurſus extra velum in terram procidunt, praepoſitus admonitus, ſignum cerimoniario dat, qui dicit: *Iubete.* Sic abeunt, Imperatorem ad portam uſque et ſubſellia comitaturi, qui thronum ſuum conſcendit, praefectis cubiculo ac duobus ſpathariis, cum ſuis dextralibus, ab utroque latere conſtitutis: Eunuchi protoſpatharii ſuper ſcamno, pone thronum ſtant, in quo Imperator, ter populo ſignato, aſſidet. Acclamatione finita, praepoſitus ſignum accipit, egreſſusque patricios et ſtrategos ad magnam portam conſtitutos, reperit, qui ſigno ipſis dato, ad ſuos ordines ſinguli abeunt.

β'. Τοῦ δὲ τῆς καταστάσεως δηλοποιήσαντος τῷ πραιποσίτῳ, ὅτι ἡτοιμάσθησαν ἅπαντα, ὁ πραι-
B πόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ. Ο δὲ βασιλεὺς κατέρχεται διὰ τῆς λιθίνης σκάλας, καὶ λέγει τῷ πραιποσίτῳ· δὸς μεταστάσιμον, κἀκεῖνος λέγει μεγάλως· μεταστάσιμον, καὶ εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ περιβάλλεται τὴν χλαμύδα αὐτοῦ διὰ τῶν βεστητόρων, καὶ στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, ἐξέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ, καὶ λαβόντος κουβικουλαρίου τὸ βῆλον, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἀριστᾷ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, κἀκεῖσε ἵστανται οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου. Ο δὲ ὀστιάριος ἵσταται εἰς τὸ βῆλον κάτω, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, δίδωσι νεῦμα τῷ ὀστιαρίῳ, τῷ κρατοῦντι τὸ βῆλον,
C καὶ εἰσάγει τοὺς πατρικίους, καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ἱππικοῦ, καὶ πίπτουσιν οἱ πατρίκιοι, καὶ στάντων αὐτῶν εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν, λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, καὶ λέγει κατ' ἰδίαν κελεύσατε. MS. fol. 145. b.
Καὶ ἐξέρχονται ὀψικεύοντες, καὶ πάλιν ἔξω τοῦ βήλου πίπτουσιν οἱ πατρίκιοι, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, νεύει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λέγει· Κελεύσατε. Καὶ ἐξέρχονται ὀψικεύοντες τὸν βασιλέα μέχρι τῆς πύλης εἰς τὰ βάθρα, καὶ ἀνέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ σένζου αὐτοῦ, τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἱστάντων, καὶ δύο σπαθαρίων ἔνθεν κἀκεῖσε, βασταζόντων τὰ δεξτράλια αὐτῶν· εἰ δὲ εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι ἵστανται ἐπάνω τοῦ σκάμνου ὄπισθεν τοῦ σένζου, καὶ τὸν λαὸν ἐκ
D τρίτου κατασφραγίσας καθέζεται. Καὶ πληρωθείσης τῆς εὐφημίας, λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, καὶ ἐξελθὼν, εὑρίσκει ἐν τῇ μεγάλῃ πύλῃ ἱστῶντας τοὺς πατρικίους καὶ στρατηγοὺς, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς νεῦμα, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν.

III. Die Voti ad thronum Imperatoris, ut eum adorent, non accedunt, ſed, ut diximus, diem illum celebrant, et palmis quatuor finitis, Imperator a throno ſurgit, perque triclinium, in quo

γ'. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἐν ἡμέρᾳ τοῦ βοτοῦ οὐκ εἰσέρχονται ἐν τῷ καθίσματι εἰς προσκύνησιν τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ τελοῦται, ὡς προείρηται· καὶ τῶν δ'. βαΐων τελεσθέντων, ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ σένζου, διέρχεται διὰ τοῦ τρικλίνου, οὗ εἰ-

θεσθαι ἀριστᾶν, τῶν πατρικίων ἱσταμένων ἔνθεν κακεῖσε, καὶ δορυφορούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, εἰσέρχεται διὰ τοῦ μέσου αὐτῶν, αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα. Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸν κοιτῶνα, λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εἰσέρχονται οἱ βεστήτορες, καὶ ἀπαλλάσσουσι τὴν χλανίδα αὐτοῦ, καὶ περιβαλλόμενος τὸ σαγίον αὐτοῦ, κατέρχεται διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλίου, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ὀκταγώνου πλησίον τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἐξελθὼν εἰς τὰ ιθ'. ἀκκούβιτα, ἀνακλίνεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης μετὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, τὸν τοῦ σακελλίου, τὸν τῆς καταστάσεως, καὶ τὸν ἀκτουάριον, εἰς δὲ τοὺς κάτω ἀκκουβίτους καθέζονται οἱ διὰ Χριστὸν ἡμῶν ἀδελφοί. Καὶ ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς καὶ ἐξελθὼν ἔμπροσθεν τοῦ κοιτῶνος τῆς δάφνης, περιβάλλεται τὸ τούτου σαγίον, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καὶ λοιπῶν τῶν ἐξ ἔθους ὀφικιαλίων αὐτὸν, ἔρχεται ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ αὐτοῦ παλατίῳ.

A solenne convivium inſtituitur, patriciis utrinque adſtantibus, tranſit, et a praefectis cubiculo ſtipatus, per medium eorum, dum felicia omnia ipſi apprecantur, procedit. Vt cubiculum intravit, praepoſitus coronam a capite eius demit, veſtitores quoque accedunt, tunicam mutaturi: Ipſe, ſago iniecto, per cochleam ſecretam, cubiculum octagoni, prope S. Stephani, petit, ac triclinium XIX. accubituum ingreſſus, venerandae menſae ſuae cum praefectis cubiculo, ſacellario, cerimoniarum magiſtro, et actuario accumbit, in inferioribus locis fratres noſtri per Chriſtum B adſident. Imperator ſurgit, et ad cubiculum Daphnes progreſſus, ſagum ſuum induit, aque cubiculariis et reliquo ſolemni obſequio cinctus, palatium ſuum, a Deo cuſtoditum, petit.

MS. fol. 146. a

γ'. Χρὴ δὲ τὸν πραιπόσιτον παραγγελίαν καὶ ἀσφάλειαν ποιῆσαι πρὸς πάντας τοὺς τὰς συνήθεις ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἐκτελοῦντας δουλείας, τοὺς μὲν μαγγαναρίους, μὴ τολμῆσαι ἐξ ἑκατέρου μέρους δῶρα λαβεῖν, καὶ ποιῆσαι δόλον, τοὺς δὲ κούρσορας, τοὺς μέλλοντας στῆναι καὶ κρατῆσαι τοὺς συμπερεστάς, πρὸς τὸ κατέχειν αὐτοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ, ὅπως μὴ C γένηταί τι σφάλμα δι' αὐτῶν· ὁμοίως καὶ τοὺς λοιποὺς κούρσορας, τοὺς τὸν εὔριπον κατέχοντας, πρὸς τὸ μὴ ἐᾶσαί τινα κατελθεῖν, καὶ ποιῆσαι ἄτακτόν τι· ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς δεκανοὺς, τοῦ ἔχειν πᾶσαν ἀσφάλειαν εἴς τε τὰς διαφραγὰς, καὶ τὰς θύρας τὰς ἐξαγούσας ἀπὸ τῆς κάφης, ὅπως μὴ ἀγομένου τοῦ πράγματος, ἐξελθὼν τις παρεμποδίσει τινὰ τῶν δρομέων· τοὺς δὲ τὰ ὄργανα φυσῶντας Σκλάβους μὴ ἐᾶν ἵστασθαι ἐκεῖσε, ἀλλ' ἀνάγειν αὐτοὺς εἰς τὰ σκαλία, εἰς δὲ τὰς παρασκευὰς, ἵνα ἵστανται κούρσορες δύο, ὅπως μὴ ἐξελθών τις ποιήσῃ ἐμπόδιόν τι. Τοὺς δὲ δημότας, καὶ τοὺς βαστάζοντας τὰ ἱμάτια τῶν δρομέων, μὴ ἐᾶν αὐτοὺς κατέρχεσθαι D εἰς τὰς παρασκευὰς, ἀλλὰ μένειν αὐτοὺς ἄνω τῶν τεσσάρων ταγμάτων τοὺς ἄρχοντας, τοὺς κατερχομένους εἰς τὰς διαφραγὰς τοῦ εὐρίπου, πρὸς τὸ μὴ ποιῆσαι ἄτακτόν τι εἰς τοὺς δρομεῖς, ἕνεκα προσπαθείας, ἀλλὰ μᾶλλον μετὰ πολλοῦ φόβου ἵστασθαι, καὶ ἐκτελεῖν τὰ αὐτοῖς προστεταγμένα. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἡ αἴτησις τοῦ δήμου πρὸς τὸ κρεμασθῆναι τὸ βῆλον, ἀπὸ τοῦ τρίτου βαΐου γίνεται. Χρὴ δὲ τὸν πραιπόσιτον πρὸ τριῶν καὶ τεσσάρων ἡμερῶν, προστάξαι τὸν σιλεντιάριον, τὸν μέλλοντα κυλίειν, ἆραι τὴν κυλίστραν ἀπὸ τὸ βεστιάριον,

IV. Praepoſitum mandata dare, omneſque conſueta miniſteria in decurſione equeſtri peracturos, commonere oportet: manganarios quidem, ne ab altera parte dona ſumere, doloſque committere, audeant: curſores, qui ſtare, et ſympereſtas tenere debent, ut hos in C ordine contineant, ne per eos error committatur; pariter ceteros curſores, Euripum occupantes, ne cui deſcendere, et aliquid contra ordinem agere permittant. Similiter decanos moneat, ut omni cura lineas, ianuaſque a Cyphe educentes, cuſtodiant, ne, dum ſpectaculum editur, egrediatur aliquis, et curſores impediat: Sclavos quoque organa inflaturos, ibi ſtare non ſinat, ſed in ſcalas, ac tabulata, ubi duo curſores praeſto ſunt, deducat, ne quis egreſſus impedimentum ullum iniiciat. Factionariis, et qui veſtes curſorum portant, ad tabulata D aſcendere, non permittat, ſed ſuper quatuor ordinibus praefectorum, qui ad lineas Euripi deſcendunt, ſtare eos iubeat, ne quid ab ordine alienum in curſores committant, affectus cauſa, ſed potius ſumma cum verecundia adſtent, quae ipſis mandata ſunt, peracturi. Notandum, preces populi ad vela ſuſpendenda a tertia palma inſtitui. Ceterum praepoſitus tribus quatuorve diebus ante, ſilentiarium, urnam circumacturum, monere debet, ut e veſtiario urnam de-

promat, eiusque curam habeat, ne ex imperitia eo die error oriatur.

καὶ προμελετῆσαι αὐτὴν, ὅπως μὴ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ γένηται δι' ἀπειρίαν σφάλμα τι.

CAP. LXXIII.
De Hippodromo Macellario, *Lupercal* appellato.

Pridie eius decurſionis praepoſitus ad Imperatorem, venit, quaerens, an hoc equeſtre certamen inſtitui iubeat? et poſtquam decretum de eius celebratione accepit, ab Imperatore diſcedit, advocatumque cerimoniarium ad demarchos et civilem magiſtratum ablegat, ut de certamine inſtituendo eos certiores faciat. Ingreditur etiam teſſarius, quem praepoſitus a mandato velum ſuſpendere iubet. Sequenti die Imperator ab omnibus pro more ſtipatus, progreditur, perque Auguſteum et ſecretam cochleam ad palatium throni, feneſtris inſtructi, procedit, et dum omnes congregati ſint, expectat. Cerimoniarius praepoſito nunciat, omnia parata eſſe, is ad Imperatorem accedit, ſtatimque per lapideam ſcalam ad veſtem mutandam in cubiculum abit, indeque egreſſus, ad praepoſitum dicit: *ſolennem conſeſſum ede:* hic: *ſolennem conſeſſum.* Imperator vero, quod ibi eſt, metatorium ingreſſus, ſuaque tunica indutus, et, pro more, coronatus, abit, et a praefectis cubiculi cinctus, triclinium, in quo convivium eo die inſtitui ſolet, petit. Hic patricii eum et ſtrategi excipiunt, quibus adorantibus, praepoſitus mandatum ab Imperatore accipit, et dicit: *Iubete.* Patricii et ſtrategi omnes egreſſi, cum ſenatu extra portam ſtant, Imperator in limine eius; ubi poſtquam omnes in terram prociderunt, praepoſitus a mandato cerimoniario ſignum dat, et dicit: *Iubete.*

II. Inde his comitantibus, Imperator thronum cum praefectis cubiculi conſcendit, quo poſtquam venit, cerimoniarius extremam eius tunicam ſumit, factoque Roſthelio, Imperatori in manum tradit, ut populum ſignet. Dum in thronum aſcendit, factionarii pro more acclamant, praepoſitus vero, ſigno ab Imperatore accepto, abit, ac patriciis ſignum

ΚΕΦ. ΟΓ.
Περὶ τοῦ Μακελλαρικοῦ Ἱπποδρομίου, τοῦ λεγομένου Λουπέρκαλ.

Εἰσέρχεται πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ αὐτοῦ ἱπποδρομίου ὁ πραιπόσιτος πρὸς τὸν βασιλέα, ὑπομιμνήσκων αὐτὸν, εἰ κελεύει ἀχθῆναι τὸ αὐτὸ ἱπποδρόμιον, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ βασιλέως συγκατάθεσιν πρὸς τὸ ἄγεσθαι αὐτὸ, ἐξέρχεται, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν τῆς καταστάσεως, ἀποστέλλει αὐτὸν πρὸς τοὺς δημάρχους, καὶ τὸ πολίτευμα, εἰπεῖν πρὸς αὐτοὺς, ὡς ὅτι ἄγεται ἱπποδρόμιον. (MS. fol. 146. b.) Εἰσέρχεται δὲ καὶ ὁ θεσσάριος, καὶ προστάσσεται παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀπὸ κελεύσεως, ὅπως κρεμάσῃ. Καὶ τῇ ἑξῆς ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου, δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἐξ ἔθους, καὶ διέρχεται διά τε τοῦ αὐγουστέως καὶ τοῦ μυστικοῦ κοχλίου, καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ καθίσματος, ἤγουν εἰς τὰ παρακυπτικὰ, ἐκδεχόμενος, μέχρις ἂν συμφθάσωσιν ἅπαντες. Ὁ δὲ τῆς καταστάσεως δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι πάντα ἕτοιμά ἐστι, κἀκεῖνος εἰσέρχεται πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εὐθέως κατέρχεται διὰ τῆς λιθίνης σκάλας πρὸς τὸ ὑπαλλάξαι ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, εἶθ' οὕτως ἐξερχόμενος λέγει τῷ πραιποσίτῳ· δὸς μεταστάσιμον· κἀκεῖνος λέγει· μεταστάσιμον. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσελθὼν ἐν τῷ ἐκεῖσε μιτατωρίῳ, καὶ περιβαλλόμενος τὴν χλανίδα αὐτοῦ, καὶ στεφθεὶς, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει, ἐξέρχεται, καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, ἐξέρχεται, καὶ ἵσταται ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἀριστᾷ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε οἵ τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, καὶ τούτων προσκυνησάντων, λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ λέγει· Κελεύσατε. Καὶ ἐξελθόντες πάντες οἵ τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, ἔξω τῆς πύλης ἵστανται μετὰ τῆς συγκλήτου· ὁ δὲ βασιλεὺς ἵσταται ἐν τῷ οὐδῷ τῆς πύλης, καὶ πάντων προσκυνησάντων, δίδωσιν ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως νεῦμα τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε.

β'. Κἀκεῖθεν δορυφορούμενος ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἀνέρχεται ἐν τῷ καθίσματι, μετὰ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀρχόντων, καὶ ἅμα ἀποκινήσει, λαβὼν ὁ τῆς καταστάσεως τὸ ἄκρον τῆς χλανίδος αὐτοῦ, ποιεῖ ῥοσθέλιον, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, πρὸς τὸ σφραγίσαι τὸν λαόν. (MS. fol. 147. a.) Καὶ ἀνελθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῷ καθίσματι, φωνοῦσιν οἱ δῆμοι, ὡς εἴθισται αὐτοῖς, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως,

ἐξέρ-

ἐξέρχεται, καὶ νεύει τοὺς πατρικίους, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος ἐν τῇ αὐτοῦ καθέδρᾳ. Ἰστέον δὲ, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ οὐκ εἰσὶν οἱ πατρίκιοι ἐν τῷ καθίσματι εἰς προσκύνησιν, διὰ τὸ εἶναι τὸ ἱππικὸν παγανὸν, καὶ τελοῦνται πάντα τὰ συνήθη, καὶ ἀχθέντων τῶν τριῶν βαΐων, ἀπὸ τοῦ τρίτου βαΐου νεύει ὁ ἀκτουάριος ἀπὸ κελεύσεως, μετὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, κρατῶν ἐγχείριον τὸ πολίτευμα, καὶ ἀποκινεῖ ἐκ τοῦ διϊππίου διὰ δύο. Ἐλθόντος δὲ ἕως τὰ κριτάρια, ἄρχονται λέγειν ἀντιφωνικῶς, τὸ μὲν ἓν μέρος· ἴδε τὸ ἔαρ τὸ καλὸν πάλιν ἐπανατέλλει. τὸ δὲ ἕτερον μέρος· φέρον ὑγίειαν καὶ χαρὰν, καὶ τὴν εὐημερίαν, καὶ τὰ λοιπὰ, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει. Καὶ κατελθόντες μέχρι τῶν πρασίνων καμπτοῦ, ἑνοῦνται ἀμφότεροι, καὶ λέγουσιν ἀπελατικοὺς μέχρι τοῦ καθίσματος, κατέρχεται δὲ καὶ ὁ ὕπαρχος πόλεως ἀπὸ κελεύσεως, καὶ ἑνοῦται τῷ πολιτεύματι εἰς τὸν χαλκὸν, συνεισερχόμενος αὐτοῖς μέχρι τοῦ στάματος, καὶ ποιοῦσι προσκύνησιν ἅπαντες ἐν τῷ στάματι. Καὶ εὐθ' οὕτως ἵσταται ὁ νεανίσκος ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ ὑπάρχου, εὐφημεῖ καὶ λέγει οὕτως· ὁ βοηθῶν τοὺς δεσπότας. ὁ λαός· εἷς ὁ Θεὸς, καὶ τὰ ἑξῆς, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει. καὶ ἀνέρχονται ἐπὶ τὰς θύρας εὐφημοῦντες τὸν βασιλέα, λέγοντες καὶ τοῦτο· ναὶ Κύριε, πολλὰ αὐτοῦ τὰ ἔτη, καὶ ἐξέρχονται· Ὁ δὲ ὕπαρχος λαβὼν νεῦμα ἀπὸ κελεύσεως παρὰ τοῦ ἀκτουαρίου, εὐθέως ἀπὸ τοῦ στάματος ἀπέρχεται, ὅθεν κατῆλθε, καὶ μετὰ ταῦτα τελεῖται τὸ τέταρτον βαΐον. Καὶ ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης, καὶ πάλιν ἐξέρχεται ἐν τῷ καθίσματι, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει. Καὶ ἀχθέντων τῶν τριῶν βαΐων, ἐν τῷ τετάρτῳ βαΐῳ ἀπὸ πέμπτης τάβλας κατέρχονται οἱ δ'. ἡνίοχοι ἐν τῷ τοῦ πρασίνου καμπτῷ, καὶ τρέχουσιν ἡνιοχοῦντες ἀλλήλους μέχρι τοῦ στάματος, καὶ λαμβάνουσι τὰ ἔπαθλα, ὡς ἐπὶ πρώτου βαΐου τῆς δειλινῆς. Τοῦτο δὲ τὸ αἰτήσιον γίνεται, ἤγουν τοῦ τρέχειν αὐτοὺς πεζοὺς, διὰ τὸ συγκλεῖσαι τὰ ἱπποδρόμια τοῦ χρόνου. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι διὰ τὸ εἶναι τὸ ἱπποδρόμιον παγανὸν, οὐκ ἀνέρχονται οἱ μεγάλοι δομέστικοι εἰς τοὺς δήμους, ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τὸ δοῦναι τὰ ἔπαθλα, ἀνίσταται, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ παλάτιον.

MS. fol. 147. b.

A dat, qui ad ſedem ſuam ſinguli diſcedunt. Ceterum patricii eo die ad conſeſſum Imperatoris adorationis ergo non accedunt, quoniam equeſtre certamen paganum eſt; reliqua omnia pro more aguntur, tribusque palmis celebratis, actuarius poſt tertiam, mandato accepto, annuit, manu magiſtratum publicum adducens, et ex Diippio ad duo - - deflectit. Qui poſtquam ad Critaria pervenit, factiones alternatim canere incipiunt, una: *Ecce ver pulchrum rurſus exoritur:* altera: *Salutem, gaudium, tranquillitatem afferens*, et cete- B ra, ut mos eſt. Deinde ad metam Praſinorum digreſſae, ambae iunguntur, et ad conſeſſum uſque hymnos apelaticos canunt: deſcendit quoque praefectus urbis a mandato, et in chalce cum magiſtratu ſe iungit, unaque cum eo ad ſtationem procedit, ubi omnes adorant. Iuvenis porro in dextra parte praefecti conſtitutus, acclamat, et ita dicit: *Qui dominis auxilium praeſtat.* Populus: *unus Deus*, et reliqua pro more: mox ad ianuas aſcendentes, Imperatori acclamant et dicunt: *Ita, Domine, multos ipſis annos!* et diſcedunt. Praefectus C ſignum a mandato ab actuario accipit, ſtatimque a ſtatione, quo deſcendit, revertitur, et ſic poſtea quarta palma celebratur. Imperator ſurgens venerandae menſae ſuae adſidet, deinde rurſus ad thronum, ut conſuetudo eſt, progreditur. Tribus palmis actis, in quarta aurigae quatuor e quinta tabula ad curvaturam praſinorum deſcendunt, ſeque invicem curru vehentes, ad ſtationem veniunt, et praemia certaminis, ut in prima palma decurſionis nocturnae, accipiunt. Precantur quoque tunc, ut liceat ſibi pedibus decurrere, quoniam locus, ubi equorum decurſio fit, eo tem- D pore clauditur. Notandum eſt, quia certamen paganum inſtituitur, magnos domeſticos ad factiones non deſcendere, Imperatorem vero, diſtributis praemiis, ſurgere, et ad palatium diſcedere.

Ἀκτολογία τῶν δήμων εἰς τὸ Μακελλαρικὸν Ἱπποδρόμιον.

Ἀπὸ τοῦ τετάρτου βαΐου κατέρχονται οἱ τῶν δύο μερῶν δημόται ἀπὸ τῶν οἰκείων δήμων, καὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τοῦ συμπόνου, καὶ τῆς πολιτικῆς,

Acclamatio factionum in Hippodromo Macellario.

Factionarii utriuſque gregis a ſuis factionibus poſt quartam palmam deſcendunt, et ante collaboratorem et cives

urbis, in ſignis conſtitutos, ſubſiſtunt: mox cives more ſolenni ſequentes, ſalutatorium hymnum toni primi canunt: Cantores incipiunt, populus reſpondet: *Ecce ver amoenum rurſus exoritur, gaudium, ſalutem, vitam et tranquillitatem, virtutem divinam et victoriam, divinitus adverſus hoſtes conceſſam, afferens!* Quando ad metam praſini gregis perveniunt, et huc deflectunt, apelaticum hymnum tono gravi recitant: *Vrbs tua effloreſcens Imperator N. tibi merito felicia precatur: tuam enim manſuetudinem intuens, alium fidei praeconem ſapientiſſimum te vocat, alium Paulum apoſtolum Chriſto munitum, cernens te avertentem tela inimicorum: propterea potens es, et imperas, ut unctus a Domino.* Quando in Π inque conſpectum Imperatorum venere, ſubſiſtunt, et dicunt cantores: *Multa vobis tempora, divina maieſtas!* populus: *multa vobis tempora!* Cantores: *multa vobis tempora, N. N. Imperatores Romanorum!* populus: *multa vobis tempora!* Cantores: *multa vobis tempora, famuli Domini!* populus ter: *multa vobis tempora!* Cantores: *multa vobis tempora N. N. Auguſtae Romanorum!* populus: *multa vobis tempora!* Cantores: *multa tibi, praefecte, tempora!* populus: *multa tibi tempora!* Cantores: *Domine, ſerva Dominos Romanorum!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Domine, ſerva a te coronatos!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Domine, ſerva maieſtatem rectae doctrinae ſtudioſam.* populus ter: *Domine, ſerva.* Cantores: *Domine, ſerva renovationem precum!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Domine, ſerva divitias ſubiectorum!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *At omnium creator et dominus, tempora veſtra, Auguſtarum et porphyrogenitorum, conſervet!* populus ter: *Domine, ſerva!* Cantores: *Exaudiat Deus populum veſtrum!* populus ter: *Domine, ſerva!* et ſic fauſta omnes ac vitam diuturnam Imperatori carmine apprecantur.

A ἱσταμένης εἰς τὰ σημεῖα· ὀψικεύοντες οἱ δημόται τὴν πολιτικὴν, λέγουσι τὸν χαιρετισμὸν ἦχ. ά. λέγουσιν οἱ κράκται, καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός· ἴδε τὸ ἔαρ τὸ γλυκὺ πάλιν ἐπανατέλλει, χαρὰν ὑγίειαν καὶ ζωὴν, καὶ τὴν εὐημερίαν, ἀνδραγαθίαν ἐκ Θεοῦ τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων, καὶ νίκην θεοδώρητον κατὰ τῶν πολεμίων. Καὶ ὅτε ἔλθωσιν εἰς τὸν καμπτὸν τοῦ πρασίνου καὶ κάμψουσι, λέγουσι τὸν ἀπελατικὸν ἦχ. βαρύς· ἀναθάλλουσα ἡ πόλις σου, ὁ δεῖνα αὐτοκράτωρ, ἐπεύχεται καταχρέως, τὴν γὰρ πραότητά σου ὁρῶσα, ἄλλον σε ὀνομάζει τὸν τῆς πίστεως κήρυκα σοφώτατον, Παῦλον
B ἀπόστολον τὸν ἐνθωρακισάμενον Χριστὸν, βλέπουσα ἀποστρέφοντα τῶν ἀλλοφύλων τὰ βέλη, διὰ τοῦτο ἰσχύεις καὶ βασιλεύεις, ὡς χρισθεὶς παρὰ Κυρίου. Καὶ ὅτε ἔλθωσιν εἰς τὸ Π. ἔμπροσθεν τῶν βασιλέων, ἵστανται, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· πολλὰ, πολλὰ, πολλά. ὁ λαός· πολλὰ ἔτη εἰς πολλά. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ἡ ἔνθεος βασιλεία. ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες Ῥωμαίων. ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι.
C οἱ κράκται· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐγοῦσται τῶν Ῥωμαίων. ὁ λαός· πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. οἱ κράκται· πολλοί σου χρόνοι, τὰ τρία τοῦ ὑπάρχου. ὁ λαός· πολλοί σου χρόνοι. οἱ κράκται· Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότας Ῥωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ MS. fol. 141 a.
γ΄. Κύριε, σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε, σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε, σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε, σῶσον ὀρθόδοξον κράτος. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε, σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε, σῶσον τὴν ἀνακαίνισιν τῶν αἰτήσεων. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε, σῶσον. οἱ κράκται· Κύριε, σῶσον τὸν πλοῦτον τῶν ὑπηκόων. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε, σῶσον. οἱ
D κράκται· ἀλλ᾽ ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης τοὺς χρόνους ὑμῶν πληθύνει, σὺν ταῖς αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε, σῶσον. οἱ κράκται· εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν. ὁ λαὸς ἐκ γ΄. Κύριε, σῶσον. Καὶ ἐπεύχονται πάντες, καὶ λέγουσι πολυχρόνιον ποίημα.

ΚΕΦ. ΟΔ.

A

Τὰ ὑπὸ τῶν Καγκελλαρίων τοῦ Κοιαίστωρος ἐν ταῖς προελεύσεσι τῶν δεσποτῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ῥωμαϊστὶ ᾀδόμενα.

Εἰς τοῦ Χριστοῦ γέννησιν· Ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου ἐγεννήθη, καὶ Μάγοι ἐξ ἀνατολῶν μετὰ δώρων προσκυνοῦσι.

Ἀπόκρισις· Χριστὸς ὁ Θεὸς φυλάξει τὴν βασιλείαν ὑμῶν ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσι καὶ καλοῖς.

Εἰς τὰ Φῶτα· Ἰωάννης ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζει τὸν Κύριον· Ἐκ δευτέρου αὐτὸν (ἀκολούθως αὐτῷ φωνοῦ) ἐρώτησον· ὑπὸ σοῦ θέλω βαπτισθῆναι.

B

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ Ἀναστάσεως· Ὁ σταυρωθεὶς καὶ ταφεὶς, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάς.

* MS. fol. 248. b. Ἀπόκριμα· Ὁ καταπέμψας τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐπὶ τοὺς σοὺς Ἀποστόλους.

Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν· Ὁ μεταμορφωθεὶς ἐν τῷ ὄρει.

CAP. LXXIV.

Quae a Cancellariis Quaeſtoris in Proceſſibus Dominorum ad magnam Eccleſiam Latine canuntur, haec ſunt:

In Nativitate Chriſti: *De Maria virgine natus eſt, et magi ab oriente cum muneribus adorant.*

Reſponſio: *Chriſtus Deus noſter conſervet imperium veſtrum per multos annos et bonos!*

Die Luminum: *Iohannes in Iordane baptizat Dominum: Is rurſus* (aut: *poſtea*) *illi acclamant: a te volo baptizari.*

Sancta et magna Dominica Reſurrectionis: *Cum crucifixus et ſepultus eſſet, tertia die reſurrexit.*

In ſancta Pentecoſte: *Qui Spiritum ſanctum ſuper Apoſtolos miſit.*

In Transfiguratione: *Qui transfiguratus eſt in monte.*

(Reſponſio ſemper eadem: *Chriſtus Deus noſter* etc.)

ΚΕΦ. ΟΕ.

Ἔκθεσις τῶν λεγομένων ὑπὸ τῶν Βουκαλλίων ἐπὶ τῆς τραπέζης τῶν ιθ'. ἀκουβίτων.

C

Τοῦ βασιλέως ἀκουμβίζοντος ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ τῆς συνήθους τάξεως πάσης τελουμένης, ἐπειδὰν διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου ὀφείλωσι καθεσθῆναι οἱ κεκλημένοι φίλοι, λέγουσιν οἱ πέντε Βουκάλιοι· Κωνσέρβετ Δέους ἡμπέριουμ βέστρουμ. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· φυλάξει ὁ Θεὸς τὴν βασιλείαν ὑμῶν. Εἶτα δέχεται ὁ ε'. καὶ λέγει· Βόνα τοῦα σέμπερ. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· τὰ ἀγαθά σου διηνεκῶς. Καὶ πάλιν λέγει ὁ τέταρτος· Βίκτωρ σῆς σέμπερ. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· Τροπαιοῦχος ἔσῃ ἀεί. Καὶ εἶθ' οὕτως λέγει ὁ γ'. Μούλτος ἄννος φακίατ τε Δέους. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· νικοποιὸν σε ποιήσει πάντοτε. Καὶ

D

εἶθ' οὕτως λέγει ὁ β'. Βίκτωρ φατζία σέμπερ. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· νικητὴς ἔσῃ πάντοτε. Καὶ τελευταῖον λέγει ὁ α'. Δέους πρόστεθι· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· ὁ Θεὸς παρέξει.

β'. Κατὰ δὲ κεράσιαν πίνοντος τοῦ βασιλέως, λέγουσιν οἱ βουκάλιοι· Βίβητε Δόμινοι ἡμπεράτορες ἐν μούλτος ἄννος· Δέους ὀμνιπότενς πρέστεθ. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· Πίετε Κύριοι βασιλεῖς ἐν πολλοῖς ἔτεσιν, ὁ Θεὸς παντοδύναμος παράσχοι. εἶτα δέχεται ὁ β'. καὶ λέγει. Ζήσατε καλὴν ζωὴν δεσπόται.

CAP. LXXV.

Expoſitio eorum, quae a Vocalibus ad menſam XIX. accubituum Latine dicuntur.

Imperatore menſae accumbente, et ſolenni ritu omni peracto, quando ad nutum praepoſiti advocati ad convivium amici conſidere debent, quinque Vocales, ſeu cantores, Latino ſermone dicunt: *Conſervet Deus imperium veſtrum!* Poſtea quintus accedit, et dicit: *Bona tua ſemper.* Rurſus quartus dicit: *Victor ſis ſemper!* Porro tertius ita: *Multos annos victorem te faciat Deus:* Secundus deinde: *Victor ſemper eris!* Poſtremo primus: *Deus praeſtet!*

II. Aquam vero vino mixtam cum Imperator bibit, Vocales acclamant: *Bibite, domini Imperatores, in multos annos! Deus omnipotens praeſtet!* Poſtea ſecundus ſequitur, et dicit: *Vivite vitam praeclaram, domini!*

Mox primus dicit: *Deus praeſtet.* Dum vinum diluit, primus: *In gaudio prandete, domini.* Secundus Graeco ſermone: *Hilariter, domini, convivium celebrate.* Dum cibi afferuntur, primus dicit: *Gratias Deo agentes fruimini, domini!* poſt miſſus primus dicit: *Donis Dei fruimini.* Imperator vero poſtquam mantile ſuum in menſa depoſuit, et amici ſurrexere, quinque vocales dicunt: *Bono Domino ſit ſemper gloria!*

A Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ α΄. Δέυς πρέστεθ. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· ὁ Θεὸς παράσχοι. εἰς τὸ κέραμμα λέγει ὁ α΄. ἰν γαυδίῳ πρανδεῖτε Δόμινι· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· ἐν χαρμοσύνῃ ἀριστήσατε Κύριοι, καὶ εἶθ᾽ οὕτως λέγει ὁ β΄. ἐν χαρᾷ ἀριστήσατε δεσπόται. Εἰς τὸ ἐπίδομισον λέγει ὁ α΄. εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ ἀπολαύετε δεσπόται. Κατὰ μίσσον δὲ λέγει ὁ α΄. τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ ἀπολαύετε. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀποτιθεμένου τὸ μανδήλιον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ τῶν φίλων ἀνισταμένων λέγουσιν οἱ ε΄. Βόνω Δόμινω σέμπερ. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· τῷ καλῷ Κυρίῳ ἡ τιμὴ πάντοτε. MS. fol. 249. a.

CAP. LXXVI.

Acclamatio, quae mane ſimul ab Exercitu inſtituitur.

N. N. Auguſti, tu vincas! ſic populus ter. Cantores: *Rex coeleſtis!* populus: *Imperatores noſtros victoriis corona:* ter: *Fili Dei, cum his impera!* populus ſimiliter tribus vicibus. Cantores: *a Deo promoti.* Populus: *Imitamini Dei in homines amorem.* Cantores: *Nos, o exercitus, quomodo hoſtes in fugam vertemus?* populus: *Dei fidem ac dominorum aequitatem ſervantes:* ter. Rurſus populus: *Deus imperatores noſtros corroboret! imo, Domine, multos in annos!*

ΚΕΦ. Οϛ.

B Εὐφημία ἅμα πρωῒ ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου ἐκβοωμένη.

Ο δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὔγουστοι τούμβηκας· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ΄. οἱ κράκται· βασιλεῦ οὐράνιε. ὁ λαός. στέψον νίκαις τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν. γ΄. υἱὲ Θεοῦ τούτοις συμβασίλευσον. ὁ λαὸς ὁμοίως γ΄. οἱ κράκται· Θεοπρόβλητοι. ὁ λαός. μιμήσασθε Θεοῦ φιλανθρωπίαν· οἱ κράκται. ἡμεῖς, ὦ στρατόπεδα, πῶς τρέψομεν πολεμίους· ὁ λαός· Θεοῦ φυλάσσοντες τὴν πίστιν, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην δεσποτῶν. γ΄. καὶ πάλιν ὁ λαὸς λέγει· στερεώσει ὁ Θεὸς τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ Κύριε εἰς πολλὰ ἔτη. C

CAP. LXXVII.

Acclamatio Exercitus, ſi Imperator triumphum de hoſtibus ducit, aut annona, aliave Imperatoria largitio exercitui diſtribuitur: eadem quoque Silentio facto, recitantur.

Imperatoribus multos annos! ter.

N. N. magnis Imperatoribus et Auguſtis multos annos! ter.

N. N. piiſſimis Auguſtis multos annos! ter.

Porphyrogenitis multos annos! ter.

A Deo promotis Imperatoribus multos annos! ter.

A Deo gubernatis Imperatoribus multos annos! ter.

Orbem conſtituentibus Imperatoribus annos multos! ter.

Ab orbe expetitis Imperatoribus multos annos! ter.

ΚΕΦ. ΟΖ.

Εὐφημία λεγομένη ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου, ἡνίκα κατὰ πολεμίων ἐπινίκια ἄγει ὁ αὐτοκράτωρ, ἢ σιτηρέσιον δοθείη τῷ στρατοπέδῳ, εἴτε τις ἄλλη βασίλειος διανομή, τὰ αὐτὰ δὲ λέγεται καὶ σιλεντίου ἀγομένου.

Πολλὰ ἔτη τῶν βασιλέων γ΄.

Ο δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτο-
D κρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη. γ΄.

Ο δεῖνα τῶν εὐσεβεστάτων αὐγούστων πολλὰ τὰ ἔτη. γ΄.

Τῶν πορφυρογεννήτων πολλὰ τὰ ἔτη. γ΄.

Θεοπροβλήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γ΄.

Θεοκυβερνήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γ΄.

Κοσμοσυστάτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γ΄.

Κοσμοποθήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γ΄.

Εἰρη-

Ἀνδρειοτάτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γʹ.

Νικητῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γʹ.

Ἐχθρολέτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γʹ.

Τροπαιούχων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γʹ.

Εἰρηνοποιῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γʹ.

Πλουτοποιῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γʹ.

Ὀρθοδόξων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γʹ.

MS. fol. 149. b. Υἱὲ Θεοῦ ζωὴν αὐτῶν. γʹ.

Υἱὲ Θεοῦ συμβασίλευσον αὐτοῖς. γʹ.
Υἱὲ Θεοῦ χάρισον ἡμῖν αὐτούς. γʹ.
Υἱὲ Θεοῦ τοὺς χρόνους αὐτῶν πλήθυνε. γʹ.
Υἱὲ Θεοῦ ἐπάκουσον ἡμῶν. γʹ.
Αὔξει ἡ πίστις τῶν Χριστιανῶν. γʹ.
Ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων. γʹ.
Ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλοι βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες πολλὰ τὰ ἔτη.

A *Fortiſſimis Imperatoribus annos multos!* ter.

Victoribus Imperatoribus annos multos! ter.

Imperatoribus hoſtium everſoribus, multos annos! ter.

Imperatoribus triumphatoribus multos annos! ter.

Imperatoribus pacificis multos annos! ter.

Imperatoribus munificis multos annos! ter.

Imperatoribus orthodoxis multos annos! ter.

B *Fili Dei ipſis vitam diuturnam concede!* ter.

Fili Dei una cum ipſis regna! ter.
Fili Dei hos nobis concede! ter.
Fili Dei tempora eorum auge! ter.
Fili Dei, nos exaudi! ter.
Creſcat fides Chriſtianorum! ter.
Nos ſerui Imperatorum! ter.
N. N. magnis Imperatoribus et Auguſtis multos annos!

ΚΕΦ. ΟΗ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ τρυγητοῦ ἐν προκένσῳ τῆς Ἱερείας.

Δέον εἰδέναι, ὅτι ἔξωθεν τοῦ παλατίου τῆς Ἱερείας εἰς τὸ πεδίον, ἤγουν εἰς τὸ Λιβάδιον, γίνεται φρουζάτον, περικαλλές τε καὶ ὡραῖον, καὶ ἵστανται οἵ τε μάγιστροι, καὶ πραιπόσιτοι, ἀνθύπατοί τε καὶ πατρίκιοι, καὶ ὀφφικιάλιοι καὶ λοιποὶ συγκλητικοὶ ἀντικρὺ τοῦ τοιούτου φρουζάτου, καὶ τῆς ἀμπέλου, καὶ μετὰ τούτους οἱ τῶν δύο μερῶν δῆμοι μετὰ καὶ τῶν δημάρχων. Ὁ δὲ βασιλεὺς κάτεισι μετὰ τοῦ πατριάρχου ἀπὸ κολοβίου, φορῶν καὶ τὸ χρυσοπερίκλειστον σαγίον, ὁ δὲ πατριάρχης ἀπὸ φελονίου καὶ ὠμοφορίου, καὶ δὴ τούτων εἰσερχομένων ἐν τῷ πρὸ τῆς ἀμπέλου ἀναδενδραδίῳ, (ἐκεῖσε γὰρ ἵσταται τράπεζα μαρμάρινος, ἐν ᾗ ἀπόκεινται αἱ σταφυλαὶ μετὰ κανισκίων) καὶ εἶθ' οὕτως πλησιάζουσιν οἵ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ συγκλητικοὶ, καὶ οἱ τῶν δύο μερῶν δήμαρχοι μετὰ καὶ τῶν δημοτῶν καὶ δὴ τοῦ κουράτωρος προσφέροντος τὴν βοῦτιν μετὰ τῶν σταφυλῶν, ποιεῖ ἐκεῖσε εὐχὴν ὁ πατριάρχης, καὶ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀκολουθίαν. καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν λαμβάνει ἓν βοτρύδιον ὁ πατριάρχης, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ· ὁμοίως καὶ ὁ βασιλεὺς πάλιν δίδωσι τῷ πατριάρχῃ, καὶ μεθ' οὕτως εἰσέρχονται κατὰ τάξιν

CAP. LXXVIII.

C Obſervanda in die Vindemiae in Proceſſione e Palatio Hieriae.

Quando extra Palatium Hieriae, in campo, ſeu prato, tugurium conſtructum, et tempus vindemiae pulchrum et ſerenum eſt, magiſtri, praepoſiti, proconſules, patricii, officiales et ſenatores e regione tugurii et vitium, poſt eos duorum gregum factionarii, una cum demarchis, adſtant. Imperator, colobio, et ſago auro circumtexto indutus, cum Patriarcha penu- D lam, ſeu caſulam, geſtante, procedit, et poſtquam ad primum vineae arboretum, ubi menſa marmorea, in qua caniſtra cum uvis iacent, pervenere, magiſtri quoque, patricii, et ſenatores, cum demarchis et factionariis vtriuſque factionis accedunt, et curatore dolium uvis plenum proferente, patriarcha preces et officium eccleſiaſticum recitat; quo facto uvam unam ſumit et Imperatori dat, Imperator rurſus patriarchae tradit, atque ita ordine principes

ſenatus, magiſtri, proconſules, patricii, officiales, Demarchi, et Cerimoniarius accedunt, quorum ſingulis uvas ſingulas Imperator diſtribuit.

A οἱ τῆς συγκλήτου ἄρχοντες, οἵ τε μάγιστροι, καὶ ἀνθύπατοι, καὶ πατρίκιοι, καὶ ὀφφικιάλιοι, καὶ οἱ δήμαρχοι, καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ δίδωσιν ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἀνὰ μιᾶς σταφυλῆς.

Poſtquam primo magiſtro uva ab Imperatore tradita eſt, duae factiones apelaticum toni primi recitant: *E prato cognitionis Domini, ſapientiae floribus ſacris collectis, ordo illuſtrium patriciorum, multis cantionibus prolatis, caput coronemus, vt domum boni odoris cogitationum, ſuſcipientes iucundiſſimas eius gratias. Sed Rex immortalis omnium, da orbi ſaepisſime feſtum hunc diem maieſtatis Imperatoriae, N. a Deo coronati unctique Imperatoris.* Aliud carmen toni obl. quarti: *Virtus tua, vt vitis foecunda uvas laetitiae profert, e qua terra omnis ſoli ſubiecta fructus colligit, et poculum vino plenum exhauriens, laetaque canens, cum ſecreto ſubiectoque tibi patriciorum ordine faſtigium imperatoriae maieſtatis nunquam obſcuratum celebrat, N. fons orbis terrarum ſemper abundans. Vt vitis potentisſimi domini, uvas laetitiae omnibus impertientes, oſtenſi ſunt. Propterea ſcholae et ſenatus laetantur, vindemialem laetitiam in Hieriae aedibus celebrantes. Propterea clamamus omnes: gaudium ineffabile orbem inviſit.* Poſtquam vero uvarum diſtributio proceribus ab Imperatore facta eſt, unaquaeque factio ſex numiſmatum apocombium Imperatoria liberalitate accipit, et dominis felicia apprecata, diſcedit. Domini vero palatium cum Patriarcha ingreſſi, una cum ſenatu laeti convivium celebrant.

Ὅτε δὲ τῷ πρώτῳ μαγίστρῳ ἐπιδοθῇ παρὰ τοῦ βασιλέως ἡ σταφυλή, λέγουσι τὰ δύο μέρη ἡνωμένοι ἀπελατικόν· ἦχος α΄. Ἐκ τοῦ λειμῶνος τῆς γνώσεως τοῦ δεσπότου τῆς σοφίας, τρυγήσαντες ἄνθη, ἱερὰ τάξις τῶν ἐντίμων πατρικίων, ἐν τῷ προσφέρειν τῶν ᾀσμάτων τὰ πλήθη, κεφαλὴν καταστέψωμεν, ὡς οἶκον τῆς εὐωδίας τῶν νοημάτων, ἀντιλαμβάνοντες τῶν ἐκείνου τερπνῶν χαρίτων. Ἀλλὰ ἀθάνατε βασιλεῦ τῶν ἀπάντων, B σὺ δίδου ἐπὶ πολὺ ταύτην τὴν ἑορτὴν τῷ κόσμῳ τῆς αὐτοκράτορος ἐξουσίας ὁ δεῖνα τοῦ θεοστέπτου χρισθέντος βασιλέως. Ἄλλος ἦχος π. δ΄. Ἡ ἀρετή σου, ὡς ἄμπελος εὐκληματοῦσα, βότρυας εὐφροσύνης βλαστάνει, ἐξ ἧς τρυγῶσα ἡ ὑφήλιος ἅπασα, καὶ τὸ ποτήριον πλῆρες κεράσματος πίνουσα, ἐν εὐφροσύνῃ ᾄδουσα, σὺν τῇ μυστικῇ σου καὶ δουλικῇ τάξει τῶν πατρικίων, ἑορτάζει τὴν ἀεὶ ἀνέσπερον ἀνάληψιν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας, ὁ δεῖνα, τὸ ἀκένωτον φρέαρ τῆς οἰκουμένης. Ἦχος γ΄. Εὐκληματοῦσα ἄμπελοι αἱ κραταιαὶ ἀνεδείχθησαν δεσπόται, εὐφρασίας βότρυας διανέμοντες πᾶσι. Διὸ καὶ κατευφραίνονται αἱ σχολαί, καὶ ἡ σύγκλητος, τρυγητικὴν ἀπόλαυσιν ἐκτελοῦντες ἐν τοῖς C Ἱερείας δώμασιν. Διὸ πάντες κραυγάζομεν· Χαρὰ ἀνεκλάλητος ἐπεδήμησεν τῷ κόσμῳ. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς δεσπότας τὴν διανομὴν τῶν βοτρύων ἐν τοῖς ἄρχουσι, καὶ λαμβάνουσι τὰ δύο μέρη ἀνὰ νομισμάτων ἓξ εὐεργεσίαν διὰ ἀποκομβίου, καὶ ἐπεύχονται τοὺς δεσπότας, καὶ ἐξῶσι. Οἱ δὲ δεσπόται ἀνέρχονται μετὰ τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ συνεστιώμενοι εὐφραίνονται ἅμα καὶ ἡ σύγκλητος. MS. fol. 150.

CAP. LXXIX.

Acta, dum praefectus dominica Palmarum ad templum S. Martyris Romani abit, recitanda.

ΚΕΦ. ΟΘ.

D Ἄκτα ᾀδόμενα τῷ Ὑπάρχῳ τῇ κυριακῇ τῆς Βαϊοφόρου ἀπιόντι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ῥωμανοῦ.

Factionarii Veneti in camera Milii praeſto ſunt, et Praefecto digrediente, ante ipſum procedentes acclamant: *Praefecte protoſpatharie, pulchra dies tua, pulchra dies tua, pulchrum hoc feſtum tuum! Qui poſt quatuor dies Lazarum e ſepulchro excitavit, ſervet te, in via recta ducat, et apud Dominos*

Δέχονται οἱ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ Μηλίου, καὶ τοῦ Ὑπάρχου διερχομένου ἀκτολογοῦσι ταῦτα, δηλονότι ἔμπροσθεν αὐτοῦ προπορευόμενοι· Ὕπαρχε πρωτοσπαθάριε, καλή σου ἡμέρα, καὶ καλή σου ἡμέρα, καὶ καλὴ ἑορτή σου. Ὁ ἐγείρας Λάζαρον ἐκ τάφου τετραήμερον σώσει καὶ κατευοδώσει καὶ ἐνδυναμώσει σε, καὶ εἰς

MS. fol. 150. b. τὺς δεσπότας πλεῖστά σοι παράσχηται τὴν αὐτῶν εὐμένειαν. Θεὸς ἐπισφραγίσει σοι, τῦ δεσπότε γνήσιε. Τὸ Θεῖον περισώσει σε, ὅτι παντοφίλητος ὑπάρχεις καὶ ἐνάρετος, καὶ εὐχὰς κομίζεσαι ἐκ τῶν ἀγαπώντων σε. Μείνῃς ἀδιάδοχος ἐν ζωῇ τῶν δεσποτῶν ἡμῶν. Βένετοι ἀξίως σοι εὐχόμεθα, ὅτι τὸν Θεὸν ἡμῶν ἔχεις ἐν καρδίᾳ σε· καὶ ὡς ἀγαπῶντα σοι πάντοτε τὸ δίκαιον· ὅπε γὰρ τὸ δίκαιον ὁ ὕπαρχος φυλάττει, ἐκεῖ καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὑμνεῖται καὶ δοξάζεται. ἐσ· ὁ Θεὸς ὁ ἐγείρας Λάζαρον φύλαττε τὸν ὕπαρχον.

Καὶ εἶθ' ὕτως δέχεται τὸ μέρος τῶν Πρασίνων εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, καὶ ἀκτολογῦσι τὰ ὅμοια, δηλονότι ἔμπροσθεν αὐτῦ καὶ αὐτοὶ προπορευόμενοι. Καὶ πάλιν δέχεται τὸ μέρος τῶν Βενέτων ἐν τῷ Πραιτωρίῳ, καὶ ἀκτολογῦσι τὰ ὅμοια, δηλονότι καὶ αὐτοὶ προπορευόμενοι ἔμπροσθεν αὐτῦ, ἕως ἂν πληρωθῇ ἡ αὐτὴ ἀκτολογία, καὶ εἶθ' ὕτως ὑποστρέφουσι.

ΚΕΦ. Π.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν εἰς τὴν τῦ Δημάρχυ καλημέριν, τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας.

Ἀπιόντος τῦ δήμυ μετὰ καὶ τῦ ὀργάνυ εἰς τὴν αὐλὴν τῦ δημάρχυ, καὶ αὐτῦ κατιόντος ἐμπράκτως, ἤτοι μετὰ τῦ χλανιδίυ, καὶ καβαλικεύοντος, καὶ ἱσταμένυ, ἄρχονται οἱ τῦ μέρυς ἀκτολογεῖν αὐτῷ ταῦτα *. Τὴν καλὴν ἡμέραν πλήσαμεν μετὰ τῦ δημάρχυ τῶν Βενέτων. Τρισάγιε βοήθησον τὺς δεσπότας, καὶ σὺ αὐτὺς θεράπευσον ἐπὶ πᾶσιν, πλεονάζων τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνυς, σὺν ταῖς τιμίαις αὐγύσταις ἐν τῇ πορφύρᾳ, εἰς τελείαν χαρμονὴν τῶν Ῥωμαίων, καὶ Βενέτων τῶν γνησίων ὑμῶν δύλων. ἐσ· ἅγιε τρισάγιε τὺς δεσπότας φύλαττε, πνεῦμα τὸ πανάγιον τὰς αὐγύστας σκέπασον. Κύριε ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν, ἆσ. ᾱ. οἱ σσ. Κύριε χαῖρε, καλή σε ἡμέρα· ὅλη ἡμέρα σήμερον καλή σε ἡμέρα γίνεται ὁ δεῖνα ἀσπαθάριε καὶ δήμαρχε, πολλοί σε χρόνοι· ὁ ἀναστὰς Θεὸς ἡμῶν ζωὴν, ὑγείαν δώσει σοι. Τῦ δεσπότε γνήσιε, τὸ Θεῖον περισώσει σε, καὶ πλείονα δωρήσηται Θεὸς ὁ ἐπυράνιος, MS. fol. 151. a. ἵνα εὐτυχῦντός σε ὁρῶμεν καὶ χαιρώμεθα. Τῦτο πάντως γίνεται προνοίᾳ τῦ Θεῦ ἡμῶν. ἀξίως σοι εὐχόμεθα Βένετοι, πανκόσμιε, ὅτι ὑπερβάλλυσαν ἔχεις καλοθέλειαν, καὶ εὐχὰς κομίζεσαι ἐκ τῶν ἀγαπώντων σε· ὡς γὰρ ἀγαπῶμέν σοι, ἀξίως σε

* ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τῦ δήμυ ἀκτολογῦντος αὐλεῖ τὸ ὄργανον.

A *plura concedat. Benevolentiam eorum Deus tibi obſignet, Domini amice, divinum Numen te ſervet, quoniam carus omnibus, ac virtutibus ornatus es, preces ab amicis tuis tibi afferat! maneas ſine ſucceſſore in vita Dominorum noſtrorum! Nos Veneti jure te precamur, quod Deum noſtrum habes in corde tuo, et iuſtitiam ſemper et ubique amas. Ubi enim praefectus iuſtitiam ſeruat, ibi et Deus noſter celebratur ac laudatur. Deus qui Lazarum reſuſcitaſti, ſerva praefectum!*

Sic quoque grex Praſinus in S. Iohannis Theologi conſtitutus acclamat, B coram praefecto et ipſe procedens. Rurſus factio Veneta in Praetorio praeſto eſt, dumque ipſa coram praefecto procedit, acclamat, uſque dum ſolennis ille ritus peractus eſt, et ſic domum revertuntur.

CAP. LXXX.

Obſervanda in die honoris Demarchi die tertia Galilaeae.

Poſtquam factio cum organo in aulam Tribuni abiit, ipſeque actu, ſeu in tunica, C deſcendit, et equo vectus, ſubſtitit, factionarii haec ipſi acclamare incipiunt*: *Laeti hunc diem cum tribuno Venetorum celebremus! ter ſancte, dominis auxilium affer, curam eorum in omnibus ſuſcipe, vitam eorum augens, cum venerandis Imperatricibus in purpura, ad perfectam laetitiam Romanorum ac Venetorum, verorum ſervorum tuorum. Sancte, ter ſancte, Dominos cuſtodi. ſpiritus ſanctiſſime Auguſtas tuere! Domine vitam ipſorum per noſtram vitam! Salve, Domine, pulchra eſt haec dies tua! hodierna dies tota pulchra tibi dies ſit!* D *N. protoſpatharie et demarche, multa tibi tempora! Deus, qui e mortuis reſurrexit, ſalvam vobis vitam concedat! Genuine dominorum famule, divinitas te conſervet, pluraque Deus coeleſtis tibi concedat, ut te felicem videamus, et gaudeamus! hoc omne providentia Dei noſtri accidit. Merito tibi nos Veneti, ornatiſſime, apprecamur, quod ſuperabundantem benevolentiam habes, et preces a cultoribus tuis accipis: ut enim te amamus,*

* Schol. Populo acclamante organum pulſatur.

ita et fauſta tibi iure apprecamur: ut ſine ſucceſſore diu inter nos commoreris. Deus noſter, qui reſurrexit, Demarchum cuſtodiat!

Grex Praſinorum eundem ordinem ritumque erga ſuum tribunum obſervat eademque acta ipſi accinit. Quo ritu et officio in aedibus eius peracto, factio tribunum ſuum inde ad circum comitatur, ipſo ſcilicet in decimo cancello conſtituto, quo facto rurſus populus conſiſtit hunc in modum ipſi acclamans. *Pulchre veniſti, famule principum a Deo coronatorum!* populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *pulchre veniſti a principibus benevolis promote!* populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *pulchre veniſti illuſtribus maioribus orte!* populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *pulchre veniſti N. protoſpatharie et tribune Venetorum!* populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *at omnium creator et dominus:* populus: *pulchre veniſti!* cantores, *qui admirandum in modum e ſepulcro reſurrexit*, populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *et unguenta afferentes ſalutavit*, populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *annos veſtros multum augeat!* populus: *pulchre veniſti!* Cantores: *Deus ſancte, tribunum conſerva.* populus eadem ter. Ceterum factio praſina eundem ritum, idemque officium erga demarchum ſuum obſervat, eadem ipſi acta, eodemque in loco accinit.

εὐχόμεθα, ἵνα ἀδιάδοχος μείνης διοικῶν ἡμᾶς. ἰσ· ὁ ἀναστὰς Θεὸς ἡμῶν φυλάττει τὸν δήμαρχον.

Ἰστέον, ὅτι καὶ οἱ τοῦ μέρους τῶν πρασίνων τὴν ὁμοίαν τάξιν καὶ ἀκολουθίαν ποιοῦσι τῷ ἰδίῳ δημάρχῳ, καὶ τὰ αὐτὰ ἄκτα ἀκτολογοῦσιν αὐτῷ. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι τῆς προρρηθείσης τάξεως καὶ ἀκολουθίας τελεσθείσης ἐν τῷ τοῦ δημάρχου οἴκῳ, ὀψικεύει ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε αὐτὸν ὁ δῆμος ἕως τοῦ ἱπποδρομίου, δηλονότι αὐτοῦ ἱσταμένου ἐν τῷ δεκάτῳ καγκέλλῳ. Καὶ τούτου ἐκεῖσε ἱσταμένου, πάλιν ἵσταται ὁ δῆμος ἀκτολογῶν αὐτῷ ταῦτα. Οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες θεοστέπτων ὁ δοῦλος. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες προβολὴ εὐεργετῶν. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες· οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες ὁ εὐγενὴς ἐκ προγόνων. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες ὁ δεῖνα ἀσπαθάριε καὶ δήμαρχε τῶν βενέτων. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες· οἱ κράκται· ἀλλ᾽ ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης· ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· ὁ ἀναστὰς παραδόξως ἐκ τάφου. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καὶ τὸ χαῖρε δεδωκὼς μυροφόροις. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· τοὺς χρόνους σου πληθύνει εἰς μάκη χρόνων. ὁ λαός· καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· ἰσ. ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος φυλάττει τὸν δήμαρχον. καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. Ἰστέον, ὅτι καὶ οἱ τοῦ μέρους τῶν πρασίνων τὴν ὁμοίαν τάξιν καὶ ἀκολουθίαν ποιοῦσι τῷ ἰδίῳ δημάρχῳ, καὶ τὰ αὐτὰ ἄκτα ἀκτολογοῦσιν αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

CAP. LXXXI.
Obſervanda in ſponſae deductione.

Veſperi duae factiones cum ſuis organis et ſponſa * procedente, aeque multitudine et muſicis cymbala manu pulſantibus ſtipata, abeunt, cumque equo vecta ſubſtitit, factiones acclamant: *Feliciter venis, ſerva principum a Deo coronatorum!* populus ter: *feliciter venis.* Cantores: *feliciter venis a beneficis principibus promota!* populus: *feliciter venis.* Cantores: *feliciter venis, nobiliſſimis maioribus orta!* po-

* Schol. ſponſa procedente, & factionibus acclamantibus, organa pulſantur.

ΚΕΦ. ΠΑ.
Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ Νυμφαγωγίᾳ.

Τῇ ἑσπέρᾳ ἀπέρχονται τὰ δύο μέρη μετὰ καὶ τῶν ἰδίων ὀργάνων, καὶ τῆς νύμφης κατιούσης καὶ ὀψικευομένης ὑπὸ πληθῶν, καὶ χειροκυμβάλων, μετὰ τὸ καβαλικεῦσαι αὐτὴν ἵσταται, καὶ ἀκτολογοῦσι * τὰ δύο μέρη ταῦτα. Καλῶς ἦλθες θεοστέπτων ἡ δούλη. ὁ λαὸς ἐκ γ'. καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες προβολὴ εὐεργετῶν. ὁ λαὸς ἐκ γ'. καλῶς ἦλθες. οἱ κράκται· καλῶς ἦλθες ἡ εὐγενὴς ἐκ προγόνων. ὁ λαὸς ἐκ γ'. καλῶς ἦλθες.

* ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ κατιέναι αὐτὴν καὶ ἐν τῷ ἀκτολογεῖν τὰ μέρη, αὐλοῦσι τὰ ὄργανα.

οἱ

οἱ κράκται· ἐσ. ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος τοὺς νεονύμφους φύλαξον· πνεῦμα τὸ πανάγιον τοὺς συμπενθέρους φύλαξον· ἅγιε τρισάγιε τὰς παρανύμφας φύλαξον, καὶ λέγουσι τὴν φωνὴν ἦχ. ά. ἄνθη ἐσώρευσα τοῦ ἀγροῦ, καὶ εἰς τὴν παστάδα εἰσῆξα σπουδῇ· ζευγόνυμφον ἥλιον εἶδον εἰς χρυσότιμον κλίνην ἀλλήλα ἐγκαλίζοντο ποθητὴν ἐπιθυμίαν· χαρὰ εἰς τὰ κάλλη αὐτῶν τὰ ἐγγλυκοθέντα, καὶ ῥόδα τὰ ῥοδόμορφα· χαρὰ εἰς τὸ ζεῦγος τὸ χρυσοῦν.

A pulus ter: *feliciter venis!* Cantores: *Deus ſancte nuptiis recens coniunctos ſerva! ſpiritus ſanctiſſime ſoceros utrosque ſerva! ſancte, ter ſancte comites ſponſae cuſtodi!* Poſtremo voce toni I. dicunt: *Flores agri collegi, et in thalamum diligenter contuli. Solem novo connubio coniunctum vidi, in venerando cubiculo invicem deſideratam voluptatem amplectuntur et fovent. Laetitia pulchritudini ipſorum dulciſſimae, roſaeque pulchra ſpecie nitentes ſint! Laetitia aureo amanti pari.*

ΚΕΦ. ΠΒ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν εἰς Στεφάνωμα.

B

Τῶν νεονύμφων ἐξιόντων ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας μετὰ καὶ τῶν παρανύμφων, δέχονται τούτους τά τε πλήθη καὶ τὰ χειροκύμβαλα, καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ δύο μέρη ταῦτα. ὁ σωτὴρ Θεὸς ἡμῶν τοὺς δεσπότας φύλαττε. ἅγιε τρισάγιε ζωὴν, ὑγείαν δὸς αὐτοῖς· πνεῦμα τὸ πανάγιον τὰς Αὐγούστας σκέπασον. Κύριε ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν. ἐσ. τοῦτο τὸ βασίλειον Κύριε στερέωσον· Καὶ ὅτε πλησιάσωσιν τῇ παστάδι, λέγουσιν ἀπὸ κρακτῶν ἀπελατικὸν ἦχ. ά. δι᾽ ἡμᾶς ἐμβρίασας ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, τὴν ἔννομον συνάφειαν ὡς Θεὸς ἐπισφραγίζων· ἐκ μητρικῆς γὰρ παστάδος ὡς ἄνθρωπος προκλιθὴς, καὶ ὡς εὐλογήσας τοὺς ἐκεῖ νυμφευομένους, οὕτως καὶ νῦν εὐλόγησον δυάδα στεφανουμένην, κατακοσμῶν εὐτεκνίᾳ, καὶ εἰρηναίᾳ βιώσει. Καὶ λέγουσιν ἀπὸ κρακτῶν· εὐγενεῖς νεόνυμφοι, Θεὸς διαφυλάξει σας· ἔντιμοι, ἐνάρετοι, Τριὰς κατευοδώσει σας, εὐλογῶν τὸν γάμον σας. Ὡς μόνος ὑπεράγαθος, ὃς ἐν Κανᾷ τὸ πρότερον τῷ γάμῳ παρεγένετο, καὶ ἐν αὐτῷ εὐλόγησεν τὸ ὕδωρ, ὡς φιλάνθρωπος, καὶ οἶνον μετεσκεύασεν ἀνθρώπων εἰς ἀπόλαυσιν, οὕτως εὐλογήσει σε μετὰ καὶ τῆς συζύγου σου. ἐσ. ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος τοὺς νεονύμφους φύλαττε.

CAP. LXXXII.

Obſervanda in Coronatione Nuptiali.

Sponſum ſponſamque ab eccleſia cum ſuis comitibus egreſſum multitudo populi, et muſici cymbala pulſantes excipiunt, quibus utraque factio acclamat: *Deus, Servator noſter, Dominos cuſtodi, ſancte ter ſancte, vitam ſalvam ipſis concede, Spiritus ſanctiſſime, Auguſtos tuere, Domine vitam eorum per noſtram vitam! Maieſtatem huius Imperii* C *Domine confirma!* Quando ad thalamum acceſſere, cantores tono primo accinunt: *Noſtri cauſa Canae in Galilaea humilis fuiſti, legitimum amorem, ut Deus, obſignans. Ex materno enim thalamo, ut homo, te inclinaſti, et ſicut tum recens nuptos beneficiis affeciſti, ita et nunc par hoc ſertis nuptialibus redimitum, felici prole orna, ut pacatam vitam tranſigat!* Porro cantores: *Nobiles ſponſi, Deus vos conſervet, illuſtres, virtutibus decori. Trinitas vos in recta ſemita ducat, Deus coniugio veſtro annuat, ut ſolus benigniſſimus,* D *qui primum Cananaeis nuptiis interfuit, inque ipſis pro ſuo in homines amore, aquae benedixit vinumque ad laetitiam hominum paravit. Is tibi tuaeque coniugi felicia praeſtet! Deus ſancte recens nuptos cuſtodi!*

Hic deſinit interpretatio cl. Leichii.

CAP. LXXXIII.

Obſervanda in convivio Novendecim Accubituum, ſeu menſarum, quo tempore ſic dictum Gothicum celebratur.

A Nono die Dodecahemeri, ſeu duodecim illorum dierum, qui a feſto Nativitatis Chriſti inde proximi feſtive hilariterque tranſiguntur, dominis ad coenam, quae Vindemialis appellari ſolet, aſſeſſuris, ſtant in utroque introitu magni triclinii novendecim Accubituum, B illi, qui, Gothicum ut ludicrum edant, parati adſunt *. Stant autem hoc modo. Coram ſiniſtro triclinii ingreſſu, ubi etiam Drungarius Ploimi adſtat, ſtat magiſter Venetorum cum paucis quibusdam ſuae factionis plebejis, et panduriſtis panduras geſtantibus; pone illum duo Gothi ferentes gunas, id eſt rhenones, aut pallia pellicea, ita ut piloſum et villoſum extroverſum eſſet, et vultus, ſeu maſqueras, diverſarum ſpecierum, et in ſiniſtra quidem manu ſcuta **, in dextra vero virgas. C Eadem omnia paene dicenda et intelligenda ſunt de magiſtro et plebejis quibusdam factionis Praſinae, qui ad dextrum ingreſſum ſtant, adſtante Drungario vigiliae.

Hos itaque tales Imperator, ſtatim atque e ſphaerodromio, ſeu equeſtre cum pila ludo, exceſſerit, introduci mandat praefecto menſae, aut Dapifero; et hic rurſus idem Archonti Thymelae, ſeu praefecto ſcenae ludorumque theatralium, mandat. Hic itaque poſterior egreſſus e magno triclinio jubet illos ingredi. Accurrentes ergo propere, ſimulque ſcuta virgis, quas geſtant, pul- D ſantes, magnumque eo ſtrepitum excitantes, clamant identidem *Tul Tul*, et ſic pergunt usque proxime ad ſacram menſam; a qua quando parum abſunt, concurrentes ibi ambae hinc et illinc factiones formant aciem, ſeu ſtationem armatam, orbicularem; hi intra circulum incluſi, illi externo circulo iſtos interiores concludentes. Hoc ordine ut

* Schol. Ex utraque factione ſunt deſumpti, qui Gothicum ludunt.

** Schol. Scuta ſumunt a Scholis.

ΚΕΦ. ΠΓ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῷ δείπνῳ τῶν ιθʹ Ἀκκουβίτων εἰς τὸ λεγόμενον Γοτθικόν.

Τῇ ἐνάτῃ ἡμέρᾳ τῆς Δωδεκαημέρου τῶν δεσποτῶν ἐπὶ τῷ δείπνῳ καθεζομένων, ὃ καὶ Τρυγητικὸν προσαγορεύεται, MS. fol. 152. b ἐν ταῖς δυσὶν εἰσόδοις τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῶν ιθʹ Ἀκκουβίτων ἵστανται οἱ μέλλοντες παῖξαι τὸ Γοτθικὸν * οὕτως· ἐν μὲν τῷ ἀριστερῷ μέρει, ἐν ᾧ καὶ ὁ Δρουγγάριος τοῦ πλοΐμου παρίσταται, ἵσταται ὁ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων Μαΐστωρ μετὰ καὶ ὀλίγων δημοτῶν, καὶ τῶν πανδουριστῶν μετὰ τῶν πανδούρων, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ οἱ δύο Γότθοι φοροῦντες γούνας ἐξ ἀντιστρόφου, καὶ πρόσωπα διαφόρων εἰδέων, βαστάζοντες ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ σκουτάρια **, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βεργία. ὁμοίως καὶ ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, ἐν ᾧ καὶ ὁ Δρουγγάριος τῆς βίγλης παρίσταται, ἵσταται ὁ τοῦ μέρους τῶν Πρασίνων Μαΐστωρ, μετὰ καὶ ὀλίγων δημοτῶν, μετὰ καὶ τῶν πανδουριστῶν μετὰ τῶν πανδούρων, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ οἱ δύο Γότθοι φοροῦντες γούνας ἐξ ἀντιστρόφου, καὶ πρόσωπα διαφόρων εἰδέων, βαστάζοντες ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ σκουτάρια, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βεργία.

Καὶ δὴ μετὰ τὴν τοῦ σφαιροδρομίου ἔξοδον, τοῦ δεσπότου κελεύοντος τὸν τῆς τραπέζης τούτους εἰσάγεσθαι, εὐθὺς ὁρίζει ὁ τῆς τραπέζης τῷ ἄρχοντι τῆς θυμέλης, καὶ αὐτὸς ἐξερχόμενος προτρέπεται τούτους εἰσελθεῖν. Οἱ δὲ τρέχοντες, καὶ τὰ σκουτάρια ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτῶν βασταζομένων βεργίων τύπτοντες, καὶ ἦχον ἀποτελοῦντες, λέγουσι τοὺλ τοὺλ. καὶ τοῦτο συνεχῶς λέγοντες ἔρχονται πλησίον τῆς βασιλικῆς τραπέζης, ὡς ἀπὸ ὀλίγου διαστήματος, κἀκεῖσε μιγνύμενοι ἀμφότεροι ποιοῦσι κυκλοφορικὴν παραταγὴν, οἱ μὲν ἔσω τοῦ κύκλου ἀποκλειόμενοι, οἱ δὲ ἔξωθεν περικυκλοῦντες. Καὶ τοῦτο τρισσῶς ποιοῦντες διαχωρίζονται, καὶ ἵστανται εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, οἱ μὲν τῶν Βενέτων εἰς τὰ ἀριστερὰ, οἱ δὲ τῶν Πρασίνων εἰς τὰ δεξιὰ, μετὰ καὶ τῶν ἑτέρων δημοτῶν, καὶ λέγουσιν ἄμφω τὰ Γοτθικὰ, ἅτινά εἰσι ταῦτα, δηλονότι καὶ τῶν πανδου-

* ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι οἱ τὸ Γοτθικὸν παίζοντες ἀπὸ τῶν δύο μερῶν τῶν δήμων εἰσίν.

** ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τὰ σκουτάρια ἀπὸ τῶν Σχολῶν αἴρουσι.

ρον τὸ οἰκεῖον μέλος ἀποπληρούντων· γαίζας· βίνας· βηκνδίας· ἄγια· γαυδίοντες· ἐλκιβίνδοις· ἱνκίστρυς· ἄγια· βῖνα· ὦρα· τοῦτο· βάντες· βῖνα ἀμόρε· ἰπισκίαντες· ἰδισαλβάτες· ναυά. δίως· δίως. σιβεκιάα· ναυά· δουμουτγγβιλε· γιβίλας. γυβίλαρις· ναυά· γιβίλης· γιβίλαρις· ναυά· τοῦ γεγδιμα· δὲ τυλβίλε· νικάτω τυλδο· ναυά· ὁ Ἐζεκίας ἐν τοῖς πολέμοις καθοπλισάμενος Ἀσσυρίοις· ἀνανά· τὴν ἐλπίδα καὶ μόνην ἔχων Θεοῦ τοῦ φιλανθρώπου· ναυά· πάντα ὑπέταξεν ἔθνη, καὶ ἀθέων τὴν τυρανίδα· ἄγια· ὁ σωτὴρ, ἀγαθοὶ δεσπόται ναυά· πάντα ἐχθρὸν σας δουλώσει πρὸ τῶν ποδῶν σας. ἴβερ ἰβερίμ· τοῦ ἰγγερια· γεγγεγεθρώ· ναυά· σιχαδιασι περίτυρις.

MS. fol. 152. b.

Καὶ εἶθ' οὕτως λέγουσιν οἱ Μαΐστορες μετὰ καὶ τῶν δημοτῶν τὸ Ἀλφαβητάριν· ἀνανά.

Ἀηττήτῳ Θεοῦ παλάμῃ ἐστέφθητε δεσπότε οὐρανόθεν.
Βραβεῖον νίκης ὤφθητε, κοσμοπόθητοι εὐεργέται.

Γενναῖοι ὤφθητε τοῖς ἐναντίοις.
Δωρούμενοι τοῖς Ῥωμαίοις ζωηφόρους εὐεργεσίας.

Καὶ εἶθ' οὕτως πάλιν λέγουσιν οἱ Μαΐστορες ἁγίας τα· ἀνα τε ἀνεταν.

Ἐντολαί σας ὑπὲρ τὰ ὅπλα ἰσχύουσι κατ' ἐχθρῶν ἁπάντων.
Ζωὴ Ῥωμαίων καὶ πλοῦτος, ἀλλοφύλων κατάπτωσις ὄντως.
Ηὑρέθητε τεῖχος τῆς πολιτείας.

Θεός σοι ἔδωκεν κλάδους συνομοθρόνους εὐεργέτα.

Καὶ μετὰ ταῦτα λέγοντες οἱ Μαΐστορες πρὸς τοὺς Γότθους ἀμπαατῶ, διὰ νεύματος τῶν αὐτῶν Μαϊστόρων κυκλεύουσιν οἱ Γότθοι, καὶ ταῖς βέργαις τὰ σκουτάρια τύπτοντες, καὶ λέγοντες τοὺλ τοὺλ, περικλείουσιν ἔνδοθεν τοὺς τῶν δύο μερῶν μαΐστορας, καὶ πάλιν ἀποχωριζόμενοι ἵστανται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους, καὶ ἄρχονται πάλιν λέγειν οἱ Μαΐστορες.

A ter circa ſacram menſam decucurrerunt, ſecedit factio quaeque ſuum in locum, et conſiſtunt quieti, Veneti quidem ad ſiniſtram, Praſini autem ad dextram, et recitant, qui ex ambabus partibus Gothos referunt, carmina ſic dicta Gothica, panduris interim modulo ſuo accinentibus. Sunt autem illa Gothica haec: Γαίζας. βίνας. [et reliqua quae Graecis e verbis repeti poterunt.] — *Ezechias, bellum adverſus Aſſyrios gerens*, Anana, *unicam habens in Deo ſpem, hominum amante*, Nana, *ſubegit gentiles, et rebellionem ignorantium Deum.* Ha-

B gia. *Salvator, o boni Domini*, Nana, *ponat, ut mancipium, coram pedibus veſtris omnem vobis inimicum.* Iber etc.

Poſt haec a Gothis ambarum partium dicta, recitant magiſtri ambo una cum plebejis utriusque factionis carmen hoc tot conſtans verſibus, quot ſunt Alphabeti Graeci literae, uno quoque verſu ab ea Graeca litera, quae ſibi quoad numeri ordinem reſpondet, ordiente. Eſt autem hoc. *Anana.*

Ab invicta Dei manu coronati eſtis domini coelitus
Brabeo victoriae. Monſtraſtis vos toti
C *orbi terrarum deſiderabiles benefactores,*
Generoſos et fortes hoſtibus,
Donantes Romanis beneficia, quae vitam ſecum important

Poſt dictum hunc quaternionem verſuum repetunt magiſtri formulam *Hagias ta. Anate. Anetane.* et tum continuantur verſus.

Edicta veſtra plus in hoſtes omnes valent, quam arma,
Vita qui eſtis et divitiae Romanorum, praecipitium et ruina alienigenarum.
Habet in vobis res publica munitum caſtrum.
D *Throni tui collegas, o Benefactor, dedit tibi Deus, ramos florentes, teneros, a te ſatos,* (id eſt filios).

Poſt haec dicta pronunciant Magiſtri ad Gothos hanc vocem: *Ampaato*, ſimul ipſis nutu manuque ſignum dantes; et Gothi orbem agunt, et pulſantes virgis ſcuta ſua, dicentesque *Tul Tul* includunt ambo Magiſtros; quo facto rurſus ſeparati ad ſuam quisque ſtationem redeunt; Magiſtri autem verſus ſuos recitare pergunt.

I.	A I.*	* Hic erant verſus vacui in membranis.
K.	K.	
L.	Λ.	
M.	M.	

Poſt hunc quoque quaternionem verſuum dictum, fiunt eadem, quae modo diximus; et Gothis rurſus ſeparatis et reſtitutis in loca ſua, redit orbis verſiculorum decantandorum ad Magiſtros.

Καὶ πάλιν τελεῦται, καθὼς προέρχεται, καὶ χωριζομένων τῶν Γότθων, καὶ εἰς τοὺς ἰδίους τόπους ἱσταμένων, λέγουσιν οἱ Μαΐστορες.

N. — N. MS. fol. 153 a.
X. — Ξ.
O. — O.
P. — Π.

Poſt hos quatuor dictos verſus revolvitur idem actorum ordo; et deinceps dicunt rurſus Magiſtri factionum verſiculos ab his literis incipientes.

Καὶ πάλιν τελεῦται, καθὼς προέρχεται, καὶ χωριζομένων τῶν Γότθων, καὶ εἰς τοὺς ἰδίους τόπους ἱσταμένων λέγουσιν οἱ Μαΐστορες.

B

R. — P.
S — Σ.
T — T.
Y — Υ.

Repetitis pro ultima vice iisdem tandem dicunt Magiſtri haec.

Καὶ πάλιν τελεῦται, καθὼς προέρχεται, καὶ χωριζομένων τῶν Γότθων, καὶ ἱσταμένων εἰς τοὺς ἰδίους τόπους λέγουσιν οἱ Μαΐστορες.

Foras edunt validam lucem, et id quidem in ſumma veſtra poteſtate, virtutes veſtrae, velut ſol.

Φῶς ἀνατέλλει ἐν τῷ κράτει ἥλιος δίκην αἱ ἀρεταί σας.

Chriſtus adſit unicuique veſtrum, curans atque fovens capita veſtra.

Χριστὸς συνέστω ἑκάστῳ περιέπων τὰς κορυφάς σας.

Qui ipſius decreto et voluntate dominamini.

Ψηφίσματι αὐτοῦ κυριεύοντες.

O Domini et arbitri ſummae poteſtatis per omnem ambitum orbis terrarum.

C

Ὡς Κύριοι καὶ δεσπόται τῶν περάτων τῆς ἐξουσίας.

Poſt finitum carmen alphabeticum dicunt magiſtri Polychronium, ſeu *multeunne faciat Deus ſanctum imperium veſtrum.* Gothi autem pulſantes virgis ſua ſcuta, et ingeminantes identidem *Tul tul* et currentes exeunt, Veneti quidem a ſiniſtra parte, Praſini autem a dextra.

Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Ἀλφαβηταρίου λέγουσιν· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας. Οἱ δὲ Γότθοι τύπτοντες μετὰ τῶν βεργίων τὰ σκουτάρια, καὶ λέγοντες συνεχῶς τοὺλ, τοὺλ, τρέχοντες ἐξέρχονται· οἱ μὲν τῶν Βενέτων ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους, οἱ δὲ τῶν Πρασίνων ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ.

Λεξικὸν τῶν ἐν τῷ Γοτθικῷ ᾀδομένων.

Lexicon eorum, quae in Gothico canuntur.

Γαύζας.	χαίρεσθε.	Τηταβαντες	σαλπίζοντες.
βόνας.	καλαί.	βόνα αμερα.	καλὴν αγάπην.
βιανδας.	γειτονίαι.	ἅγια ἐπισχύοντες.	ἐπιγνόντες
γαυδιοντες.	χαίρεσθε.	ἰδεσαλβατης.	σῳζόμενοι.
ἐλκνίδυνδες.	προσκαλούμενοι.	δίως, δίως.	Θεὸς, Θεός· ναια.
ἐνκίξιυς.	ἀγαπώμενοι.	σιβανίβα.	ἐκ τῆς [illegible]ντες.
βόνα ὦρα.	καλὴ ὥρα.	διμοιογυγγυβελε.	ἀποτυπωτικῆς κραυγῆς.
	ναια.	ὁ Θεὸς, ὁ Θεός.	παντελεὶς κραυγή.
γιβίλνης.	χαρμονὴ καὶ κράξῃς.	ναια.	Θεὸς, Θεός.
γιβίλλαρις.	κραυγάζοντες.	ἶβειρ.	ναια. Θεέ, Θεέ.
γιβίλης.	κράξῃς.	τῦ ἐγγίρ.	MS. fol. 153 b.
γιβίλλαρις.	φωνοβολοῦντες.	αια.	
ναια	Θεὲ Θεὲ, ἢ, Θεῷ, Θεῷ.	γεργερεθρᾶ.	
τῦ γεγθεμα.	ἐξ ἀνατολῆς ἢ ἀρχῆθεν.	ναια.	
δι τηλβελε.	ἀγαθὸς ὁ Θεός.	σικαδιασε.	
νκατο τύλδο.	νικάτω ὁ Θεός.	περετύρες.	

Ἑτέρα

pag. 220. b. codicis membranacei Lipsiensis.

Διὰ τῶν ὀφειλόντων φροντίζεσθαι ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ βασιλικοῦ·
βεστιαρίου. εἰς ἐξόπλισιν τῶν κ' δρομωνίων:
Σιφώνια ἀνὰ γ' χ ξ'· καὶ κατασπρία ... μετὰ
κουκούμων μ'· ἄρμενα κ'· διφθέρια ξ'· παραστολίκια κ'·
καββαλόματα καὶ κατατίστων· μαρικέλλια ἀνὰ ν' χ ... συντεθειμένα
... των· κοντάρια ἀνὰ ρκ'· χ ,γυ'· χαρκίστα κ' μετὰ ς' τυμπανα
μάγγανα· τέλια κ'· μαζιμάρια ... σπόνια κ'· κατασπρέσσου
συντεθειμένων καὶ κατακοράκων αὐτῶν· σιδηρᾶ ... ρκ'· σιδηρο
κόμια ρκ'· ... συντεθειμένων ... αὐτῶν· κ'·
... ἀνὰ κδ'· χ υπ'· φιλουρβάνα ... σ'· ...
σ'· ... υ'· ... υ'· ... κατασπρία ... σ'· καρ
φία ... χιλιάδας ε'· ... καρφία ... καρ
φία ... καὶ ... χιλιάδας ιβ'· σιδηρᾶ ... ς'.
κατζία ... ὑπὲρ ἐξοπλίσεως τῶν τριῶν ... λαμπά
δες ... κ' ... κ'· ... ιε'· τέλια λ'.
ς ... ιε'· ...
κ ... ιε'· ... κ'· ... λ'· ...
... χ ι'· ...
... κ' ... ν'· ... χ ν'· κ...
... χ β'· ... κ'· ... σιδηρᾶ ιβ'· σιδηρο...
... κατασπρία ... ν'· σιδηρόκομα ν'· φιλουρβάνα ρ'· ...
... ρ'· ... ε'· ... σ'· ... φο
ρία ρ'· ... ν'· ... ο'· ...
φ ... κδ'· ... καρφία
... χ ς': τὰ ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ εἰδικοῦ ἐξοδιασθέντα
ὑπὲρ τοῦ ταξειδίου τῆς Κρήτης:
Ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ ... λόγου ... διαφόρων ... τοῦ ταξει
δίου ... κατασπρίων ς' ...
... κατασπρία ... διαφόρων ...
... βασιλικοῦ ... ς' ... χ κδ'· ...
... Ἐδόθη ... καὶ ἄρχοντι τοῦ

Ἑτέρα ἑρμινία τῶν προειρημένων λέξεων.

Γαύζας.	ὁ εὐπρεπής.	Ῥωμ.	βόνας καὶ καλάς.	Ῥωμ.
βίνη.	τεχνίτης.	Ἑβραι.	δίας τὰς ἡμέρας.	Ῥωμ.
ἄγια.	φύλατʃε.	Ῥωμ.	γαυζεντες τὰ εὐπρεπῆ.	Ῥωμ.
Ἐλ.	Θεέ.	Ἑβραι.	νικοσί. κλῖσα με.	Ἑβραι.
δέο.	γνῶθι.	Ἑβραι.	ἐν κέρκους καὶ ἀσφαλέως.	Ῥωμ.
ἄγια.	φύλατʃε.	Ῥωμ.	βόνα. τὸ καλόν.	Ῥωμ.
ὄρα.	φῶς.	Ἑβραι.	τῦ τῦ. σὺ σύ.	Ῥωμ.
βάντες.	ἐλθέ.	Ῥωμ.	ἀμόρα σὲ ἀγαπῶ.	Ῥωμ.
ὀπισκύ.	ὀάντερ ἀνέλθ.	Ἑβραι.	ἄντις. εἰς τὴν πρώτην.	Ἑβραι.
ἰδὲ.	θεωρουμένην.	Ῥωμ.	σαλβατος. ἐπάθησαν.	Ἑβραι.
ναιὰ.	σῶσον δὴ σῶσον.	Ἑβραι.	δέους, δέυς. Θεὲ, Θεέ.	Ῥωμ.
σελά.	κάθισον.	Ἑβραι.	κιβὰ, ὡς παρεγένου.	Ἑβραι.
ναιὰ.	σῶσον δὴ σῶσον.	Ἑβραι.	δαιμόν. σιώπα.	Ἑβραι.
ἐγών.	εἰς τὸ βάραθρον.	Ἑβραι.	γύ. εἰς τὸ βάραθρον.	Ἑβραι.
βελέ.	σατανά.	Ἑβραι.	γύ. εἰς τὸ βάραθρον.	Ἑβραι.
βέλους.	τῦ διαβόλυ.	Ἑβραι.	γύ. εἰς τὸ βάραθρον.	Ἑβραι.
αἰλάρους.	τῶν πνευμάτων.	Ῥωμ.	ναιά. σῶσον δὴ σῶσον.	Ἑβραι.
τῦ.	σύ.	Ῥωμ.	γέρδιμα. ὁ μαργαρίτης.	Ῥωμ.
δοτέλ.	ἐξάλειψον.	Ἑβραι.	βελέ. τὸν σατανᾶν.	Ἑβραι.
νικᾶτε.	νικᾶτε.	Ἑλλην.	τυλδο. ἡ τροφὴ τῶν στρατευμάτων.	Ῥωμ.
Ναιὰ.	σῶσον δὴ σῶσον.	Ἑβραι. A		

ΚΕΦ. ΠΔ.

MS. fol. 154. b. Ἐκ τῶν τῦ Μαγίστρυ Πέτρυ, ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Κόμητος Ἀδμινσιόνων, καὶ Κόμητος Σχολῆς, καὶ Κωροπαλάτυ.

Ὁ Κόμης τῶν ἀδμησιόνων ἐπὶ σιλεντίυ γίνεται, καὶ καθημένυ τῦ βασιλέως ἐν κονσιστωρίῳ· πολλάκις δὲ καὶ εἰς ἱππικὸν ἀνιὼν ποιεῖ αὐτὸν ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ τόπῳ δέχεται B τὺς ἄρχοντας. Γίνεται δὲ οὕτως· μετὰ τὸ κελεῦσαι τὸν μάγιστρον, καὶ εἰσελθεῖν τὸν μάγιστρον, καὶ πάντας τὺς ἄρχοντας, ἐπιτρέπει τῷ κόμητι τῶν ἀδμησιόνων τῷ μέλλοντι παύεσθαι, ἐνεγκεῖν τὸν πρῶτον δικυρίωνα, λέγων αὐτῷ, ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων, τὸ ὄνομα αὐτῦ. Ὁ δὲ ἀπελθὼν φέρει αὐτὸν, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τὰ κωδικέλλια τῦ κόμητος τῶν ἀδμησιόνων. [ἐπιτρέπει ἐνεγκεῖν], καὶ λαβὼν φιλεῖ τὺς πόδας αὐτῦ, καὶ C ἵσταται ἔμπροσθεν αὐτῦ. Αὐτῷ δὲ τῷ δεξαμένῳ τὰ κωδικέλλια τῦ κόμητος τῶν ἀδμησιόνων ἐπιτρέπει ἐνεγκεῖν τὸν παυόμενον, τυτέστιν τὸν ἀπὸ Κομήτων ἀδμησιόνων, καὶ λαβὼν αὐτὸν ὁ γενόμενος Κόμης προσάγει αὐτῷ, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς κωδικέλλιν Ἰλλυστρίυ, καὶ δεξάμενος αὐτὸς

CAP LXXXIV.

E commentariis Magiſtri Petri. Obſervanda in promotione Comitis admiſſionum, et Comitis Scholae, et Curopolatae.

Comes admiſſionum fit in Silentio, ſedente Imperatore in Conſiſtorio. Saepe quoque creat eum Imperator aſcendens in Circum, in magno triclinio, ibi ubi proceres excipit. Creatur autem ſic. Poſtquam citatus nomine Magiſter intraverit, omnesque cum eo proceres, imperat Imperator Comiti admiſſionum, de provincia ſua iamiam deceſſuro, primum decurionem ut arceſſat; ſimul ipſum nomine appellans, quemadmodum etiam alios proceres novis dignitatibus ornandos nomine appellari mos eſt. Vetus itaque comes abeuns arceſſit et coram adducit decurionem, cui Imperator codicillos Comitis admiſſionum porrigit. Quos nactus novus comes oſculatur pedes Imperatoris, et conſiſtit coram ipſo; dein iuſſus amotum arceſſere, Excomitem admiſſionum puta, adducit eum. Huic Imperator tradit codicillos Illuſtrii; quos ille nactus oſculatur pedes Imperatoris extremos.

Tum arripiens eum novus Comes admiſſionum abducit et collocat in loco ipſi congruo, poſt Agentes, ante omnes honorarios Illuſtrios, ſeu illuſtres. Hanc enim praerogativam dat ipſi ordo ſuus, et dignitatum conſtitutio, ut dictum eſt.

A φιλεῖ τοὺς πόδας αὐτοῦ κάτω. καὶ λαβὼν αὐτὸν ὁ Κόμης τῶν ἀδμησιόνων ἀπάγει καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ μετὰ τοὺς Ἀγέντες* πρὸ πάντων τῶν ὀνοραρίων Ἰλλουστρίων. Τοῦτο γὰρ τὸ προνόμιον δίδωσιν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, ἡ διάταξις.

* τοὺς πράττοντας.

Comites autem Scholarum, et Curopalatas, ſi creare decrevit Imperator in Conſiſtorio, fiunt cum ipſis eaedem cerimoniae, quae in aliis promotionibus obtinent. Ut plurimum tamen creantur (ille mos invaluit) in cubiculo privatim, et ante prandium, et veſperae, prout viſum fuerit Imperatori.

Τοὺς δὲ Κόμητας σχολῶν, ἢ Κουροπαλάτας, ἐὰν βουληθῇ ἐν κονσιστωρίῳ προαγαγεῖν, ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων προαγωγῶν καὶ τούτους ποιεῖ. Ὡς ἐπὶ πολὺ δὲ κατέσχεν ἔθος ἰδίᾳ ἐν τῷ κουβουκλείῳ γίνεσθαι αὐτοὺς καὶ πρὸ ἀρίστου καὶ δείλης, ὡς ἂν δόξῃ τῷ βασιλεῖ.

CAP. LXXXV.

Ex eodem Petro. Obſervanda quando creatur Auguſtalis, aut Proconſul.

Pridie antequam ceremonia fiat, ſignificatur craſtinum ſilentium per mandatores. Ipſo deinde die et actu primum quidem exuitur ſua dignitate, qui hactenus fuit, Auguſtalis Alexandriae; dein creatur novus ritibus conſuetis. Vt omnia peracta ſunt quae decet, tradit Imperator novo Auguſtali ſuos codicillos. Non tamen ideo laudes et gratiarum actiones accipit a proceribus, ut ſolet poſt alios creatos magiſtratus. Novus enim Auguſtalis, ſi aliam dignitatem non habeat, fit tantum Comes Conſiſtorianus, et, quando miſſae dantur pro iſto conventu, aggregat ſe Comitibus Conſiſtorianis reliquis; e Palatio autem excedentibus omnibus, exit ipſe cum Praefectis, ſcriniis fauſta ipſi ſigillatim non acclamantibus. Quando itaque cum Praefectis ſimul exceſſerit et pervenerit uſque ad Regiam [portam] in atrabatica veſte, quam gerit, talis qualis eſt, inſcendit una cum Praefecto praetoriorum in eius currum, in quo pergit uſque ad praetorium; Ibi deſcendit e curru, et ſimul ingreditur cum praefecto in eius Secretum, et ibi vale ipſi dicit, ac ſic tandem ſolus domum abit. In Illyrico idem obſervatur tenor circa Proconſulem. Nam et Illyrici proconſul aſſidet praefectis.

B

ΚΕΦ. ΠΕ.

Τοῦ αὐτοῦ Πέτρου. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, ὅτε γένηται Αὐγουστάλιος ἢ Ἀνθύπατος.

Τὰ μανδάτα δίδεται τῇ πρὸ μιᾶς σιλεντίῳ, καὶ τὸν Αὐγουστάλιον Ἀλεξανδρείας ἔπαυσεν. Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι πάντα τὰ ἐξ ἔθους, δίδωσιν αὐτῷ κωδικέλλια. Οὐκ εὐχαριστεῖται δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων. Κόμης γὰρ κονσιστωριανὸς γίνεται, ἐὰν μὴ MS. fol. 155. a. ἔχει ἄλλο ἀξίωμα, καὶ εἰς τὰς μίνσας μετὰ

C τῶν κομήτων ἵσταται. Συνεξέρχεται δὲ τοῖς ἐπάρχοις, καὶ οὐ κράζουσιν αὐτῷ τὰ σκρίνια. Ἐπὰν δὲ συνεξέλθῃ μέχρι τῆς Ῥηγίας*, φορῶν τὸ ἀτραβατικὸν, οὕτως ὡς ἔχει, συγκάθηται τῷ ἐπάρχῳ τῶν πραιτωρίων εἰς τὸ ὄχημα αὐτοῦ, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τοῦ Πραιτωρίου, καὶ ἐκεῖ κατέρχεται, καὶ συνεισέρχεται εἰς τὸ σέκρετον αὐτοῦ, καὶ συντάττεται αὐτῷ, καὶ ἀναχωρεῖ. Τὸ αὐτὸ δὲ σχῆμα γίνεται καὶ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ, καὶ συγκάθηται ὁ ἀνθύπατος τοῖς ἐπάρχοις.

* τῆς βασιλικῆς.

CAP. LXXXVI.

De diverſis militiis, ſeu officiis, modis ea conferendi; ubi unumquodque conferatur, et quid unicuique ſcrinio competat. Quantum hoc de argumento reperire potuimus.

Creandus Silentiarius introducitur a Praepoſito ad Dominum, in tunica atrabatica, et oſtiarius tradit Domino virgam auream, quam viciſſim Dominus ei, quem creat, Silentiario tradit. Et haec eſt eius militia, ſeu inveſtitura in officio ſuo; et accipit ſic di-

D

ΚΕΦ. Πϛ.

Περὶ διαφορᾶς στρατιῶν, καὶ πόθεν αὗται δίδονται, καὶ τί ἁρμόζει ἑκάστῳ σκρινίῳ. Ὅσα εὑρεῖν ἠδυνήθημεν.

Ὁ γινόμενος Σιλεντιάριος εἰσάγεται διὰ τοῦ πραιποσίτου πρὸς τὸν δεσπότην, φορῶν ἀτραβατικὸν χλανίδιν, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ ὀστιάριος τῷ δεσπότῃ τὸ χρυσοῦν βεργίν. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπιδίδωσιν αὐτῷ τῷ γινομένῳ σιλεντια-

ρίῳ, καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ στρατεία αὐτοῦ· λαμβάνει δὲ τὸ καλούμενον νεργιάτον * ἤγουν ῥωμαϊστὶ, νιβινσιατὸν, τουτέστι καθ' ἡμᾶς, τύπον γινόμενον ἐν τῷ σκρινίῳ τοῦ Βενεφικίου τοῦ λατερκούλου. Ἔξωθεν δὲ ποιοῦσι προσσυμβόλαια πρὸς ἀλλήλους μετὰ τοῦ πεπρακότος ὁ ἀγοράζων. Εἰ δὲ εἰς τόπον ἔτι στρατευομένου γίνεται, χρὴ πραγματικὸν τύπον καταπεμφθῆναι τῷ μαγίστρῳ, τὸν παρέχοντα τῷ στρατευομένῳ ταύτην τὴν ἄδειαν ὥστε ἐξεῖναι αὐτῷ τίρωνα βαλεῖν εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ τόπον, καὶ ἔτι στρατεύεσθαι. Ὁ δὲ βαλλόμενος σούπερ νούμερος * οὐ λαμβάνει ἐκ τοῦ δημοσίου ἀννώνας, μέχρι οὗ φθάσῃ εἰς βαθμόν.

* γεγραμμένον. [illegible]
* ὑπεράριθμος.

Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι τῷ μέρει τῆς δεσποίνης ἐκ τοῦ κοινοῦ καταλόγου ἀποτεταγμένοι εἰσὶν δ' σιλεντιάριοι ἐξ ὑπολήψεως χρηστῆς καὶ βίου μεμαρτυρημένου σεμνοῦ. Καὶ οὓς ἂν ἐπιλέξηται ἡ δέσποινα, εἰσάγονται παρ' αὐτῇ. Αὐτὴ δὲ λαμβάνουσα τὸ βεργίον τὸ χρυσοῦν παρὰ τοῦ ὀστιαρίου, ἐπιδίδωσι τῷ σιλεντιαρίῳ, καίτοι ἔχοντι ἤδη τὴν στρατείαν, καὶ προσεδρεύουσιν οἱ δ' οὗτοι εἰς μέρος αὐτῆς.

Ῥεφερενδάριος * δὲ γίνεται ἀπὸ ψιλῶν μανδάτων διδομένων αὐτῷ παρὰ τοῦ Πραιποσίτου· δεῖ δὲ αὐτὸν εἶναι Τριβοῦνον Νοταρίων. Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι καὶ ἡ δέσποινα ἔχει ἕνα ῥεφερενδάριον, καὶ αὐτὸς ὁμοίως τοῖς ἄλλοις γίνεται. Καὶ ὅτε τελευτησάσης τῆς θείας τὴν λῆξιν Θεοδώρας ὁ εὐσεβὴς δεσπότης ἐκέλευσεν τὸν Ῥεφερενδάριον αὐτῆς αὐτῷ ὑπηρετεῖν, διὰ τὸ σχολάζειν αὐτὸν, εἶα μὴ οὔσης Αὐγούστης. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι δύο μόνοι τοῦ δεσπότου ἀννωνεύονται, καὶ ὁ τῆς Αὐγούστης. Οἱ γὰρ ἄλλοι πάντες δίχα ἀννωναρίων εἰσὶν, ἀλλ' ὡς τριβοῦνοι νοτάριοι πραιτωριανοὶ πουγκτάριοι * τὰς ῥόγας λαμβάνουσι.

* ἀναφορεύς.
MS. fol. 155. b.
* σημειωταί.

Βεστήτορες δὲ γίνονται ἀπὸ Πετιτωρίου *, γραφομένου μὲν παρὰ τοῦ Χαρτουλαρίου τῆς κατ' αὐτὸν σχολῆς, ὑπογραφομένου παρὰ τοῦ δεσπότου.

* αἰτητοῦ.

Δομέστικοι δὲ καὶ Προτίκτορες οὕτως. Πάλαι μὲν ἀπὸ προσκυνήσεως μόνης ἦν ἡ στρατεία αὐτῶν· νῦν δὲ Προβατωρίαν * ποιεῖ ὁ δεσπότης, καὶ προσάγει αὐτὸν ὁ Δεκουρίων ἀτραβατικὸν φοροῦντα χλανίδιν, ἢ ἐν κονσιστωρίῳ μετὰ τὸ πάντα πραχθῆναι, ἢ ἀνιόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱππικὸν ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ Δέλφακος, καὶ λέγει ἐπὶ μὲν τῶν Προτικτόρων ἈΔΟΡΆΤΟΡ ΠΡΟΤΕΚΤΟΡ· * ἐπὶ δὲ τῶν Δομεστίκων ἈΔΟΡΆΤΟΡ ΠΡΟΤΈΚΤΟΡ

* δοκιμασίαν ἤτοι καλούμενον ἔδικτον.
* προσκυνητὴς ὑπερασπιστής.

ctum Gregiatum, quod Romano, ſeu Latino, ſermone Nibenſiatum dicitur, hoc eſt ſecundum nos, typum, ſeu decretum dominicale, vel aſſignationem, expeditam in ſcrinio beneficii laterculi. Extra autem [palatium puta] faciunt ſtipulationes mutuas inter ſe emens talem typum et vendens. Si quis autem in locum ſufficitur adhuc militantis, ſeu officio fungentis, et ſtipendium merentis, debet typus pragmaticus, ſeu decretum formale, Magiſtro inſinuari, quo militanti facultas datur, tironem in locum ſuum vicemque ſuam praeſtandi, et ipſe porro militandi atque ſtipendium ferendi. Praeſtitus autem ſupernumerus, ſeu ſupernumerarius, non accipit e publico, ſeu aerario, annonas, donec, illo decedente, cuius vicem gerit, ipſe in eius gradum perveniat atque ſuccedat.

Parti, hoc eſt aulicae familiae, Auguſtae attributi ſunt de toto Silentiariorum corpore quatuor Silentiarii, quibus proba adeſt opinio vitaeque honeſte actae publicum teſtimonium. Quem in gradum quos adſciverit Auguſta, illi ad eam introducuntur. Tum illa traditam ab oſtiario virgam auream ſumens porrigit Silentiario, quamvis iam habenti eam dignitatem, ut pote ab Imperatore collatam nacto. Sic conſident illi quatuor in Auguſtae parte, ſeu comitatu.

Referendarius, ſeu Anaphoreus, relator, fit a nudis mandatis, ſeu ſignificatione, quae ipſi perhibetur a Praepoſito. Debet autem talis creandus eſſe Tribunus Notariorum. Habet quoque Domina unum Referendarium, qui eodem modo, atque caeteri, creatur. Exemplo patet. Defuncta enim Diva Theodora iubebat pius Dominus, [Iuſtinianus] ut eius Referendarius, ob herae exceſſum munere vacans, ſibi ſerviret. De omnibus autem Referendariis ſoli tres accipiunt annonas, nempe duo de parte Auguſti, et unus de parte Auguſtae: caeteri omnes referendarii, qua tales, carent annonis: quas autem accipiunt, eas accipiunt ut tribuni notarii praetoriani punctarii.

Veſtitores fiunt tales per petitorium, quod ſcripſit Chartularius illius Scholae, ad quam petens quisque pertinet; et quod Imperator ſubſcripſit.

Domeſtici autem et Protectores fiunt ſic. Olim nempe mos erat, ut per ſolam adorationem inveſtirentur: nunc autem expedit Imperator Probatoriam, et Decurio producit honorandum in tunica atrabatica, ſive in Conſiſtorio poſt negotia omnia expedita; ſive etiam Imperator in Circum aſcendens ſubſiſtit paulum coram Delphace, et inquit, ad Protectorem quidem: *Adorator Protector*; ad Domeſticum autem *Adorator Protector Domeſticus*. Quibus cum verbis tradit ipſi proba-

torium, [ſeu codicillos eum approbantes velut idoneum muneri] et honoratus oſculatur pedes Domini, atque abit. Fit quoque interdum hoc aevo noſtro, ut Imperator tales in feriis creet, [ſeu talibus diebus, quibus Senatus in Conſiſtorium non convenit, nihilque rerum gravium peragitur]. Omnium autem foris ementium a vendentibus loca [inter militantes et ſtipendiarios] et contractus, illis ſymbola quoque, hoc eſt dignitatibus ſuis debita inſignia, dantur.

Candidati fiunt ſic. Aſcendente Imperatore in Circum, aut procedente in qualicunque tandem proceſſione, [id eſt ſecedente e palatio in villam qualemcunque regiam] debet Magiſter in paratis habere Comitem ſextae ſcholae ſeptimaeve, et Primicerios Candidatorum, et torquem, et ipſum illum creandum candidatum, indutum ruſſo pectorario, et candida tunica. In hoc apparatu ſtabat olim quidem talis, ſi Imperator in Circum aſcenderet, coram foribus, quae aliquando pone pulpita erant. Nunc autem, ex quo ibi loci gradus cochleares ſtruxit pius noſter Imp. Iuſtinianus, ſtat Candidatus creandus ibi loci, ubi ſtare et collocari dominumque adorare ſolent in triumpho producti barbari. Quum primum ergo Imperator [in Cathiſma] ingreditur, tradit Comes ſcholae, ſi adfuerit, aut, eo abſente, Primicerius, Magiſtro torquem, et Magiſter eum tenens ambabus manibus offert Imperatori, cuius ad dextram adſtat: Imperator tandem Candidato torquem tradit: qui procidit humi, oſculatur auguſti pedes, et reſurgit. Quisquis autem torquem Candidati acceperit, is eo ipſo quoque fit Praeſentalis. In cenſu quadraginta Candidatorum ſi ſit, praehibetur Scholariis ſupernumerariis omnibus, et ſcribitur atque refertur inter eos, qui annonas accipiunt. Pridie, biduove ante, Calendas Maias, quum in eo eſt Primicerius ſcholarum, ut abſolvat [primiceriatum nempe ſuum, eoque munere decedat] introducit eos [nempe candidatos omnes] Magiſter ad Imperatorem, candidis veſtibus indutos, eumque adorant tam defuncti [primiceriatu] quam ſucceſſuri in primiceriatum; reliqui voce tantum gratum animum atque benevolum teſtantur. Producitur, ſeu praeſentatur Domino, et ab eo promovetur, candidatus etiam in Armate, loco ſcilicet, ubi ſtare ſolent candidati, et non tantum in hoc [magno, quo haec ſcribuntur] palatio, ſed etiam in proceſſionibus, et in univerſum locis omnibus, in quibus Imperator agit, talibus tamen abſque exceptione, in quibus etiam Candidati excubare et ſtare ſolent.

Quem hactenus perſecuti ſumus modum ritumque variis officiis inveſtiendi, eum flagitat quidem et importat vetus conſuetudo. Saepe tamen etiam in feriis et abſque ſilentio confert pius noſter Imperator has omnes militias, ſeu functiones, intra ſedens, in cubiculo nempe, et procul proceribus.

ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΥΣ.* καὶ λαμβάνει τὴν Προβλεγίαν παρὰ τοῦ δεσπότου, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας, καὶ ἐξέρχεται. Πάντων δὲ τῶν ἀγοραζόντων τόπους καὶ συμβόλαια ἔξωθεν παρὰ τῶν πιπρασκόντων γίνεται πρὸς τούτοις καὶ σύμβολα γίνεται. Νῦν δὲ καὶ ἐν φερίαις πολλάκις ὁ εὐσεβὴς δεσπότης ἡμῶν ποιεῖ.

Οἱ δὲ Κανδιδάτοι γίνονται οὕτως. ἀνιόντος τοῦ βασιλέως εἰς τὸ ἱππικὸν, ἢ προϊόντος εἰς οἱανδήποτε πρόκενσον, χρὴ τὸν Μάγιστρον προευτρεπίσαι τὸν Κόμητα τῆς ἕκτης ἢ ἑβδόμης Σχολῆς, καὶ τοὺς Πριμικηρίους τῶν Κανδιδάτων, καὶ μανιάκιν. Καὶ αὐτὸν τὸν μέλλοντα γίνεσθαι κανδιδάτον, φοροῦντα ῥούσιον πεκτοράριν* καὶ λευκὸν χλανίδιν, ἀνιόντος τοῦ βασιλέως εἰς τὸ ἱππικὸν, δεῖ στῆναι ἔμπροσθεν τῆς θύρας τῆς μετὰ τὰ πούλπιτά ποτε· νῦν δὲ εἰλυματικῆς γενομένης σκάλας παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν δεσπότου Ἰουστινιανοῦ, τὸν μέλλοντα προάγεσθαι ἔνθα ἵστανται οἱ βάρβαροι καὶ προσκυνοῦσιν. MS. fol. 176. a. Καὶ ἅμα εἰσέλθῃ ὁ βασιλεὺς, ὁ Κόμης τῆς Σχολῆς, ἐὰν παρῇ, εἰ δὲ μὴ πάρεστιν, ὁ Πριμικήριος, ἐπιδίδωσιν τῷ Μαγίστρῳ τὸ μανιάκιν· καὶ ὁ Μάγιστρος, ἑστὼς ἐκ τῶν δεξιῶν τοῦ βασιλέως, κρατεῖ ταῖς δύο χερσὶν, καὶ προσφέρει τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπιδίδωσιν αὐτῷ τῷ κανδιδάτῳ, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἀνίσταται. Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὁ λαμβάνων τὸ μανιάκιν τοῦ Κανδιδάτου πάντως καὶ Πραισεντάλιος γίνεται. Ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμὸς ἐστιν εἰς τοὺς μ΄, προστάττεται καὶ τῶν Σουπερνουμέρων πάντων σχολαρίων, καὶ ἐπώνυμος τάττεται. Καὶ ὅταν μέλλοι πληροῦν ὁ Πριμικήριος τῶν Κανδιδάτων πρὸ μιᾶς ἢ δευτέρας ἡμέρας τῶν Καλανδῶν Μαΐων, εἰσφέρει αὐτοὺς ὁ Μάγιστρος λευχημονοῦντας παρὰ τῷ δεσπότῃ, καὶ προσκυνοῦσιν οἱ πληρώσαντες, καὶ οἱ μέλλοντες ἐπιβαίνειν τῷ πριμικηράτῳ. καὶ οἱ ἄλλοι εὐχαριστοῦσιν. Προσφέρεται δὲ Κανδιδάτος καὶ ἐν τῷ Ἅρματι, ἔνθα ἵστανται οἱ κανδιδάτοι, καὶ οὐ μόνον ἐν τῷ ἐνταῦθα παλατίῳ, καὶ ἐν τοῖς προκένσοις, καὶ ἔνθα ἂν ἐστιν ὁ βασιλεὺς. πάντας δὲ εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους δεῖ προσενεχθῆναι τὸν Κανδιδάτον, ἔνθα οἱ Κανδιδάτοι καὶ ἐξκουβεύουσιν, καὶ ἵστανται.

Καὶ ταῦτα μὲν ἡ συνήθεια. Ὁ μέντοι εὐσεβὴς ἡμῶν δεσπότης πολλάκις καὶ ἐν φερίαις*, καὶ ἔσω καθήμενος ἐκέλευσεν γενέσθαι* πάσας ταύτας τὰς στρατίας, καὶ δίχα Σιλεντίου.

* χλαῖναν

* εἰσίετε

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΠΖ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐὰν ὁ ἀναγορευθεὶς ἐν τοῖς ἄνω μέρεσιν βασιλεὺς ἀποστείλῃ πρέσβεις καὶ λαυρεάτα, μηδέπω δεχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα βασιλέως εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ πῶς βεβαιοῖ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς πρέσβεις ἀπολύει.

Χρὴ πρεσβευτῶν ἐρχομένων προμαθεῖν τὸν Μάγιστρον, καὶ ἑτοιμάσαι τὰ μιτάτα αὐτῶν, καὶ πέμψαι καὶ εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, καὶ εἰσαγαγεῖν ἕκαστον εἰς τὸ ἴδιον μητάτον, προευτρεπίζοντα δὲ καὶ στρώματα, καὶ ἀναλώ-

MS. fol. 156. b. ματα αὐτοῖς. Καὶ καταλύουσιν ἐν τοῖς μητάτοις αὐτῶν, καὶ μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας ὁρῶσι τὸν μάγιστρον. ὁ δὲ δεχόμενος παρασκευάζει ἕκαστον αὐτῶν καθίσαι πρὸς τὰ ἀξιώματα αὐτῶν, καὶ διαλέγεται αὐτοῖς, ὅσα χρὴ, καὶ ἀπολύει αὐτούς. Αἰτοῦσι δὲ αὐτὸν ἐφ' ᾧ μηνυθῆναι τῷ Βασιλεῖ, καὶ ὑπισχνεῖται ὁ Μάγιστρος τοῦτο ποιεῖν καὶ μηνύει αὐτούς. Καὶ ὅτε κελεύσωσι προσελθεῖν, ἀπὸ ὀψὲ δίδοται μανδάτα σιλέντιον, καὶ τοὺς πρέσβεις τοὺς ἀπὸ Ἰταλίας δέχεται· καὶ ἐὰν ἔπαρχοι, ἢ ἔπαρχοι εἶεν οἱ πρέσβεις, ὁ Πρόξιμος * τῶν ἀδμησσιόνων ἀπέρχεται πρὸς αὐτοὺς, καὶ μεταστέλλεται * αὐτούς. Ἐὰν δὲ Μάγιστρος εἴη, ὁ Βοηθὸς τοῦ Μαγίστρου ἀπέρχεται, καὶ φέρει αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιν. Ἐὰν δὲ Κόμης Λαργιτιώνων *, ἢ ἄλλην ἔχων Ἰλλουστρίαν * ἀρχὴν, Ἀδμισσιονάλιος ἀπέρχεται καὶ φέρει αὐτόν. Οὔτε δὲ Σιλεντιάριος ἀπαντᾷ τῷ ἐπάρχῳ τῶν Πραιτωρίων, ἢ τῷ τῆς πόλεως, οὔτε ἄλλο τί ποτε τῶν εἰωθότων ἐπὶ ταῖς ἐνταῦθα ἀρχαῖς γίνεται, ἀλλ' εἰσέρχονται πάντες οἱ πρεσβευταὶ εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Μαγίστρου, καὶ ἐκεῖ περιμένουσιν. Καὶ ὅτε καιρὸς, ἀπέρχεται Ἀδμισσιονάλιος καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς, καὶ εἰσερχόμενοι προσαγορεύουσι τοὺς Κανδιδάτους κατὰ μίμησιν τῶν ἄλλων ἀρχόντων, καὶ δέχονται ἀπὸ τοῦ Πραιποσίτου ἀσπαζόμενοι αὐτὸν ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει, καὶ εἰσέρχονται καὶ ἀλλάσσουσι τὰ ἀτραβατικά. Ἀρμάτοι δὲ ἐπὶ τοῦ Βασιλέως οὐκ εἰσέρχονται διὰ τὸ μὴ εἶναι βαρβάρους τοὺς πρεσβευτάς.

* πλησίον.
* ἀπολύει.
* δαψιλῶν.
* λαμπρότητα.

A CAP. LXXXVII.

Obſervanda quando renunciatus in partibus ſuperioribus, ſeu occidentalibus, Imperator huc mittat legatos ſuas laureatasque ſuas imagines, nondum ab Imperatore, qui hic, Conſtantinopoli, agit, ad imperialem dignitatem admiſſus; et quomodo Imperator ei dignitatem et auctoritatem imperialem adſtruat atque confirmet, et eius legatos abſolvat, ſeu remittat.

Quando legati [illinc ex Italia vel occi-
B dente] veniunt, debet Magiſter eius rei certior fieri, cognitoque praeparare ipſorum metata, ſeu diverſoria, ipſis immittere aliquem, qui appellentibus occurrat et introducat unumquemque in ſuum ſibi deſtinatum metatum, ſtragulis caeteraque ſupellectile neceſſaria inſtructum; et praeterea de victu proſpicere, et impenſas in eos facere. Poſtquam ergo in metatis ſuis illi conſederint, adeunt altero inde tertiove die Magiſtrum; qui recipiens eos ſeſſionem cuique ex dignitatis, quam quisque tenet, gradu debitam aſſignat, locutusque cum ipſis ea, quae praeſens rerum ratio flagitat, rurſus dimittit. Interea legati rogant eum, velit de ſuo adventu eiusque cauſſa ad Imperatorem referre. Quod ille pollicetur, et praeſtat. Domino itaque volente
C iubente, ut coram illi ad ſeveniant, dantur Silentio mandata pridie veſpere, antequam id fiat, altero die legatum legatosve ex Italia exceptum a Domino iri. Qui ſi praefectus (urbis aut praetorii) fuerit, aut ſi plures iidemque praefecti fuerint, arceſſit eos Proximus admiſſionum. Si autem, qui legatus fuerit, dignitate tantum Magiſter ſit, abit ad eum Adiutor Magiſtri CPtani, et deducit eum in palatium. Si vero tandem Comes largitionum fuerit legatus, aliave ornatus Illuſtri dignitate, arceſſit eum Admiſſionalis. Neque Silentiarius occurrit Praefecto praetoriorum (tali occidentali) aut Praefecto Vrbis (Romae) neque aliud quid eorum contingit, quae circa noſtrates proceres eorumque receptiones fieri ſolent; ſed legati, quotquot tandem fuerint, conveniunt in Scholam Magi-
D ſtri, ubi tempus oportunum praeſtolantur. quo adveniente venit Admiſſionalis, et ſurſum eos in ſuperiora palatii adducit. Ingreſſi ergo in atrium ſalutant ſtantes ibi Candidatos, quod et alii noſtrates proceres faciunt; et excipiuntur a Praepoſito, quem oſculo et manus prenſatione unus poſt alterum in ſuo quisque dignitatis ordine cohoneſtant. Introducti induunt Atrabatica. Non autem adſtant Imperatori ea in receptione armati ſcutis et haſtis milites, quemadmodum in aliorum legatorum receptionibus ſolent; quia hi legati barbari non ſunt.

Vt conſedit Imperator, poſt exceptos ab ipſo, congregatoſque coram ipſo, aulae ſuae proceres, abit Comes admiſſionum et clamat: *Leva*, i. e. tolle velum. Non enim hi legati nominatim et cum ceremoniis citantur, ut alii exteri citari ſolent. Ingreſſi ergo pedes oſculantur Imperatoris, in medioque triclinio ſtantes enunciant commiſſam ſibi legationem, et protinus excedunt. Si viſum fuerit Imperatori, iubet etiam Libellenſes adſtare, legationis argumentum excepturos, et diſſerit atque mandat quae voluerit. Poſtquam vero Romano imperatoriam dignitatem confirmaverit noſter Imperator, [quod in alia poſteriore fit exceptione, de qua proxime ſequens caput exponit:] tunc demum recipitur et reſpectatur deinceps ille legatus, ſive Praetoriorum, ſive Vrbis fuerit praefectus, non aliter ac ſi noſtras eſſet et eadem munera hic loci gereret; perſicium, vel marſupium, tali tunc obviam fertur; Magiſter talis Romanus, ſi legatus is fuerit, immediate poſt Magiſtrum noſtratem procedit; verbo, ſervatur ordo dignitatum, et quem quisque Romae habet honoris gradum et prae alio paſſum, eundem hic quoque habet, ſed ſecundum a noſtratibus.

Καὶ ἐπὰν καθίσῃ ὁ βασιλεὺς μεθ' ὃ δεχθῶσιν οἱ ἄρχοντες, ὁ Κόμης τῶν ἀδμισσιόνων λέγει· λεβᾶ *, κιτατίωνος μὴ γινομένης ὡς ἐπὶ * τῶν ἄλλων πρεσβειῶν, καὶ εἰσέρχονται καὶ φιλοῦσι τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, καὶ ἵστανται ἐν τῷ μέσῳ, καὶ λέγουσι τὴν πρεσβείαν, καὶ ἐξέρχονται. Ἔστι δὲ ὅτε δοκεῖ τῷ βασιλεῖ καὶ παρασκευάζει καὶ λιβελλισίους παραστῆναι, καὶ ἐκλαβεῖν τὴν πρεσβείαν, καὶ διαλαλεῖ ἃ βούλεται. Ἐὰν δὲ βεβαιώσῃ τὴν βασιλείαν, καὶ ὁ ἔπαρχος τῶν Πραιτωρίων, καὶ ὁ ἔπαρχος τῆς πόλεως, λοιπὸν οὕτως δέχονται ὡς ἐνταῦθα ὄντες ἔπαρχοι, καὶ τὸ πρεσίνον αὐτοῖς ἀπαντᾷ, καὶ ὁ Μάγιστρος μετὰ τὸν Μάγιστρον τὸν ἐνταῦθα περιπατεῖ, καὶ ἁπλῶς ἡ τάξις ἐπὶ τῶν ἀξιωμάτων φυλάττεται.

Iuvat exemplo rem illuſtrare. Sub Leone Magno, divinae ſortis Imp., legabatur a Romanis Heliocrates, habens ſecum laureatas imagines Anthemii Imperatoris, eiusdemque literas. Recipiebatur totus legationis comitatus in Conſiſtorio, Heliocrates et imago Anthemii ad Dominum introducebantur, Silentiarii recipiebant penes ſe imaginem, Diaferentius, qui tum praefectus urbis CPtanae erat, pronunciabat panegyricum in laudes utriusque Imperatoris, uti et Dioſcorius, Expraefectus Vrbis. Mandabat deinceps Imperator, laureatas per totum differri imperium, amborumque Imperatorum coniunctas imagines ſimul proponi. Habebat autem Dialalia, vel mandatum ore ſacro prolatum, ſic. Ex Actis. *Imperator Caeſar felix Leo victor ſemper Auguſtus dixit. Clementiſſimi principis Anthemii imago diu a nobis exſpectata, nunc tandem exhibita, magnum nobis gaudium tulit. Quapropter divina annutatione* (ſeu ſacro edicto) *praecipimus et ſancimus, ut illa imago eosdem honores participet quos noſtra, quo populi omnes gaudeant, omnesque urbes laetae intelligant, ambarum partium, orientis et occidentis, poteſtates communione rerum iunctas, nos autem eius,* (Anthemii,) *Manſuetudini coadunatos eſſe.*

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἐπὶ τοῦ τῆς θείας λήξεως Λέοντος ἐπέμφθη Ἡλιοκράτης παρὰ Ῥωμαίων, τὰ λαυράτα Ἀνθεμίου τοῦ βασιλέως ἔχων, καὶ γράμματα αὐτοῦ, καὶ ἐδέχθησαν οἱ πρέσβεις ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, Ἡλιοκράτης καὶ ἡ εἰκὼν Ἀνθεμίου εἰσηνέχθη, καὶ ἐδέξαντο αὐτὴν οἱ Σιλεντιάριοι, καὶ Διαφερέντιος, ἔπαρχος ὢν Κωνσταντινουπόλεως, εἶπεν ἐγκώμια εἰς ἀμφοτέρους τοὺς βασιλεῖς, καὶ Διοσκόριος, ἀπὸ ἐπάρχων πόλεως, καὶ διαλάλησεν ὁ βασιλεύς, ὥστε πεμφθῆναι τὰ λαυράτα εἰς πᾶσαν τὴν πολιτείαν, καὶ τὰς εἰκόνας κοινῇ ἀνατίθεσθαι ἀμφοτέροις τοῖς βασιλεῦσι. Ἔστι δὲ ἡ διαλαλία οὕτως· "Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ εὐτυχὴς Λέων νικητὴς ἀεισέβαστος εἶπεν· τοῦ πρᾳοτάτου ἄρχοντος Ἀνθεμίου τὸν χαρακτῆρα ἐπὶ πολὺ ἐκδεξάμενοι, νῦν ἀποδοθέντα, μεγάλην ἡμῖν εὐφροσύνην ἐνεποίησεν. Διὰ τοῦτο θείᾳ νεύσει τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα τιμίως πρὸς χαρμονὴν πάντων τῶν λαῶν ταῖς ἡμετέραις εἰκόσιν κοινωνεῖν προστάσσομεν, ὡς ἂν πᾶσαι αἱ πόλεις ἐν εὐφροσύνῃ διαγνώσονται κοινωνήσας ἑκατέρων μερῶν τὰς ἐξουσίας, τῇ τε αὐτοῦ ἡμερότητι ἡμᾶς συνῆφθαι." MS. fol. 157. a.

Etiam Liber, patricius et praefectus Galliarum, mittebatur aliquando hanc in urbem a Theuda, rege Gothorum, et a Senatu Romano: quem pius Imperator Iuſtinianus coram admiſſum iubebat tam in acceſſu, quam in abitu, locum Praefecti Praetoriorum obtinere, et in omnibus omnino rebus tractari atque excipi modis iisdem, quibus Praefecti Orientis ſolent excipi.

Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι καὶ Λίβερ, ὁ πατρίκιος καὶ Ἔπαρχος Γαλλιῶν, ἐπέμφθη ἐνταῦθα παρὰ Θευδᾶ τοῦ Ῥηγὸς Γότθων, καὶ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων. καὶ δεξάμενος αὐτὸν ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς ἡμῶν Ἰουστινιανός, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὡς Ἔπαρχον Πραιτωρίων καὶ προϊέναι καὶ ἀναχωρεῖν. καὶ πάντα οὕτως ἐπὶ αὐτοῦ ἐπράττετο, ὡς ἐπὶ τῶν Ἐπάρχων Ἀνατολῆς.

ΚΕΦ. ΠΗ.

A

Ὅσα δεῖ παραφυλάττεσθαι, ὅτε μέλλει δέχεσθαι τοὺς αὐτοὺς πρέσβεις, καὶ βεβαιοῖ τὴν Βασιλείαν, καὶ ἀπολύειν αὐτούς.

Πρὸ μιᾶς δίδοται μανδάτα σιλέντιον, καὶ τοὺς ἀπὸ Ἰταλίας πρέσβεις δέχεται. καὶ μετὰ τὸ καθίσαι αὐτὸν ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ εἰσελθεῖν κατὰ τὸ ἔθος πάντας, γίνεται αὐτοῖς ἴδιον βῆλον, καὶ εἰσέρχονται, καὶ αἰτοῦσιν πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ βεβαιοῖ ὁ βασιλεὺς ἢ ἐγγράφως, ἢ ἀγράφως, ὑπισχνούμενος ἐπιστολὰς πέμπειν περὶ τούτου πρὸς αὐτόν. B

MS. fol. 157. b. Καὶ λοιπὸν, ὡς εἴρηται, ἐν τοῖς Σιλεντίοις προέρχονται ὡς ἄρχοντες τοῦ βασιλέως, καὶ ἐὰν ὦσιν Ἔπαρχοι ἢ ἔπαρχος, προσκυνοῦνται παρὰ τῶν Δομεστίκων, καὶ Προτικτόρων, καὶ τὸ Περσίκιον αὐτοῖς ἀπαντᾷ, καὶ πάντα κατὰ τὸ εἰωθὸς γίνεται.

Ἐπὰν δὲ θέλῃ ἀπολῦσαι αὐτοὺς, δεῖ τὸν Μάγιστρον ποιῆσαι γνῶσιν κατὰ γνώμην τοῦ βασιλέως, τί ἕκαστος ὀφείλῃ λαβεῖν, καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν τί ἕκαστος λαμβάνει, καὶ δοῦναι τῷ Κόμητι τῶν Λαργιτιώνων. C Καὶ ἐπὰν κἀκεῖνος εὐτρεπισθῇ, δίδωσι σιλέντιον ὁ βασιλεύς. Καὶ τῇ ἑξῆς πάντα γίνεται ὡς ἐν Σιλεντίῳ, καὶ ἔρχονται οἱ πρέσβεις, οὐχ ὅτι πάντες ὁμοῦ, ἀλλ' εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν μετὰ τῶν Κωνσταντινουπόλεως ἀρχόντων ἀναμεμιγμένοι, καὶ κελεύοντος τοῦ βασιλέως εἰσάγει ὁ Δεκουρίων τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν κατὰ τάγμα τάγμα, καὶ μηνύει ὁ Δεκουρίων. Κόμητες φυλῶν, Διδασκαλικοὶ, Λευκοφόροι, Δρομεῖς, Δεκανοὶ, καὶ ἁπλῶς πάντας τοὺς μετ' αὐτῶν ἐλθόντας, καὶ δίδωσιν ἑκάστῳ τὴν ῥόγαν ὁ βασιλεύς. D Καὶ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν, τότε καὶ αὐτοῖς τοῖς πρεσβευταῖς δίδωσιν ὅσα ἐκέλευσεν εὐτρεπισθῆναι εἰς λόγον αὐτῶν, καὶ δέχονται αὐτὸν οἱ Σελεντιάριοι, καὶ ἐγείρεται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐὰν μὴ ὦσιν πατρίκιοι προσκυνοῦσιν αὐτὸν, καὶ συντάττονται, εἰ μὲν ἐν τῷ μικρῷ κάθηται κονσιστωρίῳ, ἔμπροσθεν τῶν πορφυρῶν βάθρων ἐν τῷ

CAP. LXXXVIII.

Obſervanda quando Imperator eosdem excipere vult legatos, eo fine ut occidentali Imperatori dignitatem imperialem confirmet, et legatos dimittat.

Pridie antequam legati ex Italia venientes [pro ſecunda vice] ad Dominum admittuntur, circumcurſitant mandatores, ſignificantes cras fore illis recipiendis Silentium. Poſtquam igitur in Conſiſtorio conſederit Imperator, et ingreſſi, qui ſolent, fuerint omnes, fit ipſis, legatis, velum proprium, id eſt ſeorſim ſoli poſt noſtrates proceres introvocantur et introducuntur, et B iterant ſupplicationem ſuam prima proditam exceptione; quam Imperator confirmat indulgens, aut ſcriptis literis, quae protinus exhibentur et adduntur abeuntibus; aut abſque ſcripto, ſola ſua promiſſione, ſe literas de re quaeſita ad ipſum legationis auctorem miſſurum eſſe. Ab eo tempore conveniunt, ut dictum eſt, in Silentia velut Imperatoris noſtri proceres; et quisquis eorum praefectus fuerit, ille a Domeſticis et Protectoribus adoratur, et Perſicium, ſeu marſupium, occurrit, ſeu obviam fertur, ipſi; et fiunt reliqua omnia modo conſueto.

Quando autem Imperator illis vult audientiam valedictoriam dare, debet Magiſter C antea notitiam ſeu indiculum ex Imperatoris iudicio atque directione facere, quo perſcriptum ſit, quid legatorum quisque, quid hominum, vel famulorum eos comitantium, unus quisque, in munus et velut viaticum accipere debeat. Hanc ſchedulam dat Comiti Largitionum. Qui ſi et ipſe paratus ſit, ad promenda nempe, et tradenda omnia ſibi praeſcripta, habens omnia in promtu; tunc tandem edit Imperator ſilentium, ſeu iubet illud per mandatores indici. Altero itaque die fiunt omnia ut in Silentio, veniuntque legati, non iam, ut antea, ſeorſim, ſimul omnes in uno corpore, ſed ſeparati, ſuo quisque in loco, inter illos magiſtratus, ad quos, velut collega, pertinet, adeoque Conſtantinopolitanis proceribus immixti. Iuſſu tum Imperatoris introducit Decurio legatorum homines, ſeu comitatum, unum ordinem poſt alterum, ſic eos clara D voce excitans. [*Adeſtote vos*] *Comites tribuum.* vos *Didaſcalici* [ſeu magiſtriani] vos *Leucophori* [ſeu Candidati] vos *Curſores*, vos *Decani.* et in univerſum omnes, qui cum legatis advenerunt, excitat; quibus Imperator ſingulis rogam, aut ſtipem, largitur. Illis digreſſis, tandem ipſis quoque legatis donat ea, quae ipſis praeparari iuſſit. Quo facto Silentiarii ſe iam componunt ad expectandum Imperatoris abitum, et Imperator de throno exſurgit, et legati, ſi patricii non ſint, adorant ipſum, valeque ipſi dicunt; quod fit, ſi praeſederit et audientiam dederit Imperator in parvo aeſtivo Conſiſtorio, apud gradus porphyreticos; quod ſi autem ceri-

monia contigerit in magno Conſiſtorio, fit valedictio apud fores Deuterorum, et abeunt, miſſaeque fiunt. Literas autem Imperatoris ad alterum occident idem ad ſe ſumit Magiſter, venientibusque ad ſe legatis et ſibi domi ſuae valedicentibus eas tradit.

θείῳ κονσιστωρίῳ· εἰ δὲ ἐν τῷ μεγάλῳ κονσιστωρίῳ κάθηται, ἄνω πρὸ τῆς θύρας τῶν Δευτέρων. καὶ κατέρχονται, καὶ μίσσας ποιοῦσι. Τὰ δὲ γράμματα τοῦ βασιλέως λαμβάνει ὁ Μάγιστρος, καὶ ἔρχονται καὶ συντάττονται αὐτῷ, καὶ δίδωσιν αὐτά.

CAP. LXXXIX.

Obſervanda ſub adventum magni Perſarum legati, eoque in Vrbe praeſente.

Poſtquam de adventu magni legati ad aulam renunciatam eſt, oportet a Magiſtro magiſtratum aliquem, Illuſtrem, [ſeu Protoſpatharium] aut Silentiarium, aut Tribunum, aut etiam unum aliquem de ordine Epiſemorum aut Inſignium, aut Magiſtrianorum, aut quemcunque ille voluerit et delegerit, in honorem viri advenientis in confinia mitti; qui eum ibi excipiat, in protectionem ſuam recipiat et ad Vrbem auguſtam ſoſpitem perducat. Hic itaque in eum finem miſſus proficiſcitur Niſibinam, ubi legatum inviſit et ſalutat, literasque Imperatoris ad eum, ſi quas ſibi additas habet, ipſi tradit; aut, ſi non Imperatoris, Magiſtri ſaltim; quibus arceſſitur. Interdum ne ipſe quidem Magiſter literas legato mittit, ſed nudis mandatis et ſignificationibus oralibus invitatur ut cum fiducia hilaritate dignoque cultu et cura in Vrbem veniat. Miſſus itaque noſter cum legato Perſico Niſibina egreſſus iter et deductionem eius inſtituit. Legato illi occurrere in confiniis debent praefecti Darae cum militibus ſuis praeſidiariis, ipſumque famulitiumque eius excipere. Et, ſi quid opus eſt in confiniis moneri atque condici ab una alterave parte, id tranſigitur, praefecto Niſibinae cum numero Perſarum ad confinia uſque legatum comitante. Si vero nihil tale monendum ſuppetat, oportet nihilominus tamen praefectum Niſibinae cum cohorte ſuorum eum comitari, Romanisque legatum et eius comites excipientibus, retro in locis ditionis Perſicae cum globo ſuo manere, ſolumque legatum cum comitatu ſuo in urbem Daras ingredi, et a noſtris ibi dignum cultum accipere. Darae praefecti inter haec vigili cura circumſpiciant caveantque, ne ſub praetextu legati multitudo Perſarum ſimul in urbem intret, aut per partes ſubſequatur, et ſic urbe potiantur. Hunc itaque locum diligenter ſolliciteque meminerint praefecti, obſerventque Perſis attento oculo, ſed diſſimulanter, ut id agere ab ipſis non deprehendantur.

Ducici [hoc eſt homines ad officium Ducum illorum thematum, per quae traiectus fit, pertinentes] impenſas itineris ad hanc uſque Vrbem auguſtam in centum et tres dies praeſtant. Tot enim ab initio ſtatim et iam a longo tempore ſtatuti fuerunt et imputati dies legato tam illinc huc, quam hinc illuc, tendenti. Interdum tamen moras in via

ΚΕΦ. ΠΘ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν πρεσβύτου μεγάλου ἐρχομένου Περσῶν.

Δεῖ μηνυομένου μεγάλου πρεσβευτοῦ τὸν Μάγιστρον πέμψαι εἰς τὰ μεθόρια ἕνα ἄρχοντα Ἰλλούστριον, ἢ Σιλεντιάριον, ἢ Τριβοῦνον, ἢ καὶ ἕνα τῶν ἐπισήμων, ἢ Μαγιστριανῶν, ὃν ἂν εὕροι πρὸς τιμὴν τοῦ ἐρχομένου προσώπου πέμψῃ, ἵνα δέξηται καὶ διασώσῃ αὐτόν. Ὁ δὲ πεμπόμενος εἰσέρχεται εἰς τὸ Νισίβιν, καὶ ἀσπάζεται αὐτόν, καὶ ἐὰν ἔχῃ γράμματα τοῦ βασιλέως, ἀποδίδωσιν (εἰ δὲ μή, τοῦ Μαγίστρου) προτρέποντα αὐτόν. Ἴσως δὲ οὐδὲ ὁ Μάγιστρος γράφει, ἀλλ' ἐκ μανδάτων μόνον ἡ προτροπὴ γίνεται, ἐφ' ᾧ αὐτὸν ἐλθεῖν μετὰ εὐθυμίας καὶ θεραπείας· καὶ ἐξέρχεται σὺν αὐτῷ. Δεῖ δὲ τοὺς ἄρχοντας τοῦ Δάρας ἀπαντῆσαι αὐτῷ μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἐν τοῖς μεθορίοις, καὶ δέξασθαι τὸν πρεσβευτήν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ. Καὶ εἰ μὲν ἐστί τι ὀφειλόμενον λαληθῆναι ἐν τοῖς μεθορίοις, λαλεῖται, τοῦ ἄρχοντος τοῦ Νισίβεως μέχρι τῶν μεθορίων μετὰ πλήθους Περσῶν συνερχομένου αὐτῷ. Εἰ δὲ μὴ λαλεῖταί τι ποτε, καὶ οὕτως δεῖ πάντως συνελθεῖν αὐτὸν μετὰ πλήθους, καὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτὸν παραλαμβανόντων καὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ, δεῖ τοὺς λοιποὺς ἀπομεῖναι τῶν Περσῶν ἐν τοῖς Περσικοῖς τόποις, καὶ αὐτὸν μόνον μετὰ τῶν συνόντων εἰσελθεῖν εἰς τὸ Δάρας καὶ θεραπευθῆναι. Προσήκει δὲ τοὺς ἄρχοντας τοῦ Δάρας πολλὴν ἀγρυπνίαν καὶ πρόνοιαν ποιεῖσθαι, ὥστε μὴ προφάσει τοῦ πρεσβευτοῦ πλῆθος Περσῶν συνεισελθεῖν, κατὰ μέρος ἐπακολουθῆσαι, καὶ δόλῳ κρατῆσαι τὴν πόλιν. Ἀλλὰ τοῦτο τὸ μέρος πολλὴν πεῖραν οἱ ἄρχοντες ὤφειλον ποιεῖσθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἀσυμφανοῦς ἐγρηγορέναι, καὶ φυλάττειν τὸ σχῆμα τοῦτο.

Οἱ Δουκικοὶ δὲ κατὰ τὸ εἰωθὸς τὸ δαπάνημα τῆς ὁδοῦ μέχρι τῶν ἐνταῦθα ἡμερῶν ργ´ ἐπιδιδόασιν. Τοσαύτας γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁρισθῆναι ἀρχαίως τῷ πρεσβευτῇ ἀνιόντι, καὶ τοσαύτας ἀπιόντι. Ἔστιν δὲ ὅτε βραδύνει ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ κελεύει ὁ βασιλεύς, καὶ προσθήκη αὐτῷ

γίνεται

γίνεται. Ἡ δὲ γνῶσις τῶν ἐπιδιδομένων αὐτῷ σώζεται ἐν τῷ Σκρινίῳ τῶν Βαρβάρων. Καὶ βέρεδα δὲ κατὰ τὰ πάκτα ἐπὶ Κωνσταντίνου Ἐπάρχου Πραιτωρίων γενομένου ἀπενεμήθη αὐτῷ πέντε, καὶ ζῶα λ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐὰν θέλῃ θεραπεῦσαι αὐτὸν, πολὺ πλεῖον αὐτῷ ἐπιδοθῆναι κελεύει. Εἰ δὲ θέλει καὶ τιμῆσαι αὐτὸν, χρὴ πέμψαι, καὶ δέξασθαι αὐτὸν διά
MS. fol. 152. b. τινος τῶν εὐυπολήπτων ἐπὶ Γαλατίαν καὶ Καππαδοκίαν, καὶ θρέψαι· ὁμοίως δὲ πέμψαι καὶ εἰς Νίκαιαν, καὶ θρέψαι καὶ θεραπεῦσαι. Δεῖ δὲ καὶ τὸν Μάγιστρον, ἐρχομένου αὐτοῦ περὶ Ἀντιόχειαν, πέμψαι μαγιστριανὸν ὀφείλοντα ἀπαντῆσαι καὶ ἀσπάσασθαι αὐτὸν, καὶ μαθεῖν πῶς διασώζεται. Εἰ δὲ θέλει ὁ βασιλεὺς, καὶ ἅπαξ, καὶ δεύτερον τοῦτο ποιεῖ, καὶ γράφει καὶ ἀσπάζεται, καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν πῶς διασώζεται.

A trahit et plus temporis impendit: adeoque, indultu Imperatoris, additur, quod excurrit, impenſarum. Notitia vero, vel indiculus, in eum impenſorum deponitur aſſervandus in Scrinio Barbarorum. Attribuuntur legato ſecundum pacta ſub Conſtantino Praefecto Praetoriorum condita vereda quinque et muli triginta. Verum imperator quando ipſum demereri vult beneficiis, iubet ipſi plura ſubminiſtrari. Si vero inſigniter ipſum honorare vult, debet ipſi aliquem virum magnae auctoritatis et probae exiſtimationis in Galatiam et Cappadociam obviam mittere, qui ei victum cultumque omnem neceſſarium et refectiones praeſtet. Alium ſimili modo debet Nicaeam mittere, qui ſplendide ipſum ibi nutriat colatque. Magiſter autem debet legato prope ad Antiochiam B accedenti Magiſtrianum aliquem obviam mittere, ſalutandi cauſſa, et ſciſcitandi, quibus modis, et ſatin ex animi ſententia, per viam excipiatur? Idem Imperator, ſi vult, facit, et literis pariter verbisque mandatis legatum ſemel iterumque ſalutat, et ſciſcitatur, quomodo conducatur?

Χρὴ δὲ αὐτῷ καὶ ζῶα εὐτρεπισθῆναι ἐν Ἑλενοπόλει, καὶ δρόμωνας, ἵνα, εἴτε βούλεται, πεζῇ ἀπέλθῃ ἐπὶ Νικομήδειαν, εἴτε βούλεται, δρόμωσιν ἀντιπεράσῃ, καὶ ὡς ἂν βαδίζῃ δὲ πάντως χρὴ εὐτρεπισθῆναι καὶ ἵππους καὶ ζῶα, ἵνα δέξωνται αὐτὸν καὶ ἀνάγωσιν μέχρι Καλχηδόνος. Ἐν δὲ Καλχηδόνι τὸν μάγιστρον ἑτοιμάσαι μητάτα καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ, καὶ πέμψαι τὸν ὀπτίονα τῶν βαρβάρων, καὶ ἀποδίδοσθαι αὐτῷ ἀναλώματα ἕτοιμα τῆς ἡμέρας, ἢ καὶ τῶν ἡμερῶν, ὧν ἔχει ποιῆσαι ἐν Χαλκηδόνι, καὶ ξένια δὲ πέμπει αὐτῷ. Προσήκει δὲ τὸν Μάγιστρον πέμψαι εὐθὺς εἰς ἀσπασμὸν αὐτοῦ, καὶ ἐρωτῆσαι αὐτὸν, πῶς ἦλθε, καὶ μὴ ἐνιάσθη τί ποτε, καὶ ἁπλῶς κατὰ τὸ ἐγχωροῦν θεραπεῦσαι αὐτόν.

Debent porro ipſi in Helenopoli muli parati teneri, et dromones, ſeu liburnicae; ut, ſive per continentem proficiſci ad Nicomediam velit, ſive illuc fretum interiectum traiicere malit, arbitrio ſuo ipſi uti liceat. Quocunque tandem modo ire cupiat, oportet ibi equos et mulos, ipſi excipiendo et Calchedonem deducendo praeſto eſſe. In Calchedone vero debet Magiſter parata habere metata, ſeu manſiones, et ipſius, et C famulorum eius, uſui, et Optionem Barbarorum mittere, ipſique expenſas enumerare, legato per illum diem, diesve, quos Calchedone tranſigendos habuerit, faciendas, et ſimul per ipſum Xenia, ſeu munuſcula pro felice adventu peregrini amici, mittere; ſed et mittere, qui ſuo, Magiſtri, nomine legatum, quamprimum appulerit, ſalutent, et interrogent, quomodo advenerit, et num aegrimoniam iniuriamve et incommodum paſſus fuerit. Verbo decet Magiſtrum pro virili ſua legato grata omnia et amica officia praeſtare.

Χρὴ δὲ ἐν τῇ Πόλει προετοιμασθῆναι τὸ μητάτον αὐτοῦ, πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ πλῆθος, ὅπερ ἐπιφέρεται, καὶ εὐτρεπίσαι ἐν αὐτῷ κραββάτια, καὶ στρώματα, καὶ κλιβάνια, καὶ ἀρύλλας, καὶ τραπέζας, καὶ ἐργάτας, ὥστε ὑδροφορεῖν, καὶ τὰς ἄλλας ῥυπαρὰς ὑπηρεσίας ὑπουργεῖν. Ἀλλὰ τὰ μὲν
* τῶν ἰδικῶν. στρώματα ὁ Κόμης τῶν Πριβάτων* κατὰ πιττάκιον τοῦ μαγίστρου ἀπολύει, ἤτοι ὁ σακελλάριος τοῦ βασιλέως (νῦν γὰρ εἰς αὐτὸν μετηνέχθη ἡ χρεία) τὰ δὲ κραββάτια καὶ σκύφια καὶ τραπέζια καὶ κλιβάνια καὶ χύτρας ὁ Ἔπαρχος τῆς πόλεως ἀπολύει, πάλιν κατὰ πιττάκιον τοῦ Μαγίστρου. Τὰς δὲ ἀρύλ-
* τεχνῶν. λας οἱ τῶν Φαβρίκων* παρέχουσιν. Ἀπαιτ-

Ipſa in Vrbe oportet metatum, ſeu manſionem, eius dignam ipſius perſona, et multitudini, quam ſecum trahit, accommodatam praeparari, in qua praeſto ſint grabbati, ſeu D lecti, et ſtromata, ſeu ſtragulae, et clibani, ſeu furni, et arulae, ſeu foculi, et menſae, et operae, ad aquam aggerendam, et alia praeſtanda ſordida miniſteria. Stragulas quidem olim extradebat et praeſtabat Comes Privatorum, ad Magiſtri mandatum, pittacio, vel ſchedula ſibi exhibenda, perſcriptum: nunc translata eſt haec cura in Sacellarium Imperatoris. Lectos autem, et ſcyphos, et menſas, et furnos, et ollas, praefectus Vrbis praeſtat, et ipſe quoque ad pittacium Magiſtri. Focos autem praeſtant praefecti fabricarum [armorum publicarum nempe, et operarum fabrilium]. Praefectus Vrbis ipſi quoque, legato puta, operas e tabernis, vel cauponis ſufficit. Etiam bal-

neum illius domus, quam inhibitabit legatus, aut ſaltim vicinae, paratum eſſe debet, quo et ipſe, quandocunque libuerit, et eius famuli, lavari queant, et balneum habeant ſibi ſolis privum et vacans.

Appulſo ad litus Vrbis obviam mittere debet Magiſter imperiales equos, quos Spatharius Imperatoris praeſtat. Hi eum comitesque e dromonibus eſcendentes excipiunt, et domum ſuam deferunt. Quo facto Magiſter protinus eum per legatum ſalutat, et denuo percontatur qua ratione, et ſatin' ex voto, conductus per viam et huc delatus fuerit: Munuſcula ſimul beneventationis ipſi per Optionem mittit, qualia placuerit. Vt plurimum vero ipſe quoque legatus per ſuorum quendam reddit Magiſtro ſalutationis vices; quem hoſpitem advenientem Magiſtri eſt commode benigneque excipere, reſponſumque ſalutationi congruum reddere. Quae autem Magiſter legato per miniſtrum ſuum familiarem nunciat, haec ferme ſunt. Iubet ipſum animumque et corpus otio et quiete ab itineris taediis et fatigiis recreare. Se ipſum coram ſalutaturum eſſe, quando permiſerit et commodum ipſi fuerit. Tunc legatus aut proximo aut tertio diem ſignificat Magiſtro per praemiſſum nuncium, ſe ad ipſum venturum, et ſic accedit ad Magiſtrum eumque ſalutat. Quem Magiſter viciſſim praeſentem iam praeſens benigno colloquio excipit. Cuius id primum et praecipuum argumentum eſt, ut Magiſter apud legatum percontetur, quomodo eius princeps valeat, dein quid agant liberi principales, tum quid et quales eius proceres; porro in quibus rerum ipſe, legatus, verſetur, et quomodo valeat familia eius; quomodo iter confecerit: num incommodum damnumve acceperit; numquid officiorum ipſi debitorum a noſtratibus, itineris comitibus, praetermiſſum? Nos quidem (ita debet Magiſter eos errores excuſare) in mandatis a pio noſtro domino habuimus, omnia in cultum commodumque tuum facere. Si quid igitur eorum praetermiſſum fuit, ſocordia culpaque ea noſtra eſt; rogamusque te comitesque tuos, nolitis illud aegre ferre, aut ſilentio celare: ſed eloquere libere, ut impoſterum providere et emendare commiſſa queamus. Legatus ad haec Magiſtro gratias agit et venerationem commonſtrat. Eius comites pariter Magiſtrum humillimo cultu adorant, ad terram uſque inclinati.

Quum dein Imperatori viſum fuerit legatum coram ſe admittere, ſignificat ea de re Magiſter Legato per familiarem quendam, his verbis: *Vult Imperator te in conſpectum ſuum venire.* Ipſe autem Imperator debet legato, tam adhuc Chalcedone agenti, quam in Vrbem delato, Decurionem immittere, interrogatum, quomodo valeat herus ipſius, et quomodo ipſe conductus hactenus fuerit. Quando autem in eo iam eſt ut legatum coram admittat, tunc monet Magiſter ea de re legatum proxime praecedente ve-

A μοῦσαι δὲ αὐτῷ παρὰ τοῦ Ἐπάρχου καὶ ὀπώριον ἐκ τῶν καπηλείων. Καὶ δεῖ τὸ βαλανεῖον τοῦ οἴκου ἐκείνου, ἐν ᾧ μέλλει οἰκεῖν, ἑτοιμασθῆναι, ἢ τὸ πλησίον αὐτοῦ, ἵνα, ὅτε βούλεται, καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, λούωνται, καὶ αὐτοῖς μόνοις σχολάζει τὸ βαλανεῖον. MS. fol. 159. a.

Καὶ ἐπὰν καταπλεύσῃ, δεῖ τὸν Μάγιστρον πέμψαι βασιλικοὺς ἵππους (δίδωσι δὲ αὐτοὺς ὁ Σπαθάριος τοῦ βασιλέως) καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκ τῶν δρομωνίων, καὶ ἀποφέρουσιν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Καὶ εὐθὺς πέμπει ὁ Μάγιστρος, καὶ ἀσπάζεται αὐτὸν, καὶ πάλιν ἐρωτᾷ αὐτὸν πῶς διεσώθη. Πέμπει δὲ αὐτῷ καὶ ξένια διὰ τοῦ Ὀπτίονος, ἃ βούλεται· ὡς ἐπὶ B πολὺ δὲ καὶ ὁ πρέσβυς πέμπει, καὶ ἀντασπάζεται τὸν Μάγιστρον. Καὶ χρὴ τὸν Μάγιστρον δέξασθαι ἠπίως τὸν ἐρχόμενον, καὶ δοῦναι ἀνταπόκρισιν ἁρμοδίαν τῷ ἀσπασμῷ. Δηλεῖ δὲ αὐτῷ διὰ τοῦ οἰκείου ἀνθρώπου ὁ Μάγιστρος· ὅτι, ἀνάκλινσαι σαυτὸν, καὶ, ὅτε συνορᾷς, ἀσπάζομαί σε. κἀκεῖνος τῇ ἑξῆς, ἢ μετὰ μίαν, προμηνύει, καὶ ἔρχεται, καὶ ἀσπάζεται τὸν μάγιστρον, καὶ δέχεται αὐτὸν ἀπὸ στόματος, καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν ὁ Μάγιστρος πρὸ πάντων περὶ C τῆς ὑγείας τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, ἔπειτα καὶ περὶ τῶν τέκνων τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, καὶ περὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ὑγείας, καὶ πῶς ἦλθε, μὴ τί ποτε ἐν τῇ ὁδῷ ἐσιάνθη, μὴ τί ποτε παρελείφθη, καὶ λέγει· ὅτι, ἐκελεύσθημεν παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν δεσπότου, πάντα εἰς θεραπείαν σοῦ ποιῆσαι· ἐὰν οὖν τί ποτε παρελείφθη, τοῦτο ἡμέτερόν ἐστιν πταῖσμα. καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς μή τε λυπηθῆναι, μηδὲ σιωπῆσαι, ἀλλὰ εἰπεῖν ἡμῖν, ἵνα διόρθωσις γένηται. Προσκυνοῦσιν δὲ τὸν Μάγιστρον καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες πάντες, ῥίπτοντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

D

Καὶ ὅτε δόξῃ τῷ βασιλεῖ δέξασθαι αὐτὸν, πέμπει ὁ Μάγιστρος καὶ δηλοῖ αὐτῷ· ὅτι, ἐκέλευσέν σε ὁ δεσπότης εἰσελθεῖν. Χρὴ δὲ καὶ τὸν δεσπότην ἐν Χαλκηδόνι, καὶ ἐνταῦθα ἐρχομένου αὐτοῦ, πέμψαι Δεκουρίωνα, καὶ ἀσπάσασθαι αὐτὸν, καὶ ἐρωτῆσαι περὶ τῆς ὑγείας τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, καὶ πῶς αὐτὸς διεσώθη. ἐπὰν δὲ δέχηται αὐτὸν, πέμπει ἀπὸ ὀψὲ ὁ Μάγιστρος Σουβάδιβαν *, καὶ δηλοῖ αὐτῷ· * ὀψαρίτην.

ὅτι, ἐκέλευσέ σε ὁ βασιλεὺς προελθεῖν, καὶ πρόελθε. Καὶ ὁ βασιλεὺς ὁμοίως πέμπει Δεκανόν, καὶ ἀσπάζεται αὐτόν, καὶ δηλοῖ
MS. fol. 159. b. αὐτῷ· ὅτι, τῇ ἑξῆς δεχόμεθά σε, καὶ πρόελθε. δίδοται δὲ μανδάτα ἀπὸ ὀψὲ σιλέντιον, καὶ τὸν πρεσβευτὴν τῶν Περσῶν δέχεται. Καὶ χρὴ τὸν Ἀδμισσιονάλιον ἐλθεῖν καὶ ἐρωτῆσαι τὸν Μάγιστρον περὶ τῶν Λαβαρησίων, καὶ δίδοται μανδάτα, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀπαντήσωσι, καὶ δεῖ στῆναι αὐτοὺς εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν μετὰ τῶν Ἀρμάτων. Προέρχονται δὲ πάντες οἱ ἄρχοντες ἀπὸ ὁλοσηρίκων· καὶ εἰσέρχεται ὁ πρέσβυς διὰ τῆς Ῥηγίας, καὶ δέχεται αὐτὸν ὁ Μάγιστρος ἐν τῇ σχολῇ αὐτοῦ, καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν εἰ ξένια ἔχει τοῦ βασιλέως, καὶ χρὴ αὐτὸν ἰδεῖν πάντα πρὶν εἰσέλθωσι, καὶ λαβεῖν τὴν γνῶσιν αὐτῶν. καὶ εἰσέρχεται πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Μάγιστρος, καὶ ἀναφέρει αὐτῷ τὰ περὶ τῶν ξενίων, ἐπιδίδωσι δὲ αὐτῷ καὶ τὴν γνῶσιν. ὁ δὲ πρέσβυς ἀναμένει ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Μαγίστρου. Καὶ μετὰ δεχθῶσιν οἱ ἄρχοντες καὶ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Κονσιστώριον, δεῖ τὸν Ἀδμισσιονάλιον καὶ τοὺς Χαρτουλαρίους τῶν Βαρβάρων, καὶ τοὺς Ἑρμηνευτὰς ἀναγαγεῖν τὸν πρέσβυν, καὶ καθίσαι αὐτὸν ἐν τῷ Ἀντικονσιστωρίῳ, δοῦναι δὲ τοὺς Χαρτουλαρίους καὶ Ἑρμηνευτὰς Κιτατώριν τοῦ Μαγίστρου τοῖς Ἀδμισσιοναλίοις, καὶ τὰ ἄλλα γίνονται ὡς ἐν Σιλεντίῳ.

* ὁσπίτας. * παῖδας.

Χρὴ δὲ τὸν Μάγιστρον ἑτοιμάσαι κανδιδάτους ΑΡΜΑΤUS*, καὶ πόρας * εὐσχήμους τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτοῖς. Καὶ ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ κουβουκλείου, δορυφορούμενος ὑπὸ τοῦ Πραιποσίτου, καὶ κάθηται εἰς τὸ μέγα Κονσιστώριον, καὶ οἱ ἄρχοντες εἰσέρχονται, δηλονότι μετὰ ἀτραβατικίων κατὰ τὸ ἔθος. Ἐν τοσούτῳ δὲ δεῖ τὸν ἀδμισσιονάλιον ἀγαγεῖν τὸν πρέσβυν, καὶ παραστῆσαι αὐτὸν εἰς τὸν τοῖχον ἀντὶς τοῦ βήλου τοῦ μεγάλου θερινοῦ Κονσιστωρίου. Ἀνοίγονται δὲ αἱ τρεῖς θύραι τοῦ Κονσιστωρίου, ἐὰν ἔχῃ ἵππους εἰς τὰ ξένια· καὶ τρία βῆλα πάντως κρέμανται ὁλοσήρικα. Καὶ μετὰ δεχθῶσι πάντες οἱ ἄρχοντες, κιτεύει (ὡς ἐν ὑπο-
MS. fol. 160. a. θέσει) ὁ Μάγιστρος οὕτως· Κληθήτω Ἰεσδίκος ὁ πρέσβυς Χοσρόου τοῦ βασιλέως Περσῶν, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐλθόντες· καὶ ἐπάγει ἀρμάτους. Ταύτην δὲ τὴν κιτατίωνα χρὴ τοὺς τῶν Βαρβάρων, ὡς εἴρηται, δοῦναι τοῖς Ἀδμισσιοναλίοις, καὶ οἱ Ἀδμισσιονάλιοι ποιοῦσι δύο χαρτία· ἓν μὲν μεγάλοις γράμμασι γεγραμμένον, καὶ διδόασι τῷ Σιλεντιαρίῳ, κἀκεῖνος τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ προαναγινώσκεται διὰ τοῦ Χαρτουλαρίου ἐν τῷ

A ſpera per Subadiuvam, ſeu Adiutorem ſecundarium, his verbis: *Edixit Imperator ut coram venias. Tuum ergo nunc eſt comparere.* Pariter Imperator ipſe legato ſalutem per Decurionem nuntiat et hanc ſuam voluntatem: *Cras te excipiemus. Veni ergo.* Mandata igitur eapſe veſpera dantur et Senatoribus circumnuntiantur: Cras fore ſilentium, legatumque Perſarum a domino excipiendum. Admiſſionalis debet tunc ad Magiſtrum accedere, eumque interrogare de Labarenſibus, [num et quot numero illos adeſſe velit.] danturque mandata, etiam illos debere adeſſe et ſuis in locis cum Armatis ſtare. Procedunt et conveniunt in aulam proceres omnes eo die in holoſericis. Legatus per Regiam [portam] intrat; quem Magiſter ſua in ſchola excipit, interrogatque; num ſecum habeat munera heri B ſui nomine Imperatori offerenda, addens, ſe omnia illa prius, quam in conſpectum domini veniant, luſtrare debere, eorumque cognitionem ſumere, ſeu indiculum conficere. Confecto illo negotio intrat Magiſter ad Auguſtum, ad eumque de munerum ratione, numero atque pretio refert, et ſimul cognitionem, ſeu indiculum, porrigit. Interim praeſtolatur legatus in Schola Magiſtri. Deinceps ut admiſſi a domino proceres ingreſſique fuerunt Conſiſtorium, debent Admiſſionalis et Chartularii Barbarorum et Interpretes legatum ſurſum [e Schola per aulam in palatium] ducere, et in Anticonſiſtorio [vel atrio, per quod in Conſiſtorium introitus patet] deponere; ipſi autem Chartularii et Interpretes Citatorium, vel commonitorium, Magiſtri Admiſſionali-C bus exhibere; reliquaque fiunt ut in Silentio.

Inter haec Magiſter paratos eſſe iubet Candidatos armatos, et pueros ſpecioſos, iſtorum pediſſequos; et egreditur Imperator e cubiculo, ſtipatus a Praepoſito, reſidetque in magno Conſiſtorio, et intrant proceres, in Atrabaticis nempe, ut mos eſt. Dum haec fiunt, debet Admiſſionalis legatum adducere, et ad parietem, qui eſt e regione veli magni aeſtivi Conſiſtorii, collocare. Si legatus in muneribus etiam equos habeat, aperiuntur tres portae Conſiſtorii. Vtcunque vero ſit, ſemper tria vela holoſerica curatur ut e tribus portis dependeant. Tan-D dem, quum proceres omnes a domino accepti et admiſſi fuerint, citat, ut exemplum fingam, ſic verbi gratia: *Vocetur Ieſdecus, legatus Choſroïs, regis Perſarum, et qui cum eo venerunt; et arceſſat* [Decurio] *armatos.* Hanc citationem debent Interpretes et Chartularii Barbarorum, ut iam dictum eſt, Admiſſionalibus exhibere; et hi, Admiſſionales, tum conficiunt duas chartas, unam quidem magnis literis conſcriptam; quam Silentiario tradunt, et hic porro tradit Oſtiario; quo facto illa citatio ex eodem exemplari recitatur a Chartulario in Cubiculo coram Impe-

ratore, priuſquam is in Conſiſtorium egrediatur: alterum autem exemplar exarant tantum ut pittacium, aut ſchedulam, quam Magiſtro tradunt, memoriae gratia. Sed et Tertiocerius exemplum Citationis ſumit, et ſtans retro Magiſtrum commonefacit ipſum de pronuncianda citatione, quando tempus inſtat. Poſt citationem itaque Magiſtri intrat Decurio in parvum Conſiſtorium, ſumſumtosque ſecum armatos Candidatos illinc educens introducit [in magnum] et collocat dextraque ſiniſtraque coram proceribus proxime a Conſularibus. Quo facto exit rurſus, videnſque paratum eſſe legatum, clamat: *Leva*; id eſt *tolle* [ſcilicet velum]. Velo ad haec ſurſum levato, proſternit ſe legatus extra Conſiſtorium, in terram ibi, ubi rotundus porphyreticus lapis in pavimento conſpicuus iacet; dominumque adorat, eoque facto reſurgit. Ingreſſus deinde per fores, protinus ſe rurſus proſternit, adoratque dominum humi iacens; et reſurgit. Iterat hanc venerationem tertia vice in medio Conſiſtorio: qua peracta propius accedens oſculatur pedes Auguſti, et adſtat coram, traditque literas ſui principalis, et ſalutem Imperatori eius nomine nuntiat.

Tunc interrogat Imperator: *Frater noſter quomodo valet per gratiam Dei? Laetamur ſoſpes ſi fuerit*; et quae alia velit talia verborum lenocinia et blandimenta. Tum dicit legatus: *Frater tuus miſit tibi dona, quae rogo velis acceptare.* Annuente Imperatore, exit legatus [in Anticonſiſtorium], et affert ipſe una cum familiaribus ſuis illa dona intus ad conſpectum domini. Et ipſe quidem aut palam, aut pretioſam aliam mundi muliebris ſupellectilem, aut aliud quodcunque, dummodo magni et excellentis valoris ſit, caeterorum barbarorum ſinguli ſingulas ſpecies baiulant. Debent autem prius in Anticonſiſtorio per Interpretes ordinati fuiſſe atque praeparati, ſuaque quisque ſarcina inſtructi, et abſque mora cum ſuis oneribus in magnum Conſiſtorium intrare. Stantes ad parietem, qui eſt e regione ſolii extra velum, proſternunt ſeſe, ſimulac illud ſublevatur, humi, tum ſurgunt; et ingreſſi per portam, proſternunt ſeſe iterum, et tandem tertium quoque. Silentiarii tum excipiunt ab illis dona, curamque et officium illud habent, ut illa ſecundum cognitionem, ſeu indiculum, a Magiſtro ſibi traditum, in Veſtoſacram, ſeu ſacrum veſtiarium, deportentur, et in manus Veſtoſacrariorum tradantur. Ubi aeſtimantur; debentque Veſtoſacrani, vel officium Sacri veſtiarii, protinus eam donorum aeſtimationem in ſcripto Magiſtro exhibere; quo ſciat ille, quid munerum et quanti pretii legatus attulerit, poſſitque Imperatori eius rei memoriam renovare quo tempore alia dona in illorum compenſationem comparanda et cum noſtratibus legatis illuc remittenda ſunt.

A κυβουκλείῳ τῷ βασιλεῖ. ἕτερον δὲ πιττάκιον ἐπιδίδωσι τῷ μαγίστρῳ πρὸς ἀνάμνησιν αὐτοῦ. Λαμβάνει δὲ καὶ ὁ Τερτιοκήριος τὸ ἴσον τῆς κιτατίωνος, καὶ στήκει ὀπίσω τοῦ Μαγίστρου, καὶ ὑπομιμνήσκει αὐτόν. Μετὰ δὲ τὴν κιτατίωνα τοῦ μαγίστρου εἰσέρχεται ὁ δεκανὸς εἰς τὸ μικρὸν Κονσιστώριον, καὶ λαμβάνει τοὺς Ἀρμάτους Κανδιδάτους, καὶ ἐκβάλλει αὐτούς, καὶ ἱστᾷ αὐτοὺς δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἔμπροσθεν τῶν ἀρχόντων μετὰ τοὺς ὑπάτους, καὶ τηνικαῦτα ἐξέρχεται ἔξω, καὶ ἐὰν ἴδῃ ὅτι ἕτοιμός ἐστιν ὁ πρεσβευτής, κράζει ὁ δεκανὸς LEBA*. καὶ ἐπαιρομένου τοῦ βήλου, ῥίπτει ἑαυτὸν ἔξω ὁ πρέσβυς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἔνθα τὸ πορφυροῦν μάρμαρον, B καὶ προσκυνεῖ, καὶ ἀνίσταται. καὶ μεθ᾽ ὃ εἰσέλθῃ τὴν πυλῶνα, πάλιν ῥίπτει ἑαυτόν, καὶ προσκυνεῖ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ ἀνίσταται. καὶ πάλιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Κονσιστωρίου ὁμοίως προσκυνεῖ, καὶ τότε ἔρχεται καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας, καὶ ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἐπιδίδωσι τὰ γράμματα, καὶ λέγει τὸν ἀσπασμὸν τοῦ βασιλέως αὐτοῦ.

* ἔπαιρ.

Χρὴ δὲ ἐρωτῆσαι τὸν βασιλέα· πῶς ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν σὺν Θεῷ ὑγιαίνει; χαίρομεν ἐπὶ τῇ ὑγείᾳ αὐτοῦ. καὶ ὅσα θέλει ἐπιτήδεια ῥήματα λέγει πρὸς τὸν πρεσβευτήν. μετὰ ταῦτα C λέγει ὁ πρέσβυς ὅτι, ὁ ἀδελφός σου ἔπεμψέ σοι δῶρα, καὶ παρακαλῶ δεχθῆναι αὐτά. καὶ ἐπιτρέπει τοῦτο ὁ βασιλεύς. καὶ ἐξέρχεται ὁ πρεσβευτής, καὶ μετὰ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ βαστάζει τὰ δῶρα, καὶ εἰσέρχεται βαστάζων αὐτὸς μέν, ἢ πάλλιν, ἢ κοσμίδιν, ἢ ὅ τι δήποτε, ἐὰν ἐστὶ τίμιον· τῶν δὲ ἄλλων ἕκαστος ἓν εἶδος βαστάζει. Χρὴ δὲ προετοιμασθῆναι αὐτοὺς διὰ τῶν Ἑρμηνευτῶν ἐν τῷ Ἀντικονσιστωρίῳ, καὶ βαστάζοντας πάντας ἐλθεῖν. Καὶ αὐτοὶ δὲ πάντες εἰς τὸν ἀντικρὺ τῆς σελλίου τοῖχον ἔξω τοῦ βήλου ἵστανται, καὶ ἐπαιρομένου D τοῦ βήλου ῥίπτουσιν ἑαυτοὺς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ πάλιν εἰσέρχονται τὴν θύραν, καὶ ῥίπτουσιν ἑαυτούς, καὶ τρίτον τοῦτο ποιοῦσι. Καὶ τότε δέχονται οἱ Σιλεντιάριοι πάντα τὰ δῶρα, καὶ κίνδυνον ἔχουσι καταγαγεῖν αὐτά, κατὰ τὴν γνῶσιν τοῦ Μαγίστρου, εἰς τὴν Βεστοπράκραν*, καὶ παραδοῦναι, καὶ γίνεται αὐτῶν διατίμησις, καὶ δεῖ τοὺς Βεστοπρακτάρους τὴν διατίμησιν τῶν δώρων εὐθέως ἀγαγεῖν τῷ Μαγίστρῳ, ὥστε εἰδέναι αὐτὸν τί ἐστι τὸ προσενεχθέν, καὶ ἐν καιρῷ ἀντιδώρων ὑπομνῆσαι τὸν βασιλέα τί χρὴ αὐτὸν ἀντιπέμψαι διὰ ἰδίων πρεσβευτῶν.

MS. fol. 160 b.

* [illegible]

Τῶν

Τῶν δώρων οὖν προσενεχθέντων λέγει ὁ βασιλεὺς τῷ πρέσβει· ἀνάπαυσαι σεαυτὸν ὀλίγας ἡμέρας, καὶ εἴ τι ἔχομεν λαλῆσαι, λαλοῦμεν, καὶ μετὰ καλοῦ ἀπολύομέν σε πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν. Καὶ εὐχαριστεῖ ὁ πρέσβυς, καὶ προσκυνεῖ, καὶ πάλιν προσκυνεῖ εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους, καὶ ἀναχωρεῖ. Καὶ ἐπὰν χαλασθῇ τὸ βῆλον, ἵσταται ὁ Δεκουρίων, καὶ κιτεύει ὁ Μάγιστρος STRANFER*, καὶ λαμβάνει τοὺς Ἀρμάτους Κανδιδάτους ὁ Δεκουρίων, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ μικρὸν Κονσιστώριον. Καὶ τότε ἀνίσταται ὁ βασιλεύς, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα γίνεται κατὰ τὸ ἔθος. Χρὴ δὲ τὸν πρεσβευτὴν κάτω ἀναμεῖναι εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Μαγίστρου, καὶ τὸν Μάγιστρον κατελθεῖν καὶ συντάξασθαι αὐτῷ καὶ ἀπολῦσαι.

* μετάφερε.

A Donis in hunc modum exhibitis, hortatur Imperator legatum, his verbis: *In praeſentia quidem abi, poſt interiectos paucos dies rurſus ad colloquium de rebus neceſſariis vocandus, honeſtisque omnibus modis ad fratrem noſtrum remittendus. Interea quiete te recrea, tempusque hilariter tranſige.* Ad haec gratias agit legatus, et adorat ſemel atque iterum, iisdem in locis, in quibus id antea fecerat accedens, et ſic abit. Laxato tum demiſſoque velo procedit Decurio in medium Conſiſtorium, citatque, ſeu clamat, Magiſter: *Transfer.* Quo audito Decurio armatos Candidatos ſecum in parvum Conſiſtorium transfert. Surgit tum Imperator, caeteraque fiunt pro conſueto more. Legatus interea debet infra [id eſt apud introitum palatii] in ſchola Magiſtri Magiſtrum exſpectare, donec hic [e palatio] deſcendat, ipſique vale dicat, et ſic domum eum dimittat. B

ΚΕΦ. Ϟ.

Ὅσα δεῖ ἐν ταῖς ἄλλαις ἡμέραις ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ παραφυλάττεσθαι.

Ἐντυχὼν τοῖς γράμμασιν ὁ βασιλεύς, ὅτε βούλεται, ἐπιτρέπει τῷ Μαγίστρῳ δηλῶσαι τῷ πρεσβευτῇ, ἵνα τῇ ἑξῆς προέλθῃ εἰς τὸ παλάτιον· δηλοῖ δὲ καὶ αὐτός, ἐὰν βούληται, διὰ Σιλεντιαρίου αὐτῷ ἵνα προέλθῃ, καὶ γίνεται Σιλέντιον, καὶ τὸ Ἄρμα κρατεῖται, καὶ οἱ Λαβαρήσιοι ἵστανται, καί, ἐπὰν προέλθῃ, δέχεται αὐτὸν ὁ Μάγιστρος εἰς τὴν σχολὴν τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ἐᾷ καθήμενον αὐτὸν καὶ ἀνέρχεται, καὶ μηνύει τῷ βασιλεῖ, καὶ δέχεται αὐτὸν ἔσω, εἴτε ἐν τῷ πορτίκῳ, εἴτε ἐν τῷ αὐτῷ Αὐγουσταίῳ.

Εἰ δὲ ἔχει δῶρα ἴδια ὁ πρέσβυς, πρὸ μιᾶς MS. fol. 162. a παρακαλεῖ διὰ τοῦ Μαγίστρου, ἵνα δεχθῶσι, καί, ἐὰν ἐπιτρέψῃ ὁ δεσπότης, δείκνυσιν αὐτὰ τῷ Μαγίστρῳ ἐν τῇ σχολῇ, καὶ γίνεται αὐτῶν γνῶσις. Καὶ χρὴ τὸν Μάγιστρον προαναγαγεῖν τῷ βασιλεῖ, ἐπιδεῖξαι δὲ αὐτῷ καὶ τὴν γνῶσιν τῶν δώρων. Καὶ ὁ πρέσβυς, ἐὰν θέλῃ δέξασθαι, εἰσερχόμενος παρακαλεῖ τὸν δεσπότην, ἵνα δεχθῇ τὰ δῶρα αὐτοῦ· καί, ἐὰν ἐπιτρέψῃ ὁ δεσπότης, εἰσέρχονται οἱ ἄνθρωποι αὐτοῦ βαστάζοντες τὰ δῶρα αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὸ ὅμοιον σχῆμα γίνεται ὡς ἐπὶ τῶν βασιλικῶν δώρων, καὶ γίνεται συντυχία.

Χρὴ δὲ τὸν βασιλέα πάλιν καὶ συνεχῶς καὶ καλῶς μεμνῆσθαι τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τῆς διαθέσεως αὐτοῦ, καὶ ἐάν ἐστιν εἰ-

CAP. XC.

De iis, quae oportet per caeteros dies, quos legatus in Vrbe tranſigit, circa eum obſervari.

Poſtquam ſic nactus eſt Imperator perlegitque Perſae literas, imperat, quando ipſi libuerit, Magiſtro ut ſignificet ad legatum, proximo die in palatium ut veniat. Ipſe quoque Imperator, ſi placeat, id idem legato per Silentiarium ſignificat, et fit Silentium, et Arma, ſeu ſcuta et haſtae, tenentur C a Candidatis, et Labarenſes adſtant [cum ſuis labaris per aulam palatii protenti.] Legatum itaque advenientem excipit Magiſter in Schola ſua; ibique relinquens ſedentem aſcendit ad Imperatorem, eique ſignificat, legatum adeſſe. Quem Imperator intus ſive in Porticu [Auguſtei], ſive etiam in ipſo Auguſteo excipit.

Si vero legatus propria ſibi ſua dona ſecum habet, quae oblata ſuo nomine Imperatori vellet, debet pridie eius diei, quo ſecunda vice ad Auguſteum admittitur, per Magiſtrum ſupplicari, dignetur dominus ea acceptare: dominoque annuente monſtrat ea tunc ipſo Audientiae die Magiſtro in eius Schola; et conficitur eorum notitia, ſeu indiculus; quem monſtrare prius Magiſter Imperatori debet, ad eum aſcendens. Legatus D dein, quum iam in eo et opportunum tempus eſt ut excipiatur et admittatur ad dominum, ingreditur, et iam praeſens ſupplicatur domino, velit munera ſua benigne acceptare. Et tum, data ab Imperatore venia, introëunt legati domeſtici, baiulantes eius dona, fiuntque omnia eadem, quae fieri modo dicebamus, quum ipſius Perſarum regis munera Imperator acceptat. Et tum demum fit colloquium.

Meminerit tum imperator non minus, quam ſuperiore admiſſione, diligenter ſolliciteque atque frequenter Perſae nomen honorifico cum elogio citare, et interroga-

3 O

re, quem ille animum erga ſe prodat, et ſpesne ſit impetrandae ab illo pacis. Poſt reciprocatos eiusmodi ſermones licentiam dat Imperator legato abeundi: qui Magiſtrum extra locum admiſſionis, ſurſum in ipſo palatio, [non ut antea in eius ſchola] praeſtolatur. Magiſter paullo poſt digreſſus a domino exit foras ad legatum, valeque ipſi dicit, et licentiam ipſe quoque dat.

A ῥήτη, καὶ τοιαῦτά τινα λαλοῦσι, καὶ ἀπολύει αὐτὸν ὁ βασιλεύς, καὶ ἀναμένει τὸν μάγιστρον ἔξω, καὶ ἐξέρχεται ὁ μάγιστρος καὶ συντάττεται αὐτῷ ἄνω, καὶ ἀπολύει αὐτὸν καὶ αὐτός.

Poſt primas has binas admiſſiones arceſſit Imperator, quoties ipſi placuerit, legatum, et cum eo de negotio, ambobus imperiis communi, huiusque legationis argumento, ſermones miſcet. Si viſum fuerit, etiam Magiſtro ſoli permittit, aliisve proceribus praeter eum, foris, extra palatium, cum legato res agitare.

Ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις μεταστέλλεται αὐτόν, καὶ λαλεῖ τὰ περὶ τοῦ πράγματος. Καί, ἐὰν συνίδῃ, ἐπιτρέπει τῷ μαγίστρῳ, ἢ καὶ ἄλλοις ἄρχουσι σὺν αὐτῷ, ἔξω λαλῆσαι μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ.

Si denique amicitia perfecta intercedat ambo imperia, eſt Imperatoris noſtri, ut viſitatores identidem legato immittat, ſuo nomine percontaturos, quid agat? qui valeat? quomodo ſua ipſi manſio arrideat? Item ut ipſi de ferculis menſae ſuae portiones, et tam in noſtris diebus feſtis, quam in illis, quos Perſae ſuo more et ex religione ſua hilariter celebrare ſolent, munuſcula hoſpitalia mittat, multisque et exquiſitis modis eum colat atque demereatur.

Ἐὰν δὲ εἴη τελεία φιλία μεταξὺ τῶν πολιτειῶν, δεῖ τὸν βασιλέα πέμπειν, καὶ συνεχῶς αὐτὸν
B ἐπισκέπτεσθαι, καὶ μανθάνειν, πῶς ἔμεινεν, καὶ πέμπειν αὐτῷ καὶ μέρη, καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς ταῖς ἡμετέραις, καὶ ταῖς αὐτοῦ, ταῖς ἐπισήμοις, ξένια, καὶ πολυτρόπως αὐτὸν θεραπεύειν.

CAP. XCI.
Renuntiatio Leonis Imp. divinae ſortis; ſeu, quibus ceremoniis Leo dictus Imperator fuerit.

Marciano, divinae ſortis, vita defuncto, ſuffragioque Senatus Leonem, piae ſortis, Imperatorem flagitante, conveniebant omnes in Campo, tam Archontes, [ſeu rectores, vel honorati,] et Scholae, [ſeu vexillationes comitatenſes], et denique milites; quam etiam Anatolius, tum Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus, et Martialis Magiſter; labarisque et ſignis humi iacentibus incipiebant omnes clamare: *Audi, o Deus, te rogamus. Exaudi o Deus. Leonis vitam indulge. Audi o Deus. Leo imperet. O Deus hominibus benigne. Leonem Imperatorem res publica flagitat. Exercitus Leonem Imperatorem flagitat. Leonem reſpiciunt leges. Leonem exſpectat palatium. Haec ſunt vota palatii. hae ſunt ſupplicationes caſtrorum. Haec ſunt deſideria Senatus. Haec ſunt vota populi. Leonem orbis terrarum exſpectat. Leonem exercitus exſpectat. Commune decus, Leo, veniat. Commune bonum, Leo, regnet. Exaudi o Deus, te rogamus.* Et protinus adducebatur Leo, qui tunc Comes et tribunus Mattiariorum erat, eique in tribunal eniſo imponebat Buſalgus Campiductor torquem ſuper caput; imponebat etiam alium

ΚΕΦ. ϞΑ.
Ἀναγόρευσις Λέοντος Βασιλέως τοῦ τῆς θείας λήξεως.

C Τελευτήσαντος Μαρκιανοῦ τοῦ τῆς θείας λήξεως, καὶ τοῦ ψηφίσματος εἰς Λέοντα τὸν τῆς εὐσεβοῦς λήξεως γινομένου παρὰ τῆς συγκλήτου, συνῆλθον πάντες ἐν τῷ Κάμπῳ· τοῦτο μὲν οἱ ἄρχοντες καὶ αἱ σχολαί, καὶ οἱ στρατιῶται· τοῦτο δὲ καὶ Ἀνατόλιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Μαρτιαλίου ὄντος Μαγίστρου· καὶ τῶν λαβάρων, καὶ τῶν σίγνων ἐπ' ἐδάφους κειμένων ἤρξαντο πάντες κράζειν οὕτως. Εἰσάκουσον ὁ Θεός, σὲ παρακαλοῦμεν. ἐπάκουσον ὁ Θεός· Λέοντι ζωή. εἰσάκουσον ὁ Θεός· Λέων βασιλεύσει. Θεὲ φιλάνθρωπε· Λέοντα βασιλέα τὸ πρᾶγμα τὸ δημόσιον αἰτεῖ. ὁ στρατὸς Λέοντα βασιλέα αἰτεῖ· Λέοντα οἱ νόμοι ἐκδέχον-
D ται· Λέοντα τὸ παλάτιον ἐκδέχεται· αὗται εὐχαὶ τοῦ παλατίου· αὗται ἐντεύξεις τοῦ στρατοπέδου. αὗται εὐχαὶ τῆς συγκλήτου· αὗται εὐχαὶ τοῦ λαοῦ· Λέοντα ὁ κόσμος ἀναμένει, Λέοντα ὁ στρατὸς ἐκδέχεται· τὸ κοινὸν καλὸν Λέων ἐλθέτω· τὸ κοινὸν ἀγαθὸν Λέων βασιλευέτω· εἰσάκουσον ὁ Θεός, σὲ παρακαλοῦμεν. Καὶ παραχρῆμα Λέων, Κόμης ὢν καὶ τριβοῦνος τῶν Ματτιαρίων, ἠνέχθη. καὶ ἀνελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ τριβουνάλιον, Βούσαλγος Καμπιδούκτωρ * ἐπι- MS. fol. 182. b.

* παλληνγιανόν.

θηκεν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ τὸν μανιάκιν, καὶ ἄλλος μανιάκις ἀπὸ Ὀλυμπίου, ὁμοίως Καμπιδούκτορος, ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ ἐπιδόθη· καὶ τὰ λάβαρα εὐθέως ἀνηρθώθη, καὶ ἐκράγη παρὰ πάντων· Λέων αὔγουστε σὺ νικᾷς· σὺ εὐσεβὴς σὺ σεβαστός· ὁ Θεὸς σὲ ἔδωκεν, ὁ Θεὸς σὲ φυλάξει· τὸν Χριστὸν σεβόμενος ἀεὶ νικᾷς· πολλοὺς χρόνους Λέων βασιλεύσει· χριστιανὸν βασίλειον ὁ Θεὸς περιφρουρήσει. Καὶ παραχρῆμα σκεπασθεὶς ἀπὸ χελώνης ἐν τῷ τριβουναλίῳ παρὰ τῶν Κανδιδάτων, καὶ τὴν βασιλικὴν ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα, καὶ τὸ διάδημα φορέσας, καὶ οὕτω φανεὶς τῷ δήμῳ, παρὰ πάντων τῶν ἀρχόντων κατὰ τάξιν προσεκυνήθη, καὶ τὸ σκουτάριν, καὶ τὴν λαγκίαν ἐκράτησεν, καὶ ὁμοίως εὐφημήθη παρὰ πάντων οὕτως· Καὶ δυνατὸς, καὶ νικητὴς, καὶ σεβαστὸς, εὐτυχῶς εὐτυχῶς· πολλοὺς χρόνους Λέων αὔγουστε βασιλεύσεις· τοῦτο τὸ βασίλειον ὁ Θεὸς φυλάξει· χριστιανὸν βασίλειον ὁ Θεὸς φυλάξει, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Καὶ διελάλησεν διὰ τοῦ Λιβελλαρίου οὕτως· αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Λέων νικητὴς ἀεὶ σέβαστος. ὁ Θεὸς ὁ παντοδύναμος, καὶ ἡ κρίσις ἡ ὑμετέρα, ἰσχυρότατοι συστρατιῶται, αὐτοκράτορά με τῶν τῶν Ῥωμαίων δημοσίων πραγμάτων εὐτυχῶς ἐξελέξατο. Παρὰ πάντων ἐκράγη· Λέων Αὔγουστε σὺ νικᾷς· ὁ σὲ ἐκλεξάμενος σὲ διαφυλάξει· τὴν ἐκλογὴν ἑαυτοῦ ὁ Θεὸς περιφρουρήσει. εὐσεβὲς βασίλειον ὁ Θεὸς φυλάξει. MS. fol. 161 a. καὶ εὐσεβὲς καὶ δυνατός. ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ· ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. Ἕξεταί με ἐξουσιαστὴν ἄρχοντα τῶν κόπων συστρατιώτην, ἃν μεθ' ὑμῶν ἔτι στρατευόμενος ἔμαθον ὑπομένειν. Παρὰ πάντων ἐβοήθη· εὐτυχῶς· ὁ στρατὸς σε βασιλεύοντα, νικητά· ὁ στρατός σε βασιλεύοντα, εὐτυχῆ σε ποθοῦμεν πάντες· Ὁ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. Καὶ ἔγνων ὁποῖα ὀφείλω δώματα παρασχεῖν ταῖς δυνάμεσιν. Ὑπὸ πάντων ἐκράγη. Καὶ εὐσεβὴς καὶ δυνατὸς καὶ λογιώτατος· Ὁ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ· ὑπὲρ ἐπιτεύξεως τῆς ἁγίας καὶ εὐτυχοῦς βασιλείας μου ἀνὰ ε' νομισμάτων καὶ λίτραν ἀργύρου καταβουκοῦλον δίδω. Παρὰ πάντων ἐβοήθη· καὶ εὐσεβὴς καὶ δαψιλής. διά σου τιμαί, διά σου οὐσίαι. Χρυσοῦς αἰῶνας βασιλεύουσα εὐτυχὴς εἴη ἡμῖν ἡ βασιλεία σου. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ· ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὰ λοιπὰ ἐγένετο κατὰ τάξιν.

Μετὰ οὖν τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ λιβελλαρίου, εἰσέρχεται εἰς τὸ μιτατώριον, καὶ οἱ πατρίκιοι ἐγγὺς αὐτοῦ. καὶ οἱ δύο Ἔπαρχοι καὶ ὁ Μά-

A torquem Olympius, et is quoque Campiductor, eius dextrae. Quo facto labara rurſus erigebantur, et proclamabatur ab omnibus. *Leo Auguſte tu vincis. tu pius. tu Auguſtus. Deus te dedit. Deus te cuſtodiet. Chriſtum colens ſemper vincis. Leo multos annos regnet. Chriſtianum imperium deus cuſtodiat.* Et protinus a Candidatis in tribunali teſtudine militari cinctus, indutusque ſub eius praetentu veſte imperiali et diademate, ſeſe monſtrabat populo. Omnes tum proceres eum ordine quisque ſuo adorabant, ſcutum et lanceam tenentem; et omnes clamabant pariter ſic: B *Et potens, et victor, et Auguſtus, feliciter, feliciter. multos annos, Leo Auguſte, imperes. Imperium hoc deus cuſtodiat. Chriſtianum imperium Deus cuſtodiat.* et alia talia. Leo poſt haec voce Libellarii coronam ſic alloquebatur. *IMPERATOR CAESAR LEO VICTOR SEMPER AVGVSTVS. Deus omnipotens et iudicium veſtrum, fortiſſimi commilitones, Imperatorem rei Romanorum publicae me feliciter elegit.* Clamabant omnes. *Leo Auguſte tu vincis. Qui te elegit, cuſtodiet te. Suam electionem cuſtodiet atque tuebitur deus. Pium imperium cuſtodiet deus. Et pius, et potens.* Continuabat: *IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS.* C *Habebitis me dominum rectorem, qui vobis exemplo ſuo praeibit et magiſtrabit, ut commilito, labores, quos tolerare tum didici, quum vobiſcum militiam facerem.* Clamabant omnes. *Feliciter. Exercitus te Imperatorem, o Victor; Exercitus te Imperatorem, o Felix; te deſideramus et flagitamus omnes. AVGVSTVS. Novi qualia dona dare debeam copiis.* Clamabant omnes. *Et pius et potens, et ſapientiſſimus. AVGVSTVS. Pro eo quod ſanctum et felix imperium meum adii, dabo ſingulis quinos numos, ſeu ſolidos aureos, et litram argenti, catabuculum,* [id eſt pro D ſingulis buccis, ſeu viritim.] Exclamabant omnes: *Et pius, et liberalis atque magnificus. A te veniunt honores, a te facultates. Aurea ſaecula moderetur nobis felix fauſtumque imperium tuum. IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS. Deus ſit vobiſcum.* Et his dictis intrabat in Vrbem, fiebantque caetera ut mos eſt.

Scilicet poſt dictam recitationem Libellarii (ille mos eſt) intrat Imperator in mutatorium, in comitatu patriciorum, et amborum Praefectorum (Vrbis ſcilicet atque Prae-

torii] et Magiſtri. Tunc accedunt terni e quavis ſchola, quibus dat legaturas: tum fiunt computi [praeſentis in aerario publico privatoque pecuniae] et conſummantur, vel clauduntur. Poſt ea peracta abit Imperator pedes in Papilionem, ſeu tentorium, illud nempe quod eccleſiam caſtrenſem exhibet, quo tempore non adeſt epiſcopus [ſeu patriarcha CPtanus]. Praeit enim ille cum ſuo clero in magnam eccleſiam: ſed adſunt presbyteri in Papilione. (Eſt autem Papilio dictio Romana, vel Latina, ſignificans illud animalculum, vel inſectum, quod circa cramben et alia olera obvolitat. Ratio appellationis haec eſt. Vela papilionis, vel tentorii, variis coloris diſtincta, referunt ſimilitudine alas illius animalculi, quod Romani papilionem appellant. Ex eo factum, ut inſecti nomen tentorio quoque adhaeſerit). In hunc itaque Papilionem intrat Imperator, et poſt depoſitam in mutatorio coronam, ibi preces ad deum facit; ſed illinc egreſſus imponit ſibi deinceps coronam rurſus, et inſcendit in equum album; dataque magiſtratibus venia pariter in equos ſuos inſcendendi, procedit in obſequio ad aedem S. Ioannis Baptiſtae. Cuius in mutatorio, quod ante eius adventum praeparatum fuit, deponit coronam, et Praepoſito tradit, qui eam manibus demiſſis geſtat; accedentique ad menſam, vel altare, domino rurſus porrigit. Ibi dominus eam in ſacra menſa deponit; eoque facto tollit rurſus et reddit Praepoſito, et cimelia, ſeu monumenta donaria, offert eccleſiae, qualia vult, Comite Privatarum ea ipſi miniſtrante. Dein reverſus in mutatorium induit coronam, et inſcendit in equum; quo vehitur, donec ad Helenianas venerit. Ibi autem deſcendit, et occurrit ipſi Cuſtos Palatii, [quod ab Helena nomen habet] ingreſſumque per portam palatii, genu flexo, niſi dies dominica ſit, adorat. Si cuſtos palatii ſimul ſit Axiomaticus, ſeu Honoratus, ſalutat eum Imperator benigno alloquio. Ibidem ipſi quoque occurrit crux, humi fixa ad eius dextram ſtans, quam veſtitores tenent. Imperator tum mutat veſtes in mutatorio, et induit campagia et candidum auroclavum dibeteſium, et purpuream chlamydem; et inde fit tota directio, ſeu comitatus proceſſionalis, eodem modo, ut paullo ante facta fuerat in Campo Martio; et inſcendit Imperator in carrucham, praecunte Cruce et Perſiciis. Aſſeſſorem habet in curru ſuo primum patricium, aut quemcunque deligat alium; qui quum inſcendit, Imperatoris manus oſculatur. Caeteri proceres currum praecedunt. Vbi venerit in forum Conſtantini, deſcendit e carrucha, et ſalutat praefectum Vrbis et Senatum. In his offert ipſi princeps Senatorum unaque praefectus Vrbis modiolum, [ſeu repandam coronam] auream. Poſt ſalutatos verbis Senatores omnes, rurſus aſcendit Impera-

A γιστρος, καὶ εἰσέρχονται τρεῖς κατὰ σχολήν, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς λιγατούρας*, καὶ μετὰ ταῦτα λογάρια γίνεται, καὶ ἀναπληροῦται. Ταῦτα δὲ πράξας ἐξελθὼν ἄπεισι πεζῶν εἰς τὸν Παπιλεῶνα, τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ὄντος ἐκεῖ τοῦ Ἐπισκόπου· ὁ γὰρ Ἐπίσκοπος, καὶ ὁ κλῆρος αὐτοῦ προέλαβεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν· πρεσβύτεροι δὲ εὑρίσκονται ἐν τῷ παπιλεῶνι· (ἡ δὲ τοῦ Παπιλεῶνος προσηγορία ῥωμαϊκή ἐστι Papili. Ὃ γὰρ λέγεται ὁ καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες ψυχάριον τὸ πετάμενον περὶ τὰς κράμβας καὶ τὰ λοιπὰ λάχανα· ἐπειδὴ οὖν τὰ παραπετάσματα τοῦ παπιλεῶνος ἔοικεν τοῖς πτεροῖς τοῦ ζωυφίου τούτου, διὰ τοῦτο οἱ B Ῥωμαῖοι παπιλεῶνα αὐτὸν καλοῦσιν.) Καὶ ἀποθέμενος ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μιτατωρίῳ τὸν στέφανον, εἰσέρχεται καὶ εὔχεται, καὶ πάλιν ἐξερχόμενος φορεῖ, καὶ κάθηται λευκῷ ἵππῳ, καὶ ἐπιτρέπει τοῖς ἄρχουσι καθῆσαι, καὶ ὀψικευόμενος ἔρχεται εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, καὶ ἐν τῷ μιτατωρίῳ τῷ εὐτρεπισθέντι ἐπαίρει τὸν στέφανον, καὶ δίδωσιν αὐτὸν τῷ Πραιποσίτῳ· ὁ δὲ Πραιπόσιτος ὑποκάτω βαστάζει αὐτόν, καὶ ὅτε εἰσέλθῃ εἰς τὴν τράπεζαν, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ τὸν στέφανον, καὶ ἐπιτίθησιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ ἐπαίρει πάλιν, καὶ δίδωσιν αὐτὸν τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσφέρει κειμήλια, οἷα βούλεται, C ὑπουργοῦντος τοῦ Κόμητος τῶν Πριβάτων. Καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὸ μιτατώριον φορεῖ τὸν στέφανον, καὶ κάθηται τῷ ἵππῳ ἄχρι Ἑλενιανῶν, καὶ κατέρχεται ἐκεῖ, καὶ ἀπαντᾷ αὐτῷ ὁ Φύλαξ τοῦ Παλατίου, καὶ προσκυνεῖ, ἐὰν μὴ εἴη κυριακή, μετὰ τὸ εἰσελθεῖν αὐτὸν τὴν θύραν τοῦ Παλατίου. Καὶ ἐὰν εἴη Ἀξιωματικός, δέχεται αὐτὸν ἀπὸ στόματος· ἐκεῖ δὲ αὐτῷ ἀπαντᾷ καὶ ὁ σταυρὸς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἱστάμενος ἐπ᾽ ἐδάφους, καὶ κρατούμενος ὑπὸ τῶν Βεστητόρων. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀλλάσσει εἰς τὸ μιτατώριον, καὶ βάλλει καμπάγια καὶ λευκὸν αὐρόκλαβον διβητήσιον, καὶ τὴν πορφυρᾶν χλαμύδα, καὶ ἐκεῖθεν ὡς ἐν Μαρτίῳ πᾶσα ἡ D διρεκτίων* γίνεται, καὶ κάθηται εἰς τὴν καρροῦχαν, προπορευομένου τοῦ σταυροῦ καὶ τῶν περσικίων. Συγκάθηται δὲ αὐτῷ καὶ ὁ πρῶτος πατρίκιος, ἢ ὃν ἂν ἐπιτρέψῃ, φιλῶν αὐτοῦ τὰς χεῖρας· οἱ γὰρ ἄλλοι ἄρχοντες προλαμβάνουσι· καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν φόρον Κωνσταντίνου, κατέρχεται ἐκ τῆς καρρούχας, καὶ δέχεται τὸν Ὕπαρχον τῆς πόλεως, καὶ τὴν σύγκλητον. Προσφέρει δὲ αὐτῷ ὁ πρῶτος τῶν συγκλητικῶν μετὰ τοῦ Ἐπάρχου τῆς πόλεως μοδίολον χρυσοῦν. Καὶ μετὰ τὸ δέξασθαι πάντας ἀπὸ στόματος,

* πρεσβευτικά.

MS. fol. 162. b.

* ὀψίκευσις.

στέμματος, ἀνέρχεται εἰς τὴν καρροῦχαν, καὶ μόνος κάθηται. Δορυφορεῖται δὲ ὑπὸ τῶν συγκλητικῶν καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν παριὼν διὰ τοῦ Αὐγουσταίου, ἀντικρὺ τοῦ Ὡρολογίου, καὶ εἰσέρχεται διὰ τοῦ μεγάλου πυλῶνος ἐπὶ τὸ μέσαυλον. Ἐν δὲ τῷ νάρθηκι γίνεται μετατώριον, καὶ ἀποτίθεται τὸν στέφανον, καὶ πάλιν λαμβάνει αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος, καὶ ἐπιδίδωσιν, καὶ ἀποτίθεται αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ προσφέρει κειμήλια, ἅπερ βουληθείη, καὶ χρυσίον δωρεῖται (διαφόρως γὰρ οἱ βασιλεῖς δωρεαῖς φαίνονται πρὸς τοῦτο χρησάμενοι) καὶ
MS. fol. 163 a. ἐξέρχεται καὶ ἵσταται ὀλίγον ἔμπροσθεν τοῦ καγκέλου, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται εἰς τὸ παρατίκλιν, καὶ ἀκούει τοῦ Εὐαγγελίου· ἐὰν δὲ θέλει, καὶ συνάγεται, καὶ ἀναχωρεῖ, ἐπιτεθέντος αὐτῷ τὸν στέφανον τοῦ Ἐπισκόπου, κατὰ τὸ ἔθος τῶν πρωκέσσων τῆς ἐκκλησίας ῥογεύει τοῖς Κληρικοῖς, καὶ ἔρχεται ἐπὶ τὸ Παλάτιον, καὶ ἀπαντῶσιν αὐτῷ πάντες οἱ συγκλητικοὶ ἔσω τῆς ῥηγίας· ἀπαντῶσι δὲ αὐτῷ καὶ οἱ Κόμητες τῶν σχολῶν οἱ φυλάξαντες τὴν πόλιν καὶ τὸ παλάτιον (δεῖ γὰρ τινας αὐτῶν ἀπομεῖναι, καὶ φυλάξαι τὸ παλάτιον μέχρις οὗ ὑποστρέψῃ ὁ γενόμενος βασιλεύς.) προσκυνοῦσιν αὐτὸν, ἐὰν μὴ εἴη κυριακὴ, καὶ φιλοῦσι τοὺς πόδας, καὶ δέχεται αὐτοὺς ἀπὸ στόματος· καὶ μετὰ ταῦτα προσφέρουσιν αὐτῷ οἱ συγκλητικοὶ ἅμα τῷ Ἐπάρχῳ τῆς πόλεως πιττάκιον τρισχιλίων λιτρῶν ἀργύρου, καὶ μεθὸ δέξηται, ἀντιχαρίζεται αὐτοῖς τὸ πιττάκιον, καὶ οὕτως εἰσέρχεται δορυφορούμενος ὑπὸ πάντων, καὶ συντάσσονται οἱ Ἔπαρχοι καὶ ὁ Ἔπαρχος ἐν τῷ Κονσιστωρίῳ κατὰ τὸ ἔθος. Οἱ δὲ συγκλητικοὶ καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες ἵστανται, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ κουβουκλεῖον μετὰ τῶν πατρικίων, καὶ ἐκεῖ συντάττονται οἱ πατρίκιοι καὶ ἐξέρχονται, καὶ δίδονται μίσσαι.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὅρκον οἱ ἄρχοντες τοῦ Παλατίου παρέχουσιν, ὡς οὐκ ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ ἢ τῇ πολιτείᾳ, καὶ τὸ περὶ τούτου ὁρκωμοτικὸν φυλάττεται παρὰ τῷ βασιλεῖ· ἐὰν δὲ εἴη Αὐγούστα ἐν τῷ Παλατίῳ, ἀπαντᾷ τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ Παλατίῳ, ἤτοι ἐν τῷ Αὐγουσταίῳ, ἔσω, καὶ ὁ βασιλεὺς φιλεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· καὶ τρέφει ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ, ἐν μὲν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ἀκουβίτῳ τοὺς Πραιποσίτους καὶ Πατρικίους οὓς βούλεται, καὶ τοὺς Ἐπάρχους, καὶ τὸν Μάγιστρον. Ἐν

A tor in carrucham, ſed ſolus in ea conſidet: illinc ſub conductione Senatorum et Archontum pergit ad magnam eccleſiam, tranſitu per Auguſtaeum facto, e regione Horologii, magnumque per pylonem, ſeu portale, intrat in Meſaulum, ſeu atrium. In Narthece fit mutatorium, ſeu veſtium mutatio, et deponit Imperator coronam, Praepoſito eam tradens. Hic eam deinceps domino reddit, qui eam in ſacra menſa deponit, et cimelia, quae voluerit, offert, aut, et ſignatum quoque aurum donat [eccleſiae]. Deprehenduntur enim Imperatores noſtri in hoc auro donario non eundem omnes modum tenuiſſe. Dein exit Imp. [e Bemate] paul-
B lulumque ſtat ante cancellos; tum intrat in Paraticlium, et audit lectionem Evangelii. Si cupiat, etiam Synaxi vel Collectae intereſt, et abit, Epiſcopo ipſi coronam imponente, ſecundum conſuetudinem proceſſionum eccleſiae rogam, ſeu ſtipem, dat clericis, et intrat in Palatium; ubi omnes Senatores ei intra Regiam portam occurrunt. Sed et Comites Scholarum occurrunt, qui urbem et palatium hactenus cuſtodiverant. Debent enim aliqui, caeteris in Campum exeuntibus, intus remanere, et palatium cuſtodire, donec recens electus Imperator redierit. Hi in genubus eum adorant, modo non ſit ea dies dominica, pedesque ipſius
C oſculantur: quos viciſſim Imperator benigno alloquio excipit. Deinceps offerunt ipſi Senatores per Praefectum Vrbis pittacium, vel ſchedulam, in qua ipſi termille argenti litrae dono aſſignantur. Imperator accipit quidem, ſed protinus reddit offerentibus, neque retinet. Sic itaque ingreditur ſtipatus ab omnibus ordinibus in interiora palatii. Praefecti tunc et Magiſter in Conſiſtorio licentiam abeundi ſumunt. At Senatores et caeteri magiſtratus permanent adhuc ibidem ſtantes, donec ingreſſus Imperator in cubiculum in comitatu patriciorum, his abeundi veniam dederit; his autem egreſſis tandem miſſae dantur.

D

Non praetereundum, proceres Palatinos fidem ſuam iureiurando obligare, ſe nunquam aut ipſi Imperatori, aut imperio, inſidias ſtructuros eſſe. Literis conſignatam eius ſacramenti formulam, aſſervat Imperator penes ſe. Si Auguſta ſit in Palatio, obviam it Imperatori novo, ſed in palatio, id eſt intra Auguſteum; eiusque caput Imperator oſculatur. Ad convivium penes ſe tum retinet Imperator, in magno triclinio; ad ſuam quidem, cui ipſe accumbit, tabulam, Praepoſitos et Patricios, quos voluerit, et Praefectos et Magiſtrum; ad reliquos autem ac-

cubitus, ſeu menſas, milites, quos ipſe deſignaverit, aut et magiſtratus militares. Intrant quoque ludi et ludiones in prandium, ſed non niſi conſcio et indulgente Imperatore.

A δὲ τοὺς ἄλλους ἀκκουβίτους τοὺς στρατιώτας, ὓς ἂν κελεύσῃ, ἢ ἄρχοντας στρατιωτικούς. Εἰσέρχονται δὲ καὶ παίγνια ἐν τῷ ἀρίστῳ, ἐὰν εἰδῇ ὁ βασιλεύς.

Tenendum quoque hoc eſt, ab Helenianis inde inde uſque ad Portam poma carruchae teneri a duobus Comitibus Scholarum; a Porta vero inde uſque ad Forum [Conſtantini] a duobus Comitibus Domeſticorum; a Foro tandem uſque ad Palatium a duobus Ex-Conſulibus militaribus, ſecundum ceremoniale, de quo latius exponetur in tractatione de Campo Martio. Si lubet Imperatori, facit poſtquam ex eccleſia in palatium venerit, Conſiſtorium, et excipit omnes candidis tunicis et tzangiis, ſeu calceis, indutos, quia tanquam a proceſſione veniunt; quamvis ipſe Imperator adhuc campagia geſtet; citantur proceres nomine tenus, et facit Imperator promotiones pro lubitu. In prandio convivale autem debent omnes campagia geſtare et candidas tunicas, et ſic epulis intereſſe dominicis,

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἀπὸ Ἑλενιανῶν ἕως τῆς Πόρτης δύο Κόμητες σχολῶν κρατοῦσι τὰ μῆλα τῆς καρούχας, ἀπὸ δὲ τῆς Πόρτης ἕως τοῦ Φόρου δύο Κόμητες δομεστίκων, ἀπὸ δὲ τοῦ Φόρου ἕως τοῦ Παλατίου δύο ἀπὸ Ὑπάτων στρατιωτικοί, κατὰ τὸ σχῆμα τὸ λεχθησόμενον ἐν τοῖς περὶ τοῦ Μαρτίου γεγραμμένοις. Εἰ δὲ βούλεται ὁ βασιλεύς, ἀναχωρῶν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ms. ed. 163. b ποιεῖ κονσιστώριον, καὶ δέχεται πάντας ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων καὶ τζαγγίων, διὰ τὸ ὡς ἀπὸ προκένσου ἐλθεῖν, καί τοι τοῦ βασιλέως
B καμπάγια φοροῦντος, καὶ κιτεύονται οἱ ἄρχοντες, καὶ ποιεῖ προαγωγάς, ἃς βούλεται. Δεῖ δὲ ἐν τῷ ἀρίστῳ πάντας καμπάγια φορέσαι, καὶ λευκὰ χλανίδια, καὶ οὕτως συναριστῆσαι αὐτῷ.

Sequente die, niſi eius religio prohibeat, peragitur Hippicum, ſeu certamen equeſtre, omnibus omnino candidas tunicas et campagia gerentibus; rurſusque editur convivium, ſi domino placuerit. Et haec quidem olim in uſu erant. Nunc autem ex inventione recentiore ſolent in Hippico [ſeu Circo] novorum principum electiones et proclamationes fieri. Neceſſe vero nobis viſum fuit etiam aliorum, praeter iſtum Leonem, Imperatorum renuntiationes breviter enarrare, ut Imperatorum aetate noſtra poſteriorum unusquisque, tempore veniente (quod tarde tamen venire iubeat et quam diutiſſime arceat deus) id quod ſibi videatur bono ordini decorique maxime congruum, et praecipue arrideat, deligat.

Τῇ δὲ ἑξῆς ἱππικὸν ἐπιτελεῖται, ἐὰν ἡ ἡμέρα μὴ κωλύῃ, πάντων ὁμοίως λευκὰ χλανίδια καὶ καμπάγια φορούντων, καὶ πάλιν τρέφει, ἐὰν ἀρέσκῃ αὐτῷ. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ἀρχαιότης. Νῦν δὲ ἐπενοήθη καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ τὰς ἀναγορεύσεις γίνεσθαι. Ἀναγκαῖον δὲ ἐνομίσαμεν καὶ ἑτέρων βασιλέων ἀναγορεύσεις ἐν
C ἐπιτόμῳ γράψαι, ἵνα ἕκαστος τὸ εὐτακτότερον καὶ ἀρέσκον αὐτῷ καιροῦ γινομένου (ὅπερ βραδέως ὁ Θεὸς ποιήσει) ἐπιλέξηται.

CAP. XCII.
Inauguratio Anaſtaſii Imp. divinae ſortis.

ΚΕΦ. ϘΒ.
Ἀναγόρευσις Ἀναστασίου Βασιλέως τοῦ τῆς θείας λήξεως.

Piae ſortis, vel memoriae, Anaſtaſius proclamatus et inauguratus fuit Imperator in Hippico [ſeu hippodromo] hoc modo. Zenone, divinae ſortis, vita defuncto, coibant nocte ab eius obitu proxima proceres palatini et Senatorii ordinis viri et Epiſcopus [ſeu Patriarcha] in porticu, quae magno triclinio praetenſa eſt. Populus autem [proximo mane] in Hippicum conveniebat, ſuamque quiſque ſtationem occupabat. Milites pariter in Hippico in Stamate adſtabant. Hi congregati magna cum vociferatione et tumultu novum Imperatorem flagitabant, mortui ſupremis nondum humatis. Vnanimi conſenſu igitur ſuadebant proceres Ariadnae, divinae ſortis Auguſtae, ut aſcenderet in Hippicum, ibique populum alloqueretur. Aſcendebat ergo illa, Impe-

Ὁ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως Ἀναστάσιος ἐν τῷ ἱππικῷ ἀνηγορεύθη οὕτως. Ἀποθανόντος Ζήνωνος τοῦ τῆς θείας λήξεως, ἐν τῇ νυκτὶ τῇ ἑξῆς
D συνήχθησαν οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ συγκλητικοί, καὶ ὁ ἐπίσκοπος, ἐν τῷ πορτίκῳ τῷ πρὸ τοῦ μεγάλου τρικλίνου, ὁ δὲ δῆμος ἐν τῷ Ἱππικῷ ἐν τοῖς ἰδίοις μέρεσιν, οἱ δὲ στρατιῶται καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ Ἱππικῷ ἐν τῷ Στάματι. Καὶ πάντες συναχθέντες ἐξεβόων, τοῦ λειψάνου ἔτι ἔσω κειμένου. Συνειδόντες οὖν οἱ ἄρχοντες Ἀριάδνην, τὴν τῆς θείας λήξεως Αὐγοῦσταν, ἀνελθεῖν εἰς τὸ Ἱππικόν, καὶ προσφωνεῖται τῷ δήμῳ. Καὶ δὴ ἀνελθοῦσα φορέσασα τὴν χλαμύδα, καὶ συν-

συνῆλθον αὐτῇ οἱ δύο Πραιπόσιτοι, καὶ ὁ Μάγιστρος, καὶ ὁ Καστρήσιος, καὶ ὁ Κυαίστωρ, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, ὅσοι ἔθος ἔχουσιν συνθεωρεῖν τῷ βασιλεῖ ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις. Συνεισῆλθον δὲ ἐν τῷ Ἱππικῷ καὶ Κουβικουλαρίων ὀλίγοι τοῦ μέρους αὐτῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Εὐφήμιος. Οἱ δὲ ἄλλοι ἄρχοντες ἔμπροσθεν ἔστησαν ἔνθα οἱ κούρσορες ἐν τῷ καγκέλλῳ, καὶ ἐν τοῖς βάθροις κατὰ τάξιν, οἱ μὲν χαρτουλαρικοὶ ἐκ τῶν δεξιῶν, οἱ δὲ στρατιωτικοὶ ἐκ τῶν ἀριστερῶν. Καὶ ὡς ἔστη ἡ Αὐγοῦστα, καὶ ἐφάνη τῷ δήμῳ, πάντες ἔκραξαν· Ἀριάδνη Αὐγοῦστα σὺ νικᾷς· εὐσεβῆ Κύρι, ζωὴν αὐτῇ· Καὶ πολλάκις τὸ Κύριε ἐλέησον, εἶπον, πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης· ὀρθόδοξον βασιλέα τῇ οἰκουμένῃ. Ἡ δὲ Αὐγοῦστα προσεφώνησεν αὐτοῖς διὰ Λιβελλησίου ἐξ αὐτῶν τῶν βάθρων. Ὁ γὰρ Λιβελλήσιος ἐν αὐτοῖς τοῖς βάθροις ἱστάμενος ἐν τῷ καγκέλλῳ ἔμπροσθεν τῆς σέλλης, ἔνθα ἵστανται οἱ κούρσορες, ἀνέγνω οὕτως.

MS. fol. 164. a.

Ἡ ὑμετέρα γενναιότης τὰ πρέποντα καὶ νῦν τῇ καθοσιώσει συνήθως ἐπεδείξατο καὶ τὴν εὐταξίαν ἐβεβαίωσεν, τὰ ὀφειλόμενα τῇ βασιλείᾳ φυλάξασα. Παρὰ πάντων ἐβοήθη· ἡμεῖς δοῦλοι τῆς Αὐγούστης. εὐσεβῆ Κύρι, ζωὴν αὐτῇ· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστας· Ἀριάδνη Αὐγοῦστα σὺ νικᾷς· Ῥωμαῖον βασιλέα τῇ οἰκουμένῃ· ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ. Ὅτι καὶ πρὸ τῶν ὑμετέρων αἰτήσεων ἐκελεύσαμεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἄρχουσι, καὶ τῇ ἱερᾷ συγκλήτῳ, μετὰ κοινῆς τῶν γενναιοτάτων ἐξερκίτων δοκιμασίας ἄνδρα ἐπιλέξασθαι Χριστιανὸν Ῥωμαῖον, καὶ πάσης γέμοντα βασιλικῆς ἀρετῆς, ὥστε μήτε χρημάτων, μήτε ἄλλῳ τινὶ, ὅσον τό γε ἐν ἀνθρώποις, ἀνθρωπίνῳ πάθει ὑποκεῖσθαι. Ὑπὸ πάντων ἐκράγη· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης· Ἀριάδνη Αὐγοῦστα σὺ νικᾷς. τῆς φιλοχρίστου βασιλίδος πολλὰ τὰ ἔτη· Κύριε ἐλέησον. Βασιλεῦ οὐράνιε δὸς ἡμῖν ἐπίγειον ἀφιλάργυρον βασιλέα τῇ οἰκουμένῃ· [ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.] Ὥστε δὲ καθαρὰν καὶ τῷ δεσπότῃ Θεῷ ἀρέσκουσαν τὴν κρίσιν γενέσθαι, ἐκελεύσαμεν τοὺς ἐνδοξοτάτους ἄρχοντας καὶ τὴν ἱερὰν σύγκλητον, συντρεχούσης καὶ τῆς τῶν γενναιοτάτων ἐξερκίτων ψήφου, προκειμένων καὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, παρόντος τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως Πατριάρχου, καὶ προκειμένων, ὡς εἴρηται, τῶν ἁγίων λογίων, γενέσθαι τὴν ἐπιλογὴν, ἐφ᾽ ᾧ τε μηδένα μηδὲ φιλίας, μηδὲ ἔχθρας, μηδὲ σκοποῦ, μηδὲ συγγε-

A ratoria chlamyde induta, in comitatu amborum Praepoſitorum, et Magiſtri, item Caſtrenſis, et Quaeſtoris, omniumque reliquorum, quos una cum imperatore ſpectare certamina equeſtria mos eſt. * Comitabantur eodem quoque pauci quidam cubicularii de parte, ſeu comitativa, eius; item Archiepiſcopus, qui tum erat, Conſtantinopoleos Euphemius. Caeteri autem proceres coram in conſpectu Dominae adſtabant ibi, ubi curſores ſtare ſolent, ad cancellos et in gradibus, ſecundum dignitatum ordines; chartularici quidem, [ſeu ſcriniarii vel togati] ad dextram, militares autem ad ſiniſtram. Vt itaque ſtans Auguſta ſeſe B populo monſtrabat, exclamabant omnes: *Ariadne Auguſta, tu vincas. Pie domine, vitam ipſi longam indulge.* Saepius etiam *Kyrie eleiſon* iterabant, et *Multos annos Auguſtae! Orthodoxum imperatorem orbi terrarum [flagitamus.]* Tunc Auguſta per os Libellenſis in ipſis gradibus intra Cancellum, coram Sella, vel throno imperiali, ibi ubi Curſores ſtare ſolent, ſtantis, et de charta ſcripta recitantis, eos ita alloquebatur.

Strenuitas veſtra decorum etiam nunc, pro more ſuae devotioni conſueto, commonſtravit, et confirmavit bonum ordinem in eo, quod imperiali maieſtati debitos honores habuit atque cuſtodivit. Ad haec clamabant omnes. *Nos* C *ſumus ſervi Auguſtae. Pie domine, vitam illi! Multos annos Auguſtae! Ariadne Auguſta tu vincas. Romanum Imperatorem orbi terrarum! RESPONSIO. Praevenientes nos veſtras preces imperavimus glorioſiſſimis aulae proceribus, ſacroque Senatui, ut communicato cum fortiſſimis exercitibus conſilio atque examine virum eligerent Chriſtianum, gente Romanum, omnisque imperatoriae virtutis plenum, talemque ut neque avaritiae, neque alii humano vitio deditus ſit, quantum eius datum eſt humanae fragilitati.* Ad haec exclamabant omnes. *Multos annos Auguſtae! Ariadna Auguſta, tu vincas! Chriſtum amantis Imperatricis multi ſint anni! Kyrie eleiſon. Imperator coeleſtis, da nobis terre-* D *ſtrem Imperatorem; pecuniae non cupidum, qui orbem terrarum regat. RESP. Quo autem pura, dominoque deo placens fieret electio, imperavimus illuſtriſſimis proceribus, et ſacro ſenatui, quibuscum concurrere debet fortiſſimorum exercituum ſuffragium, ut coram ſanctis Evangeliis in publico expoſitis, praeſente quoque ſanctiſſimo atque maxime venerabili regiae huius urbis Patriarcha, electionem conficerent, ſic, ut nemo ſeu amicitiae, ſeu odii, ſeu intentionis alicuius remotioris pro paranda ſibi ſua fortuna, ſeu affinitatis,*

ulliusve alius cuiuscunque tandem privatae rationis in hoc negotio meminerit, eamque in cenſum admiſerit, ſed ut habens unusquisque ſervansque puram conſcientiam, et quae unice ad dominum deum reſpiciat, electionem conficiat. Quoniam igitur, ut veſtra quoque maieſtas videt, negotium hoc magni momenti eſt, et de ſalute totius terrarum orbis agitur, decet veſtram maieſtatem nonnihil remittere, moramque temporis concedere, donec exſequiae Zenonis, divinae ſortis, debito modo peractae fuerint; ne ex praecipitata tumultuaria electione argumentum poenitentiae ſubnaſcatur. Acclamabant omnes. *Pulchrum Paſcha* [ſeu dies feſtivus et laetus hic eſt] *orbi terrarum. Bonum ordinem et proſperitatem urbi* [o deus largire!] *Multos annos Auguſtae. Amove furem illum Praefectum Vrbi. Multi ſint anni Imperatricis! Domine vitam ipſi! o Romana, omnia recta et pulcra erunt te regnante, ſi peregrinum nihil auget numerum Romani generis. Imperium tuum eſt. Ariadne Auguſta, tu vincas. RESP. Gratias agimus deo quod omnia, quae vobis et conferunt et arrident, etiam nobis, vel ante veſtras ſupplicationes, in mentem veniant, et firmiter decernantur perficienda. Nam et antequam huc aſcenderemus, bene gnari, veſtrae maieſtati opus eſſe viro prudente, qui, ut vobis bene ſit, provideret, praevertimus et praecurrimus veſtras preces, et decrevimus, quod nunc facimus, in nomine Dei, eiusque benigno ſub favore, illuſtriſſimum Iulianum ad Praefecturam Vrbis promovere.* Acclamabant omnes. *Hic* [Iulianus] *eſt egregius magiſtratus. Multi ſint anni Auguſtae, multi ſint anni magiſtratuum. RESP. Veſtrae maieſtatis igitur nunc eſt, modeſtiam, tranquillitatem et bonum ordinem, ut ſemper alias ſervaſtis, ita nunc etiam ſervare. Commodi enim veſtri, et ut bonis omnibus affluaretis, primus quidem deus, deinde vero etiam nos curam ſufficientem habuimus; ſtatimque deliberaturi cum illuſtribus proceribus et ſacro Senatu, concurrente quoque fortiſſimorum exercituum ſuffragio, eligemus Imperatorem orthodoxum et a vitiis purum. Abſit autem invidia, neque interturbet pervertatve pulcherrimae huius deliberationis et imperii noſtri inſtituta.*

Poſt hanc Auguſtae allocutionem finitam, deſcendebat ipſa, et proceres eam ſequebantur: ipſaque in Auguſtaeum ingreſſa, conſidebant proceres in ſcamnis ante Delphacem poſitis, et ordiebantur deliberationem de candidato imperii. Verum diu rixabantur inter ſe, neque in conſenſum venire aut decernere quidquam poterant. Vrbicius ergo Praepoſitus oportunum hoc ſuppeditabat conſilium. *Bene facietis*, aiebat, *Auguſtae permittentes auctoritatem*

A νίας, μηδὲ ἄλλου τινὸς ἰδίου μεμνημένοι, ἀλλ᾽ ἔχοντα καθαρὸν τὸ συνειδὸς, καὶ ὅλοι πρὸς τὸν δεσπότην Θεὸν νεύοντες, οὕτως ποιήσασθαι τὴν ἐπιλογήν. Ἐπειδὴ οὖν, ὡς καὶ ἡ ὑμετέρα καθαρὰ καθοσίωσις, τὸ πρᾶγμα μέγα, καὶ περὶ (MS. fol. 164 b.) κοσμικῆς πρόκειται σωτηρίας, προσήκει τὴν ὑμετέραν καθοσίωσιν μικρὸν ἐνδοῦναι, ὥστε καὶ τὴν κηδείαν τοῦ τῆς θείας λήξεως Ζήνωνος προβῆναι δεόντως, καὶ μὴ ἐκ προπετοῦς ἐπιλογῆς γενέσθαι τι μεταμελείας ἄξιον. Ὑπὸ πάντων ἐκράγη. Καλὰ πάσχα τῇ οἰκουμένῃ, εὐταξίαν καὶ εὐθηνίαν τῇ πόλει. πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστας. Ἔξω βάλε τὸν κλέπτην ἔπαρχον τῇ πόλει· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς βασιλίσσης. B Κύριε ζωὴν αὐτῇ· ὅλα τὰ καλὰ ἐπὶ σοῦ γένηται Ῥωμαΐς, εἰ οὐδὲν ξένον αὔξει τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων. Τὸ βασίλειον σοί ἐστιν Ἀριάδνη Αὐγοῦστα. σὺ νικᾷς. (ἈΠΌΚΡ.) Εὐχαριστοῦμεν τῷ δεσπότῃ Θεῷ, ὅτι πάντα, ὅσα ὑμῖν ἐστιν καὶ συμφέροντα καὶ καταθύμια, ταῦτα, καὶ πρὸ τῶν ὑμετέρων αἰτήσεων, εἰς τὸν νοῦν τὸν ἡμέτερον ἔρχεται, καὶ πληροῦται. Καὶ γὰρ πρὸ τῆς ἐνταῦθα ἀνόδου συνιδόντες χρῄζειν τὴν ὑμετέραν καθοσίωσιν ἀνδρὸς ἔμφρονος, καὶ τῆς ὑμετέρας εὐζωίας προνοοῦντος, φθάσαντες καὶ προλαβόντες τὰς ὑμετέρας αἰτήσεις τὸν ἐνδοξότατον Ἰουλιανὸν εἰς τὴν ὕπαρχον ἀρχὴν, τοῦ C δεσπότου Θεοῦ ἐπινεύσαντος, προεβαλλόμεθα. Ὑπὸ πάντων ἐκράγη. Ταύτῃ καλὴ ἀρχή. πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστας, πολλὰ τὰ ἔτη τῶν ἀρχόντων. (ἈΠΌΚΡ.) Τῆς οὖν ὑμετέρας ἐστὶν καθοσιώσεως, ὥσπερ ἀεὶ ἐφυλάξατε, οὕτω καὶ νῦν φυλάξαι τὴν εὐταξίαν. Τῆς γὰρ ὑμετέρας εὐζωίας, καὶ πάντων τῶν συμφερόντων ὑμῖν, πρῶτον μὲν ὁ δεσπότης Θεὸς, ἔπειτα δὲ καὶ ἡμεῖς ἱκανῶς προενοήσαμεν, καὶ εὐθέως βουλευόμενοι μετὰ τῶν ἐνδόξων ἀρχόντων, καὶ τῆς ἱερᾶς συγκλήτου, συντρεχούσης καὶ τῆς τῶν γενναιοτάτων ἐξερκίτων συναινέσεως, προ- D βαλλόμεθα ἄνδρα εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ ὀρθόδοξον καὶ ἁγνόν. Ἀπέστω δὲ φθόνος τῆς καλλίστης ταύτης συμβουλίας καὶ πολιτείας.

Ταύτης οὖν τῆς προσφωνήσεως παρ᾽ αὐτῆς γενομένης, κατῆλθεν ἡ Αὐγοῦστα, καὶ οἱ ἄρχοντες ὀψικεύοντες αὐτήν. καὶ ἡ μὲν Αὐγοῦστα εἰσῆλθεν εἰς τὸν Αὐγουστέα· οἱ δὲ ἄρχοντες τεθέντων σκαμνίων πρὸ τοῦ Δέλφακος ἐκάθισαν, (MS. fol. 165. a.) καὶ ἤρξαντο βουλεύεσθαι περὶ τοῦ ὀφείλοντος γενέσθαι, καὶ πολλὴ φιλονεικία μεταξὺ αὐτῶν ἐκινήθη. Ὁ δὲ πραιπόσιτος Οὐρβίκιος εὐφυέστερον ἐδήλωσεν αὐτοῖς· ὅτι, καλῶς ποιεῖτε τῇ Αὐγούστῃ παρέχοντες τὴν αὐθεντείαν,

ἵνα

ἵνα αὐτὴ ἐπιλέξηται ὃν ἂν βουληθῇ. Ἠτήσατο δὲ ἡ σύγκλητος τὸν Ἐπίσκοπον εἰσελθεῖν, καὶ παρακαλέσαι αὐτὴν, ἵνα αὐτὴ, ὃν βούλεται, ἐπιλέξηται· αὕτη δὲ ἐπιλέξατο Ἀναστάσιον τὸν Σιλεντιάριον, καὶ μαθόντες οἱ ἄρχοντες πάντες ἠρέσθησαν, καὶ παραχρῆμα ἐπέμφθησαν εἰς τὸν οἶκον Ἀναστασίου παρὰ τοῦ Μαγίστρου Κόμητες Προτηκτόρων καὶ Δομεστίκων, καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸ Παλάτιον, καὶ ἐν τῷ Κονσιστωρίῳ ἐφυλάττετο, καὶ οὕτως ἐγένετο ἡ κηδεία Ζήνωνος τοῦ τῆς θείας λήξεως.

* [illegible]ται. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ἡμέρᾳ οἱ βεστοσακρᾶνοι *, καὶ οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ μονητάριοι τὰ συνήθη ἔπραξαν, καθὰ εἴρηται, καὶ ὀψὲ ἐδόθη τὰ μανδάτα σιλέντιον καὶ κομέντον *, * [illegible] καὶ τῇ ἑξῆς προῆλθον πάντες ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, καὶ ἐδέχθησαν ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, καὶ ἐκεῖ προσηγορεύθησαν, οὐ μὴν ἐν τῷ Ἄρματι. Προῆλθεν δὲ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος, κατὰ τὸ σύνηθες εἰσελθὼν διὰ τῆς Βαλανεαρίας, καὶ μετὰ τὸ δεχθῆναι πάντας κατὰ τὸ ἔθος, ἀνῆλθεν Ἀναστάσιος ἐν τῷ πορτίκῳ τῷ πρὸ τοῦ μεγάλου τρικλίνου, καὶ ἔστη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πορτίκου, καὶ εἰσῆλθον πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ συγκλητικοὶ πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀπῄτησαν αὐτὸν ὅρκον δοῦναι πάσῃ, ὡς εἰδεῖ, πρὸς ὃν ἴσχυε πρᾶγμα, φυλάττειν λύπην, καὶ ὅτι μετὰ ὀρθοῦ συνειδότος τῇ πολιτείᾳ χρήσεται.

Καὶ ὑπαλειφθέντος τοῦ ὅρκου τούτου, ἀνῆλθεν εἰς τὸ Ἱππικὸν, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἔνθα κατ' ἱππικὸν ἔθος ἐστὶ προσκυνεῖν τοὺς συγκλητικοὺς, ἐφόρεσεν στιχάριν διβητήσιν αὐρόκλαβον, καὶ ζωνάριν, καὶ τουβία, καὶ καμπάγια βασιλικὰ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Κάθισμα γυμνός· τὰ δὲ στρατεύματα κάτω ἵσταντο ἐν τῷ Στάματι, καὶ τὰς ἄρας, καὶ τὰ σίγνα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἶχον κεκλιμένα. Ὁ δὲ δῆμος ἵστατο ἐν τοῖς βάθροις, καὶ εὐφήμει. Ἐσηκώθη δὲ ἐπάνω τοῦ σκουταρίου ἱστάμενος, MS. fol. 165. b. καὶ ἀνελθὼν τῶν Λαγκιαρίων Καμπιδούκτωρ τὸ ἴδιον μανιάκιν ἐπέθηκεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ εὐθέως τὰ σίγνα ὀρθώθη, καὶ εὐφημίσθη παρὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν δημοτῶν. Καὶ μετὰ τοῦτο κατῆλθεν ἐκ τοῦ σκουταρίου, καὶ εἰσῆλθεν πάλιν ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἔνθα ἐφόρεσεν τὰ βασιλικὰ, καὶ ἐκεῖ ὁ Ἐπίσκοπος ἐποίησεν εὐχὴν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον ἐλέχθη, καὶ περιέθηκεν αὐτῷ τὴν χλαμύδα τὴν βασιλικὴν, καὶ τὸν στέφανον τὸν διάλιθον, καὶ ὑποστρέψας αὖθις ἀνῆλθεν ἐν τῷ Καθίσματι, καὶ ἠσπάσατο τὸν δῆμον, καὶ ἐκρα-

A *optandi quem ipſa voluerit.* Rogabat igitur ſenatus Epiſcopum [ſeu Patriarcham] ut ingreſſus ad Auguſtam, arbitrium electionis atque denominationis ipſi offerret. Auguſta, eo facto, eligebat Anaſtaſium Silentiarium. Quod intelligentes proceres omnes approbabant; protinusque mittebantur in aedes Anaſtaſii a Magiſtro Comites Protectorum et Domeſticorum: Hi eum ad Palatium deducebant, et in Conſiſtorio tantiſper deponebant, donec ſolenne ritu inauguraretur. Interea fiebant exſequiae Zenonis divinae ſortis.

Eo itaque die faciebant Veſtoſacrani, et pictores atque monetarii conſueta, de quibus alibi diximus, officia [circa decorandum principis funus:] veſperaeque edebantur B mandata pro craſtino ſilentio et conventu. Altero autem die procedebant omnes in candidis tunicis, et excipiebantur et alloquio cohoneſtabantur a novo Imper. in Conſiſtorio, non autem in Armate. Procedebat quoque [ſeu veniebat in Senatum] Archiepiſcopus, ingrediens, ut mos eſt, per Balneariam. Omnibus congregatis et exceptis pro more conſueto, aſcendebat Anaſtaſius in porticum magno triclinio praetenſam, mediaque in illa conſiſtebat. Ingredientes illuc proceres omnes et Senatorius ordo ſacramentum ab eo poſtulabant, quo promitteret, ſe erga neminem, quicum hactenus ſimultatem aluerit, conſervaturum aut exerciturum malevolentiam; item ſe recta C cum conſcientia imperium adminiſtraturum eſſe.

Dicto illo iureiurando, aſcendebat Anaſtaſius in Hippicum, ſeu Circum, et ingreſſus in illud triclinium, in quo Senatores, quando certamen equeſtre peragitur, Imperatorem adorare ſolent, induebat ſticharium dibeteſium auroclavum, et zonarium, et tubia, ſeu braccas vel tibialia, et campagia imperialia, et ingrediebatur in Cathiſma nudus [capite corona nondum decorato.] Interea ſtabant milites infra in Stamate; haſtae ſignaque inclinata humi iacebant. Populus in Bathris, vel Gradibus, ſtans bona verba acclamabat. Dein ſublevabatur Anaſtaſius D in ſcuto ſtans, et aſcendens eodem Campiductor Lanceariorum imponebat eius capiti torquem ſuum ſibi abſtractum. Quo facto protinus erigebantur iacentia ſigna, et fauſta vota tam milites, quam populares, acclamabant. Deſcendebat tum e ſcuto, et ingrediebatur rurſus in triclinium, ubi Baſilica, ſeu inſignia imperii, induebat, ab Epiſcopo preces fiebant, Kyrie eleëſon recitabatur, idem Patriarcha ipſi chlamydem imperialem et coronam gemmatam circumponebat. In hoc ornatu repetebat Anaſtaſius rurſus Cathiſma, et ſalutabat po-

I Q

pulum. Exclamabant tum omnes: *Auguſte*, ipſe vero alloquebatur milites et populum ore Libellenſis. Nempe libellus, in quo perſcripta erat alloquii formula, ipſi ab aliquo tradebatur, quem ipſe viciſſim Libellenſi tradebat, hic denique e tribunali recitabat, promittens danda ipſis Auguſtiatica, ſeu munera a novis auguſtis populo et militibus dari ſolita; et quidem viritim numos aureos quinos et litras ſingulares argenti. Habet autem alloquium ſic.

IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS. Notum eſt humanam poteſtatem a nutu ſupremae gloriae dependere. Exclamabant omnes. *Abunde bonorum orbi terrarum* [*nunc contingit te ad imperium evecto.*] *Vt hactenus vixiſti, ita porro impera. Puros magiſtratus orbi terrarum* [*flagitamus.*] et alia talia. *IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS. Quum itaque me, quamvis invitum et ceſſitantem, Sereniſſima Auguſta Ariadne, iudicio ſuo, Illuſtriſſimorum procerum et glorioſiſſimi Senatus electio, potentiumque exercituum, ut et ſacroſancti populi conſenſus, eo adegerit, ut, ſequens ductum clementiae divinae Trinitatis, curam imperii Romanorum in me ſuſciperem:* Ad haec exclamabant omnes. *Kyrie eleiſon. Fili Dei miſerere eius. Anaſtaſie Auguſte tu vincas. Pium Imperatorem deus conſervet. Deus te dedit. Deus te conſervet.* et alia talia. *IMPERATOR CAESAR AVGVSTUS: Intelligo quantum onus mihi cum cura communis omnium ſalutis impoſitum fuerit.* Acclamabant omnes. *Digne imperio. Digne Trinitatis favore atque calculo. Digne urbe. Arce delatores.* et ſimilia plura. *IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS. Verum ſupplicor omnipotenti Deo, velit efficere, ut qualem me fore ſperaſtis eligentes unanimi conſenſu, talem eſſe ipſo ex operum meorum documento deprehendatis.* Acclamabant omnes. *Ille, cui confidis, te ſalvabit. ut vixiſti, ita impera. pie vixiſti, pie impera. Ariadne, tu vincas. Multi ſint anni Auguſtae. Erige tu* [*Anaſtaſie*] *exercitum. Miſerere ſervorum tuorum. Vt Marcianus, ita tu quoque impera.* et alia talia multa. *IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS. Pro feſto die, felicis noſtri imperii natale, dabo vobis in buccam* [*ſeu viritim*] *quinos numos et ſingulas litras argenti.* Acclamabant omnes. *Chriſtianum Imperatorem conſervet deus. Haec ſunt communia omnium vota. Haec ſunt vota orbis terrarum. Pium Dominum, Domine; conſerva. Sancte Domine, releva*

A ξαν πάντες· AVCVSTE, σεβαστέ. Καὶ προσεφώνει τοῖς στρατιώταις καὶ τῷ δήμῳ. Ἐπεδόθη γὰρ αὐτῷ λιβελλάριν, καὶ αὐτὸς ἐπιδίδωσι τῷ Λιβελλησίῳ, καὶ ἐκεῖνος ἑστὼς ἐν τῷ τριβουναλίῳ προσεφώνει αὐτοῖς, καὶ ὑπέσχετο διδόναι Αὐγουστιάτικα ἀνὰ νομισμάτων ε΄ καὶ λίτρας ἀργύρου. Ἔχει δὲ καὶ ἡ προσφώνησις οὕτως.

ΑΥ'ΤΟΚΡΑ'ΤΩΡ ΚΕ'ΣΑΡ ΑΥ"ΓΟΥΣΤΟΣ. Δῆλόν ἐστιν, τὸ ἀνθρώπινον κράτος τῆς ἀνωτάτω δόξης τῷ νεύματι ἀπαρτίζειν. Παρὰ πάντων ἐβοήθη· ἄφθονα τῇ οἰκουμένῃ· ὡς ἔζησας, οὕτως βασίλευσον· ἁγνοὺς B ἄρχοντας τῇ οἰκουμένῃ. Καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ΑΥ'ΤΟΚΡΑ'ΤΩΡ ΚΕ'ΣΑΡ ΑΥ"ΓΟΥΣΤΟΣ· ἐπειδὴ τοίνυν ἐμὲ, εἰ καὶ ἄκοντα καὶ ἀναβαλλόμενον, ἡ γαληνοτάτη Αὐγοῦστα Ἀριάδνη τῇ διακρίσει τῶν ὑπερφυεστάτων πρωτευόντων, καὶ τῆς ἐνδοξοτάτης συγκλήτου ἡ ἐκλογὴ, καὶ τῶν δυνατῶν στρατοπέδων, τοῦ τε καθιερωμένου λαοῦ ἡ συναίνεσις πρὸς τὸ ἀναδέξασθαι τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων τὴν φροντίδα, προηγουμένως τῆς ἐπιεικείας τῆς θείας Τριάδος, προεχώρησεν. ὑπὸ πάντων ἐκράγη. Κύριε, ἐλέησον· υἱὲ Θεοῦ, σὺ αὐτὸν ἐλέησον. Ἀναστάσιε Αὔγουστε τούμβικας· εὐσεβῆ βασιλέα ὁ Θεὸς φυλάξει· ὁ Θεὸς σε ἔδωκεν, ὁ Θεὸς C σε φυλάξει. καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ΑΥ'ΤΟΚΡΑ'ΤΩΡ ΚΕ'ΣΑΡ ΑΥ"ΓΟΥΣΤΟΣ. ὁπόσον μοι βάρος ὑπὲρ τῆς κοινῆς πάντων σωτηρίας ἐπετέθη, οὐκ ἀγνοῶ. Παρὰ πάντων ἐβοήθη· ἄξιε τῆς βασιλείας, ἄξιε τῆς Τριάδος, ἄξιε τῆς πόλεως. τοὺς δηλάτορας ἔξω βάλε. MS. fol. 166. καὶ ἄλλα τοιαῦτα. ΑΥ'ΤΟΚΡΑ'ΤΩΡ ΚΕ'ΣΑΡ ΑΥ"ΓΟΥΣΤΟΣ. ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν παντοκράτορα δυσωπῶ, ὅπως, οἷόν με ἐν ταύτῃ τῇ κοινῇ ἐκλογῇ γενέσθαι ἠλπίσατε, τοιοῦτον τῇ τῶν πραγμάτων ἐργασίᾳ κατανοήσητε. παρὰ πάντων ἐκράγη. εἰς ὃν πιστεύεις, αὐτός σε σώσει. Ὡς ἔζησας, οὕτω βασίλευσον. D εὐσεβῶς ἔζησας, εὐσεβῶς βασίλευσον. Ἀριάδνη σὺ νικᾷς· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης. τὸ ἐξέρκιτον σὺ ἔγειρον, τὰς στρατείας σὺ ἔγειρον, τοὺς δούλους σου ἐλέησον. ὡς Μαρκιανὸς, οὕτως βασίλευσον. καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά· ΑΥ'ΤΟΚΡΑ'ΤΩΡ ΚΕ'ΣΑΡ ΑΥ"ΓΟΥΣΤΟΣ. ὑπὲρ τῆς ἑορτῆς τῆς εὐτυχοῦς ἡμῶν βασιλείας ἀνὰ ε΄ νομισμάτων καὶ λίτραν ἀργύρου ὑμῖν καταβάκολον δώσω. παρὰ πάντων ἐβοήθη· Χριστιανὸν βασιλέα ὁ Θεὸς διαφυλάξει. αὗται κοιναὶ εὐχαί· αὗται αἱ εὐχαὶ τῆς οἰκουμένης· τὸν εὐσεβῆ Κύριε φύλαξον· ἅγιε Κύ-

γῆ ἔγειρε τὸν κόσμον σου. νικᾷ ἡ τύχη τῶν Ῥωμαίων· Ἀναστάσιε Αὔγουστε σὺ νικᾷς· Ἀριάδνη Αὐγοῦστα σὺ νικᾷς· ὁ Θεὸς ὑμᾶς δέδωκεν· ὁ Θεὸς ὑμᾶς φυλάξει· ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν.

A *mundum tuum. Vincat fortuna Romanorum. Ariadne Auguſta tu vincas. Deus vos dedit. Deus vos conſervet. IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS. Deus vobiſcum.*

Καὶ μετὰ τὸ προσφωνηθῆναι αὐτοὺς, κατῆλθεν διηγνούμενος, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰσῆλθεν διὰ τοῦ Νάρθηκος, τὸν στέφανον πρότερον ἀποθέμενος ἐν τῷ Μιτατωρίῳ, καὶ λαβὼν αὐτὸν ὁ Πραιπόσιτος ἐπέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀπέθετο αὐτὸν ἐν τῷ Θυσιαστηρίῳ, καὶ προσήνεγκεν ὁ βασιλεὺς τὰ δῶρα, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ Μιτατώριον ἐφόρεσεν τὸν στέφανον, καὶ ὑπέστρεψεν, καὶ εἰσελθὼν ἐποίησεν τὴν προαγωγὴν τοῦ ὑπάρχου, καὶ ἔδωκεν μίσσας, καὶ ἔθρεψεν τοὺς ἄρχοντας.

Finito hoc alloquio deſcendebat et procedebat in conductu ad eccleſiam, ingreſſusque per Narthecem deponebat coronam in Mutatorio, Praepoſito eam arripiente; deinde rurſus ab hoc ſibi redditam deponebat in Thyſiaſterio, ſeu ſacrificatorio, offerebat dona, redibat ad Mutatorium, induebat ibi coronam, revertebatur in Palatium, faciebat ibi promotionem Praefecti Vrbi B [paullo ante ab Ariadne denominati], dabat miſſus, et tandem convivio, quos volebat, proceres adhibebat.

ΚΕΦ. ϞΓ.

Ἀναγόρευσις Βασιλέως Ἰουστίνου τοῦ τῆς θείας λήξεως.

Ἐν τῇ ἀναγορεύσει Ἰουστίνου τοῦ τῆς εὐσεβοῦς θείας λήξεως ἀταξία τις ἐγένετο, οἷα μηδὲ Αὐγούστης οὔσης, μηδὲ βασιλέως τοῦ χειροτονοῦντος, ἀλλὰ ἀπρονοήτων σχεδὸν ὄντων τῶν πραγμάτων. Ἀποθανόντος γὰρ Ἀναστασίου τοῦ τῆς θείας λήξεως ἐν τῇ νυκτὶ, ἐδηλώθη παρὰ τοῦ Σιλεντιαρίου τῷ Μαγίστρῳ, καὶ τῷ κόμητι MS. fol. 166. a. τῶν Ἐξκουβιτόρων, ἀπαντῆσαι εἰς τὸ Παλάτιον. Παρεγένετο οὖν Κέλερ Μάγιστρος, καὶ Ἰουστῖνος ὁ τῆς θείας λήξεως, Κόμης ὢν Ἐξκουβιτόρων τηνικαῦτα. Καὶ παραχρῆμα ὁ Μάγιστρος ἐδήλωσεν εἰς τὰς σχολὰς, ἵνα καὶ οἱ Κανδιδάτοι καὶ οἱ ἄλλοι Σχολάριοι ἀπαντήσωσιν. Ἐδήλωσεν δὲ καὶ ὁ τῆς θείας λήξεως Ἰουστῖνος τοῖς στρατιώταις καὶ Τριβούνοις καὶ Βικαρίοις ἀπαντῆσαι, καὶ τοὺς πρώτους τῶν Ἐξκουβιτόρων, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι, ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὡς ἄνθρωπος, ἐτελεύτησεν· Δεῖ οὖν ἡμᾶς πάντας κοινῇ βουλεύσασθαι, καὶ τὸν τῷ Θεῷ ἀρέσκοντα, καὶ τῇ πολιτείᾳ συμφέροντα ἐπιλέξασθαι. Τὸν αὐτὸν τρόπον διελέχθη καὶ ὁ Μάγιστρος τοῖς Κανδιδάτοις, καὶ τοῖς Πρώτοις τῶν σχολαρίων.

CAP. XCIII.

Inauguratio Imp. Iuſtini [primi] divinae ſortis.

In electione Iuſtini, piae et divinae ſortis, contingebat aliquid turbarum, ut pote quum neque Auguſta adeſſet, neque Imperator aliquem ſibi ſeu collegam, ſeu ſucceſſorem, denominaſſet; ſed in univerſum rebus proviſum nihil eſſet. Res ita contigit. Anaſta- C ſio per noctem vivis exemto, ſignificabatur ea de re a Silentiario ad Magiſtrum et Comitem Excubitorum, quo in Palatium convenirent. Adveniebant protinus Celer quidem, tum Magiſter, Iuſtinus autem, divinae ſortis princeps, tum Comes Excubitorum; et Magiſter quidem in Scholas edebat mandata, quibus Candidatos caeterosque ſcholarios arceſſebat: Iuſtinus autem militibus [gregariis], et tribunis, vicariisque et excubitorum primiceriis conventum imperabat, et ad congregatos ita perorabat: *Dominus noſter, ut homo, et quatenus homo fuit, ſeu corpore tenus, mortuus eſt. Oportet igitur nos omnes communia conſilia eo conferre,* D *ut principem, qui deo ſimul acceptus amicusque, et imperio commodus utilisque ſit, eligamus.* Eodem modo Magiſter quoque ad Candidatos et ſcholariorum primicerios diſſerebat.

Ὄρθρου οὖν προῆλθον οἱ ἄρχοντες, τινὲς μὲν μύϊνα φοροῦντες, τινὲς δὲ καὶ διάφορα. Συνήχθη δὲ καὶ ὁ δῆμος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, καὶ εὐφήμει τὴν σύγκλητον, κράζοντες· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς συγκλήτου. σύγκλητε Ῥωμαίων σὺ νικᾷς. τὸν ἐκ Θεοῦ βασιλέα τῷ ἐξερκίτῳ. τὸν ἐκ Θεοῦ

Mane facto coibant proceres, partim Myïna [ſeu veſtes cum intextis murium parvis figuris, aut colorem murium cineritium imitantes], partim Diaphora, [ſeu lumine colorum vario fulgentes], induti. Congregabatur quoque populus in Circo, et celebrabant Senatum laudibus; clamantes: *Multi ſint anni ſenatus. Senatus Romanorum, tu vincas. A deo datum imperatorem exercitui*

[flagitamus]. *A deo datum imperatorem orbi terrarum*. et plura talia. Poſitis interim ſcamnis in porticu magno triclinio praetenſa, conſidebant proceres omnes, et Archiepiſcopus, et incipiebant inter ſeſe de creando futuroque imperatore acriter contendere, alio alii ſtudente. Tempore autem inutiliter labente adhortabatur Celer Magiſter ſuos ita: *Agite*, aiebat, *amici*, *decernamus tandem aliquando et perficiamus decreta*, *donec licet. Si abſque mora nos e ſententia noſtra nuncupaverimus futurum Imperatorem*, *ſequentur omnes partes noſtras*, *et tranquillos ſe continebunt. Quod ſi vero tantillum adhuc ceſſemus*, *non erit amplius penes nos deliberandi et decernendi arbitrium*, *ſed coacti erimus aliis obſecundare*. Quum vero nihilominus iurgium et contentio pertinerent, nuncupabant Excubitores ſupra in Circo imperatorem aliquem Ioannem tribunum, illum, qui tum temporis familiaris Divo Iuſtino erat, et deinceps ad epiſcopatum Heracleae pervenit. Hunc attollebant in ſcutum. Verum Veneti, eam electionem non approbantes, diſſipabant ſparſis ſaxis illam factionem; ipſorum autem viciſſim aliquot peribant ſagittis Excubitorum confixi. Ex altera parte ruentes Scholarii, raptabant aliquem, quem ipſi tenebant, patricium, Stratelatae munere fungentem, mediumque ſuper accubitum [ſeu menſam magni triclinii] collocatum, in eo erant ut coronarent. At Excubitores irati celeriter advolabant, hominemque [de accubitu] detractum iam trucidare parabant. Sed forte tum praeſens piiſſimus Dominus noſter Iuſtinianus, [Petri Magiſtri verba ſunt] tunc Candidatus, liberabat eum a nece efficiebatque ut ad Excubitum [ſeu ſtationem et diaetam Excubitorum] in cuſtodiam mitteretur. Ad haec aſſerebant Excubitores ad unum omnes Iuſtiniano ipſi vim, quam poterant, omnem, ut pateretur Imperator nuncupari. At ille vero deprecabatur. Itaque aliis atque aliis in cenſum venientibus Imperii candidatis, pulſabant partes, quoties aliquem imperatorem nuncuparent, portam eburneam, flagitantes ſcilicet a Cubiculariis, ſchema, ſeu ornatum, imperialem. Hi vero negabant, edita eorum audientes nomina, pro quibus partes identidem ſacram veſtem flagitabant; donec tandem aliquando Senatus omnis Divum Iuſtinum eligeret, eumque quodammodo ad acceptandum Schema adigeret. Quamvis autem et huic negotium faceſſerent atque obſtreperent ſcholarii quidam, tanta cum importunitate et impudentia, ut etiam unus eorum aliquis acutis compliciti pugni condylis in os eius ingeſtis labium ipſi finderet: obtinebat tamen omnium tam ſenatorum, quam militum et popularium factionum ſententia; aſcendebat Iuſtinus conductus in Hippicum, ubi ei ſe acquieſcere publica voce teſtabantur Veneti aeque atque Praſini; et Cubicularii mittebant protinus Schema, ſeu ornatum imperialem.

Intrabat itaque Iuſtinus in Cathiſma, ſecum habens Archiepiſcopum Ioannem re-

A βασιλέα τῇ οἰκουμένῃ, καὶ πολλὰ τοιαῦτα. Καὶ τεθέντων σκαμνίων ἐν τῷ πορτίκῳ τῷ πρὸ τοῦ μεγάλου τρικλίνου, ἐκάθισαν πάντες οἱ ἄρχοντες, καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ἤρξαντο πρὸς ἀλλήλους φιλονεικεῖν περὶ τῆς προβολῆς τοῦ βασιλέως· ἄλλος γὰρ ἄλλῳ ἐσπούδαζεν· ὡς δὲ χρόνος διετρίβετο, λέγει αὐτοῖς Κέλερ ὁ Μάγιστρος· ὅτι, ἐν ὅσῳ ἔξεστιν ἡμῖν, βουλευσόμεθα, καὶ πράξομεν. ἐὰν γὰρ ταχέως ὀνομάσωμεν τὸν ὀφείλοντα γενέσθαι, πάντες ἡμῖν ἀκολουθήσουσι, καὶ ἡσυχάζουσιν. ἐπεὶ μετ᾽ ὀλίγον οὐ γινόμεθα κύριοι τῆς βουλῆς, ἀλλ᾽ ἡμεῖς ἑτέροις ἔχομεν ἀκολουθεῖν. Ὡς δὲ καὶ B μετὰ ταῦτα ἡ φιλονεικία ἐπέμενεν, οἱ Ἐξκουβίτορες ἄνω ἐν τῷ Ἱππικῷ ἀναγορεύουσι βασιλέα Ἰωάννην τινὰ Τριβοῦνον, οἰκειούμενον τῷ τῆς θείας λήξεως Ἰουστίνῳ, ὃς μετὰ ταῦτα ἐπίσκοπος Ἡρακλείας ἐγένετο, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σκουτάριον. Ἀπηρέσθησαν δὲ οἱ Βένετοι, καὶ ἐλίθασαν, καί τινες καὶ ἐτοξεύθησαν ὑπὸ τῶν Ἐξκουβιτόρων. πάλιν δὲ Σχολάριοι ὁρμή- MS. fol. 167. a. σαντες κατέσχον πατρίκιον, ὄντα στρατηλάτην, καὶ ἀνήγαγον εἰς τὸν μέσον ἀκκούβιτον, καὶ ἔστησαν, ὀφείλοντες αὐτὸν στέψαι· ἀπηρέσθησαν δὲ οἱ Ἐξκουβίτορες, καὶ ἐπελθόντες κατέσπασαν αὐτὸν, καὶ ἔμελλον μὲν καὶ ἀναιρεῖν, εὑρε- C θεὶς δὲ ὁ εὐσεβέστατος δεσπότης Ἰουστινιανὸς, τηνικαῦτα Κανδιδάτος ὢν, ἐῤῥύσατο αὐτὸν, καὶ παρεσκεύασεν αὐτὸν πεμφθῆναι εἰς τὸ Ἐξκούβιτον, καὶ φυλαχθῆναι. Ἠνάγκαζον δὲ πάντες οἱ Ἐξκουβίτορες αὐτὸν Ἰουστινιανὸν τὸν εὐσεβῆ γενέσθαι βασιλέα. Ὁ δὲ παρῃτήσατο· Καθ᾽ ἕκαστον δὲ τῶν ὀνομαζομένων ἔκρουον εἰς τὰς θύρας τὰς ἐλεφαντίνας, ζητοῦντες παρὰ τῶν Κουβικουλαρίων τὸ σχῆμα τοῦ βασιλέως· οἱ δὲ ἀκούοντες τὰ ὀνόματα τῶν προβαλλομένων οὐκ ἐπεδίδοσαν. Τελευταῖον οὖν οἱ συγκλητικοὶ πάντες D αἱροῦνται τὸν τῆς θείας λήξεως Ἰουστῖνον, καὶ τρόπον τινὰ ἠνάγκασαν αὐτὸν ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ σχῆμα. Σχολάριοι δέ τινες ἀπαρεσθέντες ἐπῆλθον αὐτῷ, ὥστε καὶ ἕνα δοῦναι αὐτῷ γρόνθον, καὶ σχίσαι τὸ χεῖλος αὐτοῦ. Πλὴν ἐκράτησεν ἡ γνώμη πάντων, καὶ συγκλητικῶν καὶ στρατιωτῶν καὶ δημοτῶν, καὶ ἀνηνέχθη εἰς τὸ Ἱππικὸν, καὶ συνῄνεσαν ἐπ᾽ αὐτῷ καὶ Βένετοι καὶ Πράσινοι, καὶ οἱ Κουβικουλάριοι εὐθέως τὸ σχῆμα ἔπεμψαν.

Εἰσελθόντος οὖν εἰς τὸ Κάθισμα, συνόντος αὐτῷ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰωάννου, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόν-

ἀρχόντων τῶν εἰωθότων εἰσέρχεσθαι εἰς τὸ Κάθισμα, καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες κάτω ἵσταντο, καὶ ἐν τῷ σκουταρίῳ ἐφόρεσεν τὸν μανιάκιν ἐπιτεθέντα αὐτῷ παρὰ Γαδίλα τοῦ Καμπιδούκτορος τῶν Λαγκιαρίων *, καὶ ὀρθώθη παραχρῆμα τὰ σίγνα κείμενα ἐπ' ἐδάφους κάτω, ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀναγορεύσεων εἰθισμένον. Οὐκ εἰσῆλθεν δὲ εἰς τὸν τρίκλινον, καὶ ἤλλαξεν, ἀλλὰ ἐποίησαν χελώνην οἱ στρατιῶται, καὶ ἐκεῖ ἐνεδύσατο, καὶ τὸν στέφανον ἐπέθηκεν αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ἐκράτησε λαγκίδιν καὶ σκουτάριν, καὶ ἀνῆλθεν, καὶ ἔκραξαν πάντες· Ἰουστῖνε Αὔγουστε σὺ νικᾷς. Καὶ προσφώνησιν τῷ δήμῳ ἐπιδοθέντος αὐτῷ τοῦ λιβελλαρίου, ἔνθα καὶ ὑπίσχετο αὐτοῖς κατὰ σκουτάριν πέντε νομίσματα, καὶ λίτραν ἀργύρου. Τὸ δὲ λιβελλάριον ἀνεγνώσθη παρὰ Λιβελλησίων, ἐπειδὴ οὔτε Κυαίστωρ εὑρέθη, καὶ ὁ Μάγιστρος Κέλερ διὰ τὴν γενομένην ταραχὴν διὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ οὐκ ἠδυνήθη εὑρεθῆναι, ἀλλὰ πρὸς τὴν ὥραν ἀπελείφθη.

* τῶν λογχοφόρων.

MS. fol. 167. b.

Ἔχει δὲ ἡ προσφώνησις οὕτως· ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ἸΟΥΣΤΙΝΟΣ ΝΙΚΗΤΗΣ ἈΕΙ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Τῇ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ κρίσει, τῇ τε ὑμετέρᾳ κοινῇ ἐκλογῇ, πρὸς τὴν βασιλείαν χωρήσαντες, τὴν οὐράνιον πρόνοιαν ἐπικαλούμεθα. Παρὰ πάντων ἐβοήθη· ἄφθονα τῇ οἰκουμένῃ· ὡς ἔζησας, οὕτω βασίλευσον· ἄφθονα τῇ πολιτείᾳ· βασιλεῦ οὐράνιε, σῶσον τὸν ἐπίγειον. Ἰουστῖνε Αὔγουστε σὺ νικᾷς· τοῦ νέου Κωνσταντίνου πολλὰ τὰ ἔτη. Ἡμεῖς δοῦλοι τοῦ βασιλέως. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. Ὡς ἂν διὰ τὴν οἰκείαν φιλανθρωπίαν ἐνισχύσῃ ἡμᾶς, ἅπαντα τὰ ὑμῖν τε καὶ τῷ δημοσίῳ ὠφελοῦντα τελέσαι. Παρὰ πάντων ἐκράγη· υἱὲ Θεοῦ, σὺ αὐτὸν ἐλέησον· σὺ αὐτὸν ἐπελέξω· σὺ αὐτὸν ἐλέησον· Ἰουστῖνε Αὔγουστε σὺ νικᾷς· καὶ πολλὰ τοιαῦτα. Ὁ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. Ἡμετέρα καὶ γὰρ φροντίς ἐστιν ἐν πάσῃ εὐοδώσει ὑμᾶς θείᾳ προνοίᾳ καθιστᾶν, καὶ μετὰ πάσης εὐφροσύνης καὶ περιθάλψεως καὶ ἀμεριμνίας ἕνα ἕκαστον ὑμῶν διαφυλάττειν. Παρὰ πάντων ἐβοήθη. Ἄξιε τῆς βασιλείας, ἄξιε τῆς Τριάδος, ἄξιε τῆς πόλεως· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. ἁγνοὺς ἄρχοντας τῇ οἰκουμένῃ· καὶ πολλὰ τοιαῦτα. Ὁ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ· ὑπὲρ τῆς ἑορτῆς τῆς ἡμετέρας εὐτυχοῦς βασιλείας ἀνὰ ε' νομισμάτων καὶ λίτραν ἀργύρου ὑμῖν κατὰ χάσμα δωρήσομαι. Παρὰ πάντων ἐκράγη· Χριστιανὸν βασιλέα ὁ Θεὸς φυλάξει· αὗται κοιναὶ εὐχαὶ τῆς

A liquoſque proceres, quibus ingredi Cathiſma fas et mos eſt; reliqui autem proceres infra reſtitabant; dein recipiebat ſtans in ſcuto torquem a Godila, Campiductore Lanceariorum, ſibi impoſitum. Quo facto protinus erigebantur ſigna, quae hactenus humi iacuerant, quemadmodum in talibus inaugurationibus fieri ſolet. Non autem intrabat (quod alii facere conſueverunt) in triclinium mutandi veſtitus gratia; ſed milites teſtudinem circa ipſum ſcutis ſuis facientes cingebant eum, et ſub hoc tegmine induebat Iuſtinus Schema: dein imponebat ipſi Epiſcopus [vel Patriarcha] coronam; ipſe manu accipiebat lanceam et ſcutum, et aſcendebat [in Cathiſma hoc habitu] et tum clamabant omnes. *Iuſtine Auguſte tu vincas.* Tradebatur ipſi porro libellus, in quo perſcripta erat eius ad milites et populum allocutio, et qua illorum ſingulis ſcutis [id eſt viris ſcutatis] quinos aureos numos
B et ſingulas litras argenti promittebat. Hanc allocutionem e ſcripto recitabant Libellenſes, quandoquidem neque Quaeſtor aderat, neque Celer Magiſter ob articularem morbum, qui pedibus eius interea ſupervenerat, adeſſe poterat, ſed pro illo quidem temporis articulo deſiderabatur.

Habet autem allocutio ſic: *IMPERATOR CAESAR IVSTINVS VICTOR SEMPER AVGVSTVS. Omnipotentis dei decreto delectuque, et veſtra communi electione atque ſuffragio, capeſſentes imperium, invocamus coeleſtem providentiam.* Acclamabant omnes. *Abunde bonorum orbi terrarum. ut vixiſti, ita impera. Abunde bonorum civili moderamini. Rex coeleſtis ſerva terreſtrem. Iuſtine Auguſte tu vincas. Iu-*
C *nioris Conſtantini multi ſint anni. Nos ſumus ſervi Imperatoris. IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS. Vt gratia ſua nobis vires indulgeat, ad ea omnia, quae vobis et communi rei conducent, perficiendum.* Exclamabant omnes. *Fili Dei, miſerere eius. Tu eum elegiſti. ergo miſerere eius. Iuſtine Auguſte tu vincas.* et plura talia. *IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS. Etenim curae nobis cordique erit, auxiliante divina providentia, ut vos in omni proſperitate collocemus, et ut unumquemque veſtrum omni benevolentia et ſollicito teneroque amoris*
D *affectu foventes in tranquillitate curarumque otio ſemper conſervemus.* Acclamabant omnes. *Digne regno, digne Trinitate, digne Vrbe. multi ſint Imperatoris anni. Puros moderatores orbi terrarum [flagitamus,* aut *praeſta.]* et talia plura. *IMPERATOR. Pro feſto natale felicis noſtri imperii die donabimus vobis in buccam [ſeu in ſingulas buccas] quinos numos, et ſingulas litras argenti.* Acclamabant omnes. *Chriſtianum imperatorem Deus conſervet. Haec ſunt com-*

munia tota orbis terrarum. et multa id genus alia. *IMPERATOR. Deus vobiſcum.* Caetera deinceps fiebant eodem ritu, qui ſupra in Anaſtaſii inauguratione expoſitus fuit.

A οἰκουμένης· καὶ πολλὰ τοιαῦτα. Ὁ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ· ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν. Καὶ τὰ λοιπὰ ἀκολούθως γέγονεν κατὰ τὸ σχῆμα Ἀναστασίου τοῦ τῆς θείας λήξεως.

CAP. XCIV.
Inauguratio Leonis Iunioris.

Iam videamus quomodo Imperator ab Imperatore creetur. Nam et hoc neceſſarium dictu putamus. Leo Magnus ergo (hic exemplo ſit) morbo decumbens eo, qui ultimus ipſi contigit, nepotem e filia ſuum Leonem iuniorem, tum Caeſarem, hortatu procerum, in Imperatorem provehebat. Quod ſic peractum. Die XV. Cal. Decembres, Coſ Leone Iuniore, Magiſtro Euſebio, conveniebant in Circo populus et legati, qui tum haud pauci variarum gentium aderant; et milites omnes omniumque ordinum cum ſignis in Scamate, et clamabant, populus quidem Graece, rogantes Imperatorem, velit ad ſe in Circum aſcendere; milites autem Latine. Aſcendebat igitur Imperator deductus a Senatu. Caeſar autem intus manebat in illo triclinio, in quo Imperator Senatores excipere ſolet, unaque ipſi aderat Acacius, Archiepiſcopus Vrbis. Imperator, ut in Hippicum venerat, conſiſtebat coram Sella, ſeu throno, et ſic ſtans incipiebat ad milites et populum perorare. ſed exclamabant omnes: *Auguſte, rogamus velis conſideres.* Gratias propterea populo agebat benigna ſalutatione, et deſidebat. et populus clamabat *Auguſte*, vocibusque frequentibus ipſi tendebat perſuadere ut Imperatorem coronaret. Multis viciſſim intercedentibus ſacris ſermonibus promittebat tandem Imperator id ſe facturum. Clamabant igitur, velit miſſis Magiſtro aliiſque aliquot Patriciis Caeſarem arceſſere. Quo imperato Magiſter et delecti Patricii abibant, et adducebant Caeſarem, eumque ad ſiniſtram Imperatoris collocabant. Sed Epiſcopus, quem una cum Caeſare adducebant, conſiſtebat ad Imperatoris dextram, et faciebat preces et pia vota; quibus finitis omnes *Amen* ſuccinebant. Quo facto Praepoſitus Imperatori coronam porrigebat, quam hic ſtans Caeſaris in caput imponebat, acclamans ter, *Feliciter.* Abibat tum Epiſcopus, et conſidebat Imperator Leo magnus; minor autem Leo ſalutabat geſtu populum; ad quod omnes exclamabant *Auguſte.* Tunc veniebant Praef. Vrb. et Senatus a ſiniſtra parte, et offerebant ipſi modiolum, ſeu coronam, au-

ΚΕΦ. ϞΔ.
Ἀναγόρευσις Λέοντος τοῦ μικροῦ.

Ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν εἰπεῖν ὅπως καὶ βασιλεὺς ὑπὸ βασιλέως γίνεται. Ἐπὶ τοῦ τῆς θείας (MS. fol. 164. a) τοίνυν λήξεως Λέοντος, Λέων ὁ μικρὸς Καῖσαρ ὢν, ἐγένετο βασιλεύς. συνέβη γὰρ νοσῆσαι Λέοντα τὸν τῆς θείας λήξεως, τὸν αὐτοῦ θεῖον, τὴν ἐπιθάνατον νόσον, καὶ παρεκλήθη ὥστε B ποιῆσαι τὸν καίσαρα βασιλέα. Τῇ οὖν πρὸ δεκαπέντε Καλανδῶν Δεκεμβρίων ἐν ὑπατίᾳ Λέοντος τοῦ μικροῦ, Μαγίστρου ὄντος Εὐσεβίου, συνῆλθεν ἐν τῷ Ἱππικῷ ὁ δῆμος καὶ οἱ πρεσβευταί (πολλοὶ γὰρ ἔτυχον ὄντες ἐνταῦθα, καὶ ἐκ διαφόρων ἐθνῶν) καὶ οἱ στρατιῶται πάντες μετὰ τῶν σίγνων ἐν τῷ Στάματι, καὶ ἔκραζον, ὁ μὲν δῆμος Ἑλληνιστὶ, προτρέποντες τὸν βασιλέα ἀνελθεῖν· οἱ δὲ στρατιῶται Ῥωμαϊστί· καὶ ἀνῆλθεν ὁ βασιλεὺς δορυφορούμενος ὑπὸ τῆς συγκλήτου. Ὁ δὲ Καῖσαρ ἔσω ἦν ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἔνθα τοὺς συγκλητικοὺς δέχεται, C καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς πόλεως Ἀκάκιος σὺν αὐτῷ, καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς ἔμπροσθεν τῆς Σέλλης, καὶ οὕτως ἤρξατο προσφωνεῖν τοῖς στρατιώταις καὶ τῷ δήμῳ, καὶ ἔκραζον πάντες· παρακαλοῦμεν ἵνα καθεσθῇς· καὶ ἠσπάσατο τὸν δῆμον, καὶ ἐκάθησεν, καὶ ἔκραζεν ὁ δῆμος τὸ· Αὔγουστε· καὶ πάλιν πολλαὶ φωναὶ ἐγίνοντο παρακαλούντων αὐτῷ στέψαι τὸν βασιλέα, καὶ διαλαλιαὶ πολλαὶ περὶ τούτου, ὑποσχομένου αὐτοῦ τοῦτο ποιεῖν. Εἶτα ἔκραζον ὥστε τὸν Μάγιστρον πέμψαι καὶ Πατρικίους, καὶ ἀγαγεῖν τὸν Καίσαρα. Καὶ ἐπέτρεψεν τὸν Μάγιστρον καὶ τινὰς Πατρικίους ἀπελθεῖν, καὶ D ἀγαγεῖν αὐτόν. Καὶ ἐξελθόντες ἤγαγον τὸν Καίσαρα, καὶ ἔστησαν εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ τὸν Ἐπίσκοπον σὺν αὐτῷ, καὶ ἔστη εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ Βασιλέως ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ εὐχὴν ἐποίησεν, καὶ ὑπήχησαν πάντες τὸ Ἀμήν. Καὶ ὁ Πραιπόσιτος ἐπέδωκεν τῷ Βασιλεῖ στέφανον, καὶ ἐπιτέθηκεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Καίσαρος, εὐτυχῶς, εὐτυχῶς, εὐτυχῶς, καὶ ἀνεχώρησεν ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ ἐκάθισεν ὁ Βασιλεὺς Λέων. Καὶ ὁ μικρὸς Λέων ἠσπάσατο τὸν δῆμον, καὶ ἔκραξαν πάντες· Αὔγουστε. Καὶ τότε ἦλθεν ὁ Ἔπαρχος τῆς Πόλεως ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ἡ σύγκλητος, καὶ προσήγαγον αὐτῷ μοδίολον (ἤτοι στέφανον) MS. fol. 118. b

χρυσοῦν, κατὰ τὸ ἔθος, καὶ διαλάλησιν ὁ βασιλεὺς ἀποδεχόμενος τοὺς στρατιώτας, καὶ ὑπέσχετο ἑκάστῳ δοῦναι κατὰ τὸ ἔθος, πρὸς πέντε νομίσματα καὶ λίτραν ἀργύρου ὑπὲρ Αὐγουστιακῶν.

A ream, ut mos eſt, et alloquebatur Imperator milites, vale ipſis dicens et abeundi veniam dans; ſimul promittens viritim pro more conſucto quinos numos et litras argenti ſingulas, nomine Auguſtiacorum.

ΚΕΦ. ϞΕ.

Ἀναγόρευσις τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν Δεσπότου Ἰουστινιανοῦ.

Ὁ τῆς θείας λήξεως Ἰουστῖνος τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν δεσπότην Ἰουστινιανὸν ἐποίησεν ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ. Καὶ αὐτὸς γὰρ ἐν νόσῳ μεγάλῃ κατείχετο, καὶ παρεκαλεῖτο ἀπὸ τῆς συγκλήτου εἰς τὸ ποιῆσαι αὐτὸν βασιλέα. Τῇ οὖν τετάρτῃ τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς ἰνδ. έ, Μαγίστρου ὄντος Τατιανοῦ, ἐκέλευσεν σιλέντιον καὶ κομέντον, καὶ τὰς σχολὰς, καὶ τὰ στρατεύματα πάντα παραγενέσθαι ἐν τῷ Δέλφακι. Καὶ παρεγένετο ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ εὐχὴν ἐποίησεν, καὶ ἔστεψεν αὐτὸν, καὶ τὰ πάντα κατὰ τὸ ὅμοιον σχῆμα ἐγένετο, οὐ μέντοι ἐν τῷ ἱππικῷ ἄνω, ἀλλὰ ἐν τῷ Δέλφακι.

CAP. XCV.

Inauguratio piiſſimi Domini noſtri Iuſtiniani.

Pari modo Divus Iuſtinus, et ipſe quoque gravi morbo decumbens, hortatu ſenatorum, Imperatorem faciebat in magno triclinio piiſſimum noſtrum dominum Iuſtinianum; quod quomodo peractum ſit breviter dicetur. B Quarto Aprilis die, Indictione quinta, Magiſtro Tatiano, imperabat Dominus ſilentium et comentum, ſeu conventum; et ut Scholae palatinae ordineſque militares omnes in Delphacem coirent. Aderat Epiſcopus et preces faciebat, et coronabat ipſum [Iuſtinus], et fiebant omnia eodem modo, quo paullo ante diximus, ea ſola cum differentia, quod ibi res in Circo ſurſum, hic in Delphace, peracta fuit.

ΚΕΦ. Ϟϛ.

Ἀναγόρευσις Νικηφόρου Βασιλέως τοῦ γεγονότος Δομεστίκου τῶν Σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς, τοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀνδρειοτάτου.

Τελευτήσαντος Ῥωμανοῦ βασιλέως τοῦ νέου, υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ πορφυρογεννήτου βασιλέως Ῥωμαίων τοῦ Μακεδόνος, εἰς μῆνα Μάρτιον ιέ, ἰνδ. ϛ', ἔτους ͵ϛυοά, τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν νηστειῶν, κατέλειπεν τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν Βασιλείῳ καὶ Κωνσταντίνῳ, τοῖς νηπίοις υἱοῖς αὐτοῦ, καὶ τὴν ἰδίαν γαμετὴν καὶ Αὐγοῦσταν Θεοφανὼ βασιλεύειν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. Κατέλειπεν δὲ καὶ τὸν Παρακοιμώμενον Ἰωσὴφ οἰκονομοῦντα τὰ τοῦ κοινοῦ πράγματα. Ἐκράτησεν δὲ ἡ τῶν ῥηθέντων προσώπων ἐξουσία ἀπὸ πέντε καὶ δεκάτης μηνὸς Μαρτίου ἰνδ. ϛ', μέχρι Αὐγούστου πέντε καὶ δεκάτης, ἰνδ. τῆς αὐτῆς. Ἰουλίου δὲ μηνὸς δευτέρᾳ, ἰνδ. ὁμοίως, ἀνηγορεύθη ἐν τοῖς τῆς ἀνατολῆς μέρεσιν ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος βασιλεὺς ἡμῶν Νικηφόρος παρὰ τοῦ ἰδίου στρατοπέδου βασιλεὺς Ῥωμαίων. Ἐν Καισαρείᾳ γὰρ, τῇ νῦν τῆς Καππαδοκῶν ἐπαρχίας, ἐν τῷ Κάμπῳ, Μαγίστρου αὐτοῦ ὄντος καὶ Δομεστίκου τῶν Σχολῶν, συναχθέντες πάντες οἱ στρατηγοὶ καὶ τὰ τάγ-

CAP. XCVI.

Inauguratio Nicephori Phocae, C Chriſtum amantis et fortiſſimi Imperatoris, antea Domeſtici Scholarum Orientis.

Imperator Romanus Iunior, filius Conſtantini magni et Porphyrogenneti, Imperatoris Romanorum Macedonis, vel e Macedonibus oriundi, vita defunctus menſis Martii die 15, ind. 6, Anno Mundi 6471, Quadrageſima magni ieiunii, relinquebat regni ſui haeredes parvulorum par filiorum, Baſilium et Conſtantinum, ſuamque uxorem et Auguſtam, Theophanonem, tutricem imperii Romani, appoſito rerum publicarum adminiſtratore Parakoemomeno Ioſepho. Horum poteſtas valuit a dicta die decimaquinta D Martii Indictionis ſextae usque ad diem decimam quintam Auguſti eiusdem indictionis. Secunda vero Iulii die Indictionis eiusdem nuncupabatur in partibus Orientis Imperator Romanorum ab exercitu ſuo pius et Chriſti amans dominus noſter Nicephorus. Apud Caeſaream nempe, quae nunc Cappadocum praefecturae accenſetur, congregati in [urbis] Campo duces ordineſque militares omnes nuncupabant ipſum Imperatorem, tum temporis Magiſtri et Domeſtici Scholarum dignitate conſpicuum. Repudiabat quidem

oblatos honores, ut cui bellum cum Iſmaelitis curae magis et cordi eſſet; in quod ipſe pronus incumbens ſuos etiam acriter inſtigabat. Illi autem eo magis inſtabant, raptumque vi et invitum e tentorio, levatum ſcuto, Imperatorem proclamabant. Neque tamen tum quidem aut coronam aut alium imperialem ornatum aſſumebat, contentus coccineorum calceorum uſu.

Eius rei fama ut in Vrbem pervenit, vehementer Ioſephum Accubitorem terruit, et ad magnos edendos tumultus impulit. Opponebat enim ſe Domino [Nicephoro] ex contentione et ambitione, eique profligando et arcendo ſe comparabat. Neque proficiebat Nicephorus Imp., blandas literas ad ipſum exarans et mittens, quibus pollicebatur, velle ipſi dignitatem ſuam conſervare ſartam et tectam, et pluribus quoque honoribus ipſum cumulare. (Senatui in eandem ſententiam perſcribebat, de nova ſua fortuna ſignificans). Ioſephus autem quamvis ſaepius iisdem inſinuationibus admonitus, non tamen auſcultabat; ſed repertis aliquot viris Senatoriis, parti ſuae faventibus operamque ſtrenuam navantibus, adverſarium Nicephori palam ſe declarabat, ſtudebatque conatus eius evertere. Vrbem communiebat et claudebat, portas complures ſtructuris opplebat, ſaevum et impotentem ſe erga magiſtratum urbanum gerebat, et Dominum, Nicephorum, anathemati ſubiiciebat. Neque ſufficiebat hoc ipſi, ſed et clam ſtudebat Domini neceſſarios, patrem et fratrem, exoculare, [ſeu excoecare vel tollere]. Quo illi comperto auffugiebant; et pater quidem Domini, idemque Magiſter, Bardas, in magnam eccleſiam, frater autem Domini, et is quoque Magiſter, Leo, in Expeditum, ſeu caſtra; quippe copiae, ex oriente ad urbem accedentes, iam ad Chryſopolin pervenerant.

Verum populi multitudo, divino acta et ſtimulata zelo, torrentis inſtar affluebat ad eccleſiam, Magiſtrum a noxa et inſidiis adverſariorum indemnem conſervare ſtudens; et quoties Patricius Marianus, Apambas cognominatus, et Nicolaus Tornicius, et Ex-Strategus Paſchalius eum vi e templo extrahere niterentur: (tentabant autem ſaepius): magno impetu ingeſta extrudebat eos, onuſtosque conviciis atque contumeliis, et malos pro merito male mulcatos depellebat.

Die vero dominica, nona menſis Auguſti, hora matutina, quum praelegeretur divinum ſanctae Reſurrectionis evangelium, penetrabat ſe Accubitor Ioſeph in eccleſiam, aſcendebat in Patriarcheum, ſeu palatium Patriarchae, colloquebatur ibi cum ipſo et clericis, deſcendebat rurſus, multaque dira interminabatur populo [apud eccleſiam ſtanti, ſi pergeret Bardam tueri] et inter alia annonae

A ματα, ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. Τοῦ δὲ μὴ βουλομένου, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόλεμον τῶν Ἰσμα- MS. fol. 169. a. ηλιτῶν ἐπισπεύδοντος, καὶ τὸν λαὸν εἰς τοῦτο προτρεπομένου, αὐτοὶ μᾶλλον σπεύσαντες βίᾳ καὶ μὴ βουλόμενον ἐκ τῆς τέντης ὑψώσαντες ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. Οὐ μὴν δὲ ἐφόρεσεν στέμμα ἢ ἄλλην τινὰ βασίλειον ἐσθῆτα, εἰ μὴ μόνον τὰ ὑποδήματα ἐναλλάξας ῥούσεα, ἤτοι κόκκινα.

Ἀκουσθὲν δὲ γεγονὸς τοῦτο ἐν τῇ Πόλει, ἐταράχθη ὁ Παρακοιμώμενος Ἰωσὴφ, καὶ ἀντάρσιον ἐφιλονείκει, καὶ παρεσκευάζετο ἀντιπαρατάξασθαι τῷ ἄνακτι. Ὁ δέ γε Βασι- B λεὺς Νικηφόρος, γράμμασιν ἡμέροις χρώμενος πρὸς αὐτὸν, ἐξέπεμπεν, τὴν αὐτοῦ δόξαν αὐτῷ ἔχειν ὑπισχνούμενος καὶ τιμὰς πλείους. Καὶ τὴν σύγκλητον τῷ ὁμοίῳ τρόπῳ ἐδηλοποίει. Ὁ δὲ πολλάκις τοῖς τοιούτοις ὑπομνησθεὶς, οὐκ ἠνέσχετο, καὶ δὴ εὑρών τινας τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου συναγωνιζομένους αὐτῷ, ἀντάρσιον ἐφιλονείκει πρὸς τὸν Αὔγουστον. Τήν τε πόλιν κατασφαλισάμενος, καὶ τὰς πόρτας ἀνακτίσας, καὶ πρὸς τὸ πολίτευμα σκληρῶς φερόμενος, ἀναθέματι καθυπέβαλε τὸν ἄνακτα. οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλά γε καὶ μυστικῶς (ἤτοι κρυφίως) τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἄνακτος Νικηφόρου, τόν τε πατέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν, ἀπομματῶσαι ἐβού- C λετο. Ὅπερ γνόντες φυγάδες ᾤχοντο, ὁ μὲν πατὴρ Βάρδας καὶ Μάγιστρος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Ὁ δέ γε Μάγιστρος Λέων καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἄνακτος εἰς τὸ ἐξπεδῖτον, τοῦ στρατοῦ ἤδη φθάσαντος ἐν τῇ Χρυσοπόλει.

Τὸ δὲ πλῆθος τοῦ λαοῦ ζήλῳ θείῳ τραπὲν προσεῤῥύει τῇ ἐκκλησίᾳ, φυλάξαι τὸν Μάγιστρον ἀλώβητον τῆς τῶν ἐναντίων ἐπιβουλῆς. Πολλάκις γὰρ ἐπεχείρησαν ὅ, τε Πατρίκιος Μαριανὸς ὁ Ἀπαμβᾶς, καὶ ὁ Τορνίκης Νικόλαος, καὶ ὁ ἀπὸ στρατηγῶν Πασχάλιος ἐξαιῶσαι αὐτὸν τῆς ἐκκλησίας τῇ βίᾳ. Ὁ δὲ λαὸς D μετὰ ὠθισμῶν καὶ ὕβρεων τούτους κακοὺς κακῶς ἐξέβαλεν.

Κυριακῆς δὲ οὔσης θ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς τῇ ἑωθινῇ ὥρᾳ, λεγομένου τοῦ θείου Εὐαγγελίου τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, εἰσελθὼν ὁ Παρακοιμώμενος Ἰωσὴφ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀνελθὼν ἐν τῷ πατριαρχείῳ, προσειπών τινὰ τῷ Πατριάρχῃ καὶ τῷ Κλήρῳ, κατελθὼν αὖθις προσηπείλησε πολλὰ τῷ ὄχλῳ, καὶ τὸν διὰ λιμοῦ θάνατον, καὶ ἱππεύσας, καὶ διελθὼν διὰ τοῦ Μι- MS. fol. 169. b.

λίου

λίαν τοῖς ἀρτοποιοῖς παρήγγελλεν ἄρτους μήτε ποιεῖν, μήτε εἰς ἀγορὰν προτίθεσθαι. Ἀνελθὼν δὲ ἐν τῷ Παλατίῳ, καὶ τοὺς παῖδας Ῥωμανοῦ τοῦ Βασιλέως μεθ' ἑαυτοῦ λαβὼν, διὰ τῶν ἄνω διαβατικῶν κατῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὥρᾳ ἀρίστου, μὴ ὄντος τοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ παρακαλέσας τὸν Μάγιστρον ἦρεν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀπέστειλεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Τοῦ δὲ λαοῦ τὸ δειλινὸν ἐλθόντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὸν Μάγιστρον μὴ εὑρόντων, ταραχθέντες, μᾶλλον δὲ μανέντες, ἀτίμοις φωναῖς πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τὸ ἱερατεῖον ἐχρῶντο, ὡς ὅτι παρ' αὐτῶν προεδόθη, καὶ λιθάσαι ἐπεχείρουν τοὺς τοῦ Κλήρου. Ὁ δὲ Πατριάρχης ἐδηλοποίησεν τὸν Μάγιστρον, ἐλθεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ εἰρηνεῦσαι τὸν λαόν. Ὁ δὲ ἐδηλοποίησεν τοῦτο τὸν Παρακοιμώμενον· ὁ δὲ οὐκ ἐπέτρεψεν τοῦτο. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ λαὸς, ζήλῳ, ὡς εἴπομεν, θείῳ φερόμενοι, οἱ μὲν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ πανευφήμου Μαγίστρου ἀπῄεσαν, φυλάξαι τοῦτον ἀνεπιβούλευτον· οἱ δὲ πλείους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐναπομείναντες, πάντα τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκ ξύλου σκεύη ὅπλα χρησάμενοι, ἐξῆλθον τῆς ἐκκλησίας, καὶ τοῖς ἀνταίρουσιν προσβάλλοντες, παρατεταγμένοις οὖσιν ἐν ὅπλοις, Μακεδόσιν καὶ αἰχμαλώτοις τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ τοῖς ῥηθεῖσιν προσώποις, Μαριανῷ καὶ λοιποῖς, τρέψαντες φυγάδας ἐποίησαν, καὶ τὴν νίκην ἀράμενοι πολλοὺς τοῦ κοινοῦ λαοῦ καὶ στρατοῦ ἀπέκτειναν. Καταστρέψαντες δὲ τοὺς οἴκους τῶν παρατατομένων τῷ Ἄνακτι μέχρις ἐδάφους, τὰ αὐτῶν πάντα διαρπάσαντες, καὶ τὰς πόρτας ἀνοίξαντες, τῷ φοσσάτῳ εἰσελθόντες, τῷ βασιλεῖ κατεμήνυσαν σπεῦσαι ἐν τῇ πόλει.

Τῇ αὐτῇ δὲ νυκτὶ, δεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, φοβηθεὶς ὁ Παρακοιμώμενος Ἰωσὴφ τὸν λαὸν, ὡς πρὸς αὐτὸν ἀπερχόμενον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, φυγὼν τὴν βίαν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσῆλθεν. καὶ ὁ λαὸς τὰ αὐτοῦ πάντα ἁρπάσαντες (MS. fol. 170. a.) τὸν οἶκον αὐτοῦ κατηδάφισαν, πολλούς τε ἄλλους τῶν τῆς συγκλήτου ἀναιτίους αἰχμαλωτίσαντες, ἁρπάσαντες τὰ αὐτῶν πάντα, καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν κατασκάψαντες. τρισὶν γὰρ ἡμέραις τοῦτο ἐποίει ὁ λαὸς μανέντες. Οἱ οὖν εὐνούστατοι τῶν ἀρχόντων τὸν Μάγιστρον καὶ πατέρα τοῦ Ἄνακτος Νικηφόρου ἐν τῷ Παλατίῳ εἰσήγαγον, καὶ μένειν ἐκεῖσε ἐποίησαν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως. Τῇ δὲ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ πράγματος τελετῆς εἰσῆλθεν καὶ ὁ Μάγιστρος Λέων ἐκ τοῦ φοσσάτου ἐν τῇ πόλει.

A interceptionem, exitialemque famem. Extra templi ambitum inſcenſo equo, abibat, Miliumque, ſeu Milliarium, traiiciens, ubi forum erat piſtorium, interdicebat piſtoribus omni panificio, et expoſitione vendendi panis. Dein regreſſus in Palatium, aſſumtisque ſecum filiis Romani Imper. deſcendebat per ſuperiora Diabatica, ſeu porticus, in eccleſiam, circa meridiem, tempore, quo prandetur, adeoque nemo intus erat; hortationibusque et promiſſis pellectum extrahebat ex eccleſia Magiſtrum, atque in ſuam [Magiſtri] domum remittebat. Populus itaque veſpere ad eccleſiam rediens et Magiſtrum non inveniens, exſtemati, aut potius perciti furore, probroſis B verbis laceſſebant Patriarcham et ordinem omnem Sacerdotalem, ut qui ſupplicem ſuum prodiderint. et iam inſtituebant Clericorum aliquos ſaxis impetere. Patriarcha igitur ſignificabat Magiſtro, veniendum ipſi eſſe in eccleſiam, populumque ſua praeſentia placandum. Magiſter eius rei notitiam Accubitori dabat, veniam rogans. Ille vero non ſinebat eum abire. Quo cognito populus divino, ut modo dicebamus, zelo ablatus, pars ad aedes laudatiſſimi Magiſtri abibant, a noxia et inſidiis eum tuituri; plurimi autem, correptis, quotquot in eccleſia reperibant, lignamentis et in armorum uſum converſis, invadebant adverſam partem, quae armata in acie adſtabat, Macedones, captivosque Agarenos, et eorum C duces, paullo ante dictos, Marianum, et reliquos, iisque victis et fugatis, multos tam de plebe, quam militum quoque, trucidabant; domos eorum, qui Domino adverſabantur, ex ipſis fundamentis revellebant; ſupellectilem eorum & opes omnes diſcerpebant atque differebant, effractisque Vrbis portis irruebant in foſſatum, et ſignificabant Imperatori, opus eſſe celeri in Vrbem adventu.

Proxime ſecuta nocte, quae decimum Auguſti diem praecedebat, timore plenus Parakoemomenus Ioſephus, ut vidit populum in ſe quoque aedesque ſuas irruere, D declinans vim et iniuriam, recipiebat ſe in eccleſiam. Populus interea poſt direptas eius facultates omnes domum ſolo aequabat; multos ordinis Senatorii innocentes in vincula rapiebat, differebat eorum facultates omnes, aedesque deiiciebat. Per triduum continuabat in his rabioſa plebs. Optime igitur erga rem publicam animati proceres Magiſtrum eundemque patrem Domini, Nicephori, ducebant in Palatium, ibique manere iubebant usque ad Imperatoris filii adventum. Altero autem die a finitis et ſopitis hiſce tumultibus [id eſt die decimo quarto Auguſti], intrabat Magiſter Leo e foſſato in urbem.

Die decimo quinto tandem Auguſti menſis imperabat per literas Imperator Accubitori Baſilio et Praepoſito Ioanni, ut cum illis proceribus, quos ipſe nominatim in literis deſignabat, in palatium Hieriae egrederentur, ibique ſibi occurrent. Id quod iuſſi etiam fecerunt.

Die nempe decimo ſexto Auguſti, indictione ſexta, die, quae tum erat dominica, inſcenſu mane facto in imperialem dromonem, vel liburnicam, applicabat Imperator ad Portam Auream; ubi ipſi tota urbs, ſeneſque iuveneſque, cum lampadibus et ſuffimentis occurrebant. Relicto dromone et equo conſcenſo, tranſibat per externum vel ſuburbanum Parateichium, ſeu pomoerium; indeque converſus, per Placoten, ſeu viam magnis tabulis ſaxeis ſtratam, intrabat in monaſterium Abramitarum, quod vulgo Acheiropoeëtos [ſeu imago manibus non facta] Deiparae appellatur. Hora tertia indutus ſcaramangium caſtoreum ibat in equo ad magnam portam auream, ibique ſubſiſtens in equo nonnihil excipiebatur ab ambabus factionibus intra portam ſtantibus fauſtis his acclamationibus.

Bene veneris Nicephore, Imperator Romanorum. Bene veneris Nicephore, domine maxime Romanorum. Bene veneris Nicephore, multarum hoſtilium cohortium victor et fugator. Bene veneris Nicephore everſor urbium inimicarum. Bene veneris fortisſime victor, ſemper Auguſte. Bene veneris per quem ſubacti ſunt alienigenae. Per te ſuperatus Iſmael [id eſt nomen omne Saracenicum] humi procubuit. Per te ſceptra Romanorum robur et firmamentum accipiunt. Alacriter itaque et ſtrenue proſpereque perage res et adminiſtra imperium. Miſertus fuit Deus populi ſui in eo, quod te, Nicephore, Romanorum ſumma cum poteſtate imperatorem conſtituit. Laetare itaque tu, Vrbs Romanorum. Suſcipe Nicephorum a deo coronatum. Advenit enim ut revera colluſtrans ſuo ſplendore totum ſoli ſuppoſitum terrarum orbem.

His recitatis intrabat in Vrbem per portam *, decurrebat eques Mediam, plateam ſic dictam, usque ad Forum, ubi delapſus equo ingrediebatur in eccleſiam Sanctiſſimae Deigenetricis in Foro, ſumtisque cereis perficiebat adorationem, induebat dibeteſium, campagia et campotuba, ſeu tibialia campeſtria. E Foro procedebat pedes ad Sanctae Sophiae aedes, in proceſſione ſolenne cum ſancta cruce, et ſubſiſtens in Horologio audiebat fauſtas haſce ambarum factionum acclamationes. *Nicephorum Imperatorem res publica flagitat. Nicephorum leges exſpectant. Nicephorum Palatium exſpectat [id eſt comitatus Palatinus]. Haec ſunt vota palatii. Hae ſunt preces et obteſtationes exercitus. Haec ſunt vota Senatus. haec ſunt vota populi. Nicephorum orbis terrarum exſpectat. Nicephorum exercitus exſpectat. Commune decus Nicephorum exſpectat. Nicephorus, commune bonum, imperet. Exaudi o deus; te rogamus. exaudi o deus. Contingat vita Nicephoro. Nicephore Auguſte, tu es pius, tu es Auguſtus et venerabilis. Deus te dedit. deus te cuſtodiet.*

* Schol. Nota, cum per mediam magnam portam ingreſſum fuiſſe.

A Τῇ δὲ πέντε καὶ δεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἐδηλοποίησεν ὁ Βασιλεὺς τὸν Παρακοιμώμενον Βασίλειον, καὶ τὸν Πραιπόσιτον Ἰωάννην, ὥστε ἐξελθεῖν μεθ' ὧν αὐτοῖς ἔγραψεν ἀρχόντων ἐν τοῖς Ἱερείας παλατίοις, καὶ ὑπαντῆσαι αὐτῷ. Ὅπερ καὶ ἐποίησαν.

Καὶ τῇ ἐπαύριον, ἕξ καὶ δεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ Αὐγούστου μηνὸς, ἰνδ. ϛʹ, ἡμέρᾳ κυριακῇ πρωῒ ἐμβὰς εἰς τὸ βασιλικὸν δρομώνιον προσέβαλεν ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. Κἀκεῖ προσυπήντησεν αὐτῷ πᾶσα ἡ πόλις, μικροί τε καὶ μεγάλοι, μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιαμάτων. Κατελθὼν δὲ ἀπὸ τοῦ δρόμωνος, καὶ ἱππεύσας διῆλθεν διὰ τοῦ ἔξω παρατειχίου, καὶ διὰ τῆς πλακωτῆς στραφεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν μονὴν τῶν B Ἀβραμιτῶν, τὴν λεγομένην ἀχειροποίητον τῆς Θεοτόκου, καὶ ὥραν τρίτην βαλὼν σκαραμάγγιον καστόριον, καὶ καβαλλικεύσας ἦλθεν εἰς τὴν μεγάλην χρυσῆν πόρταν, καὶ στὰς ἔφιππος ἐν τῇ αὐτῇ πόρτῃ, ἔνδον τῶν δύο μερῶν τοῦ δήμου ἱσταμένων, εὐφημίσθη οὕτως.

Καλῶς ἦλθες Νικηφόρε αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων· καλῶς ἦλθες Νικηφόρε, ἄναξ μέγιστε Ῥωμαίων· Καλῶς ἦλθες, Νικηφόρε, ὁ τροπωσάμενος φάλαγγας πολεμίων· Καλῶς ἦλθες, Νικηφόρε, ὁ πορθήσας πόλεις ἐναντίων. καλῶς ἦλθες ἀνδρειότατε νικητὰ, ἀεισέβαστε· Καλῶς ἦλθες, δι' οὗ ὑπετάγησαν ἔθνη. διὰ σοῦ Ἰσμαὴλ ἡττηθεὶς κατεπτώθη· διά σου τὰ σκῆπτρα Ῥω- C μαίων κρατύνονται· ἔντεινε οὖν καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε. Ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, MS. fol. 170. b. ἀναδείξας σὲ, Νικηφόρε, βασιλέα αὐτοκράτορα Ῥωμαίων. Εὐφραίνου τοίνυν πόλις ἡ τῶν Ῥωμαίων. ὑπόδεξαι τὸν θεόστεπτον Νικηφόρον. Ἦλθεν γὰρ ὄντως λάμπων τὴν ὑφήλιον πᾶσαν.

Εἶθ' οὕτως εἰσῆλθε τὴν πόρταν *, περιπατῶν ἔφιππος τὴν Μέσην μέχρι τοῦ Φόρου, κἀκεῖ κατελθὼν ἐκ τοῦ ἵππου εἰσῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐν τῷ Φόρῳ, καὶ λαβὼν φατλία ἐποίησεν προσκύνησιν, καὶ ἐφόρεσεν τὸ διβητήσιν, καὶ καμπάγια καὶ καμπότουβα. Καὶ ἀπὸ τοῦ Φόρου πεζοπορῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν μετὰ λιτῆς καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ στὰς εἰς τὸ Ὡρολόγιον D εὐφημίσθη παρὰ τῶν δύο μερῶν οὕτως. Νικηφόρον βασιλέα τὸ πρᾶγμα τὸ δημόσιον αἰτεῖ. Νικηφόρον οἱ νόμοι ἐκδέχονται. Νικηφόρον τὸ Παλάτιον ἐκδέχεται· αὗται εὐχαὶ τοῦ παλατίου· αὗται ἐντεύξεις τοῦ στρατοπέδου· αὗται εὐχαὶ τῆς συγκλήτου· αὗται εὐχαὶ τοῦ λαοῦ· Νικηφόρον ὁ κόσμος ἀναμένει· Νικηφόρον ὁ στρατὸς ἐκδέχεται· Τὸ κοινὸν καλὸν Νικηφόρον ἐκδέχεται· τὸ κοινὸν ἀγαθὸν Νικηφόρος βασιλεύσει· Εἰσάκουσον ὁ Θεὸς· σὲ παρακαλοῦμεν· ἐπάκουσον ὁ Θεὸς· Νικηφόρῳ ζωή. Νικηφόρε Αὔγουστε, σὺ εὐσεβὴς, σὺ σεβαστὸς· ὁ Θεός σε ἔδωκεν, ὁ Θεός σε φυλάξει· τὸν

* ΣΧΟΛ. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι τὴν μέσην μεγάλην πόρταν εἰσῆλθεν.

Χριστὸν σεβόμενος ἀεὶ νικᾷς· πολλοὺς χρόνους A Νικηφόρος βασιλεύσει· Χριστιανῶν βασιλείαν ὁ Θεὸς περιφρουρήσει.

Μετὰ ταῦτα εἰσελθὼν ἔσω τῆς Ὡραίας πύλης εἰς τὸ Μητατώριον ἀλλάξει τὸ τζιτζάκιν, καὶ εἰσέλθῃ ἐν τῷ Νάρθηκι, καὶ εἰς τὰς Βασιλικὰς μεγάλας πύλας λαβὼν φατλία παρὰ τοῦ Πραιποσίτου ἐπαίρει προσκύνησιν, καὶ ἀποκαπτασθεὶς εἰσέρχεται μετὰ τοῦ Πατριάρχου διὰ μέσου τοῦ ναοῦ, καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς τοῦ ἄμβωνος καὶ τῆς σωλαίας ἐλθὼν εἰς τὰ ἅγια θύρια, κἀκεῖ λαβὼν φατλία παρὰ τοῦ Πραιποσίτου, ἐπαίρει προσκύνησιν, καὶ στραφεὶς ἅμα τῷ Πατριάρχῃ ἀπῆλθεν ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν τοῦ Βήματος εἰς τὸν Ἄμβωνα, καὶ ποιήσας τὴν εὐχὴν ὁ Πατριάρχης ἐπὶ τῆς χλαμύδος, καὶ ἐπιδοὺς τοῖς τοῦ κουβουκλείου, ἐνδύουσιν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ. ὁμοίως * * *

Hic deeſt unum folium.

A *Chriſtum colens ſemper vinces. multos annos Nicephorus imperet. Chriſtianum imperium tueatur deus.*

Poſt haec peracta ingreſſus per Horaeam Pylen, ſeu portam ſpecioſam [S. Sophiae puta], in Metatorium, aſſumtoque ibi tzitzakin, ingrediebatur Narthecem; et in magna Regia porta ſumtis taedis, aut cereis, a Praepoſito porrectis, adorationem perficiebat, depoſitaque infula introibat in Naum [ſeu navim eccleſiae] comitante Patriarcha, pergensque per eum medium dextramque Ambonis, et Soleae partem, ut venit ad Sacras fores [cancellorum et Bematis] faciebat cum cereis a Praepoſito traditis adorationem: inde retro converſus ab aditu Bematis aſcendebat una cum Patriarcha in Ambonem; ubi quum Patriarcha benedictionem ſuper chlamyde ſeu paludamento imperiali dixiſſet, tradebat eam Cubiculariis; qui porro eam B Imperatori induebant. Similiter * * *

ΚΕΦ. ϚΖ.

Ἐπὶ προαγωγῇ Προέδρου τῆς ἁπάσης συγκλήτου.

MS. fol. 172. a. Ἡ τοῦ Προέδρου τῆς συγκλήτου ἀξία τόδε βραβεῖον ἔχει· ῥόδινον χιτῶνα καὶ χρυσόθετον, καὶ ζώνην διάλιθον ἀληθινήν, χλαμύδα διάλευκον περιγυρωμένην ἐκ διαχρυσοθέτου καὶ ταβλίων δύο χρυσοπάστων, καὶ κισσοφύλλων μικρῶν. παρὰ τοῦ Βασιλέως δίδονται ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ τῷ τιμωμένῳ, ἃ καὶ λαβὼν πίπτει καὶ κατασπάζεται τοὺς βασιλικοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα, καὶ ἀνιστάμενος ἀπέρχεται ἐν τῷ C ναῷ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐν αὐτῷ τῷ Χρυσοτρικλίνῳ, καὶ ἐνδύεται ταῦτα παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, παρόντος καὶ τοῦ Πραιποσίτου, (τῶν καὶ προσαγόντων αὐτὸν πρότερον πρὸς τὸν Βασιλέα ἀπὸ σκαραμαγγίου καὶ μανιάκου καὶ κατακολίου διὰ τοῦ βήλου τῶν Ἀργυρῶν πυλῶν, τῆς συγκλήτου ἱσταμένης ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ μετὰ ἀλλαξιμάτων, ἐστεμμένου ὄντος τοῦ Βασιλέως.) Καὶ μετὰ τὸ ἐνδυθῆναι, ἐξάγεται παρ' αὐτῶν, καὶ πάλιν κατασπάζεται τοὺς πόδας τοῦ Δεσπότου καὶ τὰ γόνατα, καὶ εὐχαριστῶν ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ. Καὶ προσέρχεται καὶ ἡ σύγκλητος, εὐχαριστοῦσα τῷ Δεσπότῃ, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει. Καὶ εἶθ' οὕτως ἀναβιβάζεται ὁ τιμηθεὶς διὰ τοῦ Πραιποσίτου ἄνωθεν τῶν Μαγίστρων, καὶ δίδοται τὸ νεῦμα, D καὶ ἐξέρχεται σὺν τῇ συγκλήτῳ, καὶ κατασπάζεται ὑπ' αὐτῆς, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ φορῶν ταῦτα. Καὶ ὀψικευόμενος παρά τε τοῦ τῆς Καταστάσεως καὶ τοῦ Πριμικηρίου τοῦ κουβουκλείου, καὶ τῶν Σιλεντιαρίων, διερχόμενος διὰ τῆς Χαλκῆς, καὶ ἀκτολογούμενος παρὰ τῶν δύο μερῶν, ὥσπερ οἱ Πατρίκιοι, καὶ δεχόμενος εὐχὴν παρὰ τοῦ Πατριάρχου, ἀπέρχεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, εὐφημούμενος παρὰ τῶν δήμων. Ἐφέπονται δὲ τούτῳ Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι, ὅσοι βούλονται, καὶ συνεστιώμενοι ἀναχωροῦσι.

CAP. XCVII.

De promotione Prohedri, ſeu Praeſidis, univerſi Senatus.

Prohedri ſeu praeſidis dignitas hoc habet brabeum, ſeu virtutis praemium et honoris inſigne: Tunicam roſeam aureis taeniis ſeptam, et zonam gemmatam purpuream, et chlamydem albam circa oras taenia aurea et tabliis duobus auro obſitis ornatam, et figuris minutis, apii folia imitantibus reſperſam. Ab Imperatore haec dantur in Aureo triclinio recens Honorato; qui C ea nactus humi procidit, et Domini pedes genuaque deoſculatur: inde reſurgit, et ad aediculam S. Theodori, quae in ipſo Chryſotriclino eſt, abit, ibique a praeſente Ceremoniario et Praepoſito dictis modo veſtibus honoris induitur. (Illi ipſi, Ceremoniarius et Praepoſitus, cum antea ad Imperatorem adduxerant, ſcaramangio indutum et torque et catakoilio, ſeu ventrali, per velum Argenteae portae, Senatu in eodem triclinio in mutatoriis ſtante, Imperatore autem ſtemma, ſeu inſulam, gerente.) Ab illis ipſis, iam brabeo ſuo indutus, e S. Theodoro educitur Honoratus, et praeſentatur Domino, cuius pedes et genua iterum oſculatur, dictaque gratiarum actione medio in conclavi adſtat. Tum accedit Senatus et gratias domino [agit pro impoſito ſibi capite,] illisque peractis rurſus ad ſuam ſtationem D redit. Tum producitur Honoratus a Praepoſito et in capite Magiſtrorum collocatur, datoque Imperatoris nutu et ipſe, et ſimul ſenatus, exeunt. Senatores iam extra conſpectum Domini agentes novum ſuum Praeſidem conſalutant; ille vero porro ad aedes S. Sophiae in novo ſuo ornatu abit, comitantibus Ceremoniario, et Primicerio cubiculi, et Silentiariis. Illuc pergens dum tranſit per Chalcen, excipitur fauſtis acclamationibus ambarum factionum, iisdem, quibus Patricii ſolent excipi; tandem in ipſa magna eccleſia accipit a Patriarcha benedictionem, et abit denique in domum ſuam ſub laetis vocibus et elogiis factionum. Sequuntur eum Magiſtri et Patricii, quibus libet, et convivio ab eo excepti rurſus abeunt.

Ex eô tempore procedens diebus communibus et operariis, induit in aede S. Stephani, quae eſt in Circo, Scaramangium oxypraſinotriblattum, ſeu viridi ſerico textum, ter tinctum, vividi luminis, et catakoilium [ſeu ventrale] et rhoëſium, habens exabulium aureum circum oras vel limbos ornatum taeniis aureis, et parvis ſoliis hederae ſimilibus reſperſum. Illic ingreſſo, primi occurrunt Drungarius vigiliae, ab Acolutho [ſeu Barangorum ſecuriferorum duce] ſtipatus, et Magiſtri, et Iudices, in Hippodromo ſedentes; iubentque ipſum ſalvere, et viciſſim ab eô iubentur. Dein per Skyla tranſeuns beneventâtur initio triclinii Iuſtiniani a Silentiariis et Admiſſionali, paullo ulterius a Cubiculariis; medio in triclinio a Protoſpathariis et Spatharocandidatis, et reliquis; quibus omnibus datam ſalutem reddit. Intrantem in Lauſiacum excipiunt Praepoſitus et Hetaeriarcha, et reliqui Senatores, idemque facit erga hos, quod erga ſuperiores; idem quoque erga excipientes Patriarchae Praepoſitum, Primicerium Cubiculi, et primicerios Oſtiariorum. Tum primus conſidet ante Magiſtros et Praepoſitos, et intrat ad Imperatorem immediate, non nunciatus, quemadmodum olim Praepoſitus intrabat; verbo, magno in honore habetur ab omnibus.

In diebus autem feſtis geſtat, quae accepit ab Imperatore, mutatoria et campagia et campotuba purpurea, eoque in ornatu praeit Imperatorem. In proceſſionibus equeſtribus vero gerit veſtes roſeas auro pertextas, ſticharium nempe et ſagum, eodemque paſſu tum cum Praepoſito ambulat; et Imperatori volenti coronam aut ponere, aut deponere, adeſt.

Actologiae, ſeu acclamationes, factionum hae ſunt. *Multi ſint anni Imperatoris; illius vel illius cum plena poteſtate Imp. multi ſint anni. Illius vel illius feliciſſimi Caeſaris multi ſint anni. Beneveneris illuſtriſſime Praeſes Senatus. Beneveneris tu, qui fidum ſervum et amicum Imperatoris te monſtraſti. Beneveneris dilecte Imperatori, quem deus coronavit. Beneveneris dilecte feliciſſimo Caeſari. Beneveneris dilecte Senatui. Beneveneris dilecte univerſo populo. Gloria ſit deo, qui Domino gloriam addidit. Gloria ſit deo, qui magnificavit feliciſſimum Caeſarem. Gloria ſit deo, qui te Praeſidem Senatus conſtituit. Gloria ſit deo, ſoli regnanti, et dignos dignis praemiis mactanti, et in te praecipue* [hic addebant et exprimebant viri nomen] *illuſtriſſimam dignitatem Praeſidis conferenti. Beneveneris a benefactore noſtro delecte atque promote. Beneveneris nobili ſanguine procreate. Beneveneris ad populum tui amantem. Merito te amavit Dominus, ut purum vitiis et eo gradu ſuoque amore dignum. Omnium autem conditor et dominus conſervet te, illuſtriſſime Praeſes Senatus, multos in annos. Diu vivere ſinat deus Imperatorem, principes in eius familiaritate, et Patricios.*

A Καὶ ἐκ τότε ἐν μὲν ταῖς κοιναῖς ἡμέραις προερχόμενος ἐνδύεται εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον τοῦ ἱπποδρόμου σκαραμάγγιον ὀξυπρασινοτρίβλαττον, καὶ καταχύλιον, καὶ ῥοήσιον ἔχον ἐξαβύλιν χρυσῆ περιερραμμένην διὰ χρυσῶν θετῶν, καὶ κισσοφύλλων μικρῶν. Καὶ ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτὸν, ὀψικευόμενος παρὰ τοῦ Ἀκολούθου, πρῶτον μὲν προσυπαντᾷ αὐτῷ ὁ Δρουγγάριος τῆς Βίγλης, καὶ οἱ Μάγιστροι, καὶ οἱ Κριταὶ, οἱ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ καθεζόμενοι, καὶ χαιρετίζουσιν αὐτὸν, καὶ ἀντιχαιρετίζονται παρ' αὐτοῦ. Εἶτα εἰσέρχεται διὰ τῶν Σκύλων, προσυπαντᾶται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου παρὰ τῶν Σιλεντιαρίων καὶ τοῦ Ἀδμινσιναλίου, κἀκεῖθεν παρὰ τῶν τοῦ Κουβουκλείου, εἶτα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου παρὰ τῶν
B Ἀσπαθαρίων, καὶ Σπαθαροκανδιδάτων, καὶ λοιπῶν, καὶ χαιρετίζεται παρ' αὐτῶν, καὶ ἀντιχαιρετίζει αὐτούς. Εἶτα εἰσέρχεται εἰς τὸν Λαυσιακὸν, προσυπαντᾶται παρὰ τοῦ Πραιποσίτου, καὶ τοῦ Ἑταιρειάρχου, καὶ λοιπῶν συγκλητικῶν. (Τὸ αὐτὸ ποιεῖ, καὶ ὅτε προσυπαντᾶται παρὰ τοῦ Πραιποσίτου τοῦ Πατριάρχου. Ὁμοίως τὸ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ὁ Πριμικήριος τοῦ Κουβουκλείου μετὰ τῶν Πριμικηρίων ὀστιαρίων.) Καὶ προκάθηται τῶν Μαγίστρων καὶ Πραιποσίτων, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσερχόμενος, ὥσπερ τὸ παλαιὸν ὁ Πραιπόσιτος, ἀμέσως εἰσέρχεται, τιμώμενος ὑπὸ πάντων.

Ἐν δὲ ταῖς ἑορταῖς φορεῖ ἅπερ ἔλαβεν ἀλλάξιμα σὺν καμπαγίοις καὶ ἀληθινοῖς καμπο-
C τουβίοις προπορεύεται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως. Ἐν δὲ ταῖς ἱππικαῖς προελεύσεσι τὰ ῥόδινα διάχρυσα στιχάριον καὶ σαγίον, συμπορεύεται τῷ Πραιποσίτῳ, καὶ ὁπηνίκα μέλλει στέφεσθαι ὁ Βασιλεὺς ἢ ἀποστέφεσθαι, σύνεστι τούτῳ. MS. fol. 172. b

Αἱ ἀκτολογίαι τῶν μερῶν πολλὰ ἔτη τοῦ Βασιλέως· ὁ δεῖνα βασιλέως αὐτοκράτορος, πολλὰ τὰ ἔτη· ὁ δεῖνα τοῦ εὐτυχεστάτου Καίσαρος πολλὰ τὰ ἔτη· καλῶς ἦλθες λαμπρότατε Πρόεδρε τῆς συγκλήτου. καλῶς ἦλθες, ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φίλος τοῦ Βασιλέως ἀναφανείς· καλῶς ἦλθες, ἠγαπημένε τῷ θεοστέπτῳ Βασιλεῖ. καλῶς ἦλθες ἠγαπημένε τῷ εὐτυχεστάτῳ Καίσαρι· καλῶς ἦλθες ἠγαπημένε τῇ συγκλή-
D τῳ· καλῶς ἦλθες ἠγαπημένε τῷ δήμῳ παντί. Δόξα Θεῷ τῷ δοξάσαντι τὸν Δεσπότην· δόξα Θεῷ τῷ μεγαλύναντι τὸν εὐτυχέστατον Καίσαρα· δόξα Θεῷ τῷ τιμήσαντί σε Πρόεδρον τῆς συγκλήτου· Δόξα Θεῷ τῷ μόνῳ βασιλεῖ, τῷ προβιβάζοντι ἀξίως τοὺς ἀξίους, καὶ σε ὁ δεῖνα τιμήσαντι τῷ τοῦ προέδρου λαμπροτάτῃ ἀξίᾳ. Καλῶς ἦλθες προβολὴ εὐεργέτου· καλῶς ἦλθες ὁ εὐγενὴς ἐκ προγόνων· καλῶς ἦλθες εἰς φιλοῦντά σε δῆμον· ἀξίως σε ἠγάπησεν ὁ Δεσπότης, ὡς ἄμεμπτα καθαρὸν καὶ ἐπάξιον. ἀλλ' ὁ πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης φυλάξῃ σε, λαμπρότατε Πρόεδρε τῆς συγκλήτου, εἰς πλήθη χρόνων. Πολυχρονίους ποιήσει ὁ Θεὸς τὸν αὐθέντην, τοὺς ἀπελτ...., ὁμοίως τοὺς Πατρικίους.

FINIS LIBRI PRIMI.

APPEN-

Appendix ad Librum Primum.

CONSTANTINI,

Romanorum Imp. Porphyrogenneti, praecepta Imperatori Romano bellum cogitanti, ad caſtra pergendi, in caſtris agenti, in hoſticum intranti, et inde cum victoria in Vrbem redeunti, obſervanda. item de ipſius comitatu, ſellariis, ſagmariis, cibo, potu, ſupellectile veſtiaria et culinare, vigiliis caſtrenſibus, congiariis, aliis, expoſitio,

ad Romanum, Imp. Porphyrogennetum, filium.

MS. f. l. 1. a.

Ὑπόθεσις τῶν Βασιλικῶν ταξειδίων καὶ ὑπόμνησις τῶν ἀπλήκτων.

A

Εἰσὶ τὰ ἄπληκτα. Πρῶτον ἄπληκτον εἰς τὰ Μαλάγινα, δεύτερον τὸ Δορύλαιον, τρίτον εἰς τὸ Καβώρκιν, τέταρτον εἰς Κολώνειαν, πέμπτον εἰς Καισάρειαν, ἕκτον εἰς Ἀρμενιακοὺς εἰς τὸν Δαζιμῶνα. Ὅτι ὁ στρατηγὸς τῶν Θρακησίων καὶ ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν ὀφείλουσιν ὑπαντᾷν τῷ Βασιλεῖ εἰς τὰ Μαλάγινα. Ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν, καὶ ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ ὁ στρατηγὸς Σελευκείας, ὀφείλουσιν ὑπαντᾷν τῷ Βασιλεῖ εἰς τὸ Καβώρκιν. Ὅτε εἰ μὲν ἐστὶ τὸ ταξίδιον εἰς Ταρσὸν, τὰ λοιπὰ θέματα ὀφείλουσιν ἀποσωρεύεσθαι εἰς Κολώνειαν. Εἰ δὲ πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ὀφείλουσιν ὑπαντᾷν τῷ Βασιλεῖ, ὁ μὲν Καππάδοξ, καὶ ὁ Χαρσιανίτης, καὶ ὁ Βουκελλάριος εἰς Κολώνειαν, ὁ δὲ Ἀρμενιακὸς, καὶ ὁ Παφλαγὼν καὶ ὁ Σεβαστείας εἰς Καισάρειαν. Ὅτε τὰ Ἀρμενιακὰ θέματα ὀφείλουσιν ἀποσωρεύεσθαι εἰς Τεφρικὴν εἰς τὸν βαθὺν Ῥύακα.

Expoſitio de ratione bellicarum, quas faciunt Imperatores, expeditionum, et commemoratio ſtationum, in quibus metari ſolent.

Aplicta, vel Applicata, id eſt ſtationes et manſiones caſtrorum, ſunt hae. Primum Aplictum, ſeu prima manſio [poſt exitum ex urbe auguſta, traiectumque Boſporum] eſt in Malaginis; ſecunda ad Doryleum; tertia ad Caborcium, quarta in Colonia, quinta in Caeſarea, ſexta in themate Armeniacorum apud Daſimonem. Et quidem ad Malagina debent Imperatori occurrere Strategus Thraceſiorum et Strategus Anatolicorum; ad Caborcium autem debent ipſi occurrere Domeſticus Scholarum, et Strategus Bucellariorum, et Strategus Seleuciae. Si expeditio inſtituitur adverſus Tarſum, debent omnia themata [ſeu legiones provinciales] congregari in themate Coloniae. Quod ſi vero ad tractus interioris verſus Interamnanam orientis inſtituitur, debent Cappadox quidem, et Charſianites, et Bucellarius in Coloniam convenire; Armeniacus autem, et Paphlago, et Sebaſtenus in Caeſaream. Quando autem adverſus Tephricen contentio eſt, congregantur Armeniaca themata apud Bathyn Rhyaca, ſeu torrentem profundum, oppidum ſic dictum.

B

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν βασιλέως μέλλοντος ταξειδεύειν.

C

Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, μέλλων ταξειδεύειν, ἐβουλεύετο τοῖς ἔχουσι τὴν πεῖραν τῶν ἐρωτωμένων· ποῦ δεῖ ταξειδεῦσαι, καὶ πότε. ἐκ δὲ τῆς βουλῆς ταύτης εὑρὼν τὸν τόπον καὶ τὸν καιρὸν, ἠρώτα καὶ τίνες ἄλλοι γινώσκουσι ταῦτα, καὶ μάλιστα πρὸ ὀλίγου χρόνου, καὶ μαθὼν καὶ εἴ τινες ἄλλοι ἔμπειροι τούτων εἰσὶ, συνῆγε καὶ αὐτοὺς, καὶ ἠρώτα ἰδίως καὶ ἰδίως ἕκαστον πόση ἐστὶν ἡ ὁδὸς, ἡ ἀπάγουσα ἀπὸ τὰ οἰκήματα εἰς τήνδε τὴν χώραν, καὶ ποδαπὴ, καὶ εἰ μία ὁδός ἐστιν, ἢ πολλαὶ, αἱ εἰσάγουσαι εἰς αὐτήν· καὶ εἰ ἄνυδρά εἰσι τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν χωρία, ἢ ἔνυδρα, εἶτα ποία ὁδός ἐστι,

Obſervanda quando Imperator expeditionem parat.

Conſtantinus magnus, ſi quando expeditionem bellicam animo agitaret, conſulebat eos, quos norat uſu doctos ad proponendas has quaeſtiones reſpondere ſibique ſatisfacere poſſe: ubi ſcilicet, et quando, bellum oporteat inſtruere. Invento per eam conſultationem et loco et tempore gerendi belli, inquirebat porro, num etiam alii eſſent, qui ea, quae ſcire cuperet, perſpecta, et maxime per recentiſſimam experientiam; haberent. Repertos poſt factam diligentem inquiſitionem tales cogebat et ipſos quoque; ſeorſimque eorum unumquemque interrogando percontabatur, quantum eſſet viae ſpatium ad certum, quem edebat, locum: quae via ex orbe Romano illuc ducat, et qualis; et unicane, an plures; a-

quis abundent, an careant, regiones illuc tendentibus traiiciendae; anguſtane via, et praecipitiis aliisque periculis horrens, an ampla, commodeque permeabilis; magnus ne fluvius per viam occurrat, qui vadum nullum praeſtet. Porro de ipſa illa regione ſciſcitabatur, quot haberet caſtra, et quaenam eorum munita ſint, quae ſecus; quae frequentia hominum abundent; quae contra raros numerent incolas; quantum ſingula a ſeſe diſtent. quomodo adiacentes ipſis habeant regiones; ſintne vaſtae, an parvae et contractae; ſolum aequabile, an inaequale; ferax graminis, an ſterile et aridum. (Id autem ſciſcitabatur animo ad equos eorumque pabulum intento). Porro interrogabat quale hominum genus in iſtorum caſtrorum vicinia degeret, et potensne caſtris tempore belli ſuccurrere, et e quanta diſtantia; quandonam parati ad expeditionem, et quando e contrario palantes et disiecti, ſuisque potius ſedibus incubantes, et ad bellum coire ſegnes; ubinam locorum confluere bellaturi, et quo tempore, ſoleant; aut numquamne parent expeditionem, eiurato bello, ſemper inhaerentes territorio ſuo.

Haec ipſa eodem tempore quoque de aliis regionibus ſciſcitabatur, ne quis intelligeret, in quam praeciſe regionem arma decreviſſet inferre. Saepe enim contigit, ut a talibus hominibus in conſilium adhibitis admoniti hoſtes ſuae ſecuritati proſpexerint, loca ſua communiendo, aut et acie inſtructa ad conflictum ſeſe comparaverint. Haec omnia ſciſcitatus ut cognorat, mandabat iis, ut ſcripto conſignata ſibi exhiberent nomina manſionum caſtrenſium, et quanto intervallo una diſtet ab altera, et quantam hominum capiat multitudinem.

Ex his omnibus reſponſionibus ſi intellexiſſet, periculo carere viam propoſitam, et educi commode poſſe militiam, et glorioſum fore finem eius expeditionis, ipſamque dignam eſſe, cui ipſe Imperator interſit; locumque, quem invadere armis conſtituiſſet, non admittere auxilia ſociorum, aut, ſi admittat, habeatque ſpem ſibi ſuccurſum iri, eo tamen tempore, quo invaderetur, auxilia et defenſionem accipere non poſſe: retinebat ſecum illos homines, a quibus ea omnia didicerat, ſingula dictorum oportuno tempore in memoriam ipſi revocaturos, et alia nova praeterea nondum tradita identidem demonſtraturos. Et ſic ſuſcipiebat curam expeditionis; mandabatque militum magiſtris haec praecipua ipſis futura rerum ſtudiorumque capita. Primum, ut caſtra firmis moenibus amicirent, et ad ſecuritatem ſufficienter communirent. Secundum, ut viros idoneos imponerent provinciae, qui, hoſtibus, ſi forte, irrumpentibus, omnem populum incolam expilent, hoc eſt e ſedibus ſuis cum totis familiabus extractum in munita loca compellant et transferant. Tertium, ut militibus de neceſſario veſtitu atque apparatu armorum equorumque proſpicerent. Quartum, ut vigiliarum, ſeu excubiarum, diligentem haberent curam, ſtu-

A στόχωρος καὶ χερμιώδης καὶ ἐπικίνδυνος, καὶ ποῖα πλατεῖα καὶ εὐδιάβατος, καὶ εἴ τίς ἐστι MS. fol. c. b.
κατὰ τὴν ὁδὸν ποταμὸς μέγας, καὶ μὴ διχόμενος πόρον. εἶτα ἠρώτα περὶ αὐτῆς τῆς χώρας, πόσα κάστρα ἔχει, καὶ ποῖα τούτων εἰσὶν ὀχυρά, καὶ ποῖα ἀνόχυρα, καὶ ποῖα πολυάνθρωπα, καὶ ποῖα ὀλιγάνθρωπα, καὶ ἀπὸ πόσου διαστήματος ἀλλήλων εἰσί, καὶ ποδαπά εἰσι τὰ χωρία τὰ παρακείμενα αὐτοῖς, μεγάλα ἢ μικρά, καὶ οἱ τόποι ὁμαλοί, ἢ ἀνώμαλοι, βοτανοφόροι ἢ ξηροί. Ταῦτα δὲ ἠρώτα διὰ τὴν χρείαν τῶν ἵππων. Εἶτα ἠρώτα ποῖος λαὸς παράκειται ὁ δυνάμενος βοηθεῖν τοῖς κάστροις ἐκείνοις ἐν καιρῷ πολέμου, καὶ ἀπὸ πόσου διαστήματός εἰσιν αὐτῶν, καὶ πότε εἰσὶν ἕτοι-
B μοι εἰς ταξείδιον, καὶ πότε διεσπαρμένοι, καὶ ἐπαναπαυόμενοι εἰς τὰ ἴδια, καὶ πρὸς πόλεμον ἀσύμφθαρτοι, καὶ εἰς ποίους τόπους ταξειδεύουσι, καὶ πότε, ἢ οὐδέποτε ταξειδεύουσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἰδίας χώρας εἰσὶ πάμποτε.

Τὰ δὲ αὐτὰ ἠρώτα καὶ περὶ ἄλλων χωρῶν, ἵνα ἐρωτωμένοις μηδεὶς οἶδεν εἰς ποίαν χώραν βούλεται ταξειδεύειν. Πολλάκις γὰρ ὑπὸ τῶν τοιούτων μηνυθέντες οἱ ἐναντίοι ἠσφαλίσαντο τὰ ἴδια, ἢ καὶ πρὸς παράταξιν εὐτρεπίσθησαν. Ταῦτα δὲ πάντα ἐρωτήσας καὶ μαθών,
C ἐπέτρεπεν αὐτοῖς ἐγγράφως δοῦναι αὐτῷ τὰ ἄπληκτα, καὶ τὰ διαστήματα αὐτῶν, καὶ πόσου λαοῦ ἐστιν ἡ χώρησις αὐτῶν.

Ἐκ δὲ τούτων ἁπασῶν τῶν ἀποκρίσεων μαθών, ὅτι ἀκίνδυνός ἐστιν ἡ ὁδός, καὶ ὅτι δυνατή ἐστιν ἡ ἔκβασις τοῦ ταξειδίου, καὶ ὅτι ἔνδοξόν ἐστι τὸ ταξείδιον, καὶ βασιλέως παρουσίας ἄξιον, καὶ ὅτι συμμαχίαν ὁ τόπος οὐ δέχεται, ἢ δέχεται μέν, κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οὐ δέχεται, καθ' ὃν μέλλουσι ταξειδεύειν, αὐτοὺς μὲν τοὺς ταῦτα διδάσκοντας εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαναμιμνήσκοντας καὶ διδάσκοντας τὰ λείποντα· ἐπελαμβάνετο δὲ τῆς φροντίδος τοῦ
D ταξειδίου, καὶ πρῶτα μὲν ἐπέτρεπε τοῖς στρατηγοῖς κεφάλαια ταῦτα. Πρῶτον μὲν ἀμ- MS. fol. a. a.
φιάσαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τὰ κάστρα. Δεύτερον δὲ ἐπιστῆσαι ἄνδρας ἐπιτηδείους εἰς τὴν χώραν, ἵνα, εἰ συμβῇ ἐλθεῖν κατὰ τὴν χώραν ἐχθρούς, αὐτοὶ ἐκσπηλεύσωσι τὸν λαόν, καὶ ἀπάγωσιν εἰς τὰ ὀχυρώματα. Τρίτον ἀμφιάσαι τὸν στρατὸν τὰ δέοντα καὶ δυνατὰ περί τε ὅπλα καὶ ἵππους. Τέταρτον, ἀσφαλίσασθαι τὰς βίγλας, τοῦ σπουδάζειν μανθάνειν τὰ τῶν

ἐχθρῶν, καὶ ἀναφέρειν αὐτά. Πέμπτον, εὐτρεπίζεσθαι καὶ πρὸς γεφύρας, ἔνθα ὁ στρατὸς μέλλει διαβιβάζεσθαι, καὶ ἔνθα πόρον ὁ ποταμὸς οὐκ ἔχει. Ἕκτον, παραγγέλλειν τοῖς πολιτικοῖς ἄρχουσιν, ἵνα τοὺς ἀπομείναντας τῶν στρατιωτῶν καταλάβωσιν, ἕως τινὸς μὲν χρόνου ἐλαύνωσιν εἰς τὸ ταξείδιον· μετὰ δὲ τὸ ἀποβαλεῖν τὸν λαὸν, ἵνα κρύπτωσιν αὐτοὺς δεσμίους.

Αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν χρόνον τοῦ ταξειδίου καθ' ἑαυτὸν ὁρίσας, καὶ πρὸς τὸν χρόνον ἐπιλογισάμενος τὸ χρῆμα καὶ τὴν ἄλλην βασιλικὴν χρείαν, ἐπέτρεπε τῷ τε Σακελλαρίῳ καὶ τῷ Πρωτοβεστιαρίῳ καὶ τῷ Μινσουράτορι καὶ τῷ Δομεστίκῳ τῆς Ὑπουργίας, ἕκαστον κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπηρεσίαν κατὰ τὸν ὁρισθέντα χρόνον ἀπαριθμῆσαι τὰ φορτώματα πόσων σαγμαρίων εἰσί, καὶ τούτων τὸν ἀριθμὸν ἀναδιδάξαι.

Λαβὼν δὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν σαγμαρίων, καὶ προσλαβὼν καὶ ἄλλην προσθήκην, διά τε τὰ χωλευόμενα καὶ τὰ κονδριζόμενα αὐτῶν, ἐπέτρεπε τῷ τε Κόμητι τοῦ στάβλου, καὶ τῷ Λογοθέτῃ τῶν Ἀγελῶν, συστῆσαι τὸν ἀριθμὸν τῶν σαγμαρίων, ἔτι δὲ καὶ τῶν βασιλικῶν ἱππαρίων, καὶ ἄλλων τινῶν ἵππων, ἵνα ἂν ἐβουλήθη εἰς τὸ κίνημα δοῦναι οἷς αὐτὸς ἐκέλευσεν, ὁμοίως καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν, οἷον στρατιώταις προσφυγοῦσιν, ἄρχουσι καὶ τοῖς ὁμοίοις.

Καὶ ταῦτα δὲ πάντα διοικήσας, ὥριζε τὸν ἐκ προσώπου αὐτοῦ ἐν τῇ Πόλει, καὶ ἐδίδου αὐτῷ διατάξεις ταύτας· ἀπαριθμῆσαι τὸν λαὸν, ὅσοι τε ὑπὸ τὰ τάγματά εἰσι τῆς πόλεως, καὶ ὅσοι ὑπὸ τὸν ὕπαρχον, καὶ τούτους προχειρίζειν καθ' ἑαυτὸν ἐν ποίῳ μέρει ἕκαστον τούτων τῶν συστημάτων φυλάξει τὴν πόλιν ἐν καιρῷ ἐπιδημίας ἐχθρῶν. Ἀνορθοῦν δὲ καὶ τὰ τῶν τειχῶν κλάσματα, καὶ τὰ μὲν ἐκ Δύσεως ἐρχόμενα μανδάτα καταμηνύειν, ἕως ἂν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τὰ οἰκούμενα παρέλθῃ· μετὰ δὲ ταῦτα τὰ μὲν σπουδαῖα καὶ κίνδυνον σύντομον ἀπειλοῦντα διοικεῖν αὐτὸν καθὼς ἂν νομίσῃ συμφέρον εἶναι, βουλευόμενος μετὰ τῶν χρησιμωτέρων τῆς πόλεως· τὰ δὲ μηδεμίαν σκέψιν ἔχοντα, ἀλλ' εὐτελῆ ὄντα καὶ φανερὰ, διοικεῖν, τὰ δὲ μεγάλης φροντίδος δεόμενα ὑποκρατεῖν

MS. fol. 8. b.

A derentque actiones et conſilia hoſtium explorare, et de exploratis ad ſe referre. Quintum ut paratos haberent pontes ibi locorum, ubi exercitui traiiciendus occurrat fluvius non vadoſus. Sextum, ut ſignificarent mandarentque civilibus magiſtratibus, eos milites, qui abſque venia retromanſuri, et caſtra non ſecuturi eſſent, ſinerent tantiſper libere vagari, quoad copiae in agrum hoſtilem immiſſae fuerint; poſt illud temporis autem, ut eos comprehenſos in vincula et cuſtodiam abderent.

Deinde ſolebat Imperator [Conſtantinus Magnus] tempus expeditionis, eiusque diuturnitatem ſecum conſtituere, et calculum inire, quanta ipſi pecunia, et quanto alio apparatu ad expeditionem tam et tam diuturnam futuram opus ſit; mandabatque B proinde Sacellario et Protoveſtiario, et Menſuratori, et Domeſtico Hypurgiae, ſeu famulitii culinaris, ut eorum unus quisque in ea parte ſollicitudinis, quae ad ſe ſpectaret, quot onera quot ſagmariorum expeditio definiti, quod edebat, temporis requirat, ſupputaret; ſcriptoque conſignatum illum calculum ſibi monſtraret.

Nactus numeri ſagmariorum indicium, et quanto ſit opus ſupplemento beſtiis illis, quas aut ſatigationes viae claudas et labori ineptas effecturae, aut praecipites ruinae prorſus exanimaturae eſſent: mandabat Comiti Stabuli, et Rationali gregum, ut curarent in promtu atque mundo eſſe numerum mulorum ſagmariorum indictum, et equos praeterea, tam regios, regiisque uſi C bus ſolis deſtinatos, quam alios, quos Imperator aut ad incundam expeditionem amicis, quibus ipſe velit, aut in ipſa expeditione militibus, hoſtibus in ſua caſtra tranſituris, item ſuorum quibus aliqua dignitas militaris et auctoritas adeſſet, ſimilibusque aliis hominibus, honoris gratia, in praemiumve, largiretur.

His ita conſtitutis nuncupabat, quem per abſentiam ſuam ſuas in urbe vices gerere vellet, eique in praeceptis dabat haec: ut recenſeret militiam, tam eam, quae ad cohortes praeſidiarias Vrbis pertineret, quam quae iuriſdictioni Praefecti Vrbis ſubeſſet, [id eſt factiones]; ambarumque partium ſingulis peculiarem porro locum aſſignaret, e quo arcere hoſtes, ſi forte, incurſantes niterentur. Porro ut reſtauraret moenium D rupturas et ruinas; ut ex Occidente venientes nuncios ad Imperatorem per curſum publicum referret, donec ille adhuc Romanum ſolum calcaret; evecto autem in hoſtilem agrum, ſe hunc in modum gereret. Vt nempe magni momenti res, et praeceps diſcrimen minantes ipſe protinus ita, ut ſibi aliisque Vrbis optimatibus in conſilium adſcitis, e re communi eſſe, viſum fuerit, expediret; res non valde momentoſas, neque urgentes, ſed leves, cuivis perſpectu faciles et dubitationi atque deliberationi exemptas, pro iudicio ſuo exſequeretur; quae contra, quamvis magnam curam atque circumſpectionem requirerent, moram tamen pate-

rentur, eas ad ſuum, Imperatoris, reditum uſque reſervaret integras: Praecipue, ut ſubitaneae hoſtium incurſioni provideret; et propterea indeſinenter literas legatosque in extimas Imperii provincias mitteret, et illinc nuncios reciperet, vigili oculo vicinorum illis populorum orbi Romano inimicorum actiones et inſtituta luſtraret, exploraret, ad ſe, Imperatorem, ſignificaret; praeterea ſecum provideret, ut arma ne deſint tempori, quo illis opus et uſus eſſet. Haec autem verſaret ſecum, et moliretur abſque magna et tumultus plena commotione, ne urbi terrorem iniiciat, frumentique cum reliquis annonariis ſpeciebus caritatem inducat. Rumores quoque improbabiles et aeſtum cientes ſupprimeret, partim auctores eorum caſtigando; partim aſſeverando erga cives commodis et animum addentibus ſermonibus, Imperatorem et caſtra in ſalvo eſſe: Ipſe quoque interdum gratos rumores confingeret atque in vulgum ſpargeret; veniſſe ſacras literas, in genere laeta, ſed nondum definita, nunciantes; aut et veniſſe literas laetas a privato quodam in caſtris agente. Et his modis levitatem quorundam, aliorum aeſtuantes et ſeditioſos animos componeret.

His inſtructionibus Vicario ſuo datis, amandabat ſanctus Imperator caeteram turbam omnem in eum locum, quo congregatae cohortes eum exſpectabant, reſervans ſibi paucos quosdam ad Taxin, vel cohortem praetorianam, pertinentes, ut cum iis urbe exceſſurus. Praeterea quoque praemittebat equorum imperialium ſarcinarumque et ſagmariorum plurimam partem, tentoriaque maxima. Interim coactis, quos inter ſanctos et religioſos viros habebat, familiaribus, petebat animam ſuam per ipſos purificari abſolutione et communione ſ. ſacramenti, dabatque eleemoſynas, tam in urbe, quam in vicinis, circuibat ſacras aedes, precum ibi peragendarum cauſſa, et praecipue viſitabat eas, in quas plerumque ſolebat procedere. Ab illis pietatis officiis revertebatur in palatium, e quo exibat ex urbe verſus navim, populo multo, militiaque, tam ea, quae ſuo praefecti urbis attentionem cadebat, quam quae ad praeſidia militaria urbana pertinebat, praeſente fauſtisque votis Imperatorem cumulante et proſequente. Ingreſſo tandem in navem procidebant omnes in litore adſtantes ingenua, ipſe autem urbe ter ſigno crucis ſignata movebat et abibat. In itinere, donec appelleret in caſtra, ſuoque exercitui veniret in conſpectum, trinis prandebat ferculis, coenabat binis, praeterquam die dominico, quo prorſus non movebat, ſed conſidebat quietus.

Advenienti in exercitum occurrebant ipſi in extremo applicati, quos ante ſuum ex Vrbe exceſſum coram ſe in caſtra praemiſerat, tam praetoriani ſacri corporis cuſtodes, quam reliquae cohortes, et proſequebantur eum usque ad Cortin, ſeu praetorium vel tentorium auguſtum. Eo die, quo ad caſtra applicabat, iubebat duces militares ſecum

A μέχρι τῆς ὑποστροφῆς τοῦ βασιλέως. Προσέχειν δὲ μάλιστα περὶ αἰφνιδίου ἐπιδημίας ἐχθρῶν, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα γράφειν τε συνεχῶς, καὶ δέχεσθαι ἐκ τῶν ἄκρων θεμάτων, καὶ καλασκοπεῖν τὰ τῶν γειτόνων ἐχθρῶν, καὶ μανθάνειν καὶ αναδιδάσκειν. Ἔτι γε μὴν καθ᾽ ἑαυτὸν φροντίζειν περὶ ὅπλων, ὅθεν ἕξει αὐτὰ ἐν καιρῷ χρείας. Ταῦτα δὲ λογίζεσθαι καθ᾽ ἑαυτὸν, καὶ ἑτοιμάζεσθαι χωρὶς ταραχῆς, ἵνα μὴ φόβον ἐμβάλλῃ τῇ πόλει, καὶ πολυτιμότερον καταστήσῃ τὸν σῖτον, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν εἰδῶν. Καλασιγᾷν δὲ τὰς ἀλόγους φήμας, καὶ τὰς ταραχὰς, ποτὲ μὲν σωφρο-B νίζοντα τοὺς τὰς φήμας γεννῶντας, ποτὲ δὲ ἐπιλαλεῖν τοῖς πολίταις τὴν τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ λαοῦ σωτηρίαν· ἔστιν ὅτε καὶ πλάττειν ἀγαθὰς φήμας, ὡς κελεύσεως ἐλθούσης πλὴν ἀορίστως, ἢ καὶ ἄλλως ἀπό τινος τοῦ λαοῦ ἐλθόντων, τῶν μὲν τὴν ῥᾳθυμίαν, τῶν δὲ τὰς ταραχὰς παύοντα.

Οὕτω δὲ καὶ περὶ τούτων τῷ ἐκ προσώπου διαταξάμενος ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, ὀλίγους τῆς τάξεως ὑπαπατέσας λόγῳ τῆς ἰδίας ἐξόδου, τοὺς λοιποὺς ἀπέστελλεν, ἔνθα τὰ τάγματα τὸν βα-C σιλέα ἐξεδέχοντο, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὰ πλεῖστα τῶν βασιλικῶν ἀλόγων, καὶ φορτωμάτων, καὶ τὰς μεγίστας σκηνάς. Αὐτὸς δὲ τοὺς γνωστοὺς τῶν ἁγίων συναγαγὼν περὶ καθάρσεως ᾔτειτο ψυχικῆς, εἶτα ἐλεημοσύνας ἐποίει κατά τε τὴν Πόλιν, καὶ τὰ πλησιάζοντα αὐτῇ. Καὶ τελευταῖον ἀπερχόμενος πρὸς τοὺς ναοὺς χάριν εὐχῆς, ἐν οἷς ἐποιεῖτο μάλιστα MS. fol. 3. a. τὰς προελεύσεις, καὶ ὑποστρέφων ἐπὶ τὸ παλάτιον, ἐκεῖθεν τῆς Πόλεως ἐξήρχετο, καὶ πολλοῦ λαοῦ, τῶν τε ὑπὸ τὸν Ὕπαρχον, καὶ τοῦ τῆς πόλεως στρατοῦ, παρόντων ἐκεῖ, καὶ εὐχομένων τὸν Βασιλέα. Τελευταῖον δὲ, μετὰ τὸ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, οἱ μὲν παρεστά-D μενοι πάντες ἔπιπτον, αὐτὸς δὲ, τρίτον σφραγίσας τὴν Πόλιν, ἐκίνει. Ἠρίστα δὲ, ἄχρι τοῦ συναφθῆναι τὸν λαὸν, διὰ τριῶν, ἐδείπνει δὲ διὰ δύο, πλὴν τῆς κυριακῆς. Ἀκίνητος δὲ ἔμενεν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ.

Φθάνοντα δὲ αὐτὸν πρὸς τὸν λαὸν, ὑπήντων αὐτῷ οἱ προλαβόντες τῆς τάξεως, καὶ τὰ τάγματα ἐπὶ τῷ ἄκρῳ τοῦ ἀπλήκτου, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως οὕτω συνείποντο ἄχρι τῆς Κόρτης. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκάλει τοὺς ἄρχοντας,

χοντας, καὶ ἐδίδει αὐτοῖς ἀποκόμβιν, καὶ μαϊουμᾶν τοῖς στρατιώταις.

A epulari, et diſtribuebat ipſi. [illegible] ; militibus autem dabat Maiumam, ſeu refectionem.

Ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τοῦ λαοῦ κινοῦντα τὸν βασιλέα κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ταξειδίου, ἕκαστον θέμα ὑπήντα αὐτῷ κατὰ τὸ πλησιάζον μέρος τῆς ὁδοῦ, ἵνα μὴ κοπιᾷ ὁ λαός· ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐδέχετο αὐτὸν τὸ θέμα, ἐκάλει τοὺς ἄρχοντας τοῦ αὐτοῦ θέματος. Τὴν δὲ χρείαν τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας, τουτέστι σφακτά τε καὶ ἀρνία, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ τὸ ψωμίον τῆς φιλοτιμίας, καὶ τὸν λοιπὸν Μαϊουμᾶν ἐχορήγει ἕκαστος Πρωτονοτάριος ἐν τῷ ἰδίῳ θέματι διερχόμενον τὸν βασιλέα ἐκ τοῦ ἀερικοῦ λόγου, καὶ τῶν συνωνῶν· εἰ καὶ μὴ ἔχοι, λαμβάνων ἐκ τοῦ εἰδικοῦ, αὐτὸς δίδωσι ταῦτα, μάλιστα δὲ τοὺς Μαϊουμάδας ἐδίδου τοῖς ἐκ μακροτέρων τόπων ἐρχομένοις θέμασιν.

Illinc moventi cum exercitu Imperatori, ea via, quam ducebat expeditionis deſtinatio, occurrebat unumquodque thema, ſeu unaquaeque legio provincialis, in loco ad viam, qua tranſibatur, proximo; ne ſcilicet milites ab impoſita neceſſitate e longinquo occurrendi fatigarentur. Eo autem die, quo unum aliquod thema ipſum excipiebat, et ad ipſum appellebat, invitabat Imperator eius thematis rectores ad epulas; quibus neceſſaria, ut caprillam, agninam, et ſimilia, item bucellam largitionalem, reliquumque Maiumam, ſeu recreationem, ſuppeditabat identidem Protonotarius cuiusque thematis B tranſeunti Imperatori ex reditibus aërii, [ſeu tributi extraordinarii, quod pro communi vitali aura, quam haurimus, ſolvitur], vel et ex Synonis, ſeu praeſtationibus et convectionibus ſpecierum annonarium; aut ſi non haberet unde ſumeret numos impenſis faciendis neceſſarios, ipſe Imperator erogabat ex Idico, ſeu privato ſuo peculio; praecipue Maiumadas militum praeſtabat illis, qui e remotioribus thematibus aut provinciis venirent.

Ἡ δὲ πρόελευσις τοῦ βασιλέως, καὶ ἡ τάξις τῶν ταγμάτων καὶ τῶν θεμάτων ἦν οὕτως. Περιπατοῦν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ὡς ἀπὸ μιλίου ἵπποι μετὰ ἀληθινῶν βορκαδίων διὰ στίχων δύο, δεξιὰ καὶ ἀριστερά· μετ' ἐκείνους δὲ οἱ βασιλικοὶ ἄρχοντες· εἶτα οἱ στράτορες μετὰ σελλαρίων, καὶ ἡ λοιπὴ μυστικωτέρα τάξις· ἔπειτα ὁ Βασιλεύς· ὄπισθεν δὲ τούτου ὡς ἀπὸ σαγιττοβόλων τριῶν ὥσπερ κατὰ μίαν

MS. fol. 3. b. εὐθεῖαν τὰ στρατεύματα. καὶ μέσον μὲν τὰ τάγματα, καὶ τούτων τὰ τιμιώτερα ἐπὶ τὸν μέσον τόπον, παρ' ἑκάτερα δὲ τῶν ταγμάτων τὰ θέματα, καὶ τούτων πλησιέστερα τοῖς τάγμασι τὰ ἐνδοξότερα τῶν θεμάτων. Οἱ δὲ τὰ ἄπληκτα καὶ τὰς ὁδοὺς τῆς ἡμετέρας γῆς κατέχοντες καὶ γινώσκοντες, οἱ μὲν προλαμβάνουσι μετὰ τῆς κόρτης καὶ τῆς ὑπουργίας· οἱ δὲ ἔμπροσθεν τῶν θεμάτων προτρέχουσιν ὑποδεικνύοντες τοὺς τῶν ποταμῶν πόρους, καὶ τὰς εὐθείας ὁδούς. Τοὺς δὲ ὁδηγοὺς καθ' ἕκαστον θέμα κατέχει ὁ Δρουγγάριος τῆς Βίγλης· ὑπάρχουσι δὲ ὑπ' αὐτῷ καὶ αἱ παραμοναὶ τῶν στρατηγῶν, πρὸς τὸ δι' αὐτοῦ μηνύειν τοῖς στρατηγοῖς τὰ κελευόμενα αὐτοῖς.

Proceſſio Imperatoris, et ordo tagmatum, ſeu cohortium cuſtodiae ſacri corporis et comitatui deputatarum, et thematum, ſeu legionum provincialium, erat in hunc modum. Primi coram Imperatore procedebant ad milliaris diſtantiam equi, ſtragulis veris, C ſeu purpureis, tecti, per paria. Poſt eos veniebant proceres comitatenſes: tum ſtratores cum ſellariis, ſeu equis ſellatis, et reliquus domino familiarior ordo. tandem ipſe Imperator. Poſt eum ad ſagittae tres iactus, quaſi in unam rectam lineam diſpoſitae ibant militares copiae. In medio ibant tagmata; et in ipſo mediae aciei meditullio honeſtiora tagmata; cingebant autem eos themata, tanto quaeque a tagmatibus propiora, quanto eſſent honeſtiora. Eorum qui manſiones caſtrenſes et vias per terras noſtrae ditionis occupabant, et callebant, pars praeibat cum corte, ſeu tentorio auguſto, et cum famulitio culinae dominicae: pars autem praecurrebat coram thematibus, demonſtrans ipſis D vada fluviorum, viasque rectas et conſectandas. Viae ductores in unoquoque themate, ſeu diſtrictu, tenebat ſecum Drungarius vigiliae: ſub cuius diſpoſitione etiam deputati identidem obeundis in praetorio excubiarum vicibus magiſtri militum erant, idque ideo, quia Imperator ipſis per Drungarium vigiliae imperia ſua ſignificare ſolet.

Ἡ δὲ πρώτη δοχὴ ἑκάστου θέματος ἦν οὕτως· ἀπὸ δύο καὶ τριῶν σαγιττοβόλων τῆς ὁδοῦ τοῦ βασιλέως ἵστατο παρατεταγμένον τὸ θέμα· Ἐπειδὰν δὲ εἶδον τὸν βασιλέα πλησιάζοντα, ὁ μὲν στρατὸς ἐκάθητο ἐπὶ τῶν ἵππων, οἱ δὲ ἄρχοντες, καταβάντες πάντες, ἐπὶ γῆς ἴσως

Si quod Imperatorem thema, ſeu legio provincialis, pro prima vice ſalutaret, fiebant haec. Ad duo tresve ſagittae iactus diſtabat illud thema, in aciem inſtructum, a via, qua tranſeundum erat Imperatori. Vt autem videbant Imperatorem appropinquantem, manebat quidem in equis reliqua turba, duces autem militares omnes deſcendebant, et ſi-

mul omnes procidebant humo; ſurgentes dein concelebrabat et beneventabat Imperatorem fauſtis acclamationibus, una velut voce tota legio. Deflectebat ad eos imperator de via, interrogabatque quomodo valerent. Eo facto redibat in viam. Ita fiebat donec in amico ſolo ambularetur.

At quum in eo iam eſſet Imperator, ut hoſticum intraret, ſeponebat et retro manere iubebat ſuperfluam ſupellectilem ſarcinasque, et multitudinem invalidam, iumentorumque quidquid ad claudicationem deductum aut vulneribus confectum eſſet. His imponebat caput, vel capitaneum aut ducem, exiguamque addebat militarem manum, iubebatque eos in viciniam ſeſe recipere caſtri alicuius munitioris, et ad illum propioris tractum, e quo deſcenſurus in hoſticum erat exercitus. Deinde deputabat ſelectos e thematibus manipulos, partim praeceſſuros foſſatum ſeu exercitum, hoſtiumque ſubitum inſultum averſuros; partim ſubſecuturos alios; quos poſtremos Notophylacas, ſeu cuſtodes tergoris, appellare mos eſt. Horum Tergicuſtodum erat eos venari, qui aut imbelles, aut ſegnes caſtra non aſſectarentur, et aciem desererent. Alii ab utroque latere comitabantur moventem exercitum, quos Plagiophylacas, ſeu laterum cuſtodes, appellabant. Horum erat obſervare atque coërcere ſi qui ad hoſtem transfugere molirentur. Omnes autem hi, tam praecurſores, quam ſubſequentes, et a lateribus comitantes, tantum diſtabant a foſſato, ut nunquam ſuis extra conſpectum eſſent; idque duplici ratione; ne ſcilicet ipſi hoſtium paterent inſidiis; foſſatum vero, ab illis de hoſte imminente admonitum, ſeſe mature poſſit illi excipiendo comparare. Qui tandem coram imperatore proxime ambularent, erant ex illo potiſſimum themate vel diſtrictu, qui hoſtico proximus eſſet. Periti enim erant et viarum, per quas hoſtes et invadere et rurſus ſe ſubducere poſſent, et locorum, in quibus agere amarent, et modorum, quibus aut inſidias, aut acies bellaque, inſtruere ſolerent. In his et in poſtremis cuſtodibus permutabantur et renovabantur identidem ſollicitudinum vices; quandoquidem haec duo genera plurimum laborem tolerarent. non enim rectam et expeditam viam, ſed aſperiorem et minus commodam ibant. In hunc modum promoventes interdiu, coibant per noctem intra vallum, rebusque neceſſariis contra nocturnos hoſtium impetus praeviſis capiebant quietem.

ἐπίπεδον, εἶτα ἀναστάντες, μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ εὐφήμουν τὸν Βασιλέα. Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐξένευε, καὶ ὅπως ἔχουσιν ἠρώτα, καὶ οὕτως πάλιν ὑπέστρεφεν ἐπὶ τὴν ὁδόν· αὕτη δὲ ἡ κατάστασις ἦν αὐτῷ ἄχρι τῶν οἰκουμένων.

Μέλλων δὲ καὶ πρὸς τὰ ἀοίκητα εἰσέρχεσθαι, ἀπέβαλλετο τό τε περισσότερον χρῆμα, καὶ τὰ φορτώματα, καὶ τοὺς τοῦ λαοῦ ἀσθενεστέρους, καὶ τὰ τῶν ἀλόγων χωλὰ καὶ τετραυματισμένα. Ἐδίδου δὲ αὐτοῖς κεφαλὴν, καὶ μέρος ὀλίγον στρατοῦ εἰς φυλακὴν, ἐκέλευέ τε πλησιάζειν καθ' ἓν τῶν ἀσφαλεστέρων κάστρων, ὅπερ πλησιέστερόν ἐστι πρὸς τὴν μέλλουσαν ἔξοδον τοῦ λαοῦ γίνεσθαι. Καὶ μετὰ ταῦτα ὥριζεν ἀπὸ τῶν θεμάτων μοίρας τινὰς, τοὺς μὲν προπορεύεσθαι ἔμπροσθεν τοῦ φοσσάτου πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ, τοὺς δὲ ὄπισθεν ἐπακολουθεῖν, οὓς καλοῦσι Νωτοφύλακας· οἱ δὲ αὐτοὶ ὑπῆρχον καὶ θηρευταὶ τῶν διὰ δειλίαν ἢ ῥᾳ- MS. fol. 4. a.
θυμίαν στρεφομένων· οἱ δὲ παρ' ἑκάτερα περιεπάτουν, οὓς ἐκάλουν Πλαγιοφύλακας· οἱ δὲ αὐτοὶ μάλιστα ἐσκόπουν τοὺς μέλλοντας προσφεύγειν εἰς τοὺς ἐχθρούς. περιεπάτουν δὲ πάντες τοσοῦτον ἀπέχοντες τοῦ φοσσάτου, ὥστε μὴ ἀποκρύπτεσθαι ἐξ αὐτῶν διὰ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὅσον δυνατόν ἐστι προευτρεπισθῆναι τὸ φοσσάτον εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐχθρῶν ὑπὸ τούτων μηνυθέντας. Οἱ δὲ τοῦ Βασιλέως προέχοντες ἐκείνου μᾶλλον ὑπῆρχον τοῦ θέματος, οἱ ἐπλησίαζον τῇ τῶν ἐχθρῶν γῇ, διὰ τὸ καὶ πεῖραν ἔχειν αὐτοὺς τῶν τε ὁδῶν, καὶ τῶν λοιπῶν τόπων τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἔτι τὴν πεῖραν τῶν ἐνεδρευμάτων, καὶ τῶν πολέμων αὐτῶν. Αὐτοὺς δὲ καὶ τοὺς ὀπισθοφύλακας ἐνήλλαττον διὰ τὸν πλεῖστον κόπον. Οὐ γὰρ τὴν εὐθεῖαν περιεπάτουν αὐτοὶ, ἀλλὰ τὴν τραχυτέραν καὶ δυσεπίβατον· Οὕτω δὲ κινούμενοι, τὰς νύκτας περιχαρακωθέντες, καὶ τὴν ἄλλην ἀσφάλειαν ποιήσαντες διὰ τοὺς νυκτοπολέμους, ἀνεπαύοντο.

MS. fol. 4 b.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΑΙΩΝΙΩ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΩΜΑΙΩΝ, ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΚΑΙ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΑΠΟΓΟΝΟΥ ΔΕ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΚΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΙΟΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΝΟΝ ΤΟΝ ΘΕΟΣΤΕΦΗ ΒΑΣΙΛΕΑ ΚΑΙ ΥΙΟΝ ΑΥΤΟΥ ΟΣΑ ΔΕΙ ΓΙΝΕΣΘΑΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΑΙ ΥΨΗΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΦΟΣΣΑΤΕΥΣΑΙ.

CONSTANTINI, IN CHRISTO AETERNO REGE REGIS ROMANORVM, FILII LEONIS, CELEBERRIMI ET SAPIENTISSIMI IMPERATORIS, QVI FILIVS ERAT BASILII, FORTISSIMI ET GENEROSISSIMI IMPERATORIS, AD ROMANVM, A DEO CORONATVM IMPERATOREM ET FILIVM SVVM, OBSERVANDA ET AGENDA QVANDO IMPERATOR ROMANORVM FOSSATVM AGERE, SEV IN CASTRA IRE, ET IN IIS VERSARI, DECREVIT.

Ἄκουε υἱὲ λόγους πατρός σου, Σολομῶν σοι παρακελεύεται· παρὰ πολλῶν γὰρ ἀκούσεις τὰ δέοντα, ἀλλ' οὐ φύσει τῆς ἀρετῆς εἰσοίσεις διδάγματα, εἰ μὴ παρὰ πατρὸς ἀκούσαις τὰ ἄριστα. Γνησίους γὰρ παρ' αὐτοῦ καὶ ἀληθεῖς τῷ ὄντι τοὺς λόγους ὑποδεξάμενος, ὥσπερ τινὰ κλῆρον ἕξεις πατρῷον, τὴν σωτηρίαν ἀεὶ προξενοῦντά σοι· οἱ μὲν γὰρ ἐξ ἄλλων κατὰ χάριν λεγόμενοι τῆς ἀληθείας πολλάκις ἀποδέουσι· οἱ δὲ ἐκ πατρικῆς ψυχῆς μετὰ τῆς ἀληθείας ἀφικνούμενοι πολλὴν χαρίζονται τοῖς υἱοῖς διαπαντὸς τὴν ὠφέλειαν. Ἄκουε τοίνυν υἱὲ παρὰ πατρὸς, ἃ μὴ καλόν ἐστιν ἀγνοεῖν· εἰ γὰρ ἄγνοια κακὸν, ἡ τῶν πραγμάτων γνῶσις δῆλον ὅτι καλὸν, καὶ μάλιστα τῶν ἀναγκαίων, καὶ ὧν πολλὴ καθέστηκεν ἡ φροντίς. ἀναγκαιότερον δὲ τί ἄλλο γένοιτο πολεμικῆς εὐτολμίας, καὶ τῆς τῶν προγόνων παλαιᾶς εὐταξίας, ἣν ἐν πολέμοις εἶχον τὸ πρότερον βασιλικοῖς ταξειδίοις κατάστασιν. Ταύτην γὰρ πάλαι φημιζομένην, καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρὰ πολλοῖς θρυλλουμένην μὴ καὶ ἐγγράφως ἔχειν, οὐ δίκαιον, οὐδὲ καλὸν ἡγησάμεθα. Λυσιτελὴς γάρ σοι, θεόστεπτε Ῥωμανὲ, μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ ἡ τούτων γενήσεται συγγραφὴ, ῥωμαϊκὴν δηλοῦσα μεγαλειότητα.

Ὅθεν πολλὰ περὶ τούτων ἀνερευνήσαντες, καὶ μηδεμίαν ὑπόμνησιν ἐναποκειμένην τῷ παλατίῳ εὑρίσκοντες, ὀψὲ καὶ μόλις ποτὲ περὶ τούτων ὑπόμνημα ἐν τῇ μονῇ τῇ καλουμένῃ Σιγριανῆς εὑρεῖν ἠδυνήθημεν, ἐν ᾗ Λέων ὁ Μάγι-

MS. fol. 5. a. στρος, ὧν Κατάκυλας ἦν ἐπώνυμον, τὸν μονήρη

A Audi fili ſermones patris tui, ait Salomo, tibi praecipiens. Quamvis enim a multis accipere poſſis ea, quae decet et oportet, a nullo tamen, praeter quam a patre accepta et velut ingenita, recondas in animum tuum optima virtutis documenta. A patre quas acceperis genuinas et omnino veras inſtitutiones, habes et habebis per omnem vitam ut haereditatem patrimonialem, quae omni tempore tibi ſalutem praeſtet. Saepe enim aliorum ad captandum favorem compoſita dicta vacant veritate. At quae ex animo paterno proficiſcuntur inſtructiones, ut verae ſunt, ita quoque filiis per omnem aetatem et per omnes rerum caſus ſunt utiles. Audi ergo, fili, et accipe a patre, quae ignorare non decet. Ignorantia ſi turpis eſt, liquet rerum peritiam pulcram et praecla- B ram eſſe, et praecipue rerum neceſſariarum multasque et diligentes curas exigentium. Quid autem aliud quaeſo magis uſu veniat, et ſit magis neceſſarium, quam ſtrenuus et acer in bellis animus, et vetuſtus ille bonus et decorus ordo, quem noſtri maiores in bellis et in regiis, ſi quae contingerent, expeditionibus obſervabant? Hunc autem crebra olim fama celebratum, et vel his ipſis adhuc temporibus a multis ſermone iactatum, ſi ſcripto conſignatum non haberemus, iniquum et turpe iudicavimus, [ideoque hoc volumine comprehendere voluimus]. Et proderit tibi, Romane a Deo coronate, ut aliae, ita haec quoque, tractatio, e qua Romanam poteris magnificentiam intelligere.

Scribendi occaſionem nobis hoc dedit. Multa diligenteque, ſed irrita, in palatio C facta inquiſitione, ſi forte depoſitos alicubi de his rebus commentarios reperiremus, vix tandem aliquando eius, quod deſiderabamus, argumenti libellum aliquem invenimus in monaſterio, quod Sigrianes appellatur, in quo Leo Magiſter, cui cognomen erat Catakylas, vitam ſolitariam amplexus eſt. Hic

ipſe Magiſter nempe, iuſſus a Leone, Chriſti amante et ſapientiſſimo Imperatore Romanorum, patre noſtro, et avo tuo, de illo argumento, quod nos quoque tractandum hic ſuſcepimus, ſcripto expoſuerat. Verum quia Graeca muſica, ſeu docta elegantia, imbutus non fuerat ille Magiſter, multa inſerſit in ſuam ſcriptionem barbara atque ſoloeca, omnemque commiſcuit ordinem, quem perſpicua futura et grammatica verborum conſtructio flagitat. Erat profecto vir, ut vita eius monſtravit, dei reverens, et cupiditatum, non carnis, ſed ſpiritus aſſectator. Verum ex eo, quod Graecam, ut diximus, literaturam non delibaſſet, contigit, ut ſcriptionem ederet reprehenſioni obnoxiam, et quae poſſit lectores in errores conicere. Eſt nihilominus laude digna, traditque vera; quale quid a viro dei reverente et virtutis ſtudioſo exſpectes. Has itaque Magiſtri ſchedas ſtylo rudiore et negligentiae pleno exaratas quum praeterea et paucas eſſe videremus; nam ne tertiam quidem partem eorum aequabant, quae nos in his chartis perſpicuo magis et ampliore ſermone expoſuimus; et rerum tantum obſcura velut veſtigia, extremaſque lineas et umbras exhibere intelligeremus: conſilium cepimus hos commentarios conficiendi et tibi tuaeque memoriae relinquendi.

Talis itaque, qualem mox exponam, regiarum expeditionum ordo atque formula obſervabatur ſolicite et in uſu erat usque ad Michaelem, amantem Chriſti Dominum, et eius patruum, Bardam, Caeſarem feliciſſimum, propagata ad ipſos ab Imperatoribus, eorum deceſſoribus, Theophilo puta et Michaële, modo nominati iunioris illius hoc quidem avo, illo autem patre. Simili modo hi ipſi eam a ſuis maioribus acceperant, vetuſtis illis Imperatoribus. quos, vetuſtos, quando nomino, non deſigno magnum illum et celeberrimum ſanctumque Conſtantinum; non Conſtantium, eius filium; non impium illum Iulianum, non Theodoſium magnum, non eius proximos ſucceſſores: ſed Iſauros illos deſigno, qui verae rectaeque ſtatuenti fidei graviſſimos errores et foedam haereſin affrixerunt. Sed et ſub Baſilio, fortiſſimo et piiſſimo Imperatore, et avo noſtro, diligenter obſervabatur, et in uſu erat; quam his literis exponere pro virili noſtra ſtudebimus.

Magnus et excelſus Imperator, quando decrevit in foſſatum ire, armaque hoſti et viros obmovere, imperat coram porta Chalces loricam et ſpatham et ſcutum ſuſpendi. Quo ſigno ſtatim omnes intelligunt, imperialis foſſati, ſeu campeſtris expeditionis, apparationem imperari; protinusque tam illi, quibus iubendi auctoritas adeſt, quam qui parendi neceſſitate continentur, arma caeteraque militi ſeu utilia, ſeu decora, com-

A βίον ἐσπάσατο. Οὗτος γὰρ ὁ Μάγιστρος περὶ τούτων ἐγγράφως διέθετο ἐκ προστάξεως Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου καὶ σοφωτάτου Βασιλέως Ῥωμαίων, τοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν καὶ σοῦ πάππου· ἀλλ' ἐπεὶ μουσικῆς ἑλληνικῆς ἀμέτοχος ὁ Μάγιστρος ἦν, πολλὰ βάρβαρά τε καὶ σόλοικα, καὶ ἀσυνταξίας ἡ τούτου συγγραφὴ περιέχει, εἰ καὶ ὁ ἄνθρωπος θεοσεβὴς καὶ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν ἦν τῶν τοῦ πνεύματος, ὡς ἔδειξεν ὁ αὐτοῦ βίος. Ἀλλ' ἐν τῷ ἀμοιρεῖν αὐτὸν, ὡς ἔφαμεν παιδείας Ἑλληνικῆς, καὶ ἡ τούτου συγγραφὴ μᾶλλον ὑπάρχει ἐπισφαλὴς καὶ ἐπιλήψιμος, ὅμως ἐπαινετὴ καὶ ἀληθὴς, τῷ θεοσεβῆ εἶναι τὸν ἄνδρα καὶ ἐνάρετον. Ταύτην ἡμεῖς εὑρόντες
B παρημελημένην τῷ λόγῳ, καὶ ὡς ἐν ἴχνει σκιᾶς ἀμυδρῶς πως τὰ πράγματα διαγγέλλουσαν, καὶ μηδὲ τὸ τοῦ τρίτου μέρους τῶν, ὥσπερ ἡμεῖς πρὸς τὸ σαφέστερόν τι καὶ πλατικώτερον μετηνέγκαμεν ἔχουσαν, συνεγραψάμεθά σοι, τοῦ καταλιπεῖν εἰς ὑπόμνησιν.

Ἡ τοίνυν τοιαύτη τῶν βασιλικῶν ταξειδίων τάξις τε καὶ ἀκολουθία ἐφυλάττετο καὶ ἐνηργεῖτο ἕως Μιχαὴλ τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου, καὶ Βάρδα τοῦ εὐτυχεστάτου Καίσαρος καὶ θείου αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν παλαιοτέρων βασιλέων ἡ τοιαύτη δηλονότι παράδοσις πρὸς αὐτοὺς κατελ-
C θοῦσα, Θεοφίλου τε καὶ Μιχαὴλ τοῦ πατρὸς καὶ πάππου τοῦ αὐτοῦ Μιχαὴλ τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου· ὡσαύτως δὲ κἀκείνοις ἐκ τῶν προτέρων Βασιλέων φημὶ τὴν τοιαύτην παράδοσιν κατελθεῖν. Παλαιοτέρους δὲ φημὶ τοὺς Ἰσαύρους ἐκείνους, καὶ περὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τὰ μέγιστα πλημμελήσαντας· Οὐ γὰρ, παλαιοτέρους εἰπὼν, τὸν μέγαν ἐκεῖνον λέγω καὶ ἀοίδιμον καὶ ἅγιον Κωνσταντῖνον, οὔτε Κωνστάντιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, οὔτε τὸν δυσσεβέστατον Ἰουλιανὸν, οὔτε μὴν Θεοδόσιον τὸν μέγαν, καὶ τοὺς μετ' ἐκεῖνον. Ἦν δὲ καὶ πάλιν ἐπὶ Βασιλείου
D τοῦ ἀνδρικωτάτου καὶ εὐσεβεστάτου Βασιλέως, τοῦ καὶ πάππου, ἡ τοιαύτη τάξις ἐνεργουμένη καὶ τὰ μάλιστα τηρουμένη, καθὼς ἐγγράφως ἡμεῖς ἐκθέσθαι ὡς οἷόν τε πειρασόμεθα. MS. fol. 5. b.

Ὁ μέγας καὶ ὑψηλὸς αὐτοκράτωρ μέλλων φοσσατεύειν καὶ κατ' ἐχθρῶν ὅπλα κινεῖν καὶ στρατεύματα, εὐθὺς προστάσσει τοῦ κρεμασθῆναι ἐν τῇ Χαλκῇ ἔξωθεν τῶν πυλῶν λωρίκιον καὶ σπαθίον καὶ σκουτάριον. ἐκ τούτου δὲ τοῖς πᾶσι γίνεται δήλη ἡ τοῦ βασιλικοῦ φοσσάτου εὐτρέπισις, καὶ ἐκ τότε ἕκαστος ἄρχων

καὶ

καὶ ἀρχόμενος τὰ ἑαυτῶν ὅπλα, καὶ ὅσα ἐπιτήδεια καὶ ἁρμόζοντα στρατιώτῃ, παρασκευάζειν ἀπάρχεται· εἶτα μετὰ ταῦτα καὶ τῷ τῶν ἀγελῶν Λογοθέτῃ προστάσσει τοῦ δικαίαν διανομήν τε καὶ ἔκθεσιν μετὰ φόβου Θεοῦ ποιεῖσθαι καὶ πάσης εὐσεβείας καὶ ἀληθείας τοῖς τῆς Ἀσίας καὶ Φρυγίας μιτάτοις κατὰ τὴν ἰσχύν τε καὶ δύναμιν ἑνὸς ἑκάστου μιτάτου, ὡς ἡ τάξις τῶν προκειμένων ἑκάστου τὸν ὀφειλόμενον ἀριθμὸν ὡρισμένως ἔχουσα πᾶσι καθίσταται πρόδηλος. Διὰ τῆς Ἀσίας καὶ Φρυγίας. μουλάρια σʹ ἀνὰ νομισμάτων ιεʹ. ἱππάρια σʹ ἀνὰ νομισμάτων ιβʹ. ὁμοῦ νομίσματα ͵ευκδʹ. γινόμενα χρυσοῦ λίτραι οϛʹ.

A parare inſtituunt. Porro imperat Dominus Rationali gregum, ut, adhibitis in conſilium reverentia dei, religioſa conſcientia atque veritate, concipiat aequam et congruam privati cuiusque viribus et iuſtam repartitionem atque notitiam publice promulgandam eorum, quae metata Aſiae et Phrygiae ſecundum notum omnibus et in propatulo poſitum ordinem cuique metato praeſcriptum certo et definito numero praeſtare debent. Debent autem dicta Aſiae et Phrygiae metata ex definita formula praeſtare mulos ducentos, ſingulos numiſmatibus, vel ſolidis aureis, denis quinis aeſtimatos; et ducentos equos, itidem ſingulos denis binis numiſmatibus aeſtimatos: unde ſumma numiſmatum quinquies mille quadringentorum et viginti quatuor emergit, aut, ſi eandem ſummam ad rationem litrarum auri referas, B emergunt litrae ſeptuaginta ſex.

Διὰ τῶν συνηθειῶν τῶν ἀρχόντων τῶν Βασιλικῶν στάβλων τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ τῶν ἔξω ἐν τοῖς στάβλοις.

De conſuetudinibus Archontum, ſeu de iis iumentis, quae ex praeſcripta formula et recepta conſuetudine praeſtare debent magiſtratus imperialium ſtabulorum, tam quae in urbe auguſta, quam quae foris in provinciis ſunt.

Διὰ τοῦ Κόμητος τοῦ σταύλου μουλάρια δʹ, καὶ ἱππάρια δʹ. διὰ τοῦ Χαρτουλαρίου καὶ τοῦ Ἐπεικτοῦ μουλάρια δʹ, καὶ ἱππάρια δʹ. διὰ τοῦ ἔξω Χαρτουλαρίου μουλάρια βʹ, καὶ ἱππάρια βʹ. διὰ τῶν Σαφραμέντων μουλάριον αʹ, καὶ ἱππάριον αʹ. Διὰ τῶν τεσσάρων Κομάτων μουλάριον αʹ. ὁμοῦ διὰ τῶν ἀρχόντων νομίσματα τκβʹ. γινόμενα λίτραι δʹ, νομίσματα κϛʹ. καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν λίτραι πʹ: κϛʹ.

Praeſtat Comes ſtabuli mulos quatuor, et equos totidem. Chartularius et Epeictes praeſtant mulos 4. et equos totidem. Chartularius extraneus, vel provincialis, mulos 2. C et equos totidem. Saframenta mulum 1. et equum 1. Quatuor Comites mulum 1 et equum 1. Patet hos magiſtratus in univerſum 12 mulos, et totidem equos praeſtare; quorum quum muli ſinguli denis quinis numis, et equi denis binis aeſtimentur, conficitur ſumma 324 numiſmatum; quae ſi ad rationem litrarum reducas, habebis litras 4. num. 26. Adde huic ſummae ſuperiorem (nempe 76. litras) habebis litras 80. et num. 24.

Καὶ τὰ μὲν μουλάρια τὰ σʹ ὡσαύτως καὶ τὰ ἱππάρια τὰ σʹ, καταβιβάζει ταῦτα ὁ Λογοθέτης τῶν ἀγελῶν εἰς τὰ Μαλάγινα, καὶ παραλαμβάνει αὐτὰ ὁ Κόμης τοῦ στάβλου, καὶ ὁ ἔσω Χαρτουλάριος τοῦ στάβλου πενταέτια, ἑξαέτια, καὶ ἑπταέτια, μὴ ἔχοντα στηλώματα εἰς τὴν ψίαν. Καὶ σφραγίζονται τὰ τετρακόσια εἰς τὰ δύο μέρη τῆς καπύλας βασιλικὴν βοῦλλαν. Ἔτι δὲ καὶ εἰς τὸν ἐπερχόμενον χρόνον γίνεται ἡ αὐτὴ ἔκθεσις καὶ βούλλωσις. λαβιδοῦνται πάντα τὰ ἱππάρια καὶ γίνονται εὐνοῦχα, καὶ διὰ τοῦ φοσσάτου γίνεται προσθήκη.
MS. fol. 6. a. Καὶ φέρει ὁ Λογοθέτης σεσαγματωμένα τὰ σʹ σαγμάρια ἔχοντα ἐνδύματα ἐν ταῖς στρατεύραις κέντουκλα, μετὰ σωκαρίων φορτωμάτων, κεκαλιγωμένα, ἐπιπεδόμενα καὶ σελιναῖα, ἅμα καὶ τῶν καπιστρίων αὐτῶν.

Et illos quidem ſuperius dictos ex Aſia Phrygiaque ducentos mulos et equos pariter ducentos deducit Rationalis gregum ad Malagina uſque, ubi eos ab ipſo traditos tranſſumunt Comes ſtabuli et Eſochartularius (ſeu Chartularius urbanus) ſtabuli. Debent D autem beſtiae quinquennes aut ſexennes aut ſeptennes eſſe, neque cauteria in femoribus habere. Ibi regium ſignum accipiunt illae quadringentae beſtiae ambas in ſcapulas inuſtum. Etiam in ſequentem annum fit eadem expoſitio, ſeu exactio, et bullatio, ſeu candente ferro ſignatio beſtiarum, et equi omnes caſtrantur, et fiunt acceſſio atque ſupplementum regiorum ſtabulorum, propter inſtantem bellicam expeditionem. Adducit autem Rationalis gregum ducenta illa iumenta ſagmaria, vel oneraria, mulos puta, ſuis onerata ſagmatibus vel ſarcinis aut biſacciis: et in ſtraturis, vel tergoribus, ſuis habentia ſtragulas centones, oneribus ope funium adſtrictis, caligata quoad crura, et pedes calceata ſoleis ferreis, et os capiſtrata.

Verum haec quidem ſagmaria famulitio et neceſſitatibus regiis neutiquam ſufficiunt; ſed debent ſtrategi quoque tempore foſſati ſemel Imperatori mulos nomine Xenalii, ſeu munuſculi gratuiti, praeſtare, in hunc modum. Strategus Anatoliae debet praeſtare mulos 3. Armeniacus totidem. Thraceſius, Opſicianus et Bucellarius pariter, quisque pro ſe, totidem. Reliquorum ſtrategorum tam tam in oriente quam in occidente unusquisque binos mulos, praeter Seleuciae ſtrategum, qui tantum unum praeſtat. Domeſticus Scholarum mulos tres. Drungarius Ploimi etiam tres. Excubitus unum. Hicanatus unum. Numerus et Teicheiotes et Domeſticus Optimatum pariter: id eſt ſinguli ſingulos. Itaque conſiunt muli 58.

Officiales et reliqui ad eorum ordinem pertinentes praeſtant mulos onerarios, ut ſequitur.

Hyparchus, ſeu praefectus Vrbis, unum. Sacellarius duo; Genicus 2. Quaeſtor 1. Praefectus Sacellii 1; praefectus Veſtiarii 1. Ambo Curatores [ſcilicet magnus unus, et alter palatii Manganorum] et Crematinus [ſeu praediorum imperialium inſpector] ſinguli ſingulos. Ambo protonotarii ambarum curatoriarum, unum. Zygoſtates, ſeu libripens, 1. Idicus 1. Parathalaſſites, ſeu magiſter tractus maritimi in Vrbe, unum. Barbarus, ſeu magiſter militum barbarorum, unum. Synponus ſeu Adiutor [Praefecti Praetorio] et Rationalis Praetorii, ambo ſimul 1. Secretum Genici, 3. Secretum Sacellii 2. Secretum Veſtiarii 2. Faciunt ſimul omnes mulos 25. quibus ſi addas ſuperiores 58. habebis mulos, xenalii, ſeu muneris, nomine Imperatori oblatos, in univerſum 83.

Metropolitae praeſtant mulos oneratos caligatosque 52. et quinquaginta duo Archiepiſcopi praeſtant alios totidem; in univerſum ergo 104. Hos in fidem accipiunt Comes ſtabuli et Stabuli interni, ſeu urbani, Chartularius, curantque bullari, ſeu bullam regiam ipſis inuri, qualem regia Promoſella, ſeu equitatus ſellarius, gerit. Hos centum et quatuor mulos, ſi ſuperioribus octoginta tribus, muneris nomine datis, et illis ducentis mulis, equisque ducentis, a Rationale gregum curandis, addas, habebis beſtiarum univerſum numerum 585.

Accedunt equi centum, quos ſancta monaſteria praeſtant, et qui coram Imperatore iter faciente per geminam ſeriem, dextra ſiniſtraque, praeducuntur. Hi exſecari debent; at ſignum regium non accipiunt, ideo, quo poſſit Imperator ex iis, quando velit, largitiones facere. Ex his enim, uti et ex illis, qui nomine muneris Imperatori in bellum eunti et in ipſa expeditione offeruntur, fiunt largitiones.

Comes ſtabuli et Chartularius ſtabuli accipiunt ab Idico litras tres ad ſumtus facien-

Καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπαρκοῦσιν εἰς τὴν βασιλικὴν ὑπηρεσίαν· ἐν γὰρ τῷ καιρῷ τοῦ φοσσάτου πρὸς ἅπαξ δίδουσιν οἱ στρατηγοὶ μουλάρια τῷ βασιλεῖ οὕτως· ὁ Ἀνατολικὸς μουλάρια γ΄. ὁ Ἀρμενιακὸς μουλάρια γ΄. ὁ Θρακήσιος μουλάρια γ΄. ὁ Ὀψικιάνης μουλάρια γ΄. ὁ Βουκελλάριος μουλάρια γ΄. καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ ἀνὰ μουλαρίων β΄ τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως· ὁ Σελευκείας μουλάριον α΄. ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν μουλάρια γ΄. ὁ Δρουγγάριος τοῦ πλοΐμου μουλάρια γ΄. ὁ Ἐξκούβιτος μουλάριον α΄. ὁ Ἱκανάτος μουλάριον α΄. ὁ Νούμερος καὶ ὁ Τειχιώτης καὶ ὁ Δομέστικος τῶν Ὀπτιμάτων ἀνὰ μουλαρίου α΄. ὁμοῦ μουλάρια νη΄.

Διὰ τῶν ὀφφικιαλίων καὶ τῶν λοιπῶν.

Ὁ ὕπαρχος μουλάριον α΄. ὁ Σακελλάριος δύο. ὁ Γενικὸς μουλάρια β΄. ὁ Κυαίστωρ μουλάριον α΄. ὁ τοῦ Σακελλίου μουλάριον α΄. ὁ τοῦ Βεστιαρίου μουλάριον α΄. οἱ δύο Κουράτωρες καὶ ὁ Κτηματίνος ἀνὰ μουλαρίου ἑνός. οἱ δύο Πρωτονοτάριοι τῶν δύο κουρατωρικίων μουλάριον α΄. ὁ Ζυγοστάτης μουλάριον α΄. ὁ Εἰδικὸς μουλάριον α΄. ὁ Παραθαλασσίτης καὶ ὁ Βάρβαρος ἀνὰ μουλαρίου α΄. ὁ Σύμπονος καὶ ὁ Λογοθέτης τοῦ Πραιτωρίου μουλάριον α΄. τὸ σέκρετον τοῦ Γενικοῦ μουλάρια γ΄. τὸ σέκρετον τοῦ Σακελλίου μουλάρια β΄. τὸ σέκρετον τοῦ Βεστιαρίου μουλάρια β΄. ὁμοῦ μουλάρια κε΄. ὁμοῦ διὰ τῶν ἀμφοτέρων μουλαρίων ξενάλια πγ΄.

Διὰ τῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων. Μουλάρια σισαγματωμένα τῶν μητροπολιτῶν νβ΄. μουλάρια νβ΄ τῶν πεντηκονταδύο ἀρχιεπισκόπων. Τὰ ρδ΄ σισαγματωμένα μετὰ καὶ τῶν φορημάτων αὐτῶν καὶ κεκαλιγωμένα· παραλαμβάνει δὲ αὐτὰ ὁ Κόμης τοῦ στάβλου ἅμα τῷ τοῦ ἔσω στάβλου Χαρτουλαρίῳ, καὶ βουλλοῖ αὐτὰ μετὰ καὶ τῆς λωρικῆς πρωμοσέλλας· ὁμοῦ μουλάρια ρδ΄. καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν διὰ τῶν ἀμφοτέρων, τῶν τε μιτάτων τοῦ λογοθέτου τῶν ἀγελῶν, καὶ τῶν ξεναλίων, μουλάρια φπε΄.

Διὰ τῶν εὐαγῶν Μοναστηρίων ἱππάρια ρ΄ τὰ παρασυρόμενα ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλέως δεξιὰ καὶ εὐώνυμα. ὀφείλουσι δὲ λαβιδοῦσθαι καὶ εὐνουχίζεσθαι. Οὐ σφραγίζονται δὲ, διότι, ὅτε κελεύει ὁ Βασιλεὺς τοῦ ποιῆσαι ἐξόδια, ἐξ αὐτῶν ἐξοδιάζονται ὅπου κελεύει. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῶν ξεναλίων τῶν προσφερομένων τῷ βασιλεῖ ἐν καιρῷ τοῦ φοσσάτου. MS. fol. 6. b.

Λαμβάνει ὁ Κόμης τοῦ στάβλου ἅμα τῷ χαρτουλαρίῳ τοῦ στάβλου ἐκ τοῦ Εἰδικοῦ εἰς ἐξο-

δὴν λίτρας γ´. καὶ θεωρεῖ ὁ Κόμης τοῦ στάβλου ἅμα τῷ Χαρτουλλαρίῳ εἰς τὸ κελλάριον τὸ βασιλικὸν, ὁπόσας στρατώρας ἔχει βασιλικὰς καὶ καβαλλοκιλίκια ἀπὸ Λυδίας ἐκ τῆς Κουρατωρείας τῶν Τρυχίνων. Καὶ λαμβάνει τὰ σ´ σαγματοπασμαγάδια πρὸς ἅπαξ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ φοσσάτου τὰ μιτατινά. Ὁμοίως καὶ τὰ ρδ´ σαγματοπασμαγάδια πρὸς ἅπαξ. ὁμοῦ σαγματοπασμαγάδια τδ´. καὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν φπέ σαγματοπασμαγαδίων ἀγοράζει, ἤγουν τὰ ὀφειλόμενα ἀγορασθῆναι καὶ συστῆναι στρατῶραι καὶ σάγματα σπά. δέον δὲ ἀγοράζειν ῥασικὰ ἀμάλια καὶ βάπτειν ἀληθινὰ, καὶ ποιεῖν σαγίσματα καὶ βορκάδια ρν´. καὶ τὰ μὲν ρ´ λόγῳ τῶν παρασυρομένων ἱππαρίων ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως· τὰ δὲ λ´ λόγῳ τῶν βασιλικῶν σελλαρίων, καὶ τὰ κ´ λόγῳ τῶν διὰ ξεναλίων διδομένων ἱππαρίων.

A dos, [in ea nempe comparanda, quae ſtatim dicentur]. Deinde luſtrant cellarium imperiale et inquirunt quot in eo adſint ſtraturae regiae, et cilicia, vel filtra, pro caballis, e Lydia ex Curatoria Trychinorum petita. Sumit inde Comes ducenta ſagmatopaſmagadia metatina, ſeu tempore foſſati imperari et dari conſueta, ſimul; et dein ſumit quoque alia [doni nomine oblata] centum et quatuor ſagmatopaſmagadia ſimul. Conficiunt haec 304. Reliqua quae deſunt ad complendum numerum 585. ſagmatopaſmagadiorum, id eſt 281. ſtraturas, vel ſtragulas, et ſagmata; ſeu ſarcinas vel biſaccia, emi et comparari debita, emit (pro illis tribus auri litris, quas modo dicebamus ab Idico praeberi). Debet autem emere raſica amalia, id eſt raſos, ſeu groſſioris fili, laneos deſloccatos pannos, eosque curare colore purpureo imbui, et inde fieri ſagiſmata, ſeu ſtraturas B equinas, et borcadia 150; quo de numero centum quidem deſtinata ſunt illis centum equis, qui coram Imperatore iter faciente praeducuntur et praeambulant, triginta vero cedunt ſellariis equis imperialibus, et viginti tandem equis illis, qui muneri dantur.

Καὶ τάγιστρα ἐκ τοῦ Κελλαρίου τοῦ βασιλικοῦ ἀποθέτου τοῦ στάβλου ρν´. ὁμοίως καὶ βυρσάρια διὰ τὸ γενέσθαι καπίστρια ρπ´. καὶ ἑξακάνθηλα λόγῳ κεδρείας, καὶ ἀσκία εἰς οἶνον, καὶ ὄξος λόγῳ τῶν πειρασμένων τῶν ἀλόγων, ἀξινορύγια καὶ πλατυλίσκια καὶ πτυάρια στιβαρὰ διὰ τοὺς πότζους.

Etiam a Cellario regiae Apothecae ſtabuli ſumit 150. tagiſtra, [ſeu ſaccos pabulatorios, quales equorum capitibus alligantur] et coria, pro conficiendis inde capiſtris 180. et Hexacanthela [ſeu repoſitoria ſcortea, ſingula ſenas amphoras ſcorteas intus habentia], pro cedrea, vel godronio ibi condendo; et utres pro vino, et aceto ad curationem aegrotantium iumentorum adhibendo. Axino-C rygia quoque comparari debent, ſeu ſecures caedendis pariter lignis et fodiendae terrae aptae; item platyliskia, ſeu palae planae latae ad averrendam egeſtam terram; et ſcaphas, vel bottas, robuſtas ad efferendum in iis coenum e puteis egeſtum.

Ἐκ δὲ τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ὀφείλει λαμβάνειν σίδηρον ν´. λίτρας λόγῳ σελινιαίων, καὶ ἐξ αὐτῶν ποιῆσαι καὶ μασσήματα ἐλαφρὰ ρν´. καὶ ὀφείλει λαβεῖν ῥέτινα καὶ καπιτζάλια ἁπλᾶ ἀπὸ τῶν βυρσαρίων. Ἀπὸ δὲ τῆς καννάβεως, ἣν λαμβάνει ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου, ὀφείλει καμεῖν σοκάρια.

Debet quoque e regio Veſtiario quinquaginta libras ferri ſumere, pro parandis inde ſoleis equinis, item lupatis levioribus, centum quinquaginta. Debet quoque lora quae maxillas equorum ſubſtringant, et capitzalia [ſeu lora frontes eorum ambientia] ſimplicia [id eſt, in quibus ferrum non ſit] e coriis confieri curare. E cannabi autem, quam accipit e Veſtiario regio, debet curare ut reſtes fiant.

Διὰ τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας.

MS. fol. 7. a. Ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ὁ Δομέστικος τῆς Ὑπουργίας, καὶ ὁ οἰκειακὸς βασιλικὸς Κελλάριος σαγμάρια π´ τὰ μέλλοντα βαστάζειν τὴν βασιλικὴν ὑπουργίαν, καὶ τὸ ἀσήμιον τῆς βασιλικῆς τραπέζης. Λαμβάνουσι δὲ ὁ τῆς Τραπέζης καὶ ὁ Δομέστικος τῆς Ὑπουργίας λογάριον ἀπὸ τοῦ Εἰδικοῦ εἰς ἔξοδον, λόγῳ ἀρτυσίας. Οἰνάριον δεσποτικὸν, Μαγίστρων καὶ Πατρικίων χορηγεῖ ὁ Ἀποθηκάριος· τὸ μὲν βασιλικὸν μὴ μέτρα· ζυγοφλάσκια τριμέτραια ζυγὰς η´. καὶ

Regiae Hypurgiae, i.e. miniſterio, quod ad menſam miniſtrat, imputantur haec.

D Praefectus menſae et Domeſticus Miniſterii et peculiaris regius Cellarius praeſtant ſagmaria jumenta [ſeu mulos] octoginta, portaturas miniſterium culinare regium et argenteam regiae menſae ſupellectilem. Accipiunt autem Praefectus menſae et Domeſticus miniſterii certam quandam pecuniae ſummam ab Idico ad expenſas faciendas, et quidem nomine expenſarum in condituram ciborum. Vinum Dominicum, Magiſtrorum et Patriciorum praeſtat Apothecarius; et Dominici quidem praeſtat quadraginta octo menſuras; ſcilicet octo paria lagenarum, quarum ſingulae ternas

menſuras continent. Magiſtris autem et Patriciis praeſtat paria decem utrium, quorum ſinguli quinas menſuras continent. Scortzidia, aut ſcorteos utriculos, pro oleo dominico condendo; ipſumque oleum, et phaſelos, aut fabas, et oryzam, et piſtachia, et amygdala, et lentes, praeſtabant olim ambae Curatoriae. Reliqua vero eduſia, ut lardum, adipem, caſeum, ſalſamenta, ſeu piſces muria conditos, capellas, oves, quae agnos, et vaccas, quae vitulos lactant, et vinum indigenum praeſtant protonotarii. Bertziticum autem, ſive ſalſamentum piſcis Oxiani, et Neurum [quod etiam ſalſamentum piſcarium videtur eſſe] debent Praefectus menſae et Domeſticus Hypurgiae ſeu miniſterii emere. Arithmia tandem [forte piſcis genus] et piſces Cyprinos debet menſae praefectus e regiis Curatoriis petere. Interea tum regium ſervitium, ſeu apparatus culinaris, conſumitur, debet, ubicunque locorum praeſtans vinum et oleum et legumina invenerit, comparare bonam eorum copiam, et vaſa iis ſua implere. Hic idem praefectus menſae et Domeſticus miniſterii et peculiaris regius Cellarius accipiunt, ſi quis Imperatori edulia pro munuſculo offerat, eaque juſſi a Domino diſtribuunt. Debet quoque Praefectus menſae quatuor furnorum non obliviſci, quos ſecum feret ubi in Syriam deſcenditur; habebit item retia, quibus involvat et coërceat gallinas, quas ſecum vehet, et cavas patinas ligneas, e quibus illae bibant. Debent quoque dicti viri, quando Imperator jam in eo eſt, ut in Syriam intret, octoginta ſagmaria ſuae combinae, vel ea, quae ſua conjugatio et teſſera data ipſis aſſignat, onerare; item illa omnia ſagmaria quae menſurator hactenus a ſe curata in ipſorum porro fidem atque ſollicitudinem traditurus et reſtiturus eſt; ne ſcilicet ullo modo circa regium culinare ſervitium aliquid deficiat.

Pro Menſuratore aut imperiale Corte vel tentorio, Sagmaria quinquaginta.

Debet Menſurator ſecum ducere duas Cortes, unam earum quamque conſtantem binis tentis. Nam, donec Imperator eſt in Romania, ſeu ditione Romana, et ſolo amico, praeit unum par tentarum cum dimidio ſervitio culinari, eo fine ut adveniens Imperator inveniat per omnia praeparatum applicatum, vel ſtationem. Debet quoque Menſurator habere ſcamna complicatilia, eius longitudinis, ut in uno quoque tres homines conſidere queant. Eiusdem longitudinis menſas quoque debet habere complicatiles, et miſſalia, id eſt lances et diſcos, mantiliaque, ſufficiente numero pro regia menſa, item tapetes fimbriatos, in quibus humi decubetur. Haec autem poſtrema ſecum non fert Menſurator, ſed quotieſcunque illis opus, praeſtat ea Protoveſtiarius regis, ex ſarcinis privati regii Veſtiarii. Praeſtat idem quoque pilota, ſeu coactilia, diblattia

A ὑπὲρ τῶν μαγίστρων καὶ πατρικίων ἀσκία πενταμέτρια ζυγὰς ί. Σκορτζίδια λόγῳ τοῦ δεσποτικοῦ ἐλαίου, φασούλιν, ὀρύζιν, πιστάκιν, ἀμύγδαλον, φακὴν, παρεῖχον πάλαι τὰ δύο κουρατωρίκια, ὁμοίως καὶ τὸ ἔλαιον· τὰ δὲ λοιπὰ βρώσιμα, ἤγουν λαρδὶν, ἀπάκιν, τυρὶν, ὀψάρια παστὰ, σφακτὰ, πρόβατα ὕπαρνα, ἀγελάδια ὑπόμοσχα, καὶ οἶνον ἐγχώριον χορηγοῦσιν οἱ Πρωτονοτάριοι. Βερζίτικον δὲ καὶ νεῦρον ὀφείλει ἀγοράζειν ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ὁ δομέστικος τῆς ὑπουργίας. Ἀρίθμια δὲ καὶ κυπρίνους ὀφείλει ἔχειν ἀπὸ τῶν βασιλικῶν κουρατωρειῶν. Καὶ ἐν ᾧ δαπανᾶται ἡ βασιλικὴ ὑπουργία, ὅπου εὕρῃ καλὸν οἶνον καὶ ἔλαιον B καὶ ὄσπρια, ἵνα ἐπιβάλλῃ ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτοῦ, καὶ ὅσα ξυνάλια φέρουσί τινες τῷ βασιλεῖ, τὰ μὲν βρώσιμα λαμβάνει ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ὁ Δομέστικος τῆς ὑπουργίας, καὶ ὁ οἰκειακὸς καὶ βασιλικὸς Κελλάριος, καὶ ὅπου προστάξει ὁ βασιλεὺς, διανέμουσιν αὐτά. Χρὴ δὲ γινώσκειν τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ ἔχειν φούρνους δ', πρὸς τὴν ἀποβολὴν τῆς Συρίας, καὶ δίκτυα πρὸς τὸ ἀποκλείειν τὰ ὄρνεα, καὶ καυκοπινάκια, ἵνα πίνωσι. Καὶ ὅτε κελεύει ὁ βασιλεὺς ἀποβαλεῖν ἐν Συρίᾳ, ὀφείλουσιν φορτίζειν τὰ π' σαγμάρια τῆς κομπανίας αὐτῶν, καὶ ὅσα σαγμάρια στρέψει ὁ μινσουράC τωρ, ἵνα κἀκεῖνα φορτώσῃ ὁ τῆς τραπέζης καὶ ὁ Δομέστικος τῆς ὑπουργίας καὶ ὁ οἰκειακὸς βασιλικὸς Κελλάριος, ἵνα καθ' οἷον δήποτε τρόπον μὴ λείψῃ τί εἰς τὴν βασιλικὴν ὑπουργίαν.

Διὰ τοῦ Μινσουράτωρος, ἤγουν τῆς βασιλικῆς Κόρτης, σαγμάρια ν'.

Χρὴ ἐπιφέρεσθαι τὸν Μινσουράτωρα δύο κόρτας, καὶ ἀνάδιπλα τὰς βασιλικὰς τέντας· MS. fol. 7. b D ἐπειδὴ ἕως μὲν ἔστιν ὁ βασιλεὺς εἰς Ῥωμανίαν, ἡ μία ζυγὴ ἀπέρχεται ἔμπροσθεν μετὰ τῆς ἡμισείας ὑπουργίας, καὶ προευτρεπίζεται τὸ βασιλικὸν ἄπληκτον, καὶ εὑρίσκει ὁ βασιλεὺς πάντα εὐτρεπισμένα καὶ ἕτοιμα. Ὀφείλει δὲ τὸν μινσουράτωρα ἔχειν σκαμνία συστελτὰ, ἵνα καθέζωνται εἰς ἓν ἕκαστον σκαμνίον ἄνδρες γ'. ὁμοίως τοῦ μήκους αὐτῶν καὶ τραπέζια συστελτὰ, μισάλια καὶ μανδίλια τὰ ἀρκοῦντα τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ, ἐπεύχια φουντάτα, τὰ εἰς χαμόκλιμβα ἐνεργοῦντα· ταῦτα δὲ οὐκ ἐπιφέρεται ὁ μινσουράτωρ, ἀλλὰ χορηγεῖ αὐτὰ ὁ ἀβεστιάριος τοῦ βασιλέως, ἀπὸ τῆς φορτώσεως τοῦ οἰκειακοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου. Πιλωτὰ διπλά-

βλάττια παχία καὶ πτιλὰ διὰ τὰ χαμόκουμβα· δίδονται δὲ καὶ αὐτὰ ὁμοίως ἀπὸ τῆς φορτώσεως τοῦ οἰκειακοῦ βεστιαρίου. Ἕτερα πιλωτὰ λινοβένετα ἔχοντα μαλλὸν κλειστὸν ἀνὰ λιτρῶν λ', διὰ τοὺς κλητορευομένους φίλους. Κιλίκια διὰ τὰ χαμόκουμβα πρὸς τὸ ποσὸν τῶν κλητορευομένων φίλων. Ἀφ' οὗ γὰρ ἀποβάλῃ ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ Συρίαν, τὰ σκαμνία καὶ τὰ τραπέζια καὶ τὰς περιττὰς τέντας, καὶ τὴν μίαν κόρτην παραλαμβάνει ὁ κατὰ τὸν τόπον πρωτονοτάριος, καὶ ὅπου προστάξει ὁ Βασιλεὺς ἀποτίθησιν αὐτά. Λουτρὸν Τούρκικον, ἤγουν Σκυθικὸν τζεργὰ, μετὰ κινστέρνης δερματίνης ἀπὸ ἀδημίου. κουκούμια τριμέτραια ιβ'. πυρομάχια λόγῳ τοῦ λουτροῦ ιβ'. βίσαλα εἰς τὸ καμίνιον, κραββάτια συστελτὰ. ἐκκλησίαν βασιλικὴν μετὰ ἱερῶν. Ἰστέον δὲ, ὅτι τὰ ἱερὰ ὀφείλει βαστάζειν ὁ Πριμικήριος τοῦ βεστιαρίου.

Διὰ τοῦ οἰκειακοῦ βασιλικοῦ Βεστιαρίου, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος διδομένων εἰς φόρτωσιν τοῦ αὐτοῦ βασιλικοῦ Βεστιαρίου, σαγμάρια λ'.

Ἡ βασιλικὴ πᾶσα ἀμφίασις καὶ ἡ λοιπὴ ἐξόπλισις ἐν σκευαρίοις ἐνδεδυμένοις δι' ἀληθινῶν τομαρίων καὶ σιδήρων γανωτῶν μετὰ καὶ χαρταλαμίων ὁμοίως γανωτῶν, διὰ τὸ εἰς τὰ σαγμάρια βαστάζεσθαι. (MS. fol. 8. a.) Ψυχριστάρια ἀργυρᾶ μετὰ ἐνδυμάτων εἰς οἰνάνθην, καὶ εἰς ῥοδόσταγμα, καὶ εἰς νερὸν, η'. ἐξ αὐτῶν εἰς οἰνάνθην ἄσπρον, μικρὸν α'. εἰς ῥοδόσταγμα μεγάλα δύο. εἰς νερὸν μεγάλα δ'. βεδούρια ἀργυρᾶ εἰς νερὸν β'. ἀσκοδάβλαι διάφοροι μικραὶ καὶ μεγάλαι. ἕτερα ψυχριστάρια δίκην μαγαρικῶν χαλκᾶ γανωτὰ εἰς νερὸν μεγάλα δ'. βεδούρια χαλκᾶ γανωτὰ β'. ἱερὰ τῆς ἐκκλησίας, ἣν ἐπιφέρεται ὁ Μινσουράτωρ. βιβλία· ἡ ἀκολουθία τῆς ἐκκλησίας, βιβλία στρατηγικὰ, βιβλία μηχανικὰ, ἑλεπόλεις ἔχοντα, καὶ βελοποιϊκὰ, καὶ ἕτερα ἁρμόδια τῇ ὑποθέσει, ἤγουν πρὸς πολέμους καὶ καστρομαχίας· βιβλία ἱστορικὰ, ἐξαιρέτως δὲ τὸν Πολύαινον καὶ τὸν Συριανόν. βιβλίον τὸν ὀνειροκρίτην. βιβλίον συναντηματικόν. βιβλίον τὸ περιέχον περὶ εὐδίας καὶ χειμῶνος

A ſeu ſerica, bis purpura tincta, id eſt tali involucro ſerico bis tincto induta; et prena, [forte ſtragulas plumis refertas] quibus incubetur. Item alia coactilia, lineis venetis indumentis induta habentia floccos pexos; ſingula ad triginta librarum pondo, quae ſubſternantur amicis ad regium convivium invitatis; et quae illis ſuperioribus ſubiiciant, ſolo proxima cilicia, proportionato numero convivis. Nam ex quo in Syriam invadit Imperator, relinquit ſcamna et menſas, et tentoria ſuperflua, et unam cortem apud Protonotarium illius loci, e quo identidem immediate in hoſticum excedit: et iſte Protonotarius ea deponit ibi locorum, ubi iuſſus ab Imperatore fuerit deponere. Debet porro Menſurator quoque ſecum ferre balneum Turcicum, aut Scythicum Tzerga, cum ciſterna ſcortea ex Ademio, [ſeu corio Parthico, vel corduano rubro]; cucumas, B ſeu lebetes aeneos, duodecim, ſingulos ternas menſuras capientes, pyromachia, [forte batillos geſtatiles anſatos, pro prunis ardentibus condendis] duodecim in uſum balnei; lateres pro camino; grabbatia complicatilia, eccleſiam imperialem, ſeu oratorium portatile, cum imaginibus caeteroque ſacro eius apparatu. Sacra iſtaec ſecum ferre debet Primicerius Veſtiarii.

Pro privato regio veſtiario, editisque e Koetone ad illud inſtruendum oneribus baiulandis, deſtinata ſunt ſagmaria triginta.

C Regia omnis veſtiaria ſupellex et reliquus eo pertinens apparatus portatur in vaſis, quae induta ſunt coriis purpurei coloris, ferramentisque politis, et chartalamiis [ſeu manubriis e charta pergamena] pariter politis; quo poſſint in ſagmaria iumenta attolli. Pertinent eodem pſychriſtaria, vel cellulae frigidariae, argenteae octo, in coriaceis ſuis involucris, quibus oenanthe, [genus aliquod odoratu ſuavis et fortis unguenti] nec non rhodoſtagma, [ſeu aqua roſarum ſtillaticia], et aqua aſſervantur: quorum unum parvum vaſculum albam oenantham, duo magna rhodoſtagma, et quinque magna aquam continent. Item beduria argentea, pro aqua condenda, duo. Aſcodablae, ſeu utres, varii magni parvique; alia pſychriſtaria ſeu frigidaria, ad formam amphorarum D facta, aenea ſtannata magna quatuor pro aqua condenda: beduria aenea ſtannata duo. Sacra vaſa eccleſiae illius, quam Menſurator ſecum fert; item codices hi: Rituale eccleſiaſticum; libri artem regendi exercitus bellique gerendi docentes; item libri mechanici, quibus artes et inſtrumenta capiendarum urbium, et telorum confectio atque eiaculandi modus deſcribuntur; aliaque propoſito praeſenti, id eſt expeditioni militari, congrua et utilia; ut de bellis agentes, et de ratione caſtra oppugnandi: hiſtorici quoque; praecipue Polyaenus et Syrianus. Liber [Artemidori] Onei-

rocrites dictus, ſeu de ſomniorum interpretatione; alius Synantematicus, ſeu de ominibus, quae capiuntur e rebus, vivis mutiſve, foras prodeunti, aut aliquid inſtituenti, primum occurrentibus; alius qui de tempeſtatibus agit, ſigniſque, quibus inſtans aut ſerenitas aut tempeſtas, ſeu terreſtris, ſeu marina, cognoſcitur, de pluvia, fulminibus, tonitru, ventis, terrae motibus, aliiſque, quae nautae ſolent obſervare. Talem librum ego, Conſtantinus, in Chriſto aeterno rege Rex Romanorum, magno ſtudio multis e libris compilavi.

Debet porro veſtiarium regium tapetes quoque ferre fundatos, quibus convivae regii incubent; de quibus mentionem ſuperiore capite iam fecimus, quum ea percenſeremus, quae ad Menſuratoris curam ſpectant; dicentes, ea ipſi e regio veſtiario ſuppeditari. Fert quoque veſtiarium theriacam, Enitzin, aliaque antipharmaca compoſita et ſimplicia, pro iis qui forte venenum hauſerint; Pandectas porro, ſeu apothecas univerſales, refertas omnis generis oleis et remediis et emplaſtris, et illitibus, et unguentis, aliisque ſpeciebus medicis, ut herbis et aliis, quae ſanandis hominibus beſtiiſque conducunt; item ſitlolecana, ſeu gutturnium cum ſuppoſita pelvi, ambo argentea, in coriaceis ſuis involucris, pro uſu Imperatoris proprio; alia talia vaſa aenea, externe argento, interne ſtanno obducta in uſum ducum militarium, et transfugarum nobiliorum. Coactilia porro diblatta, denſa, et ptena [forte culcitras plumis refertas] pro Imperatore, in quibus humi recubet; ſellas [equinas] duas proceſſionis, [ſeu quibus in proceſſionibus uſus eſt] item ſellas cucumilii holocanas auro pertexta ſtriata inſtrata habentes; et his ſuperinducta inſtrata alia, abſcondentia iſta, et demi tum ſolita, quum Imperator in ea inſeſſum it.; et pro nobilioribus transfugis alia talia argenteâ orâ ornata duo. Caukia, ſeu cavas patinas, imperiales, Chalinzia dictas, pro convivis ad regias epulas invitatis. Spathas imperiales duas; unam pro proceſſione, ſeu qua tunc utitur Imperator, quando in regio ſplendore ipſi comparendum eſt; et alteram viae, ſeu qua utitur in itineribus; item paramerion unum, ſeu ſicam breviorem e femoribus dependentem. Item ſuffimenta quae carbonibus vivis iniiciuntur et deliqueſcunt, alia quae accenſa grati odoris fumum ſinuntur exhalare, et in carbonem atque favillam abire; quae varia ſunt; ut thus, maſtyx, olibanum, ſacharum, crocus, moſcus, ambara, xylaloë ſicca et liquida, cinnamomum verum primum et ſecundum, xylocinamomum, unguenta reliqua; [et genera telarum] ſendes, linomalotaria, ſeu lintea floccoſa, ſabana, ſindonia, brandeae viliores, et mantilia viliora.

A καὶ ζάλης, ὑετοῦ τε καὶ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν, καὶ ἀνέμων ἐπιφορᾶς· πρὸς τούτοις βροντολόγιον καὶ σεισμολόγιον, καὶ ἕτερα ὅσα παρατηροῦνται οἱ πλευστικοί. Ἰστέον δὲ, ὅτι τοῦτο τὸ βιβλίον ἐφιλοπονήθη καὶ ἐκ πολλῶν βιβλίων ἠρανίσθη παρ' ἐμοῦ Κωνσταντίνου ἐν Χριστῷ βασιλεῖ αἰωνίῳ βασιλέως Ῥωμαίων.

Ἐπεύχια φουνδᾶτα εἰς τὰ χαμόκουμβα, ἵνα ἀναπαύονται οἱ φίλοι, ἅπερ καὶ προείρηνται εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Μινσουράτορος, ὅτι δίδονται ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου· θηριάκην, ἐνίτζιν, B ἕτερα ἀντιφάρμακα σκευαστὰ καὶ μονοειδῆ, διὰ τοὺς φαρμακευομένους. πανδέκται μετὰ παντοίων ἐλαίων καὶ βοηθημάτων, καὶ παντοίων ἐμπλάστρων καὶ ἀλοιφῶν καὶ ἀλειμμάτων καὶ λοιπῶν ἰατρικῶν εἰδῶν, βοτανῶν καὶ λοιπῶν τῶν εἰς θεραπείαν ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν τυγχανόντων. σιτλολέκανα ἀργυρᾶ καὶ ἐπιχυτάρια μετὰ ἐνδυμάτων, λόγῳ τοῦ βασιλέως, καὶ ἕτερα ἀσπροχάλκα καὶ γανωτὰ, MS. fol. 2. b. λόγῳ ἀρχόντων καὶ εὐγενῶν προσφύγων· Πιλωτὰ διβλάττια παχέα καὶ πινά, λόγῳ τοῦ C βασιλέως διὰ τὰ χαμόκουμβα· σελλία δύο τῆς προελεύσεως, σελλία τοῦ κουκουμιλίου ὁλόκανα, διάχρυσα κοπτά, ἐπιστρώμματα ἔχοντα, καὶ ἕτερα ἐπιστρώματα ἄνωθεν συγκαλύπτοντα τὴν κοπὴν τῆς χρείας· καὶ λόγῳ τῶν εὐγενῶν προσφύγων ἕτερα τοιαῦτα ἀργυροκατάκλειστα δύο· καυκία βασιλικὰ χαλίνζια λόγῳ τῶν φίλων τῶν μετὰ τοῦ βασιλέως κλητορευομένων· σπαθία βασιλικὰ δύο, ἓν τῆς προελεύσεως, καὶ ἓν τῆς ὁδοῦ. παραμήριον ἕν. ἀλειπτὰ, καπνίσματα διάφορα, θυμίαμα, μαστίχην, λίβανον, σάχαρ, κρόκον, μόσχον, ἄμπαρ, ξυ- D λαλόην ὑγρὸν καὶ ξηρὸν, κινάμωμον ἀληθινὸν, πρῶτον καὶ δεύτερον, καὶ ξυλοκινάμωμον, μυρίσματα λοιπά. σενδὲς, λινομαλωτάρια, σάβανα, σινδόνια, βρανδέαι κατώτικαι, μανδίλια κατώτικα.

Διὰ τῶν Ἀραφίων τῶν εἰς ἐθνικὺς ἀποστελλομένων λόγῳ ξενίων.

Σκαραμάγγια διαφόρων χροιῶν καὶ ἐξεμπλίων, σκαραμάγγια δίασπρα, διχίτρινα, διβένετα, κολόβια μεγαλόζηλα ἐκ τῶν κατ' οἶκυς, ἐσωφόρια μεσόζηλα ἐκ τῶν κατ' οἶκυς, ἐσωφόρια λεπτόζηλα ἐκ τῶν κατ' οἶκυς, ἐσωφόρια λεπτόζηλα διαφόρων χροιῶν καὶ ἐξεμπλίων ἐκ τῶν κατ' οἶκυς, ἀσπρομύναια, διυγαντάρια ἄσπρα καὶ ἰαστὰ, λωρωτὰ τρίμιτα, καὶ ὁλόβηρα ἰαστὰ, καὶ ἀναλεκτὰ διαφόρων χροιῶν. Ἰστέον δὲ, ὅτι ταῦτα πάντα ἐν σκευαρίοις ἐνδεδυμένοις δι' ἀληθινῶν τομαρίων καὶ σιδήρων γανωτῶν μετὰ χαρτλαμίων ὁμοίως γανωτῶν βαστάζονται.

A De pannis nondum conſutis, crudis, formamque veſtium geſtabilium nondum adeptis, quae exteris nomine munerum mittuntur.

Scaramangia porro ſecum fert Regium veſtiarium, diverſorum colorum, et diverſorum quoque exemplorum, ſeu picturarum pannis intextarum; ut alba, citrina, veneta; colobia megalozela, ſeu pro proceris, ex iis quae domi geſtantur; eſoforia meſozela, ſeu pro mediocribus ſtaturis, qualia domi geſtantur; eſoforia leptozela, ſeu pro minutis ſtaturis, qualia domi geſtantur; et haec quidem poſtrema variorum colorum et exemplorum; aſpromynaea, dihygantaria candida et iaſta, lorota trilicia, et holovera iaſta B et analecta variorum colorum. Haec omnia deferuntur in vaſis quae involuta ſunt coriis rubris, et tecta ferramentis politis et chartalamiis pariter politis.

Διὰ τῶν ἐῤῥαμμένων.

Ἱμάτια ἐῤῥαμμένα δίσχιστα μανιακάτα ἀπὸ σκαραμαγγίων διαφόρων χροιῶν καὶ ἐξεμπλίων ἀμφιασμένα ἀπὸ διβλαττίων. πρὸς τύτοις καὶ μεσόζηλα δίσχιστα μανιακάτα ἀμφιασμένα ἀπὸ διβλαττίων· ἕτερα κολόβια ἐκ τῶν κατ' οἶκυς μεσόζηλα δίσχιστα μανιακάτα λιτά. Ἰστέον, ὅτι ταῦτα πάντα ἐν σκευαρίοις ἐνδεδυμένοις μετ' ἀληθινῶν τομαρίων καὶ σιδήρων γανωτῶν μετὰ καὶ χαρτλαμίων ὁμοίως γανωτῶν βαστάζονται. Τυβία ἐκ τύτων πάντων, τὰ μὲν πρωτεύοντα ἀπὸ διβλαττίων ἀετῶν καὶ
MS. fol. 9. a. βασιλικίων ἀμφιασμένα, τὰ δὲ δεύτερα τύτων ἀπὸ βδελλίων· σφιγκτύρια, θάλασσαι, καὶ ἀβδία πλατύλωρα, καὶ ἀβδία μασυρωτὰ, τὰ μὲν ἀμφιασμένα ἀπὸ διβλαττίων, τὰ δὲ καὶ λιτά. ὑποκαμισοβράκια διαφόρων ποιοτήτων. ἐπιῤῥιπτάρια ὀξέα πρῶτα καὶ δεύτερα καὶ τρίτα, ζωστρία ὀξέα διάφορα καὶ ψευδόξια ἀνὰ νομίσματος ἑνὸς, καὶ μιλιαρησίων δ'. καὶ ἕτερα ψευδόξια ἀνὰ νομίσματος α'. καὶ ἕτερα ἀνὰ μιλιαρησίων η'. ὑποδήματα ἀδήμινα ζυγαὶ διάφοροι. Ἰστέον, ὅτι ταῦτα πάντα ἐν βυλγιδίοις ἢ καὶ ἐν δισακκίοις ὀφείλυσι βαστάζεσθαι. ταῦτα δὲ διὰ τὺς εὐγενεῖς πρόσφυγας τυγχάνυσι, καὶ διὰ τὸ εἰς εὐγενεῖς καὶ μεγάλυς ἐθνικὺς ἀποστέλλεσθαι. Ἱμάτια λεπτόζηλα ἐκ τῶν κατ' οἶκυς πρόχειρα καὶ καθαρὰ ἀμφιασμένα ἀπὸ τριβλαττίων, καὶ διβλαττίων ὀξέων καὶ διβλαττίων ἀετῶν, καὶ βασιλικίων καὶ βδελλίων. ἀμφότερα δίσχιστα μετὰ περσικίων, διὰ τὺς στρατηγὺς καὶ κλεισυράρχας. Ἕτερα ἱμάτια ἐκ τῶν κατ' οἶκυς λε-

De conſutis.

Deferuntur porro in expeditionem militarem a Veſtiario regio veſtimenta conſuta, bis fiſſa, [in pectore ſcilicet et dorſo], maniacata [id eſt torquata ſeu aſſutis aureis torquibus inſtructa], conſiſtentia in ſcaramangiis diverſorum colorum et exemplorum cum praetexta diblattea. Praeterea; mediocris longitudinis veſtimenta, bis fiſſa, maniacata, cum praetextis diblatteis; alia, ſed colobia, qualia domi geſtantur, mediocris longitudinis, bis fiſſa, torquata, ſed C abſque praetextis diblatteis. Haec omnia deferuntur in vaſis, quae coriis purpureis involuta ſunt, et firmata ferramentis politis, et chartalamiis pariter politis. Porro tibialia, ad ſuperiora veſtimenta pertinentia, et tot, quot illa, numero: quorum praeſtantiora quidem aſſutas habent aquilas diblatteas, et Baſilicia, ſeu arma aut inſignia imperialia; ab his autem ſecunda, et quoad pretium inferiora, habent pro exemplo intexta Bdellia, ſeu parvas muſcas. Sphincturia, ſeu ſtrictoria, thalaſſas, ſeu maria [veſtis genus ita dictum], et Abdia cum latis loris, et Abdia cum intextis lagenulis, partim praetextata D praetextis diblatteis, partim etiam abſque iis, ſeu pura. Porro hypocamiſobrackia, ſeu braccas, diverſarum qualitatum, tam quoad capacitatem, quam quoad pretium. Epirrhiptaria, ſeu intectoria ſcapularia, ſcapulas et caput tegentia, veri luminis, primi ordinis, et ſecundi, et tertii. Zoſtria, ſeu cingula, veri luminis varia, et pſeudoxea, ſeu pallidioris coloris, ſingula pretio unius numi et quatuor miliareſiorum, alia pallidioris luminis pretio numorum ſingulorum, alia pretio miliareſiorum octonorum. Calceorum ex Adimio, ſeu corduano, paria diverſa. Haec omnia in bulgis, aut et biſacciis, debent deferri, et deſtinata ſunt nobilibus transfugis, quibus dantur, et aliis nobilibus magnisque alieni-

genis, quibus mittuntur. Porro fert ſecum imperiale veſtiarium veſtes pro minutis quales domi geſtantur praeſtantiores et nitidas, praetextatas triblatteis, et diblatteis veri luminis, et diblatteis aquilis, et Baſiliciis, et bdellis. Omnia iſta ſunt bis fiſſa, et perſiciis, ſeu marſupiis, inſtructa, et Strategis atque Cleiſurarchis deſtinata. Alia veſtimenta ex genere domeſticorum minuta, ſecundi ordinis abſque praetextis, bis fiſſa, torquata, pro Turmarchis provincialibus et reliquis transfugis atque tribunis. Haec in vaſis deferuntur, quae coriis purpureis induta ſunt, et inſtructa ferramentis politis et chartalamiis [ſeu manubriis pergamenis] pariter politis. Porro ſtrictoria, thalaſſae, et abdia cum latis loris, et maſurota, quaedam diblatteis praetextata, quaedam pura. Epirrhiptaria vel ſcapularia varia; braccas diverſorum generum. Haec debent in bulgis, aut et in biſacciis, deferri.

Fert porro quoque veſtiarium imperiale ſecum ad expenſas foſſati faciendas Logarium, ſeu certam quandam numeratae pecuniae copiam tam in centenariis quam in miliareſiis, iisque in ſacculos inditis; ut habeat Imperator unde largitionibus eos, qui ſeſe ſtrenuos in bellicis periculis monſtrant, et tribunos honorare, caeterisque neceſſariis expenſis ſatisfacere poſſit; ut et ſcholariis, qui regiam finam, vel cuſtodiam caſtrenſem, obeunt; et regiis Aguris, ſeu ephebis, et illis qui ad regiam Hetaeriam pertinent, aliisque, quibus Imperator vult pietatem, ſeu donum charitatis, dare, ſive ſemel per ſeptimanam id fiat, ſive ſingulis quatuordecim diebus ſemel. Mitto caeteras expenſas.

Iſta, quae diximus, accipiunt, iisque onerari ſua ſagmaria curant, Sacellarius et Idicus; uti etiam haec: pyrecbolum, ſeu fomitem ignis ligneum, et iſcam, ſeu terebram ligneam igniariam, et candelabra argentea tria, et aenea totidem: quorum unum quidem in Koctone, ſeu cubiculo dormitorio Imperatoris, alterum in Cucumilio, tertium in Parakoetonario, ſeu cubiculo quod ad latus Koetonis eſt, ponitur. Inferius habere debent ſingula ſingulos lacus ad duarum ſpithamarum profunditatem; in ſummo tectos bracteis aeneis ad inſtar cibri perforatis; et adiacere ſingulis terna cerulia, [id eſt cerei, ut videtur, non recti, ſed conglomerati], et laternae, aeneae, in ſummo pertuſae foraminibus, velut cribra; et horologium parvum argenteum, propter vigilias nocturnas, quod collocari debet in Koetone; et aliud aeneum, quod ibi debet collocari, ubi Koetonitae diverſantur. Praeterea ſcutellas quatuor ſolidas aureas, et minſuracia, ſeu miſſoria vel lances, ſolidas aureas duas, orthomilia, [ſeu pyramides quales lancibus ad occultandas dapes ſuperimponuntur], duae, totae aureae. Haec vaſa pretioſiora ſervire et in uſum vocari debent tum, quum exteri cum Imperatore convivantur; quem in finem quoque ſarcinis veſtiarii regii [non autem miniſterii culinaris], induuntur, utpote quotidie non ſervientia in menſa regia. Reliquam vero ſu-

A πτέρυγλα δεύτερα λιτὰ δίσχιστα μανιακάτα διὰ τοὺς θεματικοὺς τουρμάρχας καὶ λοιποὺς πρόσφυγάς τε καὶ ἄρχοντας. Ἰστέον, ὅτι ταῦτα πάντα ἐν σκευαρίοις ἐνδεδυμένοις δι' ἀληθινῶν τομαρίων καὶ σιδήρων γανωτῶν μετὰ καὶ χαρταλαμίων ὁμοίως γανωτῶν βαστάζονται. Στριγκλέρια, θάλασσαι καὶ ἀβδία πλατύλωρα καὶ μασουρωτὰ, τὰ μὲν ἀμφιασμένα ἀπὸ διβλατίων, τὰ δὲ λιτά. Ἐπιῤῥιπτάρια ὀξέα διάφορα, ὑποκαμισοβράκια διαφόρων ποιοτήτων. Ἰστέον, ὅτι ταῦτα πάντα ἐν βουλγιδίοις ἢ καὶ ἐν δισακκίοις ὀφείλουσι βαστάζεσθαι.

B Λογάριον εἰς ἔξοδον τοῦ φοσσάτου εἰς φιλοφρόνησιν τῶν ἀγωνιζομένων ἐν πολέμοις καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ εἰς λοιπὰς ἐξόδους, κεντηνάρια, μιλιαρήσια, σακκία εἰς τὸ διδόναι τοῖς φυλάσσουσι σχολαρίοις εἰς τὴν βασιλικὴν φίναν, τοῖς τε βασιλικοῖς ἀγούροις, καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἑταιρείας, καὶ ἄλλοις οἷς ἂν κελεύῃ ὁ βασιλεὺς εὐσέβειαν διδόναι, εἴτε καθ' ἑβδομάδα ἅπαξ, εἴτε κατὰ δύο, καὶ εἰς λοιπὰς ἐξόδους.

C Παραλαμβάνει δὲ ταῦτα ὅτι Σακελλάριος καὶ ὁ Εἰδικὸς, καὶ βαστάζουσιν εἰς τὰς φορτώσεις αὐτῶν, πυρέκβολον μετὰ ἴσκας, καὶ κανδήλας ἀργυρᾶς γ', καὶ χαλκᾶς γ'. μία μὲν εἰς τὸν κοιτῶνα, μία δὲ εἰς τὸ κουκουμίλιν, ἑτέρα δὲ εἰς τὸ παρακοιτωνάριον. Ὀφείλει δὲ γίνεσθαι λάκκος ἔχων βάθος σπιθαμὰς δύο, καὶ ἵνα σκεπάζονται ἐπάνω τῆς γῆς ὑπὸ πετάλων χαλκῶν κοσκινωτῶν, καὶ συμπαράκεινται αὐταῖς πρὸς ἓν τρία κηρίλια, φανάρια χαλκᾶ κοσκινωτὰ, καὶ ὡρολόγιον μικρὸν ἀργυροῦν διὰ τὰ νυκτερεύματα, ὅπερ ὀφείλει ἵστα-
D σθαι εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ ἕτερον χαλκοῦν, ὅπερ ὀφείλει ἵστασθαι ἔνθα οἱ κοιτωνῖται μένουσιν. Πρὸς τούτοις σκουτέλλια ὁλόχρυσα δ', μινσουράκια ὁλόχρυσα β', ὀρθομίλια ὁλόχρυσα δύο. Ἰστέον, ὅτι ταῦτα ἐν τῷ συνεστιᾶσθαι ἐθνικοὺς τῷ βασιλεῖ ὀφείλουσιν ἐνεργεῖν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐν ταῖς φορτώσεσι τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου τυγχάνουσιν, ὡς μὴ καθ' ἑκάστην ἐνεργοῦντα εἰς τὸ βασιλικὸν τραπέζιν. Τὸ δὲ λοιπὸν τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας ὀφείλει βαστάζειν ἡ ὑπουργία εἰς τὴν

MS. fol. 9 b.

πόρ-

φέρτωσιν τῶν π' σαγμαρίων τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας· ἀφ' οὗ δὲ ἀποκινήσει ὁ Βασιλεὺς εἰς τὰς ἐρήμους, δύο φῖναι ὀφείλουσι γίνεσθαι, καὶ καθ' ἑβδομάδα ὀφείλουσι λαμβάνειν μιλιαρήσια. ὁμοίως καὶ οἱ βασιλικοὶ ἄγουροι μαΐουμᾶν καὶ μιλιαρήσια. Οἱ δὲ Μάγιστροι καὶ οἱ Πατρίκιοι καὶ οἱ ὀφφικιάλιοι συνεστιῶνται τῷ Βασιλεῖ εἰς τοὺς ἀκλήτους σὺν τοῖς πραιποσίτοις.

Διὰ τοῦ εἰδικοῦ σαγμάρια μς´.

Λαμβάνει ὁ εἰδικὸς ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος σακκία χάραγμα κεντηνάρια, καὶ μιλιαρήσια σακκία, λόγῳ τῆς βασιλικῆς ἑταιρείας καὶ τῶν βασιλικῶν ἀγούρων καὶ τῶν σχολαρίων, καὶ τῶν παραμενόντων τῷ Βασιλεῖ εἰς τὴν φῖναν. Ἱμάτια ἐξ ἀγορᾶς ἀπὸ τοῦ φόρου δεκάλια, ἐννάλια, ὀκτάλια, ἑπτάλια, ἑξάλια, λωρωτὰ μεταξωτὰ αἰγύπτια· ἀληθινὰ ἐνθάδια. Ταῦτα πάντα διὰ τὸ ἀποστέλλεσθαι εἰς ἐθνικούς,
MS. fol. 10. a. λόγῳ ξενίων. Ἱμάτια ἐξ ἀγορᾶς ἀπὸ τοῦ φόρου, ἐρραμμένα δίσχιστα μανιακάτα, δεκάλια, ἐννάλια, ὀκτάλια, ἑπτάλια καὶ ἑξάλια, λωρωτὰ μεταξωτὰ αἰγύπτια, ἀληθινὰ ἐνθάδια, βαμβακερά, ἀληθινὰ ἐνθάδια καὶ πράσινα· Ζωστρία διαφόρων τιμῶν καὶ ποιοτήτων. Σφιγκτούρια ἑκάστου ἱματίου πρὸς ἀναλογίαν, ὑποκαμισοβράκια διαφόρων τιμῶν καὶ ποιοτήτων· ἐπιρριπτάρια διαφόρων τιμῶν καὶ ποιοτήτων· τουβία ἑκάστου ἱματίου πρὸς ἀναλογίαν· ὑποδήματα διαφόρων τιμῶν καὶ ποιοτήτων. Σάβανα μετὰ τῶν ἀκολουθιῶν αὐτῶν πρῶτα, δεύτερα καὶ τρίτα.

Ἰστέον, ὅτι τὰ μὲν βλαττία τά τε ἄρραφα καὶ τὰ ἐρραμμένα ἐν σκευαρίοις ὀφείλουσι βαστάζεσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα, οἷον λωρωτὰ ἀληθινὰ ἐνθάδια ἐρραμμένα τε καὶ ἄρραφα ἐν βουλγιδίοις ἢ καὶ δισακκίοις· πυρέκβολα μετὰ ἴκας, φανάρια χαλκᾶ κοσκινωτὰ β´. κανδῆλαι χαλκαῖ εἰς τὰ βασιλικὰ πετζιμέντα δύο. Πέταλα χαλκᾶ κοσκινωτά, διὰ τὸ ἐπισκεπάζεσθαι τοὺς λάκκους ἔνθα αἱ κανδῆλαι ἅπτουσιν. Ὀφείλει δὲ γίγνεσθαι λάκκος ἔχων σπιθαμὰς δύο, καὶ σκεπάζεσθαι μετὰ πετάλων χαλκῶν κοσκινωτῶν, διὰ τὸν ἄνεμον καὶ τὸν καπνόν, καὶ ἵνα συμπαράκεινται καὶ ταῖς κανδήλαις φατλία δύο καὶ κηρούλια δύο καὶ φανάρι χαλκοῦν, διὰ τὰς ἀνακυπτούσας χρείας τῇ νυκτί. Κηρούλια δίογκια τ´. φατλία λίτρας τ´. ἐπειδὴ ὁ Δρουγγάριος καθ' ἑσπέρας εἰς τὸ κέρκετον λαμβάνει ἕν, καὶ ἀφ' οὗ ἑνωθῇ τοῖς θέμασι, καὶ δύο καὶ

A pellectilem argenteam culinarem debet miniſterium culinare in caeteris ſarcinis attributorum ſibi octoginta mulorum ſagmariorum ferre. Ex quo movet Imperator in deſerta, duae debent finae, vel vigiliae, fieri, iisque ſeptimanatim miliareſia dari. Pariter quoque debent imperiales Aguri, vel ephebi, maiumam et miliareſia accipere. Magiſtri autem et patricii et officiales, uti et Praepoſiti convivantur Imperatori, etiamſi non nomine tenus evocati et invitati.

Pro Idico deſtinata ſunt ſagm. 46.

Sumit Idicus e Koetone ſaccos pecuniae ſignatae, tam in centenariis, quam in miliareſiis, pro imperiale Hetaeria et imperialibus Aguris, et Scholariis circa Imperatorem eius cuſtodiendi cauſſa agentibus; item pan-
B nos e foro a mercatoribus emtos, decem, alios novem, alios octo, alios ſeptem, alios ſex ulnarum, loris diſtinctos, metaxotos [ſeu ſericatos, id eſt, ut videtur, filis ſericis intertextos] Aegyptios, purpureos indigenas, [vel hic, Conſtantinopoli, paratos]. Deſtinantur ea exteris, quibus nomine munerum mittuntur. Item pannos e foro a mercatoribus emtos, iam conſutos in formam veſtimentorum geſtabilium, bis fiſſos, torquatos, decem, novem, octo, ſeptem et ſex ulnarum, lorotos metaxotos Aegyptios, et purpureos indigenas. Bambakera, [ſeu veſtimenta e bombace aut xylo facta] purpurea, hic terrarum confecta, et praſina. Cingulo diverſi pretii et qualitatis. Sphincturia vel ſtrictoria pro unoquoque veſtimento talia, qualia unum quodque de-
C cent: braccae diverſi pretii et qualitatis. Scapularia quoque diverſa ratione pretii et materiae, tibialia, pro ſingulis veſtimentis, unicuique paria et apta; calceos diverſi pretii et qualitatis: Sabana cum adiunctis illuc pertinentibus, primi, et ſecundi, et tertii ordinis.

Quidquid eſt blatteum, ſive ſit non conſutum, ſive conſutum, debet in vaſis, vel ciſtis, deferri. Reliqua omnia, ut lorota purpurea hic parata, tam conſuta, quam non conſuta, debent in bulgis, aut et biſaccis, deferri. Debet porro Idicus ſecum ferre ignitabula; laternas aeneas cribroſas duas, candelabra aenea pro impedimentis regiis duo: bracteas aeneas cribroſas, quae ſint opercula lacuum, in quibus candelae ar-
D dent. Debet autem unusquiſque lacus habere ſpithamas in profunditatem duas, et operiri aeneis bracteis cribroſis, ob ventum et fumum; [quo ſimul hunc emittant, illum violentius irruentem arceant]. Debent quoque prope candelabra iacere fatlia duo, [ſeu cerei recti], et cerulia, [ſeu cerei conglomerati] duo et laterna aenea; ob incidentes nempe nocturnas neceſſitates. Debet porro habere tercentum cerulia, pondere ſingula binarum unciarum; fatliorum libras tercentum; nam Drungarius veſperae ad circitationem obeundam accipit unum cereum; et, poſtquam [Imperator] ad legiones ſeu in caſtra venerit, interdum quoque bina et terna, ſi ventus vehementer ſpiret. Tan-

dem quoque fert Idicus ſecum volumina chartae [ſeu tergora Pergamena] tercentum.

Quando Imperator vult Boſporum traiicere et ad Pylas, [locum ſic dictum], movere, mandat Comiti Stabuli, ut promoſellam, ſeu ſellarium equitatum imperatori peculiarem, in Pylas deducat: quod is facit. Pariter quoque Domeſticus Optimatum admonetur, ut conveniat ad Pylas cum omnibus Optimatibus, et praeſtet numerum mulionum ex Optimatibus ſagmariis parem. Praemittat quoque Imperator duo Baſilicos, unum quidem in Pylas, ut populum, ſeu exercitum, traducat, cui eidem quoque, ad Leucatium eundum eſt, quo navigia, ad Leucatium conducat: alterum vero ad Sangarum et S. Sabinum. Praemittit autem Imperator Baſilicos et omnes reliquos convenire illuc iubet ideo, ut occurrant ſuae Maieſtati in Pylis. Magiſtros autem et Patricios et alios, quos vult atque deſignat, nec non Praepoſitos, ſumit ſecum in Dromonia; et ſatis procul avectus a portu regio, ita ut iam totam urbem ſimul contueri poſſit, ſurgit e Crabbato [eſt illud cubiculum, quod navis praefecto et nauclero in puppi conſtrui et incoli ſolet:] et ſtans in tecto navis, vultu verſus orientem converſo, tollit manus ad coelum, dextraque ter urbem ſignat crucis ſigno, ſimulque pii voti hanc formulam pronunciat: *Mi Deus, Domine Ieſu Chriſte, in manus tuas commendo et depono hanc tuam urbem. Conſerva eam ab omnibus eam invaſuris hoſtibus et calamitatibus, a bello civili, et incurſatione gentium exterarum, fac ut capi, ut vaſtari nequeat. In te collocatas habemus ſpes noſtras: tu es dominus miſericordiae et pater commiſerationum, et deus omnis conſolationis. Tuum eſt commiſereri, et ſervare, et eripere e tentationibus et periculis nunc et ſemper et in ſaecula ſaeculorum. Amen.*

A τρία, ἐὰν ᾖ βία τοῦ ἀνέμου· χαρτία τομάρια τʹ.

Ἰστέον ὅτι, ὅτε κελεύει ὁ Βασιλεὺς περάσαι εἰς Πύλας, ὁρίζει τὸν Κόμητα τοῦ στάβλου, καὶ καταβιβάζει τὴν πρωμοσέλλαν εἰς Πύλας. Ὁμοίως καὶ τὸν Δομέστικον τῶν Ὀπτημάτων, ἵνα κἀκεῖνος εὑρεθῇ μετὰ πάντων τῶν Ὀπτημάτων εἰς Πύλας, καὶ παρέχει κατὰ σαγμάριον ὀπτημάτον. Καὶ ἵνα προαποστέλλῃ δύο Βασιλικούς· τὸν μὲν ἕνα εἰς Πύλας, τοῦ διαπεράσαι τὸν λαὸν, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν Λευκάτην, τοῦ ἐξελαύνειν τὰ καράβια πρὸς τὸν Λευκάτην· τὸν δὲ ἕτερον εἰς Σάγγαρον καὶ εἰς τὸν ἅγιον Σαβῖνον. Προαποστέλλει δὲ τοὺς Βασιλικοὺς καὶ πάντας, ἵνα ὑπαντήσωσι τῇ βασι- MS. fol. 10. b.
B λείᾳ αὐτοῦ εἰς Πύλας, καὶ Μαγίστρους καὶ Πατρικίους καὶ ἄλλους, οὓς κελεύει, ἅμα καὶ τοῖς Πραιποσίτοις, ἀναλαμβάνεται μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τὰ δρομώνια, καὶ ἀπὸ ἱκανοῦ διαστήματος τοῦ βασιλείου ὅρμου γινόμενος, ὅτε αὐτὸν ἐπισκοπεῖν τὴν πόλιν, ἐγείρεται ἀπὸ τοῦ κραββάτου, καὶ ἵσταται κατ᾽ ἀνατολὰς τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν αἴρων, καὶ τρίτον τῇ χειρὶ τὴν πόλιν κατασφραγίσας, εὔχεται τῷ Θεῷ λέγων οὕτως. Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεός μου, εἰς χεῖράς Εὐχὴ τοῦ Βασιλέως.
σου παρατίθημι ταύτην τὴν πόλιν σου. Φύλαξον αὐτὴν ἀπὸ πάντων τῶν ἐπερχομένων ἐν
C αὐτῇ ἐναντίων καὶ δυσχερῶν, ἐμφυλίου τε πολέμου καὶ ἐθνῶν ἐπιδρομῆς. Ἀνάλωτον αὐτὴν τήρησον καὶ ἀπόρθητον, ὅτι ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν ἀνεθέμεθα, καὶ σὺ εἶ Κύριος τοῦ ἐλέους, καὶ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, καὶ σοῦ ἐστι τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν, καὶ ῥύεσθαι ἐκ πειρασμῶν καὶ κινδύνων, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

Poſtquam fretum traiecerit Imperator, luſtrat promoſellam, ſeu equitatum ſuum ſellarium, et parhippia, ſeu equos veredarios, et mulos, et mandat Comiti Stabuli et Chartulario Stabuli, ut eo modo, de quo deinceps exponetur, mulos et parhippia combinent, hoc eſt mulionibus una cum regia teſſera, ad requiſitionem monſtranda, committant. Domeſticus Optimatum debet numerum mulionum ex optimatibus conſtantem praeſtare ſagmariis parem; et indicem facere, in quo ſcriptum ſit et nomen uniuſcuiuſque Optimatis, et praedii, quod ex conceſſione et aſſignatione regia poſſidet. Et ſi quidem amittat ſagmarium ſuum Optimas, ſive id aberraverit a via, ſive auffugerit, ſive raptum ab hoſte fuerit, luit ipſe iactura fundi ſui; quod ſi vero exſpiraverit beſtia, exhibet Comiti et Chartulario, ſtabuli nempe, teſſeras regias olim ſibi, quum beſtia ſuae ſollicitudini committeretur, additas. Comes ſtabuli quoque pro ſingulis decuriis ſagmariorum praeſtat ſingulos Syntrophos ſeu contubernales, aut comites itineris, e ſtatione et ſtabulis regiis

Καὶ μετὰ τὸ διαπεράσαι τὸν βασιλέα, θεωρεῖ τὴν πρωμοσέλλαν, τά τε παρίππια καὶ τὰ μουλάρια, καὶ διατάσσεται τῷ τοῦ στάβλου κόμητι καὶ τῷ χαρτουλαρίῳ, ἵνα, καθὼς κατωτέρω ῥηθήσεται, κομπινεύσῃ τά τε σαγμάρια καὶ τὰ παρίππια. Καὶ κατὰ σαγμάριον
D ὀφείλει παρέχειν ὁ τῶν Ὀπτημάτων Δομέστικος ὀπτημάτον, ἐν καταγραφῇ ποιούμενος τό τε ὄνομα καὶ τὸ χωρίον· καὶ εἰ μὲν ἀπόληται, ζημιοῦται αὐτὸ ὁ Ὀπτιμάτος· εἰ δὲ ἀποθάνῃ, ἀποκομίζει τὰς σφραγίδας εἴς τε τὸν Κόμητα καὶ τὸν Χαρτουλάριον. Παρέχει δὲ καὶ ὁ Κόμης τοῦ στάβλου εἰς τὰς φορτώσεις κατὰ δέκα σαγμάρια σύντροφον τῶν Μαλαγίνων, ἵνα οἱ Ὀπτιμάτοι εὕρωσι τὰ σαγμάρια, καὶ οἱ σύντροφοι ἀκολουθῶσιν αὐτοὺς, καὶ διορθῶν-

ταυτὰ γομάρια. καὶ ὅτι ἀπορχετώσουσιν εἰς τὸ ἄπληκτον τὰ σαγμάρια, ἀναλαμβάνῃ ταῦτα ὁ χαρτουλάριος τῶν Μαλαγίνων, καὶ ὁ Σαφραμεντάριος μετὰ τῶν Κομήτων καὶ τῶν συντρόφων καὶ τῶν ὀπτιμάτων καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν βοσκήν· ὁμοίως καὶ εἰς τὰ παρίππια τῶν φορτώσεων κατὰ κ' παρίππια σύντροφος εἷς. καὶ ὅτε δώσῃ τὸ βούκινον, πάλιν φέρουσιν αὐτά, καὶ παραδιδόασι καθὼς ἐκομπινεύθησαν.

MS. fol. 22. a.

Τὴν δὲ κριθὴν ὅλην, τῶν τε σαγμαρίων καὶ παριππίων καὶ σελλαρίων, ἐν οἷς ἐκομπινεύθησαν, παραλαμβάνει ὁ Χαρτουλάριος τοῦ στάβλου ἅμα τῷ κελλαρίῳ τὴν κριθήν, ἤτοι τὰς ταγὰς αὐτῶν ἐκ τοῦ Πρωτονοταρίου τοῦ θέματος, καὶ χορηγοῦσιν ἑκάστου ἀλόγου ταγήν. Ὁ δὲ πρωτονοτάριος λαμβάνει διάταξιν παρὰ τοῦ Βασιλέως περὶ τῶν ἀπλήκτων, καὶ ἀποτίθησιν ἐκεῖ τὴν κριθήν, καὶ πάσας ἑτέρας χρείας βασιλικάς. Τὰ δὲ ξένια τὰ τῷ Βασιλεῖ φερόμενα διὰ κριθῆς παραλαμβάνει ὁ τοῦ στάβλου Κόμης, ἐν καταγραφῇ ποιούμενος τὴν ποσότητα, ἅμα τῷ Εἰδικῷ καὶ τοῖς Νοταρίοις, ποιουμένων κἀκείνων ταῦτα ἐν καταγραφῇ, ἵνα μετὰ τὸ γενέσθαι κατὰ στόλιον, λογαριάζηται ὁ πρωτονοτάριος καὶ ὁ χαρτουλάριος εἰς τὸ σέκρετον τοῦ εἰδικοῦ, ἵνα ὑπεξαίρωνται αἱ ἡμέραι τῆς χορηγίας τῶν πρωτονοταρίων.

Καὶ μετὰ τὸ περάσαι τὸν βασιλέα, καὶ ἰδεῖν τὴν πρoμοσέλλαν, διατάσσεται τῷ κόμητι, καὶ διανέμει αὐτήν, καθὼς κατωτέρω ῥηθήσεται.

Διὰ τοῦ Κόμητος τῶν ὀπτιμάτων τῆς ὑπουργίας ἄνδρες σ'. καὶ τοὺς μὲν ρ' ὀφείλει ἀναλαμβάνεσθαι ὁ Κόμης τοῦ στάβλου καὶ ὁ χαρτουλάριος ἐν καταγραφῇ, λόγῳ τῶν ρ' ἱππαρίων τῶν παρασυρομένων. καὶ τὸν κόμητα μετὰ τῶν ἑτέρων ρ' ἀναλαμβάνεται ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ὁ Δομέστικος τῆς ὑπουργίας, καὶ ὁ οἰκειακὸς βασιλικὸς κελλάριος· καὶ οἱ μὲν π' σύρουσι τὰ π' σαγμάρια, οἱ δὲ κ' ἀκολουθοῦσι. Καὶ ὅτε κατάβῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἄπληκτον, ἐπαίρουσιν οἱ σύντροφοι καὶ οἱ ὀπτιμάτοι τὰ παρίππια τῶν ὑπουργῶν, καὶ ἀπάγουσιν εἰς τὴν βοσκὴν πρὸς τὸν χαρτουλάριον τῶν

A apud Malagina depromtos, eo fine, ut optimates quidem praecedentes loro pone ſe trahant ſagmaria; ſyntrophi autem pone ſubſequentes ea coram ſe agant, oneraque aut delapſa, aut ruinam minantia rurſus allevent, ſuumque in locum et in aequilibrium reponant. Id idem quoque in parhippiis onerariis obtinet, quorum ſingulis vicenariis ſinguli contubernales adſunt. Mulos, ut in ſtationem appulerunt, ſarcinis liberatos tradi et adnumerari ſibi curat Chartularius Malaginorum; Safrementarius autem Comitesque et Syntrophi et Optimates exeunt cum beſtiis in paſcuum. Quando autem buccina ſignum receptui dederit, reducunt animalia ſua, coramque exhibent illis, a quibus acceperant, eo modo, quo combinati fuerant, ideſt beſtias ſimul atque teſſeras acceperant.

Quantum iam ad totum hordeum attinet, B id eſt tam ſagmariorum ſeu mulorum, quam parhippiorum, uti et ſellariorum equorum, illud, hoc eſt ſtatuta eorum in hordeo diaria, accipiunt ſimul et ſemel in una maſſa ibi locorum, ubi combinantur beſtiae, [id eſt in ſingulis applicatis] Chartularius ſtabuli et Cellarius, a Protonotario cuiusque thematis, et deinceps dividunt et unicuique animali diarium ſuum penſum porrigunt. Protonotarius autem thematis admonitus imperiali diſpoſitione, nomina ſingulorum applicatorum continente, deponit ibi locorum, ubi deponere iuſſus fuerit, imputatam ſibi copiam non hordei tantum, ſed et aliarum omnium regii comitatus neceſſitatum. Id vero, quod in hordeo, nomine muneris, Imperatori offertur, in fidem curamque ſuam accipit ſtabuli Comes, ſcripto conſignans identidem quantum acceperit, C coram Idico et Notariis, qui ſimul cum ipſo idem faciunt, idque ideo fit, ut poſt reditum ab expeditione domum, quando Protonotarius [generalis], et Chartularius [ſtabuli] rationem a ſe praeſtiti et accepti penus reddent in Secreto Idici, remittantur [pro proxima expeditione] Protonotariis dies, quibus debuiſſent alias neceſſaria praeſtare.

Poſtquam traiecerit Imperator fretum, et luſtraverit promoſellam, ſeu privum ſibi ſuum equitatum, mandat Comiti Stabuli, quomodo actum cum eo velit, diſtribuitque eum eo modo, qui deinceps dicetur.

Comes Optimatum miniſterii culinaris D praeſtare debet viros ducentos, quorum partem dimidiam Comes Stabuli et Chartularius eius in fidem curamque ſuam accipiunt, nominatim ſcripto deſignatos, pro centum equis, qui coram Imperatore trahuntur et producuntur. Comitem Optimatum vero cum altera Optimatum centuria ſuam in fidem curamque accipiunt Praefectus menſae et Domeſticus miniſterii culinaris, et privatus regius Cellarius. Et horum poſteriorum octoginta quidem trahunt pone ſe totidem ſagmaria; reliqui viginti gregem ſequuntur. Hi Optimates, unaque cum ipſis Syntrophi, accipiunt, Imperatore in ſtationem appulſo, a miniſtris culinae, equos veredarios, et ducunt eos paſtum ad Chartularium Malaginorum. Id quoque fit de

reliquis onerariis, et idem faciunt in univerſum omnes, qui regia iumenta in combinam, id eſt commiſſionem fidemque ſuam, una cum teſſera, acceperint; nempe Optimates ſinguli ſingulis ſagmariis additi, ut ſupra iam dictum eſt.

Onerationes autem ſic fiunt.

A [vel pro] regio miniſterio culinari muli onerantur octoginta, parhippia ſexaginta duo. A regia Corte, ſeu tentorii regii famulitio, ſagmaria quinquaginta, parhippia 43. A privato regio Veſtiario ſagmaria 30. parh. 15. Ab Idico ſagm. 40. et Hebdomariorum parh. 15. A Protoveſtiario ſagm. 4. et parh. totidem. A duodecim Koetonitis 24. ſagm. et totidem parhippia. A quadraginta famulis menſae regiae adſtantibus ſagm. 20. et totidem parh. A ducentis ad Hetaeriam pertinentibus viris ſagm. 100. et 24 parhippia. A centum exteris Hetaeriae praefectis ſagmaria 50. parhippia 100. A comite ſtabuli ſagm. 12. et totidem parhippia. A Chartulario et Epeicta ſagm. 16. et totidem parh. A promocondo Cellarii regii ſtabuli ſagm. 30 et parh. 12. A Comite ſtabuli Vrbis ſagm. 2. et equi duo pariter ex vrbanis. Ab ambobus ſtabuli comitibus [uno palatino, qui in urbe agit, et altero, qui in Malaginis] ſagm. 1. et equi ex urbanis 2. A quadraginta Syntrophis, vel contubernalibus, ſellariorum ſagm. 5. parh. 40. A Chartulario Malaginorum ſagm. 5. et totidem parh. A Saframentario ſagm. 1. et equi duo. A quatuor Comitibus Malaginorum ſagm. 4. parh. 4. A Stratiotico [ſeu rationali rei militaris,] pro deferendis membranis regiis ſagm. 2. A Decano pro deferendis item chartis regiis ſagm. 1. A quatuor Papadis [vel clericis aut monachis de clero palatino, caſtra ſequentibus] ſagm. 4.

Efficiunt in univerſum combinata ſagmaria numerum 482. Quibus ſi addantur paraſyrta, ſeu ſagmaria, quae vacua oneribus ad latus oneratorum trahuntur et incedunt, ſubſtituenda in locum exſpirantium, aut aberrantium auſſugientiumve et abactorum, accipiuntque diarium hordei penſum, quando in Syriam invaditur: (ſunt autem ea numero centum:) conficitur numerus ſagmariorum 582. Parhippia combinata conficiunt 400. equos, quibus ſi addantur illi equi, qui duabus in ſeriebus, dextra ſiniſtraque coram Imperatore praecedunt, (ſunt autem illi numero 104.) conſiunt in univerſum iumenta mille octoginta ſex; et ſtrata inſeſſuique ſemper adaptata ſellaria, triginta.

Horum omnium, et praeterea quoquot acceſſerint ex urbe, et quotquot Imperator tempore foſſati nanciſcatur, horum, inquam, iumentorum omnium penſa diaria a

A Μαλαγίνων. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ πᾶσαι αἱ φορτωσίαι, καὶ πάντες οἱ κομπινευθέντες βασιλικὰ ἄλογα, ἤγουν κατὰ σαγμάριον ἐντιμάτος, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται.

Εἰσὶν αἱ Φορτωσίαι οὕτως.

Διὰ τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας σαγμάρια π', παρίππια ξβ'. διὰ τῆς βασιλικῆς κόρτης, σαγμάρια ν', παρίππια μγ'. διὰ τοῦ οἰκειακοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου σαγμάρια λ', παρίππια ιε'. διὰ τοῦ Εἰδικοῦ σαγμάρια μ', καὶ τῶν Ἑβδομαρίων παρίππια ιε'. διὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου σαγμάρια δ', παρίππια δ'. διὰ τῶν Κοιτωνιτῶν τῶν ιβ' σαγμάρια κδ', παρίππια κδ'. MS. fol. 11. b.

B διὰ τῶν σαράκοντα τῶν παρισταμένων τῇ τραπέζῃ σαγμάρια κ', παρίππια κ'. διὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ἑταιρείας ἄνδρας σ' σαγμάρια ρ', παρίππια... διὰ τῶν ρ' ἐθνικῶν τῶν ἐπὶ τῆς ἑταιρείας σαγμάρια ν', παρίππια ρ'. διὰ τοῦ Κόμητος τοῦ στάβλου σαγμάρια ιβ', παρίππια ιβ'. διὰ τοῦ Χαρτουλαρίου καὶ τοῦ Ἐπείκτου σαγμάρια ις', παρίππια ις'. διὰ τοῦ Ἀπὸ θέτου τοῦ κελλαρίου τοῦ βασιλικοῦ στάβλου σαγμάρια λ', παρίππια ιβ'. διὰ τοῦ σταβλοκόμητος τῆς πόλεως σαγμάρια β', καὶ πολιτικὰ ἱππάρια δύο. διὰ τῶν δύο Σταβλοκομήτων σαγμάριον ά, καὶ πολιτικὰ ἱππάρια β'. διὰ τῶν σαράκοντα Συντρόφων

C τῶν σελλαρίων, σαγμάρια ε', παρίππια μ'. διὰ τοῦ Χαρτουλαρίου τῶν Μαλαγίνων, σαγμάρια ε', παρίππια ε'. διὰ τοῦ Σαφραμενταρίου σαγμάριον, ἱππάρια β'. διὰ τῶν δ' κομήτων τῶν Μαλαγίνων σαγμάρια δ', παρίππια δ'. διὰ τοῦ στρατιωτικοῦ εἰς τὰ βασιλικὰ χαρτία σαγμάρια δύο. διὰ τοῦ Δεκανοῦ εἰς τὰ βασιλικὰ χαρτία, σαγμάριον ά. διὰ τῶν δ' παπάδων σαγμάρια δ'.

Ὁμοῦ τὰ κομπινευθέντα σαγμάρια υπβ'.

παρασυρτὰ τὰ εἰς ὑπαλλαγὴν τῶν ἀποθνησκόντων, καὶ τῶν ἀποστασιαρίων, καὶ ἐν καιρῷ τῆς ἀποβολῆς τῆς Συρίας, εἰς ταγὴν κρι-

D θῆς σαγμάρια ρ'. ὁμοῦ τὸ πᾶν σαγμάρια φπβ'. καὶ τὰ παρίππια τὰ κομπινευθέντα υ'. ἱππάρια καὶ παρασυρτὰ τὰ ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως περιπατοῦντα δεξιὰ καὶ εὐώνυμα, ὁμοῦ τὸ πᾶν ἱππάρια μουλάρια απς'. καὶ ἐστρωμένα σελλάρια λ'.

Καὶ ὅσα ἂν ἐξέλθωσιν ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ὅσα ἂν λάβῃ ἐπὶ φοσσάτου ὁ Βασιλεύς, τούτων πάντων τῶν ἀλόγων τὰς ταγὰς παραλαμ-

ϱαλαμβάνει ἐκ τοῦ ἀντιαρίου ὁ Κόμης τοῦ στάβλου καὶ ὁ χαρτουλάριος καὶ ὁ Κελλάριος, καὶ χορηγοῦσιν εἰς πάντα τὰ κομπινευθέντα ἄλογα. Ταγίζονται δὲ τὰ μὲν παρίππια καὶ τὰ μουλάρια διτάγιν, τὰ δὲ σελλάρια τριτάγιν. MS. fol. 12. a. Ὁ δὲ Ἐπίκτης παρίσταται εἰς τὰς ταγὰς τῶν ἵππων, καὶ εἰς τὰ καλιγώματα, καὶ εἰς τὰ καπίστρια, καὶ εἰς τὰ σαγίσματα, καὶ εἰς τὸν ποτόν.

A Protonotario accipiunt Comes ſtabuli et Chartularius et Cellarius, et inde attribuunt ea combinatis iumentis. Et in parhippia quidem atque mulos imputatur penſum geminum, in ſellarios autem equos triplum. Epictes vero [id eſt compulſor, et operarum regiarum praefectus] adſtat obſervator, quando equi penſa ſua accipiunt, et caligas, et capiſtra, et ſtrigulas, et potum.

Θέσπισμα δὲ ἀρχαῖον τυγχάνει βασιλικὸν, ἵνα μηδεὶς λαμβάνῃ χαριστικὸν, μήτε μουλάριον, μήτε παρίππιον, ἔχον βασιλικὴν σφραγίδα, ἵνα μὴ κατακοπωθῇ ἡ προμοσέλλα καὶ ἀπόληται. ἐὰν δέ τις εὑρεθῇ τοιοῦτον ἔχων, ὡς κλέπτης καταδικάζεται· ἐκ δὲ τῶν μὴ ὄντων ἀλόγων ἐσφραγισμένων, ὅπου κελεύει ὁ Βασιλεὺς, δίδωσιν, εἴτε ἐθνικοῖς, εἴτε προσφύξιν, εἴτε ἄλλοις τισὶν, οἷς κελεύει καὶ βούλεται. ἐσφραγισμένον γὰρ ἱππάριον ἢ μουλάριον βασιλικῇ βούλλῃ οὐδενὶ δίδοται εἰς χαριστικόν· ἐπειδὴ γὰρ, ὅτε γηράσει, καὶ ἀνενέργητον πρὸς ὁδοιπορίαν γίνεται ταξειδίου, ἀλλάσσει αὐτὸ εἰς τὴν βασιλικὴν προμοσέλλαν.

Eſt porro vetus edictum regium, ne quis in munus accipiat mulum parhippiumve, quod habeat imperiale ſignum impreſſum, ne promoſella, ſeu equitatus privatis Auguſti uſibus deſtinatus, in vulgi cedat uſus promiſcuos, eaque occaſione minuatur et pereat. B Si quis igitur ſignatum armis imperialibus jumentum habere deprehendatur, is tanquam fur in ius vocatur et damnatur. De caeteris iumentis non ſignatis largitur Imperator pro lubitu tam exteris, quam transfugis, aliisque quibus vult et dari iubet. Equi autem et muli, auguſta ſignati bulla, nemini, ut dictum eſt, pro dono gratuito dantur. Vetuſtate autem detritum, et laboribus bellicis itineribusque obeundis ineptum porro factum quidquid fuerit, id ſuffectis in eius locum aliis, abſconditur in promoſellam imperialem, ſeu promtuarium et ſcholam velut atque ſeminarium ſellariorum imperialium.

Ὀφείλει δὲ ὁ Κόμης τοῦ στάβλου καὶ ὁ Χαρτουλάριος μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν παρίστασθαι εἰς τὰς βασιλικὰς φορτώσεις, ἵνα ἕκαστον σαγμάριον βαστάζῃ μοδίων ὀκτὼ γομάριν· καὶ ἂν εὕρωσι κατὰ τὴν ὁδὸν ἐπιφορτώματα, τύπτουσι τοὺς τεθεικότας τὰ τοιαῦτα, καὶ ῥίπτουσιν αὐτά.

Adeſſe debent Stabuli Comes et Chartularius cum reliquo officio ſuo quando regiae ſarcinae iumentis imponuntur, et proſpicere, C ut ſagmarium unumquodque competens ſuum onus, quale ſcilicet octo frumenti modios aequat, accipiat. Poteſtas illis eſt, ſi ipſa in via deprehendant iumentum unum alterumve ſuperoneratum eſſe, illos fuſtibus caedendi, qui oneri praeſcripto plus adiecerint, et ipſa ſuperaddita onera deiiciendi.

Καὶ μετὰ τὸ ἀποκατασταθῆναι τὴν κομπῖναν, τότε ἐὰν κελεύῃ ὁ βασιλεὺς προπατεῖν τὴν μίαν κόρτην, καὶ τὰς ἡμισείας τέντας, ἅμα καὶ τῆς ἡμισείας ὑπουργίας, καὶ προευτρεπίζειν τὰ βασιλικὰ ἄπληκτα, γίνεται οὕτως. Καὶ ἕως οὗ ἑνωθῇ τοῖς θέμασιν, ἡ αὐτὴ ἀκολουθία γίνεται, καὶ ἡ τάξις τῆς περιπατήσεως ἐν τῇ ὁδῷ φυλάττεται κατὰ τὸν τύπον τοῦ διακινήματος.

Vt combinationes iumentorum tandem rite fuerunt reductae [ſc. e paſcuis], praecipit Imperator, ſi ipſi placet, alterutram Cortem et dimidiam partem tentarum, atque miniſterii culinaris praecedere, et ante adventum ſuum regia applicata praeparare. Et donec ſeſe adiunxerit thematibus, ſeu pervenerit ad legiones, obſervatur idem tenor D et ordo proceſſionis in itinere, ſecundum formam conſuetam motus, id eſt expeditionis bellicae.

Περὶ τῶν Κερκέτων.

Ἰστέον ὅτι, ὅτε κερκετεύει ὁ Δρουγγάριος τῆς βίγλης τὰς ἑσπέρας, λαμβάνει φατλίον ἀπὸ τοῦ εἰδικοῦ, καὶ οἱ ρ' σχολάριοι, οὓς ἔχει, ποιοῦσι τὴν φίναν τὴν ἔξω, καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ἑταιρείας κρατοῦσι φίναν ἔσω μετὰ τοῦ Ἑταιρειάρχου, πλησίον ἔξω τῆς κόρτης, ὅπου εἰσὶ δεδεμένα τὰ σχοινία αὐτῆς, καὶ λαμβάνει σίγνον ἀπὸ τοῦ βασιλέως μυστικῶς, εἴτε τὸν Σωτῆρα, εἴτε τὴν Θεοτόκον, εἴτε τὸν Ἀρχιστράτηγον, εἴτε τῶν ἁγίων μαρτύρων

De Circitoribus et Circitationibus.

Quando circitat Drungarius vigiliae ſingulis veſperis, ſumit ab Idico fatlium, ſeu cereum, unum. Centum, quos ille ſub ſe habet, Scholarii, faciunt finam, ſeu cuſtodiam externam; illis, qui ad Hetaeriam pertinent, cuſtodiam tenentibus internam, ſub inſpectione Hetaeriarchae, extra quidem, at prope tamen Cortem, ibi ubi annexi palis terminant funes eius. Signum Drungarius ab ipſo Imperatore privatim accipit, ſive Salvatorem, ſive Deigenitricem, ſive Archi-

ſtrategum, id eſt Archangelum Michaëlem, ſive alium aliquem SS. Martyrum, qui copiis et rebus militaribus praeeſſe reputantur, ſive tandem aliud quodcunque Domino videatur, ſingulis veſperis aliud atque aliud. Porro conſtituit Drungarius Epiſtatas, ſeu inſpectores, qui excubantibus inſtent improviſi, totamque per noctem, excubias obeundo luſtrent. Id ipſum quoque Heteriarcha in Hetaeria ſua facit. Ex quo Drungarius circitavit, neque Koetonites amplius habet facultatem extra ſcuta, id eſt extra vallum, procedendi, neque ad Hetaeriam pertinens aliquis, neque ullus alius, ſenex iuvenisve ſit, dignitate eminens aut inferior, niſi ſignum ab Imperatore accipiat, et illud ad Drungarium referat. Si nihilominus praeſumat aliquis abſque ſigno edito extra vallum procedere, deprehenſum illum in vinculis abripiunt ad Drungarium, eiusque rei notitia refertur ad Imperatorem, eiusque exploratur ſententia, quid de tali actum velit. Si vero nactus ab Imperatore ſignum ediderit apud Drungarium, educitur ab illo; meminiſſe tamen eum oportet, ut per eundem exitum, per quem emiſſus a Drungario fuerit, redeat. Alias enim vincitur a pedituris, et mane traditur Imperatori. Obſervatur id donec finita expeditione domum remigretur. Ex quo autem ad legiones pervenerit Imperator, additur ſuperioribus ambabus fina, ſeu cuſtodia, tertia, medium tenens locum inter Hetaeriam et Scholarios Drungarii.

Imperator legiones pertranſeuns excipitur ab unaquaque legione in armis et acie ſtante. Scilicet commodo intervallo antequam Imperator prope adveniat, deſcendunt ex equis Strategus et Protonarius thematis, Turmarchae, Drungarocomites, Merarcha, Comes Cortis, Chartularius et Domeſticus thematis; et faciunt Deximum, ſeu corpus advenientem dominum excipere atque ſalutare paratum. Imperatore tranſeunte procidunt omnes in terram, eius maieſtatem adorantes; milites autem manent conſidentes in equis. Poſt factam a Strategis et caeteris dictis magiſtris militaribus adorationem deflectit Imperator tantillum de via, et ad eos converſo ſermone: *In pulchris,* ait, *bonisque omnibus vos agentes repertamus velim.* Dein interrogat: *Quomodo valetis mei filii? quomodo valent uxores veſtrae, meae nurus? quomodo liberi veſtri?* Reſpondent: *In vita maieſtatis tuae et quamdiu ea bene valet, etiam nos ſervi tui bene valemus.* Reſpondet Imperator. *Gratia ſit optimo et ſumme venerando Deo, qui in ſanitate nos conſervat.* Omnibus ad haec proſperae valetudinis continuatum uſum et fauſta quaevis Imperatori apprecantibus, imperat Stratego caeteriſque omnibus antea memoratis rectoribus, ut rurſus in equos inſcendant, et cum ſuis quisque copiis in proprium et aſſignatum ſibi ſuum locum abeant.

A τῶν στρατηλατῶν, εἴτε ἄλλο τι, ὃ κελεύει MS. fol. 12. b. ὁ Βασιλεύς. καὶ ὑπαλλάσσῃ ἑκάστης ἑσπέρας τὸ σίγνον, καὶ ἱστῶσιν ἐπιστάτας, καὶ περιγυρεύουσι δι' ὅλης νυκτὸς τὰς βίγλας. Τὸ αὐτὸ καὶ ὁ Ἑταιρειάρχης μετὰ καὶ τῆς Ἑταιρείας. καὶ ἀφ' οὗ χαρακτηρίσῃ ὁ Δρουγγάριος, οὔτε κοιτωνίτης ἐπ' ἐξουσίας ἔχει ἔξω τῶν σκουταρίων εἰσελθεῖν, οὔτε τῶν ἐπὶ τῆς ἑταιρείας, οὔτε ἄλλος τις μέγας ἢ μικρός, ὑπερέχων ἢ ὑποβεβηκώς, ἐὰν μὴ λάβῃ τὸ σίγνον ἀπὸ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἔλθῃ εἰς τὸν Δρουγγάριον. Εἰ δὲ δοκιμάσει τις ἐξελθεῖν ἄνευ σίγνου, δεσμοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀπάγουσιν εἰς τὸν Δρουγγάριον, καὶ ὑπομιμνήσκεται περὶ τούτου ὁ Βασιλεύς, καὶ εἴ τι κελεύει ἡ βασιλεία αὐτοῦ. Εἰ δὲ λάβοι B σίγνον παρὰ τοῦ Βασιλέως, ὅθεν αὐτὸν ἐκβάλλει ὁ Δρουγγάριος, ἐκεῖθεν καὶ πάλιν εἰσάγει, καὶ ἀλλαχόθεν οὐκ ἔξεστιν αὐτὸν εἰσελθεῖν, ἐπεὶ παρὰ τῶν πεδητούρων δεσμεῖται, καὶ τὸ πρωῒ τῷ Βασιλεῖ παραδίδοται. Τοῦτο δὲ φυλάττεται μέχρι τοῦ καταστολίου. Ὅτι δὲ ἐπιδημῇ τοῖς θέμασιν ὁ Βασιλεύς, γίνεται προσθήκη ἄλλης μιᾶς βίγλας, πλησίον τῶν ἐπὶ τῆς Ἑταιρείας, ἤγουν ἔξω τῆς ἑταιρείας καὶ ἔσω τῶν τοῦ Δρουγγαρίου σχολαρίων.

Διερχομένου δὲ τοῦ Βασιλέως ἐν τοῖς θέμασιν, ὑπαντᾶται παρ' ἑκάστου θέματος, δηλονότι C παρατεταγμένου ὄντος τοῦ θέματος. Καὶ δὴ τοῦ Βασιλέως διερχομένου, ὡς ἀπὸ διαστήματος ἱκανοῦ πρὸ τοῦ τὸν Βασιλέα καταλαβεῖν, ἀποβαίνουσι τῶν ἵππων, ὅ τε Στρατηγὸς καὶ ὁ Πρωτονοτάριος τοῦ θέματος, καὶ οἱ Τουρμάρχαι, καὶ οἱ Δρουγγαροκόμητες, καὶ ὁ Μεράρχης, καὶ ὁ Κόμης τῆς κόρτης, καὶ ὁ Χαρτουλάριος καὶ ὁ Δομέστικος τοῦ θέματος, καὶ ποιοῦσι δέξιμον. Καὶ τοῦ Βασιλέως διερχομένου πίπτουσι πάντες οἱ προειρημένοι ἐπὶ γῆς, προσκυνοῦντες τὸν Βασιλέα· οἱ δὲ στρατιῶται πάντες ἵστανται καβαλλάριοι. Καὶ μετὰ τὸ προσκυνῆσαι τοὺς στρατηγοὺς σὺν τοῖς προλεχθεῖσιν ἄρχουσιν, ἐκκλίνει ὁ Βασιλεὺς ὀλίγον τῆς D ὁδοῦ, λέγων πρὸς αὐτούς· Καλῶς εὕρωμεν! εἶτα MS. fol. 13. a. ἐρωτᾷ αὐτούς· πῶς ἔχετε παιδία μου? πῶς ἔχουσιν αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἱ νύμφαι μου, καὶ τὰ παιδία? Κἀκεῖνοι λέγουσιν· ὅτι ἐν τῇ ζωῇ τῆς βασιλείας σου καὶ ἡμεῖς οἱ δοῦλοί σου ὑγιαίνομεν. Καὶ πάλιν ὁ Βασιλεὺς ἀποκρίνεται· Χάρις τῷ ἁγίῳ Θεῷ, τῷ ἐν ὑγείᾳ διατηροῦντι ὑμᾶς. Καὶ πάντων τῷ Βασιλεῖ ἐπευχομένων, ὁρίζει ὁ Βασιλεὺς τὸν Στρατηγὸν καὶ πάντας τοὺς προειρημένους ἄρχοντας καβαλλικεῦσαι, καὶ μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτῶν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἰδίαν καὶ ὡρισμένην αὐτοῖς τάξιν.

Εἰ δὲ μᾶλλον κελεύει ὁ Βασιλεὺς ἀποσωρευθῆναι τά τε τάγματα καὶ τὰ θέματα, εἴτε ἐν τῷ θέματι τῶν Ἀρμενιάκων εἰς τὸν Δαζιμῶνα, εἴτε ἐν τῷ θέματι τοῦ Χαρσιανοῦ εἰς Καισάρειαν, εἴτε ἐν ἑτέρῳ θέματι πρὸς τὸν τόπον, ἐν ᾧ μέλλει φοσσατεῦσαι, ἐπιτηδείου τυγχάνοντος· καὶ ὅτε ἔλθῃ ἔγγιστα πρὸς τὸ ἄπληκτον ἀπὸ τριῶν μιλίων, προϋπαντῶσι τά τε τάγματα καὶ τὰ θέματα ἐπευχόμενοι τῷ Βασιλεῖ, καὶ πρὸς ἓν ἕκαστον τάγμα καὶ θέμα λέγει ὁ Βασιλεύς, ἐκκλίνων πρὸς αὐτὸ, οὕτως· Καλῶς ὑμᾶς εὕρομεν! πῶς ἔχετε? πῶς ἔχουσιν αἱ νύμφαι μου, αἱ γυναῖκες ὑμῶν, καὶ τὰ παιδία? πῶς ὑμῖν τὰ ἐν τῇ ὁδῷ διηνύσθη? ἀγωνίσασθαι τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται καὶ παιδία ἐμὰ, ἵνα ἐν καιρῷ δέοντι ἐπιδείξησθε τὴν γενναιότητα, καὶ τὴν ἀνδρείαν ὑμῶν, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν καὶ βασιλείαν ἡμῶν πίστιν ὀρθὴν καὶ ἀγάπην, ἵνα ἡ βασιλεία ἡμῶν ἀξίως τῆς ἀνδρείας καὶ γενναιότητος ὑμῶν καὶ ὀρθῆς πίστεως καὶ ἀγάπης εὔνοιαν ἀποδειξαμένη ἀνταμείψηται καὶ εὐεργετήσῃ, καὶ τιμαῖς διαφόροις στεμίσῃ, καὶ ἐξ ἀναξίων ἀξίους δείξῃ, καὶ μυρία καλὰ εἰς ὑμᾶς ἐνδείξηται.

Καὶ μετὰ τὸ λαλῆσαι πρὸς αὐτοὺς ταῦτα, ἔρχονται ὄπισθεν τοῦ Δρουγγαρίου καὶ τῶν ἐπὶ τῆς Ἑταιρείας, καὶ περιπατοῦσι παρατεταγμένοι. Καὶ ὅτε εὑρεθῇ στένωμα, ἢ ποταμὸς, εἴτε καὶ γέφυρα, διαπερῶσι τὰ τάγματα ἔμπροσθεν· πρῶτον μὲν αἱ Σχολαὶ, δεύ-
MS. fol. 13. b. τερον τὰ Ἐξκούβιτα, τρίτον ὁ Ἀριθμὸς, τέταρτον ὁ Ἱκανάτος· ὁμοίως καὶ τὰ θέματα. Καὶ καθὼς ὁ τύπος ἔχει περιπατοῦσιν οἱ Μάγιστροι καὶ οἱ Πατρίκιοι, καὶ οἱ Κοιτωνῖται, καὶ οἱ βασιλικοὶ εὐνοῦχοι· ὁ δὲ Βασιλεὺς εὐθὺς καὶ παρ' αὐτὰ προσκαλεῖται τοὺς Μαγίστρους καὶ Πατρικίους, καὶ ᾧ τινι ἂν κελεύῃ συντυγχάνει, καὶ εἰς μὲν τὴν τάξιν τῶν Πατρικίων περιπατοῦσιν οἱ Κοιτωνῖται, ὄπισθεν δὲ ὀλίγον περιπατεῖ ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ὄπισθεν αὐτῶν, ὡς λίθου βολὴν, περιπατοῦσιν οἱ εὐνοῦχοι καὶ Πατρίκιοι καὶ Πρωτοσπαθάριοι· ἔμπροσθεν δὲ τοῦ Βασιλέως περιπατοῦσιν οἱ Πραιπόσιτοι, καὶ τὸ Κουβούκλειν, καὶ μέσον τῶν Πραιποσίτων περιπατεῖ Κουβικουλάριος βαστάζων τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα μετὰ τῆς θήκης ἐπὶ τοῦ τραχήλου· ἔμπροσθεν δὲ τοῦ κουβουκλείου περιπατοῦσιν οἱ Βασιλικοὶ, καὶ μέσον τούτων περιπατεῖ Σιγνοφόρος βαστάζων σταυρὸν χρυσοῦν διάλιθον. ἔμπροσθεν δὲ τῶν βασιλικῶν περιπατοῦσιν ἀπὸ δύο σαγιττοβόλων παρασυρτὰ βασιλικὰ ἱππάρια ρ' μετὰ

A Quodſi vero Imperator non tam ſingulares pertranſire et luſtrare legiones, quam potius omnes in eadem caſtra congregatas videre malit, tagmata pariter atque themata, ſive iam id fieri iubeat in themate Armeniacorum apud Daſymonem, ſive in themate Charſiani apud Caeſaream, ſive in alio themate eo in loco, ubi foſſatum agere decrevit, apto nempe et commodo: tunc ad caſtra appropinquanti, ad trium inde miliarium diſtantiam obviam ipſi eunt tagmata et themata, piis eum votis et fauſtis clamoribus proſequentes. Imperator ad unumquodque tagma et thema deflectens nonnihil de via ſic ait: *Vt in pulchro ſtatu vos invenerimus! Quomodo valetis? quomodo valent nurus meae, veſtrae uxores, et liberi veſtri? Quomodo exantlaſtis itineris fata? Aemulamini, o milites Chriſti, et filii* B *mei, congruo et opportuno tempore veſtram ſtrenuitatem et fortitudinem demonſtrare, rectamque veſtram in Deum et in regiam noſtram maieſtatem fidem; quo maieſtas noſtra, quam decet erga veſtram ſtrenuitatem et fortitudinem et rectam fidem, demonſtret benevolentiam, et compenſet ſtudia veſtra beneficiis et honoribus variis ornet, et ex indignis dignos,* [id eſt, *ex privatis publicam perſonam ſuſtinentes*] *efficiat, aliaque innumera in vos bona et pia conferat.*

Poſt hunc ad eos pronunciatum ſermonem abeunt pone Drungarium, et Hetaeriam, et procedunt in armis atque acie; et C ubi offendant anguſtam viam, aut fluvium, pontemve, praecedunt tagmata hoc ordine. Primi eunt Scholarii; eos excipiunt Excubitores; pone illos Arithmus; et quarto tandem loco Hicanati veniunt, tum themata; et, ſecundum tenorem ceremonialis, Magiſtri et Patricii et Koetonitae et regii Eunuchi; niſi ſi quos Magiſtrorum et Patriciorum et aliorum adeſſe ſibi voluerit, et ad colloquium protinus evocaverit Imperator. In ordine Patriciorum, ut dictum, procedunt Koetonitae: paullo poſt veniunt Protoveſtiarius, et praefectus menſae: pone eos, D ad lapidis fere iactum procedunt eunuchi qui ſimul Patricii et Protoſpatharii ſunt. Coram Imperatore praecedunt Praepoſiti, et Cubiculum, mediusque inter Praepoſitos ambulat Cubicularius geſtans in cervice ſanctam et vivificam crucem in ſua capſula. Coram Cubiculo praecedunt Baſilici, et in eorum medio ſignifer geſtans auream crucem gemmis ornatam. Coram Baſilicis ad duos ſagittae iactus praecedunt ductiles equi regii centum in ſtragulis purpureis et

boreadiis, duabus ſeriebus, ad dextram una, A et ad ſiniſtram altera. Ad utrumque Imperatoris latus modica diſtantia procedunt, reſidentes in equis, duo Candidati, vel et Spatharii, ſcutis armati, quorum eſt eos, qui cum libellis ſupplicibus ad dominum accurrunt, ſecum ſumere et ad Imperatorem introducere, qui eos de neceſſitate et petitione ſua interrogat, porro acceptare ipſorum libellos ſupplices, et magiſtro libellorum ſupplicum aſſervandos tradere.

Haec in via inter caſtra et illum locum, quo legiones Imperatori primum occurrunt. Vt tandem in caſtra perventum eſt, ubi regia Cortes ſtat, advocat Imperator Magiſtros, Domeſticum ſcholarum, Praepoſitos, Proconſules patricios, et Strategos, officiales, Cleiſurarchas, et cum ipſis hilariter epulatur. Interdum, ſi placet Imperatori, B (ſic certe perſaepe fecit Baſilius, celeberrimus Imperator) dilargitur in caſtris veſtimenta inter proceres: Stratego veſtimentum conſutum triblattea praetexta munitum; turmarchis ſingulis ſingula veſtimenta conſuta cum praetextis diblatteis, et figuris bdelliorum ſeu parvarum muſcarum intextis. Merarchae, Comiti Cortis, Chartulario, Domeſtico thematis, ſingulis ſingula veſtimenta conſuta, ſed abſque praetextis, ſeu pura. Ita quidem fit cum magnis et Romanis thematibus, ſeu legionibus. Armeniacorum vero thematum Strategis et Cleiſurarchis largitur Imperator, quoties nempe ipſi conſultum videatur, ſingulis ſingula veſtimenta conſuta cum diblattiis, quibus aut aquilae aut Baſilicum aliquod adhaereant; C magnis eorum thematum turmarchis veſtimenta non praetextata; Merarchae et reliquis ſingulis ſingula veſtimenta conſuta non praetextata, decalia, ex iis, quae in foro emta fuerint.

Quando iam in deſerta [hoc eſt, hoſticum et noſtris haud habitabilem agrum] verſus Syriam movet Imperator, relinquit tuldum, ſeu impedimenta, et alterutram Cortem, et ſuperflua tentoria, et menſas complicatiles, et reliquam omnem non neceſſariam ſupellectilem, et paupertina, id eſt macra et invalida, et clauda iumenta; quae in fidem curamque ſuam recipit Protonotarius illius thematis, vel provinciae, e qua Imperator in hoſticum, Syriam puta, deſcendit, uti etiam rectores ſtabulorum Malaginenſium et Stablocomites ſellariorum, et Contubernales. D Haec viciſſim ille Protonotarius reddit illius thematis ſeu provinciae Protonotario, in quam reſlexurus eſt Imperator in abitu ſuo e Syria. Hic poſterior Protonotarius interea exercet beſtias variis exercitiis, eo ut, rediens ab expeditione Syriaca Imperator eas inveniat recreatas diuturna quiete, et in ſtabulis bene habitas; adeoque quidquid eorum ipſi opus fuerit, in promtu et comparatum habeat. Omnes inferiores rectores ſepoſita non neceſſaria ſupellectile, aſſectantur tuldum regium. Menſurator habet ſecum coactilia centoniformia, et induta linteis venetis indumentis, quem-

A σαγισμάτων ἀληθινῶν καὶ βορεαδίων, δεξιὰ καὶ εὐώνυμα. Καὶ δύο Κανδιδάτοι, εἴτε καὶ Σπαθάριοι, δεξιὰ καὶ εὐώνυμα τοῦ βασιλέως περιπατοῦσι καβαλλάριοι ὡς ἀπὸ διαστήματος μετὰ σκουταρίων, καὶ τοὺς προσερχομένους ἐπαίρουσι καὶ εἰσάγουσι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐπερωτῶνται παρ᾽ αὐτοῦ ὅ τι ἂν δέωνται, καὶ ἀναλαμβάνονται τὰ δεητικὰ αὐτῶν καὶ ἀποδίδουσιν αὐτὰ εἰς τὸν ἐπὶ τῶν δεήσεων.

Καὶ ὅτε καταλάβῃ ὁ Βασιλεὺς τὸ ἄπληκτον ἔνθα ἡ βασιλικὴ ἵσταται κόρτη, καλεῖ τοὺς Μαγίστρους, τὸν Δομέστικον τῶν σχολῶν, καὶ Πραιποσίτους, τοὺς Ἀνθυπατοπατρικίους καὶ Στρατηγοὺς, καὶ τοὺς Ὀφφικιαλίους καὶ Κλεισουράρχας, καὶ συνευφραίνεται ἐπὶ τῆς τραπέ- B ζης. Ἰστέον, ὅτι εἰς τὸ ἄπληκτον, εἰ κελεύει ὁ Βασιλεὺς, καθὼς πολλάκις Βασίλειος ὁ ἀοίδιμος Βασιλεὺς ἐποίησε, δίδωσι τῷ μὲν στρατηγῷ ἱμάτιον ἐρραμμένον μετὰ τριβλατίου, τοῖς τουρμάρχαις ἀνὰ ἱματίου ἐρραμμένου μετὰ διβλατίων βδελλίων, τῷ μεράρχῃ, τῷ κόμητι τῆς κόρτης, τῷ χαρτουλαρίῳ, καὶ τῷ δομεστίκῳ τοῦ θέματος, δίδωσιν ἀνὰ ἱματίου ἑνὸς ἐρραμμένου λιτοῦ· καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς μεγάλοις καὶ Ῥωμαϊκοῖς θέμασι τελεῖται. Τῶν δὲ Ἀρμενιακῶν θεμάτων τοῖς στρατηγοῖς καὶ κλεισουράρχαις δίδωσιν, εἰ κελεύει, ἀνὰ ἱματίου ἐρραμμένου μετὰ διβλατίων, ἀετῶν ἢ καὶ βασιλικίου, C τοῖς δὲ μεγάλοις τούτων τουρμάρχαις λιτὰ ἐπιδίδωσιν ἱμάτια, τῷ δὲ μεράρχῃ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀνὰ ἱματίου ἐρραμμένου λιτοῦ δεκαλίου ἐπιδίδωσιν ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ φόρου ἀγοραζομένων.

MS. fol. 14. a.

Ἰστέον ὅτι, ὅτε ἀποκινήσει ὁ Βασιλεὺς εἰς τὰς ἐρήμους πρὸς τὴν Συρίαν, καταλιμπάνει τοῦλδον καὶ τὴν μίαν κόρτην, καὶ τὰς περισσὰς τέντας, καὶ τὰ συστολτὰ τραπέζια, καὶ ἄλλην ὅση ἂν ᾖ ἀποσκευὴν, καὶ τὰ πτωχὰ ἄλογα καὶ τὰ χωλὰ, καὶ παραλαμβάνει αὐτὰ ὁ ἀντάρχης τοῦ θέματος, ὅθεν ἀποβάλῃ ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὴν Συρίαν, μετὰ καὶ ἀρχόντων τῶν στάβλων τῶν Μαλαγίνων, καὶ ἐκ τῶν σελλαρίων σταβλοκομήτων μετὰ τῶν D συντρόφων, καὶ εἰς οἷον ἂν θέμα μέλλῃ ὁ βασιλεὺς ἐξελθεῖν ἀπὸ Συρίας, ἀντιπαραδίδωσι ταῦτα ὁ ἀντάρχης τῷ πρωτονοταρίῳ τοῦ θέματος ἐκείνου, καὶ γυμνάζει τὰ ἄλογα τὰ βασιλικὰ, ἵνα, ὅταν ἐξέλθῃ ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ Συρίας, εὑρήσει αὐτὰ ἀναπεπαυμένα καὶ ἐσταβλισμένα, καὶ ἔχει πᾶσαν χρείαν βασιλικὴν ἑτοίμην. Καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες οἱ λοιποὶ οἱ παρακάτω ποιοῦσιν ἀποβολὴν καὶ συνακολουθοῦσι τῷ τούλδῳ τῷ βασιλικῷ· ὁ δὲ μινσουράτωρ ἔχει πιλωτὰ κεντουκλέϊνα ἐνδεδυμένα λιναβίνετα

νεβέντα καθὼς προείρηται, καὶ γίνεται ἡ βασιλικὴ τράπεζα χαμόκουμβα. Τὰ δὲ πρόφαγα ποιοῦσιν οἱ βασιλικοὶ μάγειροι τῇ ἑσπέρᾳ. Οἱ δὲ ὀγδοήκοντα Ὀπτιμάτοι σύρουσι τὰ σαγμάρια τὰ βασιλικά, καὶ οἱ κ΄ ἀκολουθοῦσιν
MS. fol. 14. b. εἰς διόρθωσιν τῶν σαγμαρίων. Ὁμοίως καὶ οἱ μάγειροι καὶ οἱ σύντροφοι τῶν Μαλαγίνων, καὶ ὅτε εὕρωσι ξύλα ἢ δένδρα εἰς ἐρήμους τόπους κείμενα, κόπτουσιν οἱ σύντροφοι καὶ οἱ μάγειροι, καὶ ἐπαίρουσι πρὸς ἓν ξύλον, καὶ ἀποκομίζουσι πρὸς τὸ βασιλικὸν μαγειρεῖον.

Εἰς δὲ τὴν ἀποκίνησιν τοῦ τούλδου ὀφείλει ὁ τῆς τραπέζης φορτῶσαι τὰ π΄ βασιλικὰ σαγμάρια πάσας χρείας βασιλικάς, καὶ ὀφείλει λαβεῖν ἐκ τοῦ πρωτονοταρίου εἰς χρείας τῆς βασιλικῆς τραπέζης, καὶ εἰς τὰς μαϊουμάδας πρόβατα ὑπάρνια ρ΄, κριάρια φ΄, ἀγελάδια ν΄, ὄρνιθας σ΄, χηνάρια ρ΄. Ὅτε δέ ἐστιν ὁ βασιλεὺς εἰς Ῥωμανίαν, λαμβάνουσιν μαϊουμάδα ἐκ τῶν ξενιαλίων οἱ βασιλικοὶ ἄγουροι, καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ἑταιρείας, καὶ οἱ κορτινάριοι, καὶ οἱ ἑβδομάριοι τοῦ εἰδικοῦ, καὶ οἱ σύντροφοι τῶν σελλαρίων, ὁμοίως καὶ οἱ μάγειροι. Καὶ ὅτε ἀποβάλῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς ἐρήμους, λαμβάνουσι καθ᾽ ἑκάστην κυριακὴν μαϊουμᾶν καὶ ἀνὰ μιλιαρησίου. Λαμβάνουσι δὲ καὶ οἱ τῆς φίνας τῶν σχολαρίων, τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔξω, καὶ αὐτοὶ ὁμοίως ἀνὰ μιλιαρησίου· ἐπειδή, ἀφ᾽ οὗ ἀποκινήσει πρὸς Συρίαν ὁ βασιλεύς, δύο φίναι κυκλοῦσιν τὴν βασιλικὴν κόρτην. Καὶ ὅσοι ἄρχοντες παραμένουσιν τῷ βασιλεῖ, λαμβάνουσιν, εἰ κελεύει πολλάκις ὁ βασιλεὺς τούτους εὐεργετεῖν, διὰ μιλιαρησίων, εἰ μὲν εἰσὶν ἄρχοντες μεγάλοι τῶν ταγμάτων, εἴτε καὶ θεμάτων, ὀφείλουσι λαμβάνειν ἀνὰ μιλιαρησίων δύο ἢ τριῶν, εἴτε καὶ δ΄, πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ προσώπου· εἰς δὲ τὴν ἀποβολὴν τοῦ τούλδου, ὅσοι καβαλλικεύουσι βασιλικὰ ἄλογα, καὶ ἔχουσι σαγμάρια βασιλικά, καὶ αὐτὰ τὰ ἄλογα τὰ βασιλικά, ὀφείλουσι λαμβάνειν κριθάριον ἀνὰ μοδίων δ΄ εἰς ταγὴν αὐτῶν· ὁμοίως καὶ ὅσα εἰσὶ σελλάρια γυμνά, βαστάζουσιν ὑποκάτω τῶν σαγισμάτων ἀνὰ μοδίων η΄. καὶ ὅσα παρίππια ἔχει ὁ κόμης τοῦ στάβλου βασιλικὰ καὶ σαγμάρια, φορτοῖ αὐτὰ ἀνὰ δέκα μοδίων κριθῆς· ὁ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ὀφείλει ἔχειν ἐξκουσσάτους ἐκ τοῦ θέματος τοῦ Ὀψικίου, ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Τέμβρη, μετὰ καὶ δικτύων, ἵνα κρατοῦσιν ὀψάρια εἰς τοὺς ποταμοὺς τῆς ἐρήμου.

MS. fol. 15. a. Ὅτε δὲ ἔστιν ὁ βασιλεὺς εἰς Ῥωμανίαν, καθ᾽ ἓν ἕκαστον θέμα ὑπηρετοῦσιν οἱ Πρωτονοτάριοι,

A admodum in ſuperioribus dictum eſt; et fit imperialis menſa chamocumba, ſeu humilis, in ipſo ſolo expanſa ſuper tapetibus. Quotidie veſperae comparant coqui regii quae altero die debent in ientaculo apponi. Octoginta optimates trahunt ſagmaria regia, et viginti alii ſubſequuntur, reponendarum ſarcinarum ſublabentium cauſſa; Idem quoque cum ſuis beſtiis faciunt coqui et contubernales e Malaginis. Et quando inveniunt trabes aut arbores in locis deſertis [id eſt in hoſtili ſolo] iacentes, concidunt eas contubernales et coqui in truncos, et ſumunt ſinguli truncos ſingulos, deferuntque ad regiam culinam.

Sub inſtantem promotionem et abitum tuldi, ſeu impedimentorum, debet praefectus menſae onerare octoginta regia ſagma-
B ria, omnibus regiis neceſſitatibus, et ſumere a protonotario ad uſum regiae menſae, et ad Maiumadas, ſeu recreationes commilitonum, oves, quibus agnelli ſunt, centum, arietulos 500, vaccas 50, gallinas 200, anſeres 100. Quamdiu Imperator eſt in Romania, accipiunt Maiumadas e donis Imperatori oblatis regii Aguri, ſeu ephebi, et homines Hetaeriae; et Cortinarii, [ſeu illi quorum eſt cortin imperialem de uno loco in alterum transferre, erigere et deſtruere], item Hebdomarii Idici, contubernales ſellariorum, et coqui. Quando in deſerta penetraverit, accipiunt quavis die Dominica Maiumam, et ſinguli ſingula miliareſia. Qui ad finam, ſeu cuſtodiam caſtrenſem, utramque pertinent, interiorem puta et exteriorem, ſcholarii (nam ex quo Imperator in Syriam movet,
C ambit cortem regiam non iam ſimplex, ut alias, ſed gemina ſcholariorum vigilia) hi ergo ſcholarii accipiunt pariter ſinguli ſingula miliareſia. Etiam Archontes, ſeu duces militares, quotquot circa Imperatorem verſantur, accipiunt perſaepe largitiones, in miliareſiis, ſi libuerit Imperatori beneficium illis et gratificationem praeſtare. Maiorum quidem ordinum rectores, ſive ad tagmata, ſive ad themata pertineant, debent eo caſu, ſi nempe nummarium eſt beneficium, accipere viritim miliareſia, bina, aut terna, imo et quaterna, habita nempe ratione eorum, quibus dantur. Neque ipſi tantum eo beneficio fruuntur, ſed etiam quo tempore gravis ſupellex in hoſticum
D immittitur, quotquot magiſtrorum militarium regiis vehuntur equis, et regiis utuntur ſagmariis, horum illa ipſa quoque regia animalia debent tunc accipere hordei modios quaternos in penſum diarium. Quotquot ſunt ſellaria nuda, ſeu equi equitationi quidem deſtinati, tunc tamen ephippio non inſtructi, neque inſeſſui parati, hi ſub ſtragulis eo tempore debent octonos modios hordei portare; quotquot autem Comes ſtabuli ſub ſe habet regia parhippia et ſagmaria, illa onerat denis modiis hordei. Praefectus menſae debet habere Excuſatos e themate Opſicii, et quidem e praedio Tembrium dicto, retibus inſtructos, ut piſces e fluviis deſerti capiant.

Quamdiu Imperator in Romania eſt, debent in unoquoque themate, ſeu diſtrictu,

qui cuiusque ſunt, Protonotarii ſervire et neceſſaria ſubminiſtrare. Pariter quoque Comites Cortis praeſtant angaridia, ſeu iumenta coacticia curſus publici, pro caſu neceſſitatis urgentis, Drungario vigiliae, quando is regium aliquod mandatum expeditum it. Ob quod perficiendum dum is a caſtris abeſt, ſuſtinet eius vices atque perſonam Hicanatus, ſeu praefectus Hicanatorum. Quando autem in deſerta ſe proiecerit ſuaque caſtra Imperator, tunc neque Cortis praecedit itinere diurno, neque res et ſupellex regia, alteriusve alicuius: ſed illi quingenti delecti viri, quos Drungarius Vigiliae ex auctoritate regia deſignaverit et e legionibus evocaverit, armati excubant pro caſtris, et antevertunt ea ad duorum miliarium diſtantiam. Alia legio, qualemcunque tandem deputaverit Drungarius, expeditur, ut ab utroque latere ad duorum miliarium ab Imperatore diſtantiam, excubet: aliae tandem duae legiones a Drungario ex Imperatoris mandato ablegantur pone caſtra, ut, quae a tergo ſunt, cuſtodiant. Omnes illae excubiae anticae, laterales et poſticae, quotidie permutant vices. Aſſumit quoque Drungarius e thematibus Comites Cortis ſic dictos, ut proxime circa Imperatorem verſentur, et depangendae pariter atque revellendae corti, quod Cortinariorum opus eſt, adſint: unde etiam nomen Comitum Cortis adepti ſunt.

Hos ipſos Comites Cortis thematum habet Drungarius ſecum, quando de nocte circitare vult, item mandatores, et duo fatlia, ſeu cereos, e regio Veſtiario depromtos; quibuscum circitat themata, ſeu legiones, et luſtrat pedaturas, ſeu ſtationes, et Exobiglia, ſeu extimas vigilias. Quo tempore ſi quos rectores militares inveniat incurioſe ſuum officium facientes, aut prorſus deficientes, eorum qui adeſſe pedaturis et extimis vigiliis debebant, eos ipſe partim vehementer verberat, turmarcham nempe et quidquid eo deinceps inferioris ordinis fuerit: partim ad Imperatorem refert, prout rei conditionem deprehenderit. Protoſtrator regius cum tribus regiis ſtratoribus et Comite ſtabuli, et tribus equis ſellatis ſtratisque excubant pone regium burgum, donec Imperator e Syria redierit. Equi ſtrati qui antea coram Domino praeduci ſolebant, non amplius praecedunt, et ubi ubi fuerit regia promoſella, ibi paſcuntur una cum caeteris equis, ſub obſervatione Comitis ſtabuli.

Si quid in populo, ſeu inter milites, amiſſum deſideretur, id quisquis invenerit defert ad Drungarium vigiliae, eique exhibet; a quo rurſus eius verus poſſeſſor, qui amiſerat, facile recuperat. Si autem quam quis invenerit rem celet, at deinceps tamen amiſſa res penes eum nihilominus in fine reperiatur: is velut fur poenas dat.

A ὁμοίως καὶ οἱ Κόμητες τῆς κόρτης, καὶ παρέχουσιν ἀγγαρίδια τῷ Δρουγγαρίῳ τῆς βίγλης εἰς τὰς βασιλικὰς δουλείας. Ὅτε δὲ ὑπάρχει ὁ Δρουγγάριος εἰς βασιλικὴν δουλείαν, ἐκπροσωπεῖ αὐτὸν ὁ Ἰκανάτος. Ὅτε δὲ ἀπαβάλῃ ὁ Βασιλεὺς εἰς τὰς ἐρήμους, οὔτε ἡ κόρτη προλαμβάνει, οὔτε τὰ βασιλικὰ πράγματα, οὔτε ἄλλου τινὸς οἷον δήποτε πρᾶγμα, πλὴν οὓς ἔχει ὁρίσειν ὁ Δρουγγάριος τῆς βίγλης ἀπὸ προστάξεως τοῦ Βασιλέως ἐκ τῶν θεμάτων, προφυλάττουσι καὶ περιπατοῦσιν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ὡς ἀπὸ μιλίων δύο ἀκρῖται φʹ, ἄνδρες ἐξοπλισμένοι, καὶ ἕτερον θέμα οἷον ὁρίσει, ἵνα ὦσι πλαγιοφύλακες ὡς ἀπὸ διαστήματος τοῦ B βασιλέως μιλίων δύο, καὶ ἕτερα δύο θέματα, οἷα ὁρίσει ὁ Δρουγγάριος τῆς βίγλης ἐκ προστάξεως τοῦ Βασιλέως, ἵνα ὦσιν ὀπισθοφύλακες. Καὶ ὑπαλλάσσουσι τοὺς ἀμφοτέρους ἑκάστῃ ἡμέρᾳ. Καὶ παραλαμβάνει ὁ Δρουγγάριος τοὺς Κόμητας τῆς κόρτης τῶν θεμάτων, καὶ ἔχει αὐτοὺς εἰς παραμονὴν τοῦ Βασιλέως, εἰς τὸ θεῖναι τὴν κόρτην καὶ εἰς τὸ ῥῖψαι, μετὰ τῶν κορτιναρίων. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ καλοῦνται κόμητας τῆς κόρτης.

Καὶ ὅτε θέλει κερκιτεῦσαι ὁ Δρουγγάριος τὰ θέματα, ἤγουν κατὰ νύκτα, ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς αὐτοὺς Κόμητας τῆς κόρτης τῶν θεμάτων, καὶ Μανδάτορας, καὶ δύο φάτλια ἀπὸ τοῦ C βασιλικοῦ Βεστιαρίου, καὶ περιγυρεύει τὰ θέματα, καὶ θεωρεῖ τὰς πεδητούρας καὶ τὰ ἐξωβίγλια, καὶ ἂν εὕρῃ τινὰς τῶν ἀρχόντων ἀμελοῦντας ἐκ τῶν μενόντων εἰς τὴν πεδητούραν καὶ εἰς τὰ ἐξωβίγλια, καὶ ἀπὸ μὲν τουρμάρχου καὶ κατωτέρω, τύπτει αὐτοὺς ἰσχυρῶς, καὶ καθὼς εὕρῃ ἀναγγέλλει τῷ Βασιλεῖ. Ὁ δὲ Πρωτοστράτωρ τοῦ Βασιλέως, μετὰ καὶ στρατόρων τριῶν βασιλικῶν, ἅμα τῷ Κόμητι τοῦ στάβλου καὶ τρισὶν ἱππαρίοις ἐστρωμένοις, ποιοῦσι παραμόνιμα ὄπισθεν τοῦ βασιλικοῦ πούργου, ἕως οὗ ἐξέλθῃ ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ Συρίας. Τὰ δὲ MS. fol. 15. b. D ἱππάρια τὰ σελλαγισμένα καὶ παρασυρόμενα οὐκέτι περιπατοῦσιν ἔμπροσθεν, ἀλλ' ὅπου ἐστὶν ἡ πρεμισέλλα ἡ βασιλική, ἐκεῖ βόσκονται μετὰ τῶν λοιπῶν, καὶ ἐπιτηρεῖ αὐτὰ ὁ βασιλικὸς Σταβλοκόμης, ποιῶν τὴν πρόνοιαν αὐτῶν.

Ὅτε δὲ ἀπόληται ἐκ τοῦ λαοῦ οἷον δήποτε πρᾶγμα, ὁ εὑρηκὼς φέρει αὐτὸ, καὶ δίδωσι τῷ Δρουγγαρίῳ τῆς βίγλης, καὶ ὁ ἀπολέσας ἔρχεται πρὸς τὸν Δρουγγάριον, καὶ λαμβάνει τὸ ἴδιον εὐχερῶς. Εἰ δὲ ὁ εὑρηκὼς τὸ πρᾶγμα ἀποκρύψει αὐτὸ, καὶ ἐπ' ἐσχάτων εὑρεθῇ, ὡς κλέπτης καταδικάζεται.

A Ἰστέον, ὅτι τοῦ Βασιλέως ἐν Συρίᾳ ὄντος, λαμβάνουσιν οἱ Μάγιστροι καὶ οἱ Πατρίκιοι, καὶ οἱ Πρωτοσπαθάριοι ὀφφικιάλιοι, μαϊουμᾶν· οἱ μὲν Μάγιστροι, ἀνὰ δύο σφακτῶν, οἱ δὲ Πατρίκιοι, ἀνὰ σφακτοῦ ἑνὸς, οἱ δὲ Πρωτοσπαθάριοι ὀφφικιάλιοι σὺν δύο τὸ σφακτὸν, ἑκάστῃ κυριακῇ. Τὸ δὲ χῦμα τοῦ λαοῦ, ἤγουν οἱ βασιλικοὶ ἄγουροι, καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ἑταιρείας, καὶ οἱ λοιποὶ, σὺν δέκα τὸ σφακτόν· οἱ δὲ ἐθνικοὶ σὺν λ' τὸ ἀγελάδιν τὸ ά. Ὅτι δὲ ἐστὶν εἰς Ῥωμανίαν ὁ Βασιλεὺς, λαμβάνουσιν μαϊουμᾶν οἱ προειρημένοι ἐκ τῶν ξενιαλίων. Εἰ δὲ ξενιάλια οὐκ εἰσὶ, χορηγοῦσιν οἱ ἀποστά[...]οι.

Ὁ δὲ ἐπὶ τῆς Τραπέζης, καὶ ὁ Δομέστικος τῆς ὑπουργίας, ὀφείλουσι βαστάζειν ὑπηρεσίαν βασιλικὴν τραπεζίου, δηλονότι τοῦ Βασι- B λέως ἐν Συρίᾳ ὄντος, εἰς ἀσκοὺς οἶνον Νικαηνὸν παλαιὸν, μέτρα ρ', καὶ ἔλαιον Νικαηνὸν, μέτρα λ', καὶ ὁ τοῦ βασιλέως οἰνοχόος οἶνον δεσποτικὸν τὸν ἀρκοῦντα· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ὀφείλουσιν ἀναλαμβάνεσθαι ἀπὸ τῆς χορηγίας τῶν Πρωτονοταρίων, ἤγουν ἀπὸ Ῥωμανίας.

Ὅτι τὰ ἱππάρια τὰ ἐστρωμένα, ὅτε εἰσὶν ἐν Συρίᾳ, περιπατοῦσιν ἔμπροσθεν μετὰ τῶν βασιλικῶν σελλαρίων, καὶ βόσκονται ἔσωθεν τῆς φίνας.

Ἔτι καὶ ταῦτα πρὸς τοῖς εἰρημένοις, υἱὲ

MS. fol. 16. a. πολυέραστε, καλὸν εἰς γνῶσιν ἀνήκει τὴν σήν. C Ἡ γὰρ τῆς πλείονος γνώσεως πεῖρα, εἰωθυῖα τεχνῶν τὴν διάνοιαν τῶν ἐχόντων διὰ σπουδῆς τῶν προσηκόντων μηδὲν ἀγνοεῖν, ὕστερον αὐτοὺς πρὸς τοὺς ἀγῶνας εὐτολμοτέρους ἐργάζεται πολλῷ καὶ ἀσφαλεστέρους. Ἐπεὶ οὖν τὴν πρὸ ἡμῶν σοι γραφεῖσαν βασιλικῶν ταξειδίων ἔκθεσιν, παῖς κατὰ πάντα πειθόμενος, ἀνέγνως καλῶς, προσῆκον ἄρα σοι καὶ τὰ πρὸ τῶν ταξειδίων γινόμενα διελθεῖν τε καὶ ἐκμαθεῖν, ὅπως διὰ φανῶν τινῶν καὶ λαμπάδων, τῶν ἐκ διαδοχῆς πρὶν ἀνημμένων, ὁ Βασιλεὺς ἐν μιᾷ ὥρᾳ τὴν τῶν ἐχθρῶν εὐθὺς κατεμάνθα- D νεν ἔφοδον. Ἀλλ' ἐκ τῶν προκειμένων σοι κεφαλαίων ταῦτα τρανότερον δηλωθήσεται.

Ἰστέον, ὅτι τὸ παλαιὸν ἀπὸ Ταρσοῦ Σαρακηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξερχομένων, εὐθέως τὸ κάστρον τὸ λεγόμενον Λοῦλον ἐν περιόπτῳ προσκείμενον ἐξῆπτε φανὸν, ὃν ἐκ διαδοχῆς ὁ καλούμενος Ἀργέας βουνὸς διεδέχετο, καὶ ἧπτε

A Imperatore in Syria haerente accipiunt quavis die Dominica Magiſtri, Patricii, Protoſpatharii Officiales, Maiumam. Nempe Magiſtri quidem accipiunt ſinguli binas capellas, Patricii ſinguli ſingulas, Protoſpatharii officiales bini quique ſingulas. Faex autem populi, ſeu famulitii regii, Aguri puta, et ad Hetaeriam pertinentes, atque reliqui, per ſingulas decurias accipiunt ſingulas capellas. Exteri, ſeu quotquot alienigenae in caſtris militant, accipiunt per ternas quasque decurias ſingulas vaccas. Quamdiu autem in Romania adhuc verſatur Imperator, accipiunt praedicti Maiumam e muneri datis; quae ſi nulla adſint, debent Protonotarii dicta pecora praeſtare.

Praefectus menſae et Domeſticus Hypurgiae, ſeu miniſterii culinaris, debent in mi- B niſterio menſae regiae, quamdiu Imperator in Syria agit, ſecum ferre vini antiqui Nicaeni menſuras centum in utribus, et olei Nicaeni menſuras triginta. Pincerna regius quoque vini dominici ſufficientem fert copiam. Caetera quibus opus eſt omnia peti debent ex eo apparatu, quem Protonotarii ſufficere tenentur, e Romania nempe.

Equi ſtrati [illi centum et quatuor], quamdiu caſtra haerent in Syria, praecedunt una cum ſellariis regiis, et paſcuntur intra ſinas ſeu vigilias caſtrenſes.

Cum hactenus dictis etiam haec protinus dicenda digna ſunt, quae tuam ad cognitio- C nem veniant, fili dilectiſſime. Experientia enim humanorum caſuum ampliore cognitione, qualis per doctrinam acquiritur, inſtructa, quum ſoleat habilem agendorum repertorem promtumque et dextrum efficere intellectum eorum, quibus rerum neceſſariarum atque ſe decentium nihil ignorare curae cordique eſt: facit, ut, qui ea pollent et praemuniti ſunt, ad diſcrimina deinceps multo, quam natura ſua facturi eſſent, audaciores ſimul atque tutiores et a lapſibus ſecuriores accedant. Quandoquidem ergo praeſcriptam tibi a nobis expoſitionem regiarum expeditionum militarium bene ſollliciteque legiſti, filius patri rebus in omnibus obſequens: oportunum nunc eſt decetque me docere, et te audire, ea, quae ante expeditiones fieri quondam ſolebant, ſci- D licet quomodo per phanos, ſeu laternas, et per lampades, aut faculas, ſeriatim diſpoſitas, ſingulis earum ardendi vices a proxima acceptas proximae reddentibus, breviſſimo temporis ambitu Imperator de hoſtium invaſione modo facta cognoverit. Argumentum hoc clarius ex infra ſcriptis capitibus, ſeu momentis, licebit tibi perſpicere.

Saracenis itaque Tarſenſibus olim adverſus Romanos egredientibus, protinus laternam accendebat caſtrum Lulum dictum, in edito et conſpicuo loco ſitum. Immediate accipiebat ab eo accendendae laternae vices collis Argeae dictus. Ab eo collis Iſamus

dictus. Ab eo caſtrum Aegilum. Ab eo collis Olympus, qui e ſummo ſuo culmine accenſam protendebat laternam. Ab eo collis Kyrizus. Ab eo collis Mukilus, qui eſt ſupra Pylas. Ab eo collis ſancti Auxentii, qui Scopus, ſeu meta obſervationis, appellatur. Ab eo tandem Heliacus, ſeu praefectus Heliaci, in palatio Phari. Diaetarii enim ibi ſemper continuas agebant vigilias, ſolliciteque, ne unquam ſe flamma lateret non animadverſa, verſus collem S. Auxentii reſpiciebant.

A δὲ καὶ αὐτός. Καὶ εἶθ' οὕτως ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὁ βουνὸς ὁ Σάμος ἀνῆπτε. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐδέχετο τὸ κάστρον τὸ Αἴγιλον, καὶ ἧπτε καὶ αὐτό. Καὶ ἀπ' αὐτὸ ἐδέχετο ὁ βουνὸς ὁ Ὄλυμπος, καὶ ἧπτεν ἐν κορυφῇ. Καὶ μετ' ἐκεῖνον ἐδέχετο ὁ βουνὸς ὁ Κύριζος, καὶ ἧπτε καὶ αὐτός. Καὶ εἶθ' οὕτως ἐδέχετο ὁ βουνὸς ὁ Μύκιλος ἐπάνω τῶν Πυλῶν, καὶ ἧπτε καὶ αὐτός. Καὶ μετὰ τοῦτον ἐδέχετο ὁ τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸς, ὁ Σκοπὸς προσαγορευόμενος, καὶ ἧπτε καὶ αὐτός. Καὶ μετ' αὐτὸν ἐδέχετο ὁ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Φάρου ἡλιακὸς, καὶ ἧπτε καὶ αὐτός. Διαιτάριοι γὰρ ἐκεῖσαι βίγλας ἀεὶ καὶ πάντοτε κρατοῦντες, πρὸς τὸ μὴ λαθεῖν αὐτοὺς, ἀκριβῶς ἀπεσκόπουν πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ ἁγίου Αὐ-
B ξεντίου.

Laternis illis omnibus accenſis, protinus caligabant, ſeu caligis induebant, regios equos Chartulari ſtabulorum, quae extra urbem auguſtam ſunt, et Saframentarii, muliſque neceſſario ſarcinarum apparatu oneratis movebant, et deſcendebant ad Pylas, Imperatori ibi occurſum, eique ſeſe adiunctum. Imperator autem exibat ex Vrbe, poſtquam regia ſellaria, et duces militares, et reliqui, quos ex urbe in caſtra convenire oportebat, per Xeram [id portae CPtanae nomen eſt] egreſſi in Pylas praevertiſſent. Imperator itaque illuc delatus, ſi quibus aliqua in parte Romani orbis conſpecti fuiſſent Saraceni, protinus eo movebat ipſis obviam.

Ἰστέον, ὅτι τῶν φανῶν τούτων πάντων ἀψάντων, εὐθὺς οἱ χαρτουλάριοι τῶν ἔξω στάβλων καὶ σαφραμεντάριοι ἐκαλίγουν τὰ βασιλικὰ ἄλογα, καὶ τὰ βασιλικὰ σαγμάρια εὐτρεπίσαντες εὐθὺς ἐκείνων, καὶ κατήρχοντο εἰς τὴν τοῦ βασιλέως ἀπάντησιν ἐν Πύλαις. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξήρχετο μέχρι τῶν Πυλῶν, τὰ δὲ βασιλικὰ σελλάρια, καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως, ἐξερχόμενοι τῆς Ξηρᾶς, προελάμβανον τὸν βασιλέα εἰς Πύλας, καὶ ὅτε τὸ τῶν Σαρακηνῶν φοσσάτον ὤφθη
C τισὶ πρὸς τὰ τῆς Ῥωμανίας συστάμενα, ἦν ὁ βασιλεὺς εὐθὺς εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. MS. fol. 16 b

Mos ille per laternas accenſas e praedictis ſpeculis de incurſatione hoſtium ſignificandi obtinebat uſque ad Michaelem Imperatorem, Theophili filium; qui eum abrogavit hac de cauſſa. Contingebat aliquando, illo proceſſionem S. Mamantis agente [id eſt in palatio S. Mamantis ruſticante], et certamen equeſtre per Circum [qui ibi eſt] edituro, in quo etiam pro rege auriga conſpectus fuit; qualem perſonam induere perſaepe ſolebat in editione talium ſpectaculorum: contingebat igitur eo tempore, ut conſueto modo laternae illae belli indices accenſae conſpicerentur. Ratiocinabatur itaque ſecum hoc modo. Si permiſero, ut rumor de Saracenorum invaſione in cives emanet, triſtitiam inde concipient, neque in Circum meas aurigationes ſpectatum convenient. Et propterea vetabat impoſterum laternas illas accendi.

Ἰστέον, ὅτι οἱ προρηθέντες φανοὶ διεκράτουν μέχρι τῶν ἡμερῶν Μιχαὴλ βασιλέως τοῦ ἐκ Θεοφίλου. Οὗτος δὲ αὐτοῦ ποτὲ ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Μάμαντος πρoκένσῳ, καὶ μέλλοντος ποιῆσαι ἱπποδρόμιον, ἐν ᾧ καὶ ἀντὶ βασιλέως ἡνίοχος ἐγνωρίζετο· (καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἱππηλασίαις ἀντὶ ἡνιόχου ἱππηλάτου) συνέβη τοὺς συνήθεις ἅψαι φανοὺς, καὶ εἶπε τοῦτο διαλογισάμενος· ὅτι, εἰ κατάδηλος γένηται ἡ ἔξοδος τῶν Σαρακηνῶν, λυπηθήσονται οἱ πολῖται, καὶ οὐ μὴ ἐξέλθωσιν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον πρὸς τὸ τὴν ἐμὴν ἱππηλασίαν θεάσασθαι. Καὶ ἐκ τότε διετά-
D ξατο μὴ ἅπτειν τοὺς φανούς.

Olim typus, ſeu tenor vel forma, haec[*] obſervabatur in rogis, aut ſtipendiis militaribus, ſolvendis. Solebant themata ſeu legiones ſingulae quarto quovis anno recurrente ſuas rogas accipere, hoc modulo. Hoc primo anno accipiebant Strategi hi: Anatolicus, Armeniacus, Thraceſius. Secundo anno hi: Opſicianus, Bucellarius, Cappadox. Tertio hi: Charſiani, Coloniae, Paphlagoniae. Quarto tandem Thraciae, Macedoniae et Chaldiae. Recurrebat deinde

Ἰστέον, ὅτι τὸ παλαιὸν τύπος ἦν, τὰ θέματα ῥογεύεσθαι κατὰ τέσσαρα ἔτη, εἰσὶ τῷ καιρῷ τούτῳ ὁ Ἀνατολικὸς, ὁ Ἀρμενιακὸς, ὁ Θρακήσιος· τῷ δὲ ἑτέρῳ χρόνῳ ὁ Ὀψικιακὸς, ὁ Βουκελλάριος, ὁ Καππάδοξ· τῷ δὲ ἄλλῳ χρόνῳ ὁ Χαρσιανίτης, ὁ Κολωνίας, ὁ Παφλαγονίας· καὶ πάλιν τῷ ἑτέρῳ, ὁ τῆς Θρᾴκης, ὁ Μακεδονίας, ὁ Χαλδίας. Καὶ τῶν δ' χρό-

ιων διαλθέντων πάλιν ἐῤῥογεύοντο τὰ ῥογευθέντα θέματα τῷ πρώτῳ χρόνῳ.

Δέον πάντας τοὺς Στρατηγοὺς ποιεῖν τε παραγγελίαν εἰς τοὺς Τουρμάρχας αὐτῶν, κἀκεῖνοι εἰς τοὺς Δρουγγαροκόμητας, ἵνα ἐν ἑκάστῳ βάνδῳ ἔχωσι τὸν κομοδρόμον αὐτῶν, ὁμοίως καὶ τζαγγάριν· καὶ κατὰ βάνδον ἔχωσι πρὸς ἕνα ἀσκὸν βόειον, καὶ ἀνὰ δύο ἀσκῶν ἀπισίαν, πρὸς τὸ εὐκόλως διαπερᾷν αὐτοὺς (MS. fol. 17. a.) τοὺς βαθεῖς καὶ δυσκόλους ποταμούς. Ἔχωσι δὲ καὶ τὰ ἐργαλεῖα αὐτῶν ἀνελλιπῶς, ἤγουν ἀξινάριν ἕν, σκεπάρνι ά, ομιλάριν ά, μετὰ τῆ ξυλοσφύρα αὐτῆ. Τὴν αὐτὴν παραγγελίαν ποιεῖν καὶ ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ εἰς τὸν Τοποτηρητὴν τῶν σχολῶν, ἵνα καὶ οἱ Κόμητες κατὰ μίαν σχολὴν τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν ἔχωσιν. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἐξκούβιτος εἰς τοὺς Σκριβωνας αὐτοῦ ποιήσει τὴν αὐτὴν παραγγελίαν, καὶ ὁ Δρουγγάριος τῆς βίγλης εἰς τοὺς κόμητας τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ ὁ Ἱκανάτος εἰς τοὺς κόμητας αὐτοῦ ἐχέτω τὰ αὐτὰ ἐργαλεῖα.

A orbis erogationum ad idem principium, decurrebatque iterum atque iterum easdem vices.

Debent Strategi mandatum in ſubditos ſibi Turmarchas, et hi in ſubditos ſibi Drungarocomites edere, ut unum quodque bandum, ſeu vexillum aut cohors, habeat ſuum Comodromum, ſeu fabrum ferrarium; ut et ſutorem calcearium; ſingulosque utres bovillos, et binos utres ex aluta, quo fluvios profundos et traiectu difficiles facile traiiciant; item ut penes ſe nunquam non habeant inſtrumenta ſua abſque ullius defectu, ſecures puta ſingulas, et dolabras ſingulas, et cultros curvos ſcalptorios ſingulos, et clavas ligneas. B Domeſticum quoque ſcholarum oportet vicario ſcholarum imperare ut curet ab uniuscuiusque ſcholae comite haec ipſa in ſchola ſua prompta et parata haberi. Mandata eadem edet Excubitus in ſuos ſcribones, et Drungarius vigiliae in Comites Arithmi, et Hicanatus in Comites ſui ordinis.

Ὅσα δεῖ γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ ἐξπεδίτου, ἢ μακρᾶς ὁδοιπορίας, ἐπανέρχεται ὁ Βασιλεύς.

Ἐπανερχομένου τοῦ Βασιλέως τὰ αὐτὰ πάντα γίνεται κατὰ τὴν ὁδὸν, ὅσα ἐν τῷ ἀπιέναι αὐτὸν εἰρήκαμεν. Γενομένου αὐτοῦ περὶ Κωνσταντινούπολιν, οἱ ἀπομείναντες ἄρχοντες ἀπαντῶσιν ἐν τῷ Ῥηγίῳ· ἀλλ᾽ ὁ μὲν Τριβοῦνος Πραισεντάλιος *, ὁ ἀπομείνας εἰς παραφυλακὴν τῆς πόλεως, ἀπαντᾷ μετὰ μαντίου, ἤτοι σαγίου, ῥουσέου εὐθὺς μετὰ τὸ κατάβα τοῦ ῥηγίου, καὶ καθήμενος ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἵππον δέχεται αὐτόν. Ὁ δὲ προσκυνεῖ μετὰ τοῦ σαγίου μόνου, καὶ ὀψικεύει αὐτόν. Οἱ δὲ Κόμητες Κονσιστωριανοὶ καὶ Τριβοῦνοι πάντες λευχημονοῦντες κατὰ τὸ αὐτὸ σχῆμα προσκυνοῦσι καὶ ὀψικεύουσιν. Παρίσταται δὲ αὐτοῖς Σιλεντιάριος καὶ λέγει· Φύλαρχος παρουσίας, Κόμητες συστατόριοι, φύλαρχοι πραιτωρίου. Ὁ δὲ ἔπαρχος τῆς πόλεως, καὶ οἱ Ὑπατικοὶ, καὶ, ἐὰν εὑρεθῇ, καὶ Πατρίκιος, ἔμπροσθεν τοῦ Παλλατίου ἵστανται, καὶ ὡς κατέλθῃ τοῦ ἵππου, προσκυνοῦσιν, καὶ δέχεται αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἀπὸ στόματος· ἐὰν δὲ βούλονταί τινες τῶν ἀρχόντων καὶ εἰς Ἡράκλειαν ἀπελθεῖν, κἀκεῖ δέξασθαι τὸν Βασιλέα, καὶ τοῦτο ἔξεστιν αὐτοῖς.

* πρεσεντάλιος.

Οἱ δὲ συγκλητικοὶ, ἐὰν πεζῇ ἔρχεται ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸ Ἕβδομον, ἀπαντῶσιν ἐν τῇ ἐκ-

Obſervanda quando Imperator ab Expedito, ſeu expeditione militare, aliove longo et diuturno itinere in urbem revertatur.

C Redeunte Imperatore fiunt eadem omnia eodem tenore, quae fieri eo abeunte diximus in ſuperioribus. Vbi autem ad Conſtantinopolin acceſſit, occurrunt ipſi proceres, qui domi manſerant, in Rhegio [navali.] Et Tribunus quidem praeſentalis, qui remanſerat in urbe cuſtodiendae illius cauſſa, occurrit ipſi in mantio, ſeu ſago ruſſo, ſtatim ex quo modo Imperator apud Rhegium pedem e navi prolatum in continente poſuerit; quem Imperator in equo reſidens, adorantem in ſago ſolummodo ſalutat, et obſequentem habet: Comites autem Conſiſtoriani et Tribuni omnes in candidis veſtibus adorant eodem omnes modo et obſequuntur; Silentiario adſtante, qui eos ex ordine ſic citat. *Phylarchus paruſiae* [id eſt, Tribunus praeſentiae, aut praeſen- D talis, ſcilicet procedat Imperatorem adoratum] tum *Comites ſyſtaterii*, ſeu Conſiſtoriani, adoranto ſcilicet Dominum; tandem: *Phylarchi*, ſeu tribuni, *praetorii*, nempe officium faciant velim. Praefectus urbis autem, et Conſulares, et, ſi qui etiam in Vrbe tunc adſint, patricii conſiſtunt coram palatio [Rhegii nempe], deſcendentemque ex equo Imperatorem adorant, qui eos benignis verbis ſalutat. Licet quoque, ſi quis procerum Heracleam adire, ibique cultum ſuum Imperatori monſtrare velit.

Quodſi vero per continentem profectus Imperator ad Hebdomum appulerit, conve-

niunt Senatores in eccleſiam innocentium puerorum Bethleemiticorum, ibique coram martyreo, [ſeu tymbo illorum martyrum memoriae ſacro] ipſi occurrunt; quos Imperator benigno alloquio excipit; eoque facto in martyreum intrat, et preces ad deum fundit. Et ipſe quidem deinceps abit in Hebdomum [ſeu palatium, tribunal Hebdomi dictum]: Senatorii autem abeunt quo voluerint.

Si navi [in Hebdomum] appellit, ſtant in litore, et exeuntem e Dromone adorant, quemadmodum, qui in urbe remanſit, Apomoneus, ſeu vicarius regius, ipſa in Vrbe facit; quos Imperator humanis verbis appellat; ipſi autem porro pergenti obſequuntur Imperatori uſque ad portam tribunalis ubi cum caeteris proceribus, [qui cum ipſo ab expeditione redeunt], eum mittunt. Et hic quidem tenetur modus quando Dominus ab expeditione, aut itinere longinquo redit. Quodſi vero tantum ad Selymbriam, aut Heracleam, aut paullo ulterius exceſſerit, et paucos tantummodo dies ibi egerit, citoque redeat, occurrunt ipſi proceres ibi loci, ubi ei vale paullo ante dixerant. Ex. c. ſi in Hebdomo deſeruerit eos Imperator, redit iterum in Hebdomum, adeoque ibi quoque occurrunt ipſi proceres. Quod ſi vero deflectere noluerit Imperator, ſed recta potius via in urbem contendat, coëunt quidem proceres in eundem locum; Senatorii autem in urbem praevertunt ſalutandi domini cauſſa.

Si ab terreſtre quadam in occidentem expeditione redeat Imperator, occurritur ipſi in foro Theodoſii, quod Taurus appellatur, et offerunt ipſi coronas, unam quidem auream, alias autem e lauro. Pro aurea reddit ipſis Imperator aequum in numis pretium, ne ſumtus de ſuo faciendo damnum paſſi videantur. Si autem ab Aſia Bithyniave, aut Perſico bello redeat, occurrit ipſi praefectus Vrbis ibi, ubi decreverit Imperator Meſallagum facere, [hoc eſt, e navi egreſſus tantiſper in Aſiatico quodam palatio morari, donec veſtitum viaticum ſplendidiore mutaverit]; ſive iam in Satyro id fiat, ſive in Poleatico, ſive in Rufinianis, ſive in Hieria. Si porro per Strategium aſcendere in palatium velit Imperator, praevertunt Senatores in forum Strategii, et ibi coronas offerunt. Si vero navi recta via invehi in palatium, abſque diverticulo, velit, conſiſtit coram Scala, ſeu exſcenſu, et ſalutat Praefectum Vrbis, et Apomoneum, ſeu vicarium regium; et accipit oblatas ſibi coronas.

Agedum afferamus exemplum ingreſſus regii in Vrbem. Vndecimo nempe die Auguſti menſis, feria ſecunda, Anno Mundi 6033. intrabat pius Imperator Iuſtinianus in Conſtantinopolin, circa horam primam per portam monaſterii Charſiae, ubi praefectus Vrbis et Senatorii ipſi, ſed abſque coronis, occurrebant. Inde abeuns ad Deuterum preces faciebat in aede SS. Apoſtolorum, et

κλησίᾳ τῶν Νηπίων, ἔμπροσθεν τοῦ μαρτυρίου, καὶ κατέρχεται ὁ Δεσπότης, καὶ δέχεται αὐτοὺς ἀπὸ στόματος, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ μαρτύριον, καὶ εὔχεται. Καὶ ὁ μὲν Δεσπότης ἀπέρχεται εἰς τὸ Ἕβδομον, οἱ δὲ συγκλητικοὶ ὅπου βούλονται.

Εἰ δὲ πλωϊμῶς ἔρχεται ὁ Δεσπότης, ἵστανται MS. fol. 17. b.
πρὸς τῷ αἰγιαλῷ, καὶ ἐξιόντα αὐτὸν τοῦ δρόμωνος προσκυνοῦσιν ὡς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ ἀπομονεὺς, καὶ δέχεται αὐτοὺς ἀπὸ στόματος, καὶ ὀψικεύουσι μέχρι τῆς πόρτης, καὶ ἐκεῖ μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχόντων ἀφίστανται. Ἀλλὰ ταῦτα ἐὰν ἀπὸ ἐξπεδίτου ἔρχεται, ἢ μακρᾶς ὁδοιπορίας· ἐπεὶ, ἐὰν ἀπέλθῃ ἕως Σηλυμβρίας, ἢ Ἡρακλείας, ἢ ὀλίγῳ πορρωτέρω, καὶ ὀλίγας ἡμέρας ποιήσῃ, καὶ εὐθὺς ὑποστρέψῃ, ὅπου συνετάξαντο οἱ ἄρχοντες, ἐκεῖ καὶ δέχονται αὐτόν. Εἰ γὰρ ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ Ἑβδόμου ἐξῆλθεν, καὶ εἰς τὸ Ἕβδομον ὑποστρέφει, ἐκεῖ ἀπαντῶσιν· εἰ δὲ καὶ βούλεται ὀρθοποδῆσαι εἰς τὴν πόλιν, ἐκεῖ πάλιν ἀπαντῶσιν αὐτῷ, οἱ δὲ συγκλητικοὶ προλαμβάνουσι.

Καὶ ἐὰν πεζῇ εἰσέρχεται ὁ Βασιλεὺς, ἀπαντῶσιν αὐτῷ ἐν τῷ φόρῳ Θεοδοσίου, τῷ καλουμένῳ Ταύρῳ, καὶ προσφέρουσιν αὐτῷ στεφάνους, ἕνα μὲν χρυσοῦν, ἄλλους δὲ ἀπὸ δαφνῶν· ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀντιδίδωσιν αὐτοῖς νομίσματα ὑπὲρ τοῦ χρυσοῦ στεφάνου, ὥστε μὴ ζημίαν αὐτοὺς ὑπομεῖναι. Ἐὰν δὲ ἀπὸ Ἀσίας, ἢ Βιθυνίας, ἢ Περσικοῦ πολέμου, ἐπανέρχεται ὁ Βασιλεὺς, ὁ Ἔπαρχος τῆς πόλεως ἀπαντᾷ ἔνθα ἂν συνίδῃ ὁ βασιλεὺς μεσάλλαγον ποιῆσαι, εἴτε ἐν τῷ Σατύρῳ, εἴτε ἐν τῷ Πολεατικῷ, ἢ ἐν Ῥουφινιαναῖς, ἢ ἐν τῇ Ἱερείᾳ· εἰ δὲ θελήσει ὁ Βασιλεὺς διὰ τοῦ Στρατηγίου ἀνελθεῖν, προλαμβάνουσιν οἱ συγκλητικοὶ εἰς τὸν φόρον τοῦ Στρατηγίου, κἀκεῖ τοὺς στεφάνους προσφέρουσιν. Εἰ δὲ πλωϊμῶς βούλεται ὀρθοποδῆσαι εἰς τὸ παλάτιν, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς σκάλης, καὶ ἔνθα δέχεται κατὰ τὸ ἔθος τὸν ἔπαρχον τῆς πόλεως, καὶ τὸν ἀπομονέα, καὶ τοὺς στεφάνους προσφέρουσιν αὐτῷ.

Ἐνδεκάτῃ τοίνυν τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, ἡμέρᾳ β', ἔτους λγ', εἰσῆλθεν ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς εἰς Κωνσταντινούπολιν περὶ ὥραν ά, διὰ τῆς πόρτης τοῦ Χαρσίου, τῶν συγκλητικῶν καὶ τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως ἐκεῖσε ἀπαντησάντων δίχα στεφάνων, καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὸ MS. fol. 18. a.
Δεύτερον ηὔξατο ἐν τοῖς Ἀποστόλοις, καὶ ἅψα

κηρὺς εἰς τὸ μνῆμα τῆς Δεσποίνης, καὶ κατῆλθεν ἐπὶ τὸ Καπιτώλιον. Ὡς δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μέσην, ὑπήντησαν Δομέστικοι Προτίκτορες, αἱ ἑπτὰ Σχολαὶ, καὶ μετ᾽ αὐτὺς Τριβῦνοι καὶ Κόμητες, πάντες μετὰ λευκῶν χλανιδίων καὶ κηρῶν, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἱστάμενοι, καὶ μετ᾽ αὐτὺς Μαγιστριάνοι, Φαβρικήσιοι, τάξις τῶν Ἐπάρχων, καὶ τῦ Ἐπάρχυ, ἀργυροπράται, καὶ πάντες πραγματευταὶ, καὶ πᾶν σύστημα, καὶ ἁπλῶς ἀπὸ τῦ Καπιτωλίυ μέχρι τῆς Χαλκῆς τῦ παλατίυ πάντα ἐπεπλήρωτο, ὥστε μόλις προβαίνειν τὸν ἵππον τῦ Βασιλέως. Ὡς δὲ εἰσῄει τὴν Χαλκῆν ὁ Βασιλεὺς, ἵστη ὁ Ἀδμισσιονάλιος, ἔχων τὸν προτίκτορα καὶ τὸν θριαμβευτὴν, καὶ ἔκραξεν τὸ θριαμβευτάλιον. Οὕτω γὰρ συνέδοξε γενέσθαι ὁ Μάγιστρος, διὰ τὸ μὴ εἰσέρχεσθαι τὸν βασιλέα διὰ τῆς Χρυσῆς πόρτης. Πάντες δὲ οἱ ἄρχοντες καὶ πατρίκιοι πεζεύοντες ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἐδορύφορευσαν, καὶ οἱ κυβικυλάριοι πεζεύοντες ἠκολούθησαν.

accendebat cereos in conditorio Deſpoenae, ſeu Dominae Noſtrae Beatae virginis. Inde deſcendebat in Capitolium. In Meſen deinceps, id eſt Mediam, viam ſic dictam, delato ipſi occurrebant Domeſtici Protectores, et ſeptem Scholae; poſt eos Tribuni et comites, omnes in candidis tunicis et cereos geſtantes, ſeriatim ad dextram plateae ſiniſtramque ſtantes; poſt eos Magiſtriani, Fabricenſes, ordo ſeu apparitio praefectorum, [nempe praetoriorum], et praefecti [Vrbis], aurifabri, et omnes negotiantes, omne corpus aut collegium; verbo, a Capitolio inde uſque ad Chalcen palatii [portam] plena hominum erant omnia, adeo ut vix greſſum promovere poſſet equus Imperatoris. In Chalcen tandem ut venerat, offendebat ibi ſtantem Admiſſionalem, qui eum titulo Protectoris et triumphatoris excipiebat, et clara voce carmen triumphale [Io triumphe] canebat. Ita nempe ordinaverat Magiſter ut fieret, propterea quod Imperator per Auream portam ingreſſus non fuiſſet. Omnes autem Archontes et patricii pedibus euntes ſtipaverant Imperatoris latera a SS. Apoſtolis inde; cubicularii vero, etiam pedites, obſecuti fuerant.

Η΄ ἀπὸ τῦ Φοσσάτυ μετὰ νίκης ἐπάνοδος Βασιλείυ τῦ Φιλοχρίστυ Βασιλέως ἀπὸ Τεφρικῆς καὶ Γερμανικίας.

Τῦ βασιλέως ἐπανελθόντος μετὰ νίκης ἀπὸ τῦ πολέμυ Τεφρικῆς καὶ Γερμανικίας, διεπέρασεν ἐπὶ τὰ Ἡρία * ἐν τῷ Ἑβδόμῳ, ὑπαντησάσης αὐτῷ ἐκεῖσε ἁπάσης ἡλικίας τῶν τῆς πόλεως μετὰ στεφάνων, τῶν ἐξ ἀνθέων καὶ ῥόδων κατεσκευασμένων. Ὡσαύτως καὶ ἡ σύγκλητος πᾶσα ἡ ἐν τῇ πόλει ἐκεῖσε αὐτὸν ἐδέξατο, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ στόματος αὐτὺς ἐδέξατο. Εἰσελθὼν δὲ καὶ εὐξάμενος ἐν τῷ τῦ Προδρόμυ ναῷ τῷ ἐν τῷ Ἑβδόμῳ, ἅψας κηρὺς, ἐξῆλθεν, καὶ βαλὼν σκαραμάγγιον τριβλάτιν, ἅμα υἱῷ Κωνσταντίνῳ τῷ νέῳ, ἱππεύσαντες ἦλθον ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκυ τῶν Ἀβραμιτῶν, προηγυμένης πάσης τῆς συγκλήτυ, καὶ τῦ λαῦ τῆς πόλεως, ἅμα καὶ φλαμύλων τινῶν λιτῶν, καὶ καταβάντες τῶν ἵππων εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκυ. Εὐξάμενοι, καὶ ἅψαντες κηρὺς, ἐκαθίσθησαν μικρόν· ὁ δὲ ἔπαρχος τῆς πόλεως προητοιμάσατο καταστέψας τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς Χρυσῆς πόρτης μέχρι τῆς Χαλκῆς ἀπὸ δάφνης καὶ δενδρολιβάνυ καὶ μυρσίνης καὶ

* ἱερίαν.

MS. fol. 18. b.

Victorioſus e caſtris apud Tephricen et Germaniciam reditus Baſilii Chriſtum amantis Imperatoris.

Imperator cum victoria in urbem rediens e bellica adverſus Tephricen et Germaniciam expeditione traiiciebat ex Aſiatico palatio Hieriae in Hebdomum, ubi omnis aetas urbana ipſi occurrebat cum corollis e roſis aliiſque floribus conſertis. Ibidem quoque excipiebat ipſum omnis in urbe praeſens Senatus; quos quum benignis verbis ſalutaſſet Imperator intrabat in aedem S. Ioannis Praecurſoris, quae in Hebdomo eſt, et poſt peractas ibi preces accenſoſque cereos egreſſus induebat ſcaramangium triblatteum, et conſcenſo equo abibat cum Conſtantino filio iuniore, [qui expeditionis comes fuerat], pariter equitante, in templum ſanctiſſimae Deigenetricis in monaſterio Abramitarum, praeeunte toto Senatu et populo urbano, cum flamullis quibusdam puris, ſeu purpura non praetextatis. Apud illam aedem deſcendebant ex equis ambo, pater et filius, intrabant in dictum Deigenetricis templum, et poſt peractas ibi preces, accenſoſque cereos, deſidebant in eo paulisper, donec ſpolia hoſtibus erepta in urbem magnifice exornatam praeceſſiſſent. Curaverat enim Praefectus Vrbis domos illarum platearum, per quas pompae tranſeundum erat, id eſt ab Aurea inde porta uſque ad Aeneam palatii, non tantum lauro, roſmarino, myrto, roſis, aliiſque floribus,

A

ſed et ſcaramangiis variorum colorum, et pannis ſendes, et polycandelis, comtas atque illuſtratas * eſſe. Neque domus tantum ornatae erant, ſed et omne platearum pavimentum verrendo prius mundatum fuerat, atque deinceps floribus conſitum. In tentoria vero, quae fixa fuerant in eo prato, quod ante portam Auream eſt, tranſlati fuerant e palatio Hieriae nobiliores atque illuſtriores captivi Agareni, et delecta praeſtantiora ſpolia bellica, ut flamulla et arma, ibique depoſita primum, et deinceps partim captivi ordinati in proceſſionem, partim ſpolia inter bajulos, qui ea in urbem, triumphale ſpectaculum, ferrent, diſtributa fuerant. Itaque per medias aureae portae valvas, quae in gratiam iſtius ſolennis actus aperiebantur, intrabant ea in urbem, et pergebant uſque ad Chalcen.

B

Poſtquam ergo ſpolia cum captivis in triumphali pompa in urbem intraſſent, ſurgebant laudati ſupra Domini e templo S. Deigenetricis, et induebant, ſui quidem iuris et magnus Imperator, Baſilius, veſtimentum loratum auro pertextum ** et ubique filis margaritarum cancellatum, et in oris praecipue, praetextatum filis margaritarum plenae et primae magnitudinis: accingebatque ſibi ſpatham e cingulo dependentem, et imponebat capiti diadema, quale Caeſaricium appellari ſolet: Conſtantinus autem, eius filius, geſtabat clibanium, ſeu loricam auream, et ſpatham e cingulo dependentem, et podopſela ſeu circulos pedum aureos; in manu tenebat haſtam auream margaritis amictam; in capite gerebat tiaram, ad modum propolomatis, ſeu ornatus turriti

C

capitis muliebris, compoſitam, candidam, auro intertextam, habentem in fronte aliquid coronae ſimile auro intertextae. Ambo equis ſingulis inequitabant, candidis, quibus ſtragulae gemmis conſpicuae inſtratae fuerant. Super talibus equis et in eo paratu, conſiſtentes excipiebant primo loco Demarchos, ſeu factionum praefectos, et ipſas ambas factiones, apud ipſum protinus Abramitarum monaſterium. Geſtabant factiones camiſia, et in capite infulas, e ſegmentis confectas,* et in collo confertas e roſis aliiſque floribus corollas; in manibus manucciola. Factionum magiſtri gerebant ſaga ſua victorialia, ſeu quibus utuntur victoriam in ludis Circenſibus adepti; Archontes tandem, ſeu duces militares, ab expeditione reduces, gerebant camiſia et tunicas.

D

Acclamationes, quibus Imperatorem excipiebant, primae erant hae: *Laus Deo, qui nobis dominos noſtros cum victoria reſtituit. Laus Deo, magnificanti vos, Imperatores Romanorum. Laus tibi ſanctiſſima Trinitas, propterea quod victorioſos vidêmus noſtros dominos. Beneveneritis victores, fortiſſimi Domini.* Reliquas mitto fauſtas acclamationes victoriales, et Apelatica ſtrategica, ſeu pro-

* Schol. Nota bene, urbem tunc temporis ad inſtar thalami nuptialis ornatam fuiſſe.

** Schol. Tale veſtimentum ſolet *rhodobotrys* appellari, id eſt roſarum et uvarum figuris diſtinctum.

ῥόδων καὶ λοιπῶν ἀνθέων, ἀλλά γε καὶ ἀπὸ σκαραμαγγίων διαφόρων, καὶ σενδὲς, καὶ πολυκανδήλων· ὡσαύτως καὶ ἡ γῆ πᾶσα φιλοκαληθεῖσα κατέστρωτο ἄνθεσιν*· ἐν δὲ τῷ λιβαδίῳ τῷ ἔξω τῆς Χρυσῆς πόρτης ἐπήγησαν τένται, καὶ διαπέρασαν ἀπὸ Ἱερίας ἐκεῖσε τοὺς εὐγενεῖς καὶ ἐμφανεῖς τῶν αἰχμαλώτων Ἀγαρηνῶν, καὶ τὰ ἐξαίρετα τῶν λαφύρων τοῦ πολέμου, φλαμούλων τε καὶ ἀρμάτων, καὶ ἐν ταῖς τέντεσιν ἔνδον ἀποτεθέντα διῃρέθησαν, καὶ δῆλον ἐν τῇ Μέσῃ θριαμβευόμενα ἀπὸ τῆς Χρυσῆς πόρτης ἕως τῆς Χαλκῆς τοῦ παλατίου, ἀνοιγείσης τότε τῆς μέσης καὶ μεγάλης Χρυσῆς πόρτης.

Μετὰ δὲ τὸ τὰ λάφυρα διελθεῖν ἀναστάντες οἱ δεσπόται, καὶ ἐκβαλόντες τὰ σκαραμάγγια, ἐφόρεσαν, ὁ μὲν Αὐτοκράτωρ καὶ μέγας βασιλεὺς ἱμάτιον ἐπιλώρικον χρυσοΰφαντον δι' ὅλου καγκελωτὸν διὰ μαργαριτῶν, καὶ ἐν ταῖς ὤραις ἠμφιασμένον διὰ μαργαριτῶν τελείων**, ζωσάμενος καὶ σπαθίον ζωστίκιον, φορέσας καὶ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, αὐτὸ καισαρίκιον· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ἐφόρεσε κλιβάνιον χρυσοῦν, καὶ σπαθίον ζωστίκιον, ποδόψελλά τε χρυσᾶ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ ἔλαβε λόγχην χρυσῆν, διὰ μαργαριτῶν ἠμφιεσμένην. Ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐφόρεσε φακιόλιν, δίκην προπολώματος, λευκὸν χρυσοΰφαντον, ἔχον ἐπὶ τοῦ μετώπου ὁμοίωμα στεφάνου χρυσοϋφάντου. Ἐπέβησαν δὲ ἀμφότεροι ἱππεύσαντες ἐν ἵπποις λευκοῖς ἐστρωμένοις χιάμασι διαλίθοις. Ἐν ᾧ ἔστησαν ἔφιπποι δεξάμενοι τοὺς δημάρχους καὶ τὰ δύο μέρη, φορούντων τῶν δημοτῶν καμίσια καὶ στεφάνια σημεντίινα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, ἐν δὲ τοῖς τραχήλοις αὐτῶν ἕτερα στεφάνια ἀπὸ ῥόδων καὶ ἀνθέων κατεσκευασμένα,* ταῖς δὲ χερσὶν ἐγχείρια βασταζόντων· τῶν δὲ δημάρχων φορούντων τὰ νικητικὰ αὐτῶν σαγία, καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν καμίσια καὶ χλανίδια. MS. fol. 19. a.

Ἐν οἷς ἐξεφωνήθη ἐν πρώτοις οὕτως· Δόξα Θεῷ τῷ ἀποδόντι ἡμῖν μετὰ νίκης τοὺς ἰδίους δεσπότας. Δόξα Θεῷ τῷ μεγαλύναντι ὑμᾶς, αὐτοκράτορες Ῥωμαίων. Δόξα σοι, παναγία Τριὰς, ὅτι ἴδομεν νικήσαντας τοὺς ἰδίους δεσπότας. Καλῶς ἤλθετε νικήσαντες ἀνδρειότατοι δεσπόται. Καὶ λοιπὰ ἐπευφημήθησαν νι-

* ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι δίκην νυμφικοῦ παστάδος ἦν κατεσκευασμένη ἡ πόλις.

** ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ὁ χιτὼν οὗτος λέγεται ὁ ῥοδόβοτρυς.

κητικὰ,

κτικὰ, καὶ ἀπελατικοὶ στρατηγικοὶ ἐλέχθησαν, ἔμπροσθεν περιπατούντων τῶν δύο μερῶν. A

Ἀπὸ δὲ τῶν Ἀβραμιτῶν ἐλθόντες ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ, ὡς εἴπομεν ἀνοιγείσης αὐτοῖς, ἔστησαν πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῆς εὐφημηθέντες ἐμμελῶς. Δεξάμενοι ἐκεῖσε τὸν ἔπαρχον τῆς πόλεως καὶ τὸν Ἀπομονία, οἵτινες πεσόντες προσεκύνησαν, καὶ προσήνεγκαν τῷ αὐτοκράτορι στέφανον χρυσοῦν κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον, καὶ ἑτέρους ἀπὸ δαφνῶν, ὡς τῆς νίκης σύμβολα· ἔλαβον δὲ οἱ αὐτοὶ παρὰ τοῦ βασιλέως νομίσματα χάραγμα τὴν τιμὴν, καὶ πλεῖον, τοῦ χρυσοῦ στεφάνου.

B Τῶν δὲ μερῶν πληρωσάντων εἰσῆλθον τὴν Χρυσῆν μεγάλην πόρταν διερχόμενοι, καὶ ἦλθον ἐν τῷ Σίγματι, καὶ διὰ τῶν ἀριστερῶν ἐν τῷ Ἑξακιονίῳ καὶ Ξηρολόφῳ, αὐτίκα τὸν Βοῦν καὶ τὸ Καπιτώλιον, Φιλαδέλφιόν τε καὶ Ταῦρον, Ἀρτοπωλεῖόν τε καὶ τὸν Φόρον*. Ἐπὶ δὲ τοῦ Φόρου ἐλθόντες κατέβησαν τῶν ἵππων, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου προσαπαντήσαντος αὐτοὺς ἐκεῖσε τοῦ Πατριάρχου μετὰ λιτῆς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. Ἐν ᾧ λαβόντες κηροὺς παρὰ τοῦ Πραιποσίτου, καὶ εὐξάμενοι, ἐξελθόντες καὶ ἐκβαλόντες τὰ στρατηγικὰ, ἐφόρεσαν διβητήσια τριβλάτια καὶ χλαμύδας χρυσοϋφάντους καὶ καμπά- C
MS. fol. 19. b. για, καὶ στεφθέντες διῆλθον τὴν μέσην τοῦ φόρου, ἱσταμένων καὶ προπορευομένων ἔμπροσθεν αὐτῶν τῶν σκευῶν, λαβούρων, σίγνων, καὶ βάνδων, καὶ τῶν μεγάλων σκήπτρων, καὶ τῶν χρυσῶν φλαμούλων, καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ τοῦ μεγάλου τε καὶ διαλίθου, καὶ διελθόντες τὴν μέσην ἕως τοῦ Μιλίου εἰσῆλθον διὰ τοῦ ἐμβόλου τοῦ Μιλίου εἰς τὸ Ὡρολόγιον, καὶ ἀπέθεντο τὰ στέμματα ἐν τῷ ἔνδον τῆς Ὡραίας πύλης μιτατωρίῳ, καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ Νάρθηκι εὐξάμενοι μετὰ κηρῶν εἰς τὴν μέσην Ἁγίαν πύλην, εἰσοδεύσαντες μετὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς θείας λειτουργίας, καὶ ἡ εἴσοδος ἡ D πρὸς τὸ παλάτιον ἐτελέσθησαν καθ' ὃν τρόπον ἐν ταῖς ἐμπράκτοις προελεύσεσι· προετέθη δὲ καὶ κλητώριον μέγιστον ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καὶ εὐφρανθέντες δεδώκασι πᾶσι τοῖς τῆς συγκλήτου βεστομιλιαρίσια.

Ἰστέον δὲ ὅτι τὴν μὲν κατάστασιν τῆς πόλεως καὶ φιλοκαλίαν ἡτοιμάσατο ὁ ἔπαρχος, τὴν δὲ τῆς προελεύσεως τάξιν καὶ ἀπαν-

* ΣΧΟΛ. Ἴσθι, ὅτι ἐν τοῖς ἐξαριθμηθεῖσι τόποις δοχαὶ τῶν μερῶν καὶ εὐφημίαι γίνονται.

A ſecutoria ducalia [vel hymnos, quibus victores imperatores militares proſequi mos eſt], et quos praecedentes coram dominis ambae factiones a monaſterio Abramitarum inde uſque ad Auream portam recitabant.

Coram Aurea vero porta, quae, ut diximus, aperta ipſorum intromittendorum cauſa fuerat, ſubſiſtebant ſub fauſtis acclamationibus excipientes praefectum urbis, et Apomoneum, ſeu vicarium regium, qui humi procidentes primum adorabant, et dein offerebant ſeniori ſummo Imperatori auream coronam, ſecundum veterem ritum, aliasque lauro factas, ut victoriae indices. Hi pro aurea corona numos aureos ab Imperatore accipiebant, non tantum aequantes et compenſantes, ſed etiam excedentes impenſi auri pretium.

B Poſt abſolutas factionum fauſtas acclamationes intrabant Domini per magnas Aureae portae valvas, et abibant porro, ſtipati a proceribus, ad Sigma, et dein converſi ad ſiniſtram in Hexacionium, in Xerolophum, Bovem, Capitolium, Philadelphium, Taurum, Artopolium et forum. * In forum autem ut venerant, deſcendebant ex equis, et intrabant in templum Sanctiſſimae Deigenetricis, occurrente ibi Patriarcha cum toto ordine Magnae eccleſiae ad modum ſupplicantium procedente. In iſto templo accendebant Domini cereos a praepoſito traditos, et peractis precibus exibant, exuebant veſtimenta, qualia hactenus geſtaverant, militari- C bus Imperatoribus congrua, et induebant contra dibeteſia triblattia et chlamydes auro intextas et campagia; et ſic porro, praecedentibus coram ipſis ſacris vaſis, labaris, ſignis, bandis, magnis ſceptris, aureis flamulis, et venerabili Cruce, quae magnitudine gemmarumque numero ſplectabilis eſt, traiecto medio foro procedebant usque ad Milium; per cuius porticum ingreſſi in Horologium, deponebant infulas et coronas in metatorio, quod eſt intra formoſam portam [magnae Eccleſiae, ſeu S. Sophiae], et intrabant in Narthecem, peragebant preces cum cereis apud mediam ſacrarum portarum, intrabant dein- D ceps in Bema cum Patriarcha, et ſic porro reliqua divini officii et ingreſſus in Palatium peragebantur eodem modo, quo peragi ſolent in ſolennibus formalibus proceſſionibus. In fine exponebantur dapes, et fiebat convivium maximum in magno Iuſtiniani triclinio, eaque finita hilaritate donabant domini Senatui veſtes et miliareſia

Adhuc notandum, ceremonialem quidem apparationem et mundationem urbis opus fuiſſe Praefecti urbis: Ordinationem vero proceſſionis, et occurſum Senatus, et factio-

* Schol. In enumeratis locis omnibus fiunt receptiones factionum et fauſtae acclamationes.

num clamores triumphales atque proceſſus, et loca receptionum, a praepoſito conſtituta fuiſſe, cui eam in rem Ceremoniarius et Silentiarii totumque Cubiculum adiutrices manus praeſtabant, et mandata perficiebant. Regius vicarius, qui Imperatore in Orientem ea vice profecto una cum Magiſtro et Praefecto urbis in urbe manſerat, et loco Imperatoris, imperium, ſed ut ſubditus, adminiſtraverat, is Baanes erat, Patricius, Praepoſitus Sacellarius; idque ex antiquo Imperatorum more, qui in caſtra exeuntes Praepoſito quidem adminiſtrationem imperii ſui permittebant et commendabant, Magiſtro autem et Praefecto urbis curam civilis regiminis et rerum communium.

A τὴν τῆς συγκλήτου, καὶ τῶν μερῶν τὰς ἐπινικίους φωνὰς καὶ προόδους, καὶ τῶν δοχῶν τὰς τοποθεσίας, ὁ Πραιπόσιτος διεχήσατο, ὑπουργούντων αὐτῷ τοῦ τε τῆς Καταστάσεως καὶ τῶν Σιλεντιαρίων, καὶ τοῦ Κουβουκλείου παντός. Ὁ τοίνυν ἐναπομείνας μετὰ τοῦ Μαγίστρου καὶ τοῦ Ἐπάρχου, ὁ καὶ διέπων τὴν ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως δουλείας ἀρχὴν, Βαάνης ἦν, ὁ πατρίκιος Πραιπόσιτος καὶ Σακελλάριος, καθὼς τὸ παλαιὸν ἐκράτει τοῖς βασιλεῦσιν ἔθος, ἐξερχομένου τοῦ βασιλέως ἐπὶ φοσσάτου τὸν Πραιπόσιτον, παρέχειν τὴν ἑαυτοῦ ἀρχὴν ἐπικρατεῖν, καὶ τῷ Μαγίστρῳ, καὶ τῷ Ἐπάρ-
B χῳ τὴν τῆς πολιτείας καὶ τοῦ κοινοῦ τὴν διοίκησιν.

Reduce in hunc modum e caſtris facto Imperatore contingebant largitiones plurimae, et, prout eius fieri poterat, impertiebantur dona et praemia, tam illis, qui expeditioni cum ipſo interfuiſſent, quam qui domi, ſeu in urbe, manſiſſent.

Ἐπανιόντι τοίνυν τῷ Βασιλεῖ ἀπὸ τοῦ φοσσάτου, ἀντιλήψεις πλεῖσται καὶ δωρεῶν παροχαὶ πᾶσιν κατὰ τὸ δυνατὸν τοῖς τε μετ' αὐτοῦ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐδίδοντο.

Reditus e foſſato Theophili Imperatoris, quum Saracenorum Cilicum, qui e Tarſo, e Mopſueſtia, ex Adana, ex Irenopoli, ex Anazarbo, et aliunde adverſus ipſum coiverant, et conſurrexerant valida manu, viginti millia ceciſſet.

Ἡ ἀπὸ τοῦ Φοσσάτου ἐπάνοδος Θεοφίλου Βασιλέως, ὅτε ἐνίκισεν κατὰ κράτος τοὺς ἀπὸ Κιλικίας στρατοπαιδεύσαντας κατ' αὐτοῦ, Ταρσίτας, Μομψουεστίτας, Ἀδανίτας, Εἰρηνουπολίτας, Ἀναζαρβήτας, καὶ λοιποὺς, χιλιάδας κ'. MS. fol. 20. a.

Rediens itaque Theophilus e bello, quod ipſi cum Agarenis in Cilicia fuerat, intrabat in urbem hoc modo. Vt pervenerat in palatium Hieriae, exibant ad ipſum ex urbe Auguſta, et Diepon, ſeu vicarius regni per Imperatoris abſentiam adminiſtrator, et Magiſter, et Praefectus urbis, et totus, qui cum in urbe aderat, ſenatus, relictis intus Exarchis, ſeu Praefectis, tagmatum pro urbis cuſtodia. Et Senatus quidem, ut parum aberat Imperator a palatio, humi procidens adorabat eum: Auguſta vero occurrebat ipſi, ut modo ex equo deſcenderat, intra cancellum Chamaetriclinii ſeu triclinii humilis et ſolo proximi, et adorans ipſum cum oſculo beneventabat. Imperator dein mandabat ut Senatus ſecum in Hieria, ſeu Hieriae palatio, velut in proceſſu, ſeu ruſticatione ſuburbana, in ſeptiduum ageret, donec Agarenorum bello captorum numerus compedibus illigatus adveniſſet; et ut Senatorum uxores ex urbe eodem convenirent, Auguſtaeque ſodalitium praeſtarent. Quo facto, ſeptimo die poſt excedebat ex Hieria, et transferebat ſe per fretum in navi ad S Mamantis palatium, in quo triduum cum ſenatu exigebat. Inde rurſus enavigans appellebat ad Blachernas; egreſſusque dromone inſcendebat in equum; in quo intra murum exteriorem provehebatur equitans verſus magnam auream portam; in cuius vicinia deſcendens equo intrabat in cortem ſibi praeparatam in prato Combino-

C Ἐπανελθόντος τοίνυν Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως ἀπὸ τοῦ πολέμου τῶν ἀπὸ Κιλικίας κατ' αὐτοῦ στρατοπαιδευσάντων Ἀγαρηνῶν, ἐγένετο ἡ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν πόλιν εἴσοδος αὐτοῦ ταύτῃ. Φθάσαντος αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱερείᾳ, ἐξῆλθεν ἡ Αὐγοῦστα ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ὁ Διέπων, σὺν τῷ Μαγίστρῳ, καὶ τῷ Ἐπάρχῳ τῆς πόλεως, καὶ ἡ ἐν τῇ πόλει σύγκλητος ἅπασα, παραιτήσαντες τοὺς τῶν ταγμάτων ἐξάρχους εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως. Καὶ ἡ μὲν σύγκλητος ὑπαντήσασα τῷ βασιλεῖ ὡς ἀπὸ διαστήματος μικροῦ
D πρὸ τοῦ φθάσαι εἰς τὸ παλάτιν, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν· ἡ δὲ Αὐγοῦστα ἔνδον τοῦ καγκέλλου τοῦ χαμαιτρικλίνου τούτῳ ὑπήντησεν, ἀποβάντι τοῦ ἵππου, καὶ προσκυνήσασα τοῦτον ἠσπάσατο· ὁ δὲ Βασιλεὺς διορίσατο ὡς ἐπὶ προκένσου τὴν σύγκλητον διάγειν σὺν αὐτῷ ἐν τῇ Ἱερείᾳ μέχρις ἡμερῶν ἑπτὰ, ὅπως καὶ οἱ δέσμιοι τῶν αἰχμαλώτων Ἀγαρηνῶν φθάσωσι. Ἐκέλευσε δὲ καὶ τὰς γυναῖκας τῶν συγκλητικῶν ἐξελθούσας τῆς πόλεως διάγειν σὺν τῇ Αὐγούστῃ ἐκεῖσε. Μετὰ δὲ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀποπλεύσας τῶν ἐκεῖσε ἦλθεν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα, καὶ ἐποίησεν ἅμα τῇ συγκλήτῳ ἡμέρας γ'. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε διαπλεύσας ἐβλα-

σιν ἐν Βλαχέρναις, καὶ ἐξελθὼν τοῦ δρόμοιος A ἐπιβὰς ἵππῳ διὰ τοῦ ἔξω τείχους ἦλθεν εἰς τὴν προητοιμασθεῖσαν κόρτην ἐν τῷ λιβαδίῳ τοῦ Κομβινοστασίου.

Ἔφθασαν δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ οἱ τοὺς δεσμίους φέροντες ἐν Χρυσοπόλει, καὶ βαλόντες αὐτοὺς εἰς πλοῖα, διεπέρασαν αὐτοὺς ἔνθα καὶ

MS. fol. 20. b. ὁ Βασιλεὺς παρῆν· ὁ δὲ τῆς πόλεως Ἔπαρχος ἦν προετοιμάσας καὶ καταστέψας τὴν πόλιν, δίκην νυμφικῶν παστάδων ἀπὸ σκαραμαγγίων διαφόρων καὶ σενδὲς καὶ ἀργύρου πολυφώτων τε καὶ ἀνθέων καὶ ῥόδων ποικίλων ἀπὸ τῆς Χρυσῆς πόρτης μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ διελθόντες οἱ τῶν ταγμάτων ἰδίᾳ καὶ χωρὶς κατὰ τάξιν τοὺς δεσμίους, τὰ λάφυρα, τὰ ἅρματα, ἐθριάμβευσαν μέσον τῆς πόλεως.

B

Μετὰ ταῦτα δὲ ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς ἐφόρεσεν χιτῶνα χρυσοΰφαντον ἐπιλώρικον τὸν ῥοδόβοτρυν, ζωσάμενος καὶ σπαθίον, βαλὼν καὶ

* τόφαν τιάραν* ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ἐπέβη δὲ ἵππῳ λευκῷ ἐστρωμμένῳ χιάσματι διαλίθῳ, λαβὼν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ σκῆπτρον. Ὁ δὲ Καῖσαρ ἐφόρεσεν χρυσοῦν κλιβάνιον, σὺν μανικελλίων καὶ ποδοψέλλων καὶ αὐτῶν χρυσῶν, βαλὼν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κασίδα σὺν περικεφαλαίᾳ χρυσῇ, ζωσάμενος καὶ σπαθίον, ἐπιβὰς καὶ αὐτὸς ἵππῳ ὁμοίως λευκῷ σὺν χιάσματι διαλίθου. Ἔλαβεν δὲ καὶ τῇ χειρὶ λόγχην χρυσῆν· μικρὸν δὲ τῆς πόρτης πιφθακὰς C κατέβη τοῦ ἵππου ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἔπεσεν πρὸς ἀνατολὰς προσκυνήσας τρίτον. Εἶθ' οὕτως ἀναστὰς ἐπέβη τῷ ἵππῳ.

Καὶ εἰσερχομένῳ αὐτῷ τὴν μεγάλην Χρυσῆν πόρταν, προσήνεγκαν αὐτῷ ὁ Μάγιστρος, καὶ ὁ Διέπων, καὶ ὁ Ἔπαρχος τῆς πόλεως χρυσοῦν στέφανον κατεσκευασμένον ἐκ λίθων τιμίων καὶ μαργάρων πολυτίμων, ὃν καὶ λαβόμενος ὁ Βασιλεὺς ἐφόρεσεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, καὶ εὐθὺς τὰ μέρη αὐτὸν ὑπήντησαν ἐμπράτως, ὡς ἐπὶ ἑορτασίμου προκένσου, εὐφημοῦντες ἐπινίκια. Καὶ διοδεύσας D ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διὰ τοῦ Σίγματος καὶ τῆς πρὸς τὸν ἅγιον Μώκιον μέχρι τοῦ Μιλίου. Ἐν ᾧ Μιλίῳ ἀπέβησαν τῶν ἵππων οἱ τῆς συγκλήτου καὶ πεζεύοντες διήρχοντο ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἕως τοῦ φρέατος τῆς ἁγίας Σοφίας. πλὴν δὲ οἱ ἀπὸ τῶν ἔξω συνεισελθόντες τῷ Βασιλεῖ ἐν τῇ πόλει, μετὰ χρυσῶν κλιβανίων καὶ σπαθίων καὶ κονταρίων εἰσῆλθον ἔφιπποι, τάξις

A ſtaſii, [ſeu ſtationis combinationum Circenſium,] donec captivi et ſpolia a militibus triumphantibus in urbem introducta eſſent.

Eodem ipſo nempe die ad Chryſopolin venerant, qui captivos ducebant, impoſitosque in naves cum in locum traiecerant, in quo Imperator tum agebat, ut diximus. Hos itaque et haec ſuas in claſſes diremta taxeotae, ſeu milites praeſidiarii, captivos, et ſpolia et arma, introducebant triumphantes mediam in urbem, quam praefectus urbis antea curaverat ad inſtar thalamorum genialium variis ſcaramangiis, pannis Sendes, argento, candelabris multas lampades ſuſtinentibus, roſis aliisque variorum colorum floribus indui, coronari et illuſtrari.

B Militibus in triumpho urbem ingreſſis exſurgebat Imperator e Corte, indutus tunica auro pertexta, loros habente, qualem Rhodobotryn [ſeu Roſuveam] appellant, ſpatham ad latus habens e cingulo dependentem, et in capite tiaram, ſeu, ut vulgari ſermone appellant, tufam; eoque in apparatu inſcendebat in equum candidum, cui phalerae ſtragulaeque gemmatae de cervicibus et dorſo dependebant, in quo provehebatur, dextra manu ſceptrum gerens. Qui ad latus ipſi equitabat Caeſar, [Alexius Moſeli, gener eius] etiam in equo candido gemmatis phaleris illuſtri, gerebat corpore loricam auream, armillas aureas in manibus, podopſella, ſeu genualia, aurea in cruribus, in capite C caſſidem cum capitali, ſeu redimiculo, aureo, ad latus ſpatham, et in dextra manu haſtam auream. Ad exiguam ab Aurea porta diſtantiam delatus deſcendebat Imperator ex equo, procidebat humi, vultu ad orientem converſo, et adorabat Deum ter. Deinde reſurgens rurſus conſcendebat equum, et ſic tandem intrabat in Auream portam.

Per cuius magnas medias valvas intranti offerebant Magiſter, et Diepon, ſeu vicarius Imperii adminiſtrator, et praefectus urbis, auream coronam, gemmis et margaritis magni pretii ornatam; quam acceptans dextro ſuo brachio circumponebat. Et protinus obventabant ipſi factiones, haud aliter quam in proceſſionibus dierum feſtorum fieri ſolet, accinentes hymnos triumphales. Inde pergente Imperatore per Sigma, & plateam quae ad D aedem S. Mocii ducit, uſque ad Milium, deſcendebant Senatores in Milio ex equis, et procedebant coram ipſo in pedibus ad uſque puteum, vel ciſternam luſtralem, S. Sophiae. At qui cum Imperatore in urbem e caſtris et expeditione redibant, illi aureis cum loricis, et ſpathis et contis, ſeu haſtis, intrabant equites, ordo quisque ſeorſim, hoc ordine. Coram Imperatore praecedebant praepoſiti et ad cubiculum pertinentes, in aureis loricis; pone eos autem et pone Imperatorem ad quinque ferme orgyarum diſtantiam Protoſpatharii eunuchi, itidem cum aureis loricis, et ſpathobacliis. Vt ergo in ea proceſſione provenerat Imperator ad S.

Sophiam, deſcendebat ex equo, intrabat in templum, per aream Sancti putei, faciebat ibi preces, factisque rurſus egrediebatur per eandem portam, per quam intraverat, et ſic procedebat porro pedes usque ad Chalcen.

In Chalce, vel Aenea porta palatii, ſtabat coram porta pulpitum, eiusque in una parte aureum organum, protothauma, ſeu miraculum primum et praecipuum, dictum; in altera, Senzum, ſeu ſeſſum, id eſt ſolium, aureum gemmatum; inter ambo media crux illa ingens aurea et gemmata. In hoc pulpitum et in illum thronum enitebatur Imperator, et ſtans ſuper ſolio ſignabat ſe crucis ſigno; quod videntes factiones acclamabant *Vnus eſt Sanctus.* Tunc deſidenti offerebat urbanus magiſtratus aurea brachialia, quae acceptans ille brachiis circumponebat, et dimittebat eos, qui exhibuerant, cum gratiarum actione. Dein enarrabat publica oratione non per Quaeſtorem, ſed ipſe, res ſibi eo in bello feliciter et ex animi ſententia geſtas, gratulationes et fauſta omnia omnibus acclamantibus. Deſurgens tandem de Solio, rurſus inſcendebat in equum; et tranſibat per porticus thermarum Achillis et praeter latera Zeuxippi, intrabatque in Circum non tectum; ubi ingrediens infra Cathiſma deſcendebat per Daphnem in inferiorem contectum Circum, et equo relicto intrabat per Skyla in palatium; quo tempore fiebat rogatio Deximi; quod altero die contingebat; et fiebant gratificationes atque promotiones longe plurimae a dignitate regiorum Mandatorum inde uſque ad dignitatem Patriciatus, cui Kyrii ſeu Domini titulus competit. Accipiebant quoque urbani magiſtratus et communitas urbana largitiones; peragebantur certamina equeſtria; et rurſus producebantur ibidem, in Circo puta, captivi atque ſpolia; et in multos dies obtinebat largitio donorum ex auguſtis manibus venientium.

Quum altera vice revertens e foſſato Theophilus in eo eſſet, ut Vrbem triumphans ingrederetur, imperabat, ut pueri urbani corollis variorum florum ornati, ſibi occurrerent. In caeteris erat hic alter introitus illi priori ſimilis.

ἑκάστη ἰδίᾳ καὶ χωρίς. Ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως οἱ πραιπόσιτοι, καὶ τὸ κουβούκλιον, χρυσοκλάβαροι· ὄπισθεν δὲ ὡς ἀπὸ ὀργυιῶν πέντε πρωτοσπαθάριοι ἔνοχοι μετὰ χρυσῶν κλιβανίων, καὶ σπαθοβακλίων. MS. fol. 21. a.

Ἐν δὲ τῇ Χαλκῇ τοῦ παλατίου ἔστη ἔμπροσθεν τῆς πύλης πούλπιτον, καὶ εἰς τὸ ἓν μέρος τὸ χρυσοῦν ὄργανον τὸ λεγόμενον Πρωτόθαυμα, εἰς δὲ τὸ ἕτερον μέρος σένζον χρυσοῦν καὶ διάλιθον, μέσον δὲ τούτων ὁ χρυσοῦς σταυρὸς καὶ διάλιθος ὁ μέγας. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποβὰς τοῦ ἵππου εἰσῆλθεν διὰ τοῦ φρέατος εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ εὐξάμενος ἐξῆλθεν πάλιν διὰ τῆς αὐτῆς πύλης, καὶ πεζεύων ἦλθεν ἐν τῇ Χαλκῇ, καὶ ἀνελθὼν κατεσφραγίσατο ἐπὶ τοῦ σένζου, καὶ ἔκραξαν τὰ μέρη εἷς ἅγιος. Καὶ καθήσας, προσήνεγκεν αὐτῷ τὸ πολίτευμα τῆς πόλεως χρυσοῦς βραχιόλους, καὶ λαβὼν τούτους ὁ βασιλεὺς ἐφόρεσεν ἐπὶ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ, καὶ ἀπεδέξατο αὐτοὺς εὐχαριστῶν, διηγησάμενος ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ πολέμου. Καὶ πάντες ἐπαινέσαντες αὐτὸν εὐφήμησαν· ἀναστὰς δὲ τοῦ σένζου ἐπέβη τῷ ἵππῳ, καὶ διῆλθε διά τε τῶν διαβατικῶν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τῶν πλαγίων τοῦ Ζευξίππου, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἀσκέπαστον ἱππόδρομον, καὶ ὑποκάτω τοῦ Καθίσματος εἰσελθὼν κατέβη διὰ τῆς Δάφνης εἰς τὸν κάτω σκεπαστὸν ἱππόδρομον, καὶ καταβὰς τοῦ ἵππου εἰσῆλθεν εἰς τὰ Σκῦλα ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐγένετο αἴτησις δεξίμου. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐτελέσθη τὸ δέξιμον, καὶ προετέθησαν ἀντιλήψεις πλεῖσται ἀρξάμεναι ἀπὸ τῆς τῶν βασιλικῶν μανδατόρων ἀξίας μέχρι τῆς κυριωνύμου πατρικιότητος, καὶ δωρεαὶ πλεῖσται τοῖς πολιτάρχαις, καὶ τὸ πολίτευμα παρὰ τοῦ βασιλέως ἐδόθησαν, καὶ ἱππικὰ ἐτελέσθησαν, κἀκεῖ πάλιν τοὺς δεσμίους καὶ τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσαν, ἐπ' ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις ἐκράτησεν ἡ δεξίωσις τῶν δωρεῶν διὰ χειρῶν τοῦ βασιλέως διδομένων.

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι πάλιν ἐκ δευτέρου ἐξελθόντος τοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου ἐπὶ φοσσάτον, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτὸν καὶ μέλλειν τὴν πόλιν εἰσέρχεσθαι, προσέταξεν τοὺς τῆς πόλεως παῖδας ἐξελθεῖν πάντας εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐξ ἀνθέων κατεσκευασμένων στεφάνων, εἰσελθὼν ὁμοίως τοῦ προτέρου σχήματος.

FINIS TOMI PRIMI.

TYPIS ULRICI CHRISTIANI SAALBACHII.

Google

CONSTANTINI
PORPHYROGENNETI IMPERATORIS
CONSTANTINOPOLITANI
LIBRI DVO
DE
CERIMONIIS
AVLAE BYZANTINAE.
PRODEVNT NVNC PRIMVM GRAECE
CVM LATINA INTERPRETATIONE
ET COMMENTARIIS.

CVRARVNT
IO. HENRICVS LEICHIVS
ET
IO. IACOBVS REISKIVS.

TOMVS SECVNDVS CONTINENS LIBRVM SECVNDVM.

LIPSIAE.
EX OFFICINA LIBRARIA IOANNIS FRIDERICI GLEDITSCHII.
PROSTAT PARISIIS APVD BRIASSON, LE BRETON, DVRAND ET DAVID L'AINÉ.
ANNO M DCCLIV.

PRAEFATIO.
ERVDITO LECTORI
ſ. d.
IOHANNES IACOBVS REISKE.

Ea eſt argumentorum ſecundo hoc, quod nunc edimus, volumine Conſtantiniani Ceremonialis expoſitorum dignitas, ut palmam priori dubiam facere poſſe videatur. Quorum quamvis ſumma capita ſuperior jam praefatio attigerit, non inutile tamen duxi illa hoc quoque loco repetere. Eminet igitur hujus ſecundi libri ea pars, quae nomine *Κλητωρολόγιον*, ſeu doctrina rituum illorum eſt, quibus ſolennes epulae Impp. CPtanorum celebrari ſolebant, ipſa re atque profeſſione notitia eſt dignitatum imperii orientalis, quale ſaeculo IX. exeunte erat. Minoris momenti, neque tamen contemnendi, ſunt illi loci, qui legatorum excipiendorum rationem, titulorumque praeſcribunt formulas, quibus aut exteri legati CPlitanum imperatorem ex more alloquebantur, aut ipſe viciſſim in literis ad exteros principes ſuis utebatur. Quae ad proceſſiones imperatorum, in balnea et horrea luſtranda, quae ad triumphos de hoſtibus devictis agendos, ad brumalia, ſpectant; item quae de liberis auguſtis recens natis, et unda ſalutari luſtrandis, aut tondendis, de patriarcharum electione, de apparatu navali in geminam expeditionem, Cretenſem unam, alteram Longobardicam, traduntur, alia, quae percenſere ſingula longum foret: ea omnia multiplicem et uſum et delectationem habere, ultro patet.

In hac igitur edenda parte, non minus atque illa ſuperiore, tanta verſatus fui religione, ut membranarum Lipſienſium pleraſque mendas et ipſum illum antiquitatis velut *πῖνον* reddere non dubitaverim, ſatis habens emendandi rationem in commentariis indicaſſe. In adornanda Latina interpretatione cavi ſedulo, quantum et per rerum, quas Auctor tractat, et per dictionis, qua ille ſatis horrida, ex more ſui ſaeculi, utitur, obſcuritatem licuit, ut neque a verborum ſententia abirem, neque perſpicuus ſermo deſideraretur. In Commentariis cum verba ritusque veteres illuſtrare, quantum valui et ſatis ſit, ſtudui, tum de veris quoque membranarum lectionibus, ubi opus eſſet, ſignificare non neglexi. In breves annotationes cl. Deceſſoris mihi praeter digeſtionis arbitrium nihil arrogavi. Quas ille titulis undecim complexus in adverſaria eo, quo libros quosque legiſſet, ordi-

ne

ne conjecerat obſervationes, eas ut locus quisque ferre atque poſtulare videbatur, ſic ei accommodavi, et telae meae intexui. Quorum titulorum duos, unum, quintum, p. 28. noſtrorum commentariorum, alterum, octavum, p. 94. ſpeciminis cauſſa exhibui, e quo, quid et ille in ſchedis reliquerit, et eo apparatu quomodo nos uſi fuerimus, conſtet.

Ad finem libri primi commentariorum telam abrupi. Quae ad ſecundum et primi appendicem dicenda ſuperant, cum indicibus, forte quoque excerptis Chronici Graeci inediti GEORGII HAMARTOLI quod in Ampl. Senatus Lipſienſis Bibliotheca inter Codices Graecos manu exaratos reperitur, dignum aliquando Leoni Allatio viſum, quod Latinum faceret et a ſe edendum promitteret, vid. Fabric. Bibl. Graec. T. VI. p. 154. et T. X. p. 641. ea, ſi tanti videbuntur, tertium volumen implere poterunt. Ad argumenta ſuperiore praefatione expoſita, quae demonſtrant Ceremoniale hoc poſt illius Conſtantini, cui vulgo tribui ſolet, tempora conditum fuiſſe, duo haec alia velim addi; unum, Conſtantini ſenioris aetate in uſu non fuiſſe Prohedrorum, quam titulus capitis ultimi libri primi memorat, dignitatem, a Ioanne Tzimiſce demum ſeu inventam, ſeu revocatam: alterum, p. 375. A. 9. Conſtantinum, Leonis filium, *μακάριον* appellari, quod elogium non ſolet niſi vita defunctis tribui. Vale, lector, et ſtudiis noſtris fave. Scr. menſe Januario A. C. 1754.

ΠΙΝΑΞ

ΠΙΝΑΞ ΣΥΝΘΕΩ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

LIBER SECVNDVS.

INDEX CAPITVM LIBRI SECVNDI.

α. Ὅσα δεῖ φυλάττειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀνοίγοντος τοῦ Παλατίου, καὶ τῆς καθημερινῆς ἱσταμένης προελεύσεως.

β. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῇ προελεύσει τῇ καθ' ἑκάστην κυριακὴν τελουμένῃ.

γ. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τοῦ Βασιλέως προβαλλομένου Δομέστικον τῶν Σχολῶν, ἢ Στρατηγοὺς, ἢ Δρουγγάριον τῶν Πλοΐμων, ἢ Σακελλάριον, ἢ τοῦ Σακελλίου, ἢ λοιποὺς ὀφφικιαλίους.

δ. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Ῥαίκτορος.

ε. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Συγκέλλου.

ϛ. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, ὡς τὰ νῦν ἐπιτελεῖται ἡ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐτήσιος μνήμη, καὶ τὰ ἐγκαίνια τῶν ἱδρυνθέντων τιμίων σταυρῶν ἐν τῷ νέῳ παλατίῳ τοῦ Βώνου.

ζ. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῶν ἁγίων πάντων.

η. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ πρώτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἐξερχομένου.

θ. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις μηνὶ Αὐγούστῳ ιε.

ι. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ δευτέρᾳ τῆς πρώτης ἑβδομάδος τοῦ Βασιλέως δημηγοροῦντος ἐπὶ τοῦ σιλεντίου τῆς Μαγναύρας.

ια. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῶν τιμίων σταυρῶν μελλόντων ἐξιέναι τῇ μέσῃ ἑβδομάδι τῆς ἁγίας μ'.

ιβ. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῶν Δεσποτῶν κατιόντων λούσασθαι ἐν Βλαχέρναις.

ιγ. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ παγανῇ κυριακῇ, ἢ ἐν ἄλλῃ κοινῇ ἡμέρᾳ, μελλόντων τῶν δεσποτῶν ἀπιέναι εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, εἴτε εἰς ἕτερον ναὸν εὔξασθαι.

ιδ. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ χειροτονίᾳ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

ιε. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν δοχῆς γινομένης ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῆς Μαγναύρας, τῶν Δεσποτῶν καθεζομένων ἐπὶ τοῦ Σολομων-

1. Quae oportet obſervare, quando palatium quotidie reſeratur, et quando quotidiana proceſſio fit.
2. Quae oportet obſervare in proceſſione, quae ſingulis diebus dominicis inſtituitur.
3. Obſervanda, quando Imperator Domeſticum Scholarum aut Strategos aut Drungarium claſſis, aut Sacellarium, aut Sacellio praefectum, reliquosve officiales creat.
4. Obſervanda in promotione Rectoris.
5. Obſervanda in promotione Syncelli.
6. Obſervanda in annua, qualis nunc peragitur, celebratione memoriae Sancti et Magni Conſtantini, et in Encaeniis Sanctarum Crucium in novo palatio Boni fixarum.
7. Obſervanda in feſto, eique adiuncta proceſſione, Sanctorum omnium.
8. Obſervanda Calendis Auguſti, quando venerabilis et vivifica crux prodit.
9. Obſervanda in feſto Dormitionis Sanctiſſimae Deiparae in Blachernis, menſis Auguſti die decimoquinto.
10. Obſervanda in feria ſecunda ſeptimanae primae (ſanctae Quadrageſimae) quando Imperator in Silentio, ſeu conventu procerum, in Magnaura verba facit.
11. Obſervanda, quando Sanctae Cruces in media ſeptimana Teſſaracoſtae, ſeu Quadrageſimae, circumferendae in publico ſunt.
12. Obſervanda, quando Domini lotum ad Blachernas eunt.
13. Obſervanda in pagana dominica (id eſt tali, in quam magnum feſtum aut proceſſio ſolennis non incidit) aliove die profeſto, volentibus dominis ad Sanctos Apoſtolos aliudve templum devotionis gratia ire.
14. Obſervanda in electione Patriarchae Conſtantinopolitani.
15. Obſervanda in Exceptione, vel audientia, quae datur in magno triclinio Magnaurae, Dominis throno Salomoneo inſidentibus. In ſpecie exceptione illa,

quum Conſtantinus et Romanus legatos Amerimnae, qui Tarſo, permutandorum captivorum et conſtituendae pacis gratia, in Vrbem advenerant, die Maji trigeſimo primo, feria prima, ſeu die lunae, indictione quarta exceperunt. Eodem capite quoque agitur de admiſſione Hiſpanorum, et edito tum ludo equeſtri curuli; item de feſto Transfigurationis Domini; nec non de admiſſione Delemici; tandem et de receptione Elgae, quae fuit Hegemon, ſeu Duciſſa, et principiſſa Ruſſorum. Quae omnes ad colloquium Imperatoris admiſſiones, exponitur, quibus cum ceremoniis contigerint.

16. Obſervanda, quando magiſtratus quatuor Tagmatum in Circum veniunt.

17. De inauguratione Romani Porphyrogenneti, filii Conſtantini Imperatoris.

18. Obſervanda in celebratione Brumalium tam eorum, quae Imperator ſenior, quam quae junior, et tandem quae Auguſta, edunt.

19. Obſervanda, quando triumphus de hoſtibus devictis in foro cum ſolenne proceſſione celebratur, et Imperator cervices magnatis Agarenorum calcat.

20. Obſervanda in celebratione triumphi in Circo.

21. Obſervanda, quando Imperatori filius naſcitur.

22. Obſervanda in baptiſmo filii Imperatoris.

23. Obſervanda in tonſione capillorum filii Imperatoris.

24. De promotione Cubiculariae.

25. De promotione Cubicularii.

26. De iis, quae diverſis temporibus contigerunt, mutationibus antiquae conſuetudinis [ſeu tributi honorarii] magnae eccleſiae olim ſolvi ſolitae.

27. Quomodo Heraclius a ſuo patre a dignitate Caeſaris ad ſchema, ſeu ornatum, imperialem evectus, et quomodo David, frater eius, Caeſar creatus fuerit.

28. De proceſſione in magnam eccleſiam.

29. Quomodo die quodam ludi curulis Heraclius Senatores, praeſente quoque Patriarcha, exceperit.

30. De ſepultura Patriarchae.

31. Quibuſcum ritibus Imperator donaria magnae eccleſiae offerat.

32. Quomodo, inſtante die feſto, ambae factiones Deximum, ſive ſalutatum ad dominum admitti, rogent.

τών θρόνω. Περὶ τῆς δοχῆς τῆς γινομένης ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ ἐπὶ Κωνςαντίνου καὶ Ῥωμανοῦ, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν παρὰ τοῦ Ἀμερμνῆ ἀπὸ Ταρσοῦ ἐλθόντων πρέσβεων περὶ τοῦ ἀλλαγίου καὶ τῆς εἰρήνης, μηνὶ Μαΐῳ λά, ἡμέρᾳ ά, ἰνδικτιῶνι δ'. ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς τῶν Ἰσπανῶν δοχῆς, καὶ περὶ τοῦ γενομένου τότε ἱπποδρομίου. Ὡσαύτως καὶ περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς τοῦ Κυρίου μεταμορφώσεως, καὶ τῆς τοῦ Δελεμίκη δοχῆς. ἔτι τῆς ἡγεμόνος, καὶ τῆς ἀρχοντίσσης Ἔλγας τῶν Ῥῶς. ὁποίως ταῦτα πάντα ἐτελέσθησαν.

ις'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν προερχομένων τῶν ἀρχόντων τῶν δ' ταγμάτων εἰς τὸν Ἱππόδρομον.

ιζ'. Ἀναγόρευσις Ῥωμανοῦ τοῦ πορφυρογεννήτου υἱοῦ Κωνςαντίνου Βασιλέως.

ιη'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν Βρουμαλίου ἐπιτελουμένου, εἴτε τοῦ μεγάλου Βασιλέως, εἴτε τοῦ μικροῦ, εἴτε τῆς Αὐγούστης.

ιθ'. Ὅσα δεῖ γενέσθαι θριάμβου ἐπινικίου τελουμένου ἐν τῷ Φόρῳ μετὰ λιτῆς, μέλλοντος τοῦ Βασιλέως πατῆσαι Ἀγαρηνῶν μεγιςάνων.

κ'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν θριάμβου τελουμένου ἐπινικίου ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ.

κά. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, ὅταν τεχθῇ ἄρρεν παιδίον τῷ Βασιλεῖ.

κβ'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ βαπτισμῷ ἄρρενος παιδὸς Βασιλέως.

κγ'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ κουρώματι παιδὸς Βασιλέως.

κδ'. Ἐπὶ προαγωγῇ Κουβικουλαρίας.

κέ. Ἐπὶ προαγωγῇ Κουβικουλαρίου.

κς'. Περὶ τῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς συμβάντων γενέσθαι περὶ τῆς παλαιᾶς συνηθείας τῆς τελουμένης ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

κζ. Ὅπως Ἡράκλειος ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἀπὸ τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας ἀνήχθη εἰς τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας, καὶ πῶς Δαβίδ, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, γέγονε Καῖσαρ.

κή. Περὶ προκένσου ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

κθ'. Πῶς ἐν ἡμέρᾳ ἱπποδρομίου ἐδέξατο Ἡράκλειος τοὺς τῆς συγκλήτου, παρόντος καὶ τοῦ Πατριάρχου.

λ'. Περὶ κηδείας Πατριάρχου.

λά. Πῶς δεῖ προσφέρειν τὸν Βασιλέα ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀναθήματα.

λβ'. Περὶ αἰτήσεως Δεξίμου τῶν δύο μερῶν ἑορτῆς παρούσης.

λγ'. Περὶ προαγωγῆς ἀξιωμάτων ἐν ἡμέρᾳ ἐτησίῳ αὐτοκρατορίας, καὶ στεψίμου, καὶ γενεθλίου καὶ στεφανώματος.

23. De promotionibus ad dignitates, quae fiunt diebus annuis, quibus natalis aut ſuſcepti primum imperii, aut coronationis, aut nativitatis, aut nuptiarum Imperatoris, celebratur.

λδ'. Περὶ προαγωγῆς ἀξιωμάτων ἐν ἡμέρᾳ ἐτησίῳ γεννήσεως καὶ ἑτέρων τοιούτων.

34. De promotionibus, quae fiunt diebus natalibus aliisve talibus annuatim recurrentibus.

λε'. Περὶ Σαξίμου.

35. De Saximo, ſeu pyrrhicha.

λϛ'. Περὶ εἰσαγωγῆς ἀπὸ ἐπάρχων ἐν ἡμέρᾳ ἱπποδρομίου προβληθέντος ἐν τῷ Σαξίμῳ τοῦ αὐτοῦ ἱπποδρομίου.

36. De introductione Ex-Praefecti, die ludi curulis Circenſis, qui creatus fuit in Deximo eiusdem ludi.

λζ'. Περί τινων ἀποστατησάντων καὶ πάλιν δουλωθέντων, πῶς ἐδέχθησαν παρὰ τοῦ Βασιλέως.

37. Quomodo accepti ab Imperatore fuerint rebelles quidam, qui defecerant, ſed in ordinem fuerant redacti.

λη'. Περὶ τῆς χειροτονίας Θεοφυλάκτου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου.

38. De electione Theophylacti, ſanctiſſimi Patriarchae.

λθ'. Περὶ τοῦ Πατριάρχου, ὅτι τὸ παλαιὸν ἴδιον εἶχε Πραιπόσιτον.

39. Quod Patriarcha ſuum antiquitus habuerit praepoſitum.

μ'. Περὶ τοῦ, τίνι τρόπῳ τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα περιβάλλονται τοὺς λώρους ὅ, τε Βασιλεὺς, καὶ οἱ Μάγιστροι καὶ Ἀνθύπατοι καὶ Πατρίκιοι.

40. Quomodo et quare in ſancta et magna Dominica Paſchatis Dominus et Magiſtri atque Proconſules et Patricii lores induant.

μ'.* Τὰ ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου κείμενα σκεύη καὶ λιπά, καὶ τὰ εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον ἐν τῇ Δάφνῃ.

40.* De vaſis et reliquiis in Sanctiſſimae Deiparae Phari templo conditis, It. de illis quae in Aed. S. Stephani Daphnes iacent.

μα'. Ὅσα εἴδη τῶν ἀλλαξίμων.

41. De variis generibus mutatoriorum.

μβ'. Ὑπόμνημα ἐν συντόμῳ τῶν βασιλευσάντων Βασιλέων ἐν τῇδε τῇ μεγάλῃ καὶ εὐτυχεστάτῃ Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβεστάτου καὶ ἁγίου Κωνσταντίνου.

42. Indiculus Imperatorum, qui a magno piiſſimo et Sancto Conſtantino inde in hac magna et feliciſſima Conſtantinopoli aulam tenuerunt.

μγ'. Περὶ τῶν τάφων τῶν βασιλέων τῶν ὄντων ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν τῷ ἡρῴῳ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου· Ἡρῷον τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. Εὐφημία ὑπὸ τῶν στρατοπέδων νίκης καὶ θριάμβων ἀγομένων. (Ἰστέον δὲ, ὅτι ἡ αὐτὴ εὐφημία ᾄδεται καὶ παρὰ τοῦ λοιποῦ στρατοπέδου, ἡνίκα φιλοτιμία τις, ἢ μαϊουμᾶς παρὰ τοῦ Βασιλέως αὐτοῖς παρασχεθῇ.) Ἡ παρὰ τῶν Σάρδων ᾀδομένη εὐφημία τοῖς Βασιλεῦσιν.

43. De ſepulcris Imperatorum, quae ſunt in templo SS. Apoſtolorum. Heroum S. et M. Conſtantini: Heroum Iuſtiniani M. Laetae et honorificae acclamationes atque benedictiones exercituum in triumphis ob hoſtes devictos peractis. (Tenendum, easdem formulas quoque a toto exercitu cantari, quando imperator ipſis munuſculi gratuiti erogationem, aut Maiumam, praeſtat.) Fauſta Sardorum erga Imperatores acclamatio.

μδ'. Ἡ γενομένη ἐξόπλησις, καὶ ἔξοδος, καὶ τὸ πόσον τῆς ῥόγας, καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀποσταλέντος κατὰ τῆς θεολέστου Κρήτης μετὰ τοῦ Πατρικίου Ἡμερίου καὶ Λογοθέτου τοῦ Δρόμου ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου.

44. De armatura, impenſis in eam factis, numeroque rogae, ſeu ſtipendiorum, et populi miſſi adverſus Cretam, quam deus perdat, duce claſſis Himerio, Patricio et Logotheta Dromi, ſub Leone, Chriſtum amante Domino.

με'. Ἡ κατὰ τῆς αὐτῆς θεολέστου Κρήτης γενομένη ἐκστρατεία καὶ ἔξοδος ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν Πορφυρογεννήτων εἰς ἰνδικτίωνα ζ'.

45. De expeditione adverſus eandem maledictam inſtituta ſub Conſtantino et Romano Porphyrogennetis, Indict. VII.

μϛ'. Οἷς ὀφείλει ὁ Βασιλεὺς ὀνόμασι τιμᾷν τοὺς μεγιστᾶσιν καὶ πρώτοις τῶν ἐθνῶν.

46. Quibus appellationibus Imperator magnates et primates aliarum gentium honorare debet.

47. Formulae, quibus a variis gentibus advenientes legati Imperatorem ſalutant.

μζ'. Οἱ τῶν ἀπὸ διαφόρων ἐθνῶν ἐρχομένων πρέσβεων πρὸς τὸν Βασιλέα χαιρετισμοί.

48. Formulae titulorum ſacris literis ad aliarum gentium principes inſcribendae.

μη'. Τὰ ἄκτα τῶν εἰς τοὺς ἐθνικοὺς γινομένων ἐπιγραφῶν.

49. Expoſitio taxae, ſeu ſtatutorum tributorum, quae pendere debent ad axiomata, ſ. dignitates, et ad officia, ſ. functiones palatinas, promoti; qualis erat tempore Leonis, Chriſtum amantis Domini.

μθ'. Εἰσὶν τὰ ἐκτεθέντα δίδοσθαι παρὰ τῶν ὀφειλόντων τιμᾶσθαι ἔν τε ἀξιώμασι καὶ ὀφφικίοις, καθὼς ὑπῆρχον ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου.

50. Expoſitio rogarum, ſeu ſtipendiorum, quae ſtatuta ex formula Strategis et Cleiſurarchis dabantur tempore Leonis eiuſdem.

ν'. Εἰσὶν αἱ κατὰ τύπον ῥόγαι τῶν στρατηγῶν καὶ κλεισουράρχων, καθὼς ἐρογεύοντο ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου.

51. Obſervanda, quando Imperator in curru procedit horrea Strategii viſitatum.

να'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, ὅταν ἐν ὀχήματι προέλθῃ ὁ Βασιλεὺς θεωρεῖν τὰ ὅρια τοῦ Στρατηγίου.

52. Accurata expoſitio conſtitutionis ſacrorum conviviorum, et ordinis, ſecundum quem unaquaeque dignitas introvocatur, et gradum prae altera habet; collecta ex antiquis Cletorologiis, ſeu libris ceremonias convivales et nomenclaturarum ordinem exponentibus, tempore Leonis, Chriſtum amantis Domini. Simul etiam agitur de conſuetudine, ſeu tributo, omnis dignitatis maioris, et patriciorum, qui ad ſecundam claſſem convivarum pertinent.

νβ'. Ἀκριβολογία τῆς τῶν Βασιλικῶν κλητωρίων καταστάσεως, καὶ ἑκάστου τῶν ἀξιωμάτων πρόσκλησις, καὶ τιμὴ συνταχθεῖσα ἐξ ἀρχαίων κλητορολογίων ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου. ἐν ᾧ καὶ περὶ συνηθείας παντὸς ἀξιώματος καὶ Πατρικίων κειμένων εἰς τὸ δεύτερον φύλλον τῶν κλητόρων.

53. De ratione pias largitiones Imperatoris per Brumalia et diebus annuis, quibus memoria inaugurationis et coronationis celebratur, diſtribuendi.

νγ'. Περὶ διανομῶν τῶν εὐσεβιῶν τοῦ Βασιλέως, ἔν τε τοῖς Βρουμαλίοις καὶ Στεψίμοις καὶ Αὐτοκρατορίαις.

54. Epiphanii Epiſcopi Cypri expoſitio praeſeſſionum Patriarcharum, Metropolitarum, Archiepiſcoporum et Epiſcoporum.

νδ'. Ἐπιφανίου, ἐπισκόπου Κύπρου, ἔκθεσις πρωτοκλησιῶν Πατριαρχῶν τε καὶ Μητροπολιτῶν, καὶ Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων.

55. De diſtributione Combiorum, quae Conſuetudinibus patriciorum conſtant; it. de conſuetudinibus, quas Praepoſiti accipiunt a Tagmatibus Hippodromii, ſeu militia Circi.

νε'. Περὶ τῆς διανομῆς τῶν κομβίων τῶν συνηθειῶν τῶν Πατρικίων· Περὶ τῶν συνηθειῶν τῶν Πραιποσίτων, ἃς λαμβάνουσιν ἐν τοῖς τάγμασι τοῦ ἱπποδρομίου.

56. Vita Alexandri Macedonis, hiſtorice enarrata per facta nonaginta quatuor.

νϛ'. Βίος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, καθ' ἱστορίαν ἔχων φύλλα ϙδ'.

57. Phyſiologi tractatus de admiranda cuiusque animalis indole. Surſum ad Deum cordis elevatio. De moribus in humana vita gratis et decoris. Sermonibus quinquaginta.

νζ'. Τοῦ φυσιολόγου ἡ τῶν ἑκάστου θηρίου θαυμαστικὴ ἕξις, πρός τε Θεὸν ἀναγωγὴ, καὶ τῶν ἐν βίῳ εὐαρεστούντων λόγοι ν'.

PRAEFATIO.

PRAEFATIO.

A Ὁ περὶ τῆς βασιλικῆς καὶ συγκλητικῆς τάξεως λόγος, ἐπείπερ πολυσχεδής τίς ἐστιν, καὶ μὴ ῥαδίως τοῖς πολλοῖς καταλαμβανόμενος, μεταπιπτόντων πάντως, καὶ μεταβαλλομένων, ταῖς κατὰ καιροὺς τῶν πραγμάτων μεταποιήσεσι, καὶ τῶν τάξεων· ὅσα μὲν αὐτῶν συγγραφῆς παρά τισιν ἔτυχεν, οὐκ ἐμμελῶς, οὐδὲ κεκριμένος, B ἀλλὰ χύδην τε καὶ σποράδην ἐκτεθειμένα, ἐξίτηλά τε ὄντα ἤδη, καὶ τῷ γέροντι χρόνῳ συγγεγηρακότα, καὶ ὅσον οὔπω πρὸς ἀνυπαρξίαν περιστήσεσθαι μέλλοντα, ἡμετέραις ἐπιμελίαις φιλοπόνως συναθροισθέντα ἐν τῇ πρὸ τῆσδε βίβλῳ εἱρμῷ τινι καὶ τάξει λελογισμένῃ περιελήφθη τε καὶ συντέ- C τακται. Ὅσα δὲ ἡ παροῦσα βίβλος ἐμπεριέχει, ἔτυχεν μὲν συγγραφῆς ὑπό τινος οὐδαμῶς, εἴτε ἀμελείᾳ τῶν πάλαι, εἴτ' ἴσως καὶ τῷ μὴ ἐπιτηδείως ἔχειν πρὸς τὰ τοιαῦτα. Ταῖς μνήμαις μέντοι διασωζόμενα, καὶ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων ἀκολούθως τοῖς νεωτέροις παραπεμπόμενα, τὸν φθόνον ἤδη δια- D φυγόντα μέχρις ἡμῶν ἴσχυσε καταντῆσαι. Οὐ δίκαιον οὖν ᾠήθημεν κόσμον τοσοῦτον τάξεων ἀσύντακτον παριδεῖν, καὶ, ὅσον δήπου τὸ ἐφ' ἡμῖν, τὰ τῆς βασιλικῆς δόξης κατα-

Quum multiplex et multifida ſit de ordine regio atque ſenatorio tractatio, vulgoque haud facile percipienda; (quando quidem, ut caeterae res a decurſu temporum alias identidem aliasque formas induunt, ſic etiam humanarum dignitatum ordines vices ſuas patiuntur terminosque ſuos migrant) ſtuduimus primo quidem huius operis, et, qui hunc praecedit, libro contexta quodam velut filo ſapienterque et conſulte digeſta coordinatione tradere et complecti ea omnia, quae ſtudium noſtrum congregare et eruere e veterum monumentis ſcripto conſignatis ad hoc argumentum ſpectantia potuit. Neque enim illud a veruſtis prorſus derelictum fuit; at ita tamen tractatum, ut, quum illi neque cura, neque delectu et iudicio, uſi fuiſſent, neque ſerio rem egiſſent, ſed ſua potius, ut tulerat, effudiſſent atque ſparſiſſent, obſoleſcere inciperent ab ipſis tradita, temporique ſeneſcenti conſeneſcere, et tantum non ex uſu hominum rerumque circulo excidere minarentur. Quae vero liber, quem nunc ordimur, complectitur, ea literis quidem a nemine mandata fuerunt, ſive id incuria priſcorum hominum contigerit, ſive natura minus idonei talibus commentandis illi fuerint: at memoria tamen ea conſervavit et a maioribus ad iuniores propagavit, potiorque invidia et adverſis caſibus ad noſtra uſque tempora transmiſit. Iniquum ergo iudicavimus noſtraque perſona indignum, permittere, ut tantus et tam pulcher mundus atque ordo ſubordinationum et conſtitutionum politicarum inordinatus porro iaceret, et ut (quod ſocordiae non dediti potue-

potueramus impedire) membra A velut capitalia imperialis gloriae, necemque et ruinam imperio, ſi vulnerentur, illatura contrucarentur unumque poſt alterum defluerent. Vt enim, ſi quis capiti male affecto medelam, quam poteſt, omnem non afferat, totum corpus in excidii periculum conjicit: ita etiam quisquis communis huius noſtrae rerum civilium gubernationis corpus, ita negligit, ut eius eminentiori atque capitaliori parti, aegrotanti ea o- B mnia, quae vitium ſanare et integritatem conſervare valent, non applicet, defluviumque minantia et ob turbatum ordinem reſoluta pendentia non cogat et compingat: ille, meo quidem iudicio, populum quoque ipſum negligit, et totum civilis huius ſocietatis corpus ſimul deſtruit. Primi nos itaque ad hanc tentatam hactenus nemini partem eius diſciplinae, quae de vicibus muniisque civilium ordinum tradit, nos accinximus, ea ratione imperio qui- C dem eo plus maieſtatis et terroris additurі; ſenatorio autem coetui totique in univerſum parenti multitudini vitae atque conſuetudinis mutuae in decoro ordine atque tranquillitate tranſigendae copiam facturi, quo ſpectabiliores honeſtioresque redditi, principum ſuorum amorem, civiumque et aequalium venerationem mereantur, exteris autem in ore atque admiratione ſint.

A λιπεῖν ἀκρωτηριάζεσθαι· καίρια. Ὡς γὰρ, ἐν σώματί τινι τῆς κεφαλῆς πονηρῶς ἐχούσης, ὅ γε μὴ τὰ πρὸς θεραπείαν πάντα προσαγαγὼν, κατὰ τοῦ παντὸς ἔτυχε τὸν κίνδυνον ἐπιφέρων· οὕτως οἶμαι καὶ ὁ τοῦ κοινοῦ τοῦδε τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας σώματος τῷ μεγαλειοτέρῳ μέρει καὶ ὑπερέχοντι κακῶς ἔχοντι B μὴ τὰ πρὸς θεραπείαν τε καὶ ὁλοκληρίαν προσενεγκὼν, καὶ τὰ παρὰ τὴν ἀταξίαν κάμνοντα συνάγων καὶ συγκροτῶν, τοῦ τε δήμου κοινῇ καὶ τῆς πολιτείας ἠμεληκὼς ἔσται, καὶ τὸ σύμπαν ἅμα καθῃρηκώς. Διὰ ταῦτα δὴ καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν συλλογὴν ταύτην καὶ μή τισι πονηθεῖσαν ἄλλοις τῆς τακτικῆς διανέστημεν μεθόδου, τὴν μὲν βασιλείαν C ταύτῃ βασιλικωτέραν καὶ φοβερωτέραν ἀποδεικνύντες· τῷ δὲ συγκλητικῷ πληρώματι, καὶ παντὶ τῷ ὑπηκόῳ τὸν μετὰ τῆς εὐταξίας βίον, καὶ τὴν διαγωγὴν νέμοντες, ὑφ' ἧς σεμνότεροί τε καὶ κοσμιώτεροι καθιστάμενοι εἶναι ἂν καὶ βασιλεῦσιν ἐπέραστοι, αἰδέσιμοί τε ἀλλήλοις καὶ παντὶ ἔθνει θαυμαστοὶ καὶ περίδοξοι.

ΚΕΦ. Α.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀνοίγοντος τοῦ Παλατίου, καὶ τῆς καθημερινῆς ἱσταμένης προελεύσεως.

Μετὰ τὴν τοῦ ὄρθρου ἀπόλυσιν, κατέρχεται ὁ Ἑταιρειάρχης μετὰ τῶν ἀρχόντων τῆς Ἑταιρείας, καὶ τῶν τῆς Ἑταιρείας ἑβδομαρίων, ὁμοίως καὶ ὁ Παπίας μετὰ τῶν ἑβδομαρίων Διαιταρίων, καὶ τοῦ Πριμικηρίου αὐτῶν, καὶ ἀνοίγουσι τὴν Ἐλεφαντίνην, καὶ εἰσέρχονται οἱ Παρεβδομάριοι τῆς Ἑταιρείας, καὶ ἀνέρχονται διὰ τοῦ κοχλίου, καὶ κατέρχονται τοῦ κοχλίου τοῦ κατάγοντος εἰς τὴν Γανωτὴν πύλην, τὴν εἰσάγουσαν εἰς τὸν Λαυσιακόν, καὶ δι' αὐτῆς τῆς πύλης εἰσέρχονται εἰς τὸν Λαυσιακόν. Ὁ δὲ Ἑταιρειάρχης μετὰ τοῦ Παπίου ἀλλάσσουσι τὰ ἑαυτῶν σκαραμάγγια, καὶ μετὰ Διαιταρίων διέρχονται διὰ τοῦ Χρυσοτρικλίνου, καὶ τοῦ Ὡρολογίου, καὶ ἀνοίγουσιν τὴν ἐξάγουσαν πύλην ἀπὸ τοῦ Ὡρολογίου εἰς τὸν Λαυσιακόν. Εἶθ' οὕτως μετὰ τῶν μαγλαβιτῶν καὶ τῶν Παρεβδομαρίων τῆς Ἑταιρείας ἀνοίγουσι τὸν Ἰουστινιανοῦ τρίκλινον, καὶ τὰ Σκύλα, καὶ τὴν ἐξάγουσαν εἰς τὸν Ἱππόδρομον πύλην, καὶ οἱ μὲν τῆς μέσης Ἑταιρείας ἐῶνται καθέζεσθαι ᵃ εἰς τὰ Σκύλα. Ὁ δὲ Ἑταιρειάρχης, καὶ ὁ Παπίας, καὶ οἱ τῆς μεγάλης Ἑταιρείας μετὰ τῶν Διαιταρίων ὑποστρέφουσιν, καὶ ὁ μὲν Ἑταιρειάρχης ἐρχόμενος καθέζεται εἰς τὸν Λαυσιακὸν πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης, τῆς ἀγούσης εἰς τὸ μαγειρεῖον. Ὁ δὲ Παπίας εἰσέρχεται εἰς τὸν Χρυσοτρίκλινον, καὶ τίθησι τὰ κλειδία εἰς τὸ σκάμνον, τὸ ἱστάμενον ἔνδον τοῦ βήλου τῆς πρὸς δύσιν ἀριστερᾶς καμάρας. Δύο δὲ Διαιτάριοι μετὰ Μαγλαβίτου, ἀπέρχονται, καὶ ἀνοίγουσι τά τε Ἀσηκρητεῖα, καὶ τὴν ἐξάγουσαν εἰς τὸ Εἰδικὸν πύλην· οἱ δὲ τοῦ Κοιτῶνος ἑβδομάριοι αἴρουσιν ἀπὸ τοῦ Βεστιαρίου τὸ τοῦ Βασιλέως σκαραμάγγιον, καὶ ἀποφέροντες τιθέασιν αὐτὸ εἰς τὸ σκάμνον τὸ ἔξω τῶν Ἀργυρῶν πυλῶν τοῦ Κοιτῶνος ἱστάμενον, δηλονότι τῶν ἐξαγόντων εἰς τὸν Χρυσοτρίκλινον.

β΄. Καὶ τῆς πρώτης ὥρας πληρουμένης, ἔρχεται ὁ τῶν Διαιταρίων Πριμικήριος, καὶ κρατῶν τὸ τοῦ ῥαμαστηρίου κλεῖθρον κρούει τρίτον ἐπὶ τῆς ἀργυρᾶς ἐκείνης θύρας, καὶ εὐθέως κελεύοντος τοῦ Βασιλέως, εἰσάγουσιν οἱ Κοιτωνῖται τὸ σκαραμάγγιον καὶ περιβάλλεται τοῦτο ὁ Βασιλεύς, καὶ ἐξερχόμενος εἰσέρχεται εἰς τὸν

a) Ἰστέον, ὅτι οἱ τῆς μεγάλης Ἑταιρείας ἑβδομάριοι ἐῶνται καθέζεσθαι ἐπὶ τοῦ ῥαφίου.

A

CAPVT I.

Obſervanda quando palatium quotidie ſeſe recludit, et proceſſio in palatium diebus profeſtis ſeu quotidiana orditur.

Poſt abſolutum Orthrum, ſeu officium Matutinarum, deſcendit Hetaereiarcha cum caeteris magiſtratibus Hetaereiae, et cum eiusdem Hebdomariis [ſeu per illam ſeptimanam ſervitii vices obeuntibus] ut et Papias cum Hebdomariis Diaetariorum [vel Septimanariis Atrienſium] horumque Primicerio, et aperiunt portam eburneam; et intrant Parhebdomarii [ſeu vicarii Septima-

B nariorum] Hetaeriae, et aſcendunt per cochleam, et deſcendunt per cochleam, quae ducit ad portam Ganotam [ſeu polita lamina marmorea incruſtatam] per quam aditus ad Lauſiacum patet. Et per hanc portam intrant in Lauſiacum. Tum induunt Hetaereiarcha atque Papias ſua Scaramangia, praetereuntque cum Diaetariis Chryſotriclinum et Horologium, et aperiunt portam, quae ex Horologio in Lauſiacum ducit. Deinde aperiunt cum Maglabitis et Parhebdomariis Hetaereiae Iuſtiniani triclinium, et Skyla, et portam, quae in Circum patet. Et ibi quidem in Skyiis ſinuntur remanere atque reſidere, qui ad mediam Hetaereiam pertinent [a]. Hetaereiarcha vero atque Papias et qui ad ma-

C gnam Hetaereiam pertinent, atque Diaetarii revertuntur. Hetaereiarcha quidem reſidet in Lauſiaco ante portam aeneam, quae in culinam ducit. Papias autem intrat in Chryſotriclinium, clavesque deponit in ſcamno, quod ſtat intra velum camarae, vel fornicis, ad occidentem ſpectantis ſiniſtrae. Duo autem Diaetarii unusque Maglabita abeuntes illinc aperiunt Secretarias, et portam, quae ad Idicum, ſeu fiſcum domini peculiarem, ducit. Hebdomarii autem Koetonis acceptum a Veſtiario Scaramangium Imperatoris deponunt in ſcamno, quod eſt extra portam argenteam Koetonis, illam, quae in Chryſotriclinium educit.

D

Decurſa prima hora venit Diaetariorum primicerius, et cum clave obicis [vel ea, quae obicem reſolvere et amoliri apta eſt] pulſat ter argenteam illam portam. Quo audito, Koetonitae protinus, Imperatoris iuſſu, intus deferunt eius Scaramangium. Quo indutus Imperator egreditur in Chryſotricli-

a Tenendum quod ſeptimanarii magnae Hetaeriae ſinuntur ſedere ſuper Rapheo.

nium, et ſtat erectus in concha orientali, in qua imago Domini et Dei noſtri, ſub humana ſpecie Deum exhibens, depicta conſpicitur, preceſque Deo conſuetas exſolvit, et Metanoeam induit [id eſt velut poenitens caput et corpus inclinat] ſe Deo ſervum ipſique debitum cultum commonſtrans. Quibus peractis demum conſidet in aurea ſella [b], quae ibi ſtat, converſoque ad Papiam ſermone, qui una cum Deutero, ſeu Secundano, in occidente triclinii apud dextrum velum, [ſeu dextros cancellos] prope velum attractile, ſtat, imperat ei ut Logothetam arceſſat. Protinus exit Papias in Lauſiacum, ubi Maglabitae ſtant, et imperat Admiſſionali, ut requirat et adducat Logothetam.[c] Hic abeuns in Secretarias adducit Logothetam, coram illo ambulans, uſque ad eum locum, in quo Papias reſtitavit. Ibi vero Papias ſurgens a ſcamno Maglabitarum, ſumit ſecum Logothetam, et ipſe quoque coram eo praecedens, introque ducit in Chryſotriclinium. Quo ingreſſus Logotheta procidit humi intra velum, et adorat Dominum, ſtatimque ſurgens accedit ad eum.

Tenendum Logothetam, egredientem, et rurſus intrantem, non rurſus, ut prima vice ingrediens fecerat, Dominum adorare. Pariter ſi quem Archontem, vel Honoratum palatinum, aut et Senatorium videre cupit Imperator, ingreditur ille, conſuetoque modo adorat humi procidens, et rurſus exit. At ſi denuo flagitatus intret, non iterat adorationem.

In reliquis omnibus diebus, quando non urget neque continet neceſſitas curandi et expediundi publica negotia, dantur miſſae hora tertia finita. Inſtante autem hora vel tempore, quo miſſae dandae ſunt, ait Imperator Papiae: *Abi, fac miſſas.* Papias igitur protinus corripiens a ſcamno claves egreditur, easque conquaſſat, et ſic ſtrepitum facit, e quo agnoſcunt omnes Papiam e Chryſotriclinio egreſſum miſſas facere.

A Χρυσοτρίκλινον, καὶ ἵσταται ἐν τῇ κατὰ ἀνατολὰς κόγχῃ, ἐν ᾗ καὶ ἡ θεανδρίκελος τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἐστηλογράφηται εἰκὼν, καὶ τῷ Θεῷ τὰς συνήθεις εὐχὰς ἀποδοὺς, καὶ μετάνοιαν βαλὼν, τὸ δουλικὸν πρὸς Θεὸν δείκνυσι σέβας καὶ εἶθ' οὕτως καθέζεται ἐν τῷ ἐκεῖσε ἱσταμένῳ χρυσῷ σελλίῳ, καὶ λέγει πρὸς τὸν Παπίαν, αὐτοῦ δηλονότι τοῦ Παπίου καὶ τοῦ Δευτέρου ἱσταμένων εἰς τὸ πρὸς δύσιν δεξιὸν βῆλον, πλησίον τοῦ συρτοῦ βήλου· Τὸν λογοθέτην. Καὶ εὐθέως ἐξερχόμενος ὁ Παπίας εἰς τὸν Λαυσιακὸν, ἔνθα οἱ Μαγλαβῖται ἵστανται, λέγει τὸν Ἀδμηνσιονάλιον ἀπελθόντα εἰσάξαι τὸν Λογοθέτην. Ὁ δὲ ἀπερχόμενος εἰς τὰ ἀσηB κρητεῖα εἰσάγει τὸν Λογοθέτην προπορευόμενος αὐτοῦ. Ὁ δὲ Παπίας ἀνιστάμενος ἀπὸ τοῦ τῶν Μαγλαβιτῶν σκάμνου, ἀναλαμβάνεται τὸν Λογοθέτην προπορευόμενος αὐτοῦ, καὶ εἰσάγει αὐτὸν εἰς τὸν Χρυσοτρίκλινον. Καὶ δὴ τοῦ Λογοθέτου εἰσελθόντος ἔνδον τοῦ βήλου, πίπτει ἐπ' ἐδάφους προσκυνῶν, καὶ εὐθέως ἀνέρχεται πρὸς τὸν Βασιλέα.

Ἰστέον, ὅτι τοῦ Λογοθέτου ἐξερχομένου, καὶ πάλιν εἰσερχομένου, οὐ προσκυνεῖ. Ἰστέον, ὅτι εἰ δέ τινα ἄρχοντα ἢ συγκλητικὸν κελεύει ὁ Βασιλεὺς θεάσασθαι, εἰσερχόμενος ὁ τοιοῦτος πίπτει, καὶ προσκυνεῖ, καὶ ἐξέρχεται. Εἰ δὲ C πάλιν βουληθῇ τοῦτον θεάσασθαι ὁ βασιλεὺς, ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι τοῦτον οὐ προσκυνεῖ.

Ἰστέον, ὅτι ἐν ταῖς μεγάλαις ἡμέραις, εἰ οὐκ ἔστιν ἡ ἐπείγουσα καὶ συνέχουσα δουλεία εἰς τὴν τῶν δημοσίων πραγμάτων ἀντίληψιν, δίδονται μίνσαι ὥρας τρίτης πληρουμένης. Ἰστέον, ὅτι τῆς ὥρας καταλαβούσης, ὅτι μέλλουσιν γίνεσθαι μίνσαι, λέγει ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸν Παπίαν. Ἄπελθε, ποίησον μίνσας. Καὶ εὐθέως αἴρων ὁ Παπίας ἀπὸ τοῦ σκάμνου τὰ κλειδία ἐξερχόμενος ταῦτα διασείει, ὥστε τῇ τούτων διασείσει κτύπον ἀποτελεῖσθαι, ἵνα διὰ τοῦ κτύπου γνῶσι πάντες ἐξέρχεσθαι τὸν Παπίαν
D ποιῆσαι μίνσας.

a In concha, in qua conſtitutus eſt thronus imperialis, ſtat, ad dextram quidem et verſus orientem aurea ſella, in qua reſidet Imperator: (nam ſi qui ſunt alii plures minores Imperatores, ſedent in ſellulis inferioribus:) ad ſiniſtram vero eiuſdem throni ſtat alia ſella vacua blatteis inſtrata. In eadem concha verſus orientem ad dextram partem Hemicycli ſtant ſellae prorſus aureae, et aliae blatteis inſtratae.

a) Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ κόγχῃ ἐν ᾗ ὁ βασιλικὸς ἵδρυται θρόνος, δεξιᾷ μὲν πρὸς ἀνατολὰς ἵσταται χρυσοσελλίον, ἐν ᾧ καθέζεται ὁ βασιλεὺς, εἰ δὲ τύχῃ καὶ ἑτέρους εἶναι βασιλεῖς, κατωθεν τῆς κόγχης ἵστανται τὰ τούτων σελλία. Ἰστέον, ὅτι καὶ ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ θρόνου ἵσταται ἕτερον σελλίον βλαττόστρωτον. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ κόγχῃ εἰς τὸ πρὸς ἀνατολὴν δεξιὸν μέρος τοῦ ἡμικυκλίου ἵστανται ὁλόχρυσα σελλία καὶ ἕτερα βλαττόστρωτα.

Ἰστέον,

Ἰστέον, ὅτι ταῖς καθημεριναῖς ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὰς δεξιῷ μέρει τοῦ θρόνου, ἐν τῷ ἐκεῖσε ἱσταμένῳ χρυσῷ σελλίῳ, καθέζεται ἀπὸ σκαραμαγγίου ἄνευ τοῦ χρυσοπερικλείστου σαγίου· ἐν δὲ ταῖς κυριακαῖς ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ θρόνου ἐν τῷ ἐκεῖσε ἱσταμένῳ βλαττοστρώτῳ καθέζεται σελλίῳ, περιβεβλημένος καὶ τὸ χρυσοπερίκλειστον σαγίον. Καὶ πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Λογοθέτην, εἰσέρχονται οἱ τοῦ Χρυσοτρικλίνου· Εἰσάγει δὲ τούτους ὁ Παπίας, καὶ ἵστανται ἔνδον τοῦ συρτοῦ πρὸς δύσιν βήλου. Ἰστέον, ὅτι εἰ βουληθῇ θεάσασθαι ὁ Βασιλεὺς ἐθνικούς τινας, ἐν τῷ αὐτῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ θρόνου καθέζεται, περιβεβλημένος καὶ τὸ χρυσοπερίκλειστον σαγίον, καὶ προεισέρχονται ὁμοίως οἱ τοῦ Χρυσοτρικλίνου, καὶ ἵστανται, ὡς εἴρηται.

Ἰστέον, ὅτι ταῖς κυριακαῖς οἵ τε Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι καὶ Ὀφφικιάλιοι μετὰ σαγίων ῥοῦς εἰσέρχονται εἰς τὴν προέλευσιν, ταῖς δὲ καθημεριναῖς ἀπὸ σκαραμαγγίων. Ἰστέον, ὅτι εἰ βουληθῇ ὁ Βασιλεὺς ταῖς καθημεριναῖς ἡμέραις τούς τε Μαγίστρους, καὶ Πατρικίους θεάσασθαι, μετὰ σαγίων ῥοῦς εἰσέρχονται εἰς τὸν Βασιλέα. Οἱ δὲ ὀφφικιάλιοι ταῖς μὲν κυριακαῖς μετὰ τῶν αὐτῶν ῥοῦς σαγίων, ταῖς δὲ καθημεριναῖς ἀπὸ σκαραμαγγίων.

Ἰστέον, ὅτι δοχῆς ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ γινομένης, πρὸς τὸ θεάσασθαι τὸν Βασιλέα ἐθνικούς τινας, εἰ οὐ βουληθῇ στεφθῆναι, περιβάλλεται ἐν τῇ κεφαλῇ τὸν στέφανον, τὸ λεγόμενον Καισαρίκιν, καὶ τὸ δι' ὅλου χρυσοΰφαντον σαγίον, τὸ ἀπὸ μαργάρων ἠμφιεσμένον ἐν ταῖς ὤραις. Ἰστέον, ὅτι καὶ ἰδικώτερον εἰ βουληθῇ συντυχεῖν ὁ Βασιλεὺς Σαρακηνοὺς μεγιστᾶνας, τῷ αὐτῷ σχήματι τούτους ὁρᾷ.

Ἰστέον, ὅτι κατὰ τύπον καὶ τὴν τάξιν τῆς πρωΐνης γίνεται ἡ ἀκολουθία καὶ δείλης ἀνοίγοντος τοῦ Παλατίου. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι τὸ μὲν πρωῒ πάντες προέρχονται ἀπὸ σκαραμαγγίων, δείλης δὲ ἀπὸ ἐσωφοροκολοβίων. Ἰστέον, ὅτι Μάγιστρος ἢ Πατρίκιος, ὁ Στρατηγὸς, εἴτε εἰς ταξείδιον, ἢ βασιλικὴν δουλείαν, εἴτε καὶ εἰς ἰδίαν αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν τῷ ἀποσυνοψίζεσθαι τοὺς δεσπότας οὐκ εἰσέρχεται μετὰ σαγίου, ἀλλ' ἀπὸ σκαραμαγγίου καὶ μόνον.

A Communibus ſeu profeſtis diebus reſidet Imperator in dextra parte throni, quae ad orientem ſpectat, in aurea nempe ſella, quae ibi ſtat; indutus ſcaramangio, abſque ſago auro praetextato. Verum in diebus dominicis ſedet in throni ſiniſtra parte, in ſella, quae ibi ſtat, blatteis inſtrata, indutus, praeter alia, etiam ſago auro circumſepto. Et tunc temporis intrant, non Logotheta primus, ſed ante eum miniſtri, qui ad Chryſotriclinium ſpectant, introducti a Papia, qui eos intra velum attractile in occidentali triclinii parte pendens collocat. In eadem ſiniſtra throni parte reſidet quoque Imperator ſi vult exteros quosdam ad ſe admittere, ſagum indutus auro circumſeptum, introeuntibus ante legatos et ſtantibus Chryſotriclinii miniſtris eodem modo et ibidem, at-
B que dictum eſt.

Diebus dominicis veniunt Magiſtri et Patricii et Officiales in ſagis ruſſis ad proceſſionem, [id eſt in aulam ad ſcrinia et expeditiones quisque ſuas]: diebus autem profeſtis in ſcaramangiis. At ſi voluerit Dominus etiam profeſtis Magiſtros et Patricios videre, introeunt ad eum in ſagis ruſſis. Officiales autem introeunt [ad Dominum] diebus quidem dominicis in ruſſis ſuis ſagis, profeſtis autem, in ſcaramangiis.

Si excipere Imperator extraneos quosdam in Chryſotriclinio vult, neque tamen capiti ſuo infulam imponere, induit coronam eam, quae dicitur Caeſaricium, ſagumque totum auro contextum, et quoad oras,
C vel limbos, margaritis praetextatum. Eodem modo Saracenicos magnates admittit Imperator, quibus privatum indulget colloquium.

Eodem, quo mane, ritu ordineque veſpere quoque aperitur Palatium, et in illud proceditur; excepto, quod mane quidem proceres in ſcaramangiis, veſperae autem in Eſoforocolobiis, ſeu interulis abſque manicis adveniunt. Magiſter aut Patricius aut Strategus, qui licentiam habet extra domini conſpectum agendi, ſive quod in caſtra eat, ſive quod ad expediendum aliud quoddam imperiale mandatum delegatus peregre proficiſcatur, ſive etiam ob privatas ſuas neceſſitates: ille, quando redux factus dominos
D rurſus ſalutat, nunquam ſagum, ſed tantum ſcaramangium geſtat.

ΚΕΦ. Β.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῇ προελεύσει τῇ καθεκάστῃ Κυριακῇ τελουμένῃ.

Ὑπομιμνήσκει ὁ τῆς καταστάσεως τῷ Πραιποσίτῳ, εἰ ἄρα κελεύει ὁ Βασιλεὺς εἶναι προέ-

CAPVT II.

Obſervanda in Proceſſione ſeu conventu magnatum in aulam, qui ſingulis diebus dominicis fit.

Commonefacit Ceremoniarius interrogando praepoſitum, num velit Imperator pro-

ceſſionem fieri. Praepoſitus autem ea de re ad Paradynaſteuontem [ſeu proximum a Domino curaeque gerendarum rerum conſortem miniſtrum] qui eo die miniſterio fungitur, refert. Hic admonet et interrogat Imperatorem. Eoque iubente proceſſionem conſtare atque celebrari, exit Praepoſitus, mandataque in hanc rem dat Ceremoniario, finitoque divino officio in Lauſiaco, introeunt et conſident eodem in Lauſiaco protoſpatharii illi omnes, quos Artoclinius, [ſeu nomenclator convivalis] cuius vices eo die ſunt ad ſacras epulas invitare, nominatim citaverit. Reliqui autem non invitati conſident in Iuſtiniani triclinio. Tum exit aliquis Silentiarius in Iuſtiniani triclinium et clamat clara voce: *Keleuſate* [id eſt, placeat vobis ſurgere.] Exeunt tum omnes Baſilici, aut Caeſariani, e Palatio, et abeunt ad ſuam quisque manſionem. Magiſtri autem et Praepoſiti et Officiales conſident in Skylis, una cum Drungario vigiliae. Acoluthus autem ſtans ad portam illam triclinii Iuſtinianci, e qua velum Tagenarium, [ob attagenibus intextis ita dictum] dependet, circumſpicit, num Ceremoniarius atque Silentiarii convenerint ad conficiendum intra dictum velum conſiſtorium. Ceremoniarius autem cum Oſtiario, geſtantes camiſium et paragaudium, [ingreſſi Iuſtiniani triclinium] ſalutant ambo genu flexo Praepoſitum. Et Oſtiarius quidem, poſtquam tagenarium velum tranſiit, ſtat intus, inclinans caput ſuum verſus Drungarium vigiliae. Ceremoniarius autem et Silentiarius ſtant loco et more conſueto, nutu capitis ſignificantes Acolutho, ut ingrediatur. Tum intrat Acoluthus, gerens ſuam ſpatham, et dextra manu tenens manglabium, ſeu clavam, et ſecurim, ſuper dextro humero repoſitam. Ubi autem in magnum Iuſtiniani triclinium pervenit, adorat, quoties ſingula magnorum omphaliorum, ſeu umbilicorum, [id eſt marmorearum in pavimento rotarum,] calcat, Ceremoniarium et Silentiarios, conſiſtitque in ſuperiore parte, deſpiciens ad occidentem, id eſt ad Skyla; et protinus accipit Acoluthus, nutu ſignificationem, et pronunciat erga magiſtros: *Keleuſate*, [id eſt velitis huc venire *vos Magiſtri et Patricii*. Eo audito, intrant] Magiſtri et Patricii, adorantes Drungarium, Ceremoniarium, et Silentiarios, deſidentque ſuis in ſcamnis. Rurſus deinceps accipit Acoluthus nutu imperium a Cerimoniario, et clamat *Keleuſate Secretici*. Tunc ingrediuntur Chartularii Genici, ſeu rationum fiſcalium, et Chartularii Stratiotici, ſeu rei militaris, et Antigrafei [ſeu magiſtri Scriniorum,] induti ſagis ruſſis, adorantes et hi inferius in tympaneo [id eſt, in ſtatione tympanorum in triclinio] Iuſtiniani, deſidentque tum in ſcamnis. Rurſus dein accipit Acoluthus indicium a Cerimoniario, et advocat Topoteretas quatuor totidem Tagmatum [ſeu cohortium], chartularios, Comites Scholarum, Scribones, caeterosque Proceres palatinos, et Numerorum et Caſtrorum rectores. Quando autem quatuor Tagmata in urbe non adſunt, advocat Acoluthus Topoteretas et

A λεύσῃ. Ὁ δὲ Πραιπόσιτος λέγει τῷ κατὰ τὴν ἡμέραν παραδυναστεύοντι. Ὁ δὲ ὑπομιμνήσκει τὸν Βασιλέα, καὶ εἰ κελεύει ὁ Βασιλεὺς γίνεσθαι τὴν πρόκενσον, ἐξέρχεται ὁ Πραιπόσιτος καὶ ὁρίζει τὸν τῆς Καταστάσεως περὶ τούτου. Καὶ μετὰ τὸ ἀπολῦσαι τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ Λαυσιακῷ, ὅσους ἂν σπαθαρίους κλητορεύσῃ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν κλητορεύων Ἀρτοκλίνης, εἰσέρχονται καὶ καθέζονται ἐν τῷ Λαυσιακῷ· οἱ δὲ λοιποὶ καθέζονται ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ. Ἐξέρχεται δὲ Σιλεντιάριος ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καὶ λέγει μεγάλως· Κελεύσατε, καὶ ἐξέρχονται πάντες οἱ Βασιλικοί, καὶ ἀπέρχονται ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. Οἱ δὲ Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι καὶ Ὀφφικιάλιοι B καθέζονται εἰς τὰ Σκύλα ἅμα τοῦ Δρουγγαρίου τῆς Βίγλης, ὁ δὲ Ἀκόλουθος ἵσταται ἀποβλέπων πρὸς τὴν πύλην τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ κρέμαται τὸ Ταγηνάριον βῆλον, εἰ ἄρα συνέφθασεν ὁ τῆς Καταστάσεως, ἅμα τῶν Σιλεντιαρίων, τοῦ στῆναι ἔξω τοῦ αὐτοῦ βήλου κονσιστώριον. Ὁ δὲ τῆς Καταστάσεως μετὰ τοῦ Ὀστιαρίου, φέροντες καμίσιον καὶ παραγαύδιον, προσκυνοῦσιν ἀμφότεροι τῷ Πραιποσίτῳ, καὶ ὁ μὲν Ὀστιάριος, μετὰ τὸ εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῷ Ταγηναρίῳ βήλῳ, ἵσταται ἔνδοθεν, δεικνύων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν Δρουγγάριον τῆς Βίγλης. Ὁ δὲ τῆς Καταστάσεως καὶ ὁ Σιλεντιάριος ἵστανται καθὼς ἔχει ὁ τύπος, νεύοντες τῷ C Ἀκολούθῳ τοῦ εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ Δρουγγάριος εἰσέρχεται φορῶν τὸ ἑαυτοῦ σπαθίον, καὶ τῇ δεξιᾷ χειρὶ κρατῶν τό, τε μαγλάβιον καὶ τὸ τζικούριν ἐπικείμενον τῷ δεξιῷ αὐτοῦ ὤμῳ. Ἡνίκα δὲ ἔλθῃ ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, προσκυνεῖ εἰς ἓν ἕκαστον τῶν μεγάλων ὀμφαλίων τόν τε τῆς Καταστάσεως καὶ τοὺς Σιλεντιαρίους, καὶ ἵσταται ἄνω ἀποβλέπων πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, ἤγουν πρὸς τὰ Σκύλα, καὶ παραυτίκα λαμβάνει νεῦμα ὁ Ἀκόλουθος καὶ λέγει τοῖς μαγίστροις· Κελεύσατε, οἱ Μαγίστροι καὶ Πατρίκιοι, προσκυνοῦντες τόν τε Δρουγγάριον καὶ τὸν τῆς Καταστάσεως, ἅμα τῶν Σιλεντιαρίων, καὶ καθέζονται εἰς τὰ D σκάμνα. Καὶ πάλιν λαμβάνει νεῦμα ὁ Ἀκόλουθος παρὰ τοῦ τῆς Καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε Σεκρετικοί. Καὶ εἰσέρχονται οἱ Χαρτουλάριοι τοῦ Γενικοῦ καὶ τοῦ Στρατιωτικοῦ, καὶ οἱ Ἀντιγραφεῖς, φέροντες σαγία ῥοῦσα, προσκυνοῦντες καὶ αὐτοὶ κάτω ἐν τῷ Τυμπανίῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ καθέζονται καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ σκάμνα. Καὶ πάλιν λαμβάνει νεῦμα ὁ ἀκόλουθος παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ προσκαλεῖται τοὺς δʹ τῶν ταγμάτων Τοποτηρητάς, Χαρτουλαρίους, Κόμητας τῶν Σχολῶν, Σκρίβωνάς τε, καὶ λοιποὺς μεγάλους ἄρχοντας καὶ τῶν Νουμέρων καὶ Τειχέων. Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι τῶν δʹ ταγμάτων ἐν τῇ πόλει μὴ ὄντων, προσκαλεῖται τοὺς Τοποτηρητὰς καὶ

Χαρτουλαρίους τῶν Νουμέρων καὶ Τειχέων, καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ Ἀριθμοῦ, καὶ εἰσέρχονται ἀπὸ σκαραμαγγίων, φοροῦντες τὰ ἑαυτῶν σπαθία, καὶ ἵστανται ἐπ' εὖρος τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου, καὶ τὰς χεῖρας διδυμένας ἔχοντες, καὶ σιωπῇ χρώμενοι.

A Chartularios Numerorum et Caſtrorum, et magiſtratus Arithmi, qui in ſcaramangiis intrant, geſtantes ſuas ſpathas, ſeu gladios, et conſiſtunt per latitudinem triclinii, manibus quisque pectori decuſſatim impoſitis, et taciturni.

Καὶ ὅτι πάντα ταῦτα τελεσθῶσιν, ἐξέρχεται ὁ Ἀρτοκλίνης φορῶν σπαθίον μετὰ τοῦ τῆς Καταστάσεως καὶ τοῦ Ὀστιαρίου, καὶ ἔρχονται ἀμφότεροι εἰς τὸν Πραιπόσιτον, ὑπομιμνήσκοντες αὐτῷ τοῦ γενέσθαι μίνσαι. Ὁ δὲ αὐτὸς Ἀρτοκλίνης μέλλων ἐξέρχεσθαι, προσκυνεῖ τὸν Δρουγγάριον τῆς βίγλης, εἶτα κράζει ἐν τῷ τοῦ κλητωρίου τομαρίῳ κατ' ὄνομα, οὓς ὀφείλει κλητορεῦσαι, καὶ παραυτὰ ἐκβάλλει ὁ Δρουγγάριος τὸ σπαθίον αὐτοῦ, ἐξέρχεται δὲ καὶ ὁ Παπίας τῇ χειρὶ σείων τὰς κλεῖς, καὶ εὐθέως λέγει ὁ σιλεντιάριος τὸ Κελεύσατε, καὶ λύεται ἡ προέλευσις, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος οἴκαδε.

His omnibus peractis, exit Artoclinius ſpatha accinctus, una cum Ceremoniario et Oſtiario; hi ambo abeunt ad praepoſitum, interrogantes, velitne miſſas dari. Articlinius autem egreſſurus, adorat Drungarium vigiliae, dein clara voce, e tomario Cletorii, [ſeu volumine, vel codicillo, nomenclaturae] recitat eorum, quos ad ſacras epulas invitare debet, nomina. Protinus eo facto deponit Drungarius gladium ſuum, et exit Pa- B pias, concutiens manu ſua claves, et ſtatim dicit Silentiarius: *Keleuſate* [ſeu *placeat vobis*, nempe ſurgere et abire]. Sic diſſolvitur proceſſio, et abit unus quisque domum ſuam.

ΚΕΦ. Γ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τοῦ Βασιλέως προβαλλομένου Δομεστικοὺς τῶν Σχολῶν, ἢ Στρατηγοὺς, ἢ Δρουγγάριον τῶν πλοΐμων, ἢ Γενικὸν, ἢ Σακελλάριον, ἢ τοῦ Σακελλίου, ἢ λοιποὺς Ὀφφικιαλίους.

CAPVT III.

Obſervanda quando Imperator Domeſticos Scholarum, aut Strategos, [ſeu magiſtros militum] aut Drungarium claſſis, aut Genicum [ſeu aerarii publici rationalem,] aut Sacellarium, Sacellii praefectum, C reliquosve officiales creat.

Κελεύει ὁ Βασιλεὺς τὸν Λογοθέτην, εἰσάξαι τὸν ὀφειλόμενον προβληθῆναι. Ὁ δὲ Λογοθέτης ἐξερχόμενος εἰσάγει αὐτὸν ἀπὸ σκαραμαγγίου. Εἰ δὲ ἐστιν ἡμέρα ἀλλαξίμων, ἐὰν ἄρα καὶ ἐστιν ὀφφικιάλιος, εἰσάγει αὐτὸν μετὰ τῶν ἰδίων ἀλλαξίμων. Καὶ γενόμενος ἔνδον τοῦ συρτοῦ βήλου τοῦ Χρυσοτρικλίνου, πίπτει ἐπ' ἐδάφους, προσκυνῶν τὸν Βασιλέα, εἶτα ἀνιστάμενος, καὶ τούτου προπορευόμενος ὁ Λογοθέτης, ἔρχεται καὶ ἵσταται ἀπὸ ὀλίγου διαστήματος τοῦ Βασιλέως.

Imperat Dominus Logothetae, ut promovendum, ſeu honorandum, introducat. Egrediens igitur Logotheta [ex Chryſotriclinio] introducit eum ſcaramangio indutum; niſi ſit dies mutatoriorum, vel in quo pompae gratia ſplendidae veſtes induuntur, et honorandus iam officialis ſit. Eo enim in caſu introducit eum in ſuis ipſi competentibus mutatoriis. Velum itaque Chryſotriclinii attractile transgreſſus novi honoris candidatus procidit humi, adorans Imperatorem, dein ſurgit et ſequitur praeeuntem Logothetam uſque ad parvam diſtantiam ab Impe- D ratore.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς παραινεῖ αὐτὸν, τοῦ μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ διέπειν καὶ ἰθύνειν δουλείαν, καὶ τὸ ἀδωροδόκητον καὶ ἀπροσωπόληπτον ἔχειν εἰς τοὺς ὑπηκόους, καὶ ἄλλα ὅσα ἁρμόζει τοῖς τοιαύτας ἐπιστασίας ἐμπιστευομένοις. Εἰ δὲ τύχῃ εἶναι ἢ Δομέστικον τῶν σχολῶν, ἢ Στρατηγὸς, ἢ ἕτερόν τινα τῶν ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς καλουμένων τάγμασι, τὰ πρὸς ἀνδρείαν καὶ γενναιότητα ἐπαλείφοντα καὶ διεγεί-

Coram ſic adſtantem hortatur Imperator, ut in timore Dei, veritate, fide atque iuſtitia officium ſibi accreditum adminiſtret dirigatque, ut erga ſubditos candore utatur, a nemine munera accipiat, nemini conniveat, et quae ſunt alia plura, iſti tempori locoque et homini, tantis muneribus praefíciundo, dictu congrua. Ita ſi creandus aut Scholarum ſit domeſticus, aut Strategus, aut alius aliquis magiſtratus de ordine militari, praecipit ipſi ea, quae nobile pectus ad conſtantiam virtutem fortitudinemque ſtimulare

et accendere valent. Honorandus ad eam cohortationem apta decoraque reſpondet. Quo facto Imperator ait: *In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, meum a Deo mihi conceſſum imperium et ſuprema maieſtas creat te Domeſticum Scholarum, quas Deus ſolvas et ſoſpites ſemper eſſe iubeat.* Protinus concidit honoratus humi, et adorat Imperatorem, et oſculatur pedes ſenioris Domini, et tum quoque iunioris; et ſic educitur a Logotheta in Horologium, aut in porticum Chryſotriclinii.

Ibi tradit eum Logotheta Praepoſitis cum hac formula: *Sancti et venerabiles Imperatores noſtri, a Deo directi, crearunt hunc Domeſticum Scholarum.* Ad haec fauſta multa comprecantur Praepoſiti Dominis, ut mos eſt, ſumtumque ſecum traducunt honoratum in Lauſiacum, ubi Protopraepoſitus totum collegium ita alloquitur: *Sancti noſtri Imperatores a Deo directi hunc nuncuparunt Domeſticum Scholarum.* Omnes adhaec ſolennem illam et notam formulam, Polychronion dictam: *Multi contingant anni* etc. acclamant.

Iidem paene ritus obſervantur in Strategorum et Secretalium caeterorumque promotione; praeterquam quod Imperator Domeſticum quidem Scholarum, et Drungarium claſſis creans, utitur iam citata formula: *In nomine Patris Filii et Spiritus Sancti.* Verum Strategos et Secreticos et reliquos creans, dicit ſimpliciter: *In Nomine Domini.* Hos etiam ſibi traditos nactus Ceremoniarius educit in Circum, praeſentatque coronae [ibi congregatae, cohortium nempe palatinarum, ambarumque factionum] eadem, quam paulo ante poſuimus, cum formula: *Sancti noſtri Imperatores* etc. Circa Secretales peculiare hoc obſervatur. Ceremoniarius recens honoratum e Circo ſecum in illud Secretum, cui adſcriptus eſt, traducit.

Hyparchum tandem, ſeu Praefectum Vrbis, educit Praepoſitus in Onopodium, ibique tradit civili magiſtratui futurum Praefectum et Patrem Vrbis.

CAPVT IV.
Obſervanda in provectione Rectoris.

In die mutatoriorum, ſeu eorum uno, per quos ſplendide veſtitis procedere fas eſt, advocat Imperator praepoſitos, iubetque creandum Rectorem introduci. Quod ſi

A ρεῖα παραινεῖ. Τοῦ δὲ πρὸς ταῦτα πρεπόντως ἀπολογησαμένου τὰ δέοντα, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Βασιλεύς· Ἐπὶ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, προβάλλεταί σε ἡ ἐκ Θεοῦ βασιλεία μου Δομέστικον τῶν θεοφυλάκτων Σχολῶν. Καὶ εὐθέως πίπτει ἐπ' ἐδάφους καὶ προσκυνεῖ, εἶτα φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ μεγάλου βασιλέως, καὶ οὕτως τοῦ μικροῦ, καὶ ἐξάγεται ὑπὸ τοῦ Λογοθέτου εἰς τὸ Ὡρολόγιον, ἤτοι εἰς τὸν πόρτικα τοῦ Χρυσοτρικλίνου.

Καὶ παραδίδωσιν αὐτὸν ὁ Λογοθέτης τοῖς πραιποσίτοις λέγων· Οἱ Βασιλεῖς ἡμῶν οἱ ἅγιοι, θεόθεν ὁδηγηθέντες, προεβάλλοντο τοῦτον Δομέστικον τῶν Σχολῶν. B Καὶ ἐπεύχονται οἱ Πραιπόσιτοι, κατὰ τὸ εἰωθὸς τοὺς Δεσπότας, καὶ ἀναλαμβάνονται αὐτὸν, καὶ ἐξάγουσιν ἐν τῷ Λαυσιακῷ, καὶ λέγει πρὸς πάντας ὁ ἀπραιπόσιτος· οἱ Βασιλεῖς ἡμῶν οἱ ἅγιοι θεόθεν ὁδηγηθέντες προεβάλλοντο τοῦτον Δομέστικον τῶν Σχολῶν. Καὶ πάντες ἐπεύχονται τὸ πολυχρόνιον.

Ἰστέον, ὅτι καὶ εἰς Στρατηγῶν προβολὴν καὶ εἰς Σεκρετικῶν, καὶ λοιπῶν, ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ἀκολουθία φυλάττεται, πλὴν ἐπὶ μὲν τῷ Δομεστίκῳ τῶν Σχολῶν καὶ τῷ Δρουγγαρίῳ τῶν πλοΐμων λέγει ὁ Βασιλεύς· Ἐν ὀνόματι C Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος· ἐπὶ δὲ Στρατηγῶν καὶ Σεκρετικῶν καὶ λοιπῶν λέγει· Ἐπὶ ὀνόματι Κυρίου. Εἶθ' οὕτως ἀναλαμβάνεται αὐτὸν ὁ τῆς Καταστάσεως, καὶ ἐξάγει αὐτὸν εἰς τὸν ἱππόδρομον, λέγων· οἱ Βασιλεῖς ἡμῶν οἱ ἅγιοι καὶ τὰ ἑξῆς· Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν Δομεστίκων καὶ Στρατηγῶν· ἐπὶ δὲ τῶν Σεκρετικῶν ἡ αὐτὴ τάξις φυλάττεται, πλὴν ἀπὸ τοῦ ἱπποδρόμου ἀναλαμβάνεται τὸν προβληθέντα ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ ἀποφέρει αὐτὸν ἐν τῷ ἰδίῳ σεκρέτῳ.

Αὕτη ἡ τάξις καὶ ἐπὶ Δομεστίκων καὶ Στρατηγῶν καὶ Σεκρετικῶν φυλάττεται, καθὼς εἴρηται, πλὴν τοῦ Ὑπάρχου. D Τὸν γὰρ Ὕπαρχον ὁ Πραιπόσιτος ἐξάγει εἰς τὸν Ὀνόποδα, καὶ παραδίδωσιν αὐτὸν τῇ πολιτείᾳ Ὕπαρχον καὶ Πατέρα πόλεως.

ΚΕΦ. Δ.
Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Ῥαίκτωρος.

Ἐν ἡμέρᾳ ἀλλαξίμων προσκαλεῖται ὁ Βασιλεὺς τοὺς Πραιποσίτους, καὶ κελεύει τοῦ εἰσάξαι τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι Ῥαίκτωρα. Ἰστέον, ὅτι

ὅτι εἰ οὐκ ἔστιν ἡμέρα ἀλλαξίμων, καὶ θέλει ὁ Βασιλεὺς προβαλέσθαι Ῥαίκτωρα, ἀφ' ἑσπέρας μηνύεται ὁ Πραιπόσιτος, καὶ προέρχεται πᾶσα ἡ σύγκλητος μετὰ ἀλλαξίμων.

Τούτου δὲ εἰσαγομένου παρὰ τῶν Πραιποσίτων, καὶ πλησίον τοῦ Βασιλέως ἑστῶτος, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Βασιλεύς· ἐν ὀνόματι Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος· προβάλλεταί σε ἡ ἐκ Θεοῦ βασιλεία ἡμῶν ῥαίκτωρα· καὶ ἐπιδίδει αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς ἱμάτιον τὸ καλούμενον ῥαικτωρίκιν. Ἰστέον ὅτι ὁ Πραιπόσιτος ἐπιδίδωσι τὸν **B** Βασιλέα τὸ ἱμάτιον. ἔστιν δὲ τὸ τοιοῦτον διάσπρον, ἔχον φιάλιν σεμνὸν χρυσοΰφαντον, πλάτος ἔχον ὡσεὶ δακτύλων δ', καὶ μικρόν τι ἐπὶ τοῖς ὤμοις ἐπεκτεινόμενον, μετὰ καὶ ἀκρομανίκων χρυσοϋφάντων σεμνῶν, καὶ ὄριας χρυσοϋφάντα. Γονάτια δὲ οὐκ ἔχει, καθὼς καὶ τὰ τῶν εὐνούχων Πρωτοσπαθαρίων, καὶ τὰ τῶν Μαγίστρων στιχάρια.

Καὶ τοῦτο ἐκ χειρὸς τοῦ Βασιλέως δεξάμενος ἐπὶ τῆς γῆς προσκυνεῖ, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ Βασιλέως, καὶ τὰ γόνατα, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ Βασιλέως· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξάγουσιν αὐτὸν οἱ Πραιπόσιτοι εἰς τὸ βῆλον τὸ **C** πρὸς τὸ ἀριστητήριον, ἤγουν ἔμπροσθεν τοῦ κοιτῶνος, κἀκεῖσε ἐνδύουσιν αὐτὸν τὸ τοιοῦτον ἱμάτιον, καὶ πάλιν εἰσάγουσιν αὐτὸν εἰς τὸν Βασιλέα, καὶ πίπτων προσκυνεῖ καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας, καὶ τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου Βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἐπιδίδει αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς τὸ χρυσοπερίκλειστον μαντίον, καὶ περιβάλλεται αὐτῷ παρὰ τοῦ Πραιποσίτου, καὶ πάλιν πίπτων προσκυνεῖ καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου Βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ. Εἶτα ἐπιδίδωσιν αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς μαφόριον ὀξὺν πορφυροῦν, ἔχον δι' ὅλου χρυσοκέντητα ῥόδα δίκην λουπιναρίων. Ἰστέον, ὅτι καὶ τὸ μαντίον καὶ τὸ μαφόριον ὁ Πραιπόσιτος **D** ἐπιδίδει τὸν Βασιλέα. Τὸ δὲ τοιοῦτον μαφόριον ἐν τῇ προβολῇ πρὸς ἅπαξ καὶ μόνον. οὐ περιβάλλεται δὲ οὔτε ἐν τῇ προελεύσει, οὔτε ἐν ἄλλῃ ἤτοι ἂν οὖν ἡμέρᾳ. Καὶ περιβάλλεται τὸ τοιοῦτο μαφόριον παρὰ τῶν πραιποσίτων ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ὥστε τὸ πᾶν αὐτοῦ σῶμα συγκαλύπτεσθαι ὑπὸ τοῦ τοιούτου μαφορίου. Καὶ πάλιν πίπτων προσκυνεῖ, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου Βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ εἶθ' οὕτως ἐξάγουσιν αὐτὸν οἱ Πραιπόσιτοι διὰ τοῦ Ὡρολογίου εἰς τὸν Λαυσιακὸν, καὶ ἀπευ-

A vero dies ille, quo edere Imperator hunc ſolennem actum conſtituit, talis per ſe non ſit, in quo proceres debeant in mutatoriis comparere: tunc ſignificat Imperator praecedente veſpera Praepoſito de ſua voluntate, totusque Senatus venit altero mane in mutatoriis in curiam.

Introductum itaque et coram Imperatore adſtantem Rectoratus candidatum alloquitur ipſe ſic: *In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Noſtra per Dei gratiam Maieſtas Imperialis creat te Rectorem.* Simulque porrectum ſibi a Praepoſito indumentum, quod Rectoricium appellatur, ipſi tradit. Eſt **B** autem illud candidum, habens phialium, [ſeu tegmen capitis] perquam ſplendidum, auro textum, ad quatuor digitorum latitudinem, in humeris nonnihil largius excurrens. Habet idem quoque manicarum extremitates, auro textas perquam ſplendidas, et limbos veſtis, auro textos. Genualia non habet, quemadmodum neque Eunuchorum protoſpathariorum, neque magiſtrorum ſticharia, ea habent.

Indumentum hoc e manu Imperatoris ſenioris nactus adorat eum humi, pedesque et genua ipſius oſculatur, et deinceps idem quoque iuniori Imperatori facit; et ſic educunt ipſum Praepoſiti in velum, quod ad **C** Ariſteterium, ſeu pranſorium, ſpectat, aut quod ante Koetonem eſt. Ibi poſtquam induerunt ipſi, quod modo deſcripſimus, indumentum, introducunt eum rurſus ad Imperatorem. Cuius ille, humi iacens, pedes oſculatur atque genua, Senioris primum et conſequenter iunioris quoque. Tum tradit ipſi Dominus auro circumſeptum mantium, vel pallium, quod ipſi protinus a praepoſito circumiicitur. Quo facto procidit humi, adorat, et oſculatur pedes atque genua ſenioris Imperatoris, et iunioris pariter. Deinde tradit ipſi Imperator maphorium [ſeu humerale] purpureum vividi luminis, totum roſis aureis acu pictis, ve**D**lut lupinis totidem, obſitum. Hoc maphorium et mantium tradit praepoſitus Imperatori; induitque Honoratus maphorium tantummodo ſemel, in promotione nimirum; deinceps autem neque in proceſſione, neque ullo alio die id induit. Sic autem id ipſi tunc circumvolvunt praepoſiti circa caput, ut totum eius corpus eo veletur. Hoc facto rurſus procidit et oſculatur pedes et genua Imperatorum ſucceſſive amborum; et tum tandem educunt ipſum praepoſiti per Horologium in Lauſiacum.

Totus Senatus adhaec gratias agit Imperatori pro dato Rectore, et ſalutat Honoratum, qui ſua in ſede et ordine Praepoſitis in Lauſiaco aſſidet. Semper enim aſſidet Rector Praepoſitis, tam in Conventu in Lauſiacum, quam in aliis proceſſionibus.

A χαριστεῖ πᾶσα ἡ σύγκλητος τὸν Βασιλέα, καὶ ἀσπάζεται αὐτὸν, καὶ συγκαθέζεσθαι δεῖ αὐτὸν ἐν τῷ Λαυσιακῷ τοῖς Πραιποσίτοις, ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ τάξει. Ἰστέον, ὅτι ἀεὶ ὁ Ραίκτωρ τοῖς Πραιποσίτοις συγκαθέζεται ἐν τῇ προελεύσει τοῦ Λαυσιακοῦ, καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι.

CAPVT V.

Obſervanda in Creatione Syncelli.

Iuſſu Imperatoris introducit Paradynaſteuon [ſeu imperii conſors] eum, qui debet Syncellus creari. Hic ut primum intravit in conclave Auguſti genubus flexis adorat eum, et tum accedit propius. Cui Dominus poſtquam mandavit et iniunxit, quae tandem voluerit, ſubiungit: *In Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Noſtra per Dei gratiam imperialis maieſtas creat te Syncellum.* Protinus procumbit humi pedesque Domini Senioris, et deinceps iunioris quoque, oſculatur. Tum tradit ipſum Imperator Koetonitis, qui eum ad Patriarcham ducunt, ſignificantque ipſi nomine et ex perſona Imperatoris: *Maieſtas noſtra hunc praeſentem hominem Syncellum nuncupavit.* Patriarcha pro more gratias agit Imperatori, et ſigno crucis confirmat novum Syncellum, advocatque Metropolitas et Archiepiſcopos, quotquot eo tempore in Vrbe regia adſunt, ſignificatque ipſis: *Venerabilis et Sanctus Imperator noſter a deo directus et illuminatus hunc virum Syncellum creavit.* Id audientes omnes Imperatori gratias agunt et exeunt. Deinde iubet Patriarcha ſcamnum parvum ad ſuam ſiniſtram collocari, ſeparatum a ſcamnis Metropolitarum. Quod ſi vero adhuc alius adſit Syncellus [alterius Patriarchae], collocatur illud ſcamnum a dextra Patriarchae, ſeorſim. Semper enim, ut prius ingrediuntur Syncelli in Patriarchale, quam Metropolitae, ita etiam ſedent ab iis ſeorſim.

ΚΕΦ. Ε.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Συγκέλλου.

Κελεύει ὁ Βασιλεὺς τῷ Παραδυναστεύοντι, καὶ εἰσάγει τὸν ἐρχόμενον προβληθῆναι Σύγκελλον, καὶ ἅμα τῷ εἰσιέναι αὐτὸν προσκυνεῖ τὸν Βασιλέα, εἶτα πλησιάζει τῷ Βασιλεῖ, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς ὅσα καὶ βούλεται. B Καὶ εἶθ' οὕτως λέγει· ἐπὶ ὀνόματος Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος προβάλλεταί σε ἡ ἐκ Θεοῦ βασιλεία ἡμῶν Σύγκελλον. Ὁ δὲ πίπτει, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ μεγάλου Βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ παραδίδωσιν αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς κοιτωνίταις, καὶ ἀποστέλλει αὐτὸν πρὸς τὸν Πατριάρχην, καὶ δηλοῖ αὐτόν· ὡς ὅτι ἡ βασιλεία ἡμῶν προεβάλετο τοῦτον Σύγκελλον. Ὁ δὲ Πατριάρχης κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀπευχαριστεῖ τὸν Βασιλέα, καὶ εὐθέως σφραγίζει τὸν προβληθέντα Σύγκελλον, καὶ προσκαλεῖται τοὺς Μητροπολίτας καὶ Ἀρχιεπισκόπους τοὺς κατὰ C τὸν τότε καιρὸν ἐνδημοῦντας τῇ Πόλει, καὶ λέγει πρὸς αὐτοὺς· ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν ὁ ἅγιος θεόθεν ὁδηγηθεὶς τοῦτον προεβάλετο σύγκελλον· καὶ ἀπευχαριστοῦσι πάντες καὶ ἐξέρχονται. εἶτα κελεύει ὁ Πατριάρχης τεθῆναι σκαμνίον μικρὸν εἰς τὸ εὐώνυμον αὐτοῦ μέρος, ἀποκεχωρισμένον τῶν σκάμνων τῶν μητροπολιτῶν. Εἰ δὲ τύχῃ εἶναι ἕτερον Σύγκελλον, τίθεται τὸ τοιοῦτον σκαμνίον εἰς τὸ δεξιὸν μέρος ἀποκοπτόν. Ἀεὶ γὰρ οἱ Σύγκελλοι προεισέρχονται τῶν Μητροπολιτῶν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ καθέζονται ἀποκοπτοί.

Magnis in proceſſionibus reſident Syncelli non in parvis ſcamnis, ſed in ſuis ſellis; ſcilicet in ſecretis Patriarchae tantum, Imperatore non praeſente. At eo praeſente ſedent infra Magiſtros in Macroſcamnis, vel longis ſcamnis. Et quando in eo ſunt Metropolitae, ut in Secretum veniant, ſurgunt Syncelli e ſcamnis ſuis, et occurrunt intrantibus Metropolitis in ipſis foribus Secreti, et deinceps rurſus, a Patriarcha iuſſi, conſident. Et deinceps rurſus ingreſſuris Metropolitis, ſed ſimul cum Archiepiſcopis,

D Ἰστέον, ὅτι ἐν ταῖς μεγάλαις προελεύσεσιν οὐκ εἰς μικρὰ σκαμνία καθέζονται οἱ Σύγκελλοι, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις σελλίοις, δηλονότι ἐν τοῖς τοῦ Πατριάρχου σεκρέτοις, οὐχὶ δὲ τοῦ Βασιλέως παρόντος. Ἐπὶ γὰρ παρουσίᾳ Βασιλέως κάτωθεν τῶν Μαγίστρων καθέζονται ἐν τοῖς μακροσκαμνίοις. Καὶ ἐν τῷ μέλλειν εἰσιέναι τοὺς Μητροπολίτας τὴν τοῦ σεκρέτου πύλην, ἀνίστανται τῶν σκάμνων οἱ Σύγκελλοι, καὶ τῶν Μητροπολιτῶν εἰσερχομένων, εὑρίσκουσιν αὐτοὺς ἐκεῖσε, καὶ κελεύει ὁ Πατριάρχης καθεσθῆναι τοὺς Συγκέλλους. Καὶ πάλιν εἰσέρχονται οἱ Μη-

τροπολῖται καὶ οἱ Ἀρχιεπίσκοποι κατὰ τὸ εἰωθὸς τῇ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει. Τῶν δὲ Μητροπολιτῶν τὴν πύλην τοῦ σεκρέτου μελλόντων εἰσιέναι, ἀνίστανται ἀπὸ τῶν σκαμνίων οἱ Σύγκελλοι, καὶ ἵστανται· καὶ εἰσέρχονται πάντες, καὶ κελεύσει τοῦ Πατριάρχου καθίζονται οἵ τε Σύγκελλοι καὶ οἱ Μητροπολῖται, καὶ περί τινων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων συνείρει λόγον ὁ Πατριάρχης μετ' αὐτῶν, εἶτα καὶ ὅσα βούλονται, καὶ μετὰ μικρὸν κελεύσει τοῦ Πατριάρχου ἀνίστανται καὶ ἐξέρχονται πάντες.

ſecundum ordinem eccleſiaſticarum conſtitutionum, aſſurgunt quidem Syncelli e ſcamnis [non autem occurrunt ipſis, ſed ſuo in loco] perſiſtunt, donec omnibus ingreſſis Patriarcha conſidere omnes iuſſerit. Vt deinceps conſederunt pariter eodem tempore, tam Syncelli, quam Metropolitae, inſtituit Patriarcha collationem, aut colloquium, de argumentis ad eccleſiam pertinentibus, quot et qualibus coetui placuerit. Paullo poſt iuſſu Patriarchae aſſurgunt omnes et exeunt.

ΚΕΦ. ϛ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ὡς τανῦν ἐπιτελεῖται ἡ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐτήσιος μνήμη καὶ τὰ ἐγκαίνια τῶν ἱδρυθέντων τιμίων σταυρῶν ἐν τῷ νέῳ παλατίῳ τοῦ Βόνου.

Πρὸ ἡμερῶν, ὅσων ἂν κελεύσωσιν οἱ Δεσπόται, γίνεται πρόκενσον ἐν τῷ νέῳ παλατίῳ τῷ τοῦ Βόνου, καὶ τῇ παραμονῇ τελεῖται οἰκειακῶς ἡ παννυχὶς εἰς τοὺς τιμίους καὶ ἁγίους σταυρούς. Καὶ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ περὶ ὥραν β' περιβάλλονται οἱ Δεσπόται τὰ ὀξέα τούτων σκαραμάγγια, καὶ τὰ τούτων σπαθία, καὶ ἱππεύουσιν ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, καὶ ἀπέρχονται εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους διὰ τῆς ἀπαγούσης ὁδοῦ εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸ Ξηρόκηπον, κἀκεῖσε τῶν ἵππων ἀποβάντες εἰσέρχονται διὰ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ Λουτροῦ ἐν τῷ Νάρθηκι, καὶ ἐκνεύουσιν ἀριστερὰ πρὸς ἀνατολὴν τοῦ αὐτοῦ νάρθηκος ἐν τῷ ἐκεῖσε κρεμαμένῳ βήλῳ. ἐκεῖσε γὰρ καὶ τὰ βασιλικὰ ἵστανται σελλία, καὶ τὰ τούτων ηὐτρέπισται ἀλλάξιμα, καὶ ἀλλάσσουσι τά τε διβητήσια αὐτῶν, καὶ τὰς χλαμύδας, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ἐκνεύουσιν ἀριστερᾷ πρὸς ἀνατολὴν τοῦ αὐτοῦ Βήματος, καὶ ἀπέρχονται πρὸς τοὺς τάφους, ἤγουν εἰς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον.

Κἀκεῖσε ἔνδον τῆς εἰσαγούσης πύλης δέχεται τούτους ὁ Πατριάρχης, καὶ πάλιν ἐν τῷ ἐκεῖσε Βήματι διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ Πατριάρχης θυμιατὸν τῷ πρώτῳ Βασιλεῖ, καὶ θυμιᾷ εἴς τε τὸ ἅγιον Βῆμα καὶ τὸν τάφον Λέοντος τοῦ ὀρθοδόξου Δεσπότου, καὶ

CAPVT VI.

Obſervanda (prout nunc quidem ritus eſt) in celebratione annua memoriae Sancti et magni Conſtantini, et Encaeniorum Sacrarum Crucium in novo Palatio Boni dedicatarum.

Tot diebus ante, quot voluerit Imperator, fit proceſſio [ſeu tranſit Imperator e magno palatio] in novum palatium Boni; et in vigiliis feſti, quem diximus, diei peragitur privatim [in gratiam ſolius dominicae devotionis et procul vulgo] pervigilium in honorem venerabilium et ſanctarum crucium. Ipſo autem illo feſto die circa horam ſecundam induunt Domini purpurea ſua ſcaramangia, et ſpathas ſuas, et illinc avecti in equis tendunt ad aedem SS. Apoſtolorum per viam quae ad aedes S. Ioannis in Xerokepio ducit. Vt prope venerunt ad SS. Apoſtolos, deſcendunt ex equis, et intrant per magnam portam Baptiſterii in Narthecem, declinantesque ad ſiniſtram verſus orientem eiusdem Narthecis intrant intra velum ibi ſuſpenſum, retro quod ſellae imperiales poſitae ſtant, et praeparata ipſis iacent ſua mutatoria, induuntque ibi dibeteſia ſua, et chlamydes, et ſic deinceps intrant in Naum, ſeu navim SS. Apoſtolorum. Ibi ante Sanctam portam ter cum cereis adorant laudibusque celebrant Deum genubus flexis, tum declinant ad ſiniſtram verſus orientem Bematis ſeu tribunalis, quod in illo templo eſt, et procedunt verſus ſepulcra, id eſt verſus S. Conſtantinum.

Ibi intra portam ad ea ſepulcra ducentem, excipit eos Patriarcha; rurſusque deo in Bemate, quod ibi eſt, trina cum cereis adoratione gratum et devotum teſtantur animum; traditque Patriarcha ſeniori Domino thymiatum, ſeu thuribulum; quicum ille et ſanctum Bema, et tymbum Leonis orthodoxi Domini, [patris Conſtantini Por-

phyrogenneti] et ſanctae Imperatricis Theophanonis [quae Leonis uxor fuit] et Baſilii, Imp. orthodoxi atque boni, et tandem primi Chriſtiani magnique Imperatoris Conſtantini, ſancti illius et glorioſi principis, tymbum, incenſat. Poſt haec peracta revertitur Imperator cum Patriarcha. Et hic quidem intrat in Bema SS. Apoſtolorum, facitque Benedictionem, et pſaltae incipiunt troparium, quod ab his verbis orditur: *Crucis tuae imaginem in coelo contemplatus* etc.

Imperator autem valedicit et oſculum pacis impertit patriarchae, et inter ſupplicationes atque cantica procedit una cum Magiſtris et Patriciis reliquoque Senatu, tranſitque per atrium fornicis Sanctorum Omnium, et per viam, quae illinc in Palatium Boni ducit intrat in aulam palatii. Reſident ibi ambo Imperatores in ſellis per Archontogennemata, ſeu valetos, allatis et ibi depoſitis; exſpectantes quoad Patriarcha cum eccleſiaſtica ſupplicabunda proceſſione eodem advenerit.

Intrante illa proceſſione in portam aulae palatii, ſonat adhuc troparium modo memoratum *Crucis tuae* etc. ea vero porta tranſita, incipit troparium cani diei Encaeniorum vel Dedicationis proprium, ſcilicet illud quod incipit a verbis. *Gloria ſit tibi Chriſte deus, qui es argumentum glorationis Apoſtolorum.* Patriarchae tum ad illum locum appropinquanti, in quo ſedent Imperatores, aſſurgunt hi, et beneventant ipſum.

Protinusque perficitur ritus Encaeniorum, ſeu dedicationis, Sanctarum nempe Crucium, quem ad modum ſecundum conſtitutiones eccleſiaſticas fieri mos eſt; et poſt peractas Anoexes, [ſeu ceremonias, quae praecedunt apertionem templi,] intrant Domini cum Patriarcha [in aedes ſacras, quae ſunt in palatio Boni,] proceduntque ad Bema S. Conſtantini. (Sunt enim ibi duo bemata, unum S. Helenae, alterum S. Conſtantini, argenteo ciborio ornatum.) Ter ibi cum cereis adorant Deum, et redeunt deinceps a ſiniſtra parte, aſcendunt gradus, ad magnam crucem S. Conſtantini ducentes; et conſiſtunt coram ea, praeſtolantes recitationem Sancti Evangelii, et Extenſa finita aſcendunt in palatium templo contiguum, peractaque Liturgia, ſeu divino officio, epulantur cum Patriarcha et Senatu et Metropolitis, delectis nempe et invitatis.

A τῆς ἁγίας καὶ Βασιλίδος Θεοφανοῦς, καὶ Βασιλείου τοῦ ὀρθοδόξου καὶ ἀγαθοῦ Βασιλέως, καὶ εἶθ' οὕτως εἰς τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου Βασιλέως. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέφει ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ ὁ μὲν Πατριάρχης εἰσέρχεται ἐν τῷ Βήματι ποιῶν τὴν εὐχὴν, καὶ ἀπάρχονται οἱ ψάλται τὸ τροπάριον· τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀποχαιρετίσας τὸν Πατριάρχην, τοῦτον ἀσπάζεται, καὶ λιτανεύοντες μετά τε τῶν Μαγίστρων, καὶ Πατρικίων, καὶ τῶν λοιπῶν τῆς συγκλήτου, διέρχεται διὰ τοῦ

B ἐξαέρου τῆς κόγχης τῶν ἁγίων πάντων, καὶ τῆς ἐκεῖσε ἀπαγούσης ὁδοῦ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν αὐλὴν τῶν Παλατίων, καὶ σελλίων τιθεμένων, τῶν ὑπὸ τῶν Ἀρχοντογεννημάτων βασταζομένων, καθέζονται, μέχρις ἂν ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς καταλάβοι.

Ἰστέον ὅτι ἡ λιτὴ, μέχρις ἂν εἰσέλθῃ τὴν πύλην τῆς αὐλῆς τῶν παλατίων, ψάλλει τὸ τροπάριον· τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος· καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τὴν πύλην ἄρχεται ψάλλειν τῶν ἐγκαινίων, ἤγουν τό· Δόξα σοὶ Χριστὲ ὁ Θεὸς, Ἀποστόλων καύχημα.

C Καὶ δὴ τοῦ Πατριάρχου πλησιάσαντος ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ καθέζονται οἱ Δεσπόται, ἀνιστάμενοι οἱ Δεσπόται δέχονται τοῦτον.

Καὶ εὐθέως τελεῖται ἡ ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων, καθὼς εἴθισται τῇ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει, καὶ τῶν Ἀνοίξεων τελεσθέντων εἰσέρχονται οἱ Δεσπόται μετὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ Βήματι τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου· (τὰ γὰρ ἐκεῖσε βήματα, τὸ μὲν ἐν τῆς ἁγίας Ἑλένης ὑπάρχει, τὸ δὲ ἕτερον, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἀργυροῦν κιβώριον, τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τυγχάνει.) Κἀκεῖσε διὰ τῆς τρισ-

D σῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ὑποστρέφοντες ἐξ ἀριστερᾶς ἀνέρχονται τὰ βάθρα, καὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τοῦ μεγάλου σταυροῦ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν, καὶ τὴν τῆς Ἐκτενοῦς ἀπόλυσιν, ἀνέρχονται, ἐν τῷ ἐκεῖσε Παλατίῳ, καὶ μετὰ τὴν τῆς λειτουργίας ἀπόλυσιν συνεστιῶνται τῷ Πατριάρχῃ καὶ τῇ συγκλήτῳ, καὶ Μητροπολίταις, οἷς ἂν κελεύσωσιν.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῶν Ἁγίων πάντων.

Ἰστέον, ὅτι ἡ πρόελευσις τῶν ἁγίων πάντων ἐπιτελεῖται κατὰ τὸν τύπον τῆς Μεσονηστίμου, καὶ ὡς τὰ νῦν ἐπιτελεῖται ἥ τε δευτέρα τῆς Διακαινησίμου, καὶ ἡ κυριακὴ τοῦ Ἀντίπασχα. κατέρχονται δὲ οἱ Δεσπόται ἀπὸ τῶν ἵππων ἐν τῇ πύλῃ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τῇ εἰσαγούσῃ πρὸς τὸ Ὡρολόγιον τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, κἀκεῖθεν δορυφορούμενοι ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν ἐξ ἔθους ἀρχόντων ἐκνεύουσι δεξιᾷ, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ Νάρθηκος τῶν Ἁγίων πάντων, καὶ ἀνέρχονται ἐν τοῖς Κατηχουμενίοις τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰσέρχονται ἔνδον τοῦ ἐκεῖσε κρεμαμένου βήλου, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελεῖται καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσιν, ἐν αἷς ἀπέρχονται οἱ Δεσπόται ἔφιπποι εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους.

Ὁ δὲ Πατριάρχης μετὰ τῆς λιτῆς καταλαβὼν ἵσταται ἔνδον τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἔξω τῶν κιγκλίδων τοῦ Θυσιαστηρίου, καὶ τοῦ καιροῦ καταλαβόντος εἰσέρχονται οἱ Πραιπόσιτοι καὶ περιβάλλουσι τοὺς δεσπότας τὰς ἑαυτῶν χλανίδας· Ἐξερχομένων δὲ τῶν Δεσποτῶν τοῦ βήλου, δέχονται τούτους οἵ τε Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι, καὶ γίνεται ἐκεῖσε δοχή, καὶ ἀπὸ νεύματος τοῦ Πραιποσίτου λέγει ὁ τῆς Καταστάσεως· Κελεύσατε. Καὶ κατέρχονται διά τε τοῦ κοχλίου καὶ τοῦ Νάρθηκος, καὶ ἐκβαινόντων τὸν Νάρθηκα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων δέχεται τούτους ὁ περατικὸς δῆμος τῶν Βενέτων μετὰ καὶ τοῦ Δομεστίκου τῶν Σχολῶν, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν τοῖς Δεσπόταις τὰ ῥοδόπλακα ὀσφράδια. Καὶ μετ' ὀλίγον πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὸ Ὡρολόγιον, δέχεται εἰς τὸ ἐξάερον ὁ Δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ Λευκοῦ, καὶ αὐτὸς ἐπιδιδοὺς ὁμοίως τοῖς Δεσπόταις. Καὶ εἰσιόντων τῶν δεσποτῶν εἰς τὴν θύραν ὡς πρὸς τὸ ὡρολόγιον τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, δέχεται ὁ Ἐξκούβιτος μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Πρασίνων, καὶ ἐπιδίδωσι καὶ αὐτὸς ὁμοίως. Καὶ πάλιν εἰσιόντων τῶν Δεσποτῶν εἰς τὴν θύραν τοῦ γυναικίτου τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, δέχεται ὁ Δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ καὶ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου, καὶ ἐπιδίδωσι καὶ αὐτὸς ὁμοίως.

Καὶ εὐθ' οὕτως ἀπέρχονται οἱ Δεσπόται, καὶ δέχεται τούτους ὁ Πατριάρχης ἔξω τῶν κιγκλίδων τοῦ ἁγίου Βήματος, καὶ ἀσπάζονται ἀλλήλους, καὶ εἰσέρχονται ἅμα εἰς τὸ Θυσια-

CAPVT VII.

Obſervanda in feſto et proceſſione Sanctorum omnium.

Proceſſio Sanctorum omnium peragitur ſecundum ritum Meſoneſtimi ſeu Medianae, vel mediae Quadrageſimarum hebdomadis, et ſecundum ritum quo nunc celebrantur tam ſecunda feria Diakaineſimi, vel Septimanae Renovationis, id eſt paſchatis, quam dominica Antipaſcha, vel quae proxime feſtum Paſchatis ſequitur. Deſcendunt Domini ex equis in porta ſanctorum Apoſtolorum, ad Horologium eiusdem eccleſiae ducente, et inde, ſtipati a Cubiculo et conſuetis proceribus, declinant verſus dextram, traiectoque Narthece templi Sanctorum omnium, aſcendunt in Catechumenia eiusdem templi, et intrant intra velum ibi ſuſpenſum, fiuntque caetera quemadmodum mos eſt fieri in reliquis proceſſionibus, per quas Domini ad ſanctos Apoſtolos in equis vehuntur.

Adveniens interim cum turba proceſſionale Patriarcha conſiſtit intra aedem SS. Apoſtolorum extra cancellos ſacrificatorii, temporeque opportuno ingruente intrant Praepoſiti ad Auguſtos, et amiciunt eos ipſorum tunicis. Exeuntes extra velum Dominos excipiunt et venerantur Magiſtri et Patricii, fitque ibi Doche, ſeu exceptio et conſalutatio dominorum et procerum: qua peracta clamat Ceremoniarius, nutu Praepoſiti admonitus: *Keleuſate*, [ſeu *velitis movere.*] Sic deſcendunt per cochleam et Narthecem; et egredientes e Narthece Sanctorum omnium excipit atque veneratur peraticus Demus [ſeu ſuburbana e Pera factio] Venetorum cum Domeſtico ſcholarum, Dominis odorata ſerta roſis implexa tradente. Paullo illinc, antequam ingrediantur Domini in Horologium, excipiunt eos in atrio Demarchus Venetorum cum factione Alba, ſerta et ipſe quoque porrigens. Dominos iam ipſam Horologii SS. Apoſtolorum portam intrantes, excipit Excubitus [ſeu praefectus Excubitorum] cum Demo Peratico Praſinorum, et ipſe quoque corollas tradens. Et tandem intrantes Dominos in portam Gynaeconitae, ſeu ſtationis mulierum, in Aede SS. Apoſtolorum, excipit Demarchus Praſinorum cum factione Ruſſa, tradens et ipſe, quae caeteri.

Sic porro libere abſque impedimento procedentes Dominos excipit Patriarcha extra cancellos ſancti Bematis [vel tribunalis], oſculoque pacis invicem dato intrant ſimul in ſacrificatorium, ubi Domini Endy-

tam, ſeu tapetem altari inſtratum, et ſacrum Evangelium, oſculantur, Patriarcha utrumque protendente et ori admovente. Exinde ordiuntur ſupplicabundam proceſſionem, Clero canente illud: *Gloria tibi, Chriſte Deus.* Domini hac in proceſſione e Bemate egredientes accipiunt a Praepoſitis cereos proceſſionales, et ſic, comitante Patriarcha, procedunt cantantes deoque ſupplicantes uſque ad Aedem Sanctorum Omnium; ubi, poſt peractum Anoexeon, ſeu apertionum, vel, quod idem eſt, Encaeniorum, officium, [id eſt poſt dictas preces, quae in annuatim renovanda dedicatae iſtius aedis memoria dici ſolent, et per quas nemini ad clauſam aedem aditus patet] inferunt pedem, et progrediuntur in eius aedis Bema, prout mos eſt; et exinde per dextram tribunalis orientalem plagam intrant in oratorium, quod ibidem eſt, S. Leonis Martyris, et trina cum cereis adoratione Deum ibi venerati, protinus valedicunt et oſculum pacis dant Patriarchae.

A στήριον, καὶ ἀσπάζονται οἱ Δεσπόται τὴν ἐνδυτὴν καὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, δηλονότι ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου προσφερόμενα, καὶ αἴρουσιν ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε τὴν λιτὴν, ψάλλοντος τοῦ Κλήρου τό· δόξα σοι Χριστὲ ὁ Θεός. Τῶν δὲ Δεσποτῶν ἐξερχομένων τὸ βῆμα, λαμβάνουσι παρὰ τῶν Πραιποσίτων κηρία λιτανίκια, καὶ ἅμα τοῦ Πατριάρχου λιτανεύουσι μέχρι τῶν ἁγίων πάντων, καὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν Ἀνοίξεων τελεσθείσης, ἤγουν τῶν Ἐγκαινίων, εἰσοδεύουσι καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ βήματι, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διὰ τοῦ πρὸς ἀνατολὴν δεξιοῦ μέρους B εἰσέρχονται ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λέοντος, κἀκεῖσε διὰ τῆς τρίσσης μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ εὐθέως ἀποχαιρετίζουσι τὸν Πατριάρχην, τοῦτον ἀσπαζόμενοι.

Et Patriarcha quidem abit in Aedem Sanctorum Omnium: Domini autem per cochleam, quae eſt intra Bema, abeunt ad Eucterium Sanctae Imperatricis Theophanonis, [quod eſt in aede SS. Apoſtolorum]; ibique depoſitis tunicis exſpectant tempus, quo recitari Sanctum Evangelium debet. Eo inſtante exeunt oratorio, et ſtant intra velum ibidem ea parte, quae Bema reſpicit, ſuſpenſum, audiuntque [a nemine conſpecti] lectionem Sancti Evangelii. Qua finita redeunt in idem Sanctae Theophanonis Eucterium, ibique reſidentes ordinant Cletorium, [id eſt nominatim deſignant, et a Nomenclatore citari iubent, quos eo die ſibi volunt convivas accumbere.] Tum induti ſagis auro ſeptis tranſeunt per Narthecem Eucterii, ſeu ſacelli, Sancti Hypatii, et per atrium illi praetenſum; inde aſcendunt per ſcalam ligneam, quae ex Aede S. Conſtantini exeuntes in Catechumenia SS. Apoſtolorum ducit; traiectisque modo dictis SS. Apoſtolorum Catechumeniis, intrant in palatium [iſti aedi adſtructum]; ubi parata ipſis eſt ſacra menſa. Ritus autem in prandio, item in proceſſione pomeridiana, obſervandi, ſunt, ut nunc quidem ſiunt, ſimiles illis, quos in deſcriptione proceſſionis feriae ſecundae Diakaeneſimi [ſeu proximae a Paſchatis feſto], et Novae Dominicae [ſeu eius quae in Albis dicitur] expoſuimus.

Καὶ ὁ μὲν Πατριάρχης ἀπέρχεται εἰς τοὺς ἁγίους πάντας. Οἱ δὲ Δεσπόται διὰ τοῦ ἔνδον τοῦ βήματος κοχλίου ἀπέρχονται εἰς τὸ εὐκτήριον τῆς ἁγίας καὶ Βασιλίδος Θεοφανοῦς. Κἀκεῖσε ἀπαλλάσσουσι τὰ χλανίδια, καὶ καθέζονται C ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν. Τοῦ δὲ ἁγίου Εὐαγγελίου μέλλοντος ἀναγινώσκεσθαι ἐξέρχονται ἔξω τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου, καὶ ἵστανται ἔνδον τοῦ ἐκεῖσε ἀποκρεμαμένου βήλου ὡς πρὸς τὸ βῆμα, καὶ ποιοῦνται τὴν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ἀκρόασιν, καὶ μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου εἰσέρχονται πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ εὐκτηρίῳ τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς, καὶ καθεζόμενοι στιχοῦσι τὸ κλητώριον, καὶ εἶθ᾽ οὕτως περιβάλλονται τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ Νάρθηκος τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου Ὑπατίου, καὶ τοῦ ἐκεῖσε ἐξάγοντος ἐξαέρου, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀνέρχονται διὰ τῆς D ξυλίνης σκάλας τῆς ἐξαγούσης ἔξω τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, τῆς ἀναγούσης εἰς τὰ Κατηχούμενα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται διὰ τῶν Κατηχουμενίων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὰ Παλάτια. Κἀκεῖσε εὐτρέπισται ἡ τιμία αὐτῶν τράπεζα. Τὰ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης τελούμενα, καὶ τὰ τῆς δειλινῆς προελεύσεως, καθὼς προείρηται, ὁμοίως τῆς δευτέρας τῆς Διακαινησίμου, καὶ τῆς νέας κυριακῆς, καθὼς τὰ νῦν ἐπιτελοῦνται.

ΚΕΦ. Η.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ πρώτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἐξερχομένου.

Ἰστέον, ὅτι εἰ μὲν λάχῃ ἡ πρώτη τοῦ Αὐγούστου ἐν κυριακῇ, ὀφείλει ἐξέρχεσθαι ἀπὸ τοῦ Σκευοφυλακίου τοῦ μεγάλου Παλατίου ὁ τίμιος σταυρὸς τῇ ὄπισθεν κυριακῇ, ἤγουν πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν τῆς πρώτης τοῦ Αὐγούστου. Ἐξέρχεται δὲ ψάλλοντος τοῦ ὄρθρου περὶ τρίτην ἢ καὶ ἕκτην ᾠδὴν, καὶ ἀποτίθεται ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ, καὶ ὑπὸ τοῦ ἀπάπα βαλσαμιζόμενος προτίθεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς προσκύνησιν πάντων. Καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου παρίσταται ἅπας ὁ βασίλειος Κλῆρος ψάλλων τὰ συνήθη Σταυρώσιμα, καὶ ὅτι κελεύουσιν οἱ Δεσπόται, εἰσέρχονται καὶ ἀσπάζονται αὐτὸν, καὶ ἀπερχόμενοι καθέζονται ἐπὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου εἰς τὴν συνήθη καὶ καθημερινὴν προέλευσιν.

Καὶ εἶθ' οὕτως αἴρων ὁ Παπίας τὸν τίμιον σταυρὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, δηλονότι φοροῦντος αὐτοῦ σκαραμάγγιον καὶ σαγίον ἀληθινὸν, ὀψικευόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλείου Κλήρου καὶ τοῦ ἀπάπα τῆς Δάφνης τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ Διαιταρίων τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ τοῦ Παλατίου, πάντων κηροὺς βασταζόντων, διέρχεται διά τε τοῦ Ἡλιακοῦ καὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου, καὶ ἀπαγόμενος προτίθεται εἰς προσκύνησιν πάσης τῆς συγκλήτου ἐν τῷ Λαυσιακῷ, ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει πρὸ τῆς πύλης τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου Βασιλείου. Καὶ μετὰ τὴν προσκύνησιν πάλιν βαστάζεται παρὰ τοῦ Παπίου, δηλονότι ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, καὶ ἀποτίθεται ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Δάφνης ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου.

Τῇ δὲ κη' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἄρχεται περιπολεύειν καὶ ἁγιάζειν πάντα τόπον, καὶ πάσας οἰκίας ταύτης τῆς Θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὰ τὰ τείχη, ὡς ἂν καὶ αὐτὴ ἡ πόλις, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πάντα τῆς χάριτος καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ πληρωθῶσιν, μέχρι τῆς ιγ' τοῦ Αὐγούστου μηνός. Ἐν αὐτῇ γὰρ τῇ ιγ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς πρωῒ εἰσέρχεται ἐν τῷ ἱερῷ Παλατίῳ καὶ προτίθεται ἐπάνω τοῦ σένζου τοῦ ἱσταμένου ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ. Οἱ δὲ Διαιτάριοι ψάλλουσι τὰ συνήθη Σταυρώσιμα τι, καὶ Ἐκτενοῦς γινομένης ὑπὸ τοῦ ἀπάπα τῆς

A

CAPVT VIII.

Obſervanda Calendis Auguſti, prodeunte in publicum venerabili et vivifica Cruce [in qua Chriſtus paſſus fuit.]

Si Calendas menſis Auguſti in diem Dominicum incidere contingat, debet Sancta Crux, proxime praecedente die Dominica, ſeu die retro ſeptimo, e Skeuophylacio, [vel Cuſtodiario pretioſorum vaſorum, et ſacrarum reliquiarum] magni Palatii expromi et produci, quo tempore Matutinas canunt, intra tertiam ſextamve Odam. Et primum depromtus e ſede ſua et depoſitus humi in Skeuophylacio, balſamiſatur, vel inungitur ſacris unguentis a
B [Cleri regii] Protopapa; dein proponitur ſic in eccleſia [magni Palatii, Deiparae Phari, ut videtur, aut et Nea] communi omnium adorationi. Tum poſt finitum officium matutinum, accedit ad eam, Sanctam Crucem, et coram ea conſiſtit totus Clerus palatinus, canens conſueta Stauroſima, vel cantica in laudem Crucis. Domini, ſi volunt, [exeuntes e ſacro cubiculo, ante conſuetam proceſſionem] intrant [in eccleſiam] et venerati crucem abeunt, reſidentque in Chryſotriclino et peragunt ea, quae in conſueta quotidiana proceſſione, vel conventu procerum in aulam, peragi mos eſt.

Papias tum ſublatam in capite gerens Sanctam crucem, indutus ſcaramangio et ſago purpureo, ſtipatusque obſequio Cleri
C palatini et Protopapae S. Stephani Daphnes, et Diaetariorum tam S. Stephani, quam Palatii, et horum quidem omnium cereos geſtantium, procedit [ex eccleſia palatii] per Heliacum, ſeu ſolarium [illi praetenſum], et praeter Chryſotriclinum. Inde ulterius prolata Crux deponitur et exponitur communi totius Senatus adorationi in Lauſiaco, et quidem in eius ſiniſtra parte ante portam Eucterii S. Baſilii. Adoratam itaque ibi Crucem rurſus attollit Papias, et procedit eodem in obſequio, deponitque in Palatio Daphnes in templo Sancti Protomartyris Stephani.

D

Die vero vigeſimo et octavo menſis Iulii, incipit Crux obire atque ſanctificare omnem locum omnemque domum regiae huius urbis, quam Deus conſervare velit; neque aedificia tantum, ſed et ipſos urbis muros obit atque ſanctificat; quo et ipſa urbs, et ei circumiecta gratia et ſanctificatione impleantur. Illa Crucis obitio continuat uſque ad diem Auguſti menſis decimam tertiam. Ea enim die mane redit in ſacrum Palatium, et proponitur ſuper Senzo, [id eſt ſeſſu, vel throno,] qui ſtat in Chryſotriclino. Diaetarii adhaec conſueta Stauroſimata, ſeu troparia in laudem crucis, canunt, factaque Ex-

A tenſa a Protopapa Daphnae addunt ipſi benedictionem, figentes pro more [id eſt, voventes concepta conſuetaque formula, velit deus et urbem, et in ea S. crucem, ϛερὰν, fixam, immobilem nullaque calamitate percellendam eſſe iubere.] Et protinus rurſus attolitur crux a Papia, circumlataque in obſequio Protopapae Daphnes et Diaetariorum obit atque ſanctificat cubicula palatii, ipſumque totum. Deinceps deponitur in oratorio S. Theodori. Sub veſperam infert eam Papias et Deuterus in Pharum, ubi Skeuophylaci, ſeu cuſtodi vaſorum, eam tradunt. Altero mane tandem, dum cantatur Matutinum officium, circa tertiam, aut et ſextam odam, exterſa et repurgata Crux a Protopapa et Skeuophylace reponitur rurſus in ſacro Skeuophylacio.

Quod ſi vero Calendae menſis Auguſti in ſecundam feriam incidant, efferri debet ſacra Crux penultima retro die dominica, B ſeu octavo die ante Calendas Auguſti. Si porro illae Calendae in feriam tertiam ſeu diem Martis, incidant, debet S. Crux efferri ipſa illa die dominica, quae illam tertiam feriam proxime antecedit, hoc eſt, ſecundo die ante Calendas Auguſti. Si deinceps incidant illae Calendae in Tetrada, [ſeu quartam feriam, vel diem Mercurii,] debet S. Crux efferri die dominica, illam Tetrada proxime antecedente, ſeu die tertio ante Calendas. Ita quoque ſi Calendae in Pemptada [ſeu quintam in feriam vel diem Iovis] incidant, debet S. Crux die dominica illam quintam feriam proxime praecedente, ſeu quarto die ante Calendas, efferri. Si denique in Paraſkeuen, [id eſt ſextam in feriam vel diem Veneris] incidant Calendae, C debet S. Crux die dominica Paraſkeuen illam proxime praecedente, ſeu die quinto ante Calendas, efferri. Si tandem in Sabbatum incidant Calendae Auguſti, debet S. Crux die dominica ſeptimam illam feriam ſeu Sabbati diem antecedente, vel die ante Calendas ſexto, efferri.

CAPVT IX.

Obſervanda in feſto Obdormitionis ſanctiſſimae Dei genetricis die Auguſti decimoquinto.

Si cupit Imperator magno e Palatio exire in Blachernas ad peragendum ibi devotum D pervigilium, facit id die proxime praecedente, ſacroque pervigilio defungitur; et tum altero mane, id eſt ipſo feſto die, procedunt omnes, die nondum prorſus oborto, in mutatoriis quidem Magiſtri et Praepoſiti, et Patricii et Officiales; eunuchi autem Protoſpatharii praeter mutatoria ſua quoque Spathobaclia geſtant; oekiaci autem, ſeu familiares vel domeſtici, Protoſpatharii ſpecia geſtant. Praeter Secreticos, reliqui omnes procedunt in ſcaramangiis. Procedunt autem et conveniunt omnes in triclinium, quod Danubius appellatur, et ibi conſident.

A Δάφνης, ἀποδίδουσι τὴν εὐχὴν, ϛερεῦντες κατὰ τὸ εἰωθός. Καὶ εὐθέως αἰρόμενος ὁ ϛαυρὸς πάλιν ὑπὸ τοῦ Παπίου καὶ ὀψικευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀπάπα τῆς Δάφνης, καὶ τῶν Διαιταρίων περιέρχεται ἁγιάζων τούς τε κοιτῶνας καὶ ἅπαν τὸ Παλάτιον. Καὶ εἴθ᾽ οὕτως ἀποτίθεται ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, καὶ τῇ ἑσπέρᾳ εἰσφέρει αὐτὸν ὁ Παπίας καὶ ὁ Δεύτερος εἰς τὸν Φάρον παραδιδόντες αὐτὸν τῷ Σκευοφύλακι, καὶ τῇ ἕωθεν, ψαλλομένου τοῦ ὄρθρου τρίτης ἢ καὶ ἕκτης ᾠδῆς, ἐκμασσομένου παρά τε τοῦ ἀπάπα καὶ τοῦ Σκευοφύλακος, ἀποτίθεται ἐν τῷ ἱερῷ Σκευοφυλακίῳ.

Εἰ δὲ ἐν δευτέρᾳ λάχῃ ἡ πρώτη τοῦ Αὐ- B γούστου, ὀφείλει ἐξέρχεσθαι τῇ ὄπισθεν κυριακῇ, ἤγουν πρὸ η´ ἡμερῶν τῆς α´ τοῦ Αὐγούστου. Εἰ δὲ ἐν τρίτῃ λάχῃ ἡ πρώτη τοῦ Αὐγούστου, ὀφείλει ἐξέρχεσθαι αὐτῇ τῇ κυριακῇ τῆς τρίτης, ἤγουν πρὸ δύο ἡμερῶν τῆς α´ τοῦ Αὐγούστου. Εἰ δὲ ἐν δ´ λάχῃ ἡ πρώτη τοῦ Αὐγούστου, ὀφείλει ἐξέρχεσθαι αὐτῇ τῇ κυριακῇ τῆς τετράδος, ἤγουν πρὸ τριῶν ἡμερῶν τῆς πρώτης τοῦ Αὐγούστου. Εἰ δὲ ἐν ε´ λάχῃ ἡ πρώτη τοῦ Αὐγούστου, ὀφείλει ἐξέρχεσθαι αὐτῇ τῇ κυριακῇ τῆς ε´, ἤγουν πρὸ δ´ ἡμερῶν τῆς πρώτης τοῦ Αὐγούστου. Εἰ δὲ ἐν παρασκευῇ λάχῃ ἡ πρώτη τοῦ Αὐγούστου, ὀφεί- C λει ἐξέρχεσθαι αὐτῇ τῇ κυριακῇ τῆς παρασκευῆς, ἤγουν πρὸ ε´ ἡμερῶν τῆς α´ τοῦ Αὐγούστου. Εἰ δὲ ἐν σαββάτῳ λάχῃ ἡ πρώτη τοῦ Αὐγούστου, ὀφείλει ἐξέρχεσθαι αὐτῇ τῇ κυριακῇ τοῦ σαββάτου, ἤγουν πρὸ ἓξ ἡμερῶν τῆς α´ τοῦ Αὐγούστου.

Θ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μηνὶ Αὐγούστῳ ιε´.

Εἰ κελεύει ὁ Βασιλεὺς ἀπελθεῖν καὶ παννυ- D χίσαι ἐν Βλαχέρναις, ἀπέρχεται τῇ πρὸ μιᾶς ἡμερῶν, καὶ ἐκτελεῖ τὴν παννυχίδα. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἤγουν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς, προέρχονται ἅπαντες ἐνύχιοι μετὰ ἀλλαξίμων, οἵ τε Μάγιστροι καὶ πραιπόσιτοι, Πατρίκιοι καὶ Ὀφφικιάλιοι. Οἱ δὲ εὐνοῦχοι ἀσπαθάριοι μετὰ τῶν ἀλλαξίμων αὐτῶν, βαστάζοντες καὶ τὰ σπαθοβάκλια. Οἱ δὲ οἰκειακοὶ Πρωτοσπαθάριοι μετὰ σπεκίων. Οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες μετὰ σκαραμαγγίων, ἄνευ τῶν Σεκρετικῶν. Προέρχονται δὲ ἅπαντες ἐν τῷ τρικλίνῳ τῷ λεγομένῳ Δανουβίῳ, καὶ καθέζονται ἐκεῖσε.

Εἰ

Εἰ δὲ καὶ ὁ Βασιλεὺς οὐ θελήσει ἀπελθεῖν καὶ παννυχεῦσαι, τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς ἀλλάσσει τὸ σκαραμάγγιον αὐτοῦ, καὶ εἰ μὲν οὐκ ἔστιν εὐδία, ἱππεύει, καὶ ἀπέρχεται ἀπὸ σκαραμαγγίου· εἰ δὲ ἔστιν εὐδία, ἀπέρχεται διὰ τοῦ πλοός. Καθέζεται δὲ ἡ σύγκλητος ἅπασα ἀπὸ σκαραμαγγίου ἔξωθεν τῆς Κοιλιωμένης πόρτης, ἐν τῷ αἰγιαλῷ ἐκδεχόμενοι τὸν Βασιλέα. Τοῦ δὲ Βασιλέως ἐξιόντος ἀπὸ τοῦ δρόμωνος, δέχονται αὐτὸν οἱ Πραιπόσιτοι· παρεκκατιὼν δὲ, δέχονται αὐτὸν Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι καὶ Ὀφφικιάλιοι προσκυνοῦντες αὐτὸν, καὶ ἀναφέρουσιν αὐτὸν ἐν τῷ κοχλίᾳ, τῷ εἰσφέροντι εἰς τὰ Κατηχούμενα τοῦ μεγάλου ναοῦ. Καὶ διέρχεται διὰ τοῦ τρικλίνου τῆς ἁγίας Σοροῦ, καὶ ἀνέρχεται διὰ τοῦ Βισαλωτοῦ καὶ τοῦ κοχλίου, διακόπτων τὸν τρίκλινον τὸν καλούμενον Δανούβιον. Καὶ ἐξέρχονται εἰς τὸν πόρτικα τὸν λεγόμενον Ἰωσηφιακὸν, καὶ ἀναφέρουσιν αὐτὸν οἱ Πραιπόσιτοι ἕως τοῦ κοιτῶνος. Οἱ δὲ Μάγιστροι, καὶ Πατρίκιοι, καὶ ἡ σύγκλητος ἅπασα καθέζονται ἐν τῷ Δανουβίῳ, καὶ ἀλλάσσουσιν τὰ ἀλλάξιμα αὐτῶν, καὶ καθέζονται ἐκεῖσε ἐκδεχόμενοι τὴν ἔλευσιν τοῦ καιροῦ.

A Quod ſi autem non placuerit Imperatori praecedente die in Blachernas ire, ſacrumque ibi pervigilium perficere, induit ipſo feſto die ſcaramangium ſuum, et equo evehitur, ſi nempe tranquillum mare non fuerit; illo autem ſilente atque compoſito, in liburnica illuc pergit; ibique a toto Senatu excipitur, qui ſcaramangiis indutus extra portam Coiliomenen, [ſeu depreſſam et in humilius deductam; id ei nomen eſt:] in litore ſedet, exſpectans Domini adventum. Et exſcendentem quidem e *Dromonio excipiunt Praepoſiti: aliquanto autem illinc ulterius Magiſtri et Patricii et Officiales adorantes eum, porroque comitan-B tur eum ſurſum per cochleam ad Catechumenia magni templi [Blachernenſis] ducentem. Inde traiecto triclinio Sanctae Sori, {vel conditorii, in quo B. Virginis amictus iacet] aſcendit Imperator per Biſalotum, [ſeu lateribus coctis conſtructum triclinium,] et per cochleam in triclinium Danubium dictum. Eo tranſmiſſo procedit in porticum Ioſephicam dictam; et tandem uſque ad Koetonem, comitantibus Praepoſitis. Remanent autem Magiſtri et Patricii et totus Senatus ſedentes in Danubio, et induunt mutatoria ſua, exſpectantque adventum temporis, quo ſurgendum eſt.

Ἐλθόντος δὲ τοῦ τῆς Καταστάσεως, καὶ μηνύσαντος τοῖς Πραιποσίτοις, ὡς ὅτι ὁ καιρὸς ἔφθασεν, εἰσέρχονται οἱ Πραιπόσιτοι δηλοποιοῦντες τὸν Βασιλέα. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐξελθὼν ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ εἰσέρχεται ἐν τῷ Ἀναστασιακῷ τρικλίνῳ, φορῶν τὸ διβητήσιον αὐτοῦ, καὶ στὰς ἐκεῖσε, ἵστανται οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κἀκεῖθεν. Οἱ δὲ Σπαθαροκουβουκλάριοι ἵστανται ὄπισθεν αὐτῶν. Οἱ δὲ πρωτοσπαθάριοι εὐνοῦχοι ἵστανται ὄπισθεν τοῦ Βασιλέως. Προσκαλεῖται δὲ ὁ Πραιπόσιτος τοὺς Βεστήτορας, καὶ περιβαλλόμενος ὁ Βασιλεὺς τὴν χλαμύδα αὐτοῦ δι᾽ αὐτῶν, ἐξέρχονται. Εἶτα κατελθὼν Ὀστιάριος ἵσταται ἐν τῷ βήλῳ, καὶ διϊστῶσι ἅμα τοῦ τῆς Καταστάσεως Μαγίστρους, καὶ Πατρικίους καὶ Στρατηγοὺς, καὶ Ὀφφικιαλίους. Καὶ εἰσερχόμενος ὁ Ὀστιάριος ἵσταται κάτω ἐν τῷ βήλῳ, νεύσας δὲ ὁ Βασιλεὺς τῷ Πραιποσίτῳ, ὁ δὲ Πραιπόσιτος τῷ Ὀστιαρίῳ, εἰσάγει Μαγίστρους καὶ Πατρικίους καὶ Στρατηγοὺς, καὶ εἰσελθόντες πίπτουσι. Ἀναστάντων δὲ αὐτῶν, λαμβάνει νεῦμα ὁ Πραιπόσιτος παρὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ λέγει ἐκεῖσε· Κελεύσατε.

Illo adveniente indicat Ceremoniarius C Praepoſitis inſtare tempus; hi ad Dominum intrant, eaque de re monent. Dominus igitur e Koetone procedit in Anaſtaſiacum triclinium, indutus dibeteſio ſuo, ibique ſtanti ſeſe hinc et illinc, dextra ſiniſtraque, aggregant proceres Cubiculi; pone hos ſtant Spatharocubicularii; Protoſpatharii eunuchi autem ſtant pone Dominum. Itaque ordinatis, advocat Praepoſitus Veſtitores; qui, poſtquam Domino chlamydem eius circum poſuerunt, rurſus egrediuntur. Poſt haec deſcendit Oſtiarius ad velum, ibique ſubſiſtens [extra velum] una cum Ceremoniario dirimit et ſecedere iubet ſuam quemque in claſſem, Magiſtros, et Patricios Stra-D tegos, et Officiales. Peractis his rurſus intrat Oſtiarius in Anaſtaſiacum, ſed remanet infra ſtans intra velum. Quod videns Imperator, nutum dat Praepoſito, et hic porro dat Oſtiario; hic autem eo accepto introducit Magiſtros et Patricios et Strategos et Officiales. Qui ingreſſi humo procidunt. Vt autem reſurrexerunt, monitus nutu Regis Praepoſitus ait: *Keleuſate* [id eſt, *placeat vobis*, nempe movere.]

Ὁ δὲ Βασιλεὺς δρεγευόμενος ὑπό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, Πατρικίων τε καὶ Στρατηγῶν, ἐξέρχεται ἐν τῷ Δανουβίῳ τρι-

Exit tum Imperator, ſtipatus a proceribus Cubiculi, Patriciis et Strategis in triclinium Danubium: ad cuius ingreſſum ab utra-

que parte Barbati Protoſpatharii cum Drungario Vigiliae ſtant. Hic denuo procidunt in genua Patricii, Strategi totusque Senatus. Vt ſurrexerunt, accipit nutu Regis mandatum Praepoſitus, qui porro Ceremoniario communicat; et hic tandem clamat *Keleuſate*.

Inde procedit Imperator ab iisdem ſtipatus uſque propemodum ad columnam transverſim poſitam in fine porticus, ibique excipit Patriarcham cum Lite, ſeu turba ſupplicantium cum comitante; ſumtisque cereis a Praepoſito porrectis facit preces, factisque rurſus eos Praepoſito reddit; adoratis deinceps immaculato Evangelio et vivifica Cruce, adorant ambo ſeſe invicem, Imperator ſcilicet et Patriarcha; pacisque oſculum inter ſe commutant, et tum accipiens a Praepoſito cereum proceſſionalem Imperator legit veſtigia ſua per eandem porticum; Ceremoniarius autem ad haec intonat troparium. *In tuo partu conſervaſti virginitatem.* Omnes, qui proceſſioni huic interſunt, idem troparium canentes intrant in Narthecem magni templi [Blachernarum]. Reliqui ritus autem eo die feſto obſervandi ſunt ſimiles ritibus Hypapantae ſeu feſti Purificationis B. V.

Adhuc id tenendum Logothetham Dromi et Rectorem et Protoaſecretam, et Myſticum, una cum Protoſpathariis Chryſotriclinii, in porticu Ioſephica ſtare.

CAPVT X.

Obſervanda die ſecundo primae Septimanae, [ieiunii Quadrageſimalis] Domino in ſilentio Magnaurae ſermonem pronunciante.

Circa tertiam horam datur Metaſtaſimum, ſeu abeundi ex aula et negotiis curialibus licentia, et abit totus ſenatus, conſiſtitque infra gradus Magnaurae, ſcilicet Magiſtri et Patricii, et Baſilici omnes, et omnis populus urbanus, Drungarius Vigiliae cum cohorte ſua, et ſacra Periuſia [ſeu comitativa peculiare,] item Drungarius Ploïmi, vel claſſis, cum omnibus ad ſuam inſpectionem pertinentibus. Domini autem prodeunt [e magno palatio] in ſcaramangiis et ſagis ſuis auro ſeptis; traiectisque porticibus Sanctorum Quadraginta [Martyrum] et Sigmate, et Domini eccleſia, in qua cereos ac-

A κλίνῳ. Ἵστανται δὲ οἵ τε Βαρβάτου ἀσπαθάριοι, καὶ ὁ Δρουγγάριος τῆς βίγλης ἔνθεν καὶ ἔνθεν πλησίον τῆς θύρας. Οἱ δὲ Πατρίκιοι καὶ Στρατηγοὶ ἅμα τῇ συγκλήτῳ πίπτουσιν. Ἀναστάντων δὲ αὐτῶν, λαμβάνει νεῦμα ὁ Πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ αὐτὸς δίδωσι τὸν τῆς Καταστάσεως, καὶ λέγει· Κελεύσατε.

Διεγειρόμενος δὲ ὁ Βασιλεὺς ὑπ᾽ αὐτῶν διέρχεται ἕως πλησίον τοῦ κιονίου τοῦ κειμένου ἐγκαρσίως ἐν τῷ πληρώματι τοῦ ἐμβόλου, καὶ δέχεται ἐκεῖσε τὸν Πατριάρχην μετὰ καὶ τῆς λιτῆς. Λαβὼν δὲ κηρία παρὰ τοῦ Πραιποσίτου καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτὰ πάλιν τῷ Πραιποσίτῳ, προσκυνήσας δὲ τὸ ἄχραντον Εὐαγγέλιον, καὶ τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν, προσκυνοῦ-
B σιν ἀμφότεροι ἀλλήλους, ὅ τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης, καὶ ἀσπασάμενοι, λαμβάνει ὁ Βασιλεὺς παρὰ τοῦ Πραιποσίτου κηρὸν λιτανικὸν, καὶ ὑποστρέψας διέρχεται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐμβόλου. Ἄρχεται δὲ ὁ τῆς Καταστάσεως τροπάριον· ἐν τῇ γεννήσει τὴν παρθενίαν ἐφύλαξας. Ψάλλοντες δὲ τὸ αὐτὸ τροπάριον οἱ τῆς προελεύσεως ἅπαντες εἰσέρχονται ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ μεγάλου ναοῦ. Τὰ δὲ λοιπὰ πάντα τῆς τάξεως φυλάττεται ἐν τῇ αὐτῇ ἑορτῇ, καθὼς καὶ τῇ ὑπαπαντῇ.

Ἰστέον, ὅτι ὁ Λογοθέτης τοῦ Δρόμου καὶ ὁ
C Ῥαίκτωρ καὶ ὁ α̅ ἀσηκρήτης, καὶ ὁ Μυστικὸς μετὰ τῶν χρυσοτρικλινιτῶν Πρωτοσπαθαρίων ἵστανται ἐν τῷ Ἰωσηφιακῷ πορτικῷ.

ΚΕΦ. Ι.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ β´ τῆς πρώτης ἑβδομάδος τοῦ Βασιλέως δημηγοροῦντος ἐπὶ τοῦ σελεντίου τῆς Μαγναύρας.

Περὶ ὥραν τρίτην δίδοται μεταστάσιμον, καὶ ἀπέρχεται ἅπασα ἡ σύγκλητος, καὶ ἵστανται κάτω τῶν γραδηλίων τῆς Μαγναύρας, οἵ τε Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι καὶ οἱ Βασιλικοὶ πάν-
D τες ἄνθρωποι, καὶ πᾶς ὁ πολιτικὸς ὄχλος, ὅ, τε Δρουγγάριος τῆς βίγλης μετὰ καὶ τοῦ τάγματος αὐτοῦ, καὶ τῆς βασιλικῆς περιουσίας, καὶ ὁ Δρουγγάριος τοῦ πλοΐμου μετὰ καὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτῷ πάντων. Οἱ δὲ Δεσπόται ἐξέρχονται ἀπὸ σκαραμαγγίων, φοροῦντες καὶ τὰ χρυσοπερίκλειστα αὐτῶν σαγία, καὶ διέρχονται διά τε τῶν διαβατικῶν τῶν Ἁγίων μ´, καὶ τοῦ Σίγματος καὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐκκλησίας, καὶ ἅπτουσιν ἐκεῖσε κηροὺς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται διά τε τῆς Σακέλλης καὶ τοῦ Ὠάτου, καὶ τοῦ ἀνάγοντος στενωποῦ εἰς τὸ τῆς Μαγ-

ναύρας ἡλιακὸν, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ, δηλονότι δορυφορούμενοι ὑπό τε τοῦ Κουβουκλείου, καὶ τῶν Μαγλαβιτῶν, καὶ τῆς Ἑταιρείας. Ἐκεῖσε γὰρ ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ κάτωθεν τῆς πλαγίας καμάρας τῆς δεξιᾶς πρὸς ἀνατολὴν ἵστανται τῶν Δεσποτῶν χρυσᾶ σελλία.

Κἀκεῖσε μικρόν τι καθεζόμενοι, ἕως ἂν ὑπὸ τοῦ Πραιποσίτου πάντα καλῶς εὐτρεπισθῶσιν (ἐκνικᾷ γὰρ τὸ καθῆσθαι τοὺς Δεσπότας) ἐξέρχεται ὁ Πραιπόσιτος μετὰ καὶ τοῦ τῆς Καταστάσεως πρὸς τὸ εὐτρεπίσαι τούς τε Ἀσηκρῆτας, καὶ πάντα ὅσα ἡ συνήθεια ἔχει. Ἄνω γὰρ τῶν γραδηλίων μέχρι τοῦ τελευταίου τίθεται ἐπεύχιον, ἐν ᾧ ἵστανται οἱ Δεσπόται· ἔνθεν δὲ κἀκεῖσε, ἤγουν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ἤγουν ἀπὸ τοῦ πρώτου γραδηλίου μέχρι τοῦ τελευταίου, ἵστανται στιχηδὸν οἵ τε Ἀσηκρῆται καὶ Νοτάριοι μέλλοντες ἐκλαβέσθαι τὰ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως δημηγορούμενα· ἄνω δὲ εἰς τὸ πρῶτον γραδήλιον ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὰς δεξιῷ μέρει, ἵστανται ὅ τε Λογοθέτης καὶ πρῶτος ἀσηκρήτης καὶ ὁ πρωτονοτάριος. Ἰστέον, ὅτι τῶν Δεσποτῶν καθεζομένων παρίστανται οἵ τε τοῦ Κουβουκλείου πάντες, καὶ οἱ τοῦ Μαγλαβίου καὶ τῆς Ἑταιρείας, ἅμα καὶ τῶν Χρυσοτρικλινιτῶν.

Ὅτι δὲ πάντα καλῶς εὐτρεπισθῶσιν, εἰσέρχεται ὁ Πραιπόσιτος, καὶ προσκυνεῖ, σχηματοειδῶς πως τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνων, καὶ ταῖς χερσὶ μετρίως κουφίζων τὸ ἑαυτοῦ σαγίον, καὶ εὐθέως ἀνίστανται οἱ Δεσπόται, καὶ ἐξερχόμενοι ἔξω τοῦ καγκέλλου ἵστανται ἄνω εἰς τὸ πρῶτον γραδήλιον, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἐπεύχιον ἥπλωται, καὶ εὐθέως διὰ νεύματος τοῦ Πραιποσίτου λέγει ἅπας ὁ λαὸς πολυχρόνιον. Καὶ μετὰ τὸ σιγῆσαι πάντας ἄρχεται δημηγορεῖν ὁ Βασιλεύς.

Ἰστέον, ὅτι τοῦ Βασιλέως δημηγοροῦντος, κατὰ τελείαν, ἤτοι στάσιν τῆς αὐτῆς δημηγορίας, σιγᾷ μὲν ὁ Βασιλεὺς, ὁ δὲ λαὸς διὰ νεύματος τοῦ Πραιποσίτου λέγει πολυχρόνιον ποιή. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν λαὸν κατασφραγίζει τρίτον ὁ Βασιλεὺς, μέσον, δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως ὑποστρέψαντες οἱ Δεσπόται καθέζονται ἐν τοῖς χρυσοῖς τούτοις σελλίοις, ὅπου καὶ πρότερον, καὶ εὐθέως ἄρχονται εὐφημεῖν οἱ τοῦ Ἀριθμοῦ τὰ ἐξ ἔθους, καὶ ὁ Πραιπόσιτος ἐξερχόμενος εὐτρεπίζει πάντα καλῶς· οἱ γὰρ Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι καὶ συγκλητικοὶ ἵστανται διὰ τοῦ πλαγίου ἐμβόλου τοῦ πρὸς δύσιν ἀριστεροῦ μέρους, ἐκδεχόμενοι τὴν τῶν δι-

A cendunt, et Sacello et Ovato, et angiportu tandem, qui ad ſolarium Magnaurae ducit, intrant in magnum triclinium, ſtipati et cor ducti a Cubiculo, Maglabitis et Hetaeria.

Ibi parumper deſident in collocatis ſub laterali dextro ad orientem fornice magni triclinii ſellis aureis: (nam ſtricte id obſervandum, et mos receptus exigit, ut Imperatores nunquam diu ſtent, ſed ſemper ſedeant:) donec a Praepoſito praeparata fuerint omnia. Hic enim exit una cum Ceremoniario ad ordinandos Aſecretas et reliqua omnia, quae Ceremoniale importat. Sunt autem ea haec. Explicatur per gradus Magnaurae, a ſummo
B gradu ad infimum uſque, Epeuchium, ſeu tapes, ſuper quo Domini perorantes ſtant. Hinc autem et illinc, a dextra nempe et a ſiniſtra, ſtant in ſeriem collocati a primo gradu ad infimum uſque Aſecretae et Notarii, verba Domini excepturi. In primo autem gradu, ad dextram orientalem partem, ſtant Logotheta et Protoaſecretis et Protonotarius. Interea dum Domini ſic in magno triclinio Magnaurae ſedent, exſpectantes oportunum prodeundi tempus, adſtant ipſis Cubicularii omnes et Maglabitae et Hetaeria et Chryſotriclinitae.

Omnibus autem comparatis, intrat praepoſitus et adorat Dominum certo quodam geſtu caput inclinans ſagumque ſuum manibus non nihil attollens. Quo dato ſigno
C protinus exſurgit dominus egreſſusque extra cancellos ſtat in ſummo gradu ſuper orario ibi expanſo; protinusque ad nutum Praepoſiti dicit omnis populus Polychronium, ſeu votum diuturnae et proſperae vitae. Reddito ſilentio incipit Dominus perorare.

Quo ſic ad Teleiam, ſeu perfectionem, vel, quod idem eſt, ad Staſin, ſeu pauſam, delato, [hoc eſt ſermone finito] tacet ipſe quidem; populus autem Praepoſiti nutu monitus recitat canticulum, quo longam ipſi vitam et felix imperium a Deo precatur. Eo finito ſignat Imperator populum ter, et primum quidem coram ſe in medio
D ſtantes, deinceps ad dextram, et tandem ad ſiniſtram. His peractis revertuntur domini ad eaſdem, quibus antea ſederant, ſellas aureas, ibique reſident; et ſtatim incipiunt milites ad Arithmum pertinentes conſuetas laudes dicere. Interim digreſſus ab Imperatore Praepoſitus reliqua ordinat diſceſſui neceſſaria et congrua; Magiſtri nempe et Patricii et Senatores ſeriatim conſiſtunt in laterali porticu ſiniſtrae occidentalis

plagae, Dominorum adventum exſpectantes. Omnibus bene ordinatis ingreditur rurſus Praepoſitus, adoratque dominos modo, quo paullo ante diximus, ſimulque ſic admonet tacite, parata iam omnia eſſe. Surgunt ergo domini protinus, et tranſeunt per ſiniſtram plagam graduum, dictamque per porticum, qua Magiſtri et Patricii ordiniſque Senatorii viri ſtant; et ſic porro per portam, quae ad triclinium Canditatorum ducit, egreſſi pergunt illuc, et illinc continuantes per Excubita, per Scholas, per Chytum Chalces, deveniunt ad Sanctum puteum, [ſeu phialam S. Sophiae.]

Ibi accendunt cereos, et venerantur ſanctum puteum, magnaque in porta, quae illinc in eccleſiam ducit, occurrit ipſi Patriarcha, ibi loci, ubi ſancta crux adoratum exponitur. Domini Patriarcham, dum ab ipſo ex more incenſantur, oſculo pacis venerantur. Tum pergunt per portam ad dextram plagam Bematis; ubi Senatorii omnes et palatini miniſtri, et Cubicularii adſtant, dominis benedicentes. Hi per ſacras fores cancellorum ingreſſi accendunt cereos, ut mos eſt, et caetera quoque ex ritu peragunt. Tandem acceptum e manu Caſtrenſis Patriarcha thuribulum tradit Imperatori. Hic totam circa ſacram menſam incenſat; et tum exeunt domini a dextra Bematis una cum Patriarcha per minores, quae ibi ſunt, ſacras fores, et uſque ad porphyreticas columnas procedunt ambo. Ibi autem valedicunt et oſculum pacis impertiunt Patriarchae.

Et hic quidem redit in Bema, Tritohecten, id eſt officium inter tertiam et ſextam horam peragendum, peracturus: Domini autem intrant in Metatorium; et illinc, poſt abſolutionem, vel finem, Tritohectes, aſcendunt myſtice, vel clam arbitris et cum intimis amicis et cuſtodibus, per cochleam e Metatorio ad Catechumenia ducentem; et denique per diabatica, vel tectas porticus, redeunt in Palatium, quod deus cuſtodiat, ſtipati a Maglabitis et Hetaeria. Senatorii autem omnes et Cubicularii et palatini miniſtri poſt abſolutam Tritohectam abeunt illinc, id eſt e Sancta Sophia, ad ſua quiſque. Pagana enim quum ſit illa dies, [id eſt, ſolenni et ſolenniter indictae proceſſioni non dicata] non comitantur dominos in palatium redeuntes.

A δεσποτῶν ἄφιξιν. Καὶ ὅτε πάντα καλῶς εὐτρεπισθῶσιν, εἰσέρχεται ὁ Πραιπόσιτος, καὶ προσκυνήσας τῷ προειρημένῳ σχήματι, εὐθέως ἀνίστανται οἱ Δεσπόται, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τῶν γραδηλίων, καὶ τοῦ ἐμβόλου, ἐν ᾧ ἵστανται οἵ τε Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι καὶ συγκλητικοὶ, καὶ ἐξέρχονται διὰ τῆς ἐξαγούσης πύλης εἰς τὸν τρίκλινον τῶν Κανδιδάτων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται διά τε τῶν Ἐξσκουβίτων, καὶ τῶν Σχολῶν, καὶ τοῦ χυτοῦ τῆς Χαλκῆς, καὶ ἀπέρχονται μέχρι τοῦ ἁγίου φρέατος.

Κἀκεῖσε ἅπτοντες κηροὺς, καὶ ἀσπαζόμε-B νοι τὸ ἅγιον φρέαρ, ὑπαντᾷ τούτους ὁ Πατριάρχης εἰς τὴν πύλην τὴν μεγάλην τὴν εἰσάγουσαν ἀπὸ τοῦ ἁγίου φρέατος, ἐν ᾧ τόπῳ εἰς προσκύνησιν τίθεται ὁ τίμιος σταυρὸς. Καὶ δὴ τοῦ Πατριάρχου θυμιῶντος κατὰ τὸν τύπον τοὺς Δεσπότας, ἀσπάζονται αὐτὸν, καὶ εἶθ᾽ οὕτως εἰσέρχονται διὰ τῆς ἐκεῖσε εἰσφερούσης πύλης πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ Βήματος. Ἐκεῖσε γὰρ οἱ τῆς συγκλήτου πάντες ἵστανται μετὰ καὶ τῶν Βασιλικῶν, καὶ τοῦ Κουβουκλείου ἐπευχόμενοι τοὺς Δεσπότας. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται εἰς τὰ Ἅγια θύρια, καὶ ἅπτουσι κηροὺς, κατὰ τὸ ἔθος, καὶ τὰ ἑξῆς κατὰ τὸν τύπον C τελοῦσιν. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως παραλαμβάνει ἀπὸ χειρὸς τοῦ Καστρησίου ὁ Πατριάρχης τὸν θυμιατὸν, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ Βασιλεῖ, καὶ θυμιᾷ ὁ Βασιλεὺς πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ εἶθ᾽ οὕτως διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ Βήματος ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε μικρῶν ἁγίων θυρῶν ἐξέρχονται οἱ Δεσπόται ἅμα τοῦ Πατριάρχου ἕως τῶν πορφυρῶν κιόνων, καὶ ἐκεῖσε ἀποχαιρετίζουσι τὸν πατριάρχην τοῦτον ἀσπαζόμενοι.

Καὶ ὁ μὲν Πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ Βῆμα ἐκτελέσων τὴν Τριτοέκτην· οἱ δὲ Δεσπόται εἰσέρχονται ἐν τῷ Μητατωρίῳ, καὶ μετὰ τὴν τῆς Τριτοέκτης ἀπόλυσιν ἀνέρχονται μυστικῶς διὰ τοῦ ἐκεῖσε τοῦ Μητατωρικίου κοχλίου εἰς τὰ Κα-D τηχούμενα, καὶ διὰ τῶν διαβατικῶν εἰσέρχονται μυστικῶς δηρυγευόμενοι ὑπό τε τῶν Μαγλαβιτῶν, καὶ τῆς Ἑταιρείας, εἰς τὸ θεοφύλακτον Παλάτιον· οἱ δὲ τῆς συγκλήτου πάντες, καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου, καὶ οἱ Βασιλικοὶ ἄνθρωποι, μετὰ τὴν τῆς Τριτοέκτης ἀπόλυσιν ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, ἤγουν ἀπὸ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἀπέρχεται ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. Διὰ γὰρ τὸ εἶναι τὴν ἡμέραν ταύτην παγανὴν, εἰς τὴν ὑποστροφὴν οὐ δηρυγεύουσιν οὗτοι τοὺς Δεσπότας.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΙΑ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῶν τιμίων σταυρῶν μελλόντων ἐξιέναι τῇ μέσῃ ἑβδομάδι τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς.

Ἰστέον, ὅτι τῇ τρίτῃ Κυριακῇ τῆς ἁγίας μʹ, ἤγουν ἀπὸ τῆς Ὀρθοδοξίας, μετὰ τρίτην ἢ καὶ ἕκτην ᾠδὴν τοῦ ὄρθρου, ἐξάγονται οἱ τίμιοι καὶ ζωοποιοὶ τρεῖς σταυροί, καὶ ἀποτίθενται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, καὶ εἶθ' οὕτως ὑπὸ τοῦ ἀπάπα βαλσαμιζόμενοι προτίθενται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς προσκύνησιν πάντων, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου ἀνοίγει τὸ τῆς Νέας ἀναβάσιον, καὶ ἀνέρχεται ὁ τῆς Νέας κλῆρος, καὶ ἅμα τοῦ βασιλείου Κλήρου τοῦ Παλατίου παρίστανται ψάλλοντες τὰ συνήθη Σταυρώσιμα. Καὶ ὅτε κελεύουσιν οἱ Δεσπόται εἰσέρχονται καὶ ἀσπάζονται τοὺς τιμίους καὶ ζωοποιοὺς σταυρούς. Εἶθ' οὕτως ἀπερχόμενοι καθέζονται ἐπὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου εἰς τὴν συνήθη καὶ καθημερινὴν προέλευσιν.

Καὶ ὁ μὲν εἷς αἰρόμενος ὑπὸ τοῦ διακόνου τῆς Νέας, καὶ ὀψικευόμενος ὑπὸ τοῦ ταύτης κλήρου κατέρχεται, καὶ προτίθεται ἐν τῇ αὐτῇ Νέᾳ ἐκκλησίᾳ. Ὁ δὲ ἕτερος αἰρόμενος καὶ βασταζόμενος ὑπὸ τοῦ Παπίου τοῦ μεγάλου Παλατίου, φοροῦντος αὐτοῦ σκαραμάγγιον καὶ σαγίον ἀληθινόν, ὀψικευόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλείου Κλήρου, καὶ τοῦ ἀπάπα τῆς Δάφνης τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ Διαιταρίων τοῦ Παλατίου, πάντων κηροὺς βασταζόντων, διέρχεται διά τε τοῦ ἡλιακοῦ καὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου, καὶ ἀπαγόμενος προτίθεται εἰς προσκύνησιν πάσης τῆς συγκλήτου ἐν τῷ Λαυσιακῷ ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει πρὸ τῆς πύλης τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου Βασιλείου, καὶ μετὰ τὴν προσκύνησιν πάλιν βαστάζεται παρὰ τοῦ Παπίου, δηλονότι ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, καὶ ἀποτίθεται ἐν τῷ Παλατίῳ τῆς Δάφνης, ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου.

Καὶ τῇ δευτέρᾳ τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος μετὰ τὸ γενέσθαι μίσσας, ἐξέρχεται ὁ Παπίας, καὶ αἴρει τὸν σταυρὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἀποφέρει αὐτὸν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Σοφίας. Ὁ δὲ ἕτερος σταυρὸς ἐναπομένει ἐν τῷ ἱερῷ παλατίῳ. Ἰστέον, ὅτι τῇ παρασκευῇ τῆς αὐτῆς μέσης ἑβδομάδος τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐνάτης

A

CAPVT XI.

Obſervanda quando SS. Cruces efferendae ſunt media ſeptimana Sanctae Quadrageſimae.

Dominica Sanctae Quadrageſimae tertia, ſeu, quod idem eſt, tertia a feſto Orthodoxiae et reſtitutarum ſacrarum imaginum, poſt tertium ſextumque canticum Canonis Matutinarum, expromuntur Sanctae et vivificae tres cruces [e ſede et baſi ſua in Palatio] et deponuntur in [eiusdem] Skeuophylacio, et deinceps balſamiſatae, vel inunctae, a Protopapa, proponuntur in eccleſia [palatii, ſeu Nea] vulgari omnium
B adorationi. Poſt abſolutum autem Orthrum, ſeu officium matutinum, recluditur Anabalium, [ſeu gradus, per quos ad catechumenia aſcenditur] Neae [ſeu novae in Palatio eccleſiae;] et aſcendit illuc Neae Clerus una cum Clero palatino; et adſtant canentes conſueta Staurosima, ſeu cantica in laudem crucis. Domini, ſi lubet, intrant [in eccleſiam palatii novam] et venerantur Sanctas et vivificas cruces; deinde digreſſi reſident in Chryſotriclino, conſuetae quotidianae proceſſionis gratia.

Trium autem illarum Crucium una quidem a Diacono Neae ſublata deſcendit [e catechumeniis Neae] comite Clero eiusdem Neae ſeu novae eccleſiae, et exponi-
C tur in eadem ipſa Nova eccleſia. Altera vero ſublata a Papia magni Palatii, qui ſcaramangium et ſagum purpureum corpore gerit, et ſtipata a Clero palatino, et a Protopapa S. Stephani Daphnes, et a Diaetariis palatii, omnibus illis cereos geſtantibus, permeat per Heliacum [ſeu ſolarium] et Chryſotriclinum, et illinc porro ablata exponitur adorationi totius Senatus in Lauſiaco, ad ſiniſtram, coram porta Eucterii [vel ſacelli] S. Baſilii. Vbi poſtquam ſatis adorata fuerit, auffertur ruſus a Papia in eodem comitatu, et exponitur in palatio Daphnes, in templo, quod ibi eſt, S. Protomartyris Stephani, [illius nempe, qui pri-
D mus martyrum omnium ſupremum ſupplicium ſubiit.]

Altero die eiusdem ſeptimanae poſt factas miſſas, exit Papias et tollit eam Crucem e S. Stephano, et profert eam in magnam eccleſiam S. Sophiae. Tertia nempe crux e ſacro Palatio non effertur. Paraskeue autem, ſeu ſexta feria, eiusdem mediae in Sancta Quadrageſima Septimanae, poſt abſolutionem nonae, [odae ſcilicet officii circa nonam horam cantari ſoli-

ti,] inſert rurſus Papias ſanctam crucem e S. Sophia in ſacrum Palatium. Similiter quoque Neae Clerici inſerunt rurſus alteram crucem e ſua eccleſia eodem die atque tempore. Proxima autem dominica intra tertiam et ſextam odam Orthri reponuntur rurſus cruces a Protopapa et Skeuophylace in eodem, quo prius aſſervatae fuerint, Cuſtodiario vaſorum, prius bene probeque exterſae.

εἰσάγει ὁ Παπίας τὸν τίμιον σταυρὸν ἐν τῷ ἱερῷ παλατίῳ. Ὁμοίως καὶ οἱ τῆς Νέας κληρικοὶ εἰσάγουσι καὶ αὐτοὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὸν ἕτερον σταυρὸν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐνάτης. Καὶ τῇ κυριακῇ μετὰ τρίτην εἴτε καὶ ἕκτην ᾠδὴν τοῦ ὄρθρου ὑπὸ τοῦ Πρωτοπαπᾶ καὶ τοῦ Σκευοφύλακος ἐκμασσόμενοι κατατίθενται ἐν τῷ αὐτῷ Σκευοφυλακίῳ.

CAPVT XII.

Obſervanda, quando Domini lotum ad Blachernas eunt.

Paraskeue, ſeu feria ſexta, mane procedit, ſeu convenit, ſcaramangiis indutus totus ſenatus in Blachernis extra portam palatii, ibi loci ubi Domini appellere cum Dromone ſolent. Pariter induti ſcaramangiis intrant Domini in Dromonem, una cum privato ſui corporis miniſterio, et Logotheta Dromi, et Proto a ſecretis, et Praefecto Supplicationum, Hetaeriarcha et Drungario Vigiliae. Appellunt autem ad portam, ad quam Senatus eos exſpectat; et primi quidem Magiſtri, Patricii et Officiales extra portam a dextra parte viae, qua domini tranſeunt; ad ſiniſtram vero regia ſtant ſellaria, [ſeu equi ſellati, et ad inequitandum accincti]. Proceres, ubi dominis prope fiunt, adorant humi procidentes; domini autem ſtipati a praepoſitis cubiculi, et Maglabitis, Baſilicis, et Hetaeria, intrant in eccleſiam [S. Dei Genetricis] per viam, quae illuc ducit.

Dominos per portam extimam ingreſſos ſubſequuntur Magiſtri, Patricii et Officiales. In propylaeo, ſeu anteportali, autem eccleſiae excipit Dominos Skeuophylax, [ſeu cuſtodiarius vaſorum et ſacrarum reliquiarum in ea aede repoſitarum] cum thuribulo; Clerus autem eiusdem eccleſiae ſubſequitur in obſequio. Domini Narthecem ingreſſi ſaga auro praetextata induunt, accendunt cereos, tranſeunt per medium partem eccleſiae, et praeter Soleam, ubi rurſus extra ſanctas fores accenſos cereos deponunt. Inde intrant in Sanctum Thyſiaſterium, ſeu ſacrificatorium, et venerantur oſculo ſacram Endytam, vel altaris inſtratum. Interea vero dum Domini ſacro in Bemate [vel tribunali] devotione ſua defunguntur, tranſeunt Senatus et Cubicularii et Baſilici, in Narthecem Sanctae Sori, [vel conditorii ſacri amictus B. Virginis,] ibique ſe in ſeries ſuas collocatos tenent. Devo-

ΚΕΦ. ΙΒ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῶν Δεσποτῶν ἀπιόντων λούσασθαι ἐν Βλαχέρναις.

Τῇ παρασκευῇ ἕωθεν προέρχεται ἅπασα ἡ σύγκλητος ἀπὸ σκαραμαγγίων ἐν Βλαχέρναις ἔξω τῆς πόρτας, ἐν ᾧ τόπῳ ὁρμῶσιν οἱ Δεσπόται. Οἱ δὲ Δεσπόται εἰσέρχονται ἀπὸ σκαραμαγγίων εἰς τὸν δρόμωνα μετὰ τῆς οἰκείας αὐτῶν θεραπείας, τοῦ τε Λογοθέτου τοῦ δρόμου, καὶ τοῦ ἀσηκρήτου, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων, μετὰ τοῦ Ἑταιρειάρχου, καὶ τοῦ Δρουγγαρίου τῆς Βίγλας. Ὁρμῶσι δὲ εἰς τὴν πόρταν, ἔνθα ἡ σύγκλητος τούτους ἐκδέχεται. Οἱ δὲ Μάγιστροι, καὶ Πατρίκιοι, καὶ Ὀφφικιάλιοι ἔξω τῆς πόρτης τῷ δεξιῷ μέρει τῆς βασιλικῆς διόδου δέχονται τοὺς δεσπότας. Ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ ἵστανται τὰ βασιλικὰ σελλάρια. Καὶ ἐν τῷ πλησιάσαι πρὸς αὐτοὺς τοὺς Δεσπότας πίπτουσι προσκυνοῦντες. Οἱ δὲ Δεσπόται δορυφορούμενοι ὑπό τε τῶν Πραιποσίτων τοῦ Κουβουκλείου, καὶ τῶν Μαγλαβιτῶν, Βασιλικῶν τε καὶ τῶν τῆς ἑταιρείας, ἀπέρχονται διὰ τῆς ἀπαγούσης ὁδοῦ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν.

Ἰστέον, ὅτι τῶν Δεσποτῶν εἰσιόντων τὴν πόρταν, κατακολουθοῦσιν ὄπισθεν οἵ τε Μάγιστροι, καὶ Πατρίκιοι, καὶ Ὀφφικιάλιοι. Ἐν δὲ τῷ προπυλαίῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας δέχεται αὐτοὺς ὁ Σκευοφύλαξ μετὰ θυμιατοῦ, καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας Κλῆρος ὀψικεύοντες αὐτούς. Καὶ δὴ τῶν Δεσποτῶν εἰσιόντων εἰς τὸν Νάρθηκα, περιβάλλονται τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, καὶ ἅπτουσι κηρούς, καὶ διέρχονται διὰ μέσης τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Σωλαίας, καὶ πάλιν ἅπτουσι κηροὺς ἔξω τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον Θυσιαστήριον, καὶ ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν ἐνδυτήν. Ἰστέον, ὅτι τῶν Δεσποτῶν εὐχομένων εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα ἡ σύγκλητος, καὶ οἱ τοῦ Κουβουκλείου, καὶ οἱ Βασιλικοὶ διέρχονται καὶ ἵστανται εἰς τὸν Νάρθηκα τῆς ἁγίας Σοροῦ. Εἶθ' οὕτως διέρχονται διὰ τοῦ

πρὸς ἀνατολὴν δεξιοῦ μέρους τοῦ Βήματος καὶ τοῦ Σκευοφυλακίου, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἁγίας Σοροῦ, καὶ οἱ μὲν Βασιλικοὶ ἵστανται ἀριστερᾷ τῆς βασιλικῆς προόδου· οἱ δὲ Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι δεξιᾷ ὡς πρὸς τὰς πύλας.

Οἱ δὲ Δεσπόται ἅπτουσιν κηροὺς κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς τὰς Βασιλικὰς πύλας τῆς ἁγίας Σοροῦ, καὶ εἰσέρχονται, καὶ εὐθέως κλείουσιν τὰς αὐτῶν πύλας Κουβικουλλάριοι· (Βαρβάτοι γὰρ ἐκεῖσε οὐκ εἰσέρχονται, εἰ μὴ οἱ τοῦ Κουβουκλείου μόνοι·) οἱ δὲ Δεσπόται πάλιν κατὰ τὸ εἰωθὸς ἅπτουσιν κηροὺς ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου Βήματος, καὶ εἰσέρχονται, καὶ ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν ἐνδυτὴν, καὶ λαμβάνει ὁ πρῶτος Βασιλεὺς θυμιατὸν παρὰ τοῦ Πραιποσίτου, καὶ θυμιᾷ πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης. Εἶτα ἐκβάλλουσι τὰ τούτων σαγία, καὶ λαμβάνει ὁ πρῶτος Βασιλεὺς παρὰ τοῦ Πραιποσίτου τὸ ἀπὸ ταωνοπτέρων ῥιπίδιον, καὶ φιλοκαλεῖ πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ἐξέρχονται τοῦ Βήματος, καὶ ἀπέρχονται ἀπὸ δεξιᾶς εἰς τὴν ἐπίσκεψιν, καὶ ἅπτουσι κἀκεῖσε κηροὺς, καὶ προσκυνοῦσιν.

Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχονται ἔξω τοῦ Μητατωρικίου, ἐν ᾧ ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, καὶ ὁ ἀργυροῦς ἵδρυται σταυρὸς, καὶ ἅπτουσιν κἀκεῖσε κηροὺς, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ μητατώριον, καὶ, εἰ κελεύουσι, σκεπάζονται. Ἰστέον, ὅτι ἐν ᾧ τόπῳ ἵστανται οἱ Βασιλεῖς ἐπευχόμενοι, ἵστανται οἱ τῆς μέσης Ἑταιρείας, καὶ αὐτοὶ ἐπευχόμενοι. Καὶ ἐξιόντες διέρχονται διὰ τοῦ νάρθηκος, καὶ πάλιν δέχονται τούτους οἵ τε Μάγιστροι, καὶ Πατρίκιοι καὶ Ὀφφικιάλιοι, καὶ ἀνίασιν οἱ Δεσπόται διὰ τοῦ κοχλίου, καὶ ἀπέρχονται. Οἱ δὲ Βασιλικοὶ προαπερχόμενοι ἵστανται δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἔξω τῶν εἰσαγόντων παραπτέρων εἰς τὰ Ἀποδυτά. Καὶ τῶν Δεσποτῶν διερχομένων ἐπεύχονται καὶ αὐτοί. Οἱ δὲ Δεσπόται δορυφορούμενοι ὑπό τε τοῦ Κουβουκλείου καὶ τῶν Μαγλαβιτῶν καὶ τῆς μεγάλης Ἑταιρείας εἰσέρχονται εἰς τὰ ἀπάγοντα παράπτερα εἰς τὰ Ἀποδυτά. Καὶ οἱ μὲν τῆς μεγάλης Ἑταιρείας ἵστανται εὐθὺς μετὰ ὀλίγον ἐπευχόμενοι, καὶ μετ' ἐκείνους οἱ Μαγλαβῖται ἵστανται, καὶ αὐτοὶ ἐπευχόμενοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ τοῦ Κουβουκλείου, καὶ αὐτοὶ ἐπευχόμενοι εἰς τὸ εἰσάγον ἐνδότερον μεσόθυρον, καὶ ἔξωθεν τοῦ

A tione peracta tranſeunt Domini per dextram verſus orientem partem Bematis, et per Skeuophylacium, et intrant in Narthecem Sanctae Sori, ſtantibus in via, qua tranſeundum ipſis eſt, ad ſiniſtram quidem Baſilicis, ſeu imperialibus hominibus; ad dextram autem, Magiſtris et Patriciis; reſpectu ad portam Baſilicam eius ſacelli habito.

Ad has Baſilicas fores Sanctae Sori accenſos figunt Domini cereos, pro more, et tum [in navim Sori] intrant. Ingreſſis autem, protinus claudunt illam portam cubicularii. Barbati enim illuc non ingrediuntur, ſed tantum modo Cubicularii. Ibi rurſus extra ſanctum Bema cereos accendunt, ut mos eſt, B et tum intrant in Bema, venerantur que ſacram Endytam oſculo. Primus autem, ſeu ſupremus, Imperator thuribulum a Praepoſito nactus circumcirca incenſat ſacram menſam. Eo facto exuunt Domini ſua ſaga, traditque Praepoſitus maiori Domino flabellum e pennis pavoninis factum, quicum ille ſacram menſam circumverrit. Eo facto exeunt e Bemate, et abeunt a dextra parte ad Epiſcepſin [ſeu viſitationem atque adorationem ſacrarum B. Virginis reliquiaram] et ibi quoque accendunt cereos et [reliquias] adorant.

Illinc procedunt uſque ad Metatorium, in quo imago Dei genetricis, et argentea C crux exſtant; in cuius aditu quoque, prius quam ingrediantur, cereos accendunt. Ingreſſi autem deinceps in Metatorium, ſi quidem cupiunt, inſulantur. Tenendum, eo in loco in quo ſubſiſtunt Domini, preces ad deum facientes, ibi ſubſiſtere quoque, qui hactenus eos comitati fuerant, mediae Hetaeriae homines, poſt bona verba Dominis dicta. Tranſeunt porro domini per Narthecem, quos venerantur ſecunda vice Magiſtri et Patricii et Officiales; et aſcendunt Domini per cochleam, et ulterius pergunt ad Apodyta, [vel veſtiarium exutorium, ubi a loturis veſtes deponuntur]. Interea vero dum haec fiunt, ordinant ſeſe, D qui prius a Dominis cum in finem abſceſſerant, Baſilici ad dextram ſiniſtramque partem foras Paraptera [ſive alas, aut ſubſtructiones laterales,] ad Apodyta ducentes, dominisque per ſe medios tranſeuntibus bona precantur. Domini autem ſtipati a Cubiculo et Maglabitis et magna Hetaeria intrant in Paraptera ad Apodyta ducentes. Illinc autem egreſſos comitati aliquantulum, ſubſiſtunt, poſt bona verba dominis dicta, magnae Hetaeriae homines; aliquanto ulterius comitati ſubſiſtunt Maglabitae, et hi quoque fauſta Dominis comprecati, denique Cubicularii ſubſiſtunt, neque hi abſque piis votis, haud procul a Mo-

nothyro, [ſeu porta ſingulari,] ad Apodyta ducente; tandem Praepoſiti ante hanc ſingularem portam ſubſiſtunt, etiam hi piis votis Dominos proſecuti.

A μονοθύρῳ ἵστανται οἱ Πραιπόσιτοι καὶ αὐτοὶ ἐπευχόμενοι.

Domini autem intrant in Apodyta, veſtibusque depoſitis induunt aurea ſua lintea. Quo facto intrant in Sacrum Lavacrum. Sed prius illuc introëunt regii Praepoſiti et aliqui de Cubiculo, et nonnulli Cubiculariorum, quorum hi cereos illos geſtant, quos accendere ſolent Domini devotionem ibi ſuam facientes. Conſiſtunt hi praepoſiti atque cubiculenſes, et qui ad privatum corporis dominici miniſterium pertinent, item Balnearites, ſeu balneator, et Protembatarius, ſeu Embatae, id eſt ſolii balnearis, inſpector, a dextra parte, prope fores, per quas intratur, ante Colymbum, ſeu labrum vel lacum: reliqui autem Luſtae, vel lotores, palatii Blachernarum ſtant a ſiniſtra parte dominorum. Ingreſſi Domini accipiunt cereos a Praepoſitis, quos accendunt, et adorant Colymbi ſeu labri aut natatorii ſacras argenteas imagines, et per dextram eius regionem tranſeunt. In illa ipſa vero Colymbi dextra regione ſtant duo thuribula, in quae Imperator, dum tranſit, ſuis ipſe manibus, odoramenta, quae a Praepoſito acceperat, iniicit.

Οἱ δὲ Δεσπόται ἀπέρχονται ἐν τοῖς ἀποδυτοῖς, καὶ ἀποδυόμενοι περιβάλλονται τὰ χρυσᾶ τούτων λέντια, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον λοῦσμα. Ἰστέον, ὅτι προεισέρχονται τῶν Δεσποτῶν οἱ Πραιπόσιτοι μετὰ καί τινων τοῦ Κουβουκλείου, καὶ κουβικουλαρίων βαστάζοντες τὰ φατλία, ἅπερ ἅπτουσιν οἱ Δεσπόται εὐχόμενοι. Καὶ πρὸ τοῦ κολύμβου πλησίον τῆς εἰσαγούσης θύρας τῷ δεξιῷ μέρει, ἵστανται οἱ Πραιπόσιτοι, καὶ οἱ τοῦ Κουβουκλείου, μετὰ τῆς μυστικῆς θεραπείας τῶν Δεσποτῶν, τοῦ τε Βαλνεαρίτου καὶ τοῦ Προτεμβαταρίου· οἱ δὲ λοιποὶ λοῦ-
B σται τῶν Βλαχερνῶν ἀριστερὰ τῶν Δεσποτῶν ἵστανται. Καὶ τῶν Δεσποτῶν εἰσιόντων, λαμβάνουσι κηροὺς παρὰ τῶν Πραιποσίτων καὶ ἅπτουσι, καὶ προσκυνοῦντες τὰς ἀργυρᾶς ἁγίας εἰκόνας τὰς ἐν τῷ Κολύμβῳ, διέρχονται τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ κολύμβου. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δεξιῷ μέρει τοῦ κολύμβου ἵστανται δύο καπνιστήρια, ἐν οἷς, διερχόμενος ὁ Βασιλεὺς, παρὰ τοῦ Πραιποσίτου λαμβάνων, ἀλυπτὰ ἰδίαις χερσὶ τοῖς καπνιστηρίοις ἐντίθησι.

Deinde accenſos figunt cereos Imperatores in concha orientale, in qua etiam argentea Deigenetricis imago ſuper phiala ſtat. Illinc abeunt ad ſiniſtram, ubi manus Deiparae marmore expreſſa ſui exhibet formam, argenteo margine circumſepta. Cereos et ibi accendunt; et primus, ſeu maior, Imperator propria manu Aleiptum, ſeu ſuffimentum, in thuribulum, quod ibi adeſt, iniicit, a Praepoſito traditum nactus. Illinc revertentes Domini, ingrediuntur in Sacellum S. Photini, quod eſt in interiore tholo. Illinc degreſſi accenſos figunt cereos coram marmorea imagine Deiparae, quae ſanctis ſuis e manibus ipſa effundit Hagiaſma, ſeu aquam benedictam. Poſt accenſos ibi cereos accipit Praepoſitus traditam a Balnearita ſacram ſtacten, ſeu ſacrum lixivium; et dominis communicat. Hi ſuis manibus eo ſeſe cruciatim ſignant, et lavantur, egreſſis caeteris.

Εἶτα ἅπτουσιν οἱ Δεσπόται κηροὺς εἰς τὴν πρὸς ἀνατολὴν κόγχην, ἐν ᾗ καὶ ἡ ἀργυρᾶ εἰ-
C κὼν τῆς Θεοτόκου ἐπὶ τῆς φιάλης ἵσταται. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχονται ἀριστερὰ, ἐν ᾧ ἡ τῆς χειρὸς τῆς Θεοτόκου ἐκτύπωσις ἐν τῷ μαρμάρῳ ἐκτετύπωται, καὶ διὰ ἀργυρᾶς περιφερείας περικέκλεισται, καὶ ἅπτουσι κἀκεῖσε κηρούς, καὶ οἰκείᾳ χειρὶ εἰς τὸ ἐκεῖσε καπνιστήριον ὁ πρῶτος Βασιλεὺς ἐντίθησιν ἀλειπτὸν, ἐκ τοῦ Πραιποσίτου τοῦτο δεχόμενος. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε ὑποστρέφοντες οἱ Δεσπόται εἰσέρχονται εἰς τὸν ἅγιον Φωτεινὸν, εἰς τὸν ἐνδότερον θόλον, καὶ ἀπερχόμενοι ἅπτουσι κηροὺς ἔμπροσθεν τῆς μαρμαρίνης εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, ἥ τις ἐκ τῶν τῆς αὐτῆς ἁγίων χειρῶν προχεῖ τὸ ἁγίασμα.
D Καὶ μετὰ τὸ ἅψαι τοὺς κηροὺς λαμβάνει τὴν ἁγίαν στακτὴν ὁ Πραιπόσιτος παρὰ τοῦ Βαλνεαρίτου, καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς Δεσπόταις. Οἱ δὲ Δεσπόται οἰκείαις χερσὶν ἑαυτοὺς ἐπισφραγίζουσιν, καὶ ἐξιόντες λούονται.

Loti exeunt in minorem exteriorem tholum, poſitisque ſuis linteis induunt alia auro intexta. Protembatarius autem, ſeu ſolii magiſter, ſtans coram Colymbo facit benedictionem; quae dum dicitur, introducunt Luſtae a ſiniſtra Colymbi parte duo-

Καὶ μετὰ τὸ λούσασθαι ἐξέρχονται εἰς τὸν ἐξώτερον μικρὸν θόλον, καὶ ἀλλάσσοντες τὰ τούτων λεντία περιβάλλονται ἕτερα χρυσοῦφαντα. Ὁ δὲ Προτεμβατάριος ἱστάμενος πρὸ τοῦ κολύμβου λέγει τὴν εὐχήν. Ἰστέον, ὅτι

τῆς

τῆς εὐχῆς λεγομένης οἱ λοῦσται εἰσάγουσι τὰ ιβ Βασταχλὰ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ κολύμβου, καὶ διέρχονται πρὸ τῆς κατὰ ἀνατολικῆς κόγχης, καὶ ἵστανται εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ κολύμβου. Οἱ δὲ δεσπόται εἰσιόντες ἵστανται, καὶ ὁ πρῶτος βασιλεὺς ἐπιδίδωσιν ἑκάστῳ τῶν Βασταχτῶν ἀνὰ νομίσματος ἑνός. Χρὴ δὲ τὸν Πραιπόσιτον τὴν χεῖρα τοῦ Βασταχτοῦ προευτρεπίζειν πρὸς τὴν τῆς βασιλικῆς δωρεᾶς ὑποδοχήν.

A decim Baſtactas, ſeu aquigerulos, qui poſtquam tranſierunt coram inferiore concha orientale, ordinant ſeſe in ſtationem in dextra regione Colymbi. Quo intrantes Domini ſubſiſtunt, et primus maximusque Imperator dat ſingulis baiulis ſingulos aureos numos. Debet autem praepoſitus manum cuiusque Baſtactae, ſeu baiuli, prius in eam formam compoſuiſſe, ut cum decore atque gratia numum inditum a Domino accipiat.

Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς διανομῆς ἁγιάζει μετὰ τοῦ σταυροῦ ὁ Πρωτεμβατάριος τὸν κόλυμβον, ἐπιδοὺς τοῖς Δεσπόταις ἀπὸ τοῦ κολύμβου ἁγίασμα μετὰ τοῦ αὐτοῦ σταυροῦ. Οἱ δὲ λαμβάνοντες τὸ ἁγίασμα εἰσέρχονται εἰς τὸν κόλυμβον, καὶ τῆς Ἐκτάσεως γινομένης καταδύουσι τρίτον, καὶ ἐξερχόμενοι ἀπέρχονται ἐν τῷ ἀποδυτῷ, καὶ ἀμφιασθέντες κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐξέρχονται μετὰ τῆς μυστικῆς αὐτῶν τάξεως.

Poſt finitam hanc numorum elargitionem atque diſtributionem, ſanctificat Protembatarius lacum natatorium ſua cruce, et cum eadem porrigit dominis e Colymbo Hagiaſma, ſeu ſanctificatam aut benedictam aquam. Domini Hagiaſmate ac-
B cepto intrant in Colymbum, et dum fit Extenſa, immergunt ſeſe ter; dein exeunt e Colymbo, et aſcendunt in Apodyta, rurſusque ſuis ſolitis veſtibus amicti exeunt cum myſtico, ſeu privato ſui corporis miniſterio.

Ἰστέον, ὅτι ἔξω τοῦ μονοθύρου, ἐν ᾧ ἵστανται οἱ Πραιπόσιτοι ἐπευχόμενοι τοὺς δεσπότας, ἵσταται ὁ τῶν Εὐγενίου γηροκόμος ἐπιδιδοὺς τοῖς Δεσπόταις διερχομένοις τὰς εὐλογίας. Τῶν δὲ Δεσποτῶν διερχομένων συγκινοῦσι, προπορευόμενοι τῶν Δεσποτῶν, ἀφ' ὧν τόπων ἵστανται, οἱ τοῦ Κουβουκλείου καὶ οἱ Μαγλαβῖται καὶ τῆς ἑταιρείας. Οἱ δὲ Δεσπόται εἰ μὲν κελεύουσιν ἱππεῦσαι καὶ ἀπελθεῖν εἴτε ἐν τῇ Πηγῇ, εἴτε ἀλλαχοῦ, τοῦτο ποιοῦσιν· εἰ δὲ μή γε, εἰσερχόμενοι εἰς τὸν δρόμωνα εἰσέρχονται εἰς τὸ Παλάτιον, ἢ καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου βούλονται, ἀπέρχονται.

Dum vero exeunt domini per portam ſingularem, coram qua paullo ante dicebamus ſolere praepoſitos, fauſta dominis apprecantes, ſubſiſtere, adſtat ibidem quoque Gerocomus Hoſpitalis Eugenii, impertiens Dominis praetereuntibus Eulogias, ſeu benedictiones. Dominis autem apud quemque ordinem eorum, quos in Apodyta ingreſſuri foris ſtantes reliquerant, praetereuntibus, incipiunt hi ſe quoque ſimul commovere et coram abeuntibus
C Dominis praecedere eo ex loco et ſtatione, quam quiſque obtinet, primi Cubicularii e ſua, tum Maglabitae, tandem Hetaeriae adſcripti, e ſuis quique ſtationibus. Illinc porro, ſi placet, avehuntur domini in equis ad Pegam, [id eſt ad Palatium Peganum et Deiparam Fontis,] aliove, quo libuerit: Quod ſi vero equitare noluerint, aut alio quo ire libuerit, abeunt.

ΚΕΦ. ΙΓ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν παγανῇ κυριακῇ, ἢ ἐν ἄλλῃ κοινῇ ἡμέρᾳ μελλόντων τῶν Δεσποτῶν ἀπιέναι εἴτε εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, εἴτε εἰς ἕτερον ναὸν εὔξασθαι.

Πρὸ μιᾶς ἡμέρας δίδονται μανδάτα τῷ Πραιποσίτῳ, καὶ τῷ Κατεπάνῳ τῶν Βασιλικῶν τῇ ἕωθεν ἐλθεῖν ἅπαντας ἀπὸ σκαραμαγγίων, ὅπόθεν ἂν κελεύσωσιν οἱ Δεσπόται ἱππεῦσαι. Καὶ τῇ ἕωθεν προέρχονται ἅπαντες ἀπὸ σκαραμαγγίων, καὶ εἰσέρχονται οἱ Πραιπόσιτοι

CAPVT XIII.

Obſervanda, quando in Dominica Pagana, aut alia die communi, Domini volunt aut ad SS: Apoſtolos,
D aut ad aliud aliquod templum, devotionis peragendae cauſa ire.

Praecedente die dantur mandata Praepoſito et Catepano Baſilicorum, ut altero mane omnes in ſcaramangiis illuc conveniant, unde domini decreverunt et edicunt exequitare. Itaque conveniunt omnes in ſcaramangiis ſtatim mane, et Praepoſiti una cum

Cubiculo e Palatio prodeunt, ſive ad Caballarium, [id eſt catadromum vel domitorium equorum,] ſive ad Domini eccleſiam, ſive ad Circum, ſive ad Tzucaniſterium [id eſt aream exercendae equeſtris pilae,] ſive ad Daphnen. Ab his enim ad palatium aditibus ſolent Imperatores, quando exequitant, ſemper avehi. Ipſi autem Domini procedunt in ſcaramangiis, * geſtantes ſpathas ſuas, et in obſequio Praepoſitorum et Cubiculi caballicant, Praepoſitis nempe atque Cubiculo in equis dominos praecuntibus; at Maglabitae et Baſilici omnes homines cum ſcaramangiis et ſpathis, ſuo quisque in ordine, praeambulant. Magiſtri tandem, Proconſules, Patricii et Officiales, itemque Drungarius vigiliae et Drungarius Ploïmorum, ſeu claſſiariorum, ſequuntur Dominos pone Armatum, ſeu ſpatharocandidatos ſcutigeros, proximos Dominorum ſatellites.

Domini itaque ad Eccleſiam delati deſcendunt ex equis, et reſident in illis ſellis, quas attulerunt, et aut in Propylaeo iſtius templi, aut in Narthece, depoſuerunt Archontogennemata, ſeu nobiliores valeti iuvenes. Sic conſidentes eos circumſtat facta velut teſtudine, et impedit, ne a vulgo conſpiciantur, intimus Koetonitarum ordo; intereaque Domini pone hoc quaſi velum mutant, quos gerunt, calceos, et induunt ſtricta. (Ibidem quoque, in Narthece puta, induunt Praepoſiti ſua ſaga.) Calceati ſurgunt domini, et induunt auro ſepta ſua ſaga, et accedunt ad portam Baſilicam, ubi cereos a Praepoſitis accipiunt; quibuscum ter deum adorant. Eo facto intrant per eam portam in eccleſiam, tranſeunt per eam mediam et per Soleam, et conſiſtunt extra ſacras Bematis fores, ubi rurſus accipiunt a Praepoſito cereos alios, quibuscum eosdem ritus devotionis, quos cum praecedentibus peragunt. Dein ſacrum in Sacrificatorium intrant, ubi ſacram Endytam oſculo venerantur. Dein accipit maximus Imperator e manu Praepoſiti thuribulum, et ſuffimenta ſuis ipſe manibus imponit prunis ardentibus, ſacram menſam circumcirca incenſat, eoque facto rurſus reddit Praepoſito thuribulum, et tranſit [per Bema] ea parte, qua eum exire congruit. Tandem his peractis, ſi volunt in eo templo prandere,

* Domini nunquam caballicant mane ad SS. Apoſtolos abſque ſcaramangiis et Chiomate, [ſeu ſtragula imperiali equi.]

A μετὰ τῦ Κυβικλείυ, εἴτε ἀπὸ τὸν Καβαλλάριον, εἴτε ἀπὸ τὴν τῦ Κυρίυ ἐκκλησίαν, εἴτε ἀπὸ τὸν ἱππόδρομον, εἴτε ἀπὸ τὸ Τζυκανιστήριον, εἴτε ἀπὸ τῆς Δάφνης. Ἀπὸ τύτων γὰρ τῶν εἰσόδων εἰώθασιν ἀεὶ ἱππεύειν οἱ Δεσπόται. Οἱ δὲ Δεσπόται ἐξέρχονται ἀπὸ σκαραμαγγίων * φορῦντες καὶ τὰ τύτων σπαθία, καὶ δορυφορύμενοι ὑπό τε τῶν Πραιποσίτων καὶ τῦ Κυβικλείυ ἱππεύυσιν. Οἱ δὲ Πραιπόσιτοι, καὶ οἱ τῦ Κυβικλείυ, καὶ αὐτοὶ ἱππεύοντες προπορεύονται τῶν Δεσποτῶν. Οἱ δὲ Μαγλαβῖται, καὶ οἱ Βασιλικοὶ πάντες ἄνθρωποι μετὰ σκαραμαγγίων καὶ σπαθίων, εἰς τὴν ἑαυτῦ ἕκαστος προπορεύεται τάξιν. Οἱ δὲ Μάγιστροι, καὶ Ἀνθύπατοι καὶ Πατρίκιοι
B καὶ Ὀφφικιάλιοι ὄπισθεν τῦ ἄρματος, μετὰ τῦ Δρυγγαρίυ τῆς Βίγλης καὶ τῦ Δρυγγαρίυ τῶν πλωίμων, ἐπακολυθῦσι τοῖς Δεσπόταις.

Καὶ δὴ τῶν Δεσποτῶν ἀπιόντων εἰς τὸν ναὸν, καὶ τῶν ἵππων ἀποβαινόντων, τίθενται σελλία, δηλονότι τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχοντογεννημάτων βασταζόμενα, εἴτε ἐν τῷ Προπυλαίῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, εἴτε ἐν τῷ Νάρθηκι, καὶ ἐν τύτοις καθέζονται οἱ Δεσπόται, καὶ ὑπὸ τῆς μυστικωτέρας τῶν κοιτωνιτῶν τάξεως κυκλύμενοι πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως [ὑπὸ] τῶν πολλῶν ὁρᾶσθαι, ἀλλάσσυσιν ἅπερ φορῦσιν ὑποδήματα,
C τα, περιβαλλόμενοι Στρίκτα. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας καὶ οἱ Πραιπόσιτοι περιβάλλονται τὰ αὐτῶν σαγία. Καὶ εἶθ' ὕτως ἀνιστάμενοι, καὶ τὰ ἑαυτῶν χρυσοπερίκλειστα περιβαλλόμενοι σαγία, ἔρχονται πρὸς τὰς Βασιλικὰς πύλας, καὶ ὑπὸ τῶν Πραιποσίτων λαμβάνυσι κηρὺς, καὶ ἀπευχαριστῦσι τῷ Θεῷ διὰ τῆς τρισσῆς μετ' αὐτῶν προσκυνήσεως. Καὶ εἶθ' ὕτως εἰσέρχονται, καὶ διέρχονται διὰ μέσυ τῦ Ναῦ καὶ τῆς Σωλαίας, καὶ ἱστάμενοι ἔξω τῶν Ἁγίων τῦ Βήματος θυρῶν πάλιν λαμβάνυσιν ἑτέρυς κηρὺς παρὰ τῦ Πραιποσίτυ, καὶ ὁμοίως ποιῦσι. Εἶτα εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ἅγιον Θυσιαστήριον ἀσπάζονται τὴν
D ἁγίαν Ἐνδυτήν. Εἶθ' ὕτως λαμβάνει ὁ πρῶτος Βασιλεὺς ἐκ χειρὸς τῦ Πραιποσίτυ τὸν θυμιατὸν καὶ ἀλυπτὰ, καὶ οἰκείᾳ χειρὶ ἐπιτιθεὶς τῇ ἀνθρακιᾷ θυμιᾷ πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης, εἶτα ἐπιδίδωσι τῷ Πραιποσίτῳ τὸν θυμιατόν. Διέρχεται δὲ δι' ὧν μέρυς ἁρμόζει τῦτον ἐξιέναι. Καὶ εἰ μὲν κελεύσωσιν οἱ Δεσπό-

* Ἰστέον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἄνευ σκαραμαγγίυ καὶ χιώματος πρωῒ ἐν ἐκκλησίᾳ ἀποστόλων ὐχ ἱππεύει.

ται ἐκεῖσε γεύσασθαι, γίνεται τοῦτο καθὼς βούλονται. Εἰ δὲ μή γε, ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἱππεύοντες ὑποστρέφουσι κατὰ τὴν προειρημένην, ὡς ἔφαμεν, τῆς προόδου τάξιν, εἰς τὸ Παλάτιον.

Ἰστέον, ὅτι εἰ ἐν τεσσαρακοστῇ κελεύσωσιν ἀπιέναι οἱ Δεσπόται ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀπὸ τῆς ψαλλομένης τριτοέκτης ἐν τῷ Λαυσιακῷ ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Βασιλείου, γίνεται μετατάσιμον, καὶ ἀπέρχονται πάντες, ὅπου δεῖ τοὺς δεσπότας ἱππεῦσαι. Καὶ εἶθ' οὕτως ἱππεύουσιν οἱ Δεσπόται, καὶ ἀπέρχονται.

ΜΗΝΙ ΜΑΡΤΙΩ Θ. Ἰστέον, ὅτι κατὰ τὸν προῤῥηθέντα τύπον τῆς ἀφίξεως τῶν δεσποτῶν, ἐν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις ταῖς ἐν ταῖς πόλεσι ἐπιτελεῖται καὶ ἡ μνήμη τῶν ἁγίων μ' μαρτύρων, τῶν δεσποτῶν ἀπιόντων ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτῶν ναῷ.

ΜΗΝΙ ΙΟΥΛΙΩ Α. Ἰστέον, ὅτι ὁμοίως ἐπιτελεῖται καὶ ἡ μνήμη τῶν ἁγίων Ἀναργύρων. Τῶν δεσποτῶν ἀπιόντων εἰς τὸν σεβάσμιον αὐτῶν ναὸν εἰς τὰ Παυλίνου, ἀπέρχονται οἱ δεσπόται, κελεύωσιν ἔφιπποι, κελεύωσιν πλοΐ. Τὰ δὲ ἑξῆς τῆς προελεύσεως ἐπιτελοῦνται καθὼς προείρηται. Ἰστέον, ὅτι οἱ Δεσπόται, ἀπιόντες εἰς τὰ Παυλίνου καὶ πλοΐ καὶ ἔφιπποι, μετὰ σκαραμαγγίων ἀπέρχονται. Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸ εὔξασθαι μετὰ τῶν κηρῶν τοὺς Δεσπότας ἔμπροσθεν τῶν Ἁγίων θυρῶν, εἶθ' οὕτως προσκυνοῦσι τὰ ἅγια λείψανα, ἅπτοντες κηροὺς, καὶ ἐξερχόμενοι ἔξω εἰς τὸ ἐξάερον, ἐκεῖθεν ἱππεύουσι, καὶ ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ παλατίῳ, κελεύωσιν ἔφιπποι, κελεύωσιν πλοΐ. Πολλάκις δὲ συνεστιῶνται τοῖς ἄρχουσιν ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Βλαχερνῶν, καὶ δείλης εἰσέρχονται εἰς τὸ Παλάτιον. Ἰστέον, ὅτι ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ εἰσέρχονται οἱ δεσπόται εἰς τὸ ἅγιον Θυσιαστήριον.

ΜΗΝΙ ΙΟΥΛΙΩ ΚΖ. Ἰστέον, ὅτι ὁμοίως ἐπιτελεῖται καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τῶν Δεσποτῶν ἀπιόντων εἰς τὸν σεβάσμιον τούτου ναὸν εἰς τὰ Ναρσοῦ. Εἰ δὲ βουληθῇ ὁ Βασιλεὺς ἀπελθεῖν πλοΐ, γίνεται ἡ ἀκολουθία καὶ ἡ τάξις οὕτως. Πρωῒ προέρχεται πᾶσα ἡ σύγκλητος καὶ τὸ Κουβούκλειον ἀπὸ σκαραμαγγίων εἰς τὰ Κανικλείου, καὶ ὁ Βασιλεὺς εἰσέρχεται ἀπὸ τὸ Παλάτιον εἰς τὸν βασίλειον δρόμωνα μετὰ τῆς οἰκείας αὐτοῦ θεραπείας, καὶ τοῦ Λογοθέτου, καὶ τοῦ Πρωτοασηκρήτου, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Δεήσεων, καὶ τοῦ Ἑταιρειάρχου, καὶ τοῦ Δρουγγαρίου τῆς Βίγλας, καὶ ἐξέρχονται οἱ Δεσπόται εἰς τὰ Κα-

A fit illud. Sin minus, redeunt equitantes in Palatium eodem ordine, quo, ut diximus, illinc in templum pariter equitantes exceſſerant.

Si in Quadrageſima domini volunt abire ad eccleſiam, tunc fit Metaſtaſimum, ſeu indicitur diſcedendi e curia et negotiis curialibus venia, quo tempore Tritohecte in Lauſiaco, et quidem in oraculo S. Baſilii, quod ibi eſt, canitur. Data licentia abeunt omnes illuc, unde futurum eſt ut Domini exequitent. Congregatis, inſcendunt Domini in equos, et abitur.

Menſis Martii die nono celebratur memoria SS. Quadraginta Martyrum, Dominis in eorum eccleſiam venientibus, eodem ri-
B tu, qui obſervatur quando domini ad eccleſiam aliquam urbanam caballicant, et quem modo expoſuimus.

Calendis menſis Iulii celebratur memoria SS. Anargyrorum, Dominis ad venerabilem eorum eccleſiam, quae eſt in vico Paulini, prout placuerit, ſive in equis, ſive in Dromone, pergentibus. Ordo et ſeries proceſſionis eſt ut ſupra. Notandum tamen de hoc feſto praeterea, quocunque tandem modo Domini in vicum Paulini pergant, ſive in equis, ſive in Dromone, ſemper eos ſcaramangiis uti. Deinde hoc, Dominos, poſtquam coram ſacris cancellorum
C foribus devotionem ſuam cum cereis peregerint, in Bema quidem non intrare, (id enim eo die fieri mos non eſt:) ſed coram cancellis ſacras SS. Anargyrorum reliquias adorare, et poſt accenſos ibi fixoſque cereos in Exaërum, ſeu atrium, exire, ubi conſcendunt in equos et reditum ad Palatium inſtituunt, ſive iam in equis redeant, ſive in Dromone. Saepe autem fit in hac quidem proceſſione, ut cum proceribus in palatio Blachernarum epulentur, et ſic demum veſperae in Palatium redeant.

Menſis Iulii die vigeſimo ſeptimo ſimiliter peragitur memoria S. Panteleëmonis, dominis in venerabilem eius eccleſiam, quae
D eſt in monaſterio, vel tractu, Narſetis, caballicantibus. Quod ſi vero Dominis placuerit navi illuc ire, fit ordo atque ſeries in hunc modum: Mane procedit totus Senatus et Cubiculum in ſcaramangiis in tractum, vel monaſterium, Canicleí dictum, et Imperator e Palatio intrat in imperialem Dromonem cum privato ſuo miniſterio et Logotheta [Dromi] et Protoaſecreta, Magiſtro ſupplicationum, et Hetaeriarcha, et Drungario Vigiliae. Cum his pergunt Domini [per ſinum Ceratenum]

ad dictum monaſterium Canicloi. Appellentes autem ad continentem excipiunt Maglabitae, * Hetaeria, Praepoſiti, Cubiculum, et Archontogennemata. Tranſeunt hinc in aulam monaſterii, ubi eos Baſilici excipiunt. Illinc inſcendunt Domini in equos, et procedunt equitantes uſque ad Propylaeum vel portale, quod in Embolum, ſeu porticum, ducit. Ibi deſcendentes ex equis aſcendunt per ſcalam, et tranſeunt per dextram orientalem plagam Luteris, ſeu baptiſterii, ubi a Magiſtris et Patriciis, reliquiſque Senatoriis et imperialibus hominibus excipiuntur. Illinc intrant in Narthecem; ubi induti ſaga ſua auro ſepta accendunt cereos in porta Baſilica, eoque facto intrant in eccleſiam, tranſeunt per Naum et per Soleam, rurſus accendunt cereos coram Sanctis foribus, intrant in Thyſiaſterium, oſculantur Endytam, et ſanctum Martyris caput; tum tranſeunt per ſiniſtram orientalem plagam Bematis et intrant in Tetraſerum, quod ibi eſt, [ſeu cellam quatuor feris munitam.] Illuc ipſis denuo praeſentatur a ſacerdotibus ſancta Cara, ſeu ſanctum caput; quod Domini rurſus cum accenſis cereis adorant; et ab ipſo accipiunt ſanctum Apomyriſma, [ſeu deſtillantem rorem ſanctitatis unctuoſum]. Tum exeunt per atrium in Anadendradium [quincuncem ſeu arboretum] quod ibi eſt, et ſub teſtudinis ambitu exuunt ſcaramangia, et induunt colobia, et in hoc apparatu revertuntur in Palatium, ſive in equis, ſive in Dromone; quod poſterius ſi fiat, eodem modo fit in abitu atque in adventu dictum fuit. Si per ſinum maris Domini revertantur, intrant ipſorum ex mandato in Dromonem ſimul cum ipſis quotquot ipſi voluerint iuſſerintque procerum eo die ſecum epulari.

Menſis Septembris die vigeſimo quinto ſimiliter celebratur memoria S. Ioannis Theologi, Dominis eo die ad venerabilem eius eccleſiam, quae in Dihippio eſt, abeuntibus.

Calendis menſis Novembris peragitur ſimili modo memoria SS. Anargyrorum, Dominis ad venerabilem eorum eccleſiam, quae in tractu vel monaſterio Baſiliſci eſt, abeuntibus.

Menſis Auguſti die vigeſimo nono ſimiliter celebratur memoria Decapitationis S.

* Maglabitae, qui coram Imperatore ad Dromonem tendente praecedunt, habent proprium chelandium, aut lenunculum, in quo traiectum faciunt.

A κελλίν. Ὀρμώντων δὲ τῶν Δεσποτῶν, δέχονται τούτους, οἵ τε Μαγλαβῖται *, καὶ οἱ τῆς Ἑταιρείας, ἅμα τῶν Πραιποσίτων καὶ τοῦ Κουβουκλείου, καὶ τῶν Ἀρχοντογεννημάτων. Καὶ ἐξερχόμενοι ἀπὸ τοῦ δρόμωνος, διέρχονται καὶ ἀπίασιν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐκεῖσε δέχονται τούτους οἱ Βασιλικοί, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἱππεύουσιν οἱ δεσπόται καὶ ἀπέρχονται μέχρι τοῦ ἔξω προπυλαίου τοῦ εἰς τὸν ἔμβολον, καὶ τῶν ἵππων ἐκεῖσε ἀποβάντες ἀνέρχονται τὰ σκαλία, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ πρὸς ἀνατολὴν δεξιοῦ μέρους τοῦ λουτῆρος. Ἐκεῖσε γὰρ ἵστανται καὶ δέχονται τοὺς Δεσπότας οἵ τε Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι, καὶ οἱ λοιποὶ συγκλητικοί, καὶ Βα-
B σιλικοὶ ἄνθρωποι, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται οἱ δεσπόται εἰς τὸν Νάρθηκα, καὶ περιβαλλόμενοι τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία ἅπτουσι κηροὺς εἰς τὰς Βασιλικὰς πύλας. Καὶ εὐθέως εἰσέρχονται καὶ διέρχονται διὰ μέσου τοῦ Ναοῦ, καὶ τῆς Σωλαίας, καὶ πάλιν ἅπτουσι κηροὺς ἔξω τῶν Ἁγίων θυρῶν, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον Θυσιαστήριον, καὶ ἀσπάζονται τὴν Ἐνδυτήν, καὶ τὴν τοῦ Μάρτυρος ἁγίαν κάραν, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ βήματος ἀριστεροῦ μέρους, καὶ ἐν τῷ ἐκεῖσε τετρασέρῳ εἰσέρχονται, καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν ἱερέων προσφέρεται ἡ ἁγία κάρα, καὶ πάλιν μετὰ κηρῶν ὑπὸ τῶν Δεσποτῶν προσκυνεῖται, καὶ
C ἀπ' αὐτῆς λαμβάνουσιν ἅγιον ἀπομύρισμα, καὶ ἐξέρχονται εἰς τὸ ἐξάερον, εἰς τὸ ἐκεῖσε ἀναδενδράδιον, κἀκεῖσε σκεπαζόμενοι ἐκβάλλουσι τὰ σκαραμάγγια, καὶ κολόβια περιβαλλόμενοι ὑποστρέφουσιν· κελεύουσιν ἔφιπποι, μέχρι τοῦ Παλατίου· κελεύουσι πλωΐ, ὃν τρόπον εἰρήκαμεν τὴν τούτων ἄφιξιν. Ἰστέον, ὅτι πλωΐ ὑποστρεφόντων τῶν Δεσποτῶν, ὅσους ἂν κελεύσωσιν συνεστιαθῆναι τῶν ἀρχόντων, τῇ τούτων κελεύσει συνεισέρχονται αὐτοῖς εἰς τὸν δρόμωνα.

ΜΗΝΙ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΩ ΚΣ. Ἰστέον, ὅτι ὁμοίως ἐπιτελεῖται καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τῶν Δεσποτῶν ἀπιόντων
D ἐν τῷ σεβασμίῳ αὐτοῦ ναῷ τῷ ἐν τῷ Διππίῳ.

ΜΗΝΙ ΝΟΕΜΒΡΙΩ Α. Ἰστέον, ὅτι ὁμοίως ἐπιτελεῖται καὶ ἡ μνήμη τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, τῶν Δεσποτῶν ἀπιόντων εἰς τὸν ἅγιον αὐτῶν ναὸν εἰς τὰ Βασιλίσκου.

ΜΗΝΙ ΑΥΓΟΥΣΤΩ ΚΘ. Ἰστέον, ὅτι ὁμοίως ἐπιτελεῖται καὶ ἡ ἀποτομὴ τοῦ ἁγίου

* Ἰστέον, ὅτι καὶ οἱ Μαγλαβῖται ἴδιον ἔχουσι χελάνδιον, καὶ αὐτοὶ προπορεύονται τῷ βασιλεῖ ἀπιόντι εἰς τὸν δρόμωνα.

Ἰωάν-

Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τῶν Δεσποτῶν ἀπιόντων ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ναῷ εἰς τὰ Στουδίου κατὰ τὸν προρρηθέντα τύπον ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. Τῇ ἕωθεν γὰρ προέρχεται πᾶσα ἡ σύγκλητος ἀπὸ σκαραμαγγίων εἰς τὰ Στουδίου. Καὶ οἱ μὲν Μάγιστροι, καὶ Πατρίκιοι, καὶ Ὀφφικιάλιοι ἵστανται ἔξω τῆς πρὸς θάλασσαν πόρτης· οἱ δὲ τοῦ Κουβουκλείου, καὶ οἱ Βασιλικοί, καὶ οἱ τοῦ Μαγλαβίου καὶ τῆς Ἑταιρείας, καὶ τὰ Ἀρχοντογεννήματα εἰς τὸν ὅρμον, ἔνθα ὁ δρόμων ὁρμᾷ. Ἰστέον, ὅτι οἱ τῆς μονῆς ἀββάδες ἀπὸ τῆς πόρτης ἕως τοῦ ὅρμου ἵστανται στιχηδὸν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ. Τῶν δὲ Δεσποτῶν πλοῒ ἐρχομένων κατὰ τὸν προρρηθέντα τύπον τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, καὶ τῆς νηὸς ἐκβάντων, δορυφοροῦνται ὑπό τε τοῦ Κουβουκλείου, καὶ τῶν Μαγλαβιτῶν, καὶ τῶν τῆς Ἑταιρείας· δηλονότι τοῦ Ἡγουμένου προπορευομένου μετὰ θυμιατοῦ, καὶ ἀββάδων μετὰ κηρῶν. Τῶν δὲ Δεσποτῶν πλησιασάντων τῇ πόρτῃ ἔνθα ἵστανται οἵ τε Μάγιστροι, καὶ Πατρίκιοι, καὶ Ὀφφικιάλιοι, πίπτουσιν οἱ αὐτοὶ προσκυνοῦντες τοὺς Δεσπότας, καὶ ἀνιστάμενοι συνακολουθοῦσιν ὄπισθεν αὐτῶν. Οἱ δὲ Δεσπόται προπορευόμενοι διὰ τοῦ ἐξαέρου ἀνέρχονται, καὶ διὰ τῶν ἐκεῖσε διαβατικῶν εἰσέρχονται διὰ τοῦ πρὸς ἀνατολὴν δεξιοῦ μέρους τοῦ Νάρθηκος, κἀκεῖσε περιβαλλόμενοι τὰ ἑαυτῶν χρυσοπερίκλειστα σαγία, ἅπτουσι κηρούς, καὶ εἰσοδεύουσι μετὰ τῶν ἱερέων, καὶ πάλιν ἅπτουσι κηρούς. Ἰστέον, ὅτι εὐθέως γίνεται ἡ εἴσοδος τῆς λειτουργίας, καὶ ὑπὸ τοῦ Πραιποσίτου λαβὼν ὁ πρῶτος Βασιλεὺς θυμιατόν, θυμιᾷ, καὶ δεξιᾷ τοῦ Βήματος ἐρχόμενοι, (κἀκεῖσε γὰρ πρόκειται ἡ τοῦ Προδρόμου ἁγία κάρα·) ἅπτουσιν ἐκεῖσε κηρούς, καὶ ταύτην ἀσπάζονται, καὶ ἐξερχόμενοι εἰσέρχονται εἰς τὸ ἐκεῖσε μητατώριον, καὶ ἐκβάλλουσι τὰ σκαραμάγγια, καὶ περιβαλλόμενοι καλόβια εἰσερχόμενοι ἵστανται εἰς τὸν Γυναικίτην εἰς τὸ δεξιὸν πρὸς ἀνατολὰς μέρος τοῦ Βήματος, κἀ ἅπτουσι κηροὺς εἰς τὴν τοῦ Εὐαγγελίου ἀκρόασιν. Εἶθ' οὕτως ἐξερχόμενοι εἰς τὸ ἐκεῖσε ἀναδενδράδιον κερματίζουσι μεθ' ὧν ἂν κελεύσωσιν ἀρχόντων, διακονούντων ἐπὶ τοῦ κεράματος τῶν ἀββάδων. Ἀπὸ δὲ τοῦ κεράματος ἀνιστάμενοι ἀπέρχονται δι' ἧς διῆλθον ὁδοῦ εἰς τὸν δρόμωνα, δορυφορούμενοι καθὼς εἰρήκαμεν.

A Ioannis Praecurſoris, Dominis ad venerandam eius aedem, quae in monaſterio Studii eſt, abeuntibus, eodem ritu, quem in memoria, ſeu feſto, S. Panteleëmonis ſupra expoſuimus. Nam totus ſenatus in ſcaramangiis convenit mane in monaſterium Studii; Magiſtrique et Patricii et Officiales ſtant extra portam, quae ad mare reſpicit; Cubiculum autem, et Baſilici et Maglabitae et Hetaeria et Archontogennemata ſtant in portu, ubi Dromo appellit. Monachi autem illius monaſterii ſtant in ſerie gemina, dextra ſiniſtraque, ab illa inde extima porta uſque ad portum. In quo appellentes domini cum eodem comitatu et eodem ordine, quem in memoria S. Panteleëmonis
B diximus, egreſſique e nave, procedunt in obſequio Cubiculi et Maglabitarum et Hetaeriae, praecedentibus monaſterii ſtudiani Hegumeno, thuribulum fumans gerente, et monachis cum cereis ardentibus. Dominos, ut ad eam portam appropinquarunt, in qua ſtant Magiſtri, Patricii et Officiales, adorant hi humo procidentes, et relevati proſequuntur eos iidem. Sic praeeuntes domini per atrium aſcendunt et tranſeunt porticus, quae ibi ſunt, et ſic perveniunt in dextram orientalem partem Narthecis; ubi ſaga ſua auro ſepta induunt, et accenſos figunt cereos; porroque interius una cum ſacerdotibus [intra Navim] pergunt, ubi rurſus cereos accendunt. Quo facto protinus
C fit introitus [ſeu initium divini officii]. Praepoſitus thuribulum tradit Imperatori ſeniori; qui id tenens incenſat; inde pergunt ad dextram partem Tribunae, ubi caput ſancti Praecurſoris expoſitum eſt; quod religioſe venerati exeunt in Metatorium, quod ibi eſt, exuunt ſcaramangia, induunt colobia, traiectaque parte foeminarum conſiſtunt in dextera orientali plaga Bematis, accenduntque ibi cereos pro excipienda S. Evangelii lectione. Dein exeunt rurſus in viridarium, quod ibi eſt, ſub quo Mixtum celebrant, adhibitis proceribus pro lubitu delectis, monachis interea pocula et dapes
D miniſtrantibus. Poſt Mixtum finitum ſurgunt, et per eandem, qua venerant, viam remeant ad Dromonem, praedictis cum directione et ceremoniis.

ΙΔ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ χειροτονίᾳ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Τελευτῶντος τοῦ Πατριάρχου δηλοῖ ὁ Βασιλεὺς τοῖς θεοφιλεστάτοις Μητροπολίταις ψηφί-

CAPVT XIV.

Obſervanda in electione et ordinatione Patriarchae Conſtantinopolitani.

Vivis exemto Patriarcha, ſignificat imperatque Imperator Deocariſſimis et Deiaman-

tiſſimis Metropolitis, tres ut candidatos, quos ipſi Patriarchatui aptos et dignos reputent, denominent. Conveniunt ergo in Catechumeniis ſanctiſſimae Magnae eccleſiae, et vota edunt ſua iis, quibus viſum fuerit, et electorum a ſe virorum nomina ad Imperatorem renunciant. Ergo convenire illos iubet Imperator in Palatium. Ingreſſi et coram Domino collocati porrigunt ipſi ſcripto deſignata eorum trium, quos ipſi elegerint, nomina. Quos inter ſi etiam ille fuerit, quem Imperator cupiat, aut in quo acquieſcat, bene res habet, et renunciat illum: Quod ſi vero praeter ibi ſcriptos alium aliquem Patriarcham creatum velit, ſignificat ſe hunc vel illum, nominatim citans, velle Patriarcham creatum habere. Metropolitis, ut par eſt, imperiali mandato atque optioni acquieſcentibus atque cedentibus, (modo dignus et aptus muneri ſit a Domino denominatus:) ſit Metaſtaſimon, vel exitur e Palatio, totusque Senatus et Metropolitae omnes, eccleſiaſtici omnes proceres et Presbyteri, reliquique ſacerdotes abeunt ad Magnauram: quo etiam Imperator in ſcaramangio et ſago aurea praetexta ſepto pergit, et coram ibi adſtans alloquitur Senatum et Metropolitas, his verbis. *Divina gratia, et noſtra, quae illi debetur, imperialis maieſtas creat hunc* [quem videtis et monſtro] *virum piiſſimum Conſtantinopoleos Patriarcham.* (Adeſt enim coram honorandus.) Acquieſcunt omnes et acceptant Domini iudicium, eique pia vota ingerunt, et alia ſignificant, quae voluerint. Tum praeſentat et committit Imperator novum Patriarcham Praepoſito, et proceribus Cubiculi, et Silentiariis; et ſic utrinque brachio ſublevatus deducitur a Praepoſito et uno quodam Silentiario, in Patriarcheum, ſeu reſidentiam Patriarchae, eccleſiaſticis dirigentibus et obſequentibus. Imperator autem revertitur in Palatium.

Proxime illinc inſtante die feſto dominicove, fit proceſſio in Magnam eccleſiam, prout illuc proceſſiones fieri ſolent. Electus aut propoſitus, unaque cum eo totus eccleſiaſticus ordo, Imperatores ibi cum comitatu excipit. Intratur in Navim, et officium fit ſecundum formulam conſuetam, fiuntque omnia deinceps ea ſerie iisque ritibus, qui aliis in proceſſionibus obtinent. Tum, peractis illis, incipiunt deocari Metropolitae electionem et ordinationem Patriarchae. Imperatores autem Chriſtiamantes parum retro in veſtigia ſua recedunt, et exſpectant donec a Metropolitis ea, quae ad ordinationem pertinent, peracta fuerint. Tum intrantes per dextram regionem Tribunae et per Cyclium in ſacellum, in quo argentea Dominicae Paſſionis imago conſpicitur, adorant ter deum cum cereis, et ſalvere iuſſo Patriarcha exeunt in Metatorium, fiuntque reliqua ut in conſuetis proceſſionibus, ſi nempe ſolennis haec actio aut in Magnam Dominicam, ſeu

A σασθαι τρεῖς, οἳ καὶ αὐτοῖς δόξουσιν εἶναι ἄξιοι εἰς Πατριάρχην. Καὶ δὴ τούτων συναθροισθέντων ἐν τοῖς Κατηχουμενίοις τῆς ἁγιωτάτης Μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ψηφισάμενοι οὓς ἂν βουληθῶσι, ἀντιδηλοῦσι τῷ Βασιλεῖ τούτους, καὶ κελεύει ὁ Βασιλεὺς εἰσελθεῖν τούτους εἰς τὸ Παλάτιον. Καὶ δὴ τούτων εἰσελθόντων καὶ στάντων ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, διδοῦσιν ἐγγράφως οὕστινας ἐψηφίσαντο. Ὁ δὲ Βασιλεὺς εἰ μὲν συγκατατίθεται καὶ ἀρεσθῇ εἰς ὃν ἂν εὐδοκήσῃ· εἰ δὲ καὶ μή γε, λέγει· ἐγὼ τὸν ὁ δεῖνα θέλω γενέσθαι. Καὶ τῶν Μητροπολιτῶν ἐπὶ τούτῳ συγκαταθεμένων, καὶ τῇ βασιλικῇ προστάξει καὶ κρίσει κατὰ τὸ δίκαιον ὑπεικόντων, εἰ ἄρα ἄξιος εἴη, γίνεται μετάστασιμον, B καὶ ἀπέρχεται ἐν τῇ Μαναύρᾳ πᾶσα ἡ σύγκλητος καὶ οἱ Μητροπολῖται πάντες, καὶ πάντες οἱ τῆς ἐκκλησίας ἄρχοντες καὶ Πρεσβύτεροι, καὶ λοιποὶ ἱερεῖς. Καὶ ἐξέρχεται ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ σκαραμαγγίου, φορῶν καὶ τὸ χρυσοπερίκλειστον σαγίον, καὶ ἵσταται, καὶ λέγει πρός τε τὴν σύγκλητον, καὶ τοὺς Μητροπολίτας· ἡ θεία χάρις, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς βασιλεία ἡμῶν προβάλλεται τὸν εὐλαβέστατον τοῦτον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ αὐτὸς γὰρ ἐκεῖσε πάρεστιν ὁ μέλλων χειροτονηθῆναι. Καὶ πάντων ἀποδεξαμένων, ἐπεύχονται τὸν Βασιλέα, C καὶ ἄλλα ὅσα βούλονται λέγουσι πρὸς αὐτόν. Εἶθ' οὕτως ὁ Βασιλεὺς παραδίδωσιν αὐτὸν τῷ Πραιποσίτῳ καὶ ἄρχουσι τοῖς τοῦ Κουβουκλείου, καὶ Σιλεντιαρίοις, καὶ ὑπὸ τοῦ Πραιποσίτου καὶ Σιλεντιαρίου παρακρατούμενος, καὶ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁδηγούμενος ἀπέρχεται ἐν τῷ Πατριαρχείῳ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ὑποστρέφει καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ Παλατίῳ.

Καὶ ἑορτῆς ἐνισταμένης ἢ κυριακῆς, γίνεται πρόκενσος ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει, καὶ δέχεται τούτους ὁ ὑποψήφιος, μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πάσης τάξεως. Καὶ δὴ κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον εἰσοδεύσαντες, καὶ τῶν ἑξῆς ἐπιτελεσθέντων κατὰ τὰς λοιπὰς προελεύσεις, ἀπάρχονται οἱ θεοφιλεῖς Μη- D τροπολῖται τῆς τιμίας χειροτονίας. Οἱ δὲ φιλόχριστοι Βασιλεῖς μικρόν τι ὀπισθοποδοῦσιν, ἕως ἂν τελεσθῇ παρὰ τῶν Μητροπολιτῶν τὰ τῆς χειροτονίας, καὶ εἶθ' οὕτως διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ Βήματος, καὶ τοῦ κυκλίου εἰσερχόμενοι ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀργυρᾶ ἵδρυται σταύρωσις, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ τὸν Πατριάρχην ἀποχαιρετήσαντες ἐξελθόντες, εἰ μὲν ἔστι Μεγάλη κυριακὴ, ἢ Πεντηκοστὴ, εἴτε ἄλλη ἑορτὴ, ἐν αἷς ἀπέρχονται οἱ

A δεσπόται ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, εἰσέρχονται ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελοῦται, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσιν. Εἰ δὲ ἄλλη ἑορτὴ, ἐν ᾗ οὐκ ἀπέρχεται ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἢ παγανὴ κυριακὴ, ἀνέρχονται διὰ τοῦ κοχλίου τοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἁγίου φρέατος ἐν τοῖς πρὸς ἀνατολὴν δεξιοῖς μέρεσι τῶν Κατηχουμενίων, ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν.

festum ipſum Paſchatis, aut in feſtum Pentecoſtes, aliumve diem feſtum incidat, in quo Dominos ad Magnam eccleſiam abire obtinet. Quod ſi vero haec actio in diem feſtum alium, quo Dominus de more non abit, aut in Dominicam paganam [qua proceſſio ſolennis celebrari alias non ſolet] incidat, aſcendunt per cochleam, quae eſt in regione ſancti putei, ad partem ad orientem verſo dextram Catechumeniorum, et ibi exſpectant audiuntque ſancti Evangelii recitationem.

ΚΕΦ. ΙΕ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν δοχῆς γενομένης ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῆς Μαγναύρας, τῶν Δεσποτῶν B καθεζομένων ἐπὶ τοῦ Σολομωντείου θρόνου.

Ἰστέον, ὅτι δοχῆς μελλούσης γίνεσθαι ἐν τῇ Μαναύρᾳ, οὐκ ἀνοίγει τὸ Παλάτιον, πρὸς τὸ πρωὶ στῆναι τὴν καθημερινὴν προέλευσιν· ἀλλὰ προέρχεται πᾶσα ἡ σύγκλητος πρωὶ ἐν τῇ Μαναύρᾳ, καὶ ἀλλάσσει ἐκεῖσε τὰ ἀλλάξιμα. Καὶ περὶ πλήρωμα τῆς δευτέρας ὥρας, ὅτε πάντα ἑτοιμασθῶσιν, εἰσέρχονται οἱ Πραιπόσιτοι, καὶ οἱ τοῦ Κουβουκλείου πάντες διὰ τῆς τοῦ Κυρίου ἐκκλησίας, καὶ περιβαλλόμενοι οἱ Δεσπόται τὰ διβητήσια, καὶ τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, ἐξέρχονται διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ', καὶ τοῦ Σίγματος, δορυφορούμενοι ὑπό τε τοῦ Κουβουκλείου καὶ τῶν C Μαγλαβιτῶν, καὶ τῆς Ἑταιρείας, καὶ ἐξέρχονται εἰς τοῦ Κυρίου, καὶ ἅπτουσι κηροὺς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχεται διὰ τῆς Σακέλλης, καὶ τοῦ Ὠάτου, καὶ διὰ τοῦ ἀνόντος στενωποῦ πρὸς τὸ τῆς Μαναύρας ἡλιακόν. Καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν μέγαν τρίκλινον, ἐν ᾧ καὶ ὁ Σολομώντειος ἵδρυται θρόνος. Κἀκεῖσε γὰρ εἰς τὸ πρὸς ἀνατολὴν δεξιὸν μέρος κάτωθεν τῆς κόγχης ἵστανται τὰ χρυσᾶ σελλία, καὶ ἀπόκεινται αἵ τε χλαμύδες, καὶ τὰ στέμματα, καὶ οἱ μὲν Δεσπόται εἰσέρχονται ἐν τῷ ἐκεῖσε ἐξ ἀριστερᾶς κοιτῶνι.

D Καὶ ὅτε πάντα καλῶς εὐτρεπισθῶσιν ὑπό τε τοῦ τῆς Καταστάσεως, καὶ τῶν Πραιποσίτων καὶ τοῦ Λογοθέτου τοῦ Δρόμου, εἰσέρχονται οἱ Πραιπόσιτοι, καὶ ὑπομιμνήσκουσι τοὺς Δεσπότας. Καὶ εὐθέως ἐξέρχονται οἱ Δεσπόται, καὶ ἀπέρχονται ἔνθα αἱ χλαμύδες καὶ τὰ στέμματα ἀπόκεινται, καὶ περιβαλλόμενοι ταῦτα ὑπὸ τῶν Πραιποσίτων ἀνέρχονται καὶ

CAPVT XV.

Obſervanda quando [legati exteri] exceptio fit in magno triclinio Magnaurae, Dominis ſuper throno Salomoneo reſidentibus.

Exceptio ſi fieri debet in Magnaura, non recluditur Palatium, eo ut ibi matutina conſtet atque celebretur quotidiana proceſſio et conventus: ſed procedit totus ſenatus mane in Magnauram, ibique mutant, vel induunt, mutatoria. Finita ferme hora ſecunda, quum omnia parata ſunt, intrant [in Dominorum Cubiculum] Praepoſiti et Cubicularii omnes per eccleſiam Domini. Imperatores autem, induti dibeteſia et ſaga auro praetextata, exeunt per porticus SS. Quadraginta, et per Sigma, ſtipantibus Cubiculo, et Maglabitis et Hetaeria; per viam intrant in eccleſiam Domini, accendunt ibi cereos, tranſeunt inde per Sacellum, et Ovatum, et angiportum, qui ad Magnaurae Solarium ducit. Illinc ingrediuntur in magnum triclinium, in quo Salamoneus thronus collocatus eſt. Ibi enim in dextra, ſi ad orientem reſpicias, parte infra concham ſtant aureae ſellae, et expoſita iacent paludamenta et infulae. Domini autem [traiecto triclinio] in Koetonem, qui a ſiniſtra parte eſt, intrant [oportunum publicae praeſeſſioni et legati exceptioni tempus praeſtolantes].

Omnibus itaque rite praeparatis tam a Ceremoniario, quam a Praepoſitis et Rationali curſus publici, intrant Praepoſiti [in Koetonem] et ſignificant ea de re Dominis; qui protinus exeunt, et illuc aſcendunt, ubi chlamydes et ſtemmata iacent; quae a Praepoſitis induti aſcendunt in thronum, et in eo reſident; quo facto turba, quae

extra gemina verſus occidentem vela attractilia ſtat, magna voce clamat Polychronium ſeu votum vitae diuturnae. Dein exeunt Praepoſiti et introducunt Cubiculi miniſtros ex ambabus plagis, dextra ſiniſtraque, ut conſuetudo ſecum fert. Vt hi conſtiterunt, exit Oſtiarius, auream virgam tenens, Praepoſiti nutu monitus, et introducit velum, ſeu miſſum, vel corpus admittendorum procerum, primum, Magiſtros puta. Eo facto rurſus exit, ſed alter, Oſtiarius, et is quoque Praepoſiti nutu admonitus, et introducit eodem modo velum ſecundum, nempe Patricios. Rurſus deinceps monet Praepoſitus illum priorem Oſtiarium; et is egreſſus introducit tertium velum; et hoc alternatim ita fit, donec intraverint vela omnia, quotquot intrare conſuetudinis eſt, et Ceremoniale Receptionum flagitat.

A καθέζονται ἐπὶ τῶν θρόνων, καὶ ὁ λαὸς, ἔξω ἑστὼς τῶν δύο πρὸς δύσιν συρτῶν βήλων, λέγει μεγάλως τὸ Πολυχρόνιον. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως ἐξερχόμενοι οἱ Πραιπόσιτοι εἰσάγουσι τοὺς τοῦ Κουβουκλείου διὰ τῶν δύο μερῶν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει. Καὶ ἐν τῷ τούτους στῆναι, νεύει ὁ Πραιπόσιτος τῷ Ὀστιαρίῳ, τῷ τὴν χρυσῆν βέργαν κατέχοντι, καὶ ἐξέρχεται καὶ εἰσάγει βῆλον α´ τοὺς μαγίστρους. Καὶ πάλιν διὰ νεύματος τοῦ Πραιποσίτου ἐξέρχεται ἕτερος Ὀστιάριος, καὶ εἰσάγει τῷ αὐτῷ σχήματι βῆλον β´ τοὺς Πατρικίους. Καὶ πάλιν διὰ νεύματος τοῦ Πραιποσίτου ἐξέρχεται ὁ ἕτερος Ὀστιάριος, καὶ εἰσάγει τῷ αὐτῷ σχήματι βῆλον γ´ τοὺς συγκλητικοὺς, καὶ ἁπλῶς ὅσα ἂν βῆλα B ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ ἡ τάξις τῶν δοχῶν.

His factis intrant Catepano Baſilicorum, et Domeſticus [Chryſotriclinitarum, ut videtur,] et Chryſotriclinitae, et conſiſtunt hinc illinc ad dextram et ſiniſtram coram ambobus attractilibus velis. Vt hi conſtiterunt, exit Oſtiarius cum aurea virga, Praepoſiti nutu monitus, et introducit Ethnicum, ſeu legatum alienigenam; quem Catepano Baſilicorum, aut et Comes ſtabuli, aut et Protoſtrator, ex brachio tenent; comitante Interprete, et praeeunte Logotheta Dromi. Legatus [intra velum] ingreſſus humi ſtatim procidit, et adorat Dominos; et ſimul ſonant organa flatilia. Vt ſurrexit et proceſſit ulterius, conſiſtit ad aliquam ab imperiali throno diſtantiam; et protinus intonant organa pulſatilia [naccarae.]

Καὶ εἶθ᾽ οὕτως εἰσέρχεται ὁ Κατεπάνω μετὰ καὶ τοῦ Δομεστίκου, καὶ τῶν Χρυσοτρικλινιτῶν, καὶ ἵστανται δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ πρὸ τῶν δύο πρὸς δύσιν συρτῶν βήλων, καὶ μετὰ τὸ στῆναι αὐτοὺς νεύει ὁ Πραιπόσιτος τῷ Ὀστιαρίῳ τῷ τὴν χρυσῆν βέργαν κατέχοντι, καὶ εἰσάγει τὸν ἐθνικὸν, δηλονότι κρατούμενον ὑπὸ τοῦ Κατεπάνω τῶν Βασιλικῶν, ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ Κόμητος τοῦ Σταύλου, ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ Πρωτοστράτορος, συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ Ἑρμηνευτοῦ, προπορευομένου δηλονότι καὶ τοῦ Λογοθέτου τοῦ Δρόμου. Καὶ δὴ τούτου εἰσελθόντος, πίπτει ἐπ᾽ C ἐδάφους προσκυνῶν τοὺς Δεσπότας, καὶ εὐθέως αὐλοῦσι τὰ ὄργανα· εἶτα εἰσέρχεται καὶ ἵσταται ἀπὸ διαστήματος τοῦ Βασιλικοῦ θρόνου, καὶ εὐθέως παίουσι τὰ ὄργανα.

Amico, id eſt legato extraneo, ad Imperatorem itaque accedente, intrant honoratiores hominum, ſeu familiarium, eius, factaque erga Dominum adoratione ſubſiſtunt inferius apud et intra ambo attractilia vela. Logotheta vero conſuetas interrogationes erga legatum inſtituente, incipiunt aurei leones rugire, aveſque aureae tam in ſacro throno, quam in aureis arboribus circumpoſitis ſedentes, harmonice cantillare. Ferae autem in throno conſpicuae incipiunt ſeſe ſuis e baſibus in altum et in pedes ſuos erigere. Interea dum haec peraguntur, infertur a Protonotario Dromi legati ſportula, vel donum, quod Imperatori nomine heri ſui offert. Paulo poſt ſonant organa pulſatilia, et conquieſcunt a rugitu leones, deſinuntque aves cantillare, et ferae ſua in fulcra ſe rurſus demittunt.

Ἰστέον, ὅτι τοῦ φίλου ἀποκινοῦντος πρὸς τὸν Βασιλέα, εἰσέρχονται οἱ προκριτώτεροι τούτου ἄνθρωποι, καὶ προσκυνοῦντες ἵστανται ἔνδον τῶν δύο συρτῶν βήλων. Καὶ ποιοῦντος τοῦ Λογοθέτου τὰς συνήθεις ἐρωτήσεις εἰς αὐτὸν, ἄρχονται βρυχᾶσθαι οἱ λέοντες, καὶ τὰ ὄρνεα τὰ ἐν τῷ σένζῳ, ὁμοίως καὶ τὰ ἐν τοῖς δένδρεσι, ᾄδειν ἐναρμονίως· τὰ δὲ ζῶα τὰ ἐν τῷ θρόνῳ ἀπὸ τῶν ἰδίων βαθμῶν ἀνορθοῦνται. Καὶ ἐν τῷ ταῦτα οὕτως τελεῖσθαι, εἰσάγεται τὸ τοῦ ἐθνικοῦ κανί- D σκιον ὑπὸ τοῦ Πρωτονοταρίου τοῦ Δρόμου, καὶ πάλιν μετ᾽ ὀλίγον παίουσι τὰ ὄργανα, καὶ οἱ λέοντες ἠρεμοῦσι, καὶ τὰ ὄρνεα τοῦ ᾄδειν παύονται, τά τε θηρία τοῖς ἰδίοις τόποις ἐγκαθέζονται.

Poſt finitam ſportulae oſtentationem monetur legatus a Logotheta, regemque

Καὶ δὴ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κανισκίου, ὑπὸ τοῦ Λογοθέτου προσταχθεὶς ὁ Ἐθνι-

κὸς

κὸς προσκυνήσας ἐξέρχεται, καὶ ἐν τῷ τοῦτον ἀποκινῆσαι ἐξελθεῖν, τά τε ὄργανα αὐλοῦσι, καὶ οἱ λέοντες καὶ τὰ ὄρνεα, τὴν ἰδίαν ἕκαστον, ἀποπληροῦσι φωνὴν, καὶ τὰ θηρία πάντα τῶν ἰδίων βαθμίδων διανίστανται. Καὶ ἐν τῷ ἐξεῖναι τὸν Ἐθνικὸν τοῦ βήλου παύουσι τά τε ὄργανα, καὶ τὰ ὄρνεα, καὶ τὰ θηρία τοῖς ἰδίοις τόποις ἐγκαθίζονται. Εἰ δὲ καὶ ἔστιν ἕτερος φίλος καὶ κελεύουσιν οἱ Δεσπόται τοῦτον εἰσελθεῖν, πάλιν ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτὸν καὶ ἐξέρχεσθαι, ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ἀκολουθία φυλάττεται, ὃν τρόπον εἰρήκαμεν, καὶ ἁπλῶς ὅσοι ἂν θέλωσιν φίλοι, ἐφ' ἑνὶ ἑκάστῳ τελεῖται ὡς προείρηται.

A veneratus exit. Eo ad exitum conſurgente et procedente ſonant organa flatilia, et leones avesque, ſua quaeque voce et ratione, feraeque ſuis e gradibus exſurgunt. Legato autem extra velum egreſſo pauſantur organa, et aves omittunt cantum, et ferae ſuas in ſedes redeunt. Si praeter hunc alius adhuc adeſt amicus, quem videre volunt Domini, intrat ille atque exit iisdem cum ceremoniis eodemque agendorum ordine, ut modo diximus. Et in univerſum, quotquot ſint amici, contingunt eorum unicuique quae diximus.

Ἰστέον, ὅτι τῶν φίλων ἐξελθόντων λέγει ὁ Πραιπόσιτος μεγάλως· Κελεύσατε. Καὶ ἐξέρχονται οἵ τε Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι καὶ συγκλητικοὶ ἐπευχόμενοι τὸ εἰς πολλοὺς χρόνους. Καὶ μετὰ τὸ τούτους ἐξελθεῖν, πάλιν λέγει ὁ Πραιπόσιτος· Κελεύσατε. Καὶ ἐξέρχονται οἵ τε Χρυσοτρικλινῖται, καὶ οἱ τοῦ Κουβουκλείου, ἐπευχόμενοι εἰς πολλοὺς χρόνους. Καὶ πάντων ἐξελθόντων κατίασιν οἱ Δεσπόται ἀπὸ τῶν θρόνων, καὶ τὰ τούτων ἐκβάλλοντες στέμματά τε καὶ χλανίδια, περιβάλλονται τὰ χρυσοπερίκλειστα αὐτῶν σαγία. Καὶ εἰσέρχονται μυστικῶς ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ Παλατίῳ, δι' ἧς καὶ ἀπῆλθον ὁδοῦ, δορυφορούμενοι ὑπὸ τοῦ Κουβουκλείου· τοῦ δὲ Κουβουκλείου στάντος ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ, ἐν τῷ διέρχεσθαι τὸν Βασιλέα, ἐπεύχονται εἰς πολλοὺς χρόνους, καὶ τὰ ἑξῆς.

Egreſſis amicis pronunciat Praepoſitus ſonora voce *Keleuſate* [ſeu *placeat vobis*]; et exeunt Magiſtri atque Patricii et Senato- B res, cum boni voti *Multos in annos* recitatione. Illis egreſſis rurſus clamat Praepoſitus *Keleuſate*, et exeunt Chryſotriclinitae et Cubicularii, et ipſi quoque eadem vota facientes. Itaque digreſſis omnibus deſcendunt Domini de throno, inſulisque atque tunicis depoſitis, induunt auro praetexta ſaga, et myſtice, ſeu abſque ſolenne pompa et comitativa, redeunt in Palatium, quod deus conſervare velit, eadem via, qua venerant, ſtipati a Cubiculariis: qui, quum dominus in Chryſotriclinum venit, ibi reſtitant, et velut valedicentes ipſi mul- C tos annos apprecantur.

Περὶ τῆς γενομένης δοχῆς ἐν τῷ περιβλέπτῳ καὶ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῆς Μαγναύρας ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν Πορφυρογεννήτων ἐν Χριστῷ Βασιλέων Ῥωμαίων, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν παρὰ τοῦ Ἀμεριμνῆ ἀπὸ τῆς Ταρσοῦ ἐλθόντων πρεσβέων περὶ τοῦ ἀλλαγίου, καὶ τῆς εἰρήνης, Μηνὶ Μαΐῳ λα΄ ἡμέρᾳ α΄ ἰνδικτ. δ΄.

De Receptione facta in illuſtri et magno triclinio Magnaurae tempore Conſtantini et Romani Porphyrogennetorum, in Chriſto Imperatorum Romanorum, ob praeſentiam legatorum Amerumnae, qui Tarſo advenerant, negotiandae permutationis captivorum et pacis cauſa. Contigit ea receptio die trigeſimo primo Menſis Maii, D feria prima, Indictione quarta.

Ἰστέον, ὅτι ἐκρεμάσθη ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῆς Μαγναύρας, ἐν ᾧ ὁ Σολομώντειος ἵσταται θρόνος, ἁλυσίδια ἀσπρόχαλκα τῆς μονῆς τῶν ἁγίων Σεργίου καὶ Βάκχου τῶν Ὁρμίσδου, ζ΄ εἰς τὸ δεξιὸν μέρος, καὶ ἑπτὰ εἰς τὸ εὐώνυμον, καὶ εἰς τὰ δ΄ μεγάλα κιόνια ἀπὸ τῆς αὐτῆς μονῆς δ΄, καὶ ἔξω τοῦ τρικλίνου εἰς τὴν μεγάλην τροπικὴν ἀπὸ τῆς αὐτῆς μονῆς ἓν· καὶ ἐν τούτοις τοῖς ἁλυσιδίοις ἐκρεμάσθη-

Suſpendebantur in magno triclinio Magnaurae, in quo thronus Salomoneus ſtat, catenae cupreae inargentatae e monaſterio SS. Sergii et Bacchi, quod eſt in tractu Hormiſdae, depromtae, ſeptem a dextra, et totidem a ſiniſtra, et quatuor aliae, ex eodem monaſterio petitae, e quatuor magnis columnis; et extra triclinium in magna Tropica, ſeu trichila, una ex eodem monaſterio. Ex his catenis dependebant

argentea Novae eccleſiae polycandela, ſeu candelabra multorum cereorum haſtis ſeu foveolis, et cantharis, multiſque cereis in ambitum inſtructa. Collocaverant quoque in eodem triclinio Magnaurae, a dextra parte, medium intra magnas columnas aureum organum extra vela ex illis columnis dependentia, et ab utraque eius parte ad dextram quidem ſuperius verſus orientem organum argenteum Venetae factionis: ad ſiniſtram vero inferius organum argenteum Praſinae factionis. Arboretum, vel atrium triclinii arboribus obſitum, efformaverant aulacarii, e pannis Sendes, ad inſtar Tropices, ſeu ambulacri fornicati. Ab utraque autem parte columnarum e pannis Sendes inde fornicem ſurſum tegentibus uſque ad fundum ſuſpendebantur ſcaramangia magna, B a Palatio ſuppeditata.

A σαν τὰ τῆς Νέας μεγάλα ἀργυρᾶ πολυκάνδηλα. Ἔστησαν δὲ ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ τῆς Μαναύρας ἐν μὲν τῷ δεξιῷ μέρει μέσον τῶν μεγάλων κιόνων τὸ χρυσοῦν ὄργανον ἔξω τῶν ἐκεῖσε κρεμαμένων βήλων, καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ ὡς πρὸς ἀνατολὴν τὸ τοῦ Βενέτου ἀργυροῦν ὄργανον, ὁμοίως καὶ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει τὸ τοῦ Πρασίνου ἀργυροῦν ὄργανον. Ἰστέον, ὅτι τὸ ἀναδενδράδιον ὅλον ἐποίησαν οἱ παστοχνοὶ δίκην τροπικῆς ἀπὸ σενδές· ἔνθεν δὲ κἀκεῖσε τῶν κιόνων ἀπὸ τῶν σενδὲς μέχρι τοῦ ἐδάφους ἐκρεμάσθησαν σκαραμάγγια μεγάλα τὰ καὶ δοθέντα ἀπὸ τοῦ Παλατίου.

Legati Hiſpani quum adeſſent, recipiebantur eodem prorſus modo, atque illi Tarſenſes, ea tantum differentia, quod Anadendradium, vel viridarium, Magnaurae non pannis Sendes, ſed totum ſcaramangiis coornatum fuerit. Suſpendebantur quoque tunc opera materiae pretioſae, ſmaltita vel incauſto picta, e Phylace, ſeu aerario dominico, depromta. Hiſpani, quos dixi, admiſſi fuerunt die XXIV. Octobris.

Ἰστέον, ὅτι τῶν Ἰσπανῶν ἐλθόντων γέγονεν δοχὴ κατὰ πάντα ὁμοία ταύτης, πλὴν τὸ ἀναδενδράδιον τῆς Μαναύρας οὐ κατεκοσμήθη ἀπὸ σενδές, ἀλλ᾽ ὅλον διὰ σκαραμαγγίων μεγάλων, καὶ ἐκρεμάσθησαν ἐν αὐτῷ καὶ τὰ χειμευτὰ ἔργα τοῦ Φύλακος. Γέγονε δὲ ἡ τῶν Ἰσπανῶν δοχὴ μηνὶ ὀκτωβρίῳ κδ΄.

Sed redeo ad coeptam narrationem de legatis Tarſenſibus. In illa itaque Tropica e pannis Sendes confecta, ſuſpendebantur C catenae quatuordecim aeneae inargentatae, ex Hormiſdae, (vel S. Sergii) monaſterio petitae, et totidem polycandela argentea ex Nea. In fornice autem qui in triclinium Candidatorum ducit, ſuſpenſa erat catena una cum uno polycandelo.

Ἰστέον, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ τροπικῇ τῇ ἀπὸ τῶν σενδὲς κατασκευασθείσῃ ἐκρεμάσθησαν ἁλυσίδια ἀσπρόχαλκα ιδ΄ ἀπὸ τῶν Ὁρμίσδα, καὶ πολυκάνδηλα ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς Νέας ἐκκλησίας. Καὶ εἰς τὸ φουρνικὸν τὸ ἐξάγον εἰς τὸν τρίκλινον τῶν Κανδιδάτων ἕτερον ἁλυσίδιον α΄, καὶ πολυκάνδηλον α΄.

Triclinium Candidatorum inſtructum et ornatum fuerat a Sacellario magnis blatteis ſcaramangiis, variiſque argenteis Imperialibus operibus, et habebat quinque catenas, e quibus totidem argentea Novae eccleſiae polycandela dependebant.

Ἰστέον, ὅτι ὁ τρίκλινος τῶν Κανδιδάτων ἐξωπλίσθη παρὰ τοῦ Σακελλαρίου ἀπὸ βλαττίων σκαραμαγγίων μεγάλων, καὶ ἀπὸ βασιλικῶν διαφόρων ἀργυρῶν ἔργων, καὶ ἐκρεμάσθησαν ἐν αὐτῷ ἁλυσίδια ε΄, καὶ πολυκάνδηλα ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς Νέας ἐκκλησίας ε΄.

Spatium quod extra ſtabulum mulorum D eſt, et primam Scholam ornaverat praefectus Vrbis pannis ſericis, et haplomatibus, ſeu vaſtis altarium mappis, et Sindicis: praetereaque affabre factis et exſculptis operibus argenteis, ad varia hoſpitalia peregrinorum, et ſenum, et eccleſias pertinentibus, et alias ibi depoſitis. Et coram ſtabulo mulorum quidem dependebant quinque polycandela e ſuis catenis, in prima vero Schola dependebat tantum unum e medio trullo. In triclinio Excubitorum dependebant e ſex catenis totidem argentea polycandela ex eccleſia Nova petita.

Ἰστέον, ὅτι τὸ ἔξω τοῦ σταύλου τῶν ἡμιόνων, καὶ τὴν πρώτην σχολὴν ἐξώπλισεν ὁ Ὕπαρχος ἔνθεν κἀκεῖθεν ἀπὸ βλαττίων καὶ ἁπλωμάτων καὶ σινδὲς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐναποκειμένων ἀναγλύφων ἀσημίων ἐν τοῖς ξενῶσι καὶ γηροκομείοις καὶ ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐκρεμάσθησαν δὲ ἁλυσίδια ἔξωθεν μὲν τοῦ σταύλου τῶν ἡμιόνων ε΄, ἐν δὲ τῇ πρώτῃ Σχολῇ μέσον τοῦ τρούλλου α΄· ἐν δὲ τῷ τρικλίνῳ τῶν ἐξκουβίτων ἐκρεμάσθησαν ἁλυσίδια ϛ΄, καὶ ἐν τούτοις ἐκρεμάσθησαν πολυκάνδηλα ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς Νέας ἐκκλησίας.

A Ἰστέον, ὅτι τὸ Τριβουνάλιον ἐξώπλησεν ὁ Ὕπαρχος κατὰ τὸ εἰωθὸς τῆς προελεύσεως ἀπό τε βλαττίων ἁπλωμάτων καὶ σενδὲς, καὶ ἀπὸ ἔργων χρυσῶν καὶ χειμευτῶν, καὶ ἀναγλύφων ἀργυρῶν, δηλονότι τῶν ἀργυροπρατῶν ταῦτα παρεχόντων. Ἐκρεμάσθησαν δὲ ἁλυσίδια ιβ', καὶ πολυκάνδηλα ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς Νέας ἐκκλησίας δώδεκα.

Ἰστέον, ὅτι τὸν τρίκλινον τῶν Σχολῶν ἐξώπλησεν ὁ Ὕπαρχος ἔνθεν κἀκεῖθεν ἀπὸ βλαττίων καὶ ἁπλωμάτων καὶ σενδὲς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐναποκειμένων ἀσημίων ἔν τε τοῖς ξενῶσι καὶ γηροκομείοις, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις· ἐκρεμάσθησαν δὲ ἁλυσίδια ί, καὶ πολυκάνδηλα ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς Νέας ἐκκλησίας ί. B

Ἰστέον, ὅτι ἔσωθεν τῆς χαλκῆς πύλης οὐδὲν ἀπὸ βλαττίου ἢ ἁπλώματος ἢ σενδὲς γέγονεν ἐξώπλησις, ἀλλ' ἢ μόνον ἐκρεμάσθησαν ἁλυσίδια β', καὶ πολυκάνδηλα ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς Νέας ἐκκλησίας δύο. Ἰστέον, ὅτι ἔξω τῆς Χαλκῆς πύλης ἐξώπλισεν ὁ Ὕπαρχος ἔνθεν κἀκεῖθεν ἕως τοῦ ἐξάγοντος ἐκεῖσε καγκέλλου ἀπὸ βλαττίων καὶ ἁπλωμάτων καὶ σενδὲς, ἐκρεμάσθη δὲ ἁλυσίδιον ἓν, καὶ τὸ μέγα πολυκάνδηλον τὸ ἀργυροῦν τῶν Βλαχερνῶν.

Ἰστέον, ὅτι ὁ τρίκλινος, ἐν ᾧ καὶ τὸ καμελαύκιον ἵσταται, καὶ οἱ Μάγιστροι γίνονται, καὶ τὸ λεγόμενον Ὠνοπόδιον, ἐξωπλίσθη παρὰ τοῦ Σακελλαρίου ἀπὸ βλαττίων καὶ ἀπὸ βήλων τοῦ Χρυσοτρικλίνου. C

Ἰστέον, ὅτι ὁ πόρτιξ τοῦ Αὐγουστέως, ἤγουν ἡ χρυσῆ χεὶρ, ἐξωπλίσθη παρὰ τῶν ὀξέων βήλων τοῦ Χρυσοτρικλίνου. Ἰστέον, ὅτι τὰ ἀπὸ τοῦ Αὐγουστέως διαβατικὰ ὡς πρὸς τὴν ἀψίδα ἐξωπλίσθησαν ἀπὸ διαφόρων βήλων κεντητῶν.

Ἰστέον, ὅτι ὁ Ἱππόδρομος ἐξωπλίσθη παρὰ τοῦ Ὑπάρχου ἀπὸ βλαττίων, καὶ ἀπὸ βασιλικῶν διαφόρων βήλων. Ἰστέον, ὅτι ἐγραμίσθησαν ἀπὸ δαφνῶν, κατὰ τὸ εἰωθὸς τῶν προελεύσεων, οἷον σταυρία καὶ στεφάνια τὰ λεγόμενα σκιαστὰ, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐν τοῖς τοίχοις ὑπὸ καγκέλλου τῶν λεγομένων ποταμίων. καὶ τῶν ὀρθίως ἱσταμένων τῶν λεγομένων δένδρων, D ἀλλὰ καὶ λοιπῶν ἀνθῶν, ὧν ὁ τότε καιρὸς παρεῖχεν· ἀλλὰ καὶ τὰ τούτων ἐδάφη κατεῤῥάνθησαν κισσοῦ τε καὶ δάφνης, τὰ δὲ οἰκειότερα ἀπὸ μυρσίνης καὶ δενδρολιβάνου. Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τὰ βῆλα ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῆς Μαναύρας κατεῤῥάνθη ὅλος ὁ τρίκλινος ἀπὸ ῥόδων. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ ὅλῳ

Tribunal [ſeu triclinium XIX accubituum], ornaverat Praefectus Vrbis eo modo, ut fieri ſolet in proceſſionibus, nempe blatteis, haplomatibus, et Sendes pannis, item operibus aureis encauſto artificioſe pictis, argenteisque eleganter exſculptis, quae cambiatores ſuppeditaverant. Ibidem dependebant duodecim argentea polycandela e totidem catenis. Haec ad Novam eccleſiam pertinebant.

Triclinium Scholarum ornaverat idem Praefectus Vrbis ab utraque parte blatteis et haplomatibus, et pannis Sendes, operibusque argenteis in variis hoſpitalibus, ſenicuriis, et eccleſiis dedicatis, et decem argenteis Novae eccleſiae polycandelis e totidem catenis dependentibus.

Intra Chalcen nullae ſuſpendebantur blatteae, mappae, aut panni Sendes, ſed tantum duae catenae et totidem polycandela e Nova eccleſia. Verum extra Chalces portam ſuſpendi curaverat Praefectus Vrbis ab utraque parte uſque ad cancellos, per quos illuc intratur, blatteas et pallia, et pannos Sendes, et dependens ex ſua catena unicum magnum illud e Blachernis argenteum polycandelum.

Sacellarius exornaverat triclinium, in quo Camelaucium ſtat, Magiſtrique creantur, et, quod ita dicitur, Onopodium, blatteis et velis Chryſotriclinii.

Porticus Auguſteonis, aut manus aurea, ſic dicta, comta fuerat purpureis velis Chryſotriclinii; porticus ab Auguſteone inde uſque ad Apſidem inſtructae variis erant velis acu pictis.

Circum ornaverat praefectus urbis blatteis variisque imperialibus velis. Lauro, ut mos eſt facere in proceſſionibus, nec non cancellis ſic dictorum Potamiorum, et illis erecte ſtantibus, vulgo ſic dictis arboribus, imo et aliis quibusdam, quos illa ferebat anni tempeſtas, floribus configuratae, veluti parvae cruces et corollae; (vulgo ea Skiaſta ſolent appellari); ad dextram pariter atque ſiniſtram parietum, affixae erant: ſparſaque illius tractus humus hederis et lauro; at honeſtiora loca, domininisque frequentatiora myrto et rosmarino conſperſa erant; et poſt introitum velorum in magnum triclinium Magnaurae, conſpergebatur id ipſum totum roſis. Tota quoque humus virida-

A κρατούμενα ὑπὸ τῶν ἐλατῶν τοῦ πρώτου δρομωνίου. Οἱ δὲ αὐτοὶ ἐλάται ἐφόρεσαν τῶν Ταγματικῶν τὰ φουνδάτα ἀλλάξιμα.

Ἔξωθεν τῶν βήλων ἄνωθεν τῶν ἀναβάθρων ἔστησαν οἱ Μαγλαβῖται φοροῦντες σκαραμάγγια καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία. Καὶ μετὰ τοὺς Μαγλαβίτας εὐθὺς ἔστησαν οἱ τῆς μεγάλης ἑταιρείας Μακεδόνες ἀπὸ ἰσοφορίων, φοροῦντες σπαθία ζωστίκια καὶ ἀργυρᾶ μετὰ καὶ λωρίων διαχρύσων καὶ ἀργυρῶν, βαστάζοντες καὶ σκουτάρια χρυσᾶ, καὶ χαλκόχρυσα, καὶ σιδηρᾶ, καὶ μονοπέλυκα καὶ τζικούρια. Κάτωθεν δὲ τῶν αὐτῶν ἀναβάθρων ἔστη ἡ μεγάλη ἑταιρεία, ὁμοίως καὶ ἡ μέση, μετὰ καὶ τῶν Φαργάνων καὶ Χαζάρων, πάντων φορούντων B σπαθία, καὶ βασταζόντων σκουτάρια. Οἱ οἰκειακοὶ Πρωτοσπαθάριοι ἔστησαν εἰς τὴν Σωλαίαν ἔνθεν κἀκεῖθεν φοροῦντες σκαραμάγγια πρασινορόδινα καὶ σπαθία. Καὶ μετ' αὐτοὺς ἔστησαν οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι φοροῦντες σκαραμάγγια πολύχροα καὶ σπαθία καὶ τὰ σπαθαροκανδιδατίκια. Καὶ μετ' αὐτοὺς ἔστησαν οἱ Σπαθάριοι φοροῦντες καὶ αὐτοὶ πολύχροα σκαραμάγγια, καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία, βαστάζοντες καὶ διστράλια. Καὶ μετ' αὐτοὺς ἔστησαν οἱ Στράτωρες φοροῦντες σκαραμάγγια λευκολέοντας, καὶ ἑτέρων χροιῶν καὶ ἐξεμπλίων, βαστάζοντες καὶ τὰ στρατωρίκια.

C Δεξιᾷ δὲ προσδύσει εἰς τὴν σύμπηξιν τῶν δύο βήλων ἔξωθεν, ἄνωθεν τῶν ἀναβάθρων τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῆς Μαναύρας, ἔστη τῆς μεγάλης Ἑταιρείας βαστάζων τὸ χρυσοΰφαντον σενδὲς βασιλικὸν φλάμουλον. Ἔνθεν δὲ κἀκεῖθεν τῶν αὐτῶν ἀναβάθρων τοῦ αὐτοῦ μεγάλου τρικλίνου τῆς Μαναύρας ἔξωθεν τῶν αὐτῶν βήλων ἔστησαν οἱ δύο πρωτοελάται βαστάζοντες τὰ χρυσᾶ βασιλικὰ φλάμουλλα. Καὶ εἶθ' οὕτως καθεξῆς τῶν δύο Πρωτοελατῶν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἔστησαν πάντα τὰ χρυσᾶ αὐρόκλαβα, καὶ σενδὲς, καὶ λοιπὰ βασιλικὰ φλάμουλλα, ὑπὸ τῶν ἐλατῶν τοῦ βασιλικοῦ δρομωνίου D βασταζόμενα, δηλονότι φορούντων αὐτῶν τῶν ἐλατῶν τῶν ταγματικῶν τῶν δ' χροιῶν τὰ ἀλλάξιμα. Οἱ δὲ δημόται τῶν δύο μερῶν, καὶ οἱ Ἀποστολῖται ψάλται, ὁμοίως καὶ οἱ Ἁγιοσοφῖται, ἔστησαν ἐπὶ σκάμνων ὑψηλῶν ἔνθεν κἀκεῖθεν τῶν αὐτῶν ἀναβάθρων εὐφημοῦντες καὶ ᾄδοντες βασιλίκια. Καὶ οἱ μὲν δημόται ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν ἀλλάξιμα, καὶ χρυσᾶ στεφάνια, βαστάζοντες καὶ τὰ ἑαυτῶν ἐγχείρια.

bara, Signa, ſtabant infra praedicta inſtrumenta, et tenebantur a remigibus primi Dromonii, geſtantibus fundata Tagmaticorum mutatoria.

Extra vela ſupra gradus ſtabant Maglabitae, geſtantes ſcaramangia ſuasque ſpathas. Statim poſt eos ſtabant Macedones magnae Hetaeriae, gerentes interulas, et ſpathas cingulares, vel a cingulo et femoribus dependentes, argenteas cum loris inauratis argenteis, item ſcuta aurea, et alia aenea inaurata, et ferrea quoque; item ſecures unius ferri, et bipennes. Infra autem illos gradus ſtabant utraque Hetaeria, magna et media, et Fargani, et Chazari; omnes una manu ſpathas, altera ſcuta gerentes. Domeſtici Protoſpatharii ſtabant in Solea, hinc et illinc, geſtantes ſcaramangia gemino colore, viridi et roſeo, diſtincta, ſpathasque. Poſt eos ſtabant Spatharocandidati geſtantes ſpathas, et ſcaramangia multicoloria, et ſpatharocandidaticia. Poſt eos ſtabant ſpatharii, geſtantes, et hi quoque, multicoloria ſcaramangia, et ſpathas ſuas, et dextralia. Dein ſtabant Stratores, geſtantes ſcaramangia leonibus albis aliisque variis tam coloribus quam figuris rerum picta. Geſtabant hi praeterea Stratoricia, ſeu peculiares ſibi ſuas virgas.

Ad dextram verſus occidentem, apud compagem duorum cancellorum, et quidem extra eos, ſtabat in ſummo graduum, per quos ad magnum triclinium Magnaurae aſcenditur, magiſter magnae Hetaeriae, gerens auro pertextum e panno Sendes factum imperiale flamullum. Ab utraque vero parte eorundem graduum extra eadem vela ſtabant duo Protelatae, ſeu primicerii remigum, geſtantes aurea ſacra flamulla. Immediate poſt ambo Protelatas ſtabant ad dextram et ſiniſtram omnia aurea chryſoclaba, [eſt vexilli ſpecies ex aureo panno cum aureis clavis] et alia panno Sendes facta vexilla, et reliqua ſacra flamulla, a remigibus regii Dromonii geſtata, geſtantibus mutatoria Tagmaticorum omnium quatuor colorum. Duarum autem factionum plebeii, et cantores Apoſtolitae [ſeu e templo SS. Apoſtolorum] et Hagioſophitae, [ſeu cantores e templo S. Sophiae] ſtabant ſuper altis ſcamnis, ab utraque parte eorundem graduum, cantibus et carminibus, quae Baſilicia, id eſt Regalia, ut in laudem regum facta, dicuntur, et benedictionibus proſequentes Imperatorem. Et factionarii quidem geſtabant ſua mutatoria, et aureas coronulas, et ſuos manipulos. Apoſtoli-

tae autem et Hagioſophitae geſtabant Tagmaticorum fundata mutatoria, et ad Skeptum [Auguſtae] pertinentia camiſia holoblatta, [ſeu veſtes ſolide ſerica absque alterius materiae mixtura], et aſſuto inſtructa caputio induſia, item illa miniſtrantium in fornicibus novendecim Accubituum.

Logotheta quoque iſto die receptionis gerebat lorum. In porta, per quam in triclinium Candidatorum intratur, ſtabant intus et extus magiſtratus Arithmi, geſtantes ſcaramangia, et ſpathas et ſcuta. Illi autem, quotquot ſcaramangia eo die geſtarent, omnes, a Protoſpathariis inde uſque ad extremum famulum, ita ſtabant, ut colorum unus quisque et exemplorum veſtibus intextorum unum quodque corpus unum efficeret. Exempli cauſa hinc illinc conſiſtebant uno aliquo loco illi, qui Aëtos ſeu aquilas, [ſagi genus ita dicitur,] praſinoroſeas geſtabant; alio, qui ſic dictos Boves; alibi, qui multis gyris, vel canaliculis, rugatos Aëtos; alibi, qui Thalaſſas, ſeu maria; alibi, qui Leucoleontes, ſeu albos leones, geſtabant. Verbo, unus quisque ſtabat ibi, ubi caeteri ſtabant eiusdem ſecum coloris ſcaramangium et in eo eiusdem rei ſimulacra geſtantes. Candidati ſtabant in ſuo triclinio, Candidatorum nempe dicto, hinc et illinc, cum ſuis ſcaramangiis etiam Candidaticia geſtantes. Pone hos ſtabant ab utraque parte Mandatores Arithmi, cum ſpathis et ſcutis. Remiges imperialium Dromoniorum ſtabant hinc et illinc in eodem Candidatorum triclinio verſus tractum eccleſiae Domini; ſtabant quoque iidem in illo triclinio, in quo camelaucium ſtat, et Magiſtri creantur; uti etiam in Onopode. Poſt eos ſtabant in porticu Auguſteonis, ſeu, quod idem eſt, in Aurea Manu, ab utraque parte Archontogennemata, ſeu valeti nobiliores, et Saponiſtae, vel candidatores lintearii, Veſtiarii, et famuli ſacrae menſae. Horum, Archontogennemata quidem gerebant ſcaramangia ſua et ſpathas ſuas; Saponiſtae Veſtiaritae autem tunicas Atrabaticas. Menſales tandem contomanica pſeudoxea, ſeu veſtes cum curtis manicis colore dilute purpureo. Extra portam aeneam triclinii Candidatorum ſtabat hinc et illinc Drungarii Ploïmorum, ſeu claſſiariorum, Vſia [vel familia], et Magnus Pamphylus, ſeu praefectus Pamphylorum [id eſt militum navalium], geſtantes dorcas, [ſeu ſcuta coriacea,] et ſpathas ſuas. In prima Schola et in triclinio Excubitorum uſque ad Tribunal ſtabant hinc et illinc familiae Pamphylorum, geſtantes dorcas et ſpathas ſuas. Magiſtratus Ploïmorum, ſeu claſſiariorum, ſtabant hinc et illinc, quisque penes familiam

A Οἱ δὲ Ἀποστολῖται καὶ Ἁγιοσοφῖται ἐφόρεσαν τῶν ταγματικῶν τὰ φενδάτα ἀλλάξιμα, καὶ τῆ Σκέπ]ε τὰ ὁλόβλαττα καὶ ὑποφιαλὰ καμήσια, καὶ τῶν ὑπεργηνῶν εἰς τὰς καμάρας τῶν ιθ' Ἀκκουβίτων.

Ἰστέον, ὅτι ὁ Λογοθέτης τῇ ἡμέρᾳ τῆς δοχῆς καὶ αὐτὸς ἐφόρεσεν λῶρον. Ἰστέον, ὅτι εἰς τὴν ἐξάγουσαν πύλην ἐν τῷ τρικλίνῳ τῶν Κανδιδάτων ἔστησαν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν οἱ τοῦ Ἀριθμοῦ ἄρχοντες, καὶ αὐτοὶ μετὰ σκαραμαγγίων, φοροῦντες καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία, βαστάζοντες καὶ σκουτάρια. Ἰστέον, ὅτι αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῆς δοχῆς πάντες οἱ προχωροῦντες ἀπὸ τοῦ Πρωτοσπαθαρίου, καὶ ἕως ἐσχάτου ἀνθρώπου τοῦ B φοροῦντος σκαραμάγγιον, ἔστησαν ἕκαστος πρὸς τὸ ἴδιον τῆς χροιᾶς καὶ τοῦ ἐξεμπλίου σκαραμάγγιον, ἤγουν οἱ τοὺς πρασινορόδινους Ἀετοὺς φοροῦντες ἔνθεν κἀκεῖθεν, οἱ τοὺς Βόας, καὶ τοὺς πολυγύρους Ἀετοὺς, ὁμοίως οἱ τὰς Θαλάσσας. καὶ τοὺς Λευκολέοντας ὁμοίως. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, καθὼς εἴρηται, ἕκαστος πρὸς τὸ ἴδιον σκαραμάγγιον ἔστη. Οἱ δὲ Κανδιδάτοι ἔστησαν ἐν τῷ ἰδίῳ τρικλίνῳ ἔνθεν κἀκεῖθεν μετὰ τῶν ἰδίων σκαραμαγγίων, φοροῦντες τὰ Κανδιδατίκια, καὶ ὄπισθεν τῶν αὐτῶν Κανδιδάτων ἔστησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν οἱ τοῦ Ἀριθμοῦ Μανδάτορες μετὰ σπαθίων καὶ σκουταρίων. Οἱ δὲ ἐλάται τῶν βασιλικῶν δρομωνίων ἔστησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ τῶν Κανδιδάτων ὡς C πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, καὶ εἰς τὸν τρίκλινον, ἐν ᾧ τὸ καμελαύκιον ἵσταται, καὶ οἱ μάγιστροι γίνονται, καὶ εἰς τὸν Ὀνώποδα. Καὶ μετὰ τούτους εἰς τὸν πόρτικα τοῦ Αὐγουστέως, ἤγουν εἰς τὴν Χρυσῆν Χεῖρα, ἔστησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν τὰ Ἀρχοντογεννήματα, καὶ οἱ Σαπωνισταὶ τοῦ Βεστιαρίου, καὶ οἱ τοῦ Τραπεζίου, φοροῦντες τὰ μὲν Ἀρχοντογεννήματα τὰ ἑαυτῶν σκαραμάγγια καὶ σπαθία· οἱ δὲ Σαπωνισταὶ Βεστιαρῖται τὰ ἀτραβατικὰ χλανίδια· οἱ δὲ τοῦ Τραπεζίου τὰ ψευδοξέα κοντομάνικα. Ἔξωθεν δὲ τῆς χαλκῆς πύλης τοῦ τρικλίνου τῶν Κανδιδάτων ἔστη ἔνθεν κἀκεῖθεν ἡ τοῦ Δρουγγαρίου τῶν πλοΐμων οὐσία, καὶ ὁ D μέγας Πάμφυλος, βαστάζοντες δόρκας, καὶ τὰ ἑαυτῶν φοροῦντες σπαθία. Ἐν δὲ τῇ πρώτῃ Σχολῇ καὶ τῷ τρικλίνῳ τῶν ἐξκουβίτων ἕως τοῦ αὐτοῦ Τριβουναλίου ἔστησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν αἱ οὐσίαι τῶν Παμφύλων, βαστάζοντες δόρκας, καὶ τὰ ἑαυτῶν φοροῦντες σπαθία. Οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν Πλοΐμων ἔστησαν καὶ αὐτοὶ ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν οὐσίαν. Ἐν δὲ

τῷ Τριβουναλίῳ ἔστη ἔνθεν κἀκεῖθεν ἡ πολιτικὴ μετὰ τῶν συστημάτων καὶ τῶν ἰδίων ἀρχόντων, φορούντων τῶν μὲν ἀρχόντων τὰ ἓξ χλανίδια τῶν Σηκρετικῶν τὰ πλατώνια, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες τὰ λευκὰ χλανίδια τῶν Ταγματικῶν. Καὶ ὄπισθεν αὐτῶν Πλώϊμοι βαστάζοντες δόρκας, φοροῦντες καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία. Εἰς δὲ τὸν τρίκλινον τῶν Σχολῶν ἔνθεν κἀκεῖθεν ἔστησαν Πλώϊμοι βαστάζοντες δόρκας, φοροῦντες καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία. Ἔσωθεν δὲ τῆς Χαλκῆς πύλης ἔστησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν οἱ Τουλμάτζοι, μετὰ φλαμούλων, βαστάζοντες δόρκας, φοροῦντες τὰ ἑαυτῶν σπαθία καὶ τοξοφάρετρα. Ἔξωθεν δὲ τοῦ καγκέλλου τῆς Χαλκῆς ἔστησαν Πάχωμα· οἱ μὲν πρὸς τὸ μέρος τῶν Νουμέρων, οἱ δὲ πρὸς τὴν καμάραν τοῦ Μιλίου. Οἱ λοιποὶ Πλώϊμοι, καὶ οἱ περισσοὶ τῶν Ταλματζίων, καὶ οἱ βαπτισμένοι Ῥῶς, μετὰ φλαμούλων, βαστάζοντες σκουτάρια, φοροῦντες καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία.

Ἰστέον, ὅτι ὁ τρίκλινος Ἰουστινιανὸς καὶ ὁ Λαυσιακὸς, οὐδὲν ἕτερον ἐξοπλίσθησαν, εἰ μὴ κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐκρεμάσθησαν ὁλόφωτα, καὶ ἀνελλιπῆ τὰ τούτων πολυκάνδηλα. Ἐν δὲ τῷ πόρτηκι τοῦ Χρυσοτρικλίνου, ἤτοι ἐν τῷ Ὡρολογίῳ, ἔστησαν τὰ δύο χρυσᾶ ὄργανα τὰ βασιλικὰ, καὶ τὰ δύο ἀργυρᾶ ὄργανα τῶν μερῶν. Ὁ δὲ Χρυσοτρίκλινος ἐξωπλίσθη καθὼς εἴωθεν τὸ Πάσχα ἐξοπλίζεσθαι, ἤγουν διὰ τοῦ Πενταπυργίου, καὶ τῶν βασιλείων θρόνων, τῶν κραβάτλων τε, καὶ τῆς χρυσῆς τραπέζης, καὶ τῶν λοιπῶν, μεθ᾽ ὧν τὸ Πάσχα κοσμεῖται. (Ἰστέον, ὅτι ὁ Χρυσοτρίκλινος ἐν τῇ ἐλεύσει τῶν Ἰσπανῶν οὐ κατεκοσμήθη, ἐπειδὴ οὐ συνεστιάθησαν τοῖς Βασιλεῦσι τῇ ἡμέρᾳ τῆς δοχῆς οἱ ἀπὸ Ἰσπανίας ἐλθόντες πρέσβεις, καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ τὰ τοῦ Φύλακος χυμευτὰ ἔργα ἐκρεμάσθησαν ἐν τῷ ἀναδενδραδίῳ τῆς Μαγναύρας ἐν τῇ τροπικῇ τῇ παρὰ τῶν ταπητάδων διὰ μεγάλων σκαραμαγγίων γεγονυίᾳ.) Εἰς δὲ τὰς ὀκτὼ καμάρας τοῦ Χρυσοτρικλίνου ἐκρεμάσθησαν τὰ τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου στέμματα, καὶ τῶν ἑτέρων ἐκκλησιῶν τοῦ Παλατίου, καὶ ἔργα διάφορα χυμευτὰ ἀπὸ τοῦ Φύλακος, καὶ τὰ βασιλικὰ καὶ αὐγουστιακὰ χλανίδια οὕτω· τοῦ ἁγίου Πέτρου τὸ ὁλόχρυσον καὶ διὰ μαργαριτῶν πλατώνιν· τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τὸ χοροσανχόριν, μετὰ τοῦ γρυπολέοντος, καὶ τοῦ γρυπαρίου τοῦ Ἀριστητηρίου· τὸ πλατώνιν τὸ τριβλάττιν τοῦ Πανθέου, ὁ καβαλλάριος τὸ αὐγουστιακὸν ἠπλήσιν τῆς καμάρας τοῦ Ἀριστητηρίου· ὁ ταὼν, τὸ αὐγουστιακὸν μανδίον τοῦ διαιταρικίου· ὁ καβαλλάριος,

A et cohortem ſuam. In Tribunali ſtabat hinc et illinc Politice, ſeu corpus magiſtratus urbani, cum Syſtematibus, ſeu corporibus collegiorum urbanorum, et unius cuiusque collegii praefectis; quorum hi quidem ſex tunicas Secreticorum, Platonia dictas, caeteri omnes candidas Tagmaticorum tunicas geſtabant. Poſt eos ſtabant Ploïmi, vel nautae, geſtantes dorcas, et ſpathas ſuas. In triclinio Scholarum ſtabant ab utraque parte Ploïmi, geſtantes dorcas et ſpathas ſuas. Intra Chalcen ſeu portam aeneam ſtabant hinc et illinc Tulmatzae, [vel Dolbatſchi aut Dalmatae,] cum flamullis geſtantes dorcas et ſpathas et pharetras cum ſagittis. Extra cancellum Chalces, vel aeneae portae, ſtabat Pachoma [id eſt B turba miſcella, ut videtur], pars in tractu verſus Numeros, pars verſus camaram, aut fornicem, Milii; reliqui nempe Ploïmi, et ſuperabundantes Talmatzae, quos capere ſua ſtatio non potuerat; item Roſſi baptizati, cum flamullis geſtantes ſcuta et ſpathas.

Triclinium Iuſtiniani et Lauſiacum palatium nullum habebant alium ornatum, quam hunc. Holofota (ſeu trabes ad inſtar crucium factae, dependentibus ex ſe gravidae Polycandelis) ibi pro more ſuſpenſae erant, plenis candelabris, et nullum ſuorum cereorum deſiderantibus. In porticu Chryſotriclinii, ſeu in Horologio, ſtabant ambo aurea dominicalia organa, et ambo argentea organa factionum. Chryſotriclinium exor- C natum erat eo modo, quo ſolet per feſtum Paſchatis; nempe Pentapyrgio ibi expoſito, et imperialibus thronis ſeu ſellis, et grabbatis, et aurea menſa, reliquisque, quae ſub feſtum Paſchatis exponi ſolent. (Quo tempore legati Hiſpanorum aderant, non ornabatur Chryſotriclinium; quia die audientiae non convivabantur Dominis; ideoque opera metalli precioſi artificioſe encauſto picta, quae ſolent in Phylace, vel aerario principali, aſſervari, ſuſpendebantur in viridario Magnaurae in tropica, vel porticu arcuata, quae a tapetiariis e vaſtis ſcaramangiis confecta fuerat.) Per octo autem camaras, vel fornices, Chryſotriclinii ſuſpenſa erant ſtemmata vel inſulae, ex templo Sanctiſſimae Deiparae Phari, caeterisque templis Palatii, variaque precioſa opera D ſmaltita, ſeu chymice picta, e Phylace, tunicaeque tam Baſilicae, ſeu ordinis regii viris, quam Auguſtiacae, vel ſolibus Auguſtabus propriae. Erant autem illae veſtes hae, quas recenſebimus. Erat Platanium holochryſum et margaritis obſitum, ex aede S. Petri, quae in Palatio eſt, depromtum. Erat Choroſanchorium, e S. Theodoro; cum Grypoleonte, ſeu pallio, cui imagines vulturum et leonum erant intextae; item Gryparium, ſeu pannus figuris vulturum refertus; et haec quidem e Pranſorio. Tum erat Platanium triblatteum, ſeu ſericum ter tinctum, e Pantheo. Caballarius porro, ſeu pannus equorum imaginibus obſitus, Auguſtiacum heplesium, vel tapetium, e fornice

Pranſorii. Item Pavo [ſeu pannus pavones exhibens], pallium Auguſtiacum, e Diaetaricio, vel triclinio Diaetariorum. Caballarius, Caeſaricium, ſeu pannus ad Caeſares proprie pertinens, e porta argentea, quae verſus occidentem eſt; pavonarium, et pone hoc aquilarium, ambo panni. Super argenteam vero eiusdem Chryſotriclinii portam ſuſpenſum erat aureum ſagum, quod Caeſaricium appellatur. Sic autem erant diſpoſita opera pretioſa ſmaltita et coronae, ut viciſſim unum alterum exciperet, opus aureum, tum corona, tum rurſus opus ſmaltitum, et ſic porro. At in fornice orientale ſuſpenſa nulla erant opera chymice picta, ſed inſulis tantum erat exornatus. E ſeptem reliquis camaris vel fornicibus Chryſotriclinii dependebant argentea polycandela ab argenteis catenis e templo Sanctiſſimae Deiparae Phari petita; in concha orientale vero ſuſpenſa erant loco trium polycandelorum tres inſulae; In medio quidem Praſinae factionis concolor e SS. Apoſtolis cum ſuperſtante cruce et columba; ad eius autem dextram pendebat inſula Veneti populi et coloris e S. Deipara Phari, cum cruce et columba; ad eius tandem ſiniſtram inſula veneta ex aede Sancti et magni martyris Demetrii, cum cruce et columba. Tres hae inſulae confectae fuerunt iuſſu Conſtantini Chriſtum amantis Domini.

In quatuor meditulliis, ſeu mediis loculis, vel tabulatis, mediae turris Pentapyrgii, ſeu ſtructurae quinque ſcrinia habentis, et in anteriore meditullio anterioris ſcrinii et anterioribus meditulliis dextrae ſiniſtraeque turris, ſeu ſcrinii, pendebant varia ergomucia e templo S. magni martyris Demetrii, et alia e Phylace depromta. E ligneis paxillis e parietibus Pentapyrgii eminentibus dependebant alligata ſponſalia zonaria, gemmis et margaritis diſtincta, e Phylace depromta. E medio polycandelo Chryſotriclinii dependebant duo auguſtiaca ſtethocaracala, ſeu caracallae aut cuculli pectorales, et duae Diacoptae, ſeu veſtes radiatae, una ſponſalis, altera in Phylace depoſita, et duo auguſtiaca Cataſeiſta [ſeu fila margaritarum qualia ſolent ex utroque capitis latere in humeros dependere], et duo auguſtiaca Pnictaria, [ſeu mamellarum ſtrictoria.] In magno Coſineta [vel Paratorio] eiusdem Chryſotriclinii e feneſtris dependebant miſſoria et ſcutellae menſales, argenteae magnae anaglyphae e veſtiario Cariani depromtae. Superius e ſedecim fornicibus feneſtratis trulli vel cuppolae Chryſotriclinii pendebant minores ſcutellae ad illa modo memorata Miſſoria et menſales ſcutellas pertinentes, etiam ipſae anaglyphae, ſeu figuris exſtantibus protuberantes, in ſingulis fornicibus ſeptenae.

A τὸ καισαρίκιν, τῶν πρὸς δύσιν ἀργυρῶν πυλῶν τὸ ταώνιν, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ τὸ ἀετάριν. Ἄνω δὲ τῶν ἀργυρῶν πυλῶν τοῦ αὐτοῦ Χρυσοτρικλίνου ἐκρεμάσθη τὸ χρυσοῦν σαγίον τὸ λεγόμενον καισαρίκιν. Ἰστέον, ὅτι τὰ στέμματα καὶ τὰ χειμευτὰ ἔργα ἓν παρ' ἓν ἐκρέμαντο, ἤγουν μέσον στέμμα καὶ ἔνθεν κακεῖθεν ἔργα χειμευτά· ἐν δὲ τῇ ἀνατολικῇ καμάρᾳ οὐκ ἐκρεμάσθη ἔργα χειμευτά, ἀλλ' ὅλη ἀπὸ στεμμάτων ἦν κεκαλλωπισμένη. Ἰστέον, ὅτι εἰς τὰς ζ' καμάρας τοῦ Χρυσοτρικλίνου πολυκάνδηλα ἀργυρᾶ μετὰ ἁλυσιδίων ἀργυρῶν ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου ἐκρεμάσθησαν. Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν κόγχην ἀντὶ τῶν τριῶν κανδήλων ἐκρεμάσθησαν
B τρία στέμματα· ἔμπροσθεν μὲν τὸ πράσινον στέμμα τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων Ἀποστόλων μετὰ καὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ τῆς περιστερᾶς αὐτοῦ· δεξιᾷ δὲ τὸ βένετον στέμμα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου μετὰ καὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς περιστερᾶς αὐτοῦ· ἀριστερᾷ δὲ τὸ βένετον στέμμα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, μετὰ καὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς περιστερᾶς αὐτοῦ. Ἰστέον, ὅτι ταῦτα τὰ τρία στέμματα παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου κατεσκευάσθησαν.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς τέσσαρσι μεσοκαρδίοις
C τοῦ μεσοπυργίου τοῦ Πενταπυργίου, καὶ εἰς τὸ ἔμπροσθεν μεσοκάρδιον τοῦ ἔμπροσθεν πυργίου, καὶ εἰς τοῦ δεξιοῦ καὶ ἀριστεροῦ πυργίου τὰ ἔμπροσθεν μεσοκάρδια ἐκρεμάσθησαν διάφορα ἐργομούκια ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, καὶ ἐκ τῶν ἐναποκειμένων εἰς τὸν Φύλακα. Ἐν δὲ τοῖς ξυλίνοις ἐκδέταις τοῖς ἀπὸ τὸ Πενταπύργιον ἐν τοῖς τοίχοις ἐκδεδεμένοις συνδέθησαν τὰ νυμφικὰ ζωνάρια τὰ ἐκ λίθων καὶ μαργάρων ἠμφιεσμένα, καὶ τὰ ἐναποκείμενα ἐν τῷ Φύλακι. Ἰστέον, ὅτι εἰς τὸ μέσον πολυκάνδηλον τοῦ Χρυσοτρικλίνου ἐκρεμάσθησαν τὰ δύο αὐγουστιακὰ στηθοκαράκαλα, καὶ αἱ δύο διακοπταί, μία ἡ νυμφική, καὶ ἑτέρα ἡ ἐν τῷ
D Φύλακι ἀποκειμένη, καὶ τὰ δύο αὐγουστιακὰ κατασειστά, καὶ τὰ δύο αὐγουστιακὰ πνικτάρια· ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ Κοσμήτῃ τοῦ αὐτοῦ Χρυσοτρικλίνου εἰς τοὺς ἐκεῖσε Δαυΐτας ἐκρεμάσθησαν μισσούρια καὶ μεσοσκούτελλα ἀργυρᾶ μεγάλα ἀνάγλυφα ἐκ τῶν ἐναποκειμένων ἐν τῷ βεστιαρίῳ τοῦ Καριανοῦ. Ἄνωθεν δὲ εἰς τὰς ιστ' φωταγωγοὺς καμάρας τοῦ τρούλλου τοῦ αὐτοῦ Χρυσοτρικλίνου ἐκρεμάσθησαν τὰ μικρὰ σκουτέλλια τῶν προειρημένων μισσουρίων καὶ μεσοσκουτέλλων κατὰ καμάρας ζ'. καὶ αὐτὰ ὄντα ἀνάγλυφα.

Περὶ

Περὶ τῆς δοχῆς.

Τοῦ Βασιλέως ἀπὸ τοῦ Παλατίου ἐξελθόντος, καὶ ἐν τῷ Μητατωρίῳ τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῆς Μαγναύρας εἰσελθόντος, ἐδηλώθησαν οἱ Σαρακηνοὶ τοῦ ἐλθεῖν, καὶ τὸν Βασιλέα θεάσασθαι. Οἱ δὲ αὐτοὶ φίλοι Σαρακηνοὶ τὸν Χρυσεῶνα ἐξελθόντες, κατῆλθον τὸν κοχλίαν ὡς πρὸς τὸν αὐγουστιακὸν στάβλον, καὶ τὴν καμάραν τὴν λεγομένην τὸν Ἀνηθᾶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διῆλθον διὰ τοῦ ἁγίου φρέατος, καὶ ἔξωθεν τοῦ καγκέλλου τῆς Χαλκῆς τῶν ἵππων ἀποβάντες διῆλθον διά τε τῆς Χαλκῆς, καὶ τοῦ τρικλίνου τῶν Σχολῶν καὶ τοῦ Τριβουναλίου, καὶ ἐκνεύσαντες δεξιὸν, (τὸ ἐκεῖσε γὰρ φουρνικὸν διὰ βλαττίων ἦν ἐξωπλισμένον καὶ περιπεφραγμένον) ἐκαθίσθησαν ἐκεῖσε, ἕως ἂν συνέλθωσιν ὁ Βασιλεὺς, καὶ πάντα τὰ τῆς δοχῆς. B

Ἰστέον, ὅτι τοῦ Βασιλέως ἀπὸ τοῦ παλατίου ἐλθόντος εἰς τὸ μητατώριον τῆς Μαναύρας καὶ εἰσελθόντος ἐκεῖσε, ἤρξαντο οἱ ψάλται μετὰ τῶν δημοτῶν ᾄδειν τὰ Βασιλίκια. Ἰστέον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς περιβαλλόμενος τὸ ὀκτάγωνον χλανίδι, καὶ τὸ μέγα λευκὸν στέμμα, ἀνῆλθεν ἐν τῷ Σολομωντείῳ θρόνῳ, καὶ ἐκαθέσθη. Καὶ μετὰ τὸ καθεσθῆναι πάντες ἐπηύξαντο Πολυχρόνιον. Οἱ δὲ ψάλται, οἵ τε Ἀποστολῖται καὶ οἱ Ἁγιοσοφῖται, ἤρξαντο ᾄδειν τὰ Βασιλίκια, καὶ εἰσήχθησαν κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον τὰ βῆλα, καὶ τελευταῖον οἱ φίλοι Σαρακηνοὶ κρατούμενοι παρά τε τοῦ Κατεπάνω C τῶν Βασιλικῶν, καὶ τοῦ Κόμητος τοῦ Στάβλου. Ἐφόρεσαν δὲ καὶ αὐτοὶ σπέκια, οὐ τὰ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἕτερα κάλλιστα καὶ ἀναγκαῖα, καὶ μανιάκια ἐμφιεσμένα ἀπὸ λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν μεγάλων. Οὐκ ἔστι δὲ τύπος Βαρβάτον περιβάλλεσθαι τοιοῦτον μανιάκιν, ἢ μετὰ μαργαριτῶν, ἢ καὶ λίθων τιμίων, ἀλλὰ δι' ἔνδοξον καὶ μόνον τότε ὡρίσθησαν παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου τοῦ ταῦτα περιβάλλεσθαι.

Καὶ τῆς εἰωθυίας τάξεως τελεσθείσης, οἱ μὲν Σαρακηνοὶ ἐξελθόντες διῆλθον διὰ τοῦ ἀναδενδραδίου καὶ τοῦ τρικλίνου τῶν Κανδιδάτων, καὶ τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ τὸ καμελαύκιον ἵσταται, D καὶ οἱ Μάγιστροι γίνονται, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διὰ τοῦ Ὀνώποδος, καὶ τοῦ πόρτικος τοῦ Αὐγουστέως, ἤτοι τῆς Χρυσῆς Χειρὸς, εἰσῆλθον ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Αὐγουστέως, καὶ ἐκαθέσθησαν ἐκεῖσε, ἕως οὗ εἰσῆλθεν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ Παλατίῳ· μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν τὸν Βασιλέα ἐν τῷ Παλατίῳ, προσεκλήθησαν μετά τινα ὥραν καὶ οἱ φίλοι Σαρακηνοὶ ἀπὸ τοῦ Αὐγουστέως, καὶ

A De ipſa Receptione eiusque formalitatibus.

Domino e Palatio egreſſo et in Metatorium magni triclinii Magnaurae ingreſſo, ſignificabatur Saracenis, ut adeſſent et coram Domino comparerent. Amici ergo Saraceni, egreſſi e Chryſeone [ſuo hoſpitio] primum per cochleam, quae verſus auguſtiacum ſtabulum ſpectat, deſcendebant, et fornicem, qui Anetha dicitur; inde tranſmiſſo ſacro puteo deſcendebant extra cancellos Chalces ex equis, et tranſmiſſis Chalce, triclinio Scholarum atque Tribunali, verſi ad dextram, conſidebant in fornice, qui ibi eſt; (erat enim blatteis circumamictus et ſepto cinctus;) donec Imperator adeſſet in triclinium exceptionis, cum omnibus illi actui neceſſariis.

Quo tempore Imperator e Palatio veniens in metatorium Magnaurae intrabat, incipiebant pſaltae, ſeu cantores, cum popularibus carmina Baſilicia, ſeu imperialia et imperatorum canendis laudibus dicata, canere. Imperator autem amictus octangulari tunica, magnaque candida inſula, aſcendebat in thronum Salomoneum, et reſidebat in eo. Quo facto Polychronium omnes acclamabant, pſaltaeque, tam Apoſtolitae, quam Hagioſophitae, incipiebant Baſilicia canere; et introducebantur vela ſecundum ritum conſuetum, et poſtremi tandem amici Saraceni, prehenſi a Catepano Baſilicorum, et Comite Stabuli. Hi duo, Catepanus et Comes, geſtabant et ipſi quoque ſpecia, non ſua quidem, at alia multo pulcherrima et pretioſa, et torques diſtinctos lapidibus pretioſis et unionibus primae magnitudinis. Talem torquem, ſive gemmis, ſive margaritis diſtinctum, moris non eſt, ut barbatus geſtet, ſed tunc tantum modo, ut cum in ſolenne pompa oſtentationis gratia geſtarent, iuſſi fuerunt ab amante Chriſti Domino Conſtantino.

Peracta ſecundum conſuetos ritus exceptione exibant Saraceni, et tranſibant per viridarium et triclinium Candidatorum, et triclinium illud, in quo Camelaucium ſtat, Magiſtrique creantur; inde per Onopodem, et porticum Auguſteonis, ſive Auream Manum, tandem intrabant in triclinium Auguſteonis, in quo deſidebant donec revertiſſet Imperator in palatium. Aliquanto poſt reditum Imperatoris in palatium arceſſebantur amici Saraceni ex Auguſteone.

Tranſibant tunc per interiores porticus Auguſteonis et per Apſidem in Circum uſque ad Skyla: ubi ingreſſi deſidebant in occidentali plaga triclinii Iuſtinianei, in ſcamnis ibi ſtantibus. Illuc ipſis mittebantur ab Imperatore per Koetonitam veſtes iam conſutae et indutui habiles, aliaque pro ipſis mutatoria, [telae non conſutae; et ſic invitabantur ad coëpulandum Imperatori.]

Stabant [in Cletorio ſeu triclinio convivali] ab utraque parte, dextra ſiniſtraque, aurea Romana ſceptra, ſeu vexilla, et Ptychia, [vel ſigna Fortunae] et reliqua aurea ſceptra, quae Candidati tenebant, ſcaramangiis propriisque ſuis candidaticiis induti. Haec ſceptra cum ſuis ſceptrigeris per totum triclinium ab uno termino ad alterum uſque pertinebant. In eo convivio geſtabant Magiſtri ſua magiſtrata ſeu magiſterialia ſtrictoria, et balteos, et tunicas, ut mos eſt illos per feſtum Paſchatis geſtare. Parakoemomenus, ſeu Accubitor, et Logothetes, et reliqui Patricii geſtabant ſpecia. Amicis Saracenis ad ſacram menſam aſſidentibus, canebant pſaltae, Apoſtolitae quidem intra velum in camara, vel fornice, qui ad ſacrum Koetonem ſpectat, Hagioſophitae autem intra velum in camara, quae ad Pantheum ſpectat, ſtantes. Canebant hi per totum convivium carmina in laudem Imperatoris, excepto, quod ſub introitum miſſuum, ſeu ferculorum, pauſarent. Tunc enim ſonabant organa flatilia.

Finito convivio, Dominoque a menſa relevato, antequam amici Saraceni e triclinio exirent, diſtribuebantur ipſis et eorum comitatui munera imperialia per Praefectum menſae. Et duo quidem amici, ſeu legati, accipiebant in aureis gemmatis ſcutellis, unusquisque pro portione ſua quingentena milliareſia: reliqui autem homines, ſeu comites et famuli ipſorum accipiebant in univerſum ſimul omnes ter mille. Egreſſi e coenaculo amici deſidebant in Iuſtiniani triclinio, in eius tractu orientali, qui ad hortum medium ſpectat, in ſcamnis ibi poſitis. Illuc mittebat ipſis Imperator per Koetonitam oenanthia, [genus unguenti eſt], et aquam roſarum ſtillaticiam, et galias, et alia unguenta et odoramenta. Poſtquam ibi in paratis levati operis pelvibus ſeſe lavarant, et pretioſis mantilibus manus abſterſerant atque ſiccaverant, unguentisque et liquoribus ſuaveſpirantibus corpus probe delibutum habebant, exibant rurſus per Lauſiacum et Horologium et Chryſotriclinium, portam orientalem Chryſotriclinii et ſolarium Phari, deſcendebantque per ſolarium Novae eccleſiae et magni triclinii in Tzucaniſterium. Ibi conſcendebant rurſus in equos ſuos, et ſic avehebantur in manſionem ſuam, id eſt, in Chryſeonem.

A διῆλθον διὰ τῶν ἔσωθεν διαβατικῶν τοῦ Αὐγουστέως, καὶ τῆς ἀψῖδος εἰς τὸν Ἱππόδρομον, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διῆλθον μέχρι τῶν Σκυλῶν, καὶ εἰσελθόντες ἐκαθέσθησαν ἐν τῷ δυτικῷ μέρει τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου ἐν τοῖς ἐκεῖσε σκαμνίοις. Καὶ ἐκεῖθ᾽ ἔτως ἀπεστάλη αὐτοῖς παρὰ τοῦ Βασιλέως διὰ Κοιτωνίτου ἱμάτια ἐρραμμένα, καὶ λοιπὰ ἀλλάξιμα αὐτῶν.

Ἰστέον, ὅτι ἵστασαν ἔσωθεν καγκέλλων, ἤγουν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, τὰ χρυσᾶ Ῥωμαϊκὰ σκῆπτρα, καὶ τὰ πτυχία, καὶ τὰ ἕτερα χρυσᾶ σκῆπτρα, δηλονότι ὑπὸ τῶν Κανδιδάτων κρατούμενα, φορούντων σκαραμάγγια, καὶ τὰ ἴδια κανδιδατίκια. διέρχεσαν δὲ δι᾽ ὅλου τοῦ κλητωρίου ἱστάμενα. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ κλητωρίῳ οἱ
B Μάγιστροι ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν μαγιστράτα στιχάρια, καὶ βαλτίδια καὶ χλανίδια, κατὰ τὸν τύπον τοῦ Πάσχα. Ὁ δὲ Παρακοιμώμενος ἐφόρεσεν σπέκιον, ὁμοίως καὶ ὁ Λογοθέτης, καὶ οἱ λοιποὶ Πατρίκιοι ἐφόρεσαν σπέκια. Τῶν δὲ φίλων Σαρακηνῶν συνεστιωμένων τοῖς Δεσπόταις, ἵστασαν οἱ ψάλται Ἀποστολῖται ἔσωθεν τοῦ βήλου εἰς τὴν καμάραν τὴν πρὸς τὸν βασιλικὸν Κοιτῶνα· οἱ δὲ Ἁγιοσοφῖται ἵστασαν ἔσωθεν τοῦ βήλου ἐν τῇ καμάρᾳ τῇ πρὸς τὸ Πάνθεον, δι᾽ ὅλου τοῦ κλητωρίου ᾄδοντες βασιλίκια, μόνον εἰς τὰς εἰσόδους τῶν μίνσων ἠρεμοῦντες διὰ τὸ τὰ ὄργανα αὐλεῖν.

C Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸ ἀναστῆναι τῆς τραπέζης τὸν Βασιλέα, πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν τοὺς φίλους, διὰ τοῦ τῆς Τραπέζης ἐδόθησαν ἐν χρυσοῖς διαλίθοις σκουτελλίοις, τοῖς μὲν δυσὶ φίλοις ἀνὰ μιλιαρησίων πεντακοσίων, τοῖς δὲ λοιποῖς ἀνθρώποις αὐτῶν μιλιαρήσια ͵Γ. Ἐξελθόντες δὲ οἱ αὐτοὶ φίλοι ἐκαθέσθησαν ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει, τῷ πρὸς τὸ μεσοκήπιον, ἐν τοῖς ἐκεῖσε σκάμνοις, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς διὰ Κοιτωνίτου οἰνάνθια, καὶ ῥοδοστάγματα, γαλλιά τε καὶ λοιπὰ μυριστικά. Καὶ διὰ τῶν προευτρεπισθέν-
D των ἐκεῖσε ἀνεγλύφων χερνιβοξέστων νιψάμενοι, καὶ διὰ πολυτίμων χειρομάκτων ἀπομαξάμενοι, καὶ τῶν μυρεψικῶν καὶ εὐώδων σταγμάτων καὶ ἀλειμμάτων ἀφθόνως ἐμπλησθέντες, πάλιν διὰ τοῦ Λαυσιακοῦ καὶ τοῦ Ὡρολογίου, καὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου ἐξῄεσαν τὰς ἀνατολικὰς πύλας τοῦ Χρυσοτρικλίνου, καὶ διὰ τοῦ ἡλιακοῦ τοῦ Φάρου ἐξελθόντες, κατῆλθον διὰ τοῦ ἡλιακοῦ τῆς Νέας, καὶ τοῦ μεγάλου τρικλίνου εἰς τὸ Τζυκανιστήριον· Ἐκεῖσε ἐπιππεύσαντες ἀπῆλθον ἐν τῷ ἰδίῳ ἀπλήκτῳ, ἤτοι εἰς τὸν Χρυσίωνα.

Ἰστέον, ὅτι ἀνάγλυφα μισσόρια, καὶ σκουτέλια ἐν τῷ μεγάλῳ κοσμίτῃ τοῦ Χρυσοτρικλίνου ἀκριβῶς ἐκρέματο, καὶ τὰ μικρὰ ἀνάγλυφα σκουτέλλια ἐν ταῖς φωταγωγοῖς καμάραις τοῦ τρούλλου ἐνεκρέματο.

Ἰστέον, ὅτι ἡμερῶν διελθουσῶν οὐκ ὀλίγων ᾐτήσαντο οἱ φίλοι Σαρακηνοὶ θεάσασθαι καὶ συντυχεῖν τὸν Βασιλέα, καὶ ἐπεὶ ὁ Χρυσοτρίκλινος ἀπεγυμνώθη τῆς προῤῥηθείσης γραμμῆς, ἐν τῷ ἀδιαλείπτῳ καὶ καθ' ἑκάστην ἱσταμένῳ ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ πυργίῳ ἐκρεμάσθησαν, ἐν τοῖς τοῦ αὐτοῦ πυργίου μεσοκαρδίοις, τὰ τρία στέμματα· πρὸς ἀνατολὴν μὲν τὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων πράσινον στέμμα, δεξιᾷ δὲ τὸ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου βένετον στέμμα, ἀριστερᾷ δὲ τὸ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου βένετον στέμμα, μετὰ καὶ τῶν σταυρῶν αὐτῶν. Αἱ δὲ τῶν τριῶν στεμμάτων τρεῖς περιστεραὶ ἐκρεμάσθησαν ἐν τῷ πρὸς δύσιν μεσοκαρδίῳ τοῦ αὐτοῦ πυργίου. Ἔνθεν δὲ κἀκεῖσε τοῦ αὐτοῦ πυργίου ἵστησαν θρόνοι δύο· δεξιᾷ μὲν πρὸς ἀνατολὴν ὁ τοῦ Ἀρκαδίου, ἐν ᾧ ἐκαθέσθη Ῥωμανὸς ὁ Πορφυρογέννητος καὶ θεόστεπτος βασιλεύς· εὐώνυμα δὲ ὁ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου θρόνος. Ἔνθεν δὲ κἀκεῖθεν, ἤτοι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τοῦ Χρυσοτρικλίνου, ἵστησαν οἱ λοιποὶ βασίλειοι θρόνοι, καὶ τὰ δύο χρυσᾶ κραβάτια, καὶ τὰ δύο ἀργυρᾶ ἱστοπόδια, ἐν οἷς καὶ τὸ δυτικὸν αἴρεται βῆλον· ἵστησαν δὲ κάτωθεν τοῦ αὐτοῦ βήλου τὰ τρία μεγάλα μισσόρια. Ἐκρεμάσθη δὲ καὶ τὰ χρυσᾶ τοῦ Πάσχα βῆλα ἐν τῷ αὐτῷ Χρυσοτρικλίνῳ. Κατεῤῥάνθη δὲ καὶ τὸ τούτου ἔδαφος ἀπὸ μυρσίνης, καὶ δενδρολιβάνου, καὶ ῥόδα. Ἡ δὲ χρυσῆ τράπεζα οὐκ ἔστι· οἱ δὲ Μάγιστροι, καὶ Ἀνθύπατοι, καὶ Πατρίκιοι ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν ἐκ τύπου ἀλλάξιμα, ὁμοίως καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου. Οἱ δὲ τοῦ Χρυσοτρικλίνου πάντες ἐφόρεσαν σαγία ῥοῦσ. Οἱ δὲ τῶν σεκρέτων πάντες ἐφόρεσαν τὰ ἀληθινὰ σαγία. Οἱ δὲ Πραιπόσιτοι ἵστησαν ἐν τῇ ἰδίᾳ στάσει. Ὁ δὲ Βασιλεὺς περιβαλλόμενος τὸν ἀετὸν, τὸ χλαί[illegible], καὶ τὸ ἄσπρον μέγα στέμμα, ἐκαθέσθη. Οἱ δὲ Κοιτωνῖται, καὶ ὁ Κατεπάνω, καὶ ὁ Μυστικὸς μετὰ τῶν ἰδίων ἀλλαξίμων ἵστησαν ἐν τῷ ἰδίῳ τοῦ Χρυσοτρικλίνου βήλῳ· οἱ δὲ Σαρακηνοὶ εἰσῆλθον διὰ τοῦ Ἱπποδρόμου καὶ τῶν Σκύλων, καὶ διελθόντες διὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ τοῦ Λαυσιακοῦ, καὶ παρὰ τοῦ Λογοθέτου εἰσαχθέντες κατὰ τὸ εἰωθὸς πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ πλησίον τοῦ βασιλείου θρόνου γενόμενοι συνέτυχον μετὰ τοῦ Βασιλέως ὅσα ἠθέλοντο. Οἱ δὲ ἄνθρωποι αὐτῶν εἰσαχθέντες ἵστησαν ἐν τῷ πρὸς

A Tenendum adhuc, interraſilia miſſoria et ſcutellas ſuſpenſa tum fuiſſe in magno Coſineta Chryſotriclinii: parvae autem anaglyphae ſcutellae dependebant e feneſtratis fornicibus trulli.

Non paucis diebus poſt rogabant amici Saraceni denuo veniam videndi Imperatorem eique colloquendi. Quandoquidem vero Chryſotriclinium pictu cultuque illo, quem ſupra deſcripſimus, fuiſſet exutum, ſuſpendebantur in turricula, quae quotidie et nunquam non ibi ſtat, ex eius mediis tabulatis orientalibus tres infulae, in medio ſtemma SS. Apoſtolorum viride; ad eius dextram venetum Sanctiſſimae Deiparae Phari; et ad ſiniſtram venetum ſtemma Sancti et B magni martyris Demetrii. Habebant illa tria ſtemmata ſuas totidem cruces; at tres columbae ad ea pertinentes dependebant ex eiusdem turriculae ſeu ſcrinii meditulliis occidentalibus. Ab utraque eiusdem parte ſtabant throni duo, hinc unus, verſus orientem nempe et a dextra thronus Arcadii, in quo Romanus Porphyrogennetus et a Deo coronatus Imperator ſedebat; illinc autem, a ſiniſtra, ſtabat thronus S. Conſtantini. Ab ipſius autem Chryſotriclini ambabus partibus, dextra ſiniſtraque, ſtabant reliqui throni imperiales, et duo aurea grabbatia, et duo argentea Hiſtopodia, [ſeu craſſi et proceri ſtyli, ad formam malorum navalium C effecti,] e quibus occidentale velum dependet. Infra idem velum ſtabant tria magna miſſoria. Suſpenſa quoque erant in eodem Chryſotriclinio aurea vela, quae per feſtum Paſchatis ſuſpendi ſolent. Solum eiusdem conſperſum erat myrto et dendrolibano [ſeu rosmarino] et roſis. At aurea menſa tum ibi non proſtabat. Magiſtri et Proconſules et Patricii geſtabant ſua, ut ritus ferebat, mutatoria; itemque Cubicularii: at qui ad Chryſotriclinium pertinebant, omnes geſtabant ſaga ruſſa. Secretici omnes geſtabant vera, ſeu purpurea, ſaga. Praepoſiti ſtabant in ſua ſtatione. Imperator amictus D aquila, tunica puta ſic dicta, et alba magna infula, ſedebat. Koetonitae, Catepano [Baſilicorum] et Myſticus in propriis mutatoriis ſtabant in proprio velo Chryſotriclinii. Saraceni intrabant per Circum et Skyla, tranſmiſſoque Iuſtiniani triclinio et Lauſiaco intrabant ad Imperatorem, a Logotheta introducti pro conſueto more, collocatique coram ſacro throno alloquebantur et componebant cum Domino quae volebant. Illorum homines, vel famuli, introducti ſtabant verſus occidentem intra velum quod e duobus illis hiſtopodiis, vel proceris malis,

argenteis dependebat, id eſt retro tria illa magna miſſoria aurea: ubi exſpectabant donec amici, valere iuſſo Imperatore, abirent. Legati abeuntes quum perveniſſent ad mediam Chryſotriclinii partem, incipiebant ipſorum homines Imperatori bona verba dicere, et cum ipſis ſimul exire. Per eandem, qua venerant, viam, nempe per Lauſiacum, Iuſtiniani triclinium, Skyla, Circum et Apſidem remeabant domum, in Chryſeonem, ſuum hoſpitium.

De ludo equeſtre inſtituto in gratiam amicorum Saracenorum, qui conciliandae pacis et permutandorum captivorum gratia venerant, Indict. IV. [A. C. 946.] ſub Conſtantino et Romano Porphyrogennetis Imperatoribus.

In Demo, ſeu gradibus circenſibus, veneti [ſeu factionis Venetae] ſtabat Numerus [ſeu Domeſticus vel Magiſter Numerorum,] vice Domeſtici ſcholarum, gerens eius auream Venetam tunicam. In Demo Praſini ſtabat Domeſticus Caſtri, gerens auream praſinam tunicam Domeſtici Excubitorum *. In gradibus factionis Albae ſtabat Demarchus factionis Venetae; et in gradibus factionis Ruſſae ſtabat Demarchus factionis Praſinae. In gradibus Veneti pariter atque Praſini ſuſpenſa erant vela roſea, ſegmentis cancellatis praetextata, terna in unaquaque factione. In gradibus autem Albae Ruſſaeque factionis ſuſpenſa erant vela purpurea Chryſotriclinii, in quibus figurae Gryponagrorum, ſeu vulturum feris aſinis commixtorum, conſpiciebantur. Factionarii et cantores tam e templo SS. Apoſtolorum, quam e templo S. Sophiae, ſtabant per quatuor Demos, ſeu gradus Circenſes, totidem factionum: Illi quidem, factionarii puta, in ſuis camiſiis, gerentes coronulas e ſegmentis, et ſua manucciola: Hi autem, Apoſtolitae et Hagioſophitae cantores, gerebant holoblatta, ſeu integra ſericea, camiſia Skepti, et hypophialia [vel ſubcaputia] et caetera pallia miniſtrare ſeu appendi ſolita in fornicibus XIX Accubituum. Demotae ſtantes in magnis duobus Demis, ſeu diviſionibus graduum Circenſium, Venetae ſcilicet atque Praſinae factionis, geſtabant phengia, ſeu baculos cum lunulis, quales in ludo ſaltatorio geſtare ſolent. Aurigae quatuor primarii gerebant aurea Demoſia, vel veſtes factionis cuiusque publicas, ad Aureum ſic dictum Circenſe pertinentes. Reliqua Demoſia geſtabant quatuor

A δύσει τόπῳ τῷ ἐν τοῖς δυσὶν ἱστοποδίοις αἰρομένῳ, δηλονότι ὄπισθεν τῶν τριῶν μεγάλων χρυσῶν μινσουρίων, καρτερήσαντες ἐκεῖσε μέχρις ἂν καὶ οἱ φίλοι ἀποχαιρετίσαντες τὸν Βασιλέα ἐξίεσαν. Τῶν δὲ φίλων πρὸς τὴν μέσην τοῦ Χρυσοτρικλίνου γενομένων, εὐφημίσαντες οἱ τούτων ἄνθρωποι συνεξίασιν αὐτοῖς, καὶ πάλιν διὰ τοῦ Λαυσιακοῦ καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τῶν τε Σκύλων, καὶ τοῦ, Ἱπποδρόμου, καὶ τῆς Ἀψίδος ἀπῆλθον ἐν τῷ ἰδίῳ τοῦ Χρυσίωνος ἀπλήκτῳ.

Περὶ τοῦ γεγονότος ἱπποδρομίου ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τῶν Φίλων Σαρακηνῶν, διὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ ἀλλάγιον, εἰς ἰνδ. δ΄ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν Πορφυρογεννήτων Βασιλέων.

B Εἰς τὸν δῆμον τοῦ Βενέτου ἔστη ὁ Νούμερος ἀντὶ τοῦ Δομεστίκου τῶν Σχολῶν, φορῶν τὸ χρυσοῦν βένετον χλανίδιον τοῦ Δομεστίκου τῶν Σχολῶν. Εἰς τὸν δῆμον τοῦ Πρασίνου ἔστη ὁ Δομέστικος τοῦ Τείχους, φορῶν τὸ χρυσοῦν πράσινον χλανίδιον τοῦ Δομεστίκου τῶν Ἐξσκουβίτων *. Εἰς τὸν δῆμον τοῦ Λευκοῦ ἔστη ὁ Δήμαρχος τῶν Βενέτων. Εἰς τὸν δῆμον τοῦ Ῥουσίου ἔστη ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων. Εἰς δὲ τοῦ Βενέτου τὸν δῆμον καὶ εἰς
C τὸν τοῦ Πρασίνου ἐκρεμάσθησαν τὰ ἀπὸ σιμέντου διακοπτῶν ἠμφιεσμένα ῥόδινα βῆλα, κατὰ δῆμον ἀνὰ τριῶν. Εἰς δὲ τὸν τοῦ Λευκοῦ δῆμον, καὶ εἰς τὸν τοῦ Ῥουσίου δῆμον ἐκρεμάσθησαν τὰ ὀξέα βῆλα τοῦ Χρυσοτρικλίνου, οἱ γρυπόναγροι· οἱ δὲ δημῶται πάντες καὶ οἱ ψάλται, οἵ τε Ἀποστολῖται καὶ Ἁγιοσοφῖται, ἔστησαν εἰς τοὺς δ΄ δήμους· καὶ οἱ μὲν δημῶται φοροῦντες τὰ ἑαυτῶν καμίσια, καὶ τὰ ἀπὸ σιμέντων στεφάνια, βαστάζοντες καὶ τὰ ἴδια ἐγχείρια· οἱ δὲ Ἀποστολῖται καὶ Ἁγιοσοφῖται ἐφόρεσαν τὰ ὁλόβλαττα καμίσια τοῦ Σκεπτοῦ, καὶ τὰ ὑπο-
D φιαλιν, καὶ τὰ ἕτερα τῶν ὑπουργούντων εἰς τὰς καμάρας τῶν ιθ΄ Ἀκουβίτων. Οἱ δὲ δημῶται οἱ στάντες εἰς τοὺς δύο μεγάλους δήμους τοῦ τε Βενέτου καὶ τοῦ Πρασίνου ἐβάστασαν τοῦ σαξίμου τὰ φεγγία. Οἱ δὲ δ΄ ἡνίοχοι ἐφόρεσαν τὰ χρυσᾶ δημόσια τοῦ χρυσοῦ ἱπποδρομίου· τὰ δὲ ἕτερα δημόσια ἐφόρεσαν δ΄ Βιγάριοι. Οἱ δὲ λοιποὶ

* Omnino aderat illo tempore Vrbe Excubitus, [ſeu Domeſticus excubitorum,] et ipſe ſtabat in gradibus Praſini, non autem Teicheotes, [vel Domeſticus Caſtrorum.]

* Ἰστέον, ὅτι παρῆν τῷ τότε καιρῷ ἐν τῇ πόλει ὁ Ἐξσκούβιτος καὶ αὐτὸς ἔστη ἐν τῷ δήμῳ τοῦ πρασίνου, οὐχὶ δὲ ὁ Τειχειώτης.

Βιγάριοι

Βηγάρεοι ἐφόρεσαν γυμναστίκια. Οἱ δὲ δ' εἰκασταὶ καὶ οἱ ἐργάται πάντες ἐφόρεσαν τὰ χρυσᾶ ὁλοσίμεντα κοντομάνικα. Η δὲ πολιτικὴ ἐφόρεσεν τὰ λευκὰ χλανίδια τῶν δ' ταγμάτων.

Τοῦ δὲ Βενέτου μέρους νικήσαντος ἐγένετο σάξιμον κατὰ τὸν τύπον τοῦ λαχανικοῦ ἱπποδρομίου, δηλονότι ὀψικευθέντων τῶν νικησάντων ὑπὸ τῶν δ' εἰκαστῶν καὶ ὅλων τῶν ἐργατῶν τῶν δύο μερῶν τῶν φορεσάντων τὰ ὁλοσίμεντα κοντομάνικα, καὶ τῶν δημοτῶν τῶν δύο μερῶν βασταζόντων καὶ τὰ τοῦ σαξίμου φεγγία. Ο δὲ Δήμαρχος τῶν Βενέτων ὡς νικήσας κατὰ τὸν τύπον τοῦ λαχανικοῦ ἱπποδρομίου ἐφόρεσεν τὸ ἀληθινὸν σαγίον, καὶ ὀψίκευσεν καὶ αὐτός. Διὰ γὰρ ἔνδειξιν τῶν φίλων Σαρακηνῶν ὡρίσθη ὀψικεῦσαι καὶ τοῦ ἑτέρου μέρους τοὺς δημότας, καὶ τοὺς εἰκαστὰς, καὶ τοὺς ἐργάτας. Ο γὰρ παλαιὸς τύπος τοῦτο οὐκ ἔχει, εἰ μὴ μόνον τοὺς δημότας, καὶ εἰκαστὰς, καὶ ἐργάτας τοῦ νικήσαντος μέρους ὀψικεύειν. Οἱ δὲ ἡνίοχοι καὶ ὁ δήμαρχος, καὶ οἱ δημῶται, καὶ εἰκασταὶ, καὶ ἐργάται σάξαντες κατὰ τύπον εἰς τὸ πί στάντες, καὶ εὐφημίσαντες, διῆλθον τὴν Μέσην, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον εἰς τὰ Διακονίσσης κατὰ τὸν τύπον τοῦ λαχανικοῦ ἱπποδρομίου.

Τῇ δὲ ς' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, ἤγουν τῇ ἑορτῇ τῆς λαμπρᾶς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐτελέσθη ἡ ἑορτὴ κατὰ τὸν ἐξ ἀρχαίων χρόνων παρακολουθήσαντα τύπον αὐτῆς, πλὴν διὰ τοὺς φίλους Σαρακηνοὺς ἐφόρεσαν οἱ Βασιλεῖς τοὺς λώρους, βαστάσαντες καὶ τοὺς σταυροὺς καὶ τὰς ἀκακίας. Οἱ δὲ Μάγιστροι, καὶ Ἀνθύπατοι, καὶ Πατρίκιοι ἐφόρεσαν καὶ αὐτοὶ τοὺς λώρους, οὐ μέντοι δὲ σκεπαίωνας ἢ ἀκακίας ἐβάστασαν. Ἐξῆλθον δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη, καὶ ὀψίκευσαν κατὰ τὸ εἰωθὸς ἤτοι ὁ μέγας σταυρὸς, ἡ τοῦ Μωσέως ῥάβδος, τὰ Ῥωμαῖα σκῆπτρα, τὰ τιουχία, καὶ ὅσα ἕτερα ἐν τῷ τοῦ Κυρίου ἀπόκεινται ναῷ. Ἀλλὰ καὶ οἱ ψάλται Ἀποστολῖται καὶ Ἁγιοσοφῖται συνῆσαν τοῖς δήμοις ἐν ταῖς δεχαῖς εὐφημοῦντες, δηλονότι τὰ προρρηθέντα ἐν τῇ δοχῇ φοροῦντες ἀλλάξιμα. Τὸ δὲ Τριβουνάλιον, ἐν ᾧ κατὰ τύπον ἵστανται οἱ φίλοι, καὶ θεωροῦσιν τὸν Βασιλέα, ἀπιόντος ἐν τῷ προκύψῳ τῆς ἐκ-

A praecipui Bigarii. Caeteri Bigarii gerebant gymnaſtica. Quatuor pictores, et operae fabriles omnes, geſtabant aurea holoſementa, (vel tota ex ſegmentis facta) brevibus manicis. Magiſtratus urbanus geſtabat candidas tunicas quatuor tagmatum.

Veneta itaque factione tunc vincente, fiebat Saximum, [vel ſaltatio] eo ritu, qui in hippodromio Lachanico, [ſeu eo ludo equeſtri, per quem olera et alia eſculenta ſpargi ſolent,] obſervatur. Scilicet victores comitabantur quatuor pictores, et omnes operae fabriles, ambarum factionum, geſtantes holoſimenta brevibus manicis, et populares, ambarum factionum, geſtantes phengia Saximi. Demarchus autem Venetae factionis, ut victor, geſtabat B verum, ſeu purpureum, ſagum, ut mos eſt in ludo curuli olerario, et comitabatur in obſequio ſuam factionem. Dixi ambas factiones in obſequio tum proceſſiſſe. Iuſſum nempe fuerat, oſtentationis erga hoſpites Saracenos gratia, ut alterius quoque victae factionis, Praſinae, factionarii plebeii, et pictores et fabri proceſſioni intereſſent. Alias id non habet ritus antiquus, vi cuius factionarii et pictores et fabri victricis tantummodo factionis proceſſionem celebrabant. Vt venerant in Pi, conſiſtebant ibi aurigae, et demarchus, et populares, et pictores, et operae fabriles, deſultabantque ſuas choreas, dictisque Imperatori laudibus abibant per Meſam, in propriam ſuam eccleſiam, in S. Deiparae aedem puta, quae C in Diaconiſſarum monaſterio eſt; prout fieri ſolet in ludo curuli olerario.

Sexto die Auguſti, ſeu feſto ſplendidae Transfigurationis Domini noſtri Ieſu Chriſti, peragebatur feſtum ſecundum antiquum ex remotis temporibus traductum ritum, niſi quod Domini in gratiam Saracenorum hoſpitum, loros corpore, cruces et acacias manibus geſtabant. Magiſtri autem et Proconſules et Patricii geſtabant et ipſi quoque loros, abſque tamen ſcipionibus et abſque acaciis. Producebantur Skeue, ſeu vaſa pretioſa, et reliquiae Sanctorum, omnia in obſequio, pro more conſueto, ut magna Crux, virga Moſis, ſceptra, [ſeu vexilla,] Romana, Eutychia, [vel ſigna Fortunae,] et aliae D quaecunque reliquiae in templo Domini depoſitae. Aderant cum factionibus pſaltae Apoſtolitae et Hagioſophitae, ibi ubi tranſeuntes Dominos ſalutare bonis verbis et venerari mos eſt, fauſta illis acclamantes, et induti mutatoriis iisdem, quae illos in Exceptione legatorum geſtaſſe antea dicebamus. Tribunal, in quo ſtare amicos et ſpectare Imperatorem mos eſt, tam ac eccle-

ſuam in proceſſione euntem, quam inde redeuntem, exornatum erat eodem modo, quo diximus in Exceptione eorum. Magnum S. Sophiae templum ornatum erat eo modo, quo ſolet per feſtum Paſchatis eſſe. In Catechumenis, ſeu ſupra portam regiam, ſuſpenſa erant aurea vela columnarum Ciborii, aliaque vela et inſtrata, tam e S. Sophia quam ex Nova eccleſia petita; item catenae variis ex eccleſiis depromtae, e quibus dependebant magna Novae eccleſiae polycandela; item infulae, et varia ergomucia cruceſque aureae gemmatae, codices Evangeliorum quoque ibi collocabantur. Reliqua proceſſionis fiebant ſecundum conſuetam formam.

A κλησίας, καὶ πάλιν ὑποστρέφοντος, ἐξωπλίσθη κατὰ τὴν προρρηθεῖσαν τῆς δοχῆς ἐξόπλισιν. Ὁ δὲ τῆς ἁγίας Σοφίας μέγας ναὸς ἐξωπλίσθη κατὰ τὸ εἰωθὸς τῷ Πάσχα. Εἰς δὲ τὰ Κατηχούμενα, ἤγουν ἄνωθεν τῶν Βασιλικῶν πυλῶν, ἐκρεμάσθησαν τὰ χρυσᾶ βῆλα τῶν κιόνων τοῦ Κιβωρίου, καὶ ἕτερα βῆλα καὶ ἐνδυταὶ ἀπό τε τῆς ἁγίας Σοφίας καὶ τῆς Νέας ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ ἁλυσίδια πλεῖστα ἀπὸ διαφόρων ἐκκλησιῶν, καὶ τὰ τῆς Νέας πάντα μεγάλα πολυκάνδηλα· ἀλλὰ καὶ στέμματα καὶ διάφορα ἐργομήνια, σταυροί τε χρυσοῖ διάλιθοι, καὶ πτυχία εὐαγγελίων ἐκεῖσε ἐτέθησαν. Τὰ δὲ ἑξῆς τῆς προελεύσεως ἐτελέσθη κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον.

Die nona Auguſti, eademque Dominica, celebrabatur Cletorium, ſeu ſacrum ſolenne convivium, in triclinio Iuſtiniani. Producebatur tum anaglypha, ſeu extlante caelatura conſpicua, ſupellex argentea, quae in Veſtiario Cariani ſolet aſſervari, in eaque inferebantur dapes fiebatque reliquum omne circa menſam miniſterium. Spectacula ſimul ludebant, ſeu edebantur, omnis generis ſcenica. Convivabantur tum ambo amici, ſeu legati et hoſpites, Tarſenſes, unaque comites eorum, et captivi Saraceni e praefectura Tarſenſe olim abrepti, nunc e praetorio arceſſiti, velut captivitate recens liberati, numero quadraginta. Hi omnes accipiebant muneris nomine numos in ſcutellis argenteis. Amborum quidem amicorum in ſuam unus quisque perſonam accipiebat quingentena miliareſia, reliqui eius comites in univerſum accipiebant ter mille miliareſia, mille tandem miliareſia accipiebant illi quadraginta captivi, ſacris epulis adhibiti. Sed et captivis Saracenis, qui in Praetorio et vinculis remanſerant, mittebatur numerus miliareſiorum. Finitis epulis quum ſurgeret Imperator, iubebantur amici Saraceni rurſus in dextra parte eiusdem triclinii, ſecundum praedictum modum, deſidere. Illuc et tum quoque mittebantur ipſis per Koetonitas odorati liquores et unguenta, quibus quum, loti, probe ſe imbuiſſent, abibant domum, praeter Chryſotriclinium tranſeuntes, et portam orientalem, et ſic porro, ut praediximus.

Τῇ δὲ ἐνάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, ἡμέρᾳ
B κυριακῇ, ἐγένετο κλητώριον ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐξῆλθεν δὲ τὸ ἀνάγλυφον ἀσήμιν, τὸ ἐναποκείμενον ἐν τῷ Βεστιαρίῳ τοῦ Καριανοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ γέγονεν ἡ πᾶσα ὑπηρεσία τοῦ τραπεζίου· Ἔπαιξαν δὲ καὶ τὰ θυμελικὰ πάντα παίγνια. Ἔφαγον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ κλητωρίῳ οἱ δύο φίλοι Ταρσῖται, καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτῶν, καὶ δέσμιοι ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου Ταρσῖται μ'. ἔλαβον δὲ ἐν χρυσοῖς σκουτελλίοις οἱ μὲν δύο φίλοι ἀνὰ μιλιαρισίων φ', οἱ δὲ λοιποὶ ἄνθρωποι αὐτῶν μιλ. ,γ, οἱ δὲ μ' δέσμιοι μιλ. ,α. ἀπεστάλησαν δὲ καὶ τοῖς ἐν τῷ Πραιτωρίῳ ἐναπομείνασι δεσμίοις μιλ. Τοῦ δὲ Βασιλέως ἀναστάντος ἐκαθέσθησαν πάλιν οἱ αὐτοὶ φίλοι ἐν τῷ
C δεξιῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου, καθ' ὃν προείρηται τρόπον. Καὶ ἀπεστάλησαν πάλιν αὐτοῖς διὰ Κοιτωνιτῶν μυριστικὰ, στάγματά τε καὶ ἀλείμματα εὐώδη, καὶ νιψάμενοι, καὶ εὐωδιασθέντες διῆλθον πάλιν διὰ τοῦ Χρυσοτρικλίνου, καὶ τῶν ἀνατολικῶν πυλῶν, καθ' ὃν τρόπον προειρήκαμεν.

Alia Receptio, nempe Delemici, [vel Dilemitae.]

Δοχὴ ἑτέρα τοῦ Δελεμίκη.

Menſis Auguſti die trigeſimo, eodemque Dominico, fiebat Admiſſio, ob adventum Delemici, Amirae Emet, [vel Amidae] eiusdemque Apocriſiarii, ſeu legati mandatarii, Abu Chabdani, [vel Hamdanidae.] Haec receptio ſimilis in omnibus erat praecedenti. Stabant in medio magni triclinii Magnaurae ſellae aureae, in quibus Domini reſidebant. Cubicularii ibi non adſtabant, ſed ſoli Koetonitae, cum Hebdomariis, in

D Ἰστέον, ὅτι τῇ λ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τοῦ Δελεμίκη τοῦ Ἀμηρᾶ τοῦ Ἔμετ, καὶ ἀποκρισιαρίου τοῦ Ἀποχαβδᾶ ἐγένετο δοχὴ, κατὰ τὴν προειρημένην δοχὴν, κατὰ πάντα ὁμοία. Καὶ ἔστησαν μέσον τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῆς Μαναύρας σελλία χρυσᾶ, ἐν οἷς ἐκαθέσθησαν οἱ Βασιλεῖς, οἱ τοῦ κουβουκλείου δὲ οὐκ εἰσῆλθον παραστῆναι. Παρέστησαν δὲ οἱ Κοιτωνῖται μόνοι καὶ Ἑβδομά-

ριοι πάντες μετὰ τῶν ἰδίων ἀλλαξίμων. Ἵσταντο δὲ καὶ οἱ Κανδιδάτοι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου μετὰ σκαραμαγγίων καὶ τῶν καδιδατικίων, κρατοῦντες τά τε Ῥωμαϊκὰ σκῆπτρα καὶ τὰ πτυχία, καὶ λοιπὰ σκεύη. Καὶ εἰσήγαγεν ὁ Λογοθέτης τοὺς φίλους Ταρσίτας Σαρακηνούς, καὶ ἐθεάσαντο τὸν Βασιλέα, καὶ ὅσα ἠθέλοντο εἰπεῖν, ἐλάλησαν, καὶ ἀποχαιρετίσαντες ἐξῄεσαν, καὶ ἀπελθόντες ἐκαθίσθησαν ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Τρούλλου, τὸν παρὰ πολλοῖς κακῶς Ὠάτον λεγόμενον (Ὠάτος γὰρ τὸ ἐκεῖσε χαρτοθεσίον τῆς Σακέλλης ὀνομάζεται). Καὶ εὐθ' οὕτως περιβαλλόμενος ὁ Βασιλεὺς τὸ ὀκτάγωνον χλανίδιν καὶ τὸ ἄσπρον μέγα στέμμα, ἐκαθέσθη ἐπὶ τοῦ Σολομωντείου θρόνου, καὶ πάντα τὰ τῆς δοχῆς γέγονεν κατὰ τὴν προρρηθεῖσαν δοχὴν τῶν φίλων Ταρσιτῶν. Τούτου δὲ ἐξελθόντος ἐκαθέσθη καὶ αὐτὸς ἔξω τῆς τοῦ Κυρίου ἐκκλησίας ἐν ᾧ τόπῳ στέφονται οἱ Βασιλεῖς, μέλλοντες ἀπιέναι ἔφιπποι ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τῇ δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου, καὶ τῇ Καινῇ Κυριακῇ.

Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐγίνετο κλητώριον ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῶν ιθ' Ἀκκουβίτων, κατὰ τὸν τύπον καὶ τὴν τάξιν τῆς Δωδεκαημέρου. Παρέστησαν γὰρ ὅ τε τοῦ Σακελλίου καὶ ὁ τοῦ Βεστιαρίου, καὶ ὁ Εἰδικὸς μετὰ τῶν ἰδίων Νοταρίων, ὁμοίως καὶ οἱ τοῦ Κουβουκλείου, πάντες μετὰ ἀλλαξίμων κατὰ τὸν τύπον τῆς Δωδεκαημέρου. Ἐν δὲ τῷ δεξιῷ πρὸς δύσιν μέρει ἔστη παρατραπέζιον στρογγύλον, διὰ τὸ μὴ δόξαι τοὺς φίλους Σαρακηνοὺς ἑτέρους τοῦ ἑτέρου προκαθίζεσθαι. Ἐκαθέσθησαν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ παρατραπεζίῳ ὁ Μάγιστρος Κοσμᾶς καὶ ὁ Παρακοιμώμενος, καὶ οἱ δύο Ταρσῖται φίλοι, καὶ ὁ τοῦ Ἀποχαμβδᾶν ἀποκρισιάριος.

Ἑτέρα δοχὴ τῆς Ἔλγας τῆς Ῥωσένης.

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ θ', ἡμέρᾳ δ', ἐγένετο δοχὴ κατὰ πάντα ὁμοία τῆς προρρηθείσης δοχῆς ἐπὶ τῇ ἐφόδῳ Ἔλγας τῆς Ἀρχοντίσσης Ῥωσίας, καὶ εἰσῆλθεν αὐτὴ ἡ Ἀρχοντίσσα μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῆς συγγενῶν ἀρχοντισσῶν καὶ προκριτοτέρων θεραπαινῶν, ἐκείνη μὲν προηγουμένη πασῶν τῶν ἄλλων γυναικῶν, ἐκεῖναι δὲ ἐνοδίως ἑτέρα τὴν ἑτέραν ἀκολουθοῦσαι, καὶ ἔστη ἐν ᾧ τόπῳ εἴωθεν ὁ λογοθέτης τὰς ἐρωτήσεις ποιεῖσθαι. Ὄπισθεν δὲ αὐτῆς εἰσῆλθον οἱ τῶν

A ſuis mutatoriis. Adſtabant quoque Candidati a dextra atque ſiniſtra parte eiusdem triclinii, in ſcaramangiis et candidaticiis, tenentes Romana ſceptra, et Eutychia, et reliqua pretioſa vaſa. Primum quidem introducebat Logotheta Tarſenſes amicos, qui quum ſatis de ſuis rebus Imperatori collocuti fuiſſent, exibant vale dicto, et deſidebant in triclinio Trulli, qui vulgo Oatos, ſeu Ovatum, appellari, ſed male, ſolet. Oatos enim eſt ſcrinium chartarum ſacelli. Digreſſis itaque Tarſenſibus amiciebatur Imperator octangulari tunica, et induebat capiti magnam candidam infulam, et ſic conſidebat in throno Salomoneo, fiebatque B ipſa, de qua dicere coepimus, Receptio, eodem per omnia modo, quo diximus receptionem Tarſenſium amicorum factam fuiſſe. Egreſſus et ille [Apocriſiarius Hamdanidae puta] collocabatur extra Domini eccleſiam eo in loco, ubi Domini ſolent inſulas induere, quando in equis procedere volunt ad templum SS. Apoſtolorum feria ſecunda ſeptimanae Renovationis, [aut, quod idem, ſecundo die feſto Paſchatis,] et Dominica nova, ſeu in Albis.

Eodem ipſo die fiebat Cletorium in magno triclinio novendecim Accubituum, ſecundum ritum et ordinem Dodecahemeri, [ſeu Convivii per duodecim a feſto nativi- C tatis Chriſti proximos dies celebrari ſoliti.] Aderant enim Praefectus Sacelli et Veſtiarii, et Comes rei privatae, cum ſuis quisque Notariis; uti et omnes ad Cubiculum pertinentes, in ſuis mutatoriis, ſecundum typum Dodecahemeri. In dextra autem verſus occidentem regione ſtabat Paratrapezium, [ſeu menſula lateralis, credentia,] rotunda; rotunda vero erat ea ideo, ne amicorum Saracenorum unus in ſeſſione ſibi praehaberi putaret alterum, eoque iniuriam pati. Aſſidebant illi credentiae Magiſter et Parakoemomenus Coſmas, et duo Tarſenſes amici, et Apocriſiarius Hamdanitae.

D Alia receptio, Elgae Ruſſae.

Menſis Septembris die nono, feria quarta, fiebat receptio ſimilis praecedenti, ob adventum Elgae, Archontiſſae, vel principiſſae, Roſiae, vel Ruſſiae. Ipſa intrabat Archontiſſa, cum agnatis ſuis foeminis principalis ſanguinis et conditionis, et famulabus honeſtioribus. Prima ducebat chorum ipſa Archontiſſa; reliquae ſequebantur in ordine, una poſt alteram. Stabat Elga in eo loco, e quo Logotheta ſolet nomine Imperatoris legatos, quibus admiſſio indulgetur, interrogare. Pone eam intrabant prin-

cipum Ruſſiae Apocriſiarii, et negotiatores [CPli habitare ſoliti]. Hi reſtitabant inferius apud vela. Caetera fiebant ſecundum modum praedictarum exceptionum. Egreſſa rurſus e conſpectu Domini, tranſibat Archontiſſa viridarium, triclinium Candidatorum, triclinium illud, in quo camelaucium ſtat, et Magiſtri creantur; per Onopodem porro, et Auream Manum, ſeu porticum Auguſteonis, ubi conſidebat.

Imperatore in Palatium [magnum e Magnaura] pro more conſueto reverſo, fiebat ſecunda exceptio in hunc modum. In triclinio Iuſtiniani ſtabat pulpitum, purpureis blatteis dimiſſis inſtratum. Super eo ſtabat magnus thronus Theophili Imperatoris, et a latere aurea ſella imperialis. Inferius intra duo vela ſtabant argentea duo factionum organa; nam ſtatilia organa extra vela ſtabant. In dicto itaque throno conſidebat Imperatrix; ad quam arceſſita Archontiſſa ex Auguſteone, facto per Apſidem et Circum et interiores porticus eiuſdem Auguſteonis tranſitu, deponebatur in Skylis. Interea introducebantur a Praepoſito et Oſtiariis vela ad Imperatricem in praedicto throno reſidentem, cui nurus, eius in appoſita laterali ſella aſſidebat, adſtante toto Cubiculo. Velorum, quae introducebantur, primum efficiebant Zoſtae, ſecundum Magiſtriſſae, ſeu Magiſtrorum uxores; tertium Patriciae; quartum Officiales Protoſpathariae; quintum reliquae Protoſpathariae; ſextum Spatharocandidatiſſae; ſextum Spathariae, Stratoriſſae, et Candidatiſſae. His congregatis tandem intrabat Archontiſſa Ruſſica, introducta a Praepoſito et Oſtiariis. Ipſa praeibat, ſequebatur, ut praedictum, reliquus comitatus muliebris, Archontiſſae, agnataé ipſius, et ſelectiores famulae. Praepoſitus tum nunciabat aliquid Archontiſſae, clam in aurem dicens, nomine Imperatricis, et Archontiſſa protinus exibat, atque conſidebat in Skylis. Imperatrix autem, ſurgens de throno, tranſibat per Lauſiacum, et Tripetonem, in Kaenurgium, [ſeu Novas aedes,] et illinc in ſuum Koetonem. Eo facto intrabat Archontiſſa quoque per Iuſtiniani triclinium, Lauſiacum et Tripetonem in Kaenurgium, ibique reſpirabat aliquantulum ſiſtens gradum. Interea veniebat Imperator in Koetonem, et conſidebat ibi cum Auguſta liberiſque ſuis Porphyrogennetis, et tum arceſſebatur Archontiſſa e Kaenurgio, iuſſuque Imperatoris conſidebat, et colloquebatur ipſi, quae tandem volebat.

A ἀρχόντων Ῥωσίας ἀποκρισιάριοι καὶ πραγματευταί, καὶ ἵστησαν κάτωθεν εἰς τὰ βῆλα, καὶ τὰ ἑξῆς ἐτελέσθη κατὰ τὴν προρρηθεῖσαν δοχήν. Καὶ ἐξελθοῦσα πάλιν διὰ τοῦ ἀνδηράδίου, καὶ τοῦ τρικλίνου τῶν Κανδιδάτων, τοῦ τε τρικλίνου, ἐν ᾧ τὸ καμελαύκιον ἵσταται, καὶ οἱ Μάγιστροι γίνονται, διῆλθεν διὰ τοῦ Ὀνόποδος, καὶ τῆς Χρυσῆς Χειρὸς, ἤτοι τοῦ πόρτηκος τοῦ Αὐγουστέως, καὶ ἐκαθέσθη ἐκεῖσε.

Τοῦ δὲ Βασιλέως κατὰ τὴν εἰωθυῖαν τάξιν εἰσελθόντος ἐν τῷ Παλατίῳ, γέγονεν ἑτέρα δοχὴ τρόπῳ τοιῷδε. Ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἵστη πούλπιτον ἀπὸ ἔξωθεν ὁλοσίρικον βλαττίων ἐσκεπασμένον, καὶ ἐν αὐτῷ ἵστη ὁ μέγας θρόνος Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐκ πλαγίου B σελλίον χρυσοῦν βασιλικόν. Τὰ δὲ δύο ἀργυρᾶ ὄργανα τῶν δύο μερῶν ἵστησαν κάτωθεν, ἔσωθεν τῶν δύο βήλων. Τὰ γὰρ αὐλοῦντα ἔξω τῶν βήλων ἵστησαν. Καὶ προσκληθεῖσα ἡ Ἀρχόντισσα ἀπὸ τοῦ Αὐγουστέως, τῆς τε Ἀψῖδος καὶ τοῦ ἱπποδρόμου τῶν ἐνδοτέρων διαβατικῶν τοῦ αὐτοῦ Αὐγουστέως διῆλθεν, καὶ ἐλθοῦσα ἐκαθέσθη εἰς τὰ Σχύλα. Ἡ δὲ Δέσποινα ἐκαθέσθη ἐν τῷ προρρηθέντι θρόνῳ, καὶ ἡ νύμφη αὐτῆς ἐν τῷ σελλίῳ, καὶ εἰσῆλθεν τὸ Κουβούκλειον ἅπαν, καὶ διὰ τοῦ Πραιποσίτου, καὶ τῶν ὀστιαρίων εἰσήχθησαν βῆλα. Βῆλον α', αἱ Ζωσταί. Βῆλον β', αἱ Μαγίστρισσαι. Βῆλον γ', αἱ Πατρικίαι. C Βῆλον δ', αἱ Ὀφφικιαλίαι Πρωτοσπαθαρέαι. Βῆλον ε', αἱ λοιπαὶ πρωτοσπαθαρέαι. Βῆλον ϛ', αἱ Σπαθαροκανδιδάτισσαι. Βῆλον ζ', αἱ Σπαθαρέαι, καὶ Στρατώρισσαι, καὶ Κανδιδάτισσαι. Εἶθ' οὕτως εἰσῆλθεν ἡ Ἀρχόντισσα διὰ τοῦ Πραιποσίτου, καὶ τῶν δύο Ὀστιαρίων, αὐτὴ μὲν προηγουμένη, ἐπακολουθοῦσαι δὲ καθὰ προείρηται αἵ τε συγγενεῖς αὐτῆς ἀρχόντισσαι, καὶ αἱ προκριτώτεραι τῶν θεραπαινῶν αὐτῆς. Καὶ γέγονεν παρὰ τοῦ Πραιποσίτου ἐρώτησις πρὸς αὐτὴν, ὡς ἐκ τῆς Αὐγούστης, καὶ ἐξελθοῦσα ἐκαθέσθη εἰς τὰ Σχύλα. Ἡ δὲ Δέσποινα D ἀναστᾶσα ἀπὸ τοῦ θρόνου διῆλθεν διὰ τοῦ Λαυσιακοῦ, καὶ τοῦ Τριπέτωνος, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν Καινούργιον, καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸν ἑαυτῆς Κοιτῶνα, καὶ εἶθ' οὕτως ἡ Ἀρχόντισσα μετὰ τῶν συγγενῶν αὐτῆς, καὶ θεραπαινῶν, εἰσῆλθεν διὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ Λαυσιακοῦ καὶ τοῦ Τριπέτωνος εἰς τὸν Καινούργιον, καὶ ἀνεπαύσατο. Εἶτα καθεσθεὶς ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῆς Αὐγούστης, καὶ τῶν Πορφυρογεννήτων αὐτοῦ τέκνων, προσεκλήθη ἡ Ἀρχόντισσα ἀπὸ τοῦ Καινουργίου τρικλίνου, καὶ κελεύσει τοῦ Βασιλέως καθεσθεῖσα, ἐλάλησεν ὅσα ἐβούλετο πρὸς τὸν Βασιλέα.

Τοῦ

A Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ γέγονεν κλητώριον ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ἐκαθέσθη ἐν τῷ προειρηθέντι θρόνῳ ἡ Δέσποινα, καὶ ἡ νύμφη αὐτῆς, ἡ δὲ Ἀρχόντισσα ἐκ πλαγίου ἔστη· ὑπὸ δὲ τοῦ τῆς Τραπέζης κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον εἰσελθουσῶν τῶν Ἀρχοντισσῶν, καὶ προσκυνησάντων, ἡ Ἀρχόντισσα τὴν κεφαλὴν μικρὸν ὑποκλίνασα, ἐν ᾧ τόπῳ ἵστατο, ἐκαθέσθη εἰς τὸ ἀποκοπτὸν μετὰ τῶν Ζωστῶν κατὰ τὸν τύπον. Ἰστέον, ὅτι οἱ Ἀποστολῖται ψάλται, καὶ οἱ Ἁγιοσοφῖται παρῆσαν ἐν τῷ αὐτῷ κλητωρίῳ ᾄδοντες τὰ βασιλίκια. Ἔπαιξαν δὲ καὶ τὰ θυμελικὰ πάντα παίγνια.

Eodem die ſiebat Cletorium, ſeu ſacrum convivium, in triclinio Iuſtiniani. Reſidebat ibi Imperatrix in throno, de quo ſupra diximus; eius nurus ipſi aſſidebat. Archontiſſa primum adſtabat ex obliquo, donec per Magiſtrum menſae introductae reliquae principalis ſanguinis foeminae adoraſſent Imperatricem; ipſa deinceps Archontiſſa, capitis aliquali inclinatione ſuam ipſi ſubmiſſionem teſtata, conſidebat in eo loco, ubi ſtabat, ad menſam ad aliqualem ab imperiali diſtantiam poſitam, una cum Zoſtis, prout mos eſt. Illi convivio aderant pſaltae Apoſtolitae et Hagioſophitae, canentes carmina in laudes regiae familiae. Ludebant quoque ludiones thymelici generis omnis.

B Ἐν δὲ τῷ Χρυσοτρικλίνῳ γέγονεν ἕτερον κλητώριον, καὶ ἔφαγον πάντες οἱ ἀποκρισιάριοι τῶν ἀρχόντων Ῥωσίας, καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ συγγενεῖς τῆς Ἀρχοντίσσης, καὶ οἱ πραγματευταί, καὶ ἔλαβον, ὁ μὲν ἀνεψιὸς αὐτῆς μιλ. λ΄, οἱ η΄ ἴδιοι αὐτῆς ἀνὰ μιλ. κ΄, οἱ κ΄ ἀποκρισιάριοι ἀνὰ μιλ. ιβ΄, οἱ μγ΄ πραγματευταὶ ἀνὰ μιλ. ιβ΄, ὁ παπᾶς Γρηγόριος μιλ. η΄, οἱ δύο ἑρμηνευταὶ ἀνὰ μιλ. ιβ΄. οἱ ἄνθρωποι τοῦ Σφενδοσθλάβου ἀνὰ μιλ. ε΄, οἱ ς΄ ἄνθρωποι τῶν ἀποκρισιαρίων ἀνὰ μιλ. γ΄, ὁ ἑρμηνεὺς τῆς Ἀρχοντίσσης μιλ. ιε΄.

Fiebat eodem tempore in Chryſotriclinio aliud convivium, quo excipiebantur omnes Apocriſiarii principum Ruſſiae, et homines, et agnati Archontiſſae, et negotiatores eius. Poſt epulas accipiebant illi munera; triginta quidem miliareſia avunculus Archontiſſae; octo autem eius amici privati et confidentes accipiebant ſinguli vicena miliareſia; viginti eius Apocriſiarii duodena; quadraginta tres negotiatores duodena pariter; Papas Gregorius accipiebat octo; ambo interpretes duodena; homines Sphendoſchlabi [is Elgae filius Ruſſis tum imperabat] quina; ſex homines Apocriſiariorum terna; interpres Archontiſſae tandem quindecim accipiebat miliareſia.

C Μετὰ δὲ τὸ ἀναστῆναι τὸν Βασιλέα ἀπὸ τοῦ κλητωρίου, ἐγένετο δούλκιν ἐν τῷ ἀριστητηρίῳ, καὶ ἔστη ἡ χρυσῆ μικρὰ τράπεζα, ἡ ἐν τῷ Πενταπυργίῳ ἱσταμένη, καὶ ἐτέθη ἐν αὐτῇ δούλκην διὰ χυμευτῶν καὶ διαλίθων σκουτελλίων, καὶ ἐκαθέσθη ὁ Βασιλεύς, καὶ Ῥωμανὸς ὁ Πορφυρογέννητος Βασιλεύς, καὶ τὰ Πορφυρογέννητα τούτων τέκνα, καὶ ἡ νύμφη καὶ ἡ Ἀρχόντισσα, καὶ ἐδόθη τῇ Ἀρχοντίσσῃ ἐν χρυσῷ διαλίθῳ σκουτελλίῳ μιλ. φ΄, καὶ ταῖς ἓξ ἰδίαις αὐτῆς ἀνὰ μιλ. κ΄, καὶ ταῖς ιη΄ θεραπαίναις αὐτῆς ἀνὰ μιλ. η΄.

Vt ſurrexerat Imperator a convivio, fiebat Dulcium, id eſt apponebantur placentae et bellaria in Pranſorio, ſuper ibi poſita parva aurea menſa, quae in Pentapyrgio ſtare ſolet, in ſcutellis gemmatis et ſmaltitis. Ibi conſidebat Imperator [Conſtantinus], et Romanus Porphyrogennetus Imperator, et amborum liberi Porphyrogenneti, et nurus Imperatoris, et Archontiſſa. Huic pro munere dabantur in aurea gemmata ſcutella miliareſia quingenta. Sex eius intimis amicabus dabantur vicena miliareſia, et octodecim eius famulabus octona.

D Μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ιη΄, ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἐγένετο κλητώριον ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ, καὶ ἐκαθέσθη ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῶν Ῥῶς. καὶ πάλιν γέγονεν ἕτερον κλητώριον ἐν τῷ πενταχουβουκλείῳ τοῦ ἁγίου Παύλου, καὶ ἐκαθέσθη ἡ Δέσποινα μετὰ τῶν Πορφυρογεννήτων αὐτῆς τέκνων, καὶ τῆς νύμφης, καὶ τῆς Ἀρχοντίσσης, καὶ ἐδόθη τῇ μὲν Ἀρχοντίσσῃ μιλ. σ΄, τῷ δὲ ἀνεψιῷ αὐτῆς μιλ. κ΄, τῷ παπᾷ Γρηγορίῳ μιλ. η΄, ταῖς ις΄ ἰδίαις αὐτῆς ἀνὰ μιλ. ιβ΄, ταῖς ιη΄ δούλαις αὐτῆς ἀνὰ μιλ. ς΄, τοῖς κβ΄ ἀποκρισιαρίοις ἀνὰ μιλ. ιβ΄, τοῖς μδ΄ πραγματευταῖς ἀνὰ μιλ. ς΄, τοῖς δύο ἑρμηνευταῖς ἀνὰ μιλ. ιβ΄.

Menſis Octobris die decimo et octavo, eodemque dominico, fiebat aliud convivium in Chryſotriclinio, in quo Imperatori Ruſſi convivabantur, et rurſus aliud in pentacubiclio S. Pauli, in quo Deſpoena, vel Imperatrix, cum Porphyrogennetis ſuis liberis et nuru ſua, et Archontiſſa convivabatur. Accipiebat Archontiſſa tum in munus ducenta miliareſia, eius avunculus viginti, Papas [vel Confeſſionarius] Gregorius octo; ſedecim eius intimae familiares duodena; octodecim eius famulae ſena; viginti duo Apocriſiarii duodena; quadraginta quatuor negotiatores ſena, et dena bina ambo Interpretes.

CAPVT XVI.

Obſervanda quando Magiſtratus quatuor Tagmatum in Circum procedunt.

A

Quatuor Tagmata ſi ſunt in Vrbe, quam deus cuſtodiat, procedunt et conveniunt quotidie in Circum eorum magiſtratus. Et primi quidem ingrediuntur Domeſticus Scholarum, et Excubitus, ſeu Domeſticus Excubitorum, et Hicanatus, ſeu Domeſticus Hicanatorum, per illud oſtium, per quod intrare ſolent Magiſtri et Patricii, ſalutatoque Drungario Vigiliae, deſident in ſua quisque claſſe et ordine. Deinde ingreditur per introitum lateralem Topoteretes, vel locum tenens, Scholarum in ſcaramangio et cum ſpatha, et cum eo primi ſecundique ordinis magiſtratus aut tribuni Scholarum, ut Comites et Domeſtici, ſimiliter et hi tam ſcaramangia, quam ſpathas, gerentes. Lociſervator ab ipſis ſeorſim ſtat, ad diſtantiam orgyae ferme; Comites autem et Domeſtici in unam ſeriem collocati occupant conclave ab uno termino uſque ad alterum. Drungarium Vigiliae et hi quoque ſalutant, inclinato ad genua uſque capite. Drungarius autem ſalutem ipſis reddens ait: *Bonus dies vobis, Archontes.* Poſtea ſurgit Proximus, et abit in medium proceſſionis, vel conventus, acceptumque nutu ſignum a Domeſtico Scholarum reddit illis adſtantibus manu ſua commota, monetque abeundum eſſe. Quo conſpecto adorant illi aeque profunde ſeſe inclinantes atque antea fecerant, ut dictum eſt, et abeunt.

Digreſſis illis protinus adeſt Lociſervator Excubitorum cum Scribonibus et Draconariis. Hi geſtantes pariter ſcaramangia et ſpathas, ut magiſtratus Scholarum ſalutant [Drungarium nempe, dictaque viciſſim ſalute] accipit Protomandator Excubiti ab Excubito ſignum nutu capitis; quod ipſe motitatione manus praedictis Lociſervatori Excubitorum caeteriſque adſtantibus reddit. Hi eo percepto exeunt.

Tum intrant tertii Lociſervator Arithmi, Comites Arithmi et Centuriones * Maglabii, ſeu Maglabitarum, et Hetaeriae ſeptimanarii laterales procedunt ſeu conveniunt, et aſcendunt per portam Eburneam, et intrant in palatium, ubi illud reclusum more conſueto proceſſionem admiſerit; tum occupant ſedes quisque ſuas ex ordine. Deinceps deſcendunt et intrant in ſecretam Phialam Triconchii. Deinde prodit Imperator in conſpectum, ſuſpenſaque cortina, in medio Prokymmatis, [ſeu moeniani, vel editioris tribunalis, in quo Imperatores, quando

* Hic deſiderantur finis capitis XVI. caput XVII. totum et initium capitis XVIII.

ΚΕΦ. Ιϛ΄.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν προερχομένων τῶν ἀρχόντων τῶν τεσσάρων ταγμάτων εἰς τὸν Ἱππόδρομον.

Ἰστέον, ὅτι τῶν ταγμάτων ὄντων ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει, καθ᾿ ἡμέρας προέρχονται εἰς τὸν Ἱππόδρομον οἱ τῶν δ΄ ταγμάτων ἄρχοντες, καὶ ὁ μὲν Δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ ὁ Ἐξκούβιτος καὶ ὁ Ἱκανάτος εἰσέρχονται, ἔνθα καὶ οἱ Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι, καὶ πρῶτα μὲν χαιρετίζουσι τὸν Δρουγγάριον τῆς Βίγλας. καὶ εὐθέως καθέζονται εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ εἶθ᾿ οὕτως εἰσέρχεται ἐκ πλαγίου ὁ Τοποτηρητὴς τῶν Σχολῶν, φορῶν σκαραμάγγιον καὶ

B σπαθίον, καὶ μετ᾿ αὐτοῦ οἱ πρῶτοι καὶ δεύτεροι ἄρχοντες τῶν Σχολῶν, ἤγουν Κόμητες, καὶ Δομέστικοι, φοροῦντες καὶ αὐτοὶ σκαραμάγγια καὶ σπαθία. Καὶ ὁ μὲν Τοποτηρητὴς ἵσταται ἀποκοπὴς ὡς ἀπὸ ὀργυίας μιᾶς· οἱ δὲ Κόμητες καὶ Δομέστικοι στιχηδὸν ἀπὸ ἄκρας ἕως ἄκρας, καὶ μέχρι τῶν γονάτων προσκυνοῦντες χαιρετίζουσι τὸν Δρουγγάριον τῆς Βίγλας. Ὁ δὲ ἀντιχαιρετίζων αὐτοῖς λέγει· καλὴ ἡμέρα ὑμῖν ἄρχοντες. Καὶ μετὰ ταῦτα ἵσταται ὁ Πρόξιμος μέσον τῆς προελεύσεως, καὶ λαμβάνει νεῦμα παρὰ τοῦ Δομεστίκου τῶν Σχολῶν, καὶ διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ νεύει ὑπαναχωρεῖν.

C Οἱ δὲ πάλιν προσκυνοῦντες κατὰ τὸ εἰρημένον σχῆμα ἐξέρχονται.

Καὶ κατὰ πόδας εὐθέως εἰσέρχεται ὁ Τοποτηρητὴς τῶν Ἐξκουβίτων μετὰ Σκρίβωνας καὶ Δρακοναρίους, φοροῦντες καὶ αὐτοὶ σκαραμάγγια καὶ σπαθία, καὶ χαιρετίζουσι καὶ αὐτοὶ καθὼς καὶ οἱ τῶν Σχολῶν ἄρχοντες, καὶ νευόμενος ὁ Πρωτομανδάτωρ τοῦ Ἐξσκουβίτου παρὰ τοῦ Ἐξσκουβίτου, καὶ αὐτοὶ διὰ χειρὸς τοῦ Πρωτομανδάτωρος νευόμενοι ἐξέρχονται.

Καὶ μετὰ τούτων εἰσέρχεται ὁ Τοποτηρη-

D τὴς τοῦ Ἀριθμοῦ μετὰ Κομήτων καὶ Κεντάρχων * * * * *

βίου καὶ τῆς Ἑταιρείας Παρεβδομάριοι προέρχονται καὶ ἀνέρχονται διὰ τῆς Ἐλεφαντίνης, καὶ κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον ἀνοιγείσης τῆς προελεύσεως εἰσέρχονται, καὶ ἕκαστος καθέζεται ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει, καὶ εἶθ᾿ οὕτως κατέρχονται καὶ εἰσέρχονται ἐν τῇ τοῦ Τρικόγχου μυστικῇ φιάλῃ. Εἶτα ἐξέρχεται ὁ Βασιλεὺς, καὶ τοῦ παρακυπτικοῦ κρεμαμένου ἐν τῷ τοῦ προκύμματος μέσῳ, ἐν ᾧ τόπῳ εἰώθασι τοῖς Βασιλεῦσιν

ἐπὶ θρόνου καθέζεσθαι τελουμένου δεξίμου, ἅπτουσι κηρούς, δηλονότι παρὰ τοῦ Εἰδικοῦ τούτους λαμβάνοντες, πάντες οἱ προῤῥηθέντες τῆς συγκλήτου, ἀπό τε Μαγίστρων καὶ ἕως ἐσχάτου ἀνθρώπου, καὶ γυρόθεν τοῦ Σίγματος σάσσουσι χορεύοντες καὶ ᾄδοντες, οἱ μὲν Μάγιστροι καὶ οἱ Ἀνθύπατοι, καὶ Πατρίκιοι, καὶ οἱ Ὀφφικιάλιοι, καὶ οἱ λοιποὶ τῆς συγκλήτου μετὰ τῶν βασιλικῶν ἀνθρώπων, ἴδια βασιλίκια τοῦ Βρουμαλίου· οἱ δὲ τοῦ Κουβουκλείου ἅμα τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης εὐνούχων, ᾄδουσι καὶ αὐτοὶ ἴδια βασιλίκια τοῦ Βρουμαλίου.

Ἰστέον, ὅτι ἡνίκα ἄρξωνται οἱ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ κουβουκλείου ᾄδειν τὰ τοῦ Βρουμαλίου βασιλίκια, καὶ χορεύειν, καθὼς προείρηται, κατέρχεται διὰ τῶν βάθρων εἷς ἐκ τῶν Βασιλικῶν ἐν τῇ Φιάλῃ, καὶ ὀρχεῖται· ἀμφότεροι δὲ, οἵ τε Μάγιστροι καὶ λοιποὶ, καὶ οἱ τοῦ Κουβουκλείου μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς Τραπέζης εὐνούχων ἐκ τρίτου καθὼς προείρηται κυκλεύσαντες ἐν τῷ τῆς Φιάλης περιπάτῳ, ἵστανται κατὰ τὸ πρὸς εὖρος αὐτῆς μέρος, καὶ ἐπευφημοῦσι τὸν Βασιλέα· καὶ εὐθέως κατέρχεται ἀπὸ τοῦ Σίγματος διὰ τοῦ ξυλίνου στρακίου ὁ τοῦ Βασιλέως Πρωταβεστιάριος μετὰ τοῦ ἀποκομβίου, καὶ ἡνίκα πλησίον αὐτῶν γένηται, προσκυνοῦσι πάντες, καὶ τούτων ἀνισταμένων ὁ ά μάγιστρος λαμβάνει ἐκ χειρὸς τοῦ Βεστιαρίου τὸ ἀποκόμβιον λίτρας κ', εἰς δὲ τὸ τοῦ μικροῦ Βασιλέως Βρουμάλιον λίτρας ί, εἰς δὲ τὸ τῆς Αὐγούστης Βρουμάλιον λίτρας ή. Καὶ μετὰ τὸ λαμβάνειν τὸ ἀποκόμβιον ἐπεύχονται ἅπαντες τοὺς Δεσπότας, καὶ ἐξέρχονται διὰ τῆς Θερμάστρας, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Οἱ δὲ ἐλάται τῆς περιουσίας, ἤτοι τῶν βασιλικῶν δρομωνίων, κατέρχονται ἐν τῷ Βουκολέοντι, καὶ ἵστανται ἔνθα τὸ βασιλικὸν δρομώνιον ἵσταται, εὐφημοῦντες καὶ αὐτοὶ, καὶ ᾄδοντες βασιλίκια τοῦ Βρουμαλίου. Ῥίπτεται δὲ αὐτοῖς ἄνωθεν ἀποκόμβιον μιλ. σ'. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου προσετέθη ἕτερα μιλ. τ'. ὁμοῦ φ'. Προσετέθη δὲ παρὰ τοῦ αὐτοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου, κατέρχεσθαι καὶ τοὺς τῶν ἀγραρίων ἐλάτας, καὶ ᾄδειν καὶ αὐτοὺς ὁμοίως, καὶ ῥίπτεσθαι αὐτοῖς ἀποκόμβιον μιλ. σ'. Ἰστέον, ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀειμνήστου Βασιλέως οὐκ ἤνοιγε δείλης τὸ παλάτιον ἀλλ' οἱ προῤῥηθέντες ὥρᾳ τῆς ἡμέρας θ'

A Deximum, ſeu exceptio circenſis peragitur, praeſidere ſolent,] accendunt praedicti Senatores omnes a Comite rei privatae traditos nacti cereos, a Magiſtris inde usque ad ultimum hominem imperialem; et tripudiant circumcirca Sigma choream ducentes et cantantes, Magiſtri quidem et Proconſules et Patricii et Officiales caeterique Senatores et homines imperiales, Baſilicia Brumalio propria. Cubicularii autem et eunuchi ad menſam ſervientes canunt et ipſi, ſed propria ſibi, Baſilicia Brumalii.

Quando incipiunt tam Senatores, quam B Cubicularii, Brumalii Baſilicia canere et ſaltare, ut praedictum eſt, deſcendit per gradus [praedicti Prokymmatis, aut tribunalis], aliquis Baſilicorum, in Phialam, et ſaltat ibi. Omnes autem, tam Magiſtri puta et reliqui Senatores, quam Cubicularii et menſales Eunuchi, ter obeunt, ut dictum eſt, ſaltando phialae ambitum vel aream; tum conſiſtunt ad eius latiorem plagam, et pia vota pro ſalute Imperatoris dicunt. Deſcendit tum protinus e Sigmate per ligneum Styracium, [ſeu rotundam, intus cavam, et ſcala cochleare inſtructam columnam,] Imperatoris Protoveſtiarius cum Apocombio; qui ubi prope ad eos acceſſerit, adorant omnes. Vbi ſe rurſus in directum elevarunt, accipit Protomagiſter e manu Proto- C veſtiarii Apocombium, conſtans litris viginti, [et in Brumali minoris, vel iunioris, Imperatoris aliud continens decem litras, et tandem in Brumali Auguſtae aliud octo litrarum. Poſt accepta illa dona gratuita benedicunt omnes dominis et exeunt per caldarium vel vaporarium, et ad ſua quisque abeunt.

Remiges Periuſiae, [id eſt peculii,] ſeu remiges imperialium dromoniorum, qui ſacra corpora Dominorum in utriusque continentis ſuburbana vectitare ſolent, deſcendunt in Bucoleontem, et ibi conſiſtunt, ubi dromonium imperiale ſtat, laudibus et benedictionibus cumulantes Dominum, et canentes Baſilicia Brumalii. Ad illos ex editi- D oribus deiicitur Apocombium ducentorum miliareſiorum. Tempore Conſtantini autem, Chriſtum amantis Domini, addebantur adhuc tercentum miliareſia; ita ut ab eo tempore in univerſum quingenta miliareſia acceperint. Idem ille Chriſtiamans Dominus addidit antiquis moribus hanc conſtitutionem, ut Agrariarum quoque, ſeu lenunculorum imperialium, remiges illuc deſcenderent, et ſimili modo canerent, acciperentque proiectum ex editioribus apocombium ducentorum miliareſiorum. Sub Leone, Chriſtiamante et aeterna memoria digno Domino, mos erat, ut Palatium veſperae non aperiretur; ſed magiſtratus ſupra recenſiti intrabant hora diei nona per

Thermaſtram, ſeu caldarium, in myſticam Signatis phialam; et fiebant deinceps omnia ut praediximus.

A εἰσέρχονται διὰ τῆς Θερμάστρας ἐν τῇ τοῦ Σίγματος μυστικῇ φιάλῃ, καὶ ἐτελεῖτο πάντα, καθὼς προείρηται.

Veſperae, hora diei undecima, collocatur menſa in Pranſorio, et conviventur cum Imperatore qui id facere ex ritu recepto ſolent, Magiſtri, Praepoſiti, Patricii, Officiales, et interdum quoque Strategi, et alii, maxime vero aſſident ad imperialem menſam, qui Dominum neceſſitudine ſanguinis attingunt. Adſtantes omnes laudibus et benedictionibus cumulant Dominos, et canunt carmina in laudem Dominorum, qualia Brumali congruunt. Similiter etiam qui menſae aſſident, canunt. Dulcium ut infertur, ſeu miſſus dulciariorum, exordiuntur pauci quidam eunuchorum ad menſam miniſtrantium illud *multos annos* etc. quibus tam aſſidentes ad menſam amici Domini et convivae, quam reliqui adſtantes et miniſtrantes ad menſam omnes idem reſpondent; et antequam Imperator poculum in honorem Sanctiſſimae Deiparae haurit, ad quod protectionem eius invocat, accipiunt menſae aſſidentes omnes e Dominicis manibus miliareſiorum numerum. Finita largitione miliareſiorum benedicunt adſtantes menſae pariter atque aſſidentes Imperatori. Hic deinde dicit: *In nomine atque per interceſſionem Sanctiſſimae Deiparae*, et bibunt deinceps omnes pro more, et accipit quisque e manibus Praefecti menſae taedam unam. Praefectus menſae autem eas ab Artoclino prius accipit. Cum his taedis, ſua quisque, ſurgunt de menſa, et exeunt per portam Eburneam, et abeunt unusquisque ad ſua.

Τῇ δὲ ἑσπέρᾳ, ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ιά, ἵσταται τραπέζιον ἐν τῷ Ἀριστητηρίῳ, καὶ συνεστιῶνται τῷ Βασιλεῖ οἱ κατὰ συνήθειαν συνεστιώμενοι, Μάγιστροι, Πραιπόσιτοι, Πατρίκιοι, Ὀφφικιάλιοι, εἰ τύχωσι δὲ καὶ Στρατηγοί, καὶ λοιποί, μᾶλλον δὲ οἱ προσυγγένειαν ὄντες τοῦ Βασιλέως. Εὐφημοῦσι δὲ πάντες οἱ παριστάμενοι, ᾄδοντες βασίλεια τὰ τῷ Βρουμαλίῳ ἁρμόζοντα, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ καθεζόμενοι, ᾄδουσι καὶ αὐτοὶ ὁμοίως. Τοῦ δὲ δουλκίου εἰσερχομένου ὀλίγοι τινὲς τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης καταλέγουσι τὸ Πολλὰ τὰ ἔτη, καὶ ἀποκρίνονται οἵ τε B καθεζόμενοι εἰς τὴν τράπεζαν φίλοι, καὶ οἱ παριστάμενοι λοιποὶ τοῦ τραπεζίου, καὶ πρὸ τοῦ τὸν Βασιλέα ἐκκωμάσαι εἰς τὴν πρεσβείαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, λαμβάνουσι πάντες οἱ καθεζόμενοι παρὰ τῶν τοῦ Βασιλέως χειρῶν μιλ. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐπιδόσεως τῶν μιλιαρησίων εὐφημοῦσιν οἱ παριστάμενοι, ὁμοίως καὶ οἱ καθεζόμενοι, τὸν Βασιλέα, καὶ εὐθὺς ὀνομάζει ὁ Βασιλεὺς εἰς τὴν πρεσβείαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ πάντων κατὰ τὸ εἰωθὸς πινόντων, λαμβάνουσι πάντες οἱ καθεζόμενοι διὰ χειρὸς τοῦ τῆς Τραπέζης ἀνὰ φατλίου ά. δηλονότι παρὰ Ἀρτοκλίνου ταῦτα λαμβάνων. Καὶ ἀνίστανται τῆς τραπέζης, ἐξερχόμενοι διὰ τῆς Ἐλεφαντίνης. ἀπέρχεται ἕκαστος εἰς τὰ C ἴδια.

Digreſſis illis rurſus alia proponitur menſa in eodem Pranſorio, adhuc ſecretior, quam prior erat. Ad eam aſſidet ſenior Imperator, et minor, et Auguſta, cum liberis Porphyrogennetis, et familiariſſimis ſuis proceribus atque miniſtris intimae admiſſionis; quales ſunt Accubitor, et Protoveſtiarius, et alii quos Imperator delegit. Hi omnes hilares ſe monſtrant, et exſultant, et celebrant Imperatorem et Auguſtam laudibus.

Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ἵσταται ἑτέρα τράπεζα ἐν τῷ αὐτῷ Ἀριστητηρίῳ, μυστικωτέρα τῆς πρώτης, καὶ καθέζεται ὁ μέγας Βασιλεύς, καὶ ὁ μικρός, καὶ ἡ Αὐγοῦστα, μετὰ καὶ τῶν Πορφυρογεννήτων, καὶ τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκειοτέρων ἀρχόντων καὶ οἰκείων ἀνθρώπων, ἤγουν τοῦ Παρακοιμωμένου, τοῦ ἀβεστιαρίου, καὶ ἄλλων, ὧν ὁ Βασιλεὺς κελεύει, πάντων εὐφραινομένων, καὶ ἀγαλλομένων, καὶ εὐφημούντων τὸν Βασιλέα, καὶ τὴν Αὐγοῦσταν.

Altero proximo Brumaliorum die collocatur in conſpicuo et illuſtri triclinio Juſtinianeo tabula privata, pro ſedecim, aut propemodum, capitibus excipiendis. Ad illam ſuperiorem aſſident Domini cum Magiſtris, Proconſulibus, Patriciis, Officialibus, Protoſpathariis, prout Codex ceremoniarum convivalium edicit. Dein fit, ſecundum ritum in illo ceremoniali codice contentum, Saximum, ſeu ludicrum tripudiatorium. Intrant nempe in Saximum, ſeu locum et ſpatium, in quo ſaltandum eſt,

D Τῇ δὲ ἐπαύριον τοῦ Βρουμαλίου ἵσταται τράπεζα ἐν τῷ περιβλέπτῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ διὰ ις' καὶ τὰ ἐγγὺς ἀποκοπτόν, ἐν ᾗ καθέζονται οἱ Δεσπόται μετὰ τῶν Μαγίστρων, Ἀνθυπάτων, Πατρικίων, Ὀφφικιαλίων, ἀσπαθαρίων, καθὼς τὸ τακτικὸν κλητορολόγιον διαγορεύει. Καὶ γίνεται, κατὰ τὸν περιεχόμενον τύπον εἰς τὸ τακτικόν, τὸ σάξιμον, καὶ εἰσέρχονται

χονται ἐν τῷ σαξίμῳ οἵ τε Μάγιστροι, Ἀνθύπατοι, Πατρίκιοι, Ὀφφικιάλιοι, ἀσπαθάριοι, καὶ σάσσουσι καθὼς ἔχει ὁ τύπος. Εἰ δέ τινες ἐξ αὐτῶν καθέζονται ἐν τῷ κλητωρίῳ, ἀνιστάμενοι ἀποπληρῶσι τὸ σάξιμον, καὶ πάλιν κελεύσει τοῦ Βασιλέως καθέζονται ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει ἕκαστος.

Ἰστέον, ὅτι τῷ σαξίμῳ, οἱ προειρημένοι ἅπαντες ὁμοῦ εἰσέρχονται, ἐν δὲ τοῖς ποιήμασιν, ἤγουν τοῖς τοῦ Βρουμαλίου βασιλικίοις, ᾀδομένοις ἀντιφώνως διέρχονται. Πληρούντων γὰρ τῶν Μαγίστρων μετὰ τῆς αὐτῶν τάξεως, ἄρχονται οἱ τοῦ Κουβουκλείου. Εἶτα τῶν τοῦ Κουβουκλείου πληρούντων μετὰ τῆς αὐτῶν τάξεως, ἄρχονται οἱ Ἀνθύπατοι Πατρίκιοι τὰ ἴδια αὐτῶν τοῦ Βρουμαλίου βασιλίκια καὶ αὐτοὶ πληροῦσιν, ὡς προείρηται, μετὰ τῆς αὐτῶν τάξεως.

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τάξει εἰσέρχονται οἱ τῶν ταγμάτων ἄρχοντες· τῶν Σχολῶν, τοῦ Ἀριθμοῦ, τῶν Νουμέρων ἐν μιᾷ τάξει· οἱ δὲ τῶν Ἐξσκουβίτων, οἱ Ἱκανάτοι, καὶ οἱ τοῦ βασιλικοῦ πλοΐμου ἐν ἑτέρᾳ τάξει. Οὗτοι δὲ πάντες ἐν τῷ σαξίμῳ λαμβάνουσι παρὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Τραπέζης ἀποκόμβια, εὐφημοῦντες καὶ ἐπευχόμενοι τὸν Βασιλέα, καὶ τὴν τοῦ Βρουμαλίου αὐτοῦ αἰσίαν ἡμέραν.

Ἰστέον, ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου ἐτυπώθη οὕτως. Τῇ ἐπαύριον τοῦ Βρουμαλίου ἵστατο μία τράπεζα ἐν τῷ Ἀριστητηρίῳ οἰκειοτέρα διὰ τριῶν καὶ τὰ ἐγγύς, ἐν ᾗ συνεστίων τῷ μεγάλῳ Βασιλεῖ οἱ συνήθως αὐτῷ συνεστιώμενοι, μάλιστα οἰκεῖοι καὶ συγγενεῖς τοῦ Βασιλέως, Μάγιστροι, Πραιπόσιτοι, Ἀνθύπατοι Πατρίκιοι, καὶ οἰκεῖοι ἀσπαθάριοι καὶ ἄλλοι τινὲς γνωστοὶ τοῦ Βασιλέως. Ἐν δὲ τῷ περιβλέπτῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἵστατο ἑτέρα τράπεζα διὰ ἓξ καὶ τὰ ἐγγὺς ἀποκοπτόν, ἐν ᾗ ἐκαθέζετο ὁ μικρὸς Βασιλεύς, καὶ οἱ λοιποί, Μάγιστροι, Ἀνθύπατοι, Πατρίκιοι, Ὀφφικιάλιοι, καὶ Πρωτοσπαθάριοι, καθὼς καὶ τὸ τακτικὸν κλητωρολόγιον διαγορεύει.

Ἰστέον, ὅτι ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου, τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, χειμῶνος γεγονότος μεγάλου, βιαίων τε ἀνέμων ἐμπνευσάντων, καὶ πολλῆς χιόνος κατενεχθήσης, ἄβατος ἡ τοῦ Τρικόγχου μυστικὴ φιάλη γέγονεν, καὶ οὐ κατῆλθον οἵ τε Μάγιστροι Ἀνθύπατοι Πατρί-

Magiſtri, Proconſules, Patricii, Officiales, Protoſpatharii, et ſaltant, prout typus, ſeu ritus, ſecum fert. Qui eiusdem ordinis et dignitatis viri alii ad ſacram menſam [invitati] aſſident, dum caeteri [non invitati] ſic ſaltant, illi ſurgunt de menſa, et ſatisfaciunt Saximo, partem ſuam ſaltantes, et dein redeunt ad menſam, et permittente Imperatore rurſus ad eam aſſident, quisque in loco et ordine ſuo.

Hi, quos diximus, magiſtratus intrant quidem ſimul omnes in Saximum, et ordiuntur ſimul omnes tripudium; at ubi ad concinenda poemata, hoc eſt Baſilicia Brumalii, perventum eſt, non aeque canunt omnes ſimul, ſed ſeceſſu facto per claſſes et antiphonias alternantes. E. c. quando Magiſtri, et qui ad eorum claſſem pertinent, canendo ſuum penſum abſolverunt, tunc incipiunt Cubicularii, et qui ad eorum claſſem pertinent. His rurſus deſinentibus, incipiunt Proconſules Patricii et ad illam claſſem ſpectantes Baſilicia Brumalii ſibi propria canere.

Poſt primam hanc claſſem procerum, intrat in Saximum ſecunda claſſis magiſtratuum Tagmatum, ſeu ordinum militarium, ut Scholarum, Arithmi et Numerorum, ſimul et in uno corpore: in altero autem corpore intrant magiſtratus Excubitorum, Hicanatorum, et Imperialis Ploïmi, ſeu militiae navalis. Hi omnes accipiunt in Saximo apocombia per menſae praefectum, laudibusque et votis dominum, fauſtumque atque ſolennem Brumalii ab ipſo celebrati diem proſequuntur.

Sub Leone Chriſtum amante Domino typus obtinebat hic. Altero Brumaliorum die collocabatur in Pranſorio, una menſa privata pro tribus fere miſſibus. Eo die ibi convivabantur maximo Imperatori convivae ordinarii, potiſſimum familiares intimiores et affinitate iuncti; Magiſtri, Praepoſiti, Proconſules, Patricii, et priuati Protoſpatharii, aliique quidam noti et amici Imperatori. In illuſtri autem Iuſtiniani triclinio collocabatur alia privata menſa pro ſex aut propemodum miſſibus; aſſidebat ibi Imperator iunior [Alexander] et reliqui Magiſtri, Proconſules, Patricii, Officiales et Protoſpatharii, prout rituale conviviorum edicit.

Sub Michaele, Chriſtiamante Domino, filio Theophili, contingebat aliquando tempore Brumaliorum faeva tempeſtas. Spirabant vehementes venti, et cadebat multa nix; ita ut inacceſſa eſſet Triconchii ſecreta phiala; eoque deſcendere ad ibi celebrandos ritus eius feſtivitatis neque Magiſtri,

Proconſules, Patricii, ordinis Senatorii, neque illi de ordine Cubiculariorum poſſent. Conveniebant igitur omnes in Lauſiaci triclinio. Ad quos egrediebatur Praepoſitus, advocatosque collocabat ante portam Lauſiaci triclinii, quae in porticum Chryſotriclinii, aut in Horologium, fert. Eo facto exibat ad ipſos Protoveſtiarius, et dabat primo Magiſtro conſuetum apocombium. Laudes itaque atque benedictiones in Michaelem congerebant, quales mos eſt congeri in Imperatores, et canebant poëmatia illi Brumaliorum diei congrua, et abibant tandem, ſed abſque cereis, ob tempeſtatem. Scholarum Domeſticus autem et Domeſticus Excubitorum et Domeſticus Hicanatorum, una cum magiſtratibus quatuor Tagmatum [id eſt ordinum procerum militarium] deſcendebant, vel conveniebant, inferius in Thermaſtra, vel Vaporario. Drungarius vigiliae autem ſervabat ſuam ſtationem in Circo. Sacellarius ergo deſcendebat in Vaporarium; et tradebat Domeſtico Scholarum [ceu vertici militarium] apocombium; quo facto Dominum celebrabant omnes praedicti laudibus et benedictionibus erga Imperatores conſuetis, et canebant poëmata diei Brumaliorum congrua. Et ſic deinceps abibant Magiſtri, Proconſules, Patricii, et Senatorii omnes, item Cubicularii, quisque ad aedes ſuas; cohortales autem ſuas ad ſtationes abibant.

Haec circa Brumalia conſtitutio mutabatur, aut potius prorſus tollebatur, ſub Imperatore Romano; qui per ſpeciem pietatis erga Deum, et iniquum reputans, ſi Romani ſecundum ritum veterum Auſonum [ſeu Italorum] brumalizent, hilaritate hac interdixit omnibus; non recogitans magnos illos et celebres imperatores; non magnum illum et celeberrimum Conſtantinum, ut exemplum allegem, non Theodoſium, non Marcianum, non Leonem, cognomine Leomakellium, aut Macellarium, dictum; non Iuſtinianum, non reliquos Chriſti amantes principes, quos parum abeſt quin Divos aut Semones appellem; ſed id ſolum, quod ipſi videbatur, pro lege et regula, et recto atque pietate habens. At ſub Conſtantino philochriſto Deſpota recuperavit ſolennitas Brumaliorum ſuam denuo vitam, ea tantum, quam dicam, cum differentia. Dabatur antiquis temporibus in Brumalio magni Domini apocombium viginti; in Brumalio minoris Domini dabatur apocombium decem; et tandem in Brumalio Auguſtae apocombium octo litrarum. Hic autem, quem dixi, Conſtantinus Chriſtiamans Imperator conſtituit, ut loco particularium iſtarum largitionum nomine omnium ſimul et ſemel in aureis ſignatis numis dare.

A κιοι τῆς συγκλήτου τε καὶ οἱ τοῦ Κουβουκλείου πάντες, τὰ εἰθῶτα τῷ Βρουμαλίῳ πανηγυρίσαι, ἀλλὰ πάντων ἐν τῷ τοῦ Λαυσιακοῦ Τρικλίνῳ εἰσελθόντων, ἐξῆλθεν ὁ Πραιπόσιτος, καὶ προσεκαλέσατο τοὺς προρρηθέντας πάντας, καὶ ἵστησι πρὸ τῆς πύλης τοῦ Λαυσιακοῦ τρικλίνου τῆς εἰσαγούσης ἐν τῷ τοῦ Χρυσοτρικλίνου πόρτηκι, ἤγουν ἐν τῷ Ὡρολογίῳ, καὶ ἐξῆλθεν ὁ πρωτοβεστιάριος, καὶ ἐπιδίδωκε τῷ πρώτῳ Μαγίστρῳ τὸ κατὰ τύπον ἀποκόμβιον, καὶ εὐφημίσαντες τὰς ἐξ ἔθους τοῖς Βασιλεῦσιν εὐφημίας, ᾖσαν δὲ καὶ τὰ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Βρουμαλίου ἁρμόζοντα ποιήματα, καὶ ἐξῆλθον μὴ ἅψαντες κηρούς. Ὁ δὲ Δομέστικος τῶν Σχολῶν, καὶ ὁ Δομέστικος τῶν Ἐξσκουβίτων, καὶ ὁ Δομέστικος τῶν Ἱκανάτων, ἅμα τῶν Ταγματικῶν, κατῆλ-
B θον ἐν τῇ Θερμάστρᾳ. Ὁ γὰρ Δρουγγάριος τῆς Βίγλας ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ ἦν φυλάττων τὴν ἑαυτοῦ τάξιν· ὁ δὲ Σακελλάριος κατῆλθεν ἐν τῇ αὐτῇ Θερμάστρᾳ, καὶ ἐπιδέδωκεν τῷ Δομεστίκῳ τῶν Σχολῶν τὸ ἀποκόμβιον, καὶ εὐφήμισαν ὅ τε Δομέστικος, καὶ πάντες οἱ τῶν ταγμάτων, τὰς ἐξ ἔθους τοῖς Βασιλεῦσιν εὐφημίας, ᾄδοντες καὶ τὰ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Βρουμαλίου ἁρμόζοντα ποιήματα. Εἶθ' οὕτως ἀπίεσαν οἵ τε Μάγιστροι Ἀνθύπατοι Πατρίκιοι καὶ συγκλητικοὶ ἅπαντες, καὶ οἱ τοῦ Κουβουκλείου ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ οἰκίᾳ. Οἱ δὲ τῶν Ταγμάτων ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ τάξει.

C Ἰστέον, ὅτι ἡ τῶν Βρουμαλίων αὕτη τάξις ἠλλοιώθη, καὶ εἰς τὸ μηκέτι εἶναι παρήχθη ἐπὶ τῆς Βασιλείας Ῥωμανοῦ Δεσπότου. Οὗτος γὰρ πρὸς σχήματι εὐλαβείας, καὶ οὐχὶ δίκαιον εἶναι κατὰ τὰ παλαιὰ ἐθήματα Αὐσόνων Ῥωμαίους βρουμαλίζειν νομίσας, ταῦτα σχολάζειν ἐκέλευσεν· οὐ κατὰ νοῦν λαβὼν τοὺς μεγάλους ἐκείνους καὶ ἀοιδίμους Βασιλεῖς, οἷον, οὐ τὸν μέγαν ἐκεῖνον καὶ ἀοίδιμον Κωνσταντῖνον, οὐ Θεοδόσιον, οὐ Μαρκιανὸν, οὐ Λέοντα τὸν Λεομακέλλην, οὐκ Ἰουστινιανὸν, οὔτε τοὺς ἄλλους φιλοχρίστους, οὓς καὶ εἰμὶ θεοὺς εἴποιμι ἄν, ἀλλ', ὅπερ
D ἔδοξεν αὐτῷ, νόμος καὶ κανὼν καὶ εὐθύτης καὶ εὐλάβεια νενόμιστο. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου τὴν παλιμβίωσιν ἡ τῶν Βρουμαλίων εὕρατο τάξις. Διὸ ἐν μὲν τῷ τοῦ μεγάλου Βασιλέως βρουμαλίῳ ἐδίδετο τὸ παλαιὸν ἀποκόμβιον λίτραι κ', ἐν δὲ τῷ τοῦ μικροῦ Βασιλέως λίτραι ι', ἐν δὲ τῷ τῆς Αὐγούστης λιτ. η'. Οὗτος δὲ Κωνσταντῖνος ὁ φιλόχριστος Βασιλεὺς ἐτύπωσεν δίδοσθαι ἀντὶ πάντων τούτων τῶν Βρουμαλίων ἐν τῷ τοῦ μεγάλου Βασιλέως

Βρουμαλίῳ ἀποκόμβιον χάραγμα λίτρας ν'. ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης διὰ τῆς οἰκείας χειρὸς τοῖς συνεστιωμένοις αὐτῷ φίλοις οὕτως, ἤγουν ἀνὰ διπλατὰ μιλιαρίσια. Τοῖς μὲν Μαγίστροις ἀνὰ μιλ. ρξ', καὶ ἀνὰ χασδίου βηλαρίου ἑνός. Τοῖς Ἀνθυπάτοις καὶ Πατρικίοις ἀνὰ μιλ. ρμ', καὶ ἀνὰ ἐσωφορίου λωρωτοῦ Σαρακηνικοῦ, εἴ τε καὶ ὁλοβήρου ἑνός. Τοῖς πρωτοσπαθαρίοις ἀνὰ μιλ. ρκ', καὶ ἀνὰ μολχαμίου βηλαρίου α', εἴ τε καὶ ἀβδίου· τοῖς Σπαθαροκανδιδάτοις ἀνὰ μιλ. π', καὶ ἀνὰ μολχαμίου, εἴ τε καὶ ἀβδίου ἑνός. Τὰ διδόμενα παρὰ τοῦ κρατοῦντος τὴν ἔξοδον, τοῖς Μαγλαβίταις μιλ. τ', τῇ μεγάλῃ Ἑταιρείᾳ μιλ. φ', τῇ μέσῃ Ἑταιρείᾳ μιλ. σ', τοῖς Φαργάνοις μιλιαρήσια σ'.

A tur in Brumalio maioris Imperatoris apocombium quinquaginta litrarum. Super menſa vero, aut inter convivandum, largiebatur Imperator propriis ſuis manibus convivis miliareſia, intellige ubique dupla, in hunc modum: Magiſtris miliareſia centum et ſexaginta, et ſingulis ſingula Chaſdia [ſeu pannos e ſerico villoſo] Belarienſes. Proconſulum et Patriciorum ſingulis largiebatur centena quadragena miliareſia, et ſingula eſophoria, vel interulas, lorota, ſeu loris et ſtriis inſignita, Saracenica; aut et holovera, vel integre purpurea. Protoſpathariis donabat centena vicena miliareſia, ſingulaque molchamia Belarienſia, vel et abdia. Spatharocandidatis dabat octogena miliareſia, et ſingula molchamia aut abdia. Ea vero, quae Magiſter expenſarum dabat, erant haec. Maglabitis dabantur in univer-B ſum tercentum miliareſia. magnae Hetaeriae, quingenta. mediae Hetaeriae, ducenta. et tantundem quoque Farganis.

ΚΕΦ. ΙΘ.

Ὅσα δεῖ γίνεσθαι θριάμβου ἐπινικίων τελουμένου ἐν τῷ Φόρῳ μετὰ λιτῆς.

Ἐξέρχονται πρωΐ μετὰ ἀλλαξίμων ἅπαντες οἱ τῆς συγκλήτου, οἷς συνεξέρχεται ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου μετὰ σκαραμαγγίου, καὶ τοῦ χρυσοπεριβλέπτου σαγίου, μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ προελεύσεως, δορυφορούμενος ὑπὸ τοῦ Κουβουκλείου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ τῆς Δάφνης κοιτῶνι, κἀκεῖσε ἀπαλλάσσει τὸ σκαραμάγγιον, καὶ ἀλλάσσει διβητήσιον, καὶ περιβάλλεται τὴν χλαμύδα, καὶ δέχονται οἵ τε Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι ἐν τῷ Ὀνοποδίῳ κἀκεῖσε προσκυνοῦσιν, καὶ διὰ νεύματος τοῦ Πραιποσίτου λέγει ὁ τῆς Καταστάσεως τό· Κελεύσατε. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε κατέρχονται εἰς τὸ μέγα κονσιστώριον, καὶ δέχονται πάλιν οἱ προρρηθέντες ἅπαντες, μετὰ καὶ τῶν σεκρετικῶν, ἤτοι Χαρτουλαρίων καὶ Νοταρίων, καὶ Ἀσηκρητῶν, καὶ πάλιν προσκυνοῦσι τοὺς Δεσπότας, καὶ διὰ νεύματος τοῦ Πραιποσίτου λέγει ὁ Σιλεντιάριος τὸ Κελεύσατε. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τοῦ κονσιστωρίου ἵσταται ὁ τοῦ Βασιλέως Πρωτοστράτωρ, βαστάζων τὸ βασιλικὸν δόρυ σὺν τῷ φλαμούλλῳ, ἄνωθεν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν καὶ νικοποιὸν σταυρὸν ἔχοντι, καὶ προπορεύεται πλησίον τοῦ Βασιλέως. Εἶτα διέρχεται ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὁ Βασιλεὺς τὰ διαβατικά, ἤγουν τὰ Ἐξσκούβιτα, τὰς Σχολάς, τὴν Χαλκῆν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἔξω καγκέλλου τῆς Χαλκῆς ἐκνεύει δεξιᾷ ὁ Βασιλεὺς σὺν τῇ προελεύσει, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ ἅγιον Φρέαρ.

CAPVT XIX.

Peragenda, quando triumphus ab hoſtibus devictis in Foro cum proceſſionali ſupplicatione agitur.

Procedunt mane in mutatoriis omnes ordinis Senatorii viri, quibuscum Imperator in ſcaramangio et ſago aureis taeniis praetextato cum conſueta ſua proceſſione, vel obſequio, exit, obſequentibus cubiculariis; et intrat in Koetonem Daphnes. Ibi deponit Scaramangium, et induit dibeteſium, et ſuper id chlamydem; Magiſtri et Patricii ipſum C in Onopodio excipiunt et ſalutant adorantes. Quo facto admonitus Praepoſiti nutu Ceremoniarius ait *Keleuſate*, [ſeu *iuvet* nempe movere]. Illinc deſcendit Imperator in magnum Conſiſtorium, ubi eum rurſus excipiunt praedicti omnes et ſimul cum ipſis Secretici, nempe Chartularii, Notarii, Aſecretae. Dominus tunc rurſus, ut ante, profunda inclinatione adoratur; eoque facto admonitus Praepoſiti nutu Silentiarius pronunciat: *Keleuſate*. Continuatur tunc proceſſio, Protoſtratore Imperatoris, qui medio in Conſiſtorio ſtat, tenens Imperialem haſtam, et flammulum, cum ſuper impoſita huic venerabili et vivifica et victori-D am conciliante cruce, proxime ante Imperatorem praeambulante. Tranſit itaque porro Imperator porticus [ad S. Sophiam ducentes], ut Excubita, Scholas, Chalcen. Ab exteriore cancello Chalces convertit ſe Imperator ad dextram, et pergit cum comitante proceſſione usque ad Sanctum Puteum [S. Sophiae.]

Ibi accendit pro more cereos, et excipit eum Patriarcha cum toto corpore eccleſiaſtico, incenſat Imperatorem, et ſalutant ſeſe invicem oſculo pacis. Deinde intrat Imperator cum Patriarcha in divinum tribunal, ſacramque menſam circumcirca incenſat; Diaconus autem facit orationem Collectam; pſaltae ſuper Ambone canunt carmina in laudem Deiparae, praeſenti tempori et inſtituendae celebrationi triumphi congrua; ut eſt illud quod incipit a verbis. *προστασία φοβερὰ, praeſidium metuendum;* et illud quod incipit a verbis *ἐπὶ σοὶ χαίρει, tui cauſa laetatur;* et illud: *τεῖχος ἀκαταμάχητον, caſtrum inexpugnabile;* et illud *τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια. Propugnatrici copiarum duci debentur parta victoria eiusque inſignia;* et alia ſimilia. Interdum quoque, ſi recens facta tum forte fuerint troparia, praeſenti negotio congrua, ſimiliter haec, atque illa ſuperiora, recitantur a cantoribus.

Poſt haec abit Imperator cum turba deo ſupplicantium, ſe comitante Protoſtratore, ut dictum, et Imperiali flamullo immediate coram ipſo praeeunte, in Forum. Ibi aſcendit in gradus, ſuper quibus marmorea crucis baſis collocata eſt: et ſubſiſtit. Poſt eum quoque Patriarcha in forum cum ſua turba proceſſionale venit, et enititur in eoſdem gradus; at hic quidem intrat porro in aedem S. Conſtantini, et in eius medio ſubſiſtit: Imperator autem reſtitat extus. Inter haec parati ſtant in Praetorio, aut et in Senato, captivi bello ſubacti, quos manibus apprehenſos tenent miniſtri triumphales [inſignia victoriae ducere et geſtare iuſſi:] haſtas et flamulla ipſis in acie erepta geſtant Cohortales, urbis praeſidium. Hos itaque captivos e ſtatione ſua repetit et abducit Protonotarius Dromi, medioque in foro collocat ſeorſim, ut loci ſitus permittit. Tunc incipit cantor unus modulata voce carmen triumphale canere, quod hoc eſt, [Moſe auctore.] *Ἄσωμεν* etc. *Canamus domino. Illuſtri enim et glorioſo exemplo prodidit gloriam et potentiam ſuam. Equum et equitem coniecit in mare.* Cui reliqui cantores et totus populus reſpondentes continuant hymnum illum, donec poſt ſaepius alternatas partium ambarum vices totus canendo abſolutus fuerit.

Abſoluto, protinus rapiunt Logotheta Dromi, Domeſticus Scholarum, et qui excubiarum vices in praetorio identidem obeunt Strategi, e ſtatione ſua magnates Saracenorum: ſive iam eo die claſſiariorum Drungarius et Strategi et caeteri maiores rectores: ſive Thematum, ſeu legionum provincialium Strategi, Turmarchae et maiores rectores, illud Taxidium [ſeu cohortem in armis procedentem, ſecuritatique atque bono ordini proſpicientem] conficiant. Inde ducit eos, nempe Logotheta Dromi, ad Imperatorem, ſuper gradus Columnae [Con-

A Κἀκεῖσε κατὰ τὸ εἰωθὸς ἅπτει κηρὸς, καὶ δέχεται αὐτὸν ἐκεῖσε ὁ Πατριάρχης σὺν πάσῃ τῇ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει, καὶ θυμιᾷ τὸν Βασιλέα, καὶ ἀσπάζονται ἀλλήλους. Εἶτα εἰσέρχεται ὁ Βασιλεὺς σὺν τῷ πατριάρχῃ ἐν τῷ θείῳ βήματι, καὶ θυμιᾷ πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης. Ὁ δὲ Διάκονος ποιεῖ εὐχὴν συναπτήν. Οἱ δὲ ψάλται ἄνωθεν ἐν τῷ Ἄμβωνι ψάλλουσι θεοτόκια πρόσφορα, καὶ τῇ ὑποθέσει τῶν ἐπινικίων ἁρμόζοντα, οἷον τὸ Προστασία φοβερὰ, καὶ τὸ Ἐπὶ σοὶ χαίρει, καὶ τὸ Τεῖχος ἀκαταμάχητον, καὶ τὸ Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Πολλάκις δὲ καὶ εἰ νέα τύχῃ γενέσθαι τροπάρια τῇ ὑποθέσει ἁρμόζοντα, ψάλλουσι B καὶ αὐτὰ ὁμοίως.

Καὶ ὡς εἴρηται, τοῦ Πρωτοστράτορος σὺν τῷ βασιλικῷ φλαμούλλῳ τοῦ Βασιλέως ἔγγιστα προπορευομένου ἀνέρχεται μετὰ τῆς ἰδίας λιτῆς ἐν τῷ Φόρῳ, καὶ ἄνεισι πρὸς τὰς ἀναβάθρας, ἔνθα καὶ ἡ μαρμάρινος τοῦ σταυροῦ ἵδρυται βάσις, καὶ ἵσταται ἐκεῖσε, εἶτα κατόπιν ἀνέρχεται καὶ ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς ἰδίας λιτῆς, καὶ ἄνεισι καὶ αὐτὸς ὁ Πατριάρχης ταῖς προρρηθείσαις τοῦ κίονος ἀναβάθραις, καὶ εἰσέρχεται ἔνδον τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἵσταται. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἵσταται ἔξωθεν· οἱ δὲ δέσμιοι ἵστανται ἐν τῷ Πραιτωρίῳ, ἢ καὶ ἐν τῷ Σενάτῳ, χειροκρατούμενοι παρὰ τῶν ἐπινικιαρίων. Τὰ δὲ δόρατα καὶ C τὰ φλάμουλλα αὐτῶν βαστάζονται παρὰ τῶν Ταξεωτῶν. Εἶτα ἀπέρχεται ὁ Πρωτονοτάριος τοῦ Δρόμου, καὶ αἴρει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, καὶ ἄγει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Φόρου, καὶ ἵστησιν αὐτοὺς μονοειδῶς κατὰ τὴν τοῦ τόπου θέσιν. Καὶ εὐθέως ἄρχεται ὁ ψάλτης μετὰ μέλους τὴν ἐπινίκιον ᾄδειν ᾠδήν· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ. ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν.

Τῶν δὲ λοιπῶν ψαλτῶν, καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς ἀποκρινομένου, καὶ τῆς ᾠδῆς πάσης ἀποπληρωθείσης, εὐθὺς αἴρει ὁ Λογοθέτης τοῦ D Δρόμου τοὺς Μεγιστᾶνας τῶν Σαρακηνῶν, μετὰ καὶ τοῦ Δομεστίκου τῶν Σχολῶν καὶ τῶν τυχόντων Στρατηγῶν εἰς τὸ ταξίδιον, εἴτε τοῦ Δρουγγαρίου τῶν πλοΐμων, καὶ τῶν πλοΐμων στρατηγῶν, καὶ τῶν μεγάλων ἀρχόντων τοῦ πλοΐμου, εἴτε καὶ στρατηγῶν, δηλονότι τῶν τὸ ταξίδιον ποιησάντων, μετὰ τῶν τουρμαρχῶν, καὶ μεγάλων ἀρχόντων τῶν θεμάτων αὐτῶν, καὶ ἄγει ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλέως, ἤγουν ἐπὶ τῶν τοῦ κίονος ἀναβάθρων, καὶ αἴρει ὁ Λογοθέτης

γοθέτης μετὰ τοῦ δομεστίκου τῶν Σχολῶν, εἴπερ αὐτὸς ἦν ὁ τὸ ταξείδιον ποιήσας, τὴν Κεφαλὴν, ἤγουν τὸν πρῶτον Ἀμηρᾶν, καὶ τίθησιν ὑπὸ τῶν τοῦ Βασιλέως ποδῶν, καὶ πατεῖ αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῷ δεξιῷ ποδί. Ὁ δὲ Πρωτοστράτωρ ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ ἐπιτίθησι τὸ βασιλικὸν δόρυ, κρατοῦντος δηλονότι τοῦ Βασιλέως τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸ αὐτὸ δόρυ. Καὶ εὐθέως πίπτουσι πάντες οἱ δέσμιοι πρηνεῖς ἐπὶ τῆς γῆς· τὰ δὲ τούτων δόρατα μετὰ τῶν φλαμούλλων ἐξ ἀντιστρόφου τιθέασιν οἱ κατέχοντες αὐτὰ ταξεῶται.

Καὶ εὐθὺς προκύπτει ὁ ψάλτης καὶ λέγει προκείμενον. Τίς Θεὸς μέγας, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν· σὺ εἶ ὁ Θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια. Εἶθ' οὕτως γίνεται ἡ μεγάλη ἐκτενὴ, ἕως τοῦ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον· κράζοντος τοῦ λαοῦ μ' τὸ Κύριε ἐλέησον, καὶ αὖθις κεφαλοκλισίας γινομένης, καὶ τοῦ Πατριάρχου λέγοντος, ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις, καὶ τὰ ἑξῆς, ἀνίστανται οἱ δέσμιοι, καὶ ὃν πατεῖ ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὀπισθοφανεῖς ἀπάγουσιν αὐτοὺς, καὶ ἱστῶσιν ἐν ᾧ τόπῳ ἵσταντο.

Οἱ δὲ δημῶται τῶν δύο μερῶν, καὶ οἱ τοῦ Ἀριθμοῦ, καὶ οἱ τῆς βασιλικῆς ὁσίας ἐλάται, καὶ οἱ ψάλται ἵστανται κατὰ τύπον ἀντικρὺ τῶν Δεσποτῶν, δηλονότι ἔξωθεν τῆς κιονοστασίας τοῦ δεξιοῦ μέρους τῶν Δεσποτῶν, ἐπὶ ταῖς ἐκεῖσε λιθίναις μικραῖς ἀναβάθραις, καὶ διὰ νεύματος τοῦ Πραιποσίτου ἄρχονται εὐφημεῖν οὕτως· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν Βασιλέων· γ'. ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων Βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη· γ'. θεοπροβλήτων Βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη· γ'. θεοκυβερνήτων Βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη· γ'. κοσμοσυστάτων Βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη· γ'. κοσμοποθήτων Βασιλέων· γ'. ἀνδρειοτάτων Βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γ'. νικητῶν Βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γ'. ἐχθρελέγκτων Βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γ'. πλουτοποιῶν Βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γ'. ὀρθοδόξων Βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. γ'. υἱὲ Θεοῦ ζωὴν αὐτοῖς. γ'. υἱὲ Θεοῦ συμβασίλευσον αὐτοῖς. γ'. υἱὲ Θεοῦ χάρισαι ἡμῖν αὐτούς. γ'. υἱὲ Θεοῦ τοὺς χρόνους αὐτῶν πλήθυνον. γ'. υἱὲ Θεοῦ ἐπάκουσον ἡμῶν. γ'. αὔξει ἡ πίστις τῶν Χριστιανῶν. γ'. αὔξει ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων, γ'. αὔξει ἡ νίκη καὶ εὐτυχία τῶν Ῥωμαίων. γ'. αὔξει ἡ ἀνδρεία τοῦ λαοῦ Κυρίου. γ'. ἡμεῖς δοῦλοι τῶν Βασιλέων. γ'. ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων

A ſtantini,] et aditus a Domeſtico Scholarum, (ſi nempe hic tunc Taxidium ducat,) proſternit Caput, id eſt primum et praecipuum Amirum captivum, ſub pedes Imperatoris. Et tunc imponit Imperator pedem ſuum dextrum eius capiti: Protoſtrator autem imponit iacentis cervici haſtam imperialem, quam ipſe Imperator ſua quoque dextra comprehenſam tenet. Eo facto cadunt caeteri captivi omnes protinus in terram proni; haſtaeque et flamulla ipſorum humum verſus inclinata invertuntur in caput a cohortalibus militibus qui illa tenent.

Statim tunc procedit extra chorum ſuum unus cantorum, et pronunciat propoſitum [ſeu dictum e pſalmis Davidicis excerptum praeſenti actui congruum] τίς θεὸς μέγας — *Quis eſt Deus magnus, ut Deus noſter. Tu es Deus, faciens mirabilia.* Poſt haec dicta fit B Extenſa magna, donec perveniatur ad verba ἕως τοῦ ὑποτάξαι *donec ſuppoſuerit ſub pedes ipſorum omnem inimicum et armatum aggreſſorem.* Intera iterat populus, per intervalla quadraginta vicibus clamans, *Kyrie eleiſon;* rurſus fit oratio cum vultus verſus terram declinatione; Patriarcha verba pronunciat: ὅτι ἐλεήμων etc. *Quia miſericors et hominum amans deus es* et caetera. Tunc reſurgunt captivi e terra, et ille quoque primarius, quem Imperator calcat, retroque illos in veſtigia ſua vultu irretorto abducunt illuc, ubi prius collocati fuerant.

Populares ambarum factionum, et milites Arithmi, et ſacrorum corporum vectores remiges, et cantores, ſtantes e regione dominorum, nempe extra aream columnae a dextra parte Dominorum, in poſitis ibi parvis ſaxeis gradibus, incipiunt, nutu Prae- C poſiti admoniti, ſic laudibus et benedictionibus Imperatorem proſequi. *Multi ſint anni Imperatorum.* ter illud iterant. *Illius et illius a Deo in eam dignitatem evectorum Imperatorum multi ſint anni.* Etiam hoc ter iterant. *A deo gubernatorum et gubernandorum Imperatorum multi ſint anni.* Ter quoque; item hoc quoque ter. *Imperatorum, quos approbatio totius mundi commendat, ſint multi anni. Imperatorum, quos totus mundus cupit.* ter. *Fortiſſimorum Imperatorum multi ſint anni.* ter. *victorum Imperatorum multi ſint anni.* ter. *Imperatorum, qui hoſtium debilitatem invictis argumentis demonſtrant et in conſpicuo ponunt, ſint multi anni.* ter. *orthodoxorum Imperatorum multi ſint anni.* ter. *Fili Dei vitam ipſis (indulge).* ter. *Fili Dei adminiſtra regnum cum ipſis collegialiter.* ter. D *Fili Dei, indulge nobis ipſos.* ter. *Fili Dei, annos eorum multiplica.* ter. *Fili Dei, exaudi nos.* ter. *Creſcat fides Chriſtianorum.* ter. *Creſcat imperium Romanorum.* ter. *Creſcat victoria et felicitas Romanorum.* ter. *Creſcat fortitudo populi Domini.* ter. *Nos ſumus ſervi Imperatorum.* ter. *Illius et illius, magnorum Imperatorum, auctoritate ſua regnantium, multi ſint anni.* Poſt abſolutas has

laudes dicunt: *Multienne faciat deus ſanctum veſtrum imperium.* Et ſic tandem abit Imperator in aedem Sanctiſſimae Deiparae, quae in Foro eſt, ibique depoſita ſtola, vel habitu triumphali, inſcendit in equum, et revehitur in Palatium; Patriarcha vero remeat ſuper aſino ſuo in Patriarcheum.

CAP. XX.

Obſervanda quando triumphus de hoſtibus devictis agitur in Circo.

Quando ſpectaculum equeſtre editur, aut et Votum, producunt miniſtri triumphales bello recens captos, et milites praeſidiarii producunt ipſis ereptam praedam, tam manubias, quam ſpolia, item arma, [ſcuta nempe et gladios;] ut et haſtas et flamulla. In hoc apparatu eunt hi omnes ſurſum in Circum. Deinceps advenit Protonarius Curſus et collocat omnes in unam ſeriem a Mangano inde [ſeu carceribus] uſque ad metam Veneti. Proxime a meta collocat arma; poſt ea induvias et praedam: poſt haec haſtas cum flamullis; tum captivos; pone hos equi ſtant atque cameli, ſi qui capti adſint. Si vero numerus captivorum, ſpoliorum, praedae, armorum, haſtarum, flamullorum, ſit ingens, ordinantur in duas ſeries. Quod ſi autem non valde numeroſa ea ſint, efficiunt, ut dictum eſt, ſeriem tantummodo unam, a carceribus inde uſque ad Veneti metam.

Poſtquam Imperator in Prokypticum Clubium, [ſeu tribunal eminens, vel balconem, unde proſpectus in ſubiectum Circum patet, oppoſito clathro munitum] aſcendit, deſcendit Domeſticus Scholarum (ſi nempe is eo die Taxidium cogit, vel cohortem, quae vigilias obire et in armis ſe monſtrare debet) una cum Strategis et Cleiſurarchis; aut alias Drungarius claſſis, cum Strategis et rectoribus claſſiariis. Hi, quicunque tandem fuerint, viſitant ordinationem a Protonotario Dromi factam, et quidquid in illa hians animadvertant, corrigunt, id eſt faciunt congruam et debitam conſtitutionem captivorum, ſpoliorum, praedae, armorum, haſtarum atque flamullorum. Omnibus rite diſpoſitis, ſignificat Praepoſitus ea de re ad Imperatorem; iuſſuque Praepoſiti ſonat pulſatum ter ſcutum, et deſcendit Imperator, ſecundum typum obtinentem in circenſibus ſpectaculis, et inſulatur, et fiunt caetera, ut ceremoniale circenſium ludorum ſecum fert.

A Βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων· πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ μετὰ τὸ τελειῶσαι αὐτοὺς τὴν εὐφημίαν λέγουσι· πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν ὑμῶν εἰς πολλὰ ἔτη. Καὶ οὕτως ὁ μὲν Βασιλεὺς ἀπέρχεται ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῷ Φόρῳ, κἀκεῖ ἀπαλλάξας τὴν στολὴν ἱππεύει, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ Παλατίῳ· ὁ δὲ Πατριάρχης τῷ πώλῳ ἐπιβὰς, ἄπεισιν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ.

ΚΕΦ. Κ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν θριάμβου ἐπιτελουμένου ἐπινικίων ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ.

Ἱππικοῦ ἀγομένου, εἴτε καὶ Βοτοῦ, ἄγουσιν οἱ B ἐπινικιάριοι τοὺς δεσμίους καὶ οἱ ταξεῶται τὰ σκῦλα καὶ λάφυρα, καὶ ἅρματα, καὶ τὰ δόρατα μετὰ τῶν φλαμούλλων, καὶ ἀνέρχονται πάντες ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ. Εἶτα ἀνερχόμενος ὁ Πρωτονοτάριος τοῦ Δρόμου ἵστησι πάντας στιχηδὸν, ἤγουν ἀπὸ τοῦ Μαγγάνου μέχρι τοῦ καμπτοῦ τοῦ Βενέτου, ἐν πρώτοις πλησίον τοῦ καμπτοῦ τὰ ἅρματα, ὄπισθεν δὲ τῶν ἁρμάτων τὰ σκῦλα καὶ λάφυρα· ὄπισθεν δὲ τούτων τὰ δόρατα μετὰ τῶν φλαμούλλων, καὶ τοὺς δεσμίους. Καὶ εἰ μέν εἰσιν ἵπποι ἢ καὶ κάμηλοι, ἵστανται ὄπισθεν τῶν δεσμίων, καὶ εἰ ἔστιν λαὸς πολὺς οἱ δέσμιοι, καὶ πολλὰ τά τε σκῦλα καὶ λάφυρα καὶ ἅρματα καὶ τὰ δόρατα μετὰ τῶν φλαC μούλων, ἵστανται διὰ δύο στίχων. Εἰ δὲ οὐκ εἰσιν εἰς πλῆθος ταῦτα, ἵστανται δι' ἑνὸς στίχου, καθὼς εἴρηται, ἀπὸ τοῦ Μαγγάνου μέχρι τοῦ καμπτοῦ τοῦ Βενέτου.

Καὶ μετὰ τὸ ἀνελθεῖν τὸν Βασιλέα εἰς τὸ προκυπτικὸν κλουβίον, κατέρχεται ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν, εἰ ἄρα αὐτὸς ἦν ὁ ποιήσας τὸ ταξείδιον, μετὰ καὶ τῶν Στρατηγῶν καὶ Κλεισουραρχῶν· εἴτε ὁ Δρουγγάριος τοῦ πλοΐμου μετὰ τῶν πλοΐμων στρατηγῶν, καὶ τῶν μεγάλων ἀρχόντων τοῦ πλοΐμου, καὶ εἴ τι ἂν εὕρωσιν ἐλλειπὲς τῆς τοῦ Πρωτονοταρίου τοῦ Δρόμου στάD σεως, ἐπιδιορθοῦνται, καὶ ποιοῦσι τὴν προσήκουσαν κατάστασιν τῶν δεσμίων καὶ σκύλων καὶ λαφύρων καὶ ἁρμάτων, καὶ τῶν δοράτων, μετὰ τῶν φλαμούλων αὐτῶν. Καὶ πάντων καλῶς διευθυνθέντων, ἀναφέρει ὁ Πραιπόσιτος τῷ Βασιλεῖ, καὶ προστάξει τοῦ Πραιποσίτου κρούει τρίτον τὸ σκουτάριον, καὶ κατέρχεται ὁ Βασιλεὺς κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα τύπον τῶν ἱπποδρομίων, καὶ στέφεται, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελοῦνται, καθὼς ἔχει ἡ τάξις τῶν ἱπποδρομίων.

Τοῦ δὲ Βασιλέως ἀνιόντος εἰς τὸ Κάθισμα, καὶ τὸν λαὸν κατὰ τὸ εἰωθὸς κατασφραγίζοντος, ἀκτολογοῦσιν οἱ δῆμοι τὰ εἰωθότα αὐτοῖς, καὶ τοῦ Βασιλέως καθεσθέντος ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου, διὰ νεύματος τοῦ Ἀκτουαρίου ἀποκινοῦσι, πρῶτον μὲν τὰ ἅρματα, ἔπειτα τὰ σκῦλα, καὶ λάφυρα, καὶ ἀκολούθως τούτων τὰ δόρατα μετὰ τῶν φλαμμούλων. ὄπισθεν δὲ τούτων οἱ δέσμιοι, καὶ διέρχονται τὸ μέρος τῶν δήμων, καὶ κάμπτουσι τὸν τοῦ Πρασίνου καμπτὸν, καὶ ἀνέρχονται μέχρι τῆς φίνας, ἤγουν τοῦ π'. Καὶ εἰ ἔστιν λαὸς πολὺς οἱ δέσμιοι, ἀνέρχονται μέχρι τοῦ καμπτοῦ τοῦ Βενέτου. Τὰ δὲ σκῦλα καὶ λάφυρα καὶ ἅρματα τιθοῦσιν οἱ ταξεῶται ἐπὶ διφθέρων καὶ κιλικίων, πρὸς τὸ μὴ μολυνθῆναι, εἴτε ἀπὸ τοῦ κονιορτοῦ, εἴτε ἀπὸ τοῦ πηλοῦ.

Οἱ δὲ δημῶται τῶν δύο μερῶν, καὶ οἱ τοῦ Ἀριθμοῦ, καὶ οἱ τῆς βασιλικῆς οὐσίας ἐλάται, καὶ οἱ ψάλται, ἵστανται κατέναντι τοῦ ὀργάνου τοῦ Πρασίνου, καὶ διὰ νεύματος τοῦ Ἀκτουαρίου ἄρχονται εὐφημεῖν τὴν προγραφεῖσαν μεγάλην εὐφημίαν τοῦ ἐν τῷ Φόρῳ μετὰ τῆς λιτῆς τελουμένου θριάμβου τῶν ἐπινικίων. Ἡνίκα δὲ ἄρξονται εὐφημεῖν, πίπτουσι πάντες οἱ δέσμιοι πρηνεῖς ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ δὲ τούτων δόρατα μετὰ τῶν φλαμμούλων ἐξ ἀντιστρόφου τιθοῦσιν οἱ κατέχοντες αὐτὰ ταξεῶται μέχρις ἂν ἡ αὐτὴ εὐφημία τελειωθῇ. Καὶ ταύτης τελουμένης ἀνίστανται οἱ δέσμιοι, ὁμοίως καὶ τὰ δόρατα, μετὰ τῶν φλαμμούλων, καὶ εἰ μὲν κελεύει ὁ Βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς δεσμίους τὸ ἱπποδρόμιον, ἀνέρχονται εἰς τὰ τοῦ Ἱπποδρομίου βάθρα κάτωθεν τοῦ δήμου τῶν Πρασίνων, ἐν ᾧ τόπῳ εἰώθασιν οἱ δέσμιοι ἵστασθαι, καὶ θεάσασθαι τὸ ἱπποδρόμιον. Εἰ δὲ οὐ κελεύει ὁ Βασιλεὺς ἑνωθῆναι τούτους τοῖς πρὸ δεσμίοις τοῦ Πραιτωρίου, ἵστανται εἴτε κάτωθεν τοῦ δήμου τῶν Βενέτων, εἴτε ἀλλαχοῦ. Τὰ δὲ σκῦλα καὶ λάφυρα, καὶ ἅρματα, καὶ τὰ δόρατα μετὰ τῶν φλαμμούλων, αἴρονται παρὰ τῶν ταξεωτῶν, καὶ εἰσκομίζονται, καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτελεῖται ἡ συνήθης ἀκολουθία τοῦ Ἱπποδρομίου.

A Aſcendit deinceps Imperator in Cathiſma, ſeu tribunal in quo reſidere ſuper throno in ludis ſolet, populumque, ut mos eſt, ſigno crucis ſignat. Quo facto factiones conſuetas laudes recitant. Vt reſedit Imperator ſuper throno regio, dat Actuarius nutu ſignum, et incipiunt e loco ſuo promovere primum arma, [vel qui ſcuta et gladios captos gerunt;] tum manubiae et praedae; deinceps haſtae, tum flamulla; poſt ea tandem captivi. Tranſeunt hi per plagam Demorum [ſeu graduum circenſium, in quibus factiones ſtare ſolent,] eam, quam tunc obtinent, et flectunt circa metam factionis Praſinae, et promovent usque ad Finas [id eſt fines vel extrema,] ſeu ad Pi. Quod ſi autem ingens turba ſit captivorum, protenduntur usque ad metam Venetorum. Induvias reliquamque B praedam et arma deponunt praeſidiarii ſuper renonibus, et ſuper ciliciis [vel craſſis denſis filtris,] ne ſcilicet a pulvere caenove inquinentur.

Populares ambarum factionum, et milites Arithmi, corporumque ſacrorum remiges et cantores ſtant e regione organi, quod Praſinae partis eſt, acceptoque per Actuarii nutum ſigno incipiunt prolixas illas laudes recitare, quas ſupra praeſcripſimus, quum ceremonias thriumphi cum ſubmiſſa erga deum ſupplicatione in Foro peragendi exponeremus. Illis autem laudes ordientibus, procidunt captivi omnes in humum proni, haſtaeque et flammula ipſorum invertuntur a praeſidiariis illa tenentibus; idque tamdiu, quam illae laudes durant. Finitis vero ſurgunt captivi, et rurſus eriguntur in rectum haſtae atque flaC mulla. Si permittit Imperator, ut captivi ludos circenſes tunc edendos quoque in conſueta captivorum ſtatione ſpectent, aſcendunt in gradus Circi, factione Praſina inferiores. Ille nempe locus ordinarius eſt, e quo captivi, qui in urbe ſunt, ſpectare identidem ſolent. Quod ſi autem nolit Imperator hos recentes captivos cum vetuſtis hactenus in Praetorio aſſervari ſolitis in eodem loco convenire, collocantur infra gradus factionis Venetae, aut alibi. Reliqua vero, manubiae, praeda, arma, haſtae atque flamulla intro [in Praetorium] inferuntur. Et tunc porro fiunt quae in ludis Circenſibus fieri fas et mos eſt.

D

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, ὅταν τεχθῇ ἄρρεν παιδίον τῷ Βασιλεῖ.

Δίδονται μανδάτα εἰς ὅλην τὴν σύγκλητον ἀλλαξίμων, καὶ τῇ ἑξῆς προέρχονται πάντες οἱ συγκλητικοὶ καὶ ἀλλάσσουσιν. Εἶτα ἔρχεται ὁ Ῥεφερενδάριος τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἐρωτᾷ, εἰ

CAPVT XXI.

Obſervanda quando Imperatori filius naſcitur.

Dantur pridie mandata mutatoriorum, ſeu ſignificatur cras comparendum eſſe in ſplendido veſtitu, ad totum Senatum. Conveniunt ergo ſequente die Senatorii omnes in mutatoriis. Dein advenit Referendarius

Patriarchae, et ſciſcitatur, velitne Imperator iubeatque, ut Patriarcha veniat. Eo permittente abit Referendarius et arceſſit Patriarcham. Hic intrat in Palatium cum Secreto ſuo, et cum Metropolitis atque Archiepiſcopis, et facit in Chryſotriclinio orationem ſuper infante, in praeſentia Secreti ſui, ſecundum typum vel formulam, qua baptizandis feria quinta hebdomadis Renovationis benedici ſolet. Poſt dictam orationem valedicit Patriarcha Dominis et abit in Patriarcheum, ſtipatus et ſuſtentatus a duobus Silentiariis.

Digreſſo Patriarcha intrat Secretum, ſeu corpus, Senatoriorum, et adoratione facta gratulantur Imperatori, et precantur bene recens nato Porphyrogenneto infanti; voventque ut ipſe pater eius, aliquando huius infantis nepotes, ipſumque nunc infanten olim ſenem, multas annorum vices emenſum, videat, talemque relinquat paternae auctoritatis et imperii haeredem; quo Romana res, tam imperium, quam civilis gubernatio, bene rectoque curſu, velut navis, dirigatur, et per tot rerum diſcrimina ſalva et incolumis traducatur.

Antiquis temporibus ita procedebatur. Filius Imperatori ſi natus eſſet, non veniebat Patriarcha in Palatium ad faciendam orationem; ſed primo loco excipiebat et admittebat Imperator ad ſe Secretum Senatorum in Iuſtiniani triclinio, ut dictum eſt; tum dabantur miſſae; et exibant illinc omnes in Caballarium [ſeu equorum gymnaſium], et fiebat proceſſio in magnam Dei eccleſiam, ſecundum formam magnarum et ſolennium proceſſionum.

Tertio poſt nativitatem infantis die deberent duo Dexima [ſeu exceptiones factionum] in phialis ambabus ambarum factionum fieri. Quia vero iam a longo tempore abrogatae ſunt, debet tale Deximum fieri in ſecreta phiala Triconchii Sigmatis. Factionibus tum rogantibus ex more, ut ludus equeſtris in Circo edatur, imperat Dominus ut velum ſuſpenſuro tradatur, et ab eo, tanquam futuri ludi ſignum, ſuſpendatur. Id quod fit, et ſequente die peragitur certamen equeſtre.

Eodem die, quo certamen illud equeſtre peragitur, ſeu quarto a nativitate infantis, diduntur mandata, ut congregentur ſequente die omnes in Circo. Tum exit, ab Imperatore iuſſus, Praepoſitus et eligit, e Tagmatibus quidem quinquaginta viros, a factionariis autem ambarum partium totidem; quinquaginta ſcilicet de Venetis, et totidem de Praſinis, et de civibus tandem etiam quinquaginta. Illis ducentis ordine gemino ſtantibus edicit Praepoſitus haec

A κελεύει ὁ Βασιλεὺς εἰσελθεῖν τὸν Πατριάρχην. Ὁ δὲ Ῥαιφερενδάριος ἀπιὼν προσκαλεῖται τὸν Πατριάρχην, καὶ εἰσέρχεται ὁ Πατριάρχης ἐν τῷ Παλατίῳ μετὰ τοῦ Σεκρέτου αὐτοῦ, καὶ Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων, καὶ ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ ποιεῖ τὴν εὐχὴν, παρόντος καὶ τοῦ Σεκρέτου αὐτοῦ, κατὰ τὸν τύπον τῆς ε ἡμέρας τῆς Διακαινησίμου ἑβδομάδος. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὴν εὐχὴν τὸν Πατριάρχην, συντάσσεται τοῖς Δεσπόταις, καὶ ἄπεισιν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ ὑπὸ δύο Σιλεντιαρίων παρακρατούμενος.

Μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τὸν Πατριάρχην εἰσέρχεται τὸ σέκρετον τῶν συγκλητικῶν, καὶ B ἀπευχαριστοῦσι τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπεύχονται αὐτῷ διὰ τὸ τεχθὲν Πορφυρογέννητον παιδίον, λέγοντες θεάσασθαι παῖδας τῶν παίδων τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ τοῦτον ἰδεῖν γηραιὸν καὶ πρὸς ἐσχάτα χρόνων πολλὴν περίοδον, εἶτα κληρονόμον γενέσθαι τῆς πατρικῆς ἐξουσίας καὶ βασιλείας, ὡς ἂν ἡ τῶν Ῥωμαίων καλῶς διευθύνοιτο καὶ διεξάγοιτο βασιλεία τε καὶ πολιτεία.

Ἰστέον, ὅτι καὶ τοῦτο γέγονεν ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις. Τῷ Βασιλεῖ τεχθὲν ἄρρεν παιδίον, ὁ Πατριάρχης οὐκ εἰσῆλθεν ἐν τῷ Παλατίῳ πληρῶσαι τὴν εὐχὴν, ἀλλ' ἐν πρώτοις ἐδέξατο ὁ Βασιλεὺς τὸ σέκρετον τῶν συγκλητικῶν C ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καθὼς προείρηται, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἐδόθησαν μίσσαι, καὶ ἐξῆλθον πάντες ἐπὶ τὸν Καβαλλάριον, καὶ γέγονεν πρόκενσον ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, κατὰ τὸν τύπον τῶν μεγάλων προελεύσεων.

Ἰστέον, ὅτι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως ὀφειλόμενόν ἐστι γενέσθαι δύο δέξιμα εἰς τὰς δύο φιάλας. Ἐπεὶ δὲ πρόπαλαι αὗται παρεστάλησαν, ὀφείλει γενέσθαι τὸ τοιοῦτο δέξιμον εἰς τὴν μυστικὴν φιάλην τοῦ Τρικόγχου τοῦ Σίγματος, καὶ τῶν δήμων ἐξαιτουμένων κατὰ τὸ σύνηθες ἀχθῆναι ἱππικὸν ἱπποδρόμιον, κελεύσει τοῦ Βασιλέως δίδοται τὸ βηλάριον καὶ κρεμμᾶται, D καὶ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ τελεῖται ἱππικὸς ἀγών.

Ἰστέον, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῆς ἱπποδρομίας δίδοται μανδάτα συναθροισθῆναι πάντας ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ, καὶ κελεύσει τοῦ Βασιλέως ἐξερχόμενος ὁ Πραιπόσιτος ἐκλέγεται ἀπὸ μὲν τῶν ταγμάτων ν', ἀπὸ δὲ τῶν δύο μερῶν τῶν δημοτῶν ἀνὰ ν', καὶ ἀπὸ τῶν πολιτῶν ν', καὶ τούτων ἱσταμένων ἔνθεν κἀκεῖθεν λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Πραιπόσιτος, ὅτι κελεύει ὁ Βασιλεὺς

ἡμῶν

ἡμῶν ὁ ἅγιος, ἵνα κατὰ τὸν κρατήσαντα παλαιὸν τύπον, καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν ἀθροισθῆτε τῇ αὔριον, ἤγουν τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ παιδὸς γεννήσεως, καὶ ἐκφωνήσητε τόδε ὄνομα τῷ τεχθέντι πορφυρογεννήτῳ.

A verba. *Sanctus et venerabilis Imperator noſter vult, ut ſecundum obtinentem ritum, et conſuetudinem a longo tempore obſervatam conveniatis cras*, (quinto nempe die a nativitate infantis) *et proclametis nomen hoc infanti Porphyrogenneto imponendum.* [Et ſimul edit ipſis nomen.]

Τῇ δὲ αὔριον, ἤγουν τῇ ε΄ ἡμέρᾳ, συναθροίζονται ἐν τῷ αὐτῷ Ἱπποδρόμῳ, καὶ λέγουσιν οἱ τῶν δήμων ἄκτα, καὶ εὐφημοῦσι τοὺς Δεσπότας, καὶ τὰς Αὐγούστας, καὶ τὸ τεχθὲν Πορφυρογέννητον ἐξ ὀνόματος.

Quinto itaque die conveniunt in eodem circo, et recitant populares acta, [ſeu formulas et acclamationes, qualibus uti factiones in tali tempore ſolent,] et benedicunt Dominis et Auguſtabus [ſocrui et nurui puerperae,] et infanti Porphyrogenneto, quem tunc primum nomine tenus citant.

Ἰστέον, ὅτι τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ καλλωπίζεται ὁ τῆς Αὐγούστης κοιτὼν μετὰ τῶν χρυσουφάντων βήλων τοῦ Χρυσοτρικλίνου καὶ πολυκανδήλων. Καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι παρὰ τοῦ ἱερέως τὴν εὐχὴν ἐν τῷ προπυλαίῳ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπιτεθῆναι τὸ παρὰ τῶν δήμων ἐκφωνηθὲν ὄνομα αὐτῷ, καὶ τὸ ἱμάτιον ἐνδυθῆναι, πάλιν ἀποφέρεται τὸ παιδίον, καὶ τίθεται εἰς τὸ κουνίον, καὶ ἐπισκεπάζονται ἥ τε Αὐγούστα καὶ τὸ παιδίον ἐφαπλώματα χρυσοϋφαντα. Εἶτα διὰ τοῦ τῆς τραπέζης τῆς Αὐγούστης προσκαλοῦνται οἱ Πραιπόσιτοι, καὶ διὰ τῶν Πραιποσίτων εἰσάγονται οἱ ἄρχοντες τοῦ Κουβουκλείου, καὶ οἱ τοῦ Κουβουκλείου πάντες, καὶ καθεξῆς εἰσάγονται ἀπὸ τοῦ Καινουργίου τρικλίνου αἱ Ζωσταὶ καὶ αἱ Μαγίστρισσαι, Ἀνθυπάτισσαί τε καὶ Πατρίκιαι, καὶ ἀσπαθαρέαι Ὀφφικιαλαίαι, καὶ αἱ λοιπαὶ συγκλητικαί, εἶθ' οὕτως αἱ τῶν προρρηθέντων ἀξιωμάτων ἀπαξιωματικαὶ χῆραι, καὶ ἐπεύχονται ἀπευχαριστοῦσαι καὶ εὐφημοῦσαι τὴν αὐγοῦσταν, καὶ τὸ προσῆκον ἀπονέμουσι σέβας, μία ἑκάστη εἰσάγουσα ξένιον, ὅπερ κατὰ προαίρεσιν ἔχει, μετὰ δὲ τὸ τῶν γυναικῶν σέκρετον εἰσάγονται ἀπὸ τοῦ Λαυσιακοῦ διὰ τοῦ Ὡρολογίου, καὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου οἱ τῆς συγκλήτου ἅπαντες, Μάγιστροι, Ἀνθύπατοι, Πατρίκιοι καὶ Ὀφφικιάλιοι, καὶ ἐπεύχονται ἀπευχαριστοῦντες τῇ Αὐγούστῃ, καὶ τὸ προσῆκον ἀποδίδουσι σέβας δι' εὐχῶν καὶ εὐφημιῶν τῷ πορφυρογεννήτῳ, καθὼς καὶ ἐν τῇ πρὸς τὸν Βασιλέα ἀπευχαριστίᾳ καὶ εὐχῇ εἴρηται.

Octavo die exornatur Auguſtae puerperae Koeton, ſeu cubiculum, velis Chryſotriclinii auro textis, et polycandelis. In illum Koetonem refertur infans ex eccleſia, B poſtquam ſacerdos in eius propylaeo, ſeu atrio, ſuper infante orationem dixerit, et nomen, a factionibus editum, ipſi impoſuerit, et induſium ipſi induerit. Relatus ad matrem infans deponitur in cunis, et iniiciuntur tam Auguſtae puerperae, quam infanti, panni vel telae auro textae. Dein advocantur Praepoſiti ab eunucho, qui menſae Imperatricis praeeſt. Praepoſiti porro introducunt magiſtratus Cubiculi, eiusdemque miniſtros reliquos omnes. Deinceps introducuntur e Kaenurgio Zoſtae, Magiſtriſſae, Anthypatiſſae, Patriciae, Protoſpathareae, Officialiae, et reliquae foeminae Senatoribus maritatae. Poſt eas introducuntur viduae, quarum mariti olim, dum viverent, praedictas dignitates aulicas geſſerant, nunc poſt eorum deceſſum gra-C du, quem antea inter foeminas primates tenuerant, deiectae. Hae omnes felicem partum Auguſtae gratulatae benedicunt ipſi, debitamque tribuunt infanti reverentiam traduntque xenium, ſeu munuſculum benevolentiae erga novum hoſpitem advenam teſtificandae deſtinatum, quod unaquaeque qualecunque pro lubitu et delectu ſuo ſecum fert. Poſt dimiſſum muliebre Secretum, ſeu corpus, introducuntur a Lauſiaco per Horologium et Chryſotriclinium Senatores omnes, Magiſtri, Proconſules, Patricii, Officiales, et cum adoratione benedicunt Auguſtae, congruumque praeſtant cultum Porphyrogenneto infanti per pia vota et bona verba, talia qualia ſupra dicebamus erga Imperatorem proferri ſolere.

D

Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως τοῦ Πορφυρογεννήτου παιδὸς, ὀφειλόμενόν ἐστι γίνεσθαι ὃ ἡ κοινὴ συνήθεια Λοχόζεμα καλεῖ εἰς τὸν πόρτικα τῶν ιθ' Ἀκκουβίτων, καὶ εἰς τὰ τριόδια τῆς λεωφόρου τῆς πόλεως, ἤγουν ἀπὸ τῆς Χαλκῆς μέχρι τοῦ Βοός. Καὶ ὀφείλουσιν ἐν μὲν τῷ πόρτικι τῶν ιθ' Ἀκκουβίτων συνέρχεσθαι οἱ ἄρχοντες τῶν Ταγμάτων μετὰ τῶν Σχολαρίων, ὁμοίως καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ πλοΐμου μετὰ τοῦ πλοΐμου στρατοῦ, πρὸς τούτοις

Septem a nato infante Porphyrogenneto proximis diebus debet edi et celebrari quod conſuetudo Lochozema appellat, ſeu iuſculum puerperae, et quidem in porticu Novendecim Accubituum, et in triviis praelongae et ampliſſimae plateae urbanae [quae Meſe dicitur,] nempe a Chalce usque ad Bovem. In porticum novendecim Accubituum conveniunt tribuni Tagmatum cum Scholariis, et magiſtratus claſſiariorum cum ipſis claſſiariis; item populares ambarum fa-

ctionum, et magiſtratus urbanus cum collegiis urbanis; bibuntque ibi per ſeptiduum praedictum Lochozema. At in praedictae plateae triviis conveniunt noſtri in Chriſto fratres, pauperes, eodemque beneficio per ſeptiduum pariter gaudent.

A τῶν δύο μερῶν οἱ δημόται, καὶ τὸ πολιτικὸν μετὰ τῶν τῆς πόλεως συστημάτων, καὶ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας πίνουσιν ἐκεῖσε τὸ προρρηθὲν Λοχόζεμα. Ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς προρρηθεῖσι τῆς Λεωφόρου τριόδοις, ὀφείλουσιν συνέρχεσθαι οἱ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφοὶ οἱ πένητες, καὶ πίνειν ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας τὸ προρρηθὲν λοχόζεμα.

CAP. XXII.
Obſervanda in Baptiſmo filii Imperatoris.

Primum ex mandato Imperatoris iubentur certo tempore et loco convenire Magiſtri, Proconſules, Patricii, Strategi, Stratarchae, Turmarchae, rectores Tagmatum, Officiales, totusque Senatus. Conveniunt ergo in Baptiſterium, ſeu fontem Magnae Eccleſiae. Procedunt Domini tum in mutatoriis, qualia ſolent ex ritu in magnis feſtis geſtare. Sceptra et reliqua vaſa manent in ipſo Nao magnae eccleſiae, prout mos eſt in magnis proceſſionibus; manent ibidem quoque caeteri Honorati et Senatores. Domini autem et Patriarcha et deſignati Exceptores e Sacro fonte, aut Compatres, intrant in Baptiſterium, factaque oratione, et peracto conſueto officio eccleſiaſtico, baptizatoque puero, excipiunt eum Exceptores; et tunc abeunt illinc Imperator, et Patriarcha cum puello baptizato, et fit conſuetus introitus in Sacrificatorium. Dein intrat Imperator in metatorium, et peraguntur caetera, ut mos eſt in magnis proceſſionibus peragi. Factiones autem in reditu Imperatoris ex eccleſia rogant equeſtre ſpectaculum edi; et compromittente Imperatore peragitur ſequente die ſpectaculum equeſtre apolyſimum, [ſeu poſtremum eorum, quae per iſtam occaſionem hilaritatis publicae inſtituuntur,] idemque proskyneſimum, ſeu in quo Imperator a populo humi in genubus cubante adoratur.

ΚΕΦ. ΚΒ.
Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ βαπτισμῷ ἄῤῥενος παιδὸς Βασιλέως.

Κελεύσει τοῦ Βασιλέως ὁρίζονται Μάγιστροι, Ἀνθύπατοι, Πατρίκιοι, Στρατηγοί, Στρατάρχαι, Τουρμάρχαι, οἱ ἄρχοντες τῶν Ταγμάτων, οἱ Ὀφφικιάλιοι, καὶ πᾶσα ἡ σύγκλη- B τος, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν μέγαν βαπτιστῆρα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. Οἱ δὲ Δεσπόται προέρχονται μετὰ τῶν ἀλλαξίμων, καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια τῶν μεγάλων ἑορτῶν. Τὰ δὲ σκῆπτρα καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη μένουσιν ἐν τῷ ναῷ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις προελεύσεσιν, καὶ οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοί, καὶ συγκλητικοί. Οἱ δὲ Δεσπόται, μετὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ὁρισθέντων γενέσθαι ἀναδόχων, εἰσέρχονται εἰς τὸν βαπτιστῆρα, καὶ τῆς εὐχῆς γενομένης, καὶ τῆς εἰωθυίας ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τελουμένης, καὶ τοῦ παιδὸς βαπτιζομένου, δέχονται οἱ ἀνάδοχοι, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε κατέρχονται οἱ Δεσπόται μετὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ φωτίσματος, καὶ γίνε- C ται ἡ εἰωθυῖα εἴσοδος εἰς τὸ θυσιαστήριον. Εἶτα εἰσέρχεται ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸ μιτατώριον, καὶ τὰ ἑξῆς τελεῖται, καθὼς καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις προελεύσεσιν. Οἱ δὲ δῆμοι ἐν τῷ ὑποστρέφειν τὸν Βασιλέα αἰτοῦνται ἀχθῆναι ἱππικὸν ἱπποδρόμιον. Τοῦ δὲ Βασιλέως συντασσομένου τελεῖται τῇ ἐπαύριον ἱπποδρόμιον ἀπολύσιμον καὶ προσκυνήσιμον.

CAPVT. XXIII.
Obſervanda in tonſione filii Imperatoris.

Pridie diduntur mandata ad totum Senatum, ut altero die in mutatoriis compareat. Conveniunt ergo ſic omnes ad ordinem Senatorium pertinentes. Tunc advenit Referendarius Patriarchae, et ſciſcitatur, velitne Imperator Patriarcham advenire. Intrat Praepoſitus ad Imperatorem eaque de re ſignificat; et Auguſto volente iubente, ut Patriarcha veniat, rurſus ad Referendarium exit, referens, velle Imperatorem ut

ΚΓ.
Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ Κουρεύματι παιδὸς Βασιλέως.

D Δίδονται μανδάτα εἰς ὅλην τὴν σύγκλητον ἀλλαξίμων, καὶ τῇ ἑξῆς προέρχονται πάντες οἱ συγκλητικοί, εἶτα ἔρχεται ὁ Ῥεφερενδάριος τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἐρωτᾷ εἰ κελεύει ὁ Βασιλεὺς εἰσελθεῖν τὸν Πατριάρχην. Τοῦ δὲ Βασιλέως ὑπομιμνησκομένου παρὰ τοῦ Πραιποσίτου, καὶ κελεύοντος εἰσελθεῖν τὸν Πατριάρχην, ἐξέρχεται ὁ Πραιπόσιτος λέγων τῷ Ῥεφερενδαρίῳ, ὅτι κελεύει ὁ Βασιλεὺς εἰσελθεῖν τὸν Πα-

τριάρχην. Ὁ δὲ ἀπιὼν προσκαλεῖται τὸν Πατριάρχην, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ Παλατίῳ, καθὼς εἴθισται αὐτῷ μετὰ τοῦ Σεκρέτου αὐτοῦ, καὶ τῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων, καὶ ὑπαντᾷ αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ. Καὶ εἰς οἷον ἂν ναὸν κελεύῃ ὁ Βασιλεὺς γενέσθαι τὸ κούρευμα, ἄπεισιν μετὰ τοῦ Πατριάρχου. Καὶ εὐθ' οὕτως εἰσέρχονται οἱ τοῦ Κουβουκλείου καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ Πατριάρχου, καὶ Κουβουκλείσιοι, πρὸς τούτοις Μητροπολῖται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι. Εἶτα κελεύσει τοῦ Βασιλέως ἔρχονται καὶ οἱ τῆς συγκλήτου, καὶ ὅσοι μέλλουσι γίνεσθαι ἀνάδοχοι τῶν τριχῶν τοῦ βασιλικοῦ παιδός. Εἶτα φέρει ὁ Πραιπόσιτος τὰ διὰ ῥαφῆς συνημμένα πρὸς ἄλληλα ἐγχείρια, καὶ ἐπιδίδωσι ταῦτα τῷ Πατριάρχῃ, ὁ δὲ Πατριάρχης τοῖς μέλλουσι γίνεσθαι ἀναδόχοις, καὶ ἑξῆς γίνεται ἡ τῆς ἐκκλησίας ἀκόλουθος τοῦ κουρεύματος τάξις. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον χρυσοῦν ἐγχείριον, ἐν ᾧ καὶ αἱ ἀποκαρεῖσαι τρίχες τοῦ παιδὸς ἔγκεινται, ἐπιδίδοται τῷ Πραιποσίτῳ, τὰ δὲ λοιπὰ ἐγχείρια διαρπαζόμενα παρὰ τῶν ἀναδόχων μερίζονται.

Ἐπὶ δὲ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου Βασιλέως γέγονε τὸ κούρευμα Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου καὶ υἱοῦ αὐτοῦ οὕτως. Τῆς προρρηθείσης τάξεως πάσης τελεσθείσης γέγονεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ πᾶσα ἀκολουθία τοῦ κουρεύματος ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν ἀριστερῷ μέρει τοῦ Χρυσοτρικλίνου. Ἀνάδοχοι δὲ τῶν τριχῶν τοῦ βασιλικοῦ παιδὸς γεγόνασιν, ὅ τε Πατρίκιος Λέων καὶ Στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν ὁ κρατερός, καὶ ὁ Στρατηγὸς Καππαδοκίας, καὶ οἱ Τουρμάρχαι καὶ Μεράρχαι, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες θεματικοὶ ἄρχοντες τῶν αὐτῶν θεμάτων, μετὰ καὶ τῶν δρουγγαροκομήτων. Ἀπὸ γὰρ τῶν κιγκλίδων τοῦ βήματος τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου μέχρι τοῦ πόρτηκος τοῦ Χρυσοτρικλίνου, ἐν ᾧ καὶ τὸ ὡρολόγιον ἵσταται, συνεκράτει ἡ τῶν ἐγχειρίων ἄλλο πρὸς τὸ ἄλλο συρραφὴ καὶ συνάρμοσις, ὥστε πάντας τοὺς θεματικοὺς ἄρχοντας Ἀνατολικοὺς καὶ Καππάδοκας ἀναδόχους γενέσθαι τῶν τριχῶν τοῦ βασιλικοῦ παιδός.

A Patriarcha veniat. Abit itaque Referendarius, et arceſſit Patriarcham. Hic venit in Palatium in conſueto ſuo comitatu, nempe Secreto ſuo et Metropolitis atque Archiepiſcopis. Ei obviam fit Imperator in Chryſotriclinio, et ſimul abeunt in illud templum, in quo puerum tonderi vult Imperator. Proxime hos ingrediuntur in illud templum cubicularii et proceres Patriarchae, et eius Cubiculenſes; tum Metropolitae et Archiepiſcopi. Veniunt deinceps ex Imperatoris mandato Senatores, et qui deſtinati ſunt Exceptores crinium pueri Imperialis. B Dein affert Praepoſitus manucciola multa unum alteri conſuta, ut longam telam efficiant, eaque tradit Patriarchae, hic porro tradit futuris exceptoribus crinium. Et dein fit ritus eccleſiaſticus tonſurae. Quo facto tradit Patriacha primum aureum ſudarium, in quo iacent detonſi crines, Praepoſito; caetera vero manucciola diripiunt et partiuntur inter ſe Exceptores.

Sub Baſilio, celeberrimo Imperatore, fiebat tonſura filii eius Leonis, philochriſti Deſpotae, hunc in modum. Reliquo, quem diximus, apparatu ceremoniarum praemiſſo, fiebat officium tonſurae eccle- C ſiaſticum, prout ritus fert, in oratorio S. magni martyris Theodori, quod eſt in ſiniſtra verſus orientem ſpectanti regione Chryſotriclinii. Exceptores crinium imperialis pueri erant Leo [Phocas] Patricius, et tum Strategus Anatolicorum, fortis heros; et Strategus, qui tum erat, Cappadociae, et Turmarchae, et Merarchae, et reliqui omnes rectores provinciales eorundem thematum, ſeu provinciarum, Anatoliae nempe atque Cappadociae; una cum Drungarii Comitibus. Hi omnes fiebant Exceptores crinium imperialis pueri, ſtantes nempe a cancellis Tribunae modo dicti oraculi inde usque ad porticum Chryſotriclini, in qua D Horologium ſtat, et tenentes telam illam longam e multis inter ſe conſutis ſudariis confectam.

ΚΔ.

Ἐπὶ προαγωγῇ Κουβικουλαραίας.

Τῆς καθημερινῆς προελεύσεως ἱσταμένης, καὶ τοῦ Βασιλέως καθεζομένου ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ, καὶ κελεύοντος γενέσθαι Κουβικουλαρίαν, δηλοῖ τοῖς Πραιποσίτοις, καὶ αὐτοὶ κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀναλαμβάνονται μεθ' ἑαυτῶν δύο Κουβικουλαρίους,

CAP. XXIV.

Ritus promotionis Cubiculariae.

Conſiſtente iam modo et orſa quotidiana proceſſione, ſeu conventu procerum, quando Imperator in Chryſotriclino ſedet, et vult Cubiculariam creare, ſignificat id Praepoſitis. Hi pro more ſecum ſumunt duo

Cubicularios et duo Spatharocubicularios, A et Oſtiarium, et Primicerium, (horum unus autem debet Primicerius Cubiculi eſſe,) et intrant in chryſotriclinium. Et Praepoſiti quidem intrantes per occidentale Chryſotriclini velum adorant Imperatorem. Secundicerius autem aperit oratorium S. magni martyris Theodori, quod in Chryſotriclino eſt; et intrant in illud omnes, et ſuſpendunt aureum veſtimentum, quod ad modum paragaudii formatum eſt, e cancellis Tribunae aut in Sancta porta; pariter deponunt ibidem Propoloma [ſeu turritam capitis coronam], et candidum maſorium, [ſeu calyptram] et candidum Charzanium. Eo facto exeunt Praepoſiti, et abeunt per B dextrum orientale velum Chryſotriclinii in Koetonem Auguſtae, et illinc petunt creandam Cubiculariam, traducuntque per Chryſotriclinium in oratorium S. magni martyris Theodori, et ibi collocatam ſic alloquitur magnus praepoſitus: *Vide unde accipias hanc dignitatem. Palam eſt eam a Sacra porta te impetrare. Recogitans itaque te dignitatem hanc e manu Domini accipere, diligenter cura ut timorem Domini in corde habeas, ſinceramque fidem et benevolentiam erga Auguſtum et Auguſtam conſerves.*

C His dictis iubet ut ter humi procidens verſus orientem converſo vultu deum adoret et ei gratias pro indulta dignitate agat. Eo facto ſumit primus Praepoſitus aureum indumentum, ad inſtar paragaudii factum, e Sancta porta; quod caeteri Praepoſiti foeminae circumponunt, dein cingulum ipſi accingunt, dein album maphorium imponunt ipſi, et album Charzanium, et tandem propoloma. Sic indutam protinus ſalutant praepoſiti atque reliqui, et educunt eam per velum S. Theodori in medium usque triclinium, ubi conſtituta e regione medii polycandeli prima vice adorat Imperatorem; dein inter procedendum donec perve- D niat ad pedes Imperatoris, adorat bis; ut adeo in univerſum ter adoret. Provoluta tum ad pedes Imperatoris oſculatur eos. Eo facto educitur a praepoſitis et Cubiculariis reliquis in Lauſiacum, ubi eam Cubicularii ſalutant. Illinc abducunt eam praepoſiti in Koetonem Auguſtae. Ibi adorat cum gratiarum actione Auguſtam, et reſtitat, Praepoſitis in Lauſiacum redeuntibus.

A καὶ δύο Σπαθαροκουβικουλαρίους καὶ Ὀστιάριον καὶ Πριμικήριον. Εἷς δὲ ἐκ τούτων ὀφείλει εἶναι καὶ ὁ Πριμικήριος τοῦ Κουβουκλείου. Καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ. Καὶ οἱ μὲν Πραιπόσιτοι εἰσερχόμενοι τὸ πρὸς δύσιν βῆλον τοῦ Χρυσοτρικλίνου προσκυνοῦσι τὸν Βασιλέα. Τοῦ δὲ Δευτέρου ἀνοίγοντος τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τὸ ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ, εἰσέρχονται πάντες ἐκεῖσε, καὶ ἀποκρεμμῶσι τὸ χρυσοῦν ἱμάτιον τὸ δίκην παραγαυδίου ὂν εἰς τὰς κιγκλίδας τοῦ Βήματος, ἤτοι εἰς τὰ Ἅγια θύρια. Ὁμοίως τιθοῦσιν ἐκεῖσε καὶ τὸ προπόλωμα, καὶ τὸ ἄσπρον μαφόριον, καὶ τὸ λευκὸν χαρζάνιον, καὶ εἴθ᾽ οὕτως ἐξέρχονται οἱ Πραιπόσιτοι, καὶ ἀπίασιν διὰ τοῦ πρὸς ἀνα- B τολὴν δεξιοῦ βήλου τοῦ Χρυσοτρικλίνου εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς Αὐγούστης, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀναλαμβάνονται τὴν μέλλουσαν γενέσθαι Κουβικουλαρίαν, καὶ ἀπάγουσιν αὐτὴν διὰ τοῦ Χρυσοτρικλίνου εἰς τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, καὶ λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ πρῶτος Πραιπόσιτος· Ὅρα πόθεν ἀναλαμβάνεσαι τὸ ἀξίωμα. Πάντως πρόδηλον ἐκ τῶν Ἁγίων θυρῶν. Καὶ εἰς τοῦτο ἀφορῶσα ὅτι ἐκ χειρὸς Κυρίου τοῦτο λαμβάνεις, πρόσεχε σεαυτήν, τὸν τοῦ Κυρίου φόβον ἔχουσα ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Αὐγοῦσταν ἀληθῆ πίστιν, καὶ ἀκίβδηλον εὐγνωμοσύνην φυλάττουσα.

C Ταῦτα πρὸς αὐτὴν εἰπὼν ὁ Πραιπόσιτος κελεύει αὐτὴν τρίτον ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς ἀνατολὰς προσκυνῆσαι, καὶ τῷ Θεῷ ἀπευχαριστῆσαι. Εἶθ᾽ οὕτως ἀναλαμβάνεται ὁ πρῶτος Πραιπόσιτος τὸ χρυσοῦν ἱμάτιον, τὸ δίκην παραγαυδίου ὄν, ἀπὸ τῶν Ἁγίων θυρῶν, καὶ ἐπενδύουσιν αὐτὴν οἱ Πραιπόσιτοι καὶ ζωννύουσιν αὐτήν. Ἔπειτα ἐπιτιθοῦσιν ἐπ᾽ αὐτῇ τὸ ἄσπρον μαφόριον, καὶ τὸ λευκὸν χαρζάνιον, εἶτα τὸ προπόλωμα, καὶ εὐθὺς ἀσπάζονται αὐτὴν οἱ Πραιπόσιτοι, καὶ οἱ λοιποί, καὶ ἐξάγουσιν αὐτὴν διὰ τοῦ βήλου τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Χρυσοτρικλίνου κατέναντι τοῦ μεσαιτάτου πολυκανδήλου, καὶ προσκυνεῖ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐκεῖσε μέχρις ἂν καταλάβῃ τοὺς πόδας τοῦ Βα- D σιλέως προσκυνεῖ ἐκ δευτέρου, ὡς τρισσὴν εἶναι τὴν ταύτης προσκύνησιν. Καὶ εἶθ᾽ οὕτως πίπτουσα φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐξάγεται παρὰ τῶν Πραιποσίτων καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Κουβουκλείου, εἰς τὸν Λαυσιακόν, καὶ ἀσπάζονται αὐτὴν οἱ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀναλαμβάνονται αὐτὴν οἱ Πραιπόσιτοι, καὶ ἀπάγουσιν εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς Αὐγούστης, καὶ ἀπευχαριστεῖ τὴν Αὐγοῦσταν. Οἱ δὲ Πραιπόσιτοι ταύτην ἐκεῖσε καταλείποντες ἀπέρχονται ἐν τῷ Λαυσιακῷ.

ΚΕ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ Κουβικουλαρίου.

Τῆς καθημερινῆς προελεύσεως ἱσταμένης, καὶ τοῦ Βασιλέως καθεζομένου ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ, καὶ κελεύοντος γενέσθαι Κουβικουλάριον, δηλοῖ τοῖς Πραιποσίτοις, καὶ αὐτοὶ κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀναλαμβάνονται μεθ' ἑαυτῶν δύο Κουβικουλαρίους, καὶ δύο Σπαθαροκουβικουλαρίους, καὶ Ὀστιάριον, καὶ Πριμικήριον. Εἷς δὲ ἐκ τούτων ὀφείλει εἶναι καὶ ὁ Πριμικήριος τοῦ Κουβουκλείου. Καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ, καὶ οἱ μὲν Πραιπόσιτοι εἰσερχόμενοι τὸ πρὸς δύσιν βῆλον τοῦ Χρυσοτρικλίνου προσκυνοῦσι τὸν Βασιλέα· Οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Κουβουκλείου οὐ προσκυνοῦσιν. Τοῦ δὲ Δευτέρου ἀνοίγοντος τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, εἰσέρχονται πάντες ἐκεῖσε καὶ ἀποκρεμμῶσι τὸ χρυσοῦν παραγαύδιον εἰς τὰς κογχλίδας τοῦ Βήματος, ἤγουν εἰς τὰ Ἅγια θύρια, καὶ εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται ὁ Πραιπόσιτος, καὶ εἰσάγει ἀπὸ τοῦ Πανθέου, εἴτε καὶ ἀπὸ τοῦ Ὡρολογίου, τὸν ὀφείλοντα γενέσθαι Κουβουκλάριον, καὶ ἔξωθεν τοῦ εὐκτηρίου, ἤγουν εἰς τὸ βῆλον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, κελεύσει τῶν Πραιποσίτων ἐνδύουσιν οἱ Κουβικουλάριοι καμίσιον τὸν μέλλοντα τιμηθῆναι, καὶ ἀποσκεπάζουσιν αὐτόν, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσάγουσιν αὐτὸν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, καὶ ἱστῶσιν αὐτὸν πρὸ τῶν Ἁγίων θυρῶν. Εἶτα ὁ πρῶτος Πραιπόσιτος ποιεῖ εἰς αὐτὸν τὴν εἰωθυῖαν παραίνεσιν, νουθετῶν καὶ ἐξασφαλιζόμενος αὐτὸν τοῦ μὴ δῆσαι χεῖρας εἰς ἕτερον βαρβάτον ἄνευ τοῦ Βασιλέως, καὶ τοῦ μὴ εἶναι μέθυσον, καὶ πέρπερον, καὶ περισσοπραξίας ἐργάζεσθαι, καὶ τοῦ μὴ συνδυάζειν ἢ συμφιλιοῦσθαι ἐξολεστάτοις καὶ νεωτερισταῖς ἀνθρώποις· πρὸς τούτοις, καὶ τοῦ μὴ ἐξάγειν μυστήριον Βασιλέως, τιμᾷν δὲ πάντας τοὺς ἐν ἀξιώμασι προβαθμίους, καὶ ἰσοβαθμίους αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν σύγκλητον, μάλιστα δὲ τοὺς αὐτοῦ Πραιποσίτους. Ταῦτα ἐξασφαλισάμενος ὁ Πραιπόσιτος τὸν μέλλοντα τιμηθῆναι Κουβικουλάριον, λέγει πρὸς αὐτόν· Ὅρα πόθεν ἀναλαμβάνεις τὸ ἀξίωμα. Πάντως πρόδηλον ἐκ τῶν Ἁγίων θυρῶν. Καὶ εἰς τοῦτο ἀφορῶν, ὅτι ἐκ χειρὸς Κυρίου τοῦτο λαμβάνεις, πρόσεχε σεαυτῷ ὅπως μέχρι τέλους ζωῆς σου ταῦτα πάντα φυλάξῃς, καὶ ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ σου διαθέμενος, καὶ ταῖς κρείττοσιν ἀρεταῖς κοσμούμενος, ταῖς μείζοσι τῶν βαθμῶν ἀξίαις παρὰ τοῦ πλουτοδότου, καὶ θείου ἡμῶν αὐτοκράτορος ἐπιτύχῃς, καὶ ἔνδοξος ἐν τῷ ἱερῷ Κουβουκλείῳ γένοιο.

A

CAP. XXV.

Obſervanda in promotione Cubicularii.

Incepta iam quotidiana proceſſione, reſidens in Chryſotriclinio Imperator, quando vult aliquem Cubicularium renunciare, ſignificat Praepoſitis. Hi ſecum ſumtis, pro more, duobus Cubiculariis et duobus Spatharocubiculariis et Oſtiariis et Primicerio: (horum autem unus debet Primicerius Cubiculi eſſe) intrant in Chryſotriclinium. Et Praepoſiti quidem per occidentale velum Chryſotriclinii introeuntes adorant Imperatorem; reliqui autem Cubicularii non
B adorant. Deuterus inde aperit oratorium S. magni martyris Theodori, in quod omnes intrant, et ſuſpendunt aureum paragaudium e cancellis Bematis, aut e Sacra porta. Dein exit Praepoſitus, et introducit aut a Pantheo, aut et ab Horologio, creandum Cubicularium. Hunc extra oratorium, ſeu in velo, S. Theodori, amiciunt Cubicularii, a Praepoſitis iuſſi, camiſio, demumque ipſi capitis tegumentum, tum introducunt eum in oratorium, et coram Sacra porta collocant. Ibi facit Prae-
C poſitus ad eum conſuetam adhortationem, diligenter praecipiens et inculcans, ne manus violentas immittat in alium barbatum inſcio Imperatore, neque ebrietati ſe dedat, neque vanus et levis ſit, et inepte curioſus rerum ad ſe non pertinentium; neque fraternitatem et ſodalitium contrahat cum hominibus perditis, perniciofis, novarum rerum ſtudentibus; ne praeterea effutiat ſecretum aliquod Imperatoris; ut omnes honoratos, ſive gradum ſuo priorem, ſive ſibi parem habeant, verbo totum Senatum, ſed maxime Praepoſitos ſuos, honoret. Huic adhortationi ad honorandum
D Cubicularium factae addit Praepoſitus hanc formulam. *Vide unde accipias dignitatem, quam nunc accipis. Nempe, ut palam eſt, a Sancta porta. Recogitans itaque te illam e manu Dei accipere, cura diligenter, ut quoad vixeris praecepta mea cuſtodias, diſpoſitosque habens in corde tuo gradus* [*pulchrarum dotium unos alteris altiores*] *ornatusque optimis virtutibus, maiores honorum gradus a divitiarum largitore, divino noſtro Imperatore, conſequaris, et illuſtris in Sacro Cubiculo fias.*

A σαρος ἀξίαν, ἐπιθεὶς αὐτῷ τὸ αὐτὸ καμιλαύκιον. Εἶθ' οὕτως μετεστάλησαν κατὰ τὸ ἔθος οἱ ἐνδοξότατοι Πατρίκιοι, καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ Αὐγουστέῳ, καὶ ἐδέξαντο τόν τε μέγαν Βασιλέα, ὁμοίως καὶ τοὺς αὐτοῦ υἱοὺς, παρόντος καὶ τοῦ Καίσαρος.

Ἡνίκα οὖν ἐξῆλθον πάντες οἱ ἀπὸ Ὑπάτων καὶ ἕως τῶν Ἰλλουστρίων, ἔστησαν εἰς τὰ γραδήλια τῆς Ἀρέας. Ἠνοίχθησαν δὲ καὶ αἱ πύλαι τοῦ Ἄρματος καὶ εἰσῆλθον πάντα τὰ Σίγνα, καὶ αἱ Σχολαὶ, καὶ οἱ δῆμοι. Συνεξῆλθεν δὲ αὐτοῖς καὶ ὁ Πατριάρχης, καὶ πάντων εὐφημησάντων εὐθέως ἀπῄει ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ, καὶ πάντα κατὰ τὸ ἔθος ἐγίνετο καὶ ἐν τῇ αὐτῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

peculiari cum in finem dicta oratione; eoque fiebat is Caeſar. Eo facto arceſſebantur illuſtriſſimi patricii, pro more, qui Auguſteum ingreſſi magnum Imperatorem et ejus filios, juniorem Imperatorem atque Caeſarem, venerabantur.

Egreſſi deinceps omnes a conſulibus inde usque ad illuſtres, conſiſtebant in gradibus Areae; aperiebantur portae Armatis, et intrabant omnia ſigna, et Scholae, et factiones. Simul exibat quoque Patriarcha cum Imperatore et ejus filiis, et ſub fauſtis omnium acclamationibus abibat continuo in magnam eccleſiam, ubi pariter omnia ex ritu fiebant.

B

ΚΗ.

Περὶ προκένσου τοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

Χρὴ εἰδέναι, ὡς τῇ πρώτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἰνδ. ιβʹ ἐποίησεν πρόκενσον ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐξῆλθεν μετ' αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Δεσπότης, φορῶν χλανίδιον, καὶ Ἡράκλειος, ὁ Δεσπότης καὶ υἱὸς αὐτοῦ, φορῶν πραίσουστον, καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ παρακρατούμενος. Ἐφόρεσαν δὲ τόγας. ὁ δὲ Πατρίκιος Νικήτας, καὶ ὁ Πατρίκιος Ἰωάννης, καὶ ὁ Πατρίκιος ὁ κατὰ Ἰέσδην, καὶ ὁ Πατρίκιος Δομέτιος, καὶ ὁ Μάγιστρος Εὐστάθιος, καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες ἐφόρεσαν χλανίδια ὁλοσήρικα, καί τινες δὲ τῶν ἀπὸ Ὑπάρχων ἐφόρεσαν λώρους κατὰ ὑπατίας, καὶ εἰσελθόντων αὐτῶν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἧψαν κηροὺς, καὶ πάντα τὰ πρὸς συνήθειαν γεγόνασιν, καὶ ἐγίνετο ἄξια.

CAPVT. XXVIII.

De proceſſione in magnam eccleſiam.

Calendis Januariis, Indictione duodecima [A. C. 639.] faciebat Imperator [Heraclius] proceſſionem in magnam eccleſiam, cum filiis, Conſtantino Deſpota tunicato, et Heraclio Deſpota praetextato; qui etiam majoris fratris brachio nitebatur. Togas geſtabant Patricius Nicetas, Patricius Joannes, Patricius Cata Jesdin, Patricius Domitius, et Magiſter Euſtathius. C Reliqui autem proceres geſtabant tunicas holoſericas. quidam Expraefectorum geſtabant loros, ut, qui conſulatum adeunt, gerere ſolent. Vt ventum erat in magnam eccleſiam accendebant cereos, et omnia fiebant ſecundum ritum, et dignis modis.

ΚΘ.

Ὅπως ἐν ἡμέρᾳ ἱπποδρομίου ἐδέξατο Ἡράκλειος τοὺς τῆς συγκλήτου, παρόντος καὶ τοῦ Πατριάρχου.

Χρὴ εἰδέναι, ὡς τῇ τετάρτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἱπποδρομίου ὄντος ἐδέξατο ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ Αὐγουστέῳ τοὺς εἰωθότας, καὶ ἐν τῷ μέλλειν ἀνέρχεσθαι αὐτὸν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, πάλιν ἐκέλευσεν, καὶ ἐδέξατο πάντας τοὺς ἄρχοντας, καὶ εἰσελθόντων αὐτῶν ἐν τῷ Αὐγουστέῳ εὗρον ἱσταμένους τόν τε Βασιλέα, καὶ τὴν Αὔγουσταν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν ἱσταμένας Αὐγουστίναν καὶ Ἀναστασίαν, τὰς αὐτῶν θυγατέρας, καὶ Αὐγούστας, παρόντος καὶ τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἐν τῷ

CAP. XXIX.

Quomodo in die ludi Circenſis exceperit Heraclius Senatores, coram Patriarcha.

D Ejusdem menſis Januarii quarto die, quo ſpectaculum equeſtre edebatur, excipiebat Imperator in Auguſteone quos eo tempore mos eſt excipi. Cum autem in eo jam eſſet ut in Circum aſcenderet, rurſus placebat ipſi omnes proceres admittere. Intrabant itaque proceres omnes in Auguſteonem; ubi ſtantem inveniebant Imperatorem et Auguſtam, et coram illis ſtantes Auguſtinam et Anaſtaſiam, ipſorum filias, et Auguſtas easdem. Aderat etiam Patriarcha. In dextra

Auguſteonis parte ſtabant reliqui liberi Imperiales; in ſiniſtro cubicularii. Proceres itaque ingreſſi Dominos his acclamationibus excipiebant. *Feliciter imperio. Feliciter imperio. Feliciter imperio. Heracli Auguſte tu vincas. Anaſtaſia Martina Auguſta tu vincas. Conſtantine Auguſte tu vincas. Heracli Auguſte tu vincas. Auguſtina Auguſta tu vincas. Anaſtaſia Auguſta tu vincas. David Caeſar tu vincas. Martine Nobiliſſime tu vincas.* Poſt haec aſcendebat Imperator in Hippodromum.

A δεξιῷ μέρει ἵσταντο τὰ λοιπὰ τέκνα τοῦ Βασιλέως, καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἵσταντο Κουβικουλάριοι, καὶ ἔκραξαν λέγοντες· εὐτυχῶς τῇ πολιτείᾳ, εὐτυχῶς τῇ πολιτείᾳ, εὐτυχῶς τῇ πολιτείᾳ. Ἡράκλειε Αὔγουστε τούμβηκας. Ἀναστασία Μαρτίνα Αὐγοῦστα τούμβικας. Κωνσταντῖνε αὔγουστε τούμβικας. Ἡράκλειε Αὔγουστε τούμβικας. Αὐγουστῖνα Αὐγοῦστα τούμβικας. Ἀναστασία Αὐγοῦστα τούμβικας. Δαβὶδ Καῖσαρ τούμβικας. Μαρτῖνε Νωβελίσσιμε τούμβικας. Καὶ εὐθ' οὕτως ἀνῆλθεν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ.

CAP. XXX.
De exſequiis Patriarchae.

B

Die decimotertio Decembris, Indictione duodecima, [A. C. 639.] conſummabatur [id eſt vivis excedebat] Sergius Patriarcha Conſtantinopolitanus. Erat ea dies Dominica. Ad ejus exſequias ablegabat Imperator [Heraclius magnus] proceres poſt perfectam conſuetam admiſſionem. Senatores itaque abibant in magnam eccleſiam, et depoſitis ibi tunicis candidis, indutisque in earum vicem coloreis, comitabantur exſequias usque ad SS. Apoſtolos. Interrogati eo tempore ſacerdotalis ordinis viri, num etiam aliis Patriarchis contigerit eodem ritu tumulari, reſpondebant eundem ritum obſervatum quoque fuiſſe in exſequiis Epiſcoporum Cyriaci et Thomae; C quum et illi quoque die dominica abſoluti, ſeu mortalibus exemti, fuerint. Fiebat tum in templo SS. Apoſtolorum ſanctum officium; quo peracto abibant domum Honorati, qui manere nolebant; qui autem vellent, manebant donec exuviae defuncti conditae humo fuiſſent.

Λ.
Περὶ Κηδείας Πατριάρχου

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι τῇ ιγ´ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ἰνδ. ιβ´ ἐτελειώθη Σέργιος ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἡμέρᾳ κυριακῇ· καὶ μετὰ τὸ δέξασθαι τὸν Βασιλέα τοὺς ἄρχοντας κατὰ τὸ εἰωθὸς, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν κηδείαν τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου. Καὶ δὴ ἀπελθόντων τῶν συγκλητικῶν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἀπήλλαξαν τὰ ἄσπρα χλανίδια, καὶ περιεβάλλοντο τὰ χροακὰ, καὶ οὕτως ἠκολούθησαν τῷ ἐξοδίῳ, μέχρι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Ἠρωτήθησαν δὲ οἱ τοῦ Κλήρου τῆς ἐκκλησίας, εἰ καὶ εἰς ἑτέρους Πατριάρχας ἐγένετο ἡ αὐτὴ τάξις· καὶ εἶπον γενέσθαι τὴν τοιαύτην τάξιν εἴς τε τὴν κηδείαν τῶν ἐπισκόπων Κυριακοῦ καὶ Θωμᾶ. Καὶ αὐτοὶ γὰρ ἐν κυριακῇ ἐτελειώθησαν. Καὶ δὴ τῆς λειτουργίας γενομένης οἱ θελήσαντες μεῖναι ἀξιωματικοὶ ἔμειναν μέχρι τῆς καταθέσεως τοῦ λειψάνου, οἱ δὲ λοιποὶ ἀνεχώρησαν οἴκαδε.

CAP. XXXI.
Quomodo Imperator debeat dona in magna eccleſia offerre.

In die Luminum, ſeu feſto Epiphaniae, offerebat Imperator Michael [Ebrioſus, Theophili filius,] aureum poculum gemmis et D margaritis ornatum eccleſiae. Et poculum quidem ipſum geſtabat juſſu Imperatoris Spatharius Aurifaber; operculum vero poculi geſtabat aliquis Silentiarius. Ambo medii ambulabant duos intra magiſtros. Vbi prope ad Sacram portam venerant adimebat ipſe Imperator poculum geſtanti, ingreſſusque in ſacrificatorium, imponebat illud ſacrae menſae. Patriarcha vero auferens operculum poculi a Silentiario, dabat illud Imperatori, qui etiam id ſacrae menſae imponebat.

ΛΑ.
Πῶς δεῖ προσφέρειν τὸν Βασιλέα ἐν μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀναθήματα.

Ἰστέον, ὅτι τῇ ἡμέρᾳ τῶν Φώτων, τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ προσφέροντος τῇ ἐκκλησίᾳ ποτήριον χρυσοῦν, ἐκ λίθων τιμίων καὶ μαργάρων ἠμφιεσμένον, τὸ μὲν ποτήριον, προστάξει τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ, σπαθάριος καὶ Χρυσοέψητης ἐβάσταζε, τὸ δὲ ποτηροκάλλυμμα Σιλεντιάριος, περιπατοῦντες ἀναμεταξὺ τῶν δύο Μαγίστρων. Καὶ τῶν Ἁγίων θυρῶν πλησίον γενόμενος ὁ Βασιλεὺς αἴρει τὸ ποτήριον, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ Θυσιαστήριον τίθησιν αὐτὸ εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν. ὁ δὲ Πατριάρχης λαβὼν τὸ ποτηροκάλυμμα ἀπὸ τοῦ Σιλεντιαρίου ἐπιδίδωσιν αὐτὸ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐπιτίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ.

ΚΕΦ. ΚΒ.

Περὶ αἰτήσεως δεξίμου τῶν δύο μερῶν ἑορτῆς παρούσης.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Βασιλέως τὰ δύο μέρη μετὰ τὴν ὑποστροφὴν τῆς προελεύσεως τῶν Φώτων ἀπῆλθον εἰς τὰς ἰδίας φιάλας, αἰτούμενοι γενέσθαι τὸ δέξιμον.

A CAP. XXXII.

Quomodo ambae factiones veniam Imperatorem in Circo adorandi rogaverint in die feſto.

Sub Imperatore Michaele abibant ambae factiones, eo revertente domum e proceſſione Luminum, in propriam quaeque ſuam phialam, rogatum ut Deximum fiat.

ΚΕΦ. ΛΓ.

Περὶ προαγωγῆς ἀξιωμάτων ἐν ἡμέρᾳ ἐτησίῳ αὐτοκρατορίας, καὶ στεψίμου, καὶ γενεθλίου, καὶ στεφανώματος.

Ιστέον, ὅτι εἴθισται τοῖς Βασιλεῦσιν ἐν τοῖς δεξίμοις τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ τῆς γεννήσεως, ὁμοίως καὶ τοῦ στεψίμου καὶ στεφανώματος αὐτῶν, μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Τρικόγχου ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ εἴσοδον, περιβάλλεσθαι τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, καὶ καθέζεσθαι τὸν μέγαν Βασιλέα ἐπὶ τοῦ ἱσταμένου θρόνου ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ. Εἰ δὲ μικροὶ ὦσι Βασιλεῖς, καθέζονται ἐν σελλίοις ἔνθεν κἀκεῖθεν τοῦ αὐτοῦ θρόνου. Εἶτα εἰσέρχονται οἱ τοῦ Κουβουκλείου ὡς εἴθισται αὐτοῖς. Ὁ δὲ Βασιλεὺς προβάλλεται πλήθη πολλὰ ἀξιωμάτων, ἀπό τε Μανδατόρων, Βεστητόρων, Ὑπάτων, Κανδιδάτων, Σπαθαρίων καὶ Δὶς ὑπάτων, ὁμοίως Σπαθαροκανδιδάτων καὶ πρωτοσπαθαρίων, ἀναβιβάζων καθεκάστην τάξιν καὶ ἀξίαν. Εἶθ' οὕτως ἀναστάντες ἀπὸ τοῦ σένζου καθέζονται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτῶν τραπέζης.

CAP. XXXIII.

De promotionibus ad dignitates
B palatinas, in natalibus anniverſariis imperii, coronationis, nativitatis, et nuptiarum.

Solent Imperatores in Deximis, ſeu admiſſionibus Circenſium, quas dictis in natalibus indulgent, poſtquam e Triconcho in Chryſotriclinum redierunt, auro ſepta ſaga induere, et deſidere, magnus quidem, qui itentidem eſt, Imperator in throno, qui ſtat in Chryſotriclino; minores autem, ſi qui ſunt, in ſellis ad utramque throni partem. Deinde intrant Cubicularii, ut ſolent. Et Imperator promotiones permultas facit, a Mandatariis inde incipiendo ad Veſtitores,
C Conſules, Candidatos, Spatharios, iterum Conſules, Spatharocandidatos, Protoſpatharios; promovens nempe ſecundum unamquamque claſſem et dignitatem meriti ex inferioribus ad ſuperiores. His peractis ſurgunt Domini e throno, et aſſident venerabili ſuae menſae.

ΚΕΦ. ΛΔ.

Περὶ προαγωγῆς ἀξιωμάτων ἐν ἡμέρᾳ ἐτησίῳ γεννήσεως καὶ ἑτέρων τοιούτων.

Ιστέον, ὅτι τὸ δέξιμον τῆς γεννήσεως Μιχαὴλ Βασιλέως ἐν τῇ μυστικῇ φιάλῃ τοῦ Τρικόγχου ἐτελέσθη κατὰ τὴν εἰωθυῖαν ἀκολουθίαν τῶν δεξίμων. Τῶν γὰρ μερῶν αἰτησαμένων τὰς δ' αἰτήσεις, ἃς ἐξ ἔθους εἰώθασιν αἰτεῖσθαι, καὶ τοῦ Βασιλέως συνταξαμένου τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τεσσάρων αἰτήσεων γενέσθαι, εἰσῆλθεν ἐν τῷ Τρικόγχῳ, καὶ ἀπήλλαξεν κατὰ τὸ εἰωθὸς, καὶ δορυφορούμενος ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, καὶ περιβαλλόμενος τὸ χρυσοπερίκλειστον σαγίον ἐκάθισεν ἐν τῷ σένζῳ τοῦ ἱσταμένου

CAP. XXXIV.

De eodem argumento.

D Deximum diei, quo natalis nativitatis Michaelis (Ebrioſi) Imperatoris celebrabatur, fiebat in ſecreta phiala Triconchii ſecundum ordinarium ritum Deximorum. Nam poſtquam factiones ſuas quatuor flagitationes edidiſſent, quas ex antiquo ritu facere ſolent, et Imperator ipſis eas indulturum atque adimpleturum ſpopondiſſet, intrabat in Triconchium, et exuebat veſtes, pro more, et inde abibat, ſtipatus a proceribus, in Koetonem ſuum, indutusque ibi ſago liſtis aureis ſepto, ibat in Chryſotriclinum, et re-

ſidebat in ibi ſtante throno; Cubiculoque, ut mos eſt, illuc ingreſſo atque coacto, faciebat promotiones permultas ad dignitates aulicas, incipiendo ab Expraefectis, et adſcendendo per ſingulas claſſes officiorum usque ad Protoſpatharios.

A ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ. Τῶν δὲ τοῦ Κουβουκλείου κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰσελθόντων, ἐποίησεν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβολὰς ἀξιωμάτων πολλὰς, ἀπό τε ἀποεπάρχων προαναβιβάζων καθεκάστην ἀξίαν μέχρι πρωτοσπαθαρίων.

CAP. XXXV.

De Saximo, ſeu ludo ſaltatorio.

In ejusdem diei natalis celebratione non ſaltabant ambae factiones urbanae, Veneta et Praſina. Quum itaque Praepoſitus ea de re Imperatorem admoneret, imperabat ut ſaltarent. Introibant igitur illo die ambae factiones [in Triconchium] quum jam quartae et quintae chorearum vices [ab aulae proceribus] agerentur; et poſtquam Saximo finem impoſuiſſent, omnibus ejus partibus defuncti, accipiebant apocombium.

ΚΕΦ. ΛΕ.

Περὶ Σαξίμου.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐν τῷ σαξίμῳ τοῦ αὐτοῦ γενεθλίου τὰ δύο μέρη τοὺς πολιτικοὺς Βενέτων καὶ Πρασίνων οὐδέποτε ἔσασσον. καὶ ὑπομνήσαντος περὶ τούτου τοῦ Πραιποσίτου τῷ Βασιλεῖ, προσέ- B ταξεν ὁ Βασιλεὺς ὅπως σάξωσι. καὶ εἰσῆλθον τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὰ δύο μέρη, ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ πέμπτῃ καταστάσει τοῦ σαξίμου, ἐκτελέσαντες τὰ τοῦ σαξίμου πάντα, εἰληφότες καὶ ἀποκόμβιον.

CAP. XXXVI.

Quod recens honoratus Expraefectis in Deximo ludi equeſtris praeſentetur.

In die quo ſpectaculum equeſtre celebrandis natalibus nativitatis Imperatoris Michaelis edebatur, introducebatur primus poſt Senatum, ut conſuetudo fert, promotus Expraefectus in Deximo ejusdem diei.

ΚΕΦ. Λϛʹ.

Περὶ εἰσαγωγῆς ἀπὸ Ἐπάρχων ἐν ἡμέρᾳ ἱπποδρομίου, προβληθέντες ἐν τῷ σαξίμῳ τοῦ αὐτοῦ ἱπποδρομίου.

Ἰστέον, ὅτι τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱπποδρομίου τῆς γεννήσεως Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως εἰσήχθη ἐν πρώτοις ἀπὸ τῆς συγκλήτου, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει, C ὁ προβληθεὶς ἀπὸ ἐπάρχων ἐν τῷ δεξίμῳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας.

CAP. XXXVII.

De quibusdam, qui defecerant, ſed ad officium redacti fuerant; quomodo ab Imp. fuerint excepti.

Non indignum eſt noſſe, quomodo Michael Imperator Sclavos exceperit, qui poſtquam in regione Subdelitia contumaciter et inſolenter ſe geſſiſſent, et in montes ſeceſſiſſent, rurſus ad obedientiam excelſi Imperii confugerant. Scilicet indutus Imperator ſago purpureo, quod aureum margitis obſitum limbum habebat, et coronam in capite habens gemmis et margaritis diſtinctam, qualem Caeſaricium appellant, ſedebat ſuper throno in Chryſotriclino; factaque receptione [ſuorum procerum], exibat Oſtiarius virgam geſtans, et introducebat Sclavos, una cum Logotheta. Quibus quum Imperator collocutus fuiſſet, exibant, et protinus introducebantur alii Sclavi ex praefectura Theſſalonicenſi. Hos, ut ſuperiores, unus Oſtiarius introducebat. Imperator

ΚΕΦ. ΛΖ.

Περί τινων ἀποστατησάντων καὶ πάλιν δουλωθέντων πῶς ἐδέχθησαν παρὰ τοῦ Βασιλέως.

Χρὴ εἰδέναι, ὅπως ἐδέξατο Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς Σκλάβους τοὺς ἀτακτήσαντας ἐν χώρᾳ τῇ Συβδιλιτίᾳ, καὶ ἀπελθόντας εἰς τὰ ὄρη, καὶ πάλιν καταφυγόντας τῇ αὐτοκρατορικῇ καὶ D ὑψηλῇ βασιλείᾳ. Περιβαλλόμενος ὁ Βασιλεὺς σαγίον πορφυροῦν ἔχον περίκλεισιν χρυσῆν, ἀπὸ μαργαριτῶν ἠμφιεσμένην, περιθεὶς καὶ στέφανον ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ἐκ λίθων καὶ μαργάρων ἠμφιεσμένην, ὅπερ Καισαρίκιον λέγεται, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ σένζου ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ. Καὶ γενομένης δοχῆς, ἐξῆλθεν Ὀστιάριος βαστάζων βεργίον, καὶ εἰσῆξεν αὐτοὺς μετὰ καὶ τοῦ Λογοθέτου. καὶ μετὰ τὸ διαλεχθῆναι αὐτοῖς τὸν Βασιλέα ἐξῆλθον, καὶ εὐθέως εἰσήχθησαν ἕτεροι Σκλάβοι Θεσσαλονίκης ἀρχοντίας, καὶ αὐτοὶ ὑπὸ ἑνὸς Ὀστιαρίου, ὃν τρόπον καὶ οἱ πρὸ

αὐτῶν. Καὶ διαλεχθεὶς καὶ αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς ἃς ἐβούλετο, δεδωκὼς αὐτοῖς ἀνὰ ἑνὸς ἰσωφορίου ὡς ὑπηκόους αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθον καὶ αὐτοί.

ΚΕΦ. ΛΗ.

Περὶ τῆς χειροτονίας Θεοφυλάκτου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου.

Μηνὶ Φευρουαρίῳ β', ἑορτῇ τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰῦ Χῦ, ἔτους ͵ϛυμβ ἐχειροτονήθη Θεοφύλακτος ὁ θεοφιλέστατος Σύγκελλος, ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ Δεσπότου, Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτελέσθη ἡ ἀκολουθία τῆς προελεύσεως οὕτως· Τοῦ Παλατίου ἀνοίξαντος διὰ τῆς ἐξόδου τῆς ἐξαγούσης ἐπὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἐκκλησίαν, καὶ τοῦ Κουβουκλείου εἰσελθόντος κατὰ τὸ εἰωθὸς, ἐξῆλθον οἱ Δεσπόται ἀπὸ σκαραμαγγίων, περιβεβλημένοι καὶ τὰ χρυσοπερίκλειστα τούτων σαγία, καὶ ἀπιᾶσιν δορυφορούμενοι ὑπό τε τῶν Πραιποσίτων, καὶ τοῦ Κουβουκλείου διὰ τῆς Μαναύρας, καὶ τῶν διαβατικῶν εἰς τὰ Κατηχούμενα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ κατὰ τὸ εἰωθὸς διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως τῷ Θεῷ εὐχαριστήσαντες, καὶ τὰ τούτων διβητήσια ἀλλάξαντες, ἐκαθίσθησαν. Καὶ ὅτε πάντα κατὰ τὴν εἰωθυῖαν ἀκολουθίαν εὐτρεπίσθη, ὑπεμνήσθησαν οἱ Δεσπόται, καὶ εὐθέως περιεβάλλοντο τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας, καὶ ἐξιόντων αὐτῶν ἔξω τοῦ ἐκεῖσε κρεμμαμένου βήλου, ἐδέξαντο τούτους οἵ τε Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι. Καὶ τῆς εἰωθυίας τάξεως ἐπιτελεσθείσης κατῆσαν οἱ Δεσπόται διὰ τοῦ μεγάλου κοχλίου. Ἐν δὲ τῷ Νάρθηκι τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας εἰς τὴν Ὡραίαν πύλην, ἐδέξατο τούτους ὁ ὑποψήφιος μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πάσης τάξεως. καὶ δὴ κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον εἰσοδεύσαντες, καὶ τῶν ἑξῆς ἐπιτελεσθέντων κατὰ τὰς λοιπὰς προελεύσεις, ἀπήρξαντο οἱ θεοφιλεῖς Μητροπολῖται τῆς ἱερᾶς χειροτονίας. Οἱ δὲ φιλόχριστοι Βασιλεῖς μικρόν τι ὀπισθοποδήσαντες μέχρι τοῦ ἀργυροῦ κίονος τοῦ Κιβωρίου, ἕως ἐτελέσθη παρὰ τῶν Μητροπολιτῶν τὰ τῆς χειροτονίας. Καὶ εἶθ' οὕτως διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ Βήματος καὶ τοῦ Κυκλίου εἰσῆλθον ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀργυρᾶ ἵδρυται σταύρωσις. Καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστήσαντες τῷ Θεῷ, καὶ τὸν Πατριάρχην ἀποχαιρετίσαντες ἀνῆλθον διὰ τοῦ κοχλίου τοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἁγίου φρέατος, ἐν τοῖς πρὸς ἀνατολὴν δεξιοῖς μέρεσι τῶν Κατηχουμενίων ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν.

A eos, ut collocutus ipſis fuerat quae voluerat, dimittebat, donatos ſingulos ſingulis interulis, in ſignum vaſallatus, vel obſequii. Et ſic abibant etiam hi.

CAP. XXXVIII.

De electione Theophylacti ſanctiſſimi Patriarchae.

Menſis Februarii die ſecundo, eodemque feſto Hypapantes, ſeu occurſus, Domini noſtri Ieſu Chriſti, [cum ſene Symeone et Anna convenientis in templo Hieroſolymitano] anno 6442. [a C. N. 933.] eligebatur Theophylactus, Deo cariſſimus Syncellus,
B filius Romani [Lacapeni] Deſpotae, in Archiepiſcopum Conſtantinopoleos. Eodem die peragebatur ritus proceſſionis hoc modo. Palatio ex ea parte reſerato, qua in eccleſiam Domini itur, et Cubiculo pro more conſueto congregato, exibant domini [Romanus cum filiis, et genero Conſtantino Porphyrogenneto] in ſcaramangiis et ſagis ſuis auro ſeptis, ſtipatique a Praepoſitis et Cubiculo abibant praeter Magnauram et per porticus, per quas illinc illuc tendentibus transeundum eſt, in Catechumenia magnae eccleſiae, exhibitaque Deo, ut mos eſt, terna cum cereis adoratione, induebant ſua dibeteſia, et conſidebant [In Catechumeniis]. Vt omnia, quae ritus flagitat, comparata erant, admoniti Domini induebant chlamy-
C des ſuas; exeuntesque ipſos extra velum ibi ſuſpenſum excipiebant venerantes Magiſtri et Patricii. Ordine conſueto finito deſcendebant Domini per magnam cochleam. Inde ingreſſos in Narthecem ſanctiſſimae eccleſiae, excipiebat eos in porta formoſa Electus una cum cum toto ordine eccleſiaſtico; ingreſſique Sacrificatorium ſecundum conſuetum ritum, omnibusque exordine peractis, quae in caeteris proceſſionibus fiunt, incipiebant Deo cari Metropolitae ſacram ordinationem Archiepiſcopi. Amantes Chriſtum Imperatores autem aliquanto retro in pedes ſuos ſe recipiebant usque ad argenteam columnam Propitiatorii, donec ordinatio a Me-
D tropolitis confecta eſſet. Tunc intrabant per dextram partem Tribunae et Cyclii in oratorium, in quo imago argentea crucifixionis Chriſti ſtat; trinaque cum cereis genuflexione venerati Deum, valedicebant Patriarchae, aſcendebant per cochleam, quae eſt in regione ſancti putei, in eam, quae a dextris eſt verſus orientem converſo, partem Catechumeniorum, exſpectantes lectionem ſancti Euangelii.

CAP. XXXIX.

Quod Patriarcha olim ſuum habuerit Praepoſitum.

Patriarcham olim proprium habuiſſe Praepoſitum [eunuchum], primum gradum tenentem et principem in Cubicliſiis et pertinentem ad clericos, ordinemque eccleſiaſticum, patet ex cautione, quam Imperator Heraclius Patriarchae Sergio ſupra memorato praeſtitit, et in qua dictio haec his ipſis verbis legitur. *Thomam Praepoſitum venerabilis veſtri Cubucliſiatus tertium conſtituemus honoris gradu a noſtro Praepoſito, quamdiu Diaconi dignitatem gerat. Quando vero ad Presbyterii ordinem aſcenderit, immediate ſecundum a noſtro praepoſito eum collocabimus.*

A

ΚΕΦ. ΛΘ.

Περὶ τοῦ Πατριάρχου, ὅτι τὸ παλαιὸν ἴδιον εἶχεν πραιπόσιτον.

Ἰστέον, ὅτι καὶ ὁ Πατριάρχης τὸ παλαιὸν ἴδιον εἶχε Πραιπόσιτον, πρωτοστατοῦντα τῶν Κουβουκλεισίων, ἀπὸ τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καταλόγου τυγχάνοντα. Καὶ δῆλον ἀπὸ τῆς Ἡρακλείου τοῦ Βασιλέως ἀσφαλείας, ἣν ἐποίησε πρὸς Σέργιον τὸν Πατριάρχην, οὕτωσὶ αὐταῖς λέξεσι περιέχουσαν· Τὸν μέντοιγε Πραιπόσιτον Θωμᾶν τοῦ ὑμῶν σεβασμίου Κουβουκλεισιάτου, τρίτον στήσομεν τῇ τιμῇ ἀπὸ τοῦ ἡμῶν Πραιποσίτου, μέχρις ἂν τὴν τοῦ Διακόνου ἀξίαν

B διέπῃ. Ἐπειδὰν δὲ εἰς τὴν τοῦ Πρεσβυτέρου τάξιν προβῇ, ἐφεξῆς αὐτὸν τοῦ ἡμετέρου Πραιποσίτου στησόμεθα.

CAP. XL.

Quam ob rationem Imperator et Magiſtri, Proconſules atque Patricii loros induant ſancta et magna Dominica Paſchatis.

Rationem hujus rei, pro captu meo, ex principiis pietatis noſtro Chriſtiano coetui propriis deducam atque effingam. Credimus nempe loros, quos Magiſtri et Patricii die feſto Reſurrectionis Chriſti Dei noſtri gerunt, repraeſentare tumulationem ejus. Quod autem loros auro conſpicuos geſtant, id interpretamur imaginem ſplendoris Reſurrectionis Chriſti eſſe; tanquam ſi a Chriſto, velut ſole, per ejus reſurrectionem, radiis ſolaribus circumcolluſtrati ſplenderent. Magiſtri enim et Patricii referunt Apoſtolos; optimus autem Imperator deum, quatenus nempe homini deum referre datum eſt. Quae illi geſtant Skepaea, vulgari ſermone ſic dicta, id eſt ſcipiones, probabile eſt eos velle typice triumphum, quem Chriſtus in reſurrectione ſua egit, repraeſentare, crucemque ſimilitudine referre, per quam Chriſtus tropaeum de inferno ſtatuit. Circa Anexicakias tomos, ut vulgaris ſermo appellat, ſeu clementiae membranaceos rotulos, non ita ſe re vera res habet, ut vulgo exiſtimatur, et ex vulgare illa appellatione concludas: verum, ut praedicti Patricii diſcipulos Chriſti repraeſentant, ita videntur ſecundum ſalutarem ſuam inſtitutionem, ipſi quoque Imperatori [ut Chriſti perſonam ſuſtinenti] libros praeferferre, ſalutarem doctrinam literis conſignatam tenentes. Quod autem crura linea tela conſtricta habent, et ocreas deauratas in pedibus, id illinc quidem ad humilitatem mortalitatis, hinc autem ad ſplendorem reſurrectionis pertinet.

ΚΕΦ. Μ.

Περὶ τοῦ τίνι τρόπῳ τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ πάσχα περιβάλλονται τοὺς λώρους ὅ τε Βασιλεὺς, καὶ οἱ Μάγιστροι, καὶ Ἀνθύπατοι, καὶ Πατρίκιοι.

Ἐκ μὲν τῶν καθ' ἡμᾶς νοημάτων τῆς εὐσεβείας, καθὼς ὁ ἐμὸς λόγος, ὑποτυπώσομαι. Τὸ

C μὲν περιβεβλῆσθαι λώρους τοὺς Μαγίστρους καὶ Πατρικίους ἐν τῇ ἐξαιρέτῳ ἡμέρᾳ τῆς ἀναστάσεως Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰς τύπον ἡγούμεθα τοῦ ἐνταφιασμοῦ αὐτοῦ· τὸ δὲ κεχρυσῶσθαι αὐτοὺς, εἰς ταύτης λαμπρότητα, ἡλιοβολουμένους ἐξ ἡλίου Χριστοῦ, αὐτοῦ τῇ ἐγέρσει. Αὐτούς τε τοὺς Μαγίστρους καὶ Πατρικίους ἐν τύπῳ χρηματίζειν τῶν Ἀποστόλων, τόν τε χρηστὸν Βασιλέα κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀναλογοῦντα Θεῷ. Διὸ καὶ τὰ κατὰ τὸν ἐπιδήμιον λόγον λεγόμενα σκεπαῖα σκοπὸν ἔχειν ἐντετυπῶσθαι συμβόλοις ἐπινικίοις, ἃ κατὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἔγερσιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς ἀφομοίωσιν τοῦ σταυροῦ λογισθήσονται, δι' οὗ τὸ κατὰ τοῦ ᾅδου ὁ Χριστὸς

D τρόπαιον ἤρατο. Τὸ δὲ ταῖς χερσὶ κρατεῖσθαι παρ' αὐτῶν ἀνεξικακίας τόμους, καθὼς ἡ ἐγχώριος κατονομάζει φωνὴ, οὐχ οὕτως ἔχει τὸ ἀληθὲς, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ Σωτῆρος τοῖς μαθηταῖς ἐοίκασι δῆθεν οἱ Πατρίκιοι, καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, κατὰ τὴν σωτηριώδη νομοθεσίαν αὐτῶν, τόμους κρατεῖν ταύτης ἐγγεγραμμένους. Τὸ δὲ τὰς κνήμας λινῷ ἐσφίγχθαι ἀμφίῳ μετὰ καὶ χρυσωμένων πεδίλων, ταυτὸ τοῦτο καὶ νεκρότητος καὶ λαμπρότητος.

Ex

Ἐκ δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν παραδόσεων τό τε τοὺς Πατρικίους ἐπημφιέσθαι λώρους, εἰς τύπον τῶν παλαιῶν ὑπάτων, καὶ μᾶλλον τῶν μετέπειτα Βασιλέων κατά τινας διωρισμένους καιροὺς ἀρχιερατικὴν ἀξίαν ἀνῃρημένους τὸ σχῆμα εἶναι, οἳ καὶ ὡς βασιλεῖς πραγματικῶς ὄντες χρονοκράτορες, ὧν ἕκαστος ἔτους ἑνὸς ἡγεμονίαν κληρούμενος ἐν πολέμοις ἠφίετο, ὃν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐπιδεδημηκὼς παρὰ τῶν Ὑπάτων διηρωτᾶτο, πῶς τὰ τῶν πολέμων διῴκησεν, στολὴν τε τὴν ὑπατικὴν κατ' ἀξίαν τῆς νίκης ἐννόμως περιεβέβλητο, ἐφ' ᾗ καὶ τὸ κατὰ τῶν πολεμίων τρόπαιον ἐχειρίζετο, ᾧ ἐνεγέγραπτο τὰ ἐκείνῳ πεποιημένα εἰσάγοντί τε πρὸς τοὺς ὑπάτους λάφυρά τι καὶ αἰχμαλώτους, χειρίζεσθαι δὲ τόμους, λόγους ἐν τούτοις ποιουμένους τῶν περὶ πολέμους ἀναλωμάτων. Σκηπίωνες δὲ, ἀπὸ τοῦ τῶν Ῥωμαίων Σκηπίωνος κατὰ πολεμίων μέγιστα στρατηγήσαντος, ἐξ οὗ τὸ εὔφημον ἀπηνέγκαντο. Ἢ καὶ σκεπαῖα κατὰ τὸν δημώδη λόγον, διὰ τὸ τοὺς ἐπιγνώμονας, ὡς οἶμαι, τῶν καλῶν ἀποσκέφθαι πρὸς ταῦτα, καὶ ἐννοεῖν ὁποίας ἀναγράπτου τιμῆς οἱ ἀνδραγαθιζόμενοι μετειλήφασι, καὶ ζηλοῦν πρὸς τὴν μίμησιν. Ἀπὸ δὲ τῶν καμπαγίων, ἃ Λατίνων φωνὴ προσηγόρευται, τοῦ πολεμικοῦ ἀνδρὸς τὸ εὐκίνητον, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ὀχυροποιεῖσθαι διὰ τὰς κατὰ τὰ σκέλη ἐκ πίλων περιπλοκὰς, ἢ τὸ διασκεπάσθαι αὐτοὺς τοῖς θυρεοῖς, ἢ ταῖς περιφερέσιν ἀσπίσι, καὶ διὰ τὸ μὴ δεῖσθαι περιπονημένης κατοχυρώσεως.

Secundum Romanas autem traditiones repraeſentant Patricii loris induti veteres conſules, aut potius conſulibus poſteriores Imperatores; diciturque hic eorum habitus fuiſſe, quum certis ſtatutis temporibus ſummorum pontificum dignitatem induerent; quippe qui [Conſules] actualiter reges annui erant, et eorum unusquisque poſt geſtum, quod ſorte nactus fuerat, imperium unius anni amandabatur in caſtra ad bella gerenda. Quibus confectis redibat, et interrogatus a conſulibus, quomodo rem bellicam adminiſtraſſet, accipiebat humeris injectum habitum conſularem, adaequatum dignitati partae victoriae; in manus autem accipiebat traditum tropaeum, victoriae de ſubactis hoſtibus inſigne, in quo pictura repraeſentabantur res ab eo in iſta expeditione geſtae, per quam introduceret in urbem, et exhiberet conſulibus ſpolia et captivos. Tenebat quoque in manibus codicillos, expenſarum bellicarum. Scipiones autem, quos patricii gerunt, appellationem nactos eſſe ajunt traditiones veteres boni ominis plenam ab illo Romano celeberrimo duce bellico, maximarumque rerum auctore, Scipione, per quem tantam famam conſecuti ſunt. Vel etiam Skepaea, vulgo appellantur ex eo, ut ego quidem exiſtimo, quod qui pulchra et praeclara agnoſcere atque aeſtimare norunt, toti in ea incumbunt, et ſecum diligenter recolunt, quantos honores in annalibus celebratos acceperint olim viri fortes et probi; eoque ad ipſorum imitationem ſtimulantur. Campagia tandem, ut Latinus ſermo appellat, gerunt ad ſignificandam viri militaris agilitatem, qui negligat ſibi crura alio, praeter filtrorum indumentum, tutamine munire, quod oblongis rotundisve ſcutis ſe ſatis tectum et tutum eſſe, ideoque nullo alio artificioſe confecto et ingenioſe excogitato munimine opus habere putet.

Εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου τοῦ μεγάλου Παλατίου.

Vaſa ſacra diverſorum templorum. Vaſa templi Sanctiſſimae Deiparae Phari in magno palatio.

Ὁ νεοκατασκεύαστος μέγας σταυρὸς Κωνσταντίνου, τοῦ φιλοχρίστου καὶ Πορφυρογεννήτου Βασιλέως.

Magna Crux, quam nuper confici curavit Chriſti amans et Porphyrogennetus Imperator Conſtantinus.

Εἰς τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ.

Vaſa oratorii S. Theodori in Chryſotriclino.

Ἡ τοῦ Μωσέως ῥάβδος. Ῥαβδία ὀστιαρίκια ἀπὸ λίθων καὶ μαργάρων ὁλόχρυσα δ΄. Ῥαβδία τῶν Σιλεντιαρίων ἀργυρᾶ διάχρυσα δ΄. ῥαβδία τῶν Κουρσώρων ἀργυρᾶ διάχρυσα μετὰ φεγγίων δ΄, καὶ ἄνευ φεγγίων δ΄, καὶ μετὰ καταχλειδίων α΄. μανιάκια πρωτοσπαθαράτα χρυσᾶ. Σπαθαροκανδιδατίκια ὁλόχρυσα, καὶ ἀργυρᾶ διάχρυσα. Σπαθία σπαθαράτα ὁλόκανα διάχρυσα. Στρατωρίκια διά-

Virga Moſis. virgae quales tenent Oſtiarii, totae aureae, gemmis et unionibus ornatae numero, quatuor. Virgae Silentiariorum argenteae deauratae quatuor. virgae Curſorum argenteae deauratae cum lunulis, quatuor, et totidem abſque iis una cum vecticulis. torques Protoſpathariorum aurei. Spatharocandidatina tota aurea, et alia argentea deaurata. Spathae Spathariorum, cannis ſeu ſcapis earum totis inauratis. Stratoricia inaurata. Scutum au-

reum ſmaltitum cum unionibus. Adhuc aliud ſcutum aureum ſimiliter pictum et gemmatum atque margaritatum. Conti argentei deaurati duo.

A χρυσα· Σκῦτοι χρυσοῦν χυμευτὸν ἠμφιεσμένον ἀπό μαργάρων. Ἕτεροι σκῦτοι χρυσοῦν χυμευτὸν ἠμφιεσμένον ἀπὸ λίθων καὶ μαργάρων. Κόντα ἀργυρᾶ διάχρυσα β΄.

Vaſa templi S. Stephani Daphnes.

Magna Crux S. et magni Conſtantini. Sceptra tria. Ptychia, [Victoriolae] ſeptem. Candidatica aurea.

Εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῆς Δάφνης.

Ὁ μέγας σταυρὸς τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου. Σκῆπτρα γ΄. πτυχία ζ΄. Καιδιδατίκια χρυσᾶ.

Vaſa templi Domini.

Sceptra duodecim. Campiductoria quinque. Labara quinque. Signa duodecim. Dracones duodecim. Banda octo. Skeuophorica octodecim; quorum duodecim renovata fuerunt Ind. IV. reliqua ſex fracta jacent, reparationem non nacta, aut non capientia.

Εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου.

B Σκῆπτρα ιβ΄. καμπηδικτόρια ε΄. λάβουρα ε΄. σίγνα ιβ΄. δρακόντια ιβ΄. βάνδα η΄. σκευοφορικὰ ιη΄. καὶ εἰς ινδ. δ΄ ἀνεκαινίσθη ἐξ αὐτῶν ιβ΄, καὶ τῶν ς΄ τὰ ἔργα εἰσὶν καταχλασμένα μὴ ἔχοντα περιποίησιν.

CAP. XLI.

Species mutatorium.

[Iacent quoque in templo Domini] lori auro contexti quindecim. Contomanicia auro texta, ad illos loros pertinentia, duodecim. Pectoralia pro iisdem loris, duodecim. tunicae argenteis filis pictae ſex. Specia filis aureis picta. contomanicia filis argenteis picta, veri juris quindecim. Contomanicia acuti juris colorea viginti novem. Contomanicia veri juris colorea octodecim. Tunicae fundatae coloreae cum aureis tabulis Magiſtrorum, Proconſulum, et Patriciorum, viginti quinque. Tunicae fundatae cum tabliis purpureis officialium ſecretis aſſidentium triginta. Tunicae Platonia dictae, Chartulariorum ſecreticorum ſex. Tunicae fundatae cum purpureis tabliis, quae Tyria cubiculi vulgo appellantur, triginta et tres; totidemque tunicae Atrabaticae.

ΚΕΦ. ΜΑ.

Ὅσα εἴδη τῶν ἀλλαξίμων.

Λῶροι χρυσοΰφαντοι ιε΄. Κοντομανίκια χρυσοΰφαντα τῶν αὐτῶν λώρων ιβ΄. Θωράκια τῶν αὐτῶν λώρων ιβ΄. χλανίδια ἀργυροκέντητα ς΄. σπίκια χρυσοκέντητα. κοντομανίκια ἀργυροκέντητα C ἀληθινάρια ιε΄. Κοντομάνικα ὀξέα χροακὰ κθ΄. Κοντομάνικα ἀληθινάρια χροακὰ ιη΄. χλανίδια φενδάτα χροακὰ χρυσόταβλα Μαγίστρων Ἀνθυπάτων καὶ Πατρικίων κε΄. χλανίδια φενδάτα μετὰ ὀξέων ταβλίων Ὀφφικιαλίων σεκρετικῶν λ΄. χλανίδια πλατώνια χαρτουλαρίων σεκρετικῶν ς΄. χλανίδια φενδάτα μετὰ ὀξέων ταβλίων τὰ λεγόμενα τύρια τοῦ Κουβουκλείου λγ΄. χλανίδια ἀτραβατικὰ λγ΄.

Deeſt folium unum.

CAP. XLII.

De ſepulcris Imperatorum quae ſunt in templo SS. Apoſtolorum.

Et primum quidem quod attinet ad Heroum S. et magni Conſtantini:

Iacet primo verſus orientem ſpectanti loco ſarcophagus S. Conſtantini e porphyretico, aut, quod perinde eſt, Romano marmore, continens et ipſum, et B. eius matrem, Helenam.

Alius porphyreticus, aut Romanus, in quo ſitus fuit Conſtantius, magni Conſtantini filius.

Alius porphyreticus Romanus, in quo jacet Theodoſius magnus.

ΚΕΦ. ΜΒ.

Περὶ τῶν τάφων τῶν Βασιλέων τῶν D ὄντων ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Ἡρῷον τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ἐν πρώτοις κατὰ ἀνατολὰς κεῖται ὁ λάρναξ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου πορφυροῦς, ἤτοι Ῥωμαῖος, ἐν ᾧ ἀπόκειται αὐτὸς μετὰ Ἑλένης τῆς μακαρίας μητρὸς αὐτοῦ.

Ἕτερος λάρναξ πορφυροῦς Ῥωμαῖος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Κωνστάντιος, ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ἕτερος λάρναξ πορφυροῦς Ῥωμαῖος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Θεοδόσιος ὁ μέγας.

Ἕτερος λάρναξ πράσινος ἱερακίτης ἐν ᾧ ἀπόκειται Λέων ὁ μέγας.

Ἕτερος λάρναξ πορφυροῦς Ῥωμαῖος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Μαρκιανὸς, μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Πουλχερίας.

Ἕτερος λάρναξ πράσινος Θετταλὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ζήνων ὁ Βασιλεύς.

Ἕτερος λάρναξ Ἀκυιτανὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος μετὰ Ἀριάδνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

Ἕτερος λάρναξ πρασίας λίθου Θετταλικῆς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς, ὁ υἱὸς Θεοφίλου. Ἰστέον δὲ, ὅτι ὁ τοιοῦτος λάρναξ Μιχαὴλ τοῦ Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐστιν τοῦ μεγάλου. Ἔκειτο δὲ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Αὐγούστης, ὑποκάτω τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ, ἐν ᾧ καὶ αἱ στολαὶ τῶν Ἀποστόλων εὑρέθησαν. Ἔλαβεν δὲ αὐτὸν ὁ Κύρις Λέων ὁ Βασιλεὺς, καὶ κατέθετο αὐτὸν ἐνταῦθα εἰς ἀπόθεσιν τοῦ σώματος τοῦ αὐτοῦ Μιχαήλ.

Ἕτερος λάρναξ πράσινος Θετταλὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Βασίλειος σὺν Εὐδοκίᾳ καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

Ἕτερος λάρναξ Σαγαρινὸς, ἤγουν Πνευμονούσιος, ἐν ἀπόκειται Λέων ὁ ἀοίδημος σὺν τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ὕστερον τελευτήσαντι τῷ Πορφυρογεννήτῳ.

Ἕτερος λάρναξ λευκὸς, ὁ λεγόμενος Βασιλίκιν, ἐν ᾧ ἀπόκειται Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Βασιλείου.

Ἕτερος λάρναξ πράσινος Θέτταλος, ἐν ᾧ ἀπόκειται ἡ ἁγία Θεοφανὼ, ἡ πρώτη γυνὴ τοῦ μακαρίου Λέοντος, σὺν Εὐδοκίᾳ τῇ θυγατρὶ αὐτῆς.

Ἕτερος λάρναξ Βιθυνὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ζωὴ, ἡ δευτέρα γυνὴ τοῦ αὐτοῦ Λέοντος.

Ἕτερος λάρναξ πράσινος Θετταλὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Εὐδοκία ἡ τρίτη γυνὴ τοῦ αὐτοῦ Κυροῦ Λέοντος, ἡ ἐπονομαζομένη Βαϊνή.

Ἕτερος λάρναξ Προικοννήσιος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ἄννα καὶ Ἄννα, αἱ θυγατέρες τοῦ μακαρίου Λέοντος καὶ Ζωῆς.

Ἕτερον λαρνάκιον μικρὸν ἀπὸ λίθου Σαγαρινοῦ, ἤτοι πνευμονουσίου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Βασίλειος ὁ ἀδελφὸς Κωνσταντίνου πορφυρογεννήτου, καὶ Βάρδας ὁ υἱὸς Βασιλείου τοῦ πάππου αὐτοῦ.

Ἕτερον λαρνάκιον μικρὸν ἀπὸ λίθου Σαγαρινοῦ ἐν ᾧ ἀπόκειται. * * * * * * *

Deſunt verſus tres in membranis vacui relicti.

A Alius e marmore viridi Hieracite, in quo depoſitus fuit Leo magnus.

Alius porphyreticus Romanus, in quo jacent Marcianus, et uxor eius, Pulcheria.

Alius viridis Theſſalicus, Zenonis Imperatoris.

Alius Aquitanus, continens Anaſtaſium Dicorum, et ejus uxorem Ariadnam.

Alius Theſſalicus viridis, in quo jacet Michaël Imp. filius Theophili. Tenuit hic ſarcophagus olim Juſtinum ſeniorem, Imperatorem, qui ſitus erat in monaſterio Auguſtae dicto, in templo, et ſub reliquiis, S. B Apoſtoli Thomae; ubi etiam ſtolae Apoſtolorum olim exſtabant. Verum Dominus Leo [filius Baſilii Macedonis] inde abſtulit illum ſarcophagum, et hic, in Apoſtolorum templo, depoſuit, et exuvias dicti Michaëlis ipſi indidit.

Alius viridis Theſſalicus, tenens Baſilium [Macedonem] et ejus uxorem, Eudociam, et filium, Alexandrum.

Alius Sagarinus, aut Pneumonuſius, in quo jacent venerandus Imperator Leo [ſapiens, Baſilii filius] et filius ejus, Conſtantinus Porphyrogennetus, multo poſt patrem tempore illatus.

C Alius albus, cui nomen eſt Baſilicium, tenens Conſtantinum, filium Baſilii [Macedonis.]

Alius viridis Theſſalus, in quo jacent S. Theophano, prima uxor B. Leonis [Sapientis]; et ejus filia, Eudocia.

Alius Bithyno marmore, in quo Zoë, ſecunda ejusdem Leonis uxor.

Alius viridis Theſſalus, in quo Eudocia, Baïni cognominata, tertia ejusdem domini Leonis uxor.

D Alius Proconneſio marmore, in quo jacet Anna et Eudocia filiae beati ejusdem Leonis ex [ſecunda uxore] Zoë. * * *

Alia urnula marmore Sagarino, aut Pneumonuſio, in quo jacent Baſilius, frater Conſtantini Porphyrogenneti.

* * * * * * * * * * * * * * *

Alia urnula, marmore Sagarino, in quo jacet * * * * * *

In Heroo magni Iuſtiniani.

Primus apud concham verſus orientem eſt Sarcophagus, in quo jacet corpus Iuſtiniani, marmore peregrino, rari et miri coloris, qui medius fere ſit inter colorem Bithyni et Chalcedonici marmoris, ſimilis marmori Oſtritae.

Alius marmore Hierapolitano, in quo jacet Theodora, magni Iuſtiniani uxor.

Alius verſus occidentem a dextra, e marmore coloris roſei maculis diſtincti, Docimino, in quo jacet Eudocia, uxor Iuſtiniani minoris [alias Rhinotmeti].

Alius e candido marmore Proconneſio, in quo jacet Iuſtinianus minor.

Alius, Proconneſius item, in quo jacet Sophia, uxor Juſtini [minoris.]

Alius e candido marmore Docimino, colore Onychiten referente, in quo jacet Heraclius Magnus.

Alius viridis, marmore Theſſalo, in quo jacet Fabia, uxor Heraclii.

Alius e marmore Proconneſio, Conſtantini Pogonati.

Alius e marmore viridi Theſſalico, in quo ſita eſt Fauſta, uxor Conſtantini Pogonati.

Alius e marmore Sagarino, in quo ſitus eſt Conſtantinus, nepos Heraclii, pater Conſtantini Pogonati.

Alius e marmore Sagarino, hecatontalitho, ſeu multicolore, in quo ſitus eſt Anaſtaſius, alias Artemius dictus.

Alius e marmore Hierapolitano, in quo ſita eſt ejusdem Anaſtaſii Artemii uxor.

Alius e marmore Proconneſio, in quo ſitus eſt Leo Iſaurus.

Alius e marmore viridi Theſſalico, in quo jacebat olim iſtius Leonis Iſauri filius, Conſtantinus, vulgo Caballinus dictus. Verum Michael et Theodora impuras eius reliquias inde ejiciebant, et igni comburebant; Sarcophagus autem ſede ſua revulſus, ſerraque diſſectus inſerviit ad Fori ſyſtremmatia, [ſeu repagula.] Etiammagna abbacia ejusdem fori ex eodem ſacrophago facta ſunt.

Alius e marmore Proconneſio, in quo ſita eſt Irene, uxor Conſtantini Caballini modo dicti.

Alius e marmore viridi Theſſalico, in quo ſita eſt uxor ejusdem Caballini.

A

Ἡρῷον τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ.

Πρὸς αὐτὴν τὴν κόγχην κατὰ ἀνατολὰς πρῶτος λάρναξ, ἐν ᾧ ἀπόκειται τὸ σῶμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀπὸ λίθου ξένου καὶ ἀλλοκότου μέσην χροιὰν ἔχοντος τοῦ τε Βιθυνοῦ καὶ Χαλκηδονίτου, παραπλησίας λίθῳ ὀστρείτῃ.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Ἱεραπολίτου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Θεοδώρα, ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ.

Ἕτερος λάρναξ κείμενος πρὸς δυσμὰς πρὸς τὸ μέρος τὸ δεξιὸν τὴν χροιὰν ῥοδοποίκιλον Δοκιμηνὸν, ἐν ᾧ ἀπόκειται Εὐδοκία, ἡ γυνὴ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου.

B Ἕτερος λάρναξ λευκὸς Προικοννήσιος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ἰουστινιανὸς ὁ μικρός.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Προικοννησίας, ἐν ᾧ ἀπόκειται Σοφία, ἡ γυνὴ Ἰουστίνου.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου λευκοῦ Δοκιμηνοῦ ὀνυχίτου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ἡράκλειος ὁ μέγας.

Ἕτερος λάρναξ πράσινος Θεσσαλὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Φαβία, ἡ γυνὴ Ἡρακλείου.

Ἕτερος λάρναξ Προικοννήσιος Κωνσταντίνου Πωγωνάτου.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου πρασίνου Θεσσαλικοῦ, ἐν ᾧ ἀπέκειται Φαῦστα, ἡ γυνὴ Κωνσταντίνου Πωγωνάτου.

C Ἕτερος λάρναξ Σαγαρινὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Κωνσταντῖνος, ἔγγονος Ἡρακλείου, υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Σαγαρινοῦ ἑκατοντάλιθος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ἀναστάσιος, ὁ καὶ Ἀρτέμιος.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Ἱεραπολίτου, ἐν ᾧ ἀπόκειται ἡ γυνὴ Ἀναστασίου τοῦ καὶ Ἀρτεμίου.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Προικοννησίου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Λέων ὁ Ἴσαυρος.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου πρασίνου Θετταλικοῦ, ἐν ᾧ ἀπέκειτο Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ Ἰσαύρου, ὁ ἐπικληθεὶς Καβαλλῖνος, ἀλλ᾽ ἐξεώθη D ὑπὸ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, καὶ κατεκάη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα. Ὁμοίως καὶ ὁ λάρναξ αὐτοῦ ἐξεώθη καὶ κατεπρίσθη, καὶ ἐχρημάτισεν εἰς τὰ τοῦ Φόρου συστεμάτια. Καὶ γὰρ καὶ τὰ μεγάλα ἀββάκια, τὰ ὄντα ἐν τῷ αὐτῷ Φόρῳ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ λάρνακος τυγχάνοντα εἰσίν.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Προικοννησίου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Εἰρήνη, ἡ γυνὴ Κωνσταντίνου τοῦ Καβαλλίνου.

Ἕτερος λάρναξ πράσινος Θεσσαλὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται ἡ γυνὴ Καβαλλίνου.

Σταταtriangle

Σταταραία ἀπὸ λίθων Προικοννησίων, ἐν ᾧ A ἀπόκειται Κοσμὼ καὶ Εἰρήνη, ἀδελφαὶ Καβαλλίνου.

Ἕτερος λάρναξ Προικοννήσιος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Λέων ὁ Χάζαρος, υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Καβαλλίνου.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Προικοννησίου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Εἰρήνη, ἡ γυνὴ Λέοντος τοῦ Χαζάρου.

Ἕτερος λάρναξ πράσινος Θετταλὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Μιχαὴλ ὁ τραυλός.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Σαγαρινοῦ, ἐν ᾧ ἀπόκειται Θέκλα, ἡ γυνὴ Μιχαὴλ τοῦ τραυλοῦ.

Ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου πρασίνου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Θεόφιλος ὁ βασιλεύς.

Ἕτερον λαρνάκιον πράσινον, ἐν ᾧ ἀπόκειται B Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Θεοφίλου.

Ἕτερον λαρνάκιον ἀπὸ λίθου Σαγαρινοῦ, ἐν ᾧ ἀπόκειται Μαρία ἡ θυγάτηρ Θεοφίλου.

Στοὰ ἡ πρὸς μεσημβρίαν τοῦ αὐτοῦ Ναοῦ.

Ἐν ταύτῃ ἀπόκεινται λάρνακες Ἀρκαδίου, Θεοδοσίου υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ Εὐδοξίας, τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Καί ἐστιν ὁ μὲν Ἀρκαδίου τάφος πρὸς μεσημβρίαν, ὁ δὲ Θεοδοσίου πρὸς ἄρκτον, τῆς δὲ Εὐδοξίας ἀνατολικώτερος, ἀμφότεροι πορφυροῖ, ἤτοι Ῥωμαῖοι.

Στοὰ ἡ πρὸς ἄρκτον τοῦ αὐτοῦ Ναοῦ. C

Ἐν ταύτῃ τῇ στοᾷ τῇ οὔσῃ πρὸς ἄρκτον κεῖται λάρναξ κυλινδροειδὴς, ἐν ᾧ ἀπόκειται τὸ δύστηνον καὶ παμμίαρον σῶμα τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ, τὴν χροιὰν πορφυροῦν, ἤτοι ῥωμαῖον.

Ἕτερος λάρναξ πορφυροῦς, ἤτοι Ῥωμαῖος, ἐν ᾧ ἀπόκειται τὸ σῶμα Ἰοβιανοῦ, τοῦ μετὰ Ἰουλιανὸν βασιλεύσαντος.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ γυναικείᾳ μονῇ τοῦ Ἰουστίνου, ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ἐν λάρνακι ἀπὸ λίθου πρασίνου Θεσσαλοῦ ἀπέκειτο τὸ σῶμα Ἰουστίνου τοῦ βασιλέως, καὶ Σοφίας, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Καὶ ἐξηνέχθη τὰ τούτων λείψανα, D καὶ κατετέθη ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἐν χαμοσορίῳ ἀπὸ λίθου Προικοννησίου ἤτοι Πικριμαίου, ἐν ᾧ καὶ ἐπιγέγραπται. Γλωσσόκομος Ἀλεξάνδρου Δομεστίκου.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Μάμαντος πλησίον τῆς πόρτης τοῦ Ξυλοκέρκου, ἐν τῷ νάρθηκι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἐξ ἀριστερῶν, ἵσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου ἑκατοντάλιθου, ἐν ᾧ ἀπόκειται ἡ τοῦ Μαυρικίου γυνὴ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἐν δὲ τῇ καταφυγῇ τῆς αὐτῆς μονῆς ἐξ ἀριστερῶν

Stataria [ſeu conditorium plurium corporum capax] e marmore Proconneſio, quo iacent Coſino, et Irene, ſorores Caballini.

Alius marmore Proconneſio, in quo ſitus eſt Leo Chazarus, filius Conſtantini Caballini.

Alius e marmore Proconneſio, in quo ſita eſt Irene, uxor Leonis Chazari.

Alius e marmore viridi Theſſalico, in quo ſitus eſt Michael Balbus.

Alius e marmore Sagarino, in quo ſita eſt Thecla, uxor Michaelis Balbi.

Alius e marmore viridi, in quo ſitus eſt Theophilus Imperator.

Alius parvus e marmore viridi, in quo ſitus eſt Conſtantinus, filius Theophili.

Alius parvus e marmore Sagarino, in quo ſita eſt Maria, filia Theophili.

De Sarcophagis, qui ſunt in porticu aedis auſtrali eiuſdem.

Ibi depoſiti ſunt ſarcophagi Arcadii, et filii eius, Theodoſii, et Eudoxiae, quae fuit uxor Arcadii, et mater Theodoſii. Arcadius verſus auſtrum, Theodoſius verſus ſeptentrionem, Eudoxia verſus orientem, iacent. Omnes tres ſunt marmore porphyretico, ſeu Romano.

De ſarcophagis in porticu boreali eiuſdem templi.

Ibi ſitum eſt in ſarcophago rotundo cylindriforme colore porphyretico ſeu Romano ſceleſtum et exſecrandum cadaver Iuliani tranſgreſſoris, [alias Apoſtatae.]

Alius porphyreticus ſeu Romanus, in quo ſitus eſt Iovianus, qui poſt Iulianum imperavit.

In monaſterio muliebri, Iuſtini dicto, in eius nempe aede S. Thomae ſacra ſiti olim erant in ſarcophago marmoris viridis Theſſalici, Iuſtinus Imp. et Euphemia, uxor eius. Illinc autem depromtae fuerunt eorum reliquiae, et in eodem monaſterio in humili et exiguo conditorio, e lapide Proconneſio, ſeu Picrinaeo, cui inſcriptum eſt hoc elogium: *gloſſocomus* [ſeu capſa] *Alexandri Domeſtici*.

In Monaſterio S. Mamantis, prope portam Xylokerki, aut Circi lignei, dictam, in narthece eccleſiae eius monaſterii, ad ſiniſtram ſtat ſarcophagus e lapide Hecatontalitho, ſeu multicolore vel centumteſſelato, in quo ſita eſt Mauricii uxor, cum liberis. In Cataphyge autem, ſeu refugio et receſſu in-

teriore, illius monaſterii, ad ſiniſtram verſus orientem, ſtat ſarcophagus marmoreus Mauricii Imperatoris.

In Monaſterio S. Trinitatis, Stauracii cognominato, in eius eccleſiae dextra regione, in oratorio S. Ioannis Prodromi, ſeu praecurſoris, ſtat ſarcophagus e marmore candido, in quo jacent Stauracius Imp. et Theophano, uxor ejus.

In Monaſterio Cyrae, ſeu Dominae, Euphroſynae dicto, ſtat ſarcophagus e marmore Bithyno, in quo Conſtantinus, a matre Irene excoecatus, et uxor ejus, Maria, jacent, et duae filiae; nempe Euphroſyna, uxor Michaelis, [de qua monaſterium appellatur]; et ejus ſoror, Irene. Iacet ibidem quoque Anna, filia Theophili Imperatoris.

In monaſterii, ta Gaſtria, vel Gaſtriorum, dicti, eccleſia, verſus orientem ad dextram, in Statarea, quae ibi eſt, jacet S. Theodora, uxor Theophili, & ejus tres filiae, Thecla, Anaſtaſia, & Pulcheria. In ſiniſtra parte ejus eccleſiae, e regione iſtius Statareae, ſtat ſarcophagus marmoreus Petronae, qui fuit quondam Domeſticus ſcholarum, et frater modo dictae B. Imperatricis, Theodorae.

In ejuſdem eccleſiae Narthece, verſus orientem ad ſiniſtram plagam ſtat parvus ſarcophagus e marmore Proconneſio aut Picrimaeo, in quo jacet Theoctiſta, mater S. Theodorae Imperatricis.

Prope adſtat parvus ſarcophagus e marmore Sagarino aut Pneumonuſio, ſeu pulmonario, in quo ſita eſt Irene, filia Bardae Caeſaris.

Prope adſtat parvus ad ſpithamae fere modum ſarcophagus Caeſaris Bardae maxilla inferior.

In Monaſterio S. Euphemiae dictae Formoſae jacet, in ea eccleſiae plaga, quae verſus orientem ſpectanti ſiniſtra eſt, in ſtatarea quae ibi eſt, Pancalo, mater Baſilii Imperatoris Chriſtum amantis.

At in dextra ejuſdem eccleſiae plaga verſus orientem, e regione iſtius, Statarea eſt marmore viridi Theſſalico, in qua jacent Marianus, olim Domeſticus ſcholarum, & Symbatius; ambo fratres Baſilii, Chriſtum amantis Imperatoris.

In dextro ejuſdem eccleſiae oratorio, quod Praecurſori, ſeu Ioanni Baptiſtae ſacrum eſt, et quidem in ſiniſtra verſus orien-

A πρὸς ἀνατολὴν ἵσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Μαυρίκιος ὁ Βασιλεύς.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῆς ἁγίας Τριάδος τῆς ἐπονομαζομένης τὰ Σταυρακίου, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἵσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου λευκοῦ, ἐν ᾧ ἀπόκειται Σταυράκιος ὁ Βασιλεὺς, καὶ Θεοφανὼ, ἡ αὐτοῦ γαμετή.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ τῆς Κυρᾶς Εὐφροσύνης, ἵσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου Βυθινοῦ, ἐν ᾧ ἀπόκειται Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς Εἰρήνης, ὁ τυφλωθεὶς, καὶ Μαρία ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ αἱ δύο θυγατέρες αὐτοῦ, Εὐφροσύνη ἡ γυνὴ Μι-B χαὴλ τοῦ Τραυλοῦ, καὶ Εἰρήνη, ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς, καὶ Ἄννα, ἡ θυγάτηρ Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ τὰ Γαστρία, εἰς τὸ πρὸς ἀνατολὴν δεξιὸν μέρος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἐκεῖσε στατaραίᾳ, ἀπόκειται ἡ μακαρία Θεοδώρα, ἡ τοῦ Θεοφίλου γυνὴ, καὶ αἱ τρεῖς θυγατέραις αὐτῆς, Θέκλα, Ἀναστασία καὶ Πουλχερία. Ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ μέρει τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἀπέναντι τῆς τοιαύτης σταραίας, ἵσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Πετρωνᾶς, ὁ γεγονὼς Δομέστικος τῶν Σχολῶν, ὁ ἀδελφὸς Θεοδώρας τῆς μακαρίας Βασιλίδος.

* Ἐν δὲ τῷ νάρθηκι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, C ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν ἀριστερῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ νάρθηκος, ἵσταται λαρνάκιον μικρὸν ἀπὸ λίθου Προικοννησίου, ἤτοι Πικριμαίου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Θεοκτίστη ἡ μήτηρ Θεοδώρας τῆς μακαρίας Βασιλίδος.

Ἰστέον, ὅτι πλησίον αὐτοῦ ἵσταται λαρνακίδιον ἀπὸ λίθου Σαγαρινοῦ ἤτοι πνευμονουσίου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Εἰρήνη, ἡ θυγάτηρ Βάρδα τοῦ Καίσαρος.

Ἰστέον, ὅτι λαρνακίδιον μικρὸν σπιθαμιαῖον ἵσταται πλησίον αὐτῶν, εἰς ὃ ἀπόκειται τὸ τοῦ Καίσαρος Βάρδα κατωμάγουλον.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας τῆς λεγομένης Εὐμόρφου, ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν D ἀριστερῷ μέρει τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἐκεῖσε σταραίᾳ ἀπόκειται Παγκαλὼ, ἡ μήτηρ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου.

Ἐν δὲ τῷ πρὸς ἀνατολὴν δεξιῷ μέρει τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἀπέναντι ταύτης τῆς σταραίας, ἐστὶν ἑτέρα σταραία ἀπὸ λίθου πρασίνου Θετταλοῦ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Μαριανὸς, ὁ γεγονὼς Δομέστικος τῶν Σχολῶν, καὶ Συμβάτιος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἀμφότεροι ἀδελφοὶ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ δεξιῷ εὐκτηρίῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τοῦ Προδρόμου, ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν εὐωνύμῳ μέρει τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου, ἵσταται λάρναξ

ἀνάγλυφος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ἀναστασία ἡ θυγάτηρ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν δεξιῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου, ἀπέναντι τοῦ λάρνακος, ἵσταται λαρνάκιον μικρὸν ἀνάγλυφον, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ἄννα καὶ Ἑλένη, θυγατέρες Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου, καὶ Ζωὴ, ἡ μήτηρ Κωνσταντίνου τοῦ θεοστέπτου καὶ Πορφυρογεννήτου, τοῦ μακαρίου βασιλέως, τοῦ ἐγγόνου Βασιλείου.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἀρχιστρατήγου τοῦ ἐπονομαζομένου τῶν Προμότου, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐκεῖσε σταταραίᾳ, ἀπόκειται Μαρία, ἡ θυγάτηρ Βασιλείου Δεσπότου.

ΚΕΦ. ΜΓ.

Εὐφημία ὑπὸ στρατοπέδου εὐφημουμένη νικητηρίων καὶ θριάμβων ἀγομένων. Ἰστέον δὲ, ὅτι ἡ αὐτὴ εὐφημία ᾄδεται καὶ παρὰ τοῦ στρατοπέδου, ἡνίκα φιλοτιμία τις ἢ μαϊμὰς παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῖς παρασχεθῇ.

Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν Βασιλέων ὁ λαὸς γ΄. ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων, πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα τῶν εὐσεβεστάτων αὐγούστων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. τῶν πορφυρογεννήτων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. θεοπροβλήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. θεοκυβερνήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. κοσμοσυστάτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. κοσμοποθήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. ἀνδρειοτάτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. νικητῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη˙ ὁ λαὸς γ΄. ἐχθρολέτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. πλουτοποιῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη˙ ὁ λαὸς γ΄. ὀρθοδόξων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη˙ ὁ λαὸς γ΄. υἱὲ Θεοῦ ζωὴν αὐτοῖς. ὁ λαὸς γ΄. υἱὲ Θεοῦ συμβασίλευσον αὐτοῖς. ὁ λαὸς γ΄. υἱὲ Θεοῦ χάρισαι ἡμῖν αὐτούς. ὁ λαὸς γ΄. υἱὲ Θεοῦ τοὺς χρόνους αὐτῶν πλήθυνε. ὁ λαὸς γ΄. υἱὲ Θεοῦ ἐπάκουσον ἡμῶν. ὁ λαὸς γ΄. αὔξει ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν. ὁ λαὸς γ΄. αὔξῃ ἡ νίκη καὶ εὐτυχία τῶν στρατευμάτων ῥωμαίων. ὁ λαὸς γ΄. αὔξῃ ἡ ἀνδρεία τοῦ λαοῦ τοῦ Κυρίου. ὁ λαὸς γ΄. ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων. ὁ λαὸς γ΄. ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη˙ ὁ λαὸς γ΄. πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν [βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη.]

A tem plaga eius oratorii, ſtat ſarcophagus cum ſculpturis exſtantibus, in quo jacet Anaſtaſia, filia Baſilii Imperatoris.

In dextro ad orientem latere illius oratorii, e regione praecedentis ſarcophagi, ſtat alius parvus, etiam cum figuris exſculptis prominentibus, in quo jacent Anna et Helena, ejusdem Baſilii filiae; et Zoë, mater a Deo coronati et porphyrogenneti Conſtantini, beati Imperatoris, nepotis Baſilii.

In Monaſterio Archiſtrategi, ſeu S. Michaelis, de auctore Promoti cognominati, jacet in eius eccleſiae dextro latere, in Statarea quae ibi eſt, Maria, filia Baſilii, toties jam laudati Domini.

B

CAP. XLIII.

Acclamatio caſtrorum quando triumphus de victis hoſticus agitur, et inſignia victoriae producuntur. Haec eadem cantatur quoque ab exercitu quando largitionem ab Imperatore aliquam, aut Majumam impetrat.

Multi ſint anni Imperatorum, clamat turba ter; quod etiam de omnibus infra ſcriptis acclamationibus factum eſſe, ſufficiat ſemel C monuiſſe 2) *Illius, et illius magnorum regum et Imperatorum. Multi contingant ipſis anni.* 3) *Illius et illius, piiſſimarum Auguſtarum, multi ſint anni.* 4) *Porphyrogennetorum multi ſint anni.* 5) *a Deo promotorum Imperatorum multi ſint anni.* 6) *a Deo gubernatorum Imperatorum multi ſint anni.* 7) *a toto terrarum orbi commendatorum Imperatorum multi ſint anni.* 8) *a toto terrarum ore cupitorum Imperatorum multi ſint anni.* 9) *fortiſſimorum Imperatorum multi ſint anni.* 10) *victorioſorum Imperatorum multi ſint anni.* 11) *hoſtes perdentium Imperatorum multi ſint anni.* 12) *ditantium Imperatorum multi ſint anni.* 13) *orthodoxorum Imperatorum multi* D *ſint anni.* 14) *Fili Dei vitam ipſis (indulge)* 15) *Fili Dei regnum cum illis adminiſtra.* 16) *Fili Dei indulge nobis eos.* 17) *Fili Dei multiplica ipſorum annos.* 18) *Fili Dei exaudi nos.* 19) *Creſcat fides Chriſtianorum.* 20) *Creſcat victoria et felicitas exercituum Romanorum.* 21) *Creſcat fortitudo populi domini.* 22) *Nos ſumus ſervi Imperatorum.* 23) *Illius et illius magnorum regum et Imperatorum multi ſint anni.* 24) *Multenne faciat Deus ſacrum veſtrum imperium.*

Acclamatio quam Sardi dominis accinunt.

A

1) *Chriſtus vincit, Chriſtus regnat.* Hanc acclamationem iterabat turba ter; uti etiam ſequentes omnes. 2) *Chriſtus cuſtodiat Imperatorem.* 3) *Multi ſint anni Imperatorum.* 4) *Illius et illius magnorum regnum atque Imperatorum multi ſint anni.* 5) *a Deo promotorum Imperatorum multi ſint anni.* 6) *Pacem conficientium et orbi quietem imponentium imperatorum multi ſint anni.* 7) *Ditantium ſuos Imperatorum multi ſint anni.* 8) *Fili Dei coregna ipſis.* 9) *Fili Dei, dona ipſis vitam.* 10) *Fili Dei, multiplica ipſorum annos.* 11) *Creſcat fides Chriſtianorum.* 12) *Creſcat imperium Romanorum.* 13) *Creſcat victoria exercituum Romanorum.* 14) *Illius, ſanctiſſimi et Oecumenici Patriarchae multi ſint anni.* 15) *Sacri ſenatus multi ſint anni.* 16) *Exercitus Chriſtum amantis multi ſint anni.* 17) *Corroberet Deus fidem noſtram.* 18) *Confirmet Deus Imperatores noſtros.* 19) *Nos ſumus ſervi Imperatorum.* 20) *Multenne faciat Deus ſacrum veſtrum imperium.*

Ἡ παρὰ τῶν Σάρδων ᾀδομένη εὐφημία τοῖς Βασιλεῦσιν.

Χριστὸς νικᾷ. Χριστὸς βασιλεύει. ὁ λαὸς γ΄. Χριστὸς φυλάξει τὸν βασιλέα. ὁ λαὸς γ΄. πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων. ὁ λαὸς γ΄. ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. θεοπροβλήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. θεοστηρίκτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. εἰρηνοποιῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. πλουτοποιῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. υἱὲ Θεοῦ συμβασίλευσον αὐτοῖς. B ὁ λαὸς γ΄. υἱὲ Θεοῦ χάρισον ἡμῖν αὐτούς. ὁ λαὸς γ΄. υἱὲ Θεοῦ ζωὴν αὐτοῖς δώρησαι. ὁ λαὸς γ΄. υἱὲ Θεοῦ τοὺς χρόνους αὐτῶν πλήθυνε. ὁ λαὸς γ΄. αὔξει ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν. ὁ λαὸς γ΄. αὔξει ἡ βασιλεία τῶν ῥωμαίων. ὁ λαὸς γ΄. αὔξει ἡ νίκη τῶν στρατῶν τῶν ῥωμαίων. ὁ λαὸς γ΄. ὁ δεῖνα, τοῦ ἁγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. τῆς ἱερᾶς συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ λαὸς γ΄. στερεώσει ὁ Θεὸς τὴν πίστιν ἡμῶν· ὁ λαὸς γ΄. στερεώσει ὁ Θεὸς τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν. ὁ λαὸς γ΄. ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων. ὁ λαὸς γ΄. πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς
C τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη.

CAP. XLIV.

De expeditione adverſus Cretam, quam deus perdat, et in eam expenſis, et numero militum, ſtipendiique. Contingit ea ſub Leone, Chriſtum amante Domino, duce Himerio Patricio et Logotheta Dromi.

Imperialis claſſis conſtabat duodecim millibus, et Ruſſis 700. Strategus Cibyrrhaeotarum receperat in ſe praeſtare 5600. et duplos mille; faciunt ſimul 6600. Strategus Sami receperat in ſe praeſtare 4000. et mille duplos. Faciunt ſimul quinquies mille. Strategus Aegaei maris receperat in ſe praeſtare 3000. et mille duplos. faciunt ſimul quater mille. Hi omnes computati efficiunt viginti octo millia et torcentum capita.

ΚΕΦ. ΜΔ.

Ἡ γενομένη ἐξόπλισις καὶ ἔξοδος καὶ τὸ ποσὸν τῆς ῥόγας καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀποσταλέντος κατὰ τῆς θεολέστου Κρήτης μετὰ τοῦ Πατρικίου Ἡμερίου καὶ Λογοθέτου τοῦ Δρόμου ἐπὶ Λέοντος τοῦ Φιλοχρίστου Δεσπότου.

D Τὸ βασιλικοπλώϊμον χιλιάδες ιβ΄. Ῥῶς ψ΄. Ἐδέξατο ὁ Στρατηγὸς τῶν Κιβυρραιωτῶν ἔχειν στρατὸν ͵εχ΄. καὶ διπλοῦς ͵α. ὁμοῦ ͵ϛχ. Ἐδέξατο ὁ Στρατηγὸς τῆς Σάμου ἔχειν στρατὸν ͵δ, καὶ διπλοῦς ͵α. ὁμοῦ ͵ε. ἐδέξατο ὁ Στρατηγὸς τοῦ αἰγαίου πελάγους ἔχειν στρατὸν ͵γ. καὶ διπλοῦς ͵α. ὁμοῦ τὸ πᾶν χιλιάδες κη καὶ τ΄.

De equitibus qui debebant in claſſe militare.

Scholarii Thraceſiani et Macedones mille triginta ſeptem. E themate Thraceſiorum

Διὰ τῶν καβαλλαρικῶν τῶν ὀφειλόντων ταξιδεῦσαι εἰς τὸ πλώϊμον.

Σχολάριοι Θρακησιάνοι, καὶ Μακεδόνες ͵αλζ΄. ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων ͵α. ἀπὸ

τῦ θέματος Σιβαςίας Ἀρμένιοι ,α. ἀπὸ τὸ Πλατάνιν Ἀρμένιοι φ'. ἀπὸ τῆς Πρίνης φ'. ὁμῦ καβαλλαρικοὶ ,ςλζ. καὶ ὁμῦ τὸ πᾶν διά τε τῦ πλοΐμυ διά τε τῶν καβαλλαρικῶν χιλιάδες λδ' λζ'. A

mille. E themate Sebaſtiae Armeni mille. E Platanio, Armeni quingenti. Faciunt ſimul ſexies mille triginta ſeptem equites; et annumerati ſuperioribus claſſiarii faciunt triginta quatuor millia & triginta ſeptem.

Διὰ τῦ βασιλικῦ πλοΐμυ.

Δρόμωνες ξ' ἔχοντες ἀνὰ ἀνδρῶν κωπηλατῶν σλ', καὶ ἀνὰ πολεμιςῶν ό. ὁμῦ χιλιάδες ιη. πάμφυλοι μ'. ἐξ ὧν οἱ μὲν κ' πάμφυλοι ἀνὰ ἀνδρῶν ρξ'. οἱ δὲ ἕτεροι κ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρλ', καὶ Ῥῶσ ψ'. ὁμῦ μό. ὁμῦ τὸ πᾶν χιλιάδες κγ' καὶ δύο.

De claſſe imperiali.

Claſſis imperialis conſtabat dromonibus ſexaginta. Singuli Dromones vehebant ducentenos et trigenos remiges; milites autem ſeptuagenos. Faciunt ſimul ſumti octodecim millia. Pamphylis porro conſtabat quadraginta; quorum viginti vehebant viros centenos et ſexagenos. reliqui viginti autem vehebant viros centenos et trigenos; et Ruſſos in univerſum ſeptingentos. Faciunt omnes ſimul millia viginti tria, & duo homines.

Διὰ τῦ θέματος τῶν Κιβυῤῥαιωτῶν. B

Δρόμωνες ιέ ἔχοντα ἀνὰ ἀνδρῶν κωπηλατῶν σλ', καὶ ἀνὰ πολεμιςῶν ό. ὁμῦ χιλιάδες δ' καὶ φ'. πάμφυλοι ις' ἔχοντες οἱ μὲν ς' ἀνὰ ἀνδρῶν ρξ', οἱ δὲ ἕτεροι ί ἀνὰ ἀνδρῶν ρλ'. ὁμῦ χιλιάδες β' καὶ σξ'. ὁμῦ τὸ πᾶν χιλιάδες ς' καὶ ψξ.

De themate Cibyrrhaeotarum.

Praeſtabat hoc thema dromones quindecim, quorum ſinguli tenebant remiges ducentenos et trigenos, et milites ſeptuagenos. Faciunt quater mille et quingentos. Pamphylos praeſtabat ſedecim, quorum ſex quidem vehebant viros centenos et ſexagenos, caeteri decem vero centenos et trigenos. Faciunt ſimul millia duo et ducentos ſexaginta. Simul ſumti pamphyli et dromones faciunt millia ſex, et ſeptingentos ſexaginta.

Διὰ τῦ θέματος τῆς Σάμυ.

Δρόμωνες ί ἔχοντες ἀνὰ ἀνδρῶν κωπηλατῶν σλ'. καὶ ἀνὰ πολεμιςῶν ό. ὁμῦ ,γ. πάμφυλοι ιβ'. ἔχοντες οἱ μὲν δ' ἀνὰ ἀνδρῶν κωπηλατῶν ρξ'. οἱ δὲ η' ἀνὰ ἀνδρῶν ρλ'. ὁμῦ ,αχπ. ὁμῦ τὸ πᾶν διὰ τῦ θέματος τῆς Σάμυ ,δχπ'.

De themate Sami.

Dromones decem, habentes ſinguli remiges ducentenos et trigenos, milites ſeptuagenos. Faciunt ſimul ter mille. Pamphili duodecim, C quorum quatuor remiges vehebant centenos et ſexagenos ſinguli; reliquorum octo autem ſinguli centenos et trigenos. Faciunt ſimul ſumti mille ſexcentum et octoginta. Simul ſumpti Dromones et Pamphyli thematis Sami faciunt quatermille ſexcentum et octuaginta.

Διὰ τῦ θέματος τῦ Αἰγαίυ πελάγυ.

Δρόμωνες ζ' ἔχοντες ἀνὰ ἀνδρῶν κωπηλατῶν σλ', καὶ ἀνὰ πολεμιςῶν ό. ὁμῦ ,βρ. πάμφυλοι ζ' ἔχοντες οἱ μὲν γ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρξ', οἱ δὲ ἕτεροι δ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρλ'. ὁμῦ ,α. ὁμῦ τὸ πᾶν διὰ τῦ θέματος τῦ Αἰγαίυ πελάγυς ,γρ.

De themate Aegaei maris.

Dromones ſeptem, vehentes ſinguli remiges 230. milites 70. faciunt 2100. Pamphyli ſeptem, quorum tres vehebant ſinguli 160. de reliquis quatuor ſinguli 130. faciunt mille. Totum ergo contingens thematis Aegaei maris erat ter mille & centum hominum.

Διὰ τῦ θέματος Ἑλλάδος. D

Δρόμωνες ί ἔχοντες ἀνὰ ἀνδρῶν κωπηλάτων σλ, καὶ ἀνὰ πολεμιςῶν ό. ὁμῦ ,γ.

De themate Graeciae.

Dromones decem vehentes ſinguli remiges 230. milites 70. faciunt ter mille.

Διὰ τῶν Μαρδαϊτῶν.

Μαρδαῖται, ςρατὸς σὺν ἀρχόντων, ,δπζ, καὶ κατὰ προσθήκην ἕτεροι ,α. ὁμῦ ,επζ'.

De Mardaitis.

Mardaitarum copiae, ducibus eorum computatis, efficiebant quater mille octuaginta ſeptem capita. Quibus accedebat mantiſſa mille hominum. faciunt 5087.

Ὁμῦ τὸ πᾶν διά τε τῦ βασιλικῦ πλοΐμυ διά τε τῶν θεμάτων δρόμωνες ριβ'. πάμφυλοι ο'. ἄνδρες κωπηλάται χιλιάδες λδ'. καὶ πο-

Tota ergo navalis militia e claſſe imperiali & e claſſe provinciali compoſita conſtabat dromonibus centum & duodecim, & pam-

phyſis ſeptuaginta quinque; remigibus trigeſies & quater mille, militibus 7340. Ruſſis 700 Mardaitis 5087.

Rogae Imperialis claſſis.

Exercitus cum ducibus conſtat 12502. capitibus. Roga eſt Centenar. 15. Litrae 90. numiſmata decem. Accedunt mantiſſa mille viri, quorum ſinguli accipiunt num. 5. faciunt litras 69. num. 32. dein Ruſſi 700. quorum roga in univerſum eſt Centen. 1. Facit Roga claſſis & Ruſſorum ſimul Centenaria 17. litras 59. numiſmata 42.

De themate Cibyrrhaeotarum.

Totus ejus thematis exercitus una cum ducibus et duplis conſtat capitibus 6760. Roga eſt Centen. 2. litrae 21. num. 42.

De themate Sami.

Conſtat ejus exercitus una cum ducibus 4680. capitibus, et duplis mille. Roga eſt Centen. 2. Litr. 1. num. 11.

De themate Aegaei maris.

Exercitus cum ducibus 3100. Dupli mille. Roga centen. 1. litr. 54. num. 3.

De Mardaitis occidentalibus.

Exercitus cum ducibus 4087. Roga Centen. 4. litr. 66. num. 32. mantiſſa mille hominum, quorum quiſque octona numiſmata accipit. facit centen. 1. litr. 11. num. 8. In univerſum ergo facit roga Mardaitarum occidentalium Centen. 5. litr. 77. num. 42.

Tota ſumma rogarum, pro Imperiali claſſico, pro Ruſſis, pro claſſico provinciali, & pro Mardaitis occidentalibus eſt Centen. 29. litr. 13. numiſm. 66.

De roga equitum.

Pro Scholariis Thraceſianis et Macedonibus, ad mille triginta et ſeptem viros, roga eſt Centen. 1. litrae 41. num. 24.

Pro termille viris e themate Thraceſiorum (quorum unuſquiſque bina numiſmata in ſtipendium accipit) eſt roga Centen 1. litr. 80. numiſm. 24.

Pro mille viris e themate Sebaſtiae eſt roga Cent. 1. litrae 13. num. 24.

Pro quingentis viris ex Armenis Platanienſibus, ſenis numis in ſingulos imputatis, eſt roga Centen. 1. litr. 41. num. 48.

Pro quadringentis viris ex Armenis Prines, quinis numis in ſingulos imputatis, eſt roga Cent. 1. litr. 27. num. 56.

Tota ergo Roga caballariorum ſeu equitum bis mille triginta et ſeptem ſunt centenaria 2. litr. 54. num. 38.

Accedunt mantiſſae loco ter mille nongenti viri, quorum roga eſt Cent. 1. litr. 52.

A λεμιςαὶ ,ζτμ'. καὶ Ῥῶς ψ'. καὶ Μαρδαῖται ,επζ'.

Αἱ ῥόγαι διὰ τȣ̃ βασιλικȣ̃ πλοΐμȣ.

Στρατὸς συνάρχοντες χιλιάδες ιβ' καὶ φβ'. ῥόγα κεντηνάρια ιε λίτραι Ϙ: ι'. προσθήκη αὐτῶν ,α ἀνὰ νομισμάτων ε'. γινόμενοι λίτραι ξθ' νομίσματα λβ'. Ῥῶς ψ'. ῥόγα κεντηνάριον ά. ὁμȣ̃ διὰ τȣ̃ πλοΐμȣ καὶ τῶν Ῥῶς ῥόγα κεντηνάρια ιζ' λίτραι νθ': μβ'.

Διὰ τȣ̃ θέματος τῶν Κιβυῤῥεοτῶν.

B Στρατὸς συνάρχοντες ,ςψξ'. ῥόγα κεντηνάρια β' λίτραι κά: μβ' σὺν τοῖς διπλοῖς.

Διὰ τȣ̃ θέματος τῆς Σάμȣ.

Στρατὸς συνάρχοντες ,δχπ'. καὶ ἀπὸ τῶν διπλῶν ,α. ῥόγα κεντηνάρια β' λίτρα ά: ιά.

Διὰ τȣ̃ θέματος τȣ̃ Αἰγέȣ πελάγȣς.

Στρατὸς συνάρχοντες ,γρ' καὶ ἀπὸ τῶν διπλῶν ,α. ῥόγα κεντηνάριον ά. λίτραι νδ': γ'.

Διὰ τῶν Μαρδαϊτῶν τῆς Δύσεως.

C Στρατὸς συναρχόντων ,δπζ'. ῥόγα κεντηνάρια δ' λίτραι ξς': λβ'. καὶ ἡ προσθήκη ἀνδρῶν ,α ἀνὰ: η'. γινόμενον ρ ά. λίτραι ιά: η'. ὁμȣ̃ τὸ πᾶν διὰ τῶν Μαρδαϊτῶν τῆς Δύσεως ῥόγα κεντηνάρια ε' λίτραι οζ': μβ'. καὶ ὁμȣ̃ τὸ πᾶν διά τε τȣ̃ βασιλικȣ̃ πλοΐμȣ, τῶν Ῥῶς, τῶν θεματικῶν πλοΐμων, καὶ τῶν Μαρδαϊτῶν τῆς Δύσεως, ῥόγα κεντηνάρια κθ' λίτραι ιγ': ξς'.

Διὰ τῆς ῥόγας τῶν Καβαλλαρικῶν.

Διὰ τῶν σχολαρίων τῶν Θρακησιάνων καὶ Μακεδόνων ὑπὲρ ἀνδρῶν χιλίων λζ' ῥόγα κεντηνάριον ά λίτραι μά: κδ'.

D Διὰ τȣ̃ θέματος τῶν Θρακησίων ὑπὲρ ἀνδρῶν ,γ ἀνὰ νομισμάτων β' ῥόγα ρ λίτραι π': κδ'.

Διὰ τȣ̃ θέματος Σεβαςείας ὑπὲρ ἀνδρῶν ,α ῥόγα ρ ά λίτραι ιγ': κδ'.

Διὰ τῶν Ἀρμενίων τῶν Πλατανιτῶν ὑπὲρ ἀνδρῶν φ' ἀνὰ νομισμάτων ς' ῥόγα κεντηνάριον, λίτραι μά: μή.

Διὰ τῶν Ἀρμενίων Πρίνης ὑπὲρ ἀνδρῶν υ' * ἀνὰ νομισμάτων ε' ῥόγα κεντηνάριον, λίτραι κζ': νς'. ὁμȣ̃ καβαλλάριοι ,βλζ. ῥόγα κεντηνάρια β' λίτραι νδ': λή.

Καὶ οἱ κατὰ προσθήκην ἄνδρες τρισχίλιοι ἐννακόσιοι ῥόγα ρ' ά λίτραι νβ': νς'. καὶ ὁμȣ̃ διὰ

* ΣΧΟΛΙΟΝ. ἔτω κατὰ προσθήκην.

τῦ καβαλλαρικῦ ῥόγα κεντηνάρια δ' λίτραι ζ': κϐ.

Διὰ τῦ προχρέυ.

Διὰ τῶν πλοΐμων τῶν γ' θεμάτων τῶν τε Κιβυῤῥαιωτῶν, τῆς Σάμυ καὶ τῦ Αἰγαίυ πελάγυς ὑπὲρ ἀνδρῶν ,γ ἀνὰ: ϐ', λίτραι πγ': κδ'.

Διὰ τῶν Μαρδαϊτῶν τῆς δύσεως τυρμάρχων γ' ἀνὰ: λϛ', δρυγγαρίων μϐ' ἀνὰ: ιϐ, κομήτων μϐ' ἀνὰ: ϛ', στρατιωτῶν ,ε ἀνὰ: δ', γινόμενα ἀμφότερα κεντηνάρια ϐ' λίτραι Ϙθ': νϛ'.

Διὰ τῶν Ἀρμενίων θεμάτων Σεβαστίας τυρμάρχων ε', ἀνὰ: ιϐ'. δρυγγαρίων ι' ἀνὰ: ϛ', κομήτων η ἀνὰ: ε', στρατιωτῶν ἐννακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἀνὰ: δ'. γινόμενα ἀμφότερα λίτραι νε'. ζ'.

Διὰ τῶν Ἀρμενίων Πρίγκης ἄνδρες φ' ἀνὰ ϐ': γινόμενα λίτραι ιγ'. ξδ'. καὶ ὁμῦ διὰ τῦ ἀμφοτέρυ προχρέυ ρρ δ' λίτραι ιϐ'. ξ.

Ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ Στρατηγὸς τῶν Κιβυῤῥαιωτῶν, καὶ ὁ Κατεπάνω τῶν Μαρδαϊτῶν Ἀτταλίας ἵνα ὁ μὲν Στρατηγὸς ἑτοιμάσῃ χελάνδια δύο ἀπὸ τῶν οἰκείων τῶν τυρμαρχῶν. Ὁ δὲ Κατεπάνω τῶν Μαρδαϊτῶν ἑτοιμάσει γαλαίας, καὶ διὰ Μαρτίυ μηνὸς ἀποστείλωσι αὐτὰ εἰς Συρίαν, ἵνα περὶ πάντων τῶν ἐκεῖσε μελετωμένων καὶ πραττομένων ἐνέγκωσιν ἀπόκρισιν καὶ ἀληθῆς μανδάτον.

Ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ Πρωτοσπαθάριος Λέων καὶ ἄρχων Κύπρυ, ὁ τῦ Συμβατίκη, ἀποστεῖλαι ἀκριβεῖς κατασκόπυς εἴς τε τὸν κόλπον τῆς Ταρσῦ, καὶ εἰς τὰ Στόμια, ἔτι δὲ καὶ πρὸς Τρίπολιν καὶ Λαοδίκειαν, ἵνα ἐκ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν ἐνέγκωσι μανδάτα εἴ τι διὰ μελέτης ἔχυσιν οἱ Σαρακηνοί.

Ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ Στρατηγὸς Θεσσαλονίκης τῦ καμεῖν σαγίτας χιλιάδας σ', καὶ μεναύλια χιλιάδας γ', καὶ σκυτάρια ὅσα δυνηθῇ.

Ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ Κριτὴς Ἑλλάδος καμεῖν μεναύλια ,α, ἅπερ καὶ ἐτελείωσεν. Ἐδέξατο δὲ καμεῖν καὶ ἕτερα, καὶ καταγωγιάσαι αὐτὰ ἐν οἷς ἂν δέξηται.

Ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ ἄρχων Χρέπυ ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος καμεῖν σαγίτας χιλιάδας σ', καὶ μεναύλια χιλιάδας γ' ὡσαύτως καὶ ὁ Στρατηγὸς Νικοπόλεως καὶ ὁ Πελοποννήσυ.

Ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ Πρωτοσπαθάριος Θεόδωρος ὁ τῦ Παγκράτη ἀπελθεῖν εἰς Ἀνατολικὸς, καὶ καταγράψασθαι τὺς Πλατινά-

A Eſt ergo roga pro tota Caballaria Centenaria quatuor, litrae 7. num. 22.

De Prochreo.

Pro ter mille viris claſſiariis e tribus illis thematibus, Cibyrrhaeotarum nempe, Sami, atque maris Aegaei, binis in ſingulos numis imputatis, eſt roga litr. 83. num 24.

De Mardaitis occidentalibus. Pro turmarchis tribus inde petitis, unoquoque 36. numis aeſtimato; Drungariis 42. ſingulis duodenis numiſmatibus aeſtimatis; comitibus 42. ſenis numis in quemque imputatis; militibus gregariis quinquies mille, quaternis in ſingulos numis imputatis; conficitur roga Centen. 2. litr. 99. num. 56

De thematibus Armeniae; et primo de themate Sebaſtiae. B Pro turmarchis inde petitis quinque, quorum unicuique duodeni ſolidi ſtipendium ſunt; et drungariis decem, quorum ſinguli ſtipendium habent ſenos ſolidos; et comitibus octo, ſingulis quinis ſolidis cenſis, et militibus gregariis nongentis ſexaginta duobus, quaternis numis in ſingulos imputatis; eſt roga in univerſum lit. 55. num 7.

De Armenia Prines. Veniunt inde viri quingenti, ſinguli duobus ſolidis cenſi. Faciunt litras 13 num 64.

Tota ſumma Prochrei Centen. 4. litr. 52. num. 60.

Strategus Cibyrrhaeotarum in ſe recepit praeparare chelandia duo e familiabus Turmarcharum. Catepano, ſeu Capitaneus, Mardaitarum Attaliae vero recepit in ſe praeparationem galearum. Promiſerunt quoque haec menſe Martio in Syriam mittere, C ut de omnibus, quae ibi vel conſiliis agitantur, vel ipſo inſtituuntur opere, relationem, et verum mandatum, ſeu notitiam, afferant.

Leo Protoſpatharius, et praefectus Cypri, de gente Symbatici, in ſe recepit, fidos et diligentes exploratores in Sinum Tarſenſem mittere, et in provinciam, cui nomen eſt Oſtia; item ad Tripolin, Laodicaeam; ut ex omnibus illis partibus mandata, ſeu notitias, afferant eorum, quae Saraceni moliuntur.

Strategus Theſſalonicae recepit in ſe curam fabrefaciendi ſagittarum ducenta millia, haſtarum, vel venabulorum tria millia, ſcutorum quotquot procurare poſſit.

D Judex Helladis, aut Graeciae, recepit in ſe procurationem mille menauliorum, quae etiam praeſtitit; et praeterea promiſit alia procurare, et illuc mittere, quo ſe miſſurum condicturus ſit.

Praefectus Chripi [ſeu Euboeae] in themate, vel provincia, Helladis, promiſit curare ut fabrefierent ſagittarum ducenta millia, et venabulorum tria millia. Idem in ſe receperunt quoque Strategi Nicopoleos & Peloponneſi.

Protoſpatharius Theodorus, Pancratii filius, [id eſt gente, quae de Pancratio nomen habet, oriundus] recepit in ſe, in thema Ori-

entis abire et conſcribere Platiniatas Armenos, et ex iis aliisque ejusdem thematis conficere numerum quingentorum virorum militarium electorum, praeſtantium ſagittariorum, quorundam quoque forſan, ſive de tribunis, ſive de ſcholariis ſeu gregariis illi ſint, equeſtri militiae non ineptorum. Scholarii, ſiquidem integram percipiunt rogam, de ſuo ſibi comparabunt armaturam equeſtrem. Sin minus, accipiant equos e metatis, aut etiam e rationario illorum in themate Natoliae habitantium, quorum unusquisque ſemet ipſum ſingularem militem praeſtare debet.

Thracenſis parata debent habere viginti millia [ſaccorum] hordei, et quadraginta millia farris, et paxamatii, ſeu panis bis cocti, et farinae, et triginta millia [doliorum] vini, et decem millia caprarum mactatarum. item decem millia [ſaccorum] lini pro accendendis ignibus Graecis, et pro ſarciendis navibus Phygela [urbs Ioniae] praeſtet. et clavorum millia ſex, pro clavatura dromoniorum. Haec curanda in ſe recepit Protonotarius Thracenſium, & Curator curatoriae, cui nomen eſt Lacus Lactis, ſpopondit illi ſe, in praeſtando quidem vino, non defuturum.

Pro tabulatis dromoniorum affigendis, item in uſum ſcalarum et praeſepium, parata ſunto, et ad Phygela urbem perferuntor triginta millia clavorum quinos digitos longorum. Ea ſe curaturum promiſit Strategus Sami, eumque in finem ſe ſumturum neceſſarias impenſas a Protonotario. Parata ſunto millia tria clavorum, inſtar harpagarum aduncorum, communis generis, pro teſtudinibus et ſcalis et reliquis inſtrumentis navalibus. item millia tria clavorum ſpithamam longorum. Idem ille Sami Strategus haec praeſtiturum in ſe recepit. Vti etiam haec ſequentia. quatuor millia clavorum ad ſenos digitos longorum, alia totidem aliorum ad quinos, item ad quaternos alia quatuor millia, pro ſic dictis falconariis et tabulatis et aliis neceſſitatibus.

Recipiat in ſe Caeſarianus aliquis in Natolia agens, parata tenere millia viginti [ſaccorum] hordei, et ſexaginta millia [ſaccorum, doliorumve] paxamatii, et farris, et farinae pro Cibyrrhaeotis et Stratego Natoliae, qui e Natolia transmigrare debent in Attaliam, quo praeſidiariorum ejus, ad Calon Oros egreſſorum, in vices ſuccedant.

Protonotarius Cibyrrhaeotarum coëmat millia ſexaginta clavorum minutorum pro coriis affigendis.

De ſandaliis, ſeu parvis navigiis, comparatis in uſum dromoniorum notandum; debere curſorem aliquem ex Hetaeria deſumtum cum ſacro mandato ad Catepanum mitti, et hunc illi addere Protocancellarium, omnemque aſſiſtentiam. Ille Curſor ſumat

A τας, καὶ δι' αὐτῶν καὶ δι' ἑτέρων τῶν ἐκ τοῦ θέματος συστῆσαι ἄνδρας φ' ἐκλελεγμένους καὶ πρὸς τὸ τοξεύειν ἐπιτηδείους, καὶ ἐὰν ὦσιν ἐξ αὐτῶν τινες ἐπιτήδειοι καβαλλάριοι, εἴτε ἐκ τῶν ἀρχόντων, εἴτε ἐκ τῶν σχολαρίων. Εἰ μὲν κατὰ πλήρης ἔχωσι τὴν ῥόγαν αὐτῶν οἱ σχολάριοι, ἵνα ἐξοπλισθῶσιν ἐκ τῶν ἰδίων καβαλλαρικὴν ἐξόπλησιν. Εἰ δὲ ἐλλιπεῖς εἰσὶν πρὸς τὴν ῥόγαν, ἵνα λάβωσιν ἀπὸ τῶν μητάτων ἄλογα, ἢ καὶ ἀπὸ ἐκθέσεως μονοπροσώπων ἐν τῷ θέματι τῶν Ἀνατολικῶν.

Περὶ τῶν ὀφειλόντων ἑτοιμασθῆναι εἰς Θρακησίους, ἤγουν τῶν κ' χιλιάδων τοῦ κριθοῦ, καὶ B περὶ τῶν μ' χιλιάδων τοῦ τε σίτου καὶ τοῦ παξαματίου καὶ ἀλευρίου, καὶ περὶ τοῦ οἴνου τῶν λ' χιλιάδων, καὶ περὶ τῶν σφακτῶν τῶν ι' χιλιάδων, καὶ περὶ τοῦ ἑτοιμασθῆναι λινάριον λόγῳ τῶν πρεσπύρων καὶ καλαφατήσεως χιλιάδας ι', ἵνα ἔχῃ εἰς τὰ Φύγελα. καὶ σακκία χιλιάδας ϛ' λόγῳ τῆς ἡλώσεως τῶν δρομώνων. Ἐδέξατο περὶ τούτων ὁ πρωτονοτάριος τῶν Θρακησίων. Ἐδέξατο καὶ ὁ Λιμνογάλακτος ἵνα συνδράμῃ αὐτὸν εἰς τὸν οἶνον.

Περὶ τοῦ ἑτοιμασθῆναι καρφίον πενταδακτυλίον λόγῳ τῆς στρώσεως τῶν δρομωνίων, εἰς τὰς σκάλας, καὶ εἰς τὰς πάθνας, χιλιάδας λ'. καὶ κατέλθωσιν εἰς τὰ Φύγελα. Ἐδέξατο C δὲ περὶ τούτου ὁ Στρατηγὸς τῆς Σάμου τοῦ λαμβάνειν ἔξοδον παρὰ τοῦ Πρωτονοταρίου. Περὶ τοῦ ἑτοιμασθῆναι καρφίον ἁρπάγιον κοινοστομαῖον λόγῳ χελωνῶν καὶ σκαλῶν καὶ λοιπῶν κατέργων χιλιάδας γ', καὶ σπιθαμιαῖον χιλιάδας γ'. Ἐδέξατο δὲ περὶ τούτου ὁ στρατηγὸς τῆς Σάμου. Περὶ τοῦ ἑτοιμασθῆναι καρφίον ἑξαδακτυλαῖον χιλιάδας δ', καὶ πενταδακτυλαῖον χιλιάδας δ', καὶ τετραδακτυλαῖον δ', διὰ τὰς γερακαρίας, καὶ τοὺς διαπάτους καὶ λοιπὰς χρείας. Ἐδέξατο δὲ περὶ τούτου ὁ στρατηγὸς τῆς Σάμου.

Περὶ τοῦ δέξασθαί τινα βασιλικὸν τὸν ὄντα εἰς Ἀνατολικοὺς ἑτοιμάσαι κριθὴν χιλιάδας κ', καὶ παξαμάτια καὶ σῖτον καὶ ἀλεῦριν χιλιά- D δας ξ', διὰ τῶν Κιβυρραιωτῶν καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ, καὶ ἵνα καταγαγιασθῶσιν ἀπὸ Ἀνατολικοὺς εἰς Ἀτταλίαν ἀντὶ τοῦ ἀπερχομένου εἰς τὸ Καλὸν ὄρος.

Περὶ τοῦ ἀγοράσαι τὸν Πρωτονοτάριον τῶν Κιβυρραιωτῶν καρφίον μικρὸν λόγῳ τῆς παρηλώσεως τῶν βυρσαρίων χιλιάδας ξ'.

Περὶ τῶν σανδαλίων τῶν χαμοθέντων λόγῳ τῶν δρομωνίων εἰς τὸν τρίχοντα, ἵνα ἀποσταλῇ τῆς Ἑταιρείας μετὰ κελεύσεως πρὸς τὸν Κατεπάνω, καὶ δώσει αὐτὸν Πρωτοκαγκελλάριον, καὶ πᾶσαν συνδρομήν, καὶ κρατήσει τοὺς

τοὺς Κορφιτιάνους Ἡρακλείας, καὶ ἐπάρῃ ναύτας ὑπὲρ ἑκάστου σανδαλίου δ'. ἀποστέλλει δὲ αὐτὰ διὰ συντομίας διὰ τοῦ Πρωτοκαγκελλαρίου. Ἵνα δὲ ἔχῃ ἕκαστον σανδάλιον τὸ κατάρτιον αὐτοῦ καὶ τὸ κερατάριον, καὶ ἀνὰ κωπίον δ', καὶ τὸ παρακώπιον. Ἔτι δὲ καὶ ἁλιάδια ϛ' ὀκτάκωπα.

Περὶ τῶν τριβολίων, ἵνα ἐρωτηθῇ ὁ Κοιτωνίτης Θεοδώρητος τί ἐγένετο· ὁμοίως καὶ περὶ τῶν σακκίων τῶν περσινῶν, καὶ τῶν τζαπίων, καὶ τζόκων, κρικελλίων τε καὶ δακτυλίων καὶ ψελλίων καὶ κρικῶν, ἵνα ἀποστείλῃ τὸν νοτάριον αὐτοῦ μετὰ τὴν καταγραφὴν πάντων πρὸς ἡμᾶς.

Περὶ τοῦ ὁρισθῆναι τὸν Παραθαλασσίτην, ἵνα ἐξοπλίσῃ ἀπὸ συνδόσεως τῶν αὐτῶν στρατιώτας ͵ασ'.

Ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὅ τε Κιβυῤῥαιώτης καὶ ὁ κατεπάνω τῶν Μαρδαϊτῶν Ἀτταλείας καὶ ὁ Λέων τοῦ Συμβατίκη, ἵνα ἔχωσιν ἀσφάλειαν καὶ ἀκρίβειαν, καὶ μὴ παραχωρῶσίν τινα τῶν ἀγνωρίστων πρὸς Συρίαν ἀπελθεῖν, καὶ δι' αὐτῶν ἀποκομισθῆναι εἰς Συρίαν τὰ ἀπὸ Ῥωμανίας μανδάτα.

A Corſitianos Heracleae [id eſt claſſiarios ex inſulae Corfiz, ſeu Corcyra, apud Heracleam cum navibus ſtationem agentes] Levet quoque nautas in ſingula ſandalia quaternos, eosque cum ſandaliis quantocyus mittat cum Protocancellario. Inſtructa ſunto ſandalia ſuo quodque malo et antenna et remis quaternis et remo vicario. Levet item cymbas octonorum remorum ſex.

Quid factum ſit de muricibus, item de ſaccis anno ſuperiore comparatis, de ligonibus, ſtipitibus, circellis, annulis, torquibus ferreis, et volutis, interrogetur Coetomita Theodoretus, isque cum indiculo omnium ſuum notarium ad nos mittat.

Imperetur praefecto orae maritimae [Steni nempe] ut armet ex contributione oppidanorum milites mille ducentos. B

Receperunt in ſe Strategus thematis Cibyrrhaeotarum et Catepanus Mardaitarum, Attaliae, et Leo de gente Sambatiki dicta oriundus, providere ſollicita cura, ne quem ignotum hominem ſinant in Syriam evadere, cujus delatione quid rerum noſtrates Romani agant, hoſtes comperiant.

Διὰ τῶν ἐν Λαγοβαρδίᾳ ταξειδευσάντων ἐπὶ τοῦ Κυροῦ Ῥωμανοῦ τοῦ Βασιλέως εἰς ἰνδ'. η'.

Τὰ κατελθόντα μετὰ τοῦ ἀσπαθαρίου Ἐπιφανίου βασιλοπλοΐμου χελάνδια εἰς ἰνδ. η'. ια'. τὰ προκατελθόντα μετὰ τοῦ Πατρικίου Κοσμᾶ χελάνδια εἰς ἰνδ. ζ' ια'. Ῥῶς καράβια ζ' ἔχοντα ἄνδρας υιε'.

Διὰ τῶν Καβαλλαρίκων. Θρακησιάνοι καὶ Μακεδόνες, ἄρχοντες σβ', σχολάριοι ϟη', νέοι σχολάριοι χη'.

Διὰ τῶν χαραχιωτῶν τῶν ἐθνικῶν. Τῆς μεγάλης Ἑταιρείας ἄνδρες λα'. τῆς μέσης Ἑταιρείας ἄνδρες μϛ'. Φαργάνοι ἄνδρες με'. Χάζαροι μζ'. ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν ἄνδρες οα'. ἀπὸ τοῦ Ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ πόλει ἄνδρες λε'. ἀπὸ τῶν νέων αἰχμαλώτων οθ'. Μουσουλμοὶ ἄνδρες ιδ'. Πανορμῖται ἄνδρες ιη'. Τοῦρκοι ἄνδρες πδ'. Ἀρμένιοι οἱ ἀπὸ βουλῆς ἐξελθόντες σὺν τῶν μαγγαναρίων ἄνδρες λϛ'. ὁμοῦ καβαλλάριοι ἄνδρες ͵αυνγ'.

De expeditis in Longobardiam tempore Domini Romani [Lacapeni] Imp. Ind. VIII. [A.C. 935.]

C Cum Protoſpathario Epiphanio appellens Indictione octava claſſis regia conſtabat chelandiis, aut lenunculis, undecim: quae autem praeceſſerat, et jam ſeptima Indictione ſub ducatu Patricii Coſmae appulerat claſſis, totidem chelandiis conſtabat, et ſeptem Carabiis Ruſſos 415. vehentibus.

Equites erant e thematibus Thraceſiorum et Macedoniae, rectores quidem 202. ſcholarii [veterani] 98. et novitii 608.

Milites erant peregrini, et quidem de magna Hetaeria, 31. de media Heteria, 46. de Farganis, 45. de Chazaris 47. dein de Baſilicis 71. de Arithmo urbanorum, 35. de novis captivis, 79. Muſulini [ſeu Saraceni de D urbe et provincia Muſſel] 14. Panormitani 18. Turcae 84. Armenii, qui ſponte ſua expeditioni aderant una cum Manganariis ſeu machinariis, 36. In univerſum erant equites mille quadringenti quinquaginta tres.

Τὰ ἀποσταλέντα τὸν Ῥήγα Ἰταλείας ἐπὶ Ῥωμανοῦ Δεσπότου εἰ ἄρα ἐξέλθῃ καὶ καταπολεμήσῃ τοὺς ἀντάρτας πρίγκιπας, τόν τε

Miſſa Regi Italiae [Hugoni] ſub Romano Imp. [Lecapeno] ut eductis copiis ſubigeret rebelles Landulfum et Atenulphum, fratres

[Capuae et Beneventi] it. Waimarium et Waiferium [Salerni dominos], pariter fratres, et omnes Longobardos de themate Longobardiae, qui defecerant; et ut ademta illis caſtra reſtitueret Stratego illius provinciae.

A Λανδῦφον καὶ Ἀτενῦλφον, τὸν ἀδελφὸν αὐτῦ, καὶ Γοήμαριν καὶ Γοηφέριν, τὸν ἀδελφὸν αὐτῦ, καὶ πάντας τὺς ἀποςατήσαντας Λαγοβάρδυς ἀπὸ τῦ θέματος Λαγοβαρδίας, καὶ παραδώσῃ τὰ κάςρα τῷ ςρατηγῷ Λαγοβαρδίας.

Pro ipſo rege mittebantur [cum ſupradicto Epiphanio] centenarius unus numeratae pecuniae; eſophoria 10. poculum ex onychite marmore unum. vitra Heliopolitana 17. Sacculi triginta thuris. Alipta 500.

Λογάριν κεντηνάριον ά. ἐσοφόρια ί. ποτήριον ὀνυχίτην ά. ὑέλια ηλιωτ ιζ. θυμίαμα θυλάκια λ'. ἀλειπτὰ φ'.

Pro ejus ſeptem Comitibus, ſingulis eſophoria bina. Pro ſex ejus Epiſcopis totidem ſcaramangia citrina. Pro eius Comite et Marchione, cujus juriſdictio cum provincia Longobardiae conterminat, ſcaramangia 5. citrinum 1. roſeum 1. venetum 1. et album 1. in univerſum ſcaramangia 9. item eſophoria [praeſtantiora] 4. et tria minuta. ſimul eſoph. 7. opera argentea inaurata, 3. Habebat Epiphanius in mandatis, ut, ſi Rex ipſe non adveniret ſibi opitulatum, mitteret tamen copias, quae ſubigerent et exterminarent rebelles, Praeſidique Longobardiae caſtra reſtituerent: nihilo minus Regi praedicta munera mitteret per ejus homines, haud ſecus ac ſi ipſe adfuiſſet.

B Τὺς ζ' Κόμητας τῦ αὐτῦ Ῥηγὸς ἀνὰ ἐσοφορίων β'. τοῖς ς' ἐπισκόποις τῦ αὐτῦ Ῥηγὸς σκαραμάγγια δίχλωρα ς'. λόγῳ τῦ Κόμητος καὶ Μαρκησίου τῦ αὐτῦ Ῥηγὸς τῦ πλησιάζοντος τὸ θέμα Λαγοβαρδίας σκαραμάγγια ε'. δικίτρινον ά. διρόδινον ά. διβένετον ά. διασπρινά. ὁμῦ σκαραμάγγια θ'. ἐσοφόρια δ'. ἐσοφόρια λεπτόζηλα γ'. ὁμῦ ζ'. ἔργα ἀργυρᾶ διάχρυσα γ'. Εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ῥὴξ ὐ παραγένηται, ἀποςείλῃ δὲ λαὸν, καὶ καταπολεμήσωσι καὶ ἀφανίσωσι τὺς ἀποςάτας, καὶ παραδώσωσι τὰ κάςρα τῷ Στρατηγῷ Λαγοβαρδίας· ὡσαύτως δι' αὐτῶν ἀποςείλῃ τὰ προρρηθέντα πάν- C τα πρὸς τὸν Ῥῆγα.

Addebantur Protoſpathario Epiphanio, eo fine, ut haberet unde ſumptus in illa Longobardica expeditione faceret, ſcaramangia diverſorum colorum et exemplorum, numero ſex. eſophoria octalia, ſeu octoulnaria, 30, lorota, ſeu loris inſignita vel cancellata, 20. rubra 20. De his expendit Protoſpatharius Epiphanius ſcaramangia 2. eſophoria octalia 17. lorota 12. rubra 14. Reliqua reſtituebat in urbem reverſus, ſcaramangia 4. eſophoria octalia 13. lorota 8. rubra 6.

Ἐδόθησαν τῷ ἀσπαθαρίῳ Ἐπιφανίῳ λόγῳ ἐξόδυ τῦ αὐτῦ ταξειδίυ τῆς Λαγοβαρδίας σκαραμάγγια διαφόρων χροιῶν καὶ ἐξεμπλίων ς'. ἐσοφόρια ὀκτάλια λ'. λωρωτὰ κ'. ἀληθινὰ κ'. Ἐξ αὐτῶν ἐξωδίασεν ὁ ἀσπαθάριος Ἐπιφάνιος σκαραμάγγια β'. ἐσοφόρια ὀκτάλια ιζ'. λωρωτὰ ιβ'. ἀληθινὰ ιδ'. μετὰ δὲ τὸ ἀναδραμεῖν αὐτὸν, εἰσεκόμισεν τὰ περισσεύσαντα σκαραμάγγια δ'. ἐσοφόρια ὀκτάλια ιγ'. λωρωτὰ η'. ἀληθινὰ ς'.

Claſſiarii provinciales accipiebant in expeditione Cretenſe rogas in hunc modum. Turmarchae trigena numiſmata. Comites Cortis, ſeu praetorii, vicena. Chartularii thematum item vicena. Domeſtici thematum item. Drungarii tantundem. Comites ſena. gregarii milites terna. naucleri galearum, ſeu triremium, quaterna. populus galearum, ſeu turba nautica, Mardaitae puta, terna.

Ἰςέον, ὅτι τὰ θεματικὰ πλόϊμα ἐν τῇ D κατὰ Κρήτης ἀφίξει ἐρογεύθησαν ὕτως. Οἱ τυρμάρχαι ἀνὰ: λ', οἱ κόμητες τῆς κόρτης ἀνὰ: κ', οἱ χαρτυλάριοι τῶν θεμάτων ἀνὰ: κ', οἱ δομέστικοι τῶν θεμάτων ἀνὰ: κ', οἱ δρυγγάριοι ἀνὰ: κ'. οἱ κόμητες ἀνὰ: ς', οἱ ςρατιῶται ἀνὰ: γ', οἱ ναύκληροι τῶν γαλέων ἀνὰ: δ', ὁ λαὸς τῶν γαλέων, ἤτοι οἱ Μαρδαΐται ἀνὰ: γ'.

Qui de Themate Charpezik erant, accipiebant rogas in hunc modum. Magni Turmarchae, item Meriarcha, Comes Cortis, et Domeſticus Thematis accipiebant ſolidos quinos. minores Turmarchae ſolidos quaternos. Drungarii ternos. milites binos.

Ἰςέον, ὅτι οἱ τῦ θέματος τῦ Χαρπεζικίυ ἐρογεύθησαν ὕτως. Οἱ μεγάλοι τυρμάρχαι, ὁ μεριάρχης, ὁ κόμης τῆς Κόρτης, καὶ ὁ δομέστικος τῦ θέματος ἀνὰ: ε', οἱ ἐλαττότεροι τυρμάρχαι ἀνὰ νομισμάτων δ', οἱ δρυγγάριοι ἀνὰ: γ'. οἱ ςρατιῶται ἀνὰ: β'.

Ἰστέον, ὅτι οἱ Σθλαβησιάνοι οἱ καθισθέντες A εἰς τὸ Ὀψίκιον ἐρογεύθησαν οὕτως· αἱ τρεῖς αὐτῶν κεφαλαὶ ἀνὰ νομισμάτων ε΄, καὶ οἱ λοιποὶ ἀνὰ νομισμάτων γ΄.

Sthlabeſiani, in Obſicium thema traducti et ibi depoſiti, rogam accipiebant hanc. Tres eorum capitanei numos quinos, reliqui ternos.

Οἱ ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων ἐν τῇ Κρήτῃ περάσαντες, ὁ στρατηγός. ὁ τουρμάρχης τῶν Θεοδοσιακῶν· οἱ τουρμάρχαι τῶν Βικτόρων. οἱ τουρμάρχαι τῆς παραλίου· ὁ μεριάρχης. ὁ χαρτουλάριος τοῦ θέματος· ὁ Κόμης τῆς Κόρτης· ὁ δομέστικος τοῦ θέματος. δρουγγαροκόμητες ξδ΄, ἔχοντες οἱ αὐτοὶ δρουγγαροκόμητες, οἱ μὲν ἀνὰ στρατιωτῶν δύο, οἱ δὲ ἀνὰ στρατιωτῶν γ΄. ὡς εἶναι τὸ πᾶν στρατιώτας ρν΄.

Qui e themate Thraceſiorum in Cretam trajiciebant, erant hi. Strategus, vel praetor, aut praeſes. Turmarcha Theodoſiacorum. Turmarchae Victorum. Turmarchae maritimorum. Meriarcha. Chartularius thematis. Comes Cortis. Domeſticus thematis. Drungarocomites 64. quorum alii binos, alii ternos, milites ſub ſua diſpoſitione habebant. Ita ut milites in univerſum eſſent centum et quinquaginta.

Ἀπὸ τῆς προελεύσεως τοῦ στρατηγοῦ. Ὁ πρωτομανδάτωρ· ὁ πρωτοκαγκελλάριος· ὁ πρωτοβανδοφόρος· πρωτοδομέστικοι ϛ΄. πρωτοκένταρχοι ϛ΄. προελευσιμαῖοι πεζοὶ ρ΄.

De proceſſione vel officio Strategi aderant expeditioni Protomandator, Protocancellarius, Protobandoforus, Protodomeſti- B ci ſex. Protocentarchi 6. proceſſionales, id eſt apparitores centum.

Ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων τῶν φυλασσόντων τὴν παραλίαν τοῦ θέματος. Ὡς [γὰρ ἀνήγαγεν ὁ στρατηγὸς, εἶχεν ἕως τῶν χ΄ ἐξωπλισμένους πρὸς τὸ περάσαι ἐν Κρήτῃ. Διὰ δὲ τὴν ὀλιγότητα τῶν καματηρῶν καραβίων, οὐ συνεχωρήθησαν περάσαι εἰ μὴ οἱ ν΄.

De Armenis riperiam ſuam cuſtodientibus, quamvis haberet Strategus tum, quum educeret in expeditionem Cretenſem, viros armatos ad ſexcentos: attamen non permiſſum eſt pluribus, quam quinquaginta, viris trajicere, ob paucitatem carabiorum onerariorum.

Ἀπὸ τοῦ βάνδου τῆς τούρμας τῶν Θεοδοσιακῶν. Κόμης α΄. προαγέται δ΄. ὁ πρωτομανδάτωρ τοῦ τουρμάρχου α΄. ὁ δομέστικος τοῦ τουρμάρχου α΄. ὁμοῦ ζ΄. ἀπὸ τοῦ βάνδου τοῦ μεράρχου ὁμοίως ζ΄. Ὅτι στρατιώτας οὐ προσέταξεν ὁ δρουγγάριος τοῦ πλοΐμου περάσαι ἐν Κρήτῃ, εἰ μὴ ἄρχοντας καὶ προαγέτας.

De bando turmae Theodoſiacorum aderant Comes unus. Proagetae, ſeu primipili, quatuor. Protomandator Turmarchae unus. Faciunt ſimul ſeptem capita. De bando Merarchae pariter aderant ſeptem viri. Cauſſa ejus rei haec erat. Drungarius C Claſſis juſſerat ejus thematis non milites, ſed tantum rectores et primipilos adeſſe.

Ὅτι ὁ τουρμάρχης τῶν Βικτόρων διὰ τὸ ἀσθενεῖν αὐτὸν κατελείφθη παρὰ τοῦ δρουγγαρίου τοῦ πλοΐμου εἰς φύλαξιν τῆς παραλίου τοῦ θέματος. Ἐκράτησεν δὲ ὁ αὐτὸς τουρμάρχης καὶ τοὺς προαγέτας αὐτοῦ.

Turmarcha Victorum relinquebatur a Drungario Claſſis, propterea quod aegrotaret, juſſus interim oram maritimam provinciae cuſtodire. Ille vero Turmarcha ſuos primipilos ſecum tenebat.

Ἡ κατὰ τῆς νήσου Κρήτης γενομένη ἐκστρατεία καὶ ἐξόπλησις τῶν τε πλοΐμων καὶ καβαλλαρικῶν ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν Πορφυρογεννήτων ἐν Χριστῷ πιστῶν βασιλέων εἰς ἰνδικτίονα ζ΄.

Expeditio adverſus Cretam et armatura, tam claſſis, quam equitatus, tempore Conſtantini et Romani, Porphyrogennetorum in D Chriſto fidelium Imp. indict. VII. [Anno Chr. 949.]

Τὸ βασιλικὸν πλόϊμον οὐσίαι ρν΄. ἐξ ὧν πάμφυλοι ϛ΄, καὶ οἱ ἀρτίως κατασκευασθέντες β΄. οὐσιακὰ χελάνδια ρ΄. ἐξ αὐτῶν τῶν Ῥουσίων ἐν τε Δυῤῥαχίῳ καὶ ἐν Δαλματίᾳ οὐσίαι ζ΄. ἐν Καλαβρίᾳ οὐσίαι γ΄. μετὰ τοῦ Ὀστιαρίου Στεφάνου καὶ Νιψιστιαρίου εἰς τὴν Εἰσπανίαν δουλείαν, οὐσίαι γ΄. εἰς φύλαξιν τῆς θεοφυλάκτου πόλεως πάμφυλος α΄, καὶ οὐσίαι κδ΄. τὰ μέλλοντα ταξειδεύ-

Regia claſſis conſtabat uſiis [navium id genus eſt] centum quinquaginta, in quibus Pamphyli ſex, et alii duo recens comparati, chelandia ad uſiarum inſtar facta centum, in quibus numerabantur uſiae ſeptem Ruſſorum per Dyrrhachium et Dalmatiam ſtationem agentes, tres in Calabria, tres aliae ad expediundam aliquam imperialem commiſſionem cum Stephano oſtiario et praefecto ſacri aquiminalis in Hiſpaniam miſſae. Pamphylus unus cuſtodiae urbis a Deo protegendae [Conſtan-

tinopoleos] deputatus, et uſiae viginti quatuor. In Cretam excurſura armis affligendam Pamphyli 7. uſiaca chelandia 33. In univerſum ſunt chelandia, 40. dromones 20. quorum quum ſinguli binas haberent ſuas uſias, efficiebantur uſiae 40. Ruſſorum erant viri 584. quibus ſi accenſentur 42. pueri, ſeu ſervi, in caſtris ſervientes, erunt Ruſſi univerſi 629. Tulmatzi 368. captivi 700. Relinquebantur domi ad cuſtodiam urbis [regiæ] Strategi Aegaei maris cum chelandiis pamphylis 6. quorum ſingula tenebant viros centenos vicenos, et chelandiis uſiacis quaternis ſingulis viros centenos octonos vehentiabus. Vna quoque uſia relinquebatur ad caedendam ligneam materiam [pro aedificiis publicis erigendis] per inſtantem octavam Indictionem [ſeu annum proxime ſecuturum.]

[Porro mittebantur in Cretam] Strategus Sami cum chelandiis pamphylis ſex, quorum unum quodque viros centenos quinquagenos trahebat, et chelandiis uſiacis 6, et in eorum unoquoque viris 108. Mittebantur quoque cum Ioanne Protoſpathario et Aſecreta in Africam chelandia 3. et dromones 4. habentes ſinguli viros ducentenos vicenos.

Strategus Cibyrrhaeotarum mittebatur cum chelandiis pamphylis ſex, trahentibus ſingulis viros centenos quinquagenos, et chelandiis uſiacis 6, cum viris quoque centenis denis. Relinquebantur in praeſidium provinciae pamphyli 2, uſiaca chelandia 4; item uſiae 2. ad caedendam materiam pro octava Indictione. Etiam in inſula Rhodo, ad obſervandum dominum Stephanum, fratrem Imperatricis, relinquebatur uſia una, et dromonia quatuor, 220. quodque claſſiariorum.

De quindecim galeis Attaliae relinquebantur ad cuſtodiam iſtius provinciae galeae ſex.

Domi quoque manebant duae Antiochiae galeae praeſidii cauſa.

Nautica quoque vis inſulae Carpathi domi reſtitabat eundem in finem. Conſiſtebat cum ea tota in una galea.

Expeditioni intererat e themate Peloponneſi Turmarcha ora maritimae cum chelandiis quatuor.

Mardaitarum e provinciis occidentalibus, ut Nicopoli, Peloponneſo et Cephalenia excitorum aderant viri ter mille.

De equitatu.

Equitum aderant ad illam expeditionem hi. E themate Thraciae Lociſervator, et quatuor tagmatum rectores, qui viros 139. efficiebant, cum ſcholariis quatuor tagmatum, capitibus 354. In univerſum illi efficiebant, tam rectores quam ſcholarii quatuor tagmatum ſimul ſumti, capita 493.

E themate Macedoniae Lociſervator, et quatuor tagmatum rectores, viri 83. et ſcholarii quatuor tagmatum, viri 293. qui ſimul ſumti [una cum ſuperioribus] efficiunt numerum hominum 869.

A σαι ἐν Κρήτῃ πάμφυλα ζ'. οὐσιακὰ χελάνδια λγ'. ὁμοῦ χελάνδια μ'. δρόμονες κ'. ἀνὰ οὐσιῶν β'. οὐσίαι μ'. οἱ Ῥῶς ἄνδρες φπδ'. καὶ παιδία τὰ πιάσαντα ταξιδεύσαι ἄνδρες μβ' ὁμοῦ Ῥῶς χκθ'. οἱ Τυλμάτζοι ἄνδρες τξη'. οἱ αἰχμάλωτοι ἄνδρες ,ψ. Ἐάθησαν εἰς φύλαξιν τῆς πόλεως οἱ στρατηγοὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μετὰ χελανδίων παμφύλων ϛ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρκ', καὶ χελανδίων οὐσιακῶν δ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρη'. Κατελείφθη δὲ καὶ μία οὐσία εἰς τὸ κόψαι τὴν τῆς ὀγδόης ἰνδικτίωνος ξυλήν.

B Ὁ στρατηγὸς τῆς Σάμου μετὰ χελανδίων παμφύλων ϛ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρν', καὶ χελανδίων οὐσιακῶν ϛ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρη'. Ἀποστάλησαν δὲ μετὰ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἰωάννου καὶ Ἀσηκρήτης ἐν Ἀφρικῇ χελάνδια γ', καὶ δρόμονες δ' ἀνὰ ἀνδρῶν σκ'.

Ὁ Στρατηγὸς τῶν Κιβυρραιωτῶν μετὰ χελανδίων παμφύλων ϛ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρν', καὶ χελανδίων οὐσιακῶν ϛ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρι'. Κατελείφθη δὲ καὶ εἰς φύλαξιν τοῦ θέματος πάμφυλα β', οὐσιακὰ δ'. Κατελείφθη δὲ καὶ εἰς τὸ κόψαι τὴν τῆς ὀγδόης Ἰνδικτίωνος ξυλὴν οὐσίαι β'. Κατελείφθη δὲ καὶ εἰς φύλαξιν τοῦ Κυροῦ Στεφάνου τοῦ γυναικαδέλφου τοῦ Βασιλέως, ἐν Ῥόδῳ οὐσία ά

C καὶ δρομόνιον δ' ἀνὰ ἀνδρῶν σκ'.

Γαλέαι τῆς Ἀτταλίας ιέ. ἐξ αὐτῶν κατελείφθη εἰς φύλαξιν τοῦ θέματος γαλέαι ϛ'.

Γαλαίαι τῆς Ἀντιοχείας β'. κατελείφθησαν καὶ αὗται εἰς φύλαξιν τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Γαλέαι τῆς Καρπάθου. κατελείφθησαν εἰς φύλαξιν τῆς νήσου Καρπάθου γαλέα ά.

Ἀπὸ τοῦ θέματος Πελοποννήσου ὁ Τουρμάρχης τῆς παραλίου μετὰ χελανδίων δ'.

Ἀπὸ τῶν Μαρδαϊτῶν τῶν τῆς Δύσεως θεμάτων, Νικοπόλεως, Πελοποννήσου, Κεφαληνίας, ἄνδρες ,γ.

D Διὰ τοῦ Καβαλλαρικοῦ.

Ἀπὸ τοῦ θέματος Θράκης. ὁ Τοποτηρητὴς, καὶ ἀπὸ τῶν δ' ταγμάτων ἄρχοντες, ἄνδρες ρλθ'. σχολάριοι τῶν δ' ταγμάτων ἄνδρες τνδ'. ὁμοῦ ἄρχοντες καὶ σχολάριοι τῶν δ' ταγμάτων ἄνδρες υϟγ.

Ἀπὸ τοῦ θέματος Μακεδονίας. ὁ Τοποτηρητὴς καὶ ἀπὸ τῶν δ' ταγμάτων ἄρχοντες, ἄνδρες πγ'. σχολάριοι τῶν δ' ταγμάτων ἄνδρες σϟγ. ὁμοῦ ἄρχοντες καὶ σχολάριοι τῶν τεσσάρων ταγμάτων ἄνδρες ωξθ.

Ἀπὸ

Ἀπὸ τῶν περατικῶν ταγμάτων ὁ Ἐξσκουβίτωρ μετὰ τοῦ Τοποτηρητοῦ αὐτοῦ καὶ παντὸς τοῦ τάγματος αὐτοῦ, ἀρχόντων καὶ σχολαρίων, ὁμοῦ ἀνδρῶν ψʹ. ὁ Ἱκανάτος μετὰ τοῦ Τοποτηρητοῦ αὐτοῦ καὶ παντὸς τοῦ τάγματος αὐτοῦ, ἀρχόντων καὶ σχολαρίων, ὁμοῦ ἀνδρῶν υνϛʹ.

Ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων, τῶν ἀρτίως κατατα γέντων ῥογεύεσθαι εἰς τὰ τῆς ἀνατολῆς τάγματα, ἀνδρῶν ͵α.

Ἀπὸ τῶν Σθλαβησιάνων τῶν καθημένων εἰς τὸ Ὀψίκιον ἀνδρῶν σκʹ.

Ὁ Στρατηγὸς τῶν Θρακησίων μετὰ τῶν τριῶν αὐτοῦ Τουρμαρχῶν καὶ τῶν λοιπῶν θεματικῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν Πρωτοκεντάρχων καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς προελεύσεως καὶ στρατιωτῶν, ὧν εἶχον οἱ Δρουγγάριοι καὶ κόμητες εἰς δουλείας αὐτῶν, ἀνδρῶν ρνʹ. ὡς ἑτέρων ὁ στρατιωτῶν ἀπαιτηθέντων λογάριν ἀνὰ · δʹ. λίτραι μά· λϐʹ. καὶ ἐξ αὐτῶν ἐρογεύθη τὸ θέμα τοῦ Χαρπεζικίου λίτρας κδʹ · νϛʹ.

Ζήτει εἰς τοὺς ἄρχοντας λεπτομερέστερον τοῦ περάσαντος λαοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων.

Ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων τοῦ αὐτοῦ θέματος τῶν Θρακησίων τῶν φυλασσόντων τὴν παραλίαν τοῦ Θρακήσου ἄνδρες χʹ. διὰ δὲ τὴν ὀλιγότητα τῶν χελανδίων καραβίων οὐ συνεχωρήθησαν περάσαι εἰ μὴ ἄνδρες νʹ.

Ὁ στρατηγὸς τοῦ Χαρπεζικίου μετὰ παντὸς τοῦ θέματος αὐτοῦ, ἤγουν μετὰ Τουρμαρχῶν προκριτωτέρων, καὶ τοῦ Κόμητος τῆς Κόρτης, τοῦ Δομεστίκου τοῦ θέματος, ἀνδρῶν κέ, καὶ μικρῶν Τουρμαρχῶν, ἀνδρῶν μζʹ, καὶ Δρουγγαρίων, ἀνδρῶν σέ, καὶ στρατιωτῶν ἀνδρῶν υκʹ. ὁμοῦ ἄνδρες ψέ.

Διὰ τῆς ῥόγας τῶν προειρημένων πάντων πλοΐμων, πεζῶν καὶ καβαλλαρίων.

Διὰ τῶν τεσσάρων θεμάτων τοῦ βασιλικοῦ πλοΐμου, διὰ τῶν ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν, σὺν βασιλικῶν Μανδατόρων καὶ ἰατρῶν καὶ τῶν αἰχμαλωτῶν, ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν, Τουλματζίων, καὶ τῶν Ῥῶς, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν Μαγγαναρίων, ῥόγα χάραγμα λίτραι ͵αχϞα· νγʹ. καὶ διὰ μιλιαρησίων λίτραι ογʹ· ξϐʹ ϛδʹ. γίνονται χρυσοῦ λίτραι, μιλιαρήσια, κεντηνάρια ιζʹ λίτραι ξϐʹ· μϐʹ ϛδʹ.

Ἡ ἀποσταλοῦσα ῥόγα εἰς τὸ Δυῤῥάχιον λόγῳ τῶν ζʹ χελανδίων τῶν ὄντων ἐκεῖσε καὶ αἰχμαλωτῶν Τουλματζίων ὑπὲρ ἀνδρῶν ψϞγ χρυσοῦ λίτραι μιλ. λίτραι ριϛ· ιζʹ.

A E tagmatibus peraticis aderant Praefectus Excubitorum cum Lociſervatore ſuo, totoque ſuo tagmate, quod, rectoribus & ſcholariis ſimul computatis efficiebat viros 700. item aderat Hicanatorum praefectus cum Lociſervatore ſuo et cohorte ſua, quae conſtabat viris 456. tam rectoribus, quam cohortalibus.

De illis Armenis, qui nuper modo, cum aſſignatione rogae, Natoliae tagmatibus adjuncti fuerant, aderant viri mille.

De Schlabeſianis [ſeu Slavis] ſedentibus in Opſicio viri 220.

Item aderat Strategus Thraceſianorum cum tribus ſuis Turmarchis et reliquis ſuis rectoribus provincialibus, omnibusque pri- B mipilis, et tota ſua proceſſione, et militibus, quos Drungarii et Comites illius uſibus praeſtabant, viris nempe 150. Nam reliqui 800 debuerunt viritim quaternos numos praeſtare, Vnde confectae fuerunt litrae 41. numiſm. 32. De quibus accipiebat thema Charpezicii litras 24. numiſmata 56.

Sed diligentius, adhuc apud Archonte inquirendum in verum numerum militum in Cretam expeditorum e themate Thraceſiun.

De Armenis ejusdem thematis Thraceenſium, oram illius maritimam cuſtodientibus aderant viri 600. exciti. verum ob paucitatem navium onerariarum non ſinebantur trajicere niſi tantummodo viri quinqua- C ginta.

Aderat porro Strategus Charpezicii cum toto themate ſuo, id eſt cum Turmarchis praeſtantioribus, et Comite Cortis, et Domeſtico thematis, viris 25. minoribusque Turmarchis 47. drungariis 205. et gregariis 420. in univerſum viris 705.

De roga totius illius claſſis, tam peditum [ſeu claſſiariorum] quam equitum.

Pro quatuor tagmatibus regiae claſſis, con- D numeratis tam rectoribus quam gregariis, item regiis mandatoribus, et medicis, et captivorum, tam rectoribus quam gregariis, Tulmatzis, et Ruſſis puta, nec non illis quos eccleſiae contribuerant, item machinarum bellicarum operis, expenſa fuit roga, in parato grandi aere, haec: Litrae ſcilicet 1691. cum numiſmatibus 53. et in miliareſibus, ſeu minuto aere, litrae 73. numiſmata 62. miliareſia 4. Quae ambae ſummae, tam litrarum aurearum quam miliarenſium argenteorum ſimul ſumtae faciunt centenaria 17. l. 62. n. 42. et miliareſia 4.

Roga Dyrrhachium miſſa pro ſeptem chelandiis ibi agentibus et captivis Tulmatzis numero 793. fuit in litris auri et miliareſiis litrarum centum et ſedecim, et numiſmatum 17.

Pro themate Aegaei maris, rectoribus ejus puta et militibus, miſſa fuit roga litr. 69. num 24.

Quantum rogae acceperint tria themata marina diligentius exquirendum ab Archontibus quatuor tagmatum.

Thematis Sami tam rectoribus quam militibus miſſae ſunt in rogam auri litrae 134. et num. 20.

Rectoribus militibusque thematis Cibyrrhaeotarum, unaque Mardaitis ejusdem thematis miſſae fuerunt in rogam auri litrae 177. et num. 4.

In aere ante debitum tempus dato Mardaitis thematum occidentalium viris numero ter mille, ſingulis capitibus in quaterna numiſmata cenſis, ſolutae ſunt littae 166. et num. 48. Hujus ſummae litras 36. accepit Patricius Crinitus a Patricio Michaël Vrano. E Coetone ad integrandam modo dictam ſummam littarum centum ſexaginta ſex et num 46. datae ſunt litrae 130. et num 48. Totum ergo facit litras 166. num. 48. Debent porro iidem Mardaitae in menſem accipere viritim numiſmata ſingula. Haec numiſmata in trimeſtre et tria hominum millia computata efficiunt adhuc aliam ſummam 166. littar. et 48. numiſm.

Quatuor tagmatibus Thraciae datae fuerunt, tam in roga debita, quam in munere pecuniario gratuito, nomine veſtium in expedipeditionem comparandarum, auri litrae 171. et numiſm. 29. et [pro praecipuis rectoribus] Scaramangia novem.

Pari modo tam in roga quam in munere pro veſtibus militaribus datae ſunt quatuor tagmatibus Macedoniae auri litrae 130. num. 68. et ſcaramangia 20.

Iisdem titulis acceperunt duo tagmata peraticorum, nempe Excubitores et Hicanati auri centenaria quatuor, litras 80. et ſcaramagnia 112.

In themate Charpezicii acceperunt Turmarchae honeſtiores numero 24. et Merarcha thematis, et Comes Cortis, et Domeſticus thematis viritim quina numiſmata. Turmacharum minorum numero 47. ſinguli quaterna numiſmata Drungariorum 205. quisque terna milites 428. viritim bina. Fuit ergo eorum roga in univerſum litrarum auri 24. et num 59.

Sthlabeſianorum excubantium in themate Obſicii, numero 126. Capitanei tres acceperunt numiſmata quina. reliqui 124. terna. ſumma litr. 5. num. 27.

Thematis Thracenſium nulla hic fit ratio, quia absque roga trajiciebant in Cretam.

De armatura unius dromonis.

Dromoni uni armis inſtruendo rebusque neceſſariis haec requiſita et praeſto fuerunt clibania 70. loricae tenues 12. pro protocarabis [ſeu capitaneis navalibus] et ſiphonariis [ſeu Graeci ignis jaculatoribus] et in prora ſtanti-

A Διὰ τοῦ θέματος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, διά τε τῶν θεματικῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ Στρατηγοῦ ῥόγα χρυσοῦ λίτραι ξθʹ: κδʹ.

Ζήτει εἰς τοὺς ἄρχοντας τοῦ τετραδίου λεπτομερέστερον τὴν ῥόγαν τῶν γʹ πλοϊμοθεμάτων.

Διὰ τοῦ θέματος τῆς Σάμου, διά τε τῶν θεματικῶν ἀρχόντων τοῦ στρατοῦ ῥόγα χρυσοῦ λίτραι ρλδʹ: κʹ.

Διὰ τοῦ θέματος τῶν Κιβυρραιωτῶν, διὰ τῶν θεματικῶν ἀρχόντων, καὶ τοῦ στρατοῦ σὺν Μαρδαϊτῶν τοῦ αὐτοῦ θέματος ῥόγα χρυσοῦ λίτραι ροζ „ δʹ.

Διὰ τοῦ προχρέου τῶν Μαρδαϊτῶν τῶν τῆς Δύσεως θεμάτων ὑπὲρ ἀνδρῶν, γ. ἀνὰ „ δʹ χλλ B ρξϛ „ μή. ἐξ αὐτῶν ἐδόθη τῷ Πατρικίῳ Κρινίτῳ παρὰ τοῦ Πατρικίου Μιχαὴλ τοῦ Οὐρανοῦ λίτραι λϛʹ. καὶ τὰ δοθέντα ἀπὸ τοῦ Κοιτῶνος εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ποσοῦ τῶν ρξϛ λιτρῶν καὶ „ μϛʹ λίτραι ρλʹ. „ μή, καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν λίτραι ρξϛ „ μή. καὶ ὀφείλουσι λαμβάνειν οἱ αὐτοὶ Μαρδαῗται καθ᾽ ἕκαστον μῆνα αἱ τρεῖς χιλιάδες ἀνὰ νομίσματος ά. γινόμενα διὰ τῶν δʹ μηνῶν ἕτεραι λίτραι ρξϛ „ μή.

Διὰ τῶν δʹ ταγμάτων Θρᾴκης διά τε ῥόγας φιλοτιμίας τοῦ φοσσάτου ἀντὶ τῶν ἱματίων χλλ ροα „ κθʹ σκαραμάγγια θʹ.

Διὰ τῶν δʹ ταγμάτων Μακεδονίας διά τε C ῥόγας φιλοτιμίας τοῦ φοσσάτου ἀντὶ τῶν ἱματίων χλλ ρλʹ „ ξή, σκαραμάγγια κʹ.

Διὰ τῶν περατικῶν δύο ταγμάτων τοῦ τε Ἐξκουβίτου καὶ τῶν Ἱκανάτων, διά τε ῥόγας φιλοτιμίας τοῦ φοσσάτου ἀντὶ ἱματίων χ κεντηνάρια δʹ, λίτραι πʹ, σκαραμάγγια ριβ.

Διὰ τοῦ θέματος τοῦ Χαρπεζικίου Τουρμάρχαι προκριτώτεροι κδʹ, ὁ Μεράρχης τοῦ θέματος, ὁ Κόμης τῆς Κόρτης, ὁ Δομέστικος τοῦ θέματος, ἀνὰ „ έ. Τουρμάρχαι ἐλαττότεροι μζʹ. ἀνὰ „ δʹ, Δρουγγάριοι σέ ἀνὰ „ γʹ, στρατιῶται υκη ἀνὰ „ βʹ. ῥόγα χλλ κδʹ „ νθʹ.

Διὰ τῶν Σθλαβησιάνων τῶν καθημένων εἰς D τὸ Ὀψίκιον, ἄνδρες ρκζ, κεφαλαὶ τρεῖς ἀνὰ „ έ, καὶ οἱ λοιποὶ ρκδʹ ἀνὰ „ γʹ, ῥόγα λίτραι έ „ κζʹ.

Ἰστέον, ὅτι διὰ τὸ μὴ ῥογευθῆναι τὸ θέμα τῶν Θρακησίων, ἀλλὰ ἀρόγευτον περάσαι ἐν Κρήτῃ, διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐνταῦθα ἐτέθη.

Ἐστιν ἡ ἐξόπλησις δρόμωνος ά.

Κλιβάνια οʹ. λωρίκια ψιλὰ λόγῳ τῶν πρωτοκαράβων καὶ σιφωναρίων, καὶ πρωρέων ιβʹ. ἕτερα λωρίκια κοινὰ ιʹ. κασίδια πʹ. αὐτοπρόσωπα ιʹ. χειρόψελλα ζυγαὶ ιʹ. σπαθία ρʹ. σκουτάρια

ῥαπτὰ β΄. σκουτάρια Λυδιάτικα λ΄. κοντάρια μετὰ τριβελλίων π΄. λογχοδρέπανα κ΄. μεναύλια ρ΄. ῥικτάρια ρ΄. τοξαρέας ῥωμαίας σὺν χόρδων διπλῶν ν΄. καύκλας μετὰ χειροτοξοβολίστρων καὶ κόρδων μεταξωτῶν κ΄. σαγίτας χιλιάδας ι΄. μυίας σ΄. τριβόλια χιλιάδας ι΄. ἀγγίφυς μετὰ ἁλυσιδίων δ΄. ἐπιλώρικα ν΄. καμελαύκια ν΄.

Ὁ δρόμων ὀφείλει ἔχειν ἄνδρας τ΄, οἱ μὲν σλ΄ πλόιμοι κωπηλάται ἤτοι καὶ πολεμισταί, καὶ οἱ ἕτεροι ο΄ ἄνδρες πολεμισταί, ἀπὸ τῶν καβαλλαρικῶν θεμάτων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν.

Διὰ τῶν ἓξ παμφύλων, δόρκας ὅσας ὁδηγήσει ὁ Θεὸς τὸν Βασιλέα τὸν ἅγιον. κλιβάνια ἀνὰ ξ΄. κασίδια ἀνὰ ξ΄. λωρίκια ἀνὰ ι΄.

Διὰ τῶν οὐσιακῶν χελανδίων. κλιβάνια ἀνὰ ι΄. κασίδια ἀνὰ ι΄. λωρίκια ψιλὰ β΄. καὶ κοινὰ η΄.

Διὰ τῆς ἐξοπλίσεως καστρομαχίας, ξυλόπυργες, χελῶναι, τοξοβολίστραι μεγάλαι, μετὰ τροχιλίων καὶ κόρδων μεταξωτῶν, τετραρέαι, λαβδαρέαι, μαγγανικὰ, καὶ ἡ τούτων ἐξόπλησις. Εἰς μὲν τὰς χελώνας κριοὶ, εἰς δὲ τὰ διάφορα μαγγανικὰ κρικελοπάγουρα, ψελλία καὶ δάκτυλοι, σφενδόναι σιδηραὶ πετζῖναι, πέταλα πορτῶν λόγῳ ἐνδύσεως τῶν διαφόρων τροχιλίων, σφύρας, τζόκους, ἀξινορύγια, βαρέας, βυρσάρια, κέντουκλα, σκαφίδια, καλδάρια, καπέλια, πλυνάρια, σχοινία διάφορα, καρφία, ἀρμελαύσια.

Διὰ τῆς ἐξοπλίσεως τῶν μαγγανικῶν, ἐξόπλησις τετραρέων δ΄. λαβδαρέων δ΄. εἰλακτίων δ΄. ἤγουν κρικέλλους ἀνὰ δύο, παγούρους α΄. σφενδόνας σιδηρᾶς ιβ΄. πέταλα πορτῶν εἰς τὰ τροχίλια σ΄. σφύρας ρ΄. ἀξινορύγια σ΄. πελίκια ρ΄. τζικούρια τ΄. κριοὺς εἰς τὰς χελώνας ι΄. βαρέας μεγάλας κ΄. βαρέας μικρὰς λ΄.

A bus militibus. Aliae communes loricae 10. caſſides 80. caſſides cum tegumentis vultuum ex una maſſa factae, 10. laminarum manus et manuum carpos munientium paria 8. ſpathae centum. ſcuta [e coriis duplicatis] conſuta ſeptuaginta. Scuta Lydia 30. conti cum terebris 80. haſtae cum falcibus 20. venabula centum. jacula totidem. arcus Romani cum nervis duplicibus 50. lintres cum arcubaliſtris manualibus et funibus valide reſtionum arte tortis 20. ſagittarum millia decem. muſchettae 200. tribolorum millia decem. unci cum catenis 4. tegumenta loricarum 50. camelaucia 50.

Dromo debet tenere viros 300. quorum 70. ſint milites, ſoli militiae vacantes, ex equeſtribus legionibus et alienigenis deſumti, reliqui 230. ſint remiges, qui, ſi velint aut apti ſint,
B conferre in pugnis quoque operam poterunt.

Sex pamphyli habebunt ſcuta coriacea, quot ut parari curet ſanctus Imp. deus ipſi in cor dabit. Eorum unusquisque pamphylus habebit clibanos 60. galeas 60. et loricas denas.

Vſiaca chelandia habebant quaeque clibanos denos, galeas denas, loricas tenues binas, et vulgares octonas.

Apparatus expugnandis caſtris idoneus hic aderat. Turris lignea, teſtudines, arcubaliſtrae grandes cum trochleis et funibus per ſtrias tortis, petrariae, cantherii, machinae cum ſuo apparatu. Teſtudines habebant arietes ſuos, reliquae varii generis machinae circelloscum appoſitis utrinque forficibus, circulos, et annulos. fundae ferreae, et coriaceae. bracteae, quales portis indui ſolent, incruſtandis variis trochleis. malleos. ſtipites, ligones
C terrae revellendae, barilia, ſeu cados; coria, centones, ſcaphas, caldaria, ſeu ahena aquae calefaciendae, labra [qualia ſunt balnearia, in quibus homines linteave lavantur] bottas egerendis ſordibus lutove, funes varios, clavos, armelanſia, ſeu ſaga thoraci ſuperindui ſolita.

Ad machinas, petrarias puta 4. et labdareas [ſeu arietes e duobus tignis ad angulum acutum inſtar Graeci Λ commiſſis ſuſpenſos] 4. et fuſos [ſeu malos erectos proceros, e quibus corbes cum armatis viris ſuper muros expugnandos ope cilonii demittebantur] pertinebant haec inſtrumenta. circelli bini. cancri ſinguli. fundae ferreae denae binae. bracteae portales pro trochleis 200. mallei 100. ligones roſtrati revellendae terrae 200. bipennes 100. ſecures 300. arietes, pro teſtudinibus
D deni. barilia ſeu dolia grandia 20. minora 30.

Διὰ τῶν ὀφειλόντων φροντισθεῖναι ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ εἰδικοῦ εἰς ἐξόπλησιν τῶν κ΄ δρομονίων.

Μολίβδου λόγῳ τῶν καλυμβωμάτων ἀνὰ χαρτῶν ε΄. ὁμοῦ χάρται ρ΄. στ λλ ͵γ. βυρσάρια λόγῳ τῶν αὐτῶν καλυμμάτων κ΄. πέταλα μεγάλα πορτῶν τ΄. τριβόλια χιλιάδες φ΄. πελέκια σ΄. τζικούρια φ΄. κέντουκλα καταπερίσια σ΄. ἀρμενόπουλα καταπερίσια ρ΄. χάλκωμα ἀργὸν λίτραι σ΄. κασσίτερον λίτραι σ΄. μολίβδιν ἀργὸν

Secretum Idici, ſeu Rationale rei privatae, ad inſtruendos 20. dromones praeſtat haec.

Plumbi tabulatis navium bracteandis, in ſingulos dromones chartas ſeu laminas quinas; id eſt in univerſum laminas centum; quae pendent litras ter mille. Pro iisdem tabulatis coria vicena. bracteas portales magnas tercentum. tribulorum ſeu muricum ferreorum millia quingentena, bipennes ducentum, ſecures quingentum, centones ſupernumerarii ducentum, vela minora ſupernumeraria 100.

aeris non facti litrae 200. ſtanni litrae 200. plumbi in maſſis litrae 200. cerae litrae 100. ſcaphae 100. ahena caldaria 200. labrorum millia 2. bottae mille. funes craſſi per ſtrias ſparto torti quinque, et [illegible]i totidem pro parvis arcubaliſtis. coria pro chelandiis centum. cadi centum. tegumenta e ciliciis facta in dromones ſingulos dena; adeoque in univerſum ducenta. fundae coriaceae 24.

Impenſas in vela et diphtheras debet Idicum praeſtare.

A λίτραι σ'. κηρὶν λίτραι ρ'. σκαφίδια σ'. καλδάρια σ'. καπύλια χιλιάδας β'. πλυάρια χιλιάδα ά. χόρδας μεταξωτὰς παχίας σπαρτίνας έ. καὶ εἰς τὰς μικρὰς τοξοβολίστρας σπαρτίνας έ. βυρσάρια λόγῳ τῶν χελανδίων ρ'. κάδυς ρ'. ἀτέγια κιλικῖνα κατὰ δρομόνιν ί. ὁμῦ σ'. σφενδόναι πιτζῖναι κδ'.

Ἰςέον, ὅτι ἡ ἔξοδος τῶν ἀρμένων καὶ τῶν διφθερίων ὀφείλει ἐξέρχεσθαι ἀπὸ τὸ εἰδικόν.

Secretum imperialis Veſtiarii debet in armaturam viginti dromoniorum haec procurare.

Siphones, in ſingulos dromones ternos, adeoque in univerſum 60. et ſupernumerarios aliquot. nodoſa jacula bucculis praeferrata 40. vela 20. diphtheras 60. parvas bipennes 20. caſtellamenta vel cancellos, ſecundum notam dudum et praeſcriptam formam. maniculas, ſive anſas remorum, coriaceas ſigillatim quinquagenas, adeoque in univerſum mille, cum genualibus ad eas pertinentibus. remos ſigillatim centenos vicenos. in univerſum 2400. chalcilia 20. et reliquas machinas. circulos 20. cervicalia 40. fibulas 20. vultibus aptandas, cum pertinentibus illuc fibulis ad humeros aptandis. baliſtae ferreae 120. ſpicula 120. cilonia cum ſuis loris, 20. circumvolitantia ſigillatim vicena quaterna, in univerſum 480. philyreas [ſeu funes ex interiore tiliae cortice tortos] ſigillatim denos binos, in univerſum 240. malleos 200. funes 400. ligones 400. fibulas ſupernumerarias 200. clavorum aduncorum millia tria. clavorum gulatorum, ſeu gyro vel foramine funibus trajiciendis inſtructorum millia 3. millia 6. clavorum quaternos digitos longorum, et clavorum vulgarium ad affigendum aptorum millia 12. ferri in maſſis litras 3000. capſas 80.

Διὰ τῶν ὀφειλόντων φροντισθῆναι ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ βασιλικοῦ Βεςιαρίου εἰς ἐξόπλησιν τῶν κ' δρομονίων.

B Σιφῶνα ἀνὰ γ'. ὁμῦ ξ'. καὶ καταπερίσσια γονάτια ἀκόντια μετὰ βουκολίων μ'. ἄρμενα κ'. διφθέρια ξ'. παραπελίκια κ'. καςελόματα κατὰ τύπον. μανικέλια ἀνὰ ν'. ὁμῦ ,α σὺν τῶν γονατίων αὐτῶν. κωπία ἀνὰ ρκ'. ὁμῦ ,β υ'. χαλκίσια κ'. μετὰ καὶ τὰ λοιπὰ μάγγανα. ψελία κ'. μαξιλάρια μ'. περόνια κ'. καταπρόσωπα σὺν τῶν κατακοράκων αὐτῶν. σίδηρα βολιςικὰ ρκ'. σιδηροβόλια ρκ'. ἀναγκατάγοντα σὺν τῶν ἱμανταρίων αὐτῶν κ'. περιπετόμενα ἀνὰ κδ'. ὁμῦ υπ'. φιλυρέαι ἀνὰ ιβ'. ὁμῦ σμ'. σφύρας σ'. τζόκους υ'. ἀξινορύγια υ'. περόνας καταπερίσσεια σ'. καρφὶν ἁρπάγιν χιλιάδας γ'. γυλαρικὸν καρφὶν ,γ. τετραδακτυλιαῖον καρφὶν ,ς. καὶ τῆς παρηλώσεως χιλιάδες ιβ'. C σίδηρον ἀργὸν λίτραι ,γ. κατζία π'.

Inſtrumenta 4. petrariarum, 4. lamdarearum et totidem machinarum.

Circelli 30. cancri 15. torques 30. pro tendendis magnis arcubaliſtis. Arietes teſtudinum 15. annuli 15. dolia grandia 20. minora 30. et pro magnis arcubaliſtis ferramenta ſecundum praeſcriptam formam. picis litrae decies mille. picis liquidae ſeriae fictiles rotundae tercentum. cedriae amphorae fictiles quinquaginta. lini librae 8000. cannabis librae 2000. ſandali 20 fundae ferreae 12. ferreae baliſtae ſupernumerariae 50. ſpicula 50. philyreae 100. circumvolantia 100. ſpartei funes 100. funiculi tenuiores 200. tetracula ad ſiphones 100. lini ad ſpongias inde conficiendas librae 400. ſcalas funibus plexas 400. Quinquaginta pamphyli habebant ſiphones 24. Quadraginta uſiaca habebant ſiphones 80. clavorum, qualibus uſus eſt in coagmentandis navium tabulatis, millia 6.

Ὑπὲρ ἐξοπλήσεως τετραραίων δ'. λαβδαρέων δ'. μαγγανικῶν δ'.

Κριάλλια λ'. πάγουροι ιέ. ψελλία λ'. καὶ λόγῳ τῶν μεγάλων τοξοβολίστρων, κριοὶ εἰς τὰς χελώνας ιέ. δακτύλιοι ιέ. βαρίας μεγάλας κ'. καὶ μικροτέρας λ'. καὶ λόγῳ τῶν μεγάλων τοξοβολίστρων σίδηρα κατὰ τύπον. πίσσα λλ D χιλιάδες ί. ὑγροπίσσου μαγαρικὰ ςρογγύλα τ'. κεδρέα μαγαρικὰ ν'. λινάριν λίτραι χιλιάδες ή. κανάβιν χιλιάδες β'. σανδάλους κ'. σφενδόναι σιδηραὶ ιβ'. σιδηροβολιςικὰ κατὰ περίσσειαν ν'. σιδηρόβολα ν'. φιλυρέαι ρ'. περιπετόμενα ρ'. σπαρτίνας ρ'. λεπτάρια σ'. τετράκυλα εἰς τὰ σιφῶνα ρ'. λινάρι εἰς τοὺς σφόγγους υ'. σκαλοδίματα υ'. ὑπεντήκοντα πάμφυλοι σιφῶνα κδ'. τὰ μ' οὐσιακὰ σιφῶνα π'. καρφὶν ςεγαδερὸν χιλιάδες ς'.

Τὰ

Τὰ ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ εἰδικοῦ ἐξοδιασθέντα ὑπὲρ τοῦ ταξειδίου τῆς Κρήτης.

Ἐπεδόθη ἀπὸ τὸν ζυγὸν λόγῳ ἀγορᾶς διαφόρων εἰδῶν τοῦ ταξειδίου τῆς Κρήτης σὺν ἐξοπλίσει τῶν θ' ῥουσικῶν καραβίων, καὶ τῶν ϛ' μονερίων τῶν αἰχμαλώτων, σὺν τῶν ὁρισθέντων ἀπὸ κελεύσεως δοθῆναι τὰ κατὰ περίσσειαν διαφόρων εἰδῶν εἰς τὸν θεόσωστον βασιλικὸν στόλον τοῦ βασιλικοῦ πλοΐμου καὶ λοιπῶν χ' λίτραι κδ. Τὰ καὶ ἐξοδιασθέντα οὕτως.

Ἐδόθη Ιωακεὶμ ἀσπαθαρίῳ καὶ ἄρχοντι τοῦ ἀρμαμέντου ὑπὲρ τριβολίων χιλιάδων φ'. ν σξ ϛγ'. Ἐδόθη τὸν αὐτὸν Ιωακεὶμ ὑπὲρ τζικουρίων φ' ν ν'. ἐδόθη τὸν αὐτὸν Ιωακεὶμ ὑπὲρ πελεκίων σ' ν κ'. ἐδόθη τὸν αὐτὸν Ιωακεὶμ ὑπὲρ ξιφαρίων χιλιάδων δ' λόγῳ τῶν τζιπάτων ἀπὸ τὸ ἀρμαμέντον σίδηρον χιλιάδες ι', καὶ ὑπὲρ ἀγορᾶς καρβωνίου ν λ'. ἐδόθη τῷ αὐτῷ Ιωακεὶμ ὑπὲρ χειροψέλλο ζυγῶν σ': ρ. ὁμοῦ τὰ δοθέντα Ιωακεὶμ ἄρχοντι τοῦ ἀρμαμέντου χτ: υξ ϛγ: γινόμενα λίτραι ϛ' ν λδγ.

Ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς τῶν πανίων τῶν ῥασικῶν λόγῳ ποιήσεως ἀρμένων ἐννέα ἀνὰ πηχῶν λ', τῶν θ' καραβίων τῶν Ῥῶς, καὶ ἑτέρων ἀρμένων ϛ' ἀνὰ πηχῶν κη', τῶν ϛ' μονερίων τῶν αἰχμαλώτων, σὺν τῶν δοθέντων πανίων ῥασικῶν κατὰ περίσσειαν τοὺς αὐτοὺς Ῥῶς. Ὑπὲρ πανίων διὰ τῶν ἀμφοτέρων ͵ αρνδ. τὰ καὶ ἀγορασθέντα ἀπὸ τοὺς ἀββάδας εἰς τὰ οἰκειακὰ τῆς μονῆς τοῦ Κυροῦ Ῥωμανοῦ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀναγναφαρίους τοῦ φόρου ἀπὸ διαφόρων προσώπων τῶν Π ν τκ' δδ. τὰ καὶ ἀγορασθέντα κατενώπιον τοῦ σακελλαρίου καὶ τοῦ βεστιαρίου.

Ἐδόθησαν ὑπὲρ μισθοῦ τῶν ἀρμενοράφων τῶν καμόντων τὰ αὐτὰ ἄρμενα σὺν ἀγορᾶς ἱμάτων ν λγ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς ξυλοκεραίων λόγῳ τῶν αὐτῶν ιά καραβίων ν ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς σχοινίων λόγῳ κρυπτῶν ἐπικήρων καὶ ποδιοδρόμων τῶν αὐτῶν ιά ἀρμένων ν γ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς διφθερίων ιδ': ξς' ὡς τῶν ἑτέρων ιθ' διφθερίων δοθέντων ἀπὸ τῶν ἀποκειμένων εἰς τὸ εἰδικόν. ἐδόθη ὑπὲρ ἀλοιφῆς τῶν αὐτῶν διφθερίων ν ζγ. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς μαγγάνων λόγῳ τῶν αὐτῶν ιά καραβίων ν θϛ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς κωπίων τπε ν ε'. ἐδόθη ὑπὲρ ναυπηγήσεως τῶν αὐτῶν ιά καραβίων τῶν τε σχιστῶν, καὶ τῶν περιβόλων αὐτῶν καὶ λοιπῶν ν ιά. ἐδόθη ὑπὲρ καλαφατίσεως τῶν αὐτῶν ιά καραβίων ν λγ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς ἑτέρων πανίων ῥασικῶν ρ' τῶν δοθέντων κατὰ περίσσειαν εἰς τὸν αὐτὸν στόλον ν

A Secretum Idici erogavit in expeditionem Cretenſem haec.

A Libra [id eſt a tribunali, quod pendet ſtatera redeuntes in fiſcum imperialem numos et expenſas pariter appendet] ſuſceptae fuerunt auri litrae 24. quo emerentur variae res expeditionem Cretenſem utiles, et ad armanda nouem Ruſſica carabia, et duas uniremes captivorum, aliaque quae ſecundum ſacrum mandatum ſupernumeraria comparari et diſtribui debuerunt in claſſem regiam, quam Deus ſervet. Illi numi ſic fuerunt expenſi.

Accepit Ioakim Protoſpatharius et Archon Armamenti [ſeu magiſter et proviſor B apparatus bellici navalis] pro emendis 500. tribolis numiſmata 260. et mill. 3. pro ſecuribus 500. accepit num. 50. pro 200. bipennibus, 20. pro 4000. gladiis ferri libras decem exhibendas fabris gladiariis armamenti. pro emendis carbonibus num. 30. pro paribus manicarum ferrearum ducentis num. 100. In uniuerſum igitur accepit ille Ioakim magiſter Armamenti in auro numiſmata 460. et mill. o. quae efficiunt litras 6. numiſmata 34. mill. 3.

Pro emendis pannis craſſis, quo exinde fierent vela nouem, ſingula tricenarum ulnarum, in uſum novem carabiorum Ruſſos vehentium, et alia vela duo, de vicenis octonis ulnis, in uſum moneriorum ſeu uniremium C captivos vehementium, expenſa ſunt numiſmata 1154. ſimul computatis illuc pannis illis craſſioris fili, qui per abundantiam et ſuper numerum in Ruſſos diditi fuerunt. A monachis cellarum monaſterii domini Romani et a carminatoribus fori emti fuerunt per varios homines panni pro ſumma num. 320. et mill. 4. unoquoque panno miliarenſibus ſenis emto. Huc quoque pertinent emta e regione Sacellarii et Veſtiarii.

In mercedem ſutoribus velorum, qui ſupradicta vela elaborarunt, ſimul et pro pretio filorum in eam rem adhibitorum, expenſa fuerunt numiſm. 33. Pro emendis antennis ligneis illorum 11. carabiorum expenſa ſunt - - - pro emendis funibus in ſupplementum eorum, quae nunc ſunt, aut deinceps erunt, D et ignorantur, putrida atque fragilia in funibus et plexibus funium annularibus antennas ambientibus eorundem 11. velorum expenſa ſunt num. 3. pro emendis pellibus 12. expenſa numiſm. 62. nam reliquae 19. pelles datae ſunt ex illarum numero, quae in Idico depoſitae jacent. Pro unctura earundem pellium expenſ. num. 7. mill. o. pro emendis manganis illorum 11. carabiorum num. 9. mill. 6. pro emendis remis 485. num. 5. Pro compactura ſeu fabricatione illorum 11. carabiorum et cancellorum, ſepimentorumque tabulata ſumma cingentium reliquarumque ſtructurarum navalium num 11. Pro picatura illorum 11. carabiorum num. 33. Pro emendis 100. pannis craſſis aliis, ad abundantiam in claſſem diſtri-

butis num. 28. mil, 12. pro emendis coriis bovillis 122. expenſa num. 88. m. o. pro emendis centonibus ducentis pariter ſuper numerum erogatis in regiam claſſem expenſa num. 28. mil. pro emendis ciliciis mille, ſingula pro ſenis numiſmatibus, expenſa fuerunt num. 166. mil. 6. Pro emendis funibus minutis, et chartis, ſeu membranis, et in alia neceſſaria expenſa fuerunt num. 15. mil. 6. pro faciendis tentoriis cilicinis centum exp. numiſm. 183. mil. o. pro emendis ſtanni libris ducentis expenſa numiſmata 34. pro aeneae materiae libris 200. expenſa numiſmata 18. pro ſcaphis magnis rotundis centum expenſa numiſmata 24. pro minoribus aliis centum numiſmata 12. pro emendis ahenis caldariis ducentis numiſm. 33. pro labris vel cupis bis mille num. 40. pro bottis mille num 14. pro aliis minoribus cadis vel doliis quinquaginta num. 5. pro adhuc aliis ſtanni libris 200. quae datae fuerunt fuſori Michaeli, ad ferruminandas varias machinas ſiphonum ignis Graeci ejaculandi claſſis regiae, expenſa numiſmata 30. mil. o. pro cerae emendis libris centum, num. 5. pro emendit plumbi in maſſa vel crudi libris 200 num. 4. pro emendis maſſis aeneis, in uſum culinae Drungarii claſſis, ad efficiendos inde cacabos grandes duos, et alios duos mediae formae, et cacabos olliformes ſtannatos quatuor et cucumos grandes duo et ſartagines grandes duas, et matellam [ſeu hauſtrum vini] aenaeum [ab anguſtiore ore verſus fundum lateſcens] ſtannatum unum, et lagenas ſtannatas duas, et malluvia duo, expenſa fuerunt numiſmata viginti quatuor. In univerſum auri litrae 21. numiſmata 57. mil. 6.

Idicum porro dedit reſtes per ſtrias firmiter tortos ſpartinos. reſtes alios ſtriatim tortos minores pro arcubaliſtis. Pro tabulatis chelandiorum regiae claſſis bracteandis ſigillatim in unum quodque chelandium quinas bracteas plumbeas. In univerſum ergo in viginti chelandia, bracteas plumbi centum, pendentes libras ter mille.

Drungario claſſis dabat Catepanus Armatis [ſeu Armamentarii] gladios ter mille, ſcuta totidem, contos ſeu haſtas totidem, ſagittarum millia 240. aliarum ſagittarum, qualium uſus eſt in arcubaliſtis, et quas muſcas vel muſchettas appellant, millia quatuor.

Secretum veſtiarii dabat Drungario claſſis in ſuperabundantiam ad expeditionem Cretenſem haec.

Catenas [aut malleos] 150. fibulas chelandiorum 130. fundas ferreas 12. funes 240. ſappas ſeu ligones terrae fodiendae 400. fibulas ferreas magnas lignei caſtri 12. canceros ferreos 15. torques ferreos 30. annulos 15. capſas 8. dolia 10. dolia manibus geſtabilia 24. clavos in ſummo in gyrum tortos 4000. clavos aduncos 2000. quadrantales clavos 5000. vulgares ad coagmentandum utiles 8000. alios cum

A κά ͵ιϛ΄. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς βυσαρίων βοΐων ρκβ΄ „ πη γ΄. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς κεντούκλων σ΄ τῶν δοθέντων κατὰ περίσσειαν ὁμοίως εἰς τὸ βασιλικὸν πλόϊμον „ κη ς. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς κιλικίων ͵α τῶν ϛ΄ „ ρξϛ ϛϛ. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς σχοινίων λεπταρίων καὶ χαρταρίων καὶ λοιπῆς ἐξόδου „ ιε ϛϛ. λόγῳ ποιῆσαι ἀπληκίων κιλικίων ρ „ ρπγ γ. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς κασσιτέρου λίτραι σ΄ „ λδ΄. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς χαλκώματος λίτραι σ΄ „ ιη. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς σκαφιδίων στρογγύλων μεγάλων ρ „ κδ΄. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς σκαφιδίων μικροτέρων ρ: κγ΄. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς καλδαρίων σ΄: λγ΄. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς καπηλίων ͵β „ μ΄. ἐδόθη ὑπὲρ B ἀγορᾶς πιθαρίων ͵α „ ιδ΄. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς ἑτέρων κάδων μικροτέρων ν΄: ε. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς ἑτέρου κασσιτέρου λίτραι σ΄ τὰ δοθέντα Μιχαὴλ χυτῇ λόγῳ κατακολλῆσαι διαφόρων ἔργων τῶν σιφωνίων τοῦ βασιλικοῦ πλοΐμου „ λϛ γ. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς κηροῦ λίτραι ρ „ ε. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς μολύβδου ἀργοῦ λίτραι σ΄ „ δ΄. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς χαλκώματος διαφόρου τῷ δοθέντι λόγῳ τῆς ὑπουργίας τοῦ δρουγγαρίου τοῦ πλοΐμου ὑπὲρ κακαβίων μεγάλων β΄. καὶ ἑτέρων κακαβίων μεσαίων β΄. καὶ χυτροκακαβίων γανωτῶν δ΄. καὶ κουκουμίων μεγάλων β΄. καὶ τηγανίων μεγάλων β΄. χαλκοσταμνίου γανωτοῦ ἑνός. φλασκίων γανωτῶν β΄. χερνιβοξέστων β „ κδ΄. ὁμοῦ τὸ πᾶν ἔξοδος χρυσίου λίτραι κά „ νζ μιλ. ϛ΄.

C Ἐδόθησαν παρὰ τοῦ εἰδικοῦ κόρδαι μεταξωταὶ σπαρτίναι. ἐδόθησαν ἕτεραι κόρδαι μεταξωταὶ μικραὶ λόγῳ τῶν τοξοβαλίστρων. ἐδόθη ὁμοίως παρὰ τοῦ εἰδικοῦ λόγῳ τῶν καλυβωμάτων τῶν χελανδίων τοῦ βασιλικοῦ πλοΐμου ἀνὰ χαρτίων ε μολίβδου χαρτία ρ στι λίτραι ͵γ.

Ἐδόθη τῷ δρουγγαρίῳ τοῦ πλοΐμου ἀπὸ τοῦ ἀρμαμέντου σπαθία ͵γ. σκουτάρια ͵γ. κοντάρια ͵γ. σαγίτας χιλιάδας σμ΄. ἑτέρας σαγίτας λόγῳ τῶν τοξοβαλίστρων μύας χιλιάδας δ΄.

Τὰ ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ Βεστιαρίου δοθέντα τῷ Δρουγγαρίῳ τῶν πλοΐ- D μων κατὰ περίσσειαν ὑπὲρ τοῦ ταξειδίου τῆς Κρήτης.

Σείστας ρν΄. περόνας τῶν χελανδίων ρλ΄. σφενδόβολα σιδηρᾶ ιβ΄. τζόκους σμ΄. τζαπία υ΄. περόνια σιδηρᾶ μεγάλα τοῦ ξυλοκάστρου ιβ΄. πάγουρα σιδηρᾶ ιε. ψελλία σιδηρᾶ λ΄. δακτύλια ιε. κατζία η. βαρέλια ι. χειροβαρέλια κδ΄. καρφία γυραρικὰ χιλιάδες δ΄. καρφία ἀγκιστρωτὰ χιλιάδες β΄ τετραδακτυλαῖα ͵ε. τῆς παρηλώσεως ͵η. στε-

γαδιξὸν ,ϛ. ἀκόντια χαλκᾶ ιέ. γανωτὰ χαλκᾶ λ'. παραδράκτια χαλκᾶ λ'. κυτία χαλκᾶ λ'. ἀναγωνιτιτέα χαλκᾶ ιέ. σχοινία σιδηρόβολα ξ'. περιπετόμενα ρμ'. σπαρτίναι ρμ'. λεπτάρια σκ'. σκαλώματα τ'. κυβάρια ρ'. καννάβεως λίτραι ,β. καὶ ἀντὶ λιναρίου χιλιάδων ζ' „ π'. καὶ ὑπὲρ ἀγορᾶς πίσσης χιλιάδες ι'. καὶ ὑγροπισσίου χιλιάδες τ'. καὶ κεδρίας χιλιάδες ρ' „ κγ'. σίδηρον ἀργὸν λίτραι ,γ. κριοὶ σιδηροῖ μεγάλοι ι'.

A latis capitellis ſexies mille. Iacula aenea 15. ſtannata aenea 30. fuſos aeneos 30. cupas aeneas 30. anagontitea aenea 15. funes ferrum jaculantes 60. circumvolantia 140. ſparteos funes 140. tenues funes 220. ſcalas funibus plexas 400. cupas 100. cannabis libras 2000. et loco librarum 7000. lini numiſmata 80. et pro emendis picis libris decies mille et liquidae picis quadringentis librarum milibus et centum millibus librarum cedreae numiſmata 23. ferri crudi libras termille, arietes ferreos magnos decem.

Τὰ ἀπὸ τοῦ Κοιτῶνος δοθέντα τῷ Δρουγγαρίῳ τῶν πλοΐμων εἰς ἔξοδον τοῦ κατὰ τῆς Κρήτης ταξειδίου.

Ἱμάτια ἐσωφόρια μεγαλόζιλα λιτὰ ϛ'. τουβία ὁμοίως ζυγὰς ϛ'. ὑποκαμισοβράκια ϛ'. ἐπιρριπτάρια ὀξέα ϛ'.

Coeto dedit Drungario claſſis ad ſufficiendum faciendis in expeditionem Cretenſem ſumtibus.

B Veſtes interiores maioris formae puras ſex, ſimilium tibialium paria ſex. interulas cum braccis 6. et totidem injectoria ſeu pallia violacea.

Τὰ ἀπὸ τοῦ εἰδικοῦ δοθέντα τῷ αὐτῷ Δρουγγαρίῳ τῶν πλοΐμων ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ταξειδίου.

Ἱμάτια ἐσωφόρια κατασάρακ ἐγγαμμένα δεκάλια ι'. ἱμάτια ἐσωφόρια ὀκτάλια ι'. ἱμάτια ἐσωφόρια ἑπτάλια κ'. τουβία ἀπὸ ἐσωφορίων δεκαλίων καὶ ὀκταλίων καὶ ἑπταλίων ζυγαὶ μ'. ἱμάτια λωρωτὰ αἰγύπτια ἐγγαμμένα ρ'. ἱμάτια κουκουλάρικα ρ'. ἱμάτια βαμβακερὰ ρ'. ὑποκαμισοβράκια διαφορώτερα ρμ'. ὑποκαμισοβράκια δεύτερα ρ'. ἐπιρριπτάρια διαφορώτερα μ'. ἐπιρριπτάρια δεύτερα σ'. ἐπιρριπτάρια τρίτα ρ'. τουβία λωρωτὰ αἰγύπτια ρ'. τουβία κουκουλάρικα ζυγὰς ρ'. τουβία βαμβακερὰ ρ'. ζωστρία μ'. ὑποδήματα διαφορώτερα ζυγὰς μ'. ὑποδήματα δεύτερα ζυγὰς σ'. ὑποδήματα τρίτα ζυγὰς ρ'.

Idicum eidem eundem in finem dedit.

Veſtes decem interiores ad modum Saracenicarum conſutas ad denorum aureorum valorem. veſtes interiores decem ad octonorum, alias viginti ad ſeptenorum, tibialia ad omnium illorum trium generum numerum et C rationem, nempe paria in univerſum quadraginta. veſtes loratas Aegyptiacas conſutas centum. veſtes cum cucullis totidem. veſtes bambacinas ſeu xylinas totidem. Interulas cum braccis primae et optimae claſſis 140. alias ſecundi ordinis centum. Injectoria praeſtantiora 40. alia deteriora 200. alia tertii et infimi ordinis centum. Tibialium loratorum Aegyptiacorum paria centum. aliorum cucullaricorum paria centum; aliorum bambacinorum centum. cingula 40. calceorum praeſtantiorum paria 40. ſecundi generis paria 200. tertii et deterrimi generis paria 100.

Σταδιοδρομικόν.

Ἀπὸ τῆς θεοφυλάκτου πόλεως εἰς Ἡράκλειαν μίλια ξ'.
Ἀπὸ Ἡρακλείας ἕως Προικονήσου μιλ. μ'.
Ἀπὸ Προικονήσου ἕως Ἀβύδου μιλ. ρ'.
Ἀπὸ Ἀβύδου ἕως Ταπευκία μιλ. ιβ'.
Ἀπὸ Ταπευκία ἕως Τενέδου μιλ.
Ἀπὸ Τενέδου ἕως Μιτυλήνης μιλ. ρ'.
Ἀπὸ Μιτυλήνης ἕως Χίου μιλ. ρ'.
Ἀπὸ Χίου ἕως Σάμου μιλ. ρ'.
Ἀπὸ τῆς Σάμου ἕως τοὺς Φούρνους μιλ. λ'.
Ἀπὸ τοὺς Φούρνους ἕως Ναξίας μιλ. ο'.
Ἀπὸ Ναξίας ἕως τὴν Ἴον μιλ. λ'.
Ἀπὸ τὴν Ἴον ἕως τὴν Θήραν καὶ Θηρασίαν μιλ. κ'.

Stadiodromicum ſeu index miliarium [a CPli ad Cretam.]

D Ab urbe, quam deus cuſtodiat [CPli] ad Heracleam ſunt miliaria	60.
Illinc ad Proconneſum	40.
Illinc ad Abydum	100.
Illinc ad Ta Peukia	12.
Illinc ad Tenedum	
Illinc ad Mitylenen	100.
Illinc ad Chium	100.
Illinc ad Samum	100
Illinc ad Furnos	30.
Illinc ad Naxiam vel Naxium	70.
Illinc ad Ium	30.
Illinc ad Theram et Theraſiam	20.

Illinc ad Ta Chriſtiana	20.	A Ἀπὸ τῶν Θήρων καὶ Θηρασίας ἕως τὰ Χριστιανὰ μιλ. κ'.
Illinc ad Dium	80.	Ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ ἕως τῆς Δίας μιλ. π'.
Illinc ad Cretam	12.	Ἀπὸ τῆς Δίας ἕως Κρήτης μιλ. ιβ'.
Summa mill. 792.		ὁμοῦ μιλία ψϟβ'.

CAPI. XLV.

Tituli quibus Imp. viros principes et alios illuſtris dignitatis inter exteros cohoneſtare debet.

Imperans pro arbitrio et auctoritate ſua, Poteſtatus, princeps principum, ductor, imperator, legatus, praeitor, inſtitutor, potentatus, magnus dux. Rex, Princeps, Dux, Senator, Ethnarcha, ſeu princeps nationis; toparcha, ſeu dominus loci; Satrapa, Phylarchus, ſeu tribus princeps; Patriarchus, ſeu familiae princeps; Strategus, Stratarches, Stratiarchus, Stratelates, quae omnia ducem militarem ſignificant; Taxiarchus, ſeu dux legionis. magnificentiſſimus, magnificus, cupitus, glorioſisſimus, glorioſus, illuſtrisſimus, illuſtris, conſpicuus, maxime conſpicuus, nobilis, excellentisſimus, excellens, inclytisſimus, inclytus, ſplendidiſſimus, ſplendidus, honorificentiſſimus, honorificus, venerabilisſimus, venerabilis, clarisſimus, clarus, dominantiſſimus, dominus, honorabilisſimus, honorabilis, praeducens, ducens, beatisſimus, beatus, conſiliator, adiutor, opitulator, tutor et aſſertor, amator.

ΚΕΦ. Μϛ'.

Οἷς ὀφείλει ὁ Βασιλεὺς ὀνόμασι τιμᾷν τοῖς μεγιστᾶσι καὶ πρώτοις τῶν ἐθνῶν.

Ἐξουσιοκράτωρ, ἐξουσιάρχης, ἐξουσιαστὴς, ἄρχων τῶν ἀρχόντων, ἀρχηγὸς, ἀρχηγέτης, ἄρχων, ἐξάρχων. προηγεμὼν ἡγεμονάρχης ἡγεμὼν καθ-B ηγεμὼν, δυνάστης, προηγήτωρ, ἡγήτωρ. πρῶτος, ἔξοχος, ὑπερέχων, διατάκτωρ, πανυπέρτατος, ὑπέρτατος, κοίρανος, μεγαλόδοξος. † ῥὴξ, πρίγκιψ, δοὺξ, συγκλητικὸς, ἐθνάρχης, τοπάρχης, σατράπης, φύλαρχος, πάτραρχος, στρατηγὸς, στρατάρχης, στρατίαρχος, στρατηλάτης, ταξίαρχος, ταξιάρχης, μεγαλοπρεπέστατος, μεγαλοπρεπὴς, πεποθημένος, ἐνδοξότατος, ἔνδοξος, περιφανέστατος, περιφανὴς, περίβλεπτος, περιβλεπτότατος, εὐγενέστατος, εὐγενὴς, ἀριπρεπέστατος, ἀριπρεπὴς, ἀγλαότατος, ἀγλαὸς, ἐριτιμότατος, ἐρίτιμος, γεραιότατος, γεραιὸς, φαιδιμώτατος, φαίδιμος, κυριώτατος, κύριος, ἐντιμότατος, ἔντιμος, προηγούμενος, ἡγούμενος, ὀλβιώ-C τατος, ὄλβιος, βουληφόρος, ἀρωγὸς, ἐπίκουρος, ἐπίρροθος, ἀμύντωρ.

CAP. XLVII.

SALVTATIONES LEGATORVM A VARIIS GENTIBVS AD IMPERATOREM VENIENTIVM.

Salutationes ad Imperatorem a legatis e vetere Roma venientibus.

Viſitant vos Antiſtites Sanctorum Apoſtolorum, Petrus, coeli claviger, et Paulus, gentium doctor; et ſpiritualis pater noſter N. N. ſanctisſimus et oecumenicus Patriarcha, unaque ſanctisſimi Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, omnis ordo ſacerdotalis ſanctae Romanorum eccleſiae; injunxerunt noſtrae humilitati ut apud Te, o Imperator fidelia vota ipſorum nomine renunciaremus.

Glorioſisſimus N. N. princeps veteris Romae, unaque caeteri eius proceres, et omnis ei ſubditus populus renunciant et ſignificant Imperiali tuae majeſtati fidelisſima ſua ſervitia.

ΚΕΦ. Μζ'.

ΟΙ ΤΩΝ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΘΝΩΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ.

Οἱ τῶν ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐρχομένων πρεσβέων πρὸς τὸν Βασιλέα χαιρετισμοί.

Ἐπισκέπτονται ὑμᾶς οἱ κορυφαῖοι τῶν ἁγίων D Ἀποστόλων, Πέτρος ὁ τῶν οὐρανῶν κλειδοῦχος, καὶ Παῦλος ὁ τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος. Ὁ πνευματικὸς πατὴρ ἡμῶν ὁ δεῖνα ὁ ἁγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἅμα τῶν ἁγιωτάτων Ἐπισκόπων Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων, καὶ πάσης τῆς ἱερατικῆς τάξεως τῆς ἁγίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐναποστέλλουσί σοι Βασιλεῦ, πιστὰς εὐχὰς διὰ τῆς ἡμετέρας ταπεινότητος.

Ὁ ἐνδοξότατος ὁ δεῖνα ὁ Πρίγκιψ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης σὺν τῶν ἀρχόντων, καὶ παντὸς τοῦ ὑποκειμένου αὐτῷ λαοῦ ἐξαποστέλλουσι τὴν βασιλείαν σου πιστοτάτην δούλωσιν.

Ἡ τοῦ

Ἡ τοῦ Λογοθέτου πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησις.

Πῶς ἔχει ὁ ἁγιώτατος Ἐπίσκοπος Ῥώμης, ὁ πνευματικὸς πατὴρ τοῦ Βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου? Πῶς ἔχουσι πάντες οἱ Ἐπίσκοποι καὶ Πρεσβύτεροι, καὶ Διάκονοι, καὶ ὁ λοιπὸς Κλῆρος τῆς ἁγίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας? πῶς ἔχει ὁ ἐνδοξότατος ὁ δεῖνα Πρίγκιψ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης?

A Interrogatio Logothetae ad eos legatos.

Quomodo agit Sanctiſſimus Epiſcopus Romae, ſpiritualis pater ſancti noſtri Imperatoris? Quomodo agunt omnes Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, reliquus Clerus S. Romanae eccleſiae? Quomodo agit linorioſiſſimus N. N. princeps veteris Romae?

Ὁ τῶν ἀπὸ Βουλγαρίας ἐρχομένων πρεσβέων πρὸς τὸν Βασιλέα χαιρετισμός.

Πῶς ἔχει ὁ Θεοστεφὴς Βασιλεύς, ὁ πνευματικὸς πάππος τοῦ ἐκ Θεοῦ ἄρχοντος Βουλγαρίας? πῶς ἔχει ἡ Αὐγοῦστα καὶ Δέσποινα? πῶς ἔχουσιν οἱ υἱοὶ καὶ Βασιλεῖς τοῦ μεγάλου καὶ ὑψηλοῦ Βασιλέως καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ τέκνα? πῶς ἔχει ὁ ἁγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης? πῶς ἔχουσιν οἱ δύο Μάγιστροι? πῶς ἔχει ἡ σύγκλητος πᾶσα? πῶς ἔχουσιν οἱ δʹ Λογοθέται?

B Salutatio legatorum e Bulgaria venientium ad Imperatorem.

Quomodo valet a Deo coronatus Imperator, ſpiritualis avus noſtri per Deum domini Bulgariae? Quomodo valet Auguſta & Domina? Quomodo valent filii Imperatores magni et excelſi Imperatoris, et reliqui ejus liberi? Quomodo valet Sanctiſſimus et oecumenicus patriarcha? Quomodo valent ambo magiſtri? quomodo totus Senatus? Quomodo quatuor Logothetae?

Ἡ τοῦ Λογοθέτου πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησις.

Πῶς ἔχει ὁ πνευματικὸς ἔγγονος τοῦ Βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου ὁ ἐκ Θεοῦ ἄρχων Βουλγαρίας? πῶς ἔχει ἡ ἐκ Θεοῦ Ἀρχόντισσα? πῶς ἔχουσιν ὁ Καναρτικεῖνος καὶ ὁ Βουλίας ταρκάνος, οἱ υἱοὶ τοῦ ἐκ Θεοῦ ἄρχοντος Βουλγαρίας, καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ τέκνα? πῶς ἔχουσιν οἱ ἓξ Βολιάδες οἱ μεγάλοι. Πῶς ἔχουσι καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔσω καὶ ἔξω Βολιάδες. πῶς ἔχουσι τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ.

C Logothetae ad eum interrogatio.

Quomodo valet ſancti noſtri Imperatoris nepos ſpiritualis, per Deum Princeps Bulgariae? Quomodo valet principiſſa per Dei gratiam? quomodo Conartikinus, et Bulias tarcanus, filii Bulgariae per Deum principis, et reliqui ejus liberi? quomodo Sex magni Boliades? [ille titulus eſt procerum Bulgariae] quomodo reliqui intus et extus [in aula domi, et foris in campo] Boliades, vel proceres? quomodo commune populi?

Μεταμειφθέντος δὲ τοῦ ὀνόματος καὶ ἐλθόντος εἰς υἱότητα, πάλιν ἐπηρώτων οἱ Βούλγαροι οὕτως.

Πῶς ἔχει ὁ μέγας καὶ ὑψηλὸς Βασιλεὺς ὁ ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ καθεζόμενος θρόνου? πῶς ἔχει ὁ υἱὸς καὶ Βασιλεὺς τοῦ μεγάλου καὶ ὑψηλοῦ Βασιλέως, καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ τέκνα? πῶς ἔχει ἡ Αὐγοῦστα καὶ Δέσποινα? πῶς ἔχει ὁ ἁγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης? πῶς ἔχουσιν οἱ Μάγιστροι, Ἀνθύπατοι, Πατρίκιοι? πῶς ἔχει ἡ πᾶσα σύγκλητος? πῶς ἔχουσιν οἱ Στρατηγοί, καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Βασιλέως τοῦ ἁγίου?

Commutato autem deinceps nomine, et ad filialitatem [principis Bulgariae, reſpectu Imp. CPtani] veniente, interrogabant Bulgari alio modo, nempe ſic.

D Quomodo valet magnus et excelſus Imperator reſidens ſuper aureo throno? quomodo Imperator et filius magni et excelſi Imperatoris? et reliqui ejus liberi? quomodo Auguſta et Domina? quomodo ſanctiſſimus et oecumenicus patriarcha? quomodo Magiſtri, Proconſules, Patricii? quomodo totus Senatus? quomodo magiſtri militum, et exercitus ſancti Imperatoris?

Logothetae ad eos interrogatio.

Quomodo valet ſpiritualis filius ſancti noſtri Imperatoris, a Deo conſtitutus Archon, ſeu princeps, Bulgariae? quomodo a Deo conſtituta Archontiſſa Bulgariae? quomodo filii et filiae ſpiritualis filii Imperatoris? quomodo ſex magni Boliades? quomodo reliqui domi foriſque Boliades? quomodo commune populi?

A Ἡ τοῦ Λογοθέτου πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησις.

Πῶς ἔχει ὁ πνευματικὸς υἱὸς τοῦ Βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου ὁ ἐκ Θεοῦ Ἄρχων Βουλγαρίας? πῶς ἔχει ἡ ἐκ Θεοῦ Ἀρχόντισσα Βουλγαρίας? πῶς ἔχουσιν οἱ υἱοὶ καὶ θυγατέρες τοῦ πνευματικοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλέως? πῶς ἔχουσιν οἱ ἓξ Βολιάδες οἱ μεγάλοι? πῶς ἔχουσιν καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔσω καὶ ἔξω Βολιάδες? πῶς ἔχει τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ?

Salutatio ad Imperatorem a venientibus e Syria legatis Amirmumnae.

Pax tibi et miſericordia, hilaritas et gloria a Deo, excelſo et magno Imperatori Romanorum; commoda vita et valetudo proſpera, et diuturni anni a Domino tibi contingant, pacifice atque bone Imperator. Exoriatur in diebus tuis juſtitia, et plenitudo pacis, pacis et hominum amantiſſime Imperator.

Ὁ τῶν ἀπὸ Συρίας καὶ τοῦ Ἀμερμουμνῆ ἐρχομένων πρεσβέων πρὸς τὸν Βασιλέα χαιρετισμός.

B Εἰρήνη σοι καὶ ἔλεος, εὐφροσύνη καὶ δόξα παρὰ Θεοῦ, τῷ ὑψηλῷ καὶ μεγάλῳ Βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων. Εὐζωΐα καὶ ὑγίεια σοι, καὶ ζωὴ πολυχρόνιος παρὰ Κυρίου, εἰρηνοποιὲ καὶ ἀγαθὲ Βασιλεῦ. Ἀνατειλεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις σου δικαιοσύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης, εἰρηνικώτατε καὶ φιλάνθρωπε Βασιλεῦ.

Logothetae ad eum interrogatio.

Quomodo valet magnificentiſſimus et nobiliſſimus et illuſtris Amirmumnes? Quomodo Amiras et Senatus Tarſi? Aut ſi aliunde, non a Tarſo, venerint Amirumnae Apocriſiarii vel legati, debet in illius Amirae, procerumque ipſius valetudinem inquiri) Vos homines Amirmumnae quomodo valetis? quomodo excepti hoſpitio fuiſtis a Patricio et Stratego Cappadociae? Quomodo huc conduxit vos Baſilicus ſeu Caeſarianus, vos huc conducłum miſſus? Num aliquid adverſi taediive contigit vobis in via? Abite optima cum hilaritate, et laetamini, hodie convivaturi cum ſancto noſtro Imperatore.

Ἡ τοῦ Λογοθέτου πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησις.

Πῶς ἔχει ὁ μεγαλοπρεπέστατος καὶ εὐγενέστατος καὶ περίβλεπτος Ἀμερμουμνῆς? πῶς ἔχει ὁ Ἀμηρᾶς καὶ ἡ γερουσία Ταρσοῦ? Εἰ δὲ ἀπὸ C ἄλλης Ἀμηραδίας ἔλθωσιν οἱ τοῦ Ἀμερμουμνῆ Ἀποκρισιάριοι ὀφείλουσιν ὑπὲρ ἐκείνου ἐρωτᾷν τοῦ Ἀμηρᾶ καὶ τῆς γερουσίας αὐτοῦ. Πῶς ἔχετε ὑμεῖς? πῶς ὑπεδέχθητε παρὰ τοῦ Πατρικίου καὶ Στρατηγοῦ Καππαδοκίας? πῶς διέσωσεν ὑμᾶς ὁ ἀποσταλεὶς Βασιλικὸς εἰς διάσωσιν ὑμῶν? μή τι ἐναντίον ἢ θλιβερὸν συνέβη ὑμῖν κατὰ τὴν ὁδόν? ὑπάγεται καλῶς εὐφραινόμενοι, καὶ ἀγαλλόμενοι, σήμερον συνεστιώμενοι μετὰ τοῦ Βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου.

Salutatio ad Amirmumnem ab Imperatoribus Romanis ad eum miſſorum legatorum.

Salve gaudens pace, prudens conſiliorum, bone, clementiſſime, bene valens, animo hilari, ubique pacificator, magnificentiſſime atque glorioſiſſime Amirmumna. Pax tibi terra marique, gloria et honor, gaudium et vita multennis. Maxime pacifice et nobiliſſime Amirmumna, ſit nomen tuum honoratum, et vita multennis. Amice ſuaviſſime ſancti noſtri Imperatoris, conſpicue atque illuſtriſsime Amirmumna.

Πῶς δεῖ χαιρετίζειν τοὺς ἀπὸ τοὺς Βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων ἀπίοντας Φίλους πρὸς τὸν Ἀμερμουμνῆν. D

Χαίροις ὁ χαίρων εἰρήνῃ, ὁ φρόνιμος ἐν βουλαῖς, καὶ ἀγαθὸς καὶ πραότατος, ὑγιαίνων, εὐθυμῶν, εἰρηνεύων πάντοθεν, μεγαλοπρεπέστατε, καὶ ἐνδοξότατε Ἀμερμουμνῆ· Εἰρήνη σοι ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης, δόξα καὶ τιμή, εὐφροσύνη καὶ ζωὴ μακροχρόνιος· εἰρηνικώτατε καὶ εὐγενέστατε Ἀμερμουμνῆ, εἴη σου τὸ ὄνομα ἔντιμον καὶ ἡ ζωὴ μακροχρόνιος, φίλε γλυκύτατε τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου, περίβλεπτε καὶ περιφανέστατε Ἀμερμουμνῆ.

Ὁ τῶν ἐρχομένων πρεσβέων ἀπὸ μεγιςάνε Ἀμηρᾶ ἢ Αἰγύπτε, ἢ Περσίας, ἢ τε Χοροσὰν, ὑποταγέντες δηλονότι τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων καὶ πάκτα ἀποςελλόντες πρὸς τὸν βασιλέα, χαιρετισμοί.

A Salutatio legatorum a Megiſtane quodam Amira, ſive Aegypti, ſive Perſiae, ſive Chorasan, venientium ad Imp. Intelligendum id de illis Amiris, qui Romano imperio parent, et pacta tributa mittunt.

Πολυχρόνιος ζωὴ καὶ δόξα καὶ εὐφροσύνη παρὰ Θεοῦ σοι τῷ ὑψηλῷ καὶ μεγάλῳ Βασιλεῖ ἡμῶν, καλὴν προςασίαν καὶ σκέπην καὶ ἀντίληψιν εὕρομεν τὴν σὴν ὑψηλὴν καὶ μεγάλην βασιλείαν. Χαρισθείη ἡμῖν ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ἡ σὴ δεσποτεία καὶ βασιλεία, ὅτι ἡμεῖς λαὸς σε, καὶ δοῦλοι πιςότατοι τῆς αὐτοκρατορίας ὑμῶν.

Multennis vita et gloria et gaudium a Deo tibi contingant excelſo et magno noſtro Imperatori. In excelſa magnaque tua imperii adminiſtratione inveniamus bonum praeſidium et tutamen atque adjutorium. Multos in annos indulgeatur nobis a divina gratia tuum dominium atque regnum, qui ſumus B populus tuus, et ſervi fidelisſimi Imp. noſtri.

Ἡ τε Λογοθέτε πρὸς αὐτὲς ἐρώτησις.

Logothetae ad eos interrogatio.

Πῶς ἔχει ὁ πιςότατος καὶ οἰκεῖος τε Βασιλέως ἡμῶν τε ἁγίε ὁ δεῖνα ὁ εὐγενέςατος? πῶς ἔχει ὁ λαὸς αὐτε ἅπας, οἱ πιςοὶ καὶ εὐγνώμονες δοῦλοι τε Βασιλέως ἡμῶν τε ἁγίε? πῶς ἔχεις σύ? πῶς ὑπεδέχθης παρὰ τε Πατρικίε καὶ Στρατηγε θέματος ὁ δεῖνα? πῶς διέσωσέν σε ὁ ἀποςαλεὶς Βασιλικὸς εἰς διάσωσίν σε? μήτι ἐναντίον ἢ θλιβερὸν συνέβη σοι κατὰ τὴν ὁδόν? ὕπαγε καλῶς εὐφραινόμενος καὶ ἀγαλλόμενος, σήμερον συνεσθίων μετὰ τε Βασιλέως ἡμῶν τε ἁγίε.

Quomodo valet fidelisſimus et familiaris Sancti noſtri Imperatoris, ille vel ille, vir nobilisſimus? quomodo totus ejus populus, fideles et benevoli erga herum ſervi ſancti noſtri Imperatoris? quomodo vales tu? quomodo exceptus es a Patricio et Stratego illius vel illius [unde venis] provinciae? quomodo comitatus te fuit conduxitque Baſilicus, eum in finem obviam tibi miſſus? Adverſine aliquid et aerumnoſi tibi contigit in via? Abi bene hilaris et exſultans, utpote hodie C cum Sancto noſtro Imperatore epulaturus.

Ὁ τῶν ἐρχομένων πρεσβέων ἀπὸ μεγιςάνε Ἀμηρᾶ, ἢ Αἰγύπτε, ἢ Περσίας, ἢ τε Χοροσὰν δηλονότι μὴ ὄντος ὑποτεταγμένε τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἤτε ὑπὸ τὴν ὑποταγὴν τε Ἀμερμεμνῆ ὄντος, εἴ τε καὶ μὴ, πρὸς τὸν Βασιλέα χαιρετισμός.

Salutatio ad Imperatorem legatorum a Megiſtane quodam Amira, ſive Aegypti, ſive Perſiae, ſive Choraſanae, qui nempe ſubditus imperio Romanorum non eſt, ſed ſive ab Amermumna dependet, ſive etiam non, ſed ſui juris eſt.

Εἰρήνη σοι καὶ ἔλεος, εὐφροσύνη καὶ δόξα παρὰ Θεοῦ, τῷ ὑψηλῷ καὶ μεγάλῳ Βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων εὐζωία καὶ ὑγιεία σοι, καὶ ζωὴ πολυχρόνιος παρὰ Κυρίε, εἰρηνοποιὲ καὶ ἀγαθὲ Βασιλεῦ. Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις σε δικαιοσύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης, εἰρηνικώτατε καὶ φιλάνθρωπε Βασιλεῦ.

Pax tibi et miſericordia, gaudium et gloria a Deo tibi contingant excelſo et magno Imperatori Romanorum, commoda D vita, diuturnaque et proſpera valetudo a Domino. Pacifice et bone Imperator. Exoriatur in diebus tuis juſtitia, et multitudo, atque plenitudo pacis, pacis amantisſime et humanisſime Imperator.

Ἡ τε Λογοθέτε πρὸς αὐτὲς ἐρώτησις.

Logothetae ad eos interrogatio.

Πῶς ἔχει ὁ εὐγενέςατος Ἀμηρᾶς Αἰγύπτε? πῶς ἔχει ἡ γερουσία, καὶ ὁ λαὸς αὐτῆς ἅπας?

Quomodo valet nobilisſimus Amiras Aegypti? quomodo Senatus populusque ejus

omnis? quomodo vales tu? quomodo huc conductus? adverſine quid et moleſti contigit in via? Abi bene hilaris et exſultans, hodie cum ſancto noſtro Imperatore epulaturus.

CAP. XLVIII.

Acta, ſeu formulae, inſcriptionum in literis ad exteros.

Ad Papam Romae. Bulla aurea unius ſolidi. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, unius et ſolius veri Dei noſtri. Ille et ille fideles et credentes in eundem Deum Imperatores Romanorum ad illum, Sanctiſſimum Romae Papam, et ſpiritualem noſtrum patrem.

Similis formula in literis ad Patriarcham Alexandriae adhibetur, praeterquam quod ille pater Imperatoris Spiritualis non appellatur. Eadem ipſa formula quoque, ſed etiam abſque patris titulo, honorantur Patriarchae Antiochiae et Hieroſolymorum. Ad hos quae diriguntur bullae aureae, ſunt triſoldiae; [ſeu literis ad eos deſtinatis appenſae bullae aureae tres ſolidos aureos valore aequant.]

Bulla aurea, quae ad Protoſymbolum, id eſt Amermumnam mittitur, eſt tetraſoldia [ſeu valet quatuor ſolidos aureos] et habet [in externa averſa membrana] hanc inſcriptionem: Magno, honeſtiſſimo, nobiliſſimo, ſpectabili, illi vel illi, Protoſymbulo * et Proveditori Agarenorum, ab illo et illo, fidelibus Imperatoribus Auguſtis, magnis Imperatoribus Romanorum. [Intus autem in adverſa, exordio literarum tale perſcribitur alloquium]. Ille et ille credentes in Chriſtum Deum eique fideles Imperatores Auguſti, magni reges Romanorum, Salutem dicunt magno, honeſtiſſimo, nobiliſſimo, ſpectabili, Protoſymbulo et Proveditori Agarenorum.

Ad Principem principum magnae Armeniae, bulla aurea triſoldia. Conſtantinus et Romanus fideles in Chriſto Deo Imperatores, Auguſti magni reges Romanorum, ad illum, illuſtriſſimum, Primatem magnae Armeniae, et ſpiritualem noſtrum filium.

Ad principem Aſparacan, vel Baſparacan, qui nunc honoratur titulo Archontis Archontum, bulla aurea triſoldia. Conſtantinus et Romanus fideles in Chriſto Deo Imperatores Auguſti reges Romanorum ad illum, illuſtriſſimum Principem Principum.

Ad praefectum caſtri et nomi Cocobit, et illum Taronis, et Moëx, et Auzanes, et Synes, et Baizur, et Chazienes, omnium ad Armeniam pertinentium diſtrictuum, item ad

* *Schol.* Non debet Protoſymbulo ſed Amiralmumnin exarari.

A πῶς ἔχεις σύ; πῶς διωδεύθης κατὰ τὴν ὁδόν; μήτι ἐναντίον ἢ θλιβερὸν συνέβη σοι κατὰ τὴν ὁδόν; μήτι ἐναντίον συνέβη σοι; ὕπαγε καλῶς εὐφραινόμενος καὶ ἀγαλλόμενος, σήμερον συνεσθίων μετὰ τοῦ Βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου.

ΚΕΦ. ΜΗ.

Τὰ ἄκτα τῶν εἰς τοὺς ἐθνικοὺς γενομένων ἐπιγραφῶν.

Εἰς τὸν Πάπαν Ῥώμης. Βοῦλλα χρυσῆ ἁσολδία. Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα πιστοὶ ἐν αὐτῷ B τῷ Θεῷ Βασιλεῖς Ῥωμαίων πρὸς ὁ δεῖνα τὸν ἁγιώτατον Πάπαν Ῥώμης, καὶ πνευματικὸν ἡμῶν πατέρα.

Ὁμοίως καὶ εἰς τὸν Πάπαν Ἀλεξανδρείας, πλὴν πατέρα οὐ γράφη. Ὁμοίως καὶ εἰς τὸν πατριάρχην Ἀντιοχείας, καὶ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων. Πλὴν πνευματικὸν πατέρα οὐ γράφει. Αἱ δὲ βοῦλλαι χρυσαὶ τρισολδίαι.

Εἰς τὸν Πρωτοσύμβουλον, ἤγουν εἰς τὸν Ἀμερμουμνῆν. Βοῦλλα χρυσῆ τετρασολδία. Τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ εὐγενεστάτῳ καὶ περιβλέπτῳ ὁ δεῖνα Πρωτοσυμβούλῳ * καὶ Διατάκτορι τῶν Ἀγαρηνῶν, ἀπὸ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα C τῶν πιστῶν αὐτοκρατόρων αὐγούστων μεγάλων Βασιλέων Ῥωμαίων. Ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ αὐτοκράτορες Αὔγουστοι μεγάλοι Βασιλεῖς Ῥωμαίων· τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ εὐγενεστάτῳ καὶ περιβλέπτῳ ὁ δεῖνα Πρωτοσυμβούλῳ καὶ διατάκτορι τῶν Ἀγαρηνῶν.

Εἰς τὸν Ἄρχοντα τῶν ἀρχόντων τῆς μεγάλης Ἀρμενίας. Βοῦλλα χρυσῆ τρισολδία. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ αὐτοκράτορες Αὔγουστοι μεγάλοι Βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὁ δεῖνα τὸν περιφανέστατον πρῶτον τῆς μεγάλης Ἀρμενίας καὶ πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον.

D Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ἀσπουρακᾶν, ἤγουν τοῦ Βασπρακᾶν, ὁ νῦν τιμηθεὶς Ἄρχων τῶν ἀρχόντων. Βοῦλλα χρυσῆ τρισολδία. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, αὐτοκράτορες αὔγουστοι βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὁ δεῖνα τὸν περιφανέστατον ἄρχοντα τῶν ἀρχόντων.

Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Κοκοβίτ, Ἀρμενία. Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρῶν, Ἀρμενία. Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Μωὲξ, Ἀρμενία. Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Αὐζὰν, ἀρμενία. Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Συνῆς,

* ΣΧΟΛ. Χρὴ εἰδέναι ὅτι Ἀμηραλμουμνῆς φασὶν λέγεσθαι.

Ἀρμενία

Ἀρμενία. Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Βαιτζὰς, Ἀρμενία. Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Χατζίενς, Ἀρμενία. Εἰς τοὺς γ´ ἄρχοντας τῶν Σερβοτιῶν τῶν λεγομένων Μαῦρα παιδία. Ἐπιγραφὴ εἰς πάντας τοὺς προειρημένους. Κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς τὸν ὁ δεῖνα ἄρχοντα τοῦδε.

Εἰς τὸν Κουροπαλάτην Ἰβηρίας. Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία. Κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς ὁ δεῖνα τὸν ἐνδοξότατον Κουροπαλάτην. Ἔχει δὲ περὶ αὐτὸν ὁ Κουροπαλάτης ἑτέρας ἐξουσίας δ´.

Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Βεριασάχ, Ἰβηρία. Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Καρνατάης, Ἰβηρία. Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Κουέλ, Ἰβηρία. Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ἀτζαρᾶ, Ἰβηρία. Κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς ὁ δεῖνα.

Εἰς τὸν ἐξουσιοκράτορα Ἀλανίας. Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία. Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ Βασιλεῖς Ῥωμαίων πρὸς ὁ δεῖνα τὸν Ἐξουσιαστὴν Ἀλανίας, καὶ πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον.

Εἰς τὸν ἐξουσιαστὴν Ἀβασγίας. Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία. Κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων Δεσποτῶν πρὸς ὁ δεῖνα τὸν περιφανῆ Ἐξουσιαστὴν Ἀβασγίας.

Εἰς τὸν ἄρχοντα Ἀλβανίας. Εἰς τὸν ἄρχοντα τῶν Κρεβατάδων, ἤγουν τὸν λεγόμενον Κρεβατᾶν. Εἰς τὸν ἄρχοντα Κηδωνίας. Εἰς τοὺς ἄρχοντας Τζαναρίας. Εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Σαρβᾶν, οἵτινες κεῖνται μέσον Ἀλανίας καὶ Τζαναρίας. Εἰς τοὺς ἄρχοντας Ἀζίας, ἐν ᾧ εἰσιν αἱ Κασπίαι πύλαι. Εἰς τὸν ἄρχοντα Χρύσα. Εἰς τὸν ἄρχοντα Χρύσα. Εἰς τὸν ἄρχοντα Βρίζαν. Εἰς τὸν ἄρχοντα Μωκᾶν. (Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ Μωκᾶν ἐστιν ἡ Μαιώτης λίμνη.) Ἐπιγραφὴ εἰς πάντας τοὺς προειρημένους. Κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς ὁ δεῖνα τὸν ἄρχοντα τοῦδε.

Εἰς τὸν Καθολικὸν Ἀρμενίας, εἰς τὸν Καθολικὸν Ἰβηρίας, εἰς τὸν Καθολικὸν Ἀλβανίας. Ἐπιγραφὴ εἰς τοὺς γ´ καθολικούς. Κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων Δεσποτῶν πρὸς ὁ δεῖνα τὸν εὐλαβέστατον Καθηγητὴν τοῦδε.

Εἰς τὸν Πάπαν Ῥώμης Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία. Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ Βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὁ δεῖνα τὸν ἁγιώτατον Πάπαν Ῥώμης, καὶ πνευματικὸν ἡμῶν πατέρα.

tres praefectos Serbotiorum, (ſeu Servitiorum) quae vulgo Maura Paedia, ſeu nigri pueri dicuntur: ad hos omnes idem eſt ſtylus et titulus inſcriptionis; nempe: Mandatum a Dominis Chriſtum amantibus ad illum, praefectum illius (caſtri vel praefecturae.)

Ad Curopalatem Iberiae bulla aurea biſoldia. Mandatum a Dominis Chriſtum amantibus ad illum, glorioſiſſimum Curopalatem.

Habet autem Curopalates appoſitas ſibi quatuor adhuc alias poteſtates; nempe praefectos Beriaſach, Carnatae, Cuel, et Atzara, tractuum Iberiae. Ad quos haec dirigitur inſcriptio. Mandatum a Dominis Chriſtum amantibus ad illum.

Ad Poteſtatum Alaniae mittitur bulla aurea biſoldia cum hac inſcriptione. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, unius et ſolius veri dei noſtri. Conſtantinus et Romanus fideles in eodem deo Imperatores Romanorum, ad illum, Poteſtatum Alaniae, et ſpiritualem noſtrum filium.

Ad Poteſtatum Abaſgiae, bulla aurea biſoldia cum hac inſcriptione. Mandatum a philochriſtis Dominis ad illum, illuſtrem Poteſtatum Abaſgiae.

Ad Archontem, ſeu praefectum vel principem, Albaniae, ad Archontem Crebatadum, vulgo ſic dictum Crebatam; ad Archontem Cidoniae; ad Archontes Zanariae; ad Archontem Sarbani; (jacet ea natio media inter Tzanariam et Alaniam:) ad Archontes Aziae, (ubi ſunt portae Caſpiae:) ad Archontem Mocan: (eſt circa palum Maeotidem:) ad omnes hos inſcriptio literarum eſt eadem hoc ſtylo concepta: Mandatum a philochriſtis Dominis ad illum, Archontem illius vel illius provinciae.

Inſcriptio literarum ad tres Catholicos, Armeniae unum, alterum Iberiae, denique Albaniae. Mandatum a philochriſtis Dominis ad illum, piiſſimum Cathegetam, ſeu conductorem, illius provinciae.

Ad Papam Romae mittitur bulla aurea biſoldia cum hac inſcriptione. In Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti unius et ſolius veri dei noſtri. Conſtantinus et Romanus fideles in eodem Deo Imperatores Romanorum ad illum, Sanctiſſimum Papam Romae, et Spiritualem noſtrum patrem.

Ad regem Saxoniae, ad regem Bajuri, ſeu Bajoariae, vel Bavariae; (eſt ea regio quam vulgo nobis dicti Nemetzii, id eſt Germani, vel Alamanni, incolunt:) ad regem Galliae, ad regem Germaniciae, vel Germaniae: perſcribitur eodem ad omnes titulo, nempe hoc. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti unius et ſolius veri Dei noſtri. Conſtantinus et Romanus, fideles in eodem Deo Imperatores Romanorum ad illum, cariſſimum ſpiritualem fratrem, illuſtrem regem.

Ad Principem Romae perſcribitur hoc titulo. Conſtantinus et Romanus (reliqua ut ſupra) ad glorioſiſſimum Principem Romae.

Ad Amiram Africae ſcribitur hoc titulo. Conſtantinus et Romanus, fideles in Chriſto Deo Imperatores Auguſti, magni Reges Romanorum ad glorioſiſſimum et nobiliſſimum Poteſtatum Muſulemitarum. Ad hunc bulla mittitur aurea biſoldia.

Ad Amiram Aegypti mittitur bulla aurea quatuor ſolidorum. Quam vero Conſtantinus et Romanus ſuo tempore ad ipſum mittebant, pendebat ea octodecim hexagia; et titulus erat hic: Conſtantinus et Romanus in Chriſto pii Imperatores, magni, excelſi, auguſti reges Romanorum, ad dilectum noſtrum amicum et nobiliſſimum Amiram Aegypti.

Ad Archontem Sardaniae, vel Sardiniae, et alios, mittitur bulla aurea biſoldia, cum hoc titulo. Mandatum a philochriſtis Dominis ad Archontem Sardaniae, ad Ducem Venetiae, ad Principem Capuae, ad Principem Salerini, vel Salerni; ad Ducem Neapolis *, ad Archontem Amalphi; ad Archontem Gaëtae.

Ad Bulgariae per Deum Archontem ſcribitur ſic: In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, unius et ſolius veri Dei noſtri. Conſtantinus et Romanus fideles in eodem deo Imperatores Romanorum ad cariſſimum et ſpiritualem noſtrum filium, et ex Deo divinaque auctoritate Archontem Chriſtianiſſimae nationis Bulgarorum. Sic olim. Nunc autem ſcribitur ſic. Conſtantinus et Romanus in Chriſto Deo pii Imperatores, reges Romanorum ad cariſſimum et ſpiritualem noſtrum filium, Kyrin, ſeu dominum, illum, Baſileum Bulgariae.

Ad Chaganum Chazariae bulla mittitur aurea triſoldia cum hoc titulo. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, unius et ſolius veri Dei noſtri. Conſtantinus et Romanus, fideles in eodem Deo Imperatores

* *Schol.* Dux Neapoleos appellatur Maſtromilis, id eſt Magiſter militum.

Εἰς τὸν Ῥῆγα Σαξωνίας. Εἰς τὸν Ῥῆγα Βαϊούρη· (ἔστιν δὲ αὕτη ἡ χώρα οἱ λεγόμενοι Νεμίτζιοι.) Εἰς τὸν Ῥῆγα Γαλλίας. Εἰς τὸν Ῥῆγα Γερμανικείας. Ἐπιγραφὴ εἰς πάντας τοὺς προειρημένους. Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ Βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὁ δεῖνα τὸν ποθεινότατον πνευματικὸν ἀδελφὸν τὸν περίβλεπτον Ῥῆγα.

Εἰς τὸν Πρίγκιπα Ῥώμης. Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς, καὶ λοιπὰ, πρὸς ὁ δεῖνα τὸν ἐνδοξότατον Πρίγκιπα Ῥώμης.

Εἰς τὸν Ἀμηρᾶν Ἀφρικῆς. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ αὐτοκράτορες Αὔγουστοι μεγάλοι Βασιλεῖς Ῥωμαίων πρὸς τὸν ἐνδοξότατον καὶ εὐγενέστατον ἐξουσιαστὴν τῶν Μουσουλημιτῶν. Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία.

Εἰς τὸν Ἀμηρᾶν Αἰγύπτου. Βοῦλλα χρυσῆ τετρασολδία. Τοῦ ἀποσταλέντος γράμματος ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν Πορφυρογεννήτων ἔστησεν ἡ βοῦλλα ἐξάγια ιη. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς ἐν Χριστῷ εὐσεβεῖς αὐτοκράτορες μεγάλοι ὑψηλοὶ αὔγουστοι Βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς τὸν ἠγαπημένον ἡμῶν φίλον τὸν εὐγενέστατον Ἀμηρᾶν Αἰγύπτου.

Εἰς τὸν ἄρχοντα Σαρδανίας. Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία. Κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων Δεσποτῶν πρὸς τὸν ἄρχοντα Σαρδανίας. Εἰς τὸν Δοῦκα Βενετίας. Εἰς τὸν Πρίγκιπα Καπύας. Εἰς τὸν Πρίγκιπα Σαλερινοῦ. Εἰς τὸν Δοῦκα Νεαπόλεως *. Εἰς τὸν Ἄρχοντα Ἀμάλφης. Εἰς τὸν Ἄρχοντα Γαίτης

Εἰς τὸν ἐκ Θεοῦ Ἄρχοντα Βουλγαρίας. Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ Βασιλεῖς Ῥωμαίων πρὸς τὸν ποθεινότατον καὶ πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον, καὶ ἐκ Θεοῦ Ἄρχοντα τοῦ χριστιανικωτάτου ἔθνους τῶν Βουλγάρων. Τὸ ἀρτίως γραφόμενον. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ εὐσεβεῖς αὐτοκράτορες Βασιλεῖς Ῥωμαίων πρὸς τὸν ποθεινότατον καὶ πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον τὸν κύριν ὁ δεῖνα Βασιλέα Βουλγαρίας.

Εἰς τὸν Χαγάνον Χαζαρίας. Βοῦλλα χρυσῆ τρισολδία. Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ Βασιλεῖς Ῥωμαί-

* ΣΧΟΛ. Ἰστέον ὅτι Δοὺξ Νεαπόλεως Μαστρομίλης καλεῖται.

των πρὸς τὸν ὁ δεῖνα εὐγενέστατον, περιφανέστατον Χαγάνον Χαζαρίας.

Εἰς τὸν Ἄρχοντα Ῥωσίας. Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία. Γράμματα Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν φιλοχρίστων Βασιλέων Ῥωμαίων πρὸς τὸν Ἄρχοντα Ῥωσίας.

Εἰς τοὺς Ἄρχοντας τῶν Τούρκων. Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία. Γράμματα Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν φιλοχρίστων Βασιλέων Ῥωμαίων πρὸς τοὺς Ἄρχοντας τῶν Τούρκων.

Εἰς τοὺς Ἄρχοντας τῶν Πατζινακιτῶν. Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία. Γράμματα Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν φιλοχρίστων Βασιλέων Ῥωμαίων πρὸς τοὺς Ἄρχοντας τῶν Πατζινακιτῶν.

Εἰς τὸν ἄρχοντα Χρωβατίας· εἰς τὸν ἄρχοντα Σέρβλων· εἰς τὸν ἄρχοντα τῶν Ζαχλούμων· εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Κανάλη· εἰς τὸν ἄρχοντα τῶν Τραβουνίων· εἰς τὸν ἄρχοντα Διοκλείας· εἰς τὸν ἄρχοντα Μοραβίας. Ἐπιγραφὴ εἰς αὐτούς· Κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων Δεσποτῶν πρὸς τὸν ὁ δεῖνα τὸν ἄρχοντα τοῦδε. Βοῦλλα χρυσῆ δισολδία.

Εἰς τὸν Ῥῆγα Φραγγίας. Βοῦλλα χρυσῆ. Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ, ὑψηλοὶ Αὔγουστοι αὐτοκράτορες μεγάλοι Βασιλεῖς Ῥωμαίων τῷ ἠγαπημένῳ πεποθημένῳ καὶ πνευματικῷ ἡμῶν ἀδελφῷ ὁ δεῖνα τῷ εὐγενεστάτῳ περιβλέπτῳ Ῥηγὶ Φραγγίας.

Εἰς τὸν ὑπερέχοντα κυριεύοντα Ἰνδίας. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ μεγάλοι αὐτοκράτορες Βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὁ δεῖνα τὸν ὑπερέχοντα κύριον τῆς Ἰνδίας, τὸν ἠγαπημένον ἡμῶν φίλον.

Εἰς τὸν κυριεύοντα τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας. Βοῦλλα χρυσῆ. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανὸς πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, μεγάλοι αὐτοκράτορες Βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὁ δεῖνα τὸν κυριεύοντα τῆς Ἀραβίας.

A Romanorum ad illum nobiliſſimum illuſtriſſimum Chaganum Chazariae.

Ad Archontem Roſiae, vel Ruſſiae, mittitur bulla aurea biſoldia cum hoc titulo: Literae Conſtantini et Romani, regum Romanorum Chriſtum amantium, ad Archontem Roſiae.

Ad Archontes Turcarum mittitur bulla aurea biſoldia cum hoc titulo: Literae Conſtantini et Romani, Chriſtum amantium Imp. Romanorum ad Archontas Turcarum.

Ad Archontes Patzinacorum eadem dirigitur inſcriptio, nomine Patzinacorum expreſſo, et ſimilis quoque bulla.

Ad Archontem Chrobatiae, Serblo-B rum, Zachlumorum, Canali, Trabunorum [vel Terbunorum], Diocleae, Morabiae, ſic ſcribitur. Mandatum a philochriſtis Deſpotis ad illum, Archontem illius provinciae. Ad hos bulla aurea eſt biſolida.

Ad regem Franciae ſic ſcribitur. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, unius et ſolius veri Dei noſtri. Conſtantinus et Romanus, fideles in eodem deo, excelſi, auguſti Imperatores, magni reges Romanorum, dilecto, cariſſimo et ſpirituali noſtro fratri, illi, nobiliſſimo, illuſtri regi C Franciae.

Ad ſupremum dominum Indiae ſic ſcribitur. Conſtantinus et Romanus, fideles in Chriſto deo magni Imperatores reges Romanorum, ad illum, ſupremum dominum Indiae, dilectum noſtrum amicum.

Ad dominum felicis Arabiae mittitur aurea bulla cum hoc titulo. Conſtantinus et Romanus fideles in Chriſto deo magni Imperatores, reges Romanorum, ad illum, dominum Arabiae.

ΚΕΦ. ΜΘ.

Εἰσὶν τὰ ἐκτεθέντα δίδοσθαι παρὰ τῶν ὀφειλόντων τιμᾶσθαι ἔν τε ἀξιώμασι καὶ ὀφφικίοις, καθὼς ὑπῆρχον ἐπὶ Λέοντος τοῦ Φιλοχρίστου Δεσπότου.

Ὁ βασιλικὸς Μανδάτωρ λίτρας β'.
Ὁ βασιλικὸς Κανδιδάτος λίτρας γ'.
Ὁ βασιλικὸς Στράτωρ λίτρας δ'.
Ὁ βασιλικὸς Σπαθάριος λίτρας ε'.

D CAP. XLVIX.

Expoſita, vel taxae, honorariorum, quae pendere debebant recens ad dignitates et functiones, provecti, quales ſub Leone philochriſto Deſpota illae taxae erant.

Imperialis mandator dabat litras duas.
Imperialis Candidatus tres.
Imperialis Strator quatuor.
Imperialis Spatharius quinque.

Imperialis Spatharocandidatus ſex.

Imperialis Protoſpatharius duodecim interdum quoque duodecim.

Hi omnes tantum ſolvunt, ſive cum ſuis axiomatibus ſimul alia quoque officia gerant, ſive minus. Eorum quoque ſi quis in regios rogatos, aut ſtipendiatos percipientes, inſcribi cupit, ſolvit praeter honorarium ſui axiomatis, adhuc litras quatuor. Si inter miniſtros, ſui quisque ordinis, Chryſotriclinares adſcribi cupit, praeſtat praeter ſupra ſcriptam taxam, adhuc alias litras quatuor.

Qui cupit in magnam Hetaeriam recipi, ſolvit, (ſi quidem ejus roga quadraginta numiſmata non excedit) litras ſedecim. quod ſi vero ampliorem rogam, vel ſalarium, ſollicitat, debet etiam honorarii taxa aſcendere, ea proportione, ut pro ſeptenis quibusque rogae numiſmatibus, det ſingulas litras.

Simili modo qui mediam in Hetaeriam recipi cupit, ſi viginti num. in rogam accipit, ſolvit litras decem: quod ſi vero auctiorem rogam flagitat, debet etiam majorem taxam ſolvere pro ratione auctae rogae.

Qui cupit in Farganos, aut Chazaros, recipi, ſolvit litras ſeptem: ſi nempe rogam duodecim numiſmatum habeat.

Qui ad Trapezium, ſeu miniſterium ſacrae menſae, ad Veſtiarium, in Archontogennemata, ſeu valetos nobiliores, cupit recipi, ſi rogam accipit decem numiſmatum, ſolvit ſex litras.

Recipiendus inter clericos Palatii, ſolvit litras ſeptem.

Recipiendus in Aſecretas, ſi accipit rogam triginta numiſmatum, ſolvit litras duodecim. Si autem rogam flagitat auctiorem, debet etiam auctius pro ratione honorarium ſolvere.

Si notarius Aſecretarum quis cupit et debet fieri, ſolvit litras octo, ſi nempe in rogam numiſmata viginti accipit.

Qui Cubicularius creandus eſt, ſive antea in Trapezio, ſeu miniſterio ad menſam, ſive in Veſtiario, ſeu miniſterio ſacrae veſtis fuerit, ille, ſi annonas ſuas ſibi, quales antea fuerunt, relinqui patitur, dat nomine ſportulae, numiſmata triginta. Si autem rogam ſuam annonasque augeri ſollicitat, debet etiam honorarium augeri, pro ratione auctae rogae et annonarum.

Qui autem a caligis fit Cubicularius, ſi precibus obtinet rogam viginti numiſmatum, debet litras octo dare. Vrbanus creandus cubicularius, dat litras ſex.

E Cubiculario promovendus ad Spatharocubiculariatum, debet quatuor litras; ſollicitanti autem augmentum rogae debet etiam

A Ὁ βασιλικὸς Σπαθαροκανδιδάτος λίτρας ϛʹ.

Ὁ βασιλικὸς πρωτοσπαθάριος λίτρας ιϛʹ, πολλάκις δὲ καὶ ιή λίτρας.

Ἀμφότεροι οὗτοι κἂν τε ὦσιν εἰς ὀφφίκια, κἄν τε μή. Εἰ δὲ καὶ ἐκ τούτων τις θέλει καὶ εἰς τοὺς βασιλικοὺς τοὺς ἐρ[γ]όγους ἐγγραφῆναι, παρέχει ἔξωθεν τῆς τιμῆς τοῦ ἀξιώματος λίτρας δʹ. Εἰ δὲ καὶ εἰς τὸν Χρυσοτρίκλινον, παρέχει ἑτέρας λίτρας δʹ.

Ὁ θέλων γενέσθαι εἰς τὴν μεγάλην ἑταιρείαν, εἰ μέν ἐστιν ἡ ῥόγα αὐτοῦ μέχρι νομισμάτων μʹ, παρέχει λίτρας ιϛʹ. εἰ δὲ πλείονα ῥόγαν ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ τίμημα, ἤγουν τὰ

B ζʹ νο. λίτραν αʹ.

Ὁ εἰς τὴν μέσην ἑταιρείαν θέλων γενέσθαι, ἐὰν λαμβάνει ῥόγαν νο. κʹ. ὀφείλει δοῦναι λίτρας ιʹ. εἰ δὲ πλείω τῶν κʹ νομισμάτων ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζειν καὶ τὸ τίμημα.

Ὁ εἰς τοὺς Φαργάνους, εἴτε εἰς τοὺς Χαζάρους, θέλων γενέσθαι, ὀφείλει διδόναι λίτρας ζʹ. δηλονότι ἵνα ἔχει ῥόγαν νο. ιβʹ.

Ὁ δὲ εἰς τὸ Τραπέζιον, εἴτε εἰς τὸ Βεστιάριον, εἴτε εἰς τὰ Ἀρχοντογεννήματα θέλων γενέσθαι, ἐὰν λαμβάνει ῥόγαν νο. ιʹ, ὀφείλει διδόναι λίτρας ϛʹ.

C Ὁ εἰς τοὺς Κληρικοὺς τοῦ ναοῦ θέλων γενέσθαι ὀφείλει διδόναι λίτρας ζʹ.

Ὁ εἰς τὰ Ἀσηκρητεῖα μέλλων γενέσθαι, ἐὰν λαμβάνει ῥόγαν νο. λʹ, ὀφείλει διδόναι λίτρας ιβʹ. εἰ δὲ πλείονα ῥόγαν ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ τίμημα.

Ὁ δὲ Νοτάριος τῶν Ἀσηκρητειῶν ὁ θέλων γενέσθαι, ἐὰν λαμβάνει ῥόγαν νο. κʹ, ὀφείλει δοῦναι λίτρας ηʹ.

Ὁ δὲ Κουβικουλάριος θέλων γενέσθαι, εἰ μέν ἐστιν εἴτε εἰς τὸ τραπέζιον, εἴτε εἰς τὸ Βεστιάριον, καὶ θέλει γενέσθαι Κουβικουλάριος, ἐὰν καταλιμπάνη τὰς ἀννόνας αὐτοῦ, δίδει λόγῳ

D καπνικίου νο. λʹ. Εἰ δὲ ἐπιζητεῖ ῥόγαν αὐτοῦ αὐξηθῆναι καὶ τὰς ἀννόνας, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας καὶ τῶν ἀννονῶν αὐτοῦ ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ δῶμα.

Ὁ δὲ ἀπὸ καλιγίων γενόμενος Κουβικουλάριος εἰ μὲν αἰτεῖται λαμβάνειν ῥόγαν νο. κʹ, ὀφείλει διδόναι λίτρας ηʹ. Ὁ δὲ διὰ πόλεως θέλων γενέσθαι κουβικουλάριος ὀφείλει δοῦναι λίτρας ϛʹ.

Ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ κουβικουλαράτου μέλλων γενέσθαι Σπαθαροκουβικουλάριος, ὀφείλει δοῦναι λίτρας δʹ. Ἐὰν δὲ καὶ προσθήκην ῥόγας ἐπιζητεῖ

ζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας αὐτοῦ ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ τίμημα. Ὁ δὲ ἀπὸ καλίγων γενέσθαι θέλων σπαθαροκουβικουλάριος ὀφείλει διδόναι λίτρας ι΄. Εἰ δὲ καὶ προσθήκην ῥόγας ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ τίμημα.

Ὁ δὲ Ὀστιάριος ἀπὸ τοῦ σπαθαροκουβικουλαρίου θέλων γενέσθαι ὀφείλει δοῦναι λίτρας ι΄. Εἰ δὲ καὶ προσθήκην ῥόγας ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ τίμημα.

Ὁ δὲ Πριμικήριος ἀπὸ τοῦ ὀστιαρίου θέλων γενέσθαι, ὀφείλει διδόναι λίτρας ι΄. Εἰ δὲ καὶ προσθήκην ῥόγας ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ τίμημα.

A honorarium augeri pro ratione. Qui a caligis Spatharocubicularius vult et debet fieri, dat litras decem; et, ſi ſollicitat augmentum rogae, dat auctius quoque honorarium aequali ratione.

E Spatharocubiculario creandus Oſtiarius dat litras decem; et plus, ſi plus rogae flagitat, proportionate ſcilicet.

Ab Oſtiariatu promovendus ad Primiceriatum, dat litras decem; et plus, juſta in proportione, ſi plus rogae rogaverit atque B impetraverit.

Τὰ ὀφειλόμενα δίδοσθαι δόματα εἰς τὰ χαρτουλαράτα καὶ νοταράτα τῶν Σεκρέτων.

Οἱ Νοτάριοι τοῦ Εἰδικοῦ λίτρας νε΄. οἱ Χαρτουλάριοι τοῦ Γενικοῦ λίτρας ξε΄. οἱ ἔξω χαρτουλάριοι τοῦ γενικοῦ, ἤτοι τῶν ἀρκλῶν λίτρας . οἱ χαρτουλάριοι τοῦ στρατιωτικοῦ λίτρας μ΄. οἱ Νοτάριοι τοῦ στρατιωτικοῦ λίτρας κ΄. οἱ νοτάριοι τῆς σακέλλης λίτρας λ΄. οἱ νοτάριοι τοῦ βεστιαρίου λίτρας .

Ea quae a recens honoratis honorarii loco in Chartularata, vel tribunalia Chartulariorum, et Notariata, vel tribunalia Notariorum, ſecretorum pendi debent.

Notarii Idici, ſeu rei privatae, accipiunt litras quinquaginta quinque. Chartularii Genici (ſeu aerarii publici) litras ſeptuaginta quinque; extranei Chartularii Genici, ſeu arcularum, accipiunt litras o. Chartularii Stratiotici, ſeu ſiſci militaris, lit. 40. Notarii C Stratiotici litr. 20. Notarii Sacelli, litras triginta. Notarii Veſtiarii litras o.

Περὶ τῶν αἰχμαλώτων Σαρακηνῶν τῶν ἐπὶ θέμα βαπτιζομένων.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὀφείλουσι λαμβάνειν παρὰ τοῦ Πρωτονοταρίου τοῦ θέματος εἷς ἕκαστος αὐτῶν ἀνὰ νομισμάτων γ΄, καὶ ὑπὲρ ζευγαρίου αὐτῶν ἀνὰ ς΄, καὶ ὑπὲρ σπόρου καὶ ἀννόνας αὐτῶν ἀνὰ σίτου μοδίων νδ΄.

Ἰστέον περὶ τῶν διδομένων αἰχμαλώτων γαμβρῶν εἰς οἴκους, κἄν τε στρατιωτικός, κἄν τε πολιτικὸς ὁ οἶκος, εἰς ὃν εἰσέρχεται ὁ Σαρακηνὸς γαμβρὸς, ὀφείλει ἐξκουσεύεσθαι ἐπὶ τρισὶ χρόνοις τήν τε συνωνὴν καὶ τὸ καπνικόν. Καὶ μετὰ τοὺς τρεῖς χρόνους πάλιν ὀφείλει τελεῖν ὁ αὐτὸς οἶκος καὶ τὴν συνωνὴν καὶ τὸ καπνικόν.

Ἰστέον, ὅτι καὶ τοῖς διδομένοις αἰχμαλώτοις, εἴτε ἑτέροις τισὶ, γῆν εἰς κατασκήνωσιν, ἐπὶ τρισὶ χρόνοις μένουσιν ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ πάσης δουλείας τοῦ δημοσίου, καὶ οὔτε καπνικὸν διδοῦσιν, οὔτε συνωνήν. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν τριῶν χρόνων τελοῦσι καὶ τὴν συνωνὴν καὶ τὸ καπνικόν.

De captivis Saracenis qui aliqua in provincia baptizati fuerint.

Vnus talium quisque debet a Protonotario thematis, in quo agit, accipere numiſmata terna, et pro ſuo Zeugario, (ſeu jugo boum laboratorum, vel et praedio ruſtico) numiſmata ſena; et pro ſemente atque annona ſua modios frumenti quinquagenos quaternos.

Si qui tales captivi et baptizati Saraceni elocati quaſdam in domos, et filiabus quorundam patrum familias juncti matrimonio D fuerint, ſive militaris, ſive urbana, ſit illa familia, in quam talis aliquis gener Saracenus intraverit, debet illa per triennium excuſari, et immunis haberi, tam a ſpecierum annonariarum praeſtatione et devectione, quam a focagio, ſeu tributo ex focis et caminis, ſolvendo. Sed elapſo illo triennio debet illa domus, vel familia, rurſus ut ante, pariterque caeteris utrumque onus praeſtare.

Talibus porro bello captis, aut et aliis quibusdam, ſi territorium ad inhabitandum aſſignatum fuerit, manent per primum triennium liberi ab omni vexatione ſervitii publici, neque annonam et diaria militi praeſtant. Elapſo autem illo triennio praeſtant utrumque.

A Miles equeſtris debet habere facultates immobiles, id eſt fundos, vel praedia, ad valorem quinque, aut ad minimum quatuor litrarum.

Imperialis miles claſſiarius debet habere facultates immobiles, fundos puta et praedia, valoris trium litrarum.

Typus, ſeu agendi formula, a majoribus tradita pervenit ad haec usque noſtra tempora talis. Quo tempore eſt expeditio militaris, non dantur militantibus tirones, collatores et contribuentes, ut hominibus peculii: ſed debet quisque ſeorſim et viritim pro ſe militare. Si qui autem pauperes fuerint, et expenſis militaribus faciendis non pares, illis dantur contribuentes; quo nempe habeant per eos ſufficientem ſuam neceſſariam ſubſiſtentiam, et poſſint ſuam militiam in corpore ſuo facere. B Quod ſi vero prorſus ad incitas redacti qui fuerint, ut ne quidem cum ipſis attributis ſibi contribuentibus incumbens ſibi ſervitium exſequi valeant: illi adorantur, ſeu ad oras et ſeces exercitus rejiciuntur, et amandantur ad Abiegos, [latrunculos, leves milites, excurſionibus in agrum hoſtilem et praedis agendis tantum deſtinatos] e quibus etiam Tzecones (ſeu Peloponneſiaci) deſumuntur et ſeliguntur in caſtella, ad agenda interim praeſidia, dum veri milites ob bella abſunt. Loca vero, vel fundi aut praedia, ipſorum hero interea vacant, neque alii cuidam traduntur, ſed manent ſequeſtrata et affixis ſacris bullis ſignata, ut uſus fructus eorum ad aerarium publicum redeat; eo fine, ut, ſi tali cuidam caſſato contingat facultas, fortunam ſuam afflictasque res reſtaurandi, recuperet fundos priſtinos militiamque priſtinam.

Ἰςέον, ὅτι ὁ καβαλλαρικὸς ςρατιώτης ὀφείλει ἔχειν περιουσίαν ἀκίνητον, ἤγουν τοπία λιτρῶν ε΄, ἢ τὸ ἔλαττον λιτρῶν δ΄.

Ἰςέον, ὅτι ὁ βασιλικὸς πλώϊμος ςρατιώτης ὀφείλει ἔχειν περιουσίαν ἀκίνητον, ἤγουν τοπία λιτρῶν γ΄.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι τύπος παρηκολούθησεν, κατὰ τὸν καιρὸν, ὅτε γίνεται ςρατία, μὴ δίδοσθαι τοῖς ςρατευομένοις τήρωνας συνδότας ὡς περιουσίοις, ἀλλ᾽ εἶναι μονοπροσώπους ςρατιώτας. Ὅτε δὲ πτωχεύσωσι, δίδονται αὐτοῖς καὶ συνδόται, πρὸς τὸ δι᾽ αὐτῶν ἔχειν τὸ ἱκανὸν, καὶ δουλεύειν τὴν ἰδίαν ςρατείαν. Ἐὰν δὲ παντελῶς ἐξαπορήσωσι, καὶ οὐ δύνανται οὐδὲ μετὰ τῶν διδομένων αὐτοῖς συνδοτῶν τὴν ἰδίαν ςρατείαν ἐξυπηρετεῖν, τότε ἀδορεύονται καὶ δίδονται εἰς ἀπελάτας, ἐξ ὧν καὶ Τζέκωνες ἀφορίζονται εἰς τὰ κάςρα. Οἱ δὲ τόποι τῶν τοιούτων ςρατιωτῶν μένουσιν ἀνεκποίητοι, περιορίζόμενοι καὶ ἀφοριζόμενοι εἰς τὸν δημόσιον, ἵνα πάλιν, ἐὰν συμβῇ τινα ἐκ τῶν ἀδορευθέντων ἀνακτήσασθαι ἑαυτὸν, ἀναλαμβάνῃ τοὺς ἰδίους τόπους, καὶ ἀποκαθίςασθαι εἰς τὴν ἰδίαν ςρατείαν.

C

CAP. L.

Tabula rogarum, quas vi typi, aut formulae praeſcriptae atque receptae, accipiebant Strategi et Cliſurarchae, tempore Leonis, Domini Chriſtum amantis.

Strategus Anatolicorum accipiebat litras	40.
Strategus Armeniacorum litr.	40.
Strategus Thraceſiorum litr.	40.
Strategus Opſicii litr.	30.
Strategus Bucellariorum litras	30.
Strategus Cappadociae litras	20.
Strategus Charſiani litras	20.
Strategus Paphlagoniae litras	20.
Strategus Thraciae litras	20.
Strategus Macedoniae litras	30.
Strategus Chaldiae litras 10. ut qui praeterea decem alias litras e Commercio, ſeu vectigalibus mercium introeuntium et exeuntium, fert.	
Strategus Coloniae litras	20.
Strategus Meſopotamiae l. o. [prorſus nihil,] ut qui totum commercium, ſeu reditus vectigalium omnes, ipſi ſibi ſervat.	
Strategus Sebaſtiae, ut qui tunc temporis (ſub Leone) Cliſurarcha tantum erat, l. 5.	

ΚΕΦ. Ν.

Εἰσὶν αἱ κατὰ τύπον ῥόγαι τῶν Στρατηγῶν καὶ Κλεισουράρχων, καθὼς ἐρογεύοντο ἐπὶ Λέοντος τοῦ Φιλοχρίςου Δεσπότου.

Ὁ Στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν	λλ. μ΄.
Ὁ Στρατηγὸς τῶν Ἀρμενιάκων	λλ. μ΄.
Ὁ Στρατηγὸς τῶν Θρακησίων	λλ. μ΄.
Ὁ Στρατηγὸς τοῦ Ὀψικίου	λλ. λ΄.
Ὁ Στρατηγὸς τῶν Βουκελλαρίων	λλ. λ΄.
Ὁ Στρατηγὸς Καππαδοκίας	λλ. κ΄.
Ὁ Στρατηγὸς τοῦ Χαρσιανοῦ	λλ. κ΄.
D Ὁ Στρατηγὸς Παμφλαγονίας	λλ. κ΄.
Ὁ Στρατηγὸς Θράκης	λλ. κ΄.
Ὁ Στρατηγὸς Μακεδονίας	λλ. λ΄.
Ὁ Στρατηγὸς Χαλδίας λλ. ι΄. ὡς λαμβάνων ἀπὸ τοῦ κομμερκίου ἑτέρας	λλ. ι΄.
Ὁ Στρατηγὸς Κολωνίας	λλ. κ΄.
Ὁ Στρατηγὸς Μεσοποταμίας λλ. ο διὰ τὸ ἔχειν αὐτὸν ὅλον τὸ κομμέρκιον.	
Ὁ Στρατηγὸς Σεβαςείας, ὡς ὢν τότε Κλεισουράρχης	λλ. ε΄.

Ὁ Στρατηγὸς Λυκανδοῦ, ὡς ἂν τότε κλεισουράρχης λλ. έ.
Ὁ Στρατηγὸς Σελευκείας ὡς ἂν τότε κλεισουράρχης λλ. έ.
Ὁ Στρατηγὸς Λεοντοκώμεως ὡς ἂν τότε Κλεισουράρχης λλ. έ.
Ὁ Στρατηγὸς τῶν Κιβυῤῥαιωτῶν λλ. ί.
Ὁ Στρατηγὸς τῆς Σάμου λλ. ί.
Ὁ Στρατηγὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους λλ. ί.

Ἰστέον, ὅτι οἱ τῆς Δύσεως Στρατηγοὶ οὐκ ἐῤῥογεύοντο, διὰ τὸ λαμβάνειν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν θεμάτων τὰς ἰδίας αὐτῶν συνηθείας κατ᾽ ἔτος.

Ὁ Στρατηγὸς Πελοποννήσου.
Ὁ Στρατηγὸς Νικοπόλεως.
Ὁ Στρατηγὸς Ἑλλάδος.
Ὁ Στρατηγὸς Σικελλίας.
Ὁ Στρατηγὸς Λαγοβαρδίας.
Ὁ Στρατηγὸς Στρυμῶνος.
Ὁ Στρατηγὸς Κεφαληνίας.
Ὁ Στρατηγὸς Θεσσαλονίκης.
Ὁ Στρατηγὸς τοῦ Δυῤῥαχίου.
Ὁ Στρατηγὸς Δαλματίας.
Ὁ Στρατηγὸς Χερσῶνος.

Strategus Lycandi, ut qui tum Cliſurarcha erat, litras 5.
Strategus Seleuciae, ut qui tum Cliſurarcha erat, litras 5.
Strategus Leontocomes, ut qui tum Cliſurarcha erat, litras 5.
Strategus Cibyrrhaeotarum, litras 10.
Strategus Sami, litras 10.
Strategus maris Aegaei, litras 10.

Strategi Occidentis non accipiebant rogas, quia conſuetudines unus eorum quisque ſuas annuatim e ſuo themate ferebat. Sunt autem illi ſequentes.

Strategus Peloponneſi.
Strategus Nicopoleos.
Strategus Helladis, ſeu Graeciae.
Strategus Siciliae.
Strategus Lagobardiae, ſeu Longobardiae.
Strategus Strymonis.
Strategus Cephaleniae.
Strategus Theſſalonices.
Strategus Dyrrhachii.
Strategus Dalmatiae.
Strategus Cherſonis.

Περὶ τὸ τίνες οὐκ ὀφείλουσι στρατεύεσθαι τηρωνάτου γινομένου.

Οἱ ἐν τῷ Κουβουκλείῳ κατηλεγμένοι.
Οἱ εἰς τοὺς βασιλικοὺς ἀνθρώπους.
Οἱ εἰς τὴν μεγάλην Ἑταιρείαν.
Οἱ εἰς τὴν μέσην Ἑταιρείαν.
Οἱ εἰς τοὺς Φαργάνους.
Οἱ εἰς τὴν οἰκειακὴν Τράπεζαν.
Οἱ εἰς τὰ Ἀρχοντογεννήματα.
Οἱ εἰς τὸ οἰκειακὸν Βεστιάριον.
Οἱ εἰς τὸ Σκέπτον τῆς Αὐγούστης.
Οἱ εἰς τοὺς βασιλικοὺς Στράτωρας ἢ τοὺς ἱπποκράτας.
Οἱ εἰς τοὺς βασιλικοὺς Κληρικοὺς τοῦ Παλατίου.
Οἱ τῆς Νέας ἐκκλησίας.
Οἱ τῆς ἁγίας Σοφίας ἐγκάθετοι ἱερεῖς καὶ ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ, οὐχὶ δὲ οἱ εἰς τὰ τρία μιλιαρήσια καὶ ἔλαττον τούτων ῥογευόμενοι.
Οἱ τῶν δρομωνίων ἐλάται.
Οἱ τῶν ἀγραρίων ἐλάται.

Ἰστέον, ὅτι ἐκ τούτων πάντων τῶν προειρημένων μὴ στρατεύεσθαι, οὐχ ἔστι τις παλαιὰν στρατείαν, μέχρις ἂν ζῇ τὸ καταταγὲν πρόσωπον, οἷον δήποτε τῶν προειρημένων ὀφφικίων, ὀφείλει διαμένειν ἐξκουσσευόμενος ὁ τοιοῦτος οἶκος. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ προσώπου ὀφείλει ὀρθοῦσθαι ἡ στρατεία εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον τοῦ στρατιωτικοῦ λογοθεσίου.

Index eorum, qui non tenentur in expeditionem et caſtra ire, quando tironatus fit, ſeu juvenis militia in unum coacta locum ſolennia in armis exercitia facit.

Cubiculo adſcripti.
Qui ad Baſilicos, vel Caeſarianos, pertinent.
Qui ad magnam Hetaeriam.
Qui ad mediam Hetaeriam.
Qui ad Farganos.
Qui ad privatam menſam.
Qui ad Archontogennemata.
Qui ad privatum Veſtiarium.
Qui ad Skeptum Auguſtae.
Qui ad imperiales Stratores, vel equiſones.
Qui ad imperiales Clericos palatii.
Clerici Neae, ſeu novae eccleſiae.
Sanctae Sophiae inſeſſi, et jam ab antiquis temporibus adhaerentes ſacerdotes, non autem qui ad terna miliareſia, et minus, rogam accipiunt.
Dromoniorum remiges.
Agrariarum remiges.

Horum omnium officiorum, quae a militiae praeſtatione diximus exemta eſſe, ſi quis unum aliquod gerat, qui abſque eo et nondum illud adeptus ad militiae praeſtationem obligatus erat, ejus domus debet excuſata haberi, quamdiu is vixerit. Illo autem homine mortuo, debet jus et obligatio militiae praeſtandae rurſus illi domui reſtitui, ſecundum veterem formulam rationarii militaris.

Index eorum, qui militare debent de conſcriptis in officia.

Mandatores Secretorum omnium, nempe qui ſunt ſub diſpoſitione Sacellarii; Rationalis ſacri fiſci; Rationalis fiſci militaris; Rationalis curſus publici; praefecti ſacello; Veſtiarii; Comitis rei privatae; praefecti Numerorum; curatoris moenium Vrbis; item vernaculi contubernales, utriusque Stabuli; [tam Vrbani, quam Aſiatici, apud Malagina.]

Ab alio themate vel diſtrictu non coguntur remiges Agrariarum, niſi a ſolo themate Steni, vel Propontidis.

Neque adſcribuntur Diaetariis magni Palatii, aliorumque palatiorum, niſi homines urbani, ſeu CPtani, et ex Steno, ſeu utraque ejusdem freti ora oriundi.

Ad Mandatores officiorum non deliguntur niſi ſoli homines urbani.

A Περὶ τȣ͂ τίνες ὀφείλȣσι ϛρατεύεσθαι ἀπὸ τῶν κατειλεγμένων εἰς ὀφφίκια.

Οἱ Μανδάτορες τῶν σεκρέτων πάντων, ἤγȣν οἱ τȣ͂ Σακελλαρίȣ· οἱ τȣ͂ Γενικȣ͂· οἱ τȣ͂ Στρατιωτικȣ͂· οἱ τȣ͂ Λογοθέτȣ τȣ͂ δρόμȣ· οἱ τȣ͂ Σακελλίȣ· οἱ τȣ͂ Βεϛιαρίȣ· οἱ τȣ͂ Εἰδικȣ͂· οἱ τȣ͂ Νȣμέρȣ· οἱ τȣ͂ Τειχιάτȣ· οἱ Διατρέχοντες οἱ Σύντροφοι τῶν δύο ϛάβλων.

Ἰϛέον, ὅτι ȣ̓ δεῖ ϛρατεύεσθαι ἀπὸ ἄλλȣ θέματος εἰς τȣ̀ς ἐλάτας τῶν ἀγραρίων εἰ μὴ ἀπὸ τȣ͂ Στενȣ͂.

B Ἰϛέον, ὅτι ȣ̓ δεῖ ϛρατεύεσθαι εἰς τȣ̀ς Διαιταρίȣς τȣ͂ μεγάλȣ Παλατίȣ, καὶ τῶν λοιπῶν παλατίων, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς Πόλεως καὶ τȣ͂ Στενȣ͂.

Ἰϛέον, ὅτι ȣ̓ δεῖ ϛρατεύεσθαι εἰς τȣ̀ς Μανδάτορας τῶν ὀφφικίων εἰ μὴ ἀπὸ τῆς Πόλεως.

CAP. LI.

Obſervanda quando Imperator in curru prodire ad horrea Strategii, eaque luſtrare conſtituit.

Pridie veſperae dantur mandata, ſive notificatur per Mandatores, ad proceres, cras fore proceſſionem ad Horrea. Procedunt itaque et conveniunt altero die omnes in Palatium, candidis tunicis et tzangiis, ſeu calceis; et quando proclamata fuerit vox TRANSFER, [te nempe, vel alio migra] collocant ſeſe Candidati coram Circo, retro portam neceſſiriarum, ſ. latrinarum, balnei. In ipſum autem Circum intrant ſoli equi imperiales; qui procerum ſint, foris manent. Ante Circum quoque conſiſtit carucha dominica.

Parata in hunc modum omnia eſſe videns Silentiarius ut [editum a Praepoſito] accepit PARATVS [puta, Imperator jam eſt] intrant [in magnum triclinium] Patricii; dein egreditur [e Cubiculo vel Koetone ſuo] Imperator ad medium usque magnum triclinium, ubi conſiſtit, fiuntque omnia ut in conſiſtorio; et dein exit in procerum comitatu per Balneariam, vel balneum, et quando illuc acceſſerit, ubi ſtant Candidati in armis, ibi Tribuni Praeſentis [nempe militiae aut comitatus] adorant eum, et cum ipſis Primicerius Domeſticorum. Inde intrat in Circum, et ibi adoratur a Domeſticis et Protectoribus, quam primum pedem in ejus porta poſuerit. Inde exit in comitatu procerum e Circo, equis imperialibus interim coram ipſo manu productis, et aſcendit in carrucham.

ΚΕΦ. ΝΑ.

Οσα δεῖ παραφυλάττειν, ὅταν ἐν ὀχήματι βȣ́λεται προελθεῖν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἰδεῖν τὰ ὀρρία τȣ͂ Στρατηγίȣ.

C Ἀπὸ ὀψὲ δίδοται μανδάτα· πρόκενσον εἰς τὰ Ὀρρία. Προέρχονται ȣ̓͂ν τῇ ἑξῆς πάντες, καὶ εἰσέρχονται ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων καὶ ταγγίων εἰς τὸ Παλάτιον, καὶ ὅταν γένηται TRANSFER, οἱ μὲν Κανδιδάτοι ἵϛανται πρὸ τȣ͂ Ἱπποδρόμȣ μετὰ τὴν θύραν τῶν χρειῶν τῆς βαλναρίας, εἰσέρχονται δὲ ἔσω ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ οἱ δεσποτικοὶ ἵπποι μόνοι, οἱ δὲ τῶν ἀρχόντων ἔξω ἵϛανται. Ἔρχεται δὲ καὶ ἡ καρȣ́χα ἡ δεσποτικὴ, καὶ ἵϛαται πρὸ τȣ͂ Ἱπποδρόμȣ.

Καὶ ὅταν ἴδῃ ὁ Σιλεντιάριος, ὅτι πάντα ἑτοιμά εἰσι, καὶ λάβῃ τὸ PARATVS *, εἰσέρχονται κατὰ τὸ ἔθος οἱ Πατρίκιοι. Εἶτα ἐξέρχεται ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἵϛαται ἐν τῷ μέσῳ τȣ͂ D μεγάλȣ τρικλίνȣ, καὶ πάντα γίνεται ὡς ἐν κονσιϛωρίῳ, καὶ ἐξέρχεται δορυφορȣ́μενος διὰ τῆς βαλναρίας, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὅπȣ οἱ Κανδιδάτοι τὰ ὅπλα κρατȣ͂σιν, ἐκεῖ οἱ Τριβȣ͂νοι τȣ͂ Πραισέντȣ ** προσκυνȣ͂σιν αὐτὸν, καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ Πριμικήριος τῶν Δομεϛίκων. Εἶτα ἐκεῖθεν εἰσέρχεται εἰς τὸν Ἱππόδρομον, καὶ ἐκεῖ προσκυνεῖται ὑπὸ τῶν Δομεϛίκων, καὶ Προτηκτόρων ἅμα εἰσέλθῃ τὴν θύραν, καὶ δορυφορȣ́μενος ἐξέρχεται ἔξω τȣ͂ Ἱπποδρόμȣ, τῶν ἵππων ἑλκομένων ἔμπροσθεν αὐτȣ͂, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ ὄχημα.

* ἕτοιμος. ** τȣ͂ παρόντος.

Καὶ

Καὶ ἕκαστος τῶν ἀρχόντων κατὰ τάξιν φιλεῖ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ μετὰ πάντας, ὁ ἔπαρχος τῶν Πραιτωρίων, ὡς ὀφείλων συγκαθῆσαι αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέπει ὁ Βασιλεὺς, εἰ βούλεται, τοῖς ἄρχουσιν καθίσαι εἰς τοὺς ἵππους αὐτῶν, καὶ κάθηνται. Ὁ δὲ Ἔπαρχος φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ Βασιλέως, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὴν καρούχαν ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους, καὶ ἵσταται, καὶ ἐπὰν ἐπιτρέψῃ αὐτῷ καθίσαι, πάλιν φιλεῖ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ κάθηται. Καὶ ὁ μουλίων ἵσταται, καὶ ἐπὰν κελευσθῇ, καὶ αὐτὸς φιλεῖ κάτω τοὺς πόδας, καὶ κάθηται. Ἔμπροσθεν δὲ βαστάζουσιν ὁ Κουροπαλάτης καὶ ὁ Δηκαρίων * τὰ χρυσᾶ ῥαβδία. Ἑκατέρωθεν δὲ Κόμητες Σχολῶν, οὓς ἂν κελεύσει, παραβαδίζουσιν κρατοῦντες τὰ μῆλα τῆς καρούχας.

A In ea reſidenti oſculantur accedentes pro gradibus dignitatum procerum ſinguli genua, et poſtremus idem facit Eparchus, ſeu praefectus Praetoriorum, ut qui Domino in curru aſſidere debet. Eo abſoluto officio dat Imperator, ſi vult, proceribus veniam in equos ſuos inſcendendi. Praefectus autem Praetoriorum, oſculatus Domini genua, aſcendit in carrucham, ſed a ſiniſtro latere, et ſubſiſtit in ea tam diu erectus, donec Imperator ipſi veniam conſidendi dederit. Priusquam vero conſideat ille, oſculatur ſecunda vice Imperatoris genua. Pariter ſtat coram Imperatore mulio [id eſt equiſo, auriga]; qui, conſidere juſſus, B priusquam id faciat, imos pedes Imperatoris oſculatur. Coram carrucha praeferunt Curopalates et Decurio virgas aureas; ad utrumque vehiculi latus autem ambulant Comites Scholarum, quos Imperator delegerit, tenentes poma [ſeu globos metallicos in aditu] carruchae.

Καὶ ἐπὰν φθάσωσιν εἰς τὰ ὀρρεῖα, πρῶτον οἱ Ἔπαρχοι κατέρχονται, καὶ τότε ὁ Δεσπότης. Ὡς δὲ εἰσέλθῃ εἰς τὰ Ὀρρεῖα, ἀπαντᾷ αὐτῷ φορῶν λευκὸν χλανίδιον ὁ Κόμης τῶν Ὀρρείων, καὶ σὺν αὐτῷ ὁ Νουμεράριος, καὶ ἐπιδίδουσιν αὐτῷ τὴν γνῶσιν τοῦ ἀποκειμένου σίτου, καὶ περιέρχεται, καὶ ὁρᾷ πάντα. Δεῖ δὲ παρακολουθεῖν τῷ Βασιλεῖ καὶ ἀρχιτέκτονα, ἵνα, ἐὰν θελήσῃ πληροφορηθῆναι εἰ ταῖς ἀληθείαις τοσοῦτος σῖτος ἀπόκειται, μετρήσῃ ὁ ἀρχιτέκτων τοὺς τόπους, οὓς ἂν συνίδῃ ὁ Βασιλεὺς, καὶ εἴπῃ αὐτῷ τὸ ἀληθές.

Ea ratione ut perventum eſt in Horrea, deſcendit primum Praefectus Domino identidem aſſidens, dein Imperator; cui in Horrea intranti obviam it Comes Horreorum, gerens candidam tunicam, et cum eo Numerarius. Nactus ab eo Comite Imperator notitiam frumenti in Horreis depoſiti et aſſervati, circumambulat, et luſtrat C omnia, ſecum habens aliquem architectum, qui, Domino cupiente certo explorare num revera tanta adſit, quanta perhibetur, frumenti copia, conditoria, quae juſſus a domino fuerit, dimetiatur, et certam rei rationem ad eum referat.

Καὶ ἐξερχόμενος δίδωσι τῷ Κόμητι τῶν Ὀρρείων τετραγώνιν λιτρῶν δέκα, καὶ ὁλοσήρικον στιχάριν, καὶ τῷ Νουμεραρίῳ τὰ αὐτά. Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθὼν ἀνέρχεται εἰς τὸ ὄχημα, καὶ πάλιν οἱ Ἔπαρχοι συγκάθηνται τὰ ὅμοια ποιοῦντες, εἴτε δὲ δόξῃ αὐτῷ διὰ τοῦ Δεκίμου ** ὑποστρέψαι, εἴτε διὰ τῆς Βαλναρίας. Οἱ μὲν κόμητες καὶ οἱ Τριβοῦνοι ἔξω τοῦ μεγάλου τρικλίνου ἀκούουσιν Loco ***, οἱ δὲ ἄλλοι ἄρχοντες εἰσέρχονται. Καὶ ὁ ἔπαρχος τῆς Πόλεως, ἢ οἱ ἔπαρχοι συντάττονται ἐκεῖ. Οἱ δὲ Πατρίκιοι συνεισέρχονται, καὶ πάντα κατὰ ἔθος γίνεται, καὶ δίδονται μίσσαι τοῦ σιλεντίου.

* ὁ βελλιτής. ** τοῦ Δεκάτου.

*** τόπῳ.

Exeuns rurſus ex Horreis Imp. dat Comiti horreorum tetragonium, [hoc eſt apocombium, ſericum faſciculum, formae quadrangularis] decem auri litr. continens, et Sticharium holoſericum. Idem quoque donum accipit Numerarius. Poſtea rurſus aſcendit Imper. in currum; et Praefecti, qui identidem in tali tempore ſingulis Imperatoribus adeſſe ſolent, faciunt eadem, quae ſuperius expoſita D ſunt. Reditur in Palatium, prout viſum Domino fuerit, aut per Decimum, [Circi pars eſt], aut per Balneum. Et Comites quidem atque Tribuni ſubſiſtunt extra magnum triclinium, audita proclamatione LOCO [qua jubentur in eodem loco conſiſtere, neque ulterius procedere.] Caeteri autem proceres ingrediuntur in triclinium; et Praefectus Vrbis vel et Praefecti caeteri [praetoriorum nempe] vale ibi dicunt Imperatori, atque abeunt: Patricii autem cum ipſo intrant in magnum triclinium, et fiunt omnia porro ſecundum conſuetum morem, et tandem dantur miſſae Silentii.

CAP. LI. A ΚΕΦ. ΝΒ.

EXQVISITA ET PERSPICVA DE SACRORVM CLETORIORVM, SEV CONVIVIORVM, CONSTITVTIONE ATQVE CEREMONIIS, SINGVLARVMQVE DIGNITATVM EVOCATIONE ATQVE HONORIS GRADV EXPOSITIO, COLLECTA EX ANTIQVIS CLETOROLOGIIS SEV LIBRIS DE ORDINE NOMENCLATVRAE CONVIVALIS EXPONENTIBVS, TEMPORE LEONIS IMPERATORIS NOSTRI CHRISTVM AMANTIS ET SAPIENTISSIMI, MENSE SEPTEMBR. IND. III. A. A CONDITO MVNDO 6408. A PHILOTHEO IMPERIALI PROTOSPATHARIO ET ATRICLINIO.

ΑΚΡΙΒΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΚΛΗΤΟΡΙΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ, ΚΑΙ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗ, ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ ΕΞ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΛΗΤΟΡΟΛΟΓΙΩΝ ΕΠΙ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΗΜΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΜΗΝΙ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΩ, ΙΝΔΙΚΤ. Γʹ ΕΤΟΥΣ ΑΠΟ ΚΤΗΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ ϛΤΗ B ΥΠΟ ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ Α̂ΣΠΑΘΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΤΡΙΚΛΙΝΟΥ.

Quandoquidem hortati me fuiſtis, amicorum optimi, ut e veterum libris argumentum, de quo dicere animus eſt, dignitatum nempe ordines, eruerem ſollicita cura, ſermoneque perſpicuo traderem; age dum, victus amore veſtro, pro virili mea multaque cum affectione ſtudebo deſideriis veſtrae Caritatis ſatisfacere. Diffuſum et grave et obſcurum opus de his clare diſtincteque exponere, quum non tantum plurimae dignitatum a veteribus ad poſteros transmiſſarum proceſſu temporis obſoleverint; ſed etiam omnes deinceps excogitatae et introductae diverſae dignitates turbelam ſimul invexerint, eoque, quominus recte percipi res poſſit, officiant. Quoniam igitur ab ingenio noſtro rudi quamvis et parum exercitato ſcriptionem huic rei clarius intelligendae utilem flagitaſtis, voluimus hoc opuſculo quantum ex obſcuris veſtigiis veterum traditionum literis conſignatarum et hodiernarum conſuetudinum aſſequi potuimus, veſtrae Caritati exponere. In univerſum id a vobis teneri velim, ut omnium artium cognitio ad finem aliquem uſus ſui in quotidianas huma-

Ἐπειδήπερ ἡμᾶς προετρέψασθαι, ὦ φίλων ἄριστοι, εἰς τὰς τῶν ἀρχαίων ἐπικύψαι συγγράμματα, κἀκεῖθεν τὸν προκείμενον νοῦν τῆς τῶν ἀξιωμάτων τάξεως σαφῆ τῷ λόγῳ ἀκριβῶς παραστήσασθαι· φέρε δὴ τῷ περὶ ὑμᾶς ἑλκόμενοι πό-
C θῳ, καθ' ὅσον ἐφικτὸν, τὰ ἐφετὰ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης σχετικῶς ἐκπληρώσωμεν. Πολλῶν γὰρ ὄντων καὶ μεγάλων τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καταλειφθέντων ἀξιωμάτων, πολλή τε καὶ μεγάλη, καὶ δύσληπτος ἡ περὶ αὐτῶν ὑπάρχει σαφήνεια. Καὶ γὰρ αἱ πολλαὶ τῶν ἀξιωμάτων ἀμαυρωθεῖσαι τῷ χρόνῳ πρόσκλησεις, ἀλλὰ μὴν καὶ πᾶσαι αἱ μετ' ἐκείνας ἐφευρεθεῖσαι ἀξιω-
D μάτων διαφοραὶ σύγχυσίν τινα παρησάγουσιν τῆς ἀκριβοῦς αὐτῶν καταλήψεως. Καὶ ἐπειδὴ τὴν ἡμετέραν ἀμάθειαν τῆς ἀκριβοῦς τούτων καταλήψεως τὴν συγγραφὴν ἐξητήσασθε, ὅσον τῷ νῷ ἀμυδρῶς ἐκ τῶν πρώην ἐγκειμένων, καὶ νῦν πραττομένων περιλαβεῖν ἠδυνήθημεν, τῇ ὑμετέρᾳ φιλίᾳ περιφανῶς ἐκτιθέμεθα. Εἰδέναι γὰρ ὑμᾶς βουλό-

A μεθα, ὦ φίλοι, ὅτι πᾶσα μὲν τεχνῶν ἐπιστήμη πρός τι εὔχρηστον τέλος τῶν ἐν τῷ βίῳ συνέστηκεν. Ἡ δὲ τῶν ἀρτικλινῶν ἐπιστήμη ἐν οὐδενὶ ἄλλο τὸ εὔχρηστον δείκνυσιν, ἀλλ' ἢ ἐν τῷ τάξει καὶ συστάσει καὶ ἀκριβεῖ διαθέσει τὰς τῶν ἀξιωμάτων διαφορὰς διαστέλλει. Καὶ γὰρ πᾶσα περιφάνεια βίου ἢ ἔνδοξος ἀξιωμάτων ἀξία ἐν οὐδενὶ ἄλλο τοῖς ὁρῶσιν ἐνδείκνυται, ἀλλ' ἢ ἐν τῇ κλήσει τῆς προκαθεδρίας τῆς ἐν τῇ λαμπρᾷ τραπέζῃ καὶ περιποθήτῳ B συνεστιάσει τῶν σοφωτάτων ἡμῶν Βασιλέων. Εἰ δέ τις ἐκ τῆς ἡμῶν ἀπροσεξίας ἐπισφαλὴς προσγένηται σύγχυσις τοῖς βασιλικοῖς κλητωρίοις, οὐ μόνον τὰς τῶν βασιλικῶν ἀξιωμάτων ἀρετὰς καταρριπτεῖ, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καταγελάστους καὶ ἀχρείους τῆς διακονίας παρίστησιν. Διὸ οὖν, ἀγαπητοί, δεῖ ἡμᾶς ἐν τῇ τοιαύτῃ λαχόντας διακονίας, προσοχῇ μελέτης καὶ ἐπιστήμης τὰς C τῶν ἀξιωμάτων κυριοκλησίας ἐν τῷ οἰκείῳ νοῒ περιγράφειν, καὶ εἶθ' οὕτως τὰς αὐτῶν διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις καὶ ἀκριβεῖς συστάσεις ἐκφωνεῖν καὶ ἐκτίθεσθαι. Ἀλλ' ἐπείπερ τὰς τῶν ἀρχαίων ἐκθέσεις, οὐχὶ πάσας, ἀλλ' ὅσας ὁ χρόνος ἀμαυρωθῆναι ἐποίησεν, ἑκόντι παρεδράμωμεν, φέρε δὴ τὰς ἐπὶ τῶν Βασιλέων ἡμῶν, Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, γνωριζομένας τε ἅμα καὶ πραττομένας ὡς ἐν πίνακος τάξει D στιχιδῶν ὑποτάξομεν. Ποιῶμεν δὲ τοῦτο, οὐχ ὡς τὰς τῶν ἀρχαίων συγγραφὰς ἀνατρέποντες, ἀλλὰ τὰς περὶ τούτων ἐκθέσεις ὡς ἐν τάξει κανόνος τυπῶσαι σπουδάζοντες, ὅπως μὴ μόνον οἱ περὶ ταῦτα ἐσχολακότες τὴν εὐχερῆ τούτων κατάληψιν ἔχωσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ λίαν ἀμαθεῖς τῷ μικρῷ τούτῳ κανόνι ἑπόμενοι εὐ-

nae vitae res implicantem tendit, ita quoque Articlinorum ſcientiam finem habere ſuum, et in eo maxime ſui dare uſum atque exemplum, quod accuratione ſtricta dignitates aulae diverſas ſuo quamque ordine, corpore et loco diſpeſcit. Illuſtris omnis vita munusque omne gloriae plenum in nulla re ſe magis ſpectabile ſpectantibus exhibet magisque ferit oculos, quam ſi publica voce praecedere et praeſidere alteri inferiori apud ſplendidam tabulam epulasque multum expetitas ſapientisſimorum noſtrorum Imperatorum jubetur. Si quid ergo in auguſtis conviviis per noſtram quandam incuriam et imprudentiam obturbetur pecceturque, eo non tantum proculcantur officiorum curialium virtutes, ſed et ipſi ridiculos nos et ineptos miniſterio exhibemus. Quapropter, amici, oportet nos, in hoc, quod noſtra ſorte nobis contigit, conſtitutos tanto miniſterio, primum quidem attenta cura, ſecundum artis leges, animo proprias dignitatum appellationes concipere atque conformare, tum vero dignitatum diviſiones majores, minoresque, et veras rationes enunciare atque exponere. Antiquas autem quum decreverimus omittere, non quidem omnes, at eas tamen, quas temporum decurſus caligine et ignoratione ſepelivit, curae nobis eſto eas, quae tempore Dominorum noſtrorum, Leonis et Alexandri, clarae exercitataeque fuerunt, unam poſt alteram continuo filo velut in tabula proponere. Quod eo non facimus animo, tanquam convulſuri et everſuri veterum ſcripta, ſed ſtudebimus de his rebus praecepta velut in Canonis modulum redigere; quo non illi tantum, qui iisdem jam a longo tempore occupantur, facilem earum conſpectum doctrinamque habeant, ſed et vel maxime rudes, dummodo exiguum hunc canonem aſſectentur, perſpi-

cuam et captu facilem de ordinibus officiorum adipiſcantur tractationem. Iniquum nempe arbitramur homines harum rerum ſcientia non probe imbutos penitusque percallentes auguſto tanti momenti ſplendorisque miniſterio admoveri; quum, quae noſtra eſt ſecunda fortuna, domino non inſipienti et illiterato, ſed quam maxime ſapienti adſtemus, quem et attributum a fama publica cognomen, et, quas gerit, res coeleſti gratia beatum demonſtrant. Hortor itaque vos, amici, et quotquot poſt nos ad aulam regiumque hoc acceſſuri erunt miniſterium, velitis hanc opellam non levi brachio, per otium et velut aliud agentes, et inaequali animi contentione tractare, ſed rerum, quam illa praeſtat, imaginem ſtudioſe pleneque veſtris animis imprimere; et primum quidem proprias cujusque dignitatis appellationes notas et familiares vobis efficere; deinde vero illarum diviſiones, quomodo excreſcant minuanturve, quomodo ad ſacram menſam advocentur et introducantur, et quomodo rurſus ab ea revocentur et educantur, in illud exemplum, quod hic praeſcripſimus. Hunc autem inſtituimus ordinem, ut dignitates, quae cum brabeis triburorumque honorum externis quibusdam inſignibus conferuntur, primo loco, nominatim ſingulas, velut ſcalae gradus perſequentes exponeremus; dein eas, quae nudo Imp. edicto et voce tenus impetrantur; tum illis inferiores; ſermone, ut par erat, primas et tum quoque his ſuppoſitas exſequente, ordines earum diſtincte declarante, et privos cuique ſuos honores atque praerogativas luculenter docente. Propoſitus laterculus tradet contemplantibus harum rerum et claram et comprehenſu facilem, ut introductio, notitiam. Quotquot eum inſpicietis, memineritis velim tenue noſtrum modicumque ſtudium nuſquam non affectari.

A κατάληπτον καὶ σαφῆ τὴν περὶ τὰς τάξεις εὑρίσκωσι πραγματείαν. Οὐ γὰρ δίκαιον ἐκρίναμεν τοὺς μὴ ταῦτα ἀκριβῶς ἐξησκημένους ἐν τῇ τοιαύτῃ τετάχθαι βασιλικῇ λειτουργίᾳ, ὅτι οὐδὲ ἀσόφῳ καὶ ἀμαθεῖ Βασιλεῖ παρεστάναι ἡμεῖς εὐμοιρήσαμεν, ἀλλὰ πάνυ γε σοφωτάτῳ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τῇ ἄνωθεν χάριτι τετιμημένῳ. Διὰ τοῦτο δὴ οὖν παρακαλῶ ὑμᾶς, ὦ Φίλοι, καὶ πάντας τοὺς μέλλοντας μεθ' ἡμᾶς εἰσιέναι, μὴ B παρέργως καὶ ἀνωμάλως τὸ παρ' ἡμῶν συγγραφὲν ἐπισκέπτεσθαι λόγιον, ἀλλὰ προσοχῇ μελέτης τὸν ἐν αὐτῷ ἐγκείμενον τύπον ἀκριβῶς ἀναμάττεσθαι· καὶ πρῶτον μὲν τὰς ἀκριβεῖς κυριοκλησίας τῶν ἀξιωμάτων γνωρίζειν· δεύτερον δὲ τὰς τούτων διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις, αὐξήσεις τε καὶ μειώσεις, προσκλήσεις τε καὶ ὑποκλήσεις ἀκριβῶς ποιεῖσθαι, καθὼς ὑποτέτακται. Τὰς γὰρ διὰ βραβείων δι- C δομένας ἀξίας κλίμακος ὑμῖν τάξει ἐξ ὀνόματος πάσας ἐκτέθεικα, εἶθ' οὕτως τὰς διὰ λόγου προσγινομένας ἐσήμανα, μετὰ δὲ ταύτας τὰς ταύταις ὑποκειμένας συνέταξα, τὰς μὲν κυρίας καὶ πρώτας τούτων προκρίνας τῷ λόγῳ, τὰς δὲ ὑποτεταγμένας ἰδίως ἑκάστην ἐκτεθεικώς. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τούτων τάξεις εὐδιαιρέτως ἐδήλωσα, καὶ ἑκάστης τὰ τούτων τὰ οἰκεῖα πρέσβεια διὰ τοῦ τῆδε συγγράμματος σαφῶς καθιστόρι- D σα, καὶ εὐσαφῆ καὶ εὐκατάληπτον τὴν περὶ τούτων πραγματείαν, ὡς ἐν εἰσαγωγῆς τάξει, τοῖς ἐντυγχάνουσι διὰ τῆς ὑποκειμένης πληνθίδος ἐγνώρισα, ἵνα οἱ ταύτην τὴν πληνθίδα ἐπιμελῶς ἐποπτεύοντες μέμνησθε τῆς ἡμῶν μετριότητος μηδαμῶς κατοκνήσιεν.

'Αρχὴ

Ἀρχὴ τῆς ὑποθέσεως τοῦ λόγου. A

Τῶν βασιλικῶν ἀξιωμάτων αἱ χάριτι Θεοῦ διδόμεναι δωρεαί, ὡς ἐκ Θεοῦ τὴν ψῆφον λαμβάνουσαι, ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ θαυμαστοῦ βασιλικοῦ βήματος τοῦ λαμπροῦ Χρυσοτρικλίνου ἐν αἰσίαις ἡμέραις παρὰ τῶν θεοπροβλήτων Βασιλέων τοῖς ἀξίως βραβεύονται, δηλονότι παρεστώσης ἁπάσης τῆς τάξεως τοῦ βασιλικοῦ Κουβουκλείου, καὶ αὐτῶν τῶν βραβείων προκειμένων πλησίον τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας. Οἱ γὰρ μέλλοντες τυχεῖν τῆς αὐτῶν ἀντιλήψεως ἤδη προευτρεπίζονται ὑπὸ τοῦ τεταγμένου Βασιλικῶν πρωτοσπαθαρίου ἔξω τοῦ βήλου ἐστολισμένοι ῥοαίοις σαγίοις. Ἐν δὲ τῇ τούτων εἰσαγωγῇ προσυνεισέρχονται τῷ βασιλικῷ Ὀστιαρίῳ ὁμότιμοι τῶν μελλόντων τυχεῖν ἀντιλήψεως ἄνδρες σπαθαροφόροι τρεῖς, καὶ τὸ σύνηθες σέβας ποιήσαντες ἀναμένουσι, πρὸς τὸ βήλον ἑστῶτες, τὴν τοῦ εἰσαγομένου παρουσίαν, καὶ αὖθις τοῦ βήλου πετασθέντος συνεισέρχεται τῷ βασιλικῷ Ὀστιαρίῳ ὁ τῶν Βασιλικῶν Πρωτοσπαθάριος εἰσάγων τὸν μέλλοντα τυχεῖν ἀντιλήψεως, καὶ τοῦτον προτρεπόμενος τρισὶ τόποις ποιῆσαι τὴν προσκύνησιν, ἵστησιν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως πρὸς τὸ ἐξ οἰκείων χειρῶν αὐτοῦ λαβεῖν τὸ βραβεῖον τοῦ ἀξιώματος. Καὶ μικρὸν αὐτὸν τὸν τυχόντα διαστήσας ὀπισθοπόδως ὁ αὐτὸς Πρωτοσπαθάριος περιβάλλει αὐτῷ τὸ δοθὲν παρὰ τοῦ Βασιλέως βραβεῖον, καὶ αὖθις αὐτὸν προσωθήσας ἀσπάσασθαι ποιεῖ τοὺς ἱεροὺς πόδας τοῦ Βασιλέως. Καταχθέντος δὲ αὐτοῦ πρὸς τοὺς κάτω, οἱ ὁμότιμοι τοῦ ἀξιώματος ἄνδρες ὡς ἰσότιμον εἰσδεξάμενοι φίλον, τὸ σέβας πληροῦντες τὴν εὐχαριστίαν διὰ τῆς προσκυνήσεως τῷ βασιλεῖ προσφωνοῦσι, καὶ συνεξέρχεται τούτῳ. Ἡ δὲ παρεστῶσα πάντων τῶν τοῦ Κουβουκλείου ἀξία τὸν Βασιλέα ἀξίως ἐπευφημήσασα, καὶ αὐτὴ συνεξέρχεται τούτοις.

Εἰσάγονται δὲ πᾶσαι αἱ τῶν διὰ βραβείων ἀξιωμάτων διαφοραὶ κατὰ τάξιν καὶ ἀριθμόν, τὸν ἤδη λεχθήσεσθαι μέλλοντα, καὶ τὰς συνηθείας παρέχειν ὀφείλοντας. Καὶ γὰρ αἱ μὲν αὐτῶν διὰ βραβείων παρέχονται, αἱ δὲ διὰ βασιλικοῦ λόγου προσγίνονται, καὶ συνέπονται ταῖς διὰ βραβείων διδομέναις ἀξίαις, καὶ αἱ μὲν αὐτῶν τὸ μόνιμον ἔχουσιν, αἱ δὲ ῥαδίως πάλιν ἀφαιρούμεναι ἐκ προσώπων εἰς πρόσωπα διαβαίνουσι.

Αἱ διὰ βραβείων ἀξίαι ιη'.

Εἰσὶ δὲ πᾶσαι ὁμοῦ αἱ διὰ βραβείων διδόμεναι τὸν ἀριθμὸν ὀκτωκαίδεκα, αἵτινες ἅπαξ διδό-

Initium tractandi argumenti.

Officia palatina, munera, quae proprie divinae clementiae debentur, ab Imperatoribus, divina conſtitutis auctoritate, deo velut per ipſos ſuffragium ferente, in ſacro et admirabili imperiali tribunali, quod in ſplendido Chryſotriclino conſpicitur, diebus ſolennibus conferuntur ut praemia virtutis in homines dignos, ordine toto ſacri Cubiculi adſtante, ipſisque tribuendis honorum inſignibus penes ſacram majeſtatem in propatulo expoſitis. Quae qui adepturi ſunt, extra velum parati tenentur a Baſilicorum, vel Caeſarianorum Protoſpathario eam in rem delegato, ſagis rubris induti. Ante vero quam B per velum introducantur, introeunt ſimul cum imperiali Oſtiario tres viri ſpathas geſtantes, dignitate illis, qui munificentiam et mercedem virtutum adepturi ſunt, aequales. Hi, ut principem conſueto cultu venerati ſunt, exſpectant, apud velum ſtantes, introducendi adventum, protinusque ut velum reductum fuerit, intrat ſimul cum regio Oſtiario Protoſpatharius Baſilicorum, introducens Honorandum. Hunc hortatur tribus in diverſis locis Auguſtum adorare, collocat coram Domini vultu, quo ex ipſius manibus dignitatis inſigne accipiat. Idem Protoſpatharius cum id nactum retro aliquantum in veſtigia ſua vultu irretorto agit, et acceptis a Domino inſignibus induit, rurſusque prorC ſum adactum cogit ſacros Auguſti pedes oſculari. Vt rediit reductus ad eos, qui infra ad velum ſtant, ipſi dignitate pares, recipiunt ut amicum et collegam, venerationem Auguſti abſolventes, gratiarum actionem ſuam eidem voce clara et adoratione ſignificant, et cum novo collega ſimul abeunt. Pariter adſtans Cubiculi totus ordo ſimul cum illis abit, poſt laudes et bona verba principi decenter dicta.

Introducuntur autem omnes, quae cum brabeis, vel praemiis aut inſignibus, tribuuntur, dignitates, eo quem mox dicemus, ordine numeroque, quo etiam conſuetudi-D nes praeſtare debent. Dignitatum quaedam brabeis, aliae ſolo domini edicto impetrantur, et comitantur illas priores, et cum illis eodem tempore poſſunt ab eodem geri. Quaedam ſemel tributae conſtanter inhaerent; aliae levi negotio rurſus ademtae ab uno ad alterum migrant.

De octodecim dignitatibus, quae cum inſignibus tribuuntur.

Quae cum inſignibus dantur, et ſemel datae rurſus non adimuntur, dignitates in uni-

verſum numero ſunt octodecim. Dividuntur autem in duas claſſes, quarum unam Senatorii, alteram proceſſionales conficiunt.

De iis dignitatibus, quae ſolo principis edicto conferuntur.

Quae dignitates ſuperioribus per ſolum Domini edictum accreſcunt, et exercendae jurisdictionis auctoritatem hoc modo accipiunt, ſunt in univerſum numero ſexaginta. Hae, ut diximus, ex mandato Domini ab uno ad alterum ablatae transmigrant. Diſtribuuntur in ſex claſſes, nempe in Strategos, [vel in Praetores, aut Magiſtros militum, aut Rectores provinciarum] in Domeſticos, in Iudices exercendae juſtitiae forenſi; in Secreticos ſcriniarios vel Secretorum: in Democratas, vel popularium factionum magiſtros; B et in peculiaria Officia, ſeu quorum ſingula a viris ſingulis, non pluribus, geruntur.

De dignitatibus palatinis primi ordinis.

Dignitatum ſic ſtricte atque proprie dictarum, et quae cum brabeis obtingunt, appellationes propriae, quarum cauſſa conſuetudines quoque debentur, ſunt hae. Prima reliquarum omnium, et in velorum introductione reliquas omnes praeambulans, eſt Stratelatae vel ducis militaris, in aliquo themate, vel provincia, ſpectabili conſtituti; vel, ut appellari ſolet, dignitas Apo Eparchon, ſeu quaeſtorum; cujus brabeum eſt membrana perſcri- C pta, vel diploma regium, ipſa principis manu porrecta. Pendit ea dignitas conſuetudinem Protoaſecretis 24. aureos num. Praepoſitis 36.

Secunda dignitas eſt Silentiariorum, cujus brabeum aureus baculus principis manu traditus. Dat conſuetudinem Deutero, [vel ſecundicerio, Praepoſiti puta] 6. praepoſitis 72.

Tertia eſt Veſtitorum cujus brabeum eſt fibula Domini manu data. Dat conſuetudinem Praepoſitis 24. Deutero 6.

Quarta eſt imperialium Mandatorum, cum brabeo baculo coloris coccinei ab ipſius principis manu exhibito. dat conſuetudinem Protoſpathario Baſilicorum 6. Praepo- D ſitis totidem.

Quinta eſt Candidatorum, cum brabeo torque aureo tribus combis, ſeu bulbis, inſtructo, usque infra claviculas dependente, a principis manu tradito. Dat conſuetudinem Papiae [palatii] & Deutero [ejus] 2. Papiae Daphnes 2. Praepoſitis 6.

Sexta eſt Stratorum, cum brabeo flagello aureo gemmis ornato, regis manu tradito. dat conſuetudinem Papiae et Deutero 2. Praepoſitis 4.

A μεναι ὀυδαμῶς ἀναστρέφονται. Διαιρῦνται δὲ αὗται εἰς μέρη δύο, εἰς συγκλητικὺς, καὶ εἰς προσελευσιμαίυς.

Πόσαι διὰ λόγυ.

Αἱ διὰ λόγυ ξ.

Αἱ δὲ διὰ λόγυ προσγινόμεναι ταύταις καὶ τὸ ἄρχειν ἐνδόξως λαμβάνυσαι, εἰσὶ καὶ αὗται πᾶσαι τὸν ἀριθμὸν ξ'. αἵτινες ἀφαιρέμεναι, ὥσπερ ἔφαμεν, ἐκ προσώπων εἰς πρόσωπα βασιλικῷ λόγῳ μετέρχονται. Διαιρῦνται δὲ καὶ αὗται εἰς μέρη ἓξ, οἷον εἰς Στρατηγὺς, εἰς Δομεστίκυς, εἰς Κριτὰς, εἰς Σεκρετικὺς, εἰς Δημοκράτας, εἰς ἴδια Ὀφφίκια.

ΚΕΦ. Α'.

Περὶ ἀξιωμάτων βασιλικῶν εἰς τὺς προβαθμίυς.

Τῶν δὲ κυρίως ἀξιωμάτων τῶν διὰ βραβείων παρεχομένων αἱ κυριολεξίαι, εἰς ἃς καὶ ὀφείλυσιν δῦναι συνηθείας, εἰσὶν αὗται. Πρώτη μὲν τῶν ἄλλων ἁπάντων ὡς προβάθμιος τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀξιωμάτων λαμβάνυσα ἡ τῦ Στρατηλάτυ ἐπὶ θεμάτων ἀξίων, ἤτοι ἡ ἀπὸ Ἐπάρχων ὀνομαζομένη, ἧς βραβεῖον ἐγγεγραμμένης χάρτης διὰ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. C Δίδωσι συνήθειαν τῷ ά Ἀσήκρητις „ κδ'. τοῖς Πραιποσίτοις : λϛ'.

Δευτέρα δὲ ἡ τῶν Σελεντιαρίων, ἧς βραβεῖον χρυσῆ ῥάβδος διὰ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. Δίδωσι συνήθειαν τῷ Δευτέρῳ „ ϛ'. τοῖς Πραιποσίτοις „ οβ'.

Τρίτη ἡ τῶν Βεστητόρων ἀξία, ἧς βραβεῖον τὸ φιβλατώριον διὰ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. Δίδι συνήθειαν τοῖς Πραιποσίτοις „ κδ'. τῷ Δευτέρῳ „ ϛ'.

Τετάρτη ἡ τῶν βασιλικῶν Μανδατόρων ἀξία, ἧς βραβεῖον ῥάβδος ἐρυθροδανωμένη ἐκ χειρὸς βασιλικῆς ἐπιδίδοται. Δίδωσι συνήθει- D αν τῷ ἀσπαθαρίῳ τῶν Βασιλικῶν „ ϛ'. τοῖς Πραιποσίτοις : ϛ'.

Πέμπτη ἡ τῶν Κανδιδάτων ἀξία, ἧς βραβεῖον μανιάκιον χρυσοῦν τρίκομβον μέχρι τέρνων κεχαλασμένον διὰ χειρὸς βασιλικῆς ἐπιδίδοται. Δίδωσι συνήθειαν τῷ Παπίᾳ καὶ τῷ Δευτέρῳ „ β'. τῷ Παπίᾳ τῆς Δάφνης „ β. τοῖς Πραιποσίτοις „ ϛ'.

Ἕκτη ἡ τῶν Στρατόρων ἀξία, ἧς βραβεῖον φραγέλιον χρυσῦν ἐκ λίθων τιμίων κεκοσμημένον, ἐκ χειρὸς Βασιλέως ἐπιδίδοται. Δίδωσι συνήθειαν τῷ Παπίᾳ καὶ τῷ Δευτέρῳ „ β'. τοῖς Πραιποσίτοις „ δ'.

Ἑβδόμη ἡ τῶν Ὑπάτων ἀξία, ἧς βραβεῖον χάρτης ἐγγεγραμμένος, διὰ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. Δίδωσι συνήθειαν τῷ Πρωτασηκρῆτις „ ϛ′. τοῖς Πραιποσίτοις „ ιβ′. τῷ Παπίᾳ καὶ τῷ Δευτέρῳ „ ϛ′.

Ὀγδόη ἡ τῶν Σπαθαρίων ἀξία, ἧς βραβεῖον σπάθη χρυσόκαιος ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. Δίδωσι συνήθειαν τῷ Κατεπάνῳ „ ϛ′. τῷ καλεδομεστίκῳ τῶν Βασιλικῶν „ δ′. τοῖς Σπαθαρίοις „ ιβ′. τῷ Παπίᾳ καὶ τῷ Δευτέρῳ „ β′.

Ἐννάτη ἡ τῶν Σπαθαροκανδιδάτων ἀξία, ἧς βραβεῖον μανιάκιν χρυσοῦ κεχαλασμένον κεκοσμημένον ἐκ περιλευκίοις, ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τῷ Παπίᾳ καὶ τῷ Δευτέρῳ „ δ′. τῷ τῆς Καταστάσεως „ ιβ′. τῷ Δομεστίκῳ τῶν Βασιλικῶν „ γ′. τοῖς Σπαθαροκανδιδάτοις „ ιβ.

Δεκάτη ἡ τῶν Δισυπάτων ἀξία, ἧς βραβεῖον χάρτης ἐγγεγραμμένος ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. Δίδει συνήθειαν τοῖς Πραιποσίτοις „ ιβ′. τῷ ἀσηκρῆτις „ ϛ′. τῷ Παπίᾳ καὶ τῷ Δευτέρῳ „ ϛ′.

Ἑνδεκάτη ἡ τῶν ἀσπαθαρίων ἀξία, ἧς βραβεῖον κλοιὸς χρυσοῦς περὶ τὸν αὐχένα ἐκ λίθων τιμίων κεκοσμημένος διὰ χειρὸς βασιλέως ἐπισυγκλείεται. Δίδωσι συνήθειαν τοῖς ἀσπαθαρίοις εὐνούχοις „ κδ′. τοῖς ἀσπαθαρίοις βαρβάτοις „ κδ′. τῷ Κατεπάνῳ „ ιη. τῷ Δομεστίκῳ τῶν Βασιλικῶν „ ϛ′. τῷ Παπίᾳ καὶ τῷ Δευτέρῳ „ ϛ′. εἰ δὲ εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον παραδοθῇ, τῷ Παπίᾳ δίδωσι „ κδ′. Ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ Δήμαρχος εἰ τιμηθῇ ἐξ αὐτῶν τίς, δίδει τοῖς Πραιποσίτοις „ οβ′. ὁμοίως καὶ ὁ τῆς Καταστάσεως τοῖς αὐτοῖς Πραιποσίτοις „ οβ′.

Δωδεκάτη ἡ τῶν περιβλέπτων Πατρικίων ἀξία, ἧς βραβεῖον πλάκαις ἐλεφαντίναις κεκοσμημέναις σὺν καδικέλλοις ἐγγεγραμμένοις εἰς τύπον τοῦ νόμου, ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδονται. Παρέχει δὲ τοῖς Κοιτωνίταις, εἰ ἄρα καὶ μηνυθῇ, λίτρας β′. Εἰς δὲ τὸ ἀποκόμβιον τοῖς Πραιποσίτοις σὺν τῷ Κουβουκλείῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς χρυσοῦ λίτρας η′. Ταῦτα δὲ ὀφφικιάλιος καὶ στρατηγὸς διδώσιν. Ὁ δὲ ἄπρατος δίδει λίτρας ζ′. καὶ τῷ τῆς Καταστάσεως ἄνευ τοῦ Ὀψικίου „ ιβ′. τὸ ὀψίκιον „ π′. τῷ Δευτέρῳ ὑπὲρ τῶν πλακῶν „ κδ′. καὶ εἰς τὰ ταβλία τοῦ χλανιδίου „ κδ′. τῷ Κανικλείῳ ὑπὲρ τοῦ Καδικέλλου „ ιϛ′. εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν: λϛ′.

Τρισκαιδεκάτη ἡ τῶν Ἀνθυπάτων ἀξία, ἧς βραβεῖον καδίκελλοι ἁλουργοειδῆς γεγραμμένοι ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδονται. δίδωσι συνήθειαν τὸν τοῦ Κανικλείου „ η′. καὶ τῷ Δευτέρῳ „ δ′. καὶ τοῖς Πραιποσίτοις „ κδ′.

Septima Conſulum dignitas eſt, ejusque brabeum membrana perſcripta, regia manu porrecta. Dat conſuetudinem Protoaſecretis 6. Praepoſitis 12. Papiae et Deutero 6.

Octava eſt Spathariorum, cujus brabeum ſpatha, vel enſis, cum aureo manubrio, regia manu traditus. dat conſuetudinem Catepano 6. Domeſtico Imperialium 4. Spathariis 12. Papiae et Deutero 2.

Nona Spatharocandidatorum; brabeum ejus torques aureus laxe dependens, ornatus illo gemmarum genere, quod Perileukius appellatur, regia manu traditus. dat conſuetudinem Papiae et Deutero 4. Ceremoniario 12. Domeſtico imperialium 3. Spatharocandidatis 12.

Decima dignitas eſt Dishypatorum vel iterum Conſulum, cum brabeo membrana perſcripta, regiis manibus tradita. dat conſuetudinem Propoſitis 12. Protoaſecretis 6. Papiae et Deutero 6.

Vndecima dignitas eſt Protoſpathariorum, cujus inſigne collare aureum gemmis conſpicuum, quod ipſe Imperator ſuis manibus ejus collo circumponit, et inuncat, [ſeu juncturis ſuis, quo firmiter arcteque inhaereat, committit]. dat conſuetudinem Protoſpathariis eunuchis 24. Protoſpathariis barbatis 24. Catepano 18. Domeſtico Imperialium 6. Papiae et Deutero 6. Si vero in Chryſotriclinii miniſterium adſcribatur, ejusque Protoſpathariis adjungatur, dat Papiae 24. Tenendum, ſi quis eorum ad Demarchi dignitatem evehatur, dare Praepoſitis ſolidos 72. pariter etiam Ceremoniarium iisdem tantundem pendere.

Duodecima dignitas eſt ſpectabilium Patriciorum, cujus brabeum ſunt tabulae eburneae, cum intus conditis codicillis perſcriptis ad modum legis, quas novo Patricio Imperator ipſe porrigit. Coetonitis, ſi forte ab ipſis ei praenunciatum fuerit [de novo honore ipſi deſtinato] dat litras 2. et Praepoſitis, Cubiculo, et reliquis pro apocombio, ſeu ſportula, auri litras 8. Tantundem pendet tam Officialis, quam Strategus. verum Patricius tantummodo honorarius, dat litras 7. et Ceremoniario praeter obſequium 12. Obſequio autem [ſeu turbae ipſum domum deducenti] 80. porro dat Deutero pro tabulis eburneis 24. et pro tunicae tabliis, 24. Caniclei praefecto pro codicillis 16. et S. Sophiae 36.

Decimatertia dignitas eſt Anthypatorum vel Proconſulum, cujus brabeum ſunt codicilli purpurei coloris perſcripti, a domino traditi. dat conſuetudinem Caniclii praefecto 8. et Deutero 4. et Praepoſitis 24.

A Decima quarta dignitas eſt glorioſiſſimorum Magiſtrorum, cujus brabeum tunica candida auro pertexta, et ſcapulare, cum aureis tabulis, et zona ſcortea coccinea gemmis ornata, vulgo baltidion dicta, ſuper Chryſoſtorio [ſeu ſala aureis ſtatuis inſtructa] regia manu tradita. dat conſuetudinem Ceremoniario camiſium ſuum; Praepoſitos et Magiſtros convivio excipit, veſtibusque donat. conſuetudinem autem iisdem Praepoſitis et Magiſtris, caeterisque, [quibus dari mos eſt, eamque a Patriciis diximus] duplam dat ejus, quam diximus Patricios dare.

B Decima quinta dignitas eſt Zoſtae [ſeu accinctae] Patriciae, cujus brabeum ſunt eburneae tabulae, pariter atque ſunt Patriciorum, regia manu traditae. Conſuetudinem dat palatinis Clericis ſolidos 24. Deutero tantundem, Coctonitis litras tres, Cubiculo et Praepoſitis, auri litras tres; Praepoſito ſeorſim ſticharium ſuum. Praepoſito menſae Imperatricis, ut et Protoveſtiariae, et Primiceriſſae, et Coetoniſſis, et Cubiculariabus dat litras 2.

Decima ſexta dignitas eſt Curopalatae, cujus brabeum, tunica coccinea auro picta, et chlamys, vel paludamentum, et zona, regia manu tradita ſolenne pompa in templo Domini. Dat conſuetudinem ejus, quam
C Magiſter dat, duplam, Deutero litram unam, omnibus munera et promotiones.

Decima ſeptima dignitas eſt Nobiliſſimi, cujus brabeum tunica purpurea auro intexta, et chlamys et zona ſplendida cum pompa in templo Domini ab Imp. tradita. Eandem, quam Curopalates, dat conſuetudinem.

Decima octava dignitas eſt Caeſaris, majeſtati imperatoriae paene aequalis. Brabeum eſt corona, ſed abſque figura crucis, in templo Domini regiis manibus vertici Honorandi impoſita. Dat conſuetudinem eandem quam Nobiliſſimus.

D Conſuetudines pietatis.

Qui autem ſupremus ipſe ſui juris Imperator factus eſt, donat magnae Sanctae Dei eccleſiae auri litras centum, et toti Senatui, Cubiculo adſcriptis, caeterisque tantundem; millenarios miliarenſium diverſos unicuique ordini militari et officiorum corpori. Praepoſitis autem in ſpecie dat officia et facultatem familiares et miniſtros ipſorum ad dignitates, quas ambirent, Domino commendandi; ipſique Praepoſiti ad munera, quae petunt, promoventur.

Imperator minor vel junior tantum dimidium iſtorum dat.

A Τεσσαρεσκαιδεκάτη ἡ τῶν ἐνδοξοτάτων Μαγίστρων ἀξία· ἧς βραβεῖον, χιτὼν λευκὸς ἐν χρυσοῦφαντος, καὶ ἐπωμὶς χρυσόταβλος, καὶ ζώνη δερματίνη κόκκινος ἐκ λίθων τιμίων κεκοσμημένη, ἥτις λέγεται βαλτίδιν, ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. Δίδωσι συνήθειαν τῷ τῆς Καταστάσεως τὸ καμίσιν αὐτοῦ, τοῖς δὲ Πραιποσίτοις καὶ Μαγίστροις συνεστιᾶται παρέχων αὐτοῖς καὶ δόματα ἱματίων. συνήθειαν δὲ τοῖς Πραιποσίτοις καὶ Μαγίστροις καὶ λοιποῖς τὴν τοῦ Πατρικίου διπλῆν συνήθειαν παρέχει.

Πεντεκαιδεκάτη ἡ τῆς Ζωστῆς Πατρικίας
B ἀξία, ἧς βραβεῖον, πλάκαις ἐλεφαντίναι ὁμοίως τοῖς Πατρικίοις, ἐκ χειρὸς βασιλέως ἐπιδίδονται. Δίδωσι συνήθειαν τοῖς βασιλικοῖς Κληρικοῖς νο. κδ'. τῷ Δευτέρῳ νο. κδ'. τοὺς Κοιτωνίτας λίτρας γ'. τὸ Κουβούκλιον σὺν τοῖς Πραιποσίτοις μόνοις χρυσοῦ λίτρας γ'. καὶ τὸ στιχάριν αὐτῆς τῷ Πραιποσίτῳ. Τῷ τῆς Τραπέζης τῆς Αὐγούστης μετὰ τὴν Πρωτοβεστιαρίαν καὶ τὴν Πριμικήρισσαν καὶ τὰς Κοιτωνίτισσας καὶ Κουβουκλαρίας λίτρας β'.

Ἑξκαιδεκάτη ἡ τοῦ Κουροπαλάτου ἀξία, ἧς βραβεῖον χιτὼν κόκκινος χρυσοποίκιλος καὶ χλαμὺς καὶ ζώνη ἐκ χειρὸς Βασιλέως ἐπὶ ναοῦ Κυρίου λαμπρῶς ἐπιδίδοται. Δίδωσι συνήθειαν τὴν τοῦ
C μαγίστρου διπλῆν. τῷ Δευτέρῳ λίτραν α'. παρέχων πᾶσιν ἀντιλήψεις καὶ ἀναβιβασμούς.

Ἑπτακαιδεκάτη ἡ τοῦ Νωβελισσίμου ἀξία, ἧς βραβεῖον χιτὼν ἐξ ἁλουργίδος χρυσόθετος, καὶ χλαμὺς καὶ ζώνη, ἐκ χειρὸς Βασιλέως ἐπὶ ναοῦ Κυρίου λαμπρῶς ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν καθὼς καὶ ὁ κουροπαλάτης.

Ὀκτωκαιδεκάτη ἡ τοῦ Καίσαρος ἀξία, παρομοία τῆς βασιλικῆς δόξης, ἧς βραβεῖον, στέφανος χωρὶς σταυρικοῦ τύπου, ἐπὶ ναοῦ Κυρίου ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπὶ κορυφῆς ἐπιτίθεται. Δίδωσι συνήθειαν, ὡς καὶ ὁ Νωβελλίσιμος.

D Συνήθεια εὐσεβείας.

Ὁ δὲ γεγονὼς αὐτοκράτωρ Βασιλεὺς δίδωσιν εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν χρυσοῦ λίτρας ρ'. καὶ τῇ συγκλήτῳ πάσῃ σὺν τῷ τοῦ Κουβουκλείου καὶ λοιποῖς χρυσοῦ λίτρας ρ'. καὶ χιλιάδας διαφόρους μιλιαρησίων ἑκάστῳ τάγματι καὶ ὀφφικίων τῇ συστάσει. Τοῖς δὲ Πραιποσίτοις ἐν ἐξαιρέτῳ ὀφφίκια δίδωσιν καὶ ἀντιλήψεις ἀξιωμάτων εἰς ἰδίους καὶ ἀνθρώπους αὐτῶν, καὶ ἀναβιβασμοὺς αὐτῶν τῶν Πραιποσίτων καθὼς ἂν αἰτήσωνται λαμβάνουσιν.

Ὁ δέ γε δεύτερος Βασιλεὺς δίδωσι τὸ ἥμισυ τούτων.

Ἐκ δὲ

A Ἐκ δὲ τῶν προλεχθέντων ἀξιωμάτων αἱ μὲν πέντε ἀξίαι τῇ συγκλήτῳ ἁρμόζονται, οἷον ἡ ἀπὸ Ἐπάρχων, ἡ τῶν Σιλεντιαρίων, ἡ τῶν Βεστητόρων, ἡ τῶν Ὑπάτων, καὶ Δισυπάτων. Αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶσαι ἐν τοῖς βασιλικοῖς κατατάττονται κώδιξιν.

Αἱ δὲ διὰ λόγου βασιλικοῦ τοῖς ἀξίοις προσγινόμεναι δόξαι, καὶ εἰς τὸ ἄρχειν τῶν ὑποτεταγμένων ἀφορισθεῖσαι, εἰσὶ καὶ αὐταὶ τὸν ἀριθμὸν ξ'. αἵτινες, ὡς ἔφαμεν, λόγῳ Βασιλέως προσγινόμεναι, πάλιν ῥαδίως ἀφαιροῦνται καὶ ἐκ προσώπων εἰς πρόσωπα μεθίστανται.

Καὶ πρώτη μὲν καὶ μεγίστη ἡ τοῦ Βασιλεοπάτορος παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν Βασιλέως B ἐκφωνηθεῖσα ἀξία. Β'. ἡ τοῦ Ῥαίκτορος ἀξία. Γ'. ἡ τοῦ Συγκέλλου. Δ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ τῶν Ἀνατολικῶν ἀξία. Ε. ἡ τοῦ Δομεστίκου τῶν Σχολῶν. ς'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ τῶν Ἀρμενιάκων. Ζ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ τῶν Θρακησίων. Η'. ἡ τοῦ Κόμητος τοῦ Ὀψικίου. Θ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ τῶν Βουκελλαρίων. Ι'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Καππαδοκίας. Ια. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Χαρσιανοῦ. Ιβ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Κολωνίας. Ιγ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Παφλαγονίας. Ιδ. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ τῆς Θρᾴκης. Ιε. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Μακεδονίας. Ις'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Χαλδίας. Ιζ'. ἡ τοῦ Δομεστικοῦ τῶν Ἐξσκουβίτων ἀξία. Ιη. ἡ τοῦ Ἐπάρχου πόλεως ἀξία. C Ιθ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Πελοποννήσου. Κ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Νικοπόλεως. Κα. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ τῶν Κιβυρραιωτῶν. Κβ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Ἑλλάδος. Κγ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Σικελίας. Κδ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Στρυμόνος. Κε. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Κεφαληνίας. Κς'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Θεσσαλονίκης. Κζ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ τοῦ Δυρραχίου. Κη. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ τῆς Σάμου. Κθ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Λ'. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Δαλματίας. Λα. ἡ τοῦ Στρατηγοῦ Χερσῶνος. Λβ'. ἡ τοῦ Σακελλαρίου. Λγ'. ἡ τοῦ Λογοθέτου τοῦ Γενικοῦ. Λδ'. ἡ τοῦ Κυαίστωρος ἀξία. Λε. ἡ τοῦ Λογοθέτου τοῦ Στρατιωτικοῦ. Λς'. ἡ τοῦ Δρουγγαρίου D τῆς Βίγλας. Λζ'. ἡ τοῦ Λογοθέτου τοῦ Δρόμου ἀξία. Λη. ἡ τοῦ Δρουγγαρίου τῶν πλοΐμων. Λθ'. ἡ τοῦ ἀσπαθαρίου τῶν Βασιλικῶν. Μ'. ἡ τοῦ Λογοθέτου τῶν ἀγελῶν. Μα. ἡ τοῦ Δομεστίκου τῶν Ἱκανάτων. Μβ'. ἡ τοῦ Δομεστίκου τῶν Νουμέρων. Μγ'. ἡ τοῦ Δομεστίκου τῶν Ὀπτιμάτων. Μδ'. ἡ τοῦ Κόμητος τῶν Τειχέων. Με. ἡ τοῦ Χαρτουλαρίου τοῦ Σακελλίου. Μς'. ἡ τοῦ Χαρτουλαρίου τοῦ Βεστιαρίου. Μζ'. ἡ τοῦ Χαρτουλαρίου τοῦ Κανικλείου. Μη. ἡ τοῦ ἀστράτορος. Μθ'. ἡ τοῦ ἀσηκρῆτις ἀξία. Ν'. ἡ τοῦ ἐκ Προσώπου τῶν θεμάτων. Να. ἡ τοῦ Κόμητος τοῦ Στάβλου. Νβ'. ἡ τοῦ Εἰδικοῦ. Νγ. ἡ τοῦ μεγάλου Κουράτω-

Harum, quas enumeravimus, dignitatum ſunt quinque, quae Senatui attribuuntur, nempe Ex-praefectorum, Silentiariorum, Veſtitorum, Conſulum et Iterum conſulum. caeterae in regiis codicibus depoſitae haerent, [ut Baſilici ad eas pervenire poſſint.]

Qui vero per ſolum Imperatoris edictum dignis contingunt honores, cum auctoritate inferioribus imperante, ſunt numero ſexaginta. Hae, quod diximus, ut verbo dantur, ſic et facile rurſus adimuntur et ab uno ad alterum tranſeunt.

Earum prima et maxima ab Imperatore noſtro Chriſtum amante Leone conſtituta eſt Baſileopatoris. Secunda eſt Rectoris. Tertia Syncelli. Quarta Strategi orientalium. Quinta Domeſtici Scholarum, Sexta Strategi Armeniacorum. Septima Strategi Thraceſiorum. Octava Comitis Opſicii. Nona Strategi Bucellariorum. 10) Strategi Cappadociae. 11) Strategi Charſiani. 12) Strategi Coloniae. 13) Strategi Paphlagoniae. 14) Strategi Thraciae. 15) Strategi Macedoniae. 16) Strategi Chaldiae. 17) Domeſtici Excubitorum. 18) Praefecti Vrbis. 19) Strategi Peloponneſi. 20) Strategi Nicopolis. 21) Strategi Cibyrrhaeotarum. 22) Strategi Graeciae. 23) Strategi Siciliae. 24) Strategi Strymonis. 25) Strategi Cephaleniae. 26) Strategi Theſſalonices. 27) Strategi Dyrrhachii. 28) Strategi Sami. 29) Strategi maris Aegaei. 30) Strategi Dalmatiae. 31) Strategi Cherſonis [ſeu Cherſoneſi Tauricae]. 32) Sacellarii. 33) Logothetae Genici, vel Generalis, aerarii publici. 34) Quaeſtoris. 35) Logothetae Stratiotici, vel rei militaris. 36) Drungarii Vigiliae. 37) Logothetae Dromi, ſeu curſus publici. 38) Drungarii Ploimorum, ſeu claſſiariorum. 39) Protoſpatharii Imperialium. 40) Logothetae gregum. 41) Domeſtici Hicanatorum. 42) Domeſtici Numerorum. 43) Domeſtici Optimatum. 44) Comitis Caſtellorum. 45) Chartularij Sacelli. 46) Chartularii Veſtiarii. 47) Chartularii Caniclii. 48) Protoſtratoris. 49) Protoaſecretae. 50) Repraeſentantis Thematum. 51) Comitis Stabuli. 52) Idici, ſeu peculio privato praefecti. 53) Magni Curatoris. 54) Curatoris Manganorum pa-

latii ſic dicti. 55) Magiſtri requiſitionum, vel libellorum ſupplicum. 56) Nutritoris Orphanorum. 57) Demarchi Venetorum. 58) Demarchi Praſinorum. 59) Ceremoniarii. 60) Domeſtici Baſilicorum.

Hae ſunt dignitates hoc tempore ſub Leone Imp. honoratae [ſ. in honorem datae.]

Redeunt hae dignitates ad ſeptem claſſes; primam Strategorum; ſecundam Domeſticorum; tertiam Iudicum; quartam Secreticorum; quintam Democratarum, ſeu magiſtrorum factionalium; ſextam Stratarcharum, ſeu tribunorum militarium; ſeptimam Idicorum, vel Specialium, quae poſtrema eſt ſolitaria claſſis [ſingulis hominibus, non pluribus, earum dignitatum, quas illa comprehendit, ſingulas gerentibus.]

Ad claſſem Strategorum ſeu magiſtratuum campeſtris militiae pertinent viginti ſex ordines vel tituli. Strategus Orientalium, Armeniacorum, Thraceſiorum, Opſicii, Bucellariorum, Cappadociae, Charſiani, Coloniae, Paphlagoniae, Thraciae, Macedoniae, Chaldiae. Et hae quidem Strategiae annumerantur thematibus orientalibus. Ad occidentales autem pertinent Strategus Peloponneſi, Nicopoleos, Cibyrrhaeotarum, Graeciae, Siciliae, Strymonis, Cephaleniae, Theſſalonices, Dyrrhachii, Sami, maris Aegaei, Dalmatiae, Cherſonis, et Repraeſentantes Scholarum.

Domeſticorum, ſeu magiſtratuum palatinae pompaticae militiae, claſſem conficiunt ſeptem. Domeſticus Scholarum, Dom. Excubitorum, Drungarius Numeri. Domeſticus Icanatorum, Numerorum, Optimatum; Caſtellorum. Qui omnes Officiales appellantur.

Ad Iudicum ſeu procerum iuri dicundo deputatorum numerum pertinent tres; Praefectus Vrbis, quaeſtor et magiſter ſupplicationum.

Secreticorum, ſeu eorum, quibus archiva generis omnis curae ſunt, claſſem conficiunt undecim, Sacellarius, Rationalis generalis, et militaris, et curſus, Chartularius Sacellii; Chartularius Veſtiarii; Protoaſecretis; praefectus reiprivatae; magnus Curator; praefectus Manganorum; et Orphanotrophus.

Democratarum, ſeu magiſtratuum factionalium, claſſis tantum duo exhibet, Demarchum Venetorum et Demarchum Praſinorum.

Ad Stratarchas, ſeu magiſtratus militares inferiores et collaterales, pertinent quinque,

A ξης. Νδʹ. ἡ τοῦ Κουράτωρος τῶν Μαγγάνων. Νεʹ. ἡ τῶν Δεήσεων. Νϛʹ. ἡ τοῦ Ὀρφανοτρόφου. Νζʹ. ἡ τοῦ Δημάρχου Βενέτων. Νηʹ. ἡ τοῦ Δημάρχου Πρασίνων. Νθʹ. ἡ τοῦ τῆς Καταστάσεως. Ξʹ. ἡ τοῦ Δομεστίκου τῶν βασιλικῶν.

Καὶ αὗται τὰ νῦν τιμηθεῖσαι ἀξίαι ἐπὶ Λέοντος δεσπότου.

Διαιροῦνται οὖν αὗται πᾶσαι εἰς μέρη ἑπτά. Οἷον εἰς στρατηγούς· εἰς δομεστίκους· εἰς κριτάς. εἰς σεκρετικούς· εἰς δημοκράτας· εἰς στρατάρχας, καὶ εἰς ἰδικὰς μόνας ἀξίας.

Ὅσαι ἐν ταῖς τῶν στρατηγῶν κατατάττονται τάξεις, εἰσὶ τὸν ἀριθμὸν κϛʹ. ὁ Στρατηγὸς B τῶν Ἀνατολικῶν· ὁ Στρατηγὸς τῶν Ἀρμενιάκων· ὁ Στρατηγὸς τῶν Θρακησίων· ὁ Κόμης τοῦ Ὀψικίου· ὁ Στρατηγὸς τῶν Βουκελλαρίων· ὁ Στρατηγὸς Καππαδοκίας· ὁ Στρατηγὸς Χαρσιανοῦ· ὁ Στρατηγὸς Κολωνείας· ὁ Στρατηγὸς Παφλαγονίας· ὁ Στρατηγὸς τῆς Θρᾴκης· ὁ Στρατηγὸς Μακεδονίας· ὁ Στρατηγὸς Χαλδίας. Αὗται οὖν αἱ στρατηγίαι τοῖς ἀνατολικοῖς θέμασιν ἀριθμοῦνται. Αἱ δὲ τῆς Δύσεώς εἰσιν αὗται· ὁ Στρατηγὸς Πελοποννήσου. ὁ Στρατηγὸς Νικοπόλεως· ὁ Στρατηγὸς Κιβυρραιωτῶν· ὁ Στρατηγὸς Ἑλλάδος· ὁ Στρατηγὸς Σικελλίας. ὁ Στρατηγὸς Στρυμόνος· ὁ Στρατηγὸς Κεφαληνίας· ὁ Στρατηγὸς Θεσσαλονίκης. C ὁ Στρατηγὸς τοῦ Δυῤῥαχίου· ὁ Στρατηγὸς τῆς Σάμου. ὁ Στρατηγὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ὁ Στρατηγὸς Δαλματίας· ὁ Στρατηγὸς Χερσῶνος, καὶ οἱ ἐκ προσώπου εἰσὶ τῶν Σχολῶν.

Αἱ δὲ εἰς δομεστίκους ταττόμεναί εἰσι τὸν ἀριθμὸν ζʹ. οἷον ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν. ὁ Δομέστικος τῶν Ἐξσκουβίτων. ὁ Δρουγγάριος τοῦ Ἀριθμοῦ. ὁ Δομέστικος τῶν Ἱκανάτων. ὁ Δομέστικος τῶν Νουμέρων. ὁ Δομέστικος τῶν Ὀπτιμάτων. ὁ Δομέστικος τῶν Τειχέων. Οἳ καὶ ὀφφικιάλιοι λέγονται.

Οἱ δὲ εἰς κριτὰς λογιζόμενοί εἰσι τὸν ἀριθμὸν γʹ. οἷον ὁ Ἔπαρχος Πόλεως, ὁ Κυαίστωρ, ὁ D τοῦ Δεήσεως.

Αἱ δὲ εἰς σέκρετα καθεζόμεναί εἰσι καὶ αὗται τὸν ἀριθμὸν ιαʹ. οἷον ὁ Σακελλάριος. ὁ Λογοθέτης τοῦ Γενικοῦ. ὁ Λογοθέτης τοῦ Στρατιωτικοῦ. ὁ Λογοθέτης τοῦ Δρόμου. ὁ Χαρτουλάριος τοῦ Σακελλίου. ὁ Χαρτουλάριος τοῦ Βεστιαρίου. ὁ ἀ Ἀσηκρῆτις. ὁ τοῦ Εἰδικοῦ. ὁ μέγας Κουράτωρ. ὁ τῶν Μαγγάνων. ὁ Ὀρφανοτρόφος.

Αἱ δὲ εἰς Δημοκράτας εἰσὶ τὸν ἀριθμὸν δύο. Οἷον ὁ Δήμαρχος Βενέτων, καὶ ὁ Δήμαρχος Πρασίνων.

Αἱ δὲ εἰς Στρατάρχας εἰσὶ καὶ αὗται τὸν ἀριθμὸν εʹ. οἷον ὁ Ἑταιρειάρχης. ὁ Δρουγγάριος

τῶ πλοΐμων. ὁ Λογοθέτης τῶν ἀγελῶν. ὁ Πρωτοσπαθάριος τῶν βασιλικῶν. ὁ Κόμης τοῦ Στάβλου.

Αἱ δὲ εἰς εἰδικὰς μόνας ἀξίας εἰσὶ καὶ αὗται τὸν ἀριθμὸν ζ΄. οἷον ὁ Βασιλεοπάτωρ. ὁ Ῥαίκτωρ. ὁ Σύγκελλος. ὁ Χαρτουλάριος τοῦ Κανικλείου. ὁ Πρωτοστράτωρ. ὁ τῆς Καταστάσεως. ὁ Δομέστικος τῶν βασιλικῶν.

Hetaeriae praefectus; Drungarius rei navalis; Rationalis gregum; Protoſpatharius Baſilicorum. Comes Stabuli.

Septem tandem ſunt qui ad Speciales ſolitarias ſeu a viris uno non pluribus gerendas dignitates ſpectant. Baſileopator; Rector; Syncellus; Chartularius Caniclei; Protoſtrator; Ceremoniarius; Domeſticus Imperialium.

Αἱ δὲ ὑποτεταγμέναι ἑκάστῃ τούτων ἀρχῇ, αἱ καὶ συνεπόμεναι αὐταῖς, εἰσὶν ἐξ ὀνόματος αὗται.

Υποπέπτωκεν δὲ ἑκάστῃ τούτων ἀξιωμάτων ἀρχῇ εἴδη ἀξιωμάτων διάφορα, κατὰ ἀναλογίαν καὶ τάξιν, καὶ τῆς ἑκάστου προελεύσεως, ἃ καὶ αὐτὰ ὀφφίκια ὀνομάζονται. Διῃρῆνται δὲ καὶ αὐτὰ εἰς μέρη τρία· εἰς ταγματικοὺς, εἰς θεματικοὺς καὶ εἰς συγκλητικούς.

Τῷ γὰρ Στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν ὑποπίπτουσιν κατὰ βαθμὸν εἴδη ἀξιωμάτων ιά. οἷον Τουρμάρχαι, Μεριάρχαι, Κόμης τῆς Κόρτης, Χαρτουλάριος τοῦ θέματος· Δομέστικος τοῦ θέματος· Δρουγγάριος τῶν βάνδων· Κόμητες ὁμοίως· Κεντάρχος τῶν Σπαθαρίων· Κόμης τῆς Ἑταιρείας· Πρωτοκαγκελλάριος· Πρωτομανδάτωρ.

Τῷ δὲ Δομεστίκῳ τῶν Σχολῶν ὑποπίπτουσι κατὰ βαθμὸν εἴδη ἀξιωμάτων ί. οἷον βαθμοῦ πρώτου· Τοποτηρητής· δύο Κόμητες τῶν Σχολῶν· Χαρτουλάριος· Δομέστικοι· Προέξημος· Προτίκτορες· Εὐτυχοφόροι· Σκηπτροφόροι· Ἀξιωματικοί· Μανδάτορες.

Τῷ δὲ Στρατηγῷ τῶν Ἀρμενιάκων ὑποπίπτουσι καὶ αὐτῷ εἴδη ἀξιωμάτων κατὰ βαθμὸν, ὅσα καὶ τῷ Στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ καθεξῆς ταῖς λοιπαῖς στρατηγίαις, πλὴν τῶν ἐν πλοΐμοις· προστίθεται γὰρ αὐτοῖς Κένταρχοι καὶ Πρωτοκάραβοι.

Τῷ δὲ Δομεστίκῳ τῶν Ἐξσκουβίτων ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων θ΄. οἷον Τοποτηρηταὶ, Χαρτουλάριοι, Σκρίβωνες, Πρωτομανδάτορες, Δρακονάριοι, Σκευοφόροι, Σιγνοφόροι, Σινάτορες καὶ Μανδάτορες.

Τῷ δὲ Ὑπάρχῳ τῆς Πόλεως ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ιδ΄. οἷον Σύμπονος, Λογοθέτης τοῦ Πραιτωρίου, Κριταὶ τῶν Ρεγεώνων, Ἐπισκεπτῆται, Πρωτοκαγκελλάριοι, Κεντυρίων, Ἐπόπται, Ἔξαρχοι, Γειτονιάρχαι, Νομικοὶ, Βουλωταὶ, Προστάται, Καγκελλάριοι, ὁ Παραθαλασσίτης.

Harum unicuique ſuppoſitae dignitates et obſequentes, ſunt hae.

Dignitates, quas diximus, etiam officia ſolent appellari, diverſaeque ſunt ſecundum ſuam rationem, et ordinem proceſſionis unius cuiusque, et ſunt in tria genera ſubdiviſae, Tagmaticos nempe [ſeu ordinales, cohortales, praeſidiarios] Thematicos [ſeu legionarios vel provinciales] et Syncleticos, ſeu ordinis Senatorii viros.

Orientalium nempe Strategi ſub diſpoſitione ſunt dignitates undecim diverſae, quoad gradum ſic conſequentes: Turmarchae; Meriarchae; Comes Cortis; Chartularius Thematis; Domeſticus thematis; Drungarius Bandorum, vel vexillorum; comites Bandorum; Centarchus Spathariorum; Comites Hetaeriae; Protocancellarius; Protomandator.

Domeſtico Scholarum vero ſubjacent quoad gradum, vel ſub ejus diſpoſitione ſunt, decem diverſae dignitates; primum gradum tenet Topoteretes, vel Locum tenens; 2) Comites Scholarum. 3) Chartularius. 4) Domeſtici 5) Proheximus, ſeu Proximus [Domeſticorum]. 6) Protectores. 7) Eutychiophori ſeu qui Fortunae vel Victoriae ſigna gerunt. 8) Skeptrophori, ſ. ſceptra vel vexilla gerentes. 9) Axiomatici, vel Honorati. 10) Mandatores.

Stratego Armeniacorum, et reliquis deinceps Strategis omnibus, parent et ſubjacent eadem omnia officia, quae modo diximus ſub orientalium Strategi diſpoſitione eſſe, eodem prorſus, atque illi, ordine, ea tantum cum exceptione, quod Strategi claſſiarii adhuc ſub ſe habeant Centarchos, vel Centuriones, et Protocarabos, ſeu nauclеros, gubernatores navium.

Domeſtico Excubitorum parent novem diverſae dignitates, Topoteretae, Chartularii, Scribones, Protomandatores, Draconarii, Skeuophori [vel contorum cum tropaeis geſtatores], Signiferi, Senatores, et Mandatores.

Eparcho, ſeu Praefecto Vrbis, parent officia quatuordecim diverſa. Symponus, vel Adjutor aut Aſſeſſor; Logotheтes, ſeu commentarienſis, Praetorii; Iudices regionum [urbis]; Epiſkeptetae [vel Epiſcopi, id eſt venalis in foro annonae inſpectores et arbitri]; Protocancellarii; Centurio; Epoptae (vel aediles); Exarchi, vel Vicarii; Gitoniarchae, vel Vicorum magiſtri; Nomici ſeu juridici; Bullatores, ſeu obſignatores; Proſtatae, vel patroni; Cancellarii, et Curioſus litoris.

Ad Sacellarii juriſdictionem pertinent officia omnia, quia in unoque Secreto, vel Scrinio, rerum, quae ibi geruntur, inſpectionem et moderationem per deſcriptionem Notarii ſui perficit.

Logothetae Genici vel rationali ſacrorum theſaurorum, ſubjacent quoad gradum officia diverſa undecim. Chartularii arcularum; Epoptae vel inſpectores provinciarum; Comites Aquarum [vel Formarum]; Oekiſticus, ſeu Magiſter architectorum: Commerciarii, ſeu rationales vectigalium; Curatoriae praefectus; Comes Lamiae, vel Laminae, ſ. metallorum; Dioecetae, ſ. diſpenſatores, proviſores; Comentianus, ſ. Commentarienſis; Protocancellarius, Cancellarii.

Quaeſtori adhaerent ſex diverſa officia. Antigraphei ſeu dictatores reſcriptorum; Scribae; Skeptor, vel Luſtrator, aut reviſor; Libellenſis, vel recitator, lector; Protocancellarius; Cancellarii.

Logothetes Stratiotici, ſ. caſtrenſis aerarii rationalis, ſeptem diverſis officiis praeeſt, Chartulariis Secreti, Chartulariis thematum, Chartulariis Tagmatum, Legatariis, Optionibus, Protocancellario, Mandatoribus.

Drungarius Arithmi decem diverſis imperat officiis. Topoteretis, Chartulario, Acolutho, Comitibus, Centarchis, Bandiferis, vel bannerariis, Labarenſibus, Signiferis, Ducinatoribus, vel Ducenariis, Mandatoribus.

Drungario rei maritimae addita ſunt inferiora ſeptem officia. Topoteretae, Chartularius, Protomandator, Comites, Centarchi, Comes Hetaeriae, Mandatores.

Logothetes Dromi, vel curſus publici, pariter ſeptem moderatur officia; Protonotarium Dromi, Chartularium Dromi, Epiſkeptetas ſeu inſpectores [nempe Evectionum] Interpretes, Curatorem Apocriſiarici, [ſeu legationum exterarum], Diatrechontas, ſeu vernaculos et Mandatores.

Protoſpatharius Baſilicorum, aut Caeſarianorum, ſub ſe habet officia quatuor; Domeſticum Baſilicorum; Spatharios Spatharicii ſeu Circi; Candidatos Spatharicii; et Mandatores imperiales.

Logothetae Gregum ſuppoſitae ſunt dignitates diverſae quinque. Protonotarius Aſiae; Protonotarius Phrygiae; Dioecetae, vel proviſores Metatorum; Comites, et inſpectores.

Domeſtico Hicanatorum ſubjacent diverſa novem officia: Topoteretae, Chartularius, Comites, Protomandator, Centarchi, Bandiferi, Duciniatores vel Ducenarii, Vexilliferi, Mandatores.

Domeſtico Numerorum ſubjacent officia ſex. Topoteretae; Chartularii tribuni; Protomandator; Vicarii; Mandatores; Portarii.

A Τῷ δὲ Σακελλαρίῳ ὑποτέτακται τὰ ὀφφίκια πάντα, διὰ τὸ ἐν ἑκάστῳ σεκρέτῳ τὴν ἐπισκοπὴν τῶν ἐκεῖσε πραττομένων διὰ τῆς καταγραφῆς τοῦ οἰκείου νοταρίου ποιεῖσθαι.

Τῷ δὲ Λογοθέτῃ τοῦ Γενικοῦ ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων κατὰ βαθμὸν ιϛ΄. οἷον Χαρτουλάριοι μεγάλοι τοῦ σεκρέτου, Χαρτουλάριοι τῶν ἀρκλῶν, Ἐπόπται τῶν Θεμάτων, Κόμητες ὑδάτων, ὁ Κοιστικὸς, Κομμερκιάριοι, ὁ τῆς Κουρατωρίας, ὁ Κόμης τῆς λαμίας, Διοικηταὶ, Κομεντιανὸς, Πρωτοκαγκελλάριος, Καγκελλάριοι.

Τῷ δὲ Κυαίστωρι ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ἕξ. οἷον, Ἀντιγραφεῖς, Σκρίβας, Σκέπτωρ,
B Λιβελλίσιος, Πρωτοκαγκελλάριος, Καγκελλάριοι.

Τῷ δὲ Λογοθέτῃ τοῦ Στρατιωτικοῦ ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ζ΄. οἷον, Χαρτουλάριοι τοῦ Σεκρέτου, Χαρτουλάριοι τῶν θεμάτων, Χαρτουλάριοι τῶν ταγμάτων, Λεγατάριοι, Ὀπτίονες, Πρωτοκαγκελλάριος, Μανδάτορες.

Τῷ δὲ Δρουγγαρίῳ τοῦ Ἀριθμοῦ ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ι΄. οἷον, Τοποτηρηταὶ, Χαρτουλάριος, Ἀκόλουθος, Κόμητες, Κένταρχοι, Βανδοφόροι, Λαβουρίσιοι, Σημειοφόροι, Δουκινιάτορες, Μανδάτορες.

C Τῷ δὲ Δρουγγαρίῳ τῶν πλωΐμων ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ζ΄. οἷον Τοποτηρηταὶ, Χαρτουλάριος, Πρωτομανδάτωρ, Κόμητες, Κένταρχοι, Κόμητες τῆς Ἑταιρείας, Μανδάτορες.

Τῷ δὲ Λογοθέτῃ τοῦ Δρόμου ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ζ΄. οἷον, Πρωτονοτάριος τοῦ Δρόμου, Χαρτουλάριοι τοῦ Δρόμου, Ἐπισκεπτῆται, Ἑρμηνευταὶ, ὁ Κουράτωρ τοῦ ἀποκρ, Διατρέχοντες, Μανδάτορες.

Τῷ δὲ Πρωτοσπαθαρίῳ τῶν Βασιλικῶν ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων δ΄. οἷον Δομέστικος τῶν Βασιλικῶν, Σπαθάριοι τοῦ Σπαθαρικίου, ἤτοι τοῦ Ἱπποδρόμου, Κανδιδάτοι ὁμοίως, καὶ βασιλικοὶ Μανδάτορες.

D Τῷ δὲ Λογοθέτῃ τῶν ἀγελῶν ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων· οἷον, ὁ Πρωτονοτάριος Ἀσίας, ὁ Πρωτονοτάριος Φρυγίας, Διοικηταὶ τῶν μητάτων, Κόμητες, Ἐπισκεπτῆται.

Τῷ δὲ Δομεστίκῳ τῶν Ἱκανάτων ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων θ΄. οἷον, Τοποτηρηταὶ, Χαρτουλάριος, Κόμητες, Πρωτομανδάτωρ, Κένταρχοι, Βανδοφόροι, Δουκινιάτορες, Σημειοφόροι, Μανδάτορες.

Τῷ δὲ Δομεστίκῳ τῶν Νουμέρων ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ἕξ. οἷον Τοποτηρηταὶ, Χαρτουλάριοι τριβοῦνοι, Πρωτομανδάτωρ, Βικάριοι, Μανδάτορες, Πορτάριοι.

Τῷ δὲ

Τῷ δὲ Δομεστίκῳ τῶν Ὀπτιμάτων ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων έ. οἷον, Τοποτηρηταὶ, Χαρτουλάριος, Κόμητες, Κένταρχοι, Πρωτοκαγκελλάριος.

Τῷ δὲ Δομεστίκῳ τῶν Τειχέων ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ς'. οἷον Τοποτηρηταὶ, Χαρτουλάριοι Τριβοῦνοι, Πρωτομανδάτωρ, Βικάριοι, Μανδάτορες, Πορτάριοι.

Τῷ δὲ Χαρτουλαρίῳ τοῦ Σακελλίου ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ί. οἷον Νοτάριοι Βασιλικοὶ τοῦ σεκρέτου, Πρωτονοτάριοι τῶν θεμάτων, Ξενοδόχοι, ὁ Ζυγοστάτης, Μετρηταὶ, Γηροκόμοι, Χαρτουλάριοι τῶν οἴκων, Πρωτοκαγκελλάριος, Καγκελλάριοι, καὶ ὁ Δομέστικος τῆς θυμέλης.

Τῷ δὲ Χαρτουλαρίῳ τοῦ Βεστιαρίου ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ί. οἷον βασιλικοὶ Νοτάριοι τοῦ σεκρέτου, Κένταρχος, Λεγατάριος, Ἄρχων τῆς χαραγῆς, Ἐξαρτιστὴς, Χαρτουλάριος, Κουράτορες, Χοσβαῖται, Πρωτομανδάτορες.

Τῷ δὲ Χαρτουλαρίῳ τοῦ Κανικλείου οὐδὲν ὑποπέπτωκε, διὰ τὸ καθ' ἑαυτὸν μόνον ὑπηρετεῖν.

Τῷ δὲ Πρωτοστράτορι ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων γ'. οἷον, Στράτορες, Ἀρμοφύλακες, καὶ Σταβλοκόμητες.

Τῷ δὲ Πρωτοασηκρῆτις ὑποπέπτωκεν εἴδη ἀξιωμάτων γ'. οἷον, Ἀσηκρῆται, Νοτάριοι βασιλικοὶ, ὁ Δεκανός.

Τῷ δὲ κόμητι τοῦ στάβλου ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων * * vacat plus uno verſo.

Τῷ δὲ ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ λόγου ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων δ'. οἷον, βασιλικοὶ Νοτάριοι τοῦ Σεκρέτου, ἄρχοντες τῶν ἐργοδοσίων, ἑβδομάριοι, καὶ Μειζότεροι τῶν ἐργοδοσίων.

Τῷ δὲ μεγάλῳ Κουράτορι ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων θ'. οἷον Πρωτονοτάριος, βασιλικοὶ Νοτάριοι, Κουράτορες τῶν παλατίων, Κουράτορες τῶν κτημάτων, Μειζότερος τῶν Ἐλευθερίου, ὁ Ξενοδόχος Σαγγάρου, ὁ Ξενοδόχος Πυλῶν, ὁ Ξενοδόχος Νικομηδείας, καὶ Ἐπισκεπτῆται.

Τῷ δὲ Κουράτορι τῶν Μαγγάνων ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων, ὅσα καὶ τῷ μεγάλῳ Κουράτορι, πλὴν τῶν Ξενοδόχων.

Τῷ δὲ Ὀρφανοτρόφῳ ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων δ'. οἷον Χαρτουλάριοι τοῦ οἴκου, Χαρτουλάριοι τοῦ ὁσίου, Ἀρκάριος, Κουράτορες.

Τοῖς δὲ δυσὶ Δημάρχοις ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ἀνὰ ζ'. οἷον Δευτερεύοντες. ὁ Χαρτουλάριος καὶ ὁ Ποιητὴς, ἄρχοντες, Γειτονιάρχαι, Μελισταὶ, Νοτάριοι τῶν μερῶν, Ἡνίοχοι, Πρωτεῖα, Δημόται.

A Domeſtico Optimatum ſubjacent officia quinque, Topoteretae, Chartularius, Comites, Centarchi, Protocancellarius.

Domeſtico Caſtrorum ſex: Topoteretae; Chartularii tribuni; Protomandator; Vicarii; Mandatores; Portarii.

Chartulario Sacelli decem parent officia: Notarii imperiales Secreti; Protonotarii thematum; Xenodochi, ſeu praefecti hoſpitalium; libripens, monetarius nempe; menſores [frumentarii]; Gerocomi, ſeu curatores ſenum; Chartularii domuum [piarum puta, et coenobiorum] Protocancellarius, cancellarii; Domeſticus thymelae, ſeu magi-
B ſter ſcenae, vel ludorum theatralium.

Chartulario Veſtiarii ſubſunt decem officia: Notarii regii ſecreti; Centarchus; Legatarius; Praefectus vel Procurator Monetae; Sartor; Chartularius; Curatores; Chosbaitae, Protomandatores.

Chartularius Caniclii nullos ſub ſe habet ſubalternantes officiales, quia munus ipſe ſuum ſolus exſequitur.

Protoſtratori autem parent dignitates diverſae tres; Stratores, regiorum armorum cuſtodes, et Stabuli Comites.

C Protoaſecretae ſubjacent officia tria, Aſecretae; Notarii imperiales, Decanus.

Comiti Stabuli ſubſunt officia * * * * * * *

Logothetae Idici Logi, vel Privatarum rationum, ſubſunt officia quatuor; imperiales Notarii ſecreti; Praefecti officinarum; Hebdomarii, ſeu Septimanarii, et Majores officinarum.

Magno Curatori ſubſunt officia novem; Protonotarius; Notarii imperiales; Curatores palatiorum; Curatores praediorum et pecoris ruſtici; Major palatii de Eleutherio nominati. Xendochus Sangari; Xenodochus Pylarum; Xenodochus Nicomediae,
D et Curioſi.

Curatori Manganorum [palatii urbani ſic dicti] eadem officia ſubſunt, quae magno Curatori, praeter Xenodochos.

Orphanotropho ſubſunt officia quatuor, Chartularii domus; Chartularii Sanctimonii, [vel opum in pios uſus et educationem orborum depoſitarum]; Arcarius et Curatores.

Vnicuique amborum Demarchorum ſubjacent haec in factione quaeque ſua officia. Secundicerii; Chartularius; Poeta; Archontes; Gitoniarchae, vel inſularum Magiſtri; Cantores, Notarii factionum; Aurigae; primarii de factione viri; et factionis tribules plebeji.

5 N

Ceremoniarius tandem ſub ſe habet officia quinque. Hypatos ſeu Conſules, Veſtitores, Silentiarios, viri Praefectales, et Syncleticos ſeu Senatorios.

De ordine Eunuchorum, quomodo dignitates, quas gerere ſolent, appellentur, et quantas dare pro quaque ſoleant conſuetudines.

Dignitates Eunuchorum ſunt duplicis generis. Quidam eas reapſe legitime conſequuntur. Aliae per ſimplex edictum dignis obtingunt; quae poſteriores etiam facile, prout dominus juſſerit, ab uno ad alterum tranſeunt. Sunt autem dignitates, quae eunuchis cum brabeis tribui ſolent, in univerſum octo.

Et prima quidem Malluviariorum, cujus brabeum eſt camiſium vel induſium lineum, ſericum velut cucullum habens, et ſimul ſententia Imperatoris ore enunciata, dignitatemque illam attribuens. Dat conſuetudinem praepoſitis ſolidos 12. Deutero 3. Primicerio ſuo [puta Malluviariorum] 2.

Secunda dignitas eſt Cubicularii, cujus inſigne eſt geſtatio camiſii blatteis praetextati, et ſic dicti paragaudii; aut etiam a praeſentia praepoſitorum agnoſcitur. Dat Praepoſitis conſuetudinem ſolidos 12. Deutero 4. Primicerio 2.

Tertia eſt Spatharocubicularii dignitas, cujus inſigne Spatha cum aureo manubrio, pariter atque Spathariis eſt, regia manu tradita. Dat conſuetudinem praepoſitis numos 18. Papiae et Deutero 2. Primicerio [Spatharocubiculariorum] 4.

Quarta eſt Oſtiariorum, cujus brabeum eſt aureus baculus, vel virga, gemmeo ornata capitello, regia manu tradita. Dat conſuetudinem Papiae et Deutero 6. Praepoſitis 24. Primicerio Cubiculi 4.

Quinta dignitas eſt Primiceriorum, cujus brabeum tunica candida cum ſcapularibus et polis, ſeu figuris equorum auro intextis, ſolenne pompa induta. Dat conſuetudinem Praepoſitis numos 36. Deutero 12. ſi forte ipſi indumentum imperiale tradat. Primicerio ſex.

Sexta dignitas eſt Protoſpathariorum eunuchicorum, cujus brabeum torques aureus gemmis, et margaritis obſitus, quem ipſe Imperator ſuis manibus impoſitum cervicibus Honorati concludit. Accipiunt praeterea et ipſi quoque tunicam candidam auro incruſtatam ad modum dibitiſii; et diploida

A Τῷ δὲ ἐπὶ τῆς Καταστάσεως ὑποτέτακται εἴδη ἀξιωμάτων ἑ. οἷον Ὕπατοι, Βεστήτορες, Σιλεντιάριοι, ἀπὸ Ἐπάρχωντες, Συγκλητικοί.

Περὶ τῆς τῶν εὐνούχων τάξεως, καὶ τῆς τῶν ἀξιωμάτων αὐτῶν κυριοκλησίας καὶ ποσότης τῶν συνηθειῶν αὐτῶν.

Αἱ δὲ τῶν εὐνούχων ἀξίαι, καὶ αὗται μὲν διχῶς δίδονται. καὶ γὰρ αἱ μὲν ἐξ αὐτῶν ἔργῳ τὰς ἀξίας κυρίως λαμβάνουσιν· αἱ δὲ λόγῳ τοῖς ἀξίοις προσγίνονται, αἳ καὶ ῥᾳδίως ἐκ B προσώπων εἰς πρόσωπα λόγῳ βασιλέως μετέρχονται. Εἰσὶ δὲ ὁμοῦ πᾶσαι αἱ διὰ βραβείων αὐτοῖς παρεχόμεναι τὸν ἀριθμὸν ὀκτώ.

Καὶ πρώτη μὲν ἐν αὐτοῖς ἡ τῶν Νιψιστιαρίων ἀξία γνωρίζεται, ἧς βραβεῖον καμίσιον λινοῦν ὑποβλαττομένον σχήματι φιαλίου, καὶ λόγος βασιλέως προσγινόμενος. Δίδωσιν συνήθειαν τοῖς Πραιποσίτοις νομ. ιβ'. τῷ Δευτέρῳ νομ. γ'. τῷ Πριμικηρίῳ αὐτοῦ νομ. β'.

Δευτέρα δὲ ἡ τοῦ Κουβικουλαρίου ἀξία, ἧς βραβεῖον ἡ ἀμφίασις τοῦ περιβλαττομένου καμησίου, καὶ ἡ τοῦ λεγομένου παραγαύδου στολή, ἢ καὶ διὰ τῆς τῶν Πραιποσίτων παρουσίας γνω- C ρίζεται. δίδωσιν συνήθειαν τοῖς Πραιποσίτοις νομ. ιβ'. τῷ Δευτέρῳ νομ. δ'. τῷ Πριμικηρίῳ νομ. β'.

Τρίτη ἡ τοῦ Σπαθαροκουβικουλαρίου ἀξία, ἧς βραβεῖον σπαθίον χρυσόκανον, ὁμοίως τοῖς Σπαθαρίοις, διὰ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. Δίδωσι συνήθειαν τοῖς Πραιποσίτοις νομ. ιη'. τῷ Παπίᾳ, καὶ τῷ Δευτέρῳ νομ. β'. τῷ Πριμικηρίῳ νομ. δ'.

Τετάρτη ἡ τῶν ὀστιαρίων ἀξία, ἧς βραβεῖον χρυσῆ ῥάβδος ἐκ λίθων τιμίων περικεφαλαίαν ἔχουσα, διὰ χειρὸς βασιλέως ἐπιδίδοται. Δίδει συνήθειαν τῷ Παπίᾳ καὶ τῷ Δευτέρῳ νομ. ϛ'. τοῖς Πραιποσίτοις νομ. κδ'. τῷ Πριμικηρίῳ τοῦ D κουβουκλείου νομ. δ'.

Πέμπτη ἡ τῶν Πριμικηρίων ἀξία, ἧς βραβεῖον χιτὼν λευκὸς, σὺν ἐπωμίοις καὶ πώλοις χρυσοϋφάντοις λαμπρῶς ἀμφιάζεται. Δίδει συνήθειαν τοῖς Πραιποσίτοις νομ. λϛ'. τῷ Δευτέρῳ νομ. ιβ'. ἐὰν ἄρα δώσῃ αὐτὸν βασιλικὸν ἱμάτιον. τῷ Πριμικηρίῳ νομ. ϛ'.

Ἕκτη ἡ τῶν ἐν αὐτοῖς πρωτοσπαθαρίων ἀξία, ἧς βραβεῖον χρυσοῦν μανιάκιον ἐκ λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν ἐπὶ τοῦ αὐχένος διὰ χειρὸς βασιλέως ἐπισυγκλείεται. χιτὼν δὲ καὶ αὐτοῖς λευκὸς χρυσοκόλλητος διβητισιώδης καὶ διπλοῒς κόκκινος σὺν ταβλίοις χρυσοϋφάντοις.

Δίδωσι συνήθειαν τοῖς Πραιποσίτοις καὶ Πατρικίοις εὐνούχοις καὶ ἀσπαθαρίοις εὐνούχοις λι οβ´. τῷ Παπίᾳ καὶ τῷ Δευτέρῳ „ ϛ´.

Ἑβδόμη δὲ πέφυκεν ἡ τῶν λαμπροτάτων Πραιποσίτων ἀξία, ἧς βραβεῖον πλάκαις πατρικιότητος, ἄνευ μὲν κωδικέλλων ἐπὶ προελεύσεως Χρυσοτρικλίνου χειρὶ Βασιλέως ἐπιδίδονται, δίδει συνήθειαν, εἰ ἄρα τιμηθῇ ἀσπαθάριος ἐν τῷ ἅμα, λ α´. Καὶ τῷ Δευτέρῳ ὑπὲρ τῶν πλακῶν „ κδ´. Εἰ δὲ καὶ Πατρίκιος ὁ αὐτὸς ἐν ταυτῷ τιμηθῇ, δίδωσι συνήθειαν ὡς οἱ Πατρίκιοι.

Ὀγδόη ἡ τῶν ἐν αὐτοῖς Πατρικίων ἀξία, ἧς βραβεῖον πλάκαις ὁμοίως σὺν κωδικέλλοις ὡς πᾶσι τοῖς Πατρικίοις δίδονται. Οὐ διαλάττουσι δὲ ἐν ταῖς αὐτῶν στολαῖς τῆς τῶν Πρωτοσπαθαρίων ἀμφιάσεως πλὴν λώρου καὶ μόνον, εἰ ἄρα καὶ ἡ τῶν ἀσπαθαρίων αὐτοῖς ἐφέπεται δόξα, οὐδὲ κωλύονται οἱ πραιπόσιτοι ἐν ὀφφικίοις διαπρέπειν, οἷον ἂν ἐστὶν ὀφφίκιον, τοῦ εἶναι καὶ Πραιπόσιτος καὶ ὀφφικιάλιος. Παρέχουσι δὲ συνήθειαν οἱ Πατρίκιοι εὐνοῦχοι καθὼς καὶ οἱ Βαρβάτοι. Παρὰ δὲ τῶν εἰς ὀφφίκια προβαλλομένων πάντων ἐκκομιζομένου τοῦ Πραιποσίτου, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Βασιλέως, τὴν ἀπόκρισιν τῆς προβλήσεως, λαμβάνει τὸν αὐτὸν πραιπόσιτον καθ᾽ ἕκαστον ὀφφικιάλιον συνήθειαν „ κδ´.

Μηδεὶς τοίνυν παραβαινέτω τὴν τοιαύτην τάξιν τε καὶ στάσιν τῶν ἐκτεθειμένων ἀξιωμάτων, ἢ ἄλλως πῶς ταύτας μετερχέσθω, πλὴν τῶν Κληρικῶν καὶ μόνον. Οὗτοι γὰρ λόγῳ μόνῳ μετέρχονται τὰς ἀξίας. Ἡ δὲ τῶν ἀσπαθαρίων ἀξία διὰ βασιλικῆς χειρὸς μετὰ ἐπιρριπταρίου βασιλικοῦ ἐπισυγκλείεται. Ταύτας δὲ τὰς συναγομένας συνηθείας τῶν ἀξιωμάτων παρὰ τοῦ Παπίου καὶ τοῦ Δευτέρου μερίζεσθαι αὐτοῖς ἐξίσης, ἄνευ τῆς συνηθείας τοῦ Χρυσοτρικλίνου, ὅτι μονομερῶς τοῦ Παπία ἐστί. Τῶν δὲ πλακῶν καὶ τῶν Μαγίστρων καὶ τῶν Πριμικηρίων καὶ τῶν Κουβικουλαρίων μονομερῶς λαμβάνει αὐτὰ ὁ Δεύτερος, καθὼς ἀνωτέρω διαγορεύει. Τῷ δὲ τιμίῳ σταυρῷ τῷ Αὐγούστῳ μηνὶ ἐξέρχεται ὁ Παπίας, καὶ εἴ τι ἂν ἐπισυνάξει, ἔχει αὐτά, καὶ ἐξ αὐτῶν δίδωσι καὶ τῷ Δευτέρῳ μέρος τι. Εἰ δὲ δι᾽ ἀδυναμίαν εἴ τι νόσον οὐκ ἐξέρχεται ὁ Παπίας, ἐξέρχεται ὁ Δεύτερος, καὶ εἴ τι ἂν ἐπισυνάξει, μερίζονται αὐτὰ ὅ τε Παπίας καὶ ὁ Δεύτερος ἐξ ἴσης. Ἐπέχει δὲ ὁ Παπίας τὰς ἓξ ἑβδομάδας τοὺς Διαιταρίους καὶ τὸ ἔλαιον τῶν καμαρῶν τοῦ Χρυσοτρικλίνου σὺν τῶν κανδηλαπτῶν. Τὸ δὲ ἔλαιον τοῦ πολυκανδήλου τοῦ κατὰ τὸ μέσον κρεμαμένου τοῦ Χρυσοτρικλίνου, καὶ τῶν λοιπῶν πολυκανδήλων καὶ

A coccineam cum tabliis auro contextis. Dat conſuetudinem Praepoſitis, et Patriciis eunuchis, et Protoſpathariis eunuchis, 72. Papiae et Deutero 6.

Septima dignitas eſt illuſtriſſimorum Praepoſitorum, cujus brabeum ſunt tabulae Patriciatus, abſque tamen codicillis, in proceſſione in Chryſotriclinium regia manu traditae. Dat conſuetudinem, ſi ſimul Protoſpatharius declaretur, litram unam, et Deutero pro tabulis ſolidos 24. Neque enim non permittitur Praepoſitis in officiis eminere. Poteſt omnino Praepoſitus ſimul etiam Officialis qualiscunque tandem eſſe. Si vero ſimul quoque Patricius renuncietur, pendit tantundem atque Patricii.

B

Octava eſt Patriciorum, Eunuchicorum nempe, dignitas, cujus brabeum ſunt tabulae eburneae cum codicillis, haud ſecus atque ſunt aliorum Patriciorum barbatorum. Horum veſtitus a veſtitu Protoſpathariorum non differt niſi loris tantum, ſi ſimul etiam Protoſpathariorum dignitatem gerunt. Patricii eunuchi dant conſuetudinem eandem quam Barbati. Obtinet autem ut ab omnibus ad officia promotis praepoſitus, utpote ſignificationem promotionis ex perſona et loco Imperatoris edens, accipiat ab unoquoque Officiale pro conſuetudine numos aureos viginti quatuor.

C

Nemo itaque hunc dignitatum hactenus expoſitarum ordinem atque conſtitutionem transgrediatur, aliove modo eas ambeat et obtineat; praeter ſolos Clericos, qui ſolo edicto dignitates accipiunt. Protoſpatharii dignitas confirmatur et ſignificatur Epirrhiptario ſeu cucullo, quem ipſi regia manus concludit; [ſeu ad jugulum adfibulat]. Oportet congregatas has conſuetudines dignitatum a Papia et Deutero aequalibus partibus dividi, praeter conſuetudines Chryſotriclinii, quas Papias ſoli ſibi reſervat. Conſuetudines autem quae pro tabulis eburneis a Magiſtris, a Primiceriis et a Cubiculariis penduntur, ſoli cedunt Deutero; prout ſuperiora docent. D In feſto exaltationis Sanctae Crucis menſe Auguſto, exit [cum cruce obitque Palatium et Vrbem] Papias, et quidquid collegerit, habet ſibi, parte tamen aliqua Deutero indulta. Si vero aut morbis aut aliis cauſſis impeditus nequeat [e Palatio cum Cruce] exire Papias, exit Deuterus, et quidquid ſtipis inde collegerit, id partiuntur aequaliter, ipſe atque Papias. Habet autem Papias ſub inſpectione ſua Diaetarios per ſex [magni jejunii] ſeptimanas; et oleum fornicum Chryſotriclinii, et candelarum accenſores. Oleum vero multifidi candelabri, quod in medio Chryſotriclino ſuſpenſum eſt, et reliquorum polycandelorum, ipſi Cande-

Τόμος β.

A Ταύτας οὖν ἁπάσας τὰς ἔργῳ καὶ λόγῳ διδομένας ἀξίας σαφῆ καὶ ἀκριβεῖ λόγῳ παραστῆσαι σπουδάσαντες, οὐ δίκαιον ἐκρίναμεν, ὦ φίλοι, μέχρι τούτων καταπαῦσαι τὸν λόγον, ἀλλὰ καί, ὃ μάλιστα ὑμῖν ζητητέον, τῆς περὶ τῶν καθεδρῶν ἀκριβείας καθάψασθαι, καὶ τὴν ὑπόθεσιν εἰς πέρας ἀγάγαι, καθὰ ἐξητήσασθε. Καὶ γὰρ πάλιν ὡς ἐν ἀναλήψει ταῖς λεχθείσαις ἁπάσαις χρησάμενοι τὴν ἑκάστης τάξιν καὶ κλῆσιν καὶ οἰκείαν καθέδραν σαφέστερον ὑμῖν κανονίσαι ἐπείχθημεν. Δεῖ γὰρ τὸν καλοῦντα Ἀρτικλίνην ταύτας μὲν ἁπάσας ἀκριβῶς εἰδέναι, ὡς ἔφαμεν, καὶ τὴν τῶν ἱερῶν βασιλικῶν κλητωρίων κατάστασιν διττῶς ποιεῖσθαι εἰς κόσμησιν, καὶ τῷ μὲν λόγῳ τὴν κλῆσιν τῆς ἑκάστου ἀξίας οἰκείας ἐκφέρειν, τῇ δὲ δεξιᾷ χειρὶ διὰ τοῦ σχήματος προσδεικνύειν τὸν ἑκάστῳ ἁρμόζοντα τόπον, καὶ τὸν μὲν πρωτόκλητον φίλον πρὸς τὸ εὐώνυμον προτρέπεσθαι μέρος, ὅπως ἡ τῆς βασιλικῆς ἀξίας ἐπίδοσις εὐχερὴς τῷ πρωτοκλήτῳ γένηται φίλῳ, τὸν δὲ ἀπ' αὐτοῦ δεύτερον ἐν τοῖς δεξιοῖς προσκαλεῖσθαι, καὶ λέγειν· Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Καῖσαρ, ὁ Νωβελλίσιμος, ὁ Κουροπαλάτης, ὁ Βασιλεοπάτωρ, ἡ Ζωστὴ Πατρικία. Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι αἱ ἓξ αὗται μόναι ἀξίαι ἐν τῇ ἀποκόπτῃ τραπέζῃ συνεστιῶνται τοῖς Βασιλεῦσιν, αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶσαι τῆς δευτέρας ὑπάρχουσι τάξεως, οἷον ὁ Μάγιστρος ὁ Μάγιστρος. Εἰ δέ τις τούτων ὀφφικίῳ τετίμηται, προκρίνεται τοῦ ἑταίρου, κἂν τάχα ἔσχατος εἴη. Εἶτα, ὁ Ῥαίκτωρ, ὁ Σύγκελος Ῥώμης, ὁ Σύγκελος Κωνσταντινουπόλεως. Εἰ δὲ καὶ τῶν τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχῶν τύχωσιν Σύγκελοι, προκρίνονται τούτων κατὰ τὰ ἴδια αὐτῶν πατριαρχεῖα, εἶθ' οὕτως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας, Πατρίκιοι εὐνοῦχοι. ὁ δὲ ἂν ἐξ αὐτῶν ἐν ὀφφικίῳ προκρίνεται τοῦ ἑτέρου·

Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Δομέστικος τῶν Σχολῶν. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς τῶν Ἀρμενιάκων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς τῶν Θρακησίων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Κόμης τοῦ Ὀψικίου. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς τῶν Βουκελλαρίων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Καππαδοκίας. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς τοῦ Χαρσιανοῦ. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Κολωνίας. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Παφλαγονίας. Ὁ Ἀνθύπατος

Caput Secundum.

Has igitur omnes dignitates utriusque generis, tam re et ſolennibus cum ceremoniis, quam verbis, attributas quum ſtudeamus diſtincto perſpicuoque et accurato ſermone perſequi, aequum non putamus, o amici, cum dictis tractationi finem imponere, ſed potius neceſſe videtur, ut, (quod maxime nobis indagandum et declarandum erat, et vos a me rogaſtis) plenam omnibus numeris perhibeamus expoſitionem de praeſeſſionibus et praecedentiis harum dignitatum. Propterea repetituri tanquam in recapitulatione jam dictarum dignitatum nomina, dabimus nunc operam ut cujusque ordinem et appellationem et propriam ſedem perſpicueque breviterque tanquam in canone quodam aut laterculo declaremus. B Oportet enim Artoclinam, cujus eſt dignitates ad ſacram menſam aſſeſſuras intro vocare, omnes eas probe noſſe, ſacrorumque imperialium conviviorum ceremonias et directionem gemino modo facere, ſcilicet voce dignitatis cuique ſingulari viro propriae appellationem pronunciare, et ſimul dextra manu geſtuque decoro et conſueto competentem cuique ſuum locum aſſignare; amicumque Domini eum, qui primus introvacatur, ad ſiniſtram Domini manum ablegare, quo nempe ſua majeſtas illi primo vocato eo facilius commodiusque dapes porrigere poſſit. Secundo autem loco vocatum ad dextram ablegare; et proclamare hoc tenore: *Patriarche Conſtantinopoleos. Caeſar. Nobiliſſime. Curopalata. Baſileopator. Zoſte patricia.* C Hae nempe ſex dignitates ſolae ſimul cum Imperatore in menſa Apocopta, ſeu privata et a caeteris ſeparata, epulantur. Reliquae autem omnes ſunt ſecundi ordinis, ut Magiſter [primus], Magiſter [ſecundus] et ſic porro. Horum honoratorum ſi quis officio praeterea mactus eſt, praehabetur alteri ejusdem quidem dignitatis viro, ſed officio caſſo, etiamſi ipſe poſtremus, ſeu promotionis tempore recentiſſimus, ſit. Deinde evocatur Rector. Syncelus Romae. Syncellus CPoleos. Syncelli, ſi qui adſunt, Patriarcharum orientalium, praecedunt et ſequuntur ordine, quem in ordine eccleſiaſtico tenet ſuus cujusque Patriarcha. Dein Archiepiſcopus Bulgariae; tum Patricii Eunuchi. Horum quisquis officio honoratus D eſt, praefertur alteri [non honorato alia praeter Patriciatum dignitate]. Tum ſequuntur hoc ordine:

Proconſul Patricius et Strategus Anatolicorum, ſeu Orientalium. Proconſul Patricius et Domeſticus Scholarum. Proconſul Patricius et Strategus Armeniacorum. Proconſul Patricius et Strategus Thraceſiorum. Proconſul Patricius et Comes Opſicii. Proconſul Patricius et Strategus Bucellariorum. Proconſul Patricius et Strategus Cappadociae. Proconſul Patricius et Strategus Charſiani. Proconſul Patricius et Strategus Coloniae. Proconſul Patricius et Strategus Paphlagoniae. Proconſul Patricius et Strategus

Thraciae. Proconſul Patricius et Strategus Macedoniae. Proconſul Patricius et Strategus Chaldiae. Proconſul Patricius et Strategus et Domeſticus Excubitorum. Proconſul Patricius et Eparchus ſeu Praefectus Vrbis. Proconſul Patricius et Strategus Peloponneſi. Proconſul Patricius et Strategus Nicopoleos. Proconſul Patricius et Strategus Cibyrrhaeotarum. Procoeſul Patricius et Strategus Graeciae. Proconſul Patricius et Strategus Siciliae. Proconſul Patricius et Strategus Strymonis. Proconſul Patricius et Strategus,Cephaleniae. Proconſul Patricius et Strategus Theſſalonicae. Proconſul Patricius et Strategus Dyrrhachii. Proconſul Patricius et Strategus Sami. Proconſul Patricius et Strategus Aegaei maris. Proconſul Patricius et Strategus Dalmatiae. Proconſul Patricius et Strategus Cherſonis. Proconſul Patricius et Sacellarius. Proconſul Patricius et Genicus Logothetes vel Generalis Rationalis. Proconſul Patricius et Quaeſtor. Proconſul Patricius et Logothetes rei militaris. Proconſul Patricius et Drungarius Vigiliae. Proconſul Patricius et Drungarius rei maritimae. Proconſul Patricius et Logothetes Curſus. Proconſul Patricius et Logothetes Gregum. Proconſul Patricius et Domeſticus Hicanatorum. Proconſul Patricius et Domeſticus Numerorum. Proconſul Patricius et Domeſticus Optimatum. Proconſul Patricius et Comes Caſtrorum. Proconſul Patricius et Chartularius Sacellii. Proconſul Patricius et Chartularius Veſtiarii. Proconſul Patricius et Chartularius Canicli. Proconſul Patricius et Protoſtrator. Proconſul Patricius et Protaſecretis. Proconſul Patricius et Comes Stabuli. Proconſul Patricius et Repraeſentans Thematum. Proconſul Patricius et Praefectus Idici, vel rei privatae. Proconſul Patricius et magnus Curator. Proconſul Patricius et Curator Palatii Manganorum. Proconſul Patricius et Magiſter Supplicationum. Proconſul Patricius et Praefectus Orphanotropheorum. Proconſul Patricius et Demarchus Venetorum. Proconſul Patricius et Demarchus Praſinorum.

A Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς τῆς Θράκης. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Μακεδονίας. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Χαλδίας. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς καὶ Δομέστικος τῶν Ἐξσκουβιτόρων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Ἔπαρχος τῆς Πόλεως. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Πελοποννήσου. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Νικοπόλεως. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς τῶν Κιβυῤῥαιωτῶν. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Ἑλλάδος. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Σικελλίας. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ B Στρατηγὸς Στρυμόνος. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Κεφαληνίας. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Θεσσαλονίκης. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς τοῦ Δυῤῥαχίου. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς τῆς Σάμου. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Δαλματίας. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς Χερσῶνος. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Σακελλάριος. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ γενικὸς Λογοθέτης. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Κυέστωρ. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Λογοθέτης τοῦ Στρατιωτικοῦ. Ὁ Ἀνθύπατος C Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τῆς Βίγλης. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τῶν Πλωΐμων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Λογοθέτης τοῦ Δρόμου. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Λογοθέτης τῶν ἀγελῶν. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Δομέστικος τῶν Ἱκανάτων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Δομέστικος τῶν Νουμέρων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Δομέστικος τῶν Ὀπτημάτων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Κόμης τῶν Τειχέων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Χαρτουλάριος τοῦ Σακελλίου. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Χαρτουλάριος τοῦ Βεστιαρίου. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Χαρτουλάριος τοῦ D Κανικλείου. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Πρωτοστράτωρ. Ὁ Ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ Πρωτοασηκρῆτις. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Κόμης τοῦ Στάβλου. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ ἐκ προσώπου τῶν Θεμάτων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ ἐπὶ τοῦ Εἰδικοῦ. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ μέγας Κουράτωρ, Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Κουράτωρ τῶν Μαγγάνων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ ἐπὶ τῶν Δεήσεων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Ὀρφανοτρόφος. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Δήμαρχος Βενέτων. Ὁ Ἀνθύπατος Πατρίκιος καὶ Δήμαρχος Πρασίνων.

Εἰ δὲ μὴ εἶεν πάντες ἀνθύπατοι οἱ ἐν τοῖς ὀφφικίοις τεταγμένοι, ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ τῶν πατρικίων ἀξίᾳ τὰ στρατηγήματα ἢ τὰ δομεστικάτα ἢ τὰ ὀφφίκια προσελάβοντο, οἱ μὲν λιτοὶ ἀνθύπατοι τῶν ἐν τοῖς ὀφφικίοις τεταγμένων Πατρικίων ἐν ταῖς καθέδραις προκρίνονται, δηλονότι ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ κωδικέλλου αὐτοῦ τῷ βαθμῷ προτιμώμενος, πλὴν τοῦ Στρατηγοῦ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ τοῦ Δομεστίκου τῶν Σχολῶν· οὗτοι γὰρ μόνοι, καὶ μὴ ὄντες Ἀνθύπατοι, ἐν τῇ καθέδρᾳ τῶν Ἀνθυπάτων ὑπερέχουσιν ἅπαντας. Εἰ δέ τινες ἐξ αὐτῶν, εἴτε ἐκ τῶν Ἀνθυπάτων, εἴτε ἐκ τῶν λιτῶν Πατρικίων, ἢ εἰς στρατηγάτα ἀπηχθήσαν, εἴτε ἐν ἄλλῳ τῷ διὰ λόγου προσγινομένῳ ἀξιώματι, ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν τοῦ ὀφφικίου οἰκείαν δόξαν καὶ τῆς καθέδρας ἀπολαύει. Οὐ μὴν δὲ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ κωδικέλλου κἂν τάχα τύχῃ ὁ ἔσχατος τῷ βαθμῷ προκριθῆναι τοῦ πρώτου ἐν οἵῳ δήποτε ὀφφικίῳ τῷ διὰ λόγου προσγινομένῳ. Εἰ δὲ καὶ παγανοὶ τύχωσι χωρὶς ὀφφικίων πατρίκιοι, ὑποπίπτουσι τοῖς τὰ ὀφφίκια ἔχουσι πατρικίοις. Εἰ δέ τις ἐκ τῶν λεχθέντων ὀφφικίων διαδεχθῇ κατὰ τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς τάξεως τοῦ κωδικέλλου αὐτοῦ ἀναστραφήσεται ἐν τῇ κλήσει. Κλητορεύονται δὲ ἅπαντες οὕτως.

A Quod ſi autem, qui haec officia gerunt, non omnes ſimul Proconſules quoque fuerint, ſed in nudo Patriciatu ſuam aliqui dignitatem, ſive Strategi, ſive Domeſtici, ſive Officialis alterius, adierint, talibus praeferuntur quoad ſeſſionem ſimplices Proconſules; ita nempe, ut gradum hi teneant ſecundum tempus traditorum ſibi codicillorum; exceptis ſolis Stratego Anatolicorum et Domeſtico Scholarum. Hi enim ſoli, etiamſi Proconſules non fuerint, ſeſſione tamen praehabentur Proconſulibus omnibus. Si quis autem eorum, Proconſulum puta, Patriciorumve ſimplicium, ad Strategi dignitatem ullumve aliud eorum officiorum promoveatur, quae ſolo Domini edicto impetran- B tur: tunc ſedet eorum unusquisque in loco non eo, quem ut Proconſul Patriciusve obtineret, ſed eo quem officii ſui gloria et auctoritas depoſcit; non tamen ſecundum ordinem gradus traditorum codicillorum. Contingat enim quocunque tandem officio eorum, quae per mandatum impertiuntur, ut qui juxta tempus promotionis ultimus deberet, eſſe praecedat eum, qui promotorum antiquiſſimus eſt. Si qui autem pagani ſint, hoc eſt officiis caſſi, Patricii cedunt gradu Patriciis officia gerentibus. Si quis in dictorum officiorum aliquo ſucceſſorem nactus fuerit, procedetur cum eo in evocatione ſecundum gradum, qui antea ipſi competebat ex ordine codicilli ſui. Omnes autem C introvocantur hoc modo.

Τόμος γ΄. Τῆς τῶν διαφόρων ἀξιωμάτων καθολικῆς καθέδρας.

Ὁ Μάγιστρος· ὁ Ῥαίκτωρ· ὁ Σύγκελλος· ὁ Πατρίκιος καὶ Πραιπόσιτος· οἱ Πατρίκιοι οἱ εὐνοῦχοι· οἱ Ἀνθύπατοι Πατρίκιοι καὶ Στρατηγοὶ κατὰ τὰ στρατηγάτα ἢ τὰ ὀφφίκια αὐτῶν· Ἀνθύπατοι Πατρίκιοι λιτοὶ κατὰ τοὺς κωδικέλλους αὐτῶν· πατρίκιοι Στρατηγοὶ κατὰ τὰ στρατηγάτα αὐτῶν, ἢ τὰ ὀφφίκια αὐτῶν· ὁ Πραιπόσιτος μὴ ὢν πατρίκιος. Εἰ δὲ καὶ ἐν ὀφφικίῳ τετίμηται, προκρίνεται τοῦ ἑτέρου· ὁ Πρωτοσπαθάριος καὶ Στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ Δομέστικος τῶν Σχολῶν· οἱ πρωτοσπαθάριοι Στρατηγοὶ τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων, κατὰ τὰς στρατηγίας αὐτῶν· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ Δομέστικος τῶν Ἐξκουβιτόρων· ὁ Πρωτοσπαθάριος καὶ Ἔπαρχος τῆς πόλεως· οἱ Πρωτοσπαθάριοι καὶ Στρατηγοὶ τῶν θεμάτων τῆς Δύσεως κατὰ τὰ στρατηγάτα αὐτῶν· οἱ Μητροπολῖται. οἱ Ἀρχιεπίσκοποι κατὰ τοὺς θρόνους αὐτῶν· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ Σακελλάριος· οἱ Ἐπίσκοποι οἱ ἐπεχόμενοι· Πριμικήριοι εὐνοῦχοι τοῦ Κουβουκλείου· Εἰ δὲ καὶ πρωτοσπα-

Caput Tertium, de ſeſſione dignitatum in univerſum.

Primus ſedet Magiſter, tum Rector, dein Syncellus; Patricius et Praepoſitus idem; Patricii eunuchi; Proconſules Patricii et Strategi, ſecundum Strategata, id eſt, praeturas aut provincias ſuas; aut officia ſua; Proconſules Patricii ſimplices ſecundum aeram codicillorum ſuorum, Patricii Strategi [et officiales, qui non ſunt ſimul proconſules] ſecundum Strategata ſua aut officia ſua. Prae- D poſitus, qui non eſt Patricius. Si autem ſimul officio fungitur, praeit alteri [idem officium gerenti]. Protoſpatharius et Strategus Anatolicorum. Protoſpatharius et Domeſticus Scholarum. Protoſpatharii et Strategi peculiarium per orientem thematum vel provinciarum ſecundum ordinem ſuorum Strategatorum. Protoſpatharius et Domeſticus Excubitorum. Protoſpatharius et Praefectus Vrbis. Protoſpatharii et Strategi thematum Occidentis, ex ordine ſuorum Strategatorum. Metropolitani. Archiepiſcopi ſecundum thronos vel ſedes ſuos. Protoſpatharius et Sacellarius. Epiſcopi ſub inſpectione ſuperiorum pontificum conſtituti. Primicerii eunuchi Cubiculi; qui ſi ſimul ſunt Protoſpa-

tharii, praeferuntur ſimplicibus Primiceriis; idemque obtinet de iis, qui alia praeterea officia gerunt. Protoſpatharius et Logothetes Genici. Oſtiarii Cubiculi, qui ſi ſimul officiis fungantur, praehabentur collegis ſuis. Quaeſtor, etiamſi Protoſpatharius non ſit. Protoſpatharius et Logothetes fiſci militaris. Protoſpatharius et Drungarius Vigiliae. Oeconomus magnae Eccleſiae; ut hoc tempore gradum tenet. Protoſpatharius et Logothetes Curſus. Protoſpatharius et Drungarius claſſiariorum. Protoſpatharius et Logothetes Gregum. Protoſpatharius et Praefectus hominum imperialium ſeu Baſilicorum. Protoſpatharius et Domeſticus Hicanatorum. Protoſpatharius et Domeſticus Numerorum. Protoſpatharius et Domeſticus Optimatum. Protoſpatharius et Comes Caſtrorum. Protoſpatharius et Chartularius Sacelli. Protoſpathar. et Chartularius Veſtiarii. Protoſpatharius et Chartularius Canicli. Protoſpatharius et Protoſtrator. Protoſpatharius et Protoaſecretis. Protoſpatharii Ex perſona, id eſt Repraeſentantes, thematum, unusquiſque ſecundum ordinem ſui thematis. Protoſpatharius et Comes Stabuli. Protoſpatharius et Praefectus Idici Logi, ſeu Rationum privatarum. Protoſpatharius et magnus Curator. Protoſpatharius et curator Manganorum. Protoſpatharius et Magiſter libellorum Supplicum. Protoſpatharius et Orphanotrophus. Protoſpatharii et Cleiſurarchae, [ſeu praefecti limitum, vel et minorum, quam ſunt Strategata, praefecturarum]. Protoſpatharius et Demarchus Venetorum. Protoſpatharius et Demarchus Praſinorum. Protoſpatharius et Ceremoniarius. Protoſpatharius et Ex-Strategus Anatolicorum. Protoſpatharius et Ex-Domeſticus Scholarum. Protoſpatharii et Ex-Strategi ſingulorum thematum orientalium. Protoſpatharius et Ex-Domeſticus Excubitorum. Protoſpatharii et Expraefecti. Protoſpatharii et Exſtrategi thematum occidentalium. Protoſpatharii et Exquaeſtores. Protoſpatharii Chryſotriclinii; qui tamen olim praeferebantur Exſtrategis et Expraefectis. Protoſpatharii Iudices. Protoſpatharii de contubernio Maglabitarum et Articlinae. Protoſpatharii et Archontes ſtabulorum. Protoſpatharii et Exofficiales, ſedum officia, quae olim tenuerunt. Protoſpatharii et Baſilici, ſecundum promotiones ſuas. Protoſpatharii et Aſecretis. Protoſpatharii Urbani. Protoſpatharii exotici, vel ſuburbani, aut et provinciales.

Quod ſi autem non omnes illi fuerint Protoſpatharii, qui dignitates per mandatum obtingentes tenent; quantum quidem ad Strategum provinciarum orientalium, et occidentalium attinet, hi, quandoquidem dignitate gaudent, ideo quod cum ea brabeum

A θάριοι εἰσὶν, προκρίνονται τῶν λιτῶν πριμικηρίων. Εἰ δὲ καὶ ὀφφίκια προσελάβοντο, καὶ οὕτως προκρίνονται τῶν λοιπῶν. ὁ ἀσπαθάριος καὶ Λογοθέτης τοῦ Γενικοῦ· οἱ ὀστιάριοι τοῦ Κουβουκλείου. Εἰ δὲ καὶ ὀφφίκια ἔχοιεν, προκρίνονται τῶν ὁμοτίμων. ὁ Κυέστωρ καὶ μὴ ὢν Πρωτοσπαθάριος· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Λογοθέτης τοῦ Στρατιωτικοῦ· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Δρουγγάριος τῆς Βίγλης· ὁ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καθὰ τὰ νῦν ἐτιμήθη· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Λογοθέτης τοῦ Δρόμου· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Δρουγγάριος τῶν πλωΐμων· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Λογοθέτης τῶν ἀγελῶν· ὁ ἀσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν
B Βασιλικῶν· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Δομέστικος τῶν Ἱκανάτων· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Δομέστικος τῶν Νουμέρων· ὁ Πρωτοσπαθάριος καὶ Δομέστικος τῶν Ὀπτιμάτων· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Κόμης τῶν Τειχέων· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Χαρτουλάριος τοῦ Σακελλίου· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Χαρτουλάριος τοῦ Βεστιαρίου. ὁ ἀσπαθάριος καὶ Χαρτουλάριος τοῦ Κανικλείου· ὁ ἀσπαθάρ. καὶ Πρωτοστράτωρ· ὁ ἀσπαθάριος καὶ ἀσηκρήτης· οἱ ἀσπαθάριοι ἐκ προσώπου τῶν θεμάτων, κατὰ τὸ ἴδιον ἑκάστου θέμα· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Κόμης τοῦ Στάβλου· ὁ ἀσπαθάριος καὶ ἐπὶ τοῦ Εἰδικοῦ λόγου· ὁ ἀσπαθάριος καὶ μέγας Κουράτωρ. ὁ ἀσπαθάριος καὶ Κουράτωρ τῶν Μαγγάνων· ὁ ἀσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν Δεήσεων·
C ὁ ἀσπαθάριος καὶ Ὀρφανοτρόφος· οἱ ἀσπαθάριοι καὶ Κλεισουράρχαι· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Δήμαρχος τῶν Βενέτων· ὁ ἀσπαθάριος καὶ Δήμαρχος τῶν Πρασίνων· ὁ ἀσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῆς Καταστάσεως· ὁ ἀσπαθάριος καὶ ἀπὸ Στρατηγῶν τῶν Ἀνατολικῶν· ὁ ἀσπαθάριος καὶ ἀπὸ Δομεστίκων τῶν Σχολῶν· οἱ ἀσπαθάριοι καὶ ἀπὸ Στρατηγῶν τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων· ὁ ἀσπαθάριος καὶ ἀπὸ Δομεστίκων τῶν Ἐξσκουβιτόρων· οἱ ἀσπαθάριοι καὶ ἀπὸ Ἐπάρχων· οἱ ἀσπαθάριοι καὶ ἀπὸ Στρατηγῶν τῆς Δύσεως· οἱ ἀσπαθάριοι καὶ ἀπὸ Κυεστόρων· οἱ ἀσπαθάριοι τοῦ Χρυσοτρικλίνου προεκρίθησαν πάλαι τῶν ἀπὸ Στρατηγῶν καὶ ἀπὸ
D Ἐπάρχων· οἱ ἀσπαθάριοι καὶ Κριταί· οἱ ἀσπαθάριοι τοῦ Μαγλαβίου καὶ Ἀρτικλῖναι· οἱ ἀσπαθάριοι καὶ ἄρχοντες τῶν Στάβλων· οἱ ἀσπαθάριοι καὶ ἀπὸ ὀφφικίων κατὰ τὰ ποτὲ ὀφφίκια αὐτῶν· οἱ ἀσπαθάριοι καὶ Βασιλικοὶ κατὰ τὰς προβολὰς αὐτῶν· οἱ ἀσπαθάριοι καὶ Ἀσηκρῆται· οἱ Πρωτοσπαθάριοι οἱ διὰ Πόλεως· οἱ ἀσπαθάριοι οἱ Ἐξωτικοί.

Εἰ δὲ μὴ εἶεν πάντες ἀσπαθάριοι, καὶ τὰς διὰ λόγου προσγινομένας ἀξίας κατέχουσιν, οἱ νῦν στρατηγοὶ τῆς τε ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως οὐχ ὑποπίπτουσι τῆς ἤδη λαχούσης αὐτοῖς τῶν θεμάτων καθέδρας, διὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ

βραβείου

βραβείων αὐτῶν, ὑπάρχοντος ἀξιώματος, ἀλλ' ἐν τῇ τάξει, ᾗ ἐτάχθησαν, κατὰ τὸ οἰκεῖον θέμα καθέζονται. Ὡσαύτως οὖν καὶ ὁ Ἔπαρχος Πόλεως καὶ ὁ Κυαίστωρ. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ὀφφικιάλιοι ἐν τοῖς ὁμοτίμοις τῶν διὰ βραβείων διδομένων ἀξιωμάτων προτετίμηνται. Ἐν δὲ τῇ τάξει τῶν ὀφφικίων ἕκαστος αὐτῶν τὴν οἰκείαν τάξιν λαμβάνει.

Μετὰ δὲ τὴν τῶν Πρωτοσπαθαρίων τιμὴν δευτέρα ἡ τῶν Σπαθαροκανδιδάτων εἰσάγεται τάξις, οἷον Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ Ὀφφικιάλιοι κατὰ τὰ ὀφφίκια αὐτῶν· οἱ Σπαθαροκουβικουλάριοι τοῦ βασιλικοῦ Κοιτῶνος· Σπαθαροκουβικουλάριοι τοῦ Κουβουκλείου· Πρεσβύτεροι οἱ βασιλικοί· οἱ Πρεσβύτεροι καὶ Ἡγούμενοι, καὶ Πρεσβύτεροι τῆς ἐκκλησίας· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ ἀπὸ Στρατηγῶν· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι τοῦ Χρυσοτρικλίνου· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι οἱ οἰκειακοὶ καὶ Κριταί· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ Μαγλαβῖται καὶ Ἀρτικλῖναι· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι οἱ ἀπὸ ὀφφικίων· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι οἱ οἰκειακοὶ τοῦ Λαυσιακοῦ· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ Ἀσηκρῆται· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ Κλεισουράρχαι· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ Τουρμάρχαι τῶν Φιβεράτων· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ Τουρμάρχαι Λυκαονίας καὶ Παμφυλίας· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ Τοποτηρηταὶ τῶν Σχολῶν· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ Τουρμάρχαι τῶν τῆς Ἀνατολῆς θεμάτων κατὰ τὰ θέματα αὐτῶν· Ὁ Σπαθαροκανδιδάτος καὶ Τοποτηρητὴς τῶν Ἐξσκουβιτόρων· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ Τουρμάρχαι τῶν θεμάτων τῆς Δύσεως· ὁ Σπαθαροκανδιδάτος καὶ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀριθμοῦ. οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι καὶ Τουρμάρχαι τῶν πλοΐμων. ὁ Σπαθαροκανδιδάτος καὶ Τοποτηρητὴς τοῦ πλοΐμου. ὁ Σπαθαροκανδιδάτος καὶ Τοποτηρητὴς τῶν Ἱκανάτων· ὁ Σπαθαροκανδιδάτος καὶ Τοποτηρητὴς τῶν Νουμέρων· ὁ Σπαθαροκανδιδάτος καὶ Τοποτηρητὴς τῶν Ὀπτιμάτων· ὁ Σπαθαροκανδιδάτος καὶ Τοποτηρητὴς τῶν Τειχέων· οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι οἱ διὰ Πόλεως, καὶ οἱ τῶν Σεκρέτων· οἱ δισύπατοι κατὰ τὰς τάξεις αὐτῶν. Εἰ δὲ μὴ εἶεν οὗτοι Σπαθαροκανδιδάτοι, ταῖς μὲν διὰ βραβείων ἀξίαις ὑποπιπτέτωσαν, ἐν δὲ τοῖς τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν ὀφφικίοις ἀκολούθως τιμάσθωσαν.

Εἶθ' οὕτως τῶν Σπαθαρίων εἰσάγεται τάξις. οἷον οἱ Κουβικουλάριοι τοῦ βασιλικοῦ Κοιτῶνος· οἱ Κουβικουλάριοι τοῦ Κουβουκλείου· οἱ Κουβικουλάριοι τοῦ Πατριάρχου· ὁ Οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας· οἱ Διάκονοι οἱ βασιλικοί· οἱ Διάκονοι τῆς ἐκκλησίας· οἱ Σπαθάριοι τοῦ Χρυσοτρικλίνου· οἱ Σπαθάριοι καὶ Κριταί, οἱ Σπαθά-

A ſimul non acceperint, non cedunt ſede et praecedentia ſuis provinciis conveniente; ſed eam ſedem obtinent, quae ſuis provinciis aſſignata eſt. Praefectus Vrbis, et Quaeſtor, pari jure fruuntur. Reliqui autem omnes dignitatum inſignibus ſimul et officiis honorati ſemper illis praehabentur, qui ſecum eadem inſignia dignitatum, ſed abſque officiorum muneribus, obtinuerunt. In ordine autem officiorum quiſque locum ſibi proprium occupat.

Poſt Protoſpathariorum claſſem introducitur ſecunda, nempe Spatharocandidatorum; [ſeu Spathariorum et Candidatorum] ut qui ſimul Spatharocandidati et officiales ſunt; eo introducendi ordine, quem officium quodque ſortitum eſt.
B Spatharocubicularii ſacri Koetonis. Spatharocubicularii Cubiculi. Presbyteri palatini. Presbyteri iidemque Hegumeni [monaſteriorum;] Presbyteri magnae eccleſiae. Spatharocandidati Exſtrategi. Spatharocandidati Chryſotriclini. Spatharocandidati domeſtici judices. Spatharocandidati Maglabitae ſimul et Articlinae iidem. Spatharocandidati Ex-officiales. Spatharocandidati Domeſtici Lauſiaci. Spatharocandidati Aſecretis. Spatharocandidati et Cleiſurarchae. Spatharocandidati et Turmarchae Foederatorum. Spatharocandidati et Turmarchae Lycaoniae et Pamphyliae. Spatharocandidati et To-
C poteretae Scholarum. Spatharocandidati et Turmarchae legionum orientalium ſecundum earum ordinem. Spatharocandidatus et Topoteretes Excubitorum. Spatharocandidati et Turmarchae legionum occidentalium. Spatharocandidatus et Topoteretes Arithmi. Spatharocandidati et Turmarchae claſſiariorum. Spatharocandidatus et Topoteretes rei navalis. Spatharocandidatus et Topoteretes Hicanatorum. Spatharocandidatus et Topoteretes Numerorum. Spatharocandidatus et Topoteretes Optimatum. Spatharocandidatus et Topoteretes Caſtrorum. Spatharocandidati Vrbani. Spatharocandidati Secretorum; et tandem Bisconſules ſecundum ſuos ordines. Horum
D omnium qui Spatharocandidati ſimul non fuerint, ſuccedunt quidem illis ſui ordinis, qui inſignibus honorum ornati fuerint, id eſt qui Spatharocandidati ſint, honore tamen officiis ſui gradus debito poſt illos gaudent, [ita ut Spatharocandidatos inferioris gradus praecedant.]

Tum introducitur Spathariorum claſſis, ut Spatharii Cubicularii ſacri Koetonis. Cubicularii Cubiculi. Cubicularii Patriarchae. Oeconomus magnae eccleſiae. Diaconi palatini. Diaconi magnae eccleſiae. Spatharii Chryſotriclinii. Spatharii judices. Spatharii Maglabitae et Articlinae. Spatharii Tur-

marchae ſecundum legiones ſuas. Spatharii Topoteretae ſecundum tagmata ſua. Spatharii et Aſecretae. Protonotarius Dromi. Spatharii Spatharicii. Spatharii et Comites Cortis Anatolicorum. Spatharii et Comites Scholarum. Spatharii et Comites Cortis orientalium legionum, ſecundum earum ordinem. Spatharius et aſſeſſor Praefecti Vrbis. Spatharius et Rationalis Praetoriorum. Spatharii Comites cortis legionum occidentalium, ſecundum earum ordinem. Spatharii et Chartularii generalis Logothetae. Spatharii et Magiſtri Scriniorum Quaeſtoris. Spatharii et Chartularii Rationalis fiſci militaris. Spatharius Chartularius thematis Anatoliae. Spatharius Chartularius tagmatis Scholarum. Spatharius et Actuarius. Spatharii et Chartularii peculiarium quarumque legionum orientalium. Spatarius et Chartularius Excubitorum. Spatharii et Chartularii legionum occidentalium. Spatharii et imperiales Notarii Sacellii. Spatharii et imperiales Notarii Veſtiarii. Spatharii et imperiales Notarii Idici, ſeu rei privatae. Spatharii et Notarii arcularum publici aerarii. Spatharii et Protonotarii magni Curatoricii. Spatharii et Deutereuontes, ſeu Secundicerii Demarchorum. Spatharius qui praedia imperialia curat. Spatharius et Domeſticus miniſterii triclinaris. Spatharius et Zygoſtates, ſeu libripens. Spatharius Aurifaber. Spatharius et Archon Armamenti, ſeu apothecae armorum. Spatharii et Xenodochi. Spatarii et Gerocomi. Spatharii et Protonotarii thematum, ſecundum eorum ordinem. Spatharius et Oekiſticus, [ſeu magiſter architectorum]. Spatharii Vrbani; et Spatharii exotici, vel ſuburbani, vel provinciales. Horum omnium officialium, qui munus aliquod gerit, ſic tamen ut ſimul non ſit Spatharius, ille ſuccedit quidem illis ſui ordinis, qui dignitates cum inſignibus acceperunt, attamen gradum officii prae Honoratis inferioris ordinis obtinet.

Poſt hos introducitur quarta claſſis, Hypatorum, ſeu Conſulum, Stratorum, Candidatorum, Mandatorum, Veſtitorum, Apratorum, ſeu Honorariorum, tam Tagmaticorum, ſeu de ordinibus urbanis, quam Thematicorum, ſeu de ordinibus provincialibus, in hunc modum. Conſules imperiales, et Chartularii et Notarii dictorum ſupra ſecretorum, ſeu ſcriniorum, ſecundum gradus ſuorum officiorum et ſcriniorum. Conſules pagani, ſeu functione et auctoritate

A ριοι Μαγλαβῖται καὶ Ἀρτικλῖναι· οἱ Σπαθάριοι καὶ Τουρμάρχαι κατὰ τὰ θέματα αὐτῶν· οἱ Σπαθάριοι καὶ Τοποτηρηταὶ κατὰ τὰ τάγματα αὐτῶν· οἱ Σπαθάριοι καὶ Ἀσηκρῆται, καὶ ὁ Πρωτονοτάριος τοῦ Δρόμου· οἱ Σπαθάριοι τοῦ Σπαθαρικίου· οἱ Σπαθάριοι καὶ Κόμητες τῆς Κόρτης τῶν Ἀνατολικῶν· οἱ Σπαθάριοι καὶ Κόμητες τῶν Σχολῶν· οἱ Σπαθάριοι καὶ Κόμητες τῆς Κόρτης τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων κατὰ τὰ θέματα αὐτῶν· ὁ Σπαθάριος καὶ Σύμπονος τοῦ Ἐπάρχου· ὁ Σπαθάριος καὶ Λογοθέτης τῶν Πραιτωρίων· οἱ Σπαθάριοι καὶ Κόμητες τῆς Κόρτης τῶν θεμάτων τῆς Δύσεως κατὰ τὰ θέματα αὐτῶν· οἱ Σπαθάριοι καὶ Χαρτουλάριοι B τοῦ γενικοῦ Λογοθέτου· οἱ Σπαθάριοι καὶ Ἀντιγραφεῖς τοῦ Κυαίστωρος· οἱ Σπαθάριοι καὶ Χαρτουλάριοι τοῦ στρατιωτικοῦ Λογοθέτου· ὁ Σπαθάριος καὶ Χαρτουλάριος θέματος τῶν Ἀνατολικῶν. ὁ Σπαθάριος καὶ Χαρτουλάριος τοῦ τάγματος τῶν Σχολῶν· ὁ Σπαθάριος καὶ Ἀκτουάριος· οἱ Σπαθάριοι καὶ Χαρτουλάριοι τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων· ὁ Σπαθάριος καὶ Χαρτουλάριος τῶν Ἐξκουβίτων· οἱ Σπαθάριοι καὶ Χαρτουλάριοι τῶν δυτικῶν θεμάτων· οἱ Σπαθάριοι καὶ βασιλικοὶ Νοτάριοι τῆς Σακέλλης· οἱ Σπαθάριοι καὶ βασιλικοὶ Νοτάριοι τοῦ Βεστιαρίου· οἱ Σπαθάριοι καὶ βασιλικοὶ Νοτάριοι τοῦ C Εἰδικοῦ· οἱ Σπαθάριοι καὶ Νοτάριοι τῶν Ἀρκλῶν τοῦ Γενικοῦ· οἱ Σπαθάριοι καὶ Πρωτονοτάριοι τοῦ μεγάλου Κουρατωρικίου· οἱ Σπαθάριοι καὶ Δευτερεύοντες τῶν Δημάρχων· ὁ Σπαθάριος καὶ ἐπὶ τῆς Κουρατωρίας τῶν βασιλικῶν οἴκων· ὁ Σπαθάριος καὶ Δομέστικος τῆς Ὑπουργίας· ὁ Σπαθάριος καὶ Ζυγοστάτης· ὁ Σπαθάριος καὶ Χρυσοεψητής· ὁ Σπαθάριος καὶ Ἄρχων τοῦ Ἀρμέντου· οἱ Σπαθάριοι καὶ Ξενοδόχοι· οἱ Σπαθάριοι καὶ Γηροκόμοι· οἱ Σπαθάριοι καὶ Πρωτονοτάριοι τῶν θεμάτων κατὰ τὰ θέματα αὐτῶν· ὁ Σπαθάριος καὶ Οἰκιστικός· οἱ Σπαθάριοι οἱ διὰ Πόλεως, καὶ οἱ ἐξωτικοί. Εἰ δὲ μὴ εἶεν D καὶ οὗτοι Σπαθάριοι, τὰς μὲν διὰ βραβείων ἀξίας ὑποπιπτέτωσαν, ἐν δὲ τοῖς αὐτῶν ὀφφικίοις κατὰ τάξιν τιμάσθωσαν.

Μετὰ τούτους εἰσαγέσθω τετάρτη τάξις, ἡ τῶν Ὑπάτων, Στρατόρων, Κανδιδάτων, Μανδατόρων, Βεστητόρων, ἀπράτων, ταγματικῶν καὶ θεματικῶν οὕτως. Ὕπατοι βασιλικοὶ καὶ Χαρτουλάριοι καὶ Νοτάριοι τῶν λεχθέντων σεκρέτων, κατὰ τοὺς βαθμοὺς τῶν ἑαυτῶν ὀφφικίων. Ὕπατοι παγανοὶ τῆς συγκλήτου, κληρικοὶ τοῦ Παλατίου, καὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, στράτωρες, εἰ τύχοιεν, τοῦ Χρυσοτρικλίνου, Στράτωρες ὁμοίως τοῦ Μαγλαβίου· Στράτω-

ρες οἰκειακοὶ τοῦ Λαυσιακοῦ, καὶ Ἀσηκρῆται, Στράτορες τοῦ Βασιλικοῦ Στρατωρικίου· Στράτορες, Σκρίβωνες τῶν Ἐξσκουβίτων, καὶ Χαρτουλάριοι τῶν θεμάτων· Δομέστικοι τοῦ τάγματος τῶν Σχολῶν· Δομέστικοι τῶν θεμάτων τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, κατὰ τὰ τάγματα αὐτῶν καὶ τὰς ἀξίας αὐτῶν· Ἀσηκρῆται ἄπρατοι, Νοτάριοι τῶν ἀσηκρητείων ἄπρατοι, κανδιδάτοι βασιλικοὶ τοῦ Ἱπποδρόμου καὶ Μανδάτορες, Βεστήτορες, Σιλεντιάριοι, Δρουγγάριοι τῶν θεμάτων ἄπρατοι κατὰ τὰ θέματα καὶ τοὺς δρούγγους αὐτῶν· Κόμητες τῶν θεμάτων ὁμοίως· Κόμητες τῶν ἀριθμῶν ἄπρατοι· ὁ χαρτουλάριος τοῦ ἀριθμοῦ ὁμοίως. Κόμητες τοῦ πλοΐματος ὁμοίως· ὁ Χαρτουλάριος τοῦ πλοΐματος· Κόμητες τῶν Ἱκανάτων ὁμοίως· ὁ Χαρτουλάριος τῶν Ἱκανάτων ὁμοίως· ὁ Χαρτουλάριος τοῦ Στάβλου ὁμοίως· ὁ Ἐπίκτης τοῦ Στάβλου ὁμοίως· Τριβοῦνοι τῶν Νουμέρων· ὁ Χαρτουλάριος τῶν Νουμέρων· οἱ Κόμητες τῶν Ὀπτιμάτων· ὁ Χαρτουλάριος τῶν Ὀπτιμάτων· ὁ Χαρτουλάριος τῶν τειχέων· οἱ Δευτερεύοντες τῶν Δημάρχων· οἱ Τριβοῦνοι τῶν τειχέων· ὁ Πρόξιμος τῶν Σχολῶν· οἱ Κένταρχοι τοῦ Ἀριθμοῦ. οἱ Κένταρχοι τῶν Ἱκανάτων· οἱ Προτίκτορες τῶν Σχολῶν· οἱ Βικάριοι τῶν Νουμέρων· οἱ Βικάριοι τῶν τειχέων· οἱ Δρακονάριοι τῶν Ἐξσκουβίτων· οἱ ἀπὸ Ἐπάρχοντες· οἱ Στρατηλάται· ὁ Ἀκόλουθος τοῦ Ἀριθμοῦ· ὁ Πρωτομανδάτωρ τοῦ Ἐξσκουβίτου. ὁ Πρωτομανδάτωρ τῶν Ἱκανάτων. οἱ Πρωτοκάραβοι· οἱ Πρωτονοτάριοι τῶν θεμάτων καὶ τῶν ἀγελῶν οἱ ἄπρατοι· οἱ Βανδοφόροι τοῦ Ἀριθμοῦ· οἱ Βανδοφόροι τῶν Ἱκανάτων· οἱ εὐτυχοφόροι τῶν Σχολῶν· οἱ Σκευοφόροι τῶν Ἐξσκουβίτων· οἱ Λαβουρήσιοι τοῦ Ἀριθμοῦ· οἱ Σκηπτροφόροι τῶν Σχολῶν· οἱ Σιγνοφόροι τῶν Ἐξσκουβίτων· οἱ Σημειοφόροι τοῦ Ἀριθμοῦ· οἱ Σημειοφόροι τῶν Ἱκανάτων· οἱ Ἀξιωματικοὶ τῶν Σχολῶν· οἱ Σινάτορες τῶν Ἐξσκουβίτων· οἱ Δουκινιάτορες τοῦ Ἀριθμοῦ· οἱ Δουκινιάτορες τῶν Ἱκανάτων· οἱ Μανδάτορες τῶν Σχολῶν· οἱ Πρωτοκαγκελλάριοι τῶν θεμάτων· οἱ Ὀπτίωνες τῶν ταγμάτων· ὁ Πρωτοκαγκελλάριος τοῦ γενικοῦ Λογοθέτου· ὁ Πρωτοκαγκελλάριος τοῦ Κυαίστωρος· ὁ Πρωτομανδάτωρ τῶν Νουμέρων· ὁ Πρωτομανδάτωρ τῶν τειχέων· ὁ Πρωτοκαγκελλάριος τοῦ Σακελλίου· ὁ Κένταρχος τοῦ Βεστιαρίου· οἱ Πρωτομανδάτορες καὶ Λεγατάριοι τῶν Ἐξσκουβίτων· οἱ Μανδάτορες καὶ Λεγατάριοι τοῦ Ἀριθμοῦ· οἱ Ἐξσκουβίτορες· οἱ Θυρωροὶ τοῦ Παλατίου καὶ τῶν Σεκρέτων· οἱ Διατρέχοντες τοῦ Δρόμου· οἱ Φακτιονάριοι· οἱ Γειτονιάρχαι· οἱ Νοτάριοι τῶν Μερῶν· οἱ Χαρτουλάριοι τῶν Μερῶν· οἱ Ποιηταὶ καὶ Μελισταὶ τῶν Δήμων· οἱ Ἡνίοχοι τῶν Μερῶν· οἱ Μανδάτορες

A caſſi, Senatorii, Clerici palatini. Clerici magnae eccleſiae. Stratores, ſi qui tum ſint. Chryſotriclini; Stratores Maglabii, ſi pariter qui ſint. Stratores privati Lauſiaci et Aſecretae. Stratores ſacri Stratoricii. Stratores. Scribones [vel deputati] Excubitorum. Chartularii thematum. Domeſtici Tagmatis Scholarum. Domeſtici thematum Orientis et Occidentis, ſecundum claſſes et dignitates ſuas. Aſecretae honorarii. Notarii Aſecretiarum honorarii. Regii candidati Circi, Mandatores, Veſtitores, Silentiarii, Drungarii thematum, honorarii ſecundum themata ſua, drungoſque, ſeu manipulos ſuos. Comites thematum eodem modo. Comi- B tes Numerorum honorarius. Chartularius Arithmi honorarius. Comites rei navalis honorarii. Chartularius rei navalis. Comites Hicanatorum honorarii. Chartularius Hicanatorum honorarius. Chartularius Stabuli honorarius. Epictes [ſeu compulſor] Stabuli honorarius. Tribuni Numerorum. Chartularius Numerorum. Comites Optimatum. Chartularius Optimatum. Chartularius caſtrorum. Secundicerii Demarchorum. Tribuni caſtrorum. Proximus Scholarum. Centarchi ſeu centuriones Arithmi. Centarchi Hicanatorum. Protectores Scholarum. Vicarii Numerorum. Vicarii caſtrorum. Draconarii Excubito- C rum. Exeparchontes, vel expraefecti provinciarum. Stratelatae. Acoluthus Arithmi. Protomandator Excubitorum. Protomandator Hicanatorum. Protocarabi, ſeu naucleri. Protonotarii Thematum et Gregum honorarii. Bandiferi Arithmi. Bandiferi Hicanatorum. Eutychiofori [ſeu Victoriarum geſtatores] Scholarum. Skeuofori, ſeu vaſiferi vel tropaeoferi Excubitorum. Labarenſes Arithmi. Sceptriferi Scholarum. Signiferi Excubitorum. Vexilliferi Arithmi. Vexilliferi Hicanatorum. Axiomatici vel Honorati Scholarum. Senatores Excubitorum. Duciniatores vel Ducenarii Arithmi. Duciniatores Hicanatorum. Mandatores Scho- D larum. Protocancellarii thematum. Optiones tagmatum. Protocancellarius Genici Logothetae. Protocancellarius Quaeſtoris. Protomandator Numerorum. Protomandator Caſtrorum. Protocancellarius Sacelli. Centarchus Veſtiarii. Protomandatores et Legatarii Excubitorum. Mandatores et Legatarii Arithmi. Excubitores. Ianitores Palatii et Secretorum. Vernaculi curſus. Factionarii. Magiſtri vicorum. Notarii factionum. Chartularii factionum. Poetae factionum. Muſici factionum. Aurigae factionum. Mandatores numerorum. Mandatores caſtrorum. Legatarius Ve-

ſtiarii. Chosbaitae magni Veſtiarii. Centarchi ſtrategorum thematicorum. Micropanitae. Cuſtodes caſtrorum honorarii. Centarchi Bandorum. Demotae, ſeu populares, aut factionales. Drungarii peditum. Cancellarii ſecretorum. Topoteretae chororum. Milites tagmatum, et milites thematum. Horum, quos diximus, omnium ſi quis dignitates ſimul tenet earum, quae cum brabeis dari ſolent, ille gradum prae collega ſuo inſignibus non item ornato habet. Si vero pagani ſint [muneris titulo tantum conſpicui, abſque functione,] tantum in officiis ſecundum ordinem jam expoſitum evocantur.

Legati autem peregrinarum gentium, in aulam delati, et honore de dominorum noſtrorum epulis participandi digni habiti, evocatur in hunc modum. [Epiſcopi Romani Epiſcopis noſtris praehabebantur.] Epiſcopi Romae ſi qui ad nos veniunt, praehabentur noſtris Epiſcopis. Pari modo Presbyteri, et in univerſum omnis ordo eccleſiaſticus Romanus habet gradum prae noſtro, ſecundum illum ſedendi ordinem, quem ſuperius tradidimus. Id idem quoque teneatur de tribus per Orientem Patriarchis. Collocabantur autem legati Romani, qui ſub Leone pio Imp. adveniebant procurandae unionis eccleſiarum gratia, ita, ut Epiſcopus Nicolaus et Cardinalis Ioannes praeirent toti claſſi Magiſtrorum.

[Qui ab Antiochia et Hieroſolymis aderant Syncelli, praehabebantur Magiſtris omnibus.] Pariter Syncelli Antiocheni et Hieroſolymitani locum habebant in ſecundo convivii ordine ſupra omnes Magiſtros. Amici Agareni Patriciorum et Strategorum ſuccedunt claſſi quoad ordinem ſedendi, ſic tamen ut illos ipſos inter illi, qui ex Oriente verint, occidentalibus praehabeantur. Hi ſic dicti amici collocati ſedent in ſiniſtra poſitione [ſeu prima menſa plagae triclinii ſiniſtrae] quarti a principio aut quinti, quia nempe ſub ſecundum miſſum cadunt. Qui ab Hunnis Bulgariſve amici adſuerint, in evocatione communium et conſuetorum conviviorum quarti aut quinti introvocantor in ſecunda poſitione, ſcilicet etiam hi poſt Patricios eosdemque Strategos et omnes in velo [ſeu corpore] Patriciorum conſtitutos, et ſimul cum Patriciis ad Auguſtum admitti ſolitos magiſtratus; ut etiam ipſi ſecundo miſſu ſacrae menſae fruantur. In novendecim Accubitis autem, qui celebrari diebus feſtis ſolent, evocantur hi octavi aut noni; ſcilicet poſt velum, ſeu corpus procerum praedictum. Francorum tandem legati, ſi quidem

A τῶν Νουμέρων· οἱ Μανδάτορες τῶν τειχέων· ὁ Λεγατάριος τοῦ Βεστιαρίου· οἱ Χοσβαῖται τοῦ μεγάλου Βεστιαρίου. οἱ Κένταρχοι τῶν Στρατηγῶν τῶν θεματικῶν· οἱ Μικροπανῖται· οἱ Παραφύλακες τῶν κάστρων ἄπρατοι· Κένταρχοι τῶν βάνδων· οἱ Δημῶται· οἱ Δρουγγάριοι τῶν πεζῶν· οἱ Καγκελλάριοι τῶν σεκρέτων· οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν χορῶν· οἱ στρατιῶται τῶν θεμάτων. οἱ στρατιῶται τῶν θεμάτων. Εἰ δὲ ἐκ πάντων τούτων τῶν λεχθέντων τινὲς ἔχουσιν ἀξίας τὰς διὰ βραβείων διδομένας, ἕκαστος αὐτῶν τῇ ἀξίᾳ τοῦ ὁμοτίμου τὸν βαθμὸν προτιμάσθω. Εἰ δὲ παγανοὶ πέλοιεν, ἐν μόνοις τοῖς ὀφφικίοις τιμάσθωσαν

B κατὰ τὴν ἤδη ἐκτεθεῖσαν τάξιν κλητορευόμενοι.

Οἱ δὲ ἐξ ἐθνῶν εἰσερχόμενοι πρέσβεις, καὶ τῆς τιμίας συνεστιάσεως τῶν Βασιλέων ἡμῶν ἀξιούμενοι κλητορεύονται καὶ αὐτοὶ οὕτως. [Οἱ ἀπὸ Ῥώμης Ἐπίσκοποι προεκρίθησαν τῶν καθ' ἡμᾶς Ἐπισκόπων.] Οἱ μὲν ἀπὸ Ῥώμης ἐρχόμενοι, ἐὰν εἰσιν Ἐπίσκοποι, προτιμῶνται τῶν Ἐπισκόπων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας. Εἰ δὲ Πρεσβύτεροι εἰσιν, ὡσαύτως προκρίνονται. Ὁμοίως καὶ ἐν ἑκάστῳ τάγμα τῆς ἱερωσύνης τὴν προτίμησιν ἀναδέχεται κατὰ τὴν καθέδραν τὴν ἀνωτέρως ῥηθεῖσαν. Τὸ αὐτὸ δὲ κρατείσθω καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὄντων τριῶν Πατριαρχῶν.

C Ἐτιμήθησαν δὲ οἱ ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντες διὰ τὴν ἕνωσιν τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου, οἷον ὁ Ἐπίσκοπος Νικόλαος καὶ Καρδηνάλιος Ἰωάννης, ἐπάνω πάσης τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων.

[Καὶ οἱ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων Σύγκελλοι προεκρίθησαν παντὸς Μαγίστρου.] Ὡσαύτως καὶ οἱ ἀπὸ Ἀντιοχείας, καὶ οἱ Ἱεροσολύμων Σύγκελλοι ἐν τῇ δευτέρᾳ θέσει τῆς τραπέζης πρῶτοι ἐπάνω παντὸς Μαγίστρου. Οἱ δὲ ἐξ Ἀγαρηνῶν φίλοι τῇ τῶν Πατρικίων καὶ Στρατηγῶν ὑποπίπτουσι τάξει ἐν ταῖς καθέδραις, οἱ μὲν ἀνατολικοὶ προκρινόμενοι τῶν ἑσπερίων· καθέζονται δὲ ἐν τῇ εὐωνύμῳ θέσει, ἢ

D τέταρτοι φίλοι, ἢ πέμπτοι, πρὸς τὸ αὐτοὺς ἐν τῷ δευτέρῳ μίνσῳ τῆς τραπέζης τυγχάνειν. Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν Οὔννων, ἤτοι Βουλγάρων εἰσερχόμενοι φίλοι ἐν μὲν τῇ κλήσει τῶν κοινῶν κλητορίων τέταρτοι ἢ πέμπτοι ἐν τῇ εὐωνύμῳ θέσει κληθήσονται, δηλονότι ὑποπίπτοντες καὶ αὐτοὶ τῇ τῶν Πατρικίων καὶ Στρατηγῶν καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ βήλῳ Πατρικίων τεταγμένων ἀρχόντων, ἀπολαύοντες καὶ αὐτοὶ τὸν δεύτερον μίνσον τῆς βασιλικῆς τραπέζης. Ἐν δὲ τοῖς ιθ' τῶν ἑορτῶν Ἀκκουβίτοις κλητορεύονται ὀγδόοι καὶ ἔνατοι, δηλονότι ὑποπίπτοντες τῇ τάξει τοῦ προλεχθέντος βήλου. Οἱ δὲ ἐκ Φράγγων πρέσβεις,

βους. εἰ μὲν ἔχουν χρηστείας, κατὰ ταύτας κληθήσονται. Εἰ δὲ παγανοί εἰσιν, τῇ τῶν ὀφφικιαλίων ὑποπίπτουσι τάξει. Οἱ δὲ ἐκ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν ἐρχόμενοι φίλοι τῇ τῶν Σπαθαροκανδιδάτων ὑποπίπτουσι πάντες ἀξίᾳ.

inveſtiti ſunt muneribus, iiſque funguntur, evocantur ſecundum illa. Si vero ſunt pagani, ſeu caſſi dignitatibus, ſubſequuntur claſſem Officialium. Reliquis e gentibus advenientes amici ſuccedunt ad unum omnes claſſi Spatharocandidatorum.

Τόμος δ'.

Ἐπειδὴ τῆς τῶν Ἀρτικλινῶν ἐπιστήμης ἰδικήν τινα πραγματείαν συγγράψασθαι ἐσπουδάσαμεν, καὶ τὰς τοῦ οἰκείου πολιτεύματος ἀξίας ἐκφαντορικῶς ἐν ταῖς καθέδραις ἀκριβῶς ἐξεθέμεθα, καὶ τὴν τῶν ἱερῶν βασιλικῶν κλητορίων εὐστάθειαν καὶ κατάστασιν ὑμῖν ὑπεδείξαμεν, φέρε δὴ καὶ τὰς ἰδίας τῶν ἐφ' ἑκάστῃ ἑορτῇ κεκλησκομένων ἀξιωμάτων, καὶ τὰς τούτων πολυειδεῖς ἀμφιάσεις ὅπως δεῖ συνεισάγειν ἐν τοῖς κλητωρίοις σαφῶς ὑμῖν διηγήσομαι. Ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν καὶ ἡ τῆς θείας χάριτος τῷ κόσμῳ ἐπέφανεν ἀπαρχὴ, ὡς καὶ οἱ θεοπρόβλητοι καὶ θειότατοι ἡμῶν Βασιλεῖς τὴν ἐγκόσμιον καὶ ὑπερκόσμιον ταύτην πανηγυρίζοντες χαρμονὴν κατὰ μίμησιν τῆς Χριστοῦ πρὸς ἀνθρώπους ἐπιδημίας, κοινὴν τὴν πανδαισίαν τοῖς πιστοῖς ἐφαπλώσαντες κοινωνοῦσι τῆς σωματικῆς ἑστιάσεως.

Caput Quartum.

Poſtquam igitur ſcientiae Articlinicae ſpecialem quandam tractationem conſcribere ſtudentes, imperii noſtri dignitates demonſtrative diſtincteque expoſuimus, ſacrorumque conviviorum decorem atque conſtitutionem vobis exhibuimus: agedum narrabo vobis quoque quomodo ſpecies dignitatum, quae in unoquoque die feſto ad menſam vocari ſolent, et multiformes earum veſtitus, quibus quamque introducere oporteat. Incipiam autem ab eo loco, in quo primitiae divinae gratiae ſeſe mundo monſtrare coeperunt, quando etiam a Deo promoti et ſacratiſſimi noſtri Imperatores mundanum hoc, id eſt in mundo quidem ſubſiſtens, attamen pluſquam mundanum ſolenniter celebrantes gaudium, ad exemplum adventus Chriſti ad homines, univerſales illas epulas corporalis exceptionis et convivationis fidelibus in commune explicant et proponunt.

Ἡ γενέθλιος τοῦ Χριστοῦ ἡμέρα, ἐν ᾗ προτίθονται αἱ τῶν ιθ' Ἀκουβίτων ἐκθέσεις.

Δεῖ γὰρ ὑμᾶς, ὦ φίλοι, ἐν ταύτῃ τῇ λαμπρᾷ καὶ περιδόξῳ τῶν Χριστοῦ γενεθλίων ἡμέρᾳ, ἡνίκα αἱ πολυσχιδεῖς καὶ ἐξαίσιοι τῶν ιθ' προτίθονται ἀκουβίτων ἐκθέσεις, ἐν μὲν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ τοῦ κράματος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καλεῖν εἰς συνεστίασιν τῶν φιλοχρίστων ἡμῶν Βασιλέων, μεγιστᾶνας ἐκ τῆς βασιλικῆς συγκλήτου τὸν ἀριθμὸν ιβ'. οἷον Μαγίστρους, Πραιποσίτους, Ἀνθυπάτους Πατρικίους, Στρατηγοὺς, Ὀφφικιαλίους, οὓς ἂν δόξῃ τοὺς αὐτοκράτορας λαμβάνεσθαι· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς, ἄνευ μέντοι τῶν οἰκείων χλαμύδων, ἠμφιεσμένους δὲ τὰ καμίσια καὶ μόνα. Εἰ δὲ τύχοιεν στρατηγοὶ κεκλημένοι, μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων εἰσαγέσθωσαν, σὺν τῷ δρουγγαρίῳ τῆς βίγλης.

Ἐν δὲ τῇ τῶν ιθ' ἀκουβίτων τιμιωτάτῃ τραπέζῃ δεῖ ὑμᾶς καλεῖν Μαγίστρους δύο, Ἀνθυπάτους Πατρικίους, Στρατηγοὺς ἕξ, Βουλγάρους φίλους δύο, Ὀφφικιαλίους ἀπὸ τῆς τοῦ Στρατιωτικοῦ Λογοθέτου τάξεως, καὶ κατωτέρω, δύο, πρὸς τὸ συνανακληθῆναι τῷ βασιλεῖ εἰς τύπον τῆς ἀποστολικῆς δωδεκάδος, φίλους τὸν ἀριθ-

Feſtum Nativitatis Chriſti, in quo CXIX. Accubituum dapes proponuntur.

Oportet itaque nos, amici, ſplendido illo et glorioſo die Nativitatis Chriſti, quando multifariae incomparabiles XIX. Accubituum dapes proponuntur, primum quidem apud ſacram menſam Mixti, in magna eccleſia apparatam, ad coepulandum Dominis noſtris Chriſti amantibus proceres ſacri Senatus, numero duodecim evocare: ut, Magiſtros, Praepoſitos, Proconſules Patricios, Strategos, Officiales, quos aſſumere Dominis viſum fuerit; dein vero illos introducere, abſque ſuis tamen cuique propriis chlamidibus, ſed in ſolis camiſiis. Si autem Strategi quidam excitati fuerint, introducantor in ſuis ſcaramangiis cum Drungario Vigiliae.

Ad venerabilem XIX. Accubituum menſam oportet nos advocare duo quidem Magiſtros, Proconſules Patricios Strategos autem ſex, amicos, vel legatos, e Bulgaria duo, tandem officiales de ordine Logothetae rei militaris, aut et aliis inferioribus officiis duo; quo ad eandem cum Domino menſam accumbant amici duodecim, imitamentum A-

poſtolorum, qui cum Chriſto ad menſam accubuerunt. Procedunt autem unus poſt alterum, ſecundum ordinem ſuae quisque dignitatis antico modo, induti ſuas quisque chlamydes, et in pedibus habentes ſua quisque campagia. Oportet autem illos introducere poſtquam advenerint, qui menſae adſtare et ſervire debent, imperiales miniſtri triclinares, et vocales, ſeu muſici; geſtu nempe ſignum accipiente ſacrae menſae Caſtrenſe ab eo, qui ſuperne adſtat, illuſtri Praepoſito, et ſimul cum ipſis adſcendente usque ad Tribathmum, ſeu ſuggeſtum trium graduum, ſacrae menſae, et in orbem eos circa venerabilem menſam collocante; quo Imperator, quos voluerit viritim, propius, advocare poſſit.

Ad Accubitos autem ſeu menſas ambarum partium [reſpectu ſacrae menſae ad dextram et ſiniſtram ſtantes] oportet vos vocare illo ſplendido et celebri die totum Senatum, qui campagia in pedibus gerit, ut: Aſecretas, Chartularios magnorum ſecretorum, Imperiales Notarios eorundem Secretorum, ut a Spatharocandidatis inde incipiendo et deſcendendo per dignitates ad Conſules, Iterum Conſules, Comites Scholarum, Silentiarios, Protectores, Eutychiophoros, Skeptrophoros, Axiomaticos ſeu honoratos e diverſis dignitatibus, ad numerum usque 168. de Agarenis Praetorii 24. de amicis Bulgaris 12. et fratres pauperes itidem 12.

Procedere autem oportet illos in ſerie hoc modo: Senatores quidem ſecundum ſuam quemque dignitatem et diverſa officia, dextraque ſiniſtraque diviſos. Agarenos autem locat e regione et conſpectu Imperatorum ad ſextam et ſeptimam menſam: Bulgaros ad nonam [et ultimam] ejusdem obitus, [vel plagae, dextrae ſcilicet]. Pauperes excipiuntur pariter quoque nona menſa, ſed ſiniſtrae partis, ubi nempe Drungarius adſtare ſolet.

Introducere autem oportet omnes poſt adventum amicorum primo loco ad ſacram menſam vocatorum, hoc modo. Axiomaticos ſeu in dignitatibus conſtitutos omnes cum ſuis mutatoriis, chlamydibus puta et campagiis, ſecundum ordinem dignitatis, quam quisque gerit, et officii pariter. Agarenos autem in candidis veſtibus absque zonis, et in calceis; praeambulante ipſos Articlino, qui eos introëvocat, et ſimul cum ipſis aſcendente in utraque parte [triclinii] per poſticam partem accubituum, et deinceps ab antica eorundem enumerante in ſingulis accubitis duodenos accumbentes, neque permittente cuiquam ut prius accumbat, quam imperiales muſici adſtantes modulos ſuos occoeperint.

A μὸν ιβ΄. προσκαλεῖν δὲ αὐτοὺς δεῖ στιχηδὸν κατὰ τάξιν τῆς ἑκάστου ἀξίας, ἐνδεδυμένους τὰς οἰκείας αὐτῶν χλαμύδας ἐμπροσθίῳ τῷ σχήματι, ὑποδεδεμένους δὲ καὶ τὰ οἰκεῖα καμπάγια, καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν μελλόντων παρεστᾶναι βασιλικῶν ὑπουργῶν τε καὶ βουκαλίων, δηλονότι λαβόντας τὸ σχῆμα τοῦ Καστρησίου τῆς βασιλικῆς τραπέζης παρὰ τοῦ ἄνωθεν παρεστῶτος περιφανοῦς Πραιποσίτου, καὶ συναπερχομένου αὐτοῖς μέχρι τοῦ τριβάθμου τῆς βασιλικῆς εὐωχίας, καὶ ἱστῶντος αὐτοὺς κύκλῳ τῆς τιμίας τραπέζης, εἰς τὸ μονικῶς προσκαλεῖσθαι πλησιέστερον φίλους, οὓς ἂν δόξῃ

B τῷ Βασιλεῖ.

Ἐν δὲ τοῖς ἑκατέρων τῶν μερῶν ἀκκουβίτοις δεῖ ὑμᾶς καλεῖν ἐν ταύτῃ τῇ λαμπρᾷ καὶ περιβοήτῳ ἡμέρᾳ τὴν ὑποκαμπάγιν σύγκλητον πᾶσαν, οἷον Ἀσηκρῆτας, Χαρτουλαρίους τῶν μεγάλων σεκρέτων, βασιλικοὺς Νοταρίους τῶν λεχθέντων Σεκρέτων, οἷον ἀπό τε Σπαθαροκανδιδάτων καὶ κατωτέρω Ὑπάτων, Δισυπάτων, Κομήτων τῶν Σχολῶν, Σιλεντιαρίων, Προτικτόρων, Εὐτυχεστέρων, Σκηπτροφόρων, Ἀξιωματικῶν τῶν διαφόρων ταγμάτων τὸν ἀριθμὸν ρξη΄. Ἀγαρηνῶν τοῦ Πραιτωρίου κδ΄. τῶν Βουλγάρων φίλων ἀνθρώπους ιβ΄. καὶ πένητας ἀδελφοὺς

C τὸν ἀριθμὸν ιβ΄.

Προκινεῖσθαι δὲ αὐτοὺς στιχηδὸν οὕτως· τοὺς μὲν συγκλητικοὺς κατὰ τὰς οἰκείας αὐτῶν ἀξίας, καὶ τὰς τῶν ὀφφικίων αὐτῶν διαφορὰς διαστελλομένους ἔνθεν κἀκεῖθεν· Τοὺς δὲ Ἀγαρηνοὺς κατέναντι τῆς ὄψεως τῶν Βασιλέων ἐπὶ τῆς ἕκτης καὶ ἑβδόμης τραπέζης· τοὺς δὲ Βουλγάρων ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς ἐνάτης τραπέζης τῆς αὐτῆς περιόδου· τοὺς δὲ πένητας καὶ αὐτοὺς προσκαλεῖσθαι ἐπὶ τῆς θ΄ τραπέζης τῆς εὐωνύμου θέσεως, ἐν ᾗ παράστασις τοῦ Δρουγγαρίου τυγχάνει.

Εἰσάγειν δὲ δεῖ ἅπαντας μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν προτικλητόρων φίλων τῆς βασιλικῆς

D τραπέζης οὕτως. Τοὺς μὲν Ἀξιωματικοὺς ἅπαντας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, χλαμύδων τε καὶ καμπαγίων, στιχηδὸν κατὰ τάξιν τοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος καὶ ὀφφικίου. Τοὺς δὲ Ἀγαρηνοὺς λευκοφόρους ἀζώνους ὑποδεδεμένους, δηλονότι προπορευομένου αὐτῶν τοῦ καλέσαντος Ἀτρικλίνου, καὶ συνανερχομένου ἐφ᾽ ἑκατέρων τῶν μερῶν διὰ τῆς ὄπισθεν θέσεως τῶν αὐτῶν ἀκκουβίτων, καὶ διὰ τοῦ ἔμπροσθεν τόπου ἐξαριθμοῦντος ἐφ᾽ ἑκάστῳ ἀκκουβίτῳ δωδεκάδα προσώπων μίαν, καὶ μὴ συγχωροῦντός τινα ἀνακληθῆναι μέχρι τῆς ἐκφωνήσεως τῶν παρεστώτων βασιλικῶν βουκαλίων.

Μετὰ δὲ τὴν πάντων ἀνάκλησιν δεῖ προσέχειν τὸ μουσικὸν μέλος, καὶ ἡνίκα τὸ ἴδιον ἀπηχήσει φθέγμα, ἐξανίστασθαι ἅπαντας εἰς εὐφημίαν τῶν Δεσποτῶν, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀπεκδιδύσκεσθαι χλαμύδας· ἀλλὰ μὴν καὶ ὁσάκις ἂν τὸ μουσικὸν ἀπηχήσῃ, καὶ ὁσάκις ἂν θυμελικόν τι πρὸς τέρψιν ἐκτελεσθῇ πρᾶγμα, καὶ ἡνίκα τι βρώσιμον ἐκ τῆς βασιλικῆς τραπέζης διὰ τοῦ τιμίου Καστρησίου πρὸς τοὺς δαιτυμόνας ἐξαποσταλήσεται.

Ἐν δὲ τῇ τούτων ἐξόδῳ δεῖ προσέχειν τοῖς ῥωμαΐζουσι Βουκαλίοις, καὶ σὺν τῇ αὐτῶν ἐκφωνήσει προσέχειν τὸ σχῆμα τοῦ κλεινοῦ Καστρησίου, καὶ αὖθις ἐξαναστῆσαι πάντας τοὺς κεκλημένους χλανιδοφόρους διὰ τῆς ὀπισθίου θέσεως τῶν ἀκκουβίτων, καὶ ἐπανάγειν αὐτοὺς ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὴν ἄνω προσωπικὴν ἔξοδον τῆς αὐτῆς περιόδου. Καὶ εἶθ' οὕτως μετὰ τὴν τούτων τελείαν ὑπέξοδον, καὶ αὐτοὺς τῆς βασιλικῆς τραπέζης δαιτυμόνας ἐξάγειν δὲ δηλονότι προπορευομένου αὐτοῖς τοῦ κλεινοῦ Καστρησίου τῆς βασιλικῆς τιμίας τραπέζης.

Ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας ἡμέρας τῆς πολυσχιδοῦς ταύτης καὶ λαμπρᾶς πανδαισίας, δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς πρόσκλησιν τῆς βασιλικῆς περιβλέπτου τραπέζης ὁμοίως, Μαγίστρους, Ἀνθυπάτους Πατρικίους Ὀφφικιαλίους καὶ οἰκειακοὺς πρωτοσπαθαρίους, τὸν ἀριθμὸν ιβ΄. συναριθμουμένου αὐτοῖς ἐξαιρέτως τοῦ Δομεστίκου τῶν Σχολῶν κατὰ τύπον. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς πάντας ἐν τῇ αὐτῶν ἀνακλήσει χλανιδοφόρους ἐστολισμένους κατὰ τὸ ἴδιον σχῆμα· τοὺς δὲ οἰκειακοὺς πρωτοσπαθαρίους μετὰ τῶν οἰκείων σπεκίων καὶ ῥουσίων σαγίων, ἐμπροσθίῳ τῷ σχήματι, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται. Ἐν δὲ τοῖς πέριξ ἀκκουβίτοις δεῖ καλεῖν ἐφ' ἑκάτερα μέρη ἀπὸ δύο ἀκκουβίτων βασιλικοὺς ἀνθρώπους, ἀπὸ τῆς τῶν Σπαθαροκανδιδάτων ἀξίας καὶ κατωτέρω. Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκκουβίτοις ἅπαντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ τάγματος τῶν Σχολῶν, οἷον τοποτηρητὴν, εἰ τύχοι αὐτὸν εἶναι Σπαθαροκανδιδάτον, τοὺς Κόμητας τῶν Σχολῶν, Δομεστίκους τῶν Σχολῶν, τὸν Πρόξιμον, Προτίκτορας, Εὐτυχοφόρους, Σκηπτροφόρους, Ἀξιωματικοὺς, Μανδάτορας, τὸν ἀριθμὸν σμ΄. καὶ πένητας τὸν ἀριθμὸν ιβ΄. εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀνακλήσει μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων. Τὸν δὲ Τοποτηρητὴν καὶ Χαρτουλάριον τοῦ αὐτοῦ τάγματος μετὰ καὶ σαγίων ῥουσίων, δηλονότι προπορευομένου αὐτοῖς τοῦ Ἀρτικλίνου κατὰ τὸν προγραφέντα τύπον.

Ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης ἡμέρας τῶν αὐτῶν ἀκκουβίτων δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς πρόσκλησιν, ἐν

A Poſtquam omnes accubuerunt, oportet animum attendere ad muſicos cantus, et quando peculiaris id ſignificans atque monens tonus inſonuerit, oportet omnes ſurgere ad Dominis benedicendum, ſuasque chlamydes exuere; quorum illud etiam repeti debet quoties muſici inſonuerint, et quoties ludicrum aliquod exercitium peragatur, item quando dapum aliquid e ſacra menſa per jucundum Caſtrenſem ad convivas emittatur.

In horum autem [muſicorum et thymelicorum] exitu oportet [nos Artoclinas] ad Vocales muſicos, Romane, vel Latine, loquentes, et, illis exclamantibus, ſimul ad geB ſtum clariſſimi Caſtrenſis attendere, eoque edito convivas ſimul omnes exſurgere jubere atque educere in ſuis tunicis per poſticam poſitionem, vel partem, accubituum, et reducere eos ex inferioribus ad ſuperiorem conſpicuum, ſeu regio conſpectui expoſitum, exitum ejusdem periodi vel partis triclinii; caeterisque digreſſis ſic tandem et ſacrae menſae convivas emittere, praecedente clariſſimo caſtrenſe venerabilis menſae imperialis.

Altero autem die multifidae, id eſt tot per dies iteratae et quaſi diſpertitae, ſplendidaeque univerſalis convivationis, oportet ut invitatos et paratos ad communionem undequaque ſpectabilis ſacrae menſae habeaC mus ſuo tempore advocandos Magiſtros iterum, ut ſuperiore die, Proconſules Patricios Officiales, familiares Protoſpatharios, numero in univerſum duodecim; quorum unus eo die ex formula et praeſcripto ceremonialis eſſe debet Domeſticus Scholarum. Illos omnes oportet viritim evocatos in tunicis, peculiari modo conformatis, introducere. Domeſticos autem Protoſpatharios cum peculiaribus ſibi ſuis ſpeciis et ſagis ruſſis, ante menſam ſacram ſtatuere, ut ſupra declaratum eſt. Ad accubitos autem, qui ſacram ex utraque parte circumſtant oportet evocare, et ad proximas quidem duas homines imperiales, a Spatharocandidatorum inde dignitate et ſic porro inferioD res; ad reliquas ſedecim vero magiſtratus tagmatis Scholarum, ut Topoteretam, ſi ſimul ſit Spatharocandidatus, Comites Scholarum, Proximum, Protectores, Eutychiophoros, Skeptrophoros, Axiomaticos, Mandatores; in univerſum 240. et pauperes duodecim. Oportet autem ſupra ſcriptos evocatos introducere in ſuis ſibi ſcaramangiis. Topotereta vero et Chartularius ejusdem tagmatis etiam in ſagis ruſſis introeunt, praecedente ipſos Articlino, ſecundum formulam ſupra ſcriptam.

Tertio die celebrationis eorundem XIX. Accubituum oportet nos invitatos paratos-

que habere, ad ſacram quidem menſam magnates, quales modo ſecundo die dicebamus advocari; pariter numero duodecim, omiſſo ea vice Domeſtico Scholarum, et aſſumto in ejus locum Domeſtico Excubitorum; et hi ſecundum praeſcriptam formulam evocati introducuntur. Reliquos autem in utramque partem accubitos quod attinet, apponuntor eorum duobus a regia proximis homines imperiales dignitatibus ſpectabiles; caeteris magiſtratus tagmatis Excubitorum: ut Topoteretae, Scribones, Chartularius, Draconarii, Skeuophori, Signiferi, Senatores, Protomandatores, et Mandatores, ad numerum 206. et pauperes duodecim. Introducuntur autem ſecundum formulam ſecundi diei jam expoſitam.

Quarto die ſplendidae hujus, ut ita dicam, Beneventationis et Exceptionis oportet vos invitare et comparare ad communionem venerabilis regiae menſae de proceribus, quales jam ad ſingulos praecedentium dierum commemoravimus, numero duodecim, comprehenſo ſimul Drungario Vigiliae; eoſque introducere cum ſuis ſibi quemque mutatoriis, ut dictum jam eſt; Drungarium Vigiliae autem cum Scaramangio ſuo et ſago ruſſo. Ad reliquos autem accubitus advocare homines imperiales, ſecundum formulam praedictam, et omnes magiſtratus tagmatis Arithmi, ut Topoteretam, Chartularium, Comites, Centarchos, Bandophoros, Labarenſes, Vexilliferos, Ducenatores, Mandatores, Ianitores, Diatrechontes, vel vernaculos, in univerſum 204. Horum quidem Topoteretes cum ſago ruſſo, caeteri autem cum ſuis quiſque ſcaramangiis introducuntur.

Die quinto oportet nos invitare et comparare vocandos ad ſacram et vere regiam menſam duodecim amicos de illuſtribus proceribus ſupra memoratis, quorum unus eo die erit Domeſticus Hicanatorum. Hi, ut jam notatum, in propriis ſuis mutatoriis introducuntur. Ad reliquos ſimul omnes accubitus vocare oportet, ad primos quidem a ſacro proximos homines imperiales, ut jam diximus; ad inferiores autem eorundem ipſorum Hicanatorum rectores, ut Topoteretam, Comites, Chartularium, Centarchos, Bandophoros, Vexilliferos, Ducenatores, et Mandatores ad numerum 204. et praeter eos adhuc duodecim pauperes. Evocatos ita oportet introducere ut, quum de caeteris ordinibus diceremus, praeſcripſimus.

A μὲν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ ἄρχοντας μεγιστᾶνας τοὺς ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς δευτέρας ἡμέρας μνημονευθέντας τὸν ἀριθμὸν ιβ΄. ἀφαιρουμένου μὲν τοῦ τῶν Σχολῶν Δομεστίκου, ἀντεισιόντος δὲ κατὰ τύπον τοῦ Δομεστίκου τῶν Ἐξσκουβίτων. εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀνακλήσει κατὰ τὸν προδειχθέντα τύπον. Ἐν δὲ τοῖς ἑκατέροις τῶν μεγάλων ἀκουβίτοις δεῖ καλεῖν ὁμοίως ἐπὶ τοῖς δυσὶν ἀκουβίτοις βασιλικοὺς ἀνθρώπους ἐν ἀξιώμασιν· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκουβίτοις ἅπαντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ τάγματος τῶν Ἐξσκουβίτων, οἷον Τοποτηρητὰς, Σκρίβωνας, τὸν Χαρτουλάριον, Δρακοναρίους, Σκευοφόρους, Σιγνοφόρους, Σενάτορας, B Πρωτομανδάτορας, καὶ Μανδάτορας τοῦ Ἀριθμοῦ σδ΄. καὶ πένητας ιβ΄. εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς κατὰ τὸν προῤῥηθέντα τύπον, κατὰ τὸ σχῆμα τῆς δευτέρας ἡμέρας.

Ἐπὶ δὲ τῆς τετάρτης ἡμέρας τῆς περιφανοῦς ταύτης, ὡς εἰπεῖν, δεξιώσεως δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς κλῆσιν τῆς βασιλικῆς τιμίας τραπέζης ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν μνημονευθέντων Ἀρχόντων σὺν τῷ Δρουγγαρίῳ τῆς Βίγλης κατὰ τύπον τὸν ἀριθμὸν ιβ΄. εἰσάγειν δὲ ἅπαντας ἐν τῇ ἀνακλήσει μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, καθὼς εἴρηται· τὸν δὲ Δρουγγάριον τῆς Βίγλης μετὰ τοῦ οἰκείου σκα-C ραμαγγίου καὶ σαγίου ῥουσ. Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκουβίτοις δεῖ ἡμᾶς καλεῖν βασιλικοὺς ἀνθρώπους, κατὰ τὸν λεχθέντα τύπον, καὶ ἅπαντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ τάγματος τοῦ Ἀριθμοῦ, οἷον Τοποτηρητὴν, τὸν Χαρτουλάριον, τοὺς Κόμητας, τοὺς Κεντάρχους, Βανδοφόρους, Λαβουρησίους, Σημειοφόρους, Δουκινάτορας, Μανδάτορας, Θυρωροὺς, Διατρέχοντας, τὸν ἀριθμὸν σδ΄. καὶ εἰσάγειν αὐτοὺς οὕτως· Τὸν μὲν Τοποτηρητὴν μετὰ ῥουσίου σαγίου, τοὺς δὲ λοιποὺς μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται.

Ἐπὶ δὲ τῆς πέμπτης ἡμέρας δεῖ ἡμᾶς προευτρεπίζειν εἰς κλῆσιν τῆς τιμίας ὄντως βασιλικῆς τραπέζης ὁμοῦ ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἐν-D δόξων μεγιστάνων σὺν τῷ Δομεστίκῳ τῶν Ἱκανάτων, φίλους τὸν ἀριθμὸν ιβ΄. καὶ εἰσάγειν αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται. Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκουβίτοις δεῖ καλεῖν ὁμοῦ βασιλικοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν. Ἐν δὲ τοῖς κατωτέρω τοὺς ἄρχοντας τοῦ τάγματος τῶν αὐτῶν Ἱκανάτων, οἷον Τοποτηρητὴν τῶν Κομήτων, τὸν Χαρτουλάριον τῶν Κεντάρχων, Βανδοφόρων, Σημειοφόρων, Δουκινατόρων, καὶ Μανδατόρων σδ΄ τὸν ἀριθμὸν, καὶ πένητας ιβ΄. εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀνακλήσει, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τάγμασι προεγράψαμεν.

Σημει-

Σημειωτέον δὲ τοῦτο· ἢ γὰρ ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος ἡ τῶν ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ γενεθλίων ἐπίστῃ ἑορτὴ, καὶ ἀπὸ ταύτης ἡ τῶν ιθ' ἀκκουβίτων δεξίωσις τὴν ἀρχὴν ἐπιδέξηται, δεῖ ἡμᾶς ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἐπὶ μὲν τῆς τιμίας βασιλικῆς τραπέζης συγκαλεῖν εἰς ἑστίασιν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως μετὰ καὶ ιβ' Ἡγουμένων τῶν ἐν τῷ περὶ ἡμᾶς τόμῳ κειμένων. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀνακλήσει οὕτως. Τὸν μὲν Πατριάρχην σὺν τῷ Βασιλεῖ ἅμα τοῦ στίχου εἰς τὸ ἐπὶ δίφρου καθεσθῆναι· τοὺς δὲ ὁσίους Ἡγουμένους στιχηδὸν κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν καὶ ἁρμόζουσαν δόξαν. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς, καθὼς καὶ τοὺς πατρικίους, μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν φιλωνίων ἀπολελυμένῳ τῷ σχήματι, δηλονότι προπορευομένου αὐτοῖς τοῦ βασιλικοῦ Καστρησίου, καὶ ὁμοίως ἱστῶντος κύκλῳ τῆς βασιλικῆς τραπέζης εἰς τὸ προσκαλέσασθαι πλησιέστερον ἐξ αὐτῶν οὓς ἂν δόξῃ τῷ Βασιλεῖ. Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκκουβίτοις δεῖ ὑμᾶς καλεῖν τοὺς ἐκ διαφόρων μονῶν χρείαν ἀναγραφομένους Ἀββάδας, ἤγουν τοὺς τὰ σφραγίδια παρ' ἡμῶν εἰληφότας, τὸν ἀριθμὸν σιϛ'. Εἰσάγειν δὲ καὶ αὐτοὺς στιχηδὸν, καθὼς καὶ τοὺς λοιποὺς, ἠμφιεσμένους τὰς οἰκείας στολὰς ὡς πρὸς συνήθειαν· ἀνακλίνειν δὲ αὐτοὺς, ἐφ' ἑκάστης τραπέζης δωδεκάδα μίαν.

Tenendum, ſi primum in diem hebdomadis incidat feſtum glorioſae Nativitatis Chriſti, indeque initium ſumat Convivatio in XIX. accubitis, oportet nos ſexto die [is eſt Sabbati] ad convivandum cum Domino venerabilemque imperialem menſam vocare Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum, una cum duodecim illis Hegumenis, qui in codicillis noſtris penes nos haerentibus deſcripti et deſignati ſunt. Evocatos autem eos oportet ſic introducere: Patriarcham ſimul cum Imperatore protinus apud recitationem Stichi [ſeu orationis menſalis] quo is ſuper ſella reſideat [neque accumbat]: ſanctos autem Hegumenos ſeriatim ſecundum ipſorum ordinem et dignitatem competentem. Introducuntor, quemadmodum Patricii ſuis in mutatoriis introducuntur, ſic et hi ſuis in phelonüs laxo habitu, [abſque zonis] imperiali Caſtrenſe praeambulante, et pariter in orbem circa ſacram menſam collocante; quo propius Imperator eos quos voluerit advocare poſſit. Ad reliquos accubitus vocare oportet Abbates [id eſt monachos] variorum monaſteriorum, quorum nomina in noticia noſtra deſcripta identidem tenemus, illos nempe, qui teſſeras a nobis antea acceperunt, ad numerum 216. Introducuntur ſeriatim, ſicut in caeteris moris eſt, induti propriis ſuis et conſuetis ſtolis. Accubitis ſingulis adſternuntur deni bini viri.

Μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἀνάκλισιν καὶ ἑστίασιν δεῖ ὑμᾶς προσέχειν τὸν τοῦ ὀπτομένου μίνσον, καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ εἰσάγειν πρὸς χειρονομίαν τῶν ἀνακειμένων καὶ ψαλλόντων Πατέρων τοὺς δύο μεγάλους τῆς ἐκκλησίας Δομεστίκους, καὶ ἱστᾶν αὐτοὺς ἔνθεν κἀκεῖθεν τοῦ περιβλέπτου τρικλίνου, πρὸς τὸ ποιεῖσθαι, ὡς εἴρηται, τὴν χειρονομίαν ἐπὶ τὴν ψαλμῳδίαν τῶν ἀνακειμένων Πατέρων. Δίδοται δὲ κατὰ τύπον παρὰ τοῦ ἰδικοῦ λόγου τοῖς μὲν ἀνακειμένοις ἐπὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης ιβ' Ἡγουμένοις εἰς φιλοτιμίας ἐπίδοσιν ἀνὰ νομισμάτων δ'· τοῖς δὲ λοιποῖς μοναχοῖς ἅπασιν ἀνὰ νομίσματος ἑνὸς καὶ μόνου. τοῖς δὲ δύο Δομεστίκοις ἀνὰ νο ϛ' κατὰ τύπον. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ καὶ οἱ πένητες ἐν τῷ Χρυσοϊστορίῳ ἐσθίουσι, λαμβάνοντες τὴν κατὰ συνήθειαν εὐλογίαν.

His itaque apud accubita ſua ſatiatis, attendere oportet ad Optominſi [ſeu aſſati ferculi] miſſum, et tum temporis ambo magnae eccleſiae magnos Domeſticos introducere ad praemonſtrandam accumbentibus et pſallentibus Patribus cheironomiam, ſeu geſticulationem manualem moderandi cantus gratia. Et hos collocare oportet unum ad dextram, alterum ad ſiniſtram illuſtris triclinii, ut cheironomia ſua, quod diximus, accumbentium Patrum cantum moderentur. Quantum ad pietatem Domini attinet, dantur illis quidem duodecim ad ſacram menſam accumbentibus Hegumenis recepto more formulaque ex privato principale peculio ſingulis numiſmata quaterna, nomine doni gratuiti: Reliquis autem monachis ſingulis bina. Eodem quoque die pauperes comedunt in Chryſohiſtorio, accipientes conſuetam benedictionem.

Εἰ δὲ ἐν τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος ἡ Χριστοῦ γέννησις καταντήσει, καὶ ἀπὸ ταύτης ἄρχηται ἡ κλῆσις τελεῖσθαι τῶν ἀκκουβίτων, δεῖ ὑμᾶς ἐν τῇ κυριακῇ τῆς περιόδου τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος πρὸ τῆς κλήσεως τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν Ἀββάδων ἐκτελεῖν τὸ λεγόμενον κλητώριον τὸν Πολύτριχον, καὶ εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν φίλους ἐπὶ μὲν τῆς βασιλικῆς τραπέζης

Quod ſi vero in quartam aut quintam ſeptimanae feriam incidat feſtum Nativitatis Chriſti, et ex ea incipiat Convivium accubituum dictum celebrari, oportet vos ea dominica, quae in ambitum ejuſdem ſeptidui cadit, antequam Patriarcha et monachi vocentur, ſic dictum Polytrichum, [ſeu multicrinum, crinitum, comatumve] Convivium celebrare, et amicos ad convivandum para-

tos habere, ad ſacram quidem menſam accubituros Magiſtros, Proconſules Patricios Strategos octo, Bulgaros amicos duo, et ambo Demarchos, Veneti nempe et Praſini; et hos introducere atque educere in tunicis, ut in ſuperioribus expoſitum fuit. Ad reliquos autem accubitus evocare et ſternere oportet homines, imperiales tantum peregrinos [et comam alentes] ut Farganos, Chazaros, Agarenos, Francos, quotquot eorum eximiam regiam providentiam et pietatem rogarum perceptione experiuntur. Horum omnium unam quamque gentem introducere oportet, et rurſus educere, in ſuo quamque gentili habitu, ut e. c. in ſic dicto Cabadio [Farganos et Agarenos]. Proxima poſt hanc dominicam quarta feria invitare demum oportet Patriarcham, cum ipſius Hegumenis et Monachis, eo, quem praediximus, ordine.

Septimo eorundem accubituum die oportet vos, amici, comparare ad epulandum, in ſacra quidem menſa duodecim amicos de genere Proconſulum Patriciorum Strategorum, et Officialium, comprehenſis eo numero Praefecto Vrbis et Drungario claſſiariorum; qui omnes duodecim, ut jam de prioribus dictum, in ſuis mutatoriis et introducuntur: Ad reliquos autem accubitus vocare oportet Adjutorem [Praefecti Vrbis], et Rationalem Praetorii, et Topoteretam claſſiariorum, Chartularium, Comitem, et Centarchos, omnes rei navalis; Iudices regionum, [Vrbis nempe] Inſpectores Vrbis, Vicorum magiſtros, Legatarium Praepoſiti, Centurionem, Protocancellarios, Cancellarios et Mandatores rei navalis, in univerſum ad numerum 204. Hi cum ſuis ſcaramangiis et introducuntur et educuntur, praeter Topoteretas. Hi enim in ruſſis ſagis introducuntur, ut ſupra jam de ſimilibus monitum fuit.

Octavo eorundem Accubituum die celebratur Votum Pezodromium, ſeu ludicrum pedeſtri curſu certamen, et oportet vos invitatos paratosque habere ad coëpulandum cum Dominis proceres de ordine ſecreti cubiculi, ut Praepoſitos, Protoſpatharios eunuchos, Primicerios, Oſtiarios, ad numerum octo; et dein ad conficiendum numerum duodenarium, hos quatuor: Chartularium ſacri Sacellii, Comitem rationum privatarum, Actuarium, et Ceremoniarium. Hi cum ſuis mutatoriis introducuntur, non eo modo, quo alii magnates, in diebus praedictis, id eſt, non ab imis ad ſumma, praeambulante Caſtrenſe; ſed protinus atque Domini accubuerunt, oportet ut illos, ſecundum ſuam quemque dignitatem, circa venerabilem regiam menſam ordinemus, et ſimul ac adſtantes Vocales intonant, ad ſplendi-

A Μαγίστρους, Ἀνθυπάτους Πατρικίους Στρατηγοὺς ὀκτὼ, καὶ Βουλγάρους φίλους δύο, καὶ τοὺς δύο Δημάρχους, Βενέτων τε καὶ Πρασίνων· εἰσάγειν δὲ καὶ ἐξάγειν αὐτοὺς χλανιδοφόρους, καθὰ καὶ ἀνωτέρω δεδήλωται. Ἐν δὲ τοῖς ἑκατέρων μερῶν ἀκουβίτοις δεῖ ὑμᾶς καλεῖν βασιλικοὺς ἀνθρώπους ἐθνικοὺς πάντας, οἷον Φαργάνους, Χαζάρους, Ἀγαρηνοὺς, Φράγγους, καὶ ὅσοι τῆς βασιλικῆς ἐξ αὐτῆς ἀπολαύουσι τῶν ῥογῶν προμηθείας. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἅπαντας καὶ ἐξάγειν μετὰ τὸ ἐθνικὸν ἴδιον σχῆμα, οἷον τὸ παρ' αὐτῶν ἐπιλεγόμενον Καβάδιν. Καὶ εἶθ' οὕτως τῇ ἀπὸ ταύτης εἰσιούσῃ τῆς ἑβδομάδος τετράδι B προσκαλεῖσθαι τὸν Πατριάρχην μετὰ τῶν αὐτοῦ Ἡγουμένων καὶ μοναχῶν, ὡς προλέλεκται.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἑβδόμης ἡμέρας τῶν αὐτῶν ἀκουβίτων δεῖ ὑμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης, Ἀνθυπάτους Πατρικίους στρατηγοὺς, ὀφφικιαλίους, σὺν τῷ Ὑπάρχῳ τῆς Πόλεως καὶ τῷ Δρουγγαρίῳ τῶν Πλοΐμων, φίλους δύο καὶ δέκα. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, καθὰ καὶ δεδήλωται. Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκουβίτοις καλεῖν εἰς ἑστίασιν τὸν Συμπονον, καὶ τὸν Λογοθέτην τοῦ Πραιτωρίου, τὸν C Τοποτηρητὴν τῶν Πλοΐμων, τὸν Χαρτουλάριον τοῦ πλοΐματος, τὸν Κόμητα τοῦ Πλοΐματος, Κεντάρχους ὁμοίως, Κριτὰς τῶν ῥεγεώνων, Ἐπόπτας τῆς Πόλεως, Γειτονιάρχας, τὸν Λεγατάριον τοῦ Πραιποσίτου, τὸν Κεντυρίωνα, τοὺς Πρωτοκαγκελλαρίους, Καγκελλαρίους, καὶ Μανδάτορας τοῦ πλοΐμου, τὸν ἀριθμὸν σδ'. εἰσάγειν δὲ καὶ ἐξάγειν αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων, πλὴν τῶν Τοποτηρητῶν μετὰ καὶ σαγίων ῥουσίων, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται.

Ἐπὶ δὲ τῆς ὀγδόης ἡμέρας τῶν αὐτῶν ἀκουβίτων ἐκτελεῖται τὸ Βοτὸν Πεζοδρόμιον, καὶ δεῖ ὑμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν Βασι-D λέων τοὺς προύχοντας τῆς τάξεως τοῦ μυστικοῦ Κουβουκλείου, οἷον Πραιποσίτους, Πρωτοσπαθαρίους εὐνούχους, Πριμικηρίους, ὀστιαρίους τὸν ἀριθμὸν η'. τὸν Χαρτουλάριον τῆς βασιλικῆς Σακέλλης, τὸν ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ λόγου, τὸν Ἀκτουάριον, καὶ τὸν τῆς Καταστάσεως. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, οὐ καθὼς τοὺς λοιποὺς ἅπαντας ἐν ταῖς προλεχθείσαις ἡμέραις ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω σὺν τῷ Καστρισίῳ τὴν πορείαν ποιουμένους, ἀλλ' αὐθις σὺν τῇ ἐξόδῳ τῆς βασιλικῆς ἀνακλίσεως στιχίζειν αὐτοὺς κατὰ τὸ ἴδιον ἀξίωμα κύκλῳ τῆς τιμίας βασιλικῆς τραπέζης, καὶ ἅμα τῆς ἐκφωνήσεως τῶν παρεστώ-

τον Βουκαλίον ἀνακλίνειν αὐτοὺς ἐν τῇ λαμπροτάτῃ τραπέζῃ, ἐξάγειν δὲ αὐτοὺς πάλιν τῇ αὐτῇ ἀκολουθίᾳ ὡς εἴρηται. Ἐπὶ δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκουβίτοις πρὸ τῆς βασιλικῆς ἀνακλήσεως προανακλίνονται πένητες οἱ τὰ σφραγίδια εἰληφότες, καὶ ἔτι αὐτῶν ἀνακειμένων καὶ ἐσθιόντων, ἐν τῷ καιρῷ τοῦ μίνσου τῶν δουλκίων, ἀναλαμβάνονται τὰ δοθέντα σφραγίδια ὑπὸ ἀρτικλίνου, καὶ δίδοται κατὰ τύπον παρὰ τοῦ ἰδικοῦ λόγου ἑκάστῳ πένητι, εἰς βασιλικὴν εὐλογίαν, ἀποκόμβιον ἔχον ἔνδοθεν νόμισμα ἕν.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἐννάτης ἡμέρας τῶν αὐτῶν ἀκουβίτων τελεῖται κλητώριον δεῖπνον, ὃ καὶ Τρυγητικὸν καλεῖται, καὶ δεῖ ὑμᾶς προευτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τοῦ δείπνου τῷ Βασιλεῖ φίλους ιβ'. οἷον Μαγίστρους, Ἀνθυπάτους πατρικίους στρατηγοὺς ὀκτὼ, φίλους Βουλγάρους δύο, καὶ τοὺς ἑκατέρων δύο δημάρχους. προσκαλοῦνται δὲ οὗτοι παρὰ τοῦ Βασιλέως διὰ τοῦ Ἀρτικλίνου πρωΐας, καὶ μίνσου διδομένου συνεισέρχονται πάντες οἱ κεκλημένοι εἰς συνεστίασιν τῷ Βασιλεῖ πρὸς ἑσπέρας, καὶ εἰσάγονται καὶ ἐξάγονται πάντες μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων καὶ καμπαγίων κατὰ ἀκολουθίαν καὶ τύπον τῶν προγραφέντων ἐν τοῖς ἄνω. Ἐν δὲ τοῖς ἑκατέρων τῶν μερῶν ἀκουβίτοις δεῖ ὑμᾶς καλεῖν κατὰ τὸν ὅρον τῆς πρώτης ἡμέρας, τοὺς ὑποκαμπάγιν συγκλητικοὺς ἅπαντας, οἷον Ἀσηκρῆτας, ἀπὸ τῆς τῶν Σπαθαροκανδιδάτων ἀξίας, καὶ κατωτέρω, χαρτουλάριον τοῦ γενικοῦ Λογοθέτου, Χαρτουλάριον τοῦ στρατιωτικοῦ Λογοθέτου, Ἀντιγραφεῖς τοῦ Κοιαίστωρος, τὸν Σύμπονον, τὸν Λογοθέτην καὶ τοὺς Κριτὰς, Νοταρίους τοῦ Σακελλίου, Νοταρίους τοῦ Βεστιαρίου, Νοταρίους τοῦ Εἰδικοῦ, Ὑπάτους, Σιλεντιαρίους, Βεστήτορας, καὶ μικροὺς ἄρχοντας τῶν ταγμάτων, οἷον Σκηπτροφόρους, Σιγνοφόρους, Εὐτυχοφόρους, Δρακοναρίους, Σενάτορας, καὶ Δουκινάτορας, καὶ τοὺς ἑκατέρων μερῶν Δρομεῖς ἅπαντας. Δεῖ δὲ εἰσάγειν τοὺς μὲν συγκλητικοὺς ἅπαντας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων καὶ καμπαγίων, τοὺς δὲ δρομεῖς πάντας μετὰ τῶν αὐτῶν ποδέων, καὶ τοὺς μὲν νικητὰς ἐπὶ τῆς κρειττόνος θέσεως τῶν ἀκουβίτων προσανακλίνειν, τοὺς δὲ ἡττηθέντας ἐπὶ τῆς ἑτέρας θέσεως, ἐν ᾗ καὶ τοὺς πένητας. Μετὰ δὲ τὴν προέορτον φωταυγίαν, καὶ τὴν ἐπίδοσιν τῶν φατλίων ἐξάγειν αὐτοὺς πάντας κατὰ τὸν τύπον τὸν προγραφέντα πᾶσιν.

Ἐπὶ δὲ τῆς δεκάτης ἡμέρας τῶν αὐτῶν ἀκουβίτων δεῖ ὑμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς κλῆσιν τῆς βασιλικῆς τραπέζης ὁμοίως Ἀνθυπάτους Πατρικίους Ὀφφικιαλίους σὺν τῷ Δομεστίκῳ τῶν Νουμέρων καὶ τῷ Κόμητι τῶν τειχέων, φίλους ιβ'. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκεί-

A diſſimam menſam adſtemamus. Hos eadem formula, qua diximus, iterum educere oportet. Reliquis accubitis acclinantur, vel antequam ipſi Domini accubuerint, pauperes, quibus antea datae teſſerae fuerunt. Ab his adhuc accumbentibus et epulantibus, eo tempore quo miſſus Dulcii, ſeu tragematum et placentarum mellitarum intrat, repetit Articlinus teſſeras, danturque ex recepto ritu, nomine regiae benedictionis, ſingulis pauperibus ex privato peculio ſingula apocombia, vel munuſcula miſſilia ſacculis inſuta, intus habentia ſingulos ſolidos aureos.

Nono die eorundem Accubituum celebratur convivium veſpertinum; quod etiam B Vindemiale appellatur; oportetque vos prius invitatos et comparatos habere duodecim amicos, de ordine Magiſtrorum, Proconſulum Patriciorum, Strategorum, octo; Bulgaros amicos duo, et ambarum factionum magiſtros. Invitantur autem hi ab Imperatore per Articlinum mane, indictisque [pomeridianis] miſſis ſimul cum Imperatore intrant invitati omnes ante veſperam, et introducuntur omnes in ſuis mutatoriis et campagiis, ſecundum decurſum et formulam ſupra praeſcriptam. Ad reliquos autem ambarum plagarum accubitus advocare vos oportet, juxta ritum primi diei, Senatorios omnes in Campagiis comparere ſolitos, ut Aſecretas, dignitate Spatharocandidatorum C conſpicuos, et ita porro inferiores, Chartularium Generalis Logothetae, Chartularium Rationalis militaris, Magiſtros ſcriniorum Quaeſtoris, Adjutorem Logothetae, Iudices, Notarios Sacellii, Notarios Veſtiarii, Notarios rei privatae, Conſules, Silentiarios, Veſtitores, et minores magiſtratus ordinum militarium palatinorum, ut Skeptrophoros, Signiferos, Eutychiophoros, Draconarios, Senatores et Ducenatores, ambarumque factionum Curſores omnes. Horum quidem quotquot ordinis Senatorii ſunt, introducuntur in ſuis mutatoriis et campagiis; Curſores autem in ſuis podeis, vel veſtibus talaribus; et horum quidem eos, qui victoriam obtinuerunt, oportet primos D honoratiori parti [ſeu dextrae plagae] accubituum acclinare; victos vero alteri, ubi etiam pauperes accumbunt. Poſt luminum vero accenſionem, qualis pridie feſtorum inſtitui ſolet, et poſt traditas convivis faculas oportet eos omnes educere ſecundum formulam praeſcriptam.

Decimo die eorundem accubituum oportet nos invitatos comparatoſque habere, ad ſacrae menſae communionem, Proconſules Patricios officiales una cum Domeſtico Numerorum, et Comite Caſtrorum, amicos in univerſum duodecim. Introducuntur et educuntur in ſuis mutatoriis ſecundum prae-

dictum modulum. Reliquis autem menſis acclinare oportet ambo Topoteretas et ambo Chartularios, tam Numerorum, quam Caſtrorum, Tribunos, Vicarios, Legatarios, Mandatores. Xenodochos, Gerocomos, Chartularium venerabilium sedium, Archiatros et Diaetarios magni Palatii, item et palatii Daphnes. in univerſum 204. unaque pauperes 12. Xenodochos atque Gerocomos et inde reliquos inferiores, ut Chartularium, Medicos et Diaetarios, oportet procedere [tam intrando, quam exeundo] pone ſacram menſam. Magiſtratus vero amborum ordinum [tam Numerorum, quam Caſtrorum] a parte Domini vultui oppoſita. Xenodochi cum ſuis ſcaramangiis, ſagisque ruſſis introducuntur; Medici autem omnes in ſuis dibeneis, ſeu veſtibus colore veneto tinctis. De tagmatum magiſtratibus introducuntur ambo quidem Topoteretae in ſagis quoque ruſſis, caeteri omnes autem in ſcaramangiis.

Die undecimo non amplius celebratur convivium in XIX. accubitis, ſed veſperae celebratur in illuſtri Iuſtiniani triclinio, quod mane ab Imperatore eum in finem praeparatur per ejus Articlinum. Ad iſtius coenae communionem oportet nos vocare Magiſtros, Proconſules Patricios Officiales, Praepoſitos, Protoſpatharios eunuchos, Primicerios, Oſtiarios, Maglabitas, Comites Arichmi, et Centarchos, in univerſum tot, quot menſa capit. Celebratoque veſperae Sancto officio, debet Articlinus omnibus imperare, ut mutatoriis depoſitis induant ſua Scaramangia, quo in illis cum Imperatore epulentur.

Sanctus autem Luminum dies (vel Epiphaniae feſtum) ſecum trahens inſuetam et undique illuſtrem ſplendidi veſtitus magnificentiam, efficit convivium, quo Imperator amicos ſuos excipit, admirabile. Quum enim conjunctionem ordinum coeleſtium atque terreſtrium myſtice adumbret, per donum Sancti Baptiſmatis factam, congregat in unum cum imperio Sacerdotium, magnae Dei Catholicae eccleſiae Sacerdotes, qui angelorum et nunciorum dei vices gerunt, candidis in veſtibus, ad convivium imperiale adducens. Quibus eo die ſervire obtingit Atriclinis, bene accurateque eos noſſe oportet decoram conſtitutionem et ceremoniale ſplendidae iſtorum ſacerdotum ſanctaeque ad menſam receptionis. Poſt finitum Mixtum, in magna Dei eccleſia oportet nos ad ſacram menſam Magiſtros, Proconſu-

A ων ἀλλαξιμάτων κατὰ τὸν δηλωθέντα τύπον. Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκκουβίτοις δεῖ ὑμᾶς καλεῖν τοὺς δύο Τοποτηρητὰς καὶ Χαρτουλαρίους τῶν Νουμέρων καὶ Τειχέων, Τριβούνους, Βικαρίους, Λεγατταρίους, Μανδάτορας, Ξενοδόχους, Γηροκόμους, Χαρτουλαρίους τῶν εὐαγῶν οἴκων, Ἀρχιατροὺς, καὶ τοὺς Διαιταρίους τοῦ μεγάλου Παλατίου, καὶ τῆς Δάφνης, τὸν ἀριθμὸν σδ΄. καὶ πένητας ιβ΄. προκινοῦσιν δὲ τοὺς Ξενοδόχους καὶ Γηροκόμους Χαρτουλαρίους καὶ Ἰατροὺς σὺν τῶν Διαιταρίων ἐπὶ τῇ ὀπισθίῳ θέσει τοῦ ἀκκουβίτου τοῦ Βασιλέως. Τοὺς δὲ ἄρχοντας τῶν δύο ταγμάτων ἐπὶ τῇ κατὰ πρόσωπον θέσει τοῦ Βασιλέως.

B Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς, καὶ ἐξάγειν τοὺς μὲν Ξενοδόχους μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων, καὶ ῥουσίων σαγίων, τοὺς δὲ Ἰατροὺς ἅπαντας μετὰ τῶν οἰκείων διβετησίων, τοὺς δὲ τῶν ταγμάτων ἄρχοντας, τοὺς μὲν Τοποτηρητὰς, καὶ αὐτοὺς μετὰ ῥουσίων σαγίων, τοὺς δὲ λοιποὺς μετὰ σκαραμαγγίων πάντας.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἑνδεκάτης ἡμέρας ἀπείργεται μὲν ἡ τῶν ἀκκουβίτων ἐκλελυμένη κλῆσις, τελεῖται δὲ τὸ κλητώριον ἑσπέρας ἐν τῷ περιβλέπτῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ. Προστοιχειοῦται γὰρ τὸ αὐτὸ κλητώριον παρὰ τοῦ Βασιλέως διὰ τοῦ αὐτοῦ Ἀρτικλίνου πρωΐας, καὶ δεῖ ἡμᾶς προσκαλεῖσθαι εἰς κλῆσιν τοῦ αὐτοῦ δείπνου Μαγί-

C στρους, Ἀνθυπάτους Πατρικίους Ὀφφικιαλίους, Πραιποσίτους, ἀσπαθαρίους Εὐνούχους, Πριμικηρίους, Ὀστιαρίους, Μαγλαβίτας, Κόμητας τοῦ Ἀριθμοῦ, καὶ Κεντάρχους, τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης, καὶ μετὰ τὴν θείαν τῆς ἑσπέρας μυσταγωγίαν δεῖ τὸν καλέσαντα ἀρτικλίνην προτρέψασθαι πάντας ἀποθέσθαι τὰ ἑαυτῶν ἀλλαξίμια, καὶ ἐπενδύσασθαι τὰ οἰκεῖα αὐτῶν σκαραμάγγια, εἰς τὸ μετ᾽ αὐτῶν συνεστιαθῆναι τῷ Βασιλεῖ κατὰ τύπον.

Ἡ δὲ ἁγία τῶν Φώτων ἡμέρα ξένην τινὰ καὶ περίβλεπτον λαμπροφορίαν εἰσάγουσα θαυμαστὴν καὶ παράγαστον τὴν δεξίωσιν ἐκτελεῖ τῆς

D βασιλικῆς ἑστιάσεως. Τὴν γὰρ ἕνωσιν τῶν οὐρανίων καὶ ἐπιγείων ταγμάτων διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ ἁγίου βαπτίσματος μυστικῶς εἰκονίζουσα, τοὺς ἐν τάξει ἀγγέλων ἱερεῖς τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας λευχημονοῦντας εἰς συνεστίασιν τῷ Βασιλεῖ συνηγάγετο. Καὶ δεῖ τοὺς ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ λαχόντας διακονίᾳ ἀκριβῶς ἐπίστασθαι τὴν εὐπρεπῆ κατάστασιν τῆς περιφανοῦς αὐτῶν καὶ ἱερᾶς δεξιώσεως. Ἐν γὰρ τῷ τελουμένῳ κράματι τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, δεῖ ὑμᾶς καλεῖν ἐπὶ τῆς τιμίας βασιλικῆς τραπέζης, Μαγίστρους, Ἀνθυπάτους, Πατρικίους Στρατηγοὺς, Ὀφφικιαλίους τὸν ἀριθμὸν

μὸν ιβ΄. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξίμων, ἄνευ μέντοι τῶν ἑαυτῶν χλαμυδῶν. Ἐν δὲ τῇ βασιλικῇ τιμίᾳ τραπέζῃ πρό γε πάντων συνεστιᾶται ὁ Πατριάρχης τῷ Βασιλεῖ, καὶ δεῖ ἡμᾶς καλεῖν τοὺς λογάδας τῆς ἐκκλησίας, οἷον Μητροπολίτας σὺν τῷ Συγκέλλῳ τὸν ἀριθμὸν ιβ΄. προστιχίζειν δὲ αὐτοὺς, ἐν τῇ αὐτῶν εἰσαγωγῇ ἁρμοδίως, κατὰ τὸν ἑκάστου θρόνον, δηλονότι ἐμφιεσμένους αὐτοὺς πάσας τὰς λειτουργικὰς αὐτῶν στολὰς, πλὴν τῶν ὠμοφορίων καὶ μόνον· συνεισάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν διὰ τοῦ βασιλικοῦ Καστρησίου, καθὼς ὁ τύπος τῆς εἰσαγωγῆς περιέχει.

Ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἀκκουβίτων δεῖ ὑμᾶς καλεῖν Πρεσβυτέρους τοῦ μεγάλου παλατίου ιβ΄. τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κδ΄. Διακόνους ὁμοίως τοῦ Παλατίου, τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τῆς Νέας, λϛ΄. Ὑποδιακόνους ὁμοίως λϛ΄. Ἀναγνώστας ὁμοίως κδ΄. Ψάλτας ὁμοίως κδ΄. καὶ Παπάδας τοῦ σεκρέτου τοῦ Πατριάρχου λϛ΄. ὁμοῦ σιϛ΄. εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν οὕτως· τοὺς μὲν ἱερωμένους ἅπαντας μετὰ τῶν οἰκείων λευκῶν φελωνίων, τοὺς δὲ σεκρετικοὺς, Ψάλτας τε καὶ Ἀναγνώστας, μετὰ οἰκείων καμισίων μόνον, δηλονότι κατὰ τὴν τάξιν καὶ ἔκθεσιν τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν.

Δεῖ δὲ προσέχειν ἐν τῇ αὐτῇ ἀνακλίσει, καὶ τὸν καιρὸν τοῦ μίνσου τῶν λεγομένων Τυλδίων, καὶ σὺν τῇ τούτων εἰσόδῳ συνεισάγειν τοὺς δύο τῆς μεγάλης ἐκκλησίας λαμπροὺς Δομεστίκους, σὺν τῶν ψαλτῶν τε, καὶ ὀρφανῶν ἁπάντων τοῦ συφραγίου, λευχημονοῦντας, καὶ περιβεβλημένους τὰ οἰκεῖα φελώνια· διαιρεῖν δὲ αὐτοὺς ἔνθεν κἀκεῖθεν πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῶν οὕτως. Τῷ μὲν ἑνὶ αὐτῶν Δομεστίκῳ ἅμα τῶν ψαλτῶν ἅπαντα στιχίζειν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς θέσεως τῶν τερπνῶν ἀκκουβίτων. Τῷ δὲ ἑτέρῳ Δομεστίκῳ αὐτῶν καὶ ὀρφανοὺς ἅπαντας, καὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου κατὰ πρόσωπον θέσεως οὔσης τῶν ἀκκουβίτων στιχίζειν. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐφ᾽ ἑκατέρων τῶν μερῶν ἄμφω σὺν τῇ εὐλογίᾳ τοῦ Πατριάρχου. χοροστατεῖν ἅπαντας πρὸς ἀντίφωνον μελῳδίαν. καὶ ἡνίκα τῶν γ΄ ἀντιφώνων ἡ ἐκφώνησις λήξει, ἐξάγειν αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἅμα ὅθεν καὶ ἐληλύθασιν.

Ὡρίσθη δὲ καὶ παρὰ Λέοντος τοῦ σοφωτάτου Δεσπότου εἰς πλείονα δόξαν καὶ μεγίστην εὐχαριστίαν τῆς περιοδικῆς ταύτης καὶ σεβασμίου τῶν ἑορτῶν εὐωχίας, ἐν τῇ αὐτῇ τελευταίᾳ τῶν ἀκκουβίτων ἡμέρᾳ μετὰ τὴν περαίωσιν τῆς λεχθείσης τῶν ἀντιφώνων ἀρχαιοπαραδότου καινῆς μελῳδίας, συνεισάγειν ἡμᾶς ἐν τῷ καιρῷ τῶν

A les, Patricios, tam Strategos, et militaris, quam Officiales, et palatini ordinis, in univerſum duodecim invitare, eoſque in ſuis mutatoriis, abſque tamen chlamydibus, introducere et educere. In eadem regia venerabile menſa primus ante alios omnes convivatur Imperatori Patriarcha. Pariter quoque oportet nos ad ſacram menſam eccleſiae proceres, ut Metropolitas, et Syncellum, in univerſum numero duodecim, invitare, eoſque ante introitum decore, unumquemque ſecundum ſuae ſedis eminentiam, ſeriatim diſponere, indutos ſtolas ſuas, in quibus Sanctum officium peragere ſolent, omnes, praeter ſola Omophoria, quae omittunt. Caſtrenſis Imperialis eos ſimul omnes introducit, et idem quoque rurſus educit, prout Formulare introductionis in ſe habet atque flagitat.

B Ad reliquos autem accubitus oportet nos invitare magni Palatii Presbyteros duodecim, magnae eccleſiae Presbyteros viginti quatuor. Diaconos Palatii, et magnae eccleſiae, ſeu S. Sophiae, et Novae, in univerſum 36. cujuſque 12. Hypodiaconos earundem eccleſiarum etiam 36. Lectores earundem 24. Cantores earundem 24. Papades ſeu clericos Secreti Patriarchae 36. in univerſum 216. Hos introducere et educere oportet ſic. Sacerdotio conſecratos et fungentes omnes in ſuis albis feloniis. Secreticos autem, Cantores et Lectores in ſuis camiſiis tantum, ſecundum ordinem in ſuperioribus traditum.

C In eadem acclinatione, id eſt accubitu et convivatione, obſervare oportet tempus, quo miſſus Dulciorum ſic dictus, ſeu mellitorum et tragematum, infertur, et tunc ſimul introducere ambo illuſtres magnae eccleſiae Domeſticos, unaque cantores, et orphanos Suffragii [id eſt eos qui publico ſuffragio, vel auxilio et ſumtu, aluntur] candidatos ſuiſque phelonis indutos; ante introitum autem illos in duas ad dextram ſiniſtramque partes dirimere, ut unus quidem Domeſticus, qui ad dextram jucundorum et amabilium accubituum ſtat, cantores ſecum omnes habeat; alter autem Domeſticus, qui iſti e regione ad ſiniſtram partem accubituum ſtat, ſecum orphanos omnes habeat, D ſeriatim in uno filo ſtantes. Introducuntur ab utraque parte partes ambae tum, quum Patriarcha benedictionem pronunciat, quo ſimul omnes chorum efficiant, cantuſque vocales alternent. finitis tribus antiphonis, educuntur ſimul rurſus eodem unde venerant.

Sapientiſſimus autem dominus noſter Leo, quo majorem gloriam conſummatamque gratiam anniverſariae huic et venerabili per dies feſtos convivationi adderet, conſtituit, ut hoc poſtremo Accubituum die, poſt finitam, quam diximus, alternantium et ſibi reſpondentium chororum, illam a majoribus ad nos propagatam, modulationem in-

troduceremus ſub tempus Dulciorum quatuor magnae eccleſiae illuſtres Domeſticos, ſuis camiſiis et pheloniis tantum indutos, eosque in medio praefulgentis triclinii ad aliquam a ſemet diſtantiam diſponeremus, hoc modo. Primum quidem Domeſticum, et qui ea ſeptimana officio fungitur, in medio quatuor utrinque, id eſt binarum a quavis parte, ſplendidarum a Dominis proximarum menſarum. Proximum ab eo ſecundum Domeſticum pariter in medio aliarum illis proximarum quatuor ſplendidarum menſarum, id eſt quintae usque ad octavam. Tertium Domeſticum pariter in medio quatuor illis proximarum ab utraque parte menſarum, nonae ſcilicet usque ad duodecimam; et tandem quartum Domeſticum in medio ſex relinquarum ex utraque parte ſplendidarum menſarum. Hos ita diſpoſitos imperavit Leo, ſimul ac nutum daret et benedictionem pronunciaret Sanctiſſimus noſter Patriarcha, exordiri ſanctum deoque gratum hymnum, quem ſapientiſſimus et a Deo electus idem noſter Imperator Leo ſuis ipſe manibus contexuit et exaravit, et ſic porro accumbentes omnes, ad exordium a Domeſticis factum, iisdemque artificioſa et erudita manuum agitatione concentum dirigentibus, decantare, aſſectantes praecentorum exemplar, ſacrum illum, quem modo laudabamus, hymnum, qui e melliſluis ejus labiis ſuper omnes fideles cives et ſubditos deſtillavit.

Poſt finitam hanc, quae per duodecim dies continuat et ob ſacra [natalium et Baptiſmi Chriſti] feſta celebratur, convivationem, celebratur alius, feſtum [Luminum] conſequens, dies Deximi, ſeu exceptorii, quo Dominus ſalutantes amicos admittere ſolet, cum Saximo, ſeu ſaltatoria decurſione, conjuncti. Facti nempe ſecundum formulam Deximi finis novam et peculiarem rerum faciem atque conſtitutionem importat. Sapientes enim et a deo electi noſtri Domini poſt finitum ex formula illud ſolenne Deximum rurſus praeſidentes ad praeſtandas bene merentibus remunerationes, et celebratur deinceps convivium ſuper peculiari tabula in ſplendidiſſimo triclinio Iuſtiniani Magni; oportetque nos invitare ad coëpulandum cum Dominis amicos, magiſtratus quotquot campagia gerunt ſenatorios, ut Magiſtros, Proconſules, Patricios Officiales, Imperiales Protoſpatharios, Aſecretas, Chartularios magnorum Secretorum, Conſules, magiſtros ſcriniorum, Silentiarios, Veſtitores, Expraeſectos, Skeptrophoros, Signiferos, Senatores, et reliquos magiſtratus quatuor tagmatum. Procedere hos oportet ſeriatim tot numero, quot menſa capit, et introducere atque educere ab antica parte in ſuis mutatoriis et chlamydibus. Attendendum eſt ad organi ſonitum, omnesque, ubi id deſierit, jubendi ſurgere, ad dicenda Dominis bona verba, et ſimul ſuas chlamydes exuere, quae demum rurſus induuntur intrante miſſu Dulciorum; quod eo fit, ut in illis rurſus eodem omnes, quo intraverant, ordine exeant.

A δουλκίων τοὺς δ' τῆς μεγάλης ἐκκλησίας περιφανεῖς Δομεστίκους, δηλονότι ἠμφιεσμένους τὰ οἰκεῖα αὐτῶν καμίσια καὶ φελώνια μόνα, καὶ ἱστᾷν αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ περιβλέπτου τρικλίνου κατὰ διάστασιν οὕτως. Τὸν μὲν ά Δομέστικον τῆς ἑβδομάδος κατὰ μέσον τῶν ἑκατέρωθεν τεσσάρων λαμπρῶν ἀκκουβίτων, τὸν δὲ ἀπ' αὐτοῦ δεύτερον Δομέστικον κατὰ μέσον ὁμοίως τῶν ἀπ' αὐτῶν δ' ἑκατέρωθεν λαμπρῶν ἀκκουβίτων. Τὸν δὲ γ' Δομέστικον πάλιν ὁμοίως κατὰ μέσον τῶν ἀπ' αὐτῶν ἑκατέρωθεν λαμπρῶν ἀκκουβίτων. Τὸν δὲ δ' κατὰ μέσον καὶ αὐτὸν τῶν ἓξ ἑκατέρων μικρῶν καὶ λαμπρῶν
B ἀκκουβίτων. Καὶ σὺν τῇ ἐπινεύσει καὶ εὐλογίᾳ τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν Πατριάρχου, ἀπάρχεσθαι αὐτοὺς τὴν τιμίαν καὶ θεάρεστον αἴνεσιν, τὴν ἐξ οἰκείων χειλέων τοῦ σοφωτάτου καὶ θεοπροβλήτου ἡμῶν Βασιλέως Λέοντος ἐξυφανθεῖσαν, καὶ ἅμα τῇ αὐτῆς ἐκφωνήσει, καὶ πολυτέχνῳ τῆς χειρονομίας κινήσει, ὁμοθυμαδὸν ἅπαντας τοὺς ἀνακειμένους ᾄδειν καὶ συμψάλλειν τὸ ῥηθὲν ἱερὸν ᾆσμα τὸ ἐκ μελισταγῶν χειλέων σταλάξαν ἅπασι τοῖς πιστοῖς ὑπηκόοις.

Μετὰ δὲ τὴν περαίωσιν τῆς δωδεκαημέρου ταύτης τῶν ἑορτῶν εὐωχίας, τελεῖται ἄλλη μετέωρος ἡμέρα δεξίμου, φέρουσα δεξίωσιν μετὰ
C σαξίμου. Τούτῳ γὰρ τελούμενον τὸ τοῦ δεξίμου πέρας, ἰδικήν τινα κατάστασιν εἰσάγει πάλιν. Οἱ γὰρ θεοπρόβλητοι σοφοὶ Δεσπόται μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ τυπικοῦ δεξίμου προκαθέζονται πάλιν εἰς πολλῶν ἀντίληψιν, καὶ τελεῖται τὸ κλητώριον ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης, ἐν τῷ λαμπροτάτῳ τρικλίνῳ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν Βασιλέων φίλους τοὺς ὑπὸ καμπάγιν ἅπαντας, ἄρχοντας τῆς συγκλήτου, ἀπό τε Μαγίστρων, Ἀνθυπάτων πατρικίων ὀφφικιαλίων, βασιλικῶν πρωτοσπαθαρίων, Ἀσηκρητῶν, Χαρτουλαρίων τῶν μεγάλων σεκρέτων, Ὑπάτων, Ἀντιγραφέων, Σιλεντιαρίων, Βεστητόρων,
D ἀπὸ Ἐπάρχων, Σκηπτροφόρων, Σιγνοφόρων, Σενατόρων καὶ λοιπῶν ἀρχόντων τῶν δ' ταγμάτων. Δεῖ δὲ προστιχίζειν ἅπαντας κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης, καὶ εἰσάγειν αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν ἅπαντας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων ἠμφιεσμένους, καὶ τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας ἐμπροσθίῳ τῷ σχήματι· καὶ δεῖ προσέχειν τῷ τοῦ ἐργάνου φθέγματι, καὶ ἡνίκα τὴν ἀπήχησιν τοῦ φθόγγου παύσῃ, ἐξαναστᾶν ἅπαντας εἰς εὐφημίαν τῶν Δεσποτῶν, καὶ αὖθις ἐκτίθεσθαι τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ μίνσου τῶν δουλκίων, καὶ πάλιν ταύτας ἀναλαμβάνεσθαι πάντας, ὅπως ἂν μετ' αὐτῶν συνεξέλθωσιν ἐν τῇ ὁμοίᾳ τάξει.

A Τὸ δὲ ἱπτέμενον τῷ δεξίμῳ ἱππικὸν ἆθλον τελεῖται μὲν τῇ ἐπαύριον τῆς δεξίμου ἡμέρᾳ, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀπόλυσιν τελεῖται κλητώριον ἐν τῷ τρικλίνῳ τῶν Καθισμάτων. Καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν φίλους εἰς συνεστίασιν τῶν Δεσποτῶν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης ἐκ τῆς συγκλήτου πάσης, οἷον Μαγίστρους, Πατρικίους, Πραιποσίτους, Ὀφφικιαλίους, Πριμικηρίους, Ὀστιαρίους, βασιλικοὺς ἀσπαθαρίους σὺν τῷ ἀκταρίῳ καὶ τῷ Δικαιογράφῳ καὶ τοῖς τοῦ Ἡλιακοῦ Παραστάταις, ἅμα τῶν Σκηπτροφόρων, Δρακοναρίων, Σημειοφόρων, καὶ Σιγνοφόρων. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἅπαντας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων χωρὶς τῶν χλανιδίων, τοὺς δὲ τοῦ Ἡλιακοῦ B Παραστάτας μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων.

A Equeſtre certamen, quod conſequi Exceptorium ſolet, perficitur altero proximo die; eoque finito inſtituitur convivium in triclinio Cathiſmatum, ad quod invitare oportet convivas Dominis futuros pro capacitate menſae magiſtratus ex omni Senatu delectos, ut Magiſtros, Patricios, Praepoſitos, Officiales, Primicerios, Oſtiarios, imperiales Protoſpatharios, una cum Actuario et Deciographo, ſeu Scriba libellorum ſupplicum, et Heliaci Paraſtatis, ſeu Solarii obſervatoribus; item Skeptrophoros, Draconarios, Vexilliferos, et Signiferos. Introducuntur hi omnes cum ſuis mutatoriis, absque tunicis; ſoli Heliaci Paraſtatae in ſuis B ſcaramangiis.

Μηνὶ Φεβρουαρίῳ.

Τῇ δὲ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς ἑορταζομένης τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν Βλαχέρναις, καὶ τελουμένης τῆς λαμπρᾶς προελεύσεως, τελεῖται τὸ βασιλικὸν κλητώριον εἰς τὸν περίβλεπτον τρίκλινον τὸν Ὠκεανὸν πάλαι ἐπικληθέντα, ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν βασιλέων φίλους ἐκ τῶν συγκλητικῶν, τοὺς ὑπὸ καμπάγια πάντας, οἷον Μαγίστρους, Ἀνθυπάτους, Πραιποσίτους, Πατρικίους, Ὀφφικιαλίους, βασιλικοὺς ἀσπαθαρίους, συγκλητικοὺς, τὸν ἀσηκρῆτις, Χαρτουλάριον τῶν Ἐξσκουβίτων, Ὑπάτους, Βεστήτορας, Σιλεντιαρίους, C Ἀλλαξήματα ἐκ τῶν ταγματικῶν ἀρχόντων, τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς, καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, χωρὶς τῶν χλαμύδων, κατὰ τὴν ἑκάστῳ προσοῦσαν τῆς δόξης ἀξίαν.

Menſe Februario.

Secundo die Februarii, quo Feſtum Hypapantes, [ſeu occurſus Domini Noſtri Ieſu Chriſti vel purificationis B. Virginis] in Blachernis celebratur, finitaque ſplendida proceſſione, inſtituitur ſacrum convivium in illuſtri illo triclinio, quod olim Oceanus appellabatur, ſuper menſa peculiari; ad quod invitare oportet amicos, de ſenatu quotquot campagia gerunt, ut Magiſtros, Proconſules, Praepoſitos, Patricios, Officiales, imperiales Protoſpatharios, Protoaſecretam, C Chartularium Excubitorum, Conſules, Veſtitores, Silentiarios, Allaxemata, [ſeu magiſtratus quibus comparere in mutatoriis licet] ex quatuor tagmatibus, ſeu ordinibus militaribus comitatenſibus; in univerſum tot, quot capere menſa poteſt. Introducuntur et educuntur cum ſuis mutatoriis, absque chlamydibus, quisque ſecundum dignitatem ſui gradus.

Κυριακῇ τῆς ἀποκρέας.

Τῇ δὲ κυριακῇ τῆς τῶν κρεῶν ἀπουσίας ἐπὶ μὲν τῆς βασιλικῆς τραπέζης φίλους οὐ δεῖ συγκαλεῖσθαι. Τὸ γὰρ αὐτὸ κλητώριον τοῖς πένησιν ὑφαπλοῦται ἐν τῇ Ἀψίδι, καὶ μόνος ὁ Βασιλεὺς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκείους, καὶ συγγενεῖς πρὸς ἑστίασιν συγκαλεῖται. Τῇ δὲ τρίτῃ τῆς Τυροφάγου ἡμέρας προσκαλεῖται τὸν Βασιλέα ἅμα τῇ περὶ αὐτὸν συγκλήτῳ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῷ εὐαγεῖ μεγάλῳ Πατριαρχείῳ, καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας προτίθεται κλητώριον ἐν τῷ μεγάλῳ σεκρέτῳ τοῦ Πατριάρχου. Καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν πρὸς κλῆσιν τῆς τοιαύτης τραπέζης, Μαγίστρους, Πραιποσίτους, Ἀνθυπάτους πατρικίους, ὀφφικιαλίους, Πρωτοσπαθαρίους, Σπαθαροκανδι-

Dominica Carniprivii.

Dominica Carniprivii non oportet ad ſacram menſam amicos invitare. Quod enim D tunc inſtituitur convivium, ſubminiſtratur pauperibus in Apſide, ſolosque ſuos familiares et cognatos Imperator epulis tunc adhibet. Tertia autem Tyrophagi, ſeu Caſeivorii, [ſeptimanae a Carniprivio proximae] die invitat excipitque convivio Imperatorem ejusque ſenatum Archiepiſcopus CPtanus in venerabili magno Patriarcheo, vel aedibus patriarchalibus, finitoque ſancto officio celebratur convivium in magno Secreto Patriarchei. Ad quod nobis invitandi ſunt Magiſtri, Praepoſiti, Proconſules, Protoſpatharii, Spatharocandidati, Spatharii, Stratores, Candidati, et Praefecti Tagmatum, quot

menſa capit. Introducuntur et educuntur cum ſuis ſcaramangiis tantum. Poſt ablatum primum ferculum introducitur protonotarius Patriarchae, cum ſuo Analogio, ſeu pulpito ex quo aliquid legens recitat, et cum libro, quem tenet; collocaturque ad ſiniſtram partem menſae, cui Imperator aſſidet. Ejus eſt ſermonem tempori congruum, de jejunio ſcilicet, praelegere. Finita recitatione totius ſermonis, et poſt introitum juſculorum e caſeo coctorum, introducuntur ambo pſaltae [id eſt cantores tam ex templo S. Sophiae, quam ex templo SS. Apoſtolorum] cum ſuo Domeſtico, ad numerum duodecim. Pariter etiam utriuſque templi Anagnoſtae, vel lectores, cum ſuo Domeſtico introducuntur totidem; et collocantur ad utramque menſae partem. Eorum eſt ſacrum hymnum ex ritu conſueto decantare * * *. Reliquis autem omnibus tantum ſinguli.

Quinta feria ejuſdem ſeptimanae invitatur ad convivium a fidelibus Imperatoribus in magnum Palatium ſanctiſſimus et oecumenicus Patriarcha, qui, quos voluerit, ſecum ſumit Metropolitas. Oportet nos ad communionem venerabilis illius convivii invitare Metropolitas quotcunque tantem in urbe praeſentes, Presbyteros magni Palatii ſex; Hegumenos magnorum imperialium monaſteriorum quotcunque tandem; et Secretales Patriarchae Papades, quot menſa capiat. Introducuntur et educuntur cum ſuis ſtolis et pheloniis, eo modo quo illos excipi in magno Iuſtiniani triclinio ſuperius dicebamus.

A δάτους, Σπαθαρίους, Στράτορας, Κανδιδάτους καὶ ἄρχοντας τῶν ταγμάτων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον. Ἀπὸ δὲ τοῦ κουφίσματος τοῦ πρώτου μίνσου δεῖ ἡμᾶς εἰσάγειν τὸν Πρωτονοτάριον τοῦ Πατριάρχου μετὰ τοῦ οἰκείου αὐτοῦ ἀναλογίου τε καὶ βιβλίου, καὶ ἱστᾶν αὐτὸν ἐπὶ τῆς εὐωνύμου θέσεως τῆς βασιλικῆς τραπέζης πρὸς τὸ ὑπαναγνῶναι τὸν περὶ νηστείας ἁρμόζοντα λόγον. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν παντὸς τοῦ λόγου, καὶ τὴν εἴσοδον τῶν τυροψητῶν ζωμῶν, δεῖ προσάγεσθαι τοὺς Ψάλτας ἄμφω, σὺν τῷ αὐτῶν Δομεστίκῳ, τὸν ἀριθμὸν ιβʹ. ὡσαύτως καὶ τοὺς Ἀναγνώστας ἄμφω, B σὺν τῷ αὐτῶν Δομεστίκῳ, τὸν ἀριθμὸν ὁμοίως, καὶ ἱστᾶν αὐτοὺς ἐφ᾽ ἑκάτερα μέρη, εἰς τὸ προσᾴδειν ἱερὸν αἶνον κατὰ τύπον. Τοῖς δὲ λοιποῖς ἅπασιν ἀνὰ ἑνὸς καὶ μόνον.

Τῇ δὲ πέμπτῃ τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος συγκαλεῖται εἰς ἑστίασιν ὑπὸ τῶν πιστῶν Βασιλέων ἐν τῷ μεγάλῳ Παλατίῳ ὁ ἁγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, καὶ συνεισέρχονται αὐτῷ Μητροπολῖται, οὓς ἂν βουληθῇ ὁ αὐτὸς Πατριάρχης, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς κλῆσιν τῆς τιμίας αὐτῶν συνεστιάσεως ἐξ αὐτῶν τῶν Μητροπολιτῶν, οὓς ἂν τύχῃ, καὶ Πρεσβυτέρους C τοῦ μεγάλου Παλατίου ἕξ, καὶ Ἡγουμένους τῶν βασιλικῶν μεγάλων μοναστηρίων, ὅσους ἂν εἶναι τύχῃ, καὶ σεκρετικοὺς Παπάδας τοῦ Πατριάρχου, κατὰ τὸ ὑποκείμενον ποσὸν τῆς τιμίας τραπέζης· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων στολῶν τε καὶ φελωνίων, κατὰ τὸν προλεχθέντα ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ μεγάλῳ κλητωρεθισίῳ.

De feſto Orthodoxiae.

Sequente proxime die dominica, qua memoria ſancitae orthodoxiae eorum, qui ſacras imagines venerantur, poſt occurſum et exceptionem factam ſplendidae Proceſſionis e Blachernis in Vrbem redeuntis, ſanctumque celebratum Miſſae officium, inſtituitur convivium, impenſis magni Oeconomii [ſeu magnae adminiſtraturae redituum patriarchalium], in ſplendidiſſimo et magno Patriarchae ſecreto. Eo invitare nos oportet Imperatori et Patriarchae amicos, Magiſtros, Praepoſitos, Proconſules, Patricios, Metropolitas, Archiepiſcopos, Officiales, et magiſtratus alios de illuſtri Senatu, ſecundum capacitatem menſae. Introducuntur, ſenatorii quidem ordinis viri ſuis in ſcaramangiis tantum, ſacerdotes autem ſuis in Schematibus, ſeu veſtibus monachalibus.

Τῆς ὀρθοδοξίας.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ κυριακῇ τῆς τῶν ἁγίων εἰκόνων ὀρθοδοξίας μετὰ τὴν ὑπάντησιν τῆς ἐκ Βλαχερνῶν εἰσιούσης φαιδρᾶς λιτανείας, καὶ τὴν ἱερω- D τάτην μυσταγωγίαν, ἐκτελεῖται κλητώριον ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ μεγάλου οἰκονομίου ἐν τῷ λαμπροτάτῳ καὶ μεγάλῳ πατριαρχικῷ σεκρέτῳ, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν φίλους τῷ Βασιλεῖ καὶ τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ, Μαγίστρους, Πραιποσίτους, Ἀνθυπάτους, Πατρικίους, Μητροπολίτας, Ἀρχιεπισκόπους, Ὀφφικιαλίους, καὶ ἄρχοντας τῆς περιφανοῦς συγκλήτου, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ποσοῦ τῆς τραπέζης. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἅπαντας καὶ ἐξάγειν οὕτως· τοὺς μὲν συγκλητικοὺς μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν σκαραμαγγίων, καὶ μόνον· τοὺς δὲ ἱερεῖς μετὰ τῶν οἰκείων σχημάτων.

Μὲν

Μὴν Μάρτιος.

A

Τῇ δὲ κε΄ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τελεῖται ἡ ἐπίσημος καὶ περιφανὴς ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ τελουμένης τῆς τυπικῆς προελεύσεως ἐν τῷ ναῷ τῶν Χαλκοπρατείων εἰσέρχονται οἱ Βασιλεῖς ἐν τῷ Παλατίῳ μετὰ τῆς παραδόξου πάσης συγκλήτου λαμπροφοροῦντες, καὶ μετὰ τὴν εἴσοδον ταύτην ἀποτίθενται πάντες τὰς ἑαυτῶν στολὰς, κατὰ τύπον, καὶ φορούντων τῶν εὐσεβῶν ἡμῶν Βασιλέων τὰ κεχρυσωμένα αὐτῶν σκαραμάγγια συναμφιάζονται πάντες ὁμοίως τὰ οἰκεῖα αὐτῶν σκαραμάγγια, καὶ τελεῖται κλητώριον τῷ Βασιλεῖ ἐν τῷ περιφανεστάτῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπὶ ἀπληκεύτης τραπέζης, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν Βασιλέων ἐν τῇ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ, Μαγίστρους, Πραιποσίτους, Ἀνθυπάτους Πατρικίους, Στρατηγοὺς, Ὀφφικιαλίους, βασιλικοὺς πρωτοσπαθαρίους, καὶ λοιποὺς ἄρχοντας ἐκ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν ἐν τῇ κλήσει μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον.

Τῇ δὲ πρὸ τῆς Χριστοῦ Ἀναστάσεως λαμπρᾷ κυριακῇ τῶν Βαΐων τελεῖται ἡ προέλευσις ἐν τῷ Θεοφυλάκτῳ ἱερῷ παλατίῳ. Προκαθεσθέντων γὰρ ἐπὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου τῶν εὐσεβῶν ἡμῶν βασιλέων ἐξαλλαγμένων, ἅμα τῷ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, καὶ τοῦ Κουβουκλείου παντὸς πρὸ προσώπου αὐτῶν κατὰ τάξιν στιχηδὸν παρεστῶτος, εἰσάγονται οἱ δ΄ Δομέστικοι τῶν Ταγμάτων, σὺν τοῖς δυσὶ Δημάρχοις καὶ τῷ Χαρτουλαρίῳ τῆς βασιλικῆς Σακέλλης, καὶ σὺν τούτοις δὲ πάντες οἱ Γηροκόμοι τε καὶ Ξενοδόχοι τῶν ἁγίων οἴκων, καὶ τῆς εἰσκομιδῆς τῶν τιμίων σταυρῶν παρ᾽ αὐτῶν τελουμένης, εἰσάγονται πάντες, Μάγιστροι, Ἀνθύπατοι, Πατρίκιοι καὶ Ὀφφικιάλιοι κατὰ πρόσωπον τῶν εὐσεβῶν Βασιλέων, ἐστολισμένοι τὰς ἑαυτῶν λευκὰς χλανίδας, καὶ τῆς διανομῆς τῶν τιμίων σταυρῶν εἰς αὐτοὺς γενομένης, τελεῖται ἡ λιτάνιος ὑμνῳδίᾳ ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου, πρὸς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Τριάδος τῆς Δάφνης, καὶ ἀπὸ τῆς ὑποστροφῆς ταύτης τελεῖται κλητώριον τοῖς Βασιλεῦσιν ἐπὶ τοῦ λαμπροτάτου Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν Βασιλέων φίλους, Μαγίστρους, Πραιποσίτους, Ἀνθυπάτους, Πατρικίους, Ὀφφικιαλίους, Ξενοδόχους, Γηροκόμους, Τοποτηρητὰς τῶν ταγμάτων κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ποσοῦ τῆς τραπέζης, καὶ εἰσάγονται πάντες οἱ κεκλημένοι μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξίμων, πλὴν τῶν χλανιδίων. Οἱ δὲ γηροκόμοι καὶ ξενοδόχοι καὶ τοποτηρηταὶ τῶν ταγμάτων μετὰ τὰ οἰκεῖα αὐτῶν σκαραμάγγια.

Menſe Martio.

Menſis hujus die vigeſimo quinto celebratur notabile et illuſtre feſtum Annunciationis ſanctiſſimae Dominae noſtrae Deiparae et ſemper Virginis Mariae, finitaque conſueta ſolenne proceſſione in templum Chalcoprateorum, inſtituta intrant Domini in Palatium cum toto illuſtri Senatu, ſplendidis in veſtibus, ingresſique deponunt omnes ſuas ſtolas, ex more praeſcripto; piis autem noſtris dominis aurea ſua ſcaramangia induentibus, induunt etiam caeteri omnes ſua ſcara-

B

mangia. Dein celebratur ab Imperatore in illuſtriſſimo Iuſtiniani triclinio ſuper peculiare menſa convivium, ad quod invitandi nobis ſunt Magiſtri, Praepoſiti, Proconſules, Patricii, Strategi, Officiales, regii Protoſpatharii, et reliqui magiſtratus ordinum comitatenſium, pro capacitate menſae. Evocatos autem introducimus et educimus in ſuis ſcaramangiis tantum.

Splendida die Dominica Palmarum, quae proxime reſurrectionem Chriſti antecedit, celebratur proceſſio in Sancto quod Deus cuſtodiat palatio. Piis nempe noſtris Impe-

C

ratoribus in Chryſotriclino praeſidentibus in ſuis mutatoriis, una cum Oecumenico Patriarcha, toto Cubiculo coram ipſis in ſerie ſecundum cujusque dignitatem ſtante, introducuntur quatuor Domeſtici [totidem] tagmatum, cum geminis Demarchis, Chartulario imperialis Saccellii, ſimulque omnes Gerocomi et Xenodochi venerabilium aedium. Qui poſtquam ſacras cruces, quot opus eſt, intro attulerunt, introducuntur omnes Magiſtri, Proconſules, Patricii et officiales in conſpectum piorum principum, induti ſuis quique candidis tunicis. Diſtributis inter

D

eos ſanctis crucibus, proceſſio fit, inter hymnos, a templo S. Deiparae Phari inde usque ad templum S. Trinitatis in Daphne. Reverſi perficiunt Domini convivium in ſplendidisſimo Iuſtiniani triclinio, ad quod invitandi nobis ſunt amici, nempe Magiſtri, Praepoſiti, Proconſules, patricii, Officiales, Xenodochi, Gerocomi, Topoteretae tagmatum pro capacitate menſae. Invitati intrant in ſuis mutatoriis, absque tunicis tamen. Gerocomi, Xenodochi et topoteretae tagmatum in ſuis Scaramangiis.

Sancta et venerabili quinta feria ejuſdem vere ſplendidae et illuſtris ſeptimanae, in qua Divini officii coena publicis uſibus a coeleſti Sapientia exponitur, fit proceſſio pagana in ſplendido Palatio, et mane a nobis perficitur ad ſacram coenam invitatio. Invitamus autem Magiſtros, Praepoſitos, Proconſules, Patricios, officiales, Protoſpatharios eunuchos, Primicerios, Oſtiarios, Maglabitas, Comites Arithmi, et Centarchos, pro capacitate menſae. Finito itaque conſeſſu omni, et miſſo ſenatu, iterumque circa nonam horam redeunte conveniunt invitati omnes ad celebrandum ſacrum convivium, et poſt finitum ſpirituale ſervitium proponitur et acceſſui patefit ſacrum convivium in conſpicuo Iuſtiniani triclinio inſtitutum, et praeſidente Imperatore in venerabili menſa introducuntur invitati in ſuis Scaramangiis tantum. Finito autem convivio, quum tempus eſt abeundis exeunt nobiſcum omnes, cum ſaculis cuique diſtributis.

A Τῇ δὲ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ πέμπτῃ τῆς λαμπρᾶς ὄντως καὶ περιφανοῦς ἑβδομάδος, ἐν ᾗ ὁ τῆς θείας μυσταγωγίας παρὰ τῆς ἄνω σοφίας ἐφήπλωται δεῖπνος, τελεῖται προέλευσις παγανὴ ἐν τῷ λαμπρῷ παλατίῳ, καὶ προσυντρεπίζεται παρ' ἡμῶν ἡ τοῦ βασιλικοῦ δείπνου κλῆσις πρωΐας, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν δεσποτῶν Μαγίστρους, Πραιποσίτους, Ἀνθυπάτους, Πατρικίους, Ὀφφικιαλίους, Πρωτοσπαθαρίους εὐνούχους, Πριμικηρίους, Ὀστιαρίους, Μαγλαβίτας, Κόμητας τοῦ Ἀριθμοῦ, καὶ Κεντάρχους, κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης, καὶ τούτους προσκαλεῖσθαι ἐπὶ τὸν τῆς ἑσπέρας δεῖπνον. Ἀπολυομένης οὖν τῆς συγκλήτου πάσης, καὶ πάλιν πρὸς ὥραν θ' ἐπανιούσης, B συνέρχονται πάντες οἱ κεκλημένοι εἰς τὸ τελέσαι τὴν ἱερὰν εὐχίαν, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς πνευματικῆς λειτουργίας προτίθεται τὸ βασιλικὸν κλητώριον ἐπὶ τοῦ περιβλέπτου τρικλίνου τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ προκαθεσθέντος τοῦ Βασιλέως ἐπὶ τῆς τιμίας τραπέζης εἰσάγονται πάντες οἱ κεκλημένοι μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον, ἐπὶ δὲ τῇ αὐτῶν ἐξόδῳ λαβόντες παρ' ἡμῶν φατλία σὺν ἡμῖν ἐξέρχονται πάντες.

Sancto et venerabili die Sabbati ejuſdem ſeptimanae, poſt apertum ſplendidum palatium, fit ſolennis et univerſalis proceſſio ad templum S. Sophiae; ubi poſtquam Imperator inſtratum ſanctae et venerabilis arae novo mutavit, intrat in Skeuophylacium, factaque nardorum, ſeu unguentorum, diſtributione, redit cum gloria in ſuum palatium. Tum oportet nos ad coenandum cum Domino amicos exciere, Magiſtros, Praepoſitos, Proconſules, Patricios, Protoſpatharios officiales, Protoſpatharios eunuchos, Primicerios, Oſtiarios, Maglabitas, Topoteretas et rectorum Arithmi quoſdam, pro capacitate menſae. Convivio interim per ipſum Imperatorem coordinato, amicisque opera noſtra invitatis, domum diſcedunt omnes. Poſt nonam vero diei horam congreſſus ad ſacra peragenda fit, mutantque Senatorii omnes ſuas veſtes, divinoque officio in templo Phari peracto, poſtquam intonaverit ſecretum organum, exuunt omnes ſuas ſtolas, et ſuperinduunt ſua ſcaramangia. Tum orditur convivium in illuſtriſſimo triclinio Iuſtiniani, et introducuntur omnes invitati in ſuis ſcaramangiis tantum. Exeunt autem nobiſcum unuſquiſque cum cum cereo quem nactus eſt.

Τῷ δὲ ἁγίῳ καὶ τιμίῳ σαββάτῳ ἀνοιχθέντος τοῦ λαμπροῦ Παλατίου τελεῖται προέλευσις C δημοσία πρὸς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ ὑπαλλαττομένης τῆς ἐνδυτῆς τῆς τιμίας καὶ ἁγίας τραπέζης εἰσέρχεται ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, καὶ τῆς διανομῆς γινομένης τῶν νάρδων, ὑποστρέφει πάλιν ὁ Βασιλεὺς μετὰ δόξης ἐν τῷ αὐτοῦ Παλατίῳ, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τοῦ Βασιλέως ἐν τῷ ἑσπερινῷ δείπνῳ φίλους, Μαγίστρους, Πραιποσίτους, Ἀνθυπάτους, Πατρικίους, Πρωτοσπαθαρίους ὀφφικιαλίους, Πρωτοσπαθαρίους εὐνούχους, Πριμικηρίους, Ὀστιαρίους, Μαγλαβίτας, Τοποτηρητὰς καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων τοῦ Ἀριθμοῦ κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης, καὶ στοιχουμένου παρὰ τοῦ Βασιλέως τοῦ D αὐτοῦ κλητωρίου, καὶ δι' ἡμῶν κλητορευομένων τῶν φίλων, ὑπολύονται οἴκαδε πάντες. Μετὰ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν συνάξεως γινομένης ἐξαλλάσσουσιν οἱ τῆς συγκλήτου πάντες, καὶ τῆς θείας λειτουργίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ Φάρου τελουμένης μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ μυστικοῦ ὀργάνου ἐκδιδύσκονται πάντες τὰς ἑαυτῶν στολὰς, καὶ ἐπενδιδύσκονται τὰ οἰκεῖα σκαραμάγγια, καὶ ἵσταται τὸ κλητώριον ἐν τῷ περιφανεστάτῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ εἰσάγονται πάντες οἱ κεκλημένοι μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον· μετὰ δὲ τὴν ἐπίδοσιν τῶν φατλίων συνεξέρχονται ἡμῖν οἱ πάντες.

Ἀρχὴ τῶν κλητωρίων τοῦ πάσχα.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ δεδοξασμένη τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως περιφανὴς ἡμέρα, ἐν ᾗ τὸ τῆς σωτηρίας ἡμῶν οἰκονομήθη κεφάλαιον, καὶ ὁ χοϊκὸς Ἀδὰμ ἐκ τῆς φθορᾶς πρὸς τὴν ζωὴν ἐπανῆλθε, λαμπράν τινα καὶ περίβλεπτον εὐωχίαν τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν προξενίζουσιν. Τὸ γὰρ ὕψος τῆς ἱερᾶς ἀναστάσεως μυστικῶς ὑποφαίνοντες ἐκ τῶν κάτω καθεδρῶν ἑαυτοὺς συναπάραντες πρὸς ὑψηλόν τινα καὶ πολύκυδον τοῦ βήματος θεωρίαν ἑαυτοὺς ἐπανάγουσι, καὶ τῆς Χριστοῦ ἀληθοῦς ἀγαπήσεως τὸν ἀσπασμὸν ἐκμιμούμενοι τὸ ὑπήκοον ἅπαν σχετικῶς κατασπάζονται, καὶ αὖθις σὺν τῇ λαμπρᾷ συγκλήτῳ πρὸς τὴν ἄνω Σιών, τὴν Χριστοῦ ἐκκλησίαν, ὡς μαθηταὶ μετὰ δόξης συντρέχουσι. Τὴν γὰρ περίδοξον τῆς ἡμέρας χαρμονὴν ἐνδεικνύμενοι λαμπροφοροῦσι τοῖς λώροις, εἰς τύπον τῶν ἐνταφίων Χριστοῦ σπαργάνων ἑαυτοὺς ἐνειλίττοντες. Διὸ καὶ ἐν ταῖς δεξιαῖς χερσὶν αὐτῶν τὸ νικητικὸν τοῦ σταυροῦ κατέχοντες τρόπαιον, τὴν ἐξανάστασιν τῆς χοϊκῆς ἡμῶν οὐσίας ἐν ταῖς εὐωνύμοις κατέχουσι, καὶ τὴν θείαν μυσταγωγίαν τῷ Θεῷ ἀναφέροντες μετὰ τὴν τῶν ἁγίων μυστηρίων μετάληψιν, πρὸς σεμνὸν κρᾶμα τοὺς τῆς συγκλήτου προκρίναντες, ὡς κοινωνοὺς τῆς χάριτος ἐμφανῶς προσλαμβάνονται. Καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν ἐν τῇ αὐτῇ κλήσει τοῦ κράματος τοῦ τελουμένου ἐν τῇ Χριστοῦ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ εἰς συνεστίασιν τῷ Βασιλεῖ φίλους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων Ἀνθυπάτων, Πατρικίων, Στρατηγῶν τε καὶ Ὀφφικιαλίων, τὸν ἀριθμὸν ιδʹ. εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τῆς αὐτῆς τραπέζης οὕτως. Τοὺς μὲν Μαγίστρους, Ἀνθυπάτους, καὶ Πατρικίους, τοὺς λώρους ἠμφιεσμένους μετὰ τῶν χρυσῶν αὐτῶν θωρακίων καὶ μόνων. Προκρίνειν δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ καθέδρᾳ τοὺς τὰ θωράκια ἠμφιεσμένους ὑπὲρ τοὺς ἄλλους πατρικίους τοὺς τὰ οἰκεῖα καμίσια φοροῦντας, κἂν τάχα τύχωσιν ἐλάττονες εἶναι ἐν τῇ προβλήσει. Τοὺς δὲ Στρατηγοὺς ἅπαντας μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν σκαραμαγγίων καὶ μόνων. Τοὺς δὲ Ὀφφικιαλίους καὶ αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων καμισίων, ἄνευ μέντοι τῶν ἑαυτῶν χλαμύδων.

Ἐπὶ δὲ τῆς προκειμένης ἐν τῷ περιβλέπτῳ χρυσῷ τρικλίνῳ χρυσῆς τραπέζης, ἐν ᾧ καὶ τὸ περιφανὲς κλῆμα τοῦ χρυσοῦ Πενταπυργίου εἰς τιμὴν προετέθη, δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῷ βασιλεῖ φίλους ἐκ τῶν προλεχθέντων Μαγίστρων, Ἀνθυπάτων, Πατρικίων, Στρατηγῶν Ὀφφικιαλίων, Σεκρετικῶν, ἀπὸ τῆς τάξεως τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ κατωτέρω, ἀσηκρη-

A Initium conviviorum Paſchatis.

Sanctus et glorioſus atque undique conſpicuus dies celebrandae Reſurrectioni Chriſti a mortuis ſacer, quo coronis impoſita fuit operi noſtrae redemtionis, et terrenus Adam e corruptione ad vitam rediit; ille dies praeſtat noſtris Dominis occaſionem ſplendidum et illuſtre convivium inſtituendi. Volentes nempe ſanctae reſurrectionis celſitudinem myſticis ſignis exhibere atque declarare attollunt ſeſe aſcenduntque ex inferioribus ſedilibus ad excelſum et perhonorificum tribunalis ſpectaculum, et ſalutationem imitantes, qua Chriſtus ſuos diſcipulos ex
B vero amore beavit, omnes ſuo imperio parentes cordialiter ſalutant, et rurſus cum ſplendido ſenatu ad Sionem, quae ſuperne eſt, Chriſti ſcilicet eccleſiam, ut diſcipuli, concurrunt in gloria. Oſtenſuri enim glorioſum ejus diei gaudium, comparent ſplendide veſtiti, loris involuti, ad inſtar faſciarum Chriſti ſepulcralium. Quapropter etiam in dextris tropaeum, victoriae ſignum, crucem ſcilicet geſtantes, in ſiniſtris [Acaciam, ſaccum pulvere plenum] terrenae noſtrae ſubſtantiae reſurrectionem [id eſt reſurrectionis ſymbolum] tenent; divinumque officium offerentes deo, poſt aſſumtionem ſacrae Coenae, admittunt palam delectos de ſenatu proceres ad venerabile crama [ſeu jen-
C taculum], ut gaudii participes. In illa ipſa ad Crama evocatione (fit autem in catholica Chriſti eccleſia) oportet nos ad convivandum Imperatori amicos invitare, de ordine Magiſtrorum, Proconſulum Patriciorum, tam Strategorum, quam Officialium; in univerſum numero quatuordecim; et hos ad menſam ibi poſitam introducere hoc modo. Magiſtri, Proconſules et Patricii intrant ſolummodo loris et aureis ſuis thoracibus induti. Praeferuntur autem quoad ſeſſionem Patricii thoracibus induti aliis patriciis, qui conſueta ſua camiſia gerunt, etiamſi forte his dignitate et promotione inferiores ſint. Strategi intrant cum ſuis Scaramangiis tan-
D tum, officiales cum ſuis camiſiis, abſque chlamydibus.

Ad auream vero menſam, in ſplendido Chryſotriclinio poſitam, in quo etiam illuſtre peculium aurei Pentapyrgii honoris cauſſa propoſitum eſt, invitandi a nobis ſunt futuri domino convivae amici, ex iiſdem, quos modo diximus, Magiſtris, Proconſulibus, Patriciis, Strategis, Officialibus, Secreticis ordinis militaris et adhuc inferioribus, item Aſecretis et Comitibus Scholarum, Scri-

bonibus, duoque inſuper e Bulgaris amici; in univerſum triginta numero. Ad circumſtantes ordine continuo quatuor menſas per totidem fornices diſpoſitas, invitantur delecti quidam de ordine regiorum Candidatorum, Veſtitorum, Silentiariorum, Draconariorum, Skeptrophororum, Vexilliferorum, et Senatorum, ad triginta ſex. Agarenos bello captos e magno Praetorio octodecim, et totidem amicorum e Bulgaria homines. Hos introducere, et, priuſquam introëant, ſeriatim diſponere oportet. Qui aureae ſacrae menſae ſplendidi ſunt convivae, illi ſuis in mutatoriis et tunicis intrant. At Bulgari amici poſt claſſem Strategorum, ſub ſecundo miſſu introvocantur ad ſiniſtram ſacrae menſae plagam; quo quinti aut ſexti inter amicos ſint, (ferculaque ſua quinto aut ſexto loco accipiant). Omnes autem prius in ordinem diſponendi ad dextram et ſiniſtram, ſecundum congruum cuique ſuum gradum. Ab iſtorum ſtatione inde porro rurſus ordinandi ſunt Candidatorum ordinis et inferiorum homines, collocandi nempe ad duas ex utraque parte imperiali proximas nobiliores menſas. Ad reliquas duas infimas menſas introducuntur ſeriatim diſpoſiti, a ſiniſtra quidem parte captivi Agareni; a dextra vero Bulgari omnes. Introducuntur autem et educuntur ſic. Senatorii omnes, et Tagmatici, ſeu militiae comitatenſis, magiſtratus, in ſuis mutatoriis. Agareni in candidis et abſque zonis, calceatique. Bulgari proprio ſibi ſuo in habitu. Oportet porro ad muſicorum organorum intonationem attendere, et quando carmen tum cani ſolitum exorſi fuerint, exſurgere jubere omnes, ad bene Dominis precandum, chlamydesque exuere, quae rurſus ſub ingreſſum miſſus Dulciorum induendae, quo in iis, quando tempus excedendi venerit, abeant. Eo tempore, quo conſurgendum eſt, oportet ſignum conſurgendi, quod imperator manu ſua dat, obſervare, ſimulque clamorem ibi adſtantis Cubicularii, et protinus ſurgere jubere, atque educere convivas primum quatuor menſarum, et poſt exiguam interpoſitam moram reliquos primae et ſummae menſae accubantes, ut ſic quotquot convenerint, omnes exeant.

Secundo die celebratur poſt-feſta, ſeu magnum et primarium feſtum diem conſequens, proceſſio in aedem principum et ſanctorum Apoſtolorum; ſacroque officio completo inſtituitur convivium ſuper peculiare et priva menſa in magno triclinio Palatiorum; ad quod invitandi vobis ſunt Magiſtri, Prae-

A των τε ὁμοῦ καὶ Κομήτων τῶν Σχολῶν καὶ Σκριβώνων, σὺν τῶν δύο ἐκ Βουλγάρων φίλων, τὸν ἀριθμὸν λ'. ἐν δὲ ταῖς περιξῆς τέσσαρσι τῶν καμαρῶν τραπέζαις ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν βασιλικῶν Κανδιδάτων, Βεστητόρων τε καὶ Σιλεντιαρίων, Δρακοναρίων, Σκηπτροφόρων, Σημειοφόρων καὶ Σενατόρων τὸν ἀριθμὸν λϛ'. Ἀγαρηνοὺς δεσμίους ἐκ τοῦ μεγάλου Πραιτωρίου τὸν ἀριθμὸν ιη'. καὶ ἐκ τῶν Βουλγάρων φίλων ἀνθρώπους ιη'. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ προστιχίζειν πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῶν, τοὺς μὲν ἐπὶ τῆς χρυσῆς βασιλικῆς τραπέζης περιφανεῖς δαιτυμόνας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων καὶ χλανιδίων, B προσκαλεῖσθαι δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν Βουλγάρων φίλους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Στρατηγῶν ἐν τῷ δευτέρῳ μίνσῳ ἐπὶ τῆς εὐωνύμου θέσεως τῆς τραπέζης, πρὸς τὸ ἀριθμεῖσθαι αὐτοὺς πέμπτους, ἢ καὶ ἕκτους φίλους, στιχίζειν δὲ ἅπαντας ἔνθεν κἀκεῖθεν κατὰ τὴν ἁρμόζουσαν τῆς τάξεως ἑκάστῳ δόξαν. Ἀπὸ δὲ τῆς στάσεως τῶν λεχθέντων τούτων, στιχίζειν αὖθις ἔνθεν κἀκεῖθεν τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν κανδιδάτων καὶ κατωτέρω, πρὸς τὸ καθεσθῆναι ἐπὶ τῶν ἑκατέρων δύο προκρίτων τραπεζῶν. Ἐπὶ δὲ ταῖς κατωτέραις τραπέζαις δεῖ προστιχίζειν, ἐπὶ μὲν τῆς ἐξ εὐωνύμου θέσεως τοὺς ἐξ Ἀγάρων δεσμίους, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας τραπέζης τοὺς τῶν φίλων Βουλγάρων ἀνθρώπους πάντας. C Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἅπαντας καὶ ἐξάγειν οὕτως. Τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς συγκλήτου πάντας καὶ τῶν ταγμάτων μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξίμων, τοὺς δὲ Ἀγαρηνοὺς λευκοφόρους ἀζώνους καὶ ὑποδεδεμένους, τοὺς δὲ Βουλγάρων ἀνθρώπους μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν σχημάτων. Δεῖ δὲ προσέχειν τὴν ἐκφώνησιν καὶ ἀπήχησιν τῶν μουσικῶν ὀργάνων, καὶ ἡνίκα τὸ ᾀδόμενον ἤδη μέλος ἄρξωνται, ἀνιστᾷν ἅπαντας εἰς εὐφημίαν τῶν Δεσποτῶν, καὶ αὖθις τὰς ἑαυτῶν ἐκδιδύσκεσθαι χλαμύδας, καὶ μετὰ τῆς ἀφίξεως τοῦ μίνσου τῶν δουλκίων πάλιν ταύτας ἀναλαμβάνειν πρὸς τὸ μετ᾽ αὐτῶν ἐκπορεύεσθαι ἐν τῇ αὐτῶν ἐξόδῳ. D Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἀναστάσει δεῖ προσέχειν τὸ ἐκ βασιλικῆς χειρὸς διδόμενον τῆς ἐγέρσεως σχῆμα, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ παρεστῶτος ἐκεῖ κουβουκλαρίου, καὶ αὖθις ἐξανιστᾷν καὶ προπέμπειν τοὺς τῶν δ' τραπεζῶν κεκλημένους, μικρὸν εἴργοντας τοὺς ἄνω φίλους, καὶ εἶθ᾽ οὕτως συνεξερχομένους ἅπαντας.

Ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας ἡμέρας τελεῖται μεθέορτος πρόελευσις ἐν τῷ οἴκῳ τῶν κορυφαίων καὶ ἁγίων ἀποστόλων. Καὶ πληρουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας προτίθεται κλητώριον ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῶν παλατίων, καὶ δεῖ ὑμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς

συντί-

συνεστίασιν τῷ Βασιλεῖ, Μαγίστρους, Πραιποσίτους, Ἀνθυπάτους, Πατρικίους, Στρατηγούς, Μητροπολίτας, Ὀφφικιαλίους, Πρωτοσπαθαρίους, Ἀσηκρῆτας, Χαρτουλαρίους, Ὑπάτους, Βεστήτορας, Σιλεντιαρίους, καὶ ἀλλαξίμους τῶν ταγματικῶν ἀρχόντων, κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξίμων καὶ καμισίων, ἄνευ μέντοι τῶν ἑαυτῶν χλαμύδων. Προσέχειν δὲ τοῖς εὐφημοῦσι δήμοις, καὶ ἡνίκα ἄρξηται ἀκτολογεῖν τοὺς Δεσπότας, δεῖ ἐξαναστῆναι πάντας τοὺς κεκλημένους πρὸς τὸ καὶ αὐτοὺς πρᾳέως συνευφημεῖν τοὺς Δεσπότας.

Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος τελεῖται παγανὴ προέλευσις μετὰ ἀλλαξιμάτων ἔνδον τοῦ Παλατίου, καὶ τελεῖται κλητώριον ἐπὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου κατὰ τὸ σχῆμα τῆς πρώτης ἡμέρας. Καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς κλῆσιν ἐπὶ τῆς χρυσῆς τραπέζης ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, Πατρικίων καὶ λοιπῶν σὺν τῷ Δομεστίκῳ τῶν Σχολῶν καὶ βασιλικῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Σπαθαροκανδιδάτων μέχρι τῆς τάξεως τῶν Στρατώρων, κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης φίλους λʹ. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν, τοὺς μὲν ὑπὸ καμπάγιν πάντας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, πλὴν καὶ χλανίδος· τοὺς δὲ πρωτοσπαθαρίους μετὰ σπεκίων καὶ ῥουσίων σαγίων· τοὺς δὲ βασιλικοὺς μετὰ τῶν σκαραμαγγίων καὶ μόνον. Ἐπὶ δὲ ταῖς κάτω τέσσαρσι τῶν καμαρῶν τραπέζαις δεῖ ἡμᾶς συγκαλεῖν βασιλικοὺς Κανδιδάτους, καὶ Μανδάτορας, καὶ μικροὺς ἄρχοντας τοῦ τάγματος τῶν Σχολῶν, τὸν ἀριθμὸν οβʹ. εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ ἀλλαξιμάτων.

Τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς εὐωχίας τελεῖται ὁμοίως προέλευσις παγανὴ μετὰ ἀλλαξιμάτων ἔνδον τοῦ Παλατίου, καὶ εἰσάγονται τὰ φωτίσματα ὑπὸ τοῦ ὀρφανοτρόφου, καὶ τελεῖται τὸ κλητώριον ἐν τῷ αὐτῷ χρυσοτρικλίνῳ ἐπὶ τῆς χρυσῆς τραπέζης. Καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν βασιλέων φίλους, ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, Πατρικίων σὺν τῷ Δομεστίκῳ τῶν Ἐξσκουβίτων καὶ τῶν αὐτοῦ Σκριβώνων, κατὰ τὸν προλεχθέντα τύπον, καὶ εἰσάγειν αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν καθὰ εἴρηται. Ἐπὶ δὲ ταῖς κατὰ τῶν καμάρων τραπέζαις δεῖ ἡμᾶς συγκαλεῖν ἐκ τῶν λεχθέντων βασιλικῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν μικρῶν ἀρχόντων τοῦ Ἐξσκουβίτου τὸν ἀριθμὸν οβʹ. καὶ εἰσάγειν αὐτοὺς κατὰ τὸν προλεχθέντα τύπον.

Τῇ δὲ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς πανδεσίας εἰσέρχεται ὁ Πατριάρχης μετὰ τῶν αὐτοῦ Μητροπολιτῶν δοῦναι ἀγάπην τῷ Βασιλεῖ, καὶ

A poſiti, Proconſules, Patricii, Strategi, Metropolitae, Officiales, Protoſpatharii, Aſecretae, Chartularii, Conſules, Veſtitores, Silentiarii, et magiſtratus tagmaticos, ſeu militares comitatenſes, mutatoria geſtantes, pro capacitate menſae. Introducuntur et educuntur in ſuis mutatoriis et camiſiis, abſque chlamydibus tamen. Tempus obſervandum eſt, quo factiones acta, ſeu fauſtas acclamationes peragere, et dominos laudare, incipiunt. Eo tempore debetis convivis omnibus, ut ſurgant, et ipſi quoque leni voce ſimul cum factionibus Dominis benecant, imperare.

Tertio poſt Paſcha die peragitur pagaB na proceſſio in mutatoriis intra palatium, et convivium in Chryſotriclino, ad modum primi diei. Quapropter ad auream quidem menſam invitandi nobis ſunt homines ordinis Magiſtrorum, patriciorum, etc. cum Domeſtico ſcholarum et hominibus imperialibus, ab ordine inde Spatharocandidatorum, usque ad ordinem Stratorum, pro capacitate menſae, amici in univerſum triginta. Quos introducimus et educimus, ſenatorios quidem viros campagia geſtantes omnes in ſuis mutatoriis, abſque tunicis; Protoſpatharios autem cum ſpeciis et ruſſis ſagis; imperiales homines cum ſcaramangiis tantum. Ad C inferiores autem quatuor fornicum menſas invitandi ſunt imperiales candidati, mandatores, et minores magiſtratus ordinis ſcholarum; in univerſum ſeptuaginta duo. Introducuntur et hi cum ſuis ſcaramangiis et mutatoriis.

Quarto die ejusdem univerſalis regii convivii peragitur proceſſio rurſus pagana in mutatoriis intra palatium, et introducuntur Photiſmata, (ſeu pueri orphani in albis baptiſmalibus induſiis, cereos tenentes) ab Orphanotropho, et inſtituitur convivium in ipſo Chryſotriclino ſuper aurea tabula. Ad D quod invitandi nobis ſunt amici imperatoris, ab ordine inde Magiſtrorum et ſic porro patricii, Domeſticus Excubitorum, ejusque Scribones, ſecundum formulam præſcriptam, eosque oportet modo jam dicto introducere et educere Ad menſas vero inferiores ſub fornicibus collocatas vocamus homines ſeptuaginta duo de ordine eorundem imperialium hominum, et minorum magiſtratuum Excubitorum. Etiam hi dicto modo introducuntur, et educuntur.

Quinto die ejusdem univerſalis regii convivii advenit Patriarcha cum ſuis Metropolitis ad dandum imperatori Apapen, ſeu

oſculum pacis, peragiturque pagana proceſſio in mutatoriis intra Palatium; aſſidetque Patriarcha Imperatori conviva ad peculiarem auream menſam in Chryſotriclino; et invitandi nobis ſunt ad auream quidem menſam amici, Metropolitae decem, Presbyteri Palatini ſex, et duodecim Hegumeni monaſteriorum imperialium, qui ſic introducuntur. Metropolitae in ſuis mutatoriis, praeter omophoria; Presbyteri cum albis pheloniis; Hegumeni cum ſuis ſibi propriis pheloniis. Ad inferiores autem menſas invitamus delectos clericos palatinos, ab ordine Diaconorum inde et ſic porro inferiores ordines, et Secreti Patriarchae Papades, ſeu monachos, in univerſum   Hi ſolis in ſuis camiſiis introducuntur et educuntur.

Sexto die ejuſdem orbis [dierum nempe, ſeu ſeptimanae] peragitur proceſſio pagana in mutatoriis intra Palatium, et introducuntur amici Bulgari, cum donis e Bulgaria allatis; et celebratur convivium in eodem illuſtri triclinio ſuper eadem aurea menſa; invitandique ſunt nobis ad convivandum Imperatori amici de ordine Magiſtrorum, Proconſulum et caeterorum, una cum amicis Bulgaris, et Drungario Vigiliae et Domeſtico Hicanatorum, ad numerum triginta; ordinandique et introducendi eodem modo, quem ad primum diem expoſuimus. Ad inferiores autem menſas invitantur magiſtratus de ordine Comitum et Centarchorum Arithmi, et Hicanatorum, admodum quinquaginta quatuor, et e Bulgaria amicorum homines octodecim. ordinare autem hos Bulgaros oportet ad ultimam menſam ſeorſim. Introducuntur et educuntur in ſuis ſcaramangiis.

Septimo die ejuſdem convivationis peragitur ſimiliter pagana proceſſio intra palatium, et convivium in eodem triclinio ſuper eadem tabula, pariterque ut ante invitantur ad convivandum Imperatori Magiſtri, Patricii, Praefectus Vrbis, ambo Domeſtici, Numerorum ſcilicet atque Caſtrorum, eorundem ambo Topoteretae, Rationalis praetorii, Adjutor [praefecti urbis], in univerſum triginta viri. Introducuntur et educuntur in ſuis mutatoriis et tunicis. Ad inferiores autem menſas invitantur Tribuni Vicarii, gentiles, ſeu alienigenae, ex Hetae-

A τελεῖται πρόελευσις παγανὴ δι' ἀλλαξίμων ἔνδον τοῦ Παλατίου, καὶ συγκαθίζεται τῷ Βασιλεῖ εἰς συνεσθίασιν ὁ Πατριάρχης ἐπὶ τῆς ἀποκεπτῆς χρυσῆς τραπέζης ἐν τῷ χρυσέῳ τρικλίνῳ, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν, ἐπὶ μὲν τῆς χρυσῆς τραπέζης φίλους, ἀπὸ μὲν τῶν Μητροπολιτῶν ι', καὶ ἀπὸ τῶν βασιλικῶν Πρεσβυτέρων τοῦ Παλατίου ἕξ, καὶ Ἡγουμένους τῶν βασιλικῶν μοναστηρίων ιβ'. εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν οὕτως. Τοὺς μὲν Μητροπολίτας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, πλὴν τῶν ὠμοφορίων, τοὺς δὲ Πρεσβυτέρους μετὰ τῶν λευκῶν φαιλωνίων, τοὺς δὲ Ἡγουμένους καὶ αὐτοὺς μετὰ τῶν B οἰκείων αὐτῶν φαιλωνίων. Ἐπὶ δὲ τῶν κάτω τραπεζῶν δεῖ ἡμᾶς συγκαλεῖν ἀπὸ τῶν βασιλικῶν Κληρικῶν ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Διακόνων καὶ κατωτέρω καὶ ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ Πατριάρχου παπάδας, τὸν ἀριθμὸν   Εἰσάγειν δὲ καὶ ἐξάγειν αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν καμισίων καὶ μόνων.

Τῇ δὲ ἕκτῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς πεντάδα τελεῖται πρόελευσις παγανὴ μετὰ ἀλλαξιμάτων ἔνδον τοῦ Παλατίου, καὶ εἰσάγονται οἱ ἐκ Βουλγάρων φίλοι, μετὰ τῶν ἐκ Βουλγαρίας δώρων. Καὶ τελεῖται κλητώριον ἐν τῷ αὐτῷ περιβλέπτῳ τρικλίνῳ ἐπὶ τῆς αὐτῆς χρυσῆς τραπέζης, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τοῦ Βα- C σιλέως φίλους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, Ἀνθυπάτων καὶ λοιποὺς σὺν τῶν ἐκ Βουλγάρων φίλων καὶ τῷ Δρουγγαρίῳ τῆς Βίγλης, καὶ τῷ Δομεστίκῳ τῶν Ἱκανάτων, τὸν ἀριθμὸν λ'. στοιχίζειν δὲ αὐτοὺς, καὶ εἰσάγειν κατὰ τὸν λεχθέντα τύπον τῆς πρώτης ἡμέρας. Ἐπὶ δὲ τῶν κάτω τραπεζῶν δεῖ συγκαλεῖν ἀπό τε Κομήτων καὶ Κενταρχῶν τοῦ Ἀριθμοῦ καὶ τῶν Ἱκανάτων ἄνδρας νδ', καὶ ἐκ τῶν Βουλγάρων φίλων ἀνθρώπους ιη'. στοιχίζειν δὲ δεῖ τοὺς Βουλγάρους ἀνθρώπους, ἐπὶ τῆς κάτω τελευταίας μιᾶς τραπέζης μόνους· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν σκαραμαγγίων.

D Τῇ δὲ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς δεξιώσεως τελεῖται ὡσαύτως παγανὴ πρόελευσις ἔνδον τοῦ Παλατίου, καὶ γίνεται κλητώριον ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ ἐπὶ τῆς αὐτῆς τραπέζης, καὶ συγκαλοῦνται εἰς ἑστίασιν τῷ Βασιλεῖ ὁμοίως ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων καὶ Πατρικίων σὺν τῷ Ὑπάρχῳ τῆς Πόλεως, καὶ τοῖς δυσὶ Δομεστίκοις, νουμέρου τε καὶ τειχέων, καὶ τῶν αὐτῶν Τοποτηρητῶν, σὺν τῷ Λογοθέτῃ τοῦ Πραιτωρίου, καὶ τῷ Συμπόνῳ τὸν ἀριθμὸν λ'. Εἰσάγονται δὲ καὶ ἐξάγονται μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν ἀλλαξιμάτων καὶ χλανιδίων. Ἐν δὲ ταῖς κάτω τραπέζαις συγκαλοῦνται Τριβοῦνοι βικάριοι, οἱ

ἐθνικοὶ τῆς Ἑταιρείας, οἷον Τοῦρκοι, Χάζαροι, καὶ λοιποὶ τὸν ἀριθμὸν νδ΄. ἐπὶ δὲ τῆς τιμίας τραπέζης συγκαλοῦνται οἱ δώδεκα Γειτονιάρχαι, οἱ δ΄ Ἐπόπται, καὶ οἱ δύο Πρωτοκαγκελλάριοι τοῦ Ἐπάρχου. Εἰσάγονται δὲ μετὰ τῶν οἰκείων καμισίων καὶ μόνων, οἱ δὲ ἐθνικοὶ μετὰ τῶν αὐτῶν καβαδίων. Δίδοται δὲ τοῖς Γειτονιάρχαις καὶ λοιποῖς ἀνὰ νομίσματος ἑνός. Ἐπὶ δὲ τῶν προλαβόντων χρόνων συνεκαλοῦντο ἀντὶ τούτων οἱ τοῦ Σκευοφυλακίου τῆς ἁγίας Σοφίας Χαρτουλάριοι, λαμβάνοντες τὴν αὐτὴν εὐλογίαν.

Τῇ δὲ Νέᾳ κυριακῇ, τῇ μεθέορτῳ τοῦ Πάσχα, ἐκτελεῖται προέλευσις λαμπροφόρος ἐν τῷ σεβασμίῳ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας προτίθεται κλητώριον ἐν τῷ λεχθέντι τρικλίνῳ ἐπὶ τῆς δευτέρας ἡμέρας, καὶ συνεστιᾶται τῷ Βασιλεῖ ὁ ἁγιώτατος ἡμῶν Πατριάρχης ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης, καὶ συγκαλοῦνται εἰς ἑστίασιν σὺν τῷ βασιλεῖ φίλοι, κατὰ τύπον τῆς δευτέρας ἡμέρας τῆς ἐπαύριον τοῦ ἱεροῦ πάσχα.

Τῇ δὲ ἐπαύριον τῆς Νέας κυριακῆς ἡμέρᾳ ἐκτελεῖται δεξίωσις δεξίμου ἄνευ σαξίμου, καὶ καθέζεται ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης μετὰ τοῦ οἰκείου διβητησίου ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου. Καὶ δεῖ ἡμᾶς συγκαλεῖν εἰς ἑστίασιν ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, Πραιποσίτων, Ἀνθυπάτων, Πατρικίων, Ὀφφικιαλίων, καὶ λοιπῶν τῶν ὑπὸ καμπάγιν πάντων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. Εἰσάγειν δὲ καὶ ἐξάγειν πάντας μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν ἀλλαξιμάτων τε καὶ χλανιδίων. προσέχειν δὲ καὶ τὸ μουσικὸν μέλος, καὶ ἐξανιστᾶν τοὺς κεκλημένους ἐν τῷ προδηλωθέντι χρόνῳ εἰς εὐφημίαν τῶν δεσποτῶν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον τοῦ αὐτοῦ δεξίμου τελεῖται ἑπόμενον ἱππικὸν ἀπολύσιμον, καὶ ἐξαποστέλλονται πρὸς τὰ οἰκεῖα οἱ ἀπὸ Βουλγάρων φίλοι, καὶ προτίθεται κλητώριον ἐν τῷ περιβλέπτῳ τρικλίνῳ τῶν Καθισμάτων, καὶ συνεσθίουσι τῷ Βασιλεῖ οἱ Πραιπόσιτοι, Πατρίκιοι, Ὀφφικιάλιοι, ἀσπαθάριοι καὶ Χαρτουλάριοι, Ὕπατοι, Βεστῖτορες, Σιλεντιάριοι, ὁ Ἀκτουάριος, καὶ οἱ τοῦ Ἡλιακοῦ, σὺν τῷ Δεησογράφῳ, τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. Εἰσάγονται δὲ καὶ ἐξάγονται κατὰ τὸν ἀνωτέρω λεχθέντα τρόπον.

Μεσούσης δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα τελεῖται προέλευσις δημοσία, καὶ προέρχονται οἱ Βασιλεῖς ἐμπράτιοι εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Μωκίου, καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας προ-

ria; ut Turci, Chazares, alii, admodum quinquaginta quatuor. Ad venerabilem vero menſam invitantur duodecim Gitoniarchae, vel vicomagiſtri, quatuor Epoptae vel aediles, duo Protocancellarii Praefecti urbis. Introducuntur hi ſuis in camiſiis tantum; gentiles vero, in ſuis Cabadiis. Gitoniarchis et reliquis dantur ſinguli ſinguli numi aurei. Temporibus autem antiquioribus invitabantur loco iſtorum chartularii Skeuophylacii S. Sophiae, accipiebantque eandem benedictionem, ſeu munificentiam.

Nova die dominica, ſic dicta, ea nempe, quae proxime feſtum Paſchatis ſequitur, ſplendida peragitur proceſſio ſplendido in veſtitu in venerabile templum SS. Apoſtolorum; finitoque ſacro officio proponitur et initur convivium in triclinio, quod ſuperius ad ſecundum diem nominavimus. Convivatur tum ſanctiſſimus Patriarcha noſter Imperatori ad peculiarem menſam, et invitantur ad convivandum domino amici, ejuſdem generis, atque ad ſecundum hujus convivationis diem, a feſto Paſchatis immediate proximum, diximus.

Altero poſt Novam dominicam die excipitur et beneventatur ab Imp. Deximum, ſeu corpus ſenatorum dominum ſalutatum venientium; absque ſaximo tamen, ſeu chorea; reſidetque Imperator in Iuſtiniani triclinio ad peculiarem ſibi menſam in ſuo dibeteſio. Invitanditum ſunt nobis magiſtratus horum ordinum; Magiſtri, Praepoſiti, Proconſules, Patricii, Officiales, et reliqui campagiogeruli omnes, pro capacitate menſae. Introducuntur et educuntur omnes in ſuis mutatoriis et tunicis. Obſervandum deinde nobis eſt tempus, quo carmen muſicae recitatur, et tunc jubendi convivae ſurgere, ad laudes et pia verba Domino dicenda.

Die poſt illud Deximum proximo peragitur ei adhaerens et conſequens ludus equeſtris, abſolutivus, ſeu qui finem ſolemni huic convivationi facit. Remittuntur tunc amici, qui e Bulgaria venerant, ad ſua, et proponitur convivium in ſplendido triclinio Cathiſmatum; et convivantur Imperatori Praepoſiti, Patricii, Officiales, Protoſpatharii, Chartularii, Conſules, Veſtitores, Silentiarii, Actuarius, et ad Heliacum pertinentes, et Deeſeographus, ſeu ſcriba libellorum ſupplicum; pro capacitate menſae. Introducuntur et educuntur modo ſupra ſcripto.

Dum vero medium eſt feſtum Paſchatis, [id eſt die inter feſtum Paſchatis et feſtum Pentecoſtes medio] peragitur proceſſio publica, et prodeunt Imperatores in ſolenne pompa ad templum S. Mocii, ſancto-

que officio ibi peracto apparatur et proponitur Imperatori convivium ſuper peculiare menſa in tricliniis, ſeu palatio, quod penes illud templum eſt. Patriarcha ibi convivatur Imperatori; invitandique nobis ſunt ad convivandum amici de ordine Magiſtrorum, Proconſulum, Patriciorum, Metropolitarum, Officialium, et Tagmaticorum magiſtratuum, item Senatorum campagia ferentium, tot quot menſa capit. Introducuntur et educuntur in ſuis mutatoriis, abſque tunicis. Quando factiones Acta ſua, ſeu laudes dominorum et pia vota, exclamant, jubemus convivas omne ſurgere, ut et ipſi dominis bene precentur.

Divino autem illo ſanctoque et admirabili die feſto, quo Chriſti in carne aſſumtio in coelum celebratur, peragitur publica proceſſio a venerabilibus noſtris Imperatoribus in admodum venerabile reverendumque templum ſanctiſſimae dominae noſtrae Deiparae Pigis, ſeu ad Fontem; peractoque ſacro officio proponitur Imperatori convivium ſuper peculiare tabula, et convivatur Patriarcha Domino, invitanturque ad pariter convivandum amici ab ordine Magiſtrorum inde et ſic porro minores magiſtratus, ſecundum ſuperius expoſitam formulam praedictarum ſplendidarum proceſſionum.

De Ceremoniis feſti Pentecoſtes.

Sancto die Pentecoſtes peragitur proceſſio ſecundum formulam, quae die venerabilis Paſchatis feſto obſervatur, in ſanctam catholicam et Apoſtolicam Dei [magnam] eccleſiam; proponitur ibi Imperatoribus Mixtum; et amici paullo ante dicti invitantur ad convivium. Interea redeunt imperatores in magnum Palatium, in proceſſione, proponiturque ſacrum convivium ſuper peculiare menſa in ſplendido triclinio Iuſtiniani, et convivantur Imperatori, quos par eſt ex rituali, amici ſupra nominati, introducti et educti cum ſuis mutatoriis, abſque tunicis.

Poſt ſanctum Pentecoſtes feſtum celebratur natalis coronationis Deſpotae.

Primo Maji celebrantur Encaenia, vel dedicatio, Novae eccleſiae; factaque ſolenne cum cereis, et ſupplicationibus proceſſione e templo S. Deiparae Phari, et tum peracto ſacro officio, proponuntur dominis dapes in jucundo Chryſotriclino, convivante Imperatori Patriarcha; invitanturque ad eundem finem Magiſtri, Praepoſiti, Patricii, caeteri homines imperiales, et Metropolitae pro ratione tabulae.

A τίθεται κλητώριο τῷ Βασιλεῖ ἐπὶ ἀπόκοπτης τραπέζης ἐν τοῖς ἐκεῖσε τρικλίνοις, καὶ συνεστιᾶται ὁ Πατριάρχης τῷ Βασιλεῖ, καὶ δεῖ ἡμᾶς ἐντρεπίζειν εἰς συνεστίασιν αὐτῶν φίλους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, Ἀνθυπάτων, Πατρικίων, Μητροπολίτας, Ὀφφικιαλίους, καὶ Ταγματικούς, καὶ τῶν ἐκ τῆς συγκλήτου καμπαγίων τῶν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξίμων χωρὶς τῶν χλανιδίων. Ἐν δὲ τῷ προλεχθέντι τῆς ἀκολουθίας τῶν δήμων χρόνῳ, ἐξανιστᾷν ἅπαντας τοὺς κεκλημένους εἰς εὐφημίαν τῶν Δεσποτῶν.

B Ἐπὶ δὲ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς μετὰ σαρκὸς εἰς οὐρανοὺς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θαυμαστῆς ἡμέρας τελεῖται δημοσία πρόελευσις παρὰ τῶν Βασιλέων ἡμῶν τῶν ἁγίων ἐν τῷ πανσέπτῳ καὶ σεβασμίῳ ναῷ τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Πηγῆς, καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας προτίθεται κλητώριο τῷ Βασιλεῖ ἐπὶ ἀποκόπτης τραπέζης, καὶ συνεστιᾶται ὁ Πατριάρχης τῷ Βασιλεῖ, καὶ συγκαλοῦνται εἰς συνεστίασιν αὐτῷ φίλοι ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, καὶ κατωτέρω, κατὰ τὴν ἔκθεσιν καὶ τὸ σχῆμα τῶν προλεχθησῶν περιφανῶν προελεύσεων.

C

Η Ν.

Τῇ δὲ ἁγίᾳ τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ τελεῖται προέλευσις κατὰ τὸν τύπον τῆς τοῦ σεβασμίου Πάσχα ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ προτίθεται κέρασμα ἐκεῖσε τοῖς Βασιλεῦσι, καὶ προσκαλοῦνται οἱ ἀνωτέρω λεχθέντες φίλοι. Καὶ ὑποστρεφῆς τῶν Βασιλέων ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ μετὰ προελεύσεως γινομένης, προτίθεται τὸ βασιλικὸν κλητώριον ἐπὶ ἀποκόπτης τραπέζης ἐν τῷ περιβλέπτῳ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καὶ συνεστιῶνται τῷ βασιλεῖ οἱ κατὰ τύπον ἀνωτέρω λεχθέντες φίλοι, εἰσαγόμενοι καὶ ἐξαγόμενοι μετὰ τῶν

D οἰκείων ἀλλαξιμάτων χωρὶς χλανιδίων.

Μετὰ δὲ τὴν ἁγίαν τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέραν ἐκτελεῖται τὸ Στέψιμον τοῦ Δεσπότου.

Τῇ δὲ πρώτῃ τοῦ Μαΐου μηνὸς ἐκτελοῦνται τὰ ἐγκαίνια τῆς Νέας ἐκκλησίας, καὶ λιτανίου προελεύσεως γινομένης ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου, τελεῖται ἡ θεία λειτουργία, καὶ προτίθεται κλητώριον τοῖς Βασιλεῦσιν ἐν τῷ τερπνῷ Χρυσοτρικλίνῳ, καὶ συνεστιᾶται τῷ Βασιλεῖ ὁ Πατριάρχης, καὶ συγκαλοῦνται εἰς συνεστίασιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, Πραιποσίτων, Πατρικίων καὶ λοιπῶν βασιλικῶν ἀνθρώπων σὺν τῶν Μητροπολιτῶν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης.

Τῇ

Τῇ δὲ ιά τοῦ αὐτοῦ Μαΐου τελεῖται τὸ Γενέθλιον τῆς Πόλεως ταύτης, καὶ ἐκβάλλεται δεξίωσις δεξίμου χωρὶς σαξίμου, καὶ ἱππικὸν ἱπποδρόμιον, καὶ τελεῖται κλητώριον κατὰ τὸν λεχθέντα τύπον.

Τῇ δὲ ὀγδόῃ τοῦ αὐτοῦ Μαΐου μηνὸς τελεῖται πρόελευσις τῆς μνήμης τοῦ Θεολόγου ἐν τῷ Ἑβδόμῳ, καὶ τελουμένης τῆς λειτουργίας προτίθεται κλητώριον, καὶ συγκαλοῦνται κατὰ τύπον οἱ τῆς συγκλήτου πάντες, κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης.

Τῇ δὲ κ' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐκτελεῖται διὰ λιτανείας προελεύσεως ἔνδον τοῦ Παλατίου ἡ μνήμη Ἠλιοῦ τοῦ προφήτου, καὶ δι' αὐτῆς ἡ ἀνάκλησις τῆς περιορίσεως τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Βασιλέως. Προεκτελεῖται δὲ πρὸ αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἐν τῇ παραμονῇ ἑσπερινὸν ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ ᾄδεται παρὰ πάντων ἀπολύσιμον ᾆσμα ἰσόμελον τοῦ συνταφέντες, καὶ δίδοται τοῖς Μαγίστροις, Πραιποσίτοις, Ἀνθυπάτοις, Πατρικίοις καὶ Ὀφφικιαλίοις εἰς τύπον παρὰ τοῦ Βασιλέως σταυρίτζια ἀργυρᾶ. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ τὴν ἑορτὴν ἐκτελοῦμεν, προκαθέζεται ὁ Βασιλεὺς μετὰ ἀλλαξιμάτων ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου Χρυσοτρικλίνου, καὶ παρεστῶτος τοῦ μυστικοῦ Κουβικουλείου εἰσάγονται ὅ τε τοῦ Σακελλίου καὶ οἱ Ξενοδόχοι καὶ Γηροκόμοι, προσάγοντες σταυροὺς χρυσοστυβάστους κατὰ μίμησιν τῆς ἑορτῆς τῶν Βαΐων, καὶ λαμπροφορεσάντων πάντων, εἰσάγεται ἡ τάξις τῶν Μαγίστρων, Ἀνθυπάτων, Πατρικίων καὶ Ὀφφικιαλίων ἔμπροσθεν τοῦ Δεσπότου, καὶ διανομῆς τῶν λεχθέντων σταυρίων ὑπὸ τοῦ Βασιλέως γενομένης τελεῖται, ὡς ἔφαμεν, δημοσία λιτάνιος πρόελευσις ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου ἐπὶ τὸν περικαλλέστατον ναὸν τῆς μεγάλης Νέας ἐκκλησίας, καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας προτίθεται κλητώριον τῷ Βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ συνεστιᾶται τοῖς Βασιλεῦσιν ὅ τε Πατριάρχης καὶ οἱ Μητροπολῖται, Μαγίστροι, Πραιπόσιτοι, Ἀνθύπατοι, Πατρίκιοι, Ὀφφικιάλιοι, καὶ λοιποὶ Βασιλικοὶ κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. Προκαθέζεται δὲ ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ οἰκείου διβητησίου, καὶ δεῖ ἡμᾶς εἰσάγειν καὶ ἐξάγειν πάντας τοὺς κεκλημένους μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν ἀλλαξιμάτων, χωρὶς τῶν χλανιδίων.

Τῇ δὲ ἐπαύριον τελεῖται δεξίωσις δεξίμου καὶ μεγάλου σαξίμου, καὶ προτεθέντος βασιλικοῦ κλητωρίου ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ προκαθέζεται ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ οἰκείου διβητησίου, καὶ δεῖ ἡμᾶς ἐντρεπίζειν εἰς συνεστίασιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τάξεως Πραιποσίτων, Πατρικίων, Ὀφφικιαλίων καὶ

Die undecimo Maji peragitur natalis hujus Vrbis, et admittitur Deximum, ſeu turba ſalutantium et gratulantium, abſque ſaximo tamen; celebratur etiam equeſtre certamen curſorium, modoque praedicto convivium.

Die octavo Maji peragitur proceſſio memoriae S. Ioannis Theologi, in Hebdomo, finitoque ſacro officio proponuntur dapes, et convocantur ſecundum ritum ſenatorii omnes pro ratione menſae.

Die vigeſimo Iulii peragitur cum ſolenne ſupplicabunda proceſſione intra Palatium memoria Eliae prophetae, et per eam celebratur memoria dimiſſionis pii Domini noſtri [Leonis Sapientis] e cuſtodia. Pridie illius diei autem, ſeu in vigiliis, peragitur in anteceſſum S. officium veſpertinum in Pharo, et canitur ab omnibus cantus abſolutivus ejusdem melodiae atque hymnus, qui incipit a voce: Συνταφέντες, danturque ab Imperatore, ex recepto ritu, Magiſtris, Praepoſitis, Proconſulibus, Patriciis et Officialibus cruciculae argenteae. Altero autem die poſt, illo nempe, quo ipſum Eliae feſtum celebramus, praeſidet Imperator in mutatoriis ſuper glorioſo Chryſotriclino, adſtante ſecreto Cubiculo, introducunturque praefectus ſacellii et Xenodochi, et Gerocomi, apportantes cruces auro incruſtatas, ad imitationem rituum feſti Palmarum, omnibusque ſplendide indutis introducitur ordo Magiſtrorum, Proconſulum, Patriciorum, et Officialium, in conſpectum, Domini; qui poſtquam dictas cruces ſua manu diſtribuit, inſtituitur, ut diximus, publica ſolennis ſupplicabunda proceſſio a Templo S. Deiparae Phari ad illuſtre templum magnae novae eccleſiae; peractoque ſacro officio proponuntur epulae Dominis in Chryſotriclino, conviventibus cum ipſis Patriarcha et Metropolitis, Magiſtris, Praepoſitis, Proconſulibus, Patriciis, Officialibus et reliquis impeſialibus hominibus, ſecundum capacitatem menſae. Praeſidet Imperator in ſuo dibiteſio, et convivae a nobis introducuntur in ſuis quisque mutatoriis, absque tunicis.

Poſtero die inſtituitur exceptio Deximi [ſeu ſalutantium procerum turbae], et magni Saximi, propoſitisque epulis imperialibus ſuper magna menſa in Iuſtiniani triclinio praeſidet Imperator in ſuo dibeteſio; noſtrumque eſt invitare ad convivium ab ordine inde Praepoſitorum, Patriciorum, Officialium, et ſic porro, Secreticos, quot-

quot compagia gerunt, pro ratione menſae; eosque introducere et educere in ſuis mutatoriis et tunicis. Reliqui autem magnates, ut Magiſtri, Proconſules, Patricii, et omnes homines imperiales reſervantur ad peragendum in thoracibus et condomaniciis ſaximum, aut choream, menſae.* Saltantibus autem omnibus circa ſacram menſam, et liberationem ſapientiſſimi Domini celebrantibus, datur ab ipſo, nomine doni gratuiti, apocombium continens litras tres. Attendere deinceps oportet quando factiones acta dicere incipiant, et tum excitare convivas ad laudes Domini dicendas, prout ſupra praeſcriptum eſt.

Immediate poſt illum diem peragitur Votum pezodromium, ſeu quo pedeſtres urbani curſores certant, a Leone, Chriſtum amante Domino, inſtitutum et ordinatum; danturque [pauperibus] teſſerae, ut in tali Voto curſorio moris eſt. Dein proponuntur ſacrae dapes ſuper peculiare menſa in media parte illuſtris triclinii jucundorum novendecim accubituum ſeorſim poſita. Convivantur Imperatori Praepoſiti, eunuchi protoſpatharii, et primicerius, in univerſum hi ſex; deinde quoque pauperes omnes, qui teſſeras imperiales per manus magnatum acceperunt; hi donantur, viritim ſingulis nummis et quaternis miliarenſibus.

Tertio die poſt peragitur certamen equeſtre curſorium, et celebratur convivium in triclinio Cathiſmatis, ad quod invitamus amicos, quos moris eſſe in ludis equeſtribus invitari ſupra diximus.

Die Auguſti ſexto celebratur proceſſio in mutatoriis in magnam Dei catholicam eccleſiam, ſacroque officio finito convivantur ibidem Imperatori amici, quos ſaepe jam nominavimus, de Mixto quum memoraremus. Revertitur deinceps Imperator in Palatium ſplendida cum pompa, ipſique proponuntur dapes in peculiare menſa triclinii Juſtiniani, quo invitamus Magiſtros, Proconſules, Patricios, Officiales, Protoſpatharios, et reliquos ſenatores campagia gerentes, pro capacitate menſae. Introducuntur et educuntur in ſuis mutatoriis, abſque tunicis, quia etiam ipſe Imperator in ſuo debeteſio praeſidet.

A ἀπὸ τῶν στρατιωτικῶν τῶν ὑπὸ καμπάγιν πάντων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων τε καὶ χλανιδίων. Τοὺς δὲ λοιποὺς Μαγίστρους, Ἀνθυπάτους Πατρικίους, καὶ ἅπαντας τοὺς βασιλικοὺς ἀνθρώπους ταμιεύειν αὐτοὺς μετὰ θωρακίων καὶ κονδομανίκων εἰς τὸ σάξιμον τῆς τραπέζης, χορευόντων δὲ πάντων πέριξ τῆς βασιλικῆς τραπέζης καὶ τὴν ἀνάῤῥυσιν εὐφημούντων τοῦ σοφωτάτου Δεσπότου, δίδοται παρ' αὐτοῦ τούτοις εἰς φιλοτιμίας ἐπίδοσιν ἀποκόμβιον ἔχον χρυσᾶ λίτρας γ'. Προσέχειν δὲ δεῖ τὴν ἀκτολογίαν τοῦ δήμου, καὶ ἐξανιστᾷν B ἅπαντας τοὺς κεκλημένους πρὸς εὐφημίαν τοῦ Δεσπότου κατὰ τὸν προγραφέντα τύπον.

Ἐφεξῆς δὲ ταύτης τῆς ἡμέρας τελεῖται πεζοδρόμιον Βοτὸν τῶν πολιτῶν τυπωθὲν ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου, καὶ δίδονται σφραγίδια ὡς κατὰ τύπον τοῦ Βοτοῦ πεζοδρομίου, καὶ προτίθεται κλητώριον τῷ Βασιλεῖ ἐπὶ ἀποκοπῆς τραπέζης κατὰ τὴν μέσην θέσιν τοῦ περιφανοῦς τρικλίνου τῶν ιθ' τερπνῶν ἀκκουβίτων, καὶ συνεστιῶνται τῷ Βασιλεῖ οἱ Πραιπόσιτοι σὺν τοῖς εὐνούχοις πρωτοσπαθαρίοις καὶ πριμικηρίοις, τὸν ἀριθμὸν ἕξ, ὡσαύτως καὶ πάντες οἱ πένητες οἱ τὰ σφραγίδια τοῦ Βασιλέως διὰ χειρὸς τῶν μεγιστάνων λαβόντες, καὶ δίδοται αὐτοῖς ἀποC κόμβιον ἀνὰ νομίσματος α γ'.

Καὶ μεθ' ἡμέρας δύο τελεῖται ἱππικὸν ἱπποδρόμιον, καὶ προτίθεται κλητώριον ἐπὶ τοῦ τρικλίνου τοῦ Καθίσματος, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῷ Βασιλεῖ φίλους, κατὰ τὸν ἐν τοῖς ἱπποδρομικοῖς κλητωρίοις λεχθέντα τύπον.

Ἐπὶ δὲ τῆς ς' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἡμέρας ἐκτελεῖται ἡ προέλευσις μετὰ ἀλλαξίματος ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας συνεστιῶνται τῷ Βασιλεῖ οἱ πολλάκις ἐπὶ τοῦ κράματος μνημοD νευθέντες φίλοι, καὶ ὑποστρέφει ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ τὸ Παλάτιον ἐμπρέπως, καὶ προτίθεται κλητώριον τῷ Βασιλεῖ ἐπὶ ἀποκοπῆς τραπέζης ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῷ Βασιλεῖ φίλους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, Ἀνθυπάτων, Πατρικίων, Ὀφφικιαλίων, Πρωτοσπαθαρίων καὶ λοιπῶν συγκλητικῶν τῶν ὑπὸ καμπάγιν ὄντων, κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. Εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων χωρὶς τῶν χλανιδίων, διὰ τὸ καὶ τὸν Βασιλέα μετὰ τοῦ οἰκείου διβητησίου προκαθεσθῆναι.

A Τῇ δὲ ιε' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡμέρᾳ τελεῖται δημοσία πρόελευσις τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ἐν τῷ σεβασμίῳ ναῷ αὐτῆς τῷ ἐν Βλαχέρναις, καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας προτίθεται κλητώριον ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης ἐν τῷ κάτω τρικλίνῳ τῷ ὄντι ἐπὶ τὰ παλάτια τῆς θαλάσσης, καὶ προκαθέζεται ὁ Βασιλεὺς σὺν τῷ Πατριάρχῃ μετὰ τοῦ οἰκείου αὐτοῦ διβητησίου. Καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν αὐτοῦ φίλους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, Πραιποσίτων, Ἀνθυπάτων, Πατρικίων, Ὀφφικιαλίων, Μητροπολιτῶν, καὶ λοιπῶν ἀρχόντων βασιλικῶν τε καὶ ταγματικῶν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. B Εἰσάγονται δὲ καὶ ἐξάγονται οὕτως· οἱ μὲν Μάγιστροι, Πραιπόσιτοι, Πατρίκιοι, Ὀφφικιάλιοι καὶ οἱ ὑπὸ καμπάγιν πάντες μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων· οἱ δὲ λοιποὶ βασιλικοὶ μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον. Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ δείλης ἀπέρχεται ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Διομήδους, καὶ τῇ ἐπαύριον τελουμένης τῆς λειτουργίας προτίθεται κλητώριον κατὰ τύπον, καὶ συνεσθίουσι τῷ Βασιλεῖ ὁμοίως οἱ ἐκ τῆς συγκλήτου πάντες.

Τῇ δὲ κθ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡμέρᾳ ἐπιτελεῖται ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου καὶ ὀρθοδόξου μεγάλου Βασιλέως ἡμῶν Βασιλείου, καὶ προέρχονται μετὰ σκαραμαγγίων ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων οἱ Βασιλεῖς ἐμπρέπτως, C καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας ὑποστρέφουσιν ὁμοίως οἴκαδε μετὰ δόξης, καὶ προτίθεται κλητώριον ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τοῖς Βασιλεῦσι φίλους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, τῶν συγκλητικῶν, βασιλικῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον, διὰ τὸ καὶ τοὺς Βασιλεῖς ἐν τῷ τοιούτῳ σχήματι ἀκουμβίζειν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐπιτελεῖται διὰ δεξίμου ἡ ἐν D Χριστῷ αὐτοκρατορία τῶν πιστῶν Βασιλέων Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ τελουμένου αἰσίως τοῦ δεξίμου προκαθέζονται πάλιν οἱ εὐσεβεῖς Δεσπόται εἰς πολλῶν ἀντίληψιν ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ αὖθις στοιχεῖται τὸ κλητώριον τοῦ Δεσπότου, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν βασιλέων ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, Πραιποσίτων, Ἀνθυπάτων, Πατρικίων, Ὀφφικιαλίων, πλὴν τῶν εὐνούχων, τοὺς ἡμίσεις ἁπάντων, καὶ ἀπὸ τῆς τάξεως τῆς ὑπὸ καμπάγιν συγκλήτου, καὶ τῶν ταγματικῶν ἀλλαξιμάτων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης, καὶ εἰσάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων καὶ χλανιδίων,

A Ejuſdem menſis die decimo quinto peragitur publica proceſſio Dormitionis Sanctiſſimae Dominae Deiparae in venerabile templum ejus, quod eſt in Blachernis, ſacroque peracto officio proponitur prandium ſuper menſa peculiare in inferiore triclinio, quod verſus palatia maritima ſpectat, praeſidetque Imperator cum Patriarcha, in ſuo dibeteſio. Invitare ad illius convivii communionem nos oportet amicos de ordine Magiſtrorum, Praepoſitorum, Proconſulum, Patriciorum, Officialium, Metropolitarum, et reliquorum magiſtratuum, tam palatinorum, quam militarium, pro ratione capacitateque menſae. Introducuntur et B educuntur ſic. Magiſtri, Praepoſiti, Patricii, Officiales et qui campagia gerunt omnes, in ſuis mutatoriis; reliqui Baſilici tantum in ſuis ſcaramangiis. Ejuſdem ipſius diei veſpera [ſeu horis pomeridianis] abit Imperator in templum S. Diomedis, et altero die poſt, peracto ſacro officio, proponuntur dapes, more conſueto, et convivantur Domino etiam tunc de toto Senatu delecti amici.

Die vigeſimo nono ejuſdem menſis celebratur memoria [et dies emortualis] ſancti et orthodoxi magni noſtri Imperatoris C Baſilii, [eo die pie defuncti]. Solenne tunc ſplendidaque in pompa procedunt Imperatores noſtri [Leo et Alexander] induti ſcaramangiis in templum SS. Apoſtolorum; ſacroque officio finito redeunt eodem modo cum gloria domum, et apponuntur epulae in Iuſtiniani triclinio, ad quarum communionem invitandi nobis ſunt amici, ut Magiſtri, homines ſenatorii, homines imperiales, pro ſpatio menſae. Introducuntur et educuntur in ſuis tantum ſcaramangiis, propterea quod et ipſi domini tali in habitu accumbunt.

Altero die poſt celebratur cum Dexi- D mo ſeu ſolenni ſalutantium et gratulantium exceptione, Autocratoria, ſeu natalis pii in Chriſto imperii, fidelium Imperatorum Leonis et Alexandri; abſolutoque cum ſolennibus ceremoniis Dexino, rurſus praeſident pii Domini in throno, auxilium flagitantibus oblatum et praemia honoreſque merentibus collatum; quo facto rurſus inſtruitur ſacrum convivium, ad quod invitamus delectos de ordine Magiſtrorum, Praepoſitorum, Proconſulum, Patriciorum, Officialium, praeter eunuchos, omnium, ſed ordinum tantum partem dimidiam; de caetero campagia gerente ſenatu, et militaribus urbanis magiſtratibus mutatoria gerentibus, quotquot

menſa capit. Hi ſuis in mutatoriis et tunicis introducuntur. Reliquos autem omnes reſervamus ad choream, quae exhilarandi Domini noſtri gratia inſtituitur. In orbem hi ſaltando aureis in thoracibus, peplum veluti laudum piis noſtris Dominis tot vocum tam vario et non deſinente concentu texunt. Pro quo ſtudio accipiunt donarii nomine auri libras ſedecim; quae inter ipſos a Protomagiſtro et regio Artoclino ſecundum formulam et praeſcriptum codicum collegii noſtri diſtribuuntur.

Sequente die perficitur conſequi praedictas hilaritates ſolens certamen equeſtris curſus, et proponuntur epulae in triclinio Cathiſmatum, et invitantur ad convivandum domino amici, quos rituale poſtulat ad convivia in equeſtribus talibus exercitiis inſtituenda invitari.

Octavo die Septembris peragitur proceſſio ob natalem diem ſanctiſſimae dominae noſtrae Deigenetricis et ſempervirginis Mariae; qua Imperatores in magna pompa cum toto ſenatu ad templum S. Deiparae Chalcopratiorum procedunt. Vbi poſtquam finiit ſacrorum officium, redit Imperator in equo, indutus aureo ſcaramangio, magna cum pompa; proponuntur epulae ſuper ſeparata menſa Iuſtinianei triclinii, et ſenatorii omnes Domino convivantur. Introducuntur autem in ſuis ſcaramangiis tantummodo.

Die decimo quarto ejuſdem menſis peragitur Exaltatio et Monſtratio venerabilis et vivificae Crucis. Imperatores tum aſcendunt ſummo mane, interdum etiam poſt veſperam [vigiliarum praecedentium], in templum S. Sophiae, peractaque terna crucis exaltatione abeunt rurſus domum per porticus omnium primi. Proceſſione deinceps pagana intra Palatium confecta exponitur convivium in Iuſtiani triclinio, ad quod invitamus amicos domini, quales jam ſaepe diximus ad publica talia convivia invitari. Introducuntur omnes in ſuis ſcaramangiis tantum.

Menſe autem Novembri peraguntur Brumalia Dominorum, finitaque poſt uniuscujusque [Leonis puta, Alexandri, Auguſtorum, et Zoës Auguſtae] coenam veſpertina ſub taedis choreâ, dantur apocombia haec. In Brumalio Leonis, Chriſtum amantis domini, auri librae viginti; feliciſſimi autem Alexandri Auguſti, librae auri decem, tandem in Brumalio [quod editur nomine] piae Zoës Auguſtae, auri librae octo, quae diſtribuuntur a magno Protomagiſtro et a clariſſimo Articlino regio, ſecundum formulam codicillorum noſtri collegii.

A τοὺς δὲ λοιποὺς ἅπαντας ταμιεύει εἰς χάρμοσι τῆς χαρᾶς τοῦ Δεσπότου. Κύκλῳ γὰρ χορεύοντες μετὰ χρυσῶν θωρακίων τοὺς ἐπαίνους πλέκουσι τῶν εὐσεβῶν Δεσποτῶν, καὶ δίδοται πᾶσι φιλοτιμίας δῶρον, χρυσοῦ λίτραι ιϛ'. καὶ διανέμεται πᾶσι παρὰ τοῦ Πρωτομαγίστρου καὶ τοῦ βασιλικοῦ Ἀρτοκλίνου κατὰ τύπον τῶν καθ' ἡμᾶς κονδακίων.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ τελεῖται ἑπομένως ἱππικὸν ἱπποδρόμιον, καὶ προτίθεται τὸ κλητώριον ἐπὶ τοῦ τρικλίνου τῶν Καθισμάτων, καὶ B συγκαλοῦνται εἰς συνεστίασιν τῷ Βασιλεῖ φίλοι κατὰ τὸν ἐν τοῖς ἱπποδρομικοῖς κλητωρίοις γραφέντα τύπον.

Τῇ δὲ ὀγδόῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἡμέρᾳ τελεῖται πρόελευσις τῶν γενεθλίων τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ προέρχονται οἱ Βασιλεῖς ἐμπράκτως μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῶν Χαλκοπρατείων, καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας ὑποστρέφει ὁ Βασιλεὺς ἔφιππος μετὰ χρυσοῦ σκαραμαγγίου ἐμπράκτως, καὶ προτίθεται κλητώριον ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καὶ συνεστιῶνται τῷ Βασιλεῖ οἱ ἀπὸ τῆς συγκλήτου πάντες. C Εἰσάγονται δὲ μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον.

Τῇ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τελεῖται ἡ ὕψωσις καὶ ἐμφάνεια τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, καὶ ἀνέρχονται οἱ Βασιλεῖς ὄρθρου βαθέος ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας, ποτὲ δὲ καὶ ἀπὸ ἑσπέρας· καὶ τελουμένης τῆς τρίτης ὑψώσεως τοῦ παναγίου ξύλου, κατέρχονται πάλιν οἴκαδε διὰ τῶν διαβατικῶν ἐν πρώτοις, καὶ τελουμένης παγανῆς προελεύσεως ἔνδον τοῦ Παλατίου, προτίθεται κλητώριον ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καὶ δεῖ ἡμᾶς συγκαλέσασθαι εἰς συνεστίασιν τῶν Βασιλέων φίλους κατὰ τὸν ἤδη τῶν κλητωρίων λεχθέντα τύπον. D Εἰσάγει δὲ πάντας μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον.

Ἐπὶ δὲ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου τελοῦνται τὰ Βρουμάλια τῶν Δεσποτῶν, καὶ τελουμένου ἐφ' ἑκάστου κλήσει τοῦ ἑσπερίου φωτοφανοῦς σάξιμα δίδονται ἀποκόμβια τάδε. Ἐπὶ μὲν τοῦ Βρουμαλίου Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου Δεσπότου χρυσοῦ λίτραι κ'. ἐπὶ δὲ τοῦ εὐτυχοῦς Ἀλεξάνδρου Αὐγούστου χρυσοῦ λίτραι ι. ἐπὶ δὲ τῆς εὐσεβοῦς Ζώης Αὐγούστης χρυσοῦ λίτραι η. ἃ καὶ διανέμονται ὑπὸ τοῦ μεγάλου πρωτομαγίστρου καὶ τοῦ κλεινοῦ ἀρτικλίνου τοῦ βασιλικοῦ κατὰ τὸν περιεχόμενον τύπον τοῦ καθ' ἡμᾶς κονδακίου.

Αὗται

Αὗται οὖν πᾶσαι αἱ τυπικαὶ περιοδικῶς ἐρχόμεναι τῷ χρόνῳ κλήσεις, ἰδικήν τινα εἰσάγουσιν, ὡς ἔφαμεν, τῶν κλητορίων τάξιν. Διὸ καὶ ταύτας εἰς ὑπόμνησιν τῶν καθ' ἡμᾶς τελουμένων ἐμφανῶς προθέμενοι ἀπταίστῳ λόγῳ αἴτησιν προσάγομεν προσέχειν ταύταις εἰς ἡμῶν συντήρησιν καὶ κλέος δόξαν.

Hae ergo omnes rituales et ſolennes anniverſariae convivationes important ſecum peculiarem, ut diximus, ordinem ceremoniarum convivalium. Quapropter etiam hos quum accurato diligenterque ab erroribus repurgato ſermone in conſpicuo propoſuerimus, memoriae gratia eorum, quae a nobis peraguntur peragique et obſervari debent, rogamus in fine, velitis etiam his animum attendere, quo et dignitatem ordinis noſtri conſervetis, et gloriam famamque auferatis.

ΚΕΦ. ΝΓ.

Περὶ διανομῶν τῶν εὐσεβιῶν τοῦ Βασιλέως ἔν τε τοῖς Βρουμαλίοις, καὶ Στεψίμοις καὶ Αὐτοκρατορίαις.

Ἐπειδή τινες τῶν ἐν ἀξιώμασι διαπρεπόντων, λιχνοτέραν τὴν ἔφεσιν τῶν χρημάτων ἔχοντες, ἀμφισβητήσεις καὶ λόγους ἐγείρουσι περὶ τῆς διανομῆς τῶν διδομένων χρημάτων, καὶ τὴν ἐξ ἀρχαίων τῶν χρόνων παρακολουθήσασαν συνήθειαν ἀνατρέπειν σπουδάζουσι· φέρε δὴ καθὼς ἐκ τῶν πρὸ ἡμῶν ἐγγράφως παρειλήφαμεν τύπον καὶ ὑμῖν παραδώσομεν. Πᾶν γὰρ τὸ ἀρχαιότητι διαφέρον αἰδέσιμον, οὔτε προσθήκην τῶν πάλαι διανομῶν καινουργεῖν σπεύδοντες, οὔτε ἐλάττωσιν τῶν πραχθέντων ποιούμενοι. Δεῖ γὰρ τὸν διανομέα τῶν τοιούτων ἀρτικλίνην πρό γε πάντων τὸ ποσὸν τῆς δωρεᾶς ἐκμανθάνειν, καὶ εἶθ' οὕτως ἀκριβολογεῖν τὰς τῶν ἀξιωμάτων διαφοράς, καὶ ἑκάστῃ ἀξιωμάτων τάξει συγκαταριθμεῖν τοὺς αὐτῆς μετόχους, κἂν ἐλάττονες τῶν ἀξιωμάτων τυγχάνωσι. Καὶ τοῖς μὲν Μαγίστροις συγκαταλέγειν τόν τε Ῥαίκτορα, καὶ τὴν Ζωστὴν Πατρικίαν, τὸν Σύγκελλον, καὶ τοὺς ἀπὸ Μαγίστρων μοναδικούς, καὶ τὸν Πραιπόσιτον, ἅμα δὲ καὶ τῷ οἰκειακῷ Παρακοιμωμένῳ τοῦ μεγάλου ἡμῶν Βασιλέως. Εἰς δὲ τὴν τῶν Ἀνθυπάτων τάξιν συναριθμεῖν τοὺς εὐνούχους Πατρικίους. Ἐν δὲ τῇ τάξει τῶν λοιπῶν πατρικίων συγκατατάττειν τοὺς ἐν τῷ βήλῳ τῶν πατρικίων τεταγμένους ὀφφικιαλίους, ἤγουν τοὺς ἀσπαθαρίους, καὶ Στρατηγούς, τοὺς ἀσπαθαρίους καὶ Πραιποσίτους, τὸν Δομέστικον τῶν Σχολῶν, τὸν Ἐξσκούβιτον, τὸν Ὕπαρχον, τὸν Γενικόν, τὸν Σακελλάριον, τὸν Κυέστορα, τὸν Δρουγγάριον τῆς Βίγλης, τὸν ἀβεστιάριον τοῦ Δεσπότου, τὸν τῆς Τραπέζης, καί, εἰ τύχοιεν, Παπίας μέγας, καὶ Ἑταιρειάρχης Πρωτοσπαθάριος εὐνοῦχος. Ἐν δὲ τῇ τάξει τῶν σεκρετικῶν ὀφφικιαλίων συγκαταριθμεῖν τοὺς

CAP. LIII.

De diſtributione piarum largitionum Imperatoris tam in Brumaliis, quam in natalibus Coronationis et Imperii.

Quia vero quidam in dignitatibus conſtituti avidiuſcule numis inhiantes rixas circa diſtributionem datorum munerum excitare ſolent, et conſuetudinem, quae ab antiquis inde temporibus ad haec noſtra pertinuit, evertere ſtudent; age dum etiam hac de re quem a majoribus traditum accepimus literis mandatum typum et modulum, vobis tradamus. Omne enim ab antiquitate eminens reverentiam ſui incutit. Neque addendo vetuſtis largitionibus novare quidquam volumus, neque minuere et decurtare olim facta. Oportet itaque Articlinum, cujus eſt largitiones diſtribuere, ante omnia quantitatem doni noſſe, dein accurate differentias dignitatum, et munerum cuique competentium proportionem ſupputare, et tandem quot de uno quoque dignitatum ordine muneris participes futuri ſint; etiamſi quidam eorum dignitates nullas gerunt [et Axiomatici non ſunt, tamen ad Axiomatici alicujus obſequium pertinent]. Ita claſſi magiſtrorum accenſere oportet Rectorem, et Zoſten patriciam, Syncellum, ExMagiſtros, vitam monachalem deinceps amplexos, et Praepoſitum; item privatum magni noſtri Domini Parakoemomenum, ſeu accubitorem. Claſſi Proconſulum, eunuchos Patricios, claſſi reliquorum patriciorum officiales in velo Patriciorum conſtitutos; id eſt Protoſpatharios Praepoſitos, Domeſticum Scholarum, Domeſticum Excubitorum, Praefectum Vrbis, Genicum, ſeu praefectum aerarii; Sacellarium, Quaeſtorem, Drungarium Vigiliae, Protoveſtiarium Domini, Praefectum menſae, et Papiam magnum, atque Heteriarcham Protoſpatharium eunuchum, ſi tum temporis hi duo poſtremi in comitatu exiſtant. Ordini ſecretalium, officialium accenſeri debent eunuchi Protoſpatharii,

Primicerii, Oſtiarius, et Iudices; ſed hi functionem exercentes tantum. Ab ordine autem Protoſpathariorum ſecernere oportet miniſtros et praefectos Chryſotriclini, et Maglabitas, et Articlinas. Hos enim decet plus accipere. Spatharocubiculariis accenſemus Spatharocandidatos, Spatharios, Stratores, Candidatos, Mandatores; Secretici autem notarii eximuntur ſoli de omnibus Lauſiaci magiſtratibus.

A εὐνούχους ἀσπαθαρίους Πριμικηρίους καὶ Ὀστιαρίους καὶ τοὺς ἐμπράκτους Κριτὰς καὶ μόνους. Ἐκ δὲ τῆς τάξεως τῶν Πρωτοσπαθαρίων δεῖ διαστέλλειν τοὺς τοῦ Χρυσοτρικλίνου καὶ Μαγλαβίτας καὶ ἀρτικλίνας . . . . μικρὸν πλέον προτιμᾶσθαι. Τοὺς δὲ Σπαθαροκανδιδάτους . . . συναριθμοῦν τοῖς Σπαθαροκουβικουλαρίοις μετὰ τῶν Σπαθαρίων καὶ Στρατόρων καὶ ἀπ' αὐτῶν τοὺς Κανδιδάτους Μανδάτορας συγκαταλέγειν, δηλονότι τῶν σεκρετικῶν Νοταρίων ὑφεξαιρουμένων ἐκ πάντων τῶν τοῦ Λαυσιακοῦ ἀρχόντων.

Quum itaque unicuique claſſi convenienter ſupputaverit partem muneris laturos, tunc debet ex quantitate doni calculum beneficii cuique individuo competentis hunc in modum inire. Quando Magiſter portionem integram, quam cum alio nullo partitur, accipit, e. c. viginti numos, tunc accipit Proconſul dimidiam, id eſt decem; et Patricius hoc ipſo uno numo minus, id eſt novem numos. Officialis beſſem accipit, id eſt numos ſex. Protoſpatharii ſimplices accipiunt dimidium ejus, quod Patricius accipit, id eſt numos quatuor. Miniſtri Chryſotriclini, Protoſpatharii Maglabii, et Articlinae accipiunt ternos numos plus quam ſimplices Protoſpatharii. Spatharocubicularii, et Spatharocandidati accipiunt tres quartas partes ejus, quod Protoſpatharii; nempe ternos numos. Cubicularii, Spatharii, Stratores, accipiunt dimidiam ejus, quod accipiunt Protoſpatharii, nempe binos; cum tribus miliareſiis; Candidati Maglabiae accipiunt ſenos. Secretici chartularii et notarii ferunt una tertia parte minus, quam ejusdem ſecum ordinis proceres palatii Lauſiaci. Eadem ratio caeterorum Veſtiarii procerum reſpectu ad Veſtiaritas Lauſiaci. E. c. Lauſiaci Protoſpatharii ferunt quaternos. Protoſpatharii domeſtici ſimplices ferunt ternos. Horum ternorum una tertia parte minus ferunt Spatharocandidati nempe binos. Horum binorum una gemina parte minus ferunt Spatharii et Stratores; id eſt ſingulos numos cum tribus miliareſiis. Candidati ferunt terna miliar. folles vicenos. ſimplices Candidati et hebdomarii miliareſia ſena. Miniſtri menſae Auguſti, et Auguſtae pariter, ſingula miliareſia. Vrbani Prothoſpatharii numos ſingulos. Spatharocandidati miliareſia ſena. Spatharii Stratores dimidium Protoſpatharii, nempe numos binos. mil. terna. Candidati Magiabitae, numos ſenos. Secretales Chartularii et Notarii, quisque pro ratione ſuae dignitatis, ternos numos minus ferunt, quam chartularii et Notarii Lauſiaci. Pariter ferunt praefecti regii veſtiarii, ſecundum ſuas quisque dignitates, dimoerum ſu-

Καὶ ἡνίκα ἑκάστῃ ἁρμοζόντως τάξει τοὺς B συμμετόχους ἐξαριθμήσῃ, κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ δώρου τῆς εὐεργεσίας ποιεῖσθαι τὸν συλλογισμὸν ὡς λεχθήσεται. Ἡνίκα γὰρ ὁ Μάγιστρος ἄτομον τυχὸν λάβῃ μέρος, οἷον „ κ'. ὀφείλει λαμβάνειν ὁ Ἀνθύπατος τὸ ἥμισυ τούτου, νομίσματα ι'. ὁ δὲ Πατρίκιος ὀφείλει ὑποπίπτειν τῷ Ἀνθυπάτῳ „ α'. καὶ λαμβάνει νομισμ. θ'. ὁ δὲ Ὀφφικιάλιος τὸ διμοίριον τοῦ Πατρικίου νομισμ. ς'. οἱ δὲ Πρωτοσπαθάριοι λιτοὶ, τὸ ἥμισυ τοῦ Πατρικίου νομισμ. δ'. προτιμῶνται δὲ οἱ τοῦ Χρυσοτρικλίνου καὶ οἱ τοῦ Μαγλαβίου Πρωτοσπαθάριοι καὶ οἱ Ἀρτικλῖνοι, ὑπὲρ τοὺς λιτοὺς ἀσπαθαρίους νομισμ. γ'. Οἱ δὲ Σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ Σπαθαροκανδιδάτοι τὸ διμοιρον τοῦ C ἀσπαθαρίου „ γ'. Οἱ δὲ Κουβικουλάριοι καὶ Σπαθάριοι καὶ Στράτορες λαμβάνουσι τὸ ἥμισυ τοῦ ἀσπαθαρίου „ βδ'. Οἱ δὲ Κανδιδάτοι Μαγλαβίται ἀνὰ „ ς'. Οἱ δὲ Σεκρετικοὶ χαρτουλάριοι καὶ Νοτάριοι ὑποπίπτουσι τοῖς τοῦ Λαυσιακοῦ ἄρχουσι, ἕκαστος κατὰ τὸ ἴδιον ἀξίωμα, τρίτον. Οἱ δὲ ἄρχοντες τοῦ βασιλικοῦ Βεστιαρίου ὑποπίπτουσι καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰς οἰκείας ἀξίας ἀπὸ τῶν βασιλικῶν τοῦ Λαυσιακοῦ, κατὰ τὸ διμοιρον μέρος τοῦ πρωτοτύπου, οἷον οἱ πρωτοσπαθάριοι ἀπὸ τῶν οἰκειακῶν λιτῶν ἀσπαθαρίων, τὸ διμοιρον „ γ'. καὶ οἱ Σπαθαροκανδιδάτοι τῶν τριῶν τὸ διμοιρον „ β'. καὶ οἱ D σπαθάριοι καὶ στράτορες τῶν δύο τὸ διμοιρον αγ'. οἱ δὲ κανδιδάτοι ςγ'. φολ. κ'. οἱ δὲ λιτοὶ καὶ ἑβδομάριοι ἀπὸ ςς'. οἱ δὲ ὑπουργοὶ τῆς τραπέζης τοῦ Βασιλέως, καὶ τῆς Αὐγούστης ἀπὸ ς πάντες. οἱ δὲ διὰ πόλεως Πρωτοσπαθάριοι ἀπὸ νομισμ. α'. οἱ δὲ Σπαθαροκανδιδάτοι ἀπὸ ςς'. οἱ δὲ Σπαθάριοι Στράτορες λαμβάνουσι τὸ ἥμισυ τοῦ ἀσπαθαρίου „ βδ'. οἱ δὲ Κανδιδάτοι Μαγλαβίται ἀνὰ „ ς'. οἱ δὲ σεκρετικοὶ Χαρτουλάριοι καὶ Νοτάριοι ὑποπίπτουσι τοῖς τοῦ Λαυσιακοῦ ἄρχουσιν, ἕκαστος κατὰ τὸ ἴδιον ἀξίωμα „ γ'. οἱ δὲ ἄρχοντες τοῦ βασιλικοῦ Βεστιαρίου ὑποπίπτουσι καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰς οἰκείας

ἀξίας ἀπὸ τῶν βασιλικῶν τȣ̃ Λαυσιακȣ̃ κατὰ τὸ δήμοσιον μέρος τȣ̃ πρωτοτύπȣ. οἱ δὲ Σπαθάριοι, Στράτορες, Ὕπατοι ἀπὸ ϛ. οἱ δὲ Κανδιδάτοι Βεϛήτορες ἀπὸ γ′.

Δίδοται δὲ καὶ ἔξω τȣ́τȣ ἐκ τῆς αὐτῆς ποσότητος τῷ μὲν ἀβεϛιαρίῳ . . . κατὰ τὴν ποσότητα τῶν λιτρῶν τῇ λίτρᾳ ά. τῷ δὲ τῆς Καταϛάσεως „ κ′. καὶ τῷ Ὀϛιαρίῳ „ κ′. τῷ μέρει Βενέτων „ δ′. τῷ μέρει Πρασίνων „ δ′. τῷ Ὀρχιϛῇ . . . Διαβρέχουσι „ γ′. τοῖς Μανδάτορσι τȣ̃ Λογοθέτȣ . . τοῖς . . φύλαξι „ γ′. καὶ τῷ Ἀρτικλίνῃ τῷ διανέμοντι τὸ ἀποκόμβιον.

A pra ſcriptae originalis formae minus, quam iidem praefecti regii veſtiarii ad Lauſiacum palatium pertinentes. Spatharii, Stratores, Conſules miliar. ſingula. Candidati Veſtitores terna.

Datur autem extra hoc quoque ex eadem quantitate, Protoveſtiario quidem . . . ſecundum quantitatem litrarum 18. litra 1. Ceremoniario numi 20. Oſtiario tantundem. Factioni Venetae numi 4. Praſinae tantundem. Saltatori . . . Vernaculis numi 3. Mandatoribus Logothetae . . Sceuophylaxi numi 3. Articlinae diſtribuenti Apocombium.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῆς τῶν Βρυμαλίων δωρεῶν διανομῆς. Ἐν δὲ τοῖς Στεψίμοις τῶν Βασιλέων, καὶ ταῖς Αὐτοκρατορίαις ὑφεξαιρȣ̃νται πάντες οἱ τῶν σακελίων Χαρτȣλάριοι καὶ Νοτάριοι, καὶ τὰ Βεϛία, καὶ Ὑπȣργίαι, καὶ οἱ διὰ πόλεως πάντες. Καὶ γίνεται ἡ διανομὴ εἰς μόνȣς τȣ̀ς ἄρχοντας τȣ̃ Λαυσιακȣ̃, οἷον εἰς Μαγίϛρȣς, Πραιποσίτȣς, Ἀνθυπάτȣς, Πατρικίȣς, ἀσπαθαρίȣς, σὺν τοῖς εὐνȣ́χοις Πρωτοσπαθαρίοις καὶ μόνον Σπαθαροκανδιδάτοις, Σπαθαρίȣς, καὶ Στράτορας καὶ Κανδιδάτȣς, καὶ εἰς τȣ̀ς λεχθέντας ἐξάβριματῶν ἀποκομβίων. Οἱ γὰρ τȣ̃ Κȣβȣκλείȣ πάντες ἰδιαζόντως τὰ ἀποκόμβια λαμβάνȣσιν.

B Obtinet hic modus in diſtributione donarii Brumaliorum. At in natalibus Coronationis et Imperii eximuntur, et partem nullam ferunt, Secretorum Chartularii et Notarii, et qui ad Veſtiarium, et qui ad miniſterium culinarium pertinent, et urbani omnes; adeoque participant de diſtributione donariorum tunc dari ſolitorum tantum proceres Lauſiaci; ut Magiſtri, Praepoſiti, Proconſules, Patricii, Protoſpatharii barbati, Protoſpatharii eunuchi; ſed hi ſoli tantum de genere eunuchorum; Spatharocandidati, Spatharii, Stratores, Candidati, et illi, qui appellatione ἐξάβριμα apocombiorum comprehenduntur. Cubiculi enim homines omnes ſeorſim accipiunt tunc temporis apo-C combia ſua.

Περὶ συνηθείας τῶν Ἀρτικλινῶν.

De conſuetudine Articlinis debito.

Ἐπεὶ δὲ τὰς διὰ τῶν βραβείων καὶ διὰ λόγων πρoσγινομένων ἀξιῶν διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις, αὔξεις τε καὶ μειώσεις, προσκλήσεις τε καὶ ὑποκλήσεις, εἰς τȣ̀μφανὲς ἐποιήσαμεν, φέρε δὴ καὶ τὰς ἔκπαλαι τȣ̀ς Ἀρτικλίνας παρὰ τῶν Βασιλέων ἐκλυπαθȣ́σας συνηθείας, καὶ ἐκ τίνων προσώπων ταύτας διδόναι αὐτοῖς ὡρίσθη, ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἐρανισάμενοι τῇδε τῇ γραφῇ παραδοίημεν.

Poſt expoſitas igitur dignitatum, tam earum, quae cum inſignibus, quam earum, quae nudo verbo, tribuuntur, differentias majores minoresque, incrementa et decrementa, introducendi ad ſacram menſam, et inde rurſus educendi modos; agedum tradamus nunc quoque compilatas ex antiquis libris conſuetudines, quas Imperatores jam a longo tempore Articlinis aſſignarunt, quantas et a quibus dandas.

Προβαλλομένης γὰρ Ζωϛῆς ἢ Μαγίϛρȣ δίδοται αὐτοῖς ἐξ ἑκάϛȣ αὐτῶν καθάπαξ „ κδ′. τιμωμένȣ δὲ Συγκέλλȣ δίδοται αὐτοῖς συνήθεια παρ᾽ αὐτȣ̃ καθάπαξ „ ιϛ′. ἀναγομένȣ δὲ εὐνȣ́χȣ ἢ βαρβάτȣ εἰς πατρικιότητα, ἢ Ἀνθυπάτȣ γινομένȣ τινὸς, δίδοται αὐτοῖς ἐξ ἑκάϛȣ αὐτῶν „ ιϛ′. ὁμοίως καὶ ἐκ τῆς διανομῆς τȣ̃ κομβίȣ τȣ̃ διδομένȣ παρὰ τȣ̃ τιμωμένȣ Πατρικίȣ λαμβάνȣσι νομισμ. ιϛ′. οἱ δὲ χειροτονȣ́μενοι Στρατηγοὶ, ἔν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει, παρέχȣσιν αὐτοῖς ἀνὰ νομισμ. ιϛ′. Εἰ δὲ καὶ ἐπιμείνωσι ϛρατηγοὶ, ὁσάκις ἂν ῥογευθῶσιν, οἱ μὲν ἀνατολικοὶ ἀνὰ νομισμ. ιϛ′, καὶ τάχα τύ-

D Promota itaque Zoſta, aut Magiſtro, accipiunt ab eorum unoquoque in univerſum, [pro toto ſuo corpore] viginti quatuor numos aureos; Syncellus promotus dat ipſis in univerſum, duodecim aureos. Eunucho Barbatove ad patriciatum evecto, aut renunciato quodam Proconſule, accipiunt ab eorum unoquoque duodecim numos. Pariter ex diviſione apocombii, quod recens honoratus patricius dat, accipiunt numos duodecim. Electi Strategi, tam in Orientem, quam in Occidentem mittendi, dant ipſis numos duodecim. Et, ſi [ultra annum in ſua dignitate] maneant abſque ſucceſſore; quoties rogam, ſeu ſtipendium militare, accipiunt orientales,

dant numos duodecim, quod etiam faciunt quoties ipſis in provincias jam delatis et ibi agentibus, rogae mittuntur: occidentales autem tantundem ipſis dant, quoties in urbem regiam intrant, etiamſi rogam non acceperint. Creatus pro-loco-Strategus, aut Cleiſurarcha, aut Catepano, ſeu capitaneus, Paphlagoniae, dat numos octo. Iidem quoties in Vrbem reverſi rogam acceperint, tantundem rurſus dant Officiales, ſive praeter ſuum officium Protoſpatharii quoque fuerint, ſive non, a Praepoſito inde, Scholarumque Domeſtico, uſque ad Protoſpatharium Imperialium hominum, dant ſemel quiſque pro ſe duodecim numos. Reliqui officiales omnes deinceps usque ad Domeſticum Imperialium dant, unusquisque pro ſua perſona, octo numos. Tantundem dat eunuchus, ſi Protoſpatharius ſit. Primicerius [Candidatorum] aut Oſtiarius, dant pariter ſex numos. Tantundem dant Magiſter Armamenti, ſeu apothecae armorum, Menſurator, ſeu metator, Curator villarum, Chartularii Dromi, ſeu citi curſus publici, Actuarius, Protonotarius Dromi, Chartularii ſtabuli; Epictes ſeu Incitator operarum, Domeſticus miniſterii culinaris, Libripens, Oekiſticus, vel architectus primarius, et Aurifaber; quando nempe ſuis quisque officiis mactantur. Protoſpatharii autem omnes, ab ordine Maglabitarum inde, et qui ad privatum ſacrum veſtiarum, item qui ad homines imperiales pertinent; ut et qui ad ſacram menſam miniſtrant, aliique dignitatibus tam per urbem quam extra conſpicui, dant, quando ad ſuas quiſque dignitates promoventur, ſinguli octonos numos. Spatharocandidati et Spatharii recens facti, ſenos. Stratores, Conſules, Candidati, Mandatores, Veſtitores, Silentiarii, Expraefecti, recens honorati ſenos quoque praeſtant. Quisquis Secretalis aut ſenatorius dignitate quadam fuerit affectus, dat pro ratione ſuae dignitatis. Vt: facti Protoſpatharii octonos; facti Spatharocandidati et Spatharii ſenos. Facti Stratores, Conſules, Candidati, Mandatores, Veſtitores, Silentiarii, quaternos. Qui honorarii fiunt ſecretales, dant ternos. Tagmatum ſeu praeſidiariorum urbanorum, et Ploimi, ſeu claſſiariorum, et Numerorum, et Caſtrorum, Topoteretae vel locum tenentes, et eorundem omnium Chartularii dant ſenos. Reliqui omnes magiſtratus, ut et tribuni atque vicarii, dant ſingulos numos.

Hanc itaque veterum farraginem fuſiuſcule traditam, nunc quantum ejus fieri poterat, maxime perſpicue et in uno brevi conſpectu a nobis propoſitam tenere opor-

A χωσιν εἰς τὸ ἴδιον θέμα, τὴν ῥόγαν αὐτῶν ἀποσταλῶσιν. Οἱ δὲ τῆς Δύσεως, καὶ μὴ ῥογευόμενοι, ὁσάκις ἂν ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων ἐπανέλθωσι, παρέχουσιν αὐτοῖς ἀνὰ νομισμ. ιβʹ. προβαλλομένου δὲ ἐκ προσώπου Στρατηγοῦ ἢ Κλεισουράρχου ἢ Κατεπάνω Παφλαγονίας, δίδοται αὐτοῖς ἐξ ἑκάστου αὐτῶν ἀνὰ νομισμ. ηʹ. καὶ ὁσάκις εἰσελθόντες ῥογευθῶσι, πάλιν τὴν αὐτὴν ποσότητα παρέχουσιν αὐτοῖς. Οἱ δὲ Ὀφφικιάλιοι, κἄν τε τῇ τῶν ἀσπαθαρίων τετίμηνται ἀξίᾳ, κἄν τε καὶ μή, ἀπό τε τοῦ Πραιποσίτου καὶ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν μέχρι τῆς τοῦ ἀσπαθαρίου τῶν Βασιλικῶν, διδόασι καὶ B αὐτοὶ ἅπαξ ἀνὰ „ ιβʹ. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ὀφφικιάλιοι μέχρι τοῦ Δομεστίκου τῶν Βασιλικῶν ἀνὰ „ ηʹ. Εἰ δέ τις εὐνοῦχος ἀσπαθάριος γένηται, διδόασιν αὐτοῖς ἅπαξ „ ηʹ. Πριμικήριος ἢ Ὀστιάριος ἀνὰ „ ϛʹ. ὡσαύτως ὁ ἄρχων τοῦ Ἀρμαμέντου, ὁ Μινσουράτωρ, ὁ Κουράτωρ τοῦ Κτήματος, οἱ Χαρτουλάριοι τοῦ ὀξέος Δρόμου, ὁ Ἀκτουάριος, ὁ Πρωτονοτάριος τοῦ Δρόμου, ὁ Χαρτουλάριος τοῦ Σταύλου, ὁ Ἐπίκτης, καὶ ὁ τῆς Ὑπουργίας Δομέστικος, ὁ Ζυγοστάτης, ὁ Οἰκιστικός, καὶ ὁ Χρυσοψέτης. Ἐπὶ προβολῇ δὲ πάντες ἀσπαθαρίου ἀπό τε Μαγλαβιτῶν καὶ τῶν ἐν τῷ οἰκειακῷ βασιλικῷ Βεστιαρίῳ καταλεγομένων, καὶ τῶν εἰς τοὺς Βασιλικοὺς ἀνθρώπους συν- C τεταγμένων, καὶ τῶν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης παρισταμένων, καὶ τῶν διὰ πόλεως, σὺν τῶν ἐξωτικῶν, τιμωμένων, δίδοται αὐτοῖς ἅπαξ ἀνὰ νομισμ. ηʹ. Οἱ δὲ τῇ τῶν Σπαθαροκανδιδάτων ἢ Σπαθαρίων τιμώμενοι ἀξίᾳ ἀνὰ „ ϛʹ. Οἱ δὲ τῇ τῶν Στρατώρων ἢ Ὑπάτων, ἢ Κανδιδάτων, ἢ Μανδατόρων, ἢ Βεστητόρων, ἢ Σελεντιαρίων, ἢ ἀπὸ Ἐπάρχων τιμώμενοι ἀξίᾳ, παρέχουσι καὶ αὐτοὶ νομισμ. ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῶν σεκρετικῶν ἤγουν συγκλητικοῦ τιμωμένου αὐτοῦ ἐν ἀξιώμασιν, δίδοται ἐξ ἑκάστου αὐτῶν κατὰ τὸ οἰκεῖον ἀξίωμα. Οἱ μὲν τῇ τῶν ἀσπαθαρίων ἀνὰ „ ηʹ. οἱ δὲ τῇ τῶν Σπαθαροκανδι- D δάτων ἢ Σπαθαρίων, ἀνὰ „ ϛʹ. οἱ δὲ τῇ τῶν Στρατόρων ἢ Ὑπάτων ἢ Κανδιδάτων ἢ Μανδατόρων ἢ Βεστητόρων, ἢ Σιλεντιαρίων ἀνὰ νομισμ. δʹ. ἀπράτων δὲ σεκρετικῶν γινομένων, ἀνὰ „ γʹ. οἱ δὲ τῶν Ταγμάτων καὶ τῶν Πλοΐμων καὶ τῶν Νουμέρων, καὶ τειχέων τοποτηρηταί, ἅμα τοῖς Χαρτουλαρίοις αὐτῶν, ἀνὰ „ ϛʹ. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἄρχοντες ἅμα τοῖς Τριβούνοις καὶ Βικαρίοις ἀνὰ νομίσματος ἑνός.

Τούτων τοίνυν ἀνέκαθεν πλατικώτερον εἰρημένων, νῦν δὲ ὡς οἷόν τε ἦν σαφῶς καὶ εὐσυνόπτως ἐν ἐπιτόμῳ συνειλεγμένων, χρὴ τοὺς, ὅσοι τὴν περὶ τούτων φροντίδα καὶ ὑπηρεσίαν πεποι-

πεποίηνται κατὰ τὴν προκειμένην διδασκαλίαν, καὶ περὶ τῶν βασιλικῶν κλητωρίων, καὶ περὶ τῶν διανομῶν, ἐκ τοῦδε τοῦ τακτικοῦ παραγγέλματος ὡς ἀπὸ κανόνος, ἢ, τό γε ἀληθέστερον, ὡς ἐκ τοῦ βασιλικοῦ θεσπίσματος, ἀναμφισβήτως ἐνεργεῖν.

Ἔδει μὲν ἡμᾶς τοῖς συνταχθεῖσι περὶ καθεδρῶν λόγοις καὶ τήνδε, τὴν τῶν ἱερατικῶν ἐπισυνάψαι τάξιν, ὡς ἅτε μᾶλλον τὰ πρεσβεῖα τῆς πρωτοκλησίας φερούσης. Ἀλλ᾽ ἵνα μή τις κόρος λόγου τοῖς ἀναγινώσκουσι περιστῇ, καὶ ἡ συγκλητικὴ τάξις σὺν τῇ ἱερατικῇ συναρθεῖσα ἀσάφειαν τοῖς εἰσαγομένοις διὰ τῶν ὀνομάτων ποιήσῃ, ταύτην τυπικῶς μὲν ἤδη ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν Μαγίστρων, Πατρικίων, Πραιποσίτων καὶ Στρατηγῶν προεσημάναμεν. Νυνὶ δὲ τῆς περὶ τούτων κυριοκλησίας καὶ πρωτοκαθεδρίας τῶν τε Ἐπαρχιῶν καὶ Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων αὐτοκεφάλων καὶ Ἐπισκόπων ὑποτεταγμένων τὴν ἁρμόζουσαν τάξιν ἰδικῶς ἐμφανῆσαι βουλόμενοι, ἰδικήν τινα καὶ τὴν πραγματείαν συγγράψαι προεθυμήθημεν. Τὰ γὰρ ἰδικῶς οὕτως λεγόμενα σαφῆ τὴν διδασκαλίαν παρέχει· τὰ δὲ πῶς ἐν συζυγίαις πεπλεγμένα ἀσάφειαν πολλάκις τοῖς ἐντυγχάνουσι προξενεῖ. Διὰ καθεξῆς ἑκάστης ἐπαρχίας τὰς μητροπόλεις ἐκθέμενοι, τῷ ἑκάστῳ Μητροπολίτῃ ἁρμόζοντι τόπῳ τῆς καθέδρας διεστηχήσαμεν, καὶ εἶθ᾽ οὕτως τὰς τῶν αὐτοκεφάλων Ἀρχιεπισκόπων κατὰ τάξιν δευτέραν οὖσαν ἀπὸ τῶν Μητροπολιτῶν ἐξεθέμεθα, μετὰ δὲ τούτους τῇ ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ καὶ μητροπόλει ὑποτεταγμένας πόλεις καὶ ἐπισκοπὰς ἐδηλώσαμεν, οὐκ ἐκ τῶν καθ᾽ ἡμᾶς κλητορολογίων μόνον τὰς ἀφορμὰς ἐκλαβόμενοι, ἀλλά γε καὶ ἐκ τῶν τοῦ θεσπεσίου Ἐπιφανίου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου συγγραφῶν τὰ πλεῖστα ἀναλεξάμενοι, ἵν᾽ ὑμεῖς ἐν τῇ τοιαύτῃ διακονίᾳ τῶν ἀρτοκλινῶν τυγχάνοντες τεταγμένοι, μὴ δὲ ἐν τούτῳ τῷ μέρει τι διαμάρτητε, ἀλλὰ καὶ ἐν φοσσάτοις μὴ παρόντος τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τύχῃ καὶ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ, τὴν πεῖραν τῶν καθεδρῶν διὰ τοῦ συγγράμματος ἔχοντα ἄπταιστα καὶ ἀμώμητα τὰ τίμια κλητώρια τῶν Βασιλέων ἡμῶν τῶν ἁγίων εἰσάγεται.

Ἐπιφανίου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου ἔκθεσις πρωτοκλησιῶν πατριαρχῶν τε καὶ μητροπολιτῶν.

Ὁ Πατριάρχης Ῥώμης. Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας. Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων.

ter, quotquot ea curare atque tractare neceſſe habent, propoſitamque doctrinam tam de ſacris conviviis, quam de largitionum diſtributione reputare, ſecundum quem, aut rectius dicam, ſecundum imperitoris edictum, (uti revera eſt) abſque ulla haeſitatione aut oppoſitione agere par eſt.

Iam debueramus huic de ſedibus, vel praecedentiis dignitatum, tractationi, etiam ordinum pontificalium diſpoſitionem ubique addidiſſe, utpote prae aliis honorem protoclisiae, ſeu praeſeſſionis, ferentium. Verum ne obruto rerum copia ſatietas obreperet lectori, et ſenatoria ordinatio atque diſpoſitio cum ſacerdotali commixta crearet docendis aliquam obſcuritatem ob nominum multitudinem: ſignificavimus quidem jam in praecedentibus harum rerum quaedam generaliter, mentionem ordinis Magiſtrorum, Patriciorum, Praepoſitorum et Strategorum facientes: nunc autem animus eſt de ſacerdotalium dignitatum propriis cujusque appellationibus et præſeſſionibus Patriarcharum, Metropolitarum, Archiepiſcoporum autokephalorum, vel independentium, et ſubditorum illis Epiſcoporum ſpecialem quandam opellam conficere. Speciales enim tales et abſtractae tractationes praeſtant perſpicuam doctrinam. Simultanea vero de diverſis argumentis et quaſi conjugata atque contexta expoſitio ſolet lectoribus obſcuritatem objicere. Propterea recenſuimus, ſecuti ſeriem et conſequentiam ſingularum Eparchiarum, ſeu praefecturarum, metropoles, ſeu capitales cujusque praefecturae urbes, eaque ratione diſcretam cuique Metropolitae ſuam cathedram, ſeu ſedem aſſignavimus. Deinceps expoſuimus cathedras Archiepiſcoporum autokephalorum, ſeu independentium: Ille enim proximus eſt ordo a Metropolitarum ordine. Tum nominavimus urbes et epiſcopas, vel inſpectiones, cuique eparchiae et metropoli ſuppoſitas. Et harum rerum fundum atque materiem non tantum e noſtris Cletorologiis, vel libris, quibus ceremoniae convivales aulicae praecipiuntur, hauſimus, verum etiam ex divini Epiphanii, Archiepiſcopi Cypri, opere, et plurima quidem, excerpſimus; cum in finem, ut ne in hac quidem parte peccetis aliquid, vos, quos veſtra ſors in miniſterio Articlinarum conſtituit, ſed, etiamſi in foſſatis ſitis, ubi Patriarcha Oecumenicus non adeſt, aut forte quoque alio in loco agatis, inſtructi peritia cathedrarum beneficio hujus libelli, convivas ad venerabilium noſtrorum imperatorum convivia non titubanter, et inculpabiliter introducatis.

Epiphanii Archiepiſcopi Cypri expoſitio praeſeſſionum patriarcharum et metropolitarum.

Patriarcha Romae, Patriarcha Conſtantinopoleos, Patriarcha Alexandriae, Patriarcha Antiochiae, Patriarcha Hieroſolymae.

Seſſio Metropolitarum

In Eparchia Cappadociae primus eſt, qui in Caeſarea ſedet. 2. In Eparchia Aſiae, eſt Epheſi metropolita. 3. In Eparchia Europae eſt Heracleae Thraciae metropolita. 4. In Eparchia Galatiae eſt Ancyrae metropolita. 5. In Eparchia Helleſponti, eſt Cyzici metropolita. 6. In Eparchia Lydiae eſt Sardium metropolita. 7. In Eparchia Bithyniae eſt Nicomediae metropolita. 8. In Eparchia eadem eſt Nicaeae metropolita. 9. In Eparchia eadem, eſt Chalcedonis metropolita. 10. In Eparchia Pamphyliae eſt Sidae metropolita. 11. In Eparchia Armeniae ſecundae eſt Sebaſtiae metropolita. 12. In Eparchia Helenoponti, eſt Amaſiae metropolita. 13. In Eparchia Armeniae primae eſt Melitenes metropolita. 14. In Eparchia Cappadociae ſecundae, eſt Tyanorum metropolita. 15. In Eparchia Paphlagoniae, eſt Gangrorum metropolita. 16. In Eparchia Honoriadis, eſt Claudiopoleos metropolita. 17. In Eparchia Ponti, eſt Neocaeſariae metropolita. 18. In Eparchia Galatiae ſecundae, eſt Peſinuntis metropolita. 19. In Eparchia Lyciae, eſt Myrorum metropolita. 20. In Eparchia Cariae, eſt Tauropoleos metropolita. 21. In Eparchia Phrygiae Pacatianae, eſt Laodicaeae metropolita. 22. In Eparchia Phrygiae Salutariae, eſt Synadorum metropolita. 23. In Eparchia Lycaoniae, eſt Iconii metropolita. 24. In Eparchia Piſidiae, eſt Antiochiae metropolita. 25. In Eparchia Pamphyliae, eſt Pergae metropolita. 26. In Eparchia Cappadociae ſecundae, eſt Moceſi metropolita. 27. In Eparchia Lazicae, eſt Phaſidis metropolita. 28. In Eparchia Thraciae, eſt Philippopoleos metropolita. 29. In Eparchia Rhodopes, eſt Trajanopoleos metropolita. 30. In Eparchia inſularum Cycladum, eſt Rhodi metropolita. 31. In Eparchia Haemi montis, eſt Adrianopoleos metropolita. 32. In Eparchia ejuſdem diſtrictus alter, eſt Marcianopoleos metropol. 33. In Eparch. Phrygiae Capatianae, eſt Hierapoleos metropol.

De Autokephalis, vel independentibus, Archiepiſcopis.

In Eparchia Myſiae eſt Odyſi Archiepiſcopus. 2. Scythiae eſt Tomae vel Tomorum Archiepiſcopus. 3. In Eparchia Europae eſt Bizyae Archiep. 4. In Eparchia Paphlagoniae eſt Pompejopoleos Archiep. 5. In Eparchia Aſiae eſt Smyrnae Archiep. 6. In Eparchia Iſauriae eſt Leontopoleos Archiep. 7. In Eparchia Rhodopes eſt Mironiae Archiep. 8. In Eparchia Bithyniae eſt Apamiae Archiep. 9. In Eparchia Rhodopes eſt Maximianopoleos Archiep. 10. In Eparchia Galatiae ſecundae, eſt Gremeorum Archiep. 11. In Eparchia Europae eſt Arcadiopoleos Archiep. 12. In Thraciae eſt Berrhoeae Archiep. 13. In Eparchia inſulae Lesbi, eſt Mitylenes Archiep. 14. In Eparchia Helleſponti, eſt Arch. Pari. 15. In Eparchia Cariae eſt Mileti Archiep. 16. In Eparchia Thraciae eſt Nicopoleos Arch.

A

Κλῆσις Μητροπολιτῶν.

Ἐπαρχίας Καππαδοκίας, ὁ Καισαρείας. ά. β'. Ἐπαρχίας Ἀσίας, ὁ Ἐφέσου. γ'. Ἐπαρχίας Εὐρώπης, ὁ Ἡρακλείας. δ'. Ἐπαρχίας Γαλατίας Θράκης, ὁ Ἀγκύρας. έ. Ἐπαρχίας Ἑλλησπόντου, ὁ Κυζίκου. ϛ'. Ἐπαρχίας Λυδίας, ὁ Σάρδεων. ζ'. Ἐπαρχίας Βιθυνίας ὁ Νικομηδείας. ή. Ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς, ὁ Νικαίας. θ'. Ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς, ὁ Χαλκηδόνος. ί. Ἐπαρχίας Παμφυλίας, ὁ Σίδης. ιά. Ἐπαρχίας Ἀρμενίας β'. ὁ Σεβαστείας. ιβ'. Ἐπαρχίας Ἑλενοπόντου, ὁ Ἀμασίας. ιγ'. Ἐπαρχίας Ἀρμενίας ά. ὁ Μελιτινῆς. ιδ'. Ἐπαρχίας Καππαδοκίας β', ὁ Τυανῶν. ιέ. Ἐπαρχίας Παφλαγονίας ὁ Γαγγρῶν. ιϛ'. Ἐπαρχίας Ὀνωριάδος, ὁ Κλαυδιουπόλεως. ιζ'. Ἐπαρχίας Πόντου ὁ Νεοκαισαρείας. ιή. Ἐπαρχίας Γαλατίας β'. ὁ Πισινοῦντος. ιθ'. Ἐπαρχίας Λυκίας, ὁ Μύρων. κ'. Ἐπαρχίας Καρίας, ὁ Ταυροπόλεως. κά. Ἐπαρχίας Φρυγίας, ὁ Λαοδικείας. κβ'. Ἐπαρχίας Φρυγίας Σαλουταρίας, ὁ Συνάδων. κγ'. Ἐπαρχίας Λυκαονίας, ὁ τοῦ Εἰκονίου. κδ'. Ἐπαρχίας Πισιδίας, ὁ Ἀντιοχείας. κέ. Ἐπαρχίας Παμφυλίας ὁ Πέργης. κϛ'. Ἐπαρχίας Καππαδοκίας β'. ὁ Μωκησοῦ. κζ'. Ἐπαρχίας Λαζικῆς, ὁ τοῦ Φάσιδος. κή. Ἐπαρχίας Θράκης ὁ Φιλίππου πόλεως. κθ'. Ἐπαρχίας Εὐρώπης ὁ Τραϊανουπόλεως. λ'. Ἐπαρχίας νήσων Κυκλάδων, ὁ Ῥόδου. λά. Ἐπαρχίας Ἑμιμόντου, ὁ Ἀδριανουπόλεως. λβ'. Ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς, ὁ Μαρκιανουπόλεως. λγ'. Ἐπαρχίας Φρυγίας Καπατιανῆς, ὁ Ἱεραπόλεως.

Περὶ τῶν αὐτοκεφάλων Ἀρχιεπισκόπων.

ά. Ἐπαρχίας Μυσίας, ὁ Ὠδύσου. β'. Ἐπαρχίας Σκυθίας, ὁ Τομῆς. γ'. Ἐπαρχίας Εὐρώπης, ὁ Βιζύης. δ'. Ἐπαρχίας Παφλαγονίας, ὁ Πομπηϊουπόλεως. έ. Ἐπαρχίας Ἀσίας, ὁ Σμύρνης. ϛ'. Ἐπαρχίας Ἰσαυρίας, ὁ Λεοντοπόλεως. ζ'. Ἐπαρχίας Ῥοδόπης, ὁ Μαρωνίας. ή. Ἐπαρχίας Βιθυνίας, ὁ Ἀπαμίας. θ'. Ἐπαρχίας Ῥοδόπης, ὁ Μαξιμιανουπόλεως. ί. Ἐπαρχίας Γαλατίας β'. ὁ τῶν Γερμίων. ιά. Ἐπαρχίας Εὐρώπης, ὁ Ἀρκαδιουπόλεως. ιβ'. Ἐπαρχίας Θράκης, ὁ Βεῤῥοίας. ιγ'. Ἐπαρχίας νήσου Λέσβου, ὁ Μιτυλήνης. ιδ'. Ἐπαρχίας Ἑλλησπόντου, ὁ τοῦ Παρίου. Ἐπαρχίας Καρίας ὁ Μιλήτου. ιϛ'. Ἐπαρχίας Θράκης, ὁ

Νικοπόλεως. ιζ´. Ἐπαρχίας νήσου, ὁ Προικονήσου. ιη´. Ἐπαρχίας Ῥοδόπης ὁ Ἀχιάλου. ιθ´. Ἐπαρχίας Εὐρώπης, ὁ Σηλυβρίας. κ´. Ἐπαρχίας νήσου Λέσβου, ὁ Μηθύμνης. κα´. Ἐπαρχίας Βιθυνίας, ὁ Κίου. κβ´. Ἐπαρχίας Εὐρώπης, ὁ Ἄπρων. κγ´. Ἐπαρχίας Ῥοδόπης, ὁ Κυψέλλων. κδ´. Ἐπαρχίας Ζηχίας, ὁ Χερσῶνος. κε´. Ἐπαρχίας Ζηχίας, ὁ Βοσπόρου. κς´. Ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς ὁ Νικόψεως. κζ´. Ἐπαρχίας Ἰσαυρίας ὁ Κοτράδων. κη´. Ἐπαρχίας Ἑλενοπόντου ὁ Εὐχαΐτων. κθ´. Ἐπαρχίας νήσων Κυκλάδων, ὁ Καρπάθου. λ´. Ἐπαρχίας Ῥοδόπης ὁ Αἴνου. λα´. Ἐπαρχίας Εὐρώπης ὁ Δριζιπάρου. λβ´. Ἐπαρχίας Αἱμιμόντου, ὁ Μεσημβρίας. λγ´. Ἐπαρχίας Ἀρμενίας β´. ὁ Ἡρακλειουπόλεως. λδ´. Ἐπαρχίας Ἀβασγίας ὁ Σεβαστουπόλεως.

Περὶ Ἐπισκόπων ἐπεχομένων.

Ἐπαρχία Καππαδοκίας ὁ Κικισοῦ, μητρόπολις Καισαρίας ἔχει ὑπ᾽ αὐτὴν πόλεις κατὰ ἐπισκόπους ε´. οἷον· τὸν τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν. τὸν Νύσης. τὸν Θεοδοσίου πόλεως Ἀρμενίας. Τὸν Καμουλιανῶν. τὸν Κικισοῦ.

Ἐπαρχία Ἀσίας μητρόπολις Ἐφέσου ἔχει πόλεις ὑπ᾽ αὐτὴν ἤτοι ἐπισκόπους λς´. οἷον τὸν Ὑπαίπων, τὸν Τραλλέων· τὸν Μαγνησίας Μαιάνδρου· τὸν Ἐλαίας· τὸν Ἀδραμυτίου· τὸν Ἄσσου· τὸν Γαργάρων· τὸν Μασταύρου· τὸν Καλόης. τῶν Βριούλων· τὸν Πιτάνης· τὸν Μυρίνης, τὸν Φωκίας· τὸν Αὐρηλιουπόλεως· τὸν Νύσσης· τὸν Μασχακωμίων· τὸν Μητροπολίτην· τὸν Βαρέτων· τὸν Μαγνησίας καὶ Ἀνηλίου· τῶν Ἀνινέτων· τὸν Περγάμου· τὸν Πριήνης· τὸν Ἀρκαδίου πόλεως· τὸν [illegible] Αὐλῆς· τὸν Δίος ἱεροῦ· τὸν Αὐγάζων· τὸν Σιῶν· τὸν Κολοφῶνος· τὸν Λεβέδου· τὸν Τέω· τὸν Ἐρυθρῶν· τὸν Κλαζομενῶν· τὸν Ἀντάνδρου. τὸν Θεοδοσιουπόλεως Περπερίνης· τὸν Κύμης· τὸν Παλαιοπόλεως.

Ἐπαρχία Εὐρώπης Θρᾴκης. μητρόπολις Ἡρακλείας, ἔχει ὑπ᾽ αὐτὴν πόλεις ἤτοι ἐπισκόπους ε´. οἷον τὸν τοῦ Πανίου· τὸν Καλλιπόλεως· τὸν Χερσονήσου· τὸν Κύλας· τὸν Ῥαιδεστοῦ.

Ἐπαρχία Γαλατίας Θρᾴκης μητρόπολις Ἀγκύρας ἔχει πόλεις ὑπ᾽ αὐτὴν, ἤτοι ἐπισκόπους, ζ´. οἷον τὸν Ταβίας· τὸν Ἡλιουπόλεως· τὸν Ἀσπώνης· τὸν Βερινουπόλεως· τὸν Μνιζοῦ· τὸν Κίννης· τὸν Ἀναστασιουπόλεως.

Ἐπαρχία Ἑλλησπόντου, μητρόπολις Κυζίκου, ἔχει πόλεις ὑπ᾽ αὐτὴν, ἤτοι ἐπισκόπους, ιβ´. οἷον τὸν Γέρμης, τὸν Ποιμανηνοῦ· τὸν Ὠκῆς· τὸν Σασαβαρίου· τὸν Ἀδριανοῦ θηρῶν· τὸν

A 17. In Eparchia inſulae Proconneſi, eſt urbis cognominis Archiep. 18. In Eparchia Rhodopes eſt Anchiali Archiep. 19. In Eparchia Europae eſt Selymbriae Archiep. 20. In Eparchia inſulae Lesbi eſt Methymnae Archiep. 21. In Eparchia Bithyniae eſt Kii Archiep. 22. In Eparchia Europae eſt Aprorum Archiep. 23. In Eparchia Rhodopes eſt Kypſalorum Archiep. 24. In Eparchia Zechiae, eſt Cherſonis Archiep. 25. In Eparchia Zechiae eſt Boſpori Archiep. 26. In Eparchia ejusdem, eſt Nicopſios Archiep. 27. In Eparchia Iſauriae, eſt Cotradorum Archiepiſc. 28. In Eparchia Helenoponti eſt Euchaïtarum Archiep. 29. In Eparchia inſularum Cycladum, eſt Carpathi Archiep. 30. In Eparchia Rhodopes, eſt Aeni Archiep. 31. In B Eparchia Europae, eſt Drixiparorum Arch. 32. In Eparchia Haemimontis eſt Meſembriae Archiep. 33. In Eparchia Armeniae ſecundae eſt Heracleopoleos Archiep. 34. In Eparchia Abasgiae eſt Sebaſtopoleos Arch.

De epiſcopis dependentibus.

In Eparchia Cappadociae Ciciſi, habet Metropolis Caeſarea, ſub ſe urbes quinque epiſcopales, totidemque epiſcopos. nempe epiſcopum regiarum thermarum. 2. Nuſae. 3. Theodoſiopoleos Armeniae. 4. Camulianorum. 5. Ciciſi.

In Eparchia Aſiae habet Metropolis Epheſus ſub ſe, urbes aut epiſcopos 36. nem- C pe 1. Hypaeporum epiſcopum. 2. Trallium. 3. Magneſiae ad Maeandrum. 4. Eleae. 5. Adramytii. 6. Aſſi. 7. Gargarorum. 8. Maſtauri. 9. Caloae. 10. Briulorum. 11. Pittanae. 12. Myrinae. 13 Phoceae. 14. Aureliopoleos. 15. Nyſſae. 16. Maſchacomeorum. 17. Metropoleos 18. Caretorum. 19. Epiſcopum Magneſiae et Anclii. 20. Aninatorum. 21. Pergami. 22. Prienae. 23. Arcadiopoleos. 24. Novae aulae. 25. Dios Hieri. 26. Augazorum. 27. Siorum. 28. Colophonis. 29. Lebedi. 30. Tei. 31. Erythrarum. 32. Clazomenarum. 33. Antandri. 34. Theodoſiopoleos, alias Perperinae dictae. 35. Kymae. 36. Palaeopoleos.

D In Eparchia Europaeae Thraciae habet Metropolis Heracleae ſub ſe urbes, aut epiſcopos, quinque. 1. Epiſcopum Panii. 2. Callipoleos. 3. Cherſoneſi. 4. Kylae. 5. Rhaedeſti.

In Eparchia Galatiae habet Metropolis Ancyrae ſub ſe urbes aut epiſcopos ſeptem. 1. Epiſcopum Tabiae. 2. Heliopoleos. 3. Aſponae. 4. Berynopoleos (ſeu Verinopoleos). 5. Mnizi. 6. Cinnae. 7. Anaſtaſiopoleos.

In Eparchia Helleſponti habet Metropolis Cyzicum ſub ſe urbes aut Epiſcopos duodecim. nempe 1. Epiſcopum Germae. 2. Poemanii. 3. Okae. 4. Saſabareos.

5. Hadrianotherarum. 6. Lampſaci. 7. Abydi. 8. Dardani. 9. Ilii. 10. Troadis. 11. Pioniae. 12. Melicopoleos.

In Eparchia Lydiae habet Metropolis Sardes ſub ſe urbes, ſeu epiſcopos, viginti ſex. nempe 1. Epiſcopum Philadelphiae. 2. Tripoleos. 3. Thyatirorum. 4. Setorum. 5. Aureliopoleos * * * * * * * * * 6. Nacoliae. 7. Dokimii. 8. Midiaei. 9. Ipſi. 10. Prymneſi. 11. Myri. 12. Sibindi. 13. Polyboti. 14. Phytiae. 15. Hierapoleos. 16. Eucarpiae. 17. Lyſiadis. 18. Auguſtipoleos. 19. Bryſi. 20. Otri. 21. Lycaonis. 22. Stectorii. 23. Kynaborii. 24. Conis vel Conae, alias Demetriopoleos dictae. 25. Scordapiae, 26. Nicopoleos. 27. Auroclorum.

In Eparchia Lycaoniae habet Metropolis Iconium ſub ſe urbes, ſeu epiſcopos quatuordecim. 1. Epiſcopum Lyſtrorum. 2. Vaſatorum. 3. Ambladorum. 4. Novimanadorum. 5. Miſthiorum. 6. Larandorum. 7. Baretorum. 8. Derbae. 9. Sabatrorum. 10. Canni. 11. Berynopolis. 12. Galbani. 13. Iliſtrorum. 14. Pertorum.

In Eparchia Piſidiae habet metropolis Antiochia ſub ſe urbes aut epiſcopos octodecim. 1. Epiſcopum Philomelii. 2. Sagalaſſi. 3. Sozopoleos. 4. Apamiae Kiboti. 5. Tyraei. 6. Bareos. 7. Hadrianopoleos. 8. Limenum. 9. Neapoleos. 10. Laodicaeae Caumenae ſeu Ambuſtae. 11. Seleuciae Siderae cognominatae, ſeu Ferreae. 12. Adadorum. 13. Zarzelorum. 14. Timbriadis. 15. Tymandi. 16. Iuſtinopoleos. 17. Metropoleos. 18. Papporum.

In Eparchia Pamphyliae habet metropolis Pergae ſub ſe urbes aut epiſcopos 18. nempe 1. Epiſcopum Attaliae. 2. Eudociadis. 3. Telmeſſi. 4. Iſindi. 5. Maximianopoleos. 6. Laginorum. 7. Palaeopoleos. 8. Cremni. 9. Cudrulorum [Corydallorum]. 10. Peltineſi [vel Penteneſi]. 11. Ariaſſi. 12. Puglorum. 13. Hadrianae. 14. Dicetanaurorum. 15. Sandidorum. 16. Barbae. 17. Sulaei. 18. Perbaenorum.

In Eparchia Cappadociae habet Metropolis Mokiſus ſub ſe urbes aut epiſcopos quatuor. 1. Nazianzi. 2. Coloniae. 3. Parnaſſi. 4. Doarorum.

In Eparchia Lazicae habet metropolis Phaſis ſub ſe urbes aut epiſcopos quatuor. 1. Rhodopoleos. 2. Saeſinorum. 3. Petrorum. 4. Ziganeorum.

In Eparchia Thraciae habet metropolis Philippopolis ſub ſe urbes aut epiſcopos tres. nempe 1. epiſcopum Diocletinopoleos 2. Sebaſtopoleos. 3. Dioſpoleos.

A Λαμψάκου τὸν Ἀβύδου τὸν Δαρδάνου τὸν Ἠλίου. τὸν Τρωάδος τὸν Πιωνίας τὸν Μελιτουπόλεως.

Ἐπαρχία Λυδίας μητρόπολις Σάρδεων ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους, κϛ΄. τὸν Φιλαδέλφου. τὸν Τριπόλεως τὸν Θυατείρων τὸν Σετῶν τὸν Αὐρηλιουπόλεως τὸν Νακωλίας τὸν τοῦ Δοκημίου τὸν Μηδαίου τὸν Ἴψου τὸν Πρυμνήσου τὸν Μύρου τὸν Σιβίνδου τὸν Πολυβότου τὸν Φυτίας τὸν Ἱεραπόλεως τὸν Εὐκαρπίας τὸν Λυσιάδος τὸν Αὐγουστοπόλεως. τὸν Βρούζου τὸν Ὤτρου τὸν Λυκάονος τὸν Στεκτορίου τὸν Κυναβορίου τὸν Κόνης Δημητριόπολης τὸν Σκορδαπίας B τὸν Νικοπόλεως τὸν Αὐροκλῶν.

Ἐπαρχία Λυκαονίας, μητρόπολις τοῦ Εἰκονίου, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους, ιδ΄. τὸν Λύστρων τὸν Οὐασάδων τὸν Ἀμβλάδων τὸν Νουμανάδων τὸν Μισθίων τὸν Λαράνδων τὸν Βαρέτων τὸν Δέρβης τὸν Σαβάτρων τὸν Καννῶν τὸν Βηρινουπολοψιανῶν τὸν Γαλβάνου τὸν Λύστρων τὸν Περτῶν.

Ἐπαρχία Πισιδίας, μητρόπολις Ἀντιοχείας, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους, ιη. τὸν Φιλομηλίου τὸν Σαγαλασσοῦ τὸν Σωζοπόλεως τὸν Ἀπαμείας τῆς Κιβώτου τὸν Ῥαίου τὸν Βάρεως τὸν Ἀδριανουπόλεως C τὸν Λιμένων τὸν Νεαπόλεως τὸν Λαοδικείας τῆς κεκαυμένης. τὸν Σελευκείας τὸν Σιδηρᾶς τὸν Ἀδάδων τὸν Ζαζήλων τὸν Τυμβριάδος τὸν Τυμάνδου τὸν Ἰουστινιανουπόλεως τὸν Μητροπόλεως τὸν Πάππων.

Ἐπαρχία τῆς Παμφυλίας, μητρόπολις Πέργης, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους, ιη. τὸν Ἀταλίας τὸν Εὐδοξιάδος τὸν Τελμίσου τὸν Σίνδου τὸν Μαξιμιανουπόλεως τὸν Λαγήνων τὸν Παλαιοπόλεως τὸν Κρημνοῦ τὸν Κυδρύλων τὸν Πελτινίσσου τὸν Ἀρησασοῦ τὸν Πουγλῶν τὸν Ἀδριανῆς τὸν Δικηταναύρων τὸν Σανδιδῶν τὸν Βαρβαῖς τὸν D Συλαίου τὸν Περβαίνων.

Ἐπαρχία Καππαδοκίας, μητρόπολις Μωκησοῦ, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους, δ΄. τὸν Ναζιανζοῦ τὸν Κολωνίας τὸν Παρνασσοῦ τὸν Δοάρων.

Ἐπαρχία Λαζικῆς, μητρόπολις Φάσιδος ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους, δ΄. τὸν Ῥοδοπόλεως τὸν τῆς Σαισινῶν τὸν Πετρῶν τὸν τῆς Ζηγανῶν.

Ἐπαρχία Θράκης, μητρόπολις Φιλιππουπόλεως, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους γ΄. τὸν Διοκλητιανουπόλεως τὸν Σεβαστουπόλεως τὸν Διοσπόλεως.

Ἐπαρ-

A Ἐπαρχία Εὐρώπης, μητρόπολις Τραιανοῦ, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους β'. τὸν Πέρου· τὸν Ἀναστασιουπόλεως.

Ἐπαρχία νήσων Κυκλάδων, μητρόπολις Ῥόδου, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους, ιβ'. τὸν Σάμου· τὸν Χίου· τὸν Κῶ· τὸν Ναξίας· τὸν Θήρας· τὸν Πάρου· τὸν Λερῶ· τὸν Ἄνδρου· τὸν Τήνου. τὸν Μήλου. τὸν Πισσύνης.

Ἐπαρχία Αἱμιμοῦ πόλεως, μητρόπολις Ἀδριανοῦ ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους ε'. τὸν Μεσημβρίας· τὸν Σωζοπόλεως· τὸν Πλωτίνου πόλεως· τὸν Ἀναστασιουπόλεως· τὸν Τζοιδῶν.

B Ἐπαρχία νήσων Κυκλάδων, μητρόπολις Μαρκιανοῦ, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους, ε'. τὸν Ῥοδοστόλου· τὸν Τραμαρίσκου· τὸν Νόβων· τὸν Ζικιδέβων· τὸν Σκαρίας.

Ἐπαρχία Φρυγίας Καππαδοκίας, μητρόπολις Ἱεραπόλεως ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἤτοι ἐπισκόπους, ε'. τὸν Μετελλουπόλεως, τὸν Διονυσιουπόλεως, τὸν Ἀττούδων· τὸν Μοσύνων.

ΚΕΦ. ΝΕ'.

Περὶ τῆς διανομῆς τῶν Κομβίων τῆς συνηθείας τῶν Πραιποσίτων.

C Ἰστέον δὲ, ὅτι οἱ τιμώμενοι πατρίκιοι ὅ τε ἔμπρατος, ἤτοι ὁ στρατηγὸς καὶ πατρίκιος, δίδωσι συνήθειαν τοῖς πραιποσίτοις χρυσοῦ λίτρας η'. ὁ δὲ μεσόπρατος πατρίκιος, ἤτοι ὁ ἐμπολιτικὸς ὀφφικιάλιος, δίδωσι χρυσοῦ λίτρας ζ'. ὁ δέ γε ἄπρατος πατρίκιος, ἤγουν ὁ ἀπὸ σπαθαρίου μόνον τιμηθεὶς, δίδωσι χρυσοῦ λίτρας ϛ'. ἅ τινα διανέμονται οὕτως.

Ἀπὸ τῶν η' λιτρῶν τοῦ ἐμπράτου Πατρικίου.

D Τοῖς κουβικουλαρίοις χρυσοῦ λίτραι γ'. νο κδ'. ὁ τοῦ κανικλείου νο λϛ'. ὁ δήμαρχος Βενέτων νο λϛ'. ὁ δήμαρχος πρασίνων νο λϛ'. ὁ τῆς καταστάσεως νο λϛ'. οἱ σιλεντιάριοι νο λϛ'. οἱ κόμητες τῶν σχολῶν νο κδ'. οἱ ἀρτικλῖνοι τοῦ βασιλέως νο ιβ'. οἱ τοποτηρηταὶ τῶν σχολῶν νο γ'. ὁ σκευάζων τὸ κανίκλειον νο δ'. οἱ ἀξιωματικοὶ νο β'. ὁ πριμικήριος τοῦ κουβουκλείου νο ιβ'.

Καὶ τὸ πᾶν χρυσοῦ λίτραι ϛ'. νο με'.

Διὰ τοῦ μέρους Βενέτων.

Ὁ Δευτερεύων Βενέτων νο α'. ὁ Δευτερεύων πρασίνων νο α'. ὁ Γειτονιάρχης μιλ. η'. ὁ

In Eparchia Europae habet Metropolis Trajanopolis urbes aut epiſcopos duo, unum Peri, alterum Anaſtaſiopoleos.

In Eparchia inſularum Cycladum habet metropolis Rhodus ſub ſe urbes aut epiſcopos duodecim. 1. Epiſcopum Sami. 2. Chii. 3. Coï. 4. Naxiae. 5. Therae. 6. Pari. 7. Leri. 8. Andri. 9. Teni. 10. Meli. 11. Pulinae.

In Eparchia Irenopolis, vel Hemimontis habet Metropolis Hadrianopolis ſub ſe urbes aut epiſcopos quinque. 1. Meſembriae epiſcopum. 2. Sozopoleos. 3. Plotinopoleos. 4. Anaſtaſiopoleos. 5. Tzoidarum.

In eadem Eparchia, ſcilicet Hemimontis, habet Metropolis Marcianopolis ſub ſe urbes aut epiſcopos quinque. 1. Rhodoſtoli. 2. Tramariſcorum. 3. Novorum. 4. Zekedeporum. 5. Scariae.

In Eparchia Phrygiae Capatianae habet metropolis Hierapolis ſub ſe urbes aut epiſcopos quinque. 1. Metellipoleos. 2. Dionyſiopoleos. 3. Attudorum. 4. Moſynorum.

CAP. LV.

De diſtributione ſportularum conſuetudinis Praepoſitorum.

Honorati, ſeu promoti, patricii dant conſuetudinem Praepoſitis, ſi quidem fuerint empracti, ſeu reales et officio fungentes, (ut, ſi quis fuerit ſimul Strategus et Patricius creatus,) octo litras auri. Si vero fuerint patricii Meſoprati, id eſt vacantes, allecti, medii inter empractos, ſeu fungentes, et apractos, ſeu honorarios (ut ſi quis officio quodam civili ornetur,) dant praepoſitis litras auri ſeptem. Patricius apratus denique, ſeu functionem nullam exercens, vel titularis, (ut qui tantum ad Spathariatum promotus eſt) dat litras auri ſex. Illae ſportulae ſic dividuntur, et primum quidem de

Octo litris Patricii Emprati

Cubicularii accipiunt auri litras tres, num. 24. Praefectus Canicleі num. 36. Demarchus Venetorum 36. Demarchus Praſinorum 36. Ceremoniarius 36. Silentiarii 36. Comites Scholarum 24. Articlini Imperatoris 12. Topoteretae (ſeu lociſervatores) Scholarum 3. Praeparator Canicli 4. Axiomatici 2. Primicerius Cubiculi 12.

Facit auri litras 6. num. 45.

Factionibus haec cedunt.

Accipit Deutereon, ſeu ſecundarius, Venetorum, numiſma unum; tantundem Deutereuon Praſinorum. Geitoniarcha miliar. 8.

8 et tantundem Geitoniarcha Praſinorum; item Chartularii Venetorum et Praſinorum, ſinguli octona miliareſia. Tantundem quoque factionarii ambo tam Venetorum quam Praſinorum, ſcilicet octona quisque. Micropanites albae factionis mil. 5. Micropanites ruſſae factionis mil. 5. Poëta Venetorum mil. 6. Poëta praſinorum mil. 6. Meliſta, vel muſicus, venetorum mil. 6. Meliſta praſinorum mil. 6. Epiſtatae, vel magiſtri, venetorum mil. 4. Epiſtatae praſinorum 4. Cractae, vel clamatores aut praecones, venetorum miliareſia 4. Cractae praſinorum mil. 4. Semeiotae (ſeu obſignatores, urnarum ſcilicet ſortitoriarium) factionis Venetae mil. 4. Semeiotae praſinorum 4. Mandatores Venetorum 4. praſinorum 4. Bigarii venetorum 5. praſinorum 5. Contemplatores [ſignaculorum urnae] Venetorum 4. praſinorum 4. reſignatores ſignaculorum, factionis venetae 2. praſinae 2. Organum Venetorum 6. praſinorum 6.

Facit hoc, aureorum quidem, qui integri dantur, computatorum numerum IV. miliareſiorum vero, quae ſingula enumeravimus, in valorem aureorum computatorum X. aureos, et quod excurrit.

Facit ergo tota ſumma Num. 14. mil. 4.

A Γειτονάρχης πρασίνων μιλ. ηʹ. ὁ Χαρτουλάριος βενέτων μιλ. ηʹ. ὁ Χαρτουλάριος πρασίνων μιλ. ηʹ. ὁ Φακτιονάριος βενέτων μιλ. ηʹ. ὁ Φακτιονάριος πρασίνων μιλ. ηʹ. ὁ Μικροπανίτης λευκὸς μιλ. εʹ. ὁ Μικροπανίτης ῥούσιος μιλ. εʹ. ὁ Ποιητὴς βενέτων μιλ. ϛʹ. ὁ Ποιητὴς πρασίνων μιλ. ϛʹ. ὁ Μελιστὴς βενέτων μιλ. ϛʹ. ὁ Μελιστὴς πρασίνων μιλ. ϛʹ. οἱ Ἐπιστάται βενέτων μιλ. δʹ. οἱ Ἐπιστάται πρασίνων μιλ. δʹ. οἱ Κράκται βενέτων μιλ. δʹ. οἱ Κράκται πρασίνων μιλ. δʹ. οἱ Σημειωταὶ βενέτων μιλ. δʹ. οἱ Σημειωταὶ πρασίνων μιλ. δʹ. οἱ Μανδάτορες πρασίνων μιλ. δʹ. ὁ Βιγάριοι βενέ- B των μιλ. εʹ. οἱ Βιγάριοι πρασίνων μιλ. εʹ. οἱ Θεωρηταὶ βενέτων μιλ. δʹ. οἱ Θεωρηταὶ πρασίνων μιλ. δʹ. οἱ Διασημειωταὶ βενέτων μιλ. βʹ. οἱ διασημειωταὶ πρασίνων μιλ. βʹ. τὸ ὄργανον βενέτων μιλ. ϛʹ. τὸ ὄργανον πρασίνων μιλ. ϛʹ.

Ὁμοῦ διὰ χρυσίου „ δʹ, καὶ διὰ μιλ. „ ιʹ. καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν „ ιδʹ. μιλ. δʹ.

Pro ordine circenſe.

Actuarius accipit numiſma, ſeu ſolidum unum; Argyrus Veſtii, ſeu aſſervator veſtium circenſium argento pictarum, duo; curſores unum; Argyrus Stephanorum, (ſeu argentarius coronarum, qui coronas argenteas victoribus circenſibus debitas procurabat et aſſervabat,) unum; Apocriſiarius unum; Neaniſcus, ſeu juvenis, miliar. 4. Maxilarius mil. 4. Teſſerarius 4. Chamaetribunus, ſeu tribunus pedeſtris 4. officiales Kyliſtrae, ſeu ſedis, in qua urna cum ſortibus agitatur 5. Manganarii, ſeu carceribus circi, unde currendi initium fit, praefecti, factionis venetae 5. praſinae 5. Protovectarii 3. Protopalarii 5. Numerarius numiſma unum. Decani circi num. 2. Vigla, vel vigilia, Daphnes, mil. 4.

Faciunt ſimul aurei et miliareſia: - - - Aur. XII. miliar. 7.

Διὰ τῆς τάξεως τοῦ ἱπποδρομίου.

Ο ἀκτουάριος „ αʹ. ὁ Ἄργυρος τοῦ βεστίου „ βʹ. οἱ Κούρσορες „ αʹ. ὁ Ἄργυρος τῶν στεφάνων „ αʹ. ὁ τοῦ ἀποκρισιαρίου „ αʹ. ὁ Νεανίσκος μιλ. C δʹ. ὁ Μαξιλάριος μιλ. δʹ. ὁ Θεσσαράριος μιλ. δʹ. ὁ Χαμαιτριβοῦνος μιλ. δʹ. οἱ Ὀφφικιάλιοι τῆς κυλίστρας μιλ. εʹ. οἱ Μαγγανάριοι βενέτων μιλ. εʹ. οἱ Μαγγανάριοι πρασίνων μιλ. εʹ. οἱ Ἀβρατάριοι μιλ. γʹ. οἱ Ἀπαλάριοι μιλ. εʹ. ὁ Νουμεράριος „ αʹ. οἱ Δεκανοὶ τοῦ Ἱπποδρόμου „ βʹ. ἡ Βίγλα τῆς Δάφνης μιλ. δʹ.

Ὁμοῦ διὰ χρυσίου καὶ μιλ. „ ιβʹ. μιλ. ζʹ.

Pro Diaetariis et reliquis.

Admiſſionalis accipit numiſm. 7. Diaetarii Conſiſtorii 3. Domeſticus magni palatii 1. Diaetarii magni palatii 2. Domeſticus Daphnes 1. Diaetarii S. Stephani miliareſia 8. Aurifabri ſupellectilis imperialis, mil. 4. Diaetarii Oſtiarii, ſeu officii Oſtiariorum 6. Diaetarii Circi 8. Collocantes ſcamna Circi 3. Acentarii numiſm. 1. Diaetarii Stratoricii, ſeu officii ſtratorum mil. 5. Aſelii num. 1. Diaetarii novendecim accubituum mil. 7. Diaetarii ſanctiſſimae Deigenetricis mil. 10. Diaetarii Magnaurae mil. 7. Ad Veſtoſacram pertinentes num. 1. Imperiales luſtae, vel balneatores, num. 1. Caldarii mil. 2. Numiſmata, vel aurei, hic comme-

Διὰ τῶν Διαιταρίων καὶ λοιπῶν.

D Ο Ἀδμινσιονάλιος „ ζʹ. οἱ Διαιτάριοι τοῦ κονσιστωρίου „ γʹ. ὁ Δομέστικος τοῦ μεγάλου παλατίου „ αʹ. οἱ Διαιτάριοι τοῦ μεγάλου παλατίου „ βʹ. ὁ Δομέστικος τῆς Δάφνης „ αʹ. οἱ Διαιτάριοι τοῦ ἁγίου Στεφάνου μιλ. ηʹ. οἱ Χρυσοχοὶ τοῦ βασιλικοῦ σκεύους μιλ. δʹ. οἱ Διαιτάριοι τοῦ ὀστιαρικίου μιλ. ϛʹ. οἱ Διαιτάριοι τοῦ ἱπποδρόμου μιλ. ηʹ. οἱ Στήνοντες τὰ σκάμνα τοῦ ἱππικοῦ μιλ. γʹ. οἱ Ἀκεντάριοι „ αʹ. οἱ Διαιτάριοι τοῦ στρατορικίου μιλ. εʹ. οἱ Ἀσίλιοι „ αʹ. οἱ Διαιτάριοι τῶν ιθ ἀκουβίτων μιλ. ζʹ. οἱ Διαιτάριοι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μιλ. ιʹ. οἱ Διαιτάριοι τῆς Μαγναύρας μιλ. ζʹ. οἱ τῆς Βε-

ϛοτάκρας „ ά. οἱ Βασιλικοὶ Λȣ̃ϛαι „ ά. οἱ καλδάριοι μιλ. β΄.

Ὁμȣ̃ διὰ χρυσίȣ „ ιή. καὶ διὰ μιλ. „ έ. Ὁμȣ̃ „ κγ΄.

Διὰ τῶν Θυρωρῶν.

Οἱ θυρωροὶ τῆς θέρμασρας „ β΄. οἱ θυρωροὶ τȣ̃ ἱπποδρόμȣ „ β΄. οἱ διατρέχοντες „ β΄. οἱ κορτινάριοι „ ά. μιλ. ζ΄. οἱ βασιλικοὶ ἀρμοφύλακες „ β΄. ὁμȣ̃ διὰ χρυσίȣ „ θ΄. μιλ. ζ΄.

Διὰ τῶν Φωταψιῶν.

Ὁ καϛρέϊσιος „ ά. ὁ ῥεφερενδάριος „ ά, μιλ. ϛ΄. οἱ βασιλικοὶ κληρικοὶ „ έ. οἱ ψάλται τῆς ἁγίας Σοφίας „ β΄. οἱ ὑπȣργοὶ τȣ̃ νάρθηκος μιλ. δ΄. οἱ ἀναγνῶϛαι τῶν β΄ ἑβδομάδων „ β΄. ὁ σκευοφύλαξ „ ά. οἱ ὀϛιάριοι τȣ̃ ἁγίȣ φρέατος μιλ. έ. οἱ ὑποδιάκονοι μιλ. ϛ΄. οἱ ϛράτορες τȣ̃ Πατριάρχȣ μιλ. έ. οἱ βαλαντάδες μιλ. έ. οἱ ἐπισκοπιανοὶ μιλ. έ. ὁ δομέϛικος τῶν ὑποδιακόνων μιλ. ϛ΄. ἡ ἐκκλησία τȣ̃ σωτῆρος τȣ̃ ϛαυρακίȣ β΄. ἡ ἐκκλησία τῶν ἀκοιμήτων γ΄. ἡ ἐκκλησία τȣ̃ Κυρίȣ „ ά. οἱ δεκανοὶ τȣ̃ πατριάρχȣ μιλ. δ΄. οἱ δεποτάτοι τῆς ἁγίας Σοφίας μιλ. γ΄. οἱ τῆς σπȣδῆς μιλ. ή. οἱ τῆς παρασπȣδῆς μιλ. έ. ἡ ἐκκλησία τῶν βασιλίδȣ „ ά. ὁ ἅγιος ϛέφανος εἰς τὸν ἱππόδρομον „ ά. ἡ ἐκκλησία τῶν ἁγίων Σεργίȣ καὶ Βάκχȣ „ ά. ὁ ἅγιος Θεόδωρος „ ά. ὁ ἅγιος Καλλίνικος „ ά. ἡ ἐκκλησία τῶν πελ   ιβ΄. ὁ ἅγιος Στέφανος εἰς τὴν δάφνην „ ά. ἡ διακωνία τῶν ȣ̓ρβικίȣ οἱ προνοῖται „ ά. ἡ διακονία τȣ̃ ἁγίȣ Μωκίȣ „ ά. ἡ ἐκκλησία τȣ̃ ἁγίȣ Παγχαρίȣ „ ά.

Καὶ ὁμȣ̃ διὰ χρυσίȣ „ κθ΄. καὶ διὰ μιλιαρησίων „ έ, μιλ. β΄. καὶ ὁμȣ̃ τὸ πᾶν διὰ τῶν ἀμφοτέρων χρυσίȣ λιτραὶ ζ΄, „ νέ, μιλ. ή.

Διὰ τῆς διανομῆς τȣ̃ Κομβίȣ τῶν ζ΄ λιτρῶν τȣ̃ Μεσοπράτȣ πατρικίȣ.

Οἱ τȣ̃ κȣβȣκλείȣ χρυσίȣ λίτρας γ΄. ὁ τȣ̃ κανικλείȣ „ λ΄. οἱ δύο δήμαρχοι ἀνὰ „ λ΄. ὁ τῆς καταϛάσεως „ λ΄. οἱ σιλεντιάριοι „ λ΄. οἱ ἀρτικλῖνοι τȣ̃ βασιλέως „ ιβ΄. οἱ Κόμητες τῶν σχολῶν „ κ΄. ὁ σκευάζων τὸ κανίκλειν „ δ΄. οἱ τοποτηρηταὶ τῶν σχολῶν „ γ΄. ὁ πριμικήριος τȣ̃ κȣβȣκλείȣ „ ιβ΄. οἱ ἀξιωματικοὶ „ β΄. Καὶ τὸ πᾶν χρυσίȣ λίτραι έ „ νθ΄.

Διὰ τȣ̃ μέρȣς τῶν Βενέτων καὶ Πρασίνων. Διανέμονται οὗτοι καθὼς καὶ πρότερον εἴρηται. Οὐ γὰρ ὑπεπίπτȣσιν ἐκ τȣ̃ προτέρȣ κομβίȣ ȣ̓δέν.

A morati, ſi computantur, ſunt 18. et miliareſia hic recenſita ſi in aureos computantur, efficiunt aureos 5.

Facit ergo tota ſumma numiſmata 23.

Pro portariis.

Portarii calfactorii aut vaporarii, accipiunt num. 2. Circi, item 2. item vernaculi. Cortinarii, ſeu obſervatores velorum, num. 1. mil. 7. Imperiales Armophylaces, vel cuſtodes armorum num. 2. Facit aureos 9. mil. 7.

In luminaria [ſeu pro eccleſiis.]

Caſtrenſis [eccleſiae vel patriarchae] accipit
B num. 1. Referendarius [eccleſiae vel patriarchae] num. 1. mil 6. Clerici imperiales num. 5. Pſaltae, ſeu cantores, S. Sophiae num. 2. miniſtri Narthecis mil. 4. Anagnoſtae, ſeu lectores, duarum ſeptimanarum numiſm. 2. Skeuophylax, ſeu ſacrorum vaſorum cuſtos, num. 1. Oſtiarii ſancti putei mil. 5. Hypodiacones, ſeu ſubdiaconi, mil 6. Stratores Patriarchae mil. 5. Balantades mil. 5. Epiſcopiani mil. 5. Domeſtic. Hypodiaconorum mil. 6. Eccleſia Salvatoris in monaſterio Stauracii, num 2. Eccleſia Akoemetorum num. 3. Eccleſia Domini num. 1. Decani Patriarchae mil. 4. Dipotati, vel deputati, S. Sophiae mil. 3. monachi monaſterii Spudes mil. 8. monachi monaſterii Paraſpudes mil. 5. Eccleſia in monaſterio Baſilidae num 1 S. Stephanus Circi numiſm. 1. Eccleſia SS. Ser-
C gii et Bacchi num. 1. S. Theodorus num. 1. S. Callinicus num. 1. Eccleſia monaſterii Pelecani num. 2. S. Stephanus Daphnes num. 11. Diaconia [vel corpus Diaconorum] monaſterii Vrbicii, quod Pronoëtae, aut Proviſores, appellatur, num. 1. Diaconia S. Mocii num 1. Eccleſia S. Panchari num 1.

In hactenus recenſitis habemus numiſm. quidem ſolida 29. ex miliareſiis autem ſingularibus confecta alia 5. cum duobus miliar. Iam ſi hanc ſummam ad caeteras ſuperiores addas et contrahas omnes in unam, efficias auri litras 7. num. 55. miliar. 8.

De diſtributione ſportulae Patricii Meſoprati, ſeptem litris auri
D conſtantis.

Ad cubiculum pertinentes accipiunt litras 3. Canicleı praefectus numiſmata 30. ambo Demarchi ſinguli num. 30. Ceremoniarius num. 30. Silentiarii 30. Articlini imperiales 12. Comites Scholarum 20. Praeparans Canicleum 4. locumtenentes 5. Scholarum 3. Primicerius Cubiculi 12. Axiomatici 2. Summa Litrae 5, numiſmata 59.

Porro inde cedunt factionibus, Venetae atque Praſinae haec: Sed quid opus eſt eſt ſuperius dicta repetere; quum iidem eadem, atque ante, et nihilo minus accipiant.

Ergo Diaetarii et reliqui haec ferunt. Admiſſionalis numiſm. 6. Diaetarii Conſiſtorii num. 2. Domeſticus magni palatii num. 1. Diaetarii magni Palatii num. 2. Domeſticus Daphnes num. 1. Diaetarii S. Stephani mil. 8. Aurifabri ſupellectilis imperialis, mil. 4. Diaetarii Oſtiaricii mil. 6. Diaetarii Circi miliar. 7. Collocatores ſcamnorum Circenſium mil. 3. Accentarii aut Protocentarii num. 1. Diaetarii Stratoricii miliar. 5. Aſeliis [ſeu equorum ſellatorum equiſonibus] num. 1. Diaetarii novendecim accubituum mil. 7. Diaetarii Panagiae, ſeu ſanctiſſimae Deigenetricis, mil. 10. Diaetarii Magnaurae mil. 7. Veſtoſacrae adſcripti num. 1. Luſtae, vel balneatores, corporis auguſti, num. 1. Caldarii mil. 2.

Habes ergo ſolida numiſmata 16. & emiliareſiis ſingularibus ſi numiſmata computes, alia 4. cum 11. miliareſiis. Ergo tota ſumma eſt 20. num. 11. mil.

Porro cedunt inde janitoribus, item Phothapſiis, ſeu eccleſiis, eadem emolumenta atque e ſuperiore Combio: ut ergo hic repetere opus non ſit.

De diſtributione Sportulæ patricii Aprati, quae conſtat ſex litris.

Ea ita diſtribuitur. Accipiunt Cubicularii lit. 2. Canicleo praefectus num. 24. Demarchi ambo n. 48. (ſinguli nempe 24.) Silentiarii num. 24. Comites ſcholarum num. 24. Articlini Imperiales num 24. Topoteretae Scholarum num. 3. Primicerius Cubiculi 12. Axiomatici 2. Praeparator Canicleí numiſmata 4.

Faciunt ſimul litras 4. numiſm. 33.

Factionibus ambabus, Venetae praſinaeque, inde cedunt haec. Deutereuon Venetorum accipit numiſma 1. Deutereuon Praſinorum num. 1. Geitoniarches Venetorum mil. 8. et alter praſinorum tantundem. Chartularius Venetorum mil. 8. et alter praſinorum tantundem. Factionarius Venetorum mil. 8. et alter praſinorum tantundem. Albus, ſeu micropanites albae factionis mil. 5. et Ruſſus, ſeu ruſſae factionis, Micropanites, tantundem. Poëta Venetorum mil. 6. et alter praſinorum tantundem. Meliſtes ſeu muſicus venetorum mil. 6. et alter praſinorum tantundem. Epiſtatae, ſeu magiſtri Venetorum mil. 4. et Epiſtatae praſinorum tantundem. Craetae, ſeu praecones Venetorum mil. 4. et praſinorum pariter. Semiotae, vel obſignatores [urnae] venetorum m. 4. et praſini pariter. Mandatores veneti mil. 4. et praſini quoque. Bigarii veneti mil. 5. et praſini quoque. Contemplatores. [urnae puta] Venetorum mil. 4. et praſinorum tantundem. Diaſemiotae, ſeu reſignatores [urnae] Veneti mil. 2. et praſini non minus. Organum venetum mil. 6. et praſinum perinde.

Faciunt haec numiſmata 14. miliar. 4.

A Διὰ τῶν διαιταρίων καὶ λοιπῶν. ὁ ἀδμησσιονάλιος „ ϛ΄. οἱ διαιτάριοι τοῦ Κονσισταρίου „ β΄. ὁ δομέστικος τοῦ μεγάλου παλατίου „ α΄. οἱ διαιτάριοι τοῦ μεγάλου παλατίου „ β΄. ὁ δομέστικος τῆς Δάφνης „ α΄. οἱ διαιτάριοι τοῦ ἁγίου Στεφάνου μιλ. η΄. οἱ Χρυσοχοὶ τοῦ βασιλικοῦ σκεύους μιλ. δ΄. οἱ διαιτάριοι τοῦ ὀστιαρικίου μιλ. ϛ΄. οἱ διαιτάριοι τοῦ Ἱπποδρόμου μιλ. ζ΄. οἱ στώντες τὰ σκάμνια τοῦ Ἱπποδρόμου μιλ. γ΄. οἱ ἀκκεντάριοι „ α΄. οἱ διαιτάριοι τοῦ στρατωρικίου μιλ. ε΄. τοῖς ἀσελλίοις „ α΄. οἱ διαιτάριοι τῶν ιθ΄ ἀκκουβίτων μιλ. ζ΄. οἱ διαιτάριοι τῆς παναγίας μιλ. ι΄. οἱ διαιτάριοι τῆς μαναύρας μιλ. ζ΄. οἱ τῆς βεστοσάκρας „ α΄. οἱ βασιλικοὶ λοῦσται „ α΄. οἱ B καλδάριοι μιλ. β΄.

Καὶ τὸ πᾶν διὰ χρυσίου „ ιϛ΄. καὶ διὰ μιλ. „ δ΄. μιλ. ια΄. ὁμοῦ τὸ πᾶν „ κ΄. μιλ. ια΄.

Διὰ τῶν Θυρωρῶν. Καὶ οὗτοι λαμβάνουσι καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου κομβίου. ὁμοίως καὶ αἱ φωταψίαι, ἤγουν αἱ ἐκκλησίαι.

Διὰ τῆς διανομῆς τοῦ Κομβίου τοῦ ἀπράτου πατρικίου τῶν ϛ΄ λιτρῶν οὕτως.

Οἱ τοῦ κουβουκλείου χρυσίου λίτρας β΄. ὁ τοῦ κανικλείου „ κδ΄. οἱ δύο δήμαρχοι „ μη΄. ἀνὰ „ κδ΄. ὁ τῆς καταστάσεως „ κδ΄. οἱ σελεντιάριοι „ κδ΄. οἱ C κόμητες τῶν σχολῶν „ κδ΄. οἱ ἀρτοκλίναι τοῦ βασιλέως „ ιβ΄. οἱ τοποτηρηταὶ τῶν σχολῶν „ γ. ὁ πριμικήριος τοῦ κουβουκλείου „ ιβ. οἱ ἀξιωματικοὶ „ β΄. ὁ σκευάζων τὸ κανίκλειον „ δ΄.

ὁμοῦ λίτραι δ΄ „ λγ΄.

Διὰ τῶν δύο μερῶν Βενέτων τε καὶ Πρασίνων. Ὁ δευτερεύων Βενέτων „ α΄. ὁ δευτερεύων Πρασίνων „ α΄. ὁ γειτονιάρχης Βενέτων μιλ. η΄. ὁ γειτονιάρχης Πρασίνων μιλ. η΄. ὁ χαρτουλάριος Βενέτων μιλ. η΄. ὁ χαρτουλάριος Πρασίνων μιλ. η΄. ὁ φακτιονάρης Βενέτων μιλ. η΄. ὁ φακτιονάρης Πρασίνων μιλ. η΄. ὁ λευκὸς μιλ. ε΄. ὁ ῥούσιος μικροπανίτης μιλ. ε΄. ὁ ποιητὴς Βενέτων D μιλ. ϛ΄. ὁ ποιητὴς Πρασίνων μιλ. ϛ΄. ὁ μελιστὴς Βενέτων μιλ. ϛ΄. ὁ μελιστὴς Πρασίνων μιλ. ϛ΄. οἱ ἐπιστάται Βενέτων μιλ. δ΄. οἱ ἐπιστάται Πρασίνων μιλ. δ΄. οἱ κράκται Βενέτων μιλ. δ΄. οἱ κράκται Πρασίνων μιλ. δ΄. οἱ σημειωταὶ Βενέτων μιλ. δ΄. οἱ σημειωταὶ Πρασίνων μιλ. δ΄. οἱ μανδάτορες Βενέτων μιλ. δ΄. οἱ μανδάτορες Πρασίνων μιλ. δ΄. οἱ βιγάριοι Βενέτων μιλ. ε΄. οἱ βιγάριοι Πρασίνων μιλ. ε΄. οἱ Θεωρηταὶ Βενέτων μιλ. δ΄. οἱ Θεωρηταὶ Πρασίνων μιλ. δ΄. οἱ διασημειωταὶ Βενέτων μιλ. β΄. οἱ διασημειωταὶ Πρασίνων μιλ. β΄. τὸ ὄργανον Βενέτων μιλ. ϛ΄. τὸ ὄργανον Πρασίνων μιλ. ϛ΄.

ὁμοῦ „ ιδ. μιλ. δ΄.

Διὰ

A

Διὰ τοῦ ἱπποδρομίου.

Ο ἀκτουάριος „ ά. ὁ ἄργυρος τοῦ βεστίου „ β'. ὁ κέρσωρ „ ά. ὁ ἄργυρος τῶν στεφάνων „ ά. ὁ τῆς ἀποκρισιαρίου „ ά. ὁ νεανίσκος μιλ. δ'. ὁ μαξιλλάριος μιλ. δ'. ὁ θεσσεράριος μιλ. δ'. ὁ χαμαιτριβοῦνος μιλ. δ'. οἱ ὀφφικιάλιοι τῆς κυλίστρας μιλ. έ. οἱ μαγγανάριοι Βενέτων μιλ. έ. οἱ μαγγανάριοι Πρασίνων μιλ. έ. τοῖς ἀβεκταρίοις. μιλ. γ'. τοῖς ἀπαλλαξίοις μιλ. έ. τῷ νουμεραρίῳ „ ά. τοῖς δεκανοῖς τοῦ ἱπποδρομίου „ β'. τῇ βίγλῃ τῆς Δάφνης μιλ. δ'. ὁμοῦ χρυσίου „ θ'. καὶ διὰ μιλ. „ γ'. μιλ. ζ'.

Pro Circo

Accipit Actuarius num. 1 Agyrus veſtii 2 Curſor unum. Argyrus coronarum unum. Apocriſiarius unum. Neaniſcus miliareſia 4. Maxillarius mil. 4. Teſſerarius mil. 4. Chamaetribunus ſeu tribunus inferior mil. officiales Kyliſtrae (vel urnae ſortium agitandae) mil. 5. Manganarii venetorum mil. 5. et praſinorum tantundem. Protovectarii m. 3. Protopallarii mil. 5. Numerarius num. 1. Decani hippodromi num. 2. Vigilia, ſeu excubiae, Daphnes mil. 4. Habes hic numiſmata ſolida 9. quibus accedunt alia e miliareſiis confecta tria, una cum miliareſiis 7.

B

Διὰ τῶν διαιταρίων.

Τῷ ἀδμησσιοναλίῳ „ έ. τοῖς διαιταρίοις τοῦ Κονσιστωρίου „ β'. ὁ δομέστικος τοῦ παλατίου „ ά. οἱ διαιτάριοι τοῦ μεγάλου παλατίου „ ά. ὁ δομέστικος τῆς Δάφνης „ ά. οἱ διαιτάριοι τοῦ ἁγίου Στεφάνου „ ά. οἱ χρυσοχοὶ τοῦ βασιλικοῦ σκεύους μιλ. δ'. οἱ διαιτάριοι τοῦ ὀστιαρικίου μιλ. β'. οἱ διαιτάριοι τοῦ ἱπποδρομίου μιλ. ή. οἱ στήνοντες τὰ σκάμνα τοῦ ἱππικοῦ μιλ. γ'. οἱ ἀκκεντάριοι „ ά. τοῖς ἀσελλίοις „ ά. οἱ διαιτάριοι τοῦ στρατωρικίου μιλ. έ. οἱ διαιτάριοι τῶν ιθ' ἀκκουβίτων μιλ. ή. οἱ διαιτάριοι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μιλ. ί. οἱ διαιτάριοι τῆς Μαναύρας μιλ. ή. οἱ τῆς βεστοσάκρας „ ά. οἱ βασιλικοὶ λοῦσται „ ά. οἱ καλδάριοι μιλ. β'.

ὁμοῦ χρυσίου „ ιέ. καὶ διὰ μιλ. „ δ'. μιλ. ί.

Pro Diaetariis.

Accipit Admiſſionalis numiſm. 5. Diaetarii Conſiſtorii num. 2. Domeſticus Palatii 1. Diaetarii magni palatii 1. Domeſticus Daphnes 1. Diaetarii S. Stephani 1. Aurifabri ſupellectilis imperialis mil. 4. Diaetarii oſtiaricii, mil. 2. Diaetarii Circi mil. 8. Collocantes ſcamna Circenſia mil. 3. Acentarii num. 1. Aſellii n. 1. Diaetarii Stratoricii mil. 5. Diaetarii novendecim accubituum mil. 8. Diaetarii Sanctiſſimae Deiparae mil. 10. Diaetarii Magnaurae mil. 8. Veſtoſacrae adſcripti num. 1. Luſtae, vel balneatores, imperiales num. 1. Caldarii, mil. 2.

C

Habes numiſmata ſolida 15. et alia e miliareſiis confecta quatuor, una cum decem miliarenſibus.

Διὰ τῶν θυρωρῶν.

Οἱ διατρέχοντες τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμου „ β'. οἱ θυρωροὶ τῆς θερμάστρας „ β'. οἱ θυρωροὶ τοῦ ἱπποδρομίου „ β'. οἱ κορτινάριοι „ ά. μιλ. ζ'. οἱ βασιλικοὶ ἀρμοφύλακες „ β'.

ὁμοῦ χρυσίου „ θ'. μιλ. ζ'.

Pro janitoribus.

Diatrechontes, ſeu vernaculi, Logothetae Dromi, accipiunt num. 2. Ianitores vaporarii numiſm. 2. janitores Circi num. 2. Cortinarii num. 1. miliar. 7. Armorum imperialium cuſtodes num. 2.

Summa 9. numiſm. et 7. miliar.

D

Διὰ τῶν Φωταψιῶν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν προσώπων.

Τῷ καστρινσίῳ „ ά. τῷ ῥεφερενδαρίῳ „ ά. οἱ βασιλικοὶ κληρικοὶ τοῦ φάρου „ έ. οἱ ὑποδιάκονοι τῆς ἁγίας Σοφίας μιλ. ϛ'. οἱ δεκανοὶ τοῦ πατριάρχου μιλ. δ'. οἱ δηποτάται μιλ. γ'. οἱ τῆς σπουδῆς μιλ. ή. οἱ τῆς παρασπουδῆς μιλ. έ. οἱ στράτορες τοῦ πατριάρχου μιλ. έ. οἱ ἀναγνῶσται τῶν β' ἑβδομάδων „ ά μιλ. ϛ'. οἱ ψάλται τῆς ἁγίας Σοφίας „ ά μιλ. ϛ'. οἱ σκευοφύ-

Pro cereis per eccleſias accendendis et aliis perſonis eccleſiaſticis.

Caſtrenſis [Patriarchae ſcilicet] accipit numum 1. Referendarius item num. 1. Imperiales Clerici Phari numos 5. Hypodiacones S. Sophiae mil. 6. Decani Patriarchae mil. 4. Deputati mil. 3 Monachi Spudes mil. 8. Monachi Paraſpudes mil 5. Stratores patriarchae mil. 5. Anagnoſtae duarum ſeptimanarum num. 1. mil. 6. Pſaltae S. Sophiae num. 1. mil. 6. Skeuophylaces num. 1. Miniſtri Narthecis mil. 4. Oſtiarii

6 B

ſancti putei mil. 5. Balantades mil. 3. Epiſcopiani mil. 5. Domeſticus Hypodiaconorum mil. 6. Eccleſia Akoemetorum num. 3. Eccleſia Domini num. 1. Eccleſia S. Stephani in Circo numiſm. 1. Eccleſia Salvatoris cum cognomine Staurii num. 1. Eccleſia monaſterii Baſilidae num 1. Eccleſia S. Stephani Daphnes num. 1. Eccleſia S. Sergii et Bacchi num. 1. Eccleſia monaſterii Pelecani n. 1. Eccleſia S. Theodori n. 1. Eccleſia S. Callinici n. 1. Diaconia, vel Diaconatus aut miniſterium eccleſiaſticum, monaſterii Vrbicii num. 1. Diaconia S. Mocii num. 1. Eccleſia S. Panchariii num. 1.

Habes numiſmata ſolida 24. et alia 5. e miliareſiis computatis confecta, una cum mil. 8. In ſumma num. 29. mil. 8.

Haec ſumma ſi praecedentibus addatur, emerget expenſarum numerus: Litrae 5. num. 47.

Vt adeo ad complendas ſex litras ſuperſint adhuc 25. numiſm. [quae videntur Praepoſitis ceſſiſſe; ut etiam, quae in ſuperioribus computis deſiderantur ad complendas ſummas octo, et deinceps ſeptem, litrarum.]

Fiebat autem diſtributio octoginta numiſmatum obſequiorum patricii ſic.

A λακες „ α΄. οἱ ὑπουργοὶ τοῦ νάρθηκος μιλ. δ΄. οἱ ὀστιάριοι τοῦ ἁγίου φρέατος μιλ. ε΄. οἱ βαλαντάδες μιλ. ε΄. οἱ ἐπισκοπιανοὶ μιλ. ε΄. ὁ δομέστικος τῶν ὑποδιακόνων μιλ. ϛ΄. ἡ ἐκκλησία τῶν ἀκοιμήτων „ γ΄. ἡ ἐκκλησία τοῦ Κυρίου „ α΄. ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ Ἱπποδρομίου „ α΄. ἡ ἐκκλησία τοῦ σωτῆρος τοῦ σταυρίου „ α΄. ἡ ἐκκλησία τῶν Βασιλίδου „ α΄. ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῆς Δάφνης „ α΄. ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Σεργίου καὶ Βάκχου „ α΄. ἡ ἐκκλησία τῆς μονῆς τοῦ Πελεκάνου „ α΄. ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Θεοδώρου „ α΄. ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Καλλινίκου „ α΄. ἡ διακονία τῶν Οὐρβικίου „ α΄. ἡ διακονία τοῦ ἁγίου Μωκίου „ α΄. ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Παγ- B χαρίου „ α΄.

Ὁμοῦ χρυσίου „ κδ΄. καὶ διὰ μιλ. „ ε΄. μιλ. η΄. καὶ ὁμοῦ διὰ χρυσίου καὶ μιλ. „ κθ΄. μιλ. η΄. καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν ἐξοδ. λίτρ. ε΄. „ μζ΄. καὶ ἀναπρ. „ κε΄.

Ἔστιν δὲ καὶ ἡ διανομὴ τῶν π΄. „ τῶν ὀφικίων τοῦ πατρικίου *

Capitis initium, quod in ultima membrana, extremo ligneo libri involucro agglutinata, dum eam revello, invenio.

ΚΕφ. ΝΕ΄.

Περὶ συνηθειῶν τῶν πραιποσίτων ἐν τῇ τάξει τοῦ ἱπποδρομίου.

Ἐπειδήπερ πᾶσι πρόκειται ἡ τῆς τερπνῆς ἱπποδρομίας χαρμόσυνος θέα καὶ ἀκριβὴς τῶν ἐν αὐτῇ διαφόρων τάξεων ἐνάρμοστος χωρία καὶ σύμπνοια· δεῖ πάντως καὶ ταύτην ἀναγραπτέον ταῖς εἰς τὸ ἑξῆς γενεαῖς καταλιπεῖν σημαίνουσαν τὴν ἑκάστου αὐτῶν τοπικὴν σημασίαν, καὶ σχήματος ἐναλλαγήν, καὶ ὁπόσον ἕκαστος αὐτῶν ἐπὶ ᾧ κατατάσσεται κλῆρον, καταβάλλεται τοῖς πραιποσίτοις τὴν συνήθειαν ὡς ἔχοντες αὐτῶν τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ εὐταξίας διάταξιν καὶ ἀπαραλλάκτως τοῖς ἀρχαίοις τύποις ἐξακολουθοῦσιν. Καὶ γὰρ ὡς ἀπὸ παλαιοῦ ἐκράτει ἡ συνήθεια, ἐξέυρηται δὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἐπί τε Ἰωσὴφ πραιποσίτου τοῦ D γέροντος καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ, οἷς καὶ ἐπέπρακτο. Τὸ γὰρ ἀκρόστιχον τῆς ῥόγας τῶν πολιτικῶν τάξεων τοῦ ἱπποδρομίου ἐλάμβανον οἱ πραιπόσιτοι ἐκ τοῦ εἰδικοῦ λόγου, ἔχοντες παρ' ἑαυτοῖς ἐν κώδηξιν τὰς τάξεις κατ' ὄνομα καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν ἐρόγευον, λογαριάζοντες ἕκαστον μὴ ἀμελῶς διακεῖσθαι πρὸς τὴν δουλείαν

C αὐτοῦ, καθὼς οἱ τῶν δύο μερῶν χαρτουλάριοι μετ' ἐγγράφου ἀσφαλείας τούτους ὑπεδείκνυον. Καὶ ἐν τούτοις πᾶσι ταῖς τάξεσιν εἴτινας κύριοι συνέβη τελευτήσαντας κατέτασσον ἀνθετέρους ἀκριβεῖς καὶ ἐπιτηδείους πρὸς ἣν ἕκαστος αὐτῶν ἐτάσσετο τάξιν.

Καινότητι τοίνυν τῶν μετὰ ταῦτα πραιποσίτων μετῆλθεν ἡ διακατοχὴ τῶν τοιούτων τάξεων εἰς τὸ στρατιωτικὸν λογοθέσιον, καὶ χωρὶς γνώμης τῶν πραιποσίτων οἵ τε χαρτουλάριοι καὶ ὁ στρατιωτικὸς τάσσουσιν εἰδικῶς αὐτῶν ἀνθρώπους ἀναβιβάζοντες τὰς αὐτῶν ῥόγας ὡς ἂν ἐθέλωσιν, δουλείας παρ' αὐτῶν εἰς τὸ κοινὸν τὸ παράπαν μὴ γινομένης. ὡς . . . χρὴ κατὰ . . . αι τῶν πραιποσίτων ἐξωθεῖσθαι τοῦ πράγματος εἰς ὃ δουλεύουσιν. Καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν δεῖ πάλιν τοῖς πραιποσίτοις ταῦτα κατέχειν καὶ διορθοῦσθαι, καὶ μηκέτι μήτε τὸν στρατιωτικὸν ἢ τοὺς χαρτουλαρίους καὶ νοταρίους ἐν ἐξουσίᾳ εἶναι τάσσειν ἀφ' ἑαυτῶν τὸν οἱονοῦν ἐν*

FINIS LIBRI SECVNDI CEREMONIALIS BYZANTINI.

IO. IACOBI REISKE
COMMENTARII
AD
CONSTANTINI PORPHYROGENNETI
CEREMONIALE AULAE BYZANTINAE
CUM INSERTIS BREVIBUS
V. C. IO. HENRICI LEICHII
NOTIS *.

Pag. I. vs. I. Κωνςαντινος] De auctore operis ſatis in praefationis capite quarto diximus, & abunde cl. Deceſſor noſter in Diſſertatione Tomo primo poſt praefationem exhibita.

vs. 2. Τῶ Φιλοχρίςῳ] Titulus *Deſpotae Philochriſti, domini Chriſtum amantis* erat Imperatoribus CPtanis proprius, praeſertim illis, qui Michaele, vulgo Ebrioſo dicto, poſteriores, eademque ratione illi hunc titulum affectabant & gerebant, qua reges Franciae & Hiſpaniae titulum regis Chriſtianiſſimi & Catholici gerunt. Ante illum enim Michaelem fuere multi Graecorum Imperatorum, qui, quod imagines Sanctorum & Chriſti neque venerarentur ipſi, neque in honore eſſe finerent, ſed ſacris, ut novum veteris idololatriae ſimulacrum & ſucceſſionem, exterminatas vellent, propterea honore illius tituli excluſi fuerunt ab hominibus, quibus ſapientia ſua perſuadebat, Chriſtum amari a nemine poſſe, qui lignum in crucifixi imaginem pictum dolatumve divino cultu non proſequeretur. Poſtquam autem regnante foemina ſuperſtitioſa, clero non magis ſano, quam ipſa eſſet, obnoxia, viciſſet tandem deterior pars, conciliique ſanctione ille deinceps pro exſecrando & piaculari habendus eſſet, & extremis dignus ſuppliciis, qui auderet imagines paulo frigidius quam numina venerari, aut oculis cariores non habere, factum ex eo fuit, ut vel fortiſſimi atque ſapientiſſimi Imperatores metuerent hanc hydram irritare, ſuoque ſibi jumento malum arceſſere. Eoque manſit ille titulus *amantis Chriſtum domini* peculiaris & communis illis omnibus Imperatoribus, qui concilio illo, Anno 842. CPti coacto, poſteriores fuerunt. Leoni autem Iſauro, Conſtantino Copronymo, Leoni Armeno, Michaeli Balbo, & ejus filio Theophilo, negatur conſtanter a Graecis medii aevi temporibus, qui aut monachi, aut clerici, aut clericis aeque abſurdi fuerunt omnes; quamvis ſaeculo jam IV. in uſu eſſet hic Φιλοχρίςῳ titulus, ut conſtat ex Apologia Anaſtaſii ad Conſtantium. ὁ λαὸς πάνυ πολὺς καὶ τοσοῦτος ἦν ὅσον ἂν εὔξαιντο κατὰ πόλιν εἶναι χριςιανῶν φιλοχρίςων βασιλεῖ. In concilio VI. appellatur Conſtantinus Pogonatus ὁ εὐσεβέςατος καὶ φιλόχριςος μέγας βασιλεύς. Neque ſolis Imperatoribus, ſed etiam privatis hominibus urbibusque & gentibus integris tribuebatur hoc elogium. In Actis Concilii Epheſini contra Cyrillum eſt ὁ μεγαλοπρεπέςατος καὶ φιλόχριςος καθωσιωμένος Σχολαςικιος. In loco Concilii, quem Du Cange Gloſſ. Gr. v. Ἔξαρχοι citat, audit Italia φιλόχριςος χώρα. Palladae in Anthologia p. 357. audit Conſtantinopolis ἡ φιλόχριςος πόλις. Recte enim ibi exhibet codex membranaceus Anthologiae a celeberr. Reimaro benigne mecum communicatus, φιλοχρίςῳ pro φιλοχρίςῳ quod H. Stephanus dedit. Fuit enim Palladas & CPli condita recentior & Chriſtianus. *[ὁ φιλόχριςος λαὸς τῆς θεοφυλάκτου ταύτης πόλεως eſt apud Theophan. p. 322.]* de eadem CPli. In Jure Graeco Romano p. 242. eſt αἱ φιλόχριςοι προσηγορίαι αὐτοῦ, & apud Noſtrum p. 759. ὁ φιλόχριςος ςρατός.

Ibidem. ἐν αὐτῷ τῷ Χριςῷ] Formula *in Chriſto* aut *per Chriſtum aeternum regem rex* erat quoque particula tituli Imperatorum CPtanorum, qua profitebantur ſe regnum ſuum auctoritati & muneri ſuffragioque & judicio Chriſti debere, ejusque in ſe agnoſcere imperium. Aliis minoribus principibus Chriſtianis, quos gradu ſuo inferiores reputabant, titulum ἐκ Θεοῦ vel ἐν Θεῷ tribuebant. de quo titulo ad L. II. c. 47. plura dicam. Formulam ἐν Χριςῷ --- auctor vitae Baſilii Macedonis p. 149. D. 4. reddit ψῆφος καὶ κρίσει Χριςοῦ ἀεὶ βασιλεύοντος. V. Murator. Theſaur. Inſcript. p. 268.

v. 3. Βασιλέων] Graeci Scriptores ab omni tempore Romanos Imperatores βασιλεῖς appellarunt, ut Herodianus, Dio Caſſius, Plutarchus & alii eorum aequales. Ipſi tamen Imperatores primorum duum ſeculorum *regum* nomine ſibi abſtinebant, ut exoſo & ſuperbo, & velut humiliorem titulum *Imperatorum* affectabant. Contra medio aevo titulus βασιλέως ut dignior & illuſtrior titulo *regis* magnae erat contentionis argumentum inter Byzantinos & Germanicos Imperatores, his Baſilei titulum ſibi arrogantibus, illis negantibus, & ſolummodo *reges* appellantibus, tanquam vili nomine. Qua de controverſia loco ſuo ad L. II. c. 47. dicetur. Caſp. Barth ad Paulini Petrocorii vitam S. Martini L. 168. demonſtrat labente Latinitate titulum *regis* Imperatoribus Romanis quoque tributum fuiſſe.

vs. 6. Σύνταγμα] membranae (ſic ſimpliciter appellabimus deinceps illas, quas Lipſienſes noſtras eſſe conſtat, quandoquidem huius libri aliae nullae ſuperant,) addunt τι.

2. A. 6. οἶδε] Recte habent membranae οἶδε. Solent Graeci, recentiores maxime, verbum οἶδε *novit* pro εἴωθε *conſuevit* adhibere. adeoque notat dictio οἶδε πολλὰ τῷ μακρῷ χρόνῳ συναπολήγειν *norunt multa cum longo tempore ſimul deſinere* idem atque *ſolent multa, ſimul atque veteraſcunt, obſoleſcere.* Occurrit ea ſignificatione aliquoties apud Cedrenum. ut p. 508. penult. προσελθόντες τῷ ἑαυτῶν ἄρχοντι Ἀποχάψ (eſt is ابو حفص Abu Hafs) Αμερμουμνῆν οἶδε τοῦτον ἡ ἐγχώριος γλῶσσα καλεῖν etc. *accedentes ad principem ſuum Abu Haffum, quem patria lingua novit* (id eſt *ſolet*) *Amermumnem vocare.* item p. 541. C. Μανιάκης, ὃς δὴ καὶ Πελαμιώνας ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων ἡ κοινολεξία οἶδε καλεῖν. Ipſe noſter Conſtantinus hac dictione utitur in vita avi, Baſilii Macedonis, c. 12. ubi narrat avum conſueviſſe cum Imp. Michaele Balbo venatum exire, *gerentem clavam imperialem* (دبوس appellant Arabes) *a zona dependentem*, φέροντα τὸ ῥόπαλον τὸ βασιλικὸν ἐπὶ τῆς ζώνης αὐτοῦ. ὃ βαρδούκιον οἶδε καλεῖν ἡ συνήθεια. *quam conſuetudo novit* (id eſt *ſolet*) *appellare Barduk.* Cinnamus L. II. p. 43. A. 4. ἡ τῶν πληθῶν φορὰ ἀλόγως, ἔνθα ἔτυχε, φερομένη αὐτοματίζειν οἶδε τοιαῦτα. *impetus multitudinis caeco impetu, quo forte inclinat, ruentis haec talia, non ſuſus, ultro patrare ſolet.* item p. 44. A. 7. ςράτευμα, ὃ μὴ τῶν ςρατηγούντων ἐκκρεῖσθαι, ἀκινδύνως παρεμβάλλειν ὡς ἐπίπαν οἶδε τοὺς ἄρχοντας. & p. 164. C. αὐθέντου κατορθῶν δεξιᾶς εἰς ἄπειρον (poſuit Graeculus pro ἄπειρον, ὑπερβαίνων) ἐκφέρεσθαι οἶδεν, Conſtantin. Manaſſ. p. 174. ed. Meurſ.

ἐν δὲ

* Notae Leichianae ubique hoc ſigno *[ ]* incluſae, atque a reliquis Reiskianis diſtinctae fuerunt.

ἦν δὲ τῶν φρέγγων φύλαρχος ὁ Κάρουλος ἐκεῖνος.
ἔστησε τὰς σφῶν κατέχοντας εἴδωσι (pro *εἰώθασι*
φράγγοι λέγειν.

Nicetas Heracleota in Reſponſis (apud Du Cange v. *στεφανῶν*) *ἡ μὲν ἀκρίβεια τὰς δηλώσεις οὐκ οἶδε στεφανῶν.* Neque tantum ſic recentiores Graeci, ſed etiam optimi quique veterum; quos inter occurrit nunc illud Callimachi,

οὑμὸς ἔρως τοιόσδε. τὰ μὲν φεύγοντα διώκειν
οἶδε, τὰ δ' ἐν μέσσῳ κείμενα παρπέτεται.
Talis eſt amor meus. fugientia perſequi
novit (id eſt *ſolet*) *at in medio poſita praetervolat.*

Antholog. Gr. H. Stephani p. 11. ult.

πῶς ἄσβεστον λύχνον
Ἀνθρώπων οἶδεν ἄγειν μετ' ἀπείρονα κύκλον ἀέθλων.

ibidem p. 114. in carmine Luciani.

ὁ μαλάχην ἀμῶν ποτε, τὰς δὲ μεγίστας
ἢ δρῦς ἢ πλατάνους οἶδε χαμαὶ κατάγειν.

Chaeremo apud Stobaeum in Excerptis Grotii p. 105.

ὡς οὐδ' ἐν ὀργῇ πάντα γίνεσθαι καλά

v. Palairet Obſerv. ad Nov. Teſtam. p. 28. ad illud Matthaei VII. 11. *οἴδατε διδόναι.*

2. A. 10. *τῆς βασιλείου τάξεως ἔκθεσιν*] *expoſitio regii ordinis.* Indicatur his verbis argumentum libri, ſcilicet eum de ordine regio vel palatino exponere, quibus modis, & per quos quo tempore & quae a ſummo principe ipſo, aut a familiaribus & officialibus eius, circa ipſum, in aula, in urbe & in campo fiunt. Tales libri *τακτικά*, & *τάξεις*, plane ut apud Latinos medii aevi, qui a Graecis aſſumſerunt, *ordinales* & *ordines*, appellantur, & pro ratione argumenti diverſi ſunt. Modo enim *Tacticum* indicat librum, qui praecipit, quo ordine quibusque ritibus divinum officium peragatur. Ita apud Verderium Biblioth. CPtana p. 60. 1. memoratur *Tacticon, liber de ordinationibus*, proculdubio eccleſiaſticus. Notus eſt liber & a nobis in his notis paſſim allegandus *Ordo Romanus.* Modo indicat vox *Tacticon*, vel *Tacticus*, librum, qui de ceremoniis aulicis agit, qualis hic eſt. Ita praefatio ad lib. II. *συλλογὴν τῆς τακτικῆς μεθόδου collectionem praeceptorum diſciplinae tacticae* appellat. Extitiſſe tales libros *rituales, ceremoniales*, aut *ordinales* in aula Conſtantinopolitana ab antiquis temporibus, non tantum ex hac ipſa praefatione, paullo infra, circa finem paginae apparet, ubi huius operis auctor ait e vetuſtis ceremonialibus utilia omnia in hoc volumen ſe comportaſſe, ſed etiam ex inſigni loco Continuatoris Theophanis p. 88. B. 8. ubi ait Theophilum Balbi filium, qui paene ſaeculo antiquior fuit noſtro Conſtantino praeſidentem in Circo, in throno aureo ſpectaſſe ludos & pyrrhichas circenſes, neque prius, quam finitis, ſurrexiſſe, & id quidem feciſſe ſecundum edictum librorum *ordinalium & regalium*, ſeu *curialium.* Verba ſunt *τούτων ἐφορος ἦν ἀνάκτων ὁ βασιλεὺς - - ἐν χρυσῷ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἐξανιστάμενος, (ὡς καὶ τὰ τακτικὰ βιβλία καὶ βασιλικὰ διαγορεύουσιν) ἢ τῶν σκιρτημάτων ἐπαπολαύσας - - .* Intelligitur quoque hoc e loco *Baſilica* fuiſſe appellatos libros rituales, qui in ſpecie Imperatori praeciperent, quomodo ſe in proceſſionibus ad eccleſias, ad circum, in conſiſtoriis, etc. gerere debeat. Non enim ibi loci *Baſilica* illa intelligi, quae nobis eo nomine vulgo citari ſolent, Iuris Graeci volumina, ex eo conſtat, quod illa conſtitutionum collectio aetate Theophili ſit poſterior. Dolendum iſtorum veterum Tacticorum aut Ceremonialium nullum ad noſtra tempora perveniſſe; quale fuit illud Petri Magiſtri *περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως*, de quo dixi in praefatione. Poteramus ex iis ſcita multa de conſtitutione veteris imperii Romani et Byzantini, item de ſitu & facie CPlis antiquae noſſe, quae nobis nunc latent. Liquet ex egregio Cletorologio Philothei, quod codex noſter nobis conſervavit. Ipſe noſter Codex *τακτικὸν* hoc ſenſu habet. Nam ad verba *Ἰστέον* etc. p. 95. C. 1. adſcriptum erat in margine eadem antiqua manu. *ἐξ ἑτέρου παλαιοῦ τακτικοῦ*, *ex alio veteri Tactico*, ſeu *ceremoniali*, ſcilicet deſumtum eſt hoc praeceptum. Sed omiſerunt typographi eam notam. Tandem erant quoque *Tactica* militaria, non tantum de inſtruendis aciebus, ſed & de tota ducis in bellis conductione exponentia; qualia quum compluſcula typis edita fuerint, ut Leonis, Conſtantini, Aeliani, Onoſandri ect. factum eſt, ut caeterae ſignificationes vocis *Tacticum* paene ad ignorationem apud nos venerint, & ſonus vocis ad aures noſtras allabens protinus conceptum libri militaris animo impreſſerit. Eo ſenſu citat *τακτικὰ συγγράμματα* Conſtantin. *vit. Baſil.* p. 165. B. Nicephor. Patr. CPtanus Breviar. hiſtor. p. 160 5. *ἡ τῶν λόγων ἐσβέσθη παίδευσις, καὶ τὰ τακτικὰ διέλυτο literarum ſtudia reſtingui atque intercidere coeperunt, nec minus diſciplina militaris evaneſcere.* Plura exempla qui deſiderat, adeat Du Cang. Gloſſ. utroque, v. *τακτικὰ* & *τάξις* & *ordo. ordinale.* Impoſuit hoc eruditiſſimo viro Combefiſio, ut locum Continuatoris Theophanis, modo allegatum, ſic verteret. *ut libris bellica ipſaque domeſtica Imperatorum continentibus perſcriptum eſt.* non ſatis exacte ad verum & rectum. Ad libros *Tacticos* pertinent quoque Cletorologia, ſeu de ceremoniis ſacrarum epularum expoſitiones. quales libros olim in aula Byzantina compluſculos extitiſſe, ab Artoclinis, ut videtur, identidem in privatos uſus & memoriae ſuae ſubſidium conſcriptos, patet ex paullo ante laudato Cletorologio Philothei; quod, quantum ego quidem memini ſolum de numero veterum librorum ceremonialium noſtro antiquiorum ad nos pervenit.

3. A. 1. *Περιόντα*] Schema hoc eſt Noſtro valde frequens & ſingulis paene paginis recurrens, nominativum abſolutum pro genitivo conſequentiae ponere. Debuiſſet enim proprie dixiſſe - - *τῶν - - περιόντων καὶ - - ἀξίων κατονομαζομένων.* Frequentatur recentiori Graeciae quoque. Sed neque vetuſtis & optimis ſcriptoribus ignoratur; & Euripidi, ſed maxime Philoſtrato in deliciis eſt.

A 7. *Καθωμιλημένῃ*] Eadem excuſatione utitur Auguſtinus Patricius initio Ceremonialis Romani. * [vid. Conſtantin. in vita Baſil. C. 53. Allat. de Georg. pag. 362. ed. Fabric.]* Deſignat forte V. D. locum in Symmictis Allatii p. 135. lin. 8. & quae Tomo X. Bibliothecae graecae Fabricianae p. 700 fine leguntur. Multos noſtro ſimiles locos auctorum, vulgarium & inquinatarum dictionum uſum excuſantium, dedit D. C. praef. ad Gloſſ. Graec. p. IV. item in addendis eiusdem p. 1. Liber noſter illo ſermonis genere conceptus eſt, medio inter vulgarem & purum antiquum, de quo vid. D. C. praef. ad Gloſſ. Gr. p. X. fine.

B 3. *Εἰκονίζεται*] Mirus erat impetus hominum medii aevi omnia myſtice exponendi. Prae rerum ſcitu dignarum inſcitia non poterant animum niſi nugis occupare. Et praeterea dominabantur tum temporis clerici, qui probe intelligebant non poſſe ſe ſuam auctoritatem apud plebem tueri, niſi opinionem illi ſingularis doctrinae de ſe moviſſent, neque poterant alio modo docti videri, niſi loquerentur, quae nemo mortalium poſſet intelligere. Tenet adhuc ille myſticorum amor apud Graecos. Exemplo ſit Symeonis Theſſalonicenſis opus *de fide, ritibus & myſteriis eccleſiae Graecae* anno 1683 in Moldavia editum, cuius particulam *de templo & miſſa* iam antea Goarus in Euchologio dederat, totius uſum ex indulgentia cl. *Reimari* habui; item Chriſtophorus Angelus in libro *de ſtatu eccleſiae graecae hodierno.* Apud Latinos quam miris modis ſacros ritus explicat Durandus in *Rationali divinorum officiorum!* Quam nihil eſt tam non minutum in veſtitu ſacerdotum, in vaſis & ſtructura Eccleſiarum, in ritibus ſacris, in quo myſterium ille non repererit! Videas, ingenium illis hominibus foecundum non defuiſſe, ſed defuere ſemina verae doctrinae. Quo factum, ut ea tempora, velut ager fertilis, ſed neglectus, carduos & ſenticeta tulerint. Auctor noſter ait, aulam eſſe debere imaginem totius univerſi, & ordines rerum naturalium, quae per vices ſibi ſuccedunt, ut nox & dies, ſol & aſtra, hyems & aeſtas. Ut illis dirigendis praeſideat ſummum numen, ſic aulae quoque Imperatorem. Sane perſuaſerant ſibi Imperatores, ſe Deum, & Chriſtum in ſpecie, repraeſentare: & propterea, quando epularentur, convivas legebant duodecim, quemadmodum Ieſus Chriſtus cum duodecim diſcipulis accubuit. In feſto Paſchatis agebat Imperator perſonam Chriſti reſuſcitati, & eius proceres perſonam di-

ſcipulorum

ſcipulorum, & induebant loros, quo Chriſtum lodicibus ſepulcralibus involutum referrent. Et ex hoc capite loros ſuos dicebant eſſe ſymbolum reſurrectionis. Sed hac de re ad L. II. Cap. 40. dicetur. Interea tantum hoc notabo, ineptiae huius veſtigia reperiri in donatione praetenſa Conſtantini M. (Locum infra, *l. c.* allegabo.) Quo ſolo argumento conſtare poterat, illam donationem foetum ſeriorum temporum eſſe. Conſtantini M. enim aevo nondum ita nugabantur, quamvis illius delirii paroxyſmi ſatis conſpicui ſeſe iam dum proderent.

3. B. 4. Τά, τε τὸ] membranae τόδε τὸ πᾶν. ſaepe commiſſus in editione noſtra hic error.

B. 5. Καθορῷτο] Cohaeret cum praecedente ἀφ' ὧν. Deinde ante λεκτέον collocanda στιγμὴ τελεία, & legendum λεκτέον ἂν &c.

B. 6. Τοῖς ὑπὸ χεῖρα] id eſt τοῖς ὑπηκόοις, *ſubditis noſtris.* Eo ſenſu apud Nicephorum Patr. CPt. ſaepiſſime & alios quoque occurrit ea dictio. *Sub manu alicuius eſſe*, notat in eius poteſtate eſſe, obedire imperanti.

4. A. 1. 4. Πρόκενσον] Iuvat hic loci paullo amplius *de proceſſionibus*, quarum toties in opere noſtro mentio fit, diſſerere, ne diſcerpere ſingula opus habeamus. Vox πρόκεσσος & πρόκενσον, ut patet, latinae eſt originis. Habent Graeci alias duas, quae idem ſignificant, πρόοδος & προέλευσις: illa rarius, hac multo frequentius utuntur. Περὶ προόδου τοῦ Βαβυλωνίων βασιλέως, *de progreſſu* (ut vertit Allatius, vel rectius, *de proceſſione*) *regis Babyloniorum* exſtat fragmentum ſcriptoris Erotici, Iamblichi, ex eius Babylonicis depromtum in *Excerptis variis Graecorum ſophiſtarum ac rhetorum* Leonis Allatii pag. 250. ſeqq. ſed quod Allatius male Adriano ſophiſtae tribuit, ad quem non pertinet, ut obſervavit Fabricius Bibl. Graec. T. VI. pag. 806. Vixit ille Jamblichus tempore M. Antonini, & Erotici illius exaratum manu codicem e bibliotheca quondam Marci Meibomii ad Cl. Burmannum iuniorem perveniſſe, eumque ipſius editionem animo agitare, fama nuper ad nos attulit. Voce προέλευσις aut προελθεῖν utitur Dio Chryſoſtomus, Traiano aequalis. Locus eſt p. 370. D. ἐκ τε, ὅτι, ὥσπερ ἡγεμὼν καὶ βασιλεὺς, ὅταν προέλθῃ, τότε σαφέστατα ὁρᾶται, καὶ δεῖ μηδὲν ἀγεννὲς μηδὲ αἰσχρὸν ποιεῖν παραπλησίως καὶ δῆμος, ὅταν εἰς ταὐτὸ (ita leg.) προέλθῃ καὶ ἀθρόως γένηται. *Ignoratiſne, quemadmodum dux* (praefectus, propraetor, proconſul) & *Imperator procedens clariſſime conſpicitur, & obſervatur, adeoque tunc temporis debet ſibi ab indecoro & illiberali omni facinore cavere: ita quoque populum* (*debere*), *quando procedat & confertim coëat* etc. Monſtrat hic locus veteres Auguſtos Caeſares Romae proceſſiones celebraſſe, & ab his proceſſionum Byzantinarum originem potius repetendam eſſe, quam, quod fecerunt viri docti, a ſeptem illis Conſulum ſtatis per annum ſolemnibus in Circum proceſſionibus. Sunt enim, ni fallor, hae ſeptem Conſulum proceſſiones multo recentiores primorum Caeſarum aetate. Byzantini autem Imperatores, non tam Conſules, quam Imperatores Romanos imitari ſtudebant, aut potius amborum perſonam & munia ſuſtinebant. Quia vero in talibus proceſſionibus Imperatores & Magiſtratus magnum numerum comitum, ſtipatorum, apparitorum ſecum habebant, inde factum, ut officium, id eſt comitativa, tota cohors alicuius magiſtratus diſpoſitioni ſubdita, προέλευσις, πρόοδος, προελευσιμαῖοι, dicerentur. Ita Nicephorus Patriarcha CPtanus p. 236. Breviarii τῶν προόδων εἶναι, ὃς Ῥωμαῖοι σεκρέτα καλοῦσι, memorat. Vbi πρόοδοι nihil aliud ſunt quam tribunalia, camerae iudiciales, expeditiones, officia, diverſa diverſorum praefectorum diſpoſitioni attributa.

Variae erant veterum Imperatorum Rom. proceſſiones in Capitolium, ad limina Jovis Capitolini, quando aut recens adirent imperium, aut victores e caſtris redirent: item ad aliorum deorum sedes, ſi quod ſtatum ſolemne ſacrificium deberet celebrari; porro in caſtra, ad horrea publica, aquaeductus, aliaque opera ſpectanda. Quae omnia Byzantinis Imperatoribus exacte repraeſentata, ut per totum opus Conſtantini apparet, in proceſſu horum noſtrorum Comment. notabimus. *[Originem proceſſionum ſolennium non ad gentiles ſed ad Chriſtianos referendam eſſe ait Maragnoni *delle coſe gentileſche* Romae 1746. Cap. 31.]* Ego vero ſecus exiſtimem. Dionyſius Halicarn. ait Numam tales proceſſiones iam inſtituiſſe. *[Muſeum Odeſcalci T. II. n. 86. proceſſionem exhibet, ubi unus portat Iſidem etc.]* Et tales Iſiacorum, Gallorum, Agyrtarum aliorumque ſacerdotum Romanae & peregrinae ſuperſtitionis cum tenſis Deorum, cymbalis & tympanis, proceſſiones publicae ad Almonem lavandi numinis cauſa, alioque, tam frequentes ſunt in veterum monumentis, ut proceſſiones chriſtianas a gentilibus manaſſe nullum ſit dubium. Differentiam ſtatuit Goarus ad Codin. p. 115. n. 4. inter προέλευσιν & πρόκενσον. Illam, ait, fuiſſe tantum pietatis cauſa inſtitutam proceſſionem, cum ſupplicatione: hanc vero tantum pompae & luxus oſtentandi gratia. Sed allata iam exempla viri docti ſententiam ſatis evertunt, & ipſa huius capitis inſcriptio, in qua proceſſio Imperatoris ad magnam Eccleſiam modo πρόκενσος, modo προέλευσις appellatur. Erant autem omnino diverſi generis proceſſiones, ſacrae & profanae. Melioris ordinis gratia de ſingulis ſeorſim agam, & de illis quidem primo loco.

Sacrae proceſſiones erant rurſus duplicis generis. Vel enim erant litanicae, λιταί, ſupplicatoriae, quando ſummi Principes cum clero & populo nudipedes, aut certe pedites, averruncandi grandis mali, aut obtinendi deſideratiſſimi boni, ut pluviae, gratia, per urbem & templa poenitentiam monſtrantes humili habitu obibant; aut erant proceſſiones Imperatorum e palatiis ſuis in templa. Imagines talium proceſſionum in Menologio Baſiliano T. I. tribus locis conſpiciuntur, p. 67. & 210. Obſervatur in illis Patriarcha cum Imperatore ſtans, diaconus librum tenens, & fumans thuribulum quatiens, alius diaconus, aut papas, crucem proceſſionalem praeferens pone iſtum τὸν θυμιατοφόρον, & proceſſionales multi cum cereis ardentibus. Hic ferme apparatus erat talium publicarum ſupplicationum e vetuſtis gentilibus ceremoniis derivatus, penes quos in proceſſionibus triumphalibus laureatos cum funalibus ardentibus & thuribulis fumantibus proceſſiſſe conſtat e Dione Caſſio p. 1041. 33. *ed. Hamburg.* Prima dictarum Menologii imaginum exhibet, quamvis rudi ſtylo, ut fere omnes Menologii illius imagines, proceſſionem Imperatoris Theodoſii iunioris & Procli Patriarchae ad Hebdomum, ob terrae motum urbi regiae infeſtum, de quo vide Cedren. pag. 342. B. Secunda proceſſionem Leonis Iſauri & Anaſtaſii Patriarche ob eandem cauſam: vid. Cedren. p. 457. D. Tertia denique proceſſionem ad excipiendas reliquias Clementis I. Pontificis Romani. Talem proceſſionem, qua Romanus Lecapenus imaginem Chriſti Edeſſenam ſudario expreſſam excepit, deſcribit Anonymus in Scriptoribus poſt Theophan. p. 268. Proceſſionem Edeſſae ob terrifica portenta inſtitutam deſcribit Aſſemannus in Bibl. Or. T. I. p. 270. 6 e Ioſuae Stylitae *Chronico Syriaco* ſic. - - *Hoc flagello moniti Edeſſeni, Petro Epiſcopo indicente, ſupplicationes per totam urbem fecerunt. Confluxere omnes viri, mulieres, pueri & clerici crucem praeferentes & Pſalmos canentes atratis veſtibus aſſumtis. Sed & monachi monialesque omnes regionis orationi inſtiterunt.* Proceſſionem ſolemnem pro impetranda pluvia ſub Imp. Michaele Paphlagone inſtitutam verbis valde memorabilibus deſcribit Cedrenus p. 739. C. αὐχμοῦ δὲ γενομένου ὡς ἐπὶ μῆνας ἕξ μὴ καταρραγῆναι ὑετὸν, λιτανείαν ἐποιήσαντο οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοὶ, ὁ μὲν Ἰωάννης βαστάζων τὸ ἅγιον μανδύλιον, ὁ μέγας δὲ Δομέστικος τὴν πρὸς Αὔγαρον ἐπιστολὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος τὰ ἅγια σπάργανα. Καὶ πεζῇ ὁδεύσαντες ἀπὸ τοῦ μεγάλου παλατίου ἀφίκοντο ἄχρι τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν. Ἐποίησε δὲ καὶ ἑτέραν λιτὴν ὁ πατριάρχης σὺν τῷ κλήρῳ. *Tanta autem ſubnata ſiccitate, ut totis ſex menſibus non plueret, inſtituebant ſupplicabundam proceſſionem Imperatoris fratres; quorum unus ſacrum mantile* (ſeu ſudarium Edeſſenum) *portabat; alter autem, magnus nempe Domeſticus, epiſtolam a Chriſto ad Abgarum miſſam, tertius denique, idemque Protoveſtiarius, ſacras*

Chriſti

Chriſti faſcias. Hi pedites progreſſi e magno palatio usque ad Deiparam Blachernarum procedebant. Seorſim quoque proceſſionem cum Clero faciebat Patriarcha. Intelligitur hinc ſacras reliquias in proceſſionibus circumlatas fuiſſe, & duos plerumque choros procedentium, quorum unum Imperator, aut legatus eius, alterum Patriarcha duceret. Hi chori in via ſibi occurrentes coibant, & rurſus diſcedebant, qua de re alias dicendi occaſio erit in his notis. Morem hunc publicis proceſſionibus pluviam a Deo rogandi Muhamedani ſatis mature a Graecis, aut Chriſtianis orientalibus, ut multos alios ritus religioſos, acceperunt. Ita narrat Abulfeda ſub imperio Omari ad An. 18. ſeu Chr. 639.

ولما اشتد القحط خرج عمر ومعه الناس وجمع
الناس واستسقى مستشفعا بالعباس فما رجع
الناس حتي تداركت السحب وامطر فاقبل
الناس يتمسحون باذيال العباس

Vrgente ſiccitate, egrediebatur Omar [ex al Madina] *cum Al Abbaſo in campum, magnaque coacta procedentium turba ſupplex obteſtabatur Deum, velit, habita ratione meritorum & ſanctimoniae huius viri* [Abbaſi puta] *largos imbres effundere: Et ſane tantum valuerunt iſtae preces, ut antequam in urbem reditum eſſet, conferti nubium ſeſeque trudentes globi divitem e ſuo ſinu pluviam excuterent. Quo miraculo tantam auctoritatem a plebe reverentiamque adeptus fuit Abbaſ, ut fimbrias pallii eius venerabunda manu contrectarent, indeque avulſa quaſi ſanctimoniae benedictione frontes ſibi perfricarent.* *[De proceſſione antiqua Rothomagenſi ob fructus terrae vid. Moleon *Voyage* p. 307. Proceſſio cum pſallentio ſeu pſalmis apud Anaſtaſ. Vit. Pontif. p. 120, & ibid. p. 120. loca egregia de cruce in litaniis praelata]* Pro impetranda victoria perhibet Scylitzes p. 816. B. 8. Imp. Conſtantinum Ducam λιτανείαν ἐκτενῆ *ſupplicabundam proceſſionem valde longam & productam instituiſſe.* νηστείαν παραγγείλας τῷ τε πλήθει καὶ ἑαυτῷ, λιτανείαν ἐκτενῆ ἐποιήσατο, αὐτὸς πεζὸς συμπορευόμενος μετὰ δακρύων *indicto ieiunio populoque & ſibi instituebat, ſupplicationem proceſſionalem extenſam* [id eſt longam; Interpres hic non recte percepit reddens *aſſiduas ſupplicationes*] *ipſe pedes una cum turba procedens in lacrymis* &c. Non memini aliter quam a pedite Imperatore peractam talem proceſſionem. Antiquis tamen temporibus oportet moris fuiſſe, ut imperator lectica ferretur. Patet e verbis Theophanis p. 94. C. de Marciano Imp. πάνυ δὲ ἦν εὐλαβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν Μαρκιανός, ὅστις ἐν ταῖς λιταῖς τοῦ Κάμπου πεζὸς ἤρχετο, πολλὰ τοῖς δεομένοις εὐποιῶν. Ὅθεν τοῦτο ἰδὼν ὁ πατριάρχης Ἀνατόλιος καὶ αὐτὸς οὐκέτι φορείῳ φερόμενος κατὰ τὸ ἔθος ἐπορεύετο, ἀλλὰ πεζός. *Marcianus porro valde pius religioſo timore Deum colebat, & in proceſſionibus ad Campum celebratis pedes incedebat, & multis beneficiis afficiebat egentes. Quare, his conſpectis, non amplius in lectica, ut mos tunc ferebat, ſed pedibus iter agens Anatolius patriarcha proceſſionum ſupplicationes obibat.* Marciani ergo tempore ſummi viri lecticis ſublevati peragebant religioſas has proceſſiones. Paullo poſt apud eundem Theophanem p. 104. B. 6. habemus exemplum patriarchae Alexandrini, qui CPli agens cum popularibus ſuis ἐκ τοῦ παλατίου λιτανεύων ἦλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐποχούμενος ὄνῳ, *e palatio ſupplicatione ducta aſino vectus ad eccleſiam proceſſit.* Quod factum tamen velut impudens improbatur. Memorat Sigonius quoque L. II. de regno Italiae p. 48. (39) legatos Epiſcoporum ad concilium in Trullo habitum miſſos *ad ſacram pompam Spiritus S. invocandi gratia per urbem ducendam miſſis equis ſtratis mira benignitate Principis* [Conſtantini Pogonati puta] *invitatos fuiſſe.* Praeſertim, ſi eccleſia quaedam inauguranda, & ſanctorum reliquiae in ea deponendae eſſent, habebatur Patriarchis ille honor, ut, Imperatore quamvis ipſo pedibus cum proceſſionale turba ambulante, ipſi tamen imperiali curru veherentur, tenentes ſuper genubus venerabiles reliquias. Vid. Theophan. p. 184. B. 192. C. 193. B. 202.

Videamus nunc harum proceſſionum antiquitatem. Valentiniani iam tempore has pompas in eccleſiis Italicis fuiſſe uſitatas conſtat e loco Agnelli, Pontifical. in vita Exuperantii T. II. Script. Rer. Italic. p. 63. ad quem locum conferri merentur, quae attulit Benedict. Bacchinius. Quum itaque italicae eccleſiae, e viri docti ſententia, ritum hunc a CPtana acceperint, neceſſe eſt eum protinus cum primis chriſtianis Imperatoribus in eccleſiam immigraſſe. Liceat mihi hac occaſione meam de perobſcuro Agnelli loco ſententiam proponere. Verba ſunt haec. *Illius* (Exuperantii) *temporibus eccleſia B. Agnetis a Gemello ſubdiacono iſtius ſanctae Ravennae eccleſiae & Rectore Siciliae conſtructa eſt, & multum eam ditavit in auro argentoque & palleis ſacris & civitatem argenteam in proceſſu conſtruxit natalis ipſius martyris, & usque noſtris temporibus perduravit.* Quid ſibi vult *civitas argentea in proceſſu natalis martyris?* Ego quidem puto, fuiſſe maſſam argenteam ad formam urbis confictam, turrim nempe unam atque alteram, non maximae molis, quae in natali martyris, id eſt die memoriae martyrii B. Agnetis ſacro, circumgeſtata in pompa proceſſionali fuerit, ut indicaretur, civitatem ſuam illius Beatae patrocinio dedicatam eſſe. Videntur illud mihi ſignificare imagines piorum hominum paſſim occurrentes, qui manibus geſtare aedes aut turres conſpiciuntur. Praeſertim ſic pinguntur epiſcopi, eccleſias ſuae curae commiſſas quaſi manibus geſtantes. Si bene memini, vidi in Alemanni Parietinis Lateranenſibus imaginem Leonis III. talem. Cl. Muratorius T. II. Script. Rer. Ital. p. 73. effigiem S. Eccleſii eodem in habitu dedit. Recentiſſimum exemplum habemus in dedicatione pulcherrimi Dionis Caſſii Reimariani ad Eminent. Cardinalem Quirinum, cui praefixa eſt imago, in qua, inter alia, Pietas conſpicitur, dextra crucem; ſiniſtra eccleſiam Brixianam geſtans. Pariter etiam conditores urbium pinguntur urbes ſuas manu geſtantes. Vidi, non ſuccurrit ubi, Caroli M. imaginem, quae Aquisgranum manu geſtat. Sed prae caeteris plenus eſt talium imaginum Tomus ſecundus Monumentorum vetuſtorum Ciampini. vid. Tabul. 16. 19. 27. 29. 31. 37. 42. 47. 52. & quae infra dico de *templis* ſeu ſtemmatibus ad ναΐδιον formam factis, & intra tribunam ſuſpendi ſolitis. Coll. D. C. v. τέμπλον. Non ſolum donaria ad inſtar turrium, templorum, urbium facta, ſed etiam naves aureas dedicabant, & ſuſpendebant in Eccleſiis. Vid. Chronic. Caſin. III. 57.

Venio nunc ad alterum proceſſionum ſacrarum genus, illud nempe, quum Imperatores diebus dominicis & feſtis matutinis atque veſpertinis horis ad faciendum divinum officium in eccleſias, pro ratione temporum diverſas, e palatio procedebant, & a factionibus per vias, qua transeundum erat, utrinque diſpoſitis ſalutabantur, & per diverſa locorum ſpatia diverſis acclamationibus excipiebantur. In his δοχαῖς, ſeu *exceptionibus*, ut appellantur, vel *beneventationibus*, aut *praeſtolationibus* deſcribendis admodum diligens eſt auctor noſter. Praeclare quoque illas deſcripſit Luitprandus, Cremonenſis Epiſcopus, qui ritui interfuit. Operae pretium eſt, eius verba adſcribere, quo rei toties per hunc librum memoratae perſpicuam & plenam ideam ſtatim in principio nanciſcamur. Ait autem ſic p. 480 b. *init.* *Secunda, inquit Nicephorus, hora iam tranſiit* (ea eſt, ſecundum noſtrum computandi morem, octava matutina) προέλευσις, *id eſt proceſſio, nobis eſt celebranda. Quod nunc inſtat agamus. Contra haec, cum opportunum fuerit, reſpondebimus. Non pigeat me προέλευσιν ipſam deſcribere & dominos meos audire. Negotiatorum multitudo copioſa ignobiliumque perſonarum ea ſolemnitate collecta ad ſuſceptionem et laudem Nicephori a palatio usque ad ſanctam Sophiam quaſi pro muris viae margines tenuit, clypeolis tenuibus ſatis & ſpiculis vilibus dedecorata. Acceſſit & ad dedecoris huius augmentum, quod vulgi ipſius potior pars nudis proceſſerat pedibus. Credo, ſic eos putaſſe ſanctam ipſam potius exornare προέλευσιν. Sed & optimates ſui, qui cum ipſo per plebeiam & diſcalceatam multitudinem ipſam tranſierunt, magnis & nimia vetuſtate rimatis tunicis erant induti. Satis decentius quotidiana veſte induti procederent. Nullus eſt, cuius atavus hanc novam haberet. Nemo ibi auro, nemo gemmis ornatus erat, niſi ipſe ſolus Nicephorus, quem imperialia ornamenta ad maiorum perſonas ſumta & compoſita foedio-*

rem

rem reddiderant. Per ſalutem veſtram, quae mihi mea carior exſtat, una veſtrorum pretioſa veſtis procerum centum horum & amplius pretioſior eſt. Ductus ergo ad προέλευσιν ipſam in eminentiori loco iuxta pſaltas, id eſt cantores, ſum conſtitutus. Quumque quaſi reptans monſtrum illud procederet, clamabant adulatores pſaltae: Ecce venit ſtella matutina, ſurgit Eous, reverberat obtutu ſolis radios; pallida Saracenorum mors, Nicephorus μέδων, id eſt princeps. Vnde & cantabatur μέδοντι, id eſt Principi, Nicephoro πολλὰ ἔτη, id eſt plures anni ſunto. Gentes hunc adorate, hunc colite, huic colla ſubdite. - - - Igitur ſalſiſiclis illis inflatus naenus, S. Sophiam ingreditur, dominis ſuis imperatoribus ſe a longe ſequentibus & in pacis oſculo ad terram usque adorantibus. Armiger huius ſagitta calamo immiſſa aeram in eccleſia ponit, quae proſequitur, quo numirum tempore imperare coeperit, & ſic aeram, qui id non viderunt, intelligunt. Hac eadem die convivam me ſibi eſſe iuſſit. Non ratus autem, me dignum eſſe cuipiam ſuorum procerum praeponi, quintus decimus ab eo abſque gauſape ſedi, meorum comitum nemo. Apparet Latinum praeſulem, & ordinis ſui apud Latinos auctoritate, dominique ſui Ottonis I. Imperatoris Saxonici favore tumidum multam invidiam Graecis, & Nicephoro Phocae maxime, adſperſiſſe, a quo non tantum repulſam tulerat, ſed etiam multis modis offenſum ſe fuiſſe credebat. Sed hoc ad rem non facit. Nos proſequamur inſtitutum. Pridie igitur antequam talis proceſſio celebraretur, indicebatur praeconis voce, ut nempe plateae & angiportus, per quos tranſitura eſſet proceſſio, mundi eſſent, & ut eorum incolae coram domibus ſuis pallia ſericea, vaſaque aurea & argentea, pretioſamque omnem ſuam ſupellectilem ſuſpenderent, arbuſculas odoratas & adſpectu gratas plantarent, roſas, roſmarinum, alia per ſolum ſpargerent. Praeconis voce indictas fuiſſe tales proceſſiones per ſe valde probabile eſt, rei natura id exigente, &, quamvis alibi notatum non reperiam, videor mihi tamen in his Cedreni verbis reperire p. 750. C. τῇ κυριακῇ μετὰ τὸ ἅγιον πάσχα προέλευσιν δημοσίαν κηρύξας ἐν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναῷ - - ἀπῆλθεν ἐστεφανωμένος μετὰ τῆς συγκλήτου, πάσης τῆς πόλεως ἀθροισθείσης εἰς τὴν θέαν, σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τῶν τὴν λεωφόρον κατοικούντων ἐκκρεμάντων καὶ πέπλους καὶ ἄλλα ὑφάσματα χρυσοϋφῆ, κἀν ταῖς εὐφημίαις προτιθεμένων καὶ αὐτὰς, εἰ δέοι τι, τὰς ψυχὰς ἐκχέειν. *Ad diem, qui a paſchate proximus eſt dominicus, populo publicam proceſſum in aedem S. S. Apoſtolorum praeconiſat, - - Venit ergo coronatus cum ſenatu, omnibus urbanis ad ſpectaculum accurrentibus, & iis, qui ad viam regiam habitabant, auream & argenteam ſupellectilem ex aedibus dependentibus, & peplos* [ſericeos nempe] *& auro intextas veſtes, & in fauſtas acclamationibus vel ipſum ſuum pro eo ſanguinem fundere promte ſpondentibus.* Morem hunc domos & vias ornandi acceperunt, ut alia multa, Muhammedani a Graecis. Ita ſaepius in Abulfeda legitur, Miſram vel al Cahiram fuiſſe *ornatam* زينت, ſi. e. c. nuncius victoriae ab exercitu reportatae appelleret, vel ipſe Solthanus in urbem victor rediret, aut alia quaedam publicae laetitiae cauſa contingeret. In proceſſionibus ille tenebatur ordo, ut milites praecederent, ſequerentur proceres, Imperatorem clauderent & ſequerentur eunuchi: qua de re ſuis locis clarius. Pia vota, quae a factionibus tranſeunti Imperatori acclamabantur, appellabantur εὐφημίαι, et *acta*. Et de his, uti de factionibus, mox loco ſuo commodius dicam. Conf. p. 287. D. Attingam hic tantummodo, diverſis diebus feſtis in diverſas ſacras aedes proceſſum fuiſſe, ut feſto Nativitatis & Paſchatis ad magnam Eccleſiam, ſeu S. Sophiam, die dominica poſt Paſcha ad SS. Apoſtolos, die aſſumtionis vel aſcenſionis Chriſti in coelum ad Pegas ſeu Fontes, feſto Pentecoſtes ad S. Mocium, feſto S. Georgii ad Magnauram &c. Hae proceſſiones erant typicae, ſeu fixae et ex praeſcripta formula ceremonialis certis ſuis diebus alligatae, ut non poſſet Imperator commode domi manere, aut alio ire, quam praeſcriptum eſſet. Aliis enim diebus dominicis manebant Imperatores intra palatium, & frequentabant aulicas ſuas eccleſias, quas inter praecipuae erant ἡ τοῦ Κυρίου & ἡ τῆς Θεοτόκου τοῦ Φάρου. Hinc intelligitur, quare τὰς τυπικὰς προελεύσεις dixerit Cedrenus p. 635. D. μηδέποτε ἐν ταῖς τυπικαῖς πρὸς θέαν τῶν θείων ναῶν προελεύσεσι κινὶς καὶ ἄκαρπος ὀφθῇ. Manavit hic ritus e more veterum Imperatorum Romanorum certis diebus ad Jovem Capitolinum, aliis ad aedes Victoriae in caſtris ſuburbanis, aliis alio procedendi & ſacrificandi, de quo ex Herodiano & ſimilibus ſcriptoribus conſtat.

Ruſſi, qui paene omnes civiles ſacrosque & aulicos ritus a Graecis aſſumſerunt, eundem paene ordinem tenent in ſuis ſacris proceſſionibus; quarum unum ſpecimen e libro Anglice ſcripto & in verſione Belgica, qua utor, *Staat van Groot Rusland* inſcripto depromam, quo loco non poteſt inveniri alius, qui rem praeſentem magis illuſtret. Commentarii vicem praeſtare poteſt ad hoc caput Noſtri, & omnia eius illa, in quibus proceſſiones ſacrae deſcribuntur. Quum pauci ſint, qui Belgice calleant, neceſſe eſt, lectoris in gratiam locum prolixum quidem at eximium latine verti. Legitur dicti libri p. 355 - - 361. Nam Anglicum primigenium exemplum, a quo Belgicus factus fuit, ille liber auctore A. Moubach, ad manum non eſt. Verba igitur eius haec ſunt: „Quandoquidem de *ſanctificatione aquarum* [feſto τῶν Φώτων, de quo vid. Caput Noſtri 26. L. I.] in ſuperioribus mentionem feci, quae peragi multis cum ceremoniis ſolet, non iniucundum erit meo lectori eas enarratas legere. Fiebat haec aquarum ſanctificatio extra urbem, Moſcoviam, ſuper flumine cognomine; in quo glacie exciſa magna fit feneſtra quadrata, cancellis praemunita - - Circa hos gradus tribunal erigitur, pannis rubris inſtratum, intra quod erat metatorium, in quo Imperator cum praecipuis clericorum manebat. Metatorium hoc habebat quatuor portas ad modum arcuum apſidatas cum ſuperimpoſitis malis aureis. [vid. quae infra p. 242. 6. de pomis aureis carruchae imperialis dicimus.] Cancelli lacunae in glaciato flumine factae praetenti ſeſquipedem alti & panno rubro pariter inſtrati erant. Ad eorum quatuor angulos ſtabant columnae - - apſidatae, ut formarent thronum aut tribunal, intra quod octo vitreae lampades ardentes pendebant. Ab uno eorum latere deſcendi poterat in aquam duobus gradibus, rubro panno inſtratis - - Solum inſtratum erat tapetibus Turcicis; thronus imperialis ultra ſolum tribus quatuorve gradibus eminebat, inauratus, panno argenteo tectus in ſolum aliquantiſper excurrente; inſtructus turriculis, quibus cruces inauratae inſiſtebant. Thronus Patriarchae, illi ad dextram poſitus, gradu uno erat altior, minus tamen ſplendidus. [Memorabilis hic locus de faſtu Cleri Ruſſici, faſtigium ultra imperiale appetentis, quod Graeci tamen auſi non fuere] Proceſſio ad hunc locum ita fiebat. Primus procedebat Capitaneus, quem protectores Imperatoris ſequebantur. Poſt eos eodem ordine procedebat caterva veneta, tum praſina, poſtremo loco ruſſea, gerentes haſtas artificioſe tornatas; poſtremi veniebant ſclopetarii. Protectores hi omnes erant ſanguine nobili, collocati in orbem circa locum cerimoniae dicatum. Succedebat ingens numerus clericorum, coram quibus imagines ſanctorum dependebant; poſt eos veniebant popae cum laternis & incluſis cereis ardentibus, tum alii pictos ſanctos gerentes. Inde prodibat magna & ponderoſa crux, circa quam geſtabantur Seraphini [πτυχία vel ἀντυχῶα] deaurati, ſuper longis contis. Rurſus alii prodibant pontifices geſtantes diſcos & pateras argenteas, & calices pellibus rubris tectas, in quarum paterarum una camelaucium Patriarchae erat. Excipiebant ſacerdotes ordinis varii, induti veſtibus auro rigidis argentoque, tum Epiſcopi quidam & Archiepiſcopi ſplendide veſtiti. Archiepiſcoporum mitrae ſplendebant auro & argento, & oris pellium armelinarum; quas Epiſcopi quidam manibus geſtabant. Poſt Archiepiſcopos ibant pueri cantantes ſplendide veſtiti, tum monachi tres aut quatuor cum thuribulis fumantibus, quae agitabant coram Patriarcha, quem ducebant [παραμερόμενοι] duo alii monachi, habentem in manibus auream crucem ſuper pulvinari rubro. Patriarcha indutus erat panno argenteo, cui inſutae erant ante & retro taeniae [ποταμοί] panni ſatini cum inſutis filo aureo crucibus. Ad eius dextrum genu dependebat e loro phrygiato manu-

cium [ἐπιγονάτιον] quadratum phryſiatum pariter cum aureis dependentibus bulbis villoſis. [*quaſten*] Patriarchae ſuccedebant Boiari ſplendidiſſime veſtiti, & tum Czarus ipſe ultra ſidem ſplendido aureo panno amictus, geſtans in capite auream coronam, ornatam gemmis & margaritis, prehenſo brachio ductus a duobus Principibus, ſequentibus aliis proceribus uſque ad locum cerimoniae. Vbi exacta aliquali mora capiebat Patriarcha thuribulum, quod aquae admovebat, dein accedebat ad Czarum ad diſtantiam trium vel quatuor pedum, & coram eo thuribulum agitabat. Czarus deſcendebat de throno, inclinabat ſe coram patriarcha, interea dum hic thuribulum aliquoties ſuper Imperatoris caput agitaret; & ambo ſeſe invicem inclinato corpore adorarent. Quo facto Czarus ad thronum reverſus expectabat, donec patriarcha proceres praeſentes & populum thure ſacro initiaſſet. Poſt interiectas alias ceremonias procedebant aliquot ſacerdotes cum codice ſacro admodum ſplendide compacto, hexamito rubro involuto cum bucculis aureis & gemmis ingentis pretii. Ex eo codice recitabat patriarcha textum, adſtante interea Imperatore capite nudo. Lectione finita accedebat Patriarcha ad Imperatorem cum codice, eique illum oſculandum offerebat. Quem Imperator unaque patriarchae manum oſculabatur. Quo facto ambo ad thronum quiſque ſuum redibant. Inde ſacerdotes duo codicem ſacrum rurſus auferebant. Imperator & Patriarcha deſcendebant de throno quiſque ſuo & procedebant verſus aquam apertam. Patriarcha deſcendebat ad eius ſuperficiem per gradus factos, Imperatore interim non tecto coram cancellis adſtante, quamdiu conſecrationis actus duraret, quae multas poſt ceremonias ope crucis aureae, cui inſerta erat patera argentea, fiebat. Ea peracta rurſus imponebat Czarus ſuo capiti coronam, & Patriarcha ſibi mitram epiſcopalem, & ad thronum quiſque ſuum redibant. Deinde afferebatur ad Patriarcham conſecratae aquae [τὰ ἁγιάσματος] nonnihil in paterea argentea, item crux aurea, & adſpergillum, ſingula in ſingulis ſcutulis argenteis. Cum hoc apparatu adibat rurſus Patriarcha Czarum, qui caput nudabat, crucem auream a patriarchae dextra oblatam oſculabatur, & ſic tandem aqua conſecrata reſpergebatur; quod idem coronae imperiali & vexillis praeſentibus fiebat. Eo facto ad thronum quiſque ſuum redibat. Veniebant deinde archiepiſcopi & proceres ad oſculandam, quam dextra ſua patriarcha tenebat, auream crucem, ſacerdotes inferiores reſpergebat Archiepiſcopus aliquis apud Patriarcham ſtans. Sacerdotes alii e ſcutulis aqua conſecrata plenis populum reſpergebant circumſtantem. Vndecunque confluebat turba ad hauriendam aquam cum ſitulis & urceis. His omnibus peractis benedicebat Patriarcha manibus decuſſatis ter, primum Czarum, dein Clerum & proceres, & tertio plebem; quo facto ultimo tandem protectores rurſus abibant, & tota proceſſio repetebat veſtigia eodem ordine, quo venerat, & dies ille hilariter conſumebatur.

Hactenus Anglus ille Moubach. Iam redimus ad filum noſtrum & verbulum de proceſſionibus civilibus addimus, quae vel quotidianae, vel ſolennes, vel peraticae erant. Quotidiana proceſſio erat Senatorum, ſeu procerum in aulam ad ſalutandum Principem & ad functionem ſui muneris exſequendam convenientium. Haec ſtata erat, & non indicebatur, fiebatque bis per diem, mane & veſpere, ſeu poſt meridiem. De hac agit caput primum libri ſecundi noſtri ceremonialis ex profeſſo, hic autem in tranſcurſu tantum mentio fit, in verbis τῆς καθημερινῆς ἱσταμένης προελεύσεως, *quotidiana ſtante*, id eſt *incipiente*, *proceſſione*. Solennes pridie indicebantur, & debebant tunc proceres in palatium procedere ἠλλαγμένοι, *mutati*, hoc eſt in *novis robis*, *en gala*, veſtibus ſplendidis & ad pompam compoſitis. Proceſſiones Senatorum in curiam ſolennes diebus ſolemnibus ad gratulandum & acclamandum Principi ἐν λευκῇ ἐσθῆτι, id eſt *candida veſte*, ut Petavius interpretatur, memorat Themiſtius p. 55. *init.* Tales proceſſiones erant ad Circum, quotannis olim ſeptenae, deinde quinae; item ad horrea publica, luſtrandi frumenti ibi depoſiti gratia; item ad balneum. Quando nempe Imperator, aut Imperatrix lotum irent, fiebat proceſſio; uti etiam quando legati exteri exciperentur; & alia talia, quae hic perſtrinxiſſe ſufficerit. Ad proceſſiones peraticas refero, quando Imperatores, relicto palatio, in praedia ſeu urbana, ſeu ſuburbana, in Pera, ultra ſinum Ceratinum, aut & in Aſia ſita, concederent; quo tempore officia multa aulica & proceſſiones quotidianae feriabantur. Talis abſentia e palatio, & ruſticatio, *proceſſus* appellatur, quia Imperator ex auguſta ſua ſede procedebat alio. Refero huc quoque vindemialia; quando Imperator amicos, quos vellet, ad ſe in vineas ſuas invitabat.

4 A. 6. Μεγάλην ἐκκλησίαν] Ita appellabatur templum S. Sophiae.

A. 8. Πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς εἰσόδου - - ἑορτῆς] id eſt ἡμέρᾳ μιᾷ πρὸ τῆς ἑορτῆς *uno die ante feſtum.* Solemnis ille mos loquendi Graecorum novorum eſt. Sic alibi apud Noſtrum πρὸ ἡμερῶν ὅσων ἂν κελεύσωσι, *tot diebus ante quot iuſſerint.* Malelas T. II. p. 10. circa fin. πρὸ ὀλίγου διαστήματος τῆς πόλεως, id eſt ὀλίγῳ διαστήματι πρὸ τῆς πόλεως. Photius in Lexico inedito apud Dodwellum οἱ τετρακόσιοι πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν κατέστησαν τῶν λ τυράννων, CCCC *ſeptem annis ante XXX tyrannos obtinebant.* Iam veteres quoque ſic loquebantur Graeci & Latini. Olimpiodorus apud Photium Bibl. p. 106. *ed. Hoeſch.* penult. πρὸ τριάκοντα τῆς Ῥαβέννης μιλίων παρὰ τοὺς ὅρους προστάττει τούτους ἀναιρεθῆναι. Diodorus Siculus p. 160, 97. *ed. Weſſel.* πρὸ ἡμερῶν εἴκοσι *viginti diebus ante.* Apud Capitolin. in M. Anton. eſt *ante biduum* (id eſt altero ante die) *quam exſpiraret.* v. T. I. Scr. Hiſt. Aug. p. 567. & Corſini Append. ad Notas Graecor. Simili modo ἀπὸ uſurpant. Novella Zenonis. Φωταγωγὰς ποιεῖν ἀπὸ ἓξ ποδῶν τοῦ πάτου εἰς τὸ ὕψος. id eſt *ad diſtantiam ſex pedum* ἀπὸ τοῦ πάτου *a ſolo.* Ariſtides T. II. p. 123. ἀπὸ πολλοῦ τοῦ δουλεύειν εἶναι, pro εἶναι πολὺ ἀπὸ τοῦ δουλεύειν, πολὺ ἀπέχειν vel ἀφεστηκέναι τοῦ δουλεύειν, *multum a ſervitute abeſſe.* Non multum abludit illa Theophanis dictio p. 125. A. 7. μετὰ τὴν τριήμερον τῆς προδοσίας, id eſt τρίτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν προδοσίαν.

Ibid. οἱ πραιπόσιτοι] Varii memorantur antiquioribus retro ſaeculis, quam huius Ceremonialis aetas eſt, praepoſiti; praecipue *praepoſiti ſacri palatii*, & *cubiculi*, & *militum.* Qui autem hoc libro memorantur praepoſiti, non ſunt niſi *praepoſiti cubiculi.* Aut certe erant ambo illa munera praepoſiti palatii & cubiculi tunc temporis ita coniuncta, ut ſeparari nequirent, ſed eidem homini inhaererent. Antiquioribus autem temporibus diverſi erant praepoſiti ſacri palatii, & praepoſiti cubiculi. Quamvis enim reperiantur Saec. IV. & V. praepoſiti ſacri palatii, qui Eunuchi fuere, non tamen ex eo ſequitur, praepoſitos palatii & cubiculi eoſdem illo tempore, aut omnes palatii praepoſitos eunuchos fuiſſe, quemadmodum omnes praepoſiti cubiculi eunuchi erant, & eſſe debebant. Reperiuntur enim viri integri in praepoſitis palatii eorum temporum, ut Boëthus & Caſſiodorus; neque erat cauſa, ob quam V. Cl. Hagenbuchius in Commentario ad Diptychon Brixianum p. 28. aut dubitaret de fide atque peritia illorum, qui titulum Caſſiodori ex eius codice manuſcripto, qui in bibliotheca Ampl. Senatus Lipſienſis aſſervatur, excerpſerunt, aut ſcribam illius codicis ignorantiae accuſaret, propterea quod Caſſiodorum *praepoſitum palatii* appellaverit. Putat V. D. aut non recte exſcripſiſſe compendium ſcripturae illos, qui codicis illius notitiam dedere, aut ſcribam ipſum non recte reddidiſſe compendium, quod coram ſe in antiquo codice, e quo ſuum derivabat, repererit. Sed ipſe meis oculis vidi ſcriptum ibi eſſe *exquaeſtoris & ſacri palatii ppſiti & patricii Romanorum:* neque video ego quidem, quare auctoritati libri manu exarati derogandum, & loco vocis *praepoſiti* vox *praefecti* ſubſtituenda ſit, quum & nomina dignitatum & munia ſucceſſu temporum variaverint. In Menologio Baſiliano T. I. p. 20. πραιπόσιτος τοῦ βασιλέως appellatur ex illorum temporum uſu, ſeu *praepoſitus palatii*, S. Romulus, qui, pro temporibus illis, quibus vixiſſe perhibetur, vix potuit alius, quam praefectus praetorio fuiſſe, & ab aliis πραιπόσιτος τῆς αὐλῆς nominatur. Et ſane quae dignitas erat ſub primis Auguſtis *praefectura*

ſtura praetorii, ea ſub Theodoſiis & ſecutis erat *praepoſitura palatii*. Qui autem a Graecis medii aevi unde *praepoſiti* appellantur, illi ſunt ſemper eunuchi, & quidem eunuchorum principes. Quot fuerint numero, mihi non conſtat: modo de uno ſermo ſit, modo de pluribus, ut hic loci. Quum teſte Theophylacto Simocata Romani conſueverint *Praepoſitum* appellare τὸν ἔξαρχον τῶν εἰς τὴν Βασιλικὴν δορυφορίαν τεταγμένων κορυφαιότατον, *eunuchorum ad comitatum regium deputatorum principem*, & aliis ὁ ἀρχιευνοῦχος ita dicatur; vid. Malala T. II. p. 31. & ibi Chilmead. credibile eſt, non fuiſſe, niſi unum. Sed quum perſaepe multi eſſent Imperatores collegae, interdum tres vel quatuor, fere ſemper duo, credibile eſt, unumquemque peculiare ſibi cubiculariorum ſeu ſpadonum habuiſſe obſequium, aut familiam; & tot fuiſſe praepoſitos, quot familiae ſpadonum. Praeterea habebat Auguſta quoque ſuum praepoſitum, & plures ſi eſſent Auguſtae, ut ſaepe erant, tot erant earum praepoſiti & familiae Cubiculariorum, quot ipſae. Tandem habebat quoque Patriarcha ſuum praepoſitum: ſed non ſemper. Certe memorat de illo noſter auctor, ut de re obſoleta; & huc denique non pertinet. Hinc intelligatur, quare L. II. c. 2. p. 304. B. 5. ὁ ἀρχιπραιπόσιτος nominetur, ſeu *protopraepoſitus*. De officio praepoſiti pauca ſtrictim nunc dicam: plura enim hac de re in proceſſu operis occurrent. Erat a ſacro Imperatoris corpore domi foriſque, in Eccleſia, in Senatu, in cubiculo, ubique, proximus, immediate cum principe loquebatur, referebat ad ipſum de rebus occurrentibus, accipiebat ab ipſo mandata, quae porro aliis proceribus, ad quos quodque pertineret, impertiebat. Hic e. c. videmus praepoſitum pridie magni feſti de inſtante religione dominum admonuiſſe, & ab eo mandatum accepiſſe, craſtinam proceſſionem indicendi. Comitabatur Imperatorem in eccleſiam, ad ipſum usque ſacrificatorium, porrigebat ipſi cereos, ubi opus erat, & ab ipſo viciſſim redditos recipiebat, miniſtrabat ipſi apocombia, ſeu oblationes, quas Imperator in magnis feſtis ſolebat in altari deponere; induebat & exuebat ipſi infulam, pro re exigente, dabat ad nutum Imperatoris ſignum Ceremoniario, quando ille celeuſma dare, id eſt proceres congregatos ad procedendum hortari deberet; recipiebat ab Imperatore traditos illi libellos gratulatorios factionum, introducebat Patriarcham ad Imperatorem poſt finitum ſacrum officium, & rurſus educebat; eulogias, ſeu panes benedictos, a patriarcha Imperatori datos, ſecum ex eccleſia in palatium deferebat. Mitto alia. De praepoſitis conferri poſſunt Du Cange in utroque Gloſſario h. v. Fabrottus in Gloſſario ad Cedrenum, Bacchinus ad Agnellum p. 70. ubi non improbabiliter exiſtimat, praepoſitum ſacri cubiculi ab Agnello maiorem cubiculi appellatum fuiſſe. De praepoſitis cohortium, aut militaribus vid. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 500.

A. 9. Ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ] Dicitur hic praepoſitus ſtante, id eſt coeunte in conſiſtorio proceſſione quotidiana, vel corpore procerum, qui ex officio quotidie in aulam convenire debebant, ingreſſus in Chryſotriclinum admonuiſſe Imperatorem de inſtante feſto. Quare autem in Chryſotriclinum? Scilicet ibi erat ipſa propria Imperatoris ſedes. Aedes hae, aureum triclinium dictae, erant ordinaria Principum Byzantinorum habitatio, pars tantum non praecipua magni palatii. Sane Luitprandus aureum triclinium appellat *praeſtantiorem palatii partem*, & Romanum Lecapenum, quo tempore ſumma gaudebat poteſtate, in eo ait habitaſſe, ut ſummum Imperatorem, coeteris collegis, filiis & genero, ſolo nomine tenus imperantibus, ideoque in alias palatii partes, ceu viliores, ablegatis. Verba ſunt *Legat.* C. 9. *In hoc igitur Romanus aureo triclinio, quae praeſtantior eſt pars, potentiſſime degens, caeteras partes palatii genero Conſtantino, filiisque ſuis Stephano & Conſtantino diſtribuerat.* E pag. 5. noſtri Cerem. apparet, ibi fuiſſe τὸν ἱερὸν κοιτῶνα, *ſacrum coetonem*, vel *dormitorium* Imperatoris, & huic adiunctum ſecretum, in quo excipere ſalutantes proceres ſolebat. In illo ſecreto erat concha, ſeu arcus, cum feneſtra, ſub quo arcu ſtabat imago aurea Jeſu Chriſti in throno ſedentis, coram qua Imperator devotione ſua defungebatur mane ſurgens, antequam aliud quid aggrederetur, item coram illa imagine faciebat preces ex eccleſia in palatium reverſus; & ſic demum ſe in cubiculum ſuum privatum recipiebat. *[Aurei triclinii portae argenteae, menſaque argentea, Conſtantini Porphyrogenneti opus. Cuſtodia purpurea pro veſtibulo cubiculi Imperatoris. Scriptor. poſt Theophan. p. 281. Idem Conſtantinus triclinium aureum argento ἐστέφανωσε. Ibid. p. 284]* Digni ſunt ulteriori conſideratione ambo loci, quos V. Cl. excitavit. Non quidem iam de argenteis portis & argentea menſa dicam, de quibus commodior alibi erit agendi occaſio, ſed videndum, quaenam illa ſit *purpurea cuſtodia*. Eſt ſane in Graeco aeque atque Latinis Combefiſii πορφυρᾷ φυλακῇ *purpurea cuſtodia*. Verum, ſi Graeca inſpiciamus attentius, haud difficile eſt mendam detegere atque emendare. Verba ſunt: καὶ πορφυρᾶν φυλακὴν ἔμπροσθεν τοῦ Κοιτῶνος αὐτοῦ ἐδείματο, δοχεῖον τῶν ὑδάτων δημιουργήσας, ἣν σύλοις μαρμαρίνοις περιεκύκλωσεν, λαμπρὸς αὐτοῖς ὑπομαργαρίσας. Apparet continendis aquis deſtinatum illud opus fuiſſe. Ergo non φυλακήν, *cuſtodiam* ſcripſit auctor, ſed φιάλην, *phialam*. Appellant nempe phialam, conditorium aquarum, vaſtum lacum aquam ſervantem, praeſertim cum ſuperimpoſitis fiſtulis aquam eiaculantibus. Talem fontem, e marmore porphyretico ſtruxit Conſtantinus coram Coetone ſuo. Confirmant id ſequentia: ἀετὸν ἐξ ἀργύρου τῷ τοῦ ὕδατος ἐπιστήσας αὐλῷ &c. *aquilam argenteam aquae ſiphoni ſuperimpoſuit* - - Alter locus & mancus, & affectatione floridi ſtyli obſcuratus eſt. En illum: Χρὴ δὲ καὶ περὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου διηγήσασθαι. ὃ [leg. ἐν ᾧ] μεγαλοπρεπῶς ὁ ἄναξ πολλαχόθεν τινα καὶ ἐδαφικὴν ρόδωνιαν [ἐποίησεν] εἶναι, τῶν πολυχρόων καὶ λεπτοτάτων ψηφίδων, διαφόρων ἀνθῶν ἀντιφωνῶν χροιὰς μιμουμένων. ἀνὰ μέσον τῶν ἐναποληφθεισῶν συμπλοκῶν περικλειόμεναι καὶ τῇ συνθέσει διαμορφούμεναι τὸ ἀσύγκριτον ἀποφέρονται, ἀργύρῳ τοῦτο ἐστεφάνωσε καὶ ὥσπερ κύκλος τοῦτο περιλαβὼν τοῖς ὁρῶσιν ἀκόρεστον ἐπεχαρίσατο τέρψιν. Sic ſaltim ad Grammaticae leges & ut ſenſus integer emergat, conſtituendum eſſe locum exiſtimo, eiusque hunc eſſe ſenſum. *Oportet nunc de Chryſotriclino exponere, quem Dominus fabricandi dexterrimus effecit eſſe velut ſcatentem floribus & ſuaviter fragrantem hortum roſarum, varicoloribus & admodum ſubtilibus teſſulis colores diverſorum florum veluti recentium imitantibus; quae teſſulae mediae interceptae & concluſae a ſinuoſis plexibus ramorum & innumerarum partium artificioſa compoſitione ad imitationem florum conformatae omnem comparationem excedunt. Hoc* [non Chryſotriclinum, ſed τὸ ἔργον, opus muſivum] *coronavit argento, & velut circulo complexus, exhibuit ſpectantibus ſpectaculum inſatiabilis voluptatis.* Concludo ex his verbis, pavimentum chryſotriclini fuiſſe opere muſivo ſeu teſſelato factum, in quo varii coloris & magnitudinis lapilli varie compoſiti flores referrent, qui diſcreti intercurrentibus ramis arborum & in multas areolas diſtincti tandem argenteo circulo comprehenderentur. Adhuc id noto, triclinium in hoc libro & Byzantinis Scriptoribus non id quod Latinis, non conclave, coenaculum, diaetam, ſed totum aedificium plura conclavia complectens ſignificare, verbo palatium, ut patet e Script. poſt Theoph. p. 89. A. 1. ſqq. & 91 B. 6. & aliis multis locis. *Au tems de S. Louis & beaucoup devant le mot de* Sale *ſignificat palais, une grande maiſon* ait Du Cange ad Joinville p. 240. Conf. idem Gl. lat. v. *Sala*. Iam Ammiani Marcellini aetate conſueviſſe triclinium pro tribunali, vel palatio dici conſtat ex eius L. XV. ubi *miniſtrum triclinii rationalis* memorat. Imo dudum ante illum, e Scr. H. Aug. p. 648. 5. patet. Apud Noſtrum ubique ὁ τρίκλινος, non τὸ τρίκλινον, neque τρικλίνιον inveni. Videtur κλίνη in hac compoſitione idem atque στέγη ſignificare, τρίκλινον, τρίστεγον, *trium contignationum aedificium*, etiamſi pauciorum aut plurium eſſet.

4. A. 9. Τῆς καθημερινῆς προελεύσεως] *De quotidiana proceſſione* ſeu conventu procerum in aulam dicendi uberior erit locus ad libri ſecundi primum caput, ubi ritus & leges eius exponuntur. Hic ſuffecerit annotare, eam repetendam eſſe a veterum Roman. ritu, quo nempe clientes patronorum limina mane frequentare

ſole-

ſolebant, quem primi Imperatores Romani quoque ex veteri more velut amicitiae ſignificationem retinuerunt, & ſecuti proceſſu temporis in leges & ceremonias religioſas aulae receperunt, quas omittere nemo ſalvo cultu Principis poſſet. Satis notus ille mos patronos, Senatores, Imperatores ſalutandi, ut de illo dicere hic loci ſupervacaneum ſit. Vid. Scr. hiſt. Aug. T. I. p. 29. Tantum id dicam, ut veterum Imperatorum maior poteſtas, minus invidioſus & remiſſior erat cultus, ita poſteriorum, ſeu Byzantinorum, in minore poteſtate ambitioſior & magis pompatica atque Φορτικὴ erat veneratio; & perinde quoque ſalutationes procerum, non iam velut amicorum paullo inferiorum, ſed ut cultus a ſervis debitus & rigide exactus. In illis quotidianis proceſſionibus matutinis ab hora diei prima (vel ſeptima nobis) usque tertiam (ſeu decimam fere) & pomeridianis patebat palatium, reliquo tempore clauſum erat; ut e noſtro Ceremoniali *l. c.* & e Luitprandi legatione diſcitur. Erant illae proceſſiones ut conventus noſtrorum procerum in ſua tribunalia, aut ad intima conſilia cum domino agitanda. Nam per illas proceſſiones adminiſtrabantur imperii negotia. Patet ex noſtro Ceremoniali, & ex Continuatore Conſtant. in Script. poſt Theophan. p. 88. B. ubi interpres mentem auctoris & dictionis ἡ καθ' ἡμέραν προέλευσις non percepit. Verba ſunt: τὰς συνήθεις τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις καὶ καθ' ἡμέραν [ita ibi leg.] προελεύσεις ἐν αὐτῷ δὴ τῷ τρικόγχῳ ἐξετέλει. *Perficiebat curationes rerum & quotidianas proceſſiones in ipſo Triconcho.* Ita debat reddi. Notat hoc factum hiſtoricus, ut inſolens. Nam alias quotidianae proceſſiones in Chryſotriclino fiebant, ut ex noſtro loco patet.

4. A. ult. ὑπομιμνήσκουσι] Conſultant, interrogant, ſciſcitantur eius aſſenſum, diſſenſumve, & in utramque partem voluntatem. Ita uſurpat Conſtant. Vit. Baſil. p. 144. D. 5. aliique Byzantini ſaepius, & ipſe iam M. Antoninus philoſophus IV. 16. p. 81. ult. *ed. Mer. Caſaubons*, imo ipſe iam Demoſthenes p. 47. 38. *ed. Lambins.* Inde ὑπομνήματα appellantur, ſeu conſultationes Patriarcharum, illae literae, per quas ſententiam de caſibus dubiis rogantur & quibus τὸ ὁμοῖ ſubſcribunt. Vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & quae docti Benedictini auctores novae Artis diplomaticae T. I. ſect. 2. Cap. I. artic. 3. toto *de indiculis* diſputant. Interdum quoque poteſt accipi pro *citat, evocat.* Et eo modo uſurpatum fuiſſe *admonere* apud Latinos medii aevi conſtat ex Du Cange Gl. Lat. v. *admonitio* debitoris, *ſommation, adjournement.* *Suggerere* quoque & *ſuggeſtio* dicitur. vid. Alteſerr. ad Anaſtaſ. p. 56.

B. 1. Τάτας] Membr. τέτας.

B. 4. Τῶ Κυβικουλείου] οἱ τοῦ κυβικουλείου ſunt *cubicularii*, quorum frequens hoc in opere mentio fit. Erant omnes eunuchi, & ſub diſpoſitione Praepoſiti, de quo ſuperius egimus. Video a Fabrotto & Du Cangio Cubicularios & Coetonitas pro iisdem haberi, auctoritatibus non contemnendis. Gloſſae certe & alii veteres unam vocem per alteram exponunt. Sed ex noſtro Ceremoniali patet, diverſos hos ab illis fuiſſe. Coetonitae tantum Coetonis ſeu Dormitorii curam habebant, & nocturnas curabant ſacri corporis neceſſitates: Cubicularii autem diurnas. Erat autem horum officium praecipue, ut veſtiarias arcas depromerent, & quo opus apportarent, reponerent rurſus & aſſervarent. Ipſi tamen non Imperatorem induebant; pertinebat enim id officium ad veſtitores, de quibus mox. Qui cubiculariorum hac ſollicitudine fungerentur, audiunt in noſtro Ceremoniali οἱ τῶν ἀλλαξίμων τοῦ Κουβουκλείου, *praefecti mutatoriorum cubiculi.* Alii curabant, ut cubiculum Auguſti nitidum eſſet, & hi erant veterum ςρῶται. vid. Athenae. p. 48. aut οἱ ἐπὶ ταῖς στρώσεσιν ἐςῶτες, ut Anthologia p. 32: alii potum inferebant ad ſacram menſam; alii praelegebant, quae imperaret Imperator ſibi de libro ſcripto recitari; Alii cereos ardentes tenebant, quos Imperator in Eccleſias devotionem ſuam faciens a Praepoſito porrectas in manus ſumebat, aut apud ſacras imagines depangebat. Alii canebant & muſicam exercebant coram Imperatore; alii oblationes, quas Imperator in altari depoſiturus eſſet, ferebant, & domino per manus Praepoſiti ſui tradebant; alii faciebant orbem circa Imperatorem, quando in Eccleſiae veſtibulo aut calceos aut veſtes mutaret, aut caput nudaret induendae infulae cauſa, ne ſcilicet a barbato quodam capite nudus conſpiceretur. Multa alia erant officia cubiculariorum. Habebat quoque Auguſta ſuas cubicularias. * [De magno cubiculario Imper. vid. Villehard. pag. 301 cum not. Du Cangii] * Sed fueruntne iidem *ſilentiarii* & *cubicularii?* aut ſaltim, fueruntne ſilentiarii peculiare quoddam genus cubiculariorum? Sane illam prodidit opinionem Alemanus in notis ad Procopii hiſtoriam arcanam. Fallitur autem procul dubio vir doctiſſimus. Non tantum enim Ceremoniale noſtrum Cubicularios a Silentiariis perſpicue diſtinguit, ſed etiam hoc liquido refellit eum quod p. 41. B. & alibi noſtri operis σιλεντιαρίσσαι *uxores ſilentiariorum* commemorantur. Non erant ergo Silentiarii ſpadones, quandoquidem maritati erant. Atqui cubicularii debebant omnes caſtrati eſſe.

B. 4. Τοῦ κατεπάνω] Peculiaris dignitas eſt ὁ κατεπάνω, unde depravatum fluxit *Catapani* nomen in hiſtoria Apula, & putant quidam Capitanei nomen inde deductum. Gulielmo Apulo in rebus Normannorum apud Du Cange ad Alexiad. p. 219. eſt *Catapan. Qui Catapan fuerat Graecorum miſſus ab urbe.* Conf. idem p. 275. ubi ait, quemvis praefectum provinciae deſignare. * [A Graecis originem ducit magiſtratus Apuliae & Neapolis *Stratici* & *Capitani*, quod adhuc hodie nomen ſupereſt. Dignitates Galli a Gothis habuere. Conf. Freccia de Subf. & Giannon. p. 243 ſqq.] * Verum ὁ κατεπάνω vel Capitaneus, de quo hic ſermo, non excedebat ſacro palatio, non ibat in provincias, ſed regebat τοὺς βασιλικοὺς ſeu *Caeſarianos.* Habebat ſub ſe Domeſticum Baſilicorum, & introducebat principes peregrinos, Imperatoris vaſallos, ad colloquium heri, ut ex p. 81. D. ult. patet. In epiſtola Alexii ad Henricum V. in Alexiade p. 94. 1. commemoratur aliquis πρωτοπρόεδρος καὶ κατεπάνω τῶν ἀξιωμάτων. Sed & ille diverſus eſt a noſtro, idemque videtur cum *Magiſtro ſacrorum officiorum.*

B. 4. Τῶν βασιλικῶν] Verti paſſim *Baſilicos*, retenta graeca voce, quod in talibus tutiſſimum eſt, paſſim *Caeſarianos*, ad aliorum exemplum. Goarus ad Cod. p. 23. n. 8. *regios domeſticos* vertit, (habitabant profecto in palatio) Combefiſ. in Script. poſt Theophan. p. 197 *comitatenſes.* Baſilici medio aevo *Gaſindi* appellabantur, a germanica voce *Geſinde*, quaſi dicas *familiares*, ad familiam pertinentes: *cortigiani*, *uomini della famiglia*, ut interpretatur Murat. T. I. Ant. Ital. p. 124. Appellabant quoque *Vaſſos* ſeu *baſſos*, id eſt *ſodales*; item *Gardingos*, a *warten. Aufwaerter.* Videntur cum ordine miniſtrorum conveniſſe, qui hodie in aula Turcia ſub nomine *Cjauſchorum* جاويش obtinet. Mittebantur enim, ut hi ſolent, in provincias, cum mandatis regiis ad expedienda negotia minoris momenti. Patet e Conſtantini noſtri vita Baſilii Macedonis l. c. Scriptor. poſt Theophan. ubi dicitur dives illa matrona, quae Baſilium inviſebat, & ab eo *mater regis* appellabatur, unici exempli titulo, rogaſſe Βασιλικόν τινα ἀποςεῖλαι πρὸς αὐτὴν ἀπογράψασθαί τε καὶ παραλαβεῖν ὅσα ὑπῆρχε τὴν περιουσίαν αὐτῆς, *mitti Comitatenſem aliquem, qui eius facultates in acta redacturus, & in fidem manusque accepturus eſſet.* Conf. Du Cange Gloſſ. Lat. vid. *Baſilicus.* Fuerintne foeminae quoque *Baſilicae*, non dixerim. Fere colligatur fuiſſe ex loco Script. poſt Theoph. p. 244. B. ult. ubi Βασιλικὴ aliqua memoratur, niſi uxor alicuius Baſilici fuerit. De Domeſticis numero pluribus & genere variis paſſim agendi erit occaſio. In genere tenendum, *Domeſticum* recentiori Graeciae dictum fuiſſe omnem praefectum, maiorem, primum ſui generis. Vid. Goar. & Gretſer. ad Codin. Guther. p. 423. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 52. B. & 94. Domeſticorum origo mihi videtur haec eſſe. Initio erant domeſtici, id quod appellatio ſignificat, οἰκιακοί, familiares, miniſtri penitioris admiſſionis, dominorum omnium, & in ſpecie iudicum, praetorum, magiſtratuum; iidem qui alio nomine apparitores, qui praeſto eſſent imperanti, & mandata exſequerentur, & domi-

dominum tuerentur. Crevit hinc ordo domeſticorum palatinorum, qui initio nihil aliud quam apparitores erant, & imperatorem tantum in urbe comitabantur, protectoribus cum in acie ſtipantibus. Tandem proceſſu temporis colliquati fuerunt in unum corpus tam urbani quam caſtrenſes corporis cuſtodes, & dicti domeſtici protectores. Sed neque hoc ſemper manſit. Abiit enim ſenſim in deſuetudinem nomen Domeſticorum, & nomine ſcholariorum mutatum fuit; ſic tamen, ut princeps eorum per excellentiam adhuc domeſticus appellaretur, tanquam in memoriam veterum Domeſticorum, qui iam non amplius Domeſtici, ſed partim ἀστικοὶ vel βασιλικοί, urbani nempe aut palatini, partim vero Scholarii, caſtrenſes ſcilicet, audiebant. Ab illo domeſtico Scholarum, id eſt Principe ac praeſide Scholarum, dicti deinceps fuerunt Domeſtici, quotquot in ſchola, ſcrinio, munere ſuo eſſent primi; ut Domeſticus Hicanatorum, Domeſticus caſtrorum, Domeſticus Cancellariorum &c. Omnium maximus erat Domeſticus τῆς ἑώας *Orientis*, & hoc aliquanto minor τῆς Δύσεως, *Occidentis*. Illum orientalem intelligunt, ſi ſimpliciter Domeſticum appellant. Audit quoque Megadomeſticus, ſed poſt Iſaaci Comneni tempora demum. vid. Scylitz. p. 807. B. *[Domeſtici regum Francorum tempore Gregor. Turon. Megadomeſticus & magnus Seneſcallus idem ſunt. Erat ſecundus ab Imperatore. Fauchet. p. 483]*

4. B. 6. Δημάρχους.] Quum duo praecipui eſſent apud Byzantium δῆμοι, catervae ſeu factiones, veneta & praſina, quarum illa albam, haec ruſſam habebat appendicem, erant quoque duo demarchi, ſeu decuriones, vel magiſtratus paene ſupremi, diverſi tamen a Democratis item duobus, & ultra Demarchos ipſos eminentibus. Venetae nempe factionis Democrates erat ſemper, quisquis Domeſticus Scholarum eſſet, & praſinae, quisquis Domeſticus Excubitorum eſſet, ut multis Noſtri locis conſtat. De officio Demarchorum dicetur paullo poſt; nunc dicendum, quinam fuerint οἱ δῆμοι. Video enim eos a civibus diſtingui, & ab inquilinis atque ſellulariis, & a militibus, ut admodum obſcurum ſit, quale genus hominum hi fuerint, & cui bono inſtituti, quos tot turbas edidiſſe, & toties ſummo cum ipſius imperii diſcrimine reprimendos fuiſſe loquuntur hiſtoriae. Cedrenus p. 765. A. 9. τοὺς πολίτας καὶ τὸν δῆμον iungit. Videtur id quoque dictio Scylitzae p. 813. B. 6. ἅπαν τὸ δημοτικὸν τε τῆς πόλεως καὶ τὸ κοινὸν ſuadere. Nam ſi τὸ κοινὸν eſt communio civium, qui a magiſtratu oppidano reguntur, neceſſe eſt τὸ δημοτικὸν τῆς πόλεως, quod ab eo ſegregatur, a magiſtratu oppidano non pependiſſe, ideoque ad communitatem, ut loquebantur medio aevo, non pertinuiſſe. Aperte quoque Noſter p. 132. D. 3. diſtinguit τὰ μέρη ἢ τοὺς τῆς πόλεως, & p. 358. in fine τὰ μέρη ἢ τοὺς πολίτας. Nicephorus Patriarcha CPtanus p. 136. diſtinguit ordines ſic. ἀριθμὸν ἀνδρῶν ἐκ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων, ἔτι δὲ καὶ τοῦ γεωργικοῦ, καὶ τῶν βαναυσικῶν τεχνῶν, τῶν τε ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ τοῦ τῆς πόλεως δήμου. Habes hic milites, ruſticos, ſellularios opifices, ſenatum, & populum urbis. Forte intelligit per populum urbis Nicephorus τοὺς κτήτορας *poſſeſſores* dictos, id eſt homines elegantiores, opulentos, optimates, quibus in urbe domus propriae & in agris praedia eſſent, homines peculiatos. Conſtat tamen aliunde, & ex iis, quae paulo poſt dicentur, conſtabit, τοὺς δημότας, quos *gregales* aut *factionales* appellabimus, pro vili indotata plebe pleraumque traduci, & ab illis *poſſeſſoribus* dictis diſtingui. Luculentius igitur idem Nicephorus p. 215. c. fin. factionales a civibus diſtinguit. ὃς ἐπηγγέλετο τῶν ἐξωρχημένων τοῖς τε πολίταις καὶ τοῖς ἐκ τῶν λεγομένων χρωμάτων δημόταις παραδίδωσιν. Chronicon Alexandrin. anno 11 Heraclii. μετά τινων ἀρχόντων καὶ τινων οὐ μόνον κτητόρων καὶ κληρικῶν, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐργαστηριακῶν καὶ δημοτῶν ἐξ ἑκατέρου μέρους. Habemus hic τοὺς ἄρχοντας nobiles & proceres aulicos, deinde τοὺς κτήτορας cives lautiores, illos, qui olim in liberis rebus publicis Graecis & Aſiaticis ἐλειτούργουν, onera publica ſuſcipiebant gerenda, ut alendi equitatus, inſtruendae claſſis marinae, & ſic porro; tum clericos, poſtea τοὺς ἐργαστηριακούς, quo nomine continentur omnes, qui in tabernis ſedent publicis, venduntque aut alienas, aliunde advectas, comparatasve merces, ſeu ſuis manibus effectas, adeoque cum mercatores, tum ſellularii, alias βάναυσοι & ἐπιδιφρίδιοι; & tandem gregales utriusque gregis, nempe veneti & praſini. Theophanes p. 62. Theſſalonicae δήμους καὶ λαοὺς coniungit *gregales* & *oppidanos* ſeu cives. E quibus omnibus iisque, quae iam continuatum eo, conficio, greges hos fuiſſe cum civibus non eosdem, neque tamen diverſos, conſtitiſſe greges e civium omni paene ordine, eatenus tamen, qua greges, ſpectatos non habuiſſe civium ſpeciem. Clarius exponam meam ſententiam. Sunt apud nos collegia quaedam conſtantia numero civium cum lautiorum tum etiam humiliorum, eo inſtituta, ut, qui illa componunt, ad certum annorum numerum tractandis armis ſeſe exerceant, & vel ſagittis ſuſpenſum ex alta pertica petant avis ligneum ſimulacrum, vel metam ſclopeto feriant. Talia collegia civibus quidem conſtant, faciunt tamen peculiare aliquod corpus a reliqua communione quodammodo diverſum, legibusque & iuribus ſuis gaudens. Talia collegia fuiſſe τοὺς δήμους puto, in quae reciperentur omnes civium ordines, quae tamen, quia vilis inops turba ubique terrarum numero ſuperat, paene ſoli ignobiliores conficiebant. Vel potius eaedem erant catervae illae cum noſtris excubiis civicis, quas cives ad certum annorum numerum obire ex lege tenentur; quia tamen ea res ab exercendis opificiis & quaeſtibus quemque ſuis avocaret, vicariis demandant, publica mercede alendis, militibus oppidanis. Hae civicae excubiae interdum ſolemnes ad actus conveniunt in armis, & ſub ductoribus ſuis arma exercent. Alio quoque reſpectu ſimiles erant illi δῆμοι militiae illi generi, quod a iuventute civica & ruſticana in neceſſitatem celeris ſupplementi verae militiae conſcribitur, & in armis exercetur, neque tamen veſtem militarem, neque ſtipendia, neque ductores militares accipit, neque ſedibus ſuis excitatur, ſed manet ſuo quisque loco eoque in vitae & quaeſtus genere, quod amplexus fuerit, ſtatutis temporibus ad exercenda arma coeuntes; quales nos appellare *milites provinciales* ſolemus. Poterant in his catervis eſſe opulenti, & pauperes, mercatores, opifices, baiuli, omnes cives, verum tum temporis a civibus diſtincti, & a magiſtratus urbani iurisdictione exemti, quum functiones gregum exercerent. Quaenam vero illae? In magnis proceſſionibus ſacris ad eccleſias cohortes illorum gregum diverſis ſtatisque in locis earum platearum, per quas proceſſio tranſiret, ſtabant ad utrumque latus plateae collocati in ſeriem, praeſtolantes [δεχόμενοι vel ἐκδεχόμενοι] adventum Imperatoris, eumque coram advenientem acclamationibus laetis gaudium ſignificantibus & vota proſperitatis omnis prodentibus excipientes. Quapropter hic actus δοχή, id eſt ſive praeſtolatio, ſive exceptio, ſalutatio, beneventatio dicebatur. Si longius abeſſet a palatio eccleſia illa, ad quam identidem procederetur, ad certa intervalla conſtitutae gregis cuiusque minutae particulae officium ſalutandi praeſtabant; unde legitur Imperator interdum octies fuiſſe acclamatus vel ſalutatus, antequam in eccleſiam, ad quam tenderet, perveniret. Eadem formula iterabatur in reditu e ſacris ad palatium. In prima quaque cujusque factionis exceptione porrigebat Demarchus Imperatori libellum, continentem carmen, quo gratularetur quaeque factio Imperatori feſtum identidem diem, & ſaepius eum ipſi laetum redire optabat. Quibus carminibus pangendis habebat quaeque factio ſuos ſibi peculiares mercede conductos poetas: non pares quidem arte poëtica Pindaro, mercenarios tamen aeque atque ille fuit, eodemque utentes quaeſtu. De quibus poëtis recurret deinceps dicendi locus. Idem ſalutandi & acclamandi officium greges Imperatori praeſtabant in Circo, praeeuntibus formulam τοῖς κράκταις, ſeu clamatoribus, id eſt praeconibus, praecentoribus. Scatet Codex noſter talibus formulis. Erant ergo hi gregales eatenus paraſiti imperiales lege conſtituti, & ſtipendiis aulicis conducti ad canendas laudes Imperatoris velut publica voce. Quo fiebat, ut gregalis quisque, qua talis, non ad iudicium civicum, ſed aulicum ſpectaret. Nam Demarchi, qui ſummi erant gregum magiſtratus, cauſis & rixis gregalium componendis & regendis gregibus conſtituti,

tamen ſuberunt Democratis, quorum venetus quidem idem erat identidem cum Domeſtico ſcholarum, praſinus autem idem cum Domeſtico Excubitorum, ambobus muneribus ita coniunctis, ut divelli non poſſent. Hinc eſt, quod Sidonius Apollinaris in panegyrico civitatis Narbonenſis factiones has *iuvenes aulicos* appellet.

Tunc, ait, coetus iuvenum, ſed aulicorum,
Elaei ſimulacra torva campi,
Exercet ſpatiantibus quadrigis.

Conveniebant igitur cum illis a Nerone inſtitutis Auguſtanis vel Auguſtianis militibus, ut non immerito credantur ab iisdem manaſſe, ex equeſtri & plebeia iuventute lectis quinque millibus & ultra, qui diviſi in factiones cantanti Neroni operam darent, doctique plauſuum varia genera ederent, de quibus egregie dedit Cl. Reimarus ad Xiphilini p. 1000. n. 38. illa verba: ἦν τι καὶ ἴδιον αὐτῷ σύστημα ἐς πεντακισχιλίους στρατιώτας παρεσκευασμένον. Αὐγούστειοι δὲ ὠνομάζοντο καὶ ἐξῆρχον τῶν ἐπαίνων, ἠναγκάζοντο δὲ σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι πάντες καὶ ἄκοντες ἐπιβοᾶν (ita leg.). A Nerone igitur inde hi Auguſtani aut retenti a ſecutis Imperatoribus, aut poſtliminio veluti revocati a Byzantinis fuerunt, mutata nonnihil forma; ut nullus dubitem, hos δήμους perinde, atque veros milites, ſtipendia ex aula imperiali accepiſſe. Adhibebantur porro gregales operibus publicis condendis, ut e Codino patet, qui ſcribit, Theodoſium iuniorem collapſos urbis muros inſtauraſſe incumbentibus in id opus duabus factionibus, veneta & praſina, illarumque eam fuiſſe in maturando & urgendo opere ſedulitatem, ut intra ſexageſimum diem confectum eſſet, praſinis ab aurea porta, & venetis a Blachernis orſis ad Polyandrium convenientibus. v. Du Cange CPl. Chriſt. I. 15. n. 10. Credibile eſt, gregalium magiſtratus invigilaſſe condendis moenibus, & opus urſiſſe, gregales ipſos operam ſtruendis praeſtitiſſe. Cuſtodiebant quoque urbem & urbis moenia per abſentiam militum, ad quos alias ea cura ſpectabat. Mauricius apud Theophylactum Simocattam VIII. 8. περιφέρειν τοῖς δημόταις τὰ Θεοδοσίου τείχη προςέταττε. Theophanes p. 235. B. οἱ δὲ δῆμοι τὴν πόλιν διεφύλαττον ait, & e Nuſtri p. 259. C. idem concludo, ubi per abſentiam Imperatoris in caſtris agentis dicitur urbs auguſta cuſtodita fuiſſe tam a militibus oppidanis praeſidiariis, quibus nulla res cum palatinis erat, quam ab iis, qui ſubeſſent Praefecto urbis. Quid ſi hi fuerint gregales, eo tempore Praefecto Vrbis demandati, quo Domeſtici Scholarum & Excubiarum in caſtris agerent? Tandem quoque, ubi opus eſſet neque ſufficerent milites ordinarii mittebantur gregales in caſtra. Ita Cedrenus p. 386. D. ait Iuſtinianum multos δημοτεῦσαι, in greges, ſeu militiam provincialem, adſcripſiſſe, eosque Hunnis ingruentibus obieciſſe. Non CPli tantum erant greges hi, ſed etiam in municipiis. Procopius p. 129. Anecdotae hiſtoriae, *ed. Lugdun. Venetos Tarſenſes* memorat. * [Theſſalonicae δήμους καὶ λαὸς in Circum adductos confodiendos militibus tradidit Imp. Theodoſius, & ceciderunt 25000. Theophanes p. 62.] * Et ſane cum in magnis quibusque urbibus eſſent Circi, neceſſario quoque Circenſes gregales erant. De turbis & flagitiis caedibusque, quarum hi gregales auctores erant, duo inſignes loci ſunt apud Procopium, unus Anecdotor. p. 31 ſqq. unde illa tantum, quae ad habitum eorum pertinent, afferam, alter in hiſtoriae Perſicae L. I. Illius ſuperioris haec ergo ſunt particula: τοὺς στασιώτας τὰ ἐς τὴν κόμην ἐς νεώτερόν τινα μετεβάλλοντο τρόπον. ἀπεκείροντο γὰρ αὐτοὶ οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις Ῥωμαίοις. τοῦ μὲν γὰρ μύστακος καὶ τοῦ γενείου οὐδαμῆ ἥπτοντο, ἀλλ' αὐτοῖς κατακομᾶν ἀεὶ πλεῖστον, ὥσπερ οἱ Πέρσαι, σφίσιν ἤθελον. τῶν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ τὰ ἔμπροσθεν ἄχρι ἐς τοὺς κροτάφους ἀποτεμνόμενοι τὰ ὄπισθεν ἀποκρέμασθαι σφίσι λίαν ἀλόγως εἴων, ὥσπερ οἱ Μασσαγέται. διὸ δὴ καὶ Οὐννικὸν τοῦτο τὸ εἶδος ἐκάλουν. Scilicet Romani Byzantini, ſeu Graeci, radebant barbam & tondebant capillum, ut ultra cervices non prominerent, & partem aliquam frontis tegeret, pexis deorſum naſum verſus crinibus, non retorſum, ut nos facimus. Audivi morem illum tondendi Ruſſis adhuc in uſu eſſe. Gregales vero illi tonſo ſincipite usque ad verticem, reliquam comam intonſam ſinebant retro pendere, ut olim auctore Homero, Abantes, Maſſagetae tempore Procopii, Turcae & Tatari noſtro. Continuat Procopius. ἔπειτα δὲ τὰ ἐς τὴν ἐσθῆτα εὐπάρυφοι ἠξίουν ἅπαντες εἶναι, κομπωδέστερον, ἢ κατὰ τὴν ἑκάστῳ ἀξίαν, ἐνδιδυσκόμενοι τὴν ἐσθῆτα. κτᾶσθαι γὰρ αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα ἐκ τοῦ οὐ προσήκοντος παρῆν. τοῦ δὲ χιτῶνος τὸ ἀμφὶ τὴν χεῖρα μέρος αὐτοῖς τὰ μὲν ἐς τὸν καρπὸν ξυνῄει σφίσιν ἐν στενῷ μάλιστα δὴ, τὰ δ' ἐνθένδε μέχρις ἐς ὦμον ἑκάτερον ἐς ἄφατόν τι εὖρος διεκέχυτο χρῆμα, ὁσάκις τε ἡ χεὶρ αὐτοῖς σείοιτο ἀναβοῶσιν ἐν τοῖς θεάτροις τε καὶ ἱπποδρομίοις, ἢ ἐγκελευομένοις, ᾗπερ εἰώθει, ἐπῄρετο ἐς ὕψος αὐτοῖς -- αἱ ἐφεστρίδες δὲ καὶ ἀναξυρίδες καὶ τῶν ὑποδημάτων τὰ πλεῖστα ἐς τῶν Οὔννων τό τε ὄνομα καὶ τὸν τρόπον ἀπεκέκριτο σφίσιν. ἐσιδηροφόρουν δὲ, νύκτωρ μὲν τὰ πρῶτα ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς σχεδὸν ἅπαντες, ἐν δέ γε ἡμέρᾳ ξιφίδια παρὰ τὸν μηρὸν δίστομα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ ἀποκρυπτόμενοι, ξυνιστάμενοί τε κατὰ ξυμμορίας ἀπεδύοντο, &c. Poſt deſcriptum eorum veſtitum, ſcelera, rapinas, ſpoliationes occurrentium, caedesque, perſequitur Procopius, quae hic omitto brevitatis ſtudio. Sed alterum locum praeterire non poſſum. Habet autem ſic: p. 39. ed. Aug. οἱ δῆμοι ἐν πόλει ἑκάστῃ ἔς τε Βενέτους ἐκ παλαιοῦ καὶ Πρασίνους διῄρηντο, οὐ πολὺς δὲ χρόνος ἐξ οὗ τούτων τε τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν βάθρων ἕνεκα -- τά τε χρήματα δαπανῶσι καὶ τὰ σώματα αἰκισμοῖς πικροτάτοις προΐενται, καὶ θνήσκειν οὐκ ἀπαξιοῦσι θανάτῳ αἰσχίστῳ. μάχονται δὲ πρὸς τοὺς ἀντικαθισταμένους, οὔτε εἰδότες ὅτου αὐτοῖς ἕνεκα ὁ κίνδυνός ἐστιν, ἐξεπιστάμενοί τε ὡς, ἢν καὶ περιέσονται τῶν δυσμενῶν τῇ μάχῃ, λελείψεται αὐτοῖς ἀπαχθῆναι μὲν αὐτίκα ἐς τὸ δεσμωτήριον, αἰκιζομένοις δὲ τὰ ἔσχατα εἶτα ἀπολωλέναι. φύεται μὲν οὖν αὐτοῖς τὸ ἐς τοὺς πέλας ἔχθος αἰτίαν οὐκ ἔχον, μένει δὲ ἀτελεύτητον ἐς τὸν πάντα αἰῶνα, οὐδὲ ξυγγενείᾳ, οὐδὲ φιλίας θεσμῷ εἶκον, ἢν καὶ ἀδελφοὶ, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτό γε οἱ ἐς τὰ χρώματα ταῦτα φιλονεικοῦντες διάφοροι εἶεν. μέλει δὲ αὐτοῖς οὔτε θείων, οὔτε ἀνθρωπείων πραγμάτων παρὰ τὸ ἐν τούτοις νικᾶν. -- καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανίζοντες ἴσως -- οὐ προσποιοῦνται, ἤν γε αὐτοῖς καλῶς ἔχῃ τὸ μέρος τοῦτο ἐν καλῷ μέλλῃ. οὕτω γὰρ τοὺς στασιώτας καλοῦσι. μεταλαγχάνουσι δὲ τοῦ ἄγους τούτου καὶ γυναῖκες αὐτοῖς, οὐ τοῖς ἀνδράσιν ἑπόμεναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τούτοις, ἂν οὕτω τύχοι, ἀντιστατοῦσαι, καίπερ οὐδὲ ἐς τὰ θέατρα τὸ παράπαν ἰοῦσαι, οὔτε τῳ ἄλλῳ αἰτίῳ ἠγμέναι. ὥστε οὐκ ἔχω ἔγωγε ἄλλο τι εἰπεῖν ἢ ψυχῆς νόσημα. Mitto, ne nimius ſim, reliqua inſignis loci, e quo inſania factionum quanta fuerit patet. Quem ſi conferamus cum Italis quibusdam medii aevi ſcriptoribus, apparet eundem furorem ad Italos quoque tranſiiſſe, & tandem inde natos fuiſſe ludos illos equeſtres torneamenta dictos, niſi potius eos a Saracenis Andaluſiae ad noſtrates propagatos dicas. De factionibus eſt inſignis locus apud Agnellum T. II. Script. Rer. Ital. p. 154. in fine. *Die omni dominico, vel apoſtolorum die Ravennenſes cives non ſolum illuſtres, ſed etiam diverſae aetatis -- poſt refectionem per diverſas portas aggregatim egredientes ad pugnam procedunt, deliri & inſani, quando ſine cauſa morti ſe ſubiciunt* -- & quae reliqua de furore civili horrenda narrat. Concinunt quae Aulicus Ticinenſis, ſcriptor ſaeculi XIV. de ſuis gentilibus habet. *Vt autem a puerilia melius ad bellum doceantur, ſingulis diebus dominicis atque feſtis quaedam ſpectacula faciunt, quae battaiolae, ſed Latine convenientius belliucula nuncupantur. Dividunt enim civitatem in partes duas, quarum unaquaeque multas ſocietates ſive cohortes habet. Pugnat autem ad invicem ligneis armis* &c. Liquet ſucceſſiſſe his ludis ſaepe cruentis noſtras ſocietates & exercitia ſagittariorum (*Schützen Companien*), & noſtras areas, in quibus ſclopeto & arcu iuvenes civici exercentur, (*Schiesgraben, valles iaculatorum* appellamus) illis *pratis de battalia* & *circulis* aevo medio uſitatis, & *circulo hippodromi*, ut appellat Gualvaneus de la Flamma apud Murator. T. II. Antiquit. Ital. p. 833. ubi egregie de his ludis tradit, & locum Auguſtini quoque exhibet, qui illuſtrando Procopiano ſuperius allato egregie facit. *Quum apud Caeſaream Mauritaniae*, ait, *populo diſſuaderem pugnam civilem, vel potius plus quam civilem, quam* Catervam *vocabant, neque enim cives tantummodo, ſed etiam propinqui, fratres, poſtremo parentes ac filii lapidibus inter ſe in duas partes diviſi per aliquot dies continuos certo anni tempore ſolemniter dimicabant.* Appellat hic Auguſtinus partes illas pugnantes *catervas*. Quid hoc aliud, quam δήμους appellare? Graecis eſt δῆμος ὀρνίθων populus avium, caterva

avium.

avium. Conveniunt Italici mores cum Graecis in ſtudio partium & exacerbatione animorum unius partis erga alteram; in genere pugnae differebant. Apud Italos totae paene civitates pueri ſeneſque committebantur, & rudibus, ſeu baculis, ad ſpeciem ludicri, ſed ſaepe non ſine caedibus, pugnabant. Apud Graecos certabant equis potiſſimum commiſſae quadrigae, interdum quoque curſu pedeſtri curſores cuique gregi proprii; gregalibus reliquis ſpectantibus e gradibus circi, & hortantibus, plaudentibus, clamore inſano favorem aut contumeliam ſignificantibus, item precibus ea ab Imperatore, quae ſibi indulgeri cuperent, flagitantibus, eumque aut laudantibus, aut acerbis ſaepe conviciis impudenter proſcindentibus. Apud Italos quoque credo partes ſeu catervas diverſo ſeſe veſtitu diſtinxiſſe, idque intelligitur e Rolandini Patavini Chronico L. I. c. 10. quod *ludum factum*, ait, *in prato vallis*, [alias *prato Communis* dicto,] *& omnes contratae* [δῆμοι, catervae] *de Padua, ſingulae videlicet ad unum & idem ſignum veſtimentorum* [a una ſtella diviſa exponit Muratorius, id eſt una caterva alba, alia rubra, alia praſina, alia veneta] *ſe novis veſtibus innovarant. Et tunc in praedicto loco de prato, dominae cum militibus*, [id eſt matronae ſummi loci cum equitibus] *cum nobilibus populares, ſenes cum junioribus, in magnis ſolatiis* [id eſt gaudiis] *exiſtentes in feſto Pentecoſtes & ante & poſt per plures dies cantantes & pſallentes tantam oſtendebant laetitiam.* Obtinet ille mos in prata Communium poſt feſtum Pentecoſtes conveniendi, & ſaltando, potando, iaculandis ſagittis, explodendis ſclopetis ſeſe exercendi, noſtris in urbibus & pagis. Simile quid catervis his olim erant apud Athenienſes οἱ ἔφηβοι. Nam ut catervae hae in omnibus πομπαῖς, proceſſionibus ſolemnibus, cum ſacris ad eccleſias, cum profanis in circum, adeſſe debebant, & quodammodo ſecuritatem praeſtare procedentibus adverſus concurrentis plebeculae vim & inſolentiam; nam ſcutis armatae erant & haſtis, ut ex Luitprandi capitali loco conſtat; cuius haec ſunt verba: *negotiatorum multitudo copioſa ignobiliumque perſonarum ea ſolemnitate collecta* [deſcribit Nicephori Phocae proceſſionem e palatio ad S. Sophiam] *ad ſuſceptionem* [δοχὴν] *& laudem* [εὐφημίαν] *Nicephori a palatio usque ad S. Sophiam quaſi pro muris vias margines tenuis clypeolis tenuibus ſatis & ſpiculis vilibus dedecorata;* ita οἱ ἔφηβοι apud Athenienſes a decimo & octavo aetatis anno usque ad vigeſimum debebant, dum populus in concione eſſet, circumſedere, & urbem obire atque vigilare cum ſcuto & haſta, publice pro concione datis; habebantque hi iuvenes περίπολοι vel circitores ſuum ſibi veſtitum, & olim quidem nigras chlamydes, e dono & inſtituto Herodis Attici autem deinceps candidas, auctore Philoſtrato, cuius haec ſunt verba Vit. Sophiſt. p. 550. *ed. Lipſienſis* μετεκόσμησε καὶ τὰς Ἀθηναίας ἐφήβους ἐς τὸ νῦν σχῆμα, χλαμύδας πρῶτον ἀμφιέσας λευκάς. τέως γὰρ δὴ μελαίνας ἐνημμένοι τὰς ἐκκλησίας περιεκάθηντο καὶ τὰς πομπὰς ἔπεμπον. Vt hi iuvenes cum armis circumſtabant populum in concione coactum, ſic gregales cingebant in Circo plebem, ſtantes vel ſedentes in gradibus Circo proximis & infimis, reliqua plebe e gradibus remotioribus & altioribus ſpectante. Quae omnia conſiderans nihil invenio noſtris in inſtitutis, quod aptius catervis illis comparari queat, quam cohortes civicas [*Burgerwache*], qui quamvis cives ſint, & magiſtratui civico pareant, etiam in illis urbibus, ubi milites oppidani, diverſi a caſtrenſibus, excubant, nihilominus tamen locum, & ſuos Capitaneos habent, & abſque ſtipendio ex officio, per certum annorum numerum militiam civilem incruentam & nemini metuendam militant. * [De factionibus v. Bandur. p. 501. de eorum coloribus p. 644.] * Haec praemittenda mihi fuiſſe de δήμοις duxi, quod ſingulis paene paginis noſtri codicis eorum mentio fiat. De ludis circenſibus, & partibus catervarum in illis, dicendi amplior erit locus, quando ad L. I. cap. 65. pervenerimus, a quo rituum circenſium expoſitio orditur. De Demarchis id unum adhuc habeo quod moneam, olim eos fuiſſe *alytarchas* appellatos, ut e vexato illo Theodoſiani codicis L. II. de equis curulibus loco conſtat. Cuius appellationis facile patet ratio. Alytarchae olim apud Eleos in ludis Olympicis erant praefecti τῶν ῥαβδοφόρων καὶ τῶν μαστιγοφόρων, quos ἀλύτας compulſores, ab ἀλύειν, ἀολλίζειν, & ἀλίζειν compellendo, congregando appellabant, ut qui irruentem in ſtadio turbam ſcuticis & fuſtibus reprimerent, & compellerent, liberumque facerent campum currentibus aut alio certaminis genere defungentibus. Prorſus idem praeſtabant in Circo & in ſacris proceſſionibus οἱ δημόται. Quapropter eorum Demarchi recte potuerunt Alytarchae fuiſſe aevo Theodoſiano appellari. Conveniunt, ut e ſuperioribus patet, cum noſtratium urbium Capitaneis civicis.

4. B. 7. Τῷ δομεστίκῳ τῶν νουμέρων] Numeri alias ſunt στίφη cohortes militares. vid. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 42. 6. & p. 255. Goar ad Theophan. p. 43. B. 3. & 89. C. 6. * [Fauchet p. 479] * Graeci per ἀριθμὸν paſſim reddunt. Quod Theophan. p. 185. D. habet νουμέροι ἀριθμοί ſunt idem quod νούμεροι ἢ ἀριθμοί. Corrigatur hac occaſione latina eius interpretatio p. 43. B. 3. τριβοῦνος τότε ὢν τάγματος κορωνάτων λεγομένων νουμέρων. *tribunus legionis coronatorum, quibus numerus nomen.* Ita vertitur. Debebat potius: *tribunus cohortis, cui nomen erat numerus coronatorum ſic dictorum.* Quando autem *numerus* peculiare genus militiae deſignat, ut in noſtro loco & paſſim, credo eos milites deſignari, qui CPli moenia, & Circum, & carceres, & publica quaevis aedificia cuſtodiebant, & vigilias obibant. Videor enim mihi ex loco apud Script. poſt Theophan. p. 267. B. colligere poſſe τὰ Νούμερα *carcerem* fuiſſe, quamvis Du Cangius ad Alex. p. 423. & CPli Chriſtian. p. 125. tradat, fuiſſe porticus, in quibus milites praetoriani excubabant. Confirmat me in ſententia mea, quod lego p. 850 Domeſtico numerorum ſubeſſe *portarios*, qui ſane alii eſſe quam *ianitores carcerum* nequeunt: item ex eo, quod Ἀριθμὸς, quem cum Numeris idem puto, mihi videatur, idem quoque eſſe cum τῇ Βίγλῃ *vigiliis, excubiis*, militibus excubialibus. Concludo id ex eo, quod Acoluthus, princeps Barangorum, modo dicitur Drungario vigiliae ſubeſſe, modo Drungario Arithmi. Conſtantinus quoque Porphyr. libro de adminiſtr. imperio p. 140. B. ait Leonem, patrem ſuum, ſi in proceſſiones urbi vicinas iret, conſueviſſe τὴν μίαν ἀκίαν *unum dromonium de duobus*, quae ſibi fieri curaverat καταλιμπάνειν εἰς τὸν ἱππόδρομον *relinquere in Circo* (ergo Circus ad mare usque protendebatur) πρὸς φύλαξιν τοῦ παλατίου ut etiam a parte maris obire palatium & luſtrare poſſent conſtituti vigiles de Arithmo, διὰ τὸ, τὸ τάγμα τοῦ Ἀριθμοῦ κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα παλαιὸν τύπον μετὰ τοῦ Δομεστίκου τῶν σχολῶν ταξειδεύειν, *quia tagma, cohors, Arithmi ſecundum formam, quae iam a longo tempore viget, praeſidium agit ſub inſpectione Domeſtici Scholarum*, καὶ ἀπομένοντες εἰς τὸν ἱππόδρομον οὐ συνεξιοῦσι κατὰ τύπον τοῖς βασιλεῦσιν εἰς τὰ πρόκενσα. (Ita legendus eſt ille locus) *&, quandoquidem retro manet in Circo, ex praeſcripta formula cum Imperatoribus in proceſſiones* (ſeu ruſticationes) *non exit.* Notat in hoc loco vox ἀκία dromonium vehendo ſacro corpori Auguſti deſtinatum, una cum πληρώματι τῶν ἐρετῶν. Vid. ad p. 334. D. 1.

B. 8. Κόμητι τῶν τειχέων] *Comes murorum* vel *moenium*, erat qui reparandis moenibus, item militibus per moenia excubantibus, τοῖς τειχειώταις praeerat, vid. Goar. ad Codin. p. 33. n. 59. & DC. v. Ἄρχων τῶν τειχέων.

B. 9. Τάξεσι] Vox τάξις & τάγμα, illo aevo fere tantum de militia uſurpabatur, ut σέκρετον de officio civili. Ταξις eſt cohors ſpecioſe armata cuſtodiae & comitatui & pompae magnorum virorum, ut conſulis, praetoris, praefecti Vrbi, & provinciae correctoris, ſed praecipue Imperatoris, addita. Georg. Alex. in vita B. Chryſoſtomi apud Fabric. Gloſſ. Cedr. voce *Cubicularius.* παρέστη καὶ ἡ βασίλισσα πρὸ τῶν θυρῶν τῆς ἐκκλησίας μετὰ πάσης αὐτῆς φαντασίας καὶ τῶν κουβικουλαρίων καὶ τῆς τάξεως. *cum omni ſua pompa, & cubiculariis, & ordine,* id eſt militia pompatica corporis auguſti protegendi. Exempla plura habet Du Cange Gloſſ. Graec. h. voce. Erant autem plures tales ordines: ut ſequentia ſtatim docent ἑκάστη τάξις *unusquisque ordo.* Erant Scholarii, erant Hicanati, Numeri, &c.

4. B. 9.

4. B. 9. Πᾶσι τοῖς σεκρέτοις] *Secretum* & *curia* idem eſt. *Secretum eſt locus, in quo ſedent iudices pro tribunali*, ait Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 97. ubi fuſe de *ſecretis* agit. *Secreta vocabant loca*, ait Caſaubon. ad Vopiſcum, *ubi de negotiis pro ratione muneris quisque ſui tractaturi conveniebant.* Conf. Goar ad Codin. p. 74. n. 51. & Gretser. p. 167. * [de Secretariis Du Cange ad Alex. p. 269. de ſecretario epiſcopi, ubi ab univerſo clero ſalutabatur. Idem CPlis Chriſtian. p. 255. & ad Zonar. Secretarium eſt quod Graeci διακονικὸν appellant. Alteſerr. ad Anaſtaſ. p. 58.]* Conf. Du Cange Gloſſ. utroque.

B. ult. Κατὰ τὸν ἴδιον τοῦ σεκρέτου τύπον] Vnum enim ſecretum alio habitu locoque conveniebat quam alterum.

C. 1. Προκατεστρώνωσι] Congruunt huc verba Nicetae Choniatae p. 252. A. ed. Ven. τῆς γενεθλίου ἐπιστάσης ἡμέρας Χριστοῦ, αὐτός τε τὴν διάλιθον στολὴν ἠμφιέσατο, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν ἐπιτετάχει τὰς χρυσοϋφεῖς περιθέσθαι καὶ πλατυσήμους ἐσθῆτας. *Loros* deſignat.

C. 2. Τῷ ὑπάρχῳ τῆς πόλεως] Eſt ex antiqua Roma. Praefectus urbis modo, ὕπαρχος modo ἔπαρχος appellatur. Harduinus ad Themiſt. p. 480. ait praefectos urbis CPtanae A. C. 359. primum inſtitutos & Principes ſenatus fuiſſe. Quod intelligendum ſtricte de ſenatu urbano, qui τὸ πολίτευμα appellatur. Erat haec dignitas maximae auctoritatis. Abſente Imperatore regebat urbem una cum τῷ ἀντιπάτῳ, ut ex Tactico militari noſtro p. 259. patet. Ex praeſente loco conſtat illum vias, per quas proceſſio publica regia tranſitura eſſet, purgari, veſtibusque, cereis & ſertis, atque opere topiario ornari curaſſe. Sub eo erat τὸ ἱερὸν πραιτώριον. Vid. Script. poſt Theophan. p. 294. B. Ad ipſum pertinebat, poenas in ſontibus exequi, quod in Circo fiebat. Cuius rei paſſim exempla proſtant apud Theophanem & Cedren. Debebat populo mandata Imperatoris in foro Conſtantini praelegere. Cedren. p. 750. D. 4. ἀναφορὰν γράψας καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐπάρχῳ δοὺς ἀναγνῶναι ἐν τῷ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου φόρῳ τοῖς πολίταις ἐκέλευσεν. Titulus erat *praefectus & pater urbis*. * [ἔπαρχος καὶ πατὴρ πόλεως eſt apud Script. Theoph. p. 287. & Agathiam in Epigrammate apud Bandur. Ant. *Imp Orient.* p. 148]* Videtur titulus *Patris Vrbis* cum titulo *Praefecti Vrbis* ſemper iunctus fuiſſe. Vid. ad p. 304. D. 4. dicenda. Et quum *patricius* idem valeret atque *pater* (nam *patricii* omnes imperiales primae inſtitutionis tempore quoque *patres imperatoris* appellabantur) patet ex eo quid ſibi velit titulus *Patricius urbis Romanae*, quem Pontifices Romani Imperatoribus gentis Franciçae & aliis tribuebant. Notat enim *patrem urbis Romae*. * [Albertic. ad Ann. 1084. Henricus Rex patricius Romanorum conſtituitur, & a Clemente *Papa* in Imperatorem benedicitur. p. 188.]* Nota res de Carolo M. Praefectus urbis porro iudicabat una cum Magiſtro ſacrorum officiorum cauſas patriarchae. Vid. Theophan. p. 133. B. niſi caſus ille peculiaris fuerit. Praecedebat populum in ſacris proceſſionibus, quibus Imperator intererat, metu ſeditionis ſubitae; ut e Theophane p. 128. B. 12. & loco Theodori lectoris a Goaro in notis ad illum locum citato conſtat. Erant adhuc alii Eparchi, ſcilicet integrarum Eparchiarum praefecti; item ἔπαρχοι τοῦ στρατοπέδου, *quaeſtores*, de quibus alibi dico.

C. 7. Μυῤῥίναις] leg. e membranis καὶ τῆς ἐκ κισσοῦ, καὶ δάφνης, μυῤῥίνης τε καὶ δενδρολιβάνου &c. Δενδρολίβανος eſt *rosmarinus*, frutex, ſiquidem vulgares expoſitiones Lexicographorum ſequimur, quod paſſim feci, botanices parum gnarus. Atqui δενδρολίβανον in Gloſſis Iatricis apud Du Cange Gloſſ. Gr. p. 362. fine redditur Ἐκλιλεὶ μέλεκ [l. Ἐκλὶλ ὀμέλεκ] اكليل الملك *corona regis*. Ita appellant Arabes *melilotum*. Teixera L. I. de la Relacion de los Reyes de Perſia p. 193. *Malek vale Rey, - - y por eſte nombre me ocorre la etymologia de la yerva, que los medicos llaman Meliloto, y nos vulgarmente Corona de Rey, parece deduzido del Arabigo, que la dice Equelilal Malek, que es lo miſmo.* Conf. D. C. v. Ἐκλιλεὶ μέλεκ, μελίλωτον. Sed ἀλιλὲγ & χαλιλὲγ اهليلج quod eodem retulit Du Cange, illuc non pertinet. *Eclil almalek, corona regis*, eſt Arabibus • melilotus. *Ahlileg* aut *Ehlileg* & corruptiore pronunciatione *Halileg* ſunt myrobalani, phoenicobalani. Du Cange v. Ἀλιλλὰ quae recte habet, & eſt Ἀλιλλὰ الاكليل exponit *Libanotis*. λιλιλὰ ἡ λιβανωτίς. Dubium non eſt *Libanotin* & *dendrolibanum* idem eſſe. Caeterum de more vias, per quas pompa procederet, floribus ſpargendi & opere topiario praetendendi credo e ſuperioribus conſtare poſſe, & e loco Pauli Rhamnuſii L. III. de bello CPtanos inter & Venetos initio ſaeculi XIII. geſto p. 140. ubi pompam coronationis Balduini Flandri in Imp. CPtanum deſcribit. *Pompae apparatus*, ait, *ſic magnificus, ut Graeci, qui in urbe erant, ſumtuoſiorem non meminerint - - ut veterum triumphorum ſplendorem facile exaequaret - - Quin etiam qua a Blachernis palatio ad Auguſteonem atque inde ad Sophiae aedem & ad Bucaleontem pompae tranſitus erat, ſeſtis frondibus topiario opere ingentes arcus ſublatos, in vias undique & regionum compita florum odorumque nimbos effundi videres.* Nicetas, deſcribens introitum Manuelis Comneni in urbem Antiochiae, de Latinis Antiochenis haec narrat p. 57. A. τὴν εἴσοδον αὐτῷ εἰς τὸ περιφανέστερον διεσκεύασαν, τάς τε ἀγυιὰς καὶ ἀμφόδους ἐπίπλοις καὶ τάπησι διαστρώσαντες, καὶ ἄνθεσιν ὑποδεῖξαι κλάδοις κατεπλάκοντο, τὰς τῶν λειμώνων καὶ ἀνθέων χάριτας εἰς τὸ ἄστυ μέσον διαμηχανήσαντες. Conf. cl. Wetsten. ad Nov. Teſt. T. I. p. 460. b.

C. 11. Τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς] Eſt more Graecorum recentium dictum pro τῇ ἡμέρᾳ αὐτῇ τῆς ἑορτῆς, aut pro τῇ ἡμέρᾳ ταύτης τῆς ἑορτῆς. Saepe adhibent αὐτὸς pro οὗτος, ut p. 82. fine capitis 24. αὐτῇ (pro ταύτῃ) τῇ ἡμέρᾳ μὴ συνεξερχόμενοι τοῖς βασιλεῦσι. Sic etiam αὐτὸν pro τοῦτον poſuit Macedonius in Anthologia p. 34. 181. penult. it. p. 294. penult. αὐτὸν Ἰωάννην pro τοῦτον. Polyaenus ἐν αὐτῇ (pro ταύτῃ) τῇ φυγῇ pag. 216. 1. Natant exempla ubique librorum.

C. ult. Καβαλλάριοι] in membranis eſt Καββαλάριον. Videtur nomen loci eſſe, in quo equi domari & curſu exerceri ſolerent, catadromus equeſtris gymnaſticus, *Reitbahn*, Francis *manege*, et ſubintelligi δρόμος. δρόμος καβαλλάριος & δρόμος ἱππικὸς idem eſt. Goar ad Codin. p. 70 n. 16. καβαλλαρικὸν vertit *catadromus, domitura equi, arena, manege* & ſimiliter Du Cange Gl. Lat. v. *Caballarium*. καβαλλάριοι ſunt equorum domitores gymnaſtae, *piqueurs*. Manetho Apoteleſmat. inſtus ap. Du Cange v. Βερεδάριος, iungit τοὺς καβαλλαρίους τοῖς ἱππομάχοις & aliis ſimilis ſortis hominibus.

4. D. 1. Τοῦ μεγάλου καὶ οἰκειακοῦ παπίου ἀνοίγοντος] nempe τὸ παλάτιον. Habebat enim Papias claves palatii, ejusque portas reſerabat atque claudebat idem, mane hora ſeptima & decima, ex computo noſtro, & poſt meridiem hora ſecunda atque quinta; poſt quod tempus intrare nemini in palatium licebat. v. Leo Grammat. p. 469. D. 1. Goar. ad Codin. p. 26. n. 22. Du Cange ad Cinnamum p. 479. fine. Commiſſi eius cuſtodiae erant in carcerem palatinum abdiri, ut ex hiſtoria Michaelis Balbi conſtat, & Cinnamo p. 135. fine. * [Papias laternam in phaſi lunari accendere ſolebat. Contin. Conſt. p. 123.]* E nomine huius officii, quod cum Papa, ſeu ſacerdote, congruit, concluſerunt aliqui, fuiſſe Papiam ſacerdotem; probabili quidem ſententia, argumento autem iſto admodum debili, aut potius nullo. Nam Papiae nomen non a Papa, ſacerdote, derivari debet, originemve traxit, ſed ab Arabica voce باب *Pap, porta*, & inde producto gentili, بابي *Papi, janitor*. Erat enim Papias janitor palatii, & carceris palatini. Negare tamen nolim eum fuiſſe de clericis palatinis; quin forte caput eorum fuerit. Quodſi neges, non video qua ratione potuerit Papias, quod a Noſtro L. II. c. 11. p. 317. C. 1. dicitur, S. crucem ex aede palatina depromere, circumgeſtare, adoratum exponere, ſurſus reponere, ſecludere & reſerare, quam tractare laico non licebat. Poſſet e p. 143. B. 5. & 148. C. 8. concludi Papiam ſacerdotem fuiſſe, quia ibi dicitur in ſolenni procerum conventu, inſtante alicuius ad patriciatum promotione, thuribulum per conſiſtorium circumferre & incenſare; niſi ex addito ipſi menſuratore, qui certo certius clericus non fuit,

fuit, conſtaret, non religioſam, ſed profanam, pompaticamque ſuffumigationem ibi deſignari. Non dubito quoque caſtratos ſolos fuiſſe huic muneri admotos, certe Conſtantini noſtri tempore. Mutatus enim mores cum temporibus fuiſſe neceſſe eſt, ſi verum ſit quod perhibent, illum Joannem Cantacuzenum, qui deinceps Imp. CPtanus fuit, geſtasque a ſe ſuoque tempore res literis exaravit, initio rerum ſuarum fuiſſe Papiam & praefectum cubiculi, quae ambo munera olim propria ſpadonibus fuere, fuit certe unum eorum; neque unquam conjuncta in uno homine eodem tempore fuerunt. Tribuitur noſtro loco Papiae titulus geminus, *magnus* & *domeſticus*. Magnus quidem appellatur ſive reſpectu ad vicarium aut ſecundicerium ejus, *Deuterum* dictum, ſive ex innata Graecis vanitate vel minimis quibusque dignitatibus παγχεαλάζειν ſuum μέγας & πρῶτος praeponendi, quam riſerunt merito Goar & Gretſer ad Codinum aliique. Conſtantini noſtri aetate tamen ille faſtus nondum tam intemperanter, atque poſtea, graſſabatur. οἰκειακὸς autem appellatur, quod non publicae miniſter rei, ſed privatae Imperatoris familiae adſcriptus eſſet intraque palatium una cum caeteris clericis palatinis habitaret. Omnes enim intra palatium habitantes, & ſecreto alicui ſeu camerae non adſcripti, ſed aut corporis ſacri, aut palatii cuſtodiae neceſſitatibusque curandis deputati, illi omnes erant οἰκειακοὶ *domeſtici*, vel *familiares*. Clerici palatini olim extra palatium habitabant, deinde poſt tempora Leonis Armeni recepti ſunt intra palatium. Quod etiam in Curia Francica fuit obſervatum, ut conſtat ex Du Cange v. *Eleemoſynarii regum Franciae*, ubi citat veteres chartas, in quibus proceres iubentur extra palatium habitare, exceptis cuſtode ſigilli, maiore domus, camara denariorum, ſeu officio theſauri, Capellanis, Confeſſoribus, & Eleemoſynariis. Horum plerique deprehenduntur etiam noctu diuque in palatio CPtano manſiſſe. Certe de Koetonitis, ſeu ad Camaram vel theſaurariam pertinentibus, & de Clericis palatinis, ſeu Capellanis conſtat. De Sacellio, ſeu ni fallor, eleemoſynario non dubitem. Magiſter tamen ſacrorum officiorum, ſeu Maior domus, extra palatium manebat ſeu pernoctabat.

3. D. 2. διέρχονται καὶ καθίζονται] Copula deeſt membranis.

Ibidem. Καθίζονται ἐν τῷ βήλῳ] Vox βῆλον triplici notione gaudet apud Graecos recentiores, & in hoc noſtro codice. Primum idem notat atque latinum *velum*, παραπέτασμα, quod praetenditur foribus aulaeum. 2) Fores quibus velum praetenditur, & appendet. 3) Corpus aliquod procerum vel collegium, quod per vela ſublata & fores patulas intromittitur. Secunda ſignificatio hic obtinet. Vid. ad pag. 108. B. 6. De velis iudiciorum vid. Valeſ. ad Ammian. Marc. p. 203. Du Cange Gloſſ. lat. v. *Velum*. * [Ad primum & ſecundum velum, id eſt ad primas & ſecundas fores. vid. Alteſerr. ad Anaſtaſ. p. 54. de dictione: *orans ad primum, ad ſecundum velum* vid. Giornale dei Letterati XXIII. 333] *

Ibidem. Τὸ πανθέον] Pantheum videtur aut triclinium in vicinia Chryſotriclini fuiſſe, aut eius pars, & nomen habuiſſe aut a multitudine imaginum pro ſacris habitarum & ibi ſpectatum atque veneratum expoſitarum, aut ex eo, quod B. Virgini & Martyribus atque ſanctis omnibus dedicatum eſſet ad exemplum Panthei Romani, quod illis ipſis temporibus magna in fama erat. Anaſtaſius in Bonifacio IV. *Eodem tempore petiit a Phoca principe templum quod appellatur Pantheon, in quo fecit Eccleſiam S. Mariae ſemper Virginis, & omnium Martyrum.* Retentum ergo nomen ex pagana antiquitate, & quod olim Dis Deabusque omnibus ſacrum erat, id novis Numinibus, Martyribus dictis & Martyriſſibus, ſacratum. Memoratur a Scylitze ἄρχων τοῦ πανθέου, & ab Anonymo Tactico, quem citat Du Cange v. πάνθεον, genus militum palatinorum, quibus nomen οἱ πανθεῶται. Videntur illi nomen ex eo habuiſſe, quod in Pantheo, ſeu palatio, ſeu parte palatii Chryſotriclini, excubarent, ſub ducatu τοῦ ἄρχοντος τοῦ πανθέου, tribuni ſui.

4. D. 3. Βεστῆτορες] Veſtitores ſunt illi, qui Imperatori veſtem ſacram a veſtiaritis allatam circumponebant. Diſputant Goar ad Codin. p. 25. n. 19. & Du Cange ad Alex. p. 285. de differentia vocabulorum *veſtitor*, *veſtiarius*, & *veſtiarita*. Fuiſſe diſcrimen inter veſtitores & veſtiarios obſervatum dubium non eſt. At veſtiarios & veſtiaritas ſaepe confundebant. Proprie veſtiarii erant οἱ ῥάπται ſartores veſtiarii, veſtiaritae autem cuſtodes ſacrarum veſtium & earum promi condi. Certe habet Du Cange Gloſſ. Gr. pag. 1285. jambos εἰς τοὺς ῥάπτας ἤτοι βεστιαρίτας. Omnes illos uno nomine complectitur dicto οἱ ἐπὶ τῶν ἀλλαξίμων, vel ἀλλαξιμάτων. Veſtitores ſi officium ſpectes, deberent quidem ſpadones fuiſſe; id certe de hominibus exſpectares, qui ſacrum corpus tam prope contingerent. Fuiſſe tamen barbatos, ſeu integros viros, ex eo patet quod pag. 41. B. noſtri codicis βεστητορίσσας commemorari video, *uxores veſtitorum*, & p. 8ea. veſtitores Syncleticis proceribus annumerantur, non baſilicis. Ergo nequibant eunuchi eſſe. Patet etiam ex eo, quod p. 173. D. ult. dicuntur veſtitores poſtquam Imperatori chlamydem circumpoſuiſſent ex ejus conſpectu abire, quo Imp. poſſit inſulari, quia mos antiquus ſit Imperatorem coram barbato non inſulari; id eſt caput nudare, quod fieri debet, ſi demto camelaucio ſtemma ſeu inſula imponenda eſt. Hos veſtitores appellat Cinnamus p. 23. A. τοὺς ἐπὶ τῆς τοῦ βασιλέως ἀλλαξίμου ὑπηρέτας. nam ipſorum officium id unum paene erat ut purpuream chlamydem Imperatori injicerent. Nam erant alii, qui calceos & bruggas ipſi miniſtrarent, χαμβαῖται dicti, alii qui inſulam imponerent, praepoſiti nempe.

D. 4. Τὴν μωσαϊκὴν ῥάβδον] Fuit *virga Moſaica* inter cimelia praecipua Imperii CPtani, ut patet e capite libri ſecundi quadrigeſimo, quo cimelia variis in aedibus condita recenſentur. Non puto, Graecos tam fatuos fuiſſe, ut crederent, ipſam virgam Moſis miraculoſam ſe habere. Sed, ut mihi quidem videtur, fecerunt ex argento aurove cum gemmis imitamentum illius virgae, quod virgam Moſaicam a ſimilitudine dixerunt. Habent adhuc virgam Moſis Romae, Florentiae, Viennae Auſtriacae, & Hannoverae. Vid. Keiſleri Itiner. p. 266. 378. 498. & 1218.

Ibidem. εὐκτήριον] *Eucteria*, *oratoria*, erant ſacella, tam in aliis eccleſiis, quam in privatis aedibus conſtructa, ab Epiſcopo conſecrata, imaginibus & ara inſtructa, in qua ſacra licebat peragere, exceptis diebus feſtis maioribus. Vid. Du Cange Gl. lat. v. *oratorium* & *oraculum*. Si in templis aliis eſſent talia εὐκτήρια, erant intra Bema, ſeu tribunam, & erant alii ſancto dedicata, quam cui reliquum templum. Exemplum oratorii privatis aedibus, aut cubiculo adiuncti, habemus, praeter hunc praeſentem locum, apud Script. poſt Theophan. p. 89. D. 3. ubi unum illud privatum εὐκτήριον duo βήματα, ſeu tribunas cum aris dicitur habuiſſe, unum pro B. V. alterum pro S. Michaele Archangelo. Iam Iuſtiniani tempore talia oratoria privata in uſu erant. Innocentius Maroniae praeſul, qui eum coram audivit, in epiſtola ad Thomatem narrat eius ore haec. *Ingreſſus ſum in oratorium glorioſi Michaelis Archangeli, quod eſt in Cochilo, & rogavi dominum dicens* &c. Locum debeo notis Alemanni ad Procopium p. 72. *Cochilum* autem quid ſit non exputo. an *chryſobilo*, *aureo velo*. * [De εὐκτηρίῳ palatii, ubi quotannis feria quinta maioris hebdomadis paſchalis S. Matthaei evangelium praelegebatur, v. Du Freſne ad Zonar. p. 51.] *

D. 5. οἱ τῶν ἀλλαξίμων] * [Hi ſunt miniſtri, qui mutatorias veſtes Imperatori porrigebant, quo ſenſu οἱ ἀλλαγαί, τὰ ἀλλάγματα, apud ſcriptores, quorum loca Du Cange utroque Gloſſario collegit.] * Veſtes pretioſas, quas poſterior aetas ἀλλάξιμα & ἀλλαξίματα appellabant, eas prior dicebat κατάκλειστα, quod arcis concluderentur; unde ad Arabes tranſiit mos, cujus in Alcorano extant veſtigia, veſtes pretioſas ثياب مصانة appellandi, *veſtes reconditas*. De veſtibus κατακλείστοις egit Salm. ad Tert. p. 128. Latini ad exemplum Graeciae *mutatoria* dicebant, unde Germanico ſermoni manſit vocabulum *Gewand* pro veſte, quia nempe

D aver-

avertitur, abjicitur, mutatur alio, reponitur in arca. ἀλλάσσειν τινὰ eſt novis mundis ſplendidis veſtibus indutis aliquem novum facere, reparare, & velut alium a priore hominem facere, apud Leon. Grammat. p. 460. A. 9. Dicebant quoque Latini ſequiores *alterare* pro *induere*. Vita S. Neoli Abbatis apud Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Alterare*. *Nonnunquam peregrinorum alteratus induviis in eccleſia pernoctabat.* Item *parare*, unde verbum Germanicum obſoleſcens *pärden*. & *parade*; veſtes ſplendidae *paramenta*, quia illis ſeſe *parabant*, id eſt exornabant, & *paratica*. Hinc *parator*, aut ſartor, aut indutor, adornator. *Conſules paraticorum* fuerunt medio aevo conſules, ſeu praefecti, mercatorum. vid. Du Cange v. *Paratici*, & Murator. T. II. Ant. Ital. p. 876, qui nempe paratica & paramenta, novos pannos, vendebant. In Ordine Romano eſt: *Pontifex parat ſe ſolenniter cum miniſtris - - paramentis tempori convenientibus - - Interim rex veſtibus militaribus indutus cum ſuis praelatis domeſticis non paratis.* id eſt ἀνηλλαγμένοις. Qui noſtro in loco οἱ τῶν ἀλλαξιμάτων dicuntur, ſunt p. 81. A. οἱ ἐπὶ τῶν ἀλλαξιμάτων integra dictione. Comparari poſſint cum τοῖς *a pendice cedri*, τοῖς ἐπὶ τοῦ πήγματος, ſi recte habet expoſitio Salmaſii, exiſtimantis id officium domus Auguſtae fuiſſe, cui arcularum & aliarum rerum e cedro factarum cura erat. Nam veſtes in ταβλίοις, ut ſtatim ſequitur, cedrinis aſſervabantur, quod id lignum vermes arceret.

D. 6. διαιταρίων] Quales fuerint diaetarii, non ſatis bene novi. Anaſtaſius p. 108. vertit *aulici palatii*: ſed p. 39. retinuit vocem *diaetarius*. Fabrottus Gloſſ. Cedr. *atrienſes* reddit. Videntur additi cuique officio iuvenes, praeſertim nobiles, fuiſſe, qui per ſeptimanas adiuvarent eos, quibus additi eſſent; & quando adoleviſſent, e palatio amovebantur, & officiis praeficiebantur. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Dietarius* monet, ita dictos fuiſſe, qui in diaeta ſeu coenaculo miniſtrarent, menſas inſtruerent, diaetas mundas ſervarent. * [Horum officium erat, excubias palatiorum noctu & interdiu agere, ut ex Conſtant. Porphyrog. Continuatore L. IV. n. 35. p. 123. apparet, ubi οἱ ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ κατὰ τὸ ἠλιακὸν τοῦ Φάρου διαιτάριοι memorantur. Menolog. 30 Iulii. Infra apud Noſtrum p. 135. C. 8. οἱ διαιτάριοι τῶν ὅλων διαιτῶν occurrunt.]*

Ibidem. Τὸ ταβλίον] In membranis eſt ταβλῖν, quod eodem redit. Nam ſaepiſſime Graeci recentes ης pro ιος, & ην vel ιν pro ιον ſcribunt. Ita ϛεμῖν eſt apud Theophan. p. 312. B. 1. & librarius novae Graeciae homo, e cuius codice Plutarchi Eroticus ad nos pervenit, ſaepiſſime Πεμπτίδης, τίδην, τίδη pro Πεμπτίδιος, τίδιον, τίδιε ſcripſit. Sed in poſterum haec talia minuta non memorabo. Non male fecit anteceſſor meus ταβλίον pro ταβλῖν reponendo. Neque male ego feci in ea parte, quam curavi, ſtricte membranarum exemplum in talibus ſequendo. ταβλῖν hoc loco notat arcam latam planam, qualem noſtrates *Schubladen* aut *Schubcaſten* appellant, Franci *une layette, un tiroir.*

D. 9. κορνίκλια] Sunt capſae rotundae, quales illae ſunt quibus pelliceas illas grandes chirothecas, nobis *Müffe* dictas (v. Du Cange Gl. Lat. v. *Muffulae*) conduntur: Nomen habent a *cornu*, quo nomine Latini ſequiores omnem capſam cylindricam cuicunque rei recipiendae aptam & cuiuscunque materiae appellabant. Sic erat ipſis *cornu* atramentarium, ſive corneum, ſive eburneum, ſive fictile, ſive metallicum eſſet. v. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Cornu*, ubi ex Hugonis Flaviniacenſis Chronico citat *capſam auream inſignitam reliquiis XII. Apoſtolorum, & cornua duo eburnea identidem reliquiis conferta. Cornua candelabrorum* apud Anaſtaſ. in Benedict. III. fuerintne manubria, an diſci illi, qui guttas deſtillantes aliasque ſordes excipiunt, in dubio relinquam. Pari modo Latini ſequiores has capſas veſtiarias, inſulis condendis peculiariter deſtinatas *calamaria* appellabant, quod eſſent ſimiles illis tabulis aeneis bracteatisve, quibus nos condere & geſtare calamos ſcriptorios ſolemus. Fortaſſe erunt quibus probabilior videatur derivatio a *cornubus* ſeu inſulis. Saeculo certe XIII. inſulas ſeu tegumenta capitis cava, cucuſas, (eo enim ſenſu vocem *inſula* ubique pono) *cornua* & *corneta* appellabant. vid. Du Cange Gloſſ. Lat. h. v. Sed neſcio citiusne idem factum, & num Graeci quoque inſulas κέρατα appellaverint, vel κορνία. Si fecerint, quod in dubio relinquo, *corniclia* fuerint capſae, in quibus *cornua* ſeu inſulae ſervarentur.

D. 10. Στέμματα] Reddidi hanc vocem ubique voce Latina *inſula*, quo intelligo cucuſam ornamentis variis certo quodam modo conformatam, cuius typi in numis, apud Goarum in fine Euchologii, apud Rhamnuſium de bello Veneto cum CPtanis, apud Bandurium, Du Cangium in Familiis Byzantinis, in Diſſertat. ad Joinville XXIV. in Diſſert. de numis aevi medii, & alibi, ubi Imperatorum Byzantinorum imagines conſpiciuntur, exſtant. Sunt enim qui voce vitta & inſula aliter, atque nos, utuntur. Vocabulum venit ἀπὸ τοῦ ϛέφειν ab ambiendo, quia totum caput velut caſſis amplectebatur. Differt a ϛεφάνῳ *corona*. ϛέφανος Ῥωμαϊκὸς Chronico Alexandrino apud Salmaſ. T. II. Scr. H. A. p. 851. eſt circulus aureus cum exſtantibus radiis acutis, velut dentibus ſerrae; qualis in numis Romanis conſpicitur. Στέμμα vero, a galea ortum, erat cucuſa, cum circulis aureis uno rotundo totum caput horizontaliter includente, & duobus ſeſe ad rectos angulos ſecantibus ſemicircularibus, & ſuper impoſita vertici plerumque cruce, caetera panno conſtans pretioſo, gemmis & margaritis obſito. Anna Comnena mundum imperialem enarrans ſic deſcribit τὸ ϛέμμα. τὸ βασιλικὸν διάδημα, ait, καθάπερ ἡμισφαίριον εὔγυρον τὴν κεφαλὴν διαδεῖ πανταχόθεν μαργάροις κοσμούμενον, τοῖς μὲν ἐγκειμένοις, τοῖς δὲ καὶ ἐξηρτημένοις. Diſtinctionem addit inſularum imperialium ab inſulis Caeſarum & minorum; primam, quod hae non haberent catenulas, *flectas*, ut medio aevo loquebantur, e margaritis & gemmis plexas, apud aurem utramque dependentes; alteram, quod hae non aeque accurate rotundae fuerint, atque inſulae Imperatorum; tandem quod imperiales crebrioribus margaritis reſperſae niterent, quam aliae. ἑκατέρωθεν γὰρ τῶν κροτάφων ὁρμαθοί τινες αἰωροῦνται διὰ μαργάρων καὶ λίθων, καὶ τὰς παρειὰς ἐπιξέουσι. καὶ ἔστι τοῦτο ἐξηρημένον τι χρῆμα τοῖς βασιλεῦσι στολῆς. οἱ δὲ τῶν Σεβαστοκρατόρων καὶ τῶν Καισάρων ϛέφανοι σποράδην ἐστὶν ὅπου τῶν μαργάρων καὶ λίθων ἄνευ τοῦ ἐπισφαιρώματος. De Caeſariciis, ſeu inſulis Caeſarum, agemus loco ſuo. Quando uſu receptae fuerint tales inſulae mihi non liquet. Saeculo quidem ſeptimo adhuc in uſu erant modo οἱ ϛέφανοι *circuli radiati*, modo τὰ διαδήματα, ſeu, quod idem eſt, αἱ ταινίαι *vittae*, ſeu *lemniſci lati purpurei*, qui in occipitio religabantur; ſiquidem fidem meretur Nicephorus Patriarcha CPt. narrans p. 39. Heraclium, quo tutius lateret & auffugeret e ſuorum clade οἰκτρόν τε καὶ πτωχεῖον, ὡς ἂν ἰδιώτης τοῖς ἐντυγχάνουσι φαίνοιτο περιβαλλόμενος ἔνδυμα, τὸν τε ϛέφανον τὸν βασιλεῖον [deſignat diadema] τῇ ὠλένῃ περιαψάμενος - - εἰς φυγὴν ἐτράπετο. Invenio quidem ſtemma jam in numo Eudociae Auguſtae, uxoris Theodoſii junioris, apud Du Cange Famil. Byz. p. 67. Sed quia ea foemina eſt, id exemplum non allegabo. Invenio porro quoque figuram ſtemmatis in numis Leonis & Zenonis. & Anthemii ibid. p. 77. Quia vero opponi poſſit eas figuras galearum eſſe, non ſtemmatum, neque illos numos urgebo. Verum in numis Iuſtiniani magni p. 88. & 92. tam luculenter expreſſum eſt ſtemma, ut ille abſque controverſia primus eo uſus videri queat. Poſſet quoque monumentum Ravennate, quod Alemannus ad Procopium primus dedit, & ex eo repetiit Du Cange l. c. p. 97. in argumentum allegari (nam in eo Iuſtinianus conſpicitur inſulatus) ſi de illius picturae muſivae antiquitate certo conſtaret; quam qui aequalem Iuſtiniano vulgo faciunt, mihi quidem haud perſuadent ut ſecum ſentiam. In numis ſequentium Imperatorum Tiberii, Mauricii, Phocae, Heraclii ipſius, conſpicitur ſtemma. Suſpecta igitur illa Nicephori narratio eſt, & ad Alexandri M. aut vetuſti alicuius regis exemplum conficta. Nam ex quo ſtemmatum uſus invaluit, diadematum ſtricte ſic dictorum uſus deſiit; neque argumentum praeſtat adverſantibus Cinnamus in his verbis p. 15. fin. de Manuele Comneno: περιελυθεὶς [ſic nove & ſoloece ille auctor

ſtoς pro *induto* poſuit, nam *ſpoliatum* antiquis notat] τὴν χλαμύδα καὶ ταπεινωθεὶς τῷ διαδήματι βασιλεὺς ὑπὸ παντὸς αὐτοῦ ... τὸ στέμμα. Auctor enim improprie et affectate vocabulo διάδημα uſurpat, ut alii multi fecerunt. Erat igitur ſtemma nihil aliud, quam cucufa vel biretum cum corona aurea in una maſſa. Solebant aevi medii reges occidentales coronas aureas ſuper bireto exemtiles & liberas gerere, ſic ut poſſent demi, bireto capiti inhaerente. At imperatores CPtani coronas ſuas non ſuperimponebant biretis ſuis, ſed ſimul cum his illas induebant, ut res duas in una maſſa cohaerentes. Conf. Du Cange v. *Almutium*, ubi citat hunc locum: 99. *grandes perles rondes pour mettre en l'aumuce qui ſoutint la couronne du roy à la feſte de l'eſtoile.* Hae almutiae [vocabulum Germanicum cum praepoſito Arabico articulo *al. Mütze* adhuc dicimus pro bireto vel cucufa] Imperatoribus conveniebant ut laicis & militaris ordinis hominibus, quum τὸ φακιόλιον, vel cucullus aut cappa, clericorum eſſet; & videtur haec in veſtitu capitis diſtinctio jam antiquis temporibus obtinuiſſe. Theodoretus IV. Hiſt. Eccleſ. 12. ἅτος [de Euſebio Samoſateno loquitur,] πολλὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐρήμας ποιμένων εἶναι μαθών, στρατιωτικὸν ἀμπεχόμενος σχῆμα, καὶ τιάρᾳ καλύπτων τὴν κεφαλήν, τὴν Συρίαν περιῄει πρεσβυτέρους χειροτονῶν καὶ διακόνους. Geſtarunt igitur Imperatores ſtemma ut milites, & ſummi militum magiſtri, pro galea, quicum tam prope convenit, ut, quod paulo ante dicebam, in numis poſtremorum Imperatorum, quorum imagines numis incuſae dici poſſunt galeam geſtare, dubium ſit galeamne illa figura an ſtemma ſignificet. Seldenus etiam plerumque *galeas* haec ſtemmata apppellat in libro de titulis honorum. vid. Menolog. Baſil. T. II. p. 112. ubi ſtemma & habitus Conſtantini M. ſynodo Nicaenae praeſidentis exhibetur. De diademate priorum Imperatorum, cui deinceps ſtemma ſucceſſit, egit Valeſius ad Ammian. Marcell. p. 286. a. de coronis Impp. & regum antiquis noviſque copioſe dixit Du Cange diſſ. XXIV ad Joinville * [v. Anna Commena L. III. apud Du Cange ad Joinville p. 297. De corona Imperatorum, eaque praecipue, qua uſus fuit Carolus M. v. Aleman. ad Pariet. Lateran. p. 49. de corona cum tintinnabulis Alteſerr. ad Anaſtaſ. p. 146. Coronam Hungaricam Belius dicit opus artificis Graeci eſſe. Notit. Hungar.] *

4. D. 10 Σπαθάριοι] Erant corporis ſacri cuſtodes, genere nobiles, qui coram Imperatore procedente arma eius, id eſt ſcutum & haſtam, gerebant, ut ex hoc loco patet. * [vid. Du Cange ad Alex. p. 259.] * Habemus in hiſtoria Byzantina frequentes Protoſpatharios, Spatharios, & Spatharocandidatos. Poſtremos hos interpretatur Nicephoras Gregor. ἀσπιδοφόρας. Recte quidem ab armis & munere illa geſtandi. Sed & Spatharii atque protoſpatharii eadem geſtabant. * Goarus ad Codin. p. 23. n. 34. omnes ſpatharios protoſpatharios fuiſſe ſcribit, in quo fallitur. Neque ſolus Imperator ſpatharios habebat, verum etiam magiſtratus ſuperiores, ut e Theophane patet p. 368. D. fine. ubi ὁ κατὰ Βησὴρ & ὁ κατὰ Ἱμέριος πατρικίου σπαθάριος eſt *Biſiri & Himerii ſpatharius*. Vbi non recte vertit Goarus. Appellati fuerunt a σπάθη, ſpatha, longo & lato gladio, quem manu gerebant.

D. antepen. ἀρματά τε καὶ σκουτάρια καὶ τὰ δόρατα] Vario ſignificatu adhibetur a Graecis vocabulum ὅπλα, ἄρμα & ἄρματα, quod poſtremum, ἄρμα puta, a Latinis traductum & videtur, & vere fuit, ad Graecos, pervenerat tamen ab his ad illos, & in origine bene Graecum eſt, ab ἄρω, *apto, inſtruo, inſtrumentum*, eoque uti non dubitavit faſtidioſus alias & pro ſua aetate elegans, ſed nobis hodie ridiculus, verborum veterum affectator Nicetas p. 35. c. fin. ἐπετάττετο δὲ ... πάντας ἱπποκρατεῖς γενέσθαι, καὶ τῶν ἀρμάτων [id eſt ὅπλων] αὐτῶν ἐπιμεληθῆναι, ὡς εἰς ... τοὺς ... πολεμήσοντας ... Ambigo igitur dicamne ἄρματα hic loci gladios tantum, aut loricas deſignare, an, quo magis vergeo, poſtrema, τά τε σκουτάρια καὶ τὰ δόρατα (ſic enim leg.) eſſe epexegeſin ſuperioris τὰ βασιλικὰ ἄρμα. Non memini vocem ἄρμα pro gladiis poſitam reperiſſe. Pro loricis quidem ponunt hodierni Graeci, uti etiam ὅπλον. vid. cl. Hemſterhuſ. ad Ariſtophan. *Plutum* vs. 450. At multo frequentiſſime & Latini & Graeci, cum novi, tum vel vetuſtiſſimi quique, ὅπλον & ὅπλα, item *arma*, quod illi reſpondet, pro *ſcuto* ponunt. v. Salmaſ. ad Hiſt. Aug. T. I. p. 212. & II. p. 354. Inde eſt quod *ſcutum tractare* & *arma rotare* idem ſit, quod pluribus exemplis evicit Du Cange v. *Arma*. Gloſſae veteres Πέλται, μικρὰ ὅπλα [ſcuta] ἔχοντα κύμβαλα προσπεπηγότα, ἅπερ λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι ἀρματούρα. Quo loco ſunt κύμβαλα idem atque κύμβοι, bulbi, nodi, umbones vel umbilici aenei ferreive, bucculae, mediis e clypeis eminentes, ad excipiendam & retundendam ictuum illatorum vim. κύμβαλον & κύμβος eſt omne κῦρτον, tumens in formam ſphaericam. Ipſe Noſter p. 176. B. 3. τὸ δὲ ἄρμα ἔχων σκουτάριον dixit. Hinc jam intelligatur ratiocinium Diodori Siculi L. XV. 44. p. 36. vs. 88. conſtetque illi loco de integritate ſua. οἱ ἀπὸ τῶν ἀσπίδων πρότερον ὁπλῖται καλούμενοι, τότε ἀπὸ τῆς πέλτης πελτασταὶ μετωνομάσθησαν. Argumenta, quibus locum illum impugnat H. Stephanus, ſpecioſa quidem ſunt, recte tamen eum tuetur cl. Weſſeling. Ita quoque idem Diodorus XVII. 18. p. 173. 67. τὰ μὲν ἴδια ὅπλα ἀνέθηκε τῇ θεᾷ [Minervae] τῶν δ' ἐν τῷ νεῷ κειμένων ὅπλων τὰ κράτιστα ἀναλαβὼν καὶ τούτοις καθοπλισθεὶς ἐχρήσατο. Clypeum ibi ſignificari ultro patet & e p. 175. 82. Apud eundem XVIII. 27. p. 278. 79. ſunt οἱ ὁπλοφόροι *ſcutarii*, ſcutis & haſtis, quae nunquam ſeparabantur, armati, eoque reſpectu opponuntur ibi τοῖς μηλοφόροις, iis, qui σταθμοὺς ſeu contos praeferratos cum pomis in fine gererent. ὅπλον Ἀθηναίης in carmine Lucilii in Anthologia p. 151. *ult.* ed. H. Steph. eſt *aegis Palladis*, & p. 204.

> Ἄρσιν δ' Ὀθρυάδαο φόνῳ κεκαλυμμένον ὅπλον
> κηρύσσει. Θυρέα, Ζεῦ, Λακεδαιμονίων.

Ipſe jam Ariſtophanes ὅπλα pro *ſcuto* poſuit in Veſpis vs. 819. collato verſu 590. Qui enim ipſi ibi eſt ἀποβαλὼν ὅπλον Cleonymus, hic eſt ὁ ἀσπιδαποβλής. Recte quoque ſententiam Comici reddidit cl. Hemſterhuſius in Avibus vs. 390. Pindaro quoque ὅπλα ἀπ' Ἄργεος ſunt *Argiva ſcuta*, eo loco quem Athenaeus I. c. 22. initio citat, ab interprete non recte acceptum. Pari modo Latini *ſe in arma colligere* dicebant pro *ſe ſub ſcutum recipere*. Virgilius.

> *Subſtitit Aeneas & ſe collegit in arma*
> *Poplite ſubſidens.*

Medio etiam aevo *arma* pro ſcuto dicebant. A Cutheis de geſtis Spoletinorum apud Du Cange v. *Grampha*. *Antecedebant eum ſui familiares armati cum tabulariis & clypeis depictis cum grampha*, [id eſt clava, ſeu ceſtu] *ipſius arma*, [id eſt *ſcuto*] *& enſibus & ſpathis nudis*. Inde manavit Francicum *les armes*, pro inſignibus gentilitiis. Nam quum veteres equites inſignia ſuae quisque gentis in armis, hoc eſt ſcutis, gererent, inde factum eſt, ut id, quod in armis pictum eſſet, armorum ipſo nomine metonymice diceretur. Scuti talis cum inſignibus, & Spatharii vel Candidati regii cum haſta ſcutum tenentis videre eſt imaginem in illa Ravennate Iuſtiniani M. de qua paullo ante dixi, apud Alemanum & Du Cange Fam. Byz. item apud Ciampin. T. II. Monum. Vetuſt. tab. 22. Qui Imperatoribus CPtanis adſtarent Spatharii, aut Candidati, aut Protectores, armati erant ſcuto & haſta; erant armigeri eorum; quoniam ipſos Imp. arma geſtare non decebat. Inde *Scutarii* olim dicti τὰ ἀμφὶ τὴν βασιλείαν τάγματα, auctore Zoſimo III. p. 188. Conf. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 352. Vnde patet dictionem Noſtri p. 237. τὰ ἄρμα κρατοῦντας recte redditam a nobis fuiſſe *arma*, id eſt ſcuta & haſtae, *tenentur*, & apud Georg. Monach. p. 544. A. 4. μετὰ ἀρμάτων vertendum eſſe *cum ſtipatoribus ſcutatis*, vel *armigeris*. Nam, ne dicamus dictionem eam ibi ſignificare *cum magno numero curruum*, vel procerum in curribus procedentium, facit mos aulae CPtanae, quo non licebat alii cuiquam curru vehi in proceſſione publica, ſi Imperator curru veheretur, ſed omnes proceres aut pedites obſequebantur, aut, magno honore affecti, equites. Ex eo tandem quoque factum ut Ἄρμα nomen eſſet loco in Circo, ubi Armigeri in armis, hoc eſt, ſcutati & haſtati ſtabant, de quo inferius.

D. ult.

D. ult. Τῷ ὀκταγώνῳ κυβικλείῳ] Palatia aeſtiva vel porticus octangulares aedificandi mos adhuc in oriente obtinet, ut e della Valle Itiner. L. IV. 14. conſtat, qui talia aedificia rotunda, aut multangula, deambulationibus deſtinata, in quorum planis tectis, quae tamen podiamentis ſeu pectoralibus carent, deambulari, ludi quoque pila, non ſine temeritate, ſaepe cum vitae jactura ſolet, perhibet a Perſis & Turcis *Giuſck* appellari, quod Arabes جوسق exarant, qua de voce ad Abulfedam ago. *Corridore*, ſi bene memini, tales galeriae in circulum, ſeu rotundum, ſeu angularem, intra ſeſe revolutae & redeuntes appellantur ab Italis.

5. A. 1. Παλατίῳ τῆς Δάφνης] In omnibus imperii Romani majoribus urbibus, illis certe, quae Circum haberent, aut theatrum, vel amphitheatrum, & ludos ederent, erant quoque Daphnae, id eſt tribunalia, vel baſilicae, in quibus laureae victoribus imponerentur. Qui mos victoribus coronas in talibus tribunalibus Daphnis dictis tribuendi non a Diocletiano cepit, quod conjici poſſet e verbis Malalae T. I. p. 407. ἐν τῇ ὁσίᾳ αὐτῇ δικτάξει ἐκέλευσεν ἐν Δάφνῃ ἀνθρώποις τὰς στεφάνους ἐν τῷ ἀγῶνι Ὀλυμπίων nempe Antiochenorum, non Piſanorum. (Idem Malala T. II. p. 62. Δαφνητικὴν Antiochiae nominat, ſubintellige *Baſilicam*, atque duas ejus portas a Theodoſio laminis aureis fuiſſe tectas) Nam Daphnen Alexandrinam nominat Chronicon Alex. anno jam tertio Commodi. Poſſunt tamen, ut verum fatear, hae Daphnae aliunde quoque nomen habuiſſe; ſive quod illa laureta eſſent, ſub quibus deambularetur, ſive quod, auctore Codino, neſcio quanta fide digno, Conſules calendis Januariis a populo coronas laureas in illis Daphnis acciperent. Nugacitas & inſcitia novorum Graecorum circa veteris Romae ritus mihi bene perſpecta facit ut ſuſpectam hanc traditionem habeam, quam alibi legiſſe non memini. Conſicio ex his, Daphnem CPtanam prima ex inſtitutione fuiſſe triclinium ſeu baſilicam illam, in qua lauro vel palmis coronarentur victores Circenſes; (nam procul a circo non aberat;) & in qua coronas primum ſolas laureas, dein & has, & ſimul aureas quoque, ſolebant ab urbe ſua regia redeuntes e caſtris cum triumpho Imperatores, aut alias, accipere. Et quia poſterioribus ſaeculis in laurearum locum ſuccedebant aureae coronae ſeu circuli, quos brachiis inferebant geſtantes, hinc Daphnae accrevit quoque nomen τοῦ Στεφάνου; uti etiam ex eo, quod Imperatores ibi ſolerent στεφανοῦσθαι, coronam nuptialem induere, & benedictione patriarchali cum ſponſis ſuis copulari. Sed ut fuit Graecae plebis incredibilis nugacitas ſequioribus ſaeculis, ignorantia & peſſimis artibus cleri ad potentiam & ſeditiones adſpirantis nutrita, & immanis in venerationem ſanctorum furor, fieri non poterat, quin populus mox ſanctos ſomnians e nomine aedificii Stephani, S. Stephanum efficeret, cui etiam templum ibi conditum fuit, in quo & Imperatores honoris gratia coronam nuptialem acciperent, & oblatas ſibi ab urbe regia coronas aureas laureasque deponebant aſſervandas. Erat autem Daphne, cum aede S. Stephani, quam illa continebat, pars Auguſtei, ſeu palatii Imperatricis Auguſtae, de quo deinceps.

A. 3. Στεφάνου] * [Oratorium hoc a Pulcheria Auguſta S. Stephano dicatum in Daphne etiam Theophanes p. 374. ſtatuit. Ἐκτήσατο inquit, τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῇ Δάφνῃ. (Acta SS. 11 Aug.) v. Cangius CPl. Chriſt. L. IV. p. 137.] *

A. 5. Ἀπὸ σκαραμαγγίων] id eſt μετὰ σκαραμαγγίων. Saepe apud recentes Graecos & in hoc libro ἀπὸ pro μετὰ poſitum occurrit, praeſertim ſi de amictu ſermo eſt. Vſus ille particulae vetuſtus & probus eſt, rarior tamen apud veteres. Ita uſurpavit Appianus p. 33. 14. ed. Rob. Stephani ἀπὸ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτίμων ἐστέφθη. & Plutarch. Vit. T. I. p. 405. 1. ἀπὸ κραυγῆς pro μετὰ κρ. dixit. Polyaenus p. 228. (VII. 6.) καλαθὸς ἀπὸ κόπρου, (id eſt μετὰ κόπρου) *ſporta fimo plena*. (ita enim ibi leg.) De ſcaramangio dico ad p. 254. B. 2.

A. 6. Τῷ ἱερῷ κοιτῶνι] Coeton, (quam vocem retinendam in mea interpretatione putavi) eſt cubiculum Imperatoris interius, in quo dormit, ut Cubiculum eſt conclave exterius, in quo per diem agit, quando ſolus eſt. Coeton erat intra cubiculum, hoc coram illo. In cubiculo dormiebat ὁ παρακοιμώμενος, & excubabat ὁ παρακαθήμενος τῷ κοιτῶνι. Conf. Goar ad Codin. p. 33. n. 60. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 324. ubi memoratur aliquis, *cui Conſtantiniani thalami cura commiſſa*, vel προεστὼς τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος, ut Socrates appellat. Erant hi Coetonitae diverſi a Cubiculariis, & illis nobiliores, qua de re infra dicendum erit ad p. 13. B. Dicitur hic Imperator e Coetone in magnam illam ſalam Chryſotriclini egredi, ubi thronus ſtabat, & ipſe praeſidebat congregato procerum conſiſtorio, ibique ſub concha, hoc eſt apſide vel lacunari arcuato, adverſus imaginem Chriſti crucifixi adoraſſe, tum ſe paraſſe veſtibus, antequam proceres ſalutatum admitteret. Habueritne penes ſe Imperator, ſtatim atque lecto ſurgeret, puellas nobiles & formoſas, quae aquam porrigerent manus lavanti, & pectinem comam ordinaturo, non dixerim. Dubito tamen valde num habuerit, quum apud Noſtrum quidem non tantum ejus rei nulla fiat mentio, ſed etiam memorentur ſpadones χερνιβάριοι vel malluviarii, & barbam caeſariemque pectendi officium proculdubio ad eosdem alioſve ſpadones cubicularios pertinuerit. Ait quidem Ordericus Vitalis L. VII. narrans de captis ab Alexio Comneno & CPlin tranſlatis atque in gynaeceum Auguſtae abditis filiabus Roberti Guiſcardi, *officium earum fuiſſe, mane, dum Imperator CPtanus de ſtrato ſurrexiſſet manuſque ablueret, mappulam & pectinem eburneum afferre & barbam Imperatoris pectere.* Sed aut particularis ille caſus fuit, & inſtitutum Alexii, quod cum ipſo exſpiravit, quo volebat exoſiſſimum ſibi hominem urere & deprimere, aut Ordericus falſa tradidit, quod potius videtur; ut multa Latini de Graecis, & viciſſim hi de illis, ignorantia recti, odio, criminandi, & denique nugandi libidine, qua iſta ſaecula laborabant, abſurda & ridicula commenti ſunt. Quod nobis hic eſt *Coeto*, id *caminatam dormitoriam* appellat Monachus Sangallenſis, L. 5. de Carolo M. narrans. *Finitis laudibus matutinis cum rex* [ex eccleſia] *ad palatium vel caminatam dormitoriam calefaciendi ſe & ornandi* [id eſt veſtibus parandi] *gratia rediret.*

A. 7. Ἡ τοῦ κυρίου ἡμῶν -- εἰκὼν] * [Edeſſena videlicet, quam Romanus Lecapenus Imperator diu multumque expetitam tandem a barbaris impetraverat, & quam in ſolennibus feſtorum in Imperatoris throno collocatam fuiſſe ex hoc loco apparet. Vnice hoc confirmat Conſtantinus noſter in oratione de imagine Edeſſena καὶ τὰ τῶν βασιλείων &c.] * Nolim Viro Doctiſſimo aſſentire. Imago, de qua hic ſermo eſt, diverſa ab Edeſſena, erat aurea, & ſemper eodem fixa loco. Edeſſena erat lintea & in S. Sophia aſſervabatur. Illa imago erat ad altitudinem hominis ſedentis procera, & ſedebat in throno, qui ad dextram Imperialis ſtabat. Poſſiſne talia legens mentem a memoria Jovis Olympii Phidiaci cohibere? Sed quid ego vitium accuſo, humanae naturae intextum & arte nulla expugnandum?

A. 11. Τοὺς δεσπότας] Neceſſe eſt, ut dictioni horum temporum aſſueſcamus, qui, quamvis de uno Imperatore loquerentur, tamen in plurali efferebant: *domini faciunt hoc vel illud*, οἱ δεσπόται ἐνδύονται τὰ ἱμάτια, οἱ δεσπόται ἐξέρχονται, pro: *dominus induit veſtes, dominus egreditur.* Docebimus infra vel ipſis Auguſti Caeſaris temporibus & multo antiquioribus jam fuiſſe in uſu poſitum, hominem ſingularem in plurali compellare, aut de eo velut de pluribus loqui, qui mos hodie apud omnes politiores gentes obtinet. Titulus autem Deſpotes abſolute poſitus Imperatorem Auguſtum notat, ut e nummis, variisque huius Codicis locis patet. Appellationes δεσπότης, δέσποινα & δεσπ. introductae ſunt a Juſtiniano & Theodora. Vid. Procop. *Anecdot.* p. 134. 19. Titulus, qui dignitatem Caeſare inferiorem ſpecialiter notat, recentior eſt, non tamen tam recens atque putat Du Cangius aſſerens ad Cinnamum p. 468. f. dignitatem Deſpotae a Michaele Calaphate demum fuiſſe inſtitutam. Nam apud Noſtrum L. II. c. 27. p. 362. D. Heraclii Magni filii duo Conſtantinus & David, memorantur Deſpotae; & illi quidem Auguſti

Auguſti tribuitur titulus: *Conſtantine Auguſte tu vincas*; hic autem a patre dicitur e dignitate Deſpotae ad dignitatem Caeſaris fuiſſe promotus.

5. A. 11. Βαλλόσιν] *Induunt*. verbum βάλλειν pro *induere* novis Graecis eſt admodum familiare. *βάλλειν τὸ σαγίον* eſt apud Theophan. p. 238. B. 10. item ἐμβάλλειν apud eundem p. 246. C. 7. *τὴν κόμην ὑπομείνας, ἱερατικὸν ἄξιον ἐνέβαλλεν*. *paſſus comam ſibi demi, induebat habitum clericalem*. Frequens Graecis dictio *βάλλειν μετάνοιαν*, *induere poenitentiam*, de qua dicam ad p. 300. A. 4. Salmaſ. ad Hiſt. Aug. T. II. p. 437. comparat cum Latino *mittere veſtem*, & Francico *mettre ſon habit*.

A. ult. Χρυσοπερίκλυσα] quae auream periclifin ſeu oram praetextam habent. v. Du Cange Gl. utroque. Hinc emendandae gloſſae, in quibus *Attogatio. paradiſis*. L. *periclyſis*, περίκλυσις. Nam attogatio eſt id, quod togae apponitur. Cogitavi quoque *arrogatio, paraclyſis*. παράκλυσις. Medio aevo vocem *periclyſis* (ſic ſcribi ſolet) adhibebant etiam Latini, v. Du Cange Gloſſ. Lat. & dicebant quoque *de aureis liſtis*. Quae vox eſt germanica. *Leiſte* notat oram rei.

Ibidem. Σαγία] Sunt ſaga, neſcio an veteribus ejuſdem formae, longa tamen ad genua paene defluentia, ampla, idem fere quod chlamydes; quorum imaginem conſpicere licet in illis proceribus, qui Juſtiniano M. in monumento Ravennate adſtant, apud Du Cange Famil. Byz. p. 97. Sed hac de re amplius dico ad p. 355. B. 7.

B. 1. Φύλακος] De phylace, ſeu gazophylacio (nam integra dictio eſt ὁ φύλαξ τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν) vid. ad pag. 330. B. 6.

B. 1. Ἐν τῷ Σίγματι] *Sigma* dicebatur porticus quaedam e regione Triconchii, in magno palatio, Theophili Imperatoris opus, quod Sigma Graecum, hoc eſt C Latinum, ſeu circulum dimidium, referret. Conf. Leo Grammat. p. 435. C. 3. Contin. Theophanis p. 87. A. B. ubi eleganter deſcribitur, & Du Cange CPl. Chriſt. p. 112.

B. 2. τὸ Μαγλάβιον] *totum corpus Maglabitarum* Sunt autem Maglabitae lictores, apparitores, *οἱ ῥαβδοφόροι*, qui imperatorem cum maclaviis, aut manclaviis, hoc eſt clavis manualibus, praecedebant, ad parandam viam procedenti, & abigendam turbam. Varie de maclavio tradunt auctores, vel ipſi Graeci, ut jures eos ignoraſſe quid fuerit. Dicunt modo ῥάβδον aut βακτηρίαν fuiſſe, idque recte dicunt, modo λῶρον, *lorum* aut *μάστιγα ſcuticam*. quae non conſiſtunt. Codinus Offic. V. 54. *κρέμανται ἐπὶ ζώνης ἀνὰ τούτων λῶροι, ὃς καλοῦσι μαγλάβια, οὐ βακτηρίαι ἢ ῥάβδοι, μάστιγες τοὺς ἀξίους μαστίζεσθαι, φέροντες ἀεὶ δικαιοσύνῃ. ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς καβαλλικεύσῃ, προάγονται, καὶ φέροντες αὐτὰ ἐξ ἑδρας εὐτακτοῦσι τὸν λαόν*. Non poſſunt haec conciliari, niſi dicamus vocem λῶρον, non eo ſenſu, quo ſolet & debet accipi, a Codino fuiſſe acceptum, ſed pro baculo, fuſte, fuſo, vel feſtuca. Sed quid nos moretur homo neque ſermonis ſui, neque rerum ſibi aequalium callens? Fuſtes fuiſſe maclavia, non ſcuticas, patet cum ex more Turcarum, quorum Ganitzari cum fuſtibus obeunt, more a Graecis traducto, tum etiam ex eo, quod Graeci maclavium voce ἄλλακτον exponunt. Qua de voce nobis curatius exponendum eſt. Sunt igitur ἄλλακτα fuſtes aut ſolidi, aut ita ſciſſi, ut multae aſſulae uno e ſcapo exeuntes, & juxta ſeſe parallelae decurrentes aliquantum moveri queant, & impulſae concrepitent, quales nos *Pritſchen* appellamus. Ut poſterius credam fuiſſe τὰ ἄλλακτα, & procedentibus pompis praemiſſos viae faciendae cauſſa viros talibus crepitaculis armatos, facit mos adhuc apud noſtrates agyrtas obtinens, medicaſtros illos puta circumforaneos, quo conciendae turbae gratia morionem ſecum trahunt, centonibus diverſicoloribus & habitu veteris orbis amictum, habentem in manu crepitaculum tale, & ferientem nates occurrentium cum ingenti riſu & petulantia. Invenio certe in notis Saxii ad Landulphi Iunioris hiſtor. Mediolan. p. 489. ex ordine Mediolanenſis eccleſiae Vicecomitem in proceſſionibus praelata ferula praeceſſiſſe & viam paraſſe Archiepiſcopo, ſtipatum ſervorum caterva *cum flagellis ligneis & ſciſſis*. Erant eae ferulae crepitantes eum in finem paratae, ut homines occurrentes proceſſioni, audientes e longinquo ſonitum earum, mature de via decederent. Quapropter etiam leproſi panem mendicantes olim geſtabant lignea talia ſiſtra, ut ita dicam, quibus admonerent occurrentes, ſe leproſos eſſe, neque ad ſe propius accedi oportere, ſimulque porrigebant ſuos *fuſtes* vel *fuſos* (eo enim proprio vocabulo illa inſtrumenta tunc appellabant) quo extremitati eorum ſolatium ſeu eleemoſynam imponerent. Ipſe ego ſaepe Leydae talem leproſum cum crepitaculo obeuntem & mendicantem vidi. In vulgata eſt L. II. Regum c. 3. *leproſus tenens fuſum*. ubi auctor Mamotrecti. *Fuſus eſt inſtrumentum filandi. Fuſum quidam dicunt in loco iſto breve ventilabrum de foliis palmarum, quod volvitur inter digitos inſtar fuſi. vel inſtrumentum ligneum, cum duabus tribusve tabellis, quas concutit leproſus quaerendo panem.* Verum etiam baculos ſolidos ἄλλακτα appellabant; ut conſtat e loco Thomae Magiſtri, qui hodiernis Graecis ἄλλακτον idem eſſe ait, quod vetuſtis ἀνάφορον. Eſt autem ἀνάφορον illud vectis genus, quo bajuli aquigeruli hydrias aqua plenas gerunt, aut in Belgio, qui piſces venales in ſportis, aut in doliolis lac venale circumferunt; cavum in regione cervicis, ut apte haereat in humeris. Locus eſt in argumento Ranarum Ariſtophanis. *μετὰ Ξανθίου τοῦ οἰκέτου ὄνῳ ἐποχουμένου, τοῖς ὤμοις δὲ ἀνάφορον φέροντος, ὃ ἄλλακτον δημωδέστερον καλεῖται*. Origo vocabuli Graeca non eſt, ſed Germanica, aut Longobardica. Quod nobis hodie eſt *Latte*, pertica vel aſſer longus, ſed anguſtus & gracilis, qualibus ſternuntur tecta aedium, ut iis lateres cocti inhaereant, id veteres Germani efferebant promiſcue *a Latte*, & *a Lachte*, unde adhuc in uſu ſupereſt *Lachter*, pro *pertica decempeda*. Illud *a* praeponebant vocibus ut nos hodie *eine ſume*; & plebs noſtra atque Angli retinuerunt. *A lacta*, *eine Latte, une latte, una pertica*, contrahebant Graeci novi in unum vocabulum ἄλλακτον. v. DC. v. *Latae*. ubi e Papia hoc citat. *aſſeres pali vel paxilli, vulgo lactae dicuntur*. Has lattas vel lactas ſuſtinendis & bajulandis oneribus, nominant Graeci alio quoque nomine *καλάμια*, *feſtucas*, ad inſtar Latinorum, qui tigilla quaeque longiuſcula & gracilia feſtucas appellant. Gloſſae apud Du Cange v. Ἀμφορεύς. Ἀμφοραφόρους, *τοὺς μυρσίνους, τοὺς τὰ καλάμια* [id eſt *τὰ ἀνάφορα*] *φέροντας*. Sed praevideo fore quoſdam, qui ἄλλακτα fuſtes propterea malint dictos fuiſſe quod ſaepius mutarentur. Sane Nicetas p. 174. fin. ait *ἀπαιδεύτως αὐτοὺς δι' ἀλλακτῶν δώδεκα*. quaſi dicas duodecim virgis aut virgarum faſciculis identidem mutatis. Et notus ille Taciti centurio, *Cedo alteram*. Liberum igitur eſto cuique hac de re pro judicio ſuo ſentiendi. Sed ſatis de voce ἄλλακτον, qua, ut dixi, exponunt Grammatici Graeci vocem *μαγκλαβίων*. quam plerique a *manus clava* derivant. v. Goar ad Codin. p. 75. ult. & ad Cedren. p. 622. ubi *claviculatios* & *corniculatios* olim dictos fuiſſe ait, & Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. * [Continuatori Conſtantiniano appellantur *ῥαβδοῦχοι βασιλικοί* L. 8. Venatum cum imperatore exibant Maglabitae & *οἱ τοῦ ἱπποστασίου ἄρχοντες*. Conſtant. vit. Baſil. Maced. C. II. In ſcriptor. poſt Theophan. p. 250. memoratur aliquis *πατρίκιος τῇ τοῦ Μαγλαβίτου ἀξίᾳ τιμηθείς*. Conf. Conſtantin. de admin. imper. p. 126] * Ex his duobus locis intelligitur non adeo viles homines fuiſſe Maglabitas. Non interdum quoque ſimul Protoſpatharii erant, & *ἀξία τοῦ Μαγλαβίτου* dicitur. Puto tamen, in his locis non omnem Maglabitam, ſed tantum praefectum eorum τοῦ Μαγλαβίτου nomine deſignari. Dicitur enim ibi quidam Protoſpatharius ſimul & Manclabita ad principem libertae miſſus fuiſſe, ut ei veſtem Magiſtri perferret, & ea dignitate ipſum veſtiret. Quae res non homini gregario commiſſa fuiſſe videtur. Mittebantur quoque cum gladio ad plectendos capite ſontes, ut e Leone Grammatico p. 466. A. patet. Fuerintne eunuchi, non liquet. Fere videntur ex eo eunuchi fuiſſe, quod aliquoties invenio Articlinam memorari, ut Maglabitarum praefectum. Non tamen valet conſequentia, eunuchus ſi fuit praefectus, totum quoque ſcrinium tales fuiſſe. * [In aula Romana dicebantur *maiorentes* vel *ſtimulati, qui removerent populum de via*. Ord. Roman. p. 198.] * Habueritne

olim

olim reginae foeminas ῥαβδίχας, quaeſtio eſt huc non pertinens, neque magni momenti. Colligo tamen eas habuiſſe ex Polybio p. 716. 6, ed. *Wechel.*

§. B. 2. 'Η ἑταιρεία] Erat Hetaeria militiae vel praeſidii genus ad ſacri corporis & palatii cuſtodiam, ex ſolis alienigenis, ut Perſis, Chazaris, Francis, Anglis conſcriptum. Olim *gentiles, ſoboles gentilium, auxilia palatina, foederati,* appellabantur. Vid. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 352. * [Rabani Martyrolog. T. VI. Caniſii p. 742. ἡ τοῦ Καίσαρος ἑταιρεία *cohors foederatorum Caeſaris* memoratur Contin. Theophanis p. 228.]* Poſſet ex hoc loco, ſi ea Combefiſii verſio admitteretur, concludi, Caeſarem, ſi eſſet aliquis, aut minorem Imperatorem, vel Imperii futurum haeredem, peculiarem ſibi habuiſſe cohortem militiae peregrinae. Neque id improbabile eſt; videntur potius tales ex aliis multis argumentis proprias ſibi aulas habuiſſe, ſed numero & ſplendore imperiali minores. Verum in citato quidem loco Continuatoris anonymi ἑταιρεία ſimpliciter tantum notat *factionem.* Caeterum de h. v. vid. Du Cange Gloſſ. Graec. h. v. & ad Alexiad. p. 227. qui tamen in eo fallitur, Hetaeriarchae magni munus fuiſſe, ut legatos introduceret, ex loco Pachymeris, qui id omnino videtur dicere. Sed proprie ipſorum erat φυλάττειν τὸν ἄνακτα ἀπὸ τῶν ὑπόπτων προσώπων, ut eſt in Script. poſt Theophan. p. 294. A. *a domino ſuſpectos arcere.* Erant autem tres, ni fallor, Hetaeriae, ſeu ſodalitates, magna, media & parva. Magnae praefectus dicebatur magnus Haetaeriarcha. Dexippus in Excerpt. Legat. Hoeſchel. p. 7. τὸν ἡγεμόνα τῶν ξενικῶν στρατοπέδων appellat, & ibid. lin. ult. τὴν ἑταιρικὴν τάξιν καὶ ὅσῃ δορυφορία τοῦ ἄρχοντος iungit. Hetaeriarchae deinceps Ethnarchae dicti. v. Du Cange v. ἐθνάρχης. Erant quoque pedites quidam ἑταῖροι, alii equites, quod colligo ex dictione Theodoreti Hiſtor. Eccleſ. III. 14. πεζέταιροι. Suidas in Rufino. ὁ τῶν περὶ τὸν βασιλέα πεζεταίρων ἀσπιδοφόρων καὶ δορυφόρων τὴν ἡγεμονίαν πεπιστευμένος. Quandoquidem tantum ex alienigenis conſtabant Hetaeriae, contradiſtinguntur aliis tagmatibus, ſeu generibus vel ſcholis praeſidiariis, ut Scholariis, Hicanatis, &c. qui poterant indigenae eſſe. Hinc intelligatur locus Script. poſt Theoph. p. 248. C. ἔκ τε τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ταγματικῶν. ubi Combefiſius neque vocem βασιλικῶν recte vertit *praetorianis,* neque ταγματικῶν *aliis cohortibus.* οἱ βασιλικοὶ non ſunt *milites,* ſed *famuli aulici,* & οἱ ταγματικοὶ ſunt praeſidia urbis vel aulae auguſtae, ex indigenis. Narrat Luitprandus *Legat.* p. 485. b. fine, Nicephorum Phocam *Hungaros quadraginta pretioſiſſimis veſtibus ornatos patronos ſibi & defenſores paraſſe.* Quod idem eſt, ac ſi diceret, eum illos Hetaeriae ſuae adſcripſiſſe. *Patroni* ipſi ſunt *adiutores, auxilia,* ut Arabes milites praetorianos praefecti alicuius urbis vel oppidi اعوان *adiutores* appellant, & praetorium دار المعونة *domum auxilii,* quia nempe auxilium, ἡ βοήθεια novis Graecis, ſeu militia praetoriana, ibi excubat. Etymologiam nominis dat Codin. de Offic. p. 65. B. non probam quidem, non tamen omnino ſpernendam. ὁ ἑταιρειάρχης ὁ τοὺς ἑταίρους ἤτοι φίλους δεχόμενος. Certe Graeci novi peregrinos gentis non ſuae CPlin venientes non ξένους, ut veteres Graeci ſolebant, ſed φίλους appellabant, quod alio loco demonſtro. Putavi aliquando, aut a Romana dictione *contubitiones* natam *ſodalitium* τῶν ἑταίρων appellationem, aut a vetuſtis Macedoniae regibus traductam, qui etiam ἑταίρους in ſua militia habebant, teſte Polybio pag. 554. 7. ed. Gronov. Deinde videbatur mihi ſimplicius eſſe, Byzantinos nulla imitatione ita φιλοφρονητικῶς appellaſſe peregrinos ad ſua caſtra tranſeuntes. Verum omnia iſta aliena ſunt, & appellationis huius ratio debet ab ipſis noſtris maioribus, Saxonibus illis & Francis vetuſtis, repeti. Solebant illi, & nos adhuc patrum exemplo ſolemus, & ſolent Batavi quoque, veterum Germanorum ſoboles, liberos homines pro mercede ſervientes, milites, opifices, alios, *Geſellen, Maten, Folger,* id eſt ſodales, ſecutores dicere. Vid. quae infra de Acolutho Warangorum dicam. Graeci, repudiata voce germanica, illos, quos in urbes ſtipendiaque ſua reciperent, alienigenas, graeca voce appellabant, idem ſignificante atque germanica, Ἑταίρους nempe & ἀκολούθους, quorum illud *Maten* vel *Geſellen* (unde *Vaſalli* nati, nam *Vaſall* eſt idem atque *Geſell*) hoc *Folgher* exprimebat. Vox *Mat* ſodalis, adhuc hodie Batavis in uſu eſt. Hinc intelligas, quid ſint *Frangomates* in Aſſiſis Hieroſolym. apud Du Cange v. *Franchire.* *De ceux, qui s'avouent pour Frangomates ou Eſclaus francs.* Compoſita eſt vox e *Franc* et *mat,* ſodalis, ſervus liber, aut in libertatem datus. Ut autem poſterioribus temporibus Franci hi mercenarii milites ſe *Matos* & *Folgheres,* ἑταίρους, ἀκολούθους appellabant, ita vetuſtis temporibus Celtae praeamabant *Gaeſte,* ξένους, *hoſpites* appellari. Polybius L. II. C. 22. ait Celtas διὰ τὸ μισθοῦ στρατεύειν Γαισάτους προσαγορευθῆναι· ἡ γὰρ λέξις αὕτη τοῦτο σημαίνει κυρίως. Recta vero tradit Polybius. *Gaeſati* hi ſunt *hoſpites. Gaeſte. Gaſt* eſt proprie peregrinus, qui extra patriam agit. Iſti Celtae Gaeſati, vel Gaeſti dicti domi non manebant, ſed e patria emigrabant, & in peregrino ſolo armis fortunam tentabant, quod Normanni recentioribus temporibus ſeculo X. faciebant. Quod paullo ante dicebam, vocem *Vaſall* notare *ſocium,* ſodalem, ἑταῖρον, apparet e Miraculis S. Ludgeri apud Du Cange v. *Phaſallus,* ubi *aliquis monaſticae vitae phaſalus,* hoc eſt صاحب Arabum more, ſodalis vitae monaſticae, eiusque cultor dicitur. Mos autem alienigenas in aula principali ad cuſtodiam ſacri corporis alendi a Romanis coepit Imperatoribus, qui cum Celtis & Germanis bello impliciti ob fidem probatam eos ſibi cuſtodes apponebant. Idem deinceps Byzantini quoque fecerunt cum Chazaris, & aliis Scythicis gentibus, Perſis, Saracenis, Hungaris, Anglis, aliis. Helveti praecipue hodie huic uſui in aulis regum inſerviunt. Alunt adhuc hodie Turci in militia ſua ſic dictos *Garibos,* غريب id eſt ξένους, peregrinos. v. Du Cange v. καρίπιδες. Latius de illis ad Abulfedam egi.

B. 3. 'Ο λογοθέτης] Quando nude ponitur ὁ λογοθέτης, intelligitur *Logotheta dromi, rationalis curſus publici,* cuius auctoritas apud imperatorem maxima tunc erat, utpote qui res ubique terrarum per totum imperium geſtas & contingentes ad ipſum referre, & cum ipſo decernere debebat, legatos introducere, & ipſis nomine Imperatoris reſpondere. Conf. L. II. cap. 47. Cedren. p. 555. D. 6. & Nicephor. Patriarch. CPl. p. 228 fine, ubi ait ὁ τῶν δημοσίων πραγμάτων τὰς ὑπομνήσεις, *ſignificationes, notificationes* τῷ βασιλεῖ διακομίζων. λογοθέτην δὲ τοῦ δρόμου τὴν ἀξίαν οἱ περὶ τὰ βασίλεια καλοῦσι. Sunt autem πράγματα δημόσια, quando hoſtis in provincias irrumpit, ſeditio alicubi, peſtis, annonae penuria, incendia, aliave mala contingunt &c. Conf. de ipſius munere Du Cange ad Alexiad. p. 262. Erant praeterea alii *rationales,* ut τῶν σεκρέτων, Genici nempe, ſeu generalis, & Idici, ſeu privati aerarii. item τοῦ στρατιωτικοῦ *aerarii militaris,* nec non *praetorii,* & τῶν ἀγελῶν *gregum* ſeu armentorum imperialium, de quibus ſuo loco. Logothetas dromi cum curioſis & ſtationariis confundit Caſaubon. ad Script. Hiſt. Aug. I. p. 15. b. Longe tamen minor erat eorum tum poteſtas & dignitas, quam deinceps. Quando ait Du Cange l. c. Logothetae fuiſſe bullas ſubſcribere, verum id non eſt, niſi quando Logotheta ſimul quoque Canicleus eſſet, ad quem iſta ſubſcribendi cura pertinebat. Exemplum tale exſtat in Script. poſt Theoph. p. 92. & Leone Grammat. p. 457. A. Proprie tamen diverſae erant functiones, & non ſemper iunctae, ut vel ex hoc Noſtri praeſente loco patet. Conſ. Goar. ad Cedren. p. 24. & ad Codin. p. 27. n. 27. Unde corrigendus eſt Du Cange Gloſſ. Gr. p. 820. Logothetam dromi & praefectum Caniclei eundem faciens.

B. 3. Κανικλείου] ὁ Κανίκλειος *Caniclei praefectus,* eſt eadem dignitas, quae olim in regum Macedonum aula ὁ ἐπὶ τοῦ γραμματείου dicebatur. Polyb. p. 465. 20. *ed. Gronov.* Caniclium eſt vaſculum liquorem rubrum vel ſacrum encauſtum, quo Imperatores bullas ſubſignabant, aſſervans: & qui id penes ſe teneret, & imperatori uſus tempore porrigeret, is erat ὁ Κανίκλειος. * [De praefecto Caniclei v. Michael Lazari Confutatio diſſertat. Maffei de fabula ord. Conſtantiniani pag. 24.] * De etymologia v. infra ad p. 851.

§. B. 7. Πρω-

5. B. 7. Πρωτοκτίςω] Ambigo, quomodo recte vertatur haec vox. An *nuper demum conditum templum*, a Baſilio Macedone, non antiquum?

B. 10. Δοξαζόντων] v. de hac conſtructione dicenda ad pag. 7. B. 3. τὰς περιπατοῦσας pro τοῖς περιπατοῦσι; eſt elegantia novi Graeciſmi, cuius admodum ſpiſſa in hoc libro exempla. v. pag. 7. B. 3. & 11. A. 5.

B. ult. Τρισσῶς] Vbique ternae memorantur adorationes, non tam in memoriam S. Trinitatis, quam ex more paganorum veterum, colore Chriſtianiſmi oblito. Gentilibus enim myſticus erat numerus ternarius, quod notum eſt. vid. Caſaubon. ad Athen. l. 2. ad illud τρὶς δ' ἀπομαξαμένοισι θεοὶ διδόασιν ἄμεινον.

Ibid. Μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως] Frequentiſſima Noſtro fit mentio cereorum ante ſacras imagines accenſorum & depactorum; frequentiſſima cereorum & lampadum in altaribus, & polycandelis per totas eccleſias ardentium. Immanis copia cereorum quotannis conſumitur in templis Graecis, ut, quia impenſae in eos ſunt maximae omnium, quas eccleſia facit, impenſae in eccleſiam omnes cuiuscunque generis uno nomine τῶν εἰς φωταψίας δεδαπανημένων *ad luminaria depenſorum* veniant. Forum peculiare erat CPli τὰ κηρέλια dictum, in quo tantummodo cerei venibant. Ex Ordine Romano p. 218. conſtat rotulos *de cereis Graecis* celebres aevo medio in Europa fuiſſe & magna copia in occidentem advectos. Solennes proceſſiones non poterant abſque cereis eſſe; quocirca etiam Φωταψίαι appellantur. Novella Baſilii Porphyrogeniti de praeſcriptione XL. annorum. εἰ δὲ τις τινα τῶν αὐτῶν εὐκτηρίων σελέντια [*ſolennes proceſſiones*] παρὰ βασιλέως ἢ φωταψίας γένηνται. Ruſſica eccleſia morem tantam cerae vim perdendi a Graeca aſſumſit, ut Graeca e paganiſmo retinuit. v. Salmaſ. ad H. Aug. T. II. pag. 203. & Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 357. * [De proceſſione cum laudibus & gloria, hoc eſt cum cereis & crucibus vid. Anaſtaſ. p. 49. conf. 90. 91] *

C. 5. Ἀπευχαριστοῦσι] Proprie *gratias agunt*. Sed novis Graecis in univerſum notat, *deum orant*; habet quoque verbum hoc alios ſignificatus ut *gratulantur*, vel *ſalutant* ut vertit Leich. p. 6. D. 10. ubi eſt *feſtum gratulari*. vid. ad p. 356. B. 2.

C. 13. Τοῦ Αὐγουστέως] Αὐγουστεὺς & Αὐγουστεῶν eſt nomen palatii, Auguſtabus Byzantinis proprii, & quidem gemini; unius intra Chaleen prope Chryſotriclinum ſiti, quod Auguſteon Daphnes, vel auguſtale Daphnes, appellabatur; alterius, quod ſimpliciter Auguſtale audiebat, & extra Chaleen inter hanc & S. Sophiam ſitum erat. vid. pag. 43. B. ubi Auguſtale Daphnes ὁ ἐκεῖσε αὐγουστεὼν dicitur, ut diſtinguatur ab Auguſteone ſic proprie dicto, & pag. 75. D. E Chalce autem in Auguſteonem, & exinde in S. Sophiae horologium ſeu atrium itum fuiſſe, apparet ex hoc loco & ex p. 9. De Auguſteone, foro Auguſteo, ſtatua Iuſtiniani Auguſtea dicta, & circumſitis multa habet Du Cange ad Silentiarium p. 540. & in CPli Chr. Auguſtabus autem proprium id aedificium fuiſſe, ex eo colligo, quod illae corona imperii in eo coronarentur. vid. p. 119. B. 120. D. & quod cum Domino, in eccleſiam procedente, nulli procerum, praeter eunuchos, in Auguſtale intrare licebat. vid. p. 13. B. Videtur ergo quaſi Seraglium imperatorum CPtanorum fuiſſe. * [De Auguſtali, ubi coronabatur Imperatrix, vid. CPlis Chriſt. p. 37. & not. ad Zonar. p. 155. nec iuxta altare, ut Goar vertit, ſed in tabula ad hunc ritum parata. v. Pachymeris ἔκφρασις τοῦ αὐγουστέως. Gregoras p. 764 ſeqq.] * Exſtat quoque illa Pachymeris Ecphraſis cum latina Bandurii interpretatione in eius Imp. Or. L. VI. p. 114.

D. 4. Καὶ βασιλεως] Membranae καὶ ἡ βασιλεια.

Schol. l. 2. ἀπὸ τοῦ βαπτιστῆρος habent eaedem.

Schol. lin. 4. σχολὴν πρώτην] *Prima* hic memoratur *Schola*. Septem enim erant; quot olim erant *vexillationes comitatenſes*, vid. Panciroll. Notit. p. 22. b. cap. 34. Quapropter etiam p. 238. C. 5. σχολαὶ per *vexillationes comitatenſes* reddidi. Sunt autem *ſcholae* idem atque *contubernia*, item ordines militum, ad unum ſignum pertinentium, numeri, cohortes. Ab illis ſcholis *ſcholarii* ſunt appellati milites in genere quidem omnes, etiam gregarii & provinciales. * [Septem ſcholariorum numeros, qui in Bithynia reſident, habet Theophanes p. 200.] * in ſpecie vero milites ad cuſtodiam palatii, de quibus egregium locum habet Procopii anecdota hiſtoria, p. 106. fine, unde diſcitur eorum origo, numerus, & alia illuc ſpectantia. Excubias hi ſcholarii agebant intra Chaleen, ſeu atrium & ingreſſum palatii; habitabant autem in propylaeo aedis SS. Apoſtolorum, ut e variis locis huius Ceremonialis conſtat. Gemini erant, pedites & equites. Sed nolo in hoc argumento prolixus eſſe. Conf. Guther. p. 399. & 599. Valeſ. & Lindenbrog. ad Amm. Marcell. p. 38. 88. & 479. item Du Cange Gloſſ. utroque.

6. A. 2. Πρωτομάρτυρος] leg. e membranis τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος.

A. 9. Ῥεφερενδάριον] Referendarius eſt politica, & eſt quoque ſacra dignitas. De poſteriori ſermo hic fit. Eſt autem Referendarius ſacer miniſter Patriarchae, qui huius mandata, id eſt ſignificationes, nova quae indicare vult, perfert ad Imperatorem vel proceres; ut hic loci refert Referendarius ad Imperatorem nomine Patriarchae tempus eſſe ad proceſſionem veniendi. Vid. Goar. ad Codin. p. 13. n. 22. Du Cange Gloſſar. utroque hac voce. Guther. de Offic. D. A. p. 421. & 573. Ab his ſacris diverſi ſunt referendarii vel regerendarii imperatorum, qui referebant de rebus ſcitu neceſſariis ad Imperatorem. * [Referendarius eſt cancellarius regius. Alteſerr. ad Anaſtaſ. pag. 114.] * vid. Novell. Iuſtin. p. 54. 54. Procop. Anecd. p. 65. 5. ubi dicuntur Referendarii libellos ſupplices ad Imp. referre. Videntur fere ſecutis temporibus referendarii regii deſiiſſe, & ipſorum referendi munus ad Logotheras dromi & ad praefectos Caniclii tranſiiſſe. Vid. Cedren. p. 543. B. 3. D. 3. Reprehendit ibi loci Goarus Xylandri interpretationem, non quidem abſque omni iure (nam referendarius aut Caniclius non tantum acta in ſenatu, ſed etiam de dubiis, agendis, poſtulatis &c. referebat) ipſe tamen interpretationem multo nequiorem ſubſtituit, prae qua bona & proba Xylandreana habeatur. ἡ τῶν ἀναφορῶν διοίκησις eſt *actio*, *functio*, *referendi*, de rebus ad Imperatorem nempe. Non recogitabat V. D. uſum verbi ἀναφέρειν *notitiam alicuius rei alicui dare, & eius ſententiam quid agendum ſit explorare.* quae notio manavit ex vetere formula *retulit Conſul* ſcil. ad Patres Conſcriptos, quos ſententiam rogavit. Vid. Script. Hiſt. Auguſt. T. II. pag. 42. fine. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 39. b. Ἀναφορὰ ſic dicitur ſcriptum, quo rei alicuius ſtatus Imperatori exponitur, ut apud Theophan. p. 78. C. 1. & ipſa Imperatoris ad populum oratio, narratio, mandatum, ſignificatio de notabili quadam in rebus regni facta mutatione dicitur ἀναφορά. vid. Cedren. p. 750. D. 3. ſqq. 754. A. 4. & locus Cyrilli Scythopolitani apud Alemannum ad Procopium p. 101. 5. ubi ἀναφορὰ eſt non tantum *relatio*, ſed etiam *remonſtratio* & *ſupplicatio*, ut ibi ad ſenſum bene vertitur.

Ibidem. Μανδάτον] Mandatum eſt omnis ſignificatio rei cuiuscunque, ſive cum imperio fiat, ut quid agatur, aut ad alium referatur, aut hiſtorica ſimplex narratio, *nuncius*. Eo ſenſu apud Theophan. 376. D. 10. obtinet. Vid. Du Cange Gloſſ. utroque. Poteſt hic ſenſus & hic loci obtinere, poteſt & alter ille, quo notat ſignificationem ad alterum referri imperatam. *Mandare* pro ſignificare hodie in ſermone Gallico obtinet, & obtinuit olim apud Latinos, ut patet ex Martialis epigrammate apud Lamprid. in Script. Hiſt. Aug. T. I. p. 954.

A. 10. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως] ſignificationem de ſtatu vel recta jam facta conſtitutione rerum ad diſciplinam eccleſiaſticam, eoque ad patriarchalem inſpectionem & ordinationem pertinentium. de voce κατάστασις & τοῦ τῆς καταστάσεως dixi ad p. 8 ſ z.

C. 2. Νιψιστιάριοι] Sunt qui malluvium, τὸ νιψίστιον, Imperatori tenent. vid. ad p. 8 ſ z.

6. C. 3.

6. C. 3. Χερνιβόξεστα] Sunt mallovia, ſeu paterae, pelves, in quibus αἱ χεῖρες νίπτονται, manus lavantur, cum adiunctis τοῖς ξέσταις, ſeu ſextariis, id eſt hydriis, gutturniis, e quibus aqua in ſuppoſitam pelvim defunditur. Vid. Habert. Pontific. p. 50. De hoc modo novorum Graecorum appellationes duarum diverſarum rerum, attamen communione quadam inter ſe iunctarum, in unam vocem colliquandi; qualis eſt in voce διςκοποτήριον, diſcus cum ſuper impoſito calyce, dicam ad p. 43. D. ult. Quod novi ξέστην ſextum, ſextarium, appellabant, ſeu gutturnium ſextarium aquae continens, id veteres πρόχοον appellabant. Homerus.

Χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.

E quo loco ſimul patet, χέρνιβον, quod in probatis vetuſtis auctoribus non reperitur (illi enim χέρνιψ dicunt) iam tum in uſu fuiſſe, ut multa fuerunt eorum, quae in hoc noſtro codice ſimilibusque nova videbuntur viris doctis, aut veterum novorumque ſimul non ſatis familiaribus, aut non ſatis firmae memoriae. Habuit omnia, quae manifeſto nova & barbara non ſunt, ſed ſordida tantum ſunt, vetuſtiſſima graeca aetas; verum iis auctores munditiarum ſtudioſi abſtinuerunt.

C. 7. Διὰ τοῦ νεύματος] Hic habetur ſcholion in membranis, quod quia in extremo praeſecto margine ſcriptum & lacerum erat, (ut paſſim ſunt eadem de cauſa ſcholia huius codicis) omiſſum fuit. Unicum locum ſupplere ex ingenio non potui, ubi puncta poſui. Eſt autem hoc. Ἰστέον, ὅτι διὰ τοῦτο σχήματος . . . αἱ [ſ. ἀεὶ] ἐν πάσαις ταῖς ἀρχαῖς διὰ νεύματος τοῦ δεσπότου ὁ πραιπόσιτος νεύει τοῖς ὀφείλουσιν εἰσάξαι εἴτε τὰ κατὰ τύπον εἰσαγόμενα εἶδη ἐν ταῖς ἀρχαῖς, εἴτε τοιοῦτον πρόσωπον ὀφείλει γενέσθαι, εἴτε ξένον τὸ ἐξ ἀλλοτρίων μεθ' ὅντινα ποιῆσαι. Ad rem ipſam quod attinet νεύειν novis Graecis eſt nutu ſignum dare opportuni temporis peragendae alicuius imperatae rei, pro quo etiam dicunt καιρὸν διδόναι, ut contra qui ſigno dato obtemperat, καιρὸν λαμβάνειν dicitur, formula frequenti in Pontificali Haberti. Pro διὰ νεύματος κελεύειν, divina annutatione indicare, jubere, nempe, hic quidem loci, proceres ad venerandum Auguſtum intromittendos eſſe, Anna Comnena Alexiadis p. 263. D. 1. dedit τὸ ἄνευ τοῖς ἔξωθεν τὴν εἴσοδον διὰ τοῦ βλέμματος ἐμφαίνειν. Dignus eſt, qui totus apponatur, ille locus; & hunc praeſentem noſtrum, & alios Noſtri deinceps plures illuſtraturus, in quibus de Senatus in Conſiſtorium proceſſione ſeu conventu & Silentiis agitur, ut qui clare docent, quomodo praeſederit Imperator, quomodo protectores corporis ſacri adſtiterint, quem locum obtinuerint regii ſanguinis viri, quem ſenatores, quid in ſilentiis actum, quomodo proceſſum fuerit. οἱ πάλαι τῶν βασιλικῶν σωμάτων τεταγμένοι φύλακες πρῶτοι πρὸς τὴν βασιλικὴν ἔφθασαν σκηνήν. οἱ μὲν ξίφη περιεζωσμένοι, [ſunt ſpatharii & omnes de ſpathis nominati] οἱ δὲ δόρατα φέροντες [ſunt τὰ Ἄρματα, armigeri] οἱ δὲ τὰς βαρυσιδήρους ῥομφαίας ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες. [Per τὰς ῥομφαίας intelligit Anna aut τὰ σπαθοβάκλια, aut ſecures Barangorum, quamvis vocabuli non propria ſignificatione uſa] ἐκ διαστήματός τινος τοῦ βασιλικοῦ θρόνου εἰς μηνοειδὲς σχῆμα ἑαυτοὺς ἀλλήλοις καταστήσαντες, καὶ οἷον ἐναγκαλισάμενοι τὸν αὐτοκράτορα, θυμῷ στρατηγούμενοι πάντες -- ὅσοι δὲ συγγενεῖς ἐξ αἵματός τε καὶ ἀγχιστείας τούτῳ προσῆκον, ἀγχοῦ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐφ' ἑκάτερα ἵσταντο. εἰς δὲ ὄπισθεν δὲ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν ἑτέρου καθίσταντο ὑπασπισταί. ὁ δὲ βασιλεὺς φοβερὸς ἐπὶ θρόνου προκαθῆστο, ὁ βασιλικῶς ἐσταλμένος μᾶλλον ἢ στρατιωτικῶς. [Gerebantur enim haec in caſtris] -- Φωνὴ δέ τις παρ' οὐδενὸς ἐξηκούετο, ἀλλ' αὐτοὶ πρὸς τὸν ἐφεστηκότα τῇ πύλῃ τῆς σκηνῆς [oſtiarium, aut ſilentiarium] ἀποτείνοντες ἐπίστευον σιγήσειν. -- τούτῳ ὁ βασιλεὺς ἐπινεύσας, δῆλον τοῖς ἔξωθεν τὴν εἴσοδον διὰ τοῦ βλέμματος ἐνέφηνε. ὁ δὲ παραχρῆμα τῆς εἰσόδου τούτοις παραχωρεῖ. οἱ δὲ εἰσελθόντες, καὶ ὅμως σιγῶσιν, κάτω τετραμμένοι τὰς ὄψεις, καὶ βραδεῖ ποδὶ στείχοντες. κατὰ στίχας δὲ τὴν στάσιν λαχόντες ἀναμένουσι τὸ μέλλον, ἕκαστος οἴκοθεν, ὡς τὸν περὶ ψυχῆς λοιπὸν δρόμον δραμούμενος. Finita oratione Imperatoris, ἐπὶ ταῦτα θρόος ᾔρετο πολύς, τῶν μὲν ἐπαινούντων τὸν βασιλέα καὶ θαυμαζόντων τῆς ἀνεξικακίας καὶ πρᾳότητος & reliqua. Ait Anna primos ad praetorium acceſſiſſe mane antiquos cuſtodes & protectores ſacrorum corporum, quorum alii enſes e zonis pendentes, alii manibus haſtas, alii graves ferro & latos enſes, ſeu ſecures ſuper humeris geſtaverint; eosque in ſemilunarem formam adſtitiſſe. Prope thronum regium ſtetiſſe ſanguine & affinitate domino junctos; pone imperatorem, على راسه ſuper capite eius ut Arabes loquuntur, adſtitiſſe dextra ſiniſtraque armigeros, procul dubio ſpadones. Coram velo ſtantes non auſos fuiſſe hiſcere, ſed reſpexiſſe omnes ad oſtiarium, ingreſſui praetorii appoſitum. Hunc accepta annutatione Imperatoris, qua intellexiſſet proceres intromittendos eſſe, eos intromiſiſſe. Hos tardo gradu ingreſſos adſtitiſſe juxta ſeries, & audita Alexii oratione acclamaſſe multo cum ſtrepitu & laudaſſe.

C. 9. Διὰ τῆς οἰκείας χλανίδος σείει] Quia coram Imperatore omnia decenter, tranquille, cum venerationis quadam ſignificatione & majeſtate debebant agi, ſilenter & ipſe nutu ſignificabat quid actum vellet, & praepoſiti aliique plerumque nutu & manus geſticulatione, & in aliis quoque tunicae concuſſione imperata ſubinnuebant. * [toga ſignum dabant veteres. vid. Drakenborg ad Livium Tom. III. p. 906.] * Ad varia ſignificanda, variisque temporibus & locis concutiebant, levabantve veteres veſtem; olim quidem in theatris, ſignificandi favoris ergo, deinde in aula Byzantina praepoſiti palatii aut ſacri cubiculi, ſi qua de re imperatorem admonitum vellent, quia ipſi voce imperare pro indecenti & majeſtatem laedente habebatur; in eccleſia diaconi, quando clara voce aut presbyteris preces recitantibus, aut pſaltis in ambone, aut populo fideli utendum eſſet atque acclamandum. Ipſe Imperator in Circo ſublata purpura ſua, in certam plicarum formam compoſita, quam μαππίον appellabant, populum adorabat vel ſalutabat, qui ritus vetuſtae miſſioni mappae conſularis ſucceſſit, ut ſuo loco videbimus. Iam de ſingulis pauca quaedam addemus. De more concuſſis olim quidem tunicis, deinde vero orariis, favoris Circenſis ſignificandi gratia, Caſaubonus & Salmaſius egerunt abunde ad Vopiſci Aurelianum cap. 49. quo ait eum Imperatorem *primum dediſſe oraria populo Romano, quibus is ad favorem uteretur*. Egit quoque Petavius ad Themiſtium p. 500. ubi tamen ſiniſtre interpretatus fuit locum Philoſtrati Vit. Apollon. Tyan. 1. 5. & dictionem ὀθόνης δεδέσθαι de more, qui Philoſtrato, nedum Apollonio fuit recentior. Rectius interpretatus eum fuit Olearius. Nuperrime de hoc more diſputavit cl. Reimarus ad illud Xiphilini p. 1000. de Seneca & Burrho, qui cantante in ſcena Nerone τάς τε χεῖρας καὶ τὰ ἱμάτια, ὁπότε φθέγξαιτό τι, ἀνέσειον καὶ τοὺς ἄλλους προσεπεσπῶντο. Inſignis eſt in hanc rem locus Georgii Alexandrini in vita Io. Chryſoſtomi locus, c. 40. ἀνέσειον αὐτῷ ὀθόνας εἰς τὸν ἀέρα, οἱ μὲν τὰς χλανίδας ἑαυτῶν, οἱ δὲ τὰ πτερύγια τῶν καρχησίων, ἕτεροι δὲ τὰ ἐγχειρίδια, καὶ ἄλλοι τὰ φακιόλια. Ait auctor quosdam chlanidas ſeu tunicas ſuas in altum ſublevaſſe teſtandi favoris cauſſa, alios oras extimas, cuſpides vel angulos, aut alas, caſularum ſuarum, alios mappas manuales, alios denique tiaras ſuas, aut capitum involucra, facialia dicta. De more, quo praepoſitus ſubmiſſo nonnihil capite, & levata tantillum tunica Imperatorem monebat, tempus eſſe ſurgendi atque procedendi, teſtatur & hic noſter locus, & alii noſtri codicis & ille in primis L. II. c. 10. p. 315. B. εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος καὶ προσκυνεῖ σχηματοειδῶς πως τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνων, καὶ ταῖς χερσὶ μετρίως κουφίζων τὸ ἑαυτοῦ σαγίον. Pro *ſago*, vel *ſagio*, nominatur in loco noſtro & alibi ἡ χλανίς. Eſtne igitur idem ſagum & χλανίς. Equidem, ut verum fatear, neſcio. Tam inconſtanter & obſcure loquuntur, ut de omni re veſtiaria, ita de ſago quoque & chlanide ſcriptores, ut diverſum ne a chlamyde fuerit, an idem, chlanis liquido non conſtet. Sunt loca, e quibus appareat eadem eſſe ſagum & chlanidem, ſunt rurſus alia, e quibus contrarium colligas; quare velim nos excuſatos habeat ſi quis forte credat nos peccaſſe vocem χλανίς Latina *tunica* reddendo. Sagum & chlamydem aut idem aut propemodum idem eſſe non dubitatur. Quando igitur eadem in re uno loco chlanis, altero ſagum appellatur, non improbabiliter conicias iſta omnia idem eſſe. Id adhuc magis ſtringit, quod de χλανὶς dicatur, eam

ποδηρ-

περιβάλλεσθαι, *circumiici*, quod fit p. 173. D. ult. & 175. B. 11. ἀπλῶσαι, *expandi*, *diſtendi*, quod in chlamydem quidem, at non in tunicam quadrat, item quod Nilus lib. II. Ep. 245. οἱ μοναχοὶ σταυροῦσι ἐπὶ τῶ ἀριστερῶ ἀναβάλλοντες ὤμω, γυμνοῦντες ὅλον τὸ δεξιὸν μέρος. Οἱ δὲ στρατιῶται κατὰ μὲν τὰς χλανίδας τὰ δεξιὰ μέρη τῶ σώματος τοῖς πᾶσι Φαίνεσθαι καθιστῶσι. Qui locus τῇ χλανίδι tribuit, quod alii ſcriptores omnes τῇ χλαμύδι tribuunt, quamvis dubitem, aut potius ſciam, omni tempore obſervatum non fuiſſe morem, quem de ſuo ævo perhibet Nilus, ut laici fibulam chlanidis aut chlamydis in dextro humero ferrent, clerici in ſiniſtro. Sed erit forte alibi amplior de his agendi locus. Illam Balſamonis dictionem de concuſſione orarii in ſacris, a Caſaubono iam allatam, repetere nolo. Conſtat ex ea, adſtantes ſacra facientibus ſacerdotibus diaconos obſervare tempora precum tacitarum & exclamationum, ſignumque orario moto dare ſtantibus in ambone, ut clara voce, quae opus identidem ſit, recitent. Idem imperat quoque Pontificale Haberti p. 53. Λέγει ὁ διάκονος· Τὰ χεῖρα ὀρθῶσαι, τὸ ὠράριον κρατῶν. Καὶ λέγει ὁ πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδε μυστικῶς· αὐτῆς δὲ τελεσθείσης λέγει ὁ διάκονος πρὸς τὸν πατριάρχην, εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ἁγίαν εἴσοδον, δεικνύων ἅμα καὶ πρὸς ἀνατολὰς μετὰ τῶ ὠραρίε ἔπως κρατῶν αὐτό. Idem p. 112. A. ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων μικρὸν ὑποκλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ δεικνύων σὺν τῷ ὠραρίῳ τὸν ἅγιον ἄρτον, λέγει εὐλόγησον δέσποτα τὸν ἅγιον ἄρτον. Quod in ſuperiori loco ἔπως dixerat, viva docentis voce adiuvandum, docendo coram monſtrantis geſticulationem, id idem Pontificale p. 28. clarius τοῖς τρισὶ δακτύλοις τῆς δεξιᾶς χειρὸς enunciat, in illis: εἶτα στρέφεται [diaconus] πρὸς τὸν πατριάρχην, καὶ ὑποκλίνας τὴν κεφαλὴν αὐτῶ, κρατῶν καὶ τὸ ὠράριον τοῖς τρισὶ δακτύλοις τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ ὑποδεικνὺς αὐτὸ [nonnihil ſublatum id in conſpectum patriarchæ ingerens] λέγει Καιρὸς τῶ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ Δέσποτα εὐλόγησον. *tempus inſtat, quo dominus* [patriarcha] *recitet: Domine benedic.* Scilicet pro indecenti habebatur nuda manu ſuperiorem aliquo dirigere & ſpectare iubere. Ergo ſubiecta orario veſtive manu monſtrabant; quemadmodum etiam qui eccleſiæ, ſanctis, regibusve coronas aureas ſertave aut munera alia offerrent, detrahere de pretio doni, & maculare puritatem eius eccleſiaeque, & maieſtatem eorum, quibus deſtinata ea eſſent, violare ſibi videbantur, ſi ea nudis manibus contingerent: quapropter in antiquis monumentis apud Ciampinum (ut T. II. tab. 26. 27. 46. 47. 49. & aliis) aut ambabus aut ſaltim una manu ſub chlamydem miſſa conſpiciuntur offerentes donaria ſuam oblationem ſuſtinere & exhibere. Solebant Græci quoque medio aevo concuſſa veſte ſeſe ad duellum provocare, ut Latini eorum temporum proiecta chirotheca; ut conſtat ex Anonymi de Amoribus Lybiſtri & Rhodames apud Du Cange v. Ῥέντα. [Eſt autem ῥέντα arena bellica, vel gladiatoria, locus condictus, quo duellantes ex condicto conveniunt ad dirimendam rixam ſuam, *le rendez vous*, unde manavit.]

Μέσον τῆς ῥέντας ἵσαμαι, ζητῶ ἵνα τὸν δώσω,
Καὶ τὸ Φαρίν μου ἔσειγα, κατέβην εἰς λιβάδιον,
'Εκεῖνος πάλιν μετ' ἐμᾶ. φωνὰς κτύπες μέγας.

Dictio ἵνα τὸν δώσω ſignificat in Græcobarbaro ſermone idem atque ἵνα αὐτὸν πατάξω. De ſermone per ſigna, qui medio ævo in monaſteriis vigebat, damnato linguæ uſu, longam tractationem intexuit Du Cange Gl. Lat. v. *Signum* ex Ordinali S. Victorii Pariſini.

6. C. 10. 'Οστιαρίῳ] Oſtiarius eſt duplicis generis, palatinus & eccleſiaſticus. De priore hic ſermo. Erat qui in velis ſtabat, & vocatos introducebat ad Imperatorem. Vid. Du Cange Gloſſ. utroque * [Adextratores & oſtiarii qui fuerint, vid. ord. Rom. p. 169. de formula, cum oſtiarius eccleſiæ eligitur, Durand. Rational. p. 54.] * Virgam auream, Oſtiarii ſymbolum, memorat Aſterius, Orat. in Oeconomum iniquitatis, apud Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Cura*, ῥαβδία χρυσῆν appellans. Virgae talis aureæ imaginem videre licet apud Bandur. T. II. p. 633. in illa tabula, quæ S. Crucis inventionem ſiſtit oculis. Adſtant ibi imperatrici in throno ſedenti duo ſeu Silentiarii, ſeu Oſtiarii, tunicati & humeralibus induti, tenentes in dextra quisque virgam auream, gemmis ornatam, & gemino filo margaritarum.

C. 13. Μαγίστρος.] Recenſio aliqualis hæc eſt palatinorum officiorum, quam tamen alius locus pleniorem dabit. * [De magiſtrorum dignitate in aula Byzantina vid. Du Cange ad Alexiad. p. 245.] * Sæpe occurrunt in hoc libro οἱ μαγίστροι & ὁ μάγιστρος. Si in ſingulari & abſolute Magiſter appellatur, intelligitur ὁ τῶν βασιλικῶν ὀΦΦικίων, *ſacrorum officiorum*, item τῶ παλατίε, & τῶν ἐν αὐλῇ ταξέων (quæ omnia eodem redeunt,) *Magiſter*. Aliquoties etiam οἱ δύο μάγιστροι occurrunt, ut cap. 47. L. II. in formula allocutionis legatorum Bulgarorum, item in Cletorologio excitatur ὁ Μάγιστρος, & iterum ὁ Μάγιστρος. Erant enim, ut equidem exiſtimo, tot magiſtri, quot erant imperatores; ſi duo Imperatores eſſent, erant totidem Magiſtri. E. c. Conſtantinus noſter pro ſe habebat Magiſtrum unum, & filius eius Romanus alterum. Ita quoque Leo ſapiens & Alexander, eius frater. Sed mera hæc eſt coniectura, cui vehementer adverſari videtur locus Luitprandi Legat. p. 481. b. initio, ubi Nicephoro, ſe legatum prima vice admittenti, adſtitiſſe ait Baſilium Parakymomenum, Protoſecretam, Protoveſtiarium & duo Magiſtros. Nicephorus poteſt tunc dici aut ſolus regnaſſe, aut cum collegis Conſtantino iuniore & Baſilio, Romani filiis, quorum ſe tutorem gerebat. Si ſolus, quare duo Magiſtros penes ſe habuit, ſi quidem coniectura noſtra recto talo ſtat? Si autem collegæ, quare non tres, quandoquidem tres Imperatores tunc eſſent. Sed ſtatuat ea de coniectura quantum quisque velit. Alias multi erant Magiſtri in aula Byzantina, & Luitprandus ſuo, id eſt æquali noſtri Conſtantini tempore, viginti quatuor eorum numerat, Scilicet quaevis nobilior dignitas, tam palatina, quam militaris, præfixum habebat titulum magiſtri, ut paullo poſt titulus Prohedri ſolebat præfigi. Quamvis huius rei veſtigium in hoc codice paene non exſtet, apud alios tamen ſcriptores hiſtoriæ Byzantinæ ſæpe occurrunt axiomatici cum præfixo Magiſtri titulo. Ita Leo Grammat. p. 453. A. 2. 461. D. 475. B. Magiſtrum & Domeſticum ſcholarum memorat, & p. 494. D. μάγιστρον καὶ μέγαν ἑταιρειάρχην. Cedrenus p. 593. B. habet μάγιστρον καὶ στρατηλάτην & μάγιστρον καὶ λογοθέτην τῶ δρόμε, item p. 604. C. Magiſtrum & Drungarium vigiliæ p. 613. magiſtrum & ſtrategum Armenorum, & magiſtrum atque præfectum excubitorum. * [Μάγιστρος καὶ δομέστικος τῆς δύσεως eſt apud ſcript. poſt Theophan. p. 295.] * Scylitzes p. 822. D. habet magiſtrum & Proto a ſecretis. In univerſum habebant ſingula officia palatina ſuos magiſtros, qui & Principes appellabantur, ut Salmaſius ad Script. Hiſt. Aug. T. II. p. 239. obſervavit, qui p. 220. addit, magiſtrum officiorum omnium & principem officii palatini, ſimpliciter magiſtrum vocari conſueviſſe. Conf. Agathias p. 116. 9. ed. *Vulcan.* & Procop. Anecdot. p. 109. ult. quem locum Alemannus bene reſtituit. * [De magiſtris palatii eorumque origine ex aula Byzantina v. les Dignitez de la France p. 227.] *. De officio & partibus magiſtri officiorum docte atque ſuſe diſſeruit Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 296. a. Medio aevo hos magiſtros quoque *præceptores palatii* appellabant, quorum erat *totam imperialis aulæ & maiora negotia ſuæ diſcretionis arbitrio definire*, ut ait Vita S. Aldrici Epiſcopi Senonenſis apud Du Cange v. *Præceptor*. Aut cum magiſtro ſacrorum officiorum aut cum præpoſito convenit *Siniſcalcus*, de quo vid. Murat. T. I. Antiq. Ital. p. 119. Diſputatum hac aetate fuit de officio & etymologia *Seneſcalci*, aut *Siniſcalci*. Mihi videtur a voce antiqua *ſinde* & *ſcale* venire. Notat autem *Sinde* idem atque ſuperſtes adhuc vox cum præpoſitione adiecta *Geſinde*, id eſt ὑπηρεσία, *familia*, *famulitium*, *obſequium*. *Nutritios*, τὰς ἀνατρόφας, appellat Gregorius Turonenſ. VI. 11. *Nutritios, qui ad exercendum miniſterium regale erant neceſſarii. Geſindeknecht*, famulus, qui ceterorum famulorum inſpectionem & procurationem ſibi habebat iniunctam.

Ibidem. 'Ανθυπάτας] Anthypati ſeu proconſules poſteriorum temporum longe ſunt alii a Proconſ. illis vetuſtis florentis Romanæ rei. Merus tum erat titulus

auctori-

auctoritate caſſus, niſi qui ἀνθύπατοι τῶν θεμάτων proconſ. provinciales eſſent. Forte ſic dicti fuere, non quod *loco Conſulum*, *pro Conſulibus* eſſent, ſed quod *ante Hypatos* eſſent, & illos praecederent. Videntur in τῶν Ἰλλουστρίων locum ſucceſſiſſe. Nam ut *Illuſtris* titulus nulli officio ſoli alligatus erat, ſed tantum comitabatur ſummas dignitates, ita deinceps iidem *Anthypati* dicebantur, qui olim *Illuſtres*, hoc titulo evaneſcente. Habebantne ſingulae provinciae ſuos Proconſules? Sane Antiochus Ἀνθύπατος τῆς Ἑλλάδος eſt apud Zoſimum V. 5. 84. & e Noſtri Cleterologio conſtat maiorum quarumque provinciarum Strategos fuiſſe ſimul Anthypatos; non hoc titulo, ſed illo, auctoritatem illis tribuente. Iunctus quoque ſolebat eſſe titulus Anthypati cum titulo patricii; ſed uterque merus erat titulus, nullius poteſtatis aut index, aut auctor. * [vid. Contin. Conſtant. III. p. 67. ubi Alexio Moſelli patricii primum & Procoſ. collata a Theophilo dignitas, dum vero magiſter quoque ac Caeſar ab ipſo creatus eſt.] *

6. C. 14. Πατρικίος] Erat hic quoque merus titulus, honorem & dignitatem conferens, at auctoritatem nullam. Auctorem habuit Conſtantinum M. teſte Zoſimo II. 40. ubi memorat aliquem Optatum, ὃς παρὰ Κωνσταντίνου τετυχήκει τῆς ἀξίας τοῦ πατρικίου, ταύτην πρῶτον τιμήν, καὶ προκαθῆσθαι τῆς τῶν ὑπάρχων ... τῆς αὐλῆς ... Significat patricius idem atque *patrem*. Etymolog. M. πατρίκιος οἱονεὶ πατὴρ τοῦ κοινοῦ. Patricii enim urbium, regionum, Imperatorum, erant iidem atque patres urbium, regionum, atque Imperatorum; qui eos & eas curarent, diligerent, foverent, ut pater liberos ſuos. Olim ſeculo Conſtantini M. & Theodoſiorum quotquot patricii eſſent, iidem quoque patres Imperatoris appellabantur, ut conſiliarii & directores eius, omniumque conſiliorum eius conſcii & adminiſtri. Apud Menandrum in Exc. Legat. Hoeſchel. p. 102. memoratur aliquis Παυλῖνος ὄνομα, ἀξίωμα ... πατήρ, & pag. 110. appellatur idem ἐν τοῖς βασιλέως πατράσι τελῶν. Ergo plures erant patres Imperatoris, & omnes id nomen participabant, qui ſacris conſultationibus adhiberentur. Idem p. 132. ... κατὰ τὴν ... χώραν ... Τραϊανὸς ἐν τοῖς βασιλικοῖς πατράσι τελῶν, καὶ ... τῆς Καισαρείας ... ἀρχήν. Olympiodorus apud Photium in Bibliotheca p. 106. 4. ... πρεσβεύσας ... καταμένει παρὰ Ἀττάλῳ [id eſt παρ' Ἀττάλου] πατρίκιος Ἀττάλου ἑρμηνευθείς, id eſt *conſiliarius*. Recte proinde Ducas Patricius Weziros Turcarum confert, Hiſtor. c. 22. προσκαλεῖται τὸν πρῶτον τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ὃν Βεζίρην κατὰ τὴν αὐτῶν καλοῦσι γλῶσσαν, ὃν οἱ Ῥωμαῖοι πατρίκιον καὶ Μεσάζοντα λέγουσι. Conf. Antholog. H. Steph. in carmine ... p. 299. In Cod. Theodoſiano praefecti praetorio & illuſtres alii proceres non tantum *fratris* nomine ab Impp. compellantur (unde illa ſigla F. A. *frater ave*) item *fratres cariſſimi & amantiſſimi*, ſed etiam *patres* v. Gutier. de Off. Dom. Aug. p. 313. & 465. & Negelin in diſſ. de diptycho Norimbergenſe. At quid de Cedreno ſtatuendum, qui p. 595. D. de Leone Sapiente Conſtantini noſtri patre narrat eum primum titulum τοῦ βασιλεοπάτορος inſtituiſſe, eumque Tzautzae ſocero ſuo tribuiſſe; quum tamen is ipſe p. 327. A. dixerit Theodoſium M. filiis ſuis Honorio & Arcadio praefeciſſe Arſenium, ornatum titulo τοῦ βασιλεοπάτορος. vid. Diſſert. cl. Leichii de Conſtantino, huic operi praemiſſam c. 3. Scilicet anticipavit Cedrenus tempora. Fuit quidem aevo Theodoſii in uſu mos omnes patricios ſeu conſiliarios aulicos *patres imperatoris* Latine, & Graece πατέρας τοῦ βασιλέως appellandi, at nomen illud compoſitum βασιλεοπάτορ, & tota illius dignitatis ratio ſolius Leonis inventum, & antiquioribus temporibus ignota res fuit, ut patebit ex iis quae ad pag. 801. dicentur. Quae Goarus ad Codin. de Offic. p. 29. n. 36. de Tata ſeu patre aulae, poſteriorum aetatum dignitate, attulit, non exſcribam. * [Paulus Pater Imperatoris, Fredegar. p. 206. Marie Stuard envoya en Ecoſſe pour negocier ſon retabliſſement Jacques Hamilton, chef de ſa maiſon, la plus illuſtre d' Ecoſſe. Elle luy donna le titre de ſon Lieutenant general dans le royaume, & l'adopta pour ſon pere, titre nouveau, excepte dans l'ancien tems. Pitaval Cauſes illuſtres T. IX. pag. 179. Syracuſanae urbis praefectus ante Saracenos *Patricius* vocabatur.] * id eſt procurator, rector vicarius. vid. ad p. 154. C. 10. dicenda. Ita πατρίκιος Ἀφρικῆς apud Theophan. pag. 235. A. πατρίκιος τῆς Λαζικῆς καὶ Βαγαϊκῆ pag. 309. B. * [In libro diurno exſtat ad Patricium provinciae epiſtola, qua Garnerius dicit intelligi aut praefectum provinciae a CPtano Imperatore in occidentem miſſum, aut eum, qui a Galliae Rege ſit ablegatus p. 107. In Chronico Vulturn. apud Murator. T. I. Scr. Ital. pag. 425. habetur haec formula: *In nomine Dei noſtri I. C. anno imperii Dn. noſtri Conſtantini VII. & V. anno patriciatus domini noſtri Landulfi, nec non & V. anno domini noſtri Athenulphi principis* -- & p. 417. memoratur *Adenulphus Langobardorum gentis Anthypatus & patricius*] * Reguli Longobardi Graeciae maioris, qui hic memorantur, quum provincias ſuas ab Impp. CPtanis ut vaſalli tenerent, patricii erant aulae CPtanae, & annos ſui Patriciatus, id eſt Principatus ſui ab aula CPtana dependentis, numerabant, ut Imperatores imperii ſui. *Gaimerius princeps Beneventanorum patricius factus, poſtquam CPlim veniſſet.* Anonym. Salern. T. II. P. II. Scr. Ital. pag. 272. * [Adelgiſus Deſiderii Longobardorum regis filius a Conſtantino Graec. Imp. conſtituitur patricius. Schminck. ad Eginhard. p. 40. Gilimer Wandalorum rex non factus eſt patricius a Iuſtiniano, quod Arrianam haereſin eiurare nollet. Procop. & Theophan. p. 170] * Reges igitur & principes occidentales eorum temporum ſuſcipiendo Patriciatum a CPtanis Impp. cuius rei exempla longe plurima dedit Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Patricius*, agnoſcebant, ſe vaſallos eorum eſſe, patricios eius, id eſt procuratores, locum tenentes, vicarios. Patricii vocem ea aetate id notaſſe patet ex loco Benzonis pag. 1062. * [*Poſtera die congregato concilio in Eccleſia principis Apoſtolorum ſedit rex Henricus in medio Epiſcoporum* -- *tum rex ait. Seniores, ſoluto more ſit in electione noſtra. accipite quem vultis de tota praeſenti congregatione. Qui reſponderunt: Ubi adeſt praeſentia regiae maieſtatis, non eſt electionis conſenſus in arbitrio noſtrae voluntatis. Etſi forte aliquotiens abſens eſtis, tamen per officium patricii, qui eſt veſter vicarius, ſemper apoſtolicae promotioni intereſtis. Neque enim patricius eſt Papae patricius, verum ad praeparanda Reipublicae negotia eſt Imperatoris patricius.* -- *Decretum eſt, ut rex Henricus cum univerſis in monarchia imperii ſibi ſuccedentibus fieret Patricius, ſicut de Carolo M. factum legimus.* -- *Inductus igitur rex viridiſſima chlamyde deſponſatur patriciali annulo, coronatur eiuſdem praefecturae aureo circulo*] * Ducit nos hic locus ad celebratam illam de patriciatu Romanorum, quem geſſerunt Imperatores occidentales, quaeſtionem, cuius origo prima haec mihi videtur fuiſſe. Imperatores CPtani Romam olim mittebant, ut alio, patricios, res Romanas ſuo nomine curaturos: quum deinceps epiſcopis Romanis non bene conveniret cum illis Graecis patriciis, & deficere ab imperio Orientali meditarentur, invitabant reges Francos ad ſuſcipiendam rerum apud Romam civilium procurationem, ſeu patriciatum. * [vid. Muratori Annali d' Italia T. II. pag. 397. & 405. *fine*, qui credit patriciatum conſtitiſſe in defenſione Eccleſiae Romanae. Conf. *Later. pariet.* p. 32. ubi de Caroli M. patriciatu. De dignitate patriciorum, & quod provinciis praefecti fuerint, poſtea vero eum titulum reliquerint v. p. 34. Patricius idem, qui poſtea dux vocatus p. 35. ex Henrico Monacho. Patriciatus Caroli M. maxime in defenſione eccleſiae conſiſtebat. Idem propterea quoque *defenſor* appellatus. conf. p. 58. Claves ſepulcri S. Petri ad Patricios mitti ſolebant. teſtis Carolus Martellus T. IV. p. 282. [credo Muratorii Annal. d' Italia] conf. p. 407. Patriciatum depoſuit Carolus M. quum Imperatoris titulum aſſumeret, *Cerem. Gall.* p. 94. Imperatorem Coſ. & patricii dignitate uti ſolitum apparet ex l. *Hadrianus* & ſeqq. Diſt. LXIII. conf. not. ad Conſtant. Donat. p. 64. *Anaſtaſii & Leonis aetate redit Romae Hadrianus Papa, a quo Carolus Francorum Rex Romanorum patricius conſtitutus fuerat, regnumque Italiae ſuſceperat.* Muſeum Ital. p. 41. Patricium ſe dicit Carolus M. in literis ad Alexium apud Baronium & Act. S. S. menſ. Iun. T. I. p. 714.

p. 714. Henricus IV. apud Ottonem Friſingenſem de reb. geſt. Friderici Barbaroſſae L. I. c. 1. *patricium primum* ſe appellat. *Apud Bavariae civitatem Brixinoram -- curiam magnam celebravit, ubi iniurias ſibi a Romana Eccleſia irrogatas affectuoſe conqueritur, quod videlicet ipſo inconſulto, qui tanquam rex & patricius primus ſuae urbis epiſcopi eſſe deberet, Romani ſibi pontificem praefeciſſent.* Henricus Imperator, ut domi nium urbis Romae adſereret, annuos conſules binos creavit, ſe primum patricium dici voluit, triumphum inſtituit, in quo acclamatum: Henrico Auguſto a Deo coronato -- Eccleſiae defenſori vita & victoria. Goldaſt. ad Eginhard. p. 170.] * Iam antiquus erat titulus *primi patricii*, idem valens atque *princeps Senatus*; cuius rei exempla dedit Du Cange v. πατρίκιος, cuius utrumque Gloſſarium, ſed Latinum praecipue, praeclara multa de Patriciis veteris iuxta & recentioris aevi docet. * [*Clemens II. coronavit Henricum II. & uxorem Agnetem, qua occaſione iuraverunt Romani nolle ſe unquam pontificem abſque Imperatoris voluntate eligere. Ipſi praeterea de novo conceſſerunt patriciatum, atque praeter Imperatoris coronam aureum circulum ferret inſigne.* Leo Oſt. L. II. c. 69. Miſerunt Romani poſt Nicolai obitum Henrico IV. coronam, rogantes ſimul, ut novum ipſis pontificem daret. Is convocatis Baſileam principibus coronam capiti impoſuit, & propterea patricius Romanus fuit dictus. Berth. Conſt. ad A. 1061. Conf. Hermanni Contracti ad eundem annum. Otto Friſ. L. VI. c. 34. Petr. Diac. III. 21. Lamb. Schafnab. 1063. & 64. Vghelli T. II. in vita Cadoli p. 211. Intelligitur ex modo laudato Leonis Oſtienſis loco, quid ſit *circulus patricialis*, cuius meminit Benzo in Panegyr. Henrici III. p. 1064. *Romani in melius recordati convenientes in unum promittunt emendare quidquid peccaverunt in regem puerum. Itaque mittunt & chlamydem, mitram, annulum & patricialem circulum per epiſcopos, per cardinales atque ſenatores. - Viſum eſt ergo Imperatrici ſuisque ſilentiariis non eſſe recipienda capitolii dona, niſi cum regnorum patriciis.* Temporales domini *Circulo Parium* (*des Pairs*) inſigniti, *Cerem. Franc.* p. 158. Pares curiae a patriciis deſcendere negatur p. 195. diſſert. Du Cangii ad Ioinville. Pares Franciae paſſim ante omnes alias regni dignitates ſibi arrogant. *Fauchet* p. 401.] * Patricii epiſcopos praecedebant apud Graecos, teſte Luitprando *Legat.* p. 481. a. *not.* qui etiam p. 471. Hiſtor. L. VI. Cap. 5. rogam annuam patriciorum perhibet fuiſſe duodecim auri libras & unum Scaramangium. E noſtro hoc Codice p. 141. B. patet patricios in Eccleſia peculiare ſibi ſcamnum habuiſſe, in quo ſederent; et e p. 142. B. diverſos fuiſſe patricios ſyncleticos, & protoſpatharios, illos civiles, hos militares. Conf. pag. 138. *fine.*

6. C. pen. Στρατηγὰς] Vid. de his ad p. 8c8. dicta.

C. ult. Ὀφφικιαλίες] Officiales, qui in officio ſeu obſequio, id eſt in comitatu Imperatoris ſunt. Saepe memorantur in hoc codice poſt patricios & maiores civiles militaresque axiomaticos, ut ſint minoris, neque tamen minimi gradus, quales ſunt e. c. notarii, chartularii, ſenatores, mandatores, hypati, dishypati, comites, ſilentiarii &c. Officium eſt apparitio, apparitores, coetus eorum, qui magiſtratui interviunt. Guther. Off. D. A. p. 626. Valeſ. ad Amm. Marc. p. 93. b. & 483. Du Cang. Gloſſar. utroque.

Ibidem, Κλεισουράρχας.] * [Cluſae, cluſurae, anguſtiae locorum, Du Cange ad Ioinvill. p. 179. μέχρι τῶν κλεισουρῶν Σαρίας Script. poſt Theophan. p. 519. Forte convenit cum Capitaneo ad fines tuendos Chriſtianorum apud Leibnit. T. II. p. 245. Conf. locus Guil. Apuli T. I. p. 380.]* Conf. Du Cang. Gloſſ. h. v. & ad Alexiad. p. 300 unde patet, eos, qui caſtellis per cluſas, id eſt loca anguſta, meatus difficiles, hoſtico vicinos, vel & medio in territorio ſitos, diſpoſitis praeerant, cliſurarchas fuiſſe appellatos. Κλεισοῦρα pro diſtrictu minore, quam θέμα eſt, paſſim occurrit apud Conſtantin. de Themat. ut p. 23. Poſſis cum vetuſtis *Marckgraviis* & *Comitibus limitum* comparare.

6. D. 2. Ἱσταμένων] Stabant proceres coram Imperatore ſedente in throno, neque proceres tantum, ſed & legati, & principes exteri, niſi expreſſo verbo iuberentur ſedere. Quod ſi fieret, in humiliore ſede conſidebant. Multa huius rei exempla habemus. Vnum ex Alexiade ſupra citavi p. 20. Addam inde quoque aliud. Narrans Anna, procerum Latinorum, qui ad Alexium venerant, homagii praeſtandi cauſa, unum aliquem εἰς τὸν σκίμποδα τοῦ βασιλέως ἐγκαθίσαι, & a Balduino Godofredi Bullionei fratre illinc abſtractum cum ira ſermone ſuo dixiſſe: ἀλλὰ ποῖος χωρίτης? κάθηται μόνος παρεστώτων αὐτῷ τῶν τοιούτων ἡγεμόνων. *Ecce mihi ruſticum illum!* (Alexium deſignabat) *ſolus ſedet tot principibus adſtantibus.* Lepidum quoque eſt, quod Maitre Wacce en ſon Roman de Rou apud Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Bancus* narrat, Robertum Normanniae ducem CPli cum Alexio colloquentem, cum non videret ſibi ſedem porrigi, & ſtare dedignaretur, mantellum ſuum ſibi humi ſubſtraviſſe, & ei inſediſſe. Quod ceteros proceres Normannos, quum viderent, imitatos fuiſſe. Hinc iuſſiſſe Alexium, ut in parietibus Conſiſtorii audientiae ſcamna fierent. Locus dignus eſt, qui legatur, neque pigebit adſcribere:

Par Conſtantinoble paſſa,
Et à l' Emperreur torna,
En dementiers qu' à lui parla
A la couſtume qui eſt la,
Son mantel ius, à terre miſt,
Tout deſoubz deſus s' aſiſt.
Au partir quant il s' en torna
Le mantel prendre ne daigna.
Vn de Grès les vit deſubz,
Son mantel li a relevé,
Diſt lui que ſon mantel priſt,
Et à ſon col le rependiſt.
Et il reſpondi par nobloy,
Chaſcun dis Normans autreſt
Son mantel a terre guerpi.

Cum aliis longe plurimis inſtitutis aulae CPtanae Graecae, quae illi ſucceſſit, Ottomannica quaſi haereditate hoc quoque accepit, ut legatus nullus, neque alius quisquam coram magno domino ſedeat. Quo factum, ut legatus aliquis Anglicus, cuius nomen excidit memoria, CPlin a Cromwello miſſus, coram Sultano ſtare dedignans, in famulum quendam ſuum, manibus pedibusque τετραποδηδὸν innixum, conſideret. Ipſi quoque Clerici coram Imperatore Graeco ſtabant. Quare cum aliquando Andronicus Comnenus ipſis, ut gratiam gratiae rependeret, coram ſe in ſcamnis ſedere permiſiſſet, paullo poſt ſublatum illud privilegium & reductus vetus mos fuit teſte Niceta p. 146. B. θαυμαστήν τινα παρεῖχε τὴν ἀμοιβὴν τοῖς τῶν ἐνταγμάτων αὐτῷ πληρωταῖς. ἡ δὲ ἦν τῶν τότε μὲν αὐτῷ δεθέντων ἐξαίσια τιμήματα, -- ὁ δὲ ὥρισε, τὸ συνεδρεύειν ἐνίοτε αὐτῷ σκιμποδίοις παρατεθειμένοις, καὶ παραπεφραγμένον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου κλειδίον. ὃ καὶ οὐκ ἦλθεν εἰς γέλωτα τῶν ὁρωμένων καὶ καταδεξαμένων ἀρχιερέων οὐκ ἐπὶ συχναῖς ἡμέραις συμβὰν, ὥσπερ φαντασίαν τινὰ τιμῆς, καὶ πάλιν, ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανῆλθε συνήθειαν. &c. Inſigniter igitur honorabant Imperatores illos, quibus in Conſiſtorio & praeſeſſione publica coram ſe permitterent ſedere; narratque idem Nicetas p. 292. C. ut rem inſolitam, Iſaacium Angelum Latinis, a quibus imperio reſtitutus fuerat, permiſiſſe, ſibi aſſidere, ut benefactoribus quibus omnia deberet. οἱ τῶν Λατίνων ἡγεμόνες εἰς τὰ βασίλεια παρεβάλλοντο, οὐχ οὕτω δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰ τὸ γένος παρ' αὐτοῖς ἐπίσημοι, καὶ παρατεθειμένων σκιμποδίων τοῖς βασιλεῦσι συνήδρευον ἅπαντες, ἐφ' ᾧ τῆς καὶ σοβαρεῖς ἀνέσαντες -- Quod antea idem Iſaacius ipſis negaverat, ut conſtat ex eiusdem Nicetae p. 215. ubi ait Iſaacium inter alia ſuperba & Imperatore indigna, legatis Friderici Barbaroſſae non permiſiſſe, ut apud ſe ſederent, quum tamen Fridericus non tantum legatos Iſaaci, ſed etiam homines eorum ſedere iuſſerit. Facetus eſt locus, quem non piget adſcribere, lepidaque illa Graeci moris cum hara porcorum comparatio. Ἵνα τὰ ἐν μέσῳ παρῶ, πλείω κατηγορίαν τοῦ δρῶντος ἢ λέγοντος, ἤπερ ἔπαινον, ἔχοντα, παίζεται μέλας διαφθεὶς τοὺς πρέσβεις ἐς τὸν ῥῆγα [Fridericum Barbaroſſam in hibernis apud Philippopolin agentem] ἐπανελθεῖν, αὐτὸς δὲ τούτους ἰδὼν, καὶ μαθὼν, ὡς οὔτε καθέδρας ὁ βασιλεὺς αὐτοὺς μετέδωκεν, ἀλλὰ δουλοπρεπῶς, ὥσπερ Ῥωμαίους, αὐτῷ παρεστάναι παρώφθησαν, οὔτε τινὸς ἑτέρας ἀξιώσεως.

ἠξιώθησαν ἀγαθῆς ἐξχειρίτου, ἐπίσκοποι τε ὄντες καὶ αὐτῷ προσηνεῖς, ἠγανάκτει, καὶ δῆλος ἦν ἐπὶ τῷ γεγονότι τῷδε διαπρεπόμενος. ὡς δὲ καὶ πρέσβεις ἡμέτεροι παρ' ἐκεῖνον ἀφίκοντο, ἑαυτῷ συμπαρεδρεύειν πεποίηκεν αὐτούς τε καὶ τοὺς ὑπηρετουμένους αὐτοῖς, μηδὲ τοὺς ὀψοποιοὺς, καὶ ἱπποκόμους καὶ μαγείρους παρεστάναι ἀφείς. μὴ εἶναι δὲ λεγόμενον ἐκείνων οἶκος, βασιλεῖ μεγίστῳ συνθακεῖν ὑπηρέτας, ἀρκετὸν γὰρ ἔτι καὶ οἱ κύριοι αὐτῶν συνεδρεύουσιν, οὐ καθυφῆκέ τι μικρὸν τοῦ σκοποῦ, ἀλλὰ καὶ μὴ ἐκόντας τοῖς δεσπόταις αὐτοὺς συγκατέκλινεν, ἐν οἷς ἔπραττε, Ῥωμαίους καταμωκώμενος, καὶ δεικνὺς μὴ ἀρετῆς καὶ γένους εἶναι παρ' αὐτοῖς διαστολὴν, ἀλλ' ὡς εἰς συφεὸν οἱ συφορβοὶ τοὺς σῦς ἀναξιπάστας εἰσελῶσιν εἰς ἕνα σταθμὸν, μὴ διακρίνοντες τοὺς πίονας, οὕτω καὶ Ῥωμαίοι παρεστάναι τὰς ἔχουσιν ἅπαντας. Si Friderici Barbaroſſae, non Nicetae, eſt illa Graecorum, nobiles ignobileſque eadem omnes lege tractantium cum ſubulcis porcos pingues macroſque in unam haram compellentibus comparatio, eſt ea quidem ambigua, nam poterat in ipſum quoque pari ratione retorqueri. eſt etiam Imperatore noſtris quidem moribus indigna, illa tamen rudiora ſaecula decet, & Barbaroſſae ingenium; & ſcomma illud maxime ibidem ſubiectum, perlepidum hercle, quo dicebat, in hiberna diſtribuens & dimittens copias, cum ductoribus eorum, epiſcopis puta, *ἀναπαύσασθαι χρεὼν ὑμᾶς ἐνταυθοῖ, ἄχρι δὴ τὰς παρειμένας κνήμας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἐκ τοῦ παρεστάναι τῷ βασιλεῖ Γραικῶν ἀναρρωσθῆτε.* Apparet hinc, valde incommodum accidiſſe Latinis, quibus negotium cum Graecis eſſet, hunc ipſorum morem coram Imperatore ſtandi. Nam apud Imperatores Occidentis ſedebant, quamvis humilius, ipſorum conſiliarii & ad ipſos legati, ut ex modo citato Nicetae loco, & ex illo Chronici Caſinenſis IV. 66. conſtat. *Petrus Diaconus pro reſponſis* [id eſt *negotiis*] *cornobii apocriſiarius* [legatus] *ad Lotharium III. Rom. Imp. directus, poſtquam ei ſeſſionem ad pedes ſuos conceſſit*, id eſt cum in ſenatum ſanctiorem, in conſiſtorium, admiſit. Eundem olim quoque ſtandi morem obtinuiſſe ſaeculo quarto ex Auguſtini & codicis Theodoſiani locis, quos Du Cange in v. *Conſiſtorium* citat, intelligitur, & ex ipſo vocabulo *conſiſtorium*, quod in genere locum omnem, in quo conſiſtit hominum coetus. in ſpecie vero, ſalam notat, in quam conveniunt proceres coram Imperatore in throno ſedente, ipſi ſtantes deliberaturi: item ex formula *ἵστασθαι κονσιστώριον*. Conf. Du Cange v. *παρίστασθαι*. Imo apud Imperatores Romanos ſecundi jam a N. C. ſaeculi obtinuiſſe, ut Senatores in Conſiſtorio ſtarent, haud improbabiliter e loco Lampridii T. I. Scr. H. Aug. p. 927. colligatur, ubi tanquam rarae humanitatis exemplum in Alexandro Severo laudatur, quod *ſalutatus conſeſſum obtulerit omnibus ſenatoribus.* Igitur ante id tempus aut ſtabant omnes coram Imperatore Senatores, aut ſaltim non ſedebant omnes. In aula quoque veterum Regum Perſarum ſtetiſſe legatos exteros ex eo colligo, quod ſolis Thebanorum legatis in eximii honoris teſtationem ſellae ponerentur, teſte Diodoro Siculo XVII. 14. p. 170. 39. *μόνους τῶν Ἑλλήνων* [Thebanos] *ὡς εὐεργέτας τιμᾶσθαι παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῶν Περσῶν, καὶ πρὸ τῶν βασιλέων τοῖς πρεσβεῦσι τῶν Θηβαίων τίθεσθαι θρόνους.*

6. D. 4. *Κελεύσατε*] De hoc vocabulo, quod ſingulis paene paginis primae huius partis codicis noſtri, quae de ſacris ritibus agit, recurrit, copioſe ſatis egi ad p. 302. A. 12. Perverſum quod morem teneam, & in poſterioribus multa dicam eorum, quae primo loco debuiſſent enarrari, fecit id, quod, motus rationibus ſat gravibus, in partem illam huius libri, quae ſub inſpectione mea typis excuſa fuit, commentarios ſcribere prius coeperim, quam in hanc primam partem, quae vivente Leichio praelum liberavit. Semel autem loco ſuo poſita deinceps moveri & transferri in alium absque moleſtia & turbis multis haud poterant. Nihil refert lectorum, hoc loco an alio legant noſtras obſervationes; modo ſat dignae lectu fuerint.

D. 6. *Ὁ τῆς βίγλης δρουγγάριος*] Drungarius eſt praefectus Drungi, vel globi militaris, *χιλίαρχος*. De vocis origine vid. Gretſer. ad Codin. p. 191. & Goar ad eundem p. 26 fine, ubi ait fuiſſe Drungarii vigiliae providere incendiis, furibus, graſſatoribus, in caſtris vigilias, circitationes curare. Conf. Du Cange utroque Gloſſ. & ad Alex. p. 315. *[Io. Zonaras ex aulae Imp. CPt. magno Drungario vigiliae & protoſecretario aſecta, ſeu monachus, appellatur, in cod. 206. apud Lambec. L. IV.]* Ergone ſimul potuit aliquis magnus vigiliae Drungarius & proto a ſecretis eſſe? Vix putem. Officia enim ſecum pugnant. Illud paludatum, hoc togatum eſt. Fueruntne quoque plures uno drungarii vigiliae, quia magnus, quaſi diſtinctionis cauſa, citatur? Videtur quidem. In hoc tamen codice veſtigia illius rei non inveni. Ex illo patet, magni Drungarii fuiſſe, ſcholas militares quotidie in armis exercitia facientes cum magiſtris luſtrare.

D. 7. *Καὶ τοῦ πλωΐμου*]* [*Delongaris, ſub cuius manu eſt omnis poteſtas navium.* Luitprand. An *Drungarius*]* Recte vero corrigit V. D. vitium librarii, quod apud eundem Hiſtor. VI. 5. pag. 471. a. recurrit *De Longariſtis Ploas.* ſcrib. *Drongaris tis ploas.* *Δρογγάρης* (ita Graeci moderni ſcribunt & pronunciant pro *Δρογγάριος*) *τῆς πλωΐας*. Formam hanc *τῆς πλωΐας* alibi non reperio, ſed in hoc codice paſſim occurrit, *τοῦ πλωΐμου, τῶν πλωΐμων, τοῦ πλωός*, & *τῆς πλωΐας*. Videtur eſſe pro *πλοίας*; formaturque *πλώς* pro *πλόος*, ut alia talia multa. Alibi quoque eſt *ὁ δρουγγάριος τοῦ στόλου*.

D. 9. *Οἵ τε μάγιστροι*] ita leg. e membranis.

D. 11. *Τὸ τῆς καταστάσεως*] Eſt qui ſuo res ordine decenterque fieri curat. *Κατάστασις τῶν πραγμάτων* eſt apud Theophan. p. 63. C. *rerum antea turbatarum conſtitutio*, reſtitutio in ordinem. Apud eundem ſunt *ἀκαταστασίαι*, *res turbidae* p. 73. C. Idem p. 243. C. *μάθε τὴν κατάστασιν* habet; *diſce modeſte, ordine, ſedate agere.* In officialibus Patriarchae erat ὁ *τῆς ἱερᾶς καταστάσεως*, de quo Goar. pag. 13. ad Codin. & Gretſer. p. 167. Petrus Magiſter ſcripſit libros *περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως*, de quibus dixi in praefatione. v. Du Cange Gloſſ. Gr. Ceremoniarii erat ordinare proceres ſecundum praecedendi & ſequendi iura, incipere troparium, evocare proceres ſecundum ſuos ordines ad ſacram communionem, in magnis proceſſionibus in magna eccleſia oſculum pacis ab Imperatore accepturos manu ad eum ducere, vela, ſeu claſſes procerum, & legatos introducere. &c. E p. 14. C. 3. Noſtri fere concludas eum fuiſſe caput Silentiariorum.

7. A. 3. *Κονσιστωρίῳ*] Conſiſtorium eſt locus, diaeta, in qua princeps cum ſuis Conſiſtorianis de rebus ſuis publicis privatiſque conſultat & decernit, ſupplices & legatos audit. &c. v. Du Cange Gloſſ. Lat. h. v. Guther. Off. D. A. p. 69. ſqq. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 87. & 330. b. Selden. de Tit. Honor. T. II. pag. 29. Harduin. ad Themiſt. pag. 475. qui tamen quae habet de quatuor comitibus Conſiſtorianis, ea ad tempora Theodoſiaca pertinent. Polybius pag. 717. 7. edit. Wech. *χρηματιστικὸν πυλῶνα τῶν βασιλέων*, appellat talem locum, *veſtibulum in quo reges de negotiis conveniri, & reſponſa dare ſolent.*

A. 5. *Καὶ ὁ πρωτοστάτωρ*] Totus hic locus integrandus eſt e membranis ſic. *καὶ ὁ πρωτοστάτωρ μετὰ τῶν κομήτων καὶ βασιλικῶν νοταρίων καὶ λοιπῶν στρατιωτικῶν, νοταρίων τε καὶ χαρτουλαρίων.*

A. 8. *Πούλπιτα*] Pulpitum eſt ſuggeſtus, *βῆμα*, ambo. Vid. Du Cange Gloſſ. Latin. Varia erant pulpita; ante Cathiſma Circi, vid. Theophan. p. 157. C. & ante palatium. Cedren. pag. 369 C. ubi vid. Goar. & ad Noſtri p. 292. B. 3. De Camelaucio dico ad pag. 331. B. 13.

A. 10. *Σιλεντιαρίῳ*] Plerumque in membranis Lipſ. *σελέντιον* & *σελεντιάριοι* ſcriptum inveni. De ſilentiis, ſeu conventibus & conſeſſibus procerum deliberandi cauſa, abunde egerunt Du Cange Gloſſ. utroque, ad Cinnam. p. 492. Goar. ad Theophan. p. 202. & ad Cedren. p. 354. Alemannus ad Procop. p. 103. Silentiarios fuiſſe ait cubicularios. Non ſatis recte. Sed aliquando latius ſumſit vocem cubiculi & cubicularii. Cubiculum ipſi eſt Conſiſtorium, & cubicularii ipſi ſunt illi, qui curam agebant, ut in conſiſtorio quiete atque decore pro maieſtate principis praeſentis ageren-

agerentur. De ſilentio in quo perorabat Imperator, alio loco dicam. De ſilentiariis hic tantum noto, internuncios eos & curſores fere Imperatoris fuiſſe in publicis proceſſionibus, in ſilentiis, legatorum introductione, item ſenatorum omnium, quos brachio prehenſos ad Imp. introducebant. Domum deducebant recens honoratos, portantes eorum codicillos. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 323. originem eorum deducit a veteribus praeconibus, qui poſtquam iudices in tribunali conſederant, ſilentium faciebant.

7. A. ult. Κανδιδάτων] Candidati ſunt milites pompatici, aut oſtenſionales, ad Auguſti cuſtodiam & comitatum delecti, ſpecie & robore praeſtantes, a candido, quem gerebant veſtitu ſic dicti. Chronicon Alexandrinum ait Gordianum τὸν ἀριθμὸν τῶν λεγομένων κανδιδάτων, homines τελείας καὶ ἱκανοὺς καὶ μεγάλης ὄντας θέας excerpſiſſe κατ' ἐκλογὴν ἀπὸ τοῦ τάγματος τῶν λεγομένων σχολαρίων. Hi *candida turba*, Corippo appellantur.

Cum palatinis ſtans candida turba tribunis.

Camiſia enim, ſeu interulas albas gerebant ſuper omni reliquo veſtitu, quemadmodum verbi divini miniſtri paſſim locorum apud nos in recitatione ſacrarum orationum & adminiſtratione ſacri officii adhuc gerunt, item quibusdam in locis foeminae lugentes. Strictae erant hae lineae (nam ſindone fiebant) veſtes, & de ipſis interpretor illum Wilhelmi Britonis locum apud Du Cange v. *Linea. Linea dicebatur camiſia, quae totum corpus operit, & ita ſtrictis manicis adhaerebat corpori, ut nulla eſſet ruga, & deſcendebat usque ad pedes; unde poderis Graece, hoc eſt talaris.* Videtur Valeſius ad Ammian. Marcell. p. 88. a. ex Hieronymo elicere velle, hos Candidatos de candore cutis nomen accepiſſe. Si ſoli fuiſſent Germani hanc in militiam aſſumti, poſſet ea opinio quodammodo tolerari. Verum *candidi* potius illi, quam *candidati* fuiſſent. Sed ut pullati ſunt, qui pullam gerunt, ita candidati, qui candidam. Conf. Idem ad p. 275. & 523. ubi exponit, quid ſit *candidam dare*, item Lindenbrog ad Amm. p. 424. & 457. Petav. ad Themiſt. p. 377. Du Cange utroque Gloſſario. Color nempe aulicus erat albus, & in camiſiis albis debebant proceres quotidianas in aulam proceſſiones obire. Hinc in charta vetere apud Du Cange v. *Gunna*, color albus & ruber ſunt colores regii. *Cum innumerabili multitudine equitum de civibus, veſtitis in coloribus regiis, videlicet in coloribus* [id eſt veſtibus coloratis] *albi coloris & rubei.* Benzo in Panegyrico Henrici III. *Allatae ſunt Byzantio regales literae, portitores harum fuerunt tres miſſi purpura induti, cum candore byſſi. chlamydes nimiae viriditatis relucebant aureis ſignis* &c. Hinc *candidam* pro militia ſeu gradu palatino poſuit Hieronymus Ep. 9. *pullam tunicam nigrosque calceos candidae veſtis & aurati ſocci depoſitione ſumſiſſe.* Ejusdem verba de Nepotiano *in palatii militia ſub chlamyde & candenti lino corpus ejus cilicio tritum fuit*, poſſunt aeque de militia militari, ſeu candidato ſtricte ſic dicto, quam de militia togata accipi. Nam militantium omnium veſtis erat alba. vid Iuret. ad Paulini Petrocorii vitam S. Martini I. vs. 108. Quamvis igitur tam milites proprie ſic dicti, quam in aula militantes, ſeu fungentes officiis togae, gererent albas veſtes, tamen candidati in ſpecie ſic dicti illi protectores ſacri corporis, qui ſolas eas, & ſemper gerebant, quum reliqui officiales & honorati, interdum alias coloratas pro temporum ratione ſumerent. Videtur quoque in conformatione candidae fuiſſe diverſitas, qua milites & proceres aulici diſtinguerentur. Certe in Martyrio S. Acacii n. 15. memorantur σχήματι στρατιωτικῷ λαμπροφοροῦντες. Ductus ille mos candidas gerendi aut a Romanis, aut a Graecis, ſive hi primi ejus inventores, ſive in eo imitatores Romanorum fuerint. Graecos veteres certe in forum proceſſiſſe candidatos, apparet ex Artemidoro p. 83. 13. *ed. Rigalt.* Traductus idem ad poſteriora tempora fuit, ut adhuc ſub Juſtin. M. ad celebrandum hilariter ſplendideque diem feſtum in candidis populus conveniret. Quapropter Paulus Silentiarius in Ecphraſi provocans ad celebrandam ſolenni & laeto ritu dedicationem S. Sophiae ſic ait.

δεῦρό μοι ἀγλαΐην ἐπιεσσάμενοι ἀπὸ ἐσθῆτος,
χιονέας ἴσα κεῖθεν γεγηθότες ἄψεσι πέπλους.

Candidatorum ſtricte ſic dictorum originem repetunt a Gordianis. v. Auctores ſupra citt. & Salmaſ. ad Scr. H. Aug. T. II. p. 75. Sed jam inſtituit, aut certe renovavit deſitos, Alexander Severus, ut e Lampridio T. I. Scr. H. A. p. 939. conſtat, ubi ait, *milites, quos oſtenſionales vocant, non pretioſis, ſed ſpecioſis clarisque veſtibus ornabat.* Significat *lineas candidas*, quae exiguo pretio comparantur, & tamen oculo placent atque nitent. *clarae* veſtes ſunt *candidae*. Graeci quoque λαμπρὸν & καθαρὸν pro λευκῷ ponunt, & λαμπροφορεῖν pro λευχειμονεῖν. Ita accipio illud Diodori Siculi XX. 7. p. 410. 9. προελθὼν ἐν ἱματίῳ λαμπρῷ *in veſte candida.* Ita λαμπρότης pro λευκότης poſuit Iobus Monachus apud Photium Bibl. p. 308. & λαμπροφορεῖν pro *candidam gerere* in illis τὸ μέντοι λαμπροφορεῖν τοὺς βαπτιζομένους τῆς τῶν ἀγγέλων σύμβολόν ἐστι λαμπρότητος, τὸ καθαρὸν ἐπιδείξας τῆς ἐνδιαιτήσεως. Hinc dies Paſchalis ἡ λαμπροφόρος ἑορτὴ dicta fuit, ut multis exemplis probat Du Cange v. Λαμπρὰ & Κυριακὴ pag. 769. non quod in ſplendidis, pretioſis veſtibus, ſed quod in candidis procederetur. Illo enim die & alii & recens baptizati *in albis* procedebant. Plura exempla uſus huius v. λαμπρὸς pro *albus* habet Du Cange Gloſſ. Gr. p. 787. Gerebant hi candidati torquem aureum, ut e multis noſtri codicis conſtat locis; & arma Imperatoris, id eſt ſcutum & haſtam, eum procedentem comitantes. Propterea εὐεργέας ἀσπιδιώτας eos appellat Paulus Silentiarius Ecphraſ. S. Sophiae v. 124. ubi proceſſionalem Imperatoris turbam ſic deſcribit.

ἐν δ' ἐμιμνε σακέσπαλον ἀσπιδιώτην,
χρυσέον ἀγνάμπτοιο κατ' αὐχένος ὅρμον ἔχοντα.
ἐν χρυσέην τινα ῥάβδον ἀεὶ προϊάλλουσιν ἀνάκτων,
ἐν στρατὸν ἀορτῆρσι κεκασμένον εὐποδας ἄξας,
σύνδρομον εὐσπλοιο μετ' ἀσπίδα καὶ αὐτῷ.

Primo loco memorat Candidatos; tum oſtiarios, aut ſilentiarios, tandem ſpatharios, aut Maglabitas. obſcurius enim ſignificavit. Commemorantur quoque ſpatharocandidati, qui erant Spatharii & Candidati, diverſum militiae genus, qui praeter ſcutum & arma, candidatorum peculium, etiam ſpathas, ſeu manu dextra, ſeu e cingulo gerebant, quales mihi deſcribere quodammodo videtur Monachus S. Gallenſis de rebus geſtis Caroli M. I. 37. *Antiquorum Francorum paratura erant calciamenta - - deinde camiſia glizzina* [id eſt candida, nitentia & rigida a polline ſiliginis] *poſt haec baltheus ſpathae colligatus. Quae ſpatha vagina ſagea, ſecundo corio qualicunque, tertio linteamine candidiſſimo cera lucidiſſima roborato, ita cingebatur, ut per medium cruciculis eminentibus ad peremtionem gentilium aureretur.* v. ad pag. 334. C. 7. de *Saponiſtis* dicenda. Procedebatur a Candidato ad Stratorem, illinc ad Spatharium, ab hoc ad Spatharocandidatum. Candidati imaginem videre eſt in monumento Ravennate apud Du Cange Famil. Byzant. pag. 97 & Alemann. ad Procop. p. 77. tenentis, perverſo ordine, dextra haſtam, & ante dextrum genu ſcutum Chriſti monogrammate pictum, colobio ad medium humerum deſcendente, camelaucio in capite preſſo & rotundo. Candidatus armatus, aut certe praetorianus aliquis miles, Imperatori adſtans conſpicitur in Menologio Baſiliano T. I. p 64 & 176. Turcae, ut alia multa inſtituta Byzantinae aulae ita etiam Candidatos in ſuam traduxerunt. Leunclavius enim apud Du Cange v. Σολακάδες hos ait eſſe ſatellitum genus, Turcis *Solacler* dictos, qui circa Sultanum equitantem in albis curſitent ſubuculis. Fernolenſes tabulae tamen n. 16. & 17. non conſentiunt.

B. 1. Ἀσπάζονται *oſculantur*. Ἀσπάζεσθαι eſt proprie *ad ſe trahere*, quod faciunt qui rem aut hominem oſculari cupiunt. Rariſſimo, ſed primigenio illo ſignificatu adhibuit Procopius Anecdot. p. 49. 1. *ed. Aleman.* Ὁ δὲ αὐτὴν ἐκ ἀπομανθανόμενος τῶν περιεσομένων σύμπασαν αὐτὴν ἄδειαν ἀναισχύντως ἠσπάζετο, *ad ſe rapiebat.* Crucem oſculandam offerre ingredienti in eccleſiam Imperatori mos ideo fuit a clericis introductus, ut ſpecie venerandae crucis ab Imperatoribus honores impetrarent ſibi non debitos, neque appetendos humilitatem profeſſis.

7. B. 3. Σκευοφύλακες] de cuſtode theſauri ſacri, vel precioſae ſuppellectilis eccleſiae vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & infra ad p. 21. A. 11. Emendatio margini adſcripta digna eſt pura Graecitate. Lectio tamen membranarum in textu vulgata, propterea non ſollicitando, ſuo ſaeculo eſt digna, προσφερομένα, *quando ſcilicet is profertur*, multa talia in hoc codice. Sic ſupra p. 5. B. 1. aderat διδομένων, *interea dum dantur*, ubi planius fuiſſet διδομένας, coniectura in margine notata, ob κεράς praecedens.

B. 7. Ἵσταται δὲ] M. ἵσταται ὁ ἐξ ἀρχ.

C. 2. Τὰ Ρωμαϊκὰ σκῆπτρα] V. ad pag. 332. D. 6. dicenda.

C. 3. Εὐτύχια] Vt *ſceptra*, hoc eſt vexilla, pro ſcepterigeris ſeu vexilliferis, ita quoque *Fortunulae*, ſeu *victoriolae*, pro illis, qui ante ſuum collegium, legionem, cohortemve ſuam fortunae aut victoriolae ſignum in pilo praeferunt. Quia victoriae aut victoriolae in Praetorio ſolebant aſſervari, videtur eo motus cl. Leiche ut εὐτύχια, id eſt vel potius εὐτυχεῖα, *ſigna Fortunae bonae*, aut *victoriae*, redderet *praetoriani*. Deſierat ſub Chriſtianis Impp. nomen praetorianorum, & e Noſtri p. 824. conſtat victoriolas & ſceptra Scholariorum, dracones autem Excubitorum ſigna fuiſſe. Dico pluribus hac de voce ad p. 332. D. 7. & de v. σκεῦος ad pag. 332. D. antep. & 828. 1.

C. 4. Προτικτόρων] Protectores ſunt genus aliquod militiae palatinae pomparicae protegendo principis corpori deſtinatum, qualia tot erant, ut quomodo diſcrepent, non conſtet. Iam fuerunt temporibus Antoninorum. v. Spartian. in Caracalla T. I. p. 718. Gother. O. D. A. p. 423. 617. Valeſ. initio praefationis ad primam Ammiani editionem, ubi ait Ducum comitum & magiſtrorum filios in ſchola protectorum militaſſe, & p. 38. b. ad Amm. Marc. it. p. 52. b. ubi protectores ſimpliciter ſic dictos a protectoribus domeſticis, qui & domeſtici nude appellabantur, diverſos fuiſſe ait. Memorabilis eſt de his protectoribus & domeſticis locus apud Procop. Anecd. p. 108. init. Protectores medio aevo inclinante *conſervatores* appellabant, quae vox in Ceremon. Rom. Eccleſ. ſaepe occurrit.

Ibidem. Σινατόρων] quales fuerint *Senatores*, mihi non conſtat. Certe *Senatus membra* hic non notat, ſed videtur genus aliquod militiae palatinae oſtentualis notare, & quidem non valde honeſti ordinis. Hieronymus *Senatores* recenſet inter ſingulatos militares, epiſt. ad Pammach. *poſt tribunum primicerius, deinde ſenator, ducenarius, biarchus, circitor, eques.* Draconarii ſunt ſigniferi. Modeſtinus apud Lindenbrog ad Ammian. Marcell. p. 264. a. *Signiferi quos nunc draconarios appellant. Draco et enim a ſingulis cohortibus fertur in praelium.* vid. Gother. p. 409 Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 142. Goar. ad Codin. p. 86. n. 31. Harduin. ad Themiſt. p. 371. & Petav. ad eundem p. 482. & praecipue Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Draco* & *Draconarius*. Dracones adhuc Saeculo XII. pro ſignis fuiſſe geſtatos apparet e Niceta p. 209. B. 3. De *labaris* conf. Idem Gl. Lat. h. v. *Campiductoria* videntur ſigna *Campiductorum* eſſe. De campiductoribus & campidoctoribus, ſintne diverſi, diſputat Valeſ. ad Amm. Marc. p. 236. Conf. Du Cange Gl. L. h. v.

C. 7. Βάνδον] Infra p. 826. occurrunt βανδοφόροι, λαβαρίσιοι & σιγνοφόροι. Sunt *banduferi*, illi qui bandos vel bannos gerunt, vexilla nobis hodie *banderoles* dicta. σιγνοφόροι ſunt, qui τὰ σίγνα ferunt, vexilla cum pannis, quibus purpureae principum imagines inſutae eſſent, aut conti, in quorum vertice fixae erant ligneae deauratae principum imagines. Labara ſunt panni quadrati, aut oblongi e ligno tranſverſo conti dependentes, crucem aut numerum Latinum decuriae indicem monſtrantes. *[De *bandera* ſigno militari egit Du Cange ad Joinville pag. 116. de *banda* Gothica voce & eius ſignificatione v. Giornale dei Letterati II. 374.] * & Du Cange Gl. v. *Bandum* & *Bannum*. unde Belgicum *Ban*, *Bonbuys*, & noſtrate *Banner*, *Panier*, *Bannerherr*, pro *Banderarius*, item *Pfanner*, nata.

C. 10. Κυαίςωρος Καγκελλαρίοι] Ea eſt coniectura Cl. Leichii, quam p. 12. C. 10. confirmat, & pag. 217. ubi haec ipſa hic deſignata acta leguntur. Κυαίςωρ & interdum Κυαίςωρ ſcribitur in hoc codice latina vox *Quaeſtor*. Nempe librario illi idem valebat αι & ε, quae frequentiſſime permutavit. De quaeſtoris munere, literas Auguſti recitandi, alio loco agam. Erat maxima dignitas. Quaeſtor πάρεδρος, aſſeſſor, conſiliarius intimus & director Imperatoris appellatur a Procopio Anecdot. p. 28. circ. fin. Sed multum defecit proceſſu temporis. Quaeſtorem a Iuſtiniano primum inſtitutum perhibet Procop. Anecd. p. 89 *init.* & quidem puniendis paederaſtis, ſcortatoribus & haereticis. vid. Aleman. p. 93. ſed contradicit ſibi Procopius linea ultima. v. Guther. p. 454. *Cancellarii* hic memorati ſunt alii a noſtratibus cancellariis, magnae dignitatis viris. Illi erant qui cancellos velis appoſitos cuſtodirent, & turbam aditu prohiberent. vid. Agathias p. 26. 23. Guther. p. 370. & 613. & Du Cange Gloſſ. Lat. h. v.

C. 11. Δομεςικοῦ] Domeſticus eo aevo pro corporis aut collegii alicuius primicerio uſurpabatur, ut ſupra jam diximus.

Ibidem. Ῥωμαΐζοντες] id eſt Latine recitantes. Quae Latina Graeci recitaverint, ea leguntur p. 217. De uſu linguae Latinae apud Graecos poſteriores ceremoniali, & interdum quoque ridiculario, ago ad pag. 812.

C. 12. Μακροπνάχονται] M. μακροπνάχονται hic & paullo poſt. Quinam ſint *Dipentiae*, fateor me ignorare. videntur ad Circum pertinere.

C. ult. Εὐφημοῦντες] Laeti cantus & gratulationes votaque longi & proſperi imperii, quibus proceres & plebs Imperatores excipiebant, dicebantur εὐφημίαι & ἄκτα, *laudes* Latinis. εὐφημεῖν dixit Anaſtaſius p. 126. *diffamare laudibus*; non ineleganter, διαφέρειν *differre*, in vulgus ſpargere *per ſuas laudes.* * [*laudes facere* habet auctor Innocentio III. aequalis apud Aleman. de Pariet. pag. 10. Annales Bertin. Anno 812. *Legati Michaelis ad Carolum M. miſſi Aquisgrani ſcriptum pacti ab eo in eccleſia ſuſcipientes more ſuo, id eſt graeca lingua, laudes ei dixerunt.* p. 509. ed. Murat. Conſ. Du Cange ad Alexiad. p. 252.] * & Gloſſ. Lat. v. *Laudes*, ubi multa & egregia exempla protulit. *Favere alicui* dicebant veteres. Ita Capitolinus de Pertinace T. I. S. H. A. p. 566. *fuit in curia honorificentiſſimus* [plurimum honoris ſenatui tribuebat] *ut ſenatum faventem* [ſibi fauſta acclamantem] *adoraret.* Dio ἐπαινεῖν dixit apud Xiphilin. p. 1258. 95. μηδένα τῶν πρόσθεν ἐπαινέσαντες *nulli Caeſarum*, neque Albino, neque Severo, *dicebant laudes in Circo.* Ita enim accipiendus eſt ille locus. A graeco εὐφημεῖν formabant Latini medii aevi *effimmare*, & corruptius deinde *fumilare. fumilare Imperatorem* pro proclamare, & nuncupatum piis votis proſequi. vid. Du Cange h. v. In univerſum φήμη eſt novis Graecis commemoratio alicuius cum laude, & apprecatione bonorum. ut in Pontific. Haberti p. 70. γίνεται ἡ φήμη τῶν βασιλέων καὶ τοῦ πατριάρχου, & quae ibi ſequuntur.

D. 1. Οἱ τεχνικοὶ] Sunt qui nomos muſicos in publicis coetibus manu & nutu adminiſtrabant, praecentores, directores muſici, aut qui docti ritus eccleſiaſticos, quid quotidie in eccleſia praelegendum agendumve ſit, norunt. Non recte interpres Symeonis Metaphr. in Script. poſt Theophan. p. 403. D. reddidit illa τεχνικὲς εἰς τὰ Σφαιρία, ut neque Goarus in Anonymo Theophani adiuncto p. 436. (ambo loca in graecis corrupta ad praeſcriptum exemplum emendanda ſunt.) Oblitus ergo fuerat vir doctus eorum, quae ad Codinum ſcripſit p. 15. n. 51. Conſ. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v.

D. 3. Ἐν ᾧ] ſubint. τόπῳ. Interdum quoque καιρῷ ſubintelligitur.

D. 7. Τριβουνάλιον] Tribunal eſt omne aedificium excelſum, illuſtre, non tantum βῆμα in quo cauſae aguntur, & orationes recitantur. Hoc tribunal appellaba-

pellabatur *el* λύχνοι, forte quia ibi in proceſſionibus tranſeunte Imperatore lychni accendebantur.

7. D. 7. Δοχή] *Exceptio*, admiſſio ad ſalutandum. δέχεσθαι Latini *admittere* dicunt. Spartian. in Iuliano. *Senatum & equeſtrem ordinem in Palatium venientem admiſit, & affatus eſt blandiſſime.* Herodian. VII. 6. ἐτύχεν ἐν ὥρᾳ καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς εἰσιόντα, δεξιώσαντες αὐτὸν τὰ πρὸς ἀρέσκεια, ἐχθρὸς ὑπεδέχθησαν. Poſteriores ad morem graecorum *ſuſcipere*. Anſelmus Epiſcop. Havelbergenſis L. III. Dialog. c. 12. *Ingreſſi urbem cum magna honorificentia ſuſcepti, die dominico alio atque ſunt in proceſſionem ad ſanctam Dei genitricem ad Blachernas, in tanto honore, ut etiam de palatio caballos ſtratos eis dirigeret cum obſequio pietas imperialis, ut ſic eos ſuſciperet.* item *recipere ad reverentiam*, nempe *praeſtandam*. Ceremon. Patricii pag. 185. *Pontifex ibi recipiet ad reverentiam omnes praelatos paratos.* Tam princeps proceres & inferiores, quam hi illum dicuntur δέχεσθαι, *benevenire, ſuſcipere.* Luitprandus id *ſuſceptionem* appellat p. 480. b. *init. Negotiatorum multitudo copioſa ignobiliumque perſonarum ea ſolemnitate collecta ad ſuſceptionem* (δοχὴν) *& laudem* (εὐφημίαν, ἀκτολογίαν) *Nicephori a palatio usque ad S. Sophiam quaſi pro muris viae margines tenuit.* Vt hic loci plebs dicitur Imperatorem Nicephorum δέχεσθαι, ita quoque Cedrenus de iisdem uſurpat eodem ſenſu p. 660. A. 8. πρόσδεν δημοσίαν ποιήσαντα τὸν Νικηφόρον ἐν τῇ πηγῇ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἀναλήψεως τὰ χρυσᾶ, οἱ συγγενεῖς τῶν ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἀπολωλότων, δεξάμενοι (*quum ſuſcepiſſent, obviam nacti fuiſſent*, vel etiam *praeſtolati eum*) ἐν τῇ τῶν ἀρτοπρατῶν ἀγορᾷ, ὕβρεις ἠφίεσαν κατ' αὐτὸ ἀπρεπεῖς, ἀλλὰ ψόγοις καὶ παλαμναῖον ἀποκαλοῦντες &c. Ita quoque qui redeuntes e ſacro fonte ſalutabant, ritu veteris eccleſiae, dicebantur eos δέχεσθαι. vid. Theophan. p. 149. A. ult. & D. 10. quamvis deinceps parvulos attollentes e ſacro lavacro ἀνάδοχοι fuerint appellati. In genere eſt δέχεσθαι, ſe praeſentem ſiſtere, ſui copiam videndi & alloquendi alicui facere, & δεχθῆναι, *praeſens fieri adduci*, παραχθῆναι. Apud Theophan. p. 85. eſt δεχθῆναι εἰς πρόσωπον τοῦ βασιλέως *ad Imperatorem adduci vel admitti.* Quia vero diverſae erant δοχαί, partim privatae, intra conſiſtorium, paucis arbitris, partim etiam publicae in foro, viis urbis, templis &c. hinc Nicephorus proceſſionem ſolennem δοχὴν προπέμπτην *ſuſceptionem, in qua Imperator a populo deducitur*, appellat. Alias δέχεσθαι novis Graecis idem eſt atque ἐκδέχεσθαι *exſpectare, manere aliquem*. hinc δοχὴ alicuius *exſpectatio*. Priſcus Rhet. in Excerpt. Legat. Hoeſch. p. 25. ὡς εἰ ἐκτησάμενοι ἐπανέλθοιεν, αὐτὸν δεξάμενοι σφᾶς εἰς τὸν Βαρβαρικὸν ἀποστεῖλαι. Convenit ergo δέχεσθαι cum Germanico *aufwarten*, quod proprie eſt *praeſtolari aliquem*, hodie tamen apud elegantiores pro reverentiam ſuam alicui coram veniendo & officia ſua offerendo teſtari. & δοχή, cum *Aufwartung*. δέχεσθαι *ſeine Aufwartung machen.*

D. antepen. καμάραν] *Ad lychnos*, ait, *puta*, non ardentes, ſed camaram, ſeu arcum a lychnis ibi ardere ſolitis ſic dictum. καμάρα Graecis omnis *arcus*, *apſis*, *voluta* eſt. Vocabulum ἱσταμένου, ſignificat Imperatorem ibi gradum figere, & audire ſtantem laudes ſibi dictas. Raro contingebat, ut Imperator ſtaret. Putabant enim eum corporis geſtum haud decere majeſtatem imperii, ſeduloque cavebant, ut in publico ſederet. Ex lege autem & ceremonia in talibus populi ſalutationibus, item ad lectionem Evangelii & textus epiſtolaris in eccleſia, in allocutionibus ad ſenatum, vel ſilentiis quadrageſimalibus, in alloquiis ad milites in Campo CPtano, & ad populum in Circo, ſtandum ipſi erecto erat.

D. ult. Ἦγεν ὁ δήμαρχος] * [Venetorum demarchus prope domeſticum Scholarum ſtabat, praſinae iuxta domeſticum excubitorum; Script. poſt Theophan. pag. 88.] *

Schol. ἀπάντησιν] M. tantum ἀπαντ monſtrant, reliquis cultello bibliopegi praeſectis.

8. A. 1. Τὸ περατικὸν μέρος] *tranſmarina*, vel, ſi quis vocem ipſam retinere malit, *peratica* factio, quae in Galata, ea hodie Pera dicitur, & in Aſia ultra Propontidem & Helleſpontum e regione CPleos, Chalcedone & Chryſopoli, ſeu Scutari, habitabat, & quae maioribus factionibus CPtanis adſcriptae erant, veneta peratica venetae CPtanae, & praſina peratica praſinae CPtanae. vid. Goar. ad Codin. p. 10. ubi περατικὰ reddidit, *quae trans pontum* [Ceratinum ſcilicet] *in Sycena ſeu Galatenſi regione ſunt.* Recte quidem, ſed & Aſia CPli vicina huc pertinet. ἡ περαία *ultramarina regio* apud Cedren. p. 501. B. 6. eſt *Aſia*. collat. C. vs. 11. μέρη περατικὰ ſunt *partes Aſiaticae*, ripa Helleſponti CPli oppoſita apud Theophan. pag. 264. D. 2. τὸ πέραν eſt pars Aſiae CPli oppoſita, πέραν πόλεως διάγειν διὰ τὰ λήσιμα τῶν φόρων, habetur in Antholog. L. II. p. 464. pro *proceſſiones ob fori & tribunalium ferias in tranſpontana ſuburbana vacare.* Non percepit ergo Combefiſ. Script. poſt Theoph. p. 88. A. 6. quid ſint τὰ περατικὰ τάγματα. Sunt praeſidia per Peram, ſuburbium CPtanum, & in altera Steni parte, Aſiatica nempe, per urbes vicinas diſpoſita. v. Du Cange Gloſſ. Gr. v. πέρα. Peraea eſt omnis regio alteri oppoſita & ope freti interiecti ab illa diſcreta. Sic περαίαν τῆς Λογγιβαρδίας appellat Anna Alexiad. p. 132. tractum Brunduſii, reſpectu Epiri. περαίαν τῶν Πικριδίου Nicetas p. 34. D. 8. memorat, e quo patet, aedem illam, ſeu villam Pictidii in ripa Aſiatica fuiſſe. De Peraea Rhodiorum vid. Maaſvic. ad Polyaen. p. 424.

A. 2. Δημοκράτης] Eſt ſummus magiſtratus factionalis. Quaeque factio ſuum δήμαρχον & ſuum δημοκράτην habebat, Domeſticum Scholarum veneta, & Excubitorum domeſticum praſina. Huic ſuberat, & huius veluti legatus erat, ὁ δήμαρχος, *magiſter factionis*, factionem in ordine continens. Quale autem fuerit τὸ λιβελλάριον (ita hic loci eſt in membranis) *libellarium*, ſeu *libellus*, non ſatis liquet. Puto fuiſſe membranam, continentem iambos aut carmen in laudem Imperatoris conditum, & gratulandi cauſa ob feſtum diem feliciter obitum, ipſi traditum, verbo gratulationem poeticam, qualem tranſeunti Imperatori diebus feſtis unaquaeque factio per Democraten ſuum tradebat. Dictio ἐπιδίδοται τὸ λιβελλάριον τὸν δεσπότην eſt nova Graecia digna, & perfrequens in hoc libro.

A. 5. Ἀκτολογοῦσιν] *acta dicunt*, *acclamant bona vota.* Tales acclamationes, εὐφημίαι, olim *acta* dicebantur. Derivata vox in novam Graeciam fuit, & retenta, & perfrequens eſt in hoc codice illo ſenſu. Apud Theophanem p. 154. D. *a. fin.* acta non tantum fauſtas acclamationes, ſed etiam querelas factionis in Circo & expoſtulationes cum Imperatore, & omnia, quae tunc dicta & acta fuerunt, ſignificat. Vt acta in iudiciis ſunt, quae a partibus litigantibus utrinque diſputantur coram tribunali, & in acta, ſeu commentarios, a notariis referuntur; ita quoque acta ſunt, quae a factionibus oppoſitis coram Imperatore, aut illuſtri magiſtratu, dicuntur, & in acta, ſeu commentarios, referuntur. Scribebant nempe notarii quid quaeque factio, & quoties quid dixerint. Hinc ſaepe videas in hoc codice annotatum, hoc vel illud ter, aut & interdum ſaepius recitari. Nullibi frequentius tales acclamationes quam in Scriptoribus Hiſtoriae Auguſtae legas. ut e. c. acta Senatus ad M. Antoninum philoſophum ſunt apud Vulcat. Gallien. in vita Avidii Caſſii T. I. p. 467. ad quem locum Caſaubonus conſueto ſuo more docte & fuſe de ritu acclamandi & de etymologia vocis *acta* diſputat. Pag. 524. ſunt acta ad Pertinacem poſt necem Commodi, p. 772. acta ad Macrinum & Diadumenum, pag. 890. ad Alexandrum Severum, e quo loco etymologia vocis ſatis clare patet. *Addam*, ait Lampridius, *acclamationes Senatus, quibus id decretum eſt. Ex actis urbis ad* (vel potius *ante diem*, ut Caſaubonus vult) *pridie nonas Martias* &c. Haec & talia plura acta T. II. ſcriptorum hiſtoriae Auguſtae reperiunda conſiderans magnam eorum ſimilitudinem deprehendet cum actis in noſtro Codice frequenter recitatis. Conf. Sigon. de regno Italiae p. 28. ult. Plerumque *acta* ἄκτα in plurali dicitur. Reperio tamen in hoc codice ſingularem quoque p. 31. B. 7. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ ἄκτῳ *in ultima acclamatione*, *in ultima particula actorum.* v. paulo poſt de Cractis ſeu praeconibus dicenda. Multa congeſſit de more & for-

mulis

mulis acclamandi Cl. Leichius in Adverſariis ad Codicem hunc, unde Caput illud totum, cui titulum *Acclamationes* inſcripſerat, huc transferam, quale inveni. Collectan. p. 39. 40. 41.

* [Acclamationes.

Conſueta Imperatoribus acclamatio. Conſt. vit. Baſ. c. IX. Benno in vita Hildebrandi Papae: Henricus Imp. ſolo contentus triumpho fuit quem Romae habuit. Triumphus eſt applauſus ille inaugurato acclamatus: Henrico Auguſto a Deo coronato, magno & pacifico, Imp. Romanorum -- vita & victoria. ap. Goldaſt. ad Eginh. p. 170.

Filii Baſilii Macedonis invocant in vetere pictura Deum ut coronet manu ſua cum genetrice patrem, dignum ipſum faciens regno coeleſti. Vita eius. p. 155.

Pax Auguſtae Du Cange ad Alex. p. 267.

Conf Νικᾷ, ubi *tu vincas* expreſſi, quod idem eſt atque τυμβικας apud Suidam. Sic ὀμφικιον pro *officium* apud Theoph. 316. inde apparet μ inſeri ante labiales. In noſtro autem πραιφέκτως pro *praefecta*.

Sub Anaſtaſio cum procederent Monachi canticum pſallentes, exclamabat populus καλῶς ἤλθετε οἱ ὀρθόδοξοι. p. 136. *Theoph.*

Du Freſne ad Zonar. p. 106. Κύριε βοήθει. vid. eund. in Diſſert. de nummis infer. aevi § 28. 30.

In Synodo contra imagines ſub Copronymo patriarchae acclamatum Κωνσταντίνῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ πολλὰ τὰ ἔτη. Zonar. p. 188.

Acclamatio Carolo M. facta pag. 93. 94. *Cerem. Franc.* T. I. Dans la meſſe de tierces apres l'oraiſon *Concede* deux grands Chanoines Pretres chantoient & chantent encore les louanges ou les acclamations. *Chriſtus vincit, Xrs regnat, Xrs imperat.* Melon. p. 17.

Les louanges, ou les acclamations: Hunc diem, multos annos iſtam ſedem Deus confirmet. &c p. 18.

Aureliani, *Xrs vincit* &c. Epiſcopo Aurelianenſi ex omni clero: *Pax, vita* &c. *Domine tu illum adiuva* &c. p. 189 conſ. 205

Chriſtus vincit &c. Ludovico Regi Francorum pax &c. p. 323.

Optamus te per multos annos bene valere Domine beatiſſime Papa. *Liber Diurnus* p. 57. in Decreto ſubſcriptum pro electo pontifice.

Archidiaconus incipit laudem alta voce: Domino noſtro Papae vita. Scrinarii reſpondent: Tu illum adiuva p. 168. conſ. p. 227. 257. 266.

Acclamationes coronato Imperatori factae ſimiles Graecis. p. 403.

Αὔγουστε τύ βίνκας. Theoph. 211.

Φιλανθρωπότατε δέσποτα πολλὰ τὰ ἔτη. p. 247. ib.

Divinitas vos conſervet per multos annos ſanctiſſimi & beatiſſimi patres, *Donat. Conſt.* p. 20.

Acclamatum in ſynodis ſacris, Impp. filiis & patriarchis πολλὰ τὰ ἔτη. ſic in Pſeudoſynodo Photii p. 226. T. VI. Harduini.

Ibid. p. 231. Βασιλείου, Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου πιστοῖς προπατοράρχαις βασιλεῖς καὶ αἰώνιοι Αὔγουστοι.

Τοῖς θεοπροβλήτοις βασιλεῦσι. p. 259.

Aliae εὐφημίαι 213. d. 275. d.

Legati veteris Romae acclamant Imp. & Pontifici ſuo Iohanni p. 278.

De allocutionibus Impp. deque acclamationibus ipſis in theatro factis, rituque illo ad Theodorici Gothorum regis tempora durante diſſertationes in academia regia Inſcriptionum lectae. Memoires de Trevoux A. 1705. p. 1230.

Βασιλεῖ ὑπὸ τῆς ἄνωθεν θείας προμηθείας ἐστεμμένῳ ἠγαπημένῳ καὶ διακεκοσμημένῳ δεσπότῃ ἀγαθοποιῷ, ἐρηνικῷ, νικοποιῷ, θεοσυμμάχῳ &c. p. 289.

Annales Bertiniani anno 812. Legati Michaelis ad Carolum M. miſſi Aquisgrani ſcriptum pacti ab eo in eccleſia ſuſcipientes more ſuo, id eſt graeca lingua laudes ei dixerunt. p. 509 ed. Murator.

Laudes facere (εὐφημεῖν) ſic auctor Innocentio III. aequalis apud Alem. de par. p. 10. &c. & Annal. Franc. Carolo M. acclamatum eſt: Carolo piiſſimo Auguſto a Deo coronato magno pacifico Imp. Romanorum vita & victoria. p. 30

S. Baſilius ad Helenam Imperatricem. Cuſtodiat Deus conceſſi tibi coelitus imperii robur inviolatum in annos multos, ac deinde coelorum regna tibi impertiatur bonorum dator & largitor. Vit. S. Baſilii Iunioris pag. 673.

Cont. Conſtantin. in Romano Lecapeno ἔτος ὁ Ἰωάννης εἰς λέγεσθαι καὶ ἄνωθεν Ῥωμαίων γνώσεται. pag. 264.

Mezeray Abregé p. 325. Le Pape Etienne venant en France eſt attendu a Rheims Le Roy Louis I. le reçut a la deſcente du cheval, & ſe proſterna devant lui. En ſuite il l'accompagna a l'egliſe de l'Abbaye de S. Remy, & en y entrant il lui preta la main pour le ſoutenir. Le chergé de France chanta le *Te Deum* & celuy de Rome fit des acclamations des louanges a l Empereur. Le Pape & lui prirent enſemble du pain & du vin benits.

Nicephorum gaudere pacis -- illum & phoſphorum clamabant. Legat. Luitpr. 145.

Acclamatum Nicephoro: Euge venit ſtella matutina &c. p. 138.

Clerus -- Laudibus hi plaudunt, perſultant pluribus illi. Et commune decus pariliPietate ſalutant p. 58. b. Vita S. Germani ab Henrico ſcripta] * Hactenus Adverſaria Leichiana.

8. A. 6. Οἱ τοῦ μέρους] *qui ad factionem pertinent*. Latini quoque *pars* pro *factio* dixerunt. Vid. Salmaſ. ad Scr. Hiſt. Aug. T. I. p. 534.

A. 8. Κατασφραγίζει] *facto manu ſigno crucis benedicit.* * [Cur σφραγὶς dicta fuerit *crux* vid Pantin. in L. I. de vita S. Theclae n. XIX. & Wagnereck in vita S. Coſmae pag. 38.] * & Du Cange Gloſſ. Gr. v. σφραγίς. Ut ex addito ſcholio & aliis huius codicis locis patet, fiebat haec benedictio vel obſignatio lacinia veſtis, non nuda manu. Et ſic quoque Imperator quando in Cathismate vel alibi populum ſigno crucis ſignare vellet, faciebat praepoſitus ex eius lacinia veſtis ῥωνθάλιον, peculiarem plicam aliquam, quam ipſi in manus dabat, ut eo populum ſignaret. Manavit ille mos Imperatorum ex illo veteri Auguſtorum Romanorum, qui populum Circenſem purpura ſua venerabantur. Claudian. Conſulat. Honorii VI.

regia Circi
Connixum gradibus veneratur purpura vulgus.

Poſſit quoque mos veſte crucis ſignum exprimendi natus eo fuiſſe credi, quod nemini, praeter ſacerdotes, licebat manu nuda crucis ſigno alterum ſignare. Scholion autem illud huc pertinens, quia in extremo margine fuit exaratum, quem cultellus bibliopegi deinceps praecidit, & literis minutis atque per compendia exaratum eſt, ut paſſim ſunt ſcholia huius Codicis, ideoque lectu difficile fuit, inde factum, ut typis non ſatis accurate ad fidem membranarum editum prodiret. Sic autem debet reſtitui. Ἰστέον ὅτι -- κατασφραγίζει ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν μετὰ τὸ ἄκρον τῆς αὐτοῦ χλαμύδος πρὸς τὸν βασιλέα τρίτον. καὶ πάλιν, τῶν κραχτῶν λεγόντων, ἵσταται δεσμεύσας ταῖς χερσί. καὶ πάλιν τοῦ λαοῦ λέγοντος &c. *Domeſticus ſcholarum lacinia tunicae ſuae Imperatorem ter ſignat; & rurſus [acta ſua] dicentibus*, id eſt vices ſuas obeuntibus *praeconibus* aut *cantoribus*, *ſtat manibus ligatis*, id eſt *decuſſatim pectori impoſitis*, quali habitu coram Regibus Perſiae & Armeniae, dein coram Imperatoribus CPtanis proceres, olim mos erat, hodie adhuc mos eſt in aula Turcica, quae eum e Graeca cum multis aliis transſumſit. vid. ad p. 303. A. 5. dicenda. Fit aliquoties in hoc ſcholio mentio τῶν κραχτῶν *clamatorum*, hoc eſt praeconum, vel cantorum. Conveniunt quodammodo clamatores hi cum pſaltis, aut potius cum canonarchis, a quibus tamen diverſi ſunt. Pſaltae enim erant ordinis clericorum, & populo tantum in eccleſiis hymnos ſacros praeibant; Cractae non erant ordinati, ſed laici & populo acta praeibant, ſeu laudes, quas aut populus redderet integras, aut eorum tantum extrema, aut quibus denique convenientes alias formulas doctus ſubjiceret; ut οἱ κανονάρχαι, qui προλέγουσι τὰς θείας ὕμνους τοῖς ψάλλουσι, ut ait Symeo Theſſalonicenſis. Excuſari igitur poteſt Ioannes Cantacuzenus p. 123. in enarratione ceremoniarum ſuae coronationis cractas & pſaltas pro iiſdem habens. ἐξ ἑκατέρων τῶν τοῦ ἱεροῦ βήματος ἐπὶ ξυλίνων ἀναβάθρων ὡς αὐτὸ τοῦτο πεποιημένων οἱ πρωτοψάλται [alias κανονάρχαι] ἱστάμενοι, οἱ καὶ δομέστικοι

[nempe

[nempe Pſaltarum] λεγόμενοι καὶ ἕτεροι τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἄδοντες, οὓς ἐπὶ τῆς τοιαύτης τελετῆς κράκτας ὀνομάζειν ἔθος ἐστὶ, μίαν τινὰ ᾠδήν. Colligas ex hoc loco τοὺς κράκτας & τοὺς ψάλτας eosdem fuiſſe, ſed mutaſſe nomina pro diverſa functionum ratione, κράκτας quidem appellatos in ceremoniis profanis, ut in coronationibus Imperatorum, in Circo, in proceſſionibus ad eccleſias, ψάλτας autem in ipſa divini cultus per hymnos ſacros adminiſtratione. Quidquid ejus rei ſit, certum eſt hos κράκτας populo, non omni puto, ſed factionibus ad laudes Imperatorum dicendas conductis & doctis, praeiviſſe formulas laudum, quibus codex noſter ſcatet. Propterea Anna Comnena eos τοὺς τῆς εὐφημίας προεξάρχοντας appellat p. 167. Κωνσταντῖνον καὶ Ἄνναν ἐν ταυτῷ ἐξεφώνουν ἐν ταῖς εὐφημίας καιροῖς οἱ τῆς εὐφημίας προεξάρχοντες. v. quae deinceps dicam de pſaltis. Et ſane neceſſe erat, ut & illi, qui canere laudes Imperatorum deberent, eas prius docerentur & memoria comprehenderent, & ut haberent moderatores, qui tempora cujusque formulae diſpenſarent, & quae identidem formula recitanda eſſet, eam praeirent atque de ea monerent, ideo *monitores*, a Tertulliano dictos in Apologetico, reſpiciente ad monitores paganorum, formulas ſolennes in ſacris illis, qui ſacra facerent, praeeuntes. Latini medio aevo hos homines *Archuchoros* perapto vocabulo appellabant. S. Eulogius in documento martyrii apud Du Cange v. *Pſalmiſta* videtur diſcrimen inter pſalmiſtam & cantorem facere, his verbis: *Non promit cantor divinum carmen in publico, non vox pſalmiſtae tinnit in choro.* &c. Non tamen bene novi rationem diſcriminis. Forte cantor extra eccleſiam praeibat populo aut choro ſuorum diſcipulorum hymnos ſacros, quod idem pſalmiſta ſub ipſo ſacri officii exercitio in eccleſia faceret.

8. A. 10. Οἱ βεστιοπράται] M. οἵ τε βεστιοπράται. Sunt οἱ βεστιοπράται *mercatores veſtiarii*, ut ἀργυροπράται *mercatores argenti*, id eſt *collybiſtae, trapezitae, foeneratores*, de qua ſignificatione v. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & ad p. 11. C. 7. *Argentarii* medio aevo Latinis audiebant.

A. 11. Βλαττίων] Vox *blattae* tam diverſo ſenſu accipitur, ut de ipſius ſignificatione certum quid ſanciri nequeat, ſed debeat ex connexione cuiusque loci, ubi occurrit, aeſtimari, *ſericumne*, an *purpuram* deſignare velit. E. c. in voce *ſericoblatta*, notat tincturam, colorem quo tincta ſunt. Quin ſtatuit Salmaſius ad Scr. Hiſt. Aug. T. II. p. 546. βλάττιον idem eſſe atque ſimpliciter ἱμάτιον, *veſtem*. Conf. Idem ibid. pag. 540. Du Cange ad Alexiad. p. 275. & utroque Gloſſario. Hic quidem loci patet βλαττία eſſe ſericos pannos. Quando autem διβλάττιον, τριβλάττιον occurrit, clarum eſt, ſecundam aut tertiam tincturam purpuream intelligi.

A. 12. Ἀπλωμάτων τε καὶ πέπλων] Si qua eſt differentia horum vocabulorum, in quorum uſu ſibi nonnihil ſcriptores permittunt, ſunt τὰ ἀπλώματα ſtragulae, panni qui altarium menſis e. c. aut rei planae pronae jacenti inſternuntur, πέπλοι autem deorſum dependent.

B. 2. ἀπὸ τῶν δήμων] Gemino modo poteſt hic locus explicari, ſive *a factionibus inde*, vel *retro factiones*: ſive *a gradibus inde*. Δῆμοι dicebantur *gradus circenſes*, in quibus greges ſtabant & ſpectabant; ex eo fieri potuit, ut omnes gradus δῆμοι appellarentur, praeſertim in quibus greges factionales ſtarent, etiamsi extra Circum.

B. 3. ψάλται] Satis bene congruit Luitprandi relatio, qui ſe in proceſſione Nicephori *collocatum* ſcribit *juxta pſaltas ſeu cantores in eminentiore loco.*

B. 4. Συστήματα] *collegia, ordines urbis*; ut collegia mercatorum & opificum. De Symponis vel aſſeſſoribus praefectorum urbis, qui ius dicentibus aſſidebant & conſilio aderant, vid. Guther. p. 330. In inſcriptione tituli e codice Iuſtinian. apud eundem pag. 270. appellantur *adminiſtrantes vel aſſeſſores, id eſt conſiliarii*. E ſcriptoribus poſt Theophanem pag. 294. B. fere colligas, Symponos Praefecti Vrbis ab Imperatore ipſo additos fuiſſe; interdum tamen praefecti ipſi ſibi eos legebant.

B. 13. Ὁ ἐκκαίδεκτος] ita eſt in membranis.

C. 3. τῆς Χαλκῆς] Aedificium id erat aeneis tegulis tectum, per quod in magnum palatium aditus patebat. v. Du Cange CPli Chriſtiana p. 113 ſqq. Obſervo tantum hic, morem tunc temporis fuiſſe majora quaeque & ſplendidiora aedificia tegulis aeneis operiendi, cujus etiam monumenta adhuc hodie ſuperſunt. Anaſtaſius in Vitaliano. *Eccleſiam B. Mariae ad Martyres, quae de tegulis aeneis erat cooperta, diſcooperuit.* v. ad p. 42. A. 5.

C. 8. Καὶ ἔνδοθεν] M. καὶ τὰ ἔνδοθεν.

C. 9. Θέλω, ἵστανται] Membranae θέλον, δεξιᾷ μὲν ἵστανται. paulo poſt eaedem ἀγάγει.

C. penult. Εἰς πολλὰς] Formula haec, qua novi Graeculi usque ad taedium utuntur, πολυχρόνιον appellatur. vid. Du Cange Gloſſ. utroque h. v. & Goar. ad Codin. p. 84. n. 13. quos non exſcribo. Tantum indicabo, quid ſibi velint verba apud Codinum ſaepius recurrentia. ὁρίζει εἰς πολλὰ ἔτη. ſcilicet *iubet Imperator ut vobis ad veſtrum πολυχρόνιον ſuo nomine reſpondeam* εἰς πολλὰ ἔτη. Id quod reſalutatio ſolennis Imperatoris ad ſubditorum πολυχρόνιον videtur fuiſſe. Corrigam quoque hac occaſione locum Luitprandi celebrem, Cangio non praeteritum p. 483. *Laudibus meo conviviis* [non *inventis*] *fuit* Deus annos ut multiplicet *conclamant.* Recte ſubiungit argumentum ſequens. *Qua in re quam ſint Graeci ſtulti, quam vanae* [non *quamve*] *huius gloriae amatores, quamve adulatores hinc colligere poſſumus. Optant ſenis non ſolum* [ſic leg.] *ſed ſucernio, quod naturam ipſam non pati certo ſciunt. Gaudet & ſilicernium ea ſibi optari, quae nec Deum facere, nec ſibi prodeſſe, ſed obeſſe, etiamſi faceret, novit.* Vſurpabatur haec formula Latinis quoque. Auguſtinus Patricius Cerem. Eccleſiae Rom. Tit. II. § 4. *Ordinator ſine mitra accedens verſus Electum tertio* [id eſt ter, ἐν τρίτῳ] *genuflectens cum diſtantia convenienti ter dicet:* Ad multos annos -- *Et hic modus de benedictione &* Ad multos annos *ſervatur etiam, ſi ordines acciperet in pluribus diebus ſigillatim.*

9. A. 1. Οἱ ὀργανάριοι] *qui organis canunt, organa pulſant.* Solebant enim organa ſonare, quando factiones dominum excipiebant & ſalutabant. vid. p. 20. C. De organis ipſis infra ad eam partem libri Noſtri, quae de ludis Circenſibus agit, dicam. Ad vocem τόπον addit margo membranarum hanc notam εὐτυχῶς εἰς πολλὰς ἑορτάς, poſt vocem ἱσάμενα lin. 5. & 10. tollendum comma ex fide membranarum. pertinet enim ad ἀνταποδιδόντες, non ad δήμου.

B. 2. Ὡρολόγιον] De horologiis ea aetate notis & uſitatis ago ad p. 271. C. penult.

Ibidem. Τῆς ἁγίας Σοφίας] Celeberrima haec eccleſia ſuperiorum temporum & hujus adhuc miraculum; nemini facile veterum ſcriptorum recentiorumve Itineratorum non memorata fuit. Copioſe ſtructuram & magnificentiam ejus exſecuti fuerunt Paulus Silentiarius in Ecphraſi, & in notis ad eam Du Cange, item L. III. CPlis Chriſtianae. S. Sophiae nomine non ſancta quaedam Martyriſſa, Sophia dicta, ſed Ieſus Chriſtus, dei ſapientia, Graecis deſignabatur, ut ipſi volunt aut accepit ea eccleſia id nomen, quod ſancta dei ſapientia, hoc eſt verbum Dei in ea doceretur; & antequam mos invaleſceret eccleſias martyribus atque martyriſſis dedicandi, omnes, certe majores, ubique locorum audiebant Sanctae, aut etiam Sancti, Sophiae. Ita Matthias de Michovia L. II. de Sarmatia c. 3. memorat in urbe Novogrod fuiſſe *principalem eccleſiam Sancti Sophiae, id eſt Salvatoris, tectam aureis laminis ſplendeſcentibus.* Quod idem templum Paulus Iovius libello de legatione Moſcovica *vetuſtiſſimum ac venerabile* appellat, *quod ante quadringentos annos* [aetate Iovii] *Byzantiorum Caeſarum aemulatione, Sanctae Sophiae, dei filio, dicatum ſuit.* Beneventi quoque fuiſſe aliquando eccleſiam S. Sophiae conſtat e Chronico Caſinenſi l. 9. *Hic intra moenia Beneventi templum domino opulentiſſi-*

mum ac decentiſſimum condidit, quod Graece ἁγίαν σοφίαν, id eſt ſanctam ſapientiam vocavit. * [Etiam Theſſalonicae templum S. Sophiae fuit. p. 326. Scr. poſt Theoph.] * item Niceae. Theophan. anno octavo Conſtantini & Irenes. ἐγένετο ἡ πρώτη συνέλευσις καὶ καθέδρα τῶν ἐπισκόπων ἐν τῇ καθολικῇ τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ τῆς Νικαίας. & Antiochiae, teſte Niceta.

9. B. 7. Ὡραίας πύλας] *Porta ſpecioſa* fuit, ut ex hoc loco & p. 45. A. 1. patet, extima eccleſiae, per quam e Pronao aditus in Narthecem patebat, ut porta regia, ea, quae e Narthece in Naum, & porta ſancta, quae e Nao in ſacrificatorium ducebat. vid. Du Cange v. πύλη, Heinecc. de Stat. eccleſ. Graec. p. 99. & Goar. ad Codin. p. 133. n. 27. & 134. n. 39. Sed non conſentiunt cum Noſtro. Forte alia fuit appellationum ratio tempore Conſtantini noſtri, & alia Codini. Conſentit Noſtro Nicetas Choniata p. 241. D. de Alexio Comneno coronando ſic narrans. ἄχρι ταῖς ὡραίαις λεγομέναις τοῦ ναοῦ πύλαις ἐγγίσας ἱκανὸν ἐκεῖσε χρόνον διέτριψε, προσδεχόμενος πότε ἂν ἐπιταχθείη τὴν εἴσοδον παρὰ τῶν ἀναβάντων τὸ τῆς ὥρας καίριον τῶν ἱερῶν κατηχουμένων ἄνωθεν. Vnde patet, antequam introitus in eccleſiam fieret, exſpectatum ad ſpecioſam portam fuiſſe, donec ſigno e Catechumeniis dato tempus introeundi ſignificaretur.

Ibidem. Ἀποσέψαντα] A longo jam tempore invaluit ille mos, quo inferior in conſpectu honoratioris ad teſtandam conditionis ſuae humilitatem ſuamque reverentiam, qua alterum proſequatur, caput denudat. Hinc tantum honoratioribus proceribus licebat recto capite coram Imperatore CPtano ſtare, juniores valeti, quamvis nobiles proſapia, τὰ ἀρχοντογενήματα, debebant ἀσκεπεῖς nudo capite procedere, ut ſuo loco videbimus. Hinc de captis ducibus Siculis, Balduino & Richardo, & in conſpectum Iſaacii Angeli adductis, narrat Nicetas p. 192. B. τὸ τῆς κεφαλῆς ἀποθέμενοι καλύμμα καὶ δουλοπρεπὲς προσκύνησιν ἀποπληρώσαντες ἐκαθέσθησαν - - Igitur ſancitum olim erat, ut in eccleſiae ingreſſu inſulae & pilei ponerentur. Theodoſius Iunior & Valentinianus in Conſtitutione poſt Concilium Epheſinum *Dei templum ingreſſuri*, aiunt, *foris arma relinquimus & ipſum etiam diadema deponimus.* Iam tempore Auguſtini mos ille obtinebat, ut Imperator templum intrans, aut memoriam Sancti venerans diadema deponeret. Auguſtinus Pſalm. 65. *Melius eſt ut Romam quum venerit Imperator depoſito diademate ploret ad memoriam piſcatoris, quam ut piſcator ploret ad memoriam Imperatoris.* Satis epiſcopaliter. Ante ingreſſum Nai in Narthece deponebant Impp. CPtani ſuas inſulas. Quapropter tanquam rem inſolentem narrat Leo Grammaticus in Michaele, quod μέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν ἐλθὼν οὐκ ἀπέθετο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθε μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν. * [Coronam deponere ſolebat Imperator ante τὰς ἁγίας πύλας. Georg. Monach. pag. 539. Iuſtinianus ſtemma capiti per 40. dies non impoſuit, ſed abſque corona ſacris Chriſti natalitiis ad eccleſiam acceſſit. Theophan. p. 196.] * Faciebat hoc Iuſtinianus luctus & contritionis demonſtrandae cauſa ob triſtem caſum, terrae motum horrendum, qui CPin afflixerat. Reverentiae autem ergo ſiebat, ut Impp. ante portam regiam inſulas demerent; quemadmodum etiam faciebant ante lectionem Evangelii. Conf. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 319. b. Sed totone tempore ſacri officii nudum habebant caput? Videatur fere ex eo, quod Patriarchae dicantur illis ex eccleſia domum redeuntibus & vale dicentibus in propylaeo inſulas rurſus reponere, in ſignum finiti officii divini. Contrarium tamen colligitur ex eo, quod paſſim dicantur Imperatores ad lectionem Evangelii e Metatorio prodeuntes inſulam demere, & quod hodie Graeci ſacris operto capite interſint, teſte La Croixio, tantummodo apud tranſitum ſacrorum inſulas dementes, quod etiam olim faciebant in eccleſia Latina, ut pluribus demonſtrat Ciampinus Tom. I. Monum. Vetuſt. p. 117. 118. Ordo Roman. *Poſtquam per diaconum dictum fuerit ſequentia* S. Evangelii ſecundum Lucam, *baculi omnium deponuntur de manibus, & in ipſa hora neque corona neque aliud operimentum ſuper capita eorum habetur.* Quod praepoſitus Imperatori CPtano praeſtabat officium in demenda, tenenda & reponenda inſula, id occidentali praeſtabat Comes Palatii Lateranenſis. Ita Ludovicus IV. in bulla, qua Caſtruccium, comitem Lucanum, comitem palatii Lateranenſis creat; tribuit ipſi *tui levandi & tenendi imperiale diadema de noſtro* [verba bullae ſunt] *& ſucceſſorum noſtrorum Romanorum principum capite, tempore, quo imperialis coronationis ſolennia celebrantur, & etiam quocunque alio tempore, quoties publice ipſum diadema expedierit elevari de capite noſtro & ſucceſſorum Romanorum principum & reponi.* Ipſos quoque ſacerdotes in ſacro officio peragendo camelaucia deponere conſueviſſe concludo e loco Iſaaci, Invectiva ſecunda in Armenios, ſi ſatis tuto licet e loco extra connexionem evulſo ſtatuere. Omophoria quoque ſua, ut ſignum Epiſcopatus, quemadmodum inſula Imperii ſignum eſt, ad lectionem Evangelii deponebant, ut ex Iſidoro Peluſiota L. I. epiſt. 136. conſtat, ubi myſtice explicans indolem omophorii, rationem allegat, quare Epiſcopus illud tunc deponat. ἡνίκα αὐτὸς ὁ ἀληθινὸς ποιμὴν παραγίνεται διὰ τῆς τῶν προσκυνητῶν εὐαγγελίων ἀναπτύξεως ἀποτίθεται τὸ σχῆμα τῆς μιμήσεως ὁ ἐπίσκοπος, αὐτὸν παρεῖναι δηλῶν τὸν κύριον τὸν τῆς ποιμαντικῆς ἡγεμόνα καὶ θεόν. Conf. Du Cange v. *Cervellerium & Almucia.*

Quoniam incipit auctor noſter illos ritus enarrare, quos in ſolennibus proceſſionibus Imperatores in celebratione divini cultus obſervare debebant, neque ea res intelligi poſſit abſque cognitione rituum ſacrorum, qui cultum divinum penes Graecos conſtituunt: decrevi hic in ingreſſu iſtius tractationis de ſacris rebus generalem quandam ſpeciem liturgiae Graecae & eccleſiarum Graecarum ſubjicere, e qua deinceps dicenda melius poterunt percipi. Perſequar igitur totum ordinem liturgiae Graecae juxta relationem La Crozii & Stephani Gerlachi, qui ſacris Graecorum interfuit non ſemel, & quae ſpectavit audivitque, diligenter in Itinerario ſuo conſignavit. Erit deinceps de ſingulis diſputandi locus. *Les Egliſes regulieres ſe diviſent en trois parties, ſçavoir* νάρθηξ veſtibule, *ou* πρόναος avantnef, ναὸς la nef, *&* Βῆμα le ſanctuaire. *Le veſtibule - - ſert à preſent à batiſer les enfans & expoſer les corps morts des Laics pendant les obſeques - -* Servit quoque congregationi fidelium, qui ante Patriarchae, aut ſacerdotis, & Imperatoris, aut praecipui in quaque communione viri, adventum, & ante τὴν εἴσοδον in Naum non intrant. *La nef ſert à recevoir les fideles, qui s'aſſemblent pour chanter les louanges de dieu & ſe placent ſuivant leur rang ſans confuſion. Les miniſtre de l'egliſe & les perſonnes diſtinguées occupent la partie la plus avancée aupres du ſanctuaire, laquelle eſt entourée des chaires, comme dans nos choeurs, & n'eſt point ſeparée de l'autre ou le peuple ſe range. Le ſanctuaire eſt au fond de l'egliſe, ſeparé de la nef par un grand entablement peint, avec de tableaux de Jeſu Chriſt, de la Vierge, & du Patron. On entre au ſanctuaire par trois portes, deux petites & une grande nommée par excellence* πύλη ἁγία καὶ βασιλική la porte ſainte & royale. [Credo quidem eam ita appellari novo more; ſed Conſtantini noſtri tempore porta illa tantum αἱ ἅγιαι θύραι dicebatur, & αἱ βασιλικαὶ erat illa porta, per quam e Narthece in Naum intrabatur.] *Il y a trois enclos dans l'interieur du Sanctuaire deſtinés à des uſages differens; celui du milieu, qui eſt d'une ſeule pierre marquée de croix, s'apelle la table ſacrée, divine & myſtique, à cauſe du myſtere, & n'eſt ornée que d'une croix & du livre des evangiles. L'autel a la droite eſt deſtiné à recevoir les preſens des fideles & depoſer les eſpeces du ſacrifice. Celui à gauche ſert à mettre les ornements & les vaſes ſacrées, & les diacres, ſoudiacres & officiers mineurs s'y rangent durant le ſacrifice pour allumer les cierges & faire chauffer l'eau du Calice. Dans les egliſes patriarcales & metropoles, il y a au fond du ſanctuaire un trone elevé à coté du grand autel pour le Patriarche ou le Metropole, pendant la celebration, qui ſe nomme* ἅγιον σύνθρονον le ſaint trone; *pour le diſtinguer de la chaire ordinaire, qu'ils occupent parmi leur Clergé durant le reſte de l'Office. Les femmes ne ſe melent point avec les hommes, elles ſe retirent dans les galeries autour de l'egliſe, ou à une tribune fermée de jalouſies, ou on ne les voit point, afin d'empecher la diſtraction, le ſcandale & le mauvais uſage, que l'on fait frequemment de*

nos

nos egliſes, qui ne ſe rencontre point chez les Grecs, leſquels ſont tres-attentifs à l'office, qui ſe chante preſque tout en grec vulgaire. Il n'eſt point permis aux Laics d'entrer dans le ſanctuaire, dont la porte s'ouvre trois fois les jours de fetes ſolemnelles; la premiere avant la conſecration, & ſe referme en meme-tems. La ſeconde à la Communion, & la troiſiéme au commencement des vepres; & les jours ordinaires on ne l'ouvre que deux fois pour le ſacrifice. L'on allume durant l'office quantité de cierges & de lampes dans l'interieur, & devant les trois portes du ſanctuaire, mais l'on n'en met point ſur les Autels. Poſt haec allata, quae partes eccleſiarum Graecarum & aliqualem liturgiae ordinem continent, neceſſarium judico caput ejusdem libelli 15. totum adſcribere, quo agitur *de quelle maniere on celebre la fete de Paque en Valachie & en Moldavie.* Egregie enim locum hunc noſtrum illuſtrat. *La fete de Paques ſe celebre bien plus ſolemnellement en Valachie & en Moldavie, où il n'y a que des Grecs, que dans tous les autres lieux, à cauſe de la liberté. Le Prince & la Domna Princeſſe, vont en habit de ceremonie, & ſuivis d'une Cour fort leſte, trois heures avant le jour à l'Egliſe, dans le Parvis de laquelle il y a deux Trones, l'un pour lui & ſon epouſe, & l'autre pour le Metropolite, qui les reçoit en habits pontificaux ſuivi de ſon clergé. Les officiers de la cour du prince ſont derriere lui; ſavoir, les principaux ſeigneurs & la nobleſſe à ſa droite; & les officiers de juſtice, & corps des Marchands, à ſa gauche; & la milice fait une enceinte pour empecher le peuple, qui vient en foule voir la ceremonie, d'incommoder les aſſiſtans. Il y a dans le milieu de cette place un autel, ſur lequel on celebre la meſſe; & aprés l'Evangile, le prince & le metropolite partent en meme-tems de leurs trones, & ſe rencontrent à l'autel, où ils s'entre-ſaluent au viſage, ſe donnent à baiſer mutuellement une petite croix ornée de pierreries qu'ils tiennent à la main, en diſant* Chriſtos aneſti, *& retournent à leurs places. Enſuite tous les aſſiſtans reguliers & ſeculiers, vont à leur rang baiſer la main du Metropolite & de la Princeſſe au ſon de tambours, trompettes, timbales, & hautbois, au bruit de pluſieurs decharges de canons, & de mouſqueterie, & des acclamations du peuple, qui fait retentir l'air de ces paroles de la Reſurrection, en s'embraſſant.*

Cette ceremonie eſt ſuivie d'un feſtin public du Prince dans ſon Palais, aux principaux du Clergé & de la Nobleſſe; on ſert le Clergé en poiſſon, comme Caloiers, Religieux, & toutes ſortes de viandes aux autres. Il y a trois tables; une petite ſur une eſtrade ſous un dais pour le prince, lequel mange ſeul, & deux fort longues à droite & à gauche de celle-là, l'une pour le Metropolite & le Clergé; & l'autre pour les officiers de la Nobleſſe, & les nobles. Le Metropolite fait la benediction de la table; durant le repas le Prince envoie des aſſietes chargées des meilleurs mets à ceux, qu'il veut favoriſer, & boit la ſanté de la Domna à rouge-bord, à genoux & nud tete. Ce meme repas ſe reïtere deux autres fois dans le cours de l'année, aux fetes de Noël & de l'Epiphanie; mais celui de Paque eſt accompagné de preſent de veſtes, que l'on diſtribuë au Clergé, & à la Nobleſſe; ſavoir trois, de velours, ſatin, & drap au Metropolite, & aux huit principaux Nobles, & deux de ſatin & drap à chacun des autres, avec leſquelles ils ſe retirent pleins de liberalités de leur Prince, qui rentre dans ſon Palais pour ſe divertir avec la Princeſſe, ſa famille, & ſes principaux Officiers, qu'il regale de veſtes de brocard d'or.

Addenda tandem excerpta quædam ex eiuſdem capite 19. quod Liturgiæ ipſum ordinem aliquanto uberius exponit. *Le celebrant & le Diacre ſe lavent publiquement les mains, pour ſe preparer à la reception des pains de propoſition que preſente le peuple, & lui faire connoitre avec quelle pureté d'ame & de corps il faut celebrer le ſacrifice & y aſſiſter. Enſuite s'etant approché de l'Autel de propoſition, le celebrant prend le pain deſtiné au ſacrifice, ſepare la partie quarrée & empreinte avec la patene, & benit le reſte, que l'on diſtribue au peuple à la fin de la Meſſe. Aprés cette oraiſon on fait une proceſſion autour de la nef au ſon des timbres, avec l'encens; on ſort par la petite porte du ſanctuaire, & on rentre par la grande, & le Diacre porte le Livre des Evangiles entre ſes deux mains, fort elevé pour le faire voir au peuple, & le repoſe au milieu du grand autel. L'on chante un hymne d'adoration, lequel finit par ces paroles,* ἅγιος ὁ Θεός. *Dieu ſaint,* ἅγιος ἰσχυρός. *ſaint fort,* ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς, *ſaint immortel, aiez pitié de nous, avec le* Gloria Patri, *& enſuite l'epitre & l'evangile du jour. L'evangile etant fini on ote les pains de preſent de l'autel de propoſition, & on fait une ſeconde proceſſion des eſpeces; les Acolites portent la croix, les chandeliers, les timbres, & l'encenſoir, ſuivis du Soudiacre, qui tient la patene haute, du diacre portant une boette, où eſt enfermé le pain du ſacrifice, couverte d'un voile, elevée & appuiée ſur ſon front, & le celebrant marche le dernier, aiant le calice couvert entre ſes mains. Cette ceremonie ſe fait avec autant de modeſtie que de devotion à pas fort lents, pour donner le tems aux chantres de reciter* Gloria in Excelſis, *& au peuple proſterné à terre de baiſer les bouts de l'etole de l'Officiant, en diſant les paroles du bon larron,* Seigneur, ſouvenez-vous de nous dans votre Royaume, *que le celebrant & ſes aſſiſtans repetent de tems en tems à voix baſſe, & la proceſſion rentre par la porte ſainte, qui ſe ferme à l'inſtant, & l'on met le calice & les eſpeces au milieu de l'autel. L'on chante pluſieurs Hymnes, cantiques, antiennes, verſets & repons, & l'on fait quantité de genuflexions, adorations, benedictions & encenſemens rapportez au Rituel grec, aprés leſquels le celebrant offre ſon ſacrifice avec ces mots. - - Toutes ces ceremonies de la conſecration ſe font à huis clos dans le ſanctuaire, auſquelles le peuple joint ſon intention, & aſſiſte des yeux de la foi à ce miſtere ſecret, durant lequel on chante le ſimbole & des cantiques. La conſecration eſt ſuivie de l'elevation au ſon des timbres, pour avertir le peuple de redoubler ſon attention, & ſa devotion, & de la fraction du pain en quatre parties, ainſi qu'il eſt diviſé; deſquelles il en mele une dans le calice, communie d'une autre, & garde les deux autres pour communier les aſſiſtans. Le celebrant ayant communié, le diacre ouvre la porte ſainte, & invite le peuple à la communion, en diſant:* Approchez avec la crainte de Dieu, la foi & la charité, *& il le communie ſous les deux eſpeces, en tirant du calice avec une petite cuilliere, une partie du corps de IESVS-CHRIST & un peu de ſang melé enſemble; mais les eccleſiaſtiques reçoivent ſeparement les eſpeces. La communion eſt ſuivie de la diſtribution du pain benit par un autre Diacre: les Grecs ne le mangent pas ſur le champ, & le conſervent dans des bourſes propres, qu'ils pendent au col, lorſqu'ils ſont voïage, pour s'en ſervir, & le manger etant attaquez de maladies mortelles dans des lieux depourvus d'egliſe, & de Pretres pour leur adminiſtrer le viatique, pretendans, que le pain benit les fortifie contre les tentations du demon, & les aide à bien mourir au defaut du viatique.*

Cum his & cum Ceremoniali noſtro ut comparari queat locus Gerlachi, latine converſa hic ponam quae in illius Itinerario Germanico p. 62. ſqq. leguntur. „Die 19. Septembris. A. 1574. intravimus eccleſiam Graecam in ſuburbio Galatae, *χρυσοπήγη* a Graecis dictam, ubi totam eorum Liturgiam ſpectavimus. „Stabat Capellanus coram choro, dorſo ad populum „converſo, recitans preces quibus populus crebre „*κύριε ἐλέησον* acclamat. Poſt preces incipiebat ſacer„dos una cum tribus aliis, & uno monacho cantare, „quibus canonarcha cum pueris pſaltis, tanquam alter „chorus, reſpondebat. Erant ergo duo velut chori, „ſacerdotis intra Chorum, & canonarchae extra eum, „invicem alternantes. Poſt ea puer praelegit textum „ex Epiſtola Apoſtoli ad Corinthios. Quo facto preſ„byteri omnes habitu ſacerdotali procedebant extra „chorum, [id eſt tribunam] quorum unus codicem „novi teſtamenti, [vel potius Evangeliſtarum] ornatum „geſtabat, & ſuper ambone, media in eccleſia ſito, & „cruce lignea ornato, deponebat. Repetebant dein„ceps Chorum, in cujus tabulatis, vel ſepi lignea, ab „ea parte, quae ad Navim reſpicit, picta conſpicitur „imago Chriſti, cum inſcriptione *ὁ παντοκράτωρ*, co„ram qua ſeſe inclinabant. Redditi choro ſacerdo„tes ſoli intra eum canebant. Cantica illa lectione E„vangelii interſtincta continuabant, & liturgiae ſuae „ritibus variis peractis, aperiebant rurſus chorum, ter „vel quater agitabant thuribulum, & procedebant „omnes hoc ordine. Primi prodibant duo pueri cum „cereis ardentibus, tum duo alii cum contis lauro cin„ctis. Excipiebat eos ſacerdos panem ſindone tectum

„gerens

„gerens ſuper capite. Sequebantur ſacerdotes duo, ſinguli ſingulos calyces gerentes, non tanquam tot opus eſſet, ſed ſpectaculi & pompae gratia. Stipabant eorum latus duo pueri, ſinguli cum ſingulis contis lauro cinctis, quorum ſumma pars crucem referebat, nitentibus ad inſtar ſpeculi. Poſtquam ab hac proceſſione rediiſſent in chorum, claudebant eum, ut nemo videre poſſet, quae intus gererentur; & primarius ſacerdotum clamabat clara voce λάβετε, Φάγετε, τοῦτό ἐστιν ἄρτος -- τοῦτό ἐστιν αἷμα -- Seorſim inde ipſi communicabant intra chorum, deinde monſtrabatur populo calyx, qui eam ſumma veneratione proſequebatur, & velut adorabat. Tandem peragebant preces pro patriarcha CPtano, Alexandrino, Hieroſolymitano, Antiocheno, & omnibus reliquis epiſcopis. Peractis omnibus precibus, canticis, & Communione, praelegebat monachus aliquis, legatus patriarchae Antiocheni epiſtolam, qua ſibi dari eleemoſynam rogabat. Vltimo tandem totus coetus, unus poſt alium procedebant verſus chorum, ubi ſinguli fruſtum panis accipiebant, ἀγάπη dictum, quod nacti velut in proceſſione adibant & venerabantur inclinatione corporis atque oſculabantur imagines.„ Interjectis aliis continuat idem Gerlach in hunc modum. „Quando miniſtri eccleſiae intrant chorum, inclinant ſeſe verſus crucem ligneam amboni impoſitam media in eccleſia, deinde vultu ad imaginem Chriſti converſo ſe ſigno crucis ſignant. Idem faciunt quotquot in eccleſiam conveniunt -- deinde conſident loco quiſque ſuo, expectantes voces aliquas in precibus & canticis, ad quarum auditum ſeſe inclinant & cruce ſignant, dicentes κύριε ἐλέησον aut σοφία πατρός.„ His praemiſſis multa nobis expeditiora deinceps erunt.

9. C. 3. Τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον] Clerici, ſi quando honoratiori obviam irent, eumque exciperent & beneventarent, Codicem evangeliorum ipſi obviam ferebant, & oſculandum porrigebant. Nicet. Chon. p. 319. A. μηδὲν ἔχων εἰς χεῖρας ἱερόν, ἀλλὰ ἐμφανῶν πάντας μετὰ ... τῶν θείων λογίων δέξασθαι αὐτόν. Ekehardus Iunior de Caſibus S. Galli c. 1. *Parat illico baſilicam & aram, parat tapetes, & pallio dorſili caminatam; Evangelio Epiſcopum aliquos, qui aderant, presbyteros recipere iubet.* Debeo locum Alteſerrae ad Anaſtaſ. p. 90. qui plura de hoc more habet. Adam alium ex veteri charta tabularii Andegavenſis e Du Cangio v. *Tau.* In ea aiunt Canonici capituli S. Laudi Andegav. ſe teneri ad excipiendum Comitem Andegavenſem, uxorem & liberos, quoties ad dictam eccleſiam venerint, *cum textu* [id eſt codice Evangelii] *thuribulo & aqua benedicta, tradendo dicto comiti ſimiliter in dicta receptione Tau eburneum, id eſt crucem eburneam.* Inſignem hunc locum exponam ad p. 216. D. 5. Diaconus quoque, qui Evangelium legit, rediens ex Ambone in tribunam Patriarchae δίδωσι ἀσπάσασθαι τὸ εὐαγγέλιον, ut ait Pontific. Haberti p. 73. v. Du Cange v. *Liber Pacis.* Imperatori, quem urbe reciperent, occurrentes in pontificalibus ſacerdotes evangelium offerebant. Cinnam. p. 128. C. Ruſſi id adhuc faciunt. *Pontifici textus apertus, caeteris clauſus ac oſculandum offerebatur*, teſte Hildeberto Cenoman. Ep. 15.

C. 5. Χαιρετίζουσι] Dicunt χαῖρε Κύριε πατριάρχα, & dein oſculantur. Mos enim erat, ut eccleſiam intrantes ſeſe mutuo oſcularentur. V. Habert. Pont p. 63.

C. 6. Βασιλικῶν πυλῶν] Porta regia eſt ea quae e Narthece in Naum ducit. Hodie Graeci portam regiam appellant illam, quae Noſtro ſancta eſt, & e Nao in Sacrarium ducit. De *regiis*, vel *porta regiarum.* item *regis*, v. Du Cange v. *Regiae*, Mabill. ad Ceremon. Roman. p. CXXXVII. & Corſini diſſ. ſecundae appendicis ad opus de Notis & ſiglis Graecorum pag. 29. * [Quid ſit σανίδια, πύλη βασιλική, ſeu ὡραία, κολυμβήθριον, νάρθηξ, μεσόναος & in primis σωλέα, docet Thom. Smith de eccleſia Graeca p. 47.] *

C. 9. Γένηται ἡ εἴσοδος] Poſtquam factae fuiſſent preces, nempe τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας, quae ſolent introitum ſacri officii praecedere, fit introitus vel *ingreſſa*, ut aevo medio loquebantur. Nam antequam illae factae fuerint, & aut Patriarcha, aut Imperator, quo tempore imperium Graecum adhuc eſſet, aut hodie ſacerdos, & qui cuique coetui primarius vir adeſt, convenerint, manebant & manent congregati in Narthece, vel Antetemplo. Factis autem precibus introitus fit, ſeu ingreſſa. Quod videor mihi colligere & ex veteri ritu *ſalutatorii*, & e verbis Maximi, (allatis a Du Cange v. Εἴσοδος,) τὴν τοῦ λαοῦ σὺν τῷ ἱεράρχῃ γενομένην εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἴσοδον. *Ingreſſa* duplex eſt; *minor*, a qua initium divini cultus fit, hymnis quibusdam cantatis, ut apud nos ab hymno *Kyrie*, item *Allein Gott in der Hoh ſey Ehr*, id eſt *Gloria in excelſis deo.* Conſ. Du Cange v. *Introitus*; & *major*, quando ſacrificans cum grege ſuo e tribuna procedebat conſecranda myſteria populo adorandum monſtrans & circumferens. De priore introitu haec habet Durandus IV. 5. §. 4. Hymnum ait fuiſſe introitum dictum, *quia dum ille canitur, ſacerdos miniſtraturus ad altare intrat, ſeu quia per illam antiphonam ad officium intratur.* Quia igitur introitus ad ſacra ſeu initium ſacrorum ab hymno fiebat, qui hymnus propterea introitus ipſe quoque appellatur, ex eo factum, ut cantor, hymnos ſacros in eccleſiis incipiens, *eſodiarius*, vel *exodiarius*, quod idem eſt atque *eſſodiarius*, geminato *ſ*, diceretur, v. Du Cange v. *Exodium*, ubi hoc citat Ioannis de Ianua: *Exodium, initium cantilenae. Hinc exodiarius praecentor, qui cantum incipit ante alios.* Qui tamen malit ab ἐξόδιον repetere, ſtatuatque ἐξ in hac compoſitione idem atque in ἔξαρχος valere, & notare *rumpere vocem ante alios*, me non habebit multum repugnantem. Introitus igitur *primus*, vel *minor*, *evangelii* quoque dictus, complectitur omnia quae miſſam praecedunt: ſunt autem ea lectio τοῦ προκειμένου, ſeu propoſiti, id eſt textus e Pſalmis, dein epiſtolae, tum evangelii, didaſcalia ſeu tractatio, id eſt ſermo ſacer ad populum. Aliam ideam introitus primi ſeu parvi dedit Du Cange Gloſſ. Gr. v. Εἴσοδος. ſed quam puto a noſtro loco alienam eſſe. Iam intelligere facile eſt verba Leonis Grammatici in Michaële Ebrioſo p. 465. τῆς εἰσόδου γενομένης, καὶ τοῦ εὐαγγελίου τελεσθέντος.

C. 11. Ἵστανται εἰς τὴν ἐκκλησίαν] Negat Du Cange in Nao ſtetiſſe fideles, ſed ſolos vult ibi egiſſe ſacerdotes & pſaltas. At quorſum tam vaſtum ſpatium pro tam paucis? Paulus Silentiarius quoque P. II. vs. 270. ait cancellos bematis diſtinguere τὸν μέσον ἄνδρα τὸ πεπληρωμένον ὅμιλον. Hoc ipſo noſtro loco docemur non proceres tantum in Naum intraſſe, verum ipſos quoque milites pompaticos, qui Imperatorem uſque ad ſoleam comitabantur. Diſceſſum igitur fuit a more, quem obtinuiſſe ſaeculo V. patet a conſtitutione Theodoſii Iunioris ſuperius citata. *Dei templum ingreſſi foris arma relinquimus, & ipſum etiam diadema deponimus.* Mos ille milites pompaticos cum armis in eccleſiam introducendi & per eam diſponendi adhuc hodie obtinet in Wallachia, ne de principum Latini ritus hac in re inſtitutis dicam. De Deſpota Walachiae feſtum Paſchatis celebrante haec narrat La Croix loco ſuperius allato: *Les officiers de la cour du prince ſont derriere lui. -- la milice fait une enceinte pour empecher le peuple, qui vient en foule voir la ceremonie, d'incommoder les aſſiſtans.*

C. 12. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ] Quando de eccleſiis ſermo eſt, ſignificat dextra plaga illam, quae intranti ad dextram eſt, ſiniſtra vero, eam quae ipſi intranti ad ſiniſtram eſt. Patet ex illo Simonidae, quod in Anthologia H. Stephani p. 361. legitur. Cum igitur eccleſiae Graecae ut noſtrae ad orientem verſae eſſent, & intrantes ad orientem proſpicerent, conſequitur ex eo auſtralem plagam eſſe dextram, borealem vero ſiniſtram. E contrario autem Du Cange ad Silentiar. p. 579. borealem plagam dextram facit, & oppoſitam ſiniſtram. Verum abunde refellitur & a noſtro codice, & ab illo ſolo Liturgiae Chryſoſtomi dictae loco, ὁ διάκονος κατέχων τὰ ἱερά, τὸν μὲν ἅγιον δίσκον ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρί, τὸ δὲ ποτήριον ἐν τῇ δεξιᾷ. Sane noſtris in eccleſiis ſacerdos panem fidelibus diſtribuens, verſus boream ſtat, alter calycem, verſus auſtrum.

C. penult. Τῆς σωλέας] De ſolea tam multum fuit diſputatum, ut Leo Allatius integrum libellum de ſolea veteris eccleſiae in L. I. Symmictorum ediderit. Conferendi quoque Du Cang. v. Σωλέας & in Gloſſ. Latin.

Latin. h. voce, item ad Paulum Silentiarium p. 584. ſeqq. * [Thomas Smith. pag. 47. de eccleſia Graeca. *Solea* idem eſt quod *peribolum*, ait Moleon. pag. 427. *Peribolum* autem, ubi fuit olim *ſchola cantorum*. Idem p. 206.] * *Le Nef*, ait La Croix de l'Egliſe Grecque p. 22. *ſert à recevoir les fideles, - - les Miniſtres & les perſonnes les plus diſtinguees occupent la partie la plus avancee aupres du ſanctuaire, laquelle eſt entourée des chaires, comme dans nos choeurs, & n'eſt point ſeparée de l'autre, ou le peuple ſe range.* Olim autem omnino ſeparata erat ſolea cancellis, aut muro, ad pectoris altitudinem elevato, a Nao; unde etiam nomen habet. Nam *ſolear*, & *ſolias*, (ut *honor* & *honos*, *arbor*, & *arbos*) ſignificat δρύφακτον ſepem ligneam & ſpatium tali ſepi interceptum. Gloſſ. veteres *ſolear*. δρύφαξ. non διφρὰξ ut editur. Codin in Orig. CPtanis ubi de Hippodromo, μετὰ τῶν ἐν σφενδόναις ... καὶ σκάλων καὶ σολεῶν ubi ... & σολέα eſt *ſepes*, *carcer*. Interjectum erat ſoleaſ inter ambonem & tribunam, & erat proprie ſtatio cleri & eorum qui ad clerum ſpectarent, ut pſaltarum, lectorum; habuit tamen Imperator jus in ſoleam intrandi, & ibi, ſi vellet, reſidendi, in qualitate Lectoris & Subdiaconi, qua eum gaviſum fuiſſe, deinceps demonſtrabimus. Habebat clerus geminam cathedram, unam τὴν ἄνω καθέδραν, aut τὸ σύνθρονον, dictam, in ſummo bemate pone altare: alterum extra tribunam in hac ipſa ſolea. Fuit igitur ſolea ſpatium inter ambonem & cancellos bematis medium, quod neque illum, neque hos attingeret, ſed undecunque liberum, ſeptum a plaga orientali & occidentali aut cancellis ligneis, aut muro, vel podamento caementitio marmoreove; a plaga autem ſeptentrionali & auſtrali praetenſa habens ſcamna, in quibus clerici, quando intra tribunam non haberent quod agerent, item lectores, cantores, & Imperator, ſedebant. Septum hoc habebat oſtium in parte occidentali, & aliud in orientali; ut e locis illis Noſtri aliorumque conſtat, in quibus Imperator aeque dicuntur ſoleam εἰσέρχεσθαι καὶ διεξέρχεσθαι. Fuiſſe hanc ſedem cleri, probabile facit, & formula ἡ ἄνω καθέδρα, quae reſpicit ad aliam, quae neceſſario fuit ἡ κάτω, &, cum ſuperior fuerit intra tribunam, extra eam fuerit neceſſe eſt, & canon 18. Concilii Toletani IV. *ſacerdos & Levita* [id eſt presbyter & diaconus] *ante altare communicent, in choro clerus* [id eſt in ſolea ſubdiaconi & reliqui inferiores, ut lectores, cantores, exorciſtae &c.] *extra chorum populus*. Facit quoque probabile mos hodiernus Graecorum, quorum clerici aſſignatam ſibi ſtationem ſedemve extra tribunam cum honoratioribus habent; & denique mos eccleſiae Latinae, quam ea in re a Graecis diſceſſiſſe nulla ratio ſuadet, nullus auctor perhibet. Inſignis eſt locus Durandi, & Chronici Caſinenſis alius, e quibus ſtructuram eccleſiarum Latinarum cum Graecis congruentem intelligas. *Triplex veli genus*, ait Durandus L. I. Ration. divin. offic. c. 3. p. 17. *ſuſpenditur in eccleſia, videlicet quod ſacra operit, quod ſacrarium a clero dividit, & quod clerum a populo ſecernit.* Poſt expoſita duo priora, *tertium*, addit, *inde habuit originem, quia in primitiva eccleſia peribolus, id eſt paries, qui circuit chorum, non elevabatur niſi uſque ad appodiationem; quod adhuc in quibusdam eccleſiis obſervatur. quod ideo fiebat, ut populus videns clerum pſallentem inde bonum exemplum ſumeret. Verum tamen hoc tempore quaſi communiter ſuſpenditur ſive interponitur velum aut murus inter clerum & populum, ne mutuo ſe conſpicere poſſint, quaſi ipſo facto dicatur: averte oculos tuos, ne videant vanitatem.* Intelligent locum hunc, qui facetum Boilavii carmen *Le Lutrin* legerint. Diſcimus hinc bema hoc lectorum, ita enim a Symeone Theſſalonicenſi appellatur, fuiſſe a ſtatione plebis aut velo ſuſpenſo, aut interpoſito muro *ad appodiationem alto* ſeparatum, id eſt μέχρι τοῦ ἐπαγκωνίζειν, ut commode quis *appodiare ſe*, hoc eſt fulcire ea, inniti bracchiis poſſet. v. Du Cange v. *Podium*. Locus Chronici Caſinenſis paullo ante nobis laudatus hic eſt L. III. 29. p. 447. *frontem chori, quem fere in medio baſilicae ſtatuit, quatuor magnis marmorum tabulis ſepſit.* Ergo clauſum erat ſolear undecunque. Notat Angelus a Nuce ad illum locum, auctorem ad veterem ſtructuram reſpicere, nunc antiquatam. Juxta recentiorem enim architectonicen odaeum ſtrui, poſt majus altare, ubi olim fuerit abſida ſeu tribuna. In baſilica cathedrali tamen Montis Regalis in Sicilia conſpici adhuc inter alia veteris inſtituti odaeum ſeu chorum antiqua forma fere in medio eccleſiae. Ut Imperator ſtationem in ſolea haberet, jam ab Ambroſii & Theodoſii M. temporibus inde obtinuit. Nam quum prius Imperatoribus licuiſſet in tribunam ingredi, Ambroſius, epiſcopus militaris, tyrannidis avidus, quam quum invadere politicam non valeret, eccleſiaſticam primus inſtituit, arrepto praetextu qualicunque tandem, Theodoſium excludebat ſacrarii cancellis, & τοῦτον ἐπὶ τῷ βασιλεῖ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τέταχε τὸν πρὸ τῶν δρυφάκτων τοῦ ἱερατείου, ὥστε τὸ μὲν λαοῦ τὸν κρατοῦντα τὴν προεδρίαν ἔχειν, αὐτοῦ δὲ τοὺς ἱερέας προκαθῆσθαι. Erat igitur ſolea idem cum *ſenatorio*, ſeu *loco principum*, ut eſt in Ordine Romano. vid. Du Cange ad Paul. Silentiar. p. 560. Nemo tamen magnatum praeter Imperatorem in ſolea ſedebat ſtabatve, ut e proximis Noſtri verbis hac pagina 9. D. 1. patet: οἱ μάγιστροι καὶ ἀνθύπατοι - - ἵστανται εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἐκκλησίας.

9. C. ult. Τοῦ βήματος] Bema eſt omnis locus ſolo ſublimior, ad quem βήματι, gradu ſublato, eundum eſt. In ſacris eſt illa pars eccleſiae aliquot gradibus elevatior, quam eſt area eccleſiae; nos hodie *chorum* dicimus, (aliud aevo medio vocabulum illud ſignificabat,) Itali *tribunam*, Graeci quoque θυσιαστήριον & ἱερατεῖον appellant; quoniam in eo ἱερατεύεσθαι, *ſacra peragere*, & *ſacrificium incruentum* dictum ibi offerre deo ſolebant; unde quoque Latini *ſacrificatorium*, nominant. Latinis medii aevi quoque eſt *presbyterium*, ſeu ſtatio, manſio presbyterorum, & *capitium*. v. Du Cange Gloſſ. utr. his omnibus in vocabulis, & CPlis Chriſt. atque notae ad Pauli Ecphraſin. Alias βήματα ſunt ſacella minora, in magnis eccleſiis intra majus bema dedicata patronis diverſis a patrono eccleſiae. vid. p. 70. A. 8. item 71. D. fine, & alibi.

D. 7. Εἰς τὰ ἅγια θύρα] Alias quoque βημόθυρα. Sic legendum, ubique ſermo de illis foribus eſt, per quas in ſacrificatorium intratur. Paſſim enim prave βηλόθυρα legitur. Quod ſpecie quidem non caret, nam vela his quoque ſanctis foribus praetenſa erant, & januas, quibus vela ſunt praetenſa, novi Graeci βηλόθυρα appellant. Diſtinctionis tamen gratia puto omnino, ubi de ſanctis foribus agitur, ſemper βημόθυρα legendum eſſe. Exempla utriusque vocabuli dat Du Cange in Βηλόθυρον & Βημόθυρον.

Ibidem. Εἰς τὸ πορφυροῦν ὀμφάλιον] De *umbilicis* & *rotis* v. quae dixi ad p. 302. C.

D. 9. Βημόθυρα] „Tres ianuae ſacrarii cum ve„lis oppanſis ſunt in templis Graecorum. Maior me„dia, quae abſolute ianuae, vel ianuae regiae nomine „donatur, & duae minores hinc & inde ab illius late„re. Imagines inter ianuas illas erectae viſuntur, una „Chriſti, ſecus quam apud nos, ingredientibus ad ma„num dextram ipſorum, altera B. Virginis ad ſiniſtram „occurrens, accedens propius ad illas patriarcha προσ„κυνεῖ, *adorat*, non illa adoratione, qua ſolum baſiatur, „ſed minore reverentiae ſignificatione, quae nomine „προσκυνήσεως non ſemel in hoc negotio indicatur, „nutu tantum, inclinatione & reverentiſſima ſalutatio„ne.„ Habertus Pontific. p. 62.

D. antepen. Εἰσέρχονται] Habebant olim Imperatores facultatem in tribuna ſedendi & manendi per totam liturgiam. Sed poſt Ambroſii & Theodoſii altercationes exacti fuerunt, ut laici, Imperatores (v. infra ad L. II. cap. 26. & Du Cange ad Zonar. p. 104.) & praetenta vela tribunae a clericis, cupientibus abſque arbitro agere, & oblationes fidelium toti coetui diſtribuendas ita partiri, ut injuriam illis faceret, qui diceret eos partem deterrimam ſibi ſervaſſe. Solis igitur diebus feſtis veniam Imperatoribus dabant in tribunam intrandi, donorum offerendorum & in ſacra endyta deponendorum gratia, ut e multis locis noſtri codicis conſtat: &, e decreto Theodoſii junioris & Valentiniani poſt Concilium Epheſinum: *Ad ſacra altaria munerum tantum offerendorum gratia accedimus, & cum circumſeptum ſacrorum adytorum ingreſſi ſumus, ſtatim egredimur, ne quidquam ex propinqua dignitate*

nobis arrogemus. Verba Theodoſio juniore digna. Et quamvis ſacerdotes Graeci revera veniam illam pro decem, interdum quoque centum, illis litris auri, aliisque donis, quae Imperator identidem offerre debebat, venderent, ne tamen viderentur legem ipſi ſuam de laico intra ſacros cancellos non admittendo violare, tribuebant Imperatori, & laicis illis omnibus, qui eccleſiae alicujus defenſores eſſent, quales nati omnes Imperatores erant, perſonam lectoris aut ſubdiaconi, eoque jus in tribunam intrandi. Illa profecto ſententia obtinebat in eccleſia Latina; Graecam idem cenſuiſſe, quamvis claris verbis nemo dicat auctorum, colligitur tamen haud obſcuris indiciis. Ruſſos inſtituta ſua cum ſacra tum profana a Graecis accepiſſe in confeſſo eſt. Quum igitur Imperator Ruſſiae hodienum adhuc ex veteri more in feſto novi anni hymnum ipſe intonare & epiſtolam praelegere ſoleat, id eſt tantiſper Canonarcham & Lectorem agat, vid. *Veränderts Ruslands* p. 59. f. ſcriptoresque Byzantini memorent imperatores quosdam, ut Leonem Armenum & Theophilum, ipſos ore ſuo hymnos intonaſſe publico in coetu; credibile eſt, Graecum quoque clerum efficere ſuis artibus valuiſſe, ut & plebs & ipſi Imperatores crederent perſuadentibus, magnum eos ſibi largiri, ſi permittant ad exiguum tempus, neque gratis, munum canonarchae aut lectoris agere, aut etiam ſubdiaconi. Nam ad ſubdiaconos ſpectabat Apoſtoli lectio. In eccleſia Latina ſubdiaconi gradum tenuiſſe Imperatores patet e Du Cange v. *Evangelium*, & Durando p. 56. b. Ord. Rom. p. 398. & 400. Sigonio de regno Italiae p. 176. 51. & 177. 27. *ed. Wechel.* Diaconorum porro erat, altari mappam aut corporale inſternere, incenſare, muſcas flabello abigere. Haec ipſa quoque Imperatores CPtani leguntur variis in locis noſtri codicis in ſolennibus proceſſionibus modo ad hanc, modo ad illam eccleſiam feciſſe. Narrat quoque Elmacinus p. 180. Nicolaum patriarcham CPtanum intercedere ſecundis nuptiis Leonis, ſapientis dicti, poſt S. Theophanonis obitum propterea voluiſſe, quod diaconus eſſet, minatumque ſuiſſe excluſionem ab introitu tribunae, ſi rurſus matrimonium contraxerit. Verba hominis Aegyptii ſunt

ان زوجة لاون ملك الروم توفت في سنة احدي وثمانين ومايتي للهجرة. فاراد التزوج بغيرها. فمنعه نيقولاس بطريرك القسطنطنية وقال له. انك شماس. ان تزوجت, لا تعد تدخل الهيكل *Mortua fuerat anno Fugae 281. uxor Leonis regis Romani. Volebat is igitur aliam ducere. Sed vetabat Nicolaus Patriarcha CPtanus, dicens: tu es diaconus. Si feceris, rurſus non intrabis ſanctuarium.* Pro شماس *Diacono* poſuit Eutychius Patricides rem eandem narrans قاري *lector*, non magno diſcrimine. Nam & diaconi legebant in eccleſia, ſed Evangelium, ut ſubdiaconi Apoſtolum. Lepidam hanc fabellam nobis hos Arabes Chriſtianos narrare vult cl. Leiche. Ego quidem nullo fundamento nixam narrationem dicere nolim. Patet ſaltim ex ea, Melchitas fuiſſe cum Africana eccleſia in ea opinione, Imperatorem eſſe vi dignitatis ſuae imperialis, natum, quod ajunt, aut diaconum aut lectorem. Sententiae hujus eccleſiae Africanae veſtigium videor mihi quoque apud Papiam reperire in v. *Lector.* *Lectores*, ait, *eccleſiae aſſertores. Hi Laici ſunt & in choro inter clericos in mina Apoſtolum legunt, vel, quod ſubdiacones faciunt, & hi faciunt. Hos Africa vel* [id eſt et] *reliquae regiones habent.* Ergo etiam Graeca, etiam Latina eccleſia. Quem hic lectorem appellat Papias, eum Graeci Latinis retentis vocibus δεποτάτες & δεφένσωρα dicunt. Imperatoris olim erat, ut defenſoris eccleſiae ſuo, aliquem ſuo nomine vicesque ſuas geſturum de miniſterio ſuo in eccleſiam deputare, hoc eſt mittere, qui coram patriarcha procederet, ferula turbam arceret, & clerum cum ſacris in tribunam introduceret. Vnde factum, ut, qui idem faciunt, hodiedum a Graecis *deputati* dicantur. Conf. Saxius ad Landulphi junioris Hiſtor. Mediolan. p. 489. *ed. Murator.* Symeo Theſſalonicenſis profecto claris verbis ait, Imperatori ex titulo deputati & defenſoris eccleſiae jus acceſſiſſe in tribunam intrandi & ſanctum panem ibi de manu patriarchae accipiendi & vivificum ſanguinem e calyce hauriendi. καὶ τοῦτο ἐν τυπωμένον ἄνωθεν, καὶ ταύτην εἶχε τὴν τιμὴν διὰ τὸ χρίσμα τῆς βασιλείας, ὡς καὶ δεποτάτα τῆς ἐκκλησίας τόπον λαβεῖν καὶ ὡς Διφένσωρ αὐτῆς κληθῆς.

9. D. penult. Προσκυνοῦντες] Nempe ſanctificatam attactu patriarchae januam oſculo adorant, aut labiis ipſis impreſſo, aut e manu ori admota jactato, aut ſaltim corporis & capitis inclinatione. Faciebat hoc Imperator erga tribunae fores, quod alii erga pronai ſeu atrii eccleſiae introitum faciebant, teſte Chryſoſtomo homil. 30. in epiſt. 2. ad Chorinthios. ταῖς ἐσμὲν τοῦ χειρὶ τὰ τούτου πρόθυρα φιλοῦντες τοῦ ναοῦ, καὶ τὴν εἴσοδον, ἀλλήλους φιλοῦντες. ἢ οὐχ ὁρᾶτε ὅσοι καὶ τὰ πρόθυρα τοῦ ναοῦ τούτου φιλοῦσιν, οἱ μὲν κύψαντες, οἱ δὲ τῇ χειρὶ κατέχοντες, καὶ τῷ στόματι τὴν χεῖρα προσάγοντες. Reliquiae hae ſunt gentiliſmi.

10. A. 1. Ἀσπάζονται τὸ τραπέζιον τῆς ἐνδυτῆς] Non licebat aliis laicis tribunam & ſacrum altaris inſtratum oſculari; quod poſterius ne ipſis quidem hypodiaconis licebat. Diaconi cornua ſeu angulos ejus tantum oſculabantur, presbyteri & ſuperior clerus medium. Imperatori ergo, ut pro Diacono reputato, tribuebatur velut magnum quid, facultas ſacram endytam oſculandi, non tamen propriis tangenti manibus, ſed ſanctis patriarchae manibus ſublatam & obmotam. Adoratum altaris inſtratum ab Imperatore ait Ceremoniale noſtrum in tablio. Vbinam ergo poſitum erat tablium in inſtrato? Aut in medio, aut protenſum erat tablium velut longum & latum lorum per medium inſtratum, aut denique in omnibus quatuor angulis [illegible] erat acu pictum, ut omnes quatuor compoſiti unum integrum tablium efficerent, diſparati autem ſinguli haberent anguli quadrantem tablii ſolummodo.

Ibidem. Ἐνδυτῆς] *Endyta* eſt tapes altari inſtratus, *thecam ſuper altare* appellat Agnellus p. 108. & ipſa graeca voce retenta *Endothum* paſſim, ut p. 103. col. 1. qui locus memorabilis eſt, & meretur totus adſcribi. *fecit endothum ſuper S. eccleſiae altarium ex auro puro cum ſlamminibus ſericis ponderoſum nimis, mediam habens coccam. & inter quinque imagines ſinum ibidem cernimus, & ſubtus figuratos pedes ſalvatoris, graphia* [id eſt *ſcriptura*] *contexta eſt purpurata:* Victor Epiſcopus &c. In medio relinquit Bacchinius ad illum locum, quid ſit *media cocca.* Videtur mihi μεσόκοκκος eſſe; quae in medio coccineum pannum habet, undecunque auream praetextam, ut μεσοπόρφυρος, μεσόλευκος & talia. De mutatione endytarum annua, aut in magnis diebus feſtis facta, dicam alio loco.

A. 5. Ἀέρας] Ἀὴρ eſt corporale, vel ſindon alba, qua tegitur ſacrificium conſecrandum. v. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. Hinc lucem accipit locus Pauli Silentiarii, ubi varia marmoris genera recenſet.

τὸν μὲν ἰδεῖν ῥόδεσσι μεμιγμένον ἔξει λευκῷ
τὸν δ' ἄλλα πορφυρέοισι καὶ ἀργυφέοισιν ἀώτοις
ἄνθεσιν ἀστράπτοντα.

Vnum genus quod adſpectu roſeum refert colorem, ſparſis paſſim latis maculis albis, ſimilibus illi ſindoni, quae aër appellatur: alterum autem genus floſculis purpureis & candidis delicatum quid reſplendens. Commemorat noſtrum Ceremoniale τὰς λευκὰς ἀέρας. Erant enim plures, & quidem numero tres ſindones, quae ſacrificio inſternebantur, quas omnes Noſter ἀέρας appellat: eſt enim nomen ἀὴρ commune omni ſindoni tenui & perſpicuae, quales Latini *nebulas* appellant, unde Graeci promiſcue νεφέλας & ἀέρας dixerunt, vocabula haec pro aequipollentibus habentes. In ſpecie tamen ſolet ἀὴρ & νεφέλη ſindon extima dici, quae calycem & diſcum & proprium eorum cuique tegmen involvebat. Quae de myſtica horum involucrorum ſignificatione comminiſcuntur Graeci, piget transſcribere, poſſuntque apud Du Cange v. Δισκοκάλυμμα legi. Mos ille, quo Imperator in ſolenni proceſſione in eccleſiam veniens dona debebat offerre, manavit ex illo veteris eccleſiae inſtituto, quo ſolebant fideles in eccleſiam venientes celebrandae communionis gratia ſymbolas ad convivium caritatis celebrandum afferre & in communi ponere, qualia convivia collatitia veteres pagani quoque in templis agebant. In harum ſymbolarum

locum

locum ſucceſſit deinceps, ut Imperator alia dona eccleſiae utilia, ut cereos, numos, endytas, corporalia, diſcos aureos, pocula aurea offerret & in altari deponeret ante conſecrationem ſacrorum donorum. Propterea conceſſus ipſi ingreſſus in tribunam, ſed non permiſſum ibi manere, verum debebat in metatorium ſuum ſe recipere. Synod. Trullan. can. 6. μὴ ἐξέστω τινὶ τῶν ἁπάντων ἐν λαϊκοῖς τελοῦντι εἴσω ἱερὰ εἰσιέναι θυσιαστηρίου, μηδαμῶς ἐπὶ τούτῳ τῆς βασιλικῆς εἰργομένης ἐξουσίας καὶ αὐθεντίας, ἡνίκα δ' ἂν βουληθείη προσάξαι δῶρα τῷ πλάσαντι κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην παράδοσιν.

10. A. 8. Τὰ ἅγια σπάργανα] Sacrae Chriſti faſciae Cp'li dicebantur aſſervari, & quidem gemini generis, ut puto; pueriles, quae in S. Sophia iacebant, & hic memorantur; & ſepulcrales, quae ad Deiparam Blachernenſem cum aliis reliquiis iacebant, de quibus v. Du Cange Alex. p. 329. & ad Cinnam. p. 442. Solebant Chriſti faſciae in proceſſionibus ad obtinendam pluviam circumferri. Cedren. p. 739. D.

A. 11. Κυκλίν] Si conferamus locum hunc cum p. 326. D. 5. apparet per compendium dictum fuiſſe noſtro in loco, quod in altero latius eſt enunciatum, & εἰς τὸ κυκλίν ἐν ᾧ ἵδρυται &c. idem valere atque εἰς τὸ κυκλίν καὶ τὸ ἐν αὐτῷ εὐκτήριον, ἐν ᾧ ἵδρυται -- Nam ibi, ubi ſignum Chriſti ſtabat, erat oratorium ſub Cyclio. Sed quid eſt Cyclium? Eſt idem quod camara. Scilicet Tribuna, vel Bema, vel Apſis, vel Exedra (nam idem omnia iſta valent) habebat tres conchas, vel cyclia, medium, ſub quo altare, idque caeteris excelſius; & duo alia lateralia aliquanto humiliora, columnis ut videtur a maiori cyclio diſtincta, per quae lateralia cyclia intrari poterat in porticus Nai laterales, borealem & auſtralem, adeoque in metatorium. Sub iisdem Cycliis & quidem ſub ſiniſtro, ſeu boreali, erat etiam diaconicum, ſeu ſceuophylacium, vel ſacriſtia. v. Du Cange Gloſſ. Gr. v. Διακονικόν. Corrigi proinde velim meam interpretationem pag. 310. B. 9. ubi *cyclum* verti *cochleam*. Sed alterum illud *cyclum* reponi debet; quemadmodum p. 328. D. 5. habetur. Cycli nomen dextrae camarae laterali Tribunae proprium, non item ſiniſtrae commune fuiſſe puto, ut conchae nomen mediae camarae, ſub qua ciborium ſtabat, proprium erat v. Du Cange Cp'li Chr. III. c. 50. & ad Silent. p. 565. & p. 579. ubi de *protheſi* agit, quae eſt concha ſiniſtra, cum ara, in qua ſacerdos & miniſtrantes ante Miſſam res ſacrandas, panem vinum & alia proponunt, ut in promtu habeant. Dextra concha *Secretarium* quoque & *Paratorium* appellabatur, quia ibi aut apparabantur Liturgiae faciendae neceſſaria vaſa & alia; aut quod ſacerdotes ibi pararentur, id eſt induerent veſtes pontificales, & quidem *ſecreto*, nemine vidente. Ait idem ibidem, *metatorium*, vel potius mutatorium, ſceuophylacium, paratorium & ſecretarium unum idemque fuiſſe. vid. de metatorio paulo poſt.

B. 1. Θυμιατὸν] Non reperio in hoc codice ritum σταυροειδῶς incenſandi, qui hodie Graecis uſitatus eſt * [De ritu incenſandi imagines in altari conſtitutas v. Ord. Roman. p. 340. Duo Canonici incenſant magnum altare intra cancellos & extra. Moleon. p. 88.] * Memorat Noſter, ſed nunc non ſuccurrit quo loco, incenſati Imperatoris; qui mos a gentiliſmo aſſervatus fuit. Veteres enim, ſi quem honorare vellent, inter alia quoque thuribulum fumans ipſi offerebant. In Monumento Pergameno apud Chiſhull. p. 147. leguntur haec. ἔδοξεν ἐπαινέσαι τε αὐτὸν καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, εἶναι δὲ αὐτῷ καὶ σιτηρέσια πρυτανεῖα, προσφέρεσθαι δὲ καὶ θυμιατόν. De thuris in vet. Chriſtianorum ſacris uſu diſſertationem ſuperiore anno in hac academia edidit M. Georg. Henric. Martini.

B. 4. Μετατώριον] „In inferiore porticu meridionali [S. Sophiae] exſtitit aedicula vel aula, in qua Imperator cum ſacrorum librorum lectionem auditu exciperet, conſiſtere ſolebat. Ait enim Silentiarius ſtare ad meridiem porticum marmoream ſeptentrionali omnino ſimilem, ſed illam quiddam habere amplius; muro enim ſecluſum locum, ubi Imperatores ſacrorum librorum lectiones auditu excipiant. Sic enim ille part. 2. vs. 164.

Τοῖχος γὰρ τινα χῶρον ἀποτμηθέντα φυλάσσει
Αὐσονίων βασιλῆι γεραίρεος ἐν ἱερτῆς.
ἔνθα θεοῦ χρόνον ἔχει ἐφιζάνει ἠδὲ θέμις
μυστιπόλοις βίβλοισιν ἐὴν ἐπέτασσεν ἀκουή.

Verba ſunt D. C. ad Silent. p. 554. Idem p. 580. haec habet, ubi loquitur de concha, *quae ad ſiniſtram ſeu meridiem altaris* eſt *paratorium* alias dictum, & Cyclium (vide paulo ante). „Peracto ſacrificio eo ſecedebant ſacerdotes & diaconi, & ſacrorum librorum „lectioni operam dabant. Certe in ea conchula factas „eiuſmodi lectiones, docet ſatis ſuperque Codinus Off. „C. XV. n. 4. dum ait, Imperatorem in aedem Sophianam „ſecedere, ibique M. Baſilii precationes a Patriarcha „praelectas audire πλησίον τοῦ διακονικοῦ, hoc eſt iuxta „conchulam, quae Διακονικὸν vocatur. Nam haud pro„cul exſtitiſſe ſedem Imperatoris, quum ſacrorum li„brorum lectiones auditu excipiebat, ſupra probavi„mus ex Silentiario. Diaconicum igitur appellata haec „conchula, quod eſſet quodammodo appendix maio„ris diaconici ſeu ſecretarii, in quo Eccleſiaſtae veſtes „& ſacra miniſteria aſſervabantur - - Sceuophylacium „interdum vocatur. Metatorii denique appellationem „habuit eadem conchula, quemadmodum maius dia„conicum,„ Conf. p. 593. ſqq. ubi Diaconicum ſecretarium, ſacriſtiam, & Metatorium idem fuiſſe probat multis.

Forte mutatorium ſimpliciter ſic dictum erat in Cyclio, ſeu minore concha Abſidis & auſtrali, atque id ſacerdotibus proprium; aliud metatorium autem Imperatori, aut & proceribus proprium ſupra Narthecem. Qua de re viderint alii. Debuit Metatorium duplicem aditum habuiſſe; unum orientalem, e Cyclio, per quem veniens e Tribuna Imperator tranſmiſſo Cyclio intrabat; alterum occidentalem, per quem e Narthece & Nao veniens intrabat. Patet ex Cedreno in Leone Philoſopho διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν ὁ πατριάρχης εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι ἐκώλυε τὸν βασιλέα. Ὅθεν διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους διηρχετο εἰς τὸ Μετατώριον, devitata Tribuna, eaque non calcata. In Metatorio celebrata fuiſſe ab Imp. convivia cum proceribus, e Codino patet, qui metatorium a Iuſtiniano excitatum ſcribit, ἵνα ἐκεῖσε παραμένῃ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ πολλάκις ἐσθίῃ. vide, quae dicam ad *Crama* p. 11. & ad p. 40. D. 10. ubi monſtrabo, tria fuiſſe in eccleſia cubicula, uſibus Imperatoris dicata, contigua, & propterea ſaepe inter ſe confuſa: 1) triclinium, in quo Imperator cum patriarcha & proceribus convivabatur, e quo euntes verſus orientem intrabant in 2) metatorium, ubi Imperatores vacabant aut meditationi ſolitariae, aut audiebant didaſcalias publicas ex ambone recitatas, aut lectioni ſacrorum librorum aures dabant. Ex hoc denique ulterius verſus orientem procedendo ibatur 3) in Coetonem, ubi probabile eſt, Imperatorem veſtitum aut paratum fuiſſe, aut etiam cubaſſe, ſi quando in Eccleſia pernoctaret. Ex hoc Coetone patebat exitus extra eccleſiam, & alius quoque in Cyclium, ſeu concham auſtralem, ſub qua erat etiam ſacriſtia vel diaconicum, pone quam decurrebat Coeton. Metatorii autem nomine interdum etiam Coetonis, comprehendebatur totum illud cubiculorum imperialium ſyſtema cohaerens. Ita Anonymus Combefiſianus Coetonem pulchrum a Iuſtiniano in S. Sophia conditum, ut ibi dormiret, ait Metatorium ab ipſo fuiſſe appellatum, ἐκάλεσε δὲ καὶ Μετατώριον, ὅπερ ἐκεῖσε ἀνήρχετο, κοιτῶνα ὡραῖον διήγειρεν, ἵνα ἀναπαυόμενος αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ ἐκεῖσε καθεύδῃ.

B. 8. Θεοῦ ἐμφέρονται, εἰσέρχονται] M. θεοῦ, ἐμφέρονται καὶ εἰσέρχονται. In θεοῦ ſubintelligitur εἰκὼν. *in qua imagine inſunt omnes ſignificationes paſſionis Chriſti*, omnia quae diverſa genera paſſionum Chriſti deſignant; ἐμφέρονται *inferunt ſeſe* nempe domini, id eſt ὁρμῶσι, προχωροῦσι, *pergunt & intrant.*

B. 9. Τὰ ἅγια δῶρα] Sic appellatur *eucharistia* panis & vinum benedictum. Simpliciter quoque δῶρα dicuntur. ut p. 47. B. 2. item τὸ τίμιον δῶρον p. 53. *init.* vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & Lat. v. *Donum*, & *Munus.*

C. 1. Ἀποσκέπαστοι] *Nudo capite*, detecto vel detracto ſtemmate.

C. 6. Ἄμβωνος] Ambo, ut notum eſt, ſuggeſtus, e quo in eccleſia textus evangelii, epiſtolares, pſalmi, ſacrae orationes recitantur * [De ambone eccleſiae,

evan-

evangelii & epiſtolae v. Giorn. de Letter. XXIII. 346. & 347] * Figuram ambonis exhibet praeter Du Cangium in CPli Chriſtiana Menologium Baſilianum T. I. pag. 37. & 135. Vox eſt bene Graeca. 'Αμβὼν contractum ex ἀμβαίνειν, ab ἀναβαίνειν, locus in quem aſcenditur.

10. C. 6. 'Εξίεσι γὰρ τὰ ἅγια σκεύη ἵσταται] Vt hoc intelligatur, apponendus locus ex Haberti Pontificali p. 105. „Advertendum eſt, ait, poſt ingreſſum evan„gelii & ipſius recitationem celebrari maiorem ingreſ„ſum, τὴν μεγάλην εἴσοδον, in quo Sacerdotes aſſumta „ex ara minori Protheſeos dicta, ſancta dona, panem „ſcilicet & vinum, benedicta quidem orationibus, ſed „nondum verbis Chriſti conſecrata, ad altare majus, „ſeu ſanctam menſam translaturi, prodeunt extra ſan„ctuarium per ianuam lateralem in ſecundam eccleſiae „partem, qui virorum locus eſt, idque ſolenni quadam „pompa ſancta munera capititi impoſita tenentes, ce„reis ac thuribulis praecedentibus, diacano thus ado„lente, hymno interim Cherubico perſonante. Popu„lus ad haec in eccleſiis Graeciae profunda inclinatio„ne ſeſe demittit.„

10. D. 4. Στήθεσι] Graeci novi appellant στήθη, id quod Vitruvius *pluteos* dixit, hodie dicimus *baluſtres*, a *palo*, vel *vallo*, omnes illas ſepes, aut ligneas, vallis ſeu ſudibus ordinatim ſtantibus, aut columellis marmoreis aeneisve, quae ſudes imitentur, compoſitas, & epiſtelio ſuperne junctas, ejus altitudinis ut ad hominis erecti pectus pertingant. quapropter στήθη & θώρακες videntur fuiſſe appellatae. Eleganter deſcribit Theophanes Cerameus in Homil. 55. (apud Du Cange v. Κάγκελλος) τὸ τῆς ἀῤῥήτου τελετῆς χωρίον μαρμάρων θώραξ τοῖς ἱερεῦσι περικλείει, ἐφ' ᾧ ἔξεστιν ἐπαναπαύεσθαι τε καὶ μετ' ἀσφαλείας ἱστάναι καὶ τρέπειν τῇ θέᾳ τὴν ὄψιν. κώλυμα δὲ τοῦτο τοῖς, εἴ τις προπετὴς καὶ ἀνίερος εἴσω τῶν ἀδύτων ὑπερβῆναι φιλονεικεῖ. Schol. Ariſtoph. δρύφακτοι, θώρακες ξύλινοι, τὰ διαφράγματα, ἢ τὰ περιτειχίσματα. Dicuntur quoque διάζωμα (v. Du Cange h. v.) quia διαστέλλουσι naum a tribuna. Euſebius Hiſt. Eccleſ. X. 4. appellat τὰ ἀπὸ ξύλου δίκτυα. Latini medii aevi *pogia* pro *podia* (utrumque eodem modo pronuntiabant) & *pectoralia*, item *loricas* appellabant, & *ſoleas*, vel *ſolearia*. Mabillon. Introd. ad Ceremon. Rom. *Qui presbyterium a choro cantorum dirimebant cancelli, pogium & pectoralia dicebantur*. v. Du Cange v. *Pectorale*. * [θωράκιον Latine *maceria*, a θώραξ *pectus*. v. Comment. Patini ad tres inſcriptiones Graecas Smyrna advectas.] Reperitur quoque *calandra* apud Iacob. de Vitriaco (v. Du Cange ea voce) *Maiores congregati ſunt ad calandram templi, quid facerent, deliberaturi*. Ea vox eſt Germanica, *Geländer* talia podia dicimus. Inſignis eſt locus Chronici Caſinenſis III. 33. *Fecit cancellos quatuor ex aere fuſiles, ante altare,* [id eſt ante tribunam ſeu bema; nam altare idem eſt vi vocabuli atque βῆμα. omne altum, ad quod gradibus aſcenditur] *ſcilicet hinc inde* [dextra & ſiniſtra transverſim per totam latitudinem eccleſiae] *inter chorum & adytum* [id eſt inter ſoleam & adytum] *ſtatuendos*. *Trabem quoque nihilominus* [id eſt pari modo] *fuſilem ex aere cum candelabris numero quinquaginta, in quibus utique totidem cerei per feſtivitates praecipuas ponerentur. lampadibus* [oleo nutritis] *ſubter in aeneis uncis ex eadem trabe triginta & ſex dependentibus. Sub qua trabe quinque numero teretes* [id eſt rotundas] *tredecim vero quadratas imagines paris menſurae ac ponderis deſuper ſtatuit. rotundas vero omnes argentea ſolum urna* [id eſt ἄμπυκας, noſtrates *Rähmen* dicunt] *circumdans*. &c. Bene cum his congruunt, quae de collocatis ſuper his cancellis cereis, de adoratis imaginibus, de tribus foribus ſacris, Conſtantinus Noſter paſſim narrat. Quum enim cancellos quatuor numeret Chronicon Caſinenſe, non poſſunt non tres fores fuiſſe. *Tranſennam* appellavit haec στήθεα Anaſtaſius in Sixto III. *ornavit tranſennam & altare & confeſſionem S. Laurentii*.

D. 4. Εἰσερχόμενα] Hic idem eſt atque μέλλοντα εἰσέρχεσθαι, dum in eo ſunt, ut intrent in ſacrarium, aut dum celebrant introitum, maiorem nempe, ſubſiſtunt in ſolea. Caeterum illa ſacrorum donorum per eccleſiam circumgeſtatio & oſtentatio manavit ex more veterum gentilium exta manibus circumgeſtandi, & ſacrificantibus aut ſacrificio aſſiſtentibus oſtentandi, de quo vid. Polyaen. p. 334. *ed. Maaſvic.* n. 14.

D. 7. Μετὰ τοῦτον] Novae Graeciae more pro μετὰ τούτους. Scatet Noſter dictionibus eiuſmodi. vid. p. 106. A. 4. 130. B. 12.

11. A. 1. Εἰς τὴν ἀγάπην] De agapis veterum, ſeu conviviis in memoriis martyrum, item de communione ſancta, agape quoque dicta, multa ſcriptores antiquitatum eccleſiaſticarum. Agape quoque Noſtro eſt convivium caritatis in ſpecie illud, quod Imperator feria quinta poſt Paſcha Patriarchae & clericis in Chryſotriclino dabat. vid. p. 55. & Du Cange v. 'Αγάπη & *Caritas*, nec non Murator. in Analectis Graecis p. 241. ſqq. Verum hic quidem loci Agape nihil aliud eſt quam oſculum pacis, quod epiſcopus iliis, qui ſecum communicaturi eſſent, & fideles ipſi communicaturi de coena domini, ſibi invicem in eccleſia dabant nondum incepta communione. Quod oſculum aut junctis labiis, aut per traducem fiebat, ope porrectae crucis, aut tabulae, in qua pictus eſſet Chriſtus crucifixus, pro diverſitate perſonarum & temporum; qua de re hic agere oportunum non eſt. 'Αγάπην pro ἀσπασμῷ poſuit etiam Pachymeres apud Du Cange v. ἀσπασμός, ubi inter alia citatur locus e typico S. Sabae, e quo totus ritus oſculi pacis diſcitur. *Fideles* (ait Idem in v. Εἰρήνη.) *dicebantur ſibi invicem* εἰρήνην *dare quum inter miſſae ſolennia ſeſe oſculabantur, dum ſacerdos poſt hoſtiae confractionem haec verba profert:* pax domini ſit ſemper vobiſcum. v. Idem v. *Oſculum pacis*. Inſignis eſt locus Chryſoſtomi, quo praecipuas ſacri officii partes eo, quo ſeſe excipiebant, ordine, ſermone quoque proſequitur. Ὅταν εἰσέλθῃ ὁ τῆς ἐκκλησίας προεστώς, εὐθέως λέγει Εἰρήνη πᾶσιν. (conf. Antholog. H. Stephan. p. 130. fin. ubi acerbum ſcomma in Epiſcopum cum ſorore Irene dicta cohabitantem ad hunc morem pacem apprecandi alludit.) ὅταν ὁμιλῇ, εἰρήνη πᾶσιν. ὅταν εὐλογῇ, εἰρήνη πᾶσιν. ὅταν ἀσπάζεσθαι κελεύῃ, εἰρήνη πᾶσιν. ὅταν ἡ θυσία τελεσθῇ, εἰρήνη πᾶσιν, καὶ μεταξὺ πάλιν χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη. Fiebant hae ſalutationes & oſcula ſingulis diebus dominicis, & feſtis, quae in dies dominicas inciderent, praecipue majoribus, paſchatis & nativitatis Chriſti. E Luitprando conſtat poſt adorationem ſeu inclinationem corporis profundam proceres ad oſculum Imperatoris admiſſos fuiſſe. Locus ille ubi ait, Nicephorum, *falſidicis naeniis* (ita populi appellat acclamationes) *inflatum ingredi S. Sophiam. dominis ſuis Imperatoribus* (intelligit Baſilium & Conſtantinum, Romani filios, quorum vitricus & tutor erat Nicephorus) *longe ſe a longe ſequentibus & in pacis oſculo ad terram uſque adorantibus*. De oſculo pacis & de ἁγίῳ ἀσπασμῷ v. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 97. * [Alteſerra ad Anaſtaſ. p. 87. de oſculo pacis feſto Paſchatis additis verbis *reſurrexit dominus* Moleon. p. 27. Idem p. 420. notat Agapen nuptuis olim datam fuiſſe. De ritu epiſcoporum eos oſculandi, qui volebant communicare, v. p. LVI. Comment. in Ordin. Roman.] *

A. 5. 'Ιστάμενοι] M. 'Ισταμένου. v. ſupra ad p. 5. c. 3.

A. 6. Σύγκελλον] De Syncello egi ad p. 306. C. 11.

A. 7. Πρωτοπαπᾶν] *primum Papam*, ſeu ſacerdotem principem *magnae eccleſiae*, ſeu S. Sophiae. vid. Goar. ad Codin. p. 14. n. 42. & Gretſer. p. 172. Non recte intellectus Codini locus perſuaſit Fabrotto, ut in Gloſſario Cedreni traderet, eſſe *primum poſt patriarcham ſacerdotem*. * [Apud ſcriptores poſt Theophan. p. 240. C. memoratur Κωνσταντῖνος πρωτοπαπᾶς τοῦ παλατίου, quod redditur *Conſtantinus palatini cleri Sacerdotum primus*] * Videtur in omni, certe maiori quaque eccleſia fuiſſe Protopapas, eius loci, qualis apud nos paſtor.

10. 'Ρεφερενδάριος] Hic Referendarius Imperatorisne an Patriarchae intelligatur, dubium eſt. Putem tamen illum potius, quam hunc, debere intelligi, cum paene omnibus e locis huius Codicis, quibus referendarii imperialis fit mentio, colligi queat, ei ſolummodo cum patriarcha & rebus eccleſiaſticis negotium fuiſſe.

ult. Τοὺς τῆς συγκλήτου] Sunt comitatenſes omnes vel proceres aulici. De ſtrictiori ſignificatu vocabuli συγκλητικοί dico ad p. 37. D. 4. & ad p. 38. D. 1.

11. B. 4.

11. B. 4. Ἡ κοινωνία] *Communio*, ſeu participatio totius coetus fidelium de ſancta euchariſtia, & hic loci, tempus eius percipiendae. Vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & infra p. 79. C. 7.

B. 9. Κεραματίζοντι] Crama ſeu mixtum celebrant, hoc eſt deiciunant cum hauſtu vini & tantillo liborum aut bellariorum. Κρᾶμα novis Graecis idem eſſe atque ἄριστον, ientaculum, patet e Noſtri p. 216. A. 2. ubi dicuntur cantores Latini εἰς τὸ κρᾶμα *inter crama* dicere haec verba: *In gaudio prandete domini.* Recte igitur interpres noſter p. 40. D. reddit *convivium celebrat.* Conf. p. 47. C. 53. B. 58. 1. 62. A. 1. 65. B. *fine.* quibus e locis patet imperatorem conſueviſſe cum procerum ſelectis, interdum & cum patriarcha, in triclinio illius eccleſiae, in quam identidem proceſſiſſet, poſt peractum ſacrum officium ſeſe Mixto, hoc eſt dejejunatione reficere, antequam in palatium ad epulas meridianas reverteretur. De more in eccleſiis epulandi, traducto ad Chriſtianos a gentilibus Graecis, quorum in templis peculiaris pars erat ἑστιατόριον dicta, (v. Philoſtrat. p. 605. *ed. Olear.*) teſtatur Codinus Antiqu. CPl. perhibens metatorium in S. Sophia a Juſtiniano ideo excitatum fuiſſe ἵνα ἐκεῖσε παραμένῃ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτῷ καὶ πολλάκις ἐσθίῃ. Sed hoc de ritu pluribus infra dixi ad p. 324. C. *ult.*

C. 5. Τὸ ἅγιον Φρέαρ] Ciſterna, vel lacus ille in veſtibulo eccleſiae, in quo, qui volebat ſe lavabat antequam in Narthecem intraret. Quales lacus Muhammedani ante Meſgidas ſuas vaſtos marmoreos habent, exemplo a Graecis procul dubio traducto. Diſtinguendus hic ſanctus puteus ἀπὸ τοῦ λουτῆρος, a fonte baptiſmali, qui erat intra Narthecem. vid. p. 45. A. Erat ſacer puteus aſylum illuc confugientibus, ut intra ſepta Eccleſiae conſtitutus. v. Procop. Anecdot. p. 75. 30.

11. C. 7. Ὁ ἄργυρος] Eſt Argentarius, ſeu nummularius, trapezites, cambiator aulicus, qui pecuniam, qua opus eſt, comparat, & rogas atque donaria imperialia, ſaccos largitionales ab Imperatore diſtribuendos, praepoſito tradit. Eiuſdem ſimul erat, eos, qui largitionem accipere deberent, nomenclare, ſeu nominatim evocare, ut ex hoc loco patet. Conf. p. 41. C. & Murat. Ant. Ital. T. I. p. 884. Apud eundem T. II. p. 812. eſt charta, cui multi officiales domini Papae aut ſanctae Camerae ſubſcripſerunt, & inter eos etiam aliquis *Paſchalis cambitor.* Dubium non eſt, eum quoque ad apoſtolicum miniſterium pertinuiſſe. Qui ibidem praecedunt *uſoru*, videntur eſſe *pincernae*, ut quorum eſſet dolia vinaria viſere, id eſt iniecta bolide explorare, quantum inſit vini, & cuius notae. In Laudo veteri apud Du Cange Gl. L. v. *Anagliſſum*, habentur *Campſores Domini Archiepiſcopi Colonienſis.* Apponam locum, quia ſimul docet, quare illi homines ἀργυροπρᾶται fuerint appellati. *Dicimus, quod exceptis campſoribus D. Archiepiſcopi nemo debeat emere argentum, niſi ad uſus peregrinantium vel ad anagliſſ ſpeciem comparetur.* Opponitur hic *argentum*, ſeu ſolidae & grandes moles argenteae τῷ κέρματι, minutae pecuniae, qualis in vita communi uſu venit, ἀργυροπρᾶται illas emunt, hanc vendunt, illas his comparant. Hinc dicuntur Symmacho X. 49. *vendere ſolidos. Vendendis ſolidis* [id eſt nummulis, τῷ κέρματι] *quos plerumque uſus publicus expoſcit, collectariorum* [iidem ſunt cum Argyropratis] *corpus obnoxium eſt.* Hinc *monetarii* & *nummularii* perinde audiunt. Tabular. Eccl ap. DC. v. *Nummularius*, qui in vv. *Collectarii* & *Argentarii*, conferri poteſt, ubi ex Salmaſio & aliis affert, hos homines etiam *coallores* fuiſſe appellatos, & inde emendandas eſſe gloſſas veteres, quae habent Κολλυβιστής, *argentarius*, ſcilicet legendum eſſe κοαλλωρ. Recte vero, ſi fingendae ſunt illae gloſſae ad Latiniſſimum grammaticum. At quid ſi vulgus ſic pronunciaverit, ut quaſi w inter a & o interſereret, & efferret *cowallor*, unde deinceps natum *comactor*. Sane *clovaca* pro *cloaca* dicebant, & ἀπορροφὴ pro ἀπορροή. vid. Du Cange v. ἀπορροφη, *defluxio*. Reliquiae hae ſunt digammatis Aeolici. Hi *campſores* non tantum grandes lumina argenti procurabant, & numerabant a principibus & communibus, ad quos pertinebant, iuſſi, verum etiam ipſi curabant nummos cudi, & erant iidem atque olim praefecti A. A. A. F. F. auro, argento, aeri, flandis, feriundis, & a monetariis cuſam pecuniam accipiebant & ſervabant. Patet ex privilegio Ludovici Marchionis Brandenburgici A. 1343. indulti, a I. P. de Ludewig T. VII. Reliqu. MStor. p. 89. edito, ubi leguntur haec: *Si denarius dictorum monetariorum varam decrevimus adhibere, hoc nuſquam, quam in eorum fabrica vel in eorundem campſorum aſcere* [banco] *faciemus.* Formula *varam adhibere* id eſt *probam*, explorationem, bonine ſint nummi commatis, adhibere, venit a germanica voce *Wahre*, obſervatio, conſideratio, unde *Warte*, *Guarde*, & *Wahrnehmen*, explorare, & *bewaehren*, probare, tentare, probumne quid ſit. In legibus Wiſigothorum L. II. Tit. 4. § 4. *Argentarii* quoque inter honeſtiora officia palatina numerantur. *Et non immerito palatinis officiis liberaliter honorentur, id eſt, ſtabulariorum, Gillonariorum* [id eſt pincernarum, a *gillo*, ἀρυταινα, unde noſtrum *Gelte*] *argentariorum, Coquorum quoque praepoſiti.* Adhibitos fuiſſe argentarios ad praeſtandam protinus pecuniam pro dignitate aulica vel militari, ſi quis eam emeret, diſcimus e Zoſimo IV. 28. p. 412. ed. Cellar.

C. 12. Τῷ ὁ δεῖνα δεσπότης ἀγαθοί] ſcilicet διδόασι τοῦτο, *tali* vel *tali*, *dant boni domini hanc largitionem*, hoc ſacellum. Τῷ ὁ δεῖνα eſt Graeciſmus novus. Veteres ſimpliciter dicebant τῷ δεῖνι. Manet illud ὁ ita alligatum voci δεῖνα ut non varietur, quicunque tandem alius caſus genusve apponatur. Τὸν ὁ δεῖνα, τῇ ὁ δεῖνα, τὰς ὁ δεῖνα &c. Exempla mirae dictionis natant in hoc codice. Similiter obtinebat in aula veterum Franciae regum, ut in publicis conviviis regis in maioribus feſtis praeco clara voce ſub tubae ſigno proclamaret *Largeſſe*, et nominatim quemque, cui donum deſtinatum erat, evocaret. Vid. Du Cange ad Ioinvill. p. 88. ubi e vetuſtis rationariis citat, tantum & tantum datum fuiſſe illi & illi, *heraux, pourſuivans* [ſunt aut mandatores aut ἀνατρέχοντες noſtri codicis] *meneſtrels* [hiſtrionibus, thymelicis, bufonibus] & *trompetes pour avoir au jour de Pentecoſte crié au diner du roi* Largeſſe *devant ſa perſonne.* Modum, quo Pontifex Romanus olim Cardinalibus & aliis ſedis Romanae proceribus presbyterium ſeu munus apoſtolicum dare ſolebat, deſcribit Pontificale ſic: *Pontifex ſedens dat presbyterium hoc modo: Cardinalibus duos aureos & duos groſſos argenteos. Veniunt Cardinales & profunde caput inclinant ante pontificem, porriguntque ei mitram apertam, in quam Pontifex immittit pecuniam. Illi autem accepta pecunia Pontifici manum oſculantur. Pecunias capit Pontifex e manu Camerarii. Alii praelati genu flectunt ante Pontificem, & accipiunt in mitra aureum unum & unum groſſum, & oſculantur dextrum genu Pontificis.* Alii vero praelati & officiales accipiunt in manu tantundem, & oſculantur pedem. Imperator munera diſtribuebat ſuis manibus, τῇ χειρὶ παρέχων τὸ δώρημα, αὐτουργός, ὁ κοσμῶν, ut ait Libanius in Excerpt. rhetor. p. 122.

C. ult. Οἱ ὀστιάριοι] Intelliguntur hic *oſtiarii eccleſiae*, non palatini. Officium eorum erat hoc, ut perhibet Iſidorus Iunior apud Du Cange Gloſſ. Lat. h. v. *Ad oſtiarium eccleſiae claves pertinent, ut claudat & aperiat templum Dei, & omnia, quae ſunt intus extusque, cuſtodiat, fideles recipiat, infideles & excommunicatos reiiciat.*

Ibidem. Οἱ ψάλται] Cantores, muſici vocales eccleſiaſtici. Muſica enim inſtrumentalis, ut res profana, in eccleſiis Graecis locum nullum habet. Pſaltas hos ordinatos fuiſſe & ad clerum pertinuiſſe, demonſtravit Habertus Pontifical. p. 44. Numquam igitur vacare poterant muſicae profanae, thymelicae. Fuerintne iidem cum Cractis, iam in ſuperioribus dixi, dubium eſſe. Si fuerunt, dicti fuerunt in eccleſiis quidem pſaltae, extra eas autem Cractae. Certum id eſt, pſaltas populo in eccleſiis praeiviſſe laudes Imperatorum, ut Cractae extra eccleſias faciebant. Habebant hi pſaltae canonarcham, ſeu directorem chori muſici, qui quas voces moduloſque illi ſequi deberent, praeibat. Symeo Theſſalonic. τας θειας ὕμνους προλέγει τοῖς ψάλταις ἤτοι κανονάρχαι. Stetiſſe illos in ambone, patet e variis Noſtri locis & e canone 15. concilii Laodiceni: μὴ δεῖ πλείον τῶν κανονικῶν ψαλτῶν, τῶν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα ἀναβαινόντων καὶ ἀπὸ διφθέρας ψαλλόντων, ἑτέρους τινὰς

ψάλλειν ἐν ἐκκλησίᾳ. Quid hoc in loco ſignificet ἀπὸ διφθέρας ψάλλειν, fateor me ignorare, niſi διφθέρα ſit codex membranaceus eccleſiaſticus, in quo perſcriptae eſſent hymnorum cantandorum formulae cum notis muſicis. Neque prorſus intelligo illum Niconis monachi locum (apud Du Cange v. βηματίκια) quo pſaltarum declaratur officium: διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξις προχειρίζεται ψάλτας, ἀναγνώστας καὶ ὑποδιακόνους καὶ πρεσβυτέρους. Ψάλτας μὲν, διὰ τὸ ψάλλειν καὶ ᾄδειν μετὰ μέλους καὶ ἤχου καὶ ᾄσματος, καὶ προκατάρχεσθαι τοῦ λαοῦ εἰς τὸ ἅγιος ὁ Θεὸς, καὶ εἰς τὰ προκείμενα, καὶ προψάλματα, καὶ τὰ βηματίκια, καὶ εἰς τὴν προέλευσιν. Canticum ἅγιος ὁ Θεὸς vel τρισάγιον cantant in eccleſiae ingreſſu. V. ſuperius citat. loc. La Croixii p. 31. τὰ προκείμενα ſunt textus e Pſalmis aut veteris teſtamenti alio quodam libro, diei praeſenti apti. Προψάλματα ſunt preces, quae ante lectionem Pſalterii dicuntur. Βηματίκια ſunt, ni fallor, hymni aut preces ſub ingreſſum tribunae, ſeu introitum minorem, dictae aut cantatae. Ἡ προέλευσις videtur illa hic deſignari, quae alias introitus maior dicitur. Apparet hinc, pſaltarum fuiſſe, non tantum hymnos cantandos, ſed etiam preces recitandas harmonica voce ſeu melodice incipere & populo praeire.

11. D. 1. Οἱ προσμονάριοι] Dicuntur quoque παραμονάριοι, quia προσμένουσι τῷ ναῷ *cuſtodes templi, manſionarii*, qui ſemper in eo manent, & curam eius gerunt. Sunt quales apud Turcas ſunt المؤذنون *Mudzeni*, qui in pharis eccleſiarum habitant, & precum tempus clamore indicant, aut ut ſacriſtani noſtri, qui in aedibus eccleſiae vicinis habitant, ſive, ut dictione medii aevi utar, manent. vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. et v. *Superiſta*.

D. 4. Στέφει αὐτὸν ὁ πατριάρχης] Mos erat ut Imperator ad eccleſiam veniens ante ingreſſum in Naum deponeret infulam ſeu coronam, quam aut non reponebat toto ſacro durante officio, aut ſaltim, ſi repoſuit capiti, demere ſolebat ad lectionem evangelii, ad proceſſionem ſacrorum, ſeu introitum magnum, ad agapen & communionem; donec tandem finitis ſacris ritibus omnibus quum exire Imperator & domum remeare vellet, Patriarcha ei coronam ſuis manibus reponeret, non tanquam is, cuius in arbitrio eſſet coronam Imperatori aut indulgere, aut negare, quemadmodum morem hunc illuc traxerunt quidam, ſed in ſignificationem finitos eſſe ritus omnes, quorum reverentia Imperator caput nudaverit.

D. 6. Τὰς εὐλογίας] Id eſt benedictiones, vel particulas de illis benedictis panibus, quos fideles ſecum in eccleſiam afferebant, & ſacerdoti benedicendos offerebant. Solebant olim ſuperſtitionis paganae memores, aut panes ciboſve in templum efferre, & ſacerdotali benedictione mactos rurſus domum referre, parte eorum ſacerdoti in operae mercedem relicta, aut etiam panes aliaque in communionem afferre, & in communi deponere, indeque collatitias epulas facere, quas in ipſa eccleſia abſumebant. Qui mus eatenus fuit mutatus, ut ſacerdotes oblatos a fidelibus panes alioſque cibos inferrent in tribunam, eorum partem conſecrarent, de qua & ipſi communicarent, & fidelium quotquot vellent, reliquis domum abeuntibus portionem adderent, εὐλογίαν dictam, reliqua omnia ſibi ſervarent, diſtributione ex ipſorum arbitrio facta. Gentiles quoque poſt hymnos cantatos & confectum ſacrificium conſumebant in templis partem victimae, reliqua ſecum ſumebant domum, aut ibi abſumenda, aut in macello vaenum exponenda. Chriſtiani pariter aut ipſius conſecrati panis, quas in communione accepiſſent particulas, viri quidem nudis manibus, foeminae autem linteo exceptas domum deferebant, & quouſque vellent aſſervabant; aut panis, benedicti quidem, at non conſecrati, particulas, ἀντίδωρα & εὐλογίαι dictas, referebant. Cujus rei multa documenta in ſcriptis veterum theologorum exſtant. v. DC. v. *Oblia* & *ſalutes* & *Euchariſtia*. Gentiles mazas illas, vel liba, cruſtulas, quas inter ſacrificandum communicantibus diſtribuebant, & quas vel in templis conſumere, vel ſecum domum auſſerre licebat, ὑγιείας *ſanitates* appellabant, neque nomine, neque re multum a Chriſtianorum εὐλογίαις abludente. v. Athenaei L. III. c. 30. p. 115. A. & ibi not. Caſauboni Ab his *eulogiis*, ſeu *benedictionibus*, id eſt particulis panis benedicti, quae ad comedendum fidelibus dabantur, factum eſt ut vox *eulogia* & *convivium* & *donum* ſignificaret. v. Du Cange v. *Alogia*, quod Latini ex εὐλογία effecerunt, forte decepti ductu ſcribarum Graecorum qui ευ ſic ſaepe exarant ut ab α diſtingui nequeat. Ordericus Vitalis (apud Du Cange v. *Benedictio*) *eulogias benedictionis* dixit pro quo Petrus Damianus *donum benedictionis*. Hinc intelligatur locus Gregorii M. L. II. Epiſt. 33. *transmiſimus B. Petri Apoſtoli benedictionem, crucem parvulam, cui de catenis ejus beneficia ſunt inſerta.* id eſt *reliquiae catenarum ejus*. Pariter Concil. Laodicen. canon. 14. *eulogia* pro *dono*, praeſertim tali, quale amici die feſto inter ſeſe miſſitare ſolent, legitur. περὶ τοῦ τὰ ἅγια μὴ εἰς λόγον εὐλογιῶν κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα εἰς ἑτέρας παροικίας διαπέμπεσθαι. Scilicet mos erat eo tempore, ut epiſcopus de pane a ſe conſecrato particulas in eccleſias ſuae inſpectionis & ad presbyteros earum mitteret, in ſignificationem ſe cum illis communicare, ipſoſque pro fratribus & collegis agnoſcere, ipſorumque parochiae adſcriptos pro membris eccleſiae ſuae; quo cum aſſingerent poſteriora tempora opinionem, per talem ab epiſcopo miſſam eulogiam conſecratam communicari vim ſanctitatis panibus a presbyteris conſecrandis, coeperunt id *fermentum* appellare. vid. Du Cange v. *Fermentum*. Eulogia vero, de qua hic ſermo eſt, erat particula benedicti quidem, at non conſecrati, panis, quam Patriarcha Imperatori ex eccleſia domum redeunti, in ſignum caritatis, ut pater filio cruſtulum, una cum oratione ſeu benedictione, addebat, velut munuſculum, quo ipſi feſti diei hilaritatem gratularetur & augeret, & mori illi ſatisfaceret, quo amici diebus feſtis ſportulas cum panibus, carnibus, aliiſque eſculentis & potulentis, rebuſque aliis jucundis miſſitant, μερίδας ἑορταστικὰς, aut ſimpliciter ἑορταστικὰ dictas. v. Du Cange v. *Feſtilia* & *Feriatica*. Idem igitur quodammodo eſt eulogia & ἀντίδωρον. Quae ſi diverſitas intercedit, ea haec erit: ut ἀντίδωρον tantum illis daretur, qui non communicaſſent: eulogia vero etiam illis, qui jam communicaſſent de pane conſecrato. Nam ſupra dicitur Imperator communicaſſe, cui patriarcha hic dicitur eulogiam dare. Morem hunc eulogias diſtribuendi ſacerdotes Ruſſorum a Graecis aſſumſerunt. *In ipſo natali die Ioannis Baptiſtae triumque magorum*, ait Paulus Iovius libello de legatione Moſcovica, *& in Paſchate presbyteri ſacratos panes parvos toti populo largiuntur, quorum eſu febribus conflictatos allevari exiſtimant.* Ipſos quoque Imperatores per feſtorum dierum hilaritatem panes in circelli modum piſtos inter amicos diſtribuiſſe ſatis conſtat e Codini de officiis p. 90. 2. ubi ait Imperatorem CPtanum Poteſtato Ianuenſi ad ſe feſtum diem gratulatum venienti in manus dare κολλίκιν, *bucellam circularem, tortam*. v. Du Cange v. *Oleum benedictum*. Quia eulogiae ſolebant abeuntibus addi, ex eo factum, ut λαμβάνειν τὴν εὐλογίαν idem ſignificet, atque veniam abeundi impetrare. Liber τῶν ἐπιτιμίων, apud Du Cange v. *Oratio*: εἴ τις ἐξέλθοι τοῦ μοναστηρίου μὴ λαβὼν τὴν εὐλογίαν, ἢ ἀπολυθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου μετὰ εὐχῆς, ἔξω ἀκοινώνητος. Antequam ab hoc argumento decedam, monebo id unum adhuc, morem illum panem & vinum ſecum in eccleſiam afferendi, adhuc obtinere in eccleſia Mediolanenſi veterum rituum retinentiſſima, ut perhibet Angelus a Nuce ad Chronic. Caſinenſ. p. 373. *edit. Murat.* cujus haec ſunt verba huc congrua. „In publica miſſa fiebat olim a populo panis & vini „oblatio pro ſacrificio ad arbitrium conferentium. Non „enim cogebantur. E quibus oblationibus ſacerdos „partem aliquam ſeligebat conſecrandam, reliquas a „ſacerdote benedictas & propterea eulogias appellatas, „clerici inter ſe & fideles dividebant, non vero catechumenos. Vſque adeo autem crevit offerentium „ambitio, ut aliquando nomina eorum, qui obtulerant, „publice recitarentur.„ Invenio quoque datos in die Paſchatis a pontifice fidelibus praeter oſculum pacis & benedictiones ſeu bucellas benedictas, τρικέφαλα, ſeu numos trium Imperatorum vultibus ſignatos. vid. Balſamon. locus a Du Cange v. Ἀσπασμὸς citatus. Ea liberalitate opus non habebant Patriarchae apud Imperatorem, quicum Glauci permutationem faciebant,

aureos

aureos numos ipſi accipientes, & eorum in vicem bucellas panis reddentes, & minuta thura, & pyxides aromaticas & cereos, & alias ejusmodi reculas.

11. D. 6. Ἀντιδιδᾶσι] M. ἀντιδίδωσι. Et haec forma, δίδω, διδεῖ, δίδειν &c. in illis eſt conſtanter obſervata: alteram διδῶσι vel διδόασι non memini ibi videre.

D. penult. Τὰ ὀδωρικὰ] *unguenta* vel *pyxides unguentarias, odoratas.* Mos eſt orientalium in refectionem amicis abeuntibus addere & venientibus offerre odoramenta & unguenta. Solent quoque ſecum geſtare pyxides ambra & muſco plenas. Ita Ioſua Stylites in Chronico Syriaco apud Aſſeman. T. I. Bibl. Or. p. 268. a. *Cives per ſeptem dies totam noctem per urbem diſcurrunt, funalia & odoratas pyxides manu gerentes, & carmina modulantes.* Vid. ad p. 270. C. 10. & 382. A. ult. Quam ſtudioſi veteres narium fuerint, & quantos fecerint ſumtus in roſas in conviviis, item in thus, & alia ſuffimenta in ſacrificiis ſuis, ex Athenaeo & aliis conſtat.

D. ult. Τὰ ἀποκόμβια] Quid ſint apocombia & unde dicta, pluribus dico ad p. 261. A. 1. Hic monebo tantum verbo eſſe ſacculos ſericeos aut panneos cum inſutis numis.

Schol. 2. λίτραι $\bar{\iota}$] Ter per annum, feſto ſcilicet nativitatis Chriſti, Paſchatis & Pentecoſtes offerebat Imperator in magna eccleſia, ſeu S. Sophiae, & quidem feſto Paſchatis centenarium, aut centum auri libras (qua de re vid. ad p. 20. D. 4. dicenda) reliquis denas. Originem hujus conſuetudinis ſi mecum reputo, credo eam fuiſſe, praeter neceſſitatem aliquid in ſuſtentationem ſtructurarum eccleſiae & miniſtrorum ejus conferendi, etiam aliquale ſtudium poenitentiam commonſtrandi. Nam cum Imperatores ſolerent magnis illis tribus feſtis publicas proceſſiones ad magnam eccleſiam facere, & ibi publice communicare, debebant prius peccata ſua apud Patriarcham profiteri, & poenitentiam irrogatam praeſtare. Summa vero mulcta erat decem auri librarum. (vid. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 330.) Non igitur improbabile, Imperatorem decem auri litras in magno altari identidem velut poenitentiam depoſuiſſe. Vel poteſt haec oblatio fuiſſe ſignum, quo Imperator gratum animum erga deum demonſtraret, qui ſibi vitae uſum ad hunc uſque feſtum hilaremque diem indulſiſſet. Non de his, quae feſtis diebus eccleſiae ab Imperatore offerri ſolebant, apocombiis, ſeu ſacculis auro plenis, ſed de alia quadam annua gratificatione vel ſtipendio loqui videtur Nicetas initio vitae Manuelis Comneni, p. 27. B. *ed. Venetae* quamvis *ducentenas minas & talenta* nominando effecerit, ut quantitatem ſummae minus intelligamus, quam ſi miſſa ridicula & obſcura ſua vetuſtatis affectatione nominibus iſta aetate uſitatis res quasque appellaſſet, litras & numiſmata. Locus hic eſt: γράμμα ἐρυθρογράμματον σφραγῖδι τε χρυσῇ καὶ σηρικῷ νήματι ἐμπεδῶν, κἀγκαῖς ἀναδιδόμενον αἵματι, τῷ κλήρῳ τῆς μεγάλης νεὼ ἐπιδίδωσι, τοπᾶν αὐτοῖς ἀργυρᾶ κέρματα ἐτήσια, εἰς δὶς ἑκατὸν μνᾶς κεφάλαια. ἐλέγετο δὲ καὶ ἑτέραν ἐρυθροδακτυλωμένην βασίλειον γραφὴν ἐπιφέρεσθαι τὸν Ἀξοῦχον [eſt nomen Turcicum اقسنك] δύο χρυσέων τάλαντα βραβεύουσαν. Ita legendum eſſe exiſtimo, credoque, ſi quid in hoc loco video, μνᾶν eſſe Nicetae id, quod Noſtro eſt λίτρα, et ταλάντιον id, quod Noſtro κεντηνάριον. *Libra auri*, quam Paulus Warnefrid L. III. 13. memorat, eſt Francica vel Longobardica, et multum differt a CPtana. Paulus enim ibi *aureos ſingularum librarum* Hilperico Francorum regi a Tiberio Auguſto Imp. CPtano miſſos memorat, quos conſtat eosdem eſſe cum Noſtro dictis numiſmatibus vel ſolidis aureis, quorum 72. in libram vel litram CPtanam veniebant. Illuſtrandis noſtris apocombiis egregie facit locus Ioannis Pauli Mucantii in Cerem. coronationis Clementis VIII. *Pontifex ad altare acceſſit, eoque, depoſita mitra, in medio oſculato, ſuper illud aurea ſcuta L. obtulit, quae incluſa in rubra crumena ſericea R. P. D. Bartholomeus Caeſius, S. S. Generalis theſaurarius Pontifici miniſtravit.* Quo in loco notandum primum, ἡ ἀπόθεσις vel ὁ ἀποσκεπασμὸς, depoſitio mitrae, reverentiae cauſſa facta ab accedente ad altare, ſecundum ὁ ἀσπασμὸς τῆς ἐνδυτῆς, oſculum ſacrae endytae vel inſtrato altaris, & quidem medio, impreſſum, ut ab epiſcopo. Nam diaconi & minores cornua tantum endytae oſculabantur. Tertium depoſitio 50. aureorum ſcutorum vel ſcutatorum ſuper endyta in ſacco ſerico. * [De offranda regum Francorum v. Ceremoniel de France T. I. p. 24. Conſiſtebat in pane, vino & XIII. aureis] * Debeo adhuc ſcholion huic loco in margine membranarum ſcriptum, ſed a bibliopego miſere truncatum exhibere, cujus edita tantum pars fuit, quum caetera legi non poſſent. Exhibebo tot verſus quot ſunt in codice:

Ἰστέον ὅτι ὀφείλει ἔχειν τὸ ἀ - -
κόμβιον χρυσοῦ λίτρας $\bar{\iota}$ καὶ ε -
ἐστιν εἷς βασιλεὺς - - -
τὰς $\bar{\iota}$ λίτρας. εἰ δὲ δύ -
εἰσιν εἴτε καὶ $\bar{\gamma}$ εἰσιν - - -
ζονται αἱ δέκα λίτραι. ε - -
εἰ καὶ $\bar{\gamma}$ πλὴν τοῦ - - -
βασιλέως ὀφείλει εἶναι τ - -
τὸ ποσόν. τοῦ δὲ - - -
ὑπὲρ τῶν ἄλλων τοῦ Δ - -
ἐξίσης ὡς συνο - - -
ρεσθ - - διὰ τῶν ἀμφοτέρ - -
τὰς δέκα λίτρας.

12. A. 2. Τοῦ ἁγίου Φρέατος] Haec ipſa verba in continenti recurrentia in membranis effecerunt, ut quaedam ex editione noſtra exciderint, nempe haec: καὶ γίνεται πρώτη δοχὴ ἔξω τοῦ ἁγίου Φρέατος, inter finem §. 12. & initium §. 13. inſerenda; quam in paragraphos ſeu ſectiones capitum contruncationem in membranis a noſtra diverſam eſſe alibi jam monuimus.

A. 10. Χύτου] alibi χυτοῦ ſcribitur, ut ignores ſitne a χύτος nominativo, an a χυτός. Neque conſtat, quid ſignificet. Doctus interpres hic praeteriit, p. 58. C. 11. vertit *concameratio*, p. 94. A. 4. *locum editum*, p. 107. A. 9. 135. C. 12. & alibi ipſam vocem retinuit *Chytum* reddens. Ego quidem certiora non novi. Neque topographicorum, quae hic pluſcula occurrunt, a me quis explanationem exſpectet. Labor is eſſet parum utilis, & utcunque ſedulum ea in re te praebeas, ſemper tamen imperfectus futurus.

D. 2. Ἐξάερον] Locus apricus, ſubdialis, atrium, deambulacrum, quod juxta porticum eſſet, olim παραδρομίς, de qua v. Salmaſ. ad Tertull. p. 230.

D. 3. Τῶν δέκα ἐννέα ἀκκουβίτων] *Accubitus* vel *accubita* ſunt Graecis & Latinis medii aevi menſae, quibus accumbebant convivae. Dictum inde fuit celebre *triclinium*, vel *tribunal*, (nam idem eſt & perinde appellabatur) *Novendecim accubitorum*, in quo Imperatores diebus feſtis maioribus excipere ſolebant ſuos proceres, cuius toties mentio fit in Cletorologio, & de quo multi dixerunt, ut Du Cange CPli Chriſt. p. 135. usque ad 140. Goar. ad Theophan. pag. 335. D. & 342. D. 7. item ad Cedren. p. 385. C. Valeſ. ad Ammian. Marc. p. 490. conf. Caſaubon. ad Script. Hiſt. Aug. I. p. 832. ubi multa de *accubitis*, Bacchin. T. II. Murat. Script. Ital. p. 61. Luitprandi locum ex Hiſt. VI. 3. p. 470. citatum iam aliis, quamvis egregium, non exſcribam. In hoc triclinio exponi ſpectatum ſolebant Imperatorum funera, ut ad Cap. 60. Libri I. dicam.

13. B. 6. Καὶ μόνον] Valet idem atque μόνον vel μόνων. Saepe καὶ ante numeros apud Veteres abundat. In hoc genere frequens ad nauſeam eſt Aelianus in Hiſtoria animalium. Conf. Nicetas p. 32. B. pen. 68. A. 7. καὶ πᾶς pro ſimplici πᾶς eſt in Antholog. H. Stephani p. 480. (n. 2587. 2.) Abundat quoque alias in narratione hiſtorica, ut paulo poſt hoc ipſo loco, & p. 218. C. 5. καὶ λαμβάνουσι, item in compoſitionibus nominum adiectivorum, ut καποιός pro καὶ ποιός *aliqualis*. v. Du Cange h. v.

B. 7. Ταύτην τὴν Ῥωμαϊκὴν λέξιν Βῖτ.] Ita eſt in membranis. Quare autem Βῖτ, vel *fit*, dixerint iſti gratulantes, non aſſequor. Forte volebant dicere *fiat* nempe *bene*, ſed prae inſcitia linguae latinae *fit* dicebant. An volebant *fit* dicere, *fit bene* pro *quod felix fauſtumque fit*. An eſt pro *vivat*. βίβατ. Poſtremum hoc omnium mihi maxime placet. Nam καλῶς non videtur ad hoc Βῖτ trahendum eſſe, ſed eſſe claſſicum vel σύνθημα, antiphonae καλῶς ἤλθες a cubiculariis cantandae. vid. ad p. 42. B. 7. dicenda.

13. B. 9. Φωνάβολος] *praecentor*. ὁ βάλλων τὴν φωνὴν, ὁ ἐξάρχων, qui phonam incipit, cui alii antiphonum occinunt.

B. 10. Καλῶς ἤλθετε] Solennis eſt formula Graecorum aliquem ſalutandi. Spon. Itiner. T. II. p. 19. *edit. German*. καλῶς ἤλθετε ἄρχοντες idem ſit valere atque *bon jour Meſſieurs*. Proprie eſt *bene veneritis*. Nam improprie imperfectum in ea phraſi cum ſubjunctivo mutatum eſt. Debebat enim ἔλθῃς & ἔλθητε dici. *Bene veneris*, huc ad nos ſcilicet. videamus te ſalvum & felicem, bonis in omnibus. vel, ſi ea formula novum alicui munus gratularentur, ſignificat *bene veneris*, fauſto pede adeas, *ad illam dignitatem*. Sic novo patricio dicebant veteres, jam collegae: *Beneveniatis, domine Patricie*, &c. v. Du Cange Gloſſ. Lat. Infra in Tactico noſtro militari acclamant milites Imperatori in caſtra venienti καλῶς ἤλθετε; & alibi paſſim in Circo & in eccleſiis populus καλῶς ἦλθες ἡ πρόβολη τῆς τριάδος. Poteſt quoque reddi *bene provenias*, vel *pervenias*. *Provenire* & *pervenire* Latini ſequiores dicebant pro laeto ſuarum rerum ſucceſſu gaudere, ad lautam fortunam pervenire, (v. Spartian. fine cap. 1. Peſcennii Nigri, & quae in Miſcell. Lipſ. ad illud Trimalcionis Petroniani *ſatis vivus pervenero* notavi.) Imo ipſe jam Virgilius Eclog. IX. 2.

O Lycida, vivi pervenimus, [eo praeclarae fortunae ſcilicet] *advena noſtri*,
Quod nunquam veriti ſumus, ut poſſeſſor agelli
Diceret: haec mea ſunt, veteres migrate coloni.

Vnde Franci retinuerunt ſuum *parvenir*, cui reſpondet noſtrum *fortkommen*, ita quoque Graeci vulgares ἔρχεσθαι dicebant pro vita & fortuna, praeſertim bona, frui, ut conſtat ex Inſcriptione Graeca laudata Du Cangio Gl. Gr. v. ἐνθρονιάζω & CPli Chriſt. p. 175. Βίζζος Πάρδος ἐτέθηκεν, καλῶς, ἦλθε καλῶς, καὶ κει [id eſt κεῖμαι] καλῶς. εὔχεται [id eſt εὔχεσθε, ſic loquebatur tum vulgus Graecus, pro εὔχεσθε] ὑπὲρ ἐμοῦ. id eſt ἐμοῦ. Ait cippo interprete Bizzus Pardus ſe bene immigraſſe, nempe in hunc mundum, felici ſidere & parentibus non infimis natum fuiſſe; id enim ſignificat ἐτέθηκεν, ſe vita & fortuna uſum fuiſſe commoda, ſe bene perveniſſe, nempe ad votorum, aut ſi malis ad vitae finem; ſe tandem bene jacere honeſtis exſequiis & tumulo gaviſum. * [Sub Anaſtaſio quum procederent monachi canticum pſallentes exclamabat populus καλῶς ἦλθον οἱ ὀρθόδοξοι] * *bene perveniant*, vel *bene huc loci veniant*, vel *venerunt*.

B. 12. Οἱ μουλτάνωνοι] Vocabulum adjectivum μουλτάνωνος *mallandus multis annis*, aut *multos annos emenſus*, formatum a Graeculis e Latino *multos annos*, nempe vobis optamus, pro quo plebs Latina dicebat *multos annos*. v. ad p. 235. c. 3. & quae ſupra ad p. 8. C. penult. de *polychronio* diximus.

B. ult. Μεγάλη κυριακή] Bene addit hanc interpretationem ἤγουν τὸ ἅγιον πάσχα. Feſtum enim Paſchatis omni tempore habitum a Graecis pro ſummo feſtorum omnium fuit, teſte Procopio L. I. belli Wandalici. v. Du Cange v. κυριακή, & hac ipſa pagina in fine, & p. 14. A. 5.

C. 2. Αυω Φιλικοίσιμ] M. ἄνω Φιλικοίσιμ duabus vocibus. De quibus quid ſtatuerit Doct. Interpres, patet ex ejus interpretatione. Quod ſi ἄνω idem hic valeat atque noſtratibus notum illud *hoch*, in acclamatione & jubilo: *Vivat hoch*. ut *tieff* in oppoſita illi acclamatione *pereat tieff*, notat dejectionem e faſtigio gloriae, κατάπτωσιν, ut Noſter loquitur, ita ἄνω, *hoch*, ſignificat ὕψωσιν, ἀνάβασιν, elevationem in ſublimem honoris & fortunae gradum. Vt ἄνω Φιλικοίσιμ, ad hunc modum ſignificet *ſublimem te ponat deus*, ſurſum eas, emineas ſuper hoſtes tuos & omnium ſpes atque vota, *o feliciſſime*. Erat autem *Feliciſſime* compellatio Caeſari propria, ut ad p. 256. D. 3.

C. 4. 'Ουτογέτος] M. ubique haec vox occurreret, exhibebant pro ſexta litera ϛ.

C. 8. Διβετησίω] M. διβετησίω, id eſt διβετησίων. Solenne enim illi librario eſt ν finale omittere, lectori ſupplendum. De dibitiſio profero conjecturas quasdam ad p. 240. C. ult.

D. 1. 'Επ' εὖρος] non in longitudinem, ἐπὶ μῆκος, ſed *in latitudinem*. Recurrit haec dictio apud Noſtrum aliquoties.

D. 2. 'Επεύχεται] Membranae ἐπεῦ, unde efficio ἐπεύχεται.

14. A. 3. Τοῦ κυρίου - -] M. τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ θεοῦ ἑορτή, καὶ ἡ ἁγία.

A. 7. 'Αλλασσίμων] Non ſine taedio legens toties factam commemorationem veſtium mutatarum, mirari coepi cauſſam moris tam taedioſi & incommodi; viſusque mihi ſum eam in abſurditate & ſuperſtitione creduli illius ſaeculi reperiſſe, cui facile perſuaderi poterat magna latere myſteria in tiara, pallave hoc in loco poſita, in alio depoſita, in aliis talibus nimis. Accedebat, quod morem illum diu aluit, neque cito deponere juſſit, quod veſtes tantum exteriores induerent & exuerent, amplas illas & facili negotio mutabiles; quod nequit in ſtrictis noſtris veſtibus aeque commode fieri.

A. 8. 'Αποσυναχθῶσι] *rurſus congregentur*, nempe ad proceſſionem pomeridianam, qui jam antea ejusdem diei mane congregati fuerant. v. de hoc uſu particulae ἀπὸ in compoſitis, quae ad pag. 301. C. penult. diximus.

B. 2. Τζιτζάκιον] Quale fuerit veſtimentum Tzitzakium, non magis novi, quam quid dibeteſium fuerit. Peregrinum eſſe ſonus ipſe prodit, & Scholion hic loci additum indicat eſſe Chazaricum. In ſcholio ipſo pro Φορέσει erat Φορεσι in membranis, quod quid ſit non expedio. Paullo poſt reſtituatur ex iisdem βασιλεὺς καὶ θεοφύλακτος. Auguſta Chazarica, quae ibi memoratur, eſt mater Leonis Chazari, uxor Conſtantini Copronymi. De Chazarorum vel Chozarorum ſede, dicam ad p. 333. B. 1. Nam a quibusdam in Cherſoneſo Cimbrica, ab aliis ad mare Caſpium, idque rectius, collocantur.

B. 3. Διὰ τοῦ μεγάλου ἀκκουβίτου] Vocabulum *Accubitus* hic loci non *menſam*, quod alias notare ſolet, ſed triclinium, aut ſalam, tribunalve aut palatium (omnia illa idem ſunt) ſignificat, in quo collocata ſunt accubita. vid. p. 15. D. 9. & 16. A. 6 & 9.

B. 8. 'Ραίκτωρ] V. quae de rectore ad p. 8ςξ. dico.

B. 12. Καὶ τὴν] M. τῇ τὴν.

C. 1. 'Απὸ δεξιῶν] M. ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ, & κατεπάνω una voce.

C. 2. Τοῦ δομεστικοῦ καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου] id eſt cum domeſtico famulorum, aut baſilicorum, Chryſotriclini, & cum grege ipſius. Nullus enim alius hic loci Domeſticus ſignificatur, quam eorum quos dixi. Habebat unumquodque palatium ſuos famulos, ſeu baſilicos homines, ut palatium Chryſotriclini, palatium Lauſiacum, palatium XIX accubitorum, palatium Auguſteonis, & ſic porro; & unumquodque eorum collegium tale habebat domeſticum ſeu principem ſuum. οἱ ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου *praefecti, curatores Chryſotriclini* ita ſunt dicti, ut οἱ ἐπὶ τῆς τραπέζης, *praefecti menſae*.

C. 4. 'Αδμισσιονάλιος] *Admiſſionalis*, qui admittendos ad Imperatorem intromittit. vid. Gutber. pag. 611. Valeſ. ad Ammian. Marcell. pag. 89. & Du Cange Gloſſ. Lat. h. v.

C. 20. 'Οπισθίως] *manu retro acta* pulſat velum, vultu irretorto, et ſemper ad Imperatorem converſo.

C. 11. Συρομένα] De velorum variis generibus v. quae dico ad p. 303. C. 7. Poteſt συρόμενον βῆλον hic eſſe aut quod funibus attractis in altum tollitur, aut quod in diverſa diſtrahitur. Conf. p. 15. A. 5.

C. 13. Εἷς καθ' εἷς] *viritim, unus poſt alterum*. Ita loquuntur novi Graeci, pro καθ' ἕνα. Theophanes quoque habet καθ' εἷς pag. 105. D. 1. omiſſo primo εἷς.

D. 3. 'Εν τῷ τοῦ Ταῦ ςογχοειδεῖ Φιάλῃ] Locum hunc expono ad p. 272. B. 5. ubi dico fuiſſe pergulam id inſtar literae T formatam, ſic ut ſcapus ejus eſſet ſive teres atque cylindricus, ſive etiam quadratus, intus cavus, in quo ſederi poſſet, e quo ſcapo exirent in diverſum duo velut brachia oblonga, ſub quibus deambulari poſſet.

15. A. 7. Τῶν δὲ] M. τῶν τε.

A. 8. Τὰς δώδεκα χρυσοϋφάντας λώρους] Vt in feſto Paſchatis duodecim patricii loros geſtabant, ad referendam imaginem duodecim diſcipulorum Chriſti, cujus perſonam Imperator ſuſtinebat, quemadmodum e Noſtri L. II. cap. 40. conſtat: ita ex hoc loco

diſcimus, feſto Nativitatis Chriſti in aula Byzantina exhibitum fuiſſe eundem mimum. Multum thymelae admixtum erat tunc temporis cultui divino, & videntur ipſi illi ſacerdotes, qui hodie thymelicos communione Chriſtianorum vivos mortuosque arcent, eo tempore in ipſis adytis ſuae religionis dramata egiſſe, quorum nos hodie pudet. Recogitemus modo feſtum ſtultorum, feſtum palmarum, feſtum aſinorum, de quibus Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Feſtum.*

15. A. pen. Τῷ ςόματι] Rariſſime alias conceſſum, ut proceres Imperatoris labium oſcularentur, ob ſanctimoniam feſti, ob quam Imperator ſeſe humiliabat, et proceres ſuos ſibi aequabat et pro fratribus agnoſcebat, concedebatur. Veteres quidem Imperatores Romani ſolebant, quamvis non omnes, ſenatum, & ante omnes praefectum praetorio oſculari, ut e Script. Hiſt. Aug. T. I. p. 297. conſtat. Procedente autem tempore non licebat, niſi ad ſummum dextram mamillam oſculari, aut genam. ſi quis maximae dignitatis eſſet. Patriarcha tamen & Imperator ſibi invicem labiis oſcula figebant, quod hic illum pro patre ſpirituali, & ille hunc pro filio agnoſceret. Tale oſculum, *labratum* appellabatur. Gloſſae. *Labratum.* Φιλημα βασιλικόν. ἀσπασμὸν βασιλέως. Salmaſius tamen ad Scr. H. A. T. II. p. 686. aliter exponit. vid. Selden. Tit. Hon. I. p. 53 ſqq. ubi multis de oſculo Imperatoribus dato & ab ipſis accepto agit. * [*Les Pairs baiſent le roy.* Ceremon. de France. T. I. p. 28.] * nempe recens coronatum. Arnoldus Lubeccenſis II. 15. *Eſt quaedam deteſtabilis conſuetudo regi Graecorum, ut oſculum ſalutationis nulli offerat, ſed quicunque faciem eius videre meretur, incurvatus genua eius oſculatur. Quod Conradus rex ob honorem imperii omnino deteſtabatur.* De variis Imperatorem oſculandi modis egi quoque ad p. 240. D 5.

B. 9. Χρυσοπαβλων χλανίδων] De *tabliis*, ſeu praetexta egi ad. p. 255 B. 9. Chlanides aureis tabulis praetextatae hic dicuntur. Erant enim aliae, quae purpureas, aliae, quae ſegmentinas haberent tabulas, ſeu praetextas. In membranis eſt χλανι. Quum igitur accentus ſuper ι deſit, id argumento mihi eſt χλανιδίων legendum eſſe. In lectionibus dubiis noſtri codicis reſpexi ſemper ad accentum, cujus praeſentia aut abſentia mihi ſaepiſſime fuit certus gnomon. Si librarius χλανίδων voluiſſet dare, accentum non omiſiſſet.

C. 3. Τὰς πρωτοσπαθαρίας] Tertius hic erat & ſummus gradus ſpathariorum. Primi erant ſpatharii, tum ſpatharocandidati, ſeu ſpatharii & candidati ſimul, tandem Protoſpatharii. Differebant hi tres ordines genere veſtitus & armorum, quae in pompis publicis, proceſſionibus, Circo, coram Imperatore geſtabant. Spatharii geſtabant ſcuta & haſtas, vel etiam dextralia ſeu ſecures. Spatharocandidati eadem, & candidas & in collo torques. Protoſpatharii torques & ſpathas latas ſuper longis contis ligneis, quales ſpathobaclia appellabant. Patet ex pag. Noſtri 169. C. Saepe reperitur hoc nomen in noſtro Codice ἀσπαθάριος ſcriptum. Scilicet illud α eo in caſu notat πρῶτος. In membranis diſtinctionis gratia ſemper habebat hoc α *primum* ſignificans capitellum aliquod, velut geminum pluteum. ἆ. Reperitur quoque paſſim ὁ ſcriptum * [De ὁ ſeu protoſpathario v. Bandur. p. 126. ad Conſtant. de adminiſtr. imperio. Protoſpatharius phialae erat iudex navium imperialium dromadariarum. Conſtant. de adm. imperio p. 140. Protoſpatharius camaſum accipiebat, in Lauſiacum progrediebatur, & accipiebat libram unam. ibid. p. 138. Protoſpatharii dignitas erat abſque functione, ut patriciatus, ſed minor. Script. poſt Theoph. p. 293. fine] * Neſcio, poſſitne hoc illo e loco evinci. Functionem ſane exercebant omnes, qui in armis coram Imperatore comparebant ſacri corporis tuendi cauſa. Si quidam impetratâ miſſione titulum Protoſpathariorum retinuerunt, ex eo non ſequitur, dignitatem hanc mere dignitatem, ſeu titularem, fuiſſe. Apud Aſſemannum T. I. Bibl. Orient. p. 149. b. reperio Protoſpatharium aliquem in aula Mamlucorum Aegytiacorum; quod valde miror, neque intelligo, quomodo Chriſtianus aliquis Cateb, ſeu ſecretarius, appelletur ſimul protoſpatharius, quum titulus hic in orientali ſeu Muhammedano toto imperio nunquam auditus fuerit. Refert ibi Aſſemannus ſubſcriptionem Arabici alicuius codicis hanc: نقل هذا الابرطسبتار الكاتب الملكي ابراهيم بن يوحنا الانطاكي واملاه من كتبه بالعربية من نسخة يونانية *Convertit hunc librum Protoſpatharius Cateb* (ſeu ſecretarius) *Melchita Ibrahim, filius Iohannis Antiochenus, et dictavit eum iſti, qui exaravit eum manu ſua, ſermone Arabico ex codice Graeco.* Ita ſonat illa ſubſcriptio. Forte fuit olim aliquando iſte Ibrahim in aula Byzantina functus munere Protoſpatharii; deinde delatus in aulam Mamlucorum ſerviit illis ut Secretarius; cui muneri praecipue Chriſtianos adhibitos illa in aula fuiſſe conſtat ex Elmacino & aliunde. Inde factum, ut veteris novaeque dignitatis nomen ſimul gereret. Quid ſibi vult illud apud Conſtant. Porph. de adm. imp. καθέζεσθαι ὡς πρωτοσπαθάριον καὶ Φορεῖν ἐπικατζάκιον. Eſtne hoc ſcaramangium? Fuitne ſcaramangium Protoſpathariorum?

C. 10. Τὰς ἀσηκρῆτας νοταρίας] M. τὰς ἀσηκρῆτας καὶ νοταρίας.

D. 1. Λέγει δὲ διὰ] Membranae λέγι διὰ.

16. A. 1. Δευτέρα] Saepe occurrit in hoc libro *Deuterus* ſic nude, & tunc ſemper intelligitur Deuterus Papiae, id eſt *ſecundicerius Papiae.* Alias in quovis munere aut ordine, qui ſecundus & proximus eſt primicerio, eiusque abſentis vices gerit, eſt δεύτερος. ut in militia, ὁ μὲν Σέργιος πριμικήριος ἦν, ὁ δὲ Βάκχος δεύτερος αὐτοῦ, Menolog. Baſil. T. II. p. 99. Ita δευτερεύειν (id enim idem eſt) Demarchi habetur ſupra p. 9. δευτερεύοντας τῶν Δηδημοτῶν, ἱερέων, διακόνων &c. habet Du Cange Gloſſ. Gr. h. v.

Ibidem Ἐνδύεσθαι] M. ἐνδυ id eſt ἐνδυθῆναι.

A. 4. Τὴν ἀκακίαν] Quid ſit ἀκακία *clementia,* & ἀνεξικακία, quod idem ſignificat, dixi ad p. 332. A. 6.

A. 9. ὑποκάτω καβαλλείω] M. ὑπὸ τῷ καβαλλαρίω.

B. 3. (§. 21. 1.) Χερὶ] M. δὴ, id eſt δεῖ. vid. C. ult. hujus ipſius paginae. Nil frequentius in his membranis permutatione η & ει. v. Salmaſ. ad Scr. H. Aug. T. II. p. 752.

C. 8. ἐ γίνεται] Scholion ad hunc locum multis compendiis ſcriptum & a bibliopega praſectum fuit. Quas duobus uncis incluſi voces, eae a cultello perierant, & ſagacitate cl. Leichii ſuppletae fuerunt. Debet autem ſic legi. Ἰσέον, ὅτι ταύτῃ τῇ προελεύσει ὁ γίνεται [δοχεῖ] ἐν τῷ πόρτικι [τῷ] Αὐγουστέως, ἐν [τῇ] χρυσῇ χειρὶ, [ἀλλ' ἐν τῷ] ἐνεποδίῳ καὶ ἐν τῷ [κοι]τωνί‑ρίῳ, καὶ τὰ [λοιπὰ] καθὼς προείρηται.

17. A. 7. Ἔμβολον] Vox haec *porticum* notat, ambulacrum deſuper coopertum, in quem quis ſe poteſt ἐμβάλλειν, recipere, confugere, *untertreten,* quo tutus ſit ab imbre, nive, & aliis aëris iniuriis. Duplicis generis emboli erant. Quaedam plateae non ex integro deſuper tectae erant, ſed in medio liberum proſpectum coeli concedebant, & ambo ſua latera tantum habebant porticibus praetenſa, ut in urbibus Europae noſtrae paſſim videre eſt; quaedam plateae totae erant tectae vel abſidatae. Prius illud genus deſignat Papias quando ait. *Imbuli dicti, vel quia ſub volumine ſunt, vel quia ſub his ambulamus. Sunt enim platearum porticus hinc inde.* Alterum genus in regno Ottomanico adhuc hodie valde frequentatur, & *Bazzar* audit. Eſt autem Bazzar ςενωπὸς, ſuperne apſidatus, plus minusve longus. in quo ad utrumque latus continua ſerie protenſae ſtant officinae mercatorum, eandem ſupellectilem vendentium, per quarum medium tranſire poſſunt & merces luſtrare emturientes. Propterea ςενωπὸν & ἔμβολον idem ſignificare ait Cinnamus p. 164. B. 2. ςενωπὸν αὐτοῖς [Venetis] ἀποτέτακτο, ὃν ἔμβολον ὀνομάζειν εἰώθασι.

A. 8. Εὐχαὶ] Videtur ſcalam cochlearem ſignificare

C. 3. Τῷ καμερικῷ] Vid. ad p. 855. dicta. pro χειρὸς dabant hic M. χειρῶν. ut videatur librarius χειρῶν dare voluiſſe.

Ibidem. Τὸν θυμιατὸν] Pontificale Haberti p. 54. fine ἅμα τῷ εἰσελθεῖν (in Tribunam) τὸν πατριάρχην, ὁ

Κανσχέστας ἔχων περιτραχηλίου τὸ θυμιατὸν. Εἶθ' οὕτως αὐτῷ θυμιῶντι λέγει· εὐλόγησον δέσποτα τὸ θυμίαμα. ὁ (Patriarcha) δ' ἐκσφραγίσας αὐτὸ λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος καθ' ἑαυτὸν, καὶ λαμβάνει τὸ θυμιατὸν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. θυμιᾷ κύκλῳ σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, εἶτα λαμβάνει τὸ διακόνου αὐτό.

17. C. 7. Τῆς ἐκφωνήσεως] Graeci ἐκφώνησιν, *exclamationem, intonationem* appellant, quando ſacerdos partem orationis, plerumque extremam, clara & ſonora voce recitat, caeteris tacite recitatis, vid. Du Cange Gloſſ. Gr. voce Φωνὴ p. 1714. & lat. v. *ſecreta* & *actio*. Caeremoniale Patricii II. 11. *verſus ad altare ſub ſilentio dicit:* Pater noſter &c. *tum alte incipit pro Tertia:* Deus in adjutorium *&c.* * [Continuator Theophanis p. 125. 3. ἐπεὶ δὲ καὶ ἔθος εἶχεν αὐτὸς καὶ τελεῖν τὰ μυστήρια, τὰς μὲν ᾠδὰς ἐξελέγετο καθάπερ τὸν ... τινες ἄτερ καὶ λαμπρῶς ἐπηχοῦντας, τὰ μυστικὰ μυήματα, τὸν δὲ αὐτῷ φωνὴν καὶ διατρανοῦν κατὰ τὰς ἐκφωνήσεις ἄνωθεν τοῦ ἱερέως. Miſſa voce ſubmiſſa celebrata, *miſſa ſecreta* dici coepit p. 1371. Memoires de Trevoux, ubi multa de miſſa & ejus origine ex Claude de Vert Explication des Ceremonies de l'egliſe, Paris 1706. 12.]* Vid. Haberti Pontif. p. 145. ἐκφώνησις quoque eſt reſponſio *Amen* ad preces praecedentes. Ita in Pontificali Haberti p. 46. μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν vertitur *poſt reſponſum Amen.* & hinc antiphona quaevis. * Idem Pontificale p. 53. A. 3. τὰς εὐχὰς τῶν τριῶν ἀντιφώνων ὁμοῦ λέγων καὶ τὰς ἐκφωνήσεις καθ' ἑαυτόν. *preces trium antiphonarum ſimul & ipſas tres antiphonas tacite apud ſe recitans.* Hic ἐκφωνήσεις tacite recitatur, & eadem pagina ἐκφωνήσεις aliquoties vertitur *antiphona*, & in margine: ἀντίφωνα *propbetarum de Chriſti adventu oracula deſignant.* p. 52. ibidem habentur haec: ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων (ſecundicerius) μετ' εὐλαβείας λέγων καθ' ἑαυτὸν κλίνει τὰ γόνυ ... καὶ ἄνωθεν τὸ σῶμα ... καὶ ἀναγγέλλει τὴν ... καὶ οὕτως ἐκφωνεῖ ... Hinc ἐκφώνως adverbialiter *alta voce.* Typicum (apud Du Cange v. ἀκολουθία) ... τὴν εὐχὴν ταύτην ἐκφώνως. Manavit hic mos e paganiſmo. Veteres pagani numina ſua in templis invocantes eorum quidem nomina clare edebant,* at, quae ſibi quisque indulta vellet & ſibi ut ... et ſecum ſummiſſa voce dicebant, ne audirentur. Patet ex Horatii illo Epiſt. I. 16. 57.

Vir bonus, omne forum quem ſpectat & omne tribunal,
Quandocunque deos vel porco vel bove placat,
Jane pater clare, clare cum dixit Apollo,
Labra movet metuens audiri: pulchra Laverna
Da mihi fallere, da juſto ſanctoque videri.

Conf. infra ad pag. 29. D. 3. ad dictionem ἀπὸ φωνῆς dicenda.

C. 11. Προπορευομένου αὐτῶν τῷ τε σταυρῷ καὶ τῷ εὐαγγελίῳ] * [Evangelium praeferre, inter ſupplicationum ritus erat. Conſtantin. de adminiſtr. imper. p. 55.]* Manavit ille mos codicem genti pro ſacro habitum proferendi ad Muhammedanos, quorum in hiſtoriis Alcoranus paſſim legitur e conto ſuſpenſus a ſupplicantibus prolatus fuiſſe. Ita Abulfeda ad Ann. 37. [Chr. 657.] narrat, Amrum, vaferrimum nequam, *quod ultimum in deſperatis rebus conſilium, ſuaſiſſe Moawiae*, male ſibi de militibus ſuis ad ſeditionem ſpectantibus metuenti, *codices alCorani pilis ſuffixos* [tanquam κεράτια] *proferret, divinorumque oraculorum reverentiam rebellantibus interponeret.* ● *Neque carebat effectu, fruſtrabaturque deſtinationem conſilium.* ولما رأي عمرو ذلك، قال لمعاوية، هلم نرفع المصاحف علي الرماح، ونقول، هذا كتاب الله بيننا &c. Idem ad An. 320. [Chr. 932.] haec narrat. خرج المقتدر الي قتال مونس، وهو كاره لذلك، وبين يدي المقتدر الفقهاء والقراء ومعهم المصاحف منشورة، وعليه البردة *His obſecutus, utut invitus, Bagdado contra Munaſum prodibat al Moktadar, al Bordah* [pallium Muhamedis eſt, unum de ſacratiſſimis quondam Chalifatus inſignibus & ſacrariis] *indutus, praecedentibus Fakihis* [ſeu doctoribus legis] *& Carraeis*, [ſeu ſcripturariis] *qui apertos coram ſe codices Alcorani gerebant*, tanquam ſi inde legerent; eaque modo ſe ſperabat aut hoſti reverentiam ſacri codicis incuſſurum, aut motuum miſericordiam, aut, ſi ſperneret ſupplicem & majeſtatem ſacri libri, crudeli ſacturum invidiam. Hamzah Iſpahanenſis in deſcriptione tumultuum, qui Bagdadum ſuo tempore, hoc eſt ſaeculi p. C. N. decimi parte prima convellebant, inter alia haec narrat. *Dainawarenſes, a Mardawigjo caeſos, Bagdadum confugiſſe trepidos, lamentantes, ſupplices opem flagitantes, vultu nigratos, & Alcorani codices in contis ſublatos praeferentes & deum immortalem atque miſericordem obteſtantes. Mardawigj enim Ghilanenſis ille paulo ante ipſos, abſque diſcrimine, gladio paſcendos objecerat & dira clade laceraverat.* وورد بغداد اهل الدينور بالعويل والاستغاثة، وسودوا وجوههم، ورفعوا المصاحف، وذكروا الرحمن من مرداويج الجيلي، استعرضهم، ووقع القتل فيهم Pariter narrat Marai in libello de principibus Aegypti ab initiis Moslemicae ſectae usque ad ſaeculum ſuperius, Halebenſes, poſt ingentem illam pugnam, qua Mamlucorum Solthanus Canſu Gauri A. 922. [Chr. 1516.] caeſus & imperium Mamlukicum everſum fuit, victori Selimo ſeſe dedentes proceſſiſſe extra urbem, & obviam iviſſe cum Alcoranis explicitis & clara voce clamantes illam Alcorani ſententiam. *Si proſtravisti hoſtem, non tu proſtravisti eum, ſed deus.* فخرجوا الي لقائه يطلبون الامان، ومعهم المصاحف يتلون جهارا، وما رميت اذا رميت، ولكن الله رمي. فقابلهم بالاجلال والاكرام. *Quo audito Solthanus eos benigne & honorifice excepit.* De ritu hoc ago ad Abulfedam latius.

C. ult. Καὶ δεχομένων] M. καὶ δὴ δεχομένων.

D. 1. Μεγάλων πυλῶν] Magna porta fuit, quod ego quidem ex hoc loco elicio, media inter duas alias laterales, quae e Narthece in Naum ducebant, eadem cum baſilica, ſic dicta, quod ſoli Imperatori & Patriarchae per eam ingredi liceret, caeteris per laterales ingredientibus. Alii aliter tradunt.

D. pen. Ἀποκρίνονται] M. ἀποκρίνονται abſunt. v. p. 30. C. 2.

18. A. 1. Τῷ φόρῳ] Forum Conſtantini intelligitur, in quo ſtabat porphyretica columna Conſtantini, de qua hic ſermo. Vid. Du Cange p. 76. Libr. II. Conſtant. Chriſt.

A. 6. Κιονοστασίας] Videtur haec vox totum ambitum & ſundum, quem columna cum ſuis appendicibus occupat, ſignificare, & hic ambitus clathris ferreis ſeptus fuiſſe.

B. 2. Οἱ ἔκδικοι] *defenſores*, eccleſiae nempe, hic in ſpecie intelliguntur, & forte tantum eccleſiae Sophianae, ſeu S. Sophiae defenſores, de quibus v. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & lat. v. *Advocati eccleſiarum.* Munus eorum erat praecipue iura eccleſiarum, & eos, qui illuc confugerent, defendere.

B. 4. Μυζοπολῖται ἀρχιεπίσκοποι] M. μυζοπολῖται καὶ ἀρχιεπίσκοποι.

B. 11. Ψάλλονται] In M. eſt ψάλλοι, id eſt ψάλλοντες, ut p. 19. 6. Perſaepe in libros noſtros typis excuſos irrepſerant vitia, ex eo quod editores manuſcriptorum codicum compendia non aſſequerentur. E. c. apud Procopium Anecd. p. 48. pen. fecerunt ex ταραχ, quod procul dubio in codice MSto erat, (id eſt ταραχθεὶς) τάραχος. In edit. Hoeſchel. Photii Biblioth. paſſim, ut p. 43. 44. 45. & alibi eſt καὶ pro καταλήγει, & talia abſque numero in libris occurrunt, & occurrent nobis in hoc ipſo noſtro opere.

B. penult. Περιεχόμενος] Comprehenſus & interceptus a comitibus, ſubiecto brachio ſuo eum ſublevantibus. De honore hoc, quem humiliores honoratioribus, quos deducunt, exhibent, egi ad p. 326. C. 5.

B. ult. ὅτε τῆς] Plenior quidem impreſſo codice non eſt calamo exaratus, nihilo tamen minus non dubito, πάλιν hic excidiſſe.

18. C. 4.

18. C. 4. Ζωστικῷ] *[ζωστικῷ habet Garc. de Loaiſa in notis ad Chronic. Iſidori edit. Taurini A. 1593, ubi p. 62. ait Alexander monachus libello εἰς εὕρεσιν τοῦ σταυροῦ, qui in bibliotheca mea eſt nondum editus.]*

C. ult. Ἐκτενὴ.] Dicitur ἐκτενὴ & ἐκτενὴς promiſcue *extenſa*, certa precum ſeries longior, prolixior, fervidior, unde ipſi nomen. Ita ἐκτενὴς λιτανεία proceſſio ſupplex longa & fervidis precibus Deum exorans, apud Scyatzen p. 816. B. 8 Recitabatur ἡ ἐκτενὴ poſt Evangelii lectionem, ut e ſequente pagina patet, & in ea pro circumſtante populo & tota communione, praeſente, abſente, pro principibus, ſacerdotibus, magiſtratibus, benefactoribus eccleſiarum, aliis, vivis, mortuis, preces fiebant. Eſt ergo *das Kirchengebeth* & Muhammedanorum خطبة *chotbbah*, unum de regalibus ſummorum principum, de quo v. D. Herbelot Bibl. Orient. p. 999. fine. Habemus in Pontificali p. 26 exponit ἐκτενὴ, *precum quarundam ſeries, cui reſpondetur Kyrie eleiſon*. Poteſt quoque etymologia ἀπὸ τῆς ἐκτάσεως τῶν χειρῶν repeti, quia ſcilicet ſacerdos eas preces manibus ſuper populum expanſis pronunciabat, vel quia ἐκτενὴν ſtabat per illas populus, rectus. Chryſoſtomus XXIX. homil. ad populum Antiochenum conjungit εὐχὴ καὶ δέησις ἐκτενὴς & formulam ἐρῶμεν πάντες ἐκτενῶς. Vid. ad Noſtri p. 140. C. 9 ſed rectius ὅτι μετὰ ἐκτενείας *cum animi contentione* pronunciabatur. Chryſoſtom. Hom. 2. de prophet. obſcur. κοινῇ πάντες, ἀνατείναντες τὰς χεῖρας ἐκτενῶς καὶ λέγοντες. Δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου — καὶ ὑπὲρ τῶν ἐνταῦθα, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπανταχῆ, οὐ παραιτοῦσι ποιεῖν τὸ ἐπίταγμα, ἀλλὰ καὶ μετ' ἐκτενείας ἀναφέρετε τὴν εὐχήν. Videntur Latini hanc orationem quoque *longa* appellaſſe; & hinc interpretandus eſſe locus S. Aicardi Abbatis Gemetic. c. 20. *Nec mora, poſt longa peracta* [ergo in plurali efferebant, aut *poſt* delendum erit] *& miſſarum ſolemniis celebratis poſt fractionem panis, commendato grege domino petierunt proſperum iter.*

D. 1. Προκύπτοντες διὰ τῶν θυρίδων &c.] *proſpicientes & caput exſerentes per feneſtras* &c. De verbo προκύπτειν, *proſpicere, e ſummo deſpicere, prominere*, dico ad p. 142. A. 10.

D. 5. Τόπον] Poſt hanc vocem exciderunt haec, e membranis reſtituenda: καὶ μετὰ τῆς εἰσόδου αὐτῆς καὶ ἔρχεται ἕως τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας — —

D. 6. Χαλκοπρατείων] De aede Deiparae in Chalcoprateis (locus is erat, ubi olim tabernas habebant ferramentorum & aeramentorum mercatores) agit Du Cange CP. Chriſt. Lib. III. p. 85. & ad Alexiad. p. 293. Fallitur autem, quando ait, Theophanem illius templi auctorem nominare Theodoſium. Locum p. 88. B. non ſatis attente inſpexerat, quod multis aliis, vel minus, quam ille fuit, diligentibus, facile contingat. ἀνήγειρεν non ad Theodoſium, ſed ad Pulcheriam redit.

In Scholio huius paginae emendanda haec ſunt e membranis. lin. 2. τῶν addatur ante πρεσβυτέρων. Lin. 3. pro αὐτὰς ſcribatur ταύτης. Lin. 4. habent membranae ſic: διὰ τρισσῆς προσκυνήσεως τῷ Θεῷ ἀπευχαριστήσαντες.

19. B. 5. Γυναικίτα] Locus eccleſiarum Graecarum, qui capit foeminas, ita appellatur. *Partem mulierum* appellant Latini. *[De γυναικίτῃ in eccleſia S. Sophiae v. Smith p. 89. De *matronaeo*, loco, ubi foeminae in ſacris aedibus erant, v. Alteſerra ad Anaſtaſ. p. 1.]* Colligas ex hoc loco, ſtationem matronarum fuiſſe a ſiniſtra ingredientibus in eccleſiam, adeoque ad boream; idque confirmat Gerlach in Itinerario p. 496. ſed, ut ex illo ipſo loco conſtat, etiam ad dextram vel auſtrum foeminas ſediſſe, ita e Noſtri p. 325. C. 11. id ipſum quoque confici poteſt, ut adeo extrema Navis in utramque partem occupaſſe foeminae videantur, ſed clathris ſepta & ab adſpectu virorum ſeparata. Habebant quoque ſedes in Catechumeniis, ſeu porticibus ſuperioribus, de quibus alio loco dicimus. Gerlachi verba haec ſunt: „Apud introitum eccleſiae S. Georgii eſt clathrum, vel tranſenna, per quam foeminae „in eccleſiam proſpiciunt, & ad dextram locus ſeparatus, ubi ſtant foeminae plebejae. Graecae enim eccleſiam non intrant, ſed aut foris reſtitant in Narthece, quod fit in eccleſia patriarchali, aut in porticu „ſtant ad ſiniſtram, ubi S. Euphemia jacet. In aede „Galatenſi Chryſopeges eſt earum ſtatio in extremo receſſu eccleſiae & ad ſiniſtram in ſuperioribus apud „murum, unde per tranſennam poſſunt deſpicere.„

B. 7. Ἐπευχομένη] M. ἐπευχόμενοι.

B. 9. Τροπικῆς] De hac voce dixi ad pag. 329. D. pen.

B. 10. Τῆς ἁγίας σοροῦ] *Sanctum feretrum*, vel *ſancta theca* appellabatur cum capſa ipſa, qua veſtis & lodices ſepulcrales B. Mariae Virginis continebantur, tum aedes, in qua depoſitae illae reliquiae aſſervabantur. Fuit duplex ἁγία σορὸς, una in aede B. Virginis Chalcopratiorum, ubi caeterae veſtes & faſciae, cuius meminit Noſter hic & p. 98. B, altera in aede Blachernenſi, ubi omophorium. Conf. Du Cange CPl. Chriſt. IV. p. 86. n. 9. ad Zonar. p. 103. & praecipue ad Alexiad. p. 330. ſeq. *[ἡ ἁγία σορὸς in Blachernis Theophanonis religione inclyta. Conf. Theoph. p. 223.]*

C. 5. Σκαραμάγγια] Dixi hac de voce ad pag. 254. B. 2.

D. 9. Καὶ μιλίον] Membranae καὶ non habent, *in Milio, & quidem in eius camera*, vel arcuata porticu. De Milio cf. Du Cange CPli Chriſt. II. p. 72. ſqq.

20. B. 1. Τῆς τοῦ Κυρίου] *Eccleſia Domini*, vel & Κύρου, *Cyri*, dicta, erat intra palatium. Sane interdum in noſtro codice Κύρου oſtendi pro Κυρίου, neque tamen confundi debet cum eccleſia Deiparae Cyri, de qua v. Du Cange CPl. Chriſt.

Ibidem. Ἀσφαλιζομένων] *clauſis foribus.* ἀσφαλίζειν, pro *claudere* novis Graecis eſt admodum frequens; neque veteribus fuit ignotum. Eo ſenſu habet Polybius p. 716. 34. *ed. Wechel.* In loco Theophylacti Simocattae Hiſtor. L. IV. προςτάττει καὶ ὀχυρώσεσι δυνάμεσιν ἐγχωρίων καὶ τὰς ἀτραποὺς πάσας κατασφαλίζεσθαι poteſt aequo jure *claudere* & *occupare* verti. Infra Noſter habet ἀσφαλίζειν τὴν θύραν 199. A. 9. & 200. B. 6. v. Du Cange v. Σφαλίζειν. Nam Latini quoque *firmare fores* pro *claudere* dicebant, praeſertim obditis feris aut obicibus, quos firmacula appellabant. *Janitor ut ſignum* [id eſt campana] *pulſabatur ad Completam, confeſtim portas monaſterii firmat, claves Abbati refert.* Verba ſunt auctoris Vitae S. Agili apud Du Cange v. *Completa*, vid. idem v. *Firmare*. Inde *diſfirmare*, id eſt *deſirmare*, notabat medio aevo *reſerare fores*, aperire, & contra *refirmare*, apertas rurſus claudere. Miracula S. Aigulfi c. 6. *Armarium diſfirmavit, & tres calices cum patenis inde rapiens, refirmato armario* &c. Inde *firmaculum* pro *ſera, clauſtro*. Vgutio. *Expectorare, exſolvere* [ἀπολύειν, laxare, egerere] *firmaculum a pectore removere.*

B. 7. Συνιόντος] Membr. συνιόντος, id eſt συνεισιόντος.

B. 9. Καθὸ] M. καθὰ. Nihil refert.

B. 12. Ἡ τοῦ εὐαγγελισμοῦ προέλευσις] *[De hac proceſſione habet Georg. Monach. p. 548. 537. In proceſſione diei annunciationis ad Chalcopratea Imperator a Patriarcha prolatum ſanguinem Domini accipiebat cum Baſilio, foedus ſanciturus. Sym. Logoth. p. 447. εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας παρθένου καὶ Θεοτόκου memorat Anonym. in Script. poſt Theophan. p. 243.]*

C. 2 Ὄργανα] De organis v. Du Cange h. v. & copioſe de illis agentem Muratorium T. II. Ant. Ital. p. 356 ſeqq. Dubitatur, habuerintne Graeci organa ſuis in eccleſiis & ſacris. In hoc quidem codice non memini legere quod affirmet. Nam non ita ſtringit & liquet locus p. 880. antep. ut rem conficiat. Dicuntur ibi τῆς θείας λειτουργίας τελουμένης, in eccleſia Phari, μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ μουσικοῦ ὀργάνου omnes veſtes mutare. Non enim dicitur ibi organum in eccleſia ſtare, aut audiri. Stabant autem ſonabantque talia organa, & uſum praeſtabant illum, quem in urbibus & aulis hodiernis interdum campanae aut nolae minores, interdum tubae praeſtant, id eſt moderabantur actionum dictionumve certarum tempora eaque indicabant, in magno triclinio XIX. accubitorum, in Magnaura, in Circo & alibi; ſaepiusque apud Noſtrum dicuntur exerceri, quum aut exclamandum populo Circenſi in laudes imperatorum eſt, aut convivio Auguſti aſſidendum

dum ſurgendumve de menſa, aut legatis ad dominum accedendum recedendumve. v. ad p. 167. C. 6. Ita e. c. Theophanes p. 321. A. 3. καβαλλάριον μετὰ ὀρχηστῶν καὶ ὀργάνων memorat, equeſtre certamen, in quo Imperator ſenatores & factiones excipiebat, ſeu copiam ſui adorandi ſpectandive illis dabat, & organa ſonabant. Neceſſe eſt ut grandia non fuerint illa organa, ſed qualia unus homo portaret, aut ad ſummum duo. Patet e Noſtri p. 219. B. ult. Paſſim dicitur κρούοι τὰ ὄργανα, vel etiam τύπτει, pulſantur, vel feriuntur, alias κινοῦσι. Quo ſi quis in eam opinionem veniat, per organa pulſata tympana & ahenotympana intelligi, per inflata vero illa, quae nos ſtricte ſolemus organa pneumatica appellare, neſcio a verone ille, & quantum, abeat. Poteſt tamen utraque dictio de organis flatilibus accipi, qualia ſunt quae noſtras eccleſias perſonant. Nam canones lignei, qui fiſtulas aperiunt depreſſi, & rurſus claudunt ſibi permiſſi, & digitis feriuntur & pedibus tunduntur atque calcantur. Et fuiſſe illa organa Noſtro ſaepius dicta ſimilia noſtratibus eccleſiaſticis patet e Niceta Choniata, qui L. III. Alexii Comneni c. 2. p. 271. A. 2. *ed. Venet.* poſitos in metis circi φύσας τῶν πολυαύλων ὀργάνων *folles organorum multis fiſtulis inſtructorum* memorat, & e Noſtri dictione p. 211. C. 9. οἱ φυσῶντες τὰ ὄργανα Σκλάβοι intelligas. Sclavi igitur adhibebantur, ut mancipia, calcandis follibus, qui fiſtulas organicas animarent, quemadmodum apud nos eidem negotio faex plebis adhibetur. Et organa proprie ſunt Graecis inſtrumenta muſica flatilia, ut patet e Carm. 136. Ienſianorum vs. 4. ubi de cicada dicitur αὐτόργῳ μέλει ἡδὺς κατηχεῖτο τῆς ἐρημίας, *ſuavi carmine e ſe abſque aliena ope effecto perſonabat velut organum infrequentes hominum campos.* Ubi loci niſi ὄργανον ſit aut *fiſtula*, id eſt *ſyrinx*, aut *tibia*, dicendum erit organa jam Auguſti Caeſaris aetate in uſu fuiſſe, cui aequales fuere Apollonides & Philippus Theſſalonicenſis, quorum uni alterique carmen hoc diverſi tribuunt. Vult quoque Salmaſius ad Script. Hiſt. Aug. T. I. p. 179. vocabulum *organa* in illo veteris epigrammatis dicto de pyrrhicha:

Luſus habet pugnam, ſed habent certamina pacem,
Nam remeare jubeat organa blanda pares,

fiſtulas notare. Nihil tamen ego quidem video, quid prohibeat, quominus organa ibi loci idem ſint quod nobis hodie, niſi forte poetae prohibeat aetas, de qua mihi non conſtat. * [Organa Graeci inter ſua praecipua decora numerabant. v. Nigell. p. 76. et ibi Murator. Loco metarum ingentes interdum folles pneumaticorum organorum ponebantur. Wagnereck ad acta SS. Martyrum Anargyrorum p. 15. Organi aurei fit mentio apud Conſtantin. de vita Baſilii Macedonis c. 23. & Georg. Monach. p. 533.] *

20. C. 2. Fire] M. ſida.

C. penult. Πάγανα] Credo eſſe veſtimenta non auro aliove ornatu ſpectabilia, ſed communia, qualia diebus paganis, id eſt profeſtis, & in proceſſionibus paganis, id eſt non ſolennibus, geruntur. Habemus paulo poſt παγανὰ χλανίδια, & p. 106. D. παγανὸν [illegible], & paſſim proceſſiones paganas, quae opponuntur ταῖς [illegible]. Ibant enim diebus profeſtis, quando, ut ait Silentiarius, [illegible] ἔφη, qua Imperator coronam gerere debebat, non erat, abſque indictione, abſque cereis, in veſtibus communibus, & Imperator in illis neque coronam gerebat, neque acclamationes a factionibus accipiebat, neque aurum in ara eccleſiae, ad quam procederet, deponebat, verbo proceſſionem faciebat, ut ita dicam, *incognito.* Appellationis origo videtur haec eſſe. *Paganus* proprie erat nondum nomine inſignitus, nondum baptizatus, nondum in coetum fidelium Chriſtianorum ſolennibus ritibus receptus. Inde nondum matura & perfecta, ſed affecta tantummodo *pagana* dicebant. Ita *pagani patricii* ſunt p. 843. οἱ χωρὶς ὀφφικίων, ut ipſe auctor per ἑρμηνείαν declarat, *meri patricii & titulares*, quibus ad ſplendorem patriciatus nondum acceſſerant officia. Alibi *pagana dominica*, cui ad honorem & celebritatem deeſt proceſſio publica, non *officiata*, ſeu in qua officium, obſequium non peragebatur. V. Du Cange v. *Officiari* & *Inofficiari.* Anonymus apud Du Cange v. *Paganus*, ait: *paganum eum eſſe, qui ſine aliquo iure eſt – alienum a iure & ſacris conſtitutionibus.* Eſt ergo dominica pagana ea, in quam ſacrae conſtitutiones Typici ſeu Ritualis non cadunt. Infans paganus, qui nondum nomine donatus, nondum legibus Chriſtianis adſtrictus eſt. Omnia iſta ſunt non a *pago*, ſed a *vago.* Vagum omne nulli regulae, ritui, nomini, adſtrictum, ſed ſibi permiſſum *βάγανον, paganum*, eſt.

D. 4. Ἑπόμενον φόρτωμα τὸ κεντηνάριον φέρον] Sitne hic loci centenarius unus, unica maſſa conſtans, an ſaccus tot numis plenus, quot requiruntur ad conficiendum centenarium, imaginariam aeris ſummam, non liquet. Cuſos fuiſſe numos centenario pondere aequivalentes, liquet e Noſtri p. 272. B. 3. Dicitur enim ibi Imperator in caſtra pergens ad ſufficiendum neceſſariis ſumtibus ſecum ſumere centenaria & miliareſia, id eſt ingentes maſſas & minutam pecuniam, hanc ad minutas expenſas, illas commodioris transvectionis gratia. Quum legerem aliquando in Itinerario Keisleri T. I. p. 367. Florentiae in Veſtiario magni ducis aſſervari grandem auream maſſam a Ioanne VII. Palaeologo Imp. Graeco, qui Concilio Florentino interfuit, cuſam, & illuc allatam, medaglionum quotquot exſtent maximum, coepi conjicere, forte id centenarium eſſe. Conſtitit mihi tamen ex eo, quod addit ille auctor, pendere numum illum 117. Ludovicos aureos, pravam eam fuiſſe conjecturam. Centenarius enim tenebat centum litras auri. Litra tenebat 72. numiſmata. Numiſma aequivalere creditur plus minus ducato aureo Hollandico aut ſequino Veneto. Si ergo 72. centies multiplices, habebis 7200. ducatos aureos, ſeu valorem centenarii unius, praeter propter. Solebant aevo medio principes viri, ſi quo proficiſcerentur auri & argenti maſſas ingentes ſecum ducere, quo promtius imponi jumentis & tutius transvehi poſſent. Quales maſſas *rotas* appellabant, Arabes طواحين quaſi dicas *lapides molares*, id eſt maſſas lapidibus molaribus ſimiles. Ita narrat Abulfeda ad An. aerae Saracenicae 360. (A. C. 971.) de Almoëzzo ſedes e Libya in Aegyptum transferente, & recens conditam ſuis auſpiciis Alcahiram occupante, لتصحب معه اهله وخزائنه، وفيها اموال عظيمة، حتى سبك الدنانير، وعملها مثل الطواحين، وشالها على جمال *Exibat* [nempe Africa, ſeu Almahdia] *cum familia theſaurisque ſuis, quos tantos & tam luculentos ferunt fuiſſe, ut cuſum omne aurum curaret in moles lapidum molarium ſimiles conflari & camelis imponi.* Idem de rege quodam Arabiae felicis haec narrat ad A. 593. [Chr. 1197.] جمع من الاموال ما لا يحصى، حتى انه كان يسبك الذهب، ويجعله كالطاحون ويدخره *acervos opum incredibiles collegit, ut aurum colliquatum ad inſtar lapidum molarium in cellis deponeret.* Habebant quoque rotas argenti. Vincent. Bellovac. XXXI. 143. de Soldano Sebaſtiae loquens. *Argentearia de Lebena valere dicitur tres rotas argenti depurati, quae valent tria millia Soldanos, ſolutis operariis.* Ipſe manibus meis geſſi, & ad modum gravem ſenſi, talem centenarium argenteum in gazophylacio Ducali Gothano, Aureng Zebo, Indorum celebri ſuperiore ſaeculo regi, grandi Mogolo vulgo dicto, oblatum, teſte inſcriptione Perſica. Quem numum cl. Kehrius, quondam in hac Academia LL. OO. Lector, deinceps in aula Petropolitana interpres, peculiari libello illuſtravit, quo inter alia de more hodiernorum in oriente principum, numos ad rotarum inſtar vaegrandes & ponderoſos cudendi diſſerit. Neque tam novum illud eſt inſtitutum. Heliogabalus enim centenarias inveniſſe formas ſeu maſſas auri dicitur Lampridio in vita Severi pag. 967. quas tamen non centum auri libras, ſed centum ſolidos aureos tantum tenuiſſe ex illius verbis colligitur. qualis forma cum numo Florentino ſuperius memorato ſatis bene convenit. Proculdubio tales maſſae rotundae, rotae. fuerunt centenarii quoque Noſtro commemorati, grandes, ut bajulus vix par eſſet uni ferendo. Quapropter ἑπόμενον φόρτωμα dicitur noſtro in loco.

Poteſt

Poteſt tamen etiam ſaccus vel pera fuiſſe. Sane per peras & burſas adhuc ſolvunt & numerant Turcae, & medio aevo Latini per coria cervina, & Arabes per بدرات Badras ſeu coria caprilla ſolvebant & numerabant; & in hiſtoriis Arabum legitur Almamon, quo imperante res Chaliſatus Bagdadici ſummum fortunae illuſtris faſtigium, ſed parum diu, obtinuerunt, per Badras argentum donaſſe, tanta profuſione, ut opes illius imperii aequaſſe, quin ſuperaſſe, Romani quondam ſtupendas opes intelligas. Tenebat autem Badra quaevis decies millenos numos argenteos, *dirhem* درهم Arabibus dictos, id eſt drachmas, ſeu milliarenſia Graecis novis. Sed rationes has numarias ſubtilius ingenium & in his rebus exercitatius me melius exponet. Morem feſto Paſchatis aurum eccleſiae offerendi & in ara deponendi primus inſtituit Conſtantinus M. vid. Valeſ. ad Euſeb. de Vita Conſtantini L. IV. c. 22. Quoties endytam ſeu inſtratum altaris in S. Sophia mutarent, quod magno quoque Sabbato, id eſt eo, quod proxime diem feſtum paſchatis antecedit, fiebat, deponebat Imperator infra aram in ſcabello ibi poſito centenarium auri, ut hic dicitur, aut, quod idem eſt, ut verbis utar Codini Offic. p. 108. n. 8. centum auri libras, per veſtiarium offerebat inter Clericos dividendas. Ipſe Noſter quoque infra p. 107. B. 11. centum litras offerri praecipit, ut dubium jam non ſit auri centenarium idem eſſe atque centum auri libras, non autem centum auri numiſmata, vel ſolidos.

21. A. 1. Δὲ] Membranae non agnoſcunt.

A. 3. Τῆς ἐνδυτῆς κατὰ τὴν ἑβδομαδιαίαν κατάστασιν ὑπαλλαττομένης] Solebant Imperatores quovis magno Sabbato endytam in aede S. Sophiae mutare, & die proxime anteriore, ſeu Veneris, *caro* per eminentiam dicto, id faciebant in aede Blachernenſi. vid. ad p. 107. B. & 880. Inſignis eſt locus Theophanis pag. 379. B. τῇ ἁγίᾳ παρασκευῇ ἐκέλευσεν αὐτὰς ἐνδῦσαι - - καὶ τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἦν τὸ ἅγιον σάββατον, - - προῆλθεν ὁ βασιλεὺς (Leo Chazarus) - - εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ ὑπαλλάξας τὴν ἐνδυτήν, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀνῆλθεν ἐν τῷ ἄμβωνι σὺν τῷ υἱῷ. & adacto populo in fidem ſacramentumque ſibi & filio dicendum - - τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἦν ἡ μεγάλη κυριακὴ τοῦ πάσχα, ſummo mane in Circo, miniſtrante Patriarcha, ἔστεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ οὕτω προῆλθον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ οἱ δύο βασιλεῖς. - -

A. 7. Πεζελίου τοῦ θαλασσιδίου] Πεζέλιον puto eſſe *ſcabellum*, quod coram mari arae poſitum erat, ut in eo vaſa arae reponerentur, ſi quae evacuanda aut eluenda erant. Θαλασσίδιον aut θάλασσα, ſeu *mare*, erat lapis cavus, in quem reliquiae vini aut aquae benedictae, quibus amplius opus non erat, effundebantur. Vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v.

A. 11. Σκευοφυλακίῳ] *Cuſtodiario*, vel theſauro eccleſiae, aede, in qua eccleſiae vaſa & cimelia aſſervabantur. Τὰ ἱερὰ σκεύη in miſſae celebratione uſitata recenſet Goar ad Codin. p. 134. n. 45. Τὰ ἱερὰ σκεύη, quae in proceſſionibus circumferri ſolebant, erant inter alia τὸ ἅγιον μανδίλιον, ſudarium Chriſti Edeſſenum, eius ad Abgarum epiſtola, & τὰ ἅγια σπάργανα (Cedren. in Michaele Paphlagone,) omophorium Mariae, & zona eius. Multo plures reliquias ſacras CPli, ut ferebatur, aſſervatas recenſet epiſtola Alexii Imp. ad Robertum Friſonem, Hollandiae & Flandriae Comitem, apud Du Cange ad Alexiad. p. 334. & 336. quarum neque Conſtantinus noſter, neque alii meminere. Sacra haec vaſa, quo pertinent quoque candelabra, cruces, calices, alius ornatus aureus & argenteus, veſtes ſericae &c. ſaepe oſtentationi Imperatorum inſerviebant, qui ea aut monſtrabant peregrinis legatis (v. Leon. Grammat. p. 485. D.) aut e templis petebant, & palatia ſua iis inſtruebant, ut paſſim in hoc codice factum legitur, aut & Circum iis ornabant, quod de Alexandro, Leonis fratre, ſcriptores poſt Theophanem referunt p. 234. B. Habemus L. II. c. 40. indicem ſacrariorum, quae in variis eccleſiis Palatinis aſſervabantur.

A. penult. Χρυσοῖς σελλίοις] Non tota aurea ſubſellia erant, ſed lignea foliis aureis obducta. Et id in univerſum de aureis per hunc codicem dictis vaſis intelligendum eſt, auro tantum incruſtata fuiſſe.

B. 2. Νάρθηκα καὶ τὰ τετράδια] Quae illuſtrando huic loco faciunt, dixi ad p. 880.

C. 9. Καθὼς περιέχεται, ἀνταλλάσσει τὰ μέρη] Verba haec delenda ſunt. In ipſis quidem conſpiciuntur membranis, fateor, ſed librarius primae ſyllabae κα duo puncta, & ultimae ſyllabae ρη item duo puncta ſuperſcripſerat, indicaturus, ea omnia, quae iſtis quatuor punctis intercepta eſſent, perperam ſcripta & delenda eſſe. Nolebat nempe litura codicis elegantiam corrumpere. Recurrunt ea ſtatim poſt ſuo loco.

D. penult. Διὰ τοῦ Κυρίου] Poteſt reddi, aut *per*, aut potius *praeter eccleſiam domini*, de qua paullo ante diximus.

22. A. 9. Φωνὴν ἦχ. γ.] De tonis muſicis graecorum conſ. Du Cange Gloſſ. Gr. v. ἦχος * [Theophilus muſica quaedam fecit quarti toni & ex ode octava. Contin. p. 66. De τόνῳ πλαγίῳ, qui idem eſt ac βαρύς, v. Leo Allatius de libris Eccleſiaſticis Graecorum pag. 66. ed. Pariſ. *Reſpue de octavo, implicat de quarto*, vid. tono. Moleon. p. 359.] *

A. ult. Παρθένε. καὶ] M. παρθένε. Δοχὴ α. καὶ - -

B. 2. Καταστάσεως] M. & hic loci & deinceps D. 2. tantummodo στάσεως habent, ut p. 23. D. 6.

B. 5. Ἡ ἔνθεος βασιλεία] Quia Graeci Imperatores pro talibus haberi volebant, qui Dei & Chriſti ſuffragio & judicio adepti eſſent regnum, & ἐν θεῷ in nomine, voluntate, auctoritate & loco dei regnarent, inde ſe θεοπροβλήτους, θεοστέπτους & alia talia nominabant, & regnum ſuum τὴν ἔνθεον βασιλείαν, *divino munere tributum*

B. 6. Φθογγῇ] Vbi locorum in membranis integre expreſſum erat hoc vocabulum, habebat ultima litera η ſuper ſe ſemicircellum, id eſt circumflexum. Nam circumflexus in illis membranis ubique ſemicircellum pronum referebat, id eſt talem, cujus ambo cornua deorſum proſpicerent. Venit igitur in hoc quoque verbo uſu, quod ſingulis paene paginis obſervatur contigiſſe, η pro αι fuiſſe exaratum, & Φθογγαῖ legi debere, id eſt *ſonat*. Φθογγεῖν rarius veteres pro φθέγγεσθαι uſurpant, probum tamen eſt. Habemus hoc capite, habebimusque in ſequentibus formulas reſponſionum in laudibus, ſeu phonas & antiphonas, a cantoribus & populo viciſſim cantando recitatas, quarum exemplum in eccleſia Latina qui videre cupiat, inveniet lepidum apud Du Cange Gloſſ. Latin. v. *Feſtum aſinorum*, ubi *vocatores* appellantur, qui hic κράκται ſunt.

C. 4. Σᾶς] Aut σᾶς, eſt novae Graeciae, pro *veſter*, aut *veſtrum*, ὑμῶν. vid. Codin. *Offic.* p. 125. n. 40. Paullo poſt lin. 10. reſtit. e membranis λέγουσιν οἱ κράκται τὴν φωνήν. Phona eſt ille hymnus, qui citatur, ὁ ἄναρχος &c. & echus ſeu tonus eius eſt modulatio. Phonae ſuccedebat antiphona populi.

D. 8. Αὐτοκράτωρ] M. αὐτοκράτορ in vocativo.

23. B. 5. Σὰς] Poſt hanc vocem ponunt membranae punctum, & deinde habent ἐξαφανίζον, ut ad βρέφος redeat. Mallem tamen ἐξαφανίσαι. Item habent αὐτὸς τὸ κράτος &c.

C. 1. Τῆς Μελέτης] Subintellige μονῆς. De hoc monaſterio nihil invenio apud Du Cange in Conſt. Chriſt. In codice eſt Μελ. unde fieri quoque poterat Μελέτης, *ſtudii*. Et ſane ſic exſtat p. 34. D. tam in editione, quam in membranis, literis omnibus integre exaratis. Eratne ergo hoc monaſterium celebre illud *ſtudii*, unde Theodorus Studita & alii prodierunt? Suntne idem *Meletiana*, quae in tabula Peutingeriana prope CPlin conſpiciuntur? Si *Meletiana* & τὰ Μελέτης & *Coenobium Studii* idem ſint, liquet illam tabulam aetate Theodoſii multo recentiorem eſſe. Allegavi inter alia hoc quoque argumentum evincendae recentiſſimae aetati illius tabulae in recenſione novae editionis Viennenſis in libello menſtruo vernacule edito. Ἀχιλλεὺς erat nomen thermarum, haud procul Chalcen & S. Sophiam. vid. Du Cange CPl. Chriſt. p. 88. Sic dictae illae thermae a celebri ſtatua Achillis ibi conſpicua. Mos nempe erat illis temporibus thermas publicas a ſtatuis ibi erectis nominandi. Ita apud

 Tripo-

Tripolin erat balneum ὁ Ἴκαρος dictum a ſtatua Icari ibi poſita, teſte Malala T. II. p. 73.

23. C. 3. Δίχα αὐτῦ ῥοπῆς] M. δίχα τῦ ῥοπῆς.

D. 3. Σωτηρίας] M. σρς, id eſt σωτῆρα. Dein eſt ibidem σύμφωνα quoque ut in edito: quia tamen hic librarius perſaepe υ & οι permutet, non dubito σύμφυτοι, agnati, coaliti hic legendum eſſe.

24. A. 10. Αὔγουσι ἐν κράτος] Ad hanc regionem adſcriptum erat in codice ἀρχὴ ε, vid. B 8.

B. 1. Καλῶς ἦλθες] M. καλῶς ηλ id eſt ἤλθετε.

Ibidem Προβλημα τῆς τριάδος] Volebant nempe a Deo electi, conſtitui, rebus praefecti videri. Sic paſſim occurrit ὁ ἐκ θεῦ προβληθεὶς, ἡ ἐκ θεῦ βασιλεία ὑμῶν, ὁ θεόστεπτος &c. tritum illud in acclamationibus: *Dii vos ſervent, dii vos fecerunt, dii vos ſervent.* Eſt autem προβλημα ille, qui προβάλλεται τοῖς πράγμασι, praeficitur, praeponitur rebus adminiſtrandis. Eſt enim προβάλλειν idem quod ἐφιστάναι. Ita apud Zoſimum p. 342. 8. ὁ τῶν ἀποῤῥήτων ἐπὶ τῷ βασιλεῖ ταμιείων προβεβλημένος, *praefectus* (ſeu comes) *rerum privatarum* pro ἐπιτεταγμένος. Proprie eſt προβάλλειν in fronte, in vertice rei, in acie collocare. Imperator προβεβλημένος, qui in cuſpide populi conſtitutus & ei praefectus eſt, ἀρχων προβεβλημένος, qui in collegii ſui cuſpide collocatur, qui honos recens electis habebatur. ὁ τοῦρος προβάλλει ἑαυτὸν τῆς ἀγέλης ait Epictetus apud Arrian. p. 89. ult. cui conſentit dictio Malalae T. II. p. 67. 8. εἰ ἔχει τὸ ἐξιτήριον εἰς ὅλον ἄνδρα δυνάμενον μονομαχῆσαι καὶ νικῆσαι ἵνα πέμψω προβαλλόμενον παρ' ἐμῦ *prodire ante aciem & velut monomachum exercitui ſeſe obiicere a me iuſſum.* Hinc παραβάλλειν τινὶ ad latus alicuius ſe collocare, alicui ſe adiungere, diſciplinae eius ſe tradere, frequenter occurrit apud Diogen. Laërtium.

C. 2. Τὴν ὑμῶν] Eſt in membr. & C. 3. τὰ δὲ τῆς.

C. 9. Τὸν ἀπελατικὸν] Quae mea ſit de ſignificatione hujus vocabuli conjectura, dixi ad p. 218. A. 8.

25. A. 3. Καθὼς] M. καθὼς καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ δοχῇ εἴρηται.

A. 5. ἦγον] M. ἦγαν. & ſic illae paſſim.

A. 8. Ἀπελάτικον] M. ἀπελατικον, & ſic quoque ſurſus p. 26. A. 6. & ubique.

A. 12. Τὰς δὲ] M. τὰς τε.

B. 2. Παντοκράτορος] M. παντοκρατορος.

B. 7. Ἑορτὴ τῶν Φώτων] *feſtum luminum*, vel *Epiphaniae.* Incidit in diem 6. Ianuarii, vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. * [Symeon. Mag. p. 405. Oratio in feſto luminum incipit πάλιν ὁ Ἰησοῦς ἐμός. Contin. Conſtantin. p. 70. S. Gregorii Nyſſeni oratio in S lumina ſeu ſe lum baptiſm Chriſti, accenſis cereis celebrari ſolitum, memoratur Lambecio Comm. Vindob. L. III. 6 cod. CXI.] * vid. Codin. Offic. c. 8. Appellationis ratio apparet e verſus paulo inferioribus C. 10. ὁ τεραστίων φωτισμὸς τὰ αὐτὰ ἐπιφανεία. Eſt enim natalis apparitionis Chriſti in carne, quam propterea quod luminoſa, illuſtris eſſet, & *Lumina* appellarunt, & accenſis luminibus celebrarunt, nec non baptiſmo, qui abſque luminibus non erat, initiandis ardentes cereos tenentibus. Qua de re alias agimus.

B. 9. Ἦχ] Membranis deeſt. vid. C. 3.

C. 5. Παρὰ θεότητος ἐν Ἰορδάνῃ] M. παρὰ θεότητος Ἰορδάνε. conf. D. 5. Liquet aliquid deeſſe: quod dum ſuggerant meliores libri, acquieſcamus conjecturae Leichianae.

C. 7. Θεὸς, λόγος] M. comma non agnoſcunt, neque theologi Graeci, qui *deus verbum* ita dicunt ut nos *deus filius.*

26. A. 8. Ὁ φωτίζων] Graeci novi φωτίζειν & pro *illuminare* & pro *baptizare* uſurpant. Unde intelligitur luſus in ambiguo verbi.

B. 3. Σειρὰν] Graeci ſobolem alicujus per ſaecula continuatam, ſtemma genealogicum, σειρὰν, id eſt *catenam*, dicunt, ut nos *arborem.* σειρὰ ἀδιάδοχος eſt ſeries generis non deſinens, quam alia ſeries non excipit. Conf. quae ad p. 157. B. de verbo διαδέχεσθαι *ceſſare, deſinere,* dicam.

Ibidem. Ῥωμαίων] M. Ῥωμαίοις.

C. 2. Κρατεῖν] Qualis dictio παλάμῃ κρατεῖν? Voce praedicatur, non manu. Exſpectes χερὶ aut ἐπικροτεῖ, vel ſimile quid, quod manus faciat. Verum Aethiopem lavet, qui balbutiem infantilis aevi corrigere inſtituat.

C. 3. Χρηστὸς] M. χρηστὸς. quorum utrum praeſtet, in dubio relinquo. Utrine fuerint novi Imperatores CPtani, diſputo ad p. 218. B. 2.

D. 3. Ἀντίληψιν] *Auxilium.* Proprie eſt reprehenſio, ſeu apprehenſio a poſtica, vel retractio lapſi aut proclivis in ruinam. ἀντιλαμβάνεσθαί τινος eſt idem noſtro, *ſich jemandes annehmen*, pro curare, ſolari, juvare aliquem, ejus curam ſuam facere, ad ſe trahere. vid. infra p. 30. C. ult. 203. B. 8. & Conſtantin. Vit. Baſil. p. 141. C. 9. Hinc intelligas illud Sexti Empirici Pyrrhon. I. ἀλλὰ καὶ τῶν αὐτῦ παθῶν ἀντιληπτικός ἐστι καὶ παρηγορικός. *ſolatur & mulcet ejus paſſiones*; proprie reprehendit eas ab exceſſu, aut ad ſe trahit, putat eas ad ſe pertinere. Ἀντίληψιν τῶν δημοσίων πραγμάτων, *procurationem rei publicae* habet Cedren. pag. 490. D. & Contin. Theophan. p. 88. B. ult. Poteſt quoque reddi vocabulum *protectio*, ut ſaepe fecit Habertus in Pontificali.

27. B. 3. Καὶ] deeſt membranis, quae paullo poſt lin. 8. συνανεστράφη dant, *converſatus ſuit.*

B. 10. Ἐγκαινίζει] *Reſurrectionem mortuis encaeniare* eſt mortuis in reſurgendo praeire ſuo exemplo, reſurrectionem ordiri, mortuis reſurrectionem ut rem novam & inſuetam praeſtare, exhibere, monſtrare, mortuos reſurrectione initiare. Eſt enim *initiare aliquem aliqua re*, eum illius rei notitia & experimento, antea incognitae, imbuere, inſtruere. *Encaeniare*, ait Du Cange Gl. Lat. h. v. ἐγκαινίζειν eſt *initiare vel aliquid primo exercere vel induere: unde veſtem novat, encaeniat, qui primo eam induit vel portat.* Inde eſt ἐγκαινίζειν urbem, balneum publicum, ſtatuam, circum, eccleſiam initiare, innovare, pro prima vice uſurpare, initium facere utendi eorum unoquoque, ſecundum indolem cuiusque.

C. 7. Μυροφόρος] Ad mulieres unguenta ad ſepulcrum Chriſti ferentes reſpicitur Marc. XVI, 1. v. Du Cange Gloſſ. Gr. v. μυροφόροι.

D. 8. Χαρὰ] Sic ſcribitur & diſtinguitur hic locus in membranis. Χαρὰν ἀνεκλάλητον καὶ θεῖον πάσχα. Τελεῖται &c.

D. ult. Ἀνέγερσιν] Hinc corrigatur Contin. Conſtant. p. 264. D. 6. ubi ἄνεσιν legitur. Opponitur τῇ κατανεύσει τῶν βαρβάρων v. p. 29. D. 2.

28. B. 3. Τῶν περάτων] *Gaudium totius terrarum orbis.* Πέρατα τῦ κόσμυ vel τῆς οἰκουμένης intelliguntur.

29. A. 2. Τῆς Διακαινησίμυ] Sic frequenter in hoc codice eſt exaratum pro διακαινησιμυ. Ἡ διακαινήσιμος ἑβδομὰς, vel ἑβδομὰς τῦ διακαινησίμυ (ita Graeci novi efferunt pro τῆς διακαινήσεως) *ſeptimana renovationis*, ut vulgo vertunt, (non prorſus recte, niſi renovationis vocabulum pro geſtatione novarum veſtium accipiatur, quae ſignificatio medio aevo uſitata hodie exolevit) eſt ea, quae diem Paſchatis immediate ſequitur. Graeci enim ſeptimanam a die Lunae ordiuntur, & finiunt in dominica. Vid. Du Cange Gl. G. h. v. Dicitur ἡ διακαινήσιμος, quia neophyti illa ſeptimana διὰ καινῶν *in albis*, quas in baptiſmo vigilia Paſchatis acceperant, incedebant, & ἡ Καινὴ, nempe κυριακὴ, *dominica nova*, dicebatur, in qua novas & candidas veſtes pro ultima vice geſtabant, ſeu deponebant. Methodius Patriarch. CPtanus de iis, qui abnegarunt. Βαλλέσθω ἱμάτια καινὰ κατὰ τὸν τύπον τῶν βαπτιζομένων. Veſtes illae a Latinis quidem *albae*, a candore, Graecis vero αἱ καιναὶ appellabantur. Terminatio σιμον novis Graecis valde frequentatur, pro nomine ſubſtantivo terminato in ις, ut τὸ διακαινήσιμον pro διακαίνισις, *proceſſio in novis veſtibus*; Τὸ ἀναλήψιμον pro ἡ ἀνάληψις; αἰτήσιμον & αἰτήσιον pro αἴτησις. Ita quoque ἀσπάσιμον, pro oſculo, ἀσπασμῷ vel actu oſculandi. Gloſſae, *Labratum*, φίλημα βασιλικὸν, ἀσπασμὸν βασιλέως.

A. 4. Ἀνακλίνονται] *Accumbunt.* Non putem negandam Luitprando fidem, qui in legatione ait, Graecos Imperatores in ſolennibus conviviis per dies feſtos

non

non aſſediſſe menſis, ſed accubuiſſe vetuſto more. Putem itaque, verbum ἀνακλῖναι, ubi occurrit in hoc codice, (occurrit autem ſaepius in Cletorologio) per *accumbere* reddi debere.

A. 6. Ἀγιοχὰς] Quid illud χας ſibi velit, neſcio. Videtur ad illa vulgaria pertinere, qualia in hoc codice in Laudibus paſſim occurrunt, ut paullo poſt ἐς, & οἱ ἐς, τατὰ &c. quorum ratio dari nulla poteſt, neque debet.

B. 11. ἐς] Recurrit ſaepius in hoc codice. Eſt procul dubio idem quod ἔς, *heus*, exclamatio; v. Du Cange v. ἔς, pro quo etiam ἧς habemus; item ας apud Symeon. Mag. p. 493. B. f. item οἱ ἐς, quod aliud nihil quam *heu*, *ohe*

C. 1. Τὰς Αὐγούστας σκέπασον] Eſt votum Auguſtabus proprium, quas, optant populi, ut Spiritus S. obumbret, tegat, obnubat. Quia nempe velo nuptae prodibant. Simile illud Hincmari in coronatione Iudithae, cum nuberet, Edelfredo, regi Anglorum. *Nubas in Chriſto, obnupta nube coeleſti & refrigerata gratia ſpirituali.*

C. 6. Ἐξ τάφω] M. ἐν τάφω.

C. 7. Ζωῆς] Ita quoque membranae. Erunt qui ζωῇ malint.

D. 3. Ἀπὸ φωνῆς] *aſſa voce, ſed clara.* Opponitur cum τῷ ἀπὸ φθογγῆς quod eſt *modulata voce* (v. p. 147. D. penult. & 183. A. 6.) tum voci preſſae, aut tacitae recitationi, τῇ ἡσυχαίᾳ καὶ καθ' ἑαυτόν. Prorſus idem eſt atque μετ' ἐκφωνήσεως aut ἐκφώνως de quo ſupra diximus ad p. 17. C. Liquet e novella Iuſtin. 137. quae vetat conſecrationem ſacrorum donorum, aut in baptiſmo preces, tacite a ſacerdote recitari, deprehenſo forte uno & altero, qui tacite ſe ea dicere jactans, tamen nihil dixiſſet, & ne formulam quidem teneret; ſed μετὰ φωνῆς clare voce, quam omnes audiant, recitari jubet. κελεύομεν πάντας ἐπισκόπους τε καὶ πρεσβυτέρους μὴ κατὰ τὸ σεσιωπημένον, ἀλλὰ μετὰ φωνῆς τῷ πιστοτάτῳ λαῷ ἐξακουομένης τὴν θείαν προσκομιδὴν καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι προσευχὴν ποιεῖσθαι. - - διὰ ταῦτα προσήκει τὴν ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ προσκομιδῇ καὶ τὰς ἄλλας προσευχὰς μετὰ φωνῆς παρὰ τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων τε καὶ πρεσβυτέρων προσφέρεσθαι τῷ κυρίῳ. Neque ſcrupulum injicere debet, quod additur ἤχῳ α. Nulla enim vox, ſive aſſa, ſive modulata ſit, poteſt abſque tono quodam proferri. Et ſignificatur hic tantummodo, illam, quae ſubjicitur, rheſin eſſe nuda quidem voce, at in eodem ſemper tono primo recitandam. quod Latini ſequiores dicunt *directare*. *Pſalmus directaneus*, unico tono, nullo flexu, nulla modulatione abſolutus. v. Du Cange v. *Directare* & φωνή. Veteres quoque dicebant ἀπὸ φωνῆς, *oraliter*, ut vulgo dicunt, alicui aliquid mandare renunciandum alteri, imperare agendum, vel vetare. Ita narrat Appianus Parthicorum initio Atejum trib. plebis Craſſi expeditioni intercedentem πρῶτον μὲν ἀπὸ φωνῆς κωλῦσαι καὶ διαμαρτύρεσθαι μὴ βαδίζειν &c. *clara voce*, conceptis verbis, *expeditionem vetuiſſe.*

30. B. 1. Ὁ ἀξίωμα λαβὼν τὰ δύο μέρη] Si recte habet haec lectio (& ſaepe ſic eſt in codice) debet accuſativus pro dativo hic accipi. Alias poſſet αἱς ob praecedentem ſyllabam excidiſſe videri.

B. 4. Δεῦρος] M. δῆλος, quod eo indico, ut intelligatur mos librarii η & ει permutandi, non tanquam rectum ſit. ἀπὸ τὰς ἁγίας ἀποστόλας eſt idiotiſmus novae Graeciae.

B. 10. Ἦλθον] M. ἦλ, unde effici debet ἦλθες aut ἤλθετε. Idem quoque dictum ad huius paginae verſum ultimum & ad p. 31. C. 8. velum.

C. 1. Καθὼς ἦν] M. καθὼς καὶ ἦν. vid. p. 31. A. 2. & B. 4. item C. 6. D. 1. & alibi.

C. 3. Τὰ δρομικὰ] Videtur carminis concitatioris, dactylici, celeriter currentis eſſe, quale abeunti accinitur; noſtrates dicerent *ein Marſch*. Conf. pag. 34. D. antep.

C. 8. Ὧδε] Ita M. uti & paullo poſt D. 1. καὶ ἐν αὐτῷ. quod moneo, ne quis, quod mihi contigit, ſuſpectas habeat negligentiae typographicas operas.

D. 4. Συναγάλλεσθε] M. ἐναγάλλεσθε.

31. A. 6. Δρομικὰ] Putem δρομικόν. In membranis ſcripta erat vox per compendium δρομιξ. Lin. 11. habent eaedem ἦγαν ὁ δομέστικος.

B. 6. Ἀρτοπωλεῖον] M. ἀρτοπωλίον. neutrum male, hoc novae Graecitatis, illud Grammaticorum ſanctionibus aptum.

B. 7. Ποιῶσιν] M. ποιοῦσιν. frequentiſſime aut librarius noſter, aut auctor ipſe ex more ſaeculi ſubjunctivum pro indicativo uſurpat, aut potius ω & ο promiſcue habent, ut patuit modo in ἀρτοπωλῶν.

C. 8. Ἡ ἀναίρεσις τῶν Ἀγαρηνῶν] Smile illud Francorum, ni fallor de Ioſſelino Cortenacenſe, *mors pallida Sarracenorum.*

C. 10. Ἔτη] M. deeſt.

32. A. 2. Ἀντίπασχα] eſt dominica proxima a feſto Paſchatis, alias *in albis*, vel *quaſimodogeniti* dicta.

B. 5. Ναυαγεῖ καὶ] M. deeſt copula, quo aliquanto vehementior fit oratio. Ad ἐγκαινίζει trahendum e ſequentibus commune τὴν οἰκουμένην. *Spiritus ſanctus per eum initiat totum mundum*, in rebus novis & inſuetis, in vita nova conſtituit.

B. penult. Παντευχία] videtur vocabulum a πᾶν *omne*, & τεύχειν, *facere*, compoſitum eſſe, atque *omnipotentiam* dei ſignificare.

D. 2. Μεσοπεντηκοστῆς] dies vigeſima quinta a Paſcha, vel feria quarta ſeptimanae quartae poſt paſcha. * [προέλευσις μεσοπεντηκοστῆς memoratur Georg. Monacho p. 556. Leo in ea vulneratus ipſam abrogavit. Ad S. Mocii inſtruebatur p. 464. Chryſoſtomi oratio in μεσοπεντηκοστὴν habetur apud Lambecium cod. 40. n. 20.] * Vt μεσοπεντηκοστὴ dicitur dimidiate pro μέσον τοῦ πάσχατος καὶ τῆς πεντηκοστῆς, ita quoque ἡ μέση τοῦ πάσχατος dicitur pro eodem integro, aut quod totum tempus inter Paſcha & Pentecoſten intercedens Paſcha diceretur; & ipſa Pentecoſte *paſcha roſata.* vid. Du Cange h. v.

D. pen. Οἱ Βένετοι] M. οἱ μὲν Βένετοι.

33. A. 2. Βρίαν νίκατε] Veteres βλίαν frequentabant, novi autem ſaepe ρ & λ permutant. Vid. Themiſt. pag. 260. A. 9. *ed. Harduin.* & Procop. Anecd. p. 85. 31.

A. 4. Δροσίζεσθε τοῦ - -] Credo ſic diſtinguendum eſſe hunc locum. δροσίζεσθε. Τοῦ πνεύματος - - πόμα τὰ πλήθη - - *populi laetantur bibentes potum ſpiritus.*

A. 9. Τόνδε] M. τον quod neſcio τὸ δρομικὸν an aliud quid velit.

A. 11. Παρρησιάζει] Eſt aut pro παρρησιάζῃ more librarii η & ει promiſcue habentis, aut Atticiſmus eſt, quem tamen in hoc quidem libro vix quaeſiverim, vix admittam.

A. 12. Ἀφθαρσίας] M. ἀφθαρσίας. unde effici debet ἀφθαρσίας aut ἀφθισίας.

B. 3. Θαυμάζει μὲν] poſt haec verba inſerenda e membranis, quae exciderunt, haec: ἐβόλεσαι δὲ γνῶναι ὅτι τῇ ἐξείργασαι σοφίᾳ πάντα.

C. 10. Πρεσβείας] *interceſſionis*, *ſupplicationis tuae pro nobis*, & ſic quoque debet p. 35. A. 3. accipi.

34. B. 8. Εἰς τὸν Ἀμαξευτοῦ] Pro primis duabus vocibus ſcriptum erat in membranis ας, id eſt εἰς τά. Quando coenobium indicare volunt Graeci ab hoc vel illo ſtructum aut denominatum, adhibent neutrum plurale τά. ut τὰ Ἀμαξευτοῦ, τὰ Ναρσοῦ, τὰ Ὀλυβρίου &c. vid. p. 102. B.

C. 1. Ἀρτοπωλεῖον] M. ἀρτοπωλεῖον.

D. antep. Δρομικοῦς] ultima ſyllaba erat per compendium ξ ſcripta, ut dubium eſſe, δρομικὸν an δρομικὰ legi debeat. *Carmina* vel *moduli*, qui voce praecipiti & multum accelerata canerentur, tanquam ſi curreret, ut ſunt hymni e multis dactylis conſtantes.

35. A. 2. Ἐγκαυχώμενοι] Ita quoque M. ſolenni more ο & ω permutandi.

A. 6. Ὑμῶν] M. ὑμᾶς. *monſtrat vos victoriarum coronis onuſtos*, id eſt coronis vincendo partis, & victoriae debitis eamque conſequentibus.

A. 8. Εὐλογεῖται] In membranis utroque loco, hic puta & verſu 9. eſt εὐλόγηται, accentu in antepenultima. Debet igitur inde effici εὐλόγηται, *benedictum fuit*, aut *ſit*.

35. B. 7.

B. 7. Ἐξέγειρε] M. Ἐξήγειρε.

B. 8. Αὐτοὺς] M. αὐτούς.

C. 4. Προσκυνήσαντες οἱ] Membr. προσκυνήσαντες πάντες οἱ.

C. 5. Κατέλαβεν] Verbi καταλαμβάνειν apud Graecos novos uſus eſt frequentiſſimus pro ἔρχεσθαι, ἀφικέσθαι, pervenire aliquo. Proprie eſt occupare locum aliquem. Frequenter in noſtro Codice ſic occurrit: neque monerem, niſi viderem, ex eo, quod ad uſum hunc non attenderent, viros doctos in aeſtum datos fuiſſe in interpretando loco Diogenis Laertii p. 275. 1. ed. Meib. ubi reddi debet donec venerit e Macedonia. Ergo iam Ariſtotelis aetate καταλαμβάνειν hoc ſenſu in uſu erat.

35. C. 6. Εὕρωσαν] M. εὕρωσαν. Sic formant novi Graeci pro εὗρον. Exſtat εὕροσαν apud Nicetam Choniaten, Iſaacii Angeli L. II. c. 5. p. 214. D. 15. ed. Venet. ὡς δ' οὐδένα εὕροσαν ἀντίμαχον οἱ πολέμιοι. Idque ſic poſuit more ſuo. Amat enim hanc formam. Ita p. 54. E. 5. habet προήλθοσαν pro προῆλθον & p. 81. B. 11. ἀπήλθοσαν. Neque novum hoc ſchema eſt, ſed vetuſtiſſimum, Poſidippo Siculo, poetae epigrammatario, uſurpatum, qui Meleagro antiquior fuit, & cujus in Anthologia ed. Wechel. p. 614. (Steph. p. 473.) haec leguntur:

τὴν δὲ θαλάσσης
ἐλάβοσαν, πρηνεῖς εἴχοσαν αἰγιαλοί.

ubi Obſopoeus haec annotat: „Notabis hoc loco εἴχοσαν poni pro εἶχον, more Chalcidenſium, qui ter„tiis perſonis pluralibus interponunt σα. Sic legimus „Pſalmo XCVIII. ὁ θεὸς, ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονο„μίαν σου. ubi quoque ἤλθοσαν ponitur pro ἦλθον.

C. 11. Ἦχ. γ. βαρβάρων] M. ἦχ βαρ id eſt ἦχος βαρὺς, aut ἦχε βαρέως, altud grave (vel bajo) tono: Peregrinum miraculum.

C. 12. Πόθοι] Videatur aliquid poſt hanc vocem deeſſe ſed ſi tollatur punctum poſt πατρὸς, poſſit hic locus utcunque integer videri, quamvis obſcurus ſit ampullotus hic ſtylus theologico-poeticus. Et tunc ἐρᾶτε erit idem atque ἐρᾶται conſ. teſtur. Solet enim hic librarius αι & ε permutare. Alluditur ad hiſtoriam Gideonis.

D. 3. Τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκονομίαν] dictio theologis uſurpata, ordinem ſalutis deſignans, de qua v. Valeſ. ad Euſeb. H. Eccl. p. I. 1.

D. ult. Παρθένε. τοὺς] Punctum hic delendum, & iungenda omnia, ut in membranis. θεογνώστως idem eſt atque μετὰ θεογνωσίας.

36. A. 2. Ἐν ποιμένας γλώσσαις] * [Vid. Maius im Heſſiſchen Hebopfer Part. XXV. p. 460.]*

A. 4. Κηρύττειν τὴν ὁμοούσιον πίστιν τῆς τριάδος] id eſt praedicare Trinitatem conſubſtantialem, & eam ut credant auditoribus perſuadere.

A. 11. Πυρσοφάνοι] L. πυρσοφαεῖς, ut πυρναεῖς.

Ibidem. Ἀνθρωπικὰς] Mallem ἀνθρωπικῶς. In membranis compendio ξ exarata erat ultima ſyllaba. Idem tenendum ad D. 6.

B. 1. Τιμᾶς] Scabra & hiulca oratio, ut videatur aliquid deeſſe. Ita tamen membranae, nec plura, habent.

B. 3. Δυσωποῦμεν] Melius hoc quam δυσωπεῖτε; M.

B. 6. Χάρισον] Ita M. Sic ſolent novi & plebeii Graeci, pro χάρισαι. Multa talia in ipſorum ſcriptis occurrunt, active prolata, quae veteres non niſi deponentialiter, ſeu in medio, uſurpabant, & vice verſa. Ut χαίρομαι eſt apud Noſtrum, pro χαίρω. V. ad p. 172. A. 12. & p. 179. B. 9. Ita Nicetas Chon. p. 150. 10. ed. Venet. βιάζειν pro βιάζεσθαι poſuit, & pag. 228. D. 17. ἐφοβοῦσα pro ἐφοβούμην. Ἔρχω pro ἔρχομαι habet Nicolaus Lucanus apud Du Cange v. Σαλεύειν, id eſt cieri ſeſe movere, unde σαλεύω deinceps factum. Verba eius ſunt:

Κἤρχασιν τὰ πολεμήσουν καὶ νὰ σταθῶν εἰς τὰ τείχη.

Quae bene Graece ſic efferas:

Καὶ ἤρχοντο ἵνα πολεμήσωσιν, καὶ ἵνα σταθῶσιν εἰς τὰ τείχη.

C. 6. Ὑπεράρχιος] Vox rarior, a nova Graecia conficta, videtur id ſignificare, quod ſuper omne initium poſitum eſt, quod initio caret, ut ſupra bis habuimus συνάναρχος, coaeternus. Nam ἄναρχος novo ſignificatu ibi notat aeternum.

D. 1. Θεολογεῖται] Ad verbum dicitur trinitas Deus conſubſtantialis, id eſt, celebratur trinitas ſermonibus, qui aſſeverant, tres perſonas trinitatis aeque divinas atque conſubſtantiales eſſe. Θεολογεῖν eſt de Deo ſermones facere. Theophan. p. 59. B. 1. 77. C. 10. 350. B. 1. & Combefis. ad illius p. 59. Theologia in ſpecie ſermo & diſputatio de divina Chriſti natura eſt θεολογία. Vid. Valeſ. ad Euſeb. p. 5. Sic κυνολογεῖν de Sirio ſermones facere apud Athenaeum I. p. 23. A. ubi vid. Caſaubon.

37. B. 4. Τριάζειν] Non reperio, qui vocem hanc expoſuerit. Videtur carmen notare, quod aut ter iteratur, aut potius a tribus cantoribus ſimul recitabatur, ut τετράσαζα, quae a quatuor cantoribus recitabantur. Vid. 165. C. 7.

B. 7. Ἀξιώσει] Poſt hanc vocem deeſſe aliquid, manifeſtum eſt. Nam debebat ſaltim ὑμᾶς εἰς χρόνους ἀπείρους τὴν ὑμῶν δούλην πολιτείαν, ut p. 30. C. 7. ſed multo plura deeſſe deprehendet, qui ſequentia cum antecedentibus attente conferat. Nam non reſpondent inſcriptioni, ſed aliud tractant. Promittit inſcriptio, & inſtituit initium noni capitis, enarrationem Actorum feſti Pentecoſtes. Pro maxima vero parte ritus proceſſionis paſchalis exponit hoc caput, quod deinceps luculenter evincam. Incipit haec argumenti diſcrepantia a § 3 & voce ἀνθεῖ; cui praeceſſiſſe etiam aliqua, manifeſtum ex eo eſt, quod oratio hiat. Saltem verbum ἐπαίρουσιν aut εὕρωσιν vel ſimile deſideratur. Sed multo plura deſunt de proceſſione procerum ſeu conventu in aulam ad Imperatorem in Chryſotriclinum. Clara tandem res eſt ex eo, quod pagina averſa vel poſterior folii 41 in voce ἀξιώσει deſinebat, & pagina adverſa folii 42. a voce ἀνθεῖ incipiebat. Debebat ergo folium unum, aut potius multo plura, forte integer quaternio, ſeu decem folia, periiſſe. Patet ex numero capitum, qui ab hoc capite inde diſcrepat a noſtra editione. Nam quod huic editioni caput decimum eſt, id eſt in Codice capitis XIX. pars ſecunda, quod hic eſt XI. caput, id eſt codici vigeſimum, hic XII. in Codice XXI. & ſic ſemper porro decurrit hic ordo per totum librum primum, ſic ut codex ſemper noſtram editionem novenario ſuperet. Ex. c. caput nobis 31. eſt codici 40, nobis 92. eſt codici 101. Mallem ab hoc numerandi ordine diſceſſum non fuiſſe. Sed quum non tantum deceſſor meus, ſed & Maius ita inſtituerit numerare capita, ut in hac editione conſpicitur, debui eos in illa reliqua libri primi parte, quae ſub oculis meis excuſa fuit, ſequi. Quid autem deſideretur, ſeu qualia tractaverint argumenta illa capita, quae perierunt, haud difficile eſt aſſequi, ſi ordo, quem auctor inſtituit, conſideretur. Coepit primo capite generalem ideam proceſſionum ſacrarum in exemplo proceſſionis ad S. Sophiam in feſto Nativitatis Chriſti dare. Deinde voluit ſimul ante omnia referre Acta vel laudes Imperatoribus occaſione talium proceſſionum dici ſolitas. Itaque poſt recenſita Acta feſti Nativitatis Chriſti, Epiphaniae, Paſchatis, Antipaſchatis, Meſopentecoſtes, Aſcenſionis, venit tandem hoc nono capite ad Acta Pentecoſtes, eaque per primos duo paragraphos eiuſdem recenſet. Quum itaque quae poſt verbum ἀξιώσει, ſeu finem ſecundi paragraphi ſequuntur, ad hoc caput non pertineant, & ſuperſint aliquot dies feſti in aeſtatem & autumnum incidentes, quorum Acta ut etiam deſcriberentur par erat, & inſtituto libri congruum, & a lectoribus quoque exſpectabatur; veriſimile mihi ex eo fit, capita, quae olim fuerunt, & e noſtro codice exciderunt, Acta illorum feſtorum recitaſſe. Deinde reſumſit auctor tractationem de ipſis proceſſionibus, & ſingulorum feſtorum proceſſiones ſeorſim exſecutus fuit. Igitur ea quidem, quae a voce ἀνθεῖ incipiunt, exponunt ritus proceſſionis paſchalis, qualis nempe ipſo die feſto Paſchatis primo, qui proprie Paſcha dicitur, peracta fuit. Liquet hoc ex loco p. 40. C. ubi dicitur, proceres, dum Imperatori pacis oſculum in templo S. Sophiae ante communionem dant, humi non procidere propter feſtum Reſurrectionis. προσκυνοῦσι τὸν βασιλέα μὴ πίπτοντες διὰ τὴν ἀνάστασιν. quae verba abſurda eſſent, ſi locus ille de feſto non Paſchatis, ſed aut Pentecoſtes aut alio quovis ageret. Pag. 41.

D. 2. δι' ὅλης τῆς διακαινησίμου ait, *per totam ſeptimanam renovationis*, aut *paſchalem*. P. 43. A. εἰ τύχῃ ἡ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα. *ſi dies annunciationis B. V. in ipſum illum diem paſchatis incidat.* In fine capitis p. 43. B. haec lego τελεῖ ἅπαντα ἀκολούθως τὰ τοῦ πάσχα, ὡς ἀνωτέρω προείρηται. *peragit omnes ceremonias feſti Paſchatis, ordine prius expoſito.* Agunt ergo praecedentia abſque controverſia de feſto Paſchatis, non Pentecoſtes.

37. C. 1. Βῆλα. Εἰσερχόμενοι] delendum punctum quod a M. abeſt, & continuanda oratio.

C. 10. Καὶ ἐπάρχους] Hi diverſi non ſunt ab Anthypatis, ſeu proconſulibus thematum. Erant autem hi Proconſules Praefecti legati juri dicundo & conſervandae politiae in provinciis, quemadmodum Proconſules Strategi rem militarem potiſſimum adminiſtrabant, ſic tamen ut in civilibus quoque valeret eorum auctoritas, quippe qui ipſis Praefectis imperarent. Poſſis hos duos magiſtratus cum Legato & procuratore comparare, quorum munera intelligas ex illo Taciti in Agricola, c. 15. *ſingulos ſibi olim reges fuiſſe; nunc binos imponi, e quibus legatus in ſanguinem, procurator in bona ſaeviret.*

C. 11. Τὸν λογοθέτην τοῦ στρατιωτικοῦ] *Rationalem militarem, logothetam caſtrenſem.* Sub intelligitur λόγου, aut λογισμοῦ, aut πρυτανείου, aut ταμιείου, aut θησαυροῦ. v. Du Cange v. κατρένσιον, *caſtrenſe peculium.* *Praepoſitus tabularum rationis caſtrenſis* apparet in Inſcript. apud Reineſ. p. 559. Στρατιωτικὸς (ſi bene habet ea lectio) appellabatur hic rationalis in Aegypto. v. Du Cange v. στρατιωτικός & Goar ad Codin. p. 31. n. 47. ubi quatuor ſtatuit Logothetas 1) magnum, qui rationalibus & aerariis omnibus praeeſſet. 2) Genicum, ſeu *publicorum redituum* 3) τοῦ οἰκειακοῦ vel τοῦ ἰδικοῦ *privati peculii imperatorii*. 4) τοῦ στρατιωτικοῦ, *militaris aerarii*. Erant & tunc alii Logothetae, ut Dromi, ſeu *curſus publici*, de quo antea dixi. Logotheta praetorii, de quo vid. ſupra p. 8. B. & Script. poſt Theophan. p. 294. C. Logotheta τῶν ἀγελῶν, ſeu *gregum* in appendice libri noſtri primi ſaepe memoratur, de quo ſuo loco dicam. Rationalis fiſci militaris etiam ὁ τοῦ στρατιωτικοῦ ſimpliciter appellatur, pro ὁ ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ. vid. p. 114. A. 1. & ὁ στρατιωτικός. vid. p. 276. C. 6. * [ὁ τὰς στρατιωτικὰς δόσεις ἐπιδεχόμενος eſt apud Contin. Conſtant. p. 76.] * Iuſtinianus eum inſtituit, ſi vera perhibet Procopius Anecdot. p. 104. 10. Sed jam ſub Anaſtaſio Dicoro commemorat Ioſua Stylites apud Aſſeman. T. I. Bibl. Or. p. 275. b. Appionem aerarii caſtrenſis in urbe Amida praefectum, & p. 279. a. Calliopium in urbe Edeſſa. Vid. ibi notata, unde Procopius ipſe ſibi contradicere deprehenditur.

Ibidem. Τὸν δομέστικον τῶν Ἱκανάτων] Iam ſupra dixi, Domeſticum novis Graecis notare praefectum, praepoſitum. De Domeſtico Hicanatorum autem velim conſerri Du Cangium Gloſſ. Lat. verb. *Domeſticus.* Hicanati ſunt genus aliquod lectae militiae, ita dictae, quod homines eſſent ἱκανοί, corpore animisque vigentes & rebus gerendis pares. Du Cange Gloſſ. Gr. v. ἱκανός, obſervat hanc vocem notare *ſtrenuum*, & Latinos quoque pro eo *idoneum* dixiſſe. ἱκανὸς pro *alacri promto, agili, vigili*, habet Ariſtides T. II p. 143. 2. opponitur enim ibi τῷ ἀργῷ. Euſeb. Hiſt. Eccl. III. 23. νεανίσκον ἱκανὸν τῷ σώματι καὶ τὴν ὄψιν ἀστεῖον appellat, ubi reddit Valeſius *ſtatura corporis egregium*, & apud Polybium in Excerptis Peireſcianis p. 125. *fine*, hominem κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἱκανόν. *ſpecie honeſta.* unde conſtat, hanc vocem in lingua vulgari Graeca, qua Polybius ſcripſit eo ſenſu jam vetuſtis temporibus uſu veniſſe. Nicetas p. 136. D. 5. φησὶ σφᾶς ἄγοντας ἡλικίας ἱκανωτάτης μεταλαχεῖν, *in aetate agere, quae rebus gerendis maxime par eſt.* Cinnamus p. 74. init. ἱκανοὺς ait, *viros robuſtos*, Ἱκανοὺς τῶν περὶ αὐτὸν στρατευομένους, οἵπερ, ὡς κατὰ παντὸς αὐτοῦ ξυνεπόμενοι, πάσης εἶχον φυλακῆς. Vnde intelligitur, non ſolum Imperatorem Hicanos ſecum habuiſſe, ſed etiam procerum quosque; & deinde illorum officium fuiſſe, herum adverſus quoscunque demum protegere, etiam ſi ipſe Imperator eſſet, qui hero male vellet. Conf. Zoſim. IV. p. 229 9. Theophan. p. 83. B. 3. 89. A. 3. 321. C. 5. 391. D. 7. 392. D. 3. e quibus locis patet, proprie ἱκανὸς dici de viro militari, ut λόγιος de politico, & ſaepe ἐπιμαχίμους καὶ ἱκανοὺς jungi. Eſt igitur ἱκανὸς recentioribus idem, quod veteribus ὁ τέλειος perfectae ſtaturae & aetatis & roboris vir, ὁ ἀκμάζων vel ὁ ἀφικόμενος εἰς τὸ τῆς ἥβης τέλος. Aliam etymologiam reſpexit Anaſtaſius Biblioth. qui Concil. VIII. act. 1. *Icanatorum* interpretatur *parentum.* Forte quia praeſto aderant ad juſſum heri, *parentes*, obſecundantes. Fueruntne οἱ ἱκανοὶ ſagittarii? Videor mihi id colligere poſſe ex Alexiade p. 115. B. pen. ἱκανοὺς ἔχει στρατιώτας τῆς τοξείας ἐπιστάμενους. E ſcriptoribus poſt Theophan. p. 244. C. patet, Hicanos & Hicanatos, non tantum in urbe auguſta, ſed etiam in provinciis praeſidia egiſſe. Leo in Tacticis p. 33. n. 3 ſic eos deſcribit: ἱκανωτάτους, ἤγουν δυνατοὺς πεζοὺς καὶ εὐψύχους φυλάσσοντας τῇ συμπλοκῇ τῶν ἐχθρῶν, μαχιμωτάτους δὲ καὶ ἀνδρειοτάτους. Hic locus & alter ille Theophanis p. 392. D. 3. ἐπιμάχους τε καὶ ἱκανωτάτους me inducit, ut credam vocem ἱκανάτος eſſe contractam ex ἱκανώτατος. Amant Graeci novi ſuperlativum pro poſitivo adhibere.

C. pen. Τῶν ὀπτιμάτων] Optimates erant ea tempeſtate milites viliores, & contumelia paene erat, optimatem eſſe. Iidem atque *garciones* apud Latinos eorum temporum. vid. Du Cange h. v. quod vocabulum eſt Germanicum, repetendum a *warten*, obſervare, ſervire. Coniunguntur *garciones & ſummularii* ſeu agalones in charta vetere apud Du Cange v. *Garciſer.* Inde Francicum *garde*. Erat eorum caeteris militibus in caſtris agentibus ſervire, mulos & equos paſtum agere, onerare, exercitus in itinere cuſtodire, infima quaeque officia obire, ut ex appendice primi libri noſtri codicis patet. Non repetam, quae Du Cange de horum origine in utroque Gloſſario habet, item Caſaubonus T. II. Script. Hiſtor. Aug. p. 770. Conf. Conſtantin. de Thematibus p. 10. Id unum tantummodo noto de ipſorum nomine, ſic dictos fuiſſe illos Gothos, quoniam de magno numero captivorum gentis ſuae optati, id eſt delecti, & pro optimis habiti, militiae adſcripti & fundis militaribus in Bithynia, quae deinceps de ipſis thema optimatum appellata eſt, donati fuerint.

C. ult. Τὸν σακελλάριον] Nominantur hic, ut diſtincti homines, *ſacellarius* & *ſacellio praefectus*, & *Idicus*, ſeu *rei privatae praefectus.* Qua vero in re diſtincti fuerint, non liquido mihi conſtat. Erant enim omnes ſacello, vel potius ſacculo, id eſt aerario, praefecti. Theſaurus enim *ſaccus* appellabatur. Si reputo magnam fuiſſe auctoritatem ſacellarii, ut etiam Logothetam Genicum, ſeu rationalem aerarii publici, Quaeſtorem, Idicum, alios ſub ſe habuerit, imo & officia & ſcrinia omnia, ut ex noſtri codicis pag. 867. patet; miror, qui fiat ut hic loci poſt domeſticum optimatum, domeſticum moenium vel caſtrorum, viles dignitates, nominetur. In occidente quoque ſacellarii magna pollebant auctoritate, judicabant cauſas graviſſimas, mittebantur a Strategis ad urbes in rebus momenti maximi componendis, (vid. Sigon. de regn. Ital. pag. 5. 44. p. 24. 34. p. 39. init. Murat. T. II. Rer. Ital. p. 99.) rogas, ſeu ſtipendia, militibus erogabant, adeoque non tantum cum privato peculio principis, ſed & cum fiſco publico ipſis erat res. Sane in ordine Romano p. 572. inter officiales curiae Romanae praecipuos poſt *arcarium*, tertium ordine, *qui praeeſt tributis* (reſpondet ille Genico) recenſetur quarto loco *Saccellarius*, *qui ſtipendia erogat militibus*, item alio loco -- *oſculantur pedes pontificis & accipiunt a Saccellario unum byzantinum:* vid. Du Cange utroque gloſſario. De Sacellario patriarchae, dignitate eccleſiaſtica, idem diſſerit, & Goarus ad Codin. p. 10. Memoratur hic in codice noſtro p. 101. fine, ubi dicitur Imperatori cruces argenteas feſto palmarum diſtribuendas afferre. Sed id ipſum Sacellio, qui Sacellario inferior erat, p. 68. D. tribuitur. In eo paene conſentiunt ſcriptores, Sacellio tantum cum privata re Imperatoris negotium fuiſſe. V. quae ad pag. 266. B. 4. de Sacellio dicam. Idicus, ſeu *ſpecialis*, ὁ οἰκειακὸς vel ἰδικός, item ὁ τοῦ ἰδικοῦ, & ὁ τοῦ οἰκειακοῦ nempe θησαυροῦ, λογοθέτης erat rei privatae, ſacro peculio praefectus, de quo v. Guther. de Off. D. A. Hunc deſcribit Agathias p. 69. ταμίας ἦν τῶν βασιλικῶν χρημάτων, ὁπόσα τῶν ἐκ τῆς δασμοφορίας ἐρανιζομένων (ἀλλὰ μὴ κατ' ἐξοχὴν)

τῳ ἐπιτέτραπτο ταῦτα) ἀλλὰ τῶν, ὅσα ἐκ τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν. &c. Conſ. Du Cange Gloſſ. Gr. v. Ἴδικον.

37. D. 1. Τὸν τοποτηρητὴν τῶν σχολῶν] Videtur vicarius, locum tenens, Domeſtici Scholarum fuiſſe, v. Du Cange v. *Lociſervator*.

D. 2. Τὸν κουράτορα τὸν μέγαν] Magnus curator videtur fuiſſe, qui curatoribus omnibus minoribus, curatoriarum inſpectoribus, praeerat. Sunt autem curatoriae praedia, agri, domus, urbanae ſuburbanaeque, interdum quoque integri tractus terrae, quorum reditus ad Imperatorem ſolum, ſeu ad privatam rem, pertinebant. Curatores olim iidem atque Logothetae aut rationales erant,* (vid. T. I. Hiſt. Aug. p. 997.) & in ſpecie curatores dicebantur aedibus praefecti, in quibus pecuniae aſſervabantur. vid. Du Cange utroque gloſſario & ad Alexiad. p. 339. Goar. ad Codin. p. 31. n. 49. de curatoribus urbium & provinciarum v. Valeſ. ad Amm. Marcell p. 41. a. qui p. 323. b. originem curatorum rei privatae habet. Goar. ad Cedren. p. 479. κουράτωρα interpretatur *principis privatum peculium* aut *dominium*. Et inde patet, quid ſit provinciam in curatoriam redigere. Scilicet provincia, quae armis ſubigeretur & priſtinis adiiceretur, cedebat non reipublicae, ſed imperatori, & reditus eius non ad aerarium publicum, ſed ad rem privatam pertinebant, ita tamen, ut praeſidia iis impoſita de ſuo deberet Imperator alere. Itaque provincia Melitene, quam Romanus Lecapenus in curatoriam dicitur redegiſſe (vid. Diſſert. cl. Leichii de Conſtantino Porphyr. p. XVIII. §. 5, ubi egregie Annae locum adverſus Du Cangii tentamen defendit) ad Imperatorum deinceps peculium pertinuit. Oppoſitae igitur erant curatoriae thematibus, aut, ut Latini medii aevi dicebant, ducatibus. Ekehardus iunior de caſibus S. Galli C. 1. *Nondum adbuc illo tempore Suevia in ducatum erat redacta, ſed fiſco regio peculiariter parebat, ſicut hodie & Francia. Procurabant ambas Camerae,* [id eſt τῶ οἴκω] *quos ſic vocabant nuncii.* Eum morem Imperatores Ottomanici, ut multa alia, ex inſtitutis aulae Byzantinae retinuerunt. Nam recens expugnatae urbes & provinciae omnes, veterique orbi Moslemici imperii adiectae propriae ſunt Imperatoris & ad خزانة *Chaſné*, non ad بيت المال *Beitelmal*, ſeu fiſcum publicum pertinent. Aliter igitur inſtituebantur tunc temporis bello ſubactae provinciae, quam olim ſaeculo quinto e. c. quo illae non ad ſolum Imperatorem, ſed ad ipſum et totam rem Romanam, τὴν ἀρχὴν τῶν Ῥωμαίων vel τὸ δημόσιον pertinebant, & fundi a vetuſtis poſſeſſoribus ſoluto eorum pretio redimi debebant, tanquam ſi prius non habuiſſent. v. Procopius Hoeſchel. 142. ult. & 143. 3. Invenio apud Sym eon. Mag. p. 427. D. κουρατωρεῖν εἰς τὸ κατοικεῖν ...ς ... τὰς μὴ ... συμφέρειν. Ergone aedes ... improbis deſtinatae ſunt etiam κουρατωρίαι app...tae? Videtur omnino, & ſane improbi atque ... haud compotes curatoribus opus ha...nt. At quid ſi *curator magnus* eſſet generalis receptor aeris, quod e portoriis, pedagiis, pontaticis, pl...aticis, ...ticis &c. redibat. *General-Accis-Einnehmer.* Cura...s enim vectigal dicebatur medio aevo, & curatoria, *die Steuer und Accuseinnahme*, vid. Du Cange Gloſſ. Lat. h. v. et Murator. A. I. T. II. p. 28.

D. 3. Δισυπάτας, σπαθαρίας συγκλητικάς] M. hic nullam diſtinctionem agnoſcunt. Non dixerim, quam bene maleve. Puto tamen, membranis potius obtemperandum & ex illis diſcendum eſſe, in aula CPtana fuiſſe Dishypatos Spatharios duplicis generis, unos Baſilicos ſeu imperiales, alteros Syncleticos, ſeu Senatorios, quos in comitatu, diſpoſitione ſtipendiisque ſuis h...rent Senatores, ad curanda tuendaque diverſa ſecreta, ſeu tribunalia. E p. 822. certe patet, ſenatorios & imperiales diverſos fuiſſe. Aut poſſent dici hi Dishypati Spatharii ſyncletici tales fuiſſe, qui quamvis ſpatharii eſſent, tamen nihilominus ad τὴν σύγκλητον pertinerent. Nam ſenſu ſtrictiore ἡ σύγκλητος ſunt tantum officiales civilibus rebus expediundis lecti, quos Latini *togatos* vocant; ut patet e Noſtri p. 242. B. 5. ubi patricius ſyncleticus patricio alicui τῷ ἀπὸ στρατιᾶς, ſagato, militari, contradiſtinguitur. Hypati & Dishypati ea aetate de infimis erant magiſtratibus. * [Ducibus Venetis ornamenta & titulum Hypati dabant Graeci Imperatores; unde etiam veſtitus. Giann. T. II. p. 367.] * Simile huic videri poſſet, quod Sigebertus Gemblac. refert *Clodoveum ab Anaſtaſio Imperatore codicillos de conſulatu & coronam auream cum gemmis & tunicam blatteam accepiſſe, & ex ea die Conſulem & Auguſtum fuiſſe dictum.* Sed ad hos Hypatos ea non pertinent. Multum defecerant Noſtri aetate Conſules ab antiquo ſplendore. Conſ. quae dixi in Actis Eruditor. Anni 1751. in recenſione Eduardi Corſini Notarum graecarum, ubi *Hypati & Spatharii* mentio fit in bulla plumbea. vid. Du Cange Gloſſ. Latin. v. *Diſſipatus* & *Hypatus*. In univerſum haec de dignitatibus aulae Byzantinae & provincialibus eo tempore magiſtratibus doctrina perobſcura eſt.

D. 7. Τοὺς ἀπὸ ἐπάρχων] *Expraefecti.* Non hic de illis cogitandum, qui praefectura urbis auguſtae functi aliquando eſſent, ſed fuerunt hi Expraefecti, qui olim Eparchi provinciales fuerant, quales paullo ante C. 10. cum ἀνθυπάτοις τῶν θεμάτων memorati fuerunt. Vnaquaeque enim eparchia videtur ſuum eparchum habuiſſe. Id clare confirmatur p. 812. ubi στρατηλάται ἐπὶ θεμάτων, *ſtratelatae in provinciis conſtituti* & οἱ ἀπὸ ἐπάρχων pro iisdem accipiuntur.

Ibidem. Pro ἂν habet codex εἰ.

38. B. 1. Ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ τὸν ἀκάκιαν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ σταυρὸν ἐνεστιγμένον τῷ σώματι αὐτοῦ] vid. quae ad p. 332. A. 6. A. dico, & imaginem Manuelis Palaeologi apud Du Cange in Famil. Byzant. p. 233. & 242. & in diſſert. de numis Byzantin. poſt Gloſſar. Latin. fig. VI. & VII.

B. 7. Πρωτοσπαθάριοι βαρβᾶτοι] *barbati*, id eſt *non caſtrati*. Nam & eunuchorum bene multi erant protoſpatharii.

B. 9. Ἡ ἔκθεσις &c.] Quid ſignificet hic loci ἔκθεσις, non bene novi. Probabiliter tamen reddidit cl. Leichius *apparatus*. Videtur nempe apparatus ferculorum, ſuppellectilis aureae & argenteae, vinorum &c. quae convivis apponi debebant, publico aſpectui expoſitus deſignari. Occurrit haec vox ſignificatu ſubobſcuriore, ſed ſimili, apud Scriptor. poſt Theophan. p. 107. D. antep. ἔργα τῆς βασιλικῆς ἐκθέσεως, ubi vertitur *regiae magnificentiae ſupellex*, forte *ſupellex oſtentationis* aſpectui exponi ſolita. Illa certe notione vocabulum hoc veteribus frequentabatur, & ſaepiſſime Athenaeus ἔκθεσιν appellat eam menſulam, παρατραπέζιον, *credentiam* poſterioribus dictam, in qua calyces, diſci, lances, & reliqua triclinaris ſupellex conſpectui exponebatur convivarum. Apte ille p. 142. B. 1. ποτηρίων πολλῶν ἐκθέσεις & βρωμάτων παντοδαπῶν παραθέσεις jungit. Idem p. 197. C. κλίνη menſam nominat πρὸς τὴν τῶν κλινῶν καὶ ποτηρίων τῶν τε λοιπῶν τῶν πρὸς τὴν χρῆσιν ἀνηκόντων κατασκευασμάτων ἔκθεσιν & p. 212. E. domum κεκοσμημένην στρωμναῖς τε καὶ γραφαῖς καὶ ἀνδριᾶσι καὶ ἀργυρωμάτων ἐκθέσει, *ornatam ſtragula veſte, & picturis & ſignis, & argentea ſupellectile oſtenſionis ſpectatum expoſita.* Hinc intelligas quam eleganter Graeci ἐκτίθεσθαι dicant pro declarare animi ſui ſenſa, & Latini pariter *exponere*, velut ſupellectilem pompaticam in clara luce & conſpectu ponere. Idem Athenaeus p. 211. E. *dictionem alicujus*, ait, εἰ καὶ μακροτέρα ἐστὶν, ἐκθήσομαι, *etiamſi longior ſit, tamen*, velut ſignum, *in medio exponam*, contemplatum & judicatum. vid. ad p. 854. dicenda. De alia ſignificatione vocis ἔκθεσις, qua ſignificat *tabulas cenſus publice propoſitas*, & quae ex eodem fonte manavit, dicam ad Taxidium.

C. 10. Τὰ γραδίλια] exciderunt poſt haec verba quaedam procul omni dubio, quamvis codex manuſcriptus plura, quam editus, non habeat. Exciderunt autem haec τῆς δεξιᾶς πύλης, οἱ δὲ ἐξ ἀμφοτέρων κατέρχονται τὰ γραδίλια. Facile potuit librarius unam lineam praetervidere, eadem voce bis recurrente, ut ſaepe factum eſt. Conſ. pag. 44. B. 3. ubi locus integer extat.

C. pen. Ἵσταται] M. ἵστανται.

D. 1. Μετὰ τῆς συγκλήτου] Mireris hic loci & p. 242. B. 3. & alibi Patricios & Strategos a Senatu diſtingui, quum tamen illi hujus quoque pars fuerint. Sed ſolet vox *ſenatus* modo ampliore, modo ſtrictiore

ſignificatu

ſignificatu adhiberi. Quando ampliore, omnes dignitates, ſummas, imas, civiles, militares amplectitur; ſtrictiore autem, opponitur Senatus militaribus officiis illuſtribus, & ſignificat ſenatores procurationi rerum civilium deditos, & in tribunalia varia diſtributos, qui non ſimul eſſent, neque patricii, ut luculenter locus Noſtri p. 144. B. 3. demonſtrat, neque baſilici, ſeu privatae Imperatoris familiae adſcripti, ut e p. 822. ſin. liquet; Verbo qui alias *οἱ σεκρετικοί*, ſeu tribunales, curiales dicuntur, (v. p. 908.) quod alii alia tribunalia, vel curias, iudicia, procurationes nacti ſint, in quibus ſe exerceant, & reipublicae ſiant utiles, hi rationes publicas, alii privatas, alii militares, alii politiam, alii rem navalem, & ſic porro. P. 819 diſtinguuntur *οἱ συγκλητικοὶ* a *τοῖς προελευσιμαίοις*, id eſt rebus adminiſtrandis adhibiti a pompaticis, quorum tantum erat quotidie in curiam procedere & numerum comitatus augere, quales erant Patricii meri, ſeu titulares. Alias generali ſenſu Patricii quoque ſunt ſyncletici, ſeu ſenatorii, ut patet e Noſtri p. 142. B. 5. ubi patricii ſyncletici contradiſtinguuntur *τοῖς ἀπὸ σπαθίου* ſeu ſpathariis, & in univerſum militaribus. Erant enim patricii quidam mere titulares, & ad neutram claſſem pertinentes, neque ad *τὴν σύγκλητον* ſtricte ſic dictam, neque ad Strategos, aut ſpatharios, ſimilesve gradus militares. Et hi erant patricii *ἄπρακτοι* abſque actione vel functione, mere titulares. Alii patricii erant ſyncletici, ſeu togati, muneribus togae fungentes, artibus pacis regendis deputati; alii denique erant patricii militares. E multis Noſtri locis hoc intelligitur. Ita quoque Malalas patricium ſyncleticum appellat Arintheum T. II. p. 26. *ἀφορίσας συγκλητικὸν αὐτοῦ, τὸν πατρίκιον Ἀρίνθεον, δέδωκεν αὐτῷ τὸ πᾶν.* Interdum uſurpatur vox ſyncleticorum ſenſu ſtrictiſſimo, & excluſis non ſolum Patriciis, & Strategis, ſed etiam ipſis Hypaticis, ſeu viris a gradu Hypatorum inde inferioribus, ſignificat ſolos tales, quales e. c. ſunt Logothetae, Chartularii, Notarii, praefecti Vrbis, Canicleus & alii ſimiles, qui non ſint ſimul Patricii. vid. p. 169. A. 2. & C. ult. *[Honorius Conſtantinum facit *συγκλητικόν*, quod redditur *Senatorem.* Theoph. p. 66.]* Gother p. 135. vertit vocem *συγκλητικοὺς* *ſacri palatii proceres*, & reprehendit Baſilicorum interpretem, qui *Senatores* dederat. Incurrimus itaque eandem in notam, qui ſaepius idem fecimus. Sed forte immerito vapulamus, et nil nocet ita vertere, dummodo teneatur, Senatum idem nobis eſſe atque comitatum, neque nos eandem ideam vocabulo ſenatus tribuere, quam habebat ſub Republica Romana adhuc libera, aut primis tribus Caeſarum ſaeculis. Maluit Anaſtaſius vocem ipſam graecam retinere, quamvis librarii eam obſcuraverint, *ſinclytos* pro *ſynclytis* ſcribentes in Agathone. *Poſt haec Patricii, Ypati, omnes ſynclyti introierunt.* & in Conſtantino. *Cum patriciis & omnibus Synclitis.* Quae Alteſerra pag. 73. affert vulgatae tuendae lectioni, non ſufficiunt.

D. 3. *Πεσόντες*] In membranis eſt *πεσόν*, unde efficio *πεσόντων*.

D. ult. *Ἅπαντα τὰ αἴσια*] *Omnes ritus laeti ſimul & ſolennes, omnia laeta, ſplendida & ſolennia.* Graeci novi vocem *αἴσιος* eo ſignificatu adhibent, ut *αἴσιαι ἡμέραι* apud Theophan. p. 209. C. ult. pro *dies ſolennes.* Conf. Noſtri p. 165. B. 4. 184. B. 3. ubi *φωνεῖν τὸ αἴσιον* eſt *votum illud dicere: αἴσιος γενέσθω αὕτη ἡ ἡμέρα, felix & fauſta ſit haec dies*, pro quo *εὐδαίμονα* quoque dixerunt. Vid. Du Cange h. v.

59. A. 1. *Ἐν τῇ καθόλου προελεύσει*] Illa itaque de proceſſione in feſto natali Chriſti fuit tanquam generale aliquod ſchema vel ſimulacrum proceſſionum omnium, quas deinceps per ſingulos feſtos dies maiores minoresque perſequitur, in quarum enarratione multa praeſupponit, ut ex illa generali iam nota & inde repetenda.

A. 5. *Εἰ μὴ μόνον*] *Sed tantum.* Eſt novae Graeciae uſitatum. Vid. Theophan. p. 135. A. 10. 153. C. 3. Dicunt quoque *εἰ μὴ* pro *ſed.* Theophan. p. 348. D. ſin. Habet ipſe iam Ariſtophanes *Avibus* v. 1680, ubi leg. *εἰ μὴ βαδίζει γ'* aut *εἰ μὴ βαβάζει γ'* *ſed tantum nugatur & inarticulata loquitur ut hirundines.* Palladas in in Anthologia L. VII. p. 466. c. ſin. *εἰ μὴ τὰς πόρνας παραπέμπεται*, *verum* (vel *atqui*) *meretrices praeterit.* Imitati fuerunt Latini novi, *niſi tantum* pro *ſed tantum* dicentes. Ioannes Diaconus in Chronico Neapolitano apud Murator. T. I. Scr. Rer. Ital. p. 294. *Hic conſtituit, ut ſacrificium altaris non in ſerico, nec in panno tincto, niſi tantum in linteo terra procreato celebraretur.* Etiam *niſi* ſolum pro *ſed* uſurpabant. Vid. Du Cange v. *Niſi*, & *niſi quod etiam* pro *ſed etiam* habet Capitolinus in vita M. Antonini philoſophi p. 359.

A. 6. *Πράττων*] M. *πράττοντες*, quod redit ad ſuperius *δέχονται* verſ. 3. *δέχονται οἱ τὰ μέρη τῶν βενέτων μὴ πράττοντες ἕτερόν τι.*

B. 10. *Διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος*] *Praeter latus ambonis praeterit.* Ita ſtabat ambo in medio Nao, ut de quatuor lateribus ſuis unum, e quo aſcendebatur per gradus, reſpiceret Bema, alterum, e quo deſcendebatur item per gradus, portam regiam, & narthecem, tertium & quartum, ambo coeca ſeu clauſa, ſeptentrionem & auſtrum reſpicerent. Praeter unum ergo tale latus dextrum ſiniſtrumve praeteribat Imperator e Nao ad ſoleam tendens, quae media inter Bema & ambonem erat. Vox *πλαγία* pro *latus* novae Graeciae frequens eſt. Vid. Du Cange Gloſſ. Gr. v. *πλαγί*, ubi reddit *latus πλαγεά*. Et ſic quoque accepit Noſtri cl. interpres p. 46. B. 2. 46. B. ult. 61. B. 5.

C. 2. *Τὸ θυσιαστήριον*] *Sacrificatorium*, *Bema*, locus, in quo Deo victima incruenta offertur vel ſacrificatur. Anaſtaſius p. 177. *altarium* vertit. *Θύειν* pro communionem celebrare, & pro offerre Deo, uſurpant Graeci novi. Inde *θύτης* eſt hieromonachus, cui licet miſſam facere. V. Fabric. Bibl. Gr. T. VI. p. 479. nota. *Θύειν τὰ ἐξιτήρια, communicare, antequam ex urbe in bellum eatur*, quod facere ſolebant Imperatores, eſt apud Cedren. p. 671. D. 6. Idem p. 675. D. 5. *θύειν τὰ ἐπινίκια* habet *Deo de praeda partem offerre & conſecrare.* *[De ſacrificio, quo vocabulo Miſſam veteres ſignificabant, vid. Goldaſt. ad Eginhard. p. 203.]*

C. 3. *Ἐξίασι*] M. *εἰσίασι*. Conf. p. 61. B.

C. 8. *Εἰλητά*] *Corporalia*, ſeu mappae, ſudaria, manuciola, lintea; & quidem in ſpecie illae mappae ſic dicuntur, quibus panis benedictus & vinum benedictum immediate imponuntur, & quibus diſcus atque calix ſacer *involvuntur.* Vnde ratio appellationis intelligitur. Habertus Pontif. p. 103. ſic deſcribit: "Eſt velum quoddam quadratum lineum, quod convolvitur „& evolvitur. Explicatur quidem poſt lectum evangelium, complicatur poſt ſynaxin. Super illud ſacrum myſterium conficitur ad corporalis noſtri inſtar „- - & quoad formam & quoad materiam. Praeterea „Graeci ſuo *εἰλητῷ* ſeu corporali inſerunt reliquias ſanctorum; nec non in quibusdam eccleſiis nomen epiſcopi inſcribitur.„

C. 9. *Δίσκοι δύο καὶ ποτήρια δύο*] Duo nempe diſci, ſeu lances profundiores, quibus imponebantur benedictus panis, & duo calices, continentes vinum conſecrationi deſtinatum, ſemper inter celebrationem officii ſtabant in altari, v. p. 78. D. Et ſolenne donum annuum ab Imperatoribus S. Sophiae faciendum erant *δισκοποτήρια καὶ ἐνδυταί*, *diſci cum calicibus & inſtrata.* Vid. Script. poſt Theophan. p. 266. in fine & Cedren. p. 790. ult. ſqq. Iuſtinianus cupam ingentem offerens conſpicitur in opere muſivo eccleſiae Ravennatis S. Vitalis, in aere apud Alemann. ad Procop. Anecdot. & Du Cangium in Famil. Byzant. de qua imagine conf. Murat. Scr. Rer. Ital. T. II. p. 97. b. ſine. Conf. quae dicam ad L. II. c. 31. Talibus diſcis plerumque imagines Chriſti cum ſuis diſcipulis Paſcha celebrantis inſculptae erant. Ioannes Damaſcenus in Synodica ad Theophilum Imper. *Ἰδὲ τὰ ἱερὰ αὐτοῦ ἀναθήματα, τὰς ἱερὰς ἐνδυτάς, τὰ ἱερὰ σκεύη ψηλάφησον· καὶ ἰδὲ τὸν μέγαν αὐτοῦ δίσκον, εἰς ὅνπερ ἐγκαυστικῶς καθιερωμένως ὁ μυστικὸς τοῦ Χριστοῦ δεῖπνος μετὰ τῶν δώδεκα ἀποστόλων ἐγκεκόλαπται.*

D. 4. *Τσαλάσσει*] Frequens verbum hoc Noſtro eſt pro *ἐναλλάσσει*, *deponit*, *exuit.* Vtroque utitur.

Ibidem. *Τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης*] Debet vocabulum liturgiae hic loci ſtrictius accipi pro illis omnibus, quae confectionem ſacramenti & introitum majorem antecedunt. Alias *λειτουργία* in ſpecie de confectione

fectione ſacramenti uſurpatur, quod ſi velis etiam hic obtinere, accipiendum erit τελεσθησόμενα pro *adhuc conficienda*, nondum confecta: quod dubito num procedat.

39. D. 5. Διέρχεσθαι] e tribuna nempe per Navim tranſire & pone Ambonem redire illinc unde venerant.

D. 8. Τὸ κηρίον, ἤγουν ἡ λαμπάς] Ergo idem eſt *cereus* & *lampas*, ſaltem apud Graecos novos. Conf. p. 79. A. 2. & 4. & Du Cange Gloſſ. Graec. v. Κηρός, ubi e Moſchopuli Lexico Philoſtrati citat haec. κηρὸς ὁ κεχωρισμένος τοῦ μέλιτος. λαμπὰς, ἡ ἐκ τούτου κατεσκευασμένη πρὸς τὸ φαίνειν. Goar. ad Codin. p. 104. n. 11. nullum aliud diſcrimen inter λαμπάδα & κηρὸν agnoſcit, quam inter communem & inter maiorem arteque exquiſitiore compactum cereum, quorum hic Imperatori, illae turbae aulicorum diſtribuantur. At Latini aliter. Treb.Pollio *Hiſtor. Aug.* T. II. p. 203. *cereos & lampades in proceſſionibus* ut diverſa memorat. Et ſic quoque Acta S. Silveſtri apud Du Cange l. c. μετὰ κηρῶν καὶ λαμπάδων τήνδε καινῶς ἀναπτομένων. Attamen Antipater Theſſalonicenſis, qui Tiberio Caeſare floruit, λαμπὰς & κηρίον & λύχνος pro eodem habet Antholog. H. Steph. p. 426. c. fin. ſic dicens: λαμπάδα κηροχίτωνα, κηρὸν τυφήρη λύχνον. Et Codino ipſi λαμπὰς modo eſt lampas cum oleo & ellychnio, modo cereus. vid. de Offic. pag. 96. n. 2. collat. pag. 85. n. 14. Et verſa vice Iuvenalis *candelam* pro lampade dixit, in illo Satyr. VI. *digito candelam temperat.* τρέφουσι τὸ λύχνον.

D. ult. Ὀψικεύοντες] *obſequens*, quod videretur praecedentia ſacra pone ſequentem notare. Et ſine verbum *obſequi* proprie id notat. vid. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 95. b. ſed hic loci ſignificat *pone ſequentia ſacra ire, praeambulans*. Sic uſurpant novi Graeci verbum ὀψικεύειν, *obſequiare*, & ὀψίκιον, *obſequium* ὄπισθεν τῷ ἐκλεκτῷ ...... ut ait Conſtantin. de Themat. p. 9. B. & L. vid. Du Cange Gloſſ. Graec. h. v. & Lat. v. *obſequiare*.

40. B. 2. Ἐπακουμβίζων &c.] *Brachiis nixus*, vel *incumbens*, *ſuper cancellos*, *qui ſunt apud antimenſium laterale*. Credo itaque antimenſium, vel arulam ſtetiſſe ad latus cancellorum tribunatis, & illam arulam ſuos quoque cancellos habuiſſe, coram quibus communicaturus, & retro quos ſacerdos communionem daturus ſtaret. Conf. hujus pag. C. penult. ubi βασιλικὸν ἀντιμίνσιον ἔμπροσθεν τοῦ ϑυσιαστηρίου memorat, & p. 47. A. ınit. e quibus locis patet, Imperatores ex illa ara communionem accipere conſueviſſe. Ibidem (p. 47. B.) memoratur aliud ἀντιμίνσιον βασιλικὸν ἐν τοῖς κατηχουμένοις. Eſt autem ἀντιμίνσιον, arula portatilis, conſecrata, item tapes conſecratus; qui, quoniam arae conſecratae non ubique circumvehi poſſunt, menſae vulgari inſtratus, Graecis ſacerdotibus pro ara eſt. vid. Gretſer. ad Codin. p. 169. Goar. ad Theophan. pag. 379. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. Heinecc. III. 130. Tale antemenſium *credentia* Latinis medii aevi appellabatur. Ceremoniale Patricii tit. II. § 1. *Paretur etiam ante altare credentia pro Conſecratore & credentia pro Pontifice electo cum rebus opportunis ad ordinationem*. Graeci προθέσεις appellabant. Tenendum tamen τὰς προθέσεις intra tribunam ſtetiſſe, & serviiſſe ſacris vaſis ibi reponendis. Antimenſium autem, de quo hic ſermo eſt, ſtabat extra tribunae cancellos. Dixi paullo ante mihi videri, hanc arulam ſtetiſſe apud cancellos tribunae. Rectius tamen forte fuerit dicere eam inferius ſtetiſſe, quia paullo poſt C. penult. dicitur Imperator, poſtquam ſtetiſſet coram regio antimenſio, ἀνέρχεσθαι aſcendere per gradus tribunae, ut ibi communionem a patriarcha accipiat. Ἀντιμίνσιον vel Ἀντιμήνσιον origine tenus eſt *antemenſa*, vel menſa coram alia poſita, ut ἀντικονσιστώριον, conſiſtorium, quod primum occurrit, antequam in verum & magnum conſiſtorium veniatur, *atrium conſiſtorii*: ut *antecamera*, camara vel triclinium coram alio nobiliore poſitum, atrium camarae; ut ἀντικάνθαρος, *Antecantharus*, *atrium Canthari*, quod nomen erat balnei Alexandrini. apud Theoph. p. 130. A. ult. & apud Noſtrum p. 97. C. ἀντίφορος, *anteforum*, forum minus majori praetentum. ἀντίπανον quod panno praeponitur, vel praeſuitur. v. Salmaſ. ad Scr. H. A. T. II. pag. 575. Iam veteribus Graecis ἀντὶ, & Latinis quoque *anti* & *ante* inde natum notavit *prae* in compoſitionibus; ut ἀντίπαις *praepuer*, nondum puer, ſed mox futurus. κάρφος λεπτὸς ἀντίδορον λοπίδος (ſi proba eſt ea lectio) *nux quae eſt ante deglubtionem tenuis pelliculae* Anthologiae p. 430. id eſt ea, quae illuc pervenit maturitatis, ut incipiat pati ſe deglubi. ἀντισήκωμα, *quod praeſura eſt*, ἀντιπρόσωπον navis, quaſi dicas *antefacies*, eſt prora, ſic dicta apud Artemidorum p. 110. 33. reſpectu faciei poſterioris, vel poſticae, puppis nempe. Apud Suidam, auctori alicui recentiori ἀντιπαρασκευὴ eſt *anteparatura*, *praeparatio*. Pari modo Latini dicebant *anticiput* pro ſincipite. v. Du Cange h. v. & *antiani*, *les anciens*, pro anteriores aetate, & *antegena*, pro antenato, unde patet Graecis illos liberorum, qui natu majores eſſent, Ἀντιγενεῖς & Ἀντιγεναῖς fuiſſe dictos; *antilogium* pro praefatione, *antiparies* pro antemurali, *antipedes* pro praecuntibus, *antipodium*, pro fulcro anteriori, *antiſuper* & *antiſecus* pro ante, ἔμπροσθεν. Notum quoque vocabulum *antiſtes*.

B. 7. Ὁ βασιλεὺς] M. ὅ τε βασιλεύς.

B. ult. Κατέχοντα] M. κατέχον unde ſtatim effici debuerat κατέχοντες, quod in marginem rejectum fuit tanquam emendatio vitii, quod librario certe non debetur.

C. 3. Μὴ πίπτοντας διὰ τὴν ἀνάστασιν] Non licebat Imperatorem diebus feſtis majoribus & dominicis in genubus aut humi jacenti adorare. vid. ad p. 240. C. 6.

D. 8. Ὅτ' ἦνικα] M. ὅτε ἡνίκα.

D. penult. Ἐν τοῖς κατηχουμενίοις] Catechumenia erant porticus ſuperiores tria eccleſiae latera ambientes, boreale, occidentale & auſtrale, ita ut ſub parte occidentali narthex, ſub parte boreali & auſtrali autem porticus virorum eſſent; ipſa catechumenia erant ſtatio mulierum, illarum nempe quae in τῷ γυναικίτῃ non ſederent. Sunt igitur illud quod nos, a Latina voce *porticus* in deterius formata alia *Boorkercken* appellamus, quaſi dicas *eccleſiae porticus*; converſo tamen uſu. Catechumenia penes nos viri occupant, penes veteres tenebant foeminae; fundum eccleſiae ſeu navim implebant olim viri, hodie obſident foeminae. Aſcendebatur e Narthece per cochleam in Catechumenia, & habebat Imperator ibi metatorium, in quo metabatur, id eſt agebat, haerebat, dum ſacra fierent, & ipſi ad introitum in tribunam, ad evangelium audiendum, ad obſequendum ſacris in introitu majore, ad Agapen dandam, & ad communionem accipiendam non eſſet procedendum, ſed vacare liceret aut hymnorum cantationi, aut homiliae auſcultationi. Adjunctum erat illi metatorio triclinium, in quo epulabatur, quoties placeret in templo manere, neque domum ad prandium reverti; & coeto, ubi dormire poterat, ſi qua in eccleſia pernoctare vellet. Multa de his Catechumeniis Du Cange ad Paulum Silentiar. & CPli Chr. L. III. item Gloſſ. Graec. & alii. De appellationis ratione verbo adhuc dicendum ſupereſt. Si certum eſſet, olim in veteri eccleſia Catechumenos ibi ſtetiſſe, poſſet videri nomen loco manſiſſe, quamvis Catechumeni deinceps deſinerent. Putem igitur Catechumenia dicta fuiſſe a foeminis, quae forte fuerint τὰ κατηχούμενα (ſubint. πρόσωπα) appellatae, ſubjecta, quae tantummodo audiunt inſtitutionem fidei Chriſtianae & ſacrorum, quae fiunt, ſonum, eorum autem, quae aguntur, nil vident, quandoquidem porticus earum clathris oppoſitis ſeptae eſſent, ipſiſque ſub poena anathematis tempore proceſſionis ſacrorum deorſum per transennam deſpicere interdictum eſſet. Erunt igitur Catechumenia loca, in quibus agunt perſonae, ſolo ſono ſacrae doctrinae, precum reliquorumque ſacrorum feriendae.

D. ult. Ἐν τῷ μητατωρίῳ τοῦ ἔντος] Ita quoque M. verum legendum eſt ἐκ τοῦ μητατωρίου τοῦ ἔντος. Conf. p. 41. B. 7. *egreditur Auguſta e metatorio quod eſt in Catechumeniis* nempe foras, in ipſa Catechumenia.

41. A. 6. Πατρικίας ζωστάς] Quum Imperatrix non haberet niſi unam patriciam zoſtam, mireris quare hic plures memorentur. Forte ideo id factum, quod duae tum eſſent Auguſtae, ſocrus & nurus, quarum unaquaeque ſuam zoſtam haberet. Erat Patricia Zoſta foeminei comitatus Auguſtae princeps, eique pro-

xima

xima comes & amica, ſic forte dicta, non quod cingeret & cumeret Auguſtam, ſed quod cingulum ſeu baltheum, honoris indicium adipiſceretur in ſua promotione atque gereret. Sane quae alias plerumque dicitur ἡ ζωστὴ p. 152. A. 5. eſt ἡ ζωσθεῖσα. *[Anaſtaſia Patricia eademque titulo Zoſtes dignata. Vita Baſilii Iunioris d. 26. Martii p. 673. Ἀλλ᾽ ἡ μὲν Θεοδώρα ἐπιδημοῦσι βασιλείας πάλαι δὴ κατασέφετο, καὶ ἡ αὐτῆς μήτηρ Θεοκτίστη ζωστή τε καὶ πατρικία τετίμητο. Cont. Conſt. p. 56. ubi verſio Latina perperam reddit.]* Combefiſiana verſio ſic habet: *Mater quoque Theoctiſta Zoſtae, quam vocant, (id eſt cingulo donatae) ac patriciae dignitatem conſecuta erat.* Qua in verſione quid reprehendendum ſit, equidem non video.

41. A. 8. Ἀνθυπάτας) Ita quoque M. neque culpo; moneo tantum, ne quis aliud in M. fuiſſe ſuſpicetur. Ὕπατος communis generis eſt. Solet tamen alias *Hypatiſſa* formari.

A. 9. Ἐπαρχίσσας] Vxores hic intelliguntur Praefectorum urbi & Praefectorum praetorio. Quae autem proximo deinceps loco nominantur Eparchiſſae, ſunt uxores Praefectorum provincialium, ſeu legatorum in provincias iuri dicundo & cogendis tributis.

B. 1. Σκριβωνίσσας] *Vxores ſcribonum.* Erant autem ſcribones genus aliquod τῶν δορυφόρων καὶ σωματοφυλάκων, cuſtodum corporis, de quibus vid. Du Cange utroque Gloſſario, Goar ad Theophan. p. 231. D. Guther. p. 505. & 517. Videntur Scribones & Candidati & Mandatores Imperatorem in Circum euntem ſtipaſſe. Vid. Codicis noſtri p. 52. B. fine. Scribones & Mandatores geſtabant virgas, & in proceſſionibus equeſtribus ibant pedites, p. 59. C. Mittebantur ſaepe in provincias ad exſequenda & perferenda mandata imperialia; quo factum, ut interdum in municipiis magiſtratus ſupremos agerent. Lupus Protoſpatha Anno 1058. *Tromby patricius fecit occidere ſcribonem in civitate Cotroni.*

C. 3. Προσκαλεῖ] M. προσκαλεῖται.

C. 5. Ὁ δὲ βασιλεὺς] M. ὅ τε β.

C. ult. Τό ὁ δεῖνα] Ita eſt in codice, ſed leg. τῷ ὁ δεῖνα, ſubintelligitur δίδοτε, *boni domini date hoc illi & illi*, vel etiam τῷ δεῖνα δότε ὦ ἀγαθοὶ δεσπόται, *illi & illi date o boni domini.* Vid. p. 11. C. 12.

D. 8. Τῷ μεγάλῳ] *Magno* id eſt *ſeniori domino*, & *parvo* id eſt *iuniori*. Illum ſimpliciter *dominum*, hunc *domicellum*, *damoiſel* appellabant Latini medii aevi. V. Du Cange v. *domicellus*. Graeci quoque veteres μέγας & μικρὸς pro *ſene* & *iuvene* ponebant, v. cl. Abreſch ad Aeſchyl. p. 287. Diog. Laert. p. 305. 14. ed. Wetſten. ubi male nomen proprium ex eo fecerunt, it. p. 49. ſegm. 79. ubi de Pittaco recentiore ſermo eſt.

42. A. 4. Διὰ τῆς μέσης] *Per Meſen*, ſeu *mediam*. Erat id nomen longae latae plateae, quae ab aurea porta ad palatium uſque pertinebat, & mediam urbem ſecabat. Vnde factum, ut ſaepe quoque mediam urbem notet, & vertatur *per mediam urbem*. Vid. Cangii CPl. Chriſt. p. 70. Meminit huius plateae & hic noſter Codex, & alii Byzantini, ut Theophanes, Cedrenus, Leo Grammaticus, Continuator Theophanis, perfrequenter. V. Theoph. p. 88. B. 8. 200. A. 10. 308. D. 372. D. 8. Leo Gramm. 462. B. 6. 470. D. 3. 496. C. 1. 510. C. Cedren. p. 757. C. 7. Cont. Theoph. p. 55. A. 9. Patet ex his locis, interdum ἡ μέση ſimpliciter, interdum addito πλατεῖα aut λεωφόρος efferri. Eſt illa longa & lata via, cuius meminit della Valle L. I. Itinerarii. Poteſt tamen etiam verti *per intermediam viam*, qualiſcunque eccleſiam & palatium intercedit: ἡ μέση, nempe ὁδὸς, idem eſt atque τὸ μέσον, vel τὸ ἐν μέσῳ. Procop. de aedific. Iuſtin. παρηῃ χρυσῇ τῇ χλαμύδι ἐπίκειτο, λίθον ἐπὶ μέσης παραφραίνουσα τινα ἐντιμον, *in medio ſui.* Leo Grammat. p. 450. C. 12. ἡ μέση τῆς ὁδοῦ *media via.* Cedren. p. 318. D. 4. κατὰ μέσην *media in via.* Idem p. 348. B. 4. & 351. C. 8. ἐν τῇ μέσῃ τῆς πόλεως. Ita infra apud Noſtrum p. 89. B. 9. διὰ μέσης τοῦ Ναοῦ, *per medium templum*, p. 87. A. ult. ἐν τῇ μέσῃ τοῦ Φόρου, *in medio foro*, & paulo poſt ἐν τῇ μέσῃ τῶν ἀξιωματικῶν, p. 124. D. 5. εἰς τὴν μέσην τῶν ὑπάτων, p. 142. C. 7. εἰς τὴν μέσην τοῦ τρικλίνου.

A. 5. Τὴν μεγάλην πύλην τὴν χαλκῆν] Eſt enim parva quoque porta Chalces, v. p. 75. C. Chalce vero erat porta palatii, vel aedificium cum amplo aditu ad palatium, & vaſtis valvis, quae aeneis laminis obtectae erant. Vnde nomen. Alii a tegulis aeneis repetunt. Χαλκοπλάτας πύλας appellat Geneſius p. 3. A. 5. Laminae illae aeneae deauratae videntur a Iuſtiniano ablatae & ad ſtatuam ſuam efficiendam adhibitae fuiſſe. V. Cedren. p. 374. D. 1. & Goar ad eund. p. 520. C. ubi de duplici Chalce, una palatii, & altera eccleſia fori, agit, & prae caeteris Du Cange CPl. Chriſt. p. 113. ſqq. fuſe narrat. *[Porta, quae Chalce dicitur, Scr. poſt Theophan. p. 397. Chalces maxime conſpicua aedes, Conſtant. vit. Baſil. c. 24. Κατεσταθεὶς εὐφραινόμενος - εἰσῆλθε διὰ τῆς σιδηρᾶς πόρτης τῆς χαλκῆς. Script. poſt Theophan. p. 236. τὸ περιφανὲς ἀμφόδιον τῆς χαλκῆς, ibid. p. 266.]* Vid. ad pag. 50. C.

A. 8. Ἅπαντα κατὰ συνήθειαν] M. Ἅπαντα τὰ κατὰ συνήθειαν.

B. 2. Διὰ τοῦ στενοῦ] *Per angiportum.* Dubito, ſitne hic loci nomen appellativum, an proprium. Ducebat hic angiportus, ut ex hoc loco apparet, e palatio in Auguſtaeonem, qui a palatio ad S. Sophiam uſque pertingebat. Alias notum eſt, ſed aliud, Stenum, cervix ponti Euxini, litus, in quo ſita eſt Conſtantinopolis, & ei oppoſita ora Aſiatica.

B. 7. Βά] Sic erat ſuperius p. 13. B. 7. Hic autem & p. 80. C. 6. dabant membranae Δά tanquam compendium eſſet, ut exarari ſolet Δαδ pro Δαβίδ. Eſtne ergo compendium ſcripturae pro *dicite?* Vix credibile hoc eſt, Graecos librarios vocem Latinam ſibi ignotam compendio exaraſſe.

B. 9. Στάντες] M. τάντες, & alibi quoque eundem errorem librarii his in membranis oſtendi, recte a cl. Leichio ſublatum.

C. 8. Ἀποκοπή] *Abſciſſa menſa* ad verbum, id eſt ſeparata ab aliis, ſeorſum poſita. Haec quia maior erat, quam caeterae, atque ſublimior, ideo ſolet quoque ἀποκοπὴ *maior* reddi, quamvis in ſe non ſignificet, vid. p. 57. A. 7. p. 171. A. 9. Erat menſa in triclinio XIX. accubitorum, ex tranſverſo e regione oſtii in ſummo poſita, ad cuius utrumque latus caeterae 18. ex unoquoque latere novenae protendebantur, ut patet e Cletorologio. Sed haec, de qua hic loci ſermo eſt, aurea ſeparata menſa ſtabat in Chryſotriclino. Spon. Itiner. T. II. p. 15. quoque narrat Abbatem in monaſteriis graecis ad menſam a reliquis ſequeſtratam, hoc eſt remotam, epulari. *Il y a trois tables*, ait La Croix in ritibus eccleſiae Graecae c. 15. quo ceremonias exponit, quibus feſtum paſchatis ab Hoſpodaro Moldaviae peragitur, *une petite ſur une eſtrade ſous un dais pour le prince, lequel mange ſeul, & deux fort longues à droite & à gauche de celle la, l'une pour le metropolite & le clergé, & l'autre pour les officiers de la Nobleſſe & les Nobles.* Haec eſt illa *ſumma tabula*, quam Spartianus in vita Adriani c. 17. appellat, loco adhuc corrupto in editionibus, T. I. Scr. Hiſt. A. p. 161. qui mihi ſic legendus eſſe videtur, *ad deprehendendas obſonatorum fraudes, quum plurimis* [ſubintellige *victibus*, id eſt ut plurimum, plerumque] *ſumma tabula paſceret*, [id eſt cibum caperet] *fercula de aliis menſis etiam ultimis quibusque iuſſit apponi.* Vtitur alias quoque Spartianus vocabulo *plurimis* adverbialiter pro *ut plurimum*, ut eadem vita cap. 20. *libros ſtatim lectos, & ignotos quidem, plurimis memoriter reddidit.* Ipſe iam Tacitus Annal. III, 74. exemplum praeivit: *Quia robore exercitus impar, furandi melior, plurimis* (ita leg. eſt) *per globos incurſaret eluderetque & inſidias ſimul tentaret.* Reges Parthorum quoque talibus menſis aſſidebant, ut ex Athenaeo intelligitur, cuius haec ſunt verba p. 153. B. παρὰ Πάρθοις ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς δείπνοις τήν τε κλίνην, ἐφ᾽ ἧς μόνος κατέκειτο, μετεωροτέραν τῶν ἄλλων καὶ κεχωρισμένην εἶχε, καὶ τὴν τράπεζαν μόνῳ, καθάπερ ἥρωι, πλήρη βαρβαρικῶν θρεμμάτων παρακειμένην. Etiam veteres Graecos & Thracicos reges atque tyrannos in menſa ſeparata epulari conſueviſſe, conſtat ex eiuſdem Athenaei loco p. 252. C. ubi ait, paraſitum aliquem regi ſuo, Thraci cuidam, etiamſi abſenti quotidie poſuiſſe ſeparatam menſam. Παρετίθει privatae nempe ſuae menſae καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ὁπότε μέλλοι δειπνεῖν, τράπεζαν χωρὶς, ἐπονομάζων τῷ δαίμονι τοῦ βασιλέως, ἐμπλήσας αὐτὴν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων.

42. C. 11. Τῷ κλητωρίῳ] Vocabulum hoc variae ſignificationis eſt, & interdum notat convivium, interdum autem, ut hic loci, triclinium. ſalam, ubi convivium celebratur, per metonymiam. Eſt a καλεῖν, κλῆσις, vocando, invitando. Plura de Cletoriis Imperatorum CPtanorum dicendi occaſio erit, quando ad finem libri pervenerimus. Interea liceat hoc tantum obſervare, aut mutata fuiſſe inſtituta aulae Byzantinae poſt editum noſtrum hoc ceremoniale, aut errare Codinum, quando p. 94. n. 37. ait, Imperatorem quinquies per annum epulari publice, feſto Nativitatis Chriſti, Luminum, palmarum, paſchae & pentecoſtes. Contrarium apparet e Cletorologio noſtro.

C. 13. Καὶ πάλιν] Nihilo quidem plus habent hic loci membranae, quam editio. Liquet tamen aliquid deeſſe. E. c. ἃ πρὸ τοῦ καθεσθῆναι, aut κατακλιθῆναι, ἀποτίθενται, quae deponunt antequam conſideant ad menſam. Patebit ex Cletorologio. Pro δελκίον eſt in membranis more ſolito δελκῖν. Eſt autem dulcium miſſus, quo dulcia inferebant ſub convivii finem, ut placentas, opera mellita piſtoria, tragemata, ſed a bellariis, ſeu fructibus horaeis diverſa. Patet e Lampridio in Heliogabalo T. I. p. 863. qui dulciarios pomariis opponit. Conf. ibid. Salmaſius p. 873. & II. p. 603. & Du Cange Gloſſ. lat. h. v. & Dulcium. Cedren. p. 539. B. 6. ſic deſcribit ἐσόχως παρασκευαζομένας, καὶ τῶν τραγημάτων, πλακούντων δηλαδὴ καὶ πεμμάτων, παρατεθησομένων. Conf. Script. poſt Theoph. p. 145. D. 2. ubi ſitne δελκία reſcribendum pro δεῖπνα, an retinenda poſterior ſcriptio, & interpretanda coena cum Combefiſio, aut ſervitium menſale nempe, id eſt apparatus epularis, cum Du Cangio in Gloſſ. Gr. mihi quidem non ſatis liquet. Malim tamen prius. Superiori Cedreni loco reſpondet ille Contin. Theophan. p. 100. B. ὡς ἐν τῷ τῆς συνοχῆς παρόδῳ, καὶ εἰς βρῶσιν τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακούντων παρείχετο &c. Quum igitur dulcium ultimus eſſet in epulis miſſus, induebant illo illato convivae ſuas chlamydas, quas ſub initium convivii depoſuerant, ut abitui ſe accingentes. Placentas & poma in conviviis veterum poſtrema fuiſſe (uti etiam adhuc hodie ſunt in noſtris) conſtat ſatis ex Alciphrone, Luciano, Petronio. Dulcium appellabant huius medii ſpecies. Ceremoniale Daventriae: Regi ſervietur de ſpeciebus cum dragerio cooperto. Dragerium eſt ferculum vel area dragearum, τραγημάτων, paſtillorum, morſulorum ſaccaratorum. Acta Viſitationis Simonis Archiep. Bituric. p. 235. biberunt cum domino, & de dragera comederunt. Ordo Romanus Amalii c. 69. omnibus lotis dantur ſpecies & vinum. Non tam odoramenta, incenſa, aquas roſatas intelligi per ſpecies, quam morſulos, fructus ſacharo conditos, confectiones, ſic vulgo dictas. Apparet ex Ceremon. Auguſtini Patricii III. 13. Epulis abunde ſubminiſtratis ſit ſecunda lotio manuum – Ponuntur deinde vinum & confectiones, ſive ſpecies, ut habent antiqui codices, & demum finito convivio dicit Lector: Tu autem domine miſerere nobis. Ubi vid. Joſeph. Catalanus in notis pag. 159. & Du Cange verb. Species.

D. 3. Τῇ χρυσῇ] Aurea menſa. Eſt eadem cum τῇ ἀπόκοπῇ, ſeparata, ſic dicta, non quod tota aurea, ſed quod aurea lamina obducta eſſet. Poteſt quoque ex eo ſic dicta eſſe, quod aureis tantum vaſis in ea miniſtraretur, non argenteis, ut teſtatur Luitprand. Hiſtor. VI. 3 Mallem tamen prius; & pari modo auream unam atque tres argenteas menſas habuiſſe puto Carolum M. de quibus narrat Eginhardus in eius vita. Διπλῶν παρεστώτων τάξιν ſignificat mea quidem ſententia in duplici ſerie adſtare. Solebant alias in quotidianis epulis proceres cubiculi menſae Imperiali ſimplici tantum ſerie adſtare; in ſolennibus vero per dies feſtos conviviis adſtabant ſerie gemina. Et ſic accepit quoque cl. Interpres p. 94. B. 5. Conf. p. 100. A. 5.

D. 7. Τὸ πενταπύργιον] Armarium cum quinque turriculis, in quo ſtabant pendebantve iocalia pretioſiſſima, ut coronae aureae gemmatae, monilia margaritarum, annuli aurei, torques, diſci, crateres aurei, & alia talia, quae luxum & opulentiam demonſtrant & oculum feriunt; quemadmodum nos in talibus ſcriniis porcellanas aliaque rara & pretioſa exponimus. Verbum hoc pluribus expono ad p. 335. C. 3.

D. 9. Σκάμνον] Patet ex hoc loco, menſam auream, cui Imperator aſſidebat, aut accumbebat, apocopeam, ſeu ſeparatam dictam, ſublimiorem caeteris fuiſſe.

D. p. Ὁ τῆς τραπέζης] Alias quoque ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης. [Dapifer & ſeneſcalcus regis. Du Freſne ad Zonar. p. 85. Eccardus regiae menſae praefectus occurrit apud Eginhardum Anno 778.]*

D. ult. Ἐγγιστάριοι] M. ἐγγισιάριοι. Et ſic quoque p. 48. A. 162. A. pen. & p. 168. A. 12. editum fuit. Sunt autem οἱ ἐγγισιάριοι, enginarum, id eſt machinarum, motores & moderatores, per quas ponderoſae lances in auream imperialem menſam ſublevabantur, quam virorum humeris attolli nequirent. Egregiam lucem affert huic loco Luitprandus Hiſt. VI. 3. cuius haec ſunt verba: Poſt cibum aureis vaſis tribus ſunt poma [τὸ δελκίον] delata, quae ob immenſum pondus non hominum manibus, ſed purpura tectis vehiculis ſunt allata. Apponuntur autem hoc modo. In menſa per foramina laquearis tres ſunt funes pellibus deauratis tecti, cum annulis aureis, qui anſis, quae in ſcutulis prominent, poſiti adiuvantibus inferius quatuor aut eo amplius hominibus per vertibile, quod ſupra laquearium eſt, ergalium, in menſam ſubvehuntur, eodemque modo deponuntur. Vid. Du Cange Gloſſ. lat. v. Ingenium, machina bellica, Ingenioſi, ingeniarii. Vocabulum eſt originis bene Graecae. Quod recentiores maluerunt ὄργανα & ἐγγεῖον efferre, appellabant veteres ἄγγος, unde ἀγγοθήκη. Vid. Athen. p. 153. E. & 209. F. 5. unde Latini ſuum incitheca habuerunt, de quo v. Caſaubon. ad Athen. p. 368. Erat horum Ingeniariorum, veſtes a proceribus ante epulas exutas accipere & ſervare, atque ſub exitum epularum ſuas cuique reddere. V. p. 162. A. penult.

43. A. 3. Ἐπιγκέρνης] M. ἐπιγκέρνη, quod pro iſtorum temporum more bene habet. Pincerna inde decurtatum eſt. Prima & recta ſcriptio eſt ἐπικέρνης, ab ἐπικερνᾶν. Conf. Goar ad Codin. p. 24. n. 14. Du Cange Gloſſ. Gr. v. πιγκέρνης.

A. 5. Παραβέστιξα] Ita membranae. Veteres maluiſſent dicere παραβεστικεῖν, ut etiam p. 57. B. 8. habetur. Credentiae Latinis medii aevi audiebant.

A. 7. Τὸ ἓν] Ita quoque M. mallem tamen τὸ μὲν ἓν.

A. 12. Θεοτόκου τοῦ Φάρου] Haud procul a Chryſotriclino intra Palatium erat templum Deiparae Phari, & poterat e coetone Chryſotriclini per macronem, ſeu longam porticum, in hoc templum perveniri. Vid. p. 68. B. 69. B. Pharus autem, unde templo nomen eſt, ibi erat pro navigantibus, noctu ardere ſolitus. Vid. Contin. Theophan. p. 13. init. Non confundenda haec aedes cum aede Deiparae τοῦ Φόρου, quae in foro, Conſtantini M. ſcilicet, erat. Erant autem in palatio duo potiſſimum templa celebria, ἡ Θεοτόκος τοῦ Φάρου, & ἡ νέα ἐκκλησία, praeter alia oratoria, εὐκτήρια, quae unumquodque minus palatium, ut XIX. Accubita, Lauſiacum, Chryſotriclinum, habebant ſibi peculiaria. Deſerviebant haec clerici palatini, capellani dicti Latinis, a capella, ſic εὐκτήρια appellabant regibus privata. Apud Sigonium de regno Italiae p. 71. (32.) de Luitprando, rege Longobardico, lego, illum in ſuo palatio oratorium S. Salvatoris condidiſſe, & , quod nulli alii reges habuerant, ſacerdotes & clericos inſtituiſſe, qui ei quotidie divina officia celebrarent. Verum de regibus Longobardicis illud tantummodo intelligendum. Nam Euſebius L. IV. c. 17. de vita Conſtantini teſtatur, hunc iam Imperatorem baſilicas aliquot intra palatii ſui ſepta condidiſſe, quibus procul dubio etiam clericos deſervientes addidit. [Κληρικὸς τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων τεταγμένων ὢν appellatur Joannes Cameniata, qui ſcripſit de Theſſalonicae excidio p. 362. Clerici palatini benedictionem nuptialem dabant. Scr. poſt Theoph. p. 222. Conſtantinus Rhodius Clericus palatinus ad pacem cum Bulgaris ineundam mittitur ibid. p. 255. κλῆρος τῶν βασιλικῶν αὐλῶν ἀρχηγὸς. ib. p. 20. Conf. p. 24. ubi egregius locus de clero Palatino.]*

A. 13. Τῶν ἁγίων μ΄.] [Templum quadraginta martyrum ſchola notabilis Byzantii. Contin. Theoph. p. 117.]* De illis quadraginta martyribus Sebaſtiae ſub Licinio paſſis, vid. Menolog. Baſil. m. Martio die 9. T. III. pag. 10.

A. ult. Ἀψῖδος] De apſide conf. Du Cange Gloſſ. lat. & Conſtant. Chriſt. [Piſidas de opificio mundi p. 6. ed.

6. ed. prioris Morelli. Apſis eſt, ubi ſtabat Epiſcopus. Alteſerra ad Anaſtaſ. p. 184.]* Durandus p. 6. n. 19. *Exedra eſt Abſida ſive volta* [voute] *modicum a templo vel palatio* [nempe diſtans]. Vgutio. *Abſida eſt Graecum & interpretatur lucida, id eſt latus aedificii vel trebuna.* Figuram eius videre eſt in omnibus paene noſtris eccleſiis, ſtructura nempe illa eſt, ſub qua altare ſtat, & quam totus ſic dictus chorus implet; & ſi quis veterem deſideret, inſpiciat p. 82. T. I. Menologii Baſil.

43. B. 2. Στεφάνε. τελέσας τὰ συνήθη. Οἱ μὲν] M. Στεφάνα, καὶ τελέσαντος τὰ συνήθη οἱ μὲν - -

C. 1. Τάχιον] *Cito, mature, de bonne heure*, ut olim θᾶττον pro ταχέως, comparativus pro poſitivo. Ita quoque uſurpat Cedren. pag. 761. B. 10. Script. poſt Theoph. p. 291. B. fine. Pariter Latini. Anonymus Patavinus apud Murator. T. II. Ant. Ital. p. 316. *Nobiliores mulieres ſi choream aliquam faciebant, non fuiſſet auſus aliquis popularis, eam* [domum] *intrare, quia iuvenes filii nobilium ſuper ipſorum maxillas quam citius* [pro quam citiſſime, quantocyus, confeſtim, absque mora] *alapas apponebant.* Odo de Diogilo. *Reverentiae, quas regibus exhibent - caput & corpus ſubmiſſius inclinantes.* Luitprandus quoque Hiſtor. p. 426. a. C. *brevius* pro *breviter* dixit. Et ſic multi alii eo tempore tam Graeci quam Latini. Poteſt quoque τάχιον pro τάχιστα poſitum eſſe. Sic Lambertus Ardenſis p. 173. *Dominum Arnoldum iuvenem* [in excommunicatione mortuum] *imblocatum extra parietes capellae ſuae, eo, quod ibi non eſſet atrium adhuc benedictum, neque cimeterium, quam propius* [id eſt, quam proxime] *ad parietes potuerunt, collocaverunt.*

C. 8. Ἀνοίξαντος τοῦ παλατίου] Nempe ἑαυτὸ, *quando ſe aperit palatium*, aut pro ἀνεῳχθέντος, *aperto palatio.* Ita Scylitzes p. 835. B. 9. ὑπανοίγοντος τοῦ ἱεροῦ. Et noſter infra p. 355. κρούει pro *pulſatur* adhibuit: item παίζει τὰ ὄργανα pro παίονται p. 328. C. 4.

C. 9. Διὰ τῶν ἁγίων μ̄] M. διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ̄.

D. 1. Διὰ τῆς γανωτῆς πύλης] *Per cancellos* reddidit cl. Interpres, & ſic quoque p. 150. D. 5. γανωτοὶ πυλῶνες *cancellata veſtibula.* Si recte, longe aliud notabat olim haec vox, nempe *politum*; & ex eo ſignificatu reddi poſſet *per portam politam*, id eſt lamina aurea vel marmorea polita, vel vitreata incruſtatam, *geglaſirt. Gliſſura* dicebant medio aevo, a *gliſſire*, quod notat λειοῦν, item *vitreata*. Ita accipio verba Hiſt. Epiſcop. Antiſſid. c. 52. *parietes chori eccleſiae vitreavit*, id eſt cruſta polita obducere, velut figuli ollas ſolent. In Tactico militari deinceps habebimus γανωτὰ de vaſis aeneis, id eſt *inſtannata*. Euſtathius ad Homer. Iliad. T. Τὸ γανῶσθαι λαχοῦσα ἐξ Ὁμήρε καὶ ἡ χυδαία γλῶσσα ἐπιλέγει αὐτὸ χαλκώμασιν, ἃ κασσιτέρῳ ἀλείφων χρώζει πρὸς ἀργυρωμάτων ὑπόκρισιν. Γεγανωμένον γὰρ διὰ τὴν αἰτίαν λέγεται.

D. 2. Παλρίκιοι καὶ] M. πατρίκιοί τε καί.

D. 8. Χρυσοφεγγῆ] *Auro ſplendentem.* Ita cl. Interpres. Poteſt id notare, poteſt quoque aurea Φεγγία ſeu lunulas intextas habentem. Vid. ad. p. 340. D. 5.

D. ult. Σπαθοβάκλια] Poſſet ambigi, fuerintne ſpathobaclia duae diverſae & ſeparatae res, ſpathae dextra & baculi ſiniſtra manu geſtari ſoliti; an unum compoſitum corpus, conti longi lignei cum infixis ſpathis, ſeu longis & latis mucronibus, venabulis, rhomphaeis, ut appellare malis; quales contos *Hellebardas* vocare ſolemus. Solent Graeci cum veteres tum novi ſic componere duo vocabula & commiſcere, ut & duo ſeparata, & duo iuncta corpora ſignificent, ut infra p. 48. D. 2. habemus σελλοχάλινον, *ſellam equinam & frenum equi*; p. 205. B. χαρτοκαλαμάριον, *chartam cum theca calamorum*; p. 335. A. ult. τοξοφαρέτρα, *pharetra cum ſagittis & arcu*, ubi velim *cum arcu* in Latinis addi. V. quae ad p. 6. C. 3. de χερνιβοξέστῳ ſeu *pelvi manibus lavandis cum gutturnio* dixi. Sic Brodaeus ad Antholog. VI. 25. p. 444. in carmine Leonidae exponit θυρεασπίδας *parmae & ſcuta.* Poteſt tamen illud vocabulum eiuſmodi ſcuta ſignificare, quae in medio perfecte rotunda fuerint, ad formam τῶν ἀσπίδων, in ſummo autem & imo ἐκφυσιν exceſſum habuerint geminum, unde de forma quodammodo & appellatione τῶν θυρεῶν participaverint. P. 180. ed. H. Steph. eiuſdem Anthologiae eſt ἀρτολάγυνος *lagena*, ſeu lacuna, id eſt patera cava, *vino plena cum intrito pane.* Apud Du Cange Gloſſ. Lat. eſt *Baſtroperatae homines baculis & peris inſtructi*; item *pharocantharus*, hoc eſt pharus, ſeu corona penſilis multis cereis gerendis, cum cantharis, hoc eſt diſcis, pro excipiendis guttis cereorum demanantibus. Apud eundem Gloſſ. Gr. Ἀνδρόγυνον eſt *par hominum utriusque ſexus*, & πολοκρεβατοπροσκεφάλαιον, *ſtragulae cum cervicali.* Poſſent immanes acervi ſimilium exemplorum e Graecis omnis aetatis comportari, ſi id ageremus. Sed voluimus tantummodo demonſtrare modum hunc compoſitionis utramque ferre ſuperius poſitam interpretandi rationem. Patet tamen e Noſtri p. 49. B. 11. σπαθοβάκλια fuiſſe contos in ſummo vertice praeferratos, ubi poſtquam ſeorſim memoraſſet ſpathas, addit καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν ἐπαιρόμενα τοῖς ὤμοις αὐτῶν. Videtur hoc armorum pompaticorum genus monachus Sangallenſis L. I. de rebus geſtis Caroli M. c. 36. ita deſcribere: *Antiquorum Francorum paratura* [ornatus, σχῆμα] *erat contus, de arbore malo nodis paribus admirabilis, rigidus & terribilis cuſpide manuali* [hoc eſt ſecuri, alias dextrario dicto] *ex auro vel argento cum caelaturis inſignibus praefixo, portabatur in dextra.* Vnde patet, illo iam aevo morem obtinuiſſe, laminas gladiorum auro & argento, inſcriptionibusque & figuris foliorum, animalium, aut inſignium gentilitiorum ornandi. *Contos* hoc genus appellat Paulus Warnefrid. R. Longob. V. 10. *Vnus de exercitu regis, qui regium contum ferre ſolebat, unum Graeculum eodem conto utriſque manibus fortiter percutiens, de ſella, ſuper quam equitabat, ſuſtulit, eumque ſuper caput ſuum levavit.* Habebant medio aevo ſpathobaclia quoque ab una tantum parte acuta. Quarum praeclaram imaginem vidi in codice quodam manuſcripto membranaceo bibliothecae Senatoriae Lipſienſis, picturis elegantiſſimis illuſtrato continente gallicam interpretationem Valerii Maximi, factam ſub Carolo V. Rege Galliarum exaratam A. 1420. Talia ſpathobaclia videntur mihi fuiſſe illae haſtae, quas Flandrenſes, qui iis praecipue utebantur, *Gotendac*, id eſt *bonus dies, bon jour*, appellabant, ferme ut nos hodie nervum taurinum, quo caſtigandi ſcelerati excipiuntur in aedibus correctoriis, *den Willkommen* appellamus. Illas Godendacas deſcribit poeta Francicus apud Du Cange h. v.

44. A. 9. Τὰ δεξράλια] *Dextralia.* Ita vocabant aevi medii homines ſecures, alias μονοπελέκεις vel ἑτεροπελέκεις dictas, quas principum protectores dextris geſtabant. V. Du Cange Gloſſ. Gr. v. Δεξρία, & Latin. v. *Dextralis*, & infra ad p. 333. A. 12. pluribus.

B. 7. Ὑπὸ τὸ καμελαύκιον] Explico hunc locum ad p. 331. B. 13.

B. 8. Ἐν τῷ κονσιστωρίῳ] *In Conſiſtorio*, nos diceremus *in corpore.* Vox hic loci non, ut alias, locum, ſed totum collegium ſenatorum in uno loco conſiſtentium notat.

C. 1. Καπλάτε] M. καπλάτε, non tantum hic, ſed etiam deinceps conſtanter; quod, quum ſaepius recurrere ab Editore animadverteretur, exhibitum fuit in poſterioribus abiecta emendatione, quae prima fronte probabilis videatur, & ſenſui profecto quadrat optime. Dicitur nempe Cerimoniarius Imperatori per gradus deſcendenti dextram ſuam, non nudam, quod non liceat abſque maieſtatis violatione, ſed tunica obvolutam porrigere, ut eam apprehenderet dominus, eumque ſic per ſcalam manu deducere, dicendo κατὰ βάθρον, ſingulis in gradibus: *Captate Domini*, id eſt, firmiter apprehendite manum meam, teneteque, ne cadatis, aut uno gradu aberretis. V. p. 88. C. Taediosum ſane officium, ſi ad ſingulos gradus iteratum fuit, quod hic perhibetur. Sed erant ea ſaecula ridicule affectata & φειδωλά, quod e Caroli M. exemplo intelligas, quem perhibet Anaſtaſius, *omnes gradus ſigillatim ſanctiſſimae B. Petri eccleſiae deoſculatum fuiſſe, & ita perveniſſe ad pontificem, qui in atrio ſuper gradus apud fores eccleſiae ſtabat.* Nihil igitur habet *Captate*, quod offendat, ſolum ſi ſenſum ſpectes. Putem tamen καπλάτε rectum eſſe. Certum eſt, a Graeco verbo κάπτω, *arripio*, unde *capio* & *capto* manarunt, vocem *capulus* venire, quae mere Graeca eſt. A κώπη enim, *anſa*, omni, quod capi manibus & teneri

& teneri poteſt, *καπύλλιον* formari potuit. A *capulus* dictum fuit vel um *capulare*, & contracte *caplare*, ut Graece quoque dici potuit *καπλίζειν*. Sane *caplum* dixerunt pro fune, a capiendo; unde Belgis reliquum factum vocabulum *Cabel*, pro fune nautico. Iſidorus: *Caplum funis a capiendo dictum*; ut *σκαπλίον* Graeci dicebant pro *σκαπουλίον* a *ſcapula*, & *ταβλίον* pro *ταβουλίον*, a *tabula*. Ergo quoque *καπλάτε* dicere potuerunt pro *καπουλάτε* & hoc pro *καπυλλάτε*. Dicebant quoque Latini medio aevo *capulare* pro *ſtringere*, ſeu *ſ*, prehendere, vel mulcere. *Si quis mulieri mamillam capulaverit, item manum, brachium, cubitum* eſt in legibus Saxicis. V. Du Cange v. *ſtringere*. Ab illo officio, quod olim militum praetorianorum erat, dicti ipſi fuerunt *δεξιολάβοι*, quod dexteras eorum apprehenderent, iisque ſe fulcirent ambulantes Imperatores. Vnde patet, Latinum interpretem in Actis Apoſtolorum c. XXIII. 23. recte reddidiſſe vocem *δεξιολάβους* per *lancearios*. Nam protectores principum erant ſcutati, & lanceati, quamvis ſpondere non auſim, iam illa Lucae aetate ad milites praetorianos pertinuiſſe officium, dexteram ambulantibus Imperatoribus pro fulcro praebendi, aut tam inſolentes & affectatos iam tum fuiſſe Imperatores, ut alerent homines peculiares, quorum manibus veiut pueruli ducerentur. Quod nolim tamen ita accipi, ac ſi antiquitati Actorum Apoſtolorum controverſiam facere vellem. Quod autem paulo ante dicebam, Ceremoniarii non nudam, ſed velatam, manum ab Imperatore apprehenſam fuiſſe, debetur invidae ambitioni principum illorum, qui maieſtatem ſuam violari credebant, ſi aut nudam alterius manum ipſi apprehenderent, aut ſinerent, ab alio ſuam nudam apprehendi. Inde eſt, quod apud Wilhelmum Tyrium XIX. 18. legimus, Chaliſam Aegypti cum Almerico Rege Hieroſolymae per legatos eius pactum ineuntem, quum urgeretur, fidem ſuam porrecta manu, more Principum Europaeorum, dare, neque poſſet effugere, quin faceret, quamvis multum obluctantem, quia Orientalibus hoc pro laeſione & humiliatione maieſtatis habebatur, tandem eo conceſſiſſe, ut manum velatam porrigeret. *Tandem vero*, (verba Wilhelmi ſunt) *poſt multam deliberationem & Soldani diligentem inſtantiam manum porrigit invitus nimium, ſed velatam. Cui Hugo de Caeſarea, multum admirantibus & ſtupentibus Aegyptiis, quod tam libere coram ſummo Principe loqueretur, dixit, in fide, per quam ſe ſolent principes obligare, omnia debere eſſe nuda: propterea aut nudam manum dabis, aut fictum aliquid & minus puritatis habens ex parte tua cogemur opinari. Tum demum invitus plurimum & quaſi maieſtati detrahens, quod multum aegre tulerunt Aegyptii, dexteram ſuam in manum domini Hugonis nudam praebuit.*

45. A. 3. Ἄθυρος] Nominativus huius genitivi non potuit alius quam idem fuiſſe. Sed interdum quoque ἄθυρος in nominativo & ἀθύρου in genitivo reperitur. Compoſitum an ſimplex ſit hoc vocabulum, non plane perſpectum eſt. Et deinceps, ſi pro compoſito accipiatur, non liquet illud ἀ, ſignificetne *πρῶτον* an *μόνον*. Conſtat enim ἀ illud modo *primum*, modo *unum* in compoſitis notare. V. quae Du Cange ſub *πρωτοπαθάριος* habet, & v. *πρωτόθυρον*, ubi praeterea Meurſium reprehendit, item quae nos ad p. 59. A. 8. dicimus. Apud noſtrum quoque habemus p. 194. D. 5. *πρωτόθυρον*. Ego tamen malim per *μονόθυρον* interpretari, propterea quoniam alia quoque monothyra Noſtro commemorantur, id eſt portae ſolitariae, non valvae, aut quae fratres non haberent, ut p. 54. C. fin. eſt monothyrum Iſlici; alias monothyrum Circi, ſeu porta ſolitaria, per quam Imperator in Circum intrat, *μονόπορτον* (non *μονόπατον*, ut male editur) τῶ καθίσματος Theophani p. 157. ult. & Chron. Alexand. p. 784. Alias quoque ἀ in compoſitis *unum* valet, ut *ἀμεία μοιρα*, *unicum*, apud Hugon. Falcand. in Hiſt. Sicul. *ἄμαλον* pro *μονόμαλον*, v. ad p. 207. A. 3. *ἄβολος* pro *μονόβολος*, *μονοβαφής*, *ſemel colore tinctus*, unde *abolla*. Infra p. 395. marg. eſt *βούλλα ἀβόλος*, *bulla aurea ſolidi unius*. Heſych. Ἄθυρα (id eſt *μονόθυρα*) *πλοῖα μονόξυλα. Κύπριοι*. Poteſt tamen *Athyras* etiam a fluvio Thraciae Athyra dictum fuiſſe triclinium, ſeu aedificium, ut aliud fuit *Danubius* dictum. Simile quid de Hadriano narrat Spartianus in eius vita p. 215. *Tiburtinam villam mire exaedificavit, ita ut in ea & provinciarum & locorum celeberrima nomina inſcriberet, velut Lyceum, Academiam, Prytaneum, Canopum, Poecilen, Tempe, vocaret*. Iulius Capitolinus in Pertinace p. 561. pariter memorat locum in Palatio, cui nomen *Sicilia* fuerit, ubi Caſaubonus e Suetonio notat, habuiſſe Auguſtum locum *Syracuſas* dictum.

B. 7. Μανουάλιος] *Manualia* appellant Graeci diſcos paterasve cavas, ſcapis cereorum ſuppoſitas, ad excipiendas guttas & fungos eorum, *κρατῆρας* dictas Paulo Silentiario in Ecphraſi p. 520. v. 463. *αὐτὰ δὲ χρυσοῖς ἀργυρέους κρατῆρας ὅπως ὑπένερθε παγέντες δένδρεσι πυρσοκόμοισι*. Latini medii aevi *canſtra* ἀπὸ τῶ κανῶ vel *κανισκια* & *cantharos* appellabant. V. Du Cange his in vocibus, & Alteſerr. ad Anaſtaſ. p. 21. Canales autem vel tubulos, in quibus haerebant & recti ſuſtinebantur cerei, appellabant *haſtas* & *ceroſtata*, ſeu ſtationes cereorum, in quibus cerei ſtare iubentur, unde iunguntur *canthara ceroſtata*, ſeu diſci, e quibus eminent acetabula capiendis & ſuſtinendis cereis. Potuerunt quoque manualia fuiſſe ſcapi illi lignei, vel pulpita, ſuper quibus candelabra cum cereis poni ſolent, *des gueridons*, quemadmodum manuale eſt pulpitum, quod evangeliorum aliorumve ſacrorum librorum impoſitos codices ſuſtinet, e quibus in eccleſia recitandum eſt. Gloſſae. *Manuale*. Ἀναλόγιον, ſeu pulpitum, e quo ἀναλέγεται ſubleguntur verba, & continua ſerie recitantur. Et eo ſenſu accepiſſe Agnellum hanc vocem exiſtimo in illo p. 68. Pontific. Ravennat. ed. Murator. *Galla Placidia Auguſta ſuper quatuor rotas rubeas marmoreas, quae ſunt ante nominatas regias iubebat ponere ceroſtatos cum manualia, ad menſuram* [ſui corporis nempe] *& iactabat noctu ſe in medio pavimento Deo fundere preces, & tamdiu pernoctabat in lacrymis orans, quamdiu ipſa lumina perdurabant*. Du Cange Gl. Gr. vocem hanc interpretatur per *candelabrum manuale*, ſeu quod manu geritur. Quem ſecutus fuit Montfauconius in veteri diplomate Graeco, quod p. 405. Palaeographiae Graecae edidit, interpretando; ubi *μαγγουάλια* ſcribitur, nullo diſcrimine. Solent novi Graeci literas, quas non oportebat geminare, & geminandas ſemel tantum ponere, geminumque γγ perinde atque ν uſurpant. In eodem, quo dixi, diplomate eſt *ἴγδιν*, quod, quia Montfauconius in Latinis praeterit, liceat mihi in tranſitu interpretari. Significat igitur *mortarium*, & eſt vetus Graecum *ἴγδις*. Ibidem ſunt *γαργαρίσματα*, pocula ſeu vitra, e quibus hauritur aqua mane ori eluendo.

B. 11 Καθ' ἑκάστην] Subint. *ἡμέραν*. Integra dictio legitur p. 46. D. pen.

C. 7. Προσκυνοῦντες τοὺς ἀλλήλους] Vocem mediam membranae non agnoſcunt.

C. ult. Ἀνθ' ὧν] In membranis ita exaratus eſt hic locus: Καὶ ἀνθῶν τὴν μέσην δέχονται διὰ τὰ τῶν ἀρτοκλινιων. Viderint alii, quomodo vitium corrigi debeat. Incidit mihi pro ἀνθῶν aut ἀνθ' ὧν legi poſſe ἐν ὅτῳ. Sed forte novis Graecis ἀνθ' ὧν ſignificat *quando*. Vid. ad p. 101. C. 8.

Ibid. Τὴν μέσην] Hic & deinceps D. 8. non eſt *Media*, nomen plateae, ſed idem atque τὸ ἐν μέσῳ, quod inter exitum & finem proceſſionis aliosve duo quoscunque terminos interiacet viae.

D. 4. Ἐκκλίνει τὸ δεξιὸν μέρος] Subintellige *πρὸς* vel *εἰς*, quod idem eſt, *vertit ſe ad dextram plagam*. Vid. ad pag. 116. A. 10.

D. ult. Κοινοὶ] Clerici communes videntur mihi ideo ſic appellari, quod tam Imperatori, quam urbi ſervirent, & neque palatini, *βασιλικοί*, neque urbani, *πολιτικοί*, ſed amborum uſibus deſtinati eſſent. Poſſunt tamen quoque *ſequiores clerici*, ſeu vilioris ordinis eſſe. Ita p. 97. D. 7. τὸ κοινὸν τῶ κλήρου videtur *turba miſcellanea*, *faex*, *cleri* eſſe.

46. A. 3. Τὰ ἐμφανῆ] Subintell. *πεδία*.

A. 5. Διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν] Verba haec in M. non hic, ſed poſt κάτω ſequente verſu ſtabant.

A. 12. Κύριε, εὐξάμενος] M. κυρὶς καὶ εὐξάμενος.

B. 7. Παρ' αὐτῶ] M. παρὰ τῶ.

B. 11. Χρυσορίμα] De Chryſoſtomi & Conſtantini M. ſepulcris in aede S. S. Apoſtolorum v. Du Cange CPli Chriſt. L. III. p. 108. ſq. Quum illud templum olim eſſet patriarchalis eccleſia, humabantur in eo Patriarchae,

triarchae, quales fuerant Gregorius Nazianzenus & Chryſoſtomus; item Nicephorus & Methodius, quorum ille ab A. C. 806. uſque ad 815. hic autem ab A. 842. uſque ad 846. thronum tenuit. Erant ibidem quoque magna ex parte Imperatores CPtani ſepulti, quorum urnae Libro II. Cap. 43. noſtri codicis recenſentur.

46. C. 11. Ἀποσέϕθη] Requirat forte aliquis ante hoc verbum ὁ μὲν: ſed ſolet Noſter id omittere. Similis locus eſt p. 98. D. 7. ubi ante ἐκδίδωσι τῷ βασιλεῖ quoque deeſt ὁ μὲν. Sunt alibi quoque apud Noſtrum alii tales multi loci.

D. 6. Καὶ ἐκεῖ τῶν οἰκειακῶν] Ita quoque clare dant M. credo tamen legendum eſſe καὶ ὅ,τι τῶν οἰκ. *& quicquid ibi adeſt domeſticorum.* Εἰ τι pro ὅ,τι utrique Graeciae novae & veteri uſitatum eſt.

D. 7. Κοχλὶν] M. ubique conſtanter κοχλιῶ, a nominativo κοχλιᾶς, contracto ex κοχλιάριος, *cochlearis*, ſubintellige ἀναβαθμὸς. De illa forma in ᾶς contracta ex ἄριος alibi dico.

D. 8. Βῆλα κατακρεμαμένα] M. βῆλα τὰ κρεμάμενα.

D. 9. Ποιῶσι] Dicunt novi Graeci ποιεῖν τὰ βῆλα pro *curare*, attollere & demittere, adducere & reducere. Recurrit dictio p. 178. B. 6. Similiter ἐποίησα ἐπὶ πέντε ἡμέρας τὰ φῶτα τῦ ναῦ, *curavi luminaria ecclesiae* eſt apud Cyrillum Scythopolitan. in vita miſcta. S. Sabae. Locum habet Du Cange v. Φῶτα. Conſ. Athen. p. 170. D. diſputans, idem eſſe τραπεζοποιὸς atque τραπεζοκόμος, *curator menſae.*

47. A. 11. Ἐν τῷ τῦ κοχλιᾶ πληρώματι] *In fine ſcalae cochlearis.* Sed quomodo putatur ille finis? Eſtne ultimus gradus deſcendenti? an ſummus aſcendenti? Certe utrobique finitur ſcala, tam in ſummo, quam in imo. Sed res tanti non eſt, ut anxie de ea quaeratur. Infra p. 60. 9. & 65. D. 7. non poteſt haec dictio aliter quam de gradu accipi, qui deſcendenti ultimus eſt, aut imus. Attamen p. 90. D. 7. videtur potius ſummus eſſe. Non adeo recens aut vilis eſt vocabuli πλήρωμα uſus pro *finis*, ut veteres & elegantes quoque auctores eo abſtinerent. Philoſtrat. p. 604. ſect. 3. lin. 5. ed. Olear. ἐς τὸ πλήρωμα τῆς ἀκροάσεως habet *ſub finem praelectionis, aut diſputationis*, & πληρῶν ἐς ὀμφαλὸν *complere*, hoc eſt finire, tandem abire & deſinere *in umbilicum*, dixit Ariſtides T. I. p. 99. 7. *ed. Anglic.* v. Du Cange v. *Complere.*

B. 2. Προεπιδῆναι] Ita quoque M. ſed leg. προεπιδῆναι.

C. 7. Τῶν καὶ ἐμπροσθεν] M. mediam copulam non agnoſcunt. Τὰ ἐμπροσθεν Catechumenia videntur ea eſſe, quae ſuper Narthece erant, & ex oppoſito ad tribunam proſpectabant.

D. 7. Ποιῶσι τὸν ςίχον] Recitant *verſum* preces ante prandium dicendas. Vid. ad. pag. 891. ὁ ςίχος eſt excerptum aliquod e Pſalmis aut ſacra ſcriptura, invocatio Dei, cuius partem forte veteribus faciebat, ut noſtratibus facit, Pſalmus 147. *Gratias agite Domino, quia dominus benignus eſt, & miſericordia eius manet in aeternum.* Benedicebat ſigno crucis addito Patriarcha, id eſt dicebat εὐλογία τῦ Κυρίυ ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ ταύτην τὴν τράπεζαν, clerici eius faciebant, id eſt recitabant verſum, uno unam periodum recitante, altero alteram, ſuſcipientibus invicem & continuantibus ambobus phonas quaſi & antiphonas. Eſt alias quoque ὁ ςίχος invocatio Sancti aut Sanctae alicuius, ut in Pontific. Haberti p. 279. μετὰ τὸ εὐλογία κυρίυ ἐφ' ὑμᾶς, λέγει τὸν ςίχον τῦτον αὐτὸ ἀπολύσεως· Διὰ πρεσβειῶν &c.

D. 8. Εὐλογήσας τὴν τράπεζαν ὁ πατριάρχης] De benedictione menſae ſeu ciborum v. Du Cange Gl. Lat. v. *Benedictio*, & Ioſeph. Catalanus ad Aug. Patricii Ceremoniale Eccleſ. Rom. p. 155. ad illa: *Poſtquam omnes laverint, Pontifex benedicit menſam.* Synodus Nannetenſis canon. 54. *Presbyteri quando ad convivium conveniunt, prior eorum aliquis verſum ante menſam incipiat, cibum autem potumque per vices benedicant; tum ſecundum ordinem conſideant - poſt refectionem hymnum domini exemplo dicant.*

D. 9. Ὠμοφόριον] Erat omophorium geſtamen patriarcharum & epiſcoporum, pallio, quod hodie Romani pontifices epiſcopis mittunt, ſimile; ſignumque dignitatis; ut τὸ ὠμοφόριον ἐπιδιδόναι eſſet idem atque Patriarcham vel ſaltim epiſcopum declarare atque inveſtire, & περιαιρεῖν, adimere omophorium, idem atque removere cathedra epiſcopali. Nicephor. Patr. CPtan. Brev. p. 95. Pyrrhus patriarcha τὸ περικείμενον αὐτῷ ὠμοφόριον περιελὼν τῇ ἱερᾷ ἀπετίθετο τραπέζῃ, φήσας, τῆς ἱερωσύνης μὴ ἀφιστάμενος ἀποτάσσομαι λαῷ ἀπειθεῖ. Latini hoc *orarium* appellabant; & *orarium alicui tollere* pro epiſcopatu depellere. Anaſtaſius in Silverio. *Ioannes ſubdiaconus tulit pallium de collo eius.* Recte ait *de collo eius.* Nam, ut ex imaginibus perſpicuum eſt, ambibat collum ab antica & poſtica paulum deſcendens ſuper pectus, ex humeris in angulum acutum convergens, & ſic quoque a tergo. Quidam tali formae nihil addebant, ut videre eſt in imaginibus S. Nicolai, Chryſoſtomi & Baſilii apud Du Cange tab. IX. ante diſſert. de numis Byzantinis, alii addebant taenias deorſum ad pedes ferme dependentes, natas e tablis ſeu latis clavis laicorum, ut videre eſt p. 166. Menol. Baſil. T. I. Inſignis, ſed luce donandus, eſt eiuſdem Anaſtaſii locus in Stephano IV. *Iterum praefatus Conſtantinus ad medium allatus, lectisque ſacratiſſimis canonibus ita depoſitus eſt. Accedens enim Maurianus ſubdiaconus orarium de collo eius abſtulit, & ante pedes proiecit, & compages eius abſcidit.* At quaenam erant orarii compages? Erant illae cruces, quae in citatis Du Cangii, Menologii Baſiliani, Muratorii T. II. Scr. Rer. Ital. p. 73. tab. 2. aliiſque orariorum vel omophoriorum imaginibus conſpiciuntur. Scilicet omophorium proprie eſt & erat olim initio pallium ſolidum, ἀμφίβαλος, totum hominem amiciens & involvens, nullibi patens, niſi qua caput & collum exſeritur. Geſtamen hoc proprie epiſcoporum erat eximium. Et propterea maphorium quoque, quod truncata & alterata noſtri vocabuli eſt pronunciatio, pallium ſignificat, quale diximus. Quia vero talis veſtis brachiorum uſum liberum adimit, certe valde reſtringit, neceſſe interim erat, ut libera illa haberent, regerebant, vel replicabant hoc pallium ſuper humeros, ibique fibulis aut acubus, aut loris vel taeniis panni conſtringebant, ne ſuper humeros decideret, & ſacris operantes turbaret. Fieri ergo aliter non poterat, quin ſuper pectus & dorſum deorſum dependeret veſtis, in humeris congeſta & coangustata reliqua mole. Habitus talis quum gravis & incommodus eſſet, abiit deinceps in deſuetudinem, remanente umbra & ſimulacro eius, orario puta. Et quia ſaeculum illud ſtauromania laborabat, cui nihil placeret, quod non aut ad inſtar crucis conformatum, aut cruce ſaltim ſignatum eſſet, effingebant in crucis inſtar illa quoque retinacula, quae ambobus in humeris congeſtam pallii molem continuerant & repreſſerant, Graecis ἀναβολὰς & ἀναλάβους dicta, Latinis *rebrachiatoria.* Nam ἀνέβαλλον *reiiciebant* in cervicem, & ἀνελάμβανον ſurſum *aſſumebant* attollebantque illam utrinque pallii partem, quae abſque ipſis erat delapſura, & eam *retro brachia* regerebant. Caſſianus de monachis Aegypti: *Geſtant reſticulas* [male alii *veſticulas.* Recte igitur reſticulas, id eſt brandeas, taenias] *duplices laneo plexas ſubtegmine, quas Graeci ἀναλάβυς vocant, nos vero ſuccinctoria, ſeu redimicula, vel proprie rebrachiatoria, poſſumus appellare, quae deſcendentia per ſumma cervicis & e lateribus colli diviſa utrarumque alarum ſinus* [id eſt illa pallii, quae humeros tegunt volumina] *ambiunt, atque hinc inde* [dextro ſiniſtroque humero] *ſuccingunt, ut conſtringentia latitudinem veſtimenti ad corpus contrahant, atque coniungant, & ita inconſtrictis brachiis impigri ad omne opus expeditique reddantur.* Sozomenus III. 14. Hiſt. Eccleſ. apte ad hunc locum: ζώνη δὲ καὶ ἀναβολαῖς, ἡ μὲν τὴν ὀσφὺν περισφίγγουσα, αἱ δὲ τὰς ὤμους καὶ τὰς βραχίονας ἀνέχουσαι ἑτοίμως εἶναι πεπεῖσθαι διακονεῖν ... ἔργῳ. Vid. Du Cange v. Ἀνάλαβος, & *Rebrachiatorium.* Haec igitur vincula *compages* appellat Anaſtaſius; quibus ſimilia quoad uſum erat in togis Romanorum illa, quae Tertullianus in Pallio ſuo *forcipes cuſtodes* appellat. Cuſtodiebant enim togarum umbones, quibus ſubiacebant, ne diffluerent. Vid. Salmaſ. ad Tertull. p. 348. His igitur palliorum retinaculis reſciſſis, neceſſe erat, ut pallium, hactenus circa humeros rugoſum & confertum, ſolutis iam vinculis relaberetur in priſtinam amplitudinem, qualis exercitium functionis epiſcopalis impediret, formamque amitteret, epi-

P ſcopali

ſcopali pallio debitam, qua nempe ante pectus & medio in dorſo dependet acutis alis, in humeris autem regeſtum eſt. Verum, ut dixi, procedente tempore deſiit mos talia pallia cum iſtiuſmodi compagibus aut forcipibus ad crucis inſtar factis geſtandi, & remanſit umbra eorum, pallium hodie ſic dictum, quale quidem Chryſoſtomi & aequalium patrum imagines praeferunt, nolim tamen propterea credas, illos quoque haec recentiora, & geſtatu expeditiora omophoria geſtaſſe. Vetuſta illi ſolida, ponderoſa pallia gerebant. Verum pictores illis ſaeculorum ſuorum habitum tribuebant. Medio aevo quum faſtus & importunitas immanem in modum creviſſent, non imaginem ſolummodo veteris pallii, ſed ſimul cum ea ipſum quoque pallium gerebant, ut ex imagine Graeci pontificis, quam Du Cange ante diſſert. de numis Byzant. n. IX. dedit, patet. Sticharium eſt vel mandyas, vel χιτὼν, (perinde enim eſt) dalmatica talaris, quam ille ſacerdos geſtare conſpicitur. Quod ſuper ea geminis longis anguſtis loris vel taeniis parallelis dependet, eſt *orarium*, diverſum ab eo, quod Anaſtaſius in locis ſuperius allatis memorat. Hoc inter & ſuperincumbentem ſolitariam taeniam, ἐπιτραχήλιον dictum, intercedit omophorium in humeros regeſtum, alias ſaccus, item phelonium dictum. Huic tandem ſuperincumbit τὸ ἐπιτραχήλιον, umbra veteris omophorii vel palli. Diverſum eſſe *orarium* & *ſuperhumerale*, patet e Codino de Offic. eccleſ. c. 9. ὅταν ὁ πατριάρχης σφραγίζῃ τοὺς τιμίους ἐξωκατακοίλους, φορεῖ αὐτοὺς φορεῖν φαιλόνια ὡς καὶ πρότερον, καθ' ὃ ἱερεῖς ἐφόρουν, οὐ μὴν καὶ ἐπιτραχήλιον, ἀλλ' ὠράριον. Orarium ſub ſacco geminis taeniis, ſuperhumerale ſuper ſacco unica, illud longius, hoc brevius, dependebat. Quando itaque in noſtro codice Patriarcha dicitur ad ſacram menſam aſſeſſurus omophorium tollere, intelligi hoc debet de ipſo eius ſacco vel phelonio, una cum incumbente ipſi ſuperhumerali, quod illi ſic adhaerebat, ut uno dempto, alterum quoque ſimul tolleretur. Quando vero patriarcha & epiſcopi dicuntur inſtante evangelii lectione in eius honorem ἐκβάλλειν, aut (ſi bene habet lectio apud Habertum in Pontific. p. 72. A. 6.) συμβάλλειν omophoria, quod idem eſt atque Laicorum ἀποσκεπασμὸς, detractio pileorum & infularum; tunc intelligi debet de ſolo ſuperhumerali. Et facile intelligere eſt, quare dictum fuerit, ſi fuit, συμβάλλειν τὸ ὠμοφόριον. Retro enim reiiciebant omophorii dependentem ante pectus laciniam ſuper eam, quae a tergo dependebat. Rationem, quare depoſuerint epiſcopi pallium ad lectionem evangelii, reddit Iſidorus pro myſtica, qualis eſt, ſic ſatis ſcitam, ſi quid ſcitum eſſe poteſt, quod myſticum eſt, certe riſui movendo non malam. Epiſt. 136. L. 1. τὸ τοῦ ἐπισκόπου ὠμοφόριον ἐξ ἐρέας ὂν, οὐ λίνου, τὴν τοῦ προβάτου δορὰν σημαίνει, ὅπερ πλανηθὲν ζητήσας ὁ κύριος ἐπὶ τῶν οἰκείων ὤμων ἀνέλαβεν. Ὁ γὰρ ἐπίσκοπος εἰς τύπον ὢν τοῦ Χριστοῦ τὸ ἔργον ἐκείνου πληροῖ, καὶ δείκνυσι διὰ τοῦ σχήματος, ὅτι μιμητής ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ μεγάλου ποιμένος — καὶ πρόσχες ἀκριβῶς. Ἡνίκα γὰρ αὐτὸς ὁ ἀληθινὸς ποιμὴν παραγίνεται διὰ τῆς τῶν εὐαγγελίων τῶν προσκυνητῶν ἀναπτύξεως, ὑπανίσταται, καὶ ἀποτίθεται τὸ σχῆμα τῆς μιμήσεως ὁ ἐπίσκοπος, αὐτὸν παρεῖναι δηλῶν τὸν κύριον τὸν τῆς ποιμαντικῆς ἡγεμόνα καὶ θεόν. Ut porro chlamydem, extimum honoris veſtimentum laicorum procerum, deponere debebant ad ſacram menſam accubituri magnates politici & militares, ita quoque Patriarcha & epiſcopi ſuum inſigne, omophorium, debebant tunc temporis deponere, quandoquidem ipſe quoque Imperator abſque chlamyde aſſideret. Quo de ritu veſtes extimas in aditu ad ſacras epulas exuendi, & in reditu repetendi, dico infra ad Cletorologium. Unum hoc addo, Latinos hoc pallium *epideten*, ab ἐπιδέω & *epiduten* ab ἐπιδύω appellaſſe, pro quo Graeci dicebant ἐπενδύτην. Vid. Du Cange v. *Epidecen*, pro quo leg. *Epideten*. *[Conſtant. vit. Baſil. c. 19. Γράλλει τὸ τοῦ πατριάρχου στεφηφορίας ὄνομα καὶ ἀρχιερατικῆς χειροτονίας καὶ ὑπερλάμπρου κοσμήσεως στολῇ καὶ ὠμοφορίῳ περιβαλεῖς &c.]*

47. D. ult. Οἱ δὲ κωβουκλεῖς] M. οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου.

48. A. 2. Περιάπαξ] M. περὶ ἅπαξ hic & deinceps, quod non annotaſſem, niſi ſcirem, criticos talia quoque venari. Vid. Dukeri praefat. ad Thucydid. Notat autem περὶ ἅπαξ *unusquisque ſemel*. De illo uſu praepoſitionis περὶ infra ad p. 281. A. 10. ago. Ter ſolebat bibi inter epulandum, initio ante guſtationem, in mediis epulis, & in fine. Quod videtur a veteri more ſaltim tria pocula in honorem deorum evacuandi traductum fuiſſe. Ordo Romanus: *deſcendunt primates eccleſiae ad accubita, invitante notario vicedomini, & bibunt ter, de Graeco* [nempe vino, ſeu Malvaſia vel Cyprio] *primo, de Pactiſ* [id eſt Naupactenſi] *de Procopia* [hoc eſt apud Tataros Precopenſes nato, vel Maeotico] *tertio. Poſtquam biberint omnes presbyteri & acolythi per ſingulos titulos, redeunt ad faciendas veſperas.*

A. 3. Νεῖαι περιπατοῦντος] M. ναίω ὁ πρ.

A. 8. Οἱ φίλοι] *Convivae*. Sic ſaepe occurrit in hoc codice. Interdum quoque pro legatis exteris idem hanc vocem adhibet. Imperatores autem conſueviſſe Clericos ad ſacram menſam adhibere, multis locis huius ceremonialis apparet, et e Leone Grammat. p. 481. A. 2. *[Theophan. p. 17. D.]*.

B. 9. Κατηχουμένων] Sic quoque dabant Membr. hic loci.

B. 12. Κολόβιν] De colobio v. Du Cange utroque Gloſſario, Valeſ. ad Amm. Marcell. v. 51. b. Petav. ad Themiſt. p. 377. ſ. et 446. ubi Servii locum citat, e quo apparet colobia fuiſſe talia palliola cervicem amicientia, pectus et ſcapulas et humeros ad cubitos usque tegentia, qualia geſtant Lipſienſes Rectores Magnifici et Decani Facultatum, e vetere inſtituto, cujus veſtigia reperio in Forteſcue Encomio legum Angliae c. 51. citato a DC. ubi nominat *colobium cum duobus labellulis* [id eſt libellis, ſeu oſcillis, noſtrates *Quaſten & Troddeln* appellant] *qualiter uti ſolent doctores legum in univerſitatibus quibusdam.* Sed valde variant auctores in deſcriptione colobii. Quidam ipſi manicas perbreves tribuunt, alii nullas. Neque certum eſt de ejus forma & longitudine, fueritne pertuſum in regione humerorum, an ſolidum. Vgutio *colobium* ait *pallium virginale, ad talos deſcendens abſque manicis:* Si ſolidum fuit in regione humerorum, et pertinuit ad talos, idem ergo erit atque maphorium, vel omophorium, vel clocca, vel ſaccus. Idem enim omnia iſta ſunt. Si vero ſolidum quidem fuit in regione humerorum, at tantummodo ad cubitum pertinuit, erit idem atque epomis. Si pertuſum fuit & pertinuit ad media fere femora, erit idem atque armelauſia, vel ſclavina. Sed videtur fuiſſe chlamis, vel χιτὼν talaris, ſtricte corpori adhaerens, abſque manicis, vel ſaltim vix ad medium humerum procedentibus, cum foraminibus tamen per quae humeri exſererentur. Si judices ſecundum Nicetam in Theſaur. orthodoxae fidei c. 39. & auctorem de initiis haereſium c. 15. idem erit *colobium* atque *dalmatica*. Atqui dalmatica erat longa veſtis talaris. Rurſus vero ſi judices ſecundum Symeonem Logothetam p. 402. B. collato Geneſio p. 3. A. e quo locus Symeonis mutilus integrandus eſt, erit colobium idem atque ἀτὸς, genus aliquod chlamydis leviſſimum & vento permiſſum. Geneſii verba ſunt. ἐκδυσάμενος τὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐπεβέβλητο ἐν δυσὶ ῥοδοειδέσι χροιαῖς κεκοσμημένην, ἣν κολόβιον τῇ ἐγχωρίῳ ῥήσει προσονομάζουσι, καὶ ταύτην ἀπομείνας ζωσθεὶς κατὰ τὸ ἔνταλμα τοῖς πρὶν ἴσως τοῖς στρατιώταις. Caſimum ſi audias, colobium a reliquis tunicis nihil differebat, niſi in eo quod, cum manicae tunicarum, quo propius ad manus accederent, eo ſtrictiores haberent manicas, ipſa colobia manicas habebant per omnia aeque amplas, non tamen multo breviores manicis tunicarum, ſed fere ad carpos manuum pertingentes. Verba ejus ſunt: *De habitu monachorum c. 5. Colobiis quoque lineis induti, quae vix ad cubitorum ima pertingunt nudas de reliquo manus circumferunt. Ima cubitorum* procul dubio ſunt commiſſurae cubiti cum manu, ſeu regio carpi. Id quoque ſignificare velle videtur locus Dorothei κολόβιον μὴ ἔχειν χειρίδας, τῶν ἄλλων πάντων ἐχόντων. Eſt enim χειρὶς proprie illa manicae pars, quae carpum arcte ſtringit & ambit. Sed, ut dixi colobium variis temporibus longe diverſarum veſtium fuit appellatio. Quod ita contigit. Colobium veterum monachorum et ſacerdotum erat revera id quod nomen vult, nempe veſtis manicis aut prorſus nullis, aut valde brevibus, & breve quoque ipſum. Deinde quum indecens putaretur inter ſacra peragenda nudos humeros ſacerdotum conſpici, mutatum quidem fuit colobium in

dalmati-

dalmaticam, nomen tamen ipſi manſit. Patet ex Honorio Auguſtodunenſi L. I. c. 211. de veſtibus Pontificis. *colobium erat cucullata veſtis ſine manicis, ſicut adhuc videmus, in monachorum cucullis, ſive nautarum tunicis. quod colobium a S. Silveſtro in dalmaticam eſt verſum, & additis manicis infra ſacrificium portari inſtituta, quae ideo ad Miſſam a Pontifice portatur.* Cum his verbis viderint alii quomodo concilient Anſelmum Decretalem, qui perhibet *a Silveſtro & presbyteris eius coepiſſe colobiorum uſum, poſt hos autem colobia in dalmaticas fuiſſe converſa.* Mutandi ratio erat, quia, ut ſcribit auctor vitae Sylveſtri PP. τὸ τῶν βραχιόνων γυμνὸν ἀπέστεργε, & inde factum, ut dalmaticae manicis potius quam colobia appellarentur. δαλματικὰ μανικλία μᾶλλον αὐτὰ ὀνομασθῆναι ἤπερ κολόβια. Sane evanuit nomen colobiorum in veſtitu ſacerdotum ſenſim, & dalmatica coepit in ejus locum ſuccedere.

48. B. 12. Τριβλάτιον] *Panni triblatti ſunt triplici tinctura blattae infecti*, ait Murat. Ant. Ital. T. II. pag. 409. ubi de blatteis veſtibus late diſputat, in eo tamen, ſi quid video, falſus, quod blattam & vermiculum tinctorium, unde coccus tingitur, eadem facit. Blatta veteribus dicebatur illa ipſa purpura, murex, conchylium, unde purpurae color. Tertia tinctura habebatur pro optima, vividiſſimi luminis. Memorantur tamen, ſed raro, plures. Apud Longobardico-Latinum illum chymicum octavi ſaeculi, quem Muratorius eodem volumine p. 367. edidit, *tinctiones quatuor pellis aletinae* ſeu purpureae habentur, et in charta vetere apud Du Cange v. *Balackinus*, *tetrablattum*, ita enim puto leg. eſſe pro *catablatto*. Factum deinceps e frequenti uſu talium veſtium diblattearum et triblattearum, ut creditum fuerit blattam idem eſſe atque colorem quemcunque, & blattae fuerint appellati panni illi quoque, qui blatta ſeu purpura tincti non eſſent. Petr. Damian. Ep. IV. 7. *pallium*, ait, *quod triblathon appellatur, trium quippe colorum eſt.* Rectius tamen ibi videtur *color* pro immerſione in cortinam tinctoriam accipi.

Ibidem. Χρυσοσωληνοπίτριον] Ambigo quale veſtimenti genus hoc ſit; fuerintne veſtes, quae aſſutos haberent & dependentes aureos tubulos, an quarum pannus in multas rugas parallele decurrentes, & paſſim filis aureis traiectas, ne rugae vel plicae diffluerent, compoſitus eſſet. Tales veſtes *rugatas* Latini appellabant, & *crofnas* atque *crufnas*, quarum vocum rationem etymologicam deinceps dabo. Habet utraque ſententia quo ſe commendet. Aureos tubulos, ſive iam illi ſolido auro, ſive filato & circa cylindros ligneas circumvoluto facti fuerint, e fimbriis veſtium dependentes geſtaſſe veteres, patet ex illo Anthologiae p. 425. λιγεον εἰχ . . . καλαμοι, & clariſſime e loco Pauli Silentiarii Ecphraſ. P. II. vs. 365.

Πᾶσα διαχρύσεοισι χρυσῷ στίλβει. ἐν γὰρ ἐκείνῃ
Τερπνὸς λεπταλέος περὶ νήματι χρύσεος ἕλιξ
Σχήματα ἀμφιέσσας ἐπεῖος ἑ . . .
Δεσμοὺς ἱμερόεντας ἐρείδεται ὑψόθι πέπλου
Ὀξυτέροις ῥαφίδεσσι δεθὲν καὶ νήμασι Σηρῶν.

Habes hic cylindros forte ligneas, aut potius pergamenas perquam graciles, primum filis ſericis, dein aureis circumvolutas, & filis ſericis ad veſtis oram ita aſſutas, ut libere dependentes oſcillarent. Alteri tamen quoque coniecturae haud pauca favent. Non tantum mos hodiernus foeminarum Graecarum veſtes σαλδωτάς, rugatas, multis plicis artificioſe in ſeriem compoſitis divites geſtandi, (teſte Sponio T. I. p. 41. Itin.) ſed etiam imagines veteres, & in his illa Farnetiana, egregio commentario nuper ab eruditiſſimo Corſino illuſtrata, Herculem exhibens non τὸν . . . *requieſcentem*, ſed τὸν ἀναπλεόμενον ἐξ ᾅδου *ex inferis revertentem*; in qua tabula ſacrificantium duarum foeminarum veſtes miro modo plicatae conſpiciuntur. Fraudem tamen in ea quidem tabula Farnetiana commiſſam cavere nolim, quam quae prodere videantur, non deſunt. v. Salmaſ. ad Tertull. p. 334. ubi ait rugas illas veſtium in ſtrias deductas & ordinatas fuiſſe σωλῆνας *tubulos* a Graecis dictos, ipſaſque tales veſtes σωληνωτὰ, & ῥαβδωτὰς, item *tubulatas* & *ſtriglatas*. v. infra p. 334. B. 5. ubi αὐτὰς πολυγύρους nominat Noſter, quos a rugatis his veſtibus diverſos fuiſſe non puto.

Talia perizomata [nos *Schürtzen*, Franci *devanteaux*, *devantiers*, appellant] mulieres aevo medio geſtaſſe intelligitur e Vincentio Bellovacenſi Spec. Hiſt. L. XXX. c. 85. *aliae mulieres boqueranno ſtricto ſub cingulo multis plicis ſumtuoſis operato & conſuto veſtiuntur.* V. Du Cange v. *Buqueranus*, quae ſignificat . . . ἀπὸ βυσσίνου. Originem alibi damus. A *faltis* (id eſt ſermone Germanico plicis vel rugis) appellabant olim has veſtes *faltas* & *faltones*. Kilianus. *Falte.* [ſic leg. non *falie.*] *palla cyclas*, *veſtis muliebris totum corpus ambiens*; qualem me admodum puerulum in oppido patrio ab anu geſtatam olim vidiſſe adhuc memini; unde neceſſe eſt ut patrum avorumque noſtrorum memoria talis veſtis in uſu eſſet. Appellabant illam cycladem mei cives *eine Schaube*; forte a *ſchieben*, *zuſammenſchieben*, συνωθεῖν, conſtipare, quia plicae in talibus veſtibus conſertae, conſtipatae ſunt. Alias reperimus vocabula ejusdem originis & ſignificationis *cruſina*, *cruſna*, *croſna*, *crocea* & *croſca*. Omnia a *craus*, quod nobis *criſpum* notat; unde quoque *Gerös* cum meſenterium & appenſa ipſi inteſtina ob multiplices eorum gyros, tum illa ſimillimae telae cameracenſis aſſumenta criſpa, quae una cum ipſorum fulcris, induſiis lino candidiore factis, viri noſtri extra veſtes in regione pectoris propendere ſinunt, appellamus. Croſeam ſic deſcribit Auctor Ceremon. Romani L. I. Sect. I. *genus chlamydis longae ad terram uſque a parte anteriori aperta a ſummo ad imum rugoſa.* Neque tantum in veſtibus affectabant plicas, ut videre eſt in ruſticis a diſtrictu, quem incolunt, Altenburgenſibus dictis, veteris veſtitus tenaciſſimis: ſed etiam in collaribus, qualia, grandibus rotis ſimilia, conſpiciuntur frequentiſſima in picturis & imaginibus aere expreſſis ſaeculi XVI. & ſuperſunt eorum adhuc in urbibus quibusdam Germaniae, monumenta, quarum ſacerdotes tales croſeas vel tubulatas collares rotas gerunt ex veteri ritu. De quarum antiquitatibus vir hiſtoriae eccleſiaſticae callentiſſimus *Urb. Gotfr. Siber*, nuper noſter, peculiarem libellum edidit. Inde quoque factum, ut omne collare, etiam ſi planum & ſimplex, noſtro ſermone *Krauſe*, hoc eſt *criſpum* dicatur.

B. ult. Βότρυς] Sive a multitudine margaritarum confilatarum in globos, dicta fuit haec veſtis *uva*, ſive, ſi priorem noſtram τῶν χρυσῶν σωλήνων interpretationem aſſumas, a multitudine tubulorum aureorum ex eius ora dependentium.

C. 3. Τὴν τύφα] De *tuga* vel *tufa* infra dicam ad pag. 291. C. 5.

C. 6. Ἀληθινὰ] *veri luminis*, *purpurea.* vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & Lat. v. *Alethinus*. Latini enim hac quoque voce, et voce *verus* pro purpureo vel rubro utuntur. item Salmaſ. ad Hiſt. Aug. T. II. pag. 411. a. ubi mihi quidem male tentare videtur locum codicis Theodoſiani Leg. XI. de ſcenicis. *His quoque veſtibus noverint abſtinendum, quas Graeco nomine a Latino cruſtas vocant, in quibus alio admixtus colori puri rubor muricis inardeſcit.* Haec eſt vulgata lectio. Putat pro *a Latino* reponendum eſſe *Latini*. Mallem equidem *Aletinocruſtas*, vel *alethinocruſtas*, id eſt tales, in quibus trama veri luminis vel purpurea pectine textorio denſata eſt. Conf. Du Cange v. *Cruſta*. Non recte vertit hanc vocem Goar. apud Theophan. p. 263. A. 4. ἐκ τῶν ἀληθινῶν τζαγγίων, *ex veris & propriis ſuis calceis* reddens. volebat *purpureis*. vid. Valeſ. ad Ammian. Marcell. pag. 326. b. ubi quem citat Conſtantini Porphyrogenneti locum, is eſt in libro de adminiſtr. imper. p. 57 D. ubi vid. Bandur. p. 35. Vox quae ibidem occurrit χαρίριν videtur Arabica حرير eſſe, quae *ſericum*, *opera ſerica* notat. Non tam recens eſt, quam videatur, hic vocis ἀληθινὸς uſus. Iam apud Xenophontem in Oeconomico (pag. 56. 5. edit. cl. Bacchii) πορφύρα ἀληθινὴ *purpura vera* opponitur τῇ ἐξιτήλῳ *paludae*, cuius verum lumen extinctum eſt. Apparet hinc, ἀληθινὸν & *verum* proprie ſplendidum, ſplendore ardens et oculos feriens notare, adeoque non tantum de rubro dici, quamvis plerumque de illo dicatur, ſed etiam de aliis coloribus. Sane apud Anaſtaſium occurrunt *albaverae gemmae*, id eſt margaritae

veri

veri luminis candidi, quorum candor ardet & oculos praeſtringit. v. Du Cange Gl Lat. v. *Albaverae.* *[conf. Schurzfleiſch ad Euſebii Chronicon p. 93.]* Apud Noſtrum infra habemus p. 370. C. 1. ἀληθινοπόρφυρα χρωματὰ veſtes *veri luminis*, aut *veri iuris*, *coloreas.*

48. C. ult. Ἱππεύει ἐν τῇ πύλῃ] Mos erat, ut Imperator in proceſſione equeſtri portam extimam alicujus eccleſiae, per quam in ejus Horologium intraretur, equo non tranſiret, ſed ante eam deſcenderet. vid. p. 309. A. 7.

D. 3. Πέτασα πράνδια] *prandia, brandia, brandeae* ſunt *faſciae, vittae, taeniae.* v. Du Cange Gl. Gr. h. v. et Lat. v. *Brandeum.* & Goar. ad Theophan. pag. 196. D. c. f. *[S. Gregorius Pontifex petentibus reliquias martyrum pyxidibus brandeum concludebat.* Canis. T. VI. p. 470]* Proderit ad intelligendum hunc locum citatum Cangii Gloſſ. Latin inſpicere. πέτασα autem hic appellantur οἱ πράνδεα, tanquam adiectivo, quia latae, expanſae erant illae vittae, vel taeniae, ἀναπεπταμέναι. Apprime congruit vox mediae Latinitatis *flaſcilo*, quod aliud nihil eſt quam πέτασος *taenia lata.* Monachus S. Gallenſis de Carolo M. L. II. c. 41. *Ita ut nobilioribus quibuscunque aut baltheos, aut flaſcilones pretioſaque veſtimenta a latiſſimo imperio* (id eſt ampliſſimo et maximo: Nam ut adhuc hodie Belgae *breed* pro magno, ſic Latini medio aevo *latum* pro magno dicebant. Deſignat imperium CPtanum] *perlata diſtribui iuberet.* Sive latinae ſit originis vox *flaſcilo* et & a *flagellum* repetenda, ſive Germanicae, & a *flad, platt, planus* (unde *fladen* πλακοῦς, *flatſchen*, πλαξ, *plateae*, ſpatium late panſum) ſemper notat prandia petaſa, ſeu taenias latas, late explicitas, qualia olim in corrigiis calceorum, infra genua, & in collo geſtare ſolebant, *breite Schleiſſen.* Tales petaſos ſeu latas taenias equi cruribus alligatas videre eſt in nummo Balduini Flandri, Imp CPtani apud Du Cange ad Alexiad. p. 206. ubi vir doctiſſimus pro πτίλοις accipit.

D. 7. Ὑπὸ καταφράκτων] M. ὑποκαταφράκτων una voce. ὑπὸ in hac compoſitione notat idem atque ἀπὸ vel μετά. ut in ὑποβλαττίον, quod eſt e blatta vel ſerico factum, vel ſericum ſecum habet. ὑποφιάλιν, ὑποκαμπάγιν, quod cum phialis, cum campagis eſt; ita quoque ἵππος ὑποκατάφρακτος eſt, qui cum καταφράκτῃ, totum corpus tegente armatura, eſt. Idem ſignificat quod p. 49. B. 11. legitur ἵπποι ἐσελλωμένοι ἀπὸ καταφράκτων, id eſt, μετὰ καταφράκτων ſeu ὅπλων καταφρακτικῶν. Praefero nihilominus tamen emendationem Leichianam propter praecedens ἐσελλωμένων. quod proprie eſt *ſtragula tectis*, coopertorio, quale ſolet equorum dorſis inſterni.

49. A. 1. Ἄλλοι μὲν] M. ἀλλ' οἱ μὲν.

A. 2. Μανιάκια] Vid ad p. 238. f. Vocabulum ſatis antiquum Graeciae vulgaris *torquem* ſignificans. Habet enim Polybius p. 163. & 165. *ed. Gron.*

A. 13. Ἀμφότεροι] *omnes illi ſimul ſumti.* De hoc ſignificatu vocabuli ἀμφότεροι dico ad pag. 266. C. ult.

B. 3. Δεκανοί] *lictores.* vid. Du Cange utroque Gloſſario. Valeſius ad Amm. Marcell. p. 264. b. 497. b. De munere decanorum eccleſiae diſſerit Murator. T. II. Scr. Rer. Ital. p. 100. a.

B. 4. Δηριγεύουσι καὶ] M. δηριγεύουσι δὲ καὶ.

B. 8. Σπαθία] Quid conjiciam *ſpecta* fuiſſe dico ad p. 312. D. 9.

C. 2. Ἀπὸ δὲ αὐτῶν] *poſt eos autem*, ſc. διέρχονται, *veniunt, procedunt.* Ita p. 56. A. 4. ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου *poſt praefectos cubiculo*, pag. 103. D. 8. ἀπὸ τῆς λιτῆς *a proceſſione*, nempe *finita*, poſt proceſſionem. 191. D. ult. σαλτεύειν ἀπὸ βαΐου, *poſt acceptam palmam ſaltare.* Et eo ſenſu ἀπὸ iam adfuit in ſuperioribus, & frequens in vetuſtis.

C. 9. Κρατοῦντες] *ſuſtinentes, claudentes*, & velut firmo repagulo *coërcentes* proceſſionem eorum, qui extremo in agmine eunt.

50. A. 1. Ἐμπροσθεν] M. ἔμπροσθεν, & ſaepe ſic exhibet tales formas abſque ν. Vocum ἀπλοϊκὰ & δρομικὰ fines per compendium literae ξ ſimile ſcriptas, exhibebant eaedem, ut dubium ſit, ſingularis an pluralis praferri debeat.

B. 2. Ἀρχῇ, &c.] Membranae ſic diſtinguunt. ἀρχῇ. διανοίξαντες τὸν βασιλέα δέχονται &c.

B. 6. Μέχρι τοῦ Φιλαδελφίου τῶν περατικῶν μερῶν τῶν Βενέτων] Conſtruenda ſic ſunt verba paulo implicatiora. μέχρι τῶν περατικῶν μερῶν τῶν Βενέτων τῶν τοῦ Φιλαδελφίου, *usque ad Perateas* [ſeu ripenſes] *catervas Venetorum, quae ſtant in Philadelphio.* Idem quoque tenendum de dictione μέχρι τοῦ Τρίκογχου &c. C. 1.

C. 3. Πλάκωτῷ] M. πλακωτῷ una voce. πλακωτὸν videtur *ſolum* eſſe *magnis tabulis ſaxeis* aut *marmoreis* (*Quaderſteinen*) *ſtratum.* πλάκες enim ſunt tabulae latae & vaſtae ſaxeae. Ita p. 63. C. 11. μαρμαρωτόν, *locus, ſolum marmore ſtratum.*

C. 9. Πεζεύουσι] Ante Chalcen ergo deſcendebant ex equis, qui Imperatorem procedentem in equeſtri pompa illuc deduxerant; ſolus Imperator intro in equo procedebat. Paullo poſt autem ipſe deſcendit, & eo ipſo loco, quo deſcendit, in palatium rediens, eodem aſcendit in equum exiens; neque licet ipſi equum ante Chryſotriclinum conſcendere, ſed pedes ipſe ſequitur usque ad Scholas & templum Salvatoris, equum coram praeductum. vid. Cedren. p. 761 B. et infra noſtri codicis p. 59. B. C. & ſupra p. 20. A. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 329. a. *[Nemo eques poterat aulam CPtanam intrare praeter Imperatorem. Du Cange ad Villehard. p. 304]* Nicetas Choniates p. 35. deſcribens ingreſſum Manuelis Comneni novi Imperatoris in Vrbem & Palatium ἐν τῷ παρόντι ait, μεθ' ἵππου Ἀραβος ἐπιχέοντος τὰ ἀνάκτορα, καὶ μέλλων εἰσιέναι διὰ τῆς πύλης, μεθ' ἣν ἡ ἐκ τῆς ἕδρας [e ſella, equeſtri nempe] ἀπόβασις ἐφεῖται μόνοις τοῖς αὐτοκράτορσιν &c. Cinnamus L. IV. p. 107. de Balduino IV. Hieroſolymitano rege, ad Manuelem Comnenum in campis Antiochiae inviſente narrat, eum aut exhibitis honoribus inflatum, aut innata arrogantia in equo intraſſe in aulam regiam, & ibi loci deſcendiſſe, ubi deſcendere Imperator ipſe conſueverit, quod aegerrime tuliſſe Manuelem, ideoque multos honores ipſi antea deſtinatos omiſiſſe & ſuppreſſiſſe. Ὁ δὲ τότε ἐπαρθείς, εἴτε καὶ ξυμφυτόν τινα τρόφον ἀλαζονείας, ἐπιβὰς ἵππου εἰς τὴν βασίλειον εἰσῆλθεν αὐλὴν ὑπό τε τῶν βασιλείων ἐξάρχων καὶ Ῥωμαίων τῶν ἐπὶ δόξης παραπεμπόμενος, ἐνταῦθα τοῦ ἵππου ἀπέβη, ἔνθα καὶ βασιλεὺς αὐτὸ ποιεῖν εἴθιστο. Ἐφ' οἷς ἀγανακτήσας αὐτῷ καταγνοὺς ὁ βασιλεὺς πολλὰ τῶν ἔτι μᾶλλον εἰς τιμὴν ὁρώντων ἀνέλυσεν αὐτῷ.

D. 4. Πύλην εἰσάγουσαν] M. πύλην τὴν εἰσάγουσαν.

51. A. 5. Καὶ πάντες οἱ τοῦ κουβουκλείου ἐν τῷ] M. καὶ φάντες οἱ τοῦ κουβουκλείου πάντες ἐν τῷ - -

B. 9. Τὸ προκείμενον] *Propoſitum*, ſeu particulam e Pſalmis Davidis illi diei feſto congruam & imputatam. Canunt nempe Graeci ſingulis diebus verſus e Pſalmis excerptos alios atque alios, qui evangeliis & epiſtolis cuiuſcunque diei congruunt. Et ea penſa e Pſalmis τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, *propoſitum, argumentum, materiam diei* appellant. Vid. infra p. 353. A. 14. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & Goari Euchologium. Et quidem primo loco *Propoſitum*, tum Apoſtolum, ſeu epiſtolicum textum, ex epiſtolis Apoſtolorum, tandem evangelium legebant. Dicebatur autem τὸ προκείμενον ſic, quia πρόκειται τοῦ ἀποστόλου, ante lectionem Apoſtoli vel epiſtolae legitur; et ſic eſt dictio elliptica: nam integra eſt τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου. Pontificale Haberti p. 71. *initio.* Exclamat ὁ διάκονος Σοφία. Verbum Dei, ſapientia aeterna, vobis annonciabitur. ὁ ἀναγνώστης. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. ὁ διάκονος. πρόσχωμεν. καὶ λέγει ὁ ἀναγνώστης τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου. ὁ διάκονος. σοφία. ὁ ἀναγνώστης [ſcil. λέγει] τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἀποστόλου, ὁ διάκονος. πρόσχωμεν. ὁ ἀναγνώστης ἀναγινώσκει τὸν ἀπόστολον.

Ibidem. Τὸν ἀπόστολον] Apoſtolus eſt liber eccleſiaſticus Graecorum continens lectiones e Pauli epiſtolis excerptas. v. Du Cange h. v. in Gloſſ. Graec.

C. 9. Τοῦ τῆς θείας λήξεως] Hanc dictionem expono infra ad p. 227. C.

C. 13. Καλλαβίῳ τῷ λεγομένῳ βότρυς] M. καλάβιον τὸ λεγόμενον βότρυν.

52. A. 1. Μεταστάσιμον] ſit *metaſtaſimum*, vel *metaſtaſis.* Solent nempe Graeci terminationem in ιμον

pro

pro terminatione ονς adhibere, ut διακωνίσομεν, pro διακονήσωσι, ἀναλήψωμεν pro ἀναλάβωσι, δέξωμεν, σάξωμεν, pro δέξῃ vel δεχθῇ, σάξῃ, & ſic quoque μεταςάσιμον pro μετάςασις. *ſeceſſus, ſit ſeceſſus a juſſione,* id eſt iubetur voce Silentiarii aut Ceremoniarii, ut proceres in Conſiſtorio congregati illinc abeant, demigrent. Recte ergo cl. Reimarus apud Xiphilinum μετέςη vertit *emigravit,* abiit in exſilium, p. 1087. 62. Inde proceſſiones quoque Imperatorum ex urbe in ſuburbana praedia μεταςάσιμα & μεταςάσεις, *ſeceſſus.* Citat Goar. ad Theoph. p. 192. locum ex antiquo Chronico aliquo CPtano, in quo haec leguntur εἰς τὰ πρόκενσα αὐτὰ ἐκεῖ μεταςασίμια. *Proceſſus* ibi loci ſeceſſus in agrum notant. Et eo quoque ſenſu occurrit apud Script. poſt Theophan. pag. 266. D. & in loco Luitprandi de legatione, quem Cangius ad Zonar. p. 105. & Leichius in Adverſariis citarunt. *His tribus hebdomadibus habuit Nicephorus μετάςασιν, ſeu ſtationem extra CPlin ad πηγὰς, ſeu fontes.* Non recte vertit *ſtationem.* Eſt enim transmigratio ex priore ſtatione in aliam novam. Combefiſ. in Script. poſt Theophan. pag. 295. D. 3. plane tranſiit verba ὡς μεταςάσιμον in ſua verſione. Narrat ibi Romanum iuniorem ſaepe uno die poſt ſpectaculum circenſe & epulas cum proceribus celebratas, agitaſſe pilam equeſtrem horis pomeridianis, & cuſſuloribus ſaepe victis καὶ πολλάκις νικήσας τούτους, εἰς Ὀνωράτας μετῆλθε, ſeceſſionem in ruſticanum palatium, praediumve de Honorata cognominatum feciſſe, deinde caeſis ibi per venationem apris in urbem ſera veſpera rediiſſe. Ita μεθιςάναι τινὰ τῆς ἀρχῆς eſt *aliquem a magiſtratu removere,* transſlocare. Hic autem loci eſt emigratio receptus procerum e conſpectu domini. Ita quoque in Novella Manuelis Alexii apud Labbeum p. 134. 4. μετάςασις eſt *exceſſus ex hac vita,* quod alii κοίμησιν dicunt. διὰ τὴν ὑπερένδοξον τῆς ἁγίας Θεοτόκου μετάςασιν. uti e contrario παράςασις (τὸ παραςῆναι) *adſtare* eſt coram eo ſtare, in conſiſtorio adſtare ſedenti, de qua voce vid. ad initium capitis 67. Ex eodem fonte ſluxit, quod aedes Converſarum, ſeu mulierum, quae a priſtina flagitioſa & propudioſa vita ad meliorem frugem redierunt, & monadicam vitam amplexae fuerunt, μεταςάσιμα appellarunt, *ſeceſſus,* loca in quibus agunt οἱ μεταςάντες, qui deſeruerunt mundum, *die der Welt abgeſtorben ſind.* Vid. Script. poſt Theophan. p. 266. D. 7. Appoſitum eſt ad rem noſtram, quod apud Demoſthenem & rhetores Atticos occurrit μεθιςάναι, quod facere dicuntur judices, quum litigantes e tribunali ſecedere jubent, quo poſſint ipſi per otium & libertatem diſpicere, quae ſententia ferenda ſit. De uſu vocis μετάςασις de republica, quo notat prolapſum a meliori ſtatu ad deteriorem, egit Valeſ. ad Harpocrat. v. Στασιώτης. Non poſſum facere, quin hac occaſione elegantem Athenaei locum, aut potius ſcholae Pythagoricae ſententiam perpulchram illuſtrem, atque a perverſa interpretandi ratione, qua in eo uſi fuerunt viri docti, aſſeram. Statuebat ea ſchola, animas corpori a diis illigatas fuiſſe, idque propterea δέμας quaſi vinculum aut carcerem dici, quo qui ſponte ſua praemature excedant, aut erumpant potius, eos multo pejora deinceps mala & tormenta ſubire. διὸ πάντας εὐλαβουμένους τὴν τῶν κυρίων ἀνάςασιν, φοβεῖσθαι τὸ ζῆν ἑκόντας ἐκβῆναι. *quapropter omnes obſervare & manere tempus illud, quod opportunum viſum fuerit* τοῖς κυρίοις τῆς ἀναςάσεως, *illis, penes quos auctoritas ſit emigrationem ex hac vita imperandi, & ſibi a voluntario fine cavere.* Idem igitur hic loci eſt ἀνάςασις atque μετάςασις *juſſio e loco, in quo quis ſit, ſurgendi & alio migrandi,* quod ſit in τοῖς ἀναςατοῖς, illis quibus dicitur: *veteres migrate coloni.*

52. A. ult. Ἐξέρχεται ἐν τῷ τρικλίνῳ] Membranis deeſt ἐν. Et ſic quoque paulo poſt C. 1. ἐξέλθῃ τῷ ἱπποδρόμῳ, *procedit in circum.* Saepe notat Graecis & Latinis dativus motum ad locum. ποῖ eſt antiquus dativus ποι cum adſcripto jota. veteres enim ο pro ω ſcribebant. τῷ, nempe τόπῳ, ποῖ *quorſum?* Exempla plura in ſola Anthologia Stephani occurrunt, ut p. 31. n. 166.

Ἰχθύσι καὶ ποταμῷ Κλειτώνυμον ἐχθρὸς ἔμβαλεν - - - - - -

protruſit in flumen & ad piſces; item p. 45. n. 235. Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ ἐκώμασα. *hilarem excurſum feci ad Pythia & Iſthmia.* item p. 70. n. 355.

Ἡ δ᾽ ἐδάφει ἐπινεύσασα κατέκτανε παῖδα πεσοῦσα.

Sic legendus ille locus, id eſt εἰς ἔδαφος. *illa vero verſus ſolum inclinata, necavit ſuo caſu puerum.* Arrian. Epictet. Diſſ. ſaepius utitur formula τοῦτό μοι *facit* πρὸς ἐμέ; hoc curae & cordi mihi eſt. Nicephorus Patr. CPl. Breviar. p. 92. 9. ἀνέρχεται ἅμα Πύῤῥῳ τῷ ἄμβωνι pro εἰς τὸν ἄμβωνα. Photius Bibl. p. 103. 20. ςασιασάντων αὐτῷ τῶν δυτικῶν Γαλατῶν, ἀντεπισβεσθέντων τε αὐτῶν καὶ Ὀδοάκρῳ πρὸς Ζήνωνα, Ὀδοάκρῳ [id eſt πρὸς τὸν Ὀδ.] μᾶλλον ὁ Ζήνων ἀπένειμεν. Anna Comnena Alex. p. 77. D. 6. κυνηγεσίοις ἀπένευον *ad venationes inclinabant.* v. Caſaubon. ad Athen. p. 112. ubi explicat ὥρᾳ ἑτέρᾳ ἐπελθεῖν pro εἰς ὥραν, *ad alteram aeſtatem veniendo pervenire.* Infra apud Noſtrum p. 352. B. 10. ἄνεισι ταῖς πορφυραῖς βαθμίσι, ubi & ἄνεισι ταῖς βαθμίσι notandum pro εἰς τὰς βαθμίδας & ταῖς πορφυραῖς βαθμίσι pro πορφυροῖς. Non inſolens id eſt novis Graecis, neque opus τοῖς - - βάθρεις iſto loco reponere. Poſſet immanis talium ſtrues conſtrui. Sed poterunt haec, quae ſub manus venerunt, exempla ſufficere, ad probandam rem, de qua nemo fere dubitat. Tam eſt obvia.

Ibidem. Ἵςανται] M. ἵςαται, quae etiam punctum poſt τρικλίνῳ figunt.

B. pen. Τὰ σκῦλα] palatium, aut turris, inter triclinium Iuſtiniani & Circum, de quo vid. Du Cange CPl. Chriſt. p. 178. Lib. II. Luitprandus p. 479. B. *Scyla* (ſ. *Scylla*) appellat. Eius praefectus fuit ὁ Σκυλλομάγγος (interdum enim gemino λ ſcriptum reperitur) de quo Goar. ad Codin. p. 76. n. 72. Forte fuit *conditorium ſpoliorum* hoſtibus ademtorum, unde illi nomen. Du Cange putat carcerem fuiſſe. P. 162. B. 1. Noſtri dicuntur in eo veſtes aſſervatae fuiſſe procerum cum imperatore convivantium, donec exſurgendi tempus eſſet. Indene igitur loco nomen, quod τὰ σκῦλα, id eſt exutae veſtes, ibi aſſervarentur. An propius a vero abeſt conjectura, locum ſic fuiſſe dictum ab aenea imagine Scyllae ibi erecta, quod ex ultimo epigrammate p. 185. Anthologiae Gr. ed. H. Stephani colligo.

B. 13. Μανδάτορες] Mandatores in exercitu ſunt οἱ τὰ μανδάτα περὶ τῶν ἀρχόντων ἔξωθεν ἐπὶ τὰς ςρατιώτας διακομίζοντες, ut eſt in Gloſſis. Regii autem mandatores ἡμεροδρόμοι, οἱ τὰς βασιλικὰς διατάξεις ταχύτατα διακομίζοντες. Theophani appellantur ἐντολοκάριοι (quae vox idem atque Latina notat) apud Du Cange ad Cinnam. p. 475. fine, ubi de illis diſputat. In Circo praecipue erant mandatores vox Imperatoris ad populum, ut Quaeſtor in Senatu, ut eleganter ait Alemann. ad Procop. Anecd. p. 90. Addebantur legatis exteris, ut eos usque ad imperii fines deducerent. Ita narrat Luitprandus ſibi duos mandatores per Ionium mare comites additos fuiſſe, qui Naupacto ſe Hydruntem usque deduxerint. Legat. p. 488. *mit.* v. Du Cange Gloſſ. & Petav. ad Themiſt. p. 506. Dicti ſic fuerunt a *mandando,* id eſt citando, evocando, vid. Du Cange v. *Mandare.*

C. 13. Θυμιῶν] Latini *condire eccleſiam* pro θυμιᾷν dicebant, ut eſt in Ord. Roman. p. 217. & deinceps frequenter.

D. 2. Τῷ ὄντι τῶν] Ita quoque M. ſi integer locus, ſubintell. ὄντος.

D. 6. Παραμυριπτικῷ] Pro παρακυπτικῷ, more Graecorum recentium, qui μ ubique ingerunt. *in feneſtra, quae in ſacrificatorium deſpicit e Catechumeneis.* Nam παρακύπτειν eſt *proſpicere.* Eſt igitur παρακυπτικὸν *proſpectorium,* locus unde proſpicitur. Pachymeres XII. 9 τὰς τῶν οἰκημάτων παρακυπτικὰς ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ τιτάνου παρῳκοδομημένας habet, *feneſtras domorum ex cocto latere & gypſo aedificatas* apud Du Cange CPli Chriſt II. p. 68. *antepen.* Vel eſt etiam moenianum, proiectum cum feneſtra. vid. ad p. 142. A. ubi plura de hoc verbo dico.

D. 8. Καὶ τολμῶν] M. καὶ ἀνταλλῶν.

53. B. 8. Τῆς ἀγίας] Membr. τῆς ἐξαγίας & κατηχουμένων.

C. 5. Σιλεντιαρίων] Poſt hanc vocem exciderunt haec e M. reſtituenda: διέρχεται διὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου. ὁ δὲ τῆς καταςάσεως μένει μετὰ τῶν σιλεντιαρίων.

C. 12. Χρὴ δὲ εἰδέναι] M. χρὴ εἰδέναι.

52. C. ult. Βλαχέρναις] Eccleſiam Blachernenſem deſcribit Du Cange ad Alexiad. p. 330. ſeqq. * [De palatio Blachernarum vid. p. 292. 295. Villehard. & Du Cange ad Alex. p. 246. Magnaura & Blachernae non longe diſtabant. Bandur. p. 730. Blachernae diſtabant a palatio Pegarum. Script. poſt Theophan. p. 222. Ludi circenſes interdum in Blachernis editi. Wagnereck ad Martyr. SS. Anargyror. p. 15. de aede Deiparae Blachernenſi & de regia adiuncta, quam τὸ παλάτιον Βλαχερνῶν dixere, idem p. 35] *

54. A. 3. Τὸν ὀρφανοτρόφον] Erat dignitas non de minimis in aula Byzantina orphanotrophus, ſeu curator orphanorum, & paſſim fit eius in hoc codice mentio. Conf. p. 101. B. Miror tamen promotionem, quam Cedrenus p. 730. A. memorat, e Praepoſito ad Orphanotrophum, quum mos non fuerit ex altiori gradu ad humiliorem deprimere. Forte idem fuit, qui in curia Romana dictus fuit *amminiculator*, & inter officiales Pontificis loco ſeptimo recenſetur pag. 572. Ord. Rom. *Septimus amminiculator, intercedens pro pupillis & viduis, pro afflictis & captivis.*

A. 4. Φωτίσματα ἕξ] *Sex pueri recens baptizati.* Apparet e ſequentibus, ſex hos priores pueros non fuiſſe orphanos. Addit enim καὶ ἐκ τῶν ὀρφανῶν Φωτίσματα ἕξ, *& ex orphanis alii ſex pueri baptizati.* Solebant nempe in veteri eccleſia pueros non ſtatim a nativitate, ſed aliquot annis poſt, adultiores factos, ſimul plures, aequalis ferme aetatis omnes ex eadem communione magno ſabbato diem Paſchatis praecedente baptizare. Appellant autem Graeci actum baptizandi Φωτισμὸν & Φωτίζειν, *illuminationem* & *illuminare*, quia ſcilicet tunc *lux in domino* fiunt, qui antea merſi *tenebris* erant; unde *nova lux baptiſmatis* in codice Theodoſiano: ipſos vero baptizandos Φωτίσματα. Vid. DC. Gl. Gr. h. v. & Lat. v. *Alba* & *illuminare*. Corſini diſſ. II. append. ad notas Graecorum. Mabillon. p. XCV. Introduct. ad ordin. Roman. ubi ait: *ad ſabbathi magni ritus pertinent lectiones ex Scriptura duodecim cum graece tum latine olim in eccleſia Romana recitari ſolitae, deinde benedictio fontis & baptiſmus eorum, qui per varia ſcrutinia in Quadrageſima facta ad hoc ſacramentum comparati fuerant.* Pueri tales tota hebdomada paſchali in albis tunicis ambulabant cum cereis. Et hi τὰ Φωτίσματα hic loci ſunt. Vita Euſebii Epiſcopi Vercellenſis. *Dum in menſe Martio celebraretur Paſcha, in cuius vigilia Papa memoratus ſacra perageret & ſacratiſſimum celebraret baptiſterium.* Conradus Urſpergenſis A. 1124. *Infantes ſuos in ſabbato ſanctae Paſchae & Pentecoſtes cum candelis & cappa, quae dicitur veſtis candida, & patrinis comitantibus ad baptiſmum deferant, eosque veſte innocentiae indutos per ſingulos dies usque in octavum diem eiusdem ſabbati ad eccleſiam deferant, & celebrationi divini officii intereſſe ſatagant.* Praecipue ſabbatum, quod diem Paſchatis praecedebat, *baptiſmale* appellabatur. Petrus Comeſtor in Hiſt. Schol. Cap. 22. Levit. *in ſabbato baptiſmali, in conſecratione fontium & in merſione Catechumenorum.* Haec duo baptiſmata, Paſchatis & Pentecoſtes, *baptiſmata generalia* dicebantur; licebat tamen cuique puerum ſuum, quo vellet die totius anni, ad baptiſmum mittere. Qui autem non ſtatim a nativitate baptizari liberos ſuos curarent, illi eos curabant in aliquo baptiſmate generali baptizari. Concil. Rotomagenſe A. 1072. *Ne generale baptiſma niſi ſabbato paſchae & pentecoſtes fiat; hoc quidem ſervato, quod parvulis quocunque tempore, quacunque die petierint, regenerationis lavacrum non negetur.* vid. Du Cange Gloſſ. Latin. v. *baptiſmus*, ubi de diverſis temporibus agit, quibus pueri ſolebant in diverſis eccleſiis baptizari. Ab illa conſuetudine totius alicuius communionis pueros ritibus ſacris initiandos uno die baptizandi, manavit ſimilis mos Turcarum & Muhammedanorum circa ſuorum puerorum circumciſionem, de quo ad Abulfedam dixi. Poſſes hic commemorata photiſmata interpretari converſos Saracenos aut Iudaeos baptizandos. Talium converſorum patrinos plerumque fuiſſe reges & magnates docet Du Cange Gl. Lat. v. *Converſus*. Sed non opus, neque credibile, tantum ſemper fuiſſe CPli numerum converſorum, ut quotannis eorum ſex potuerint baptizari. Hos ſi voluiſſet auctor, addidiſſet procul dubio Σαρακηνικά. * [De ſacro baptiſmo inter paſchalia ſacra ſuſcipi ſolito, item de templo e frondibus propterea contexto locus inſignis eſt apud Herricum de S. Germani Antiſiodorenſis vita p. 40. edit. Sim. Colinaei Paris 1543.] *

A. 5. Παραμονάριον] Stribligo hic ſubeſt huic auctori conſueta. Aſſentior cl. Leichio παραμονάριον emendanti. Redit enim ad orphanotrophum, non ad oſtiarium. Poſt Φώτισμα videtur ἓν excidiſſe.

A. 6. Ἐκμάσσουσι] M. Ἐκμάσσουσιν.

A. 7. Ὁ δὲ πρ‥] M. ὅ τε πρ‥

A. pen. Στοιχηθέντος τοῦ κλητωρίου] Mos erat, ut in Cramate ſeu deieiunatione, de qua alias dixi, *ordinaretur convivium* (hoc eſt στοιχεῖν τὸ κλητώριον) ſeu denominarentur & nominatim *clamarentur* (ut aevo medio dicebant) ſeu invitarentur ad prandendum cum Auguſto, quos ipſe vellet. Simili modo, ut tradit Ordo Romanus, poſtquam Pontifex celebraſſet miſſam & dixiſſet *agnus Dei*, nomenclator atque cum eo ſacellarius & notarius vicedomini *aſcendebant ad altare ante faciem pontificis, ut annueret eis ſcribere nomina eorum, qui invitandi erant ſive ad menſam Pontificis per nomenclatorem, ſive ad Vicedomini, per notarium ipſius. Quorum nomina ut impleverant,* (ἐπλήρωσαν, omnia perſcripſerant) *deſcendebant ad invitandum, & redibant ad ſedem.*

B. 2. Κελεύει] M. κελεύει.

D. 2. Μετὰ τὴν] Poſſet videri κατὰ τὴν leg. eſſe ut p. 55. C. 3. ſed μετὰ cum accuſativo ſaepe novis Graecis conſtruitur, ubi debebat cum genitivo conſtrui. Ita infra p. 142. A. 11. μετὰ τὸ κουκούλλιον eſt in M. *cum cucullo*. p. 162. D. ult. μετὰ Φάκλας *cum facibus*. p. 171. A. 4. μετὰ τοὺς τῶν μερῶν πραίκτορας, *cum praefectis partium*. Pari modo Latini quoque *cum* accuſativo iungunt. *cum Sanctos* eſt in ſaxo apud Fabrettum p. 329. & Corſin. Append. ad Notas Graecorum p. 54. ubi pro *Lutekuia* leg. *Eutekuia*. Eſt igitur μετὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν *cum* (vel *in*) *ordine quisque ſuo*.

55. A. 1. Δέχονται] M. καὶ δέχονται.

B. 7. Κάνισθιν] M. κανίσκια (id eſt κανίσκιον)

B. 11. Διὰ τὸ χωρεῖσθαι] *Quo capi poſſint*, quo locum ſatis ſpatioſum & capacem habeant ſacerdotes, qui ad Agapen venient. vid. p. 143. B. 2. & 150. D. 1.

C. 1. Ἐξ ἀριστερῶν τοῦ βασιλέως] Dextra igitur erat honoratior. Conf. p. 195. C. 7. Procopius *ed. Hoeſchel.* p. 173. 6. inter Iuſtinianum & Theodatum Gothorum in Italia regem haec narrat fuiſſe pacta εὐφημεῖν τε ὁμοίως τὸν δῆμον ἀναβοῶντα ἀεὶ βασιλέα πρῶτον, ἔπειτα Θευδάτον ἔν τε θεάτροις καὶ ἱπποδρομίαις - - εἰκόνα τε χαλκῆν μήποτε Θευδάτῳ μόνῳ καθίστασθαι, ἀλλὰ γίγνεσθαι μὲν ἀεὶ ἀμφοτέροις, στήσεσθαι δὲ οὕτως, ἐν δεξιᾷ μὲν τὴν βασιλέως, ἐπὶ θάτερα δὲ τὴν Θευδάτου.

C. 2. ὁ μέντοι ἐπ᾽ ἴσης] Nemini licebat *in eadem linea*, ut ait Luitprandus, cum Imperatore ſedere. Sedebant ait p. 479. *Legat.* de Romani iunioris filiis loquens, *ad ſiniſtram non in eadem linea, ſed longe deorſum* [inferius, humilius] *eius* [Nicephori Phocae] *quondam domini, nunc ſubiecti.* Hinc inter rara & laudabilia facta Ioannis Comneni refert, quod καθεζομένῳ *heri volente adhuc & naſcente imperio* fratrem Iſacium καθέδρας τε καὶ τραπέζης ἐξ ἴσου κοινωνὸν παρελάμβανε καὶ μετεδίδου τῆς ἀναρρήσεως: quibus verbis ſatis indicat, proceſſu temporis & firmato imperio ſecus factum fuiſſe. Inſignis eſt Nicephori Gregorae locus, qui extremo L. XI. laudans Andronicum, humanitatem eius ex eo demonſtrat, quod, quum imperialium tricliniorum ita comparatum eſſet pavimentum, ut cubiculi cuiusque extremae quaeque orae ex adverſo ſeſe reſpicientes triente ſpithamae eſſent altiores reliquo medio intercepto plano; praeſertim ibi, ubi thronus imperialis ſtaret, ut ea in re quoque majeſtas eximium quid prae aliis haberet ſtans, ſive in ſacris hymnis decantandis, ſive in colloquendo cum ſubditis aut cum legatis exteris, eamque in ſtationem aſcendere, & ex aequo adſtare Imperatori liceret nemini, niſi uxori & liberis & germanis, forte quoque patruis Imperatoris, ipſe, Andronicus, permiſerit nobilitati juveni, aliisque etiam humilioribus illuc aſcendere & ſibi adſtare; quo factum, ut ſaepe de loco cedere coactus fuerit a premente turba. Verba eius haec ſunt: Δῆλον ἐστὶ τοῖς ἅπασιν

ἅπασιν ὡς αἱ τοῦ ἐπιπέδου ἐκ διαμέτρου ἀνεστῶτες τῶν βασιλικῶν τρικλίνων ἀμφοτέρωθεν ὑπέρκεινται τε τοῦ μεταξὺ ἐπιπέδου μέχρι καὶ εἰς τρίτον σπιθαμῆς, καὶ μάλιστα ὅτε καὶ ὁ βασιλικὸς ἔστιν θρόνος, ὃν ἴσως ἔχει τι καὶ τούτῳ πλέον τῶν ἄλλων ὁ βασιλεὺς ἐχόμενος, ἔν τε ταῖς ἱεραῖς ὑπομονῆς, καὶ ὅτε διαλέγοιτο, νῦν μὲν τοῖς ὑπηκόοις, νῦν δὲ τοῖς ἐξ ἐθνῶν πρέσβεσιν. ἐξεῖναι γε μὴν ἐπ' ἀνέσεως τῆς στάσεως οὐδενὶ τῶν ἁπάντων τῷ βασιλεῖ συνίστασθαι, πλὴν τῆς συζύγου καὶ τῶν υἱέων, καὶ ἀδελφῶν, προσθείην δ' ἂν καὶ τῶν ταῖς ἀδελφαῖς. ἀλλὰ ταῦτα γειτνιῶν καὶ ὁμιλοῦντες ἐκείνοις ἔχειν, ἀνέστων καὶ συνεστῶτες, οὐχ' ὅπως ἅπασι τῶν ἄλλων ἡ ἰσότης, ἀλλὰ καὶ τὴν χθαμαλὴν καὶ ὑπηρέτου τάξιν ἐχόντων, ὡς πρὸς βασιλέα ἦν &c. Cinnamus L. V. pag. 120. *init.* de Kilig Arslani Sultani Iconienſis adventu in Vrbem regiam narrans ait: Κλιτζασθλᾶν δὲ ἐπιδημήσας ἐς μέσους παρῆλθε, θάμβος ὅλος ὤν. καὶ τοῦ βασιλέως καθῆσθαι τοῦτον προτρεπομένου, ὁ δὲ τὸ μὲν πρότερον ἰσχυρότατα ἀπέλεγεν, ὡς δ' ἐπὶ μᾶλλον ἐγκείμενον ἑώρα τὸν βασιλέα, καθῖζε λοιπὸν ἐπὶ χαμαιζήλου τινὸς καὶ ἥκιστα ἐπὶ μετεώρου καθέδρας. Rex ipſe Franciae, Ludovicus VII. quum in expeditione ſua in Palaeſtinam CPlin tranſiret, & ad Manuelem Comnenum inviſeret, humiliore ſella jubebatur ſedere. Deſcribit idem Cinnamus receptionis ejus ceremoniam, L. II. p. 46. his verbis: παραγενομένου τοίνυν ἄνδρες ὑπήντων αὐτῷ ὁπόσοι τε κατὰ γένος καὶ τύχην βασιλεῖ ἐγγίζειν, καὶ ὅσοι τὰς ὑπερφανεῖς τοῦ τηνικάδε διεῖπον ἀρχάς, προπέμψαντές τε αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια μεγαλοπρεπῶς καὶ τὰ εἰκότα τιμῶντες. ἐπειδή τε εἴσω τῶν ἀνακτόρων ἤδη ἐγίνετο, ἔνθα βασιλεὺς ἐπὶ μετεώρου καθῆστο, χθαμαλή τις αὐτῷ ἐκομίζετο ἕδρα, ἣν σελλίον ῥωμαΐζοντες ὀνομάζουσιν ἄνθρωποι, ἐφ' ἧς καθίσας τὰ εἰκότα τε εἰπὼν καὶ ἀκούσας τότε μὲν ἐς τὸ πρὸ τοῦ περιβόλου ἀπηλλάττετο προάστειον &c. Francici quidem ſcriptores hoc factum negant, & Graecos arrogantiae arguunt. Valde tamen eſt probabile, Cinnamum hic vera tradidiſſe. Nam alias Ludovicum, Conrado Imp. minorem regem, non admiſiſſet Imperator CPtanus, ſi hanc conditionem repudiaſſet, quum Conradum, quamvis ex uxore fratrem inſalutato ſe CPli abire ſiviſſet, propterea quod voluiſſet ut par a pari tractari, quod Graecus negabat. De Balduino IV. rege Hieroſolymae ad eundem Manuelem in campis Antiochiae inviſente narrat idem Cinnamus p. 107. C. quod Manuel eum coram admiſſum in humili ſella ſedere juſſerit, ἰδὼν αὐτὸν καὶ προσιόντα, θρόνον δέ τινα χθαμαλὸν καθίζεσθαι παρέθετο. Cui concinit Wilhelm. Tyrius XVIII. 24. de eodem colloquio. *ſecus eum in ſede honeſta, ſed humiliore locatus eſt.* v. Du Cange ad Ioinvillle p. 318. ſqq. & ad p. 86. C. 10. Hinc patet, quid ſtatui debeat de narratione Bernardi theſaurarii c. 15. de acquiſitione terrae ſanctae T. VI. Scr. Rer. Ital. p. 668. *His dictis*, ait, *ſtatim juſſit* [Alexius] *Godofredum* [Bulioneum] *imperialibus veſtibus indutum juxta eum in ſolio reſidere - - ſingulis hebdomadibus a feſto Epiphaniae usque ad Aſcenſionem Domini hyperpyros aureos quantos duo viri una vice deferre poterant, & inſuper nummorum cupreorum modia decem.* Tantosne honores Godofredo habuerit ille Alexius, qui Boemundo Normanno, Antiochiae & Baris principi, ad ſe admitti cupienti, non ſolum ſedere, ſed vel ſtare ex aequali negabat, teſte Anna Comnena Alex. p. 401. Qui locus, quod ceremonias, quibuscum exteri principes ab Impp. CPtanis excipi ſolebant, bene exprimit, dignus eſt, qui totus adſcribatur. Diſcimus ex eo principes CPtanos exteris non aſſurrexiſſe advenientibus, ſtare eos ſiviſſe & quidem humiliore loco, manum non porrexiſſe, & flagitaſſe ut genu & caput illi erga ſe inclinarent, neque ſiviſſe eos cum thoracibus, aut, ſi Du Cangii praeferimus interpretationem, cum viris armatis in conſiſtorium intrare. Conditiones igitur, quibus admitti Boemundus cupiebat, hae erant. μὴ ἀτίμως ὑποδεχθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ πρὸ ἓξ σταδίων τῆς συγκλήτου, τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων αὐτῷ τὸν ἐμὲ ὑποδέξασθαι προαπαντῆσαι. περὶ δὲ τὴν βασιλικὴν σκηνὴν πλησιάσαντα ἅμα τῷ τὰς πύλας εἰσιέναι, καὶ αὐτὸν τῆς βασιλικῆς ἐξαναστάντα καθέδρας ἐντίμως με ὑποδέξασθαι. - - πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸν βασιλέα τῆς ἐμῆς κρατῆσαι χειρὸς καὶ πρὸς τῇ κεφαλῇ τῆς κλίνης αὐτοῦ παραστῆσαί με, καὶ μετὰ δύο χλαμύδων τὴν εἴσοδον ποιησάμενον μηδόλως εἰς προσκύνησιν κάμψαι γόνυ ἢ τράχηλον τῷ ἄνακτι. Audiamus jam, quid horum conceſſum, quid negatum fuerit. Igitur τὸ μὲν ἐξαναστῆναι τοῦ βασιλικοῦ θρόνου αὐτὸν ὁ προσυπέξασθαι internuncii nempe Alexii, ἀλλὰ καὶ ὡς περιττὴν ταύτην αἴτησιν ἀπεπέμψαντο. ἀμφότερα δὲ τοῦτο ἀπεδοκίμασαν, ἀλλὰ καὶ τὸ μὴ κλίναι γόνυ μήτε τράχηλον εἰς προσκύνησιν τῷ βασιλεῖ. Haec negata; iſta admiſſa, τὸ τινὰς τῶν πορρωτέρω συγγενῶν μεταβῆναι διάστημα ἱκανόν, καὶ ὅπως τοῦτον προσδέξασθαι - - ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ τῆς χειρὸς τούτου τὸν βασιλέα ἐφάψασθαι καὶ στῆσαι πρὸς τῷ ἀνωτέρω μέρει τοῦ βασιλικοῦ σκίμποδος - - item τὸ σὺν δυσὶ χλαμύσιν εἰσελθεῖν οὐκ ἀπεπέμψαντο. Conf. Polyb. p. 1037. *ed. Gronov.* ubi de Philippi cum Tito colloquio narrat. Traducta fuit a Parthorum regibus haec ſuperbia ad Romanos Imperatores primos, & deinde per hos ad Graecos Byzantinos, ut patet ex Athenaeo p. 152. *fine*, & ex iis, quae de menſa ἀποκοπῇ ad pag. 142. dicam.

55. C. 8. 'Οδῷ] M. οὐδῷ *limine.* Saepius in hoc vocabulo peccarunt operae noſtrae. V. p. 58. A. 12.

D. pen. 'Ο τε τῆς καταστάσεως] Aut ad hunc aut ad Referendarium pertinet, quod in membranarum margine paulo inferius adſcriptum erat ἐν ἄλλῳ (nempe ἀντιγράφῳ) ὁ καστρήσιος.

56. C. 11. Συναπτὴν] Eſt ex idiographia librarii, qui η & ι promiſcue habere conſuevit. Ita ſupra p. 54 Cap. XIII. lin. 2. pro εἰσελθεῖν (ut ibi recte eſt editum) dederat εἰσελθῆν. Eſt autem εὐχὴ συναπτὴ vel ſimpliciter ἡ συναπτὴ *collecta*, oratio, quae inter pſalmos aut alias quaſvis prolixiores orationes, a diacono pronunciatur, & pſalmos aut preces connectit, συνάπτει, unde ipſi nomen. Vid. DC. Gloſſ. Gr. h. v. vertunt quoque *exclamatio.* Vid. Nicol. Rayaei diſſert. ad acoluthiam officii graeci T. II. Actor. SS. menſ. Iunii p. XXX. Heinecc. III. p. 278. Gretſer. ad Codin. p. 172. vel etiam ſic dicta fuit haec oratio, quia abſque pauſa & interpolatione recitabatur. Certe συνάπτειν pro *uno continuo ſpiritu ſeriem verborum adcurate recitare* habet Polyaenus p. 537. 9.

C. ult. Εἰσέρχεται] M. εἰσέρχονται.

57. A. 1. Τὴν ἀργυρᾶν πύλην] Iam aliquoties mentio facta portae argenteae, id eſt argentea lamina obductae. Succurrit nunc hoc annotare, portam illam argenteam Chryſotriclini fuiſſe opus Conſtantini noſtri Porphyrogenneti. Vid. Script. poſt Theophan. p. 281. A. *[Erat olim in Baſilica S. Petri porta argentea. Mabillon. Iter Ital. p. 144.]*

A. 2. 'Ωμοφόριον] M. ὠμόφορον.

A. 3. Οἱ κουβουκλείσιοι] Cubuclisii dignitas eſt eccleſiaſtica. vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. qui tamen fatetur non bene noſſe, quodnam eius munus fuerit. *[Ioannes Cameniata, qui de Theſſaliae excidio ſcripſit, erat κουβουκλείσιος, ut in titulo appellatur, quod in margine edit. Combefiſianae p. 317. hoc ſcholio exponitur κληρικὸς τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων τεταγμένων εἷς]* Obſcure & prave. In fine libelli appellatur ille Cameniata κουβουκλείσιος τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

A. 8. Κουκουμάρια] Videntur calices ampli ventris ad inſtar cymbalorum aut dimidiati globi fuiſſe, & nomen a cucumis traxiſſe, vaſis aeneis ventricoſis, in quibus aqua ſolebat calefieri. Lin. 12. pro ὀδῷ leg. eſt οὐδῷ e codice, ut ſupra jam monui.

A. ult. 'Οδῷ] M. rurſus οὐδῷ.

B. 8. 'Ωσαύτως καὶ ἐν ταῖς τῶν κλητωρίων - - χερσὶ] Haec verba aut huc non pertinent, aut mutila ſunt. Ego certe non percipio, quid ſibi velint. εἰσοδέξοδος eſt vox novae graecae compoſitionis, *introitus & exitus.* Intelligimus igitur ex hoc loco, ſingulos miſſus a Patriarcha, aut eo, cui is id muneris deputare voluiſſet, prius benedictos fuiſſe, antequam conſumerentur, & Patriarcham conſueviſſe metropolitis id delegare, & unum poſt alterum, ſingulos ad ſingulos miſſus, ſecundum ordinem eccleſiarum, quibus praeerant, excitaſſe.

D. 5. Σπαθαρικίῳ] Spatharicium videtur ſtatio aut habitatio Spathariorum fuiſſe, prope Circum, ut ex aliis Noſtri locis patet.

58. A. 3. Στοιχεῖται] M. στοιχεῖται.

B. 5. Εἰς τὸ] M. εἰς τὸν.

B. 7. Γίνεται μεταστάσιμον] *Seceſſus fit, ſeceditur in Conſiſtorium*, & quidem in Circo, aut prope illum. Pag. enim 829. cf. lego de Spatharus τοῦ σπαθαρικίου ἤτοι τοῦ ἱπποδρόμου.

58 C. 1.

58. C. 1. Μεγάλῳ] Erat nempe *parvum* quoque Conſiſtorium, τὸ χειμερινὸν *hibernum* dictum, magno vicinum. p. 136. D.

C. 2. Ὕπατοι κονσιστωρίῳ] M. ὕπατοι κονσιστώρι id eſt κονσιστώριον. Habet enim hic librarius in more poſitum, ut ν finale omittat. qua de re vid. ad p. 319. C. 3. *Stant Hypati conſiſtorium*, id eſt congrediuntur & conſtant in Conſiſtorium, ſeu in corpus conſiſtens.

C. 4. Κιβώριον] Nemo hic de Ciborio ſacro vel eccleſiaſtico cogitet, de quo plerumque ea vox uſurpatur, & cui debebat propria eſſe ex origine: ſed intelligitur hic τὸ κιβώριον τοῦ κονσιστωρίου, thronus imperialis in Conſiſtorio ſub Ciborio ſtans, ad quem tribus gradibus porphyretici marmoris aſcendebatur. Eſt proprie κιβώριον originis Hebraicae כפרת notatque τὸ ἱλαστήριον arcam foederis, apud quam expiabantur Iudaei; deinde imitamentum ejus & ſucceſſio in eccleſiis Chriſtianis, pegma illud quatuor columnis conſtans & ſuffultum, tegens altare ſub eo poſitum, tecto ſive apſidato, θολωτῷ, ſive pyramidali, ſive tandem plano quadrangulari. Deinde vero propagato & ampliato uſu κιβώριον omne illud dictum fuit, quod eundem uſum praeſtaret, quem Ciborium tribunae praeſtat altari, id eſt quod ſuppoſitas ſellas hominesve tegit, & ab illapſu radiorum ſolis, aliarumve aeris injuriarum tuetur, umbraculum, baldachinus; item lectica geſtatilis. Gloſſae. Βαστέρνα. κιβώριον ἐκ ξύλων, ᾧ ὀχοῦνται αἱ παρθένοι. item ſtructurae illae aut arcuatae in ſummo, aut in conum, pyramidemve aſſurgentes, ſuper ſepulcris. v. Du Cange h. v. Veteres quoque reges ſub uraniſco ſediſſe, patet e Plutarchi Vitis p. 1389. 3. *ed. H. Steph.* & e deſcriptione throni Alexandri M. apud Diodorum Sicul. L. XVIII. & res nota eſt. De ciboriis eccleſiaſticis hoc addam, ob argumenti ſimilitudinem, *arcas* & *eccleſias* ea fuiſſe dicta. *Coopertura argenti* [id eſt argentea] *arcae S. Apollonii* memoratur in theſauro eccleſiae Canuſinae apud Murator. T. V. Rer. Ital. p. 285. Ademar. Caban. (apud Du Cange v. *Eccleſia* & *Munera*.) *Hic compoſuit ſuper altare Servatoris eccleſiam ex auro & gemmis & argento, quam vocant Muneram.* id eſt منارة *turrim*, vel *pharum*. *Propitiatorium* dicunt auctores, quos Du Cange h. v. laudat, exacte ad originem Hebraicam vocis Κιβώριον.

C. 6. Διὰ] *per. accipit νεῦμα divinam annutationem ab Imperatore per praepoſitum tanquam per traducem.*

D. 1. Ἀριστῶσι] M. ἀριστῶσι. Novi Graeci ω & ο promiſcue habent.

D. antepenult. ſeu in ſcholio ταύτῃ] M. τῇ αὐτῇ.

D. penult. Εἰς τὸ ἅγιο ἀποστόλῳ] M. εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους.

59. A. 8. Ἀσπαθάριοι] id eſt Protoſpatharii. Saepe α in compoſitione πρωτο valet. In membranis quidem noſtris α illius notionis aut triangulo acquiretur, baſi deſtituto, aut transverſa virgula ſ deſignatum erat. Ad prius idque frequentius exemplum curavi ego, in illa parte, quae ſub meis oculis impreſſa fuit, a typographis hunc characterem poni ᾶ. Mos ille, ᾱ pro πρῶτος ſcribendi, antiquus eſt. Artemidorus aquilam in Onirocriticis ait *primum annum* notare. Ergo ἀετὸς idem eſt atque ᾶ ἔτος id eſt πρῶτον ἔτος. Locus hic eſt p. 107. lin. 17. σημαίνει δὲ ὁ ἀετὸς καὶ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπιόντα. ἔτι γὰρ τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ γράφει ἀλλ᾽ ἄλλο ᾶ ἢ πρῶτον ἔτος. Quia vero πρῶτος & εἷς eodem ſigno ᾶ ſolebant exprimi, factum fuit, ut ſocordes aut imperiti librarii lectoresve aut typothetae unum pro altero ponerent. e. c. ἡ μία τῶν σαββάτων reperitur pro ἡ πρώτη τῶν σαββάτων, *die Paſchatis feſto*, qui error e ſigno ᾶ aut ᾱ natus fuit.

B. 5. Ἐπὶ τοῦ κυρίου] Ita quoque M.. Ego vero non dubito quaedam hic excidiſſe.

Ibidem. Διάπορον] Amant Graeci recentiores particulam διὰ & δι in compoſitis colores notantibus praeponere, ut διάροδον, διαπράσινον, διαβένετον &c. Nihil auget hoc ſignificationem, ſed notant ea ſimpliciter *album, roſeum, citrinum, venetum* &c. Retinent quaedam eorum adhuc Itali, ut *diaſpro*. διὰ vero in hac compoſitione exprimit *incruſtationem*, ſignificat hunc illumve colorem in rei extima ſuperficie conſpicuum eſſe. Ita dicitur διάχρυσον, non quod totum aureum eſt, ſed quod aureum apparet. Sane p. 369. D. & 382. B B ἀργυρᾶ διάχρυσα opponuntur τοῖς ὁλοχρύσοις. Contra vero Du Cange v. *Diagnatus* aſſeverat διὰ in talibus compoſitionibus valde augere ſignificationem, ideoque *diacitrinus* vertit *coloris citrini intenſioris*. *diacynthinus hyacinthini coloris intenſioris* &c. Sed annon potius διὰ in his coloribus maculoſitatem, nonuniformitatem τὴν ποικιλότητα coloris notat? διάροδος, *ſparſum maculis roſeis*. χρυσόκλαβον *aureis clavis ornatum*, *vel aureo clavo*. Si nempe clavus pro longa lata taenia purpurea vel aurea ſumatur. Sed putant viri docti clavos fuiſſe nodos, circellos, quibus veſtes arcte ad corpus adſtringuntur, continentur, *Knöpfe, des boutons*. Veteres geſtaſſe tales in veſtibus nodos, ſaltim minutae ſortis homines, ut milites, apparitores &c. apparet ex Menologio Baſiliano T. II. p. 143. Goar. ad Theophan. p. 207. A. 7. κλάβιον interpretatur *circulus* & Du Cange χρυσοκλαβαρικὸν, *circellis aureis ornatum*, (Gloſſ. Gr. v. Ἀὴρ, p. 33.) Goar autem ad Codin. pag. 45. in margine vertit *opere phrygio auro ductili pictum*. conſ. Idem p. 47. n. 3. & initio capitis 4. p. 50. κλαπωτὸς (quod idem atque κλαβωτὸς) vertit *ſive ſerrcis auro tectis textus*. * [vid. Du Freſne ad Joinvill. pag. 295.] * Verum non meminerant viri docti, quid clavus eſſet. Eſt nempe lata, ſeu lignum longum, gracile, non admodum latum, ſed per omnia eiusdem craſſitiei & latitudinis. Vnde lata taenia purpurea tunicae praetexta *clavus* dicta fuit. Docte vocis ſignificationem expoſuit Salmaſius ad Scr. H. Aug. T. I. p. 279. ſqq. ubi docuit quid *clavus*, quid *curſus clavularis*, quid *plauſtra clavularia* fuiſſent.

B. ult. Χυμευτὸν] Exponendum mihi quum eſſe ſenciam de re obſcura, & attingendas artes mihi prorſus ignotas, picturam nempe illam, quae ſmaltitum vel *email* appellatur, veniam ſtatim in ingreſſu huius diſputationis deprecor, ſi de rebus incompertis, ut coecus, quod in proverbio aiunt, de coloribus diſputo. Scribitur modo χειμευτὸν, modo χυμευτὸν, utrumque recte. Nam ſi χεῦμα dicitur a χέω, poteſt quoque χεῖμα dictum fuiſſe, quamvis κέχυμαι frequentetur in libris, unde χυμευτόν. Et ſane χεῖμα περιχεύμενον αὐτῇ (pro περικεχυμένον vel περικεχυμένον) dixit Herodes Atticus in Dedicatione ſtatuae Regillae verſ. 12. ubi non opus erat Salmaſio reponere περικείμενον. Nam περιχεῖσθαι αὐτῇ *ſeſe circumfundere ſtragulis* verbum in ea re proprium eſt. Vid. Athen. p. 484. B. ἐπιπαίει μαργὸς περιχευμένος. Dixerunt veteres χεῦμα non tantum liquidum aliquid, ſed etiam maſſam ſolidam, cuius ſuperficies aequabilis, nitida, velut vitrum aut glacies eſſet. Ita Sophocles apud Stobaeum in Eclogis Grotianis p. 263. χυμὸν appellat *aquam congelatam*, accretum digitis glaciei fruſtum, amorem glaciei comparans. Dubium igitur, χυμευτὸν ſitne id, quod Latini medio aevo *fuſile* appellabant, id eſt, non cuſum malleo diductumque vi, ſed ex fervente liquido metallo una fuſione in debitam formam coactum; an ſit eiuſmodi compoſitio, qualis erat, teſtibus auctoribus, illa menſa ſacra, a Iuſtiniano M. in S. Sophia a ſe condita dedicata, fundo aureo, ſed cui contritae gemmae, margaritae, argentum aliaeque materiae pretioſae admixtae & in unam maſſam conflatae atque colliquatae erant; an tandem fuerit χυμευτὸν ſmaltitum, quale noſtrum hodiernum eſt; aut alia quaedam ratio imagines in metallis pingendi. Nulla harum coniecturarum caret ſpecie, quod de ſingulis oſtendam.

Fuſile appellabant Latini, ut dixi, oppoſitum cuſo malleis. Memorabilis eſt locus apud Du Cange v. *Abſida*, id eſt ſandapila reliquiis ſanctorum onuſta. *Abſida, quam deferebant, erat fuſilis ex auro & argento, quod electrum dicitur.* Scilicet illa e compoſito, qua ad auri tres partes quarta argenti accederet, *electrum* dicebatur illo aevo. v. Chilmead ad Malal. T. II. p. 161. & DC. v. *Freda* & *Capa cum tintinnabulis*. Vtrumque idem valet, *fuſile* & *electrum*; nempe *eluctum*, eliquatum, fuſum; adeoque idem cum χυμευτῷ eſſe poteſt; & potuerunt ſecuta tempora idem χυμευτὸν id eſt χυμὸν, appellaſſe, quod priores fuſum, fuſile & electrum. At quid ſunt *imagines fuſili opere caelatae*. Chronicon Ab-

batiae

batiae S. Trudonis L. VI. p. 403. apud DuCange memorat *pelviculam intus habentem imagunculas fuſili opere caelatas.* Non poſſum aliter animo concipere quam fuiſſe pelvim, quae non cuſa malleo, ſed e crucibulo & forma quadam argillacea, in qua effictae prius fuiſſent illae imagines, fuſa fuerit: qualia neceſſe quoque eſt ut fuerint *vitrea vaſcula anaglypha fuſilitate caelata,* quae citat Petrus Damianus in Vita S. Odilonis. Nam alias contradicere ſibi videtur, qui *fuſilitate caelatum* dicit. Accipiendum igitur vocabulum *caelatus* pro habente figuras extantes, easque non caelo inſculptas, ſed ab illa forma, in quam vitra fuſa fuerunt, ſub ipſa fuſione & congelatione impreſſas. Fuitne talis quoque diſcus, quem *ſpecioſis imaginibus incauſtis inſculptum* dicit Ioannes Damaſcenus in Synodica ad Theophilum Imperatorem ψελλάφιον καὶ ὡς τὸν μέγεθον αὐτοῦ δίσκον, ὡς ὅπερ ἐγχυμευτικῶς καλλιεργήματα ὁ μυστικὸς τοῦ Χριστοῦ δεῖπνος μετὰ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων ἐγκεκόλαπτο. Intelligerem locum, ſi Auctor aut omiſiſſet ἐγχυμευτικῶς, aut pro ultima voce dixiſſet ἐγγέγραπτο. Iam vero non poteſt aliter accipi, quam fuſum fuiſſe hunc diſcum formatumque in forma, quae ipſi ſigna ſua imprimeret. Adeoque erunt τὰ ἐγχυμευτικὰ καλλιεργήματα formoſae imagines per fuſionem impreſſae. Aut ſic quoque poteſt locus reddi: Inſculptas coelo figuras deinceps coloribus incruſtatas, & hos colores ſuper igne vivo inuſtos fuiſſe. Quo de genere picturae deinceps dicetur.

Dixi porro, τὸ χυμευτὸν eſſe poſſe illam compoſitionem, quam Graeci novi electrinam appellant, menſae magnificentiam enarrantes, quam arae S. Sophiae Iuſtinianus inſtravit. Si talis fuit illa compoſitio, qualem Graeculi perhibent, (at mihi quidem ſomniare videntur, & nugas ſuas Iuſtiniano affingere) fuit procul dubio ridicula & inſana; fuit tamen aetas illa ſtultitiae omnis capax. Audiamus igitur, qualis ea fuerit compoſitio? Χρυσὸν καὶ ἄργυρον ait Codinus apud Du Cange ad Paulum Silentiar. p. 567. qui plura hac de menſa habet, λίθους τε τιμίας ἐκ πάντων, μαργαρίτας, χαλκόν, σίδηρον, μόλυβδον, ὕελον, καὶ πᾶσαν ὕλην τῇ χωνεύσει καταμίξαντες ἀμφότερα καὶ χωνεύσαντες ἔχυσαν ἀλλήλοις. Alius ait, Iuſtinianum coactis omnibus, quae terra, aer & aqua ferunt, pretioſis viliusque τὰ μὲν κρείττονα καὶ τιμιώτερα πλεῖω, τὰ δὲ ἐνδεέστερα ἐλάττω, τὰ ὑγρὰ τήξας, τὰ ξηρὰ ἐπέβαλεν, καὶ οὕτως εἰς τύπον ἐπιχέας συνεπλήρωσεν αὐτήν. Ὅθεν καὶ ποικίλη φαινομένη θάμβος παρέχει τοῖς εἰς αὐτὴν ἀτενίζουσι. Iisdem citat Du Cange e Gloſſis MStis haec: ἠλεκτρον χάλκωμα καθαρὸν ἢ ἀλλότυπον χρυσίον, μεμιγμένον ὕελον καὶ λίθοις, οἷος ἦν κατασκευὴ ἡ τῆς ἁγίας Σοφίας τράπεζα. Videtur tamen talis compoſitio ne quidem poſſibilis eſſe. Quapropter crederem potius, tabulae illi Iuſtinianeae infixas fuiſſe gemmas & margaritas, & fumo aliisve chymicis liquoribus adſperſos varios colores, ut in variis diſtantiis ſpectanti varios colores exhiberet. Frenum & ſella, quae Noſtro memorantur, tali auro χυμευτῷ veſtita, poſſunt ad hunc modum auro fuſo in varias formas & gemmis atque margaritis ope glutinis cuiuſdam infixis reſperſa fuiſſe.

Sed potuere quoque picta fuiſſe imaginibus. Certe ſunt loca, in quibus χύμευσις notare videtur picturam in metallo, ſive iam illa adhuc recens & madida, ut maneret, incocta metallo fuerit, ſive illi ſuperinducta cruſta vitrea etiam incoquenda, ſive tandem laminae tenues aureae argenteaeve coloratae pro lubitu pictoris eo modo primum componerentur, deinde vi ignis colliquarentur, & conferruminarentur, ut in muſivis cum vitreis ſtaminibus fiebat. Sane non ignoraſſe veteres artem metalla colorandi patet ex Plutarchi Pericle p. 289. antep. *ed. H. Stephani,* ubi ſic diſtinguendum βαφεῖς χρυσοῦ, *tinctores auri,* μαλακτῆρες ἐλέφαντος *emollitores eboris,* ad inde conficienda varia corpora. Narrat quoque Philoſtratus L. I. Vit. Apoll. Tyan. p. 71: Indos habuiſſe imagines e variis metallis compoſitas, varieque coloratas. Quae quamvis fabuloſa ſint & conficta, apparet tamen, Philoſtratum ea ad ſui ſaeculi morem confinxiſſe, quod non fuiſſet facturus, ſi modus metalla pingendi, aut varii coloris metalla in unius imaginis maſſam componendi notus tunc nondum fuiſſet. Si certe conſtaret, quid fuiſſet medio aevo *ſmaltitum opus,* poſſet dici, quid fuerit τὸ χυμευτόν. Nam unum idemque fuiſſe utrumque, admodum probabile ſit, cum aliis ex argumentis, tum e loco Chronici Caſinenſis III. 33. ubi dicuntur periti ſſimi artifices operis ſmaltiti Byzantio petiti fuiſſe, illo propemodum tempore, quo τὰ χυμευτὰ in uſu CPoli erant. *Ad regiam urbem quendam de fratribus cum literis ad Imperatorem, & auro XXXVI. librarum pondo, transmittens, auream ibi in altaris facie tabulam cum gemmis ac ſmaltis valde ſpecioſam parari mandavit, quibus videlicet ſmaltis nonnullas quidem ex evangelio, fere autem omnes B. Benedicti miraculorum inſigniri fecit hiſtorias.* Videor tamen mihi verba haec bene conſiderans, ex iis intelligere, fuiſſe ſmalta vitra metallicis liquoribus imbibitis varie colorata, quae comminuta ſtylo tollerentur & pro lubitu pictoris diſponerentur ſuper metallo, fornaci deinceps immittendo toto apparatu, quo vitra ad certum gradum cum metallo pariter liquefacta coaleſcerent in ſolidum. Adeoque χύμευσις & ἔγκαυσις idem fuerunt. Conſtant. vit. Baſil. Maced. p. 203. ἀργυρὸν σταυρὸν μετ' ἐγκαύσεως memorat, & eadem pagina, verſu D. 3. trabem auream, in qua Chriſti imago μετὰ χυμεύσεως ἐντετύπωται. *Auri petiae ſmaltitae* apud Anaſtaſ. in Benedicto III. videntur tabellulae aureae eſſe cum pictis ſmalto & inuſtis imaginibus. *Rete totum,* ait, *e gemmis albaveris & bullis aureis, incluſas etiam auri petias in ſe habens ſmaltitas.* Fuiſſe ſmaltum veteribus idem, quod nobis eſt, nempe cylindrulos cavos vitreos varie coloratos, quales quidam filis ſericis aſſutos oris veſtarum ſeu tunicarum adhuc hodie gerunt, patet e Chronici Caſinenſis III. 57. ubi *coopertorium ſericum altaris memoratur cum urna* [id eſt *ora*] *purpurea ornatum margaritis ac ſmaltis.* Conf. Du Cange v. *Pernae,* ubi *ſmalta impernata* ſunt cylindri ſmaltinae aut filis ad modum pernarum ſeu perlarum conſertae, aut margaritis intermixtae. Non infrequens ſmalti & ſmaltiti operis mentio apud ſcriptores medii aevi. Conf. Du Cange hac voce in Gloſſ. Lat. & in Graeco v. Σμάλτος. Ita enim Graeci efferebant pro σμαλτος & σμαλτόνειν pro σμαλτεῖν. Fallitur tamen vir doctus, illam vocem a *malto* vel *malta* repetens, quae architectis *fundamentum* notet. *Malta* huc non pertinet. Eſt enim Arabicae originis. ملط notat *caemento conſolidare murum,* & ملاط *caementum,* & omne malagma, quod ſtruem lapidum conſolidat, coagmentat. *Smaltum* autem eſt Germanicum vocabulum, *liquatum* vel *liquorem,* χυμὸν notans.

Iam intelligatur, quid ſint χυμευταὶ λίθοι χρυσοκολλήτων in illo Anaſtaſii Sinaitae, quod Du Cange ad χυμευτὸν citat. οἱ γὰρ δὴ χρυσοχόοι ἡμᾶς καὶ λιθουργοὺς καὶ χυμευτὰς χρυσοκολλήτων λίθων ἀπεργάσασθαι κελεύει ἡ γραφὴ καὶ παιδεύουσα ταῦτα φησί. Sunt procul dubio coloratores, tinctores gemmarum; unde conſtat, illa quoque tempora noviſſe artes gemmas adulterandi. Χυμὸς Graecis liquorem coloratum in ſpecie notat; & quia Chymiae hoc opus eſt metallorum aliarumque rerum colores producendi, & mutandi, hinc nomen arti manſit, quod Arabes ſuo articulo *al* auxerunt, unde Alchymia nata eſt. Vid. Du Cange v. *Inquimatiſare,* quod nihil aliud eſt, quam ἐγχυματίζειν.

Non confundendum hoc opus cum opere de nigello, caelaturae ſpecie, quam credo Graecis ignoratam prorſus fuiſſe. Vid. Ciampin. Monument. Vet. T. I. p. 35. & Du Cange v. *Nigellum* & Μέλαν, ubi tamen τὸ μέλαν, quod Theophanes & Cedrenus memorant, cum hoc nigello prorſus nihil habet commune, ſed eſt glaſtum, quod vulneribus acu in carne factis infricatur, & ſic ſtigma facit. Opus de nigello videtur eſſe tabula illa Iſiaca, vulgo Bembina dicta, Taurini aſſervata, ex illis, quae de ea Keyslerus T. I. Itiner. p. 194. retulit. Liceat mihi adhuc unum locum huc quodam modo pertinentem illuſtrare. Citat Du Cange in v. *Mazer* haec e Doubleto: *Le hanap du Roy S. Louis, dans lequel il beuvoit, fait de madre avec ſon couvercle de meme matiere, garny d'un pied d'argent doré, & dedans iceluy hanap au milieu du fond un email de demy rond taille de fleurs de lys d'or à champ d'azur.* Vocabulum *madre* eſt Arabicum, مدر *glebam* vel *bolum* ſignificans, & in ſpecie illam praeſtantiorem, e qua porcellanae ſunt. Sed pergamus.

60. B. 1. Σαβάνια] Sabana, lintea, ſudori et ſordibus faciei atque manuum abſtergendis. vid. Du Cange Gloſſ. utroque. Heinecc. III. 538. Ni fallor, jam alibi monui, vocem hanc Arabicae originis eſſe mihi videri. صان τὰ ἀποτεθεταυρισμένα, τὰ ἀπόθετα, a صان *cuſtodivit*, praeſertim veſtem in arca a pulvere, fumo & ſordibus contactus. βαστάζειν & φορεῖν ſolet Noſter ſaepe iungere. & illud quidem dicit de armis & rebus, quae manu librata geſtentur, ut dextralia, vel ſecures dextrales, haſtae vel hellebardae, virgae, quales ſunt oſtiariorum; Φορεῖν autem de rebus uſurpat, quae in & ab ipſo corpore geſtantur dependentes e loro, aut aliunde, ut gladius e baltheo dependens. Vix unquam vidi Noſtrum hunc morem deſerere. Paulo ante tamen p. 59. C. 12. ait βαστάζοντες ῥιπτάρια, φοροῦντες καὶ *τὰ σκουτάρια αὐτῶν*, ubi βαστάζειν potius videatur dici debuiſſe de ſcutis; niſi forte non manu ea libraverint, & librata geſtaverint, ſed e loris dependentia ex humeris.

B. 13. Ἐξελθόντα] M. hic dant ἐξελθὸν δὲ τὸν *βασιλ. ἐκ τῶν βήλων, καὶ διερχομένου ὑπὸ -- δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε* -- Efficiat ex hac lectione, quod quisque velit.

61. A. 10. Πατριάρχου] Poſt hanc vocem inſerantur haec e membranis, τὰ γραφάλια, ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ -- Codex quoque paullo poſt B. 1. habet τιμηθέντος δὲ καὶ τῆς -- Deinceps C. 10. coniiciebam aliquamdo τοῦ τῆς καταστάσεως, ſed codex conſentit editioni noſtrae. Et ſic quoque paſſim articulum omittit hic auctor, ut p. 63. A. 7. καὶ τῆς pro καὶ οἱ τῆς. vid. ad p. 83. D. 4.

D. 3. Παρακυπτικὸν] ſupra jam egi de hac voce. Cl. Interpres hic *capellam* vertit, quod non improbem. Quamvis enim proprie *feneſtram unde proſpici & deſpici queat*, ſignificet, procul dubio tamen ibi capella, oratorium erat, in quo Imperator divino cultui vacaret. Facile hoc intelliget, qui Lipſienſes noſtras ſacras aedes & in iis numeroſas capellas viderit. De capellis vid. Du Cange Gloſſ. Lat. h. v.

D. 6. Τοῦ ἀκουβίτου] ſcil. ὁ καιρὸς τοῦ ἀκουβίτου, aut ὁ καιρὸς ὥστε ἀκουβίτου -- Frequenter novi Graeci τοῦ pro ὥστε ponunt ad morem S. S. Evangeliſtarum, imo potius vetuſtiſſimorum & optimorum quorumque auctorum, qui ὥστε aut ἕνεκα ſubintelligendum omittunt.

62. A. 3. Καβαλλαρίαν] M. καβαλλαρίου, id eſt, καβαλλαρίων. Perſrequenter enim ille librarius omittit ν finale. Idem B. 3. ὁ τε βασιλεὺς habet.

B. 11. Τῆς] Putem delendum, quamvis codex habeat. Paullo poſt pro τιάραν oſtendi in codice σιάρα, quod vitioſum ſit, nec ne, non affirmarim. Relinquam ulteriori diſquiſitioni, praeſertim quum p. 64. A. 13. pro τιάραν recurrat pariter σιάραν.

C. 2. Ὑπὸ] Sic etiam in codice eſt: mallem tamen ἀπό. Idem ad vs. C. ultimum applicatum velim. Sequentia non ſatis ſana videntur. Iacent tamen in codice quoque ſic ut in editione.

D. pen. Χλανίδα] M. χλᾶνι, id eſt χλανίδιον.

63. A. 7. Κατὰ τὴν ἀναλογίαν] Reſpicit hoc ad πράσινον. Habebat tunicam viridem, ut quoad colorem ſuae factioni ſimilis eſſet.

A. ult. Τῆς πολιτικῆς τοῦ μέρους] Mallem τὸ μέρος, ut deinceps lin. B. 8. Membranae dant.

B. 1. Αὐτοῦ] M. τοῦ.

B. 5. Τῆς πολιτικῆς] Iam habuimus bis vel ter ellipticam hanc dictionem pro οἱ τῆς πολιτικῆς μερίδος, vel ἀγέλης vel πληθύος τοῦ μέρους τῶν πρασίνων, *illi qui ad urbanam partem factionis praſinorum, venetorum pertinent.*

B. 8. Τοῦ μέρους] M. τὸ μέρος.

B. 12. Μερῶν] Ita quoque M. ſed leg. μέρος τῶν.

C. 7. Μέρος] M. μέρους.

64. D. 4. Διὰ τοῦ πλοὸς] Sic nempe formant novi Graeci genitivum a πλοῦς, *navi*, *itinere maritimo*, nempe per ſinum Ceratinum ad Pegas. Et in dativo formant πλοΐ, ut a νοῦς, in genit. νοὸς & νοῦ, & in dativo νῷ & νοΐ. Propterea rectius feciſſet Rhodomannus apud Diodorum Siculum in Excerptis Libri XXI. non attrectando quod probum erat πλοΐ καὶ πεζῇ pag. 862. *fine edit. Weſſeling.* Poteſt quoque a πλόϊν, id eſt πλόησις, πλεῦσις *navigatio* derivari. Frequentiſſime foeminina in η terminantia, per ι efferuntur. Φρυνὶ in Antholog. pag. 75. (382. 2.) pro Φρύνη, ὕλη, & alia talia.

D. 5. Χελάνδιον] Eſt corrupta pronunciatio veteris vocis ἀγελάδιον, ab ἄγειν, *agere*, navis actuaria. unde quoque ἀκάτιον, navis quae remis agitur. Conf. Du Cange Gloſſ. utroque h. v. *Brachiale* eſt genus propugnaculi, de qua voce idem conferendus auctor.

D. 8. Δίδοται σιλέντιον] Hic loci eſt, *imperatur proceribus, ut in conſpectum Imperatoris veniant.* Alias notat *ſilentium.* conventum procerum coram Imperatore, & orationem, quam Imperator in ſenatu recitat. De quibus alibi agendi locus erit. ὑπερέρχεται μικρὸν ἔμπροσθεν eſt paululum ultra illum locum, ubi chelandium, vel liburnica appellit, procedere coram Imperatore ſtatim ſecuturo.

65. A. 1. Μέσον] Ita quoque M. ſed leg. μέσον. Promiſcue nempe habet librarius ο & ω, ut paulo poſt vs. 8. ὄντως dederat.

A. 3. ἔμπροσθεν] M. ἔμπροσθε.

A. 8. λειμῶνος] Videtur pratum hoc celebre illud Philopatium fuiſſe, de quo vid. Du Cange CPl. Chriſt. p. 173. Lib. IV. Nomen eius in hoc auctore et antiquioribus non reperii. At in recentioribus frequenter occurrit.

B. 1. Τῆς Θεοτόκου τῆς πηγῆς] De palatio Pegano, & aede Deiparae ad Pegas, vel Fontem. vid. Du Cange CPli Chriſt. IV. p. 172. 173. * [De Imperatoris proceſſione ἐπὶ τὴν πηγὴν vid. Du Freſne not. ad Ducam p. 105. *Habuit Nicephorus μετάτασιν extra CPlin, ad πηγὰς ſeu fontes.* Luitprand. Legat. p. 143. De templo cis Pegas v. Bandur. p. 728.] *

C. 3. Ἀπάγουσι δὲ] M. δὲ non habent.

66. A. 6. Ἐπιδίδωσι] Recte ſic, item κρατάμενος emendavit cl. Interpres. In membranis enim eſt ἐπιδίδοσι & κρατάμενοι. Debet praeterea quoque ὑπὸ τοῦ legi, quamvis non addicentibus M.

A. 10. Ὀσφράδια] Mos hic Imperatori in diebus feſtis procedenti faſciculos florum offerendi a Graecis ad Venetos manavit, Graecorum olim Vaſallos & ſocios, & apud eos adhuc obtinet. Die nempe Aſcenſionis Chriſti, quo Venetorum dux, ut notum eſt, maris Adriatici imperium reipublicae ſuae deſponſat, Patriarcha Gradenſis Duci in mare evecto faſciculos florum, ſed arte factorum, non terra natorum, praeſentat. Keyslerus in Itinerario p. 1098. ſic narrat: *Unterweges kommt der Patriarch, welcher an dieſem Morgen nach einem alten Gebrauch, der die müſſige Lebensart der Geiſtlichen von vergangenen Zeiten noch in Andenken erhält, in dem Kloſter der Olivetanermönche auf der Inſel S. Helena mit Caſtanien und Waſſer tractiret worden, nebſt einem Theile der Cleriſey auf das Bucentaurum, und beſchenkt den Doge nebſt der Signoria mit künſtlich verfertigten Blumen oder Bouquets, welche dieſe hernach bey ihrer Zurückkunſt an gute Freunde ſchicken.* Forte inde quoque manavit mos ſedis Romanae roſam auream in Dominica Laetare conſecrandi, quam Papa fert, & Cardinali de comitatu cuidam Regive aut Principi dono mittit, de qua vid. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Roſa.* Libellus Falconis Comitis Andegavenſis apud Holſtenium Collect. Rom. *Ubi mihi florem aureum, quem manu gerebat, quem ego ob memoriam & amorem illius in Oſanna* [ſeu Dominica Palmarum] *ſemper mihi meisque ſucceſſoribus deferendum conſtitui.* Vide infra Noſtri p. 100. C. ult. ubi Imperator ſabbato S. Lazari, ſeu qui feſtum Palmarum praecedit, dicitur inter proceres ſingulos ἀνὰ ἑνὸς βαΐα ἔχοντος Φοινικόφυλλα *καὶ σάμψυχα καὶ ἕτερα εὐώδη, ἅπερ εἰσὶ ὁ τότε παρέχει καιρὸς, ſingulos faſciculos e ramis palmarum, & herba maiorana & aliis ſuaveolentibus, qualia tempus ferat, diſtribuere.*

C. 9. Ὀδῷ] M. ὁδῷ.

D. pen. Ἐλθόντος] Non improbo. Poterat tamen etiam ἐλθόντων effici. In codice nempe ſcriptum eſt ἐλθόν.

67. B. 8.

67. B. 8. Ἱστάναι] M. ἵστανται.

B. 9 Πύλας, ἐν ᾧ] Ita quoque M. & poteſt explicari. ἐν ᾧ notat *ubi* temporis vel loci. Nihilominus tamen credo τοῦ τρικλίνου excidiſſe.

B. 11. Κατέρχεται] Poſt hoc verbum inſerenda haec e membranis: ὁ πατριάρχης πρὸς τὸ ἐπιτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέρχεται διὰ τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ ἀριστᾷ, καὶ εἰσέρχεται.

68 A. 5. Ἠλιοῦ] Notum eſt ex hiſtoria Byzantina, Baſilium Macedonem, Conſtantini noſtri avum, maximo cultu veneratum fuiſſe prophetam Eliam, cui putabat omnem ſuam ſe fortunam debere. *[De προελεύσει τοῦ ἁγίου Ἠλιοῦ memorat Symeo Logotheta p. 466. Eum Baſilius cultu proſequebatur]* Cauſam iſtius cultus exponit Vita Baſilii Maced. p. 139. C. Ibidem p. 203. A. 5. dicitur Baſilius Eliae peculiare ſacellum in palatio condidiſſe praeter id, quod ipſi cum Domino, Deipara, Michaele & Nicolao in Nova eccleſia commune erat, ubi eius μηλωτή ſeu rheno in ipſius oratorio ſub altari depoſita ferebatur. vid. Noſtri p. 70. A. *init.* Erat quoque κατὰ τὸ Πετρίον aedicula Eliae a Baſilio reparata, ut perhibet Cedren. p. 588. B. Sed quae hic deſcribitur proceſſio S. Eliae erat ad Deiparam Phari, ut ex pag. ſeq. 69. apparet. *Leves Graeci* ait Luitprandus *XIII Cal. Auguſti raptum Eliae in coelos ludis ſcenicis celebrant.* Legat. p. 483. In Scholio ad h. l. pertinente leg. e M. αὐτῇ.

B. 2. Ἀπαντήσεις] Nihilo plus M. ſubintell. igitur πύλας. ut p. 73. D. 1.

B. 3. Τὰ βασιλικὰ] Vid. quae ad p. 271. C. 4 dicimus.

B. 5 Διδόασι - - ἀνὰ βασιλικὰ] Fuerintne hae veſtes proceribus commodo tantum datae, reddendae poſt panegyrin finitam, quod interdum fiebat: an dono loco datae, perpetuo ſervandae, non liquet. Crediderim tamen potius poſterius. De more Byzantinorum Impp. ſuis proceribus in diebus feſtis novas robas largiendi, v. Luitprand. Hiſt. VI. 5. de eodem more a regibus Franciae olim feſto nativitatis Chriſti obſervato v. DC. ad Ioinvill. p. 160. & Gl. L. v. *Mutatoria* ubi e Matthaeo Pariſ. h. l. citat *Appropinquante dominicae nativitatis feſtivitate quae mutatoria recentia (vulgo novas robas appellamus) magnates ſuis domeſticis diſtribuere conſueverant.* item v. *Robae.* Iam in aula Macedonica erat χλαμύδας διανέμειν δωρεὰ βασιλικωτάτη, ut ait Plutarch. *Vitar.* p. 1073. penult. Etiam in aula veterum regum Perſarum diſtribui quotannis veſtes proceribus conſueviſſe patet ex Herodoto III. 84.

B. 7. Τοῦ λυχνικοῦ] *Lychnicum, lucernarium,* lucernariae preces, prima pars officii veſpertini, quum accenduntur lucernae, recitari ſolitae. v. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v.

B. 8. Περὶ τὴν ἀπόλυσιν] *circa finem*, vel *miſſam.* ἀπόλυσις eſt finis cuiusque ſacri officii, interdum ipſa oratio in fine officii a ſacerdote recitata, quo facto pios dimittitur. ἀπολυτίκιον (ſive ut hic loci in codice erat. ἀπολυτίκιον) nempe τροπάριον oratio, quae in ἀπολύσει, ſeu fine officii cuiusvis eccleſiaſtici, ante tamen formulam τῆς ἀπολύσεως a ſacerdote dicitur. Ita Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. Convenit noſtro: *Der Herr ſegne dich und behüte dich.*

B. 9. Λέων] Paſſim in hoc codice ut p. 84[illegible]. Leonis hymni celebrantur, & recenſetur Leo inter celebres Eccleſiae graecae hymnographos, in quibus aere caelatis imago eius conſpicitur p. XX. diſſert. Nicolai Raynei ad acoluthiam officii Graeci, T. II. m [illegible] Act. S. S. ex Triodio Venetiis excuſo. Elogium hic Leonis nomini additum, ὁ σοφώτατος καὶ ἀγαθὸς βασιλεὺς monſtrat, mea quidem ſententia, capitis huius auctorem ſub Leone regnante vixiſſe & haec literis conſignaſſe.

C. 3. Λειτουργίαν] Non enim quotidie celebrabatur ſanctum officium, ſed tantum diebus feſtis inſignioribus & diebus dominicis. Ideoque debebat ſingulis vicibus Patriarchae indicari, & imperari, ut officium faceret, ſi extra ordinem flagitaretur. Conſtantinus Monomachus quotidianam tandem Miſſam inſtituit. Cedren. p. 790. *fine.* τὸ γινόμενον ἔργον εἰς τὴν μεγάλην τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν ἡμερινὸν οὐκ ἀποδέδωκε, ἕως ἐκεῖνα [ante Conſt. Monom] γὰρ ἐν μόναις ταῖς ἐπισήμοις ἑορταῖς ἐν ταύτῃ [apud S. Sophiam] ἔτι δὲ καὶ τοῖς σάββασι καὶ ταῖς κυριακαῖς ἡμέραις ὁ ἀναίμακτος τοῦ θεοῦ ἐπετελεῖτο ἱερουργία. ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἁπάσαις ἡμέραις τοῦτο ἐγίνετο διὰ προσθήκης ... ἀλλ' ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀφορμῆς καὶ ἀπροφασίστως, καθ' ἑκάστην τελεῖσθαι τὴν ἱερὰν παρεσκεύασε λειτουργίαν. ἔχει κράτος γινόμενον μέχρις ἡμῶν.

D. 2. γηροκόμοις] In codice eſt γηροκομ. Solet quidem compendium κομ alias κόμητας notare: hic tamen ſignificat γηροκόμοι. Natum hoc compendium ex more librarii, terminationes pluralium iteratis literis ſingularibus, aut etiam ſyllabis, a ſingularium terminationibus compendio exaratis diſtinguendi. De gerontocomis, prochocomis, vel prochotrophis, xenotrophis, oeconomis diſſerendi locus hic non eſt. Pertinebat ea cura olim ad diaconos. Quapropter tales aedes, in quibus debiles, vetuli, pauperes, exſules refugium & alimenta inveniebant, *diaconiae* appellabantur. Conſulendi de his antiquitatum eccleſiaſticarum Scriptores, & Habertus Pontif. Graec. p. 200. Du Cange v. *Diaconia, Grontochium, Xenodochium, Ftochium* &c.

D. 4. Χρυσοστρώβιλας] *auro clauſas, auro incruſtatas, obauratas.* στρώβιλον novis Graecis eſt maſſam, laminam, planum unum ſuper alterum ſtruere. Ita eſt p. 196. D. ult. στρωβίζει ἵππους, *componit, compingit, conferciet, denſat equos;* p. 200. B. 8. στρωβίζειν ἐν τῷ καιρῷ λάχανα καὶ ὑπὲρ αὐτῶν πλακοῦντας, *ſtipſant, arcte conferta ponunt olera, exſtruunt;* p. 201. A. 12. στρωβὶ λαχάνων *ſtrues olerum.* Hinc σταυροὶ χρυσοστρώβιλοι, *cruces, in quibus aurum ſtipatum fuit,* in quibus ſtrata quaedam auri exaggerata fuerunt. Vid. ad p. 200. A. 8.

D. 5. Τῶν δὲ] M. τῶν τε.

69. C. 6. Τὴν πύλην ἐξάγουσαν ἐπὶ τὸ] M. τὴν πύλην τὴν ἐξάγουσαν ἐπὶ τὸν ἡλ. Eſt autem ὁ ἡλιακὸς, aut τὸ ἡλιακὸν, hic quidem loci, area, deambulacrum ſubdivale, apricum, unde ipſi nomen, a radiis nempe ſolis, quibus patebat. Ita exponit Conſtantin. Vita Baſilii p. 207. A. 4. αἰθέριον καὶ ἡλιοβολούμενον μαρμαρόστρωτον περίπατον appellans. Et eo quoque ſenſu adhibetur in locis Euſtathii & Leonis ſapientis apud Du Cange in Gloſſ. Gr. h. v. item in illo Anaſtaſii in Gregorio IV. vox *ſolarii* debet accipi. *Domum ſatis dignam undique porticibus* [deambulacris tectis] *ac ſolariis* [deambulacris in ſolo plano, apricis] *circumdatam.* In reliquis autem duobus apud illum locis Michaelis Attaliotae, & Theodori Hermopolitae, in quibus ἡλιακὸν per ἐξώστην vel ἐξωστέριον redditur, habet haec vox aliam ſignificationem. Scilicet notat ὁ ἐξώστης, vel potius ἡ ἐξώστη, *proiectum, moenianum*, extra aedes ipſas aliquantum prominens aedificium, e quo proſpici poſſit; ut ſunt noſtrates *Erker*, vel *Balcons.* Et in hoc ſenſu *ſolaria* quoque interdum dicebant Latini, ut in illo Hieronymi, *habuerunt in tectis domata, quae Romae vel ſolaria vel moeniana vocant.* vid. Du Cange Gloſſ. Gr. v. ἐξώστης, & Caroli Maielli diſſert. de Scylitis apud Aſſemanum iuniorem in Actis Martyrum Syriacis T. II. p. 247. item Alteſerr. ad Anaſtaſ. p. 112. Tandem ἡλιακὰ quoque erant deambulacra ſuper tectis ipſis aprica, qualia noſtrates *Altane* appellant. *Epicauſteria* appellabant Latini medii, quia ſuper hypocauſtis erant, vel quia in aprico erant. Gloſſ. MS. apud Du Cange h. v. *Epicauſtorium eminentior locus in aedificio ad ſpeculandum, vel ſolarium puellare. Solarium puellare* id appellatur, quoniam gynaeconitis & apud veteres Graecos & apud Latinos medii aevi in ſummis aedium partibus erat, quemadmodum adhuc hodie apud Moros ſeu in Barbaria Africana mulieres in ſummis aedibus habitant, quod ex itinerariis conſtat. Propterea dicit Athenaeus p. 57. F. ex eo quod Helena nata fuerit ἐν τῷ ὑπερῴῳ *in ſuperiore aedium parte,* natam fuiſſe fabulam de eius ortu *ex ovo.* Conf. Euripidis Phoeniſſarum initium. Et haec in ſummis, & illa moeniana in mediis aedibus muniebantur cancellis aeneis. Anaſtaſius in Adriano. *Ubi & deambulatorium, ſcilicet ſolarium ſuum, cum cancellis aeneis nimis pulcherrime conſtrui fecit.* De tali ſolario, Altano, capiendus eſt Noſtri locus p. 284. A. 12. ubi ὁ ἡλιακὸς vel eſt praefectus vel totum miniſterium & praeſidium in Heliaco, vel altano Phari excubare iuſſum & depoſitum. * [τὸ

τὸ ἡλιακὸν

ἡλιακὸν *ſolare horologium* vertit Combefiſ. in Contin. Theophan. p. 123. *perperam*]*

69. C. 10. Καταβάσιον] *per ſcalam, per gradus.* Eo ſenſu occurrit apud Sozomen. Hiſt. Eccl. IX. 2. Locum hic et Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. Caeteris autem locis, quos ibi citat, ſignificat ea vox locum ipſum, ad & in quem per ſcalam deſcenditur (*confeſſiones* appellare ſolebant) qualibus in cavernis latitare olim ſolebant Chriſtiani perſecutionibus afflicti. Vid. quoque Corſini diſſert. 2. Appendic ad Notas Graecorum, ubi inſcriptio p. 27. hoc videtur poſſe modo reſtitui. QUORASY NOMINAE MASIME MARTYRE DOMI IHV ☧ CASTVLV ISCALA CATABATICY SECVNDI, id eſt *Coraſii* (puellae) *nomine Maximae Martyrae* (id eſt Martyriſſae) *domini Ieſu Chriſti Caſtulu* (id eſt apud *Caſtulum*, nomen loci, ubi depoſita eſt, Caſtulu graeca terminatione Καςέλα pro *Caſtuli*) *in ſcala Catabatica* (confeſſionis) *ſecundi.* Appellabantur autem confeſſiones, non quod ibi peccata confiterentur, ſed quod reliquiae confeſſorum ibi ſitae eſſent. De Bucoleonte vid. Du Cange CPl. Chriſt. L. II. p. 119. & ad Alexiad. p. 265. * [De Satyri monaſterio & Bucoleonte v. Script. poſt Theophan. p. 13. 14.] *

C. ult. Τῆς νέας] *Neae, aut novae eccleſiae,* in palatio a Baſilio conditae. Luitprand. *Hiſt.* I. c. 2. ſino *Fabricavit* (Baſilius) *pretioſo & mirabili opere iuxta palatium, orientem verſus, eccleſiam, quam νέαν, hoc eſt novam, vocant, in honorem ſummi coeleſtis militiae Principis Archangeli Michaelis, qui graece ἀρχιςράτηγος* appellatur. Vid. Conſtant. vit. Baſil. Maced. p. 196. D. & 200. A. B. Debet haud procul mari fuiſſe, ut patet ex p. 72. A. 3. noſtri codicis, & ex eo, quod hanc inter eccleſiam et Deiparam Phari, Bucoleo, portus, medius recenſetur. Photii orationem in novam Eccleſiam a Baſilio ſuo tempore ſtructam edidit Lambecius ad Codin. p. 187. unde repetiit Bandurus Imp. Orient. L. VI. p. 117. ſeqq.

D. 6. Θυσιαςήριον] Ex hoc loco patet unumquodque oratorium, quorum in una eademque eccleſia plura erant, partes eccleſiae omnes habuiſſe, ut Narthecem, Naum, Sacrificatorium.

70. A. 7. Βημάτων] Quum dicata eſſet haec eccleſia pluribus Numinibus, Chriſto Salvatori, Deiparae, Archiſtratego, S. Nicolao, S. Eliae, debebant totidem oratoria in ea, & in unoquoque ſingula bemata ſeu ſacrificatoria fuiſſe.

A. 11. Βασιλεὺς] ut conditoris eccleſiae. Solebant enim in Eccleſiis imagines conditorum collocare. vid. Bacchin. ad Agnell. Pontific. Ravenn. p. 68.

A. 13. Προσευχαδίω] Videtur προσευχάδιον cellula fuiſſe, ligneis clathris munita, quales ad ſingulas Sanctorum imagines ſingulae erant, ſimiles confeſſoriis, aut confeſſionibus, ubi ſacerdotes confeſſiones audiunt, in noſtratium & Romanenſium eccleſiis. vid. Du Cange Gloſſ. h. v. Quaedam tamen eorum, quae ibi citat, loca videntur ducere, προσευχάδια eſſe ſcabella humilia ſub ſanctorum imaginibus poſita, ad quae infirmiores genua flectebant precantes. Talia ſunt ſcabella noſtratibus aris appoſita, ad quae genua flectunt, qui communionem accipiunt.

B. 1. Εἰς τὸν πρὸς τὴν θάλασσαν νάρθηκα] Qualis hic θάλασσα ſignificetur, aut quis horum verborum ſenſus ſit, fateor me neſcire.

C. 6. [in titulo capitis XX. aut XXIX. ſecundum membranas] τῆς μεγάλης] M. τῆς νέας μεγάλης. Non enim de magna eccleſia ſic dicta, ſeu S. Sophia, in hoc capite ſermo eſt, ſed de Nova. vid. p. 71. A. 9.

D. pen. Καμάρα] Poſt h. v. putem exciduſſe complures verſus, qui p. 72. C. 9. leguntur, ſcilicet a voce τοῦ χρυσοτρικλίνου usque ad C. 13. καὶ εἰσέρχονται ἐν τῇ καμάρᾳ &c. M. tamen hic loci plura impreſſo non habent.

71. A. 10. Ὡρολογίῳ καὶ] forte καὶ delendum eſt: habent tamen M.

C. 3. Τὸ ἡλιακὸν] τὸν ἡλιακὸν eſt in M. & λιτανείας verſu ſequente.

D. 10. Καθ' ἕνα ἕκαστον] Ita ſolent novi Graeci ſoloece pro καθ' ἓν ἕκαστον. Pariter p. 176. B. 4. legimus τὸ δὲ ἄρμα, ἤγουν τὸ σκουτάριον, βαστάζουσι σπαθάριοι δύο καθ' ἕνα (pro καθ' ἓν) ἕκαστος. *Spatharii duo gerunt Arma, ſeu ſcutum, unusquisque unum.*

72. B. 3. Μετὰ Νεκταρίου ᾶ] Atqui rubrica marginalis in M. dat hanc notam περὶ Νεκταρίου ᾶ τοῦ Ἀρχιςρατήγου. Sed rectius quod in textu eſt.

B. 9. Τοῦ ἁγίου Δημητρίου] S. Demetrius apud Graecos magno in honore eſt, & inter martyres militares, ſeu militum patronus & bellorum praeſides & in pugnis adiutores reputatur. v. Cedren. p. 748. C. Idem quoque p. 744. ait aegros ſanari cupidos ad eius ſepulcrum apud Theſſalonicam confluxiſſe. v. Heinecc. III. 227. & Goar. ad Codin. p. 86. n. 29. E Noſtri p. 100. D. patet, haud procul fano Deiparae Phari fuiſſe, & Du Cange ad Alex. p. 259. in extremo angulo Propontidis, e regione Scutari, collocat.

B. ult. Ἐπὶ τὴν] F. ἐπὶ τῇ, ut ſupra, ſed alterum quoque non malum.

C. 7. Λοιποῖς] M. λοιπῆς.

73. A. 4. Οἱ λεχθέντες] M. ὅ τε λεχθέντες.

A. 7. Χαλκῆς] M. χαλκῆς πύλης πρὸς τὸν λαυσιακὸν διέχοντας οἱ τοῦ μαγλαβίου.

B. 9. Ὑποδιακόνου] M. ὑποδιάκονος, a nominativo ὑποδιάκων. Nomocanon Cotelerian. n. 115. ἐὰν διάκων θεραπεύσῃ τὸν ἱερέα, μὴ εἰσακουέσθω. Sic paulo poſt B. 13. in M. eſt διάκω, quod διάκονος eſſe, non διακόνου, ex accentu intelligitur. Nil frequentius hac forma *diacones, diaconibus,* in libris eccleſiaſticis Graecorum Latinorumque medii aevi. Vid. Du Cange v. *Apaltor* (leg. *Appaltor*, conductor pro certa mercede) ubi legitur: *prohibemus clericis & praecipue presbyteris & diaconibus, ne officia vel commercia ſaecularia exerceant maxime inhoneſta.* Tales formae perfrequentes in illorum ſaeculorum monumentis, ut p. 234. A. habemus ὄπερες pro *operae*, κλάδες συνομόδερους p. 223. D. 1. (ubi vide notata) pro συνομοδέρους. P. 235. C. 3. πάερας pro *pueros*, tanquam a πάερ. Apud Scriptores poſt Theophan. p. 226. B. eſt ἄκονας pro ἀκόνας. Infra p. 172. c. fin. φιάλεοι pro φιάλας tanquam a φιάλες, pro φιάλαι. *Domines* (pro *domini*) & *foeminae* eſt in charta apud Du Cange v. *Acofrare*. Κρίταν *iudicibus* a nominativo κρίτας, pro κριταῖς a nom. κριταὶ legitur in Anthologia p. 65. (n. 329. 3.) Πέρσες pro Πέρσαι apud Malal. P. II. p. 19. *Burichos* & *mannes* pro *burichi* & *manni*, apud Hieronymum. V. Du Cange v. *Burichus*, *pateres* pro *paterae*, idem Du Cange v. *Cantharus* e Geſtis Innocentii III. *choleres* pro *cholerae*, id eſt κράσεις, humores, temperamenta. *Daces* pro *Dacae*, unde *Daceſiani*. Vid. Salmaſ. ad Scr. Hiſt. Aug. T. II. p. 398. b. fine. Viciſſim μυριάδων pro μυριάδες Theophanes habet. P. 339. D. ult. ἀποσπάδας Anna Alexiad. p. 450. D. 3. *lampadae* pro *lampades* apud Pollionem, ut e vett. libris notavit Salmaſius. Ἀρματάραι pro *armatores*, qui cum armis ſaltant. Πλαύσει pro πλαύσε, *laudes & iubili*, Pachymeres Lib. II. c. 4. *Sandalibus* pro *ſandaliis* eſt apud Du Cange h. v. *More Epiſcopi in Sandalibus miſſam celebret.* Mitto alia innumera huius generis, quae coacervari poſſent. Vid. quae ad p. 224. C. 1. dico.

D. 7. Τζερατέριον] Videtur idem cum τζεραθήριον, vel τζαγκάριον fuiſſe.

74. A. 6. Ὑψώσεως τῶν τιμίων ξύλων] De origine feſti Exaltationis Crucis vide Sigon. de Regn. Ital. p. 36. (39.) qui ad annum 629 refert. Ipſe tamen ritus cruces in eccleſiis & plateis manibus elevandi & in pulpito aut altari depangendi, populis ſpectandas & adorandas multo antiquior, & ut pleraque rituum Chriſtianorum aut a Iudaeis aut a gentilibus promanarunt, ſic aut ab Ithyphallis, quos Athenienſes circumgeſtaſſe in ſuis ſacris, ex Ariſtophane & aliis notum eſt, aut ab agyrtis illis Cybeles repetendus eſt, qui palma in triviis collocata ex ea Deae ſuae imaginem dependentem ſuperſtitioſis monſtrabant, miracula eius credulis iactabant, & ſtipem ab ipſis corradebant. Id eſt, quod Arrianus Φοιτᾶν ἱςᾶναι, Ariſtides Φοιτᾶν περιφέρειν appellat. Et hi ſunt illi dendrophori Inſcriptionum, de quibus multum diſputatum fuit, & de quibus v. Salmaſ. ad Script. H. Aug. T. I p. 729. Vt olim aevo medio reges in urbem venientes oblatis thuribulis & crucibus & hymnis cantatis excipiebant, ita narrante Athenaeo p. 253. C.

253. C. Demetrium Poliorcetam Athenas venientem leves Athenienſes ἐδέχοντο οὐ μόνον θυμιῶντες καὶ στεφανοῦντες καὶ οἰνοχοοῦντες, ἀλλὰ καὶ προσόδια καὶ χοροὶ καὶ ἰθύφαλλοι μετ' ὀρχήσεως καὶ ᾠδῆς ἀπήντων αὐτῷ. Neque-unt omnino idololatriae radices ex hominis animo evelli; mutatis tantum obiectis ludit ſemper eadem. Sed hoc non eſt huius loci. Incidit hoc feſtum exaltationis crucis in XIV. Septembr. unde Melitenſibus menſis شهر الصليب *menſis crucis* appellatur, teſte Agio de Soldanis in Grammatica linguae Punicae ſeu Melitenſis p. 110. Conf. Goar. ad Codin. p. III. n. 29.

74. B. 1. Ὥραν ἐννάτην ἢ καὶ δεκάτην νυκτὸς] Id eſt hora quarta aut quinta matutina, ſecundum noſtrum computum. Vid. Cedren. p. 495. B. 7. Theophanes p. 402. B. 2. memorat horam noctis quartam ante mediam noctem. Sunt & aliae apud eum notae, e quibus intelligitur Graecos ab initio noctis horas uſque ad 12. & diei pariter ab eius initio computaſſe.

B. 11. Μαναύρας] Erat *Magnaura*, vel magna aula, palatium ſpatioſum & ſplendidum, quod praecipue admittendis ibi legatis exteris & celebrandis nuptiis deſtinatum erat. In eo quoque recitabat Imperator ſuas orationes in Silentiis. *[In Magnaura magnos duces excipere ſolebat Imperator. Vid. Conſtantini vit. Baſil. Maced. c. 53. Leo in Magnaura & XIX. Accubitis nuptias celebrat. Georg. Monach. p. 574. Legati Saracenorum a Leone in Magnaura excipiuntur. Script. poſt Theophan. p. 231. Baſilius tam in Magnaura, quam in Circo pro tribunali ſedet. Glycas p. 295. De Magnaura optime Du Freſne ad Zonar. p. 54]* & CPli Chriſt. II. p. 117. ſqq. De etymologia certum eſt. Graeci enim ſaepe λ & ρ permutant, ut recte obſervavit Luitprandus Hiſtor. VI. 2. Ita quod alibi [illegible] audit, offendo apud Codin. Lambec. p. 91. [illegible] dictum. In hoc ipſo codice p. 380. B. 2. habemus ἀρεῦρον pro ἀλεῦρον *farina*, φραγέλιον pro *flagellum*, p. 819. 11. κενοφλούριον eſt apud Cedren. pro καινο-φρούριον *novum caſtrum*. Alibi Τέρματος & Τέλματος promiſcue, & κόρφος pro κόλπος *ſinus*. Apud Annam Comnenam p. 76. A. 10. πλωρὶς eſt (ſi recte habet & typothetis imputari non debet) pro πρωρίς; *alzaia* pro *argalia*. ἐργαλεῖα eſt apud Matth. Silvaticum. Vid. Du Cange Gloſſ. Lat. h. v. *almarium* pro *armarium*, βάλια Nicetae pro βάρια, βάριον, (quod etiam Arabes aſſumſerunt البركان *al Borcan*, unde tandem in Franciam manavit *Oracan*) crater montis ardentis, pro *Vulcano*, niſi forte a *vorago* ſit repetendum. (vid. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Barca*), *calbaſius* pro *carbaſius*, v. ibid. h. v. *cervinaria* pro *cella vinaria*, *archimia* pro *alchimia* (quod eſt ab Arabico articulo ال *al*, ὁ, ἡ, τὸ, & χυμεία a χυμεύειν.) *clamaſterii* pro κρεμαστῆρες. *durus* pro *dulus*, ſervus, *duraria*, ancilla. *palergium* pro *parergium*. παλμυλάριος apud M. Antonin. lib. I. 5. pro *parmularius*, ubi vid. not. Gatakeri alia exempla huius permutationis afferentes. *floccus* pro *froccus*, quae eſt vox originis Arabicae فاروقة *faruca*, unde notum illud *perruque* venit. A *frocco* videtur Germanicum *Rock* natum. Scribebamus enim olim *Hrock*. Sed a longo jam tempore aſſuevimus illud *h* & *w* initiale omittere, quod Sueci & Angli retinuerunt. *Malina* pro *marina*, acceſſus maris, niſi malis ab Arabico ملاء *plenitudo* derivare, ut oppoſitum eius *Ledo* decrementum, receſſus maris, procul dubio eſt ab Arabico الخط *lhetto*, decrementum, imminutio, humiliatio. Ἀρτῆρες Artemidorus l. 57. p. 48. antep. pro ἀλτῆρες. Idem p. 56. 28. στεργίδες pro στελγίδες. Vtroque enim modo ſcribitur. ξύστρα ibi ſunt non *ſtrigiles*, ſed *Bürſten*, defrictoria e ſetis porcinis ad fricandam cutim & detergendas e veſtibus ſordes. Agnellus *Pontifical.* p. 108. T. II. Murator. *vaſcula mirifice anagripha operatione* pro *anaglypha*. Supra vidimus βρύειν pro βλύειν *ſcaturire*. Mos ρ & λ permutandi antiquus eſt. Probant quae Artemidorus p. 12. *de candelo* ſomniat. De horto Magnaurae vid. Conſtant. vit. Baſil. p. 208. B. In Magnaura condebat Bardas, Michaelis ebrioſi avunculus, academiam ſub directione Leonis philoſophi. Contin. Theophan. p. 117. & 119. Contiguam palatio magno, ſeu Conſtantiniano, fuiſſe Magnauram e multis patet locis huius codicis, & inter alios ex hoc, ubi Magnaura inter palatium & S. Sophiam media ponitur.

D. 1. Κηρὸν λιτανίου] Ita nempe eſt in codice pro λιτανικόν. *Cereus* autem *proceſſionalis abſque phiala* eſt, cui deeſt phiala, ſeu lamina lata cum parvo ſtylo vel ſcapo, quo rectus tenetur cereus, & in quam laminam defluunt, quae a cereo deliqueſcunt & eius ſordes. Contrarii ſunt τὰ ὑποφίαλα κηρία, p. 93. A. cerei cum ſuppoſitis patellis pro excipiendis cereorum lacrymis & ſordibus. Ratio appellationis a phiala, quae eſt lacus fonti ſalienti excipiendo ſuppoſitus, repetenda. Vt enim hic aquam a ſiphone projectam recipit, ita phiala ſeu patella orbicularis cereo ſuppoſita cerae lacrymas defluentes excipit. De tali phiala cereum ſuſtinente accipio verba Anaſtaſii in Sylveſtro Papa, apud Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Phiala*. *In medio fontis columna porphyretica, quae portat phialam auream, ubi candela eſt auro puriſſimo &c.* Habebant autem Graeci pro variis uſibus varios cereos, ut proceſſionales, & alios τῆς προσευχῆς. vid. p. 75. C. noſtri codicis & hujus paginae ſub finem, ubi Imperatorem cereum proceſſionalem praepoſito reddere, & ab eo viciſſim cereum accipere dicitur, quicum preces faciat, & rurſus reſumere proceſſionalem & cum eo ſanctum evangelium adorare.

D. 8. Διδασκαλεῖον, ἔνθα ἐπεγέγραπτο τὰ πασχάλια] Didaſcaleum fuiſſe ante Narthecem patet ex hoc loco. Puto itaque locum fuiſſe, ubi catechumeni doctrina chriſtiana imbuti fuerunt, quod ante vel in Narthece fiebat. Διδάσκειν interdum notat *catechiſare*, interdum *ſermones ſacros ad populum facere*, ut conſtat e Gloſſario Gr. Du Cangii h. voce. Videtur ibi tabula cum cyclo paſchali expoſita fuiſſe. Et forte de hac tabula accipienda ſunt peroblcura illa Luitprandi verba *Legat.* p. 480. b. D. *Armiger huius* (nempe Nicephori) *ſagitta calamo immiſſa aeram in eccleſia ponit, quae proſequitur, quo nimirum tempore imperare coeperit.* Alias quoque διδάσκειν eſt *ſacras orationes recitare*, διδάσκαλος *ſacer orator*. Adeoque poſſet διδασκαλεῖον locus eſſe, ubi ſtat ambo, e quo ſacer orator populum docet, & διδασκαλίας doctrinas ſuas, ſeu ſacras orationes recitat. Conſ. Theophan. p. 75. C. 7. Sed hic loci nequit eſſe, quia ambo in medio Nao ſtabat. De didaſcalo evangeliorum & epiſtolarum vid. Du Cange ad Cinnam. p. 460. *[In cereo paſchali annotari olim ſolebant anni a Chriſti incarnatione. Mabillon. Comm. in Ord. Rom. p. 191. v. Moleon Voyage Liturgique]* v. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Cereus paſchalis*, ubi ait: „Cereo paſchali affigi ſolet *titulus* ſeu *tabella* quam paſchalem vocant, in qua *praecentor inſcribit quotus annus ſit dominicae incarnationis, quota indictio, concurrens, & epactae, item circulus lunae, terminus Paſchae, litera dominicalis, dies dominicus Paſchae, luna ipſius diei, & aureus numerus, Pontificante N. Papa, & quot anni ſunt eius Pontificatus, regnante illuſtriſſimo rege Francorum, & quot anni ſunt regni eius & a nativitate eiusdem.*„ Habet ibidem e veteribus chartis titulum cerei paſchalis capellae regis Pariſinae ſcriptum anno Domini MCCCXXVII. Titulus hic in eccleſia Latina una cum cereo paſchali ſtabat ante Lectorium. Secus in eccleſia graeca.

75. D. 1. Τοῦ βασιλέως] M. τοῦ δὲ βασιλέως, & lin. ult. οἱ ἄρχοντες πάντες, καὶ μένουσι. Locum v. D. 2. τὰ τριπλᾶ ſanum eſſe non ſpondeo.

76. A. 1. Χεὶρ δὲ σιδηρᾶ] M. χεὶρ σιδηρᾶ.

A. ult. Τύρια] Videntur veſtes ſericae purpureae fuiſſe, quales apud Tyrum & Berytum fabricabant. ἱμάτια ἐκ μετάξης ἐν Βηρυτῷ καὶ Τύρῳ, πόλεσι ταῖς ἐπὶ Φοινίκης, ἐργάζεσθαι ἐκ παλαιοῦ εἰώθει, ut ait Procop. Anecdot. p. 112. lin. 24. vid. Du Cange Gl. Lat. v. *Tyrium*, ubi exponit *purpura Tyria*, *aut pannus purpureus*. Vt autem Graeci ſericas veſtes a Tyro Tyreas, ita viciſſim noſtrates a vicina illi urbe Sidone, quam medio aevo *Saidam*, *Sagedam*, *Sagittam* صيدا dicebant, *ſeidam*, *ſetam* dixerunt v. Du Cange v. *Seta*. Veteres quoque *Sidonias chlamydes* pro purpureis ſericis uſurpabant. Virgil.

Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo.

Hinc corrigo locum Trebellii Pollionis in Zenobia T. II. Scr. Hiſt. Aug. p. 328. *poſt Odenatum maritum imperiali ſagulo perfuſa per humeros, habitu* [id eſt veſte] *Sidonis ornata*. niſi quis malit *perfuſa per humeros, Arabiae donis* [id eſt unionibus, qui in litore Arabico ab Arabibus capiuntur] *ornata*. Quid autem fuerint μηλοκάθροπτα non novi. Id quidem video ineſſe voci τὸ μήλινον, *colorem luteum*, vel *flavum*, qualis eſt pomorum. vid. Salmaſ. ad Scr. H. Aug. T. II. p. 563. & Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Melinus*. Intelligo quoque ex ejusdem Gl. Gr. v. καθρέπτης & καθρέπτης novos Graecos pro κάτοπτρα efferre κάθροπτα. Quid autem deinceps tota haec compoſitio ſignificet, non aſſequor. Forte fuerunt veſtes flavae, citrini aut pomacei coloris, cum intextis rotundis, quadratis, rhomboideis, aliisve figurae teſſulis, quae κάθροπτα, *ſpecula*, a figura dicta fuerint. Vid. quae ad p. 312. D. 9. de *ſpecus* dicam.

76. B. 1. Ταῶνας] *pavones*, id eſt veſtes cum intextis pavonum imaginibus * [In uſu tum erant veſtes animalibus intextae. Alteſerr. ad Anaſtaſ. p. 143. ubi Anaſtaſius memorat *velum Alexandrinum habens phaſianos duodecim*. Magni ducis veſtem leonibus ſignatam, capitis ornamentum, cingulum, vid. apud Nicephor. Gregor. Veſtis χρυσοῖς ταώσι κατεποικιλμένη eſt apud Comnin. Conſtant. p. 128.] * De veſtibus cum intextis animalium figuris vid. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 26. a. & Salmaſ. ad Hiſtor. Aug. T. II. p. 300. ubi ζωδωτὰς ſcribit appellatas fuiſſe veſtes tam animalium quam aliarum rerum imaginibus inſignes, item *ſigillatas*, ſigillis nempe, hoc eſt imaginibus decoratas. Anaſtaſius paſſim memorat veſtes *de Stauraci*, id eſt quibus intextae cruces. Ita pag. 127. ait *fecit veſtem de ſtauraci cum cruce & gammadiis ſimul & paratrapetiis ſuis*. id eſt curavit fieri endytam, eamque arae donavit, cui intexta erat mediae magna crux, & per totum pannum cruces parvae, *gammadia de quadruplo* dictae. Nam unam crucem quatuor Γ ad rectos angulos oppoſitae efficiunt, quemadmodum in nummis Francicis quatuor L initiales nominis Ludovici ⅃L/⅂Γ Paſſim occurrunt in imaginibus S. Chryſoſtomi, Gregorii Nazianz. & aliorum tales *veſtes de ſtauraci cum gammadiis de quadruplo*. vid. e. c. fig. IX. diſſertationi Cangianae de nummis Byzant. praemiſſarum. Idem Anaſtaſius de Paſchali I. *fecit veſtem de ſtaurace habentem pavones & obtulit veſtem chryſoclavam ex auro gemmisque confectam habentem hiſtoriam virginum cum facibus accenſis mirifice comptam*. In Leone IV. memorat *velum acupictile habens effigiem hominis ſedentis ſuper pavonem unum*. Chronicon Caſinenſe paſſim recenſet pallia cum elephantis, ſignis duodecim menſium, aquilis, leonibus, & alibi occurrunt intextae imagines unicornuum, caballorum, avium, gryphorum, anatum, arborum &c. Verba ſunt Angeli de Nuce ad Chr. Caſ. p. 328. Verum ſuntne *pavones* potius veſtes de pennis pavonum conſutae, aut de pennis aliarum quoque avium ſic factae, ut pavonum caudam imitentur? Non putem, quamvis non neſciam eo tempore tales veſtes fuiſſe geſtatas, de quibus agit Murator. Ant. Ital. T. II. diſſ. XXV. quae agit de textrina medii aevi, ubi multa quoque de more figuras veſtibus intexendi. Quibus addi quoque poteſt locus inſignis Monachi Sangallenſis ubi proceres Italiae ad Carolum M. apud Forum Iulii agentem conveniſſe, &, quia feriatus dies eſſet, ἐπιδημίως proceſſiſſe ait hoc modo: *Caeteri, utpote feriatis diebus, & qui modo de Papia veniſſent, ad quam nuper Venetici de transmarinis partibus omnes orientalium divitias advectaſſent, Phoenicum pellibus avium* [videtur tergora plumata phoenicopteris ſeu papagiis aut etiam corvis Indicis detracta ſignificare] *& pavonum collis cum tergo & clunis* [id eſt clunibus] *mox floreſcere* [hoc eſt ardere, variosque vibrare colores] *incipientibus, Tyria purpura, vel diacedrina litra* [hoc eſt lutra, vel pelle lutrina, quae induta eſſet panno ſerico dicitrino ſeu galbineo] *alii de lodicibus* [videtur byſſum candidum velle] *quidam de gliribus* [hoc eſt muribus Ponticis vel hermelinis] *circumamicti procedebant*. Pavonum pennis olim confectum fuiſſe diadema pontificis Romani ait Guinertus apud Murator. T. III. Script. Rer. Italic. p. 648.

Tunc ſenior Levita manu diadema vetuſtum
Imperii ſignum, pavonis cortice candens,
Pannorum intexto gemmis radiantibus auro
Vallatum in gyrum, cui ſummo in vertice carbo
Evomit & ſubtus gemmarum maxima flammas.

In ſtatutis Maſſilienſibus memoratur (apud Du Cange v. *Gardacorſium*) *gardacorſium muliebre de panno vario cabrionato cum penna & caputium vel almuſſia cum pennis, & guarnachia cum penna*. ubi *cabrionatus pannus* eſt *paratus, ornatus* [hodie *chammaré* dicunt] ab Arabico vocabulo خمر *ornare, comere*. Quid autem porro hic loci ſint ταῶνες κογχωτοὶ non liquet. Forte intexti erant talibus veſtibus aliqui ſinus, cavitates, conchae ſpeciem imitantes, qui velut umbracula deſuper tegerent pavones. Quid μαζίκια ſint, prorſus non exputo.

C. 6. Εἰς τὸ] M. εἰς τόν.

C. 10. Ἐπέχοντος ἀπόκρισιν] Recte verſum *indicat*. ἀπόκρισις enim non tantum *reſponſum ad quaeſitum* notat novis Graecis, ſed etiam *ſignificationem, notificationem* quamcunque, etiamſi cum imperio fiat. Hinc infra p. 118. C. pen. eſt ἀπόκρισιν δέχεσθαι, *mandatum exſpectare*, & p. 122. A. 9. δίδοται ἀπόκρισις ἀλλαξίμων *datur mandatum de mutatoriis*. Conf. Script. poſt Theophan. p. 123. D. 3. ubi Combefiſ. non recte *reſponſum* vertit. Gl. L. apud DC. v. *Veredarii*. *Veredarii dicuntur a vehendo, quia feſtinanter in equis currunt, non deſcendunt de equo antequam reſponſa ſua liberant*, id eſt reddiderint commiſſiones ſibi imperatas, delegatas.

77. C. 2. Προβληθῇναι] M. non poſt hoc verbum diſtinguunt, ſed poſt ταύτῃ.

C. 6. Τὸ βέργιον] Erat ergo virga Scribonis inſigne, quo accepto dignitatem obibat. τὸ ϛρογγύλιον videtur aedificium aliquod rotundum notare. οἱ τοῦ λογοθεσίου ſunt, qui ad aerarium & diſpoſitionem Logothetae pertinent.

D. 4. Ὠρατίονα] quid hoc ſit, fateor me ignorare, & ne coniectura quidem aſſequi. Eſt quidem *oratio* interdum idem atque liber precum, breviarium. vid. Du Cange Gloſſ. Latin. Sed quid hoc ad Comitem?

78. A. 1. Χαρτία] M. τὰ χαρτία.

A. 3. Ἑαυτῶν] M. αὐτῶν.

A. 7. Σχολῶν] Conſentiunt quidem edito membranae, at nihilo minus certum eſt legendum eſſe βενέτων, aut excidiſſe quaedam, ut e. g. ὁ παρατυχὼς δῆμος τῶν βενέτων μετὰ καὶ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν.

A. ult. Χρονικῶς] De hac voce dico ad pag. 364. B. 10.

D. 3. Ἀσπαζόμενος] Poſt h. v. diſtinctio eſt in M. nulli bono. Caetera eadem habent atque typis editum exemplar. Et ſic quoque recurrit p. 85. ult. Putem tamen τὰ δύο ἱερὰ πολύτια, καὶ τὰς δύο ἱερὰς εἰκόνας. Lin. ult. habet codex βαστάξαι.

79. A. 10. Τὸ κηρίον] M. τὰ κηρία.

C. 11. Κοινωνήσαι τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος] * [De communione ſub utraque & quando abrogata fuerit v. p. LXII. Ord. Rom. Pontifex & Rex Franciae *prirent enſemble du pain & du vin benits*. Mezeray Abregé p. 325. Κοντακίου veteris, in quo habentur preces quaedam in eccleſia dici ſolitae, deſcriptio exſtat in Montfauconii Biblioth. Miſſt. inter codices Craſſerii Leodicenſis. Depictus ibi patriarcha Imperatori ſacram communionem impertiens. p. 603.] *

C. penult. Δεσποτικὸν] Apparet eſſe Sudarium vel mappam, quo ſacrum Chriſti corpus excipere & ſecum deferre domum ſolebant communicantes. Quo de ritu v. Du Cange & Habert. Hodie in communione noſtra ad ſcabella arae praetenſa bini ſcholares pueri ſtare ſolent, hinc illinc ſinguli, & praetendere ſub mento communicantis tale dominicale, ne hoſtia, aut gutta vini in terram decidat.

C. ult. Αὐτῷ] poſt hanc vocem exciderunt haec e membranis ſupplenda. ἀσπάζεται τὸν πατριάρχην, καὶ τὸ πολλαπλῶ καταβαθῶν.

D. 4. Τὸν ἆμα] In M. eſt claris literis τὸ ἆμα, ut in margine emendatur. Qui mirus corrumpendi ſaus modus, quo habeas quod emendes, non hoc ſolo

loco

loco noſtri codicis uſurpatus fuit. Graeci recentes, ut corpus Chriſti in euchariſtia conſecratum τὸ τίμιον δῶρον & τὴν τιμίαν προσφορὰν appellant, ita appellant vinum conſecratum τίμιον, laticem. Exempla habet Du Cange Gl. Gr. h. v. ubi vid.

80. B. 7. Διὰ τῶν] M. διά τε τῶν.

C. 6. B.ϑ] M. Δ.ϑ. vid. ad p. 42. B. 7.

81. A. 2. Δωδεκαημέρῳ] Dodecahemerum appellantur duodecim dies a Nativitate Chriſti ad Epiphaniam, ab omni ieiunio liberi, in quibus hilaria ſolebant Impp. CPtani agere, & proceres aulae ſuae conviviis excipere, ut e Cletorologio conſtat. v. Du Cange Gloſſ. Graec. h. v.

A. 7. Οἰκειακῶς] ſine pompa, ſecreto, privatim, ut λογοθέτης τῶν οἰκειακῶν, rationalis rei privatae.

B. 2. Ἀποδιδόντες τὴν λιτὴν] Reddere proceſſionem eſt aliquo deducere, & eccleſiae ſanctove alicui veluti debitum ſolvere atque praeſentem ſiſtere.

C. 4. Σένζῳ] Seſſu. id eſt throno, ſolio. Paſſim proſtant talium ſoliorum, qualibus inſidere ſolebant Impp. CPtani, imagines, ut apud Du Cange CPli Chriſt. Montfaucon in Bibl. Coiſlin. praeſertim in Menologio Baſiliano paſſim occurrunt formae thronorum imperialium, qualibus vetuſti Romani Imperatores uſi fuerunt, ſi pictoris a fide pendes, ſed illae procul dubio ad inſtar tunc in aula Byzantina uſitatum effictae ſunt. Ut T. I. p. 112. exhibetur thronus Conſtantini M. p. 176. conſpicitur Maximianus ſuper throno cum adſtante Candidato, vel protectore, & p. 20. T. II. ubi praecipue notandi ejus calcei margaritis obſiti. T. II. pag 66. eſt Herodis thronus, etiam cum adſtante protectore. Eſt autem σένζος vel σέντζος idem quod σέσσος, ſeſſus, ſella, ſedile. Solent novi Graeci & ſeriores Latini ν ſaepe inſerere & omittere, ubi non opus erat, aut potius pro geminanda litera ponunt, ubi Hebraei Dageſch forte, & Arabes Teſchdid ponunt. Vid. quae dicam ad pag. 269. de καθρέπτεσθαι. Ea ratione quos alii Βεστίας, alii Βενστίας appellant, anteſtari pro atteſtari dixere. Thenſaurus & thenſaurizare pro theſaurus, acintabulum pro acetabulum, menſes pro menſes; meſi, meſorum itidem pro menſes, menſium. vid. Corſin. Append. ad notas Graecorum diſſ. 2. p. 28. πραίνσετ pro praeſtet, ancipiter pro accipiter, accenſiuncula pro acceſſiuncula, paroxyſmus (ſic morbum comitialem appellabant.) Antalea pro Attalea. βαντατόρια pro βαττιτόρια, battitoria, vel mola fullonica Walkmühle apud Du Cange Gl. Lat. h. v. filanderia pro φιλάτρια, id eſt filatoria, filatrix, quae linum vel lanum in fila ducit. flanto pro flato aut flado, ein Fladen. ἀδιαντρεπτος impudens pro ἀδιάτρεπτος. ancheropyita pro ἀχειροποίητος apud Anaſtaſium in Stephano III. Internupta dicebant pro iterumpta, hoc eſt iterum nupta, renupta. v. Du Cange illa voce. interrogare eſt iterum atque iterum rogare. Armentarium pro ermetarium ἑρμητάριον, columella, ad quam appendebantur flagellandi, mercuriolum.

C. 9. Ὁ βασιλεὺς καὶ περιβάλλονται] Alibi jam dedi exempla talis ſubſultus a ſingulari ad pluralem, & ab hoc ad illum.

D. pen. Ἄρχοντα τοῦ Ταρῶ] Taro videtur idem eſſe atque Dara vel Δάρας, دارا de qua infra dicam ad cap 89. Sane charta geographica Deslisliana Imperii orientalis ad mentem Conſtantini Porphyrogenneti concinnata, quam Bandurius T. II. inſeruit, regionem Taro ibi collocat, ubi Dara ſita fuit, ad confinia Meſopotamiae. Fluctuo tamen adhuc, ſitne potius دارا quod Abulfeda in Thabareſtan ſeu Hyrcania ponit. ودارا ايضا اسم قلعة حصينة في جبال طبرستان Dara eſt quoque nomen arcis probe munitae in montibus Thabareſtanae. Et huic opinioni favet totum paene caput 43. Conſtantini de adminiſtrando imperio, ubi res Principis Taronis cum rebus Principum Iberiae, Abasgiae &c. implicantur. Maius otium & maiorem curam flagitat haec inquiſitio. Caeterum regulos illos tractuum Scythiae Aſiaticae ad Ponti Euxini finem ſitae fuiſſe vaſallos Imperatorum CPtanorum, ideoque magiſtrorum honore decoratos, non ex hoc tantum loco, ſed ex multis aliis patet; ut ex Noſtri pag. 397. ibique allatis titulaturis principum Hyrcanorum, & ex Conſtant. de adminiſtr. imperio, p. 115. edit. Bandur. εἰσελθόντος δὲ τοῦ Κρικορικίου ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει, καὶ τῇ τοῦ μαγίστρου ἀξίᾳ, ὁ Ταρὼν ἄρχων τιμηθέντος &c. item p. 126. E. ὁ μακάριος βασιλεὺς ὁ κῦρις Ῥωμανὸς ἀπέστειλε τὸν πατρίκιον Κωνσταντῖνον — δεδωκὼς αὐτῷ καὶ ἱμάτιον μαγιστράτου, πρὸς τὸ πεῖσαι τὸν Κρικορίκιον τὸν Ταρὼν μάγιστρον.

82. A. 4. Ὑπὸ τοῦ λογοθέτου ἐρωτώμενος] Apparet ex hoc loco, principes exteros Imperatorum CPtanorum vaſallos per Logothetam dromi introductos fuiſſe ad dominum, & ab eodem interrogatos. In univerſum erat Logothetae munus in audientiis legatos interrogare, & Imperatoris nomine reſpondere (niſi hic ipſe id facere vellet). Patet ex Libri II. cap. 47. p. 393. A. 1. ſqq. Luitpr. Hiſt. VI. 2. p. 470. Imperator non voce ſua, ſed per Logothetam, cum legatis loquitur.

A. 16. Τὸ τούτου κανίσκιον] Eius ſportulam, id eſt donum, quod exteri principes, aut eorum legati, in aulam Byzantinam venientes afferre ſolebant. Vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. Συμπλήρωσις τοῦ κανισκίου eſt, quando totum munus oblatum a baiulis coram Imperatore traductum eique monſtratum fuit, ita ut nihil amplius ſuperſit, ſed omnes abierint, & ſportulae in ſacrum veſtiarium illatae fuerint. Non enim unum ſolum individuum offerebatur, ſed plura dona ſimul, longa ſerie ſtantibus baiulis; quemadmodum in aulis Turcica, Perſica, Mogolica, adhuc uſitatum eſt. v. p. 236. C.

A. 10. Τὰς φίλους Βουλγάρους] Multum reverebantur & honorabant ſuperbi Graeci CPli Bulgaros, a quibus vehementer & ſaepiſſime caeſi & in anguſtias compulſi fuerant. Concedebant nempe ipſis libere CPli habitare, & negotia, ſeu mercaturam, exercere; & in diebus feſtis ſemper Imperatores aliquot Bulgaros in urbe commorantes mercatores optimates ad publicas ſuas epulas adhibebant, iisque locum ſupra ipſos alios omnes legatos exterorum principum aſſignabant. Inſignis eſt ea de re locus queruli Luitprandi Legat. p. 482. a. ſed eum commodiori occaſioni reſervo. Caeterum φίλοι appellabantur, qui epulis adhibebantur, & eo ſenſu vox amici apud Lampridium quoque occurrit pro convivis. vid. Scr. Hiſt. Aug. T. I. p. 957. Sic quoque Athenaeus p. 152. fine. ὁ καλούμενος φίλος τραπέζης μὲν οὐ κοινωνεῖ, & p. 155. D. 7. ἵνα τῆς πολυτελείας θεαταὶ οἱ φίλοι [convivae] γένωνται. * [Ad cletorium in Imperatoris aedibus extructum praeter Senatus proceres fideles Bulgaros qui tum CPli degebant, invitavit. Conſtant. vit. Baſil. C. 19.] * Poſſent quoque per vocem φίλοι intelligi legati, quales a rege Bulgarorum quotannis ad Byzantium mitti conſueviſſe, ut ſolennibus & ſtipulatis honoribus fruerentur, & cum Impp. CPtanis feſtos dies hilariter tranſigerent, aut potius velut obſides fidei Bulgarorum adverſus Graecos eſſent, colligo e dictione τοὺς κατὰ τύπον ἐρχομένους &c. Conſtant. de adm. imp. p. 58. E. 3. item in Vita Baſilii Macedonis, p. 143. C. 2. πρὸς τὴν εὐωχίαν αὐτῷ συμπαραλαβὼν καὶ τοὺς ἀπὸ Βουλγάρων φίλους συνήθως κατὰ τὸν τότε καιρὸν τῇ βασιλευούσῃ ἐνδιατρίβοντας. Φίλοι enim Noſtro ſunt legati, non tantum exteri ad Graecum Imp. ut p. 329. A. ſed etiam Graecus, qui ad aulam exteram mittitur, φίλος eſt, p. 394. D. 1. reſpectu ejus nempe ad quem mittitur. Poteſt tamen in illa dictione τοὺς κατὰ τύπον ἐρχομένους per verbum ἔρχεσθαι non venire in urbem, ſed in aulam ad ſacras epulas intelligi.

C. 1. κατίασιν] M. κατιᾶσιν.

D. 5. Εἰς τὸν ἁγιασμὸν ἔλθῃ] ad conſecrationem, aquae ſcilicet, veniat. ὁ ἁγιασμός, ὁ μέγας ἁγιασμός eſt aquae benedictio, quae fit in ſanctis Theophaniis, ut ait DC. Gl. Gr. h. v. Theophaniae feſtum autem & Epiphaniae, & τῶν φώτων idem eſt. vid. quae horum Commentariorum p. 5. e libro Belgico, dicto Staat von groot Rusland, protuli, ubi ceremonia ſanctificationis aquae copioſe enarratur. Eſt & ἁγιασμὸς μικρός, qui ſingulis menſibus fit. Verum de hoc ſermo hic loci non eſt. Magnus Hagiaſmus fiebat nomine Chriſti: minor nomine Mariae virginis ſingulis Calendis menſium. Integra dictio eſt ἁγιασμὸς τῶν ὑδάτων. Ita Proclus CPtanus apud Fabric. Bibl. Gr. T. VIII. pag. 602. Conf. Goar. ad Codin. p. 96. n. 1, 108. 26. & 27. it. p. 112.

ic. p. 112. Eſt etiam ἁγιασμὸς, *panis benedictus* apud Balſamon. citatum a Goaro p. 135. 49. & Codinus p. 126. n. 44. ἁγίασμα idem appellat. Eſt denique ἁγιασμὸς quoque *benedictio, ſanctificatio ſuimet ipſius*, attactu ſancti, apud Theophan. p. 17. D. antepen. Sed haec aliena ab hoc loco.

82. D. antep. Κολιὸν] M. κελλίον.

83. A. 6. ἀνάγνωσμα] Eſt particula S. Scripturae, aut patrum, quales Graeci ſolent inter ſacra officia recitare.

A. 7. Ἢ πλαγίου] M. ἢ καὶ πλάγιον.

B. 2. Τὸν Αὐγουςέα] In Auguſteone, ut Auguſtae palatio, mutabant veſtes patricii Cubicularii, aut ſpadones; in Conſiſtorio, ſeu Chryſotriclino caeteri Patricii barbati.

D. 4. Καὶ τῶ καβαλλάριν] Ita eſt in codice. Grammatica flagitat καὶ τοὺς τῶ καβαλλάριν. Sed ſupra iam habuimus exempla omiſſi articuli. vid. p. 61. C. 10.

84. B. 8. ὀξέας] M. ὀξέα. Formarunt igitur ὀξέας, έα, έου, έα, έω &c. ταβλία ἀπὸ ὀξέα, *tabulae veri luminis*, id eſt *purpurea*. Solet enim ὀξὺς plerumque de purpureo colore dici, quamvis & de aliis coloribus adhibeatur, ut clare patet e Noſtri p. 370. C. 1. ubi ὀξέα χρυσᾶ coniunguntur, *acuta varii coloris*. τὸ ὀξὺ & purpuram idem eſſe patet e Contin. Theophan. p. 91. C. 1. Solent tamen alii auctores πορφύρα ὀξεῖα dicere, *purpura acuta*, ardens, feriens oculos. Dictio haec proba & antiqua eſt. Exſtat iam apud Ariſtophanem in *Pace*, & apud Plutarch. in vitis p. 1398. 14. eſt ἡ φαιδροτάτη ἐρυθρὰ καὶ ὀξεῖα πορφύρα. Latini talem purpuram *clariſſimam* & *veri luminis* appellant. vid Scr. Hiſt. Aug. T. I. p. 870. Du Cange ad Alexiad. p. 275. ὀξυβαφον vertit *intenſe purpureum*, & diverſum facit a violaceo colore, quem hyantinum ait eſſe. In Gloſſario graeco tamen ὀξέα reddit per *violaceus*. Et ego ſane fateor, ſaepe videri purpuram cum violaceo eundem eſſe colorem; interdum tamen clare patet eſſe colorem rubrum ſubobſcurum & nigricantem. Neque ſatis decernit hanc rem Artemidorus p. 66. 16. dicens ἔχει τὸ πορφυροῦν χρῶμα τινὰ συμπάθειαν πρὸς τὸν θάνατον. Dubium enim reliquum eſt, intenderitne caeruleum lividum mortuorum colorem, an ſanguinis concreti & aridi. Videatur tamen potius prius in mente habuiſſe.

B. 10. Τὰ παραγαύδια] vel παραγαύδας. Graeci enim novi β & υ ut f pronunciant. Paragaudae ſunt veſtes ſericae auro intertextae opere phrygio vel barbaricario, quarum orae & manicae revolutae (*die Aufſchlage*) ſunt de panno aureo aut aureis filis intertexto. vid. Du Cange Gloſſ. Lat. h. v. Guther. Off. D. A. p. 720. Salmaſ. T. II. Hiſt. Aug. pag. 232. & 406. a. item 562.

B. 12. Πρωτοσπαθάριοι ἐνεῦχοι] M. πρωτοσπαθάριοι οἱ εὐνοῦχοι, ut p. 83. C. 4.

D. 3. Ἀντέχεται] M. ἀντέχονται.

D. 6. Βασιλεῖ] M. τῷ βασιλεῖ.

85. A. 10. Στιχάριον] Sic eſt in codice. *Sticharium, ſtrictorium*, eſt tunica corpus arcte adſtringens. vid. Du Cange utroque Gloſſario. Erat ergo magiſtri ſymbolum ſticharium & baltheus. vid. ad p. 256. C. 3.

B. 5. Τὸ ἔνδον κονσιςώριον] Non hoc eſt *ſecundum velum*, aut interius Conſiſtorium, de quo memorat Alemannus ad Procop Anecdot. pag. 103. fine. Id ipſum enim Conſiſtorium, in quo Magiſtro dignitas conferebatur, erat interius. Sed pone illud erat cubiculum, vel potius oratorium, S. Theodoro ſacrum in quo recens honorati ſuae dignitatis inſignibus induebantur, ut ex aliis huius codicis apparet locis & e Cletorologio.

C. 1. Εἰσάγει] Vſurpat Noſter εἰσάγειν pro ἐξάγειν & ἀπάγειν.

C. 7. Καὶ ἀρχῇ] Ita quoque M. f. τῇ ἀρχῇ.

C. 8. Ἡμῖν] Membr. ὑμῖν.

86. C. 10. Ἐξ ἴσου] *Sella aeque alta.* Nam interdum aliquanto inferiore ſella ſedebat patriarcha quam Imperator. v. ad p. 55. C. 2.

D. 2. Οἱ τῶ ἄνω ἀκκουβίτου φίλοι] Amici qui in primo accubitu, cui Imperator & Patriarcha accumbunt, & qui in ſummo ex tranſverſo ſtat, ſedent. Erant nempe ſic diſpoſiti accubitus, ſeu menſae, ut introeunti ad dextram novem ſtarent in longitudinem porrectae, & totidem ad ſiniſtram ex oppoſito, & una prima, ἡ ἀντικρυ dicta, in ſummo in latitudinem e regione oſtii. Primae aſſidebat, ut dictum, Imperator & Patriarcha, quoties cum Imperatore epularetur, cum praecipuis aliquot Metropolitanis: primis proximis ad utrumque latus menſis aſſidebant reliqui inferiores metropolitani & epiſcopi.

87. A. 5. Καὶ λαβὼν] M. εἶτα λαβών.

B. 5. Ὑπαπαντήσαντος] M. ὑπαπαν unde efficerem ὑπαπάντης. Eſt autem feſtum τῆς ὑπαπαντῆς, quo Chriſtus templo exhibitus fuit, & Symeon iuſtus ei occurrit. Invenitur quoque ὑπαντή. * [ὑπαντῇ *Domini*, hoc eſt *obviatione S. Symeonis Tagnis deceſſit.* Ditmar, p. 120. vid. Anaſtaſ. Bibl. p. 154.] * Conſ. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Hypapante* & Gloſſ. Gr. h. v.

B. 7. Τῇ] Membr. τῆς.

B. 8. Τῇ ἑξῆς] Membr. τῇ δὲ ἑξῆς.

C. 5. Πλήρεις] M. πλήρης. f. leg. πλήρη. *completa.*

C. 11. Εἶτα πλάγια] M. εἰς τὰ πλάγια.

D. 7. Δεξιάλια μονοπέλεκα] Poſterior vox eſt interpretatio prioris; altera idem quod altera valet. v. ad p. 333. A. 12. ubi μονοπέλεκα eſſe dico ſecures unipennes. Dextralia autem appellabantur hae ſecures, quod, non ut haſtae ſiniſtra, ſed dextra manu gererentur, ad inſtar baculi, cujus adminiculo ambulamus. Sane talem ſecurim ad baculi uſum formatam, aut ſi malis baculum ſecuri armatum gerit in dextra Perſa in imagine nonogeſima illarum centum, quas Mſr. de Ferriol, Legatus Francicus ad Portam Anno 1708. in oriente ad vivum delineari curavit, deinde caelatores Pariſini aeri inſculpſerunt, & pictores coloribus illuminarunt. Quod opus cum Francica interpretatione Pariſiis A. 1714 magno folio prodiit. Dextralis, quod Perſa ille gerere conſpicitur, haec eſt imago

quae ab illa dextralis deſcriptione, quam Leo Imp. Tacticor. VI. §. 11. dat, parum differt, & in eo ſolo, quod uncum ex adverſo ſecuris habeat, aut δρέπανον veluti, quum dextrale Leonis habuerit ſicam rectam ad hunc modum.

Itali quoque ſecures *mannarias* ab antiquo more appellant. vid. Murat. Ant. Ital. T. II. p. 1019.

88. A. 4. Προσπέσοντες] M. ὁ δὲ προσπέσοντες.

B. 8. Τῷ μέσῳ] M. ἐν τῷ μέσῳ.

B. 10. Χεῖρας τοῦ] M. χεῖρας αὐτοῦ.

B. ult. Μὴ τοίχῳ βάθρον] Ita quoque M. Neceſſe tamen eſt, ut aut ἀποτοίχῳ βάθρῳ legatur, aut τοίχῳ παραβαῖνον βάθρον. *ne gradu quodam aberret.*

C. 5. Ἴαμβον] Membr. ἰαμβικά.

C. 6. Πληροῦντες τοῦ ἑνὸς] M. πληροῦντες γὰρ τοῦ ἑνός.

89. B. 9. Οἱ ἱερεῖς] M. poſt hanc vocem diſtinguunt, ut διὰ μέσης pertineat ad ἐξέρχεται.

C. 1. Ἐν τῷ στεατίῳ] Videtur στεάτιον hic loci idem eſſe atque toties memoratus κοχλίας, vel ſcala cochlearis, per quam e Narthece in Catechumenia aſcendebatur. Eſt enim στεάτιον proprie columna intus cava, & gradibus cochlearibus inſtructa, ita ut in verticem columnae aſcendi poſſet. de quibus vide Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 144. not. d. ad illud *elatos vertices ſcanſili ſuggeſtu.* Talem columnam memorat Lampridius Heliogab. T. I. p. 858. & Contin. Theophan. p. 87. A. B. & Noſter infra p. 347. B. 11. Aut ſi στεάτιον diverſum quid eſt a *cochlia*, fuit ſtructura inſtar vaſtae columnae aut pilae parieti eccleſiae appoſita, intus habens cochleares gradus, per quos in catechumenia aſcendebatur, quales vidi e. c. in vetuſta aede B. Virginis Halae Magdeburgicae. Perparum ergo inter ambas ſententias intereſt, & hoc unum ſolummodo, quod cochlias intra parietes eccleſiae, ſtyracium extra fuerit adſtructum.

90 A. 6.

90. A. 6. Βῆλά τε καὶ κορτίνας] Quale diſcrimen ſit inter vela & cortinas, equidem non intelligo. Non enim videntur hic loci cortinae vela in feneſtris ſuſpenſa eſſe.

A. ult. Κοιτῶνι] Ita quoque M. Forte tamen legendum ἀπιέναι ἕκαστος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

D. 3. Ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος] M. ὑπὸ ἀρχον unde malim efficere ὑπὸ τῶν ἀρχόντων.

D. ult. Ἀπὸ τῶν ἀναγκαστικῶν τρικλίνων] M. ἀπὸ τὸν ἀναγκαστικὸν τρίκλινον. Non ſemel iungit Noſter ἀπὸ cum accuſativo.

91. A. 12. Βανιάριν] Id eſt βανιάριον, *banniarium*, *bagniarium*, *balnearium*, ſeu balneum. De balneo Auguſti in palatio Blachernenſi v. ad cap. 12. Libri ſecundi.

B. 8. Προειρήκαμεν] M. εἰρήκαμεν.

C. 1. Ἑβδομάδος] M. εὐδομάδος. Vnde intelligitur, quod ſupra dicebam υ et β eodem modo a novis Graecis pronunciari, nempe ut *f*. Prima autem, quae hic deſignatur ſeptimana, eſt ſeptimana ieiunii quadrageſimalis, ut ſtatim pluribus patebit.

C. 6. Διαλαλεῖ] Verbum κύριον. Orationes Imperatoris ad Conſiſtorium, ſeu proceres, item ad populum in Circo & alibi, διαλαλίαι appellabantur. Solenne autem erat Impp. CPtanis inſtante Quadrageſimali ieiunio ad procerum conſiſtorium in Magnaura orationem recitare, qua eos ad rite religioſeque celebrandum ieiunium praepararet & adhortaretur. De hac ipſa oratione hic ſermo eſt, & eſt quoque libro II. cap. 10. Nonnihil id obſcuravit editio noſtra exhibendo v. C. 7. ἑορτὴν, ut credi poſſet ad feſtum Hypapantes reſpici. Sed in Membr. loco iſtius vocis eſt litera μ̄ cum ſuperimpoſita virgula. id eſt τεσσαρακοστήν. Legendum itaque τὴν πανσέβαστον καὶ ἁγίαν τεσσαρακοστήν. Frequens orationis hujus quadrageſimalis mentio apud Scriptores Byzantinos. Ita Cedreno p. 606. C. 10. memoratur ἡ ἐν τῷ τῆς ἐγκρατείας καιρῷ συνήθης δημηγορία, ad quem locum Goarus aliena profert. Cont. Scriptor. vitae Leonis in Scriptt. poſt Theophan. p. 232. D. ubi ait ὥστε μόλις δυνηθῆναι αὐτὸν κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον ἐν τῷ τῆς ἐγκρατείας καιρῷ δημηγορεῖν. Leo Grammaticus p. 486. D. *fine*, id idem ſic effert. Leonem philoſophum Imp. ait ita aegrotaſſe ὥστε μὴ δύνασθαι ἐξελθεῖν ἐν τῇ Μαγναύρᾳ, τὴν δημηγορίαν διαλαλῆσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν νηστειῶν. *[Leo ἐν ταῖς νηστείαις erat orationem habiturus. Gregor. Monach. p. 526. quae etiamnum exſtat. Tempore ieiunii Impp. CPtani ſolennes orationes habebant. Cedren. de Leone philoſopho p. 606. quae oratio *ſilentii* appellatur. Zonar. p. 181.]* His orationes Imperator ipſe recitabat, quum alias ſolerent quaeſtor, aut mandator, aut aſecretis, ut paullo poſt hic loci memoratur, aut et Patriarcha interdum eas loco & nomine Imperatoris recitare; dictabat autem, id eſt concipiebat & commentabatur eas qui Imperatori ab epiſtolis eſſet. vid. Nicet. Choniat. p. 273. *fine* κατηχητηρίους σὺν τούτοις λόγους, τὴν τῶν νηστειῶν ἡμερῶν προθεσμίαν ἐφεστάναι προκαταγγέλλοντας, καὶ τοὺς τῆς πνευματικῆς πάλης πρὸς τὸν ἀγῶνα ὑπαλείφοντας. Du Cange ad Cinnam. p. 492. cuius inſignis eſt locus. Ait Cinnamus p. 169. L. VI. cap. 13. *initio* de Manuele Comneno. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ τὸν Σιλέντιον [ſ. σιλέντια] ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ξυνελέξατο λόγον, οὐχ, ὥσπερ εἰώθειν, τοῦ ἀσηκρῆτις ἐκ βασιλέως δῆθεν ὑπαγορεύοντος. *Hac fere tempeſtate ſilentii ſermonem* [in ſilentio recitandum] *imperator ipſe compoſuit, non, ut vulgo moris eſt, Secretarius cum dictabat* [id eſt concipiebat & in calamum ſcribis dictabat] *imperatoris ex perſona differens.* Non puto in his verbis dici, ſecretarium Imperatoris nomine tales orationes recitaſſe, ſed dictaſſe, id eſt compoſuiſſe. Gloſſae Nomicae dant, διαλαλία, πρόσταξις. Videtur ex latina voce *interlocutio* manaſſe, qua Iuſtinianus in Novellis utitur, utraque autem ex eo, quod Imperator διὰ μεσίτου per internuncium alloqui populum aut proceres ſoleret per quaeſtorem, mandatorem, praepoſitum &c. vid. p. 154. C. 6.

C. 9. Τὸ ἐπαναγνωσθέν] quod ἐπὶ τῇ δημηγορίᾳ ἀναγινώσκεται, *quod poſt recitatam orationem e ſchedula ſcripta recitatur.* Quid autem haec ſchedula ſcripta continuerit, non liquet; forte ordinem ieiunii demonſtravit, quo die incipere debeant abſtinentiam a carne, quo abſtinentiam a caſeo & lacte &c.

C. 11. Ἀποκρέω] Membr. ἀποκαπῇ. vid. ſupra ad p. 17. penult.

D. 1. Διέρχεται] M. καὶ διέρχεται. unde efficerem καὶ διερχόμενος.

92. A. 2. Τριτοέκτην] Seu, ut M. exhibent, τριτοέκτην. Ita appellatur officium eccleſiaſticum, quod inter tertiam & ſextam horam canitur. Alias τρίτη καὶ ἕκτη nominatur paſſim; vel quod tunc Canonis, id eſt ſeriei hymnorum in eccleſia decantandorum odae tertia, quarta, quinta & ſexta cantari ſolent. vid. Du Cange v. Κανών, τριθέκτη & τρίτη. Verba eius ſunt: „Canones dividuntur in novem odas - - poſt quartam „canon interrumpitur ταῖς ἀναγνώσεσι. Tum enim „lectiones de vitis ſanctorum, quorum eo die commemoratio celebratur, aut de diei hiſtoria altiori voce „a ſacerdote vel alio leguntur, quibus finitis reliquae „Canonis odae percurruntur.„

B. ult. Ἑορτῇ τῆς ὀρθοδοξίας] Orthodoxia, & feſtum orthodoxiae appellata fuit prima Dominica ieiunii ſeu Quadrageſimae, in qua celebratur apud Graecos feſtum reſtitutionis imaginum ſub Michaele & Theodora Impp. legiturque ſynodicum in hanc rem editum. (Verba ſunt Du Cangii Gloſſ. Gr h. v.) Conf. Contin. Theophan p. 98. A. ſqq. 99. D. fine. Cedren. p. 539. A. & ibi Goar. Menolog. Baſil. T. II. p. 181. *[Pompa orthodoxiae prima dominica ſanctorum ieiuniorum. Contin. Theoph. p. 96. 99. Georg. Monach. p. 527. Sym. Logoth. pag. 432. Th. Smith. de eccleſ. Gr. p. 28.]*

C. 6. Τῶν ἔξω ἐκκλησιῶν] Alias αἱ ἔξω eccleſiae ſunt ſuburbanae. Hic autem puto eſſe urbanas reliquas praeter S. Sophiam.

D. 3. Ὑπό τε τῶν] Ita quoque M. neque plus edito. videtur igitur aliquid deeſſe.

93. C. Δὲ ἀλλήλων] Particulam δὲ non agnoſcunt M.

D. 7. Τῶν θυρῶν] nempe extra metatorium non procedere.

94. B. 5. Πείθουσιν] Non huc, ſed ad v. 7. εἴρηται adſcriptum erat in M. Scholion.

C. 12. Καὶ τὸ] Etiam alibi hoc in codice τὸ pro μετὰ τὸ occurrit. Ita paullo poſt D. 3. τὸ ἀναστῆναι pro μετὰ τὸ ἀναστῆναι. Sane codex hic editioni conſentit.

D. 4. Μετ' αὐτῶν] Leg. μετὰ τῶν, etiamſi M. non addicentibus.

D. 7. Οἰκονομίαν] vel οἰκονομίαν, ut eſt in codice. Sic idem quoque pag. 93. A. 11. διδασκαλίαν dabat. Videtur oeconomium idem atque veſtiarium fuiſſe, & ad curam τοῦ λογοθέτου τῶν οἰκειακῶν rei privatae rationalis pertinuiſſe.

D. 9. Κυρίου] In codice eſt κυροῦ. Theophylactus hic memoratus eſt filius Romani Lecapeni Imperatoris. vid. L. II. c. 38. De diſſoluta & luxurioſa eius vita pleni ſcriptores hiſtoriae Byzantinae.

D. ult. Ἐπὶ τὸ μέρος] *in parte oratorii*, *in plaga.* μέρος ſaepe Graecis novis pro *plaga*, tractu, ponitur. vid. Conſtant. Tact. p. 23. lin. 23. Ita quoque Latini medii aevi, e. c. *in partibus infidelium* pro in plagis, tractibus, terris. Ita *pars mulierum, pars virorum* pro ſtatione in eccleſia.

95. A. 9. Προσέρχονται] M. περιέρχονται.

B. 2. Σαγία] Non video, qui potuerint ſaga ſimul & ſcaramagnia geſtari. Vtrumque erat amiculum exterius; ſagum paullo laxius, ſed magis curtum: Scaramagnium ſtrictius, ſed magis prolixum. Ambo ad pallii modum accedebant.

C. 1. Ἰστέον] Huic paragrapho adſcriptum erat in margine ἐξ ἑτέρου παλαιοῦ τακτικοῦ. *Ex alio veteri ordinali* vel *ceremoniali.* vid. p. 2. horum commentariorum.

C. 2. Ἀξιωματικοὶ] *Axiomatici*, *honorati*, qui ἀξιώματα gerebant, dignitates, tam muneribus vel functionibus liberas, quam iunctas. Hoc enim in codice amplius patet huius vocis notio. Alias ἀξιώματα ſunt dignitates muneribus liberae, quae ſolo in honore

 conſiſte-

conſiſterent, & opponuntur paſſim ἄρχοντες & ἀξιωματικοί. Ita Codin. p. 139. n. 6. axiomaticos appellat tales, quales ſunt Deſpota, Caeſar, Nobiliſſimus, qui ſolam dignitatem abſque functione ſuſtinerent; caeteros appellat ἄρχοντας. Conf. p. 120. n. 1. ubi οἵ τε ἀξιώματα ἔχοντες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἄρχοντες, & p. 122. lin. 3. & 127. n. 48. Pari modo Theophanes p. 42. D. pen. opponit ἀξιώματα *dignitates* & στρατείας, *militias*, ſeu *officia*. vid. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 18. ubi de *honoratis* agit, quos ait fuiſſe magiſtratus civiles militaribus oppoſitos, item Angelus de Nuce ad Chronic. Caſſinenſ. I. 12. Ἀξιωματικὸς alicuius urbis, eſt unus de collegio ſenatorio, vel magiſtratu. Malala II. 93. Saepe quidem in hoc codice ἀξιωματικοὶ de dignitatibus togatis tantum dicitur; eſt tamen ubi etiam de militaribus. Ita p. 113. A. τὰ ἀξιώματα τῶν σχολῶν καὶ ταγμάτων. Infra p. 851. l. 1. *axiomatici ſcholarum* ſunt forte aſſeſſores in iudiciis militaribus * [*Axiomatici ſeu exercitus & populus hujus Romanae urbis.* Liber Diurnus p. 16. cont. not. & p. 23] * Conf. Du Cange Gloſſ. utroque, & ad Alex. p. 275.

95. C. 6. Εἰ μὲν ἂν ἦν κυριακή] De hoc ritu diebus dominicis non ingeniculandi v. ad p. 240. C. 6. dicenda.

D. 3. Τῆς μέσης ἑβδομάδος] nempe jejunii quadrageſimalis.

D. 4. Ἄυτη] M. αὐτῇ.

D. pen. Τὰ ὑποχρυσοκλάβαιον] M. τὰ ὑπὸ χρυσ - - diviſis vocibus.

97. B. 5. Τὸ πολίτευμα] *patres conſcripti* vertit Cl. Interpres. Senatum urbanum πολιτείαν appellat Codinus Offic. p. 128. 1. Valeſius ad Amm. Marcell. p. 18. a. in loco Libanii τοὺς πολιτευομένους vertit *decuriones*, id eſt magiſtratus urbanos municipales, quatenus τοῖς ἄρχουσι, *regiis officialibus* opponuntur. conf. p. 346. b. ubi ὁ δῆμος, *populus*, οἱ πολιτευόμενοι *ordo*, id eſt ſenatus, aut decuriones, & οἱ ἀξιωματικοί, *honorati* ab aula dependentes, contradiſtinguuntur. Ibidem p. 475. b. in Chronici Alexandrini loco κόμης καὶ πολιτευόμενος τῆς πόλεως vertitur *comes & decurio urbis.* In Nov. Iuſt. p. 53. [illegible] ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ πολιτεία. Apud Ce[illegible] 525. [illegible] poteſt πολιτεία aut civitatem CPtanam, aut totum imperium Romanum notare. Apud Procop. Anecdot. p. 11. lin. 21. p[illegible] teſtu occurrit. Magiſtratum urbanum Pr[illegible] p. 125. 20. τὸ τῆς πόλεως λόγιμον appellat. Vid. Bandur. pag. 608. Propterea infra apud Noſtrum p. 335. A. 1. ἡ πολιτικὴ vertit *corpus magiſtratus urbani.* Poteſt tamen etiam τὸ πολίτευμα in noſtro praeſente loco totum corpus civium ſignificare. Conſuevit[illegible] in certos [illegible] civium, virorum, mulierum, puerorum, cleri &c. patet e Gregorii M. proceſſione [illegible], de qua [illegible] diximus. Nicetas Choniates, veteris Graeci[illegible] & ridiculus affectator, Senatum urbanum τὰς ἀγυιὰς nominat & a *regiis* [illegible] p. 216. A. antepen. ὑπεδέχοντο αὐτὸν τῷ μεγίστῳ νεῷ ἀπὸ τῶν ἀγυιῶν καὶ τῆς βασιλείου αὐλῆς πανταχόθεν.

C. ult. Ἀντιφόρῳ] Anteforum erat locus CPli, ante forum Conſtantini M. ut videtur. vid. Du Cange v. Φόρος, p. 1691. *init.*

D. pen. Αὐτὸν] M. αὐτῷ.

98. C. 3. Προσκαλοῦντες] M. προσκαλῶν, id eſt προσκαλοῦνται.

99. A. 7. Δύο] M. δ̄, hoc eſt τέσσαρες.

C. 3. Μόνον] M. μόνος.

D. 8. Τὸ] Membr. τόν.

100. A. 8. Ἵσανται] Membr. ἵσανται.

A. 9. Τελεῖται] Ita quoque M. ſed leg. τελεῖται.

B. 5. Ἀπὸ ἱματίου] Recurrit haec dictio p. 106. B. 2. ſignificatque idem atque ἀπὸ [id eſt μετὰ vel διὰ] χιτῶνος, *in tunica*, quatenus oppoſitur chlamydi aut ſcaramangio, omnique veſti exteriori, mutatorio, ἀλλαξίματι. Propterea dicit Noſter χωρὶς τῶν ἀλλαξίμων.

B. 6. Καὶ] Membr. non habent.

C. 1. Τοῦ λαζάρου] Lazari ſabbatum, ſeu dies ſabbati ille, quo memoria Lazari celebratur, praecedit immediate dominicam Palmarum. v. Fabric. Bibl. Gr. T. XII. 282. Codin. offic. pag. 99. n. 2. Du Cange ad Zonar. p. 96.

C. 8. Σημαίνει ἡ ἐκκλησία] Sed quomodo id factum? Campanisne, an illis lignis, quae hodiedum adhuc in eccleſia Graeca uſui ſunt, σήμαντρα appellata, tabulae ligneae longae, ſed parum latae, σιδήρῳ, ſeu baculo ferreo, vel martello inſtructae, quo percuſſo ſonum edunt, quem moderari norunt Graeci, ad quem fideles in eccleſiam convocantur. v. Du Cange v. Σημαντρον. Procul dubio factum id fuit non campanis, quamvis Du Cange demonſtraverit Gl. Gr. p. 774. Saeculo Conſtantini Monomachi, hoc eſt undecimo, eas in uſu apud Graecos fuiſſe; & quamvis apud Latinos eaedem jam ſaeculo Iuſtiniani M. in uſu eſſent; qua de re verbulum unum alterumve deinceps addam: ſed illis, quae dixi, lignis, quod liquet e Noſtri pag. 194. C. 12. τὰ ξύλα σημαίνοντος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας. Liber miraculorum S. Anaſtaſii Martyris. τὸ ἱερὸν ξύλον σημαίνοντος συναθροίζεσθαι ἅπαντας ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Non igitur, ut nos campanas, ita Graeci ſua σήμαντρα ad ſignificandas horas, quas ſic more noſtro appellamus, id eſt ad dividendum diem noctemque in viginti quatuor aequales particulas & temporum ſpatia; ſed ad ſignificandas τὰς ὥρας, hoc eſt, καιροὺς εὐχῆς καὶ ὥρας τῶν εὐχῶν horas, tempora ſtatuta precum pulſabant. Saeculo jam ſeptimo illum morem conciendi fidelem plebem in ſacram concionem percuſſo ligno obtinuiſſe in eccleſia Graeca orientalique apparet e Geriro, poeta Arabe, qui in Syria vixit, & ſub illo Maſalma floruit, eumque & ejus gentiles, itemque illum Χαγάνον الحجاج laudavit carminibus, quorum apud Theoph. in rebus Conſtan. Pogonati ſaepius fit mentio. Poeta ille alteri cuidam poetae Arabi Chriſtiano, Achthalo dicto, infenſiſſimus, quando ipſum carminibus inſectatur, quod ſaepiſſime facit, ſtrepitum Nakuſorum ipſi exprobrat. *Nakus* nempe Arabes appellant, illud a nobis ſupra deſcriptum Graecorum ſacrum lignum σήμαντρον. Ita dicit e. c.

ارقني صوت الدجاج وقرع بالنواقيس

Expergefacit me cantus gallorum & pulſatio Nacuſorum.

De illo Abu Ejubo, ſancto Muhammedano, regni Turcici patrono tutelari, ad cujus ſepulcrum novi Soltani proceſſiones ſolennes faciunt, & cingulum ſibi accingunt, quae ipſorum eſt inauguratio regia, de illo itaque narrat Elmacinus p. 48. eum durante illa urbis CPtanae ſub Conſtantino Pogonato diuturna obſidione, de qua Theophanes p. 294. narrat, vita exceſſiſſe & ſub moenibus CPleos ſepultum fuiſſe, velut pignus & certam fiduciam, illud ſolum, in quo illuſtrem aliquem ſuum ducem Arabes humaſſent, ſui juris aliquando fore. Et quum Graeci, excurſione ex urbe facta eruere defuncti oſſa minarentur, contra minatum fuiſſe Iazidum, ducem exercitus والله لئن نبش لن يضرب بناقوس في ارض العرب ما دامت لنا مملكة

Sic integranda & emendanda ex Ibn Cotaibah ſunt verba apud Elmacinum mutila & corrupta. *Per deum immortalem, ſi eruatur, non ſinemus ullum Nakus,* [σήμαντρον, non *campanam*, ut Erpenius vertit] *pulſari per omnem Arabum ditionem, quamdiu nos quidem ei dominabimur.* CPtanos his minis territos abſtitiſſe ab oſſibus ſepulti turbandis. E Tebrizio ad Hamaſam porro intelligimus ipſum Muhammedem, qui inſtituta quam plurima a Chriſtianis Syris & Arabicis aſſumſit, prius Nacuſo fuiſſe uſum, donec videns ſuis morem Chriſtianum ex odio religionis diſplicere, praecones illos inſtitueret, qui clara voce precum tempora e turribus ſignificarent. Verba ejus in ultimo Hamaſae fine haec ſunt. الناقوس الذي تضرب به النصاري لاوقات الصلوات، والنقس ضرب الناقوس، وفي الحديثه كانوا ينقسون، حتي راي عبد الله بن زيد الاذان في المنام Fuit igitur ille mos jam ante Muhammedem; quod etiam e ſuperius citato auctore de miraculis S. Anaſtaſii conſtaret, ſi ſpurius non eſſet. Sed habueruntne Latini quoque talia ſigna ſignificatoria? Habuerunt omnino. Quod non tantum e verbis anonymi colligi poteſt, auctoris regulae Magiſtri,

quem

quem Mabillonius ante ſaeculum VIII. floruiſſe vult, apud quem haec leguntur c. 54. *Cum advenisse divinam horam* (id eſt tempus precum aut in eccleſiam conveniendi) *percuſſus in oratorio index monſtraverit.* item cap 95. *cum ad opus divinum oratorii index ſonaverit.* Sed etiam luculentius certiusque (poſſunt enim illa ſuperiora de campanis quoque accipi) luculentius, inquam, id colligitur ex illis, quae Muratorius diſſ. XXXIII. Antiqu. Ital. habet, quae agit de origine & etymologia vocum Ital. ſub v. *Tempella*. Verba ejus ſunt: „Tabula lignea, in cujus media ſuperficie mobilia duo vel plura veluti manubria e ferro utrinque infixa ſunt, a monachis appellabatur & adhuc vocatur *tempella*. Tabula haec noctu manibus agitata monachos excitabat, ut ad chorum accederent. Quare facile intelligimus ideo crepitaculo ejusmodi inditum nomen tempella, quod tempus indiceret a lectulo conſurgendi.„ Egregie conveniunt haec loco Arabici poetae ſupra laudato, ubi ſcholiaſtes addit انما يكون قرع النواقيس عند الصباح *contingit pulſatio Nacuſorum ſub auroram;* item alteri poetae alicujus in Hamaſah extrema.

صوت النواقيس بالاسحار هيجني، بل الديوك

التي قد هجن تشوقي

Strepitus Nacuſorum ſub auroram excitat me; imo vero galli ſunt, qui deſiderium amorum meorum mihi excitant.

Ipſa vero etymologia non ſatisfacit; potius putem eſſe a τύμπανον repetendum vocabulum. Τύμπανον eſt omne τυπανὸμενον, percuſſile, tuſile. De his *tempellis*, an de campanis accipi debeat locus Chronici Caſinenſis l. 32. *univerſis reboantibus ſignis procedebant ſolemniter* in dubio relinquo; videntur tamen campanae potius reſpici, quas *ſigna* fuiſſe dictas Angelus a Nuce ad illum locum & Du Cange Gloſſ. Lat. h. v. docent, item v. *Campanas baptizari* & v. *Circuli ſignorum, ſeu campanarum.* E Priſciani L. V. patet, ſi locus ille & Scholiaſtae interpretatio bene habet, Campanas ſub Iuſtiniano jam in uſu fuiſſe, cui grammaticus ille aequalis fuit. *Claxendix eſt concha, qua tegitur ſignum.* Scholiaſta *ſignum* hic idem eſſe atque *tubam*, eccleſiae nempe, hoc eſt campanam, vult. cujus interpretationem Du Cange v. *Claxendix* dedit. Sed poteſt quoque *ſignum* idem atque *vexillum*, item *ſtatua* eſſe, & ſtatuas ſub uraniſcis fuiſſe poni ſolitas, ne corvi earum capita concacarent, ut eſt in Priapejis, res nota eſt, demonſtravitque Scaliger ad Catalecta ab illis meniſcis morem veniſſe ſanctorum ſtatuis & imaginibus pictis orbem radiantem apponendi, aut capitellum. Saeculo nono campanas in eccleſia Latina in uſu fuiſſe patet e Du Cange v. *Nolarium.* Imo his ipſis diebus, quibus haec exaro, legi in ſchedis publicis, rerum novarum caſus ſignificantibus, in Auſtria reparatam eſſe campanam, ſaeculo VII. jam fuſam & in eccleſiae uſus adhibitam, quae jam aetatem mille annorum excedat, & credatur adhuc ſexcentum annos ferre poſſe.

100. C. pen. Ἐκ χειρὸς τοῦ βασιλέως] Mirum hoc, patricios e manu Imperatoris palmas accipere, non a Patriarcha aut epiſcopo quodam. Certe Clerici in Eccleſia latina palmas diſtribuendi ius ſibi vendicabant, & Pontifices Romani aliique primates Epiſcopi Imperatoribus Occidentis ſacras palmas mittebant. Landulph. Iun. in Hiſtor. Mediolan. l. 37. *Mediolanenſis Archiepiſcopus prout moris & legis conſuetudo exigit, pro rege Henrico oravit, & ei ramos palmarum in Germaniam miſit.* ubi vid. Saxius in notis. Niſi forte Imperator CPtanus prius ramos a Patriarcha conſecratos accepit, quos deinde inter ſuos diſtribuit. Sed hodie quidem obtinet mos in eccleſia Graeca, teſte Gerlachio p. 469. ut ramos olearum, myrti & palmarum ſabbato Lazari in eccleſiam deferant, ubi conſecrantur, die autem ipſo palmarum a patriarcha aut e vicarii manibus recipiant.

C. ult. Ἀνὰ βαΐα ἀνὲ] Quia Imperatores ſolebant die Palmarum proceribus & domeſticis ſuis una cum palmarum ramis alia quoque munuſcula dare, factum ex eo fuit, ut donum omne *βαΐον, palma*, appellaretur, (niſi de palma Circenſi repetere malis) v. Du Cange Gl. Gr. h. v. & Luitprand. Hiſt. VI. 5. cuius capitis haec eſt inſcriptio: *de erogatione numiſmatum, & aliorum donorum pro veteri Imperatorum Graecorum more ante diem palmarum in magiſtratus & clientes Imperatorios.* De more in feſtis diebus faſciculos florum diſtribuendi v. ad p. 66. A. 10. Eſt igitur βαΐν hic loci faſciculus florum, *un bouquet*.

D. 1. Σάμψυχα] Sampſuchum alias quoque amaracus & majorana, quod poſtremum nomen notius eſt, appellatur. Revocat hoc nomen mihi in memoriam elegantiſſimum epigramma Graecum, quod e Maſſeo reddidit Muratorius T. I. Inſcription. p. 140.

> Ἄνθεά σοι πολλὰ γένοιτο νεοδμήτῳ ἐπὶ τύμβῳ,
> Μὴ βάτος αὐχμηρὴ, μὴ κακὸν αἰγίπυρον.
> Ἀλλ' ἴα καὶ σάμψυχα καὶ ὑδατίνη τε νάρκισσος,
> Οὐίβιε, καὶ περὶ σοῦ πάντα γένοιτο ῥόδα.
> *Plurimus hunc tumulum flos ambiat, atque faceſſant*
> *Hinc rubi horrentes, aegipyrusque mala,*
> *At violae hue coeant, & amaracus & narciſſus,*
> *Omnia circa te, Vibie, ſunto roſae.*

D. 7. Κατὰ περισσὸν] *in abundantia ſunt*, id eſt, abundant. Amatai noſtro dictio recurrit ſaepius. Alii ἐκ περισσοῦ dicunt. Mauricius Strateg. XII. 6. σαγίτας καὶ τόξα ἐκ περισσοῦ.

D. ult. Ψάλλοντες ὑπὸ ἔρω συνταφέντες σοι] M. ſic diſtinguunt: ψάλλοντες ὑπὸ ἔρω. συνταφ -- Quarum diſtinguendi rationum utra ſit melior, facile conſtaret, ſi de ſignificatione aut probitate vocis ἔρω liqueret. Leichianae interpretationi obſtare videtur vocis ἔρα pro *terra* uſus rarior & tantum poeticus. Sunt quidem fateor, quod ex hoc noſtro ceremoniali colligitur, nonnulla Graecae plebi trita, haud alibi penes veterum niſi ſolos poetas obvia. Cogitavi tamen aliquando eſſetne ἔρω compendium ſcribendi pro ἐσπέρω. Cui conjecturae obmoveri non debet hoc, quod non ἑσπέρω ſed ἑσπέρας debuiſſet dici. Eadem enim culpa poſſit alteri quoque lectioni adſpergi. Sed amant novi Graeci Ioniſmum, in hac terminatione vocum in ρα exeuntium, quem paſſim apud Nicetam Choniatem & alios animadverti.

101. A. 5. Ἐλεφαντίνης] Nempe θύρας vel πύλης. Carceri palatino id nomen erat. v. Du Cange ad Alexiad. p. 413. Niſi potius ibi manſio fuerit cubiculariorum, & veſtiarium regium, quod colligo ex pag. 248. C. 8.

B. 6. Τὰ σύμβολα] Enunciavit in plurali, quia plura eiusdem formulae, ſymboli fidei Nicaeni puta, exempla erant. Quinam autem fuerint οἱ ἐξ ἔθους λαμβάνοντες τὰ σύμβολα, illi, qui e veteri inſtituto ſymboli Nicaeni exemplaria acciperent ab orphanotropheorum inſpectore ſibi tradita, mihi non conſtat, neque memini quidquam alibi de hoc more exemplaria manu exarata ſymbolorum fidei diſtribuendi legere.

C. 8. Ἀνθ' ὧν] *propterea quod.* In Anthologia inedita Carm. 649. quod etiam ex Grutero apud Fleedwodum in Sylloge Inſcriptionum & Muratorium legitur:

> Ἀνθ' ὧν δὲ χρηστὰς ἐφεύρησεν ἐκ ἀπέδωκε &c.
> Ἀλγήσας φρεσὶ πολλὰ --

De more diebus dominicis, aut feſtis maioribus, item ſi quis ſacrum quid corpore ferret, coram ſuperiore non procidendi egi ad pag. 240. C. 6. ubi locum hunc expoſui.

C. 10. Ἀνίσταται] Honoris ſignificandi cauſſa, quem ſymbolo fidei exhibeat, quum alias neque procerum, neque principum, neque legatorum, caeterorum cuiquam aſſurgeret Imperator.

C. ult. Τούτοις] redit ad orphanotrophum. Poſtquam dixiſſet auctor, quae Imperator faceret accepto ſymbolo fidei, ſubiicit quae orphanotrophus faciat illud tradendo. Similis conſtructio eſt pag. 102. A. 6. ubi ἐπιδίδωσι, pariter non ad praepoſitum, ſed ad Sacellarium pertinet.

102. A. pen. Κατ' ἕνα] M. καθ' ἕνα. Vitium typographis debetur.

B. 3. Ξενοδόχοι] Xenodochia & Xenones erant hoſpitia pro vetulis infirmis aegris corporibus, quos Xenodochi recipiebant, curabant, alebant, veſtiebant

bant, humabant, ut patet ex Theophan. p. 157. B. 1. & Aſſeman. T. I. Bibl. Orient. p. 271. Videntur parabolanis ſucceſſiſſe, de quibus vid. Hrenbergii diſſ. Miſcell. Lipſ. T. VII. parte IV.

C. 2. Διαλιτίαν] M. διαλιτάρη.

C. 2. Ἀνὰ ϛαυρὸν ἕνα] Ita quoque Codex. & proba eſt atque antiqua ea forma. Solet tamen Noſter multo frequentius illa altera uti ἀνὰ ἕνα ϛαυρ.

D. 2. Ἐπὶ τό] Membr. ἐπὶ τόν. & ſic quoque pag. 103. B. 3.

104. B. 2. Τὰ ξίλα] Nempe uxores illorum procerum, quibus Imperator cruces argenteas diſtribuit; & eodem ordine admittuntur foeminina vela, atque virorum, & ab iisdem viris, orphanotropho nempe atque xenodocho, accipit Auguſta cruces, a quibus Imperator acceperat.

B. 4. Ἐκεῖνοι πατρίκιοι] M. ἐκεῖναι αἱ πατρίκιαι.

C. 10. Εὐηχέρησεν] Eſt e Pſalmo, non bene memini, quo. Proclamabat praeco haec ipſa verba etiam in Pontificum Romanorum inauguratione, ut legiſſe in Ceremoniali tali quodam recordor.

D. 2. Θεοῦ] Id quoque M. dabant in compendio θυ. Nihilominus tamen ratio linguae flagitat θεῷ.

D. 6. Γίνονται μίνσαι] Iam aliquoties habuimus. *miſſae ſunt*, id eſt conſiſtoria procerum, qui proceſſerant ſeu in aula convenerant, dimittuntur; quo facto, abeunt aliqui, alii manent, iuſſi nempe cum domino epulari.

105. A. 1. Συλλαστεργῶντας] M. συλλαστεργαν, id eſt, συλλαστεργάντες. vid. p. 103. C. ult. p. 108. B. 1. tamen erat claris & integris literis in M. exaratum συλλαστεργῶντας

A. 3. Τελοῦντας] M. τελαν, iſt eſt, τελοῦντες.

A. 9. Ἡ δέ] Membr. αἱ δέ.

A. 12. Καθίζονται] Membr. καθέζονται.

B. ult. Ἀπέρχεται] Poſt hoc verbum exciderunt ob idem verbum iteratum haec e Membran. reſtituenda. ἐν Βλαχέρναις, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ ναῷ ἀπέρχεται μέχρι ··

C. 7. Προσευχή] Eſt idem atque προσευχάδιον, nempe ſcabellum, quale praefixum eſt alterium ſedilorum ambabus πλαγίαις, & illi ubi corpus Chriſti, & alii ubi ſanguis eius diſpenſatur; ſuper quo flexis genibus preces deo perſolvunt, qui aut non valent ob corporis imbecillitatem humo ſe ſternere, aut qui ſalva dignitate non audent. Typicum Ms. Mon. ſtem Kecharitomenes (apud Du Cange v. προσευχάδιον) μετὰ τὴν εὐχὴν γόνατα κλίνουσι τὰς ἀσθενεῖς γονυκλισίας τὰς μὴ δυναμένας [ſcil. moniales] ἀπὸ γῆς ἄνευ προσευχαδίου, τὰς δὲ ἄλλας ... μετά τινος ὑποστηρίγματος· τουτέστι καὶ βάθρου. Talia quoque ſcabella ſuppeditant ſerviunt noſtratibus in confeſſionibus, ut illis genua imponant coram Confeſſionario ſuo poenitentiam facientes, item in diebus poenitentialibus publicis, quando dominica oratio in genubus a toto populo recitatur. Eſt igitur hic loci ἡ προσευχὴ αὐτῆ nempe Imperatoris ſtatio vel ſedes Imperatoris in eccleſia Blachernenſi, cum adjuncto ſcabello genuali, peragendae ejus devotioni inſerviens, quae erat ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Dubium non eſt ad cancellos tribunarum reliquarum quoque ſacrarum aedium poſita fuiſſe talia ſcabella, ſuper quibus preces diceret Imperator antequam in tribunam intraret. Noſter deinceps p. 107. B. pen. βασιλικὸν appellat.

C. penult. Εἴτε τῷ πλοός] Ita quoque M. ſubintell. διά, vel μετά, vel ἀπό. Conf. p. 106. A. 10.

D. 3. Κατηχήσεως] Debebat igitur Patriarcha CPtanus die veneris caro dicto vel magno homiliam in aede Blachernenſi recitare. Olim initio rei Chriſtianae, paene nullae erant conciones ſeu conventus ſacri abſque homilia. Sed prolapſis ad ſuperſtitionem & ignorationem cum literarum omnium tum veri quoque Chriſtianiſmi Graecis, abierunt in deſuetudinem homiliae, raroque tale quid auditur in eccleſiis Graecis hodie, niſi forte hieromonachus aliquis egregie doctus admirationem & laudes mereri, & dierum feſtorum majorum (nam illis paene ſolis talis habetur honor) illuſtrare feſtivitatem velit. Vt in eccleſia Latina, ita quoque in Graeca officium perorandi a ſacerdotio avulſum fuit.

D. 6. Βεστιαρίῳ] Veſtiarium non tantum dicebatur illis ſaeculis conditorium ſupellectilis veſtiariae, ſed omnis omnino pretioſae ſupellectilis horreum, theſaurus, gazophylacium. Vt e Noſtro patet, qui p. 267. & II. 45. p. 388. quo de expeditione Cretenſi agit, recenſet ea, quae ad veſtiarium pertinuerint, & ex eo erogata fuerint in uſum caſtrenſis expeditionis. Vid. Du Cange v. Βεστιάριον & *Veſtiarius*, & ad Alexiad. p. 285. Goar ad Codin. p. 33. n. 61. Guther. p. 658. Idem L. I. Themat. c. 1. μιτάτορα memorat ἀργυρᾶ, ἅπερ κεῖται ἐν τῷ βασιλικῷ βεστιαρίῳ. Hinc quando veſtiarium veſtium in ſpecie deſignare vellent, addebant plerunque commemorationem veſtium, ut Continuator Conſtant. p. 86. D. 1. βεστιάριον appellat τῶν ἀποθεσαυριζομένων πέπλων ἱερῶν σημαιῶν. Ita quoque hodienum theſaurus cimeliorum regalium *garderobbe* appellatur. Henricus Knygthon ad A. 1381. *iuravit, quod credidit, quod non eſſet aliquis rex chriſtianus, habens meliorem gardropiam. Nam, ut dixit, tanta erat copia veſtorum & vocalium de argento*, &c. *[Veſtiarium Auguſtae memoratur Script. poſt Theophan. p. 89]*

D. 7. Εκβάλλει] Expromi inde ſe praeſente & in chryſotriclini atrio illo, in quo ſacrae epulae fiunt, deponi iubet. Καθυπουργεῖν & ὑπουργεῖν in ſpecie de ſervitio tricliniari ſeu epulari adhiberi, ſupra iam dixi.

D. pen. Τοῖς ...] nempe ſacerdotes palatini Deiparae Phari, in cujus aede ſacram lanceam, qua Chriſti latus perfoſſum jactabatur, aſſervabatur, ut e p. 106. A. 8. conſtat. Senſus igitur hujus loci hic eſt: Si Imperator ante Tertiam & Sextam abeat ex aede Blachernenſi, eum protinus in Veſtiarium, hoc eſt gazophylacium, tendere, & inde expromi coram ſe curare ſupellectilem tricliniarem auream, crateres, diſcos, miſſoria &c. quae ſeptimana paſchali in ſolemnibus epulis, quibus excipienda tunc erat tota comitiva, ſervire deberent; eoque negotio confecto abire ad Deiparam Phari, ibique audita tertia & ſexta, ſacram lanceam adorare. Si vero tertiae & ſextae cantandae interſit in aede Blachernenſi, tunc eum illinc directe ad B. V. Phari tendere, ibique adorata lancea, in Veſtiario, quae ordinanda ſint, ordinare.

D. pen. Λόγχην] Mirum eſt, huius lanceae mentionem in epiſtola Alexii apud Du Cange ad Alex. p. 336. non fieri, in qua reliquiae Sanctorum CPli, ut ferebant, aſſervatae magno numero exponuntur. Magna in fama erat aevo medio CPlis ob abundantem copiam ſacrarum reliquiarum. v. Du Cange. CPl. Chriſt. III. p. 4. *[Fulcher. Carnotenſ. in Geſtis Francor. peregrinor. laudat CPlin *ob auri, argenti, palliorum, & reliquiarum uſum* p. 386.]* Forte ex eo quod in ſupra memorata epiſtola lanceae mentio non fit, impoſtura poſſit argui. Contendit quidem Du Cangius eam epiſtolam genuinam eſſe. Verum ſunt multa, quae ſpurium & a Latino ſemibarbaro confictam eſſe produnt; & inter alia hoc de lancea deſumtum argumentum, quam non omiſiſſet Alexius nominare, ſi revera hanc epiſtolam ſcripſiſſet. Verum norat auctor eius Latinus, reges Francos Hieroſolymitanos lanceae poſſeſſionem ſibi arrogare. Propterea non poterat eam inter cimelia imperii CPtani numerare. Omiſit quoque omophorium & reliquas faſcias B. Virginis, & alia quae CPtani poſſidere jactabant.

106. A. ult. Φιλοκαλεῖ] *abſtergit*, *everrit*, verriculo nempe e plumis pavonum facto. In genere eſt φιλοκαλεῖν comere, mundare, parare, ornare. Hinc Latini ſuum *filoparis*, *ornatus* ſumſerunt. Vt φιλοκαλεῖν eſt ſtudere efficere ut aliquid pulchrum appareat, affectare decorum & honeſtum, ita Latinis hybrida vox *filoparare* eſt ſtudere efficere ut aliquid *paratum*, id eſt ornatum, comtum appareat, & *philoparis*, res cui conficiendae ſtudium paraturae ſeu ornatus & decoris fuit adhibitum, elegans, ſcita, ſpecioſa. vid. Du Cange h. v.

B. 3. Τὰς λωβούς] λωβοὶ ut plerisque placet, dicuntur recentioribus Graecis Scriptoribus, qui Latinis *leproſi*, tametſi hac voce *mutilati* generatim intelligi poſſint. Verba ſunt Du Cangii in Gloſſ. Gr. h. v.

Idem

Idem in CPli Chriſt. IV. 9. §. 17. ex Zonara docuit, ita appellari τας τὰ σώματα λελωβημένας ἐκ τῆς νόσου τῆς ἱερᾶς καὶ τὰς λελεπρωμένας. Aeneas Gazaeus p. 39. 7. ed. Barth. λελωβημένον pro *leproſo* poſuit, & apud Cedren. p. 319. D. 7. opponuntur λελωβημένοι & πεπηρωμένοι. ubi vid. Xylander & Goar ad Cedr. p. 399. A. 1. λώβης apud Theophan. modo *labes* redditur p. 59. A. 2. modo *tabes* p. 136. D. *fine*, modo *contagium* p. 142. A. 3. vid. Combefiſ. ad Theophan. pag. 71. D. 10. Caeterum non erat cur de probitate vocis λώβης dubitarent viri docti ad Themiſt. p. 247. C. 7. vid. not. p. 500. *Lazaros* & *leproſos* vocabant medio aevo tales miſeros: unde talia noſocomia noſtrates adhuc *Lazarete*, Batavi autem *Leproſenhuyſen* dicunt; non quod omnes illuc depoſiti leproſi eſſent, ſed plerique. Ad leproſos non tantum pertinebant ſcabioſi, ulceroſi, ſed etiam lue gallica infecti. Luem illam vetuſtis iam temporibus in humanum genus ſaeviiſſe, non obſcuris colligitur veterum teſtimoniis. Vnum citabo ſatis luculentum ex Iſidoro Mercatore, ſaeculi VII. ut reputatur, ſcriptore. *Pro his qui in animalibus* [ex concubitu cum animalibus] *ut animalia fraceſcunt* [computreſcunt] *vel in maſculis*, [id eſt ἐξ ἀρσενοκοιτίας] *leproſi efficiuntur*. Aliud exemplum in diſſert. obſervationes medicas ex Arabum monumentis exhibente protuli ex Abi Oſeiba, & poſſent huius rei plura dari argumenta, ſi locus hic eſſet.

106. B. 8. Δώσεται μετασχημα] Iubentur proceres reliquique officiales, quibus negotium eſt in tribunalibus Lauſiaci, feriari & miſſa facere ea, in quibus ſunt; verbo, iubentur abire, & clauduntur expeditionibus rerum deſtinatae diaetae.

B. 11. Ἡμιούνδιον] M. ἡμιουνδίῳ.

C. 10. Ἀτραβάτικα] De veſtibus Atrabaticis quod dicam poſt Du Cangium in Gloſſ. Lat. h. v. non habeo. Nondum conſtat cuius coloris fuerint, & quomodo formatae, villoſaene an leves, craſſae an tenues, lanane an cottoneo vel ſerico. Videntur tamen atri, aut ſubobſcuri coloris fuiſſe, quia plerumque in luctu adhiberi ſolebant. Forte igitur ab atro colore ſic ſunt dictae. Sed derivant viri docti ab Atrebatibus, ubi fabrefactae fuerint. Si proba eſt etymologia Friſchii in Lexico Germanico, *Raſch*, notum genus panni lanei apud nos, ab *Arras*, urbe Belgica, derivantis in voce *Arraſch*, conſtat iam quid fuerint Atrabaticae veſtes. Verum propius a vero videtur abeſſe altera ejusdem vocis derivatio, ab ipſo in v. *Raſch* propoſita, a *raſum*. Si Atrabaticae ab Atrebatibus repetendae, & eaedem ſunt cum veſtibus vel pannis *Araceo* (de quibus v. Du Cange h. v.) ſunt quoque eaedem cum veſtibus *Areſt*, de quibus idem Du Cange h. v. inter alia hunc locum habet ex veteri libro. *tres magni panni pendant* [id eſt vela] *conſuti, in quorum quolibet continentur ſex panni de Areſt*.

C. 12. Λεοντάρια] Id eſt veſtes cum intextis leonum figuris, ut λευκολέοντας in ſpecie erant veſtes cum intextis leonibus in fundo vel campo candido.

D. 1. Διβητήσιον τὸ πάγανον] Dibitiſium, genus ſuperhumeralis non valde prolixi, paganum hoc eſt auro & ſplendore omni carens, quale geritur in luctu (& ſine luctus Chriſti mortum maximus ille eſt, quem ob Chriſti mortem inſtituunt) & quando Imperator paganus, hoc eſt λιτός, ab omni pompa remotus, velut latere cupiens procedit.

D. 2. Τὸν ὀψίμαρον] Quid haec vox ſibi velit, ne coniectura quidem aſſequor. Quamvis enim ſuccurrat, forte ſic dictam eſſe illam chlamydem, quod veſperae ὀψὲ τῆς ἡμέρας geſtaretur, obſtat tamen, quod haec mane fieri dicantur.

107. A. 7. Διὰ τῶν] M. διά τε τῶν.

A. 9. Πύλης καὶ χαλκῆς] M. πύλης τῆς χαλκῆς.

C. 12. Νάρθηκα] M. ναρ quod poſſis quoque νάρθηκας interpretari.

C. ult. Γυναικίτῃ νάρθηκος] Nihilo plus praeſtant M. nihilo tamen minus dictio quaedam dubio vacat, forte ex p. 110. A. 6. & 7. ſupplenda.

D. 3. Πύλης τοῦ θεματος] Significetur porta non e tribuna in Naum, ſed e Sceuophylacio ſeu ſacriſtia extra eccleſiam in atrij plagam borealem educens.

108. B. 1. Εἰσέρχονται] M. ἐξέρχονται.

C. 3. Χρωματῶν] Opponuntur *coloratae* veſtes *albis*. Vid. quae ad p. 364. C. dico.

109. A. 1. Ἐν μεγάλαις] M. ἐν ταῖς μεγάλαις.

B. 6. Διὰ τῆ] M. διά τε τῆ.

D. 2. Ἐνιαυτοῦ ἐκκλησίας] vid. diſſert. Cl. Leichii de vita Conſtantini Porphyrog. §. IV.

D. 5. Ἐμπρέπτως] Eſt idem atque ἐμπρεπῶς *cum ſolenne comitatu*, ut vertit Goar. apud Theophan. p. 335. A. vel quod idem eſt, *cum ſolenne obſequio*, ut vertit Anaſtaſius p. 133. vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. De ἐμπράκτοις vel ἐμπράκτων, & ἀπράκτοις vel ἀπράκτους dignitatibus dicam ſuo loco. ἄπαισι eſt quoque in codice: ſed leg. ἄπασι.

110. B. 10. Ὁ ἀσπασμός] Id eſt veneratio Auguſti & gratulatio, quam ipſi proceres ob feſtum diem feliciter aditum & abſolvendum, ſaepiusque deinceps iterandum praeſtant.

C. 9. Εἰς τὰ ἅγια] Subintell. δῶρα. Triplex hic memoratur proceſſus Imperatoris, dum in eccleſia eſt, e ſuo metatorio. 1) εἰς τὰ ἅγια, quando ſacris nondum conſecratis, ſed mox conſecrandis, obviam it, dum ea in introitu magno ſic dicto per eccleſiam circumferuntur adoranda; 2) ad Agapen, ſeu oſculum pacis, 3) ad communionem.

D. 4. Τὰ διάλυθα] M. τὰ τούτων [id eſt αὐτῶν] διάλυθα.

D. 9. Τὰς κριὰς] Forte ab intexta figura arietum ſic dicta fuerunt haec colobia. ζωστικὰ σπαθία videntur eſſe, quae e baltheo geſtantur, quum aliae ſpathae ſint, quae manu. παραζωνίδια adpellat Athenaeus L. IV.

111. A. 5. Καινῇ κυριακῇ] Varia nomina habet hic dies dominicus, qui proximus ſeu octava eſt a die Paſchatis. Nam ἡ καινή, item ἡ νέα κυριακή, ut & ἡ διακαινήσιμος appellatur, & ἡ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, quia evangelium: *Et quum januae eſſent clauſae*, tum praelegitur. ἡ Διακαινήσιμος dicitur, quia neophotiſti tunc pro ultima vice *in albis* procedebant, quapropter etiam in latina eccleſia haec dominica *in Albis* appellatur. ἡ νέα aut ἡ καινή vero, quia eſt proxime futura dominica poſt Dominicam eximie ſic dictam, id eſt diem Paſchatis. Simili modo uſurpamus nos vocem *neu* in ſermone noſtro. *die neue Woche* eſt ſeptimana proxime futura, imminens. v. Du Cange Gloſſ. Gr. p. 769.

B. 7. Τῆς νέας μεγάλης ἐκκλησίας] Feſtum Novae magnae eccleſiae eſt dies natalis Encaeniorum ejus, ſeu quo inaugurata fuit. Ex eo quod ille dies hic loci inter dies feſtos Aſcenſionis Chriſti & Pentecoſtes medius commemoratur, conicere licet, inauguratam illam eccleſiam a Baſilio Macedone illo tempore fuiſſe, quod Aſſumtionem Chriſti & Pentecoſten intercedit. Sane Symeo Magiſter p. 456. inauguratam fuiſſe perhibet illam aedem Calendis Majis anni XIV. Baſilii, qui reſpondet anno Chriſti 880. vid. de illa eccleſia Du Cange Conſtantinopoli Chriſt. L. IV. c. 3. p. 97.

C. 1. Ἁγίων πάντων] Sanctorum omnium feſtum incidebat in Dominicam primam poſt Pentecoſten, ſeu in feſtum nobis Trinitatis dictum; (vid. Du Cange v. πανηγυρίζειν.) feſtum ſanctorum Apoſtolorum in diem 29. Iunii, Eliae in d. Iulii 20. Transfigurationis Chriſti in diem Auguſti 6. Dormitionis, ſeu obitus, B. Virginis in d. 15 Auguſti, nativitatis ejusdem in d. 8. Septembris, Exaltationis Crucis in d. 14. Septembris. S. Demetrii in d. 15. Novembris, Archiſtrategi ſeu Michaelis Archangeli, in diem aliquem decimo quinto Novembris poſteriorem & feſto Nativitatis Chriſti priorem, quia a Noſtro medius inter utrumque collocatur. Feſtum Baſilii in Cal. Ianuar. (ſed v. quae ad Cletorologium dicemus). Quando ſit feſtum Hypapantes ſeu occurſus, nobis Purificationis Mariae, notum eſt. Feſtum Orthodoxiae incidebat in primam dominicam Quadrageſimalis jejunii, nobis Quadrageſimae. Feſtum annunciationis virginis inſtabile eſt, ſed ſemper incidit in Quadrageſimale tempus. Haec volui ſimul perſequi, ad ductum Noſtri, qui omnes hos feſtos dies ad ſeriem temporis recenſuit, initio a Paſchate, ut feſto omnium maximo, facto.

C. 6. Τὰ] Membr. non habent.

V

111. C. 9. Λευκά, καὶ] M. λευκὰ ἀμφιτήσια, καὶ.

C. 10. Τε] Membr. δὲ.

C. 11. Κοιμήσεως] * [Calliſti Patriarchae CPtani in obdormitionem ſeu aſſumtionem B. Virginis Deiparae oratio hactenus inedita in cod. CXI. Lambec. L. III. 6.] *

112. A. 13. Τῷ ἁγίῳ Βασιλείῳ] M. claris literis τῷ βότῳ. die *voti*, quo votum peragebatur, ſeu votorum, ſcilicet pro ſalute Imperatorum, nuncupatio; qui feſtus dies in tertium Nonas Ianuarias incidebat, & ludis circenſibus decorabatur. Propterea fit quoque hic loci mentio hippodromi, cui cum feſto S. Baſilii, quod in Calendas Ianuarias incidebat, commune nihil erat. vid. ſupra cap. XXIV. & Du Cange Gloſſ. utroque. Mireris tantam diſcrepantiam lectionum.

B. 2. Ἱππικοῖς πᾶσιν ἱπποδρομίοις] Abſurdum & ridiculum videri queat, & eſt omnino, ἱππικὰ ἱπποδρόμια dicere, ſi ad puritatem veterum & indolem linguae exegeris. Sed ſic loquebatur Conſtantini ſaeculum, ἱπποδρόμια appellans omnia ſpectacula, quaecunque ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, ſeu circo exhiberentur, etiamſi equeſtria non eſſent, ut curſorum, funambulorum, θαυματάργων omnium; ut veteres ἀκροάματα appellabant ſpectacula omnia animum exhilarantia, etiamſi nihil haberent quod audiretur. Erit itaque non ſuperfluum τοῖς ἱππικοῖς, ut videri poſſit, ſed ſignificabit dictio τὰ ἱππικὰ ἱπποδρόμια equeſtria circenſia ſeu in circo edenda ſpectacula.

C. 8. Εἰσοδεύουσι] In ſolenni litania ſeu proceſſione per eccleſiam intrat in Tribunam. Scilicet prius quam intraret Imperator in Navim eccleſiae; aſcendebat in Catechumenia protinus e Narthece, ibique ſumto ornatu in illum diem congruo deſcendebat, intrabat in Naum, & per eum in ſolenni proceſſione intrabat deinceps in Tribunam, & ex ea per Cyclium aſcendebat rurſus in Catechumenia.

113. B. 6. Κιβώριον] Patet hinc κιβώριον non tantum penſile illud operculum eſſe, quod altari ſuperimmineret, ſed etiam illud, quod thronum regium tegit. Franci *dais* appellant, a Latinobarbaro *dagus*, quod eſt a germanico *Dach*, *tectum*. Conf. p. 136. D. 137. A. 4. C. 3. 138. *init.*

B. ult. Σφραγίζοντα] M. σφραγίζοντες, reſpiciendo ad τὸ σημαινόμενον, ut grammatici loquuntur.

D. 4. Ἅγιος, ἅγιος] Addunt M. tertium ἅγιος. Eſt nempe canticum illud prophetae: *Sanctus, ſanctus, ſanctus Deus, omnis terra plena eſt gloriae ejus*; quem *hymnum Trinitatis* appellabant. v. Du Cange v. *Hymnus*. Codinus Offic. XVII. 18. ὁ πατριάρχης χεῖρα σταυροειδῶς τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως τῷ θείῳ μύρῳ ἐπιλέγων μεγάλῃ φωνῇ τὸ Ἅγιος. οἱ δὲ ὄντες ἐν τῷ ἄμβωνι πάντες παρὰ τοῦ πατριάρχου ἐκδεχόμενοι τὴν φωνὴν λέγουσι καὶ αὐτοὶ ἐκ τρίτου τὸ Ἅγιος. ὁμοίως καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ ἐκ τρίτου λέγει τὸν αὐτὸν λόγον. Confirmatur hoc ex aliis Noſtri locis. vid. p. 169. D. Sed ad quemnam pertinet illud ἅγιος? ad Deumne, an ad Imperatorem? Videatur prima fronte ad Deum pertinere, ut quem Sanctum & venerabilem in ſuis judiciis & in ipſa quaque cujusque Imperatoris electione admirabilem eſſe ſignificare velint clamantes. Putem tamen potius appellationem eam eſſe, qua veluti renunciet Patriarcha, clerus & laici novum Imperatorem, quaſi dicendo *Tu es* ἅγιος, *ſanctus & inviolabilis*, ſacra eſt jam deinceps tua majeſtas. Concludas hoc e verbis Symeonis Theſſalonicenſis τὸν βασιλέα χρίων ὁ ἀρχιερεὺς ἅγιον ἀναφωνεῖται. * [Guntherus in Hiſt. CPtana. *Acclamatum eſt a mulieribus:* ἅγιος βασιλεὺς *Marchio.* expugnata nempe CPli a Francis] * Ex ignoratione originis & verae ſignificationis atque vis, quae voci ἅγιος ineſt, factum fuit ut Imperatorem ſuum Graeci τὸν ἰσαπόστολον καὶ ἅγιον βασιλέα appellarent. v. Du Cange v. Ἰσαπόστολος & diſſert. de nummis Byzant. §. 15. ubi non magis opus erat, ut contra titulum ἅγιος Imperatoribus CPtanis a ſuis tributum adeo ſtomacharetur, atque nobis eſt, ut velut abominabilem faſtum, & Antichriſti aliquod ſignum notemus atque damnemus titulum *Sanctiſſime Pater* et *Sanctitas Tua* in Pontifice Romano. Ut *Sanctus* nihil plus, quam inviolabilem, venerabilem, reverendum, item reverentem aliorum, & abſtinentem ſibi a criminibus, ſignificat, ita vox quoque Graeca nihilo plus infert. Nullus paene eſt Graecus ſacerdos, cui titulus *ſanctiſſime pater*, & *ſanctitas tua* non tribuatur hodie. Olim pertinebat ad Imperatores veteris Romae. Lampridius in Vita Heliogabali T. I. Scr. Hiſt. Aug. p. 877. *Conſtantius venerabilis*, ait, id eſt ἅγιε, quem p. 795. *ſacratiſſime* compellaverat. Idem in Alexandro Severo p. 888. *Ab aliis Pius appellabatur, ab omnibus certe ſanctus & utilis reipublicae.* Praeclare de uſu vocis *ſanctus* pro *venerabilis* egit Salmaſius ad eosdem Scr. H. A. p. 629. T. II. Pari modo appellatio ἅγιος, & κύριε ἠγαπημένε (in Novella Romani junioris apud Labbeum p. 80. fin.) tam invidenda non eſt, & nihilo plus quam *ſacratiſſima veſtra majeſtas* notat, tanquam ſi diceres *venerabilis*, aut *venerandiſſime*, aut & *cariſſime domine*. Nam ἅγιος ab ἄγω vel ἄζω, ἄζομαι, venit *magni duco*, *veneror*, item ἀγαπάω, *amo*, *carum habeo*; & ἡ σὴ ἁγιότης eſt proprie *tua venerabilitas*, aut *tua dignitas*, vel & *tua adamabilitas*, aut tandem *tua inviolabilitas*. Caeterum de *feſto Agios* olim ſaeculo XII. in eccleſia Mediolanenſi celebrato, quo nempe hymnus ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, vel etiam ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ὁ ἰσχυρὸς, ἅγιος ὁ ἀθάνατος, *ſanctus deus, ſanctus fortis, ſanctus immortalis*, cantari ſolebat, haec perhibet Landulphus junior Hiſt. Mediol. c. 22. *Parochianis eccleſiae S. Mariae cum viridibus frondibus & ramis arborum candelis accenſis illigatis, iisdem & cantantibus Agios, propter quod feſtum dicitur de Agios, quod eſt nomen dei.* Conf. Menolog. Baſil. T. I. p. 69. * [Duo diaconi cappis rubris cantantes Agios. Moleon p. 208.] * v. de Triſagio Habert. Pontific. p. 64. Iuvat hac occaſione indicare, quare Graeci CPtani dicantur hoc ἅγιος & alias tales formulas ἐκ τρίτου vel τρίτον *ter* iterare. In Triſagio quidem nolumus cum theologis pugnare documenta Trinitatis invenientibus; antiquarii tamen & in ea formula & in aliis ter iteratis antiquitatis notas agnoſcunt. Scilicet primi homines, idearum & verborum pauperes, quum vellent aliquam rem ἐμφατικῶς ſignificare & velut inculcare, idem verbum, eandem formulam, iterum atque iterum repetebant. Unde venit illa formula *bis, terque, quaterque beatus*; id eſt talis, qui mereatur ut vocabulum *beatus* de eo ter quaterque iteretur. Numinum, quae gentiles celebrarent, nomina bis & ter citabant in ſuis hymnis. Theocrit. Id. XXII. vs. 1.

> Ὑμνέομες Λήδας τε καὶ αἰγιόχω Διὸς υἱὼ,
> Κάστορα καὶ φοβερὸν Πολυδεύκεα πὺξ ἐρεθίζεν,
> Ὑμνέομες καὶ δὶς καὶ τὸ τρίτον ἄρσενα τέκνα
> Κώρας Θεστιάδος.

Praeſertim orientalium ille mos erat, & in laudibus nominibusque dei & in ſalutationibus amicorum eandem formulam aliquoties iterare. Vnde factum apud Arabes ut verbum أثنى quod *duplicare*, *bis iterare* proprie ſonat, etiam *laudare*, *celebrare* ſignificet, & ثنا quod proprie *iteratio* eſt, etiam *laudes* notet. Inde formula حمد الله وأثنى عليه *laudavit deum & reflexit* [nempe ſermonem] *ſuper eum*, id eſt, aliquoties iteravit formulam: laudatus ſit deus.

114. A. 1. Ὁ τοῦ στρατιωτικοῦ] Nempe λογοθέτης. *rationalis rei militaris*. cl. Deceſſor ad ὁ adſcripſerat in Apographo Draudiano ς, ita ut intelligatur eum eſſe emendatum iviſſe, quod etiam Latina ejus referunt.

Ibid. Ὁ τῶν ἐξκουβίτων τῶν ἱκανάτων] M. ὁ τοῦ ἐξκουβ.* [id eſt ἐξκουβίτου] τῶν ἱκανάτων. Retinere malim correctionem Leichianam, inſerto praeterea commate poſt ἐξκουβίτων. Diverſi enim Excubitores & Hicanati. In ὁ ſubintelligitur *Domeſticus*; ut adeo loci hujus ille ſenſus ſit. quarto loco introduci domeſticum excubitorum, domeſticum Hicanatorum & Domeſticum Numerorum.

A. 7. Κανδιδάτοι πεζοὶ] Infra p. 138. Domeſtici & Scholarii τοῦ πεδίτου peditatus memorantur. Nam alii equeſtres candidati erant, quos paullo ante Noſter nominabat κανδιδάτους καβαλλαρικούς.

A. 8. Τριβοῦνοι, κόμητες] Comma hic loci M. nullum monſtrabant, unde colligo jungendos eſſe ambo titulos, & *tribunos comites claſſis* eosdem, non diverſos tribunos a comitibus fuiſſe. v. ad p. 120. A. 6.

A. 11. Ἐξέρχονται εἰς] M. puncto perfecto intergeſto ſequentia a ſuperioribus ſeparant.

114. A. pen.

114. A. pen. Τὰ λοιπὰ] Ad caeteros coronationis imperialis ritus noſtro praeteritos pertinere quoque videtur ἡ ὑπατεία. Nicephorus Patriarcha in fine Breviarii hiſtorici narrans Conſtantinum Copronymum duo filios Caeſares & unum Nobiliſſimum creaſſe, ait, προῆλθε κατὰ τὸ σύνηθες ἐπὶ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν [ſanctam Sophiam puta] γενομένης ὑπατείας, καὶ τοῖς παρελθοῦσι χρήματα διανέμων ἐκ τοῦ παλατίου ἀρξάμενος, μέχρι τῆς ἐκκλησίας τοῦ ὑπατεύειν. notabile eſt, hypatias ſeu munera conſularia ſparſa fuiſſe in proceſſione a palatio ad S. Sophiam usque. Forte idem quoque fecerunt in reditu ex eccleſia ad palatium. Hypatias adhuc Baſilii Macedonis tempore in uſu fuiſſe teſtis eſt Georg. Monach. p. 544. initio. Sub Conſtantino autem Porphyrogenneto num adhuc viguerint, poſſet in dubium vocari, quandoquidem nulla earum memoria in noſtro codice habetur. Apud Latinos quidem obtinebant adhuc longo tempore poſt, & adhuc obtinent. Ita narrat Donizo Vita Mathildis Comitiſſae de proceſſione in coronatione Henrici IV. Imp.

Lampadibus multis cum claro lumine fientis
Antiquo more proceſſio regis honore
Facta, fit extenſa numis ejus cooperta.

id eſt per totam iſtam extenſam ſeu longam proceſſionem e Laterano ad limina S. S. Apoſtolorum ſpargi fecit Henricus numos in populum. Saeculo IX. etiam apud Saracenos in uſu fuiſſe miſſilia conſtat ex Abulfeda ad A. 210. ubi celebris illius Chalifae, Almamonis, nuptias deſcribit, quem locum, inſignem quidem, quum non liceat in praeſentibus explicare, ponam tamen, ut intelligatur, quem ſplendorem luxumque ſuis in nuptiis principes eorum temporum monſtraverint.

في هذه السنة دخل المامون ببوران بنت الحسن
بن سهل، وكان الحسن مقيما في فم الصلح،
فسار المامون من بغداد الى فم الصلح، ودخل
بها، ونثرت عليه جدة بوران ام الحسن الف
حبة لولو من انفس ما يكون، واوقدت شمعة
عنبر زنتها اربعون منا. وكتب الحسن بن
سهل اسماء ضياعه في رقاع، ونثرها على القواد
فمن وقع له رقعة، اخذ الضيعة المسماة فيها

Hoc anno, ait Abulfeda [eſt in Anno 210. qui respondet anno Aerae Chriſtianae 825.] *celebrabat al Mamun nuptias cum Burana, filia 'l Haſani filii Sahli, apud Fam es Selh; quo ſe Bagdado contulerat. Ibi enim puellae pater agebat. Avia ſponſae paterna tum ſponſo mille margaritas primae formae & maximi pretii ſuper caput effundebat. Cereus ambra factus, quadraginta mannos* [ſeu octoginta libras] *pendens tunc ardebat. Pater ſponſae inter proceres aulae pro miſſilibus ſpargebat ſchedas, in quarum ſingulis ſcripta erant ſingulae villae ſuae; quarum quodcumque nomen quisquis forte nanciſceretur, ille reddita ſchedula villam accipiebat.* Nolo hiſtoriam miſſilium hujusmodi e Romana repetere. Neque permittit hic locus, ut expromam quae de ſparſione margaritarum & auri ſuper caput ſponſorum, aut nobilitandorum apud orientales, item de uſu ambrae in cereis, de cereo paſchali ambra facto, qui ardere per feſtum Paſchatis olim in Baſilica Lateranenſi ſolebat, & aliis talibus afferri poſſent. Reſervo ea editioni Abilfedae, ſi ea unquam defungi mihi fatale ſit. Iam pergo. Pertinet porro quoque ad ritus coronationis Imperatorum Graecorum τὸ ἀποκόμβιον, quod Imperator recens coronatus in ara magnae eccleſiae deponebat. Id quod erat centenarius auri ex more. Cinnamus L. II. Manuelem Comnenum narrans a Michaele Patriarcha ἐπ' ἐκκλησίας (Magnam intelligit ſeu S. Sophiam) τοῦ βασιλικοῦ στεφανοῦσθαι διαδήματος, addit p. 18. fine. ὅτε καὶ χρυσίου κεντηνάριον τραπέζῃ τῇ ἱερᾷ κατέθηκε, τοῦτο μὲν ἔχων, τὸ ἐλευθέριον αὐτοῦ καὶ μεγαλοπρεπὲς ἐν τοῖς ἁπάντων καταλείψειν στόμασιν. [Atqui typus ille erat, & omnes dabant] διένειμε δὲ καὶ ἑκάστῳ τῷ κλήρῳ ἐκ παλατίου κεντηνάριον δύο περιφανεῖς ὄντα. καλεῖ δὲ τοῦτο τὸ νόμισμα δωρεῶν. Conf. alius ejusdem auctoris locus infra ad pag. 123. A. 3. allegandus. DC. ad illum ſuperiorem locum exemplum Michaelis Rhangabe citat, qui teſte Theophane p. 418. C. ἐστέφθη παρὰ Νικηφόρου πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἐφ' ᾧ κοινῇ ἀγαλλιάσει γέγονεν, καὶ ἐδωρήσατο τῷ πατριάρχῃ χρυσίου λίτρας πεντήκοντα καὶ τῷ κλήρῳ εἰκοσιπέντε. Hae 75. librae efficiebant tunc temporis Centenarium, quam olim centum eum confeciſſent. De unctione alibi diſputo.

B. 2. Ἐπὶ στεψίμῳ] id eſt ἐπὶ στέψει vel ἐπὶ ἑορτῇ στεψίμου. * [Coronationem Imperatorum CPtanorum deſcribit Cantacuzenus in Andronico p. 281. Ordo ad benedicendum Imperatorem [occidentalem] quando coronam accipit Ord. Roman. p. 216. Ditmar. init. L. VII.] * Adſcripſerat Cl. Leichius in Adverſariis multa loca e Ceremon. Francico, ut T. I. p. 11. 14. 17. 23. 24. 28. & 46. eo conſilio, procul dubio, ut coronationes regum Francorum cum Byzantinorum coronatione conferret. Quae quoniam proxime ad rem non faciunt, omitto. * [Coronationes Byzantinorum Imperatorum paſſim celebrant illius hiſtoriae ſcriptores. Ita apud Theophan. p. 210. Iuſtinus Tiberium Caeſarem renunciaſſe dicitur, & hic miſſilia in vulgus ſparſiſſe. Leo Armenus στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ πατριάρχου Georg. Monacho p. 499. memoratur & Sym. Mag. p. 409. & poſt inaugurationem imaginem Salvatoris ad portam Chalces adoraſſe dicitur Sym. Mag. p. 402. Theophilus & Icaſia coronantur in S. Stephani oratorio in die Pentecoſtes Georg. Mon. pag. 415. Theophilus filium coronavit φιλοτιμησάμενος πάντας ὡς ἔθος ἐν τῷ στεψίμῳ Georg. Mon. p. 427. Baſilius in feſto Pentecoſtes ex accubitore Imperator creatus eſt lecto tomo per Caſtorem a Secretis, cui deinde acclamatum eſt Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ τὰ ἔτη. Sym. Logoth. p. 449. Coronatus ille in templo Sophiae fuit. Conſtantin. vit. Baſil. c. 16. Leo coronatur per Euthymium patriarcham. Georg. Monach. p. 561. De coronatione Chriſtophori, filii Romani, vid. Script. poſt Theophan. p. 244. & 253. De coronatione Stephani, filii Romani Georg. Mon. p. 581. Coronatio Romani a Conſtantino facta per Nicolaum patriarcham d. 17. m. Decemb. Georg. Mon. p. 574. De unctione & coronatione regum, & quando orta in imperio Romano & Graeco vid. Selden. *Titles of Honour* pag. 239. & Alemann. Pariet. Lateran. p. 29.] * Locum Cantacuzeni valde celebratum I. 40. de coronatione Impp. CPtanorum agentem primus ſeorſum e Mſto edidit Habertus in Pontificali p. 610. ſqq. Habet quoque Goar in fine ſui euchologii ceremoniale coronationis. Idem ad c. 17. Codini ſatis diligenter hoc argumentum expoſuit, & inter alia n. 24. recenſet Imperatores a Patriarchis coronatos, & alia nota diſputat de loco coronationis. Coronabantur frequenter magnis diebus feſtis, ut Paſchatis et Pentecoſtes, modo in S. Sophia, modo in S Stephano Daphnes, Theoph. p. 250. C. modo in Auguſteone, Theoph. p. 252. A. 1. & 335. A. 3. modo in triclinio XIX. accubitorum Theoph. p. 335. D. ult. & 374. A. 3. 418. C. 7. modo in Circo, idem p. 379. Apocombium, ſeu conchiarium tunc patriarchae ab Imperatore datum certum nullum fuit. Michael Rhangabe dabat 50. libras auri. Theophanes p. 418. C. 7. & in filii coronatione dabat centum libras auri. p. 419. C. Accipiebant aut aſſumebant interdum in coronatione nova nomina. Vid. Contin. Theophan. pag. 26. A. fine. De aliis coronationis ritibus erit agendi locus ad Caput hujus libri XCI.

114. C. 1. Εἶτα ποιεῖ] M. εἶτα ποιεῖ.

C. 2. Εὐχὴν ὁ πατριάρχης ἐπιδίδωσι] M. εὐχὴν ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης.

C. 7. Βασιλέα] M. βασιλέαν. More novae Graeciae, quo ex accuſativo tam ſingulari quam plurali tertiae declinationis nominativum in ας & α faciunt, & ex hoc accuſativum ſuum novum in αν terminandum; ut a βασιλεὺς fit ordinarie accuſativus pluralis βασιλέας, hunc ipſum pro nominativo ſingulari aſſumunt novi Graeci, unde ſuum accuſativum βασιλέαν formant. In foemininis pari modo procedunt. Θυγάτηρ facit ordinarie in accuſativo ſingulari θυγατέρα. Hunc ipſum accuſativum ſingularem pro nominativo adhibent novi Graeci, & ex eo deinceps formant ſuum accuſativum θυγατέραν. Exemplis rem declarabimus & probatam

dabimus

dabimus. Ipſum noſtrum Ξεσιδίαν habet Malaxus apud Du Cange v. Σωτηρίχα το. Idem Malaxus apud DC. Gloſſ. Gr. p. 927. habet αυλέας pro αυλη. Apud Noſtrum iterum p. 192 B. 9. membranae non χῶρα, quod Editori debetur, ſed χώραν habent. Theophanes p. 167. B. pen. ταν̃αν pro ταν̃α. Polytenus, novi Graeculi opus, τὴν θήραν pro θῆρα, aprum p. 17. ed. Meurſ. tcr, non vid. Caſaubon. Anna Comnena in Alexiad. p. 140. A. ult. την Φάλαγγαν, a nominativo ἡ Φάλαγγα, & p. 450. B. ult. την νῆαν, a nomin. ἡ νῆα navis. Στάμαν pro ςαμα habet Du Cange Gl. Gr. h. v. ἱερέαν pro ἱερέα Nomocanon. Coteleriani apud Du Cange Gl. Gr. p. 203. Idem Nomocanon n. 212. habet ἄνδραν & ἄναν virum, & unum, a nom. ſing. ἄνδρας & ἄνας. Du Cange v. ἀδελφὰς dat γυναῖκαν pro γυναῖκα, a nom. γυναῖκα. Idem ἱερεάδα & θυγατέρα in nom. pro ἱερεὺς & θυγάτηρ habet, & καλαμιώτας pro καλαμιον arundinetum. Idem p. 581. habet τὸν καιδιάν μου μῆναν Achmet Onirocrit. c. 251. σκυτάλιδα pro σκυτάλις Heſychius in voce Ῥοχάτον, ubi σκυτάλιδα nominativus eſt, & praeterea ἀποχωρῶνται legendum. Σωλη̃ριδα γῆ pro σωλη̃ρίς habet Du Cange v. σωληρίδα, & τινὰν pro τινά, aliquem, h. v. γάλαν pro γάλα, v. εφανιεν, λίβαν, auſtrum pro λίβα, v. Φιάλη, ubi ex Alexandri Monachi encomio S. Barnabae haec citat: κατὰ τὸ κλίτος τοῦ ναοῦ πρὸς λίβαν, in plaga templi auſtrali. Χώραν idem Du Cange habet h. v. Spon in Dictionario novae Graeciae, quod ſuo itinerario ſubiunxit, nonnulla talia habet, ut λειπονίας perhibet novos Graecos dicere in nomin. ſingul. pro λείπων, deficiens, aut derelinquens, unde accuſativus ſing. λειπονίαν formatur, ἔρωτας pro ἔρως, ἀρχοντας pro ἄρχων, χειμῶνας pro χειμών. Erunt forte, qui μονοφάχαν ἔργα Carm. 527. Anthologiae ineditae, & c. 529. αἰγιπόδαν χίμαρον huc referant. Mitto alia, quum haec ſufficere queant.

114 C. 11. Προσκυνοῦσι τὰ σκῆπτρα] Adorant ſceptra ſeu longi conti cum appenſis vexillis, vel bandis, & τὰ σκῆπτρα (quae puto contos eſſe cum impoſitis in ſummo vertice figuris panopliae; τρόπαια, trophaea appellare ſolent) ea itaque, & haſtae quoque, adorant novum dominum, eique velut ſacramentum dicunt, quando verſus eum & in eius honorem & ad eius recitatum nomen inclinantur verſus humum, & deinceps eriguntur; quod etiam noſtris militibus in more poſitum eſt. Quo de more vexilla & haſtas inclinandi, aut etiam ſternendi in ſolo, dico ad Librum Noſtri ſecundum.

115. A. 2. Περιέθετο] M. περιετέ id eſt περιετέθη.

A. 3. Δόξα τῷ Θεῷ] M. δόξα Θεῷ, τῷ δεσπότῃ.

A. 4. Τῷ] M. non agnoſcunt, neque vſ. 6. & 7. ante Θεῷ.

A. ult. Πλῆθος] M. πλῆ id eſt πλῆθη.

B. 1. Πορφυρογεννήτους] Nota vox, illoſque ſignificat, qui a patre iam imperium tenente procreati fuerunt. Veriſimillimum eſt a purpura, veſte imperiali, eam repetendam eſſe, ut ſint qui in purpura nati, purpura excepti & faſciati fuere. Luitprandus Hiſtor. p. 476. non de veſte purpurea, ſed de cubiculo Purpura dicto, in quo Auguſtae puerperio vacare conſueverint, appellatos putat. Conf. Du Cange CPli Chriſt. p. 120. & ad Alex. p. 320. & Gloſſ. Gr. h. v. Poſſunt ambae etymologiae verae ſimul eſſe, & caſu quodam coincidere. Priorem tamen puto a nugacitate, quae Graecis medii aevi adhaerebat, longius abeſſe. At quis primus fuit Porphyrogennetus dictus? Veteres ante Conſtantini noſtri tempora Imperatores & Imperatorum liberi, quamvis ἐν τῇ πορφύρᾳ τεχθέντες, ἐν τῇ ἁλουργίδι τραφέντες paſſim a panegyriſtis appellentur; titulus tamen Porphyrogennetus in uſu non deprehenditur fuiſſe ante tempora Conſtantini noſtri Leonis filii, qui Conſtantinus, ſi fidem meretur Codinus, hoc titulo primus fuit ornatus. Codini verba haec ſunt: Τὴν ἁγίαν Θεοφανώ, τὴν ἄνωθεν ἐξ ὧν τῆς παλαιᾶς ῥήγης τῶν βασιλέων μετακομισθεῖσαν εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους ἀνήγειρεν Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ. Atqui Luitprandus l. c. Leonem, eius patrem iam eo nomine citat & Sigonius (neſcio, quo auctore) p. 90. ult. de regno Italiae Porphyrogennetum appellat Leonem, Copronymi filium, alias Chazarum dictum, & p. 91. 34. Conſtantinum illius Leonis Chazari ex Irene filium. Sed hanc quaeſtionem ulteriori inquiſitioni committo. Poſſet deinceps ex hoc & ſimilibus locis huius libri argumentum duci, Conſtant. Porphyr. ſeniorem auctorem huius libri eſſe, non iuniorem, Romani filium; quia Porphyrogenneti memorantur; niſi reſponderi poſſet, Porphyrogennetorum nomen ad filias quoque traduci poſſe, quas geminas habuit Conſtantinus iunior; & praeterea potuiſſe ipſum ex antiquioribus libris haec praecepta ceremonialia verbotenus exſcribere.

D. ult. Ἐξίσου] M. ἐξῖσα. Ad acta ſeu laudes, quales hoc caput & alia plura noſtri ceremonialis tam in ſuperioribus quam in ſequentibus magno numero praeſtat, conferendi Scriptores hiſtoriae Auguſtae, qui etiam talibus formulis ſcatent.

116. A. 2. Ἐπὶ στεφανώματι] Quando imperator corona nuptiali redimitur. *[Στεφάνωμα eſt corona nuptialis eiusque formula. Smith. de eccleſia graeca p. 128. In nuptiis Mauritii Imp. Palatii eunuchus Martinus paranymphus fuit. Theophan. p. 218. Heraclius imperator cum ſponſa a Sergio Patriarcha coronas nuptiales accipit, & eodem die imperator ſimul & ſponſus renunciatur, & corona nuptiali inſignitur. Theoph. p. 250. Eudoxia corona nuptiali ornata in aede S. Stephani Georg. Monach. p. 529. Leo nuptias celebrat in Magnaura & 19. accubitis. Georg. Mon. p. 547. Corona nuptialis & convivium in nuptiis Petri Bulgarorum ducis Protoveſtiario ſponſam comitante, ibid. p. 550. Benedictio nuptialis a patriarcha facta p. 584. De Conſtantini noſtri cum Helena nuptiis ita Script. poſt Theoph. p. 244. δίδεται ἀρραβὼν γαμικοῦ συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ πάσχατος λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου τοῦ Πατριάρχου. De nuptiis Conſtantiae Imperatricis & Henrici Imperat. ſcripſit Arnoldus Abbas eadem aetate. v. Giannon. p. 377. T. II.]* Inter haec loca a Cl. Leichio citata memorabilis eſt ille Georgii Monachi p. 529. C. ubi ait, Michaelem cum Eudoxia fuiſſe coronatum ἐστέφθη ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ τῷ εἰς τὴν Δάφνην, γενομένης τῆς παστάδος μὲν εἰς τὴν Μαγναύραν, τῆς δὲ συγκλήτου ἀνακλιθείσης ἐν τοῖς ιθ' Ἀκκουβίτοις. In S. Stephano itaque, aedicula palatii Daphnes, conſecrabantur a patriarcha novi ſponſi, & accipiebant coronas nuptiales; boni ominis, ut puto, gratia, ſeu alluſionis ad τὸ στεφάνωμα, quod tamen deinceps mutatum. In Magnaura poſitus fuit thalamus nuptialis, in quem novum par auguſtum conveniebat, & Senatores in XIX. accubitis accumbebant ſeu epulabantur. Etiam in Latina Eccleſia novis nuptis apud copulationem a ſacerdote coronae turritae ex floribus imponebantur. V. Murator. T. II. p. 111. Antiquit. Ital. Conf. Du Cange utroque Gloſſar. Manavit inde ad nos ille mos, quo ſponſae virgines ſertis coronatae in eccleſiam procedunt ad impetrandam benedictionem ſacerdotalem. Benedictionem nuptialem debebat Patriarcha Imperatoribus largiri, niſi ille negaret ob nuptias pro illegitimis habitas. Ita *[Leo coronatus a Clerico quodam palatino, ᾧ ὄνομα Σινάπης. Contin. Theophan. p. 222.]*

A. 7. Στεφανωμένων] huc pertinet ſcholion marginale codicis hic praetermiſſum. Χρὴ εἰδέναι ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐστεμμένος στεφανοῦται. Tenendum eſt Imperatorem infulatum redimiri nuptiali corona, ſeu tum, quum ſtemma ſeu infulam ſacram in capite gerit. Recurrit haec obſervatio p. 125. A. 7.

A. 10. Τὸ σῆμα] id eſt μετὰ τὸ σῆμα, ut integre Noſter extulit p. 118. D. 2, 122. B. 5, 147. C. 12, 155. C. 6. & alibi. Saepe μετὰ poſt ſignificans omittitur. vid. p. 121. A. 6. p. 308. D. 6. & hac ipſa noſtra, in qua ſumus pagina, paulo poſt B. 3. Sic πρὸς omittitur p. 154. C. 4. καὶ νεμον διακρατήσον, id eſt καὶ πρὸς κ. δ. Sic etiam εἰς omittunt in illa formula δεξιὰ καὶ ἀριστερά. v. ad p. 45. D. 4. Item μέρος, pro in parte, in plaga, verſus. Apud Euſtathium in vita S. Eutychii Patriarchae CPtani eſt πριμικήριον μέρος Αὐγούστης pro εἰς τὸ μέρος Αὐγούστης, Primicerio partis (ſeu Comitativae) Auguſtae. Sic ſupra p. 101. A. 3. διατρίβουσιν [ſubintell. εἰς] τὸ κουβούκλειον. Omittitur ἀπὸ vel διὰ vel μετὰ, cum. ut p. 105. C. pen. ἄνω [nempe μετὰ vel ἀπὸ] πλάους ſive navi.

C. 2. Ἐστεμμένοι] Membr. ἐστεμμένοι. & ſic quoque deinceps.

116. C. 6. Ἐνάρετε] Membr. ἐνάρετε, *virtutibus inſtructe.*

D. 3. Παςὸν] vel παςάδα, triclinium in quo ſtat thalamus nuptialis. Non ſemper inſtruebatur hic in Magnaura. Romani Iunioris παςὰς ἐγκαρξίῳ *conſpiciebatur*, καὶ ἐξωσῶτο, *das Beylager wurde vollzogen* in triclinio Iuſtiniani Rhinotmeti. Scriptor. poſt Theoph. p. 285. A. Male vertitur ὁ παςὸς *coenaculum* apud Leonem Gramm. p. 458. ubi dicitur Michael Imp. & Eudoxia Augusta coronas nuptiales in S. Sophia accepiſſe γαμικὰ τῷ παςῷ ἐν τῇ Μαγναύρᾳ, τὰς δὲ συμποσίας ἀναπληθεῖσας ἐν τοῖς ιθ' ἀκκουβίτοις. (vid. Du Cange CPl. Chr. II. p. 136.)

117. A. 6. Εὐγενεςάτη] M. εὐγένεια, *nobilitas purpurae*, ſeu quae nobilitas purpuram, vel *quae bene nata eſt in purpura.*

B. 8. ἔε] Occurrunt tales aliquot voces in hoc codice, nihil, ut videtur, ſignificantes, ut ἔε, οἱ ἔε οι &c. Non video, quid poſſint aliud eſſe, quam notae muſicae, quales ſunt *ut*, *re*, *mi*, *ſol* &c. praefixae hymnis, ut ſciatur, quo tono ſint recitandi. Aut forte eſt ἔε idem quod Latinum, *heus*, & οἱ idem atque ὦ, quod eſt apud Ariſtophanem in Pluto, ubi paraſitus nidorem aſſae ſuillae naribus captat. aut latinum *hui*.

118. A. 1. Ἀποτιθέασιν] M. ἀποτιθέασι.

A. 4. Ὁ βασιλικὸς κράββατος] Diverſus hic eſt grabbatus ab illo, quem hujus paginae principium memorat.

A. 6. Ἐπὶ τὸν Ἔρωτα] Eros eſt nomen cubiculi, cuius appellatio unde ſumta & qui nata non liquet. Fuit enim initio armarium, & armis imaginibusque armorum plenum, ut ex Contin. Theophan. p. 88. fine (quem locum adverſariis Leichianis debeo) conſtat. Armis & amori parum convenit. Fuitne lavacrum? v. Antholog. H. Stephani. p. 354. med. & p. 374. 375.

B. 6. Νυμφοδότης] M. ἑνυμφοδότης.

C. 3. Καὶ εἴπῃ δὲ ὅτι (καὶ τοῦτο γέγονε] Membr. εἴπωσι δὲ ὅτι, ὅτι λέγεται καὶ τοῦτο γέγονε. Pro poſtremo verbo leg. γεγονέναι.

C. 9. Ἀναδενδράδιν] Eſt ἀναδενδράδιον locus arboribus conſitus, deambulacrum ſub arboribus, ſive rectae ſtent arbores, & per quincuncem diſpoſitae, ſive in apſidem flexae. Sancit quidem Salmaſius ad Dedicat. Herodis Attici pag. m. 102. ἀναδενδράδας eſſe ambulacra tantum vitibus obumbrata & apſidata; trichilas alias appellant. Sane Etymologicum M. ἀναδενδρὰς ἡ ἄμπελος ἡ πρὸς τὸ δένδρον ἀνερχομένη. Sed ἀναδενδράδα etiam de arboribus aliis erectim ſtantibus & vite non obumbratis uſurpari patet ex Anthol. p. 27. ἔχνε χειρὸς ἐμῆς &c. Forte olim apud antiquos Graecos ἀναδενδρὰς tantum uſurpatum fuerit de arboribus, quas vites ambibant & circumplicabantur. Recentiores autem Graeci procul dubio de loco quocunque arboribus cum cura ordinatis & cultis opaco adhibent.

C. ult. Κατάλεγμα] Eſt aliquid quod κατὰ λέγμα, voce ſimplici recitatur, qualis eſt in vita communi ſermocinantium cantui oppoſita.

D. 1. Τῷ βασιλεῖ] M. τῶν βασιλέων.

D. ult. Ἐν ἐσχάτοις] M. ἐν τοῖς ἐσχάτοις.

119. A. 1. Τὸ γίνεσθαι] M. τῷ γίνεσθαι, id eſt ὥστε γίνεσθαι, *id novum inventum vel inſtitutum eſt, ut fieret — vel ut deberet fieri.* vid. ad p. 4. D.

A. ult. Τὰς] deeſt Membran.

B. 2. Προαγωγεῖς] M. προαγωγὰς, *facit promotiones*, diſtribuit honores novos.

B. 5. Ἔχει συνήθεια] M. ἔχει ἡ συνήθεια.

B. 10. Στρατηλατῶν] M. ςρατηλ͂, id eſt ςρατηλάτας. Olim idem erat ςρατηλάτης & ςρατηγός. Deinde vero hic major erat magiſtratus, ille minor. Habemus ςρατηλάτην τῆς ἀνατολῆς apud Conſtant. Porph. de Thematibus p. 4. A. (ubi, quod in tranſitu monere liceat, ἀρχηγὰ leg. pro ἀρχὰ) *[Georg. Monach. p. 534. memorat Ἡρακλειανὸν ςρατηλάτην τῆς ἀνατολῆς καὶ Νάσαρ τὸν Βουκελλάριον]* In his ςρατηλάτης idem valet atque ςρατηγός. Verum ſecutis temporibus erat ſtratelates magiſter militiae, vel militum per ſingulas urbes excubantium, ita ut ſingulis oppidis & praeſidiis ſinguli ſtratelatae praeeſſent: Strategi autem integris magnis provinciis praeerant, & multos ſtratelatas ſeu magiſtros militum ſub ſe habebant. vid. Valeſ. ad Amman. Marcell. p. 131. & Interpres Script. poſt Theophan. p. 217 & 218. Stratelates in habitu ſuo militari conſpicitur in Menolog. Baſil. T. II. p. 172.

D. 1. Συντάσσεσθαι] *valedicere.* vid. de hac ſignificatione cl. Dorville ad Charitonem p. 151. Recurrit p. 175. A. 6. Dixerunt autem συντάσσεσθαι pro *valedicere* propterea, quod abeuntes inter ſe συντάσσονται, componunt, condicunt diem & tempus, quo rurſus convenire, aut quae interea facere velint. vid. Goar. ad Theoph. p. 59. A. 5.

D. 5. Εὐώνυμον] deeſt M. addiderunt qui neceſſarium putabant ob praecedens δεξιὸν.

D. 9. Ἐκπληρωθῇ] M. πληρωθῇ.

120. A. 3. Κουμήτισσαι] Valde turbatus eſt hic locus in editione noſtra, ſic integrandus & in ordinem priſtinum reſtituendus e M. κομήτισσαι, κανδιδάτισσαι. ἔπειτα ἢ σκριβώνισσαι, δομέστικισσαι. ἔπειτα ἢ σπαθαροκάνδισσαι &c.

A. 6. Τριβούνισσαι] M. rurſus comma hic non agnoſcebant, ut adeo tribuniſſae comitiſſae non duae diverſae, ſed eadem dignitas eſſent, ut tribunus comes. v. ad p. 114. A. 8.

A. 10. ἵςαται] M. ἵςανται.

C. 2. Δεικνύουσα αὐτὴν ὑψουμένην] M. δεικνύουσα αὐτὴν ὄψιν. Volebat librarius αὖ τὴν ὄψιν id eſt αὐτῆς τὴν ὄψιν dare, & caſu omiſit unum τ. unde natum fuit illud lectionis prodigium, quod quam miris modis fuiſſet eruditorum ingenia vexaturum, niſi membranas inſpexiſſem, earumque fidem in conſpicuum produxiſſem. Eſt autem ſenſus. *Oſtendente Augusta vultum ſuum.* Sponſae nempe Graecorum, ut notum eſt, nubunt vultum, neque oſtendunt eum, niſi amicis quibus bene volunt, & quibus honorem exhibere volunt convivis ad nuptias celebrandas vocatis. Sponſam talem flammeo nuptam Armenam in eccleſiam deducendam, & aliam Turcicam ſub παςάδι, in mariti domum deducendam videre qui cupit, extremas inſpiciat Tabulas Ferrioleſes, Pariſiis A. 1714 editas. Dies quo id fiebat olim τὰ ἀνακαλυπτήρια appellabatur. V. Olear. ad Philoſtr. p. 611. not. 8. & dona quae ſponſae vultum revelanti dabantur, itidem erant ἀνακαλυπτήρια & ἀνακαλυπτήρ. vid. Plutarch. Timoleonte p. 435. pen. ed. H. Steph. Valeſ. ad Harpocrat. p. 223. *ed. Gronov.* & Du Cange v. θεώρετρον, quod eſt, quidquid ſponſus ſponſae dat ἀνακαλυπτηρίων die, cum ſponſa ſe videndam praebet & in publicum prodit. Vbi multa Du Cange de hoc more vultum revelandi. Admodum invidae ſui vultus monſtrandi erant Auguſtae CPtanae. Nam cum ipſo Imperatore pone velum & cancellos loquebantur. Malalas T. II. p. 54. ult. vid. ad Noſtri p. 362. A. pen. & ad p. 124. A. 10. ubi dicitur ἀναφαίνει, quod poteſt reddi *conſpiciendam ſe dat*, & *conſpiciendum dat vultum.* Non enim idem eſt ſe, & vultum ſuum conſpiciendum dare. Prius abſque revelatione veli poteſt fieri, non item poſterius. In priori ὅλον ἑαυτὸν, in poſteriori ſolum τὸ πρόσωπον intelligitur.

C. 8. Πληρωθῇ εὐφημία] M. πληρωθῇ ἡ εὐφημία.

121. C. 6. Εἰς τὴν βασιλίσσαν] M. εἰς βασι) quod interpretari poteſt aut εἰς τὸν βασιλέα aut εἰς τοὺς βασιλέας.

122. A. 5. Ἐξίασιν] M. ἐξίασι.

A. 9. Ἀπόκρισις] Eſt ἀπόκρισις omnis enunciatio, declaratio ſuae voluntatis, ſenſuum ſuorum, quaſi excretio, effuſio animi ſui; hinc mandatum. Hinc dicti apocriſiarii, qui apocriſes, mandata perferunt & renunciant tam illius, qui mittit, quam illius, ad quem mittuntur. A Graeco hoc vocabulo manavit, quod Latini ſequiores *reſponſa* pro negotiis, commiſſionibus uſurpant. Chronic. Caſſin. IV. 66. *Petrus Diaconus pro reſponſis Caſinenſis coenobii apocriſiarius, ad Lotharium III. Rom. Imp. directus.* Significat igitur dictio noſtra δίδονται ἀποκρίσεις ἀλλαξίμων *eduntur mandata ſeu ſignificationes de induendis mutatoriis.*

B. 6. Ἔβαλε] Membr. hanc vocem iterant, vid. pag. 134. A. 4.

C. 9. Στιχάριον βασιλικὸν] M. ςιχάριν βασιλίκιν. id eſt βασιλίκιον. De hac contractione terminationis ιον in ιν & ιος in ις alibi dico & de ſticbario ad p. 256.

C. 3. Talis forma eſt κουκούμιν, σπαθάριν &c.

122. D. 4.

122. D. 4. Ἀποσκεπάζεσιν] Apparet hinc maphorium caput ipſum quoque involviſſe, quod alio loco quoque demonſtramus. Nam σκεπάζειν de veſtibus in ſpecie dicitur illis, quae aut ſolum caput aut hoc ipſum quoque cum aliis membris tegunt.

D. 6. Ἀπλῶντες] explicant maforium Auguſtae, & velut cortinam ipſi praetendunt, ne a barbato quodam praeter Imperatorem & Patriarcham nudo capite conſpiciantur.

D. ult. Περιπενδουλίων] Puto praependulia idem atque τὰ κατάσειρα eſſe, fila illa margaritarum e ſtemmatibus ſeu infulis ſacris propter aures & ſuper genas dependentia, aut, ſi qua eſt differentia, ſunt forte τὰ κατάσειρα ea quae dixi [vid. ad p. 336. D. 3.] περιπενδούλια autem frontalis ornatus, ſive lamina aurea lata frontem tegens, aut textum aureum de fronte inter oculos ſuper naſum dependens, quale foeminae orientales olim geſtabant & adhuc geſtant. Vnde explicandus ille Iobi locus XXIII. 17. כי לא נצמתי מפני חשך ומפני כסה אפל O quod non habeo ſuſpenſas, velut نظام & نظم، נזמים׳ נצמים lation frontale μετωπίδια, e vultu meo tenebras! & o quod non habeo coram vultu meo calyptram caliginis! Hieronym. IV. in Ezech. c. 16. *Et uſque hodie inter cetera ornamenta mulierum ſolent aurei circuli in os ex fronte pendere.* quas *lunulas* appellare ſolebant.

123. A. 3. Ἐπιθέντες] Et ſimul Auguſtam nuncupant. Cinnamus L. V. p. 120. D. deſcribens nuptias Manuelis Comneni cum Maria, principis Antiocheni filia, εἰς τὸν περιώνυμον τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας οἶκον λαμπρῶς καταχθεῖς, ἐνταῦθα ταύτην ἁρμόζεται, ἀλλὰ τὴν ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἐκκλησίαν τηνικαῦτα λαχόντος, Σωφρονίου Ἀλεξανδρείας, καὶ τοῦ Θεουπόλεως [Antiochiae] Ἀθανασίου, ἣ χειροτονεῖν ἔθος ἐστὶν, αὐτοῖς τὰς χεῖρας ἐπιθέντων, Αὐγοῦσταν (ſic leg. eſt) τε αὐτὴν ἀνεῖπον. ἔς τε τὰ βασίλεια παλινδρομεῖ μεγαλοπρεπέσι τε διαίταις τοὺς ἐν τέλει εἱστία, καὶ δημοθοινίας ἁπανταχῇ τῶν τῆς πόλεως ἐκάθισε στενωπῶν. τῇ ἑξῆς δὲ συνδειπνήσοντας αὐτῷ τοὺς πατριάρχας ἦγεν, ἀφθόνῳ τε χρυσίῳ δεξιωσάμενος ἑκάστους ἀπέλυσε. πρὸ πάντων γε μὴν χρυσίου κεντηνάριον τὴν ἐκκλησίαν ἐδωρήσατο. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον καὶ ἁμίλλαις ἵππων ᾔει τὸν δῆμον. Inſignis & memorabilis hic locus eſt, in quo memorantur ad nuptias pertinentia haec: ſplendida proceſſio ad S. Sophiam, ibi nuptis impoſitae manus a praeſentibus tribus Patriarchis; renunciata ſponſa ab Auguſto Auguſta per impoſitionem coronae aut infulae; cum proceribus epulae celebratae eodem die, populoque item in publicis viis & angiportibus appoſitae; altero die vocati ad convivium patriarchae & auro donati; eccleſia auri centenario donata; ludi circenſes deinceps celebrati.

C. 1. Τοῦ σιλεντιαρίου] M. ἰστέρα σιλεντιαρίου.

C. 3. Ὁ ὀστιάριος] M. deeſt articulus.

D. 7. Διαίνειν] M. διαίτην.

D. ult. Συγκλητικὴ] M. σύγκλ, id eſt σύγκλητος.

124. A. 10. Ἀναφαίνει] Subintell. ἑαυτὴν, ſemet ipſam conſpiciendam dat, prodit in conſpectum, quod poteſt fieri etiamſi non ſublato velo; vel τὸ πρόσωπον ἑαυτῆς, quod ut fiat tollendum eſt velum. vid. ad pag. 120. C. 2.

B. 2. Ἐπὶ] eſt in Codice. Senſus tamen flagitat ἀπὸ. Solent quoque novi Graeci ἀπὸ cum accuſativo conſtruere.

B. 10. Εἴπωσι] M. καὶ εἴπωσι. cohaerent enim arcto nexu cum his ſequentia, & apodoſis ad ὅτε eſt in verbis εὐθέως εἰσέρχεται.

Ibidem. Βασίλειον] Haec vox Graecis novis idem atque βασιλεία *regnum* valet. Hinc intelligitur mira illa dictio Theoph. ἄρχειν τὸ βασίλειον τῶν Σκυθῶν, *adipiſci regnum Scytharum.* Theoph. p. 88. C. 3. conf. p. 57. D. ult.

C. 9. Πολλὰ ἔτη] M. πολλὰ τὰ ἔτη.

D. pen. Βαῖε] *Bene, Bene.* Proximum ſequens καλῶς ejus eſt interpretatio.

125. A. 3. Τὸ μνῆστρον] *deſponſatio*, ritus & actus deſponſationis nubentium, quae coronationem nuptialem debebat praecedere.

A. 10. Στάσιον δεσποτῶν] M. στάσιον τῶν δεσποτῶν.

B. 8. Τὸ τρίκλινον] Membr. τὸν τρ.

C. 10. Φίλας] Imperatores in nuptiis ſuis Senatores adhibebant conviviis cum uxoribus eorum, & iis munera diſtribuebant. Dionis Caſſii quidem tempore accipiebant milites 250. drachmas in epulum, populares 150. Xiphil. p. 1358. 75. Deſiitne hic mos ſub Impp. CPtanis? Equidem nulla ejus veſtigia reperio, illa certe tempora, ſi forte Majumam aliquam ferrent, tantam tamen profuſionem, ut acciſo imperio, non ferebant.

D. 2. Ἀλλ'] deeſt M. forte plura deſunt.

D. 7. Ϛ] M. ϛ. ut etiam in Latinis eſt.

126. A. 10. Περιπόλωμα] Turrita capitis vitta, veluti modiolus. Latius de voce expono ad p. 285. C. 1.

Ibidem Εἰς τὸ φορέσαι αἱ πατρίκιαι] M. reſpondent exacte hic loci editioni. Sed liquet haec verba e ſuperioribus perperam eſſe repetita, & ſic debere locum conſtitui. χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς &c.

A. 11. Ἐκ τὰς πατρικίας] Novi Graeci ἐκ cum dativo & accuſativo conſtruunt. Illius exemplum habet Du Cange v. πόρτα, ubi locum hunc ex Anonymo quodam misto adverſus Latinos pugnante promit, modo recte & fideliter exhibuerit aut ipſe, aut operae ejus typographicae: τὴν δεσποτικὴν πλευρὰν ἐξ ἧς ἐρρύη τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ. Nihil tamen obſtat quominus a Latinis didicerint ἐκ, & ἐξ, cum ablativo componere.

B. 1. Παράνυμφος] Eſt qui ſponſam futuram ambituro prius laudat & commendat, atque conciliat. Vt intelligatur, quomodo procentur Graeci & matrimonia contrahant, conſulendus inſignis locus ex Malala T. II. p. 54. ubi de nuptiis Theodoſii Iunioris cum Eudocia.

B. 5. Τῇ τρίτῃ τοῦ λουτροῦ] Credo tertio die poſt τὸ στεφάνωμα ſeu nuptias Auguſtam lotum iviſſe in palatio Magnaurae.

B. 6. Ὅπως] Hic loci eſt pro ὅταν.

B. 8. Ἐς] M. ὡς. unde efficio legendum eſſe ὡς ἐς τὴν πόλιν. τὰ ἴσα forte ſignificat *e regione pilaris* ſeu columnae.

B. pen. Στάβλα ὀλίγον, ἀπὸ] M. ſic diſtinguunt στάβλα, ὀλίγον ἀπὸ διαστήματος. id eſt ἀπ' ὀλίγου διαστήματος.

B. ult. Ἐκεῖθεν] eſt *ultra. ultra pulpitum* -- ut ἐπέκεινα probis Graecis.

C. 1. Τὰ σάβανα] Sabana eſſe lintea, praeſertim tergendo corpori, liquet ex ſupra notatis: myrothecam quoque ad balneum pertinere, ſponte patet. Quo autem ſcrinia faciant, & quid continuerint, non dixerim. Forte veſtes mutatorias continebant, quas Auguſta poſt balneum induebat. Σκαλέτρελλα vox rarior quid ſignificet non dixerim. Coniiciebam aliquando fuiſſe arculam cum ſigillis, id eſt parvis ſanctorum iconculis, qualem deſcribit Continuat. Theophan. p. 57. B. 1. νινία πολλὰ κατὰ τὸ κιβώτιον. Neque improbabile, Auguſtas, pupularum, (ut eſt foemininum leve genus), amatrices, ſanctum talem comitatum ubique ſecum circumductitaſſe. Nunc tamen magis inclino eo ut credam σκαλετρέλλας eſſe trullas, id eſt vaſa ſemicircularia, profunde cava, velut cymbia, una cum ſitulis vel gutturniis. Propius enim hoc lavacrum tangit, & novi Graeci ſitulam σίκλαν appellant.

C. 4. Τὰ θεμελικὰ] M. τὰ θυμελικὰ, id eſt famulitium omne thymelicum, ludionum, citharoedorum, cantorum &c. cum ſuo apparatu, quales medio aevo *miniſtellos* & *miniſtrellos* appellabant.

C. 5. Ἀπὸ σωθέντων] M. ἀποσωθέντων una voce *deductis, traductis.* σώζειν eſt proprie *promovere*, ex uno loco ad alterum σύειν, σεῦειν. Hinc διασώζειν, *traducere*, comitando per aliquid, aliquam regionem ducere, de quo verbo infra ſuo loco dicetur. διασώστης, *comes, traductor.* ἀποσώζειν *abducere.*

C. 6. Πόδωσιν] Non ſatis intelligo quid ſit πόδωσις τῆς γεφύρας. Novi quidem πόδωσις eſſe novis Graecis idem atque πούς. Sed non video, quid ſit *pes pontis.* niſi forte ſcabellum inferius, per quod humo in pontem aſcenditur. Videtur tamen mihi potius eſſe id, quod noſtrates *Gelender* appellant, στῆθα, δρύφακτας, baluſtradas, ſepta lignea, vel alterius generis, quae ambabus pontis oris praetenduntur, ne tranſeuntes in aquam poſſint incidere. Latini pariter illos can-

cellos

cellos aut ſepes *podia, appodiamenta, appodiatoria* appellabant, ab *appodiando*, id eſt fulciendo, innitendo, quia ſunt res, quibus effulcire ſe quis poteſt. vid. Du Cange v. *Podium*. Dubito quoque circa τράπεζαν τῆς γεφύρας. Forte id eſt media planities pontis, in qua ambulatur. Certe Latini omne planum & latum *menſam* appellant. Ita *menſa* eſt lapis ſepulcralis horizontaliter monumento inſtratus. v. Du Cange v. *menſa*. τράπεζα Graecis quoque omne latum & planum eſt. Ita τράπεζαν appellant Graeci *ein Fach in einem Büchberſchranke*, pluteum ſeu tabulam ligneam in armario librario, ſuper qua libri reponuntur. Sic in Catalogo Graeco Codd. Mſſt. Bibl. Vaticanae (vid. Montfauc. Bibl. Biblioth. p. 1.) ἐν τῇ πρώτῃ τραπέζῃ κεῖται τάδε. Eſt quoque τράπεζα tabula cum inſcriptione in loco conſpicuo ſuſpenſa, ut ab omnibus legi queat. Nicephorus Calliſt. XIV. 2. ἐκ χρυσοῦ καὶ λίθων τιμίων θαυμάσιόν τι χρῆμα θαυμάσιον κάλλιστον ὑπὲρ τῆς ἰδίας παρθενίας καὶ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ ἡγεμονίας ἱερὰν ἀνέθετο [Pulcheria] τράπεζαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ΚΠ. καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς τραπέζης, ὡς ἂν πᾶσιν ἔνδηλα ᾖ, τάδε ἐπέγραψεν. Eſſet igitur ſenſus huius loci hunc ad modum: hypatos quidem in extremis pontis oris praeter cancellos ſtare, patricios autem in medio pontis, ſic tamen ut geminas in longas ſeries dextram ſiniſtramque porrecti relinquerent in medio tranſeundi ſpatium.

126. C. 10. Ἕως] Eſt idem quod μέχρι τοῦ καταβασίου. Catabaſium puto idem eſſe atque quod Latinis *Confeſſio*, cella ſacra, ad quam per gradus deſcenditur a piis devotionem peracturis. Neque pontes illis caruiſſe puto. Qualis autem pons ille fuerit, non dixerim, quum fluvius nullus, quod ſciam, CPlin aut palatium perluerit. τὸ μέρος eſt Noſtro ſolenni formula idem, quod ὡς τὸ μέρος, *verſus partem*. Vult itaque dicere: *Patricii comitantur Auguſtam in obſequio uſque ad Confeſſionem Pontis, qua itur ad Ovatum.* Ovatum autem palatium, quod in ſummo faſtigio tectum habet ovale rotundum, ὠοτὸν, θόλωτον, putatque Du Cange ad Silentiarium p. 547. idem fuiſſe hoc aedificium cum celebri illo Trullo, in quo ſexta ſynodus ex eo dicta celebrata fuit.

D. 2. Συνήθεια, αὐλῶσι &c.] Sic diſtinguunt & exhibent membranae. συνήθεια. αὐλῶσι καὶ τὰ ὄργανα, καὶ ὅτε μέλλουσι ἡ αὐγοῦστα εἰς τὸ ἀναδενδράδιον.

127. A. 2. Παρανυμφίσσα] Videtur foemina fuiſſe, qualis paranymphus in viris, ſponſae proxime aſſidens & comes.

A. 8. Τοῖς δεσπόταις] M. τὰς δεσπότας. & ſic quoque C. 7.

B. 1. Καλὴ ἡμέρα] „Graeci καλὰς ἡμέρας appellant dies feſtos, ut Latini *bonos dies*. Nam bonus dies eſt pro feſto„ &c. Verba ſunt Salmaſii ad T. II. Scr. Hiſt. Aug. p. 415. b. Memini, me adhuc puerum ſaepius audiviſſe inter populares meos ſalutationem matutinam & diurnam, *Bons dies*, corrupta voce pro *bonus dies*, ſcilicet, eſt id quod tibi vel vobis apprecor. καλημέρα. vid. ad p. 218. c. fin.

D. antep. Θεὸς ἅγιος] M. θεὸς ὁ ἅγιος.

128. A. pen. Τῆς ἀρέας] *Areae*, id eſt vacuae planitiei, quae coram XIX. accubitis eſt. Vox eſt latina. ὑποσχέσεως γενομένης quando Imperatores petitioni Senatus & exercituum indulturos ſe eſſe promiſerint. Volebant enim id rogari, quod ipſi plerumque cupiebant & ſtudebant.

A. ult. Βασιλεῖς] M. non poſt h. v. ſed poſt τρόπον diſtinguit, ut itaque ſit, *uno eodemque modo ambo, vel plures, ſi ſunt, Imperatores, aut & Imperatorem atque Imperatricem laudant.*

C. 2. Συνευχόντων] M. συναινέντων, *omnibus conſentientibus*, ut p. 248. D. 8.

C. pen. Φιβλῶν] fibulam intelligit, quae chlamydem caeſaream in dextro humero conſtringebat. τὰ καισαρίκια erant coronae, vel infulae Caeſaribus propriae, ab infulis Imperatorum diverſae. στέφανα καισαρίκια appellat Theoph. p. 374. A. ubi ceremonias quaſdam creati Caeſaris affert. Landulphus Sagax eum locum interpretans reddit *Caeſaricias galeas*. Locum habeo ex Seldeno de Titul. Honor. P. II. p. 13. * [*Les Empereurs d'Orient accorderent ordinairement la couronne aux Caeſars & aux premiers dignites de l'Empire.* Verba ſunt du Freſne ad Ioinville p. 301. τὰ καισαρίκια περισκελίδια, Caeſarum ornamenta, Nicetas, qui Nobiliſſimus factus τὴν χρυσῆν χλαῖναν καὶ τὸν στέφανον accepit. Idem ibid. Deſpotarum, Caeſarum, Sebaſtocratorum coronas Matth. Monachus de dignit. palatin. deſcripſit]* Eratne Caeſar ſub Byzantinis tanquam ὁ μονοστράτηγος, ſummus militiae magiſter? Videtur ex Conſtantino de Themat. p. 14. C. 1. Sane falluntur, qui Caeſarem praeſumtivum imperii haeredem ſub Byzantinis putant fuiſſe. Nam Imperatores plerumque filios ſuos collegas imperii aſſumebant, quod idem eſt atque noſtro ſtylo haeredes imperii declarabant. Videtur illi opinioni. Caeſares fuiſſe ſummos exercituum duces, favere titulus ipſis datus αὐτοκράτορες, & interdum quoque, ſed rarius ἄνακτες, qui etiam in Italiam & regnum Romano-Germanicum deinceps traductus eſt * [De titulo ἄνακτ᾽ αὐτοκράτορος Berengario dato & aliis ſimilibus v. Valeſius ad Anonymi carmen T. II. Murator. p. 387.]* Ita non ſine cauſa minor frater & collega, ſed inferior Leonis Sapientis, Alexander, infra in Cletorologio p. 901. 1. ὁ εὐτυχὴς Ἀλέξανδρος αὐγούστος appellatur, quoniam reſpectu Leonis non tam Βασιλεὺς quam *Caeſar* erat.

129. A. 1. Ἀπὸ διβητησίου] In dibeteſio productum quoque fuiſſe Baſilium Macedonem, quum poſt procuratam ab ipſo caedem Caeſaris Bardae, in ſubmoti locum Caeſar eſſet creandus, ſignificat Leo Grammaticus, cuius locum, quia ritus coronationis illius deſcribit, huc transferam, e p. 466. fine. ut cum Noſtro conferri poſſit. Δεδωκὼς ὁ βασιλεὺς φωνὴν τῷ πατριάρχῃ τὸ στέμμα, ἦρεν ἐκ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς, ἐς ἀποκείμενον ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ. ἐποίησεν εὐχὴν ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ οἱ πραιπόσιτοι εὐφήμησαν τὸ διβητήσιον καὶ τζάγγια ἐπίδωκαν Βασιλείῳ. ἔπειτα ἐλθὼν τὴν χλαμύδα ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως. καὶ ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης, καὶ ᾖρεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως τὸ στέμμα, καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ τῷ Βασιλείῳ, καὶ τῶν πραιποσίτων [illegible], ὡς ἔθος, ἐστέφθη ὁ Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον, καὶ εὐφήμησαν πάντες Μιχαὴλ καὶ Βασιλείῳ πολλὰ τὰ ἔτη.

Ibidem. Καμπότουβον] Femoralia appellant Graeci corrupta latina voce καμπότουβα, quaſi diceres camparum, hoc eſt genuum, tubos, ſeu amicula ad cubarum inſtar pertuſa & in uno extremo ampliora quam in altero. Cave ne cum campagis confundas, de quibus ſuo loco pag. 240. C. 3. dicetur. Conf. p. 133. C. 1. ubi exſertis verbis καμπότουβα & καμπάγια diſtinguuntur.

A. 4. Ἐπίκειται] M. καὶ ἐπίκειται, & paullo poſt ἔνθε pro ἔνθεν, ſive librario ν poſtremum pro more ſuo ſolenni omittente, ſive etiam, quod ſic Graeci dicere ſolerent, de quo dubitare non ſinunt perfrequentia eius rei & in hoc codice & in probatiſſimis atque vetuſtiſſimis Scriptoribus exempla, ut πρόσθε pro πρόσθεν, ὄπισθε & alia talia.

A. 8. Διακόνου] M. διάκονος.

B. 6. Ἐπικείμενον] Ita quoque M. Putem tamen καὶ excidiſſe. καὶ ἐπικείμενον.

B. ult. Χεῖρας] Poſt hanc v. exciderunt haec e M. ſupplenda καὶ κρατεῖ τὴν χλαμύδα, καὶ περιβάλλει τὰς Καίσαρας.

C. 11. Ἀποκρίνεται] M. ἀποκρι hoc eſt ἀποκριθῇ.

D. 3. Καὶ ὀνομάζοντες] M. κατονομάζοντες.

D. 4. Αὐτὸ] Ita quoque M. ſed tamen leg. αὐτὰ. redit enim ad τὰ καισαρίκια.

Ibidem. Εἰς κεφαλὴν] M. εἰς τὴν κεφαλήν.

D. penult. Θεοπροβλήτου βασιλεῖ] M. θεοπροβλήτων βασιλέων.

130. A. 3. Τὸ] M. τόν.

A. 11. Γόνυ] M. γόνα id eſt γόνατον, ut p. 134. A. 9. ubi literis integris erat exaratum in M. Ut a γόνυ, (pro quo γόνα in uſu eſt) fit in genitivo γόνατος, ita ab εὔχαρις, εὐχάριτος. Sed ut non tantum εὔχαρις, ſed etiam εὐχάριτον dicitur, ita quoque γόνυ & γόνατον, γονάτα. Ita πρόβας, πρόβατος, & πρόβατον, πρόβατα dictum olim fuiſſe, conſtat e voce προβάτα, *pellis ovilla*, de qua v. Du Cange Gl. Gr. Ita στάς, στάτος, & στάτον, στάτα dicitur.

B. 12. Μετ᾽ αὐτῶν οἱ Καίσαρες] Scilicet κοινωνοῦσι, *communicant*, communionem ſanctam percipiunt. Vid. p. 134.

p. 134. B. 4. μετὰ in hac cum genitivo conſtructione ſignificat *poſt*.

130. B. 12. Εἰσέρχεσθαι] M. καὶ εἰσέρχεσθαι.

C. 9. Καὶ οἱ κράκται] M. λέγουσιν οἱ κράκται.

Ibid. 'Ανάτειλον] *Surge, veni, prodi in conſpectum.* Solennis formula acclamationum, a factionibus Imperatorem poſcentibus vel ſalutantibus, tam ad unum quam ad plures. Vid. ad p. 163. C. 2. Inſignis & celeber eſt Luitprandi locus, ſupra quoque a nobis citatus, & alius Cedreni p. 404. D. ſine πεισάντος αὐτὰ ἱππικὸν καὶ πολλῷ χρησαμένα τῷ οἴνῳ καὶ βεβαρηκότος ἀπελθεῖν ἔκραζεν ὁ δῆμος· 'Ανάτειλον φωνῇ. Μὴ ἐξερχομένα δὲ αὐτὰ ταχέως περὶ τὴν θέαν &c. Hinc ἀνατέλλειν eſt *advenire*. Vid. Noſtri p. 183. D. & ἡ ἀνατολὴ *adventus* p. 178. A. 1. ubi eſt ἐκδεχόμενοι τὴν ἀνατολὴν τᾶ δεσπότα, *exſpectantes adventum domini.*

131. A. 7. Παρακαλέσαι] M. ſic diſtinguunt, παρακαλέσαι, μετὰ φόβε δυσωπᾶμεν &c.

A. 12. 'Επιφαινέσθω] M. ἐπιφαινείτο.

B. 1. Τῶν ὑμῶν] M. ſic quoque, ſed excidit aliquid procul dubio. e. c. leg. τῶν δούλων ὑμῶν.

B. 6. Δῶσαι] M. δώσει. Cohaeret cum ἐπι. *Dare preces* ſignificat *preces dicere, deum implorare.*

B. 10. Εὐδοκία] M. εὐδοκία, *vos qui eſtis beneplacitum*, deliciae dei, *qui vos coronavit.*

C. pen. Λέγει] M. καὶ λέγει. non enim diſtinguunt paulo ante poſt v. ἀνατολάς.

132. A. 1. Εὐτυχῶς] Sapit hoc veterum Romanorum in electionibus Imperatorum acclamandi morem. Ita in Actologia Senatus ad Pertinacem poſt necem Commodi haec habet Lamprid. T. I. Hiſt. Aug. p. 525. *fidei praetorianorum feliciter. praetoriis cohortibus feliciter. exercitibus Romanis feliciter. pietati ſenatus feliciter.* Inde *feliciter alicui optare* eſt idem atque Imperatorem Rom. nuncupare. Spartian. T. I. p. 644. 5.

B. 5. Φιλοχρίστως] Poſt h. v. exciderunt haec e membranis ſupplenda Φιλοχρίστως, Φιλοχρίστως. (ter enim debet *feliciſſime* iterari) καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτε Φιλοχρίστως. v. 6. habent M. πολλὰ τὰ ἔτη.

133. A. 1. Τὸν κουροπαλάτην] M. κουροπαλάτην. De Curopalata vid. Goar & Greter ad Codin. & Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & Lat. v. *Cura.* Eſt proprie *Cura Palatii.* Saeculo ſequiore *Cura* pro *curatore* dicebant, *ut ratio* pro *rationali*, ſeu λογοθέτη. *ratio patrimonii.* vid. Salmaſ. ad Scr. Hiſt. Aug. T. II. p. 609. b. & pluribus T. I. p. 391. Primam hanc fuiſſe dignitatem poſt regii ſanguinis principes in aula Byzantina, conſtat; non item ſatis bene, quale illorum munus fuerit. Forte fuit dignitas abſque functione. Perhibent Curae palatii commiſſam fuiſſe curam aedificiorum imperialium conſervandorum & reparandorum. Forte id primis temporibus ita fuit, quod haud obſcure colligas e Noſtri p. 405. A. ult. poſterioribus multo nobilior ea dignitas fuit. Neque idem cum Comite Excubitorum fuit Curopalata, ut putat Aleman. ad Procop. p. 17. • [Curopalates idem qui Maior domus apud Francos. vid. Scriptor. apud Beſſel. ad Eginhart. de vita Caroli M. p. 14. Iber Curopalata quo ritu fuerit a Romano Lecapeno ſuſceptus. Script. poſt Theophan. p. 249] • Obſervavit Du Cange principes Iberiae ſemper titulum Curopalatae geſſiſſe. Simile id eſſet cum titulis haereditariis Electorum noſtratium, qui Archimareſchalli, Archicancellarii &c. audiunt.

A. 5. Αὐτὰς τὰ] Ita recte emendavit cl. Deceſſor. M. dabant αὐτὰς. καὶ τὰ.

A. 12. Κονσιστώριον] M. κονσιστώριο. v. ad p. 319. C. 3.

B. 10. Πράσινος] Non concilio hoc cum iis quae ſequente p. 134. C. 4. leguntur. ἡ δὲ χλαμὺς ἡ τέλη παρεστεμμένη ἐκ ἔστιν πορφυρᾶ, οἷα τᾶ καίσαρος, ἀλλὰ κόκκινος. • [An purpura Nobiliſſimi inſigne? v. Zoſimus in Conſtant. iun. L. II. & Cangius in Hannibaliano, p. 149. Famil. Byzant.] •

B. ult. Καμβότουβα] M. καμπότουβα, id eſt tubae pro campis, hoc eſt gambis, ſeu cruribus. Ne de tubis bellicis cogitetur; propterea mentionem membri corporis humani, cui ſervit, addiderunt. Nos braccas appellamus. Ad p. 240. C. latius de campotubis, alias etiam ſimpliciter tubiis dictis ſeu braccis, & de campagiis ſeu genere amiculi cruralis, udonum, latius diſputo.

D. 7. 'Επιφανεστάτε] Nobiliſſimo proprium hoc erat epitheton, *illuſtriſſimus*, ut Caeſari εὐτυχέστατος, *feliciſſimus.* vid. Theophan. pag. 46. A. 6. & Goar. ad illum locum.

134. A. 10. Δεξιῶ] M. δεξιόν. unde efficio δεξιῶν. Frequentiſſime ſcriba hujus codicis ο & ω permutavit.

B. 3. Εἰς τὴν ἀγάπην] Putem haec verba hic delenda eſſe. Recurrunt enim protinus loco ſuo, & in Agape, ſeu oſculo pacis, quod communionem praecedebat, nulla erat communio.

B. 5. Μετὰ τῶν δεσποτῶν] Eſt idem atque μετὰ τὰς δεσπότας *poſt dominos.* Conf. p. 130. B. 5.

D. 7. Συνέρχεται] M. συνεισέρχεται.

Ibidem. 'Ο βελόμενος γενέσθαι] id eſt ὁ μέλλων γενέσθαι, *qui in eo eſt ut* ille vel ille *fiat.* vid. ad pag. 173. C. 6.

135. A. 8. Εἰς ἐπισκοπὴν] *in conſpectum patriciorum*, ſiſtit ſe illis, & exhibet contemplandum.

A. 9. 'Εκβάλλει] Mos ille, veſtes quas quis corpore gerit, quando veſtem honorariam a ſuo principe accipit, exuendi, & miſſam vel donatam a principe in eius vicem induendi, ut ex hoc loco patet, una cum toto more atque ritu, proceres veſtibus honorariis donandi, a Byzantinis ad Sultanos Ottomanicos & hodiernos Perſarum reges veteresque Bagdadi Chaliſas & orientales omnes principes fluxit. Expoſuit della Valle L. IV. Itinerarii ceremonias, quibuscum talis honoraria veſtis, *Challah* خلعة orientalibus dicta, ab honorato accipitur. Incidit hac occaſione monere, vocem gallicam *Gala, en Galla* pro ſplendido amictu, hanc ipſam Arabicam vocem Challah eſſe, et *comparere in Galla*, proprie eſſe, quoad originem, procedere in aulam, & ſe monſtrare Principi in eo habitu, quem honoris cauſa ab eo miſſum acceperat. Deinde latius manavit uſus ille, ut etiam veſtes omnes ſplendidas, quas de ſuo quis ſibi comparaverit, complectatur.

A. 11. Αὐτῷ] Mallem αὐτόν. Paſſim in his M. obſervavi ω poſitum pro ον. Poſſis quoque αὐτῷ legere.

B. 1. Φιλᾶσιν αὐτὸν] Patrocinari videntur huic loco dictiones p. 129. C. 11. & 132. A. 11. vel ſi quis mallet αὐτόν, poſſet praeſidium ex p. 129. B. 12. & 131. ult. arceſſere. Verum honorem, quem Imperator Caeſari & Nobiliſſimo, ut eminentis dignitatis viris, & imperii Principibus exhibebat, cum Curopalatae, ſi non multum, at inferiori tamen, non exhibebat, ideoque neque ipſum neque veſtes eius oſculabatur. Denique intelligi nequit, quid ſit φιλεῖν ταῖς ἰδίαις χερσὶ, *manibus propriis oſculari.* Praeferenda itaque ſcriptio M. ex emendatione quidem, at ipſius eiuſdem vetuſtae manus, quae caetera ſcripſit, φιβλῶσιν, *fibulant.* Chlamydem humeris impoſitam commiſſa fibula ſic adſtringunt, ut corpore haereat, neque decidat. Αὐτὸν quoque ab eadem vetuſta manu correctum eſt, pro quo videtur prius αὐτῶν ſcriptum fuiſſe.

C. 4. Τῆς ἐκκλησίας] De more, quo recens honorati ſtatim a promotione in eccleſiam ibant, Deo gratias agebant, benedictionem ſacerdotalem accipiebant, & munus eccleſiae offerebant, egi ad p. 255. D. 4.

C. 6. Μέχρι τῆς ῥηγίας] *Vſque ad regiam*, nempe *portam.* Cave ſumas pro πύλαις βασιλικαῖς, quae e Narthece in Naum ducebant. Haec ῥηγία, *regia* erat porta extima templi, hic loci templi Domini, quae e palatio in urbem ducebat. *Regiae* dicebantur olim maiorum omnium aedificiorum portae extremae. Vid. Du Cange Gloſſ. L. h. v.

C. 9. Δεκανοὶ &c.] Membranae aliter quam editus codex diſtinguunt. Sed praefero diſtinctionem a Cl. Leichio introductam. Diſtinguunt autem membranae ſic. - - οἱ δεκανοὶ διὰ τῶν σχολῶν δέχονται τὰ μέρη. εἰς τὰς τόπας αὐτῶν. λαμβάνει. Vt cunque verſes, ſemper deeſt aliquid. Forte plura; vid. p. 138. C. & praecipue p. 140. C. 5. uſque ad D. 5. Ad minimum deeſt verbum ὑφίστανται. Nam poſt ἀναχωρᾶσιν recte collocavit librarius in codice punctum perfectum. - - *uſque ad regiam, & abeunt deinceps. Axiomatici vero*, vel *honorati* - - *comitantur eum per ſcholas.*

C. ult. Τὸ ἅγιον Φρέαρ] ſubintelligitur S. Sophiae.

D. 4. Δύο σιλεντιάριοι] nempe ὑποστρέφεσι μετ' αὐτᾶ εἰς τὸν οἶκον αὐτᾶ, quod tacite e ſuperioribus a communi repetendum. Nam recte codex poſt χορῶν punctum

punctum plenum collocat. *Duo Silentiarii, geſtantes virgas, vel bacillos ſuos, comitantur eum domum uſque ſuam. Deinde gerit per triduum purpureum ſagum.*

135. D. 7. Ἀναχωρεῖν] M. addunt αὐτῷ. Vt verum fatear, non video, quid haec poſtrema ſibi velint, ἕως προέρχεται &c.

D. antep. Οὐ γίνεται σιλέντιον] Id eſt per ſilentiarios, curſores & mandatores non indicitur illo vel illo die conſiſtorium ſolenne fore.

136. A. 6. Κελεύει] Saepe uſurpant novi Graeci pro *velle*, & ſic uſurpavit quoque jam Euripides. *Si vult Imperator eam facere, proceſſionem in magnam eccleſiam, ſeu S. Sophiam, facturus.*

B. 12. Καὶ ἄρματα] M. καὶ τὰ ἄρματα.

C. ult. Γραδήλιον προβαλλόμενος] M. Γραδίλιον ὁ πρ.

137. A. 3. Αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος] M. αὐτὸν ὁ αὐτοῖς πραιπόσιτος.

A. 12. Κεφαλὴν σεκρέτα] *Vt naſſi caput*, vel *principem ſecreti*, ſeu corporis procerum, quod apud Imperatorem ad deliberationes ſecretiores convenire ſolet.

B. 4. Καὶ ἀποκινεῖ] Copulam non habent M. ſed probo, additum a Cl. Interprete fuiſſe.

C. 9. Τῷ πρωΐ] M. τὸ πρωΐ. Vid. p. 138. D. 6.

D. ult. Εἰσάγει βῆλα ᾱ, μαγίστρους καὶ ε̄] M. εἰσάγει βῆλον ᾱ μαγίστρους. βῆλον ε̄ &c.

138. A. 2. Σακρῶν] Id a cl. Deceſſore profectum, uti etiam tam σακρέτων, quam geminum σακρῶν p. 139. A. penult. & ult. ipſi debetur. In M. enim & hoc & illis tribus in locis legitur conſtanter σεκρέτων, quod quid ſit, me non aſſequi fateor; neque tamen aſſenſum dare, aut auctoritatem Leichianae coniecturae σακρῶν, cui ipſe diffidit, quandoquidem p. 139. A. σακρέτων pro σεκρέτων ſubſtituit, adſtruere valeo. Obtinuerintne feris illis temporibus comites ſacrarum largitionum in aula Byzantina, valde dubito, item, nudene ſic dicti fuerint *ſacrarum*, pro *ſacrarum largitionum*, *comites*, quod quidem apud Latinos in uſu erat, apud Graecos autem ideo non videtur fuiſſe, quod illi σάκρας appellarent Imperatorum edicta. Praeterea non erant plures comites largitionum, ſed unus; neque etiam tam viles, ut Hypatis poſteriores eſſent, & Stratelatis aequipararentur. Neque unquam memini, me candidatos aut domeſticos ſacrarum largitionum legiſſe, quos Latina interpretatio p. 139. A. ult. commendat. Mihi quidem ne probabilis quidem coniectura ſuccurrit de ſenſu, aut emendatione, ſi qua opus eſt, vocabuli σεκρέτων.

A. 3. Πληρωθῇ] M. πληρῶ unde quoque πληρωθῶσιν effici poteſt.

A. 4. Εἰσελθεῖν] M. εἰσελθῶν, unde effici debet εἰσελθωσιν.

138. C. 9. Πεδῖτα] Videtur idem eſſe atque *peditatus*, & opponi domeſticis & ſcholariis equitatus, vel equeſtribus. Domeſtici, alias protectores domeſtici (deinceps *ſcholarii* dicti, nomine Domeſtici in ipſorum caput & praefectum tranſeunte) geminam habebant ſcholam, unam peditum, alteram equitum. Vid. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 52. b.

D. 2. Συγκλητικῶ] Opponuntur hic patricii curiales, qui ad τὴν σύγκλητον, ſenatum regni pertinebant, proceres conſiſtoriales, illis, qui ad militiam pertinerent, & στρατηγοί, ſtrategi, praefecti provinciarum, & excubantium per cohortes legionum eſſent. Dicit ergo ſe expoſiturum ceremonias in promotione Patricii, tam curialis, quam militaris, ſolennes. Infra claris verbis οἱ συγκλητικοὶ πατρίκιοι opponuntur τοῖς ἀπὸ στρατιᾶς.

139. C. 1. Παῖζει] Erant apud Graecos eo tempore CPli poetae, quales ea ferebat aetas, qui conſcribendis ad omnes hilares triſteſque caſus, feſtos dies, promotiones ad honores, victorias Circenſes, &c. carminibus victitabant, eaque ſemper in promtu habebant, & vendebant, ut opus nihil eſſet aliud, quam eius nomen inſerere, cui quodque deſtinaretur. Nunquam caruit orbis terrarum miſeris id genus, quos noſtrates appellant, *gratulantibus*. Talem ποιητὴν poetam, gratulantem, carminum in publicas ſolemnitates conditorem, fuiſſe putem Olympiodorum, auctorem materiae hiſtoricae. v. Fabricii Bibl. Gr. VI. p. 238. ubi refert Reineſii, quam ego equidem probare nolim, opinionem, fuiſſe *operatorem chymicum*. Solebant tales poetae nominibus patronorum, ad quos carmina ſpectabant, ludere, & iſtis alluſionibus, acroſtichis & aliis talibus facetiis, inſipida alias futura pro captu ſuo condire. Illuc tendit, quod Noſter ait παίζει ποιήματα κατὰ τὸ εἶδος τῶ προβαλλομένου. Poetae illi medii aevi Byzantini ſuper omnibus caſibus, qui proceribus aulae contingerent, poematia faciebant, quae factionales una cum Demarchis ſuis, ad proceres adeundo, coram ipſis recitabant. Ita narrat Anna Comnena in Alexiade? 51. C. plebem cantiuncula gratulatam fuiſſe Alexio, Annae patri, tum adhuc Domeſtico Occidentis, detectam contra ſe conſpirationem & eluſam. τὸ πλῆθος ἀποδεξάμενον τῆς ἐρμῆς τὸν Ἀλέξιον καὶ τῆς ἀγχινοίας, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ᾀσμάτιον αὐτῷ συνεπλέξατο ἐξ ἰδιωτίδος μὲν συγκειμένον γλώττης, παρεμφαῖνον δὲ τήν τε προαίσθησιν τῆς κατ' ἐκεῖνα ἐπιβολῆς, καὶ τὰ παρ' αὐτῶ μεμηχανημένα. τὸ δὲ ᾀσμάτιον αὐταῖς λέξεσιν εἶχεν οὕτως. τὸ σάββατον τῆς τυρινῆς χαρῆς Ἀλέξιε, ἐνόησές το, καὶ τὴν δευτέραν τὸ πρωὶ ἔπα καλῶς γεράκιν μου. εἶχε δὲ οὕτω πως ἐννοίας τὸ διαφημιζόμενον ἐκεῖνο ᾀσμάτιον, ὡς ἄρα κατὰ μὲν τὸ τυρινόμενον σάββατον ὑπερευγέ σοι τῆς ἀγχινοίας. τὴν δὲ μετὰ τὴν κυριακὴν δευτέραν καθάπερ τις ὑψιπέτης ἱέραξ ἀφίπτατο τῶν ἐπιβουλευόντων βαρβάρων. Appoſui totum locum, ut ſimul quoque ſpecimen egregiae poeſeos illorum phonaſcorum haberetur, in qua neque metrum, neque rhythmus eſt, neque boni ſenſus quidquam. Conf. quae ad p. 333. D. 7. de baſiliciis dico.

C. 2. Σέκρετον] paullo ante dicebam, quid fuerit ſecretum. Vnde patet ſenſum eſſe: ex quo ſecretum, hoc eſt Senatus, corpus procerum curialium, convenerit & conſtiterit, ita ut factum ſit conſiſtorium, ſeu corpus conſtans, in uno loco ſtans congregatum.

C. 5. Ὁ δὲ] M. καὶ ὁ πραιπόσιτος.

C. ult. Καὶ δύο] M. καὶ τὰ δύο.

D. 3. Κωδικέλλια] Codicillos, quibus nempe patricius nuncupabatur.

D. 7. Φιλεῖ τοὺς πόδας] Idipſum quoque ſibi fieri flagitabant Imperatores Carolingici a Ducibus, quibus provincias concederent, imitatione aulae Byzantinae. Vetus Chronicon apud Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Bigor*, de Rullone primo Normannorum duce. *Hic non eſt dignatus pedem Caroli oſculari, niſi ad os ſuum levaret. Cumque ſui Comites illum animarent, ut pedem regis in acceptione tanti muneris* (Neuſtriae provinciae) *oſcularetur, lingua Anglica reſpondit.* Ne ſe bigot [*Nicht ſo bey Got*, vel ut ruſtici & carrarii Thuringici pronunciant *Na ſo bi Gott*] *quod interpretatur: ne per Deum. Rex vero & ſui illum deridentes & ſermonem eius corrupte referentes illum vocarunt Bigoth. Vnde Normanni adhuc Bigothi vocantur.*

140. A. 11. Ἔμπρακτος] vel ἐμπρακτῖος, novae Graeciae more pro ἐμπρακτος. ut contra ἀπρακτῖος pro ἀπρακτος. ἐμπρακτοι, *qui ſunt in actione.* Appellabant Latini ſequiores *actionem*, quod nos *functionem*. vid. Du Cange Gloſſ. L. v. *actio* & *actus*. Dignitas *quae ipſo geſtu praefulget*, ἐμπρακτῖος, & quae *honoraria eſt* ἀπρακτῖος, opponuntur. vid. Guther. Off. D. A. p. 54. & 431. ubi triplex honoratorum diſcrimen ſtatuit, *qui in actu ſunt, vacantes*, ſeu *allecti* vel *ſuffecti*, & *honorarii*. Primi ſunt ἐμπρακτοι, ſecundi μεσόπρακτοι, tertii ἄπρακτοι. Capitolin. in Pertinace T. I. Hiſt. Aug. p. 543. *Iuſſit eos, qui praeturas non geſſiſſent, ſed allectione accepiſſent, poſt eos eſſe, qui vere praetores fuiſſent.* Vegetii locus II. 21. quem Gutherus citat, praeclarus eſt. *His enim multiplicantur annonae, qui in actu ſunt. quae illis etiam vacantibus tribuuntur. quas honorarii nullas habent.* vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & Valeſ. ad Amm. Marc. p. 78. a. ubi & *praecincti honore cinguli otioſi* dicuntur, & Selden. Tit. Honor. P. II. p. 32. 33. Non tamen confundendi cum adſcriptitiis vel vacantibus, qui erant milites ſupernumerarii, ſtipendia percipientes abſque militiae functione. vid. Caſaub. Hiſt. Aug. T. I. p. 902. Harduino ad Themiſtium p. 475. *in actu conſtituti* ſunt Praef. praetorio, Praefectus Vrbi, magiſtri militum: Diverſi autem generis (adeoque ἄπρακτοι) Comes ſacrarum largitionum, comes rei privatae, magiſter officiorum, quaeſtor. Sed falli eum palam eſt. Nam & hi, ſi qui alii unquam, erant ἐμπρακτοι. Verum toto coelo diverſa

 tradit

tradit ab his auctor Cletorologii p. 916. qui primi ordinis proceres, ut patricios ſtrategos ad τὰς ἐμπράκτες refert, medii ordinis, ut patricios officiales, ſeu in muniis aulicis, non militaribus, ſed civilibus, conſtitutos, ἐμπολιτέυες, μεσοπράκτες, tandem inferioris ordinis, ut protoſpatharios &c. ἀπράκτες nominat, quamvis hi non minus atque illi ſuperiores in functione eſſent.

140 C. 9. 'Ο νεμερᾶρις] aut νεμεράριος, ut hic & deinceps eſt in M. Qui qualis fuerit non bene novi, ſitne idem qui numerarius, de quo v. Guther. Off. D. A. p. 389. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 93. b. & 553. b. Du Cange Gloſſ. Lat. h. v. & auctores ab eo numeroſi citati. Erant autem illi computiſtae, vel calculatores, deinceps tabularii dicti, qui publicum nummum aerario inferebant, ſeu qui pecuniam regiam ex tributis, portoriis, & vectigalibus partam in aeraria inferebant. Fuit quoque *numerarius* ille, qui gladiatores & aurigas numeraret & in *libellum numerarium* referebat, de quo vid. Salmaſ. ad Scr. Hiſt. Aug. T. II. p. 192. a. De alio numerario Horrei vid. ad p. 405. B. Si talis hic intelligitur numerarius, non video rationem, quare admiſſionali adiiciatur, & quid ambobus rei commune ſit in negotiorum tanta diſſimilitudine. Ait autem Auctor noſter, admiſſionalem praeiviſſe numerario verba, quae numerarius deinceps clara & ſonora voce recitaverit: & primum quidem graece clamaſſe numerarium ab admiſſionali edoctum ςῆσαι, *ſurgat*, nempe Patricius e loco ſuo, aut *ſtet* in pedibus ſuis erectus; & deinde id ipſum latine quoque repetiiſſe. *Leva Patricie loco*, aut *Leva Patricie ſtratege*, aut *Patricie Praefecte, loco*. Verti p. 230. A. vocem *leva*, *tolle telum*. Neque deſunt mihi rationes, quibus eam interpretationem defendam. Sed mallem tamen vertiſſe, *attolle te*, ſurge in pedes. Ita ſolebant medio aevo verbum *levare* adhibere pro levare, tollere ſemet ipſum, ſurgere. Vt ex Ordinalibus Romanis conſtat l. c. p. 147. *finita litania ſurgit Dominus pontifex dicens:* oremus. *Diaconus:* flectamus genua. *Reſpondetur:* Levate. *Pontifex dicit orationem* &c. In eccleſia graeca hoc dicebant ὀρθοί, & conjunctim ac velut per epexegeſin ὀρθοί, ςῶμεν καλῶς. Nam quando evangelium legendum eſſet, aſſurgebant & ſtabant per totam illam lectionem; item quando preces eſſent faciendae, aſſurgebant. Chryſoſtomus Homil. XXIX. ad populum Antiochenum, εὐχὴ καὶ δέησις ἐκτενής. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ παρακελεύεσθαι τὸν διάκονον ἅπασι καὶ λέγειν, ὀρθοί, ςῶμεν καλῶς, οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ εἰκῆ νενομοθέτηται – διὰ τοῦτο γὰρ καλῶς ἑστάναι κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κελεύεσθαι. τὸ γὰρ καλῶς ἑστάναι οὐκ ἄλλο ἐςὶ &c. Liquet ex his verbis ὀρθοί ſeorſim & diſtinctum a ſequentibus ςῶμεν καλῶς, eſſerendum eſſe, & novos Graecos inſcitia antiquitatis & errore aurium, ex deteſtabili ſuo Iotaciſmo ſubnato, coniungere in ſuis exclamationibus ante lectionem ſacrorum librorum in eccleſia σοφία ὀρθή, tanquam ſi eſſet *ſapientia recta*. quum deberent ex veteri inſtituto clamare: σοφία. *Sapientia* Dei nempe *nunc loquetur, nunc recitabitur.* ὀρθοί ſcilicet *eſtote*, recti ſitis, *levate*. Albertus Stadenſis A. 1179. *Data ſententia* [a ſummo Pontifice] *volenti loqui depoſito* [in genubus & terra iacenti] *data non eſt audientia, ſed hoſtiarii clamabant, levate, andate* [ſeu abite hinc]. *Tenentes locum & focum, cubantes & levantes* [ſeu ſurgentes] *in iuſtitia* [territorio] *alicuius*, occurrunt in vett. chartis. Sic quoque infra apud Noſtrum p. 404. C. 4. *Transfer* pro *transfer te*, alio migra. v. Du Cange Gloſſ. Lat. h. v. Vt redeam unde deverti, videtur mihi numerarius eſſe cohortalis aliquis de tagmate *Numeri* vel *Arithmos* dicto.

141. A. 1. Τὰ σέβας] Videtur peculiare aliquod genus inclinationis corporis, ſeu προσκυνήσεως, *adorationis* fuiſſe. τὸ πρέπον ἀπονέμειν σέβας habet Cedren. p. 489. C. penult. Idem σέβας pro fide atque religione poſuit p. 604. A. 1.

B. 3. νν] id eſt νομίσματα. Mos ille fuit librarii, ut plurales numeros per compendia ſcribens literas geminaret; ut κοκο ſunt comites, λλ ſunt λίτραι, ubi unum κο fuiſſet κόμης, & unum λ una libra. Nomiſmata autem ſunt nummi aurei, quorum 100. initio, & ſecutis temporibus 72. tantummodo, libram auri efficiebant, & ſingula duodena miliareſia continebant.

B. 5. Μεταδέδωσι] M. μεταδίδε, hoc eſt μεταδίδει. Saepiſſime Noſter δίδειν pro διδόναι uſurpat.

B. 8. Διαμερίζονται] Vult dicere, tota turba ſilentiariorum caeterorumque officialium, qui recens honoratum obſequiare & cum pompa domum deducere debent, tunc ſeſe dividit, hi ſe huic patricio, alii ſecundo, alii tertio & ſic porro aggregant, & eum obſequiant. ἀμφότεροι, ut in praecedentibus iam aliquoties offendimus, *omnes* notat, non *ambo*. quotquot demum fuerint patricii, ἀμφότεροι ſimul omnes.

C. 5. 'Αρςᾷ μετ' αὐτῷ] De conviviis amicorum cum recens creato quocunque magiſtratu die ſui officii, ſeu eo, quo primum promotus fuit, v. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 84. b. & infra p. 412. A 8.

C. 8. Τὴν δωδεκαήμερον] Nihilo plus editio M. hic loci habent. Nihilominus certum eſt, aliquid deeſſe, e. c. ἀλλά, vel εἰ μὴ μόνον, vel ὅταν δὲ κατά. Vt duodecim erant dies a feſto Nativitatis Chriſti uſque ad feſtum Luminum, ſeu Theophaniae, quibus tota curia hilaris agebat, ita quoque convivabantur in aula per τὰ ἑξαήμερον ſex dies, qui feſtum Paſchatis & octavam in albis intercedebant.

C. 10. Κυριακῇ. Καὶ] M. hic minorem tantum diſtinctionem monſtrant, & iungunt ſequentia praecedentibus.

142. A. 10. 'Παρακυπτοῦ φιάλης] Quo die Imperator in Phiala ſeſe monſtrat populis pyrrhicham ſaltantibus & acta acclamantibus. Eſt autem phiala proprie lacus marmoreus aquam ex ſuperimpoſito ſiphone proſilientem excipiens, qualis erat in Triconcho, quod Theophilus Imp. ſtruxerat, & deinceps illa ipſa area, in qua exſtabat ille lacus, circa quem factiones ſtatis temporibus deſultabant, Imperatore e feneſtra proſpectante, quod eſt προκύπτειν & παρακύπτειν. Ita dicitur Michael Calaphates προκύψας ἐκ τοῦ καθίσματος δημηγορεῖν, deorſum proſpiciens e feneſtris vel etiam e tribunali Circenſis, Cathiſma dicti, ad populum perorare, apud Cedren. p. 751. B. fine. Cont. p. 761. B. 10. collat. p. 752. B. 10. In voce πρόκυψις vacillarunt Interpretes apud Codinum. Gretſer. p. 62. C. ſin. *ſupplicatio* vertit, quem correcturus Goarus in margine ſubſtituit *oſtentatio*, & p. 66. n. 50. ille verterat *oratorium*, hic *locus imperatoris throni* p. 67. A. vertit Goar προκύψεις *loca, in quibus in throno ſublimis ſedet*, & late illa de voce diſputat. P. 75. n. 63. exponit tribunal imperiale acclive aliquot gradibus editius. Hinc apparet ratio interpretationis Leichianae. Παρακύπτειν & προκύπτειν eſt Graecis ſpectare, item in conſpectum venire, ſe conſpectui offerre, praeſertim derepente, ſive de plano, ſive per feneſtram. Ita uſurpat Ariſtophanes in illo de meretricibus perquam lepido: παρακαλύπτουσαι τῆς αὐλείας παρακύπτουσι, κἄν τις προσέχῃ τὸν νοῦν αὐταῖς, ἀναχωροῦσι, κᾆτ' ἢν ἀπίῃ παρακύπτουσι. Item Ariſtides T. I. p. 367. 4. *ed. Anglic.* ubi ςόλος παρακύψας eſt *claſſis derepente, neſcientibus unde, neque exſpectantibus ſuperveniens.* Et cum thronus imperialis in circo, & alibi, ubi παρακυπτικά, proſpectacula, erant, ſeu feneſtrae velis praetenſae, unde proſpiceretur, cortinis cinctus erat, quibus reductis ſubito in conſpectum venire, vel etiam proſpicere ipſe ſic, ut a nemine conſpiceretur, poterat Imperator, ex eo locus ipſe editior tribunalis, ubi ſtabat ille thronus in circo, & in Triconchio alius, e quo proſpectabat in ſubiectas areas, πρόκυμμα & παράκυμμα appellabatur, & ſe monſtrare populo, eiusque aut certamina equeſtria curſoriave, aut ludos alios, ut ſaltationes, ſpectare, dicebatur παράκυψιν ποιεῖν. Nicetas in Alexio L. n. 8. ἔςη ἐπάνω τότε ὑψηλῆ ἐξαίφνης φανείς, ποιήσας τὴν τῶν λεγομένων πρόκυψιν. Data hac occaſione emendabo inſignem Athenaei locum, quo narrans de ordine epularum regiarum in aula Perſica, eorum ait ad convivia invitatos non in eodem cum rege triclinio accubuiſſe, ſed ambos ſeorſim in ſeparatis diaetis, ſic tamen fuiſſe ſtructum triclinium regis, ut per παράκυμμα *proſpectorium* (ſive ea feneſtra vitris, ſive clathris ferreis, ligneisve munita fuerit) deſpicere in diaetam convivarum ſuorum eorumque actiones obſervare & ſermones audire potuerit, ipſe nemini obſervandus. Locus hic eſt p. 145. C. 1. ἐςὶν οἰκήματα δύο κατ' ἀντικρὺς ἀλλήλων, ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς τὸ ἄριςον ποιεῖται, καὶ ἐν ᾧ οἱ σύνδειπνοι,

θύρα

καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκτείνας ἔξω διὰ τοῦ παρακυψίματος [ita leg. pro *παρακαλύμματος* vulgatorum librorum] *τὴν ἐπὶ τῇ θέᾳ, σκεύει δ' αὐτὴν καὶ ἐρώτα*. Qua in narratione quis eſt qui Divanum Turcicum, imitatum Perſicum hoc inſtitutum, non agnoſcat, qui quidem Itineratores, Petrum della Valle & ſimile de rebus Turcarum narrantes legerit; quibus meliores huic loco Athenaei interpretes non habeo quos edam. Erant porro talia *παρακύμματα* varia. ut in Circo, in Sigmate, ſeu area Triconchii, in eccleſiis. Fuerintne haec proſcyptica plana cum ſuperficie perpendiculari aedificiorum in quibus erant, an projecta & exſtantia (moeniana Latini appellant, Graeci *ἔξκιτα* vel *ἔξιτα* ab *ἔξω ἴσθαι*, *Erker*, Francogalli *des balcons*) non liquet. Phialae erant variae. ut in Circo, ubi utraque factio, Veneta nempe & Praſina, ſuam phialam habebat, item in Sigmate.

142. A. 11. *Μετὰ τῶν κωδικελλίων*] M. *μετὰ τὸ κωδικέλλιον*. Saepe Noſtro *μετὰ* cum accuſativo compoſitum notat *cum*.

B. ult. *Ὀστιάριος*] M. *ὁ ἐς* - -

143. A. 11. *Ἰστάντων*] Membr. *ςάντων*.

144. B. 1. *Λογοθέτης*] Plures erant Logothetae, in quibus etiam *λογοθέτης ὁ γενικὸς*. unde aut ſic legendum, aut *ὁ* delendum eſſe hoc noſtro loco videri queat prima fronte. Sed nil movendum putem. Quando enim Logotheta ſic nude appellatur, Logotheta Dromi, ſeu rationalis curſus intelligitur.

B. 1. *Γενικὸς*] *generalis* erat qui *τῷ γενικῷ generali aerario* praeeſſet, aut, ut alii interpretantur, aedificio, in quo ſubditi, negotiatores, nautae, tributa & vectigalia ſolvebant. Quod eodem redit. Olim audiebant *καθολικοί*. conf. Valeſ. ad Amm. Marcell. pag. 86. b. & 315. a. ubi *καθολικὸς τῆς Ἀφρικῆς* reddit *rationalis Africae*. item Du Cange Gloſſ. Gr. & CPli Chr.

B. 9. *δ̄ βῆλον*] id eſt *τέταρτον βῆλον*. Eſt quidem in Membr. *δ̄ βῆλα*, *quatuor vela*, vel quatuor miſſus procerum, corpora ſimul ingredientia. Erant plerumque ſeptem vela procerum, quae ad Imp. admittebantur. v. p. 139. B. 1. & alibi. interdum pauciora, nunquam plura quam octo. vid. D. penult. Recte tamen hic loci emendaſſe cl. Leichium patet e ſequentibus, ubi quintum, ſextum, ſeptimum & octavum velum ſeorſim enumerantur.

B. ult. *Ἄσπρον*] M. *ἄσπρον*. *Φελώνην* nempe idem eſt atque *φαιλώνιον*, *phenolium*, paenula. vid. Du Cange Gloſſ. Gr. v. *Φαιλώνης*. & infra ad p. 154. D. 2. Phelonium Graecis exiſtimatur idem atque paenula Latinorum, et per transpoſitionem literarum inde dicta eſſe. Si ita habet, de quo non dubito, facile eſt formam veteris paenulae definire. Convenit nempe cum ſacco vel campana, medio aevo ſic dicta, eſtque id, quod in imaginibus Graecorum ſacerdotum ſacerdos conſpicitur humeris ſuis attollere ab utraque parte, ſolida veſtis, pallium totum circumcirca corpus involvens, ſi deorſum pendet. Symeo Theſſalonicenſis p. 148. ita deſcribit: *Φαινόλιον ἔνδυμα λευκόν ἐςι δὲ χα μανίκων, ὅλον περιςέλλον τὸ σῶμα, αἰρόμενον ὑπὸ τῶν χειρῶν ἐκ πλαγίου ἐν τῷ καιρῷ τῶν ἱερῶν ἔργων*. Eſt igitur alba, ſed olim non erat, verum fuſca. Et forte inde nomen deducendum *φαιλώνιον*. Nam *Φαινόλιον*, quod idem eſt, a Latino, *paenula*, manaſſe liquet, neque controvertitur ea de re. *πελλὸς* olim appellabant id quod *ὑπόμῤῥος* deinceps dicebant. Color is eſt hodie nobis de Capucinis monachis appellatus, quod eorum caputia vel frocci panno ſoleant confecti eſſe hujus coloris. Eſt autem dilutiſſime rufus, inter album & rufum, ſed ſic ut ad hunc magis quam ad illum accedat, *rothgrau*.

C. 6. *Ἀπέλθῃ*] M. *ἀπελ*, id eſt *ἀπελθών*.

145. A. 5. *Κελεύῃ προςβάλλεσθαι*] Membr. *κελεύει προςβάλλεσθαι*.

A. 9. *Ἵςασι*] M. *ἱςῶσι*. & ſic quoque B. 7.

B. 10. *Τὰς πλάκας*] tabulas vel codicillos patriciatus, quibus patriciatus tribuitur. Sunt propriae eburneae tabulae diptychae, ſeu duarum alarum, plicatiles, quae medio ſuo continebant diploma honoris in membrana exaratum. v. p. 151. D. ubi *tabulae cum codicillis*, & p. 153. B. ubi *tabulae abſque codicillis* memorantur.

C. 3. *Ἵςατιν*] Membr. *ἱςῶσιν*.

C. 10. *Ὑπερεύχεται*] forte *ὑπερεύχεται*.

D. 5. *Ἐξελθεῖν*] M. ſic diſtinguunt: *ἐξελθεῖν ὁ αὐτὸς μάγιςρος* (id eſt *ἔτος ὁ μάγιςρος*) *καταλαμβάνει ὁ ἐκ δεξιῶν*, *poſtquam egreſſus hic eſt magiſter* (a ſiniſtris ſtans) *venit magiſter a dextris*.

146. A. 6. *Πρὸς βασιλέα*] M. *πρὸς τὸν βασιλέα*.

B. 9. *Ἀξιωματικῶν*] M. ſic diſtinguunt: *ἀξιωματικῶν, σκευοφόρων, ςρατιωτῶν ταγμάτων* &c. *ab Honoratis* (ſeu ſyncleticis vel ordinis ſenatorii atque togati viris) *a ſkeuophoris*, (ſeu magiſtratibus militaribus, militaribus, quorum eſt *τὰ σκεύη*, vaſa, ut ſcutum, haſtam, ſigna, labara, &c. coram imperatore ferre, ut ſunt ſpatharii, candidati) *a militibus tagmatum* (ſeu praeſidiorum urbanorum) Conſ. p. 147. B. ult. ubi *ἵςανται οἵ τε ἀξιωματικοί, καὶ τὰ σκεπτάρια* (ſunt iidem atque *οἱ σκευοφόροι*) *καὶ οἱ δικτάτορες*.

B. 11. *Θερμάςρας*] *Thermaſtra* eſt vel balneum, vel vaporarium. Putem poſterius potius, hic quidem loci, quam prius. Erant autem *vaporaria* & *pyrilia*, in aedibus, in monaſteriis, in ſcholis militum, grandes occi, vel ſalae, in quibus ignis accendebatur, & conveniebant, qui caleſieri vellent; in quibus etiam ſolebant reſici, ſeu cibum capere. v. DC. v. *Pyrile* & *Vaporarium*. Hic loci eſt vaporarium ſcholariorum, ſeu militum comitatenſium, ut qui haud procul Circo ſtationem ſeu ſcholam ſuam habebant. Quia tamen vapore balneari ſolebant, ſeu Laconica, & *πυριᾶσθαι* balneari notat, item *θερμαίνεσθαι*, nihil obſtat, quo minus *θέρμαςρα* etiam balneum notet, praeſertim quum calefactoria & balneatoria juncta & ſibi contigua plerumque eſſent.

C. 2. *Ἔξωθεν μεγάλων*] M. *ἔξωθεν τῶν μεγάλων*.

C. 3. *Ἀκτολογᾶσι αὐτὸν*] M. *ἀκτολογᾶσι δὲ αὐτόν*.

C. 5. *Εἶσαι πατρίκιος*] Vulgari Graeciſmo *εἶσαι* hic eſt pro *εἶ* vel *εἶς*, *es Patricius*, id eſt, vere es patricius, creatus es patricius, gaudemus audientes, te talem eſſe. *Εἶσαι* vel potius *εἶσαι* eſt idem atque *εἶσαι*. Nam promiſcue novi Graeci ſcribunt *αι* & *ε*, iidemque verbum ſubſtantivum non *εἰμί*, *εἶς* vel *εἶ*, *ἐςί* coniugant; ſed *εἶμαι*, *ſum*, *εἶσαι* vel *εἶσαι es*, *εἶναι* vel *εἶναι*, *eſt*. Vid. Grammat. linguae Graecae vulgaris Du Cange Gloſſario Graeco praefixam p. 31. Apud eundem v. *καρεπαλάτης* haec proſtant Prochodromi, *ὡς εἶσαι Στεφάνου παιδίν, ἀπὸ Καρεπαλάτα*. Pag. Noſtri 154. D. 8. ubi noſtra editio dat *εἶσαι*, M. habent *εἶς*. Et ſane veteribus quoque Graecis in uſu fuiſſe medium verbi *εἰμί*, demonſtrat *εἶ*, quod nihil aliud eſt atque contractum *εἶσαι*. Veteres, in ſcriptis certe, amabant formas contractas in medio; at in ſcriptis novorum plebeio ſermone conceptis ſaepius terminatio ſecundae perſonae ſingularis in medio *σαι* occurrit, ut apud Noſtrum p. 219. A. 4. *κομίζεσαι*, pro *κομίζῃ*, *fers*, p. 360. *ἀναλαμβάνεσαι* pro *ἀναλαμβάνῃ*, *accipis*. Apud Theophan. p. 110. B. ult. eſt *λυθρῶσαι* pro *λυθρῷ*, *liberaris*.

D. 4. *Καὶ εἰς ἔτως*] M. copula carent.

147. A. 7. *Καθίζεται*] Mira dictio *ἡ καθέδρα καθίζεται*, pro *ἵςαται*, *κάθηται*, *κατατίθεται*, vel ſi *καθίζεται* malis ad ſilentiarium referre, debent verba *ἡ δὲ καθέδρα* ſic accipi: *quantum autem ad ſedem ſilentiarii in convivio attinet, ſedet ille iſotimως, eadem in linea*, ſeu altitudine ſellae, *ἐξ ἴσα*, non humilius.

A. 10. *Συνηθείας*] *Conſuetudines* & ſolennia ſunt honoraria, conchiaria, ſalaria conſueta & conſtituta, dari iuſſa. Vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & Latin. v. *Conſuetudo*, item v. *Σολέμνια*, & *Solennia*. *Συνήθεια*, *ἐπίκρια*, *ἐκταγιατικὰ*, *ſportulae* ſignificant idem. Labbeus ad Synopſ. Baſil. p. 74. *ſine quadam ſuffragii ſolutione percipere* eſt ad honorem & collegium aliquod provenire, etiamſi pro introitu nihil ſolvatur. Guther. p. 502. Notitias talium conſuetudinum habet aliquas Codex noſter libro ſecundo. Notitiam conſuetudinum praefect. praet. & ſportular. offic. per Africam habet e codice Iuſtinianeo Guther. p. 436. ſqq. Notitia quantitatis conſuetudinum ab Archontibus dandarum eſt in Novell. Iuſtin. p. 47. ſq. Praeterea in fine multarum Conſtitutionum additur, quantum honoratus pro codicillis aut inſignibus dare debeat, ut p. 118. 112. fin. *ed. Scrimgeri*.

C. 11. *Ἐκδεχόμενον*] M. *ἐκδεχόμενος*, quod reprobandum quidem videatur poſt *μέρος* praecedens. In-

iicit

iicit tamen ſcrupulum, quod p. 155. § 2. v. 2. ἐκδεχόμενος quoque eſt in codice, ubi cl. Leichius pariter correxit ἐκδεχόμενον. Si recte habet membranarum ſcriptio, debet δῆμος ſubintelligi, adeoque reſpici ad τὸ ἐκδεχόμενον.

147. D. 2. Μεγάλῳ &c.] M. μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων.

D. 4. Εἰσελθέτω] M. εἰσελθέτων.

D. 7. Οὕτως] deeſt M.

D. 8. Ἔχει δοξάσαι] *habeat glorificare*, id eſt *poſſit* vel *velit glorificare*, *glorificet*. Ita Theophan. p. 398. D. 11. μηνῦσαι ἔχω, *deferam*, *ſignificabo*. Anonym. Theophani additus p. 429. B. 12. εἶχον κλεῖσαι τὰς χεῖρας, *adstricti eſſent*. C. 6. ἔχομεν νικῆσαι, *vincemus*. 432. B. 1. ἔχουσι ποιῆσαι pro θέλομεν ποιῆσαι *volumus facere*. Ita quoque vetus interpretatio Italica apud Marc. X. 38. illud δύνασθε τὸ βάπτισμα βαπτισθῆναι ὃ ἐγὼ μέλλω βαπτίζεσθαι, ſic reddit: *poteſtis baptiſma baptizari, quod ego habeo baptizari?* Tertullian. adv. Praxeam. c. 20. *Praefatio Ioannis Evangelizatoris demonſtrat quod retro* [antea] *fuerit, qui caro fieri habebat*. ὁ μέλλων σαρκοῦσθαι. Innocentius apud Alemann. ad Procop. Anecdot. p. 72. *Si in voluntate unus habent nobis*, id eſt *poſſunt unire*, aut *unientur*. S. Benedictus in inſomnio ad S. Henricum Imp. in coenobio Caſſinenſi dormientem ſic ait in Chron. Caſſin. II. 43. *cum primum hodie ſurrexeris, in egeſtione urinae tuae tres lapillos non parvos mingere habebis.* id eſt *minges*. Vetus inſcriptio Romae in Eccleſia IV. coronat. *Quod eſtis, fui: & quod ſum, eſſere abetis*, id eſt *eritis*. Neque tam recens ille verbi uſus eſt. εἶχον εἰπεῖν, *viſuri fuiſſent* iam Demoſthenes p. 260. 2. dixit. vid. Barth ad Gu. Briton. p. 50. fine, & Du Cange v. *Habere* & ἔχειν.

D. 11. Πρώτως] M. πρω unde fieri quoque poteſt πρῶτον. Paullo poſt eaedem dabant μετὰ καὶ τὰ βραβεῖα.

148. A. 1. Ἐτίμησαν παραδόξως,] Sic etiam eſt in M. f. leg. τιμήσαντα π. aut ſi ἐτίμησαν recte habet, debet ad ὁ βασιλεὺς tacite ſubintelligendum referri. Sed videtur potius aliquid deeſſe. E. c. ἀλλὰ σὺ, ὁ δεῖνα, οἱ ... διὰ ... ὡς ... εὐτυχῶς ... ἐτίμησαν &c. ut p. 155. C. & D. & p. 183. A. Pro παραδόξως malebam aliquando περιδόξως. Sed novi Graeci ſplendidum & illuſtre quodque παράδοξον appellant, more e theatro ducto. Nam illi, qui in certaminibus ſolennibus populo placuiſſet, atque e theatro gymnaſiove victor abiiſſet, ei acclamari conſueviſſe χαῖρε παράδοξε notat, & exemplis confirmat Reineſius Inſcript. Syntagm. p. 313. quem conferri velim, & unde ſolum Curii Fortunatiani locum referam, qui ſoloecìſmum vulgarem, quo παράδοξος pro περίδοξος vel ἔνδοξος uſurpatur, iam ſuo tempore notaſſe his verbis: *Usu consuetudine potius, quam ratione, Olympionicae & caeteri in ſacris certaminibus coronati vocari paradoxi ſolent. Parum enim diligenter* [hoc eſt cum delectu, iudicio, ſtudio elegantiae] *Graece loquentes quidam τὰ παράδοξα pro his, quae ſunt bonae opinionis accipiunt.*

A. 5. Λαβαλλάριον] M. τὸ λαβαλλάριον.

A. 9. Ἤλθε] M. ἦλ hic & deinceps, unde efficio ἦλθες, aut pro ratione circumſtantiarum ἤλθετε.

A. 11. Ἤλθεν] M. ἦλθες.

B. 1. Φυλάττας] M. φυλάττοι σε ἄξιον. Vid. pag. 156. B. 1.

B. 6. Χρόνον] M. χρόνον.

B. pen. Ἀξιόστεπτε] M. ἀξιόστεπτε. quod idem atque ἀξίως valet, *coronati a Deo ex merito ſuo*, dono in locum dignum collato. vid. p. 183. A. ult.

C. 5. πληρῶται] *Illuc enim delatis ſiunt, deſinit carmen, eo uſque inter ambulandum cantando protenſum.* Paullo poſt habebat codex εἰς ὁ Θεὸς utroque loco, uti etiam p. 156. C. 2.

C. 11. Λέγω] in codice eſt λγ id eſt λέγουσι, aut λέγεται.

D. 6. Μετὰ εὐχὴν] M. μετὰ τὴν εὐχήν.

D. 8. Λαμβάνειν] M. λαβεῖν.

149. B. 5. Τριβλαττίων ἐρμαρίων] M. τριβλαττίων ἐρμαρίων. Erit itaque ſic diſtinguendum: ἀπὸ ἱματίων ἠρμασμένων, *veſtibus conſutis*, (de quibus ad p. 271. A. 1. diſputo) & ἀπὸ τριβλαττίων ἐρμαρίων (id eſt ἐρμασμένων a verbo ἐρμάω *orna*, hoc eſt *ora*, vel potius *ornatione*, hoc eſt *praetexta*, *inſtruere*) *inſtructis orna triblattea*, ſeu ſerica praetexta ter tincta, ſeu ſaturatiſſimi coloris purpurei. ὦρα non tantum Graecis, ſed & Latinis medii aevi, eſt *ora*, omne quod aliquam non modo veſtem, ſed etiam rem quamcunque ambit, & quaſi continet. vid. Du Cange Gloſſ. Gr. v. ὦρα & Lat. v. *Vrna*, quibus addam hunc Chron. Caſſin. III. 33. *Rotundas imagines omnes argentea ſolum urna quatuor librarum circumdans.* ubi *urna* idem eſt atque id quod noſtrates *Rahmen* appellant. Idem III. 57. memorat *coopertorium altaris ſericum cum urna purpurea, ornatum margaritis ac ſmaltis.* Sed, ut dixi, credibilius mihi quidem eſt, *orna* eſſe pro *ornatio*, vel *ornatura*. Cuius formationis exempla plura, & in iis hoc ipſum *orna* quoque, Salmaſius protulit ad Scr. Hiſt. Aug. T. II. p. 11. & 773. Non poſſum in fine huius Capitis, quin formulam veterem latinam creandi Patricii, quam ex Paulo Foroiuliano de geſtis Longobardorum Du Cange in Gloſſ. Lat. v. *Patricius* edidit, hic addam. Poterit nonnulla noſtri Codicis illuſtrare, & iucundum erit ambo conferre. *Patricii dignitas taliter diſponenda eſt, quatenus illa non vili perſonae, nec alicui concedatur ignoto. Sit enim valde notus Imperatori, ſit fidelis & prudens, non elatus. Protoſpatharius veniens ante Imperatorem, oſculetur ſuum humerum & dicat: Maxime Imperatorum, adeſt, quem vocaſti. Tunc ſtet ad ſiniſtram Imperatoris illius Hyparchus, quem nos dicimus Praefectum, & dicat ei Imperator: cum Protoſpathario futurum Patricium adducito. Dum autem venerit Patricius, inprimis oſculatur pedes Imperatoris, deinde genua, ad extremum oſculetur ipſum: tunc oſculetur omnes Romanos circumſtantes, & dicant omnes, Beneveniatis: Nobis nimium laborioſum eſſe videtur conceſſum nobis a Deo miniſterium ſolum procurare: quo circa te nobis adiutorem facimus, & hunc honorem tibi concedimus, ut eccleſiis Dei & pauperibus legem facias. & inde apud altiſſimum Iudicem rationem reddas. Tunc induat eum Imperator mantum, & ponat ei in dextro indice annulum, & det ei bombacinum propria manu ſcriptum, ubi taliter contineatur ſcriptum: Eſto Patricius, miſericors & iuſtus. Tunc ponat ei in caput aureum circulum, & dimittat.* Obſervo ad hanc formulam adhuc, poſt ſalutationem *Beneveniatis* (καλῶς ἦλθες) deeſſe *tunc ait Imperator* aut ſimile quid. Pro *legem facere* diceremus hodie *iuſtitiam adminiſtrare*. De *annulo* & *circulo Patricialì* Graeci nihil habent. *Bombacinum* notat chartam bombycinam, in qua diploma Patriciatus ſcriptum erat. Graeci tabulas eburneas, diptycha, adhibebant cum intus iacente codicillo, ſeu libello chartaceo, id eſt pergameno. vid. ad p. 411.

B. 6. Ἀβδία] De hac voce coniecturam profero ad p. 271.

C. 4. Κύκλοθεν] M. κυκλόθεν. Forte quoque εἰς σχῆμα deeſt, εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου. Conf. p. 143. B. 1. niſi κυκλόθεν ipſis notet δίκην κύκλου.

D. ult. Πορφυρῶν τετράδιον] Purpureum quaternionem, ſeu membranae purpura tinctae complicata quatuor folia. De quo more membranas colore purpureo, flavo, coeruleo, alio inficiendi, videndi Viri docti ad Evangeliarium Quadruplex Blanchini.

150. A. 6. Ἀνθυπατικὸν] L. τὸ ἀνθυπατικόν, ut B. 5.

A. 7. Ἀπάγοντες] M. ἀπαγαγόντες.

B. 3. Κατὰ ὕστερον] *Quia ſero venit*, ceteris collegis iam introvocatis & ingreſſis.

B. 5. Καταλάβῃ] Non ſolet Noſter καταλαμβάνειν hoc ſenſu, nempe pro *adipiſci*, uſurpare, ſed pro *advenire*. Num igitur λάβῃ aut καὶ λάβῃ legendum?

C. ult. Πρὸς τὴν χώρησιν τῆς ἐκκλησίας] *Pro capacitate eccleſiae*, nempe Phari, vel Deiparae Phari, tot numero, quot χωρεῖν capere commode poteſt eccleſia.

D. 7. Ἀντίπεντα] M. ἀντιπεντά, gravi accentu. Puto tamen editam accentuationem rectius habere. Sed difficile eſt certum de etymologia et ſignificatione vocis obſcurae & alibi non lectae, & difficulter cum analogia graeci ſermonis conciliandae pronunciare. Videor mihi quidem percipere ſignificationem, quae eſt, mea ſententia, valvae quae ſibi invicem obvertuntur,

tur, quarum una ſuper alteram & adverſus alteram inclinatur. Sicne ab ἀντιπιπτω, aut ab ἀντιπιπτάω non dixerim. Neutri derivationi favet analogia. Sed Graeci novi ſibi multum in corrumpenda veteri lingua indulgent. Num denique ἀντιςραπτὸς legendum?

150. D. 8. Πρὸς τὰς πόδας] Cuiusnam? non Imperatoris certe. Num igitur πρὸς τὸ ἔδαφ, *procidit in ſolum?*

151. B. ult. Πληρωθῇ] vel πληρωθῶσι. M. enim πληρω dant.

C. 2. Διὰ τῆς πληρώσεως] *Per finem ordinis patriciorum*, illinc, ubi deſinunt ſtantes in ſerie patricii. Τὸ μέρος, *verſus*, pro εἰς, vel πρὸς, τὸ μέρος, *ad plagam templi.*

C. 9. Τὸ λῶρον.] M τὸν λ.

C. 11. Διὰ τὸν λῶρον] Videtur ergo non licuiſſe illis, qui loros corpore gererent, veſtem principum virorum, & majeſtati paene tantum atque patriciis propriam, genua flectere, aut humi procidere. Vir doctus, qui in Relationibus Gottingenſibus de primo noſtri operis volumine judicium & indicium dedit, producto in aliis hoc quoque loco, cauſam in addita notula edidit, quae quidem ſibi videatur, quare Patricia Zoſte non prociderit, lorum & propoloma gerens. *Quid ſi*, ait, *ob id ipſum datae veſtes vigilae primariis ſeminis, ut ne poſſint quidem, etſi obiitae dignitatis vellent, ſe abjicere?* Ignoſcat nobis Vir doctus, quisquis ille fuerit, cujus nomen ignoramus, ſi ab ejus ſententia diſcedimus, profitemurque ſubtiliora & quaeſitiora ea eſſe, quam veriora. Vt diebus feſtis & dominicis, ob temporis religionem, codicem ſacrum aut crucem, aut ſymbolum fidei, aut vas aliquod ſacrum manu geſtantibus ingeniculare non licebat, ob majeſtatem & reverentiam habitus geſtaminisve ſui, ſic tantae venerationis & auctoritatis erat lorum, veterum trabeae imago, ut qui eam corpore gereret, exemtus eſſet neceſſitate in genubus adorandi.

C. ult. Τρίτον] M. poſt h. v. recte diſtinguunt. ſubintelligitur enim προσκυνεῖ a communi repetitum.

152. B. 11. Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀξιωμάτων] Quinam hi ſint, et qui diverſi ab Axiomaticis, fateur me neſcire.

C. 1. Τὸ Θωμαίτιον] M. τὸν Θωμαΐτην. Thomaites erat triclinium ſeu palatium Patriarchae, in foro Auguſtae ſitum; ubi patriarchae bibliotheca erat. v. Du Cange ad Silentiar. p. 540. & CPl. Chriſt. item Rhamnuſ. p. 92.

C. 3. Ἴςασι] Saltim ἵςαντας dediſſet. M. ἔσω. Apographum Draudianum ἔσω. Locus vitiatus. Num ἀναχωρήσαντες ἵςανται ἔσω.

C. 5. Τὸ] M. τὸν τρίκλινον τῆς Μαγναύρας.

C 7. Φθάση] M. Φθάσει.

Ibidem. Ἀνὰ μέσον] Non poteſt hic loci *in medio* notare, ſed debet idem valere atque ἐν τῷ χορῷ, *conſiſtit* primo & ſupremo loco inter patricios, in collegio patriciorum. Alias conſiſtere nequeunt κατὰ τὸ θαλάς & ἀνὰ μέσον. Niſi forte dicas collocatam eam in medio fuiſſe, ſed extra ſeriem patriciorum, ut hos ad dextram, alios ad ſiniſtram pone ſe habuerit. conf. p. 153. A. ult.

153. A. 8. Εἰς τὸ] M. εἰς τὸν.

A. ult. Κατὰ παντὸς μέσον] Difficilis hic locus. Non enim apparet, ad ſequentia ne pertineat, ex interpretatione & diſtinctione Leichiana, diverſa tria, ſecretum, conſiſtorium, & cubiculum; ita ut toties debeat repeti, κατὰ παντὸς τῦ σηκρέτα, κατὰ παντὸς τῦ κωνσιςωρίυ, κατὰ παντὸς τῦ κυβικυλείυ; an ſubintelligi debeat ἀνθρώπυ; an denique ſublatis commatibus poſt σηκρέτα & κωνσιςωρίυ, quae ibi locorum in M. nulla ſunt, debeat reddi & conſtrui κατὰ μέσον (vel ἀνὰ μέσον, κατὰ) παντὸς τῦ σηκρέτα τῦ κωνσιςωρίυ τῦ κυβικυλείυ. in medio, & in fronte totius ſecreti conſiſtorii Cubiculi. Sed aeque mirum mihi accidit *ſecretum* ſeorſim nominari, nulla nota diſtinctiva addita, quam dictio *ſecretum Conſiſtorii Cubiculi.* Malo tamen cum M. facere. Nam de ſolo Conſiſtorio ſeu collegio Cubiculariorum hic ſermonem eſſe, excluſo Conſiſtorio barbatorum procerum, ex eo liquet, quod hoc capite ſermo de praepoſito ſit, hoc eſt capite eunuchorum. Et quamvis ſufficere poſſit conſiſtorium cubiculi, pro collegio ſpadonum, quum tamen placuerit auctori dicere ſecretum conſiſtorii cubiculi, neque abſurdum id ſit, debemus acquieſcere.

B. 4. Καὶ γόνατα] M. καὶ τὰ γόνατα.

D. 9. Πληροῖ πάντα τὰ νύμερα] *numeros omnes implet*, hoc eſt muniis & officiis provinciae ſuae ſatisfacit. Dictio e Latiniſmo tranſſumta.

D. pen. Κελεύσωσιν] M. κελεύσειν, *ſi velit Imperator praepoſito patriciatus quoque honores adiungere.*

154. A. 6. Προσκυλίεσθαι] Membranae προσκυλίεσθαι: & id quoque latina interpretatio exhibet.

A. 9. Παράδος] *Trade, exhibe, praeſenta ipſum*, ſcilicet collegio vel magiſtratui urbano, ut caput. Praefectus enim urbi erat caput ordinis urbani.

B. 3. Σκελίον] M. σκελίον.

B. 6. Εἰσέρχεται] M. καὶ εἰσέρχεται.

C. 3. Ἐξέρχεται] Ante h. v. putem excidiſſe ὁ δὲ πραιπόσιτος. Verum Membranae hic quidem edito plura non habent.

C. 4. Νοθεσίας] Ante hanc vocem inſerendum λέγων, e membranis. Deinde requireret grammatica graeca, aut διακρατήσεως propter praecedens ἅμα, aut διὰ κρατήσεως diviſis vocibus. Sed novi Graeci omnia ſibi permittunt.

C. 10. Ὕπαρχον καὶ πατέρα πόλεως] Expoſui locum hunc ad pag. Noſtri 304. D. 4.

D. 2. Παλλίον] Eſt idem atque Φαιλόνιον, vel Φενόλιον, de quo dixi ad pag. 144. πανόλιον, *parvula.* Graeci novi ſaepe π & φ permutant.

D. 3. Τὸ λῶρον] M. τὸν λῶρον. Toties iam correximus hoc vitium, ut porro pigeat. Idem tenendum ad p. 155. B. 1. 156. C. 12. & alibi ubicunque occurrat.

D. 7. Ἀὐθολογούμενον] M. ἀὐθολογουμένα.

D. 8. Ἴνα] M. ἵν.

155. B. 7. Ὕπαρχε πραιφέκτε] Itaque illi barbare pro *praefecte*, de qua terminatione plura dico ad p. 200. A. 3. Solebant autem vocibus latinis explicationis gratia graecas earum interpretationes addere. Ita infra Αὔγεςε σέβαςε, poſteriore voce priorem explicante.

B. 11. Ἐνδεχόμενον] M. ἐνδεχόμενος. Vid. ad p. 147. C. 11.

C. 3. Γνησιοπόθητον] Reſolvi debet in γνήσιον καὶ ποθητὸν, *benevolum*, vel *ſincerum*, & *cupitum* ſeu *deſideratum.* Vid. ad p. 43. D. 8. Adhibent novi Graeci vocem γνήσιος libenter de liberis, amicis & ſervis, pro *ſincerus, candidus, integer, benevolus*, vid. Codin. Offic. p. 121. n. 5. 123. D. 3. & penult. 143. n. 3. Theophan. p. 81. A. pen. Nicephor. CPtan. Patr. p. 12. 7. Vel poteſt quoque γνήσιος in hac compoſitione accipi pro caro, amato, adeoque γνησιοπόθητον eſſe *amatum atque deſideratum.* Ita in Antholog. p. 218. c. fin.

ὁ καὶ ἄγαλμα Φιλοθεΐς
Τύμον ἐδ' Αΐδη γνήσιος εἰμὶ νέκυς.

C. ult. Εἰθ' οὕτως] M. καὶ εἰθ' οὕτως.

D. 3. Προνοούμενος & προβαλλόμενον] Vtrumque e M. liquet tamen leg. eſſe προνοούμενος & προβαλλόμενος.

D. ult. Ὁ δεῖνα] Poſt hanc vocem iterant M. tertium formulam εἰς ὁ δεῖνα, ut p. 148. A. 7.

156. A. 1. Θεόςεπτος] M. θεοςέπτον, ut Latina quoque produnt.

D. 1. Καλαμάριν] Redditur haec vox in Cangii Gloſſario *calamarium, theca calamorum, atramentarium.* Forte itaque notat ſcribarum Praefecto Vrbis additorum & ſub eius diſpoſitione conſtitutorum ſcrinium ſeu officium: quibus opponantur οἱ ταξεῶται, vel, quod idem eſt, at aliquanto ad leges grammaticae graecae propius, ταξεῶται. Notat haec vox primum officiales, id eſt apparitores maiori cuidam magiſtratui additos, & ad eius τάξιν, officium, comitatum pertinentes, ad exſequenda eius mandata, comprehendendos & puniendos delinquentes, quae notio hic obtinet. Erant autem tales plerumque milites, aut certe armati. Deinde notat quoque milites gregarios, cohortales, praeſidiarios. Vid. Gother. p. 372. & 626. & Du Cange Gl. Gr. h. v. Quidſi vero, ut ad τὸ καλαμάριν redeamus, interpretemur urnam, in quam conjiciuntur τὰ καλάμια, teſſerae, quales olim dabantur illis, qui

 beneſi-

beneficio pani[illegible] ſruebantur: de quibus docte diſputat S[illegible] ad Scr. Hiſt. Aug. T. II. p. 502. 503. Defierat quidem iſta dilargitio panium gradilium, at ſupererat tamen eorum quaedam imago in τῷ καχαμῷ. Aut quid ſi calamarium fuerit theca calamorum cum ſuppellectile omni ſcriptoria, velut ſymbolum inveſtiturae Praefecti Urbis, ut cui multum negotii cum chartis & ſcriptione. De more recens honorandum una aliqua earum rerum, in quarum tractatione officium eius verſaretur, inveſtiendi, ago ad Cletorologium.

156. D. 5. Οἱ τῆς τάξεως] Officiales, ad eius τάξιν comitatum armatum, officium vel obſequium pompaticum pertinentes. Vel potius οἱ τῆς τάξεως ſunt *viri ad ordinem pertinentes*, hoc eſt Senatores, Senatus urbanus, quibus opponuntur οἱ τῆς πόλεως, *communes civium*. Senatus etiam Latinis nude *ordo*, interdum *ordo honeſtiſſimus* appellatur; unde aſſumſerunt novi Graeci uſum vocabuli τάξις pro *Senatu*, Vid. ad pag. 163. A. 9.

157. A. 1. Τὸ χαίσμα] M. τὸ χίσμα. Eſt mea ſententia χίσμα idem, quod Arabibus [illegible], illud pretioſum involucrum, auro gemmis & margaritis illuſtratum, quod equo, quem Auguſtus inſcendit, inſternitur. Qualem morem Sultani Turcici ex aula Byzantina tranſſumtum adhuc retinent. Equo enim, quo Sultanus ad S. Sophiam vehitur diebus Veneris, ſemper inſternitur [illegible] vel τὸ χίσμα, operculum ſellae equinae, quod, quam primum Sultanus in porta templi deſcendit, ſtrator eius tollit, ſub axilla ſua recondit, & ipſe in eodem equo rurſus in pal[a]tium revehitur. Quod ipſi licet, modo tollat operculum. Sed operculo auguſto inſidere, capitale eſt. v. P. della Valle Epiſtol. [illegible] L. 13. & Leo Afric. III. 53. Crediderunt viri docti τὸ χίσμα eſſe tantum ornatum colli equini, inducti, ut videtur, ex loco Codini de Offic. XVII. 47. ἦν περιζεῖν συνέχει κα[illegible] τὸν τοῦ [illegible] ἄχρι εἰς τὴν [illegible] περιγέγονε περὶ τὸν τράχηλον, καὶ ὄπισθεν τῆς σέλλας [illegible] τὰς σκαπουλὰς [illegible] χρυσοῦ καὶ λίθων [illegible]. Crediderunt τὰ σκαπούλας, *ſcapulas* notare: & qui poterant aliter? qui Latinam hanc eſſe vocem ſcirent, & quid Latinis *ſcapula* ſignificet. ſed novis Graecis *lumbos* vocabulum aliud ſignificat, quo vel ipſa verba ὄπισθεν τῆς σέλλας *poſt ſellam* ducere poterant. vid. Goar. p. 70. n. 18. Forte ex eo, quod eſſent hae ſtragulae lineis duabus diagonalibus gemmarum & margaritarum in medio ſe ad angulos acutos ſecantibus diſtinctae, χίσματα, ſunt dictae. Χίσμα eſt aliquid ad inſtar literae Graecae Χ facere. Notum, quid ſit in Rhetoricis ὁ χιασμός, & χιωτοῦς in Gloſſis idem eſt atque [illegible], *decuſſatim*. Gl[illegible] Nomicae Vatican. apud Du Cange Gloſſ. Gr. v. [illegible] [illegible] [illegible legit Du Cange] [illegible] χιωτάς. Noſter certe codex plerumque, & neſcio an non ſemper, χίσμα ſcriptum exhibet, non χαίσμα, ut Du Cange, qui conf. h. v. [illegible] etymologiam. Ut *ſubſellium* appellabant Latini [illegible] ſtragulam ſub ſella equina poſitam, ſic poſſet haec ſtragula *ſuperſellium* appellari, quia ſuper ſellam, non intra eam, poneretur.

A. 6. Κυαίστωρες] Scribitur quoque haec vox propius ad Latinum κυαίστωρ. Graeci novi librarii υ & οι promiſcue habent. Quisnam vero quaeſtor hic intelligatur, ſacrine palatii, an urbanus, certo non liquet: videtur tamen potius prior deſignari, de quo iam alibi egi, & dicam adhuc deinceps.

A. 9. Προβαλλομένου] eſt idem atque μέλλοντος vel ὀφείλοντος προβληθῆναι. Iubet Imperator arceſſi eum, qui Quaeſtor honorandus vel nuncupandus eſt. ille cum aliis, ad quos ea res pertinet, adit ad Praepoſitum, qui honorandum Imperatori praeſentat, a quo praepoſitus iubetur recens honorandum ad ſcrinium Quaeſtoris adducere, ejusque membris novum quaeſtorem ſiſtere & praeficere. Pertinent autem ad ſcrinium vel τάξιν quaeſtoris οἱ ἀντιγραφεῖς, magiſtri ſcriniorum & cancellarii. His praepoſitus novum quaeſtorem tradit; qui eum pro capite ſuo agnoſcunt, & propterea domino gratias agunt. Deinde mittit recens honoratus ſuorum aliquem & Chosbaitam, qui a vetere, amoto Quaeſtore veſtem Quaeſtoris repetat. Veſtes enim ſymbolicae, ſeu illae, quibuscum inveſtiturae fiebant, & nova munera conferebantur, non manebant apud honoratos, ſed illis decedentibus reddi veſtiario ſacro, ad quod pertinebant, debebant. & ſic tranſibant ad novos ſucceſſores. v. p. 158. D. 3. Hoc fere argumentum eſt huius capitis, quod quia paullo obſcurius mihi videbatur eſſe, placuit aliquanto uberius exponere. Verba παραλαμβάνει αὐτόν geminum ſenſum patiuntur. Nam aut reddi poſſunt: accipit eum in perſona, corpus ejus, ab Imperatore ſibi traditum praepoſitus; aut: tantum ejus nomen ſibi editum, ut p. 159. C. 8.

B. 2. Τὰς ἀντιγραφέας] In hac voce latine convertenda non idem ſentiunt viri docti, dubiumque, ut in re antiqua, quis rectius. Ἀντιγραφεῖς notariorum principis *contraſcriptores* forte dici poſſent, ait Guther. p. 595. ſed addit: „ſic tamen appellati ſunt a *reſcriptis*, quae ipſi componebant & eſformabant. Nam ἀντιγραφή eſt *reſcriptum Imperatoris*. Conſentit cum his quae p. 519. habet Ἀντιγραφεῖς *magiſtri ſcriniorum, dictatores & reſcriptores*. Dictabant nempe, id eſt commentabantur, τὰς ἀντιγραφάς, reſponſa, quae Imperatores ad prius exhibitas ſibi aliorum literas, quaeſtiones, flagitationes ἀντέγραφον, reſcribebant, qui erant a regiis ἀντιγραφαῖς. Gloſſ. Baſil. Ἀντιγραφὴ λέγεται ἡ βασιλικὴ πρόσταξις, διὰ τὸ ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐκ προγραμμάτων ἀναφορῶν γίνεσθαι τὰς βασιλικὰς προστάξεις. E Noſtri p. 828. certe patet, antigraphos a ſcribis diverſos fuiſſe. Ergo non exarabant ſeu in mundum redigebant ipſi ſacras formas, ſed ipſi potius dictabant, ſeu concipiebant, in lituris eas exarabant, quas ſcribae mundarent, ἀντέγραφον *ante ſcribebant*, vel praeſcribebant ea, quae ſcribae *poſt* ſcriberent, vel exſcriberent. Nam ἀντί Graecis quoque ſaepe idem atque *ante* notare ſupra demonſtravimus. Evincit exemplum Eugenii, qui, teſte hiſtoria Miſcella XIII. 11. *grammaticus olim, literarum latinarum doctor, relinquens ſcholas in palatio militabat, eratque Imp. Valentiniani antigraphens & propter eloquentiam a multis honoratus.* In Novell. XI. Conſtantini Porphyrog. ed. Meurſ. p. 233. redditur *reſcriptores*. a Gretſero ad Codinum *contrarotulatores*. Goarus apud Theophan. p. 60. D. pen. vertit *contrarotularis*, vel *ratiocinarii munere fungens*. In notis autem emendat ſic. Ἀντιγραφεὺς *magiſter ſcriniorum* eſt ᾧ ὁ βασιλεὺς τὴν βασιλικὴν γλῶσσαν ἐπέτρεψε. Eunap. in Nymphidiano. Talis eſt, qui nomine Imperatoris literas exarat & dictat. Idem Goarus ad Codin. p. 30. ult. *actuarios* reddit. Apud Leonem Grammat. p. 450. D. redditur *exceptores*. Theophylactus Simocatta nominatur in titulo hiſtoriae ſuae ἀπὸ ἐπάρχων καὶ ἀντιγραφεύς, quod apud Cl. Fabricium (Bibl. Gr. T. VI. p. 281.) *Praefectus & Tabularius* redditur aliis *Expraefectus & obſervator coactorum*: cuius interpretationis rationem ego nullam video. Ἀντιγραφεὺς τοῦ βασιλέως vertit Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 84. b. *magiſter ſcrinii ſacri*, & ἀντιγραφεὺς τῆς μνήμης, *qui dictat ad memoriam, magiſter memoriae*. Salmaſius autem ad Script. Hiſt. Aug. T. II. p. 785. ubi fuſe de his antigraphis agit, negat ſcriniorum magiſtros fuiſſe, ſed illis proximos. Conf. Du Cange Gl. Gr. h. v. & latin. v. *Antigraphus*, ubi citat aliquot loca, e quibus concludatur *antigraphos* & *cancellarios* eoſdem eſſe, quos tamen & noſter codex & alii bene multi diſtinguunt ut diverſos. In univerſum obſcurae ſunt rationes dignitatum.

B. 6. Ἀντπάρου] M. ἀνου, id eſt ἀνθρώπου. Compendium hoc ſcripturae, quamvis valde frequens, frequenter tamen errandi occaſionem typothetis dedit, & vitia in libris noſtris praelo excuſis. Notat autem hic loci vox ἄνθρωπος, *homo*, famulum. Ea ſignificatione utraque vox in utraque lingua ſcriptoribus ſequiorum temporum frequenter uſurpatur, ut Capitolin. in Pertinace T. I. Scr. Hiſt. Aug. p. 566. *mercaturas exercuit Imperator per homines ſuos*, quod idem p. 537. dixerat, *mercatus eſt per ſervos ſuos*. Artemidorus iam ἄνθρωπος pro familiari poſuit, p. 93. 11. Numero carent exempla huius uſus in hoc noſtro codice proſtantia. V. DC. Gloſſ. v. Ἄνθρωπος & *Homo*.

B. 8. Τὰ διαδεχθέντ[illegible]] Recte M. διαδεχθέντος, eius, qui διάδοχον, exceptorem, ſucceſſorem nactus eſt, eius

eius, qui munere deceſſit, aut amotus fuit. Sæpiſſime occurrit apud Spartianum *ſucceſſorem alicui dare*, pro *munere amovere*. Theophanes p. 208. C. 8. Διεδέχθη Πετρώνας ὁ ἔπαρχος τῆς πόλεως, καὶ γέγονεν ἀντ' αὐτοῦ Ἀνδρέας ὁ ἀπὸ λογοθετῶν. *Procopio urbis praefecto exauctorato ſubſtitutus eſt Andreas Exlogotheta.* Idem auctor in ſignificatione activa adhibet διαδέχεσθαι pro *exauctorare*, curare, ut alicui veniat, ſuccedat διάδοχος, ſucceſſor. P. 221. A. 5. ὁ αὐτοκράτωρ πάλιν τῆς στρατηγίας τὸν Φιλιππικὸν διαδεξάμενος, Κομεντίολον στρατηγὸν τῆς ἀνατολῆς ἀπέστειλεν. *Peroſum regendi exercitus munere abdicatum, Commentiolo Orientis duce miſſo, Imperator ſubſtituit.* Vid. ad Codicis noſtri p. 153. D. 4. Herodianus dixit διαδέχεσθαι τινα πέμψαντα τὸν ἐσόμενον διάδοχον. Vid. Caſaub. ad Scr. Hiſt. Aug. T. I. p. 207. & 257. Salmaſ. ad T. II. p. 99. Valeſ. ad Amm. Marc. p. 562. b. Hinc διαδοχὴ opponitur τῇ προβολῇ apud Annam Comnenam Alexiad. p. 84. pen. *remotio ab officio*, promotioni, promotioni ad officium. Ἀποδέχεσθαι interdum quoque dictum pro διαδέχεσθαι. Martyrium mſt. S. Euſignii Antiocheni: ἐξήνυσα γὰρ ἔτη στρατευόμενος, καὶ ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ μεγάλου βασιλέως, καὶ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ οὐδαμοῦ εὑρέθην μὴ ἄξιος, ἢ διορθώσεως πράξας, [faciens directione, correctione, animadverſione digna] ἀλλὰ καὶ ἀξίως ἀπεδέχθην, *ſed etiam praeclara cum laude dimiſſus militia fui.* Ita legendus & accipiendus hic locus eſt, quem Du Cange v. Διορθώσεως vitioſe dedit. Ita ἀποδέχεσθαι pro *dimittere* dixit Malalas T. II. p. 20. Ἀπεδέξατο αὐτοὺς, μὴ φονεύσας αὐτοὺς, ubi non recte reddit interpres, *accepit eos*, notat enim *dimiſit eos, neque occidit*. Idem tamen Chilmead recte p. 29. exponit vim verbi διαδέχεσθαι, *abdicare*. Hinc infra p. 219. A. 5. μένοις ἀδιάδοχος, *maneas abſque ſucceſſore*, ſemper in tua dignitate, non removearis.

B. 10. Κεφ. ϞϚ] Qui factum fuerit, ut hoc caput in M. bis ſcriberetur aliquali tamen cum diſcrepantia, non exputo. Quamvis recte credam a Deceſſore noſtro fuiſſe omiſſum, juvat tamen hic loci in commentariis noſtris ſecundum exemplum reddere, quod cum primo conferre queant, ſi quibus volupe fuerit:

Caput p. 157. omiſſum.

Ἀκολουθία τοῦ δήμου ἐπὶ προαγωγῇ δημάρχου.

Πρὸ μιᾶς ἡμέρας δέχεται ἀπόκρισιν ὁ πραιπόσιτος παρὰ τῶν δεσποτῶν περὶ προβολῆς δημάρχου οἵου μέρους τύχῃ. ὁ δὲ πραιπόσιτος λέγει τὸν τῆς καταστάσεως μηνυθῆναι διὰ τοῦ ἀδμηνσιναλίου τὸ μέρος, ἵνα ἐπὶ τῇ αὔριον ἔλθωσι πάντες ἐν τῷ κονσιστωρίῳ μετὰ τῶν σκαραμαγγίων καὶ σαγίων αὐτῶν. καὶ πρωΐας, ὅτε πάντες συνέλθωσιν ἐν τῷ κονσιστωρίῳ, μηνύεται ὁ τῆς καταστάσεως παρὰ τοῦ ἀδμηνσιναλίου. ὁμοίως καὶ ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ ἀναφέρει ὁ πραιπόσιτος τοῖς δεσπόταις περὶ τῆς προβολῆς τοῦ δημάρχου. καὶ κελευόντων τῶν δεσποτῶν, εἰσάγει ὁ πραιπόσιτος τὸν μέλλοντα προβληθῆναι δήμαρχον. καὶ τῶν δεσποτῶν προβαλλομένων αὐτὸν, εὐθέως ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος μετὰ τοῦ προβληθέντος ὀψικευόμενος ὑπὸ κουβικουλαρίων καὶ διέρχεται διὰ τοῦ Λαυσιακοῦ καὶ τοῦ Ἔρωτος καὶ τῆς Δάφνης εἰς τὸν Αὐγουστέα καὶ καθέζεται ἐκεῖσε καὶ εἶθ' οὕτως ἀπέρχεται ὁ Σιλεντιάριος, καὶ προσκαλεῖται τὸ μέρος. ἐν γὰρ τῷ κονσιστωρίῳ ἵσταται τὸ μέρος, καὶ εἰσέρχονται πάντες ἐν τῷ Ὀνωπόδῳ, ὅ τε Δευτερεύων καὶ ὁ Γειτονιάρχης καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες τοῦ μέρους, πάντες μετὰ τῶν σκαραμαγγίων καὶ σαγίων αὐτῶν, καὶ ἵστανται ἐκεῖ. καὶ εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, μετὰ καὶ Σιλεντιαρίων τῶν ὄντων ἑβδομαρίων, φοροῦντες ἀμφότεροι σαγία ῥοῦσα. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ προβληθεὶς δήμαρχος, καὶ αὐτὸς φορῶν σαγίον ῥοῦσον, ἀκολουθεῖ ὄπισθεν τοῦ πραιποσίτου καὶ ἀπέρχεται ὁ πραιπόσιτος ἐν τῷ Ὀνωποδίῳ, καὶ καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει παραδίδωσι τὸν προβληθέντα δήμαρχον τῷ μέρει, λέγων. κελεύουσιν οἱ δεσπόται ὑμῶν. παραλάβετε αὐτὸν δήμαρχον. καὶ ἐπεύχεται τὸ μέρος τοὺς δεσπότας, καὶ ἐπαίρουσι τὸν προβληθέντα δήμαρχον, ὀψικεύοντες αὐτὸν ἕως τοῦ κονσιστωρίου. καὶ εἰσέρχεται ὁ προβληθεὶς, καὶ ἅπτει κηρὸς ἐν τῷ σταυρῷ. ὁμοίως καὶ ἀπέρχεται ἐν τῇ τοῦ κυρίου ἐκκλησίᾳ, καὶ ἅπτει ἐκεῖσε κηρούς. καὶ εἶθ' οὕτως ἀπέρχεται ὀψικευόμενος διὰ τῶν κ... τόπων, καὶ εὐφημοῦσιν αὐτὸν εἰς τοὺς τόπους αὐτοῦ τοὺς ὄντας ἀπὸ τὴν Χαλκῆν ἕως τοῦ μιλίου, εἶτα καβαλλικεύει ὁ δήμαρχος ἀπὸ σαγίου, καὶ ὀψικεύεται ὑπὸ τοῦ μέρους, φοροῦντων καινούργια σαγία ῥοῦσα, ὅμοιον ἀπὸ σκαραμαγγίων ἀπάντων. καὶ ἀπέρχεται ἕως τοῦ στάβλου τοῦ μέρους, καὶ θεωρεῖ. καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὀψικευόμενος κατὰ τὸν προρρηθέντα τύπον ἀπέρχεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. ὁ δὲ δευτερεύων καὶ ὁ γειτονιάρχης καὶ ὁ νοτάριος καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες ἀκολουθοῦσιν αὐτὸν καβαλλάριοι ἀπὸ σκαραμαγγίων. πρὸ τοῦ δὲ φθάσαι τὸν δήμαρχον προλαμβάνουσιν ὅ τε γειτονιάρχης καὶ ὁ νοτάριος μετὰ καὶ τοῦ μέρους, καὶ ἵστανται καὶ εὐφημοῦσι τὸν δήμαρχον εἰς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ. καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει. ὁ δὲ δήμαρχος καλεῖ ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ τόν τε δευτερεύοντα καὶ τὸν γειτονιάρχην καὶ τὸν νοτάριον καὶ τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας καὶ τὰ πρωτεῖα τοῦ μέρους, καὶ συνεστιῶνται αὐτῷ.

C. 5. Τῷ δευτερεύοντι] Nempe τοῦ δημάρχου, *Secundicerio Demarchi*, vicario. Vid. p. 9. A. 6.

C. 6. Τῷ γειτονιάρχῃ] Non novi, qualis hic fuerit in factionibus magiſtratus, ut in univerſum res circenſis & factionalis perobſcura eſt. Videtur tamen idem atque *vici magiſter* fuiſſe. Γειτονία enim eſt *inſula*, *regio urbis*, *vicus*, unde *vicinia*. vid. Theophan. p. 58. B. 1. Medio aevo Latini hos *conſules viciniarum* appellabant, & *patronos regionum*, v. Du Cange v. *Patricii* & *Patronus*. De vicomagiſtris agit Idem CPl. Chriſt. p. 61. Diſcimus e Cleturologio noſtro fuiſſe duodecim vicomagiſtros aut gitoniarchas. Atqui erant quatuordecim regiones urbis? Quare igitur hic loci tantum unus nominatur? Significaturne gitoniarcharum omnium princeps? Ἀμφοδάρχας vel ἀμφοδιάρχας appellabant etiam hos vicorum magiſtros. V. Du Cange Gl. Gr. h. v.

C. 7. Τὰ πρωτεῖα] Credo, eſſe factionales, qui quamvis magiſtratum factionalem non gererent, tamen in factione ſua poſt magiſtratus eſſent viri primarii & maxime ſpectati. Conf. Theoph. p. 246. B. 11.

C. 10. Σαγίου] M. σαγια.

C. 11. Ἀνάγει] M. hic & p. 159. C. 7. ἀναγάγει.

D. 1. Κουβικουλαρίων] M. κυβικλ, unde effici quoque poterat κουβικουλαρίων. ut B. 1. vincetur tamen vulgatae favere verſus hujus paginae penultimus.

D. 8. Ἑβδομαρίων] Silentiarii & Oſtiarii per ſeptimanas ſerviebant, & abſoluta ſeptimana veniebant alii, ſuas vices obituri, illos priores abſolutum. Cencius in Cerem. Rom. *Ego Cencius Camerarius ex parte Domini Papae praecipio vobis oſtiariis, ut a modo hebdomadam in vice veſtra faciatis; vel ſi juſtam excuſationem habueritis, unusquisque veſtrum committat hebdomadam uni de ſociis veſtris oſtiariis.*

158. B. 5. Στάβλῳ τοῦ μέρους] Habebant ergo factiones peculiaria ſibi ſtabula, pro equis ſuis certamini committendis, iisque additos ἱπποκόμους. Olim quum adhuc ferae in arenam producerentur, habebant ἀρκτοτρόφους vel θηριοκόμους. vid. Procopius Anecdot. pag. 40. 28.

C. 8. Προβάλλεσθαι] M. προβαλέσθαι & ſic quoque p. 159. A. 4.

D. 3. Δεδοξασμένων] M. δεδοξασμένων, *exanctoratis*. vid. quae paullo ante ad p. 157. B. 8. diſputavimus.

159. B. 2. Ὁ μελιστής] Vt poetas ſuos ſibi proprios habebant factiones, qui magiſtratibus novos honores, factionalibus victorias in circo partas, Imperatoribus nomine factionis ſuae proceſſionem ſolennem ad eccleſiam in die feſto, nuptias, natales imperii, natales porphyrogennetorum, ſpectacula circenſia &c. carminibus gratularentur: ita ſuos quoque μελιστὰς ſeu muſicos habebant, qui modulis & fidibus, ubi opus, hilaritatem ſpectaculorum & poetarum carmina proſequerentur & illuſtrarent. Leo Grammat. (apud Goar. ad Codin. p. 88. fine.) ὑπὸ πάντων ἐδοξάζετο, καὶ οἱ δῆμοι ἐμελῴδουν ποιήματα καθ' ἕκαστον ἦχον πρὸς εὐφημίαν αὐτῶν, πᾶσαν ἡδονὴν κελαδείας παρέχοντα. Apud Theophan. p. 201. B. memoratur ὁ ἀπὸ μελιστῶν, *exmuſicus regius*,

qui

qui olim muſicus regius fuerat. Vbi miror potuiſſe viros doctos eo delabi, ut *monetarium* aut *exmonetarium* redderent. * [Vtitur hac voce Anaſtaſ. Biblioth. p. 110. *Imperator & omnes meliſti eius*] *

159. B. ult. Λογοθετῶν] M. λογοθέτων. Intelliguntur hic loci ſolummodo Logothetae praetorii. Vid. pag. 160. A. 1.

D. 1. Παραδίδοσιν] M. παραδίδωσιν, & ſic quoque D. 7.

D. 3. Τοῦ διαλεύχοντος] Curſor, transcurſor, diſcurſor, internuncius ultro citroque means. Forte eſt *vernaculus*, quem magiſter regionis ſub ſe habebat velut ſervum in omnibus & internuncium regionis. v. Deſcript. Vrbis apud Du Cange in CPli Chriſtian. p. 64. 65. Latinis ſequioribus audiebant *diſcurſores*, *miſſi diſcurſores*, *miſſi diſcurrentes* (nam interdum in provincias mittebantur) v. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *diſcurrere* & *Miſſi diſcurrentes*, ſeu *decurrentes*. Vnde patet, eos interdum iudicaſſe, & exſecutiones mandatorum dominicorum inſtituiſſe, ſed tantum in rebus minoris momenti. Dicebantur quoque *corretarii* & *correarii* a currendo, ad Graecum, ut puto, exemplum. v. Du Cange Gloſſ. Lat. h. v. Vnde adhuc hodie Galli *Courtiers* appellant miniſtros publicos, quorum eſt variarum mercium, quae advehuntur, aut vaenum in foro exponuntur, qualitatem inſpicere, expendere, & venditioni invigilare, quales nos variis nominibus appellamus. *Marktvogt*, *Viſitator*, *Guterbeſchauer*. Habebant quoque Latini *curretios*, apparitores, quorum erat communitati oſtiatim indicare, ſi convenire in curiam deberent, aut indictos cenſus ſolvere, vel ſimilia. v. Du Cange v. *Curretus* & *Curſor*. Certe adhuc hodie *Curſores* Romae audiunt mandatarii Papae, qui Cardinales ad Conſiſtoria & alios actus excitant. Forte διαλεύχοντες CPtani id idem fecerunt. Curſores quoque dicti praecones tam civitatum publici, ut qui proclamabant res vendendas, quam dominorum & principum, qui cum armis ſeu inſignibus ipſorum praecurrunt ipſis & viam parant, aut eorum nomine in Gymnaſiis & alibi publice proclamant. Ioannes Chryſoſtom. Hom. 3. in Iobum ὡς αὐτὸς καὶ τὰς παρ' ἡμῖν ἄρχοντας ὅταν μετὰ τιμῆς τινα καλῶσιν τοὺς ἀποστέλλουσι τὰς δρομεῖς, κούρσωρας καλουμένους Ῥωμαϊστί. vid. quae alia Du Cange v. Κούρσωρ habet.

160. A. 1. Τοῦ πραιτωρίου] Nam, ut Symponus erat adiutor praefecti urbis, in iudiciis & ſententiis dicendis, ita Logotheta quoque praetorii erat ſub eius diſpoſitione. (vid. Script. poſt Theophan. p. 294. C.) & habebat praecipue curam carceris, & delinquentium in cuſtodiam miſſorum.

B. 7. Μὴ εὑρεθῶσιν ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει] Si contingat, ut eo die in curiam atque in tribunal ſuum non proceſſerit, ut facere debebat ex officio.

D. 4. Μανιάκιν] M. μανιάκιν. Erat torques, μανιάκης, μανιάκιον, inſigne militum, praeſertim honeſtiſſimorum, qui uno aliquo inferiore magiſtratu militari fungerentur. Sergius & Bacchus martyres degradati, ſeu exuti militia, (primicerius enim ille, hic ſecundicerius erat) ἀφαιρέσθησαν τῶν ἐξωμάτων αὐτῶν καὶ τῶν μανιακίων. Menolog. Baſil. T. II. p. 99. vid. ad p. 238. D. ult. Dicit autem non ſine cauſa εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ. Nam & interdum torques capiti, vel vertici, imponebantur. Quod tamen praeter Imperatorem novum alii factum fuiſſe non memini.

D. 6. Ἐπιτάφιος] Nempe κόσμος aut προέλευσις. Ceremonias, quibus funus Pertinacis Imperatoris elatum fuit, Dio apud Xiphilin. p. 1224. diſtincte deſcribit. Iuvat hic aliquot ritus funebres in exequiis Imperatorum CPtanorum obſervatos, Noſtro praeteritos, commemorare. Diſcitur itaque a Theophane p. 42. D. ult. urbem defuncto Imperatore ad ſeptem dies claudi conſueviſſe; a Codino p. 115. 8. collatis p. 101. cap. 11. & p. 143. cap. 21. & Du Cange v. Ἐννατα, luctum ſuper mortuorum illuſtrium ſepulcris novem dies duraſſe; ex antiquo ritu Graeciae, de quo v. Brodaeus ad Antholog. p. 238. *ed. Wechel.* a Nicephoro Gregora p. 381. n. 3. Imperatores in luctu albas veſtes geſtaſſe, contra vero depoſitis albis ſenatores luxiſſe in coloreis. Conf. Noſtri p. 364. D. 9. & Du Cange Gl. Gr. p. 897. v. μελανειμονεῖν, a Malala, p. 146. T. II. in purpura quoque luctum fuiſſe, & ex eiuſdem p. 127. & 146. Imperatorem in luctu ſtemma non geſtaſſe. * [Ritus funebris habetur apud Contin. Theophan. p. 317. Imperatrices aureis & gemmis diſtinctis ſandapilis componere mos erat, & comitante ſenatu deducere. Script. poſt Theophan. p. 296.] *

D. antep. Τὸ λείψανον] *ſuprema* appellant Latini. vid. Valeſ. ad Amm. Marcell. pag. 286. b. Du Cange Gloſſ. lat. v. *Lipſana*.

D. pen. Τὰ ιθ' ἀκκούβιτα] Solebant in triclinio novendecim Accubituum Imperiales reliquiae exponi. vid. Scriptor. poſt Theophan. p. 291. ubi egregie ritus funeris imperialis exſequitur, mereturque cum hoc loco noſtro conferri.

Ibidem. Τρικλίνῳ] M. κλίνη.

D. ult. Λίθης] M. λω unde quoque λόγη effici poteſt.

161. A. 3. Γάλωντες] Probane ſit haec vox, & quid ſignificet, alii forte melius, quam ego, dixerint. Incidit tamen aliquando an non leg. ſit γείτονες, *accolae*, vel *incolae*. Solebant certe, more ex veteri gentiliſmo retento, multi praeter clerum in templis habitare, ad eius miniſterium deſtinati. Et apud Muhamedanos templa ſunt diverſoria Derviſchorum & mendicorum.

A. 8. Σι βασιλεῖς] M. σι ὁ β -- ut C. 5.

B. 6. Καταλαβὸν] M. καταλαβόντων.

B. ult. Σημεντῶν] M. σημεντίνον, id eſt *ſegmentinum*. Subintelligitur *camelaucium*, vel *ſtemma* factum ex ſegmentis, id eſt faſciis longis & latis ſerici villoſi. Vnde vox noſtra *Sammet* videtur quoque proveniſſe. De ſegmentis aliter cenſet Salmaſius T. II. Hiſt. Aug. p. 570. ſcilicet eſſe auro conſutas & contextas oras veſtium, praetextas, paragaudia, friſium vel phrygionicum opus. Verum non videtur ipſi favere locus noſter, in quo memoratur camelaucium ſegmentinum, cum purpura pura, id eſt auro non inſignita, abſque ſutura aurea vel opere phrygio. Poteſt tamen πορφύρα non de camelaucio vel infula, ſed de chlamyde, ſi quis velit, accipi. pag. 171. D. 2. habemus χρυσοσήμαντα *aurea ſegmenta*: quod etiam adverſus Salmaſium pugnare videtur.

Ibidem. Πορφύρας λιτῆς] Purpura eſt, quae auro, argentove aut alio caret ornatu.

C. 8. Τῆς αἰτήσεως] Quando rogant proceres & factiones, ut ſibi liceat coram Imperatore Saximodeximum, ſeu tripudium, vel pyrrhicham celebrare, eoque modo natales imperii eius decorare. Formulam rogationis habet caput ſequens. Huic vero inſcriptio non congruit. Quare coepi de lacuna ſuſpicari. Sane perfectum nihil eſt hoc in capite, neque liquet, cui ſolennitati faciant ea, quae praecipit. Confirmat me in hac ſententia dictio ὡς προεγράφη p. 168. D. 2. Atqui hic loci debuit dictum fuiſſe, in fruſto, quod periit, illud, quod ibi dicitur iam in ſuperioribus commemoratum fuiſſe, & tamen nuſquam apparet. Haec autem ſi coniectura diſplicent, debet κλήσεως aut ἀρξήσεως aut ἑστιάσεως pro αἰτήσεως reponi. Caput enim exponit, quomodo Imp. proceres convivio excipiat.

162. B. 4. Ἐν κυριακῇ] M. ἐν κυριακῆς, recte, ex more novae Graeciae. V. ad p. 312. A. ult.

B. 8. Ἐν παραμονῇ δεξίμου] Pridie eius diei, qui Imperatori natalis imperii eſt, & quo ſolenniter adorandum ſe dare factionibus debet. De die natali imperii hoc capite agi, liquet e D. 3. τὴν αὐτοκρατορίαν σε ἀπέμεσθα ἑορτάσαι. Videor mihi hoc in loco veſtigium aetatis, ad quam referri ceremoniale noſtrum debet, deprehendere, ſi modo de tempore ſuo locutus fuit auctor hic loci, neque totum hoc caput cum ſequentibus e veteri caeremoniali tranſcripſit, aut anni tempora perſequi voluit. Scilicet exceptionem factionum gratulantium Imperatori natalem imperii collocat auctor ante aureum circenſe, quod in diem lunae proximum a Dominica in Albis fuiſſe celebratum conſtat. Vnde concludas, illum Imperatorem, ad quem hoc caput pertinet, imperium ante illum diem adiiſſe. Conſtantinus, Leonis ſapientis filius, ille nequit eſſe; quippe qui a patre ipſo feſto Pentecoſtes collega dictus & coronatus fuit. Congruit igitur hoc in Conſtantinum iuniorem, Romani filium, ut qui, una cum fratre

Baſilio,

Baſilio, potuit in patris, XV. Martii defuncti, regnum, adeoque ante Paſchatis feſtum ſucceſſiſſe dici, quamvis fratres illi minorennes ſub duobus tutoribus, Nicephoro Phoca & Ioanne Tzimiſce, diu vixerint abſque imperio. Sed, ut dixi, debile hoc argumentum eſt. Non enim conſtat, auctorem temporum anni ſeriem in recenſione hilariorum factionalium & circenſium ſequi voluiſſe; praeſertim quum eum ipſe turbet, poſt aureum circenſe narrans de exceptione hiberna in area Triconchii facta, & inter Lachanicum, quod XI. Maii, Vrbis regiae natali fiebat, & ipſi immediate continuum Macellarium, ſeu Lupercal, intergerens Votorum ludicrum; quod in menſem Ianuarium incidit. Deinde poteſt hoc caput quoque ad Imperatorem aliquem reſpicere, qui ante Conſtantinum Leonis vixit, & ante feſtum, vel ipſo feſto Paſchatis coronatus & inauguratus imperio fuit.

162. D. 1. Ὡς] Membr. ὦ.

D. 3. Τὴν αὐτοκρατορίαν] Rogamus liceat nobis natalem imperii tui, eum, quo imperium adiiſti, hilariter peragere. Conf. p. 163. A. ult. τῆς σῆς αὐτοκρατορίας ἑορτάζει τὴν ἡμέραν, & p. 163. C. 9. ubi recte Interpres. V. Caſaubon. ad Scr. Hiſt. Aug. T. I. p. 44. ubi de diverſis natalibus agit. De rogationibus factionum vid. ad. p. 63. B. 5. & 170. C. 5.

163. A. 1. Φακλαρέα] *Saltatio, chorea cum facibus.* Ergo iam tum temporis quoque ſaltationes cum faculis aut cereis in uſu erant, ut hodie ſunt in aulis principum. De illuminationibus & ignibus artificialibus veterum annotavi quaedam ad p. 351. ubi de hilariis triumphalibus egi.

A. 9. Ὡραΐζεται] id eſt καλλωπίζεται & μεγαλαυχεῖται, hoc velut ornatum quendam ſuum oſtentat, eo ſeſe parat & faſtuatur atque gloriatur, ἡ τάξις *ordo*, (ſenatorius nempe) quod tu ſis ejus ταξιάρχης ordinarius, princeps ordinis. Ita Zoſim. IV. 38. in fine ἐπὶ κατωρθωμένοις πράγμασιν ὡραΐζεσθαι dixit *ob res bene geſtas ſeſe velut* ὡραῖον *ſpecioſum oſtentare. Sich pärden, ſich viel damit wiſſen*, nos dicimus. Idem IV. c. 42. ὡραϊζομένῳ τῷ πλήθει καὶ μεγέθει τῶν δωρεῶν, *cum ſibi placeret ob copiam magnitudinemque munerum.* Nicetas p. 29. C. ταῖς ἀρεταῖς προσανεῖχε καὶ ὡραΐζετο. *virtutibus intenta mundum ab iis ſibi quaerebat.* ἡ τάξις ordinem honeſtiſſimum, id eſt ſenatorium, in ſpecie notat, imitatione Latinorum. Occurrit hoc ſenſu in Cod. Theodoſ. non ſemel. Conf. Du Cange v. *Ordo* & Τάξις. Forma Conſtantini M. in marmore Aſiatico inter Inſcriptiones a Richardo Pocokio editas p. 9. n. 5. quam inde integram repetii in Recenſione mea illius libri Actis Eruditorum anni hujus inſerta, dicit Auguſtum *ſalutem dicere ordini civitatis Orciſtanorum.*

B. 9. Δεῖ] Deeſt codici, quod edito neque melius neque deterius eſt.

C. 1. Ἐπὶ τοῦ σίντζου] De throno Cathiſmatis, ſeu palatii Circenſis, e quo ludos ſpectare ſolebat Imperator, hic ſermo eſt.

C. 2. Ἀνάτειλεν ἡ ἔνθεος βασιλεία] *Adveni, o majeſtas auctoritate divina regnans.*

C. 5. Κατασφραγίζουσι] Imperatores Romani olim quum in Circum veniſſent, oſculo jacto manibus adorabant & ſalutabant populum. v. Dion. Caſſ. p. 1055. 71. *ed. Hamb.* Ejus in locum ſucceſſit mos ſigno crucis ſignandi ope rhoſthelii, ſeu chlamydis certo quodam modo compoſitae; de quo deinceps ſaepius occurret ſermo.

D. 3. Τριλέξιον] ſeu, ut M. τριλέξιν, puto eſſe ſic dictum, quia tota allocutio tribus λέξεσι ſat longis conſtabat, una quaque λέξει actis interpolata.

D. pen. Στρατιῶται] ſatis humiliter pro imperatore. decentius ϛρατηγὰς appellaſſent. At quis in ſaeculo rudi & inficeto decus requirat?

D. ult. Στεφηφόροι ἐκ Θεοῦ, ὑψ.] Membr. ϛεφηφόροι, οἱ ἐκ Θεοῦ ὑψ.

164. B. 7. Ἀνδρίζεται] *virilem animum induit & de ſe monſtrat.*

B. 10. Ἀπανάγια] Membr. ἀπαναγία.

C. 1. Διὰ τοῦ ῥυσαμένου] M. τῷ ῥυσαμένῳ (ſubint. ἐν) *in ſalvante*, hoc eſt *per ſalvantem.*

165. A. 6. Πανάγια] M. ναινά. verbum nihil ſignificans, frequentis tamen uſus novis Graecis, praeſertim in fine vocum. ut σεμένα pro εἰς ἐμὲ *in me.* ἐσένα pro εἰς σε, *in te.* σιγάνα, *tacite, quiete*, σίγα. Forte manavit ab Hebraico נא נא *quaeſo, quaeſo*, & cum *Hoſianna* venit ad Graecos. vid. pag. 224. Noſtri in Lexico Gothico.

A. 11. Χαλκῶν καγκέλλων ἔμπροσθεν τοῦ σίντζου] Erat ergo ante Cathiſma proiectum, clathris aeneis munitum, in quod progredi & ſtare & ambulare homo pluresve poterant. Nos hodie talia *Erker* appellamus, & *Balcons.* veteres πρόφραγα, chalcidica, peribola & patibula (quia paterent, neque enim auſim hanc lectionem damnare) pergulas, moeniana, de quibus v. Salmaſ. ad Scr. Hiſt. Aug. T. I. p. 677. & deinceps dicenda ad p. 167. B. 7.

A. 12. Τὸν τέμον] M. τὸν τόμον, *ſchedium membranaceum*, in quo perſcriptum erat votum cubiculariorum ad Imperatorem. conf. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. Venit a τέμνειν, & proprie notat fruſtum membranae de tergore animalis reſectum.

B. 2. Διαπρεσβειῶν] M. διὰ πρεσβειῶν *per interceſſionem Beatae Virginis.*

B. 5. Ἐπιτελεῖν] Poſt hanc vocem deeſſe hanc ſententiam καὶ τελέσαντος αὐτοῦ ἄρχονται τὰς συνήθεις αἰτήσεις αἰτεῖσθαι, καὶ ἑκάστης αἰτήσεως τελεσθείσης, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ φαντοβέλῳ, καὶ εἰς ἔτος &c. patet e p. 168. B. 2. Licebat nempe populo quocunque in ludo Circenſi quatuor, quae vellent, ſibi indulgenda rogare, eaque Imperatores ipſis gratificabantur. Infra p. 170. C. 5. τὰς συνήθεις τέσσαρας αἰτήσεις habemus, & p. 365. D. 4. τῶν μερῶν αἰτησαμένων τὰς δ̄ αἰτήσεις, ἃς ἐξ ἔθους εἰώθασιν αἰτεῖσθαι, καὶ τοῦ βασιλέως συνταξαμένου τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τεσσάρων αἰτήσεων γίνεσθαι. Quatuor hae rogationes plerumque minoris erant momenti, ut, hunc vel illum aurigam fieri, qui populo placeret, aut praefectum urbi aliquem amoveri; panem, oleum, vinumve ſibi gratis donari, aut vilioris vendi; querimoniae de malis magiſtratibus, quorum per fraudem annona cara eſſet. vid. Iuliani Miſopogon. p. 368. C. *ed. Spankem.* & praecipue Theophan. pag. 155. 156. ubi praeclarum habetur monumentum talis expoſtulationis populi cum Imperatore. De clamoribus populi, aurigis & pantomimis ſimilibusque veſtem & dona flagitantis v. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 414. b. De populi inſanis in Circo clamoribus in univerſum ſcitum habet locum Dio Chryſoſtomus p. 103. fine.

B. 6. Ἐκτείνει τὴν δεξιὰν χεῖρα] Illa quam Noſter hic luculenter deſcribit manus compoſitio, ſignificabat τὴν σύνθεσιν τοῦ βασιλέως aſſenſum Imperatoris ad ipſorum vota. v. p. 168. B. 6. Solemnis ille per digitos certo modo formatos ſermo, & poſtulandi ſic promittendique mos in theatris & Circis olim vigebat. Inſignis eſt Xiphilini locus, de M. Antonino Philoſopho narrantis, quum a Germanica expeditione redux μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ τά τε ἄλλα καὶ ὅτι πολλοῖς ἔτεσιν ἀποδεδημηκὼς ἦν, ἀνεβόησαν ὀκτώ, καὶ τοῦτο καὶ ταῖς χερσίν, ἵνα δὴ καὶ χρυσοῦς τοσούτους εἰς τὸ δεῖπνον λάβωσι, προσενεδείξαντο, διεμειδίασε, καὶ ἔφη καὶ αὐτὸς ὀκτώ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνὰ διακοσίας δραχμὰς αὐτοῖς κατένειμεν, ὅσον οὔπω πρότερον εἰλήφεσαν. in concione ad populum multorum annorum commemoraſſet a patria abſentiam, conclamaſſe turbam *Octo*, eundemque numerum manibus expreſſiſſe, quo ſimul aureos totidem in coenam ſe cupere ſignificabant. Ad hoc riſiſſe Marcum & ipſum quoque *Octo* condixiſſe, & viritim ducentenas drachmas diſtribuiſſe. Quem ad locum conferri velim doct. Reimari notas p. 1195. & Artemidor. p. 150. 6. item Spartianum in Didio Iuliano p. 578. *E Senatu in Capitolium pergenti* [Iuliano] *populus obſtitit, ſed ferro & vulneribus, & pollicitationibus aureorum, quos ipſe Iulianus, ut fidem faceret, digitis oſtendebat, ſummotus atque depulſus eſt.* vid. Caſaub. ad illum locum.

B. 9. Παπα] Membr. ναινα.

C. 9. Ἐπὶ τὸ δέξιμον] Membr. ἐπὶ τὸ δ.

C. 12. Τοῦ γενεθλίου] Natali urbis, qui in d. XI. Maji incidebat. Dies ille ſic nude τὸ γενέθλιον appellabatur. vid. Theophan. p. 191. B. 195. B. 1. & Malal. T. II. p. 8. Habemus hic quatuor Exceptiones & tres ludos Circenſes. Exceptionem gratulantis populi natalem imperii, abſque ludo Circenſe; dein Cir-

 cenſe

cenſe aureum in diem lunae proximum a Dominica in Albis dicta incidebat; oleraceum ſeu herbaceum diei urbis natali, ſeu XI. Maji congruum, & Pentecoſtes, alias Macellarium. Alio loco habemus quoque Vota, non equeſtre, ſed pedeſtre ludicrum, de cujus tempore non liquido conſtat. Videntur haec quinque ludicra ſtata & ſolennia imitatio fuiſſe ſeptem illarum proceſſionum & munerum, quae conſules Romani olim ex more per annum edebant, de quibus v. Guther. p. 446. Jacularia enim Saltatio non eſt peculiaris ludus, ſed ſemper praecedebat τὸ δέξιμον, ſeu adorationem & gratulationem populi, veſpera una; hoc ordine, ut poſt rogatam in vigilia Deximi, ſeu pomeridianis horis ejus diei, qui Deximum antecederet, veniam altero die Imperatorem adorandi publice, proxima veſpera ſaltarent cum faculis, & proximo mane adorarent Imperatorem, ipſique laeta, quae identidem contingerent, gratularentur. Quum tractatio de ludis Circenſibus hinc incipiat, non inutile puto, totum illud caput, quod huc pertinens in cl. Leichii Collectaneis notarum ad Conſtantini noſtri Ceremoniale reperii, illinc excerptum huc edere, loco maxime oportuno. Eſt autem hoc:

E Collectaneis Leichianis.

AD FACTIONES CIRCENSES.

Imperator victor in Circenſibus ludis ad S. Mamantis. *Georg. Monach. p. 541. ubi multa.*

In ludo equeſtri ab Alexandro Baſilii filio candelabra & ſacra ſupellex ex templis adhibita. *p. 564.*

Ἡ σφενδόνη Circi. *p. 533.*

Μεγάλη ζημία ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ... *p. 579. conferatur.*

Theophilus Imp. urbem petens ac ſpolia triumpho exhibens, Circenſibusque exhibitis, ipſe primo munere ludens (τὸ πρῶτον βαΐον παίξας) albis invectus equis, atque Veneto indutus colore, cum victor exiſſet, coronatus eſt, acclamantibus f[actionibus]: Bene ... venisti &c. καλῶς ἦλθες ... Φακτιο-... *p. 519. Symeon. Logoth. p. 452.*

Theophilus Imp. ... (...) factionum ſtruit. ... in qua ... fit *p. 424. Annal. Symeon. ...*

... inſcriptio apud Murator. de factionario Circenſi.

In Theatri Circo Imp. conſalutatus Baſilius *p. 397. Script. poſt Theoph.*

Triumphus Conſt. M. in Circo de Saracenis *p. 251.*

Imperator cum Senatu epulatur in Circo. *p. 295.*

Ἡ σφενδόνη ἡ κατὰ τὸν ἱππόδρομον. *Conſ. Conſt. p. 76.*

Venetorum Demarchus prope Domeſticum Excubitorum ſtabat, Praſinae juxta Scholarum Domeſticum. *Contin. Conſt. p. 88.* in aureo gemmisque diſtincto ſedebat ſolio, nec prius ... ut ... bellica ipſaque domeſtica Imperatorum continentibus ſtatutum eſt.

Ἡ Φιάλη πρὸς τὸν ἱππόδρομον κατὰ τὰ Λαυσιακὰ, καὶ γὰρ ... τὸ τῶν ... κατάγωγον. *Contin. Conſt. L. IV. p. 106.*

De factionibus quatuor locus. *p. 123.*

Proxime orientalem metam in circo (ἐγγύτατα τῶν ...) Nicetae Choniatae *fragm. de Latinor. direpť. p. 415. Fabr. V. VI.*

De throno Imperatorum, ex quo ludos ſpectabant, Du Cangius *ad Bandelm. p. 153. 29.*

Phalae in circo dicuntur diviſiones inter euripum & metas, quod ibi conſtructis ad tempus turribus his telis pugna edi ſolebat. *Servius Aen. IX. v. 705.*

Φάλαι τὸ ... ἐξ οὗ καὶ τὰ Φαλάρια. *Euſtath. p. 87. T. I. in Hom.*

In ſtatuam Iuſtiniani, quae fuit in hippodromo, equeſtrem epigr. *v. Band. p. 133.* ex manubiis Aſſyriis.

Porphyrii Praſinae & Venetae factionis victoris equis mutatis mentio fit *ap. Band. p. 166.*

Praſina factio cantu victorem celebrat *p. 160.*

Coloſſum ſtructilem, qui erat in Hippodromo CSP. a Conſt. Porph. erectus, canit *Epigr. p. 151.*

In Encaeniis urbis ſtatua Fortunae ad Hippodromum ducebatur, v. Band. *p. 257.* ubi nonnulla de Encaeniis Urbis.

De his Factionibus v. *p. 501.* Bandur. De eorumq; coloribus *p. 664.*

Δῆμος καὶ λαὸς Theſſalonicae in circum adductos confodiendos militibus tradit Imper. Theodoſius, & ceciderunt 25000. *Theophan. p. 62.*

Iuſtinus uxorem nomine Lupiciam ἔστεψεν Αὐγούσταν, ἣν οἱ Δῆμοι ... εἰς τὸ ... αὐτήν. *p. 14.*

De factione Praſino-Veneta v. *p. 194.*

Imperator ad factiones Circenſes ἔπεμψεν μανδάτα, miſit mandata, ad Venetos his verbis: Imperator Iuſtinianus penes vos obiit, ad Praſinos: Imp. Iuſtinianus penes vos vivit. *Theoph. p. 205.*

Sergius Δήμαρχος (Tribunus) Praſinae factionis, cujus ope Germanus imperium quaerit *p. 242. Theoph.*

Locus notandus *p. 246.* ſub Phoca, cujus in nuptiis laureatae Priſci & Domentiae imagines ſuſpenſae ſunt, in equeſtri certamine. Protocurſoris ibi mentio *p. 247.*

De Circo & Ludis Circ. Giorn. *dei Letterati VIII. 100.*

De Obeliſco in Scenis, *XV. 54. ib.*

Urnae praemium victorum in Ludis *IV. 287.*

Organa Graeci inter ſua praecipua decora numerabant. ... *Nigellus p. 76. & ibi Murat.*

Demi in Circo conciderunt *Sym. Logoth. p. 491.*

De Circenſibus ludis in Encaeniis Urbis & nuptiis imperatorum celebrari ſolitis v. ad Martyr. SS. Anargyrorum Wagnereccius *p. 14. ſqq.*

Eadem ſpectacula interdum in Blachernis celebrari ſolebant. *p. 15.*

Loco metarum interdum ingentes pneumaticorum organorum ſolles ponebantur. *p. 15.*

Σφενδόνη, funda in circo. Mania populi in ſponſionibus Circenſibus *p. 17.* Anargyror.

De factionibus in ſolennibus προελεύσεσι ex negotiatoribus conſtantibus, Luitprandus locum notabilem habet *p. 136.* Leg.

Equorum nobilium genealogia olim a Romanis literis tradebatur. vid. Graevii praef. ad T. XII. Theſ. (Ta. in Equus). Hactenus Collectanea Leichiana.

165. D. 1. Τετράκωλα] Ut τὰ τρίκωλα ſunt, mea ſententia, longae rheſes ternis pauſis actorum interpolatae, ita tetracola erunt dictiones quaternis actorum vicibus diſtinctae. Quod ſi vero illa fuerint dictiones, quas terni cantores ſimul recitarent; erunt haec quoque dictiones a quaternis ſimul recitandae. Difficile in rebus antiquis & obſcuris certum & verum dicere.

D. pen. Δότε τὸ παράτον] *Datur paratum*, id eſt, imperatur, ut omnes parati ſint. Conf. p. 166. B. ult. & 168. D.

166. A. 1. Τῆς τοῦ ἁγίου Μωκίου προελεύσεως] Nam eo die dominico ad S. Mocium procedebat Imperator, ut patet ex inſcriptione cap. XVI. p. 58. & p. 59. init.

A. 9. Οἱ δήμαρχοι ἤνεγκαν τὰ λιβελλάρια αὐτῶν] Illas nempe ſchedas, in quibus ſcripta eſſent carmina gratulatoria praeſenti hilaritati congrua. conf. B. pen. & 173. 3.

A. 11. Ἀπαιτεῖς αὐτῶν] Ita quoque M. ſed aut deeſt aliquid, aut leg. αἰτεῖνες αὐτόν.

B. ult. Τῷ παράτῳ] M. τὸ παράτον. Forte exaravit librarius hic loci ω pro ο, ut ipſi ſolenne fuit, ideoque leg. τὸ παράτον; quod idem eſt atque τὸ παράτον, *reddit q ſit; quod imperatoris juſſu acceperat, PARATUM.* hoc eſt edicit illam unius vocabuli formulam: *Paratum.* quo ſignificat debere omnes & omnia paratos & parata eſſe, vel etiam paratum eſſe Imperatorem ad procedendum; vel *paratum, τὸ ἅρμα,* milites in armis (v. ad p. 168. B. 12.) advoco.

C. 9. Ἵσταντο] M. καὶ ἵστανται. Apodoſis membri apud καὶ τότε, quod idem eſt atque ſimplex τὸ τε.

D. 5. Βαΐζοντες] M. non poſt h. v. ſed poſt *caſtra* diſtinguunt.

167. A. 4. Ἡ προέλευσις] M. τῆς προελεύσεως.

B. 7. Ἐφαπλοῖ τὸ παρακυπτάριον &c.] Inſternit pulvinar, e quo deorſum deſpicere ſolet & poteſt Imperator in circum, podiamento cancellorum, qui ſunt coram throno imperiali. Supra p. 165. A. 11. monuimus fuiſſe coram illa diaeta vel ſala Circenſi, in qua ſtabat thronus, cancellis aeneis munitum moenianum, in quod procedi & ſtari poterat. Hujus cancelli podiamento, ſeu columnae illi transverſae, quae cancellorum perpendiculares columellas continebat, inſternebatur παρακυπτάριον ſeu pulvinar, ad ſimilitudinem illius pul-

vinaris, de quo Suetonius Claudio c. 4. & Nerone c. 45. De velo, quod ſolio Imperatoris praetendebatur, & de quo alibi dicemus, hic ſermo non eſt. Hic tantum notabo, mihi videri tale quoque moenianum coram illa ſede Circenſe fuiſſe, e qua Romani Imperatores olim Romae ludos ſpectare ſolebant; & ex illo podio propoſitas identidem fuiſſe tot gypſeas alteriusve materiae Victorias, quot identidem clientes imperatores. De quo more inſignis eſt locus apud Spartianum in Severo c. 22. *Die circenſium, quum tres victoriae more ſolito eſſent locatae gypſeae cum palmis, media, quae ipſius nomine inſcriptum orbem palma* [ſic leg. hoc eſt *manu*] *tenebat, vento icta de podio ſtans*, [id eſt ſic, ut recta, non inverſa, neque in pronum inclinata, ſed linea perpendiculari deferretur] *decidit, humique conſtitit; ea, quae Getae nomine inſcripta erat, corruit & omnis comminuta eſt, illa vero, quae Baſſiani titulum praeferebat, amiſſa palma venti turbine vix conſtitit.* Videntur Imperatores Byzantini quoque in pulpito ſui Cathiſmatis tales victorias, (στοχεῖα recentior aetas appellabat pro ἀντοχείας) habuiſſe ſtantes, quamvis in noſtro codice nullum ejus rei veſtigium deprehendam.

167. B. 10. Τὸ φουνδέλιον] Nuſpiam invenio hanc vocem, ejusve ſignificationem. Forte Sclavonicae originis, aut ſimilis, eſt, non certe Arabicae. Videtur autem ſignificare laciniam veſtis ad modum illum digitorum compoſitam & plicatam, quo benedicere populo Graeci ſacerdotes ſolent.

B. 11. Ἀνελθὼν] Quia nempe ad Cathiſma in editiore contignatione, ſub qua porticus erat, gradibus debebat aſcendi. Hinc, ubicunque tandem de Imperatore dicitur, eum in circum iviſſe ludos ſpectatum, dicitur ἀνελθεῖν. vid. Theophanes p. 63. C. 8. Alias poſſet quoque haec ratio verbi dari, quod Byzantii quicunque e plaga ſeptentrionali ad auſtralem iret, diceretur ἀνέρχεσθαι, & qui contra, κατέρχεσθαι. vid. Noſtri p. 97. A. 5. ubi Imperator e S. Sophia in forum & ad ſtatuam Conſtantini M. procedens ἀνέρχεται. Circus autem palatio ad auſtrum ſitus erat. Patet e loco Luitprandi Hiſtor. VI. 2. qui *eſt domus ait, iuxta hippodromum aquilonem verſus mirae & altitudinis & pulchritudinis, quae decannea accubita vocantur.* Atqui magnum palatium & triclinium XIX. Accubitorum erant contigua. Patet quoque e Niceta, qui proceſſum incendii, quod CPli contigit, quum ea urbs a Latinis caperetur, deſcribens p. 294. Circum in regione urbis auſtrali ponit, & S. Sophiam in boreali.

C. 6. Αὐλοῦντες καὶ τὰ ὄργανα] Quod organa in Circo CPtano, id praeſtabant in Romano citharae & cymbala atque tympana. V. Reim. ad Xiphil. p. 1000. n. 138.

168. A. 5. Καὶ ἠλλαγμένος] Membranae nihilo editis locupletiores. Nihilominus tamen certum eſt, & liquet e p. 170. B. 7. ita integrandum eſſe hunc locum καὶ ἄνεισιν αὐτὸ ἱστάμενος ἔχων προτεσταθέντος ἠλλαγμένος.

B. 6. Συντίθεται] *Conſentit, annuit ipſis, ſpondet*, ut recte vertit Interpres p. 170. C. 7. proprie ſeſe ponit in eodem cum ipſis loco voluntatis. *poſtquam*, ait, terna ad ſingulas rogationes manus illa, quam p. 165. B. 7. diximus, compoſitione Imperatoris aſſenſum ſignificaverit.

B. 12. Τὸ ἄρμα] *La Parade*, milites in armis parati adſtant.

C. 1. Τὸ σκάμνον τοῦ καρτουλάτου] Conf. pag. 173. A. 5. ubi ſcamna Conſulum in Iuſtiniani triclino memorantur.

C. 11. Διὰ] abeſt a Membr.

D. 2. Ὡς προείρηται] v. dicta ad p. 161. C. 8.

169. A. 3. Τῆς θερμάστρας] M. καὶ τῆς θ. quod lacunam prodit.

D. 6. Τοῦ καμελαυκίου] Dicit hic Auctor, pectorale aut cancellos moeniani, adeoque moenianum ipſum, e quo proſpiciebatur in Circum, fuiſſe ſub camelaucio. Apparet tegmen illud, moeniano ſuperpoſitum, (umbellam aut meniſcum appelles) quod pluviam ſolemque ab eo arceret, fuiſſe camelaucium propterea dictum, quod ita moenianum tegeret, ut camelaucium caput tegit; praeſertim ſi haberet aut orbicularem aut conicam figuram.

170. A. 7. Τοῖς τέσσαρσι] Erant enim quatuor tagmata, quorum ſinguli ſingulos domeſticos habebant. Scholae, Excubitores, Hicanati & Numeri.

D. antep. Ἀπὸ τοῦ ἐπάρχου] M. ἀπὸ τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων, *ab Expraefectis unde.*

171. A. 6. Εἰς σάξιμον] M. εἰς τὸ σάξιμον. Saximum appellatur tripudiatio, chorea, ſaltatio, praeſertim quae coram Imperatore fiebat. Et talis chorea, quae fiebat, poſtquam ſaltaturi ad adorandum dominum admiſſi fuiſſent, Saximodeximon, id eſt δέξιμον μετὰ σαξίμου, δοχὴ μετὰ σάξεως, appellatur. Choreas in honorem Auguſtorum agitatas fuiſſe, apparet ex Vopiſco T. II. Hiſt. Aug. p. 427. ubi vid. Salmaſium. De choreis poſt epulas publicas agit Du Cange CPli Chriſt. p. 138. init. Saltabant autem factiones coram domino variis in locis; ut in circo; cuius rei origo fuit a pyrrhichis, ibi olim ſaltari ſolitis, de quibus Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 127. Hic loci habemus ſaltationem in triclinio Iuſtiniani circa menſam ſacram; p. 222. ſaltationem Gothicam in triclinio XIX. accubitorum. Regionum curatores & Sebaſtophori ſaltabant XV. Octobris in Auguſtaeo in regis honorem, ait Gyllius de CPli, *ed. Bandur.* p. 382. a. e Suida. Locus erit in ſequentibus de hac re pluribus agendi. ¶ Theophilus Imp. gradus ac ſubſellia, ἀναβάθρας factionum ſtruit, phialam quoque, in qua σαξιμοδέξιμον ſit. Sym. Logoth. p. 424.]* Conf. Leo Gramm. p. 455. C. 5. & Contin. Theoph. p. 88. Τὰ σαξιμοδέξιμα igitur & τὰ ἱπποδρόμια conveniunt cum *curtis* medii aevi, quae *curtae banditae* appellabantur eo, quod undecunque nobiles & divites emiſſo banno (velut κηρυχθέντα πανὶ ἢ ἑορτὴ) ad eas invitarentur. In illis enim curtis indulgebant conviviis & choreis. Vid. Murat. Antiq. Ital. T. II. diſſ. XXIX. ubi *de ludis Italorum medio aevo* agit. *Plerumque etiam menſa palatina omnibus advenientibus parata erat*, ut ait idem. Praeſertim hilares illi populorum conventus celebrari ſolebant, quando Princeps aliquis uxorem duceret, aut honore militiae donaretur. Philippicus apud Nicephorum Patriar. Brev. p. 151. τὴν γενέθλιον τῆς πόλεως ἡμέραν ἐπιτελέσας καὶ ἀπὸ τοῦ ἱππικοῦ τῶν ἵππων ἀγῶνα ἐκδεξάμενος, εἶτα τοῖς φίλοις συνεστιάσας, *amicis convivio exceptis*, εἰς ὕπνον κατὰ τὸν μεσημβρινὸν τῆς ἡμέρας καιρὸν ἐτράπετο. Aliquoties Xiphilinus teſtatur in Neronis vita, eum poſt editos ludos populum coena excepiſſe.

A. 7. Εἰς κλητώριον] M. εἰς τὸ κλητώριον.

A. 9. Ἀπόκοπτον] Convivium ſequeſtratum, ad quod non omnes, neque omnis generis proceres, ſed tantum familiares & domeſtici invitantur; vel potius quum inter multas alias menſas ad unam ſeorſim poſitam Imperator cum gentilibus ſuis aſſidebat.

B. 2. Ὀπτουμένα] Eſt miſſus carnium aſſatarum, μόνως τῶν αἰγάγρων, vel τῶν ὀπτῶν.

C. ult. Περιερχόμενοι γυρόθεν τῆς τραπέζης τρίτον] Vid. ſimilem locum p. 222. D.

D. 2. Χρυσοσήμαντα] Aurea ſegmenta, ſerici villoſi aureis filis intertincti taeniae. Διάκοπτα, in quibus ocelli vel teſſelae eſſent, velut opus cancellatum; vel etiam ſciſſa, ſicut veſtis inferior per feneſtras panni ſuperioris transpareret. De quo genere veſtitus plura dico ad p. 336. D. 2. Κοντομάνικα cum curtis manicis ad carpos uſque non porrectis, ſed ſupra cubitum deſinentibus.

D. 3. Ποδόψελλα] ſunt aut taeniae, prandeae pretioſae, aut circuli aurei ſuris, aut ſtatim ſub genu, aut proxime ſuper malleum pedis, circumligati, quales ſunt armillae, pericarpia, aut bracchialia in manu & humeris, verbo περισκελίδες.

D. 5. Φεγγία] baculi cum orbibus argenteis ad inſtar lunae, vertici eorum, ad inſtar pilei plani, ſuperaffixis, aut cum anſis & fulcris manus ſemicircularibus, ad inſtar lunae cornutae, per baculum trajectis. Latius hac de re expono ad p. 340. D. 5.

D. 8. (Schol. v. 1.) Διερχομένων] Probo. M. διέρχεσθαι. quo admiſſo, lacuna ſtatui debet ſubeſſe. διέρχεσθαι eſt in partes diſcedere antea congregatos, διαχωρίζεσθαι, ἀποχωρίζεσθαι.

D. penult. Τοῖς] M. ταῖς.

172. A. 4. Κυ̃] M. κ̄ς hoc eſt κύριε.

A. 7. Βαςαζόμενα] M. Βαςαζόμενον. ſubint. ἐςὶ. δῆλον ἐςὶν ὅτι τοῦτο βαςάζουσιν ἔσω.

A. 12. Χαίρεται] Hoc eſt ex vulgari uſu loquendi pro χαίρει. Antiquum hunc Macedoniae loquendi modum eſſe patet ex Ariſtophanis illo noto, quod irridet, velut Thracicum, ἥδομαι καὶ χαίρομαι. Vſus eo quoque fuit Antiphilus in Antholog. p. 85. 2. ed. H. Steph. Ducas Hiſt. C. 34. τὸ τῶν Μουσουλμανῶν γένος ἐδυσφόρει, καὶ οἱ καφερίδες [Caſſeri, الكفار Chriſtiani] ἐχαίροντο.

B. 2. Ὅλη ἡ Ῥωμανία] orbis Romanus, id eſt Graecus, Byzantino imperio tunc ſubjectus * [Vt apud recentiores Graecos, ita apud Copticas & Arabes Ῥωμαῖος & *Roma*, non Romanum hominem, aut Romam, ſed *Graecum Graeciamve* ſignificat. Renaudot. diſſert. ante Liturg. graec. p. 112.] *

B. 4. Τῶν] pro αὐτῶν vel τούτων. Frequens ſcriptoribus ſequioris aetatis hic uſus articuli ὁ, ἡ, τὸ eſt, neque ipſis vetuſtis & probis ignotus. Amat eum Procopius, & Agathias, & Continuator Conſtantinianus, e. c. p. 56. A. 10 τῶν, ὧν ἔμπροσθεν, id eſt τούτων, περὶ ὧν ἔμπροσθεν p. 58. B pen. τὰς, ας εἶχεν τιμὰς (pro ταύτας) conf. p. 85 A. 2. 124. C 7. Euſeb. Hiſt. eccl. II. 1. λευκώδεις καὶ ψωριάδας ποιεῖ ὥστε τὴν ἐνδοξοτάτην ὑποδεχομένους λυμαίνονται τὰ μέγιστα τὰς, [pro ταύτας] εἰς ἀναπεφλέχθαι ...... ἀποκαλουμένων δυσαρεστῇ καὶ χαλεπὸν ἔστιν. Ipſe jam Plato in Philebo. ζῶντας οὐκ ἀνθρώπου βίον, ἀλλά τινος πλεύμονος, ἢ τῶν, ὅσα θαλάττια μετ' ὀστρείνων ἔμψυχά ἐστι σωμάτων. In Thucydide quoque & Demoſthene veſtigia hujus uſus me deprehendiſſe memini, & τὸς, ἥδε, τόδε nihil aliud eſt quam ὁ, ἡ, τὸ pro ὅδε poſitum, ſuperfluo addito δὲ, nihil ſignificante. Herodes Atticus in dedicatione templi

Τιμῆς γὰρ Ἡρώδης ἱερὴν ἀνὰ γαῖαν ἔθηκε
τὴν, [h. e. ταύτην] ὅσσην περὶ τεῖχος εὔτροχον ἐστεφάνωσαν.

Vel etiam poſſet hic loci τῶν accipi pro τίνων interrogative, *quorumnam?* ut τῶν βασιλέων, τῶν Αὐγουστῶν &c. reſponſio ſit.

C. 8. Ἀπαραλλάκτως] *abſque ulla demutatione.*

C. ult. Αὐγουστικῷ] *In Auguſtae convivio.*

173. B. 10. Μικρόν τι] M. μικρόν τι.

B. 12. Λόγῳ] Demarchi ambo, ſinguli binos libellos tenent: unum pro Imperatore, alterum pro Praepoſito. Id enim notat vox λόγῳ Scriptoribus Byzantinis eo ſenſu perfrequens, *pro, propter, in uſum.* Vid. Goar ad Codin. p. 120. ubi obſervat, vulgum pro eo λόγῳ dicere, cujus rei exempla quoque in hoc noſtro codice exſtant, item εἰς τὸν λόγον. Chronic. MSt. apud Du Cange Gl. Gr. p. 903. Εὐσεβίῳ δὲ τὸ Παμφίλου βίβλους ἱερὰς Κωνσταντῖνος κατασκευάσαι προσέταξε λόγῳ τῶν ἐκκλησιῶν Κπλεως. Alia idem habet p. 832. v. λόγος. Conf. Theoph. p. 21. fine. Leo Grammat. p. 472. B. 5. Obtinebat quoque apud veteres Graecos. vid. Ariſtid. T. I. p. 527. ed. S. Jebb, lin. ult. ubi legendum. πολλοὺς ἐκδεξαμένους τοῖς σιτίοις, καὶ πόλεις ὅλας ἀναλωσαμένας εἰς δεῖπνα λόγον τῷ βασιλεῖ, *pro una coena, propter* vel *in unam coenam regi apparandam.*

C. 6. Βελεμένων] Novi Graeci ſaepe βέλεσθαι & θέλειν ponunt pro μέλλειν. Adeoque τῶν βελεμένων καθυπουργεῖν idem valet atque *eorum, qui officio ſuo functuri erant.* Conf. p. 134. D. 7. & 136. B. 6. & 150. D. 5. Infra p. 329. A. 12. ὅσοι ἂν θέλωσιν [εἶναι] Φίλοι *quotquot tandem adfuturi ſint exteri.* Macedonius Hypatus in Antholog. p. 24. eſin

Ἐπταρον ἄγχι τάφοιο, καὶ ἤθελον εὐθὺς ἀκοῦσαι,
οἷα περ οἰσάμενος, μοίρης ἐμῆς ἀλέγειν.

Sternutabam prope ſepulcrum, & protinus auditurus eram,
(ut mihi quidem perſuadebam) de fato meae contingit.

Polyaenus p. 252. de Iphicrate. εἰ μὴ πόλεμος ἦν, ἀεί τι προσέταττεν, ἢ ὀρύττειν, ἢ ταφρεύειν, ἢ δένδρα κόπτειν, ἢ ἀναζευγνύναι, [ἢ μεταστρατοπεδεύειν eſt aut varians lectio, aut interpretatio praecedentis verbi] ὡς ἐν τῇ σχολῇ πονηρεύειν βελομένων, id eſt νεωτερισόντων aut νεωτεριούντων. Philemon in Excerptis Stobaei Grotianis p. 385. ἅπας πένης ὢν ζῆ, παραζῆν βούλεται. *omnis pauper nonduium* παραζῆν *in periculo conſtitutus eſt vita ſua in noxiam aliorum ſuamque abutendi.* Sic quoque Latini *velle* uſurpant. Bruno de bello Saxonico p. 135. *Vnus ex ipſis cujusdam nobilis ex curia cruſinam* [id eſt veſtem tubulatam, rugoſam] *gulis* [ſeu pelliceo collum obeunte ſegmento] *ornatam quaſi furtim abſcidit, & inde receſſit; & tamen volebat deprehendi, ut acciperet quod accepit.* id eſt, & tamen non potuit poenam ſuam effugere, deprehendendus erat, in fatis erat, ut deprehenderetur. In lingua noſtra quoque verbum *wollen* ſic accipitur. *Das Schiff will ſinken,* navis vult ſubmergi, id eſt in periculo ſubmerſionis verſatur. *Das Haus will einfallen*, domus vult cadere, minatur ruinam. *Der Menſch will ſterben,* homo vult mori, animam agit. Poteſt quoque reddi *paratorum ad officio fungendum.* θέλειν pro πέφυκε etiam veteres Attici dicebant. τὸ γὰρ οὐκ ἐθέλει τεῖρος ἐκπέρσαι εἶναι apud Athenaeum p. 5. D. *mugil nervis* [ſenſu obſcoeno] *amicus natus non eſt.* Conf. Palairet obſerv. ad N. Teſtam. p. 5. ad Matthaei II. 18.

D. 7. Τῶν ἁγίων μ̄] Quadraginta martyres fuerunt, qui apud Sebaſtiam in ſtagno merſi fuerunt, quorum memoria celebratur die nono Martii. Vid. Menologium Baſil. T. III. p. 20. Theoph. p. 13. C. 117. D. 8. Cedren. 761. A. 8. Du Cange Gl. Gr. p. 1504. fin. Ad hoſcine quadraginta martyres pertineat ἡ λεγόμενη τῶν ἁγίων μ̄ μαρτύρων ἡ λεγομένη κεραμοβόλας viderint alii.

174. A. 5. Ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς] Deſignat origines conditi a Conſtantino M. & imperii CPtani & urbis regiae. Cujus in aula valuiſſe eunuchos, non equidem memini legere, at multum eos potuiſſe in aliorum perniciem apud Conſtantium, ejus filium, odioque ſcelerum ejectum ex aula nequiſſimum genus a Iuliano fuiſſe, teſtantur Auctores. Secutos Imperatores, Theodoſios, ad Iuſtinianum uſque multum eunuchis detuliſſe, conſtat etiam ex hiſtoria.

B. 5. Καθ' ἑκάστην ἀρχὴν] *Quoties novum velum intromittitur.*

D. 6. Ἀνίςανται] M. ἀνίςαται.

175. A. 6. Συνταξάμενος] Verbum συντάσσεσθαι gemino ſenſu accipi poteſt hic loci, aut *valedicendi*, aut *ſpondendi, promittendi, indulgendi*, ut p. 358. C. 6. & 365. D. 3. τοῦ βασιλέως συνταξαμένου τὴν ἐκπλήρωσιν τούτων αἰτήσεων, *quum Imperator conduxiſſet ipſis futuram impletionem* (conceſſionem) *quarum poſtulationum.* Simplex τάξαι hoc ſenſu adhibet Theophanes p. 312. B. ult. ἰδέ, ἀποθνήσκομεν, δέσποτα. τάξαι τῷ θεῷ *ſtipulare, paciſcere cum deo, voto promitte deo* περὶ σωτηρίας, ἵνα, ὁ θεὸς ἐὰν ἀποδώσῃ σοι τὴν βασιλείαν σου, μηδένα ἀμύνεσθαι τῶν ἐχθρῶν, *te non ulturum eſſe injurias acceptas in quemquam inimicorum tuorum, ſi deus tibi regnum tuum reddiderit.*

B. 5. Εἰς τὸ] M. εἰς τὸν.

B. 11. Ἡπλωμένην τὴν χλαμύδα] Ex ritu vetere, dona ſinu expanſo excipiendi, non manu cava. Ammian. Marcell. L. XVI. *Inductis quadam ſolemnitate agentibus in rebus in conſiſtorium, ut aurum acciperent, inter alios quidam ex eorum conſortio, non, ut moris eſt, expanſa chlamyde, ſed utraque manu cavata ſuſcepit. & imperator: rapere, inquit, non accipere ſciunt agentes in rebus.*

D. 8. Τὸν θεὸν] Imo vero τὸν θεῖον βασιλέα.

D. antepen. Ὅτι ἐ δύναμιν ἔχει] M. ὅτι, οἱ ἀδύνα (id eſt ἀδυνάτους) ἔχει.

D. ult. Αὐτῷ] M. αὐ, id eſt αὐτὸν aut αὐτῆς.

176. A. 4. Ἐπεσταλμένον ἐν μεγάλαις] M. ἐπεσταλμένον ἐν ταῖς μεγάλαις. Mallem tamen ἐπεσταλμένα.

B. 4. Καθ' ἓν] pro καθ' ἓν *ſinguli ſingula ſcuta.*

B. 5. Βαρβάτοι ἀσπαθάριοι] M. βαρβα ἀσπα, id eſt βαρβάτων ἀσπαθαρίων. Pariter B. ult. reſtitui debet genitivus σπαθαροκανδιδάτων & κανδιδάτων, quae vocabula per compendium quoque ſcripta erant.

C. 6. Σπαθάριοι διὰ παντὸς] Habebat non tantum Imperator, ſed proceres quoque & urbs ſuos ſpatharios, ut urbes noſtrae alere ſolent ſuos milites urbanos, a caſtrenſibus diverſos, ad cuſtodienda loca

publica

publica, aedificia & moenia. Videtur tamen e p. 845. Protoſpatharios τοὺς διὰ πόλεως, qui ibi τοῖς ἐξωτικοῖς ſuburbanis aut campeſtribus opponuntur, illis nempe, qui in palatiis ruſticanis excubabant, fuiſſe imperiales quoque ſtipendiis aulae alitos, & per urbis loca cuſtodiam requirentia diſpoſitos. *Vrbaniciani* poſſent dici ad exemplum Spartiani in Geta T. I. Scr. Hiſt. Aug. p. 743.

176. D. 4. Ἀπὸ τοῦ πουλπίτου] Pulpitum in cubiculo aut ſala eſt aut id, quod Nicephorus Gregoras ſine L. XI. ait eſſe altius ad ſpithamae trientem reliquo ſolo ἐπίπεδον, aut quod Turci hodie صفه Soffah appellant, ſuggeſtum, qui totum parietem foribus diaetae oppoſitum praetendit, cum ϖαράδι, ſeu nidulo, cavo parietis, in quo ſedere & cubare ſolet paterfamilias aut honoratiſſimus quisque. Qua de re conſuli velim Itineratores orientales. θυρίδες ſunt *feneſtrae*.

D. penult. τριάγχα] M. poſt h. v. ponunt punctum perfectum.

D. ult. Οἱ] Membr. neque hanc v. neque punctum praecedens habent.

177. B. 1. Κομβίνων] Combina eſt teſſera, cujus vi alicui facultas permittitur, aut publico curſu, aut equis circenſibus utendi, aut committuntur alicuius curae equi & muli imperiales, paſtum ducendi & reducendi. Medius ſignificatus hic obtinet. Primus occurrit ſaepius in hiſtoria Romana. vid. Guther p. 641. & 649. ubi ait, combinas, ſynthemata, tractorias, evectiones, idem notare, nempe codicillos, quos exhibenti facultas fiebat curſu publico utendi. Vt autem nemini licebat abſque evectione curſu publico uti, ſic neque licebat equos curules in Circo decurſuros abſque permiſſu Principis, & abſque combina, ſeu evectione, vel teſſera ſcripta, iungere. vid. Caſaub. ad Script. Hiſt. Aug. T. II. p. 83. Et quia iubebantur, quibus illae teſſerae ſcribebantur, equos combinare, hoc eſt ante currum ſuum iungere. vel etiam quadrigas ſuas cum quadrigis alterius de alia quadam factione componere, combinare, (quod ἅμιλλαν ἁρμάτων Graeci dicebant, v. Athenaeus p. 139. edit.) forte quoque ſubſcribebatur Auguſti manu imperativus *combina:* ex eo dicta fuit talis teſſera κομβίνα, & ſcribae huic officio deputati, nempe ſcribendi & expediendi tales combinas, appellabantur κομβινογράφοι, quod pura graeca voce dicas ἁμιλλογράφοι, quales utraque factio, tam veneta, quam praſina, ſibi proprios habebat. Niſi potius combina ſic dictum fuerit pro *combinatio*, ut *orna*, pro *ornatio*. Quo caſu quemadmodum *evectio* dictum fuit pro venia & iuſſione evehendi in curru, ita quoque combinatio pro venia & iuſſione combinandi aut equos ſingulos, vel equorum bina paria ante currum ſuum, aut cum curru alterius. vid. Du Cange Gl. Gr. & Lat. ſed illo praecipue, ubi diverſas eruditorum ſententias de hac voce proponit & examinat. In loco Continuat. Conſtantin. p. 123. C. 7. in quo Combinographorum mentio fit, putem verbum σχολάζειν notare *munerı ſuo vacare, eo fungi.* Tertia ſignificatio, quam dedi verbo κομβίνα, ſatis clare apparet ex Appendice libri primi noſtri Codicis.

C. 1. Οἱ δὲ] M. εἶτα.

D. 1. Τοῦ καθίσματος] Cathiſma, item τὰ καθίσματα (ut p. 825. q[uo]d ſed tamen rarius.) eſt tribunal vel triclinium, id eſt ſplendidum aedificium. palatium, in quo ſedebat Imperator, quoties ludos Circenſes ſpectaret. vid. Du Cange Gloſſ. Graec. κάθισμα θεωρίας βασιλικῆς appellat Malalas II. 6. Dictum fuit ἀπὸ τοῦ καθῆσθαι, quaſi dicas *reſidentia*. ° [τοῦτον ἀπαυγάζον ἔφορος ἦν ὁ βασιλεὺς καὶ θυμηδίας ἁπάσης πληρώματος, ἐν χρυσῷ διαλίθῳ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἐξανιστάμενος — — ἢ τὸν συμπεραίνον ὅπερ ἀπολαύσειν δια τῆς θέας καὶ τῶν πολιτικῶν ἐξαλλάξεων. Cont. Conſtant. p. 88] ° Talem locum Aegypti regibus Lagidis in theatro vel Circo Alexandrino proprium memorat Polybius p. 718. B. ed. Wechel. οἱ δὲ Μακεδόνες παραλαβόντες τὸν βασιλέα καὶ ταχέως εἰς τὸν ἵππον ἀναβιβάσαντες ἦγον εἰς τὸ στάδιον. ἅμα δὲ τῷ φανῆναι μεγάλης κραυγῆς καὶ κρότου γενηθέντος, ἐπιστήσαντες τὸν ἵππον, καθεῖλον τὸν παῖδα, καὶ προσαγαγόντες ἐκάθισαν ἐς τὴν βασιλικὴν θέαν. Vbi egregie Caſaubonus poſtrema reddidit *in regibus proprio ſpectandi ſuggeſtu collocant*. Cathiſmatis CPtani ſuperſunt adhuc hodie rudera, ſaltim in effigie aere expreſſa, quam Bandurius T. II. Antiqu. Imp. Orient. p. 664. dedit, in qua conſpiciuntur ſeptem porticus, ut credibile eſt de illis duodecim ſuperſtites, quorum ſenos ad factionem quamcunque pertinuiſſe, & emittendis atque recipiendis poſt confectum curſum equis ſerviiſſe ſupra diximus. Quamvis breviter, ſatis tamen luculenter hoc Cathiſma deſcribit Nicetas Choniates p. 62. ed. Venet. C. 4. appellans πύργον κατὰ τὸ θέατρον *turrim in theatro conſitam*, ὃ καλεῖσθαι μὲν οἱ τῶν ἐπὶ σκηνῆς θεάτρων ἀθλητῶν εἰς ἁψῖδας παραλλήλας κεχήνασιν *ſub qua carcerum, e quibus emittuntur in ſtadio currentes, ora in apſidas, (ſeu volutas) biant, ſibi vicinas & appoſitas,* ἄνωθεν δὲ ἵπποι χαλκήλατοι τετράζυγοι πίσυρες χρυσῷ ἠγλαϊσμένοι, τὰς αὐχένας ὑπέγυροι, οἷα θέειν ἐθέλοντες, καὶ δρόμον κατεπείγοντες, διαπνέοντες τὸ στάδιον ἐπηγλάισαντο, *ſuper ipſo autem ſtabant quatuor equi aenei deaurati, ad curſum veluti anhelantes.* Imitatio haec erat *ſedis Conſulum* antiquae in Circis olim Romanis, ut e Sidonio Apollinari patet, cujus hi ſunt jambi de Circo Narbonenſi.

> *Mos eſt Caeſaris hic die bis uno* (Cal. Ianuar.)
> *(Privatos vocitant) parare ludos*
> *Tunc coetus juvenum, ſed aulicorum,*
> *Elaei ſimulacra torva campi*
> *Exercent ſpatiantibus quadrigis.*
> *Et iam te urna petit, citique raucae*
> *Acclamatio ſibilant coronae.*
> *Tum qua eſt janua, conſulumque ſedes,*
> *Ambit quam paries, utrimque ſenis*
> *Cryptis carceribusque fornicatus.*
> *Vno e quatuor axe, ſorte lecto.*
> *Curvis ingrederis frequens habenas.*
> *Id collega tuus, ſimulque vobis*
> *Pars adverſa facit, micant colores,*
> *Albus, vel venetus, rubens, virensque.*

B. 6. Ἀπεδιαλύσιμα] Recte puto Cl. Interpretem vertiſſe *ad decurſionem ſe accinxiſſe*. Abſolvebantur enim equi & currus a ſtabulis & praeſepibus & vinculis, in quibus hactenus ſteterant. Itaque erunt τὰ ἀποδιαλύσιμα praeparatoria ad abſolutionem equorum & curruum a carceribus.

D. ult. Τῶν δήμων] Obſcurum eſt, quam ſignificationem hic habeat vox δῆμοι, notetne *factiones*, an *gradus*, in quibus factiones ſtabant, vel potius ſtationem ſuper gradibus editiorem. Vid. Cedren. p. 631. & ibi Goar. Praefero tamen poſterius.

178. A. 1. Τὴν ἀνατολὴν] *adventum*, vel *apparitionem*, proceſſum in conſpectum. Vid. dicta ad p. 163. C. 3. Cl. Interpres ita reddidit, ac ſi ἐπιδημίαν maluiſſet.

A. 3. Φλαμούλων] De flammulo vexilli genere vid. Du Cange Gloſſ. utroque. Quae Goarus ad Codin. p. 69. n. 5. de flammuli forma diſputat, ſuo loco relinquam. Videtur tamen vir doctus ſibi paſſus imponi a ſono vocis cum latina *flammula* convenientie, ut crederet, ejus formam ad inſtar lingulae igneae, aut flammae fuiſſe. Ejusdem ſententiae quoque fuit DC. ad Ioinville p. 245. vocem *oriflambe* derivans a *flamma aurea*. *Le nom de* flammulum *ou* flamma *etoit donné à cette eſpece de banniere, parce qu'elle etoit decoupee par le bas en forme de flamme.* Forte fuit. Sed illo certe non fuit dictum *flammulum*, quod flammam imitaretur, ſed a *flabello*. Erat nempe φλάμουλον lodix, vel taenia, linea, ſericave, haſtis affixa, & inde dependens, quae quum indeſinenter a ventis agitaretur, erat veluti *flabellum*, ῥιπίδιον. Huic derivationi conſentit codex noſter membranaceus Lipſienſis, qui, quantum memini, nuſquam φλάμμουλον, ſed ſemper aut φλάμουλον aut φλάμουλον ſimplici μ exaratum exhibet. Memini noſtrates dicere, Vlanos, gentem Tataricam, quum tempore nuperi belli Bohemici per Saxoniam noſtram vagarentur (neque enim ipſe vidi tunc in Belgio degens) habuiſſe ſuis in haſtis talia φλάμουλα, *flabella*, taenias dependentes, non nobiles aut vexilliferos, ſed gregarium unumquemque. Talia flabella fuiſſe quoque φλάμουλα Scriptoribus Byzantinis memorata, evincunt loca paene omnia a Du Cangio in Gloſſ. Gr. h. v. citata. ° [In Monomachi flammulum edidit Pſelli verſus Leo Allatius diatribe de Pſellis p. 59. edit. Fabric.] °

178. B. 9. Δὸς μεταςάσιμον] *Da ſeceſſum*, id eſt indica ſecedendum proceribus alio eſſe, neque ulterius comitandum Imperatorem.

B. 12. Εἰσελθόντες] M. εἰσελθεῖν, id eſt εἰσελθόντες. v. ad p. 179. B. 9.

D. 4. Τῷ] M. τόν. De voce πραιφέκτος pro *Praefecto* v. ad p. 227. D. 9.

179. A. 8. Μέσον] Graeci ſe cruce ſignant a dextera ad ſiniſtram. *avec trois doigts joints, qu'ils portent d'abord à la bouche & de la bouche à l'eſtomac, de la droite a la gauche*, (verba ſunt La Croiſit de l'Egliſe Grecque pag. 25.) h. e. ab ore in regionem ventriculi ad humerum porro dextrum, & in ſiniſtro tandem deſinunt. Quum igitur dicatur Imperator populo crucis ſigno benedixiſſe, primum verſus medium Circum, dein ad venetam, tandem ad praſinam factionem, velut oſculo projecto, liquet venetos ad dextram, praſinos ad ſiniſtram ſediſſe. Claris quoque verbis id dicit Procopius p. 42. 5. *ed. Hoeſchel.* ἐπειδὴ περὶ τὴν Βενέτων ἐγεγόνει ςάσιν, ἣ τῷ βασιλέως θρόνῳ ἐν δεξιᾷ ἐςίν. Inſignis quoque locus eſt Malalae T. II. p. 50. e quo liquet Praſinos in ſiniſtra Cathiſmatis, ut caros Imperatori, qui id ordinavit, honeſtiore loco, ſediſſe, & Imperatorem a ſiniſtra pariter quoque ſpectaſſe. Quod poſterius fuerit ne ſervatum deinceps, non dixerim, puto tamen Conſtantini noſtri aetate Imperatores e medio Cathiſmate & ex aequo in utramque Circi partem ſpectaſſe. Locus Malalae hic eſt de Theodoſio juniore. ἐκάθισε τὸ πράσινον μέρος, καὶ ἀντεκαθίσατο αὐτοῖς κατὰ πόλιν. ἐν δὲ Κ/πόλει μετήγαγεν αὐτούς, θεωρήσας πρῶτον εἰς τὰ δεξιὰ Βενέτων μέρη καὶ ἐκάθισεν αὐτὰ, θεωρεῖν εἰς τὰ ἀριςερὰ βάθρα, καὶ τὰς τῆς παλαιᾶς ςρατιωτικῆς τὰς κατέναντι τοῦ Καθίσματος θεωρίας μετέςησεν ὑπὸ τοῦ Βενέτων μέρους καὶ τὰ βάθρα ἔδωκε τοῖς τοῦ πρασίνου μέρους, ὑπερμαχῶν τοῦ πρασίνου μέρους. ὅτι ὡς φιλῶν κατέναντι μου θέλω θεωρεῖν, καὶ ἐκράξαν ἐν Κ/πόλει οἱ ἐκ τοῦ πρασίνου μέρους τοῦ αὐτοῦ βασιλεῖ. τὰ ἴδια [illegible] καὶ ἐποίησεν αὐτῷ κελεύσματα διὰ τὸ προστιμηθῆναι, λέγων ὅτι ἐγὼ ὡς τιμῶν ὑμᾶς εἰς τὰ ἀριςερὰ τοῦ καθίσματος, ὅθεν θεωρῶ, μετέςησα ὑμᾶς. καὶ εὐφημήσαντες αὐτὸν καὶ ἐκεῖ εἰσι κατὰ πόλιν εἰς τὰ ἀριςερὰ τῶν ἀρχόντων θεωροῦσιν τοῖς πρασίνοις.

B. 9. Ἀπολύονται] Membr. ἀπολύοντες. Leg. ἀπολύουσιν.

B. 10. Τῶν δ βαΐων] *quatuor palmis exactis*, id eſt finitis quatuor curſibus vel decurſionibus utriusque factionis, per quas palmae, ſeu victoriae inſignia, acquirebantur, vel & diſtributis quatuor palmis, quod eodem redit. Palmae ſingulae enim poſt ſingulas decurſiones victoribus dabantur, neque plures erant, quam quatuor palmae & quatuor decurſus, pro quavis factione, in univerſum ergo octo, mane & totidem veſperae. Du Cangii ſententia de hac dictione Gloſſ. Gr. p. 168. propoſita mihi quidem improbabilis videtur. Ait βαΐα fuiſſe dicta munera, vel rogas, erogationes, ab Imperatoribus populo in ſolemnioribus ceremoniis diſtribui ſolitas: ideoque quum non unica die, ſed pluribus continuis eae largitiones, ſeu uti a Marcellino Comite appellantur, *Auguſtalia* peragerentur, ea dona, quae primo die darentur, fuiſſe dicta πρῶτον βαΐον, id eſt primum donum; eoque ſenſu accipi debere locum Theophanis p. 313. ἐπάτησε τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἄχρις ἀπολύσεως τοῦ πρώτου βαΐου. Sed recte ibi dedit interpres: *donec Circi munus primum exhiberetur.* Eodem tendit Miſcella locum ſic reddens *usque ad ſolutionem primi bravii*, id eſt βραβεῖα, τὰ πρῶτα ἆθλα, τὰ πρῶτα ἀγῶνες, vel δρόμοι. Apparet quoque e Symeon. Mag. p. 421. A. ἱππικὸν ποιήσας, καὶ τὸ πρῶτον βαΐον παίξας (*primoque ipſe munere ludens* vertit Combefiſius) ἅρματι λευκῷ ἐποχούμενος, καὶ τὰ λάφυρα ἐμφανίσας ἐςεφανώθη, τῶν δήμων ἐπιβοώντων καλῶς ἦλθες ἀνίκητε φωςατάρχα. Deſcribit ludum curulem triumphalem, ſeu poſt actum de hoſtibus triumphum editum, de quo Noſter ſuo loco dicet. Malalas T. II. p. 32. memorat *quintam palmam.* v. ibi Chilmead. Apparet e Noſtri hoc loco collato cum p. 172. B. ult. eo tempore plures octonis palmas diſtributas per diem non fuiſſe, quaternas mane, totidem pomeridie, quum olim XXIV. darentur. vid. Petav. ad Iuliani Miſopogonem p. 340. A. ubi Iulianus ait, ſe ad ſextam usque palmam in Circo manere, deinceps abire * [Calendarii Conſtantiniani loca quaedam exponuntur p. 205. Ducatian. Hieronym. Alexander C. M. XXIV. expoſuit *circenſes miſſuum XXIV.* De palmis gladiatorum locus inſignis in inſcriptione Lugdunenſi apud Sallengre Memoir. de Litterature T. I. p. 144. De praſino colore in circenſibus v. Fonſeca de baſilica Damaſi L. II. c. 13] *

C. 9. Μετὰ τῶν φίλων] Solebant Imperatores in ludis Circenſibus proceres ad menſam ſuam adhibere. vid. Script. poſt Theophan. p. 295. C. & ſupra ad p. 171. A. 6.

180. B. 2. Μαγλαβιτῶν] Diſtinctio poſt h. v. collocanda, & poſt σπαθαρίων delenda, codice manu exarato auctore. Maglabitae enim non poterant ſimul iidem atque Spatharii eſſe: neque geſtabant illi dextralia & ſcuta, ſed hi. Senſus ergo eſt. *aſcendebat Imperator in cathiſma, ſeu tribunal circenſe, cum proceribus cubiculi & duo Manglabitis: ſpatharii vero geſtantes dextralia & ſpathas ſuas adſtabant.*

D. 1. Διὰ τοῦ ἡμικυκλίου] Membr. διὰ τοῦ αὐτοῦ ἡμικυκλίου.

181. A. 3. Τοῦ καλαδόγη] Neque ex ipſa hac voce, neque ex contextu capitis, patet appellationis ratio. *Circenſe allectionis* vel & *luſtrationis.* Fuitne forte celebratum ob novos magiſtratus factionales, aut ob novos aurigas miniſtrosve alios factionum allectos, aut ob recens adſcriptos ad militiam palatinam, aut ob recens creatos Senatores? aut quando recenſerentur capita & facultates civium?

A. 5. Δοθήτω τὸ βηλάριν ἤτοι κρεμάσαι τὸ πανί] παρέχειν τὸ τοῦ ἱππικοῦ βῆλον ait auctor chronici Alexandrini apud Du Cangium v. Μάππα & Conſtantinop. Chriſt. L. II. p. 104. ubi ait παρέχειν τὸ βῆλον fuiſſe ſua ſententia ludos Circenſes praebere ſeu μάππαν, ut loquitur Iuſtinianus Novell. CV. Caſſidor. III. 51. *Hinc tractum eſt ut oſtenſa mappa certa videatur promiſſio Circenſium futurorum.* Cavendum tamen, ne haec mappa ante diem ludi edita, ſuſpenſa, monſtrata, cum illa mappa, quam ipſo ludi die conſul ad equos carceribus emittendos projiciebat, confundatur. Trahunt huc aliqui locum Corippi, qui

Signa dedit curſor poſita de more lacerna

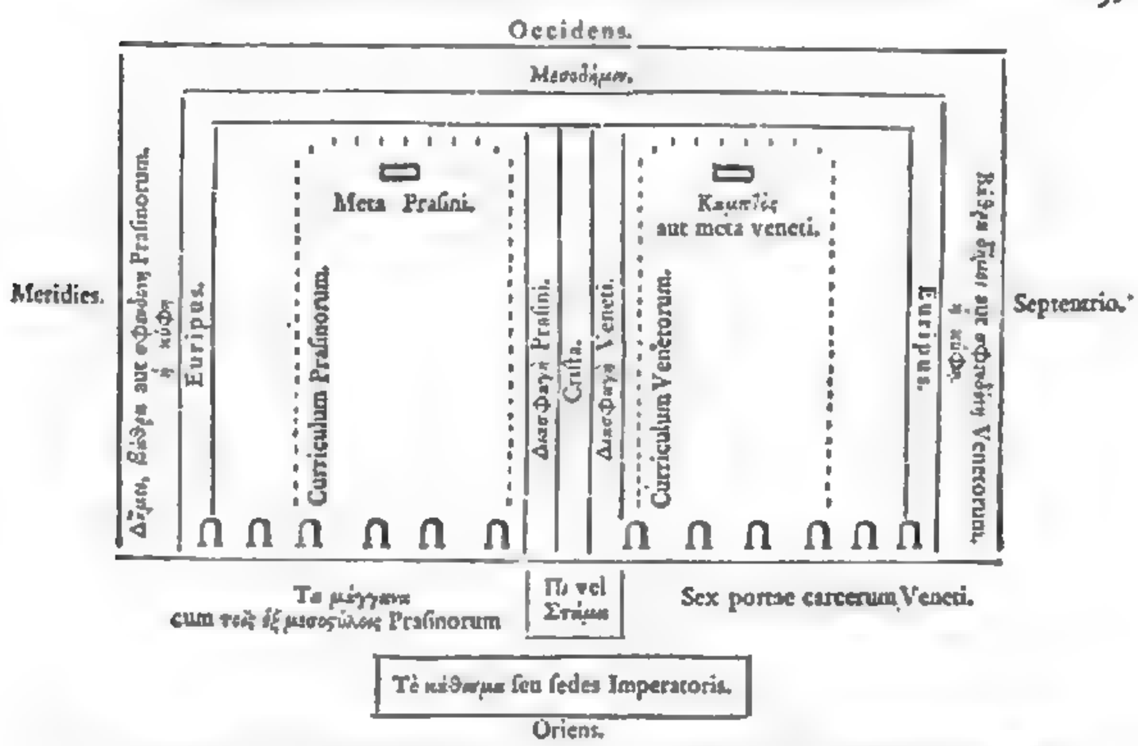
pro *lucerna* legunt. vid. Eſchenbach. diſſert. Academ. pag. 538.

A. 7. Θεσσαρέω] Contracte, ut multa ſunt, quae vulgus arripit ex aliena lingua, pro τεσσεραρίω. Videtur fuiſſe, qui teſſeras combinarum ſeu aurigationum circenſium edebat.

Ibidem. Βάλε ἄνω] Videtur verti poſſe *tolle*, *attolle*, vel *ſuſpende*; nempe *velum.* conf. B. 1.

A. 8. Εἰς τὸ ςαμα, ἤγουν εἰς τὸ Π] Porticus ſimilis literae Graecae Π & inde dicta, erat ſtatim coram Cathiſmate. Similem porticum aere caelatam in imagine villae Diocletiani Salonitanae exhibet Sponius Itiner. T. I. p. 20. Ut intelligantur forma circi & vocabula deinceps ſaepius recurſura, ſubjiciam typum qualem ex hujus Ceremonialis praeſcripto animo concepi.

Occidens

181. A. 10. Κριτάριον] Puto idem eſſe atque κριτήριον tribunal iudiciarium pro dirimendis litibus aurigantium & factionum. vid. Scr. poſt Theoph. p. 119. D. eſin.

B. 1. Κερατοδέρης] Eſt idem atque *cuſtos*, apparatus nempe Circenſis, ad equos, currus, aurigas, factionum magiſtratus &c. pertinentis, qui ſervaret omnia, uſus tempore expromeret, & rurſus poſt uſum reconderet. Forte igitur eſt *conditor gregum*, qui in Inſcriptionibus memoratur. Sed valde diſcrepant virorum doctorum de conditore circenſi ſententiae, vid. Gruteri Inſcript. p. 338. *ed. Graev.* ubi Graevius ait, eſſe conditorem gregum, qui equorum greges ad iugum adſueſceret, atque exerceret; alius exponit ἀλείπτην ἵππων, quod Caſaubono eſt hortator atque inſtigator, Salmaſio medicus equorum. Scaligero ad Catalecta ſunt conditores, qui factionem ederent, & miſſus ſuppeditarent.

B. 2. Μαγγανάριος] Eſt ille qui τὰ μάγγανα hoc eſt carceres, vel cancellos ligneos curat, a quibus equi dimittuntur. Graeci novi μάγγανον appellant in ſpecie *vectem*, & vectis illam partem, quae ferrum glandiforme habet, in foramen in poſte factum immittendum, alias βάλανον dictum. Gloſſae Ms. apud Du Cange Gl. Gr. p. 841.) Βαλανός ἐςι τὸ εἰς τὸν μόχλον σιδήριον, ὃ καλοῦσι μάγγανον. Et forte Macarius quoque loco ibidem allegato, vocem μαγγάνα eo ſenſu poſuit. ὁ πολύπλοκος διάβολος ἔχων μάγγανα καὶ τερθυρα καὶ ποικίλας παγίδας. niſi potius μάγγανα ibi poſitum pro μηχανὰς fuerit. Vt concipiatur, quid fuerit βάλανος in re ſeraria, perobſcura profecto, dicam in tranſcurſu fuiſſe ferrum vecti aut exemtili, aut ope clavi ad januam affixi, ſurſum deorſum mobili, praefixum, globoſum, ad inſtar glandis, unde nomen habuit, quae glans ferrea immittebatur in cavitatem in poſte factam ita, ut excipiendae & tenendae glandi apta eſſet. Super ferreo ſcapo, qui glandem cum vecte jungeret, depangebatur in poſte clavus, qui impediret, ne vectis cum glande e ſuo ſinu elevaretur. Carceres igitur Circi CPtani erant cancelli lignei cum additis vectibus vel ſeris, quibus ſublatis aperiebatur curſus equis. Hi carceres eximi poterant, & reponebantur uſus tempore. Quod qui curaret, ille mangarius erat. Et quum in circo uniuscujusque factionis, venetae inquam & praſinae, eſſent ſena μεσόςυλα, ſeu intercolumnia, quorum quaterna quaternos currus in ſingulis palmis ſimul emittebant; bina redeuntes ab obita meta recipiebant: neceſſe erat, ut totidem quoque eſſent in ſingulis factionibus κάγκελλα cancelli, & μάγγανα ſeu ſerae, quae clauderent emiſſis equis, & aperirent recipiendis a finito curſu equis & curribus manganarii ſeu ſerarii.

B. 4. Τὸ ςάβλον] M. τὸν ςαῦλον.

B. 9. Θεοῦ τὴν νίκην] Id eſt ἐκ θεοῦ. *divinam*, hoc eſt a deo prendam & indulgendam *victoriam habet perſona tua, Vrani, Olympi.*

B. 9. Θεωρητής] Qui teſſeras combinationum, equos curules, currus, aurigas, alia inſpiciebat, num apta curſui eſſent, & numquid fraudis ſubeſſet. vid. D. 7. 8.

B. 10. Τὸ πρόσωπόν σου Οὐράνιε] *Facies vel perſona tua, Vranie, victoriam habeat a Deo,* id eſt, *tu ipſe, Vrani, vincas.* Πρόσωπον eſt Graecis novis perſona ipſa, homo ipſe, ὁ ἐκ προσώπου τινός ὤν, quod paulo poſt p. 182. B. 6. occurrit, *alicuius vicem gerens,* aut ut Anaſtaſius loquitur, *in alicuius perſonae vice deputatus.* Latini corruptius *emproſopus* efferebant, v. Du Cange Gl. Lat. h. v. & Palairet Obſerv. ad N. T. ad Matth. XXII, 16. Theophanis obſcura dictio p. 78. A. 1. ἀπέςειλαν αὐτῷ εἰς πρόσωπον τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, quam Goarus non recte percepit, notat, *mittebant aliquem aut aliquos, qui formulam depoſitionis ipſius praeſenti in manus darent.* Πρόσωπον pro perſona, ſubiecto, iam veteres dicebant. V. Artemidor. p. 27. 5. & alibi ſaepius. Nomina vero *Vrani, Olympi, Icaſi, Anatellon* &c. ſunt nomina agitatorum in ludis, quibus factiones in ludis laeta voce victoriam apprecabantur, eo tempore, quo exarabatur haec circenſis particula ab auctore ſuo, quicunque tandem ille fuerit, celebria, Olympii quidem apud praſinos, Vranii autem apud venetos, Icaſii apud albos, Anatellontis apud ruſſos. Iuvat hic Franciſci Weiſii verba ex addendis ad eius Catalogum numiſmatum Bibliothecae Bodleianae p. 343. adſcribere, ubi de nummis contorniatis agit. „An igitur nummi iſti, ait, ſunt votivi, pro bono certaminum eventu, an triumphales, ob victorias partas? *Euthymius, Olympius, Stefanus, Cervontius, Filinus*, athletarum & certatorum in ludis nomina fuiſſe volunt antiquarii. - Quaeſtionem porro movent, Romaene cuſi iſti nummi, an Byzantii fuerint. Literae quidem latinae ſunt, ſed inſcriptiones latinas nondum apud CPtanos exoleviſſe ſatis evincunt Imperatorum nummi aurei, argentei, aerei. Nec ideo inſcriptiones *Eutimi vincas, Verſe vincas, Petroni placeas,* contorniatos Romae fuiſſe effictos probant, quod putant nonnulli, quum *Olympi nika, Pannoni nika*, quae in aliis comparent, ad CPlin omnino pertinere videantur.„ Paſſim occurrunt tales acclamationes Circenſes in vetuſtis monumentis: ut *Garamanti Nica*, *Genti Nica* in corpore Inſcript. Gruteri p. 338. 2. quod video a viris doctis non recte exponi. Sunt enim *Garamanti* & *Genti* vocativi a nominativis *Garamantius* & *Gentius.*

C. 7. Εὐφημῶσι] In codice eſt εὐφη quod ſignificetne id, quod editum fuit, an εὐφημοῦντες, quum decernere

cernere nequeum, aliis relinquo iudicandum. Inclino tamen eo, ut putem, lectionem vulgatam εὐφημῶσι alteᴦa coniectura praeſtare. Factionarius quis fuerit, non bene conſtat. Videtur ex celebri loco Leonis Grammatici p. 453. B. 3. *[Symeon Logoth. p. 452. & Georg. Monach. p. 519.]* colligi poſſe, factionarium unumquemque fuiſſe de factione circi. Verum ex hoc loco potius colligitur, & ex aliis multis noſtri codicis, cuique factioni non fuiſſe niſi unum factionarium. Gloſſae apud Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. quae φακτιονάριος reddunt per ποιητὴς, τεχνίτης, rem magis obſcurant. Dubium enim, an vox ποιητὴς pro poeta, carminum conditore, debeat accipi, an pro quovis cuiuſque operis conditore, fabricatore. Prius ſi obtinet, conſtat e ſuperioribus, poetam factionalem a factionario diverſum fuiſſe. Si poſterius, non liquet, quomodo a manganario, ſeu cancellorum ſtructore, diverſus ſit. *[Elegans inſcriptio apud Muratorium de factionario Circenſi]* Vtinam V. D. paginam indicaſſet. Ex p. 182. B. noſtri codicis patet, factionarium fuiſſe de miniſterio factionum viliore. Obſcurum denique pariter eſt, quis fuerit *Micropanites*, paenes quem τὸ μικρὸν πανίον, parvus pannus, ſeu parvum vexillum videtur fuiſſe. Quale autem fuerit parvum vexillum, & quale magnum, & cui rei atque tempori ſervierit, non novi. Forte fuerit factionarius ille, qui currum Circenſem equis iungeret, ſuoque periculo certaret, agitator, cuius Deuterus, hoc eſt Secundicerius, vicarius aut minor (ut aevo medio loquebantur) fuerit ὁ μικροπανίτης; ſane p. 190. fine dicitur e Micropanita factionarius fieri; p. 191. A. 8. dicitur Deuterus in factionarium promoveri. Idem ergo fuerint neceſſe eſt Deuterus & Micropanites. Ibidem dicitur D. 2. Deuterus in ἡνίοχον, aurigam, agitatorem, evehi. Ergo idem fuerint agitator & factionarius, conſequitur.

181. C. pen. Συνήθεια] In codice eſt συνη unde efficio συνήθειας. *Accipit pro conſuetudine ſua*, nomine conſuetudinis ſuae, *tres hordei modios*, aut *ſportas cumulatas*. De ſignificatione vocis λόγῳ pro, *nomine*, ſupra egi. *Conſuetudo*, συνήθεια, hic eſt *tributum ſolemne*, conſtitutum, fixum, alicui dari ſolitum. Et de hoc quoque vocabulo ſupra dictum eſt. ταγάριον eſt aut *ſporta, caniſtrum*, aut potius modius. In genere eſt omne, in quo ταγὴ, *praebendae*, pabulum, victus equorum menſuratur aut continetur. vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. *Sportam* ſignificare hanc vocem, & ei affinem τάγιστρον, concludas ex eo quod apud Nicetam Choniat. p. 238. C. 3. pro σπυρίδιον in quibusdam codicibus exſtat ταγίστρου. *Modium* vero ſignificare, ex eo probabile ſit, quod Zoſimus Panopolita Du Cangio h. v. citatus cribrum perforatum ταγάριον appellat. Eſt autem cribro perforato nihil aliud ſimilius, quam modius frumentarius. Pro κριθάρι eſt in codice κρι, ex quo efficerem κριθῆς, & pro κεμεδαλια eſt ibi κεμε.

D. 2. Εἰς τὸ] Membr. εἰς τὸν.

D. 3. Νικεύσει] Bene fecit auctor, quod interpretationem hujus verbi, cujus ſenſum alias vix coniectura fuiſſes aſſecutus, addidit, nempe *claudite*. Dictu facile non eſt, quomodo a *vincendi* notione plebs graecula ad notionem claudendi fuerit delapſa. Niſi forte putes νικᾶτε eſſe per aphaereſin & alias corruptiones pronunciatum pro ἐνεχῆτε *intrudite*, *ingerite*. ἐνέχω, ἐνέχειν item ἐνικάω (ut ἀνίκω) eſt idem atque ἐνιέναι, *inſerere*, ἐνιέναι, *immittere*. Scatet vulgus graecus ſermo exemplis verborum, a quorum capite prima conſonans, ut σ, aut vocalis, ut ἰ, abjecta fuit; ut e. c. pleraque verba ſunt, quae ab ἐκ incipiunt, vel ἐξ. Quorum alibi longum texo catalogum.

D. 6. Ἐπιρέπωσιν] Verbum ἐπιρέπειν novis Graecis pro προτρέπεσθαι *adhortari* eſt perfrequens. vid. Theoph. p. 62. C. 5. 80. C. 7. 82. C. 7. 85. B. 8. Eodem modo accipiendum eſt apud Xiphilin. p. 1305. 80. ἐπέτρεψε κατατρῶσαι *iuſſit ut confoderent*. Item apud Theodoretum Hiſt. Eccleſ. L. V. c. 37. ubi narrat de Theodoſio iuniore Imp. qui excommunicatus a monacho quodam, quum veniſſet prandendi tempus, cum familiaribus ſumere cibum nolebat, ſed πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν (ita leg.) ἔπεμψε παρακαλῶν ἐπιτρέψαι τῷ δεσμεύσαντι τὸν δεσμὸν διαλῦσαι, *ad oecumenicum epiſcopum mittebat, rogans eum, ut ei ipſi qui ſe vinculo excommunicationis aſtrinxerat, imperare, ut nodum rurſus ſolvat*. Sic quoque ἐπιτρέπειν apud Ariſtid. T. I. p. 72. 15. proprie facere aliquem mentem alio verſam huc advertere, ut ἐπιστῇ τῷ πράγματι.

D. 9. Ἀμφότεροι] *omnes*, nempe paulo ante D. 5. & 6. enumerati, agitatores, magiſtri & Inſpectores. Et ſic quoque vocabulum hoc accipi debet verſu penultimo.

D. pen. Τῶν κρατούντων ἡνιόχων] Videntur aurigae κρατοῦντες illi dici, qui proxime ſuperioribus ludis victoriam adepti erant. Nam eos, qui praeſentibus coronandi eſſent, non deſignari liquet, quum nemo illos noſſet, quales futuri eſſent. Bigarii autem videntur agitatores bigarum, ut οἱ ἡνίοχοι quadrigarum fuiſſe.

182. A. 1. Τὸ ὀρνατώριον] Diſputatum fuit a Goaro ad Theophan. p. 321. B. 4. & ad Cedren. p. 393. A. 9. quid eſſet ὀρνάτωρον τῶν πρασίνων. Quae autem affert, deteriora ſunt illis, quae codex noſter nos docet. Recte Cl. Leichius reddidit Vrnatorium. Erat autem urnatorium aedes, in qua ſtabant urnae, in quas ſortes coniiciebantur, & in quibus ſortes agitabantur, quo ſcilicet ordine aurigae ſinguli deberent decurrere, ut e ſequentibus conſtabit. Scilicet quum in ſingulis palmis (quarum octonae per diem dabantur) ſemper committerentur quaterni curſus in unaquaque factione, debebat ſorte decidi, quis e carcere ad metam proximo, quis e carcere a meta remotiſſimo, qua in re momenti multum ad victoriam auferendam ſitum erat, emitteretur. Nam qui ad metam proximo, interiore gyro, currum agitaret, breviorem habebat orbitam conficiendam, longiorem, qui exteriore gyro decurreret; ut conſtat e Sophoclis Electra, & aliis, qui de re gymnaſtica veterum ſcripſerunt. Inde patet, quare *in nummis urbium neocorarum praeter templa ſaepe conſpiciatur urna, horum certaminum typus ſere ſolemnis, cum palmae ramis exſurgentibus victorum praemia indicans*. Verba ſunt paullo ante laudati Fr. Weſlii l. c. p. 197. Loquitur ibi de certaminibus muſicis, poeticis, gymnicis, equeſtribus, navalibusque in honorem Imperatorum quotannis aut per quinquennia iterari ſolitis. *[Vrnae praemium victorum in ludis. Giornali dei Letterati T. IV. p. 287. In Muſaeo Gervaſiano globuli exſtant eburnei, in quibus nomina ludorum Graecorum, neocoriae, & praeſidum, ſub quibus acti ſunt, notantur. Eoſdem occurrere in nummis, ad hos ludos pertinentibus, ſaepe menſae, duo vaſcula palmis plena ſuſtinenti, ſuppoſitos, aiunt Monumenti degli antiqui Pelaſgi dell' Abbate Olivieri p. 26.]*

A. 3. Φιλικτῶν] Videntur fautores factionis fuiſſe, etiamſi ad factionem non pertinerent.

A. 4. Ἀντιβάλλουσι τὰ κάγκελλα] Quare cancellos factiones inter ſe ſuas quaeque cum cancellis alterius contulerit, non exputo. Cancelli enim omnes duodecim uno eodemque tempore aperiebantur, aut certe illi octo, quaterni cuiuſque factionis, e quibus equi & currus emittendi in curſum erant; neque erat verendum, ut cancellus unus fragilior eſſet altero. In equis alia eſt ratio. Nam ad victoriam obtinendam multum valebat fortes aut debiles, ſanos aut morbidos equos eſſe. Forte tamen ea omnino erat ratio cancellos ambarum factionum inter ſe comparandi, quia verendum erat, ne cariotum, ſi forte quod eſſet, lignum cancelli perrumperent anhelantes in curſum equi. Quod ſatis indicare videtur Sidonius Apollinaris in Panegyrico Narbonae his verbis:

Hortantur obiter iuvantque blandis
Vitro plauſibus, & voluptuoſum
Dictant quadrupedantibus furorem.
Illi ad clauſtra fremunt, repagulisque
Incumbunt, ſimul & per obſeratas
Transfumant tabulas, & ante curſum
Campus flatibus occupatur abſens.
Impellunt, trepidant, trahunt, repugnant,
Ardeſcunt, ſaliunt, timent, timentur,
Nec gręſſum cohibent, ſed inquieto
Duratum pede ſtipitem flagellant.
Tandem murmure buccinae ſtrepentis
Suſpenſas tubicen vocans quadrigas
Effudit celeres in arva currus.

182. A. 6.

182. A. 6. Παρέχουσι τὸν ἵππους] In decreto populi Patavini apud Murator. T. II. Ital. Ant. p. 851. - - *ita tamen quod currere non debeat ad curſum* [id eſt in Curſu, vel Circo] *dextrarius aliquis, qui non fuerit aeſtimatus libras quinquaginta per judicem & militem poteſtatis*, id eſt per ſpatharium ſummi in quaque urbe principis.

A. 7. Τότε] M. poſt h. v. diſtinguunt, & poſt τὰ κάγκελλα omittunt diſtinctionem.

A. 10. Ἐπιςάτης] Eſt ille, qui τὴν ἐπιςήμην, bonum ordinem, modeſtiam, diſciplinam circenſem obſervari curat, de qua vocis notione alibi ago.

A. ult. Τῆς ὄρνας] Haec urna Circenſis extra uſus tempus repoſita erat in veſtiario regio, ut patet e p. 211. D. ult.

B. 3. Τὰ δύο σφαιρία] Ergo quaeque factio binos habebat globulos, in urnam mittendos, quae prius debebant in Φατνίῳ ſeu capſa, arcula oblonga ſpectatum & judicatum exponi, ita ut duo globuli venetae factionis eam circi partem, in qua veneti ſederent, & globuli praſinae factionis eam partem, in qua praſini ſederent, reſpicerent.

B. 4. Τόπον ἴδιον] M. τόπον τὸν ἴδιον.

B. 6. Ἐκ προσώπου] *Vicem gerens, locum tenens*, qui pro perſona alicujus eſt. Latini medii aevi *imaginarios* tales appellabant. vid. Du Cange h. v.

C. 1. Οἱ ὀφφικιάλιοι] Officiales, ad officium pertinentes; Democratae ſcilicet, aut, ſi malis, Demarchi, ut erant Magiſtri, curſores, agitatores &c.

C. 6. Τῶν δ] Agitatorum nempe, quorum binos de veneta & binos de praſina in illo ſortiendi actu aſſediſſe, paulo ante Noſter dixerat.

C. 7. Τὰ προζεύξαντα] Videtur ſignificare *equos*, qui antea jam cucurrerint in ludis circenſibus, & juncti bigis aut quadrigis, & clarum nomen adepti fuerint. Quid autem dictio ἕως ὅτε *quousque?* ſibi velit, non exputo. Tempus deſignari, patet e ſequenti ϛοιχήσαντες. *poſtquam inſpector tempus ambabus factionibus placitum conſtituiſſet*. Sed locum hunc ex integro non intelligo.

C. ult. Χαλάσῃ] id eſt ἐξάλλεται *exſiliat*. Nam in gyrum quatiebatur urna ter ita, ut unus globulus exſiliret. Cujus rei fuiſſe artem, ita ut, qui agitaret urnam, poſſet efficere, ut globulus partis, cui faveret, exſiliret, conſtat e p. 212. A. 1. Quare autem quatuor globuli, & non duo, in urnam injicerentur, quum non eſſent, niſi duae factiones ſortientes, non exputo; neque quid ſibi velit ἀξιεύσηται, & redeatne ad τὸν ϑεωρητὴν, an ad σφαιρίον. Eſt haec pars libri noſtri, quae de circenſibus agit, inter difficillimas & obſcuriſſimas.

D. 1. Τοὺς ἀριςερούς] Videntur οἱ ἀριςεροὶ eſſe agitatores proximi a primo agitatore, ſeu illo, qui breviſſima in orbita, ad metam proxima agitaret.

D. 3. Τὸ ἀρματώριον] vid. Du Cange CPli chr. II. p. 156. qui locum ideo ſic dictum putat, quod factiones ibi arma ſua ſervarent atque induerent. Cl. Leichium, ut pro ἀρματώριον *armatorium* redderet, videtur locus Theoph. p. 321. B. 3. moviſſe, ubi ἀρματώριον ſῶν πρασίνων vocat, quod Cedrenus eandem rem narrans p. 448. ὀρνατώριον appellat. Sed ibi loci Goarus cum Cedreno facit, & mihi quoque Cedreni lectio praeſtare videtur. Nam urnatorium ſibi peculiare unaquaeque factio non habebat, ſed commune: armatorium vero quaeque ſuum habebat, ut e Noſtro conſtat. Ratio appellationis *armatorii* forte ea fuit, quam e Du Cangio modo indicavi. Potuit tamen & alia fuiſſe; nempe haec, quod ibi ſolerent τὰς ἀρματούρας, id eſt pyrrhichas in armis ſaltationes exercere. Interpres ad Ptolemaei Tetrabiblon, Cangio l. c. & Valeſ. ad Amm. Marcell. pag. 58. a. laudatus ὁπλορχηςὰς appellat τοὺς μεθ' ὅπλων ὀρχουμένους, ὅς καλοῦσιν ἀρματούρας. Non hoc eſt a nominativo ſingulari ἀρματούρα, ſed ab ἀρματῶρ, quod idem eſt atque ἀρμάτωρ, ut πραιφέκτωρ pro πραίφεκτος, *praefectus*, & alia talia, ἀρμάτωρες & ἀρματοῦρες inde dicti ſunt *armati*, ſaltatores in armis. Hinc ἀρματούρια quoque ſunt appellata ſcuta, in quibus armatores ſuas armaturas, id eſt pyrrhichas peragebant. Gloſſae veteres πέλται, μικρὰ ὅπλα, ἤγουν κύμβαλα προσπεπηγότα, ἅπερ λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι ἀρματούρια. Formae tales in ορον deflexae a latina terminatione *orium* frequentes erant illa aetate etiam apud Latinos. Sic apud Du Cange in Gl. Lat. legimus: *apparatorium, aratorium, emptorium*, locus ubi emitur & venditur, *fixoria*, lines agro poſitos & infixus, *infertoria* pro *infertorium*. ω Graeci ſaepe faciunt ex latino o. Ita habent Gloſſae Gr. Lat. Alitae ἐμβαλούκλον, *imbarulum* (id eſt per tranſpoſitionem illi aevo uſitatam *involucrum*) quod Du Cange v. *Imbaruclum* non debuerat ſollicitare, & talia ὅσα κόνις, quibus annotandis nemo finem inveniret.

D. 4. Πρὸς ἀλλήλους, ςοιχῶσι τὰς ςρίγας τῶν ϑεωρητῶν &c.] Locus ita interpungendus, & legendus. πρὸς ἀλλήλους ςοιχῶσι τὰς τρίγας, τῶν ϑεωρητῶν &c. committunt, ſeu comparat quaeque factio trigas ſuas cum trigis alterius, & ſic ordinant eas, quo ordine in curſu debeant currus decurrere. Non enim ſortiebantur niſi de eo curru qui deberet proximo a meta carcere emitti; de reliquis tribus curribus, hic loci *trigis* dictis, qui ſecundo tertio & quarto μαγγανῳ ſeu carcere emittendi eſſent, tranſigebant & paciſcebantur factiones inter ſe, quo illae ordine deberent currere. Inter haec abibant, redibant, ultro citroque commeabant inſpectores ambarum factionum. Hoc ſibi vult dictio ἀπερχομένων καὶ ἐρχομένων.

D. penult. Λαμβάνουσι δίκην] accipiunt ſatisfactionem, jus ſibi debitum.

183. A. 1. Διασφαγήν] Eſt διασφαγὴ interſectio, agger, aut foſſa, verbo, omne quod διασφάττει (nove pro διακόπτει) interſecat, ſeparat, duas res a ſe invicem. Videtur διασφαγὴ in Circo fuiſſe foſſa, apud Cuſtam, una in ſeptentrionem, ad venetam, altera in auſtrum ad praſinam pertinens, e regione graduum cujusque factionis, ſic ut qui demarchus in tali διασφαγῇ ſtaret, totos ſuae factionis gradus colluſtrare uno ictu oculi, & a factione conſpici poſſet.

A. 8. Ὑπάτους] M. ὁ ὑπάτους.

A. ult. Θεοςεφεῖς] M. ϑεοςεφεῖς.

B. 6. Ἀνέλθῃ] ſcilicet ſedebant Demarchi in ſummo gradu, pone τοὺς δημότας & ſpectatores omnes. Poſſunt quoque ideo dici ἀνέρχεσθαι, quia ex plano in gradus Circi acclives ſe conferebant.

C. 5. Φύσιν] M. φύσει.

C. 7. Τὸν προπάτορα] *Adamum*, v. Du Cange Gl. Gr. h. v. & v. προμήτωρ *mater omnium prima*. Sic Evam appellant. Dio Chryſoſtom. p. 306. A. 5. Deum appellat hominum προπάτορα, *auctorem generis*.

D. 8. Τὸ βένετον] In margine adſcriptum erat οἱ πράσινοι, τὸ πράσινον.

184. B. 3. Πασὶ τὸ αἴσιον] Id eſt, ut interpretor, *dicit* αἴσιος γενέσθω αὕτη ἡ ἡμέρα *felix eſto hic dies.*

B. 4. Τὴν προτίμησιν] Paene ſemper praeferebantur Veneti praſinis, favore Imperatorum, quibus praſini plerumque inviſi erant. Conſiſtebat autem praerogativa in eo, quod primi ab Imperatore ſalutarentur, & benedictionem reciperent, primi Imperatorem adorarent, primi praemia ferrent. Quum tamen haec προτίμησις videatur, ex noſtro quidem codice, non tam ex voluntate Imperatoris, quam potius ex arbitrio ſortis pependiſſe, non poterant Veneti ſemper in his rebus primas ferre.

D. 3. Μετὰ τὸ] M. μετέ, quod idem eſt. Nam με novi Graeci pro μετὰ ponunt. Pro χλαμύδων erat in M. χλαμῶ quod etiam legi poterat χλαμύδων

D. 4. Μεσοδόμιον] aut, ut M. μεσοδίμιον, videntur fuiſſe gradus, in quibus conſiſterent aut ſederent cives, qui ad factionum nullam pertinerent.

185. A. 3. Ὁ ἀντίος] M. conſtanter ὁ ἀντίς, id eſt novae more Graeciae ὁ ἀντίος, *contrarius, ex adverſo ſtans*. Phonae hae ſunt & antiphonae.

A. 11. Φυλάττοντας] M. φυλάττοντες.

B. 12. Ἄγια] Supple poſt h. v. e membranis οἱ πρόεδροι. ὑμεῖς ὑπάρχετε ὁ πόθος τῶν ῥωμαίων. ὁ λαὸς ἐκ τρίτου. ἅγια.

B. 13. Οἱ τάξεις] Membr. αἱ τάξεις.

C. 6. Ἐγείρεσθαι] reliquiae hae ſunt idiographiae librarii, qui codicem Lipſienſem exaravit, & cui ſolenne erat αι & ε permutare. ἐγείρεσθαι hic loci non

 eſt

eſt infinitivus, ſed imperativus ἐγείρεσθε. *Surgite, bene precemur dominis.* Sic p. 181. B. 7. exaratum erat in M. ἄγεσθαι pro ἄγετε, & p. 183. B. 4. ἠγαπημένοι, & p. 187. C. 8. αὔξεσθαι, & ibidem D. 8. ὀλίγοι pro ὀλίγες, p. 153. A. 11. ἕτερος pro ἕτερος, v. 190. D. antepen. αἰτήσασθαι pro αἰτήσασθε, vid. ad p. 188. B. ult. Et talia ὡς πάνυ in eo codice. Id idem quoque dictum & non neglectum velim ad proxime ſequentem ſimilem locum. οἱ τῶν πεδατουρῶν ἐγείρεσθαι. *o vos, qui ad pedaturas pertinetis. ſurgite, bene precemur dominis.* Sunt autem, qui ad pedaturas pertinent, quantum ego equidem conicio, magiſtratus militares; & bene hi τοῖς τῆς συγκλήτου opponuntur, de quibus modo ſermo praeceſſit. Pedaturae nempe, vel pediturae, vel pedationes, ſunt ſpatia certi numeri pedum in ſolo, vel moenibus, ubi conſiſtit miles excubias agens, ſeu in caſtris, ſeu in moenibus urbis, item in quibus agricola arat, metit, foenum ſecat &c. Late de hac voce agit Du Cange Gloſſ. Latin. unde patet, eam, quamvis ad omnia ſoli ſpatia, certo pedum numero definita poſſit extendi, de militaribus tamen ſpatiis plerumque dici, quae vel in moenibus urbium, vel in caſtris, excubiis agendis deſtinata ſunt; diſtantia unius ſtationis caſtrenſis aut militaris ab altera.

185. D. antep. Λέγουσι φωνῆς ἀπὸ κράζοντων] In codice eſt λε φωνὴν ἀπὸ κρα. id eſt, λέγει φωνὴν ἀπὸ κραζόντων. *ille ſaltio dicit phonam ore cantorum.*

186. A. 7. Νᾶνα] Hic & deinceps erat in codice ναᾶ accentu in ultima.

B. 1. Μεσιτείᾳ] ita quoque eſt in codice. Sed ſcrib. μεσιτείᾳ in dativo. *per interceſſionem, mediationem tuam.* Venias tamen ex collatione loci p. 189. D. 4. in eam opinionem, ut credas omiſſa quaedam hic eſſe, nempe τῶν πιστῶν βασιλέων ἡμῶν. *interceſſione fidelium noſtrorum imperatorum.*

D. 7. Τὰ ἴσα] Fuit aliquando, cum crederem hanc dictionem ſignificare: *flagitamus exempla victoriae veſtrae*, id eſt ſchedulas, quibus teſtimonium victoriae veſtrae perhibetur. quibus authentice profitetur Imperator, vos viciſſe. ἴσον certe eſt exemplum, calamo ſcriptum alicujus συμβολαίου aut ſcripti vel acti, cujuscumque tandem naturae, tam originale, πρωτότυπον, *Urſchrift*, *Urkunde*, quam *copiae, vel antigraphi*, *Abſchrift*, *Copie*. Vid. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Appar & Copia*; ubi citat ex Concil. Conſtantinopol. ἴσον πράξεως συσάσης *copia actionis formatae contra* - - Sed ſignificat quoque interdum prototypum, originale ſcriptum, ut apud Latinos vocabulum *par*. Radevicus L. 10. *Porro quia multa paria* [id eſt exempla, autographa] *literarum apud eos reperta ſunt* [quae ſcilicet ejusdem omnes argumenti, iisdemque formulis conceptae, ſed ad diverſos exaratae eſſent, & tantum in paucis, nominibus nempe virorum, ad quos directae eſſent, variarent] *& ſchedulae ſigillatae ad arbitrium eorum ſcribendae*; quales nos hodie *cartes blanches* appellamus. Eo ſenſu uſurpat v. ἴσον Theophanes p. 114. D. ſine, ubi ſic narrat. (Dignus enim eſt locus expoſitione, quem doctus interpres non recte percepit.) Acacio defuncto, ait, ſucceſſit Fravitas, in epiſcopatu CPtano, qui ad Felicem, Romae, & ad Mongum Alexandriae epiſcopum literas dabat adverſas ſibi, & utrique fucum facturas. Verum literas ad Mongum interceptas ab Orthodoxis accipiebat Felix prius, quam apocriſiarii, vel reſponſales, aut legati Fravitae cum ſuis literis Romam venirent. Hic eſt ſenſus obſcurae dictionis φθάσε δὲ τὰ ἴσα τὰ πρὸς τὸν Μόγγον πεμφθέντα δέξασθαι παρὰ τῶν ὀρθοδόξων περιληφθέντα. Eodem ſenſu accipi debet in illo Conſtantini Porphyr. de vit. Baſil. Maced. p. 197. B. ult. τὸ ἴσον τῆς διαθήκης αὐτῆς ἐπὶ χεῖρα λαβών, *teſtamenti exemplum* (prototypum) in manus ſumens. Attuli, quae potui, ad ſpeciem expoſitioni meae faciendam. Verum quum deinceps pag. 187. B. 8. & 12. τὰ ἴσα τῆς νίκης ὑμῶν κατὰ βαρβάρων & C. 3. τὰ ἴσα τῶν στρατοπέδων & C. 8. τὰ ἴσα τῶν λαῶν habeamus, efficitur e comparatione locorum iſtorum cum noſtro, formulae illius ſignificationem hanc eſſe: *optamus nobis ſemper tales contingere agitatores, quales vos eſtis, victoria a Deo beandi.* Nam ὑμῶν reddit ad ſuperius καλῶς ἦλθετε δεσπόται οἱ ἄθλοι, & πρεσβεία τῶν εὐεργετῶν. Pari modo formula τὰ ἴσα τῆς συγκλήτου ſignificat: *optamus, ut noſtrae genti ſemper ſint tales proceres aut magiſtratus, quales ſunt praeſentes.* Τὰ ἴσα τοῦ λαοῦ *optamus ut populus noſter ſemper ſimilis ſit praeſenti.* Pag. 187. B. 3. τὰ ἴσα, δεσπόται, τῆς νίκης ὑμῶν, *optamus ut nobis contingant ſemper domini victorioſi, ut vos eſtis*, vel etiam: *optamus, ut porro continuetis hoſtes veſtros vincere, quemadmodum hactenus feciſtis.* Sic quoque poteſt noſtri loci formula hunc in modum concipi: *Cupimus, ut nunc quoque propitio Deo vincatis, pro nota veſtra vincendi conſuetudine & dexteritate*, vel *quemadmodum ſoletis vincere.*

D. ult. Τὰ] M. τὰ. Aurigarum praemia, qualia olim fuerint, intelligitur ex Vopiſc. Aurelian. T. II. Script. Hiſt. Aug. p. 452. *Vidimus proxime*, ait, *conſulatum* (id eſt τὴν ὑπατείαν, munus conſulare) *Furii Placidi tanto ambitu in Circo editum, ut non praemia dari aurigis, ſed patrimonia viderentur, quum darentur veſtes ſubſericae, lineae paragaudae, darentur etiam equi, ingemiſcentibus frugi hominibus*: & ex noſtri codicis p. 192. 193. In ſentzo ſeu ſolio, adeoque in cathiſmate, coronatos ſeu praemiis affectos fuiſſe aurigas ab Imperatoribus, ut ludorum editoribus, apparet e loco Chryſoſtomi apud Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 61. b. & e Theophanis p. 107. C. 3. & e Malala T. II. p. 92. 111. & 180. Unde conſtat victores ab ipſo Imperatore, aut illo, qui eius loco praeſideret & ludos ederet, palmam accepiſſe: quod olim fiebat in Daphne, tribunali vel palatio ſic dicto, quod in eo laureae diſpenſarentur. Neque dubito, tale aedificium fuiſſe illud Ἀρισεῖον, in quod trucidatum Commodi corpus devectum fuiſſe narrat Herodianus initio Libri II. τὸ μὲν οὖν σῶμα τοῦ βασιλέως ἔτι νύκτωρ, διαφυγόντες τὸ τῆς αὐλῆς θύρας, νύκτωρ σχήματι ἐνθέντες ἐς τὸ ἀριστεῖον ἀπέπεμψαν. Quo loco, ut alii alia commenti ſunt de voce Ἀρισεῖον, ita ego quoque aliquando Ἀδραστεῖον *templum Nemeſeos* coniiciebam. Sed, ut dixi, poteſt τὸ ἀρεστεῖον tribunal fuiſſe, in quo victoribus ludorum τὰ ἀρεστεῖα tribuebantur.

187. A. 11. Τὰ τρία τοῦ Οὐρανίου] Sc. νομίσματα. *flagitamus Uranio tria numiſmata*, ſeu ſolidos aureos, praemium Circenſis victoriae dari. v. p. 195. B. 2. & 209. B. 6. & 7. ubi τὰ δύο, & τὸ ἕν. Olim ſcenici, flagitante populo quinos aureos accipiebant. Iulius Capitolinus in M. Antonino p. 332. ait eum *temperaſſe ſcenicas donationes, ut quinos aureos ſcenici acciperent, ita tamen ut nullus editor decem aureos egredaretur.* idemque antea jam obtinebat, ut e Suetonio conſtat, qui de Galba narrat, eum *choraulae mire placenti denarios quinque donaſſe, prolatos manu ſua e peculiaribus loculis ſuis.* ubi loci videtur *denarius* idem ſignificare, quod deinceps ſignificavit, nempe numum aureum, ut drachma numum argenteum. Sed diminutum deinceps hoc pretium fuit forte poſt Alexandrum Severum, quem Lampridius T. I. Script. Hiſt. Aug. p. 939. ait *ſcenicis nunquam argentum, vix pecuniam*, [hoc eſt κέρμα minutum aes] *donaviſſe.*

B. 6. Τὸν πλάτον] in codice eſt τὸ πλάτος, quod non reprobandum eſt; ut ὁ σκότος, σκότα, & τὸ σκότος, σκότους & talia innumera.

C. 8. Ἀπίλθετε] M. ἀπέλθατε. Et ſic quoque p. 191. C. 11. & 192. B. 5.

D. 6. Δεδόξασται] putem poſt h. v. punctum debere collocari. *Gloria ſit deo, quia glorioſus*, gloria & laudabilibus omnibus dotibus praeditus eſt. Gloria ſit Deo (id tacite repetendum) *ſoli creatori* &c.

D. ult. Ἄλλος] In codice & hic & deinceps erat ἄλλ͵ quod videtur indicare ἄλλος legi debere, ſubintellecto κράτος, aut δῆμος, aut ὕμνος. Quorum enim alias ſignum compendii in voce integra?

188. A. 2. Ὁ δεῖνα] In M. pro his duabus vocibus eſt Δαδ, id eſt Δαβὶδ vel Δαυὶδ, *Davidem te habemus, dilecte*, ſeu Davidem novum in te habemus.

A. penult. Ἡ εὐθηνία] M. εὐθηνία *abundantia & vilitas annonae.*

A. ult. Τὰς βενέτας] M. τοὺς βενέτους.

B. 5. Πόλεως] Inſerenda poſt h. v. e M. haec: ὁ λαός. ναὶ ἡ πίστις τῆς πόλεως.

B. 9. Ἀπὸ ἀρχαίων] Quia dictio haec integra poſita non eſt, certo definiri nequit, rectene haec verba habeant, an legi debeat ἀπὸ ἐχθρῶν.

188. B. ult. ἐκ ἐᾶμαι] Eſt ex more librarii idem atque ἐκ ἐᾷ με. *Non ſinit me tacere, etiamſi vellem, humanitas morum tuorum.* vid. ad p. 185. C. 6. & 191. C. 8. & e contrario paullo poſt C. 6. & p. 189. D. antepen. ὁρᾷ τε eſt ſcriptum pro ὁρᾶται *reſpicit*, & pag. 217. B. 3. χάρισαι pro χαρισαι.

C. 2. Κατεναντίον] Separandae voces colliquatae, ſic. κατ' ἐναντίον σε. *felices armorum tuorum ſucceſſus contra hoſtes tuos.*

C. 6. 'Ορᾶτε] Mutavit pro more ſuo librarius αι cum ε. Nam deberet noſtro ſcribendi more ὁρᾶται eſſe, & praeterea ex uſu vulgi poſitum fuit hic medium pro activo, ὁρᾶται pro ὁρᾷ. ὅλος ὁ πόθος τῶν Ῥωμαίων ὁρᾶται εἰς ὑμᾶς, *omne deſiderium, omnis amor Romanorum ad vos reſpicit.*

C. 7. ὁ λαὸς] Poſt h. v. addunt M. τῇ εὐσεβείᾳ γὰρ εὐσεβῶν δεσπόζεται ὅλως, οἱ κρίνονται. ναί, ὁ λαὸς v. pag. 189. D. ult. Verbum δεσπόζεται non aliud eſt quam δεσπόζετε. *Nam per pietatem omni mundo dominamini.* Deinde proximum εἰς redit ad praecedens εἰς ὑμᾶς ὁρᾷ τὰς εὐεργέτας. *reſpicit ad vos Benefactores, amor Romanorum, reſpicit* εἰς δεσπόζειν πρῶτον &c. *ad veſtrum imperium boni animi, ut ſupremam legem.*

D. 4. Οἱ σταυροφόροι] Quales hi fuerint, apparet ex p. 189. A. 1. nempe viri cruces ex floribus confertas & plexas gerentes, quas Imperatori volebant offerre.

D. ult. ἡμέρα τῶν βοτῶν] vel etiam βοτῶν, utroque enim modo ſcribitur.* Dies votorum, quam ob cauſſam fuerit celebratus, & quo tempore non liquet. Dicitur quidem infra p. 864. τὸ βοτὸν πεζοδρόμιον *votum ludum pedeſtrem*, ſeu votis condictum ludum, in quo curſores, non equeſtres, ſed pedeſtres de pedum velocitate certabant, incidere in diem a natalibus Chriſti octavum, hoc eſt ſecundum aut tertium Ianuarii. Quod ſane pulchre cum traditis virorum doctorum et veteri Romanorum ritu convenit, qui diem novi anni, ſeu menſis Ianuarii tertium votis pro ſalute Imperatoris publice pronunciandis deputabant. v. Caſaubon. ad Script. Hiſt. Aug. T. I. p. 205. Petav. ad Iulian. p. 106. Du Cange CPli Chriſt. p. 139. & v. Βοτὰ, item *Jejunium Calendar. Ianuariar* & *Kalendae Ianuariae.* Verum p. 895. Noſtri dicitur idem votum pedeſtre certamen in menſem Iulium incidere. Quod non concilio, niſi dicantur plura vota per annum celebrata ludis curſus pedeſtris fuiſſe. Cujus rei veſtigium nullum reperio. Recogitans igitur mecum, diem votorum in ſpecie illum fuiſſe dictum, qui a nuptiis eſſet proximus, ut patet e charta vetere apud Baluz. *die poſt noctem nuptialem, qui eſt dies votorum noſtrorum,* (id eſt hilariorum noſtrorum: nam ex eo quod in Votorum diebus genio ſoleret indulgeri, factum eſt, ut hilaria, conviviaque omnia *vota* appellarentur) item e Chronico Caſinenſi apud Murat. T. II. Ant. Ital. p. 939. *tertiam partem de omnibus rebus ſuis, quae uxori in die votorum tradiderat ut Morgingabam;* coepi dubitare indicareturne appellatione diei votorum in Noſtro Ceremoniali dies a nuptiis Imperatoris proximus, quotannis, at non fixo certoque tempore, ſed vage recurrens. Qua de re quid ſit viderint alii.

189. A. ult. ἱππέτε] M. ἱππικὸν. Subintellige ἱππικοὶ vel πεζοδρόμιον. Si veſperae nulli ſunt aut ludi equeſtres curules, aut pedeſtris curſus exercitia, tunc δίδονται nempe τὰ ἔπαθλα, dantur praemia mane. ſi autem veſperae quoque, ut mane, ſunt ludi, tunc praemia nulla mane, ſed omnia veſperae dantur.

C. 6. Φθογγὴ] M. Φγ hoc eſt Φωνή. & ſic quoque leg. p. 190. A. 4.

190. A. 7. Πληροφορεῖ] πληροφορεῖν τινα eſt *aliquem ſecurum & confidentem facere*, alicui aliquid certo aſſeverare. Ita Theophanes p. 105. A. 8. πληροφορεῖν τινα ὅρκοις & p. 110. A. 5. Eſt ergo ſenſus: *aſſevero atteſtorque divino numini & veſtrae, domini benefici, revera, modis omnibus, animum noſtrum non habere aliam medelam* &c. vid. infra p. 196. B. 4.

Ibidem. Τὸ εὐσεβὲς ὑμῶν] Titulus Principi proprius ὁ εὐσεβὴς, a novis Graecis confictus, ut latinum *pius* exprimerent. Sed longe aliud eſt *pius*, diverſum ab εὐσεβὴς. Quatenus *pius* reverentem Dei ſignificat, congruit εὐσεβὴς. At pius quatenus Principi tribuitur, amantem civium, Φιλόπολιν, notat, quod cum εὐσεβὴς nihil habet commune, & originem traxit e novo teſtamento, & a Chriſtianis. Si Iuſtinian. Nov. 78. titulum imperialem *pius* ab Antonino Pio arceſſit, prodit antiquitatum & hiſtoriae ignorantiam, jam tum in Graeculos ſubrepentem, & nugas trahentem, v. Alemann. ad Procop. p. 72. & Harduin. ad Themiſt. p. 427. *Pius* de Deo, aut de patre hominum & liberorum amante Latinis veteribus dicebatur. Et quia imperator *pater civium & patriae* reputabatur atque dicebatur, idco pius audiebat, & qui eum laederet, aut offenderet, habebatur *impius* & *impietatis* τῆς ἀσεβείας accuſabatur, ut contra, qui eum coleret & amaret, pius erat. Vid. Valeſ. ad Xiphilin. p. 1084. ed. Reimar. §. 57. *[προσκυνῶ σε ὡς εὐσεβῆ καὶ ὑπὸ θεοῦ προβληθέντα βασιλέα. Theophan. p. 404.]*

C. 3. Σταυρὸς] Comma poſt h. v. non agnoſcunt Membr.

C. 4. 'Ο θεῖος τύπος] *Divina imago*, imago Dei patientis. Ita crucem appellant Graeci novi. Theoph. p. 18. B. ult. τὰς θείας τύπους (male τόπους editum fuit) crucem appellat cum rebus illuc pertinentibus.

D. 1. Αὗται εὐφημίαι] M. αὐται αἱ εὐφημίαι. Sic nempe ſolent novi Graeci pro αἱ αὐταὶ εὐφημίαι.

D. antep. 'Αιτήσασθαι] M. αἰτήσασθε, id eſt αἰτήσασθε *rogate.*

191. B. 3. Φακτιόνα, δεσπόται, τῷ ὁ δεῖνα] id eſt bullam auream, qua factionem inſtituere ipſi permittitur, qua factionarius declaratur. Vt *combina* (pro *combinatio*) eſt diploma, quo venia datur equos combinandi, ut *evectio*, teſtimonium ſcriptum factae veniae τῆς ἐξελάσεως, evectionis, ſeu proceſſionis in curru extra urbem & provinciam: ita *factio* atteſtatum ſcriptum veniae factae factionem inſtituendi. Ipſe Noſter in continenti explicat τὴν χρυσῆν βούλλαν, ἤγουν τὸν Φακτιόνα.

B. 6. Τὴν χρυσῆν βοῦλλαν] De aureis bullis ſic dictis, non ideo, quod literis aureis eſſent exaratae, quamvis id interdum quoque, ſed rarius, contingeret, ſed quod ab ipſis e filo vel prandeo ſerico dependeret bulla ſeu capſula aurea, habens intus imaginem & nomen Imperatoris cera expreſſum, multi multa ſcripſerunt, & quidam integros tractatus; Conf. Du Cange Gl. utroque & ad Cinnam p. 486. *[Bullae aureae Impp. interdum aureis literis ſcriptae. Anaſtaſ. p. 86. De σιγιλλίοις ſeu praeceptis ſigillo ſignatis v. Luitprand. Leg. p. 144. Leonis de aurea bulla Impp. Mabillon. Itiner. Ital. p. 99. Diploma Rogerii regis Siciliae in archivo monaſterii Cavenſis extat bulla aurea munitum hac inſcriptione: Ρογέριος ἐν Χω θεῷ εὐσεβὴς κραταιὸς ῥὴξ καὶ τῶν χριστιανῶν βοηθός. ibid. p. 118. χρυσόβουλλον, hoc eſt epiſtolam auro ſcriptam & ſignatam mihi dederunt vobis deferendam, ſed vobis non dignam. Luitprand. Legat. p. 155. Bullae aureae Imp. lamellis duabus tenuibus conſtabant. v. Meibom ad Andronici bullam pag. 15. De aurea bulla Byzantinorum Impp. v. Conſtantin. de adminiſtr. imperio p. 116. 123. De Impp. ſubſcriptione bullis item plumbeis v. DC. ad Alex. p. 255.]*

B. 13. 'Επιδόσει] M. ἐπιδόσει. & ſic quoque C. 3. item p. 192. D. 1.

C. 2. Ταύτην ἀσπαζόμενος καὶ τοῖς ὄμμασιν ἐπιθεὶς] Mos ille Imperatorum literas & mandata ſcripta oſculandi, & ad oculos frontemque admovendi, a Graecis videtur ad Turcas cum aliis multis ritibus deveniſſe. Turcarum magiſtratus quoties firmanum, aut ordonantiam Sultani ſui accipiunt, oſculantur, & oculis atque fronti apprimunt, ut ex Itinerariis conſtat. Antiquum eſſe hunc morem patet ex dicto Leontii Epiſcopi Neapolitani, quod referunt Acta Synodi VII. ὥσπερ ὁ κέλευσιν βασιλέως δεξάμενος καὶ ἀσπασάμενος τὴν σφραγῖδα, οὐ τὸν πηλὸν [f. κηρὸν] ἐτίμησεν, ἢ τὴν χάρτην [pergamenam] ἢ τὸν μόλιβδον, ἀλλὰ τῷ βασιλεῖ τὴν προσκύνησιν καὶ τὸ σέβας ἀπένειμεν. Si πηλὸν hic ſervetur, debet ſupponi, non tantum cera, ſed etiam terra ſigillaria, quae impreſſum ſignum recipit & ſervat, ſignatum olim fuiſſe. Arethas apud Theophanem pag. 270. δεξάμενος τὴν τοῦ βασιλέως κέλευσιν κατεφίλησε τὴν σφραγῖδα τὴν ἔχουσαν τὸ ςτῆθος τοῦ βασιλέως. Ipſas quoque manus Imperatorum oſculantes non ori, ſed, quod reverentius, oculis apprimebant. Nicetas pag. 295. D. antep. ἀντὶ δὲ τὰς ἐξερρευμένας [a chiragra nodoſas & rigidas] αὐτοῦ χεῖρας [Iſaacii Angeli nempe]

προσ-

περιχλυσμένοι [de monachis ſermo eſt] καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτὰς προσανέχοντες.

191. C. 4. Ἐνδῆσαι] Codex ἐνδήσαι, quod eſſet *alligat*. Nam Graeci novi δένειν & δένουν pro δεῖν vel δεῖν *ligare* pronunciant. Eſſet itaque ſenſus dictionis τὴν χρυσόβουλλον ἐπὶ τὸ δεῖνα αὐτῷ ἐνδήσειν, *auream bullam e cingulo ſuſpenſam ſuper femore appendere*, in ſignum legitimationis, quemadmodum milites hodie peras coriaceas, quas vulgo *Patrontaſchen* appellamus, geſtant. Factionarius, qui chryſobullum ſuam ſic geſtabat, profitebatur ſe factionarium regium auctoritate principali conſtitutum eſſe. Sane mos olim erat, ut curſores, mandatarii, praecones principum, arma, id eſt inſignia ipſorum, e cingulis dependentia in pyxidibus picta ſuper femoribus ferrent; unde forte mos natus, quo milites arma principis, cui militant, ſuper ſuis peris baltheartibus (Patrontaſchen) gerunt. Apud Nicolaum Vptonum de militari officio l. 9. dicuntur *nuncii peditantes imperatorum, regum & principum portare arma dominorum ſuorum in pyxidibus depicta, pendentibus in ſuis cingulis ſive cinctoriis ſuper renes. Nec eis eſt permiſſum dominorum ſuorum arma, alio aliquo loco portare.* Haec ipſa quoque origo eſt τοῦ ἐπιγονατίου in veſtitu Patriarcharum. Eſt autem τὸ ἐπιγονάτιον mappula ſcutiformis rhomboidea, cruce ſignata, e cingulo ſuper femur dextrum dependens & fluitans. Eo profitebatur, qui gereret, ſe miniſtrum & praedicatorem crucis eſſe. Ψόα & ψοιὰ (quod idem atque ψόα) dicebant pro ψόα veterum. Hypatus de partibus corporis humani. ψοαὶ καὶ ψοιαὶ αἱ σάρκες αἱ περικείμεναι τοῖς νεφροῖς, τὰ λεγόμενα ἀπάκια. Dictae ſunt illae bulgae *Patrontaſchen*, quia qui eas gerunt, in iis inſignia dominorum, patronorum, quibus ſerviunt, ad quorum familiam pertinent, oſtendunt. Exempla verbi δένειν & δένουν pro δεῖν *vincire, ligare*, habet Du Cange verb. Δένειν & v. περιτραχήλιον. Similis formatio eſt verbi περιχύνειν pro - - χέειν vel χέειν vel χεῖν. βάνειν pro βάειν, βάζειν. πέρνειν, πέρνειν. Et in univerſum omnia verba contracta in έω formant Graeci in ένω & ένω, ut verba omnia contracta in άω formant in ένω vel άνω, ut γεμώνειν pro γεμᾶν &c.

C. 5. Τὰ τρία τοῦ Φακτιόνος] Si vocabulum Φακτίων hic ſignificaret factionarium, crederem τὰ τρία idem valere atque ſupra p. 187. A. pen. nempe *tria numiſmata factionario debita flagitamus*. Sed credo potius hic loci τὰ ἴσα ſubintelligi, *tria exemplaria*, tres copias, ut loquuntur, bullae petimus aureae, qua factionarius nuncupatur; unam forte, quae in archivum regium inferretur, alteram, quae in archivo factionis deponeretur, tertiam quam factionarius ipſe ſibi ſervaret. Conf. p. 235. D. 8. ubi δύο χαρτία *duo exempla* ejusdem formulae memorantur.

C. 7. Σῶσον] Poſt h. v. hic & paullo poſt ponendum punctum. *Domine ſerva. (flagitamus) munus Venetorum*, conchiarium Venetis dari ſolitum. Notat enim ἀντίδωρος novis Graecis idem atque δῶρον, & proprie quidem ἀντίδωρον, ὃ ἀντὶ ἄλλου δώρου ἀντιλαμβάνουσιν οἱ λαμβάνοντες. Conf. Script. poſt Theophan. p. 268. B. & Noſtri p. 218. A. penult. Theophan. p. 422. C. 1.

C. penult. Ἄρμα] Quod hic ἄρμα, vel potius ἄρμα, id paullo poſt, D. pen. σκῦος appellatur. Eſt autem mea quidem ſententia, locus, vel aedificium, ubi non tantum arma agitatorum Circenſium, ut caſſides, lora, ſcuticae, ſtimuli, &c. jacebant, ſed etiam ubi ſeſe in pyrrhichis ſuis exercebant; quod deinceps p. 194 C. pen. & p. 200. D. pen. ἀρματάριον & in medio Circo ſitum dicitur. *Aſcendunt* igitur *in Arma*, ſeu locum ubi arma jacent & induuntur, & armaturae ſeu pyrrichae, τὰ σάξιμα, fiunt. Eoque modo putem Noſtrum p. 192. B. pen. interpretandum eſſe.

Ibidem Σάσσει ἤτοι χορεύει] Bene factum in eo, quod interpretatio voci obſcurae additur. Saepius hoc recurrit in codice σάσσειν pro *ſaltare*, & σαξίμον pro σάξη, *ſaltatione*. Si recte habet Salmaſii etymologia, *dantzen, dancer*, a latino *denſare* derivantis (Script. Hiſt. Aug. T. II. p. 12.) eo quod ictus pedum in ſaltatione denſentur, crebri fiant, quam etymologiam probabilem reddunt Gloſſae Graeco-Latinae ὀξυποδία, *acupedium, adenſatio* (id eſt *addenſatio*) ὀξυποδῶ *adenſo, denſo, acupedius - curſor*, quaſi acutis pedibus currens: non improbabilis naſcitur conjectura, Graecis eodem ex fonte manaſſe σάσσειν pro *ſaltare*. σάσσειν, nempe τὰ κρούματα τῶν ποδῶν, *offercire, crebros facere ictus pedum*. vel etiam ἀπὸ τοῦ σάσσειν, id eſt γονυκλινεῖν, quia inter ſaltandum ſaepius genua flectuntur, & in latera corpus inclinatur. Verbum σάσσειν pro *genu flectere* reperio in Alexiade pag. 311. C. τοῦ πλευροῦ μέρος τοῦ πύργου ποδακοντηθὲν ὡς καὶ ὥσθη συνέβη σάξαι τὸν πύργον ὡς ἐπὶ γόνυ δοκεῖν ἐπικλιθῆναι. Habet hoc ſenſu & quoad ſignificationem magnam convenientiam cum Belgico *Sacken*. Poteſt tamen in Alexiadis quoque loco σάσσειν pro ἅλλεσθαι accipi, qualem ſignificatum reperio etiam in compoſito derivato ἀνασασμὸς *reſpiratio*, quaſi ſubſultus pulmonis.

D. antep. Τοῦ δευτέρου] M. τὰ τοῦ δευτέρου.

D. pen. βαλλόμενος] M. βαλλομένος, accentu in penultima. Solent autem novi Graeci augmentum participii praeteriti paſſivi omittere, ut hic βαλλομένος pro βεβαλλημένος, βαπτισμένος pro βεβαπτισμένος, pag. 335. B. 5. ἀποσχίσθαι p. 369. B. 9. pro ἀπεσχίσθαι. p. 370. B. 4. κατακλασμένα pro κατακεκλασμένα, p. 914. 11. Φρυγία κατασκευασμένη memoratur, etiam aliis dicta, pro κατασκευασμένη. Referrem huc quoque locum p. 368. D. pen. μετὰ καὶ χρυσωμένων πεδίλων, niſi ſcirem, fore quosdam, qui καὶ pro κε ſcriptum contendant & augmentum verbo junctum malint in hunc modum μετὰ κεχρυσωμένων π. Exempla ſimilia proſtant apud Theophan. p. 167. D. 9. (conf. Goar ad p. 223.) p 250. A. 2. 335. A. 11. 432. C. 4. (ubi male mutat margo) 447. A. 3. 455. D. antep. & alibi multis in locis. Etiam ipſi veteres Graeci negligentes augmenti erant, teſte Caſaubono ad Athenaeum p. 113. ubi alia hujus rei exempla e vetuſtiſſimis auctoribus producit, quae ipſis magis quam librariis imputanda eſſe evincunt marmora; ut διάταχεν pro διατέταχεν eſt apud Chishull. in Antiqu. Aſiat. p. 141. in pſephiſmate Attaliſtarum.

Ibidem. Εἰς σκῦος] ſignificat omnino σκῦος *currum*. vid. p. 195. B. 8. verum quia non video, quomodo aliquis aut cum curru, aut in curru ſaltare queat, magis propendo ad interpretationum paullo ante propoſitum.

192. A. 1 Ζωννυμένα] Bigarius enim inſtituebatur vel inveſtiebatur galea argentea & zona. vid. C. 7.

A. 4. Βελῶ] M. βελῶ. Vt νοῦ & πλοῦ pro νόῳ & πλόῳ, ſic βελῶ pro βελῷ contracte ex βελόῳ dicunt.

A. 5. Εἰσέρχεται] nempe in Cathiſma, ubi praemia ab Imp. diſtribuebantur.

B. 9. Χαίρε] M. χαίρειν. vid. ad p. 114. C. 7. dicta.

B. 10. Σφραγίζει] M. κατασφραγίζει.

C. 6. Αὐριγάριον τὸ λεγόμενον δημόσιον] *Aurigaria* & τὰ δημόσια *publica*, erant veſtes e communi aerario aurigis datae. v. p. 200. D. pen. & 201. A. 2.

193. B. 6. Ἐπινικίων θριαμβευομένων] *Signis victoriae ſolemni cum pompa in urbem introductis.* [*Triumphi* vox pro ſolenni introitu uſurpata Aimoni in hiſtor. Franc.]

B. pen. Θεοῦ δεσπότη] M. θεῷ τῷ δεσπότῃ. conſ. ad h. l. Cap. 19. & 20. Libri ſecundi.

D. 2. Σὺ] Diſtinctio poſt σὺ delenda, auctore codice mſto. ἠλέησας reddi poterit per *clementer voluiſti*, vel *prae miſericordia voluiſti*.

194. A. 8. Χαίροις ὁ ἄναξ] M. articulum non agnoſcunt. Salve Domine, qui τὸν δεῖνα καθεῖλες, illum N. N. detraxiſti de ſolio gloriae & affixiſti.

B. 1. Περὶ ἵππου παραγυμναζομένου τοῦ ἃ βαΐου] de equo, qui quum debuiſſet in prima palma, ſeu in primo a carceribus emiſſu currere, curſui & certamini obeundo ineptus factus eſt aliquo caſu. Hinc intelligitur proxime ſequentium verborum hunc eſſe ſenſum: *quando contingat, ut nocte ante ludos proxima equus primi miſſus inhabilis certamini fiat*.

B. 6. ἄτος] M. ἄτως.

Ibidem. Εὑρισκονται] *praeſentes ſunt, adſunt*, vid. p. 240. A. 8. 248. C. 1. & p. 249. B. 5. & Nicetas p. 197. A. 2. & C. 2. Ita Codinus Offic. XII. 8. ὁ ὑπομνηματικὸς τῶν καθαρισθέντων *adſtantium* ἀπὸ τοῦ βασιλέως λαμβάνων διὰ τῶν παιδοπούλων δίδωσιν. Interdum eſt pro ſimplici *eſſe*, ut infra p. 223. C. ult. interdum pro *fieri* Malalas T. II. p. 79. πῦρ ἦν καὶ ἐσβέσθη, καὶ ἐγένη

ματα

moniæ. ignis erat, ſed exſtinctus abit in cinerem. εἰσέρχεσθαι εἰς μέρος τινὸς, *eſſe, adeſſe in partem alicujus*, pro ejus partibus ſe adjungere, tranſire in ejus partes, habet Malalas T. II. p. 89. Conf. Du Cange Gloſſ. Gr. p. 166. ult. Sic quoque Latini medii aevi *invenuri* pro *coram adeſſe* dicebant. Hugo Flaviniac. in Chronico (apud Du Cange v. *Paparellus*) *Aliquando magnum erat, ſi quis regium oſculum merebatur; gratum, ſi quis veſtigia Papae oſcularetur. Nunc verſa vice rerum, quicunque inventus fuiſſet* [nempe in praeſentia Papae] *tenebatur, nec antea dimittebatur, niſi pedem paparelli iſtius oſcularetur, & ſic demum oſculo regis potiebatur.* Ipſe jam Polybius apud Athenaeum p. 193. D. 6. de rege Antiocho πρὸς τοὺς ἀργυροκοπείους εἰσιόντα καὶ χρυσοχοεῖα, *agebat, verſabatur in officinis aurifabrorum.* Quod noſtrates apte efferunt: *er lies ſich finden.*

194. C. 1. ἐκ ἀδὔλιτος] M. ἐκ non agnoſcunt. Eſt ergo ἵππος ἄδηλτος, *equus non producibilis*, produci in aream & certaminis periculo committi ineptus & intutus.

C. 3. Οἷον χαλινάριον λάχῃ] id eſt ad quemcunque currum pertineat ille equus, ſive eum, qui carcere ad metam proximo, exit, ſive eum, qui exit carcere remotiſſimo. Nam ſingulis palmis vel miſſibus quaterni currus certabant. Tradit igitur auctor in vicem equi curſui non amplius apti, qui debuiſſet prima palma certare, ſubſtitui equum tertiae palmae deſtinatum, qui, quamvis jam in prima palma cucurrerit, nihilominus tamen in tertia quoque currere debeat, loco ſuo, ipſi primum ἀπ' ἀρχῆς deſtinato. Quod ſi vero equus ſecundae palmae corrumpatur, ei ſubſtitui equum quartae palmae attributum, qui ut in ſecunda, ſic nihilominus quoque in quarta currere debeat.

C. 7. Ὁμοίως] Ab hoc verbo novum caput incipit procul dubio. Sequentia enim titulo non reſpondent.

C. 9. Παραβάτε] Membr. παραβατῶ. Neutrum intelligo.

C. 11. Καὶ κάγκελλα] M. καὶ τὰ κάγκελλα.

D. 1. Μεταλαμβάνοντες] Potuit praeſens pro aoriſto ſecundo μεταλαβόντες, *accepta ſacra communione*. μεταλαμβάνειν ſimplex pro μεταλαμβάνειν τῆς θείας τραπέζης, vel κοινωνεῖν, vel συνάξεως novi Graeci uſurpant. Ita Theophanes p. 240. A. Conf. Noſtri 149. A. 4. Ita quoque ſimplex μεταδιδόναι pro *ſacram coenam alicui porrigere* ſupra p. 141. B. 5. 149. A. & alibi.

D. 6. Χειροφορεῖν] M. χεῖρα φορεῖν, diſtinctis vocibus. Neutrum intelligo.

195. A. 1. Εἰς τοποτηρῆσαι] M. εἰς τὸ τοποτηρῆσαι.

A. 2. Ἰππικὸν παγανὸν] Quod abſente Imperatore, quot ſeptimanis, & abſque ſolemnibus ceremoniis fit.

A. 4. Ἐν μέρει] M. ἐμμέρει, & ſic quoque p. 203. D. 1. Membr. habent ἐμμέρει, e vetere orthographia. quae paſſim in Graecis marmoribus occurrit. ut apud Chiſhullum in Antiqu. Aſiatic. p. 50. in pſephiſmate Sigeorum τὰμ βασιλείαν, τῶμ πραγμάτων, τὰμ παλαιὰν ἀρχὴν. p. 147. ἐμ πρυτανείῳ. Apud Murat. Inſcr. p. 749. n. 5. eſt συμ πατρί, & p. 1437. n. 7. λιγυρὴμ πέτρην. & alibi talia plura. v. Cl. Dorvill. ad Chariton. p. 523. Dictio ἐν μέρει ſignificat quod Gallofrancicum *à ſon tour*. Quando ὁ τοποτηρῶν non ſolummodo locum & vices alterius, ſed ἐν μέρει ordine certaminis ad ſe quoque veniente, ipſe quoque perſonam ſuam gerit.

A. 5. Ἡ διάκρισις ἀνήκει τῷ τοποτηρουμένῳ] *ferat*, id eſt *afferat* nempe *recompenſationem*, retribuat vicario pro praeſtita opera quod dignum judicaverit praemium, *conſideratio, diſcretio, ejus cui opera vicaria commodata fuit.* Latini ſequiores *conſiderationem* & *diſcretionem* appellabant τὴν φιλοτιμίαν, quam quis alteri pro judicio ſuo dat, aut ipſum judicium, quo alterius operam aeſtimat, quanti facienda & remuneranda ſit. Theodoricus Rex apud Caſſiodorum. *Dudum Thomati aurigae ex orientis partibus advenienti annonas rationabiles conſideratio noſtra largita eſt.*

A. 6. Ἀρεχέτω] Si vicarius non vincit, nil fert ab eo cujus vicarius eſt.

A. 7. Μηδὲν ποιήσας] Si de vicario ſuo aliquis nihil conſtituerit, nullum denominaverit, & aliquis alter in ejus locum ſuccedat, palmamque ferat, accipit praemium unum aliquod de illis, quae, ut diximus, veſperae diſtribuuntur.

A. 8. Τῶν ἐκ τῆ δείλης] ſubintellig. καιρῶ. ἐκ τῆ poſitum pro ἐν τῷ. praemia data ἐν τῷ καιρῷ δείλης.

A. 9. Δείξει] Si poteſt monſtrare victoriam a ſe comparatam.

A. 11. Τοποτηρῶντες] Forte τοποτηρουμένῳ. Si Imperator ipſi gratificari vult conceſſione totius ſortis, quae de jure pertinuiſſet ad eum, cui opera vicaria praeſtita fuit.

A. ult. Εἰς ἀπολύσιμον ἱππικὸν] Quando ſub finem, verſus exitum demum ludorum inſtituat vices alius gerere.

B. 1. Κατατρέχοντα] Praemia ultima, ob quae κατατρέχεται, pro ultima vice decurritur ſtadium.

B. 4. Τὸ κατερχόμενον] *congruum, conveniens.*

B. 8. Τὰ πάκτα] Eſt mulcta, quam ſolvere debet ille, qui ob delictum aliquod a curſu ceſſare debet. v. p. 197. C. 8.

C. 1. ις] Dubito num hoc recte habeat. Membr. dant hanc figuram ῑζ quam neque hic, neque p. 389. C. 6. ubi recurrit, expedio.

C. 5. Καὶ] M. κάν. forte κἄν.

D. 5. Ὡς φορεῖ] non exuit venetam veſtem e. c. qui pro tempore in praſinam factionem tranſit vicariam operam praeſtiturus, ſed illuc tranſit & transfertur, ὡς φορεῖ, eo in veſtitu, quem gerit corpore; tantummodo applicat ſibi pannum, ſeu vexillum factionis illius, ad quam tranſit, quod parvum erat vexillum, forte humeris aut caſſidi additum, quod indicabat eum ἐξ ἄλλου μέρους ex alia factione mutuo tranſſumtum eſſe, & ἀλλαγάτιον ex eo appellabatur.

D. ult. Γυμναστικὸν] M. γυμναστίκιον, hoc eſt γυμναστίκιον *veſtem gymnaſticam.* v. p. 341. A. 1. Eſt eadem cum στολῇ ἡνιοχικῇ memoratae Theophani p. 123. C. 10.

196. A. 1. Περὶ διαστροφῆς] *Diverſium* videtur fuiſſe, quum factiones equis & aurigis & curribus permutatis, praſini Venetorum, & Veneti praſinorum, certabant.

A. 7. Τὰς ἀφέτας] *qui carceribus emittunt.*

A. 8. Θυρανοίκτας] *qui januas Circi aperiunt.*

A. 9. Παραδιδῶσιν ἀλλήλοις] Membr. παραδιδοῦσιν ἀλλήλοις.

B. 1. Τά τε ἕξεις] M. τάς τε ἕξεις, a nova manu, quae η ſubſtituit, pro ι quod vetuſta manus exaraverat. Leg. igitur τάς τε ἕξεις. ut qui norint & qualitates eorum, equorum nempe, & rationem eos tractandi. Haec ſunt τὰ καταθῆμα vel potius καθῆμα, ut C. 1. & 8. id eſt καθήμενα.

B. 11. Καὶ λέγουσι] M. copulam non habent.

B. ult. Ἀφετοθυρανοίκτας] *Emiſſores e carceribus & recluſores forium.*

C. 8. Νικῶσι] M. νικήσωσιν.

D. 7. Ἐπὶ πάντων] *Coram omnibus.* vid. ad pag. 199. A. 9.

D. ult. Στοιβάζει] M. στοιβάζει. nempe ὁ θυρανοίκτης. *ſtipat*, id eſt unum equum apponit ad latus alterius, condenſat, conſercit equos.

197. A. 2. Ἀποστάλῶσιν ἄρματα] M. καὶ ἀποστέλλωσιν ἅρμα. id eſt *copulam*, coagmentum, collegium, corpus, ab ἄρω, *apto, compono.*

A. 4. Δίδρομον] M. δ̄δρομον, id eſt τετράδρομον in quartum curſum vel palmam. δ̄ eſt nota quaternarii.

B. 4. Στάβλας] M. σαύλας. ſed leg. ταύλας aut τάβλας ut paullo poſt, & p. 213. C. 9. ubi ἡ πρώτη τάβλα eſt. Quid autem fuerint tabulae in Circo, in quas qui curru impingeret agitator, debebat curru deſcendere & pedes usque ad fores circi ire, mihi non conſtat. Forte idem fuerint cum cancellis, quae facile romperet equus ad curſum anhelans & morae impatiens. Carceres certe *tabulas* appellat Sidonius Apollin.

Illi ad clauſtra fremunt, repagulisque
Incumbunt, ſimul & per obſeratas
Transfumant tabulas - - & inquieto
Duratum pede ſtipitem flagellant.

197. C. 7. Λευκὴ] Caſſiodorus Variar. III. *albam lineam* memorat, ſed quae videtur a noſtra diverſa eſſe. Noſtra enim videtur in fine Circi ultra metam fuiſſe, ſuam vero *albam lineam* ait Caſſiodorus *non longe ab oſtiis in utrumque podium quaſi regulam directam produci, ut quadrigis progredientibus inde certamen oriretur.* Forte tamen fuerint duae albae lineae, una apud carceres, altera (Noſtro hic ἡ δευτέρα λευκὴ appellata) ultra metam, extra quam currui nulli liceret evagari.

C. 8. Ὁ ἀριστερὸς αὐτὸς] nempe ἵππος.

C. 9. Ζυγωση] Si eadem in linea currunt duo currus, ut neuter neutrum praevertat, aut ſaltem unus alterum perparum.

D. 1. Περάσῃ] M. ἂς huic verbo praemittunt. quod non magis intelligo quam πεπονη πεpασειν. Num leg., κοπιάσῃ περασσῶν *fruſtra laborabit.* Si licet ex compendio ᾶ quod πρῶτον ſignificat, concludere, debebit inde πρῶτος effici. Sed fruſtra nos laboramus in loco obſcuro et re minuta.

D. pen. Ἡ] M. ἡ. *Combina* hic loci eſt combinationum ſecretum vel cancellaria, in qua diplomata combinationum circenſium expediuntur.

D. ult. Λίγονται] forte εὑρίσκονται *inveniuntur,* hoc eſt *manent in Kyliſtra,* ſeu tribunali urnae circenſis agitandae.

198. A. 4. Ἀπολύοντος] nempe τὸν δρόμον *decurſum finiente equo,* aut potius τὸν βίον *vitam finiente, animam agente.*

A. 7. Διίππῳ] De Dihippio v. Goar ad Theoph. p. 342. A. 6. & Cedren. p. 456. B. item Du Cange CPli Chriſt. I. p. 74. unde conſtat, locum fuiſſe haud procul Circo, aut immediate apud ejus introitum a parte ſeptentrionali. Quod colligas ex eo, quod Conſtantinus Patriarcha praeter Dihippium, in Circum, per τὰς βάθρας, ſeu gradus circenſes traductus fuiſſe usque in τὸ ςάμα perhibetur. Et quidem fuit ſtabulum equorum circenſium, διὰ τὰς ἵππους *pro equis* locus, unde illi nomen. Hinc eſt p. 205. B. 7. ἀπολύουσι τὰ διίππια, laxant, *aperiunt ſtabula,* & equos *emittunt.* Stabulum eſt generale nomen aedificii, cujus pars erat τὸ διίππιον, *ſtatio equorum* proprie ſic dicta; reliquae manſiones erant pro equiſonibus, & magiſtris equorum, pro ſervandis ſtragulis, lupatis, loris, & reliquo apparatu equeſtri.

Ibidem. Τὸ ςάβλον] M. τὸν ςάβλον.

A. 10. Τὰ καλλίγια] *ocreas.* v. ad p. 267. A. 9.

A. 11. Τὴν μεγάλην] forte ſignificat haec dictio *per portam partam.*

B. 3. Ἐκβάλλει] *deponit, demit de capite.*

B. 4. Ἄλλο ζεῦξαι] nempe ἅρμα, non poteſt alium currum jungere, aliud curſus periculum facere.

B. 10. Τῆ γενεθλίῳ] Vid. Du Cange CPli Chriſt. p. 27. & Bandur. p. 585. *[item Du Freſne ad Zonar. p. 70. In encaeniis urbis ſtatua Fortunae ad hippodromum ducebatur, vid. Bandur. p. 257. ubi nonnulla de encaeniis urbis, de ludis circenſibus in encaeniis Vrbis & nuptiis Imperatorum celebrari ſolitis. Vid. ad Martyr. SS. Anargyrorum Wagnereckius p. 14.]*

D. 2. Ἀνοίγουσι] F. notat *aperiri ſtabula equorum.*

D. 5. Ἀνακαλοῦσι] *producunt eos in conſpectum.*

199. A. 9. Ἐπὶ πάντων ἀσφαλισάμενος] *poſtquam coram omnibus bene clauſit & obſignavit urnam.* vid. pag. 200. B. 6. ubi βοῦλλαν pro *ſignaculo* dixit, vel *ſigillo impreſſo.* Significationem praepoſitionis ἐπὶ cum genitivo conſtructae, *coram,* jam ſupra notavimus ad pag. 196. D. 7. Ita Theophan. p. 195. B. 6. διὸ καὶ γὰρ ἐν βασιλεῖ, ἔτι ἐπὶ τοῦ πρεσβύτου τῶν πατέρων κατίσχυσεν αὐτῷ. Item p. 337. B. dicit de regibus Francorum Merovingicis, conſueviſſe eos Calendis Maii προκαθέζεσθαι ἐπὶ παντὸς τοῦ ἔθνους, καὶ προσκυνεῖν αὐτοὺς καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν. Nicephorus Patriarcha CPt. Breviar. p. 79. fine περὶ τῶν αἰτιαθέντων ἐπὶ τῆς ἀθροισθέντος τῆς πόλεως ἐτεθεῖσι δήμου, *de criminibus coram frequenti populi concione afferebat.* Dio Caſſius, ſeu potius Xiphilinus pag. 1109. 6. τὰ δένδρα τὰ ἐπ᾽ αὐτῶν (ita legendum e codicibus manuſcriptis, non αὐτοῖς ut editum eſt) ὄντα, *arbores, quae coram illis* (regiis aedibus) *erant.* Ariſtides T. I. p. 68. eſin. *urbs,* ἐφ᾽ ἧς *coram qua* αἵ τε θυσίαι γέγονται νῦν καὶ οἱ λόγοι.

200. A. 3. Πριμιφέκτωρ] & πρεφέκτωρ eſt *praefectus.* Notum Graecos novos ubique μ ingerere. Solebant quoque medio aevo voces in *us* exeuntes per *or* efferre. Ita quoque Latini *advocator* pro *advocatus, allector* pro *allectus* Du Cange Gloſſ. Lat. *opinator* pro *opinatus,* ſeu electus, bonae opinionis & famae miles, ideoque optatus, delectus, optio. v. Du Cange v. *Optio,* ubi Gloſſae Angloſaxon. *Optio, gekoſene Kempan.* Hinc eſt, quod infra p. 227. ἀδοράτωρ per προσκυνητὸς exponitur, quaſi *adorandus* eſſet, *rogator* pro *rogatus,* id eſt roga donatus, ſtipendiatus. Viciſſim in *us* terminabant, quae in *or* debebant terminari, ut *adiutus* pro *adiutor;* unde ἀιούτος, *aidus, aide. alienatus morbus* pro *alienator,* quia ſenſus alienat; *allocatus* pro *allocator,* confeſſor, ſponſor. *Dictatus* pro dictatore, qui dictat, id eſt concipit ſcripto, epiſtolas, aut rationes. v. Du Cange h. v.

A. 8. Στιβάζουσι] *Exaggerant.* proprie eſt ςιβάζειν *conſerere, condenſare.* vid. p. 196. D. ult. 201. A. 12. Frequentiſſime hoc verbo utitur Nicetas Choniates. ut p. 31. E. 3. *ed. Venet.* & 37. C. 6. ubi eſt ἀναστιβάζειν *retro condenſare,* id eſt *reprimere, repellere.* p. 64. D. 4. *fluvium* ἀντιπαραστιβάζειν *oppoſito aggere retro agere,* & efficere ut coaggeretur, conſtipetur. p. 82. D. 6. ςοιβασμὸς τῶν καρπῶν, *baſtarum conſerta ſeges.* p. 246. B. νίκας ἐπὶ νίκαις ἀναιρεῖσθαι καὶ τρόπαια τροπαίοις ἐπιστιβάζειν.

A. 9. Λάχανα] Diſcimus ex hoc loco, quare λαχανικὸν appellatum fuerit hoc ludicrum circenſe, quia nempe λάχανα, olera, placentae, & piſces populo diripienda dabantur, & Lachanicum hoc celebratum fuiſſe die natali Vrbis. Reliquiae ergo hae ſunt inſtitutorum ab Vrbis conditore Conſtantino M. *panium civilium,* aut gradilium, qui ad tempora usque Heraclii quotidie gratis diſtribui inter τὰς καλανδοφόρους, ſeu *teſſerarum exhibitores* ſolebant, de quibus docte multa diſputat Salmaſius ad Scr. H. A. T. II. p. 502. ſqq. ad quem id unum obſervatum velim τὰς κτήτορας eſſe *divites & nobiles,* τὰς ἐργαστηριακὰς autem *mechanicos,* ut medio aevo dicebant, ſeu ſellulariarum artium cultores. Neque ſolos panes accipiebant, ſed etiam vinum, oleum, lardum, alia. Sed abrogati fuerunt hi panes gradiles, & unico tantum die per annum revocatus in memoriam obſoletus eorum mos. Cuius adhuc ſuperſunt veſtigia in illis, quas vulgares appellant, *ſpendas,* inſtitutis hominum pro veteri more piorum & liberalium, ſed non magno cum emolumento in commune. Illud ipſum autem λαχανικὸν adhuc hodie viget Neapoli, ut e Keysleri Itinerario intellexi, cujus locus inſignis praeſentem rem egregie illuſtrans adſcribi meretur. *Man ſagt insgemein,* verba ejus ſunt, *wenn ein Viceroy* [Neapolitanus nempe] *das gemeine Volk im Zaume und Ruhe behalten wolle, müſſe er beſorgt ſeyn, daß es an drey Dingen, ſo mit dem F anfangen, niemals mangele. Dieſe ſind Fete, Farine, Forche, weil das gemeine Volk immer öffentliche Luſtbarkeiten und Gepränge, nebſt der Wohlfeile des Brods und Mehls verlanget, dabey aber auch ſcharff gehalten ſeyn muß, und daher öftere Todesurtheile an den Miſſethätern zu vollziehen ſind. Unter die öffentlichen Luſtbarkeiten gehöret der Aufzug, welcher in den vier letzten Sonntagen vor der Faſten mit vier Triumphwägen gemacht wird, und deren der erſte mit Brod, der andere mit Fleiſch, der dritte mit Kräuterwerke, und der vierte mit Fiſchen verſehen iſt. Sie ſind beynahe haushoch, und haben Muſikanten auf ſich, und werden von gewaffneten Handwerksleuten ſo lange bewachet, bis ſie Preis gegeben werden. Noch einen gröſſern Zulauf hat ein Caſtell, Cocagna oder Cucagna genannt, weil es gleichſam zuſammen geſetzt und überzogen iſt mit Ochſenviertheln, Schinken, Speck, Gänſen, wälſchen Hahnen und andern Eßwaaren, womit das Schlaraffenland oder Cocagna angefüllt zu ſeyn beſchrieben wird. Dieſes ganze Werk iſt nach der Baukunſt eingerichtet, und wird jährlich einmahl aufgeführet, hat auf beyden Seiten Fontainen, woraus den ganzen Tag Wein ſpringet, und wird durch Soldaten bewachet, bis der Viceroy ſich auf dem Balcon ſehen läſt; denn, dieſes iſt die Loſung oder das Zeichen, daß dem Volke die Erlaubniß gegeben wird, ſich des Caſtels mit ſtürmender Hand zu bemeiſtern.*

200. D. 6.

200. D. 6. Ἐξ' ἔτης] M. καὶ εἶθ' ἔτας.

D. 9. Τὰ ἀρμένια] Ita appellabant veſtes, quas τὸ δημόσιον commune, ut medio aevo dicebant, victoribus dabat, ex aerario publico, vid. p. 192. C. 6. & p. 340. D. 6. unde tamen concludere licet, veſtes illas ἀρμένια dictas rurſus ademtas victoribus eſſe, abſoluto ludo & in veſtiario factionis reconditas. τὸ δημόσιον quoque eſt fiſcus publicus, civicus, unde publica aedificia ſtruebantur, ludi Circenſes & alia ſpectacula edebantur, lucernae per plateas de nocte ardentes alebantur &c. v. Procop. Anecd. p. 114. 10. ſq.

201. A. 1. Οἱ τῶ λογίῳ] Iam p. 199. A. 2. adſuit haec dictio; quam non intelligo; neque novi huccine pertineat, aut quid ſibi velit quod in margine ſcriptum circa hunc locum dabant membranae μιμοκα credas μιμολογεῖν, aut μιμολόγων. non autem μιμολογία ob accentum. Sed fateor hoc in loco, ut in multis aliis Davum me eſſe, non Oedipum.

B. penult. Τὰς πλακῶντας] M. τὰς πλακοῦντας.

C. 2. Αὐτὰς] Membr. αὐτά.

D. 5. Ἱππικῷ] Poſt hanc vocem erat in codice ſpatium, ut nota diſtinctionis, & novae tractationis, & in margine adſcriptum erat Δειλ id eſt δειλινὸς, obſervanda in ludo veſpertino vel pomeridiano. Nam plerumque vox δειλινὸς ſcripta erat in hoc codice per geminum ν.

202. C. 2. Δηρηγκόμενος] M. καὶ δηρ—

203. A. 4. Ἔχετε τὸν ὁ Θεὸς ἔδωκεν ὑμῖν Ἰησοῦν] M. ἔχετε [id eſt ἔχεται] ὁ Θεὸς ὃν ὑμῖν Ἰησοῦς.

A. 5. Εἰς] M. conſtanter εἰς, id eſt εἷς, et.

B. 6. Χαρισόμεθα] M. χαρισόμεθα.

B. pen. Διαπρέπειν] M. διαπρέπον. Poſuit librarius more ſuo ω pro ο. Voluit enim διαπρέπον. Da nobis hoc, Iuſtine futurum perhonorificum, ut ob victoriam in certamine una cum ipſo nos quoque laetemur.

D. 1. Ἐν μέσῳ] M. ἐμμέσῳ.

204. A. 7. Αὐτὸν] M. αὐτῷ & ſic quoque paulo poſt vs. 9. & B. 1.

B. 3. Τὴν παράφρασιν] Verborum textum uno continuo tenore recitat, qui antea per interjectas plebis exclamationes interruptus fuerat.

C. 2. Ἀεὶ, ἀεὶ] M. ἀεὶ, ἀεί.

C. 3. Ἐα ἀεὶ] M. ut infra p. 208. B. 3. eſt ἐαοῦσα, id eſt εα, heus adjuva, ſeu adjuta.

C. 7. Νικῶν ἔχεις] M. νικῶν ἔχε id eſt ἔχει τό Per vim crucis (eſt adjuratio, vel jurisjurandi formula) habet victoria venetum. & ſic quoque verſu proximo pro ἔχεις τὸ dabant M. εχ' id eſt ἔχει τό.

C. 9. Ἔχεις] f. ἔχει leg. vid. p. 181. B. Punctum certe M. hic non habent.

D. 6. & 9. Ἀγαγεῖν] M. utroque loco ἀγαγῆν.

205. A. 3. Εἰς Π] M. εἰς τὸ Π.

A. 4. Καὶ] deeſt Membr.

B. 1. Ἀγμπάριον] Veſtis brevis, velut ſagum, abſque manicis. Vid. infra dicenda p. 387. C. 5. Quid autem ſint μασσία, non novi. Χαρτοκαλαμάρια ſunt thecae chartis pergameneis (χάρτη enim in hoc libro pergamenam notat) & calamis plenae. Quid μαξιλλάρια ſit, edoceri ab aliis cupio. Forte erat, qui τὰ μαξιλλάρια cervicalia, pulvinaria, populo in Circo ſedenti ſubſternebat, aut pro mercede locabat, aut quod mihi quidem probabilius videtur, qui maxillis equorum Circenſium, ad factiones pertinentium, ferro candente notam cujusque factionis inurebat. vid. Du Cange v. Maxilla & maxillare, ubi redditur σιαγονάριν. Non enim putem, illos homines fuiſſe ἀρχηΐας, carnifices, qui ſontes naribus & labiis mutilarent, & ſtigmatibus notarent, quamvis ſupplicia de ſontibus in Circo ſumta fuiſſe conſtet.

B. 2. Μασσία] Forte clavas ſignificat, ῥόπαλα, ut vox Francogallica maſſe. Du Cange Gloſſ. Lat. Servientes ad clavam interpretatur Sergeans à maſſe.

B. 11. Ἕως ὁ πετάσῃ] nempe τις, donec mappam aliquis extendat, explicitam, expanſam monſtret. Vel poteſt πετάσῃ intranſitive accipi, ſubintellecto αὐτὸ (nempe τὸ βῆλον) pro πετασθῇ: quod non inſolens huic libro.

D. 7. Ἀνὰ ψελλίν] Forte leg. ἀνὰ ψελλίν, unusquisque armillam auream.

D. 8. Ἐκφωτίζοντα] in altum ſublevant, & oſtentant.

D. ult. Καντάκλαν] Membr. κανδάκλα.

206. A. 2. Καντακλία] M. καντακλία.

A. 3. Εἰς αὐτὸ] Membr. εις τὸ αὐτό.

D. 7. Ἐστι &c.] Senſus & conſtructio hujus dictionis haec eſt: εἰ τι ὁ Θεὸς τίμιον ὠνόμασεν, ἐστὶ τοῦτο τὸ βένετον. Si Deus aliquid honorabile appellavit, eſt illud Venetus, vel factio Veneta.

D. pen. Δεσπότας εἷς ὁ Θεὸς, ὁ λαὸς καὶ τὰ λοιπά.] M. ſic diſtinguunt. δεσπότας. εἷς ὁ Θεὸς, ὁ λαὸς, καὶ τὰ λοιπά. id eſt, dicit populus formulam: es Deus, & reliqua.

207. C. 3. Βενέτων] addunt M. πράσινοι, πρασίνων.

C. 9. Σώσον ἐκ] M. σῶσον τὰς ἐκ —

208. A. 4. Ἐς] M. punctum poſt h. v. ponunt.

A. 7. Ταγιστία] De loco Ταγιστὸς dicto nihil habet Du Cangius in CPli Chriſt.

A. ult. Ἀπὸ δρόμου ἀπαξ] In codice erant haec compendia Απ̊] Απξ quae non intelligo.

B. 3. Ἐαοῦσα] Heus, adjuta, ſeu adjuva, ſuccurre. vid. ad p. 204. C. 3.

C. 7. Ζυγίσματα] In compoſitione & coordinatione atque conjugatione, curruum & equorum combinandorum, ut curſu certent.

C. 8. Πρόβας] Edebant nempe ſpecimina ſui, faciebantque pericula currus & equi & aurigae ante certamen publicum.

C. 9. Τοῦ πατρικίου Πετρωνᾶ] Erat ille Patricius Petronas aut Petronax frater Theodorae Auguſtae, matris Michaëlis Ebrioſi, & domeſticus Scholarum. v. ad p. 374. B. 14. Nomen Petronacis aut Petronae medio aevo erat frequentiſſimum. Quod in aliis argumentis unum quoque eſt, e quo recentior aetas fragmenti Traguriani evinci poteſt; quamvis largiar lubens neque a docto Dalmata, qui primus id edidit, neque forte ſaeculo XIV. confictum id fuiſſe. Nihil enim impedit quominus id ad Iuſtiniani aevum referamus.

C. 10. Παραβάντων] Videtur idem ſignificare atque ἐχόντων τὴν πρώτην, ut alias ſolet Noſter loqui, quum primam paſſum haberent veneti. qualis autem ea praerogativa eſſet fateor me neſcire. Aut potius παραβάντων eſt quum tranſiiſſent, hoc eſt praevertiſſent, praevenifſent in curſu veneti praſinos per tres palmas ſeu miſſus, venit Bambaludes & vicit quarta, nomine ſuae factionis praſinae. Ita tranſit dicebant Latini ſequiores. Caſſiodor. Var. III. tranſit praſinus, pars populi moeret. praecedit venetus, & totius turba civitatis affligitur.

209. B. 1. Συμπερεστὴς] Reddidit doct. Interpres, qui primus attigit metam, videtur a συμπεραίνειν convenire ad terminum derivaſſe, & magnum pondus ejus ſententiae addere locus perobſcurus Noſtri p. 211. B. ult. ubi dicuntur curſores ſtare [ſed ubi? num apud metam?] & tenere κρατῆσαι τὰς συμπέρας πρὸς τὸ κατέχειν αὐτὰς ἐν ἀσφαλείᾳ ἵνα μὴ γένηταί τι σφάλμα δι' αὐτῶν ſympereſtas, ut contineant eos in ſecuritate vel tutos, quin contingat per eos error. Fuerunt ergo ſympereſtae quoque pars certaminum Circenſium; ut ex eo quoque colligitur, quod praemia acceperint. Fuit aliquando quum crederem hos ſympereſtas fuiſſe cuſtodes vel aedituos aedis Circenſis S. Stephano dicatae, qui quod in alto habitarent, deberent certaminis fortunam obſervare, & victorum ordines atque nomina conſignare ſcripto; quapropter praemia acceperint, ut oblationes pro ſua eccleſia. Et Deuteros interpretabar eorum vicarios aut ſecundicerios. Sane ſuperiſta dicebant Latini pro aedituo medio aevo. Sed ipſe ego parum huic conjecturae tribuo.

B. 6. Τὰ ἀνὰ] nempe nomiſmata, vel ſolidos aureos, ut τὸ ἓν, nempe τὸ μισμα.

C. 3. Ὥσπερ τὸ ἱππικὸν] Ex aliis quoque locis, in quibus τὸ βοτὸν πεζοδρόμιον memoratur, ut ex hoc noſtro, colligitur in Voto, ſeu Votis ludis, curſu pedeſtri tantum a curſoribus fuiſſe certatum.

C. 9. Λέγοντες σκωπτικὰ πρὸς ἀλλήλους] Conviciis & ſarcaſmis obvios impetendi licentia in hoc Votorum ludo trahebat originem a vetuſta libertate Circenſi, de qua vid. Salmaſ. ad Scr. H. A. p. 848. Mos ille ſcommata in quemque jaciendi impune & ſumma cum licentia, manavit a Satyris, ludis Graecorum, unde ſatyrae quoque

quoque, ſeu carmina contumelioſa, nomen habuerunt. item a notis illis Athenienſium γεφυρισμοῖς. Romae quoque in proceſſionibus ludorum votivorum, item triumphalibus, nec non exſequialibus, ſatyriſtarum choros, μετὰ τῆς κερτόμου καὶ τωθαστικῆς παιδιᾶς adfuiſſe, docet Dionyſius Halicarnaſſ. *Ant. Rom.* L. VII. p. 477. circa f. inſigni loco, quem lectoribus commendo. Idem factum ait Herodianus I. 10. in Matronalibus. Dio Chryſoſtomus oratione, Alexandrina dicta de iis, ad quos eam dixit, ipſorum ſcurrilitatem & petulantiam graviter increpat, qua ſummos quosque viros & innocentes probris ingeſtis foedabant & vexabant. Lampridius in Vita Alexandri Severi p. 909. ult. in Antiochenis & Aegyptiis, ſeu Alexandrinis, ut rem notam notat ipſorum morem *tempore feſto*, aut, ut Salmaſius ait in membranis Palatinis reperiſſe, *temporas fruſtae*, convitiis vel ipſos Imperatores, nedum alios, laceſſendi. Locus hic eſt: *Volebat videri originem de Romanorum gente trahere, quia eum pudebat Syrum dici, maxime quod quodam tempore feſto, ut ſolent Antiochenſes, & Aegyptii, ſeu Alexandrini, laceſſiverant eum convitiolis, Syrum archiſynagogum & archierea vocantes.* Epheſii eadem licentia in omnem ordinem ſexumque graſſabantur in feſto quodam καταγώγια dicto, ut conſtat e Du Cange Gloſſ. Gr. p. 607. *Heliogabalus*, teſte Lampridio T. II. Scr. H. Aug. p. 817. *inſtituebat, ut in feſto vindemiarum multa in dominos jocularia, ipſis audientibus, dicerentur.* Ex Athenaei p. 182. A. 6. & 187. A. 9. aliisque, qui convivia vetuſta narrarunt, conſtat, veteres inter epulas ſtuduiſſe mutuae dicteriorum jactationi, & fuiſſe penes eos certum quoddam hominum genus, τοὺς μωκοὺς dictos, diverſos a paraſitis, quorum eſſet, convivas ſubſannare & acri ſale defricare. Eadem licentia obtinebat in ludo Gothico, & feſto ſtultorum, de quibus partim nos dicemus ad p. 222. partim dixit Du Cange v. *Feſtum*, & nuperrime Gallus quidam, cujus nomen non ſuccurrit, peculiari libro. Adhuc hodie ruſticanis & oppidanorum rudibus oblectatio & otii abuſus eſt, in jaciendis invicem ſcommatibus ingenium experiri & oſtentare.

210. A. 8. σφραγῖδας διανέμουσι τοῖς πτωχοῖς] Mos pauperes ad menſam vocandi manavit a veterum agapis, ſeu conviviis, quae in eccleſiis poſt ſacra peracta celebrari ſolebant, & pauperum maxime in gratiam inſtituebantur. vid. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Agape*.. De teſſeris diſtributis inter pauperes, ut ad earum oſtentationem ad ſacras epulas admitterentur dixi ad p. 440. Qui in urbes aliunde venirent homines peregrini, accipiebant apud portas teſſeras. Quo cavebatur, ne mendici, meretrices, & omne genus nebulonum in urbem confluerent. Patet ex Ariſtophan. *Avibus* v. 1213.

A. 9. Ἀνακλιθῶσι] Ita exaravit pro more ſuo librarius pro ἀνακλιθῶσι, *quo accumbant cum eo μετ' αὐτοῦ*. Ita enim habent M. non μετὰ τοῦ.

A. ult. Ὅτι] M. ὡς ὅτι, quod Noſtro ſolenne eſt, & idem atque ſimplex ὅτι. v. e. c. pag. 212. B. 1. & 10.

B. 7. Λαβόντες] Paulo poſt uſurpat Auctor λαβεῖν.

211. D. 2. Ἄνω] M. poſt hanc v. ponunt punctum perfectum. Pertinet igitur accuſativus τοὺς ἄρχοντας τῶν δ' ταγμάτων ad praecedens πρὸς B. 8. Quatuor tagmata ſunt Scholae, Excubita, Hicanati & Numeri.

D. 8. Αἴτησις τοῦ δήμου πρὸς τὸ κρεμασθῆναι τὸ βῆλον] Ergone ſequebatur immediate poſt votorum ludos, in quibus pedum curſu certabatur, aliud Circenſe equeſtre? Liquido id ex hoc loco patet. At quodnam illud erat? Non dixerim. Lupercalne, vel Macellarium alias dictum, de quo proximo loco Auctor diſſerit? Videtur ferme. Atqui medio id vere, inter Circenſe natalis urbis ſeu XI. diem Maji & feſtum Pentecoſtes fuit celebratum, ut e p. 213. A. 11. conſtat. Ergone votorum quoque ludicrum in illud tempus incidebat? quod alias in anni ſeu Ianuarii initia, interdum quoque ad menſem Iulium refertur. Nodum hunc non expedio.

212. A. 5. Λουπέρκαλ] In codice erat λουπερκ'. Quare autem ludus hic curulis vel circenſis *macellarius* fuerit appellatus, & quare *Lupercal*, ſi ea vera eſt lectio, ut eſſe videtur, non novi. Forte prius nomen habet ex eo, quod carnes tum inter populum diſtribuebantur, aut ab antiquis pancarpis, ſeu venationibus circenſibus, quando ferae laniatum populo permittebantur; poſterius, quod eo tempore agitaretur, quo ſolebant olim Lupercalia Romae agi. Atqui Lupercalia menſe Februario agebantur Romae, & hoc Lupercal CPli menſe Majo, ut paulo ante diximus.

213. A. 5. Τὰ συνήθη] M. τὰ κατὰ συνήθειαν.

A. 8. Ἐγχείριον] M. poſt h. v. diſtinguunt. *tenent manuciolum, cum eo nutum* (vel ſignum) *dat magiſtratui urbano*, aut *communitati civicae, qui* (vel *quae*) *e Dibippio per paria procedit*, ſic ut bini junctim eant.

B. 4. Ἀπελατικὰς] M. poſt h. v. addunt τρεῖς.

C. 10. Τρέχουσιν ἡνιοχοῦντες ἀλλήλους] *Currunt pedibus tenentes unus alterum atque regentes e loris, quibus ſeſe capiſtrant.*

C. ult. Συγκλεῖσαι τὰ ἱπποδρόμια τοῦ χρόνου] *claudere ludos equeſtres anni praeſentis.* Ergone Lupercal ultimus erat ludorum in anno? Claris quidem verbis hoc ait locus noſter, & nullus alius poſthac memoratur Noſtro.

214. A. penult. Ἄλλον σε ὀνομάζει] M. ἄλλον Δαδ σε ὀνομάζει, id eſt *alterum Davidem te nominat.* Similem locum habuimus ſupra p. 188. A. 2. Punctum quoque perfectum poſt ὀνομάζει habent M.

B. 1. Βλέπουσα] M. βλέπει. L. βλέπει. *appellat te Davidem alterum, & videt te Paulum, Chriſto, velut lorica, munitum.*

B. 2. Ἀποστρέφοντα] M. ἀποστρέφοντας. ut redeat ad Paulum & Chriſtum, *qui detorquent.* Sed praeſtat tamen emendatio Leichiana.

215. A. 2. Τὰ ὑπὸ τῶν] Haec ſunt illa ipſa acta, de quibus memorat Noſter pag. 7. C. 11. Habuit procul dubio cl. Deceſſor meus rationes, quapropter Latina Graecis literis in M. exarata omitteret. Ego vero ſi illi parti edendae praefuiſſem, non feciſſem. Quare totum hoc caput, ut in M. inveni reponam hoc loco.

ΤΑ ΥΠΟ ΤΩΝ ΚΑΓΚΕΛΛΑΡΙΩΝ

τοῦ Κοιαίστωρος ἐν ταῖς προελεύσεσι τῶν δεσποτῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ῥωμαϊστὶ ᾀδόμενα

Εἰς τὰ Χριστοῦ γέννα. Δε. Μαρία. Βίργινε. Νάτους. ἐτ. Μάγια. δωριουσκουμ. μούνερα. ἀδοράντες: ἑρμ. Ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου ἐγεννήθη, καὶ Μάγοι ἐξ ἀνατολῶν μετὰ δώρων προσκυνοῦσι.

Ἀπόκριμα. Κρίστους. Δέους. Νοστερ. κουμ. σέρβετ. ἡμπέριουμ. βέστρουμ. περ. μουλτουσάννος. ἐτ. βόνος. Ἑρμηνεύεται. Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν φυλάξει τὴν βασιλείαν ὑμῶν ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσι καὶ καλοῖς.

Εἰς τὰ Φῶτα. Ιωάννης. ἐν Ιορδάνῃ. βαπτίζατ. δόμινουμ. σικούιδουμ. ἴλλουμ. βόκατ δὲ τὲ βόλο. Ἑρμ. Ιωάννης ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζει τὸν Κύριον ἀκολούθως αὐτὸν φωνεῖ ὑπὸ σοῦ θέλω βαπτισθῆναι. Ἄλλως. Ιωάννης ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζει τὸν κύριον ἐκ δευτέρου αὐτὸν ἐφώνησεν ὑπὸ σοῦ θέλω βαπτισθῆναι.

Ἀπόκριμα. Κρίστους. Δέους. Νόστερ. κουμ. Σέρβετ. ἡμπέριουμ. βέστρουμ. περ. μουλτος. ἄννος. ἐτ. βόνος.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τῆς Ἀναστάσεως. Κουμ κρουκηφίξους ἐστ ἐτ σεπουλτους ἐτ τέρξια δίηρε. συρρέξιτ. Ἑρμηνεύεται. Ἐν τῷ σταυρωθῆναι καὶ ταφῆναι, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη. Ἄλλως. Ὁ σταυρωθεὶς καὶ ταφεὶς, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάς.

Ἀπόκρ. Κρίστους. Δέους. Νοστερ. κουμ. καὶ τὰ ἑξῆς.

Εἰς τὴν ἁγίαν Ν.* Κουμμανδαβίτ. σπηρίτουμ. σάκτουμ σούπερ τούος ἀπόστολος. Ἑρμηνεύεται. Ὁ καταπέμψας τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐπὶ τοὺς σοὺς Ἀποστόλους.

* (Hoc eſt Πεντηκοστήν.)

Ἀπόκριμα. Κρίστους. Δέους. Νοστερ. κουμ. σέρβετ. ἡμπέριουμ. βέστρουμ. περ. μουλτος. ἄννος. ἐτ. βόνος:

Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν. Κουμ τρανσφιγουρᾶτους ἐστ ἐν μόντεμ. Ἑρμ. ὁ μεταμορφωθεὶς ἐν τῷ ὄρει.

Ἀπόκριμα. Κρίστους. Δέους. Νόστερ. κουμ. σέρβετ. καὶ τὰ ἑξῆς.

215. C. 8. Κατεῤῥάζεν] M. κατεῤῥίζε, quod quamvis minutum ſit, obſervo tamen ob ſequens Φουδαὰ (D. 1) quod conjunctim exhibet codex. Quid autem haec poſterior vox ſibi velit, non aſſequor.

D. 5. Περσεῦ] Tota dictio eſt *Deus te nobis praeſtet*, id eſt, diu te nobis conſervet in vivis & ſalvis, diu te ſupereſſe ſinat. Ita apud Trebell. Pollion. T. II. Hiſt. Aug. p. 359. *Lectis literis Claudii principis, haec in Claudium dicta ſunt:* Auguſte Claudi, dii te nobis praeſtent. (dictum ſexagies &c.) Agnoſcas Graeculos latine haud callentes formulas, quas retinebant ex veruſto more latinas, ita recitaſſe, ut papago quae didicerit.

D. 7. Κατὰ δὲ κερασμὸν] Ad verbum *ſub ſingulas infuſiones vini in poculum*. Eſt ergo dictio κατὰ κεράσμα πίνοντος τοῦ βασιλέως tantundem atque ὁσάκις πίη ὁ βασιλεὺς κύλικα vel οἶνον κεκερασμένον. Nam κεραννύειν Graecis, praeſertim novis, eſt *infundere liquorem in vas, etiamſi merum*.

D. 8. Βιβῆτε] M. βίβητε. Non per *vivas bibite* debuerat hoc a noſtro reddi. quem interpres ſuus male Latine & antiquitatum callens in errorem induxerat, ſed *vivite*. Nam bibenti imperatori ζήσειας, *vivas* acclamabatur. vid. Valeſ. ad Amm. Marcellin. p. 137. b. & inſignem locum Xiphilini p. 1218. κύλικι ςοναλοτῆ παρὰ γυναικὸς γλυκὺν οἶνον ἐγχεάμενον λαβεῖν, ὅπερ ἀκούσ ἐν μέσῳ τῷ ἀγῶνι καιρῷ, ἐφ' ᾧ καὶ ὁ δῆμος καὶ ἡμεῖς [ſenatus] παραχρῆμα πάντες, τοῦτο δὴ τὸ ἐν τοῖς συμποσίοις εἰωθὸς λέγεσθαι ἐξεβοήσαμεν· ΖΗΣΕΙΑΣ. Confirmat ſequens ζήσατε καλῶς ζῶμεν eadem iterata, ſed paulum mutatis verbis benedictio; ut p. 216. A. benedictio *in gaudio* duobus modis redditur εὐχαριστίας & εὐχαρῆ. Erat quoque ſolennis formula Imp. alloquendi εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι βασιλεῦ. vid. Malal. T. II. p. 128. quod imitati Arabes formulam حي الله الأمير *in vivis conſervet deus Emirum* praemittebant ſuo ad principem alloquio. Conf. Caſaubon. ad Athen. p. 277. 57.

D. 9. Περσεῦ] M. περσεῦ.

216. A. 3. Ἡν γαυδίῳ πρανδεῖτε] In codice haec ſic erant exarata ΗΝ ΓΑΥΔΙΟ ΠΡΑΝΔΕΙΤΑΙ &c. Conferri ad hanc formulam prandenti bene precandi illa apud Athenaeum meretur p. 149. B. 3. εὖ δειπνήσαιτε.

A. 7. Μίσσον] M. μίσσω. *ſingulis miſſibus*.

B. 1. Ἅμα πρωῒ] id eſt ἅμα τῷ πρωῒ *ſimul cum orta aurora*, quam primum ſurgunt homines.

B. 5. Τέτας] M. τέτας.

C. 1. Ἔτη] Membr. Δ[ά:~

C. 5. Στρατείαν] eſt *annona*, ſeu ſtipendium militi annuatim, aut per ternos quaternosve annos dari ſolitum, prout imperii conſtitutio ferret, alias *roga*. Patet ex Cedreno p. 797. A. 10. & Io. Scylitz. p. 823. C. 5. ubi τὸ ἀννωνικὸν commeatus, res victuales, ad victum facientes, opponuntur τῷ στρατείῳ ſtipendio nummis conſtanti.

D. 2. Ὁ δεῖνα τῶν] M. ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα τῶν.

D. 5. Θεοπροβλήτων] *a deo renunciatorum & ad illam dignitatem provectorum*. Amabant nempe Impp. tales titulos θεοπρόβλητος, θεόστεπτος, θεόψηφος, θεοσυνέργητος, *cui deus aſſiſtit & collaborat*, θεοσυμμάχος, *qui dei cauſſam tuetur, aut cui tuendo ſervandoque deus opitulatum venit*; quo nempe legitime partum & adminiſtratum a ſe imperium teſtarentur. Vel ipſi tyranni jactabant ſe divino nutu regnare. ut exemplum habet Sulpitius Severus in Vita Martini in Maximo tyranno. * [In pſeudoſynodo Photii p. 259. T. VI. Concil. ed. Harduin. eſt θεοπροβλήτοις βασιλεῦσι, & p. 289. βασιλεῖ ὑπὸ τῆς θείας ἄνωθεν προμηθείας ἐσταλμένω, ἐστεμμένω καὶ διακεκοσμημένω, δεσπότῃ ἀγαθοποιῷ, εὐσεβεῖ, θεοσυμμάχῳ. Imperatores CPtani ſe χριστοὺς κυρίου *unctos domini* profiteri ſolebant. Irene Nicephorum ἐκ θεοῦ προβληθέντα agnoſcit apud Zonar. & Cedren. pag. 148. not. Freheri ad Script. Rer. German.] * Credebant veteres Imperatores a deo eligi, ab hominibus conſtituentibus & inaugurantibus, ut imperatoribus aliis, ſenatu, caſtris & populo, tantum declarari & promulgari divinam voluntatem. vid. Themiſt. pag. 207. B. init. C. 5. item p. 73. C. 1. Quapropter tam in orientalium quam occidentalium Impp. & regum numis & imaginibus conſpiciuntur manus e nubibus prodeuntes & coronam ipſis imponentes. vid. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Armiger*. In coronatione Caroli M. legitur *populus laetiſſimus ter clariſſima voce acclamaſſe*. CAROLO AVGVSTO A DEO DATO MAGNO ET PIISSIMO IMPERATORI ROMANORVM VITA ET VICTORIA. vid. Sigon. Regn. Ital. p. 99. 1. Charta vetus apud Murator. T. II. Antiqu. Ital. p. 126. *Imperante domino piiſſimo perpetuo Auguſto Berengarius* (ſic) *a deo coronato pacifico magno imperatore*. Apparet occidentales ſtilum orientalis imperii imitatos fuiſſe. Ibidem p. 7.. alia charta. *dum coram praeſentia domini noſtri Guaimarii sereniſſimi & a deo conſervati* [hoc eſt ex more Graeco & Arabico, pro conſervandi] *principis & ducis*. Inſignis & conſideratione dignus eſt locus chartae veteris apud Du Cange v. *Thau*. *Thau eburneum* [hoc eſt baculum cum praefixa cruce, quae imaginem gemini T tam horizontaliter quam perpendiculariter ſibi agglutinati refert] *quod Fulco rex Hieruſalem, comes*, [Andegavenſis nempe] *dictae eccleſiae dedit, quod habuit a Soldano Babylonico, quando Chriſtus in regem Hieruſalem ipſum Fulconem ſublimavit*. Diſcimus ex hoc, forte ſolo, loco, reges Hieroſolymitanos Francorum vaſallos Sulthanorum Aegypti fuiſſe, regnumque ſuum ab his ut feudum geſſiſſe, & pro ſigno inveſtiturae baculum eburneum ad crucis inſtar formatum accepiſſe; quemadmodum Francici principes Antiochiae, reſpectu ſui principatus, vaſalli erant Imperatorum CPtanorum. Rem tanti momenti, omnibusque, quod ſciam, & miror, paſſagiorum ſcriptoribus indictam, ſatis confirmat hiſtoria Arabica, quae totam Palaeſtinam Syriamque ad Chaliſas Aegypti pertinuiſſe paulo ante Francorum adventum dicit.

D. 7. Κοσμοσυςάτων] id eſt ὃς ὁ κόσμος συνίστησι. *quos terrarum orbis commendat*.

217. C. 2. Τρυγητῷ] Deſcribuntur hoc capite ritus feriarum vindemialium, quae ab Impp. CPtanis in palatio Hieriae, ex adverſo CPlis in continente Aſiatica ora, ſeceſſu illuc facto celebrari ſolebant. Et ille ſeceſſus appellabatur proceſſio Hieriae. Incidebant illae feriae in finem, vel potius medium menſis Septembris, ut patet ex indice ſermonum Catecheticorum Theodori Studitae, quem dedit Fabricius in Bibl. Graecae T. XII. p. 283. ubi inter homiliam Calendis Septembribus in anni Graeci initium, & aliam, in exaltationem venerandae crucis, die Sept. XIV. dictam, media occurrit hoc titulo περὶ τοῦ μὴ ἐκφέρειν λαμπάδας καὶ τρέβλας παθῶν, ἀλλὰ καρποφορεῖν τὰς τῆς ἀρετῆς βότρυας, μηνὶ τῷ αὐτῷ (nempe Septembri) εἰς τὸν τρυγητόν. Homiliae illae ſecundum Calendarium Graecum diſpoſitae ſunt. Unde efficitur initium feriarum vindemialium diem Exaltationis Crucis ſeu XIV. Septembris anteceſſiſſe. Fuit ergo illa Theodori homilia ſimilis illis, quas noſtri paſtores ruſticani in Encaeniis eccleſiarum ſuarum menſe Novembri pronunciare ſolent in Evangelium de Zachaeo publicano. Traductus hic mos feriandi ob vindemias (qui etiam adhuc in Helvetia & aliis vitiferis regionibus obtinet) e curia veterum Impp. Romanorum, de quorum vindemiationibus, ſeu ſeceſſibus ad vindemias, vid. Caſaubon. ad illum Iulii Capitolini locum in vita Antonini Pii c. 11. *Vindemias privati modo cum amicis agebat*. qui locus e Noſtro egregie illuſtratur. Commemorat ibi loci Caſaubonus feſtum τῶν εἰνωσίτων, idemque putat cum feriis vindemialibus fuiſſe. Donec cognovero idoneum ejus vocabuli auctorem, ſuſpectam hanc obſervationem habebo. Si nullum alium habuerit Caſaubonus, quam Agathiam, cujus locum, vitii immerito ſuſpectum habitum, vindicabo & exponam ad p. 347. A. ubi ſermo de Brumalibus, nae falſus ille fuit. Per triginta dies continuaſſe has ferias intelligimus e Paullo Warnefrido L. III. 12. & Gregorio Turonenſ. V. 31. & interea conſueta judicia & negotia aulica ceſſaſſe. Illius haec verba ſunt: *Sophia Auguſta immemor promiſſionis, quam quondam in Tiberium habuerat*, [id eſt Tiberio fecerat] *inſidias ei tentavit ingerere. Procedente igitur eo ad villam, ut juxta imperialem ritum triginta diebus ad vindemiam jocundaretur, vocato clam Iuſtiniano voluit eum in regno ſublimare*. Horatius Blancus ad illum locum demonſtrat, non tantum in vindemiis, ſed etiam in meſſe ferias curiales fuiſſe, citans legem Cod. Theodoſ. ſecundam

 de fe-

de feriis, omnes dies jubemus eſſe juridicos &c. Verum etiam in vere tales erant feriae, ῥουσάλια dictae, poſt feſtum Paſchatis celebrari ſolitae, quas a *roſis* nomen accepiſſe putat Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & Gloſſ. Lat. v. *Roſalia*. Poſſit tamen appellatio quoque a *rure* repeti, *ruſalia*, pro *ruralia*, quod Balſamo, qui ſolus harum feriarum meminit, ſuggerere videtur, quando ait ad Concil. VI. Canon. 62. τοιαύτη πανήγυρις ἐςὶ καὶ τὰ λεγόμενα ῥουσάλια, τὰ μετὰ τὸ ἅγιον πάσχα ἀπὸ κακῆς συνηθείας ἐν ταῖς ἔξω χώραις γινόμενα. *In praediis ſuburbanis*, ἐν ταῖς ἔξω χώραις dixit, id eſt, *rure* unde *ruralia*, *ruſalia*. Huccine pertinet, atque idemne eſt cum hoc vindemiali epulo *Minervae* dictum epulum, de quo vetus Calendar. apud Du Cange v. *Oblaqueatio*. *M. Septembri dolia picantur, poma leguntur, arborum oblaqueatio, epulum Minervae.*

217. C. 4. Λιβάδιον] Significat locum irriguum, arboribus umbroſum, praeterfluentibus aquis humectatum, deambulando & aurae frigidae captandae factum. Infra quoque habemus Libadium ante portam auream Conſtantinopolitanam, quod ego quidem puto idem fuiſſe cum *Philopatio* deinceps ſic dicto, ſeu loco, ubi cum jucunditate deambulatur. Vt hodie ſolent ante urbes noſtras talia deambulacra eſſe, ſic etiam veteres habebant. Meminit Malalas T. II. pag. 41. philopatii Antiocheni.

C. 5. Φρεζάτον] Variis modis ſcribitur hoc vocabulum, quod tugurium frondibus conſertum, pergulam, trichilam, notat. Φραγγιάτα. (tenendum γ ante ι Graecis ut ζ vel τζ aut ut Gallicum *g* ante *e* & *i* pronunciari.) Φραγγιάτα. Φρέτζα. Φρεζάτον. Φρεζάτον. Exponunt καλύβη, σκιάδιον, σκηνή, & derivant a *frondoſo*. Non repugnabo. Mihi quidem aliquando viſum fuit Arabicae originis eſſe. فريج *Farīğ* (id eſt *Farītſch*, noſtro Germanico more ſcribendum) eſt Arabibus *frigidus*, & proprie laetus, jucundus, hilaris, ſolutus curis, amplus, ſpatioſus. Laeta enim illis omnia frigida, & viciſſim triſtia calida appellantur, ut gentibus a ſole vehementer patientibus. Hinc nata vox Italica *tanfarruza*, recreatio, remiſſio, ampliatio animi, hilaritas, qua ſaepe utitur in ſuo Itinerario Ioſaphat Barbarus, ut p. 36. edit. Aldinae *diſſe mi che voleva darmi un poco di tanfarruza, & moſtrar mi le gioie, che gli erano ſtate mandate di queſto ſignore d' India.* Tanfarruzo eſt Arabicum تفرج Sed liberum cuique ſit ſtatuendi hac de etymologia arbitrium. Porro πρασιαλῆς legendum eſſe vel non monente me liquet. *Extra Palatium Hieriae, in praetenſo illi amplo deambulacro erigitur pergula elegans & faceta.*

D. 9. Βούττα μετὰ τῶν σταφυλῶν] *Buttam uvis plenam affert.* Habemus adhuc in ſermone noſtro ſuperſtitem hanc vocem *botte* vel *butte*, pro dolio ligneo in ſumma parte aperto cum anſa perforata. Venit ab antiquo πίθος, *dolium*, vel βυθός, *profundum*. Gloſſae Gr. Lat. *Aſcopa* ἀσκοπυτίνη, id eſt πυτίνη, *butina*, ſeu uter coriaceus, unde nata vox *boutin*, ut *ſcortum*, quaſi dicas uter ſcorteus, in quem ſordes conjiciantur. Eſt autem *aſcopa* vox Germanica, compoſita ex *a*, articulo, qui *unum* notat, & *Scopa*, *Schoppe*, *une chopine*. Adhuc hodie dicimus *ein Schoppen Wein*, quod proprie eſt *uter coriaceus vini*. Veteres hoc appellabant *ad corbes ſedere*. Lampridius in Heliogabalo c. 11. p. 817. *Quum ad vindemias vocaſſet amicos nobiles*, [tunc temporis Magiſtri & Patricii & Patriarchae nondum erant in curia Romana] *& ad corbes ſediſſet* &c. Plane ut hic Imperator CPtanus e buttis uvas inter proceres aulae ſuae diſtribuebat, ita tunc quoque Heliogabalus faciebat, ut appareat ritum ab illis antiquis Impp. ad juniores demanaſſe. Interjectis aliquot verbis continuat Lampridius: *Ferunt ab illo primo repertum, ut in vindemiarum feſtivo multa in dominos jocularia, & audientibus dominis, dicerentur* Cujus rei ſimile apud Noſtrum nihil invenio.

D. 10. Καὶ τὴν] L. κατὰ τήν.

218. A. 7. Ἀπελατικὸν] Carminis aut rhythmi genus aliquod hoc eſſe, liquet; non item, unde dictum ſit. Cogitari poſſet fuiſſe carminis genus, quod accineretur abeunti, quo abiens προπέμπεται, aut quod a promoventibus caneretur, ὑπὸ ἀπελαυνόντων πρὸς ἀπελαύνοντα, ut noſtri ſic dicti *Marſche* ſunt moduli, qui a tubis & tympanis accinuntur militibus in acie procedentibus: aut repetendam eſſe vocem ab illa in Actis populorum frequenti formula ἄπελα, ἄπελα, *abige*, *abige*, ut in acclamationibus concilii V. CPtani ſub Mena. ἄπελα τὰ τοῦ Ἀκεφάλου. ἄπελα τὰ τῶν αἱρετικῶν. In exemplis tamen Apelaticorum, quae & hic & alibi noſtri codicis produntur, nihil eſt, quod aut huic aut illi opinioni faveat. Num e celeritate cantus nomen habuit, voce velut per vim ad curſum adacta? ut *Motetum*, (v. Du Cange h. v.) a ſaepius variato vocis motu. Aut ἀπελατικὸν idem eſt quod *penſum*, quantum aliquis canere debet, ut *miſſa* quoque penſum valet. v. Du Cange v. *Miſſa*, ubi hoc citat Aureliani epiſcopi. facite *ſex miſſas de Iſaia propheta*, h. e. ſex ἀπολύσεις, ἀπολύσεις, *penſa*. In ſequentibus canticulis ſpecimina habemus difficilis ampulloſae dithyrambicae & ſano ſenſu caſſae poeſeos atque eloquentiae, quae illam aetatem inſtabat.

A. 8. Σοφίας] Poſui comma poſt hanc vocem, auctore codice manuſcripto, ut intelligeretur, eam non ad αὐτῆς, ſed ad δεσπότου pertinere. *e prato cognitionis domini ſapientiae.* οἶκος τῆς εὐοδίας τῶν νοημάτων eſt tragice dictum pro *ſedes cogitationum bonarum*. ἀντιλαμβάνειν eſt *in vicem ſumere*, pro muneribus a ſe oblatis alteri ab eo redhoſtimentum accipere.

B. 2. Χρυσθέντες] Ita dedit librarius more ſuo & ſaeculi ſui pro χρισθέντες, *uncti*. Ergone uncti fuerunt Imperatores CPtani? Quaeſtio haec eſt nondum deciſa, & commode hic tractanda occurrit. In Ceremoniali noſtro certe nulla ejus rei ſit mentio. Legitur quidem p. 368. C. 8. ubi vid. dicenda, ὁ χρυσὸς βασιλεύς. Verum dubio vacat, librarium ex more ſuo ι & υ & η permutandi ſic ſcripſiſſe pro χρηςὸς, *optimus imperator*. Pag. 164. A. in allocutione factionum ad Auguſtas dicitur quidem *benedictae fuiſtis oleo*, ſed additur *ſpirituali* νοητοῦ ἐλαίου ἐπαπολαυσάτε ἀγαθῶν. Paullo obſcurior & dubitationi magis obnoxia eſt dictio paullo poſt ſequens ibidem ad Imperatorem χρισθέντος ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ παρὰ κυρίου. Vnctum fuiſſe Carolum M. a Romano pontifice narrant hiſtorici Graeci, mirantes ut rem a ſuis moribus alienam, & Iudaiſmum ſapientem. Vnde liquet, illis quidem mediis ſaeculis, VI. ad XII. unctionem Imperatorum Graecorum in uſu non fuiſſe. De poſtrema autem Imperii CPtani aetate idem aſſeverare non auſim; quum Pachymeres IX. 1. de Michaele Andronici filio dicat χρίει ὁ ἱεράρχης τῷ θείῳ μύρῳ τὸν τῆς βασιλείας συμμετασχόντα, καὶ πᾶσιν ἐντεῦθεν καὶ εὐφημίας. & Codinus claris verbis dicat XVII. 8. ὁ πατριάρχης χρίει σταυροειδῶς τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως τῷ θείῳ μύρῳ ἐπιλέγων μεγάλῃ φωνῇ τὸ Ἅγιος. ad quem locum conferri velim Goari notam n. 132. ubi inter alia formulam hanc ex Euchologio adducit, quo probet veteres imperatores unctos fuiſſe. χρῖσαι καταξίωσον τῷ ἐλαίῳ τῆς ἀγαλλιάσεως. Sed planum eſt, illam formulam nihil probare. Eſt enim metaphorica, & e Pſalmis derivata; praetereaque de illius Euchologii aetate mihi non conſtat. Habertus in Pontificali p. 387. ex Arcudio locum hunc Iobi monachi citat τάξει τινι ἐκτελεῖται τὸ θεῖον μύρον ἐν τῇ τελετῇ τῆς βασιλικῆς ἀναρρήσεως. *ordine quodam adminiſtratur unguentum in regum inthronatione ſeu inauguratione cum in ſella collocantur.* Verum non magis conſtat mihi de hujus quoque Iobi aetate. Si ille eſt, cujus excerpta Photius in Bibl. dedit, eſt ſane non de nihilo hoc teſtimonium. Sed invenire locum quaeſitum non potui, & eſt praeterea non ſatis clarus tantae rei probandae; difficileque extra connexionem de illo decernere. Locus certe noſter praeſens nihil probat. Nam χρίειν metaphorice novis Graecis aliud nihil eſt, quam ἀναγορεύειν imperatorem, χειροτονεῖν patriarcham vel ſacerdotem, προβάλλειν ſenatorem. Neque locus Alexiadis quidquam magis probat p. 359. B. ult. ἐν δὲ πάλαι πρεσβείᾳ καὶ γέρας λαμπρότατα βασιλέα χρίειν - - σχηματιζόμενος ἐπηγγείλατο. Tranſlate, non ſtricte, verbum χρίειν ibi debet accipi, a veteri more nuncupandi reges traducta, in quorum inauguratione quum actio maxime ſolennis eſſet unctio, dedit toti actioni de ſe nomen; quod deinceps manſit, ipſa unctione praetermiſſa. Verbum χρίειν hoc metaphorico ſenſu pro *ordinare*,

dinare, inaugurare poni a novis Graecis luculento patet exemplo Nicetae Choniatae p. 36. προεδρεύσας ὢν Μιχαὴλ ὁ πατριάρχης ἐξ αὐτῆς (nempe τῆς ἡμέρας) τὸν χειρισθέντα χερσὶ, τῷ ἱερῷ ἐπαφλεκομένον μέλλησιν. *Creatus Patriarcha Michael eo ipſo die illum, qui ſe unxerat, ungit, in ſacris aedibus.* id eſt illum inauguraverat. Qui enim alias ungit Imperator Patriarcham? aut quis inerit his verbis ſenſus, ut χρίειν tantundem valeat atque *ordinare, inaugurare?* Pari itaque modo accipio ejusdem Nicetae de eodem Alexio Comneno verba haec εἰσελθὼν εἰς τὸν τοῦ θείου λόγου σοφίας ναὸν ὅπως χρισθῇ καὶ περιβάληται τὰ τοῦ κράτους σύμβολα τὰ τῆς πίστεως ἱερὰ σύμβολα βαφῇ βασιλικῇ, & in Novellae Iſaacii Angeli L. II. Iuris Graeco-Romani p. 169. ὡς καὶ τὴν τοῦ ἐπισημοτάρχου τῆς ἐκκλησίας τάξιν λαχόντος τῆς βασιλείας με παρὰ τοῦ ταύτης χρίσαντος τε καὶ βασιλεύσαντος. Luculenter quoque patet, dictionem χρίειν εἰς βασιλέα, nihil aliud quam *Imperatorem renunciare, nuncupare, inaugurare, conſtituere* ſignificare, e loco Photii in oratione in Novae eccleſiae dedicationem p. 121. Bandurii T. I. ἐσφράγισέ σε ἡ τοῦ ὑψίστου δεξιὰ, τὰ κτίσματα σε καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν σπαργάνων εἰς βασιλέα τοῦ οἰκείου καὶ περιουσίου λαοῦ χρίσαντος. Baſilius Macedo profecto, quem Photius alloquitur, in cunis unctus in Imperatorem non fuit, ſed poteſt quidem dici a deo imperio deſtinatus jam ab exordio fuiſſe. Apud Nicetam Chon. p. 298. A. 5. recte quoque vertit Interpres dictionem εἰς βασιλέα χρίουσιν ἄνακτα, *novum imperatorem inaugurant.*

B. 6. Κεράσματος] Graecos de vino praecipue adhibere κερᾶν, vel κεραννύειν, adeoque κέρασμα *infuſum vinum in poculum* ſignificare, ibi memini me dicere, ubi de *Cramate* vel *mixto* egi, & paulo ante p. 109. a.

B. 8. 'Ανέσπερον ἐκλάμψον] Videntur mihi verba haec ſenſu carere, niſi ille Imperator, cui haec in honorem cantata, aut a quo ad cantandum inſtituta fuerunt, per ferias vindemiales ad imperium pervenerit. Dicunt enim cantantes, ſe in vindemialibus celebrare veſperam, id eſt ſine atque eclipſi, carentem a functionem ſupremae poteſtatis, i. e. n tacem imperii praeſentis imperatoris. Quod ſine in Conſtantinum Porphyrogenetum, Leonis filium, non congruit, qui a patre coronatus eſt Pentecoſtes feſto die, neque in Iuſtinianum M. qui Paſchatis die Auguſtus dictus eſt. Poſſet enim alias haec particula ex Petri Magiſtri opere περὶ καταστάσεως πολιτείας decerpta eſſe.

C. 1. 'Ηρείας] Inter varios modos nomen palatii 'Ηρείας ſcribendi etiam hic pertinet. Exarant modo ἡρῶον, modo ἡρείον, modo ἡρίας, item ἱερία, τὸ ἥριον, ἡ ἠρία, τὰ ἠρία & aliis modis. vid. Du Cange CPli Chriſt. L. IV. c. 13. p. 175. 176. Quod vs. 8. deinceps appellatur palatium, non eſt CPtanum, ſed hoc ipſum Heriae.

D. 3. 'Ρωμανοῦ] In Martyrologiis Graecis aliquot Romanos invenio, nullum, cujus memoria in diem Palmarum incidat. Neque novi, quis nexus inter hunc martyrem & Praefectum Vrbi fuerit, ut hic debuerit ex vetere ritu Dominica Palmarum ad ejus aedes procedere. Invenio quidem S. Patricium Romanum; qui forte fuerit Praefectus pariter. Mihi vero non vacat hanc rem diligentius inquirere. De aede S. Romani vid. Du Cange CPli Chr. L. IV. p. 135.

D. penult. 'Ο ἐγείρας Λάζαρον.] Lazari mentionem faciunt, quia Sabbatum dominicam Palmarum immediate praecedens, memoriae Lazari ſacrum eſt. vid. ſupra ad p. 100.

219. A. 1. Τὴν αὐτῶν εὔνοιαν] Si eſt *illorum erga te benevolentiam*, debent praecedentia εἰς τὰς δεσποίνας ſignificare: *in dominis*, in corde dominorum. Si vero haec ſignificent *erga dominos*; tunc illa priora notabunt *ſuam erga illos benevolentiam.* ἐπισφραγίσει σοι ſignificant *benedicat tibi.* Nam benedictio apud Graecos fit μετὰ τῆς σφραγῖδος cum ſigno crucis. vid. p. 221. C. 3. ubi ἐπισφραγίζων etiam eſt *benedicens.* In γηράσει ſubintelligitur δῴη.

A. 4. Κομίζεσαι] Quum librarii Graeci αι & ε perinde habeant, debetur illorum ſcribendi mori κομίζεσαι, pro κομίζεσαι. & haec eſt integra, ſed inuſitatior forma ſecundae ſing. praeſentis indic. medii, pro quo vulgo dicitur κομίζῃ quae eſt forma illinc contracta, *fers, auffers*, accipis pia vota ab amantibus te, & vitae tuae proſpera laetaque omnia apprecantibus. De qua terminatione vid. ad p. 146. C. 5.

B. 11. Τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας] die tertio feſto Paſchatis. Graeci hebdomadem Paſchatis inter alia nomine quoque Γαλιλαίαν vel τῆς Γαλιλαίας appellant, de cujus appellationis ratione conſulatur Du Cange utroque Gloſſario h. v.

220. B. 10. Τὸ χαῖρε δεδωκὼς [ταῖς] μυροφόροις] Intelliguntur tres mulieres unguenta ad ſepulcrum Chriſti ferentes. vid. Evangeliſtas paſſionem & reſurrectionem Chriſti deſcribentes, & Du Cange Gloſſ. Gr. v. μυροφόροι.

C. 8. [inſcript. cap. LXXXI.] Νυμφαγωγία] Neque hoc in capite, neque in ſequente puto ſermonem de Auguſti nuptiis eſſe, ſed de Demarchi tantum. νυμφαγωγία eſt deductio ſponſae in aedes ſponſi, quam ſequitur τὸ στέφανωμα ſeu impoſitio coronarum nuptialium.

D. 2. Κατιόντα] ut *deducere ſponſam* Latini dicunt, pro, ex aedibus paternis ad ſponſum ducere, ſic quoque Graeci de ſponſa ad maritum tranſeunte cum ſupellectile ſua, dicunt κατιέναι *devenire*, aut *decedere.*

221. A. 2. Τὰς συμπενθέρους] utroſque ſoceros, tam ſponſi quam ſponſae patrem atque matrem. vid. Du Cange Gl. Gr. h. v. & ad Alex. p. 233.

A. 5 Ζευγόνυμφον --] Per *ſolem* intelligitur dies. Vult itaque carmen hoc Graeculi, ſciti ſua & ſuorum opinione procul dubio poetae, dicere; video diem hunc par amantium conjungere in thoro vel thalamo, auro contra caro. ζευγονύμφος eſt *jungens par conjugale*, ſenſu activo. In ἀλλήλα ἐνηγκαλίζετο ſubintelligitur τὰ ζεύγη *paria haec ſponſalia*, aut ſi ἀλλήλας legas, ſubintelligitur οἱ νύμφιοι. ποθητὴν ἐπιθυμίαν eſt pro μετὰ ποθητῆς ἐπιθυμίας. *impetu diu cupito.* Dictio ἀνὴρ τοιῶσδε &c. videtur e Cantico Canticorum Salomonis traducta. Dictio ἡδυλωποθέατα nova & conficta eſt, notatque ea, quae cum dulcedine, voluptate ſpectantur. ἰσόκαλλα eiusdem commatis eſt, *tam pulchra quam roſae.*

C. 2. 'Εταπείνωσας] *humilis fuiſti*, vel *humiliaſti te.* Sic μετριότης pro *humilitate* uſurpant novi Graeci. v. Du Cange v. Μετριότης.

C. 4. Προκύψας] id eſt προέκυψας vel προεκκύψας, *prodiiſti, emerſiſti, procidiſti, provolutus es.*

D. 1. Οἶνον] Haec eſt bene Graeca & ubivis obvia dictio, e. c. ὕδωρ μετασκευάζειν οἶνον pro εἰς οἶνον. ſubintelligendum eſt εἰς in talibus. quaſi dicas: aquam tranſparavit vinum, ex aqua aliud quid, antea non exiſtens, novum, nempe vinum fecit.

222. A. 3. Εἰς τὸ λεγόμενον Γοτθικὸν] * [Luitprandus habet aliquid de ludo Gothico in Legatione. Murator. Ant. Italic. diſſ. 29. *Ludi Romani continuati ſunt a Gothis, ut apparet ex* Ennodio & Caſſiodoro, *fueruntque aut ficta praelia, aut circenſia & amphitheatralia ſpectacula. Sic ligneis pugnabant ſcutis tempore* Agnelli *armati quoque ligneis galeis.*] * Locus Luitprandi mihi non occurrit. Quomodo ludos Gothicos deſcripſerint Caſſiodorus & Ennodius, quum illi auctores ad manum non ſint, non novi, & num proinde cum illis ludis Gothicis, de quibus Noſter egit, conferri debeant. Quantum e Muratorii verbis colligo, fuerunt illi Gothici ludi ab his, quos Noſter enarrat, multum diverſi. Illi in Circo exhibebant praeliantes armis ludicris: hi in curia canticis, ſaltatione, muſica, minus ridiculis abſolvebantur, nihil bellicae imaginis. Sed potius mihi videntur cum illis Sarmaticis ludis convenire, quos Vopiſcus in Carino memorat c. 19. inter multos alios ludos, quos novos dediſſe populo Romano imperium Carini & Numeriani, eoque memorabile eſſe ait. Mitto reliqua non illepida. Quae maxime ad rem noſtram faciunt verba haec ſunt: *Mimos undique advocavit. Exhibuit & ludum Sarmaticum, quo dulcius nihil eſt. Exhibuit Cyclopem.* Non quidem claris verbis expoſuit Vopiſcus ludi Sarmatici rationem. Quia tamen omnia, quae antea enarravit, & deinceps nominat ludorum genera mimica & ridicula ſunt, nihil, quod bellicam exercitationem ſapiat, &, quod caput rei, ludos Gothicos cum Cyclope iungit, quem paene idem ludicrum eſſe cum ludis Gothicis Noſtro dictis, & his dediſſe originem protinus demonſtrabo: credibi-

credibile eſt, ludos Sarmaticos Vopiſco, & Gothicos Noſtro dictos eoſdem fuiſſe, eosque id nomen adeptos non ideo, quod a Sarmatis aut Gothis recens reperti & in orbem Romanum introducti eſſent, nam iamdudum antea, certe apud Graecos, vel antiquiſſimis temporibus in uſu erant, & Satyrae Graecae originem dederunt: ſed quod in illis Sarmatae aut Gothi, aut etiam Barangi, vel Franci, omnes eiusdem nationis diverſi populi, ingentilitio ſuo veſtitu, aut homines Graeci & Romani ad modum Scythicum, Gothicum, Barangicum vel Francicum veſtiti, producerentur illos ludos exercentes. Neque Noſtri ſolum Conſtantini temporibus aut aetate Carini & Vopiſci, non Iuſtiniani, ſed etiam Codini, poſtremis imperii CPtani temporibus exercebantur illi ludi, imo adhuc hodie in plebecula noſtrate, Saxonica certe, quamvis minus frequente in uſu, noti tamen ſunt. Codinus illos *Offic.* p. 90. n. 12. in deſcriptione hilaritatum aulae Byzantinae per feſtum Nativitatis Chriſti ſic enarrat: ἔπειτα ἔρχονται (aſſidenti ad menſam Imperatori poſtquam proceres omnes, Demarchi, Conſules Venetus, Piſanus, Anconitanus feſtum diem gratulati fuerunt, veniunt tandem quoque) καὶ πολυχρονίζουσι καὶ οἱ Βάραγγοι κατὰ τὴν πάτριον καὶ ἀτοὶ γλῶσσαν αὐτῶν, ἤγυν Ἰγκλιςί, καὶ τὰς πελέκεις αὐτῶν συγκρέοντες κτύπον ἀποτελῦσι. *& multos ei annos precantur Barangi, patria ſua lingua, nempe Anglicana, concuſſisque invicem ſecuribus ſuis ſtrepitum edunt.* Adſcribam quoque quod ſequitur. Μετὰ γῦν τὸ πάντας τῦ πάντας πολυχρονῆσαι κατὰ τάξιν αὐτῶν, μέχρι καὶ τῶν Βαρδαριωτῶν, κατὰ τὴν πάτριον καὶ τούτων φωνήν, ἤτοι περσιςί, εἰσέρχονται καὶ οἱ ψάλται καὶ πολυχρονίζουσι, ψάλλοντες μετ' αὐτὸ τὸ κοντάκιον Ἡ παρθένος σήμερον ὑπερέσιον τίκτει. Egregie haec deſcriptio congruit cum deſcriptione Noſtri Conſtantini, aut potius antiquioris, e quo ille tranſtulit, auctoris, forte Petri Magiſtri, aut alius aequalis illis temporibus, quibus Gothi adhuc in palatina militia merebant. Nam a Iuſtiniani fere temporibus deſiit hoc nomen audiri, & ſucceſſerunt in eorum locum in Hetaeria, ſeu militia palatina e nationibus peregrinis conflata, Barangi ſeu Franci, Saraceni, Fargani, Chazari & alii. Gothi igitur illi, aut Graeci ad Gothicum modum veſtiti, veniebant in aulam, & ludicro illo habitu, aut potius horribili, gratulabantur Imperatori diem feſtum, ab eoque munuſculum exigebant. Erant ergo in horrifico apparatu vere Gothici, hoc eſt, monſtroſi & abſurdi hiſtriones atque agyrtae. Quid nos hodie? Eandem fabulam ludimus. Qui tunc temporis Gothici audiebant, hodie audiunt apud noſtrates *die Knecht Ruperte*, ſeu *equites* vel *milites Roberti.* Vt enim illi ſeu Gothi, ſeu ad modum Gothicum veſtiti, id eſt pellibus lupinis, urſinis, aprillis, cervinis, hirtis & ſetoſis induti, non in aula tantum, ſed etiam in urbe circumcurſitabant, clamabant, tripudiabant, obvios terrebant armis colliſis, tetricoque ſuo adſpectu, ſtipem exigebant, non dantes flagellis caedebant, ſaltim convitiis lacerabant: ita hodienum quoque ſic dicti milites Roberti omnia eadem faciunt feſto Nativitatis Chriſti & toto Dodecahemero, (*in den zwölf Nächten*) ſeu duodecim illis diebus, qui a feſto Nativit. Chriſti ad feſtum usque Epiphanias intercedunt. Vidi puerulus & horrui robuſtos juvenes pelliceis indutos, cornutos in fronte, vultus fuligine atratos, intra dentes carbones vivos tenentes, quos reciprocato ſpiritu animabant, & ſcintillis quaquaverſum ſparſis ignem quaſi vomebant, cum facecis curſitantes, in quos abdere puerulos occurſantes minitabantur, appenſis cymbalis & inſano clamore frementes. Medio aevo idem obtinuiſſe, patet ex Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Cervula* & *Iottici* (id eſt *ludi Gothici*) & *Kalendae* & *Vetula.* unde locum unicum e Vita S. Eligii adſcribam L. II. c. 15. *Nullus in Calendis Ianuariis nefanda & ridiculoſa, vetulas, aut cervulos, aut jotticos faciat.* Mimici illi daemones medio aevo *Fugillatores* appellabantur, a *fugo*, id eſt *foco*, ſeu igne. Vgutio. *Fugillus ferrum, quo extrahitur ignis de petra.* [ſignificat ſilicem.] *Vnde fugillare ignem de petra fugillo extrahere, & fugillator. Et hinc per figuram fugillatores dicuntur umbrae daemonum, qui ignem ferunt.* Non alios deſignat, quam illos noſtros milites Robertos. Debent enim ex inſtituto & volunt diabolos incarnatos repraeſentare, & hiſtoria Turpini c. 18. eos *larvas barbatas, cornutas, daemonibus conſimiles* appellat. Putabant nempe Graeci Latinique medio aevo, octiduo poſt nativitatem Chriſti diabolos per orbem terrarum circumvagari, & a Chriſto ad deſtruendum diaboli regnum adveniente fugatos abitumque parantes, ſed invitos & anxios per plateas in atra & ignivoma ſpecie circumcurſitare, & occurrentes miſere mulcare, praeſertim, rabie in parvulos ob parvulum Chriſtum concepta, hos arripere, & torquere. Vnde nata perſuaſio, infantes circa id temporis non naſci niſi epilepticos aut maniacos, & ad male agendum aliosque vexandum factos. v. Du Cange v. καλλικαντζάρος. Anus profecto noſtrae duodecim, ut vulgo appellant, noctibus aegre prodeunt extra limen, neque ſinunt quidquam ſupellectilis domeſticae efferri, neque aliis commodant; & parvulis illo maxime tempore ſedulo cavent. Quorum omnium inſtitutorum exempla e vetuſtioribus temporibus petita habes apud Du Cange ll. cc. Superſtitio itaque religioni imputavit, quod naturae erat. Horridae ſunt per ſe longae atrae noctes hibernae, per quas aut petulantes juvenes comeſſatum currere cum faculis tempori & moerori fallendo ſolent, aut fures aliique malefici, ſceleribus perpetrandis opportunum tempus tenebras nacti invigilant. Verum non a Chriſtianis manarunt hi errores. Graecis debentur, quorum ſuperſtitiones, idola, mimi & perverſa dogmata, quoniam evelli e mentibus hominum non poterant, quos antiqui eccleſiae patres pro ſuo coetu & Chriſtianis haberi cupiebant, aſſervata fuerunt, hodieque magnam partem noſtrae religionis conſtituunt, quod exemplum pro ſe allegare poterant, qui novam religionem in China e Chriſtiana & Tatarica conferruminare haud ita pridem ſatagebant aſſidui & ſolertes faciendis proſelytis & parandis opibus viri. Feſtum Nativitatis Chriſti, & tempora ſic dicti Adventus & Epiphaniae debentur Graecis gentilibus, quos credidiſſe ſua numina interdum emigrare alio, dein reditum parare, advenire, redire, comparere, nemini latet. Circa haec ipſa tempora, quibus eccleſia feſta Adventus & Epiphaniae celebrat, Epheſii olim Timothei, primi Epheſini epiſcopi, tempore καταγώγια reditus in urbem Dianae ſuae celebrabant modis a ludo Gothico non multum abludentibus. Quod feſtum quum inhibere & tollere ſtuderet Timotheus, a bacchantibus Epheſiis trucidatus fuit. Martyrium eius Mitum (apud Du Cange v. Καταγώγια) ſic rem & ritus feſti narrat: τῆς δὲ Ἐφεσίως λείψανα ἔτι τῆς πρώην εἰδωλολατρείας ἐν τοῖς τὸ τηνικαῦτα ταύτην οἰκῦσιν ἑορτῆς Καταγωγίων ἕτω καλεμένων, ὡς αὐτοὶ τότε ἐκάλυν. ἑορτὴν ἐν ἡμέραις τισὶν ἐπιτελῦντες σχήματα μὲν ἀπρεπῆ ἑαυτοῖς περιτιθέντες, πρὸς δὲ τὸ μὴ γνωρίζεσθαι προσωπείοις κατακαλύπτοντες τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα, ῥόπαλά τε ἐπιφερόμενοι καὶ εἰκόνας εἰδώλων, καί τινα ᾄσματα ἀποκαλῦντες, ἐπιόντες τε ἀτάκτως ἐλευθέροις ἀνδράσι καὶ σεμναῖς γυναιξὶ, φόνες ὐ τὲς τυχόντας ἐργαζόμενοι καὶ πλῆθος αἱμάτων ἐκχέοντες ἐν τοῖς ἐπισήμοις τῆς πόλεως τόποις. Conf. Menolog. Baſil. T. II. p. 24. ad diem XXII. Ianuarii, qui Martyrio Timothei ſacer eſt. Vt Epheſiis ob reditum Dianae licebat hilaritati usque ad verbera & caedes aliasque injurias indulgere, ſic licebat quoque Chriſtianis ob Chriſti adventum Saturnalia, Brumalia, Vota, Kalendas Ianuarias, ludos Gothicos, feſta ſtultorum, feſtum hypodiaconorum, barbatorias, Cyclopes, agere. Quid enim aliud Cyclopes, quam pelliti Gothi, milites Roberti, incarnati diaboli? Quod hodie noſtris puerulis terrendis praeſtant imaginarii milites Roberti, & ſic dicti *Popantze*, ſeu lemures, aut Panes, aut ſpectra uno verbo, id erat olim Cyclops. Vt ad illorum ſpeciem in ſomnis oblatam expaveſcunt & deficiunt puerulli noſtrates, incubo oppreſſi, queruntur que ſe territos a milite Roberti fuiſſe, ita olim cauſſabantur Cyclopem. Hinc inter inſomniorum phantaſmata retulit Artemidorus pag. 13. 7. κύκλωπα ἰδεῖν ἢ τὸ ἄντρον αὐτῦ. aitque id ſignificare, παραλύεσθαι ἢ νοσεῖν. Sane quem medici incubum appellant, vulgus & infantes, *Alp*, *Popantz*, & alia, veteres Cyclopem, reſolvit velut & examinat homines & proſternit momentanea epilepſia. Hinc nati ludi *Cyclopes* & *Cyclopea* dicti, in quibus monſtroſi coclites vultus, terriculamenta mera producebantur. de quibus v. Interpp.

ad Hiſt.

ad Hiſt. Aug. T. II. p. 206. & 845. nullaque paene in re differebant Gothici ludi a Cyclopibus, niſi in eo, quod in Gothicis homines prodirent, aut Gothi, aut ad Gothicum morem compoſiti, in Cyclopibus, qui Satyros & ruſticos, opiliones, caprimulgos Graecos referrent. Vt in ludis Gothicis licebat convitia in circumſtantes, praeſertim ſi qui rogantibus ſtipem non darent, ſpargere, ſic licebat quoque Satyris & Cyclopibus. Revera origine tenus nihil differebant ſatyrae a Cyclopibus, ambo erant ludi ruſticani. Vt urbani ſuas tragoedias & comoedias habebant, dramata ſuae utrique fortunae, nobiliori & humiliori propria: ſic habebant ruſtici quoque ſua dramata, nempe Cyclopes ſeu Satyros, qui deinceps Satyricam poeſin pepererunt, ſeu ludos ruſticanos & paſtorales in theatris urbicis productos. Satyri non erant revera capripedes, ſed integri homines caprillis pellibus induti, quarum crura dependentia fabulam de Satyris hircipedibus dederunt. Poſſem hic quaedam de licentia omnibus paene gentilium feſtis communi, convitia & dicteria in obvios quosque jactandi, quae etiam a Gothicis ludis non aberat, afferre. Sane in Satyricis ludis regnabat, unde etiam dictum fuit ſatyris aliquem exagitare, & Satyrarum nomen pro mordacibus libellis natum eſt. Sed abduceret me illa res ab inſtituto. Id tantum dicam, ex illis Gothicis ludis adhuc hodie morem ſupereſſe, quo milites, muſici, ſcholaſtici cum ſuis rectoribus Kalendis Ianuariis ad aedes honoratiorum cum tympanis, tubis aliisque inſtrumentis muſicis accedunt, cantant, novum annum gratulantur, & ſtipem rogant. Vigebat ille mos, τὸν ἀγερμὸν dico, tempore Tzetzae, qui Chiliad. XIII. vs. 248. haec habet:

Ὅσοι κατ' ἀρχὴν ἔφησαν τὸν Ἰανουάριον
Καὶ τῇ Χριστοῦ γεννήσει δὲ καὶ τῇ Φώτων ἡμέρᾳ
Ὁπόσοι περιτρέχουσι τὰς θύρας προσαιτοῦντες.

Pervenit ille mos deinceps a Graecis ad nos, & ad Ruſſos quoque, de quorum ἀγερμῷ locum notabilem ex libro Germanico, qui inſcribitur *Verändert Rusland* Latine redditum adſcribam. Habetur ibi p. 59. *Calendis ipſis novi anni, qui dies apud Ruſſos inter maxime feſtos eſt, - - poſt meridiem incipiebat Imperator cum proceribus omnibus id, quod Ruſſi* slawen *appellabant. Verbum illud* Slawen *notat feſtum diem celebrare ſeu deo gratias agere* [ἀποχαριστεῖν] *continuatque illud inſtitutum per octo dies hoc modo. Duo Ruſſi praecedunt, geſtantes inſtrumentum ferreum, tympano ſimile, piſtilla, quibus id pulſant, hebetandi ſoni cauſſa panno involuta ſunt. Hos ſequitur Czarus cum toto clero, & ingenti comitatu Cneſorum & Bojarorum. Tota caterva trahis ſuper glacie vel nive vehitur, & ad praecipuos palatinos invehit. Quas in aedes venerint, cantant ibi Ruſſice hymnum* Te Deum laudamus *& gratulantur novum annum. Quibus factis hoſpes Czaro, ut ſummo ſacerdoti, munus inſigne dat in nummis, ſatellitiumque ad epulas invitat. Vt ſatis factum ventri eſt, poſt alteram plerumque horam abit turba, & ad alium procerum divertit. Hunc ad modum quotidie quinque vel ſex illuſtres domos adeunt. Ea res, ob Czari praeſentiam, cui apocombia omnia cedunt, ingens lucrum refert.* Incidit adhuc in memoriam veteris aevi ridiculus alius mos, cum Gothico ludo quodammodo conveniens, de quo v. Du Cange v. *Bombus*. Citat ibi locum veteris chartae, e Camdeno & Spelmanno, de quodam Baldino, qui terras in comitatu Suffolkienſi tenuit per ſerjenciam, *pro qua debuit facere ſingulis annis die natali Domini, coram domino rege unum ſaltum, unum ſuffletum & unum bombulum.* Id eſt, debuit in tributi vicem coram rege Britanniae die natali Domini choream deſultare, φυσᾶν, buccas inflare ad excipiendum colaphum, & crepitum ventris emittere; ut tam ſuperiore quam inferiore ſtrepens ore riſum excitaret. Digna illo aevo & barbaris illis oblectatio.

222. A. 4. Δωδεκαημέρων] Graeci duodecim illos dies, qui feſtum Nativitatis Chriſti & Epiphaniae intercedunt *Dodecahemeron* appellant, noſtrates *duodecim noctes*, vulgari lingua *die 12 Nächte*. Solebat per illos dies Imperator CPtanus cletoria ſeu ſolennes epulas inſtituere, quibus proceres ſuos excipiebat, diebus ſingulis alios, ut patet diſtincte e Cletorologio. Haec ſunt illa ἐξ ἔθους κλητώρια τῆς δωδεκαημέρου, quae Cedrenus ait Iuſtinian. ob everſae Vrbis luctum non feciſſe. Similes epulas ſed per novem aut decem dies tantummodo continuatas praebebat Imperator feſto Paſchatis. vid. p. 141. C. 9. ubi ἡ ἑξαήμερος τῆς διακαινησίμου appellatur feſtivitas ſex proximis a Paſchatis die diebus peracta. Sed hac de re ſuo loco latius. vid. Du Cange v. Δωδεκαήμερον.

A. 5. Τρυγητικὸν] Quare coena haec *vindemialis* appelletur, media hyeme, mihi quidem latet; alii conjectent.

A. 8. Πάζαι] Sic ſolent librarii Graeci pro παῖξαι. Inſpiciatur imago alvei luſorii cum graecobarbara inſcriptione apud Salmaſ. ad Script. Hiſt. Aug. T. II. p. 751. Inde manavit verbum τροχοπαικτεῖν pro τροχοπαιζεῖν apud Artemidorum p. 65. 25. & ψηφοπαικτεῖν apud eundem p. 164. 2. Sic infra apud Noſtrum p. 252. C. ult. ἐξαιῶσαι pro ἐξῶσαι. p. 411. C. 9. πλάκας pro πλάκες. p. 864. ct. παιζιδρόμιον pro πεζοδρόμιον. & pag. 282. ult. ἐπ' αἰσχάτου pro ἐπ' ἐσχάτου *in fine, tandem*, p. 292. D. 7. ὀρχαιῶν pro ἀρχαίων p. 387. B. 7. χαιδεύτης legitur. Apud Theoph. p. 172. A. 7. & alibi αἰτήσειν pro ἐλαίειν. Poſſent ſimilia exempla integris plauſtris congeri, & ſexcentena loca auctorum ex hoc medicinae fonte reſtaurari. Sed hic locus non eſt, & ſatis in Praefatione dixi, quamobrem gnarus & prudens hac in re librario, qui membranas noſtras exaravit, quam ſaeculo noſtro morem geſſerim.

B. 4. Πανδουρῶν] Quale ſit inſtrumentum muſicum pandura, ex noſtro quidem non apparet. At Chronicon Alexandrinum prodit tibiam eſſe, cujus p. 268. haec leguntur: *οἱ ἐν ἑκάστῳ ἀριθμῷ πανδοῦροι, tubicines uniuscujusque cohortis,* ἀπὸ ἑσπέρας [veſpera diei antecedentis] εἰς τὰς οἰκίας ἀπιόντες τῶν καλάνδων ἔδεσαν ἐπ' ἀρίστῳ εἰς τὴν ἑξῆς, ψάλλειν πρὸς τὸ γνῶναι ἐκείνους. It. vita miſta Simeon. Sali. ἦλθεν ἐν μιᾷ πανδούρᾳ καὶ ἤρξατο αὐλεῖν εἰς στρατήγιον. Hoc ideo monendum duxi, quia veteres trichordum panduram appellabant. v. Salmaſ. ad Scr. Hiſt. Aug. T. I. p. 874. Panduramne voluit Anaſtaſius, in cujus Adriano I. pag. 107. haec leguntur. *Direxit in ejus* [Caroli M.] *occurſum univerſos judices, ad fere 30. millia ab hac Romana urbe, in locum qui dicitur Nouas, ubi eum cum bandora ſuſceperunt.* Sed procul dubio ſcripſit ille *cum bando* [id eſt vexillo imperiali] *eum ſuſceperint.*

B. 5. Γοῦνας] *veſtes pelliceas.* vid. Lindenbrog ad Amm. Marcell. p. 125. b. & Du Cange Gl. utroque h. v. * [*Pauper & gunnata, id eſt pellicea Saxonia* Luitpr. p. 154.] * Eſt p. 485. a. edit. Murat. Remanſit vox in ſermone Anglicano, in quo *Gown* notat *pallium*, ſcilicet medio aevo ubique terrarum paene pelliti incedebant, & extimae honeſtiores veſtes, id eſt pallia, pellita erant, ſic ut hirſuta pars interius gereretur. Poſſent Gothi & gentes ſeptentrionales videri morem hunc invexiſſe. Sed Romani jam geſtabant penulas, id eſt pallia pellita; quamvis uſus eorum tam frequens non eſſet, atque fuit aevo medio. Vnde mirari ſubit qui fiat, ut in mentione tot generum veſtitus, noſter codex tamen pelliciorum paene nullam faciat, idque eo magis, quum Graeci commercia cum Ruſſis exercerent, a quibus pellicia procul dubio accipiebant. Sed hac de re alibi dico, ubi de caſtoreis ago. Ad hunc locum adhuc noto, joculatores hos pellitos a Papia, forte ex aevi ſui more, aut certe ex ſcriptore quodam medii aevi, *ſetigeros* appellari. *Setiger, joculator cilicio* [f. *pellicio*] *veſtitus.* Niſi *cilicium* pro pelle hirſuta, diphthera poſuerit. Porro ait Noſter geſtatas illas gunas fuiſſe ἐξ ἀντιστρόφου, *inverſe*, ita ut pars hirſuta, quae communi more ſolet intus verſus cutim geſtari, & pro maxima parte conſpectum fugit, extro vertatur, ut ille, de quo Moſchus in Limone c. 126. narrat, ἐν μιᾷ χειμερινῇ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν στρέψας τὸ καμίσιον αὐτοῦ ἔξωθεν φορέσας τὰ τῶν μαλλία. Sed ibi τὰ μαλλία τοῦ καμισίου ſunt flocci, villi linei aut lanei. Nam camaſium lineum aut laneum erat: de quo genere infra dicam, ubi de λουμαλαντιρίας. Omnia quae perverſe, contra quam debet atque ſolet, fiunt, geruntur, ponuntur, Graeci ἐξ ἀντιστρόφου fieri dicunt, & uno vocabulo ἐξαντίστροφα, quo utitur Theophanes p. 342. A. 8. & 372. A. 5. & alibi.

Ibid. Πρόσωπα] id eſt προσωπεῖα, *larvas, perſonas, maſqueras.* De quibus ut dicam poſt eos, qui libros

bros de iis integros ediderunt, opus eſſe non puto. Conf. Du Cange v. *Barbator*, cujus opinioni ſubſcribo, nomen barbatorum, id mimorum genus eſt, a praegrandibus barbatis larvis derivantis. Conf. Ejusdem Gloſſ. Gr. v. Μασκάρας, quod ait eſſe *hiſtrionem*, *joculatorem*, γελωτοποιὸν, ὑποκριτὴν, & *larvam* quoque, μορμολυκεῖον. Vtrumque recte. مسخر *Moſcher* in IV. Conjugatione, & *Moſaccher* in ſecunda, Arabibus eſt homo *riſum ciens*. & *Maſcher*, eſt omnis res, quae riſum ciet. Hinc patet origo notiſſimae vocis, *maſque*, & *maſquerade*, quae omnem mimum, ſimulamentum, glaucoma, quo homo ductitatur, ludificatur, κωμῳδεῖται, notat. Longe alia vox eſt *Maſca*, quatenus ſtrigam, aut ſagam notat, & *maſca*, vel potius *maſcara* (haec enim integra eſt, illa altera truncata vox) *perſona* & *Larva*. Illa, *maſca*, eſt Germanica, & adhucdum dicimus *eine Metze*, pro foemina abominabili, ſcorto. Haec vero, *Maſcara*, eſt Arabicae originis. Vid. Du Cange Gl. Lat. v. *Maſca*. ubi inter alia e Catholico Armorico haec profert. *Gueen*. Gall. *faux viſage*. *Lat. larva*. *quod vulgo dicitur Maſcara*. Vocabulum *Gueen* eſt vetus Germanicum *Wahn*. Hodie dicimus *Wahn* de omni falſa perſuaſione.

222. B. 7. Σκιάδαι] Vmbra & reliquiae hae ſunt veteris moris gladiatores in convivia introducendi, de quo more apud Etruſcos Romanos, Celtas & alios uſitato v. Athen. p. 153. *fine* & 154. niſi malis reliquias has eſſe ſaltationum veteribus inter pocula uſitatarum in armis, quarum exempla idem Athenaeus p. 155. habet.

C. 4. Σφαιρισμὸς] Non exercitia pilae, qualia Romani norant & Graeci veteres, ſed illud deſignat, ex oriente a Perſis acceptum, quod جوكان *Tzucan*, τζυκάν appellant, unde locus in quo exercebatur, τζυκανιστήριον, cujus mentio fit a Noſtro p. 322. A. 3. Scilicet ſedens in equo clava, quam manu tenet, excutit humi jacentem globum ligneum, & rapide provolutum, aut volutatum potius incitato equo perſequitur, ulteriusque agit incuſſo iterum malleo ligneo, idque toties iterat, donec pila metam attigerit. Itineratores paene omnes de hoc nobili equeſtri exercitio, ſed valde quoque periculoſo, multa narrant. Integram de eo diſſertationem ad Ioinvillam dedit Du Cange. Aliqua etiam in Gloſſ. Gr. & CPli Chr. habet p. 123. Lib. II. Sed in eo fugit ipſum ratio, quod credidit Graecos hunc ludum a Latinis accepiſſe, & vocem *chicane*, quatenus ludum hunc equeſtrem notat, Gallicae originis eſſe. Nam procul dubio & nomen & res e Perſia venit. vid. della Vade & Sanlon. Videtur mihi ludum hunc deſignare Paulinus in Euchariſtico vs. 143.

Firmatur facile ad juvenilia vita ſequenda,
Vt mihi pulcher equus falerisque ornatior eſſet,
Strator procerus, velox canis, & ſpecioſus
Accipiter, Romana & nuper ab urbe petita
Aurata inſtrueret noſtrum ſfera concita ludum.

C. 7. Τῷ ἄρχοντι τῆς θυμέλης] Praefectum ergo ludorum ſcenicorum, & muſicae inſtrumentalis habebant. Procul dubio idem eſt atque *domeſticus thymelae*, qui infra p. 417. B. 1. inter officiales Chartularii Sacelli poſtremus nominatur. Quo loco nos mirari non poſſum, quod praefectus thymelae fuerit ſub diſpoſitione Sacelli, quem alio loco dico mihi videri eundem fuiſſe noſtris Almoſynariis in aulis principum Catholicorum. Non enim amabant Impp. Graeci muſicam inſtrumentalem, & errore ſuperſtitionis monachalis infecti pro re turpi & vetita eam habebant. Verum quidem eſt, thymelam, id eſt ſcenam, in qua muſica praecipuas partes agebat, multorum vitiorum matrem fuiſſe antiquis temporibus, & thymelicos, id eſt hiſtriones muſicam exercentes, a Latinis medio aevo miniſtellos dictos, hodie virtuoſos dicunt & caſtratos, fuiſſe genus hominum flagitioſiſſimum, perdendis multis, oblectandis paucis factum, qui vera animi oblectamenta ignorant. Sed propterea muſica ipſa contemni non debebat. Certum tamen eſt, Graecos ab ea velut a re infami abhorruiſſe, eoque errore cum Ruſſos, tum Muhamedanos infeciſſe, quorum illi muſicam inſtrumentalem omnem ſuis templis excludunt; hi vel ipſam quoque vocalem, & eo procedunt odii, ut quum velint profligati pudoris hominem dicere, cribrationibusque odioſiſſimis inquinatum, atheum, perditum, eum perhibeant voce fidibusque canere. Hinc factum ut oppido raro per codicem hunc noſtrum memorentur muſici inſtrumentis canentes, thymelici. Vix unquam illis muſicam ſuam exercere licebat, niſi ſtatutis quibusdam diebus ſolutae hilaritatis & licentiae, qualis erat hic ludo Gothico deſtinatus. Tunc enim ſervari debebat antiquus ritus in honorem vetuſtatis, neque poterat vel a religioſiſſimis principibus abrogari. Producebantur quoque thymelica ſpectacula in conviviis, quibus legati exteri excipiebantur. vid. p. 342. B. 5. Priorum quidem Imperatorum Romanorum utebantur aliqui muſica & thymelicis inter prandendum. Olympiodorus apud Photium p. 108. *ed. Hoeſch.* de Conſtantio haec narrat. ἦν Κωνστάντιος ἐν μὲν ταῖς προόδοις κατηφὴς καὶ σκυθρωπὸς — ἐν δὲ δείπνοις καὶ συμποσίοις τερπνὸς καὶ πολιτικὸς [urbanus, lepidus, comis] ὡς καὶ ἐρίζειν τοῖς μίμοις πολλάκις παίζουσι πρὸ τῆς τραπέζης. *Mimi*, thymelici, joculatores, muſici iidem ſunt. Gloſſ. mſt. Concilii Laodiceni c. 54. *Temehel. joculatores*. Verum jam in Alexandro Severo laudat Lampridius p. 985. cap. XLI. quod *voluptates ſcenicas nunquam in convivio habuerit*. Iulianus in Miſopogone p. 339. C. ed. Spanh. ἐργῶ τὸν θεάτρων ἐμαυτὸν ὑπ' ἀβελτερίας, ait, Antiochenos ſubſannans, οὐδ' εἴσω τῆς αὐλῆς παραδέχομαι τὴν θυμέλην, ἔξω τῆς νουμηνίας τοῦ ἔτους, ὑπ' ἀναισθησίας. Inſignis locus & rei noſtrae apprime congruus. *Arceo me a theatris per ſummam ſtultitiam, neque in aulam admitto ſcenam* [id eſt hiſtriones & panduriſtas] *niſi anni Calendis, prae animi mei ſtupore*. Idem in Ludovico Pio laudant Annales Metenſes A. 873. *Nunquam in riſu exaltavit vocem ſuam, nec quando in ſummis feſtivitatibus ad laetitiam populi procedebant thymelici ſcurrae & mimi cum corandis & citariſtis coram eo.* Contra vero Theophanes p. 368. inter alia turpia & nefanda, quibus obruere Conſtantinum Copronymum & invidiam ejus memoriae facere ſtudet, hoc quoque ponit, quod citharoedos epulis ſuis adhibuerit, & inter Patriarchae, ipſi aequalis atque cognominis & prorſus addicti flagitia numerat, quod talibus conviviis intereſſe & muſicos audire ſuſtinuerit. Vbi enim thymelici erant, neque Patriarchae, neque clerico ulli locus erat. ἔπαινον αὐτοῦ κιθαρῳδῶν ἀνέχεσθαι ἐν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ. Leo Magnus edicto ſanxit, ut diebus dominicis muſica omnis inſtrumentalis feriaretur. Chronicon Alexandr. anno ejus decimo haec habet. οὗτος θειότατος βασιλεὺς τὰς κυριακὰς ἀπραγμόνως ἐκέλευσε γενέσθαι, ἐκφωνήσας περὶ τοῦ θείου αὐτοῦ νόμον, ἵνα μὴ αὐλὸς ἢ κιθάρα ἢ ἄλλο τι μουσικὸν λέγῃ ἐν κυριακῇ, ἀλλὰ πάντα ἀργεῖν. Conf. Malal. T. II. p. 78. De verſione mea hujus loci Latina verbum adhuc addendum. Reddidi vocem θυμέλης, *ſcenas ludorumque theatralium*. Quod neminem velim ad poeſin dramaticam trahere; quamvis olim ἡ θυμέλη & ἡ σκηνή, item agones θυμελικοὶ & σκηνικοὶ diligenter diſtinguerentur ſic, ut thymelica ἀκροάματα eſſent muſica, fidibus, tibiis, voce, ſcenica vero fabulae ſermone & geſtibus exhibitae, ut clare patet ex Athenaeo p. 350. C. 2. Verum poeſis dramatica eo aevo jamdudum deſierat, neque niſi ſaeculo XVI. demum in uſum rediit; & *ſcenae* nomine appellabant medio aevo τὰ θαύματα, pegmata, in quibus ſpectacula ludicra ab hiſtrionibus circumforaneis edi ſolebant, ut e canone Concilii Aquisgranenſis de Anno 816. apparet, *quod non oporteat ſacerdotes aut clericos quibuscunque ſpectaculis in ſcenis aut nuptiis intereſſe, ſed antequam thymelici ingrediantur, exſurgere eos convenit, atque inde diſcedere.* Hi thymelici ſunt, quos medio aevo *joculatores* dicebant, & corrupto Italico ore vocabulo *zigoladri*, unde noſtrum *Zigeuner*.

C. pen. Τελ τὰλ] Procul dubio gaudebunt rimatores veteris Scythicae aut Gothicae linguae ob antiquas voces hic ex oblivione in lucem prodeuntes. Mihi autem in illis barbariſmis otium & ingenium conſumere operae pretium non videtur. Poſſet una & altera margarita huic ſterquilinio ineſſe, ſed ſaepe quoque Conſtantinum, aut quisquis auctor eſt hujus Gloſſarii Barbarici, ab imperitis aut malignis deceptus fuiſſe. Iuvat Cl. Leichii judicium alicubi in ejus adverſariis depoſitum huc adſcribere. * [Conſtantinus Porphyr. ineptas & barbaricas comminiſcitur etymologias, ut *Diadora* Romanis eſt *jam erat*. de admin. imperio p. 92.

p. 92. fin. ed Bandur.] * In univerſum quidem injuria Conſtantino non fit. At in allegata cauſſa tamen eum defendere auſim. *Diadora* recte videtur per *ἐκάρτι ἦν de nunc erat* reddi. Nam *di adora* Italicum illorum temporum aliud nihil ſignificat. Caeterum placuiſſe ſibi illa tempora nugacia & puerilitatem literarum rejuveneſcere geſtientium ſatis prodentia in talibus luſibus cum peregrinis & ignoratis dialectis, conſtat cum ex hoc Noſtri loco, tum ex illo, quod in Coronatione Papae ſoleret Evangelicum ſub Miſſa non ſolum Graece, ſed etiam Hebraice praelegi ab hominibus, qui Hebraice & Graece aeque bene callebant, atque Europaei nos Tatarice aut Iapanice callemus. Ridiculum aeque acroama monachos illos Hebraice praelegentes audire, atque Gothos & Graeculos in hoc noſtro capite ſuum *γαιζα βωνας βουδιας* &c. recitantes. Concilii Piſani Acta de Anno 1409. referunt die 7. Iulii, quo Alexander Papa fuit coronatus, praeter alia ſolennia etiam illud fuiſſe *de epiſtola & evangelio in Miſſa Graece Hebraice & Latine.* Vid. quae infra de uſu ſermonis Latini in curia Byzantina, & Graeci in curiis & eccleſiis occidentalibus dicam ad p. 857.

223. D. 1. *Κλάδες συνομόθρονες*] Duo hic obſervanda. Vnum, *κλάδες* poni pro *filiis*. quod ſi exemplis vellem demonſtrare, arriperem locum communem. Suffecerit tantummodo, *ὅσσ᾽ ἀπεσπάσθη*, Pindari Olymp. od. 2. vs. 81. Antholog. H. Steph. p. 8. Carm. 39. & Artemidori pag. 91. citare. ubi haec verba leguntur *ὥσπερ τῶν δένδρων τέκνα εἰσὶν οἱ βλαστοί, οὕτω καὶ τῶν ἀνθρώπων τέκνα εἰσὶν οἱ βλαστοί.* Nihil frequentius quam *ἔρνος, θάλος, κλάδος, βλαστός*, & ſimilia de corpore adoleſcente & ab altero progenito dicere. Hinc elegans & certa confirmatur cl. Leichii emendatio in Curis ſecundis ad Inſcriptiones Muratorianas p. 58. propoſita, ubi *πορφυροβλάστος κλάδος* memoratur; cujus dictionis exempla plura & ille ibi habet & Du Cange v. *πορφυρογέννητος*. Alterum eſt, formatio *συνομοθρόνας* pro *συνομοθρόνους*, tanquam ſi nominativus eſſet *συνομόθρονος*. Magnam ſibi licentiam in formandis contra regulas Grammaticas vulgares nominibus arrogarunt non tantum novi, qui hoc in genere nimii & ἄλογοι prorſus fuerunt, ſed etiam veteres. Poſſent ingentes acervi exemplorum ſimilium congeri, ſi opus eſſet. Verum praeſtat ſpeciminis cauſſa pauca quaedam delibare. Notum *ἔγγονα* pro *ἔγγονος*. v. Du Cange h. v. In dedicatione Herodis ſtatuae Regillae vs. 35. occurrit *πρωτόθρονα* quaſi a *πρωτόθρονος*. ubi v. Salmaſ. qui ad Aram Doſiadaei pag. 223. edit. Cren. hunc *ἔφανδρα* pro *ἔφανδρον* imputat, quaſi ab *ἔφανδρος*. Dioſcorides c. 661. *κυνάγρους* habet pro *κυναγροῦς*, *venatores cum canibus venantes*, quaſi a *κυνάγρος*. Chryſoſtomus orat. de circo. *ἐκπηδᾷ αὐτοῦ ἐκ ἀπὸ κλίνης ἐπὶ σφόνδυλα μαινόμενον.* quaſi a *σφονδύλον*, pro *σφόνδυλος*. Scholiaſtes ad Harmenopuli Epitomen in Iure Graeco-Romano. *συγκαλοῦσιν, αἱ διδάσκουσαι τοῖς ὑπὸ ἐπιτίμιον ὡς ἀθῶοι*, pro *ἀθῶοι*. tanquam ſi ab *ἀθῶον* ſingulari eſſet. Procopius, in editione Hoeſcheliana certe, p. 52. 26. *ὑπὸ μήδεσι* habet tanquam a nominativo *μήδος* pro *μήδοις*, & p. 55. 15. *μῆδον ςρατὸν* pro *μῆδον*, tanquam a *μῆς* nominativo. In Carminibus a Ienſio pro anecdotis editis n. 38. de Amphipoli legitur *Αἰγιδέων μέγα νεῖκος. argumentum contentionis pro Aegidis ſeu Athenienſibus.* Ad hunc modum Latini *Linei* dixerunt pro *ληνοί*, lacus vino ſervando e torculari expreſſo, aut & aquae. *ςέχες* pro *ςίχες* dixit Homerus & alii. In codice mſto Reimariano Anthologiae Graecae inveni pag. 60. 2. *ed. Steph.* *ἀρεςτῆας*, ubi editum *ἀριςτῆας*. *ῥοδοδάκτυλος* pro *ῥοδοδακτύλους* eſt in Anthologiae edit. Flor. & Aldina, ubi edit. H. Stephani dat *ῥοδοδακτύλους* p. 124. 10. Aeque *νεός*, *νεῖ*, ac *νεῶ* vel *νέω* & *νέα*, item *πλοῦς*, *πλοὶς*, *πλοῖ*, quam *πλέα* vel *πλῷ*, *πλέω* dici, conſtat. Vid. ad p. 73. B. 8. ubi de formatione *δεῖκων*, *δεῖκονος*, *δείκονι*, & in plurali *δείκονες* dixi. Conf. Du Cange v. *Patron & Pandox.*

224. B. 8. *Ἀνέπαυσεν*] Schema hoc, quo nomina pluralia non neutra cum verbo ſingulari componuntur, Pindaricum appellatur, de quo vid. Lesbonax. Neſcio huccine referam *ἦν* pro *ἦσαν* de quo dico ad Thucydid. IV. 75. p. 254. 89. Negare illud nuper voluit Pauwius ad Pindarum. Sed non moramur hominem fanaticum, in Graecis quidem literis. vid. ad pag. 412. B. 2. dicenda.

C. 1. *Ὡς*] Tam ſaepe inveni Graecis in libris *ὡς* pro *ὦ* poſitum, ut in Anthologia, Diogene Laertio, Arriano Epicteteo & aliis, ut credam *ὡς* novis Graecis idem atque *ὦ* valere, & ut multa alia ejus commatis a librariis vetuſtati obtruſa eſſe. quemadmodum ſaepe *εἶναι*, quod novis Graecis *eſt* ſignificat, pro veteri *ἐςὶ* ſubſtituerunt. Talis *κακοζηλίας* *καὶ μαγγανείας* infinita occurrunt exempla; ut ſatis cautus & ſagax Criticus eſſe non poſſit ſurfuribus iſtis ſecernendis. Caeterum, quod ad verſionem hujus verſus meam attinet, quo intelligatur & tueri ſe queat, tenendum me, quum verterem, ſic conſtruxiſſe verba: *κύριοι τῆς ἐξουσίας τῶν περάτων.* Mallem tamen nunc verti *domini finium imperii.* Nam *ἡ ἐξουσία* idem eſt atque *imperium.* *τὰ πέρατα τῆς ἐξουσίας* ergo idem ſunt atque *fines orbis Romani.* Patet ex p. 164. B. 10.

225. A. 3. *Μαγίςρου Πέτρου.*] vid. de hoc Petro Magiſtro quae dixi praefat. ad tomum primum p. IV.

B. ult. *Ἐπιδέχεται ἐνεγκεῖν*] Incluſi verba haec uncis, quia ſupervacanea videbantur eſſe, & aut perperam huc e ſequentibus tranſlata, aut idem ſignificantia atque *ἐπιδίδωσι* praecedens. Notandus hic proceſſus dignitatum. E decurione fit Comes Admiſſionum, ex hoc Illuſtrius. De his & ſequentibus, dignitatibus ut Agentium in rebus, Auguſtalis & aliis, repetere nolo quae Gutherius, Du Cange, & alii habent, qui hoc argumentum pertractarunt, praeſertim quum eorum pleraque poſt Heraclii tempora & forte quoque citius deſierint, mutata curiae auguſtae forma.

226. B. 5. *Δίδεται*] Id ex more novae Graeciae, quae *δίδω, δίδεις, δίδει* & *δίδομαι, δίδῃ, δίδεται* format, frequentibus in noſtro codice exemplis. In *ἐπαινοῦν* ſubintelligitur *ὁ αὐτοκράτωρ*, de quo ſermo erat in opere olim integro, in illis, quae decerptam hanc particulam antecedebant. Auguſtales, Aegypti praefectos, Alexandriae reſidentes, ſaeculo VII. deſiiſſe, Saracenis Aegypto potitis, res nota eſt.

C. 3. *Ρηγίας*] Regia olim audiebat porta, quae, iſto nomine abolito, deinceps Chalce dicebatur, extrema palatii, in urbem educens.

C. 5. *Εἰς τὸ ὄχημα αὐτοῦ*] Invidioſum olim erat vehiculis in Vrbe uti. vid. Vopiſc. in Aureliano pag. 425. T. II. H. A. Verum *omnes honorati, ſeu militarium, ſeu civilium ordinum intra urbem vehiculis dignitatis ſuae, id eſt carrucis, utantur.* Verba ſunt legis ibidem p. 416. a Salmaſio citatae, quem etiam p. 552. inſpici velim, uti etiam Valeſ. ad Amm. Marcell. illud *judiciale carpentum* p. 630. Hinc in pompa & apparatu Praefecti recenſet Aſterius currum, & virgam Silentiarii vel oſtiarii auream, orat. in oeconomum iniquitatis. *τίς δὲ τῶν ὑπάρχων τῆς ἀξίας ἡ σκευή? τὸ ἀργυροῦν ὄχημα, ἡ καλαμὶς ἡ χρυσῆ.* Notabile quod currum argenteum Praefecto tribuit, quum alii aureum, id eſt aureis bracteis incruſtatum. Harduinus ad Themiſtium p. 488. dignitatibus civilibus & militaribus carruchas bijuges argenteas, ſeu argenteis laminis inductas, Praefecto praetorio autem auratam tribuit. Quantum ad poſterius attinet, habet ſibi conſentientem Theophanem, in caeteris adverſum. Hoc enim auctore non ſoli Praefecti Praetorio, ſed etiam Archontes quique aureis quadrigis carruchis utebantur. Locus hic eſt p. 207. ubi narrat, quo in apparatu rex Arabum Aretas legatum Iuſtiniani exceperit. *ἑςὼς ἐπάνω τεσσάρων ἐλεφάντων* (ſic loquebantur tunc, volentes ſignificare, illum junctos ad currum quatuor elephantos habuiſſe, & Latini quoque balbutiem eandem imitabantur. Sic Turpinus cap. 29. *Beatum Rotblandum ſuper duas mulas caretto aureo ſubvectum*] *ἔχοντων ζυγὸν καὶ τέσσαρας τροχοὺς, καὶ ἐπάνω ὡς ὄχημα ὑψηλὸν ἠμφιεσμένον χρυσοῖς πετάλοις, ὥσπερ ἐςὶ τὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ὑπάρχων ὀχήματα.* Procedebat luxus & faſtus eo, ut auro gemmas & uniones adderent, ut colligitur e loco Fridegodi in S. Wilfrido c. 11.

Gemmata vehitur [Epiſcopus] *Archontum more curuli.*

Quantum ad formam harum carrucarum attinet, ex inſpectione tabularum aenearum Notitiae utriusque imperii

perii liquet eas a noſtratibus curribus penſilibus & tectis multum diverſas fuiſſe. Nam patebant ſuperne, & immobiliter incubabant quatuor ſuis rotis. Ad eundem paene modum facti ſunt currus, quibus vehuntur magnates Scytharum in imaginibus arcus Theodoſiani apud Bandurium; qualibus in Belgio moltores ſaccos frumenti & farinae convehunt in molendinas & devehunt rurſus, quarum craſſae rotae canthis ferreis ſeptae non ſunt. Caeterum erat peculiaris domus, καῤῥουχῶν dicta, in qua ſtabat Praefecti Praetorio carrucha, ut e Malala T. II. p. 40. diſcimus. Hinc liquet, quid ſit τῆς μεγάλης δράξασθαι ἁμάξης, grandem carrucham arripere, in illo Epigrammate, quod libro II. Anthologiae c. 43. & apud Conſtant. Porphyrogenn. de thematibus p. 7. C. exſtat, a Bandurio miris modis expoſitum. Significat autem dictio, quando Cappadoces iterum & tertium apprehendant magnum carpentum, quando toties praeſides provinciarum aut praefecti Urbi vel praetorio fiant. Illuſtrat eam locus Actorum S. Iulianae virginis Martyr. c. 1. (apud Du Cange Gl. Lat. v. Carruca) Haec audiens dedit munera Eleuſius Imperatori Maximiano, & ſucceſſit praefecto alii adminiſtranti, ſeditque in carruca, praefecturae agens officium, id eſt ipſo actu capiens poſſeſſionem & exercens jura praefecturae, ubi carruca non eſt ſella curulis, quod putabat V. D. Poteſt quoque de conſulatu accipi. Procopius fine L. I. de bello Perſico. ὕπαρχον δυνάμει ... ἐς ... ὑπάτων ... Ῥωμαίων πολιτείᾳ δοκεῖ. In carruca procedenti praefecto praeambulabant ejus officium, ſeu ſatellites in ſplendido apparatu. S. Fulgentius homil LX. de S. Laurentio. Ignea carruca, quam praecedunt officia pretioſa, non chlamydati, non ſcutati & ſericati.

226. D. 2. Στρατιῶν] Eſt ex more ſcribae ει & ι permutandi, pro στρατειῶν. Eſt autem hic loci στρατεία militia, non id, quod hac aetate ſolemus ſic appellare, ſtatus in armis merentis & patriae defenſioni invigilantis, ſed omnis functio, munus quodcunque, ſeu militare, ſeu civile, & inveſtitura, ſeu commiſſio, impoſitio ejus in alicujus humeros. οἱ ἐν στρατείαις ἐξεταζόμενοι ſunt officiis fungentes publicis cujuſcunque generis, apud Theophan. p. 42. D. pen. Idem p. 387. C. 3. habet στρατεύεσθαι ἐν Σκλαβηνίαις ὑπηρεσίαις, in regiis ſervitiis militare, id eſt occupari, ſeu potius merere ſtipendium. Ex eo nempe, quod ſtipendium merere a rege vel republica neceſſarium adjunctum & conſequens militiae eſſet, factum ut militare & στρατεύεσθαι diceretur, pro honorarium in ſervitiis aut regis aut reipublicae mereri, quocunque modo id fiat. Cedren. p. 516. D. 10. habet μετεωρίζει τοῦτον ἐκ μετῆν στρατείας, impediebat eum, arcebat, amovebat a promotione, collatione, muneris, quod ambiebat obtinenda. & p. 455. B. ult. ὁ στρατιώτης τῶν ... ſtrator eo tempore & die ſerviens. Nicephorus Patriarch. CPtanus Breviar. Hiſt. p. 223. ed. Petav. στρατείαις τῶν ἀξιωμάτων ..., inveſtituris, collationibus, commiſſionibus dignitatum donati, mactati. Pariter Latini ſequiores dicunt eodem ſenſu militare, eſſe in officio quocunque publico. Imo eo exceſſerunt quidam, ut militare pro officium ſuum facere, praeſtare uſum de ſe exſpectatum & debitum quacunque in re, etiam de rebus non animatis dicerent. Sic Tertullianus de Pallio. Aries eſt machina quae muros frangere militat. id eſt quae frangendo muros officium facit & deſtinationi ſuae ſatisfacit. Ipſe jam Horatius Epiſt. I. 2.

venaticus ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aula,
Militat in ſylvis catulus.

Hinc militia paſſim auctoribus idem eſt atque comitatus, totum corpus militiarum, id eſt officiorum & dignitatum aulicarum. Ita Stephanus Garlandus in Chronico Mauriacenſi L. II. Hoc retroactis ſaeculis fuerat mandatum, ut homo, qui diaconatus fungebatur officio, militiae ſimul poſt regem duceret principatum. Recteue vero Gutherus p. 538. dicat fuiſſe diſcrimen inter τὰς στρατείας & τὰς προβολὰς hoc, ut hoc majorum dignitatum fuerit, quae per ſacras epiſtolas impetrarentur, illud minorum, quae per probatoriam obtinerentur, examinent alii. Mihi quidem videtur hoc noſtrum caput illi favere, in quo interpretando, ſi patiar id quod vereor ne mihi contingat, vereor autem ne parum ſatisfecero eruditae Iuriſprudentiae ſtudioſis, meminerint velim a ſtudiis juris omni vita me alienum fuiſſe, & haec ſacra non niſi coactum, ferente ſic libri hujus ſerie & argumento, attingere; non ſine metu & tergiverſatione.

D. ult. Αὐτῷ] Eſſe pro αὐτὸ ex more librarii ο & ω promiſcue habendi, vix dignum annotatione duco. Et ſufficiat ſemel aut oppido raro talia monuiſſe, quorum emendatio vel ex Latina interpretatione ſatis colligi poteſt.

227. A. 1. Καὶ τοῦτό ἐστι ἡ στρατεία αὐτοῦ] Et haec eſt militia ejus, ſeu traditio virgae aureae ex manu Imperatoris in ſuam eſt inveſtitura ejus, eſt ſymbolum, quo ipſo declaratur & conſtituitur aliquis Silentiarius. Solebant olim dignitates, aut διὰ λόγου, ſimplici verbo & juſſu Imperatoris, aut per codicillos, aut διὰ βραβείων traditis honorum ſignis conferri. Qua de re infra latius diſſeretur ad Cletorologium. Hic tantum annotabo, haud raro ſigna illa, quibus quis inveſtiretur & novo muneri praeficeretur, propria & accommodata illi muneri fuiſſe. Silentiariorum & oſtiariorum, quos cum Mareſchallis noſtratibus compares, erat in functione ſui muneris, quando introducerent legatos alioſve, aut praecederent proceſſionem, virgam auream, id eſt aurea bractea inductam geſtare. Traditio ergo talis virgae, quam deinceps in functione ſui muneris gererent, erat optimum & maxime accommodatum ſignum inveſtiturae. Ita in eccleſiaſtico ordine Hypodiaconus traditione τοῦ χερνιβοξέστου, ſeu malluvii inveſtiebatur, ſeu ordinabatur, & diaconus traditione τοῦ ῥιπιδίου, ſeu flabelli, quoniam illius erat aquam ſacerdoti lavanti affundere, & pelvim ſuſtinere, hujus muſcas flabello a ſanctis donis abigere. Pari modo videntur principes orientales inveſtiiſſe. De Alaoddino Chorezmichaho, potentiſſimo tum & magnificentiſſimo orientis principe, narrat Abulfeda ad A. F. 628. ſeu Chr. 1231. quo illa dynaſtia a Genkiſchano everſa deſiit, ejus aulicorum quemque in vexillis ſuis notam ſuo muneri convenientem geſtaſſe. In vexillis ſuis eorum quiſque geſtabat, ait, notam nigram, e qua dignoſceretur. Sic ſignum Dawadari, [atramentario, vel Canicleo praefecti, Cancellarii,] erat atramentarium. Signum Selahdari, [ſeu ejus qui arma principis gerit, ſcutiferi, τοῦ ὑπασπιστοῦ, Protectoris] erat arcus. [ut in aula principis Scythici par erat]. Teſchtedari [ſeu pincernae] erat Miſineh [videtur lagena argentea eſſe, aut poculum. Non enim mihi conſtat de ſignificatione vocabuli non Arabici.] ſignum Gemdari [ſeu ſtragulis, ſarcinis, baſtagis, Veſtiario praefecti] erat ſacciperium. Signum Amer Achori [ſeu praefecti equorum, Stratoris, aut Comitis Stabuli] erat ſolea equina. Signum Gjauſchorum [ſeu apparitorum, Mandatorum,] erat Cobbah ſeu umbella, τιάρας, aurea. Verba ipſa Arabica quoque juvat adſcribere في اعلامهم علامة سودا يعرفون بها. فعلامة الدوادار الدواة، والسلاحدار القوس، وعلامة الطشتدار المسينة، والجمدار النفجة، وعلامة امير اخور النعل، وعلامة الجاوشية قبة ذهب. Locum hunc diligentius tractabo ad Abulfedam, ſi unquam in fatis ſit illum a me edi. Apparet ſaltim hinc, principes orientales conſuevitſe traditione vexillorum inveſtire, quibus intextae eſſent imagines & ſymbola earum rerum, quae ad cujuſque dignitatis curam praecipue ſpectarent, quemadmodum Imperatores occidentales & Graeci traditione ipſarum illarum rerum interdum inveſtirent. Fuit tamen apud hos magna diverſitas ſymbolorum & brabeorum, de quibus conferri poteſt Du Cange v. Inveſtire, & nos quoque infra ad pag. 408. nonnulla his addemus.

A. 2. Νεγρεῶον] Facile liquet γρεγαῖον, quod membranae in margine dabant, eſſe illius, quod in textu conſpicitur, emendationem. Sed ſcholion additum Graeculo dignum eſt, eumque prodit, a quo profectum fuit, Latinae linguae perparum callentem. Putabat homo, quia grex ποίμνη eſt, ideo gregatum, vel

velut tum temporis pronunciabant *gregiatum*, (noſtro ſcribendi more *gretſchatum*) eſſe *πασμαϐικὸς paſtorium*. Non incommode quidem *paſtorium* appellaretur diploma, quo alicui paſtus, id eſt τροφὴ, victus aſſignatur. Nam id erat *Gregatum*, aut *Impenſatum*, quo alio nomine idem ſignificatur. Verum tamen gregatum hoc non eſt, ſed eſt mutilatum initio *aggregatum*, charta, qua quis ſtipendiatorum numero aggregatur. Ἠμπενσάτον autem nihil aliud eſt, quam deformatum a Graeculis *impenſatum*. Σ proferebant ut nos *ſch*. *Impenſatum* ſonabat idem atque *Impenſchatum*. Erat autem Impenſatum charta vel diploma, codicillus, quo ſignificabatur rationali largitionum, impenſas in exhibentem deinceps faciendas eſſe, illum porro unum fore eorum, qui penſiones ſeu ſtipendia e ſiſco acciperent.

227. A. 4. Ἐν τῷ σκρινίῳ τῷ βενεφικίῳ τῷ λατερκύλῳ] Aut ipſa re, aut ſaltim tacite in mente & ſic dicta Grammaticis conſtructione tranſponenda ſunt verba in hunc modum: ἐν τῷ σκρινίῳ τῷ λατερκύλῳ τῷ βενεφικίῳ, in ſcrinio laterculi Beneficii. Et ſic velim interpretationem meam reformari: *in ſcrinio iſtius laterculi*, quod *laterculum beneficii* ſeu beneficentiae, τῆς εὐεργεσίας appellari ſolet. Erant latercula codices in ſcrinio memoriae depoſiti, qui dignitatum & adminiſtrationum tam civilium quam militarium & mandatorum principis & promotionum & conſuetudinum notitiam continebant, ut ait Guther. p. 584. Scrinium hoc memoriae ſubdiviſum in alia minora erat, quorum unum ſcrinium beneficii, in quo iacebat depoſitum laterculum ſeu codex, notitia, index, nominum eorum, qui beneficio quodam ex liberalitate principis fruebantur. Talia latercula dicebant quoque *libros*, item *commentarios beneficiorum*. vid. Guther p. 229. Tertullianus apud eundem p. 627. *matrices beneficiorum* memorat, ubi reponere cum Guthero *beneficiariorum* equidem nolim. *Beneficia* ſunt *beneficiarii*, ut τὰ ἀλλάξιμα *mutatoria*, proceres, quibus jus competit in mutatoriis comparendi coram principe. Vid. tamen quae Caſaub. & Salmaſius ad Scr. H. A. T. I. p. 17. & 95. habent. Inquiſitionem juridicam in morem militias palatinas vendendi & emendi, rerum harum imperitus, non aggredior, permittoque lubens illis, ad quos pertinet.

A. 8. Πραγματικὸν τύπον] Pragmatica, id eſt actualis forma, pragmatica ſanctio eſt ea, juxta cujus formulam & edictum in rebus gerendis, in adminiſtratione rerum publicarum poteſt & debet πράττεσθαι agi & procedi. vid. Salmaſ. ad S. H. A. T. II. p. 85. & Du Cange Gloſſ. utroque. Latini quoque *factum* appellant, ut Salmaſius l. c. docuit; quod confirmat Theophanes p. 122. A. 6. ubi πρᾶξις ἔγγραφος, *factum literis conſignatum*, eſt juſſio regia ſcripta. Pragmatica hiſtoria, qualis in exemplum libri Polybii citari ſolent, item philoſophia pragmatica huc non pertinent, longe alterius generis res. Aptius huc refertur Suetonii formalis epiſtola, τυπικὴ, τύπος, *forma*, continens normam agendorum. *Domitiani* c. XIII. *Pari arrogantia cum procuratorum ſuorum nomine formalem dictaret epiſtolam, ſic coepit: Dominus & deus noſter ſic fieri jubet.* Simpliciter quoque *typum* & *formam* dicebant. Vid. Du Cange in his vocibus & Alteſerr. ad Anaſtaſ. p. 65.

A. 10. Τίρωνα] Vt στρατεύεσθαι non tantum de caſtrenſi, ſed etiam palatina militia dicitur, ita *tiro* eſt non ille tantum qui rudimenta ponit armorum tractandorum, & aliquando ſucceſſurus eſt in locum militis ſtipendiis fruentis, aut praedia militaria poſſidentis, ſed etiam ille, qui alicui munere civili & aulico fungenti adjungitur, ipſi per fata decedenti aliquando in ejus & munus & rogam ſucceſſurus. Vtriusque generis enim tirones ſtipendia non percipiebant quoad tirones eſſent. Et ut tiro militaris vice militis, cui ſubſtitutus eſſet, in caſtra pergere debebat, ipſo milite aut nolente aut non valente expeditioni adeſſe: ſic tiro palatinus munia ſui ſenioris, loco ipſius, obire debebat. Apprime huc facit locus Macarii Homil. 43. ὥσπερ πολέμου συγκροτουμένου ἐκ ἀπέρχονται οἱ σοφοὶ καὶ μεγιστᾶνες ἐκεῖ, ἀλλὰ φυλάττουσι τὸν βασιλέα ἀπομένοντες, ἀλλὰ προβάλλονται [velut ſcutum ipſis objiciuntur, & projiciuntur adverſus hoſtes] οἱ τίρωνες καὶ οἱ πένητες καὶ οἱ ἰδιῶται. vid Du Cange Gloſſ. Graec. h. v. Quoniam tales militiae opimae erant, & aut rogis annuis, aut fundis militaribus dotatae, & facultatem habebant, qui eas poſſiderent, aliis vendendi, jure approbationis Imperatori reſervato, caro ſolebant illae militiae venire, & grandis quoque erat taxa, pro confirmatione talis contractus ſiſco ſolvenda. Sed haec a ICtis melius tradita eſſe non dubito.

B. 1. Τῷ μέρει τῆς Δεσποίνης] Ita quoque Latini *pars* dicunt pro *obſequium*, *comitativa*. *Res privatae partis Auguſtae* eſt in Notitia imperii. Quum de parte ſeu aula & aulica conſtitutione rerum Auguſtae CPtanae perparum annotatum reperiam, & Auguſtarum rara mentio fiat apud ſcriptores Byzantinos, libet quae hactenus obſervavi hujus rei huc in brevem indiculum, nulla habita ordinis ratione conjicere. Dicitur hic loci Auguſta ſuum referendarium habuiſſe. Habebant ergo Auguſtae peculiarem ſibi aulam, & eadem officia atque Imperator, quae quidem foemininum ſexum decerent. Idem de reginis Franciae obſervaverat cl. Leichius in Adverſariis. * [Les reines de France avoient leurs offices comme les rois. Fauchet pag. 477.] * Sic habebant primicerium ſuum. Euſtathius in vita S. Eutychii Patriarchae CPtani commemorat πριμικήριον μέγας Αὐγούστης apud Du Cange v. πριμικήριος. Erat ipſis peculiare veſtiarium, ſeu gazophylacium. v. Script. poſt Theophan. p. 89. & aerarium. Nicephorus Gregoras L. VII. Hiſtor. ἴσαν χιλιάδας νομισμάτων ἐκ ὀλίγας τοῖς οἰκοδόμοις ἐδίδου ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν τῆς δεσποίνης χρημάτων. Cudebant monetam, & officinam ſuam monetariam habebant. Sane Theophanes anno 20. Conſtantini M. ait eum matri Helenae monetam indulſiſſe. Putem tamen id de omnibus Auguſtabus dici non poſſe; ſed quae illarum eo jure fruerentur, illas ex peculiari indultu maritorum aut filiorum habuiſſe. Exercebant mercaturam ſuis navibus, ut ex hiſtoria Theophili conſtat, quam Cedren. p. 514. D. narrat. Diebus feſtis matronas procerum ad ſe gratulatum procedentes excipiebant, epulisque adhibebant, ut ex multis Noſtri locis, v. p. 172. C. ult. & e Pachymeris VIII. 9. conſtat, cujus haec ſunt verba ἐπειδὴ γὰρ ἑορτὴ ἦν καὶ ἔδει συνάξεις μὲν τῶν μεγιστάνων πρὸς βασιλέα, προσόδους τε καὶ τῶν ματρωνῶν παρὰ τὴν Αὐγοῦσταν γίνεσθαι. Sed aſſiſtebantne in Conſiſtorio, quando res imperii tractarentur. Interdum id factum puto, ut quando mariti eſſent uxorii, aut rei ſummae gerendae non pares, aut imperium Auguſtabus deberent, aut urbe abeſſent, & adminiſtrandum imperium interea Auguſtabus commiſiſſent. Alexii Comneni matrem, cui filius imperium debebat, ſaepe praeſediſſe in conſultationibus, illo praeſertim in Epiro adverſus Rogerium Normannum bella gerente, diſcimus ex Alexiade Annae Comnenae. Margareta Auguſta, Iſaacii Angeli uxor, interfuiſſe conciliis dicitur a Rhamnuſio p. 87. & 104. de Euphroſyna Alexii uxore narrat Nicetas pag. 243. ſed ut rem novam carpens, eam legatos exteros una cum marito in conſiſtorio praeſidentem excepiſſe: πρεσβείας μεγίστας ἐθνῶν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐπεπήδα δέχεσθαι, θρόνοις συμφυεῖς πολυτελεῖς παρεστῶσα, καὶ στολὰς εἶχεν προσπαθῆ λαμπρῶς διεσκευασμένη. Manuelis Comneni altera uxor, Bertha, Germani ſanguinis heroina, ἡ ἐξ Ἀλαμανῶν αὐλῇ στρατιῶται (ait Cinnamus p. 57. C. 2.) ἐπὶ μέσης ἐξελάλησε τῆς συγκλήτου βουλῆς μεγάλου καὶ αὐτὴ καὶ πολεμικωτάτου γένους εἶναι εἰπεῖν (ita leg.) *coram pleno ſenatu dicebat, ſe quidem illuſtri pariter quoque & bellicoſiſſima gente editam eſſe, attamen non audiviſſe.* conf. Nicet. p. 75. Theodoram Auguſtam, Iuſtiniani conjugem, in Conſiſtorio ſediſſe, perhibet Procopius in Hiſt. Arcana. Sed Theodoram impotentem & avidam imperii foeminam, Iuſtinianum autem uxorium fuiſſe conſtat. Sedebant autem, ſi aſſiderent pone cancellos & velatae, ne conſpicerentur a viris barbatis. Quod ex innata orientalium uxoribus verecundia, ſeu potius ferocia & ſuperbia ſatis colligitur, et ex illo Malalae loco colligi poſſe mihi videtur T. II. p. 54. ubi narrans de nuptiis Theodoſii cum Athenaide Leontii philoſophi filia, deinceps Eudocia dicta, ait eam Theodoſio a ſorore Pulcheria laudatam ita moviſſe ſtimulos, ut eam videre optaret, ideoque Imperatorem a ſorore rogaſſe, ut per ſpeciem alicujus negocii Athenaidem in ſuum, ſororis nempe, cubiculum

adduceret. ἥτοι τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν ὡς ἐπ' ἄλλῳ τινι εἰσαγαγεῖν τὴν Ἀθηναΐδα ἐν τῷ αὐτῆς κελλίῳ, ἵνα διὰ τοῦ βήλου θεάσηται αὐτήν. *ita trans velum eam ſpectaret;* id eſt ut ipſe ſtans extra cancellos, ſpectaret illius non ſtaturam ſolummodo, ſed nudum quoque vultum. Βῆλον hic loci non velum, ſed cancellos ligneos notat. Saltim id colligi poſſe videtur ex hoc loco Imperatorem quando cum maxime neceſſariis ageret, extra cancellos ſubſtitiſſe, nedum alios. vid. quae ad p. 120. C. 2. dixi. Quando maritos in caſtra comitarentur, a mulis geſtata Cubba, vel Alcova tecta, quae eſt καταστατικὰ aut θολωτόν, aſſilatum, aut in pyramidem faſtigiatum, velis undecunque dependentibus et lecticam operientibus. v. l. Alexiad. L. XII. p. 353. *init.* Rubros calceos geſtabant, ut mariti. Georgius Acropolita in Chronico c. 52. de Marqueſina Ioannis Vatatzae concubina. εἰς τοσοῦτον τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἐξεκρέματο ὡς καὶ πέδιλα ὑποδέδεσθαι δοῦναι ταύτῃ κοκκοβαφῆ καὶ ἐφεστρίδας τοιαύτας καὶ χαλινά, ἅπερ δὴ οὐ αὐτῇ πᾶσιν ἡ τῇ κυρίως δεσποίνῃ. Sceptrum Auguſtas ſuum ſibi proprium, a ſceptro Auguſti diverſum geſtaſſe patet e Codini libro de officiis Aulae Byzant. ut c. XVII. n. 24. Habebant peculiarem ſibi clerum & muſicam, quam appellant, capellam. v. Du Cange Gloſſ. Gr. p. 322. v. Δεσπότης τὸ δεσποτικὸν κλῆρος. Magiſtro ſacrorum officiorum partis Auguſti licuiſſe abſque venia quando vellet ad Imperatricem accedere, ſaltem ſaeculo V. patet ex Malala T. II. p. 56. ubi de Paullino ſic ait: ἔχων δὲ παῤῥησίαν πρὸς τὴν Αὐγοῦσταν Θεοδοσίου, ὡς παρανυμφίος, καὶ πρὸς τὴν Αὐγοῦσταν Εὐδοκίαν εἰσῄει συχνῶς ὁ αὐτὸς Παυλῖνος, ὡς μάγιστρος. Niſi dicamus Paullinum Magiſtrum non partis Auguſti, ſed Auguſtae fuiſſe. Nam profecto neque Magiſtro proprio carebat eorum aula. De titulis Auguſtarum, & filiarum, δέσποινα, πορφυρογέννητος, εὐσεβεστάτη, aliis, & mutationibus, quas temporum decurſus in eos invexit, nolo multa congerere. Ne nimius in uno ſim. Procedamus ergo.

227. B. 3. Ὑπολήψεως χρηστῆς] Novis Graecis eſt ὑπόληψις id quod nobis *reputatio*, exiſtimatio, bona vel mala hominum de aliquo opinio. Baſilius Patric. in Naumachicis apud Fabric. Bibl. Gr. Vol. VIII. pag. 138. εἰ ἄλλοι πάντες ὅσοι μεγάλα κατώρθωσαν, τὸν αἰνετὸν εὐθὺς εἰσεῦρον βίον καὶ εὐδοξίαν, καὶ δευτέρους ἀποκτῶσιν ἐγχειρεῖν κατορθώματα, ἵνα μὴ πολλάκις τοῖς ὕστερον ἀτυχήσαντες καὶ τὴν τῶν προτέρων ὑπόληψιν ἀμαυρώσωσι παρασχῶσι. Saepe cum χρηστῇ componitur, ut hic, ſaepe quoque ſic nude ponitur, pro bona opinione, & ut apud Latinos *opinatus*, virum bonae exiſtimationis ſignificat, ita ὑπολαμβανόμενος apud Graecos. Hunc corrigendus Theophanes p. 227. B. 11. & ſcrib. ὑπολαμβανόμενος pro ὑπολειπομένους. (vid. Salmaſ. ad Script. Hiſt. Aug. T. II. p. 265.) Idem auctor p. 233. A. 9. ὑπολήψεως habet. Hinc intelligas illud Lupi Ferrarienſis epiſt. 22. *veſtram opinatiſſimam liberalitatem flagito,* id eſt celeberrimam & ampliſſimae expectationis liberalitatem, de qua ſumma quaeque ſperantur, ὑπολαμβάνεται. Infra apud Noſtrum p. 233. A. 9. habemus εὐυπολήπτους, homines, de quibus bona omnia ſperantur & exiſtimantur. Latini ſequiores tales *creditos*, *creditarios* appellabant (*hommes de credit*) v. Du Cange his in vocibus, & in Gr. v. ὑπόληψις.

B. 4. Μεμαρτυρημένοι] *commendati ob vitam honeſtam.* μαρτυρεῖν τινι habet Zoſimus p. 346. 2. pro *bona & praeclara de aliquo praedicare*, & Theophanes p. 48. A. 7. & 64. C. 9. μαρτυρεῖν τινα εἰς ἐπισκοπὴν *commendare, laudare aliquem ut aptum epiſcopatui.* *Boni & mali teſtimonii* ſunt in vet. chartis apud Du Cange v. *Noctivagi* ſunt homines *bonae* aut *malae famae.* μαρτυρεῖν pro *celebrare* eſt in veteri inſcriptione apud Murator. p. MXXVI. 5. γέροντα Ἀλλεῖνα ἐκεῖνον, ὃ πάλαι φιλανδρος, ὃν καὶ θεοὶ καὶ βροτοὶ ἐμαρτύρησαν σωφροσύνης ἕνεκα.

B. 5. Παρ' αὐτῆ] id eſt παρ' αὐτήν, ut etiam Latini ſequiores *introducere quem apud alterum* pro *ad alterum.*

B. 8. Καίτοι ἔχοντι ἤδη τὴν στρατείαν] Iam enim inveſtituram ab Imperatore acceperat. Patet ex hoc loco, & praecedente κενῶ [B. 2.] & exemplo Patriciae Zoſtae, non licuiſſe Auguſtae aliquem aut aliquam in comitatum & militiam ſuam aſſumere, quem Imperator non approbaſſet, & aſſenſu edictoque ſuo confirmaſſet.

C. 3. Τῆς θείας τὴν λῆξιν] *foeminae divinae conditionis.* Recurret in ſequentibus ſaepius dictio de Imperatoribus ὁ τῆς θείας λήξεως. Expedienda igitur ejus origo & ſignificatio. Alemannus ad Procopium p. 13. *pie mortuus* vertit. Gretſer in Codino p. 183. & Combefis in Script. poſt Theophan. p. 48. A. 2. reddunt *piae* aut *beatae memoriae.* Sic ſatis bene ad ſenſum, ſed vim vocis non exprimunt. Derivarunt illi forte a λήγω *deſino*, ſed eſt a λαγχάνω. Probarem tamen, ſi conſtaret ſolos defunctos ea appellatione donari, viventes non item. De quo in neutram partem equidem decernere adhuc valeo, quum explorare neglexerim. Si ſolis vita functis competeret, ſignificaret eos, qui ad dei peculium pertinent, qui omni ſe cum rebus humanis conſortio exuerunt. Sane τῆς ἄνω λήξεως ἀξιωθῆναι dixit Cedrenus p. 519. C. 4. pro *coelitum ſorte vel conditione beari.* πρὸς τὴν ἐκεῖσε λῆξιν μεταθέσθαι dixit Cinnamus p. 15. *hinc* (ita ferente ſaeculo pro *ἐκεῖ*) pro *illuc ire*, ad deum nempe, rebus humanis excedere. Imitati hac in re Chriſtiani gentiles fuerint, qui pro *mori* dicebant πρὸς τὴν κρείττω καὶ θεοφιλεστέραν λῆξιν μεταστῆναι. vid. Ariſtid. T. I. p. 70. edit. ubi λῆξις aut *ſors* vel *conditio* eſt, aut διατριβή, χώρα ἐν ᾗ διατρίβεται, *locus in quo agitur.* ut λῆξις τῶν ὀμμάτων *ſedes oculorum, orbita* Euſeb. Hiſt. Eccl. IX. 10. περιερρύησαν αὐτοῦ τὰ ὄμματα καὶ τῆς οἰκείας λήξεως ἀποπεσόντα ἤγεν αὐτὸν ἀφανῆ. Nicetas p. 34. edit. τὰ ὄργανα εἰς τὴν ἰδίαν λῆξιν διαχέαντες & p. 199. D. ἤδη ἡ θεία καὶ ἑσπέριος ὑπὸ Ῥωμαίοις τελοῦσα λῆξις αὐτῷ προσαχθεῖσα. Pariter ſi quis σοφίας λῆξις appelletur, ut factum fuit Theodoro Metochitae (v. Du Cange v. Σοφία) dubium eſt ſitne ille, qui ſapientiae in peculium ceſſit, aut ἐνδιαίτημα ſapientiae diverſorium, habitaculum. Quod ſi vero exemplis evincatur, quod evinci poſſe vix dubitem, vivis quoque Imperatoribus tributum hunc titulum fuiſſe, arceſſenda erit ejus ratio ex illo more divina omnia appellandi, quae ad Imperatores pertinerent. Erit itaque ille, cujus conditio divina eſt, cujus mandata, ſcripta, inſtituta, res omnes, divina dicuntur. Confirmat hanc interpretationem dictio ὁ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως, *piae ſortis* vel *conditionis*, qua utitur Euſtathius apud Alemann. in notis ad Procopium p. 87. vir in cujus titulis etiam Pii titulus eſſet; item ὁ τῆς ἀοιδίμου λήξεως, vir in cujus titulis etiam ille τοῦ ἀοιδίμου eſſet, apud Nicetam Choniat. p. 28. D. 4.

C. 10 Πουγκάριοι] Scholion marginale reddit πυγμαχταί, tanquam ſi *punctarii* & *pugnarii*, & *punctum* atque *pugnus* idem ſignificarent. Qui autem punctuarii fuerint, a ICtis petatur.

D. 3. Ἀπὸ μόνης τῆς προσκυνήσεως ἦν ἡ στρατεία] Non enim licebat cuivis principem adorare. Hinc intelligitur, quare paulo poſt Protector & Domeſticus pariter *Adoratores* appellantur, quia nempe ambo *ſacram purpuram adorare pervenerant*, ut Codex Theodoſianus loquitur, id eſt eo bonae fortunae pervenerant, ut facultate principis adorandi gauderent. Conf. Guther. p. 443. Valeſ. ad Amm. Marc. p. 346. *[*Theodoſius adorator numeri Theodoſiac, Georgius Optius numeri militum, Epiphanius agrifex, Theodorus Acolythus S. R. Eccleſiae.* In his ſubſcriptionibus *numerus* pro *regione* ponitur, atque adeo *adorator* fere idem erit atque tribunus ſive comes. Quae conjectura eſt Ciampini & Fabretti. Mabillon. Comm. in Ord. Roman. p. 29.]* Poteſt omnino adorator & tribunus idem eſſe, quia tribunus ultimus erat eorum, quibus licebat principem adorare. Et forte protectores omnes gradu tribunis aequivalebant. Codex Theodoſ. L. I. comites & tribunos ſcholarum tales appellant, *qui & divinis epulis adhibentur, & adorandi principis facultatem habent.*

227. D. 4. Προβατωρίαν] Probatoriae ſunt literae vel diplomata, quibus ille, qui ad aliquod officium adſciſcitur, idoneus & probatus renunciatur. Vid. Guther. p. 521. Nam debebant prius probari, ſeu tentari, num ſeſe approbaturi probantibus eſſent. V. ad Scr. Hiſt. Aug. T. I. p. 997. Ita debebat Strategus eum, qui ſcholariatum ambiret, δοκιμάζειν εἰ ἀνδρεῖος ἐστίν, ut ait Leo Grammat. p. 454. C. 3. Quod Scholiaſtes dat ἄδυτον, eſt idem atque editum ſpecimen.

men, ſcilicet probitatis & fortitudinis. Teſtabantur nempe probatoriae, ſeu teſtimonia illa, *editum* a petente fuiſſe ſpecimen, e quo agnitus fuerit idoneus.

227. D. 9. Ἀδοράτωρ] Quod ſcholion marginale vocem *adorator* per προσκυνητὸς & προσκυνητὲς reddit, id non tam errori calami, qui ſuſpectus omnino haberi poſſit, tanquam reſcribendum ſit προσκυνητής & προσκυνητής, quam potius alii ex inſcitia Latini ſermonis orto debetur, quo Graeculi credebant vocum Latinarum terminationes in *or* gerundiis in *dus* & *tus* aequivalere. Illo eos errore laboraſſe, ut credam, inducit me vox ῥογάτωρ apud Codinum pag. 68. n. 84. quae notat *rogandum*, roga vel ſtipendio alliciendum. Multa eius commatis apud novos Graecos reperias, in quibus ωρ & ος promiſcue, & pro ος uſurpantur, ut ἐξπλωράτωρ pro *explorator*, aut Graeca terminatione ἐξπλωράτης. *Delegator* pro *delegatus* in Novell. 130. Iuſtiniani. *Advocator* pro *advocato* eſt in charta vetere apud Murator. T. II. Antiqu. Ital. p. 791. ubi nominatur *Wido Abbas cum Pagano advocatore* (id eſt advocato, ſyndico, defenſore) *ſuo*; μανδάτος pro μανδάτωρ *nuncius*, παρασυρμάτος pro παρασύρτης, *qui equos dextrarios manu ducit*, ταλλάτος (alii tamen ταλλαῖος ſcribunt, utrique recte,) σχοινοπλόκος. Celebris ICti nomen meretur, cui aliquantulum inſiſtam & lucem affundam. Eſt Arabicae originis. طلال *Thallal* notat reſtionem, qui e fibris & foliis palmarum funes torquet. Vid. Du Cange Gl. Gr. p. 1509. Sic quoque Latini *barbator* pro *barbatus*, larvam barbatam gerens. V. Du Cange Gl. Lat. h. v. Ipſis veteribus Graecis hoc ſchema non ignotum. Ῥητορόμυξος eſt apud Laertium II. § 19. 12. pro ῥητορομύκτης, rhetorum ſubſannator, qui rhetoribus blennam emungit. Inveniet talia multa, qui attendere velit, & forte prodam ipſe quaedam in notis ad Anthologiam Graecam.

D. ult. Προτέκτορ δομέστικος] *Protector domeſticus* eſt perfrequens in libris & ſaxis. Memoria itaque deſerebat doctiſſimum Du Cangium, quando literas PRO-TDOMESTICVS in illa inſcriptione Mediolanenſi, quam in notis ad Cinnamum p. 438. exhibet, per PROTODOMESTICVS explicat, quum punctum debuiſſet poſt quartam literam poni, quo protinus conſtitiſſet, eſſe compendium vocis *Protector*.

228. A. 6. Καὶ σύμβολα] Superfluum hic aliquid, aut alio modo corruptum. Interpretatus fui, ut potui.

B. 2. Πεκτοράριν] *Pectorarium* eſt aut illud parvum mantellum e cervicibus dependens uſque ad juncturas cubitorum, undique in orbem ſolidum, qualia Rectores Magnifici huius Vniverſitatis & Decani gerunt in ſolennibus proceſſionibus, (veterum aliqui *colobium* appellant) aut eſt idem atque τυβλίον, de quo ſuo loco dixi. Conf. Du Cange v. *Pectorale*.

C. 5. Πραισεντάλιος] id eſt Comitatenſis. Nam qui in comitatu principis ſunt, eum praeſentem comitantur, dicuntur praeſentes, praeſentales, in praeſenti eſſe. vid. Guther p. 339. Valeſ. ad Amm. Marc. p. 8. et 52. Du Cange v. *Praeſens*.

C. 6. Τῶν μ'] Quinam hi quadraginta ſint, alii qui ſcient me melius dixerint.

C. 8. Πληρεῖν] Sitne hic error calami, an novae Graeciae mos, verba in εω definentia in infinitivo contrahendi in εῖν, ubi alii in ῶν ſolent, non novi. Mihi quidem exemplum talis contractionis aliud non occurrit. Saepiſſime quoque librarius noſter αὐτεῖς e. c. dedit pro αὐτάς, & alia id genus peccavit ει pro ευ exarando. Vt facillimum eſſet, aut paene neceſſarium videretur, πληρῶν reponere. Tutius tamen exiſtimavi reddere, quod in membranis jacet, bene gnarus veteres Dores & Aeoles pro α ſaepe ει extuliſſe, quorum dialecti reliquias eſſe non poſſe πληρεῖν quis audeat contendere? Pindari cum eſt διδοῖ pro διδοῖ. quidni pariter διδεῖν pro διδῶν dixerint? Quidni ad hunc quoque modum voluerit librarius p. 231. inſcriptione cap. LXXXVIII. verſu tertio βαβαιεῖν dare (id eſt βαβαιᾶν) praeſertim quum conſueverit ν finale omittere, aut ſigno hoc ˜ quod longo circumflexo paene ſimile eſt, repraeſentare? Sunt aliae plures in Noſtro reliquiae dialectorum. ut e. c. εἴσοδα pro εἴσοδα. Atqui Siculi εἶθα pro εἶσθα dicebant. Caeterum in πληρεῖν *finire* ſubintelligitur *Primicerlatum*. Vnde intelligitur Primicerios non diutius anno militaſſe, quo finito eos Calendis Majis in altiorem gradum, forte Spathariorum aut Spatharocandidatorum aſcendiſſe. πληρεῖν ἀπὸ σιλεντιαρίων, *excedere e ſilentiariis* eſt in Chronic. Alexandr. Vid. Du Cange v. *Complere*.

D. 8. Φερίαις] Non recte Scholiaſtes reddit αἰσίοις. Sunt quidem omnes αἴσιαι dies, id eſt ſolennes, feſtivi, feriae, ſeu tales dies, quibus a ſilentiis ſeu diliberationibus aulicis & expeditionibus negotiorum conſuetis, & a jure dicendo, ſerinia ſeu collegia palatina & urbana feriarentur: at non viciſſim feriae omnes ſunt αἴσιαι. Dixi de hac voce alibi.

229. A. 2. Ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι] Non multum aberam quin ſaltim in Latina interpretatione pro *ſuperioribus* ſubſtituerem *inferioribus*. Profecto quod *in partibus ſuperioribus ſeu occidentalibus* dederim, non eo factum, quod ſcirem partes occidentales Graecis fuiſſe ſuperiores dictas, ſed quod ἄνω claris literis ſcriptum coram viderem, & partes tamen non ſeptentrionales, ſed occidentales deſignari ipſa res loqueretur. Solent enim alias Graeci partes ad in boream ſibi ſitas τὰ ἄνω, partes autem ad auſtrum, & in ejus in utramque plagam vicinia ſitas verſus occidentem & orientem terras τὰ κάτω μέρη appellare. Sic Graecia, Peloponneſus, Sicilia, Calabria, & illinc Palaeſtina Byzantinis τὰ κατωτικὰ μέρη ſunt, quod paulo poſt exemplis demonſtrabo. Interceſſerunt tamen quaedam quae me conſilii ancipitem fecerunt, & id ſaltim docuerunt morem hunc loquendi non fuiſſe perpetuum, & ipſos Graecos ſibi non conſtare. Primus occurrebat Procopii locus, qui lectioni ἄνω valde patrocinari videretur. Eſt Anecdotae hiſtoriae p. 130. eſin. edit. Lugdunenſis. οἱ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτορες ἐν τοῖς ἄνω χωρίοις γεγονότες. Sed paulo poſt deſerebat me hoc praeſidium, quum ex Alemanni notis intelligo χώραις leg. eſſe pro χωρίοις. Majus autem supereſt hoc alterum in fragmento auctoris neſcio cujus, quod Bandurius p. 10. notarum ad Conſtantini Themata citat. αἱ ἄνω Γαλλίαι καὶ τὰ ἐπέκεινα τῶν Ἀλπέων εἰσὶ τὰ πρὸς Ὠκεανόν, εἶτα Γαλατία, Ισπανία, Γερμανοὶ δὲ οἱ Φράγκοι. Diſputari tamen adverſus hanc quoque auctoritatem hoc poteſt. Gallias ſuperiores dici non CPleos, ſed Italiae reſpectu & Galliae Ciſalpinae, quum haec κάτω id eſt ad auſtrum, illa Transalpina verſus boream, ad eoque ſurſum verſus polum porrecta ſit. Ad huc tamen unum ſuccurrit, quod lectioni ἄνω favet. Imperator in S. Sophiam & praecipue in Circum e palatio procedens, id eſt e ſeptentrione verſus auſtrum, non καταβαίνειν, ſed ſemper ἀναβαίνειν dicitur. Ergone mos erat Byzantinis in auſtrum ſita τὰ ἄνω & contraria τὰ κάτω appellare? Si fuit, in diverſa profecto a Geographorum & aliorum ſuae gentis ſcriptorum more & inſtituto abierunt, qui in longitudinem quidem orientem ſuperiorem, occidentem inferiorem ſtatuerunt; latitudinem autem orbis proſequentes e ſeptentrione tanquam editiore in auſtrum ut humiliorem deſcendunt. Exempla in promtu ſunt. Ariſtid. T. II. p. 355. eſin. τὸν κάτω πάντα τόπον ἀνεῳχθῆναι, *omnem inferiorem regionem apertam*, ſuo tempore quum dicit, ſignificare vult, tractum maris mediterranei occidentalem, circa Hiſpaniam, ipſumque oceanum Britannicum libere navigari. Theophani p. 60. D. 4. Theodoſius e Roma CPlin tendens dicitur ἀνελθεῖν. conf. p. 78. C. 3. & viciſſim Byzantio in Italiam euntes κατέρχεσθαι p. 113. A. 3. Pari modo e Bulgaria & ſeptentrione CPlin tendunt, dicuntur eidem καταβαίνειν p. 320. C. 7. In Tactico noſtro ſaepe legitur ἀποβαίνειν armata manu intrare, proprie ſe abjicere, devolvi in Syriam, utpote CPli verſus meridiem orientalem ſitam. Contra e Perſia Byzantium venientes dicuntur ἀνελθεῖν p. 232. antep. Malalas T. II. p. 58. de Eudocia ad ſacra loca in exilium exeunte εἰς τοὺς ἁγίους τόπους κατῆλθεν ait, quamvis κατελθεῖν hoc quidem loco accipi poſſit pro *ire* vel *venire* aliquo cum intentione perpetuo ibi manendi. quae notio verbo κατέρχεσθαι & κατιέναι ineſt. Apud Theophanem p. 360. D. 9. junguntur τὰ κατωτικὰ μέρη cum inſulis maris Aegaei & cum Hellade. Sunt ergo inſulae maris mediterranei inter Peloponneſum, Aegyptum & Africam uſque ad Siciliam ſitae. Idem p. 392. B. 5. τὰ κατωτικὰ μέρη ἕως Σικελίας habet. Hinc intelligas illum

Alexiadis

Alexiadis locum p. 338. D. 3. ὁ Καντακουζηνὸς τὸν Γαυρίτην στόλον περὶ τὰ κατώτερα μέρη διαπλεύσαντα ἐγγύς που εἶναι μεμαθηκώς. Interpres verba περὶ τὰ κατώτερα μέρη praeterit. Significant autem tractum Elidis & Spartae & mare quod illas alluit, verſus Cretam porrectum. Confirmant ſequentia, in quibus promontorium Maleae memoratur. Ex Hellade CPlin profectio eſt ἄνοδος, & contraria, ſeu hinc illuc, eſt κάθοδος apud Conſtantin. in vita Baſilii Macedonis p. 196. C. 4. Ex Alexandria Byzantium navigare eſt ἀνακομίζεσθαι Agathiae p. 49. 17. e Graecia in Pontum navigare ἀναπλεῖν Plutarcho Vitar. I. p. 218. antep. edit. H. Stephani. Conſ. Ariſtidis T. I. p. 238. 2. Vnum adhuc addam e Commentariis Euſtathii ad Homerum inſignem locum. τὸ αἰγιαλὸν ὕδωρ ἐστὶ θαλάττιον, καὶ καλῶς ἀψόρροον, ὡς τῷ εἰς Τροίαν ἐκ τῶν νοτίων πλέοντι ἀναγωγῆς τινος ἤτοι ἀναβάσεως χρῇ ὡς εἰπεῖν ἀνάπλου ὄντος, ὅτε καὶ ὁ ἐκεῖθεν ἀψόρρους ἑλλήσποντος [retro currens Helleſpontus] δηλοῖ μεταφέρων δὲ καὶ κατωτικὴν Ἑλλάδα ὁ κοινὸς λόγος φησί. Helladem appellat vulgaris ſermo partes inferiores, ὡς κατωκισμένων τῶν ἐκεῖ πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς. Intelligit Theſſaliam, cujus reſpectu Hellas ad auſtrum jacet. Inverſa nos ratione agimus, & ad auſtrum ſita ſuperiora, ad boream inferiora dicimus. E. g. Saxonia ſuperior eſt noſtra haec patria, inferior quae verſus oſtia Albis & Viſurgis ad mare Germanicum proſpectat. Et ſic jam olim Zoſimus τὴν κάτω Γερμανίαν Belgium dixit VI. 2. Sed ibi variant codices, quorum alii ἄνω praeferunt, quod, quamvis damnet Sylburgius, neſcio tamen annon ſit praeferendum. Pariter Nicetas Choniates p. 215. C. 9. ed. *Venet.* Flandriam τὰς κάτω Γαλλίας *Wallonicam inferiorem* appellat. Maximus quoque Tyrius orat. XIX. τὸν κατελθόντα λοιμὸν peſtem dixit, quae ex Aethiopia deſcendit in Atticam, ut e ſuperiore in inferiorem. Ne quid tandem diſſimulem eſſet in Dione Caſſio, ſeu Xiphilino, lectioni ἄνω praeſidium, qui p. 1020. 45. ἀνάγειν poſuit pro *ex Aſiam Romam ducere*, niſi de contraria profectione, Roma ad Euphratem, Ariſtides T. I. p. 219. clin. ἄνω ἰέναι dixiſſet. Ex his omnibus efficere non valeo niſi hoc unum, auctores modum in his geographicis eundem non tenuiſſe. & ob hanc inconſtantiam Noſtrum recte videri poſſe Italiam τὰ ἄνω μέρη dixiſſe, ut auſtralem.

229. A. 5. Λαυρᾶτα] De laureatis literis & imaginibus ſuis, quas novi in occidente imperatores in orientem mittere debebant, eo auſpicia regni ſui ſignificaturi & indultum aſſenſumque Imperatoris orientalis rogaturi, paene nihil mihi, quod novum dicerem, reliquum fecit inimitabilis diligentia Du Cangii Gloſſ. Lat. v. *Laureatae*. Conferri quoque poterunt Valeſius ad Ammian. Marcell. p. 166. Goar. ad Codin. p. 57. n. 7. & ad Theophan. p. 247. A. 1. Salmaſius ad Script. H. Aug. T. II. p. 686. Laureatae non aliunde quam a lauro dicuntur, quod lauro redimitae eſſent. Laureatos faſces cum literis victoriam de hoſtibus partam nunciantibus Romam mitti ab Imperatoribus olim obtinebat. Sed illis temporibus, quibus Imperatores duo, unus in oriente, alter in occidente imperium Romanum velut collegae unum diviſis ſedibus adminiſtrabant, debebat junior, ſeu qui modo habenas regni ſuſcepiſſet tractandas, ad ſeniorem jamdudum regnantem laureatas ſuas imagines & literas mittere, ſimulque veniam regnandi & auctoritatis confirmationem rogare. Quae ſi admitterentur a ſeniore, juberenturque in majorum civitatum foris, circis publicisque aliis locis ad latus ſuarummet imaginum populo ſpectatum & adoratum proponi, ſignum id erat, novum Imperatorem in poteſtatis conſortium admitti. Si vero repudiarentur, ſignificatio ea erat, illum, a quo miſſae fuerant, non pro collega, ſed pro tyranno agnoſci, uſurpatione tituli regii & poteſtatis ipſi interdici, & ni abſtineat bellum indici. Ante Theodoſium quidem ſi in occidente regnaret ſenior, ſeu qui citius regnare coepiſſet, confirmabat orientalem, qui ſerius inciperet. Verum ex quo Theodoſius decedens majori natu filio Arcadio orientem cum CPli ſede imperii praecipua, minori Honorio occidentem cum Roma, a veteri dignitate & primis partibus ad ſecundas prolapſa, dediſſet, nullum reperitur in hiſtoriis exemplum Imperatoris orientalis ab occidentali confirmati; contrario autem in occidente quotquot regnarunt, ſi a paucis tumultuariis & ſubitaneis uſurpatoribus ſeceſſeris, ceteri omnes regnandi veniam ab orientalibus rogarunt. Vnde merito colligitur occidentales a nutu & imperio orientalium pependiſſe. Quod ex eo quoque non immerito efficias, quod legati Romani honorati poſt honoratos CPtanos quisque ſui ordinis viros iret. v. p. 230. Ipſi reges Italiae Gothici, qui in everſum occidentale imperium ſucceſſerunt, cum venia & ex auctoritate Imperatorum orientalium & velut ipſorum legati, ſeu lociſervatores in Italia regnabant, leges ipſorum ſibi miſſas admittebant & promulgabant, ipſorum vultus & nomina nummis incudebant, deſignatos ex eorum voluntate conſules conſtituebant, ſcipionem conſulum eburneum & codicillos dignitatum aulae ſuae praecipuarum ab illis flagitabant, & miſſos accipiebant, & alia agebant, quae ſatis demonſtrant eos Italiam non ſua, non ſuprema auctoritate tenuiſſe. Ejectis denique Gothis rediit omne in Italiam jus, violentia & uſurpatione Gothica delibatum, ad Impp. CPtanos, qui etiam id plena cum auctoritate exercuerunt ad ea usque tempora, quibus dominationem ambientes Romani pontifices excuſſa quam legitimis principibus debebant obedientia aurea coronam, ſed jugum potius impoſuerunt, quod tot ſaeculorum decurſus, tot violenti niſus animoſiſſimorum Germaniae regum rumpere vix valuerunt. Sed quo delabor? De laureatis inſtitueram dicere. Illae igitur ſi quam in urbem inferrentur, ſi nihil obſtaret, a populis excipiebantur candidatis, cereos geſtantibus ardentes, clero pſallente praeeunte & cum thuribulis; oſcula jactabantur imaginibus cereis, ſeu protomis potius, in alto conto praelatis, cum ſubjectis armis & ſignis aliis triumphalibus. Geſtabant illos contos viri munde veſtiti auroque ornati, praecedentibus tubis & militibus. Populi laudes ipſis acclamabant, adorabant, & in celeberrimis locis dedicabant. A Conſtantio ferme usque ad Heraclium tenuit hic mos, cujus exempla quaedam Du Cange l. c. attulit. Ego hic aliqua tantum e Zoſimo repetam illi praetermiſſa L. IV. p. 251. de Theodoſio Maximum adſciſcente ſic narrat: Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς ἀνέχεταί τε Μάξιμον βασιλέα εἶναι καὶ εἰκόνος αὐτοῦ κοινωνεῖν, καὶ βασιλέως προσηγορίας ἀξιοῖ -- καὶ Κυνηγίῳ τῷ τῆς αὐλῆς ὑπάρχῳ πεμπομένῳ κατὰ τὴν Αἴγυπτον -- τὴν Μαξίμου εἰκόνα δεῖξαι τοῖς Ἀλεξανδρεῦσιν ἐπέταξεν, ἀναθεῖναί τε δημοσίᾳ, καὶ ὅτι συμβασιλεύειν ἔλαχεν αὐτῷ προσφωνῆσαι τῷ δήμῳ. Conſ. p. 278. ubi memoratur ad Theodoſium παρὰ Εὐγενίου πρεσβεία πυνθανομένη τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου πότερον τοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτὸν ἢ ἀποδέξεται τὴν ἀνάρρησιν. * [In baſilicam Juliam Caroli M. ſimulacrum illatum fuit, more majorum, eaque baſilica laureatis Caeſarum imaginibus quae quondam mittebantur in provincias, deſtinata fuit. Aleman Pariet. Lateran. p. 27. Locus Theophanis notandus p. 246. ſub Phoca, cujus in nuptiis imagines laureatae Priſci & Domentiae ſuſpenſae ſunt in equeſtri certamine.] * Videtur V. D. locum ex memoria citaſſe. Id unum adhuc noto, rationem Salmaſii, ob quam negat λαυρᾶτα a lauro derivari poſſe, quia nempe λαυρᾶτα dici debuiſſet, ſi a lauro vox veniret, non λαυράτα, ut interdum ſcribitur, nullam eſſe. Nam primum quidem claris literis exaratum in membranis inveni & reddidi λαυρᾶτα. Deinde praetendi poſſet Graeculorum inſcitia Latini ſermonis, & imperitia in reddendis Latinis vocabulis, quae narum in modum torquent & deformant. Sed neque pravum eſt *laurata*, & potuit a *lauro* formari, ut alterum a *laurea* ſuit. Denique exemplo non caret. Λουδάριοι dicunt e. c. novi Graeci, a *ludo*, quos Latini *ludarios*, v. Du Cange Gl. Gr. h. v. Infra habemus Βαλαντάδης pro Βαλαντιάδης. Et talia multa occurrunt.

A. 5. Δεχθεὶς --- εἰς τὴν βασιλείαν] Theophanes p. 73. init. ubi de Ioanne Romae tyranno Ἰωάννης δέ τις εἰς τὴν βασιλικὴν ὑπογραφέων τὴν ἐν Ῥώμῃ βασιλείαν ἁρπάζει καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν Θεοδόσιον ἀποστέλλει δεχθῆναι εἰς βασιλέα δεόμενος.

A. 7. Λαυρᾶτα] * [Quando confirmabat Imperator orientis occidentalem, mittebat ipſi στέφανον βασιλικὸν, ut Theophanes p. 73. de Theodoſio Valentinianum confirmante narrat. Imagines principum adorabantur. Anaſtaſ. p. 86.] * Longus hic texi poſſet catalogus Impp. occidentalium & regum Italiae Gothicorum

rum qui confirmari ſe ab orientalibus & velut inveſtiri ſe curarunt. Verum id hic loci non agimus.

229. B. ult. Καλέσωσι] Poſſet ſubintelligi οἱ ἄρχοντες. Sed poteſt quoque, etiamſi καλέσωσι pluralis ſit, ὁ δεσπότης ſubintelligi. Iam illo tempore in more poſitum erat, quod hodie vulgatiſſimum eſt, de honoratiore, etiamſi uno, in plurali narrare. *velint*, *jubeant*, pro *velit jubeat*. ut nos quoque dicimus, *wenn Ihro Majeſtat befehlen*, pro *wenn Seine Majeſtät befiehlt*. Iam alibi dixi de ſubſultu momentaneo a ſingulari ad pluralem & ab hoc rurſus ad illum Graecis & Latinis nullo non tempore uſitato.

C. 1. Δίδωσι μανδάτα σιλέντιον] Eſt ſpecies proſopoeiae, pro ſignificatur fore ſilentium hac voce indictas: *Silentium*, nempe *erit*. agetur conventus ſilentium dictus.

C. 2. Δέχεται] *Exſpectat*, & *excipit*, nempe *Dominus*.

C. 4. Μεταστέλλεται] *arceſſit eos*. miro modo reddit ſcholiaſtes, ἀπολύει. quod quamvis incongruum videatur, notat enim alias *abſolvit*, *licentiat*, *veniam abeundi dat*, aut *abire jubet*, defendi tamen quodammodo poteſt interpretando per ἐγείρει, *excedere e loco in quo ſunt jubet*, vel ſignificat abeundum e metato eſſe.

C. 5. Βοηθὸς] De adjutoribus ſcriniorum v. Guther p. 391. Adjutor proprie eſt vicarius Magiſtri Scriniorum. Habebat quoque Quaeſtor adjutorem. vid. Fabr. Bibl. Gr. T. XII. p. 377. Ἀρωγὸν quoque appellat Ioannes Cantacuz. v. Goar. ad Codin. p. 74. n. 54. Diverſi ſunt οἱ βοηθοὶ, & ὁ βοηθεια, milites praetoriani, οἱ τὸ ταξίδιον ποιοῦντες in urbibus, paci & ſecuritati publicae conſervandae, temperandis repentinis tumultibus, & coercendis graſſatoribus, aliisque adverſis caſibus invigilantes, unde Arabes quoque milites tales أعوان *auxilia* appellarunt, qua de re ad Abulfedam dicam.

C. 7. Κόμης τῶν λαργιτιόνων] Comes Largitionum erat, ὁ τῆς βασιλικῆς μεγαλοδωρεᾶς χορηγὸς, ut Themiſtius ait p. 201. B. 8. *cui theſaurorum omnium mandata cuſtodia & diſpenſatio largiendi*, ut Mamertini verbis utar. Gaudebat vocabulum *largitiones* illo aevo, cujus fragmentum hoc eſt, Iuſtinianeo puta, gemina notione. primum notabat theſauros publicos, fiſcum, aerarium commune, quod qui adminiſtrarent Comites Largitionum (erant enim comitatenſes quidam, alii provinciales) iidem erant cum Logothetis, ſeu Rationalibus poſtea ſic dictis. quibus omnibus unus praeerat Logotheta Genicus, ſeu Rationalis Generalis. vid. Valeſ. ad Amm. Marc. p. 91. a. Nomen id fiſco propterea datum puto, quia largitiones numorum inde procedebant, quibus aedificia publica ſuſtentanda aut reparanda, urbesque terrae motibus everſae aut ignibus corruptae reſtaurandae eſſent. Menander Rhetor cujus locum paullopoſt dabo, a largitate derivat, quoniam ibi opum large & abunde ſit. Deinde largitiones quoque ſtrictiore ſenſu & proprie erant αἱ φιλοτιμίαι, ποσίδωνες, ἀντιλήψεις, *ſolatia*, *donationes*, quas princeps e re ſua privata, e peculio ſuo ſponte, aut ex curiae ceremoniali, proceribus aliisve quibus vellet dabat. Comes ergo Largitionum hoc ſtrictiore ſenſu erat idem cum Comite rei privatae aut Idico dicto, cui commiſſum erat, larga & gratuita dominorum dona illis in manus tradere, aut ipſi domino praeſtare, ut ille ſuis manibus tradere poſſet illis, quibus deſtinaſſet. vid. idem Valeſius *ibid.* p. 323. b. Vtrumque genus deſcribit Agathias ταμίας, ὁ μὲν τῶν ἐκ τῆς δασμοφορίας ἐρανιζομένων (ἄλλῳ γὰρ ἐπιτέτραπτο ταῦτα) [nempe olim quidem ut Valeſius l. c. animadvertit p. 278. praefecto praetorii, deinceps autem Logothetae Genico] ἀλλὰ τῶν, ὅσα ἐκ τῶν βασιλείων θησαυρῶν ἐπιτέμνεσθαι, ἐφ᾽ ᾧ τὰς φιλοτιμίας ἐν τοῖς μάλιστα τὰ προσήκοντα τιμᾶσθαι γέρα. Conf. Guther p. 653. & Du Cange utroque Gloſſ. item ad Alexiad. p. 286. Scholion marginale vocem *Largitionum* exponit δαψιλῶν. Similiter Menander Rhetor in Excerptis legationum, ed. Hoeſchel. p. 98. quo loco ſimul officium Comitis Largitionum declarat de Petro dicens ὃς τῶν ἐν τῇ αὐλῇ καταλόγων πρὸ τούτου γεγονὼς ἡγεμὼν (deſignat aut Magiſtrum officiorum, aut potius Domeſticum Scholarum) τηνικαῦτα δὲ τῶν βασιλικῶν ἀναμέτρων προεστήκει θησαυρῶν, οἵ γε ἀπὸ τῆς δαψιλείας τῇ τῶν ῥωμαίων προσαγορεύονται φωνῇ. Λάργον γὰρ οἱ Λατῖνοι τὸ δαψιλὲς ὀνομάζουσι.

230. A. 3. Ἆρξαι] Recte Scholiaſtes ἆρον. Subintelligitur nempe utrobique σαυτόν. Ego vero male verti *tolle velum*. debueram *tolle te*, *ſurge*. vid. ad p. 140. C. Quae de *citatione* monet, intelliguntur ex p. 235. D. Pro πρεσβύτων legendum eſſe aut πρεσβυτῶν aut πρεσβευτῶν, vel me non monente liquet, & ſatis ſuggerit Latina interpretatio.

A. 9. Διαλαλεῖ] Verbum tunc temporis frequentatum, uti etiam διαλαλία, pro quibus veteres προσφωνεῖν, προσαγορεύειν dicebant. Διαλαλία eſt *allocutio*, praeſertim quae ab uno ad multos pertinet. Balſamo facetam dans vocis *Campana* etymologiam ὡς ὁ κάμπος τοὺς βουλομένους εἰς ἐμπορίαν ἀπαραιτήτως προσκαλεῖ, οὕτω καὶ χαλκουργοῦ κώδωνος ἡ μετέωρος διαλαλιὰ τοῖς πᾶσιν ἐπιτρέπουσα ἥπλωται. vid. Epitom. Diodori Siculi L. XXII. p. 497. a. Si ab Artemidoro profecti ſunt indiculi libris & capitibus in editione Rigaltiana praemiſſi, uſus ipſe quoque fuit eo vocabulo, libro IV. ſed & indices illi & vox ſerioris aetatis ſunt. Dubium interim penes me eſt Graecine Latinos, an hi illos imitati fuerint. Nam ſeriores quoque Latini *interlocutio*, pro *allocutio*, *diſſertatio* dicebant, ut conſtat ex prooemio Chronici Windeſemenſis *prolixis igitur arengarum interlocutionibus poſtpoſitis*. Ni memoria fallit habetur quoque *interlocutio*, pro allocutio, edictum, in Codice Iuſtinianeo.

B. 1. Τὸ περσίκιον αὐτοῦ ἀπαντᾷ] id eſt περσίκιον marſupium, ſacellus. Ita certe exponit Du Cange. Quum autem moris, quo novo praefecto urbis aut praetorii marſupium offerebant, veſtigium nuſquam reperirem, neque protinus exputare poſſem, quorſum ea res pertineret, coepi dubitare ſignificaretne vox *perſicium*, praeter marſupium, adhuc aliud quid, nempe *veſtem* Perſicam, ſeu Medicam, id eſt ſericam auro illuſam; Perſae enim in eo genere valde luxuriantur; aut veſtem perſi, vel perſici coloris, id eſt obſcure cyanei. Habemus apud Leonem Grammaticum p. 465. extr. χιτὼν χρυσοπέρσικος, *tunica aureis filis intexta*, *coloris perſ.* v. Du Cange v. *Perſius*. Poſſet itaque non abſurde ſtatui, Perſicum fuiſſe veſtem admodum pretioſam, quae in honoris recens collati inſigne conſueverit Praefectis obviam ferri. Obtinet adhuc hodie mos, ex aula non magis orientalium principum, quam Graecorum in Turcicam derivatus, aut novis inveſtiendis, aut veteribus confirmandis legatis vel Exarchis (Baſſas id genus vocant) quotannis in provincias a Sultano mitti veſtes honorarias (Challas Turcae appellant, unde noſtrum *Gala*) mittendi, quas in ſignum inveſtiturae & benevolentiae principalis & profeſſionem fidelitatis ſuae Baſſae debent induere. Quia tamen hoc ad Imperatorem ipſum accommodari aeque facile haud poteſt, cui recens electo ſuper carruca in Vrbem intranti dicuntur p. 240. D. 3. cruces & perſicia praeferri, vel obviam ferri: (ſignum enim inveſtiturae in hoc caſu perſicia eſſe nequeunt, quum chlamides & coronae & alia ſymbola ſint imperatorum) malo nunc a vulgari expoſitione hujus vocis non recedere, ſed potius de marſupio vel burſa interpretari; ſive jam Praefecto eo fine burſae hae numis plenae praeferrentur, ut ſuam veluti eparchiam ſpargerent, quemadmodum novi conſules ſuum conſulatum, id eſt miſſilia in populum projicienda (non tamen memini de Praefectis idem quod de conſulibus legere): ſive donarum hoc eſſet, quod aut Imperator, aut urbs novo praefecto conciliandae benevolentiae gratia exhiberet. Quid ſi horum perſiciorum imaginem haberemus in diptycho illo conſulari, cujus ectypum dedit Du Cange tab. 1. diſſert. de numis aevi medii, ubi ad ſingula latera ſellae curulis, cui conſul inſidet, conſpiciuntur ſinguli viri, tenentes utraque manu mapparum lacinias, in quarum mapparum medio jacet aliquid quod numis ſimile eſt. Certe pro numis Du Cange quoque habuit, cujus haec ſunt verba §. 12. „Neſcio an ipſa explicata „cenſeatur eſſe in eodem diptycho mappa in binis fi„guris, quae ſellae lateribus appinguntur, quarum ſin„gulae binis manibus mappas explicatas tenent in lu„dorum editionis ſymbolum? niſi forte eae mappae „contineant numorum certam quantitatem, qui effici „quodammodo conſpiciuntur, ita ut ad conſulum

„ὀψικτριὰς ſeu miſſilia, referri debeant„. Pariter gemino hoc modo accipi poſſet locus ſupra laudatus p. 240. D. 3. Aeque enim probabile eſt, burſas novo Imperatori eo ſine oblatas fuiſſe, ut pecuniam inde depromtam in circumſtantem & inhiantem populum ſpargeret: *quam eo, ut donum gratuitum ipſe ſibi haberet, quo oblato reſpublica novum ſibi rectorem, & huic ſe fauſtamque fortunam gratularetur. Non enim una burſa, ſed plures novi Imperatori praeferebantur, ut ex l. c. conſtat. Verum poſteriori huic conjecturae obſtat ille locus (infra p. 241. C. 4) quo dicuntur viri ordinis ſenatorii novo Imperatori pittacium, ſeu cambium, de ter mille libris auri ut donum gratuitum urbis regiae offerre, poſtquam in praecedentibus (p. 240. D. 3.) dictum eſſet ipſi praelatas fuiſſe cruces & perſicia. Non ergo potuerunt perſicia donum gratuitum Imperatori deſtinatum continere. At quid ſi Praefectis quoties procederent, toties perſicum obviam ferretur? Quod paene colligas e pag. 231. B. 7. Id ſi fuerit, perſicium neque veſtem honorariam, neque burſam numis refertam ſignificare poteſt. Ad hanc objectionem quid reponam non habeo. Id tamen certum eſt, conſuevisse veteres, illius aevi homines, pecunias, aut in ſcutellis & ſcyphis aureis, quae quidem manibus geſtabiles & non nimus grandes eſſent, aut ponderoſiores ſummas, ideoque humeris bajulandas, in burſis donare, & ſecundum burſas numerare, quemadmodum adhuc hodie Turci faciunt. Sic Henricus III. Imperator Alberto Vicecomiti epulis ſuis adhibito & abeunti dabat ſaccum cervinum argento plenum, aut perhibet Donizo in Vita Mathildis L. I. c. 12.

Rex ſibi maſtrucas poſt eſcam maxime pulcras
Donavit, ſicrent pariter quoque pelliccones
Hoc regis [Henrici] *munus ducis* [Bonifacii] *ad camaram* [id eſt Coetonem, veſtiarium, theſaurarium] *tulit, unum*
Et corium cervi, quod numis ipſe replevit.

Idem cap. 4.

dedit illi plurima gratis.
Cervinos plenos numis ſaccos duodenos
Liquerat in propria genitor camara Canuſina,
Quos penitus totos dedit uno tempore dono.

Pertinet huc quoque locus Theodoreti ſermone IX. ad Graecos. [illegible] τὰ ψήφισματα, [illegible] καὶ ἐπίπεμπεν [cuſum] [illegible] τὸν χρυσὸν καὶ τὰ [illegible], ἀλλὰ [illegible]. Succurrit hic occaſione, de voce *perſicum* diſputanti, locus Agnelli, cui vox illa forte reſtituenda ſit. Eſt p. 155. edit. Murator. *Abjecerunt*, aut foeminae in luctu publico, *inaures & anulos, & dextrales*, [armillas] *& pereſcelidas* [id eſt periſcelidas] *& monilia, & obſactoria, & acus, & ſpecula, & lunulas, & libela* (figuras aureas ad linorum inſtar factas, quas ſuper fronte, aut etiam pectore gerebant) *praſſiaa & laudoſias.* Pro voce *praſſiaa* reponendum putem aut *prandea*, id eſt taenias ſericas, aut potius *braſolia*, faſcias quibus brachia alligabant, aut tandem *perſicia*, id eſt burſulas, quales medio aevo ſuper cingulis & his circumvolutas, ventrem ambientes, aut etiam e femoribus dependentes, geſtabant, magnum in iis luxuriae quaerentes argumentum, tantoque illas pretioſiores & ornatiores auro & gemmis & margaritis jactantes, quanto quis eſſet nobilior & opulentior, ut protinus e zonis & burſis illis agnoſci poſſet hominis conditio. Et quia pictae filis aureis & argenteis illae burſae ſolebant eſſe, hinc dictae fuerunt *marſupia* مرصوفات id eſt *res opere phrygionico elaboratae.* Eſt enim vox Arabica. Quod autem ad poſtremam vocem *laudoſias* attinet, videntur *laudoſiae*, & quae idem, ni fallor, ſignificant *laudacae* (v. Du Cange h. v.) eſſe armillae precariae, roſaria, ſeries conſilata ſphaerularum vitrearum lignearumve, aut & pretioſiorum, ad quarum numerum multae Chriſtianae gentes, mulierculae praecipue, & a Chriſtianis orientalibus docti Muhammedani preces ſuas abſolvunt & deo annumerant. Arabes talia fila orbiculorum مسبحات *Muſabbehat*, id eſt *laudatoria*, appellant; quia qui ea manibus tenent & verſant, deum laudant, & preces peragunt, quarum magna pars in laudibus dei verſatur. Hinc **laudoſiae* & *laudanae* videntur dictae fuiſſe.

230. B. 6. Ἡλιμεράτης] De hoc vid. Zoſim. p. 346. & 361.

B. 7. Ἀνθέμιε] De hac legatione vid. Theophan. p. 98. fin. & quos Goarus ibi citavit auctores.

C. 1. Διαφερέντος] Non Φερέντος, ut in Chronico Alexandrino legitur, cujus haec ſunt verba τῷ [illegible] ἔτει ἐβασίλευσεν Ἀνθέμιος, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην, καὶ εἰσῆλθεν τὰ λαβρικὰ αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ Φερέντος ἐπάρχου. Leg. enim Διαφερέντος ἐπάρχου nempe ὄντος, quum Diaferentius eparchus eſſet.

C. 2. Εἶπεν ἐγκώμια] Talia encomia ſunt duodecim illi ſic dicti veteres Panegyrici a Cellario & aliis editi, item Iuliani quidam & Themiſtii, & pater omnium ille Plinianus Trajano dictus.

C. 9. Τοῦ πραότατου ἄρχοντος] Titulus πραότατος *clementiſſimus* & γαληνότατος, *ſereniſſimus*, *tranquilliſſimus*, ut hodie ſic & illis vetuſtis temporibus erat viris principibus proprius. Gregorius M. Epiſtol. ad Conſtantiam Auguſtam. *Cognoſcat autem tranquilliſſima domina.* Cinnamus p. 128. deſcribens adventum Manuelis Comneni in Hunnicam, & modum, quo exceptus a populo fuit, acclamatum ipſi ait fuiſſe ὁ συμπαρῆχως, κύριε, τῷ πραοτάτῳ Δαβίδ, *o domine, vitam illi, qui clementiſſimo regi noſtro Davidi aſſiſtit.*

C. 13. Θεία νεῦσιν] Divina dicebantur olim omnia, quae ad Imperatores pertinerent. Ita Μάγιστρος τῶν θείων ὀφφικίων, κόμης τῶν θείων [illegible], *divinae epiſtolae, divalia conſtituta* apud Symmach. VII. 95. Ipſi imperatores *divini* & *diviniſſimi* dicti. v. Aleman ad Procop. p. 73. & 79. Scatet talibus formulis uterque codex, Iuſtinianeus & Theodoſiacus. Ipſi quoque Patriarchae tributum reperio, ut apud Codin. p. 12. n. 19. ἡ θεία καὶ πατριαρχικὴ χείρ. *Divina* ſunt illis omnia ſacra, & inviolabilia, quae, ut deos, veneratione proſequi par eſt. *Divina* vero *annutatio* (ſic enim rectius in codice Iuſtinianeo quam *annotatio* legi, ex Noſtri hoc loco, & θεία νεῦσις patet) eſt beneplacitum, mandatum Imperatoris, quod decoris & majeſtatis conſervandae gratia, non ore, ſed nutu capitis tantum ſignificat. Inde Themiſtius p. 26. B. ὃ δὴ καὶ μόνον τὸ νεῦμα Φθέγγεται πρὸς σωτηρίαν, de Imperatore ait, *cujus vel ſolum numen*, id eſt *vel ſola annutatio, ſalutem ſuadet.* *[vid. Valeſii diſſert. de honoribus divinis imperatorum & imperatricum Rom. eorumque filiorum & cognatorum. Memoir. de Trevoux An. 1706 pag. 1611. Carolus Imp. Libro de Imaginibus c. 4 5. rident Imperatores Graecos ob titulum *numini noſtro*, *ſerenitatis veſtrae* & ſimilia. p. 202. 6.] * Iam antea irriſi fuerunt & reprehenſi ob hanc ſtultitiam Graeci in aula Attilae, ut narrat Priſcus Rhetor in Excerpt. Legat. Hoeſchel. p. 36. ὁ Βιγίλας [illegible] θεὸν καὶ ἄνθρωπον [illegible], ἄνθρωπον μὲν τὸν Ἀττήλαν, θεὸν δὲ τὸν Θεοδόσιον λέγων.

D. 2. Κοινωνίας] Hinc patet orientis & occidentis Imperatores collegialiter unum imperium diviſis tantum ſedibus adminiſtraſſe, adeoque figmentum eſſe, quo fertur Theodoſius ita regnum partitus fuiſſe inter filios, ut orientales Imperatores omne jus in occidentem amitterent; poſt Auguſtulum ultimum in occidente imperatorem evaſiſſe Romam in libertatem, ut potuerit ſibi Imperatorem ex arbitrio ſuo legere, Romanosque proinde, ut populum ſui juris, Carolum M. legiſſe. Quae mera commenta ſunt.

D 7. Θευδᾶ] De Theuda rege Gothorum in Hiſpania hic qui cogitarunt, falſi fuerunt, & fefellerunt ipſum me. Conf. praef. noſtra p. IV. Theodatum deſignat Petrus, qui Athalarico regi Gothorum in Italia ſucceſſit, & eius matrem Amalaſuntham ſuſtulit. Qui autem Petro *Liber* eſt, ille Procopio eſt *Liberius*, de hac legatione ſic narranti L. I. Gothicor. p. 171. 2. Theodatus, ait, ideo, quod Amalaſuntham in lacum Volſinium deportari curaverat, metuens μὴ βασιλεὺς ἤδη ἐπ' αὐτῷ προσκεκρουκὼς ᾖ, ἄνδρας ἐκ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς Λιβέριόν τε καὶ Ὀπίλιον [illegible] ἑτέροις τισὶ [illegible] μηδὲν πρὸς αὐτὸν ἄχαρι τῇ Ἀμαλασούνθῃ ξυμβῆναι, καίπερ αὐτὴν ἀνήκεστα δεινὰ εἰργασμένην τὰ πρότερα. Paulo poſt addit Procopius, legatos hos CP'lin tendentes in

vi:

via apud Aulonam Epiri oppidum offendiſſe Petrum Magiſtrum a Iuſtiniano in Italiam miſſum, ut cum Theodato pariter atque Amalaſuntha conſultationes agitaret. Vnde patet hanc legationem in annum Iuſtin. VII. exeuntem aut VIII incipientem, id eſt Chriſti 534. aut 535 incidiſſe.

231. A. Inſcript. cap. 88. vs. 3. Βιβλίοις] vid. quid hoc de loco conjecturae ad p. 228. C. 8. propoſuerim.

C. 1. Γνῶσιν] Quod Gallis hodie eſt *notice*, id eſt Graecis γνῶσις *matricula*. Sed erat quoque Latinus illorum temporum in uſu hoc ſenſu. *Notitia imperii* ſatis nota, item *notitia ſcriniorum*, notitia taxae a magiſtratu [illegible] pro codicillis, & alia tota frequenter occurrunt in Codice Theodoſiano. vid. Guther p. 363. Apud Fabricium Biblioth. Graecae Vol. XII. habetur Γνῶσις τιτλων τῶν [illegible] Ἰουστινιανοῦ [illegible], *Index titulorum Iuſtiniani novellis praefixorum*. Gregor. Magn. Epiſt. III. 16. *Omnium rerum non ſolum de ſuſceptis eos, qui eas tradunt, percipere volumus, ſed etiam a te notitias earum ſubtiliter retineri.* Vid. Du Cange v. *Notitia*.

C. 12. Κόμητες φιλῶν] Affectata haec Latinorum vocabulorum, quae alias retineri a Graecis ſolent, Graecis aequivalentibus interpretatio negotium interpreti facit. Videntur φιλαί hic loci idem atque *ſcholae* notare. Caetera quoque nove, id eſt praeter morem dicta, Διδασκαλιανοί pro *Magiſtriani*, quia nempe vox διδάσκαλος voci *magiſter* quodammodo reſpondet, ergo Magiſter ſacrorum officiorum etiam apte a Graecis διδάσκαλος vocatur. Ergo ejus officiales, Latini magiſtriani & magiſteriani dicti, recte quoque Graecis διδασκαλιανοί dicuntur. Sed non pugnamus nunc de verbis, apte ineptene conficta & diſpenſata fuerint necne. Exquiſet magiſtrianos deſignari. vid. Guther. p. 603. & Pachomii oratio graece & latine edita in calce Luciferi Stromatei ſacri. p. 166. ubi μαγιστριανός [illegible] redditur, item Du Cange utroque Gloſſario. *[Magiſtriani, qui inter officia palatina militabant ſub diſpoſitione magiſtri officiorum. Anecdota Quard. p. 82. [illegible] magiſtrianum Imp. cum literis ad Aretam Aethiopum regem mitt. Theophan. p. 200.]* Aeque inſolens, paulo tamen aptior & planior eſt λαμπροφόροι pro *Candidati*, λευχειμονες. Quare autem affectatur hic vocem *Decani* non item alia Graeca, ut caeteras, mutaverit miror. Non reperiebat proculdubio commodam.

D. 2. Τὴν ῥόγαν] Rogam dando ſignificabat imperator, & legatos tales & ipſorum homines juris ſui eſſe, & ſtipendia ſua mereri, adeoque utrumque imperium unum, & ambo imperatores collegas eſſe. Eſt autem *roga* (ſic tunc pro erogatione dicebant) largitio, donum, donativum, ſtipendium, omne quod ſeu gratuito, ſeu ex debito merenti datur. Erant rogae duplicis generis; comitatenſium & militum. Illae, procerum aulicorum puta, circa feſtum paſchatis quotannis nomine charitatis ſeu doni gratuiti, ſed re vera pro mercede navatae operae & ordinario ſalario pendebantur. Diſtributionem talis rogae eleganter & curate deſcribit, qui interfuit Luitprandus L. VI. Hiſtor. Cap. V. Memorat quoque Cedrenus pag. 793. D. 3. collata p. 544. D. 3. & 733. D. 1. ubi diſtributionem rogarum factam ait κατὰ τὴν ἁγίαν μεγάλην πέμπτην, id eſt die Iovis, quem nos *viridem* ſolemus appellare, proxime praecedentem ante feſtum Paſchatis. Hae proceribus debitae φιλοτιμίαι tam religioſe obſervabantur, ut quum Iſaacius Comnenus eas abrogare vellet, poſtmodum a Deo punitus diceretur Scylitz. pag. 812. B. 2. Ex eodem p. 829. B. 8. conſtat citius quoque datas fuiſſe has rogas, et p. 835. B. fine memorat datam pridie feſti Orthodoxiae, ſeu in mediis quadrageſimis. Patet ex eodem loco, donum proprie in auro fuiſſe, interdum tamen quod auro deerat veſtibus ſericis expletum fuiſſe *[de rogis, quae dono officiis dabantur ex Cod. Theod. p. 11. de palatinis ſacris largitionibus conſ. Meurſ. Gloſſ. p. 161. de hypatis Imperatorum p. 162. de roga militibus data. v. Alteſerr ad Anaſtaſ. p. 60.]* Alterum autem rogarum genus erant rogae militibus quotannis dari ſolitae, vel potius, ut codex noſter docet, ſingulis quadrienniis, quibus accedebat quinto quovis anno φιλοτιμία imperialis, ſeu donum gratuitum, roga extraordinaria, quini nempe numi aurei. vid. Procop. Anecdot. p. 108. 20. Non auſim tamen affirmare hoc ſaeculis quoque obtinuiſſe Procopio poſterioribus. Differebant autem ſtipendia pro diuturnitate militiae jam exactae. vid. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 501. b. & Procop. Anecd. p. 104. 16. Διανεμήσεις appellat idem p. 81. 10. διανεμήσεων enim legendum eſt pro [illegible], ibi edito. Illa χρήματα, ἅπερ ἐν παραψυχῆς λόγῳ πολλαῖς χορηγεῖσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος πρὸς βασιλέως ἐκ παλαιοῦ διετέτακτο, ut ait idem p. 100. initio, ſintne φιλοτιμίαι, an rogae, palatinae an militares, certo non definiam. σύνταξις appellat Iulianus p. 367. A. 4. Milites hi *rogandi* ſeu rogati, id eſt ſtipendiati, *rogatores* dicebantur, & conveniunt cum genere militiae, quod hodie Turcis in uſu eſt علوفجي *Ulufegi* dicto. Sunt enim hi qui ſtipendium pecuniarum, علوفه *bucellam*, in menſem aut potius trimeſtre accipiunt. Contra *timariotae* reſpondent *Zaims* vel *Timarus* hodiernis Turcarum, id eſt poſſeſſoribus fundorum, e quibus ſe & tirones ſuos alant. Conf. Goar. ad Codin. p. 120. n. 9. & Du Cange Gloſſ. utroque, item ad Alexiad. p. 269. & 270. De poſteriore quidem dubium non eſt, Zaimos timariotas reſpondere. At rogatores praedia militaria nulla habuiſſe, vel, quod idem eſt, timariotas rogam accepiſſe nullam, id eſt quod mihi perſuadere vix poſſum. Caeterum ab illo uſu vocis *roga*, ſeu donum, largitio, pro ſtipendio, manavit ut Arabes, quod addi poteſt Goliano Lexico, ſtipendium militare العطا *donum* appellarint. Multa enim, praeſertim ceremonias aulicas, a Graecis, vicinis ſuis, tranſumſerunt. Quantae per annum fuerint rogae militum gregariorum, non dixerim. Videntur tamen non infra viginti numos aureos, neque ſupra quadraginta fuiſſe. Narrat Symeon Logothet. p. 414. C. ſub Michaele Balbo inſtitutam fuiſſe expeditionem adverſus Cretam τεσσαρακοντάρων appellatam ἐκ τοῦ διαταχθῆναι ἑκάστῳ ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσοῦς. Narrat Theophanes p. 410. A. *init.* Moawiam Iſamitarum الشاميين Syrorum, rogas ad ducentos numos aureos auxiſſe, (favebat enim illis, ut factioni ſuae) devictorum autem & in militiam ſuam abditorum Hirakitarum العراقيين ſeu Chaldaeorum rogas ad triginta numos minuiſſe. Procul dubio modum rogarum militarium Arabes Chaliſae illorum temporum a Graecis acceperunt, & imitari eos in hac re fuerunt. Quantum autem comitatenſes quotannis acceperint, non reperio. Iuſtiniani aetate, quum imperium adhuc amplum & potens eſſet, neceſſario maior erat roga, quam ſecutis ſaeculis, in rebus Graecorum unde quaque miſere acciſis. Ad centum auri centenaros patricium unum aetate ſua per annum corrotundaſſe tradit Procopius Anecdot. p. 109. 4. & 114. 37. quod tamen paene fidem excedat, certe ſi ad pauperiem medii aevi reſpicias. Hinc fiat conjectura de roga quam tunc magnates acceperunt, non neglecto, in illa immani ſumma centum centenariorum reditus omnis generis e fundis, e ſportulis, e roga, & patriciorum quidem, & forte ne eorum quidem omnium, ſed praecipuorum tantummodo quorundam contineri. At quanti fuit centenarius auri ad noſtram monetam? Locus hic non patitur id a me definiri. Alibi erit opportunius, ſi unquam conſultum duxero huic inquiſitioni me committere.

232. A. 3. Δαφνέων] Sitne hoc a nominativo Δάφνεος, an a Δάφνη non dixerim. Latet ratio appellatio. veſtigium ejus nullum in Noſtro codice. Quo conſtat mutata poſt Iuſtinianum palatii ſtructura nomen hoc quoque deſiiſſe.

B. 1. Τῶν ἐπισήμων] Reddidi *inſignium*. forte rectius *clariſſimorum*. de quibus v. Guther.

B. 3. Διασώσει] *traducat eum* per provincias juris Romani. διασώζειν eſt conducere, ſalvum & incolumen aliquem aliquo perducere. vid. Du Cange Gl. Gr. & ad Alexiad. p. 352. Luitprand. Legat. pag. 487. *διασώζειν, hoc eſt ducturi meo.* ubi quoque queritur *ſibi & ſuis datos equos, ſarcinis non item.* σώζειν pro *traducere*, & σώζεσθαι pro *tranſmigrare*, *tranſire*, *pervenire*, vel & *tendere*, veteres quoque dicebant. Appianus

pianus L. I. Civil. p. 403. D. 4. πάντα σπορῶν ἐν τῷ ... [id eſt ... transgreſſi] ἐς τὸν Μ... Maximus Tyrius ſerm. 5. p. 50. *ed. Heinſ.* ἡ τῷ σώματος χρεία πολυμερής τε ἐσα καὶ πολυειδὴς, ... [*pervenit* vel *tendit*] τῇ συλλαβῇ τῶν μερῶν πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῷ ὅλε. Ipſe jam Sophocles σωτῆρ dixit pro comite itineris, qui peregrinantem ſalvum & ſoſpitem eo, quo deſtinatio fert, traducit. Verſu ultimo Philoctetae nempe Nymphas νόςυ σωτῆρας appellat.

232. B. 7. Προτρέποντα] *arceſſentia.* Eodem ſenſu habet hoc verbum Theophanes p. 145. B. 5. & 146. C. 9. Eſt proprie *prorſum vertere*, e loco, quem quis occucupat, eum extrahere, & ulterius promovere.

B. 10. Θεραπείας] Significat hic loci *otium, commoditas*, ſic ut liceat curae corporis vacare, itinerum ſpatia & vices quietis ex arbitrio diſpenſare. Conf. paullo poſt C. 12. Malim itaque in Latinis reponi *per otium* aut *non abſque valetudinis cura.*

B. 11. Τῷ Δάρας] Celebre urbis limitaneae & munitae nomen apud Procopium & alios ſcriptores Byzantinos rerum ipſi aequalium. Theophanes p. 129. A. appellat χωρίον τῆς Μεσοποταμίας μέγα καὶ ὀχυρὸν, μέσον τῶν ὅρων κείμενον Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν, & addit ab Anaſtaſio Dicoro conditam Anaſtaſiopolin fuiſſe dictam. Conf. Goar. ad h. l. Videtur Δάρανος eſſe, quam Hierocles Synecdemus in Iſauria ponit. vid. p. 710. *ed. Weſſ.* Sitne haec Daras, an potius Taru, illa, quam Conſtantinus in vita Baſilii p. 166. C. Τάραντα appellat, mihi non liquet. vid. Alemann. ad Procop. p. 61. fine. Sim. Aſſeman. Bibl. orient. T. I. p. 26. B. & 281. b. item T. II. p. 119. a. Evodius Aſſeman Martyrol. T. I. pag. 141. Abulfeda in Geographia ex al Moſchtareco appellat مدينة صغيرة في لحف جبل ماردين *urbem parvam in pede montis Mardinenſis.* Quod ſi cum Theophane non conſentit, reputandum ipſum temporum & viciſſitudines rerum veteri urbis ſplendori detraxiſſe. Auctor fragmenti geographici, quod Bandurius in notis ad Conſtantini Themata p. 10. produxit, ſi per Δάρας hanc Daras deſignavit, quod feciſſe videtur, falſus procul dubio fuit in eo, quod eandem cum Taurizo vel Tebriſo fecit. Haec enim multo, quam illa, & recentior & in orientem borealem remotior eſt. Verba fragmenti ſunt Δάρας, τὸ νῦν Ταυρέζ.

D. 1. Ὥςε μὴ προφθάσαι τὰ προσταχθέντα] Egregie hunc locum illuſtrat Procopius Hoeſch. p. 85. 25. ſqq.

D. 6. Ἀσυμφανές] Sic novi Graeci, pro ἀσυνεπτα. Nicet. p. 179. A. ult. vid. Theoph. p. 329. A. 3. Cedren. p. 673. D. antep. Scylitz p. 826. C. 6. Συμφανὴς pro σύνεπτον aut ἐμφανὲς habet Polybius p. 158. 6. *ed. Gron.* Nunquam non in compoſitionibus alternant σὺ & σύν. Verba καὶ φυλάττειν τὸ σχῆμα τοῦτο, neſcio qui factum ut prorſus praeterierim in Latinis. *debent hunc habitum* (cette habitude, ce manoevre) *ſemper & ubique ſervare.*

D. 9. Ἡμερῶν ϙγ΄] Miror tot dies, tres poene cum dimidio menſes legati Perſici per Aſiam minorem itineri a Daras inde uſque ad Helleſpontum imputari, quum Anna Comnena ſcribat Alexiad. p. 169. ab Antiochia ad Nicaeam intra octo dies perveniri. Finge id veredis diſpoſitis nulla dierum noctiumque fieri quiete, continuato curſu. Attamen Busbekius CPli ad Amaſiam, quae ſane haud multum abeſt Anaſtaſiopoli intra menſem ſe veniſſe tradit, Epiſtola I. Debet igitur vitium noſtris numeris ineſſe.

233. A. 2. Ἐν τῷ σκρινίῳ τῶν βαρβάρων.] ubi chartae ad barbaros ſpectantes jacebant & aſſervabantur. Latiſſimi ambitus vox Barbari. Graecis vetuſtis ſignificabat omnes & illos qui Graece non loquerentur, &, qui Graeci non eſſent ſanguinis, etiamſi Graeco ſermone uterentur, ut Macedones. Latinis vetuſtis audiebant ſic omnes qui Latine non callerent. Byzantini deinceps Graeci ſic in ſpecie appellabant initio Perſas, tempore poſt Sarracenos; Latini praecipue Germanos. v. Script. poſt Theophan. p. 835. * [Germani iidem ac barbari. Goldaſt. ad Eginhard. pag. 162.] *

A. 3. Βέρεδα] Sunt equi curribus juncti et praeertim illi in uſum curſus publici per certas ſtationes diſpoſiti, ſemper promti & parati. Non eſt vox a *vehendo*, quod putant Grammatici, ſed Germanica. Veteres Germani *Pered* pro equo dicebant. Belgae adhuc *Paerd* dicunt, nos *Pferd* paulo durius. A Germanis id vocabulum ad Romanos Thracicos, & deinceps ad Arabes tranſit, qui *Barid* curſum publicum appellant. In cujus vocis etymologia grammatici Arabici valde ſe macerant, neque mirum. Erit de hoc ad Abulfedam dicendi locus, ad Ann. 60. [chr. 680.] quo ait Moawiam obiiſſe, qui primus apud Arabes al Barid البريد τὸ βέρεδον ἢ τὸν ὀξὺν δρόμον inſtituerit, quem Muhammedani principes per multa ſaecula, & adhuc ſaeculo XIII. ſervabant, ſed ut regale privato nemini licitum.

Ibidem. Κατὰ τὰ πάκτα] *Pacta* ſunt alias tributa, quae una gens alteri ex pacto & condicto debet. Hic ſunt ipſa foedera, contractus, ſtipulationes. Ita Annales Bertiniani A. 812. *Legati Michaelis ad Carolum M. miſſi Aquisgrani ſcriptum pacti ab eo ſuſcipientes more ſuo, id eſt lingua Graeca, laudes ei dixerunt.*

B. 7. Ἐλλωπίσαι] vid. Malal. T. II. p. 10. Theophan. p. 22. A. 9. & Scylitz. p. 835. D. 3. Du Cange ad Alex. p. 351.

B. 10. Ἐνδιαμένῃ δὲ] Ita eſt in membranis. Verti ac ſi reperiſſem ἔνθα καὶ δίζηται δὲ *ubi tandem voluerit.* Rarius verbum δίζεσθαι *quaerere, cupere*, & fere tantum poëticum. Sed poëtae verba vulgaria ab eruditis ſtudio devitata ſuis carminibus implectebant; unde non mirum ſi in vulgari Thracum Byzantinorum ſermone tales vetuſtatis reliquias obſervamus.

B. 11. Ἵππας καὶ ζῶα] Vocabulum ζῶον novis Graecis & *equum* & *mulum* ſignificat. Quum igitur τὰ ζῶα h. l. equis opponantur, mulos intelligere neceſſe eſt. Integra dictione ζῶον μελανὸν eſt apud Theophan. pag. 144. ubi Anaſtaſius *animal mulinum* Leo Grammat. contra p. 470. D. 6. ζῶδιον pro *equo* poſuit. Et ſic quoque Latinis *animal* modo eſt equus, modo mulus. v. Du Cange v. *Animal*, Iuret. ad Symmach. II. 27. & Paullin. de Vita Martini IV. 17. Papias. *Burides* [l. *Burriches*, pro Burrichi] *animalia, manni.* Quo in loco *animalia* pro mulis an equis accipias perinde eſt. Mannus enim, vel burrichus, inter ambos quodammodo ἐπαμφοτερίζει. Vox *burrichus*, quod in tranſitu adſpergere liceat, eſt Arabica. *al Borak* البراق celebratum fabulis & ſomniis doctorum Muhammedanorum animal, Alborak, quo Muhammed raptus in coelum perhibetur, & ut medium quid inter aſinum & mulum deſcribitur, erat hoc de genere, a diverſis coloris maculis ſic dictum. Omne enim ποικίλον, varium, *ſcheckig* noſtro ſermone, Arabibus eſt ابرق *Abrack.* v. Du Cange v. *Burrichus.*

Ibidem Καλχηδόνι] modo ſic ſcriptum reperi in membranis, modo Χαλκηδόνι. Verumque vetera dant monumenta, nec adhuc compertum, utrum rectius. Vtrumque nempe in uſu erat.

C. 2. Ὀπτίωνα τῶν βαρβάρων] optionem barbarorum penes Romanos militantium miniſterio deputatum. Eſt autem optio miles optatus, h. e. delectus, honeſtioris gradus, quales in provincias mittebantur ad celeriter inde nuncios Imperatori referendum, & aliis rebus peragendis ob ingenii dexteritatem aliquam in ipſis deprehenſam praeficiebantur. v. Caſaubon. ad Script. H. A. T. I. p. 16. Eorum quoque & potiſſimum erat militibus ſibi attributis annonas diſtribuere & de metatis ſeu hoſpitiis proſpicere. v. Aleman ad Procop. p. 100. Turci tales *Tſchauſos* appellant, nos *fouriers.* proviſores, χορηγὲς ςρατιωτικὰς.

C. 4. Ἱππαρῶν, ὧν ἔχει ποιῆσαι] De dictione ἔχειν ποιεῖν *habere facere* pro *debere facere*, aut μέλλειν ποιεῖν *facturus eſſe*, dixi alio loco. ποιεῖν ἡμέρας autem & *facere dies* Graeci Latinique juxta dicunt pro tranſigere. v. Theophan. p. 37. C. 9. & 90. A. 6. Cange Gloſſ. Lat. v. *Facere*, Wetſten ad N. T. Matthaei XX. 12. & Palairet obſervat. ad Nov. Teſt. Actor. XVI. 33. In illo Lucillii aut Luciani, Anthologiae p. 127. νύκτα μέσην ἔποιησε τρέχων ποτὲ Μάρκος ὁπλίτης, *mediam noctem faciebat*, eſt idem atque conficiebat, agebat, tranſigebat, *aliquando Marcus currens in ſtadio cum armis.* Ad mediam uſque noctem a die vel veſpera inde currebat, & tamen

tamen media nocte nondum pervenerat ad metam. Ipſe jam Demoſthenes in orat. contra Cononem πειῦν χρόνας dixit.

233. C. 8. Ἐσιάνθη] *vexatus, aegrimonia affectus, offenſus, laeſus fuerit.* Ita interpretandum eſſe hoc verbum ex hoc & aliis Noſtri locis & quibusdam eorum patet, quae Du Cange Gloſſ. Gr. protulit e novis ſcriptoribus Graecis, (nam antiquis ignotum fuit) ubi non putem ſignificare *conſtituere*, *contrahere*, *paciſci*, quam notionem Du Cange illi tribuit. Citat ibi inter alia locum Nicephori Presbyteri in Vita S. Andreae Sali καὶ σιανθεὶς ἐν ἐν τῷ πικρῷ ἔφη. *Exacerbatus ergo dicebat amara mente*, & hunc Ioannis Moſchi in Limone c. 205. ἀκούσας δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα παρ' αὐτῆς σιανθεὶς καὶ ἐλθὼν ἐδάκρυσεν. ubi interpres non male, certe haud procul a vero ſenſu reddidit *commotus*. Proprie eſt *contritus*, *punctus*, *contriſtatus*. Colligitur idem ex alio loco Vitae Simeonis Sali, quem Du Cange v. Κοσσίζειν & τζιμιμίζειν citat, ἔςιν ὅτε ἔβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν τὰ ἄσεμνα δύναμα εἰς τὸν κόλπον αὐτῶ, καὶ ἐσίαινον αὐτὸν καὶ ἐκόσσιζον καὶ ἐτζιμιμίζον αὐτόν. *Interdum quoque inhoneſtae poteſtates* (immundi ſpiritus) *mittebant manus ſuas in ejus ſinum et vexabant eum & colaphis contundebant, & attracto ſurſum naſo cervices ejus retro agebant.* Vtrumque vocabulum Arabicum eſt, & κοσσίζειν a قصع *colaphizare*, & τζιμμίζειν a زم quod eſt, animalis quidem, fraeno injecto, hominis autem naſo adunco arrepto, cervices & caput retrorſum agere. Verum etiam σιαίνειν illinc manavit ساء *Saa* eſt *malus fuit.* سي *Sion*, *malum*, أساء *Aſaa* in IV. conjugatione eſt *malum* facere, malo aliquem, noxa, moleſtia afficere. σιαίνειν ergo eſt aliquem malum, id malecontentum, iratum facere.

D. 2. Κλιβάνια καὶ ἀράλιας] Iungit utrumque, ex veteri more. Clibani, olim ἰπνοὶ dicti, ſerviebant ad conclavia vel zetas calefaciendas, & ſunt furni, non quales noſtrates Germanici, ſed ut orientales تنور *Tennur* dicti, quos ſtatim deſcribam; *arullae* autem ſunt ἐσχάραι, craticulae ferreae ſuper quibus rogus ſtruebatur, quales ſunt, quibus in Belgio ceſpites bituminoſi inſtructi accenduntur. Illi olim, furni nempe, maxime tum calefiebant, quum quis ſolus eſſet, aut cum paucis, literarumque ſtudiis vacaret, Hae, arulae puta, aut ad coquendum, aut ad compotationes & convivia multorum amicorum ſerviebant. Luculento enim in iis inſtructo igni circumſedebatur. Clibani erant, id quod hodie tennuri ſunt orientalium, vaſti rotundi cum plano fundo ferrei lacus, vel catini, baſſini, ollae, ut appellare malis, in ſcrobe depoſiti, media in zeta defoſſa ſatis profunda. Inſtructi erant illi lacus ſiphonibus, qui fumum per medios, ibi loci cavos ſtudio relictos, parietes in tectum & deinceps in auras emitterent. Inſtructi quoque erant patentibus foraminibus, ſpiraculis, in quibus aura, alendo igni neceſſaria ventilaretur, Tegebant hos lacus operculo ferreo ſtatim ex quo ardere ignis coepiſſet, et, ut in carbones ille abiiſſet, tapetibus id inſternebant, quibus pedes & medium corpus ſubmittebant, qui tepore frui vellent. Sic tennuri ſtructi ſunt, quibus hodie uſus eſt in oriente. vid. della Valle Epiſt. Itin. II. 17. & Olearii Iter Perſic. p. m. 415. & aliorum Itineraria. Et ſic quoque ſtructi erant veterum Graecorum ἰπνοὶ vel κλίβανοι. Clare id patet ex Ariſtophanis Veſpis vs. 147. ubi mentio fit τηλίας lati rotundi operculi, quod τῇ κάπνῃ, ſeu τῷ ἰπνῷ imponebatur. Poſſet quidem conjectura fieri, τὰς κάπνας veterum Graecorum fuiſſe in iſtum modum comparatas atque medio aevo in Italia erant, apud gentes barbaricas illi incubantes. Tum nempe ſic ignem alebant. Mediis in aedibus defoſſa erat profunda ſcrobs, in qua ignis ardebat. In tecto autem relicta erat iſti ſcrobi ad verticem oppoſita feneſtra, per quam fumus exibat. Vbi deflagraſſet ignis, obdebant iſti feneſtrae taliam ligneam, aut etiam circa veſperam, quando homines a laboribus diurnis ceſſarent & cubitum irent. Vnde, quemadmodum apud Graecos veſpera βουλυτὸς dicebatur, quia boves aratro tum liberabantur, ſic etiam medio aevo *igniteguum* idem valebat atque veſpera; & quando id faciendum eſſet, ingruentibus nempe tenebris, ſignum campana dabatur, quo monebantur homines tegendum eſſe ignem, & fumarium, ne per tenebras noxa fieret a flammis, aut etiam ne fumi & ignis conſpectu allicerent fures & latrones (vid. Du Cange v. *Ignitegium*, & Murator. T. II. Antiqu. Ital. p. 418.). Vnde remanſit apud nos ille mos ſub veſperam campana ſonandi. Si quis ex hoc more locum Ariſtophanis exponere malit, nihil quidem habeo quod opponam: & puto profecto paenes incultiores Graeciae gentes, item apud ruſticanos hunc ignis alendi morem obtinuiſſe. At in Athenis cum maxime cultis tam rudem in modum fuiſſe ſtructas aedes, ut per medias pateret pluviis illabendi, & fumo exeundi feneſtra, qua omnia ſordidarentur & conſpurcarentur, & ruinoſa fierent, vix mihi perſuadeo. Multo elegantior & commodior illa altera ratio, tennurorum puta. Ab horum tennurorum ſimilitudine (liceat mihi brevitatis & perſpicuitatis ſtudioſo peregrino hoc vocabulo uti) appellarunt ἰπνὸν laternam. Nam & haec ignem condebat in ſe, rotunda in ambitum, plana in fundo, ſpiraculis, & feneſtra fumo exitum datura inſtructa erat. Conf. quae ad Ariſtophanis Plutum de hac voce Bentlejus, & adverſus eum recte viri docti diſputarunt. Alter modus ignis apud Graecos alendi erat ἐν ταῖς ἐσχάραις *in craticulis ferreis*, ſeu *arulis*. Vt enim arae geſtatiles erant, & ignem alebant ſacrificiorum cauſſa, habebantque craticulas, ſuper quibus ignis ſtruebatur, & ſub his quadrangularem laminam, excipiendis cineribus: ita eſcharae, ſeu foculi geſtatiles ad hunc modum facti, quamvis non aeque alti, neque ſacris faciundis, ſed profanis uſibus deſtinati, tamen arulae dicebantur. Medii aevi Latini *andenas*, *landicas*, *repoſocina*, & *aycharas* (ſi modo proba ea ſcriptio eſt, ſed ſuſpicor *aiſcharas* reponendum eſſe) appellabant. De quibus omnibus vid. Du Cange Gloſſ. Lat. Ad tales foculos humi deſidere & poculis atque genio indulgere dicebant Graeci πρὸς πῦρ διέλκειν, *ad ignem diducere*, nempe ſcyphos, porrigere ſibi in vicem, ultro citroque reciprocare pocula. Stabant clibani, quod dictum, medio in conclavi, at arulae ἐπὶ τῆς ἑςίας, in foco, id eſt ad partem medium parietis ſummi, intrantibus oppoſiti. Hinc intelligas illud Artemidori p. 94. 14. ἀνακαίειν δοκεῖν πῦρ ταχέως ἀναπτόμενον, καὶ ἐφ' ἑςίας, καὶ ἐν κλιβάνῳ, ἀγαθὸν καὶ παίδων σημαίνει γονήν. ἔοικε γὰρ ἡ ἑςία καὶ ὁ κλίβανος γυναικί. *Si quis ſibi videatur ignem accendere, itque cito ardeat, cum in foco, tum in clibano, bonum eſt, & filiorum generationem promittit. Similis enim eſt focus & clibanus mulieri.* Hoc e doctrina ſymbolica, quae apud veteres Graecos, ut gentem origine Scythicam, frequenti in uſu erat, & adhuc eſt apud Scythas, ut ex ſcriptoribus rerum Ruſſicarum conſtat. Egregiam lucem dat hic Artemidori locus, illi Herodoti, & accipit viciſſim ab eodem, qui p. 322. *init.* exſtat de Meliſſae umbra querente, ὅτι ἐπὶ ψυχρὸν τὸν ἰπνὸν Περίανδρος τὰς ἄρτους ἐπέβαλε. Signanter ait Herodotus τὰς ἄρτας ἐπὶ τὸν ἰπνὸν ἐπιβάλλειν. Quod non intelligas niſi memoria teneas veteres Graecos panes ſuos calefactis illis τηλίαις ferreis impoſuiſſe coquendos, quibus eos conſueviſſe ſuos clibanos tegere paullo ante ex Ariſtophanis Veſpis demonſtrabam. Non faciebant illi panes tam vaegrandes atque ſunt noſtri, quorum unus interdum vel bajulum oneret, neque fermentatos coquebant, ſed ut Arabes hodienum adhuc, quorum in coquendo pane modum ſic deſcribit D'Arvieux apud La Rocque dans le Voyage dans la Paleſtine p. 192. *Ils ſont du feu* dans une grande cruche de grès, & lors qu'elle eſt echauffée ils detrampent la farine dans l'eau, comme nous le faiſons pour faire de la cole a chaſſis, & ils l'appliquent avec le creux de la main ſur le dehors de la cruche cette pate presque coulante s'etend & ſe cuit en un inſtant en ajant deſeché toutte l'humidite. Le pain s'en ſepare mince & delié comme nos gaufres. Cette cuiſſon ſe fait ſi vite qu'en fort peu de tems on en a une quantite ſuffiſante. Ratio patet quare foeminam cum furno & ſemen humanum, quo illa foecundatur, cum maſſa panis lactea & tantum non liquida comparaverint, qualis forma & indoles Graecorum panium fuerit, & quare illi ἄρτους ἐπὶ τὸν ἰπνὸν ἐπιβάλλειν non ἐμβάλλειν εἰς τὸν ἰπνὸν dixorint. Sed e diverticulo in viam.

233. D. 5. Κόμης τῶν πριβάτων] Vid. Caſaub. ad Scr. H. Aug. T. I. p. 609. Guther p. 759. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 323. & Du Cange Gloſſ. Gr.

D. 6. πιττάκιον] * [*Pittacium* eſt ſchedula. Anaſtaſ. p. 104.] * Vid. Salmaſ. ad Scr. H. Aug. T. I. p. 912. Gretſer. ad Codin. p. 162. Interpres ad Petronium. Eſt a πέτω, πετάω expando, πέταξ, πιττάκιον, πιτλάκιον. Vnde quoque novis Graecis πίτα & πίτ7α eſt idem atque πλακοῦς, *placenta*, utrumque a plano, repando & lato.

D. ult. Οἱ τῶν Φαβρίκων] *Fabricenſes*, οἱ Φαβρικήσιοι, qui ad publicas fabricas pertinent, & in iis laborant, aut etiam fabricas publicas faciunt. Sunt enim fabricae aut officinae, in quibus arma & alia talia publica opera conficiebant, parabantur; aut ipſa opera publica, aedificia, arma &c. Hoc ſenſu accipitur apud Lamprid. Alex. Sever. T. I. Scr. Hiſt. Aug. p. 921. *vectigalia civitatibus ad proprias fabricas deputavit*, id eſt remiſit, ut ex iis poſſent opera publica fieri, reſtaurari & ſuſtentari. Conf. Guther p. 614. Fabrott. Gloſſ. Cedreni Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Fabricae*.

234. A. 2. Ἐκ τῶν καπηλείων] Puto καπηλεῖα eſſe hoſpitia publica, tabernas vino & aliis liquoribus vendendis. Qualibus in aedibus quum multa ſint agenda, multis opus ſit, ut in hominum frequentia, miniſtris & vigilibus, credo conſueviſſe a tabernariis e praetorio ad diurnos uſus petitos fuiſſe pro mercede in fiſcum inferenda captivos Saracenos & alios, ad purgandas aedes, aliaque ſordida miniſteria peragenda, quemadmodum adhuc hodie CPli captivi Chriſtiani e ſeptem ſic dictis turribus petenti cuique ad diurnas operas permittuntur, pro mercede ſtatuta, quam captivi ipſi pendere ſuo cuſtodi & aerario publico debent, ſub veſperam vinculis reſtituendi. Idem in noſtratibus quoque majoribus urbibus fieri ſolet, ubi malefici aſſervantur, aeternis vinculis & ſtructuris caſtellorum aliorumque publicorum operum deſtinati.

Ibid. Βαλανεῖον τῷ οἴκῳ ἑκάστῳ] Adhuc hodie CPli ſunt praeter balneas publicas etiam in aedibus lautiorum hominum privatae, quia & in publicis σκαιῶς λέγεται, ut ſcite ait Epictetus apud Arrianum, & aliam quoque ob cauſſam, ob quam nolunt mariti uxores ſuas ad publica lavacra commeare. Tutum enim non eſt. Qui ſcire cupit, adeat Busbekii Epiſtulam tertiam.

B. 7. Ὅτε συνορᾷς] *quando voles*, quando commodum tibi fuerit, quando cenſebis. Proprie quidem eſt idem, quod alter, videre, cenſere. Sed hic tantillo plus, quam ſimplex ὁρᾷν notat. Amat in novorum Graecorum ſermone συν in compoſitis redundare. Imo συνορᾷν jam Lyco philoſophus dixit apud Diogenem Laert. p. 306. 8. Veteres tamen συνιδεῖν malebant quam συνορᾷν. Conf. Theophan. p. 269. D. antep. 301. C. 6. Novell. Iuſtin. p. 12. 9.

B 10. Ἀπὸ στόματος] Idem quod veteres ἀπὸ γλώσσης, verbis ore prolatis. δέχεσθαι ἀπὸ στόματος aliquem alloquio vel colloquio praeſentem excipere, opponitur τῷ ἀπὸ γραφῆς vel μηνύσεως, cum aliquo per literas aut internuncium agere. Ἀπὸ λέξεως dixit Nicephorus Breviar. Hiſt. p. 16. 3.

C. 1. Περὶ τῆς ὑγείας τοῦ βασιλέως] Vid. Cont. Theoph. p. 60. T. 5.

C. 9. Ὑμᾶς] Perfrequens eſt apud Graecos & Latinos ἡμεῖς & *nos* pro *ego* poni. Verum ὑμεῖς *vos* in allocutione ad alterum eumque unum praeſertim cui venerationem teſtari ſtudium erat, inſolentius eſt. Non deſunt tamen exempla, in quibus etiam praeſens locus eſt, quae mori horum ſaeculorum jam antiquis illis praeluſum fuiſſe oſtendunt.

C. 10. Λυπηθῆναι] *iraſci*, *ſuccenſere*, *offendi*. Nam λύπη novis Graecis *offenſionem*, *ſimultatem*, *malevolentiam* notat. vid. p. 245. C. 1. Theophanes p. 84. C. ult. 85. C 10. 86. B. 10. τὰ περὶ Πουλχερίας λυπηρὰ κατὰ Φλαβιανοῦ *ea*, *quae circa Pulcheriam acciderant*, *animum Eudociae adverſus Flavianum exacerbantia*. item p. 126. C. fin. 195. B. 7. 208. B. 2. 402. A. 1. Cedren. p. 337. C. 5. &c. vid. Chilmead ad Malal. T. I. p. 50. Vſurpavit jam Demoſthenes λυπεῖσθαι eo ſenſu p. 373. 9. edit. Morell.

C. ult. Ῥίψαντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς] *in terram provoluti*, toto corpore. minus recte in Latinis redditi. vid. ad p. 236. A. ult.

D. ult. Σουβαδιούβαν] *Subadjuva* eſt vicarius Adjutoris vel Adjuvae, ut hic eſt Magiſtri. vid. Guther pag. 391.

235. C. 3. ΑΡΜΑΤUS] Reddidi ut in membranis inveni, miſcelam Graecae ſcriptionis & terminationis cum Latina. P pro R & terminatio US pro OS Graeca ſunt, reliqua Latina; vel potius terminatio *us* Graecis cum vulgo Latino communis eſt. Etiam grandibus literis his ipſis quas vides, lector, exaraverat librarius, quod paſſim fecit in vocibus Latinis. Solebat autem vulgus Latinum, ſeu quod ſic vetus vulgaris Latinus ſermo a majoribus acceptus ferret, ſeu quod Graecorum conſuetudo id invexiſſet, accuſativos plurales, quos grammatici in *os* terminant, in *us* finire. Vt hic *armatus* pro *armatos* habemus, ſic alibi noſtri codicis *in multus annus* pro *in multos annos*. item pag. 404. C. PARATUS. pro *paratos*. nempe flagitamus, vel arceſſimus, vel huc adeſſe volumus. Apud Muratorium in Theſauro Inſcript. p. 1669. n. 7. in inſcriptione retrograde exarata eſt ELIA VINCENTIA QVE VIXIT ANNVS XVI. & p. 1920. n. 16. VIXIT PLVS MINVS ANNVS XXII. In ejuſdem Antiquit. Italic. T. II. pag. 1011. eſt inſcriptio de fine ſaeculi quarti IC QVIESCET CVTINVS IN PACE QVI VIXIT ANVS PM (plus minus) XXC. Formulae veteres apud Bignonium cap. 29. *Homo aliquis nomine ille, ſic factus, ſupra me venit cum armis ſuis, & colpus* [id eſt *colpos*, *de coups*, ictus, verbera, venit a *colaphus*] *ſuper me miſit, & ſic dominus* [deus] *directum* [*droit*, jus] *mihi dedit* [id eſt bonam cauſſam ipſum aggrediendi] *& tales colpus ei dedi, pro* [id eſt *a*] *quibus ipſe mortuus eſt.* Ex hoc more *o* & *u* permutandi manarunt terminationes in ὄριον pro *orium*, ut *armaturium*, & alia, de quibus ſuo ſuo loco; & ipſum illud quod hic habemus proxime ἀνωλαβόντας pro ἀναλαβόντας. De more autem literas Graecas & Latinas commiſcendi vid. Salmaſ. ad Inſcript. Herodis Attici p. 94. *edit. Crenianae.* * [Medio aevo commixtae literae Graecae paſſim cum Latinis ſunt, ut apparet ex chartis Ravennatenſibus, praecipue Maffei Iſtoria diplomatica p. 238.] * Imo jam ſub veſtutis Romanis in numis conjunctae fuerunt Latinis literis Graecae. * [Numus Alexandri M. cum inſcriptione Μακεδόνων in altera facie varia ſymbola & nomen AESILLAS literis Latinis explicatur p. 484. Memoir. de Trevoux A. 1711. ubi etiam de more Latinis literis monumenta apud Graecos inſcribendi] * Apud Muratorium Inſcr. pag. 478. 9. in eodem verſu ΓELACIC & ΛOTTPON exaratum conſpicitur. Teſtantur quoque hoc de more numi Graeci medii aevi apud Du Cange in Famil. Byzant. item Achates contorniatus apud Caylutum in Collectione veterum ſignorum Tab. LXXXVI. cui inſcripta ſunt haec duo verba: NEPUN AΓTCTE. In qua inſcriptione duo ad tria exſtantia deterioris aevi deprehenduntur veſtigia; unum υ pro ω poſitum, Νερυν pro Νέρων. alterum Αγυςε pro Αυγυςε, denique υ pro ευ.

C. 6. Πατρικίῳ] Forte praepropere cenſui vocem hanc vitioſam eſſe, & illi ſubſtitui in Latinis *Praepoſitum*; non reputans aetate Iuſtiniani, cui fragmentum hoc debetur, non tam numeroſos eoque non tam viles fuiſſe Patricios, quin licuerit Petro Magiſtro Patricium κατ᾽ ἐξοχὴν nominare. Patricius tunc temporis idem erat atque Pater principis, et erat conſiliorum ejus conſcius & familiaris intimae admiſſionis, quod poſtea mutato nomine ὁ μυστικὸς & ὁ παραδυναστεύων erat. Quod ſi tamen non ſine cauſſa videar Praepoſitum hic loci Patricio praehabuiſſe, id mihi tanto gratius accidet.

C. ult. Ἵππους] ut nempe traduci coram Imperatore poſſint. Nam humili in loco erat conſiſtorium; ut ſolebant eo tempore caeterorum quoque principum Europaeorum diaetae humili in loco eſſe. v. pag. 290. D. 4. Carolus IV. Auguſtus Metis ſolennem curiam Anno 1356. habebat, in qua, teſte Alberto Argentinenſi, *electores & officiales ſeu miniſteriales imperii veniebant ſuper equo usque ad menſam. Deſcendentes vero de equo coram menſa hiſtrionibus & mimis dabatur equus.* Ex eo quoque intelligitur principes viros tunc in humili conviváſſe, quia *boves de ſcarlata veſtiti*

intro-

introducebantur, qui cornicabant [cornubus ſe petebant, arietabant] *ad ſingula fercula, quae apponebantur regi in menſa,* niſi forte boves hi docti ſcalas ſcandere, aut machinis ſublevati fuerunt. Locus deſumtus eſt ex Alberico Monacho trium fontium apud Murator. T. I. Antiqu. Ital. p. 846. e quo etiam origo vocis *charlatan,* qua circumforaneum, agyrtam deſignamus, intelligitur. Nempe a veſte coccinea, ſcarlato, quam & ipſi, & boves, atque ſimiae, geſtabant, quos circumducebant & edentes θαύματα monſtrabant, appellati fuerunt *ſcarlatati* & *ſcarlatani.* Vnde autem *ſcarlatum* ſeu pannus coccineus? Ab Arabico شرل *ſcharal,* quod coccineum colorem notat. Vocabulum in Golii Lexico non proſtat. Habetur tamen in Moallacah quinta.

235. D. 2. Ὡς ἐν ὑποθέσει] *Vt exemplum fingam, e quo negotium hoc intelligatur, exempli cauſſa.* Theorianus in Legat. Armen. ἔςωσαν, ὡς ἐν ὑποθέσει, ἐνταῦθα ὑπέρπυρα τρία. *fingamus tantiſper, adeſſe hic coram nobis tria hyperpyra.* ἐν ὑποθήκης μέρει pro eo dixit Plutarchus Oper. philoſ. p. 178. 16. Noti ſunt hypotheticae argumentationes Stoicorum. Belgae perappoſite *veronderſtellen* dicunt pro ὑποτιθέναι, ſupponere tanquam verum, aut exiſtens, aut factum quid.

D. 3. Ἰσόδουλος] Menander Rhetor in Excerpt. legat. Hoeſchel. p. 121. eum Ἰσοδουλοτάτῳ appellat, (locus meretur cum noſtro conferri) & Procopius Hoeſchelii p. 333. 13. Ἰσόγεοον.

D. 5. Ἐπάγει] id eſt ἐπάγῃ. Nihil librario noſtro frequentius, quam indicativos & ſubjunctivos promiſcue habere. Adducat *armatos,* nempe Domeſticus ſcholarum, aut Silentiarius, aut alius quicunque ad cujus curam haec res ſpectat. In Latinis ſupplevi *Decurio,* ob ea quae p. 236. A. 6. leguntur.

D. 6. Τὰς τῶν βαρβάρων] Hic excidit aliquid e membranis procul dubio. In Latinis ſupplevi e B. vs. 12. τὰς ἑρμηνείας καὶ χαρτοπαρας τῶν βαρβάρων.

236. A. 3. Τερτιοκήριος] Rara *tertiocerii* fit mentio. *Primicerius* & *ſecundicerius* ſaepius leguntur. Quo in ſcrinio tertiocerius hic memoratus fuerit, non liquet. nam multa erant ſcrinia ſub diſpoſitione Magiſtri officiorum.

A. penult. LEBA] His ipſis literarum formis exaraverat librarius. Pro *velum* malim in Latinis *te* ſubſtitui. vid. dicta ad p. 140. C. II.

A. ult. Ῥίπτει] Humi procidebant & jacentes adorabant Imperatorem Graecum legati exteri ut patet ex Menandri Rhetoris Eclogis Legation. ed. Hoeſchel. p. 94. ἦκεν προσελθὼν [Sebochthin legatus regis Perſarum ad Iuſtinum ſeniorem] κατὰ τὸ εἰωθὸς τὸν αὐτοκράτορα προσκυνήσων, χαμαὶ ῥίψας ἑαυτὸν, ἔτυχεν, ὁ πῖλος, ὃς ἐπὶ τῇ κεφαλῇ κατὰ τὸ νενομισμένον τοῖς Πέρσαις ἐκέκειτο, εἰς τοὔδαφος ἔπεσε.

B. 10. Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν] Mos illius temporis, quo reges, qui tum paene duo tantum in orbe erant, Romanus Imperator & Perſarum, ſeſe invicem fratris appellatione donandi, ad noſtra tempora promanavit. Dicam de illo pluribus ad p. 398. A. 10. Interea hic unum excitabo Menandri Rhetoris locum ex Hoeſchelianis Legationum Excerptis p. 124. De formula σὺν θεῷ autem v. ad p. 393. C. 9.

B. ult. Ἐνδιάθετα ῥήματα] Vertenti mihi hunc locum non ſuccurrebat vera ſignificatio vocabuli ἐνδιάθετος. Eſt nempe omne quod quis in animo habet, aut agitat, quae intus penes ſe velut diſponit, locat, tranſlocat, fovet, volvit & revolvit. Alias adhibetur pro *inſito, inhaerente.* Vt Plutarchus Opuſcul. p. 76. 2. περιαυτολογίαν ἐνδιάθετον *cupiditatem de ſe loquendi homini inſitam* appellat. Idem p. 83. ἕξιν ἐνδιάθετον καὶ φιλόσοφον, *habitum animi inhaerentem,* quem animus ſentit, a quo movetur & feritur, opponit ἕξει ἱστορικῇ καὶ σοφιστικῇ habitui animi quo res bonas tantum hiſtorice novit, & diſſerere de illis abſque affectione poteſt. Hoc a noſtro loco alienius; utitur tamen hoc ſenſu dictione noſtra κατανύξεως Caſaubonus in Epiſtolis. Pro eo novi Graeci σχετικὸς dicunt, de quo inferius ſuo loco. Eo ſenſu quoque legitur apud Scholiaſten Sophoclis ad Oedip. Colon. vs. 469. ubi vocem Εὐμενίδας interpretatur. ἐξ εὐμενῶν στέρνων, οἷον μὴ ἐξ ἐπιπολῆς, ἀλλ' ἐνδιαθέτως, *non ſuperficialiter, ſed toto animi affectu.* Aptior autem huic praeſenti eſt alter ille Plutarchi locus p. 1391. 13. ubi ὁ ἐνδιάθετος λόγος, *ſermo in mente adhuc abditus* opponitur τῷ ἐν προφορᾷ, *ſermoni per os prolato.* Quod ſi tamen aliquis malit in noſtro loco ῥήματα ἐνδιάθετα *verba affectuoſa,* caritatem monſtrantia, interpretari, me non habebit reluctantem.

C. 7. Πάλλια] Ad reges orientis abſque munere accedere nemini licet. Inter dona itaque offerenda praecipuum locum obtinent pallia, id eſt ſupellex ſerica veſtiaria cujuſcunque generis, dein equi; raro aurum & argentum, raro gemmae, raro mancipia. Haec accipiunt reges illi, haec reddunt illis, quos honorare cupiunt. v. Murator. Ant. Ital. T. II. p. 841. ſqq. unde tantum unum alterumve locum excitabo. *Admirabiles nuptiae pro ea Mediolani factae ſunt,* ait Chronicon Aſtenſe, *& ibi datae fuerunt joculatoribus pluſquam ſeptem millia pannorum bonorum -- Dominabus Patuanis multa jocalia condonavit & joculatoribus multas veſtes, quibus deficientibus aurum & argentum pro ſupplemento largitus eſt.* Idem etiam in Hiſtoria orientali obtinet. Quod joculatores principibus Europaeis, id poetae Arabici principibus orientalibus erant. Hos ergo ſi donare muneri, pro carmine panegyrico oblato vellent, equo aut pallio, quod illi خلعة challam appellant, donabant. Item ſi major princeps minorem honoraret, pallium & equus mittebatur. In ludis equeſtribus medii aevi proponebantur inter tria brabea primum & maximum *pallium,* unde nata dictio *curſus ad pallium,* id eſt pro pallio obtinendo. v. Murator. l. c. p. 850. Eſt autem ut dixi pallium non id ſolum quod ſtricte ſic appellamus, ſed omnis ἀναβολὴ, omne quod induitur aut appenditur, vel injicitur, inſternitur corpori tegendo, fovendo, ornando, verbo ſupellex veſtiaria, integrae telae panni, & quidem ſerici. Pallium enim, παλλίον, aliud nihil eſt, quam πανίον, *pannus,* v. Du Cange Gloſſ. utroque h. v. Otto Friſingenſis opulentiam Byzantii laudaturus, *ibi abunde* ait, *eſſe auri & argenti & palliorum.* Pariter Radulphus Cadomenſis in Geſtis Boamundi & Tancredi introducit Alexium Comnenum Imp. ſic loquentem in epiſtola a ſe conficta. *Hic* [CPli] *ſunt pallia, hic aurum, hic caballi, hic te omnium manet affluentia theſaurorum.* Ioannes Monachus in Vita S. Ottonis Abbatis Cluniacenſis lib. 1. *relictis namque nativis atque aſſuetis veſtimentis coeperunt fucatas* [nempe purpura, aut certe coloribus, coloreas] *atque fluxas* [id eſt amplas, ſyrmatoſas] *pallioque* [id eſt ſerico] *ornatas circumferre cucullas.* Turpinus c. 29. (apud Du Cange *Caccinum,* pro quo reſtituendum *caretum, une charete,* genus vehiculi.) *Beatum Rothlandum ſuper duas mulas careto aureo ſubvectum, palliis tectum ad Blavium Karolus deferri curavit.* Luitprandus in Legationis ſuae narratione ait multa pretioſa pallia ſe CPli coemiſſe; ſed quum vellet in Italiam mittere, intercepta in ipſo portu & Imperatoris juſſu retracta fuiſſe. Nolebant enim Graeci ad occidentales luxus ſui delicias tranſmittere. Quo factum, ut quamvis Amalfitani, Piſani, Ianuenſes & Veneti cum orientalibus commercia exercerent, ſerica tamen veſtis inter cariſſima & rariſſima Europae noſtrae cimelia haberetur, quae ipſis quoque Imperatoribus dignum munus eſſet. Ita *quum rumor percrebuiſſet,* ait Chronicon Caſſinenſe lib. 20. *regem* [Imp. Germanicum] *in Italiam venturum eſſe, perrexit* [Abbas coenobii] *Amalfin, ibique viginti pannos ſericos, quos triblattos vocant, coëmit, ut, ſi forte neceſſarium eſſet, haberet certe, quod regi donaret, pro tutela videlicet & honore monaſterii hujus.* De more principum utriusque orbis & ſaeculi medii, veſtibus eos donandi, quibus bene vellent, agam ad pag. 271. D. 4.

Ibid. Κοσμίων] *Iocalia* appellabant medio aevo. Pertinent eo auro, argento facta opera, pyxides, taeniae, gemmae, margaritae, plumae avium pretioſae, arma affabre facta, omnia quibus corpus ornatur & illuſtratur.

D. 5. Κάδιλον ἔχοντ.] Rara haec dictio, mihi quidem nuſquam alias reperta, notat, quod nexus & ratio loci monſtrat *laborem habens,* id eſt deputatum, commiſ-

commiſſum ſuae curae. Improbabilis ut accidat ob novitatem neceſſe eſt. Sed ejus generis in hoc libro multa ſunt; & ne ſic quidem ratione caret. Κάδυνος novis Graecis eſt *tormentum, poena, ſupplicium*, (vid. Nicephor. Patr. Breviar. p. 11. 5. & 19. ſin.) Eodem ſenſu Latini quoque ſequiores *periculum* uſurpant. Hinc ipſis κίνδυνος eſt omne, quod cum cruciatu conjunctum eſt, aerumna, labor taedii plenus, contentio defatigans. Affirmare auſim hanc ſignificationem veteribus Graecis incognitam non fuiſſe. Sume locos, in quibus vocabulum κίνδυνος legitur, omnes & expende. Videbis eorum longe plurimis ſignificationem laboris aerumnoſi, ſollicitudinis (prout nempe in Cod. Theod. & Iuſtin. legitur) non minus bene, quam periculi congruere. Diodori Siculi e. c. illud libro XVIII. in fine, πάντα κίνδυνον ἀναδέχεσθαι non magis hanc quam illam ſignificationem tolerat. Recte igitur dixit Zoſimus fine capitis 62. L. I. ἔργα καὶ κινδύνους ἀποδέξασθαι, ubi dubito rectene ὑποδέξασθαι emendatum eſſe. Certe ἔργα ὑποδέχεσθαι nemo unquam dixit. Allegarem Polyaenum, apud quem p. 158. 7. κίνδυνος eo in loco poſitum eſt, quo alius quicunque Graecus ſcriptor purioris ſermonis ſtudioſus ἀγῶνα adhibuiſſet. οἱ δ' ἐγχωρίῳ κινδύνῳ, ταραχωδῶς ἐμπεσόντες, καὶ διὰ νυκτὸς φυγεῖν βιασθέντες, ἀπέβαλον πολλοὶ τὰς ἀσπίδας. *multi jacturam ſcutorum fecerant, ut in vehementi lucta,* (vel *contentione*) *& invecti cum tumultu, coactique per noctem fugere.* Sed abſit a me ut ſcriptorem tam infantilem, tam anilem, tam judicio & eloquentia omni caſſum, ipſius infimae & ferreae Graecitatis dedecus, aetate argentea (ſic enim Antoninorum aequalem appellant) dignum exiſtimem. Quem nos habemus Polyaenum, ex ejus commentariis cum inſutis ſuis commentis nugax aliquis Graeculus conſarcinavit. In Thucydide videor mihi ſignificatum eundem vocabuli hujus deprehendiſſe, ſcil. III. 14. μὴ πρόησθε ἡμᾶς ἴδιον μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλλομένους. qui locus non video qua ratione exponi queat, niſi κίνδυνον pro πόνῳ accipias. *ne ſinite nos laborem noſtrorum corporum diſcrimini exponere.*

237. A. 9 STRANFER] Ita membranae. quod eo moneo ne typographicis operis vitium imputetur. Mira ineſt novis Graecis & ridicula ſcaevitas oris in efferendis peregrinis vocabulis. Tranſponere literas deteſtabilem in modum ſolent. Recte tamen infra p. 404. C. 4. legitur *Transfer.*

C. 8. Ἰδία δωρεᾷ] Pro magna gratia & honore debebat reputari, ſi Imperator non principis exteri tantum dona admitteret, quae ſine gravi cauſſa repudiari non ſolebant, ſed etiam a legato ſuo nomine oblata accipere dignaretur. De Nicephoro Phoca narrat Luitprandus p. 483. bſ. eum ultima demum receptione munera ſua admiſiſſe. *Magnis die illa effeci precibus, ut munus, quod ſaepe aſpernatus fuerat, dignaretur accipere.*

D. 7. συντυχία] *colloquium.* Sic uſurpant novi Graeci. v. Theophan. p. 54. C. 8. In Anthologia p. 119. *init.* appellantur literae τῶν ἀποδημούντων ὄργανα συντυχίης. *inſtrumenta conventus & colloquii abſentium.*

238. A. 9. Ἀλλ' ὡς ἄρχεται σὺν αὐτῷ ἔξω λαλῆσαι] Illud σὺν αὐτῷ dubie poſitum, notetne *praeter ipſum*, an *coram ipſo*. Qui legationes ad Ruſſicam & Turcicam aulam ſcripſerunt (utraque autem propago Graecae quodammodo eſt) acerbe queruntur, ſibi acres circumpoſitas fuiſſe vigilias, ne cum exteris legatis aliis, aut cum ipſis indigenis conſueſcerent. Luitprandus jam queſtus eſt p. 483. *ſe diligenter cuſtoditum fuiſſe, ne cujuſquam frueretur ſermone, qui actus Nicephori ipſi indicaret.* Inſignis eſt locus Procopii *Gothic.* IV. pag. 341. 29 *ed. Hoeſchel.* ubi de eodem noſtro legato Perſico Iſdigunaſo, extraordinariis honoribus & officiis excepto a Iuſtiniano loquitur μετὰ πρεσβείαν ἁπασῶν ἄλλων ἄτοπον ... φυλακῆς κοσμιᾶς ἦλθεν, ἀλλ' αὐτός τε καὶ ὅσοι αὐτῷ ... πολλοὶ ... ὄντες ἐν πόλει ἐξουσίᾳ ... ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἐντυγχάνειν καὶ ξυγγενέσθαι ... τῆς πόλεως πάντῃ περιιόντες ... τε καὶ ἀποδόσθαι ὅσα ἂν βουλομένοις σφίσιν, καὶ ξυμβόλαια ποιεῖσθαι πάντα, ἐργασίᾳ τε τῇ περὶ ταῦτα ... ξὺν πάσῃ ἀδείᾳ καθάπερ ἐν πόλει αὐτῶν ἰδίᾳ, ... αὐτοὺς ἐπεμελεῖτο ἢ ξυνόντος ἄλλως ἢ ... ἀξιοῦντος, ἢ παρ' οὐδέν.

B. 3. Πῶς ἔμεινε] *quomodo manſerit*, id eſt habitet, in manſione ſeu habitaculo ſuo ſe gerat, & ſibi placeat. μένειν, παραμένειν, κοιμᾶσθαι, *manere*, idem notat atque hoſpitari, commorari. vid. Salmaſ. ad Scr. H. A. T. I. p. 315. Interpretes ad Plinii Epiſt. II. 17. Iam Euripidis aetate μένειν ſic nude poſitum ſignificabat *domi manere*, neque opus erat ut doct. Pierſonus Veroſimil. p. 142. verſum 30. *Cyclopis* & Barneſium, ibi quidem loci contumelioſe haberet. Hinc παραμένων erat olim inter nomina paraſitica, quia paraſitus, degreſſis reliquis convivis maneret apud herum & regem ſuum, eſſet, ageret ſemper circa eum, & veluti ſtator, apparitor excubaret apud eum. vid. Alciphron. Epiſt. & Theophraſt. Charact. c. 2. Nam οἱ παραμένοντες ſunt ſtatores, qui ad heri juſſa exſequenda parati ſtant, παραμένουσι praeſtolantur num quid ille velit; & παραμοναὶ ſunt excubiae principem per vices cuſtodientes. v. Du Cange ad Cinnam. p. 476. & Gloſſ. Gr. p. 1111. Παραμονὴ dicta feria ſeptima, ſeu dies Sabbati, quoniam fideles tunc in eccleſia a veſpera παραμένοντες manebant, exſpectabant adventum dominicae. Παραμονάριοι *circummanentes* alicujus eccleſiae ſunt domeſtici ejus, prope ipſam manentes, ſeu habitantes, & ejus ſervitiis vacantes. *Circummanentes* & *commanentes* ſunt Latinis medii aevi, qui manent, id eſt habitant, agunt, verſantur, circum aliquem vel cum aliquo. Gaufredus Malaterra l. 4. *A marito plus amabatur, & a circummanentibus plurimum appretiabatur.* Charta Ludovici Pii (apud Du Cange v. *Diſtringere*) *Homines eccleſiae tam ingenuos quamque ſervos, ſuper terram ejus commanentes.* Catholicon parvum. *Genecium* [γυναικεῖον] *poteſt dici Sayria* [id eſt Saydaria, officina ſericaria, ubi Sayda, hoc eſt ſericum, laboratur] *ubi manent* [agunt, degunt] *mulieres de ſero nendo* [ſeu quarum opus eſt ſericum nere.] Vid. Du Cange v. *Manere, emanere.* Pro μένειν interdum quoque κοιμᾶσθαι dicebant, ut *cubare, excubare* Latini. Hinc ὁ παρακοιμώμενος idem qui ὁ παραμένων *excubitor.* v. quae de Parakoemomeno dico. Latini quoque *morari* dicebant pro *habitare*. *Moratores* pro *incolae*, Hiſpanis perfrequens. Noſtri quoque majores *weilen, manere, morari*, pro habitare dicebant, & *Weil* pro habitatio, manſio. Remanſit hoc vocabulum ſuperſtes ex veteri ſermone in terminatione nominum multarum civitatium Alamanniae, quod tamen alii a *villa* derivant.

Ibid. Μέρη] *portiones, particulas*, dapum nempe. *Partes* quoque Latini dicebant. v. Scr. H. Aug. T. I. p. 951. & Legat. Luitprandi.

B. 4. Ἐν ταῖς ἑορταῖς ταῖς ἡμετέραις.] Repoſui ἡμετέραις pro ἡμέραις, quod membranae dabant. Saepe a librariis voces ἡμέρα & ἡμετέρα permutantur. vid. Cinnam p. 126. D. 7. Conſtantin. Tact. p. 44. lin. 17. De donis per occaſionem dierum feſtorum ad amicos mitti ſolitis, in quibus etiam edulia, v. Du Cange v. *Feſtiva,* & *Feriatica.*

B. 8. Ἀναγόρευσις] Item ἀνάῤῥησις, *renunciatio,* uſurpatur promiſcue de Imperatoribus, poſterius quoque de ſacerdotibus. Maximus in ſcholiis ad Cap. 5. Dionyſii de Hierarchia, τὴν ἀνάῤῥησιν φησὶν ὅταν ἐν αὐτῷ τῷ χειροτονεῖν κηρύττῃ τὸν χειροτονούμενον ἡ θεία χάρις προχειρίζεται τόνδε εἰς τόνδε. Anaſtaſius p. 70. ἀνάῤῥησιν reddit *appellationem imperii.* Ἀναγορευτήρια θύειν, offerre Deo munera in grati animi ſignificationem pro ſua ad imperium elevatione, electione & renunciatione, habet Nicetas Choniates in Man. Comneno L. I. ἀναδεικτήρια appellat Polybius pag. 773. 9. *ed. Wechel.* De caeremoniis, quibus Imperator ſibi collegam aut Caeſarem aſſumebat, egit Hadr. Valeſius ad Amm. Marcell. p. 534. a. Ritus aliquot tum obſervatos, quum Tiberius a Iuſtino Caeſar nuncuparetur, & orationem hujus ad illum, habet Theophanes pag. 212. Goar. ad illum locum obſervat, Tiberium primum fuiſſe cum εὐχῇ coronatum. Vulgo contra putatur Leo M. de quo hoc capite narratur, primus eorum fuiſſe, qui ſolennibus cum ceremoniis a Patriarcha CPtano coronati fuerunt. v. Haberti Pontif. p. 627. *[In templo S. Sophiae CPtano fiebat Imperatorum inauguratio. Nicet. pag. 294. Theodora in magno templo veſte purpurea induta cum Zoë Auguſta ſalutatur. Cedren. p. 751.]* Obtinebat id poſt conditum magnum,

ſeu

ſeu S. Sophiae templum. Sed antequam Iuſtinianus id conderet, fiebat renunciatio in templo S. Ioannis Baptiſtae apud Hebdomum, ut e Theophane p. 243. B. & e noſtri codicis capite hoc, in quo verſamur, patet. Haec enim e Petro Magiſtro particula ritus renunciationis Imperatorum Iuſtiniano & templo S. Sophiae antiquiorum exponit * [In theatri circo conſalutatus Imp. Baſilius p. 397. Script. poſt Theophan. Imperator creatur patre vivo Ioannes Nicet. Du Cange ad Alexiad. p. 323. Conf. Wittekind de inauguratione Imp. Ottonis I. II. Geſt. Saxon. Lex Romanorum Impp. abſolvendi reos, in inauguratione. Cont. Conſtant. I. p. 8. Hoc etiam adhuc uſu venit] * Vid. Goar. ad Codin. p. 128. n. 4.

238. C. 3. Γενομένα] Sic dabant membranae pro γενόμενον.

C. 4. Κάμπῳ] *Campo*, vel *Campo Martio*, quales ante maiores omnes urbes erant, ut Romae, Byzantii, per provincias, & quales ante urbes maiores Hollandiae obſitae proceris arboribus delectare oculos ſolent, exercendae iuventuti in ludo ſphaerodromico ſervientes, unde vulgo *die Malliebahn* appellatur. *Campos* enim fuiſſe deſtinatos potiſſimum iuvenibus in armis & aliis gymnaſticis exercendis nemini latet. Infra p. 251. D. antep. memoratur campus Caeſareae Cappadociae. Non dubito campum hunc ſecuto tempore fuiſſe Philopatium dictum, quod ibi jucunda eſſent deambulacra, & equitationes, quapropter Nicetae p. 6. D. τὸ ἱππήλατον Φιλοπάτιον appellatur. Campum & Hebdomum idem eſſe, tribunal Hebdomi & Campi quoque idem eſſe, & ibi renunciatos fuiſſe Imperatores, ait Du Cange CPli Chriſt. p. 140. L. III. Diverſa tamen eſſe, ſed vicina, patet e noſtro hoc capite, & Menolog. Baſil. T. I. p. 67. ubi ἐν τῷ κάμπῳ πλησίον τοῦ Ἑβδόμου, & paulo poſt ἀπὸ τοῦ Ἑβδόμου εἰς τὸν κάμπον πρὸς τὸ τριβουνάλιον. Solebant nempe ſolennes in Campum proceſſiones facere. * [Marianus una cum Patriarcha proceſſiones ſolennes in Campum facit. Theoph. p. 94. Βασιλίσκος ἐν τῷ κάμπῳ ἀνηγορεύθη βασιλεύς. Theoph. p. 104. De campo Martio regum Francorum v. Abregé de Mezeray T. II. p. 128. Reinelii Variae & defenſio Variarum, Giornal. dei Letterati II. 104 Rivinus de Majumis, Du Cange ad Joinville Diſſert. IV. p. 152.] * De more imperatores in campo, non Romae aut Byzantii tantum, ſed etiam alibi renunciandi v. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 262.

C. 6. Ἀνατόλιος] Quid hic patriarcha aut archiepiſcopus CPtanus apud renunciationem Leonis egerit, codex noſter non indicat. Certe claris verbis non dicit, eum coronam novo Caeſari impoſuiſſe. Ait tamen Nicephorus Hiſt. Eccleſ. XV. 15. de Leone hoc, ψήφῳ κοινῇ τῆς συγκλήτου βασιλεὺς Ῥωμαίων ἀναγορεύεται, τοῦ πατριάρχου Ἀνατολίου τὸ διάδημα περιθέντος αὐτῷ. vid. quae ad p. 239. A. 11. & 241. B. 5. dicam.

C. 8. Λαβώρουν καὶ σίγνων ἐπ' ἐδάφους κειμένων] *Labara* eſſe vexilla quadrata cruce ſignata, & *ſigna* vexilla imperatoris protomam gerentia, res nota eſt, & alibi a nobis notata. Signa autem invertendi, aut humo ſternendi mos, aut luctum ſignificabat, aut ſubmiſſionem, aut denique inſultationem & humiliationem ejus, cujus ſigna inverterentur. Primum hic loci obtinet. Sternebant enim milites ſigna, quia Imperator, cujus in honorem erecta geſtarentur, non aderat, Marciano vivis exemto, & Leone nondum renunciato. Vbi facta renunciatio, rurſus elevabantur, indicio gaudii. v. Caſaubon. ad Spartiani Severum T. I. p. 601. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 507. & 512. Alias quoque quoties novus Imperator aut Caeſar nuncuparetur, ſternebantur ſigna & haſtae, etiamſi ſenior Imperator adeſſet, & coronatione peracta demum reſurgebant. ut diſcitur e Leone Grammat. p. 466. ult. τῶν σκήπτρων πεσόντων, ὡς ἔθος, ἔστεψε ὁ Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον. Pariter invertebantur illarum cohortium legionumve ſigna, quae cum infamia exauctorarentur. Ita refert Spartianus Severum Imperatorem, quum Romam veniſſet, & praetorianos, qui ſibi adverſati fuerant, exauctoraſſet, pertexiſſe in palatium *praelatis ſignis, quae praetorianis ademerat, ſupinis, non erectis*. v. Scr. Hiſt. Aug. T. I. p. 601. Narrat quoque Tacitus Annal. III. 2. in exſequiis Germanici: *tribunorum centurionumque humeris cineres portabantur, praecedebant incompta ſigna* [hoc eſt λιτά, purpura, & auro ſpoliata] *verſi faſces*. Similis huic mos medii aevi, in interdictis, ſeu excommunicationibus, denudandi altaria, cruces & reliquias ſanctorum ad terram ſternendi, & cymbala invertendi; de quo vid. Du Cange v. *Interdictum*. De inclinatione & proſtratione haſtarum & ſignorum devictis hoſtibus ademtorum & in triumpho productorum erit infra agendi locus ad libri ſecundi caput 19. pag. 351.

D. 6. Τὸ κοινὸν καλόν] *Commune decus*, elogium Imperatoribus tribui ſolitum. * [Vita S. Germani ab Herrico ſcripta p. 58. b.

Laudibus hi plaudunt, perſultant plauſibus illi,
Et commune decus pariti pietate ſalutant.] *

D. penult. Ματτιαρίων] Mattiarii dicebatur cohors aliqua militum. De nominis origine non conſtat. vid. Valeſ. ad Ammian. Marcell. p. 311. Chilmead ad Malalam T. II. p. 18. & Du Cange h. v. Dicam unde mihi Mattiarii dicti videantur. Erat aliud tagma militare, *Bucellarii* dicti; non profecto ex eo, quod bucellas acciperent, ſeu diaria panis biſcocti; omnes enim milites eas accipiebant; ſed quod eas pararent, quod piſtores totius exercitus eſſent. Vt multa neceſſaria ſunt exercitui, ſic quoque lanionibus non minus illi opus eſt, quam piſtoribus. Quid ſi ergo Mattiarii ſic dicti fuerunt ab arte vel opificio, quod exercebant. *Matare* eſt antiqua vox Germanica, pro *caedere, occidere*. v. Du Cange h. v. Adhuc dum hodie *Metzger* appellamus, lapicidam *Steinmetz*. Fuerint ergo ex mea quidem ſententia Mattiarii milites, tempore certe inſtitutionis primae, Germani, quod appellatio ſatis prodit; ſecutis autem temporibus potuerunt illis Romani & alii admixti fuiſſe, qui victimas pro exercitu mactabant. Papias. *Matia, inteſtina quae ſordes emittunt. unde qui ea tractant & vendunt Mattiarii dicuntur*. v. Du Cange v. *Mazacare* & *Mazacrium*. Hinc forte lux accedat voci *Matteae*, de qua vid. Interpp. Petronii. Quod ſi hoc improbabile videatur, poſſit nomen a *Mattio*, urbe Germaniae, hodie *Metz* repeti.

239. A. 1. Ἐπέθηκεν] Actio torquem alicui in caput imponendi erat olim apud Imperatores quarti & proximorum duum ſeculorum praecipua pars inaugurationis, & maxime eſſentialis. Frequens mentio torquis in caput impoſiti. Celeber eſt ille Ammiani Marcellini locus de Iuliano Apoſtata, lib. XX. 263. *Maurus quidam nomine abſtractum ſibi torquem, quo, ut draconarius, utebatur, capiti Iuliani* [qui modo Auguſtus ſalutabatur] *confidenter impoſuit*. Socrates eadem de re III. Hiſt. Eccleſ. 1. ὡς στέφανος βασιλικὸς οὐ παρῆν, εἷς τῶν δορυφόρων, ὃν εἶχε, περιτραχήλιον ἑαυτοῦ στρεπτὸν λαβὼν περιέθηκε; & Procopius Perſic. I. p. 40. (39.) ed. Hoeſch. καὶ (οὐ γὰρ ἦν αὐτοῖς οὔτε διάδημα, οὔτε τι ἄλλο, ὧν δὴ βασιλέα περιβάλλεσθαι νόμος) στρεπτόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ θέμενοι βασιλέα Ῥωμαίων ἀνεῖπον. vid. Lindenbrog. & Valeſ. ad Amm. Marc. l. c. ubi ſimillimus Zonarae locus citatur, & Selden. Tit. Honor. p. 173. Putant hi ſcriptores, torquem novo Imperatori tantummodo tunc temporis impoſitum fuiſſe, quando corona non adeſſet. Nituntur omnino auctoritate Socratis modo allegata. Sed contradicit locus noſtri codicis p. 245. C. ubi Lanceariorum campiductor impoſuiſſe capiti Anaſtaſii torquem dicitur, & paullo poſt tamen Patriarcha ipſi coronam impoſuiſſe imperialem dicitur. In ipſo hoc nobis praeſente loco id idem narratur. Poſt torquem etiam diadema, ſeu ſtemma imponitur. Ex hoc igitur & aliis noſtri codicis locis ſententia Seldeni l. c. refutatur, qui putat ante Iuſtinum minorem a Patriarcha coronatum Imperatorum neminem fuiſſe. In praeſente noſtro loco memorabile eſt, non tantum capiti impoſitum torquem unum fuiſſe, ſed etiam dextrae Imperatoris novi alterum. Iam vero quaeras, quare torques impoſitus, & deinceps corona, quum alterutrum, certe vel ſola corona, potuiſſet ſufficere. Videtur torques imperii militaris, corona vero civilis ſignum fuiſſe, ideoque utrumque requiſitum, ut tradito utroque ſimul utrumque imperium deferri ſignificaretur. Torques decus & praemium erat militare. vid. Zoſim. IV. 40. p. 149. Candidati omnes torquati erant. torquibus donabantur

quum

quum militiae adſcriberentur. Torques ordinis erat ſignum, ſed cervicibus circumpoſitus; non capiti; huic enim impoſitus torques erat ſignum collati ſupremi in milites imperii. Succeſſit in locum torquis capiti impoſiti circulus patriciatus vertici pariter impoſitus, de quo inſignis locus eſt apud Wilhelm. Malmesbur. L. V. citatus a Du Cange v. *Patricius*. Etiam apud Principes orientales ſeu Muhammedanos inter inſignia Solthanatus, ſeu magni Domeſticatus, quibus Chalifa Solthanum ornare ſolebat, erat torques. Elmacinus pag. 290. ceremonias inveſtiturae Solthani complexus

خلع عليه وتوجه وطوقه وسوره وولاه ما وراء بابه

induebat ipſi chlamydem, & imponebat ipſi tugam (ſeu cidarin cum pluma oſcillante) *& torquem, & armillas, & committebat ipſi res imperii ſui omnes, quae quidem extra aulam ſuam eſſent.* Quo de more pluribus ad Abulfedam ago, procul dubio a veteribus Perſarum regibus deducto.

239. A. 10. Χελώνας ἀπὸ χελώνης] Teſtudo, quam milites ſcutis conſertis circa novum Imperatorem faciebant, eo fine, ne, dum indueretur veſtibus imperialibus, nudus conſpiceretur, erat gemina; una, ſupra caput ſublevatis ſcutis, altera circa corpus in orbem ducta. Vid. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 159. a. fine. De poſteriore hic loci ſermo eſt. Vid. p. 249. A. 9. Formavit Noſter χελὼν, χελῶνος, pro χελώνη, χελώνης. Talibus ſcatet novus Graeciſmus. Vid. ſupra ad p. 223. D. 1.

A. 11. Φορέσας τὸ διάδημα] Unum idemque eſſe τὸ διάδημα & τὸ ϛέμμα extra dubium eſt. Φορεῖν Graeci novi pro *induere ſibi* uſurpant, ut alio loco monſtravi. Liquet igitur ex hoc loco, Imperatores illos veteres ipſos ſibi ſuis manibus coronam imperialem impoſuiſſe. Eoque confirmari videatur opinio Seldeni Titul. Honor. p. 174. negantis ante Iuſtinum minorem Imperatorum quemquam coronam a Patriarcha ſibi impoſitam accepiſſe: ſed claris verbis refellit Seldenum ſequens noſtri libri caput, quo coronatio Anaſtaſii Dicori deſcribitur, & p. 245. D. 8. dicitur, Patriarcha ipſe chlamydem imperialem & coronam impoſuiſſe. Vid. Ioſeph. Catalan. ad Auguſtini Patricii Ceremon. Eccleſ. Roman. p. 182.

B. 1. Σκουτάριον] Scutum & haſta inſignia Imperatorum. Hinc in antiquis numis hoc habitu ſemper conſpiciuntur. Ita quoque Longobardi, ex imitatione veteris moris *Albuinum regem Italiae laetis acclamationibus ſalutarunt, eique haſtam, inſigne regnum, porrexerunt*, auctore Sigonio de regno Ital. p. 8. Apud Themiſtium orat. VII. Ἐπέφαινεν ἐν ἀσπίδι καὶ δόρατι. Inſpice veteres numos illorum temporum, & plures teſtes non deſiderabis; quos ſi tamen deſideres, adi ſis P. Pithoei Adverſar. L. II. c. 6. p. 285. edit. Gruteri T. II. Lampadis Criticae.

B. 2. Εὐφημίας] Quomodo id factum? tot numero formulas, tam longam orationem quomodo pariter omnes recitare potuerunt, ut intelligerentur, quomodo in eadem verba conſpirare? Proculdubio fuit ut in eccleſia & in circo, ita in Campo quoque praecentor, qui unam quamque ſeorſim formulam exercitui praeiret & ſubiiceret, quam reliqui deinceps ſequerentur. At omnesne legiones ſimul? an ſingulae ſeorſim una poſt alteram laudes novo dixit Imperatori? Puto quidem, omnes ſimul id feciſſe legiones uno velut ore, ſi modo tot catervis praeco unus ſufficere potuit. Diſcimus tamen e Niceta Comnenorum tempore fuiſſe in more poſitum, ut ſingulae legiones ſuas ſeorſim laudes dicerent. Nam in fine vitae Ioannis Comneni p. 25. A. 1. [illegible] τὸν Μανουὴλ ἑκάστη τῶν μοιρῶν κατὰ τὰς [illegible] τάξεις [illegible] καὶ [illegible] τὴν εὐφημίαν τῷ νέῳ ἄνακτι. Hae laudes erant praeambulo ſacramenti ad quod legiones adſtringebantur. Subiicit enim Nicetas ἔδοξε δὲ τῶν θείων [illegible] λογίων, ἐπ᾽ αὐτοῖς [illegible] τῷ Μανουὴλ τὰ τῆς [illegible] πίστεως πρὸς [illegible].

B. 7. Λιβελλαρίοι] Puto λιβελλάριος & λιβελλήσιος idem eſſe, *Libellenſis*. Non enim hic λιβελλάριον, *libellus* locum habet, neque verti poteſt *e libello*, vel *de libello*. De Libellenſibus conf. Fabrott. Gloſſ. Cedren. & Guther p. 486.

B. 11. Ἰσχυρότατοι] *fortiſſimi*. Eius aetatis erat, ut ἰσχυρὸς pro ἀνδρεῖος ponerent, more Latino, quibus *fortis* & pro ἀνδρεῖος, τολμηρῷ, θυμώδει, *ſtrenuo*, & pro *robuſto*, *toroſo*, *lacertoſo* adhibetur. Vix putem, ſic veteres Graecos feciſſe, quamvis ſecus videri poſſet ex loco Theophraſti Cap. VIII. Character. ubi eſt ἀλλ᾽ ἂν ἰσχυρὸς γε γενόμενος, *at poſtquam ſtrenuum ſe praeſtitit*. Verum auctor ille recentior eſt, & ut videtur e ſaeculo Iuliani Apoſtatae, quod non uno ex argumento colligo. Habet quoque Plutarchus θαρραλέον καὶ ἰσχυρόν. ſed & ille jam Latiniſmis infectus eſt. Scholiaſtes Ariſtophanis Pluto 1003. ἀνδρειότατα reddit per ἰσχυρότατα. Heſychius θαρρεῖν explicat per ἀνδρεῖον, θρασύν, ἰσχυρόν. Alias proprium militum praedicatum erat ἰσχυρότατοι & ἀνδρειότατοι, *fortiſſimi*, de quo vide Lindenbr. ad Amm. Marc. p. 95. Elegans eſt locus Themiſtii p. 88. init. ὁ [illegible] τῆς πολιτείας τὴν ἑκατέρας (imperatoribus & militibus) πρέπουσαν ἀρετὴν ταῖς [illegible], ὑμᾶς μὲν εὐσεβεῖς καὶ φιλανθρώπους προσαγορεύων, τοὺς στρατιώτας δ᾽ ἐξ ἀνδρείας μόνης τὰς [illegible].

C. 1. Βασιλεῖον] *regnum*. vox vetuſtis Graecis ignota, qui βασιλείαν dicunt. Paſſim occurrit apud Noſtrum & alios. v. p. 124. B. 10.

C. 5. Συστρατιῶται] Incruſtavi ut potui vitium in Latinis. Mallem tamen συστρατιῶται. Imperatores ita milites appellabant. vid. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 56. fine. In Latinis ad locum Spartiani in Adriano p. 81. reſpexi. *Militem, quaſi bellum immineret, exercuit, tolerantiae documentis eum imbuens; ipſe quoque inter manipulares vitam militarem magiſtrabat* &c. id eſt praeibat, docebat exemplo ſuo. conf. ibid. pag. 672. 11. Egregie locum noſtrum illuſtrat ille Herodiani II. 11. de Severo [illegible] τῶν καμάτων αὐτοῖς, [illegible] μενος αὐτοῖς, καὶ σιτίον καὶ ποτὸν [illegible] ὑπάρχειν ἠξίωσε. [illegible] βασιλικῆς. ὅθεν καὶ μείζονα παρὰ τῶν στρατιωτῶν [illegible], οὐ γὰρ μόνον αὐτὸν συμπονοῦντα, ἀλλὰ καὶ τῶν καμάτων ἄρχοντα οἱ στρατιῶται αἰδούμενοι μετὰ προθυμίας πάντα ἔπραττον.

C. 10. Ὀφειλόμενα] Debebant ex antiquo ritu Imperatores novi militibus donaria, numorum aureorum certum numerum, quae *Auguſtiaca* & *Auguſtatica* appellabantur. Ammian. Marcell. p. 487. *ob nuncupationem Auguſtam debita* appellat, ubi vid. Valeſ. & Theophyl. Simoc. [illegible] τῶν [illegible] δόξης, conf. Procop. Anecd. p. 108. 20. Hinc intelligatur oratio Macrini ad milites apud Lamprid. T. I. Scr. H. Aug. p. 773. *Habete igitur, commilitones, pro imperio aureos ternos, pro Antonini nomine aureos quinos, & ſolitas promotiones, ſed geminatas. Dii faciant, ut haec ſaepius fiant.* (id eſt, ut quinquennalia ſaepius recurrant, & ipſis iuncta auguſtatica) *Dabimus autem per cuncta quinquennia id quod hodie deputavimus.* *Pro imperio* dixit hic loci, pro illo Marcellini *ob auguſtam nuncupationem debita*, vel *ob natales imperii noſtri*, ὑπὲρ τῆς αὐτοκρατορίας ἡμῶν. Ex veteri more flagitabant Romani a Friderico I. Barbaroſſa tanquam debitum quinque millia librarum, quod ipſum vehementem in iram accendit. vid. Otto Friſing.

C. 11. Ταῖς δυνάμεσι] *Exercitui, copiis*. Δύναμις pro *exercitu* poni, pervulgatum eſt. δυνάμεις [illegible] & πολλάκις δυνάμεων [illegible] ſunt apud Diodor. Sicul. Infra habebimus p. 246. B. 8. τὰ [illegible] στρατεύματα. Hinc ſumſerunt Latini ſequiores ſuum *efforcium*. vid. Du Cange Gl. Lat. h. v. item *virtus* pro *legione*. Anaſtaſius in Vigilio. *Quo audito Auguſta miſit Anthemium ſcribonem cum iuſſionibus ſuis & cum virtute maiore*, id eſt ampliſſimis copiis militaribus.

C. ult. Ἀνὰ ε᾽ νομισμάτων] Macrinus in oratione modo allegata ternos numos aureos promittit militibus pro imperio, ſeu in praemium nuncupationis auguſtae. In omnibus autem noſtri codicis exemplis conſtanter promitti video quinos numos aureos & ſingulas libras argenti, ſeu centum miliareſia. In totum ergo erat auguſtaticum pro unoquoque milite viritim 160. miliareſia. Indagare nunc, qualem rationem ea pecunia cum noſtrate habeat, & quantum valuerint illi 160. numi argentei ad noſtrum aes, neque juvat, neque vacat. Putat Du Cangii Gloſſ. Gr. Auguſtatica per plures dies continuos erogata fuiſſe. Facile id fieri potuit in tanta militum multitudine.

239. D. 1.

239. D. 1. Καταβουκάλιν] *pro bucca*, unde roſtro veſtro gemoque queatis gratificari, vel *in ſingulas buccas*. Poſſit quoque duabus ſeparatis vocibus ſcribi κατὰ βουκάλιν, vel κατὰ βουκάλιν, ut infra p. 249. D. 8. eſt κατὰ χάσμα, eodem ſenſu. Solebant medio aevo ſic loqui. Io. Muſius in Chronico Placentino. *Ad praeſens ſi unus habeat in familia ſua novem buccas* [id eſt novem capita ſibi alenda] *& duos roncinos* [equos] *expendit omni anno ultra florenos auri CCC - - & ſic pro rata buccarum videlicet in victu & veſtitu* &c. Conſ. Du Cange v. ſυμπαντότητα. Largitiones illae κατὰ βούκαλον erant vetuſtis temporibus, ante medium aevum, admodum frequentes; hinc panes illi gradiles & alia talia, quae morientes Imperatores populo Romano legabant. Sed ſecutis temporibus deſierunt, exhauſtis fiſci viribus, exſtinctaque Romani imperii magnificentia & acciſis provinciis. De Romano Lecapeno tantum invenio eum ſemel δέδωκέναι τὰ ἐνοικιὰ πάσης τῆς πόλεως ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, *in habitationem mercedes* [den Hauszins] *dediſſe pro tota civitate* [quae nempe in conductis aedibus, non ſuis, habitabat] *nemine excepto, parvulo ſenexve*. Manuel Comnenus, teſte Cinnamo p. 18. C. pro auguſtatico ſingulis domibus binos aureos donabat. χρήματα τὸ ςρατιωτικὸν δωρησάμενος - - ἑκάστῃ τῶν κατὰ τὸ Βυζάντιον οἰκιῶν χρυσίνους παρέσχετο δύο. Xiphilinus p. 1075. a Domitiano nomine patris Veſpaſiani, recens nuncupati Imperatoris, ait datas fuiſſe militibus vicenas quinas drachmas viritim. Verum Antoninum, ex octenni expeditione reducem factum in Vrbem populo dediſſe ducentenas drachmas viritim ait p. 1196. init. ſeu octo numos aureos, διακοσίας δραχμὰς αὐτοῖς κατένειμεν, ὅσον ἀπὸ πρότερον εἰλήφεσαν. In nuptiis ſuis dabant Imperatores militibus viritim 250. drachmas, popularibus 150. ut poſſent genio indulgere, & laetitiam dominorum ſua quisque privata proſequi. Xiphilin. p. 1358. 37. Antipater ad celebrandum diem natalem filii ſui Alcyonei numos mittebat Athenas philoſophis. Diog. Laert. pag. 251. §. 41. Vide ſitne catabuculum idem, aut ſaltim affine, cum *cruſtulo*, quod memorat Guther p. 451.

D. antep. Quae iam ſequuntur, non amplius Leonis M. inaugurationem in ſpecie ſpectant, ſed typum tradunt inaugurationis Imperatorum omnium generalem.

240. A. 2. Λεγατάριος] vel, ut ſcholiaſtes exponit, πρεσβευτικά, ipſis *legaturas* dat, id eſt, nuncupat eos legatos.

A. 3. Λεγάρια γίνεται καὶ ἀναπληροῦνται] Interpretatus haec verba fui ex conjectura. Fateor enim me illa prorſus non intelligere. Poſſis etiam ſic accipere. *Fit largitio numorum, &* [coh[illegible]s] *integrantur*, completantur. Verum non video qui poſſint haec tanta & tam taedioſa tam brevi tempore confici.

A. 5. Παπυλεῶνα τὴν ἐκκλησίαν] De voce *Papilio* pro tentorio, unde *pavillon*, vid. Du Cange Gloſſ. Lat. ubi etiam etymologiam eandem e Papia & Io. de Ianua producit, quam Noſter. Vtitur ea voce iam Spartianus in vita Peſcennii Nigri T. I. Scr. Hiſt. Aug. p. 672. Pro ἐκκλησίαν cogitabam aliquando legendum eſſe κλισίαν. Sed non opus eſt. Intelligit *eccleſiam caſtrenſem*, papilionem, non omnem, ſed eum in quo eſt eccleſia. Habebant nempe ſecum capellas, ut hodie appellamus, vel eccleſias parvas, ſub tentoriis in caſtris, ut ex Appendicis p. 269. D. 2. patet, ubi vide, & e Durando, cujus locum ibi adſcribam, quamvis ridicula ſit etymologia vocis capella, quam affert. Eſt enim neque a *cappa*, neque *capra*, vel *capella*, ſed pro *cupella*, id eſt θόλῳ, apſide, ſtructura in ſummo curva. Quod autem primi Byzantini Imperatores, qui adhuc in Campo eligebantur, primum caſtrenſem eccleſiam, ſub tentorio conſtitutam, & dein quoque S. Ioannem Baptiſtam Hebdomi prius adirent, quam Vrbem & palatium intrarent, poſſet ex veteri more paganorum Imperatorum derivatum videri, qui recens electi antequam in Curiam intrarent, prius debebant cellam Curiae, id eſt ſacellum vel capellam ſalutare. Vid. Caſaubon. ad Hiſt. Aug. T. I. p. 539. ad illa Capitolini. *E caſtris nocte quum veniſſet ad ſenatum & cellam curiae juſſiſſet aperiri*. Ipſi quoque milites in Caſtris extra Vrbem habebant templum caſtrenſe, in quo ſacra ſua peragebant, ναὸν τοῦ ςρατοπέδου, cujus meminit Herodianus in Caracalla, IV. 5. *init.*

A. 6. Ἐπισκόπῳ] Nempe Conſtantinopolitano, qui tunc temporis, quum Petrus Magiſter ea ſcriberet, adhuc epiſcopus audire non dedignabatur, quamvis Archiepiſcopi & Patriarchae nomen jam gereret. Quamnam autem deſignet eccleſiam magnam, quum proprie ſic dici ſolita, S. Sophiae ſcilicet, tunc tempor[illegible] ante Iuſtinianum nondum exiſteret, certo non dixerim. Forte deſignat aedem S. S. Apoſtolorum a Conſtantino M. conditam, in qua etiam Imperatores ante Iuſtinianum tumulabantur.

A. 10. Ὃ γὰρ λέγεται, ὃ καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες ψυχάριον] Credebam aliquando, aut unum aut alterum membrum abundare, & *nam quod dicitur* nihilo plus dicere, quam, *quod enim Graeci appellant*. Nunc tamen crederem potius in poſtremis reprehenſionem & correctionem priorum eſt. *Quod enim vulgo dicitur, imo vero quod Hellenes, ſeu idololatrae*, [pro ſua ſuperſtitione] pſycharium *appellant*, ſeu *animulam*. Non probat ergo uſum hujus vocabuli, putans id nugas gentilis philoſophiae ſapere. Pythagorica enim & Heracliti ſcholae ψυχὰς appellabant animalcula, quibus aër ſcatet, & papilionem quoque pro ſymbolo animae pingebant.

B. 4. Ἵππῳ λευκῷ] Conſ. infra p. 288. C. 4. Equis candidis vehi erat triumphantium. vid. Dio Caſſius p. 350. & 669, Leo Grammatic. in Theophilo p. 453. ἐκεῖθεν ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσεν ἱππικὸν ποιήσας, καὶ τὸ πρῶτον βαῖον παίξας, ἅρματι λευκῷ ἐποχησάμενος, & Du Cange v. *Equi albi*, qui abunde de illis egit.

B. 6. Τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν] Solebant novi Imperatores, antequam in Vrbem intrarent, in templum S. Ioannis Baptiſtae, ſeu Prodromi, divertere, ſive ut ibi donarium deponerent in altari, quae ratio hic allegatur in noſtro codice, ſive ut Imperatores ibi renunciarentur, quae cauſa ex Cedreno intelligitur, ſive tandem ut a toto ſenatu aulico in corpore ibi ſalutarentur & velut homagium acciperent. Solebant enim proceres ibi Imperatorem, quoties in Vrbem veniret, ſive recens creatum, ſive iam vetuſtum, ibi excipere. Vid. Contin. Theophan. p. 12. C. & Cedren. p. 485. B. 7. & 752. C. ſin. Idem pag. 403. B. 10. de Phoca tyranno ait ἀναγορεύεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ Προδρόμου *renunciatur Imperator in templo Praecurſoris*, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐπὶ βασιλικῆς ἁμάξης καθεζόμενος εἰς τὰ βασίλεια εἰσέρχεται.

C. 6. Προσκυνεῖ, ἐὰν μὴ ᾖ κυριακή] Similis huic & inſignis eſt locus ſupra p. 95. C. quo docemur ob reverentiam diei dominico habitam non adoratum eſſe Imperatorem eo die. εἰ μὲν οὐκ ᾖ κυριακή, ἐπιπίπτουσι κάτω, προσκυνοῦντες τοὺς δεσπότας - - εἰ δ' ᾖ κυριακή, οὐκ ἐπιπίπτουσι κάτω προσκυνοῦντες, ἀλλὰ μέχρι τῶν γονάτων ποιοῦσι τὸ εἶδος τῆς προσκυνήσεως. Conſ. p. 40. C. 3. item p. 101. C. ubi dicitur orphanorum curator die feſto ſymbolum fidei Nicaenum in membrana ſcriptum imperatori offerens προσκυνεῖ τὸν βασιλέα μὴ τελέως πίπτων κάτω, ἀνθ' ὧν βαστάζει τὰ σύμβολα, *adorare, non prorſus tamen uſque in humum delabi, propterea quod ſymbolum ſacrum ferat*. At eo tradito jam πίπτει κάτω. Memorabilia haec ſunt verba, quoniam geminum genus adorationis memorant, *humi procidere*, & *uſque ad genua tantum caput inclinare*. Prior ille modus duo diverſos complectitur. Aut enim in genua ſua procidebant adorantes & pedes adorati oſculabantur; aut proni jacebant toto corpore porrecti, expanſis manibus pedibusque velut pulverem terrae lingentes. Gradus hos ordine perſequitur Odo de Diogilo (apud Du Cange v. *Polychronia*.) *Polychronias vocantur reverentias, quas non ſolum regibus, ſed etiam quibus libet ſuis majoribus exhibent, caput & corpus ſubmiſſius inclinantes, vel fixis in terram genubus, vel etiam ſeſe toto corpore proſternentes.* Primus modus *caput & corpus ſubmiſſius inclinare eſt* ποιεῖν τὸ εἶδος τῆς προσκυνήσεως μέχρι τῶν γονάτων, *officium adorationis uſque ad genua facere*, id eſt caput ſuum uſque ad genua ſua demittere. vid. infra p. 346. B. 7. Effigiem ſic adorantis videre eſt in Menologio Baſiliano T. II. p. 57. Et Ruſſi, ſi bene memini, ſuperiores ſuos hoc modo adorant, a Graecis docti. Latini ſequiores eum *inclinationem*

ante & retro appellant. Mirae appellationis rationem ſuggerit Vdalricus L. III. Conſuet. Cluniac. c. 2. *Quilibet novitius eſt inſtruendus ut regulariter ſciat caput inclinare, ſcilicet non dorſo arcuato -- ſed ita ut dorſum ſit ſummiſſius, quam lumbi, & caput ſummiſſius quam dorſum, quam inclinationem nos per uſum ante & retro appellamus, quia incipit contra orientem & finit contra occidentem.* De adoratione prono ventre peracta inſignis eſt locus apud Procopium pag. 133. ſine, Hiſtor. Anecdotae παρὰ Ἰουστινιανῷ τε καὶ Θεοδώρᾳ τὰς εἰσόδους ποιούμενοι οἵ τε ἄλλοι ἅπαντες καὶ ὅσοι τὸ πατρικίων ἀξίωμα εἶχον, ἔπιπτον μὲν εἰς τὸ ἔδαφος, εὐθὺς ἐπὶ στόμα, χεῖρε τὼ ποδὲ ἐς ἄγαν τετανυσμένοι, καὶ χείλει ποδὸς ἑκατέρου ἁψάμενοι ἐξανίσταντο. Vbi morem illum a Iuſtiniano & Theodora recens invectum, procul dubio ex imitatione regum Perſarum, ut intolerabilis & inhumani faſtus argumentum graviter reprehendit. vid. ad p. 278. C. 10. Imago ἐπ' ἐδάφους προσκυνοῦντες conſpicitur apud Du Cange tabula II. praemiſſarum differt. de nummis Byzantinis pone Gloſſar. Lat. De adoratione multis egit Selden Titul. Honor. p. 54. ſqq. Quod autem ad morem, ob quem haec digreſſio inſtituta fuit, attinet, illum nempe, diebus dominicis eos non adorandi, quos alias oporteret, antiquus ille eſt & Tertulliano jam memoratus, libro de Corona militum. *die dominico jejunium nefas ducimus, vel de geniculo adorare eademque immunitate a die Paſchae in Pentecoſten usque gaudemus.* Alios locos citavit Ioſuas Arnd in Lexico Anti qu. Eccleſiaſt. tit. *dies dominica* p. 307. Quibus addo illum Nili Monachi Epiſt. III. 21. τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ ἑστῶτες εὐχόμεθα, τὸ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος στάσιμον τετυποῦντες. ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις τὰ γόνατα κλίνομεν τὴν διὰ τῆς ἁμαρτίας πτῶσιν δηλοῦντες τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Quandoquidem autem ſacra die dominico a geniculatione in cultu dei abſolvebant, multo minus poterat homo honorem flagitare, cujus veniam deus cultoribus ſuis faceret. Cum hoc more convenit ille monaſticus, quo, qui leve quid peccaſſet monachus, diebus feſtis tantum manibus ad terram demiſſis ſe inclinaret velut quadrupes, eoque in ſitu faceret poenitentiam; reliquis autem de geniculo, ut loquebantur, vel in genua provolutus poenae ſtatutae ſatisfaceret. Ordo Ciſtercienſis (apud Du Cange v. *Articulus*) *feſtivis quidem diebus ſuper articulos, privatis vero ſuper genua proſternantur ad ſedem.*

240. C. 13. Καμπαία] Dubium non eſt καμπάγια aut καμπάδια legendum eſſe. Quamvis enim forma καμπαία quoad Grammaticam bona queat eſſe, ſi nempe a καμπή, *campa*, *gamba* derives, eique faveat vox καμποτούβια (vid. p. 129. A. 1.) quae notat *campagia cum tubiis*, vel ſaltim *tubia ad campagia*, aut *ad campas*, hoc eſt *crura*, *pertinentia*, non tamen in uſu eſt, aut uſquam reperitur. Sunt autem campagia, campalia, & cambadia (nam perinde omnia iſta uſurpantur) genus indumenti quod crura & genua tegit, non corio, ſed filtro aut lana factum, & procul dubio, a camba vel gamba, id eſt crure, (unde Francis *la jambe* venit) dictum, & ſolis honeſtioribus viris in toga & aulicis officiis ſpectabilibus, non item vulgo, non ſacerdotibus, non militibus, uſurpatum. Qualis autem ea parandi & induendi, ratio fuerit, non adeo expeditum eſt dicere. Quum tamen frequens ſiat mentio campagiorum in hoc codice, mei puto eſſe officii, ut argumentum hoc paulo diligentius excutiam, quamvis Salmaſius tam id copioſe variis in locis tractaverit, ut aeſtimanti viri doctrinam videri queat vel ſpicilegium poſtventuris non reliquiſſe. Et primo quidem loco proponam conjecturas de vocabuli etymologia, quibus multis profecto & diverſis diu jactatus ſui, quamvis inter omnes illa mihi maxime arrideat, quae a gamba, flexu & articulo tibiae cum crure, ἰγνύα, derivat. Non deerunt quidem, qui a me produci, ea, quae ipſe improbem, mirabuntur & ridebunt. Forte tamen non carebit ea res uſu. Inducebat itaque aliquando locus Corippi a Petavio ad Themiſt. p. 378. citatus, ubi de campagiis & tzangis vir ille doctus agit, ut crederem campagia eſſe a Campania, regione Italiae, dicta. Locus hic eſt.

> *Cruraque puniceis induxit regia vinclis,*
> *Parthica Campano dederant quae tergora fuco.*

Parthica tergora ſunt de illo corii genere, quod nos hodie *Turcicum ſaffianum rubrum* appellamus. Talia tergora praedicat poëta *Campano fuco* infecta. Certe *Canuſinae pelles* admodum celebres erant, non quod ibi coriaria parerentur arte, ſed quod ibi rubro colore tingerentur. v. Du Cange v. *Canuſinae pelles*. Sed deprehendi deinceps campagia non pellibus, ſed filtris, πιλωτοῖς, fuiſſe facta. Quare conjectura illa irrita fuit, niſi forte a ſic dictis *Calabricis* ei praeſidium quaerere placeat, quae fuerunt genus quoddam ligaturae, quo crura impediri & conſtringi ſolebant ut conſtat e Pelagonio L. I. Hippiatric. c. 38. ἀναπατοῦντες αὐτὰ καλαβρικοῖς τὰ σκέλη περὶ καταδεσμεῖσθαι. In mentem deinde venit a *camaſo* repetendam eſſe vocem, π litera ſervili ex more Graecorum intruſa. Καμάσιον appellabant veteres τὸ ἀμφιμάλλιον, Iſidorus. *Camaſus, amphimallus.* Vnde hoc, non novi. Camaſus certe eſt vox Arabica, & omnem στολήν, σκευήν, *indutum*, praeſertim τὴν εὔζωνον, expeditum, agilem, in quo humo ſe facile movere poteſt, notat. Sed quamvis filtrina eſſent campagia, fuiſſe tamen villoſa non legi, niſi uno in loco Bernardi Vdonis apud Murator. Scr. Rer. Ital. T. III. p. 629. *Illico ſummiſſi chiſſonibus* [Pontificis Romani recens electi] *oſcula figunt Villoſis. dedit ora Pater, dedit oſcula blanda.* Sunt autem *chiſſones*, *ſcuſſones* & *ſcaſſones* idem atque *udones*, & *campagia*. v. Du Cange h. v. Etiam hoc Arabicum eſt vocabulum. شف *ſchoff* vel *ſchuff* eſt *pannucia*, pannus vilis, detritus, uſu longo tenuis factus, & verbum شف attenuare. Poſſit tamen non de nihilo haec conjectura videri, quum idem paene, quod veteres campagia, nos *Camaſchen* appellamus. Coepi porro ſuſpicari eſſetne vox a *campo* derivanda, tanquam ſi eo vocabulo tibiarum velamenta ſignificarentur, quibus in campo uſus eſſet. Sane femoralia *campeſtria* ex iſta ratione dicebantur. Et poterat nomen rei in bello & in uſum militum primum inventae deinceps retineri, re quamvis ad uſum pacis traducta; quod in multis contigit. Ocreas olim *aeſtivalia* appellabant, (unde nobis *Stiefeln*) quoniam iis per aeſtatem maxime uſus erat. Aeſtate enim pleraque bella geruntur; unde Hiſpani ad exemplum Arabum expeditionem bellicam *Azeifa*, id eſt *aeſtivationem* appellant الصيفية & *in aeſtivis habere* dixit Capitolinus in Marco Antonino p. 390. pro in caſtris & in bello ſecum habere. Vocabulum tamen *aeſtivalia* manſit, etiamſi tempore ſecuto major iis uſus per hyemem, quam aeſtate eſſet. Obtulit ſe deinceps vocabulum λαμπάδια. Potuit ſane decurſu temporis, ingraveſcente barbarie, pro *l* ſubſtitui *c*. Sunt autem λαμπάδια faſciae, lora longa, adſtrictoria, bandagia, ut hodie loquuntur. Vox aliquoties apud Dionem Caſſium legitur. Inde noſtra Germanica vox *Lampen*, pannuciae, & *Lappen*, ῥάκος. Cum tamen jam a tertio p. N. C. ſaeculo campagia ſcriptis celebrentur, quo tempore nondum ſaeviebat omnia deformans barbaries, vix credibile eſt *c* pro *l* ſubſtitutum fuiſſe, praeſertim cum librarii non varient. Ergo magis placebat κοπάδια, et litera μ pro noto Graecorum more inſerto, κομπάδια, id eſt ῥάκος, λάκος, *lacinias*, *fruſta*. Sane *compaditatim* habet Paulus Diaconus pro *fruſtatim*. v. Du Cange v. *Copadium* & *Compaditatim*. A κόπτω id venire, liquet. Mirum proculdubio non nullis accidet me non niſi chiſſones, lampadia, compadia, id eſt pannucias, lacinias, crepare. Sed, ut patebit paullo poſt, campagia vix aliud quid, quam laciniae, erant. Verum, cedo alteram, ais. Eccam. قبا *Caba* filtrum ſubtile & multa paratum arte notat Arabibus & Perſis. Campagia filtro erant confecta. Quidni ergo inde campagia arceſſemus. Sane terminationes merae videri poſſent eſſe άδιον, & άγιον, & ſunt quoque in multis vocabulis. Mihi quidem in tanta conjecturarum non improbabilium multitudine, & in rei, ut antiquae, obſcuritate diſtractus in diverſa animus dubitat cui calculum ferat. Maxime tamen illuc inclino ut campagia a campa, vel gamba, articulo cruris cum femore, derivem, ut ſupra jam monui. Confirmat hanc etymologia vocabulum *cambale*, quod notat candidam illam latam orbicularem linteam faſciam, quae ſummitati ocrearum ſupponitur, & genui circumponitur. Germani ridicula & abſurda dictione *Stiefelmanſchetten* appellant, quaſi dicas *manicas aeſtivalium*, ſeu ocrearum.

vid. Du

v. Du Cange v. *Cambale*, ubi veterem chartam citat, in qua *cambalia & pieralia* memorantur cum alia ſupellectile equiti neceſſaria. *Pieralia* ibi ſunt *calcaria*. Sed ſatis etymologiarum. Videamus nunc quid rei fuerint campagia. Didicerat Salmaſius a Pollione campagia reticulata fuiſſe, unde haec edicit ad Tertull. p. 363. *Campagia diverſa erant a peronibus vel boteis. non enim ſolida integraque pelle crura operiebant, ſed faſciis multis reticulatim implexis cingebant.* Videtur Vir ſummus verum vidiſſe, & campagia aliud nihil fuiſſe, quam *faſcias*, quibus veteres crura veſtiebant, & de quibus ipſe multa diſputavit ad Lampridii Alexandr. Severum p. 973. ſqq. eoque illum falli, quod campagia barbarici calceamenti genus perhibet fuiſſe ad Trebellii Pollionis Gallienum p. 234. ubi copioſe de campagis diſſerit. Apparebit hoc ex ejus verbis clarius, quae illinc non piget excerpere. *Verius ergo*, ait l. c. pag 237. *reticulis ideo ſimiles viſos Gallieno campagos, propter lororum & corrigiarum, quibus circa crura alligabantur, variam & multiplicem decuſſatamque volutam implicationem, quae reticulatum plane opus referret.* Magni momenti ad hanc rem conficiendam locus ille Pollionis eſt, quo refert Gallienum Imperatorem *campagos reticulos* appellaſſe. Ex illo enim diſcimus id eſſe *campagia*, quod paene ubique in pedibus ſpiculatorum martyres chriſtianos omnibus ſuppliciis necantium conſpicimus in imaginibus Menologii Baſiliani, reticulatum opus, quod ſaepe non crura ſolum; ſed ipſa quoque femoralia uno continuo tractu veſtit. Operae pretium eſt ad cognoſcendam rem veterum veſtiariam illas imagines, rudes quamvis, inſpicere. Quaedam tabum campagorum, ſeu campagohularum, habent, prorſus ut noſtrae Camaſchae, & ut hoſae Huſarorum, usque ad ſummum femur in externa parte nodulos, quibus adſtringi & reſolvi rurſus a corpore poſſunt. Vnde venias in ſuſpicionem reticulatum illud opus non ex diverſarum faſciarum artificioſa & taedioſa complicatione conſtare, ſed panno intextum eſſe, aut alia quacunque arte impreſſum. Quum tamen aliunde conſtet, usque ad VIII. ſaeculum & ulterius veterem Romanum morem faſciis decuſſatim plexis crura veſtiendi apud occidentales populos perduraſſe: pictor autem, qui Menologium Baſilianum imaginibus illuſtravit, res ex ſui ſaeculi more exhibuit, antiquitatis, ut illa ferebant ſaecula, prorſus ignarus: neceſſe eſt campagia adhuc nono ſaeculo apud Graecos in uſu, & non integros ſolidos pannos, ſed faſcias complicitas & decuſſatim contextas fuiſſe. De more occidentalium, ad quem digitum intendi, conſtat. Veterum enim Francorum veſtitus cruralis hic erat. *Crura primum tela linea involvebant* (reddo verba cl. Muratorii T. II. Ant. Ital. p. 434.) *quam* tibiale *dicebant; tum faſciolas ſupertibiales, & ſuper omnia corrigias inducebant, ut aptarent conſtringerentque telam ad tibias.* Didicit ille hoc a Monacho Sangallenſi, cujus haec ſunt verba valde memorabilia. *Erat Francorum antiquorum ornatus vel paratura calceamenta forinſecus aurata, corrigiis tricubitalibus inſignita; faſciolas crurales vermiculatas* [id eſt coccineae] *& ſubtus eas tibialia ac coxalia linea, quamvis ex eodem colore, tamen artificioſiſſimo opere variata, ſuper quae & faſciolas in modum crucis intrinſecus & extrinſecus ante & retro longiſſimae illae corrigiae tendebantur.* Ait Monachus antiquorum Francorum illum habitum fuiſſe. Atqui ſpecta Carolum M. in tabula (ſi bene memini) ſexta Parietinarum Lateranenſium Alemanni, videbis in ejus pedibus campagia illa Francica. Inſpice imaginem imperatoris Lotharii, in Capitularibus regum Francicorum Baluzianis. Duo illi proceres ipſi adſtantes (ni memoria fallit, nam neque hic liber ſcribenti haec ad manum eſt) campagia geſtant. Compara porro cum loco modo allato Monachi Sangallenſis duo de campagis agentes, quos caput illud futile & inſulſum codicis noſtri, quadrageſimum puta libri ſecundi, ſuppeditat, intelliges campagia aliud nihil fuiſſe quam faſcias laneas aut ſiltrinas tortuoſis anfractibus ſuper lineum amiculum, crurium carnem proxime ſtringens, circumplexas. Illo capite rationem reddere vult ex theologia Graecorum monachorum mythica, quare conſules olim Romani, & ad eorum exemplum deinceps Magiſtri & Patricii aulae CPtanae feſto die Paſchatis loros, ſeu trabeas, & ſcipiones & campagia geſſerint & gererent. Ad campagia haec illius capitis ſpectant: τὸ δὲ λαμπρῶς ἐσφίγχθαι ἀμφοῖν, μετὰ καὶ χρυσωμένων πεδίλων – & deinceps ſub finem capitis. ἀπὸ δὲ καμπαγίων, ἃ λατίνων φωνῇ προσαγορεύεται, τῇ πολεμικῇ αἰδοῖ τὸ εὐκίνητον, ἀλλὰ μὲν καὶ τὸ ὀχυρωθῆναι διὰ τῆς κατὰ τὰ σκέλη ἐκ πιλῶν περιπλοκῆς. Tria hic obſervamus diverſa, *calceos auratos*; *linteum tegmen crura ambiens*, quod idem cum *tubiis* videtur fuiſſe, de quibus v. ad p. 245. C. & *circum plexum ſiltrinum*. Sic ſatis bene confecimus, quid fuerint campagia. dicendum nunc eſt, campagia virorum ordinis ſenatorii geſtatum fuiſſe. Idquod ex eo patet, quod non liceret coram Imp. niſi in campagis comparere, aut ad ſacram menſam accumbere, non tantum toga, ſed etiam ſago conſpicuis proceribus. Quamvis enim milites caligas geſtarent, unde etiam ςε τῶν ἀποκάλιγοι dicuntur *militiae de caliga*, vel quae cum caliga fiunt (v. Du Cange v. *Apocaligus*) honoratiores tamen rectores militum, qui non ultimam comitatus partem efficiebant, procedebant in aulam, & ſacris epulis adhibebantur in campagis, ut e Cletorologii noſtri multis locis patet. Ex eo quoque factum ut ſenatus ἡ ὑποκαμπάγιον σύγκλητος paſſim noſtri codicis appelletur. Vt militaris ordo a geſtamine pedum *apocaligus*, ita ſenatorius ὑποκαμπάγιον dictus fuit, ut qui eſſet ὑπὸ καμπαγίων. Inuſitatior quidem uſus particulae ὑπὸ hic eſt, facile tamen patet, ὑπὸ hic idem atque ἀπὸ valere. ἀποκαμπάγιοι, οἱ ἀπὸ καμπαγίων, id eſt μετὰ καμπαγίων, πρέσβεις. Quis ergo clericorum, quis vulgi erat indutus pedum & crurum, ſi militum caligae, & procerum aulicorum campagia erant? Puto non diverſum a militari fuiſſe. Clerici vulgusque pariter atque milites gerebant braccas cum tibialibus ex una ſolida maſſa factas, ad malleos pedum propemodum procedentes, quibus perones, ſeu caligas paullo infra genu deſinentes ſuperinducebant. Sed de his hic non eſt diſputandi locus. * [De campagiis clericis permiſſis, vid. Donat. Conſtantini M. p. 66. De calceis patriciorum Romanorum lunula ſeu Kappa Latino ornatis propterea Campagiis dictis, vid. Salmaſ. p. 101. ſqq. ad Simmiae ſecuim] * Eſt ad Herodis Dedicationem ſtatuae inanibus Regillae ſacratae p. 153. edit. Crenianae.

240. C. ult. Διβητήσιον] Scribitur quoque διβητίσιον quod idem ſonat. Satis frequens hujus veſtis mentio apud Noſtrum, rara apud alios; et neminem paene novi, qui eam memoret, praeter Leonem Grammaticum, cujus locum Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. habet, cum expoſitione, quam Leunclavius in Pandecte Turcico protulit, a Graecis, quibuscum verſatus fuit, ſibi communicatam, auctoribus dignam. Hos nempe homines, antiquitatis & rerum omnium ignaros nugivendulos conſultum oportet ire, ſi quid declaratum cupis. Suidas quoque meminit in Lexico. Sed obſcurum, quod ajunt, per aeque obſcurum exponit. Reddit nempe διβητήσιον per δαλζίκα. Nos ille non moratur. Videbimus potius quid dibiteſium fuerit. E Noſtro colligitur fuiſſe veſtem imperialem, qua uti praeter Imperatorem, Caeſarem & Nobiliſſimum, nemini licuerit; quae ſtricte corpori adhaereret, (nam p. 245. C. 6. στιχάριον διβητήσιον appellatur) & pertigerit usque ad talos, & ſub chlamyde vel & ſago fuerit geſtata. Patet illud e loco Leonis Grammatici p. 466. & e Noſtri p. 13. C. 8. p. 113 C. 129. A. & 133. B. mitto alios. Haec reputanti ſecum videri poſſit Dibitiſium idem atque Granatzam a Codino dictam & ſic deſcriptam cap. VII. Offic. n. 35. ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς Ἀσσυρίων βασιλείας κατῆλθε τὸ φόρεμα μέχρι καὶ νῦν τῶν βασιλέων, Γρανάτζα λεγόμενον. ὅπερ φορεῖ ὁ βασιλεὺς ἄνευ ζώνης, ὃ κρεμάμενα τὰ μανίκια ἔχει μέχρι τῶν ἀστραγάλων. ὃ δὲ φόρεμα καὶ τῶν ἀρχόντων ὅμοιον ἔχουσιν οἱ ἄρχοντες φορεῖν, πλὴν ἐζωσμένοι τῶν μανικίων ἐμπεπηγμένων ὄντων πρὸς τὴν ζώνην ὄπισθεν. καὶ ὃ μὲν ὁ βασιλεὺς φορεῖ, καλεῖται Γρανάτζα, τὸ δὲ τῶν ἀρχόντων λαπάτζας, ὥσπερ δὲ ἀνωτέρω εἴρηται. Si idem fuit Granatza & dibitiſium, tenemus ejus formam. fuit tunica cum longis ad talos usque dependentibus manicis, qualem veſtem Imperator quidem ſolutam, id eſt cingulo non adſtrictam gerebat, manicis libere promiſſis; proceres autem eam gerebant cingulo ad corpus adſtrictam, manicis intra cingulum abditis. Herilem veſtem Granatza dici, ait

Codi-

Codinus, procerum illam Lapatzam. Vnde id, ſe ignorare. veſtem ipſam ex Aſſyria veniſſe. Id ipſum quoque probat vox *Lapatza*, quae Arabica eſt. لباس *Lebas* in genere *amictum*, ἱμάτιον notat. Verum *Granacia* eſt Germanica. v. Du Cange h. v. Mirum profecto vocis Germanicae & Arabicae in eodem veſtitu conjugium. Ipſam veſtem Arabicam eſſe, aut potius orientalem dubium non eſt. Manicas longas trahere Arabum eſt omnium, Chaliſarum olim erat manicis viginti ulnas longis appendere. Nam revera non hominum tales manicae, ſed manicarum homines ſunt appendices. De longis illis Chaliſarum manicis locus eſt ad Abulfedam agendi. Graecos Imperatores in tunicis inſigniter manicatis proceſſiſſe, fidem facit imago Imperatricis CPtanae, apud Rhamnuſium de bello Veneto ed. Gaſſarelli, tab. 2. ubi manicae perparum a ſolo abſunt. Si ergo Dibitiſium et Granatza non diſcrepuerit, non improbabile eſſet veſti ab Arabibus acceptae nominis natales ab Arabibus quoque arceſſere. Sane ſi Διβετζίσιον ſcriberetur haec vox, unica litera addita, non dubitarem eam Arabicam pronunciare. ديباج *Dibatſch* appellant Arabes veſtem ſplendide auro pictam. Quandoquidem vero lubricum hoc eſt, ſatius erit, donec exploratius quid praeſto ſit, vocabulum noſtrum a Latino *dives* derivare, ut *dibitiſium* ſit veſtis divitis operis, hoc eſt pretioſa, dives auro. Num autem veſtis genus Latinis ſequioribus celebrata, *diapiſtin* cum dibitiſio noſtro, aut cum Suidae διάβαθρα conferri debeat, viderint me doctiores. Certe διαβάθρα veſtem notat coloris galbinei, qui viciam aemuletur. et ſcriptores medii aevi veſtem diapiſtin ſubviridis fuiſſe coloris ajunt, qui proxime a galbineo abeſt. Hugo Falcandus Hiſt. Sicul. *Hic diapiſtin color ſubviridis intuentium oculos grato blanditur aſpectu.* v. Du Cange v. *Diapiſtus*. Nolo conjecturis diutius immorari, ne in ſomnia incidam. E Noſtri p. 151. A. 1. intelligitur habuiſſe hanc veſtem quoque capputium aut cappam, qua caput velaret Imperator, ſi ſtemma ſeu infulam non gereret.

240. D. 3. Προπομπεύει τοῦ σαυροῦ καὶ τῶν περσικίων] Non repetam quae ſupra ad p. 230. B. 1. de perſiciis diſputavi. Nunc tantum id dicam, loco crucis & perſiciorum vel burſarum, conſueviſſe Imperatoribus vetuſtis paganis ignem & purpuram praeferri, ut ex Herodiani loco L. VII. c. 1. conſtat, ubi de Quartino quodam invito ad ſummam dignitatem rapto ait. ἁρπάσαντες ἄκοντα καὶ οὐδὲ προσδοκῶντα στρατηγὸν ἑαυτῶν κατέστησαν, πορφύρᾳ τε καὶ πυρὶ προπομπεύοντα (quae lectio bene habet, non mutanda) τιμαῖς ὀλεθρίοις ἐκόσμησαν. *cum purpura & igni*, id eſt facibus ardentibus, *publice in pompa procedentem honoribus exitialibus affecerunt.* Vid. diſſert. de *igni Auguſtis praelato*, quae octava eſt inter Academicas Eſchenbachii p. 519. ſq.

D. 4. Συγκάθεται] Solebant veteres Imperatores Romani amicum aliquem in currum ſecum ſumere, quia ſolum vehi aliquem in curru pro arrogantia accipiebatur. v. Valeſ. ad Amm. Marcell. p. 141. & infra p. 405.

D. 5. Φιλοῦν αὐτοῦ τὰς χεῖρας] Vbi humanum & communem ſe volebat Imperator oſtendere, manus aut pectus dabat oſculanda. Et erant certi gradus oſculorum. Quidam, viliſſimi nempe, non niſi pedes, honeſtiores & pedes & genua & manus, aut has tantum: cariſſimi & maximo honore habiti pectus Imperatoris, pares quoque dignitate caput, ut frontem, genas, labia, deoſculabantur. Apud Romanos quidem amicorum alii oculos, alii collum, ſervi denique manus herorum oſculabantur. v. Arrian. Diſſ. Epictet. p. 136. 27. *edit. Cantabr.* Verum aucto deinceps faſtu cum aucta barbarie & imminuta potentia, mores Perſici adſciti, & procumbere humi, atque adorare dominos & oſculari eorum genua juſſi vel illuſtres quique. Nam a Perſis manaſſe illum morem oſculandi alicujus genua patet ex Herodoti L. I. c. 134. ubi ait οἱ συντυγχάνοντες ἀλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι τῷδε ἄν τις διαγνοίη εἰ ὅμοιοί εἰσι - - ἀντὶ γὰρ τοῦ προσαγορεύειν φιλέουσι τοῖσι στόμασι. ἢν δ᾽ ᾖ οὕτερος ὑποδεέστερος ὀλίγῳ, τὰς παρειὰς φιλέονται. ἢν δὲ πολλῷ ᾖ ὁ ἕτερος ἀγεννέστερος, προσπίπτων προσκυνέει τὸν ἕτερον. Bene tenendum ultimis verbis Herodotum non προσπίπτων dicere, ſed προσπίπτων *accedit ad ſtantem* & προσκυνεῖ, *adgenuat*, *admovet os ejus genubus.* Id enim eſt προσκυνεῖν proprie. κύνος & γῦνος vel γῦνας, & γόνατον, omnia idem, *genu*. Vix veniam oſculi pedum faciebant Imperatores proceribus, ſolo contenti manuum oſculo, niſi aut diebus dominicis, aut feſtis, aut alia quadam ſolennitate, ubi religio aut vetus ritus eos juberet modeſtia uti, & de gradu ſuo ſe demittere. Cujus rei paſſim noſtri Codicis proſtant exempla, & paullo ſuperius ad p. 240. C. 6. a nobis allata fidem faciunt. Veteres quidem Imperatores illis capita deoſculabantur, quibus oſculandum ſuum pectus opponerent, ut ex Ammiano Marcellino diſcitur. recentiores ad inſolentiam elati nihil horum, ſatis induliſſe putantes, ſi manum porrigerent. Locus Ammiani eſt XXVII. *Ex his quidam cum ſalutari pectoribus oppoſitis coeperunt, oſculanda capita in modum taurorum minacium obliquantes adulatoribus offerunt manus aut genua ſuavianda.* Infra cap. 51. libri ſecundi dicitur praefectus Vrbi quando aſcenſurus eſt in carrucham, in qua cum Imperatore procedere in horrea debet, ei genua oſculari; mulio autem, antequam juſſus conſideat ad regimen equorum capeſſendum, pedes Imperatoris oſculari. Sed an ſolis licebat Imperatoribus oſcula pedum admittere? aut licebatne proceribus pati eundem honorem ſibi a ſuis clientibus haberi? Non ſuccurrit exemplum hominis privati, cui tanta demonſtrata fuerit veneratio. Genua tamen & manus Patriarchae oſculari mos erat, pedes non item. At quomodo oſculabatur Patriarcha Imperatorem, & hic viciſſim illum in Agape, ſeu oſculo pacis? Labratone? an per porrectam viciſſim crucem? Certe ſacerdotes laicis, quibus os aut vel manus praebere dedignabantur, crucem argenteam, aut Chriſtum crucifixum in tabula pictum portigebant oſculandum. Muhammedani ſibi invicem occurrentes barbam deoſculantur. Ille tamen ritus vix videtur apud Graecos obtinuiſſe, qui barbas radere ſolebant; quamvis Patriarchae plerique eas alerent.

D. pen. Μοδίολον χρυσοῦν] Modiolus erat genus coronae imperialis turritae in ſummo latioris, in imo, qua caput tangebat, anguſtioris, ad inſtar ſitulae (unde quoque *ſitula* medio aevo *modiolus* fuit dicta, vid. Du Cange Gloſſ. Lat. h. v.) aut inſtar vaſis potorii, *modioli* quoque dicti, quod, auctore Vitruvio, apud Goarum ad Cedren. p. 485. A. citato, *ad ſummum elatum eſt, ad imum revertit*, id eſt ἀναχωρεῖ, anguſtius fit, in ſemet coit. Modiolus quoque terminus fabrorum lignariorum eſt, *Sims*, vel *Crantz*, projecturam, vel moeniana columnarum vel parietum notans, quibus imponi aliquid poteſt. Eſt quoque modiolus illa lignea ſaepes columnis ſtylitarum quondam in ſummo circumducta, velut corona, ne in columnis habitantes deciderent. vid. Majelli diſſert. de Stylitis apud Aſſemannum in Martyrologio T. II. In univerſum omnia rotunda in imo anguſtiora in ſummo latiora & ampliora *modios* & *modiolos* appellabant. Sic modius erat ille πύργος vel turricula lignea, per quam tali & teſſerae luſoriae in tabulam mittebantur. Vid. Du Cange v. *Modiolus* & μοδίολος & μόδιος. Facile apparet convenientia cum his τοῦ βασιλικοῦ μοδίολου, *imperialis modioli*, vel *circuli*, de quo Cedrenus l. c. & Noſter hic, & cujus egregiam imaginem videre eſt in monumento Ravennate, apud Alemannum ad Procopium pag. 77. Quae Goarus ad l. c. Cedreni multa de modiolo habet, omnia aliena ſunt. Sed venia debet dari docto viro, cui multa ad hanc partem antiquitatis neceſſaria ſua aetate deerant; quod & de aliis dictum volo, ſi forte quorundam errores tango. Et hanc mihi quoque veniam dari cupio. Dies diem docet. Melius interpretatus eſt Banduri T. II. Ant. Orient. imp. p. 497. Accedit ad figuram modioli *propoloma*, ornatus capitis turritus Auguſtarum, de quo dico ad pag. 151. Tantum haec intercedit differentia. Modiolus erat lamina aurea in ſummo, aperta. Sed propoloma erat ſtemma ſeu infula pannis pretioſis facta, aureis circulis & gemmis ornata, & in vertice clauſa.

241. A. 11. Βοηθεῖν, καὶ] Facile patet ex interpretatione mea, ἢ ante καὶ inferendum eſſe, quod membranae deeſt.

241. B. 2.

241. B. 2. Παρατίκλιν] Non novi quid ſit. Forte idem eſt atque *paratorium*, vel *diaconicum*, de quo vide Du Cange Conſtant. Chriſt. III. cap. 68. & Gloſſ. Lat. v. *Paratorium*. Locus ille erat ubi ſeſe parabant pontifices & ſacerdotes, id eſt veſtes ſacras miniſterio deſtinatas obeundo induebant. Viderint alii, quantum huic conjecturae tribuendum ſit. Vel poteſt coniici, ſcribendum eſſe παρατρίκλιν, pro παρατρικλίνιον. Nam Imperatores in Cyclio ad dextram ſeu meridionalem Bematis plagam habuiſſe tres diaetas, unam Metatorium, alteram triclinium, tertiam Coetonem, in quibus audirent lectiones evangelii & epiſtolae, pranderent poſt peractum cultum divinum, & dormirent quoque, ſupra demonſtravi, ubi de Cyclio egi p. 9. Poſſit quoque de παρακυκλίν cogitari, *paracyclio*: ſed id minus probo.

B. 4. Συνάγεται] vel ut Nicetas p. 24. B. ait ἐν μεθέξει τῶν θείων μυστηρίων γίνεται, *accipit ſynaxin*, id eſt ſacras epulas, ſacram communionem vel participationem euchariſtiae. vid. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Synaxis*. Vt autem recens promoti ad dignitates benedictionem in eccleſia & communionem e manibus patriarchae accipere debebant, ita quoque novi Imperatores & Reges ſub imperii auſpicia euchariſtiam percipere. *[*In coronatione regum Francorum tollitur corona maior a capite imperatoris & minor imponitur. Ejus induſium crematur ob ſacram unctionem. Communicat ſub utraque. Sic juſſit Ludovicus IX. anno* 1179. v. Ceremon. de France T. I. p. 11.]* Σύναξις autem non eſt, ut volunt ineptientes Graeculi, ἀπὸ τῆς τελείας συναγωγῆς, ſed a ſynaxi, congregatione, coitione, convivatione, epulis communibus, ad quas coëunt ejuſdem communionis homines. v. Du Cange v. σύναξις μεγάλη, ubi inter alia haec citat e Ioanne Carpatho. ὡς εὐθὺς ἐγένετο, ἐποίησε μεγάλην σύναξιν, καὶ εἶπεν, καταλύομεν (نفطر dejejunamus) δι' ὑμᾶς, ὅτι ἀπὸ κόπου ἦτε. Vid. Interpretes Diogenis Laertii vit. Pythagorae, ubi Gyraldus vocem βάρβαρος de Chriſtianis & eorum ſynaxibus interpretatur p. 518. 3. Vtar hac occaſione, ut exponam quid ſit λεβιτὼν, quandoquidem ὁ συνακτικὸς λεβιτὼν in mentem venit. Sic autem appellabant τριβώνιον, pannuciam, quam propterea tunc temporis tantum, quum ſacram ſynaxin celebrarent, ſeu ad communionem irent, induebant monachi, quoniam in eo ſacrum ordinem ſuſcepiſſent. Eſt nempe λεβιτὼν vox Arabica, *filtrum*, πιλωτὸν notans. لبد *Lebed*, vel *Lebid. coactile*.

B. 5. Ἐπιτιθέιλος αὐτῷ τὸν ςέφανον τῦ Ἐπισκόπυ] Conf. quae ad p. 239. A. 11. ubi contra Seldenum demonſtravi ante Iuſtinum minorem jam datum fuiſſe patriarchis, ut Imperatores novos coronarent. Multum tamen falleretur qui hoc ex loco arguere vellet, idem patriarchas jam Leoni magno peregiſſe. Quamvis enim coeperit hoc caput coronationem Leonis exponere, non tamen omnia ad eum pertinent. Conſtantinus Porphyrogennetus, aut homines, quibus compilandi negotium commiſerat, tumultuarie, abſque ordine miſcere tempora & res ſolent. Propterea diſtinxi p. 239. D. 7. poſt vocem τάξιν, & novum paragraphum incepi a verbis μετὰ ἐν - - quoniam quae deinceps ſequuntur ad Leonis coronationem non ſpectant, ſed in univerſum ritus perſequuntur, quibuscum Imperatores eorum temporum inaugurari ſolebant, Leone ſaeculo paene recentiores. Quod ex commemoratione eccleſiae magnae ſeu Sanctae Sophiae conſtat, quae a Iuſtiniano M. perfecta fuit A. C. 537. ſexageſimo quarto poſt exceſſum Leonis M. qui A. C. 473. obiit. Non quidem claris verbis S. Sophiae fit mentio. Atqui cuinam alii competit ille ſitus, Auguſtaeum & Horologium in vicinia, & praetereunda e palatio in eccleſiam commeaturo. Extra omne dubium eſt S. Sophiam, non aliam eccleſiam iſta locorum demonſtratione deſignari. Impoſitio autem coronae in caput Imperatoris a Patriarcha facta, quam praeſens locus attingit, non eſt illa ſolennis, quae in ipſo inaugurationis & nuncupationis actu fit: nam in praecedentibus jam dicitur Imperator eam geſtaſſe, & depoſuiſſe ſub introitum eccleſiae. Sed neſcio qualis ſecundaria impoſitio coronae ſuper altari eccleſiae cathedralis benedictionibus conſecratae, quum antea in antimenſio tantum in loco non ſancto, Tribunali Hebdomi nempe, conſecrata fuiſſet a Patriarcha.

B. 12. Ἀπομεῖναι] retro manere, domi manere, abeuntibus reliquis. Hinc ἀπομονεὺς infra in Tactico dicitur vicarius imperii, qui Imperatore in caſtra excedente domi manet, urbi regiae & rebus publicis gubernandis.

C. 9. Καὶ ὁ ἔπαρχος] Non dubito καὶ ὁ Μάγιστρος debere reponi, quod etiam in Latinis exhibui.

D. 3. Ὡρκωσκοπικὸν] Litera quarta hic eſt a librario pro omicro poſita, ut ille ſaepe duas has vocales permutavit. Scholiaſtes Baſilicor. ad L. XXII. p. 185. habet ὁρκισκόπιον, vid. Du Cange Gloſſ. Graec. h. v. Notat igitur terminatio σκόπιον aut σκοπικὸν *exemplum*. ὁρκοσκόπιον *exemplum iuramenti*, in quo exigente neceſſitate, aut alias lubente animo, inſpici dictum ſacramentum, conſuli, expendi poteſt.

D. 6. Ἤτοι] Hic eſt disjunctivum. Non enim idem eſt Palatium & Auguſtaeum. Palatium eſt magnum illud palatium in quo Chryſotriclinum, Lauſiacum, Iuſtinianeum, XIX. accubita &c. & in eo habitabat Auguſtus. Auguſtaeum autem contiguum quidem illi, at diverſum tamen palatium, in quo degebat Auguſta. Propterea velim in Latinis hic loci pro verbis *id eſt*, reponi *aut etiam*.

D. 7. Τὴν κεφαλὴν] Multum indulgebant & de majeſtate ſua remittebant, & dans oſculum & accipiens, ut pares. Alias enim vix quenquam oſculabatur imperator. Valerii Auguſti humanitatem & ſubmiſſionem laudat Ambroſius in oratione in ejus exſequias ex eo, quod *manus & caput ſororibus oſculabatur, memor imperii, memor germanitatis, & quo magis aliis poteſtatis iure praeſtaret, hoc ſe magis humilem ſororibus exhibebat*.

D. 8. Τρέφει] Novus Imperator debebat proceres convivio excipere. Non dubito, poſſe morem hunc e loco Capitolini T. I. Hiſt. Aug. p. 541. probari, quamvis, quod ibi narratur, inciderit in Calend. Ianuarias, quibus alias quoque Imperatores ad epulas vocare Senatum ſolebant. Verba ejus haec ſunt de novo Imp. Pertinace: *Ea die etiam ad convivium magiſtratus & proceres ſenatus rogavit, quam conſuetudinem Commodus praetermiſerat*. De Michaele Rangabe Theophanes ait p. 418. C. eum poſt coronationem inſtituiſſe κοινὴν ἀγαλλίασιν, id eſt convivium publicum.

242. A. 3. Συνίδη] Ita Membr. pro συνίδῃ.

A. 6. Τὰ μῆλα τῆς καρούχας] Vid. p. 405. B. 3. Videntur *poma carruchae* eſſe globi aenei deaurati, quos apprehendebant olim in currum inſcendentes & deſcendentes, ſublevandi ſui & firmioris gradus cauſa. Currum Imperatricis Irenes in publica ſplendida per feſtum Paſchatis proceſſione a quatuor Patriciis apprehenſum fuiſſe narrat Theophanes p. 400. C. 4. προῆλθεν ἡ βασίλισσα ἐπὶ χρυσῦ ὀχήματος ἐποχουμένη, τέσσαρσιν ἵπποις λευκοῖς συρομένη, καὶ ὑπὸ τεσσάρων πατρικίων κρατουμένη. Ergo in ſingulis currus lateribus erant bina poma. Qui animo ſibi fingere velit, quo loco poſita fuerint iſta poma, inſpiciat tabulam 3 & 5. arcus Theodoſiani apud Bandurum, ubi principes Scytharum curribus vecti conſpiciuntur, in quos inſcendebatur per feneſtras e quovis currus latere ſingulas. Talium feneſtrarum ſingulis angulis ſingula poma metallica apponebatur apprehendenda inſcendentibus. Quoniam vero tales currus alti eſſent, & non haberent ἀναβάθρα, ut qui aſcendere vellent, deberent vaſtos greſſus facere, & crura in amplum diducere, hinc habebant foeminae nobiles ſuas paraſitas, quae dorſum praeberent calcandum in terram pronae porrectae, & nixu facto in altum tollerent ſibi inſiſtentes. Quod non tantum vetuſtae Syriae reginis factum, ut e Plutarchi libro de paraſitis, ni fallor, conſtat, verum etiam medio adhuc aevo in uſu erat: & viros quoque id feciſſe conſtat e Niceta Choniata, cujus haec ſunt ſunt verba: ὁ βραχεῖς δὲ καὶ τῶν καθ' αἷμα βασιλεῖ ἐγγιζόντων καὶ εἰς τὰ ὑπερίφανα τῶν ἵππων ἀνιέναι, τὰς ὤμας ὡς θρανίδας ὑποβάλλοντες, ἐπὶ τῶν λαμπρῶν καὶ μετεώρων ἵππων τὴν βασιλίδα ἀνέφερον. Vel etiam erant in ſingulis carruchae angulis ſingula poma, e quibus ſurgebat uraniſcus pyramidalis, ſub quo ſedebat

curru

curru vehendus; ad illum ſere modum, quo fit المحمل *Almahmel*, ſeu lectica, qua quotannis al Cairo Maccam devehitur endyta templi Maccani, & quam lecticam Wansleb pag. 347. de ſa Relation d'Egypte ſic deſcribit. *Ce Mahmel étoit fait en forme de lit. - - Il y avoit aux quatre coins quatre groſſes pommes couvertes d'une étoffe très riche, & du milieu de ces pommes il s'elevoit en pyramide.* Μῆλον eſt omne globoſum, ad inſtar mali tuberoſum, eminens. Ita, quod veteres in galea κῶνον appellabant, novis eſt μῆλον, ut e locis Leonis atque Mauritii conſtat Du Cangio citatis in Gloſſ. Gr. h. v. Catenae, e quibus polycandela in eccleſiis dependebant, dicuntur Chronico Caſſinenſi III. 33. *malis*, id eſt bulbis, globis aeneis deauratis diſtingui conſueviſſe. Idem Chronicon III. 57. *candelabra argentea cum malis cryſtallinis.* Sunt ibi mala globi cum ſuppoſito petiolo anguſto, & foramine perquam exili, per quod oleum guttatim in candelabrum deſtillat. Super ciborio in ejus apice, ad formam lilii efficto, foliis ſciſſis repandis, ſphaera ſtabat, quam Codinus μῆλον appellat, Paulus Silentiarius πόλον, cum cruce gemmata ſuper inſiſtente. vid. Du Cange ad Paulum pag. 572.

242. A. 9. Ἀπὸ ὑπάτων στρατηγικοὶ] Ergo erant quoque Exconſules civiles. At qualis dignitas, qualeve officium fuerit, ſeu in curia, ſeu in caſtris, Apohypatorum, Hypatorum & Diſhypatorum, fateor me ignorare.

A. 11. Μαρτίῳ] Periit haec particula de campo Martio, quam promittit. Fuitne forte apud primos Byzantinos quoque Imperatores talis conventus publicus procerum regni in campo Martio Calendis Martiis, qualis in hiſtoria Francica celebratur? (vid. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Campus*) & an hic ille deſignatur? Vix putem.

A. 14. Λευκῶν χλανιδίων] Color veſtium albus erat color curiae, in quo comparendum erat coram domino. v. p. 15.

Ibidem Τζαγγίων] De tzangis copioſe egerunt Salmaſius ad Script. Hiſt. Aug. T. II. Petav. ad Themiſt. p. 378. Du Cange utroque Gloſſario, & Muratorius Antiqu. Ital. T. II. p. 429. Erant ocreae coriaceae, quae ad genua fere pertinerent, interdum quoque magnam femorum partem tegerent. Vnde quoque nomen habent. Nos *crus* appellamus *Schenkel.* Diminutivum hoc eſt a vetuſto *Schanck*, crus, unde quoque *Schincken*, eſt *un jambon.* In colore earum dignoſcebatur geſtantis ordo & dignitas. Imperatores & Auguſtae rubras gerebant, filii Imperatorum nondum coronati violaceas, ut patet e loco Cinnami, quem nolo hic praeterire. Eſt p. 12. C. ἐπειδήποτε πρὸς ὕπνον κατέδαρθεν ὁ Μανουὴλ, γυνή τις αὐτῷ ἐφίστατο ταυτί. σεμνὴ μὲν καὶ ἐσθῆτι, ἐν δὲ χερσὶ πέδιλα, οἷα βασιλεῦσιν ὑποδεῖσθαι σύνηθες. καὶ παρεῖχε ταῦτα τῷ Μανουὴλ, χρῆσθαι κελεύουσα, ἀποσεισαμένῳ ταυτί. ἐδείκνυε δὲ τὰ συνήθη κυανᾶ. *Quum puerulus adhuc Manuel aliquando dormiret, apparebat ipſi per ſomnium mulier, vultu venerabilis, pullata, tenens in manibus ocreas, quales geſtare ſolent reges, quas ipſi porrigebat, induere jubens, illas vero alteras (quo cum dicto monſtrabat conſuetas violaceas) abjicere.* Huic tamen loco adverſatur ille Alexiadis p. 79. ubi Anna claris verbis dicit Conſtantinum Porphyrogennetum, Michaelis Ducae Imp. filium, regnante patre rubras ocreas geſtaſſe, illo autem ejecto & Nicephoro Botoniata in id invadente, μετὰ τὴν παράλυσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ τοῦ Δουκὰ τὰ ἐρυθρὰ μὲν ἐκεῖνον ἀποδύσασθαι πέδιλα, τὰ δὲ κοινὰ καὶ μέλανα ὑποδύσασθαι. Inſignis hic eſt locus, quo diſcimus caeterorum calceos aut ocreas fuiſſe nigras. Pergit Anna: Nicephorus, quaſi pudore & miſeratione juvenis, ut rubri Imperialis coloris uſum in calceis neque negaret prorſus, neque omnino indulgeret, τὰ μὲν μέλανα ἐκεῖνον ἀποβαλεῖν ἐκέλευσε, ἐκ ποικίλων δὲ σηρικῶν ὑφασμάτων ὑποδήματα προσέταξε περιδιδύσκεσθαι - - & τὸ μὲν κόκκινον δι' ὅλου ἀνακρατεῖν αὐτὰ τῶν πεδίλων οὐκ ἐφθόνει, τὰ δὲ τινὰς τέχνας ἐκ τῶν ὑφασμάτων ἄνωθεν τὰ κόκκινα ὑπέδειξε. Ergo calceos non corio tantum, ſed etiam pannis ſericis aliisque geſtabant.

B. 9. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ἀρχαιότης] Haec verba & quae deinceps usque ad finem capitis, non ſunt Petri Magiſtri, cujus praecedentia, ſed Conſtantini Porphyrogenneti, aut ejus, qui pro eo compilavit.

B. 10. Ἐν τῷ ἱππικῷ] Quod olim vetuſtis Graecis theatra erant, id novis erant Circi. Res omnes majoris momenti, quae ad populum referri debebant, in Circo proponebantur & perficiebantur; ut praecipue electio & homagium novis Imperatoribus debitum. Exemplum habemus deinceps in Anaſtaſio Dicoro hac ipſa pagina paullo inferius, & in Iuſtino ſeniore pag. 248. fine, & in Leone juniore p. 250. & in Michaele Balbo, de quo vide Cedren. p. 533. fine. Pariter in Italia Rex Longobardorum Adelwaldus in Circo Mediolanenſi rex fuit ſalutatus, teſte Sigonio de R. It. p. 30. (28) * [Gregorius Turonenſis p. 157. *Igitur celebrato juſticio Mauritius indutus diademate & purpura ad Circum proceſſit, acclamatisque ſibi laudibus largitis populo muneribus, in imperio confirmatur*] * Eadem ipſa paene verba leguntur apud Paulum Warnefridum de Geſtis Longobard. III. 15. ubi vid. Lindenbrog. Antiquis temporibus electio tam in Campo fiebat, quam in Circo. Circenſis erat magis popularis, Campana magis militaris. Campus enim erat velut imago illorum caſtrorum, quae Romae olim ante urbis moenia erant, in quibus milites praetoriani habitabant.

C. 7. ὁ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως] Res ipſa, & haec formula quoque clamat etiam caput hoc Petri Magiſtri eſſe, cujus etiam ſunt tria proxime ſequentia. Nunquam enim Graeculi οἱ κληρομανεῖς, ſacerdotum mancipia, decimo ſaeculo Anaſtaſium appellaſſent piae ſortis Imperatorem, qui deprimere natum gentis ambitioſae norat εὖ γε ποιῶν.

D. 1. Ἄρχοντες καὶ συγκλητικοὶ] Quando Archontes & Synclerici opponuntur, videntur illo nomine ſagati, οἱ στρατιωτικοί, hoc autem οἱ χρυσοτελάριοι (ut pag. 243. A. 10. appellantur) id eſt togati proceres; Quando autem nude archontes & indefinite memorantur, ut vs. D. 7. proceres omnes utriusque generis deſignari.

243. A. 1. Οἱ δύο πραιπόσιτοι] nempe ambarum partium, unus Auguſti, alter Auguſtae.

B. 1. Κύριε ἐλέησον] Vox Chriſtianis deo ſupplicantibus frequentiſſima, non tamen Chriſtianae originis. Hac ipſa enim jam gentiles deos ſuos compellabant, ut ex Arriani diſſert. Epict. p. 186. ſin. conſtat.

B. 2. Ὀρθόδοξον βασιλέα τῇ οἰκουμένῃ] Praecipua cura Graecorum, ex quo tricas ſacerdotum magnum reputare & revereri didicerunt, fuit ut orthodoxum regem haberent. Conf. capita ſequentia, in quibus eadem formula. Subintelligitur αἰτούμεθα, vel ſimile quid. Ita acclamationes Concilii Calchedonenſis Actu I. τὸν ὀρθόδοξον τῇ συνόδῳ, *orthodoxum ſynodo*, nempe datum aut reſtitutum volumus epiſcopum. Apud Malalam T. II. p. 63. αὐτὸν ἐπίτροπον Αὐγοῦστε, *hunc procuratorem Auguſte*, flagitamus, a te petimus. Apud eundem p. 126. clamant victoriati ἄλλον βασιλέα τῇ Ῥωμανίᾳ. Natant exempla ſimilia in ſcriptoribus. Alia ellipſis infra eſt p. 300. A. 10. τὸν λογοθέτην ſcil. καλεῖ. Quid ſit ἡ οἰκουμένη, ibi dicam, ubi de ſignificatu vocis ἔρημος agendum erit, p. 257. C. 10.

B. 8. Ἡ ὑμετέρα γαληνότης] *Serenitas veſtra.* Vnde remanſit apud nos Germanos mos, ſenſim tamen exoleſcens, allocutione *Ewre Geſtrengen* erga nobilem, aut judicem praetorianum, utendi. Mos ille, hodie tam tritus & vulgaris, viros in abſtracto, ut nunc Logici, appellandi, ut virum ſtrenuum ſi compello, eum titulo *veſtra ſtrenuitas* compellandi, alios *veſtra excellentia*, alios *veſtra Magnificentia*, *veſtra venerabilitas*, & ſic porro, *Clementia*, *Celſitudo*, *Serenitas*, *Gratia*, *Dilectio*, *Majeſtas* - - *veſtra*, jam illis obtinebat temporibus, non ſub Anaſtaſio natus, neque ſub Leone Magno, qui poſtquam (v. ſupra p. 230. D) Anthemium Imperii collegam πρεσβύτατον ἄρχοντα appellaſſet, ſubjicit ἡ ἡμερότης αὐτοῦ, *clementia* vel *manſuetudo*, aut *gratia ejus:* Sed jam in ſcriptoribus hiſtoriae Auguſtae ejus veſtigia proſtant. Spartianus Diocletianum alloquens in Vita Aelii Veri p. 224. *eo prope genere*, ait, *quo noſtris temporibus a veſtra clementia Maximianus atque Conſtantinus Caeſares dicti ſunt.* Concilium Arelatenſe medio ſaeculo IV. *Quoniam Lucianum,*

Capito-

Capitonem, Naſutium, epiſcopos dignitas ejus [Conſtantini Imp.] *ad proprios lares pervenire praecepit.* Ad imperatores alloquii formulae erant ἡ βασιλεία, ἡ αὐτοκρατορία, ἡ γαλήνη, τὸ κράτος ὑμῶν, & aliae. Sic ſupra p. 165. B. 1. in acclamatione ad Imperatorem. Θεὸς ὁ σώζας τὴν ὑμετέραν γαλήνην. Erga Patriarcham erat formula ἡ ἀγάπη σου v. Sym. Mag. p. 457. D. 5.) μακαριότης (v. Novell. Iuſtin. p. 71. Nov. 3.) Conſtantinus epiſtola ad Leonem Pontificem προτρέπομεν τὴν ὑμετέραν πατρικὴν κορυφὴν, item τὸ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης πρόσωπον. Epiſcopo quoque competebat ἡ ὑμετέρα ἀγγελικὴ στρατηγία *ducatus veſter in militia annunciatoria,* id eſt o tu, qui militantibus in militia, ſeu defungentibus officio, annunciandi verbum dei praees (vid. Du Cange v. *Angelus.*) ἡ γλυκύτης ὑμῶν, *Suavitas* vel *Dilectio veſtra* pater ad filium. Theophan. p. 87. B. 8. ἡ σὴ στερρότης *Eure Geſtrengen*, ſtrenuitas & rigiditas, inflexibilitas veſtra in juſtitia adminiſtranda, Maximinus in edicto ad Praefectum Vrbi, apud Euſebium. ἐκδηλότερον ἐνόμισα ταύτης τοῖς γράμμασι τὴν σὴν στιβαρότητα ὑπομνῆσαι. *Sinceritas veſtra* Imperator eidem quoque tribuebat, v. Vopiſc. T. II. Scr. H. Aug. p. 441. Senatoribus dabant titulum *Sapientia veſtra.* Sic legatus Manuelis Comneni in oratione ad ſenatum Venetum apud Cinnam. p. 133. B. 5. eum appellat τὴν ἀγχίνοιαν ὑμῶν *ſagacitatem veſtram.* Erga ſubditos in uſu erat ἡ καθοσίωσις ὑμῶν *devotio veſtra,* de quo in continenti dicam, & *ſolertia veſtra.* Charta vetus apud Murator. T. II. Antiqu. Ital. p. 119. *Vniverſorum dei fidelium, tam praeſentium, quam futurorum, noverit ſolertia.* Ipſe de ſe Imperator ſi modeſtus eſſe & perſonam velut deponere vellet, aut alius quicunque, ἡ ἡμετέρα ταπεινότης. v. Novell. Romani Imp. apud Labbeum p. 80.

243. B. 10. Τῇ καθοσιώσει] Dubitabam mecum, quomodo vocem hanc hic loci redderem, *majeſtati* ne an *devotioni;* utrumque recte, ſed poſterius tamen aptius intentioni ſermonis, *conformiter devotioni,* id eſt *quemadmodum devotio veſtra facere ſolet.* Poteſt quoque verti, *ut religioni veſtrae ſolenne eſt.* In concilio Epheſino p. 1. c. 35. eſt κόμης τῶν καθωσιωμένων δομεστικῶν, quod vertitur *comes religioſorum domeſticorum.* Solet tamen plerumque καθοσίωσις *devotio* verti, & καθωσιωμένος *devotus.* Ita in fine Novellae XX. Iuſtin. ſunt οἱ καθωσιωμένοι λιβελλήσιοι, *devoti Libellenſes.* Eſt autem *devotio* ſtatus ſubditi, ſtatus ſubmiſſionis, quo inferior obligatus eſt, ſuperioris, cujus iuri addictus eſt, commoda omni modo curare, eique favere & ſervire. Ita καθοσιοῦσθαι uſurpatur apud Plutarch. Vit. p. 1524. 13. & 25. ed. H. Stephani, & Herodianus VII. 6. 10. & alios. Vt autem populus Imperatori devotus dicebatur, & ejus καθοσίωσις, *devotio,* celebratur, ita viciſſim quoque occurrit Imperatoris *devotio* nempe erga rempublicam. In acclamatione ſenatus ad D. Claud. ap. Trebell. Pollion. T. II. Hiſt. Aug. p. 412. legitur *Claudi, dux fortiſſime, habeas virtutibus tuis, devotioni tuae;* ubi vid. Caſaubon. Et ut titulus *majeſtas,* ſeu καθοσίωσις, *ſacra majeſtas,* vel quod idem eſt, *ſanctimonia,* item *clementia* proprius eſt Imperatorum, ſic viciſſim ſaepe leguntur hi omnes populo tribui ab Imperatoribus. Hinc intelligitur ille Claudiani locus a Valeſio ad Amm. Marcell. p. 143. citatus

quantamque rependas
Majeſtas alterna vicem.

id eſt Imperator, qui ſuam majeſtatem a majeſtate populi mutuo ſumtam & quaſi precariam habet. In ſpecie titulus ille ſenatui Romano tribuebatur. Vid. Spanhem. ad Iulian. pag. 33. Sacratos commilitones ſuos, ἁγίους vel ὁσίους vel καθωσιωμένους, id eſt venerabiles, ἀοιδίμους, appellat milites ſuos Maximianus ſenior Script. Hiſt. Aug. T. II. p. 97. cont. Salmaſius ibid. p. 629. & p. 599. ubi *ſanctimonia noſtra* ait Conſul p. 605. *vos ſanctiſſimi milites & ſacratiſſimi Quirites* p. 607. *ſanctiſſimi commilitones,* p. 715. *ſanctiſſimi Quirites* &c. Anaſtaſ. Biblioth. Vit. Pontif. in vita Valentini. *Lautiſſimis dapibus ſumtis multis & diverſis munerum donis ſacram plebem & ſenatum populumque Romanum opime ditavit.* Forte hoc ex fonte fluxit, quod epiſcopi olim in concionibus ſacris plebem ſic alloquerentur: *Plebs ſancta ac Deo ſerviens,* ut intelligo ex nota marginali Evangeliarii Quadruplicis Blanchiniani T. IV. p. 553. unde intelligitur, hanc formulam adhuc in eccleſiis Italicis uſitatam eſſe. Videtur tamen potius hac in formula vox *ſancta* novum Chriſtianum nobis hodie frequentatum ſignificatum habere, quam illum veterem Romanum gentilem. *Clementia veſtra* titulus eſt Imperatori privus. Atqui Macrinus eum apud Capitolinum T. I. p. 755. ſenatui tribuit. *Volumus P. C. - - clementiam veſtram videre.* Novis autem Graecis vox καθοσίωσις pro *majeſtate* uſurpatur. ἐπὶ καθοσιώσει ἐγκαλεῖσθαι *laeſae majeſtatis argui,* eſt apud Leon. Gramm. p. 509. D. 2. Geneſius p. 8. C. ult. habet διαβολῇ καθοσιώσεως ἐπικαλεῖσθαι. Vid. Salmaſii longam diſputationem T. II. Scr. H. Aug. p. 228. 229. quam nec plane intelligo, nec per omnia laudo.

C. 2. Ῥωμαίων] Eſt ex idiographia codicis Lipſienſis pro Ῥωμαίων.

D. 1. Ἀπόκρισις] non erat in codice. Perſpicuitatis gratia hic & aliquoties deinceps addidi, ſed uncis incluſum, ut intelligeretur, id opera mea inſertum fuiſſe.

D. 5. Συντρεχούσης] *concurrente,* id eſt auxiliante, cooperante. Ita uſurpant novi Graeci. vid. Theophan. p. 21. B. 7. & συνδρομὴ pro *aſſiſtentia.* Sguropulus in Hiſtor. Concilii Florentini VIII. 6. ἔπαινον τῆς ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων συνδρομῆς καὶ προνοίας.

D. 6. Προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων] * [Iuratum fuit in librum Evangeliorum. Du Cange ad Alexiad. p. 238. ex Gatpulo morem illum per evangelia iurandi notat. Procop. p. 289. & Anecdot. p. 18. Evangelium geſtavit Iuſtinianus populum in Circo allocuturus. Chronic. Alexandr. p. 338.] * Videntur enim proceres ad electionem pertinentes viritim coram explicito Evangeliorum codice ſacramentum dixiſſe, ſe nolle μηδένα μήτε φιλίας μήτε ἔχθρας &c. De juramento ſuper S. Evangelio inſignis eſt locus apud Menandr. in Excerpt. Legat. p. 106. De variis modis ad Evangelium jurandi, tacto ſacro codice, & ori appreſſo, item inſpecto tantum, digitis non attacto, aut etiam ſuper caput poſito, vid. Du Cange Gloſſ. Latin. v. *Iurare.*

244. A. 11. Καλὸ πάσχα] Quia feſtum Paſchatis tempus apud Graecos in toto anno hilariſſimum eſt, tunc enim poſt longam a carnis eſu abſtinentiam revocant carnes; adeo ut etiam feſtum illud per excellentiam τὴν ἑορτὴν & τὴν ἡμέραν appellent: vid. Alemann. ad Procop. p. 43. hinc factum eſt, ut hilarem quemcunque diem Paſcha appellarent, & πασχάζειν, *in hilaris eſſe.* Vid. Goar. ad Codin. p. 95. n. 9. Pari modo Latini Paſchatis nomine dies dominicas & alios praecipuos feſtos anni appellant, & *indumenta paſchalia,* quae diebus feſtis atque dominicis induunt. vid. Du Cange Gloſſ. Lat. v. *Paſcha.* Paullo poſt legi debere εὐθύνουσα vix operae pretium eſt notare.

A. 13. Ἔξω βάλε τὸν κλέπτην] Inter ſolennes populi flagitationes talibus occaſionibus & alias in Circo publice ſignificatas erat etiam haec, ut delatores, ut peculatores, fiſci ſanguiſugae, ut extranei, alienigenae, qui dignitates indigenis praeriperent, expellerentur, aut ſaltim reprimerentur. Conf. Theoph. p. 155. Cedren. p. 357. In Actologia apud Lampridium T. I. Script. Hiſt. Aug. p. 525. eſt *exaudi Caeſar, delatores ad leonem* p. 526. *delatoribus metum, ut ſecuri ſimus, delatoribus metum.* Acclamationes in Concilio Chalcedon. Act. I. τὸν ὀρθόδοξον τῇ συνόδῳ (ſcilicet datum cupimus aut reſtitutum) τοὺς ταραχοποιοὺς (tubas & faces tumultuum) ἔξω βάλε, τοὺς φονέας ἔξω βάλε. Paſſim occurrunt exempla, ſi bene memini, in ſcriptoribus hiſtoriae Auguſtae.

A. ult. Τῇ πόλει] Prodit hoc Latiniſmum, ἔξω βάλε τῇ πόλει, *ejice urbe,* pro τῆς πόλεως. ut etiam acclamationes has Latine dictas, & a Petro deinceps verbotenus & preſſe in Graecum ſermonem verſas fuiſſe probabile ſit credere. Saltim adhuc tum temporis CPli in ſermone Graeco multa ſupererant veſtigia coloniae Latinae militum & aliorum a Conſtantino M. Roma in Thraciam traductae. vid. ad p. 246. A. 11.

C. 2. Ταύτῃ] ut τοῦτος pro οὗτος dicebant (v. Malal. apud quem omnibus paene paginis occurrit) ita ταύτη quoque pro αὕτη. τοῦτοι quoque pro οὗτοι lego apud Athenaeum p. 458. antep. quod ipſine auctori, an librario debeatur, in dubio relinquo.

244. C. ult. Συγκαταίνεσις] *conſenſus.* συγκαταινῶ habet quoque Diog. Laert. p. 10. ſegm. 32. ult.

D. 2. Ἁγνὸν] *a vitiis purum*, *caſtum*, *ſobrium.* Id profecto notat vocabulum. Sed praecipue ſolet ſignificare, & hic quoque loci notat, ab avaritia, ſordibus, rapinis publicarum opum fidei ſuae commiſſarum alienum, qui manus alienarum opum puras ſervat.

D. ult. Αὐθεντείαν] *auctoritatem*, id eſt plenam poteſtatem ex arbitrio agendi. vid. Chilmead. ad Malal. p. 384.

245. A. pen. Ζωγράφοι καὶ μονητάριοι] Pictorum & monetariorum quis uſus fuerit in exſequiis imperatoriis, non dixerim. Si liceret antiqua tempora e noſtris aeſtimare, ſi caſtra doloris, ut appellant, olim erecta fuiſſent, & armis, ſeu inſignibus pictis decorata, & ſi cuſi, memoriam defuncti & exſequiarum celebrantes, atque in vulgum ſparſi fuiſſent nummi, facile uſus eorum pateret. Penes me quidem dubium nullum eſt, & in tabulis pictas ligneis & cereas laureatas imagines principum veterum ipſorum funeribus praeferri conſueviſſe. At de monetariis & moneta funebri multum ſcrupuli adhuc ſupereſt. Poſſet quidem huc trahi locus, quem Du Cange v. *Numularius* citat: *Eſt inſuper alia conſuetudo in praedicta eccleſia, vel in ſupra dicto loco, ut in ſuo cymeterio ignobiles & potentes, divites & pauperes ſine ulla contradictione ſepeliant, & numularios, hoc eſt, monetarios habeant.* Sed fateor, mihi de ſenſu loci non conſtare.

B. 1. Κομέντον] Ita pro *conventum* ſcribebant olim & pronunciabant. Ita *Convenae*, urbs in Gallia, hodie audit *Comenge*. Κομέντα pro *conventu* habet Theophanes p. 145. D. 1. ubi vid. Goar. & p. 364. C. 8. κομμενδον. Mirum eſt, quod de Patzinakitis narrat Cedrenus p. 779. συμβολὴ ἥτις παρ' αὐτοῖς κομέντον καλεῖται.

B. pen. Ὅρκον] Nihil hic memorat Noſter de juramento illo, quo ſe Anaſtaſius (ex fide Euagrii III. 32.) Euphemio Epiſcopo CPtano obligavit: „Cum „Ariadne Anaſtaſium imperiali purpura veſtire vellet, „Euphemius regiae urbis epiſcopus conſenſum ſuum „accomodare renuit, priusquam Anaſtaſius cautionem „propria manu ſcriptam & jurejurando firmatam ipſi „dediſſet, qua pollicebatur fidem ſe illibatam ſervaturum, neque quidquam novi in ſanctam Dei eccleſiam „invecturum eſſe, ſi imperii compos fieret, idque ideo, „quod Anaſtaſius Manichaeorum ſectae addictus eſſe a „pluribus crederetur.„ Vid. quae ad p. 368. A. 8. dicam ad vocem ἀσφάλεια, & Habert. p. 633.

B. ult. Πράγματα] *Simultatem*, aut *litem.* ut Latini *negotium cum aliquo habere.* Ita in veteri inſcriptione apud Murator. T. I. p. 322. 1. πεντεκαιδέκαδρον τῶν ἐκδικαζόντων τὰ πράγματα. *XVvirum iudicandis litibus.*

C. 3. Ὑποτελεσθέντες] Ita ſolebant tunc pro ἀποτελεσθέντες. vid. Procop. Anecd. p. 121. 16.

C. 5. Κατ' ἔτος] Ita membranae, in quibus perraro ſpiritus aſper compareт, etiam in illis vocabulis, quibus nos eum praefigere ſolemus. Multum variaſſe veteres in ſpiritibus, & grammaticorum traditiones aut ignoraſſe, aut inſuper habuiſſe, & omnia miſcuiſſe, multa ſuadent. Εἰρηνάρχης & ἔρημος efferuntur in Codice Theodoſ. *hirenarcha* & *heremus.* Alibi *heresipelas* pro ἐρυσίπελας. ἐφοπάζειν pro ἐποπάζειν eſt apud Plutarch. *Vit.* p. 566. 16. ἐφιδεῖν pro ἐπιδεῖν apud Lucam I. 25. in quibuſdam codicibus v. ibi Wetſten. Citatum e Gruteri Corpore Inſcriptionum p. 216. reperio ΚΑΘ ΕΝΙΑΥΤΟΝ. Non dubito Scaligerum & Muratorium talium magnam farraginem in ſuis indicibus annotaſſe. Noſtrae membranae conſtanter ἵππος & ἱππικὸν exaratum monſtrant; cui favet nomen *Cratippi.* quod per τ, non per θ ſcribitur. uti quoque Φωταψία non Φωθαψία. Eaedem infra pag. 450. habent ὑφεξαιρεῖσθαι pro ὑπεξαιρεῖσθαι, p. 353. A. 6. ἐπίσκοι pro ἐφίσκοι. p. 152. D. πελώνιον pro φελώνιον, 292. D 5. ἐπ' ἱκανὰς pro ἐφ' ἱκανάς. p. 419. C. 11. ἐφίσσης pro ἐπ' ἴσης. Neque ſic novi ſolum Graeci, ſed etiam veteres variabant. Apud Athenaeum p. 401. fine eſt ἀφαυανθῆς, quamvis ſit ab αὐαίνω. Chishull. Antiqu. Aſiat. p. 69. ἀφεσαλκαμεν dat, & p. 91. ἀφεσαλμένων Inſcriptiones Pocokianae p. 17. n. 7. κατεσχημένοις pro καθεσχημένοις. In Carm. 649. Anthologiae ineditae eſt ἐφετήσιον *annuum* pro ἐπετήσιον & carm. 529. ἐφιελκὶς pro ἐπιελκὶς *alliciens.* ἀφηλπισμένῳ eſt apud Gruter. p. 71. n. 1. Editio Anthologiae Florentina, a Conſtantino Laſcari curata, omnium prima, itemque codex membranaceus, quam cl. Reimarus benigne mecum communicavit, ἐπ' ἴσῳ habent, ubi editio H. Stephani, p. 93. (466. 5.) habet ἐφ' ἴσῳ. Idem codex Reimarianus ἀπιπλαμένων pro Stephani ἀφιπλαμένων habet p. 85. (n. 428. 2.) Eadem editio Florentina ποτ' ἀμάξης habet, ubi editio Stephani p. 287. ποθ' ἁμάξης exhibet. Omnes editiones dant ἐπισχάμενον, etiam Stephanina p. 216. ult. pro ἐφισχάμενον. Novi Graeci σπερνίζειν & ἐπερνιστὴς dicunt. πάπλωμα pro ἐπάπλωμα & hoc pro ἐφάπλωμα. Φέτος & ἐφέτος, pro ἐπ' ἔτος *in annum.* Vita miſta Simeonis Sali (apud Du Cange v. Φουσκάριον) ἄνοιξον ἐφέτος καὶ συμφέρει σοι. *Poſcarium aperi* (id eſt tabernam poſcae) *in annum & conducet tibi.* Medio aevo vix ullum fuiſſe diſcrimen auditum in pronunciando ſpiritu aſpero & leni & litera ſimplici atque gemina, patet e Niceta Choniat. p. 232. A. ubi frigidiſſimum eunuchi ſcomma & auctore illaque corona, in qua jactatum fuit, dignum refert luſum inter ἅλας & ἄλλας, eodem judicio atque qui primus dixit. Apud Salmaſ. ad Scr. H. Aug. T. I. p. 169. eſt *cathomidiare* pro *catomidiare*, κατὰ τῶν ὤμων τύπτειν. *ormiſcum* dixit Fridegodus apud Du Cange v. *ormeſta* pro *hormiſco*, id eſt torque, de epiſcopo ſic loquens:

Gemmata vehitur, archontum more, curuli.
Induit ormiſcum, ſubiit hoc ſchemate templum.

De hac Graecorum in pneumatiſmis vacillatione egit quoque Valeſius ad Ammian. Marcell. p. 297. & Gu. Canterus Var. Lect. I. 2. Tam profecto inſoleſcebant in his membranae noſtrae, ut ſi eas voluiſſem ubique exprimere, verendum eſſet ne Grammatici ſinum ſaxis onerarent, & ſanguinem mihi de capite detraherent, ut in leges Graecitatis omnes proterve graſſanti.

C. 7. Τουβία] Quid *tubia* fuerint, fere dubium reddit auctorum inconſtantia, qui ſic modo veſtimenta femorum, modo crurum appellant. Locos eorum citare parcam, quum apud Du Cange Gl. Gr. h. v. exſtent ſat copioſi. Videtur mihi rei hujus ratio haec eſſe, quod braccae & tibialia illis hominibus ex una ſolida maſſa cohaerentia factitarentur & geſtarentur, quae non poſſent, ut noſtratia, ſeparari, ſed tam longa fuiſſe ipſorum femoralia, ut ad malleos pedum paene, aut certe ad medium crus pertinerent, ita ut *tubas* referrent, unde nomen habent, & qui femoralia indueret, tibialia quoque ſimul indueret. Quod videmus in illis pompaticis ſatellitibus, ad modum Hungaricum veſtitis, quos Heiduccos appellare ſolemus. Super haec tubia complicabantur decuſſatim campagia, & in ſummo infra aut ſupra genu adſtringebantur lata faſcia plerumque pretioſa, quae etiam τουβίον appellabatur. Non tamen ita geſtabant Graeci haec femoro-cruralia, ut Heiduccones illi. id eſt nihil eorum in propatulo erat, ſed latebant ſub τοῖς ἐσωφορίοις, ſeu intimis chitonibus. Graeci interulas ſuas non immittebant in femoralia ſua, ſed haec latebant ſub ipſis & proxime tangebant cutem; interulae tegebant bruccas, non hae illas, ut paenes nos. Morem hunc a Graecis aſſumſerunt Turci, quorum bruccas in hunc modum deſcribit Rauchwolff in Itinerario L. I. c. 3. *Sie tragen, ſonderlich zu Sommerszeiten ſchneeweiſſe baumwolline weite Bloderhooſen, die inen hinab biß auf die Knochen reichen.* [id eſt *Knöchel, usque ad talos*] *und unten um ein ziemlich enger ſeynd eingezogen. Daran haben ſie keine Lätz, welche ſie auch an andern nit leiden, noch Fürſtlîß, damit ſie ſich an heimlichen Orten und Füſſen, wie auch an Armen und Hälſen in ihren täglichen Reinigungen unverhindert nach Außwaiſung ihres Geſetzes abwaſchen köndten. Solche Hoſen ziehens mit einer Bind über den bloſen Leib zuſammen, daß ihnen alſo ire Hemder darüber hinhangen. Wenn ſie nun (mit Urlaub zu melden) harnen wöllen, hokens darzu nieder, laſſen die Binden widerum auff, werfen dazu ihre Kleider, wie die Weiber, um ſich, - - und laſſen dann alſo von ſich gehen.* Eadem forma hoſarum fuit, & quae de tubiis hic attuli, in hoſas quoque quadrant, de quibus ad p. 417. B. 7. ult. dico. Nam idem ſunt *hoſae* & *tubia*. At cujus materiae erant tubia? Linea, lanea, ſerica erant. At erant ne quoque coriacea? Non putem. At poſſintne

tubia

tubia id idem fuiſſe, quod nobis hodie ſunt tibialia, *les bas*, ut Franci dicunt, *die Strümpfe*. Geſtarunt profecto, Latini quidem medii aevi, tibilia, qualia nos, filtrina, lanea, filo lineo, aut xylino facta. Vid. Du Cange v. *Calcia*, ubi producit vetus ſchedium, in quo memorantur *calciae filtrinae*, & *calciae venelanae*, id eſt de illo panni lanei genere factas, quod ſolemus *Flanel* appellare. Voce *Filaticium* habet hunc locum e Proceſſu de translatione S. Antonini. *Sanctum corpus caligis ex filaticio, ut dicunt, albo & ſandalibus ex ermeſino rubro -- more Archiepiſcoporum calceatum extitit.* Sed tubia id non fuerunt, neque conſtat Graecos tibilia qualia noſtra ſunt geſtaſſe. Conf. Salmaſ. ad Scr. Hiſt. Aug. T. I. p. 976. Liceat mihi hac occaſione locum inſignem Hamaſae, ſeu Anthologiae Arabicae explicare, qui in Excerptis ejus a cl. Schultenſio editis p. 380. exſtat. Deſcribitur ibi vir fortis, qui dicitur fuiſſe

ممن حملن به وهن عواقد حبك النطاق

De illorum numero, quos conceperunt matres, quum ſtricti ſunt nodi Netbaki, quem gerunt.

Gerunt nempe Arabiſſae, non item Arabes, hoſas, ſeu tubia, non anguſta, ſed ampliſſima, qualia nos *Plunderhoſen* appellamus, & quorum effigiem praeſtat de la Roque in ſuo *Voyage dans la Paleſtine* p. 250. Deſcribit illud veſtitus genus, ipſis نطاق *Netbac* dictum, Rauchwolff Itinerar. II. 5. his verbis: *Hoſas non gerunt Arabes, ſed tantum Arabiſſae, plerumque veneto tinctas colore, & usque ad malleolos pedum pertinentes, ad modum Turcarum.* Foemina, quae virum admittere vellet, neceſſe erat ut tales hoſas, ζώνας aut μίτρας ſolveret; neque poterat vir illi miſceri, quam diu connodatum haberet foemina ſuum Nethacum. Poetae igitur Arabes ſi quem laudant, ut tum conceptum, quum mater ejus zonam ſolutam non haberet, ſed corpori adſtrictam, ſignificant talem non ex homine, ſed ex daemone conceptum, ut qui cum muliere congredi poſſit, etiamſi zona non ſoluta. Tale hominum genus, de quo multa fabulantur Arabes, excellere rebus in omnibus virtutibus vitiisque modum humanum perhibent.

245. C. penult. Ἐπειδὴ ἂν ἐπάνω τῆ σκουταρίε ἱςάμενος] De more Imperatores recens electos ſcuto imponendi, cum torque in capite, ſcuto & haſta ſtantes in ſcuto ſublevandi & e tribunali turbae monſtrandi, frequens mentio eſt apud ſcriptores ſequioris aevi, quorum nubem citavit Du Cange v. *Clypeus.* Idem de Chazaris quoque refert Conſtantinus de admin. imp. c. 38. Sed ejus aetate apud Impp. CPtanos deſierat ille mos, ut ex eo non abſque cauſſa conficitur, quod in ſuperioribus illo capite, quo coronationis ritus enarrantur, nulla ejus mentio fit. Revocatus tamen in uſum fuerit neceſſe eſt aetate Comnenorum, aut paullo poſt, quandoquidem Ioannes Cantacuzenus Imperator in deſcriptione coronationis, qualis ſecum & ſua aetate inſtituta fuit, commemorat quoque regem ſuper ſcuto ſedentem & a patriarcha aliisque proceribus in altum ſublatum. Verba haec ſunt. περὶ δευτέραν μάλιςα ὥραν τῆς ἡμέρας τῆς μελλούσης χρίεσθαι βασιλέως ἐπὶ ἀσπίδος καθεσθέντες, ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ τῆ ἀναγορευομένε (εἰ γε παρείη) καὶ ὁ πατριάρχης τῶν ἐγχειριδίων μερῶν ἐπιλαβόμενοι, τὰ δ᾽ ἐπιλοιπῶν οἱ ἐν ἀξιώματι ὑπερέχοντες δεσπόται τε καὶ σεβαςοκράτορες, εἴπερ εἰσιν, ἢ οἱ ἐπιφανέςατοι τῶν συγκλητικῶν, καὶ μετεωρίσαντες, ὡς ἐνι μάλιςα, αὐτὸν ἅμα τῇ ἀσπίδι τοῖς πλήθεσιν ἐπιδεικνύασι τὸν βασιλέα πάντοθεν περιιςαμένοις. cl. Schwartz, Prof. Altorfinus A. 1710. diſſertationem de antiquo ritu elevandi principes inaugurandos edidit.

D. 6. Τὰ βασιλικὰ] ſcil. ἐνδύματα. * [Corona, chlamys holoſerica, coccinei lapidibusque pretioſis interſtincti calcei ſunt inſignia Imperatorum. Conſtant. vit. Baſil. C. XXI. Diſceſſit Lazorum Rex Tzathus φορέσας ςέφανον καὶ χλαμύδα βασιλικὴν ἄσπρην, ἔχουσαν ταβλίον χρυσοῦν, ἐν ᾧ ἐκκεντητὴ εἰκὼν χαραγμένη ἡ εἰκὼν τε βασιλέως Ἰουςίνε, καὶ ςιχάριον ἄσπρον ἔχον πλουμία χρυσᾶ, καὶ αὐτὰ τῆ βασιλέως. τὰ γὰρ τζαγγία αὐτῆ ῥούσια ἦσαν ἔχοντα μαργαρίτας περσικῷ σχήματι. ὁμοίως ἡ ζώνη αὐτῆ χρυσῆ διὰ μαργαριτῶν. ἔλαβεν δὲ παρὰ βασιλέως δῶρα πολλά. Theoph. p. 144. De diademate caeterisque inſignibus Selden. tit. hon. p. 257. Ex conceſſione Conſtantini Imp. XCVI. d. *Conſtantinus. ferre poteſt* (pontifex) *chlamydem purpuream & tunicam & omnia imperialia indumenta, ſc. ſceptra, ſigna & ornamenta.* Eſt inter Gregorii VII. dict. 8. quo conſtituit imperatoriis ornamentis neminem uti debere praeter Pontificem. vid. Bircher. Collect. Concil. T. I. 13. Conſtantinus in donatione Sylveſtro facta permittit ipſi coronam gemmis intextam, epomidem, quae collum cingat, chlamydem purpuream, coccineam tunicam, ephippia, quibus equi regii ſternuntur, & reliqua gloriae ornamenta] * Cum ſupra laudato Theophanis loco conferri meretur Agathias p. 85. lin. 18. ſqq. ed. *B. Vulcanii*, & locus Procopii e mſto citatus a Bon. Vulcanio in notis ad Conſtant. themata p. 68. edit. Meurſ. qui ſymbola imperii vel regni regum Lazicorum, ab Imperatore Graeco ipſis mitti ſolita, deſcribit his verbis: Χλαμὺς ἐξ ἐρίων πεποιημένη (deſignat chlamydem ἁλουργῆ ex mari, ſeu producto quodam marino factam) οὐχ οἷα τῶν προβάτων ἐκπεφυκεν, ἀλλὰ ἐκ θαλάσσης συνειλεγμένων. -- χρυσῆ δὲ ἡ τῆς πορφύρας κατειλήφει τὸ [vel κατειλήπτο] μοῖρα, ἐφ᾽ ἧς εἴωθεν ἡ τῆς ἁλουργίδος ἐμβολὴ γίνεσθαι. fibulam deſignat, in ſequentibus & acum, vel ſpinam fibulae. περόνη χρυσῆ τῇ χλαμύδι ἐνέκειτο λίθον ἐπὶ μέσης παραφραττομένη τινα ἔντιμον, ἀφ᾽ ἧς ὑάκινθοι τρεῖς χρυσαῖς τε καὶ χαλαραῖς ἁλύσεσιν ἀπεκρέμαντο. χιτὼν ἐκ μετάξης ἐγκαλλωπίσμασι χρυσοῖς πανταχόθεν ἠσκημένος, ἃ δὴ νενομίκασι πλουμία καλεῖν. ὑποδήματα μέχρι ἐς γόνυ χρώματος φοινικοῦ ἃ δὴ βασιλέα μόνοι Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν ὑποδεῖσθαι θέμις. Non piguit locum integrum deſcribere, perſpicue pleneque regis ornatus exſequentem.

246. A. 11. Τῷ νεύματι ἀπαρτίζειν] Agnoſco & hic Latiniſmum, ut in illo ſuperiore ἐξεβάλετε τῇ πέλλῃ. Nam debuerat proprie ad linguae Graecae indolem dici τῆ νεύματος ἀπαρτᾶσθαι. Sed extulit in ablativo, ut Latinum *nutu dependere* exprimeret. Praeterea novum eſt & ſoloecum ἀπαρτίζειν pro ἀπαρτᾶσθαι. Non enim video quae alia ſignificatio huc quadret, quam *dependere*. Puto igitur has allocutiones Imperatorum aut utroque ſermone ſimul recitatas fuiſſe, aut Latino ſolo quidam recitatas, a Petro Magiſtro autem deinceps Graece redditas fuiſſe. Prius tamen videtur potius. Nam & propter dignitatem imperii, & propter milites, quorum multi ex Italia & Dalmatia Latine callebant, neceſſe erat ut Latine, quae promulganda eſſent, promulgarentur, Graece autem propter plebem. Quum Leo minor inaugurareretur viginti ferme annis ante Anaſtaſium, ἐκραζον ὁ μὲν δῆμος ἑλληνιςὶ -- οἱ δὲ ςρατιῶται Ῥωμαϊςὶ, ut infra legimus p. 250. B. 8. Leges utroque ſermone editas fuiſſe ſub Iuſtiniano probat Du Cange praefat. ad Gloſſ. Graec p. XII. cujus argumenta non exſcribam. Habet etiam hoc de argumento nonnulla Alemannus ad Procopium p. 76. Apud eundem Procopium locus eſt, quo docemur Imperatorem debuiſſe illa aetate edictis publice proponendis Latine ſubſcribere. Quem locum quia interpres ſiniſtre accepit, operae pretium eſt eum emendatum hic proponere & explicare. Ait ibi Procopius Iuſtinum adeo imperitum fuiſſe literarum, ut ne verbum *Legi* quidem tabulis ſubſcribendum exarare potuerit, & praeterea omnia peragenda quaeſtori ſuo permiſiſſe, qui pro lubitu ſacras dictaverit. ὅπως δὲ μαρτυρίαν τῆς βασιλέως χειρὸς ἔχοιεν οἷς ἐπίκειται τὸ ἔργον τοῦτο (ita legendum deletis aſteriſcis) ἐπενοήθη τάδε. *Vt tamen teſtimonium regiae manus* (que ſignificaretur ea Imperatori conſpecta & probata eſſe) *haberent illi, quorum ea cura eſt* (ut ſubſcriptos manu ſacra libellos ſupplices & leges tabulaſque publicas habeant, ut officiales quaeſtoris &c.) *excogitatum fuit hoc.* ξύλῳ εἰργασμένῳ βραχεῖ ἐγκολάψαντες μορφήν τινα γραμμάτων, ἅπερ ἀναγνῶναι τῇ Λατίνων φωνῇ δύναται, γραφίδα τε βαφῇ βάψαντες, ᾗ βασιλεῖ γράφειν εἴωθασι, ἐνεχείριζον τῷ βασιλεῖ τούτῳ, καὶ τὸ ξύλον, ὅπερ ἐμνήσθην, τῷ βιβλίῳ ἐνθέμενοι (id eſt ἐπιθέμενοι) λαβόμενοί τε τῆς βασιλέως χειρὸς, περιῆγον μὲν ξὺν τῇ γραφίδι ἐς τῶν τεττάρων γραμμάτων τὸν τύπον, ἐς πάσας δὲ τοῦ ξύλου τὰς ἐντομὰς, οὕτω δὴ ἀπηλλάσσοντο, τοιαῦτα βασιλέως γράμματα φέροντες. Non poſſum meliorem horum interpretem dare, quam Anonymum Valeſianum, qui de Theodorico, Gothorum & Italiae rege, haec habet, aeque parum hactenus intel-

intellecta, & aeque corrupta atque Procopii locus fuit. Habet eum Muratorius A. I. T. II. p. 305. unde recito. *Theodoricus illiteratus erat & ſic obruto ſenſu, ut in decem annos regni ſui quatuor literas ſubſcriptionis edicti ſui diſcere nullatenus potuiſſet. De qua re juſſit laminam auream interraſilem fieri* [id eſt hinc illinc pertuſam] *quatuor literas regis habentem THEOD. ut ſi ſubſcribere voluiſſet, poſita lamina ſuper chartam, per eam penna duceretur & ſubſcriptio ejus tantum videretur.* Ita vulgo editur. Atqui literas THEOD. ſi ſubſcripſit Theodoricus, quod vult vulgaris illa lectio, ſubſcripſit *quinque*, non *quatuor* literas. Legendum ergo cenſeo. *quatuor literas* LEGI *habentem, ut ſi ſubſcribere* &c. Recte itaque ſuſpicatus fuit cl. Muratorius quando T. III. Antiqu. Ital. pag. 117. ſic ait: „Inter monogrammata Auguſtorum & regum -- multa inſpexi revera calamo hoc eſt manu eorundem „principum exarata; ſed nonnulla occurrerunt mihi „interdum delineata characteribus tanta elegantia ac li„nearum ductu adeo delicato ac uniformi impreſſis, „ut facta mihi ſuſpicio fuerit, non calamo, ſed ſtabili „aliqua tabella fuiſſe monogrammata illa efformata. „Saltim velim accuratius in hanc rem eruditi inquirant„ &c. E loco Ioannis Diaconi porro quem ſupra ad p. 7. citavi, concludas, Conſtantini Copronymi adhuc aetate, id eſt ſaeculo VII. exeunte uſum Latinae linguae fuiſſe tantum apud CPtanos, ut populus in eccleſia congregatus ſacerdotes Latinos miſſam Latine celebrantes intelligeret, & laudibus eorum Latine reſponderet. Sed dixi ibi me de veritate narrationis dubitare. In id enim docti conſentiunt cum Heraclio uſum & intelligentiam Latini ſermonis in oriente exſpiraſſe, quamvis in novello Graeco ſermone multa Latina vocabula & multae quoque formulae Latinae remanſerint, quarum magnam copiam vel ſolum ceremoniale noſtrum praebet. Neque magis, quam Ioannis Diaconi locus ad contrarium probandum valet illud, quod Theophanes p. 218. de τόρνα, τόρνα, φράτρε narrat. Videntur eae reliquiae veterum formularum militarium eſſe, quas tyrones cum armorum exercitiis olim a Campidoctoribus diſcebant. Caeterum ſimile huic fragmentum Graecum e primigenio Latino factum eſt in Actis Concilii ſub Mena, id eſt imperante Iuſtiniano, habiti, epiſtola Agapeti Papae. Quis ejus non rideat hanc dictionem ῥῶ ... παρὰ τὰς λιτὰς τῶν γαληνοτάτων βασιλέων ἐπεγένετο ἡ ἐκλογή, ſimul reputans, ἐπεγένετο referre Latinum *arriſit*, id eſt *placuit*. Plura talia conficiat e Conciliis exempla, cui major eorum uſus ſit, quam mihi quidem eſt.

246. A. ult. Ὡς ἤξιώσας, ἔτω βασιλεύσεις] Solennis formula ad novos Imperatores. Ita apud Vopiſcum in Probo pag. 659. *Imperet quemadmodum militavit.* Exacte concinit huic noſtro loco Cedren. p. 357. C. τῆ Ἀναστασίῳ τὸ τῆς βασιλείας σχῆμα λαβόντος ἐν τῷ τῆ ἱπποδρόμε καθίσματι ἅπας ὁ δῆμος ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ... ἐβόησεν, ὡς ἔζησας ἔτω καὶ βασίλευσον, ... -- ... τῆς δικαίας ... τῶν πολλῶν τελέως ἐξέωσεν.

B. 6. Τῇ διακρίσει] Subintellige σὺν vel ἅμα, *una cum judicio*. De phraſi κρίσει τῆς ἐνδοξοτάτης συγκλήτε καὶ ... τῶν ... στρατιωτῶν vid. Spanhem ad Iulian. orat. p. 32. Concinit praeſenti oratioui illa Gordiani apud Capitolin. T. II. Scr. Hiſt. Aug. p. 42. *Invitum me P. C. juvenes, quibus Africa tuenda commiſſa eſt, ad imperium vocarunt. Sed intuitu veſtrum neceſſitatem libenter ſuſtineo. -- Nam ego uſque ad ſenatus judicium incertus & varius fluctuabo.*

B. 11. Προεχώρησαν] Notabilis uſus verbi pro προεβάλοντο. Eſt tamen bene Graecum hoc ſenſu. προχωρεῖν non ſolum ſemet, ſed etiam alium promovere notat. Pari modo ἐκχωρεῖν non tantum ſemet ipſum, ſed etiam alium e loco, in quo eſt, extrahere, ... ἐκχωρεῖν. Sic uſurpat Diodorus Siculus T. II. p. 25. 56. ... τὸν τύραννον ἐκχωρεῖν τῆς ἀκροπόλεως. pro quo alius dixiſſet, ἐκκαλεῖν, ἐκβάλλειν, ἐκκορεῖν velut *excimicare*, ut cimicem egerere, excutere. v. quae ad p. 253. B. 3. dicam. Ita Ariſtophanes Avibus vs. 214. ... χώρει διὰ φυλλοκόμου σμίλακος ἠχώ. Sic enim ibi leg. aut ſane ἠχῶ, ſi καθαρὰ ob metrum ſervare velimus. *promove purum echo*, aut *puros ſonos per canorum guttur uſque ad ſedes Iovis trans* *umbroſam taxum* χώρει *fac cedere*, procedere, *cedo*. Notanda quoque poſitio hujus verbi, tam longe ſejuncti a nominativo ſuo *Ariadne*. Tot interjectis ambagibus vix tandem reperimus in fine dimidiae periodi verbum quod omnia iſta regit. Non ſic Graeci. Circumductior eſt haec oratio, quam pro Graecis. Toto habitu Latina eſt. Apodoſi particulae ἐπειδὴ eſt in verbis C. 4. ἐπάσεν μοι βάρος -- quorum quoque ſtructura mere Romana eſt.

D. ult. Τὸν εὐσεβῆ] Vox εὐσεβῆ poteſt accuſativus, poteſt quoque vocativus eſſe. Poſterius ſi optes, erit τὸν pro τοῦτον accipiendum. *hunc, pie domine, ſerva.*

247. C. 1. Παρὰ τῶν σιλεντιαρίων] Sic ibi legend. De Iuſtini electione nihil invenio apud Theophanem & Cedrenum, quod huic narrationi comparari mereatur.

C. 5. Κόμης ἐξκουβιτόρων] Procopius p. 28. Anecdot. ἀρχηγὸς τῶν ἐν παλατίῳ φυλάκων appellat.

C. 7. Σχολὰς] Notabilis hic locus e quo apparet Scholas quoque, id eſt Scholarios, Candidatos, ſub diſpoſitione Magiſtri officiorum, & Magiſtrum ſimul togatum ſagatumque fuiſſe, ut qui non ſolum in ſcriniis, ſed etiam in ſcholis militantes ſub ſe haberet. Diſcimus hinc porro quoque quinam ad officium Comitis Excubitorum tunc temporis pertinuerint.

C. penult. Ὡς ἄνθρωπος] Ambigue poſitum. *qua homo*, qua parte homo erat, aut *quia homo*, quia mortalis erat.

D. 6. Μύινα φοροῦντες] Alias candidati procedebant in curiam proceres. hic autem, coloratis veſtibus. De ritu in coloreis lugendi, dicam ad libri ſecundi caput 30. p. 364. ubi de ſepultura patriarchae. μύινα mihi videntur eſſe veſtes ejus coloris, qui murium eſt, cinerei, ſeu dilute cyanei. coeruleo colore potiſſimum lugere ſolent orientales. vel etiam veſtes cum intextis murium imaginibus, quales veteres appellabant μυωτὰς. v. Pollux VII. 60. Pari modo habebant talpas, genus murium, intextas. v. Du Cange v. *Talpa*. Διάφορα geminam patitur expoſitionem. poſſunt enim intelligi aut veſtes floridae, variae, βαφαῖς διαφόροις πεποικιλμέναι, ut ait Herodianus L. IV. quando unus unius hominis veſtitus varios colores ſimul exhibet; aut tales quarum una unius hominis unum quidem colorem exhibet, diverſum tamen a colore veſtis quam ſocius gerit. E. c. quando in uno collegio unus violaceam, alter cyaneam, tertius pullam & ſic porro gerant.

248. B. 6. Ἀπηγόρευσαν] Ita membranae. L. ἀπηγόρευσαν, ab ἀπαγορεύειν. aut ſane ἀπηγορήθησαν.

B. 11. Ὀφείλοντες αὐτὸν στέψαι] pro στέψοντες, vel μέλλοντες στέψειν. Eo uſu verbum ὀφείλειν frequens eſt apud novos Graecos. Vid. Theophan. p. 44. C. 10. & p. 355. B. ult. Malala T. II. p. 208. *media*. Noſter infra p. 296. n. 49. l. 2.

C. 1. Εὑρεθεὶς] *praeſens exiſtens*, παρών. Eodem ſenſu ſupra habetur p. 194. B. 6. εὑρισκόντων *praeſto adſunt*. Et paullo poſt v. 249. B. 4. ... εὑρεθῆναι.

C. 5. Ἰερωνανῷ] Videri queat Ἰερῷ legendum eſſe. Ego tamen a vulgata non diſcedo. Non enim opus eſt.

C. 9. Τὸ σχῆμα] Ita in ſpecie appellabatur habitus vel veſtitus regius, inſignia regni. Eo ſenſu iam apud Themiſtium p. 13. C. 4. *ed. Hard.* occurrit. vid. Du Cange h. v.

D. 4. Γρόνθον] Vox novae Graeciae, notans *pugni in vultum inflictionem*. Dicitur etiam γρόθος. vid. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & Theophan. p. 208. B. 5. ubi γρονθίζεσθαι.

249. A. 4. Γοδιλας] Hujus viri videtur Theophanes p. 150. B. & 145. A. 2. mentionem facere. De lancearius vid. Valeſ. ad Amm. Marc. p. 311. a.

A. 10. Τὸν στέφανον] Nihil hic de unctione, quam Iuſtino dediſſe gloriatur ille Ioannes in epiſtola ad Hormiſdam Papam apud Baronium A. C. 518. n. 60. Verum illa epiſtola Baronii eſt, non Ioannis.

B. 3. Καίσαρ] Quaeſtoris enim proprie erat, orationes, literasque & mandata Auguſti coram ſenatu & populo recitare, ſaltem temporibus illis quarti ad ſeptimum uſque ſaeculum. Photius n. LXV. p. 39. cf. ... (Tiberius) εἰς ... Μαυρικίῳ, Ἰωάννῃ τῷ

Κομίζομαι χρώμενος ὑπαγορεύων τῶν λόγων, ὃς πρός τε αὐτὸν Μαξιμιανὸν καὶ τὸν δῆμον τὴν ἐν τῷ λόγῳ πρᾶξιν ἐπιτέχθη πληρῶν τὰ βασιλικά

249. C. 1. *Κωνσταντῖνος νέος*] Titulum hunc complures Imperatores CPtani affectarunt, quod norant Conſtantini M. nomen, tam bene de CPli meritum, apud populum magno in honore haberi & adamari; ut olim *Antoninorum* expetitum Romanis nomen affectabant. Vid Selden, de Titul.* Hon. p. 63. * [Adrianus Papa in epiſtola ad Carolum M. meminit donationis Conſtantini, eamque in Lateranenſi ſcrinio haberi ait. Carolum *Conſtantinum novum* vocat. Notae ad Donat. Conſtant p. 50.] * Ergo apparet, Petavium recte Themiſtii locum p. 70. D. 6. ſic conſtituiſſe, *πόλις καὶ ὁ Φιλοσόφος*, alloquitur urbem Conſtantini, - - *μετὰ τὸν υἱέα, μετὰ τὸν ἀδελφιδοῦν Κωνσταντίου, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον ἀνείληφας.* *Poſt Conſtantini filium* (Conſtantinum) *poſt ejuſdem ex fratre nepotem* (Julianum) *illum ipſum magnum Conſtantinum* [in Joviniano] *recuperas.* v. Du Cange Gl. Gr. v. *Νέος.*

250. B. 2. *Πρὸ δέκα πέντε καλανδῶν*] Sumtum hoc a Latinis. qui, quando volunt diem 15. Calendar. Decembrium ſignificare, ante diem XV. Cal. Dec dicunt, quamvis illum ipſum diem, non alium, intendant. Ita recte Caſaubonus T. I. Scr. H. A. p. 890. *ante diem* (pro *ad*) *pridie Nonas Martias* emendat. Quod moneo ne quis ſuſpicetur e Latina interpretatione, quam hodierno loquendi mori accommodavi, me voluiſſe aliquid in Graecis mutatum ire.

C. 6. *Ἐκάθητο*] Actis populo gratiis, quod ſibi non bene valenti veniam ſedendi fecerit, conſidebat. Debebant nempe Imperatores peroraturi ſtare, ut e nummis veterum Impp. cognoſcitur. Conf. p. 243. A. 12. & infra L. II. Cap 10. ubi de oratione quadrageſimali. Coeterum adoratio illa, *ὁ ἀσπασμός*, conſiſtebat in jactatione oſculi per manum ori admotam, cum corporis inclinatione. Saepe leguntur Imperatores populum *adorare, ἀσπάζεσθαι, προσκυνεῖν.* Tacitus Hiſt. I. *nec deerat Otho protendens manus, adorare vulgum, jacere oſcula.* Capitolinus de Pertinace T. I. pag. 566. *Fuit in curia honorificentiſſimus* [id eſt patribus conſcriptis in curia honoris plurimum exhibebat] *ita ut ſenatum faventem* [ſibi fauſta acclamantem] *adoraret.* Claudianus:

regia Circi
Connixum gradibus veneratur purpura vulgus,
Plebis adoratae reboat fragor.

Sed ſic ſolebant tantum Imperatores vetuſti, qui nondum ſic tumebant, ut ſequentes, quorum cum decreſcente poteſtate ſuperbia creſcebat. Succeſſit in adorationis locum *τὸ προσκύνημα*, & *ἡ σφραγὶς*, de quibus ſuo loco dixi.

D. 9. Ante *εὐτυχῶς* lacunam eſſe, cujus tamen in codice nullum veſtigium eſt, res ipſa loquitur. Conf. p. 129. C. 1. Paullo ante *ὑπήχησαν* repoſui, pro quo in Codice erat *ὑπήκουσαν.*

D. 11. *Ἠσπάσατο*] Ergo jam ad eam aetatem adoleverat Leo minor, ut monitus geſtu ſalutare populum poſſet, ut ſaperet, ut ſtaret ſuis pedibus. Nam praeceſſit paullo ante *ἔστησαν*. Procopius tamen eum, avo decedente, puerulum paucorum dierum fuiſſe ait, *εἰς ἀριθμὸν ἔτι ὀλίγων ἡμερῶν ἥκοντα.* Malala eum per unum annum geſto imperii nomine deceſſiſſe ait, anno aetatis ſeptimo. Chronicon Alexandr. XVII. annos vitae ipſi tribuit. vid. Chilmead. ad Malal. T. II. p. 85.

251. A. 2. *Ἀποδεχόμενος*] *valedicens* reddidi, non male quidem, aliquanto melius tamen fuiſſet *licentiam*, abeundi veniam dans.

A. 3. *Περὶ πάντα*] de uſu praepoſitionis *περὶ*, qui hic obtinet, dicam ad p. 281. A. 10.

A. 8 Cap. 95. Inſcr.] De renunciatione Juſtiniani M. vid. Procop. Anecdot. p. 45. 23. ſqq. & ibi not. Alemanni, qui tamen totum hunc locum Procopii partim exiliter adumbravit tantum in Latinis, partim quaedam Procopio de ſuo affinxit, quae cum hiſtoria pugnant. Locus ergo ſic verti debuerat. *τυραννεῖν τε αὐτίκα* - - *ſtatim tyrannum ſe gerebat, ex quo ſummam poteſtatem invadebat, violentiam actionis* (*τῆς ἐπιβατεύσεως* invaſionis in imperialem dignitatem) *ſimulato vultu & praetextu confictio velans. Quidquid enim probum & honeſtum erat Romanorum* (id eſt proceres, qui ſunt *honeſtus ordo*) *ipſum renunciabant, ad ſuffragium ipſi dandum tot circumſtantium periculorum, ut facerent, metu compulſi, praeterquam quod deus etiam hunc orbi dare dominum decreverat.* Suſceperunt ergo dominationem Juſtinianus ac Theodora tertio ante feſtum Paſchatis die, *ὅτε δὴ ὅτε ἐπιτάσσεσθαι του* - - - Sic leg. uno *ὅτε* cum tribus aſteriſcis deleto. Nihil enim ibi deeſt, ſed vitioſe *ὅτε* unum abundat.

B. 1. *Τετάρτῃ τοῦ Ἀπριλίου*] Ergo falluntur, qui Calend. Aprilis eum vivis exceſſiſſe ajunt. Indictio V. incidit in A. C. 527.

B. 10. *Νικηφόρῳ*] De hoc Nicephoro multa habet Luitprandus, qui eum vidit, in eo libello, quo ſuam ad ipſum legationem, nomine Ottonis I. peractam copioſe deſcribit. Revolutionis hoc capite luculenter enarratae hiſtoriam quoque tradit Cedren. p. 646. Ex eo, quod ſub finem inſcriptionis habetur *τοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀνδρειοτάτου*, item ex eo, quod paullo poſt ſequitur *ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος βασιλεύς*, item ex appellatione *ὁ ἄναξ*, & quod maximi momenti, e verbis p. 252. A. 3. *αὐτοὶ μᾶλλον* [id eſt *μᾶλλον* aut magis quam ipſe Nicephorus] *στέψαντες ἔσω καὶ μὴ θελήσαντα αὐτὸν ἀνηγόρευσαν βασιλέα*, colligo, particulam hanc, quae de Nicephoro agit, ab ejus aliquo cliente aut officiali profectam eſſe; valdeque miror, qui potuerit Conſtantinus junior, Romani filius, ei tot laudibus vitrici refertae, locum in ſua collectione facere, ſi modo Conſtantini ſit codex, quem tractamus. Non tamen male neque immerito tributae fuerunt illae laudes Nicephoro, quem virum fortem & ſapientem & gloriam ultimumque paene fulcrum ruentis imperii graeci fuiſſe conſtat. *τὸν ἀκαταμαχητότατον τῷ ὄντι Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν τὸν τὴν ἰσχὺν ἀγαθόν, καὶ πολλὰ τῇ ἀρετῇ* eum appellat Nicetas p. 110. D. *ed. Venetae.* De more illorum temporum conſtitutos imperatoribus, regibus, ducibus &c. minorennibus tutores imperatores, reges, duces, renunciandi, coronandi, & pro talibus agnoſcendi, donec pupilli adoleſcerent, egit Du Cange v. *Hæres*, & exempla ejus ibi protulit, quibus hoc quoque Nicephori Phocae & Joannis Tzimiſcae, item Romani Lecapeni poteſt addi, qui quamvis Imperatores audirent, & ut tales honorarentur, revera tamen tantummodo Adminiſtratores erant.

C. 4. *Τελευτήσαντος*] Morte naturali obierit Romanus, an veneno & per vim extinctus fuerit, non conſtat. Verumque perhibet Cedrenus p. 657. Abulfeda eum a Nicephoro Phoca necatum tradit. Non certe improbabile eſt, eum ſe paſſum eſſe a Theophanone Auguſta ad rapiendum imperium & conjugium ejus pellici, & a perfida foemina irretiri, quae, ut primum maritum veneno ſuſtulerat, ita ipſum quoque ſecundum ferro curavit tolli, quo tertio potiretur. Abulfedae haec ſunt verba ad A. 359. qui reſpondet pro maxima parte Anno Chr. 970. كان قد تغلب علي الملك ليس من بيت المملكة، واسمه نيقفور وخرج الي بلاد الاسلام، وفتح من الشام وغيره ماذكرناه، وطمع في ملك جميع الشام، وعظمت هيبته. وكان قد قتل الملك الذي قبله وتزوج امراته. ثم اراد ان يخصي اولادها الذين من بيت الملك، لينقطع نسلهم ويبقي الملك في نسل نيقفور وعقبه. فعظم ذلك علي امهم التي هي زوجة نيقفور. فاتفقت مع الدمستق علي قتله، وادخلت الدمستق مع جماعة في زي النساء الي كنيسة متصلة في دار نيقفور. فلما نام نيقفور وغلقت الابواب، قامت زوجته وفتحت الباب الذي في جهة الكنيسة، وبعثت الدمستق فدخل علي نقفور، وهو نايم، فقتله واراح الله المسلمين من شره. فاقام الدمستق احد اولادها الذي من بيت الملك في الملك والدمستق اسم عندهم لكل

لكل من يلي بلاد الروم التي هي شرقي خليج القسطنطينية *Nicephorus, poſtquam deceſſorem in imperio ſuum de medio ſuſtuliſſet, uxorem ejus in matrimonium duxerat, &, ſtirpe ortus non regia, regnum intraſerat, meditabaturque tum regiam ſuperioris thori prolem, privignos ſuos, caſtrare, quo nempe ſoboli & ſtemmati ſuo ſummam poteſtatem perpetuam aſſereret, illis prole defectus. Sed indignum deteſtata facinus puerorum mater conſpirabat cum Domeſtico* [Ioanne Tzimiſce] *in viri caedem, ſtructo in hunc modum dolo. Conſcios, Domeſticum & ejus amicos, habitu muliebri deformatos de nocte in ſacellum aliquod Nicephori cubiculo proximum introducebat, & tyranno profundum ſtertente, foribusque omnibus obſeratis, ipſa ſurgens per eam portulam intromittebat percuſſores, quae ad ſacellum ſpectabat. Itaque dormientem aggreſſus Nicephorum Domeſticus jugulabat, Deus autem hoc adminiſtro quietem ſuo populo a nequam vexatore praeſtabat. Domeſticus porro unum aliquem Auguſtae filium, regio ſanguine cretum, in ſolio collocabat. De reliquo, appellatur ille Domeſtikus, qui Graecae ditioni cis Boſporum in orientem porrectae praeeſt.*

251. C. 6. Τῶ Μακεδόνος] Ita quidem Byzantini, & ipſi literati Principes hujus gentis. Alii tamen ex Armenis, alii e Sclavis arceſſunt eorum originem. Sane Hamza Iſpahanenſis, aequalis Leoni ſapienti & Romano Lacapeno, Porphyrogennetos hoſce a Sclavis deducit. Verba ejus haec ſunt de Baſilio Macedone ثم انتقل الملك عن اهل هذا البيت، وصار في الصقلب، فقتله بسيل الصقلبي علي عهد المعتز سنة ثلث وخمسين ومائتين، ثم ملك بسيل عشرين سنة، ثم ملك اليون بن بسيل في ايام المعتمد سنة ثلث وسبعين ومائتين، ثم ملك اسكندروس بن بسيل ايام المقتدر في سنة تسع وتسعين ومائتين، وبقي سنة وشهرين، ومات بالدبيلة، ثم قسطنطين ابن اليون اثني عشرة سنة، فغلب علي الملك قسطنطين بن اندرونيقوس، وهو الذي كان مع ابيه بمدينة السلام، فهرب بعد وفاة ابيه، ولحق بارض الروم، فلما غلب علي الملك واستقر في دار البلاط، وهي دار المملكة، شد عليه اصحاب قسطنطين بن اليون، فقتلوه، واستولي قسطنطين بن اليون علي الملك في سنة احدي وثلثماية Regnabat Theophilus Michaelis in diebus Almamonis 22. annos & tres menſes; deinde Michael, ejus filius, cum matre in diebus Almoctaderi uſque ad vigeſimum octavum aetatis ſuae annum; deinde translatum fuit imperium ex hac gente in gentem Sclavorum. Nam Baſilius Sclavus in diebus Almotazzi, anno [aerae Muhammedanae] 253. [A. C. 867.] occidebat eum, & regnabat per 20 annos. Deinde regnabat Leo filius Baſilii in diebus Almotamadi A. 273. [Chr. 886.], deinde regnabat Alexander filius Baſilii annum & duo menſes, in diebus Almoctaderi, anno 299. [911.] mortuusque fuit e phthiſi, deinde Conſtantinus filius Leonis 12 menſes, quando deturbato regnum invaſit Conſtantinus filius Andronici. Hic fuerat apud Irenopolin [id eſt Bagdadi] ſed poſt mortem patris illinc auſugiebat, & perveniebat in Romaniam. Quum itaque regnum arripuiſſet, & in domo palatii, id eſt arce regni, conſediſſet, impetum in eum dederunt ſatellites Conſtantini, filii Leonis, & occiderunt eum, & ſic potitus eſt regno Conſtantinus filius Leo- A. 301. [913.] Hactenus Iſpahanenſis, ſcriptor Conſtantino noſtro aequalis. Libuit hanc particulam intexere, ut conſtaret lectori, quid orientales quoque tum temporis de rebus graeci imperii tradiderint. Quae incondita, turbida, chronologiae veritatique & ſibi repugnantia narrat Perſa, facile erit hiſtoriae graece peritus componere & expedire.

C. 7. Ἰνδ. ϛ´] Indictio ſexta & A. mundi ſecundum Graecos 6471. incidit in A. C. 963.

C. 11. Παρακοιμώμενον] Parakoemomeni, ſeu accubitores, erant viri maximae dignitatis & potentiae in aula Byzantina, qui in conclavi, quod proxime ante Coetonem, ſeu dormitorium imperiale, erat, dormiebant, vel potius excubabant, & nunquam ab ejus latere decedebant, & quibus adeo ſpiritus Imperatoris ipſe paene creditus erat. Eunuchi plerumque hi erant, conſ. p. 837. ſin; non tamen ſemper, ut conſtat exemplo Baſilii Macedonis, qui Parakoemenus Michaelis Ebrioli fuit. Falluntur enim, mea ſententia, qui putant eum παρακοιμώμενον τῆς σφενδόνης, ſeu ſigilli regii cuſtodem fuiſſe. Dignitas haec ſub Porphyrogenneto ignota erat, recentius nata ſub Comnenis. Leviter corruptus eſt in hac voce Luitprand. Hiſt. III. 7. p. 44ᵒ. *Quibus ad tuendum palatium* (verba ejus ſunt) *tuendamque rem privatam, ut iſtic moris eſt, eunuchum officio Parachimmenon dedit.* L. *Parachimomenon*, Italice nempe pronunciato *ch* ut *k*. Vir doctus ſiniſtre ad illum locum conjecit. Προκοίτας tales appellare videtur Themiſtius p. 138. A. 3. uti ibidem cubicularios κατευναστὰς appellat. * [In codice epiſtolarum Bibl. Venetae occurrunt παρακοιμώμενος τοῦ κοιτῶνος. πρωτοκαθήμενος τοῦ κοιτῶνος. λογιστὰς τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων - -] * Officium accubitoris erat, praeter debitum coram ipſo cubandi, aut potius excubandi, ſupra dictum, etiam hoc interdum, ut ſpatham vel enſem imperialem coram Imperatore procedente praeferret, & admittendos viros honoratiores ad imperatorem introduceret. vid. Leo Gramm. pag. 465. D. 9. Videtur nomine τοῦ φύλακος Parakoemomenus deſignari in illis Anonymi apud Du Cange v. Βεστιαρίου. ἵνα ἐς τὰ τοιαῦτα χωρία στηρίζεσθαι ἡ τοῦ ἆ Βεστιαρίου - - - ὅπισθεν δὲ τοῦ ἆ Βεστιαρίου, ἡ τοῦ φύλακος, καὶ καθεξῆς κοιτωνιτῶν καὶ ἑβδομαρίων καὶ λοιπῶν τῶν δουλευόντων, ἑπόμενος τῇ βασιλικῇ ὑπηρεσίᾳ. Ratio appellationis liquet. Quod olim Paramenontes, paramonarii, circummanentes erant, id erant deinceps Parakoemomeni. Nam *manere & cubare*, & μένειν atque κοιμᾶσθαι pro *agere*, *verſari* circa aliquem notat. v. ſupra dicta ad p. 238. B. ad illud πρὸς ἑσπέραν. Ita *κοιμᾶσθαι πρὸ κοιτῶνός τινος cubare coram dormitorio alicujus* dixit Epictetus in Diſſert. Arrian. p. 280. 10. pro perpetuus ipſi comes eſſe, & Athenaeus p. 189. E. etymologiam dictionis *aula regia* dans, ait, inter alia aedes regum fuiſſe aulas dictas διὰ τὸ παραυλίζεσθαι καὶ παρακοιμᾶσθαι τοὺς δορυφόρους τῶν βασιλέων, *quod ibi die nocteque vigilent & excubent protectores eorum.*

C. 12. Ἰωσὴφ] Deſignatur Ioſeph Bringas eunuchus, cui ſe ſuumque imperium totum tradiderat Romanus junior. vid. Cedren. p. 642. Iam in gratia fuerat apud Conſtantinum v. Script. poſt Theophan. p. 277. B. & 293. fine, qui anonymus ſcriptor virum vehementer laudat. conſ. p. 297. & 299. C. forte, quia ſub regno Romani ſcribebat, & aut beneficia ab eo acceperat, aut tutum non erat hominem laedere.

252. A. 8. Τσαγγία καὶ ῥοῦχα] De calceis & caligis rubris, ut inſigni imperii CPtani, quo praeter Impp. nemini licebat uti, nota omnia ſunt. vid. Goar. ad Codin. p. 81. n. 3. 145. n. 5. & alibi. Etiam Bulgarorum reges, ad inſtar Byzantinorum πέδιλα ἐρυθρὰ gerebant. vid. Cedren. 638. A. 1. Et hinc credo intelligi poſſe obſcurum alias locum in Script. poſt Theoph. p. 255. B. 11. ἔτι στολῇ ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ, *adhuc habitum gerebant Bulgaricum*, non rubras caligas, non aliud regii ordinis inſigne, ſed veſtiti erant ut caeteri Bulgari privati homines. Conſ. Luitprand. Hiſt. p. 548. b. C. & ſupra p. 242. A. pen.

A. 12. Ἀντάρτην] *rebellare*, verbum perfrequens apud novos Graecos, a quibus ad novos Latinos tranſiit. *Intarticare* inde formavit Anaſtaſius. Subintelligitur τὴν κεφαλὴν, aut τὰς χεῖρας. Contra vero συνάρειν, *aſſiſtere alicui*, & σύναρσις *auxilium* ap. Theophan. p. 312. C. 8. metaphora deducta ab illis, qui conjunctis manibus & viribus onus aliquod ſublevant.

B. 5. Ἐνσημανθεὶς] *Juſſus.* σημαίνειν, *ſignificare*, novis Graecis notat imperare. Eo ſenſu apud Theophanem p. 17. C. 4. occurrit. Si quae in Xiphilini epitome leguntur, omnia Dionis ipſius verba ſunt,

Dio

Dio Caſſius quoque ſic uſus fuit, p. 1077. 37. ubi cl. Reimarus damnat, quod apud Zonaram ejus vice legitur τὰ συμβληθέντα. Vnum aeque atque alterum probaverim. τὰ σημαινόμενα ſunt *inſinuata, mandata, ſignificata, praecepta*. τὰ συμβληθέντα vero ſunt *conceſſa, indulta, privilegia*.

B. 9. Ἀνακτίσας] Verbum hoc hic loci non id notat, quod alias ſolet, collapſum aedificium reficere, ſed patentes aditus, ſeu ſtudio factos, ſeu ruina & temporum lapſu, intergeſtis ſtructuris opplere, μέχρι τῶν ἄνω uſque ad ſummum exaedificare, ut nihil hiet, τὰς πύλας τειχίσματι ἀναλαβόντα dixit Nicetas p. 300. A. 4. Patet quam oppido parum inter ambas ſignificationes interſit. Ita Latinis quoque *reſarcire*, non tantum eſt reſtaurare, ſed etiam opplere. Cicero pro Sextio. *Meministis tum, judices, corporibus civium Tyberim compleri. cloacas reſarciri*, [ἀνακτίσθαι, ἀνοικοδομεῖσθαι] *e foro ſpongiis effingi ſanguinem.* Non habeo quidem in promtu exempla verbi ἀνακτίζειν hoc ſenſu. At poteſt analogia verbi ἀνοικοδομεῖν eorum vicem fungi. Solent novi Graeci verba & particulas in ſe bonas, inſolenter componere, quas veteres non ſic ſolebant conjugare. Hoc volo. Veteres uſurpant κτίζειν & οἰκοδομεῖν eodem ſenſu, pro *ſtruere*; item ἀνὰ pro *ob*, obſtruere, offercire. Verum ἀνὰ & κτίζειν ad conficiendum ſenſum obſtruendi non conjugabant, ſed ἀνὰ & οἰκοδομεῖν. Novi tamen, ratiocinantes κτίζειν & οἰκοδομεῖν idem eſſe, copulam hanc tentarunt, & dixerunt ἀνακτίζειν, pro quo veteres in uſu habebant ἀνοικοδομεῖν. Ad hoc exemplum conformata permulta ſunt verba novis Graecis improbabilia, & a quibus abhorruere veteres ut e. c. καταγάγεσθαι (apud M. Antonin. Philoſ. l. 14. fine) pro καταφέρεσθαι. Item κατακρατεῖσθαι pro κατέχεσθαι apud Diodor. Siculum XIX. de quo auctore neſcio qui fiat ut ſuſpicionem animo delere nequeam, cum a novis Graecis vehementer contaminatum & in compendium miſſum fuiſſe. Idem T. II. p. 459. 38. ἀπιδεῖν dixit pro ἀφορᾶν, *praeſtolari, exſpectare donec tempus advenerit.* ut Athenaeus p. 4. fine τὰ ὥραια ἀφορᾶν dixit, *cornarum tempus opperiri.* Idem Diodorus T. II. p. 498 7. ἀπειπεῖν pro ἀπαγορεύειν, *interdicere, vetare* habet, quo loco nihil decet, quamvis ſecus videatur. Noſter cum aequalibus ὑπομένειν uſurpat, pro ὑποδέχεσθαι. Polyaenus, etiam in novi Graeculi otheſin deformatus, καταγινώσκειν pro καταμανθάνειν dixit p. 332. cap. 11. vs 2. & p. 452. cf. ἀπαγορεύειν pro ἀρνεῖσθαι aut ἀπολογεῖσθαι. Procopius *Hiſtor. arcan.* p. 367. 34. ἀπολέγειν pro ἀπειπεῖν, *deſperare, animum deſpondere.* Poſſent ſimilia exempla magno numero coacervari, ſi opus eſſet. Hoc vero ſatis, ut verbo ἀνοικοδομεῖν pro *obſtruere* auctoritatem ab analogia & exemplis comparemus, quandoquidem cl. Lambertus Bos ei controverſiam in Obſervation. Critic. p. 85. movit. Amant autem & veteres & novi praepoſitionem ἀνὰ pro ἄνω ponere. Pro ἀνακτίσαι. ἀναφράσσειν, ἀναλαμβάνειν, ἀναπληροῦν &c. dicunt ἀνακτίζειν. ἀναφράσσειν *obturare*, Malal. T. II. p. 16. ἀναλαμβάνειν, *occupare, implere* uſque ad ſummum una aliqua re ſic, ut alteri aditus non pateat. Athenaeus p. 4. C. 5. ἀρχὰς ποιημάτων πολλῶν ἐγγράψας τοῖς ἀναλαβεῖν μέχρι τριῶν καὶ τεσσάρων τευχῶν. Ita enim legendum, non εἶχεν, *relatis in adverſaria initiis multorum verſuum imperfectorum impleverat, occupaverat, ad tria, quatuor volumina.* Hinc ἀναδόμματα ſtructurae in altum faſtigiatae [*Geruſte*] aditum ad aliquem locum obſtruentes, vid. cl. Weſſeling ad Diodor. Sicul. T. II. p. 215. ἀναπληροῦν *uſque ad ſummum oram implere & opplere* habet Malalas T. II. p. 191. f. A multis quoque probatis vetuſtis novisque ſcriptoribus verbum ἀνοικοδομεῖν pro *obſtruere* uſurpatum fuit. Inter antiquiſſimos eſt Ariſtophanes *Pace* v. 99. τὰς λαύρας καινοῖς πλινθίοισιν ἀνοικοδομεῖν *latrinas novis lateribus undecunde cumque obſtruere*, obtegere. quem locum immerito tentavit L. Bos l. c. Elegans eſt illud apud Diogenem Laertium cognominis Cynici dictum, qui interrogatus, quare hebetes eſſent athletae, reſpondebat ὅτι κρέασιν ὑείοις καὶ βοείοις ἀνῳκοδομημένοι *quia carnibus bubulis & ſuillis uſque ad verticem exſtructi & velut oppilati ſunt.* Vtuntur quoque verbo hoc in ſenſu Xenophon *Hellenic.* VI. p. 525. 5. *edit. Wechel.* Plutarchus *Vit.* p. 576. & Diodorus Siculus T. I. p. 420. ubi ſignificatum verbi verum, Rhodomanno non obſervatum indicat, eique auctoritatem facit cel. Weſſeling ex Apollodoro, Themiſtoclis epiſtolis & Lycurgo. Quibus addi poteſt Polyaenus pag. 214. cap. 38. vs. 4. Idem Polyaenus ἐνοικοδομεῖν eodem ſenſu, neque deterius dixit p. 86. 14. & ἐποικοδομεῖν Xiphilinus p. 1340. 77. Sane ſi concedimus, ut par eſt, ſυνοικοδομεῖν idem eſſe atque *obſtruere*, [*zubauen*] admitti quoque ἐνοικοδομεῖν debet, quia σὺν & ἐν Graecis promiſcue uſurpantur. Vid. indic. Diodori Siculi v. ἐνοικοδομέω. In illo Diodori modo laudato loco eleganter opponuntur ἀνοικοδομεῖν *opere caementario egreſſo obturare*, & ἐξοικοδομεῖν *vetuſto obturaculo reſerare aditum.* Idem auctor T. II. p. 241. 29. τὰς τοίχους τῆς ἔξω ἀνοικοδομεῖ dixit (ita enim integrandus eſt ille locus) & p. 192. penult. τὸ πεπτωκὸς μέρος τοῦ τείχους ἀνῳκοδόμησαν ταχέως ἐπαλξέσας. quibus ambobus in locis ambigue poſitum hoc eſt verbum, ut aeque in altum exſtruere, quam obſtruere notet. Mitto locos auctorum alios, in quibus hoc verbum legitur, id unum adhuc additurus me mihi videri exemplum verbi ἀνακτίζειν ſenſu *obſtruendi* reperiſſe apud Malalam T. II. p. 90. ubi de exitu Baſiliſci tyranni loquitur. ἐπεμψεν αὐτὸν καὶ τὰς αὐτοῦ εἰς Λίμνας κάστρον ἐν Καππαδοκίᾳ, καὶ ἔβαλον αὐτοὺς εἰς ἕνα πύργον τοῦ κάστρου, καὶ ἀνεκτίσθη ἡ θύρα, καὶ ἐφύλαττον τὸν πύργον, - - ἕως λιμοκτονηθέντες - - ἀπέδωκαν τὰς ψυχάς. Proculdubio recte repono ἀνεκτίσθη pro vulgato ἀνεκτίσθη, in quo incruſtando fruſtra laboravit Interpres.

B. 11. Ἀναθέματι καθυπέβαλλεν] id eſt curabat praeconis voce Nicephorum ut perfidiae erga legitimos dominos reum proſcribi, opes ejus fiſco addici, ipſumque & aſſeclas ejus pro hoſtibus patriae declarari; vel etiam clamabat ipſe, atque proclamare praeconem & recitare plebem, ſuos clientes, jubebat, illam notam & Chriſtianis uſitatam devotionis formulam ἀνάθεμα, φησὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ. qua ſignificabant, non tantum ſe velle ut ille, quem ſic devoverent, in vivis non amplius eſſet, ſed etiam ut vel oſſa ejus quiete non fruantur, ſed ſepulcro egerantur & ſpargantur. Colligo hoc e loco Nicetae, quo τὸ ἀναθέματι καθυποβάλλειν opponitur τῷ εὐφημεῖν. Locus hic eſt p. 125. C. *ed. Ven.* ὥσπερ ὑφ᾽ ἑνὶ συνθήματι κινηθέντες τὸν μὲν βασιλέα εὐφήμοις ἐδέξαντο φωναῖς - - τὸν δὲ πρωτοσεβαστὸν καὶ τὴν δέσποιναν καθυπέβαλλον ἀναθέματι. ubi loci deſcribitur ſeditio ſimilis illi, quae Noſtro enarratur, ideoque non ſine fructu conferenda. Quodſi tamen quis anathema ſic proprie dictum ſeu bannum eccleſiaſticum hic deſignari urgeat, non repugnabo. Mihi propterea viſum fuit de eo cogitari non oportere, quod Laicus dicitur Nicephorum anathemati ſubjeciſſe, quae res tamen in patriarchae auctoritate erat. Invenio tamen etiam apud Nicetam pag. 196. D. 13. *ed. Venetae* Laicos excommunicantes, & anathemati inimicum agmen ſubjicientes tam valido, ut auctoritate patriarchali opus fuerit ad eos in communionem rurſus recipiendos & expiandos. Verba Nicetae ſunt: ὁρῶν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ προσκείμενον τὸ τῆς πόλεως πλήρωμα, καὶ μὴ μόνον οὐκ ἀνεχόμενον βασιλέα ἕτερον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀναθέματι καθυποβάλλοντα ἐκεῖνον, & p. 204. C. narrans de rebellibus ab Iſaacio devictis & in gratiam rurſus receptis παρ᾽ ὅσα ait [nempe Iſaacius] μετεμέλετο ἐπὶ τῇ παραδόσει τινὶ πρὸς αὐτοὺς ἐμμελῶς οὐκ ἠδύνατο ἐλθεῖν, καὶ ἀρχιερεῦσιν ἐντέλλεται τοῦ μεγάλου, ὡς ζητεῖ ἐντεῦθεν λύειν τὸ ἀνάθεμα, ᾧ τοὺς αὐτοὺς οἱ τῆς πόλεως ἐπ᾽ αὐτοῖς καθυπέβαλλον, ἀπ᾽ αὐτῶν ὄντες τῶν πυργωμάτων.

C. 1. Ἀπομματῶσαι] Dubium, ſignificetne *excaecare*, an *de medio tollere*, alio aſportare, ubi a nemine amplius conſpiciatur, vel etiam e vivis tollere. De hoc uſu verbi v. Interpp. ad Petron. illud: *apoculamus* vel *aboculamus nos.* Modum excaecandi Graecis uſitatum deſcribit Agnellus p. 160. *fine.*

C. 11. Ἀπάμβας] Nomen hoc eſt familiae, non viri proprium. Nomina familiarum jam diu ante nonum ſaeculum, nedum illo ipſo in uſu fuiſſe contra Muratorium demonſtrabitur ad p. 222. C. 2. Eſt autem Ἀπάμβας idem quod Ἀπαμεὺς & hoc pro Ἀπαμηνός, ex urbe Bithyniae Apamea oriundus. Talia frequentiſſima apud Graecos occurrunt. Eſt ergo hoc de illis familiarum nominibus, quae a patria primi conditoris familiae deſumta ſunt, qualia frequentiſſima

Unavis

Batavis ſunt. Terminationem vero βας idem eſſe atque ὰς demonſtrat vox ἑκατομβὰς quae nihil aliud eſt quam ἑκατομβία, centuria, & χιλιομβὰς, muleria, quae idem atque χιλιαρχία, numerus mille individuorum. ἑκατόμβη non de ſacrificio tantum, ſed de omni centuria dicitur. Ita ἑκατόμβη ὤων eſt apud Athenaeum p. 58. A. Vox χιλιομβὰς rarior extat in Martyrologio. χιλιόμβας ἐξ ἑκάστε γένες θύσαντες αὐτῷ. *Iambus* carminis genus eſt proprie, Ἴαμβος vel Ἴαμβος, nempe ϛίχος vel λόγος. ab *Iamo*, (de quo v. Ariſtid. T. I. p. 47. fine) qui aut primus invenit, aut inter primos eo frequentius uſus fuit in reddendis oraculis. σίμβλον pro σιμαλεῖν, locus, ubi αἱ σίμαι apes degunt. γαμβρὸς idem eſt quod γάμερος, nuptialis μεθ᾽ ἐνυμφίων. Notum μεσημβρία, & μεμβράνας pro μεσημερία, & μεμβράνας. A *lama*, fit *lamea*, *lamena*, *lamella*. de quibus vid. ad pag. 416. A. 01. dicenda. Pro *lamea* reperitur quoque *lamba* & *cambra* pro *camera*. vid. Du Cange h. v. Nota palus *Pomptina*, proprie *Pometina*. *Catacumba* proprie κατακομβία, quod veteres ut κατακομβία pronunciabant. Nolo reliqua hujus generis perſequi.

252. C. 11. Τορνίκης] Id eſt Τορνίκιος. Gens Torniciorum valde celebris in hiſtoria Byzantina vid. Leo Grammat. p. 509. D. ult. Cedren. p. 634. C. 9. ubi hujus ipſius Nicolai fit mentio. Du Cange ad Alexiad. p. 229.

D. 6. Ἀναςάσιμα] Commentarium ad hunc locum praeſtent verba Philippi Vitalis V. D. Hieromonachi S. Baſilii M. de Vrbe, ex epiſtola ad Ioſephum Blanchinium data, quae habetur in Evangeliario quadruplici P. I. p. 529. „Vndecim evangelia heothina a Graecis in dominicalibus diebus matutinis recitantur. Quibus completis [id eſt, quorum orbe ſemel abſoluto] iterum a principio incipiunt. Dicuntur Anaſtaſima, quia ad reſurrectionem D. N. I. C. ſpectant. Qualibet enim Dominica fit officium reſurrectionis a S. Ioanne Damaſceno compoſitum, & in octo tonos diſtributum. Denominantur heothina, quia matutina.

253 B. 1. Κατευνάσαι] *ad placandum, ſopiendum populum.* Valet hic idem atque καταπραΰναι, καταπραΰναι, ut παύσασθαι. Pertinet itaque ad ſordidam & novam Graecitatem, quo multa hujus libri. Eo ſenſu quoque habet Xiphilinus p. 1297. 70. ἐκάλεσε μὲν ϛρατιώτας γελάσαντας, ὡς ἐν ἐγνωσαν αὐτας. *ad ſe anacteſer literas* [illegible] *inter eis pacem ſalutat.* Iamus & probis Graecis [illegible] eſt [illegible] *pacem agere*, nunquam *conciliare*. Hujus generis exemplis abundat novus Graecus ſermo. Ἐνεργεῖν eſt alias *operari*, *agere*. Sed Symeon Theſſalonicenſis (apud Du Cange Gloſſ. Gr. p. 1224. initio) uſurpavit pro *in actione*, vel *functione conſtituere*, in motum, actionem mittere. & ita quoque Procopius Hoeſchelii p. 83. 21. τάς τε ἐνεργείας καὶ τὰ τέλη ἐπ᾽ αὐτὰς ἤνεγκαν. Βασιλεύειν, quod proprie eſt *regnare*, Nicephoro Patr. CPtano Brev. p. 179. & Continuatori Theophanis p. 129. antep. aliisque eſt *regem facere, conſtituere.* In poſteriore loco qui citatur verſus πρῶτον μὲν εἶδος eſt ex Euripidis Aeolo tranſſumtus. vid. Stobaei cap. 65. Nicephorus idem p. 151. συνασπίζειν τὰς φάλαγγας pro ἐγείρειν habet. Anna Comnena in Alexiade p. 17. A. pen. κινεῖν *in actionem dare*, vel *adigere*. ἐνταττεῖν pro *in ordinem cogere* Codinus Offic. V. 54. ἐκχωρεῖν pro *extrahere* Diodorus Siculus T. II. p. 25. vs. 56. Sed hoc ſpectatae probitatis eo ſenſu verbum antiquum eſt. Latini quoque paria fecerunt. *Adhaerere* dixit Anaſtaſius pro προσκολλᾶν, *appingere*, *applicare*. *Adhaerens*, ait in Stephano III. *eidem imperiali miſſo quendam propriae gentis nefarium virum.* v. Du Cange v. *Innoteſcere* pro *ſignificare, inſinuare.*

B. 13. Ἀγάρων] Propterea quod Agarenos verti, nemo me putet etiam in Graecis Ἀγαρηνῶν voluiſſe reſtitutum ire. Recte habet vulgata. Ἀγάροι vel Ἀγᾶρες ſunt iidem, atque Ἀγαρηνοί. Nam ος & οι & ες & ηνοί ſunt tantum formae terminales, quae omnes manant ab Arabico aut potius Perſico اكار *Aggar* & *Angar.* Ita appellatur Orientalibus, primis Perſis, quorum vox patria, deinde Arabibus, a quibus vox eſt adſcita, mulio, bajulus, quicunque jumento ſuo, aut corpore operam ad tempus praeſtat, ſeu mercede, ſeu gratis & coactus, verbo *angarus*, angariam faciens. Quia vero Arabes plerumque in Palaeſtina Syria & reliquo Romanis atque Graecis noto Oriente camelis ſuis vecturas mercibus & itineratoribus olim praeſtabant, & adhuc hodie praeſtant, eaque negotiatio, praeter latrocinia, ipſis paene unice victum acquirit, ex eo factum eſt, ut Arabes in univerſum a negotio, quod exercebant, ab Aggario, vel angaria, ſeu praeſtatione jumentorum vecturarumque Agares, Agari, Agareni appellarentur. Hodie *Mukri* appellantur, & nomen hoc frequens eſt in Itinerariis. Itineratores noſtri, qui in orientem excurrerunt, illinc reduces facti ſecum in linguam noſtram induxerunt vocabulum *Mucker*, quo hominem vilem, eundemque proditorem & maleficum deſignamus; unde vox gallica *pouere* manavit. Proprie notat hominem, qui operam ſuam in vehendo aliquo ejusve mercibus ex uno loco in alterum elocat mercede, eoque victitat. Venit haec vox *Mucri* مكري a كري *elocare*. Hinc nata vox Graeciae novae μεχθρής, quae non eſt illa vetus proba, ſed arabicae originis. v. Du Cange Gloſſ. Gr. v. Μεχθρέος, ubi adducit locum e Nomocanone Coteleriano, qui hinc poteſt intelligi & illuſtrari. Nam μεχθρής eſt participium octavae Conjugationis ejusdem verbi كري & ſcribitur Arabice مكتري *Mochtri* *conductor jumentorum, mulio, agaſo, camelio.*

C. 6. Φοσάτῳ] *Foſſatum* ſignificat, ut notum eſt, vallum, caſtra, exercitum in unis caſtris congregatum & conſidentem; item expeditionem militarem. De variis ſcribendi modis & ſignificationibus vid. Goar. ad Codin. p. 31. n. 52. Du Cange Alex. p. 341. & Gloſſ. utroque. Hic loci intelliguntur caſtra Nicephori apud Chryſopolin. Iuvat hac occaſione locum Capitolini in Gordianis a cenſura Salmaſii vindicare. *Caſtra omnia*, ſic jacent ibi verba, *foſſato circuibat, noctibus etiam plerumque vigilias frequentabat.* *Caſtra omnia* ſunt ibi τὸ ὅλον ϛρατόπεδον, ἡ ὅλη παρεμβολή, partes omnes caſtrorum; & *foſſato* idem eſt atque ἐν τῷ φοσάτῳ, tempore foſſati vel belli.

254. A. 3. Βασίλειος] Memorat hunc virum Luitprandus p. 481. b.

B. 1. Ἀβραμιτῶν] Videtur hic locus Du Cangium refellere, qui in Conſtant. Chriſt. p. 83. & p. 117. τὴν ἀχειροποίητον τῆς Θεοτόκου ab aede Abramii aut Abramitarum diſtinguit.

B. 2. Σκαραμάγγιον] Nomen veſtis in hoc codice frequentiſſimum, ſed cujus & ratio etymologica & forma perobſcura. Satis quidem patet fuiſſe extimam veſtem, caeteris ſuperinjici ſolitam. at amplane an ſtricta, undique corpus ambiens an hians quibusdam in locis, & unusne omnium ſcaramangiorum color, an varius fuerit, & fuerintne quaeque unicoloria, an diverſicoloria, non liquet. Conjeci tamen in fine praefationis ad primum volumen, ſcaramangia eſſe pallia illa, quae tres illorum quatuor procerum geſtant, qui Nicephorum Botoniatam Imperatorem in illa imagine circumſtant, quam fronti totius noſtri operis e Montfauconii bibliotheca Coisliniana praemiſi. Stricte corpori adhaerent illa pallia, fibula una alterive in pectore adſtringuntur, deinde rurſus circa ventrem & crura recedunt orae a ſe, & intra ſeſe recedit veſtis, in imo anguſtiſſima, & rotunda paene, ad inſtar ſcuti in ſummo lati, in imo in orbem imperfectum aut apſidem abeuntis. Si itaque falſus conjecturae non fui, & ſcaramangia revera ſunt ea pallia, quae in dicta imagine conſpiciuntur, convenit in ea, demptis quibusdam, deſcriptio mantellorum, quam dedit Io. Muſſus homo ſaeculi XIV. in Chronico Placentino apud Murat. T. II. Antiqu. Italic. p. 319. *Matronae ait, ſive dominae antiquae portabant nobile mantum, ſive mantellum, largum & longum usque in terram & rotundum verſus terram & criſpum per totum* [ambitum nempe] *& apertum de antea usque interram. Tamen eſt pomellatum de verſus gulam*, [id eſt in regione pectoris, quae gulae vicina eſt, habet pomellas, hoc eſt globulos, noduloſve, quorum ope adſtringatur] *pomellis argenti deaurati, vel de perlis per unam ſpanam*, [id eſt ſpithamam] *& ſunt pro majore parte cum collare.* hoc

hoc eſt maniacio, ſegmento ſerico torquato. Du Cange Gloſſario Latin. veſtem hanc penulam fuiſſe putat, quae totum corpus operiret, eamque e Leunclavio ſic deſcribit. Scaramanga eſt veſtis, quam viri militares geſtant ſupra veſtes alias interiores ad arcendas pluvias, nives, gelu, caetera denique aëris incommoda. Videtur omnino ſcaramangium ad paenulas pertinere. Nam cum ſcaramanniorum veſtis eſſet honoratorum, id eſt virorum ordinis ſenatorii, & munera publica in aula & urbe gerentium, recte concludi poſſe videtur, ad illud reſpicere Gloſſas veteres: *paenulatus συγκλητικὸς ἀνὴρ, ὁ ἔχων παρῳδίαν.* Ni enim hoc de aula Byzantina & ſequioribus temporibus accipiatur ſtatuaturque, quod olim paenula erat, id ſcaramannium tunc temporis fuiſſe dictum, veritati & antiquis Romanis inſtitutis per prima tria poſt C. N. ſaecula pugnat locus; quibus paenulae non magis ſenatorum quam de plebe cujusque erat. Baſilius quoque presbyter in notis ad Gregorii Nazianzeni Steliteutic. tribones, quibus aequivalere dicuntur paenulae, idem pronunciat cum ſcaramanniis eſſe. Verba ejus ſunt: *τρίβωνας περιβλήματα τινὰ, τὸν μὲν ἐστὶ γοῦν ἐφοδιοῖ τε καὶ φαινολί, φασὶ δὲ τὸν φαιλόνην. παρασημον δὲ τοῦτο ἐν αὐτοῖς καθ' ἑκάστην φορεῖσθαι, ὡς τοὺς πολιτικοὺς εἰς τὸ σκαραμάγγιον.* Conſtaret ergo ſic, ſcaramannium & paenulam idem, aut propemodum, fuiſſe. At qualis erat forma paenulae? De ea non conſtat. Fuitne ſcaramannium pellitum, ſeu pelle duplicatum? E Noſtro quidem non conſtat, qui paene nuſquam pelliti mentionem facit. Quod hic appellatur ſcaramannium caſtoreum, poteſt aeque bene e pilis caſtoris textum, quam caſtorina pelle ſuſſultum eſſe. Puto tamen omnino Graecos Byzantinos, ut frigidae Thraciae incolas, & commerciis frequentiſſimis cum gente Ruſſica junctos, cum aliis Ruſſiae mercibus, pelles quoque, quarum pretioſiſſimarum & numeroſiſſimarum illa regio mater eſt, accepiſſe. Paenulas autem pellitas fuiſſe, clare apparet ex eo, quod *penulatus* idem atque *pellitus* vel *pellitio duplatus* notat. v. Du Cange v. *Penulatus.* Et ſane *penula* nihil aliud eſt, quam *pellula.* *πέλλα* & *πέλλας* eſt *pellis.* pro *pellula* dixerunt deinceps *penula,* ut *ovula* pro *ovina* & alia talia. Sed ſatis de forma ſcaramannii. Videamus nunc de etymologia. Ut ſolet in obſcuris antiquis rebus, variae conjecturae hac de re ſubnatae animum in diverſa diſtraxerunt. Quas proferamne an premam anceps haereo. Proferam tamen unam alteramve, quae aliquali veri ſpecie ſe commendent. Videbatur igitur aliquando vox Arabicae originis eſſe, deducenda a شرمح *longus, prolixus.* Hoc ſenſu vocem rariorem habet Gerir poeta ſaeculi octavi.

اذا قلت قد كل المطي تحاملت على
الجهد عيديّاتهن الشرامح

Quando exſpecto, ut illae [cameli meae] *momento rumpantur defatigatione, tunc illarum generoſae, longae, non obſtante itineris taedio, inſano feruntur impetu, velut in ſtadio contendentes.*

ubi Scholiaſtes الشرامح الطوال Verum & vox illa poëtica eſt, & ab uſu vulgari remota, & ſyrmatoſam fuiſſe veſtem ſcaramannium, non conſtat. Incidit ergo ſcrupulus, eſſetne hoc vocabulum ex antiquioribus valde frequentato Arabico pariter vocabulo *Saraballa,* pro quo etiam *ſarabara* dicebant. *B* & *m,* item *n* & *l* permutari, notum eſt. Hoc poſito, *ſaramanna, ſaramannium* fuerit initio dictum, pro *ſaraballa,* deinde *ſcaramangium,* quum Graeci & Latini geminum *n* ut *ng* vel *gn* in voce *Bretagne, gagner,* e. c. pronunciarent. Sed & huic opinioni praeter alia id obſtaret, quod Saraballa fuerit amplum, totum hominem involvens, & cingulo in lumbos aſtringi ſolitum, quod ex illo Chaliſae alicujus apud Abulfedam dicto patet, affirmantis erga Cathium mirantem adſtantes principi ſpecioſos juvenes ſpatharios, ما حللت قط سراويلي على احد *ſuper neminem eorum ſe unquam Saraballam ſuam ſolviſſe,* id eſt nunquam eorum pudicitiam improbe tentaſſe. Atqui hoc in ſuperiorem noſtram ſcaramannii deſcriptionem non congruit. Fuit quoque quum vocis *σκαραμάγγιον* (quomodo chlamydem, teſte Etymologico M. ſequioribus temporibus appellabant.) ſub voce noſtra latere corruptelam ſuſpicarer. Tandem in eo hactenus acquieſco, ut credam vocem hanc Gothicam, id eſt Saxonicam aut Germanicam eſſe. Gothos fuiſſe vicinos accolas Thraciae, ex antiqua hiſtoria Valentis Imp. & ex eo conſtat, quod adhuc hodie apud incolas Cherſoneſi Cimbricae ſermonem in uſu eſſe ajunt, aut prorſus Gothicum antiquum, aut ejus certe reliquias. Specimina profecto illius ſermonis, quae Busbekius Epiſtola IV. p. 244. dedit, luculenta produnt veſtigia Germanici. Gothos olim circa Boryſthenem habitaſſe, florentibus rebus Graecis & Romanis, deinde indulgentibus Imperatoribus Conſtantino M. paullo antiquioribus & junioribus propius ad orbem Romanum trajecto Danubio conceſſiſſe loquitur vetus hiſtoria & Saxonica lingua in Tranſſilvania ſuperſtes. Credunt vulgo Carolum M. coloniam Saxonum in Daciam deduxiſſe. Mihi vero id fabulam redolet. Denique Gothi multi erant in militia palatina, ſaltim ſaeculo quinto & ſexto; a quibus vocabulum Scaramagnium cum re & immiſſum in orbem Romanum & ad poſteros tranſmiſſum fuiſſe videri queat, ut ſunt vocabulum *Chosbaitae* e. c. Si igitur a Gothis vel Saxonibus vel Francis aut Barangis derivamus, quorum ſermo unus olim idemque fuit, notet vox *Scaramagnum* idem quod *σκέπη,* tegmen, tutamen, defenſio, protectio. *Scharmen* olim dicebant, pro eo quod nos *ſchirmen, beſchirmen, occultare, tegere, tueri adverſus injurias.* *Scharamag* & *Scharamang* olim dicebant pro *Scherming,* ut Belgae, & *Schirmung, Beſchirmung,* ut Germani dicimus. Dicebant quoque veteres *Scharameye,* quod illis idem ſonabat, atque nobis *Scharamege.* Nam quod nos per *g* ſcribimus, exarabant illi per *y.* cujus rei exempla profero in diſputatione de Chosbaitis, unicum hic tantum allegabo *Scharelwayta,* pro *Scharelwagta.* v. Du Cange v. *Scaragu*[illegible]*a. Scharwache.* Vocabulum *Scharmeye* pro ſcaramagnio habet Stettler in Annalibus Helveticis p. 254. *Sie* [dux Burgundiae Carolus Audax & exercitus ejus ab Helvetiis profligatus] *haben ihre ſeidinen Scharmeyen* [pallia] *Kleider* [veſtes interiores] *und andere Koſtbarkeiten widerum zugerichtet.* Veteres in uſu habebant terminationes in *ag, eg,* quae apud nos, ignorantia veteribus y ut conſonantem g fuiſſe pronunciatum, ut *ai,* vel *ei,* efferimus. ut *Heucheley* e. c. hippocriſis *Armetey,* paupertas. Veteres hoc *Ormeſtey* (noſtro more Ormeſtag) efferebant. unde corruptus Oroſiani libri titulus natus *Ormeſta mundi,* pro *ormeſtey mundi, Armetey der Welt,* pauperies, miſeria mundi. Conf. Du Cange v. *Guarnacchia,* quae eſt a *warn,* wehren, Bewehrung, apparatus, inſtructio ſui defenſoria. unde *garnir, garniture.* Veteres dixiſſe *Scharm* vel *Scharam,* ubi nos *Schirm,* patet ex Chronic. Pictur. Bothonis (p. 323. ſcriptor. rerum Brunſuic.) *He helt ome ſyn laut in Beſcharminge beholden.* Patet quoque e verbo *Schermutzel* & *eſcharmoucher,* velitari, velitatio. quod venit a *ſcharmen,* gladiatoria exercitia veruto facere, batuere. quia qui id faciunt ſe tuentur & defendunt ab inſultu alieno. *Schermen, ſchermieren* adhuc ſupereſt cum multis derivatis, pro gladiatoriam exercere. Inde praelia quae gladiatorio tali exercitio eſſent ſimilia, *Scharmützel* fuerunt appellata, quaſi dicas praelia gladiatoria, non militaria. vid. Menag. Orig. Gall. v. *Eſcarmur.* Sed Italicum *Scaramuccio, Scharmutz* & *Scherwenzel* nobis, pro perſona ridicula in ſcena, τῷ γελωτοποιῷ, venit a *ſcharm, tutela,* & *mutz, benetum* ut *Scharm-mutz* ſit *bonetum defenſorium.* Talia boneta vel pilei erant in conum acutum faſtigiati, lati in imo cum umbella, ſeu ſitte, qui ſolem arceret. quales ſunt pilei nautici; quales, quia buſſones geſtare ſolerent, inde ipſi nomen acceperunt. Denique diſſimulare non poſſum conjecturam, quae aliquando in mentem venit, panni colorati ſtriati genus, quod nos *Calamank* appellamus, a ſcaramagnio veniſſe.

254. B. 2. Καστόριον] Geſtamus hodie pileos & chirothecas & tibialia e pilis caſtorum parata. Quid ergo? Deſignabatne Noſter pallium e pilis caſtorum factum? an pellibus integris caſtorum ſuſſultum ſeu ſubſutum? Decernere arduum eſt, auſim tamen poſterius potius pronunciare. Caſtoreas enim pelles veſtibus aſſutas & ſubſutas jam ſua aetate geſtari conſuevisse teſtatur Hero-

O o, ro-u-

rodotus IV. 108. ἐν ταύτῃ ἐνύδριες ἁλίσκονται, καὶ κάστορες, καὶ ἄλλα θηρία τετραγωνοπρόσωπα, τῶν τὰ δέρματα περὶ τὰς σισύρας παραῤῥάπτεται. v. Du Cange v. *Caſtorius*, & *Biber*, quae vox ſi forte Scythicae aut Sibericae magis eſt, quam Germanicae originis, obtinet tamen in ſermone noſtro ut caſtorem *Biber* appellemus. Ioannes de Gallandia in Synonymis.

Dant pelles pullis Marder, Bever, Cyrogrillus
Id quoque cuniculus, ciſmus dant & ſarcones.

Bernardus Sylveſter:

Ciſmus obrepſit & veſtitura potentes
Marturis, & ſpolio non leviore biber.

id eſt caſtor, cujus ſpolium, σπολὰς, σκῦλα, σκῦτος, exuviae, pellis detracta non leviori pretio, quam marter, comparatur. Habemus hic aliquot beſtias in vulgus non notas. *cyrogrillus*, eſt χοιρογρύλλιος. *Ciſmus* Germanicum *Ziesmaus*, mus qui odorem ſpargit ciſimo vel biſamo, id eſt muſco ſimilem. Frequentiſſimi uſus erant medio aevo, non tantum in frigidioribus & borealibus orbis partibus, ſed etiam in ipſa Italia pellicia pretioſa, ut non tantum veſtes pellibus duplicarent, verum etiam pelles ſuis lectis inſternerent. quod e locis a Du Cange citatis abunde conſtabit; ut, quod paulo ante jam profeſſus ſui, hic nequeam diſſimulare, me valde mirari, qui fiat, ut in codice noſtro inter tot nomina veſtimentorum paene nulla fiat mentio pelliciorum, quibus luxum oſtendere lautiores, qui tum erant, homines affectabant, & quorum fama pleni ſunt ejus aetatis homines. Vix credas uſum pelliciorum Graecis nullum fuiſſe, algido coelo ſuppoſitis, & amicitiae commerciorumque nexu cum Ruſſica gente junctis, niſi non noſtro ſolum in codice, ſed etiam apud nullum omnino, quod ſciam, ſcriptorem Byzantinum eorum mentio fieret. In ipſis antiquis Graecis picturis, quas quidem me vidiſſe memini, nemo pellitus conſpicitur. Cujus rei cauſſam dicat qui norit, qui velit. Lectos ipſos pretioſa pelle inſtratos medio aevo fuiſſe apparet e loco Petri Cluniacenſis, quem eo adduco ut illuſtrem atque emendem. Citat eum Du Cange v. *Amorenſes* & *Coopertorium*. Eſt autem hic. *Nihil ſe putabat habere, niſi ex piloſis illis & condenſis Numantinorum. hoc eſt juxta modernos Amorenſium cattorum pellibus contecto multi pretii coopertorio lectus muniretur pariter ac ornaretur.* Quinam hi ſunt *Numantini* & *Amorenſes catti?* Dubio vacat omni non eos *Amorenſes*, ſed *Samorenſes* eſſe; ideoque legendum, *juxta modernos Samorenſium cattorum pellibus.* Vox سمور *Sammor* Arabica muſtelam Scythicam, vulgo *Zobel* notat. *Sammor* autem venit forte a Cimbris [illegible] Siberis [illegible]. Sumnoria & Siberia item [illegible]. At quid *Numantini* hic faciunt? [illegible] Numidae & [illegible]. Sed puto Numantinos hic dici non in Numidia Africae, ſed apud Nomadas, id eſt vagabundos mapaliares Scythas natos. Eadem de cauſſa, quod Arabes quoque nomades eſſent, credo Arabum murem dictum fuiſſe illud ipſum animal, Zobelum, aut potius ciſmuſum, vel murem odore moſchi, quod apud Arabes, hoc eſt vagabundos Scythas, naſceretur. Nam profecto apud Arabes proprie ſic dictos Aegypti accolas, mus pretioſus naſcitur nullus. Sed verum eſt, veteres nomadas omnes, etiam eos, quos ſaevum frigus urit, Arabes appellaſſe. Arabum murem habet Paulinus in Euchariſtico vs. 148.

Cultior utque mihi veſtis foret & nova ſaepe,
Quaeque Arabi muris leni fragraret odore.

Niſi forte Paulinus muſcum a mure proficiſci crediderit.

254. C. 1. Ἔντεινε] Eſt e Pſalmo XLIV. 5. ſolennis formula recentibus Imperatoribus, aut cum triumpho redeuntibus, aut in templum ſolenni proceſſione venientibus acclamari ſolita. Vid. Leo Grammat. pag. 451 B. 7 & Symeon Mag. p. 418. fine. Hanc recenſet Anna Comnena p. 58 D. inter praeſagia futuri imperii, patri ſuo Alexio facta, hoc, quod ipſi equitanti aliquando aequus, qui fuerit diſparuerit, haec verba dixerit [illegible] [illegible] τῷ Ἀλέξιε, [illegible] [illegible] τὸ [illegible] ἀπεδέξατο λέγων, ἔντεινε καὶ κατευόδου καὶ βασίλευε ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης. καὶ προσέθηκε τῷ λόγῳ, αὐτοκράτωρ Ἀλέξιε. Conf. Photii orat. in dedicationem eccleſiae novae L. VI. Antiqu. Orient. Banduri p. 131.

C. 11. Φιτιλια] cerei. Eſt procul dubio a *facula*. Saepe Graeci, in corrumpendis Latinis vocibus ultra fidem ingenioſi, τ & κ permutant, dicentes Φιτιλια pro Φακλια, & viciſſim σικλία pro σιτλία *ſitulas*, σπέκλον pro σπέκλον *ſpeculum*. dicunt quoque Φιτιλιν. Si tamen contractum quis malim exiſtimare pro Φανιαι, me non habebit repugnantem. Eſt autem Φιτίλιν, Φιτίλιον, Φιτίλι et & Φιτίλιον (eodem ſenſu) vox Arabica idem ſignificans quod torchia, *torche*, funale torticium. فتيلة v. Du Cange his in vocibus.

C. 12. Καμπότουβα] videntur eſſe tubia & campagia, id eſt femoralia & tibialia in una maſſa. vid. ſupra dicta de campagus & tubiis

D. 5. Ἐντεύξεις] Vox vulgaris graeca pro δεήσεις, παρακλήσεις, εὐχαί, *preces*, ſupplicationes. Ita jam apud Polybium p. 564. 25. *ed. Gronov.* exſtat; ſaltim poteſt ibi ſic accipi, quamvis etiam non incongrua ibi ſit notio congreſſus, colloqui deliberandi gratia de articulis pacis conſtituendae. Recte interpres Diodori Siculi T. II. p. 124. 45. τὴν προκεχειρισμένην ἔντευξιν vertit *petitionem inſtitutam*, id eſt propoſitam ſibi & animo agitatam. Apud Geneſium p. 7. A. 6. redditur *interceſſiones*. Conf. locus Phranzae citatus Du Cangio ad Alexiad. p. 244. Xylander ad Cedren. pag. 562. C. 10. non percepit hunc vocis ſignificatum, neque interpres Conſtantini Porphyrogenn. de Themat. p. 29. E. 6. neque interpres Alexiadis p. 90. D. 6. ἐντευξίδιον pro libello ſupplici habet Arrian. Diſſ. Epict. p. 112. cf.

255. B. 3. Πρόεδρε] Videtur idem eſſe, qui olim *Princeps ſenatus*, caputque hoc non decimi ſaeculi, ſed quinti aut ſexti eſſe: aut argumentum hoc cum aliis unum eſt, Ceremoniale hoc poſt Ioannis Tzimiſcae tempora a juniore Conſtantini Romani filio, non a ſeniore, Leonis filio profectum eſſe. Puto enim aetate Conſtantini Porphyrogenneti deſiiſſe principes ſenatus, & Prohedrorum prohedros, aut protoprohedros, neque ipſos prohedros in uſu jam fuiſſe. Nam Cedrenus p. 663. D. refert Ioannem Tzimiſcem eum titulum inſtituiſſe, videturque in vicem tituli Patricii ſucceſſiſſe, qui ſaeculo decimo ineunte & medio adhuc valde frequens erat. Tunc enim ineunte ſaeculo undecimo & deinceps permultos prohedros eodem tempore in aula Conſtantini reperimus, quorum primicerius erat ὁ πρωτοπρόεδρος, cujus meminit Scylitz. p. 833. B. 9. & p. 835. B. 3.

B. 6. Βραβεῖον] Eſt inſigne, ſymbolum, indicium, quo collato confertur honor; quod qui gerit honorem ſe gerere profitetur, cujus ſymbolum gerit. Dignitates gemino modo conferebantur olim, διὰ λόγου *auctoritate* vel *elogio*, & διὰ βραβείων *per bravia*, id eſt praemia. (Nam praemium idem prorſus eſt atque βραβεῖον, *bravium*.) Tale bravium nanciſci, *inſulas ſortiri* appellat Codex Theodoſ. paſſim. Alias quoque Graeci σύμβολα dicunt. Elegans locus eſt apud Themiſtium p. 73. D. καθάπερ ὁ νόμος τὰ ἐσθήματα καὶ τὰ στέφανα, [illegible] σύμβολον ἀξιώματος ἐπιτίθησι, ὥσπερ ἂν [illegible] [illegible] τῶν ὑμετέρων συμβόλων (abſque veſtris inſulis, inſignibus, braviis) ἀρχὴν ἐπιχειρεῖν. -- Conſtantinus Porphyrogenn. de admin. imperii p. 126. commemorat *veſtem magiſtratus*, ſeu eam, qua Magiſter ſacrorum officiorum inveſtiri ſolebat.

B. 6. Διρόδινον] Contractum ex διαρόδινον. Sic quoque διαπρασινον, διβένετον, pro διαπράσινον, διαβένετον, niſi quis malit, me non improbaturo, a *di*, id eſt Latino *de* arceſſere. Itali quoque *di* pro *de* dicunt, *panno de roſeo*, *de citrino*, *de veneto*, ſubintell. *colore*, id eſt coloris roſei &c. Reperitur quoque *diarrhodum*. Hugo Falcandus (apud Murat. T. II. Ant. Ital. p. 405.) *Hic diarrhodon igneo fulgore viſum reverberat.* Ergo erat hic color acutus, proxime ad coccineum accedens. Conf. p. 271. A. 5.

B. 6. Χιτῶνα] Paulo poſt dicam qui differant χλαμὺς, χλανίς & χιτών. χρυσοῦστον conſtanter reperio in membranis; quapropter de χρυσοῦστος, quod aliquando in mentem ideo venit, quia auro *clauſus* dicitur,

citur, ut monſtravit Salmaſius ad Hiſtoriam Auguſtam, cogitari non debet. Ergo alia quaerenda exponendi ratio. Et incipio de probitate meae interpretationis dubitare. Reddidi *tacmis aureis ſeptum*, forte debueram *aureis exemplis refertum*. Figuras enim veſtibus intextas aut inſitas *exempla* nominabant. τὰ ἐνθετὰ & αἱ ἐνθέσεις ſunt idem quod *emblemata*, omnia quae in opus alius generis ἐντίθεται, ἐμβάλλεται ornatus cauſſa. Erit ergo χρυσένθετον idem atque χρυσένθετον *auro inſertum*, cui aurum inſertum eſt. Patrocinatur utrique pariter interpretationi, quod proxime ſequitur περιεσφιγμένην ἐκ διαχρυσένθετον. P. 256. A. 5. διὰ χρυσῶν σετῶν ſcribitur diviſis vocibus.

255. B. 7. Ἁλουργῆ] Videtur magis ad colorem quam ad materiam reſpici. Zonam purpuream purpura infectam, non e pinnae lana factam. Nam quae aut purpura infecta, aut lana marina parata eſſent, quamvis diverſi generis res, ambo tamen pariter ἁλουργῆ erant, e productis maris parata. Purpura poterant panni quacunque materia, lana, ſerico &c. facti tingi: panni e lana marina facti poterant colores quoslibet recipere. Bene diſtrinxit Baſilius hom. in divites (quantum colligo e loco, quem non datum eſt in connexione expendere; debeo enim illum Du Cange Gloſſ. Gr. v. πίννα) τὰ ἐκ θαλάττης ἄνθη ἡ κόχλος *purpura*, vel murex, *dat colores ardentes e mari provenientes*. ἡ πίννα ὑπὲρ τὸ ἐκ τῶν προβάτων ἔριον, *pinna dat lanas, quae lanas ovium vincunt*. ἡ κόχλος conchylium dat colores non tantum purpuram, ſed etiam alios, ut cyaneum, & flavum, at lanas non dat. Pinna vero, aliud oſtrei genus, lanas quidem, at non colores d. c. Athenaeus vero pinnam pro conchylio poſuit, & illi tribuit flavum, aut potius dilute rubrum purpureum ſuccum. (apud Du Cange l. c.) ἁλιεῖς ... τὰ ὑποχεόμενα τῶν πιννῶν ... ἐρίων ... *piſcatores lanas tingunt capturum pinnarum flavo ſanguine*. De pinna & vellere pinnino ſeu marino multis egit Salmaſius ad Tertull. p. 173. ſqq. Et nihilominus tamen inutile non eſt quae Keislerus de pinna & ejus vellere indeque parato panificio refert in Itinerario Italico p. 744. *Einer ſonderbaren Fabrike muß ich hierbey gedenken, die vornehmlich zu Taranto und Reggio im Schwange iſt, und wozu die Faſergen oder eine Art von Haren und Wolle, die an einer gewiſſen Sorte von Muſcheln gefunden wird, Gelegenheit gegeben. Denn dieſe hat man alſo zu reinigen und zuzubereiten gelernt, daß anitzo Camiſoler, Mützen, Strümpfe und Schuhe, welche wärmer als Wolle halten, daraus geſtrickt und verfertigt werden. An der Weiche und Feinigkeit kommen ſolche der Seide nicht bey, hingegen behalten ſie ſtets einen ſonderbaren Glanz. Die natürliche Farbe dieſer Muſchel fällt ins Olivengrüne. Die Muſchel, die ſolche hervorbringt, wird häufig auch um die Inſeln, Malta, Corſica und Sardinien, gefunden, ja ſelbſt in dem Golfo di Venetia habe ich etliche ſolcher Art angetroffen, an welchen aber die rauhe Materie, ſo man einigermaſſen mit einem zarten Mooſe vergleichen kan, ſparſam zu finden war.* Idem p. 918. ſic ſcribit: *Die groſſen von den Muſcheln der hieſigen Gegend* (loquitur de tractu Anconitano) *ſind die pinnae oder pernae, welche letztere Benennung ſie von ihrer einem Schinken gleichenden Geſtalt erhalten haben. Das äuſſerſte ihrer Schaalen iſt roth, und bey ihrem ſpitzigen Ende wächſt oder ſetzet ſich ingemein ein byſſus marinus an, der zuweilen vier biß ſechs Zoll lang iſt.*

B. 7. Χλαμύδα] Quum magna pars noſtri hujus codicis in nominibus veſtium conſumatur, quibusdam vulgo ignotis & prorſus novis, aliis notis quidem, at nos ſatis clare perſpectis, non inutile duxi futurum, ſi in illuſtranda hac antiquitatis perobſcura parte aliquanto diligentius verſarer. Gerebant igitur homines, honeſtiores profecto illorum temporum, in quibus codex noſter obhaereret, veſtes praecipuas tres, quarum reliquae aut acceſſiones aut variae formae videri queant. Extima erat chlamys, Romana, non Graeca veſtis, ſecunda χιτὼν ſuperior, quem alias χλανίδα appellant, & tertia χιτὼν inferior, proprie & ſtricte χιτὼν, item στιχάριον dicta. Chlamys erat pallium Romanum (nam Graecum aliter comparatum erat) ſuper reliquas veſtes geſtari ſolita, non certae longitudinis, in humero dextro, aut proxime ad eum, nunquam medio in pectore, fibulae ope conſtringenda, plerumque ad genua defluens, ampla & libere promiſſa. Propendebat tamen interdum usque ad talos, ut in imagine Iuſtiniani Ravennate, quam protulit Alemanus ad Procopium p. 73. Hoc pallium valde prolixum videtur Etymologici M. σαγομαντίον eſſe, quod uſum ſagi vel ſacci praeſtaret, & tamen formam manti haberet. Mantum nempe erat valde amplum & ad terram demiſſum. Sagum non item, quod proprie ad genua fere tantum aut ad media femora pertineret. vid. ad p. 285. C. 7. Hoc proprie eſt chlamys, & fuit ſaeculo V. & deinceps veſtis tam togatae quam ſagatae militiae, poſtquam toga in deſuetudinem abiit. Vidi quoque in vetuſtis imaginibus tertium chlamydis breviſſimum genus, quod apud juncturam humeri cum cubito deſineret, diverſum a colobio eo, quod colobium in pectore apertum eſſet, chlamys tantum a dextro latere, ſic ut dextrum modo humerum ſineret exſeri, ſiniſtrum occuleret. Chlamydis & ſagi & chitonis imaginem videor mihi in Menologio Baſiliano T. I. p. 63. in effigie S. Ioannis Baptiſtae ad habitum medii aevi facta videre. Eſt etiam chlamys qua indutus conſpicitur Nicephorus Botoniates in imagine Ceremoniali noſtro praemiſſa. Nam per ejus ſiſuram trajectus totus dexter humerus cum chitonis manica dextra, & ipſo paene toto chitone apparet. Siniſtra vero manus ſola prominens per ſublevatam chlamydem apparet. Qua parte coibant orae dextri & ſiniſtri lateris in chlamyde lata erat inſuta aut intexta tabula, purpurea, aurea, plumata, imagines varias, praecipue vero principum, quorum quis eſſet ſubditus, protomas oſtendens. Has tabulas *tablia* appellant, de quibus incontinenti dicam pluribus. Chlamydis igitur erat fibula in dextero humero, ſub qua dexter humerus exſerebatur. Conſtat id multis auctorum locis, de quibus unum Nicetam citabo, qui L. I I. Manuelis p. 71. ſine deſcribens torneamentum ab illo Imperatore & Franco principe Antiochiae apud illam urbem inſtitutum, ait imperatorem proceſſiſſe in equo χλαμύδα ἐνδεδυμένον ἀστράπτουσαν περὶ τὸν δεξιὸν ὦμον περονουμένην καὶ ἀφιεῖσαν ἐκ τοῦ δεξιοῦ τὴν χεῖρα κατὰ τὸ περόνημα. Chlamides & chitones habebant quidem interdum quoque fibulas, ſed non ſemper. Multae enim earum ad noſtrum hodiernum morem factae erant, ſic ut inter latus colli & juncturam humeri cum claviculis nihil pateret, ſed omnis pannus continuus eſſet, & manica cum ipſa veſte cohaereret. In quibusdam tamen chitonibus vel tunicis hiabat pannus ab utroque latere & lata ſiſura erat utrinque a mamilla pectoris ad finem ſcapulae usque procedens. Geminae igitur hae rimae fibulis adſtringi debebant. Differebant igitur fibulae chitonum a fibulis chlamydum, quod hae ſemper adeſſent, & nunquam poſſent abeſſe, illae plerumque abeſſent; & fibulae porro chlamydum ſemper eſſent ſingulares, chitonum contra, ubi adeſſent ſemper gemellae. Hae denique extra conſpectum latebant, ſub chlamyde, niſi quis γυμνὸς, id eſt tantummodo tunicatus, procederet; fibulae chlamydum in oculos incurrebant, & maximum erant chlamydis ornamentum & oſtentatio divitiarum praecipua. Aureae enim plerumque erant, artificioſo opere elaboratae & gemmis fulgentibus obſitae. Hinc patet in loco Chryſoſtomi, quem Caſaubonus ad Scr. Aug. Hiſt. T. II. p. 22. citat, e laudatione Babylae pro χλανίδας legi oportere χλαμύδας. Deſcribit ibi pompam & φαντασίαν, ſeu apparentiam imperialem. Τὸ περιχεῖσθαι ait, αὐτὸν σεμνὸν ἀπὸ τῶν ἱματίων φαντάζεσθαι, καὶ τῆς ἁλουργίδος καὶ τῶν λίθων τῶν πανταχοῦ διεσπαρμένων, κατὰ τὴν δεξιὰν, κατὰ τὴν ἐπωμίδα τῆς χλαμύδος, τῶν ἀπὸ τῆς ... Per *gemmas in dextra* poſſunt gemmae in dextrocheriis, ſeu armillis intelligi, poſſunt quoque annulorum gemmae. Quum chlamys ſeu paludamentum in locum togae ſucceſſiſſet, & togae ſucceſſio atque imitamentum, *lori* puta, perpaucis & oppido raro uſurparentur, erat chlamys communis uſus omnium utriusque militiae procerum, ſaltim temporibus Iuſtiniani M. Nam ſecutis chlamys erat apud Latinos quidem honoratioris cujusque, apud Graecos autem ſolius Imperatoris, pro quo proceres tetramanno utebantur. Hinc στρατηγικὴν χλαμύδα appellat Themiſtius p. 109. C. 4. & p. 116. A. 1. ἄχρι χλαμύδος καὶ ζώνης στρατιωτικῆς. Phi-

lostratus

loſtratus p. 223. c. 38. amorem χλαμύδας καὶ ςρατιώτα ζῶα conjungit. Verum proceribus togatae quoque militiae tribuitur, & πόρπη *fibula*, id eſt chlamys, cujus pars eſſet fibula, pro functione ſplendidiſſimi cujusque magiſtratus urbani comitatenſisve ponitur. Plutarchus Opuſc. p. 884. 15. ἵνα ἵππα τινὲς, ἢ πόρπης, ἢ τοιαύτης τινος ευμοιρίας τύχωσιν. *ut equum, ut fibulam, ut talem aliquam felicitatem conſequantur*, id eſt ut equites, ut ſenatores, ut alia & alia fiant. Hieronymus. *Quod in palatina militia ſub chlamyde & candente linteo corpus ejus cilicio tritum ſit.* id eſt quum primum candidatum principis protectorem ageret & deinceps ad illuſtriores honores comitatenſes promotus mereret. Conf. Agathias p. 109. 27. ubi τὴν πόρπην & τὴν χλαμύδα velut inſignia regni conjungit. χρὴ ἐ τῇ πόρπῃ καὶ τῷ χλαμυδίῳ καὶ τοῖς ἐκτὸς Φαιτεμένοις ἐγκαλλωπίσμασι ταύτης προσῆκαιν τῇ ἐπιθυμίαν. (nempe *regni*) Vid. Petav. ad Themiſt. p. 378. Sacerdotibus autem non licebat chlamydes geſtare. Hinc quum ad ſe rapere vellet ſupremam poteſtatem ejusque inſignia Romanus pontifex, fingenda erat donatio in qua ipſe ſibi cum aliis a ſacerdotio alienis chlamydem & tunicam coccineam & omnia imperialia ornamenta permittit. * [Conſtantinus in donatione Sylveſtro facta permittit ipſi coronam gemmis intextam, epomidem quae collum cingat, chlamydem purpuream, coccineam tunicam, ephippia, quibus equi regii ſternuntur, ſceptra & reliqua gloriae ornamenta.] * Cingulum non chlamydem, ſed chitonem, conſtringebat, & raro chlamys ultra medium femur procedebat. Chiton eſt proprie veſtis talaris, Dalmatica medio aevo dicta. Manicis carebat chlamys, at chiton habebat, certe plerumque. Nam erant quoque chitones abſque manicis, colobia dictae, & δίσχιςοι, quoniam ante & retro ſuper utraque mamilla usque ad finem ſcapulae ſciſſi erant. quales in Menologio Baſiliano paſſim eſt videre, antiquitatem altiorem redolentes. Plerumque tamen erant manicati chitones, recentiore inſtituto. Hinc Luitprandus Graecos aetatis ſuae *tunicatos*, *manicatos* per ludibrium appellat. Hinc etiam invidiam & reprehenſionem ſibi conciliabat apud ſuos Carolus Calvus rex, quod *de Italia in Galliam rediens novos & inſolitos habitus aſſumſit*, ut teſtantur Annales Fuldenſes ad A. 876. Illi habitus quinam ſunt? *Nam talari*, pergunt, *Dalmatica indutus & balteo accinctus, capite ſerico velamine involutus procedere ſolebat.* Quae hic memoratur veſtis talaris Dalmatica, illa eſt chiton. Ea cingulo adſtringebatur. Aetate Procopii affectabant factionales in chitonibus manicas ad carpum ſtrictas, ad humeri caput peramplas geſtare, quem ille morem facete ridet Anecdotae hiſtoriae p. 32. qui locus nonnulla rem veſtiariam illius aetatis illuſtrantia complectitur. quorum partem in diſſertatione de hoſis ad p. 416. attingo. Chlamydem fuiſſe veſtem Romanam, non Graecam ſupra dixi. Res ipſa loquitur, & luculenter confirmat Themiſtius p. 144. D. εἰ τῶν καλῶν σωμάτων ἐρῶντες πρὸς μὲν τὰ ἀμφιέσματα ἐ διαφέρεσθαι, εἴτε ἑλληνικὰ εἴη, εἴτε χλαμύδες. Opponit Graecis veſtibus chlamydes. Ergo Graecis antiquis in uſu chlamys non erat, ergo alienae originis eſt, Romanae ſcilicet, idem cum paludamento. Nam vetuſta Graecorum pallia multum erant a chlamydibus diverſa. Patebant enim ſciſſa utrinque ab ima pedibus vicina ora usque ad articulum humeri cum ſcapulis ad utrumque latus, ut exſeri poſſent ambo humeri, plane ut candidae caſulae vel planetae, quas praedicatores noſtri paſſim locorum adhuc gerunt, *Chorhembden* & *Chorröcke* dictas. Erant ergo ipſorum pallia δίσχιςα, & ala utriusque tam anticae quam poſticae, utramque oram, dextram ſiniſtramque revolvebant verſus collum, & ſuper humeris infixis acubus, aut trajectis fibulis conſerebant. * [In vetere numo eſt Alexis vetu d une longue robbe, ouverte a l'endroit de la droite, de la quelle il tient un νάρθηξ. ut ait Du Cange ad Joinville p. 296.] * Longa illa roba eſt chlamys, cujus imagines in numo quem Ceremoniali huic praemiſi Conſtantini & Porphyrogenneti, item in illorum numorum quibusdam, quos Diſſertationi Leichianae de vita Conſtantini Porphyr. praemiſi, & in omnibus paene, praeſertim antiquioribus numis Byzantinis eſt conſpicere. Non itaque video, qui poſſim Du Cangio adſtipulari, chlamydes & clibania confundenti. Nempe ad Joinville p. 141. chlamydem appellat *habit des chevaliers* & ad Alexiad. p. 401. C. dictionem μετὰ δύο χλαμύδων interpretatur *avec deux cottes d'armes*, id eſt cum duobus militibus, quia nemini praeter milites induere chlamydem, ſeu loricam licuerit. * [Carolus M. diebus feſtis aurea chlamyde, aureis ocreis, aureaque corona ornatus procedebat, quo imitabatur CPtanos imperatores, ut Iuſtinianum, de quo Theophanes p. 146. 196. ut apparet ex Annalibus Fuldenſ. A. 876. Habitus tamen ipſos diverſos putat, praecipue τετράγωνα Du Cange p. 158. Diſſ. Joinvill.] * Multum diverſa pallia quadrata & chlamydes. Illa erant pallia Graeca, δίσχιςα, hae pallia Romana ſeu paludamenta. De quadratis illis veniet ſuo quoque tempore agendi locus. Dicendum unum adhuc, quid ſint *chlamydes fixae ſuper humerum* & *clauſae* in Concil. Andegavenſ. A. 1365. in verbis *nec chlamydes fixas ſuper humerum ſed clauſas, largas, longas & honeſtas.* Quae hic fixae ſuper humerum chlamydes appellantur, eae ſunt, quas fibula ſuper dextro humero continebat. *Clauſae* vero ſunt illae alias ſic dictae *cloccae*, quae rotundae, ad inſtar cloccae vel campanae, in imo toto ambitu ſolidae erant, in ſummo anguſtiore ambitu foramen habebant, per quod caput & cervix exſererentur. Talium cloccarum memoria & imagines paſſim occurrunt in monumentis medii aevi, ut in Longobardica illa tabula quae coronationem regis Longobardici exhibet, ab Horatio Blanco ad Warnefridum edita. Differt clocca a colobio eo, quod illa ſciſſuram modicam inter ſcapulas aut etiam ab antica & poſtica ſimul haberet, ab illo foramine, per quod caput exſerebatur, non multum deorſum procurrentem, in imo ſolida: colobium vero ſciſſuram ab ima ora ſuper medio pectore ad ſummum usque collare aſcendentem habebat, caetera ſolidum. Diſcimus de reliquo ex illo Concilii Andegavenſis laudato loco chlamydes adhuc XIV. ſaeculo geſtari ſolitas fuiſſe; item ex imagine, ſi quibus eam ſpectare licet, in codice quodam membranaceo bibliothecae hujus urbis publicae, qui complectitur duobus grandibus in folio voluminibus Valerii Maximi gallicam interpretationem pulcherrime ſcriptam, & auro atque picturis illuminatam. Singulis libris praemiſſae ſunt ſingulae grandes & pulcherrimae imagines, quas qui intuetur, non poteſt illorum temporum, quibus exaratus fuit codex, in pingendo ſubtilitatem & dexteritatem non mirari.

255. B. 9. Ταβλίων] Longam de tabliis diſſertationem hic poſitam, ad quam modo ablegabam, rogatu typographi ad finem properantis & chartae defectum cauſſantis alii loco reſervandam duxi.

255. C. 9. Κισσοφύλλων] Cui intexti erant corymbi & helices hederae, hederam ſimulantes. Errore enim memoriae *apium* pro *hedera* in Latinis nominavi. Habet hanc vocem hiſtoria miſſa Bertrandi Romani apud Du Cange v. Στιχές.

Τὰ λαμπροκαλαμόςυλα ὀρθομαρμάρωτοι τε
Κισσόφυλλα χρυσόφυλλα ιων κρίνων καὶ ῥόδων

Splendidae ad calamorum ſcriptoriorum inſtar rectae columnae, & marmoribus in altum exſtructi parietes, quibus illudunt hederacei pampini, & aurea folia violarum, liliorum & roſarum. Iam in ſuperioribus aliquoties monui, veteres Graecos & Romanos geſtaſſe veſtes floridas (quod adhuc Turci & Orientales omnes ſervant) figuris variis foliorum, racemorum, florum & aliarum rerum, quas figuras *exempla* nominant, intextas.

C. 8. Καταπολιε] Dubium non eſt, librarium more ſuo & ſaeculi ſui ſic dediſſe pro καταποιλία. Credo autem καταποίλιον *ventrale* fuiſſe veſtis genus, quod pectus ambit, & in ipſis inguinibus deſinit, *Bruſtlatz* vel *Wambs* nobis dictum, de quo v. Du Cange v. *Gambeſo*, & quae infra de diploide dicam; aut fuit ventrale, ſi Salmaſio credimus, hac de voce ad Scr. H. Aug. T. I. p. 670 diſputanti, lata faſcia ventri praecingenda, cum habenis adſtrictoriis & funda vel marſupio pro recondendis numis. Graecos veteres in pronuntiando inter υ & οι diſcrimen non ſtatuiſſe, ex eo ſatis apparet, quod neque Graeci neque Latini librarii y & oe diſtinguunt, ſed ambo promiſcue habent. Novi Graeci πέκλον dicunt pro ὑπόκοιλον vel ὑποκοίλιον *venter*. Pro Μυσία

Latini

Latini *Moeſia* dixerunt. Pro *οἰκιακοὺς* *ykiacus* exararunt (v. Du Cange v. *Catapanus*) & *yconomus* pro *οἰκονόμος*. vid. Murator. T. II. Ant. Ital. p. 361. Apud eundem p. 352. leguntur in imprecatione marmori Nepeſino inſcripta haec verba *Cum Iuda & Capha & Pilato habeat portionem, item turpiſſam ſuſtineat mortem; ut cylo, qui ſuos tradidit ſocios, non ejus ſit memoria, ſed in aſello retrorſum ſedeat, & caudam in manu teneat.* Conſtructio verborum haec eſt: *ut ejus, qui ſocios tradidit*, id eſt prodidit, *memoria non ſit in cylo*, id eſt *coelo*. Salmaſius ad inſcript. Herodis Attici p. 44. inter alia ait ante inventas a Simonide literas ſcribi conſueviſſe ΠΣΟΙΚΗΕ pro ψυχή. Infra apud noſtrum eſt p. 339. D. antep. *συνέτεοχεν* pro *συνέτυχεν*, & viciſſim p. 222. *τύχεις* pro *τοίχεις*. *ποίλη* pro *πύλη*. Φώτιας in M. ubi editum fuit Φωτίας p. 101. A. 2.

255. C. 15. Εὐχαριστεῖα.] Mos erat ut ſenatus pro recens honorato collega gratias imperatori ageret, ut patet e Themiſtio p. 200. B. *δεινὸν ἂν ἐμοὶ κατεφάνη τὴν μὲν βουλὴν εὐθὺς εἰσελθεῖν ἡνίκα αὐτὸν ἀνεῖπεν ὁ βασιλεὺς* (nempe conſulem) *δοῦναι τὰ πρέποντα χαριστήρια.*

D. 4. Ἀπέρχεται ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ] Mos erat Graecorum ut recens honoratus ſtatim a promotione & conſiſtorio ad eccleſiam aliquam ſeu palatinam (ut S. Demetrii. vid. p. 135. C. 4.) ſeu urbanam, ut S. Sophiam aut SS. Apoſtolorum, abiret deoque gratias pro indulto honore ageret, a Patriarcha vel alio quodam ſacerdote benedictionem & ſacram communionem acciperet, & munus eccleſiae donaret. domum deinde abeuntem collegae novi & familiares comitabantur & deducebant, illuc afferebat regium diploma vel codicillos ſilentiarius. & omnes epulabantur. vid. Noſtri p. 135. C. 4. Cedren. p. 612. A. 3. Valeſius ad Amm. Marcell. pag. 523. b. & Du Cange v. *Patricius*. Ipſi quoque gentiles Romani magiſtratus novo macti honore ibant in Capitolium Iovi gratias actum. vid. Arrian. diſſert. Epictet. p. 136. 27. *[Ritus precum in templo ſuper patricio inaugurando. v. Georg. Monach. p. 568. Script. poſt Theophan. p. 239. Patricii Graeci precibus in eccleſia communiri ſoliti. Sim. Logothet. p. 475.]*

256. A. 3. Ὀξὺν πρασινοτριβλάττιον] Cum res ad veſtitum & colores pertinentes vix queant perſpicue ſolis verbis tradi, & multa rei tinctoriae ignoremus, veteres quoque non iisdem ſemper rebus eadem nomina tribuerint, ſaepe nihil aliud licet, quam conjectura in his talibus exponendis uti. Ego quidem hic loci neſcio debeatne ὀξὺν pro *violaceo*, an pro *acuti juris* accipi. Si prius, deberet ὀξυπρασινοτριβλάττιον una voce ſcribi, & eſſet veſtis in quo fila per alternas vices modo violacea, modo viridia jacerent. Si poſterius eſſet veſtis praſini ſed vividi & ardentis coloris. Quid porro triblattum fuerit, non magis liquet. Poteſt enim *tertinctum*, & poteſt quoque *trilix* eſſe. Si prius, fortiſſimus & ſaturatiſſimus fuerit color neceſſe eſt; quo enim ſaepius fila tingebantur, eo profundius imbibebant colorem, ut deleri porro & exteri nequiret. Si vero poſterius, fuerint cujusque coloris tam violacei, quam praſini fila ſingula ternis tenuioribus filis contorta. Priori interpretationi favet Petrus Damianus, qui pallium ſericum illud, quod *trium eſſet colorum*, triblattum ait appellari. Locum habet Du Cange v. *Triblathum*. Dictio *trium colorum* non indicat tres diverſos in uno panno colores, ſed tres tincturas, ter repetitam in cortinam tinctoriam panni immerſionem. Quod e noſtro hoc loco liquet, in quo triblatto aut unus color praſinus aut ad ſummum duo, violaceus & praſinus, non plures tribuuntur.

A. 4. Ῥοδέαν & ἐξαβλάττιν] Quid haec vocabula ſibi velint alii me dixerint melius. Ego quidem hic nihil video, niſi hoc unum rhodium a colore rubro ſic eſſe dictum.

A. 7. Ὀψικευόμενος] Dubium ad Prohedrum, an ad Drungarium pertineat, & diu fluctuavi. Sane initio verteram: *illuc ingreſſo, & ab Acolutho ſtipato*, ut ad Prohedrum rediret, quo caſu legendum ſit *ὀψικευόμενον* in accuſativo: dein mutavi, neſcius optimone conſilio. Vereor tamen, ne, quod alias mihi contigit, pejus pro meliore arripuerim deceptus prava lectione.

Ibidem. Περὶ τοῦ Ἀκολούθου] Acoluthus erat magiſter illorum militum palatinorum, qui Barangi ſolent appellari, & cuſtodiae ſacri corporis deputati ſecures gerebant. v. Du Cange Gloſſ. Gr. h. v. & ad Cinnam. p. 441. *[Varangi ſeu Angli inter corporis cuſtodes Graeci imperatoris. DC. ad Villehard. p. 296. De vocis etymologia v. Bayer T. IV. Comment. Academ. Petropolit.]* Angli ſint an Franci diſputatur. Mihi dubium non eſt Francos & Barangos & Waragos eosdem eſſe. Abulfeda in Geographia poſt mare برديل quod aut *Barduliae* hoc eſt Caſtellae veteris, aut *Bordilae*, hoc eſt *Burdigaliae* mare eſt (v. Du Cange v. *Paſtorelli*) recenſet ut proximum & continuum mare بحر ورنك *mare Warangorum.* Liquet Francicum id eſſe. nobis hodie Germanicum dictum, ab Aquitania inde usque ad Norwegiam porrectum. Veniſſe Francos e ſeptentrione, tranſiiſſe pro parte in Angliam una cum Saxonibus ſaeculo V. notum eſt. Vnde facile conciliari poteſt Barangos Francos eſſe, & tamen Anglos a Codino & Anglice loquentes dici. Nomen Francorum olim *Feranki* & *Faranki* pronunciabatur. (v. Barth ad Guilielmi Briton. Philipp. l. 114. p. 28. & Du Cange v. *Feranci*) De nominis autem Francorum ratione etymologica diſcrepant ſententiae, quibus recenſendis non immorabor; eam tamen, quae mihi probabilior videtur, expediam. Primum quidem id improbabile videri & cauſſam noſtram turbare non debet, quod *w* & *b* & *f* promiſcue habemus, dicimusque a nobis hodie & olim Francos dictos, eosdem cum Barangis & item cum Waragis eſſe. Nam e. c. quos nos hodie *Wallachos* dicimus, eos Graeci Βλάχους & Βλάγχους appellant, Arabes افلاق *Aflak.* Deinde hoc quoque perinde eſt *Waragus* an *Warangus* efferas. Vtrumque recte; ſive ex more Graecorum, ſive ex etymologia. Solent Graeci *n* ante *g* interponere in nominibus gentium & aliis. Vt, quod modo citabam exemplum, Βλάγχους appellant, quos alii & ipſi ſe *Blachos*; item qui proprie *Vgri* ſunt, eos Graeci & nos ad ipſorum exemplum *Vngros*, *Vngaros* appellamus. Vt nos hodie nomina qualitatis non tantum in *ich* vel *ig*, ſed etiam in *ing* terminamus, ſic quoque veteres Germani ſeu Franci ſuo more non tantum in *ag* & *eg*, ſed etiam in *ang* & *eng* terminabant. Pro *gryſeus* (*greuſig*) dicebant *gryſengus*. v. Du Cange h. v. ita quoque pro *wehrig* dicebant *warag* & *wareg*, & *warang*, & *wareng*. Vt dicimus *Iüngling*, pro eo qui juvenis eſt, *Zwilling* pro eo qui gemellus eſt, *Edeling*, pro nobili &c. ſic optimo jure, quamvis uſus non adſtipuletur, poſſemus dicere *Wehring* pro homine tutelari, protectore. Et id quoque in uſu olim fuiſſe probat nomen *Beringer*, *Berengarius*, quod nihil aliud eſt quam *Barangus, protector*. In uſu quotidiano eſt adhuc hodie vox *Wehre, tuitio, protectio. Sich zur Wehr ſtellen*, ſe comparare ad ſe tuendum. Hinc *war* Anglis & *Guerre* Francis, aliud nihil eſt quam noſtrum *Wehre*, pro aris & focis dimicare. *wehren* dicimus pro arcere a nobis, amovere, profligare. Hoc ſenſu eſſent Barangi οἱ ἀποσοβοῦντες, qui ſubmovent turbam, aggreſſores profligant. Vel ſic potuerunt dici, quia tantum bello viverent, & mercede militatum extra patriam irent. „*Warings* (ait Du Cange v. Gravaringus) „vocant Angli milites vocabulo ut videtur ducto a *werra*. noſtris dicuntur *hommes de guerre*.„ v. Du Cange v. *Warantus*. Hi *Barangi* vel *Franci*, id eſt protectores, habitabant in Excubitis, vel ſtatione Excubitorum. Zonaras in Alexio. *οἱ Βάραγγοι τὴν ἐν τοῖς ἐξκουβίτοις διαλαχόντες οἴκησιν, ἔνθαπερ τούτοις ἡ κατοίκησις.* Geſtabant rhomphaeas & bipennes ſuper humeris; vel etiam bipennes ad femur habebant pendentes. vid. Noſtr. p. 302. & hos intelligit Pſellus in Hiſtoria mſta. (apud D. C. v. ῥομφαία) quando ait Theodoram circumſtetiſſe cum aliis protectoribus eos qui graves, ferro bipennes ex humeris librabant. *περιεστήκεισαν δὲ ταύτην ἔξω πολὺ πλῆθος - - οἱ μὲν ξίφη περιεζωσμένοι, οἱ δ' ἀπὸ τῶν ὤμων ῥομφαίας βαρυσιδήρους ἐπάγοντες, ἄλλοι δὲ δόρατα ἠγκαλίζοντο ξίφη ἑτερόκοπα.* Non ſolum in aula militabant Barangi, ſed etiam in provinciis. Scylitzes in Monomacho Francos & Warangos in Iberia & Chaldia collocat. *ὁ βασιλεὺς τὸν ἀκόλουθον Μιχαὴλ μεταπεμψά-*

[illegible] ὡς ἰσασὶν [ergo haeſerat hactenus cum cohorte ſua in Magna Graecia aut in Dalmatia] εἰς Ἰταλίαν ἀπεσάλη. [illegible] Βαράγγους [illegible] τῇ Σικελίᾳ. Barangos quoque in expeditiones bellicas, quas Graeci tentabant, iviſſe conſtat etiam e Chronico Caſinenſi, II. 37. p. 363 ubi Graeci dicuntur *Apuliam & Calabriam ſibi vindicaſſe, ſociatis in auxilium ſuum Danis Ruſſis & Gualanis*. Ejusdem originis gentes ſunt Dani & Gualanni. Petantur enim Barangi e Dania in Angliam veniſſe. Atqui Gualanni & Barangi iidem ſunt. *Gu* ut *W*, item *nn* ut *ng* olim pronunciabatur, & *l* ſaepe literae *r* ſubſtitui ſolebat, ut ergo *Gualanni* & *Barangi* ſono prope nihil differrent. Non ſolus Imperator habebat Barangos ſui corporis cuſtodes & perpetuos comites, verum etiam proceres habebant, ſi non veros, at certe tamen Graecos ad modum Barangorum veſtitos & armatos, ut hodie quos magnates noſtri alunt apparitores, Heyduckos appellamus, etiamſi natione Germanos, ad modum tamen Heiduckorum compoſitos. Schol. Baſilic. ad L. 60. p. 695. *ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ Βαράγγου* [illegible] *Βάραγγον* [illegible]. Hic Barangus ſenatorius eſt qui ad ſenatorum aliquem pertinebat, eique apparebat. Horum itaque imperialium Barangorum magiſter appellabatur peculiari nomine, non patrio quidem, at Graeco tamen ad patrium conficto. Patrio enim nomine ipſi ſe appellabant & a ſuis citabantur, *Folgher*, id eſt comes ſecutor, apparitor ἀκόλουθος. Vox Germanica eſt *folgher*, & *folgheres*, id eſt *folger*, *folgerer*, appellabant medio aevo *qui aliis deſerviunt*, ut ait Bracton L. III. tract. 2. c. 10. Apponam ejus locum e Du Cange v. *Folgare*. *Omnes qui terram tenent & domum, qui dicuntur* Husfaſtene [*Husfeſte*, angeſeſtene] *& etiam alii qui aliis deſerviunt, qui dicuntur* folgheres, id eſt ſervientes, apparentes in obſequio, ſequentes herum, quo eat, comitantes, & a latere ejus non decedentes. Supereſt adhuc ea vox in ſermone Anglicano, *fellow*. Nam *fellow* & *fellower* idem eſt atque *folog* & *feloger*. In univerſum quidem omnes Warangi in militia palatina merentes erant folgheres, ſeu acoluthi: verum ut ſolenne erat illi aulae magiſtrum & caput militaris alicujus tagmatis per excellentiam eo nomine appellare, quod ſingulari cuique milici competebat: ut e. c. Hicanatum pro praefecto hicanatorum, Excubitum, Ploinum, Periuſium, &c. pro praefecto excubitorum, ploinorum, periuſiae: ſic etiam Acoluthum per excellentiam appellabant eum, qui tagmati Acoluthorum praeeſſet. Ipſi enim Barangi ſe *fellows*, *folgherer*, *acoluthos* appellabant. Hos Barangos proculdubio intelligit Rhamnuſius, L. II. de bello CPtano p. 87. I. *Macherophoros* laudans, *quod Satellitium, Graſſonum vulgo Graecis nominatum ex Anglis & Danis, antiquo Caeſarum Graecorum more conſcriptum in ſtationibus erat*. De *Graſſonibus* nihil usquam comperii. Videtur tamen auctorem Villharduinum habuiſſe.

256. A. 13. Ἡ[illegible]] ſic repoſui pro [illegible], quod membranae dabant.

B. 5. Ἐπ[illegible]] Id quoque a me profectum pro [illegible] membranarum, quod incongruum huic loco eſſe puto.

C. 3. Στιχάριον καὶ σαγίον.] Sticharium eſt tunica interior, talaris, σαγίον autem, item χλαμὺς, eſt ſagum, ſeu tunica brevior exterior. τὸ σαγίον & τὴν χλαμύδα idem eſſe, ſatis credo e collatione ceremonialis noſtri p. 6. C. 9. cum p. 315. B. ult. *Sticharium* & *Stichium*, item *Stigmum*, ſic diverſa ratione idem vocabulum ſcribitur, ut & *Stica*, latine reddi ſolet *ſtrictorium*. Facile hinc eſt etymologiam ejus indagare. Eſt diminutivum ſecundum alterius diminutivi primarii, idem ſignificantis, στιχίον. Hoc venit a στίχω, [illegible], *per orbem ambire*, & hoc a στάω. Ab ejus futuro [illegible] *collocabo* fit στίζω, ut ab [illegible] fit [illegible], quo utitur Moſchus in Europa v. 8. & multa talia. χρυσῷ στίζων, *aurum ambiens* vel *circumſtans* habet Nicetas vocum caſcarum & poeticarum captator p. 41. de Germanica quadam Amazone [illegible] χρυσοῦ καὶ [illegible] χρυσίτας [illegible]. Inde formata verba [illegible], *ſeorſim collocare*, & [illegible], *in orbem collocare*, *amicire*. Illo utitur Moſchus in Oariſta v. 54. Φεῦ, φεῦ, καὶ τὴν μίτρην ἀπέστιχες? recte vertitur *mitram* (τὸ ἐπιγάστριον) *removiſti?* & immerito ſuſpectum fuit viſum magnis viris Scaligero & Caſaubono. Altero verbo [illegible] utitur Herodotus bis Libro IV. 2. p. 223. 4. [illegible] κατὰ [illegible], *ſingulis gaulis lactis per orbem circumcollocantes gregem ſervorum caecorum*. Deinde ejusdem libri Cap. 202. p. 286. 8. [illegible] καὶ [illegible] τὸ τεῖχος. Hinc emendandum Erycii in Sophoclem epigramma p. 274. edit. Henr. Stephani, c. fin. n. 1468.

> [illegible]
>
> [illegible]

Vulgo male [illegible] legitur; quod ſi valeret, quid fieret de [illegible], quod procul dubio tunc abundaret inutiliter. *Semper ſit obſeſſus & per orbem ambitus tumulus tuus ab apibus, boum ſobole, ſtillans* (ita ut ſtillet) *Hymettio melle*. Eſt ergo στίχος, *ſtica*, στιχίον, *ſtrigum*, & στιχάριον *veſtis arctans*, circumſtans homini, ſtricte inhaerens; adeoque idem quod χιτὼν στατὸς, de quo Salmaſius ad Tertullianum diſputat.

D. 3. Τὸν εὐτυχέστατον [illegible]] Titulus εὐτυχέστατε & ſerioribus ſaeculis etiam πανευτυχέστατε Caeſari erat proprius. vid. p. 132. B. 7. & 264. B. 10. Habetur in formulis ſalutationum epiſtolarum ab Haberto editis [illegible].

D. ult. Ἀτιατ . . .] Debui punctis ſenſu vacuis explere terminationem vocis hujus per compendium in membranis exaratam quod aſſequi non valui. Nam quod in Latinis dedi, non interpretatio vocis eſt, ſed ideo poſitum, ne omnino nihil dicerem, ne lacunam relinquerem. Senſus loci videbatur id ſaltem ferre, ſi non flagitare. Compendium illud qui exprimeret, typum ſtanneum in forulis habebant nullum operae typographicae. Ergo ad puncta confugiendum erat. Erat autem in codice ſic exaratum hoc vocabulum ut ſupra λ ſtaret π eique adjungeretur illud ſcripturae compendium, quod alias librariis Graecis terminationem αες, κη, κιν, και &c. deſignare ſolet, & ad figuram literae ξ proxime accedit. Eadem illa eſt figura, ob quam non perceptam in Epiſtolis Ignatii Thomam Smithum Iacobus Gronovius initio praefationis ad Herodotum pro more ſuo ſaevis modis increpat. Multum nempe ignorabat, & idiota erat, qui non meminiſſet [illegible] idem eſſe atque [illegible]. Iam viderint doctiores quid ex ἀπαιξ eliciant. Ego quidem nihil prorſus extundo, aliquanto meliore fortuna uſus p. 322. D. 5. ubi membranae quoque in voce ἀνθρακιὰ hanc ipſam figuram praeferebant ἀνθραξ, quod aliud eſſe atque ἀνθρακιὰ mihi non poteram perſuadere.

IMPRIMEBAT VLRICVS CHRISTIANVS SAALBACH.

Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google